

Mikołaj Rej
Postylla

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Mikołaj Rej *Dzieła*

oprac. Małgorzata Pierzgalska, Regina Kozubowska, Piotr Małek

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-00-9

---

strona: kt

grafika

- 1: Świę=
- 2: tych słow á s praw
- 3: Pánfkich/ ktore tu s prá=
- 4: wował Pan á Zbáwicyel
- 5: nálz ná thym świecye/ iáko práwy
- 6: BOG/ będącz w człowieczeństwie swoim/
- 7: KROYNIKA/ álbo POSTILLA/ Pol=
- 8: skim ięzykiem á prostym wykładem/ też
- 9: dla prostakow/ krotko vczyniona/
- 10: y ná wielu mieyfczach nád
- 11: pirwsze wydanie po=
- 12: práwioná.
- 13: *Cum Gratia et Priuilegio.*

strona: ktv

- 1: Ku Orłowi iego K. Miło.

2: grafika

- 3: Wyay długo Orle biały/
- 4: A ząwždy bądź ták iákoś zwykł smiály.
- 5: Zdárzyć Pan Bog wízytko po myfli twey/
- 6: Ze nie zelżyłz ni w czym zacności swey.
- 7: Iedno sie rozmiłuy Páná swego/
- 8: Szczyrey prawdy świętey woley iego.
- 9: Ządrząc wízylcy s przeciwnicy twoi/
- 10: Wízák nie táyno iák sie kázdy boi.
- 11: A tym więtfzy strách przypádnie ná nie/
- 12: Gdy połóżyłz swą nádzyeię w Pánie.

strona: A2

- 1: Iż Orzeł [yęft w]łańnye przy=
- 2: włafzczon zá Herb á zá Klenot Krolom/
- 3: Kfiążętom/ á przełożonym fwiátá tego.
- 4: Lafne fie ná to rozmyflał/
- 5: Kto ten klenot Krolom przydał/
- 6: Orlá ptaká thák zacnego/
- 7: Práwie tym ftanom włafnego/
- 8: Káždy to może znác.
- 9: Bo ten ptak nád ine ptaki/
- 10: Swey zacności dziwne znáki/
- 11: Nád przyrodzenie fpráwuie/
- 12: A znácznie to okázuie/
- 13: Ze ieft z Krolmi krolem.
- 14: Bo thák fwoy ftan chowa w mierze/
- 15: Bez potrzeby nic nie bierze/
- 16: Co názbyt innym rozdáie/
- 17: Co k niemu lecą s przełáie/
- 18: Zyw przy nim kto może.
- 19: Nie draźni nikogo nigdy/
- 20: Ale też nie ćirpi krzywdy/
- 21: Bowiem ktho go namniey drafnie/
- 22: Wierz mi że pochwili wrzafnie/
- 23: Vkaże co vmie.
- 24: Wzgorę lata pod obłoki/
- 25: Przepátruiąc fwiát fzyroki/
- 26: Y iego rozliczne fpráwy/
- 27: Iáko ptak Krolewski práwy/
- 28: Radby wfzytko wiedzyał.
- 29: Vrodę mieni y ftárość/

- 30: A muśi mu z nowu odrosć/
31: Páznogcie pyerze tákież nos/
32: Więc ktemu y ołobny głos/
33: Włzem ptakom ftráfzliwy.
34: Dawid zacny Prorok y Krol/
35: Gdy go gryzł on ferdeczny mol/
36: Tę iego młodość włpomina/
37: A ktemu ią przyrownywa/
38: Kto fwą złość odmieni.
39: Pátrż że ten co fwiátem broi/
40: Ieifliż [!] mu to nie przyłtoi/
41: Włztyko co temu Orłowi/
42: A niech to naprołfzy powie/
43: Bo w to fnádnie trefić.

A 2

strona: A2v

- 1: Nie bráć nic gdy nie p[otrzeba]/
2: Iełzcze hoynie fwego chlebá/
3: Miedzy potrzebne vdzyeláć/
4: A fwą hoynołciá opátrzáć/
5: Kto fie k niemu gárníe.
6: Nie frozyc fie bez przyczyny/
7: Lecż mocno bronić dzyedziny/
8: Iáko Orzeł gniazdá krzywdy/
9: W to fie nie da dotknáć nigdy/
10: Tákcze też Strij ma być.
11: Latáć z myłłá pod obłoki/
12: Przepátruiąc fwiát fzyroki/
13: Y włztyki przypadki ná nim/
14: Swym powážnym rozeznániem.

- 15: A co lepszego ftrzedz.
- 16: Zwyczaie ftare odmienić/
- 17: Iefli ich trzebá popráwić/
- 18: Odnowić nos y páznogcie/
- 19: Ná ony zuchwále nogcie/
- 20: Co więc drugie drapią.
- 21: Przeftráulzyć ie pirwey głósem/
- 22: Potym páznogty y nosem/
- 23: A dobre do siebie ciągnąć/
- 24: A przy fwym ie gniazdzye łągnąć/
- 25: Y od inych bronić.
- 26: A ták wy zacni ftanowie/
- 27: Gdyżefcie iáko Orłowie/
- 28: Są tu ná fwiát wyftáwieni/
- 29: Niechże fie w was nic nie mieni/
- 30: Co Strijom przyftoi.
- 31: Vważaycie ták fwe ftany/
- 32: Niech was práwe Orły znamy.
- 33: A Kániá niech Myfzy ftkubie/
- 34: Zadawfzy łeb w ogon dłubie/
- 35: Wy wzgorę lataycie. [grafika](#)

strona: A3

- 1: Nayásny[**eyfzem**]u Kfyążęcyu
- 2: Zygmuntowi Auguftowi/ możnemu/ á fławne=
- 3: mu Krolowi Polfkyemu/ Wielkiemu Kfiędzu Litewfkyemu/
- 4: Ruſkiemu/ Pruſkiemu/ Mázowieckiemu/ Zmodzkiemu/ y inych
- 5: wiele zyem Pánu y Dzyedzicowi/ Pánu fwemu ząwždy miło=
- 6: ściwemu/ Polak profy fługá y poddány/ fłużby
- 7: fwe wierne opowieda.

- 8: **W**iedząc cye być prawym á Krze=
9: ściańłkim Pánem y Krolew/ Nayásniey
10: łzy á miłościwy Krolu/ ktego ia cnot/
11: łpraw/ y obyczáiw/wylicząc áni wyłła
12: wiąc nie chcę/ káždy łie im niechay przy=
13: pátruie/ iákiemi cie Pan Bog ielzcie z mło
14: dości twey Krolewłkiey vpominki á dá=
15: ry/ opátrzyć á obdárówác raczył. Y iá=
16: ko kroluiefz/ y iáko łwe poddáne w łálce/ w miłości/ á w łprá=
17: wiedliwości/ rządzić á łprawowác raczyłz/ tho ya káżdego ba=
18: czeniu y rozeznániu poruczám. Ale iżem łie ia temu potrołze przy
19: pátrzył/ przetoż ty kłiązki/ iáko wielkiemu á Krześciáńłkyemu
20: Krolowi/ w ktorých ielł łprawá á kroyniká łpraw y łłow one=
21: go wyečnego Krolá Niebyełkyego/ kthory włzemu krolełtwy/
22: y włzemi krolmi y mocarzmi łwiáthá thego/ władác raczył/ á
23: łzáfuye imi wedle woley łwoiey: á łercze ich/ thák iáko Sáło=
24: mon piłze/ zázwdy dzyerży w ręku łwoich/ oddawám/ przywłła
25: łzczám/ y przypiluię. A zwłázczá iż łą Polłkim ięzykyem nápi=
26: łáne. Gdyż ofobyte W.K.M. Pan Bog z moźności łwey/ nád
27: tym narodem/ y nád thym ięzykyem/ Krolełthwem á zwirz=
28: chnołcią/ przelóżyć raczył. Kthory tho narod/ zá łálką łwą
29: tenże Pan/ kthory włzemi narody y ięzyki wedle woley łwoiey
30: łzáfuye (á iż thák mam rzec bez pochlełłtwá) y w cnotach/ y w
31: baczeniu/ y w náukach/ ku cźci á ku chwale łwey/ czo dáley tho
32: więcey á łepiey/ łprawowác á obiáłniác raczył.
33: A tenże tho Pan z łálki łwey/ kthemu ielzcie przyłporzyć będzye
34: raczył/ iż W.K.M. rozmiłowáwłzy łie tych tho poddánych
35: łwoich/ á tego to narodu włáłnego łwego/ y popráwy/ y obiá=
36: łnienia/ cnoth/ łpraw/ y obyczáiw ich/ rozmiłuełz łie y thego

- 37: ięzyká fwego przyrodzonego (áčz powiádaią iż nie foremne=
38: go) y pílmá przezeń vczynionego. A gdy tho ludzie obaczác
39: będą/ pilnie fie o tho stárác będą/ iżby thego więcey do oyczy=
40: zny fwey/ ktorey iefth káždy człek s cnothy fwey powinien/ po=
41: dawác/ y przynosić mogli: fład y ci próci drudzy/ kthorzy

A 3

prze tru=

strona: A3v

- 1: prze trudność náuk y inych [ięzykow mniefy zro]zumieć muřą/ o=
2: baczywác fie będą: thák iż pr[zodkiem ch]wałá Páńřka/ pothym
3: łławá W.K.M. y łławá thego cnotliwego narodu Polřkye=
4: go/ ktory v inych narodow w máłym baczeniu był/ prze zátu=
5: dnienie ięzyká fwego/ rozłzyrząc fie będzie. A Wálřey K.M.
6: da Pan Bog z nimi/ gdy będą lepzemi řpráwámi od niego ob=
7: iáfnieni/ z łáfki fwey/ řzczęfliwře á fortuniefře pánowánie/ y
8: we wřzech řpráwach łácniefře řpráwówanie y řtánówienie.
9: Skąd nieprzyacielowi káždemu pořtronnemu řerce vpáść mu
10: ři/ gdy Pan y s poddánemi řwemi/ y w řluřznych řpráwach/ y
11: w boiáźni Páńřkyey/ řpráwówać y záchowywác fie będzie: iá=
12: ko fie tho y przed thym ná wielu kroleřtwach okázówało. Thák
13: iż nam Wálřá K.M. w wielkief łławief/ y w dobrym pokoyu/
14: z łáfki Pána fwego/ długo pánowác y krolówać będzieř raczył/
15: y potomřtwo thákye zořtáwić/ kthoreby theř ná potym było
16: ku czći Pánu zwirzchniefřemu: á ku pociefře/ á ku rádo=
17: řci theř potomřtwu nářemu. Co nam tenže to řprá=
18: wówać będzie raczył/ kthory řpráwuief wřzy=
19: tek řwiát/ y wřzytki řercá Krolewřkie/ z
20: łáfki fwey řwiętey á z miłóřierdzya
21: řwego řwiętego/ Amen.

strona: A4

- 1: Káždemu [Krześ]iyya[nřkiemu]/

- 2: Rycerzowi/ ná tym świecie pod Páná śwego Ie=
3: zu Kriřtá chorągwiá wiernie ťtoiaćemu/ á ťtáteźnie boiuiące=
4: mu/ przez ťwięte imię iego pozdrowienie/ á przez Du=
5: chá ťwiętego potwirdzenie/ Amen.
- 6: **I** Z cye Krzeřciyáńłkim Rycze=
7: rzem zowę Káźdy Krzeřciáńłki człowie=
8: cze/ gdy ťie ná tho rozmyťliřz/ ťłuźnie tho
9: odemnie wdzyęćźnie przyiáć maź.
10: Bo iefli człowiek Rycerłki ťłuźáćz ťwiá=
11: tu temu/ ábo iákiemu Pánu boiownemu/
12: walcźáćz á czyniáćz thylko z widomym
13: nieprzyiacielem/ ťłuźnie Ryczerzem by=
14: wa zwan/ álbo Rycerłkyemi dořtoieńřthwy ozdobyon álbo o=
15: chędoźon bywa/ coź owřzem thy iefli ťtátećźnie ťtoiřz przy wo=
16: ley á przy ťpřáwach Páná śwego/ przy onym Krolu á przy o=
17: nym wielkim Hetmánie niebyeřkim/ ktory dla ciebye vřtháwi=
18: cźnie burdę wiedzye z okrutnemi á niewidomemi nieprzyiacyo=
19: ły twoyemi. A iź czyniřz dořyc w tych ťpřáwach Rycerłkiewy á
20: Krzeřciáńłkiewy povinnořci ťwoiewy/ nie thylko Rycerzem/ nye
21: tylko Hetmánem/ ále iuź niewiem iákim tythułem godzyenbyř
22: przezwánia/ y dziwnemi á rozmáithemi kleynothy á vpominki
23: obdárzenia. Zwłářczá iź nas thák wřędzycie piřmá zowá/ że w
24: tey mierze iefřelmy Rycerřtwo ťwiátá tego. Bo áćź nam thu o=
25: czywiřcie tych tytułow przypiřowáć/ áni tych kleynotow Ry=
26: cerłkich wywieřzáć nie będá. Ale rozmyřliwřzy ťie o iáki základ
27: bieźymy do tego krefu/ álbo iákie kleynoty řá nam wywieřone/
28: mogli bychmy ťie o tho pilnie řtářć/ ábychmy w thym boiu á w
29: thym ťwięтым Rycerřtwie řtale á mocnie řthali/ á nigdy nie v=
30: řtawáli. Bo iefli Rycerze ťwiátá tego nie lithuiá gardł řwych/

- 31: vřtháwiczney praczey řwey/ niewyřypyánia/ wyřadzáiác ciáľá
32: řwe ná dzyáľá/ ná řpiže/ ná řzturmy/ y ná ine dziwne niebefpye=
33: czeńřtwá řwiátá tego/ á nic zá tho nie zyřkuią iedno kęs docze=
34: řney řławy á nędznego podpomożenia krotkyego żywothá řwe=
35: go. A Rycerřtwo twoie Krzeřćiańřkie nie potrzebuye wyelkich
36: trudnořci áni praczey/ iedno ćichořci/ pokory/ pokoiu/ mierno=
37: řci/ řprawiedliwořci/ pobożnego á cnotliwego żywothá. A nic
38: więcey iedno thy dwa pláchy wzyąwřzy ná fię/ miłość řthaľą ku
39: Pánu řwoiemu/ á życzľiwořć wierną ku bliźniemu řwemu/ iuż
40: poráźić możeřz okrutnieyřze nieprzyiacioľy řwoye/ niźlibyř po=
41: ráźił wřzytki pogáńřkye napřednieyřze řprawce á Hetmány te=

A 4

go řwiátá/

strona: A4v

Ku Krzeřćiańřkiemu

Rycerzowi

- 1: [go řwiátá.] A nie ináczey iako Dawid poráźił dwiemá kámy=
2: ki on[e]go okrutnego Obrzymá Goliařzá/ wybawiáiác wořřká
3: żydowřkye z wielkiego niebefpyeczeńřtwá onego: bo widziřz s
4: kim burdę mařz/ á oczci idzye. Mařz burdę z okrutnemi nieprzy=
5: iacioľy řwemi/ á z niewidomemi: tho ieřt/ s Czártem/ z Grze=
6: chem/ s Ciáľem/ s řwiátem/ á s tháiemnemi á z mocnemi řu=
7: dářřtwy iego. Pátrzye oczci idzye/ pewnieć nie o zamek áni o
8: wiořkę/ bo tho thu s czáľem zginác muři/ ále iź ci řprzećiwncy
9: twoi wydzyeráiác práwey z rąk ono wieczne dzyedzictwo tve
10: á kroleřtwo twoye: ktorego rádořci/ weřela/ obřithořci/ żadne
11: piřmo wypifáć/ áni żadny ięzyk nigdy wymowić nie może. Iá=
12: ko řam Pan nářz nam o nim powiádác raczyľ. A thák gdyż iuż
13: rozumieřz oczci idzye/ á s kim czynić mařz/ nie drzemże moy mi=
14: řy řłáchetny á Krzeřćiańřki Rycerzu/ á obácź řie w tey řpráwie
15: řwoiey/ á byerz řobye przykľad/ przypátruiác řie praczey á do=

16: czeńey pilności Rycerzow ſwiátá tego/ iáko oni byegáią/ ſzu=
17: káiącz około thego rády á náuki/ iákoby mieli vcźciwie ſtać w
18: ſprávach ſwoich/ iáko ſzukáią Kroynik/ Historykow/ kthorzy
19: z dawná o thym pilnie píáli. Iáko ſie rádzą Wegecium/ Sá=
20: luftium/ Lorychium/ y inych ktorzy ſie paráli á píáli o Rycer=
21: ſkich ſprávach ſwiátá tego/ áby iedno mogli pocźciwie w thych
22: tho czeńych ſprávach ſwoich ſtać/ ácz máło kęſ they doczeńey
23: pociechy zá tho odnieść máią. A což ty owfzem ktoremu o wie=
24: cźne pociechy idzye/ á zwłáfczáz o thákye/ kthore z žadnemi bo=
25: gáctwy/ áni z Murzyńſkyemi/ áni z Hiſzpáńſkiemi/ áni z žadne=
26: mi kroleſtwy zrownác nie mogá/ nie miałbyſ ſie ſtárác o tháką
27: obronę á o thákie ſprávny ſwoye/ ktore ſą łácnuchne/ ábyſ zbo=
28: rzył/ zniſzczył á zwycięzył ty wſzytki ſprzećiwniki ſwoye/ á ſtał
29: mocnie á ſtale przy thym Pánu ſwoim á Hetmánie ſwoim/ iá=
30: ko práwy Rycerz á wierny boyownik iego/ kthory ſtale á wier=
31: nie czyni o ſwyęthe kroleſthwo iego. A chceſzli w thym boiu be=
32: ſpyecznie ſtać/ vciecz ſie do ſwiętey Kroyniki iego/ ktorą ſpíá=
33: li włáſni Kánclerze iego/ Apoſtołowye y Ewányeliſtowie ie=
34: go/ á thám wſzytko znaydzyeſz iáko we źwierciedle w czo ſie ku
35: themu boiowi przybrác máłz/ iáko w nim ſtale trwác máłz/ y
36: czo zá zapłátę y pociechę zá tho ſobye y tu ná thym ſwiecie/ y po
37: ſmierći ſwoiey/ oſięgnác máłz. Bo ácz ſthárzy oni Ryczerze á
38: ſwięci Prorocy dáli wiele náuk ſwiátu temu/ iáko kto w thym
39: boiu ſtać miał/ á iáko ſie ſprávowác miał/ á wſzákož iuž then
40: oſtáteczny Prorok á Pan náłz Ieżuf Kriſtuſ/ o kthorym ſie thy
41: ich píſmá y prorochwá wſzytki ſciągály/ iuž ſam oczywiſcye
42: ſtápiwſzy/ á ſam ſie napirwey potkawſzy s thymi ſprzećiwni=
43: ki náłzymi/ ſam pomdliwſzy/ poniſzczywſzy/ á pokáziwſzy ich

moc/ ták iż

Ku Krześciańskiemu

Rycerzowi

1: moc/ ták iż sie nam prawie iedno iuż leżąc bronią/ y náukę wży=
2: thkę y obronę nam zoftáwić raczył/ iáko ich iuż práwie iedno do
3: biyác mamy/ á w iego imię/ ręki nie podnořząc/ gdy będyem
4: przy nim wiernie fthać/ á będyem czynić dořyc powinności
5: swoiey/ poráżimy márníe thy wřzytki przeciwniki á ty nieprzy=
6: iaciele swoie. Ale páthrzay iáko ná cię ćifz ftárzy Rycerze á ćifz
7: Prorocy fwięći wołáią/ ábyř nie przyczyniał áni wymował
8: naymníey od słowá á od náuki fwięthey Páná tego. Y iákie ná=
9: piřał Moizeřz błogofławieńřtwá thym kthorzy będą fthać przy
10: fwiętych słowiech iego. Iáko teř Dawid woła/ iż to káždy prze
11: klęty wiecznie/ kto odstępuie od rořkazania thwego. Pátrzayze
12: pilno á oftrzegay sie pilno/ ábyř iáko niećwicřzony Rycerz/ they
13: zbroie opák ná się nie wkłádał/ przedni plách ná zad/ á zádni
14: naprzod. Bo iáko namníey odstřapiřz od fwiętych słow á od
15: fwięthey náuki Páná tego/ á będyeřz řzukał iney rády fwiáthá
16: tego/ iuż nielza iedno muřřz słábo fthać w thym boiu á w thym
17: Krześciańřkim rycerřtwie swoim. Bo słowá iego fwięthe á ná
18: uká iego fwiętha řą nieinácřzey iedno iáko cel: á wřzyřcy Proro=
19: cy fwięći/ á wřzyřcy Dokthorowie **fweći [!]** / niechay iáko chcą ná
20: ukámi á piřmy řwemi řzyrmuią álbo fthřeláią/ nielza iedno do
21: thego celu káždy sie przyřtrzelić muři. A kthory sie od thego celu
22: odstřzeli/ iuż řlába fthřelbá y obroná iego/ iuż nielza iedno o=
23: błádziwřzy sie muři álbo bárzo mdłó fthać/ ábo vćiekác s thego
24: boiu Rycerřkiego řwego. Bo iáko Prorok nápiřał/ iż słowá te=
25: go Páná řą iáko młot ogniřty **przerázáiące [!]** řercá człowiecze.
26: Bo tym sie byli ftárzy oni boiownicy á oni ftárzy Rycerze bár=
27: zo obłádzili/ gdy namníey odstřapili od náuki fwięthey tego Pá
28: ná řwego á práwego Miřthřzá řwego/ á od práwyc řłow ie=

29: go: iż iedni chwalili wody/ drudzy drzewá piękne/ źwirzethá/
30: węże/ ognie/ y ine rzeczy. Záfie iuz my poflednieyfzy vnieflich=
31: my fie zá obrázy/ zá słupy/ zá filary/ zá dymy/ zá zioły/ źzuká=
32: iąc Páná fwego po fwiáthu iákoby gołothy á nie ofiádłego. A
33: on głośnie woła przez Proroká gध्ये iefth/ y gध्ये go źzukác/ y
34: iáko go włafnie chwalić/ y co mu ofiárowác/ y co y iáko kázde
35: mu dáć ma/ powiedáiąc iż nie źkrocona ręká iego/ dofięże káz=
36: dego s ftolcá á z Máyfethatu fwego niebiefkiego. Przyflichmy
37: też byli ktemu/ zechmy gonili duźze po fwiáthu/ słuchálimy ftę=
38: kánia ich w czyścoch ich/ źzukálimy dziwnego wfpomożenia
39: fwiátá thego/ ábychmy ie wybáwili/ ábychmy też y fwym wy=
40: myfły tymi pomagáli/ Ano krocuchnemi tho słowy then Pan á
41: then zbáwiciel náź z áwiazác raczył/ powiedáiąc o bogaczu á
42: o Lázárzu/ iż iuz vmárły ná fwiáth nie przydzie/ á iż iuz kropiá
43: potępiónemu ná ięzyk puźczona być nie może/ iefli łobie thu bę=

dąc w tym Ry=

strona: A5v

Ku Krześciánfkiemu

Rycerzowi

1: dącz w tym Rycerftwie żywotá fwego/ przez íthałość wiáry
2: fwey/ á prze fwięte ípráwy fwoye/ lámí tego nie zyednamy.
3: A thoć íą przyczyny obłądliwości náłzey á vniefienia náłzego/ iż
4: gdzyekolwiek iedno namniey odftápyemy z náuki Páná fwego/
5: á odftápiemy od słow fwiętych iego/ tho on theź wnet odftápi
6: od nas/ y Duchá fwego fwiętego odeymie od náł/ á wypeł=
7: nią fie ony słowá nád námi/ czo powiedział wiernym fwoim:
8: Iź wam iedno będye dane znác tháyemnice kroleřtwá niebye=
9: źkyego/ á drugim tylko w báśniach á w przypowiefciach/ iż bę=
10: dą widzyeć á nie poznáią/ będą słýźeć á nie zrozumieią. A kto=
11: rymże to tedy groźi? Tym pewnie kthorzy fie tymi przypo=

12: wieściámi á tymi básniámi obyeraíą/ á pátrząc będą áby fie to
13: nád nimi wypełniło co iefth przez Proroká obiecáno/ iż iákim
14: kto grzechem grzeszyć będzie/ thákiego też vzyć musí. Ale ty ie=
15: dno moy miły Rycerzu Krześciáńki/ chcefzli fthale ftać w bo=
16: iu swoim/ nic fie nie odnoś od fzczyrych fłow á od náuki świętey
17: Páná fwego/ á zábawiay fie świętemi Kroynikámi iego.
18: Tám znaydzyefz wśzytkę obronę swoię ná ty fprzećiwniki swo=
19: ie. Tám znaydzyefz wśzytkę pociechę swoię/ zá ftaćeczne á wier=
20: ne Rycerftwo swoie/ iefliże ye wiernie będziefz dzyerzał thu te=
21: mu Pánu swoiemu/ á wiernie ftániefz przy nim/ iáko przy Kro=
22: lu á Hetmánie swoim. Bo Pan náfz tę łodkę fwą á ten Kołcyoł
23: fwoy/ to iefth káždy ftan Krześciyáńftwá fwego/ thák chowác á
24: thák przyftrzegác raczy/ iż oná nigdy zánurzyć fie áni vthonąc
25: nie może: ácz dla dofwiadźzenia ftthałości iey dopufzcza fie iey
26: czáfem záołyfác: á dopufzczác ná nię raczy y náuki y Proroki
27: fáłfzywe: ále nas pilnie przefthrzega/ ábychmy káżdego ducha
28: dofwiadźzáli/ á ktory iefth s prawdy á s fłow iego/ ábychmy te=
29: go nálládowáli. Przefthrzegác náf theż pilnie raczy/ iż miály
30: przyść rozmáite wymyflý á náuki ná then fwiát: ále nas mocnie
31: vpomina/ ábyfmy pátrzáli gdzie iefth Kriřtuł. A thy iedno prze
32: zwał włáfnemi owieczkámi swoiemu/ kthorzy włáfnego iego
33: głofu iáko wdzięcznego páłtherzá fwego nálláduiá/ á vmieią
34: rozeznác głof naiemniczy/ ktory żadney obrony nie vmie vczy
35: nić przeciwko wilkowi onemu frogiemu/ gdy przydzie drapác
36: owieczki iego: iedno iż on iáko práwy páłterz dla nich położył
37: y kładzie zázwdy dułzyczkę swoię. Iáko też ná náf woła przez
38: Ianá świętego w viij. káp. Iż iedno wy iefteście zwoleńnicy
39: moi/ ktorzy fłuchacie fłow á náuki moiey. Iáko też y Apořto=
40: łowie y wśzyfcy święci náuczyciele iáwnie wśzędý przeklináli
41: ty wśzytki w piřmiech swoich/ ktorzyby czego inřzego álbo ná=

42: ślądowáli/ álbo fámi wymyfláli/ opócz woley á náuki świę=

43: tey iego/ nam szyroce w písmiech á w Kroynikach iego świę=

tych zošťawio=

strona: A6

Ku Krześciánkiemu

Rycerzowi

1: tych zošťawioney/ którą on zápyeczétował vfty swoiemi/ poda

2: wáiąc Duchá swego Bogu Oyczu swoiemu/ wołáiąc iz sie iuz

3: wřzytko wypełniło/ czego nam było potrzebá: á iuz sie nic wię=

4: cey áni przyczynić/ áni dokłádác nie miáło. A nákoniec y o Du=

5: chu swym świętym nam to obyecác raczył/ Iz nic inřzego wam

6: nie przynieřie áni wymyfli/ iedno tho poduřczy w wař/ com ia

7: rozmawiał z wámi. Y Apořtołom swym świętym idąc iz do

8: Oycá swego weřchnáwřzy ná nie dař im Duchá swego święte=

9: go/ áby nic inřzego nie wymyfláli/ iedno co ieřt z woley á z Du=

10: chá iego świętego/ řrodze im to przykázuiąc/ áby idąc po swiá=

11: tu nic inego nie powiádáli/ iedno Ewányelią świętą/ tho ieřt/

12: tho nowe zwiářtowanie iego/ á nowe á wdzyęczne pořelltwo/

13: kthore on nam řam oczywiřcie/ potwiřdziąc wřzyřtki pířmá y

14: Proroki/ przynieřć raczył od Bogá Oycá swego niebieřkiego.

15: A ták nigdyć sie Kořcioř święty nie vnořił/ nigdyć sie nie obłá=

16: dziř/ ktory mocno řtař przy tey głowie řwoiey/ á przy they mo=

17: cney řkále řwoiey/ przy thym Pánu řwoim. Gdyż Páweř świę=

18: thy iáwnie woła ná nas/ iz řadny iny człowiek řadnego inego

19: fundámentu áni wymyřlić/ áni połóżyć może/ náđ Kriřtuřá/ Pá

20: ná nářzego. A tenći to kámién nam záložon ná tey drodze/ o kto=

21: řym nam Prorocy powiádáli/ o ktory sie ieden obrázić może/ á

22: drugi řobye ná nim wdzyęczne odpoczynienie vczynić może.

23: # A ták gdyż tho wieřz Krześciánki Rycerzu/ iz řwoy cel á fun

24: dáment twoy Rycerřtwá twego nigdzyey sie indzyey řciágnąć

25: nie może/ iedno do tego świętego Hetmána twoiego/ á do tego
26: Krolá y Wodzá twoiego/ pytaýze fie o nim co narychley/ á oto
27: małz przed oczymá swoiemi od proftaká profthemi słowy nápi=
28: íáne święte słowá iego/ íficie nie dla czego inšzego/ iedno dla ięzy
29: ká swoiego Polſkiego/ inym ludziom máło znáiomego.
30: Gdyż wšyſcy ini narodowie pilnie fie o tho ítáráią/ áby wšdy
31: mieli íakie podpomożenie przyrodzenia ſwego piſmy á náuká=
32: mi ięzykow ſwoich. Gdiż przyrodzenie człowieká nędznyego ro=
33: dzi fie íako goła tablicá/ zgothowána ku piſaniu/ ále íamá przez
34: fie żadnego piſania vczynić áni okázác nie może/ áż będye ſkąd
35: inąd ochędożona. Acz iefth wielki ítrách pokuſić o thák głębo=
36: kie rzeczy: á wšzákoż thy/ choćbyc fie co nie zdáło/ íako Krzeſci=
37: áńſki człowiek/ przyymi wdzyęcnie íako od proftaká. A z oſtá=
38: tkiem vciekay fie do Moizefzá á do Prorokow: tho iefth/ do tych
39: kthorzy tobie lepiey/ íáfniey/ á ſzyrzey wolá á náukę Páná twe=
40: go/ obiáſnić Będa mogli/ iefliże fie ſam thego domácác nie v=
41: mieſz: gdyż then początek będyſz miał/ iż wšdy częſć wyrozu=
42: mieſz ięzykiem ſwoim. Bo widziſz iż zázdroſciwy Czárth y te=
43: go nie zámieſzkał/ áby był y tego nie odiał w Koſciele Páńſkim/

iż właſna ná=

strona: A6v

Ku Krzeſciáńſkiemu

Ricerzowi

1: iż właſna náuká ięzykowi každyemu wšędy była odiać. Thák
2: iż y pienie koſcielne/ y piſmá/ y ine náuki/ rozlicznemi ięzyki by
3: ły ízáfowane/ áby temu proftaczkowie zrozumieć nie mogli/ o
4: ktorych Pan powieðał/ iż ich iefth kroleftwo niebieſkie. Gdyż
5: ſwięty Páweł nas írodze s tego vpomina/ ábyſmy w Cerkwi
6: Bożey tym ięzykiem mowili/ kthoremuby wšyſcy zrozumieli/
7: powieðaiąc: Iż iefth więſzy pożytek powiedzieć pięć ſłow tym

- 8: ięzykiem [!] ktoremuby ludzie zrozumieli/ niżli pięć tyfięcy ktore=
9: muby nie zrozumieli. Przypomináiąc theż tho/ Iż iáko może
10: rzec Krześciáńki człowiek Amen/ chociabych ia dobre słowá
11: mowił/ gdyż nie zrozumie co ia będę mowił.
12: # A thák gdyż iuz ten początek od proftego Polaká mieć bę=
13: dziełz/ gdyż sie ci o to/ ktorymby to więcey przyłtało/ pokuścić
14: álbo nie śmieią/ álbo nie chcą/ álbo też nie vmieią: poduřczy
15: to w tobie Pan Bog z łáki á z miłofierdzia Boskiego řwego/
16: iż choćby sie tu co niewiádomořcią álbo nieumieiętnořcią vnio
17: řło/ iż tho obaczyć będziefz mogli/ á vcieczefz sie do głębokřzych
18: řtudniczek Páná řwego/ y do czyrpáčow ich. A zá łákką á zá
19: wřpomożeniem Páná thego/ przydziefz pewnie á nieomylnie
20: ktemu/ iż zořtániefz tym Ricerzem á tym wiernym boiowni=
21: kiem Páná řwego/ á potym weźmiefz/ thák iáko iefť rzeczono/
22: wierną á wieczną zapłátę swoię/ zá řtałość á zá wiáre swoię/
23: ktorą będziefz dzierzał w tym boiu temu Pánu řwemu/ á temu
24: krolowi řwemu. Czegoć rácz dopomagác wřzechmogący
25: Bog troiáki w ofobach/ á ieden w iedynořci Bořtwá
26: řwego/ Ociec/ Syn/ y Duch řwięty/
27: AMEN.

strona: B

- 1: Ku temuř tho [K]rześciáńkie=
2: mu Ricerzowi nápominánye.

3: grafika

- 4: Oż chcefz czynić moy miły człowiecze/
5: Gdyż wiefz żeć czás iáko wodá ciecze/
6: A co bliżey to do krefu bieżyřz/
7: Przecz nic nie dbařz á beřpiecznie leżyřz.
8: Iefťeř práwie on co go lew gonił/

- 9: Vpadł s fkały gáłałki fie chwyćił/
10: Poźrzał nádoł Smok fie k niemu fciąga/
11: Ledwe że mu nog nie dofiąga/
12: Poźrzał wzgorę á gáłałkę onę/
13: Myfzy gryzą iuż ná drugą ftronę/
14: Z iedney ftrony czarna z drugiey biała/
15: Ták iż iey iuż máła część zoftála.
16: Vźrzał iábłká nędzny nieboraczek/
17: Ná gáłałce chocia fłáby krzaczek/
18: Iedną fie ręką v niey vwieśił/
19: A drugą rwąc tym fwą nędzę ciefzył.
20: Tákież też ty nędzny nieboraczkú/
21: Bárzo wiśifz tu ná fłábym krzaczkú/
22: Lew groźna śmierć tuż ftoi nád tobą/
23: Czart frogi Smok też czeka pod tobą.
24: A práwie cie dofiąga zá nogi/
25: Iefli fpádniefz s fprawiedliwey drogi/
26: Bo iuż ná cię dawno dekret wydan/
27: Vczynił gi fam on niebiełki Pan.

B

strona: Bv

Ku Krześciáńkiemu

Rycerzowi

- 1: Gáłałká tá ná ktorey ták wiśifz/
2: Nędzny żywot o ktorym thu fłyfzyfz/
3: Ktorąc czarna y biała Myfz głodze/
4: We dnie w nocy kázácii gi frodze.
5: A wźdyc przedfię iábłufzka fmakuią/
6: A thák tobą mifternie bláznuią/
7: Ze prze kęs tey docześney fwey woley/

- 8: Nie baczyfz nic w iákieieś niewoley.
- 9: Przyrodzenie w tobie nie vmárło/
- 10: A nie máfz nic coby cie podpárło/
- 11: Iefzcze z oycá Adámá twoiego/
- 12: Ktory zwiedzyon dla łákomftwá fwego.
- 13: A drugim tym teżeś márníe zborzon/
- 14: Iże on był nieśmiertelny ftworzon/
- 15: Tákżeć iefzcze tá ífkrá nie zgáflá/
- 16: A bárzo fie w káżdego w nas wpáflá.
- 17: Wfzyfcy wiemy że nam pewnie pomrzeć/
- 18: A wždy chcemy tu wfzytek fwiát poźrzeć/
- 19: Káždy fie ták w fwych fprawach funduie/
- 20: By miał vmrzeć nic tego nie czuie.
- 21: Aleć rádżę przełóm przyrodzenie/
- 22: Pomni nacźci wynidzie funnienie/
- 23: Pomni żeć tu krotki czáf twey fpráwy/
- 24: Spráwuyże fie iáko człówek práwy.
- 25: Dzierz fie rádżęć pilnie Páná fwego/
- 26: Gdyś podobien ku obrázu iego/
- 27: Nie bierz ná fię obrázu Diabelfkiego/
- 28: A wiáruy fie gdzye możefz fpraw iego.
- 29: Bo iefli w iego fprawach ofiędzyefz/
- 30: Pewnie k niemu też podobien będyefz/
- 31: A poydzyefzli żywotem cnotliwym/
- 32: Będyefz Páńfkim obrázem prawdziwym.
- 33: A befpynecźnie to powiedzyeć mogę/
- 34: Iż będyefz iuż miał nań wielką drogę/
- 35: Gdyż fie vdałz zá fpráwámi iego/
- 36: Odrzeczełz fie fpraw czártá fprofnego.
- 37: Dzyerzże wiernie ten flub Pánu fwemu/

- 38: Iemu dufay nikomu inemu/
39: Bo iefli go będyeysz náfládował/
40: Pewnie też z nim będyeysz rofkofzował.
41: A nigdy w lepŝy frymárk nie tráfiŝ/
42: Gdy czas márnny prze rofkofzny ftráciŝ/
43: Zwłáŝczá iŝ z nas tu powinien káždy/
44: Cnotliwie żyć á poboŝnie záwŝdy.

strona: B2

Krotka namowá

- 1: Y pogáni co Bogá nie ználi/
2: A przyŝlych [!] ŝpraw nigdy nie ŝlycháli/
3: Zapláty w tym wieczney nie czekáiąc/
4: Iedno iŝ to przyŝlufzáló znáiąc.
5: A coŝ owŝzem ty coŝ prawdę poznał/
6: A wiefz iákáŝ nádzyeię otrzymał/
7: Tu w doczeŝnym y w wiecznym żywocie/
8: Iefli ŝtale będyeysz ŝtał przy cnoce.
9: Tu ná ŝwecie ŝławę dobre mienie/
10: Potym wieczną rádość y zbáwienie/
11: A czegoŝ iuŝ więcey maŝ doczekáć/
12: Doŝycíi tho/ iedno ŝie chciey vznąć. [grafika](#)

strona: B2v

[grafika](#)

- 1: Roku od národzenia iego 50.
2: Sic oculos REIVS, sic ora diferta ferebat.
3: REIVS Sarmarici splendor honoŝq̃ ŝoli.
4: Noŝter hic eŝt Dantes, ŝeu quis cultiŝŝima ŝpectet
5: Carmina, diuini flumen et ingenij.
6: Si cantus, dulceŝq̃ modos, quibus effera mulcet
7: Pectora, Calliopes filius alter hic eŝt.

8: Tu noftris feruato decus tam nobile terris

9: CHRISTE diu, ut laudi feruiat ille tuæ.

10: An. Tr.

strona: C4v

1: OŃtátnya Przemowá.

2: **I** VzeńŃ idźcie po Ńwiátu gdzye fie wam zdác będzyc/

3: A nońcie imię Páńfkic miedzy ludźmi wńzędzyc.

4: Rozmażaycie ták ná wńzem Ńwiętą chwałę iego/

5: Aby byłá pocźciwońc iemu wieczna s tego.

6: Czyńcie ludzjom poźytek ku prawdy poznániu/

7: Zeby wńdy nie ginęli w Ńwym proŃtym mnimániu.

8: Iuź okáźcie ná iáŃniá ony Ńtáre błędy/

9: Ktorych po wńzytkim Ńwiece było pełno wńzędyc.

10: Bądźcie iáko źwierciádłem człowieku káždemu/

11: By káždy czytáiąc was przypátrzał fie temu/

12: IeŃliź zmázy nie nońi ná Ńwym nędznym cielem/

13: Gdyc káždy człowiek tych blizn ma ná Ńobie wiele.

14: A niczym prędzey Ńobie nie moźe ich zgoić/

15: Y chorego Ńumnienia Ńwego wńpokoić/

16: Iedno gdy ty lekárŃtwá iemu okaźecie/

17: Ktore z wieczney ápteki tu w Ńobie nieŃiecie.

18: A Ńá z wierney náuki nie ledá doktorá/

19: Kto mu wŃa iuź iego ciáło/ duŃzá chora/

20: Zá iego Ńwiętą rádá wędzyc wzdrowiona/

21: A nie moźe nigdy być ni w czym záháńbiona.

22: Spyczficzyc fie rychley w drogę miedzy wierne ludzi/

23: Niech fie s ciemnońci k Ńwiátońci obudzi.

24: Wkázuycie iuź wńzytkim to poŃelŃtwo wdzycźne/

25: Ktore czyni poźytek wńzem ná wieki wieczne.

- 26: Otworzcie ony fkarby krolestwa wiecznego/
27: Co ich mol rdza nie pfuie/ a nigdy nic zlego/
28: Nie moze im zalzkodzić/ s kazdey ftrony trwałe/
29: A iuz na wieki wieczne tak zostana całe. [grafika](#)

strona: 1

Pirwiza Lift 1.
Niedzyela Adwentu.

- 1: Ewanyeliya Pirwiza s fwym
2: wykladem Niedziele Adwentowej. Ktora napisal
3: Mattheusz swiety w xxj. polozeniu swoim. Przeciwno trudne=
4: mu wyrozumieniu o vnizeniu czlowieczentwa Pan=
5: skiego/ a pokorze iego.
6: # Rozraduy sie corko Syonka/ bowiem oto Krol twoy
7: idzye do ciebie sprawiedliwy a zbawiciel twoy. (marg) **Thu iefth nauka/ przecz sie pan nasz wthak pokornym stanie okazac raczy/ będac Krolem nieba j ziemie (-)**

- 8: **I**Z tha swieta Ewanyelia iefth przywla=
9: lczona dzisieyzey niedzieli/ ktorą zową Adwentus/
10: to iefth przyfcia Panfkiego/ iefth ta przyczyna/ iz sie na
11: rodowi ludzkemu zadna pociecha/ zadna radość
12: wietfza nigdy slthac nie mogla/ iedno gdy sie wy=
13: pelnialy proroctwa o Panu a Zbawicielu naszym/
14: iz przysc mial iuz prawie na lkończeniu swiatha/ a
15: tkazac [!] sie w swietyhm [!] czlowieczentwie swoim/ a
16: hu [!] iuz rozlzyryc moznosc krolestwa swiego swię=
17: tego/ ktorą mial porazic/ Czarta/ Smierc/ Grzech/
18: y wzytki ine przekazy/ kthore przelzkadzaly ku zbaw=
19: wieniu narodowi ludzkemu. A iz ta Ewanyelia s. o tym tho przyfciu Pana
20: a Zbawiciela naszego/ ofobliwy grunt wiary mocney w nas wzbudza/ izbych=
21: my sie nie obrazali/ tak iako zydowie y pogani/ na tym tak pokornym a vnižo=

22: nym przyſciu Páná tego. Bo iáko Páweł s. piſze w j. liſcie do Korin. w j. káp.
23: Iż Kriſtus Pan żydom słał ſie obráženiem/ á pogánom ſzaleńſtwem. Tho ni
24: ſkąd inąd nie przyſzło/ iedno iż tám gruntu mocney wiáry w nich nie było. Iá=
25: ko y dziś ieſzcze/ y ták do ſkończenia ſwiátá/ ludzie niewierni to w ſobie okázuią
26: y okázowác będą/ iż nie przyjmą áni będą wdzięcznie przyjmowác przyſcia te=
27: go ták dobrotliwego Páná ſwego. Bo iáko ná on czas/ będącz Pánem á Kro=
28: lem wſzego ſwiátá/ pokornie wiechác raczył do miáftá ſwoiego/ ták y dziś w lu
29: dzyoch vbogiego á vniżonego ſtanu/ przychodzić raczy do ſwoich wiernych z
30: wdzięcznym poſełſtwem Ewányeliey s. Iáko tedy narod żydowſki wzgárdzili
31: Páná w pokorney poſtáwie iego/ ták dziś mocarze ſwiátá tego gárdzą im/ gdy
32: ſługi ſłowá Bożego przynoſzące do nich prawdę Ewányeliey s. wzgárdzáią/
33: á zá błazeńſtwo ią ſobie ſpołu z nimi y s Kriſtuſem Pánem poczytáią.
34: A przetoż ty ſłowá z Ewányeliey s. ſą thu ná początku záložone/ iż Krol náſz á
35: Zbáwiciel náſz idzie do nas. A my też rozrádowawſzy ſie z mocną wiárą s tá=
36: kiego przyſcia ták wdzięcznego Páná/ ábychmy ſie theż gothowáli/ á chędożyli
37: myſli y fercá ſwoie/ iákobychmy go wdzięcznie przyięli w nędzne przybytki fer=
38: cá ſwego/ iáko nas thu Ewányelia ſzyrzey vczyć będzie/ ieſli ſobie vproſimy ku
39: lepſzemu zrozumieniu podpárcie á wſpomozenie Duchá s. Co to káždemu dác
40: obiecał náſz miłóſciwy Pan/ kto go iedno z wiernym á s pokornym fercem o to(*margin*)

Mattheus w vij. (-)

41: żędác będzie. Ktorą Ewányelią nápiſał Máttheufz s. tymi ſłowy.

42: Gdy ſie przybliżáli do Ierozolimy/ y przyſzli do

43: wſi Bethſáge ku gorze Oliwney/ thedy Iezus **poſłał** [!]

44: dwu zwolennikow ſwych mowiąc im: Idź=

45: cye do miáſteczká kthore tho ieſt przeciwko wam/ á

46: tám nátychmiałt naydziecie oflicę wwiązaną/ y oflę podle niey/

47: odwiążcie/ á przywiedźcie tu do mnie. A ieſliby wam ktho czo

A

rzekł/ tedy

Pierwsza Niedziela

grafika

1: rzekł/ tedy mowcie/ iż Pan tego teraz potrzebuie: á náthych=
2: miał wypuści ie. A tho wżyftko dla tego fie sftáło/ áby było
3: wypełniono czo iefth powiedziano przez Proroká mowiącze=(*marg*) **Izaiafz w lxij. kap. Zachari. w ix. kap. (-)**

4: go: Opowiedzcie tho corce Syońskiey/ Iż otho idzie do ciebie
5: Krol twoy pokorny/ fiedzącz ná oflicy y ná oflęciu they iárzmu
6: zgotowáney. A idąc tedy zwolennicy iego/ **vczyniła [!]** thák iáko
7: rofkazał im Iezus. Y przywiedli onę oflicę y z oflęciem/ y ná=
8: kładli ná nie odzyenia swoiego/ á onego poładzili ná nie. A ro=
9: zliczna pothym tłufzcza fláli odzyenie swoie po drodze. A dru=
10: dzy łamáli gąłęzi z drzew/ á kładli ná drogę. A tłufzcze czo na=
11: przod fzły y ci ktorzy náfládowáli/ wołáli/ mowiącz: Hozán=
12: ná fynowi Dawidowemu: Błogofławiony kthory przyfzedł w
13: imię Páńskie: Hozánná na wyfokości.

14: **O** Bietnic rozlicznych fámeo iedynego Boftwá/ iefth ná rozlicznych miey
15: ícach wiele nápińanych/ y potym przez Proroki mocnie vtwardzonych/
16: o przyfcie Pána á Zbáwiciela nászego/ kthory fie miał w człowieczeńftwie oká=
17: zác/ á fnadz trudnoby to miał kto wżytko zebrác/ ábo wyliczyć. Bo iuz żydo=(*marg*)

Zydowie ácz wierzą ále nie rozumieją. (-)

18: wie máiąc o tym ták wiele pińmá y fwiadectwá/ pewnie byli temu vwierzyli/
19: y dziś wierzą/ iż miał przyść Mefyafz/ iż fie miał zyáwić Krol/ kthory im z da=
20: wná obiecán był/ kthory miał wybáwić á wyzwolic wżytek narod ludzki od ká
21: żdego vdręczenia á zniewolenia ich/ y dziś s tą wiárą mocno ftoią/ bo o tym pi
22: ímá y obietnice pewne wżędy máią. Iedno iż tego przepátrzyli/ iedno iż thego
23: nie zrozumieli/ iáki to miał być Krol/ á iáki to miał być Zbáwiciel. Oni rozu=
24: mieli iż fie ten Krol im miał zyáwić w fwieckiey możności/ á miał ie wybáwić

á wyzwolic

strona: 2

Adwentu Páníkiego.

Lift 2.

- 1: á wyzwolić mocą á gwałtem obyczáiw fwiátá tego/ tylko s tey doczeńey nie=
2: woley ná fwiecie. A thego nie baczyli áni iefzcze y dziś baczą/ iż im było więcey
3: potrzebá takiego Krolá y takiego Zbáwicielá/ kthoryby ie był wybáwił z oney
4: wieczney mocy á z więzienia czártowfkiego/ y s śmierci wieczney/ w którą był
5: poddan wśzythek narod ludzki zá przekłciem Páníkim/ prze grzech pirworo=
6: dny/ á zá przeštápieniem w Ráiu przodká náfzego.
7: # Y nádziejáli fie/ iż ten Krol á ten Zbáwiciel miał náftác á okázác fie/ iáko fie
8: był okazał Moizelz/ ktorj mocą Bofką wywiodł był przodki ich s frogiego wię(marg) **w**
ij. Moiz. w ij. k. y w xvij. kvp. (-)
9: zienia od krolá Fáráoná z Egiptu/ á przewiodłszy ie przez fuche morze wiodł ye
10: przez pułzczą do ziemie im obiecány. Acz ich tám nie wiele wefzło/ iedno ci kto
11: rzy wiernie ftali przy Pánu swoim. Iáko też był náftał y Dawid/ kthory áby(marg) **j.**
Krole. w xvj. (-)
12: nie były pobráne w niewolą woýfká żydowfkie/ zábił onego okrutnego á zbroy=
13: nego obrzymá Goliafzá/ będąc fam w młodey niewinności swoiey/ żadną zbro
14: ią nie przypráwiony. Abo iáko też był náftał Gedeon/ Iozue/ Iudás Máchá=
15: beus/ ktore Pan Bog miedzy nimi pobudzác raczył/ á Duchá możności fwej dá
16: wác im raczył. A takiego krolá oni fie nádziejáli/ y **dzis [!]** czekáią/ kthory ie podo=
17: bno iuz omyli/ bo fie iuz fkończyły y wypełniły wśzytki obietnice ich. Bo y tho
18: wśzytko co fie działo ná ten čás nád nimi/ figurowáło tego Krolá á tego Zbá=
19: wicielá náfzego/ kthory fie zyáwić miał/ á nas nie tylko s they doczeńey/ ále y z
20: wieczney niewoley á z mocy czártowfskiej wykupić á wybáwić miał.
21: # A ná koniec iuz ten náfz miłostíwy Pan/ iáko dobrotliwy ociec/ niechcąc zá=
22: niechác iáko obłędliwych fynow swoich/ áby ich iefzcze przeštzedz á vpomio=
23: nąc nie miał/ áby nie mieli obaczyć á lepiej zrozumieć o przyfcie tego to Kro=
24: lá á tego Zbáwicielá/ á infzego áby iuz dáley nie czekáli/ ále iżby zrozumieli iż fie
25: miał okázác pokorny/ niewinny/ á fpráwiedliwy/ wzbudził iuz ná oštáthku
26: Duchá fwego fwiętego w zacnym Proroku Zácháriefzu/ kthory im iuz iáwnie

27: powiedział o tym pokornym przyściu iego. Ták iáko to y łam Pan tu w tey E=

28: wányeliey przypominác raczy/ Gdzie mowi ták ten Záchárialz ku zebrániu lu=(*marg*)

Zacharyasz w ix. (-)

29: dzkiemu/ ciefząc ie od Páná Bogá łwego/ iż ich nie miał ták zániechác w thym

30: wiecznym vpadku zbáwienia ich/ ále iż iuż miał dofyc vczynić obietnicam łwo

31: im/ á zefłác im iuż tego obiecánego odkupicielá/ ktory miał przeiednác gniew

32: łwięty iego/ á zyednác wieczne przymierze narodowi ludzkiemu/ Gdzye ták po

33: wieda ten błogofławiony Prorok: Iuż łie nie łę kay corko Syońka/ otho Krol

34: tway idzie do ciebie pokorny/ łiedząc ná oflicy y ná ofłęciu iey połłufznym.

35: # Toć iuż tu było práwie w oczy/ toć łie iuż tu práwie obaczyć mogłó/ iż łie ten

36: Krol nie miał okázác/ áni w ładrzech/ áni w pozłóciłtey zbroi/ iedno ná ofłę=

37: ciu/ á bárzo w pokorney połławie/ iáko tu ten Prorok powieda. Co łie to włzy=

38: tko okázáło przy łwiętym zyáwieniu á w iechániu iego do Ieruzalem miáłtá

39: łwoiego. (*marg*) **Iáko iest wyelka pociechá pímo a Proroctwá.** (-)

40: # Pátrzayże káždy Krześciáńłki wierny człowicze/ iáko łie małz ciefzyć/ pímy/

41: proroctwy/ y dawnemi figurámi/ ktore łie działy o tym náłzym Pánie/ á o tym

42: náłzym zbáwicielu/ y ktore łie w nim potym iáwnie włzytki wypełniły. Abo=

43: wiem ácz iuż był Pan náłz trzydzieści lat ná łwecie/ ácz iuż był wiele drog dla

44: zbáwienia náłzego vczynił/ Ale to łnadź nam byłá naypotrzebnieyłza drogá ie=

45: go/ gdy iuż czyniác dofyc woli á rołkazániu Bogá Oycá łwego/ á wypełniáiąc

46: pímlá á obietnice Proroctkie/ dobrowolnie raczył iechác/ ták iáko o nim proro=

47: kowano/ do miáłtá łwoiego/ gdzie iuż wiedział iż tám miał podiác łrogá mę=

48: kę á okrutná łmierć/ według pímlá Proroctkiego. A tą to łmierciá/ á tą wdzię=

49: czną ofiárá/ áby był vbłagał gniew łrogi Bogá Oycá łwego niebieskiego.

50: # Pátrzayże pilno ábys zrozumiał/ iż on iednák dofyc vczynił łtanowi łwemu

51: krolewłkiemu/ czemu niewierni nigdy zrozumieć nie mogą. Abowiem ktho go

52: prowadził obácź/ ony zacne kłiążętá/ á owłzem zacnieyłzy niż włzyłcy krolowie

53: ziemłcy/ to iest łwięci Apołtołowie iego. O ktorich z dawná Dawid ł. powie=

54: dział: Iż połtánowilz ie miły Pánie Kłiążęty nádewłzytká ziemiá. O kthorych(*marg*) w

Płalmie xliiij. (-)

55: też y łam Pan powieðał: Iż ci zemną będą ładzić wŹytki krole/ y wŹytki ine na(marg)

Mattheus w xix. (-)

A 2

rody ludz=

strona: 2v

PirwŹa Niedziela

1: rody ludzkie. O wielcyłz to łtanowie á wielkie go to kŹiãżetá prowadziły/ ktore

2: máiá miec moc á zwirzchność nád wŹytkimi krolmi y nád wŹytkimi narody

3: ludzkimi czáfu ładu PánŹkiego. Prowadziły go też niewinne dziátki/ miecąc (marg) **Co dziathki á czo kwiatki/ á iáko fie to rozumiec ma. (-)**

4: kwiecie á gáłáŹki/ znáki niewinności łwoiey/ przed nogi iego. O ktorych on łam

5: powieðać powieðać [!] raczył/ iż tych iełt krolełtwo niebiełkie. O zacniłz to dworzánie byli/ (marg) **Mattheus w xix. (-)**

6: á nie s tego łwiátá áni s krolełtwá iego/ ále práwi dziedzicy á dworzánie/ thák

7: iáko o nich łam Pan wyznawa/ krolełtwá niebiełkiego. Prowadzili go thež(marg) **Czo iełt miotác odzienie przed nogi Páná łwoiego. (-)**

8: łwięci/ pokorni/ á cnotliwi ludzie/ miecąc odzienie łwoie pod nogi iego/ to iełt/

9: zeymuiąc s łiebie łtare zwyczáie niedowiárlłtwá łwoiego/ á obłoczác łie w no=

10: we odzienie wiáry á łtałości łwoiey. O ktorych podobno Ezdrás powieðał ty(marg) **iiij Ezdrałz w ij. (-)**

11: mi łłowy: Iż widziałem w widzeniu łwoim ná gorze Synái łłufzczá ludzi nie

12: zliczoná/ á miedzy nimi chodził młodziencie łtanu wyłokiego/ á wkłádał koro

13: ny ná głowy ich/ á páłmy dawał w ręce ich. Y ták mi powieðział Anyoł gdim

14: go pytał coby to było/ iż to łá ci/ ktorzy zwłokłzy s łiebie łtare odzienie/ oblekli

15: łie w nowe wiáry łwoiey. A ten młodziencie/ to iełt Syn Boży/ ktorego oni zá

16: żywotá łwego wyznawali.

17: # Obácźze to tedy/ czego ładny niewierny obaczyć nie może/ iáko to było zacne

18: w iechánie Páná łwoiego/ á iáko go zacni łtanowie prowadzili/ gdy tho v łie=

19: łie wważyć będziełz chciał. A iż iechał ná ołlicy niewolney y ná ołłęciu iey/ kto= (marg)

Co známionowáło ołlicá z ołłęciem (-)

20: rá on był rołkazał rozwięzać Apołtołom łwoim/ to łie známionowáło/ iż on ro

21: związać miał narod żydowski/ kthory był związany zakonem á przekłębem/ y
22: podány w wieczną niewolą czártowfką/ á przypuścić ie miał ku miłofierdzyu
23: swojemu/ y ku tey zgodzie/ którą o nie z Bogiem Oyczem vczynić miał/ iefliby
24: tego kiedy wdzięczni byli. A także y ono osłę ktore iefzcze było nieskroczone áni
25: ogłaskáne/ známionowało narod pogánki/ ktory był nie skrocon/ áni zakonem
26: áni žádnymi vltávami/ ktory iefzcze nie znał áni Bogá/ áni prawdy/ áni zako=
27: nu/ iż on to wšytko miłostíwie okroćić miał/ á przywieść ku vznániu swemu/ y
28: ná to iechał/ czyniąc dofyć obietnicam Bogá Oyczá swego niebieskiego/ y pi=
29: smom Prorockim.
30: # Abowiem ktoby to był obaczyć mogł/ iż y Moizesz/ y Dawid/ y ini wšyfcy kro
31: lowie y wodzowie/ ktorzy z niewoley wywodzili á wybawiáli/ zá przežrzeniem
32: Pánkim przodki nášze/ iáwnie nam figurowáli á okázowáli/ zyáwienie á przy
33: scie tego Krolá/ ktory nas nie tylko s tey doczefney/ ále y z oney wieczney niewo
34: ley á wiecznego przekłęcia wywieść á wybáwić miał. (marg) **Figurował Moizesz**

Kriftufá. (-)

35: # Abowiem ten święty nam obiecány Krol/ ktorego iáwnie figurował Moi=
36: zesz gdy wiodł przodki nášze przez morzá y przez puščze/ do zyemie oney świętey
37: á im obiecány/ ktory nas wiedzie iáko práwy Moizesz z mocy á z więzienia o=
38: nego Fáraóná czártá frogiego sprzećiwniká nášzego. A wiedzie nas przez mo=
39: rze á przez puščzú do ziemie nam obiecány/ tho iest przez rozmaíte niebespie=
40: czeństwá á obłędliwośći tego nędznego swiátá/ do onego obiecánego á z daw=
41: ná nam zgotowánego krolestwá swoiego. A iáko do ziemie obiecány nie wšy
42: fcy wešzli przodkowie nášzy/ iedno ci kthorzy wiernie á mocnie stali przy Pánu
43: swoim. Takže też iest rzecz nieomylna/ iż ci wšyfcy ktorzy tu mocnie á wiernye
44: stoią przy Pánu swym/ nieomylnie doйдą do oney obiecány ziemie/ á do onego
45: im z dawná zgotowánego krolestwá niebieskiego. Ale ci kthorzy sie tułią po
46: tey puščzy swiátá omylnego/ w obłędliwych nádzieách swoich/ ci iáko y żydo=
47: wie bárzo sie mylą/ á nie tużę by sie doczekáć mieli krolestwá Páná tego. (marg) **Dawid**

co figurował. (-)

48: # Takže y on Dawid/ ktory w młodey niewinności swey zabił okrutnego á

49: zbroynego Goliafzá/ á wybáwił woýfká żydowfkie z wieczney niewoley. Wízy=
50: tko fie to figurowáło/ iż ten niewinny Dawid Pan á zbáwiciel náíz miał przyść
51: á porázić onego okrutnego á zbroynego Goliafzá czártá (przeciwniká náízego/
52: á wywieść narody wśytki z mocy á z więzienia iego. Kthory zázwdy zbroynie
53: á z rozmáitemi przypráwámi/ iáko o nim Piotr fwięty pííze/ kráży iáko lew ko(marg)
JKanon.w v. kap. (-)

54: goby požrzeć mogł/ á przywieść w niewolá fwoię/ á do kroleştwa fwoiego/ kto
55: re iemu y flugom iego ieft wiecznie zgotowano.

A iż przeź=

strona: 3

Adwentu Páńfkiego.

Lift 3.

1: # A iż przeźrzał Pan Bog/ iż tego narod ludzki obaczyć nie miał/ iż przyście te=
2: go Krolá/ ktory fie miał zyáwić ná fkończeniu fwiátá/ nie miáło fie ścięgáć tyl=
3: ko ná wyzwolenie tego doczefnego żywotá/ á nie thákim kftátem fie miał zyá=
4: wić iáko ini krolowie y ine kfiáżetá w możnościch fwoich/ á niechcąc narodu
5: ludzkiego iáko miłóściwy Pan w tey obłędliwośći zoftáwić/ opowiedział im
6: to przez Abákuká Proroká tymi flowy: Oto od wíchodu fłońcá przydzie wam(marg)
Abakuk w iij. kap. (-)

7: Bog/ á z gory Pháran fwięty iego/ á ogárnie niebo chwałá iego/ á flawy iego
8: będzie pełná zyemiá/ bláfk iego będzie iáko fwiátłość/ á mocz iego w rękach ie=
9: go/ á będzie zákryta możność iego/ przed oblicznoścíá iego vciecze fmierć/ á v=
10: pádnie dyabeł przed nogámi iego. (marg) **Iáko fie miał Pan wedle Proroctwá thu
ná fwiát okázáć. (-)**

11: # Tu obáč miłóściwą łáfkę nád narodem ludzkim Páná Boga náízego/ iż on
12: obawáiąc fie áby fie ludzie nie vniefli w mnímániu fwoim/ iákoż fie ich wiele
13: vniofło/ iáwnie im opowiedzieć kazał/ iáki to miał być Krol/ á iáko fie ziáwić
14: miał. Bo nie z woýfki/ áni z żadnemi możnoścíámi fwieckimi/ iedno iż w rękú
15: iego miáła być zákryta moc iego. A nie ziemfcy krolowie ná ten czás mieli hoł=
16: dowáć iemu/ iedno czárt á fmierć mieli vpáść [!] przed nogámi iego. Abowiem
17: bláfk fwiátłóści iego/ iáko tu o nim Prorok powiedá/ okazał fie iáwnie ná go=

- 18: rze Tabor przy świętym przemienieniu iego/
19: gdy przy wielu świádkow raczył
20: okazać Boſtwo ſwe w świętym człowieczeńſtwie ſwoim.
21: # Iáko teź ono y Ezáiaſz iáwnie o tym iego świętym przyſciú á zyáwieniu po=(*marg*)

Ezaiasz w lxij. kap. (-)

- 22: wiedał tymi ſłowy/ mowiąc: Iż dla Sionu/ to ieſt dla zebránia wiernych Páń
23: ſkich/ milczeń nie będę/ á dla Ieruzalem mowić nie przeſtánę/ áź ſie vkaże iáko/
24: iáſność ſpráwiedliwy iego/ á zbáwiciel iego iáko lámpá będzie zápalony/ á o=
25: gładáią pogáni ſpráwiedliwego twego/ á krolowie wſzyſcy wielmoźnego twe
26: go. A będzie mu wezwáne imię nowe/ kthore vſtá Páńſkie miánowác będą. A
27: będzie koruná chwały twoiey w ręku Páńſkich/ y wſzytki przypráwy kroleſtwá
28: twego w ręku Bogá twoiego. Tuć iáwnie Prorok powieðał/ iże ſie ten Pan á
29: ten zbáwiciel nie miał okazać iáko ſwiecki á korunowány krol/ iedno iż koruná
30: iego y wſzytki przypráwy krolewſkie iego miály być w ſkarbie niebieſkim/ w rę=
31: ku świętych **ſpolecznego [!]** Boſtwa z Bogiem Oycem iego. Iedno tylko miał ſie
32: vkázać narodom ludzkim/ iáko tu Prorok piſze/ w miernoſci/ w pokorze/ á w
33: ſpráwiedliwoſci ſwoiey. Co to było bárzo trudno rozumieć niewiernikom o tá
34: kiey zacnoſci iego/ gdy ſie tu ná ſwiát w takim niedoſtátku vkażał: bo by nam
35: były tego piſmá y ine podobieñſtwá nie podpárły/ pewnie żeby o nim iáko y o
36: innym człowiecze proſtym káždy rozumieć mogł.
37: # Bo máło wyſzſzey tenze Ezáiaſz o thymże tákże powieðał/ gdzie mowi: Wy(*marg*)

Ezaiasz w xxxv. (-)

- 38: ktorzyſcie mdłego ſerca bądźcie potwirdzeni/ á nie boicie ſie/ ábowiem oto przy
39: dzie Bog wáſz/ á przywiezie s ſobá káżdemu pomſtę y zapłátę/ á pewnieć przy
40: dzye/ á wybáwi nas. A ná ten czás będą otworzony oczy ſlepych/ á głuchych ſie
41: vſzy odemkną. W ten czás ſkoczy chromy iáko Ielen/ á vſtá niemego **otworzonę [!]**
42: będą. Tuć Prorok nie mowi o proſtym á o ſwieckim krolu/ kthory nie może(*marg*) **Iáwnie**

Prorocztwo o moźnoſci Páńſkiey. (-)

- 43: áni ſlepemu oczu/ áni głuchemu vſzu/ otworzyć: Ale powieða/ iż przydzie Bog
44: twoy/ to ieſt ten kthory zákrzye Boſtwo ſwe w człowieczeńſtwie ſwoim. Tuć

45: Prorok nie mowi iż będzie porażał/ miał dobywał/ hufy łzykował/ Ale powie
46: da/ iż przyniefie s łobą zapłatę y pomftę w łprawiedliwości łwoiey. Tuć też po
47: wiedział włztyki znaki kthore łie miały okazać przy zyáwieniu iego/ iż łlepi wi=
48: dzieć/ niemi mowić/ głufzy łłyzec/ chromi łkákác będą. Czo łie włztyko iáwnie
49: okazało przy łwięty m przyłciu iego. A což gdy tego niewdzięczny narod ludz=
50: ki/ áni rozumieć/ áni temu wwierzyć chciał. A tho łie włztyko dzieie/ iż grzech á
51: niedowiárltuo zállepi oczy ich/ iże widzieć będą á nie vyrzą/ łłyzec będą á nie
52: zrozumieią/ iáko tenże Prorok z dawná też o tym opowiedział. (marg) **Izaiafz w v. kap.**
(-) # Pátrzayże/ iż ile tu Prorokow łłyzylz/ opowiedáiąc to przyłcie Páńskie/ káz=
53: dy ná cię woła/ iż przydzie Bog twój/ krol twój/ zbáwiciel twoy. A gdyż łłyzylz
54: iż twoy/ łtárayże łie też pilno moy miły brácie/ ábyś też ty był włafny człowiek
55: y poddány iego/ á okáz mu włztyki podobieńłtwá wiáry y cnoty łwoiey/ chcełzi

A 3

go krole m

strona: 3v

Pirwłza Niedzyelá

1: go krole m łwoim włafnie rozumieć/ ábyś mu ten podatek dał/ w ktorym łie on
2: kocha/ áby łie tákiez on przyznał k tobie/ iáko też ty radbyś go miał zá włafnego
3: krolá łwego. Bo wierz mi ku komu łie ten Krol przyzna/ á iż zołtanie práwym
4: krole m iego/ iż lepiej iełł á niżliby go łobie włzylcy krolowie y Cełárze łwiátá te
5: go wzięli zá rodzonego brátá/ gdyż ci włzylcy łá proch á błotho przed nogámi
6: łwiętymi iego. Rozmyłayże łie ná to pilnie/ á pátrż ábyś łie namniey nie wy=
7: łączáł od tákowego Páná łwoiego/ pámiętay ábyś ni w czym nie przełłuchał
8: woley á rołkazánia iego: y owłzem ielłiz Duch łwięty tákowe łerce podułzczy w
9: tobie/ iż zupełnie á łzczyrze poznałz tego Páná á Krolá łwego/ tedy łie o tym pil
10: nie łtáray/ iákobyś łobie ni w czym nie narułzył łwiętey łáfki iego.
11: # Słuchayże iakiemi głofy ty łłuzcze przez Duchá s. łprawione wołály/ zábie=
12: gáiąc drogę iemu. Nie mowilyć/ witay miły krolu/ Ale wołály: **Hozanna in ex**
13: **cellis filio Dawid.** Co łie wykłáda/ zbaów nas miły Pánie z wyłokołci łynu Da
14: widow. Błogołławiony ktoryś przyłzedł w imię Páná náłzego. Tu obácż iá= (marg) ¶

Kriftus Bog/ Pan/ y Zbáwiciel náłz. (-)

- 15: kiey słuźby ten Krol á ten Pan twoy od ciebie potrzebuie/ nie iżbyś mu miał iá=
16: kie zwirchowne pocźciwości czynić/ ále maź go thákową chwałą czćić/ iáko
17: Bogá fwego/ iáko Páná á zbáwicielá fwego/ ták iáko go oto ci swięci ludzie czći
18: li á chwalili/ wyznawáiąc/ iż iemu famemu/ iáko Krolowi nád krolami/ tákó=
19: wa chwałá naleźálá/ ktora wláfnie należy fámemu Bogu ná wyfokości. A
20: ftąd fie iáfnie káždy wierny przypátrzyć może/ iż oni ludzie swięci/ prawdziwie
21: á fzczyrze byli poználi Kriřtuřá Páná być práwdziwym Bogiem y człowie=
22: kiem/ gdy go tą chwałą czćili/ ktora fámemu Pánu Bogu należy. (marg) ¶ **Przeź fie**

Pan pokorny okazał. (–)

- 23: # A ták s tego podobieńřtwá rozlicznego/ á s tego dziwnego przepowiedánia
24: Prorockiego iuź możemy rozumieć/ iż tho ieřt ten Krol/ iż to ieřt ten Zbáwiciel/
25: ktory fie nam vkazał/ iáko o nim powiedano/ pokorny. A to dla tego/ áby py=
26: chę/ złość/ á vpor czárta řprzećiwneho/ pychę fwiátá obłudnego/ pokorą fwoią
27: przełomił/ y áby nas teź thákieź náuczył ták fie záchowywáć ná tym nędznym
28: řwiece. Iáko on fám powiedział: Vczćie fie odemnie wfzyřcy/ ábowiemem ia(marg)

Matthe. w xj. kap. (–)

- 29: ćichy á pokorny ieřt. Y iáko teź řtan pokornych á ćichych ludzi ná wielu miey=
30: řcach błogofławic raczył.
31: # A ták obácz á vvaž to řobie/ iáko ma być v wfzyřkich wiernych wdzięczne to
32: przyřcie fwięte iego/ y iákoř powinien wdzięcznie przyřć ták zacnego gořciá/
33: ktory duchownie przez řářkę á przez miłość řwá záwždy fie bierze do ciebie á do
34: przyřtyku řercá twoiego.
35: Y iákoř powinien wrzuřć myřli řwe/ á wyriřć z ony
36: mi řłufzczámi/ á wołáć z nimi: Zbáw nas miły Pánie z wyfokości řynu Dawi=
37: dow. A miotáć kwiatki pokorney prořby á modlitwy twoiey pod nogi iego.
38: Abowiem fám cie on nadobnie vczy/ iáko fie maź řtroić á przyřráwić w przy=
39: řtyku řwoim ku przyřćiu iego/ gdzie mowi w oney Ewányeliey: Iź křhokol=(marg) **Ian**

s. w xi:ij. (–)

- 40: wiek będzie miłował mnie/ á řłow moich řłucháć będzie/ tedy fie go teź ia roz=
41: miłuię/ á do niego y z Oycem řwym/ y z Duchem ř. przyřdziemy/ á mieřkánie

42: łobie z nim wdzięczne vczynimy. (marg) ¶ **Powinieneś fie bać y miłowác Páná.** (-)

Tknifz fie fam/ iefliś mu oboygá tego nie powinien/ miłowác go/ gdyż on cie

43: bie też ták vmiłował/ iż cie fynaczkciem Bogá Oycá fwego/ á bráciłzkciem fwo=

44: im zowie y vczynił/ iż do ciebie dobrowolnie fam przyśc chce/ á iżci wśzytko pod

45: dał pod nogi twoie á w pośłufzeńftwo twoie. Obáczże iáko cie vwielbił/ iákoć

46: wśzytko podrzucił pod nogi twoie/ ták iż Dawid zádziwowawfzy fie temu/ mo

47: wi: Y což iefth to miły Pánie zá człowiek/ iżeś go ták vwielbił/ á máłoś go coś(marg)

w Pfalmie viij. (-)

48: poniżył od Anyołow. Bogáctwá y pocźciwości dałeś w dom iego/ y wśzytkoś

49: ine śpráwił ku potrzebie iego.

50: # Tknifz fie też/ iefliś nie powinien fłow iego śłuchác. Azáfz tám naydziefz czo

51: frogiego ábo przykrego/ á zwłáfczćá gdzie czo ku fwym wiernym mowi/ iedno

52: wśzędy ony łáfkáwe á miłe obietnice/ nie ináczey iedno iákoby włáfny ociec z fy

53: nacźki fwemi mowić miał/ mowiąc: Synacźkowie moi namileyfzy/ kthorych(marg) **Do**

Galat. w iiij. (-)

54: łobie teraz z nowu nábywam. Wołáiąc: Podźciefz do mnie moi mili/ iż was o= (marg)

Mattheufz w xj. (-)

55: chłodzę/ iż was pociefzę. Mowiąc: Iż wam iedno dam znác táiemności krole= (marg)

Lukáfz s. w viij. (-)

ftwá fwe=

strona: 4

Adwentu Pánłkiego.

Liłt 4.

1: ftwá fwego/ á inym w przypowiefciach. Y wśzędy á wśzędy iáko miły ociec ro

2: zmawia fie z námi iáko z włáfnemi fynacźki fwoiemi. A tho też záfię z drugiey

3: ftrony obácz/ iáko frogie ſentencie przeciwko tym wyfzły/ kthorzyby iemu wie=

4: rzyć á fłow iego śłuchác nie chcieli. Bo on powieda/ iż thákiego iuż ſędzić nie(marg) **Ian**

s. w iiij. kap. (-)

5: trzebá/ bo fie iuż fam káždy ośádził. Gdzie też ná drugim mieyfcu mowi: Iż ia (marg)

Mattheufz w x. (-)

6: żadnego thákiego znác niechcę/ kthory mnie też znác niechciał. A iż fie mnie też zá=

7: przął przed ludźmi/ ia fie go też chcę záprzec przed Oycem swoim. (*marg*) **Iáko mařz prowadziç nyewidomye Páná swoiego.** (-)

8: # A ták przykłádem tych fwiętych ludzi/ ktorzy go s taką wiárą á s tháką my=
9: ślą/ iáko tu w Ewányeliey łtoi/ naboźnie prowadzili/ nielza iedno nam też zá=
10: biegiąc wołác á prośic: Zbaw nas miły synu Dawidow/ kthoryś przyłzedł z
11: wyfokości/ á przypuścic wšytko ná fwięthe miłofierdzie iego. A zwłoczyç łtare
12: odzienie grzechow swoich/ á miotác przed nogi iego/ łzukáiąc miłofierdzia ie=
13: go: bo **žadną** [!] infzå rzeczą nie wygramy/ iedno pokornym łercem swoim á mi=
14: łofierdziem iego. A połozmy w nim tę vpełną wiárę y nádzieię swoię/ iż on dla
15: tego przyłzedł z wyfokości/ á vkazał fie w człowieczeństwie swoim/ iż ktorzy te
16: go będziem wdzięczni/ á iemu wiernie dufác będziemy/ á pokornie fie ná łáfkę
17: iego puścimy/ iż nas zbáwi/ iż nas vwielbi/ á z niewdzięcznikow vczyni wdzię
18: cznymi łyny Bogu Oycu swoiemu.

19: # Summá s tey wšytkiey Ewányeliey/ ná náuki

20: krotko/ dla lepszey pámięci/ zebrána.

21: # A thu fie mamy pilno przypátrowác s tey Ewányeliey fwiętey/ ábychmy

22: poználi iáki to iełt Krol/ y przecz w ták vniżonym łtanie okázác fie raczył.

23: # Iedná przyczyná/ áby pohánbił hárdóć á nádętoć ludzi fwiátá tego/ á aby

24: tym łtłumił pychę czártá łprołnego/ á my ábychmy fie theż tego od niego náu=
25: czyli. # Drugá/ ábychmy to łobie vważyli/ iż pokornemu wšytko fie łpo=
26: rzy/ á wšytko idzie z wielką powagą/ obaczywłzy to/ chociaż tu Pan pokornie
27: iechał/ iácy łtanowie á iácy ludzie fwięci á poważni czynią mu pocźciwość/ y
28: idą podle niego. Tákże fie też káždemu pokornemu á vniżonemu łtanowi záw=
29: źdy dziać będzie. # Trzecia/ ábychmy vltáwicźnie ná to pomnieli/ iż go Pro=
30: rocy opowiedáią byç włálnym Krolem nášzym/ á iżbychmy fie też o to pilnye
31: łtáráli/ ábychmy mu też ty podatki połtąpili/ w ktorzych fie ten Krol kocha/ to
32: iełt/ wiárę/ nádzieię/ łerce vniżone/ á miłóć wierną/ y k niemu/ y ku bliźniemu
33: łwemu/ áby on też nas potym poznał/ źechmy włálni poddáni iego/ á dziedzi=
34: cy fwiętego kroleřtwá iego. # Czwartá/ ábychmy wyłzli w czyłthych my=
35: łlach przeciwo iemu/ á zeymowáli s łiebie odzyenie grzechow swoich/ á mio=

- 36: táli przed nogi iego/ wołaiąc zá nim: Bądź pochwalon nász miły Pánie/ kto=
37: ryś przyzedł ná wybáwienie násze. A przy tym miotáli mu kwiatki cnoty/ wiá
38: ry/ á niewinności swoiey/ á ná wżem poruczáli fie iemu.
39: # A ták wołaymy kniemu vřtávicznie nabożnemi głófy/ iż gdyżeś dla nas tu
40: przyść raczył nász wżechmogący Pánie/ w tym vniżonym řtanie swoim/ raczże
41: řpráwić á vniżyć myřli y řercá násze/ ábychmy cie wdzięcznie przyiáwřzy Páná
42: á Krolá swoiego/ thobie fie theż włádnemi á wiernemi poddánemi y řługámi
43: twoiemi okazáli/ á iuż fie ciebie nie puřczáli/ ázbychmy cie práwie doprowá=
44: dzili do włáfnego dziedzictwá twego á do kroleřtwá twoiego/ po onym řro=
45: gim á řpráwiedliwym řádzie twoim/ ábyś nas tám oddał Bogu Oyczu
46: řwemu/ iáko włáfné dziedzictwo swoie. Czo nam rácz zyednáć przez
47: błogóřláwione przyřcie swoie/ á zyáwienie řwięthego á wieczne=
48: go Bořtwá twego w człowięczeńřtwie swoim/ v Bogá Oy=
49: cá řwego/ wżechmogący nász Pánie/ ná wieki wie=
50: kom/ Amen. [grafika](#)

A 4

strona: 4v

Wtóra Niedziela

- 1: Ewányelia wtóra po Niedzieli
2: Adwentowey/ ktorą nápiřał Lukář s. w xxj. káp.
3: Przeciřwko beřpieczeńřtwu nářzemu w tym nędznym żywocie
4: nářzym/ iż nas řadny řtrách nie ruřza.
5: # A w ten czás vyrzą Syná człowięcznego przychodzącego w obłoku
6: z możnořciá wielką y s řwiátłóřciá wielką etcet. (marg) **Iáka ma być řpráwá řádu Páńřkiego/ á iáka fie tám pocyechá dobrým á pomřtá złým okazowác będye. (-)**

- 7: **N** Afz miłóřciwy Pan/ iż był obieczan przez
8: Proroki/ iż fie thu miał zyáwić ná řwiát w człowie=
9: czeńřtwie swoim/ w wielkim vniżeniu á wielkiey
10: pokorze. Co fie wřzytko okazało przy zyáwieniu ie=

11: go/ iż tego byłá potrzebá ku zbáwieniu náłzemu. O=
12: biecał też tho záfię vkázác fprzeciwnikom swoim/ á
13: niedowiárkom swoim/ ktorzy go thu przyiác á po=
14: znác niechcieli/ iż to máią poznác iáki to był Krol á
15: iáki to był Pan. Bo dáleko rozny od mnímánia ná=
16: fzego/ gdyż my tu oto ná fwiecie/ obfituiąc w doftá=
17: tkoch/ w bogáctwiech/ ták łobie tufzimy/ iákobychmy to z włáfnych síł náłzych
18: mieli/ á iżby nam to zá náłzym włáfnyn ftáránim przypadáło/ y ták s tey przy
19: czyny my częftokróć zániedbawamy Páná Bogá fwego/ nic fie nie rozmyflá=
20: iąc ná ftráfzliwe przyfcie á ná oftháteczny łąd iego. Co fie iáwnie w niewierni=
21: koch okázuie/ Bo niechay oni iáko chcą w mnímánium fwym możnościam tym
22: doczeńnym vfáią/ ále obaczá ná on čás gdy fie im ten Pan okaże ná łądzie swo
23: im/ iáko to ieft ftráfzliwa rzecz nie fluchác go á nie dufác iemu/ y tám dopirko
24: dofwiadłszá/ iáko ieft rzecz froga wpáść w ręczę Bogá żywiącego. A przetho ty
25: flowá iego łá tu zá początek záložone/ iż fie ma okázác z wielką możnością swo
26: ią á s fwiátłością swoią. Ale kiedy tho być ma żadnemu tego nie oznaymił/ zo=
27: ftáwuiąc nas thák przy wątpieniu/ ábychmy zázwdy gotowi byli. A wízákoż
28: znáki á podobieńftwá/ ktore fie przed tym dziać máią/ iednáć przepowiedzyeć
29: raczył. Iáko tu niżej w tey Ewányeliey nápiáno ftoi/ ktorą Lukáfz fwięty ná=
30: piłał tymi flowy.

31: **B** Edá znáki ná Słońcu/ y ná Miełiácu/ y ná gwia=
32: zdách/ á ná zyemi w ludzyech wćifnienie wyelkye/
33: prze rofpácż á prze wzbudzenie fzumu morłkiego y
34: nawáłności iego/ będą fchnąc ludzie przed fthrá=
35: chem/ oczekawáiąc co fie dáley sftánie nád wśzytkim fwiátem:
36: ábowiem mocy niebiełkie będą wzrułzone. A w ten čás wżrzá
37: wśzyfcy fyná człowieczego przychodzączego w obłoku z wielką
38: mocą á z wielką możnością. A gdy fie thy rzeczy dzyać poczną/
39: pátrząycie á podnoście głowy wáłze/ ábowiem iuż bliłko ieft

- 40: odkupienie wálze. Y powiedział im podobieństwo/ Pátrzcie
41: ná drzewo Fikowe y ná ine włytyki drzewá/ gdy iuż s siebie po=
42: dawáią owocz/ iż iuż pewnie wieczie iż nie dáleko látho. A
43: thák y wy gdy vřzrycie iż lie thy rzeczy záczyńác będą o ktorych
44: wam powiedam/ wyedzcie pewnie iż iuż iefth blifko krolestwo
45: Boże. Abowiem záprawdę powiedam wam/ iż nie przeminie

ten to wiek/

strona: 5

Adwentu Páńfkiego.

Lift 5.

grafika

- 1: then tho wiek/ áz lie tho włytyko wypełńić muśi. Abowiem zie=
2: miá y niebo przeminą/ á słowá moje nigdy nie przeminą. (marg) **Záwždy Pan iáki dziw
vkazał/ gdy miał czo nowego okázác. (-)**

- 3: **T** Ak iáko o tym Pánu włytyki pińmá śwíádźzą/ iż dziwny iefth/ á dziwne ie=
4: go śpráwy. A nigdy tego zániechác niechciał/ áby był przed iáką nową
5: śpráwą swoią/ nie miał okazác iákich dziwow możności Bořtwá swo=
6: iego. A zwłáfczáz gdy miał odmienić iáki řthan śwíátá thego/ ábo iáką nową
7: śpráwę ná nim vczynić.
8: Bo y w on czás gdy żydy wiodl [!] z Egiptu/ á iż chciał
9: pořtáwić nowe krolestwo ich/ á przywieść ie do ziemie im obiecány/ tedy wiel
10: kie dziwy á wielkie znáki Bořtwá řwego/ wiodąc z ie z Egiptu/ przez Moizeřzáz
11: okázowác raczył/ ták iáko o tym w kńięgach Moizeřzowych támże řzryzey nápi=(marg)
w ij. Moize. xxiiij. (-)
12: řano řtoi. Gdy teź miał zyáwić ná śwíát człowieczeństwo swoie/ niechciał teź te
13: go przez ofobnych dziwow zániechác. Bo Anyeli ná powietrzu řpiewáli/ gwia
14: zdy lie nowe okázowály/ cudzoziemcy go z vpominki po śwíátu řzukáli/ y wiele
15: inych rzeczy á znákw Bořtwá řwego okázowác raczył. (marg) **Wřzythek czás żywothá
Páńfkiego był dziwny. (-)**
16: # A przez włytyki czály żywotá řwego/ nigdy nie zámieřzkał okázowác možno=

17: ści Boſtwá ſwego/ vmárte krzeſząc/ chore vzdrawiáiąc/ dyabły łtráźąc/ po mo
18: rzu chodząc. A iáko Ewányeliſtá piſze/ iż by wſzytek ſwiát piſał/ trudnoby miał(marg)

Ian s. w oftathnim kapitulum. (-)

19: znieść wſzytki dziwne ſprawy ie⁸⁰. A nákoniec gdj iuż dokończył wſzytkich ſpraw
20: zbáwienia ludzkiego/ á chciał ie iuż zápieczętować męką á drogą ſmiercią ſwo=
21: ią/ á ofiárować ciáło ſwe Bogu Oycu ſwemu zá człowieká nędznego/ iednáiąc
22: łáfkę á przymierze iemu/ tu dopierko y nád przyrodzenie raczył okazać dziwną
23: możność Boſtwá ſwoiego/ czego rozum człowieczy ogárnać nie mógł/ iż ſłóń=
24: ce zácmiło iáſność ſwą nád przyrodzony čás ſwoy/ lituiąc męki á ſmierci iego.
25: Ziemiá trzęſlá ſie ieſt/ iż nie moglá odzierzeć krwi ſwiętey iego. Vmárli z gro=
26: bow wſtawáli/ wyznawáiąc Boſtwo iego. Opoki ſie pádały. Y inych wiele
27: rozlicznych dziwow okázowało moc Boſtwá iego/ á odkupienie narodu czło=
28: wieczego. (marg) **Matthe. w xxvij. (-)**

A gdyż iuż

strona: 5v

Wtóra Niedziela

1: # A gdyż iuż to wſzytko ſpráwić raczył/ á poſtánowił doſtátecznie odkupienie
2: narodu ludzkiego/ y zoſtáwił wſzytkim wolá á náukę ſwoię/ iáko ſie przeciw=
3: ko iemu záchowác mieli/ obiecuiąc wiernym ſwoim dziwne odpłaty/ dziwne
4: roſkoſzy tu ná ſwiecie/ y w kroleſtwie ſwoim/ kthorzyby byli vwierzyli iemu/ á
5: mocno ſtánęli przy nim iáko przy Pánu ſwoim. Obiecał też záwždy ſie mścić (marg)

Obiecał ſie mścić nád niewiernymi. (-)

6: nád niewiernymi ſwoimi/ ktorzy go przyiąć áni poznác nie chcieli/ á wzgárdzi
7: li przyſcie iego y ſwiętą náukę iego. Y zoſtáwił to ſobie/ iż tu ma przyſć ná ſkoń
8: czeniu ſwiátá w wielkieu możności ſwoiey/ y okázác to/ iákieu on wielmożno=
9: ści pánem był/ á iákiego kroleſtwá krolem był. A thám iuż wypełnić á dokoń=
10: czyć wſzytkich obiecáných rádoſci wiernym ſwoim. A okázác też tho niewier=
11: nym á ſprzeciwnikom ſwoim/ iáko to była froga rzecz thu ná ſwiecie odſtępić
12: go/ á nie dufác iemu. Co tu y w tey Ewányeliey miłóſciwie obiecuie miłóſni=
13: kom ſwoim/ muiąc im: Iż gdy to wyrzycie/ nic ſie nie lękaycie/ ábowiem iuż

14: blińko ieſt kroleſtwo wáſze/ á odkupienie wáſze.

15: # A iż tego czáfu/ áni Apoſtołom/ áni Anyołom/ áni żadnemu ſтворzeniu o=

16: znaymić nie raczył/ tá ieſt przyczyná: Abychmy ſie ták zázwdy záchowywáli/

17: ábychmy zázwdy do tego gotowi byli. Abowiem to ieſt rzecz pewna/ iáko nas (*marg*)

Iáko nas poſtháwi czás dokończenia náſzego/ tháki ſąd odniefiemy (-)

18: tu záltanie czás dokończenia náſzego/ á w iákich ſprávach tu zeydziemy s ſwiá

19: tá tego/ thák iuż ná on czás bez wſzego miłofierdzia/ czyniąc doſyc ſpráviedli=

20: woſci ſwoiey/ káżdego ſądzić będzie raczył. Iáko tho nam dał znác w oney E=

21: wányeliey o oney pſzenicy á o onym kákolu/ iż mu ták Pan dopuſzcza roſć áż do(*marg*)

Mattheuſz w xiiij. (-)

22: pewnego czáfu/ ále gdy przydzie żniwo/ iż w then czás ſtąpią Anyeli Boży/ á

23: wybiorą kákol ze pſzenice/ ktory wrzucą do ognia wiecznego/ á pſzenicę zgro=

24: mádzą do gumná Páńkiego.

25: # A wſzákoż tych táiemnic Boſtwá ſwego/ przeſtrzegáiąc národ ludzki/ ktore=

26: go nigdy w żadnym przeźrzeniu opuſć ć [!] nie raczył/ práwie zátáić niechciał/ á=

27: le y przez Proroki/ y w Ewányeliach vſty ſwemi/ znáki á podobieńſtwá thego

28: błogóſławionego á wielmożnego przyſcia ſwego/ ná wielu mieyſcach przepo

29: wiedác raczył. Tákiákoſ tu ſłyſzał y w tey Ewányeliey dziſieyſzey/ iáko o tym

30: powiedác raczy: Iż gdy ſie ten czás przybliżác będzie/ thedy ſie będą okázowác

31: dziwne znáki/ w ſłońcu/ w mieſiácu/ w gwiazdách/ w nawáłnoſciach mor=

32: ſkich/ w roſtyrkoch á w vćiſkoch ludzkich/ táki iż ludzie będą drzeć á ſchnąc przed

33: ſtráchy wielkimi/ oczekawáiąc końcá co ſie dáley z nimi w thák wielkich ſtrá=

34: choch á w tych ſrogoſciach dzieć będzie. Bo ieſzcze zá ſtárego wieku/ gdy Pro=

35: rok Ezdrás w rozmowach ſwoich pytał go/ co też dáley czynić będzie raczył s(*marg*) **iiij**

Ezdraſz w v. (-)

36: tym nikczemnym ſwiátem/ á s tym nędznym człowiekiem/ tedy mu Pan wſzy=

37: tkę ſprávę ſrogoſci ſądu ſwoiego opowiedzieć raczył. Y iáko ſie z wiernemi ſwe

38: mi ná ten czás łálkáwie á miłóſciwie obchodzić ma/ á dokończyk im zapláty á

39: pociechy zá ſtałóſci ich. A iáká też niewiernym ſrogoſć á niełálkę okázowác ma

40: ktorzy go tu ná ſwiecie znác niechcieli/ á lekce ſobie wáżyli ſwiętą wolą iego/ á

41: rofkázanie iego. (*marg*) **Znáki czáfu fádowego Ezdrafzowi oznaymione.** (-) # Bo
gdynie [!] ten Prorok o tym tak pilnie pytał/ tedy mu Pan powiedział/ że to
42: nie twoiá rzecz głęboko sie pytać o tym/ bo to zoftáwiono w táiemnicach Bo=
43: fkich. Ale ábych cie tak nie zániechał iáko błędnego/ tedyć powiem niektore po=
44: dobieńtwa/ ktore sie przed tymi czáfy dziać máią. A to tak wiedz/ Iż gdy iuz ty
45: czáfy blisko przychodzić będą/ thedy będą ludzie dziwnie wćifnieni w wielkieu
46: niepráwiedliwosci/ á w wielkim łupieftwie fwiátá tego/ á będzie zákryta wfy
47: tká prawdá ná ziemi/ á będzie bárzo niepłatna fthałość á wiárá ná fwiecie/ á
48: wzrofcie niepráwiedliwosc frozfza niżli kiedy przed tym bywála. A fłońce bę=
49: dzie fwiećilo w nocy/ á miefiac trzy kroć sie przez dzień vkaże/ á z drzewá krew
50: pociecze/ á s kámieniá głos fłyfzan będzie. Y wzrufzy sie wfytek narod ludzki/ y
51: okaże sie krol tháki iákiego sie ludzie nigdy nie nádziejáli. Morze będzie wy=
52: miátowáło ryby fwoie/ á wypuści s siebie taki głos/ iákiego nigdy przed tym
53: flychác nie było. A ogień częfto sie vkázowác będzie. Beftie á żwirzethá frogye
54: po fwiáthu biegác będą. Niewiáfty dziwy rodić będą. Y inych wiele dziwow
55: á rozmáitych rzeczy okázowác sie będzie.

strona: 6

Adwentu Pańfkiego.

Lift 6.

1: # Gdzie też y Piotr s. Duchem fwiętym fpráwiony/ przeftzegáiąc narod ludz
2: ki/ áby sie nigdy nie vbefpieczál/ á owfzem záfwdy gotow był/ także o tym po=
3: wiedz: Iż oto ledá kiedy przydzie dzień Pańfki iáko złodziey/ w kthory niebio=(*marg*) **w**
j kanoni. w iij. kapitulum. (-)
4: fá wfytki/ wielką nawáłnością á wielkim gwałtem przeminá/ żywioly wfy=
5: tki w gorákości roftopiony będą/ zyemiá y wfytki fpráwy iey fpalona będzie.
6: A gdyż iuz tho wiecie iż tak ma być/ iáko ieft tego potrzebá/ ábyfcie byli ftali á
7: mocni w fpráwach fwoich/ oczekawáiąc á kwápiąc sie ku przyfcicu Páná fwo=
8: iego/ á tám iuz czekáiąc nowego niebá á nowego kroleftwa/ w kthorym będzie
9: miefzkác fpráwiedliwosc/ y inych sie wam obietnic wiele zyáwi od Páná wáfze
10: go. Támże przy tym máło niżej tego dokládáiąc piſze: Iż nie mnimay ábyć o=
11: miefzkał z obietnicámi fwoiemi/ bo y niego tyfiac lat iáko ieden dzień/ Iedno

12: iż ćirpliwie oczekawa dla narodu wálzego/ niehcąc was márnje zátraćić/ ied=

13: no ábyfcie fie vználi á fzukáli miłofierdzia iego. (*marg*) **Tyfiąc lat v Páná iáko ieden dzień.** (-)

14: # Thákże też y Ian s. máło nie thymiż łowy w zyáwieniu swoim nápił: Iż (*marg*) **w ziawieniu vj.** (-)

15: gdy widział onego niewinnego báránká przed Máyeftatem Pánńkim łtoiące=

16: go/ gdy otwarzał kfięgi łiedmią pieczęći zápieczęthowane/ kthorych otworzyć

17: nikt fie był godny nie obrał/ áni ná niebie áni ná zyemi/ tedy zá káżdą otworzo=

18: ną pieczęcią/ widział iáką ofobną łpráwę táiemnic Pánńkich. Támże powieda

19: iż gdy była otworzona pieczęć łzofta/ widziałem áno stáło fie iest wielkie trzę=

20: łienie zyemie/ á łłóńce stáło fie iáko wor czarny włofiány/ á mieliąc sftał fie

21: iáko krew/ á gwiazdy z niebá pádály iáko łifcie z drzewá Fikowego/ á gory

22: zyemłkie wšytki były wzrułzony/ ták iż kfiążetá/ krolowie/ á moczarze łwiátá te=

23: go biegáli tułaiąc fie á kryiąc fie w iáłkinie/ wołaiąc á nárzekáiąc: Przykriycye

24: nas gory á opoki/ ábyłmy nie widzieli łrogości gniewu tego to ná Máyeftácie

25: łiedzącego/ y tego báránká niewinnego. Abowiem przyłzedł dzień wielkiej łro

26: gości ich/ á kto będzie mógł wytrwác przed możnołcią ich. Thámże przy thym

27: mielýcu piłze: Iż widziałem pod iednem ołtarzem dułze łpráwiedliwych/ kto=

28: rzy łą pomordowáni dla imieniá Pánńkiego/ á ony wołaią: Przecź miły Pánie

29: łpráwiedliwy nie łądziłz á nie pomóciłz fie krwi náłzey? Gdzie im potym dano

30: odzyenie biále/ to iest/ nádzieię dobrą/ á powiedziano im iest: iż mułcie pocze=

31: kác máło/ áż będzie nápełnioná liczbá bráciey wálzey.

32: # Pátrzayze miły brácie á weźmi przed oczy łwe ty łrogości ktore tám/ iáko łły

33: łzyłz/ nád niewiernemi okázowác fie będą/ á pomni ná to/ iáko cie tu Piotr s. ná

34: dołnie vpomina/ iáko małz tu łtale trwác/ ábył mógł bełpiecznie łtąd łłzedłzy

35: oczekawác w rádołci Páná łwoiego. A łłuchay co thu Ian s. powieda/ co fie (*marg*)

Srogóć gniewu Pánńkiego. (-)

36: ná on czás zá łrogość dzyac będzie/ iż krolowie/ kfiążetá/ á moczarze tego łwiátá

37: nic łobie ná on czás nie pomogą mocámi łwemi/ ále fie będą thułác á vciékác/

38: wołaiąc/ áby ie gory przykryły przed łrogołcią gniewu Pánńkiego. A nie tylko

39: tám ná ten čás to nád niewierniki lie okaże/ ále y tu ná fwiecie zá żywotá ich.
40: Azafz nie widzimy iáko oni niebożátká fą befpiecznemi w doftátkoch fwoich?
41: Bo naprzod iuż zázwdy myfli ich zniewolone bogáctwy/ pilnie fobie rozmyflá
42: ią z wielkim vciążeniem/ iákoby wcale mogli zgromádzić łákome nábycia fwo
43: ie. A kiedy lie iáka przekazká w ich ftarániu stánie/ wnet kłopot/ wnet frefunk/
44: wnet dziwna rofpácz ná tákowe ludzi przychodzi. A to nie prze co inego/ iedno
45: iż wżytká myfl ich vdála lie zá oto tymi widomemi przypadki fwiátá tego.
46: Nuż gdy przypadnie niemoc ábo iáka chorobá/ tho dopirko/ iáko tho łámi wi=
47: dzimy/ co zá fprawá w tákowych lie ludzioch okázuie. Bo z iáką im cięłzkością
48: przychodzić muśi to/ czego tu łákomie nábyli/ iż tego wżytkiego nędznie oftrá=
49: dáć muřą. Sumnienie trapi/ iż zá ono złośliwe nábycie wieczna pomftá iefth
50: nád tákiemi záziefzona. Owa nędznicy ftráciwfzy nádzieię wiecznego żywo=
51: tá/ á wpadfzy w rofpácz/ czuią że iuż márnje podáni być máią do wiecznego po
52: tępiania fwoiego.
53: # Ale ludzie fprawiedliwi/ iáko pífmá fwiádczą/ ktorzy tu wiernie záchowáli(marg)

Sapiencie ij. (–)

54: ftałość fwą Pánu fwoiemu/ będą iáko fłońce kwitnąć przy Pánu fwoim. Tu
55: iuż rozumiesz ieflić co pomogą bogáctwa twoie/ ábo zacności twoie/ w ktorych

teraz pły=

strona: 6v

Wtóra Niedziela

1: teraz pływafz/ buiafz/ á kochafz márne ciáło fwoie/ iefli lie tám nie okażefz s kwi
2: tnącą wiarą á s ftałą nádzieią/ w ktoreieś tu ftátecznie trwał w żywocie fwo=
3: im/ przy Pánu fwym. Iuż lie tám nie nádzieway áby fobie czym pomoc miał/ (marg) **Nic
fkárby áni zacności w ten čás nie pomogą.** (–)

4: ábo áby cie co inego wybáwić miało/ od tey frogóści gniewu Páńkiego. Bo
5: iáko Ezdráfzowi Pan powiedział gdy mu przypominał miłofierdzie iego/ iż(marg) **iiij.
Ezdr. vj. kap.** (–)

6: ie tu wielokróć rozlicznym ludziom okázowác raczył/ á ná prófby fwiętych wie
7: le czynić raczył. Powiedział mu/ iż tho tu ná fwiecie być może/ iż godnieyfzy zá

- 8: niegodnieyŝzymi przyczyniáć fie mogą/ ále tám iuŝ w ten czás będzie wzruŝzona
- 9: tháka ŝpráwiedliwoŝć/ iŝ ŝaden nie będzie mógł pomoc vpádłemu/ á wwinic
- 10: ŝpráwiedliwego. O frogáŝ to rzecz nam wiedzieć/ iŝ tám ŝobie iuŝ ni czym po=
- 11: moc nie możemy/ ieŝli ŝobie tu łáki nie vgonimy zá ŝywotá ŝwego. A wŝdy o
- 12: to nic niedbamy/ wiécey ŝobie przekládáiác ŝpráwy tego nikičemnego ŝwiátá/
- 13: niŝli ty wŝytki frogoŝci á oftradánie wiecznych rádoŝci ŝwoich.
- 14: # Bo byŝ fie teŝ tym chciá cieŝzyć/ iŝ ieŝzcze czáŝu doŝyć/ tám teŝ to zárázem być
- 15: nie może/ wŝdy ŝobie iednák czym pomogę. Iuŝ moŝeŝ rozumieć/ iŝ ty czáŝy wŝtá
- 16: wicŝnie ŝtoią przed oczymá twoiemi/ bo ŝie ŝzpetnie záćmiło ŝlóńce/ oná ŝczyra
- 17: prawdá Páńŝka po wŝytkiey ziemi/ á ci iá nawięcey zákrzywáiá y potłumiáiá/
- 18: ktorzy ŝá iáko ŝlóńce przełóŝeni od niego/ nád wŝytká ŝzyrokoŝciá ziemie. Pádá
- 19: iá gwiazdy/ to ieŝt ludzie náuczeni/ á nie ŝmieią ŝwiećic przed záćmieniem ŝlóń=
- 20: cá onego/ ktore Sálonon iáwnie zowie gwiazdami ŝwiátá tego. Záburzyło
- 21: ŝie morze nędznego ŝwiátá tego/ thák iŝ ná nim nic dobrego/ nic beŝpiecznego/
- 22: nic ŝpráwiedliwego nie naydzieŝ. Drŝá nędzni ludzie przed ŝtráchem á przed
- 23: tym morzem záburzonym/ w vćiŝku á w nieŝpráwiedliwoŝci ŝwoiey/ á w zaká=
- 24: zye ŝlóńcá ŝwoiego/ to ieŝt przełóŝonych ŝwoich. (*marg*) **Teffalonic. v. kap. (-)**
- 25: # Ale ŝluchay co o tym piŝmá powiedáiá: Iŝ dzień Páńŝki dybie iáko złodziey:(*marg*)
- Záwŝdy trzebá być gotowemu. (-)**
- 26: Pan teŝ ŝam przeŝtrzega: Bądŝcie záwŝdy gotowi/ bo nie wiecie czáŝu áni go=
- 27: dziny ŝwoiey. Mowi teŝ ná drugim mieyŝcu: **Szálony [!]** zgromádziłeŝ gumná (*marg*)
- Lukáŝ s. w xij. (-)**
- 28: ŝwoie/ bogáctwá ŝwoie/ á mowiŝ duŝy ŝwoiey/ vŝyway máŝ wŝytkiego doŝyć:
- 29: á niewieŝ ieŝli tey nocy po nię nie poŝlá. A to ieŝt dzyeń twoy o ktorymci Pan
- 30: powieda/ iŝ zá tobá dybie iáko złodzyey/ á iáko cie teraz zdybie/ á iáko cie záŝtá=(*marg*)
- j. Piotr w iij kap. (-)**
- 31: nie/ ták cie ná on czás poŝtáwi przed tá frogoŝciá ŝádu tego/ o ktorym tu ŝlyŝyŝ
- 32: A tám iuŝ pewnie ŝie nie nádzyeway áby ŝobie czym pomoc mógł. Bo ŝlyŝyŝ ia
- 33: ko tu Ian s. powieda: Iŝ w ten czás krolowie á mocarze tego ŝwiátá biegiáác
- 34: á tułáiác ŝie przed ŝtráchem/ proŝic będą zyemie áby ie poŝárlá á zákrzyłá przed

35: oną frogością. Tu iuż rozumiesz/ iż thám áni fkárby/ áni przyiaciele/ áni żadna
36: przyczyná nic pomoc nie może. A czegoż iuż dálej czekác małz? ná což fie iuż dá
37: ley rozmyflác małz? gdyż widzifz iż czás twoy závłze łtoi przed oczymá twoimi/
38: á niewiefz ktorey godziny przypádnie tobie obiecána godziná twoiá. (marg) **Mattheufz**
w xxv. (-) (marg) Co mądre á co łzalone dziewice známionuią. (-)
39: # Abowiem y Pan niechciał cie w they błędney nádziei zołtháwić/ áleć dał ná
40: przykład pyęc mądrych y pyęc łzalongich dziewic. Przez mądre rozumiał być
41: ty ludzi/ ktorzy závždy gotowi łą/ á chodzą závždy z zápalonemi lámpámi
42: cnotliwey wiáry á łtałości łwoiey/ á dobrych vczynkow łwoich/ á závždy go=
43: towi łą/ kiedy ich kolwiek Pan ich á oblubyeniec ich záwoła/ ná ony wdzyęczne
44: gody krolełtwá niebyełkiego/ im od wieku łpráwionego. Pátrzayże záfię czo
45: łie sftáło z onemi łzalongimi/ przez ktore fie známionuią ludzye łwiátá tego/ kto
46: rzy fie vdáli zá rołkołzám iego/ á o tey gotowości iákoby fie przed Pánem po=
47: łtáwić mieli/ nic namniey nie myflą. Iż dopierko biegály/ łzukály/ czymby ło=
48: bie pomoc/ á gđzyeby iákiego ráthunku nábyć miály. Iuż były v kupiujących/
49: iuż y v przedájących/ to iełt v tych ktorzy fie tu czyniá łzáfármzi krolełtwá nie=
50: biełkiego. Nigdziey nic nie zyłkály/ nigdziey pomocy nie nálázły. Słuchayże
51: czo im powiedziano: Iż niechcę o was nic wiedzieć/ á zámkniono fortkę przed
52: nimi. Gdzież fie iuż ci obroćić máią? což iuż ci s łobą czynić będą? Nielzá im bę=
53: dzie iedno s tymi krolmi á s thymi mocarzmi biegác á tułác fie/ á prośić gor á=
54: by ie przykryły/ áby iuż nie widzieli frogości tey ktora im będzie zgotowaná/ á
55: ktorą przed łobą widzieć będą.

Tu iuż

strona: 7

Adwentu Pańkiego.

Liłt 7.

1: # Tu iuż obácż co iełt lepszego/ iełli tu vżyc do czáfu tych nędznych rołkołzy łwiá
2: tá tego/ á zániedbawłzy powinności łwey/ vdawłzy fie zá łwiátem tym/ á zá kro
3: lełtwem iego/ odłtápic Páná łwoiego/ odłthápic wiecznych rádości łwych/ á
4: wiecznego krolełtwá iego. A łtánác ná łądzie iego z niewiernemi iego/ á s tymi
5: tułájącemi fie/ á nárzekájącemi przed frogością iego. A czekác oney frogiey łen=

6: tenciey nád sobą: Idźcie przekleći od obliczności moiey ná męki wam wiecznie
7: zgotowane. Sroga to rzecz záprawdę/ kto to v fiebie lekce waży/ iż dla oto tych
8: krothkotrwaiących rzeczy/ tráci fobie wieczne á wdzięczne roskořzy swoie. Ale
9: což kiedy ták obłudny świát/ záflepił á pobláźnił wřzytki náśládowcze swoie/ iż
10: tego nie baczą/ áni baczyć chcą/ iáko márnie giną/ á iáko fie w niwecz obráczá=
11: ią. Bo roskořzy ich/ ty bárzo łą krothkie/ á łami trudno fie wykręćić máią/ y pe=
12: wnie nie wykręca/ z wiecznego potępienia swoiego. (*marg*) **Iáka będzie pociechá
wiernych.** (-)

13: # Słuchayże záfię iáką rádość á iáką pociechę w then czás wierni iego odnio=
14: łą/ ktorzy thu przy nim zá żywotá swego mocno śtali/ á czynili dofyć powinno=
15: ściam swym. Iż iáko o nich písmo powieda/ záfkwitną á roziańnią fie iáko śłoń (*marg*)
Sapiencie iij. (-)

16: ce ná obłoczech przy Pánu swoim. Vyrzą śtráźliwą onę mękę zgotowaną nie=
17: wiernym iego. Wřlyřzą głos/ płáč/ krzyk/ á nářzekánia ich. Vyrzą też ony rořko
18: řzne páłace kroleřtwá niebieřkiego z dziwnemi rořkořzami im ná wieki zgotowá
19: ne. O iákaz tho będzie rořkořz śtać w tych okrutnych śtráchoch przy Pánu swo=
20: im/ chodzić z nim po obłoczech/ záfkwitnąć iáko śłońce/ widzieć wřzytki rádości
21: swoie/ widzieć ony okrutne řrogości od wiekow zgotowane niewiernym á řpre
22: ćiwnikom iego. A co nád nawyzřze/ wřlyřzeć on wdzięczny głos od Páná swo=
23: iego: Podźcieřz namileyřzy moi/ podźcieřz wierni moi do rádości swoich wam(*marg*)

Mattheusz w xxv. (-)

24: wiecznie zgotowanych/ á do kroleřtwá moiego/ w ktorym będziecie zemną zá=
25: wřdy krolowáć ná wieki wiekom.
26: # A nie telkoć tám ná ten czás thy pocieřzliwe rzeczy nád wiernymi Páńřkiemi
27: okázowáć fie będą/ ále y tu iefczze zá żywothá pewnie á nieomylnie fie nád káz=
28: dym wypełniaią. Bo chociař wierni od Páná Bogá tu bywáią krzyřem vcią=
29: řzeni/ chociař w nędzy/ w vbořtwie/ w rozmaitych trudnořciach łą pořtáwieni/
30: wřzakoř oni iednák nic nie rořpaczáią w łáńce á w miłofierdzy Páná Bogá
31: swego/ wdzięcznie ná tym przeřtawaiąc/ czego im Pan Bog wřzczać raczy z mi
32: łofierdzia swego/ wřzytko řkromnie znofząc á ćirpiąc dla imieniá Páná swoie=

33: go. Máiąc zupełną nadzieię/ iż Pan Bog nieomylnie będzie wypełnić rączył (*marg*) **Panby**
nie rad potępił żadnego. (–)

34: wśytki obietnice swoie/ ktore pod przyięgą záflubił wypełnić/ nád tymi ktorzy

35: Itátecznie Itoią przy świętey woley iego/ oczekawáią też w zupełney nadziei kro

36: leftwá im wiecznie zgotowánego. Othož wierni zápráwdę przed niewierniki

37: wiele naprzod máią/ bo ich wśytká nadzieiá/ nie w świeckich możnościach/ ále

38: w łámych Pánu Bogu/ ktory iest pewnym á nieomylnym Izáfárzem wśytkich

39: bogáctw wiecznych/ á żadnego inego do nich przypuścić niechce/ iedno wierne

40: swoie/ ktorym to wśytko obiecał dáć/ zá ich Itáteczność/ z miłosierdzia swego.

41: # Thu sie iuz dopiro łam tkni/ co łobie małz obráć/ gdyż iuz przed cię położono

42: ogień y wodę/ a nie wymawiaiy sie tym/ iż nie iam krzyw/ ták Pan Bog raczył.

43: Dofyc cię tu Pan przełtrzege/ dofyc cię vpomina/ á ifcieć sie nie kocha w zginie=

44: niu twoim/ bo dał dla ciebie rozlać niewinną krew swoię/ á szuka wszędy błęd=

45: nych owieczek swoich/ á opowiada wśytkę rokłoz swoię s fynmi człowieczemi.

46: Ale co ma inżego s tobą wczynić/ gdy go opuściwłzy vdałz sie zá tym światem y

47: zá kłiążęciem iego/ nielza iedno cię przy tym będzie zołtáwić mułiał/ czegoś zá

48: żywotá náłładował. A tu dopirko obáčź/ iáko to iest **zle** [!] odłtępic á opuścić Pá=

49: ná swego/ prze kęł nędznego światá tego/ gdy obaczyłz co prze to łtráćić małz/ á

50: co zá pomłtę á co zá záłóść ná łobie odnieść małz. (*marg*) **j. Tessaloni. w iiij** (–)

51: # Bo sie iuz tám trudno będzie rozmyłłáć/ bo iáko písmo powiáda: Iż w then

52: czás w ocemgnieniu zápali sie niebo y ziemia/ á żywi będą w thym ogniu po= (*marg*)

Iáko żywi á iáko vmárli ná łąd pochyceni będą. (–)

53: chwyceni ná powietrze/ á vmárli tákże ożywieni mocą Bolką rowno z żywemi

54: będą ná powietrzu połtáwieni/ á nie vprzedzą nic żywi vmárłych/ thák iako o

55: tym Páweł s. píłze. Tu iuz rozumiełz w iákiey łpráwie then czás żywe záłtánie/

B

ták ie połtá

strona: 7v

Wtóra Niedziela

1: ták ie połtáwi przed Máyełtatem Páńłkim: w iákiey też łpráwie vmárli zefłzi

2: s światá tego/ w teyże sie mułzá wkázać przed łrogócią łądu iego. Gdziež tám

- 3: iuż będzie w ten czas rády szukác? iákąż sie thám nadzieią będzie ciefzyć? iesli nie
4: ftániemy przed nim w fwey niewinności/ á w oney gotowości/ o kthorey nam
5: sam zázwdy powiedác raczył: Iż bądźcie zázwdy gothowi/ bo niewiecie czáfu(marg)

Mattheufz w xxv. (-)

- 6: áni godziny.
7: # Bo iáko sam tu powieda: Iż w ten czas wyrzycie syná człowięczego przycho
8: dzącego ná obłoku w wielkiej fwiátłości á w wielkiej możności swoiey/ złym
9: ná ftrách á dobrym ná wielkie pociefzenie. Iáko thu powiedác raczy wiernym
10: swoim/ iż gdy to wyrzycie/ ráduycie sie/ ábowiem iuż blisko iest kroleństwo wáfze. (marg)

Ian w iij. kapitu. (-)

- 11: A iáko sam o sobie powieda/ Iżem ia nie przyfzedł ábym fądził fwiáth/ ále áby (marg)

Pan nie chce być frogim fędzją ále muśi. (-)

- 12: był przez mię wybáwion. Tu go iuż możelz nie rozumieć okrutnym fędzją/ á z
13: wielką zálofcią będzie muśiał rościągnác frogą sentencią nád niewiernemi swe
14: mi/ ktore zwał zázwdy bráćifzki fwemi á miłofniki fwemi/ wabiąc ich dziwnie
15: do siebie/ obiecuiąc im rozmaíte rofkofzy: á což gdy tego niewdzięczni byli. Nie=
16: lza iedno będzie muśiał rościągnác fprawiedliwość swoię. Czego wfzytko zebrá
17: nie niebiefkie muśi z wielką zálofcią wżywác/ gdy vyrzą potępione nędzne brá=
18: ćifzki swoie/ ktorých oni z wielką rádością czekáli.

- 19: # A thák obácź sie obácź nędzny człowięcze což iesth/ á rozzáłuy sie sam siebie y
20: krwie Páná swoiego ktorą cie odkupił/ á nie czyn lekkości Zbáwicielowi swo=
21: iemu/ ábyś go miał odstąpić prze czártá fprofnego/ á prze to nędzne kroleństwo
22: iego/ bo widzifz oczci idzie: Abo sie tułác wiecznie s tułaiącemi/ iáko thu o nich
23: fłyfzylz: Abo wieczney rádości wżywác z wiernemi. A fthań rádczey przy Pánu
24: swoim/ á ftaray sie o to/ ábyś pośpołu z miłofniki iego wfłyfzał on głos wdzięcz
25: ny iego: Podziefz namileyfzy moi do wiecznych rádości wáfzych.

26: ¶ Summá s tey Ewányeliey krotko ná náuki zebrána.

- 27: # A tu sie s tey Ewányeliey pilnie vczyć mamy/ w iákim niebefpieczeństhwe
28: chodzimy/ á iáki ftrách/ á iáka frogá pomftá wfstawicznie wiśi nád námi/ y fro=
29: gyeý fmierci náfzey/ y tego okrutnego fądu Pánfkiego/ iesli w złey fprawie á w

30: omylnociach światá tego tu łtąd zeydziemy. # Drugą rzecz baczyć mamy/ iż
31: iełt ten frogi čás zákryt przed rozumy y wiadomołciámi náłzemi. A ná to pom
32: nieć mamy/ iż ktorey godziny tu zeydzyemy s światá tego/ iż iuż nie ináczey iáko
33: bychmy też łtánęli ná tych łtráźliwych łentenciach łwoich/ gdyż iuż iáko tu zey
34: dziemy/ ták łie tám połtáwić ná on čás ná ten frogi łąd mułłmy. A iżbychmy
35: záwždy gotowi byli/ odyż [!] tey godziny áni tego czáfu nigdy wiedzieć nie może=
36: my. Bo zły gdyby čás łwoy pewny wiedziáł/ pewnieby złym być nie przełtáł/
37: iedno przed łámym czálem onym. # Trzecie/ mamy náto pomnieć/ iáko pi=
38: łmá powiedáią/ iáko tám krolowie á kłiążetá krzyczeć á nárzekáć będą/ iż iuż á=
39: ni złoto/ áni ładne bogáctwá/ á thu áni tám nas nie wykupi/ iełłiże thu łoby
40: wedle woley á rády Páná łwego/ nie zyednamy zbáwienia á odkupienia łwe⁸⁰.
41: # Czwarłe obaczymy/ iż nie tylko po łmierći/ ále y zá żywotá/ nád niewierniki
42: pomłty/ á nád wiernemi zacne łie błogółáwieńłtwa záwždy okázuią. Nye=
43: wiernicy zá łpráwiedliwym łádem Bożym połhępienia nie vydą/ á wierni
44: przy Pánu łwym iáko gwiazdy roziałnią łie w wiecznym krolęłtwie iego.
45: # A thák wołaymy nabożnemi głóły do tego krolá łwego/ á do tego przyłżłego
46: łędyego łwego/ áby on tu zá żywotow náłżych ráczył z miłółierdzia łwego łprá
47: wić myłli y łercá náłze/ ábychmy żyli y miełzkáli wedle woley łwięłey iego/ á nie
48: dáli łie vwodzić łwiátu nędznemu temu/ od łwięłey woley iego. A iż gdy przy=
49: dą czáły záwołánia náłzego/ ábychmy ták zelzli s tego mizerneho pielgrzymłt=
50: wá náłzego/ iákobychmy łie połtháwili z niezáwłtydzoną twarzą przed łwię=
51: tym Máyełłatem iego/ á vkzáli łie wiernemi á włáłnemi dziedzicami iego/ á
52: połpołu z nim łzli/ wedle obietnic łwięłych iego/ do onego nam z dáwná zgo=
53: towánego krolęłtwá iego łwięłego/ á do wiecznych rádołci iego. Kto=
54: rych nas domiełć Pánie Boże náłz ná wieki wiekom/ Amen.

strona: 8

Adwentu Pańłkiego.

Liłt 8.

1: Ewányelia Niedzyełe trzeczyey

2: Adwentowey. Ktorą nápiłáł Máłłheufz s. w xj.

3: kápit. Przeciówko omyłnym náukám/ á omyłnemu po=

4: **znaniu Pána swoiego.**

5: # A błogofławiony ten będzie co fie we mnie nie pogorfyzy etc. (*marg*) **Iáko fie kázdí pilnie ma pytác j dowiádowác o Pánu swoim/ A co zá pociechy j pozitki zá tho káždy odnieś może.** (–)

6: **R**ozumiał themu ten wśzechmogący Pan/
7: iż wnet po przyściu iego/ y pothym ná świecie miáło
8: być wielkye zámyszanie á wielkie zádziwowánye
9: tym nowym wśtawam iego/ á świetym náukam ie
10: go/ gdyż iuz byli wśzyfcy przywykli wśtawam Moi=
11: zszowym á náukam swoim/ nic temu nie rozumie=
12: iac/ iżby ie była oná wśtawá pifána Moiszszowá **zábilá** [!] /
13: gdyż iey żaden dośyc wczynić nie mógł/ gdyby
14: ich był Duch Pánki nie ożywił/ á miłosierdzye iego.
15: Kthory thu przyśzedł áby im tho był przednáł v
16: Bogá Oycá swego/ á iżby złamał on Cyrograph
17: kthory byli dáli ná się przodkowie ich przez Moiszszá Pánu/ iż miał być káždy
18: przekłety ktoby był przestąpił namnieyszá wśtawę onę/ iáko o tym szyroko Pá=
19: weł s. nápiśał. A ták iż ie Pan więcej do tego wiodł/ áby sie dáli ná łáskę iemu/ (*marg*)

Do koloffen. w ij. (–)

20: á szukáli miłosierdzia iego/ á przyjęli iuz tego iednaczá kthory im był obiecan iuz
21: ná szkończeniu swiátá/ kthory miał być między nimi á między Bogiem Oycem
22: ich/ á nie dufáli onym zakonnym szprawam swoim á ofiáram swoim: tedy sie
23: im to bárzo rzecz trudná á nowá zdála. Rozumiał też temu Pan/ iż sie to tákíe
24: zámieszanie zázwdy miáło dzieć w rozmaitych wymyśloch ludzkich/ y w tych
25: kthory go iuz mieli wznawác/ aż do szkończenia swiátá. Bo powiedział o thym
26: sam/ iż zázwdy musí być pogorzenie ná świecie/ ácz temu biádá będzie przez ko
27: go sie sztanie. A zwłászczá oto w tych dzisieyszych czáfiech/ widzimy iáwnie/ iá= (*marg*)

Mattheusz w xviii (–)

28: ko sie ludzie wnieśli zá wymyśły swoiemi/ więcej łobie przekládáiác á zá zac=

29: nieyźe máiąc náuki ludzkie/ niż prawdę słowá Bożego. Skąd fie thák frogye
30: zgorźzenie rozmnożyło ná świecie/ iż iuż prawdá Ewányeliey świętey wymyřły
31: ludzkyemi będąc zátłumiona/ nie może w ludzyoch pokázác tákowey popráwy
32: iáko ná on čás okazowála zá Apoftołow s. A ták dla tego ty słowá Páńskye
33: tu s tey Ewányeliey dzifiefźzey wzięte/ są zá początek záłożone: Iż to błogofła=
34: wiony zówždy będziey ktho fie nie zgorźzy s tego Pána y s świętey náuki iego. A
35: tę Ewányelią nápiřał Máttheusz święty tymi słowy.

36: **A** Gdy iuż Ian będącz w więzyeniu vřlyřał o řprá=
37: wách Kriftufowych/ pořłał do niego dwu ze zwo=
38: lennikow řwoich/ pytáiąc go: Tyřli iuż ieřt ten kto=
39: ryř tu myał przyřć/ czyli ielzće infzego czekác ma=
40: my: Y odpowedyawřzy Iezus powiedzwał im: Idzcye po=
41: wiedzcye Ianowi czo widzicie á řlyřzycie: Iż řlepi widzą/ chro
42: mi chodzą/ głufzy řlyřzą/ trędowáci są oczyřcieni/ vmárli wřta=
43: wáią/ á vbodzy weřole pořelřthwo Ewányeliey przyymuią: á
44: błogofławiony tho ieřt kthory fie we mnie nie pogorřzy. A gdy
45: odefřli oni pořłowie/ tedy počzał powyedác Pan Iezus o Ia=
46: nie oney tľufzcy co około niego řtała: Czemuřcye wyřli ná pu=

B 2

řczą dziwo=

strona: 8v

Trzecia Niedzylá

grafika

1: řczą dziwowác fie trzcinie kthora od wiátru i eřt [!] rokořřána?
2: ábo czemuřcie fie wyřli dziwowác człowiekowi miękkim odzie
3: niem przykrytemu? Izalř nie wiecye/ iż kthorzy fie w tákie odzyc
4: nie vbyeráią/ w domiech krolewřkich bywáią: Ale cořelcie wy
5: řzli widzycć? izali Proroká: á ia wam zápewne powiedam/ iż
6: zacnieřzego niřli Proroká/ Abowiem toć iuż ieřt on o kthorym
7: nápiřano ieřt: Otho ia pořyłam pořlá mego przed oblicznořcią

8: twoią/ który zgotować ma drogę twoię przed tobą. Záppraw=

9: dę powiedam wam/ iż ielzcze nie powłtał miedzy fynty niewie=

10: łciemi więtfzy nád tego Ianá Krzcicielá. (marg) **Malachiafs w iij.** (-)

11: **S**Lyłzyłz tu iż Pan wfpomina ono Proroctwo/ ktore było nápiřano o Ia=

12: nie s. iż miał przyřć nie ináczey iedno iáko Anyoł przed łámym przyřciem

13: iego/ przeprawuiąc á przepowiadáiącz drogi zyáwienia iego á łwięthe (marg) **Przećz Herod Ianá łwiętego władzil.** (-)

14: náuki iego/ co łie okázowáło z wołania á z nápominaia iego/ gdy iáwnie wo=

15: łał ná puřczy ná żydy/ áby łtroili pokutę/ á obaczyl łie w onych omyłnych ná=

16: dzyeiach łwoich/ á gotowáli łie ku przyřciu onego obiecánego Mefyafzá/ opo=

17: wiedáiąc im/ iż iuż ielł blifko zmiłowanie Páńłkie/ á przybliża łie im krolełtwo

18: iego. A iż łie ludzie poczęli byli łrwożyć z onych łtráźliwych łłow iego/ ktore iuż

19: były pełne Duchá łwiętego/ ktory dziwnie wzrułza łercá człowiecze/ Herod kto=

20: ry ná ten czás był przełozonym w żydołtwie/ obawáiąc łie zámieřzania iákiego/

21: máiąc teź wařń ná Ianá łwiętego/ iż go karał/ iż był wzył żonę bliźniemu łwe

22: mu/ kazał go władzil do więzyenia. (marg) **Przećz Ian łwięty pořłał do Kryřtuřa pyłáiąc ktho ielł.** (-)

23: # A oni ludzie ktorzy iuż thák byli záłtrwożeni z onego wołania iego/ iż im po=

24: wiedał/ że iuż ielł blifko krolełtwo Boże/ przypáłruiąc łie onemu dziwnemu ży

25: wotowi iego/ nádzyewáli łie go iuż niektorzy być Mefyafzem/ ábo czym inłzym

26: dziwnym/ co łie to znáczyło y z onego pořelłtwá s ktorym do niego byli pořłáli

Licemiernicy/

strona: 9

Adwentu Páńłkyego.

Liřł 9.

1: Licemiernicy y oni przełozeni w zakonie/ pyłáiąc go/ ielłifł ty iuż ielł on obiecá=

2: ny Kriřtus/ czyli Heliařz/ czyli on obiecány Prorok/ o ktorym nam Moizelł po=

3: wiedał/ bo im to z dawná było obiecano/ iáko o tym łzyrzey Ewányelia łwiád

4: łzy o tym nápiřána. Ian łwięty iáko wierny łługá Pánu łwemu/ kthorego on(marg) **Ian w j. kapitul.** (-)

5: iuż połem był/ ktoremu ielźcze máłym dzyeciátkiem chwałę dawał/ będąc ie=
6: łzcze w żywocie mátki swoiey/ ktorego wyznawał być takim/ iż nie był godzyen
7: łam rozwiąć rzemyká v trzewiká iego: widząc iż fie ludzie około niego zába=
8: wiáli/ á trwożili fie w myślach swoich/ wiedząc też iż iuż Pan począł okázowác
9: dziwne znáki Bołtwá fwego/ pośłał vmyślnie do niego ludzi co czelnieyſze/ á co
10: náuczeńſze/ áby fie iuż łami byli oczywiſcie przypátrzyli ſwiętemu Bołtwu ie=
11: go/ á dziwnym ſprávam iego: rozumiejąc temu/ iż to chciał Duch ſwięty podu
12: łzczyć w nich/ iáko to káždemu czyni/ ktokolwiek wiernie ſzuka ſwiętego Bołt=
13: wá iego. Iáko o tym Prorok nápił/ vpominájąc káždego á mowiąc: Iż ſzu=
14: kay Paná gdy bliſko iełt/ á gdy go ználeć możelz/ ábowiem gdy złoſliwy opu=
15: ſći drogę swoię/ á niemiłofierny odmieni vmyſły swoie/ á náwróci fie do Pá=
16: ná/ gotowemu iełt z miłofierdzyem ſwoim. A potym áby oni poſłowie zrozu=(*marg*)

Ezaiás w lv. kap. (-)

17: miawłzy onemu ſwięthemu Bołtwu/ dáli ſprávę ludowi onemu zámieſzáne=
18: mu/ żeby fie nic nie trwożyli/ owłzem áby go ſzukáli/ á gothowáli/ iáko im po=
19: wiedał/ drogę iemu. (*marg*) **Szukay Páná kiedy możelz. (-)**
20: # A ták tu bierz przykłád káždy nędzny człowiecze/ iellibyś fie trwożył ábo wa=
21: hał iákiemi nowemi Proroctwy/ ábo nowemi wymyſły ſwiátá tego/ iákoż ich
22: iełt y będzie zázwdy pełen ſwiát/ nic fie długo nie rozmyſlay/ á nie dáy fie długo
23: vnoſić ſwiatu temu/ ále wnet fie vczyń tym połem Ianowym/ á przypátruy
24: fie dziwnym ſprávam Bołtwá Páná tego/ tedy wnet onze Duch ſwięty podu=
25: łzczy w tobie onoż obaczenie/ kthore poduſzczył w onych poſlech Ianowych/ iż
26: go poznałz á obaczyłz/ iż to iełt ten Meſyáłz/ ktory ſprávuię zbáwienie twoie/ á
27: przez żadnego inſzego/ oprócz thego/ do niego przyſć nie możelz. Alebyś rzekł/
28: gdzyelz go ſzukác mam? á gdzyelz fie mam thym iego dziwom przypátrowác?
29: gdy ich iuż dziś nie czyni. Ale oto małz ſwieżá drogę á tárty goſćiniec do niego/
30: vciec fie do ſwiętey kroniki iego/ ktora iełt ſzyroce nápiłaná o ſwiętym Bołtwie
31: iego/ á tám fie pytay/ á tám fie przypátrzay dziwnym ſprávam iego/ á pilnie
32: ſłuchay/ á nie odnoś fie ná żadná ſtronę od ſwięthey náuki iego/ á wierz mocno
33: iákobyś ná to oczymá ſwemi pátrzył/ gdyż wiefz iż więłze tym błogofławień=
<http://rcin.org.pl>

- 34: Itwo obiecał/ ktorzy go nie widzieli á vwierzyl iemu. A ty zówždy zwał naro=
35: dem iáfzczorczym/ ktorzy nie wierzyli fłowom iego/ iedno zówždy iákiemi dzi=
36: wy á iákiemi znáki chcieli podpierać wiary fwoiey. (marg) **Ian s. w xx. kap. (-)**
- 37: # Bo pátrzay iżci Ianowi fwiętemu nic po thym pofelsthwie nie było/ Iużci o (marg) **Ian
fwięthy dobrze znał Kristufá/ á wždy pytał kto ieft. (-)**
- 38: nim dobrze wiedzyał/ iużci o nim iáwnie sam powieđał/ chocia go iefzcze nye
39: widział. Iużci go był iefzcze w żywocie mátki fwoiey przez Duchá s. poznał/ y
40: wyznawał to/ że miał zá nim przyść ten/ ktorego on był nie godzien rozwiązać
41: rzemyká v thrzewiká iego. Iużci go był w on czás poznał/ chocia go iáko żyw(marg) **Mattheuś w iij. (-)**
- 42: nie widał/ gdy Pan potwirdzáiąc náukę fwoię/ którą miał vczynić o odnowie
43: niu człowieká z wody á z Duchá s. przyfzedł fie okrczić do niego/ gdy vpadłzy
44: ná koláná on Ian s. powiedzyał mu: Iż podobniey iefth miły Pánie ábych ia
45: był okrczon od ciebie. Iużci był vtwirdzon onym głofem z niebá/ który támże
46: wnet nád nim vłlyfzał: Iż otoć to ieft ten fyn moy namileyfzy w ktorymem fie(marg) **Ian
s. w iij. kap. (-)**
- 47: ia nawięcey rofkochał. Iużci fie też był vtwierdził onemi fłowy Pánfkiemi / kto=
48: re mu przed tym było powiedziano: Iż nád kimkolwiek vřrzyfz Duchá s. sfę=
49: puiącego w ofobie gołębiczey/ tedy wiedz iżec to iuż ten ieft/ który z dawná fwiá
50: tu obiecan ieft. Co fie to wřzytko okazało nád Pánem náfzym. A ták rozumiey
51: iżci mu tego pytánia áni tego pofelstwą było nie trzebá/ gdyż go potym iáwnie
52: iuż pálcem vkázował: Otho macie tego Báránká kthory będzie nofił ná łobie
53: wřzytki grzechy fwiátá: iedno owfzem dla tych to vczynił/ ktorzy byli ták zámie
54: fźáni w onych wátpliwofciach fwiátá tego.
- 55: # A by też dobrze był y tego głofu nád nim nie fłlyfzał/ y tych znákw Duchá s.

B 3

nád nim

strona: 9v

Trzecia Niedzyelá

- 1: nád nim nie widzyał/ thedy iáko fłlyfzyfz/ iż iefzcze w żywocie mátki fwey/ dobrze

2: był obiátnił w nim ony dawne wyroki Bogá Oycá iego. Ktore iáwnie o nim (*marg*)

Proroctwá o przyściú Paná náfzego (-)

3: y lam vfty fwemi powiedał/ y przez Proroki wywołác dał/ gdiż lam powiedał

4: o czym Dawid s. nápił/ iż z nim był od początku światá/ á iefzcze niżli był Lu=(*marg*)

w Pfalmie cix. (-)

5: cyferá ftworzył/ przed tym ná ro zefłanie tu ná świat zgotował go łobie. Iáko

6: też y o łamymże Ianie świetym gdy proroctwo vczynił/ o którym Máláchiafz (*marg*)

Malachiafs w iij. (-)

7: Prorok nápił: Iż oto ia flę wam Anyoła fwego/ ktory będzie sprowadził dro

8: gę przed oblicznością moją. A nátychmiał zá nim zyáwi łie Pan do zebrania

9: wáfzego/ ktorego wy łzukacie. A Anyoł sprowadca testamentu mego ktorego wy

10: prágniecie. Iáko też y Ezáiafz o nim piłze: Iż dla tego iż thu pracowála duřza (*marg*)

Ezaias w Lij. (-)

11: iego ná świecie ogláda náfycenie swoie/ á on będąc sprowadliwy w vmieiętno

12: ści swoiey/ vsprowadliwi wiele łług moich/ á złości ich będzie nořil ná łobie. A

13: ták rozdzyleł mu ich wiele/ á rozdzyleli łobie łupy wřzytkich mocarzow/ dla te=

14: go iż ná łmierć wydał żywot swoy/ á z złościwemi w poczet policzon był. Iáko

15: y tenże Ezáiafz o nim od Bogá Oycá tákże powieda: Iż otho świádká pořle lu=(*marg*)

Ezaias w Lv. (-)

16: dowi memu/ wodzá y náuczycielá pogánom. Oto lud ktoregoř nigdy nie znał

17: przyzowieř do łiebie/ á národowie ktorzy nigdj nie łlycháli o tobie zbieżá łie do

18: łiebie. Támże wnet nápił tyż łłowá vpominania Ianá świetego/ ktore wo=

19: łał ná pułzczy: Iż łzukaycie Páná fwego gdy go náleřć [!] możecie/ bo iuż bliřko iefł

20: A odřtęp złościwy od drogi swoiey á náwroć łie kniemu/ pewno znajdzieř mi=

21: łofierdzye iego. A thákich łłow y tákich łentency pełno wřzędy piłmo o Pánu

22: náfzym/ iż nie tylko Ian świety ále y naprořłszy iuż łie przypátryć mogł/ iż to

23: ten iefł o którym łie ty wřzytki piłmá łciągály. (*marg*) **Pan ácz łie pokornie vkazał/**

ále dořyć czynił łtanowi łwemu krolewřkiemu. (-)

24: # Ale niedowiářkom záwřdy Pan Bog zákrywa táiemnice swoie. Widzyelić

25: y widzelić řydowie ty wřzytki piłmá/ á coř kiedy ie ná bárzo máłey pieczy mie

26: li. Dziwno fie im to zdáło/ áby fie miał był zyáwić Mefyálz w thák vniżonym
27: łtanie/ nádzrywáli fie go z wielkiemi triumphy fwiátá tego/ A tego nie baczy=
28: li/ iákie nieprzyacioły ten Pan przyšzedłzy poráził/ y iákie triumphy czynił/ y iá
29: kie więźnie przed łobą wodził. Bo łmierć/ czárt/ grzech/ fwiát/ iuż byli w więzie
30: niu iego. Iuż wiedli wielkie triumphy oni łlepi/ chromi/ głufzy/ kthorzy byli v=
31: zdrowieni od niego/ y vmárli ktorzy byli wškrzełzáni od niego. Iuż wiedli try=
32: umphy Anyeli ná powietrzu/ wyznawáiąc Bołstwo iego. Iuż wiedli trium=
33: phy oni co poznawáli iego/ widząc iż iuż w imię iego hárdzi byli wšzytkim nie=
34: przyaciołom łwoim/ widząc iż iuż náležli przyłtęp do Bogá Oyczá łwoiego/
35: ktorego przed tym nie mieli: Widząc iż iuż łácnym łzturmem á łácnym łtárá=
36: niem mieli dobyć onego twárdo zámknionego krolełtwá im zgothowánego/
37: gdyż iuż mieli przy łobie dzyedzicá á krolewicá iego. (*marg*) **Terazby nam pilno
thrzebá Ianá łwiętego/ áby zá námi wołáł/ ábychmy fie obaczyli. (-)**

38: # A ták dla tego ie był Ian s. wypráwił/ áby byli przez Duchá s. wzrufzeni/ á
39: poználi to dziwne á niewidome krolełtwo Páná tego. Iákoż y my ach niełto=
40: tyłz dziś ták wšzyłcy czynimy/ iż iáwnie widzimy/ łyłzemy/ rozumiemy/ o tym
41: krolełtwie Páná náłzego/ á wždy więcey łzukamy á náłłádujemy krolełtwá te=
42: go fwiátá/ á przypátruiemy fie triumphom iego/ opułciwłszy tego krolá á dzie=
43: dzicá krolełtwá wiecznego/ nam z dáwná zgotowánego/ wiedząc o możności
44: łwiátá tego/ iáko krotka á nikczemna iełł/ á práwie nam z zachodem łłóńcá gi
45: nie. A iákiey trudnołci/ á iákiego niebełpieczeńłtwá/ ktoby tho chciał obaczyć/
46: vżywamy w niey. A iełli kiedy tedy teraz thzebáby nam tego Ianá łwiętego [!] / á
47: tego głófu ná pułzczy wołáiącego/ áby ná nas wołáł: Stroycie niebożátká po=
48: kutę corychley/ otoć iuż nie dáleko krolełtwo wálze. Bo iełli thák nie vczynimy/
49: pewnie fie nam dáleko odemknie/ á niewiem bychmy ie wiecznie ogláđáli. A iż
50: by nas tenże Ian łwięty corychley wypráwił/ ábychmy fie przypátrzyli themu
51: Pánu łwoiemu/ á mocno łthánęli przy nim/ á nie pułzczáli fie go/ áby nas iáko
52: łługi łwoie á dworzány łwoie wzyłł s łobą iáko możny krol do krolełtwá łwe=
53: go á do onego dzyedzictwá łwoiego.

54: # Słuchayże co ten łwięty Pan zá odpowiędź dáł Ianowi s. mowiąc thák do

55: poślow do onych: Powiedzcie Ianowi co widzicie á co słyŝycie/ iż slepi widzą

chromi cho=

strona: 10

Adwentu Páńkiego.

Liŝt 10.

1: chromi chodzą/ głuŝzy słyŝą/ vmárli wftawáią/ vbodzy á proŝtaczkowie ty no=

2: winy niebieŝkie wdzięcznie przyjmują. Rozumiał Pan iż ie miáły więcey ruŝyć

3: ktore o nim nápiŝáne były ony proroctwá/ gdyŝ były iáwne/ gdyŝ máło go pál=

4: cem práwie nie vkázowały/ gdyŝ go Ezáiaŝ y Ieremiaŝ/ y ini Prorocy takim

5: krolem y takim Mefyaŝem być wypifáli/ iż ŝie nie miáły zyáwiác około nyego

6: moŝnoŝi ŝwiátá tego/ iedno moŝnoŝi á ŝpráwy kroleŝtwá onego niebieŝkiego/

7: iż nie tráby/ nie bębný/ nie dzyáá/ oŝławiác miáły ŝwięte przyŝcie iego/ Ale ŝle=

8: pi/ chromi/ głuŝzy/ vmárli/ á ci co przyeŝli ŝwięta naukę iego/ mieli wyŝławiác

9: á obwoáć to kroleŝkie zyáwienie iego. A ták przeto ty ŝłowá wŝkazał do Ia=

10: ná ŝwiętego/ ktory był ná ten czás w onym więzyeniu/ áby ŝie w tym obaczáli/

11: w onym obáŝdzeniu ŝwoim/ oni zwolennicy iego. (*marg*) **Człowiek záwŝdy nędzny więzyeń.** (-)

12: # O więceyzeby ŝie thobie przyŝtało pytać o thym s. Mefyaŝu vbogi á nędzny

13: człowiecze/ ktory círpifz okrutnieyŝze więzyenie niŝli ten błogoŝłáwiony Ian s.

14: Dzyerzy cie w nędznym więzyeniu ten nikkzemny ŝwiát/ w ktoreŝ ŝie dobrowol

15: nie wdał/ folguiąc iemu. Dzyerzy cie w więzyeniu grzech/ o ktorym Páweł s.

16: piŝe/ zechmy wŝyŝcy zámknieni pod tym więzyeniem iego. Dzierzy cie w wię=(*marg*)

Do Rzimia. w iij.

Do Galat w iij. (-)

17: zieniu czárt/ á práwie cie zá nos wodzi/ iżci ŝie nie dopuŝci obaczyć/ ábyŝ mogł

18: poznác Páná ŝwego. A to wieŝz iż iuŝ ieŝt/ iżci ŝie zyáwił ná wŝytko dobre two=

19: ie/ á nic ŝam ŝobie pomoc nie moŝeŝz przez niego. Pytayze ŝie tedy o nim pilno/

20: iáko ŝie ten błogoŝłáwiony człowiek pytał/ chocia o nim pewnie wiedzyał. A

21: vkázuy y inemu komu moŝeŝz/ cnotliwemi przykłády ŝwemi/ á poczćiwym ży=

22: wotem ŝwym drogę do niego. A poŝli do niego poŝly od onego nędznego wię=

23: źniá od niewinney duŝyczki ŝwoey/ ktora ieŝt ociążona tym ŝprofnym więzye=

24: niem á tą márną wieżą śwowolnego ciáá thwego/ á nic łobie pomoc nie może
25: prze złe łpráwy twoie. Poflíz od niey pokorne próby/ vłkromiwłzy nędzne łu=
26: mnienie twoie/ do Páná łwego. Tedy pewnie toż pofelłstwo vłłyzłyzł/ co vłłyzłe
27: li oni połłowie łaná s. Otho nieboraczku ciełz łie tym/ iżem ia iuż przyłzedł v=
28: zdrowić łlepotę y chromotę twoię/ á iżemci przyłzedł s tą Ewányelią á s tym no
29: wym pofelłstwem/ iżci iuż przednan ielł gniew Bogá Oycá twego. A ielłi v=
30: wierzył á vcieciełz łie do niego/ włzytki pociechy twoie będą łobie wypełnione.
31: # Bo łłyzłyzł co tu Pan powiáda/ iż ci będą włzyłcy vbłogofłáwieni/ ktorzy łie
32: nie zgorłzą z náuki iego. Bo łie włzytkim dziwna widzyáá ná on čás łwięthá
33: náuká iego. Zdáło łie im iż zakon łamał/ niłzczył/ tępił/ Soboty gwałcił/ á czá=
34: łu ich okołó chorych pieczę łmiewáł: z iáwnogrzełzniki łiadał/ rozmawiał/ á
35: wielką im łáłkę okázował: Cudzołóżniki/ iáwnogrzełzniki z onych dekretow wy
36: wodził/ ktore ná nie vłtáwione były: Z onych ofiar/ z onych cerymoniy práwie
37: łie náłmiewáł/ w kthorych oni nádzieie łwe pokłáđáli/ przepátrzywłzy Dawi=
38: da/ Ezáialzá/ y inych Prorokow/ ktorzy wołáli á opowiedáli/ iż nie ielłth żadná
39: wdzyęcznieyła ofiárá v Páná tego/ iedno łerce człowieká łkrułzonego. Przepá=(*marg*)

w Pfálmie L. (-)

40: trzywłzy tego/ iż on powiedzyáł/ żem ia nie przyłzedł łamac zakonu/ á owłzem
41: go ielłcze wıęcey wızędy łrodze **potwirdziáł** [!] w káżdym rołkázowániu łwoim. (*marg*)

Mattheuś w v. (-)

42: Tylko tego potwirdziájąc á to okázuiąc/ iż to włzytko było nic nie płatno v Bo=
43: gá Oycá iego/ od człowieká nędznego/ iáko od gniewniká á iáko od łprzećiwni=
44: ká/ gdyż był w przekłęciu v niego/ by był nie przyłzedł ten Pan/ á nie przednáł
45: mu tego ták zátrudnionego gniewu iego. A thák y dziś nas ielłcze tákich wiele/
46: ktorzy nádzieię pokłáđamy w niekthorych łpráwach náłzych/ á w wymyłlech te
47: go łwiátá/ á dobrze iż ná tego Páná kámienia nie podnołimy z inemi Licemier
48: niki/ brzydzác łie łwięta náuká iego/ gdyż on opowieda: Iż iedno ci łá błogofłá
49: wieni ktorzy łie nie gorłzą z náuki iego/ á s łwiętych przykłáđow iego. (*marg*) **Mattheuś**

w xj. (-)

50: # Bo y ná on čás chociaż widzieli żydowie dziwne śprawy iego/ pátrzay iáko (*marg*)

Proroczy nigdy mocą swoią dziwow nie czynili. (-)

51: to v nich płatno było/ á tym sie vnošili/ bo ślycháli y czytáli/ iż też Prorocy przed

52: tym działáli znáki y vkázowali dziwy/ krzešili też vmárłe/ po wodach chodzili

53: niebo zámykali/ kiedy chcieli czynili fucho/ á kiedy chcieli czynili defzcz. Ale tego

54: nie baczyli/ iż nigdy mocą swoią/ iedno mocą Páńfką. Bo ono ſtoi nápišano w

55: hiſtorij o krolu Achábie/ gdy vzgárdził náukę Heliafzową á ſłuchał prorokow

B 4

fwoich/ Po

strona: 10v

Trzecia Niedzylá

1: fwoich/ Powiedzyał mu Heliafz: Nu káż vczynić ofiárę Prorokom swoim/ bo=(*marg*) **iiij.**

Krole. w xviiij. (-)

2: gu twoiemu/ á ia też vczynię ofiárę swoię Pánu Bogu ſwemu/ ogládaſz czyię o=

3: fiárę Pan wdzięczniey przyimie. A tám gdy iuż położył Heliafz ofiárę swoię/ ka

4: zał ią vlač obficie wodą/ áby sie owłzem wietſza moc Páńfka okazała. Tedy

5: tám hiſtoria powiáda/ iż Heliafz padł ná koláná ſwoie/ á wołał ku Pánu Bo=

6: gu ſwemu/ Ták iáko ſzyrzey modlitwá iego ieſt opišána. A natychmiał ſpadł

7: ogień z niebá/ á záпалиł ofiárę onę. Ale sie tho ſſtháło nie mocą iego/ ále mocą

8: Boſką á modlitwy iego. Tákże też kiedy ono trzy látá defzcz nie był/ tedy támże

9: hiſtoria piſze/ iż thenże Heliafz padł ná oblicze ſwoie/ á wołał ku Pánu Bogu(*marg*) **iiij.**

Krole. w xvij. (-)

10: ſwemu/ á wnet w wielkiey obfitości vpadł defzcz ná wſzytki zyemie. Tákże Heli(*marg*)

iiij. Krole. w iiij. (-)

11: zeus gdy ſyná oney niewieſcie wſkrzešił/ tákże y wſzyfcy Prorocy/ tákże y Apoſto

12: łowie/ cożkolwiek czynili/ wſzytko czynili w imię Páná tego: iáko ieſt ſzyrzey ná

13: pišano we wſzytkich dzieiach Apoſtolſkich/ á zwłáſzczá o onym nędznym czło=

14: wiecze ktorj miał vſchlą rękę/ á ſiedział przed koſciołem Sálomonowym á wo

15: łał zá Apoſtoły o wſpomózenie. Tedy mu powiedział Piotr: Iż złotá áni ſre= (*marg*) **w**

Dzieioch Apoſtolskich w iiij. kap. (-)

16: brá nie mam/ ále co mam tedyć dam z dobrą wolą/ otcó roſkázuę w imie [!] Pá=

17: ná Bogá vkrzyżowanego ábyś wítał á był zdrow/ á nátychmiałth on nędzny
18: człowieczek był vzdrowiom od oney choroby swoiey. (marg) **Kryftus wŕzytko czynił
możnoŕcyą Boŕtwá swoiego.** (–)

19: # Bo to y łam Pan nam powiedáć raczył/ iż ktorzykolwiek mieli wwierzyć ie=
20: mu/ ielzche wietłze dziwy mieli czynić niźli on: ále wŕzytko moczą iego á w imię
21: łwięte iego. Ale ten Pan wŕzytko moczą fwą á rofkázowániem fwym/ á thylko
22: łłowem fwym wŕzytko czynił á rofkázował według woley á możności Boŕtwá
23: łwego. Iáko o tym łzyrzey wŕzędy łwiádczą wŕzytki opifáne łpráwy łwięthego
24: Boŕtwá iego. A ták ty vbogi poŕle od tey nędzney dułze swoiey/ przypáthrz łie
25: tym dziwnym łpráwam Páná łwego/ á poznay go práwie iż to ielst/ á łtań mo
26: cno przy nim á przy łwiętey woli iego/ á nie dáy łie vnoŕć podobieńŕtwam te=
27: go łwiátá/ iáko łie vnoŕili oni nędzni żydowie/ gdyź łłylzyłz iż iedno poŕłthacz=
28: kom á vbogim obiáwiono to wdzyęczne poŕelŕtwo od niego/ to ielst/ tym kto=
29: rzy poŕto á bez wymyłłow náłłáduiá łwiętey woley iego. Bo y thám ná then
30: czás nie łłylzyłz áby ktory Biłkup/ ábo kthory w zakonie náuczony/ ábo kthory
31: przełožony vciełł łie do niego: ktorzy dułáli w zakoniech á w ofiárech łwoich/
32: á w dołtátkoch łwych/ iáko łie to łnadź y dziś dzyeie/ iedno łi ktorzy pokornym
33: łercem/ przypátrzywłzy łie łwiętemu Boŕtwu iego/ náłłádownáli wiernie łwię
34: tey náuki iego/ á łwiętego Boŕtwá iego. (marg) **Co ielst trzcíná czo łie chwieie ná
pułzczy.** (–)

35: # A iżbyś łie wıęcey ciełzył o tym Pánu łwoim/ łłuchay iáko on o łwych wier=
36: nych powieda. Šłuchayze co tu powieda o tym łanie s. mowięc ku onym łłu
37: łzczám co były okołó niego: Y cołcie łie wyłzli dziwowác trzcínie kthora łie od
38: wiátru chwieie? Y cołcie łie wyłzli dziwowác człowiekowi w miękkie odzienie
39: przybránemu/ ázálz nie wiecie iż tácy ná dworzech krolewłkich bywáią: Y co=
40: łcie łie wyłzli dziwowác Prorokowi? Ale ia wam powiedam/ iż tho ielst wıęłzy
41: niźli Prorok/ á żaden nie powłtał wıęłzy miedzy łynmi człowieczemi. Pátrzay
42: że iáko nas tu Pan przeŕtrzege/ ábychmy łie nie dziwowáli tey márney trzcínie
43: łwiátá tego/ kthory łie chwieie á kołylze nie ináczey iáko trzcíná od wiátru zru=
44: łzona. Azálz łie nie chwieię miedzy tą trzcíná rozmáithe wymyłły á wynálłki

45: iego/ zátłumiáiąc łzczyrą wolą á náukę Páná tego. Azafz fie nie chwieią w tey
46: trzćinie rozmáite burdy/ kłopoty/ rofterki/ vćifki/ á niespráwiedliwości/ kthore
47: przekażáią á zátrudniáią lud Boży/ iż nie mogą práwie poznác áni fie doćifnąć
48: Páná fwoiego. A ktoby to wyliczył iáko fie chwieie tá niesłáchetna trzćiná á to
49: záburzenie fwiátá tego nikkzemnego.
50: # Każe fie theż nam łtrzedz tych kthorzy fie tylko páłą około dworow krolew=
51: łkich/ przyodzyewáiąc fie w miękkie odzyenie/ á dla onych pożytkow łwoich nie
52: łmieię mowić prawdy/ á vkázác nam práwie iáko páłcem/ iáko ten Ian fwię=
53: ty iáwnie vkázował tego Páná náłzego. Każe fie też nam łtrzedz á nie dziwo=
54: wác fie onym fáłecznym prorokom/ kthorzyby nam co infzego vkázowáli niżli
55: Páná tego. Iedno náłładowác onych fwiętych Prorokow/ kthorzy nam prá=

wie iáko ten

strona: 11

Adwentu Pánłkiego.

Liłt 11.

1: wie iáko ten fwięty człowiek/ vkázuią tego báránká niewinnego/ kthory fie łtá=
2: ra i włzythko dobre náłze/ á vkázuią nam drogę iáko go mamy poznác/ á iáko
3: go mamy łzukác/ y iáko go mamy vbłagác/ czyniácz dofyc woley á rołkazaniu
4: iego fwiętemu. (*marg*) **Iáko łą zacni v Paná wierni iego (-)**
5: # Abowiem łłyłzyłz co tu Pan o tákich powieda/ y o włzytkich wiernych łwo=
6: ich/ iáko tu powiedział o tym błogofłáwionym Ianie s. iż iefł wiefłzy niżli Pro
7: rok/ á nie powłtał nádeń wiefłzy miedzy łyny niewiefłciemi. Abowiem ácz go
8: ini Prorocy dziwnie wyłławili á opifáli/ ále ten go iuż iáwnie páłcem vkazał/
9: iuż go poznał chocia go nigdy przed tym nie widział. Poznayże go też thy prá=
10: wie nędzny człowiecze/ á vkáz go nie ináčzey iedno iáko páłczem nędzney dułzy
11: łwoiey/ á wołay do niey iáko Ian s. wołáł ná pułzczy: Vznay fie nieboraczkó á
12: pokutuy/ ábowiem iuż fie blifko przybliża krolełtwo twoie. A ták ofięgniefz pe
13: wnie krolełtwo Páná łwego/ á pewnie to vłłyłzyłz co Pan máłó niżej powye=
14: dzyáł: Iż káždy namnieyłzy ktorykolwiek w krolełtwie moim iefł/ iefłcze wiefł=
15: łzey wagi iefł niżli ten Ian Krzćiciel/ gdyż nie widząc mię poznał fwięthe Bo=
16: łtwo moie á krolełtwo moie.

17: ¶ **Summá tey Ewányeliey/ krotko ná náuki/ dla le=**

18: **přzey pámięći/ zebrána.**

19: # A tu sobie mamy vvažác s tey Ewányeliey řwiętey/ iż gdy řie řwiát kołyřze w
20: tych omyłkach řwoich/ tedy řie mamy pytác o Pánu/ iáko Ianowi pořłowie/
21: ieřli ten ieřt ktorego řłuchác mamy. A dopytawřzy řie go w piřmiech řwiętych
22: iego/ iż ten ieřt/ iuř mocno řtánác przy nim mamy/ á nigdzyey řie nie vnořić od
23: náuki iego. # Drugie/ mamy řie mu przypátrowác z włáfnych dziwow iego/
24: ktore do Ianá wřkazał/ ktore o nim z dawná opowiedzyáne przez Proroki by=
25: ły/ iż řlepi widzą/ głufzy řłyřzą/ chromi chodzą/ á prořtaczkwie řwięta Ewán
26: yelią przyjmia. # Trzecie/ mamy řie czynić tymi prořtaczki/ á bez wřzech wy
27: krętow/ prořto wierzyć řłowom á náukam Páná řwego/ chcemyli zrozumieć
28: woley řwiętey iego. # Czwarte/ mamy obaczác z więzyenia Ianá řwiętego/
29: iżechmy my w więřszym więzyeniu/ á vřtáwicznie ie ćirpimy v tego řwiátá ni=
30: kczemnego/ á pořylác duřzyczkę řwoieř/ pytác řie o możnořciach Páná řwego y o
31: náwięřszym Bořtwie iego. # Piáthe/ mamy obaczác/ iż řie nam Pan řtrzedz
32: każe zámieřžány trzciny řwiátá tego/ ktory řie mieřza w řprávach řwoich/ nye
33: ináczey iáko trzciná/ gdy řie wiátrem kołyřze. Każe řie theř nam řtrzedz pyeřzcz=
34: kow/ á pochlebnikow řwiátá tego/ ktorzy prze pořytyki docześne řwoie/ zátłumiá
35: iá řwięta prawdę á náukę iego. Każe řie nam teř řtrzedz fáłřzywych prorokow/
36: iedno řie pilnie pytác o prawdziwych pořlech wyřłánych od niego/ cieřzac nas
37: tym/ iż kto řie go iedno dopyta/ iż ieřt zacnieyřzy niřli wřzyřcy Prorocy/ v niego.
38: # Dayže nam tedy nář wřzechmogący Pánie/ thák iákoř był dáć raczył thym
39: nędznym pořłom Ianowym/ ábychmy zá tobą řzli/ á pytáli řie y przypátrowá
40: li řie řwiętemu Bořtwu twemu. A ciebie poznawřzy/ mocno řtánęli przy řwię=
41: tey woley á náuce twoiey. A vczynń nas tymi prořtaczki/ o ktorych tu opowy=
42: dáć raczyřz/ ábychmy prořthym řerczem/ á bez wřzech wymyřłow/ poznawáli
43: řwięte Bořtwo twoie/ áby nas tá márna trzciná řwiátá tego/ y ći omylni Pro=
44: rocy iego/ nie odwodzili od ciebie wiernego Páná nářzego/ ábychmy cie
45: práwie poznawřzy/ przy tobye mocno řtánęli ář do řkonánia nářzego.
46: Cžego nas rácz domieřćić z miłofierdzya řwoiego řwiętego.

47: Amen.

strona: 11v

Czwarta Niedzielá

1: Ewányelia Niedziele czwartey

2: Adwentowey. Ktorą nápisał Ian s. w pirwzym

3: położeniu kfiąg swoich. Iż żadna infza nádzieiá nie ma być ná=

4: szá/ iedno w vznaniu grzechu/ á w pokáiániu ie=

5: go/ á w miłofierdziu Páńskim.

6: # Iam ielt głos wołájący ná pułzczy/ Itroycie pukutę [.] ku

7: przyfcie Páná swoiego etc. (marg) **Iáko sie pan kocha w pokornym á w vniżonym ftanie/ á iáko nikth nie ma pokládác nádzyeie w doftoiénftwie áni w vniżeniu swoim.** (-)

8: **Z** Awždy Pan Bog wńczemogący dziw=

9: nie á rozlicznye fpráwy Boftwá swoiego s. od wie=

10: kow ftánowic raczył. A tho wřzytko co w Bořkim

11: vmyřle řwaim przeyrzał/ tedy to Duchem řwym s.

12: przez vřtá ludzi řwięthych iáwnie á iáńnie opowie=

13: dáć raczył. A to dla tego/ iż gdyby řie to było řkute=

14: cznie okázowác poczęło/ áby ludzie tym rychley te=

15: mu wiáry dodawáli. Iż tedy byłá thego potrzebá/

16: áby ná on čás gdy then Bog Ociec niebyelki/ miał

17: iuż ná then řwiát zefłác řyná řwego/ ku odkupyeniu

18: wřzego narodu ludzkyego/ áby ludzie tym řpofobnieřzy byli ku przyięciu tego

19: wdzyęcznego Syná iego/ niechciáł tego zániechác/ iżby był przed tym nie miał

20: zgotowác iemu zacnego pořlá/ coby był opowiedzyáł przyřcie iego. A to dla te

21: go/ iżby ludzie z wietřzą powagą przyięli tego ták miłego řyná iego á Páná řwo

22: iego. A ták ten błogofłáwiony á doftoyny Ian s. ktory był z dawná przez Pro

23: roki przeyrzan y opowiedzian/ iż řie miał zyáwić pirwey á vprzedzić Páná ná=

24: řzego/ á potym narodowi ludzkiemu oznaymiác á opowiedác/ iż iuż przyřzedł á

25: obiáwił fie ná fwiát on zbáwiciel/ ktory im obycány był/ á kthorego s pewną
26: nádzyeią czekáli: á wołác y vpominác áby fie gothowáli ná przyłcye iego/ thák
27: mowiac: Stroycie pokutę á gotuycie drogę Pánu fwemu. Y dlatego ty łłowá
28: tu łą ná początku záložone/ iż nic nie iest wdzyęcznieyźzego Pánu náłzemu/ iedno
29: vznác fie/ á vlitowác fie pirwzych obłędliwości fwoich/ á gotowác łobie dro=
30: gę wedłu woley Páná fwoiego. Co szyrzey vłłyłyz s tego Ewányeliey fwiętey
31: ktorá iest nápišana przez Ianá fwiętego Ewányeliťę w pirwzym położeniu
32: tymi łłowy.

33: **A** Toć iest fwiádectwo Ianowo gdy połáli żydo=
34: wie z Ieropolimy Káplany y Lewithy do Ianá
35: fwiętego/ áby go łpytáli/ Ktoś ty iest: A ten wy
36: znał á nic nie záprzał/ ábowiem wyznał iżem ia
37: nie iest Kriřtus. Y pytáli go potym/ Cožeś thedy
38: iest/ Tedyś iest Heliałz: Powiedzyał im zem nie iesth. Powye=
39: dzyeli pothym: Thedyś iesth on Prorok: Powiedzyał zem nie
40: iest. Powiedzyeli mu potym: Ktoś iest/ ábychmy dáli łpráwę
41: tym ktorzy nas połáli/ co nam dałz zá łpráwę o łobye? Powye
42: dzyał im ták: Iam iest on głos wołaiacy ná pułzczy/ łpráwuy=
43: cie drogę Pánu łwoiemu/ ták iáko wam o tym powiedáł Pro=
44: rok Izáiałz. A ci kthorzy byli połáni/ byli z Liczemiernikow/ y
45: pytáli go mowiacz: Czemuż tedy krzcířz gdyś nie iest Kriřtus/

áni Heliałz/

strona: 12

Adwentu Páńłkiego.

Liřt 12.

grafika

1: áni Heliałz/ áni on Prorok? Odpowedyzał im Ian/ mowiacz:
2: Iac ná then czás krzczę wodą. Ale w pořzodku miedzy wámi
3: łtoi then kthorego wy nie baczycie/ tenći iest ktory po mnie ma
4: przyść/ á przedemną dawno łpráwion iest/ kthoregom ia nye

5: godzyen/ ábych rozwiązał rzemyk v trzewiká iego. A tho fie

6: dzyało w Bethábarze/ zá Iordanem gdzye był Ian á krzcił lu=

7: dzi.

8: **T** A Ewányelia święta ku wielkiej pociefze á rádości wżemu narodowi lu

9: dzkiemu ná on czás/ y potym/ Ipráwnieby miála być. Bo ácz pirwey iá=

10: wnie/ ále wždy iákoś zákrycie/ y pílmá y Prorocthwá o nálzym Pánu po=(*marg*) **Ezaiáfs**
w iiij. (–)

11: wiedály. Ale tu iuż ten Ian s. ktory był przez Ezáiafzá y przez ine Proroki z da

12: wná opowiedzyan/ iż fie miał zyáwić przed lámym przyściem Páná nálzego/

13: práwie iuż iáwnie á odkrycie o nim powiedziál/ iżci iuż iest/ á tu iuż stoi między

14: wámi/ ále wy go poznać nie możecie. A potym go oczywiłcie pálcem vkazał /

15: mówiąc á wołaiąc: Otoż gi macie/ otożci to iest on báránek Boży/ kthory ma(*marg*)

Ezaiáfs w xvj. (–)

16: nośić grzechy á przekłęcie tego fwiátá nędznego.

17: # O ktorym báránku z dawna tenże Ezáiafz powieđał/ wołaiąc ku Pánu á mo

18: wiąc: Zešli miły Pánie rychley báránká tego/ ktory ma opánowác ná wżyft=

19: kiej ziemi. A potym thenże miły Ian s. vkażawfzy go pálcem fwoim/ wołał: (*marg*) **Co**
to iest ftroycie pokutę. (–)

20: Stroycie pokutę s pirwzych obłędliwości fwoich/ á gotuycie drogę przeciwo

21: Pánu fwemu/ ábowiem iuż fie wam przybliża kroleństwo Boże. Iákoby thák

22: rzekł: Pokładálicie nádzieię fwą wżytkę w zakonie/ ktoremufcie nigdy dofyć v

23: czynić nie mogli/ ktoryby was był bárzo záwiodł. Wymyflálicie dziwne mo=

24: dły á dziwne ofiáry/ ktoremifcie chcieli gniew Pánfki vblágác/ co wam nigdy

25: pomoc nie mogło/ iáko was s tego y Prorocy przeftrezgáli. Ale iuż fie obáczcie(*marg*)

Ezaiáfs w j. Baruch w oftathnim kapitulum. (–)

26: á gotuycie łobie infzá drogę/ kędybyfcie mogli przyftápic [!] ku Pánu fwoiemu. A

27: to thę drogę ktorey on was vczyć będzie/ á kthorą on wam vkázowác będzie/ iż

przez iego

Czwarta Niedziela

1: przez iego przyście święte/ á przez vbłagánie świętego iego gniewu Oycowſkie
2: go/ iefli kniemu z wiernemi fercy á s práwą wiárą przyſthániecie/ iuż ſie wam
3: przybliży ono ſtrácone kroleſthwo wálze/ iuż wam otworzono będzie/ iuż przy=
4: dziecie ku oney łáſce/ ktora wam z dawná obiecána byłá/ iż przez ono święte ple
5: mię/ ktore było obiecáno Abráámowi y innym Pátriárchom/ miály być vbłogo
6: ſławiony wſzytki narody ſwiátá tego. (marg) **Czemu żydowye poſłáli do Ianá świętego.**

(-)

7: # Tá też przyczyná byłá/ iż oni żydowie á Licemiernicy poſłáli do Ianá s. kto=
8: by był. Abowiem obiecał im to był Pan przed tym niżliby był ſádem ſwym ka
9: ráć wſzytek ſwiát miał/ zeſłáć im kilká ofob ktorzyby ie byli mieli karác á vpo=
10: minác z vznánia ich. Iáko przez Máláchiafzá Proroká obiecał im Pan/ iż (marg)

Malachiafs w iiij. (-)

11: przed tym nizli czás przydzie ſádu mego frogiego/ przyſłę do was Heliafzá/ kto=
12: ry náwróci niektore zákrwáwione ferca oycowſkie przeciwko ſynom/ á ſynow=
13: ſkie przeciwko oycom/ ábych przyſzedſzy nie muſiał zágubić przekłéciem ſwo=
14: im wſzytkiey ziemie. Obycał też Moizefſzowi: Iż ia po tobie wzbudzę Proroká (marg)

w v. Moizefſow.

¶ **w xviiij. kap. (-)**

15: s poſrzodku bráciey twoiey podobnego k tobie. A gdy ſie zyáwi/ vpominay lu=
16: dzi áby go ſłucháli. A kto go ſłuchác nie będzie/ ia będę frogi pomſćiciel tego.
17: Acz tá byłá obietnicá o ſámym Pánu Kriſtuſie/ ále oni tego nie rozumieli/ ied=
18: no iáko o inſzym Proroku. Powiedział im theż Máláchiafz/ iż im Pan miał ze=(marg)

Malachiafs w iiij. (-)

19: ſłác tego ktory miał przepráwowác drogi iego/ ácz go nie miánował/ ále imie
20: niem Páńſkim o nim mowił tymi ſłowy: Oto ia wam zeſłę Anyoła ſwoiego/
21: ktory wam będzie przepráwował drogę przed oblicznoſciá moią/ A potym ſie
22: zyáwi pánuiący Pan/ ktorego wy czekacie do zebránia ſwego. Iáko też y Ezá=
23: iaſz tego potwirdzáiąc powiedał: Iż przydzie głos wołájący ná pułzczy/ ſprá=(marg)

Izaiafs w xl. kap. (-)

24: wuycie drogi Pánu/ á wyprostuycie iáko możecie nalepiey wśytki scieszki iego.
25: A o Kriftufie Pánu náłzym iuż y końca pífmom á Proroctwom nie máłz/ iáko
26: go iest wiele o świętym przyfciu iego.
27: # A ták pomniąc ná ty obietnice ony Książętá kápłáńskie á oni Licemiernicy/
28: ktorzy sie zázwdy bali/ áby prze iákie nowe náuki á nowe zyáwienie/ nie były zel
29: žone náuki ich á dośtoieństwá ich. A wślyśzawszy o thym nowym człowicze/ iż
30: sie w nim y nowe y dziwne rzeczy zyawiáią/ pośłáli do niego kthoby był/ á iefli
31: nie kthory z onych obiecáných im. Powiedział im Ian s: Wiedzcie žem ia nie
32: iest Kriftus/ rozumiejąc temu/ iż sie tego nawięcey bali. Pytáli go potym: Te=
33: dyś wždy Heliałz? Powiedział im/ iż nie iestem Heliałz. Potym go pytáli: Tedyś
34: ty ten iest obiecány Prorok/ ktory był Moizełzowi obiecán? Powiedział iż nie ie=
35: Ńtem ten/ rozumiejąc temu/ iż sie tho ná łámega Páná Kriftufá ściągáło. Thuć
36: iuż mogli dopiro zrozumieć/ iż tho muśiał być ten głos wołájący ná pułzczy/ o
37: ktorym im Ezáiałz y Máláchiałz powieđał/ A wśzákož chcieli mieć wyznánie
38: iego/ y pytáli go: Powieđzże nam wždy ktoś iest? Ktory im powieđział: Iż iuż
39: wieđcie iżem ia iest then głos wołájący ná pułzczy/ o kthorym wam Prorocy
40: powieđáli/ ábyście gotowáli á Ńtroili drogę ku przyfciu Páná swoiego. Potym
41: go pytáli: Gdyżeś nie iest Kriftus/ áni Heliałz/ áni Prorok/ czemuż krzcíłz/ á thy
42: nowe rzeczy wymyślałz? (marg) ¶ **Czemu á iáko Ian święty krzcíł.** (–)
43: # Powieđział im Ian **święty** [!]: Iż iáć iedno czynię znák z wody nád wámi/ iż iest
44: tego wam potrzebá/ ábyście s siebie Ńtárą zmáżę á Ńtáre Ńwe obłędliwe zwyczá=
45: ie ścieráli á zmyiáli/ á gotowáli sie ku temu Pánu ktory iuż iest/ ktory iuż miedzy
46: wámi Ńtoi/ á wy go nie znacie/ ktory was bęđdzie krzcíł Duchem świętym/ thy
47: ktorzy wiernie vwierzycie iemu/ kthory thákiey dośtoyności iest/ iżem ia nie go=
48: dzien ábych rozwiázał namnieyŃzy rzemyk v nogi iego. (marg) **Trzy oŃobne rzeczy Ian**
święty o Pánu swoim powieđział. (–)
49: # Pátrzayże co ten wielki człowiek o tym świętym Pánu powieđa. Napirwey
50: powieđa iż thu miedzy wámi iest/ á wy go nie widzicie. Drugie/ iż po mnie sie
51: zyáwi/ á dawno przedemná iest. Trzecie/ iż ták wyśłzył Ńtan iego/ iż sie poło
52: żył niegodnym być rozwiázać namnieyŃzego rzemyká v trzewiká iego. PirwŃze

53: iż powiedział/ łtoi między wami á nie znacie go/ Dał to znác wżemu narodo=

54: wi ludzkemu/ iż gdziekolwiek iest iáka łprawá ábo iákie pytanie o tym miłym

55: Pánie/ tedy on zázwdy przy tym iesth/ ábowiem on wżędy iest/ y wżędy pełná

ziemiá y

strona: 13

Adwentu Pánłkiego.

Liłt 13.

1: zyemiá y niebo wielmożności Bołtwá iego/ á zwłázczá thám gdzie łá łwięthe

2: łprawy iego. Iáko tho y łam powiedział: Gdzie łá dwa álbo trzy zebráni w (*marg*)

Mattheuś w xviii (–)

3: **imie** [!] / yam trzeci między nimi iest. Skąd łie okázuie/ iż tu Ian s. o wielmo

4: żnym Máyełtacie Bołtwá Páná Kriřtułowego iáłnie opowiada. A przyzna=

5: wa go być Synem Bożym/ ktory od wiekow był y iest wżędy iednákiey można

6: ści z Bogiem Oycem łwoim/ według łłow Ianá Ewányeliřty/ gdzie mowi: (*marg*) **Ian s.**

w j ka. (–)

7: Ná początku było Słowo/ á Słowo było Bog/ á tho Słowo sřtáło łie potym

8: ciálem etc. Nie ták iáko łie w tym dziś niektorzy obłádzili. (*marg*) **Pan zázwdy od**

wiekow iest w iedinołci Bołtwá z bogiem Oicem. (–)

9: # Drugá rzecz o nim powiedział/ iż po mnie łie zyáwi/ á dawno przedemná

10: iest. To byłá iáwna rzecz/ iż łie Ian s. pirwey poczáł/ y pirwey łie národził. Ale

11: iż to pewnie wiedział/ y to dawał znác onym niedowiářkom/ iż on zázwdy był

12: y iest przed wżytkimi narody łwiátá/ á od wiekow z Bogiem Oycem/ w iedy=

13: nołci Bołtwá łwego. O czym wiele piłmá y łwiádectwá wżędy iest. O czym

14: y łam Pan potym powiedział/ iż niźli łie był iestłce Abráám zyáwił/ tedy on przed(*marg*)

Ian s. w viii kap. (–)

15: tym był. Iedno iż łie potym zyáwić miał/ y zyáwił łie/ wziáwřzy ná łię człowie=

16: czeńłtwo náłze/ iáko o tym wiele piłmá iest/ w ktorym miał łprawowác zbáwie

17: nie narodu ludzkiego/ á otworzyć im drogę do krolełtwá łwego łwiętego. (*marg*) **Iako**

nikczemne łá łthany á dołtoiełłtwá łwyátá tego. (–)

18: # Trzecie/ okázuiác dołtoiełłtwo Bołtwá łwiętego y człowieczeńłtwie iego/

19: dołóżył tego: Iż to będzie tákiey zacnołci człowiek/ iż iá/ chociam od niego po=

20: łłam iest/ nie będę godzien odwieżać rzemyká od trzewiká iego. O iákożby tho
21: miało rufzyć onych łtanow ludzkich/ ktorzy o dołtoieńłtwach łwych/ o łtanoch
22: łwych/ o vrzędzyech łwych/ o wymyłlech á vłtáwach łwych/ ták wiele rozumie
23: iá/ ták wiele dzyerżá/ iż ták wiele mogą/ iż iuż łnadź w tę nádzyeię y łáłkę/ y miło=
24: łierdzye Páńłkie/ práwie opułzcziá. A czáfem y innym ludziom/ iednym z łáłki/
25: drugim też y zá pieniądze/ tych godnołci łwych vdzielá. Tkni łie iedno niebo=
26: ráczku tkni/ á obácź cół iest/ przyrownay łie iedno ku themu dołtoynemu łwię=
27: temu/ o ktorym łam Pan łwiádectwo wydał/ iż nie powłtał tákí miedzy łyny (*marg*)

Mattheuś w xj. (-)

28: niewiełciemi. O kthorego dołtoynołci y Prorocy powiedáli/ miánuiąc go być (*marg*)

Dołtoieńłtwá á Ianá łwiętego/ kthore on łoby łekcze wáżył. (-)

29: Anyołem/ miánuiąc go być połtem niebieskim/ Iełłiżes thy kiedy podobien/ zá
30: łprołnołciá łpraw łwoich/ nammieyłzym podobieńłtwem k niemu/ á ku łtano
31: wi iego. A łłuchay ták wielkiego człowieká co thu powieda/ będąc thákiey do=
32: łtoynołci/ iż żaden łyn człowieczy w tákiey nie był/ iż nie tylko áby miał dułác do
33: łtoieńłtwu łwemu/ á łprawam łwoim/ ále owłzem włzythko przekłádáiąc ná
34: Pána łwego/ á włzytko przypifuiąc miłofierdziu iego/ á thák łie vniżáiąc przed
35: oblicznołciá iego/ iż łie miánował być niegodnym rozwiężác namnieyłzy rze=
36: myk v trzewiká iego. A tu obácź iákie były łpráwy iego/ y iáki łwięty żywot ie=
37: go. Bo iełłi go poczniesz od dołtoieńłtwá/ ábo od vrzędow/ tedy łłuchay iáko o
38: nim pímo łwiádczy/ iż był nád włzytki ine łtany dołtoynieyłzy: bo go Pan przez
39: Proroká názwáł Anyołem/ mowiąc: Otho ia połyłam Anyoła łwoiego przed (*marg*)

Malachiaś w iij. (-)

40: oblicznołciá łwoiá. A ktoż mógł być dołtoynieyłzym ábo łtanu wyłłższego/ nád
41: łtan Anyełłki? ábo kthory może być vrząd wyłłżzy/ nád vrząd Anyełłki? kthorzy
42: łprawuiá włzytki łpráwy táiemnic Páńłkich/ á záwždy łthoiá przed obliczno=
43: łciá Máyełtatu iego łwiętego.
44: # Iełłi go też chcełz baczyć od zakonu á od żywotá łwiętego/ tedy rozumiey iżci
45: nie vżywał żadnych **ryłkołzy** [!] . Nie łiedział w żadnym murowányim kłáłztorze/
46: nie dzyerżał wsi/ nie był ogárnion łługámi/ nędzna była kuchnia iego. Bo iáko

47: o nim piśmo świadczy/ iż będąc ná pułczy thylko korzonkow á miodu lefnego(marg)

Mattheus w iij.

: Marek w j. kap. (-)

48: vżywał. Nie chodził w Szárłacie/ w Hátłafie/ w Dálmucium/ áni w żadney

49: wymyfloney kápicy: Iedno tylko był przyodzian fkorą żwirzęcą á sierfcią wiel

50: bładową/ á wždy słyszylz iáko o fwym dośtoieńftwie powieđał/ iáko ftan fwoy

51: wyśławiał/ nic o fwoich godnościach żadney nádzieie nie máiąc. Iedno wśzy=

52: tko ná onego báránká niewinnego przekłádał/ ná ktorego vkázował/ iż ten no=

53: śi wśzytki wyśteпки świátá tego. (marg) Ian s. w j kap. (-)

54: # Iáko y wśzyfcy Apośtołowie/ y wśzyfcy święci/ á ná koniec y Anyeli Boży/ ni=

55: gdy łobie o fwych ftaniech żadney śławy nie czynili/ iedno wśzytkę cześć á wśzy= (marg)

Wśzyfcy święci/ y wśzyfcy Anieli/ zázwdy vnižáli ftany fwoie. (-)

C

tkę ślawę

strona: 13v

Czwarta Niedzylá

1: tkę ślawę przypifowáli Pánu Bogu fwoiemu/ á w nim wśzytkę nádzyeię śwá

2: pokłádáli/ y wśzytkim ludziom pokłádác rośkázowáli. Iáko y on Páweł s. A=

3: pośtoł piżąc do Filipenfow/ vpomina ie/ áby w żadnych śpráwách fwych žad=(marg) Do

Filipen. w iij. (-)

4: ney nádzyeie nie mieli/ powiedáiąc im/ iż to ieśt nazacnieyfza ślužbá Pánu ná=

5: śzemu/ od tych ktorzy mu duchem śłużymy/ á chłubimy fie Iezusem Kriśtuśem

6: nie máiąc nádzyeie w żadney śpráwie ciáłá náźzego. Bo by to ták być miáło/ á (marg) ¶

Słowá Páwłá świętego. (-)

7: iżby nam śpráwy ciáłá náźzego co pomoc miály/ tedybych thego žadnemu ná=

8: przod nie dał/ ktoby pilniey śpráwy zakonne peñił. Byłem theż z rodu Izráel=

9: śkiego/ wedlem powinności wśzyko [!] czynił: Alem to obaczył/ iżem tym nic wy=

10: grác nie miáł/ á owśzem tho wśzytko v fiebie zá śmieći powkládał: Rozumiejąc

11: temu/ iż mi nic inśzego pomoc nie miáło/ iedno to iżem poznał Páná fwoiego

12: Kriśtuśá zbáwicielá fwego/ á iż żadna śpráwiedliwość [!] moiá nie miáłá być ná

13: lezyoná z zakonu á s śpraw moich/ iedno tá/ ábych był nálazyon s Kriśtuśá á z

14: wiary iego.

15: # Iáko y Piotr s. będąc kfiążęciem Apoftholfkim/ gdy przeciwko niemu wy=(*marg*) **w dzieioch Apoftolskich w x. ka. (-)**

16: Izedł Kornelius Hetman ieden/ wiedząc iuż z zyáwienia Páńfkiego o doftoién=

17: ftwie iego/ gdy chciał páść przed nogi iego/ powiedział mu/ iżem ia tego nie go

18: dzien/ bom fługá Páńfki iáko y ty/ ále Páná Bogá chwal ftworzycielá fwego.

19: Iáko y Thobiafz gdy mu Anyoł wielkie dobrodzieyftwá vczynił z zrzádenia

20: Páńfkiego/ gdy chciał vpáść przed nogi iego/ tedy mu tego frodze zákazał/ ie=

21: dno áby wftykę cześć á chwałę przypifował Pánu Bogu fwemu. (*marg*) **Tobiafs w xij. ka. (-)**

22: # A gdziefz tedy ony vrzędy náfze? ony wywyfzfzenia náfze? á ony doftoiénftwá

23: náfze? w ktorych wiele ludzi nádzieię pokládáło/ kthora nádzyeiá fłába iefth/ (*marg*) **Iefli nye poznamy práwie Páná fwego/ fłába nádzyeiá náfzá. (-)**

24: thák iáko Páweł s. pifze/ iefli nie przydzyemy ku vznániu Páná á ftworzycielá

25: Kriřtufá Páná zbáwicielá fwego/ á iefli vniżywfzy fie nie pádniem przed no=

26: gámi iego/ á iż s fzczyrą wiárą nie položymy vpełney fwey nádzyeie w nim/ á

27: nie będyemy fzukác fwiętego miłofierdzya iego: gdyż Anyeli/ gdyż Apořtoło=

28: wie/ gdyż ini wftyfcy fwięci zá nic pokládáli doftoiénftwá fwoie/ á owfzem fprá

29: wy fwe á doftoiénftwá fwe práwie przezywáli fmieciem á plewámi przeciw=

30: ko zacnořci Páná fwoiego/ á przeciwko miłofierdziu iego. Iáko tho y fám po=

31: wiedác raczył: Iż kto fie zda być miedzy wámi nawyfzfzym/ niechay będzie iáko(*marg*)

Mattheuřs w xx.

Lukařs w xxij. kap. (-)

32: fługá wáfz: y okázuiąc to przykłádem fwoim/ vniżywfzy řtan Bořtwá fwego/

33: zwolennikom fwoim nogi vmywác raczył. (*marg*) **řtan pokorny napłátnieyfzy v páná. (-)**

34: # Iákoż y piřmá Prorockie wfzędy řthan vniżony á pokorne řerce nádewřzytko

35: v Páná Bogá zacnieyfzym być przekłádáią. Iáko ono y Dawid zwyciężywfzy

36: wftytki nieprzyacióły fwoie/ dzyękując Pánu fwemu woła do niego: Iż ty mi=(*marg*) **ij. Krolew. w ij.ka. (-)**

37: ły Pánie pokorny lud zázwdy wybawiałz/ á oczy powyźszzone zázwdy [!] zelżyłz o=

38: czymá fwemi. Gdzie też ono y ná drugim mieyfcu powiedał/ wyznawáiąc fthan(marg) **W**

Pfalmie L. (-)

39: krolewłki fwoy: Iz dałbyćibych ia tobie miły Páine [!] wiele wołow y wiele bárá=

40: now/ ále wiem iż tego odemnie wdzyęcznie nie przymiełz/ ábowiem to tobie na

41: wdzięcznieyła ofiárá skruźzone á vniźzone ferce człowieká pokornego. A ták má=

42: ło nie ná wżytkich mieyfcach wżędy vniźáiąc fthan fwoy krolewłki/ pokorą

43: fzedł ná Páná fwoiego.

44: # Bo y Sálomon będąc zacnym Krolew/ wżędy w písmiech fwyh dotyka á

45: wyławia ferce pokornego człowieká/ gdzye ono mowi: Iz modlitwá fercá po(marg)

Ecclefiasti. xxxv. (-)

46: kornego przeniknie obłoki/ á nie odstąpi aż nawyźszzy muśi weźrzeć ná nię. Iáko

47: też y ná drugim mieyfcu tenże Sálomon przeciwko wywyźszynom myłlam ná(marg) **W**

Przipow. xvj. (-)

48: piłał: Iz zázwdy bywa przed zelżeniem pychá/ á przed vpadkiem powyźszzenie

49: myfli człowieczey. Ale lepiej iest vpokorzyć fie s pokornemi/ niżli dzyelić bogác

50: twá z hárdymi. Gdzye y Pan náłz popráwuiąc thego á vkázuiąc mále dzyatki

51: onym hárdym Licemiernikom/ ktorzy dufáli w zacnoćiach fwoich/ powiedał

52: im: Iz iefli nie zniźicie fthanow fwoich/ á nie sťániecie fie iáko ty mále dzyatki w(marg)

Matthe. w xvij. (-)

53: niewinnoćiach fwoich/ nie możecie wniść do krolestwá niebieskiego.

54: # Iáko y oná pánná/ będąc ták wielkiego fthanu/ ktora iefzczę w Ráiu przeyrza=

55: ná byłá/ kthorą zwał Anyoł nabłogofłáwieńszą miedzy wżemi niewiáftami:

ktorey po=

strona: 14

Adwentu Páńkiego.

Liřt 14.

1: ktorey powiedał iż iest łáski pełná/ á sťálá fie byłá wdzyęcznym przybytkyem

2: á kořciołem ciálu Páńkiemu: á wżdy ťłuchay iefliże fie chłubiłá s thego dořto=

3: ieństwá fwego/ ábo s tych zacnoći fwoich/ ále nádewřzytko przełóżyłá wdzyę=

4: cznieyfszą pokorę być v Páná swoiego niżli co inšzego/ mowiąc thák: Iż on wey= (marg)

Pánná będąc thákiewy zacności vnižálá ftan fwoy. (-)

5: rzał ná pokorę dzyeweczki swoiey/ á fthąd mie przezwáli być błogofławioną

6: wżyfcy narodowie. Támże málo nižey powieda: Iż on ząwždy fkládá moca=

7: rze s ftolcá/ á powyřfzfa pokorne. (marg) **Lukafs w j. ka. (-)**

8: # A nákoniec/ ząwięzuiąc w thym Páweł s. wżytki vniofłe myřli nářze/ nápi=

9: řał ták do Korintow/ vpomináiąc ie s tego: Acżkolwiekby řie wam mogło zya(marg) ¶

Zadna rádá oproč Páná.

j. Korynt. viij. (-)

10: wiác wiele bogow y wiele řwiętych ták ná niebie iáko y ná zyemi/ ále wy w řa=

11: dnych nádzieie nie mieycie/ iedno wam niechay będzie przed oczymá wářzymi

12: ząwždy iedyny Bog á iedyny Pan Kriřtus/ w kthorym řie wřzythko ząmyka s

13: przodku y ář do fkończenia/ á my tákież w nim ná wieki wiekom.

14: # Tu iuż obácż iáko řą płatne řtany á dořtoieńřtwá nářze v Páná nářzego. Tuć

15: ná řwiecie mogą być płatne/ y ku docześnym rořkořzam řpráwione/ Ale iákimi

16: řą obowiąřki obowiążáne/ mogłyby cżářem drugiemu omierznąć. Bo im to iá

17: wnie opowiedzyał Pan w ořobie onego Proroká/ gdy mu mowił: Idź á opo=(marg)

Ezechiel. w iij. ka. (-)

18: wieday ludowi temu wołá moię/ iefli im powieřz prawdę/ duřę řwá ořwobo=

19: dziřz/ iefli im nie powieřz prawdy/ tedy krwie ich będę pátrzył z řęku twoich. O

20: řrogářz to řentencia á řroga przymowká/ ná ty kthorym řą niřřze řtany od Páná

21: Bogá poruczony. Abo gdzye teř ono mowi: Biedá wam kthorzy řie pářiecie ná (marg)

Ieremi. w xxvij. (-)

22: winnicy moiey/ mleká á weřny vżywáiąc z owieczek moich.(marg) **Nie dufay řadney**

godności swoiey/ á day řie ná miłofierdzye. (-)

23: # A ták iuż obácż náukę tey Ewányeliey řwiętey k cżemu řie řciąga. Ni s cżego

24: cie więcey nie vpomina ten błogofławiony á tu zeřłány Ian s. iedno ábyř zło=

25: żywřzy s řiebie przez pokutę s. řtáre obłáďzenie swoie/ á vřnawřzy řie w vpáďku

26: řwoim/ řzukał á ząbiegał tey drogi/ iákobyř řie s pokornym řercem/ mogł vká=

27: zác Pánu Bogu řwemu/ á nie duřał řadney godności swoiey/ řadnym řpráwam

28: fwoim/ gdyż ie wielcy święci ludzie ząwždy zá nic pokládáli: iedno tylko ábyś
29: wżytkę fwą nadzieię położył w onym niewinnym báránku/ ktory thu przyfzedł
30: dla zbáwienia twoiego/ ktoregóć tu ten Ian s. vkázuie á opowieda/ iż on chce
31: wziąć ná się przeftąpienie twoie/ zá ktoreś ty żadnym obyczáiem nigdy dofyć v=
32: czynić nie mogli/ á chce lie zá cią iednać z Bogiem Oycem fwoim.
33: # A wołay z Ianem wyznawáiąc niegodność fwoię/ á s Páwłem y z inemi
34: świętemi zá nic pokládaj wżytki doftoieńftwá y wżytki zařlugi y řprawy fwiá
35: tá tego: á w fámym Pánu á w odkupieniu iego połoź wżytkę nadzieię fwoię/ á
36: wżytki řprawy fwoie podrzuć przed nogi iego/ á kędy mozeřz polepřzay żywotá
37: řwego/ á pytay á dowieduy lie o świętey náuce iego/ kthora bárzo wdzięczna á
38: bárzo łácna ieft/ á ftaray lie iáko mozeřz napilniey wedle przemożenia krewko=
39: ści człowieczeńftwá řwego/ ábyś czynił dofyć woley/ náuce/ á rořkazaniu święte
40: mu iego. A gdziebys s czego wykroczył/ ábo przeftąpił świętą wołá iego/ ni w
41: czym infzym żadney nadzieie nie pokládaj/ iedno w świętym miłofierdziu iego/
42: będąć tego ift/ iż lie ná nim nic nie omyliřz/ gdy vpadnieřz s pokornym řercem á
43: s pokornemi prořbámi řwemi przed nogámi iego. A tu dopirko bądźć tego ift/
44: iż gdy cie on weźmie ná opiekę fwoię/ á iż mu pewnie dufáć będzieřz/ iż cie iuź v=
45: wielbi/ iż cie iuź vbłogořłáwi/ á będzie řtrzeğł káźdego vpadku twego. Thák iż
46: lie řftáneřz vczefnikiem zařlug iego v Bogá Oycá niebieřkiego/ y wdzięcznym
47: řtworzeniem iego.

48: ¶ **Summá tey Ewányeliey krotko ná náuki zebrána.**

49: # A tu mamy pilnie vwaźáć w tey Ewányeliey s. rádę y náukę tego wielkiego
50: Proroká/ á tego wielkiego miłofniká Páńřkiego/ iż on thu dał práwie policzek
51: řtárim zwyczáiom zakonu řtárego/ y nowym wymyřłom iuź w zakonie nářzym
52: od ludzi wymyřłonym. Gdiź tu nie wołá ten Prorok s. Pálcie ofiáry/ buduycie
53: ořtarze/ iáko řydowie czynili. Nie wołá teź/ biegaycie po fwiátu řzukáiąc rozli=
54: cznych rad/ pomocy/ y wymyřłow fwiátá tego. Ale z gołá wołá/ Stroycie po=

1: kutę/ á vznaycie fie w złoſciach wálznych/ á vcieczcie fie do Páná ſwego. # Dru=
2: gą rzecz mamy baczyć/ iáko iefth złemu ſtráfzliwa prawdá á vpominánie/ áby
3: przeſtał od złoſci ſwoich. Iáko wnet poſłáli oni vpornicy/ hámuiąc tego ſwie
4: tego **Poroká** [!] / w czyięby nádzyeie thę prawdę mowł/ ábo nawracał/ ábo krzcił
5: ludzi/ od złoſci. # Trzecie mamy obaczác/ nádętoſć á pychę ſwiátá tego/ ſły=
6: ſząc iáko fie ten doſtoyny ſwięty vniżał/ nád ktorego żaden nie powſtał więtlzy
7: miedzy ſyny niewieſciemi/ iżbychmy tákież vniżáli myſli y ſercá náſze przed Pá=
8: nem ſwoim/ áby y ini hárdzi á vporni z nas dobre náuki á przykłády bráli.
9: # **Czwartge** [!] mamy obaczác/ niewidomá oblicznoſć Páná ſwego/ przy káżdey
10: ſpráwie ſwiętey iego/ ták iáko ten Prorok ſwięty powieda: Iż thuż iefť miedzy
11: wámi/ choeiay go nie widzicie/ ábychmy fie zázwdy ſkromnie á poczcziwie zá=
12: chowywáli we wſzelkich ſpráwach ſwoich/ gdyż to czynimy nie tylko przed ták
13: wielkim krolem/ ále y przed lżeyſzemi ſtany ſwiátá tego.
14: # Dayże nam tedy náſz wſzechmogący Pánie/ áby fie ty ſłowá á to vpominá
15: nie tego ſwiętego miłóſniká twoiego ták wkorzeniły w ſercá náſze/ ábychmy w
16: ni w czym innym nie pokládáli nádzyeie ſwoiey/ iedno vznawſzy fie w grzechu
17: ſwoim á omierziwſzy gi ſobie/ vciekáli fie do ſwiętego miłóſierdzya twoiego. A
18: ty/ ácz niewidomie/ ále ábyſ vſtáwicznie miedzy námi ſtał/ á iżby nam zá=
19: wždy było ná pieczy ſwięte imię twoie/ á ſtąd ábychmy zázwdy byli
20: w ſwięтым miłóſierdziu twoim/ y w opiece twoiey. Czego
21: nas domieſci Pánie Boże wſzechmogący náſz
22: ná wieki wiekom/ Amen.

23: Ná dzień Bożego národzenia

24: wykład ná ſłowá Prorockie/ ktore Ezáiafz nápi=

25: ſał w ix. kápitulum kſiąg ſwoich. Náprzećiwko temu dziwo=

26: wi/ iż fie Bog ſſtał człowiekiem.

27: # Lud then ktory chodził w ciemnoſciách widzyał ſwiátłoſć wielką/

28: ktora weſzlá tym ktorzy mieſzkáli pod cieniem ſmierci etc. (*marg*) ¶ **O przeźrzeniu
ſwiętego národzenia Páná náſzego y co nam dobrego s tego vroſło. (-)**

- 29: **I** Z tho była wielka nam pociechą/ gdych=
30: my słycháli ony wdzięczne obietnice od Páná ná=
31: łzego/ y od Prorokow iego/ iż Pan náłz á Zbáwiciel
32: náłz/ miał ná świat sftąpić/ á wykupić y wyzwolić
33: narod ludzki/ od włzech vpadkow iego/ á od wĺzy=
34: tkiego iemu zgotowánego niebepszczeńftwá. Te=
35: dy to iefzcze wietfzą/ którą tu nam Prorok s. Izáiałz
36: opowieda: Iż then narod ludzki/ nie tylko áby wy=
37: zwolon miał być á wykupion/ ále y światłość wiel
38: ka miála sie zyáwić á vkázác tym/ ktorzy siedzyeli/
39: iáko w ciemnołciach/ á iáko w cieniu smiertelnym
40: nie rozumiejąc písmu áni obiethniczam Prorockim/ o zbáwieniu swoim/ áni o
41: przyłci Páná łwego. A łąd niczego inłzego nie czekáli/ iedno onego wieczne= (*marg*)

Ktorzy siedzyeli pod cieniem smierci. (-)

- 42: go cieniá smierci á potępienia łwoiego/ pod kthore był poddan narod ludzki/
43: prze grzech pirwłzego oycá náłzego/ zá łprawiedliwym łdem łamego Páná
44: Bogá/ Bo gdy przestąpił wolą á rołkazanie Páná Bogá łwego/ á iadł z one=
45: go drzewá zákázanego/ tám iuz wnet łrogi dekret Boży nád nim sie wypełnił.
46: Iuz łroga smierć wzięła go w moc á w iurifdicią łwą/ iuz tám człowiek łtrácił
47: wnet pirwłze práwo łwoie/ niewinność y niełmiertelność/ á łtał sie wnet pod=
48: dánym grzechowi y smierci/ w ktorej niewoli tám długo był zádzyerzan/ áż po=

tym Pan

strona: 15

Páná náłzego.

Liłt 15.

- 1: tym Pan Bog vlitowawłzy sie vpadku iego/ zełłác thu raczył iedynego Syná
2: łwego/ tę wdzięczną światłość włzytkiego światá/ kthora włzytkim vpadłym
3: wdzięcznie sie okazała w onym łrogim cieniu smierci. A dla tego ty łłowá thu
4: łá ná początku **włpomioniony** [!] / iż tu nam wielką pociechę Prorok Izáiałz opo
5: wiedział/ iż światłość wieczna miála być zyáwiona tym ktorzy siedzieli w tym

- 6: cieniu śmierci. Co iako szyrzey rozumieć małz/ słuchay słow tego to á Proroká za
7: cnego. A iako ie będyełz miał rozumieć/ pros Páná swoiego o wlpomożenie
8: Duchá świętego. Ktorego nam raczy dáć Boże wśzechmogący w Troycey iedy
9: ny wiekom wiecznie błogóśławiony/ Amen.

10: ¶ **A to są słowa Prorockie.**

- 11: **L** Vd then kthory chodził w ciemnościach/ widzyał
12: światłość wielką/ á miełzkáyącym w kráinie cye=
13: niá śmierci światłość iest im wełzłá. A bowiemeś
14: thy rozmnożył narody á nie vwielbiłes rádości. A
15: będą sie weselić przed tobą/ iako oni kthorzy sie ráduią we żni=
16: wá swoie/ á iako sie ráduią boiowniczy nábrawłzy pożytkow
17: gdy dzyełá łupy swoye/ á bowyem iá rzmo cyęłzkości iego/ á ro=
18: zgę ramięniá iego/ y łceptrum poborce iego tyś iesth zwyciężył/
19: thák iako sie dzyało w dzyeń poráłzki Mádiáńłkyey. A bowiem
20: káźde gwałthowne złupienie z nawáłnością/ y káźde odzyenie
21: zmiełzáne ze krwią ma być ná łpalenie á ná pokarm ogniowy.
22: A bowiem máłuczki národził sie nam/ á łynaczek dárowan iesth
23: nam/ á sftáło sie kłięłstwo iego ná ramięniu tego: á będye zwa=(*marg*) **Przezwiłká**
Páná nášzego. (-)

- 24: no imię iego Dziwny/ Rádny/ Bog/ Mocny/ Ociecz przyłzłe=
25: go wieku/ Kłiążę pokoiu. A będye rozmnożono Cefárltwo ie=
26: go/ á końcá nie będye pokoiu iego. Ná łtolczu Dawidowym/
27: á ná krolełthwie iego ofiędzye: áżby vmocnił á vtwardził ye w
28: ładzye á łpráwiedliwości/ od tego czáfu áż ná wyeki. A chutli=
29: wa miłóść Páná wśzech załtępow to łpráwić ma.

- 30: **T** Os iuz tu słyzáł słowá Prorockie/ y iákie błogóśławiełstwá obiecuie/
31: tym ktorzy mieli doczekáć obiecáney światłóści tey/ á obaczyć sie w cie=
32: mnołciach swoich/ to iest/ tym ktorzy mieli poznáć przyłcie Páná swo=
33: iego/ á dziwne národzenie iego/ y przezć sie tho sftáło/ y iákie pociechy y dobro=
<http://rcin.org.pl>

34: dzieiſtwá nam przynioſło/ y iáko ie tu Prorok ſzyroko wylicza á opowieda/ mo
35: wiąc: Iż ci ktorzy poznáią á wwierzą ſwiátłości tey/ będą ſie rádowác/ iáko oni
36: robotnicy/ ktorzy ſie ráduią gdy doczekáią żniwá ſwoiego: ábo iáko Hetmáni
37: gdy zwyciężywſzy mocy nieprzytcióſł ſwych/ dzielą między ſobą łupy á bogác=
38: twá ich. Abowiem ty w ten czás Pánie/ iárzmo ciężkości ich/ á rozgę rámieniá
39: ich/ y ſceptrum á moc poborce ich/ zwyciężyſz. A to ieſt przyczyná radoſci ich. (marg)

Pocyechy kthore nam przynioſło národzenie Páńskie. (-)

40: # Pátrzayże co tu Prorok przeyrzał Duchem s. ſpráviony/ iákie ſie dobrodziey
41: ſtwá miály ſtác narodowi ludzkiemu/ przy zyáwieniu tey obycáney ſwiátło=
42: ſci. Napirwey powiáda/ iż będzie złamano iárzmo ciężkości ich. O okruth= (marg)

Iárzmo zakon. (-)

43: neſz tho było iárzmo ciężkości náſzych/ on ſrogi zakon á on twárdy cyrograph/
44: ktorzy byli dáli ná ſię przodkowie náſzy/ iż ktoby mu był doſyć vczynić nie miał/
45: iż záwždy miał być pod przekłéciem á pod niełáfká Páná ſwego. Y opowieda
46: thu Prorok/ przez Duchá s. ſpráviony/ the pociechę wſzytkiemu ſwiátu/ iż ná (marg) **w**

ij. Moyz. w xxiiij. (-)

47: ten czás gdy ſie miála zyáwić tá nowa ſwiátłość/ á gdy ſie miáło národzić tho
48: máłe dzyeciátko/ o ktorym thu powieda/ iż iuz to frogie iárzmo/ á then twárdy

C 3

obowiązek

strona: 15v

Ná dzyeń národzenia

1: obowiązek/ miał być wiecznie **zyęť** [!] z nędznego człowieká/ á iż miał być wypu=
2: ſzczon s thego thák twárdego obowiáſku/ A owſzem miał być przypuſzczon ku(marg)

Zakon ſmierćj. (-)

3: ſwiętemu miłofierdziu Páná ſwoiego/ w káżdym nieobácznym vpadku ſwym
4: Czego on s ſiebie nigdy żadnemi wymyſły/ żadnemi ofiárámi/ żadnemi przy=
5: czynámi/ by theż był y wſzytko co miał y ſam ſiebie ofiárował/ nigdy złożyć nie
6: mógł. A zwláſzczá ci ktorzy ſiedzieli w ciemnoſciach ſmierci/ to ieſt/ ktorzy mie
7: li nádzieię w zakonie ſwoim/ w wymyſlech ſwoich/ w ofiárach ſwoich/ nic o
8: tym ſwiętym obiecánym zbáwicielu á o tey nowo zyáwionej ſwiátłości nie ro

9: zumiejąc/ o kthorey tu iáwnie Prorok święty piŕze/ y ná wielu mieyŕcach w ro=
10: zlicznych piŕmiech ieŕt obiáwiono. (marg) **Rozgá ramieniá/ grzech pirworodny.** (-)
11: # Drugá nam teŕ tu á wielká pociechę tenŕe Prorok opowieda/ ktora ŕie miá=
12: ła zyáwić przy tym to ŕwięty m národzeniu tego náŕzego Pána/ á przy tym zyá=
13: wieniu tey nowey ŕwiátłoŕci/ iz rozgá ramieniá náŕzego miála być zlamána. A
14: to ieŕt oná ŕroga grozá á ŕroga ŕentencia pirworodnego grzechu náŕzego/ ktory
15: był wlan ná wŕzytek narod ludzki/ zá przeŕtępkem przodká náŕzego/ ktore ŕie by
16: ło ŕtáło prze onę zákazána rozgę/ kthorá on włomił w Ráiu nád wolá Pána
17: ŕwego. Prze ktorá rozgę/ żadne ŕtworzenie/ zá wyrokiem Pánŕskim/ nie mogło
18: być żadnym obyczáiem ŕpráwami ŕwemi zbáwiono/ by nam było nie obieca=
19: no to plemię ŕwięte/ ktore nam to potym przeiednáć miáło. Iáko y Páweł S.
20: piŕze/ rzekác: By nam było nie to obiecáne plemię/ bylibychmy iefzcze w więth=(marg)

Do Rzimia. w ix.

⌘ **Ezaiás w j. kap.** (-)

21: ŕzym przekłętwe niŕ miáltá Sodomŕkie á Gomorŕkie. (marg) **Ktorzy doczekáli tey**
ŕwiátłoŕci. (-)

22: # A ták ci ktorzy zrozumiawŕzy vwierzyli obietnicam Pána ŕwego/ á czekáli z
23: rádofciá tey ŕwiátłoŕci/ o ktorey im tu Prorok powieda/ potym teŕ y ci kthorzy
24: doczekáli tego/ á odrzuciwŕzy ciemnoŕci á záŕlepienie ŕwoie/ vwierzyli przyŕciu
25: iego á náukam ŕwięty m iego/ á národzili ŕie z nowu przez krzeŕth á Duchá s. á
26: przyięli ná ŕię znák przymierza s Pánem ŕwoim/ ktore nam ŕpráwiło národzo=
27: ne to ŕwięte człowieczeńŕtwo Pána tego. Nád tym ŕie práwie zyáwiła thá no=(marg) **Ian**
w iij. kapitule. (-)

28: wa ŕwiátłoŕć/ á zlamán ieŕt přet ramieniá ich/ to ieŕt/ przekłęcia ich wiecznego/
29: á onego grzechu pirworodnego/ á ŕrogoŕci zakonney. O kthory m Páweł s. do
30: Gálátow w iij. káp. piŕze/ iz vŕtáwicznie nád námi ŕtał iáko miŕtr z rozgá/ v=
31: pominájąc nas s powinnoŕci náŕzych. O wielkaŕ ŕie tho ŕwiátłoŕć zyáwiła á
32: wielka pociechá nam nieboŕátkom/ ktorzychmy chodzili w tym cieniu á w cie=
33: mnoŕciach tego ŕwiátá. A iáko záŕię wielka ŕáłoŕć á ŕmętek/ bychmy byli nie v=
34: wierzyli á nie zrozumieli/ co nam ŕpráwiło to ŕwięte nowo národzone człowie

35: czeństwo Páná nálezego. (*marg*) **Sceptrum poborce/ tho iest czártá/ złamano.** (–)
36: # Trzecią nam też tu á nie ledá iąką [!] pociechę przy tym to zyáwieniu Páná ná=
37: lzego Prorok opowieda: Iz ná ten czás miał Pan złomić/ skázić/ á zniščzyć lce=
38: ptrum á krolestwo onego frogiego krolá/ á onego okrutnego poborce/ iáko go
39: tu Prorok zowie/ Czártá á lprzeciwniká nálezego/ ktory pánował á rofciągał to
40: lceptrum lwoie od początku fwiátá nád narodem ludzkim/ kocháiąc lcie á bu=
41: iáiąc w rofkořkach lwoich/ á ofadzáiąc ciemne krolestwo lwoie/ á biorąc okru=
42: tny pobor á frogi podatek ze wřzytkiey lzyrokořci fwiáthá/ niewinnego narodu
43: ludzkiego/ do ciemnego krolestwá lwego. Ktore lceptrum á ktore krolestwo ie
44: go/ iáko tu Prorok powieda/ miáło być złamano/ gdy lcie miáła zyáwić tá obie(*marg*) **w**
j. Moy. w iij.

Abakuk w iij. kap. (–)

45: cána lwiátłość á to lwięte **plęmię** [!] / ktore miáło zetrzeć głowę iego. Iáko mu to
46: ielzczę y w Ráiu powiedziano było. Iáko y Abákuk Prorok tego potwirdzał/
47: mowiąc: Iz gdy lcie zyawi ten Pan/ iz ma być zákryta moc iego/ á lmierć y czárt
48: vpádną pod nogi iego. A ták obáčz ielliby to ktory lwiecki pan ábo ktory mo=
49: carz vczynić mogł/ gdyby nie było podpárto Bořtwem człowięczeństwo iego.
50: Iáko nam vczynił ten nowo národzony á z dawná obiecány Krol/ ielli mocno
51: będyem wierzyć lwiętemu Bořtwu iego złączonemu s tym lwięty m národzo
52: nym człowięczeństwem iego. (*marg*) **Moc zákryta Páná nálezego.** (–)
53: # A potwirdzáiąc tego Prorok/ iz lcie tho lřtác nie mogło żadną mocą á gwał=
54: tem lwiátá tego/ iedno mocą zákritą Bořtwá Páná nálezego/ przypomina tu/ iz
55: lcie tho ták řtác miáło iáko w dzień porařzki Mádiánřkyey/ gdy był wzbudzon

Gedeon pro=

strona: 16

Páná nálezego.

Liřt 16.

1: Gedeon prořty pářterz od Páná Bogá/ áby był zwiodł bitwę z wořřki Mádi=
2: áńřkiemi/ ácz miał wiele ludzi zydwřkich/ ále mu rořkazował Pan áby nie brał s(*marg*)

Iudicum vij. (–)

3: łobą iedno trzy řtá ofob. Aby to okazał/ iz więřza iest moc zákryta Bořtwá ie=

- 4: go/ niżli wśzytki możności światá tego. Ták iz potym woýlko Mádiáńskie było
5: ták wtrálfzone/ iz ieden drugiego bijąc/ łámi fie porázili. Tákze też teraz rownie(marg)

Obroná ná nyeprzyiacioły náfze (-)

- 6: ci Mádiáńczycy á ci frodzy nieprzyiaciele náfzy/ to iest/ śmierć/ grzech/ á czárt/
7: pod zákrytołcią mocy Páná náfzego/ będą frodze porázeni/ á nád námi żadney
8: zwirzchności mieć nie będą/ iefli Pánu śwemu wiernie á śtale dufác będziemy/
9: A iz nie będziem dufác w żadnych inych mocach áni śprawach swoich/ iáko on
10: Gedeon nie dufał w mocy ludu swoiego/ áni w mieczu swoim/ iedno w możno
11: ści Páná swoiego/ á w miłofierdziu iego. A gdy my też thák czynić będziemy/
12: tedy ci miánowani nieprzyiaciele náfzy łámi fie pobiją/ łámi fie pokáfáią/ łámi
13: fie podawią żáłołcią á zazdrołcią/ gdy vyrzą mocnie przy nas śtoiącego Páná
14: náfzego/ á obaczą iz śtráćili moc swoię á wrzędy swoie/ mocą á przyłciem á ná=
15: rodzeniem tego to Páná á Zbáwicielá náfzego.

- 16: # A tu dopirko fie zyáwi thá obiecána światłość nád námi/ ktorzychmy byli w
17: ciemnościach śmierci/ bychmy byli tey światłości nie poználi. Ktorzychmy du
18: fáli mocam swoim/ godnościom swoim/ bogáctwom swoim/ wymyłłom á
19: wstáwam swoim/ y załługom swoim: ktore ácz łą niektore v Páná wdzięczne/
20: áleby nam były nic nie pomogły/ by nas byłá tá świetá światłość nie obiáñiá
21: á izby nas byłá nie przyiednoczyłá ku Bogu Oycu náfzemu/ przez wiárę á poko
22: rę náfzę/ przednawłzy nam on fropi gniew iego/ á zwyciężywłzy thy okrutne
23: przeciwniki náfze. Iáko o thym Záchárialz Prorok wołáł/ gdy iuz był poznał (marg)

Lukáf w j. ka. (-)

- 24: bliłkie przyłcie Páná náfzego: Iz iuz oto zyáwi fie światłość tym ktorzy łiedzą
25: w ciemności śmierci. Y dołóżył ktorzy to być mieli/ iz ci ktorzy będą śprawowác
26: nogi swoie ná drogę pokoiu. To iest/ ná vznánie á ná zrozumienie onego poko=
27: iu/ ktory ten Pan miał vczynić wiernym swoim/ ktorzy vwierzywłzy mieli mo
28: cno łtać á nádzieię mieć w świetym przyłciu iego/ á w odkupieniu iego.
29: # Przytym opowiedziawłzy Prorok to zyáwienie tey świetey światłości/ y opo
30: wiedziawłzy ty zwycięłtwá tych śprzeciwnikom náfzych/ y ty dobrodzieýłtwá
31: ktore fie vpáđłemu światu śłtać miály. A iz to iákoś zákrycie powiedáł/ tu iuz

32: iáwnie dawa znáć/ kto miał być they rzeczy íprawcą/ á przez kogo íie to miało
33: sítáć/ gdzie mowi: iż málucżkie dzieciátko národziło íie nam/ á íynaczek íeft dá
34: rowan nam. A sítánie íie Cefárítwo íiego ná rámionach íiego. A będzie zwano
35: imię íiego Dziwny/ á będzie rády wielkíey/ á będzie to Bog mocny/ Ociec przy=
36: ízłego wieku/ Kfiążę pokoiu/ á rozmnoży íie ízyroko Cefárítthwo íiego/ á pokoiu
37: íiego nigdy końcá nie będzie. Y wiele inych rzeczy powiádáiác o nim. (marg) **Dziwna rzecz człowieká Bogiem rozumieć.** (–)

38: # Pátrzayże/ thoć iuz tu iáwnie Prorok powieda/ co to miało być zá dziecieę/ A
39: zwłáfzczá iż go miánuie być Bogiem/ kthorego kroleftwá koniec nigdy nie ma
40: być. Rozumieyże temu/ iż to dziwna rzecz miála być ku rozumowi á ku vwye=
41: rzeniu ludzkiemu/ iżby człowiek ná íwíecie národzony/ íeízcze w thák vniżonym
42: ítanie/ miał być rozumian być Bogiem ábo odkupicielem/ by nam był rozum
43: náíz nie podpárt pímmem álbo obietnicámi Páńíkiemi. Ale iż tho z dawná Pan
44: przeyrzał w táiemnościach ípraw íwoich/ iż íie to Boítwo w człowieczeńítwie
45: zyáwić miało/ opowiedzyał to w Ráiu íeízcze onemu czártowi/ iż z żeńkíego po
46: kolenia miało náítáć tho íwięte plemię/ ktore miało zetrzeć głowę íiego. Opo=
47: wiedzyał to Abráámowi/ Izáákowi/ Dawidowi/ iż z narodu ich miał vbłogo(marg) **w j. Moyze. w íij.** (–)

48: íłáwić wízytki narody íwiátá tego. Iáko też y onemu krolowi Acháíowi dał
49: to zá znák/ iż pánná porodzić miála íyná/ ktoremu miało być imię Emánuel/ to (marg) **w j. Moy. w xxvj.** (–)

50: íeft zbáwiciel íwiátá. A ták tu y Izáíáfz potwirdzáiac tych obietnic Páńíkich/
51: powieda: Iż gdy íie ty błogóíłáwieńítwá wízytki miály íwiátu zyáwić/ thedy (marg) **íj. Krole. w víj.** (–)

52: nie powieda áby íie to przez Anyołą sítáć miało/ ábo przez iákiego niewiádo=
53: mego Proroká. Ale powieda/ iż dzieciátko málucżkie národzi íie nam/ á íyn ten
54: obiecány będzie dárowány nam: potwirdzáiac tego/ iż wedle wízech obietnic
55: Páńíkich y Prorockich ten zbáwiciel á práwy Bog miał íie okázáć á národzić

Ná dzyeń národzenia

- 1: w człowieczeństwie swoim: gdyż áni człowiek/ áni Anyoł tego nie mogli vczy=
2: nič/ iedno to święte Bołtwo ták s człowieczeństwem złączone. (marg) **Dziwne
národzenie Páńskie.** (-)
- 3: # Acżkolwiek dziwne było národzenie iego/ bo s pánny/ á przez spráwę Duchá
4: świętego/ y przez grzechu pirworodnego. Bo by sie theż był národził iáko czło=
5: wiek iny pod grzechem/ tedyby theż nam był máło pomoc mogli: Bo chory cho=
6: remu/ á vpádły vpádłemu/ máło pomoc może. Przeto y Anyoł zwiáftuiąc pán
7: nie tę dziwną spráwę Páńską/ powiedział iey: Iż wiedz to co sie vrodzi s ciebie (marg)
Lukaś w j. kap. (-)
- 8: będzie święte/ á będzie wezwano Synem Bożym. Gdyż **cokolwiek** [!] sie vrodziło
9: wedle biegu przyrodzonego/ wšytko sie rodziło w gniewie á w przekłęciu pir=
10: wšym onym przodkow náłzych.
- 11: # Dokładáiąc theż tego Prorok/ iákie to dziecię być miáło/ powieda: Iż moc á
12: Cefártwo iego będzie ná rámionach iego. To iest/ iż to národzone dzyecię/ kto=
13: re ma mieć burdę s tymi niewidomemi nieprzyiacioły náłzemi/ nie będzie po=
14: trzebowało żadney widomey pomocy świeckiey/ iáko ini mocarze á krolowye
15: zyemłcy: Ale moc iego będzie w rámieniu iego/ ták iż mocą śwá wláfną będzie
16: frog káżdemu sprzećiwnikowi náłzemu. (marg) **Kroleftwoie⁸⁰ ná rámionach iego.** (-)
- 17: # A iż theż opowieda być kroleftwo iego ná rámionach iego/ to sie známionuie:
18: Iż on to swoie nawdzięczniefze kroleftwo á to swoie kochánie/ ktore iáko sam
19: opowieda nawiętfze być w narodzie ludzkim/ miał wzyąc ná rámioná swoie/ á(marg)
Prouerbi. viij. (-)
- 20: ná się wzyąc wšytki wyłtępki iego. Iáko Ian s. o nim powieda/ Iż to iest ten (marg) **Ian
w j. kapitule.** (-)
- 21: báránek Boży/ ktory ná łobie noši wyłtępki światá tego/ A tho dla tego áby go
22: márnie nie strácił/ ále áby ie wiecznie opánował á rozrádował sie wiecznie w
23: tym kroleftwie swoim. (marg) **Dziwne spráwy Páńskie.** (-)
- 24: # Potym go dáley Prorok wykłáda/ Iż imię iego będzie dziwne. Thu sie káždy
25: Inádnie spráwić może/ iż go wláfnie przezwał/ rołpomniawłzy łobye dziwne

26: Íprawy iego/ ktore on od wiekow Ípráwował Ípołu z Bogyem Oycem Íwoim/
27: y potym w Íwiętym człowieczeńÍtwie Íwoim: ták iż dyabli przed nim vcieká=
28: iác á nárzekáiąc wołáli: Y co z námi zá Ípráwę maÍz Íynu Dawidow. Vcieká=
29: Íá przed nim Ímierć/ bo rofkázował vmárłym wÍtáwác/ chromym Íkákác/ Íle=
30: pym pátrzyć/ y z inych rozmáitych vpadkow ludzi rozwiézuiác. A thák Íprá=
31: wnie go Prorok przezwał dziwny/ bo dziwne Íprawy iego. (marg) **Zádna nádzyeíá
oprocł Páná.** (-)

32: # Przewał go teł być mądrym ábo rádny. O they mądrosći á o they rádzye
33: wÍzyÍcy Mędrcy y wÍzyÍcy Prorocy myÍlác vÍtáli. Ale przepátruiác to Prorok/
34: iż miály náÍtác dziwne náuki/ dziwne wymyÍly/ á dziwne rády ná Íwiece oko=
35: Ío zbáwienia náÍzego/ przeto nam to dzyecię opowieda być/ y namędrÍze/ y na=
36: wÍeÍlzye rády. Íakoby vcząc nas/ ábychmy wÍzyÍthki ine rády y wymyÍly opu=
37: Íćili/ iedno tylko Íámey Ízczyrey rády á náuki Íwiętey iego pilnie Íie chwycili/ á
38: przy niey mocnie á Ítale trwáli. (marg) ¶ **Pan Kriřtus Bog mocny.** (-)

39: # Powieda teł o nim/ Íz to ma być Bog mocny. O czym íeÍt wiele prorocťwá/
40: y okazála Íie moc iego/ y Ítárł głowę czártá ÍproÍnego/ onego mocarzá wielkie
41: go/ o czym **dáwno** [!] powiedano byÍo. PoráziÍ Ímierć/ złamaÍ á zwoiowaÍ mo=
42: cy piekielne/ rofkázował mocą Íwá vmárłym wÍtáwác/ dyabÍom vciekác/ po=
43: tym mocą Íwá wÍtápiÍ do niebá do włáÍnego kroleÍtwá Íwoiego. A gdzieÍz tu
44: ktory mocarz tego Íwiátá tho moze vczyńić? gdzieby nie byÍa podpárta mocą
45: tego Bogá mocnego moc iego. O íákířz to KÍáięę/ o íákířz to moźny Krol. Íá=
46: koźby tho v Íiebie vwaźyc á rozrádowác Íie Íwiętemu národzeniu iego? Íákoź
47: go nie miłowác? íákoź go nie Íłuchác? Bo íáko íeÍt rofkofz chodzić w błogofłá=
48: wienÍtwie iego dufáiąc íemu/ ták teł záfie wielki íeÍt Ítrách wpáść w ręce Bo=
49: gá żywiácego/ íáko o tym PáweÍ Íwięty píÍze. (marg) **Do zidow w x. ka** (-)
50: # Powieda teł o nim Prorok/ Íz poliędzie Ítolec Dawidá oycá Íwego/ y krole=
51: Ítwo iego/ áby íe vtwardziÍ w Íádzie á w ÍpráwiedliwoÍci ná wiek wiekom.
52: Co y Íam Dawid w ofobie PánÍkíey opowiedáÍ/ mowiác imieniem Bogá Oy
53: cá do niego: ÍžeÍ ty íeÍt Íyn moy miły/ á íam dziÍz ciebie Íobie vrodziÍ. Poźáday (marg)

w PÍalmie íj. (-)

54: odemnie á damći wšytki narody w dziedzictwo twoie. Y vpomina tám wšyt

55: ki krole y mocarze ſwiátá tego/ áby vpádli przed nogi ie/ á dáli ſie w poſłużeń=

ſtwo ie=

strona: 17

Páná náſzego.

Lift 17.

1: ſtwo iego. Iáko y Anyoł w onym poſełſtwie kthore miał s táiemnoſći Troyce

2: ſwiętey do pánny á do mátki iego/ powiedzwał: Iż ten ktory ſie vrodzi s ciebie/(*marg*)

Lukaſ w j kap. (-)

3: będzie ſwięthy/ á da iemu Pan ſtolec Dawidow oycá iego/ á będzie krolował

4: nád domem Iákobowym ná wieki. (*marg*) **Nowy wiek zakonu nowego. (-)**

5: # Dálej iefzcze o nim powieda Prorok/ Iż to będzie Ociec przyſzłego wieku/ á

6: Kfiążę pokoju. Abowiem kto ſtanie pod tą chorągwią zwycieſtwa iego/ iuż bę

7: dzie wydzielon z onego pirwżego wieku/ ktory był zámkniony/ á był w wielkiej

8: nienawiſci Pánfkiey/ Ale przydzye ná on wdzyęczny á práwie kwithnący

9: wiek zakonu nowego/ gdzye iuż będzie krolowało to Kfiążę pokoju. Iuż káždy

10: iákoby ſie z nowu národził/ máiąc nádzieię w ſwym odkupieniu/ máiąc nádzie

11: ię iż iuż ſprzećiwnik iego związan á ofądzon/ iáko o nim Ian s. nápiſał. Máiąc(*marg*) **Ian**

w xvj. kap. (-)

12: też tę nádzieię/ iż iuż im nikt władác nie będzie/ iedno to kfiążę pokoju/ ktory mi=

13: łoſniki ſwe á wierne ſwe vſpokoił/ dziwne im dobrodzieyſtwa ſpráwiwſzy. (*marg*) **Zbroiá**

wyáry á ſtáloſci. (-)

14: # A ták gdyſ to iuż obaczył/ iż ten ſwięty Pan/ tym ſwiętym národzeniem ſwo=

15: im/ zborzył wšytki nieprzyiacioły twoie/ á otvorzyłci ſwięte kroleſtvo ſwoie/

16: nie dáymyſz pociechy tym ſprzećiwnikom ſwoim. A wložmy ná ſię zbroię wiá=

17: ry á ſtáloſci náſzey/ á nie dáymy im pociechy/ áby ſwiát nád námi s ſwemi ro=

18: ſkołzami iáką zwirzchnoſć miał mieć/ á vkracaymy ſobie roſkołzy tego nędzne=

19: go kroleſtwa ſwiátá tego/ á poddaymy ſie w kroleſtvo tego náſzego nowo ná=

20: rodzonego Krolá á Páná náſzego/ w ktorym kroluie pokoy á ſpráwiedliwoſć/

21: iáko tu Prorok powiáda. A vpadńmy przed nogi iego s proſbámi ſwemi/ á=

22: by nas z niego odłęczác nie raczył/ owłzem áby nas opánowác raczył/ iáko wla=

23: Ine á obiecáne dziedzictwo swoie/ przez to święte á błogofławione národzenie

24: swoie.

25: ¶ **Summá s tego Proroctwá/ krotko ná náuki zebrána.**

26: # A tu w tey náuce świętey/ á w tym nápomínaniu tego Proroká s. mamy na

27: pirwey obaczyć tę wielką pociechę swoię/ iż iuż złożono iest iármzo ciężkości ná

28: szey z nas/ to iest/ on frogi zakon/ w ktorymch my vftáwicznie chodzili iáko w

29: iármzie/ á nigdychmy mu dofyć vczynić nie mogli/ á iżechmy ofwieseni z onego

30: cieniá smierci/ w ktorymchmy vftáwicznie chodzili/ w błędnych nádzyeyach

31: światá tego/ á przypufzczenichmy iuż do łáskáwšzego zakonu/ tho iest/ do miło=

32: sierdzia Páná swego. # Drugie baczyć mamy/ iż iest złamána rozgá rámieniá

33: nášego/ to iest/ on grzech pirworodny/ ktory był wlan ná nas prze zákazáne o=

34: no drzewo á onę rozgę złomioną w Ráiu. A iż iesth ftárt on okrutny poborczá

35: czárt sprzećiwnik náš/ ktory brał okrutny pobor vftáwicznie z narodu nášego/

36: á iż sie to sftáło práwie mocą Pánšką/ iáko w dzień porázkki Mádiánškiej/ gdzie

37: sie też ci sprzećiwnicy nášzy łámi porážá y pobijá/ gdy będziemy mocno wierzyć

38: temu zyáwieniu á národzeniu Páná swego. # Trzecie mamy baczyć/ iáko thu

39: iuż Prorok iáwnie wyflawia/ iáko sie to sftác miáło/ iż sie miáło národzić dzie=

40: ciátko/ ktore miáło być dziwne/ á miáło to być Bog možny/ Ociec wieku przy=

41: szłego/ Kłiążę pokoiu/ á iż krolešthwá iego nigdy końcá być nie miáło. A przy

42: tym/ ták iákochmy slyszeli/ iáko to z dawná o tym świętym Kłiążęciu nam od

43: Bogá Oycá obiáwiono y opowiedzyano było/ á iż iuż to iest/ á inšzego iuż czekác

44: nie mamy. # Wołaymyšz tedy do niego nabožnymi głoły y šercy swoimi

45: áby nam to raczył dác ten nowo národzony Krol/ á ten zwycięscá wšzytkich ná

46: szych sprzećiwności/ ábychmy go poznawšzy/ rozrádowali sie temu święthemu

47: przyfciu á zyáwieniu iego. A iżbychmy go wdzięcznie przyiawšzy/ mocno ftáne

48: li przy nim/ á vwierzili iż iuż ten iest/ kthory nam obiecán był/ á iż przyšzedł dla

49: zbáwienia nášego. Profšząc go pokornie/ áby też zložyc raczył to frogie iármzo

50: z głow nášzych/ obowiáškow nášzych. A iżby poráził nád námi thego frogyego

51: krolá y poborcę nášego á kłiążę światá tego/ á ofwiecił nam ciemności nášze/ á

52: sftał sie nam Bogiem nášzym/ Oycem wieku przyšzłego/ y Kłiążęciem pokoiu/

53: iáko tu nam o nim Prorok pocieszliwie powiedác raczy/ á nas s sobą záchowác

54: wiecznie w tym fwym wiecznym á obiecánym kroleſtwie/ ktoremu ni=

55: gdy końcá nie ma byc ná wieki wiekom/ Amen.

strona: 17v

Ná dzyeń národzenia

1: Ewányeliya álbo Historia ná

2: dzień národzenia Páńſkiego. Ktora ieſt nápiſaná

3: przez Lukafzá ſwiętego w ij. kápitul. Iáki ſtrách czárt y ſwiát/

4: á iáką pociechę wziął narod ludzki z náro=

5: dzenia Páńſkiego.

6: # Oto ia wam opowiedam weſele wielkie/ ktore ſie ſtáło wżemu

7: narodowi ludzkiemu/ iże ſie wam dziſ vrodził zbá=

8: wiciel/ ktory ieſt Kriſtus etc. (*marg*) **Hiſtorya o národzenyu Páńſkim nádobna/ á
przez y iáko ſie co dzyáło około ſwiętego národzenia iego. (-)**

9: **G** Dyzechmy ſie iuż náſłucháli od wſzytkich

10: Prorokow/ ktorzy nam iáwnie wypifáli tego náſze=

11: go Páná/ ktory nam ták z dawná obiecán był. Abo=

12: wiem oto tá dzifiefyza Ewányelia/ gdyby wedle ro=

13: zumu ludzkiego miála byc rozumianá/ tedy niemá

14: e [!] obrażenie przynieſćby mogła. Gdyż oto tákowe

15: vbożuchne národzenie iego/ v ludzi niewiernych o=

16: bráżeniem ieſt/ á v mędrkow ſwiátá tego ieſt poſmie

17: wiſkiem. Dla tego tedy Bog Ociec niebieſki ták ra=

18: czył przeyrzeć národzenie Syná ſwego/ áby záturcił

19: mądroſci mędrkow/ á obrocił ludzkie wykretne rozумы w głuſtwo. Ale wier

20: nym Páńſkim iáwnie á iáwnie to ieſt oznaymiono y opowiedzyano/ iáko ſie zyá=

21: wić miał/ iáko ſie národzić miał/ y gdzie miáło byc mieyfce národzenia iego/ y

22: co ſie miáło dziać przy zyáwieniu iego/ tak iż go nam iedno pálcem nie vkazáli.

23: Iáko nam też o nim powiedáli: Iż to miał byc Pan wieku przyſzłego/ iż ten náš [!]

24: miał zbawić od wŕzytkiego złego. Iż iuż ten miał nád námi wypełnić wŕzythki
25: obiecáne pociechy náŕze. A koraż fie nam tedy wŕtŕza rádość ná ŕwiecie sŕtác
26: miála/ iedno gdychmy tę ŕzczeńną á wdzięczną nowinę wŕŕyŕzeli/ że fie iuż nam
27: zyáwił/ że fie iuż nam národził. A dla tego ty wdzięczne ŕłowá Anyoła s. tu ŕá
28: zá początek záložone/ ktory fie vkazał onym vbogim proŕtaczkom á nędznym
29: páŕterzykom/ gdy ná on čás páŕli trzody ŕwoie około miáltá Bethleem/ kiedy
30: fie ten Pan narodzić raczył/ opowiedáiąc im/ y wŕzytkiemu ŕwiátu/ to niezno=
31: ŕne wefele/ á tę wdzięczną rádość/ iż fie iuż národził on Pan á on zbáwiciel/ ktory
32: miał przyść ná wyzwolenie á ná odkupienie tego ŕwiáthá nędznego/ á wydrzeć
33: go z vpadkow iego. Iáko tu wŕŕyŕz z historiey o tym ŕwiętym národzeniu iego
34: nápiŕáney. Ktorá Lukaŕz ŕwięty nápiŕał tymi ŕłowy.

35: **Y** Sŕtało fie ieft w ony dni: Wyŕzedł wyrok od Ce=
36: ŕárzá Auguŕtuŕá/ áby był popiŕan wŕzytek ŕwiát. A
37: to było napirwŕze popiŕanie/ pod Stároŕtą kthory
38: ná ten čás roŕkázował w Syriey kthorego zwano
39: Cirenius. A thák wŕzyŕcy ŕzli áby fie wyználi/ ká=
40: żdy do miáltá ŕwoiego. Szedł też y Iozeph kthory był ná then
41: čás w Gálileey w mieŕcie Názáreth/ áż do żydowŕkyey zye=
42: mie do miáltá Dawidowego/ ktore zwano Bethleem. A to dla
43: tego/ iż był s pokolenia á z narodu Dawidowego/ áby fie theż
44: wyznał y z Márią poplubioną fobie żoną/ ktora ná ten čás by=
45: ŕá brzemienna. Y sŕtało fie ieft pothym gdy iuż thám byli/ wy=
46: pełniły fie dni porodzenia iey/ y porodziŕá ŕyná ŕwego pirwo=

rodnego

strona: 18

Pána náŕzego.

Liŕt 18.

grafika

1: rodnego/ y w pyelufzki go powiŕŕzy/ położyŕá w iáŕŕeczkach/
2: ábowiem nie mogli indzyey mieć mieyŕczá w goŕpodzye. A pá=

- 3: fterze ná on czál byli w oney kráinie kthorzy pilnowáli á ftrze=
4: gli całą noc około trzody swoioy. A otho wneth Anyoł Páńfki
5: ftanáł podla nich/ á ofwyciła ie fwiátłość Páńfka/ á przeftára=
6: fzeni byli boiáźnią wielką. Y rzekł do nich Anyoł: Nic fie nie lę=
7: kaycie. Abowiem oto wam opowíadam wefele wielkie/ kthore
8: fie sfthánie wŷytkiemu narodowi ludzkému/ iż fie wam dziś
9: národził zbáwiciel/ ktory ieft Kriřtus Pan/ w miefcye Dawi=
10: dowym. A tho będyecie mieć tego pewne známię/ naydzyecie
11: dzyeciáthko wwinione w chuftheczki á położone w iálfeczkach:
12: A nátychmiaft vkazála fie przy onym Anyele wielka wyełkość
13: rycerřthwá niebiefkiego/ dawáiąc chwałę Pánu Bogu á fpye=
14: wáiąc/ Chwałá bądź ná wyfokości Pánu Bogu/ á ná zyemi
15: pokoy/ w ludzyoch dobra wola.

- 16: **T** V iuz iákochmy ná początku wŷyfcy ŷlyřzeli/ iáko teź tu y Ewányeliřtá s.
17: wyŷławia/ iáká rádość á iáka pociechá ŷtála fie ieřth wŷytkiemu fwiá=
18: tu/ z národzenia á s przyřcia tego nářzego ták wdzięcznego gořciá: ktho=
19: rey rádości wŷytko niebo/ wŷytká zyemiá była nápełniona. Co tho ná ten czás
20: iáwnie okázowáli oni dworzánie á ono rycerřtwo dworu niebiefkiego/ iáko ye
21: tu Ewányeliřtá zowie/ ŷpiewáiąc ná powietrzu/ á dawáiąc chwałę Pánu Bo=
22: gu/ iż fie iuz zmiłowác raczył/ iż iuz obietnic ŷwych dokończyk raczył/ á iż iuz ze=
23: ŷłał ono dzyeciátko/ o ktorym Ezáiařz powieđał/ ktore miało przyđz ná wybá= (marg)

Ezaiás w ix. kap. (-)

- 24: wienie ŷwiátá tego nędznego/ á iż miał zetrzeć głowę onego węžá iádowitwego
25: ŷprzećwíniká iego/ iáko mu to ieřcže w Ráiu obiecano było/ á iż iuz miały ofiá=(marg)

w j. Moizeřsow. w (-)

dáć ony

strona: 18v

Ná dzyeń národzenia

- 1: dáć ony puřte mieyřcá s ktorych on był ftrácon prze niewierność iego: á nędzny

2: człowiek/ ktoremu to było obiecano/ iż miał przyść w towarzystwo ich/ á w o=

3: ny rofkofzy ich/ áby sie była ielzczę owłzem wietřza chwałá onemu Pánu niebye=

4: ťkiemu ich działa/ ktorego sie oni nigdj nápatrzyć áni mu sie náradowác mogli. (marg)

Dziwna ťpráwá Duchá ťwiętego/ iż wypełnił wťzytki Prorocthwá o národzeniu Páńťkim. (-)

5: # A gdyż tho iuż pewnie wiemy/ iż to iuż ieť to dzieciátko á ten zbáwiciel náťz/

6: przypáthruymyťz sie dziwney ťpráwie Duchá s. iáko on dziwno ná tho zácho=

7: dził/ áby sie wťzytki proroctwá wypełniły/ ktore z dawná o nim były nápiťáne.

8: Bo tu ťłyťzyťz iáko Ewányeliťtá piťze/ iż iuż był lud żydowťki ná ten czás w niewo

9: li/ iż iuż był Auguťtus Cefarz Rzymťki vczynił ná nie dekret/ y rofkazał áby mu

10: byli dáli podatek káždy z głowy ťwey/ á poruczył to Stároťcie mieyťcá onego.

11: A Iozeph ná ten czás był w inťzey zyemi/ á przedťię muťiał ieść do miáťtá onego

12: Dawidowego y z żoná pánná poťlubioná ťobie/ ktorá iuż noťiła ono ťwięte dzie

13: ciátko/ ták/ iáko wťzyťcy wiemy/ dziwnie przez Duchá ťwiętego ťpráwione.

14: # Tu napirwey obácź/ iż to było obiecano onemu Iákobowi Pátriárťze ťwięte=

15: mu/ iż nie miáło wynieść ťceptrum krolewťkie z narodu iego/ pokiby sie był nie

16: poiáwił ten krol á ten zbáwiciel ťwiátá wťzytkiego. Tu iuż widziz iż sie to pro=

17: roctwo tu napirwey wypełniło/ iż iuż narod żydowťki był w innym poťťuťzeńť=

18: wie/ á iuż nie miał Krolá ťwoiego. Co sie to wťzytko ťtáło w ty czáťy przy ťwię=(marg)

w j. Moyze. w xlix. (-)

19: tym zyáwieniu Páná tego. Było teź drugie przez Micheálzá Proroká/ iż sie tho(marg)

Micheálť w v. ka. (-)

20: dzieciátko národzić miáło w Betleem mieťcie żydowťkim/ ktore iákoź od Dawi

21: dá krolá zwano miáťtem Dawidowym. Abowiem gdy on Goliaťz okrutny o=

22: brzym z woťťká Filiťtińťkiego bluźnił imię Bogá żywego/ á wywabiał kthoby

23: sie był chciał bić z nim o zwycięťtwo y o imię iego: Tedy vczynion był dekret w

24: woťťku żydowťkim/ iż ktoby sie był tháki obrał/ iż miał być vbogácon/ á miał

25: być vczynion wiecznie wolnym w mieťcie ťwym. A Izai ociec Dawidow był z(marg) j.

Krolew. w xvij. (-)

26: Betleem z onego miáťteczká zyemie żydowťkiej/ y táme mieťzkał. Thu potym

27: gdy Dawid będąc ielzczę niedoroślkiem/ zá dziwną íprawą Páńfką/ zábił Goli
28: afzá onego/ y było dano w dziedzictwo miáftecżko ono iemu/ y oycu iego/ prze=
29: to ie zwano miáftem Dawidowym. A iż ielzczę iákoś od one^{g^o} Iákobá Pátriár
30: chy było rozdzielono żydoftwo ná dwoienáfcie pokolenie/ ktore fie było rozro=
31: dziło w Egipcie od dwunáfcie fynow iego/ y była miedzy nimi tá powinność/
32: iż kázde pokolenie miáło fwe miáftecżko/ do ktorego fie íchodzili/ ták ná nábożeń
33: ítwá/ iáko też y ná ine íprawy fwoie. A iż był Dawid pozedł s pokolenia Iudá/
34: á to miáftecżko Bethleem było miáftecżko iego/ tedy ono pokolenie Iudá obrá
35: ło ie było sobie/ iż ná wśytki íprawy fwoie íchodziło fie do niego. Iozeph y oná
36: pánná iż byli oboie s tegoż pokolenia/ bo fie tho znáczyło/ iż ná ten čás muíal
37: kázdy żonę poiác s tego pokolenia s ktorego íam był/ Niefli też thę powinność
38: ná sobie/ iż też byli powinni z inemi narody fwemi kiedyby tego była potrzebá
39: tám fie też íchodzić do miáftecżká onego Dawidowego. (*marg*) ¶ **Czemu Iozeph muíal
idź do Bethleem.** (–)

40: # Pátrzayże co tu Duch s. vczyńić raczył/ iż Iozeph/ iáko thu íłyfzyfz/ był w zye=
41: mi iney/ był w Gálileey w miefcie Názáreth. A gdy iuż przychodził čás náro=
42: dzenia fwiętego dzieciátká onego/ iż Iozeph nie miał żadnej íprawy ná ten čás
43: íść do Bethleem/ áni o tym myflił/ á zwláfzczá z oná pánná ktora iuż thák ocią=
44: żona byłá/ o ktorey mu Anyoł iáwnie powiedział gdy chciał od niey vciec/ iż fie
45: wśytko około niey dzyáło zá íprawą Duchá s. miał iá w wielkíy íthraży á w
46: wielkíy pocżciwości/ y nie radby fie był ífcie z nią po fwiátu włoczył. Ale iż by=
47: ło prorocftwo iż fie to dzieciátko w Betleem vrodzić miáło/ nálazł drogę Duch
48: s. iż y on Iozeph/ y oná pánná/ muíeli fie w Betleem poftáwić ná on čás/ gdy
49: iuż przychodził čás fwiętego národzenia iego. Y wzrúfzył on Duch s. ferce o=
50: nego Cefárzá/ iż rofkazał áby byli popifáni głowámi fwemi wśyfcj narodowie
51: kázdy w powiecie fwoim/ á w miefcie fwoim/ wedle oney powinności fwoiey.
52: Tákcze dopirko on vbogi ítárzec muíal íść/ ácz z wielką trudnoścíá/ y z oná ociá
53: záłą pánienká/ ktora byłá poruczona w opiekę iemu. A tu fie dopirko wypełni
54: lá wola Páńfka/ iż to był obiecał miáftecżku onemu przez Proroká/ iż mu miał(*marg*)

55: wynidź z niego wodz któryby był spráwował lud iego/ áż do skończenia fwiátá

A tu fie vcż

strona: 19

Páná nálezego.

Lift 19.

(*marg*) **Czárt poborcá tego fwiátá.** (–)

1: # A tu fie vcż nędzny człowiecze/ iáko maż vydź onego okrutnego poborce czár

2: tá sprófnego/ á onego okrutnego Cefárzá fwiátá tego/ który zázwdy popifuie

3: głowy tych którzy są w posłufzeństwie iego/ á wyciąga ie ná okrutne podátki

4: swoie/ czyháiąc ná to/ áby ie miáfto ciążey/ iáko nieposłufzne/ zágnáł do obory

5: swoiey/ zá oną sentencią którą Paweł s. nápiśáł: Iż wżyfcy my którzy odstępu (*marg*) **Do Ephezow w ij.**

: **Do Galath. w iij.** (–)

6: iemy od Páná swego ieftechmy synowie gniewu iego/ á wżytky spráwy nález

7: zámknione są pod grzechem: á iefliż spráwy nález są zámknione pod grzechem/(*marg*)

Wżyfcichmy pod grzechem. (–)

8: á któż tedy iefť exekutorem grzechu/ y tych którzy są zámknieni pod grzechem: ie

9: dno ten frogi krol á then poborcá fwiátá tego/ zwłázczá iż y Dáwid przeciwko(*marg*) **w Pfalmie xij** (–)

10: nam szpetne świádectwo wydawa/ powiedáiąc/ iż Pan pátrzy z niebá swego ná

11: wżytki spráwy synow człowieczych/ áby vpátrzył iefli który iefť iżby chciał zro

12: zumieć á chciał szukáć Bogá swoiego/ áno go wżyfcy odstąpili/ wżyfcy mu fie

13: sftáli niepożyteczni/ nie náłázł áż do namnieyżzego kthoryby co dobrego czynił

14: przed oblicznością iego. A ták zrozumiey iżeś y ty w tym pocżcie iefť/ á pod tym

15: grzechem zámknioneś iefť/ á poborcá ten okrutny twoy nie zámieszkał cie nápi

16: śác w márne reyeftrá swoie/ áby dárł wełnę s siebie wedle myśli swoiey. Ale ty

17: wfpomni łobie iż iuz przyśzedł on obiecány krol/ o którym Ezáiafz powiedział/(*marg*)

Ezaiáf w ix kap. (–)

18: iż miał zetrzeć szceptum poborce tego á krolá tego/ á wyiáć cie z niewoley iego. (*marg*)

Iż Pan myáł zetrzeć szceptum poborce fwiátá tego. (–)

19: A iżci fie národził bráćifzek ták ze krwi y s ciáłá narodu twego/ który cie może

20: obronić od mocy iego. A tu dopirko idź do onego Betleem/ w kthorym dziś o
21: nim wiesz/ to iest/ do wyfokości niebá iego/ á weyrzy w ftolec Máyeftatu iego/ á
22: proś áby cie raczył wpiśać w święte reyeftrá fwoie/ á wydrzec cie od tego okru=
23: tnego poborce fwiátá tego/ y z reyeftrów iego: gdyż wiesz iż to o nim Zacháriafz
24: ociec Iáná s. iefzcze przed národzeniem iego prorokował/ błogofławiąc Páná
25: Bogá wśzechmogącego/ iż iuż miał rychło przyfzłác [!] onego zbáwicielá á ono
26: odkupienie narodowi ludzkiemu/ támże wnet powieda: Iż thám bez ftráchu z(marg)

Lukaś w j. ka. (-)

27: rąk nieprzyacioł wśzytkich fwoich wybáwieni będziemy wiecznie służyć iemu.
28: # Bo rozumiey gdybyś fiedział o gárdło y o wśzytkę máiętność fwoię/ á przye=
29: chał iáki krol ábo iákie kfiążę/ á pewniebyś o tym wiedział iż z onego okrutnego
30: więzyenia miałby wybáwić ciebie: o iákożby to była wielka pociechá twoiá á
31: rádość twoiá/ á iákłobyś dziwnie zábiegál á záfługował to kfiążęciu onemu. A
32: to święte Kfiążę/ á ten święty krol ktory fie tu zyáwił/ áby cie nie tylko wybáwił
33: s tey docześney niewoley fwiátá tego/ ále z onego wielkiego á okrutnego wiecz=
34: nego więzyenia/ ná ktoreś iuż był fkazan y przodkowie twoi. A iefzcze ktemu/ o=
35: biecałci thákie rofkofzy y tákie bogáctwá/ s ktoremi żadne rofkofzy fwiátá tego
36: nigdy zárównác niemogą. A iákoż fie tedy nie maż rofkochác á rozrádowác s
37: tego krolá a s tego kfiążęciá/ ktoryć tu przyfzedł ná to tákie wybáwienie twoie/ y
38: ná wśzytki rofkofzy twoie/ á wśzytko cóś ty ćirpieć miał/ wśzytko to on wzyál ná
39: fię/ áby cie iedno wyzwolił s tego frogiego więzyenia twoiego. (marg) **Iefzcze z**

dzyecińftwá Pan fie ftárał o zbáwyenyę náfze. (-)

40: # Bo widziłz iż iefzcze w oney młodości á fubtelności dzyecińftwá fwego then
41: święty Pan począł dla ciebie wielką nędzę á wielkie niewczáfy ćirpieć/ iáko tu o
42: nim Ewányeliřtá powieda: Iż oná święta mátká iego nic nie myślác áby fie
43: tám to święte dzyecie národzić miáło/ mufiáła idź/ czyniac dofyć powinności
44: fwoiey/ w cudzy kray/ w cudzá ftronę/ nie máiac tám żadnego powinnego fwe=
45: go/ áni przyiacielá żadnego/ ku ktoremuby fie był á w tey potrzebie fwoiey/ á w
46: tym niedořtátku fwoim/ vciec mogłá. Nie řzły teź zá nią wozy/ niewiele teź s řo=
47: bą zánieć mogłá/ iáko ociążona/ iedno podobno w czym wyflá ná drogę onę:

48: Przyślzá ná taką zgráię onych rozmáitych ludzi/ z onemi dziwnemi obyczáiami/
49: iáko pófpolicie ná takich zyeździech bywa/ że nie moglá mieć infzego złożenia á
50: infzey gofpody/ iedno w nędznym chlewiku/ w ktorým ine bydlętá też závártne
51: były. Przyślzá też ná czáfy źimne/ ná czáfy niepogodne/ że tám w tym chlewiku
52: mufiálá siedzieć ogrzewáiąc fie onemi bydlęty/ y thámże porodziłá ono błogo=
53: słáwione dzyeciátko/ á tego błogosłáwionego krolá niebá y zyemie.
54: # A tu dwie rzeczy w tym raczył nam náłz Pan okázác: Iednę/ iż iáko od dzye=
55: cińftwá fwego/ ták fie iuz poczył fthárác o zbáwienie náłze/ pokorzác fie Bogu

D

Oycu fwe=

strona: 19v

Ná dzyeń národzenia

1: Oycu fwemu/ á w nędzy á w niedořtátku ofiárując mu ono máłuczkie á niewin
2: ne człowieczeńřtvo fwoie. Bo iáko fie nie miáło zruřzyć miłofierdzye iefzcze ná
3: on čás Bogá Oycá wfzechmogácego nád człowieczým narodem/ pátrząc ná
4: ono dzieciátko á ná ono Bořtvo fwoie s człowieczeńřtwem iuz złączona/ á ono
5: leży ná nędzney řłomie ná okrutnym źimnie/ w iářłeczákach bydlęcych/ thylko w
6: nędzne chufteczki vwinione: Ano nie náłz kto pořłuzác/ nie mářz kto pomogác
7: nie mářz ktho rátując/ tylko ony bydlátká chodząc zágrzewáły onę niewinnořć
8: iego/ poznawřzy řtworzycielá fwego. A wypeřniły fie ony prorocřwá/ iż poznář
9: Woř iářłeczki Páná fwoiego/ á Ofieř dař chwałę iemu. (*marg*) **Ezaiařs w j. kap.** (–)
10: # A drugiey nas tu rzeczy náuczył/ áby řaden nic nie wářpiřł w nędzy/ w przygo (*marg*)

Náuká pocyechy w niedořtáthkoch nářzych. (–)

11: dzye/ á w niedořtátku fwoim/ kterykolwiek iefř w pořłuzzeńřtwie Bogá Oycá
12: fwego. Bo pátrzay co Sie wnet nád tym dzieciátkiem zyáwiřo/ że oni dworzá=
13: nie á ono rycerřtvo kroleřtwá niebieřkiego Anyeli řwięći/ wneth przybiegřli ná
14: pořługę iemu/ iáko tu Ewányelia řwiádczy/ iż ich oni pářterzowie/ ktorzj ná ten
15: čás okořo miářtá byli/ wielką wielkořć widzieli/ á oni z wielką rádořciá/ z wiel
16: kim wefelem/ onemi wdzięcznemi gřłofy Anyelřkami řwemi řpiewáią/ dáwá=
17: iác czeřć á chwałę Bogu Oycu niebieřkiemu/ zá táki klenot á zá táki vpominek/
18: kthoř dař nędznemu řwiátu temu/ á ták bárzo vpáđřtemu/ mowiąc tymi řłowy

19: Chwałá ná wyfokości Bogu/ á ná zyemi pokoy/ w ludzioch dobra wola. O iá=
20: koż to łá zacne á pociefzliwe fłowá/ tych wdzięcznych pořłow á tych Anyołow
21: s. kthore opowiedáią wřzytkiemu narodowi ludzkiemu: Iż iuż żadna infza na=
22: wdzięcznieyfza chwałá Bogu Oycu nářzemu niebiefkiemu być nie miáłá/ iedno
23: w tym iedynym řynu iego Kriřtufie Pánie. Iuż práwe przymierze á wieczny po
24: koy řłał řie ieřt między Bogiem Oicem á między grzeřnym człowiekiem/ przez
25: tego nowo národzonego Páná á zbáwicielá nářzego. Iuż wřzytká wola Bogá
26: Oycá nářzego niebiefkiego dořtáteczenie řie wypeřniłá w tym namileyřym á na
27: wdzięcznieyřym řynu iego/ w ktorým on/ iáko řam głořno řie opowiadáć raczy
28: z niebá řwego/ pořożył wřzytko kochánie řwoie/ á przez ktorego iuż řie nam do=(*marg*)

Mattheuř w iij. (-)

29: browolnie řlał Bogiem á Oycem nářzym miłościwym. Ieřcze teř thu káždy
30: wierny może obaczyć/ iáka ieřt życzliwość á iáka ieřt rádość Anyołow s. ták iá=
31: ko o nich powiedáią/ náđ człowiekiem nędznym á zginęlym/ ktorj řie zářię vzna
32: á przywroći řie ku łářce Páná řwoiego. A ieřliże náđ iednym/ á coř owřzem gdy
33: ná on čás widzieli/ iż ten miłościwy Pan dla tego tu ná řwiát národzić řie ra=
34: czył/ áby wybáwił wřzytek narod ludzki s potępienia wiecznego/ á przyłáczył gi
35: w towarzyřtwo Anyołow s. á doprowadził do onego wiecznego żywotá/ á do
36: kroleřtwá im zgotowanego. O řmętnář to byłá piořnká onemu nędznemu mo (*marg*)

řmęthek Czártá řprofnego. (-)

37: carzowi á křiążęciu řwiátá tego czártowi řprofnemu/ gdy vřlyřzał to pořelřtwo
38: z niebá/ iż iuż řie řlał pokoy ludziom ná nędzney ziemi: iuż rozumiał iż řie miá=
39: ło tárgáć kroleřtwo iego/ á w niwecz řie miály obroćić ony rořkofzy iego/ ktho=
40: rych on nawięcey vřywał w rořterku/ w niezgodzie/ á w záburzeniu řwiátá te=
41: go. Abowiem mu řie tám w ten čás nawięcey po myřli działo/ podobno teř řo
42: bie gdzie zářpiewał wlařzy w iákie ciemne mieyřce řwoie innym głořem y innym
43: textem zářobliwą piořnkę: Ach nieřtotyřz ieřliřem ia iuż tego doczekał/ ieřliře to
44: iuż ten przyřzedł ktory miał vczynić pokoy temu to narodowi ludzkiemu/ á ze=
45: trzec głowę moię. (*marg*) **Znáki bořtwá páńřkiego w dzyecińřtwie. (-)**

46: # Pátrzayże zářię iáko o nim zábrzmiał wřzytek řwiát/ iáko řie zátrwożyli przed

47: nim krolowie/ kłiążetá ziemie oney/ iáko sie pilnie o nim Herod pytał/ fłycháiąc
48: o nim przed tym/ iż to miał być krol wżego fwiátá/ nádzyewáiąc sie iż miał po
49: liádác krolestwá fwiátá tego/ á boiąc sie áby nie fpadł z oney zwirzchności swo
50: iey. Iáko sie nowe gwiazdy/ á nowa fwiátłość nád nim vkázowáła/ thák iż go
51: práwie niebo wyznawáło być práwym Krolem swoim. Iáko oni Mędrzy ze
52: wřchodu fłóńcá zádziwowawřzy sie onym dziwnym á nowym znákom/ zrozu
53: miawřzy temu/ iż sie coś dziwneo á nie ziemřkiego ná fwiecie muřliáło národzić/
54: fzukáli go z dáry á z vpominki/ áby iedno byli dáli chwałę iemu/ á wzięli błogo
55: fławieńřtwo od niego. Iáko potym po wřzytkich pracach człowieczeńřthwá

fwego/

strona: 20

Páná nášzego.

Liřt 20.

1: fwego/ wziáwřzy zwycięřtwo nád nieprzyiacioły fwiátá tego vpádłego/ y czło
2: wieká nędznego/ fzedł iáko práwy krol do krolestwá fwego. A iákim dziř iefřh
3: krolem/ y iáko vżywa krolestwá fwego/ to iuř wřzyřcy ná oko widzimy/ iż niebo/
4: zyemiá/ powietrze/ wřzytko drży przed możnořciá iego. A czárt kłiążę tego fwiá
5: tá/ leży márně poráżony pod nogámi iego.
6: # A tu dáł przykłád á pociechę káždemu Krzeřciáńřkiemu człowiekowi/ ktery
7: sie řtánie tym řynaczkem Bořym/ á národzi sie znowu w imię iego z wody á z
8: Duchá s. gdiř to piřmo wyznawa/ iż to wřzyřcy řynowie Bořy řá/ ktorzokolwiek
9: ten flub á tę wiáreę dzierżá řkutecznie iemu/ chociaby ná kthorego przyřzedł iáki
10: vćiřk/ iáki řmętek/ ábo iáki niedořtátek fwiátá tego/ á on przedię będzie řtał/ iá=
11: ko to řwięte dzieciátko řtało/ w pořłuźeńřtwie Bogá Oycá fwego: Tedy tákieř
12: thy wřzytki dziwy y ty wřzytki znáki będą nád nim wypeřnione. Bo sie go wnet
13: lęknie on okrutny Herod á on řrogi krol/ Czárt/ krol fwiátá tego y ze wřzytkimi
14: kłiążęty fwemi/ zádziwowawřzy sie mu iż wypadł z opieki iego á s krolestwá ie
15: go. Zyáwi sie nád nim nowa fwiátłość/ iáko o tym Ezáiař piřze: iż řpráwiedli=(marg)

Ezaiás w j. kap. (-)

16: woř człowieká cnotliwego ořwieci sie nád nim iáko fłóńce/ á iáko řnieg zbiele=
17: iá wřzytki złořci iego. Będá go řzukác oni mędrzy krolestwá niebieřkiego Anye=

18: li fwięci/ **obiecuiąc** [!] mu rozmaíte dáry od Pána fwego/ á ftrzegąc go iáko źrzeni
19: ce w oku/ od káždey przygody iego: á po wŕzytkich pracach fwiátá tego poydzie
20: iáko práwy krol zá Pánem fwoim á zá bráciŕzkiem fwoim/ ktory fie tu vrodził
21: ze krwie iego/ do kroleftwá fwoiego á do dziedzictwá onego fwego/ do ktorego
22: on przypuścił go zá ftáteczną wiárę iego/ á cnotliwe fpráwy iego.
23: # A iákož fie nie maŕz rofkochác w tym dzieciátku á w thym fwiętym národze=
24: niu iego/ gdyż iáko ŕlyŕzyŕz/ iŕ ielzče w málych pieluŕzkach począł fie ftárác o
25: wŕzytko dobre twoie/ á dałci przykłąd wielkiey pociechy á nádzyeie twoiey w
26: vpadkoch twoich/ ábyŕ fie nic nie trwożył/ gdyż wieŕz iŕ fie on o cię ftára/ áby ká=
27: ŕda pociechá twoiá byłą wypełniona nád thobą. Bo pátrzay co ielzče dáley
28: ktemu vczynić raczył/ minąwŕzy wŕzytki krole/ wŕzytki Biŕkupy/ wŕzytki kfiążetá
29: zyemie oney/ napirwey fie kazał obiáwić onym nędznym páłtyrzykom/ o ktho=
30: rych iáko tu ŕlyŕzyŕz Ewányelia powieda/ iŕ pilnie Strzegli á pilnie czuli nád o=
31: wieczkámí fwoiemi. (*marg*) **Káždy człowiek ielst páłterz.** (–)
32: # O nędzny páłterzyku á nędzny człowiecze/ gdybyŕ fie obaczył co páłielz/ y coć
33: ielst poruczono/ y iáko teŕz wieŕz iáka wiernemu páłterzowi á iáka naiemnikowi
34: kthory dopuŕzczá wilkowi drapác owieczek fwoich/ ielst zapłátá zgotowána:
35: Widziŕz że páłielz onę niewinną owieczkę duŕzyczkę fwoię/ á wilk okrutny/ á ie=
36: ŕzče ktemu gorŕzy niŕz wilk/ bo gi piŕmo s. máło nie wŕzędy lwem názywa/ ŕtoi(*marg*)

j. Piotr vj. kap. (–)

37: nád thobą/ krádnie fie do ciebie/ iákoby ią v ciebie wyludził ábo wydárł/ á po=
38: tym rozdrapał. A ielŕi ich ielzče ktemu więcey maŕz ktore tobie ŕą zwierzene á
39: w opiekę twoię poruczone/ tu dopirko rozmyŕł fie co s ŕobą maŕz czynić/ gdyż po
40: wieda Pan kthoryć ie poruczył/ iŕ krwie namnieyŕzey z nich chce pátrzyć z ręką(*marg*)

Ezechiel wiiij kap. (–)

41: twoich. Ale byŕ więcey nie miał iedno tę iednę fwoię/ tedy maŕz co s ŕobą czynić
42: iákobyŕ ią wypáłł onemi ziarnki á onemi odrobinkámí/ kthore pádáią s ŕtołu
43: Pána twego/ to ielst/ wedle woley á wedle fwiętey náuki iego. A coŕz thedy chceŕz
44: z nią czynić? vcž fie iáko thu ŕlyŕzyŕz od thych páłterzykow/ ábyŕ ząwždy czuł á
45: ftrzegł tey niewinney owieczki fwoiey/ ábo trzody fwoiey/ ielŕi iáką maŕz od Pá

46: ná fwego poruczoną. A cožci sie sftanie? pewnie Anyeli Boży vkażąc to dzye=
47: ciątko nowo národzone/ á Duch s. podufzczy w tobie o nim wiárę twoię/ iż go
48: będziefz fzukał/ iáko go oni páftherzykowie fzukáli/ iż go będziefz náfládował: á
49: pewnie go znaydzyefz ku wieczney pociefze swoiey. (*marg*) **Wielkie wesele fie fwiátu
zyáwiło.** (-)

50: # Bo ftyfzyfz co tu Anyoł onym páfterzykom powiedzwał/ iż wiedzcie że wam
51: zwiáftuię wesele wielkie/ iż oto vrodził fie wam zbáwiciel/ á on obiecány Mefy
52: afz/ ná wfzytki pociechy wáfze. Tu nie rzekł/ nam Anyołom/ ále wam nędznym
53: ludziom fwiátá tego/ bo iuż oni byli dawno vbłogofłáwieni od niego/ nie miał
54: czárt/ áni grzech/ áni fmierć żadney zwirzchności nád nimi/ iedno tylko pátrzá=
55: li w fwięte oblicze iego/ ktorego fie nigdy nápatrzyć nie mogą/ thylko czekáiąc

D 2

miłofierdzya

strona: 20v

Ná dzyeń národzenia

1: miłofierdzya nád ludzkim narodem á odkupienia iego. A iákáfz to nam wiel=
2: ká pociechá/ gdyż wiemy/ iż nikomu infzemu iedno nam vrodziło fie to fwięthe
3: dzieciátko/ á vrodził fie wielki krol ze krwie náfzey/ á sftał fie práwie przyrodzo
4: nym náfzym. Abowiem iáka iefť rádość w káżdym domu á w káżdym narodzie
5: gdy fie w domu onym físthánie iáki pan ábo iákie kfiążę z onego narodu. Iáka
6: fie bylá sftálá rádość y pociechá onemu Iákobowi pátriárfze s. y wfzythkiemu(*marg*) **w
j. Moifse w xlvj** (-)

7: narodowi iego/ gdj vyrzeli onego Iozephá krew swoię á brátá fwego/ á on włá
8: da á rofkázuie po wfzytkim Egipcie/ á wfzyfcy narodowie kłániáią fie iemu/ á
9: potym ie wielkimi vpominki á wielkimi dobrodzieyftwy opátrzył. O wiel=
10: kifz to Iozeph á wielki to krol zyáwił fie nam z narodu náfzego/ á dziwnie rofká
11: zuie á włáda tym nędznym Egiptem fwiátá tego/ á dziwne vpominki y dziw
12: ne bogáctwá nágotował nam tu y w kroleftwie swoim/ iefli go będziem náflá
13: dowác á kochác fie s tego fwiętego zyáwienia iego.

14: # Słuchayże dáley iáko to bylá wdzięczba nowiná zyáwiłá fie ná ziemi/ iż gdy
15: on Anyoł Boży tę rozmowę miał z onemi páfterzmi nędznemi/ tedy wnet wiel

16: ka wielkość Anyołow okazała sie około nich. Thu iuż rozumiey/ gdzyekolwiek
17: ieft rozmowá o tym świętym dzieciątku á o tym náfzym Pánie/ iż záfzdy Anye
18: li święci ftoią przy tym á kocháią sie s tego/ á nie tylko Anyeli ále y íam/ ták ía=
19: ko powiedał/ miedzy dwiemá przy tákiey íprawie chcę záfzdy trzeciem być. (marg) **W**
yákim kochániu człowyek ieft v Anyołow. (-)

20: # Słuchayże co dáley oni święci Anyeli vczynili/ iż ípiewáli onemi wdzięczne=
21: mi Anyelfkiemi głofy fwemi ná powietrzu: Bądź pochwalon miły Pánie/ íześ
22: vczynił pokoy ludziom tu ná ziemi/ á wypełniłeś wízytkę wolá fwá w ludziach
23: przez tego to íyná fwoiego/ wedle podobánia twego. Pátrzayże w íákiey íáfce
24: ieft ten nędzny narod ludzki v wízytkiego zboru niebiefkiego/ íáką tu rádość An
25: yeli święci mieli á okázowáli/ iż ten święty Pan iuż íftápic raczył/ á vczynić po=
26: koy wízytkiey zyemi/ iż iuż przyftęp vczynić raczył onemu nędznemu narodowi
27: ludzkemu do Bogá Oycá fwoiego/ ktory był odrzucony od niego/ á był w prze
28: klęciu iego/ á przednał mu on írogi gniew iego/ á vczynił go miłofiernym ie=
29: mu/ iż oczkolwiek záfwoła do niego w imię tego świętego dzieciątká á íynaczká
30: iego/ ni w czym opuńczon nie będye: A owízem íełcze wíęcey/ obiecał z nim być
31: áż do fkończenia fwiátá. A nie tylko áby iedno tą rádością tho okázowáli/ ále y
32: życzliwościami fwemi y fłuzbámi fwemi/ íáko to o nich y písmo powieda: Ía=
33: ko o thym y Záchárialz nápiśał: Íż gdy sie był Pan Bog rozgniewał ná narod(marg)

Zachariafs w j. ka. (-)

34: ludzki/ á kazał Anyołom mordowác gi: tedy widział iednego á on woła wiel=
35: kim głofem: Y czemuż sie nie zmiłuielz miły Pánie nád ludem twym/ á czemu
36: nie odmieniłz gniewu thwego nád nimi. Íáko y Dawid powieda/ Íż záfzdy(marg) **w**

Pfalmie xxxiiij (-)

37: Anyoł ftoi w pófrzodku boiących sie Páná/ á wybawia ie s káfzdego niebefpie=
38: czeńftwá ich. (marg) ¶ **Ráda co czynić mafz. (-)**

39: # Pomyłłze też íobie ná onę świętą mátkę iego/ w íákiey rádości pływála świę=
40: ta duńzá iey/ gdyż iuż widzyála wízytki prorocftwá wypełnione nád onym świę
41: tym dzyeciątkiem fwoim/ gdy wípomniála fłowá Anyoła s. ktore iey powie=
42: dzyał/ iż to co sie s ciebie národzi będye świętym/ á będye wezwano íynem Bo=

43: żym. A iáko málo dáley Ewányeliftá piŕze/ iż wŕzythkiego bylá pilná co fie kol=
44: wiek dzyáło nád dzyeciátkiem onym. A komuż tego więcey trzebá iedno tobye
45: o nędzny człowiecze/ dla ktorego nędze á vpadku zyáwiło fie to ŕwięte dzyeciá=
46: tko/ ábyś fie rozrádował iemu/ á biegał ŕzukáiąc go w myŕlach ŕwoich/ iáko o=
47: ni páŕterzykowie ŕzukáli/ á ŕpiewał z Anyoły/ iżci Pan twoy raczył vczynić then
48: pokoy przez to ŕwięte dzyeciátko ná tey nędzney zyemi/ á był pilen ŕpraw ŕwię=
49: tych iego/ ták iáko bylá pilná tá ŕwięta mátká iego/ tedy wŕzytki ty pociechy bę
50: dą nád tobą zyáwiony/ ktore przynioŕło wŕzytkiemu ŕwiátu to obiecáne ŕwięte
51: dzyeciátko náŕze.

52: ¶ **Summá s tey Ewányeliey ná náuki zebrána.**

53: # A thu w tey ŕprawie ŕwiętey napirwey fie mamy przypátrowáć temu/ iż iuż
54: nam przyŕzedł ten obiecány krol/ á iż fie iuż wypełniło prorocstwo Iudowo/ á iż

fie iuż dokoń=

strona: 21

Páná náŕzego.

Liŕt 21.

1: fie iuż dokończyło ŕceptrum żydowŕkie/ gdyż iuż byli w poŕŕuŕzeńŕtwie Rzym=
2: ŕkim/ thák iáko Ewányeliftá piŕze. # Drugie mamy obaczáć/ iáko nam tego
3: Anyeli iáwnie poŕwiádfzáią/ y iákiego wefela mamy z nimi vżywáć/ z odkupie
4: nia ŕwego. # Trzecie mamy obaczáć/ dziwná ŕprawę Duchá s. iáko przy=
5: wiodł y pánnę y Iozephá/ ktorzy oboie byli z narodu Dawidowego/ wedle o=
6: bietnice Pánŕskiej/ do onego miáŕteczká/ w ktorym obiecán był zbáwiciel.
7: # Czwarthe mamy obaczáć/ dobrodzieyŕtwo Páná ŕwego/ á bráć przykád s
8: ŕwieckiego przypadku/ iákoby to był wielki dziw/ gdyby iáki krolewic ŕwiátá
9: tego záŕtąpił kogo/ áno go ná hániebná ŕmierć wiodá/ á ŕam to przyiáł ná ŕię.
10: # Piáte mamy báczyć/ nędzne národzenie Páná ŕwego/ á wielkie záŕię wneth y
11: z ludzi y z Anyołów triumphy około niego/ iż fie też thákież dzyeie nád káždym
12: wiernym iego/ kto wiernie á ŕtátecznie odrodzi fie z nowu w niewinnoŕci ŕwo=
13: iey z wody á z Duchá s. # Też mamy obaczáć/ czo Anyeli ŕwięci ŕprawowáli
14: przy zyáwieniu iego/ iż z wielká rádoŕciá ŕłużyli iemu. Co też ŕwięta mátká ie=
15: go/ iż z wielká pilnoŕciá pilná bylá wŕzelkich ŕpraw Duchá s. około iego. A ták

16: Ie też tego vczyć mamy/ gdyż nam Inadź iefcze więcej tego potrzebá/ niż thym
17: Anyołom/ á niźli też tey fwiętey mátce iego.
18: # A iż tego z inąd mieć nie możemy/ iedno z Iáski Bogá Oycá náfzego wIzech=
19: mogącego/ vciecźmyIz Iie do miłofierdzya iego/ w imię tego nowo nárrodzone=
20: go Krolá á Páná náfzego/ á wdzyęcznego Synaczká iego/ áby też rádość y tho
21: Iwięte wefele pobudził w Iercach náfzych/ ábychmy Iie rozródowali temu zyá=
22: wionemu Krolowi á pánu Iwemu/ á temu zbáwicielowi á odkupicielowi Iwo
23: iemu. A s tymi Anyoły fwiętymi y z mátką fwiętą iego/ ábychmy byli tego pil
24: ni/ co nam przyniofło to Iwięte zyáwienie á nárrodzenie iego/ á dawáli chwa=
25: Ię pocźciwą Bogu Oyczu Iwemu niebieIkiemu. A żebychmy ze wdzyęcnoIcyą
26: Ierc náfzych poItáwili Iie przed Iwiętym MáyeIstatem iego w niewinnoIcyach
27: Iwoich/ áby nas s thym miłym á Iwiętym Synaczkem Iwoim poIpołu wziął
28: zá Iynaczkí Iobie/ áby Iie s tego tákież rozródowali Iwięci Anyołowie iego.
29: A s czáfem Iwym/ po Itráfzliwym Iądzye iego/ ktory **bedzye** [!] czynił nád
30: niewierniki Iwemi/ áby nas doprowadzić raczył poIpołu z
31: nim do onego wiecznego kroleIstwá iego/ kthore nam
32: mocno záIłubić raczył/ iefli będyem chodzić
33: wedle Iwiętey woley iego. Co nam
34: rácz dác Pánie Boże náfz w
35: Troycey iedyney.
36: Amen. [grafika](#)

37: Historia o pirwIzym Męczyenni

38: **ku Bozym o Szczepane Iwiętym/ ktora Ieft ná=**
39: **piána w kIęgach Ipraw ApoftoIckich w IzoItey kápitulie. Prze=**
40: **ciwko fálecznym Iprawcom Ikárbow PánIckich/ y iáko Ie**
41: **y obierác y poznawác mamy.**

42: # Oto widzę niebo otworzone/ á Iyná człowieczego Itoiącego
43: ná práwicy PánIckiey etc.

Historia o
pierwszym męczenniku

(marg) **Tu iest rozprawa iako sie maią zachować sprawcze kościoelni/ y yaka iest zaplathá dobrych á iaká złych y iako máią być obieráni. (-)**

- 1: **I**Z Kościoła zebrania Krześciańskiego dnia
2: dzisieyszego wspomina á obchodzi historią żywota
3: á spraw Szczepana s. łą do tego słuszne przyczyny.
4: Abowiem gdy iuz Pan nález wstąpić raczył do kro=
5: lestwá swoiego/ thedy sie dopirko poczęły rozlzyrzác
6: sprawy á nauki Apostołow iego/ ktore sie wżytki
7: dzyaly tak iako on im był rozkazał/ y iako potym to
8: w nich Duchem swym świętym potwirdzić y podu
9: łczyć raczył. Bo też thám dopirkoż w onych Lice=
10: miernikoch/ á w onych Mistrzoch nauczonych w za
11: konie/ nawiętsze sie okrucieństwá zaczęły/ przeciwko
12: świętey á zbawienney náuce iego. Ktorey/ iako sie zá czásu łamego Pána Kri=
13: łtufá frodze á vpornie sprzeciwiłi/ tak ielzcze tym więcey po iego wstąpieniu do
14: niebá przeládowali Apostoły s. á ony wierne opowiedácze prawdziwey E=
15: wányeliey. A to nie dla żadney iney przyczyny/ iedno żeby ich fálz á omylna náu
16: ká w cále zachowaná być mogła. A iżby vporem/ przeládowaniem/ á okrucień
17: łtwem swym/ mogli zawnięgnąć od opowiedania prawdziwey Ewányli=
18: ey o Páne Kristusie/ ony wierne káznodieie á prawdziwe sługi słowa Boże⁶⁰.
19: Miedzy ktoremi był też przeyrzan y przełożon ten dołtoyny Szczepan s. Ktory
20: prze łtałość swą/ podiał frogą łmierć dla imienia Pána swego/ á słthał sie na=
21: pierwszym męczennikiem iego. Iako tu łzyrzey o tym historia powiáda/ ktora
22: iest nápisána w sprawach Apostołkich. A ty słowa ktore on mowił przy łmier
23: ci swoiey łą tu dla tego záložone/ áby sie tym káždy wierny ciefzył/ iż po przelá=
24: dowaniu tego nędznego łwiátá/ ogláda zaplátę swoię á pociechę swoię/ á Pá=
25: ná swego łtoiącego ná práwicy Bożey. A to iest historia á przyczyná łmierci te

26: go świętego á pirwżego męczenniká. [grafika](#)

Czałow onych

strona: 22

świętym Szczepanie.

Liśt 22.

- 1: **C**załow onych/ gdy sie iuż mnożyła liczbá zwolenni=
2: kow náuki Páńskiey/ sítháło sie szemránie miedzy
3: Greki przeciwko Zydom/ iż wdow ich nie dopu=
4: łzczáli ku pośpolithey słuźbye miedzy sobą. Tedy oni
5: dwánaście zwolennikow stárfzych/ zezwáli wśyft=
6: ko zgromádenie do siebie/ y powyedzeli im: Nie iefth nam
7: rzecz **ślufzna** [!] ábychmy my opuściwśy słowo Páńskie mieli słu=
8: życ żywnościam wáśzym ábo inśzym potrzebam wáśzym. Ale
9: obyercie miedzy sobą bráćiszkowie mężow fiedm/ o ktorychby
10: było świádectwo dobre/ kthorzyby byli pełni mądrości y Du=
11: chá świętego/ ábychmy ye pośtáwili nád tymi śpáwámi. A my
12: ábychmy modlitwy á słowá Bożego pilni byli: Y podobály sie
13: thy słowá wśytkiemu zebrániu. A wybráli Szczepaná mężá
14: pełnego wiáry á Duchá śwyętego/ wybráli też k niemu Filipá/
15: Prochorá/ Nykanorá/ Tymoná/ Pármená/ Mikołáiá kthory
16: był k nim przyśzedł z Antyochiey. Y pośtháwili ye przed oblicz=
17: nością Apośtołką: á oni modlili sie zá nimi wkładáiąc ręce ná
18: głowy ich. A słowo Páńskie mnożyło sie iefth/ á czo dáley thym
19: więczye rozmnażáło sie wiernych Páńskich w Ierolimye ná
20: więcey: y káptanow wiele iuż przyśtawáło do wyáry oney. A
21: Szczepan s. iuż był pełen wiáry y mocy Duchá s. czynił dzi=
22: wy y znáki wielkye miedzy ludźmi. Y powśtáli niektorzy z bo=
23: źnic Libertyńskich/ Cyreneyńskich/ y Alexándriyńskich/ y ci ktho=
24: rzy byli z Azyey y Cyliciey/ śprzećiwyącz sie w rozmowach
25: Szczepánowi: ále sie nie mogli zmocnić mądrości yego y Du=

26: chowi świętemu kthory mowił przezeń. Tedy poduſzczyli nań
27: fałſzywe ſwiądki/ ktorzy zeznawali iż ſłyfzeli od niego wyelkye
28: bluźnienie przeciwko Bogu y przeciwko Moizeſzowi. Y po=
29: ruſzyli przeciwko yemu wſzytek lud/ wſzytki przełożone y náu=
30: czone w zakonie: kthorzy ſzedſzy vchwyćili go/ y przywyedli
31: przed rádę/ y poſtawili ony ſwyądki fałſzywe/ ktorzy zeznawá=
32: li: Iż then człowiek ząwždy bluźni przeciwko mieyſcu themu
33: świętemu y przeciwko zakonowi. A ſłyhálichmy go thák mo=
34: wiąc: Iż Iezus Názaráńki zepſuye mieyſce to/ y odmieni wſzy
35: tki wſtawy ktore wam wſtawił Moizeſz. A ci ktorzy w rádzye
36: liedzyeli á pátrzyli nań/ zdało ſie im oblicze iego iáko oblicze
37: Anyełſkye. Rzekł tedy k niemu Kfiążę kápłáńſkye/ tákli tho ieſt
38: iáko o tobye powiedáią: Ktory odpowiedzwał: Mężowie brá=(*marg*) **vij. kapitul.** (–)
39: cia y oycowie poſłuchaycie máło. Przybytek ſwiádectwá Bo=
40: żego był ſprávion oycom náſzym ná puſzczy/ thák iáko był ro=
41: ſkazał Pan Moizeſzowi wedle formy ktorą mu był vkażác ra=
42: czył. Ktory potym wzywałſzy oycowie náſzy y Iozue Hetman
43: ich wieźli s ſobą áż do onych kráin gdzye mieli poſięć pogá=

D 4

ny/ ktore

strona: 22v

Hiftoria o pirwſzym męczenniku

1: ny/ kthore Pan Bog wypędził od obliczności przodkow ná=
2: ſzych/ y trwało tho áż do zyawyenia Dawidowego/ kthory był
3: znalazł wyelką łáfkę przed Pánem Bogyem/ y proſił áby mógł
4: wynáleść inákſzy przybythek Bogu Iákobowemu/ kthory po=
5: tym áż Sálomon zbudował ſyn iego. (*marg*) **Pan nie ieſt ogárnyon żadnym mieſcem.**
(–)
6: Ale iż ten nawyſzſzy Pan nie mieſzka w koſcielech ręką vczynio=
7: nych/ iáko o nim Prorok powieda/ Iż on mowi: Niebo ſtolec

8: moy iest/ á zyeimiá podnożek nog moich. A iákiż mi thedy chce=(*marg*) **Ezaiás w lxxvj.**

ka. (-)

9: cie dom zbudowác: mowi Pan. Iákye ma być mieyfcze odpo=

10: czynienia mego? Azalż nie wżyftkiego spráwiłá ręká moiá? O

11: zátwárdzyáley głowy ludzye/ á nieobrzezánego ferczá y vřzu

12: wázych/ ktorzyfcye sie závždy sprzećiwili Duchowi swięthe=

13: mu: iá oyczowye wázy ták y wy. Y kthoregoż Proroká nye

14: przelládowáli oycowye wázy: Abo izali nie zábili kthorykol=

15: wiek powieđał o przyfciu spráwyedliwego onego/ kthoregofcye

16: wy zdraycze y mężoboyce zořtáli: kthorzy áćzefcye wzyęli byli

17: zakon przez spráwy Anyelkycy/ á wřzakoż nigdyfcye go nye

18: řtrzegli. A oni wřlyřzawřzy to/ byli rozřiekáni w ferczoch swo=

19: ich/ á zgrzytáli nań zębámi swemi. A on będąc pełen Duchá s.

20: podniořłzy oczy swoye w niebo/ vyrzał chwałę Bożá/ á Iezuřá

21: řtoięcego ná práwicy Bożey. Y záwołá: Otho widzę niebo o=

22: tworzone/ á řyná człowyczego řtoięcego ná práwicy Bożey.

23: A oni potym krzyknáwřzy á zátwárdziwřzy vřzy swoie/ řpołe=

24: cźnie rzyciwřzy sie nań/ A wyrzuciwřzy go przed myřłto/ vká=

25: mionowáli go. A swyádkowie oni zyáwřzy odzyenie swoye ná

26: řwiádectwo/ połozyli przed nogámi onego młodzyeńcá kthory

27: był zwan Száweł. A kámionowáli Szczepaná wołájącyego

28: á mowiácego/ Pánye Iezu przyimi duchá moyego. A połozy=

29: wřzy ná zyeimi koláná swoye/ wołá głořem wyelkim: Pánye/

30: nye rácz thego przekłádác im zá grzech. A rzekřzy tho/ pothym

31: zálnáł.

32: **I** Vžeř tu řlyřzał hiřtoriá/ kthora ieřzće řzyrzey iest nápiřána w spráwach

33: Apořtollkich. Pátrzyže zářię dziwnych spráw á tháiemnic Pańřkich/

34: przecź sie co ná řwiecie dzyeie/ á iáko sie on z wiernemi y z niewiernemi

35: obchodzić raczy. Bo gdy iuř raczył wřthápić do kroleřtwá swego/ řpráwiwřzy

- 36: wŷzytko czego iedno było potrzebá grzeŷznemu á vpádlému człowiekowi/ zoŷtá
37: wił ŷzyroká náuká ŷwá Apoŷtołom ŷwoim/ ktorą potym y Duchem s. w nich v
38: twirdzić raczył/ áby iá ŷzyrzyli y ŷławili miedzy wŷzytkimi narody/ y po wŷzyt=
39: kiemu ŷwiátu. A ci ktorzy iuż byli przeyrzeni od Páná/ á záwołáni do tego im (*margin*)

Przeyrzeni á záwołáni. (-)

- 40: z dawná obiecánego kroleŷtwá/ im otworzonego przez tego Páná/ ktorý im da
41: wno obiecán był/ ktorzy wŷpomniawŷzy ná trudnoŷci zakonu ŷwoiego/ wŷpom
42: niawŷzy teŷ ná on trudny obowiázek/ który vczyнили przodkowie ich/ Iż to miał
43: być przekłety któryby mu był doŷyc nie vczyнил: rozumieiac temu/ iż **záwždy** [!] cho(*margin*)

w v. Moy. w xxvij. (-)

- 44: dzili w gniewie á w przekłeciu/ bo mu żaden doŷyc vczyinic nie mogli/ vciekáli ŷie
45: do tego ŷwiętego nowo zyáwionego miłofierdzya/ o którym im Apoŷtołowie
46: ŷzyroce powiedáli: iż im iuż było ŷpráviono ták iáko im obiecáno było/ á iż iuż

im był przeie

strona: 23

ŷwięтым Szczepanie.

Liŷt 23.

- 1: im był przeiednan ten gniew v Bogá wŷzechmogácego: á ŷercá ich y myŷli ich/
2: ták iáko o tym ŷwiádczą hiŷtorie/ były przyiednoczony ku thym náukám Apo=
3: ŷtołŷkim. Abowiem Duch s. ŷprávował myŷli ich/ á pilnie ŷłucháli á bádáli ŷie (*margin*)

Kázdemu ŷie przifŷufzy pytác o zbáwieniu ŷwoim. (-)

- 4: o zbáwieniu ŷwoim. Tákiáko by tho y dziŷ kázdemu wiernemu przyŷtało ŷzukác
5: á pytác ŷie/ gdzie ieŷt práwy koŷcioł/ á gdzie ŷá práwe á wierne náuki Krzeŷcián
6: ŷkie/ opuŷciwŷzy niepotrzebne wymyŷły á wynaláŷki ludzkie y ŷwiátá tego.
7: # A gdy ŷie iuż thá ŷwięta ŷpołecznoŷc rozmnaŷáłá/ thák iáko Lukáŷ s. piŷze/ iż
8: Duch s. táki był vtwirdził myŷli ich/ iż miedzy nimi było iáko iedno ŷerce/ iedno=
9: ŷtáyny duch/ á iednoŷtáyna myŷl: iż y bogáctwá ŷwe/ y goŷpodárŷtwá ŷwe/ j wŷzy
10: tko dobre mienie ŷwe byli opuŷcili: á wŷzytko im było omierzło/ iedno
11: tylko wŷzytki myŷli ŷwe y ŷercá ŷwe ktemu byli przyłóżyli/ iáko by byli náleŷli dro
12: gę zbáwienia ŷwoiego/ á vmnożyli w ŷobie táką wiárę/ kthoraby ie była przy=
13: wiodłá do onych wiernych á wiecznych ŷkárbow im obiecáných kroleŷtwá nie=

14: bieckiego: á zá nic łobie ważyli łkárby y bogáctwá łwiátá tego. Iákoby to y dziś
15: iefzcze włafniey przynależáło dobrym á cnotliwym Krześciánom przykłádem
16: tym/ nie przekłádać łobie tu więcey tey nędzney rołkołzy á docześnego bogáctwá
17: łwiátá tego/ nád ony wieczne rołkołzy á wieczne łkárby krolełthwá Páńłkiego/
18: do ktorego tu brniemy iáko pielgrzymi/ á thu nic łwego nie mamy/ bo áni łá=
19: mi wiemy kiedy każą/ iáko tego márníe ołtrádać mułimy. (marg) **Do zidow w xj.** (–)
20: # A ták gdy iuż oni ludzye łwięci ták iednołtáyná myłłá byli zyednoczeni/ nielli (marg)
Dobrowolna mabyć iáłmużná. (–)

21: co mogli z dobrej woli łwey/ bez włżego przymułżenia/ do oney łwiętey łpołącz=
22: nołci/ ták żywnołci iáko y pieniádze/ áby y oni ludzie vbodzy/ ktorzy wielki nie=
23: dołtátek ćirpieli/ báwiąc łie więcey pokármem łłow á náuki Páńłkiey/ byli o=
24: pátrowáni y włpomagáni. A nie dzwoniono ná nie dzwonki áni gáłzono łwie
25: czek/ iáko Piotr s. powiedziáł Anániáłzowi gdy przyniołł pieniádze do tey łpo(marg) **w**
Dzieioch Apołtolskich w v. ka.

: **w dZieioch w viij.** (–)

26: łącznołci/ kto cie ktemu przyniewołił/ ázáfł to nie byłó ná twoiey woli. Iáko też
27: rzekł onemu Symonowi ktory chciáł v Apołtołow zá pieniádze kupowác Du
28: chá łwiętego: Pieniádze twoie niechay tobie będa ná zátrácenie/ przeto że mni=
29: małż áby były dáry Boże zá pieniádze przedawány. (marg) **Potrzebnieyłze**
gołpodárfstwo o zbáwieniu/ niż o tym łwiecie. (–)

30: # A ták gdy iuż iáko łłyłzyłz ty rzeczy były do tey łpołącznołci łwiętey dobrowol
31: nie znolżony/ Apołtołowie łwięci/ niechác łie báwić tym gołpodárfstwem y zá
32: dnym łzáfárfstwem/ widząc iże to byłá rzecz potrzebnieyłza/ áby byli báwili lu=
33: dzi gołpodárfstwem á łzáfárfstwem onych wiecznych á nieskończonych łkárbow
34: krolełtwá niebieskiego im iuż otworzonego/ widząc że to byłá nawdzięcznieiłza
35: łłużbá od nich Panu Bogu łwemu/ Y zebráli do łiebie ono zgromádenie łwie
36: te/ vpomináiąc ie á mowiąc k nim: Stáraycie łie namileyłzy bráciłzkowie/ áby
37: łcie obráli miedzy łobá łiedm ołob/ ktorzyby byli dobrych cnot/ dobrego łwiá=
38: dectwá/ á Duchem s. łpráwieni y mądrołciá opátrzeni/ áby wam łzáfowáli
39: ten łkárw połpolity/ y ty potrzeby wáłze. Abowiem nam to iest potrzebnieyłza/
<http://rcin.org.pl>

40: ábychmy wam spráwowáli skárby á potrzeby zbáwienia wászego. A thák gdy
41: iuz oná spoleczność swięta/ á on Kofcioł swięty nowo fundowány/ obráli mie=
42: dzy sobą ony ofoby/ ktore być godnieyfze rozumieli. Obran też był miedzy nimi
43: Szczepan swięty/ ktory iáko historia swiádczy/ iuz był pełen Duchá swiętego/
44: á poštáwili ie przed Apoštoły: gdzie Apoštołowie modlili sie zá nimi/ á wkłá=
45: dáli ręce ná głowy ich/ potwirdzájac ie ná vrzędy ony. (marg) ¶ **Iácy máią być sprawce
Kofcioła swiętego.** (-)

46: # Pátrzayze thu namileyfzy brácie dziwney spráwy Duchá s. iáką nam tu pá=
47: miátkę á iáką náukę zoštáwił w Kofciele swym Krześciáńfkim: ábowiem thu
48: dotyka iácy máią być sprawce á przełożeni w nim/ y iácy máią być száfárze dobr
49: iego/ y iáko máią być obieráni/ y iáko máią być száfowány ty skárby iego. Abo=
50: wiem iáko tu słyfzyfz/ iz Apoštołowie/ ktorzy iuz byli iáko przednieifzy á iáko kfiá
51: żętá w zebrániu onym/ niechcieli sie nic báwić żadnemi spráwami swiáthá te=
52: go/ á owfzem wzgárdzili bogáctwá iego. Jedno owfzem wvážywfyfzy więcey
53: powinność swą/ iáko wierni száfárze kroleftwá Páná swego/ ná tho sie vdáli/ á
54: ná to wlyztkę swą myfl obroćili/ áby tę winnicę wdzięczną Pánu swemu/ á tho
55: zebránie swięte wiernych iego/ iemu szczepili á mnożyli w wierze swięthey á w

náukach ie=

strona: 23v

Hiftoria o pirwlym męczenniku

1: náukach iego: rozumieiac/ iz żadney infzey posługi wdzięcznieyfzey nie mogli v
2: czynić Pánu swoiemu. (marg) **Máło wyernych Apoštołow w kofcyele.** (-)
3: # Pátrzayze wiele dziś znaydziefz tákich Apoštołow/ á gdzie są takie kfiążętá w
4: Kofciele s. ktorzyby sie więcey ftáráli o tę winnicę Páná swoiego/ áby iá mno=
5: żyli á fzczepili w náukach Pánfkich ku czći Pánu swemu/ á zániedbáli pożytkow
6: swoich: Czego fnadź y wlpominác nie trzebá/ bo to oczy wlyzdy widzą/ á wlyz te
7: go pełne v káždego człowieká: á trudna rzecz iest vpominác á przelstrzegác the=
8: go/ komu fámemu ten vrząd nád inemi należy. Aleby sie drugi mogł fám prze
9: ftrzedz á przelstráfzyc onym frogim vpominániem Páná swego/ ktory przez v=

10: Itá Prorockie mowi: iż krwie tych opuźczonych owieczek chcę páthrzyć z ręku(marg)

Ezechiel w iij. kap. (-)

11: ich/ ktorým są poruczone. To niechay káždego baczeniu y rozumowi będzie po=

12: ruczono. Iáko y przez Ieremiafzá o nich powidał: Biádá páterzom ktorzy ro(marg)

Ieremi. w xxiiij. (-)

13: Ípłafzáią á roftárgawáią Itádá moie. Wylcie rofpłofzyli á roftárgnęli Ithádo

14: me/ ále ia też roftárgnę złość wálzę nád wámi/ á przedię iednák zgromádzę Itádo Íwe.

(marg) **Ktoby włafnie obierác miał Íprawcze kofcielne/ y iácyby mieli być obyeráni**

(-)

15: # Pátrzayze dáley/ iácy byli Ízáfárze á iácy byli Íprawce w on čás

16: przez Duchá s. Íprawieni/ y iáko Ízáfowáli onemi ofiárámi y onym Ípołeczny

17: dobrem kofciołá s. Y kto ie obierał obácž: Bo ich nie obierał krol/ áni bífkup/ á=

18: ni podawcá/ iedno wlytká Ípołeczność przez Duchá s. Íprawiona/ á potym ye

19: oddáli Apoštołom s. Coby y dziś wedle Bogá á wedle powinności ták być miá

20: ło. Słuchayze iákiew godności Apoštołowie w tym pátrzyć kazáli/ rofkázuiąc

21: áby obieráli tákiew/ ktorzyby byli wierni/ dobrzy/ cnotliwi/ mądrzy/ dobre Íwiá=

22: dectwo o Íobie máiąc. Nie Ítoi tám áby byli prokuratorowie/ ábo w práwie ná

23: uczeni/ ábo z dawná załżeni/ ábo też powinowáci: iáko dziś (ach nieftotyłž)

24: pánowie á podawco czinią/ folguiąc więcej fluzbam Íwym/ potrzebam Íwym

25: powinnościam Íwym/ przekládáią nád tą nędzną winnicą á nád tą vbogą o=

26: wczarnią Páná Íwego/ nie páterze/ ále wilki drapieźne. O ktorych Prorok po= (marg)

Ezaiaś w iij kap. (-)

27: wieda: Biádá wam ktorzyfście pozárli winnicę moię. Ale podobno tym iefzcze

28: więtfza będzie biádá/ ktorým iefł daná od Páná Bogá tá zwirzchność/ iż tákiew

29: Ízáfárze á tákiew Íprawce przekládáią nád tymi winnicámi Páná Íwego/ nic fie

30: nie lękáiąc tey Írogiey Íentencyey: Iż krwi ich z ręku ich pátrzyć chce y obiecał. (marg)

Ná co są fkarby kofcielne nádáne (-)

31: # Pátrzayze záfię nacž oni Íwięci Ízáfárze przez Duchá s. Íprawieni ono dobro

32: á ono zebránie Kofciołá Íwięthego Ízáfowáli á obrácáli. Nie ná trąbáczeć/ nye

33: ná máłzkáry/ nie ná pftre bárwy/ nie ná cukrowáne potráwy. Ale fluchay á flu

34: chay pilnie/ iż ná nędzne á ná vbogie ludzi/ ktorzy zábiegáiąc dziwowáli sie dzi=
35: wnym spráwam Pána swoiego/ żebrząc á szukáiąc náuki słowá Bożego/ á py=
36: táiąc sie do stráconego krolestwa swoiego. Toć iest száfárstwo/ toć iest ten wła
37: sny chleb tych/ á ná to iest nádan do społecznosci Kościoła świętego. Co kázde=
38: go rozmyślániu niechay będzie poruczono/ iákim száfárzem iest/ á iákimby być
39: spráwnie miał/ wlpomniawszy sobie ná ty święte spráwy Duchá świętego/ y
40: ná ty wstáwy ná ten czas Apostolskie y Kościoła świętego. (*marg*) **Dyabeł nie omieszka
dobrych prześládownic. (-)**

41: # A thu więc dopirko obaczyłz/ iáko dyabeł kfiązę swiátá tego nie omieszka ni=
42: gdy swych kochánkow pieścić á im folgowác. Iáko y dziś folguie á ich rofko=
43: lzy rozmnaża: A iáko thez záfię nie omieszka wiernych Pánfkich prześládownic/
44: ktorzy są pilni náuki iego/ á są wiernemi száfárzmi skárbow iego. Iáko sie tho
45: okazało w tym dołtoynym á wiernym spráwoy iego Szczepanie s. Abowiem
46: ten zły duch záwždy sie o to stára/ záwždy themu zábiega/ áby sie ludzie z dobre=
47: mi spráwami á z dobremi cnotámi nie mnożyli/ á drudzy áby z nich przykła=
48: dow nie bráli. Ale iż przeciwko spráwiedliwemu profak iest/ bo s prawdą nic (*marg*)

Czart iest profak przeciw spráwiedliwosci. (-)

49: nie vmie/ ále záwždy krąży á zábiega iákoby fáłszem á nieprawdą/ á potwarzą
50: winił spráwiedliwego/ á Pan mu tego czáfem dopuścza/ áby doświádzyl stá=
51: łosci wiernych swoich/ á potym hoyniey rozszyrzył zapláthę ich. Widząc tego
52: cnotliwego á wiernego spráwcę Kościoła świętego/ poduśczył nań swiádku
53: fáłszne/ ktorzy nań wyznawali swiádectwá fáłszywe/ iáko szyrzey w historii
54: stoi. A gdy go pytało ono kfiązę káplánfkie/ ktorzy teź prześłtrzezał zelzenia vrzę=
55: du swego/ tákli iest iáko o nim powiedáią: Tedy mu ták powiedzwał then do=
56: stoiny swięty/ iáko tám iuz szyrzey w historii stoi.

strona: 24

świętym Szczepanie.

Lift 24.

1: # Zafz niewiecie moi mili brácia/ iż Moizesz był spráwił ná puśczy przybytek z
2: opon spráwiony/ y ochędożony ku chwale Bożey/ y wieźli gi s sobą przodkowie(*marg*)

w ij. Moyzefs. w xl.

iij. Krolew. w vj. (-)

3: náfzy áż do zyemie obiecány/ kthory potym záginął. Zbudował potym Sálo=

4: mon dom dziwnym kofztem fprawiony/ ktory y ten záginie. Czemu nie pomni

5: cie ná to iáko wam Prorok Izáiafz powieða: Iz on nie wmieści fie w domu rę(marg) **Ezaiafs**
w lxxj. ka. (-)

6: ką vczynionym: Abowiem niebo ftolec iego ieft/ á ziemiá podnozek nog iego. Y(marg)

Mieyfce nie vbłogořławi człowieká. (-)

7: iákież moze być záwarcie iego/ gdiż ręká iego wfzytko fpráwiłá? Dawáiąc im to

8: znác/ iz mieyfce nie vbłogořławi człowieká/ iefli on fam nie vbłogořławi ferczá

9: fwoiego. Acz ieft iemu wdzieżne fpołeczne zebránie wiernych iego/ á zwłázcza

10: w domu ku chwale iego zbudowánym/ ále y tám moze ieden więcey zgrzelzyć ni

11: żli w kárczmie/ á więtfza pomřtá owfzem thákiemu należy: Iáko tho był kazał

12: Pan powieðcie onemu Heli Biřkupowi żydowřkiemu przez Sámuelá mále

13: dzyeciátko/ ktory był dopuřcił fwey woley fynom fwoim w kořciele Bożym/ iz (marg)

j. Krolew. w iij. (-)

14: ná wieki obiecał rořciágnąc pomřtę nád domem iego/ y wnet byli potym wfzy=

15: fcy zbići/ y woyřko było dla nich porázone/ á on od záłořci złomił fzyię fpadřzy

16: s řtołká fwoiego.

17: # A ták to im ten fwięty męczennik ná pámięć przywoðił/ iz żadna chwałá nie

18: ieft Pánu wdzieżnieyfza/ iedno s fercá fpráwięliwego. Iáko y oney pogánce

19: Pan powieðał przy czyrpániu wody: Iz práwi chwálcy Boży nie będą řzukác (marg)

Matteufs w ix. (-)

20: żadnego mieyfćá/ iedno w duchu á w fpráwięliwořci fercá fwego będą chwa

21: lić Páná fwoiego. Y z inych wiela rzeczy on fwięty męczennik ná then czás ie v=

22: pominał á przefřzegał/ przypomináiąc im/ iz fie wy záwždy fprzeřiwicie Du=

23: chowi fwiętemu/

24: á pobiliřcie wfzytki Proroki/ ktorzy wam powieðáli o tey no=

25: wey chwale á o thym nowym zbáwicielu/ kthora miála być wdzieżnieyfza v

26: Páná Boga nářzego/ niřli ony wymyřly wářze/ w ktorychefcie wfzytkę nádzye=

27: ię fwoię połóżyli. (marg) **Złemu fercu práwđá nicz nie pomoże. (-)**

28: # Tu potym Pan vkázuiąc to/ iż złemu á zátwárdziálemu łercu żadna praw=
29: dá nie pomoże/ kthore ieft zgotowano ku pomłcie á ná ftrách ludowi złoſliwe=
30: mu/ dopuścił złoczyńcom onym/ chcąc okázác dziw ſtałoſci wiernych ſwoich/
31: iż oni zátwárdziwſzy wſzy y łercá ſwe/ zapomniawſzy prawdy y ſprawiedliwo
32: ſci/ vkamionowáli á zámordowáli onego niewinnego człowieká/ á wiernego
33: ſprawcę Páná ſwoiego. (*marg*) **Zápłátá dobrým nie zámieſzka.** (–)
34: # Pátrzayże iáko thu Pan wnet nie zámieſzka z obfitą zapłátą wiernym ſwo=
35: im/ iáko ſie to okazało w tym męczenniku ſwiętym. Iż záwołał wnet wielkim
36: głóſem: Oto widzę rádoſci niebieſkie otworzone/ á Páná ſwoiego widzę ſtoią=
37: cego ná práwicy Bogá żywego. O ſwiętałz to była iego odmiáná/ iż tu odſta=
38: piwſzy tey doczełney nędze oglądał ielzczę zá żywotá rádość zapláty ſwoiey/ o=
39: głądał Páná ſwoiego/ ktorego s rádłcią czekał/ gdzye tuż wnet potym záwo=
40: łal: Pánie moy proſzę przyimi ducha moiego. Nie ſtárał ſie o ciało/ áby by
41: ło w Mármorowy grob włożono/ á złotogłowem przykryto/ bo themu rozu=
42: mial/ iż gdzye ieft duſzá w rádoſci/ thám będzie y vwielbione ciało. O iákiezby
43: thu łerce á iáka rádość miała rość ſprawcom koſcioła ſwiętheho ku wiernemu
44: ſzáfowánium ſwiętych ſpraw Páná ſwoiego/ ſłyſząc iáką łáłkę á iákie błogoſłá=
45: wienłtwo Pan nád tákimi okázuię. Co ſie to okazało ná tym ſwiętym męczeń
46: niku iego. (*marg*) **Czo ma pomnieć dobrí krzeſciánin** (–)
47: # Vczże ſie tedy káždy Krzeſciánłki człowiecze/ ná iákimkolwiek wrzędzie ieſteſ
48: poſtáwiony/ iáko małz záchowác cnotę ſwą/ wiárę ſwą/ á pobożny żywot ſwoj
49: ſłyſząc iż ten doſtoyny ſwięty/ prze cnotliwe ſprawy ſwoie/ y ná wrzędy był wy=
50: bran/ y tákich rádoſci/ iákieſ tu ſłyſzał/ ielzczę zá żywotá doczekał y oglądał. Po
51: mníłz ná to/ iż cie Pan nie przełożył ná pychę/ ná ſkwirk/ ná płáč/ á ná ſciłk nę=
52: dznych ludzi: Ale cie owłzem vczynił ſzáfárzem/ opiekálnikiem á obrońcą ich.
53: Pomni iż to włzytko co małz nie twoie ále Pánłkie ieft/ mocenci tho włzytko dáć
54: y wziąć w godzinie. A nie dáy ſie vwodzić dyabłu kłiążęcium ſwiáthá tego/ który
55: cie będzie záwždy przywodził/ ábyſ zapomniawſzy powinnoſci ſwey/ náłlado=
56: wał ſwiátá tego. A pomni ná to/ iż ięlli záchowálz łtale powinnoſć ſwą Pánu

strona: 24v

Hiftoria o
pirwŕzym męczenniku

1: ŕwemu/ oglądaŕz/ iáko ten ŕwięty męczennik/ iefzcze zá żywotá pociechy ŕwoie.
2: A kiedy iuż dokończyŕz thego nędznego pielgrzymowánia ŕwego/ pewnie oglą=
3: daŕz Páná ŕwoiego ná práwicy Bogá Oycá ŕthoiącego/ á ciebie z wielką rádo=
4: ŕciá czekáiącego/ ktory iuż dawno zgotował zapłátę twoię/ á otworzyłci páła=
5: ce kroleŕtwa niebieŕkiego.

6: **Summá s tey hiftoriey/ krotko ná náuki/ dla**

7: **lepszey pámięci/ zebrána.**

8: # A tu w tey ŕwiętey roŕprawie napirwey mamy báczyć ŕprawy á przeyrzenie
9: Pánŕkie/ y przecz/ y iáko on tu wŕzytko ŕprawowác á ŕtanowić raczy/ á iáko dzi=
10: wnie/ bo przez Duchá ŕwego ŕwiętego. # Drugie/ iácy máią być ŕprawce á ŕzá=
11: fárze tych ŕkárbow Pánŕkich/ nam do czáfu tu nádánych od niego/ y iáko máią
12: być obieráni/ y iákie máią być ŕprawy á ŕzáfárŕthwo ich/ y iáko ŕie podawce ábo
13: przełożeni/ ktorzy ie ná to **przeŕadzáia [!]** / máią ná to rozmyŕlác/ á lękáć ŕie w tym
14: dekretow Pánŕkich/ co wŕzytko mamy zrozumieć s tey hiftoriey obieránia y ŕzá=
15: fárŕtwa tego męczenniká ŕwiętego. # Trzecie/ iż ŕie káždemu przyŕtoi ćwiczyć
16: y ŕtárác ŕie o ŕprawy zbáwienia ŕwego/ więcey niżli o pożytki á o ŕprawy y o ŕzá=
17: fárŕtwa ŕwiátá tego/ ták iáko tu o tym Apoŕtołowie ŕzyrzey dokłádáli. A wŕzá=
18: koż nie gárdzić wolá á wezwánim Pánŕkiem/ ále ŕie pilnie vczyć/ iáko káždy tá
19: ki ma być wiernym á ŕprawiedliwym ŕzáfárzem tych dárow Pánŕkich/ y iákye
20: mu s tego hojne á obfite zapłáty przypaŕć ná potym máią. # Czwarte/ iż cho
21: ciay ŕie w tákich poczćiwych ŕprawach ná kogo ŕwiát zburzy/ mamy rozumieć
22: iż tho nie bez przyczyny/ iedno z woley á s przeyrzenia Pánŕkiego/ á iż káždy ma
23: ŕtátecznie ŕtać w ŕtałości á w vmyŕle ŕwoim/ pomniác ná to/ iákie káždemu tá=
24: kiemu pociechy y tu y po ŕmierci ŕá zgotowáne/ s przykłádu thego męczenniká
25: ŕwiętego.
26: # Dayze nam tedy náŕz wŕzechmogący Pánie/ taką myŕl/ y takiego Duchá twe
27: go ŕwiętego/ ábychmy ŕie we wŕzytkich ŕprawach ŕwoich y poŕpolitych nic nye

- 28: vnošili od woley á od przežrzenia świętego. A vtwardź myšli y fercá ná=
29: ſze/ áby nam nic inego w tym doczeſnym ſzáfowaniu żywotá náſzego więcej nie
30: ſmákowało/ iedno wola á przeyrzenie twoie święte/ á iżby ſie wſzytko dzyało ku
31: chwale imieniowi twoiemu świętemu/ á iżebychmy ſłuſznie zrozumieli/ iáko ſie
32: w tych dároch twoich á w thym dobrodzieyſtwie świętym twoim zácho=
33: wywác mieli/ áby tákiež káždy z nas z rádoſcią záwołał przy ſkoná=
34: niu ſwoim: Iż oto widzę Páná ſwego ktory mie z rádoſcią
35: czeka. Co nam rácz dáć Pánie Boże náſz w Troy=
36: cy iedynty/ Amen. grafika
37: Ewányelia ná dzień Młodzion
38: kowy/ według Máttheuſzá świętego nápiſána w
39: kápitulum wtorym. Náprzećiwno káždemu niebeſpieczeńſtwu
40: ſwiátá tego/ s ktorego Pan Bog wſzechmogący dziwnie wy=
41: muie wiernie dufájące ſobie.
42: # Wítań Iozephie/ weźmi dzyeciátko y z Márią mátką iego/ á
43: idź do Egiptu/ ábowiem Herod będzie ſie ſtárał
44: áby zátrácił dziecię to etc.

ze zbor Krze=

strona: 25

Ná dzyeń Młodzionkow.

Liſt 25.

(marg) **Nadobna nauká iż Pan nigdy nie opuſci wyernych ſwoich/ á złoſciwy
záwždy chodzi w rozniewányu iego/ á nie zámieſzka pomſtá yego. (-)**

- 1: 11 **Z** E Zbor Krzeſciáńſki dnyá dzifieyſzego
2: obchodzi pámiátkę onych ſwiętych á niewinnych
3: dzyatek/ ktore wnet po národzeniu Pánſkim on o=
4: krutny Herod/ ktory był ná ten czás krolem żydow=
5: ſkim/ dał pomordowác/ ſzukáiąc miedzy nimi tego
6: nowonárodzonego krolá/ nádziewáiąc ſie áby on
7: był pod nim miał wzyác á poſieść kroleſtwo ono.

8: Y zawnždy tho thák poľpolicie bywa/ iż gdy iáki po=
9: łtronny Monárchá poľiędzie krolełthwo iákie mo=
10: źne/ á iuź ie thák ma iákoby zá włafne łwoie/ gdy fie
11: trefi iżby ielźcze iákie potomłstwo krolewłkiego na=
12: rodu pozolťáło w krolełtwie onym/ á trefiło fie iżby iáki człowiek dzyelny oka=
13: zał fie z narodu onego/ tedy on połtronny krol zábiega temu/ á pilnie fie łtára/
14: iákoby ono potomłstwo krolewłkie á on narod zágubić mogł. Bo fie ná to pil=
15: nie rozmyłła/ iżby ták łnádnie vpáść mułiáła zwirzchność iego. Czo fie teź oto y
16: w tym Monárłze/ ná ten czás w żydołtwie będącym/ w tym Herodzie/ iáłnie o=
17: kazáło. A áczkolwiek to ielť rzecz przednieyłza miedzy inemi/ włźákoź ielźcze ielť
18: do tego wiele przyczyn/ ktore będą niźey nápiłáne. A iż ty łłowá Anyelłkie/ kto=
19: remi przełstrzezał Iozephá/ áby vłtąpił ná łtronę s Pánem náłzym/ łą tu ná po
20: czątku włpomionione/ tá ielť przyczyná: áby káždy wierny obaczył/ iáką Pan
21: Bog pieczą ma o tych ktorzy łą w opiece iego/ á nád ktoremi dzyerzy możną rę
22: kę łwoię. Co łzyrzey zrozumiełz s tey Ewányeliey łwiętey/ ktorą nápiłał Mát=
23: theułz Ewányeliłtá tymi łłowy. [grafika](#)

24: Gdy iuź byli odelźli Mędrczy/ thedy Anyoł Páńłki
25: vkazał fie Iozephowi przez łen/ mowýacz mu:
26: Włtań á weźmi dzyeciátko y z mátką iego/ á vłtęp
27: do Egiptu. Abowiem Herod pewnie będzie łzu=
28: kał dzyeciáciá thego/ áby ye zátráćić mogł. A po=

E

włtawłzy tedy

strona: 25v

Ná dzyeń Młodzyonkow

1: włtawłzy tedy Iozeph/ wzyał dzyecię y máthkę iego w nocy/ y
2: łzedł do Egiptu/ y był táb aż do łmierći Herodowey: á tho dla
3: tego áby fie tho było wypełniło/ czo było od Páná powiedzya=
4: no przez Proroká mowýacego: Izem ia z Egiptu wyzwał Sy(marg) **Hozeafł w xi.** (-)
5: ná łwoiego. Tedy Herod widząc iż był olźukan od onych Mę=

6: drczow/ rozgniewał sie bárzo/ á posławszy żołnierze kazał po=
7: bić wżytki dzyatki ktore byloy w Bethleem/ y we wżytkyey o=
8: kolicy iego/ á zwłazczá we dwu leciech y młodźe/ według o=
9: nego czáfu iáko był wypytał od Mędrkow. Thedy sie dopyero
10: nápełniło co iest powiedziano przez Proroká Ieremiaszá mo=
11: wiącego: Głos w Ramye słyfzan iesth/ łkanie płacz y nárzeká=(*marg*) **Ieremi. w xxxj.**

(-)

12: nie wielkie/ Rachel płącząc fynow swoich/ y nie mogła być po=
13: ciefzoná/ widzając iż ich iuż nie máłz. A gdy iuż vmárł Herod/ te=
14: dy sie záfię Anyoł vказаł Iozephowi w Egipcie przez sen/ mo=
15: wiącz: Włthań á weźmi dzyecię y mátkę iego/ á iuż idź do zye=
16: mie Izráelkyey/ ábowiem iuż są ci pomárli wżyfcy ktorzy łta
17: li o żywoth dzyecięciá tego. Kthory powławszy wzyął dzye=
18: cię y mátkę iego/ y przyšzedł do zyemie Izráelkyey. A vłłyfza=
19: wży iż Archelaus kroluie w żydoftwye ná mieyfcu Herodá oy=
20: cá swego/ bał sie tám iść. A będąc vpomioniony przez sen/ od=
21: šzedł w łtrony Gálileykye. A przyšzedłszy tám/ mieszkał w mie=
22: łcie ktore było zwano Názáreth. A tho dla thego/ áby sie było
23: wypeñniło co iesth powiedziano przez Proroki: Iż Názárey=(*marg*) **Iudicum xiiij. (-)**
24: łki będzie wezwan.

25: To iest historia zámordowánia thych dzyatek niewinnych. Słuchay=
26: że nacž sie tá dziwna łpráwá Páñłka łciągála gdyž on nigdy nicz bez
27: ołobnych á dziwnych táiemnic swych łpráwować nie raczy.
28: # Gdy iuż on chytry czárt obaczył z rozmáitego podobieñłhwá/ iż iuż przyłzło
29: ono święte plemię/ ktorego sie bárzo bał/ o kthorym mu ielźcze w Ráyu powye=
30: dziano/ iż miało zetrzeć głowę iego. Vłłyfzał też onę piołnkę/ ktora mu bárzo nie(*marg*)
w j. Moyze. wiiij. ka. (-)

31: łmáczna była/ gdy Anyeli łpiewáli ná powietrzu przy národzeniu iego/ dawá=
32: iąc chwałę Pánu Bogu ná niebie/ á opowiedáiąc iuż wieczny pokoy ná zyemi

33: ludzjom: Bárzo go było przed tą nowiną tefkno/ rozumiejąc temu/ iż ten obie=
34: cány pokoy ludziom/ wiele mu miał przekázić w mocy á w kroleftwie iego. Stá
35: rał fie iáko mogł áby był temu zábiegał/ áby fie zówždy mnożył rofterk á niepo
36: koy ná ziemi. Wfpomniał też sobie co mu było powiedziano: Iż chociay fie te=
37: mu świętemu plemieniowi nie będziesz mogł przeciwić/ ále fie będzysz przeci=
38: wił á będziesz gryzł á niščzył stopy iego/ to iest/ święte spráwy y náuki iego. (marg)

Czárt zówždy fwe/ spráwy przez złeludzi spráwuie. (-)

39: # A iż niewiedział kędy á iáko w to wkroczyć/ tedy rufzył onego ftárego fortelu
40: fwego/ iż on zówždy fwe spráwy przez złe ludzi/ kthorzy nie znáią boiáźni Bo=
41: zey/ zwykł spráwować/ podufzczył á podburzył onego złego á niefláchetnego
42: krolá Herodá/ przywodząc mu ná mył á przed oczy iego on ftrách/ iż iefli fie zía
43: wi ten nowy krol/ o ktorým fie iuż iáwne głófy roznióły/ o ktorým iuż y Pro
44: roctwá wfztyki ściągęły: tedy pewnie twoie kroleftwo y **zwirzność** [!] twoiá vpá
45: dnie. Y dodał mu tey rády/ áby go łzukał á mordował dzyatki/ nádzyewáiąc
46: fie s tego sobie wiele pożytkow vczynić. Ieden/ iż fie nádziewał s tego wielkye=
47: go záburzenia á rozlania krwye ná zyemi: Abowym wielka żáłość rodzicom/
48: gdy dzyatki przed ich oczymá bywáią mordowány. Tego fie theż pewnie ná=

dzyewał/

strona: 26

Ná dzyeń Młodzyonkow

Lift 26.

1: dziewał/ iż ty duřyczki ktore miály zeydź w grzechu pirworodnym/ pewnie fie
2: iemu dořtác miály. A to nád nawięřtze/ o to fie ftárał/ áby w tym zámordowá
3: niu tych dzyatek był záginał then nowo národzony krol/ przed kthorym bárzo
4: drżáá możność iego.
5: ¶ Ale pátrzay dziwney spráwy Páńfkiey/ iáko on káżdą rzecz ku dobremu koń=
6: cu przywieřć vmie/ á iáką tu řzpetną omyłkę řprofny czárt wziął: iáko iá y dziř
7: nád káżdym bierze/ kto iedno wiernie vfa Pánu fwemu. Abowiem nádzyewał
8: fie w mocy řwey mieć tych niewinnych duřyczki: A tego nie obaczył/ iż pan bog
9: wfzechmogący temu młodemu krolowi nowo národzonemu á miłemu řyno=
10: wi fwemu/ ty młode dworzány á to młode rycerřthwo/ iemu ku czći řpráwić á

- 11: prawie páłowác raczył/ ktorzy iuż ná rołkólznych mieyfcach á w ręku Pánfkich
12: czekáli y czekáią onego krolá fwoiego/ s kthorym ná potym wiecznych rádości
13: iego/ iáko wierni fludzy iego/ vzywác mieli. Bo im to było ielzche przez Ieremi
14: afzá obiecáno/ gdzie mowi ku mátkam ich: Przeftáncie od pláczu á otrzycie łzy (*marg*)

Ieremi. w xxxj. (-)

- 15: fwoie/ ábowiem fynaczkowie wáfzy wftaná á będą wam przywroceni/ á bę=
16: dzye wieczna zaplátá wáfzá y ich. Muiał był tego nie doczyśc fprofny czárt/ á
17: bárzo tu omylona nádzieią iego. (*marg*) **Czárt fie ftára ábi zácyerał wyerną náukę.**

(-)

- 18: # Abowiem ten chytry zły duch/ chociay iuż ielt porázon/ chociay iuż ielt ftárta
19: głowá iego/ y dziś y do fkończenia fwiátá/ nigdy nie przeftánie á nigdj fie w frá
20: funku fwym á w fwey zazdrości nie vfpokoi/ áby nie miał gryśc á przeftádo=
21: wác fwiętych ftop Páná tego/ ták iáko o nim powiedziano ielt/ tho ielt/ fwyę=
22: tych fpraw á fwiętych náuk iego. Bo y dziś gdziekolwiek baczy ty ftopy iego/
23: á wierną náukę iego/ wzędy ią záciera/ włzędy ią zánifzcza/ á poduľzcza rozmái
24: te Herody/ á rozmáite fálfzywe wymyflácze/ ktorzyby mocą á gwałthem rádzi
25: wynifzczyli á zácieráli fwięte fprawy iego/ obawáiąc fie/ iáko fie theż obawał
26: ten zły Herod/ áby nie zelzyli mocy á kroleftwá fwoiego: przebaczywłzy tego/ iż
27: ten Pan nie przyľzedł fie ftárác o fwiát y o kroleftwá iego/ ále fie przyľzedł ftá=
28: ráć/ áby nápełnił á ofádzić kroleftwo fwoie niebiełkie/ á rozfzyrzył flawę fwię=
29: tą y możność iego.

- 30: # Abowiem gdzyekolwiek ielt fwięta náuká iego/ thu iáwnie możelz báczyć/ iż
31: włzędy niľczy á zátłumia náuki á fprawy tego nikczemnego kroleftwá fwiátá
32: tego. Abowiem fwiáth fie kocha á podnoši w pychę/ á on włzędy vczy pokory:
33: Swiát fie kocha w łupiefthwie á w nábyciu/ á on włzędy vczy miłofierdzya:
34: Swiát wynoši ftany fwe/ vrzędy fwe/ zacności fwe/ á on rołkázuie: Ktho na=
35: więtfzy miedzy wámi niechay będzie flugá wáfz. A thák włzędy kole w oczy thy
36: nikczemne fprawce kroleftwá fwiátá tego fwięta náuka iego. Bo on vczy cí=
37: chości/ pokory/ wiáry/ ftałości/ fprawiedliwości/ wzgárdzenia fwiátá tego/ á
38: wabi do fiebie dobrowolnie włzytkich wiernych fwoich/ ktorzyby fie ták prze=

39: ćiwko iemu záchowáli/ á otwarza im dobrowolnie drogę do kroleſthwá fwe=

40: go á do oyczyzny ich/ coby im y to fwiát rad wydárł by mogł/ opowiedáiąc im

41: to/ iż to nie mogło być bez rády á bez pomocy iego. (*marg*) **Instrumentá czártowy**

ludzye złościwi (-)

42: # A ták tyć fą ſidła czártá ſprzećiwnego/ á toć fą ftáre figle iego/ iż on ząwždy

43: ma ty fwe Herody/ á ząwždy podfzczuwa á podufzcza ludzye fwiátá tego/ **przekłádáiąc [.]**

44: im przed oczy doczeſne roſkoſzy iego/ áby ząwždy burzyli á broili á mie

45: ſzáli fwiátem tym/ á przekažáli ludziom wiernym myſli ich/ ktorzyby ſie rádzi

46: ſtáráli/ áby ſie mogli doplátáć oney ftráconey oyczyzny ſwey/ cieſząc ſie tymi ſło

47: wy/ ktore fą tym niewinnym dziatkom przez Proroká obiecány/ á ſzukáiąc kro

48: lá ſwego á páłterzá ſwego/ opuſćiwſzy możnoſći y wſzytki nádzieie fwiáthá te=

49: go. A ták iż ten chytry wąż widzi iż iuż nie może nic vczynić zwirchnoſći krolá

50: tego/ ktory ſtárł głowę iego/ tedy przedię iáko może á kędy może/ ták iáko ieſt o

51: nim w Ráiu powiedziano/ gryzye á przeſláduie ſtopy iego/ to ieſt/ fwiętą náu=(*marg*)

w j. Moyze. w iij. (-)

52: kę iego á fwięte poſtánowienie doſtoynych ſpraw iego. (*marg*) **Nic fwiát nie może ieſli**

Pan nie dopuſćj. (-)

53: # Pátrzayże dáley/ iż tego przeſtrzegł Pan/ iż áni ſam ten Hetman tych ludzi te=

54: go fwiátá/ áni oni ſámi ktorzy fą iá inſtrumentá złoſćiwych ſpraw iego/ nic

55: nie vmieię áni mogą przećiwko mocy Páńkiewy/ iedno tákież poſpołu z nim gry

E 2

zą á zácie

strona: 26v

Ná dzyeń Młodzyonkow.

1: zą á zácieráię ſtopy iego á wolą fwiętą iego. Co to możeſz zrozumieć/ iż ſie to ie=

2: ſzcze okazało w dziecińſtwie Páná náſzego/ y w tych poráżonych młodych ryce=

3: rzoch iego. Bo chociaiy było woyſko poráżono/ ále krol zoſtał: poráżeni do czá=

4: ſu/ ále żywi wiecznym á roſkoſznym żywotem/ á roſkoſzuią teraz ſobie w nádziei

5: ſwoiey/ wiedząc iż máię krolá ſwego/ ktory ſie frodze pomſćił krzywdy ich/ á ie=

6: ſzcze ſie frozey będzie mſćił ná ſądzie ſwoim krwie niewinnych ſwoich/ iáko tho

7: ná wielu mieýfcach im obiecano ieft. (*marg*) ¶ **Záwždy stroża Páńfka nád wiernym.**

(-)

8: # Pátrzáyże dáley/ iáko to Pan thu ná lynu fwoim okázác raczył/ iż on záwždy

9: ma pilną ftraż nád wiernemi fwemi. Abowiem iáko tu Ewányelia powieda/

10: iż poślał Anioły fwoie áby go ftrzegli á prowadzili áż do Egiptu. Poślał przed

11: tym Mędrce ze złotem y z inemi dáry/ áby był opátrzon niedošťátek iego. Tá¿ke

12: y ty nieborac¿ku ktorykolwiek ćirpiłz przešťádowánie fwiátá tego/ á wiernie fto

13: iłz przy Pánu fwoim/ á wiefz iu¿ pewnie á wierzyłz/ iż iu¿ tá małz krolá fwego/

14: ktory nád tobą dzyerży mocną rękę fwoię/ iż iefli będziefz wiernie przy nim ftał/

15: iż y Anioły fwoie pośle ná wfpomożenie tobie/ y opátrzy wfzítki niedošťátki two

16: ie/ tá¿ iż fnádnie zrozumiefz/ iż nie dáremna ieft nádzieia twoia. **Abáwim [!]** to być

17: muři/ iż wierni nigdy nie mogą być bez pociechy fwoiey/ á niewierni nigdy nye

18: wyda pomłty fwoiey. Acz winnicą iego á kościoł s. zebránia iego muři być zá=

19: wždy przešťádowan do fkończenia fwiátá. A iefli thego vmiał przešťrzegác w (*marg*)

Owczárnia Páńfka nigdy záginác nie może. (-)

20: młodości fwoiey/ á okazał tho/ iż nikt nie może záginác bez woley iego/ á což o=

21: wfzem dziś/ gdy iu¿ dofyc vczynił woley Bogá Oycá fwego/ á dał fie zámordo=

22: wác dla wiernych fwoich. A kthemu pośiadł wfzýtki możności niebá y ziemie/

23: iu¿ owfzem chćiwiey á łáfkáwiefz będzie bronil tey wierney winnice fwey/ á ow=

24: czárniey fwoiey/ gdy iu¿ ftánęła w łáfcie iego/ tá¿ iż niechay fie kołyfze iáko chce/

25: nigdy fie bárzo zátoczyć á owfzem vpáść nie może. (*marg*) **Iáka yeft pocyechá**

wiernych. (-)

26: # Abowiem gdy obaczyłz iáka ieft pocyechá záchowaná tym ktorzy tu ná tym

27: fwiecie przešťádowánia ćirpią w niewinności fwoiey/ nic cie to nie ruży iż vy=

28: rzyłz ábo wfłyfzyłz/ iż fie co fprzećiwnege dzieie wiernym Páńfkim/ chociaby cie

29: theż y lámego co dolegáło. Bo wfpomni łobie gdy frogi Kaim zámordował

30: niewinnego Ablá brátá fwego/ iáko wnet Pan nie omieřzkał pilnie fie fthárác o

31: nim á pytać fie o krzywdzie á o niewinney krwi iego. A gdy fie Kaim záprzeć(*marg*) **w**

j. Moyze. w iiij. (-)

32: chciał/ powiedział mu Pan/ iż oto głós woła z ziemie ku mnie niewinney krwi

33: brátá twego. Tu iuz rozumiesz gdy sie ták pilnie o nim pytał/ iefli mu zořtáwił
34: zapłátę ie^g/ á obaczyłz iáką on pieczę ma nád wiernemi řwemi/ á to iefzcze w on
35: czás byli wřzyfcy w gniewie iego. A což owřzem dziś ktorzy řą odkupieni od nie
36: go/ á sřtáli sie przez wiárę řwoię wiernemi miłofniki iego. A nád nędznym Ka
37: imem iáko rořciágnął frogořć gniewu řwego/ ták iż iefzcze j dziś narod á potom
38: řtwo iego w okrutnym gniewie/ á iáko błędne po řwiátu sie tuła w nieřáfce ie^g.
39: Iáko teř ono był okazał nád Iozephem/ nád Tobiařzem/ nád Zuzánną/ nád Dá
40: nielem/ nád onemi trzemi bráty ktorzy gorzeli w piecu ognifnym/ y inych przy=
41: kładow wiele/ iż on nigdy nie opuřcza wiernych řwych/ á zwłářczá teraz thych
42: ktorim wziął wieczne przymierze v Bogá oicá řwego przez mękę řwoię/ á dzier
43: řy ná nimi mocną rękę řwoię. A iáko zálie záwřdy mřcił sie nád řprzeciwniki(marg) w

j. Moyze. w xlj.

☐ **Tobiařs w xj.**

☐ **Daniel w iij.**

☐ **Daniel w xij. (-)**

44: thych miánowánych y wřzyřkich wiernych řwoich. A iáko Dawid powiáda:(marg) w

Přalmie xvj. (-)

45: Strzeře ich iáko řrzenice oká řwego. Acř do czáfu dopuřci temu wężowi přeřlá

46: dowác á gryřć řtopy ich/ ále nigdy iemu zupelney zwirzchnořci nie dopuřci nád

47: nimi.

48: Iáko sie to ná Iopie y ná Páwle s. y ná wiele inych okazało. A iáko tu po=

49: tym ná řwiece wywyřřzona pociechá ich/ y iáko iefzcze będzie więcey wywyřřzo

50: na/ gdy będzie okazawał ná řładzie řwym mořnořć Bořtwá řwego. Tu dopirko

51: kářdy obaczy/ iáko to iefř dobrze vřác iemu/ á mocnie řtać przy mořnořci iego.

52: # Y iáko tu o tym y Ewányeliřtá dokłádáiąc/ przypomina Ieremiařzá Proro=

53: ká/ ktorzy z dawná opowiedáł přeřřádowánie wiernych Páńřkich/ kthore sie fi=(marg)

Ieremiařs w xxxj. (-)

54: gurowáło w tych niewinnych dziatkach/ powiedáiąc: Iř oto głos ná wyřoko=

55: řci řlyřzan iefř/ iż Rachel plákáła řynow řwych/ á nie mogła być pocieřzoná/

56: wřpomniawřzy ná to/ iż ich nie mářz. Ale řłuchay co wnet táme Prorok powie

strona: 27

Ná dzyeń Młodzyonkow

Liſt 27.

- 1: da słowy Pánfkiami: Iz przeſtań od płáczu á niechay ſie wfpokoią oczy twoye/
2: ábowiem zgotowaná ieſt zapłátá ſpráwy twoiey/ á zgotowána ieſth nádzyeíá
3: oſtáthecznym dniom twoim/ á będą návroceni ſynaczkowie twoi do kończyń
4: ſwoich. Támże wnet niżej máło opowieda o zyáwieniu krolá ich/ á o wſzytkich
5: rofkofzach wiernych iego. Iáko y Izáiafz mowi ku Pánu tymi ſłowy: Iz wiem (*marg*) **Ezaiafs**
w xxvj. (–)
- 6: cí ia Pánie iz ożywą vmárli twoi/ á zábici twoi powſtáną. A ták wſtępcie má=(*marg*) **Vmárli**
ſwięci ożywą ku wielkieu rádoſci. (–)
- 7: ło miłófnicy iego do przybytkow ſwoich/ á zavrzycie o ſobie drzwi pokoyow
8: ſwoich/ ábowiem oto okaże ſie Pan ſ ſwiętego mieyſcá ſwoiego/ á okaże ziemiá
9: krew niewinnych iego/ á dáley iey zákrywác nie będzie/ á Pan ſie iey pomſci/
10: nád mieſzkáiącemi ná zyemi. (*marg*) ¶ **Złych froga záplátá.** (–)
- 11: # A ták tu obácź iáką Pan pociechę wſzędę obiecować raczy wiernym ſwoim/
12: y iáko im to iuż wielekroć okázowác raczył/ y dziś wſtáwicznie okázowác raczy/
13: ktorzy iedno wiernie ſtoią przy ſwiętym imieniu iego. A iáko záfię frodze groźi
14: przeſłádowncom niewinnych ſwoich/ y iáko zawždy okázował nád nimi fro=
15: goſć gniewu ſwego/ y dziś zawždy okázowác raczy. Abowiem pythay ſie co ſie
16: ſtáło nád onym nędznym Kaimem/ iz zoſtał w gniewie á w przekłéciu Páná
17: ſwoiego/ y wyrzucił go od ſpołecznoſci ſwoiey/ á wczynił go błédnym á tuła=
18: kiem ná ſwiecie/ á w zły á w pogáńfki narod obrocił wſzytko pokolenie iego. (*marg*) **w**
j. Moyze. w iiij. (–)
- 19: Co ſie teź ſtáło nád Fáraónem/ iáko márnne zginął y ze wſzem woýfkem ſwo=(*marg*)
w ij. Moyze. w xiiij. (–)
- 20: im. Co ſie ſtáło nád Holofernuſem onym okrutnym Hetmánem/ ktory chciał(*marg*)
Iudith w xiiij. kapi. (–)
- 21: dobyć á zámordowác miáſto niewinne. Co ſie teź ſtáło nád onym drugim He

22: tmánem krolá Afweruá/ ktorý chciał zámordowác narod żydowłki/ á obiešíc(marg)

Hefter w viij. kap. (-)

23: Márdocheufzá niewinnego/ iż potym łam wifiał ná tey łzubenicy którą iemu

24: był zgotował. Abo co łie też sftáło y nád tym nędznym Herodem/ który był po=

25: mordował dzyatki ty niewinne/ naydzyełz nápiáno v Iozephuá ftárego Hi=(marg)

Iozepus Libro xvij. y xxiiij. (-)

26: łtoriká żydowłkyego/ y iákíe było nędzne dokonánie żywotá iego/ ták iż robacy

27: pádáli z márnegó ciálá iego.

28: # A iákoż tu niewierny zádrzeć nie ma/ łłyzác ty łtráźliwe przykłády/ ktore łie

29: zázwdy dzyáły nád łprzećiwniki Páńłkiemi. łłyzác też łrogie łentencie włze=

30: dy w píłmie łwiętyłm przećiwko łobie nápiáno. (marg) **Człowiek zły łpráwá**

czártowłká zły. (-)

31: # A ták obácż łie á kárz łie ráđzey cudzemi przygodámi ty niełzczęłny Herodzye

32: á ty złošćiwy Káimie/ to iełt/ ty kázdy grzełzny á złošćiwy człowiecze/ który frá

33: łuielz/ niłzczyłz/ á wćilkałz niewinnego/ łłuchay iż głos niewinnošći iego zázwdy

34: woła do Pána łwego/ á obácż iáká łtrażá á iákim murełm ogrodził niewin=

35: nošć iego/ y iáká iemu zapłátę á iáká też pomłtę łrogá tobie włzędý obiecuie.

36: Obácż łie obácż nędzniku/ iż to nie iełt moc twoiá/ y nie ktemu łie łciága przyro=

37: dzenie twoie/ iedno iż w tobie buia á pánuie moc onego okrutniká á onego wę=

38: zá który przełłáduie á káła łtopy niewinnego/ ku lekkošći Pána iego/ który łtárł

39: głowę iego/ á tobę robi iáko kárwem/ áby okazał w ofobie twey chytróšć łwá/

40: á moźnošć krolełtwá łwego. Obácż łie nieboracźku obácż/ á nie dáý łie chełźnáć

41: temu łprołnemu rołtruchárzowi/ który tobę toczy á obráca iáko chce/ á wydzie

42: ray łie kędy moźełz s tey opieki iego: ábowiem iełli łie nie obaczyłz/ pewno cie o=

43: łáđzi w krolełtwie wiecznyłh ciemnošći łwoich. A ták tu wyrozumiey nacźci=

44: by wyłzłá ta nędzna zwirzchnošć twoiá á moc łwiátá tego. ktorey thu ná máły

45: czás wżywałz/ gdyź pewno wiefz iż márne ma być dokończenie thwoie y wieczne

46: miełzkanie twoie/ á wciecz łie ráđzey do Pána łwoiego/ gdyź wiefz iż znajdyełz

47: přetkie miłolierdzie iego/ á ođłtęp od tego vmárłego á ołáđzonego krolá łwego

48: á łtań ráđzey pod tą chorągwiá/ ktryłh Pan á Krol zázwdy żywy iełt: á ro=

49: Ípomni fie ná coś ftworzon/ ábowiem ku czći á ku chwale iego/ á iemuś poślu=

50: bił wiarę fwoię/ á ty frodze lżyłz ftan fwoy y ftan Páná fwego/ ktory zákrywá=

51: iąc fie skrzydły fwemi/ dał dla ciebie rozlać krew fwoię. (marg) **Náwrocony vciefzy
wśzytko zebránie niebieskie.** (-)

52: # A gdy thák vczyniłz/ vciefzyłz ono towarzyftwo fwo=

53: ie kroleftwá niebieskiego/ ktorzy nád tobą wielką żáłość máią z vpadku twoie=

54: go/ á z rádością czekáią náwrocenia twego. Abowiem thy iedno olobą fwą ná=

55: wroconą wietfzabyś im pociechę vczynił/ niźliby tysiąc ípráwiedliwych przyść

56: do nich miáło.

E 3

A wy wier=

strona: 27v

Ná dzień Młodzionkow.

1: # A wy wierni ktorzy ítale ítoicie przy Pánu fwoim/ ciefzcie fie thż niewinną

2: ímiercią dzyatek tych/ á tą pociechą ktora im íeft y wam wśzytkim przez Pro=

3: roká obiecána. Ciefzćcie fie iż krol wálz á Pan wálz wiecznie żyw íeft/ ktory záw=

4: żdy gotuie á ípráwuie wam rádości wálze. Ciefzcie fie iż nigdy wierny być opu=

5: ízczon nie może/ á zaplátá iego nigdy końcá nie ma. A nic fie nie lękaycie w żad=

6: nym niebefpieczeńftwie fwoim: Bo niechay iáko chce fie wierny zákołyfze/ ni=

7: gdy vpáść nie może/ gdy ma nád sobą krolá á obrońcę fwego. A czekaycie pá=

8: íterzá fwego/ ktory/ iáko íam powieda/ zna głos owieczek fwoich/ á ten was do(marg)

Ian s. w x. kapi. (-)

9: wiedzye do wieczney owczarniey á do wiecznego kroleftwá fwego.

10: ¶ **Summá s tey Ewányeliey/ krotko ná náuki/ dla**

11: **lepfzey pámięci/ zebrána.**

12: # Przypátruyże fie tu pilno dziwney opiece y dziwney ípráwie Páńfkiey/ przecż

13: oná ku ktoremu końcowi co przywodzić raczy. # Tu napirwey ofárbował á

14: ogłosił zyáwienie á przyfcie fwe/ niewinną krwią niewinnych dzieatek/ okázu=

15: uiąc to/ iż niewinność á ferce czyłte/ íeft wśzythko kochánie iego á rofkofzy iego/ á

16: przedię ípełná zoftáły wśzytki pociechy ich y zapláty ich. Thák iáko tu o nich

17: Prorok powiáda/ iż máią zálie wftáć w rádości/ á rofkofzowác sobie s tym no=

18: wo zywionym krolem swoim. # Drugie/ iaką pociechę tu nam zoftawić ra=
19: czył/ y w ołobie świętey swoiey/ y w tych niewinnych rycerzoch swoich/ iż bez o=
20: páttrności iego żaden człek zginać ani vpáść nie może. Iáko Anyoł Iozepho=
21: wi rofkázuie o wftąpieniu iego. Iáko Prorok vpomina smutne mátki dzyatek
22: tych/ áby sie nie fráłowály. Nam dawáiąc náukę á pociechę/ iż káždy wierny
23: ieft w opiece á w pilney stráży iego. A iełliby też co nań przygodnie á nietrefnie
24: przypádko/ iż zówždy ieft łowita á hoyna zapłátá iemu zgotowána. # Trze=
25: cie/ iáko okrutnikom/ ktorzy łá iáko ínstrumentá zgothowáni ná przełádowá=
26: nie wiernych/ zoftawiona te frogá á okrutná pomstá á zapłátá ich. A stąd á=
27: bychmy sie strzegli/ żebychmy tymi ínstrumenty nie byli czárthá frogiego/ ow=
28: łzem ábychmy sie czynili niewinnemi/ á wiernemi rycerzmi Páná tego/ á czeká=
29: li tey hoyney zapłátý od niego/ y miłofierdzia iego.
30: # Pomożylz nam tedy tego náłz miłościwy Pánie/ á ty náłz nowo národzony
31: Krolu/ á wtwirdz w tákiey ftáteczności łercá náłze/ ábychmy cie Páná łwego
32: nigdy w żadnych niebełpiecznołciach náłzych nie odłtępowáli/ ále w tobye łá=
33: mym włzytkę nádzieię łwoię pokłádáli. A przeczekawłzy y przetrwawłzy ty łro
34: gie burzki á ty łrogie **nawáłność** [!] łwiátá tego/ ciebye Krolá á Páná łwe=
35: go w rádołci á z wełołym łumnieniem doczekáli/ á potym wedle o=
36: łietnic twoich łwiętych s thobą wiecznie w krolełtwie łwym
37: krolowáli. Co nam rácz dáć Boże włzechmogący á
38: Pánie náłz wiekom wiecznie błogolłá=
39: wiony/ Amen.

40: **Ewányelia Niedziele ktora by=**

41: **wa przed łwiętem Nowego Łátá. Ktorą nápiłá**

42: **Łukasz s. w ij. káp. Iáko poznáć mamy kto vpadá á kto**

43: **powłtawá w łáłce á w opiece Pánłskiey.**

44: # Oto ten połozon ieft iednym ná vpad/ á dru=

45: gim ná powłtánie etc.

Iużechmy

Ná Niedzielę
przed Nowym Látem.

Liŕt 28.

- 1: **I** Vzechmy ŕie obficie náŕlucháli/ iáko á dla
- 2: czego ten Pan náŕz Iezus Kriŕtus ná ŕwiát ŕie zyá=
- 3: wić raczył/ y iákie dziwne ŕprawy około zyáwienia
- 4: iego iuŕ po wŕzytkim ŕwiece dzyáć ŕie poczýnály/ y
- 5: co w młodej niewinnoŕci ŕwoiej poczýł iuŕ byŕ ŕprá
- 6: wowác około zbáwienia náŕzego. Bo y národzenie (*marg*) **Iáko to mamy rozumieć/ iŕ pan náŕz przyŕzedŕ iednym ná vpadek á drugim ná powŕtanie á ktorzy to ŕá. (-)**
- 7: iego/ y obrzánie iego/ y wŕzytki ine ŕprawy/ ktore ŕie
- 8: dzyály około niego/ bez wielkich tháiemnic ície ŕie
- 9: nic nie opuŕciŕo. Iáko to y tá dziŕieyŕza ŕpráwá nie
- 10: bez przyczýny nam íeŕt od koŕciołá ŕwiętego/ przed
- 11: oczy náŕze przełozoná. Iedno ábychmy to obaczyli/
- 12: iáko ten miŕoŕciwy Pan chciáł tho okázáć/ ŕe ŕie on miáł kámieniem obrázenia
- 13: ŕtác niewiernikom/ á opoká zgorŕzenia. A przeto ty ŕłowá thu ŕá ná poczýtku
- 14: záložone/ iŕ przyŕcie iego ná ŕwiáth nie moŕe być ináczey rozumiano/ iedno do=
- 15: brym á wiernym ktorzy go wiernie przyiác mieli/ ku wielkiej pocieŕze á ku po=
- 16: wŕtaniu. A złým á niewiernym ku wielkiej záloŕci á ku wiecznemu vpadkowi.(*marg*) **ij.**
- Ptotr w ij. (-)**
- 17: Acŕ on ták złým iako y dobrym tę ŕwiętá drogę y tę ŕwiętá ŕwiátŕoŕc otworzyć
- 18: y zyáwić przyŕzedŕ. A ŕnadŕ/ iáko ŕam powiedá/ íeŕcŕe więcey dla tych ktorzy(*marg*)
- Matth. w ix. (-)**
- 19: byli záginęli: á ocz kiedy go przyiác niechcieli. A ták iáko y Ian s. piŕze/ iŕ iedno(*marg*)
- Ian w j. (-)**
- 20: tym ktorzy go przyięli dopuŕciŕ ŕie zwác ŕyny Boŕemi. A ták tu moŕeŕz rozumieć
- 21: iŕ ŕie zyáwiŕ dobrym ná pociechę wieczná á ná powŕtanie. Iáko o thym máŕo
- 22: niŕzey będzey ŕzyrzey nápiŕfano/ y s tey Ewányeliey zrozumieŕz/ ktorá nápiŕfá Lu
- 23: káŕz ŕwięty tymi ŕłowy. **grafika**

- 24: **A** Byli ociec iego y mátká iego bárzo zádziwieni w
25: tych rzeczach ktore o nim były powiedáne. Y bło=
26: gośláwił im Symeon/ mówiąc ku Máriey mát=
27: ce iego: Oto ten iest poštáwion ná vpadek j ná po
28: wftáne wielom z ludzi Izráelskich/ y ná znak te=(*marg*) **Zachari. w xiiij.** (-)

E 4

mu ktoremu

strona: 28v

Ná Niedzyelę przed

- 1: mu kthoremu fie ma być fprzećiwiono/ A twoię włáfná dużę
2: przeniknie miecz/ áby były z rozmáitych ferc myfli ludzkye ob=
3: iáwiony. A była Anná Prorokini dzyewká Phánuelowá s
4: pokolenya Afser/ tá iuz była przetrwála wyele czáfow/ á mye=
5: fzkála z mężem fwym rokow fiedm od pánieńfthwá fwego/ á
6: była wdowá áż do lat ómńdzyefiát y czterzech/ nie wyfthępo=
7: wála s koścyoła pofty y modlitwámi wftáwicznie fłużacz we
8: dnie y w nocy: A thá przyfzedłzy tám teyże godziny/ wyznawá
9: lá tego Páná/ á opowyedála o nim wfzyftkim ktorzy oczeka=
10: wáli odkupienia w Ierozolimie. A gdy iuz wypełnili wfzyft=

strona: 28v

- 1: ko wedle zakonu Pánfkiego/ wrocili fie záfię do zyemie Gáli=
2: leyfkyey do Názáreth miáftá fwego. A dzyecię ono roflo á by=
3: ło wtwirdzone Duchem fwiętym/ y nápełnione mądrości/ á lá=
4: fka Boża była przy nim.

- 5: **S** Práwá tá o Pánu náfzym ktorás tu fłyfzał s tey Ewányeliey s. dzyála
6: fie przy ofiárowániu Páná náfzego/ gdzie fie tám było ná ten dziw no=
7: wy wiele rozmáitych ludzi zbiegło/ rozmawiaiąc fie s fobą/ przypomi
8: náiąc fobie Proroctwá/przypomináiąc fobie ty dziwy ktore fie około ⁸⁰nie⁸⁰ dzia
9: ły. Ták iż w onym zámiezfániu/ iáko Ewányelia fwiádczy/ y mátká fwięta ie=
10: go/ y on Iozeph náznáczony opiekun iego/ y ini wfzyfcy krewni ich/ práwie fie

11: byli ządziwowawfzj zumieli/ fłifząc dziwne rozmowy á dziwne powieści o dzie
12: ciątku o onym/ á przypátruiąc fie nie tenli to iuż ieft/ ktory z dawná fwiátu/ ná
13: odkupienie iego/ obiecan y prorokowan był. (marg) **Wiára kážda z ządziwowánim**
bywa. (-)

14: # Nie rozumieyże temu áby to ządziwowánie rodzicow iego miáło być z iáką
15: wątpliwofcią wiary/ bo byli dobrze fwiádomi dziwnego poczęcia y národze=
16: nia iego/ y wfzythkich fpraw około niego/ bo záfwdy był ná ręku ich/ y záfwdy
17: przed oczymá ich. Ale to ządziwowánie ich przyfzło im z wielkiej rádości ich/ á
18: z wielkiej pociechy ich/ iż narodowie ludzcy iuż z dáleká poczęli poznawác fwię
19: te Boftwo iego. Iákoż y kážda wiára człowieczá/ á zwáfzczá pociefzliwa/ po=
20: fpolicie bywa z nieiákim podziwowánim á z vrádowniem fercá człowiece=
21: go. Abowiem iáko fie nie mieli ządziwowác/ áno fie iedni zbieżeli około Anny/
22: prorokiniey/ kthora bárzo náuczona w zakonie bylá/ im dowodziłá pi=
23: fmem y Proroki/ iżci to iuż ten ieft ktory nam obiecan był/ á iż fie iuż wypełniły
24: wfzytki pífmá/ ktore o nim nápiśáne były. Zbiegli fie też drudzy około fwiętego
25: ftárcá á Proroká onego Symeoná/ o kthorym wiedzieli iż miał tę obietnicę od
26: Páná Bogá/ iż nie miał vmrzeć áż miáły oglądác oczy iego obiecánego zbáwi=
27: cielá/ kthory dzierzác go w kofciele ná rękach fwoich/ wielkim głósem wołá á
28: wyznawá/ będąc nápełniony Duchá s. iżci iuż then ieft/ á iuż go oglądáły oczy
29: moie. Iáko o tym będzie fzyrzey nápiśáno ná dzień fwiętego ofiárowánia iego.
30: # A iákoż fie tu tedy z wielką rádością nie mieli ządziwowác oni fwięći rodzicy
31: iego? ták iż obaczywfzy to on fwięty ftárzec Simeon/ błogofłáwił im: á zwáfz=
32: czá fwiętey mátce iego/ iż tego doczekáłá iż fie wedle obietnic Prorockich okazá=
33: ło to fwięte plemię s pokolenia tego/ wiedzącz iż oná pófzłá z domu Abráámo=
34: wego/ Izáákowego/y Dawidowego/ktorym to był Pan Bog záfłubił/ iż z na=
35: rodu ich miáło fie okazác to s. plemię á ten fwięty zbáwiciel pokolenia ludzkie⁸⁰ (marg)

Prorochwo Symeonowe. (-)

36: # Słuchayże pilno co tu zá fłowá on fwięty Prorok/ widząc ták zátrożone o=
37: ny rodzice iego/ o nim głófnie powieđáł. A tu im iefzcze mógł dodác wiefzzego
38: podziwienia/ y wiefzzego rozmyślenia o nim/ gdy mowił do mátki iego: Otho/

39: wierz mi iż to dziecię iest sie zyáwiło á iest poſtháwiono ná wielki vpadek y ná

40: wielkie powſtánie rozmaítym ludziom/ y ná znáktemu komu sie włáwnie ma

41: być ſprzećiwiono/ A twoię włáfną duſzę muſi przeniknąć miecz/ ábowiem prze

zeń będą zyá

strona: 29

Nowym Látem.

Liſt 29.

1: zeń będą zyáwiony rozmaíte táiemnice á zákritość ſercá ludzkiego. O krothkieſz

2: to ſłowá ále węzłowáte/ iáko ono zowia/ A dziwne tháiemnice w thych ſło=

3: wiech Duch ſwięty o tym dzieciátku zyáwić raczył. (marg) ¶ **Komu przyſzedł Pan náſz ná vpádek/ á to iest napirwey czártowi.** (–)

4: # Bo iáko tu ſłyſzyſz co ten ſwięty Prorok powieda: Iż ten położon iest ná po=

5: wſtánie y ná vpadek wielu narodom. Pátrzayże á pátrż pilno/ wiele ſtanow á

6: wiele narodow wzięło vpadek przez to ſwięte zyáwienie iego. Abowiem vpá=

7: dło napirwey kfiązę ſwiáthá tego przed nogámi iego/ á poráżona á zwiázána

8: zoſtáła márna moc iego/ á zelżono iest kroleſtwo iego y zwirzchność iego/ ktorą

9: on miał nád narodem ludzkim/ gdy iuż przyſzedł on krol obiecány/ ktory miał

10: zetrzeć głowę iego. Iáko ſam o tym w oney Ewányeliey powiedał o onym mo(marg)

Lukafz w ix. kap. (–)

11: carzu ktory obronnie á mocnie ſtrzeże drzwi ſwoich/ A gdy przydzie możnie=

12: ſzy/ tedy y onego mocarzá y wſzytki páłace iego zwoiuie. Co ſie to wſzytko ſtá=

13: ło przez tego mocarzá á przez tego Pána náſzego. O ktorym z dawná powye=

14: dał Dawid/ iż miał wynieſć iáko obrzym ku ſpráwowániu drogi ſwoiey: A iż(marg) **w Pfalmie xviiij.** (–)

15: od fámey zwirzchności niebá był początek wyfcia iego. (marg) **Vpadek ſmierći wieczney.** (–)

16: # Vpádlá teſz przed nim ſmierć oná wieczna/ ktorą záwždy márlí przodkowie

17: náſzy/ będąc w onym przekłéciu Páńſkim/ á ſzli ná wieczne potępienie/ ktorzy

18: nie wierzyli ſwiętemu przyſciú iego. Abowiem on powieda: iż iuż od tego czá= (marg)

Ezechiel w xxxiiij. (–)

19: Iu niechęć śmierci grzesznego. Powieda też ná drugim mieyscu: iż kto wierzy w(marg)

Ian w viij. kapi. (-)

20: mię iż nigdy nie zginie ále będzie miał żywot wieczny. Tu iuż możesz rozumieć/

21: iż śmierć taka nád żadnym mocj nie ma/kto sie iedno ozywa iego świętym imie

22: niem. Abowiem iuż iest stártá á vpádłá przed mocą iego. Vpádłá też wšytká (marg)

Vpádłámoc piekielna. (-)

23: piekielna moc/ ták iáko o thym Dawid powieđał/ iáko mieli Anyeli wołáć ná

24: kfiáżetá piekielne/ áby otworzyli brony swoie/ ábowiem thám chce wnidz Krol

25: chwały. A gdy sie mieli pytać coby to był zá krol chwały/ tedy im powiedzyna=(marg)

w Pŕalmie xxij. (-)

26: no: Iż Pan Bog mocny á możny tęć iest ten krol tey chwały. A ták tenći to iest

27: krol/ o którym wšyscy Prorocy powieďáli/ iż ten miał powoiowác thy wšytki

28: ŕprzećiwniki náłze/ bo tego żaden mocarz ziemski nigdy dowieść áni vczyńić nie

29: mógł. wŕpomniawšy to á zádziwowawšy sie temu/ mowi:

30: Ták iż Apoštoł s. (marg) 1. **Korynt. w xv.**

: Hozeas w xij. (-)

31: Gdzie iest teraz o śmierci żądło twoie/ gdzieś podziáło piekło możność swoię? A

32: bowiem wšytki mocy vpáść mułiáły przed mocą tego świętego boštwá iego. (marg)

Vpádli niewierni pod nogi iego. (-)

33: # Pátrzayże iefzcze kto dáley vpádł przed tą świętą możnością iego: A tu sie wię

34: cey nákarác á obaczyć możesz. Abowiem vpádł przed nim on zły á niewierny

35: narod ludzki/ ktoremu sie dziwne widziáło to święte przyłcie iego/ á bárzo przy

36: kra náuká iego/ ktora sie im bárzo niepodobna widziáłá/ áby oni mieli opuścić

37: zakony swe/ ofiáry swe/ wítawy swe/ obyczáie swe/ w ktorých iuż byli ták wtwir=

38: dzili wiáre swoię/ iż bez nich żadney łáłki sobie nigdy zyednáć nie mieli. A on im

39: powieđał/ iż niczego inšzego pátrzyć nie chcial/ iedno łercá wiernego á pokorne

40: go/ ktoreby práwie dufáło á wierzyło iemu: A on tákiego káždego dziwnie cią=

41: gnał do siebie/ iuż bráćifzkem/ iuż fynáčkiem/ iuż miłofnikiem názywał/ iuż dzi=

42: wne obietnice obiecowáł/ ták tu ná tym ŕwecie/ iáko y po śmierci. A což gdy te=

43: mu niewierny narod ludzki nigdy wierzyć nie chcial/ więczey dufáiąc wymy=

44: słom śwym/ niżli łczyrey prawdzie iego. Acz ie s tego Prorocy wielokroć nápo(marg)

Ezaiafs w i. kap. (-)

45: mináli á frodze przełtrzegáli/ iż sie Pan Bog w takich służbach nie kocha/ ied=

46: no pátrzy czyłtego á łkrułzonego fercá á niewinney myfli iego/ á iż tho iest naw=

47: dzieźchnieyfa ofiárá iego: A ci ła [!] vpádli przed przyłciem iego/ iż nie słucháli pra(marg)

Pan Bog nawęczye pátrzy ferczá wiernego. (-)

48: wdy łczyrey á náuki iego/ á trudno sie máią czym obronić czáfu łrogięgo ładu

49: iego/ iż go poznác á przyiac niechcieli/ takéż y náuki iego/ gdyż im o tym iáwnie

50: y Prorocy powiedáli. Iáko im to y łam poym powiedział: Iż wy w tych grze(marg) **Ian**

s. w viij. kap. (-)

51: choch wálzych á w tym niedowiárltwie wálzym wiecznie pomrzeć mułcie. (marg) **Iefzcze**

ci węczye winni czo go poználi á nie wierzą (-)

52: # Coż rozumieł sie tá łrogość łciágnie nád tymi ktorzy go byli iefzcze prá=

53: wie nie poználi. Coż my rzeczemy niedołzli Krzełciáni/ ktorzy sie tylko przezwi=

54: łkiem á máło łkutkiem możemy zwác Krzełciány/ ktorym iest iáwnie ten Kry=

55: łtus obiáwion y łwięta náuka iego/ á kthoremuchmy mocnie połlubili dzieźce

56: wiáre łwoię. A tak obácźmy sie iedno włyłcy/ wiele nas takich Krzełciánów

iest/ ktorzyby=

strona: 29v

Ná Niedzyełę przed

1: iest/ ktorzybychmy wiernie dzieźzeli then łlub iemu/ á práwie łtali przy łwiętey

2: náuce iego. Abowiem ten sie włáwnie ma zwác Krzełciáninem/ktory mocnie

3: łtoi przy Kríłtufie á przy náukach iego. Ano łnadź teź iáko y ci żydowie/ ktorzy

4: więcey dułáli zakonóm łwym/ wymyłłóm łwym/ á vłtáwám łwym/ takéż sie

5: y my z nim obchodzimy: Bo v nas płátnieyfa kápica/łromnicá/bylicá/odpu (marg)

Płátnieyfe v nas wymyłły/ niżli ferce wierne. (-)

6: łty/ łuchoty/ kádzidło/ kropidło/ niżli łczyre á dobrothliwe łłowá iego/ gdyż on

7: niczego inego nie potrzebuie/ iedno áby sie obaczył nędzny człowiek/á náwrocił

8: sie w vpadku łwoim do niego/ á ofiárował mu pokorne ferce łwoie/ á niewin=

9: ná mył łwoię. A on go przyiáwłzy w łáłkę łwoię dopirko włyłtko chce wdzye=

- 10: cznie przyjmować od niego/ cobykolwiek potym vczynił ku czći świętey iego.
11: A ták tkni kázdy powinności swoiey/ iefli fie ták zachowywałz przeciwko iemu/
12: á boy fie ábyś tákież nie vpadł z niewiernemi/ o ktorých tu ten święty Prorok po
13: wieda: Iż wiele ich ma vpásć przed przyściem iego. A toć pewnie łą ći kthorzy
14: nie przyięli iego/ y świętey náuki iego/ chociay do fwego włáfnego przyšzedł/ iá=
15: ko o nim Ian święty piŕze. A rádŕzey przy onych ſtań ktorzy go przyięli á wier=(*marg*)

Ian s. w j. kap. (-)

- 16: nie vwierzyli iemu/ iż fie im dopuścił zwác fynmi Bożymi á bráćifzki swoiemi.
17: A oŕzegay fie tey ſentenciey/ ktorą niewiernym/ iákoś ſłyŕzał/ powiedzwał: Iż
18: wy muście pomrzcć w grzechoch ſwoich. (*marg*) ¶ **Nád męką niewiernych wielką**
zálość ma mieć s. mathká Páná náŕzego. (-)

- 19: # Abowiem ſłuchay co ten błogóſławiony Simeon mátcie świętey iego powie
20: da: Iż przydą czáły iż miecz zálościwy **brzeniknie** [!] ſerce twoie. Nie tákci iey O tym
21: wiele przy męce **ięgo** [!] powiedział iż ią to potkác miáło/ bo wiedzyáła iż ią dobro=
22: wolnie przyiác miáł: wiedzyáła teŕ záfię iż ciáło ſwe ożywić miáł: wiedzyáła teŕ
23: iákich rádości przy nim wiecznie vżywác miáła. Ale więcey iey o tym proroko
24: wał/ gdy miáła widzieć narod ludzki niewierny/ dla kthorych on rozláł krew
25: ſwoię/ ták vdřęczony á ták vpádłý zá ſpráwiedliwoſcią iego/ iż ná ten czás nád
26: nimi iáko miecz zálościwy ma przenikác ſerce iey. Y dołóżył iey tego/ iż fie then
27: twoy fyn zyáwył ná znák komu fie ma być włáfnie ſprzeciwióno. Abowiem zá
28: wždy miáł vmiłowác wiernego/ á ſprzeciwić fie niewiernemu. Ták iákoby tho
29: y kázdemu wiernemu przyſłuŕzáło ſprzeciwić fie niewiernemu/ á vpominác go
30: s tego/ áby przeſtał niewiáry swoiey/ á ſtánął wiernie przy Pánu ſwoim. (*marg*) **Kázdy**
ma vpominác bliźniego fwego w vpakuie^{gº}. (-)

- 31: # Abowiem kázdy wierny włáfnie fie ma rozzálić vpadku bliźniego fwego/ á
32: kędy może w tym podpirác iego. Gdyŕ wŕzytek zbor niebieſki/ iáko o tym piŕmá
33: ſwiádczą/ wielkiey zálości vżywa nád vpádłým człowiekiem/ y nád ktorým fie
34: ma roſciągnąc ſpráwiedliwoſć Páníka zá niewiárą iego: Iáko y ten Prorok s.
35: thu o tym powieda błogóſławioney mátcie iego. A iákiey teŕ záfię rádości vży=
36: wáią wŕzyłcy Anyeli y wŕzytek zbor niebieſki/ nie tylko nád wielkim pocztem ná

37: wroconych: ále/ iáko pílmá powiedáią/ nád namnieyŝym nędzniczkiem ktory(marg)

Lukaŝ w xv. kap. (-)

38: ŝie iedno vzna w vpádku ŝwoim/ á náwroći ŝie ku Pánu ŝwoiemu. (marg) **Iáko znáczne máią być tháiemnice káždego. (-)**

39: # Abowiem ŝluchay czego teŝ tu ten s. Symeon dołóżył/ iż przez te⁸⁰ Páná miá

40: ły być káždego ŝercá táiemnice obiáwiony. Thu rozumiey iáko máią być obyá=

41: wiony: Abowiem gdy wŝlyŝyŝ ŝczyrą prawdę iego/ ŝczyre ŝłowá iego/ á wier=

42: ná náukę iego/ á vyrzyŝ człowieká ktory ŝie viołł zá wymyŝly ludzkiemi/ á zá

43: wŝtáwámi ŝwiátá tego/ wymyŝláiąc ŝobie nowe wiáry/nowe wŝtáwy/nowe ná

44: bożeńŝtwá/nizli ieŝt wola á roŝkazánie Páná tego: thu iuŝ zrozmmieŝ/ iż ieŝt od=

45: kryta táiemnicá ŝercá iego/ á obzczyŝ ná co ŝie ŝciąga pokryta myŝl iego. Bo iá

46: ko ŝam Pan powieda/ iż nie koŝdy kto woła zá mną pánie pánie wnidzie do kro

47: leŝtwá moiego/ ále ten owŝzem rychley ktory czyni/ pełni/ á náŝláduie woley mo

48: iey. To ieŝt ná ty przymowká/ ktorzy iáko Licemiernicy tylko poŝtáwámi ŝwoi(marg)

Mattheuŝ w vij. (-)

49: mi á wymyŝly ŝwoimi okázuią nabożeńŝtwo ŝwoie/ á ŝerca ich dáleko ŝą od Bo

50: gá. Toć ŝą ci wláŝnie/ iáko tu Ewányelia powieda/ iż im ten Pan przyŝedł ná

51: znák/ ktorym ŝie ma być ŝlufznie ŝprzećiwiono/ á ktorzych miáły być obiáwiony

52: ty pokrytoŝci ŝercá ich/ á ty potáiemne wymyŝli ich. A tákim káŝdy wierny ŝlu=

53: ŝznie ŝie ŝprzećiwic ma/gdi iuŝ obaczy ty zákrytoŝci ŝercá ich/ lituiąc vpádku ich:

54: A przywodząc iáko błędne owce ná taką drogę/ iákąby mieli ŝzukác wiernego

55: páłterzá ŝwego. Abowiem ieŝli ŝie nie obaczą/ á ieŝli ŝie ták vnoŝic będą/ prozno

go winowác

strona: 30

Nowym Látem.

Liŝt 30.

1: go winowác máią iż tu przydzye zá vpád ich/ ták iáko thu o nim Symeon po=

2: wieda. Bo im nic winien nie zoŝtánie/ gdyŝ im dał náukę ŝwiętey woley ŝwoiej (marg)

Prozno Páná winowác gdy ŝie ŝam kto obaczyć nie moŝe. (-)

3: gdyŝ ie do ŝiebie wabi/ dziwne á rozmáite im dobrodzieyŝtwá obiecuiąc/ thym

4: ktorzyby wiernie náŝláadowáli ŝwiętey woley iego: opowiedáiąc teŝ frogoŝc gnie

5: wu łwego y pomstę/ tym ktorzyby nie vwierzyl iemu. A což gdy nie pomoże á=
6: ni prośbá á groźbá/ nielza iedno fie będzie muiał rozłędzić z nimi/ á okazać to
7: iáko tu Prorok opowiedział/ iż złym á niewiernym przyłzedł ná vpadek wiecz=
8: ny/ á dobrym á wiernym łwoim/ ná rádość á ná pociefzenie wieczne. (marg) **Ktorzi
práwie źli máią być rozumiani.** (-)

9: # Abowiem iáko Apoštoł powieda/ iż on vmie zárownác odpłátę dobrym/ á
10: ze złem záchował łobie pomstę czáfu ładu łwoiego. Obáčźze ktore on to złymi
11: zowie: Ielzczeń nie to práwie źli ktorzy tu vpadáią w żywocie łwoim/ á przełtę=
12: puią czálem wolą á rołkazanie iego/ á potym vznawłzy fie vpadáią przed nogi
13: iego á náłładuią łwiętego miłofierdzia iego. Ale to łą v niego práwie źli/ ktho=
14: rzy nie wierzą iemu y łwięтым náukam iego. O ktorych łam powiáda: Iż kto=
15: rzy nie vwierzyl iuż łą oładzeni. Abowiem ci nie vwierzylzy iemu y łwięтым
16: náukam iego/ ná co inłzego łtroią wymylly łwoie/ wynalálki łwoie/ niźli ná tá=
17: ką chwałę iákiey on potrzebuie od nędznego człowieká. A ielzczeń ktemu niekto=
18: rzy/ iáko wilcy drapieźni/ odwodzą od włáfnego páłtwilká łwiętey woley iego
19: wierne owieczki iego/ połtáwami á wymylly łwoiemi. Iáko nas od nich ielzczeń
20: y Izáiałz Prorok przełtrzełł/ vpomináiąc nas łłowy Páńłkiemi: Iż nie boy=(marg)

Ezaiás w Ij. kap. (-)

21: cie fie potępy ludzkiey á wymylłow ich/ ábowiem ty iáko łtárą łzátę czyrwł zni=
22: łczy/ á iáko wełnę mol pogryzie ie/ ále zbáwienie moie ná wieki będzie/ á łprá=
23: wiedliwość moiá od narodow w narody. (marg) **Komu Pan przyłzedł ná powłthanie.**
(-)

24: # A ták tu fie káždy tkni/ iáko to ielł dobrze chowác wiárę Pánu łwoiemu/ á ni
25: w czym nie ołłtępowác wierney náuki iego. A vwał to łobie káždy wierny krze
26: łciáńłki człowiecze/ w iákim błogolłáwieńłtwie chodilłz ielłi wiernie łtoilłz przy
27: Pánu łwoim/ á náłładuielłz łwiętey náuki iego. A kochay fie w tym co thu Duch
28: ł. pociefzyciel twoy powieda tobie przez vłtá łtárcá tego Symeoná ł. Iż then
29: Pan tobie ma przyłć ná powłtanie twoie/ gdyż tho iuż pewnie wiefłz/ żełł nigdy
30: łam powłthác nie mogłł/ byłł byłł nie vwierzylł iemu. Abowiem on gdyłł mu iuż(marg) **Pan
záłtápił vpadek nędznego człowieká.** (-)

31: poślubił wiarę swoję/ wziął cie za oblubienicą swoję/ y wziął na się vpádek twój/
32: á wšytko za cię zapłacił á wypełnił Bogu Oycu swemu/ czegoś ty nigdy vczy=
33: nić nie mógł/ by była nie tá święta łáfká iego. A gdyżes sie iuż śstał takim miło=
34: śnikiem iego/ á będziesz náśládował świętey woley iego/ iuż sie wypełnią nád to=
35: bą wšytki obietnice iego/ iużes sie śstał bráćiszkciem iego/ á synem Bogá Oyczá
36: swego. Iuż do ciebie przyść obiecuię/ á wdzięczne miefzkánie swoie według Bo(marg)

Pociechy wiernych. (-)

37: śtwá swego/ y z Bogiem Oicem/ y z Duchem s. v ciebie vczynić chce/ y iuż cie od
38: káżdego niebepieczęśtwá bronić chce. Iuż cie do rownego dzyału w krole=
39: śtwie swoim przypuśzcza. Iuż sie nie lękaý áni czárta śprzećiwniká swego/ gdyż
40: wiesz iż małz takiego Páná/ przed którym on nic nie vmie: A przyśzedł tu ná vpa
41: dek iego iáko niewiernego swego. Iuż sie nie lękaý áni śmierći/ áni śádu frogye=
42: go iego/ gdyż wiesz iż zásię ma być ozywione ciáło twoie/ á nie thákie iákie teraz
43: ieśt/ ále iáko písmá powiedáią/ iż przy nim śtániesz ná obłoku iáko ślóńce czáfu (marg)

Hozeaf w vj. kap.

⌘ Sapientie w iij. (-)

44: frogiego śádu iego/ pátrzáiąc ná frogą pomśtę niewiernych iego/ pátrzáiąc teź
45: ná wieczną rádość á zaplátę swoję/ ktorą wiecznie ośięgnąć małz za tey kęś ne=
46: dzney wiáry twoiey/ ktorás mu tu dzyerzał przez máły czás za żywotá swego.
47: A iákoż go tedy odtápic á iákoż go tedy nie náśládowác? á on nie tylko thymi
48: wiecznemi zaplátami opátruie wierne swoie/ ále y thu w tym nędznym żywo=
49: cie dziwnie sie opieka imi: tak iáko Dawid/ Sálomon/ y inśzy Prorocy święći o
50: thym świádszą/ iż y bogáctwá y pocźciwośći máią być w domach ich/ y w po=(marg) **w**

Pfalmie Cxl. (-)

51: tomśtwie ich. A ná koniec y Anyołom przykazał/ áby śtrzegli namnieyśzego po
52: śtápyenia ich. (marg) **w Pfalmie xx. (-)**
53: # A tak tymći to przyśzedł ná tę pociechę á ná to powśtánie o którym tu ten Sy
54: meon powieda/ tak tu ná tym swiecie iáko y ná onym. A ty błogóśłáwieńśtwá
55: wšytki okażą sie nád tymi ktorzy vwierzyli iemu/ á mocnie śtoią przy świętey

strona: 30v

Ná Niedzyelę przed

- 1: woley iego. A ták iákoż fie tu nie mařz rořkochać káždy Krześciáńki człowiecze
2: ktory mocno řtoiřz przy Pánu řwoim/ gdy iuż to řłyřzyřz/ iř on tu przyřzedł ná
3: powřtánie twoie/ á ná rozmnożenie káżdey pociechy twoiey.
4: # Coż thy zářię rzeczęřz niewierniku/ kthory fie tułářz iáko błędny vnořzy fie zá
5: řwiátem tym/ máło dbáiąc o ták dobrotliwego Páná řwoiego/ Máło dbáiąc
6: o to/ ábyř řzukał miłofierdzia iego/ przekłádáiąc řobie więcej kochánie tego řwiá
7: tá/ nic o tym nie myřląc/ co fie s tobą/ iáko z niewiernym á z niedbálym/ po má=
8: řey chwili dzyać będye. A ieřli řtánieřz pořpołu s tymi/ktorym tu przyřzedł ten
9: Pan ná pomřtę á ná vpadek ich/ náđ ktoremi wielkiey żáłořci vżywa wřzyřtko
10: zebránie niebieřkie/ ták iáko tu řłyřzyřz/ iř y mářce iego řwiętey/ rozżaliwřzy fie v=(*marg*)

Niewyernemuby wlánie miał przeniknąć miecz boleřci. (-)

- 11: padku ich/ iáko miecz boleřci przenika řerce iey. Tobieby thobie nęđzniku miał
12: przeniknąć ten miecz boleřci řerce twoie/ gdyż ty obaczywřzy tákie dobrodzyey=
13: řtwá od Páná řwoiego/ ođřępuieřz go y řwiętey woley iego/ á nářláduieřz řwiá=
14: tá tego/ nic niedbáiąc o řwięte miłofierdzie iego/ nic nie lituiąc oney niewinney
15: krwi iego/ ktora ieřt náđáremnie dla ciebie przelaná/ gdyżeř niewdzięčen tego
16: A gdyż cie ruřzyć nie może rozmáite dobrodzieyřtwo iego á wdzięczne obietnice
17: iego/ przecż cie wřdy nie ruřzy ten řtrách/ o ktorym tu řłyřzyřz/ iř on tu przyřzedł ná
18: vpadek twoy á ná pomřtę tobie/ y tym wřzyřtkim ktorzy ták iáko y ty nie duřáią
19: iemu. Bo iáko dobrotliwy ieřt/ ták też y řpřawiedliwy. A iáko piřmá powiedá= (*marg*)

Do Zydow w x. ka. (-)

- 20: ią/ iř řtrářzliwa ieřt rzecz wpařć w mořne ręce iego: ábowiem pářzay o czći idzie (*marg*)

Mála rořkofz docześná ieřli źle dokonánie. (-)

- 21: Bo nie kochay fie w tym iřći tu řwiát keř pořłuży á pořzcześci zá dořwoleniem
22: iego/ á czći będye po tym/ ieřli będyeřz chodźił w niełářcze iego przed oblicžno=
23: řcią iego/ á iř ma być márne dokończenie twoie/ iáko fie to wielkroć iuż náđ ine
24: mi okazało/ á iř potym mařz być wiecznie wyrzucon/ iáko niewierny/ od oblicz=
25: nořci Páná řwego/ y od rořkofzy wiernych iego/ á potym mařz być przyłączon w

26: towarzyſtwo tych/ ktorym on ná vpadek przyſzedł/ á potym wydan ná okrutne

27: á ná wieczne mieſzkánie nędzneo żywotá/ ktory ieſt zgotowan niewiernym iego. (*marg*)

Prze kęsz roſkofzy źle być w gniewie Páńskim. (-)

28: # A ták vlituy fie ſám ſiebie/ á roſpomni co to ieſt/dla they kęſá nędzney roſkofzy

29: ſwiátá tego/ odſtąpić od ták wdzięcznego Pána ſwoiego/ y od ták obfitego kro=

30: leſtwa iego/ á nie ſzukác miłofierdzia iego. Abowiem ná cięć to nieboraczku thá

31: przymowká/ iż fie ten Pan okazał ná znák tym/ ktorym fie ma być właſnie ſprze

32: ciwiono: A iż fie nie może zátháić zákrytość ſercá twoiego/ ábowiem fie wźędy

33: ſprzećiwi ſwięta náuká iego/ pokrytym ſprawam twoim. Obáczże teź tho/ ieſli

34: fie nie vznaſz/ iżci Pan twoy tobie nic winien nie zoſthánie/ gdy cie przeſtrzega/

35: gdy cie nápomina/ ták przez Proroki iáko y ſłowy ſwemi: á iż nic nie dbaſz á nie

36: ſzukafz miłofierdzia iego/ iż on teź wypełni nád toba **tęn** [!] vpadek twoy/ o ktorim

37: ci tu Prorok powieda/ iáko nád niewiernym á nád niewdzięcznikiem ſwoim.

38: A iáko tu ſłyſzyſz/ iż mátká ſwięta iego/ y ini krewni iego/ zádziwowawſzy fie co

39: o nim powiedano było/ ſtáneli przy nim mocno w wierze ſwoiey. Zádziwuyże

40: fie teź ty dziwnym ſprawam iego/ á roſpomni ſobie/ co to ieſt odſtąpić od **nie**^{go}/

41: á ſtań przy nim wiernie z wiernymi/ ták iáko przy Pánu ſwoim. A tu dopirko

42: fie nád tobą wypełni to błogoſłáwieńſtwo/ iáko y nád tymi ktorim tu on ná po

43: wftánie wieczne á ná pociechę wieczną/ iáko o nim tu Prorok powieda/ przyſć

44: raczył.

45: ¶ Summá s tey Ewányeliey krotko dla náuki zebrána.

46: # A thu fie dopirko pilnie przypátruemy/ komu ten Pan ná poſthánie á komu

47: ná vpádek przyſć raczył/ ták iáko tu ſłyſzymy s tej roſpráwy ſwiętey. A vważaj

48: káždy ſumnienie ſwoie á obácz/ iáko tho ieſt ſtráſzliwa rzecz/ áby ten Pan miał

49: przyſć ná vpadek twoy á nie ná powftánie twoie. A ktoź cie iny w tym rozeznác

50: ma/ iedno ty ſám/ roſpráwiwſzy fie s ſumnieniem ſwoim. Bo ieſliź to w nim o

51: baczyſz/ że wiernie dufaſz á ſtále ſtoiſz przy tym Pánu ſwoim/ iuź w nim wſzytko

52: vfánie ſwoie położywſzy/ á opuſciwſzy wſzytki ine nádzieie/ poſtępki/ j wymyſły

53: ſwiátá tego/ iuź pewnie możeſz być iſt/ iż ten Pan twoy przyſzedł ku powftániu

54: twemu/á ku káżdey pociefze twoiey. A ieſliże fie teź omylnie vnoſi myſl á ſumnie

55: nie twoie zá márnym fwiátem/ zá nádzieią/ y zá wymyflý ie⁸⁰/ iuz pewnie wiedz

iż ten Pan

strona: 31

Nowym Látem.

Liřt 31.

- 1: iż ten Pan przyřzedł ná vpádek á ná řkázenie twoie. A vważay co to ieřt/ thák iá=
2: ko tu Prorok powiáda/ iż miecz záłości mátcie řwiętey iego ma przeniknąć řerce/
3: nád tą nędzná omyłká á złá řpráwą twoią. # Drugie/ řtrzeż řie pilno ábyř nye
4: był tym celem ábo tym znákem/ ábyć řie to řwięte plemię řprzećiwic miało/ á
5: iźci by řie ten Pan miał řřtác kámieniem ku obráżeniu twemu/ á opoká ku zgor=
6: řzeniu twemu/ ták iákoż nieomylnie wřzytkim niewiernikom ieřt ták położon ná
7: vpádek á ná zginienie ich/ iáko tu o nim řlyřzyřz/ bobyř řobie iřcie nierowná wal=
8: kę á nie dobrá řpráwę záczał. # Trzecie/ obaczay iáko vpádli przed tym Pánem
9: twoim wřzyřcy řrodzy řprzećiwicy twoi/ iáko oná řmierć wieczna/ grzech řrogi
10: twoy/ y czárt řprzećiwik twoy. Pátrzayże coř mu zá to powinien/ á iż řie nigdy
11: w tym rozeznániu nie zátái řadna táiemnicá twoiá.
12: # Dayże nam tedy nářz wřzechmogący Pánie táká myřl y táká řtátecność w
13: řercach nářzych/ ábychmy vważywřzy thy řwięte á nieznořne dobrodzyeyřtwá
14: twoie/ przy tobie wiernie řtali/ á thobie iáko Pánu á dobrodzyeiowi řwemu ná
15: wřzem řtátecźnie dufáli. A omylnemu fwiátu ni w czym řie od woley řwięthey
16: twoiey márnie odwodzić nie dáli/ áby to řwięte przyřcie á zyáwienie twoie/ nie
17: řřtáło řie nam ná záłosc á na vpádek nářz/ ále owřzem ná pociechę á ná wieczne
18: błogofłáwieńřtwo nářze/ áby táiemnice řercá nářzego/ y przed omylnym fwiá=
19: tem y przed Máyeřtatem twoim ták řie wiernie okazály/ iákobyř znał nas
20: iáko wierne owieczki řwoie/ á nie opuřzczał nas nigdy w řadnym v=
21: padku y w řadney nędzy nářzey. Co nam rácz dáć Pánie
22: Boże nářz ná wieki wiekom błogofłáwiony/
23: Amen.

24: Ná dzyeń obrzezánia Pánřkie

25: go/ wykłád ná řłowá Páwłá s. ktore piřál do Gá=

26: látow w iiij. kápit. Przeciřwko omylnym nádzyeiám w czym

27: inšzym opocz tego świętego imieniá Iezus.

28: # A iżefcie fie sftáli fynmi Bożemi/ poſłał Pan Bog Duchá fyná ſwo=

29: iego w ſercá wálze wołáiącego Boże Oycze etc. (*marg*) **Thu ieſt nadobna náuká/
yáko Pan náſz/przijáwſzi zakon ná fie/ wſpráwiedliwił Bogu Oycu człowieká/ ktori
záwždy prze frogość zakonu/ chodził w rozgniewániu iego. (-)**

30: **D**ziſieyſzego dnia yeſt pámiątká onego v=

31: niżenia Páńſkiego/ gdy on będąc Pánem á krolem/

32: á máiąc **zwriſchność** [!] nád wſzytkim zakonem/ do=

33: browolnie fie poden poddác raczył/á dał wedle za=

34: konu obrzezác święte ciało ſwoie/ wypełniáiąc wſzy

35: tko zá człowieká co on był wypełnić powinien.

36: Chcąc tedy then wſzechmogący Pan zábieżeć theż

37: mdłoſci á krewkoſci narodu ludzkiego/ kthora w

38: przyrodzeniu iego záwždy fie okazowála/ y okazo=

39: wác fie muſi/ Iż człowiek iákoż po vpádku Adámo

40: wym/ á niepodobna rzecz była/ áby był kiedy miał

41: wierzyć ſłowu Bożemu/ ieſliżby był Pan iákiemi znáki widomemi tego pode=

42: przeć nie raczył. Abowiem Pan rozumiał/ iż ich nam była pilna potrzebá/ ku

43: podpárciu mdłoſci náſzey. Y dla tego ieſzcze y po dziſieyſzy čás fákráméntá zo=

44: wiemy widomemi ſłowy. Bo y Abráám chociaż był mocnie wierzył obietni

45: cy Páńſkiej/ ále áby tym doſtátieczniey okazála fie w nim wiárá iego/ tedy wi=

46: domym znákiem chciał Pan áby on był záwždy iá y s potomſtwem ſwym v=

47: twirdzał w ſobie. Táke y w nowym Teſtámencie/ ácz Kriſtus Pan doſyc do=

48: ſtátecznie prawdę ſłowá ſwego świętego nam zoſtáwić raczył/ ále áby pámią=

F

tká świę=

strona: 31v

Ná dzyeń Nowego látá.

1: tká świętego dobrodzyeyſtwá iego w nas nie zgálła/ zoſtáwić nam raczył zná=

2: ki widome/ ktoremi w ſobie potwirdzamy mocney wiáry/ iż zupełnie wierzy=

3: my ńlowu Bożemu. A przetoż Pan Kriřtus/ ktory ná wńzem czynił wońą Bo=
4: gá Oycá ńwego niebieřkiego/ okázuiąc iáko to zaczná rzecz byńá y być miáńá/ ńá=
5: krámentá ábo ńwiátořci/ dobrowolnie otho przyiác raczył znák obrzezánia ná
6: ńwięty m ciele ńwoim/ zořtáwuiąc nam w tym ořobliwá náukę/ iáko my theż o
7: nich wiedzieć/ wierzyć/ y rozumieć mamy. A koniecznie ńyny Bożemi nie może=
8: my ńie ńłuzńnie ozywáć/ ieřliż themu mocney wiáry nie przydamy/ co nam Pan
9: Kriřtus w ńlowie ńwym ńwięty m zořtáwić raczył/ gdyż iedno tá ńámá wńprá=
10: wiedliwia kaźdego. A przeto ty ńłowá tu ńá záłożone/ ktore Páweń s. mowiń do
11: Gáńáthow: Iż iuż dziř beřpiecznie moźemy záwońáć Boże Oycze/ gdychmy ńie
12: przez odkupienie ńyná iego á przez mocná wiáreń náńzę ńińháńi ńynmi iego. A iż
13: nam zeřńan ieřń Duch iego/ ktory ty ńłowá moźe mowić w ńercach náńzych/ cze=
14: gochmy pirwey/ będać w ńrogořci zakonu/ nigdy beřpiecznie mowić nie mo=
15: gli. A ták Páweń s. o tym wypeńnieniu zakonu Páná náńzego/ ktore on dla nas
16: wypeńnić raczył/ nadobnie nápiřáń tymi ńłowy. [grafika](#)

17: **A** Le powiedam wam/ poki dzyedzić máńucźki ieřńh/
18: nic nie ieřń rozny od ńługi chocia ieřń pánem wńzyńt=
19: kiego/ále ieřń záwźdy pod ńprawcámi á pod opye=
20: káńniki/ áż do wńóžonego cźáńu od oycá. Tákieź my/
21: gdychmy theż byńi dziećmi/ byńichmy pońłuzńni ży=
22: wiońom ńwyátá tego/ á pod niewońą poddánemi. Ale gdy yeřń
23: przyřńło wypeńnienie cźáńow/ pońńáń Pan Bog tu Syná ńwego/
24: ktory ńie sńńháń z niewiáńty/ á ńprawion byń pod zakonem/ áby
25: ty ktorzy zakonowi powinni byńi/ wykupiń: ábychmy ńpońo=
26: bieniem práwo ńynowńkie otrzyńáli. A ták gdyńcie ńie iuż sńńá=

li ńynmi Bo=

strona: 32

Ná dzyeń Nowego Látá.

Lińń 32.

1: li ńynmi Boźymi/ pońńáń Bog Duchá ńyná ńwoiego w ńercá ná
2: ńze wońáięczego Boże Oycze. A thák iuż nie ieřńeř ńłuzńbnikyem

3: ále fynem. A ponieważ fynem/ tedy y dzyedzicem Bożym/ á to

4: przez Kriftulá. (marg) **Pan zázwdy wżytko nád rozum ludzki spráwować raczył.**

(-)

5: **I** Ako od początku światá/ ták zázwdy Pan Bog wżytki rzeczy s podziwie

6: niem ludzkim spráwować raczył. Y cokolwiek w zakonie poftánowić ra

7: czył/ wżytkiemu sie mógł rozum człowieczy zádziwowác. Abowiem ro

8: zumiał Pan/ iż zázwdy mieli być ná świecie nowi wymyflácze/ czo ná fwoy ro=

9: zum wżytko ftánowić mieli/przeto im tymi dziwnemi spráwami fwemi zámie

10: szawał wymyflý ich/ áby sie nie ták działo iáko oni chcą/ ále thák iáko sie iemu

11: podoba: choctay sie tho co on spráwował dáleko od rozumu ludzkiego ináčzey

12: rozumiáło. Iáko o tym Páweł s. do Korintow pífe: Iż gdy go w świat poznác (marg) **j.**

Korint. w j. kap. (-)

13: nie chciał w mądrości iego/ zámieflzał im rozum/ á w tym zámieflzániu ty chce

14: zbáwić/ ktorzy iemu wierzyć będą y spráwam iego. Abowiem y toć máło podo

15: bno ku potrzebney rzeczy było/ co Abráánowi napirwey rofkazał/ áby vczynił

16: znák obrzezánia ná ciele ná fwym/ y ná fynoch ná fwych/ y ná czeládzi ná fwey:

17: A obiecał z nim zá to wieczne przymierze dzierzec/ y s thymi wżytkimi kthorzy

18: ták náznáczeni mieli być. Ale kto tho potym obaczył nacž sie to ściągáło/ máło

19: sie temu dziwowác mógł.

20: # Iáko też oná vltáwá w nowym zakonie/ máłoć też iefth k rzeczy podobna/ iż

21: opłokawłzy głowę kęfem wody/ á przyłóżywłzy máło fłow do te^{g0}/ ma być czło

22: wiek iáko z nowu národzony/ á opłokác s siebie wżythki zmázy grzechu pirwo=

23: rodneho y przekłęcia Páńskiego. Abo przyęciem kęfá chlebá á kęfá winá ma v=

24: żywác ciálá y krwie Páńskiey/ y ma sie grzeřzny człowiek řftác práwie řwięтым

25: człowiekiem/ á máią mu być wżytki grzechy iego odpufzczony. Ale ktho pode=

26: prze wiárą táiemnic Páńskich/ á zrozumie nacž sie to ściága/ nic mu dziwno nie

27: będzie. Bo przeto iefth rzeczona wiárá/ ábychmy wierzyli rzeczám tym/ kthore

28: Pan Bog wřzechmogący nieomylnie nam zořtáwić raczył w obietnicach řwo=

29: ich. Abowiem ten wřzechmogący Pan/ gdziekolwiek iákie obietnice czynił nę=

30: dznemu człowiekowi o świętym miłofierdziu swoim/ gdziekolwiek obiecał od
31: pułzczenie grzechow/ otrzymanie błogofławieństw/ otrzymanie żywotá wiecz=
32: nego/ tedy zówždy ku świętym słowom swoim przydawac raczył znaki wido=
33: me/ ktore były nie inaczey iedno iáko pieczęći zówieszzone przy świętych obietni=
34: cach iego. Bo wnet nátychmiałt po zgrzeszeniu pzodká nášzego/ gdy mu Pan
35: zállubić raczył plemię ktore miało zatrzeć głowę węzá czártá złego/ tám wneht
36: widomy znak był przydan/ oná ofiárá ktorą Abel spráwował ku czći Pánu Bo
37: gu. A tá była pewny znak/ iż Kriftus Pan miał sie sítac wdzięczną ofiárą Bo=(*marg*) **w**

j. Moyzefs. w iij. (-)

38: gu Oycu zá grzechy ludzkie. Tákże gdy świat wśzytek potopem pokárac raczył/
39: tedy ná znak przymierza wiecznego przydał widomą rzecz tęczę. Nuż gdy A=(*marg*) **w**

j. Moyzefs. w ix.

⌚ w j. Moize. w xvij. (-)

40: bráámowi vczyńił obietnicę/ iż w potomstwie iego miał wśzytki narody vbło=
41: gofláwić/ tedy y tám przydał do tey obietnicze widomy znak obrzezanie/ iż lu=
42: dzie pewni byli lálki Bożey nád sobą. Thákże gdy lud żydowłki miał wybáwić
43: z niewoley Egipłkiey/ tedy y tám ofobliwy znak zoftáwić raczył/ áby sie nie wy=
44: bijáło ludzjom s pamięći ono dobrodzieyftwo iego/ gdzie im rofkazał poży=
45: wác báránká wielkonocnego. Ktore to wśzytki známioná nic inego nie były/ ie(*marg*) **w**

ij. Moyze. w xij. (-)

46: dno widome á zwirzchowne pieczęći/ przydane ku słowom á ku obietnicam
47: Páná tego. A thákże y o wśzytkich znákach nowego Testámentu rozumieć ma=
48: my/ o Krzcie y o Wiečerzy Pánłkiey/ ktore nám thu zá pewne znaki lálki słwey
49: słwetye poftánowić á zoftáwić raczył. (*marg*) **Iż Pan miał odmienić spráwi starego**

zakonu. (-)

50: # Abowiem co się kolwiek w stárym zakonie dzyało z rofkazania Pánłkiego/ to
51: wśzytko były figury nowego zakonu/ iż nie to wśzytko y w nowym dzyc á pełnić
52: miało. A czego nędzny człowiek wypełnić nie mógł/ to miał zań wypełnić on o
53: biecány iedyny słyn iego/ wywodząc go s twárdości zakonu y s przekłęcia iego.
54: Y obaczył to był Pan z dawná/ iż tá trudność zakonu onego narodowi **lydzkie= [!]**

strona: 32v

Ná dzyeń Nowego Látá.

1: **mu** [!] nieznośna byłá/ obiecał to przez Proroki ná wielu mieyfcach łáfkáwiewy od=
2: mienić. Abowiem widzyał iż narod ludzki ták ociążony zakonem zázwdy miał
3: być w rozniewániu iego/ á iż mu dołyć żadny vczinić nie mogł. Iáko y Izáiafz (*marg*)

Ezaiafs w j. kap. (-)

4: Prorok nadobnie o tym odmienieniu piŕze tymi ŕowy/ mowiac w ołobie Pán=
5: ŕkiew: Iż mi iuz omierzły ty ofiáry wálze/ dymy wálze/ kozy wálze/ bárány wálze
6: A proŕzę was iuz ŕie zemná więcey ták nie obchodźcie/ iuz nie chcę pátrzyć y tych
7: vŕtáwionych dniow wálznych/ obnowienia miefiácow wálznych/ y rokow wá=
8: ŕzych/ y ŕobot wálznych/ ábowiem w nich ieŕt nieŕpáwiedliwe ŕchodzenie wálze/
9: á práwim iuz vŕtáł ćirpiác to od was. A gdj będziecie tym obyczáiem do mnie
10: podnoić ręce wálze/ muŕzę ŕie do was tyłem obroćić/ á nie wyŕlucham was: á=
11: bowiem tym mię vbłágáć chcecie/ á ręce wálze pełne łá krwie. Támże potym
12: nadobnie vczy/ iákiew czći á chwały on potrzebuie od ludu ŕwoiego wierneho:
13: Abowiem nie w żadnych wymyŕflech/ iedno tey kthora pochodzi s ŕpáwiedli=
14: wey niewinności á s ŕercá czyŕtego. Iáko teŕ y ná łámym oŕtátku kłiág ŕwoich
15: támże piŕze: iż ŕie to wŕzytko przemienić miáło. A thák y ini Prorocy o thym ná
16: wielu mieyfcách dokłádáli. (*marg*) **Vŕtáwá obrzezánia byłá figurá. (-)**

17: # A ták y tá vŕtáwá tego obrzezánia/ kthorá był Pan Bog Abráámowi vŕtá=
18: wił/ wŕzytko to byłá figurá: Iż gdy miał być narod ludzki wyzwolon od ŕrogo
19: ŕći zakonu tego przez niewinná mękę Syná iego/ iż ŕie to ináczey odmienić miá=
20: ło. Abowiem to narod ludzki więcey ofkarzáło przed Pánem Bogiem/ iż the=
21: mu dołyć vczynić nie mogł/ tym dziwnym vŕtáwám zakonnym/ niŕliby go by=
22: ło w łáfkę przywieŕć miáło. Aleć to byłá figurá tego roŕkazánia Abráámowe=
23: go/ á to miáło być wdzięcznieyŕze obrzezánie v Páná náŕzego od wiernych iego/
24: áby obrzezowáli á chędożyli myŕli y ŕercá ŕwoie od káŕdey zmázy/ á od káŕdey
25: złey myŕli/ ták przeciwo Pánu ŕwemu/ iáko y przeciwo bliźniemu ŕwemu. A
26: tho dopirko będzie wdzyęczne obrzezánie/ á tho dopirko będzie wdzyęczny znák

27: onego nowego przymierza/ iefli gi ták ná łobie nošić będyemy/ ktorechmy zno

28: wu wzięli s Pánem łwoim/ przez ono obiecáne plemię/ ktore nam miáło prze=

29: iednáć ten gniew iego/ ktorychmy łłufźnie ćirpyeli prze nie wypełnienie twár=

30: došći zakonu náłzego.

31: # Iáko y Páweł s. nadobnie o thym do Filipenłow piłze/ tymi łłowy: Od tego(*marg*) **Do Philipe. w iij.** (–)

32: czáfu bráćilźkowie moi mili rádućie łie w Pánu łwoim/ Abowiem pátrćie ná

33: dziwne łpráwy zakonu/ pátrćie y ná obrzezáne/ Abowiem tho ma być włafne

34: obrzezáne náłze ktorzy w duchu łłuzymy Pánu Bogu łwemu/ á chłubimy łie

35: Iezufem Kriřtułem Pánem łwoim/ á w łpráwach ciála łwego żadney nadzye

36: łie nie máiąć. Iáko y Ieremiałz Prorok mowi do łudu wierneho: Iefli łie ná= (*marg*)

Ieremiałs w iiij. (–)

37: wroćie ku mnie á odniełcie obrzezáne od oczu moich/ náwrocę łie ia teź pew

38: nie do was. A wyczyšćie pole łwoie/ á bue łieycie więcey w ćirniu. Ale mi obrzez

39: łie łercá wálze/ ábym łie zápalil ogniem gniewu moiego przećiwko wam/

40: dla złošćiwego łercá wálzego. Iáko y Moizelz nápominaiąc łudzi ku chwale á (*marg*) **w**

v. Moyze. w xxx. kapitul. (–)

41: ku miłóšći Páńłkiew/ mowi do nich tymi łłowy: Prołzę was moi mili brácia á=

42: byłcie obrzezáli á ochędożyli łercá wálze Pánu łwoyemu/ á nie zátwárdzayćie

43: głow łwoich/ ábowiem to ielł Pan Bog wálz. A on dla tego chce obrzezác á o=

44: chędożyć łercá wálze/ ábyłcie go imi w czyłtošći miłowáli. A on chce obroćić

45: włzytko przekłęćie wálze ná nieprzyacioły wálze. (*marg*) **Wdzięćne obrzezáne Pánu łerce niewinne.** (–)

46: # A ták toć ielł wdzyęćne obrzezáne Pánu náłzemu/ toć ielł wdzięćna ofiárá

47: łiemu/ łerce ochędożone á łkrułzone przećiw łiemu/ á obrzezáne od włzytkich zło=

48: šći á niełpráwiedliwošći łwiátá tego. A iáko o nim Dawid powieda: Iź ták= (*marg*) **w**

Płalmie Łj. (–)

49: go łercá nigdy Pan Bog nie opušći. A toć byłá figurá odmienienia tego obrze=

50: zánia zakonu łtárego/ ktore był Abráámowi rołkazał. A iż łie thá obietnicá nie(*marg*) **Nie**

tyłko żydom/ ále y pogánom záłlubiono ielł błogolławieńłtwo Abráámowo. (–)

51: tylko ná narod żydowłki ściągáła: iż s takim káżdym obiecał Pan wieczne przy=
52: mierze dzyerzeń, Słuchay iáko Abráámowi rofkázuie: Iż obrzez łyny fwoie/ y
53: łługi kupne fwoie. Toć iuż tám byli nie iedno żydowie ále y pogáni/ ná ktore łie
54: ściągáło to obiecáne błogofławieńłtwo á to wieczne przymierze/ ktore łie nam
55: słtać miáło przez iedynego Syná iego. Iáko y tu Páweł s. nadobnie tego do=

kłáda w

strona: 33

Ná dzień Nowego Látá.

Liłt 33.

1: kłáda w tym łwym piłaniu do Gálátow: Iż poki dzyedzic máłuczki iełł/ poty
2: chodzi w rofkázowániu á w niewoli/ áż do lat łwoich. Tákże y my ktorzychmy
3: łą włáłni dziedzicy krolełłwá niebieskyego/ pokichmy byli **máludcy** [!] á nikkzem
4: ni w łtárych vłtáwach Páná łwego/ chodziliłmy pod niewolą á pod łrogo=
5: łcią zakonu á pod gniewem Pánłłkim iáko łłudzy. Ale gdy iuż przyłzłó wypeł=
6: nienie czáłow/ gdy iuż zelłáł Pan Syná łwego miłego/ ktory zá nas włzytek za
7: kon wypełnił/ á wziął ná łię niedołtátki náłze/ tu dopierko możemy bełpiecznye
8: záwołáć do Páná Bogá łwoiego: Boże Oycze náłz. Thu iuż dopirko możemy
9: zrozumieć zechmy iuż práwi dziedzicy krolełłwá iego/ á wypułzczeni z niewo=
10: ley iáko włáłni łynowie iego. O wielkałz to pociechá náłzá/ o wielkiełz to dobro
11: dzieyłłtwo Páná náłzego/ iż on włzytko wypełnić raczył zá nas/ czego záđny z nas
12: wypełnić nie mogli/ á vczyłnił nas s przekłétych á z odrzuconych łynow wdzię=
13: cznemi Syny Bogu Oycu łwemu: Ták iż bełpiecznye możemy záwždy záwołáć
14: o niego/ Boże Oycze náłz bądź miłostíw nam iáko włáłnym dziedzicom łwo
15: im á łynaczkon łwoim. (*margin*) **Przyczyny przecz Pan był pod zakonem.** (–)
16: # A toć iełł tá przyczyna/ iż/ iáko tu Páweł s. piłze/ Pan tu zelłáł Syná łwoiego
17: łpráwionego pod zakonem/ á iż niechciáł ni w czym namniey wykroczył z za=
18: konu w záđnych łpráwach łwoich. Iáko to okazał y thu przy obrzezáníu łwo=
19: im/ áby iuż był dokończył á wypełnił zá nas włzytko czegochmy my nigdy wy=
20: pełnić nie mogli/ á nas iuż wypułścić s tey niewoley á s they twárdostí zakonu/
21: koremuchmy nigdy dołyć vczyłnić nie mogli. Nie iżby miáł złámáć zakon/ á z
22: niego nas wypułścić/ owłzem go ielłczze łrozey popráwił/ á nas w tey powinno=

23: ści zoftáwił/ ábychmy mu kędy możemy dofyć czynili. Ale gdziebychmy czemu
24: dofyć vczynić nie mogli/ iákož żadnym obyczáiem dofyć vczynić nie możemy/ to
25: on wšzytko przyiął ná fię/ á wšzyko [!] zá nas wypeñił. A miásto onego przekłęcia
26: kthore nád námi wifiało/ prze nie wypeñienie zakonu/ zyednał nam miłofier=
27: dzie v Bogá Oycá nášzego. Thák iż gdy ktho wykroczy á vpádnie w zakonie/ á
28: obaczy iż wyftąpił przeciwko woley fwiętey iego/ á vžáluie fie tego iż obraził Pá
29: ná fwego/ á záwoła iáko włañny fyn do Bogá Oycá fwego: Bože Oycze bądź
30: mi miłościwy/ á przežrzy nędznemu człowięczeńftwu moiemu/ á położy vprzey
31: mą wiárę w miłofierdziu iego: pewnie będzie wyfluchan á pewnie mu będzie
32: odpuřczon vpadek iego przez ono odkupienie á rozlanie krwi fyná iego. Częgo
33: przed tym nigdy będąc pod frogością zakonu łobie zyednać nie mógł/ by był nie
34: tylko wołał/ ále y krew fwą rozlał/ y ciało fwe ná męki wydał/ iedno iuž będącz
35: w frogości zakonu/ płác iákoš fie zádłużył.
36: # A ták iákož tu nie ťluchác/ iákož tu nie chędożyć á nie obrzezowác tych mylli á
37: ťercá fwoiego temu Pánu fwemu/ wiedząc iż wierna myťl á niewinne ťerce to
38: ieťt nawdzięcznieyťzy przybytek iego. A iáko piłmá fwiádczą/ iż w thákim ťercu
39: Duch s. narádfzey przebywa. Abowiem przyrodzenie człowięcze závždy złe á
40: vporne ieťt/ á závždy fie więcey ku złemu niž ku dobremu ťiąga. Gdzie tego y
41: Ieremiaťz poťwiadťza mowiac: Iž ťerce człowięcze złe ieťt/ á nigdy wyrozumiá(marg)

Ieremiaťs w xvij. (–)

42: ne być nie może. A což nam inťzego w tym czynić przyťtoi/ iedno pilnie ťzukác á (marg)

Zle łobie lekce wáżyć namnieyťze roťkazanie Páñskie. (–)

43: dowiádownác fie woley Páná fwego/ á mocno przy niey ťthac/ á nie lekce iey ťo=
44: bie wáżyć/ á brác łobie ná przykłađ onę nędzną Ewę/ kthora łobie lekce wáżyła
45: roťkazanie iego/ á zďało fie iey to lekka rzecz iábłko vrvác: áno to dziwny Pan/ (marg)

w j. Moyze. w ij ka. (–)

46: rowno łobie wáży káźde przeťtápyenie przeciwko łobye. A ná tho tež pomnieć
47: małz/ iż dyabeł nam nigdy nie zámieťzka z ráďami fwemi/ iáko był y oney E=
48: wie nie zámieťzkał/ ále fie nie wdawác w poťluťzeńťstwo iego. A tu tež obáczyć
49: ráďę iego/ iż káźda rzecz bárzo smáczna ná ktorą on kolwiek wiedzic człowięká

50: nędznego/ á znaczne łą pochlebstwa iego: á owżem fie w thym ząwždy ſprzeći=
51: wić iemu/ chcemyli ná łobie odnieść to błogółáwienſtwo y to záflubienie kto=
52: re ieft Abráámowi obiecano/ kthore fie nam włáfniey á skuteczniey okázác nye
53: może/ áż w wvielbionym ciele náłzym. Abowiem to dziſieyſze ciáło náłze máło
54: może odnieść błogółáwienſtwá ná łobie/gdyż ieft z ziemie ſpráwione/ á w zye=
55: mię fie záś obroćić ma.

F 3

Co fie wżyt=

strona: 33v

Ná dzyeń Nowego Látá.

(*marg*) ¶ **Figurá ośmego dnia obrzezánia.** (–)

1: Co fie wżytko figurowáło w tym rofkázaniu Abráámowym/ iż mu Pan áż
2: ośmego dnia kazał obrzezáć á oczyścić dzieciátko/ kthore iuż miáło wzyąć od te=
3: go czáłu wieczne przymierze s Pánem ſwym. Abowiem ſiedm dni známionu=
4: ie ſiedm wiekow ſwiátá tego/ ktorych nigdy być vbłogółáwione ciáło nie mo=
5: że. Ale ktorzy tu obrzeżemy w tym wiekoch myfli á fercá náłze Pánu ſwemu/ á
6: mocno záchowamy ſtałość á wiárę iemu/ tu dopierko ośmego dnia/to ieft/ o=
7: ſmego wieku okażą fie przed nim ochędożne á wvielbione ciáła náłze: á thu do=
8: pirko przyimiemy wieczne przymierze z nim/ á wieczne błogółáwienſtwo od
9: niego ná ſądzye iego/ nam ieſzcze przez ábráámá obiecáne. (*marg*) **By był nie Iezus
zła nádzieiá náłzá** (–)

10: # A ták by nam był nie ten náłz zbáwiciel/ á by był nie wypełnił tego zá nas co=
11: chmy my powinni byli/ tedyby byłá nádáremna nádzieiá náłzá/ iuż nie było cze=
12: go czekác iedno ſądu frogiego/ á nie nádziejác fie tego błogółáwienſtwá/ kto
13: rego ná on czáł przy wvielbieniu ciáła náłzego z rádółcią czekamy. Abowiem
14: nikt nas iny s tego wybáwić nie mógł/ czo tho y ſámo iego imię ſwięte okázuie
15: IEZVS/ kthore fie włáfnie wykłáda zbáwiciel/ iedno on ſam.

16: # Iáko o tym Lukáſz ſwięty piſze w Ewányeliey dnia dziſieyſzego: Iż gdy fie iuż(*marg*)

Lukáſ w ij. kap. (–)

17: wypełniáło ośm dni iż miáło być obrzezano dziecię/ wezwano ieft imię iego IE
18: ZVS/ kthore ieſzcze ieft przez Anyolá wezwano pirwey niżli fie był záczał w ży=

19: wocie. A to fie działo w on čás gdy Anyoł pánnie o tym zbáwicielu zwiáło=

20: wał/ tedy iey powiedział: Nie lę kay fie pánno/ ábowiem otho poczniefz á poro=(*marg*)

Lukafs w j. kap. (-)

21: dzifz fyná/ á názowiefz imię iego IEZVS. Ten będzie wielki/ á fyn nawyźfzzego

22: będzie wezwány. Iáko też y w on čás gdy iá obaczył Iozeph być brzemienną/

23: y chciał vciec od niey. Tedy mu tákież Anyoł powiedział/ Iż nie boy fie Ioze=(*marg*)

Mattheufs w j. ka. (-)

24: phie nic: Abowiemci fie tho poczęło z Duchá fwiętego co fie poczęło. A vrodzi

25: fie fyn ktorego imię názowiefz IEZVS. Abowiem ten wybáwi lud od włyft=

26: kich grzechow iego.

27: # Pátrzayże by był nie ten IEZVS á nie then **Zbáwieiel** [!] / w coby fie był ten nę=

28: dzny narod ludzki obrocił/ ktory był pod tą ciężkocfią zakonu/ iákoś iuż fłyfzał:

29: A tego brzemiená nigdy s fiebie złożyć nie mógł/ bo fie thego y dziś żadny z nas

30: záprzec nie może/ áby był bez grzechu/ á iżby nie wyftąpił z zakonu/ kthory nád

31: nim záwždy ftał iáko opráwca/ á záwždy go vwiniwłzy przed Pánem/ á prze=

32: wiodłzy ná nim práwo/ máiąc zá sobá fentenciá Páńfką/ oddawał go onemu

33: frogiemu kátowi Czártowi fprofnemu/ ná wieczne męki á do wiecznego wię=

34: zzenia iego. (*marg*) **Czo tho ieft IEZVS** (-)

35: # Pátrzayże nacż nam wyfzło tho fwięte imię IEZVS/ thák iáko Anyoł o nim

36: Iozephowi powiedział: Iż ten wybáwi lud od grzechow iego. Abowiem to s.

37: imię włytkimi ięzyki wykłáda fie zbáwiciel. Iáko go też Izáiafz dziwnemi zo=

38: wie przezwiłki/ Dziwny/ Rádny/ Mocny/ Bog wieczny/ Kfiążę pokoiu/ Ocyec(*marg*)

Izaiafs w ix. kap. (-)

39: przyfzłego wieku. Co fie włytko záwárło w tym fwiętym imieniu IEZVS/ to

40: ieft/ Zbáwiciel. Abowiem y dziwnie nas zbáwił/ y dziwnie o nas rádził/ y dzi=

41: wná nam moc Boftwá fwego okazał. Bo zborzył Czártá nieprzyacielá náfze=

42: go/ zniłczył fmierć wieczną/ á okazał fie być práwym Kfiążęciem pokoiu/ gdyż

43: nam z oney wielkiej burdy á z onego wielkiego gniewu v Bogá Oyczá fwego

44: zyednał wieczny pokoy á wieczne przymierze/ á okazał fie nam być práwym

45: Oycem przyfzłego wieku/ z kthorym nas czeka iako włáfnych fynaczkow fwo=

46: ich/ nád ktoremi fie rościągęło tho święte imię iego IEZVS/ á kthorzy w nim
47: mocną nadzieię máią. A ták iákoż fie tu nie záplónąc gdy łobie kto wlpomio=
48: nie/ iż biega imion inšzych łzukáiąc/ inšzych przezwiłk náłłáduiąc/ gdyż żadne i=
49: ne imię nie może być názwano zbáwicielem/ iedno to święte imię IEZVS. (marg) **Zadne imię nie pomoże iedno tho imię IEZVS (-)**

50: # Abowiem nikomu też inemu włafniwy nie należało iedno iemu lámemu/ gdiż
51: fie nikt iny nie obrał áni ná niebie áni ná zyemi/ kthoby był miał tego dowieść/
52: ktoryby był miał ták nędznego człowieká wybáwić. A ták ten włafnie ma być
53: przezwan zbáwicielem/ ktory vbłágawfzy gniew Bogá Oycá łwego/ wypełni
54: wły zakon zá człowieká nędznego/ wziąwły ná fię włytko przekłęcie iego/ wy=
55: dáł go z mocy czártá łprofnego/ á vczynił go wdzięcznym łthworzeniem á fy=

nem Bogu

strona: 34

Ná dzień Nowego Látá.

Liłt 34.

1: nem Bogu Oycu łwemu.
2: A by było nie to święte Bołtwo iego/ thedybychmy
3: byli ielzcze wwiętfzym przekłętwie zołtáli/ niźli miáftá Sodomfkie y Gomor=
4: łkie/ iáko o tym Prorok powieða. (marg) **Krolowie ziemfci mogą pomocz ná zyemi/ ále Iezus ná niebie. (-)**

5: # Bo ácz tu krolowie ziemfcy mocą fwiátá tego mogą wybáwić od nieprzyia
6: cielá/ mogą pomoc od vbołtwá/ mogą pomoc do wywyłfzenia łtanu. Dokto=
7: rowie też mogą pomoc od wrzodow/ od niemocy rozlicznych. Inšzy też ludzye
8: ná vrzędziech połtáwieni mogą pomoc od gwałtu/ od krzywdy/ od morderłt=
9: wá: á włzákoż y tho fie włytko dzyeie zá pomorą [!] tego Zbáwicielá. Ale od grze
10: chu/ od łmierci/ od czártá/ od tego przekłęcia w kthorymechmy pod zakonem
11: chodzili/ w tym żaden s tych nic nie vmie. A żaden nie powłtał áni ná niebie á=
12: ni ná zyemi/ ktoryby był w tym vpáđłego człowieká rátowác mógł/ by był nye
13: ten IEZVS/ á nie ten błogofławiony Zbáwiciel/ ktory fie thu nam zyáwił ku
14: więtfzey á więtfzey pociefze náłzey.

15: # A ták cíć go máło potrzebuia ktoryzy fie ni czym nie báwia iedno fwiátem tim

16: á nic nie myślą o kroleństwie o onym/ ktorego on włafnym krolem ieft/ á zábiegá
17: ią tym ktorých możności fwiát ten położon ieft. Aczkołwiek y ci bez przeyrze
18: nia iego nie vmieią áni vczynić mogą. Iáko o tym Sálomon piłze/ iż fercze (*marg*) **w**
przipow. w xxj. (-)

19: krolewńkie w ręku Bożych ieft. A wżákoż then Pan iákie fercze v człowieká wi=
20: dzi/ tákiew mu też fwey woley dopuřzcza/ á przepuřzcza ty ziemńkie mocarze iż im (*marg*)

Człowiek nic nie może bez woley Bożey. (-)

21: tákich myfli ich dopomagáią/ á wywyzřzáią możności ich: ácz to czáfem bywa
22: z wielkim vpadkiem ich/ gdyż to y od niego od fámego rychley ie potkác może/
23: bo on káżdą moc **ziemńką** [!] przeyrzał/ iáko o nim Páweł s. piłze. Iáko też y łam o(*marg*)

Y możność zyemńka od Páná. (-)

24: tym powieda: Iż gdy znaydzyecie kroleństwo Boże/ tho ieft łáskę moię/ fnádnie
25: wam wřzytko przypadác będzie. Ale ktoby fie też tego od niego ná řkázenie duřze
26: řwoiey dopierał/ á nie vmiał fie w tym záchowawác wedle woley iego/ tedy fie
27: też nie mářz bárzo czego nápierác. Bo iáko o thym Sálomon powieda/ iż lepřzy (*marg*)
w przypow. w xj. (-)

28: ieft vbogi řtan ktory ná řwym przeřtánie/ niřli wywyzřzony řtan ktory nigdy do
29: řyc nie ma. Iáko támże tenże powieda: Kto dufa w bogáctwiech řwoich/ vpá(*marg*) **w**
przipow. w xj. (-)

30: duie: á řpráwiedliwy záwřdy iáko zyelony liřtek zákwitnie. (*marg*) **Sámo imię IEZVS**
wykláda fie zbáwiciel. (-)

31: # A ták gdyż to pewnie wiemy/ iż nam żadne imię nád to řwięte imię nic pomoc
32: nie może: áni nas zbáwić może/ á przed tym imieniem drżą y vpadáią ná kolá=
33: ná wřzytki mocy niebieřkie/ ziemńkie y piekielne. Odłóžmyř wřzythki ine imioná
34: ná řtronę/gdyż żadne nie może być **wołóžono** [!] zbáwicielem/ iedno to řwięte imię
35: IEZVS. A w iego mocy łą położony wřzytki możności niebá **itheže** [!] ziemie. A
36: wřpomniawřzy ná to/ iż on dnia dzifieyřzego dla nas dla grzeřznych dał obrze=
37: zác řwięte ciáło řwoie/czyniác dořyc zakonowi/ áby gi zá nas wypełnił: A obrze
38: žmy tákież złe myfli á złe przewáry około řercá řwoiego/ á ofiáruymy iemu tę o=
39: fiáre wdzięczną wierney myfli á řkruszonego řerczá nářzego/ dziękuiąc mu iáko

40: Pánu náfzemu/ iż on dla nas íftał fie poślufzen zakonowi/ áby nas ófwobodził

41: s tego niebefpieczeńftwá náfzego.

42: ¶ **Summá s tego Liftu Páwłá s. krotko ná náuki/**

43: **dla lepszey pámięci/ zebrána.**

44: # A tu napirwey pomnieć á rozmyśláć małz/ iż co fie kolwiek dzyáło w ftárym

45: zakonie/ to fie wśzytko dzyáło dziwną íprawą Páńfką/ á było to pokryto figurá

46: mi/ iż fie to wśzytko wypełnić miáło/ ácz inym kftátem przy zyáwieniu Pána

47: náfzego w człowięczeńftwie iegó. Iáko y tho obrzezánie cielefne/ było znákyem

48: obrzezánia duźnego/ ktore fie dzyáć miáło ná fercach á ná vmyślech náfzych.

49: Ktore gdy Pan miał poznawáć/ iuż ono przymierze kthore záflubił Abráámo=

50: wi/ wiecznie s káżdym tákim dzyerzeńc powinien/ kto mu ták ochędoży od káżdey

51: zmázy złościwey ferce á vmyśł fwoy wierny/ przed świętym Máyeftatem iegó

52: # Drugie/ iáko mamy vważáć y záflugowáć to niezamierzone dobrodzieyftwo

53: temu zeflánemu Pánu á Mefyafzowi y dobrodzieiowi fwemu/ ták iż gdyby był

54: nie przyfzedł/ zawždybychmy byli muśieli chodzić w twárdości onego zakonu/

55: pod przekłęciem á pod írogim gniewem Páńfkim/ ták wiecznym iáko y tu do=

F 4

czefnym

strona: 34v

Ná dzień trzech Krolow.

1: czefnym. # Trzecie/ to pilnie á mocnie vftáwicznie ná pieczy mamy mieć/ iż zá

2: dne ine imię áni ná niebie áni ná zyemi s tego ták írogiego vpádku nam pow=

3: ftáć pomoc nie miáło/oprocż tego świętego imieniá IEZVS/ gdyż fie to imię

4: święthe wykłáda Zbáwiciel. A zbáwicielem żadne ftworzenie być nie mogło/

5: gdyby nie było Boftwo s człowięczeńftwem złączone. A vważywśzy thu wśzy=

6: ftki ine ftany/ y wśzytki ine imioná y przezwiśká opuściwśzy/ themu iedno fáme

7: mu zbáwicielowi fwoiemu winnichmy vpadáć ná koláná fwoie/ gdyż on íeft

8: Bog iedney władzey á iednej możności z Bogyem Oyczem y z Duchem świę=

9: tym fwoim bez pocżátku y bez końcá.

10: # A ták náfz wśzechmogący Pánie á zbáwicielu náfz/ kthory íeśtś Bog iedno=

11: ítáiney woley/ myśli y możności z Bogiem Oycem y z Duchem świętym fwoim

12: rácz nam dopomoc z miłofierdzia Bołkiego łwego/ y przez to vniżenie twoie á
13: przyięcie zakonu łwego/ ktorýs raczył miłofciwie wypełnić zá nas nędzne łtwo
14: rzenie łwoie/ ábychmy tákież ku czći á ku chwale łwiętey twoiey/ y mogli y v=
15: mieli obrzezác á ochędożyć w łobie ty nędzne á záplugáwione y myłli y łercá ná
16: łze/ od dziwnych á omyłnych łpraw tego márnego á ná włzem omyłnego łwiá
17: tá. A ty gdyżeś iełt Bog wieczny á Kłiążę pokoiu/ vłpokoiwłzy myłli y łercá/ á=
18: byś nas raczył záchowác w pokoiu/ á to łwięte imię łwoie IEZVS obiá=
19: łnić w nás/ áby nam żadne ine imie ná pieczy nigdy nie było/ áż do
20: onych czáłow/ gdy łie nam oczywłfcie będyełz raczył oká=
21: záć/ á przywieść nas do wiecznych pokoiow łwo=
22: ich. Ktorých nas rácz domieścić Pánie Bo=
23: że náłz w Troycy iedynty/ Amen.

24: **Ewányelia o onych trzech Mę=**

25: **drcoch/ ktorzy ofiárowáli Pánu náłzemu Mirrę**

26: **Kádzidło y Złoto. Ktorą nápił Máttheufz s. w ij. kápit.**

27: **Iáko wierny nigdy nie vpada/ á záwždy cho=**

28: **dzi w opiece Páńskiey.**

29: # A gdyełz iełt ktory łie národził ten Krol żydowłki etc. (*marg*) **Iż zbáwiciel náłz był obyeczan nie tylko wiernym/ ále y niewiernym/ y iáko á gdzye go łzukác y náłć mamy. (-)**

30: **S** Prává tá o Pánu náłzym/ ktorą dziłiey=
31: łzego dnia włpominamy/ miáłáby nam być ku wiel
32: kiey pociefze/ á ku potwirdzeniu wiáry náłzey. Gdyż
33: ífcie nie ledá rzeczy w niey łobie obaczyć możemy/ iá
34: ko záwždy złołciwy łwiát/ dwoiáki łtan ludzi w ło=
35: bie ma/to iełt wierne y niewierne. Co łie oto w tych
36: trzech zacnych ofobach okazało/ ktorzy nam łá zá o=
37: łobliwy przykład tu naprzod wyłtáwieni/ iż oni nye
38: máiąć żadney wiadomołci przed tym o Pánu Bo=

- 39: gu/ wyrzawfzy tylko ofobliwy cud/ á nową gwiazdę
40: ná niebie/ iecháli wnet fzukác tego nowonárodzone=
41: go krolá niebá y zyemie/ Kriřtuřá Páná/ chcąc iemu ofiárowác/ wfzytko pod=
42: dáńřtwo y wiárę řwoię. Drugi źáfię przykłád niewiernikow/ ktory fie nam tu
43: okazał/ w złořciwym Herodzie y we wfzytkim onym mieřcie Ierozolimřkim/ iż
44: oni ácz mieli pewną wiadomořć od Prorokow/ iż fie im miał národzić ten krol
45: á ten řwięty zbáwiciel/ Pan Iezus Kriřtus/ á wřdy oto nie tylko áby fie s tego
46: rádowác mieli/ á iechác teź do niego okazać mu tę wdzięcznořć w łobie/ z náro=
47: dzenia iego iáko Pánu á krolowi řwoiemu/ ále oto iáko wflyřzimy z Ewányeli=
48: ey/ iż fie zátřwożył krol/ y wfzytko miářto/ flyřzac tákowe nowiny. Ieřcze teź thu

łobie może=

strona: 35

Ná dzyeń trzech Krolow.

Liřt 35.

- 1: łobie możemy przywieřć ná pámięć/ iż Pan nářz/ nie tylko temu narodowi w kto
2: rym fie národzić raczył/ ále y nam wfzytkim ktorych przodkowie ieřcze ná the[n]
3: čás pogáni byli/ obiáwić á okazać fie raczył. Bo iż bárzo nieznáczne było náro
4: dzenie iego/ ácz fie wedle Proroctwá okazało/ by go był łám obiáfnić á okaza[ć]
5: nie raczył. Othoź gdy fie vkazała gwiazdá ná powietrzu/ kthora tháka nigd[y]
6: przed tym nie była: tedy ci pogáńřcy Mędrscy/ ták iáko fie wyřzřey námieniło/ co
7: ie to trzemi krolmi zowiemy/ będąc thych náukach biegow niebieřkich bárzo
8: náuczeni/ obaczyli iż fie coř nowego á bárzo dziwnego národzić muřiało/ řzli zá
9: oną gwiazdą áź do żydořtwá: A tám wyrozumiawřzy s Proroctwá/ iż im był
10: obiecan zbáwiciel/ pytáli fie gdzieby był ten nowo národzony ich krol żydow=
11: řki. A przetoź ty řłowá pytania ich łą tu zá początek záłożone/ przywodząc to
12: káźdemu Krzeřćiáńřkiemu człowiekowi ná pámięć/ iż mu fie ni o czym wyęcey
13: nie przyřtoi pytác/ iedno o Pánu á Zbáwicielu řwoim. A to ieřt hiřtoria o tym
14: niźey nápiřána/ ktorą nápiřał Máttھےuř řwięty tymi řłowy. [grafika](#)

- 15: **A** Gdy fie iuź był národził Iezus w Bethleem mie=
16: řcye żydowřkim zá czářow Herodá krolá/ oto Mę=

17: drcy od wŃchodu ŃlŃncz przyŃzli ż do Ieruzalem/
18: mowic: Gdzye ieŃt ten kthory Ńie národził krol ży=
19: dowŃki? Abowiem mychmy vyrzeli gwiazd yego
20: n wŃchod ŃlŃnc/y przyŃlichmy chwalić iego. VŃŃyŃzawŃzy tho
21: Herod krol/ zŃmućil Ńie y wŃzyŃthko miŃtho IerozolimŃkye z
22: nim. Y zezwawŃzy wŃzytki KŃiżt kpŃlnŃkie y nuczŃone z lu=
23: du/ pythał Ńie od nich/ gdzieby Ńie mił KriŃtus národzić. A oni
24: mu powiedzycyli/ iż w Bethleem w żydoŃtwye. Thák bowyem
25: ieŃt npŃisano przez Proroká: Y ty Bethleem miáłto żydowŃkycy(marg) **MicheaŃs w v.**
: **Ioel w vij. kapi.** (–)

26: nie yeŃteŃ naymnieyŃsze myedzy KŃiżty żydowŃkycyemi/ bo=

wiem s ciebie

strona: 35v

N dzyeñ trzech Krolow.

1: wiem s ciebie mi wynidzycy wodz ktory będzye rdzil lud moy
2: IzrelŃki. Thedy Herod poćichu zwoławŃzy do Ńiebye onych
3: Mdrcow/ pilnie wywidował Ńie z nich/ kthoregoby Ńie czáfu
4: th gwiazd vkazł. A roŃkazawŃzy im iŃć do Bethleem/ po=
5: wyedzycyli im: PrzyiechawŃzy tm pytaycie Ńie pilnie o tym dzie=
6: cięciu/  gdy Ńie o nim dowiecie/ wŃkażycy mi też o nim/ iżbych
7: y ia też ŃzedŃzy pochwalił go. A oni Ńluchic krolá odefzli. A oto
8: zŃie on gwiazd ktor widzycyli n wŃchod ŃlŃnc poŃthpo=
9: wł przed nimi/ ż przyŃzedŃzy Ńtnł n thym mieyŃcu gdzye
10: byłŃo dzyeci. A vyrzawŃzy tho iż gwiazd Ńtnł/ wrdowli
11: Ńie wefelem wielkiem. A wŃzedŃzy do domu onego/ nleżli dzye=
12: citko y z Mry mtk iego: A vpadŃzy dli chwał iemu. A
13: otworzywŃzy Ńkrby Ńwe/ ofiárowáli mu dáry/ Złoto/ Kdzi=
14: dłŃo/ Mirr. A pothym przez Ńen wzyęli wyrozumienie/ by Ńie
15: nie wrcli do Herodá. A thák przez inŃz drog wrocili Ńie do
16: kriny Ńwoiey. (marg) **Dowody ktore Ńie o nim dzyaly iuż po zywieniuię^{gŃo}.** (–)

17: **A** Cż były iáwne Proroctwá o Pánu náłzym/ á wżákoż zyáwieniu iego ni=
18: gdy był czás nie położon. Ale to iuż było iáwnieyfze/ gdy páłterze głósem
19: wołáli/ iż im iuż iest przez Anyoły/ vkazan/ iż go iuż oczymá swoiemi wi=
20: dzyeli/ iż też o nim Anyeli iuż ná powietrzu śpiewáli/ iuż theż o iego poczęcyu y
21: Elżbietá przed tym iáwnie powiedáłá/ Anná Prorokini iż iuż iest/ śzyroko tego
22: dowodziłá. (marg) **Lukaś w ij. kap. (-)**
23: Nákoniec on święty Itárzec Symeon/ ktory miał thę obietnicę od
24: Páná/ iż nie miał vmrzeć áż miał oględáć tego od Bogá obiecánego Zbáwicie=
25: lá. A gdy mu był dan s trefunku máłym dzyeciátkiem przy ofiárowániu iego
26: ná ręce iego/ tedy wnet zruřzon Duchem s. á ogárnion śtráchem wielkim/ po=
27: znał go y záwołáł w kořciele wielkim głósem: Owoż go iuż pewnie macie/ iużći
28: ten iest ktory nam obiecán był/ Iuż Pánie weźmi mię śługę swego w pokoiu/
29: gdyś dáł doczekáć wedle obietnice swey oględáć oczom moim zbáwicielá swe=
30: go. A wždy tho niewiernych żydow nic nie ruřzyło/ bo tho byłá śtráźliwa rzecz
31: złým/ ktorzy śie bali o przemienienie vrzędow swoich: á bárzo pocieřzliwa do=
32: brym/ ktorzy go potym z rádořciá przyiáwřzy/ poználi. Abowiem to byłá v nie
33: wiernych dziwna rzecz/ áby śie był miał w ták vniřonym śtanie zyáwić/ nie ro=
34: zumieiąc temu/ iákiego to był kroleřtwá Krol/ chocia im o tym iáwnie proro=
35: kowano było. (marg) **Pan śie ná lekkość żydom obiáwił pogánom. (-)**
36: # Ná koniec Pan ku więřřzey lekkořci niedowiářřthwá ich/ wzbudził á okazał
37: więřřzú wiáre w pogániech/ ktorzy o nim áni obietnic/ áni proroctwá nie mieli/
38: áni nigdy o nim ślycháli/ y okazał miedzy nimi nowú gwiazdę/ nád przyrodze
39: nie biegow niebieřkich/ ktora przed tym nigdy widaná nie byłá: A co zacnieřřzy
40: miedzy nimi á Ąi ktorzy byli náuczeni w śpráwách biegow niebieřkich/ obaczy
41: wřzy onę dziwnú á nowú rzecz/ náleřřli to miedzy sobú/ iż śie muřiáło co dziwne=
42: go s przeřřzenia Boskiego zyáwić á okázáć ná Ńwiecie. A trzy obráwřzy śie czo
43: mędrřřzy á zacnieřřzy/ řzli zá onú gwiazdú/ ktora ie dowiodłá áż do zyemie żydo=
44: wřkiew. A tám w rozmowách miedzy żydy/ pytáiąc śie o tey dziwney rzeczy/ zro
45: zumieli/ iż s tego narodu á w tey zyemi miał śie národzić krol á zbáwiciel/ ktory

46: miał rządzić á opánować wśzytek fwiát. Y vrádowali fie temu bárzo iż do zye=

47: mie oney tráfil/ iedno iż mieyfca iefzcze nie wiedzyeli. Obaczywfy to s powye=(*marg*)

Przecż fie gwiazdá fkrifá nád Ieruzalem. (-)

48: ści ludzi onych/ y z oney gwiazdy iż iuż ieft/ fźli przedfię zá oną gwazdá/ kthora

49: przywiodfzy ie do Ieruzalem/ zákrylá fie im. A to dla tego Pan vczynić raczył/

50: iż ie przywiodł do miáltá głownego/ gdzie bylá ftołicá krolewfka/ *gzie* [!] był ko=

51: fciół Sálomonow/ gdzie było wśzytko zebránie duchowieńftwá y náuczonych

w zakonie.

strona: 36

Ná dzień trzech Krolow.

Liřt 39.

1: w zakonie. Kthorzy gdy niechcieli wierzyć Prorokom fwoim/ á iáwnym y iá=

2: fnym powiefciam iuż o zyáwieniu iego/ áby ie był iefzcze vpomionął przez po=

3: gány/ áby im potym ná fądzycie fwym nic winien nie zořthał/ czo o nich powye=

4: dzyał: Iż wiele ich od wfchodu y od zachodu fłóncá ná fądzycie Páńfkim zwy=

5: ciężą ten narod niewierny. (*marg*) **Mattheufs. w viij.**

: Lukafs. w xiiij. kap. (-)

6: # Mędrzy oni przyřzedfzy do miáltá onego byli bárzo pociefzeni/ iż tám iuż wi=

7: dzieli ftołicę krolewfką/ iż thám widzieli wśzytko zebránie duchowieńftwá/ y (*marg*) **Iáko**

fie iáwnye Mędrzy pytáli w Ieruzalem o Kryřtufie. (-)

8: wśzytkich przełożonych ludzi zyemie oney/ nádzyewáiąc fie go iuż tám pewnye

9: ználeć miedzy tymi przełożonemi ftany. A temu nie rozumieli/ iż miedzy tákie

10: mi ludźmi trudne mieřzkánie iego/ bo go bárzo nie rádzi widzą: iáko y dziś bár=

11: zo niektore kole w oczy/ á przykra im prawdá iego. A ták chodząc po onym mie

12: fcie/ iáwnie á iálnie fie pytáli/ gdzie ieft ten wářz obiecány krol/ kthory fie wam

13: iuż národził/ kthoregochmy gwiazdę ář ná wfchodu fłóncá poználi/ á tuchmy

14: zá nią fźli/ y tu nas prowadziłá/ á pewnie fie iuż nádzyewamy iż tu muři być/ á

15: bářzobychmy fie go rádci dopytháli/ ábychmy dáli czeřć á chwałę iemu. A nie

16: pytáli fie o nim poćichu/ áni pokátnie/ ále ář fie tho rozniořło y do krolá y mye=

17: dzy wśzytki przełożone miáltá onego.

18: # Słuchayże co thu hiftria powiedá/ iż fie s they nowiny bárzo zářáfował

19: krol/ y ząburzyło lie wśzytko miáfto ono.

20: Rozumieyże temu/ iż fie nie ząburzyli

21: áni zątrofkáli ci ktorzy ząwždy szukáli á prągnęli sprąwiedliwósci/ owfzem s te

22: go byli bárzo pociefzeni/ pomniąc ná ony fłowá Izaiáfzá Proroká/ ktorzy im o(marg)

Ezaiáf s w ix. kap. (-)

23: nim powiedał/ iż tho miáło być kfiążę pokoiu/ á z nim fie miáła zyáwić praw=

24: dá y sprąwiedliwość. Ale fie ci byli ząburzyli/ ktorzy fie bali/ áby byłá nie zelżo=

25: na zwirzchnóść ich á wrzędy ich/ prze tę prawdę á prze tę sprąwiedliwość/ kto=

26: ra fie z nim zyáwić miáła. (marg) **Dyabeł nie zámieszka nigdy w sprąwách swoich**

(-)

27: # Pątrzayże iáko tu dyabeł chytry nie zámieszkał fwych figlow wżyc/ bo mu też

28: o płatne szło. Wzburzył onego krolá/ áby fie pilnie ftárał á dowiedował/ gdzie

29: by fie ten krol národzić miał/ przywodząc mu ná pámięć/ iż to iuz szło o kroleft=

30: wo iego/ áby go co rychley zánízyczył á zámordował. A nie baczył nędzny krol/

31: iż chytry zły duch nań sídłá ftawiał/ á sobie więcey w tym folgował/ nádziewá

32: iąc fie y tego nowo národzonego krolá ták zątrácić/ y thego nędzniká pofieść y s

33: kroleftwem iego/ iákoż go podobno tho dofzło/ ále go drugie bárzo omyliło. A

34: ták ten nędzny krol/ pofłał wnet po wśzytko duchowieńftwo/ y po wśzytki nau

35: czone w zakonie/ pytáiąc ich pilno/ coby rozumieli ábo wiedzieli o tym obyecá

36: nym krolu/ ábo gdzye á kiedy/ á iákoby fie zyáwić miał. (marg) **Mieyfce národzenia**

Páńfkigo Bethleem (-)

37: # Powiedzyli mu/ iż to ieft pewná rzecz/ iż fie zyáwić ma/ bo o tym pífmá y o=

38: bietnic wiele mamy/ iedno iż niewiemy kiedy á iáko: ále mieyfce národzenia ie=

39: go w Bethleem pewne ieft. Bo nam Micheáfz Prorok iáinnie o tym powiedał: (marg)

Micheáf s w v. kap. (-)

40: Iż y ty Bethleem miáfto żydowfkie nie będziefz poniżone miedzy kfiążęty żydo=

41: wfkiemi: Abowiem s ciebie mi fie ma národzić Kfiążę kthore ma rządzić lud

42: moy Izráelfki. A ták iákości iuz o nim bárzo slychác. A ná koniec y ci pogáni/

43: ktorzy tu przyfzli/ bárzo o nim powiedáią/ á pilnie fie pytáią.

44: # A potym gdy iuz wyrozumiał od nich krol wśzytki proroctwá/ iefzcze fie bár=

45: zyey zátrożył/ á pośłał łobie počichu po ony Mędrce/ y powiedział im: lużci
46: ia pewnie wiem mieyfce gdzie iest/ boć iest w Betleem mieście żydowfkim/ ie=
47: dno wy idźcie á dopythaycie sie go/ á gdy go znajdziecie/ proszę was daycie mi
48: też znąc/ ábych y ia iechał á dałbych też chwałę iemu.
49: # Pátrzayże tu iáko iest wielka moc wiary świętey/ á iáko Pan Bog nigdy nie
50: omieszka káždego pocieszyc/ kto ptry niey mocnie stoi. Gdj vřlyřzeli oni święci lu
51: dzye/ iż o tym Betleem Prorok z dawná opowiadał/ odniefli sie od onego miey
52: fca/ w ktorým go było więcej náleść przyřtało/ á puřcili sie do onego bláhego
53: miáftczká/ więcej wierząc řłowom Prorockim/ niż podobieńřthwu. A tuby
54: miał być řtąd przykřad káždemu krzeřciáńskiemu człowiekowi/ iżby káždi miał
55: zázwdy więcej wierzyć á řtać przy řzczyrych řłowiech wiary święthey á piřmá
56: řwiętego/ á nigdy sie nie vnořć zá řadnemi wymyřly áni zá podobieńřtwy. A

tákiego kážde=

strona: 36v

Ná dzyeń trzech Krolow.

1: tákiego káždego pewnie řadna pociechá nie minie. Iáko ná ten čás thy řwięte (*marg*)

Káždy wierny ma więcej řtać przy prawdzie niż przy podobieńřtwie (-)

2: ludzi potkála/ iż sie im wnet okazała drogá/ tám gdzie sie pytáli. Bo řkoro wy=
3: řzli z miářtá/ wnet sie im vřkazála zářię oná gwiazdá/ y prowadziła ie aż do řa=
4: mego Bethleem.

5: # Abowiem tho wielka pociechá v nich była/ iż vyrzeli onę gwiazdę/ á náleřli
6: przewodniká do mieyřca łobie požádlivego: á tho byli pogáni/ á nigdy go áni
7: ználi/ áni řadnego dobrodzyeyřtwá od niego nie mieli. O iákoby to nam wię=
8: cey przyřłuzáło/ ktorzychmy wzięli rozmáite dobrodzyeyřtwá od niego/ ták že=
9: chmy sie řtáli bráćifzki iego á rownemi vczęřniki kroleřtwá iego/ řłuzniebych=
10: my sie mieli pytác á řzukác kędy drogá do niego. Ale iářne my gwiazdy mamy/(*marg*)

Iářne gwiazdy/ ktore nas wyodá do Pána nářzego. (-)

11: ktore nas wiodá do tego Bethleem/ do tego krolá á Pána nářzego/ á to řa řwię=
12: te řłowá á wierne obietnice iego. Swieci nam iářno krzeřt řwięty/ ktory z nas
13: zmázał nieřářkę á przekřecie iego/ křthoremechmy řa pořlubieni iemu. Swieci

- 14: nam pámiątká á obchod męki iego w świętym ciele á we krwi iego/ kthorą ile=
15: kroć obchodzić będziemy/ tylekroć iákobychmy z nowu odrodzeni byli. Swie=
16: ści nam oná wdzięczna obietnicá iego: Iż ilekroć sie vzna nędzny człowiek/ tyle=(*marg*)

Matte. w xviiij. (-)

- 17: kroć chce mu być miłościwy. O iáfniesz to gwiazdy/ O znáčznałz to drogá á vbi
18: ty gościniec do tego Bethleem/ ktoby sie iedno chciał do niego pythác. Ale iefli
19: thym gárdzić będziemy/ boymy sie áby nas nie opuścił á nie zyáwił sie pogá=
20: nom: iáko był vczyńił tym niewdzięcznym żydom. Iáko też to powiedział o o=
21: nych/ ktorych był wezwał ná gody swoie/ á oni sie vdáli zá woły/ zá wfiámi/ zá
22: zonámi/ iż do śmierci nie oglądáią wieczery moiey. A toć są wśzytko przypo=(*marg*)

Lukaś w xiiij. ka. (-)

- 23: wieści ná niewdzięczności [!] náłze/ w kthorychby sie nam bárzo obaczác potrzebá/
24: bo widzimy iáwnie iż nam o płatne idzie. (*marg*) ¶ **Wiára ma być ważniejsza niż podobieństwo.** (-)

- 25: # Pátrzayże iáka wiára byłá w tych ludzoch świętych/ chocia byli pogáni:
26: gdy iuż wyrzeli onę gwiazdę/ łzli zá nią aż do łamego Bethleem: ktora iefzcze nie
27: dołzedłzy miáftá/ łtánęła nád onym nędznym domkiem/ gdzie było ono święte
28: dzyecie y s pánną mátką swoią. Nic sie nie pytáiąc á nie doieždzáiąc zacniey=
29: łzych domow/ nic sie nie trwoząc niedośtátkiem domku onego/ wneth słkoczy=
30: wśzy s koni/ z wielką rádofciá bieżeli do niego: A wyrzawśzy dzyeciátko/ iuż mie
31: li wielką nádzyeie/ iż znaleźli czego łzukáli. Iuż Duch święty obiáłnił fercá ich/
32: iuż im przypádlá wielka rádofć/ ták iż oni zacni á wielkich mądrości ludzie/ nic
33: sie nie hydząc onym máłym dzieciátkiem y niedośthátkiem mátki iego/ padśzy
34: ná koláná swoie/ dáli cześć á chwałę iemu/ iáko Bogu: á othworzywśzy skárby
35: swoie/ dáli dáry iemu iáko krolowi/ dáli mu Mirrę/ Kádzidło/ y Złoto. Złoto (*marg*) ¶

Co známionuie Mirrá/ Kádzidło/ Złoto. (-)

- 36: mu dáli/ wyznawáiąc go práwym krolem: Mirrę mu dáli/ wyznawáiąc go
37: być práwym pomázáncem Bożym: Kádzidło mu dáli/ ná znák tego/ iż on iuż
38: miał być ośtátecznieyłym káplánem/ ktory miał zá nas ofiárowác wdzięczną
39: ofiárę ná krzyżu Bogu Oycu śwemu. Abowiem to łspráwił w nich Duch świę=
<http://rcin.org.pl>

40: ty/ iż to oni obaczyli/ czego ini mędrzy á náuczeni w zakonie obaczyć nie mogli.

41: Czego Micheałz Prorok támże/ opowiedáiąc zyáwienie iego w Bethleem/ doło=

42: żył: Iż wyfcie iego będzie od początku á ode dni wśzytkich wiekow/ á ten będzie(marg)

Micheałs w v. kap. (-)

43: Íprawował lud moy Izráelfki. (marg) **Ná dziwne Ípráwy dziwnego Páná bylo potrzebá. (-)**

44: # Tu dopirko możesz rozumieć/ iż ná thák dziwne Ípráwy/ dziwnego też Kfiążę=

45: ciá bylo potrzebá/ á takiego iáko thu o nim Prorok powieda/ kthory był iefcže

46: przed wśzemi wieki/ kthory z dawná wyrozumiał/ iáko miał zborzyć moc á chy=

47: trość czártowfka/ iáko miał zniŹczyć Źmierć/ y iáko miał zetrzeć á znieść grzech

48: z nędznego człowieká. Thegoć nie mogło zyemfkie Kfiążę vczynić. Bo by nam

49: bylo Źzło o doczeŹne rzeczy/ dofyć bylo/ áby Źie nam też byl ziemfki á doczeŹny krol

50: zyáwił. Ale iż nam Źzło nie o dożywocie/ ále o fámę wieczność/ trzebá nam też by

51: ło wiecznego krolá/ á takiego zbáwicielá/ kthory z Bogiem Oycem od wiekow

52: wśzytki Ípráwy niebá y zyemie Íprawował. Iáko o nim Źam tenże tho Bog O=

53: ciec wśzędy Źwiadectwo dawa.

54: # Bo ácz to iefť wielkie **niepodobienŹstwo** [!] / iż Źie miał taki krol w tak vnížonym

55: Źtanie zyáwić/ á to iefcže wiefťŹe/ iż Źie miał s pánny národzić. Ale y toć też byla

niepodobna

strona: 37

Ná dzień trzech Krolow.

LiŹť 37.

1: niepodobna/ iż Źie Ewá z Adámá miálá vrodzić/ á Adam z gliny: A iefcže kte=

2: mu nád przyrodzenie/ bo s koŹci wziętey z boku iego. Dálekoć to byla podobniej(marg)

w j. Moy. w ij. kap. (-)

3: Źza/ iż pánná miálá tego krolá vrodzić: o czym y proroctwá y obietnice byly/ kto (marg)

¶ Podobna byla rzecz iż Pánná porodzić miálá. (-)

4: ry od wśzech wiekow byl/ iedno iż wedle Proroctwá miał zákryć człowieczenŹt=

5: wem BoŹtwo Źwoie. Abowiem thego byla potrzebá/ czego człowieczenŹthwo

6: zwyciężyć nie mogło/ áby bylo BoŹtwo zwyciężyło. Acz to bylo zákryto przed

7: złoŹciwemi á niewiernemi/ chocia o tym pewná wiadomoŹ mieli/ im ná pom

8: łtę/ á wiernym ná pociechę. Iáko łie to y dziś po części dzieie/ iż iedno piśmo włyzy(*marg*)

Iedno piśmo mamy á rozno rozumiemy. (-)

9: łcy mamy/ iednąką włyłcy łczyrą á iálną prawdę widzimy/ y włyłcy ták wy=

10: znawamy/ iedno iż nie włyłcy przy iednołtáynej prawdzie łtoimy. A to włyłt=

11: ká wymowká: A ocz kiedy ták s łtárádawná bywáło. Bá bywáć też to w káz=

12: dey łpráwie ziemłkiej/ iż łie rozno rzeczy odmieniáć mułzą: Ale dobrí gołpodarz

13: wełrzawły w łtáre reyefłtra/ odmieni włyłtki nowe wymyłły/ á łtánie przy łtá=

14: rych zwyczáioch. Y káždy łie vrząd połpolicie do wyłłłzłego práwá odwoływa.

15: A toć łą práwie łtáre reyefłtrá á łtáre vrzędy/ ktore od łámeo Páná á z iego łá=

16: meo rołkazánia powłtáły/ przez piłmá y przez Apołtoły vtwordzone y połtá=

17: nowione: nie to co łobie ludzie wymyłłáli ábo dziwnie wynáydwáli. A cołby

18: to nam owłzem bárziewy przyłłłzáló/ ktorim bárzo o płatne idzie/ dierzeń łie łtá

19: rey náuki á łtárych przywileiow nam od Páná náłzłego vtwordzonych: á zwłá=*(marg)* **Do**

Galatow w j. (-)

20: łzczá iż nam to zámierzono/ iż by też y Anioł nam co nowego wymyłłił/ iż to ma

21: być v nas zá przekłęcie. Ale nam nie trzebá Anyołá/ bo to v nas łádá bábá prze

22: wiedzie: płatnieyłze v nas mirrá kádzidło á złoto/ ábo ziele łwięccone/ ktho ie ná

23: łzyi powiełłi/ niłzi tá wiárá á to łtále łerce tych łwięcnych ludzi/ ktorzy s tymi dá=

24: ry te^{go} Páná łzukáli/ nic łie nie łękáiąc **ładne**^{go} niebełpieczeńłtwá łwiátá te^{go}: Coby

25: to ielłcze ten Pan od nas wdzięcńniey przyymowál iáko od miłłownikow łwoich/

26: niłzi od onych pogánow/ iáko nas s tego ná wielu mieyłcach vpomina. *(marg)* **Pánu**

ładne łerce nie zakryto. (-)

27: # Pátrzyłze dáley/ iáko Pan wiernych łwoich przełłłhrzega/ á iáko iemu ładná

28: przykrytość łercá złółciwego nie ielł łáiemná: Obaczywłłzy fáłłłłzńną myłł onego

29: złółciwego krolá/ ktory myłłił o zágubieniu/ y onych Męłdcow y onego **łwięc**^{go}

30: dzieięciá/ przełłłhrzegł ie przez Anyołá **łwe**^{go}/ áby łie nie wráćáli do niego/ ále áby

31: łie obroćili inłłzą drogą. A thák my włyłłcy łcemyli być w opiece Páná tego/ á *(marg)*

Iáko mamy nádzyeię mieć w Pánu łwoim. (-)

32: mieć nád łobą **łwiętą** [!] łtraż iego/ wełłmimy przed łię táką łtálą wiárę/ iáko byli

- 33: ci ludzie **fwieći** [!] wzięli/ á szukaimy go iáko krolá á páfterzá **fwego**: Bo ácz go tu ná
34: fwiecie cieiefnie nie naydziemy/ ábychmy mu ofiárowáli dárj ktore oni iemu o=
35: fiárowáli/ ále on iednák siedząc w Máyeftacie Boftwá **fwego**/ wdzięcznie ie od
36: nas będzie przyjmował/ gdy mu będziem ofiárowác ty dáry/ to ieft wdzięczną
37: wonność kádzidlá wierney pokorney próšby náłzey/ á gorzkość mirry fkruchę á
38: záłość w fercach náłzych/ zá grzechy náłze. A chcemyli złotem dołóżyć/ ácz go on (*marg*)

Iáko my mamy ofiárowác dári Panu swoiemu. (-)

- 39: od nas nie potrzebuie/ tedy tych dofyc mamy o ktorych nam sam powieðał: Co(*marg*)
Matthe. w xxv. (-)

- 40: z nich namnieyízemu vczynimy/ iákobychmy **iemn** [.] sámemu vczynili.
41: # A nie rownaimy fie z onymi kthorzy fie byli w Ieruzalem z iego przyfcia zá=
42: trofkáli/ bo nie rozumieli nacž fie miało fciágnąc kroleftwo iego: kthore potym
43: przezwał złym pokoleniem á narodem iáłzcžorcžym. Bo by byli o nim rozumie
44: li iż im miał zamki rozdawać/ ná vrzędy ie wywyfłżać á zworzchności ich wy=
45: nošić/ bieželiby go tež byli fžukác do Bethleem. Ale iż tákie ludzi bárzo kole w o=
46: czy kroleftwo iego/ y bárzo fie byli przed nim zátrwożyli/ iáko fie y dziś trwożą.
47: O ktorych tež powieða/ iż pogáni vprzedzą ie do kroleftwá niebiefkiego. A wier
48: nym fwym powieða: Iż błogofłáwione oczy ktore widzą co wy widzicie. Kte(*marg*)

Matthe. w xxi. ka.

- : **Lukaš w x. kapit. (-)**

- 49: mu to dokłádáiąc: iż iefzcze błogofłáwieńfze/ ktore nie widząc go vwierżyły Bo
50: ftwu fwiętemu iego. A ták ftańmy mocno przy Pánu swoim/ á fžukaimy go iá
51: ko go ci Mędracy fžukáli/ á on pewnie tákiež vciefzy á nigdy nie opušci nas.

52: ¶ **Summá s tey Ewányeliey/ krotko ná náuki zebrána.**

- 53: # A tu s tey rofpráwy fwiętey temu fie napilniey przypátrowác mamy/ iáko v
54: Páná nie ieft żadne brákowánie ofob/ w powołániu ftanu káždego/ iedno iż tho

G

v niego na=

- 1: to v niego nazacnieyŹy/ kto Źie dziwuie á przypátruie Źwiętemu BoŹtwu iego.
- 2: Ták iáko Źie to okazało w tych pogáńŹkich Mędrcoch/ iákochmy ŹyŹzeli/ iż on
- 3: opuŹciwŹy wŹytki narody przebránych onych Źwoich/ ktorzy óń máło chcieli
- 4: dbáć/ obiáwił Źie pogánom á cudzoziemcom/ tylko iż Źie dziwowáli nowym dzi
- 5: wom iego/ á przypátrówáli Źie dziwney moŹnoŹci iego. A my ábychmy Źie teŹ
- 6: tego vczyli/ á cieŹyli Źie tym/ iż Źie teŹ ták nád káŹdim Źtánie/ kto Źie będzie pilnie
- 7: przypátrował á Źzukał Źwiętego BoŹtwá iego. # Drugie mamy baczyć/ iáko
- 8: Źobie Pan lekce waŹy Źercá niewierne/ á vmie thák iáko chce wŹzędzye wládać á
- 9: brákowác imi. Co Źie okazało ná tym zŹóŹciwym krolu/ á ná wŹytkich prze=
- 10: ŹóŹonych národu onego niewiernego/ iż wŹyŹcy pogłupieli/ á nie mogli Źie oba=
- 11: czyć co Źie z nimi działo/ chociaŹ mieli y znáki/ y podobieńŹthwá/ y prorocthwá z
- 12: dawná o tym Źwoie. # Trzecie/ iáko vmie Pan przeŹtrzegác wiernych Źwoich
- 13: y iáko ie vmie záchowywác od káŹdego niebeŹpieczeńŹthwá ich/ y vmie ie przy=
- 14: wieŹć ná drogi beŹpieczne/ y ná drogi ŹpráwiedliwoŹci/ iáko Źie tho okazało ná
- 15: tych ludzioch Źwiętych/ ktorzy z mocná wiárą Źzukaáli iego á dufáli iemu.
- 16: # Czwarte mamy Źie vczyć/ co mamy ofiárowác Pánu temu/ á czym vbłagác
- 17: Źwięte BoŹtwo iego. Bo nie Mirrę/ nie Kádzidło/ nie Źwieczkę/ nie zyołko/ ták
- 18: iáko ini czynili/ ále Źkrufzoną myŹl Źercá niewinnego/ á wonnoŹć pokorney á v=
- 19: niŹoney modlitwy Źwoiey.
- 20: # A ták náŹ wŹzechmogący Pánie/ pokornie cie proŹimy iáko Bogá á Krolá
- 21: Źwego w tym Źwięтым człowieczeńŹtwie twoim zyáwionego/ ábyŹ tákież racził
- 22: obiáŹnić ty nędzne Źercá náŹe/ gwiazdą á promieniem ŹwiátłóŹci BoŹtwá two
- 23: iego/ przez Duchá twego s. ábychmy cie teŹ s práwą wiárą Źzukać y o thobie Źie
- 24: pytác vmieli/ á vmielić ofiárowác pokorne á wierne Źercá Źwoie/ z vnizonemi á
- 25: z naboŹnemi próŹbámi Źwoiemi/ á chodzili w obronie Źwiętey twoiey/ á w tym
- 26: beŹpieczeńŹtwie/ w ktorým záwŹdy chodzą ci/ ktorzy dufáią Źwiętemu BoŹtwu
- 27: twemu/ á Źzukaią s práwą wiárą á z mocná nádzieią Źwiętego miłofier=
- 28: dzia twego. Co nam rácz dáć náŹ **wŹzechmogacy** [!] Pánie á BoŹe náŹ
- 29: iedyńy ná wieki wiekom błogóŹłáwiony.
- 30: Amen.

31: Ewányelia Niedziele pirwfzey

32: po Nowym Lecie. Kthorą nápifał Lukafz s. ij.

33: kápit. Przeciwko ftráchowi fwiátá tego/ y czło=

34: wieká nikczemnego.

35: # Azafz nie wiecie/ iż mnie więcey należy w tym być co iest

36: wola Oycá moiego etc. (marg) ¶ **Iż ni w kim nie ma być żadna nadzieiá oprocz Páná A iż żadny mocarz nic nie może bez niego. Y iáko tho iest rzecz ftráfzliwa odftąpić od woley iego. (-)**

37: **T** O błogofłáwyone dzyecię Pan náfz mi=

38: łóściwy Iezus Kriftus/ iáko o nim Ewányelíftho=

39: wie fwiádczą/ iż záfzwe roflo w mądrości/ á było ná

40: pełniono Duchá s. A chcąc to okazác iefzcze w dzie=

41: cińftwie fwoim/ iákiego tho Oycá był fyn/ á fkąd fie

42: táká mądrość z nim okázowála/ niechciał tego oká

43: zowác miedzy dziećmi/ iáko ine dzyecię/ ále fie wdał

44: miedzy Mędrce á miedzy Doktory/ iáko thu niżey

45: wftyfzyfz: áby byli zrozumieli/ czo tho było za dzye=

46: cię/ á iáki tho miał być człowiek/ á iż nie ziemiłki ro=

47: zum okázował fie w **dzięcińftwie** [!] iego. Chciał theż

48: thu nam ten wfczmogący Pan okazác/ komuchmy więtfze poftufzeńftwo zá=

chowywác

strona: 38

Nowym Lecie.

Lift 38.

1: chowywác powinni/ iefliż fwiátu/ iefliż rodzicom/ iefliż vrzędóm á zwirzchno=

2: fciam przełożonym od Bogá/ czyli Bogu Oycu náfzemu niebiełkiemu. Gdyż

3: tego po nas wftáwicźnie potrzebuie/ ábychmy w niczym nie odnořli fie od wo

4: ley iego. Czego y řam Pan Kriftus wczył zwolenniki fwe á ony miłofniki fwe/

5: iżby oni wftáwicźnie prořli Oyczá niebiełkiego/ áby iego wola fwięta przez nie

6: wypełniona była/ ták w niebie iáko y ná ziemi. Iáko thu otho y mátcze fwoiey

7: świętey/ gdy go tám znalazła między onymi Doktory/ odpowiedzieć raczył: Iż
8: mnie było szukać nie trzebá/ zaż nie wiecie/ iże ia to mużę spráwować/ co ieft wo
9: la Oycá moiego. A ták ty święte słowá iego tu są zá początek wzięte/ ná náukę
10: káždemu Krześciánkiemu człowiekowi/ iż mu fie ni w czym inszym więcey nie
11: przyttoi ćwiczyc á zabawiác/ wnet od młodości swoiey/ iedno w tym co ieft wo
12: la Bogá Oycá nášego. Co szyrzey zrozumiełz s tey Ewányeliey świętey/ iedno
13: iey s pilnością posłuchay. grafika

14: 5 **A** Gdy był Iezus we dwunálcye lecyech/ [ż] [!] wedle
15: zwyczáyu do Ieruzalem ná dzyeń święthy/ á wypeł
16: niwży dni święthe/ gdy fie wrocili/ zoftáło dzyecię
17: Iezus w Ieruzalem/ ták iż o thym nie wiedzyeli ro=
18: dzicy iego. A nádzyewáiąc fie go być w inszym ze=
19: brányu y żli przedię tego dnia/ á szukáli go między powinowá
20: tymi y znáiomemi. A nie nálażłzy go thám/ wrocili fie záfię do
21: Ieruzalem szukáiąc iego. Y sftáło fie ieftł po trzecim dniu/ ná=
22: leżli go w kościele w pořzodku Doktorow fiedżączego/ słuchá=
23: iąc ich á pytáiąc fie od nich. A zumieli fie tedy wżyfczy kthorzy
24: go słucháli/ nád tákimi rořpráwámi á odpowiedziámi yego.
25: A widząc to dziwowáli fie bárzo. Rzekłá thedy mátká iego ku
26: niemu: Synu y czożeś to nam vczyńił? oto ociec twoy y ia z zá=

G 2

łócią szuká

strona: 38v

Niedzyele pirwżey po

1: łócią szukálichmy ciebie. A on im odpowiedzyał: Czoż ieftł ná
2: tym iżelcie mię szukáli? Azażefcye nie wiedzyeli/ iż mnie w thym
3: czo ieft Oycá moiego więcey należy być. A oni temu słowu zro=
4: zumieć nie mogli ktore on rzekł do nich. Tedy potym fzedł z ni=
5: mi aż do Názáreth/ á thám im był ná wżem posłufzen. A mát=
6: ká iego pilnie chowála w ferczu swoim ony wżytki słowá. Ie=

7: zus potym mnożył fie w mądrości y w leciech/ á łáńká Boża y

8: ludzka była z nim.

9: **G** Dyż to iuż fláchetne dzyecię/ á to nam z dáwná obiecáne á błogofławio=

10: ne plemię zyáwiło fie thu ná fwiát/ Tedy potym szedł z ni=

11: proroctwá/ y iákie powieści o nim fie dzyały: iuż przez Anyoły/ iuż przez

12: páłterze/ iuż y przez pogány/ iuż przez Annę y przez tego świętego stárcá Syme

13: oná/ iákoś to pirwey w Ewányeliey słyżał/ ták iż rodzicy iego y wżyfcy ludzyc

14: iuż fie byli zdziwili á práwie zumieli s tych rzeczy ktore o nim vstáwicznie sły=

15: szeli. Ale iż sam przez fie iefzcze był w dzieciństwie swoim żadnego dziwu Bošt=(*marg*)

Chcyáł Pan sam przez fie w młodości swoiey okázáć podobieństwo boštwa swego.

(-)

16: wá swego okázáć nie raczył/ niechciał tego zániechác/ y niechciał tego od cien=

17: kiego końcá począc/ y niechciał tego miedzy dziećmi iáko dzyecię okázowác: bo

18: zázwdy/ iáko o nim Ewányelista powieda/ iż rośł w mądrości będąc pełen Du

19: chá s. Ale gdy rodzicy iego według zwyczáiu swoiego szli do Ieruzalem do ko=

20: scioła Sálomonowego/ áby tám byli obchodzili święto swoie według zakonu

21: swoiego/ á tám ono święte dzyecię przyšzedłzy z nimi/ wyrzawšzy ony wymyflne

22: modły/ o ktorych Prorocy powiedáli/ iż fie máło Bogu Oyczu iego podobály:

23: wyrzawšzy też ony fáłefzne doktory y ony náuczyciele/ ktorzy nie wedle woley Oy

24: cá iego náuki święte száfowáli/ nie mogło wytrwác święte Boštwo iego/ ále po

25: zoštał w onym kościele/ á opuścił naród swoy wedle człowiczeństwa swego/ á

26: vdał fie w rozmowy z onymi mędrzy á z onymi doktory/ pytháiąc ich o głębo=

27: kich táiemnicach pińmá świętego/ wywodząc im też wolą Bogá Oycá niebye=

28: fkiego/ iákiey on czći a chwały potrzebował od narodu ludzkiego. Wywodząc

29: im też proroctwá y obietnice iego/ y inych wiele rzeczy dziwnych. A wżákoż w

30: to fie z nimi nic nie wdawał/ áby fie im był oznáymował tym być ktory im obie

31: can był: bo on zázwdy więtsze błogofławieństwo thym zoštáwował/ ktorzy

32: go nie widzieli á vwierzyli świętemu Boštwu iego. (*marg*) **Ian w xx. kapitull.** (-)

33: # A ták oni mędrzy y oni doktorowie widząc onę mądrość dzieciństwa onego/

34: ktora nie była podona k rozumowi człowieczemu/ á zwłázczá w tákíey mło=
35: dości/ z wielkim dziwem á práwie s ftráchem zádziwowáli fie thák dziwnym
36: rzeczám/ ták iż drugiemu mogło w ferce wpáść/ iefliże to iuż nie ten kthory nam
37: obiecán ieft: á zwłázczá iż dziećinny rozum trudno miał thákim głébokóscíám
38: pífmá fproftác/ iefliby nie był z niebá czym podpárt.
39: # Mátká fwięta iego y z inemi rodzicmi/ ták iáko tu Ewányelia powiáda/ gdy
40: iuż szłá z Ieruzalem do domu nic o nim pieczyey nie miálá/ nádziewáiácz fie iż
41: gdzie indziey fzedł miedzy znáiomemi á krewnemi fwemi. Drugiego dnia gdy
42: obaczyłá iż go nie máłz/ wielką żáłoścíá zátwożona/ biegłá ná zad do Ieruza=
43: lem y z onym Iozephem opiekálnikiem swoim y z inemi przyiácioły/ fzukáiáć á
44: pilnie fie o nim pytáiáć. A gdyż fie go nigdziey dopytác nie mogliá/ biegłá z wiel
45: kim ftráchem do onego kościołá/ boiáć fie áby fie gdzie nie obłádził. A gdy tám
46: przyfzłá/ ználázłá go á on ftoi miedzy onymi mędrcey á miedzy Doktory/ áno fie
47: ich wielka wielkość fkupiłá około niego/ fłucháiáć á dziwuiáć fie oney dziwnej
48: mądrości dziećinńtwá onego. Y poczęłá k niemu żáłobliwym głófem mowić:
49: Y cożeś to nam vczyńił namileyfzy fynu/ iżeś nas ták zátrofkáł á zátwożył/ thák
50: iż cie to iuż dwá dni z wielką żáłoścíá á z wielką pilnoścíá fzukamy. (marg) ¶ **Mądra**
odpowieź dziećinna. (-)

51: # Słuchayże á fłuchay pilno/ czo tho máłe dzieciátko á nie dziećinnemi fłowy
52: máłce swoiey fwiętey odpowiedziáło/ ták mowíáć: Y coż to ieft iż mię ták pilno

fzukacie?

strona: 39

Nowym Lecye.

Lift 39.

1: fzukacie? Izałz niewiecie iż mnie więcey należy to fpráwowác co ieft wola Oy=
2: cá moiego. O wielkiefz to fłowá/ á wiele z nich káždy wierny zrozumieć może.
3: Abowiem dwie rzeczy nam ten wízechmogący Pan thu ku náuce náfzey okázác
4: raczył. Iedná/ iż iáko tu Ewányelia fwiádzy/ był pośluzen rodzicom swoim.
5: Druga/ iż nam dał ná przykłád/ ták iáko powiedziáł máłce swoiey/ iż káždemu
6: wiernemu ni czym infzym więcey nie przyfłoi fie zábawiáć/ iedno thym co iefth

7: wola Bogá Oycá náfzego. A opuścić wŕzytkę iną boiaźń y wŕzytko ine poŕluŕzeń(marg)

Opuścić wŕzytkę wolą fwiátá tego dla woley Páńfkiey. (-)

8: ŕtwo/ by teź było y nafroŕŕŕze/ fwiátá tego/ ktoreby było nád wolą y nád roŕkazá=

9: nie Bogá Oycá náfzego. Bo ácz tho było ŕrogie roŕkazánie iego/ ábychmy byli

10: poŕluŕzni rodzicom ŕwoim/ á vczćiwie przyimowáli wolą á roŕkazánie ich: Ale

11: to coby było nád wolą Bogá Oycá náfzego/ nie tylko ábyŕ w tym poŕtronnego

12: człowieká miał poŕluŕzen być/ ále nas y s tego przykazánia ŕwego wypuŕcił/ y

13: dał to nam tu ná przykłád/ iż y rodzicow ŕwych w tym ŕłucháciechmy nie po=

14: winni. A owŕzem wzgárdzić tákie poŕluŕzeńŕtwo á roŕkázowánie ich/ ktoreby

15: było nád wola [!] Bogá Oycá náfzego niebieŕkiego. (marg) **Zaden nie ieŕt coby fwiát
opuŕciwŕzy/ práwye náŕládował Páná ŕwego. (-)**

16: # Gdzyeŕŕ ŕie to dziŕŕ podzyáło? á ktoź to ieŕt táki? ktoryby w tym ŕtále trwał te=

17: mu Pánu ŕwemu: á opuŕciwŕzy wolą człowieká ziemŕkiego (ktorego iednák ká

18: źdy z nas ma) áby práwie náŕládował ŕczyrey woley Páná tego. Tkni iedno

19: káźdy ŕam ŕiebie/ iákiegożeŕ kolwiek ŕtanu ieŕt/ ieŕli czyniŕŕ tey powinnoŕci doŕyć

20: á ieŕli ŕie nie vnoŕŕŕ zá wolą á zá pochlebŕŕtwem ŕwiátá tego/ zápomniawŕzy po

21: winnoŕci tey/ iż żadna inŕza wola nie ma być więcey vważona/ iedno wola Bo

22: gá Oycá náfzego niebieŕkiego/ ták iákoć tu o tym to máŕle dzyeciátko á Syn iego

23: iedyny opowiedáć raczy. (marg) **Obacz co ieŕt człowiek/ á co ieŕt**

dobrodzieyŕtwoie^{ŕo}. (-)

24: # Abowiem ieŕli ŕie prze iákie dobrodzyeyŕtwo vnoŕŕŕŕ/ folguiąc człowiekowi

25: á vŕtępuiąc od woley Bogá Oycá ŕwego/ obacz co ten człowiek ieŕt: bo ieŕt nie

26: ináczey iedno iáko cień ŕwiátá tego/ kthory rowno s ŕłóncem przemija/ á iáko

27: drzewo ŕprochniáŕe/ ktore áni ŕam wzwięŕz kiedy będzie od wiátru wywrocono

28: Obáčźze ieŕli on tobie moźe co dobrego vczynić/ ieŕli go nie nátknie wola á zwi

29: rzchnoŕć Páná tego/ gdyź káźde ŕerce człowiecze ieŕt w ręku á w opiece iego: A=

30: bowiem wŕzytko co on ma nie iego ieŕt/ iedno wŕzytko ieŕt poŕoźono w mocy Pá

31: ná tego. Obáčźze teź ieŕlliby cie iáka grozá ábo ŕrogoŕć do thego doćiŕkálá/ ázafz (marg)

Zaden ŕtrách nic nye vmie przed mocą Páńfką (-)

32: niewieŕz iż ci wŕzyŕcy ktorzykolwiek tu ná ŕwiece iáka zwirzchnoŕć máia/ ŕá od

33: niego przełożeni/ á wŕzyſcy łą niewolnicy iego: á káżdą moc z mocy iego ieſt ná

34: łwiát poſtáwioná. Tu iuż rozumieł/ ieſli będzieł náłłádował woley á rofkázá (*marg*) **Do Rzim. w xiiij.** (–)

35: nia Páná ſwoiego/ á wiernie będzieł vſáł iemu: tu nie tylko człówiek/ kthory v

36: niego ieſth iáko źbło kthore od wichru bywa nágrawano/ ále y żadna moc áni

37: zyemłka áni piekielna nád tobą mocy mieć nie może. (*marg*) **Ma być poſłufzeńtwo wrzędowi/ ále nie nád wolą Bożą.** (–)

38: # Bo áczęſ powinien poſłufzeńtwo káżdemu wrzędowi thu ná ſwiecie od Pá=

39: ná twego poſtáwionemu/ ále iedno tákie/ ktoreby nie obrażało woley á roſka=

40: zánia Páná twoiego/ dla ktorego ludzie ſwięći dawáli rozlewać krew ſwoię/ á

41: mordować ciála ſwoie/ opuſciwſzy rádzey y dobrodzieyſtwá y ſrogoſci ſwiá=

42: tá tego/ á vważywſzy ſobie więcey ono wieczne á niełkończone dobrodzieyſtwo

43: Páná ſwoiego/ y boiaźń iego. A ty dla kęſá nędznego dobrodzieyſtwá ſwiathá

44: tego/ ábo człówieká nikczemnego/ ábo dla lekkiego ſtráchu iego/ ktory tobie áni

45: złego/ áni dobrego nic vczynić nie może przez woley ſwiętey Páná twego/ iáko

46: o tym wiele piſmá małz/ opuſzczałz Páná ſwego/ obruſzałz czálem y poźciwą

47: cnotę twoię/ obruſzałz ſlub y wiárę ktorąſ poſłubił Pánu ſwoiemu/ więcey fol=

48: guiąc człówiekowi nikczemnemu: wiedząc to pewnie/ iż żadny bogacź/ áni za=

49: dny moczárz tobie ták wiele dobrodzieyſtwá vczynić nie może/ iáko then Pan/

50: gdy będzieł w opiece ſwiętey iego. (*marg*) **Wŕzytko czo małz od Páná małz.** (–)

51: # Obáczże ſie komuſ więcey powinien/ á wŕpomni ſobie od kogoſ więłtze dobro

52: dzyeyſtwá wziął: bo wŕzytko co małz/ y to coſ ieſt/ wŕzytko to małz od Páná te=

53: go. A to ktemu iż to wiełz/ iż żywot y ſmierć twoiá y wŕzytká máiętnoſć twoiá w(*marg*)

Mattheuſ w x. ka. (–)

54: ocemgnienu przeminie/ gdy będzie wola iego. A ieſzcze ktemu/ iáko on ſám po

55: wieda/ iż człówiek tylko może zátraćić ciáło/ ále on y ciáło y duſzę może połłác

G 3

ná wieczne

strona: 39v

Niedziele piwŕſzey po

1: ná wieczne zátrecenie. A tho nád nawięłtze/ ieſli náſ iáko niepoſłufzne á niew=

2: dzięczne dobrodzieyftwá ie^{go}/ wypchnie z onych wiecznych rofkofzy/ á z onych pá
3: łacow wdzięcznych/ ktore nam łą dziwnie od wiekow zgotowáne/ á ftrąci nas
4: do wiecznych ciemności á ná wieczne vdręczenie náłze. Tu dopirko zrozumiełz/
5: ktora frogość zrowna s frogościa iego: á ktore dobrodzieyftwo z dobrodzieyft=
6: wem iego. A ták tu obáčz/ iegli to przyftoi cnotliwey krwi twoiey/ á poczciwe=
7: mu **człowieczeńftwu** [!] twoiemu/ wziąwłzy rozliczne dobrodzieyftwá od niego/ á
8: poślubiwłzy mu wiarę fwoię/ odstępic od niego: á vważyć łobie więcey człowie
9: ká nikczemnego/ o którym Ezaiáfz powieda/ iż ieft iáko trawá zielona/ kthora z(*marg*)

Ezaiáfz w xl. y li. (-)

10: wieczorá pófchnie y w łtog będzie wrzucona. Wiedząc to ktemu/ iż włzytki bo=
11: gáctwá niebá y ziemie łą w opiece iego/ á włzytki możności ziemłkie y niebiełkie
12: łą położony w ręku iego/ á káżdá moc drży przed mocą iego. (*marg*) **Zaden nie zginie**

bez woley Páńłkiey kto dufaie^{mv}. (-)

13: # A ták nie boy łie nic żadney mocy áni frogości łwiátá tego/ gdy bęध्ये nád to
14: bą łwięta opieká iego. Bo iáko Dawid powiáda/ iż nie tylko moc człowiecza/
15: ále byś teź chodził y po łmokach/ y po łwiech/ y po báziliłzkoch/ żadná moc tobie
16: zálzkodzić nie może. Iáko łie to okazało w onym Dánielu kthory łiedział kilka(*marg*) **w**

Płamie xc. (-)

17: dni miedzy łwy zgłódzonemi w iáłkini. Abo Ionás Prorok/ ktorj przez trzy dni (*marg*)

Daniel w vj. (-)

18: był w okrutney rybie w frogich głębokofciach morłkich. A wždy iáko dziwnie(*marg*)

Ionas w ij. kapit (-)

19: obádwá ci byli wybáwieni. A co tych przykłádo w ieft/ iáko závždy wierny cho
20: dzi w opiece Páńłkiey/ á iáko nád nim áni człowiek/ áni żadná moc zwirzchno=
21: ści nie ma/ łnadźby im y końcá nie było/ kiedy wiernie dufa Pánu łwemu. (*marg*) **Złe**

ieft dobre mienie nád wolą Páńłką. (-)

22: # Nie vnoś łie teź zá dobrodzieyftwem łwiátá tego/ gdyż to wiełz/ iż tho nie ieft
23: w mocy iego/ á to cokolwiek łie nád tobą dzyeie/ dzieie łie włzytko z łáłki á s prze
24: źrzenia Páná twego. A to teź wiełz/ chocia byś czego nábył/ odstępując od wo=
25: ley iego/ nigdy tobie tho ku dobremu końcowi przydź nie może. Abowiem iáko

26: Ieremiafz powieda: Iż tho przeklęty káždy iest/ ktory położył nądzieię fwoię w (*marg*)

Ieremiafs w xvij. (-)

27: rąmieniu człowieká fwiátá tego. A ták tedy muśi być y przeklęte tákie nábycie

28: iego. A chociay w nim do czáfu ząkwitniefz iáko drzewko zyelone/ á dłużoż bę=

29: dzye tey zyeloności twoiey/ wfzytko fie tu muśi obroćić ná vpadek twoj/ á ná wie

30: czną żáłość twoię: á to fie wfzytko otrząfnie s fciebie/ iáko gdy wiátr otrząfnie li=

31: fcie z drzewká onego/ á zoftaną ofchłe gąłęzi iego. A ták nie vnoś fie od tego/ iá=

32: ko cie to mále dzieciátko vczy/ ábyś tego odftępić miał/ co iest wola Bogá Oy

33: cá twego. Bo iuż ftąd wfzytko dobre/ wfzytko wfdzięczne/ á wfzytko pocźciwe to

34: bie przypadác muśi/ gdy będziefz chodził według woley iego/ á w fwiętey opie=

35: ce iego. Iáko tho y fám powiáda Iż gdy znaydziecie kroleſtvo Boże/ wfzytko(*marg*)

Mattheufs w vj. (-)

36: wam fńádnie przypádnie. Iáko y w oney modlitwie położył/ w ktorey nas ku(*marg*)

Lukafs w xj. kapit. (-)

37: vbląganiu fwemu miłościwie vczyć raczył/ ábychmy go napirwey o to prośili

38: áby fie w nas fwięćiło á znaczyło fwięte imię iego/ á rozſzirzyło fie nád námi kro

39: leſtvo iego/ to iest/ áby żadna inſza wola/ żadne inſze kroleſtvo/ á żadna moc in

40: ſza nam ná pieczy nie byłá/ nád wolą á nád rofkazanie fwięte iego. (*marg*) **Nicz nye**

wymyſlay oprócz woley Paná fwoiego. (-)

41: # Abowiem byś fie też dobrze chciál domyſlác co czynić ku czći iemu/ á nie było

42: to wedle woley á náuki iego/ tedy tego od ciebie wfdzięcznie nie przyjmie. A we=

43: źmi fobie ná przykłąd onego Saulá wielkiego krolá żydowſkiego/ gdy mu był

44: rofkazał Pan porázić onego Amáleká krolá pogánſkiego/ á rofkazał mu áby po

45: mordował wfzytko á nie brał żadney korzyści iego: á on nábrawſzy wołow á o=

46: wiec/ chcąc fie tym przyſłużyć Pánu/ chciál ofiárowác iemu. Przyſzedł do nie=(*marg*)

j. Krolew. w xv. (-)

47: go Sámuel Prorok/ powiedáiąc mu to imieniem Páńſkim: Izafz ty niewieſz iże

48: ten Pan fobie poſłużeńſtvo więcey waży niźli wfzytki ofiáry ná fwiecie? Azaſz

49: tobie co przyſłużáło vczyńić nád rofkazanie iego? A thák kazałci Pan powie=

50: dzieć/ iż márnie będziefz złożon s kroleſtwá twoiego. A thák thu obácź co to iest

- 51: odstępić od woley świętey iego/ gdy widziŝ iż ten krol choציay tho czynił w do=
52: bry obyczay/ á wždy był ftrącon s kroleŝtwá swoiego. A což ty o łobie rozumieŝ
53: nędzniku/ ktory nie tylko ábyś miał co czynić w dobry obyczay nád wolą Pána
54: ŝwego/ ále owłzem odstąpiwŝy iej// więcej folguieŝ człowiekowi á ŝwiátu temu
55: ábyś nie miał być ftrącon z onego wiecznego obiecánego kroleŝtwá twoiego.

A ták obácź

strona: 40

Nowym lecie.

Lift. 40.

(marg) **Nie daymy ŝie vnoŝić ftráchom áni dobrodzyeŝtwu ŝwiátá tego. (-)**

- 1: # A ták obácź iż v niego nic nie ieŝt wdzięcznieyŝzego iedno tho/ ábychmy thego
2: náŝlądowali/ co ieŝth wola ŝwięta iego. A nie dáymy ŝie vnoŝić/ áni ftráchom/
3: áni dobrodzyeŝtwu ŝwiátá tego/ gdyż nikomu więŝza zwirchnoŝć á więŝze
4: poŝłuŝeńŝtwo nie naleŝy/ iedno iemu ŝamemu. Iáko y Apoŝtołowie o tym po
5: wiedáli/ gdy byli poŝtáwieni przed onemi ŝrogiemi Kłiąŝęty żydowŝkiemi: Iŝ *(marg)* **w**
Dzieioch Apoŝtolskich w v. kapitul. (-)

- 6: więcej nam przyŝłuŝe bać ŝie Bogá niŝli mocy człowiezey. A to im ták ŝmier
7: cią groźili/ zákázuiąc im powiedác ŝłowá Boŝwego. A ták tu moŝeŝ zrozumieć/
8: czo to ieŝt przekłádác łobie inŝą moc nád moc iego/ ábo nádzieię mieć w inŝym
9: dobrodzyeŝtwie/ nád dobrodzyeŝtwo iego/ á iáko ŝtráŝliwa rzecz ieŝt odstępić
10: od niego/ gdiŝechmy ze wŝytkim połoŝeni w mocy iego. Ale nas to przedŝię má
11: ło ruŝa/ bo nie tylko grozá ábo dobrodzyeŝthwo iákie baŝ czáfem od niego od=
12: ciągnie/ ále ládá wymyŝłek á ládá wynalazek ŝwiátá teo/ iż ŝnádnie odstąpimy
13: od woley ŝwiętey iego/ wiedząc to/ iż w tym zaleŝy wŝytko złe y dobre náŝe. *(marg)*

Iáko ieŝt záłobliwa rzecz fthráćić Pána ŝwego. (-)

- 14: # Pátrzayŝe iáko to ieŝt záłobliwa rzecz odstępić Pána tego/ á fthráćić go/ á opu=
15: ŝćić go s ŝercá ŝwego. A bowiem komu iuŝ ten klenot zginie/ iuŝ mu z nim wŝy=
16: tko dobre rázem zginie. A ŝłuchay iákiey rádoŝci vzywála mátká záłobliwa ie=
17: go fthráćiwŝy wdzięczne ono dzieciátko ŝwoie/ á dobrodzyeiá ŝwiátá wŝytkie=
18: go/ y iáko go záŝię z wielką pracą á z wielką pilnoŝcią ŝzukála. Tobieby thoby
19: nędzny nieboraczku to ieŝt cze więcej przyłtało/ gdy obaczyŝ iżeŝ fthráćił w ŝercu

20: fwoim onego dobrodzieiá fwoiego/ á nie ináczey iedno iákoby włáznego bráci=
21: fzká fwoiego/ ktory fie vřtáwicznie o tve dobro řtára/ á vřzaliwřzy fie thego/ ná=
22: wroc fie záfię do nędznego Ieruzalem twego/ to ieft/ do obłędliwego fercá fwo
23: iego/ á řzukay/ á biegay/ á pytay fie/ gdziebyř mogł záfię znaleř tak **dobrotliwe**^{g^o}
24: Páná fwoiego. A naidzieř go pewnie w onym řwięnym kořciele ktoleřtwá iego
25: niebieřkiego/ ná práwicy Bogá Oycá řwego/ á on fie i cię řtára/ á on fie zá tobą
26: przyczynia/ á to wřzytko czyni w řwięnym człowięczeńřtwie fwoim/ co ieft wo=
27: la Bogá Oycá iego/ ták iáko to był máłce řwey powiedział/ gdy go była w ko=
28: řciele Sálomonowym z wielką rádořcią znalázłá. A ták gdyř on řzuka zbáwie
29: nia twego/ gdyř fie on řtara o wřzytko dobre tve/ gdyř on nád tobą to řpráwuie
30: co ieft wola Bogá Oicá twego/ obáčźze fie ieřliř go teř ty nie powinien řzukác/ á
31: ieřli to nie ieft wielka záłořć řtráćić ták dobrotliwego Páná fwoiego/ w ktorego
32: mocy ieft wřzytko złe y dobre twoie. A ináczey go přędzez nie naidzieř/ iedno gdj
33: będyeřz czynił/ ták iákoć tu dał ná przykłád/ wolą Bogá Oycá iego **niebieřkie**^{g^o}. (*marg*)

Wieki człowięcze ná fwiecie. (-)

34: # Pátrzayže iáko tu Ewányeliřtá powieda/ iż pirwřzego dnia máłká iego řwię=
35: ta máło myřliłá o zginieniu iego. Drugiego dnia z wielką go záłořcią á z wiel=
36: ką pilnořcią wrociwřzy fie ná zad řzukálá: á trzeciego dnia nálazřzy go wielkiey
37: rádořci s tego vřzywálá. Tákeć theř čás wieku nářzego/ komu gi da Pan Bog
38: přetrwác/ ieft ná trzy częřci rozdzielon. Bo pirwřzy dzień známionuie młodořć
39: nářzę bezrozumną/ w ktorej fie máło řtáramy á máło dbamy/ iż tráćimy á odřę
40: puiemy ták dobrotliwego Páná fwoiego/ áczby go nam záwřdy trebá ná pie=
41: czy mieć/ bo on nie folguie czáłowi řadnemu/ á ná káźdego/ thák ná řtárego iáko
42: y ná młodego woła: Bądźcie g[oto]wi/ ábowiem niewiecie czáfu áni godziny. (*marg*)

Matthe. w xxiii. (-)

43: Iedno iż krewkořć człowięczeńřtwá nářzego nas naywięcey w tych czáłiech od=
44: ciága od niego. Ale ieřlić da Pan Bog doczekác drugiego dnia/ to ieft/rozum=
45: nieyřzego wieku twoiego/ thu iuř dopirko rořpomni/ co tho ieft zá záłořć řtráćić
46: Páná fwoiego/ řtráćić dobrodzieiá fwoiego/ s ktorym iuř wřzytko dobre twoie
47: zginęło/ bez ktorego nędzna náđzieiá twoiá/ bez ktorego nędzne mieřkńanie two

48: ie: gdyż to wiełz/ iż bez iego pomocy nikt tobie ani ná niebie á ná ziemi pomocz

49: nie może/ ták iáko o tym Páweł s. piłze. A ták náwroc fie á łzukay Páná fwoie⁸⁰. (marg)

Do Korin. w viij. (-)

50: A gdy przydzie trzeci á ołtátni dzień twoy/ ábyś go znalazł onym s. kościele

51: ná prawicy Bogá Oycá fwego/ á on fie łtára o tve dobre/ á czyni czo ielt wola

52: łwięta iego. A tu dopirko żywiełz tákíey rádości iákíey byłá vżyłá łwięta má=

53: tká iego/ gdy byłá znalazłá ták wdzięcznego łtráconego łynaczká fwoiego.

54: # Nie mnimayze áby iey to był ná wzgárdzenie vczynił/ iż iey był ná máły czás

55: odstąpił. Ale łłuchay iáko Ewányeliłtá powieda/ iż nie zołtáł ná płonych rze=

G 4

czach/ nie zo

strona: 40v

Niedzyele pirwłzey po

1: czach/ nie zołtáł z dziećmi grác/ iedno zołtáł czynić tho co byłá wola Oycá iego

2: łwiętego/ okázuiąc to/ ktorego on był Oycá łynem/ á okázuiąc teź tho nam iáko

3: przyiętym łynaczkom od niego/ iż nam żadna moc ani żadne połłufzeńłthwo

4: groźnieyze nie ma być/ iedno Bogá Oycá náłzego niebieskiego. Abowiem by cie

5: tu ociec twoy ciełefny połtrálzył/ iżby cie chciał wydziedziczyć z nędznego łpła=

6: chciá twego/ prze iákíe niepołłufzeńłtwo twoie/ obácź iákoby cie tá rzecz rułzy=

7: lá. A coź rozumiełz gdyby nie Ociec twoy niebieski miał wydziedziczyć á wyrzu

8: ćic z onego błogółławionego krolełtwá fwoiego/ á kthemu cie ielzcze podác ná

9: wieczne męki łprzećiwnikowi twoiemu/ ielłiby cie tho ielzcze więcey rułzyć nie

10: miáło/ O błogółławionełz to dziećię ktore nam tę náukę dáło/ y ktore ták náłłá

11: dowáło woley Bogá Oycá fwoiego: o ktorým/ iáko píłmo powieda/ Iż mu fie(marg) **Do**

Filipen. w ij. (-)

12: słtáł połłufzen aż do łmierci fwoiey krzyżowey. (marg) ¶ **Połłufzeńłtwo ma być rodzicom.** (-)

13: # A włzákoź y to obaczác/ że nam y to dáł ná przykład/ ábychmy w łłufłnych rze

14: czach y tych rodzicow łwych ciełefnych nie odstłępowáli/ á s pocźciwołciá ro=

15: łkazania ich náłładowáli/ á zwłáłzczá kthoreby nie było nád wolá Bogá Oycá

16: náłzego. Abowiem iáko tu Ewányelia łwiádczy/ iż potym łzedł z rodzicmi łwe=

17: mi/ á był im pośluzen/ á rośł w młodości swoiey/ będąc pełen mądrości á Du=
18: chá s. Tu iuz rozumiey sprawę młodości iego/ o ktorey nam piřmá nie sřtawa/
19: iż sie nie parał żadnemi płonnemi rzeczám/ iedno był thego pilen/ co ieřt wola
20: Bogá Oycá iego/ á był w poczciwym pośluzenřtwie rodzicom swoim: dawá
21: iąc to ná przykład wřzytkim dziatkom řwiátá tego. A rośł w mądrości będącz
22: pełen Duchá s. O błogosřławioneřz to dziecię było/ o błogosřławionyřz to czło=
23: wiek ktory go nigdy nie řtráci s řercá řwego. Abowiem kto gi s łobá ma/ iuz olię
24: gnie wřzytki řkárby niebá y ziemie/ iuz beřpieczen od wřzego niebeřpieczenřthwá
25: řwoiego/ iuz dořtápi wřzytkich rádořci řwoich ták ziemřkich iáko y niebieřkich.

26: ¶ **Co sobie s tey Ewányeliey ku náuce wwařác mamy.**

27: ¶ Vwařayze tu co tho ieřt chodzić wedle woley Bogá Oycá řwego niebieřkie=
28: go/ á być záwřdy w nieomyřney opiece á w opátrnořci iego. A iákie pociechy y
29: iákie rádořci ná wřzem s tego tobie przypadáć będą. A iákie zálię řmętki/vpa=
30: dki/ y wieczne przekłętwá vřtáwicznie řtać będą náđ tobá/ ieřli namniey odřtá
31: piřz od woley řwiętey iego/ á od pośluzenřtwá iego. # Wtore/ vwařayze teř zá
32: řię to/ co ieřt řtrách řwiátá tego/ y co ieřt człowiek/ ábo iákie řá spráwy iego. Iż
33: ieřt iáko cień/ á iáko źbło złamáne przed oblicznořciá Páná tego/ á nic tobie áni
34: zářzkodzić/ áni pomoc nie moře/ bez wolcy [!] Páná te^{go}. A nie dáj sie vwodzić omyř
35: nemu á nikczemnemu dobrodzieřřtwu řwiátá tego/ gdiř ieřt niepewne/ gdiř ieřt
36: ná wřzem omyřne/ ieřlić nie przydzie z łáři á z dobrodzieřřtwá Páná twego. A
37: vwařywřzy ty dwie rzeczy/ rořpomni řie/ co to ieřt řtać mocnie przy woley Bo=
38: gá Oycá řwego niebieřkiego/ á nie dáć řie/ áni řtráchowi/ ktory tobie nigdy nic v
39: czynić nie moře/ áni dobrodzieřřtwu/ ktore omyřne ieřt bez opátrnořci Páná te=
40: go/ ábyř řie miał odnořić ábo odwodzić od tego Páná řwego. # Trzecie/ rozwa
41: řayze theř wieki řwoie/ ieřlić Pan dáł iuz przydř ku lepiřzemu rozumowi twemu/
42: thák iákoř wylřřzey řlyřzał/ nie dáyze řie myřli řwey vnořić od Páná řwego/ gdyř
43: nie mař żadney pewney godziny tu mieřzkánia řwego/ á iáko řie čás zářtánie/
44: ták řie muřiř okazáć przed řrogim Máyeřtatem Páná řwoiego. # Czwarde/ v=
45: wařayze teř/ iáko mař záchowáć pośluzenřtwo á poczciwořć/ y rodzicom řwo
46: im/ y przełozonym řwoim/ á zwlářczá ktore nie ieřt náđ wolá Páná twego.

- 47: # A ty włzechmogący Pánie/ któryś w ten czás raczył okazać Bołki á nie dzie=
48: cińfki rozum mędrcom onym fwiáthá tego/ rácz miłościwie obiáfnic á ofwie=
49: cić też thy nędzne rozумы náłze/ ábychmy cie práwie poznawłzy Páná á dobro=
50: dzyeia fwego/ á iż nam áni **zle** [!] áni dobrze żadne fthworzenie vczynic nie może/
51: oprocż Bołtwá á dobrodzieyfthwá twego fwiętego/ nic fie nie lękali żadnych
52: ftráchow fwiátá tego/ y nic fie nie bawili omylnemi łudárftwy á pochlebftwy
53: iego/ ktore łá iáko plewy bez opátrności fwiętey twoiey/ áby nas miály odwo
54: dzie od ciebie Páná fwoiego/ dobrodzieia y opiekálniká fwego/ vważywłzy czá=

fy fwoie

strona: 41

Nowym Lecye.

Lift 41.

- 1: fy fwoie y przyłże y przeminęle/ ábychmy cie vftáwicznie fzukáli/ będąc thu w
2: pocźciwym połłufzeńftwie przelożonych fwoich/ nam tu od ciebie nádanych y
3: poftánowionych. A potym ábychmy cie náležli w onym wiecznym kołcie=
4: le twoim kroleftwá twego fwiętego/ á s tobą vzywáli wiecz=
5: ney rádości y pociechy fwoiey/ Amen.

6: Ewányelia Niedziele Wthorey

7: po Nowym Lecie/ ktora też może czáfu wftępowá

8: nia w małżeńftwo być powiedaná. Ktorá nápił Ian s. w ij.

9: káp. Przeciwko fwowolnie bez zakonu żywiącym.

- 10: # A był wezwan Kriřtus zwolennicy iego k łpráwie
11: małżeńftwá fwiętego etc. (marg) **Tu ieřt náuka/ iżžadne⁹⁰řtanu Pan więcey
vbłogofłáwić nie raczył/ iedno řtan małżeńftwá fwiętego/ y iákie łá pociechy y
błogofłáwyeńftwá iego. (-)**

- 12: **G** Dyż tho wiemy wřzyřcy pewnie iż żadny
13: iny řtan/ á żadna inřza łpráwá cřłowieká cnotliwe=
14: go/ Pánu fie náłzemu więcey nie podoba/ iedno řtan
15: małżeńftwá fwiętego. Y niechciał omieřzkáć thego
16: okazać/ iáko był on nigdy w żadney náuce wiernym

17: łwym omiełzkawác nie raczył/ iż on w tym łtanie ło
18: bie nawiełtze kochánie łwoie połóżyć raczył/ co oka=
19: zał y bytnoćią łwą/ y dobrodzieyftwem łwym/ kto=
20: re przy łprawie zakonu tego vczynić raczył. Bo iá=
21: ko łwiádłzy Ewányelia/ iż Pan przy tey łwiętey łprá
22: wie napirwłzy cud mocy Bołtwá łwego okazać ra=
23: czył. Iż tedy Ian s. Ewányeliłtá przypomina/ że początek cudow ktore Kri=
24: łtus Pan/ będąc thu ná łwiecie/ łprawowác raczył/ w Kanie łie záczył/ zdało
25: łie nam tu łobie máłuczko o nich przed oczy náłze nieco przełóżyć/ ábychmy wie
26: dzieli/ co byłá tego zá potrzebá/ iż ye Pan Kriłtus okázowác raczył. Naprzod
27: tedy wiedzieć mamy/ iż cudá ktore czynić raczył/ potrzebne były ku vtwardzeniu
28: wiáry w ludzioch wiernych. Bo nie dołyc łie ná tym Pánu zdało/ iżby był tylko
29: opowiedáł im wolá Bogá Oyczá łwego niebiełkiego/ ále thego y zwirchow=
30: nymi cudámi/ á nád ludzki rozum wielkimi dziwy/ poprówowál/ áby łie tym
31: dołtáteczniey znáciiło/ iż to było włzytko prawdá/ cokolwiek im powiedác ra=
32: czył. Y práwie ták imi náuke łwą łwiętá á zbáwienná vtwardzić raczył. Dru=
33: ga przyczyná tych cudow thá ielt/ iżby niewiernicy á ludzie złóściwi nie łzukáli
34: łobie wymowki/ iákoby o tym nic nie wiedzieli/ żeby on tu miał kiedy ná łwie=
35: cie opowiedác im prawdziwie wolá Oyczá łwego niebiełkiego/ gdy przydzye
36: čás łrogiego łádu iego. Bo iáko o tym łam mowić raczył: Iż gdybyłcie wy by (*marg*) **Ian**
s. w iiiij. kapit. (-)

37: li cudow á znákw nie widzieli/ nigdybyłcie byli nie vwierzyli. A ná drugim
38: mieyłcu łtoi/ gdzie kłiążetá kápłáńłkie mowiły: Y což czynimy/ ten człowiek cu(*marg*)

Ian w xj. kapitul. (-)

39: dá ielkie czyni/ ieliż go ták zániechamy/ przydzie ktemu/ że włzyłcy weń łwie=
40: rzą/ á przydą Rzymiánie á wezmą mieyłce náłze y z ludem. A ták byłá tego po=
41: trzebá/ áby był Pan Kriłtus cudámi łpodpirál łwiętey náuki łwoiey. Naprzod
42: tedy między inemi łociechami tedy tá łwiętá Ewányeliá dziłiełsza ielt nam ku
43: wielkieu łociełze nápiłána/ ábychmy łobie nie lekce wáżyli tego zakonu od Pá=
44: ná náłzego záłózonego/ ktory on łobie nawiecyey vpodobác raczył/ y przy ktorim

- 45: łam bywac raczył/ kto go iedno o to wiernie prościć będzie. Tak iako o tym łą ty
46: łłowá ná początku záložone/ á ofobą łwą łwiętą y dobrodzieyftwem łwoim zá
47: wždy vcźcić y w niedołatkoch iego záwzy opátrować gi będzie raczył. Co łzy
48: rzey zrozumiełz s tey Ewányeliey niżej nápiłáney przez łaná s. tymi łłowy.

Gody sťáły

strona: 41v

Niedzyele wtorey po

grafika

- 1: **G**ody sťháły łie były w Kanye Gálileyłkyey/ á by=
2: łá tám y mátká Iezulówá; wezwan teź thám był y
3: Iezus y zwolennicy iego. A gdy nie dołtáło winá/
4: rzekłá mátká iego do niego: łuź winá nie mayá.
5: Rzekł iey Iezus: Y czo ia zá łpráwę s thobą mam
6: myeć o thym niewiáłto/ gdyż ielzczę nie przyłzłá godziná moiá.
7: Tedy potym rzekłá mátká yego łługom: Cokolwiekci wam ro=
8: łkaże/ bądźcie tego pilni. A łtało tám łzeć łtągwi kámiennych/
9: według oczyłcienia żydowłkyego zgotowánych/ kthore w łię
10: bráły dwye ábo trzy ná then czás miáry żydowłkye. Y rzekł Ie=
11: zus: Nápełńcie ty łtągwie wodą. A gdy nápełnili áź do łáme=
12: go wirzchu/ rzekł im Iezus: łuź teraz czyrpaycie á niełcye łtár=
13: łzemu wełela tego. Pothym gdy przyniełli łkołztował on łtár=
14: łzy onego winá z wody vcźynionego/ y niewiedzyał łkądby by=
15: ło/ ále łłudzy wiedzieli czo czyrpáli wodę. Y rołkazał záwołác
16: gołpodarzá domu onego/ y powiedzyał mu: Káždy człowyek
17: napirwey dobre wino łtáwia ná łtoł/ á kiedy łie popiją/ thedy
18: łie zeydzye gorłze: á tyś áź do thego czáfu łchował wino lepfze.
19: Ten tedy počáthek znákw vcźynił Iezus w Kanye Gáliley=
20: łkyey/ á oznaymić raczył tym chwałę łwoię/ y vwierzyli weń
21: zwolennicy iego.

22: **Y** Ako od początku światá/ tedy to wnet ten Pan á zbáwiciel náłz wńzech=

23: mogący okázować raczył/ iż żadne inſze poſthánowanie á żadna inſza

ſprává czło=

strona: 42

Nowym Lecie.

Liſt 42.

1: ſprává człowieká cnotliwego nigdj ſie iemu więcej nie podobáá/ iedno w ſta

2: nie małżeńtwá ſwiętego. Bo gdy iuż był raczył ſprávic **zyemię** [!] y niebo/ ſtwo= (marg)

¶ **Przy początku ſwiáthá Pan poſwięcił małżeńtwo ſwięte.** (-)

3: rzył też człowieká/ ktorego ták vwielbił y vmiłował/ że go ták poſtánowił/ áby

4: był wńzytko opánował ná zyemi. Támsze iuż był wnet podobno przeyrzał krew

5: kość człowieczeńſtwá iego/ iż miał vpáść á nie zdzierzeć wiáry iemu/ á złamáć

6: ſwięte roſkazanie iego. Y wnet vlitowawńzy ſie go/ támsze powiedział: Iż **zle** [!] mu(marg)

wj. Moy. w ij. kap. (-)

7: być lámemu/ ále mu vczyńmy wńdy iákie podpomożenie. Rozumieiąc temu/ iż

8: żadne podpomożenie w ſmuthku á w vpadku człowieká nędznego iemu wier=

9: nieyſze być nie miáło/ iedno cnotliwa žená iemu náznáczona od niego. Y ſtwo=

10: rzył Ewę s kości iego/ á dał iá w towarzíſtwo iemu/ á potwirdził to ſłowy ſwe

11: mi: Iż ci dwa będą iáko ciáło iedno. Gdzie tego potym y w człowieczeńſtwy

12: ſwoim potwirdzić raczył/ mowiąc: Iż dla tey ſpołeczności opuſci człowiek oy=(marg)

Mattheuſ w x. ka. (-)

13: cá y mátkę/ y przyſtánie wiernie ieden ku drugiemu. Abowiem iuż ci ktorzy ták

14: k ſobie przyſtáná/ iuż ſobie wiecznie poſlubuiá zle y dobre ſpołu znoſić/ á ták ſme

15: tek iáko y pociechá záwždy iuż miedzy nimi ſpołeczna bywa.

16: # Y gdy iuż przy ſprávowaniu zyemie y niebá wńzechmogący Pan wńzytkiego

17: dokończyć był raczył/ támsze też iuż y tę ſpołeczność zakonu tego poſtánowić ra=

18: czył. Tedy o nim piſmo ták powieda: Iż obaczył Pan iż wńzytko dobrze vczyńił(marg) **w**

j. Moy. w i. kap. (-)

19: potym ſobie odpoczynać raczył. Thu iuż obáčz gdy piſmo powiáda/ iż wńzytko (marg) ¶

Pirwsze dobre człowiecze małżeńtwo. (-)

20: dobrze uczynił/ iż to było napirwŕze dobre człowieká nędznego po ftworzeniu ie
21: go/ iż go w tym ftanie á w tym zakonie kthory fie iemu nawięczyey vpodobác
22: miał/ połthánowić raczył. A żadnych inŕzych wymyŕłow nád nim nie wymy=
23: ŕlał/ iáko ie łobie potym narod ludzki wynáydownác miał. Gdzie im y błogoŕłá
24: wić raczył/ áby rołli á nápełnili ziemię narodem ŕwoim/ gdyż to iego nawiętfze
25: kochánie być miało s fynmi człowieczemi/ á to miała być nawiętfznieiŕza win
26: nicá iego. A zwłáŕzczá w tákim narodzie kthoryby wedle woley iego ŕwiętey á w
27: poczćiwosci ná ten ŕwiát fie rozmnożył. O czym Sálonon ŕzyroko nápiŕał/ iá=(*marg*)

Sapien. w iij y v. (-)

28: kie ieft w tákim narodzie kochánie iego/ y iákie błogoŕłáwienieŕtwo nád nim ro=
29: zmnázác obiecał: y w iákim záfię omierzeniu ieft niepoczćiwy narod v niego/
30: y iákie przekłętwo zoŕtáwił iemu.
31: # Iáko teŕ y Paweł s. do żydow piŕze/ iż fie iemu więczyey nic nie podoba/ iedno(*marg*)

Do zidow w xiiij. (-)

32: tákie poczćiwe złączenie/ á tá ŕpołecznoŕć ŕłáchetnie záchowána. Y iáko záfię lu=
33: dzi ŕwowlne á bez tey powinnoŕci mieŕzkáiące obiecał frodze ŕędzić czáfu ŕádu
34: ŕwoiego. Bo to wnet iefzcze zá ftárego wieku okázowác raczył/ iż mu fie to bár=
35: zo podobác miało/ ktoby the ŕwięta vftáwe v ŕiebie powáżyć vmiał/ á iemu w
36: niey ŕtátecznoŕć ŕwá zachował. Bo y w on czás gdy oná ŕłáchetna žoná Sará/
37: widząc niepłodnoŕć ŕwoię/ dopuŕciła mężowi ŕwoiemu Abráámowi mieŕzkác
38: s ŕłuŕebnicá ŕwoią/ áby było nie záginęło potomŕtwo iego/ kthora potym miała
39: ŕyná Izmáelá/ kthorego oná ŕłáchetna Sará przyięła zá ŕwego wláłnego. Ale iż(*marg*) **wj.**

Moy. w xxi. ka (-) (*marg*) Pánu fie ŕłáchetny narod záwŕdy podoba. (-)

40: Pan chciál to okázác iż fie iemu tákie mieŕzkánie y táki narod nigdy nie podoba:
41: á chcąc teŕ to okázác/ iż on wiernych ŕwoich/ kthory iemu w ŕtałofciach ŕwoich
42: ŕtátecznie trwáią/ nigdy nie opuŕzcza/ dał oney ŕłáchetney Sarze wdzięcznego á
43: wielkiej zacnoŕci ŕyná Izááká/ á dziwnie iá był pocieŕzył w ŕtároŕci iey. Potym
44: gdy on Izmáel chciál vżywác rowney ŕpołecznoŕci z onym ŕłáchetnie vrodzo=
45: nym Izáákiem/ rołkazál Pan Abráámowi áby gi wyrzucił z domu ŕwego y z
46: mátká iego/ powiedáiąc mu/ iż tho ieft nieŕluŕzna rzecz/ áby on miał mieć iáká

47: Ípoleczność ábo íákíe towárzyftwo z onym práwem dziedzicem/ który íie vro=
48: dził według zakonu á według woley fwiętey íiego. Támże błogofłáwił íynowi
49: onemu/ á obycał íáko gwiazdy niebieskíe rozmnożyć narod á potomftwo íe=
50: go. A thu obácź w íákíey łáfcie á w íákíey pocźciwości był zázwdy v Páná ftan
51: małżeńftwá fwiętego/ y w íákím błogofłáwieńftwie potomftwo íiego/ y wfy
52: tko zebránie á nábycie íiego.
53: # Íáko teź y onego Tobiafzá gdy był Pan ílepotá y dziwnemi przygodámi/ do
54: fwiadfzáíac ftáłości íiego/ pokárác raczył. Po wfzytkich przigodach íiego ni czím
55: go ínfzym náypirwey pociefzyć nie raczył/ íedno íź íyn íiego/ kthorego był poftáł

po potrze=

strona: 42v

Niedzyele wtorey po

1: po potrzebach fwoich w dálekie ftromy/ kthorego íuź miał zá zginętego/ j oplákał
2: był zginienie íiego/ á nigdy íie nie nádziewał nawrocenia íiego/ przyfzedł do nie=
3: go s fláchetná żoná y z wielkím nábyciem do domu íiego. Co íáko Anyoł Boży
4: poważnie ípráwował ono małżeńftwo íiego/ y wfzytki drogi íiego/ tho tám ízy=
5: rzey w híftoriey tego to Tobiafzá nápiáno ftói. Y íákíe potym Pan Bog bło=(*marg*)

Tobiaf w xxj. ka. (-)

6: gofłáwieńftwo y íákíe nád nim łáfkíe okázowác raczył. A tu dopirko zrozumieł
7: íáko Pan Bog nigdy fwoich wiernych nie opuścza: á zwláfczchá ktorzy chodzą
8: wedle woley á poftánowienia íiego fwiętego. Abowiem czo íie kolwiek dzyáło
9: około **małżeńftwá** [!] tego íyná íiego/ wfzytko íie działo w wielkíey boiáźni Bożey/
10: á dziwnie to było ípráwowano przez Anyoła Páńfkíego. (*marg*) **Nád fwowolnym
małżeńftwem pan Bog pieczey nye ma. (-)**

11: # A tu íuź obácź íáko on íobie ten ftan á ten zakon vpodobác raczył/ íź y bytno=
12: íciá fwoiá/ y Anyoły fwoimi zázwdy gi ípráwowác á podpomagác raczył: á
13: zwláfczchá który íie ni nacź ínfzego nie íciága/ íedno ku czci á ku chwale íiego. Bo
14: gdyeby íie teź íciágał ku íákíey rofkofzy fwiátá tego/ á ínáczey íie złączał niźli z
15: boiáźniá á s fwięthá wolá íiego/ íuź mnieyfzá pieczá chce mieć o nim/ y owfzem
16: wíęcey będzie chodził w niełáfcie íiego. Íáko o tym nápiáno íeft wnet od począ

17: tku rozmnożenia ludzkiego: Iż gdy wyrzeli synowie kthorzy byli w łąfće Bożey (*marg*)

wj. Moy. w vj. ka. (-)

18: dziewczki ludzkie iż były cudne/ pobrali ie fobie zá żony. Rozgniewał fie wnet Pan

19: iż oni fwowolnie á nie w boiázni iego/ á folgującz podobaniu fwemu/ bráli fo=

20: bie żony wedle woley swoiey. Powiedział támże wnet: Iż trudno ma przyftać

21: dufzá moiá do człowieká/ ábowiem widzę iż to fwowolne ciało ieft. A ták w tey

22: ípráwie małżeńftwá świętego chce Pan Bog wielkiej wczciwości/ á iżby fie

23: wftytko działo z boiáznią á wedle świętey woley iego/ kthoby chciał oífęgnąć o=

24: biecáne błogofławieńftwo od niego. (*marg*) **Komu da P. Bog żonę dobrą da mu**

wftytko dobre. (-)

25: # Abowiem y íam przez fie y przez Proroki zázwdy then ítan ofobliwie błogo=

26: fławic raczył/ á okázowác w nim kochánie swoie. Iáko y Dawid miedzy ine=

27: mi błogofławieńftwy wiernego człowieká/ tho iemu naofobnieyíze á napocie=

28: ízliwíze położył: Iż zoná iego będzie iáko mácicá winna obfithá/ á synowie iego(*marg*)

w Pfalm. cxxvij. (-)

29: iáko látorońki oliwne około ítołu iego. Iáko theż y Sálomon pííze w kńięgach

30: Przypowieści swoich: Iż kto íobie znajdzie s przeźrzenia Páńfkiego żonę dobrą (*marg*)

w przipo. w xvij. (-)

31: naydzie wftytko dobre ná fwiecie/ á będzie czerpał błogofławieńftwo od Páná

32: swoiego. Tu iuż rozumiey/ iż nie tylko po trofze brác/ ále práwie iáko wodę czer=

33: pác obiecuie ten święty krol kázde błogofławieńftwo od Páná swoiego ták ye=

34: mu człowiekowi/ ktory w tákim ítanie poípołu y z náznáczonym towarzyszem

35: swoim chodzi w boiázni iego/ á według świętey woley iego. (*marg*) **Wiárá/ nádzieía /**

miłość/ wftytko fie to mnoży w ítanie małżeńftwá wiernego. (-)

36: # Abowiem obácż iż Pan od kázdego wiernego fwego/ niczego ínfzego węczey

37: nie potrzebuie/ iedno ítáteczney wiáry á zupełney nádzieie/ á wierney á nieomyl

38: ney miłości. A w ktorymże fie to ítanie wftytko ínádniey vmnożyć może? iedno

39: w tym ítanie przeyrzánym od niego. Bo iuż tám iednoftáyna wiárá/ iednoftáy

40: na nádzieía/ iednoftáyna miłość zázwdy fie mnożyć mußi: gdyż ieft iednoftáyne

41: á ípołeczne złe y dobre ich/ iednoftáyne á ípołeczne potomíftwo ich. Bo iáko fie

42: nie ma w tey ŹpolecznoŹci t Źpoleczna miłoŹc  t Źpoleczna ndziei vmnożyć
43: pátrzáiąc n miłe dziatki Źwoie/ gdy w młodoŹci Źwey gri przed oczymá ich
44: bo gdy w podraŹtniu ich vkaże Źie w nich iáki rozum/ iáka godnoŹc/ ábo iáka
45: nuk: Ikaz tm Źpoleczna rdoŹc vmnoży Źie rodzicom onym/ iáka Źpolecz=
46: na wir y ndziei o Pánu Źwoim: Iákie Źpolne błogofłwieńŹtw  wiernie
47: modlitwy poyd do niego/ by on y ono Źpoleczne dobro im z iego Źwiętey łłki
48: nádáne/ y ono Źpoleczne potomŹtwo/ ktore im dał ku czci Źwey  ku pocieŹze ich/
49: rozmnażác  vbłogofłwic raczył: gdyż iuż káżda pociech y kżdy Źmęthek by=
50: wa Źpoleczny miedzy nimi. Bo gdy też zŹie Pan Bog ik ye żłoŹci ábo ik
51: przygod pokarác będzie raczył/ iuż iednoŹtynnie cieŹzy iedno drugiego/ iuż ie=
52: dnoŹtynnie głofy/ iáko gołębye v gniazd Źwoiego wołáią o wŹpomozienie ku
53: Pánu Źwoiemu. A ták nie może być ináczey/ iedno t ŹpolecznoŹc  to iednoŹty
54: ne ferce/ muŹi Źie zwżdj podobác iemu/  zwżdj gotowŹzy ieŹt ku wyŹluchniu
55: iego. A kthoryż wdzięcznieyŹy kłztor ábo poczciwŹy zakon może być v niego?

iáko dom

strona: 43

Nowym Lecie.

LiŹt 43.

(marg) ¶ **Zadny kłztor Pánu wdzięcznieyŹy nie ieŹth/ iáko dom człowieka
poczciwego. (-)**

1: iáko dom człowieká poczciwego/ ktory tk chodzi wedle woley iego/ ktory da=
2: wa zwżdy wdzięczn ofiárę iemu/  wychowywa dziatki Źwoie ku chwale ie=
3: go: gdyż on rozmnożenie narodu ludzkiego zowie wdzięczn winnicz Źwoi:
4: gdyż on nd tymi nawiętŹz piecz ma/ ktorzy mieŹzki w zgodzie/ w miłoŹci/
5:  w boiżni iego. A gdzieŹ więŹtŹza zgod?  gdzieŹ więŹtŹza miłoŹc? iedno w t=
6: kiey ŹpolecznoŹci od Páná Bogá przeyrney? iuż iednoŹtyna wola/ iuż iedno
7: Źtyna myŹl/ iuż iedno odehydzie Źtrc Źie o pobożne potrzeby Źwoie/ drugie zo=
8: Źtánie v gniazd Źwoiego/ wiernie Źie Źthric o dobre iego. Iuż żywie poczci=
9: wym  pobożnym nábyciem Źwoim/ bez obrżenia bliżniego Źwego. Iuż Źpr=
10: wuie w boiżni Bożey czeladkę Źwoię/ by Źie ze wŹzd mnożyłá chwal Páná
11: iego. A to ieŹt práwy zakonnik/  to ieŹt práwy Berndyn/ ktoremu Pan Bog

12: raczy wżyczyć Íprawy tákíey/ á zakonu tego. Tegoć on zakonu íeft głową á prá=

13: wym Przeorem/ á w nim íe zówždy naywíęcey kocha/ gdyż żadny iny nie íeíth/

14: íedno ten/ z woley á z wítáwíenia íego. (marg) **Do Ephezow w v. (-)**

15: # Abowiem Páweł s. dowodząc tego/ tedy pííze: Íż mąż ma być głową żenie (marg) ¶

Kriftus zakonu małżeńského głowá. (-)

16: Íwoíey/ á głowá ma być mężowí Kriftus. A Ítąd obaczyłz íż to íeft práwa głó

17: wá á práwy Ítroż zakonu tego. Abowiem íełzće w Ráíu poznał Pan krewkość

18: narodu niewiełciego/ y obaczył tho/ íż íe zówždy rychley vníeść íeíłá/ kiedyby

19: nie íeíłá íákíey zwırzchnoścí nád íobą: íáko íe to íełzće y ná on czás byío oka=

20: záło/ y przełóżył íey być głowá mężá. A wízákoż kazał íą w pocżcíwoścí íeíć/ á

21: zwłáłzczá dobrą/ y ták íełowác íáko włáíne cíáło íwoíe. Czego y Páweł s. po

22: twırdził píízác do Ephezow: Íż kto íełowíe żonę íwoíey/ íam íeíbie íełowíe: ábo= (marg)

Támże. (-)

23: íeím trudno ma kto íeíć w nienawíścí cíáło íwoíe. Ale támże wnet pííze/ íż żó

24: ny máíą być zówždy w pośłufzeńítwie mężow íwoích.

25: # Íáko y on Afwerus krol/ gdy był wczyníl wíelkíe gody pánom íwoím/ á ná

26: wízem chíał okazác bogáctwá íwoíe. Kazał potym przyść krolowey íwoíey. (marg) **Hefter**

w j. kapit. (-)

27: Ktora wzgárdziwízý rołkazánie íego/ zábáwíwízý íe ínemi biefíádámi/ nie Ízłá

28: do íego. Wczyníl wnet rádeę około íepośłufzeńítwá íey/ gdzie íe potym wízý=

29: Ícy pánowie zwolíl/ áby byłá złózoná z máyełtatu íego. Dawáíác do tego przy(marg)

Níepośłufzeńítwo żony ma być karano. (-)

30: czynę/ íż nie tylko tobíe krolu/ ále y nam/ y żonam náłzym/ lekkość wczyníłá. Y v=

31: czyníl potym írogi dekret on krol/ złóżywízý íą z máyełtatu íwego/ áby żoná zá=

32: wízdy byłá w pośłufzeńítwie mężá íwego. Potym íobíe kazał zebrác wíele pá=

33: nien z rozlícżnych kráín/ áby był obráł íobíe żonę: á tám nie pátrzył ání bogácz=

34: twá/ ání zacnoścí domow/ ále íobíe obráł wbogá żydoweczķę/ ktorą zwano He=

35: íter: w ktorey był obaczył y Íprawy y pośtáwy íey ná wízem pocżcíwe. Íáko go

36: Pan Bog potym z nią błogóśłáwíć raczył/ y czo potym byłá dobrego narodo=

37: wí íwemu wczyníłá/ to tám Ízyrzey w kńíegách żywotá ích ná píííano ítoí. A ty

- 38: przykłády dla tego nam w piłmie łą zołtháwiony/ ábychmy rozumieli iáko fie
39: w tim zakonie w poczciwym poślufzeństwie záchowywác mamy/ j iáko gi ma
40: my przyjmowác. Bo nie dla bogáctwá/ nie dla rofkołzy/ nie dla zacności/ iedno (*marg*)

Dla czego mamy przyjmowác then zakon fwięty. (-)

- 41: dla tego/ ábychmy w nim mogli wiernie/ cnotliwie/ á pobożnie trwác/ á podo=
42: bác fie Pánu Bogu fwoiemu: gdyż fie żadny iny łtan iemu więcey nie podoba/
43: iedno ten/ á zwłázczá ktory fie záchowywa wedle fwiętey woley iego.
44: # A ták ktożkolwiek chce wiernie wypełnić powinność fwą Pánu fwemu/ bierz
45: fie co rychley do tego co iest wola fwięta iego/ á ciełz fie tymi przykłády/ á tymi
46: obietnicámi/ y tymi błogósláwieństwy/ ktore Pan Bog káżdemu tákemu wy=
47: pełnić obiecác raczył: A nie łzukay inłzych łtanow á inłzych wymyłłow fwiátá
48: tego/ oprócz zakonu tego/ kthory Pan Bog łobie miedzy inemi włzytkimi oblu=
49: bić á vpodobác raczył: kthorego on záwždy głowá á przełozonym iesth. Abo=
50: wiem ile piłmá małz ták łtárego iáko y nowego zakonu/ nie naidzielz inłzego po
51: łtánowienia żywotá cnotliwego człowieká/ iedno ten łtan zakonu tego/ kthory
52: on łobie ołobliwie vpodobác raczył.
53: # Abowiem pátrzay/ iż y thu iuz w człowieczeństwie fwoim/ gdy fie iuz thu ná
54: łwiát zyáwić raczył/ iáko záwždy ten łtan fwięty vcźcić á vbłogósláwić raczył:
55: iáko tu łłyłzyłz w tey Ewányeliey/ iż przy tey łpráwie łam bytnoćiá fwą fwiętá

H

y z mátká

strona: 43v

Niedziele wtorey po

- 1: y z mátká fwoiá/ y z zwolenniki fwemi być raczył/ y tám napirwłzy dziw Bo=
2: łtwá fwego okázác raczył/ gdy/ podpiráiąc niedołtátek łpráwy oney fwiętey/ z
3: wody wino był vcźynić raczył. Rozumieyze temu/ żeć ten Pan nie po temu był/ (*marg*)

Lukałs w ij. kap. (-)

- 4: áby był miał po biełiádach chodzić/ iedno iáko máłce fwey powiedział gdy go
5: náłázłá w kołciele Sálomonowym/ iż on nic inego nie łpráwował/ iedno to co
6: iest wola Bogá Oycá iego. Tu iuz rozumiełz/ gdić tám był/ iż cokolwiek fie tám (*marg*)

Małżeństwo iest wola Bogá Oycá niebieskiego. (-)

7: dzyało/ iż to wŕzytko była wola Oycá iego niebiełkiego/ gdyż w tym łtanie iełth
8: nawięłtze kochánie iego. Bo iáko tu słyłzyłz/ iż y mátká święta iego y wŕzyłcy A=
9: poštołowie ie^{go}/ wŕzyłcy łie o to łtáráli/ áby byli co nawięłtzą pocźciwość domo=
10: wi onemu á łpráwie oney/ ktorą rozumiełi być wedłóg woley Bogá Oycá nie=
11: biełkiego/ vcźynili. A tu możesz zrozumieć/ iż tá rzecz ząwždy była w wielkiej łá=
12: łce á w wielkiej powadze v niego: gdyż y mátkę śwá świętą/ o kthorey Proroc=
13: twá były/ iż ząwždy miála záchowác pánieńłtwo łwoie/ raczył poddác pod po
14: łłufzeńłtwo zakonu tego: okázuiąc to/ iż v niego áni pánieńłki/ áni żadny zakon
15: powážnieyłzy á wdzięcznieyłzy nie był. A ináčzey łie vrodzić nie chciał/ chocyy
16: záchowál pánieńłtwo mátki łwey świętey/ iedno pod połłufzeńłtwem zakonu
17: tego/ ktory onże łam vłtáwić raczył. (*marg*) **Iáko Pan ma wpoćciwości [!] ten zakon/
y iáko gi podpomogác raczy. (-)**

18: # Pátrzayże zálę iáko to okázác raczył/ iż on y o pocźciwość/ y o kázde wlpomo=
19: żenie łtanu tego ząwždy łie pilnie łtáráć raczy: gdyż on będąc krolem nád krol=
20: mi/ pánem nád wŕzytkimi pány/ do vbogiego człowieká ku they łpráwie ku po=
21: cźciwości iey łłępić raczył/ á ktemu podpárł niedołtátku iego/ gdyż z wody wi
22: no vcźynić raczył. A tám okazał napirwey Bołtwo łwoie/ bo tego żadny zyem
23: łki człowiek vcźynić nie może.

24: # A ták ty kázdy Krześciáńłki człowiecze/ ktorykolwiek dołyc czyniłz powinno=
25: łci tey á tey **łwięłty [!]** woley iego/ ciełz łie tym ząwždy/ iż ten Pan ząwždy łie łtára
26: o pocźciwość y o podpomozenie domu twoiego/ iełli będziełz chodźł wedłóg s.
27: woley iego. A prół á wzyway go ząwždy do łiebie ná ty wdzięczne gody iego:
28: A wierz mi iżci łie nie odmowi/ á nie zámiełzka ná wlpomozenie łwoie. Acź go
29: nie oglądáłz oczymá ciełefnemi/ ále pátrzay náń oczymá łercá twoiego/ iż on zą
30: wždy s tobą iełł/ iełli mu wiernie dufác będziełz: A obroćł w wino wodę łwoię/
31: to iełł/ łtan łwoy á żywot łwoy błędny á płynący iáko wodá/ obroćł ku cźci ło=
32: bie/ á vcźyni gi łobie wdzięcznym **winiem [!]** kochánia łwego/ á wlpomoże y vbo=
33: gáci gi/ y wypełni nád nim wŕzyłki błogółłáwieńłtwá łwoie/ iełli będziełz cho=
34: dził wedłóg woley świętey iego/ w tym wdzięcznym łtanie iemu. (*marg*) **Przećiwko
łthym/ ktorzy wzgárdziáią łhen zakon Páná łwoiego. (-)**

35: # Coż zafię ci rzeką ktorzy wzgárdzili zakon ten/ á to błogofławieństwo od Pá
36: ná fwoiego/ á vdáli fie w żywoty fwowolne/ niechcąc nošić ná łobie tey powin=
37: nošići od Páná fwego vřtáwioney/ á wymyřláiąc łobie ine křtałty pořtánowie=
38: nia żywotow řwych/ nádziewáiąc fie/ áby fie w nich mieli więcey podobác Pá=
39: nu Bogu fwoiemu. Nie mył fie nieboraczkú nie mył/ áby fie co inřzego iemu po
40: dobác miáło/ iedno tho czo ieřt wola řwięta iego/ á owřzem fie záwřdy řmieie s
41: tych błáźniwych wymyřłow řwiátá tego/ wielokroć ludzi s tego vpomináiąc/
42: áby go nie chwalili wymyřły fwoimi. A iż fie w tym obaczyć nie mogá tá ieřt
43: przyczyná: Iż dyabeł/ ktorego Páweł řwięty zowie miřtrzem ich/ á iż to ieřt ná=
44: uká iego/ zállepił im oczy ich/ áby wypełnił nád nimi náukę fwoię/ á vtwardził
45: ty doktory fwoie. O ktorých tenże Páweł řwięty powiedział: Iż fie mieli zyáwić(marg) j.

do Timot. w iiiij. (-)

46: ná řkończeniu řwiátá/ á tym mieli mieć nácechowáne řumnienie fwe/ á w thym
47: fie miáła okázác náuká iego/ iż mieli wzgárdzić tę wolá Páná fwego/ á the po=
48: winnošć fwoię/ w ktorey fie Pan Bog ofobliwie kocha/ y drugim iá gánić/ ro=
49: zradzác y zákázowác mieli. (marg) **Ludzye fwowolnye á bez zakonu żywiáczce/ řrodze**

będzie Pan řadził (-)

50: # Abowiem rozumie temu ten chytry zły duch á ten chytry miřtrz cechu tego/ iż
51: według řentenciey tegoż Páwła s. moze łobie tym zwiedzieniem ich á tą náuká
52: ich wielki vrobek vczynić/ á lepiej ofádzić kroleřtwo fwoie. Abowim o nich ták
53: tenże Páweł s. nápiřał: Iż ty cudzołozniki á ty ludzye fwowolnie bez zakonu ży(marg) j.

Korint. w vj. (-)

54: wiáce/ będzie Pan Bog okrutnie řadził czářu řádu fwoiego/ á podda ie pod řro=
55: gie pořłuzieństwo iego. Iáko theż ono y ná drugim mieyřczu nápiřáno řtoi: Iż

kto bez za

strona: 44

Nowym Lecie.

Liřt 44.

1: kto bez zakonu żywie/ bez zakonu teź zgináć muři. O wielkařz to pociechá czártá
2: řprořnego á wielkie kochánie iego/ iż fie pełni náuká iego w tym rozmáitym wy
3: myřle řwiátá tego/ á iż czeka z rádofciá nád tymi ludźmi ták fwowolnie żywiá=
<http://fcin.org.pl>

4: cemi/ wypełnienia dekretu Páwła s. Iż ie Pan frodze ośądziwłszy ma podać w
5: pośłuzzeństwo iego/ áby fie vciefzył nád tymi źączki swoiemi/ ktorzy on w tey
6: náuce miŕtrem iest. Ale wierz mi źączku ktory náfláduiesz they náuki iego/ iefli
7: fie nie obaczyłz/ poznalź co to zá miŕtrzá małz/ á iáko w grozye chowa diŕcipuły
8: swoie: gdyż opuściwłszy wierną náukę Páná swoiego/ kthory iest práwa fwyá=
9: tłość/ ktory náuką fwą ofwieca włzytek ſwiát/ ták iáko o nim Ian ſwięty piŕze: *(marg)* **Ian**
s. w j. kapit. (-)

10: A ciemności go nie poznáły/ to iest/ ci włzyfcy kthorzy náfláduią ciemnego mi=
11: ſtrzá tego/ á omylnych náuk iego.

12: # A iż dobrotliwy Pan ták tego ćirpieć raczy/ gdyż dał rozumieć káždemu wo=
13: lą náuki swoiey á rofkazanie swoie/ iáko fie ma w ſwey powinności záchowác/
14: nic nikomu winien nie zołtanie/ gdy będzie muſiał czynić dołyc dekretom ſwo=
15: im á ſpráwiedliwości swoiey/ gdj kto wzgárdzi wierną náukę iego á ſwiętą wo
16: lą iego/

17: á vniefie fie zá náuką ſwiátá tego/ *iteź [!]* za rozlicznymi wymyſły iego. *(marg)* **Pociechá**
człowiekárześciáńskie⁸⁰/ ktory chodzi według woley Páńskiey. (-)

18: A ták ciełz fie káždy Krześciáńki człowiecze/ ktory náfláduiesz wierney náuki Pá
19: ná swoiego/ á vważ to ſobie/ co to iest chodzić według woley ſwiętey iego/ á ná=
20: fládownić ſwiętych vſtaw iego/ á być zázwdy w tym obiecánym błogóſławień
21: ſtwie iego/ ktore on zázwdy obiecowal tym ktorzy chodzą w zakonie iego. Iáko

22: Dawid o tym nadobnie nápiſał: Iż błogóſławiony tho człowiek kthory fie boi *(marg)* **w**
Pfalmie Cxj. (-)

23: Páná swoiego/ á w przykazaniu iego mocno ſthoi. Abowiem będzie moźne ná
24: ſwiecie potomſthwo iego/ á narod ſpráwiedliwie rozmnoźony będzie vbłogo=
25: ſławion. Pocźciwość y bogáctwá będą w domu iego/ á ſpráwiedliwość iego
26: nie záginie ná wieki. Támże teź ná tym mieyſcu niźey nápiſano ſtoi: A złoſciwy
27: człowiek będzie pátrzył nań/ á w zazdrości swoiey będzie nań zgrzytał zębámi
28: swoiemi. Ale nádzieiá y poźádlivość iego zázwdy fie w niwecz obroci. *(marg)* **Pan Bog**
zázwdy obecnie iest przy wiernym. (-)

29: # Vwážże ſobie káždy wierny/ co to iest chodzić w tákim błogóſławieńſtwie/ á

30: wiedzyec pewnie iż zǎwždy nád tobǎ/ iáko nád poślufnym/ iefth opiekǎ Pána
31: twego/ A iż Pan Bog tu wǎzedy y o poczciwość twoię/ y o wierne nǎbycie two=
32: ie/ y o potomstwo twoie wǎzedy fie ftára/ á wǎzedy mnożyć á rozszyrzǎc ie obiecu
33: ie. A ciefz fie tǎ hiftoriǎ tey Ewǎnyeliey s. iż on zǎwždy przy tákim kǎzłym iefth
34: możnością Boftwǎ fwego fwiętego/ ktory chodзи wedle woley iego/ á nigdi nie
35: zǎmieszka ná fpomożenie iego. A kǎżdǎ wodę obłędliwości iego obroci sobye w
36: łodkie wino/ á będye ie fpǎrował ku fwiętey chwale swoiey. Abowiem ro=
37: zumiec możefz/ gdy ták będyefz chodzil według woley fwiętey iego/ nie tylko á=
38: by miał vbłogofławić docześne dobro twoie/ ále on sam iáko oblubieniec twoj
39: poymie sobie á wczyni sobie **wdzyeczną** [!] oblubienicǎ dużę twoię/ á wczyni sobye
40: z nią wdzyeczne mieszkanie swoie/ á będye iǎ chował pod cieniem fkrzydł swo=
41: ich/ ták iżby y tu ná fwiecie/ y potym w kroleſtwie swoim/ wypełnił nád thobǎ
42: wǎzytki błogofławieńftwǎ swoie/ kthore obiecał wypełnić nád kǎzłym wyer=
43: nym/ ktory iedno będye chodzil według woley fwiętey iego/ á záchowa mu po=
44: winność swoię/ ták iáko wierny flugǎ dobrotliwemu Pǎnu fwemu.

45: ¶ **Co s tey Ewǎnyeliey sobie ku náuce wważǎc mamy.**

46: # A thu maſz wważǎc kǎzdy Krześciǎnſki człowiecze/ iáki iefth ftrách wymyflǎc
47: sobie ine zakony/ y ine poſtępki żiwotow rozmaitych/ mimo ty fpǎrwy á poſtęp
48: ki/ ktore sam Pan y poſtǎnowić/ y poſwięcić/ y vbłogofławić raczył/ y iákie tru=
49: dności á niebeſpieczeńftwǎ w ftaniech tych od fwiátǎ wymyflonych. A iákie zǎ
50: fię roſkoſzy/ beſpieczeńftwǎ/ y błogofławieńftwǎ Pǎnſkie/ w ftaniech tych/ kto=
51: re on sobie ku czci á ku chwale swoiey/ y poſtǎnowić y vbłogofławić raczył.
52: # Drugie maſz obaczǎc/ iáka Pan o tákich ftaniech pieczęć ma/ y iáko ie ná wiel=
53: kie pociechy y poczciwości wywodzi/ gdy sobie wfpomieniefz Hefter onę poczci
54: wǎ pǎnienkę/ Tobiałzǎ/ Annę Elkanowę żonę/ Sarę/ y infze fwięte ludzi w zako
55: nie Pǎnſkim mieſzkǎjące/ iáko fie imi Pan opiekǎł/ y iáko ie ná dziwne pociechy

H 2

y ná dziwne

strona: 44v

Niedzyele trzeciey po

1: y ná dziwne poczciwości wywodzić raczył. # Trzecie obacz/ iáko y Pan sam y

2: wżyfy ludzie święci około takiego człowieka pieczę y ftáranie máią/ który cho
3: dzi w boiázni Bożey á pod zakonem iego. Iáko tu słyfzyfz/ iż y sam Pan/ y mát=
4: ká święta iego/ y zwolennicy iego/ wielką pieczę mieli/ iákoby byli podpárli nie
5: doftátku przy fprawie zakonu świętego Páńfkiego/ gdy fie o wino ftáráli/ gdy
6: ie sam Pan z wody vczynić raczył. A takéż fie káždy wierny pewnie nádziejáć
7: ma/ iż káždy niedoftátek iego/ áni sam wzwie/ fład będzie opátron iemu/ ták iż
8: będą káзде kąty iego wżego zewfząd nápełnione. # Czwarte/ iáko dyabeł ludź=
9: mi bez zakonu żywiącemi hárcować y opiekáć fie vmie. A pewnie káždy to wie
10: dzieć może/ z **nieomyłney** [!] powieści Páwła s. iż to iest fprawá/ y náuká/ y opieká
11: iego nád káždym fwowolnie bez zakonu mieszkáiącym. Gdyż iest zakon wdo=
12: wi/ małżeńfki/ y pánieńfki/ á káždy iest w opiece Páńfkiey/ kto go pocźciwie we=
13: dle woley Páńfkiey vżywa/ á wżákoż napobożnieyfzy małżeńfki.
14: # A ták wżechmogácy Pánie/ gdyż to iest opieká twoiá święta/ á napilnieyfze
15: ftáranie twoie/ ábyś ty zázwdi rátował á wśpomagał wierne fwoie/ ktorzy cho
16: dzą pod zakone á pod pośtużenftwem świętym twoim/ ráczyfz wżechmogá
17: cy Pánie posilić á vmocnić vmyfły náfze/ w iákimkolwiek ftanie będące/ kileby
18: wedle woley świętey twoiey chodzące/ ábychmy tobie będąc pośtużni Bogu y
19: krolowi fwemu/ nigdy od ciebie w fprawach y w ftaniech fwych nie odstępo=
20: wáli. A ftąd áby nam roflo święte miłofierdzie twoie y opieká twoiá/ fład
21: by fie mnożyło á święciło w nas święte imię twoie/ y kroleŧtwo two=
22: ie błogofławione ná wieki wieczne/ Amen.

23: **Ewányelia Niedziele Trzeciej**

24: **po Nowym Lecie/ ktorą nápiŧał Máttheufz s. w**

25: **viiij. káp. Przeciwo vftáwam á ceremoniam zakonnym/**

26: **y iáko o nich rozumieć mamy.**

27: # Pánie iefli będziefz raczył możefz mię oczyścić etc. (*marg*) **Thu bárzo cudna náuká/ iáká fprawę mamy mieć ku Panu swoiemu w prósbach náfzych/ y co mamy ofiárowáć iemu/ y iáko w nim nádzieję mieć mamy. (-)**

28: **E**Wányelia thá święta dzifiefza w ktorey

29: nam nápiśał Máttheuśz s. dwie hiſtorij: Iednę o
30: człowieku trędem záráżonym: Drugą o człowieku
31: drugim ſmętnym/ kthorego ſługá bárzo był nie=
32: mocny/ o ktorego zdrowiu iuż miał máłą nádzieję
33: ieſt nam ku wielkiej pociefze zoſtáwiona: gdiż nam
34: opowieda o tákim miłofierdziu Páná náłzego/ kto
35: re on nád tymi niedowiárki/ kthorzy byli ieſzcze nie
36: práwie poználi ſwiętego Bołtwá iego/ hoynie oká
37: zác raczył: iedno iż ſie do niego vciekli wzyáwſzy o
38: ſwiętym miłofierdziu iego práwą wiárę/ á poklá=
39: dáiąc to w mocy iego/ iż ieſliby raczył/ tedy temu wierzyli/ iż ie pewnie pociefzyć
40: mógł. Y oſobliwe á pociefzliwe náuki s tych dwu hiſtorij nam tu ſą zoſtáwio=
41: ne. Bo naprzod w tym człowieku trędowátym y w ſprávách iego obaczác ma
42: my/ iáką ſtáteczność wiáry ſwey w ſobie okazác mamy/ á iáko z vprzeimym ſer
43: cem mamy prziftępowác ku Pánu/ y iáko z gorącą modlitwą mamy wołác do
44: niego/ nic ſie nie oglądáiąc ná żadne niebeſpieczeńſtwá ſwiátá tego. Obaczy=
45: my też w Pánie Kriſtufie przykád miłości przeciwko narodowi ludzkiemu/ iż
46: on miłościwie wyſłuchawa/ rátuie/ á wſpomaga ty/ ktorzy ſie vciekáią do nie=
47: go/ á w potrzebach ſwych wiernie wzywáię iego. Też thu nam ieſt zoſtáwion
48: przykád/ iáką miłość závždy mamy okazowác przeciw bliźnim náłzym. Oba

czymy też

strona: 45

Nowym Lecye.

Liſt 45.

1: czymy też iáki był y ieſt pożytek zakonu y wſzytkich ſpráv iego. Weźmiemy też
2: náukę/ iż gdy czo komu dobrze czynić będziemy chcieli/ ábychmy ſtąd prózney
3: chwały nie ſzukáli. A to s tych ſłow gdzie Pan Kriſtus w tey Ewányeliey mo=
4: wić raczy: Idź á nie powieday tego nikomu. Y wiele inych náuk s tey roſpráv
5: ſwiętey tu ſobie wziác możemy. A wízakoż to napotrzebnieyſza/ ábychmy ſtate
6: czną wiárę w ſobie ku Pánu ſwemu závždy okazowáli/ ták iáko s tych dwu hi
7: ſtorij iálnie obaczyć możemy. A przetoż ſłowá ktore tu ſą ná początku **záložone** [!] /

8: ku wielkiey pociefze nam iście fą zoftawione/ á zwłázczá tym ktorzychmy iuż
9: przywiedzeni w więtfzą łáfkę do Bogá Oyczá náfzego przez odkupienie Syná
10: iego/ iż kiedykolwiek záwołamy k niemu/ tedy on nas záwždy łáfkáwie á miło=
11: ściwie pociefzyć będzie raczył. Iáko tu fzyrzey s tey Ewányeliey zrozumiełz/ kto=
12: rą nápifał Máttheufz s. tymi fłowy. [grafika](#)

13: Gdy stępował Iezus z gory/ náfládownáły go tłu=
14: fzcze wielkye/ á oto trędowáty przyfzedfzy/ chwalił
15: go/ mowiąc: Pánie/ iefli będziełz raczył możefz myę
16: oczyścić. A wyciągnáwfzy Iezus rękę dotknął go/
17: y rzekł: Chcę ábyś był oczyfcion. A nátychmiałth
18: był oczyfcion trąd iego. Y rzekł mu pothym Iezus: Pátrzay á=
19: byś thego nikomu nie powiádał/ ále idź á vkaż fie káplánowi/ á
20: ofiáruy dar ktory rofkazał Moizełz ná fwiádectwo im. A gdy(*marg*) **w iij. Moyz. w xiiij.**
(-)

21: przychodził do Kápernaum/ przyfzedł do niego Sethnik/ pro=
22: fząc go á mowiąc: Pánie fługá moy leży v mnie w domu pá=
23: ráliżem záráżony/ á bárzo iefł vdręcżon. Rzekł mu Pan Iezus/
24: iż ia gdy tám sfthápyę vzdrowię go. Powyedzyał mu on Se=
25: tnik/ mowiąc ták: Pánie álem ia nie iefł godzien ábyś ty wředł
26: pod dách moy/ ále thylko rzeczy fłowem á będzie vzdrowyon

H 3

fługá moy.

strona: 45v

Niedzyele trzeciej po

1: fługá moy. Abowiem težem ia iefłth człowyek pod infzego mocz
2: poddány/ y mam tež ine Rycerftwo pod pośłufzeńftwem fwo=
3: im/ á rzekę temu idź/ tedy poydzye: rzekę drugyemu przydź fám:
4: á tedy przydzye: A rzekę fłudze fwemu vczyń to/ á tedy vczynić
5: muśi. A wfyfzawfzy tho Iezus zádziwował fie onemu/ y rzekł
6: do tych kthorzy go náfládownáli: Záprawdę powyádam wam/

7: zem nie nálazł tákyey wyáry we wśzythkíey ziemi Izráelſkíey/ y
8: powiádam wam to/ iż ich wiele od wſchodu y od zachodu fłóń=
9: cá przydzye/ kthorzy będą fiedzieć z Abráámem/ z Izáákiem/ y
10: z Iákobem w kroleſtwie niebieſkiem/ á ſynowie kroleſtwá bę=
11: dą wrzuceni w ciemności poſtronne/ tám będzie płáč z y zgrzy=
12: tánie zębów. Y rzekł Iezus onemu Setnikowi: Iuż idź/ á iáko
13: wierzyſz tákci ſie niech ſtanie. A od oney godziny był vzdro=
14: wion ſługá iego.

15: **D** Wá vpádłe człowieki nam tu Ewányelia s. ná przykład pociechy ná=
16: ſzey ieſt przed oczy náſze poſtáwiłá. Iednego człowieká okrutnym trá=
17: dem zarázonego/ ktery był wyrzucon od ludzkiej ſpołeczności/ według
18: obyczáíá żydowſkiego/ ták iáko inſza owcá párfzywa. A drugiego człowieká ſmę
19: tnego/ ktorego ſługá iuż dokonywał żywotá ſwoiego/ będąc páraliżem zarážo=
20: ny/ y iáko ie náſz miłóſciwy Pan prętko/ bez wśzey zaſługi á bez wśzey godności
21: ich/ miłóſciwie wyſłuchác y pociefzyć raczył: dawáiąc nam then pociefzliwy (*marg*)

Więſza nádzieía odkupionych o ich wyſłuchaniu. (-)

22: przykład/ gdyż to vczyńił nád onymi kthorzy go byli ieſzcze máło poználi/ iż my
23: owłzem w nim więſzą nádzieię mieć możemy/ będąc iuż w więſzey łáfcze iego/
24: gdyzechmy iuż od frogości gniewu iego frogiego przez mękę iego ſwiętą odku=
25: pieni/ ieſli ſie będziemy do niego wiernym ſercem á ſzczyrą wiarą vciekác w po
26: trzebách á vpádkoch náſzych/ iż nigdy od niego odrzuceni á nie wyſłucháni
27: nie będziemy. Gdzie nam to pewnemi obietnicámi Bołtwá ſwego/ á nie iná=
28: czey iedno iáko pieczęcią pewną/ zápieczętowác raczył/ mowiác nam: Iż oczkol
29: wiek będziecie proſić w imię moje/ wśzytko wam będzie dano. A ieſzcze czyniác(*marg*)

Ian w xiiij. y xvj.

⌘ **Mattheuſs w vj. (-)**

30: nam lepſze ſerce/ mowi do nas: Iż nie ſtáraycie ſie ni ocz/ ábowiem wie Ociecz
31: moy niebieſki czego wam ieſt więcey potrzebá. (*marg*) **Hiſtorie dla pociechy á dla nauki fá nápiſáne. (-)**

32: # Y dla tego nam ty historie spraw iego świętych są na piśmie zostawiony/ á=
33: bychmy sie cieszyli o wyfluchaniu naszym w przygodach á w vpadkoch naszym
34: á iżbychmy też vmieli zachować przeciwko niemu křthał próby naszym/ y ná=
35: dzieie naszym/ á tak sie sprawowali w próbach naszym/ iakobychmy sie też nie v
36: przykrzyli tak dobrotliwemu Pánu swemu: á tak sie z nim obchodzili w próś=
37: bach naszym/ iako ci ludzie/ ktorzy chocia y ielcze byli niedowiárki/ á ielcze byli
38: nie poznali prawey dobrotliwosci iego/ á świętego przyrodzenia iego. (marg) ¶

Pożiteczniejza wiara niż wielkość słow. (-)

39: # Bo słuchay co ten pierwszy powieda będąc bārzo vćiniony/ á ktoremu bārzo
40: o płatne szło/ bo był wyrzucon s społecznosci ludzkiej/ tak iż musiał iako ino żywi
41: rzę zāwždy dāleko od ludzi być/ żadnego towarzistwa nigdy ni kćim nie māiac/
42: á wždy powiāda: Pānie ielli raczyśz moześz mię vzdrowić. Tu słyszysz iedno kil=
43: ká słow/ ále byś był weyrzał w serce ie^{go}/ ktore P. Bog ná ten czas przeyrzeć ra=
44: czył/ podobnoby był znalazł w nim taką wiare y taką nadzieię/ iżby iā był trud=
45: no miał y szyrzými słowy wymowić. Bo tu zrozumiej gdzie mowi: Ielli chczesz
46: tedy moześz/ iż ten iuz prawie był vtwardził wiare swā o moznosci Boſtwā iego
47: iż on mogł pewnie bez wśzech przypraw tylko iednym słowem vzdrowić ono o
48: krutne zārāzenie iego/ czego żaden człowiek ná swiecie nigdiby był nie dowiodł.
49: A tak przifzedł do niego z onā vprzeimā wiarā/ ktora w nim tak vtwardzona by
50: łā/ iż go mogł oczyszcic y vzdrowić mocā Boſtwā swoiego/ ktore sie iuz w nim

było iāwnie

strona: 46

Nowym Lecie.

Liſt. 46.

1: było iāwnie okazowāć poczynāło. A wśākoż dołozyl thego w prośbie swoiey/
2: boiāc sie āby sie był nie vprzykrzył iemu/ iż ielli raczyśz tedy pewnie wiem iż to v
3: czynić moześz. A wśākoż nic nie odstāpił od nadzieie swoiey.
4: # Rozumieyże nacz sie tā myśl á to stałe serce onego nędznego człowiekā ściagā
5: ło. Rozumiałci on o dobrotliwosci Pānā onego/ iż to pewnie vczynić miał/ bo
6: wiedzyał iż był bārzo miłofierny/ y wolał to iego świętemu miłofierdziu przy=
7: puścic/ wiedzac to/ iż on miał przeyrzeć serce iego/ niżliby go był próbami á v=

- 8: pornym wołaniem śwym doćiłkał. Skąd y my mamy przykład brąc w proś=
9: bach nálezch/ poştánowiwfzy moczną wiarę w fercu nálezym o Pánu swoim/ iż
10: on wżytko prze nas gothow vczynić/ ocz go iedno słufznie prośić będziemy. A(marg)

Nie doćiřkáć nicz ná Pánu vpornie. (–)

- 11: wżákoż nie doćiřkáć tego ná nim vpornie/ iedno wżytko przypufzczác świętemu
12: miłofierdziu iego/ y nie fráłowác fie nic iefli fie odwłoczy wyśłuchanie nález.
13: Abowiem on iuż lepiej wie y rozumie/ gdy vyrzy wierne ferce nález/ y iáko/ y kie
14: dy/ y co prze nas vczynić ma/ á wżytko fie ku lepszemu nálezemu zázwdy ściągác
15: będzie/ gdy wżytko przypufćimy á poruczymy świętey woley iego. Iáko nas y(marg)

Mattheuś w vj. (–)

- 16: łam vczył w oney pořpolitey modlitwie nálezey/ ábychmy mu to zázwdy poru=
17: czáli y o to go prořili/ áby fie we wżytkich řprawach nálezch zázwdy dzyála wo
18: ła święta iego/ ták ná niebie iáko y ná zyemi. (marg) **Święci ludzie zázwdy wżytko
ná wolá Páńřką przypufzczáli. (–)**

- 19: # Abowiem wżędy ludzie święci nigdy go nie doćiřkali vpornemi prořbami
20: řwoiemi/ iedno wżytko przypufzczáli ná wolá świętá iego/ á zázwdi byli wyřłu
21: cháni/ á owřzem zázwdy bywála hoynieyřza zapłátá ich. Bo y Dawid gdy był
22: wygnan od Abřáloná řyná řwego s kroleřtwá iego/ gdy go nálezáli á cieřzy=
23: li przyiaciele iego/ tedy im powiedział: Iż nic fie nie frářyucie/ bo ieflić ia znay= (marg)

ij. Krolew. w xv. (–)

- 24: dę łářkę przed oczymá Páná mego/ wřtáwić mie zářię ná mieyřce moie. A iefliře
25: mu fie nie podobam/ tedy niechay thák będzie iáko iefł święta wola iego. Oni
26: teř trzy brácia w Bábilonie/ ktorzy byli wrzuceni do kominá ognieřego/ tákieř
27: mowili: Iż Bog nález ktorego my chwalimy mocenci nas wyzwolić/ á iefli nye (marg)

Daniel w iij. kapi. (–)

- 28: będye raczył/ to niechay zořtanie przy świętey woley iego. Iáko y on Iob s. bę=
29: dác okrutnie vćiřniony/ mowił: Iż ieflićmy dobre przyimowáli s ręki Bořey/ (marg) **Iob
w ij. kapitule. (–)**

- 30: złęgo czemubychmy teř wdzięcznie przyiác nie mieli/ gdyř on dał/ iemu teř wřzy
31: tko wziác wolno/ niechay będzie imię iego pochwalone. Pátrzayře iáko go ći

32: máło doćifkáli prósbámi fwemi/ á iáko byli iefzcze hoiniey pociefzeni/ niżliby by
33: li łobie nalepiey vprośić vmieli. Ták iáko o tym w hiŧtoriach tych ŧzyrzey nápi
34: łano łtoi. Tákżeć teź nád káżdym wiernym/ gdy iedno on vyrzy požádlliwe łerce
35: iego/ ktorego on więcey niżli wielkości łłow pátrzy/ iefzcze więcey miłofierdzya
36: łwego vkaże/ niżliby on łam łobie to vprośić vmiál/ gdy włzytko przypuści ná
37: Bołkie miłofierdzie iego/ á położy w nim vpełną nádzyeię łwoię.
38: # Iáko o tym y Páweł s. nadobnie do Ephezow nápił/ powiedáiąc im: Iż(marg) **Do
Ephezow iij. (-)**

39: Iż nic nie wátpćie w tym Pánu/ ábowiem on iefzcze hoyniey y obficiey to będzie v=
40: miál łpráwić nád wami/ niżliby łcie wy to łámi łobie vprośić vmieli. Iáko y o=
41: no Achás krol/ gdy mu Prorok opowiedziál niektore obietnice od Páná/ y po=
42: wiedziál mu: (marg) **Ezaiás w vij. kapi. (-)**
43: Iełli nie wierzyłz Pánu/ próś iákiego znáku ábo ná ziemi ábo ná
44: niebie ábo ná głębokości morłkiey/ ábyś był iłt od Páná o wyłłuchániu łwoim.
45: On powiedziál/ iż ia niechcę kuśić Páná Bogá łwoiego/ dołyc ielt iż łudzi fráłu
46: iemy ná ziemi/ nie fráłuyemy Páná Bogá łwego ná niebie. To ten rozumiał/ iż
47: łepiey włzytko przypuścić ná łwięte miłofierdzie iego/ niżli go fráłowác gwałto
48: wnymi prósbámi. Iozáphát krol ieden żydowłki/ gdy náń było przyłżło woy=
49: łko pogáńłkie iemu nierowne/ gdy vczynił żáłobliwą próbę o włpomozenie ku
50: Pánu łwemu/ tedy iá tym záwiázál/ mowiác ku łudowi łwoiemu: Iemuć bę= (marg) **ij.**

Paralipon.xx. (-)

51: dzie wolno vczynić z námi czo raczy. Ale nam nic nie náleży iedno podnieść do
52: niego żáłobliwe oczy náłze/ á co widzieć co on będzie raczył vczinić z námi. A ták
53: co łie potym sftáło/ tám łzyrzej nápiłano w hiłtoriey łtoi/ iáko ony woyłká zwá
54: dziwłzy łie/ łámy łie poráżyły/ ták iż woyłká żydowłkie przyłzedłzy ná gotowe po=
55: boiłko/ nie mogły donieść łupow á bogáctwá ich do domow łwoich.
56: # A thák ten włzechmogący Pan/ gdy obaczy łzczyrą wiáre łercá práwego/ á iż

(marg) Pan wiernemu iefzcze hoynyeyfzy/ niż on prośi. (-)

- 1: wŷzytko nędzny człowiek przypuŷcza ná wolą á ná miłofierdzie iego/ iefzcze on
2: hoyniey vmie rozmnożyć pociechę człowieká káždego/ niżliby to fam fobie zye=
3: dnąć á vprośić vmiął/ iedno ŷtale trway á miey nádzieię w ŷwiętym miłofier=
4: dziu iego/ á ŷtoy ząwždy s pokornym fercem/ czekáiąc łálki od ŷwiętego Máie=
5: ŷtatu iego. A cieŷz fie onym co Dawid powiedział: Iż weyrzał Pan Bog ná po(marg) **w**

Pfalmie Cj. (-)

- 6: kornych modlitwę/ á nie wzgárdził nigdy prośby ich. Abo ná drugim mieyŷcu
7: gdzie powiedział: Iż ząwołał vbozuchny do niego/ á on nigdy nie wzgárdził (marg) **w**

Pfalmie xxxiiij. (-)

- 8: pokorney prośby iego. A iefliby fie odwlokło wyŷłuchanie twoie/ ábo ná co in=
9: ŷzego odmieniłaby fie prośbá twoiá/ ŷłuchay co Abákuk Prorok o tym nápiŷał: (marg)

Abakuk w ij. kapi. (-)

- 10: Iż nie fráŷuy fie nie ieflić Pan s czym máło omieŷzka/ ále bądź tego iŷt/ iż fie ied=
11: nák pokwápiá przydzie ná wŷpomożenie twoie. (marg) **Iefli fie odwlecze ábo odmieni**
prośbá náŷzá/ tedy ku lepszemu náŷzemu. (-)

- 12: # Cieŷz fie teŷ onym błogofławionym Synem iego/ ktorego on był ták vmiło=
13: wał/ iż to ŷam zeznawał/ że w nim był położył wŷzytki roŷkofzy ŷwoie/ iż w czło=
14: wieczeńŷtwie ŷwoim/ gdy był w ogroycu/ iáką pokorną proŷbę vczynił ku Bo=
15: gu Oycu ŷwemu/ á wždy wŷzytko przypuŷzczał ná wolą ŷwiętą iego/ y przedię
16: był ná ten czás nie wyŷłuchan. Ale ná co fie obrociło to odwleczenie ŷwiętey ie=
17: go prośby/ mogli bychmy zá to wiecźnie pádáiać ná koláná ŷwoie/ dziękowác
18: Bogu Oycu ŷwemu. A ták y ty nieboraczku iefli ŷtoiŷz w iákim vciŷnieniu/ á ŷto
19: iŷz w proŷbach ŷwoich ku Pánu ŷwoiemu/ nic fie nie lękay/ nic fie nie fráŷuy/ iefli
20: fie odwlecze/ ábo ná co inŷzego obroci proŷbá twoiá/ iedno mocno vtwardź wiá
21: rę á nádzieie o Pánu ŷwoim/ y cieŷz fie tym iáko Prorokowieda/ iż on nic nie zá(marg)

Abakuk w ij. kapi. (-)

- 22: mieŷzka á pokwápi fie na wŷpmożenie thwoie/ á nic go nie doćiŷkay vporem
23: ŷwoim/ chceŷzli áby on ŷzyrzey rozmnożył zapłatę á pociechę twoię. Bo pomni
24: coŷ iefł/ á iáko ty maŷz czego doćiŷkác ná nim/ boŷ iefł iáko nędzny robaczek á ni=

25: kczemne ździebłko przed oczymá iego. A nic fie nie dziwuy dziwnym táiemni=
26: cam iego/ przecz on co fpráwuie/ owfzem fie zázwdy czyń być niegodnym záwo
27: łác k niemu/ á weyrzeć ku świętemu Máyeftathowi iego/ á rychley będziez wy=
28: łuchan. Ták iáko fie sftáło nád tym nędznym Setnikiem/ o kthorym tu Ewán
29: yelia powiáda: Iz gdy mu obiecowáł Pan wftápić do domu iego/ á vzdrowić
30: łługę iego/ tedy wyznawáł niegodność fwoię/ mowiąc: Izem ia thego nie go=
31: dzien moy miły Pánie/ ábyś ty wízedł pod przykrycie domu moiego. A thu łty=
32: szyfz iáko był wyłuchan/ á iáko fie hoynie rozmnożyłá pociechá iego. (*marg*) **Przecz**

Pan wiłuchał tych obudwu ták prętko. (–)

33: # Pátrzayze przecz thu Pan zá ták máłuczkiemi łłowy tych obudwu pociełzyć
34: raczył. Iedná przyczyná/ áby był **okazał** [!] prętkie miłofierdzie fwoie. Druga/ á=
35: by był okazał możność Bořtwá fwoiego/ iz to vczyńił czego człowiek nie mogł
36: vczyńić/ podpiráiąc znáki á dziwy náuki świętey fwoiey. A tho nam oboye dał
37: ná przykład á ku náuce náfzey/ ábychmy tákież byli prędcy z miłofierdziem fwo
38: im vpádłym bráćifłzkom nářzim/ w nędzy á w niedořtátku ich. Drugie/ áby wier
39: ni náuczyciele á řzáfárze łłowá Bořego/ chociay nie dziwy/ ále dobrym á czno=
40: tliwym żywotem/ podpiráli náuki tey/ iz ieřt prawdziwa/ ktorá oni powiedá=
41: ią/ vkázuiąc nam drogę do zbáwienia nářzego. (*marg*) **Przecz fie rořkazał**

trędowátemu vkázáć kápłanom (–)

42: # Pátrzayze zářię o drugim/ gdy teř potym z miłofierdzia fwoiego á zá máłucz
43: kiemi prósbámi onego nędznego á vdręczonego człowieká onym řprofnym trą
44: dem zarářzonego/ vznawłzy řtałość wiáry řerczá iego/ vzdrowić á oczyřćić onę
45: řprofną iego niemoc raczył/ tedy mu rořkazał/ áby vczyńił powinności řwey do
46: řyc/ á vkazał fie kápłanom/ y doniořł im onę ofiáre/ thák iáko w řtárym zakonie
47: řzyrzey o tym vřtáwiono było. Obácźze co thu ten błogóřłáwiony Pan vczyńić (*marg*) **w**

iiij. Moyzeřow. w xiiij. kapitule (–)

48: raczył:
49: okazać to raczył w ty rořkázaniu řwoim/ iz to ieřt wola iego/ áby fie ká
50: řdy záchował w tey powinności řwey/ á káždemu záchował takie práwo/ iákie
51: iemu náleży/ á to dał co komu náleży/ řadney perfony nie łząc áni wzgardzáiąc.

52: Iáko y ná drugim mieyfcu powiedział: Daycie co iest Boże Bogu/ á co iest Ce(marg)

Mattheus w xxij. (-)

53: Iárfkie Cefarzowi. A tákież y káždy namnieyfcy perfonie co należy ná ofobę iey.

54: Drugie/ s tey przyczyny rofkazał mu sie okázác tym kápłanom/ iż rozumiał te=

55: mu/ iż od tego narodu kápłáńfkiego/ ná ktorim w ten czás w żydoftwie wiele ná

56: leżało/ miał nawięcey przefládowania vćirpieć. Abowiem sie ich wymyślóm

á ich vftáwam

strona: 47

Nowym Lecie.

Lift. 47.

1: á ich vftáwam miáła nabárzyey fprzećiwić fwięta náuká iego. Y rofkazał the=

2: mu człowiekowi/ áby fzedł do nich/ á iżby okazał ná fobie y wyznał możność bo

3: ftwá iego/ áby oni tego potym záprzec nie mogli/ iż o tym nic nie rozumieli: y ro

4: fkazał áby im dał onę powiną ofiárę/ á záłożył iáko pámiętnym/ ono wyzná=

5: nie fwoie/ áby sie potym nie wymawiali/ zechmy o tym nie wiedzieli/ gdy sie bę

6: dzie chciał z nimi rozfędzić czáfu fądu fwoiego. (marg) **Figurá ofiáry zakonu ftárego**

od oczýfcionych. (-)

7: # Trzecie/ pátrzay tu wielkiego mifterftwá á wielkies táiemnice Páńfkies/ kto

8: ra sie tu w tey ofiárze zámyka/ ktorą był powinien dáć wedle zakonu człowyek

9: od trędu oczýfciony do przybytku Bożego. Bo ácz iefth rzecz bárzo máła á nik=

10: czemna/ ále figurá á podobieńftwo iey ná co sie fciága/ iest rzecz bárzo wielka á

11: bárzo kofztowna. Bo tám w zakonie ftárym thák nápiáno ftoi: Iż gdy będye (marg) **w**

iiij. Mo. w xiiij. (-)

12: oczýfcion człowiek/ kthory był trądem zaráżony/ thedy ma iść do przybytku ku

13: chwale Páńfkies fprawionego/ y ma wynisć kápłan s przybytku onego przeci=

14: wko niemu/ á przyiác ofiárę od niego. A to była pirwfa ofiárá/ iż miał przynieść

15: dwa wroblá/ fznur czyrwony/ drzewo Cedrowe/ a wiązánkę Izopu: á thám on

16: kápłan miał wypuścić krew z iednego wroblá ná naczyńie gliniáne/ á zmiefzác

17: ią z wodą ciekącą/ á drugiego wroblá miał precz wolno wypuścić/ á oną wodą

18: ze krwią zmiefzáną/ omoczywfy on Izop ofiárowány/ miał siedm kroć pokro=

19: pic onego oczýfcionego człowieká. Potym tám iuz infze ceremonie nád nim by

20: wály ťtroiony/ gdy iuż miał być przypuťczon do oney ťpołeczności ludzkiey. (marg)

Proťtych Pan nie opuťci. (-)

21: # Pátrzayże tu dziwney ťpráwy Pána tego/ á dziwnego zámieťzánia rozumow

22: ludzkich od niego: Bo on wietťzą zapłátę oťtáwił tym/ ktorzy zádziwowawťzy

23: ťie dziwnym ťpráwam iego/ chociaj go nie widzieli/ chociaj nie rozumieli dzi=

24: wnych táiemnic iego/ á przedťię iednák wiernie wierzyli iemu. Ale ábyť zrozu=

25: miał co ťie zámýka w tey ťpráwie oczýťcienia tego/ ták obácż: Kápłan on ktorzy

26: miał wynieť przeciwko onemu człówiekowi oczýťcionemu s przybythku Pán=

27: ťkiego/ włáfnie nam známionuie onego wdzyęcżnego á ťwięcżego kápłaná Pá=

28: ná náťzego Iezufá Kriftufá/ kthorego Dawid przezwał być kápłanem wyecz=

29: nym wedłóg ťpráwy Melchifedechowey. O ktorým y Páweł s. piťze do żydow(marg) w

Pfálmie Cix.

: Do zidow w vij. (-)

30: Iż on ofiárował zá nas wdzięcżną ofiárę Pánu Bogu Oycu ťwoiemu ná ołta=

31: rzu krzyżá ťwięcżego/ kthora ofiárá/ á nie inťza/ vczyniła nas wdzięcżnym ťtwo=

32: rzeniem iemu. A ten ťwięcży kápłan á błógóťłáwiony zbáwiciel náťz/ gdy przy=

33: dzie przedęń człówiek oczýťciony z grzechu zá vznánim ťwoim/ á zá wiárą zu=

34: pełną ťwoiá/ wychodzi przeciwko niemu s przybythku Bożego/ tho ietťh/ z

35: niebá wyťokiego á z Máyeťtatu Boťtwá ťwoiego/ y przyjmuie onę ofiárę od o=

36: nego człówieká nędznego/ to ietť/ ony dwa wroblá/ iáko ietť w zakonie nápiťa=

37: no/ ťznurek czyrwony/ drzewo Cedrowe/ y on Izop. A tu ťłuchay iáko tho rozu=

38: mieć maťz/ y iáko to temu ťwemu Pánu ofiárowác zá oczýťcienie ťwoie maťz.

39: # Ty dwa wroblá włáfnie nam figuruiá dá zakony náťze/ ťtáry y nowy/ kto=

40: rym obiema ietťechmy powinnoťciá obowiáżáni: W iednym zakonie byłá wy

41: puťczona krew z wodą żywą zmieťzána/ ná naczyynie gliniáne/ to ietť/ ná oblicż=

42: noť gliniáney ziemie: á potym oną wodą ze krwią zmieťzáną miał być pokro=

43: pion ťiedm kroc on nędzny człówiek onym Izopem od niego ofiárowánym. O

44: włáfnieť nam tá wodá ze krwią zmieťzána może figurowác onę ťwięcżną wodę

45: ze krwią zmieťzáną/ ktorą on ťwięcży kápłan zbáwiciel náťz z boku ťwego ťwięc

46: go wypuťcił ná naczyynie gliniáne/ to ietť ná oblicżnoť nędzney zyemie/ ná okru

47: tnym drzwie krzyżowym/ który nam figurowało to drzewo Cedrowe przy tey
48: ofierze nánznaczone/ w ktorey krwi á w ktorey wodzie omoczywłzy on święty ká=
49: płan Izop/ który iest gorzki/ á známionuie gorzkość skruchy náfzey/ kropi siedm
50: kroć onego oczyfconego człowieká. To iest/ wlewaiąc weń á vtwardziąc w
51: nim siedm dárow Duchá s. y ine błogofławieńftwá á dobrodzieyftwá fwoie.
52: A toć iest wdzięczna ofiárá temu błogofławionemu kápłanowi Pánu á Zbá=
53: wicielowi náfzemu/
54: gdy mu ofiáriuełz on gorzki Izop skrufzonego á żálobliwe=
55: go fercá twe^{go}/ zá vpadek twoy/ á ono święte zmiefzanie krwi z wodą/ ktora wy
56: płynęła z boku iego ná naczynie gliniáne/ to iest/ iákoś fłyzáł/ ná obliczność nę=
dzney ziemie/

strona: 47v

Niedziele trzeciej po

1: dzney zyemie/ y ono drzewo Cedrowe/ ktore známionowało drzewo krzyża one
2: go ná którym fie sftáło odkupienie náfze/ y on fznur czyrwony krwią iego **fwitą [!]**
3: vfárbowany/ kthorym on był niewinnie związán dla zbáwieniá twoiego/ á
4: ty mu to wřzytko będziefz ofiárowáł wiernym ferczem á w skrufzonym vmyfle
5: fwoim. A toć fá wdzyęczne ofiáry iego/ á s tym fie mamy włáfnie vkázác temu
6: fwiętemu kápłanowi á temu Pánu náfzemu/ á to mu ofiárowác zá tho oczyfcie
7: nie fwoye. *(marg)* **Co známionowál wroblik wypufzczony. (-)**
8: # Pátrzayże gdy iuż tę wdzięczną ofiárę będyełz ofiárowáł temu fwiętemu ká=
9: płanowi á zbáwicielowi fwoiemu/ coć będzie známionowál on drugi wroblik
10: wolno wypufzczony. Abowiem iuż będziefz wypufzczon z oney twárdości á z o=
11: ney niewoley drugiego zakonu/ pod którym záwždy w przekłęciu chodzili przo
12: dkowie náfzy. Co był iefzcze z dawná Dawid przeźrzał Duchem s. gdzie mowi
13: ku Pánu fwemu: Pokróp mię iedno Pánie onym Izopem to iest/ gorzką żáło=*(marg)* **w**
Pfalmie lxij. (-)
14: fcią zá grzech z zupełney wiáry moiey/ á będę oczyfcony. A gdy mie omyiełz (to
15: iest/ oną wodą ktora miała być z boku twego wypufzczona) thedy iáfniey niżli
16: fnieg będę wybielon. Gdzie też y o tym wrobliku prorokowál/ mowiąc: Iż du=

17: Iżyczkã nãłzã wyrwãłã ñie iãko wroblík s ñidłã łowiãcego/ tãk iż ñie ñidłã potãr
18: gãły/ á mychmy nędzñi wyzwoleni. (marg) **w Pfalmie Cxiiij.** (–)
19: # A tãk połóżywłzy mu tã ofiãrã ñkrułzonego ñercã **ñwoiãgo** [!] á tã niewinnã krew
20: á niewinnã mękę iego/ y ono okrutne drzewo nã kthorym ñie sftãło odkupienie
21: nãłze/ y on ñrogi ñznur krwiã ñwiãtã iego vñãrbowãny/ w wiernym vmyñle ñwo=
22: im/ przedñie ñie omieñzkaway z onym trãdowãtym wołãc do ñiego: Iż ty miły
23: Pãnie kiedy raczyñz zãwżdy miã moñeñz oczyñciã. A z onym Sethnikiem wyzna=
24: way ñiegodnoñc ñwoiã/ kthory powieðãł/ iż tego był ñiegodzien/ áby był miã kie
25: dy Pan wñidż pod przykrytoñc dãchu ie^g. Iedno miey tãkã wiãrã iãkã on miãł/
26: o kthorey Pan powieðãł/ iż tãkiey był iefzcze ñie nãłazł w zyemi Izrãelfkiey/ tedy
27: pewnie vñłyñzyñz tãkieñz pocieñzliwe ñłowã iãko on vñłyñzãł: Idż ñieboraczku idż/
28: á wñzytkoñc ñie sftãnie wedle wiãry twoiey. Abowiem iãko mowił przez Dawi=
29: dã: Zãwołay nã miã czãfu vpadku twoiego/ á ia ze wñzytkiego wyzwolã ciebie/(marg) **w Pfalmie xxxix.** (–)

30: á ñtãd bãdzieñz chwalił imie moie. Iãko y Izãiañz powieðã ty ñłowã iego: Y nã
31: kogoñ ia narychley weñrżã/ iedno nã nędzñikã kthory iefc ñercã ñkrułzonego/ á nã (marg)
Izãiañs w lxxj. kap (–)

32: tego kthory drzy przed ñłoway moiemi.
33: # A tu dopirko gdy vmnożyñz tãkã wiãrã ñobie/ á tãk pokorne á ñkrułzone ñer=
34: ce w proñbach ñwoich bãdzieñz ofiãrowãł iemu/ tedy ñie nãd tobã wypeñniã ñł
35: wã Dawidowe/ iż ñie Pan zãwżdy przybliża do tych kthorzy ñã ñkrułzonego ñercã. (marg)
w Pfalmie xxxiiij. (–)

36: A wypeñniã ñie nad tobã ony pociechy o kthorych tenze Dawid powieðã: Iż kto
37: ñieie w żãłoñci/ w wielkiey rãdoñci ñwey zãñie bãdzye zbierał nãñienie ñwoie. (marg) **w Pfalmie oxxv.** (–)

38: # A tãk wziãwłzy thã nãdzieie o nim/ wołay nañ z Izãiañzem onymi ñłoway: A(marg)
Ezãiañs w lxiiij. ka. (–)

39: gdyż wiemy miły Pãnie żeñ ty Bog á Ociec nãłz iefc y ñtworzyciel nãłz/ á my ñie
40: inãczey iedno iãko błoto leżymy przed rãkami twoiemi/ kthore zlepiły rãce twoie
41: A tãk ñie gnieway ñie miły Pãnie ñie gnieway/ á ñie dłuogo pãmiãtay złoñci nã=

42: ſzych/ á pomni zechmy lud troy á nędzne ſтворzenie twoie. A iáko Piotr s. ná=

43: piſał: Iż zázwdy Pan pokornemu ſercu dawa łáfkę ſwoie/ á vpornemu ſie ſprze(marg) j.

Piotr w oſtatnim kapitulum. (-)

44: cíwi. Y vpomina nas nadobnie tymi ſłowu: Proſzę was moi mili bráćifzkowie

45: vpokorzcie ſie pod mocnoſcią ręki Bożey/ áby was powyſzſzył czáſu náwiedze=

46: nia wálzgo/ á wſzytko ſtárání ſwoie połoźcie przed nim/ ábowiem on ma oſo=

47: bliwą pracą ſwoię o was wſzytkich. Bądźcie trzeźwi/ ábowiem wálz ſprzećiw=

48: nik diabeł vſtáwicznie krąźj ricząc iáko lew około was **chodzac** [!] / áby ktorego po

49: źrzcć mogł/ ktoremu ſie mocno ſprzećiwaiycie w wierze wálzey. A Pan Bog łá

50: ſkáwy wálz/ ktory was wezwał do wieczney chwały ſwoiey/ ten vtwardzi á v=

51: mocni was/ ktoremu niechay będzie cześć á chwałá ná wieki wieczne Amen.

52: # A ták my wſzyłcy máiąc nádzyeię s thych wdzięcznych przykádow o Pánu

53: náſzym/ iż ieſt ták miłofierny/ będąc teź vtwardzeni piſmy ſwiętymi o ſwiętym

54: wyſłuchániu iego/ ofiáruymy mu ſkrufzone ſerczá á pokorne proſby ſwoie/ á

55: połoźmy w nim vprzemą nádzyeię/ vtwardziwſzy iá mocną wyárą ſwoyá/

pewnieć

strona: 48

Nowym Lecie.

Liſt. 48.

1: pewnieć nie opuſci nas/ pewnieć vbłogoſłáwi nas/ á pewnieć wyſłucha wſzy=

2: tki proſby á modlitwy náſze.

3: ¶ Co s tey Ewányeliey pomnieć á częgo ſie vczyć mamy.

4: # A tu napirwey s tet Ewányeliey s. to pomnieć małz/ ábyſ w krotkoſci ſłow

5: vpełną á mocną wiárę pokládał w modlitwach ſwoich/ á wſzythko przypuſz=

6: czał ná wołá á ná miłofierdzye Páná ſwego/ á pewnie wyſłuchan á ni w czym

7: omylon nie będzieſz. A chociay ſie nie ſtánie wedle myſli twoiey/ tedy s czáſem

8: ná co inſzego obroći ſie pociechá thwoiá/ á przedię nie dáremna będzie proſbá

9: twoiá. # Drugie/ tego ſie vczyć małz/ iáko to ieſt Pan miłofierny á prętki ku wy

10: ſłuchániu káźdego k ſobie w vpadkoch ſwych wołáiącego/ ábyſ teź ty tym ſie k

11: niemu przypodobnił/ gdyż cie obrázem ſwym zowie/ ábyſ nigdy nie zátwár=

12: dzał ſercá ſwego ná pomoc iákákolwiek moźeſz vczynić bliźniemu ſwemu/ chce

13: Izli áby też ten Pan nie zámieszkawał ná wípomożenie twoie. # Trzecie/ słyfza=
14: łeś co rzekł Pan tẹmu [!] znędzonemu człowiekowi/ iż idź á day powinna ofiárę ká
15: płanowi/ ábyś też miał ná pieczy/ to co káždemu należy/ to káždemu ábyś przy=
16: włazczył. A to ktemu ták iákoś słyfzał/ ábyś miał ná pieczy/ iáka ma być ofiárá
17: przed Máyeftatem Páńłkim/ grzechem zaráżonego człowieká. Zadna wdzięcz
18: nieyfza/ iedno rospámiętywánie á wdzięczne przyjmówánie odkupienia swego
19: á wierne zá to dziękowánie z vprzeymego sercá/ ták dobrotliwemu Pánu swe=
20: mu. # Czwarte/ pomni coś iest/ chociaayby cie fwiát ná iákie doštoieńtwá wy
21: nośił/ przedię wołay á wyznaway przed Pánem/ iżeś nigdi tego nie godzien/ co
22: Pan z łáłki swey nád tobą správowác raczy/ á iżeś nie godzien áby kiedy miály
23: być wysłuchány próby twoie/ by nie święte dobrodzieyftwo iego.
24: # Dayże nam náłz wśzechmogący Pánie/ ábyłmy vmieli poznawác ty nikcze
25: mności á niegodności swe/ á vczyli sie pokornemi á vnizonemi myśłami swoie
26: mi vblágác świętego Máyeftatu twoiego/ á ofiárowácći tu w myśłach y w ser
27: coch swoich/ to co iest tobie nawdzięcznieyfza ofiárá/ tho iesth/ pokorną myśł á
28: skruźzone sercze swoie. A w niczym innym nádzyeie swey nie pokłádác/ iedno w
29: drogiey męcę twoiey/ ktorąś zá nas ofiárował Bogu Oycu swemu/ á w świę=
30: tym miłofierdziu twoim. A stąd pewnie iuzbychmy vścieni byli/ iżbyś záwždy
31: miłościwie wysłuchał nas/ á iżeby iuz nigdy nie były opuźczone próby
32: náłze. Co nam rácz dác z łáłki á z miłofierdzia swoiego iáko
33: prawdziwy Bog náłz/ Amen.

34: **Ewányelia Niedziele czwartey**

35: **po Nowym Lecie/ Kthorą nápił Máttheusz s.**

36: **w viij. ká. Przeciwko niedowiárftwu w przygodach pociechá.**

37: # Pánie rátoy nas ábowiem zginiemy etc. (marg) **Przecż Pan Bog ná wyerne swoye vćiski dopuźczác raczy/ á iáka iesth nádzyeia stáłości ich/ á iáko wiárę swą ftánowić máią o wípomożeniu iego. (-)**

38: Szechmogący Pan á Zbáwicyel náłz/

39: czożkolwiek czynił á správował w świętym żywo=

- 40: cie swoim/ wŕzytko czynił ku náuce náłzey/ á ku po=
41: ciełze wielkiey náłzey. A wŕzythko z dziwney rády á
42: opátrności Bołtwá swoiego/ ták iż wŕzędy zołtá=
43: wował nam náukę swoię/ á ktemu twirdził y ŕprá=
44: wował w nas vpełną wiarę y nádzieię o łobie. A
45: ołobliwie tu Pan raczył nam zołtáwić othuchę/ iá=
46: ko łie czáfu krzyżá/ ktory Pan vŕtáwicźnie wkłádác
47: raczy ná kołcioł ŕwoy/ ciełzyc mamy. Abowiem on
48: vŕtáwicźnie iełł w tey łodce miedzy wybránemi ŕwemi/ á chociaź co ná łie ŕprze

ćiwnego á

strona: 48v

Niedziele czwartey po

- 1: ćiwnego á niebŕpiecznego/ doŕwiádfzáiácz wiáry á łtháłości ich/ dopułcić ra=
2: czy/ Ale im iednák/ by ŕnadź y w nawięłłznych ŕrogółciach/ zgináć nie dopułci/ y
3: owŕzem ie miłóściwie ze wŕzytkiego wyrwáć raczy. A niechay łie iáko chcá wier
4: ni w niebŕpieczeńłtwach zdádzą iákoby mieli być zátłumieni/ ále gdy Pan z ni
5: mi á w ich ŕpołeczności będzie przemieszkawáć raczył/ tedi ony wŕzytki/ by ŕnadź
6: y náŕoŕłłze trwogi/ łmutki/ trołki/ kłopoty/ á niebŕpieczeńłthwá/ w wielkie á
7: ołobliwe pociechy obroćić łie im mułzą. Iáko y tu vŕłyłzylł w tey Ewányeliey s.
8: Iź gdy włępić raczył do łodki ze zwolenniki ŕwemi/ iáko tám zátŕwożenił byli/
9: ták iż wołáli: Pánie iełłi náł nie rátuiełł/ pewnie zginiemy. Y iáko to potym po
10: ználi/ iż żadna moc áni przygodá náđ takim nic nie moźe/ kto gi ma przy łobye/
11: á kto wiernie vŕa iemu. A ty łłowá wołania ich łá tu zá počátek záłožone/ ná
12: przykłáđ náł ná náukę/ iż my thákieź ni łkąd ináđ żadney nádzieie áni pocye=
13: chy łzukáć nie mamy/ iedno záwźdy wiernym łercem mamy wołáć do niego/ á
14: vciekáć łie k niemu/ á pewnie záwźdy będzim pociełzeni. Co iáko łzyrzey zrozu=
15: mieć máłł/ tu vŕłyłzylł z Ewányeliey tey/ á potym z wykłádu iey. Ktorá nápi=
16: łáł Máłłtheułł s. tymi łłowy: [grafika](#)

- 17: Gdy włępowáł Iezus do łodki/ łzli theź zá nim y

- 18: Zwolennicy iego. A oto wyełkie wzrúfzenie sítáło
19: fie ieft ná morzu/ thák iż oná łodká byłą okrywaná
20: nawáłnościami. Y przyśthapili do niego Zwolen=
21: nicy á obudzili go/ mowiąc mu: Pánie ráthuy nas
22: ábowyem zginiemy. Y rzekł im Iezus: Y przeczeńcye fą thák zá=
23: trwożeni ludzye máłey wiáry? A wíthawśzy przykazał wyá=
24: trom y morzu/ thák iż fie sítáło wśpokoyenie wyełkie. A tedy oni
25: ludzye zádziwowáli fie/ mowiąc: Y iákifz to ieft ten? ábowiem
26: wiátry y morze fą posłufzny iemu.

Kościół święty

strona: 49

Nowym lecie.

Liśt 49.

(marg) **Co to ieft Kościół święty á łodká Pánśka.** (–)

- 1: **K**ościół święty/ ták iáko gi zowiemy/ nic infzego nie ieft/ iedno wierny na=
2: rod Krześciáński/ gdzieśkolwiek ieft po fwiátu rośproszony/ gdy fie ied=
3: no wyznawa być wiernym náłładowcą Páná fwego/ á záchowywa fie
4: wedle świętey náuki iego/ á nośi ná łobie on znák á ono piątno/ z wody á z Du=
5: chá świętego wczynione/ y wyznawa iż posłubił mocnie dzierzeń wiáre iemu/ á
6: iż ftoi pod chorągwiá á przy oney fpołeczności odkupionych krwiá świętą iego
7: á ozywa fie święty imieniem iego. To ieft práwy Kościół iego/ á w tym Ko
8: ściele ieft nawdzięcznieyśze przebywánie iego/ á thego on Kościółá Káplánem
9: ieft/ ták iáko o nim písmá powiedáią. A tho może być włańnie przezwano thą
10: łodką/ o ktorey tu Ewányeliśtá píśze/ w ktorey on wśtáwicźnie pływa/ á w nay=
11: wietźnych nawáłnościach fwiátá tego/ ácz fie może tá łodká zákołyść/ ále on te
12: go pilnie ftrzeże/ áby fie nigdy nie zánorzyłá. *(marg)* **Czemu fie łodká topiłá á czemu
w niey Pan záfnał.** (–)

- 13: # Słuchayże iáko tu Ewányeliśtá píśze/ iż gdy fie oná łodká ná morzu bárzo to=
14: piłá/ ták iż w wielkim ftráchu byli zwolennicy iego/ tedy Pan był záfnał/ á má
15: ło raczył o to dbáć. Toć byłą figurá tey łodki á tego Kościółá Krześciáńskiego/

16: iż zǎwždy pływǎć miǎłǎ á kołyńǎć fie miǎłǎ w wielkich nawǎłnoŝciach/ á w
17: wielkim niebezpieczeńŝtwie tego morzǎ burzliwego/ to ieŝt ŝwiǎtǎ/ á Pan/ prze
18: wiele przyczyn/ miǎł iǎko przez fen á iǎko przez pǎlce pǎtrzyć nǎ to iey zǎtrwo=
19: żenie/ á dziwowǎć fie temu: á wŝǎkoż iednǎk nigdy iey nie dopuŝci/ á pilnie iey
20: ŝtrzeże/ áby fie zǎnorzyć miǎłǎ. A przyczynǎ ieŝt tego niedbǎnia Pǎńŝkiego na=
21: przednieyŝǎ/ grzech/ ktory zǎwždy w tym Koŝciele vŝtǎwicźnie rozŝyrza ŝkrzy
22: dǎǎ ŝwoie/ á mierzi gi Pǎnu Bogu ŝwemu/ ktorego nigdy áni Anyołom/ áni ża=
23: dnemu ŝthworzeniu ŝwemu przepuŝcić nie raczył. A kǎżdy bęǎc/ chocia y w
24: tym Koŝciele/ grzechem ociǎżony/ poki nie znajǎdzie łǎŝki v niego/ poty ieŝth w
25: mnieyŝzey opiece iego: ácz niechce áby zǎginǎł/ bo zǎwždy czeka nǎwrocenia ie=
26: go/ ále gdy fie topi á nurza w tych niebezpiecznoŝciach ŝwiǎtǎ tego/ tedy mniey
27: o to dbǎ/ á prǎwie iǎko drzemie/ á przez pǎlce pǎtrzy/ nǎ przygody iego. Czynieć
28: też to czǎłem raczy y nǎd wiernemi ŝwemi/ iż dopuŝcza im też pływǎć á topić fie
29: w tych nawǎłnoŝciach ŝwiǎtǎ tego/ á nie rychłǎ fie czǎłem obudzi nǎ wǎpomo=
30: żenie ich. A to dǎǎ tego/ áby doŝwiǎǎdzył wiǎry á ŝtałǎŝci ich/ á thu iǎko czyŝthe
31: złoto áby ie wypłǎwił ŝobie/ á pothym áby vkażǎł hoynieyŝǎǎ łǎŝkǎ nǎd nimi/ á
32: rozmnożył zapłǎtǎ ich/ á błogǎłǎwione to omieŝkǎ=
33: nie iego/ gdyż zapłǎtǎ ich ŝowicie im zǎ to mǎ być rozmnożonǎ. Czynie też to czǎ
34: łem/ iż fie tey łodce kołyńǎć dopuŝci/ á przedłuzy wǎpomożenie iey/ áby w thym o=
35: kazał moźnoŝć Boŝtwǎ ŝwego/ iż on kiedy chce/ á iǎko chce/ vmie rǎtowǎć wier
36: nych ŝwoich/ á vmie rozmnożyć pociechy ich. (marg) **Koŝcioł pǎńŝki nigdy bez grzechu być niemoże. (-)**

37: # Pǎtrzayże/ iż/ iǎko tu ŝłyŝyŝ/ grzech ieŝt naprednieyŝǎ przyczynǎ/ iż Pan drze
38: mie á czǎłem zǎmieŝkawa nǎ wǎpomożenie łodki tey. A tho zǎwždy być muŝi/
39: bo tǎ łodkǎ iego á ten Koŝcioł iego/ nigdj bez grzechu być nie może. Acz Pǎn nie(marg)

w j. Moyzeŝowych

· w j. kapitule. (-)

40: ieŝt przyczynǎ tego/ ále to ieŝt przyczynǎ tego: Abowiem gdy był Pan ŝtworzył
41: pirwze⁸⁰ człowiekǎ/ tedy go ŝtworzył w niewinnoŝci iǎko Anyołǎ/ á prǎwie nie
42: co mocy Boŝkiewy ŝwey przy nim był zoŝtǎwić raczył/ bo go ŝthworzył nieŝmiertelne⁸⁰/

43: y ktemu ná podobieńftwo swoie: á ták go był łobie vpodobał/ iż to miá=
44: ło być nawdzięcznieyfe łtworzenie iego/ thák iż y Anyoły był obowiązał ná po=
45: łługę iego. Dał mu rozum y dał mu wolność w łprawach iego/ iedno iż chciał
46: áby on był zázwdy rozumiał o zwirzchności Bołtwá ie^{go}/ gdyż mu był dał wfy
47: tko opánowác ná ziemi/ rołkazał mu áby wfytkiego vziwał/ iedno mu zázkazał
48: drzewá iednego/ áby pomniał iż wždy ma Páná nád łobą. Tu wnet zły duch/(*marg*) ¶

Iáko wzedł á wkorzenił fie grzech w narod ludzki. (-)

49: ktory fie iefzcze nádziewał przydż ku pirwłzey łálce v niego/ porułzon zazdrofcjá
50: gdy vyrzał w tákowey wázności onego człowieká v niego/ nie przełtał ták dłu=
51: go okołó niego figłowác/ że gi zwiodł á zdrádził/ iż fie vnioł záz chytremi namo
52: wámi iego/ á przełtąpił ono przykazánie Páná łwego. A gdy gi iuż łobie Pan
53: omierzil/ tedy odiał onę część mocy Bołtwá łwe^{go} od niego/ bo mu odiał onę nie
54: winność/ onę niełmiertelność/ onę łáfkę łwoię/ ktorej był pełen/ iedno tylko łamo
55: zołtáło ono krewkie/ łmiertelne/ á nikczemne ciáło/ ktore nigdy łámo przez łię łó

I

bie nic po=

strona: 49v

Niedzyele czwartey po

1: bie nic pomoc nie może/ áby vpáść niemiáło/ á bez grzechu być miáło. Abowim
2: tázme ie wnet Pan przezwáł zyemią/ to iest/ iż iuż żadney pomocy niebieskiej w
3: nim nie było/ y powiedział mu/ iże ma być w zyemię obrocono. A táz iuż one=
4: go człowieká był wyrzucił od obliczności łwoiey/ y dał go w połtułzeńftwo one
5: mu czártowi/ ktoremu fie dał zwieść/ á ktore^{go} rády vżywał/ odłtápiwłfy ták do=
6: brotliwego/ Páná łwe^{go}. A łtąd iuż gdy go Pan odłtápił á opuścił/ czo dáley tho
7: wiecey zázwdy **połtepowáł** [!] w grzech/ á Pan też nie miał żadney pieczy o nim. (*marg*)

Krzeft oczifcia od gnyewu/ ále od grzechu oczyścić nie może. (-)

8: # Tu gdy fie potym nád nim zmiłował w onym vpadku iego/ y iáko łpráwił
9: odkupienie iego/ zefławłfy tu Siná łwego/ to iuż o thym wiele piłmá y wiádo=
10: mości mamy/ iż kto tu vwierzy weń á w ono łwięthe odkupienie iego/ á mocno
11: łtánie przy nim/ á weźmie ná łię znák iego z wody á z Duchá s. vczyniony/ pra=

12: žen iuż onego przeklęcia á oney niełálki Páná śwego. Ale fie przedlię rodzi w o=
13: nym krewkim/ fmiertelnym/ á odniennym ciele/ ktore zówždy iest przykłonne
14: ku grzechowi/ á nigdy wytrwác nie może áby vpásć nie miało/ gdyż iest odięta
15: od niego oná moc Boſtwá iego/ w ktorey był ſtworzon pirwſzy człowiek w nie
16: winności ſwoiey. A tá iest przyczyná/ iż narod ludzki nigdy wytrwác nie może/
17: áby vpásć nie miał/ áby był bez grzechu. A zwłafzczá iż Pan Bog widząc ciało
18: człowiecze ták ſwowolne/ dał ná nie twárdſzy kryg vczynić/ á vſtáwił mu zakon
19: s ktorego fie on nigdy wypleść nie może. A to przeto/ áby więcey ſzukał á náflá
20: dowáł Páná ſwe^{go} á miłofierdzia iego/ gdy themu zrozumie/ iż mu bárzo zle bez
21: niego/ gdy dołyc vczynić nie może ſwiętey woley Páná śwego w krewkości one=
22: go człowieczeńſtwá ſwego/ w ktorey fie zówždy rodzi iákoż od onego przodká
23: ſwego. Iáko to y Dawid był obaczył/ gdy mówił do niego: Iż otom ia w zło=(*marg*) **w**

Pfalmie L. (-)

24: ſciach począł fie iest moy miły Pánie/ á w vpádku poczęłá mię mátká moiá. (*marg*) **Czárt**
pomaga krewkiemu ciáłu do grzechu. (-)

25: # A ták iuż on czárt/ ktory był y zówždy iest wielkim nieprzyiacielem narodu
26: człowieczego/ widząc w tey krewkości człowieká nędznego/ widząc iż ciało iego
27: zówždy przykłonne ku grzechowi iest/ widząc iż ſobie ſam nic pomocz przez ſię
28: nie może/ pilnie fie ſthára o vpadek iego/ áby gi przywiodſzy ku grzechowi/ o=
29: mierził go Pánu Bogu iego/ á olięgnął go w thowárzyftwo ſwoie/ á do krole=
30: ſtwá ſwego piekielnego/ gdyż to widzi/ iż mu trudno przyść ku łálce Páná ſwo=
31: iego/ bez wſpomozenia iego. Abowiem iáko ono powiedáią/ przetho fie ten zły
32: czárt o to ták pilnie ſtára/ iż iest roſkoſz nędznikom kiedy máią towarzyftwo. A
33: Pan iż mu tego dopuſzcza/ iest do tego wiele przyczyn. Abowiem mu to był ie=
34: ſzcze w Ráiu powiedział: Iż ty fie bédziefz przeciwił káždemu poſtápieniu nędz(*marg*) **w**

j. Moizeſowych w iij kapitule. (-)

35: nego człowieká/ y Páná ſwoiego.

36: # A ták s tych przyczyn tu iuż rozumieć możelz/ iż ten Koſcioł iego/ á tá łodká ie
37: go/ nigdy wytrwác nie może/ áby vpadác nie miałá/ á iżby mogłá być bez grze=

38: chu. A iż omiełzkawa łzukáć miłofierdzia Páńłkiego/ Pan theż omiełzkawa/ á (marg) **Kto o Páná niedba/ pan też o nim máłą pieczę ma.** (–)

39: práwie przez páłce pátrzy/ ná wípomożenie iey. A włzákoż tego łtrzeże/ áby łie

40: nigdy nie zánorzyłá/ á zówždy gotow ná wípomożenie iey/ gdy łie iedno wier=

41: nie vciecze k niemu/ á zówóła ták iákoś łłyszál/ iáko thu Apołtołowie wółáli/

42: wípomoż miły Pánie ábychmy nie záginęli. A to łeft pírwłza przyczyná grzech/

43: bez kthorego narod ludzki nigdy być nie może/ przecż Pan czáfem zániedbawa

44: ná wípomożenie tey to łodki łwoiey. (marg) **Druga przyczyná przecż Pan Bog wierne przełładowáć dopułci.** (–)

45: # Druga przyczyná/ iż łie ten Pan temu łwemu ták wdzięcznemu kołciołowi á

46: tey łodce łwey/ po dziwnych nawáłnołciach łwiátá tego pływáiący/ ták łie w

47: niebełpieczeńłtwiech łego topić á kołyláć dopułzcza. Abowiem łednych chce do

48: łwiádczić w łtałłociach łch/ drugim też chce okazáć możność Bołłwá łwego/ iż

49: on vmie y może kiedy chce y co chce vczynić ze włzycykimi możnołciámi łwiátá

50: tego. A iż dobrým á wierným łwym/ nigdy nie omiełzka ná wípomożenie łch/ á

51: hoynie vmie kiedy raczy rozmnożyć pociechę łch. A złołciwym też/ ktorzy vpor=

52: nie trwáią w złołciach łwoich/ á nie łzukáią miłofierdzia łego/ nie omiełzka z za

53: plátą łch. Iáko to ná wielu łobach vkázáć raczył. A zówždy wzrułza człowie=(marg) **Pan przepułzcza człowieká ná człowieká.** (–)

54: ká złołciwego/ áby vcíłkał niewinnego: ácz więc bywa biedá tey kokółzy/ ná kto

55: rey łáłtrżábá łowiá/ ále łełzcze zówždy wıełłza biedá bywa łáłtrżábowi kie=

dy go połá=

strona: 50

Nowym Lecie.

Liłł 50.

1: dy go połápią. Iáko łie to byłó okazáło ná onym nędzným Fáraonie/ ktorzy był

2: vcíłnął lud Boży/ ták iż o nim Pan powiedział: Iż zátwárdzę łerce łego/ ábych(marg) **w ij. Moyze. w vij. y w xiiij kapitule.** (–)

3: nád nim okazał wıełłzą moc Bołłwá łwego. Pámiętyzże iáko oni byli wierni

4: dziwnie wyzwoleni/ á on nędznik wziął zapłátę łwą/ y iáko byłó márne dokoń

5: czenie łego.

- 6: Zuzánny oney cnotliwey/ gdy Pan Bog doświadczał itałości iey/ á
7: izby vczyńił przykład z niey inym itatecznym žonam/ iáko máią záchowác itałość
8: pocżciwości swoiey/ przepuścił ná nię ony złe á niefláchetne potwarce/ kto=
9: rzy ią chcieli prze cnothę iey przypráwić o gárdło y o pocżciwość iey/ thák iáko (*marg*)

Daniel w iij. kapi. (-)

- 10: tám w hiłtoriey o niey nápiłáney szyrzey łtoi/ iáko Pan Bog nie zámiełzkał ná
11: wlpomożenie iey/ gdy záwołála do niego/ á iáko zálię oni niewierni też odniełli
12: zapłátę swoię. Iozeph on niewinny/ ktorego byli prze zazdrość záprzedáli brá=(*marg*) **w**

j. Moyzefs. w xlj. (-)

- 13: cia iego/ iáko Pan Bog wżędy dzierzał nád nim mocną rękę swoię/ iż widzyał
14: itałość iego/ y iáko potym był wywyłzłzon łtan iego/ y w iákim zálię vciłnieniu
15: á łmętku byli brácia iego/ to tám szyrzey w hiłtoriach tych nápiłano łtoi. A tho
16: łie wżytko działo nád tymi/ chocia y byli w łálce iego/ áby był okázował moż=
17: ność Bołtwá łwego/ á doświadczał itałości wiernych łwych/ á ini áby łie też by
18: li ná potym ćwiczylł/ tymi łwiętemi łpráwámi y połtępki ich.
19: # Iáko też ono y Sęnnácheryb/ gdy był vciłnął á obleğł miáłtho Ierufalem/ á (*marg*) **iiij.**

Krole. w xix. (-)

- 20: bluźnił imię Bogá żywiącego/ powiedáiąc iż była możnieyłza moc bogow iego
21: niż moc Bogá Izráelłkiego/ á iż miał możnieyłze ine bogi w więzieniu łwoim.
22: A tego wżyłtkiego Pan Bog dopułzczał/ áby był nád nim okazał więłtłzą mo=
23: żność Bołtwá łwego. Abowiem gdy nawięłtłze zgotował mocy swoie/ tedy An
24: yoł Páńłki słtápiwłzy w nocy do namiotow iego/ zábił łto y ołmđzięłt y pyęc
25: tyłięcy ludzi. A tu Pan Bog doświadczył itałości wiernych łwoich/ ktorzy by=
26: li w obleżeniu onym/ y okazał moc Bołtwá łwoiego/ iż on vmie y z wiernemi
27: y z niewiernymi czynić iáko raczy. (*marg*) **j. Krolew. w xxiiij. (-)**

- 28: # Iáko też gdy Saul łzukał Dawidá z dopułzczenia Páńłkiego/ ktory chćiał do
29: łwiadczyć itałości iego. Abowiem łie był ten Saul dziwnie náłádził ná gárdło
30: iego. Słuchayże iáko włáłny łyn iego Ionátás przyłzedłzy błogółławił Dawi
31: dowi/ á dawał mu wielką otuchę o Pánu Bogu iego/ powiedáiąc mu thy łto=
32: wá: Iż nic łie nie łęka y/ ábowiem Pan Bog twoy łpráwiłłwy wywiedzie cie

- 33: bie ze wŕzytkich tych przygod twoich/ y dać ktemu iefzczę poieść kroleŕtwo oycá
34: mego ŕprzećiwniká twego. Y tákże ŕie potym sítało/ chociaŕ Dawid był przez
35: niemáły czás w wielkim przeŕládownániu/ ále wŕzędy był Pan Bog pilnym
36: Ítrożem iego: á onego Saulá márne było dokończenie/ tá iż ŕie ŕam potym zá=
37: bił. A thák y nád tym y nád owym była okazána moc Boŕtwá Páńŕkyego/ ták (*marg*) **j.**

Krolew. w xxxj. (-)

- 38: iż ŕobie potym Dawid bárzo chwalił tho dopuŕzczeniie przeŕládownánie od Pá=
39: ná ŕwoiego/ gध्ये mowił w Pfalmie ŕwym: Bárzoŕ dobrze vczyńił miły Pá=(*marg*) **w**

Pfalmie cxviiij. (-)

- 40: nie/ żeŕ ták był vniżył mie: Abowiem Ítąd ŕie vkázác ma nádemną vŕpráwiedli
41: wienie twoie. To ieŕt/ iż ty pokárawŕzy/ vkażeŕ nád káždym vŕpráwiedliwienie (*marg*)

Pau [!] pokarawŕzy pociefzy. (-)

- 42: Íwoie. A zwláŕzczá temu/ kto to od ciebie przymie wdzięcznie/ á nie odstápi od
43: ciebie/ iż mu rozmnożyŕ zapláte y pociechę iego. Íáko teź to y w on czás obieco
44: wał onemu Íákobowi/ gdy mu roŕkázował wyniŕć z zyemie ŕwoieŕ á íŕć w zie=
45: mię nieznáiomá/ mowiác mu: Nic ŕie nie trwoź áni ŕie lękaŕ/ ábowiem wiedz
46: pewnie/ iż ia záwždy będę s tobá. (*marg*) **w j. Moyzeŕs. w xij. (-)**
47: # A ták gdyź to pewnie wiemy/ iż záwždy wierny íákoźkolwiek ŕie zákołyŕze/ iż (*marg*)

Nic ŕie nie lękaŕmy gdiź wierni ŕá w opiece páńŕkiej (-)

- 48: záwždy nád nim ieŕt opieká Pána iego/ nic ŕie nie fráfuŕmy/ nic ŕie nie lękaŕmy/
49: choćby teź ná nas przyŕŕyły nawiętŕze nawáłnoŕci ŕwiátá tego/ gdyź tho pewnie
50: wiemy/ iż łodká wiernych Páńŕkich/ niechay ŕie íáko chce kołyŕze/ záwždy będzie
51: ku wdzięcznemu portu/ przywiedzioná/ íedno Ítoŕmy mocno przy nim w wie=
52: rze ŕweŕ/ nigdy on **nie [!]** nam nie zámielzka ná wŕpomożenie náŕze. A im więthŕze
53: przeŕládownánie ná nas przypadác będzie/ tym ŕie v **nie^{go}** hoynieŕŕza będzie mno
54: żyłá pociechá náŕzá. Bo rozumieŕ temu/ iż káždy Márinarz záwždy ma więthŕzá
55: rádoŕć y pociechę/ gdy w przygodach á w niebeŕpieczeńŕtwie żywotá ŕwego pŕy
56: wáiac/ przyplynie do poźádlwego portu ŕwoiego/ niźli on ktory ćichym wiá=

Niedzyele czwartey po

1: trem á fpokoynemi wodámi przyplynie. Tákież y thy iákožkolwiek pływafz w
2: káždym niebelfpieczeńftwie fwoim/ iedno miey ftałą wiárę o Pánu fwoim/ byś
3: fie thež nabárziez kołyfał/ nigdy fie zánorzyć nie możefz/ á pewnie będzief przy=
4: wiedzion do wdzyęcznego porthu fwoiego. A im w wietfzych przygodach bę=
5: dziefz/ tym fie rozmnoży hoynieyfza zaplátá twoiá. Iákoś tu ftyfzał wiele przy
6: kładow/ iáko fie Pan obchodzi z wiernemi fwoimi. A iáko Sálomon piŕze w
7: Przypowiefciach fwoich: Iż Pan Bog tego nawięcey miłue/ kogo nabárziez (*marg*) **w**

Przypow. w iij (-)

8: karze. Iáko y Dawid tákże o tym powieda: Wfzytko co fie kolwiek dzyeie náde
9: mną moy Pánie/ dla tego fie dzieie/ áby fie okázowało we mnie imię s. twoie.
10: # A toć fą ty przyczyny przecž Pan Bog dopuŕzcza przefládowania nád wier=
11: nemi fwemi á nád tą łodką fwoią: Aby ná iednych doŕwiádczał ftałoŕci ich/ á
12: rozmnazał záplátę ich/ á nád drugimi áby okázował możnoŕc Boŕtwá fwego.
13: Ale iefzcže wietfza przyczyná Grzech/ ktory zázwdy w narodzye ludzkim trwáć
14: muŕi áž do ŕkończenia ŕwiátá. Bo to ŕam powiedał: Iż muŕi przyŕc zázwdy po
15: gorŕzenie ná ŕwiecie. Abowiem by mieli być wfzythko ŕpráwiedliwi/ máłoby
16: wiedzyeli o Pánu ŕwym ná niebie. Ale iż zázwdy zá grzechem chodzi pomŕtá/
17: á zá pomŕtá ŕkruchá/ á tu w ten czás muŕi vpádły ŕzukać Páná Bogá fwego. (*marg*) **Iákim**

ktħo grzechem grzeŕzy/ thákim pokaran być muŕi. (-)

18: Bo iákim kto grzechem grzeŕzy/ tákim pokaran być muŕi: Iáko o thym Sálo=
19: mon piŕze/ iáko fie tho ná wielu ludzi okázáło. Dawid gdy zoŕtał cudzołóžni=(*marg*)

Sapien. w xj. kap.

ij.Kiole. [!] w xj. (-)

20: kiem y męžoboycá/ tymže grzechem Pan Bog dom iego pokarác raczył. Bo
21: ácz ŕamego Pan Bog záchowác raczył/ áby był nád nim okazał moc Boŕtwá
22: ŕwoiego/ ále ŕynowie iego włáŕni fámi fie pobili/ żony iego pobráli/ fioŕtry fwo=
23: ie w wielkieu niepoczćiuoŕci chowáli/ ŕamego s kroleŕthwá wygnáli: A wždy
24: on przedieu nigdy nie odŕtąpił Páná Bogá fwego. Tákież w on czás tenže Da=

25: wid/ gdy był przewinił tenże lud iego przeciwko Pánu Bogu fwemu y z onym (*marg*)

ij. Krole. w xxiiij. (-)

26: krolem swoim/ podufzczył w nim czárt pychę/ ták iż kazał liczyć poddáne swoie/

27: chcąc okázác możność swoię: A ták y on y oni poddáni iego wzięli prętką pom

28: łtę nád łobą/ iż ich kilká dziełiát tyfięcy Anyoł zabił dnia iednego.

29: # Iáko y w on czás gdy fie był Pan rozgniewał ná ono fwowolne miáłtho ná

30: Ieruzalem/ gdy byli odstąpili od woley iego/ tedy ták powiedział Ieremiałzo=

31: wi Prorokowi: Wiem że będą mowić/ czemu nas ták Pan opuścił? Thedy im (*marg*)

Ieremiałs w xxij. (-)

32: też ták możesz powiedzić: dla tego iżefcie wy też opuścili mnie. A Amosowi Pro

33: rokowi tákże też powiedział: iż ia poślę ogień gniewu fwego do żydołtwá/ y do

34: miáłtá ich głównego Ieruzalem/ dla thego iż oni też zniłczyli głowy vbogich

35: moich/ á odstąpili imieniá moiego. Tákże też y Mánálles gdy wygnał Proro=(*marg*)

Amos w ij. kapitu. (-)

36: ki z żydołtwá á drugie pobił/ pobito thez zálię nędznie woýłká iego/ á fámeo

37: wywiedziono w więzienie do krolełtwá inego. Iáko thez y on Oziás krol gdy (*marg*) **ij.**

Paralipo. xxxiiij. (-)

38: czynił ofiáry bálwánom/ á odmieniał chwałę Páná swoiego/ był wneth már=

39: nym trądem zarázon/ ták iż też łzpetnie było odmieniono oblicze iego. (*marg*) **ij.**

Paralipo. xxvj. (-)

40: # Iáko y w on czás gdy Mánálles on zły krol zgwałcił był włzytkę chwałę (*marg*) **iiiij.**

Krole. w xxj. (-)

41: Pánłká/ á odmienił iá ná chwałę bogow pogánłkich/ á odstąpił od Páná fwe=

42: go/ powiedział wnet Pan prorokom iego: Iż gdy tho thák ten zły **krol** [!] vczyił/

43: nielza iedno muśi fie słtác pomśtá nád ludem tym/ á przywiode wiele złego do

44: zebránia iego. A to dla tego obiecał fie mścić y nád ludem y nád krolem/ iż źli lu

45: dzie á zła rádá iego iemu tego dozwaláli á dopufzczáli pochlebuiącz dla zwirz=

46: chności swoich. Iáko tego włzędzi w káżdym krolełtwie wiele naydzie/ á w tey ro

47: zności máło nie włzytki krolełtwá vpadáią. Bo gdy pothym náłtał on

48: śláchetny krol Ioziafz/ iż ony wŕzytki iego modły á ony wŕzthki iego błędy wy= (marg)

iiij. Krole. w xxij. (-)

49: miotał/ á nápráwił záfie znowu chwałę Páná Bogá ŕwego/ poŕłał do Proro=

50: kow pytać iuzli ŕie Pan wcieŕzył w gniewie ŕwoim. Kazał mu Pan powiedzieć

51: Iż ia od ciebie wdzięcznie to przyjmuię/ ále nád ludem tym bez pomŕty nie bę=

52: dzie rozgniewánie me/ á ty zoŕtániefz w łáfce moiey : A to maŕz znák łáfki mey/ iż

53: cie wezmę do grobu oicow twoich/ áby oczy twoie nie pátrzáły ná żáłość ŕwoię.

54: Támże potym po ŕmierci iego y ludzi wiele y ŕynowie iego pomordowáni byli.

55: # A ták ŕie nic nie dziwuy dziwnym ŕpráwam Pánŕkim/ przecż on co czynić ra

czy/ á tego

strona: 51

Nowym Lecie.

Liŕt 51.

1: czy/ á tego bądź iŕt/ iż co ŕie kolwiek złego y dobrego ná ŕwiece dzieie/ tedy ŕie ni=

2: gdy ináczey nád wiernemi iego nie dzieie/ iedno wŕzytko ku wielkiey pociefze/ á

3: ku wielkiey zapłácie ich. Abowiem/ ták iákoś ŕłyŕzał/ ná wierne przypuŕzcza v= (marg)

Coż ŕie kolwiek ná ŕwiece wyernym dzyeie/ wŕzytko ku pociefze. (-)

4: padki/ áby doŕwiádfzywŕzy ŕtałości ich/ rozmnażał pociechy ich: Niewierne ka=

5: rze á opuŕzcza zá grzechy ich/ iż nie ŕzukáią miłofierdzia iego. A ták ná wiernych

6: y ná niewiernych okázuie moc Boŕtwá ŕwego. Abowiem niewierni iż ŕie oba= (marg)

Przecż ŕie niewierni obaczyć nie mogą. (-)

7: czyć nie mogą/ przekaża im ten niedoŕtátek á tá krewkość człowieczeńŕwá ná=

8: ŕzego/ iákoś o tym wyŕŕŕzey ŕłyŕzał/ á záfwdy chodzi po narodzie człowieczym/ á

9: ruŕza káżdego iáko wrzod/ iż záfwdy przychylnieyŕzy iefť ku złemu niż ku dobre=

10: mu/ á przywodzi záfwdy ná nas gniew Páná náŕzego. Abowiem on długo pá=

11: mięta krzywdę ŕwoię/ á obiecuie ŕie iey mŕcić/ áż do pokolenia trzeciego. Tubyŕ

12: lepak rzekł iż ŕię tám doŕtánie j niewinnemu. To iefť prawdá/ iż przy onym złim

13: doŕtánie ŕie y niewinnemu: Ale on zły zoŕtánie przedŕię przy złey zapłácie ŕwey/

14: á dobremu hojne błogofłáwieńŕtwo będfie záfwdy rozŕyżrzo. Bo nie powi

15: nien nigdy ćirpieć ŕyn zá oycá/ á ociec zá ŕyná: ábowiem káżdy ponieŕie brzemię

16: ŕwoie. A gdyż iuz thák wieŕz/ iż thá łodká záfwdy kołyfána być muŕi/ A iuz theż

17: wieisz/ przecz á prze ktore przyczyny to ná nie Pan Bog dopuśczać raczy: A ípi
18: w niey/ á práwie iáko przez páłce pátrzy/ iáko fie kto ma k czemu w tych nawál
19: nościach iey: iegli ku wiołfu/ tho iest/ iegli ma nádzieię/ áby fobie czym innym po=
20: mogł/ oprócz wípomożenia iego/ iegli też ma nádzieię vpełną w nim/ á woła/
21: iáko Apoštołowie wołáli: Pánie ráty nas/ boć pewnie zginiemy. (marg) **Pocyechá**
Páńska ábychmy fie nie lękáli. (–)

22: # Słuchayże czo tu mowi ten wízechmogący Pan/ ku wízytkim wiernym fwo=
23: im/ á zwłafzczá ku tym/ ktorzy mu nie práwie dufáią: O nędzney á máley wiáry
24: ludzie/ czemu fie lękacie? O wdzięcznesz to słowá á pocieszliwe Páná nászego/ iż
25: on y tych ktorzy fą máley á nie práwey o nim wiáry/ iednák opuśczać nie raczy.
26: Abowiem bychmy mieli o nim wiáry/ iáko fám powiáda/ iáko ziárno gorczy=
27: czne/ tedybychmy mogli tym wiátrom á temu okrutnemu morzu fwiátá tego (marg)

Lukafs w xvij (–)

28: fami w imię iego rofkázowác/ iżby nád námi żadney zwirzchności á żadney mo
29: cy nie miáło. Ale gdyż nie dufamy iemu/ tedy on też drzemie nád opieką nászą/ á
30: dopuści fie burzyć tym złym wiátrom nád námi: to iest/ wymyfláczom/ burzy=
31: com/ á pochlebcom fwiátá tego/ ktorzy wzrzuzáią ony morzá á ony nawálno=
32: ści iego/ tho iest mocarze á okrutniki fwiátá tego/ áby ftráfzyli/ trwożyli/ á zábu=
33: rzáli the fwięthą łodkę iego. Ale gdy przez fthałą wiárę fwoię obudzimy Páná
34: fwoiego/ á iż on weźmie nád námi opiekę fwoię/ nic ty wiátry áni ty morzá fzko
35: dzieć nam nie mogą/ ták iż bezpiecznie będziemy o nim mogli mowić y rozumieć
36: iáko w on czás ludzie/ dziwuiąc fie/ mowili: Y což to iest/ iż on thym wiátrom á
37: temu morzu záwždy rofkázuie/ á żadna moc nic nie może przed mocą iego. (marg) ¶

Sami przez fie nic fobye pomocz nie możemy. (–)

38: # A ták gdyż to pewnie wiemy/ iż fami przez fię fobie nic pomocz nie możemy/ v
39: ciecźmyfz fie do niego/ gdyż to pewnie wiemy/ iż on z námi záwždy w tey łodcze
40: pływa aż do fkończenia fwiátá/ iáko fám o tym powiedác raczy. A wzbudźmy(marg)

Matthe. w xxviiij. (–)

41: go wiernemi prózbámi fwemi/ zupełną nádzieię wołáiąc do niego: Pánie rá=
42: tuy nas/ boć bez twey pomocy nic fobie fami pomocz nie możemy: pewnieć nie o

43: puści nas/ á pewnoć rozmnoży pociechy nášze. Bo nam o thym nadobnie Pá=

44: weł s. tufzy do Korintow piżąc: Nie fráfuycie fie nic namileyfzy bráćifzkowie/ (*marg*)

ij. do Korin. w j. (-)

45: ieflibyfście byli w iákim prześládowániu/ ábowiem nád námi ief on błogoślá=

46: wiony Ociecz Páná nášzego Iezufá Kriftufá/ ktory nie zámieszka nigdy pocie=

47: fzyć nas w káżdym wćifnieniu nášzym.

48: ¶ Náuki s tey rośpráwy świętey krotko zebráne.

49: # Tu s tey świętey rośpráwy mamy wważác/ co iefť Kościoł Páńfki. Abowiem

50: nic infzego nie iefť/ iedno wfzytko zebráne Krześciáńfkie/ gdziekolwiek iefťh po

51: fwiátu rośprośzone/ kiloby fie ozywáło imieniem Páńfkim/ á záchowywáło po

52: winności fwe/ wedle náuk/ rośkazánia/ á wfzytkich pośtěpkow Páńfkich. A tho

53: iefť tá łodká o ktoreiechmy tu fłyfzeli. # Drugie mamy baczyć/ iż fie tá łodká zá

54: wždy kołyfác á w niebefpieczeńfctwie pływác muśi. A przyczyná tego iefť grzech

I 3

iż Pan drze=

strona: 51v

Niedziele piątey po

1: iż Pan drzemie á czáfem zániedbawa o niebefpieczności iey. To też wważác ma

2: my/ iż w tym niebefpieczeńfctwie/ fpołu záfwdy pływác muśzą y źli y dobrzy. Ale

3: iákochmy fłyfzeli/ iż dobrym to niebefpieczeńfctwo záfwdy ná pociechy przycho

4: dzi/ á złym záfwdy iuż ná pomśtę á ná vpadek. # Trzecie/ mamy wfťawicźnie

5: ná to pomnieć/ ábychmy w tych niebefpieczeńfctwiech wfťawicźnie z naboźnym

6: fercem á z wierną myśłą wołáli ku Pánu fwemu/ rátyu nas miły Pánie/ bo iefli

7: nie będzie opieki świętey twoiey/ pewnoć o fwey mocy poginiemy. # Czwarte/

8: ábychmy fie nic nie lękáli áni fie trwożyli/ chociayby ná nas iákie przełtráchy/

9: ábo iákie przypadki niebefpieczne przypadły/ wiedzác iż gdy będziem wołác á

10: budzić s práwą wiárą Páná tego/ iż fie pewnoć obudzi ná wfpomózenie nášze.

11: A chociayby też y co nietrefnego ná nas przypadło/ iż iefli będziem duřác iemu/

12: iż fie tho pewnoć obroći w pociechy nášze. A iżbychmy nic nie byli wáthpliwey

13: wiáry/ ták iáko tu łam nas wfpomínác raczy. Przytym ábychmy fie dziwowáli

14: możności iego/ iáko on morzu/ wiátrom/ niebu/ y ziemi/ możnie rośkázuię/ á iż to

- 15: wŷytko drzy przed możnoŷcią iego.
16: # Rátuyże nas iedno náŷz wŷzechmogący Pánie w thym niebeŷpieczeńŷtwie á
17: w tey burzliwoŷci pływánia náŷzego/ po tym mizernym morzu ŷwiátá tego/ á
18: rácz przyŷporzyć wiáry náŷzey/ ábychmy o tobie o twym ŷwiętym wŷpomoże=
19: niu nigdy nie wáthpili.
20: A rácz ŷie miłoŷciwie obudzić ná wŷpomożenie náŷze/
21: gdy s práwą wiárą záwołamy do ŷwiętego Boŷtwá twoiego/ á nie opuŷzczáy
22: nas náŷz wŷzechmogący Pánie/ w káżdym niebeŷpieczeńŷtwie náŷzym/ áz nas bę
23: dzieŷz raczył przyprowadzić z łáŷki á z miłofierdzia ŷwego/ do onego wdzięczne=
24: go portu náŷzego nam obiecánego/ kroleŷtwá twego ŷwiętego/ tá m gdziebych=
25: my poŷpołu z Anyoły twemi wiekom wiecznie błogóŷławili ŷwięte imię
26: twoie. Co nam rácz dáć náŷz wŷzechmogący Pánie/ Amen.

27: **Ewányelia Nyedzyele pyáthey**

28: **po Nowym Lecie. Ktorą nápiŷał Mátttheuŷz S.**

29: **w xiiij. kap. Przeciwko fálecznym náukam.**

- 30: # Pánie wŷzákeŷ ty byŷł poŷiaŷł dobre náŷienie ná roli ŷwoiey etc. (*marg*) **Iáko á przecz
dobrzy od złych máiá być wciŷnieni/ á iáka ma być zápláta wiernych/ á iáka złych/
á czo ieŷt wierne náŷienie Pánŷkie. (-)**

- 31: **T**En wŷzechmogący Pan/ iŷz záwždy dobry
32: ieŷth/ á záwždy dobre wŷzytki ŷpráwy iego/ iáko od
33: poczátku ŷwiátá thák záwždy wŷtáwicznie ŷie o tho
34: ŷtárác raczył/ áby mnożył á rozŷzyrzał wŷzytki dobro
35: dzieyŷtwá ŷwoie ná tym nędznym ŷwiece narodo=
36: wi ludzkemu. Ale iŷz zemdláŷe á krewkie przyrodze=
37: nie narodu człowieczego/
38: ktore vpádło prze grzech/
39: á iŷz ŷie nie moŷe obronić czárthowi ŷprzeciwnikowi
40: ŷwoiemu/ záwždy ŷie więczy ŷciąga ku złemu niŷ ku
41: dobremu. A náwięcy ná then czás then chytry zły

42: duch/ ma pilną pieczę á ftháránie swoie/ iákoby zá=
43: głufzył á zátłumił wierne nafienie ludzi fwiętych/ y fłowo Boże/ kiedy widzi iż
44: ludzie przydą w belpięczeństwo. A nigdy fie ten fprofný nieprzyiaciel nie poku
45: si o wierny Kołcioł á zebránie Páńskie we dnie/ ábo gdy ie widzi w fwiátłości
46: chodzące/ ále w nocy/ kiedy baczy iżby nabelpięczniejfzemi być chcieli/ nie ná=
47: dziewáiąc fie niłkąd żadnego ná fię niebelpięczeńftwá. Tedy on tu dopirko/ iuż
48: iáko nawięcey á napilniey może/ ták fie ftára/ iákoby zánifzczył/ zátłumił/ á w ni
49: wecz zátłoczył/ wierne Páńskie/ y wfzytki prawdziwe á wierne náuki Kriftufo=
50: we. Y dziwnie kákol fwoy rozfiewa fáłefznych náuczycielow y nauki ich/ thák iż
51: prawdziwego nafienia bárzo máło znác miedzy fáłfzywym á zdrádlwym ká=

kolem iego

strona: 52

Nowym Lecie.

Lift 52.

1: kolem iego.
2: A tu w Ewányeliey wfłyfzyłz/ iż Pan záváždy fie o to ftárał/ áby fie
3: tu było mnożyło dobre nafienie narodu ludzkiego/ á ktemu y náuki iego. Y dla
4: tego tu fá ty fłowá ná początku záložone/ ábyfmy fie przeftzegáli á nie dáli czy
5: nić s fiebie kákolú á niewdzięcznego nafienia Pánu fwemu od fwego nieprzyia
6: cielá. Iáko tu wfłyfzyłz s tey Ewányeliey/ którą nápiśał Mátth. s. tymi fłowy.

7: Drugą pothym przypowieść powiedział im/ mo=
8: wiąc: Podobno ieft kroleństwo niebiełkye człowye=
9: kowi ktory był pośiał dobre nafienie ná roli fwiey [!] .
10: A gdy pońnęli ludzie/ thedy przyśzedł nieprzyiaciel
11: ktory pośiał po wirzchu kákołem w pośrzodku pśze=
12: nice/ y odśzedł. A gdy iuż podraśtála trawá/ á okazał fie owocz/
13: tedy fie okazał y kákol. A przyśzedfzy fłudzy do onego gośpoda=
14: rza/ powiedzyeli mu: Pánie izażeś thy był nie dobrego nafienia
15: náśiał ná roli swoiey/ gdzyełz fie wzyął ten kákol. A on im po=
16: wiedzyał: Iż nieprzyiaciel á człowiek to vczyñił. Powiedzyeli

- 17: mu sładzy: A chcesz Pánie iż poydzyemy á wyplewiemy tho?
18: Odpowiedztał im: Niechaycie/ áby fie przy tym plewieniu ką=
19: kolu y pšzenicá pošpołu z nim nie wyrwálá. A ták niechać obo=
20: ie rofcie áż do żniwá.A gdy przydzie żniwo/ thedy rofkażę żeń=
21: com áby ošobno wybieráli kąkol á wiązáli w šnopki/ á pothym
22: áby był špalon/ á pšzenicę áby zgromádzili do gumná moiego.

- 23: **T** Os słyżzał słowá Pánškie/ co tu w przypowiešciach šwych o tey nędzney
24: zyemi powyedáć raczy/ iż iá on był raczył šthworzyć ku rofkošzam swo=

I 4

im/ á iż po=

strona: 52v

Niedzyele pyątey po

- 1: im/ á iż pošiał ná niey wdzięczne nafienie šwoie/ ku czći á ku chwale šwoiey. To (*marg*)
Pan zyemie był štworzył ku rofkošzam šwoim. (-)
2: iešt narod ludzki niewinny/ ktory miał ząwždy być w wielkim błogóšławień=
3: štwie iego. A potym też rozšiał wołá náuki šwey šwiętey/ iáko to nafienie naro
4: du ludzkiego iemu ku czći rość á šzyrzyć fie miáło/ á vmnożyć mu pošytek s fiebie
5: Słuchayże co tu záfię Pan powieda/ iż człowiek á nieprzyiaciel przyšzedšy/ ná=
6: šiali kąkolu miedzy thym wdzięcznym nafieniem iego. Pátrzayże iż iákoš iuż o
7: tym wielekroć słyżzał/ że człowiek štráciwšy prze grzech niewinnošć šwą/ štrá=
8: ciwšy niešmiertelnošć šwą/ štráciwšy błogóšławieńštwo šwe/ iuż mdły iešt/ iuż
9: bárzo ošłábiáło przyrodzenie iego/ iuż fie obronić nie może áni grzechowi/ áni
10: czártowi šprzešiwnikowi šwemu: ták iż šerce iego/ iáko o nim Izáiaš píšze/ ząw(*marg*)

Izaiáš w xiiij. kap. (-)

- 11: ždy może być šnádnie vwiedzione/ á ząwždy fie więczey ciągnie ku złemu niż ku
12: dobremu: A zwałzčzá ten káždy ktory odštąpi Páná šwoiego/ odštąpi nádzye=
13: iá šwą od niego. A iż nie iešt w štraży á w opiece iego/ šnádnie fie może obroćić
14: w kąkol á w złe nafienie v niego. (*marg*) ¶ **Przečz fie czárt štara áby mnożył złe
ludzi na zyemi (-)**

- 15: # Czárt šprzešiwnik iego słyżząc tę šentencią Pánšką/ iż czálu żniwá iego/ to iešt/

16: czału frogiego sądu iego/ ma być on kękol w ogień wrzucon do niego/ á ma być
17: poddan w pośluzzeństwo iego/ ftára fie pilno/ áby co nawięcey ná zyemi rozfie=
18: wał kękolu tego/ áby fie rozmnażał á zágłufzał to wdzięczne nafienie Pána te=
19: go/ tho iest ludzie wierne/ dobre/ cnotliwe/ ktorzy mocno dzierzą wiarę iemu/ á
20: w nim wŕzytkę fwą nadzieię pokładáią. Abowiem rozumie iż ci zgromádzeni
21: máią być do onego świętego á błogofławionego gumná wiecznych rofkofzy/ to
22: iest do krolestwa Páńskiego/ á ná ono mieysce iego/ s kthorego on strącon/ iáko
23: niewierny/ y s towarzysztwem swoim. A rozumie też temu/ iż tym kękolem/ tho
24: iesth złościwym á niewiernym narodem ludzkim/ im go nawięczye námnoży/
25: tym nalepiey może ofádzić ciemne krolestwo swoie/ á vzywác z nimi wieczne=
26: go towarzysztwa fwoyego. (*marg*) **Co ma zá pożytek czárt ze złych ludzi (-)**
27: # A tak ten czárt á ten sprzećiwnik káždego narodu cnotliwego/ námnożywŕzy
28: sobie tego kękolu fwego/ fthára fie vřtáwicznie/ áby zázwdy zágłufzał á zátłu=
29: miał to wdzięczne nafienie Páńskie/ to iest cnotliwy/ pobożny/ á wierny narod
30: ludzki/ Pánu swoiemu. Abowiem by nie miał tego kękolu á tych złościwych tu
31: ná świecie sprawiec swoich/ przez ktore on rozšyrza krolestwo swoie/ tedyby ni=
32: kczemna była lámá moc iego/ á máłoby mógł przekázic temu dobremu á cno=
33: tliwemu nafieniu Páńkiemu. Ale gdy iuż ma ten kękol/ á ty fáłeczne pomocni
34: ki swoie/ Inádnie może głufzyć to wdzięczne nafienie Páńskie/ rozliwáiąc ná tey
35: nędzney ziemi rozmaíte wymyřły/ rořterki/ rozliczne kłopoty/ dziwne vćifki/ dzi
36: wne niespráwiedliwořci/ á wielkie niebezpieczeńřtwá/ ktore fie rozmnażáią s te
37: go kękolu iego/ á řzyroko liřt řwoy rořpuřczáią po ziemi/ zátłumiáiąc á vćifká=
38: iąc to wierne á niewinne nafienie Páńskie. A zwálzyczá w then czás/ iáko thu w (*marg*)

Bądźcie czuyni ábyfcye nye weřzli ná pokufy. (-)

39: Ewányeliey řtoi/ kiedy pořną á nie řtrzegą roley fwoiey/ to iest/ nie vciekáią fie z
40: zupełną nadzieię a z mocną wiarą ku Pánu swoiemu/ áby nád nimi rozšyrzył
41: krolestwo swoie/ á nie dał nád nimi zwirzchnořci sprzećiwnikom ich. Iáko y
42: řam Apořtoły swoie s tego vpominał/ chocia y to był przebrány lud iego/ mo=
43: wiąc im/ áby zázwdy byli czuyni/ áby ná nie nie przypadály pokufy. A ielzczę(*marg*)

Mattheuſs w xxvj.

Marek w xiiij. kap. (-)

44: więcey tym záraża á zátłumia to ſwięte nafienie wiernych Páńskich/ rozmnażá
45: iąc w nim przez ten złoſciwy kákol ſwoy/ fáłeczne náuki/ fáłeczne wymyſły/ mie
46: dzy tym wiernym narodem ludzkim/ odwodząc ie od wierney á od ſzczyrey dro
47: gi/ ktora ie práwie wiedzie ku Pánu ich/ á przywodząc ie ná drogi omylne/ v=
48: wodząc nádzieię ich od wiernego Páná ſwego/ á przywodząc ie nie ináczey iá=
49: ko w głuche láfy/ kędy á iáko máią ſzukác Páná ſwoiego: S ktorých/ by nie byłá
50: łáfká Páńſka/ nigdyby ſie wyblędzić nie mogli. Acz im ieſt zámierzono/ iż cho=
51: ciayby im też y Anyoł co inſzego powieđał/ niźli ieſt poſthánowiona náuká od
52: Páná náſzego/ á vtwardzona mocnemi pímy á twárdemi przywileymi od nie
53: go/ od ktorýchby ſie żadny wierny ſpráwnie nigdy odwieſć nie miał dáć/ tedy=
54: by temu nigdy wierzyć nie mieli. Ale iż ieſt krewkie á odmienne człowiecze przy(*marg*)

Do Galatow w j. (-)

55: rodzenie/ á zwłáſzczá / iáko tu w Ewányeliey ſtoi/ kiedy ſpi á nie ma pieczy o fo=

bie/ á nie

strona: 53

Nowym Lecie.

Liſt. 53.

1: bie/ á nie woła o wípomożenie do Páná ſwego/ wythrwác nie może/ áby ſie zá
2: tym fáłecznym kákołem vnieſć nie miało. A toć ieſt naſzkodliwſzy kákol/ á ſzyro
3: ko rozſzyrza liſty ſwoie/ złych á fáłecznych wymyſłow ludzkich/ á wiele zágałza
4: á zátłumia tego nafienia wiernego Páńſkiego. Ale ty kákolu/ byſ chciał wyro=
5: zumieć tey ſentenciey Páńſkiey/ ktora tu ieſt ná cię frodze vczynioná: Iż czáfu źni
6: wá iego/ małz być wrzucon do ognia wiecznego/ mogłby ſie rozmyſlić/ co to ieſt
7: głuſzyć á zátłumiác to wierne á niewinne nafienie Páńſkie: (*marg*) ¶ **Przecż Pan w
przypowyeſcyach mowić raczył. (-)**

8: # A ácz nam iáwnie ſam Pan potym tę przypowieſć w Ewányeliey nápiſaná
9: ſzyroko wyłóżyć raczył/ bo powiedział co ieſt rola/ y kto był goſpodarzem they
10: roley/ co ieſt dobre nafienie/ á co też ieſt kákol/ á przypodobnił to wíztyko ku kro
11: leſtwu ſwoiemu. Ale iż on záwždy w przypowieſciach raczył mowić/ chociaż

12: Ilyfzeli wierni y niewierni. Abowiem niewiernym nigdy niechciał okazać Izczy
13: rey náuki fwoiey/ á zázwdy ią przypowieściámi pokrywał przed nimi/ widząc
14: też pokrytości fercá ich (ktore v niego żadne **táyn enie [!]** ieft) iż sie też oni fáłecznie
15: á pokrycie obchodzili z nim/ chcąc go zázwdj podftąpić w rozmowach fwoich.
16: A wżákoż iednák záłuiąc vpadku ich/ iáko dobry/ fwięty/ á miłofierny Pan/
17: przedfię im dawał rozumieć/ áby sie vználi á obaczyli. Ale złemu nigdy y dobre
18: nie pomoże. O wiernych záfię ták rozumiał/ iż chociayby czemu máło nie zrozu
19: mieli/ tedy tego mieli podeprzec wiárą fwoią. A ftąd sie im miáła vmnozić hoy
20: nieyfza zaplátá ich/ á iż potym Duch iego fwięty/ miał to obiáfnić w nich. Iáko
21: to y Apoftołom powieðał: Iż wamci ia dam znác táyemnice kroleftwá niebie(*marg*)

Mattheufs w xiiij.

-1: **Lukafs w viij. ká.**

-1: **Marek w iiiij. kapi. (-)**

22: Ikiego/ ále drugim pod przypowieściámi. A thák trzebá nam iednák o tym sie
23: pytać á bádác/ á podpirác sie pífmy Prorockiemi/ y inemi/ ábychmy mogli zro
24: zumieć poczęści tę fwięte wolá tey wierney náuki iego. (*marg*) **Dwoie kroleftwo**
Páńskie. (-)

25: # Słuchayże iáko on thu tę rolą y to nafienie przypodobnił ku kroleftwu fwe=
26: mu. Abowiem dwoie on kroleftwo fwoie ofadzác y rozmnażác raczy: Iedno o=
27: no niebiefkie/ gdzie ieft fwięty Máyeftat iego/ ktore ieft fprawiono od wiekow
28: ná wieczną cześć á ná wieczną chwałę iemu/ w ktorým nic niepocźciwego/ nic
29: niefufznego/ nic niewiernego/ nigdy wytrwác nie może/ áni żadny kákol thám
30: vrość może. Abowiem áni Anyoł/ áni człowiek/ chocia ci obádwá byli nawdzię
31: cźnieyfze ftworzenie iego/ gdy złamáli wiárę iemu/ żaden thám nie mogł wytr=
32: wác w tey Iáfce. Abowiem Anyoł/ iż kęs wyftąpił prze podniefienie pychy
33: fwoiey/ był wnet wytrácon z onego mieyfca fwiętego/ ktore w łobie nic niewier
34: nego á fáłefznego zádzierzeć nie mogło. A sftał sie z onego wdzięcznego fthwo=(*marg*)

w j. Moize. w j. ka. (-)

35: rzenia/ ftworzeniem wiecznie od Pána fwoiego przeklęty m á omierzonym.
36: Człowiek ktory ácz máło był vnizon od Anyoła/ ále był ftworzon w wielkiey Iá

37: łce á w wielkim błogofławieńftwie w niewinności swoiey/ ták iż był y ořobą y
38: niefmiertelnořcią poczęřci przypodobnion ku Pánu swoiemu/ á był pořtáwion
39: ácz nie w niebie/ ále w Ráiu rořkořzy Páńřkich/ ktory on teř był łobie ku czřci łwo=
40: iey łpráwić á pořtánowić raczył. A iż nie zdzierzał łlubu á wiáry Pánu łwoie=
41: mu/ á zápomniawřzy dobrodzieyřtwá iego/ przeřtápił przykazánie iego/ nie mo
42: gła wytrwáć łprawiedliwořć iego/ áby y themu wyćirpieć miał/ ále go kazał
43: łtrácić tu ná niłkořć ziemie z onego mieyřcá rořkořznego/ iáko niewiernego łwe=
44: go. A iż niřey łpadł/ mnieryřze teř przekłęcie/ y mnieryřzą niełáłkę raczył zořtháwić
45: iemu/ ták iż mu iednáł zořtáwił náđzieię o miłofierdziu łwoim: Iř nátrápiwřzj
46: łie go do woley/ miał mu tu potym zeřláć zbáwicielá/ kthory mu miał przeied=
47: náć on łrogi gniew iego.
48: Ale mu przedię odiał onę niewinnořć/ onę niefmier=
49: telnořć/ ono błogofławieńftwo/ ták iż iedno zořtáło mdłe á łmiertelne ciáło ie=
50: go/ á krewkie á odmienne przyrodzenie iego. (marg) **Przeć Pan chociaiy w gniewie rozmnořył człowieká. (-)**

51: # A niechcąc puřto zořtáwić mieyřcá onego/ s kthorego był łtrácił czártá niewierne^{go}/
52: dopuřcił łie tu rozmnořyc człowiekowi onemu/ ktori był w mnieryřzym
53: przekłęciu iego/áby był záię potym vbłogofłáwiwřzy narod iego/ wedle obie=
54: tnice łwoiey/ ořádził im ono mieyřce puřte czártá łtráconego. A toć ieřt to náfie
55: nie/ ktore on łobie rozłiał po tey ziemi/ A toć ieřt to kroleřtwo drugye iego/ o kto(marg) **Drugie kroleřtwo Páńřkie. (-)**

56: rym tu powiedáć raczył/ ktore tu łobie mnořyc á rozřzyrzáć ná tey zyemi raczył.

Iáko Páweł

strona: 53v

Niedziele pyątey po

1: Iáko Páweł s. nápiřał o tym wdzięcznym kroleřtwie iego/ cieřzác nas ábych=
2: my łie rozřádownáli/ zechmy tu łą w nim opánowani od niego/ mowiác do Ko
3: łofenłow tymi łłowy: Rozřáduycie łie namieryřzy bráćifřzkowie/ dziękuiać Pá=(marg) **Do Kołofen. w j. (-)**
4: nu Bogu Oycu nářzemu/ ktory nas dořtoyne być wczynił w czářtkach łwiętych

5: iego/ á który nas wydarł z mocy á s ciemności/ á przeniósł nas w krolestwo fy=
6: ná swoiego/ ktorego on łobie nádewfzytko vmiłowác raczył/ przez ktorego ma=
7: my y zbáwienie y odkupienie wyftępku náłzego. Iáko teź ono iefzcze y z dawná(marg)

w ij. Moyz. w xix. (-)

8: przeyrzeć raczył/ iż to miało być wdzięczne krolestwo iego/ gdy iefzcze wiodł lud
9: on przez pułzczą/ kiedy im powieđał: Iż iefli będziecie słuchác głófu moiego/ á
10: będziecie mi wiernie chowác fluby swoie/ będziecie v mnie bárzo wdzięcznym
11: ludem moim. Abowiem wiecie iż ieft moia ziemiá/ á ia was poftáwię ná zwirz
12: chności iey/ á vczynię z was łobie wdzięczne á wieczne krolestwo swoie. Iáko y(marg)

j. Piotr w ij. kapit. (-)

13: Piotr s. nadobnie o tym krolestwie nápił: Wam niechay będzie cześć/ ktorzy
14: wiernie wierzycie Pánu fwemu/ A niewiernym ten kámięń Kriřtus/ który bu=
15: duiąc kořciół Sálomonow wzgárdzili/ sftánie fie ná obrázenie/ á ná opokę po=
16: gorřzenia ich/ A wy v niego będziecie lud wybrány/ á práwie krolewłkie kápłán
17: řtwo iego/ lud řwięty á włáfnego nábycia iego:
18: # Dawid on wielki prorok/ nadobnie wypilá to krolestwo iego ná wielu miey=
19: řcach/ á zwlářczá w Pfálmie Lxxj. gdzie tám powieđa: Iż będzie trwało krole
20: řtwo twoie/ áź do řkończenia řłóncá y Mieřiácá/ á zawždy poydzie z narodu w
21: narody. A będzie fie v nim mnożyłá řpráwiedliwořć y obfitořć pokoiá/ áź do o=
22: řtátniego záginienia Mieřiácá. A będą chwalić tego krolá kroleřtwá tego/ kro
23: łowie wřzyłcy ziemłcy/ w wřzyłcy narodowie řłuzyc mu będą. A będzie v nim v=
24: błogóřłáwione káźde pokolenie ná ziemi/ á wřzyłcy ludzie będą wyznawác wiel
25: moźnořć iego. Iáko y v drugim Pfálmie piřze: Iż ten krol náłz od wiekow zá=(marg) w

Pfálmie lxxij. (-)

26: wřdy ieft/ który řpráwił zbáwienie ná pořzodku wřzytkiey ziemi. Iáko teź y v
27: drugim Pfálmie nápił/ nápominaięcz nas ku chwale iego/ powieđa nam o (marg) w

Pfálmie xciiij. (-)

28: nim: Iż ten Bog náłz wielki Bog/ á krol wielki ná wřzytkimi krolmi. A ták po
29: dźmy chwalmy/ płáczmy/ á vpadńmy przed nogámi iego/ ábowiem to ief pan
30: náłz á mychmy włáfny lud iego/ y owieczki pářtwiřká iego. Iáko theź y v dru=

31: gim Pfalmie nápiśał: Iż Bog Ociec dał opánować Synowi śwemu to krole=(*marg*) **w**

Pfalmie ij. (–)

32: Itwo ná tey ziemi. Gdzie y sam o sobie ták powiáda ten błogóśławiony Syn ie

33: go przez vřtá Proroká tego od Bogá Oycá swego: Iżem ia ieřt pořtáwion kro=

34: lem od niego/ nád Sionem gorą iego/ opowiedáiąc wołá świętą ie^g. A on rzekł

35: ku mnie/ iżeř ty syn moy miły ieřt/ á iam dziś ciebie sobie vrodził. Będzieszli to

36: chciał mieć po mnie/ damći w dziedzictwo wřzytki ludzi ná ziemi. Oliádłóć

37: twoiá rořciągnie řie áż do wřzytkich końcow iey. A ták y ini Prorocy wiele piřá=

38: li o tym Krolu świętym/ y o tym tu ná ziemi wdzięcznym kroleřtwie iego. (*marg*) **Pan**

wabi do kroleřtwá swoiego. (–)

39: # A iáko to kroleřtwo řwoie z wielką rádořcią tu ořadzác raczył/ iáko ie dał ob=

40: wołác przez Proroki/ przez Apořtoły/ y sam ie przez Ewányeliřty opowiedáiąc

41: włáfnemi řłow y swemi/ dziwnie do niego wabiąc/ dziwne błogóśławieńřth=

42: wá w nim obiecuiąc/ á twárdemi przywileymi to řłow řwoich á obietnic řwo=

43: ich vtwardzáiąc: iákoż iuż o tym wřzyřcy piřmá pełne vřzy mamy. A tho dla te=

44: go/ áby tu był w nim rozmnożył co naywięcey narodu dobrego á cnotliwego/

45: ktorymby był zářię ořadził ono řpuřtořzáłe mieřce w wiecznym kroleřtwie řwo

46: im/ s ktorego řtrącił czártá niewierneho. A toć ieřt rola iego/ á thoć ieřt nafienie

47: iego/ o ktorym tu w tey Ewányeliey powieđał/ á kthore thu włáfnie przezwał

48: tym kroleřtwem řwoim. A iáko mu niepraw y iáko řie nád nim mřćić chce kto

49: by mu chciał przekażác w tym świętym gořpodářtwie iego/ thu řłyřzyřz řrogye

50: przegrořzki iego/ iż go chce/ nie ináczey iedno iáko złe nafienie/ wrzucić związa=

51: wřzy do ognia wiecznego. (*marg*) **Przeć czárt ieřth nyepřzyacyelem człowiekowi.**

(–)

52: # A thák on zazdrořciwy á chytry czárt/ widząc iż iuż řtrącił wiecznie mieřce

53: řwoie/ widząc iż ieřcze ieřt zořtáwiono błogóśławieńřthwo człowiekowi/ wi=

54: dząc że ieřcze nie wiecznie przekłęty v Páná řwoiego/ widząc ieřliże nie będzie zá=

55: chowywał wiernie w tym kroleřtwie řwiátá tego/ iż może řnádnie ználeć dro=

gę do kro=

1: gę do krolestwá onego wiecznego niebiełkiego/ á ofieść może ono wdzięczne
2: mieyfce iego. Widząc theż iż prze grzech swoy/ Itraćil nędzny człowiek wżytkę
3: moc swoię/ ták iż zořtáło mdle/ krewkie/ á odmienne ciało iego/ Itára fie o to kę=
4: dy może/ áby go mierził Pánu iego/ á przywoził go wedle woley swoiey/ ná złe
5: řprawy fwiátá tego. A ten kákol rozřiewa po tey ziemi/ á po thym wdzięcznym
6: krolestwie Páná náłzego/ áby im zátłumiał to wdzięczne nafienie iego wierne=
7: go á cnotliwego narodu człowieczego. (*margin*) **Wdzyęczny owoc nafieniaPáńskie^{go}**. (-)
8: # Abowiem on w tym krolestwie swoim / á w tym nafieniu wdzięcznym swo=
9: im/ nie potrzebuie inřzego zyárná á inřzey přzenice/ iedno áby fie z niego vmnoży=
10: łá wiárá/ miłość wierna/ řpráwiedliwość/ Itałość/ miłofierdzie/ pokoy/ nádzie
11: iá mocna o fwiętym Bořtwie iego/ náłładowánie fwiętey woley iego á wyer=
12: nych náuk iego. A thoć łá nawdzięcznieyřze zyárná á naprzyemnieyřzy owoc v
13: niego s tego nafienia iego. Czárt zářię řprzećiwnik narodu ludzkiego y s thymi
14: pomocniki řwemi/ ktorých on tu iáko kákolú náłiał ná zyemi/ burzy á rozmna=
15: za miedzy tym fwiętym Páńřkim nafieniem/ miářto pokoju rořterk/ miářto mi
16: łofierdzie nieřpráwiedliwość/ miářto Itałości wářpienie/ tákże też y złá nádzye
17: ię o Pánu swoim/ miářto mocney wiáry á wiernego náłładowánie náuki iego
18: poduřcza fáłeczne wymyřły/ fáłeczne náuki: thák/ iż by nie byłá ofobna łáłká á
19: miłofierdzie Páná tego nád thym nędznym ofiewkiem swoim/ trudnoby miał
20: wytrwáć od ták gęłtego kákolú tego/ ktorego náłiał then řprzećiwnik iego/ áby
21: nie miał być zniřczon á zátłumion/ gdiż ták řzyroko ná wżytek fwiát rořciágnáł
22: nád nim liřcie swoie á látorořli swoie. (*margin*) **Przełęty s kogo pogorřzenie ná zyemi.**
(-)

23: # O niezczęnyřz to narod ludzki ktory fie ták dał zwieřć temu márnemu řpre=
24: ćiwnikowi swoiemu/ á sřtał fie iemu k woli tym márnym kákołem fwiátá te=
25: go/ á niřczy á zátłumia tę nędzná přzenicę Páńřką wierných á przebráných iego.
26: Ktorego tu/ iáko řłyřzyřz w Ewányeliey/ iuř Pan powie nieprzyiacielem swoim
27: mowiáć: Iż nieprzyaciel przyředłzy w nocy/ tho ieft/ chytrze/ ćicho/ á potáiem=
28: nie/ rozřiał á rozmnożył ten złořciwy kákol/ w wiernym nafieniu iego/ á w they

- 29: pŕzenicy wdzięczney iego. O wielkiŕ tho vpadek á ŕtráŕzliwy tho gŕos/ komu ŕie
30: ten Pan być nieprzyiacielem ozywa/ á nie rownaŕz to walka iego. Gdzie o nim
31: powieda: Iŕ biádá temu będzie/ od kogo to pogorŕzenie przydzye ná zyemi. Bo(marg)

Mattheuŕs w viij. (-)

- 32: iuŕ czártowi nie dziw/ bo to zŕoŕciwe przyrodzenie iego/ y iákoŕ tu ŕŕyŕzaŕ/ wŕdy
33: ma ŕŕuŕzne przyczyny do tego. Ale nędzny czŕowiek kthoremu iefth odpuŕzczon
34: gniew/ kthoremu iefth przywrocono ono ŕtrácone dobro iego/ á otworzono mu
35: kroleŕtwo wieczne iego. Iefzcze go dziwnie do niego wabiá/ dziwne mu dobro=
36: dzieyŕtwá w nim obiecuiá. A wŕdy on/ zápomniawŕzy thák hoyneygo dobro=
37: dzieyŕtwá Pána ŕwego/ zápomniawŕzy cnoty y powinnoŕci ŕwey/ ktorá poŕlu=
38: biŕ Pánu Bogu ŕwemu/ folguiác nędznemu ŕwiátu á krotkim á omylnym ro=
39: ŕkofzam iego/ daŕ ŕie zwieŕć temu złemu á okrutnemu Hetmánowi ŕwemu/ thák
40: iŕ czyni z niego z oney wdzięczney pŕzenice przemierzŕy á ŕproŕny kákol przed o=
41: czymá Pána iego. A nie doŕyć ná tym/ áby tylko ŕam roŕŕ tym kákoŕem/ ále ie=
42: ŕzcze rozŕyŕza liŕcie ŕwoie/ według woley tego ŕproŕnego Hethmáná ŕwoiego/ iŕ
43: im gŕuŕzy/ tępí/ vćiŕka/ á zátŕumia tę wdzięczná pŕzenicę Pána ŕwoiego. (marg) **Czártby**

byŕ dobri by miał łaŕkę. (-)

- 44: # Co rozumieŕz/ by ŕie ták trefiŕo czártowi nędznemu/ áby mu Pan Bog odpu=
45: ŕciŕ on ŕrogi gniew ŕwoy á przyiáŕ go w miŕofierdzie ŕwoie/ á przywrociŕ mu
46: záŕię mieyŕce ŕtrácone iego/ daŕliby ŕie on drugi raz zwieŕć od tego. Táŕ ŕie ná=
47: dziewam/ iŕby nie byŕ żaden Kártuz áni Bárnádyn mocnieyŕzy nádeń/ áby ie=
48: dno wiedzyáŕ czymby fobie miał pomoc do tego. A nędzny czŕowiek/ nie thelko [!]
49: áby tego ŕzukaŕ/ ále iefzcze od tego vcieka: gdzie go do tego wabiá/ námawiáiá/
50: á dziwne mu obietnice obiecuiá. A wielkie to miŕofierdzie Pána tego/ iŕ táŕ dŕu
51: go moŕe wytrwáć/ iŕ nie wyniŕzczy á nie wyplewie tego złego á niewdzięcznego
52: náŕienia á kákolu zŕoŕciwego tego.
53: # Abowiem/ iáka to niewdzięcznoŕć iego/ widzac iŕ ma ŕtrácić táŕ wielki ŕkarb
54: ŕwoy/ ktory mu iefth dobrowolnie otworzon/ przez niedbáŕoŕć ŕwoię/ nie thylko
55: áby ŕie ŕam miał vŕpokoić w zŕoŕciach ŕwoich ná zyemi/ ále kędy moŕe burzac á

strona: 54v

Niedziele piątey po

- 1: miefzaiąc fwiáthem tym/ dla możności á zwirzchności fwoich/ pofiewa gi dzi=
2: wnym kákołem niefprowadliwości á vciłkow iego/ ták iż ono niewinne nafie=
3: nie/ wielki vciłk á wielkie zátłumienie círpi/ dla onego frogiego rozfzyrzenia li=
4: fcia á látorołli iego. *(marg)* **Kákol fałeczne náuki.** (-)
- 5: # Drudzy zaię tłumią tho niewinne á wierne nafienie Páńskie/ rozfiewaiąc w
6: nim fáłeczne náuki/ fáłeczne wymyflj/ á omylne podobieńtwá/ ktoremi ie odwo
7: dzą od wierney náuki Pána fwego/ ták iákoś o nich wyfłzzy fłyzł. O kthorych
8: nas z dawná przeftzegał Ieremiafz/ mowiąc nam: Nie wiercie fłowom pro *(marg)*
Ieremiafs w xxiiij. (-)
- 9: rokow fáłzywych/ ktore wam powiedaią według widzenia fercá fwego/ zdra=
10: dzaiąc was/ powiedaiąc wam fny/ á nie to co pochodzi z vft Páńskich. *(marg)* **Strożowie
prawdy Bożey.** (-)
- 11: # A gdzief oni fłudzy/ á gdzief oni ftożowie co mowili: Dopusć nam Pánie/
12: niechay wyplewiemy kákol ten. Ale miáfto wyplewienia/ iefzcze fie fámi frosz=
13: fzym kákołem rozfzyrziáią miedzy tym wiernym nafieniem Pána fwoiego. Ow
14: fzem broniąc áby fie nie mnożyłá prawdá iego. Ale by fie ná to rozmyflili/ czo o
15: nich Prorocy powiedaią/ ábo iáko tenze Ieremiafz máło niżej thámże nápifał:
16: Iż ia ty fáłeczniki nákarmię piołunem/ á nápoię zołciá/ ábowiem napirwey fie
17: od nich poczęłá wfelka złość ná ziemi. Ale nie trzeba ná nie áni Prorokow/ ani
18: infzych dowodow/ dofyc tu frogą fentenciá Pan ná ten niefláchetny kákol/ á ná
19: ten złościwy narod ludzki vczynić raczył/ ktory tá záraza tę niewinną pŕzenicę
20: iego/ mowiąc: Iż niechay ták rołcie połpołu s tą pŕzenicá/ áż gdj przydzie żniwo
21: moie/ to iefť okrutnego fądu moiego/ tedy ia to każę przebawfzy zwiázác w fno
22: pki/ á wrzucić do ognia wiecznego. A pŕzenicę fwoię/ á ono wierne **nałzenie** [!] fwo
23: ie narodu ludzkiego/ kthore wiernie ftało przy mnie Pánu fwoim/ á nie dáło fie
24: zátłumić onemu ták złemu á mocnemu kákolowi fwiátá tego/ tá będzie zebrá=
25: ná do onego wdzięcznego gumná moiego/ á do wiecznego kroleřtwá moiego. *(marg)*

Sententia ná zły narod ludzki. (-)

26: # O nędzny kękolu á nędzny vpadły człowicze/ któryś s siebie dał vczynić tho
27: ſprofne nafienie ſprzećiwnikowi ſwoiemu/ á ielzczes ſie rozroſł á roſkorzenił ku
28: márney pomocy iemu/ iż on przez cię w tym kroleſtwie Páńſkim roſciąga ſkrzi
29: dlá ſwoie/ przecz ſie nie lękałz tych frogich dekretow Páná ſwego/ przecz ſie nye
30: rozmyſliłz oczci idzie/ á iż niechczelz rozumieć co ſtráćić małz/ á w czo ſie obroćić
31: małz/ á vnoſiłz ſie **rák** [.] folgując nędznemu ſwiátu temu/ á iż ſie niechczelz obaczyć/
32: á niechczelz ſie vznác/ á nie obroćić ſie w to nafienie/ ktore ma być do tego wdzyę=
33: cznego gumná Páńſkiego ná wieczną roſkoſz zgromádzone: gdyż cie on s thego
34: vpomina/ á przypuſzcza to ná wołą twoię. Aleć podobno nie dopuſći on towá
35: rzyłz twoy á on pan twoy/ kthorego tu woley nálláduielz/ á záſlepił oczy twoie/
36: ábyś ſie nie obaczył/ áby cie nie ſtrácił s towarzysťwá ſwego. A Pan mu thwoy
37: tego dopuſzcza/ á przez páłce pátrzy ná vpadek twoy/ vzywáiąc thego z wielką
38: záłoſćią/ gdyż niechczelz dbác nic o opiekę iego á o wlpomożenie iego. (*marg*) **Pociechá**
wiernych. (-)

39: # A wy wierni ktorzy ſtale ſtoicie przy Pánu ſwoim/ á nie dacie ſie márnie zá=
40: tłumiac temu złoſćiwemu kękolowi ſwiáthá thego/ ſtoycie iedno mocnie przy
41: nim/ tedyć on was obroni od tey márney mocy iego/ á czekaycie z rádoſćią tego
42: wdzięcznego żniwá Páná ſwoiego. Gdzie on was zgromádziwłzy iáko wdzię=
43: czne á wierne nafienie ſwoie poſpołu y z Anyoły ſwemi/ thák iáko tu o nich ſam
44: powiedác raczy/ poprowadzi do onego błogóſławionego gumná ſwoiego/ á
45: do ſwiętego kroleſtwá ſwoiego/ w ktorým iuż tám będą wſzytki rádoſći wálze/
46: á wſzytki zapláty wálze hoynie rozmnożone.

47: ¶ **Czemu ſie w tey Ewányeliey przypátrowác mamy.**

48: # A tu ſie małz pilnie przypátrowác káždy Krzeſćiáńſki człowicze/ żeś ielſt ono
49: roſkoſzne zyárno Páná ſwego/ tu ná tey nędzney ziemi/ ktore on ſobie wſzczepił/
50: á poſiał/ áby s ciebie iemu roſł owoc ku ſwiętey chwale iego/ á thobye ku wiecz=
51: ney czci á ku pociefze twoiey. # Drugie/ pilno ſie rozmyſlay/ iże ielſt grzechem zá
52: rázono mdłe á krewkie człowiczeńſtwo twoie/ iż cie záwždy ciągnie á wiedzye
53: więcey ku złemu á niźli ku dobremu/ thák iż ſie trudno małz obronić czárthowi
54: ſprzećiwnikowi ſwoiemu/ y temu złoſćiwemu nafieniu narodu ludzkiego/ kto=
<http://rcin.org.pl>

strona: 55

Nowym Lecie.

Lift 55.

- 1: rzy folguią á służą iemu/ ná sřrácenie á ná zniřczenie twoie/ iefli nie będzye łá=
2: łki á obrony Pána twoiego nád tobą/ ktorey żadnym obyczáiem mieć nie mo=
3: żeřz/ iefli nie będzieřz mocno dzierżał řtały wiary iemu. # Trzecie/ obáčz řie oczći
4: idzye/ iefli řtátecznie řtánieřz przy Pánu řwoim/ á nie dařz řie vwieść á zátłumić
5: w wierze řwoiey temu kákolowi márnemu řwiátá tego/ á zořtánieřz przy tey o=
6: bietnicy Pána řwego/ iż thu zá řywotá řwego będzyeřz w mocney opyece iego/ á
7: czáfu żniwá iego/ tho iefř/ czáfu řádu řtrářznego iego/ řřtánieřz řie wdzięcznym
8: zyarnkiem iego/ gdy będzye řrodze palon ten nieřláchethny kákol iego. A kthoż
9: nas s tego pomoc może? á ktoż nas w tym rárowáć może? iedno ty řam wřze=
10: chmogący Boże á Pánie nářz.
11: # Ráčzyřz nam thedy dáć z miłofierdzya řwego táką řtáteczną wiáreř/ á **tákyę** [!]
12: řerce/ ábychmy řtále řtoiác przy tobie Pánu řwoim/ byli vřřháwicźnie w obro=
13: nie twoiey/ áby ten řrogi nieprzyiaciel nářz/ ktory vřřtáwicźnie iáko lew ryczy/ řzu
14: káiąc vřpadku nářzego y s tym rozmnożonym kákołem řwoim// nie miał mocy
15: nád námi/ áby nas miał odwieść od ciebie Pána nářzego. A czáfu onego gdy
16: będzieřz rozeznawał miedzy tym nářieniem řwoim/ ábyř nas zgromádził
17: pořpołu z Anyoły řwemi/ wedle tey obietnice řwoiey/ do řzpiżárnicy
18: řwoiey/ to iefř/ do kroleřtwá řwego řwiętego/ Amen.

19: **Ewányelia ná dzyeń ofiárowá**

20: **nia Páńřkiego do kořciołá wedle vřřtáwy zakonney**

21: **co dziř Gromnicámi zowiemy. Kthorą nápiřáł Lukářz s. w ij.**

22: **káp. Przeciwko mnimánium omylnemu/ iż **nádzeiá** [!] řa=**

23: **dna nie iefř pewna oprócz Kriřtuřá zbáwicielá.**

24: # Iuż teraz opuść słuęę twego Pánie w pokoium/ gdy vřřzáły

25: oczy moje zbáwienie twoie etc. (*marg*) **Iż nic pewnieyřzego áni zákon áni vczyňki/ iedno to/ gdi kto pozna práwie Pána řwoiego/ á wřzytkę řwanádzięę [!] połóży w zbáwicyelu řwoim. (-)**

26: **S** Lowá thy fą onego błogofławyonego
27: Íthárczá Symeoná s. gdy był przyniešion Pan nášz
28: do košciołá Sálomonowego wedle zakonu ná on
29: czás będącego/ y był podan w z zrzádenia Páńfkiego
30: w ręce onego błogofławionego Ítárcá. A on doth=
31: knion Duchem s. weyrzawfzy w oczy onemu dzye=
32: ciátku/ iż byłá w nim nie człowiecza y Ípráwá y po=
33: Ítáwá. A iż miał obietnicę thę od Páná/ iż nie miał
34: vmrzeć áż miał oględáć tego obiecánego zbáwicie=
35: lá/ ktorego był Bog Ociec przez wiele czáfów w pi=
36: śmie y przez Proroki zełfáć obiecáć raczył. Iż tho
37: miał być zbáwiciel á odkupiciel wfzego narodu ludzkiego/ z mocy okrutnych
38: nieprzyaciół/ to iešt/ Grzechu/ Smierci/ Czárta/ y Piekłá wiecznego. A s ktho=
39: rym miály przydż wfzytki błogofławieńftwá/ odpufzczenie grzechow/ y żywot
40: wieczny. Co wfzytko widząc on święty Ítárzec/ że fie to przezeń wypełnić miáło/
41: wielce fie rádował á wefełił s tego. A tákowym wielkim/ **ferdeczuym** [!] á niewy=
42: mownym wefelem gdy iuż był wzrufzon duch iego/ zádziwowawfzy fie onemu
43: dzieciátku/ iż iuż to ten był ktory przyšć miał/ wielkim głófem záwołał tymi śło
44: wy: (nie wftydáiąc fie nic onych Bifkupow/ y onych rozmaitych ludzi/ ktorzy
45: ná ten czás w košciele byli/ v ktorych to rzecz niepodobna byłá.) O iuż teraz we=
46: źmi miły Pánie **mnie** [!] nędznego ślugę fwego w tym pokoiu/ gdyż iuż ogládały
47: oczy moje tego zbáwicielá fwego/ kthory nam wieczny pokoy y przymierze od
48: gniewu twoiego s tobą vczynić miał. A dla tego ty śłowá fą tu zá počzątek zá=

K

łożone/ ku

strona: 55v

Ná dzyeń

1: łożone/ ku pociefze káždemu Krzešćiańfkiemu człowiekowi/ iż tho iešt iego nay=
2: więtfza rádość/ iż to iešt iego nawiętfzy pokoy/ chociay oczymá fwemi nie może
3: ogládać tego zbáwicielá fwego. Ale iż go w ferczu fwym pozna/ á oczymá **niewinnicy** [!]

- 4: dułże fwey ogląda: iuż áni śmierć/ áni żadna rzecz nie będzie śtráźliwa
- 5: iemu/ iuż mu śie wśzytko będzie zdáło w pokoju/ iáko temu błogofławionemu
- 6: śtárcowi. A tá Ewányelia ieśt nápiśána przez Lukáľzá s. tymi śłowy.
- 7: Gdy śie iuż były wypełniły dni oczýfcienia ich we
- 8: dług zakonu Moizeűzowego. Thedy nieśli go do
- 9: Ieruzalem/ áby go pośtáwili á ofiárowáli przed
- 10: Pánem. Iáko było nápiśano w zakonie Páńskim(*marg*) **w iij. Moy. w xij.** (–)
- 11: Iż káždy męűzczyzná czo śie naprzod vrodzi z má=
- 12: tki űwoiey/ miał być oddan á poűwięcon Pánu. (*marg*) **w ij. Moy. w xiiij. y xxxiiij.** (–)
- 13: A przy tym/ áby oddáli ofiárę według tego czo było rzeczono w
- 14: zakonie Páńskim/ parę **űinogárlić** [!] á dwoie gołábiátek młodich. (*marg*) **w iiij. Moyze**
w viij (–)
- 15: A oto człowiek był ná ten čás w Ieruzalem/ ktoremu było imię
- 16: Symeon: człowiek to był űpráwiedliwy á peűen boiáźni Boűey
- 17: oczekawájący pociechy Izráelűkiej/ á Duch űwięthy był przy
- 18: nim. Y wziął był obietnicę od Duchá űwiętego/ iż nie miał vm=
- 19: rzeć áźby był pirweyy ogládał pomázáncá Páńűkiego. Y wzru=
- 20: űzon Duchem űwięty m przyűedł do koűcioła. A gdy wnieśli ro=
- 21: dzicy dzieciátko Iezuła/ áby zań doűyc vcűzynili powinności za=
- 22: konney/ tedy on Symeon wziął go ná ręce űwoie/ y wneű po=
- 23: czął błogofławić Bogá/ mowiąc: Iuż teraz miły Pánie wedle
- 24: obietnice űwoiey opuűć űługę űwego w pokoju. Gdyż iuż oglá=

dáły oczy

strona: 56

Ofiárowánia Páńűkiego.

Liűt 56.

- 1: dáły oczy me ná zbáwienie twoie. Ktoeű thy űpráwił przed obli=
- 2: cznością wśzytkiego ludu. Świáűłość ná obiáwienie wśzytkim
- 3: narodom/ á chwałę ludowi twemu Izráelűkiemu.

- 4: Iűbychmy zrozumieűi űkad tá powinność á tá vűtáwá zakonna

- 5: powtála była/ iż ty dziatki pirworodne były ofiarowane á od=
6: dawane Pánu Bogu/ tedy iuz málo nie wzyłcy o tym wiemy/
7: iáko á ktorým obyczáiem narod żydowłki/ zá przewinieniem Páńłkim/ z onym (*marg*)

Przecż pirworodne dzyatki dawano do kościoła. (–)

- 8: Pátriárchą z Iákobem/ záłzedł był do Egiptu. Tám iáko sie rozrodził/ w iákicy
9: też był niewoley/ o tym iuz tá hiłtoria nápiłána szyrzey powieda y świadczy/
10: ták iż ich było sześć kroć što tyłięcy/ oprócz białych głow y dzieci/ pothym stám=
11: tąd/ zá dziwną spráwą Páńłką/ wyszło. A gdy ich Fáraon krol oney ziemie do=
12: browolnie wypuścić niechciał/ do ktore^{go} był posłał Pan Moizełzá z Aaronem/
13: áby był dobrowolnie wypuścić lud on iego/ tedy dziwne á iáwne y frogie plagi
14: Pan nań przepużcząc raczył/ iáko tám wypisano stoi. Miedzy ktoremi też tá ie=
15: dná była/ iż we wzytkicy ziemi iego iednego dnia kazał to wzytko Anyołom po
16: bić coby sie iedno było napirwey z mátki fwey vrodziło/ ták od dzieci iáko od by
17: dłałh. A wżákoż miedzy narodem żydowłkim namnieyłza rzecz nie odeszła áni
18: zginęła. Ták owżem był chcial Pan okazać w tym możność Bołtwá swego.
19: # Gdy potym lud on dziwną mocą fwą Pan stámtąd wywieść raczył/ thák iż
20: sie im morzá rozstępowály/ á fuchą ziemią przez nie przechodzili. Wyłzli na pu
21: łzczą/ przez ktore ie wiodł Pan do ziemie im obiecány. Támże ná oney pułzczy/
22: iż ono był zły á fwowolny narod/ dziwne plagi á dziwne karánia też Pan ná nie
23: dopużcząc raczył. Thák iż ná Fáraóná przepuścił záby y ine dziwne rzeczy/ á ná
24: nie ognište węże y ine froszłze plagi dopużcząc raczył. Ták iż ie ziemiá požyrála/
25: ogień ie z niebá palił/ kazał ie bić/ mordowác. A gdy sie záfię vználi á vpoko=
26: rzyli iemu/ tedj záfię wielkie łáłki á dobrodzieyłtwá nád nimi stroił á okázowác
27: raczył. Ták iż im s fuchych skał wodá płynęła/ Mánná im z niebá pádála/ kto=
28: ra im rozmáity smák w vćciech ich czyniła/ ptaczy sie im dobrowolnie brác da=
29: wáli/ á lecieli nie ináczey iáko deszcz w namioty ich. Ták iż przez czterdzieści lat
30: z nimi ná tey probie był. Dawaiąc to nam znác pothomkom ich/ iż on záwždy (*marg*)

Iáko Pan wierne y niewierne chowa. (–)

- 31: lud dobry á powolny/ w wielkicy łáłce á w miłofierdziu swym chowác raczy.
32: A lud złościwy/ vporny/ á niewierny/ záwždy ná dziwne pomłty á ná dziwne o=
<http://rcin.org.pl>

33: krucieńtwa wyftáwiác raczy. A gdy fie kto vzna á vpokorzy fie iemu/ zázwdy

34: gi zálie w łáfkę fwą przyjmowác raczy. Iáko o tym wżędy wiele pífmá y przy

35: kładow mamy.

36: # Potym gdy im był dał práwá á nápiáne vftáwy/ thámże ná oney pułzczy/ (marg) **w**

ij. Moizefs. w xj. (-)

37: przez Moizefzá/ ktorego był nád nimi przełóżyć raczył/ tedy wlpomniawfzy ío=

38: bie ná ono/ iż był dla nich w Egipcie kazał pobić ono wżytko pirworodne po

39: wżytkiey ziemi/ chciał też to po nich mieć/ y kazał im tho zá práwo vftáwić/ iż

40: wżytko cożby fie iedno napirwey vrodziło z mátki swoiey/ áby było przyniefio

41: no á ofiárowano do kościoła iego/ ábo do przybytku ie^{go}/ á oddano iemu. A tám

42: kto chciał dzieciátko fwe przy kościele zoftáwić/ tedy ie tám wychowywáli w

43: náukach y w cnotach/ á bywał z niego sługá Boży: Iáko był zoftáwił Elkan (marg) **j.**

Krole. w j. (-)

44: fyná fwego Sámuelá/ s ktorego był potym wielki Prorok. A ktho chciał dzye=

45: ciátko fwe odkupić á mieć ie przy sobie/ tedy to był obyczay/ iż ci zacnieyfzy tedy

46: dawáli wielkie ofiáry wedle fthanow swoich/ thák w bydlech iáko w inych rze=

47: czach. A ci vbozfy tedy przynamniey był powinien dáć dwie sínogárlizce á=

48: bo dwoie gołábiátek młodych. A wżákoż ono dziecię thák odkupione/ chocia v

49: rodzicow będąc/ tedy zázwdy miáło pirwfze práwo przed inemi dziećmi/ iż ten

50: bywał póspolicie dziedzicem pirwlym/ then bywał wybieran ná vrzędy/ y ine

51: **zwirchności** [!] á przełóżeńtwa zázwdy v rodzicow fwych miewał. (marg) **Pan vftáwy**

odmienia gdy ich ludzyc zle vzywáią. (-)

52: # Pátrzayże/ iż Pan częstokroć y vftáwy fwe łámie/ gdj fie ku złemu końcowi o=

53: bráciáią/ á mocno ie zálie dzierży/ poki ie iemu ludzie ftátecnie á wedle iego wo

54: ley dzierżá/ á w nich fie obchodzą. Pan to był tę vftáwę obrocił/ áby s tego byli

K 2

śludzy ie=

strona: 56v

Ná dzyeń

1: śludzy iego á ludzyc poslubieni iemu. A narod zły ludzki obrocił to w pychę/ w

2: nienawieć/ á w wielką zazdrość. Gdzie fie to potym okazało/ gdy vprzedzáiąc

3: Iakob Ezau pirworodnego brátá fwego/ zá rádá mátki fwoiey/ który miał rę=(*marg*) **w**

j. Moiz w xxvij. (-)

4: ce kofmáte/ gdy mu miał błogofławić Izáák ociec iego/ ofzył ręce łobie w cielę=

5: cą fkorę gdy iuz Izáák nie widział/ y podał á przynioł pokarm oycu fwemu/ y

6: odzierzał błogofławieńftwo przed pirworodnym brátem fwoim. A iż w tym

7: podźedł chytrze y oycá y brátá fwego/ tedy s tego pothym okrutnego morder=

8: ftwá máło fie nie námnożyło. Kaim też iż od młodźzego brátá Pan ofiárę wdzie

9: cźniey przyiáł/ prze zazdrość záb ił niewinnego Ablá brátá fwego. A thák wiele

10: inych rzeczy fzkodliwych s tego fie było zácźynác y zámnażác poczęło.

11: # Pan widząc iż tá fwięta vftáwá iego ná gorłzy fie koniec obráca/ czyniác do=

12: fyc fpráwiedliwości á zwyczáiowi Bołkiemu fwemu/ iż on niźczy pyłznego á

13: wywyfłza pokornego. Iáko to o nim był Dawid y ini Prorocy piáli/ który ták

14: mowił/ przypátruiác fie fpráwie iego: Y któryz ieft ták Bog dziwny iáko iefth (*marg*) **w**

Pfalmie Cxij. (-)

15: Bog náłz/ który fám miefzka ná wyfokości/ á tu co nanifłze rzeczy vpátruie ná

16: zyemi y ná niebie/ podnożác práwie od ziemie niedofáttecznego/ á iáko z gnoiu

17: wywodząc vbogiego. A tho iego był zázwdy fwięty obyczay pyłzne fercá niź=

18: cźyc á pokorne wywyfłzác.

19: # Tákże też y w tey fwiętey fpráwie á vftáwie fwey/ widząc że fie to ku gorłzemu

20: końcowi obrácało/ á widząc że fie fwowolni ludzie s tego podnořili/ wnet tho

21: odmienić raczył/ á wnet to vkazał ná Dawidzie/ gdy poftáł Sámuelá áby mie

22: dzy fiedmią fynow onego cnotliwego cźłowieká Izai był ieden obran krolem. (*marg*) **j.**

Krole. w xvj. (-)

23: Gdy wedle zwyczáiu poftáwił Izai pirworodnego fyná fwoiego/ powiedział

24: duch Páńfki Prorokowi/ iż nie to ieft: poftáwił drugiego y trzeciego/ áż do wfzy

25: tkich. Powiedział Prorok iż tu iefzcie nie máłz tego/ ktorego Pan obrał łobie.

26: Powiedział mu Izai/ iuźci nie mam iedno iednego máłego v owiec/ ále mi fie

27: to rzecz nie zda podobna/ y niechceć mi fie go vkazác. Powiedział mu Prorok: (*marg*)

Bog nie pátrzy ná perfony. (-)

28: Azałz ty niewieřz iże nie ieft żadny brák miedzy ofobámi v Páná moiego/ á zów=

29: żdy z niepodobnych rzeczy podobne sobie czyni/ vkázuiącz Bołtwo łwoie. Po=
30: tym gdy był przywiedzion on **chłopiec** [!] Dawid profto s polá od bydłá onego/
31: Tu dopirko powiedział Prorok/ iż to iełt ten ná kthorego Pan raczył włóżyć rę=
32: kę łwoię/ y pomázał go wnet ná krolá/ opuściwłzy ony łtárfze y pirworodne brá
33: ty iego. To co był pothym zá chłopiec/ á iáka byłá moc Bołka nád nim/ ktho o
34: tym czcie ma łie czemu zádziwowáć. Tákież y Iákob Pátriárchá wielki/ będąc (*marg*) **w**

j. Moiz w xlviii. (–)

35: pełen Duchá łwiętego/ gdy błogółáwił łynom łwym/ opuściwłzy Ruben pir=
36: worodnego łyná łwego/ y kápláńłtwá y krolełtwá oddáł á błogółáwił łnym
37: łynom łwoim. Y ná wielu mieyłcach tho práwo pirworodzieńłtwá prze złóść
38: ludzká iuż łie połamáło było.
39: # A ták wiele tego w piłmie znaydziełz/ iż przez pychę á przez złóść ludzká á te=
40: go łwiátá/ wiele pan Bog łmał dekretow łwych: á nád pokornemi á nád łprá
41: wiedliwemi záwždy okázował miłofierdzie łwoie/ á dziwnie łtany ich wywyłz
42: łzáć raczył. Iáko też to okázáł y nád Luciferem chocia to był pirworodny An=
43: ioł iego/ iż prze wzgárdzenie onego dobrodzieiłtwá Páńłkiego/ á prze nádęthá
44: myłł iego/ zrzucił go s łtolcá iego: á mieyłce ono oddáł człowiekowi nędznemu
45: á pokornemu/ kthory będzie náłłádowná z wiárá á s ćichołciá łwiętego Bołtwá
46: iego. A Anyoły pokorne á ćiche wzyáł ná to mieyłce ku łwięthey łłuzbye łwo=
47: iey. A odmienił ono pirworodzieńłtwo Anyołá pirwłzego/ prze złe łpráwy ie=
48: go á prze pychę iego. (*marg*) ¶ **Pirworodność krzełciáńłka przez krzełt.** (–)
49: # Karzże łie też tedy tym káždy Krzełciáńłki człowiecze/ kthorys iełt práwie pir=
50: worodny v Páná łwoiego/ á odrodziłeš z nowu prze krzełt á prze Duchá s.
51: ábyš tákież prze to wezwánie łwoie/ á prze tho vbłogółáwienie łwoie/ s tego
52: pirworodzieńłtwá łwego/ nie przyłzedł w pychę/ w nádętość/ á w iákie wzgár=
53: dzenie tego dobrodzieiłtwá Páńłkiego/ ábyć łie tákież nie łtáło/ iáko łie dzyáło
54: tym pirworodnym łynom/ kthory dla pychy á dla wzgárdzenia łwego/ tráćili
55: práwo pirworodzyeńłtwá łwego/ y ono błogółáwieniełtwo kthore im należá=

ło. Abo=

1: ło. Abowiem pátrzay pilno/ iáką ielzcze Pan mimo tho wŕzytko nád tobą łałkę
2: okazać raczył/ zrzućiwŕzy z onego błogoŕłáwionego mieyŕcá z Máyeftatu nie=
3: bieŕkiego ono ŕláchetne pirworodne ŕtworzenie ŕwoie/ onego Luciferá y ze wŕzy
4: tkiami Anyoły iego/ ktorego zwano Anyołem ŕwiátłóŕci/ ktory był w wielkim
5: doŕtoieńŕtwie v niego: y iŕ vpadł w pychę á wzgárdził ono dobrodzieyŕtwo ie=
6: go/ kazał go ŕtręćić iáko ŕprzećiwniká ŕwego/ y obroćił go w Anioła ciemnoŕci/
7: w Anyoła ŕproŕnego y ze wŕzytką ofiádłóŕciá iego/ á tobie dopuŕcił poŕieŕć ono
8: błogoŕłáwione mieyŕce iego/ ielŕi tego błogoŕłáwieńŕtwá od niego/ á tego we
9: zwánia ŕwego/ będyeŕŕz w ćichoŕci/ w pokorze/ á w boiáŕni iego vŕywał/ cho=
10: wáięc ŕtátecznoŕć wiáry ŕwoiey iemu. (*marg*) **Przeć ma z námi nieprzyaŕŕń cŕárth (-)**
11: # Bo rozumiey temu oczći idzie/ á rádźeć miey ŕie pilno ná pieczy/ á nie odŕthę=
12: puy ná namnieyŕzy cŕás od tego Páná ŕwego/ á ŕzukay pilnie tych przyczyn/ iá=
13: kobyŕ ŕtał záwŕdy mocnie w opiece á w obronie iego. Widziŕz ŕe maŕz ná ŕię the=
14: giego hárcowniká tego to Anyoła ciemnoŕci/ á nie waŕ go ŕobie lekcze/ boć tho
15: ćwicŕzony miŕtr/ á ŕwiadom wŕzytkiego ná ziemi y ná niebie/ á ma ná cię wiel=
16: kie przyczyney/ pilnie ŕie ŕtáráć o vpádek twoy. Bo owdzie ŕtráćił pirworodzień
17: ŕtwo ŕwoie y błogoŕłáwieńŕtwo ŕwoie/ á tobie ie dano. Owdzie ŕtráćił przena=
18: ŕláchetnieyŕze mieyŕce ŕwoie á zwirzchnoŕć ŕwoie/ á tobie tho zgothowano/ á s
19: tym cie czekáią/ będyeŕŕzli vmiał ktemu przyŕć/ á zwálzczá iŕći ŕá ŕzyrokie drogi
20: do thego okazáne. Mieyŕze ŕie rádźeć ná pieczy/ á náŕláduy pilnie Páná ŕwego/
21: chodząc ná wŕzem w poŕŕuŕzeńŕtwie iego. Bo iáko go namniey odŕthápiŕz/ á iŕ
22: złoŕy s ciebie rękę ŕwoie/ wierz mi ŕeć then twoy ŕprzećiwnik nie ŕpi/ á pilnie ŕie o
23: tho ŕtára/ áby cie mogł poimáć iáko ŕprzećiwniká ŕwego/ á mieć cie wiecznym
24: więźniem w onych ofiádłóŕciach ŕwych/ á w ciemnoŕciach ŕwych. Tu ŕie obáćz
25: oczći tu idzie/ to ia twemu ŕzyrŕzemu rozmyŕłániu poruczám.
26: # Bo widziŕz ielzcze ktemu/ iŕ dla ciebie ten Pan y on przebrány lud ŕwoy narod
27: ŕydowŕki/ prze ich wzgárdzenie á prze ich pychę/ iŕ dufáli w zakonie ŕwoim/ iŕ
28: dufáli w ofiárách ŕwoich/ á wzgárdzili przyŕcie iego/ áni go poznáć/ áni go przy
29: iáć nie chcieli/ máiąć o nim iáwne Prorocťwá/ widząc iuŕ iáwne znáki/ ktore o

- 30: nim z dawná powiedáne były/ też ie wzgárdził/ też ie od liebie odrzucił/ á wziął
31: im ono práwo pirworodzieńftwá ich/ y błogofławieńftwá ich/ á dał tobie nę=
32: dznikowi á pogáninowi/ á nikczemnemu fthworzeniu fwemu/ á dopuściłci być
33: fynem Bożym/ y fyná pirworodnego błogofławieńftwo odnieść ná łobie. Iá=
34: koć tego y Ian s. potwirdził/ mowiąc: Iz iedno thym thylko dopuścił być fyny (*marg*)

Ian w j. kapitulum (-)

- 35: Bożemi/ ktorzy go przyęli/ á poználi go/ á dzierzą mocno wiárę iemu. Iáko tu
36: y ten błogofławiony Symeon w tey Ewányeliey wyznáwa: Iz thá błogofłá=
37: wiona fwiátłość á ten błogofławiony Pan/ sftálá lie uá [!] obiáwienie pogánom
38: A iákoż ty tego zaniecháć małz? á iákoż tego Páná odstąpić małz? gdyż widzisz iz
39: złe y dobre twoie wśytko ná tym zalezý. Bo iesli przy nim mocno á ftale trwác
40: będziełz/ wśytki ty błogofławieńftwá odnieśełz/ ktore są zgotowáne pirworo=
41: dnym fynom Bożym. A iesli też od niego odstąpiłz/ wiełz co s łobą małz działác
42: á s kim małz działác/ á o coć idzie/ ták iákoś to iuż máło wyłzfzey ftyłzał. (*marg*) **Pan**

vkazał nam znák posłufzeńftwá ofiárowániem swoim. (-)

- 43: # Pátrzayże ieszcze/ co ten troy dobrotliwy Pan/ potwirdzáiąc tobie tego prá=
44: wá á tego przywileiu/ ná to pirworodzieńftwo twoie/ á ná tho błogofławień=
45: ftwo twoie/ vczynić raczył/ będąc Pánem á Krolem/ będąc wfthawcą á zwirz=
46: chnim gubernatorem wśytkich fpraw niebá y zyemie/ y wśytkich wftaw y za=
47: konow Bogá Oicá fwego/ chcąc tobie okázác drogę powinności twoiey/ gdzieś
48: iuż pirworodnym v niego/ że ieszcze z dziecińftwá twego zawnždyś iesł powino=
49: wát posłufzeńftwo Bogu Oicu twemu/ á zawnždyś iesł powinowát chodzić we
50: dle woley świętey iego/ dopuścił sie nieść onym powinowáthym swoim/ do ko=
51: fciolá/ według rofkazánia á wftawy ftarádawney Moizelzowey/ czyniąc dofyć
52: zá cię zakonowi fwemu. Pátrzayże/ fługá zakon á wftawę nápiśał/ y nápiśaná
53: zoftáwił z rofkazánia Bogá Oyczá iego: á Pan/ á Krol/ y fthworzyciel niebá y
54: zyemie/ wdał sie pod posłufzeńftwo á pod rofkázowanie fługi onego. Dáiąc też
55: tonam [!] ná przykład/ iz káždy wierny iego/ powinien tu nieść ná łobie/ tho co iesł

Ná dzyeń

1: wola á vftává Bogá Oycá iego. Bo y tu ná fwiecie/ ácz to bywa przez przeło=
2: żone służy iego/ á przez ty ktore tu on vczynił Hetmány á s prawcámi fwiátá te
3: go nád ludem swoim/ vftáwiono á poruczono ludowi Páńskiemu/ ma wdzięcz
4: nie przyjmowác posłufzeństwo ono: á wżákoż tákie/ ktoreby sie zgadzáło z wo
5: lą á z rofkazánim Bogá Oycá nášego niebieskiego. Ale ktoreby było nád wo=
6: lą iego fwiétą/ á nád rofkazánie iego/ o fnádna wymowká káždemu cnothliwe=
7: mu Krześciáninowi/ co mu iest w písmie fwiętym frodze rofkazano: Iz więcey(marg) **W**

Dzieioch Apoftolskich w v. kapitu. (-)

8: ma być powinien służyć Bogá Páná stworzycielá swego/ niżli naymożniey
9: szego człowieka ná zyemi. Iáko to y Apoftołowie y ini fwięci zázwdy czynili/ iz
10: woleli gárdlá dáć y wżytko strácić/ niżliby mieli náfládowác vftaw fwiátá te=
11: go/ ktoreby sie sprzećiwiły woley á vftawam Páná swego. (marg) **Bogaczom trudno
poznác Páná. (-)**

12: # Bo pátrzay izci nie w możności fwiáthá tego/ áni w rámienu iego/ Kościół
13: Páńki á kochánie iego należy/ iedno w tych/ kthorzy poznawšzy go vwierzą ie=
14: mu/ á mocno stoią przy fwiętey woley iego. **Bylic** [!] też na ten czás w Ieruzalem
15: Krolowie/ Stároftowie/ Sędzyowie/ Biskupowie/ Mytnicy/ y ini rozmáici
16: stanowie/ á przedię byli dáleko zá Kościołem iego/ á nie byli w Kościele iego.
17: A to przeto/ iz go áni poznác/ áni przyiác/ áni písmá/ áni obietnic iáwnych vczy
18: nionych o n im/ rozumieć chcieli. A któż był tedy w ten czás Kościołem iego? ci
19: co go poználi/ ci co go przyięli. To iest/ mátká iego fwiéta/ nędzny á prošty Io=
20: zeph/ on cnotliwy stárzec Symeon/ oná Anná Prorokini á fwiéta niewiáftá/ y
21: inych wiele/ ktorzy cnotliwego żywotá vzywáli/ á w proftotach swoich oczeka
22: wáli z rádofcią tego obiecánego zbáwicielá swego. (marg) **Pociechá proftemu w
proftocie iego. (-)**

23: # Táke sie też ty ciesz káždy Krześciánki á wierny człowiecze w proftocie swo=
24: iey/ á nie strofuy sie tym nic/ iz cie Pan Bog ták raczy mieć á chowác w máłym
25: stanie twoim. Bo iáko y ná on czás było/ táki y dziś iest/ iz thym zázwdy trud=
26: niey poznác to dzieciátko/ nam iáwnie przyniešione á ofiárowáne w pošrodek

27: nas á w pośrzodek Kofciołá thego náłzego/ kthory łobie Pan náłz vmiłowác á
28: wiecznie poślubić raczył/ ktorzy łą obłózeni á ociążeni łpráwámi łwiáthá tego/
29: ktorzy vdáli myłli łwoie/ áby tu tylko iáko Orłowie rołciągáli łkrzydłá łwoie/
30: á **zá ołtrzyli** [!] iáko ná łup páznogcie łwoie.
31: # Ale łie ty ciełz vbogi Krzełciáninie w prołtocie łwoiey/ ielłizeł poznáł to łwie
32: te dzieciátko ná tu iuż zelłáne ku pociełze náłzey/ á czekay oney rádołci á oney
33: zapłaty/ nie tu ná łwiece widomey/ iáko ci biorą/ ktorzy máłło znáią Bołtwá
34: iego/ tho ielł woley łwiętey iego á rołkazánia iego: ále oney wieczney rołkołzy/ á
35: onego pokoiu wiecznego/ o ktorýmci tu ten błogolłáwiony łtárzec głolsem łpie=
36: wa á powieda. Iłz iuż moželz rzec: Iuż moy miły Pánie opułł łługę nędznego
37: twego w onym pokoiu/ ktorego vzywáią wierni twoi/ á doprowadł do onego
38: wiecznego pokoiu/ ktorýs tu zgotowál/ gdyž iuż ogláđáły nędzne oczy moie/ to
39: ielł/ łercem práwym poznály ciebie Páná łtworzycielá łwego. Iuż thež záłpye=
40: walz á záwołálz ł łwiętą mátką iego: Iłz widzę miły Pánie iłz ty opułłzczałz mo=
41: carze/ á łkłáđálz ie ł łtolcow ich/ á podwylzłzálz nędzne á pokorne łługi łwoie.
42: O nędznełz to złoženie tych nędznych mocarzew ł łtolczow ich/ kthorzy go po=
43: znác áni przyiác nie vmieią/ gdy ie złożą ł łtolczá ná nędzną dełzczkę/ á pothym
44: wiełz to miły Pan Bog/ y iákim pokoiu/ y do iákich pokojow/ będą przenielieni
45: # Pátrzyłze tu dáley/ iłz tu o tym błogolłáwionym łtárcu Ewányeliłtá łwiád=
46: czy/ iłz był człowiek cnotliwy á boiący łie Bogá/ á Duch ł. zálwždy z nim prze=
47: bywał. Ielłizeć był boiący łie Bogá/ toć łie znáczy/ iłz muiał w pilney ołtrožno=
48: łci chodzilć/ áby był łtrzegł vłtaw y zakonu iego: á wđj rozumiał iłz mu to ielłcze
49: máłło pomocno być miáło/ gdyby był nie przyłzedł on ktery był námi obiecány/
50: á nie przednáł námi v Bogá Oycá tey łrogołci zakonney/ kthorey żáđny człó=
51: wiek nigdy dołyc vczynilć á nigdy wylpełnilć nie mogł: iłz łie nic nie ciełzył onym
52: pełnieniem zakonu łwego/ y onymi łpráwámi łwemi. Ale gdy iuż vyrzáł ono (*marg*) **Co**
Duch łwięthy czyni w wiernym łercu. (–)
53: łwięte dzieciátko/ o wnet go rułzył on Duch Páńłki/ kthory/ iáko Ewányeliłthá
54: łwiádczy/ zálwždy przy nim był. Iákož to niepochybna rzecz/ iłz y dził przy káz=
55: dym ielł/ kterykolwiek łie ták záchowywa/ iáko o tym łwięтым łtárczu piłżą/ iłz

strona: 58

Ofiarowania Pánískiego.

Liřt 58.

- 1: był człowiek cnotliwy/ á zázwdy chodził w boiázni Bożey. A což w nim wzru=
2: łzył on Duch s. ktory przy nim był? Wzrufzył w nim napirwey obietnice onym
3: świętym Pátriárchom vczynione/ o przyłciu zbáwicielá tego. Wzrufzył w nim
4: prorocťwá Dánielowe/ prorocťwá Ezdrařzowe/ Dawidowe/ y inych/ o czáfie
5: przyłcia iego náznáczone. Wzrufzył w nim ony łłowá Ezáiařzá Proroká/ iż tá
6: łwiáťłóć miáľá przyść ná ofwiecenie włzem narodom ludzkim/ gdzie o thym
7: ták mowił ten Ezáiařz tymi łłowy: Oto iuř nie dáľeki czás do przyłcia Kriřtu=(*marg*)

Ezaias w xlix. kap (-)

- 8: łá mego/ áby mi był łprawcá ku pobudzeniu narodow á łnieći Izráelłkich. **Ktore**^{go}
9: dam ná łwiáťłóć pogánom/ áby był **zbáwicielem** [!] moim/ áż do końcow zie=
10: mie włzytkiey. Toć w nim wzrufzył ten Duch s. toć tu o tym iáwnie záwoľáľ/ iż
11: iuř ogláďáły oczy iego onego zbáwicielá **obiecáne**^{go} iemu. Iř fie iuř ziawiľá tá o=
12: biecána á łwięta łwiáťłóć włzytkim narodom po włzytkiey łzyrokośći zyemie.
13: # Nuř tedj teř ty káždy wierny á krześciáńłki człowiecze/ nic nie dufáiąc cnotam
14: áni vczynkom łwoim/ vciecz łie ku temu Pánu łwemu/ á chodź w boiázni á w
15: połłufzeńłtwie łwiętym **ie**^{go}/ iáko ten łwięty łtářzec chodził: nic w tym nie wáťp
16: nic łie nie łtáray/ pewno tenże Duch s. kthory/ iáko łłyřzył/ przy thákich łercoch
17: przebywa/ nie omieľzka wzrufzyć w tobie myłli á łercá twego/ iż poznáľ to łwię
18: te dzieciátko á tego zbáwicielá łwego/ oczymá nędzney dułze twoiey. A pewno
19: wierz y wiedz/ iż będzie podan w ręce twoie/ á idź z nim do ołtharzá z miľá á s
20: łwięťá máťká iego/ ofiaruyże go przed obliczność Bogu Oyczu łwemu/ á poľoř
21: mu ná ofiáre/ nie gromniczkę áni błáźeyká/ ále onę niewinná łinogárlieczkę/ nę=
22: dzná dułzyczkę twoię/ iáko tá łwięta máťká iego poľořyľá byľá znák niewinno=
23: łci á pokory łwoiey/ A pewno Duch s. wzrufzy w tobie onęř rádość á onoř we=
24: łele/ ktorá byľ wzrufzył/ iáko łłyřzył/ w tym błogoláwionym łtárcu Syme=
25: onie s. Iř áni łmierć/ áni zaden łtrách thobie łtrářzen nie będzie/ gdy ogláďáię á

26: poznaią oczj twoie zbawiciela fwe⁸⁰/ á tę światłość/ która iest zgotowana wżem
27: narodom światá tego/ á iuz zołtanie wiecznie w pokoju nędzna dułzá twoiá.

28: ¶ **Co łobie s tey Ewányeliey ná pámięć przywodzić mamy.**

29: # Tu vważác á ná pámięć łobie przywodzić mamy/ iżechmy przez krzeft świę=
30: ty wzięli práwo y błogóławieństwo synow pirworodnych/ przed inemi wży
31: tkimi narody światá tego. # Drugie mamy pomnieć/ iż iáko prze pychę á prze
32: wzgárdzenie trácili pirworodieństwo rozliczni ftanowie fthárego zakonu/ á=
33: bychmy ná to vftáwicznie pomnieli/ á záchowáli fie w skromności/ á w wierze
34: á w pokorze/ w tym swoim błogóławionym práwie/ Pánu fwemu/ áby z nas
35: nie zrzucił tego błogóławieństwa thych pirworodnych synow swoich. Pom=
36: niąc ná to/ s kim burdę mamy/ bo nie z ledá miłtrzem/ kthory ftrácił pirworo=
37: dzieństwo swoie/ á nam iest dáne od Pána náłze⁸⁰. # Trzecie vważaymy/ iż Pan
38: máło dba o nádęte fercá á ftany ludzkie/ á komu fie obiáwia/ á kogo kościołem
39: fwym zowie/ iż iedno tym ktorzy wiernie dufáią obietnicam iego
40: á ftoią mocno przj świętich fprawach á przy poftánowieniu iego/ iáko tu Duch
41: s. fwiadczy zá tym niewinnym Symeonem/ iż był człowiek cnotliwy á boiący
42: fie Bogá/ á thez powieda Ewányeliftá/ iż Duch s. zázwdy przu nim przebywał
43: # Czwarde bącz pilno/ iż chociay był święty á boiący fie Bogá/ á wżdy w tym
44: żadney nádzieie nie pokłádał/ iedno áż gdj oczimá ogládał á fercem vznał ftwo
45: rzycielá fwego. Tákze fie też ty tego vcż/ iż ni w czym inżym nádzieiá twoiá/ ie=
46: dno gdy oczy dułze twoiey poznaią tego to zbawiciela fwego. A obáč co Duch
47: s. fprawuie w fercu/ ktore fie boi Pána Bogá fwego.
48: # Nuż tedy ty fam náłz wżzechmogący á miły Pánie/ gdiż żadne fprawy náłze
49: nam do tego nie pomogą/ oprócz miłofierdzia twego świętego/ ktorego ty ni=
50: gdy nie oddalafz od wiernego fercá káždego/ fpraw ty nędzne fercá á vmyłły ná
51: fze/ ábychmy cie tákież oczymá wierney myfli náłzey poználi á ogládáli/ iáko ten
52: błogóławiony ftárzec Duchem s. nápełniony. A poznawfzy cie Pána fwego/
53: áby nas nie vwodził świat/ áby nam nie byłá ftráźna fmierć/ ábychmy zázwdi
54: tego prágnęli á požádáli v ciebie/ áby nas tu záchowawfzy w pokoju do czáfu

strona: 58v

Niedzyele ſzoſtey po

- 1: nam náznáczonego od ciebie/ doprowadził nas do onego wiecznego pokoju
2: ſwego/ gdziebychmy cie wiecznie chwalili z Bogiem Oyczem y z Duchem s.
3: twoim/ widząc cie w Máyeſtacie twym á w Boſtwie s. twoim/ Amen.

4: Ewányelia Niedziele ſzoſtey po

5: Nowym Lecie/ którą nápiſał Máttheufz s. w xx.

6: kápit. kfiąg ſwoich. Co to ieſt zá roſkofz być w ſpołeczno=

7: ſći Przebránych Páńskich.

- 8: # Záwołay robotnikow z winnice/ á zapłác káždemu
9: zapłátę iego etc. (*marg*) ¶ **Co ieſt winnicá Páńſka/ y co ſą látoroſli wierne iego/ y iáka im zapłátá ieſt zgothowaná: á iáka theż pomſtá złym á nie płodnym látoroſlam y ſtrożom ich (-)**

- 10: **W** Ewányeliey tey dziſieyſzey niżej nápiſá=
11: ney/ okazać nam raczył náſz miłóſciwy Pan/ ácz w
12: przypowieſci/ ále iednák iáwnie/ ſprávę kroleſtwá
13: ſwego ſwiętego. A zwłáſzczá thego kthore tu ſoby
14: ná tym ſwiecie/ ták iáko tu ſam powiedáć raczył/ nie
15: ináczey iedno iáko wdzięczną winnicę ku roſkofzam
16: ſwoim/ wſzczepić á rozmnożyć raczył/ biorąc ſoby
17: z niey wdzięczny pożytek á przyiemny owoc do kro=
18: leſthwá ſwoiego niebieſkiego. A iż iá wolno otwo=
19: rzyć raczył ták złemu iáko y dobremu/ ták vbogy=
20: mu iáko y bogátemu/ káždy ſtan do niey wabiąc á námawiáiąc/ y káždemu ro
21: wną zapłátę obiecuiąc/ kthoby iedno chciał iſć á ſzczepić á ſprávowác w niey
22: wierne látoroſle w ſercu ſwoim Pánu ſwemu/ á podawác mu z nich wierne á
23: wdzięczne groná tu cnotliwego żywotá ſwoiego/ ſprávuiąc gi według woley
24: ſwiętey iego/ tedy tákim wſzytkim obiecuię równą zapłátę káždemu/ ktoregoz=

25: kolwiek czáfu przydzie do winnice oney. Y chciał tu ten wŕzechmogący Pan o=(*marg*)

Wdzyęczne groná z Winnicze Páńfkiey. (-)

26: kázác/ iáko v niego w perfonach żadnego bráku nie máfz. A żaden rzec nie mo=

27: że Pánu ŕwemu/ przecż on ták rownie káżdemu/ w tey winnicy ŕwoiey práciwą

28: cemu/ iednáką zapłátę zoftáwowác raczy/ nic przed ŕię nie biorąc/ ni zacności

29: ŕtanow/ áni też czáfow/ chociaż ktho przedzey/ ábo chociaż poŕledzey vda ŕie do

30: tey ŕwiętey winnice Pána ŕwoiego/ á do tey ŕwiętey ŕpołeczności wiernych iego

31: w ktorey on oŕobliwe záfwdy ŕwoie kochánie połóżyć raczył. Acż tám nie iedná

32: kie záfwdy robotniki mieć raczy/ ále tym ktorzy wiernie á cnotliwie záchowy=

33: wáią w niey powinności ŕwoie/ tákowym hojne błogóŕławieńtwá zoftáwo=

34: wác raczy. A przeto ty ŕłowá tych obietnic ŕwiętych *ie⁸⁰* tu ŕá ná początku wŕpo

35: mionione/ iż on obiecuie káżdemu wiernemu w tey winnicy robotnikowi ŕwoie

36: mu hoyną zapłátę czáfu ŕádu ŕwego ŕpráwiedliwego. Iáko

37: ŕzyrzey wŕŕyŕyŕz z Ewányeliey/ ktora ieŕt nápiŕána przez Mátt. s. tymi ŕłowy.

38: Bowiem podobne ieŕt kroleŕtvo niebieŕkye ku do=

39: bremu goŕpodarzowi kthory wŕŕzedł bárzo ráno

40: ku zmawíaniu robotnikow do winnice ŕwoiey. A

41: gdy vczýnił zmwę z onymi robotniki s pewney

42: zapłáty ich/ poŕŕáŕ ie do winnice ŕwoiey. A gdy po=

43: thým wŕŕzedł iákoby ku trzeciey godzinie/ vyrzáł y drugye ná

44: rynku próżno ŕtoiące/ y rzekł do nich: Idźcye y wy do winnicze

45: moiey/ á czo wam będzye ŕpráwiedliwie należało/ thedy wam

46: dam. A oni potym poŕzli. A pothým wŕŕzedł iákoby o ŕzoŕtey á

o dziewiętey

strona: 59

Nowym Lecie.

Liŕt 59.

grafika

1: o dzyewiętey godzinie/ á tákież iáko z drugyemi poŕtánowił.

2: Wŕŕzedł potym y o iedennáftey/ á znáfázł tákież drugie próżnu

3: iące/ y powiedział im: Czemu tu tak łtoicie cały dzyeń próznu=
4: iący? Powiedzyeli mu/ Iż nas nikt nie vmowił. A o nim rzekł:
5: Idźcie y wy do winnice/ á czo wam łprawiedliwie przyydye/
6: weźmiecie. A gdy iuż wieczor przyśzedł/ rzekł on pan oney win
7: nice łprawczy łwoyemu: Zwołay robotnikow/ á zapłác káźde=
8: mu zapłátę iego/ poczawłzy od naypołednieylych áż do pir=
9: wlych. A gdy przyśzli ktorzy tám byli weřzli o iedennałtey go=
10: dzinie/ wzyłi wlycy rowną zapłátę łwoyę. Przyśzli záfię y o=
11: ni pirwly nádzyewáiacy łie iż mieli wyęczy wzyác/ wzyłi tá=
12: kyeż rowną z onymi zapłátę łwoyę. A wzyawłzy poczęli łzem=
13: ráć náprzećiwko gołpodarzowi/ mowiacy: Ci ołtháteczni ied=
14: no iednę godzinę ná robocye byli/ á zrownałes ye zapłátą z ná=
15: mi/ kthorzychmy ćirpyeli ciężkość dnia czáłtego w gorácości. A
16: on odpowedyawłzy iednemu z nich/ rzekł: Przyiacielu/ á
17: wlyák ia tobye nie czynię krzywdy/ ázałz thy niewiełz iákoś zmo
18: wił zemną? A thák idź wzyawłzy czo twoye iełt. Abowym ya
19: chcę temu napołednieylyzemu także dáć iáko y tobye. Izałz mnie
20: nie wolno w rzeczach mych czynić to czo łie mnie podoba / Azałz
21: dla tego ma być złe oko twoie iżem ia dobry. A thák záwždy bę=
22: dá ołtáteczni pirwlyzemi/ á pirwly ołtátheczniemi. Abowym
23: bárzo ich wiele iełt wezwánych/ ále máło wybránych.

Gdy iuż tá

strona: 59v

Niedzye łzoftey po

1: **G** Dy iuż tá wdzięczna winnicá narodu ludzkie⁸⁰/ á to wdzięczne krolełtwo
2: tu ná tey nędzney ziemi/ od Pána náłzego/ tak vłzczepiona á rozmnożona (*marg*)

Winnicá Páńka narod ludzki. (-)

3: byłá/ w ktorey on iuż był wlytki rołkołzy łwoie y wlytko kochánie łwoie
4: połozyc raczył/ A zwłafzczá gdy on łam był fundámenthem á práwą máćiczą

5: iey/ á nas łobyte vczynił iáko látorośle/ kthore miály pochodzić á rość iemu ku

6: czći s tey máćice/ thák iáko tho łam o łobie powiedác raczył/ o czym Ian fwię=

7: ty łzyrzey nápił/ Tedy iáko od **początku** [!] fwiátá/ áż do przyłcia łwego/ zázždy(*marg*)

Ian w xv. kapitul. (-)

8: wabił á námawiał káždego wierneho/ obiecuiąc łáfkáwą á miłościwą zapłá=

9: tę/ ktoby iedno chciał iść robić á pracowác do tej winnice/ á záchowác łie w niej

10: według woley iego. Thák iżby był w niej rozmnażał owoc iemu przyjemny

11: cnot łwoich/ á wiary á łtałości łwoiey. (*marg*) **Iáko łie Pan z złymi robotniki á iáko z dobrymi obchodzić raczy. (-)**

12: # Słyzáłes też tu w tey Ewányeliey dziłieyłzey/ iż on do tej winnice/ iedny robo

13: tniki zmawiał poránu/ drugie o południu/ trzecie k wieczoru: á wždy káždemu

14: równą zapłátą było zapłácono. Tu iuż możesł rozumieć/ co to iest zá winnicá/

15: á iáki to iest gołpodarz iey/ y iákiego owocu potrzebuie z niej/ y iáko do niej wa

16: bi á námawia wierne robotniki łwoie/ y iáką obfitą á równą zapłátę káždemu

17: nágotowác raczył. Ale pátrzay záłię iáko łie obchodzić obiecuiie y ze złym robo=

18: tnikiem/ y ze złą látorołłą/ ktoraby s łiebie żadnego owocu nie dawáłá.

19: O tym Ian s. ták nápił/ iż ták mowić raczy: Iżem ia iest w tey winnicy má=(*marg*)

Támże. (-)

20: ćicá/ á wyłcie látorołle: A kto rołcie we mnie á ia w nim/ ten może w tey winni

21: cy wielki owoc vczynić. Abowiem wy nic bezemnie vczynić nie możecie. A kto

22: nie będzie według mnie przemieszkawał/ ten nielza iedno muśi być wyrzuczon

23: s tey winnice/ á muśi być odcięt iáko látorołł niepotrzebna/ á vłchnie/ á ogniem

24: łpalon będzie. Abowiem iegli będziecie przebywác we mnie/ włzytko iáko iedno

25: będziecie chceć/ słtanie łie wam. A w tym ma być vwielbion Ociec moy/ gdy

26: mu okażecie obfity owoc s łiebie/ á iż zrozumie iżesłcie wy moi wierni robotnicy.

27: A thu dopirko możesł zrozumieć/ że on iest tey winnice práwy Pan/ práwy fun

28: dáment/ á práwa máćicá iey.

29: # Słuchayże záłię/ gdy ták hoyną zapłátę robotnikom łwym w they Winnicy

30: obiecowác raczy/ á zowie ie látorołłami ktore z niego rołtą/ iáko z práwey má=

31: ćice winnice tey/ tedy też tego od nich potrzebuie/ áby robili á rołli według wo=

32: ley iego/ á nie odradzáli fie od ták błogofławionego łzczepu máćice ſwoiey/ á iż=
33: by przynieſli przyiemny owoc s tych látoroſli ſwoich czáfu ſwego/ Bogu Oycu
34: ſwemu: áby fie on teź przed nim pochłubił s tego łzczepienia ſwoiego/ á s thego
35: rozmnożenia winnice ſwoiey. Ták iáko tu ſam o tym powiedác raczy: Iż w tim
36: ma być wvielbion Ociec iego ſwięthy/ gdy ogláda wdzięczny owoc z winnice
37: tey/ á obaczy zechmy byli wierni náſładowcy iego. (marg) **Záwždy od początku
ſwiáthá Pan Bog winnicę ſwą ſprawowác począł. (-)**

38: # A iżbyś rozumiał iż on tę winnicę ſwoię ielzcze od początku ſwiáthá ſobie wſzcze
39: pić raczył/ á záwždy oſobliwą pieczę o niey miał/ y iáko ſwe wſzythko oſobliwe
40: kochánie w niey położył. Y iákiey theź záſię záłości vzywa/ gdyby zá ták pilnym
41: łtáraniem iego iemu fie w niey iáki głog/ ábo iákie płone wino/ ábo iákie niepło
42: dne á niepotrzebne látoroſle/ vmnożyć miály. Y iákie zapłaty záwždy wiernym
43: robotnikom ſwoim á wiernym látoroſłam ſwoim obiecowác raczy. A iáko teź
44: záſię płonemu winu á niepotrzebnym látoroſłam frodze grozić raczy. Iáko I=
45: záiałz o tym nadobnie nápiſał/ mowiąc od niego tymi ſłowy: Iż to moiá miá
46: łá być nawdzięcznieyſza winnicá ten narod ludzki/ á czekałem áby fie w niey by
47: łá vmnożyła ſprawiedliwość/ áliż złość: Nádziewałem fie teź w niey łádu ſprá
48: wiedliwego/ áliſci krzyk á nárzekánie. Dáley támże o niey powieda tenże Izái=
49: ałz od Bogá Oycá/ tymi ſłowy: Iżem ia ſpráwił winnicę miłemu ſwemu/ y o=(marg)

Ezaiáſ w v. kapit. (-)

50: plotłem iá plotem/ y ogrodziłem iá murem/ y kámieniem z niej wybrał/ j wſzcze
51: piłem iá bárzo dobrze/ y zbudowałem w niey ſtrażnicę/ y poſtáwiłem prácę w
52: poſrzodku iey/ y czekałem áby mi roſpłodziła groná ſwoie/ á oná mi fie obrociła
53: w płone wino. A przeto wy mężowie Izráelſcy/ rozłędźcie miedzy mną á mie=
54: dzy tą winnicą moią. Abowiem com ia iuż dáley miał vczynić winnicy tey cze
55: gom nie vczynił? y doczekałem fie w niey miátho łotkich gron/ złego á płone=

go winá.

strona: 60

Nowym Lecye.

Liſt 60.

1: go winá. A thák ia teź tho chcę okázác co mam nád nią vczynić: Roſplotę pło=

2: ty iey/ á rozwále mury iey/ á dam ią zeżrzeć źwirzëtom dzikim. A gdy niechciá=
3: lá dáwać s fiebye słufznych owocow/ niechayże w niey rofcie głóg á ćirnie ku
4: zginieniu iey.
5: # A toć byłá nawdzięcznieyfza winnicá Páná nászego/ á thoć było od początku
6: fwiátá włafne vřzczepienie iego/ ty látorořli narodu człowieczego/ ktorą on zá=
7: wždy ná wielkiej pieczy miał/ kthorą závždy ogradzał murem mocy Bořtwá
8: řwego/ do ktorej závždy śłał řługi řwe/ to ieřt Proroķi/ vpomináiąc ie ieřczne od
9: początku fwiátá/ áby w tey winnicy wiernie robili á wiernie pracowáli iemu/ á
10: řtaráli řie o to/ áby s fiebie vmnożyli wdzięczne láthorořle iemu/ á podáli z nich
11: przyiemny owoc iemu. A toć ći řą o ktorych tu Pan w Ewányeliey powieða: iż
12: ieřczne s poránku á przed przyřciem řwiętyim iego byli závwołáni do tey winnice
13: iego/ á do tych to řzły ony wdzięczne obietnice o zapłacie ich á o odkupieniu ich.
14: Iż ktorzyby byli vwierzyli obietniczam tym řwiętyim iego/ á wiernie řie zácho=
15: wáli w tey to winnicy iego/ tym byłá záchowaná tá hoina zaplátá od niego.
16: # Závwołáł teź drugich o południu/ áby řzli do tey winnice iego/ obiecuiąc hoy=
17: ná zaplátę káždemu. To ieřt/ iuź w ten čás gdy řie był zyáwił w řwiętyim czło=
18: wieczeńřtwie řwoim. Tu iáko námawiał/ tu iáko wabił/ y iákie obietnice iřcił
19: wřzytkim tym ktorzyby iedno byli chcieli przyřtác do winnice iego/ á wydać gro
20: ná wdzięczne iemu wiáry á řtałořci řwey z látorořli řwoich/ gdyź on řam řie v=
21: czynił řzczepem á máćicą winnice tey. A ktorzyby wiernie przyřtáli do niego/ á
22: wyrořćili s tey máćice á s tego řzczepu wierne láthorořle á wierny owoc Bogu
23: Oycu řwemu/ ku czći á ku chwale iego/ tym iáko hoyną zapláthę/ á iáko wielką
24: pociechę obiecować raczy/ wřzędy o tym wiele wiadomořci mamy.
25: # Woła teź drugich y dziś vřtáwicźnie/ iuź k wieczoru á iuź ná řkończeniu řwiá=
26: tá/ przez řwięte řłowá řwoie/ ktore nam tu ku pociefze nářzey nápiřáne zořtáwić
27: raczył. Woła przez pářterze řwoie/ ktorym to poruczyć raczył. Wołał przez A=
28: pořtoły/ przez Męczenniki/ vkázuiąc w nich dziwy Bořtwá řwoiego. A iáko
29: nas wabi/ á iáko nas námawia do tey winnice řwoiey/ o tym piřmá wřzędy peł
30: no mamy. Abowiem gdzie ono mowi: Podźcieřz do mnie wřzyřczy namileyřzy(*marg*)

31: robotnicy moi/ ktorzyfście fie vpracowali robiąc w tey winnicy moiey/ á ia lã=

32: lkáwie ochłodzę was. Iáko y ná drugim mieyfcu mowi: Abowiem iuzefcie nie (*marg*) **Ian s. w xv. kapit.** (–)

33: łudzy moi/ álefcie wdzięczni przyjaciele moi/ gdyż to czynicie co iest wola mo

34: iá. Abowiem łługá nie może ták dobrze zrozumieć woley Páná fwe⁸⁰/ iáko przy

35: iaciel. A ták ia was zowę przeto przyacioły/ iżem fie wam zwierzył wśytkich

36: táiemnic swoich. A toć lã ci kthorzy iuz przed łámym wieczorem á práwie ná

37: lkończeniu fwiátá do tey świętey winnice iego á do tego kroleśtwá iego lã záwo

38: łáni. A niechciał ich opuścić/ áby thák łtali próżno ná rynku/ gdy powiedáli/ iż

39: nas nikt nie zmowił/ áby im był niemiał oznaymić o they świętey łpołeczności

40: łwoiey/ á o tey s. winnicy łwoiey/ y iáka zapłátá káždemu w niey iel zgotowána. (*marg*)

Záwždy Pan ludzi powolywa do winnice łwoiey. (–)

41: # Możelz też tę rozność czáfow przyrownác troiákemu wiekowi czło=

42: wieczemu/ Iż go káždego czáfu á w káždym wieku ten święty á miłostíwy Pan

43: námawiać miłostíwie raczy/ áby nie omiełzkawał á łzedł do they wdzięczney

44: winnice iego/ áby nie łtrácił zapłáty łwoiey. A námawia go vltáwicznie/ rá=

45: no/ w południe/ y wieczor. To iest w młodości iego/ w łrzednim wieku iego/ y w

46: łtárości iego. A kttoregoż kolwiek czáfu obaczy fie/ á przyłtanie do they święthey

47: winnice iego/ á puści s siebie látorofli cnotliwey powinności łwoiey ku części Bo

48: gu Oycu iego/ káždego/ zá káždy czás do siebie wdzięcznie przyjmowác raczy.

49: Vprzedzayże rádząc pilno moy miły brácie/ áby cie nie vprzedziłá krotkość ży=

50: wotá twego/ niźlibyś fie słtał wdzięczną látoroflã w tey winnicy Páná łwego/

51: ábyś nie był odcięt/ ták iáko łyłzyfz/ iáko zła á fucha látorofl/ á nie był wrzucon

52: do ognia wiecznego. (*marg*) ¶ **Pan rowno w łwey winnicy robotnikom wśythkim płaci.** (–)

53: # Słuchayże iákã thu rowną zapłátę ten dobrotliwy Pan/ á ten tey Winnice

54: Krol/ káždemu rowno obiecác raczył/ ták tym ktorzy ráno lã záwołáni/ iáko y

55: tym ktorzy pozno á przed łámym wieczorem przyłzli. A tãm żadnego czáfu áni

żadnego łta=

Niedziele Izołtey po

- 1: żadnego Ńtanu v Ńiebie przekłádác nie raczy/ iedno w ktorymkolwiek czáŃie/ á w
2: ktorymkolwiek Ńtanie nędzny człowiek obaczyć Ńie może/ á vczyni s Ńiebie wdzię
3: czną látoroŃl Pánu Ńwemu/ á poda z niey wierny owoc iemu/ zázwdy mu ieŃt ro
4: wno z infzemi zaplátá zgotowaná. Tu Ńie iuż może nie chłubić ieden przed dru=
5: gim/ Mnich przed oraczem/ Krol przed nędznikiem/ BiŃkup przed Plebanem/
6: Ńtáry przed młodym/ vczony przed proŃtakiem/ gdyż v niego nieieŃt brát w żad
7: nych oŃobach/ gdyż v niego nie ieŃt zacnieyŃzy ieden przed drugim. Iedno tho v (marg)

Do Galatow w ij. kapitulum. (–)

- 8: niego Ńá nazacnieyŃzy/ ktorzy przy nim wiernie Ńtoią/ á ktorzy wiernie á Ńpráwie
9: dliwie obchodzú Ńie w tey winnicy iego/ á rozmnażáią s Ńiebie wdzięczny owoc
10: iemu/ tym zaplátá á tym błogoŃłáwieńŃtwo ieŃt zázwdy od niego zgotowano. (marg) **Zli**

Ńthrożowie w winnicy Bożey. (–)

- 11: # Słuchayże dáley co tu o tey winnicy Ńwoiey przez Proroká powiedáł: Izem
12: iá iá oplotł płotem y ogrodził murem/ á vŃzczepilem iá Ńobie/ y poŃtháwiłem
13: Ńtrażnicę w niey/ á iuż niewiem com iey miał dáley vczynić. To ieŃt/ ogrodziłem
14: iá mocą á Ńtrażú BoŃtwá Ńwego. VŃzczepilem w niey práwú máćicę prawdzi=
15: wey náuki Ńwoiey á woley Ńwiętey Ńwoiey. PoŃtáwiłem w niey Ńtrażnicę/ to ieŃt/
16: páłterze á náuczyciele/ áby zázwdy wołáli á Ńthrzegli/ áby nic fáłeŃznego/ nic o=
17: mylnego/ nic obłędnego nie przyŃthąpiło do tey Ńwiętey winnice iego. A izby
18: przeŃtrzegáli á vczyli/ iákoby oni wierni robotnicy winnice oney/ mieli Ńzczepić
19: á rozmnażác ony wierne látoroŃle á wdzięczne groná ŃtałoŃci Ńwey podawác z
20: nich Pánu Ńwoiemu. Ale iáko zás tym Ńtrożom grozi/ ktorzyby niedbáli á drze=
21: máli/ á nie przeŃtrzegáli robotnikow tych/ wiele o tym Prorocy powiedáli. (marg)

Ezechiel w xxxij. (–)

- 22: Gdzie ono y Ezechiel o nich ták powiedział: Iz ieŃliby Ńtroż Ńtał ná wieży wołá=
23: iác á Ńtrzegąc/ á pothym przyŃzedł nieprzyziaciel/ á onby go obaczył/ á nie prze=
24: Ńtrzegł ludu onego/ á Ńtał Ńie vpádek w ludu onym/ krew tá niechay będzie ná (marg)

IeremiaŃs w xij. (–)

- 25: głowie Ńtrożá onego. Iáko y IeremiaŃz Prorok ty Ńłowá od Pána powiedá/ v=

26: Ńkarzáiác Ńie ná Ńtroże winnice tey: Iż łámiz paŃterze Ńtarli á podeptáli winniczę
27: moię/ á tę wdzięczną cząŃtkę moię/ obroćili ią máło nie w puŃtynią/ á położyli ią
28: práwie ná roŃproŃzenie. A przeto wpuŃzczę między nie miecz gniewu Ńwoiego.
29: Támże máło niżej o thymże powieda: Iżem ia był náłiał pŃŃenice/ á oni żęli ćir=
30: nie. Wzięli odemnie dziedzictwo moie/ á nic mi w nim pożytku nie vczynili. A
31: thák będziecie poháńbieni od włáŃnychże owocow wálzych/ ábowiem gniew
32: PáńŃki vŃtáwicznie nád wami. (*marg*) **Izaiás w lvj. kap. (-)**
33: # Iáko też y IzáiaŃz iefzcze Ńrożey o tym nápiŃał/ mowiac od Páná tymi Ńłowy:
34: Iż iefzczećbych ia zgromadził tę winnicę Ńwoię á zebranie Ńwoie/ ále owŃzem pu
35: Ńzczę żwirżetá polne ku zeżrzeniu iey. Abowiem Ńtrożowie iey Ńlepi/ ktorzy nic nie
36: widzą. A Ńá iáko pŃi niemi kthorzy Ńzczekác nie mogá/ drzemiac á nie pátrząc/ á
37: widząc márne rzeczy/ ktorzy nigdy nie mogá być náŃyceni. A niewiedząc nic o
38: rozumie Ńwoim/ káždy Ńie ná Ńwá drogę vchylil/ á káždy zá łákomŃtwem Ńwoim
39: od namnieyŃzego áż do nawięŃtŃzego/ mowiac wŃzyŃcy: Piymy á iedzmy/ będzieć
40: ták iutro iáko y dziś ábo iefzcze lepiej.
41: A ták tyć Ńá przyczyny/ iż Pan Bog chce rozgrodzić ábo częŃto rozgradza w gnie
42: wie Ńwoim/ tę winnicę Ńwoię. Abowiem chociaby Ńie náłázło wiele wiernych
43: do niey robotnikow/ ále nie vmieią. A ták częŃto ią da wypálác á pożyrać żwi=
44: rzętom dzikim/ to iefŃ/ pogánom okrutnym/ dla tego/ iż Ńtrożowie iej Ńá ták mdli
45: á ták zániedbáli/ iáko tu o nich Prorocy piŃzą. A oná łámá s Ńiebie/ prze táką nie
46: opátrznóć iey/ miáŃto wdzięcznych gron/ dawa pŃlone wino/ á bárzo nieŃmácż
47: ny owoc/ Pánu Ńwoiemu/ złoŃciwych Ńpraw Ńwoich. A wŃzákoż ktorzy w thym
48: tákim niebeŃpieczeńŃtwie/ á w tey niedbáłoŃci o winnicy tey/ Ńtoią w niey wier=
49: nie przy Pánu Ńwoim/ á Ńtharáią Ńie áby z łátorofli Ńwych podawáli przyiemne
50: groná á wdzięczny owoc iemu/ tym iefŃ zázwždy oná hoyna zapłátá zgotowá=
51: ná/ ktorey nigdy żadne Ńkárby Ńwiátá tego zárównác nie mogá. (*marg*) **Ian w xv. kapit.**
(-)
52: # Iáko to y Ńam ten náŃz dobrotliwy Pan tuŃzy káždemu wiernemu robotniko=
53: wi w tey winnicy Ńwoiey/ mowiac tymi Ńłowy: WŃzák wiecie iżem ia was wy=
54: braŃ Ńobie/ á nie wyŃcie mię wybráli: á poŃtáwiŃem was ná to/ ábyŃcie Ńzli á ro=

55: zmnożyli owoce swoie: á to dla tego/ ábyście wšytko otrzymáli pd Oycá moie=

go/ ocz go

strona: 61

Nowym Lecie.

Lišt 61.

1: go/ ocz go iedno prošić będziecie. O wielkařz tho obietnicá á hoyna to zaplátá/ (*marg*)

Pan wiernym ſowito zapláci. (-)

2: vprošić to wšytko oczbychmy iego prošili Bogá Oycá ſwego. A ktora zaplá=

3: tá/ ábo ktore dobrodzieřstwo/ s taką zapláthą/ iuř ſie kiedy zárownác moře. O

4: ſwiętařz to godziná/ ktorey godziny będye kto záwołan do they winnice Páń=

5: ſkiey/ á iř taki owoc rozmnoży w niey/ zá ktory ieřt zgotowaná taka zaplátá ie=

6: mu. Iáko y Páweł s. piřze do Korintow/ mowiác: Niechay będye Pánu ná= (*marg*) j.

Korint. w xv. (-)

7: řzemu czeřć y chwałá/ ktory nam dał zwycięřstwo ná tym ſwiecie przez Kriřtu=

8: fá Pána. A tak bráćifzkowie moi mili bądzcie řtali á nieporuřzeni w wierze ſwo

9: iey/ obřituiác we wšytkich dobrych řprawach ſwoich/ á wiedzcie pewnie iř pra

10: ca wářzá nie dáremna ieřt v Pána wářzego. (*marg*) **Co wierny robotnik ma cřnić w**

winnicy Páńskiey (-)

11: # A iákoř tu řtale nie řtać w tey winnicy iego? á iákoř thu nie řzczepić ćnotliwey

12: wiáry á řtałóřci ſwoiey w tey ſwiętey máćicy iego? gdyř on řam ſiebie tą máci=

13: cą vczynić raczył. O błogofławionařz to látorořl/ ktora wyrořcie s tey tak ſwię

14: tey á dořtoyney máćice/ á iř poda s ſiebie wdzięcny owoc Bogu Oicu ſwemu/

15: á iř to wie iř vřtáwicřnie rořcie tak hoyna á tak obřita zaplátá iemu. Abowiem

16: chceřzli ſie okázác wiernym robotnikiem w tey winnicy Pánu ſwemu/ á wierną

17: látorořlą iego/ pomni ná to w iákimeřkolwiek řtanie ieřt/ ábyř záchował cno=

18: tliwą povinnořć Pánu ſwemu/ ábowiem thá ieřt záwřdy pátna y ná niebye y

19: ná zyemi. Abowiem ielřižeř mořnieyřzy/ nie rořciągay mořnořci ſwey ná vpa=

20: dek á ná řciřk řadnego cřłowieká/ á owřzem ſie řtáry/ áby ſie przez cię mnożyłá

21: řpráwiedliwořć á miłofierdzie ná zyemi. Ielřižeř řtanu niřřzego á nie przełožo=

22: neř ná řadnym vřřędzie od Pána ſwoiego/ řtáryže ſie ábyř był żyw pocřciwym

23: nábyciem ſwoim/ á záchował povinnořć ſwoię káždemu řtanowi/ á ni w cřym

24: nie obrażał bliźniego swego. Ieśliżeś też duchowny/ ftáray sie ábyś dofyć czynił
25: powinności swoiey/ á spráwował poruczone owieczki swoie/ według woley pá
26: ná swego. A ták to iest káždy wdzięczny robotnik w tey winnicy v niego/ ktory
27: sie zachowa wedle powinności swey/ iemu poruczoney od niego. A w ktorym=
28: kolwiek czá sie bédziesz ták záwołan do tey winnice od niego/ bądź ráno/ bądź po
29: zno/ nic sie nie lę kay o zapłatę swoię/ gdy położysz w nim wierną nadzieię swoię
30: A pomni ná to iáko Máttheusz/ ábo Mária Mágdáléná/ ábo on łotr ná krzy=(*marg*)

Mattheufs w ix.

: **Mattheufs w vij.**

: **Lukaś w xxij. kap. (-)**

31: zu/ nie rychło sie obaczyli á nie rychło sie do tey winnice przyłączyli/ á wždy wzię
32: li hoyną zapłatę swoię rowno z inemi. A thákiez y thy iedno ftale trway Pánu
33: swoiemu/ á dzierz mocno wiaré swą poslubioną iemu/ á podaway kędy mozełz
34: s tey swey látorośli wdzięczne groną swey cnotliwey powinności iemu/ nigdy
35: on tobie nie zámieszka z zapłatą swoią.
36: # A ieśliby cie ty obietnice á ty dobrodzieystwá nie ruźáły/ tedy słuchay tey sro=
37: giej sentencye/ iáko sie on chce rosędzić s płoną winnicą swoią/ kthora miáfto
38: przyjemnych gron iemu wypuściłá s siebie płone wino á ćirnie z látorośli swo=
39: ich/ iż iá chce dáć požrzec żwirzëtom dzikim/ to iest/ nieprzyiacielom á sprzećiw=
40: nikom twoim/ ták duźnym iako y cielesnym. A iż iuz niechcze żadney opieki áni
41: żadney pieczy mieć o tobie/ gdy powieda iż rośplotę płoty á rozwałę mury oko
42: ło niey. O iákiż ro [!] ftrách wypáść s świętey opieki iego/ á iuz chodzić iáko błęd=(*marg*)

Wielki ftrách wypáść z opieki Páńskiey. (-)

43: nym żwirzëciem/ á czekáć zeźrzenia á záginienia swego. A co iezcze gorzey/ thák
44: iáko Ian s. nápiśáł/ iż táką káżdą płoną á niepotrzebną látorośl chce odciąć á
45: chce iá kázáć wrzucić do ognia wiecznego. O niezczęfnálz to látorośl kthora po=
46: da tákí płony owoc s siebie/ iż ma być odcięta od máćice tey/ tho iesth/ od Pána
47: swoiego/ á ma być wrzucona do ognia wiecznego. (*marg*) **Ian w xv. kapitul. (-)**
48: # A iákoz sie tu nie rozmyślic/ á iákoz sie tu nie obaczyć/ co iest lepszego/ ieśli ftáte
49: cznie ftáć w tych cnotliwych spráwach winnice tey/ á vczynić s siebie wdzięcz=

50: ną latoroślkę Pánu swoiemu/ á wziąć obfitą zapłáthę swoię: ábo sie obroćić w
51: płone wino á w ćirnie á w głóg/ á vczyńić siie niepotrzebną latoroślą/ ktora ma
52: być precz vcięta á do wiecznego ognia wrzucona. Lepieyći lepiey nieboraczkę
53: przez ten máły czás ftale á wiernie poprácować w tey winnicy Páná swoiego/
54: á podać od siebie wdzięczny owoc iemu cnotliwey wiary á ftakości swoiey/ ni=
55: żli maż z niey być wyrzucon iáko złe á niepotrzebne drewno ná łpalenie wiecz=

L

ne. A nie le=

strona: 61v

Niedziele szoftey po

1: ne. A nie lę kay sie áni sie frafuy iefliś sie czym omieszkał w niedbáłości swoiey. (*marg*)

Rowna zapłáthá wiernie pracuiącym w winnicy Pánfkiey. (–)

2: Słuchay iż ten dobrotliwy Pan á tey winnice krol/ rowną zapłátę nágotował

3: káżdemu/ y rozkazał ią dác wśzytkim rowno wiernie pracuiącym w tey winni=

4: ce iego/ ták tym co do niey ráno przychodzą/ iáko y tym co przed wieczorem. A

5: nie wymawiaiy sie iáko sie ći wymawiaíli/ ktorzy ftali ná rynku próznuiący/ po

6: wiedáiąc: Pánie nikt nam o they robocie nie powiedział/ boć ią dofyć głośno ob=

7: wołano á szyroko opowiedziano/ iuż przez Proroki/ iuż y przez Apofthoły/ iuż y

8: przez Ewányelify/ y dziś cie vftáwicznie do niey wabią ony słowá Pánfkie tu

9: nam ná písmie zoftáwione/ ktoreć opowiedáią obfitą zapłátę/ obfitą pociechę/

10: iefli w tym będziefz ftátecźnie ftál Pánu swoiemu/ á iż podałz s siebie ten wdzię=

11: czny owoc iemu. Ołtrzegayże sie lepak/ iefli sie omieszkałz/ by cie oná sentencia

12: Pánfka nie poráziła/ ktorą nápiłał Ian s. gdzie ták mowić raczył: Bych był do(*marg*) Ian
w xv. kapitule. (–)

13: nich nie przyłzedł/ á sam im o tym nie powiedział/ iefzżebych ich był thák nie wi=

14: nował. Ale iuż teraz trudno sie máią wymowić z grzechu swoiego.

15: # A ták ftaray sie/ rádzęć/ pilno áby Pan s tobą iáko z niepotrzebną latoroślą/

16: łądem swym obchodzić sie nie raczył/ ábyć nie położył przed oczy twoie tey łprá

17: wiedliwości swoiey/ ktorą tu ná cię dowodzi/ iż on ciebie ząwždy wabił/ náymo

18: wał/ námawiał do tey winnice swoiey: hoynąc zapłátę ząwždy obiecował/ nic

19: łobie nie ważył omieszkania twego/ A ty niechcesz/ á ty niedbałz/ á wolifz sie obro

20: ćić w ćirnie/ w głog/ á w płone wino. Oftrzegayże fie być ták nie powiedziano
21: iáko thu słyfzyłz: Iż trudno fie małz wymowić z grzechu swoiego. Bo pátrzay
22: oczći idzie/ áboć zołtác wdzięczną á błogofławioną látorołłą v Páná swoiego/
23: áboć zołtác złem á płonym winem/ ktore ma być wycięto á wrzucono do ognia
24: wiecznego. Abowiem iáko thu słyfzyłz/ iż wiele ich iełt do tey winnicze wezwá=
25: nych ále máło wybránych/ to iełt/ tych ktorzyby wiernie á łtale w tey winnicy
26: záchowáli fie Pánu swoiemu/ á sftáli fie wybránemi iego/ á ftáráli fie o to pil=
27: nie áby rozmnażáli wdzięczny owoc iego. A thák nic nie miełzkay á kwap fie do
28: tey winnice Páná swoiego/ á ftáray fie ábyś fie sftał wdzięczną látorołłą bło=
29: gofławionego łzczepu tego/ kthorey zapłátá ząwždy hoyna á obfita iełth/ á ni=
30: gdy nie záginie.

31: ¶ **Co s tey Ewányeliey fobie ku náuce brác mamy.**

32: # A tu napirwey vważác mamy/ iáko fie Pan náłz rołkochawa w thym naro=
33: dzie ludu swoiego/ y iáko o nim wielką praczą/ á wielką pieczę ma/ áby mu fie
34: mnożył ku czći á ku chwale iemu/ y iáko gi zowie wdzięczną winnicą á owczar=
35: nią swoią. # Drugie mamy baczyć/ iáka to iełt rołkołz/ ktho iełt przyłączon ábo
36: policzon do they winnice iego/ á iż łtale á wiernie w niey záchowywa powin=
37: ność swoię temu Pánu swoiemu/ iákie pocźciwości/ iákie dobrodzieyftwá/ iáką
38: łtraż/ iáką opiekę/ y iákie wśzytki ine dobrodzieyftwá obiecuie iemu. # Trzecie/
39: iełliże też kto w tey winnicy iego żywie fwowolnie/ bez wśzey Krześciánłkiey po
40: winności swoiey/ iáko gi tu Pan zowie winem kwásnym/ látorołłą płoną/ ćir=
41: niem/ głogiem/ á obiecuie gi precz wyrzucić/ ná łpalenie ogniovi wiecznemu.
42: # Czwarde tu vważác mamy/ iż ktoreykolwiek godziny zá czáłow łwych obro=
43: ćimy fie do they świętey łpołeczności iego/ iż káždego/ zápomniawśzy wśzytkich
44: pirwśzych omyłek y złości iego/ obiecuie go miłościwie Pan przyiác do tey świę
45: tey łpołeczności swoiey/ á policzyć go miedzy wierne swoie/ á przyiác go zá ły=
46: naczká fobie. A to wśzytko vważywśzy/ pilnie obaczác mamy/ co iełth lepfzego/
47: iełli być wierną látorołłką iego/ z iego máćice vrołzczoną/ á mieć też błogofłá=
48: wienłtwá od niego/ czyli być tym głogiem á tym płonym winem/ á być wrzu=
49: con do ognia wiecznego.

50: # Ale iż tego łami przez fię mieć nie możemy nász wřzechmogący Pánie/ áliřz ty
51: kogo z miłofierdzia fwego pociągniesz á záołafz do they wdzięczney winnicze
52: łwoiey/ nie dáyże wřzechmogący Pánie/ áby nas ná tey płoney roli tego mizer=
53: nego łwiátá/ miał záltác wieczor oney ciemney á frogiey łmierci náłzey/ pokibyř
54: nas łobie godnych nie vczyńił á nie pociągnął do tey wdzięczney winnicze łwo=

iey. A przy=

strona: 62

Nowym Lecie.

Liřt 62.

1: iey. A przyłaczywřzy nas do niey/ day táką łprawę dobrotliwy Pánie nász/ áby=
2: chmy w niey rořli wierną łatorořłą tobie/ á przynieřli y podáli s łiebie wdzyęcz=
3: czny owoc czálu fwego Bogu Oycu łwemu/ ku czći á ku chwale twey/
4: á ku wieczney pociefze łwoiey/ Amen.

5: Ewányelia Niedziele łyodmey

6: po Nowym Lecie/ ktorą nápiřał Łukafz s. w viiij.

7: Przeciřwko duchom fáłecznyř á náukam omyłnym.

8: # Kto ma wřzy tu [!] łłuchaniu łłuchay pilno etc. (marg) ¶ **Iáka iefth moc łłow Páńřkich/ y iáki řtrách kto ich nie łłucha/ á iaká theř pocyecha kto ich pilen/ y iáko á przez łą zátwardzyáłe řercá nářze iż ich przyřmowác áni im zrozumieć nie mogą. (-)**

9: **K**rzeřciáńřkiemu á cnotliwemu człowie=
10: kowi gdyř nic inřzego nie iefř potrzebnieyřzego áni
11: pożytecznieyřzego ná **łwięcie [!]** / iedno łie pilno o tym
12: pytać/ á tego łie pilno vczyć/ á tákich drog pilno łzu
13: kác/ kthoreby go/ y ku pocźciwemu łtanowi iego/ y
14: ku cnotliwemu pořtánowieniu żywotá iego/ zów=
15: źdy przywodzić mogły: w korymby on mógł do=
16: łyć czynić oney łłáchetney powinnořci/ ktorą zów=
17: źdy wierny á cnotliwy Krzeřciyáńřki **człowiek [!]** / zá=
18: chowác powinien iefř/ napřzod Pánu Bogu łwo=

19: iemu/ á potym bliźniemu śwemu: fład iemu łáfká
20: Páńfka ná niebie/ á pocźciwa fławá ná ziemi/ zázwdy fie vmnożyć może. A iż to
21: żadnemu vrość ináčzey nie może/ iedno s pilnego fłuchánia/ á s pilnego bádá=
22: nia fłow á náuk potrzebnych/ á zwłáfczáz tych ktore pochodzą z oney zwirzch=
23: niey mądrości Páná zwirzchniego. A iż w tey Ewányeliey s. czworáki rodzaj
24: ludzi Pan Kriřtus nam przed oczy przekłádáć raczy/ ktorzy fłucháli y fłuchá=
25: iá/ y potym fłuchác będą fwiętych fłow á náuki iego/ tedy tá Ewányelia s. nie
26: tylko należálá ná ony czáfy Apoftolřkie/ ále włáfnie może być przytoczona ná ty
27: dzifiefze czáfy nářze/ y ná pothym řnádnie fie przytrefić muři. Bo zázwdy iákoż
28: od pocźátku fwiátá ten czworáki rozdział miedzy fłucháčmi fłowá Bożego o
29: kázował fie/ y ták do řkończenia fwiátá okázowác fie muři. A nie dořyc iefth ná
30: tym/ iż ludzie fłucháli/ fłucháią/ y fłuchác będą fłowá Boże^{go}/ ále iefli go wdzie
31: cznie przyiáwřzy/ pożytku z niego wdzięcznego Pánu śwemu przynořić nie będą
32: tedy im to zářfte nic płatno nie będzie. Iefť tedy potrzebá/ áby ři wřzyřcy ktorzy
33: chcá być prawdziwemi fłucháčmi náuki Kriřtuřowej/ byli iáko rodną á obfi=
34: tuiącą rolą/ podawáiący s fiebie wdzięczne owoce s fłuchánia fłowá Bożego/
35: ku czći Pánu śwemu. Przeto nam tu Pan nářz w tey Ewányeliey niřey nápiřá=
36: ney thy fłowá przypominác raczy: Iż kto ma wřzy ku fłuchániu/ áby pilno fłu=
37: chał/ á przypuřzczał zázwdy ráde á náukę potrzebną do řerczá fwoiego/ á vwa=
38: żał to řobie/ przy czym ma zořtáwić/ á iáko ma záchowác Krzeřćiáńřką powin=
39: ność řwoię. Tá k iáko nam o tym tu Pan nářz w they Ewányeliey řzyroką náukę
40: dáć raczył/ y iáko mamy fłuchác/ y iáko mamy przyjmowác/ y iáko mamy w
41: řobie rozmnażác fłowá fwiętey náuki iego. Co nápiřał Lukářz s. tymi fłowy.

42: Dy thedy tľufzcza wielka řchodziłá fie/ á z miařth
43: kwářpili fie do niego/ thedy wczynił rzecz do nich
44: przez podobieńřtwo: Wyřzedł ten ktory miał roz
45: řiewác nafienie řwoie. A gdy ie iuż rozřiewał/ te=
46: dy iedno vpádło podle drogi á było podeptano/
47: á ptacy powietrzni potym wyzbieráli ie. Drugie

strona: 62v

Niedzyele siodmey po

grafika

1: vpádło ná opokę/ ácz máło wzešlo/ ále wnet vfchło/ bo nie miá=
2: ło wilgotności swoiey. Drugie zálie vpádło między círníe/ á po
3: ípołu z nim wzešlo círníe/ y záglużyło ie. Drugie też vpádło ná
4: ziemię dobrą/ á ftokrotny owoc vczyniło s siebie. A gdy doma=
5: wiał tych słow/ tedj záwołał: Kto ma vřzy ku słuchániu/ słuchay
6: Pytáli go potym zwolennicy iego coby to bylá zá przypowieść.
7: Ktorem on powiedział: Wamci dano ieft poznać tháiemnicze
8: kroleřtwá Bożego/ á drugim tylko iedno w przypowieřcyach/
9: áby widząc nie widzyeli/ á słyřząc áby nie rozumyeli. Ale thá
10: przypowieść ták sie rozumieć ma: Nafienie tho/ ieft słowo Bo=
11: że. A ktore páda podle drogi/ tho są ci/ ktorzy ácz pilnie słuchá=
12: ią/ ále potym przydzye Dyabeł á wybierze ono wřzytko s ferczá
13: ich/ áby vwierzywřzy nie byli zbáwieni. Kthore zálie páda ná
14: opokę/ to są ci/ ktorzy z rádořcią przyumią słowo Boże/ iedno
15: iż sie w nich rořkorzeńić nie może/ kthorzy iedno do máłego czá=
16: řu wierzą/ á gdy ná nie przypadáyą pokufy/ tedy wneř odřte=
17: puią. A kthore páda między círníe/ tedy ci są/ ktorzy ácz pilno
18: słucháią/ ále pracámi o bogáctwyech á rořkořzy řwiátá thego/
19: myřląc o nich/ zátlumiáią ie/ á nie przynořzą pożytku. Ale co v=
20: pada ná zyemię dobrą/ tedy ci są/ kthorzy dobrym á wiernym
21: řercem słucháiąc/ záchowywaią w řobye słowá ony/ á owoc
22: przynořzą w círpliwořci swoiey.

Ták iá=

strona: 63

Nowym Lecie.

Liřt 63.

1: **T** Ak iákoś wylzley słyłzał/ iáko też y s tey Ewányeliey wyrozumieć możelz
2: iż żadne obaczenie rozumu człowieczego/ nie może niłkąd inąd vrość/ ie=
3: dno s pilnego słuchánia á s pilnego vważánia słow y náuk pothrzeb=
4: nych/ zwłázczá tákich/ ktore káždego wierneho á cnotliwego Krześciánłkiego
5: człowieká/ wiodą ku słáchetnemu łtanowi iego/ á ku pocźciwemu połtánowie
6: niu żywotá iego/ łkądby mu mogłá vrość/ przodkiem łáłká Páńłka ná niebie/ á
7: potym tu potrzebna sławá ku pocźciwemu połtánowieniu iego ná ziemi. Abo(*marg*)

Przyrodzenie człowiecze iáko tablicá goła. (-)

8: Abwiem iáko Philozophowie piłzą/ iż przyrodzenie człowiecze rodzi łie iáko goła
9: tablicá ábo goła kártá/ ná ktorey ielzłcze żadnego piłmá nie máłz/ iedno iż ná tho
10: ielł zgotowána/ áby ná niey piłano było: á cokolwiek ná niey nápiłzą/ bądź złe
11: ábo dobrze/ to iuż zówždy ná łobie nołłć mułł. Táłże theż przyrodzenie człowie=
12: cze/ áłz łie rodzi z rozumem przyrodzoným/ ále on rozum iego/ iáko goła tabli=
13: cá ielł/ co włlyłzy á złego łie náuczyl/ to rozeznawáć mułł/ á zówždy w łobie nołłć
14: musi. A gdzie łie vniesłie w rzeczy niepodobne/ iż im rozum łprołłć nie może/ te
15: dy nielza iedno iż tego wiárą podpiłáć mułł: thák o rzeczałch łwieckich iáko y o
16: niebieskich. Thák iáko Páweł s. piłze: Iż wiárá s pilnego słuchánia káždemu
17: człowiekowi przychodzi. Abowiem y wierzył/ y rozumem rozeznáć trudno kto (*marg*)

Do Rzimia. w x. (-)

18: może/ coby piłwey przez słylzenie do myłłi á do rozumu iego nie przyłzłlo.
19: # A iż nam to ielł dopułłczłono/ ábyłhmy łie tu ná łwiecie y tymi y owymi náu=
20: kámi/ a zwłázczá pocźciwemi/ báwili: ále nas s thego włzłdy zówždy naywił=
21: cey á napilniey Pan náłz á zbáwiciel náłz przelłrzegáć á vpomináć raczy/ áby=
22: łhmy łie tu naywiłcey á napilniey tym báwili/ á w tym łie łwiczylil/ co ielł wo=
23: ła Bogá Oycá iego niebieskiego. Abowiem iuż nas w ten złás/ gdy łie thák w
24: tym pilnie zábawiáć błdziemy/ nie zowie łługámi ále przyiáciolý łwemi miłł
25: mi. O wielkálz tho rzecł/ kogo then Pan łobie przyiácielłm zowie. O iákołby (*marg*)

Ian w xv. kapitul. (-)

26: nam przyłłálo/ włzylłko inłze ná łwiecie opułłciwłzy/ nicłzego inłzego pilniey nie

27: ſzukác/ iedno iákoby chmy ſie mogli s tym ták dobrotliwym Pánem ſprzyiáźnić (*marg*)

Wyelka rzecz kogo ſobie Pan przyacielem zowye. (-)

28: ktory ma wſzytek ſwiát/ y niebo/ y ziemię/ w mocy á w opánowaniu ſwoim. A

29: niechcąc nas ták w tym zániechác á opuſcić/ áby nas nnie miał zwác tymi przy=

30: iacioły ſwemi/ gdyż narod ludzki ieſt nawdzięczniefze kochánie iego/ nadobnie

31: nas á krocichno tego vczy/ gdy nam powieda: Iż zá tho od nas nic inſzego nie

32: potrzebuie więcey/ iedno ábychmy vmiłowawſzy go ſłucháli ſłow iego/ á czyni

33: li wolą ſwiętą iego: áby ſie thák námi chłubił przed Bogiem Oycem ſwoim/

34: żechmy ſą wierni náſładowcy iego.

35: # Iáko nas y w tey Ewányeliey iákkáwie á miłóſciwie vczyć raczy/ iáko ſłowá

36: iego ſwięte/ ktore on tu rozſiał po wſzey ſzyrokoſci zyemie/ w ſercá ſwe przyymo

37: wác mamy/ y iáko ie w myſłach ſwych vtwordzác mamy/ s ktorego vtwordze=

38: nia á vważenia ſłow iego ſwiętych/ ták iáko tu ſam powiedác raczy/ ſtokrotny

39: ſie owoc vmnożyć moze káždemu. Iáko też záſię v ſiebie rozumie złe á zátwár=

40: dziále ſercá/ ktore zániedbawáią ſłow á náuki ſwięthey iego/ á przyimowác iey

41: do ſiebie niechcąc: Abowiem ie przyrownawa ku złey á niepotrzebney roli/ á ku

42: opoce/ ná ktorey ſie nic inſzego/ iedno ćirnie á głóg/ nie rodzi. Gdzie powieda/ iż

43: tho náſienie ſwiętych ſłow iego/ Iedno páda podle drogi/ Drugie ná opokę/

44: Trzecie miedzy ćirnie/ y co ſie potym z nim dzieie/ y iáko to ſzyrzey wyrozumieć

45: mamy/ ſam to nam iákkáwie á miłóſciwie wykłádác raczy. (*marg*) **Pan Bog dobry**

goſpodarz. (-)

46: # Abowiem ten kto wyſzedł ſiac tego to ſwiętego náſienia ſłow á náuki woley

47: Bogá Oycá niebieſkiego/ ná ſzyrokoſć tey nędzney ziemie/ ieſtći ten náſz miłóſci=

48: wy Pan/ á błogoſławiony ſyn iego/ Pan Ieſus Kriſtus/ zbáwiciel á odkupiciel

49: náſz/ o ktorym nam ſam Bog Ociec wſzechmogący iáwne ſwiádectwo wydał/

50: iż w nim wſzytki ſwe roſkoſzy położyć raczył/ y tákże nam ſłuchác go roſkazał/

51: ábychmy go náwſzem poſłuſzni byli. A zwłáſzczá iż on ſam o ſobie to ſwiádec=(*marg*)

Mattheuſ w xiiij.

¶ Marek w ix. kapit. (-)

52: two záwždy dawał/ mowiąc: Iż ſłowá ty ktore ia powiádam wam nie ſą mo

53: ie/ ále fą z woley błogofławionego Oycá moiego. Y iákie też przywileie/ y iákye (*marg*)

Ian w xxiiij. kapi. (-)

54: hoyne obietnice nam fą zá to vtwardzone/ ktorzy będziemy słuchác tych błogo=

55: fławionych słow á náuk iego/ o tym piśmá y fwiadectwá wżędy dofyć mamy

L 3

Iákie też zá=

strona: 63v

Niedzyele fiodmey po

1: Iákie też záfię frogie dekretj ná ty wyfzły/ ktorzyby wzgárdziwfzy wolá á fwięta

2: náukę iego/ zá czym infzym vniefli vmyfły fwoie á rozumy fwoie/ o tym nam ie=

3: fzcze więcey groźnieyfzego á ftráźliwfzego piśmá zoftáwiono. Iáko o tym nápi=

4: fał Moizéfz/ mowiąc od Páná tymi słowy: Oto ie teraz kładę przekłęcie y (*marg*) **w v.**

Moizéfsowy. w xj. kapitule. (-)

5: błogofławieńftwo przed oblicznością Páná nászego. Abowiem wam błogo=

6: fławieńftwo kładę w tym/ iefli będziecie słuchác słow á rofkazánia Páná fwo

7: iego. Przekłęcie wam záfię kładę/ iefli odstępicie z drogi kthora ieft wam vka=

8: zána od niego. Iáko y Izáiafz o tymże piśze/ mowiąc: Dla tego iżefcie wzgárdzi (*marg*)

Izaiáfs w xxx. kap. (-)

9: li słowá prawdziwe/ á położyliście nádzieię w potwarzy á w omylnościach/ á

10: przyftáliście mocno k niey/ przeto fpuźczę ná was złość wáfzę/ nie ináczey iedno

11: iáko vrywek kámienia z muru wyfokiego. Iáko też tenże Izáiafz nápiśał/

12: od Páná tymi słowy mowiąc: Iefli mię pilnie słuchác będziecie/ będziecie vży=(*marg*)

Izaiáfs w Lv. kap. (-)

13: wác wfzytkiego dobrego/ á rozrofkofzuie fie w obfitości duzfá wáfza/ á befpiecz=

14: nie przydziecie do mnie/ á będziecie żyć żywotem wiecznym. Abowiem ia vczy=

15: nię przymierze z wámi áż ná wieki.

16: # A ktorefz słowá w nas więcey vtwardzone być máią/ iedno błogofławione=

17: go Syná iego/ gdyż ná nas íam iáwnie záwołał/ ábychmy go pilnie słucháli.

18: Gdyż Moizéfzowi iefzcze o nim powieðał: Iż pobudzę Proroká po tobie s poś=(*marg*) **w**

v. Moy. w xviiij. (-)

19: rzodku bráciey twoiey/ w ktorego vfciach położe słowá fwoie/ kthore on będzie

20: mowił do nich. A ktorzy wzgárdzą łłowá ty ktore on będzie mowił w imię mo
21: ie/ ia będę okrutny pomściciel tego. Słuchayże co tu Pan mowi: Iz położę fło=
22: wá fwe w vftá iego. Słuchayże co też tu powieda: Iz będzie wšytko mowił w (marg)

Czyiey náuki napilnyey słuchác mamy. (-)

23: imię moie. Słuchayże co dáley powieda: Iz ktho go słuchác nie będzie/ á náuki
24: iego pilen nie będzie/ którą on ma včzyć á rozmnažác w imię Bogá Oycá fwoie
25: go/ iz fie nád káždym tákim frodze mścíc obiecuie. O okrutnyšz to dekret á niero=
26: wna walká/ komu fie ten Pan nieprzyiacielem včzyni/ á mścíc fie nád nim obie
27: cuie. Gdiž z iego mocy/ žadna mocz/ áni niebiefka/ áni ziemfka/ wydrzeć fie nie
28: może. Gdyž on kiedy chce wšytki krole á wšytki mocarze fwiátá tego/ może w
29: proch á w niwecz obroćić/ w ocemgnieniu fwoim. Vważyfz tho fobie/ co ieft le=
30: piey/ słuchác ták dobrotliwego Páná fwego/ á pilnie fobie vvažác łłowá fwię
31: tey náuki iego/ á chodzić w tym błogofławieńftwie iego: czy fie vnieść od wo=
32: ley fwiętey iego/ á czekać tákiego przekłęcia á tákiey pomfty nád fobą. Bo iáko
33: Moizefz o nim nápifał: Iz žadny narod człowieczy nie ieft tá poważny/ do kto=(marg)

w v. Moy. w iiij. (-)

34: regoby fie ták blisko przybližáli bogowie iego/ iáko fie Pan náfz przybliža ku ká=
35: ždemu záwołaniu náfzemu. A ták ftrzež každý pilnie fam fiebie/ á vpominaj du
36: fzę fwoię/ ábyš nie zápominał łłow Pánfkich/ kthore ogládály oczy twoie: á nie=
37: chaj nie wypadáią s fercá twoiego po wšytki dni žywotá twego. A będziefz ich
38: pilnie včzył fynow twych y wnukow twych. Iáko też málo dáley vpomina lu=
39: dzi/ mowiác tymi łłowy: Strzežcie profzę was á bądźcie tego pilni/ co wam ieft (marg)

w v. Moy. w v. ka. (-)

40: rofkazał Pan Bog wáfz. A nie vchylaycie fie od tego/ áni ná práwo áni ná le=
41: wo/ ále tą drogą záwždy poftępuycie/ którą wam ieft vkazał Pan Bog wáfz/ á
42: by fie rozmnažáło wšytko dobre wáfze/ á iżby fie przedłużyły dni ná ziemi ofiá=
43: dłości wáfzey. Támže też málo dáley/ gdy ná puřczy onemu głódnemu ludowi (marg)

w v. Moy. w viij. (-)

44: ktorzy fzemráli przeciwko iemu/ mánnę był Pan fpuścić raczył: tedy tenže Mo=
45: iżefz cieřzył ie/ mowiác do nich: Iz widzicie iáko ieftł dobrze wierzyć łłowom

46: Pánfkim/ iż on obiecał nie opuźcząc was. Abowiem nie tylkoć w łámych chle=(*marg*)

Mattheufs w iij. (-)

47: bie żywie człowiek/ ále w káždym słowie ktore pochodzi z vřt iego. (*marg*) **Zadney**

náuki słuchác nie mamy oprócz Kryřtuřowej. (-)

48: # A iákož tu nie słuchác słow iego/ á zwałzcžá błogofławionego Siná iego/ w

49: ktorego on vřtá/ ták iáko řam powiedác raczył/ położył słowá řwoie/ řlyřząc zá

50: to tákíe błogofławieńřtwá od niego. A iákož řie teř vnoříc od nich/ ábo řobie co

51: inřzego wymyřlác/ řlyřząc ták řrogie zákazánie iego. Iáko y Páweł ř. o tym ná

52: piřal: Ižeby y Anyoř řtápił z niebá/ á powiedal wam co inřzego niřli wam iest(*marg*) **Do**

Galatow wj. (-)

53: od Páná wářzego zámierzono/ tedy to v was niechay zá przekłęćie bęďdzie. A ie=

54: řli mamy rozumieć náukę fáłřřną ktora iest oprócz woley iego zá przekłęćie/ te=

55: dy podobno ielcže tym w więřřym przekłęćiu chodzi/ ktoryby iá mnożył á roz=

fiewal ná

strona: 64

Nowym Lecie.

Liřt 64.

1: fiewal ná řwiećie. Abowiem áćz nam był řzyroko od pocžátku řwiátá Pan roz=

2: řiał prawdziwą náukę řwoię/ iuř řłowy řwoieimi/ iuř przez Proroki á Pátriár=

3: chy řwoie/ ktore był nápełnił Duchá řwoiego. Ale iř rozum człowiećy/ beďąc

4: grzechem ociąřzony/ temu řprořtác nie mořł. Iáko řhu w tey Ewányeliey Pan

5: nářz opowiedác raczy. Iř wiernym dány řá **rozumieć** [!] táiemnice kroleřtwá nie=

6: bieřkiego/ á niewiernym grzech ták zállepił oczy/ iř widzącz nie widzą/ á řlyřzącz

7: zrozumieć nie mořą. A ták vřitowawřly řie Pan tey prořtoty ich/ zeřłal ná řkoń(*marg*)

Ezaiařs w vj. kap. (-)

8: czeniu řwiátá Syná řwego iedinego/ Bořtwo řwe wierne człowiećeńřřtwem

9: zákryte/ ktory iuř rozřzyřzył á obiřłnił dowodnie/ po wřzey řzyrokořci řwiátá/ wo

10: řá řwięřtá iego/ w ktorego vřćiech położył słowá řwoie. A křho iemu vřwierzy/ á

11: řtale bęďdzie řtal przy tych řwięřřych řłowiech iego/ dziwne řhákiemu kářdemu

12: błogofławieńřtwá obiecowác raczy. Ná koniec ten iego błogofławiony Syn

13: ták o nim y o łobie powiedác raczył: Iz kto łie rozmiłuię mnie/ á łłow tych mo=(*marg*)

Ian w xiiij. kapit. (-)

14: ich łłuchác będzie/ ktore pochodzą od Oycá moiego/ iz łie go też on rozmiłuię/ á

15: miełzkánie wdzięczne łwoie chce łobie vczynić v niego. O błogółłáwionełsz tho

16: towarzysłtwo á łzczęłliwy to przybytek/ gdzie to łwięte Bołstwo vczyni wdzię=

17: czne miełzkánie łobie. (*marg*) # **Słowo Boże miecz ognisty. (-)**

18: # A gdyż iuż ták wiemy/ iz łłowá Páńłkie łą iáko miecz ognisty przerázáiące fer

19: ce człowiecze/ ták iáko o nich piłmá powiedáią. A gdyż też to wiemy/ iz nam iełt (*marg*)

Do zidow w iiij. ka. (-)

20: łrodze zákazano/ ábychmy łie od nich nie vnołili/ áni ná práwo áni ná lewo. A

21: iz łrogie pomłty záwiefzono nád tymi/ ktorzyby ie łobie lekce wáżyli/ á odnołili

22: łię od nich zá inłzymi połtronnemi wymyłły łwiátá tego. A iákie też łą hoyne za

23: pláty zgotowáne tym ktorzy ich wiernie náłłáduią/ á mocno przy nich łtoią.

24: Coż nam tedy inłzzego náleży/ iedno co napilniey łie o nich pytác/ á vwáżyć ie w

25: łercoch łwoich/ thák iákoby łie przyięły w nich/ á nie pádáły podle drogi ábo w

26: ćirnie/ ták iáko tu Pan o tym w Ewányeliey powiedác raczy: iáko o tym niżey

27: powiedziano będzie. Abowiem iáko Apołtoł piłze/ iz nie káždemu duchowi ma(*marg*)

Ian j. kano. w iiij. (-)

28: być wierzono. Abowiem on łtáry miłtrz czárth á łprzećiwnik náłz od poczátku

29: łwiátá ná thym rzemiełfle vłiadł/ áby nas odwodził od łzczyrey á prawdziwey

30: náuki Pána náłzego/ vwodząc nas przez łprawce łwoie/ ktorich tu łobie ná tym

31: łwiece wiele á rozmáicie námnożył/ w dziwne wymyłły/ w dziwne wynálłski

32: á w dziwne vłtáwy/ ták iz nie tędy záchowujemy włzytki powinności łwoie/

33: iáko iełt wola á rołkazánie Pána náłzego/ Rozumieiąc temu/ iz łobie s tego po=

34: żytek wielki vczynić może/ gdyż iełt łroga pomłtá nád tymi záwiefzona/ ktorzy

35: odstępuią od łzczyrey náuki Pána łwego. (*marg*) ¶ **Zá grzech Pan czártowłkich náuk**

ná łwiát dopułzcza. (-)

36: # A izbył rozumiał iz Pan Bog tego zá grzech ludzki czárthowi dopułzczáć ra=

37: czy/ małz o tym przykład w onym Achábie krolu Izráelłkim/ Ktorj gdy był dał

38: zábic Nabotá niewinnego o włáfná winnicę iego/ tedy wpadł w okrutne roz=

39: gniewanie Páníkie. A gdy chciał ciągnąć ná nieprzyjacioły fwe/ tedy fie rádził

40: Prorokow fwych. Ktorzy mu powiedzieli iż miał mieć w tym wielkie fzczeńcie(marg) **iiij.**

Krolew. w xxij. (-)

41: á miał wziąć zwycięstwo nád nieprzyjacioły fwoimi. Przywiodł go potym kte

42: mu krol Iozáphát/ ktory był z nim w towarzyftwie/ iż sobie poftał po Michea

43: fza prawdziwego Proroká/ ktorego bárzo nie rad fłuchał on Acháb/ bo mu zá=

44: wždy prawdę powieðał. Powieðał mu Micheafz: Wiedz krolu żeś ieft w ro=

45: zgniewaniu Bożym/ á nie rádzęć ábyś fie rużał ku tey bitwie/ bo tám bez wiel=

46: kiej pomfty nie będziez. Abowiemem to widział w widzeniu fwoim/ gdy Pan

47: Bog dopuścił tego czártowi/ áby wpuścił fłowá fáłzywe w vfthá Prorokow

48: twoich/ á przez ty áby cie zwiodł/ áby była pomfta wypełniona nád tobą. On

49: potym kazał Micheafzá wládzić á wwierzył fłowom omylnym/ y zwiodł bit=

50: wę z nieprzyjacioły onymi/ támże był márníe zábit/ y hániebníe woýfko ie^{go} było

51: rofprofzono. A ták tu obáčź/ iż ieft potrzebá rozeznawác fáłzywą á prawdziwą

52: náukę fwiátá tego/ gdiż to fłyfzyfz/ iż Pan Bog tego dopufcza zá grzechy ludzkie

53: czártowi/ iż on tu ma záwždy wiele fwych fáłzywych Prorokow/ przez kthore

54: rozliewa fáłefzną náukę woley Pánískiej fprzeciwną/ á wpufcza fłowá fwe fáł=

55: fzywe w vfthá ich/ zwodzác człowieká nędznego/ ktoremu grzech oczy záflepił/ iże

L 4

fie w tym

strona: 64v

Niedzyele fiodmey po

1: fie w thym obaczyć nie może. Iáko nas y Páweł s. y fam Pan náfz/ y Prorocy/ (marg)

ij. Timot. w iiij.

Mattheufs w vij. (-)

2: wielekroć przeftzegáli/ ábychmy tákie Proroki pilnie ná pieczy mieli/ á poználi

3: ie po owocach ich. A to ieft owoc ich nagorfzy/ gdzye nas odwodzą od fzczyre=

4: go á prawdziwego fłowá Pánískiego/ od wiernych náuk Prorockich y Apoftol

5: fkich/ wymyfláiąc nam infze náuki á infze drogi zbáwienia náfzego/ gdyż nam

6: to ieft zákazano/ ábychmy fie áni ná lewo áni ná práwo namniey nie vchyláli

7: od fzczyrey náuki Páná náfzego. Gdzie y Dawid przeklętym zowie każdego tá=(*marg*) **W**

Pfalmie cxviii. (–)

8: kiego człowieká/ któryby fie namniey vchylił od fzczyrey náuki á od woley Pá=

9: ná fwoiego. (*marg*) **Niedbále fercá ludzkie/ fą iáko opoká álbo iáko rola nieplódna.**

(–)

10: # A ták gdyż to iuż słyfzyfz s pífmá pewnego/ co to ieft fłowo Pánfkie/ á iákoby

11: miáło być w nas poważnie chowano/ y iákobyfmy fie mieli o nim pilnie pytać

12: gdyż nam wielką pomftą pífmá grożą/ gdibychmy go w czym namniey odftą

13: pili: gdyż nam wielkie zapłáty fą zoftáwione/ ktorzy go wiernie fłuchác á náflá

14: dowác będziemy. Słuchayże iáko tu Pan náfz fercá náfze przezywa/ ktorzy nie=

15: dbále przymuiemy á fłuchamy fwięthey náuki iego/ á práwie fie z nich fmieie/

16: przezywáiąc ie złą rolą/ opoką/ ná ktorey fie nic nie rodzi iedno głóg á ćirnie. A=

17: bowiem iáko tu słyfzyfz w Ewányeliey/ iż on iáko wierny gofpodarz/ kthory fie

18: pilnie ftára o zbáwienie náfze/ wyfzedł tu ná ten fwiát rozliewác tego wdzięcz=

19: nego nafienia fłow á náuki fwiętey fwoiey. O kthorym rozfianiu powieda: Iż

20: iedno vpádło podle drogi/ drugie ná opokę/ drugie miedzy ćirnie/ ták iż go má=

21: ło zoftáło/ ktore pádło ná dobrą rolą/ tho ieft ná wierne á ná prawdziwe ferczá

22: narodu ludzkiego/ iżby vczyniło wdzięczny owoc iemu.

23: # A bowiem ktore páda podle drogi/ to fie nam známionuie/ ktore przydzie do

24: vfzu náfzych/ że go z wielką wdzięcznością fłuchamy/ á ferce co inego myfli/ ták

25: iż go do fiebie nie przypuści/ áni go w łobie rofkorzeni/ iedno iż pádnie podle nie=

26: go/ iż poki słyfzyfz poty cie dotyka: Tu fie rzkomo dobywałz iáko z błotá/ thu fie

27: iuż rzkomo małz wolą polepfzyć/ thu przyfzedfzy drugim powiedałz zem fie tám

28: czyftych rzeczy náfłuchał. A kiedy cie fpytáią co tám było tákiego/ tedy żadne

29: go fłowá nie vmiefz powiedzieć. A to dla tego/ iż fie ferce twe vdáło zá infzą dro

30: gą/ á co infzego myfli niż ieft fzczyra drogá woley Páná twego. A ták to fwięte

31: nafienie páda podle drogi/ podle omylnego á niedbálego ferczá twoiego/ á nie

32: przymie fie w nim/ ták iż fnádnie może być potłoczono/ bo ie łam w łobie po=

33: tłoczyfz. A ptak powietrzny (iáko tu Pán w Ewányeliey powieda) fnádnie ye

34: s ciebie wybrać á wynifzczyc może/ gdy fie nie zákryło á nie rofkorzeniło w fercu

35: twoim. A iáko tu łam Pan powieda/ iż łie czárt dla tego pilnie o tho łtára/ áby
36: człowiek vwierzywłzy nie był zbáwion/ á nie włzedł mu s towárzyłtwá iego. Iá
37: ko łie to było ielzcze ná nędznym Adámie okazało/ iż then niełłáchetny ptak wy=
38: brał to nafienie łłow á przykazánia Páńłkiego s łercá iego/ iż było pádło podle
39: drogi á w nim łie było práwie nie rołkorzeniło. (marg) **w j. Moizełsowych w iij.
kapitule. (-)**

40: # O wielkałz to przełtrogá Páná náłzego/ iż przełtrzego łercá náłze/ áby w łobie
41: zálkrywály to łwięte nafienie łłow łwiętych á náuki iego/ áby ten niełłáchetny
42: ptak nie mogł ich ledá iáko wygrześć á wybrać z niego. Gdyż łie ni przecz ine=
43: go o tho ták pilnie nie łtára/ iedno ábychmy łłucháiąc nie vwierzyli/ y rozumie
44: iąc temu/ iż nam thák rychley zginąć może włzyłtko dobre náłze/ thák ná zyemi
45: iáko y ná niebie.

46: # O drugim Pan powiedáć raczy/ iż pádło ná opokę/ to ielł/ ná zátwárdzyáłe
47: łerce człowieká **nędzne**⁶⁰/ Ktory ácz łłylzy y oczymá widzi łczyra prawdę/ ále iż=
48: by mułiał odmienić łtan y obyczáie łwoie/ á mułiałby przełtác márneho náł=
49: gu łwego/ Acz s pilnołciá łłucha łłowá Páńłkiego/ ktore go vczy miłofierdzia
50: pokory/ łpráwiedliwołci/ y inych cnot ktore łie Pánu Bogu podobáią: y bárzo
51: go to czáłem rułza// á což potym gdj on náłog á oná zátwárdziáłołć nigdy mu o
52: tym rozumie nie dopułłci. Abowiem gdiby chciał odmienić náłog łwoj á vdác
53: łie w pokorę/ iużby mu łie zdáło/ iżby tym zelzył zwirzchnołci łwe/ powagi łwe/
54: pokłony łwe/ ktore mu tu łwiát czyni: ácz czáłem z wielkim zelżeniem iego/ y z
55: wielkim náłmiewiłkiem iego. Gdzyeby łie theż zálfię vdał ná miłofierdzye á ná

łpráwiedli=

strona: 65

Nowym Lecie.

Liłł 65.

1: łpráwiedliwołć/ iuż mu łie zda iżby zginęły włzyłtki wynáłłki rozmałtych poży
2: tkow iego/ s ktorych łie nádziewa włzyłtkiego vmnożyć łobie/ co ielł naleplżego
3: ná łwiecie/ zápomniawłzy tego iáko píłmo powiáda: Iż tho co ielł naleplżego/
4: zálwždy nam pochodzi od Bogá Oycá niebiełkiego. A ták káždy náłog/ (marg) **Do
Ephezow j. (-)**

5: káždy zwyczaj/ rufza onego fercá opoczneho/ iż ácz widzi fzczyrą prawdę/ fzczyrą
6: náukę/ y radby fie czáfem przyklonił ktemu/ á což gdy ono ferce opoczne nie przy
7: puści iey k łobie/ ták iż wyfchnąć musí á wynifzczyć fie musí / gdy przydzie do na
8: łogu fwoiego: iż nie ma wilgothności czymby fie podpárło/ wiárą á nádzieią o (*marg*) **w**

j. Moy. w iiiij.

: w ij. Moy. w xiiij.

: Marek w xj. kapit.

: w j. Moy. w xix. (-)

9: Pánu fwoim. Iáko fie to okazało ná onym nędznym Kaimie/ y ná Fáraonie/ y
10: ná Herodzie ktory dał zábić Ianá s. ná miáftach Sodomfkich y Gomorfkich:
11: iż ie Pan przeftzegał/ iż ie Pan vpominał/ á prze grzechy ich/ nie mogło iedno
12: iáko ná opokę vpáść fłowo Páńskie ná ferce ich. Iáko ich teź záfię wiele/ ktorzy
13: odmieniáli ty opoczne fercá fwoye/ á wielkie pociechy bráli od Páná fwoiego:
14: Iáko miáfto Niniwen gdy miáło w zyemię wpáść zá frogim rozniewániem
15: Páńskim/ gdy ie Ionás Prorok nápominał/ áby fie vználi á odmienili opoczne
16: fercá fwe. Odmienili obyczáie fwe/ á znaleźli přetkie miłofierdzie v Páná fwo=(*marg*)

Jonas w iij. kapit. (-)

17: iego. Iáko teź y Dawid/ gdy go Nátan Prorok nápominał. Iáko theź Lot w(*marg*) **ij.**

Krolew. w vij.

: w j. Moy. w xix. (-)

18: Sodomie/ y wiele inych/ ktorzy przypuścili fłowá Páńskie do fercá fwoiego/ zá
19: wždy znáydownáli wielkie miłofierdzie v niego. (*marg*) **Cirnie zlich myfl zátłumya**
fłowo Boże w fercoch ludzkich. (-)

20: # O trzeciem nafieniu tych błogofławionych fłow fwoich Pan powieda/ iż pá
21: dło miedzy ćirnie/ á wzeźło pośpołu z nim/ á což po tym gdj ono ćirnie zátłumi
22: ło ie. O frodzeźz to niefláchetne ćirnie roskorzeniło fie w ferczach náłzych/ dziw=
23: nych á rozmaitych myfli náłzych według fwiátá tego/ dziwnych á rozmaitych
24: wynaláfkow iego. A kto fie iedno chce tknąć fercá fwoiego/ to zeznać musí/ iż w
25: káždym znaydzie wiele tego ćirnia niefláchetnego. A ták to fwięte nafienie fł=
26: wá Páńskiego gdy iuź przydzie ná takie ferce tym ćirniem zárofle/ przyimie fie

27: ná čás/ ták iż sie máło vznác muśi: Tu iuż wzdycha/ tu iuż płácie onych omyl=
28: ności swoich. A což po tym/ bo hnet iáko wynidzie do onych zwyczáiow swoich/
29: á do onych zwyczáiow swoich/ zá iákiemi sie vniośło ferce iego/ iuż wnet prętko
30: vroście á odnowi sie w nim ćirnie ono rozmáitych myfli iego/ ták iż w niwecz sie
31: obroći oná przyiata prawdá od niego/ á záthłumi sie w onym ćirniu ono święte
32: nafienie prawdziwego słowá Páńskiego. A czárt śprzećiwnik iego/ iuż mu nie
33: omieszka nigdy/ áby mu nie miał pośtáwić tego przed oczy iego/ o czym sie náło
34: żyło myślić obłędliwe ferce iego: áby czo rychley tłumil á zánifzczał onę śzczyrą
35: prawdę w nim/ áby sie w nim nie rozmnażáła/ iedno owśzem áby sie co rychley
36: vdał zá obłędliwemi požądliwośćiami swoiemi/ á rośkofzami światá tego. O
37: nędznefz to ferce/ ktore sie da ták vnośić światu temu nędznemu/ á nie przypuź=
38: cza k sobie wierney rády á wierney náuki słow Páná swoiego. Rozumieiącz te=
39: mu/ iż mu ma śtąd vrość wśzytko dobre iego: á dopuści mu pádác podle drogi/
40: á dopuści go wybierác s siebie temu nieśláchetnemu ptakowi powietrznemu/
41: śprzećiwnikowi śwemu: á czyni mu s siebie rolą złą á niewdzięczną/ kámieniem
42: á ćirniem zárośłá/ ták iż mu sie w sobie rośkorzenić nie da. Skąd nád nim wiśi
43: wielki vpadek iego/ gdyż więcey folguie myślam śwym/ á obłędliwośćiam te=
44: go światá/ niżli śzczyrey woley á náuce Páná swoiego/ śkąd mu miáło vrość wie
45: czne błogofławieńśtwo y ná niebie y ná zyemi. (marg) ¶ **Wiernych ludzi ferćá śą
płodną rolą Bożą. (-)**

46: # Bo śłuchay iáko tu Pan powieda: Iż to nafienie ktore pádło ná prawdziwą
47: rolą ferćá człowieká cnotliwe⁸⁰/ vczyńiło wielką rośkofz iemu/ iż sie przyjęło w fer
48: cu iego/ iż mu przyniośło wdzięczny owoc v niego. A což sie inśzego nád takim
49: człowiekiem może śtác/ iedno iż iuż vśtáwicznie będzie chodził w błogofławień
50: śtwie Páná swoie⁸⁰/ iuż sie będą ná świecie mnożyć wśzytki pociechy iego/ iuż cho
51: ciayby też nań co nie po iego myfli przypádło/ przedfię záwždy w rádości pocie
52: chá iego: gdyż to pewnie wie/ iż to iemu ná wielką pociechę iego wśzytko ma być
53: obrocono. Iuż mu nie śtráźen żaden śtrách/ iuż mu nie śtráźna śmierć/ gdiż to w
54: sobie vtwardził pewnym słowem Páńskim: Iż iákożkolwiek śprawiedliwy tu
55: ná tym świecie śtánowi sie będzie/ y cożkolwiek nań przypadác będzie/ wśyft=
<http://rcin.org.pl>

strona: 65v

Niedzyele siodmey po

1: ko fie to ma rościągnąć ná wielkie pociechy á ná błogofławieństwo iego.
2: # A což nam tedy inźzego należy vczynić/ iedno vciec fie do tego Páná swoiego
3: s pokornemi prośbami swoiemi/ áby ty nędzne á kámieniſte/ á tym ćirniem zá=
4: roſte ſercá náſze ſobie ku czći wychędożyć raczył/ á náliác w nie tey ſzczyrey pra=
5: wdy ſłow á wierney náuki ſwoiey/ áby fie nie vniioſły zá żadnemi wymyſły te=
6: go ſwiátá. Abychmy ták rzekli iáko oni zwolennicy mowili s ktoremi ſiedł do
7: Emaus/ powiedáiąc im pocieźzliwe ſłowá ſwoie/ gdy im zniknął: Izażechmy
8: nie mogli zrozumieć iż to prawdá co on powiedział/ bo iáko ogień zápalone by=
9: ły ſercá náſze.

10: ¶ **Co ſobie ku náuce s tey s. Ewányeliey rozmyſláć mamy.**

11: # A tu obáčź káždy wierny/ co to ieſt ſłowo Pánſkie/ á iáko ieſth ſtráźzliwa rzecz
12: nie dufác mu/ á zániedbále odſtąpić od niego. A iáko thákie ſercá Pan y przezy=
13: wác y przeklinác raczył/ iedno ćirniem/ drugie opoką/ trzecie podle błędney dro=
14: gi zyárnem pádájącym. A to wſzytko ná ty przymowká/ kthorzy dla márnego
15: ſwiátá tego/ rozmyſlájąc nędzne ſpráwy/ poźytki/ y roſkoſzy iego/ zátłumiáią ná
16: ukę ſwiętą/ á ſzczyre ſłowá Páná ſwego/ á dáią fie vwodzić j ſłowom y myſlam
17: fálecznym. A on powietrzny pthak niefláchetny czárt/ vſtáwiczny ſprzećiwnik
18: náſz/ wybija ie á zátłumia ie w nas. A ſłyſzaeſ frogą przyczyne z vſt Pánſkich/
19: dla czego to czyni/ ábychmy ſłyſząc nie wierzyli á zániedbáli/ ſtąd ábychmy by=
20: li wiecznie potępieni. # Drugie rozmyſlay/ co to ieſt zá roſkoſz ſłuchác á pilno=
21: wác ſłow Pánſkich/ ázaſz tám nie naydzieſz co maſz czynić w ſmutku á w vpad
22: ku ſwoim/ y ſkąd maſz mieć pocieſzenie? ázaſz thám nie naydzieſz/ czym fie maſz
23: obronić káżdemu ſprzećiwnikowi ſwemu? ázaſz tám nie neydzieſz/ iáko maſz być
24: pewien zbáwienia ſwego? ázaſz tám nie naydzieſz káżdego błogofławieńſtwá
25: y przekłęcia ſwego? # Trzecie/ ábyſ tu vmiał rozeznawác y rozmyſláć/ iż żadna
26: prawdá nie ieſt ná ſwiece/ oprócz ſłowá Pánſkiego. Gdyż ſam powiedác ra=
27: czy: Acz káżdego ducha probuy/ ále káždy fáleczny ieſt/ iedno to ieſt prawdziwy

- 28: ktory powieda słowá moje.
- 29: # Dayże nam tedy miły Pánie/ áby ták były zápalone słowá twoie w fercoch
- 30: náleznych/ skądby nam wrośło wżytko dobrodzieyftwo y błogóśławieńftwo two
- 31: ie święte/ gdyż to wiesz á rozumiesz nález święty Pánie/ iż bez słowá twoiego pra=
- 32: wdziwego/ zawždy być muśzą obłędliwe myśli y ferca nález/ ták iż áni ciebie/ áni
- 33: Bogá Oycá twego/ áni żadney prawdy/ nigdy poznać nie możemy. Ale ty z do
- 34: brodzieyftwá twego/ gdy ták spráwiłz ferca nález/ przez Duchá swego święte=
- 35: go/ iż nikomu inemu dufać nie będą/ iedno słowom twoim świętym/ tu do=
- 36: pirko vczyniłz z nas wdzięczne nafienie łobie ku chwale swey
- 37: świętey ná wieki wiekom/ Amen.

38: **Ewányelia Niedziele ofmey po**

39: **Nowym Lecie/ którą nápiśał Lukáśz s. w xvij. ká.**

40: **O przeyrzánych y o wybránych.**

- 41: # Synaczkú á czego chceś ábych prze cię vczynił etc. (*marg*) ¶ **Przecż Pan nie zá rózem
fie da vznác człowiekowi nędznemu/ á przy tym iáka iest moc wielka modlitwy
człowieká wyernego. (-)**

- 42: **A** Cz tho łá krocuchne słowá Páná nálezego/ ále bár=
- 43: zo pocieszliwe káždemu Krześciáńskiemu człowiekowi/ ktore tu
- 44: łá wyięte s tey dzifiefzzey Ewányeliey/ kthore Pan á Zbáwiciel
- 45: nález ku łlepemu człowiekowi raczył mowić/ kthory łiedział że=
- 46: brzác przy drodze: A Włýfzawýfz/ iż tho ten idzie o kthorym iuz
- 47: wielka sławá byłá/ á wielkie podobieńftwá fie w nim zyáwiály
- 48: onego Mefyáľzá iuz dawno łwiátu obiecánego/ wołáł zá nim o iákie wlpomo=

zenie. A tu

strona: 66

Nowym Lecie.

Liřt 66.

- 1: zenie. A tu iáko łýfzyłz/ iż Pan z oney obfitości miłofierdzia swego/ ktore on hoy
- 2: nie wylewa ná káždego k łobie wołáiącego/ nie thylko áby go wýłuchác miáł/
- 3: ále go iefzcze nadobnie vpomina pytháiąc: Czego chceś miły łynaczkú/ ábych

4: prze cię wdziáał. A ták dla tego ty słowá tu słá záložone/ ábychmy sie tym cie=
5: słzyli w prósbach nářzych/ iż gdy wiernym sercem záwołamy do niego/ iż nie tyl=
6: ko áby nas wyřłuchác miał ocz prósimy/ ále iefzće owřzem pyta á řzuka/ coby ie
7: řzće dla nas więcey vczynić miał. Przy tymże teź w teyże Ewányeliey/ okázuiąc
8: to iáko práwy Bog/ iż on wřzytko wie y widzi ná niebie y ná ziemi/ thák przyřłe
9: iáko y ninieyřze rzeczy/ opowiedáł zwolennikom swoim wřzytek řpořob przyřłej
10: męki swoiey/ áby potym waźnieyřze były słowá řwięte iego/ gdy sie tho wřzytko
11: pełniło/ co on przed pirwřzemi czářy opowiedác raczył. A tę Ewányeliá nápi=
12: řał Lukář řwięty tymi řłowy. [grafika](#)

13: **5** **Y** Wzyął iefth Iezus dwánałcie zwolennikow/ y po
14: wiedzyał im: Otho iuź idzimy do Ierolimy/ á
15: wřzytko sie muři wypełnić czokolwyek iefth piřano
16: przez Proroki o Synu człowieczym. Abowiem bę=
17: dzye wydan pogánom/ á będzye nágrawan/ y po=
18: twarzan/ vbicźowan/ y vplwan. A gdy go iuź ták vbicźuią/ te=
19: dy go y zábiją/ á potym dniá trzeciego z martwych wřtanie. A
20: oni temu nic nie rozumieli/ ábowyem były thy řłowá zákrythe
21: przed nimi/ ták iż nie baczyli nic co to im mowyono. řřtáło sie
22: iefth pothym gdy sie przyřłiźał do Ierycho/ řlepy niekthory sie=
23: dzyał wedla drogi źebrząc/ A gdy vřłyřzał onę thłufzczą kthora
24: go mijáłá/ pytał sie coby tho było. A oni mu powiedzyeli/ iż tho
25: idzye Iezus Náźáráńki. A on záwołáł głofem: Jezu řynu Da=

widow

strona: 66v

Niedzyele óřmey po

1: widow zmiřuy sie nádemną. A oni czo řzli mimo óń řáyáli mu/
2: áby milczáł. A on owřzem iefzće więcey wołáł: Synu Dawi=
3: dow zmiřuy sie nádemną. A zářthánowiřzy sie Pan Iezus ka=
4: záł go przywyeřć do siebye. A gdy sie przyřłiźył do niego/ py=

- 5: tał go mowiąc: Czego chcesz abyś prze cię uczynił? A on po=
6: wiedział: Pánie abych mógł widzieć. Powiedział iemu Ie=
7: zus: Iuż pátrzay/ ábowiem wiára twoiá ciebie zbáwionym v=
8: czyniá. A náthychmiałt przeyrzał y náfládował go wielbiąc á
9: chwałąc Páná Bogá. A wżyfthek lud on gdy tho vyrzeli/ dáli
10: chwałę Pánu Bogu.

- 11: **P** Rzypátruymyśz sie tu dziwney fpráwie Páńskiey/ iż on tu iáwnie á iálnie
12: opowiedział wżytek fpořob męki fwoiey/ y tákimi słowy/ y thym ięzy=
13: kiem/ ktoremu oni wżyřcy rozumieli/ á wždy iáko słýřyřsz/ iż oni wżyřcy (*marg*) **Przecź**
Panprzypo wyřcyámi [!] zákriwał fpráwy fwoie. (-)

- 14: řtali przedię iáko głuchowie/ á nic tego nie baczyli: owřzem iáko Ewányeliřtá
15: piřze/ iż ty słowá były zákryte przed nimi. A což tedy miał po tym/ iż im tho po=
16: wiedał/ á zákrył to przed nimi/ iż temu zrozumieć nie mogli. Ale iáko iefth řam
17: dziwny/ ták y dziwne řá wżyřki fpráwy iego/ á cožkolwiek czynił/ wżyřtko czynił
18: dla náuki człowieká nędznego. Iż Apořtołowie ná on čás byli iefřcze ludzie cie
19: leřni/ á nic nie rozumieli o kroleřtwie Páná tego/ iákiego to kroleřtwá krol miał
20: być/ iedno řie cieřzyli onemi słowy/ co o nim v Prorokow řlycháli/ iż miał przydź
21: á opánowác wżyřtek řwiát/ á wzyąc w pořłufeńřtwo wżyřki narody/ ář do koń
22: cá wżyřtkiey zyemie. Y mnimieli iż řie to ludzie gromádzili około niego/ iż go
23: czářu *fwe*^{go} mieli obrác fobie kroleřm/ á wdác řie w pořłufeńřtwo *ie*^{go}. Y nádzye=
24: wáli řie/ iż im miał rozdác miářtá/ zamki/ y ine możnořci řwiátá tego: co řie to o=
25: kazáło y w oney mářce Ianá á Iakubá s. ktora řie iuż řtáráła o piřwřze miey=
26: řce řynom řwoim w rádzye v niego. Gdy go prořiá aby ieden řiedziáł ná prá=(*marg*)

Mattheuřs w xx. (-)

- 27: wicy/ á drugi ná lewicy v niego. A o tym oni nigdy nie myřlili/ áni to v nich by=
28: řá rzecz podobna /áby řie ktora moc miářá fprzećiwić iemu/ áby go kto zábyć á=
29: bo go kto vkrzyřowác kiedy miał. (*marg*) **Stan fpráwámi obłožony trudnieřzy ku**
vznániu. (-)

- 30: # Bo pátrzay tego pilno/ iż káždy narod człowieczy/ ktorykolwiek řie náwię=

- 31: cey pará fprawámi fwiátá tego/ zázwdy ieft trudnieyfzy ku vznániu táiemnic
32: Páńfkich/ á ku obaczeniu kroleftwá przyfzłego niebieskiego. Abowiem widzye=
33: lić też iáwnie oni Licemiernicy/ oni Bifkupowie/ oni rozmáici ftanowie iáwnie
34: pífmá á iáwnie Proroctwá o tym Pánu/ iáko fie miał zyáwić/ gdzye fie miał v=
35: rodić/ co fie miało dzyać przy zyáwieniu iego/ á wždy tego nic nie baczyli/ áni
36: temu rozumieć mogli/ ábowiem to było zákryto przed nimi/ iż fie więcey pará=
37: li fprawámi fwiátá tego/ niżli fprawámi kroleftwá przyfzłego. Ale profzaczko=
38: wie/ ktorzy z rádością czekáli obietnic Páńfkich/ á przypátrowáli fie fprawam
39: iego/ domyfláiąc fie/ iż tho iuż ieft/ wielkimi tłuźczámi zbiegáli fie do niego/ á
40: náfládownáli go.
41: #Azáfz nie iáwnie powieðał Micheafz o mieyfcu národzenia iego/ iż fie w Be=
42: thleem miał okazać ten wodz/ ktory miał rzędzić wŷzytek fwiát. Azáfz nie iáwnie (*marg*)

Micheafsw [!] v. kap. (-)

- 43: powieðał Zácháriafz/ iákie miało być w iechánie iego do Ieruzalem. Azáfz nie(*marg*)

Zachariafs w ix. (-)

- 44: iáwnie powieðáli Prorocy co fie miało dziać przy zyáwieniu iego/ iż flepi wi=
45: dzieć/ głuzy ftyfzeć/ chromi fkákác mieli. Co fie to iuż wŷzytko było okazało przed
(*marg*) **Ezaiafs w xxxv. (-)**

- 46: oczymá tych niewiernikow á tych Licemiernikow/ iáko tu y w tey Ewányeliey
47: ftyfzyfz. Azáfz nie iáwnie Dawid/ Ezáiafz/ y ini Prorocy wypifáli á práwie iáko
48: by ná oko wymálowáli fpofof męki iego? Abowiem Dawid powieða/ iż będą
49: fkłote ręce iego y nogi iego/ á práwie iáko zliczone będą kości iego. Ezáiafz then (*marg*)

w Pfalmie xxj. (-)

- 50: po wŷzytkim wypifaniu męki iego/ iáwnie tym zápieczętował/ mowiąc: Iż ten(*marg*)

Izaiafs w liij. kapi. (-)

- 51: będzie zránion dla złości náfzych/ á będzie práwie ftárt dla wyftępkow náfzych.
52: Azáfz też nie iáwnie Dániel powieðywał: Iż gdy wedle liczyby żydowfkiey wyni= (*marg*)

Daniel w ix. kapi. (-)

dzie tego dniow

1: nidzye tego dniow ŕzeŕcdzieŕiãt y dwã/ tedy bẽdzie zãbit Kriŕtus/ á ktorzy ŕie knie=
2: mu nie przyznãã/ nie bẽdã wãlãnym ludem iego.
3: # A tãk thu iuŕ rozumieŕz/ iŕci ŕie iuŕ byli mieli obaczyc co ŕie około nich dzyãlo.
4: Ale ty ŕłowã Prorockie pãdãły prãwie nã ŕercã ich iãko nã opokẽ/ iãko o thym
5: Pan potym powieãã/ á zãŕchly á nie przyieły ŕie w nich. Abowiem były zãtru=
6: dnione myŕli ich onemi bogãctwy á onemi docŕeŕnemi ŕprãwãmi ŕwiãtã tego/
7: iŕ ŕie tym nic nie parãli/ czo ŕie nã potym dzieã miãlo/ iedno áby byli roŕciãgãli
8: ony moŕnoŕci ŕwoie. Iãko to y dzieŕ wŕŕẽdy nã ŕwiece widzimy. Abowiem Pan
9: Bog zã ten grzech niedbãloŕci á niewdziãcznoŕci ludzkiey/ tãk zãŕlepi oczy czãlo=
10: wiecze/ iŕ chocia iãwnie widzieã bẽdã/ thedy nic nie zrozumieã: Acz tho iefczẽ
11: mnieyŕzy dziew/ iŕ ŕie to dzieã nãd tymi niewierniki iego. Ale ŕie wiẽcey temu dzi
12: wuy/ iŕ y Apoŕtoãom miãloŕnikom iego/ ktorzy teŕ tyŕz Proroctwã z dawnã czy=
13: tãli y ŕlychãli/ y tu od **nie⁸⁰** od fãmeŕo iãwnie im o tym powieãano byãlo/ á wŕdy
14: iãko ŕlyŕzyŕz/ nic temu nie zrozumieãli/ iŕ ŕie iefczẽ parãli ŕwiãtem tym/ á mãlo o
15: przyŕŕlych ŕprãwach iego myŕlili. Aŕ pothym obaczYWŕzy ŕie/ woãli zã nim: O
16: iuŕ miãly Pãnie proŕimy ábyŕ nam raczyã przyŕporzyc á podeprzec tey wiãry nã
17: ŕzey/ ktora nam co dãley to wiẽcey ŕmãkuie w ŕercach nãŕzych. (*marg*) **Lukaŕs wxvij.**

kap. (-)

18: # Coŕz tedy ty chceŕz rzec nẽdŕzny czãlowiecze/ gdyŕz to ŕlyŕzyŕz/ co ŕie dzieã nãd mi=
19: ãloŕniki iego/ iŕ ŕie vznãc ãni obaczyc nie mogli/ áŕ ŕie vciekli do niego s proŕbã=
20: mi ŕwoiemi/ áby im oney wiãry ich przyŕporzyc raczyã. Gdyŕz tho ŕlyŕzyŕz iŕ Pan
21: nã te niedbãloŕc tãk ŕwiãt zãŕlepiãc raczy/ á zwãŕŕzcã ty ktorzy ŕie parãã ŕprã=
22: wãmi iego/ opuŕciwŕzy ŕprãwy Pãnã ŕwoiego. A zwãŕŕzcã iŕ teŕ to wieŕz/ iŕ ied=
23: no wiernym ŕwoim/ iãko ŕãm powieãã/ dawa znãc tãiemnice kroleŕtwã ŕwe=(*marg*)

Mattheuŕs w xij. (-)

24: go/ á niewiernym tylko pod przypowieŕciãmi/ áby ŕie nie vznãli/ áby ich nie byã
25: powinien zbãwiã. Iãko y przez Prorokã mowi Duch Boŕzy ku ludowi ŕwoye=(*marg*) **w**

Pãalmie lxxvij. (-)

26: mu: ŕluchay pilno narodie moy/ á nãkãloñ vcho ŕwoie ku ŕłowãm moim. A=

27: bowiem ia w przypowieściach otworzę vřtá moie/ á podobieńřthwá będę po=
28: wiedał od pocřátku řwiátá. (*marg*) **Káždý z nas Licemiernik.** (–)
29: # A thák gdyř tho wiefz co to ieřt chodzić w thym niedbáľřtwie á w tym niedo=
30: wiarřtwie: gdiř Pan/ iáko řlyřzyřz/ owřzem thákim zállepia oczy/ áby řie nie oba=
31: czyli/ zá grzechy ich/ áby ich nie był powinien zbáwić. A byř řie práwie chciał
32: dotknáć/ tedyř ieřt práwy Licemiernik z onych Licemiernikow/ ktorzy zábáwi=
33: wřzy řie řpráwami řwiátá tego/ niechcieli nicz dbáć o řpráwy Pána řwoiego. A
34: iefzčeř řnadř gorřzy/ bo oni iefzče byli nie ták iáwnie poználi řwiętego Bořtwá
35: iego. A tego řie záprzeć nie mořezř/ ižeř ieřt zábáwion á wřzytekeř řie práwie wy=
36: daľ ná řpráwy řwiátá tego/ á práwie wřzytek chodziř w pořľuřzeńřtwie iego.
37: Tu iuř mořezř rozumieć/ iřći ná cię tá řentencia y ten dekreth będzye wydan/ iř zá
38: táki grzech řwoy będziř widziáľ á nie zrozumieřz. A cořći řie potym zá tho řtá
39: nie/ iř nie będzie Pan powinowát/ iáko řam powieďa/ áby cie zbáwić miał. O
40: řrogaľz to vřrátá á řzpetna odmiáná/ iř prze keř tej docřelney nědze twoiey/ maľz
41: řie nie obaczyć/ á maľz řobie řtráćić ony wieczne rádořci/ á ony wieczne błogořľá
42: wienřtwá/ ktorych áni oko ludzkie widáľo/ áni vcho řlyřháľo/ ták iáko o thym
43: řzyrzey řam powieďáć raczy. (*marg*) **j. Korint. w ij. kap.** (–)
44: # Coř chceř dálej czynieć gdyř táki řzpetny przeřtrách okoľo ciebie hárczuie? Ale
45: widzi mi řie iř maľz řwieřzú ráďę przed oczymá řwemi/ gdyř widziřz iř prze ten ně
46: dzny řwiát/ á prze ten keř márney docřelney roľkořzy iego/ maľz řtráćić řobie ták (*marg*)

Co maľz czynieć ábyř řie obaczyľ. (–)

47: wielki klenot/ iř maľz być opuřzczon od Pána řwoiego/ á máiá przed tobá być zá
48: krite wřzytki řwięte řpráwy iego. Nie dáyže řie vwodzieć temu márnemu řwiátu
49: áćći będzie podawaľ do czáfu keř tych řmácznych przyřmákw řwoich: bo iefli
50: nie zrozumieřz řpráwam Pána řwego/ á nie będziřz w opiece iego/ y toć wřzytko
51: márně zginie/ y řam řie w niwecz obroćiřz/ y potomřtwo twoie řadney pociechy
52: mieć s te^{go} nie będzie/ ták iř řie to wřzytko iáko wichrem rozleći: wřzák o tym maľz
53: y piľmá y przyřľáďow wiele/ y częřto řie temu oczymá řwemi przypátryć
54: mořezř. Bo iáko řam Pan powieďa: iř kto zemná nie ieřt/ przećiwko mnie ieřt/ á (*marg*)

Mattheuřs w xij. (–)

55: wŹytko dobro iego będzie roŹproŹzono. A ieŹliżec da Pan Bog to vznánie/ iż Źie

M

nie daŹ

strona: 67v

Niedzyele oŹmey po

1: nie daŹ ták názbyt wwieŹc Źpráwám Źwiátá tego/ á przeŹoŹyŹ oŹtátek ná łáŹkę á

2: ná opiekę Páná Źwego/ przedŹię w tym nie miey nádzieie/ ále wŹdy iednák rozu=

3: miey/ iżci iuŹ Pan będzie przykŹonnieyŹy oŹwiecić nędzne oczy twoie. WołayŹe (*marg*)

LukaŹ w xvij. ka. (–)

4: iedno zá nim naboŹnym Źercem z onymi zwolenniki iego: O moy miły Pánye/

5: gdyŹ Źie ia Źám obaczyć á Źám Źobie nic w tym pomoc nie mogę/ ráczyŹ mi z o=

6: ney dobrotliwoŹci BoŹtwá twego przyŹporzyć tey nędzney wiáry moiey/ ábych

7: cie poznác mogł Páná Źwego/ á nie dáć Źie zwycięŹyć temu Źwiátu nędznemu/ á

8: náŹládowác cie Páná Źwoiego. Tedy záŹię pewno wynidzie zá tobą on łáŹkawy

9: dekret/ ktory wyŹzedł zá onymi Źwiętymi zwolenniki iego/ á zá obaczeniem ich: (*marg*)

LukaŹ w v viij. (–)

10: IŹ tobie moy miły ŹynacŹku będá dány znác táiemnice kroleŹtwá niebieŹkiego/ á

11: inym niewiernym tylko w przypowieŹciach. (*marg*) **Spráwá táiemnic wiáry Źwiętey.**

(–)

12: # Abowiem toć ieŹt táiemnicá á Źpráwá wiáry Źwiętey/ wierzyć rzeczám nie=

13: podobnym/ ktorych áni oczymá oględác/ áni rozumem ogárnác nie moŹe. Nie=

14: podobnac to rzecz byłá/ áby Bog ćirpieć miał/ ábo iżby Źie w takim Źtanie czło=

15: wieczeniŹtwá Źwego zyáwić miał. Niepodobnac teŹ to/ áby pod oŹobą chlebá y

16: winá/ nam tu ku pociefze/ ná pámiátkę męki Źwoiey/ ciáło y krew Źwá/ tu Źzáfo=

17: wác miał/ co to nam zoŹtáwił zá vpominek Źwoy/ idác w niebo Źwoie/ á przyło

18: żył nam práwie iáko pieczęć ná cyrography Źwiętych obietnic Źwoich.

19: Niepo=

20: dobnac teŹ to/ áby ciáło z martwych wŹtác miáło/ ktore po powietrzu przez pta

21: ki/ á w wodach przez ryby/ roznieŹiono bywa. Trudnoć teŹ to ná nas Źwiát opu

22: Źcić/ pilne Źtáránie Źwoie opuŹcić/ á poruczyć wŹytko w opiekę Pánu/ á mieć the

23: nádzieię/ iż Źie nam wŹytko Źporzyć po myŹli będzie. Ale thy iedno wierz á Źtoy

24: mocno przy tym co Pan powieda/ gdyż wŷzytko przeminać muŷi/ á űowá iego (*marg*)

Mattheuŷ wxxiiij. (-)

25: nigdy nie przemina/ tedyć űie wŷzytko sŷtanie wedle wiáry twoiey. Bo áczći pi=

26: űmo nie zágradza poczćiwey praczey thwoiey/ ále iŷby byűá wedle woley Páná

27: twego á z boiázniá iego/ tedy tobie wŷzytko űowito przyűporzono będzie.

28: # Niepodobnać teŷ byűá Moizeŷowi przez űuche morze ludzi przewieŷć. Nie=(*marg*) **w**

ij. Moy. w xiiij.

: **w ij. Moy. w xvij.**

: **iiij. Krole. w j.**

: **iiij. Krole. w ij. (-)**

29: podobnać teŷ byűá s űuchey űkály wodę wypuŷć. Niepodobnać teŷ byűá Elia=

30: űzowi kiedy poűáł poń Ochozyaű krol pięćdziefiáth koni áby gi do niego przy=

31: wiedziono/ kazaű ogniowi z niebá űpáŷć á popaliű wŷzytki. Abo Elizeuűzowi kie=

32: dy zá nim dzieći woűáły/ iŷ kazaű z málego chroűćiku niedŷwiedziom wyniŷć/ á

33: podrapáć ie/ ktorzy tá m przed tym nigdy nie bywáli. A thego wűzędy znaydzieű

34: peűne piűmo/ iŷ záwŷdy gdziekolwiek űtáteczna wiárá komu przypádlá/ wŷzytko

35: űie sŷtawáło wedle wiáry oney. A ták teŷ ty káŷdy wierny czűowiecze/ iedno mo=

36: cno wierz űowom Páná űwego/ wŷzytko űie sŷtanie wedle wiáry twey/ wŷzytko

37: űie bűogofűáwienieűto wypeűni ná d tobá/ co ieűt zgotowano á obiecano wűzyt=

38: kim wiernym iego/ ták tu ná űwiecie/ iáko y w wiecznym kroleűtwie iego. (*marg*) **Pan**

Kriftus práwy Bog ieűt. (-)

39: # Teŷ częűciá dla tego Pan tym zwolennikom űwoim przepowiedáć racŷyű o

40: tey męce űwoiey/ áby potym obaczyli iŷ ieűth práwy Bog/ á iŷ wiedziaű wŷzytki

41: przyűűle rzeczy/ áby potym waŷnieyűze v nich byűy y v inych ludzi powieŷći iego/

42: gdy űie iuŷ poczęűći ieűzcze zá bythnoűći iego okázowáć poczęły: áby ná on czás

43: nie mnimieli/ gdy űie im miaű okázowáć po z martwychwűtániu/ iŷby to byűá

44: iáka omyűká/ ále iŷby pámiętaíáć ná ty űowá/ pewniey temu wierzyli/ wűpomi

45: náíáć to űobie/ iŷ im to przed thym powiedáű/ iáko miaű wćirpieć/ y iáko miaű z (*marg*)

Marek w xvj. (-)

46: martwych wűtáć. Iáko y Anyoű onym niewiáűtam ty űowá v grobu iego po=

- 47: wiedał/ kthore go były przyślzy oględować do grobu iego: Iżci go iuz nie máłz/
48: iuzci z martwych wftał. Izałz nie pámiętacie iże wam tho iáwnie powiedział/
49: iż to muśi być/ iż fyn człowieczy będzie vkrzyżowan/ á pothym trzeciego dnia z
50: martwych wftanie.
51: A toć fą przyczyny przecz fie Pan rozmawiał z zwolenniki
52: o tey męce swoiey/ y przecz był zákrył to niedowiárłtwo ich y to nierozumienie
53: ich/ ábyś fie też thy przeltrzezał á miał fie ná pieczy/ á nie dał fie nic vwodzić
54: fwiátu temu/ áni fprawam iego/ ták iákoś słyfzał/ á mocno ná wżem dufał Pá
55: nu fwemu y obietnicam iego. (*marg*) **Iákíey wážności ieft iałmużná.** (–)
56: # Słuchayże co tu dáley Ewányeliftá wfpomina/ iż gdy dáley fzedł Pan z zwo
57: lenniki fwemi/ y z onymi tłufzczámi ktore go náfládowály/ tedy tám fiedział że

brał flepy

strona: 68

Nowym Lecie.

Lift 68.

- 1: brak flepy przy drodze/ żebrząc á nábywáiąc żywności swoiey. Toć tu rozno rozno od
2: onych historikow/ ktorzy ofoby zacne/ ofoby krolewskie ná plác wytaczáią/ á ich
3: dzieie pifzą. A tu Pan ná plác wytoczył á opifác kazał nędznego á flepego żebra
4: ká: ále wierz mi żeć to nie bez przyczyny vczynił. Dał tu fznupkę onym bogaczom
5: á onym opátrzycielom miał y inych Rzeczyfpolitych/ iż zápomnieli onego
6: miłofierdzia fwego y onego rofkazánia Páńfkiego: Iż áby żebrak á niedoftátecz
7: ny nie był miedzy wámi/ á był opátrzon według ftanu fwego. Gdzie też ná dru(*marg*) **w**
v. Moy. w xv. (–)
8: gim mieyfcu powieda: Iż gdy będziefz żął zboże **fwoię** [!] / zoftáwuy kłofki ktore v=(*marg*)
w iij. Moy. w ij. y xxiiij. (–)
9: padáią ná ziemię twoię: y w winnicy twoiey nie zbieray gronek ktore przed tim
10: fámy opádły były. A což zá to obiecał? Obiecał to támże/ iż będzie błogofłáwił
11: Pan Bog wżytkim fprawam twoim ktore będą fprawowály ręce twoie. Ale
12: iż to było żydom powiedziano/ á oni o to nic niedbáli/ áz fie pothym obaczywfy
13: dziś to ná lepfzey pieczy máią/ tedy miałto onego błogofłáwienieftwá przycho=
14: dziły ná nie tákie pomfty/ iż w niedoftátku fwoim żarli potym dzieci swoie.

15: # Oŕtregayże fie tedy też ty tego chociaś Krześciáninem/ á nie mnimay być to
16: iedno do żydow mowiono/ ábowiem Pan iefzcze więtfzego miłofierdzia od cie=(*marg*)
w Pfalmie Cxiiij. (–)

17: bie potrzebuie/ bo też więcey dla ciebie vczynił/ á też wiefz że nie iedno tobie Pan
18: tę ziemię zoftáwił/ ále wŕzytkim fynom człowieczym. A ták chcefzli áby ty wŕzy=
19: tki błogofłáwieńftwá Pan nád tobą wypeñił/ vzywayże też tedy miłofierdzia
20: nád nędzniefzym/ ktoregoć tu przed oczy twe poftáwiono/ áby były nápeñnio=
21: ne gumná y ftodoły twoie. Bo rozumiem temu/ gdybyć fie teraz Pan twoy ná
22: ŕwiat vkazał/ á wiedziałbyś pewnie iż to ieft/ pewniebyś mu nie żáłował wŕzyt
23: kiej máietności [!] ŕwoiey. Nie żáłuyże też tedy kęfá chlebá człowiekowi iego/ ktory
24: w opiece iego ieft/ gdyż ná cię ŕam woła: Iż cokolwiek vczynicie tym z namniey(*marg*)

Matthe w xxv. (–)

25: ŕzych moich/ iákobyfcie to mnie ŕámemu vczynili. (*marg*) **Co ŕpráwiłá wiárá ŕlepego.**
(–)

26: # Pátrzayże co w tym ŕlepym obaczyć maŕz/ iż ten ŕlepy chocia nie widział/ wię
27: cey obaczył niźli Apoŕtołowie iego/ y ony tłuŕzcze co chodziły około niego/ iż wo
28: ła zá nim: Iezu ŕynu Dawidow zmiłuy fie nádemná. To iuż then wierzył y wi=
29: dział oczymá duŕze ŕwoiey/ chocia iuż był Dawid dawno przed thym vmárł/ iż
30: to był on práwy ŕyn Dawidow/ ktory mu był obiecan/ iż fie miał vrodzić s po=
31: tomŕtwá iego. Słýżąc też ony dziwy á ony znáki/ ktore o nim powiedano/ iż to
32: był práwy Iezus á prawy Mefyafz/ o którym Prorocy piáli/ iż miał być ŕyn bo(*marg*) **Pan**
Iezus Bog mocny/ y Ociec wieku przyŕzłego (–)

33: ży/ iż miał być ŕam Bogiem mocnym/ iż miał być Oyczem wieku przyŕzłego/ iż
34: miał być Kfiáżęciem pokoiu/ á iż to prawdá á ŕpráwiedliwość miała fie zyáwić
35: zá czáŕow iego: á ŕlepi/ á chromi/ y głuŕzy mieli zdrowie brác od niego: á ná wie=
36: ki miało ŕtać kroleŕtwo iego. Słuchayże co mu fie ŕtáło zá tę wiárę iego/ iż ná=
37: wŕzem była wyŕluchaná proŕbá iego/ á powiedziano mu iż tá wiárá iego to ie=
38: mu wŕzytko ŕpráwiłá. Bo nie tylko áby go był Pan wyŕluchác miał/ ále iefzcze
39: powiedział: czego iedno chcefz miły ŕynaczkú/ wŕzytkom gotow prze cię vczynić
40: O błogofłáwionas to była wiárá/ á ŕwięte to było wyznánie tego człowieká nę

41: dznego/ iż zá to wŕłyżał ták łáfkawá odpowiedz od Páná ſwego. (marg) **Káždy z nas siedzi iáko ſlepy przy drodze.** (–)

42: # A ták rozeznay teź to ſam káždy nędzny człowiecze/ ieſli nie ſiedzisz podle dro=

43: gi iáko ſlepy/ á ieſliby tobie nie więcey przyſtało wołać: Iezu ſynu Dawidow

44: zmiłuy ſie nádemną. Bo ſiedzisz podle drogi tego nędznego pielgrzymowánia

45: ſwego/ á tuźci iáko wodá płynie przed oczymá twymi/ á ſiedzisz iáko ſlepy/ nye

46: baczyſz iż cie wiedzie do krefu/ á nie baczyſz w iákiedy cie goſpodzye poſthánowić

47: ma. Bo cie záſlepił grzech/ záſlepił cie ſwiát tymi **obłudnaſciámi** [!] ſwemi/ záſle

48: pił cie czárt/ iż ieſli nie będzie łáski á miłofierdzia tego ſyná Dawidowego/ á nie

49: będzieſz wołał w tey ſwey ſlepocie do niego/ wziąwſzy táką ſtałość wiáry/ iáko

50: ten nędzniczek był wziął o miłofierdziu iego/ wieſz to miły Pan Bog/ ieſli w tey

51: ſlepocie nie zábłądziſz/ gdzie oczy twe nigdy nie oglądáią Páná ſwego. (marg) **Co maſz czynić w tey ſlepocie ſwey.** (–)

52: # Bo ſłuchay iáko tu Ewányeliſtá piſze: Iż gdj ten ſlepy wŕłyżał przechodzący

53: on lud/ á onę tłuſzczą przechodzącą mimo ſię/ tedy pytał coby to było. Tedy ied

54: ni cnotliwi á dobrzy powiedáli mu/ iż to idzie on Iezus Názaráńſki/ on dziwny

55: Prorok/ ktory wiele dziwow dzyáła/ á bárzo podobien ktemu/ iż to iuź ieſt then

M 2

Mefyałz/

strona: 68v

Niedzyele ófmeý po

1: Mefyałz/ ktory z dawná ſwiátu obiecan był. A drudzy zafię kiedy zá nim wołał

2: fukáli go á káiáli mu/ roſkázuiąc mu áby milczał. A on/ iáko ſłyłzyſz/ tym ieſzcze

3: więcey zá nim wołał. Tákże teź ty vczyń w tey ſlepocie ſwoiey/ ieſlibyſ ſam nie

4: mogł obaczyć á ogárnać wiárę tego Mefyałzá ſwego á zbáwicielá ſwego/ py=

5: tay ſie oney cnotliwey tłuſzczey/ kędy idzie/ á kędy ſą drogi iego. Pytay ſie cnotli=(marg)

¶ **Tłuſzcze prawdziwe.** (–)

6: wych náuczycielow/ ktorzy wiernie á prawdziwie rozſzyrzáią ſwiętą ſławę ie^go.

7: Pytay ſie o Moizęſzu á o Prorokoch/ to ieſt o prawdziwey náuce iego/ iákoć ſam

8: roſkazał/ ábyſ ſie nie vdał w obłędliwe náuki á wymyſły ſwiátá tego. (marg) **Ian w v.**

kapitule. (–) A dopir

9: ko dopytawłszy fie o nim/ á o możności Bołtwá iego/ á o miłofierdziu iego/ wo=
10: łay zá nim bełpiecznie: O miły Pánie á fynu Dawidow/ zmiłuy fie nádemną. A
11: pewnie oná flepotá twoiá co dáley to więcey będzie od niego obiáńcioná/ iż czo
12: dáley to więcey poznawác go będziełz/ á miłowác go będziełz/ á ołięgniełz włzy=
13: tki błogofławieńftwá ktore łą zgotowáne takim miłofnikom iego. (marg) **Tłufzcze fałeczne.** (–)

14: # Bo áczci będą ná cię drugie tłufzcze wołáły ábyś milczáł/ ábyś nie zrozumiał
15: tego świętego Bołtwá iego á miłofierdzia iego. A bys obaczył iákie to okrutne
16: tłufzcze około ciebie łą/ ktore ná cię wołáią ábyś dał pokoy Pánu themu. Abo=
17: wiem wołáią ná cię ony tłufzcze fáłszywych náuk/ kthorych dziś pełen świat/ o (marg)
Mattheuś w xxiiij.

⌘ **Marek w xiiij. kap.** (–)

18: kthorych nam łam Pan powieđał/ iż fie miáły zyáwić ná łkończeniu światá: iż mie
19: li teź náłtác y Prorocy y Apołtołowie fáłszywi/ kthorzy mieli odwodzić lud od
20: prawdziwey náuki Kriřtułowej/ á od takowych fáłsznikow piłmá święte włzę
21: dy nas przełtrzegáią. A ty cie to tłufzcze tych złořciwych omyłáczow dziś thák
22: bárzo podczás prořbámi á podczás grořbámi odwodzą/ ábys nie wołáł zá tym
23: Pánem á zá tym práwem Mefyáłzem łwoim/ á gdzie indziej rády á włpomo=
24: żenia łobie łzukał y nábywał/ á w czym innym pokłádał nádzieię łwoię. Wołá
25: ná cię druga tłufzcza światá tego/ wywodząc cie ná dziwne rołkołzy iego/ ábyś
26: nigdy nie miał czáłu wołác zá tym Pánem łwoim/ á vciekác fie do miłofierdzia
27: iego. Wołá ná cię czárt ze włzytkimi pomocniki łwemi/ łtháwiáiąc dziwne łi=
28: dlá ná cię/ vkázuiącći rozmáite rołkołzy światá tego/ vkázuiącći dziwne drogi
29: iáko przychodzić do tego/ ábyć iedno mogł przekázić/ ábyś nie wołáł zá thym
30: Mefyáłzem/ áby cie nie wyđarł z opieki iego. Ale ty przedię vczyn tak iáko vczy
31: nił ten łlepy nieboraczek/ imći więcey będzie thá rozmáita tłufzcza rozradzáłá/
32: tym ty więcey wołay/ włpomniawłszy ony łłowá/ iż teź Pan ná cię y ná włzytki
33: wierne łwoie wołá/ mowiąc ony łłowá: (marg) **Matthe. w xj.** (–) Podźcieřz do mnie
włzyłcy námileyłzy

34: moi ktorzyfcie fie sprácowáli/ ábych ochłodził was. (marg) # **Iáka iest moc modlitwy.**

(-)

35: # A iákafz tho pociechá/ á iákafz tho rofkołz/ złączywfyzi wiárę z wierną prósbą

36: fwą/ wfyztko łobie otrzymác o co iedno człowiek prósić będzie śmiał Páná tego.

37: Abowiem táka iest moc prószy człowieká wiernego/ iż dziwnie to fwięte Bo=

38: łtwo bywa przez nię zwyciężono. Ták iáko Moizéfz o nim powieda: iż żaden na(marg)

w v. Moyze. w iiii. (-)

39: rod nie ma łobie ták blifkiego Bogá/ iáko my mamy/ ku prósbam fwym/ Pá=

40: ná Bogá fwego. A czáfem chocia y nie myfli vczyńić/ tedy bywa zwyciężon pro

41: śbámi człowieká wiernego. Iáko ono nápiřano o ludzie Izráelřkim/ gdy ie był (marg)

Iudicum x. kapit. (-)

42: Pan podał w ręce Filifcińfkie/ á tám byli w wielkim vdręczeniu/ y odřtąpili by=

43: li Páná Bogá fwego/ á chwalili báfwany zyemie oney. Potym widząc że zle o

44: nich/ vciekli fie záfię z wielkim wołaniem do Páná fwoiego. Powiedzyał im:

45: Nie/ á wfzákefcie łobie náležli bogi ine/ niechay was wybáwią. A oni pothym

46: iefzcze więcey wołali wyznawáiąc vpadek fwoy/ y odrzucili báfwany ony/ á on

47: potym zmiłował fie nád nimi/ y wyzwolił ie z onego vdręczenia ich. A iáko Pá

48: weł fwięty piřze/ iż Duch Páńfki w prósbach nářnych podpira mdłóści nářnych: (marg)

Do Rzim. w viij. (-)

49: bo choćbychmy nie wiedzieli ocz prósić mamy/ Duch Páńfki próři zá námi. A

50: on czo przeřrzał wfyztki fercá ludzkie/ iuż wie ocz fie Duch iego przyczynia zá ni=

51: mi. A iákoż tu nie prósić? á iákoż tu nie wołác? wiedzác to/ iż Duch Páńfki łam

52: fie iefzcze więcey łtára o wfyztko dobre nářze. (marg) **Iáko był zacne rzeczy flepy**

łobie vprořil. (-)

53: # Abowiem pářzay co ten flepy łobie/ będącz tákim nędznikiem/ vprořil/ iżby

54: łnadź mogł tym nie frymárczyć z żadnym Perřkim ábo Bábilońřkim Krolem:

55: wziął wzrok/ ktorego piřwey nie miał: vyrżał Páná fwego/ ktorego piřwey nie

widzyał: ná=

1: widział: nálazł drogę do onego krolestwá/ s którym nigdy nie zrownáią wŷzy=
2: tki krolestwá świátá tego: sftał sie zwolennikiem Páńfkim. Máło krolow y
3: kfiążąt ktorzyby byli wpiśáni w kronikę Páńfką/ á tego tu sam Pan wŷty śwemi
4: wyŷławia/ iż też ná wieki będzie pámiętne imię iego.
5: # Tákże też ty iedno vczyń káždy Krześciáńlki człowiecze/ nie dáy sie zwodzić za
6: dney tłufzczy/ á wziąwŷzy ftáłość wiáry śwey/ nie przeftáway wołác za tym Pá
7: nem swoim/ á za tym Mefyálfem swoim: pewnie wiedz iż będą ofwiecone ony
8: zácmmione oczy dufze twoiey/ pewnie poznafz Páná swego/ á sftániesz sie zwolen
9: nikiem iego: pewnie znaydziefz drogę do onego krolestwá twego/ tobie zdawná
10: obiecánego/ á z dziwnemi rofkofzámí zgotowánego/ ktoregoś był nápoły prze=
11: pátrzył á zápomniał w tey flepocie swoiey/ pewnie imię twoie będzie wpiśano
12: w onę kronikę á w ony kfięgi żywotá/ o kthorych Izáiafz y Ian s. w zyáwieniu
13: swym powiedał: (*marg*) **w ziwieniu w xxj.** (-) á pewnieć sie zyáwiá wŷzytki pociechy
twoie. A gdybyś tho
14: wŷzytko oŷięgnął/ pewniećby to ftáło za wŷzytki krolestwá świátá tego.

15:

¶ Co w tey Ewányeliey pilnie obaczác á wważác mamy.

16: # A tu maŷ wważác/ iákíe to íeŷt dziwne Boŷtwo s tym człowieczeńŷtwem złą
17: czone/ iż on wŷzytko wiedział/ rozumiał/ co sie miáło dziać s świętym człowie=
18: czeńŷtwem iego: # Drugie/ przypátruy sie/ iż ŷercá ludzkie niedowierne/ bywá=
19: iá od niego íeŷzcze bárziej záfwićciágnione/ áby sie obaczyc nie mogły/ chociaj wi
20: dzá/ ŷłyŷzá/ iáŷne/ iáwne/ á prawdziwe ŷłowá iego/ gdyż ten Pan chce ŷercá wier
21: nego/ á tákíego/ ktoreby íámo dobrowolnie ŷzukáło á przypytawáło sie o świę=
22: tym Boŷtwie iego/ á tákíemu ŷercu iuz on podpiera y popráwuie oney záczyćtey/
23: chociaj z dáleká/ wiáry iego. # Trzecie obaczáy/ iżci tu Pan przed oczy tve po=
24: ŷożył híŷtoríá o flepym á nędznym zebraku/ ábyś sie vczył/ co tho íeŷt miłofier=
25: dzie/ á iż ty opony nędznych ludzi ŷá rozbite ná twoię próbę/ iákíe ŷerce będziefz
26: okázowáł przed oblicznoŷciá Páná swego. # Czwarte/ obaczáy wiárę w tym
27: nędznym człowieku/ iż on chociaj go gromili rozmáci ŷthanowie/ przedfię on
28: nie przeftawáł od wiáry á od wołánia swego. A rozważáy/ iácy też ŷtanowie/ á

29: iákie przekázy ná cię wołáią/ ábyś fie nie pytał á nie wołał zá tym Synem Da=
30: widowym/ á zá tym Mefyálzem fwoim. Bo ná cię wołáią fáłzywe náuki/ fáł=
31: lzywe wymyflý fwiátá tego/ woła ná cię grzech/ czárt/ y inych przekazek wiele
32: rozmáitych. Ale ty przedię nie przetaway pytać fie/ á wołać zá thym Pánem
33: fwoim/ á pewnie weźmiesz nieomylné pocieszenie fwoie.
34: # A ktoż tho może w nas fpráwić/ opocz Boftwá twego náłz miły á wřzech=
35: mogący Pánie/ y **táka [!]** wiárę/ ábychmy włáfnie mogli rozumieć o tey fwiętey
36: á frogiey męce twoiey/ y ná co nam wyflzy wřzytki pożytki y dobrodzieyřthwá
37: iey/ y táką fpráwę w řercach náłzych/ iáka bylá v tego nędznego á zállepionego
38: człowieká/ ábychmy nigdy nie przetawáli wołać/ vmnożywřzy w łobie vpeł=
39: ná wiárę o wielkim dobrodzieyřtwie twoim/ do Máyeřtatu twego fwiętego.
40: Ráczyřz tedy pořilić á podeprzeć they mdłey wiáry náłzey/ z łálki á z miłofier=
41: dzya twego/ ábychmy ciebie poznawřzy Páná á dobrodzieyá řwego/ y rozezná=
42: wřzy pożytki y dobrodzieyřtwá/ ktoeř nam fpráwić raczył męką řwą fwiętą á
43: rozlaniem krwi fwoiey fwiętey/ nigdy nie przetáli zá tobą wołać: Zmiłuy fie
44: nád nami náłz miły Pánie á Synu Dawidow. A řtąd ábychmy łobie po=
45: zylkáli fwięte miłofierdzie twoie. Co nam rácz dáć náłz wřzechmogący
46: Pánie á Boże náłz/ Amen.

47: **grafika**

M 3

Ewányelia

strona: 69v

Niedzyele pirwřzey w pořt.

1:

Ewányelia Niedzyele pirwřzey

2: **w pořt/ ktorą nápiřál Mátttheuřz s. w iiij. Iáko**

3: **mamy zrozumieć á zwyciężyć pokufy czártowřkie.**

4: # Wiedzion ieřt Iezus od Duchá ná puřczą/ áby był

5: pokuřzon od dyablá etc. *(marg)* **Tu ieřt piękna náuká od Páná náłzego/ iáko
zwycężyć mamy márne pokufy Czárthá řprzećiwniká řwego y rádę iego/ á iákie
pocyechy zá to odnořić mamy. (-)**

6: **G** Dyż iuż Pan á Zbáwiciel nász przyſzedł
7: ná ten ſwiát/ tedy młodość ſwą w tákíey ćichości/ w
8: tákíey ſkromności/ w thákím poſłufzeńſtwie rodzi=
9: cow ſwoich/ wychowác y ſtánowić raczył/ czyniąc
10: doſyć zakonowi ſwemu/ y nam thákíeż przykłády y
11: náuki dáiąc. Thák iż iedno około národzenia iego/ á
12: około dzyecińſtwá iego/ okázowały ſie wždy nieiá=
13: kie znáki ſwiętego Boſtwá iego/ á potim áż we dwu
14: náſcie lat/ gdy okazał Doktorom onym żydowſkim
15: w bożnicy ich/ nie człowieczeńką áni ſwiáthá tego/
16: ále práwie niebiefką á Boſką náukę ſwoię/ w mło=
17: dości ſwoiey. Ale potym gdy iuż przychodżyły czáſy ſwiętych ſpraw iego około
18: zbáwienia náſzego/ pilnie tego opuſcić niechciał/ rozumiejąc nam to być rzecz
19: potrzebną/ áby nas był náuczyć nie miał/ iákoby chmy ſie s czarzem s przeciw=
20: nikiem á okrutnikiem náſzym/ potykác/ á iego pokuſam bronić/ mieli: kthory ſie
21: zázwdy pilnie ſtára o vpadek náſz/ á iżby nas zwiodł chytróſciámi ſwemi. Y iá=
22: ko tu piſze Ewányeliſtá ſwięty/ iż ſie vprzeymie dał ná to wieść Duchowi s. ná
23: puſzczą/ áby tám był vczyńił napirwſzy boy á napirwſzy hárc z onym ſproſnym
24: nieprzyiacielem narodu ludzkiego/ y s pokuſámi iego: nawięcey dla tego/ áby
25: nam náukę zoſtáwił/ iákoby chmy ſie też mieli y vmieli czáſu chytrych ſpraw ie
26: go/ ktoremi on nas vſtáwicznie pokuſza/ przeciwko iemu záchowác. Co thu ſzy=
27: rzey vſłyżyłs s tey Ewányeliey s. ktorą nápiſał Máttheuſz s. tymi ſłowy.

28: **A** Tedy wiedzyon ieſt Pan Iezus ná puſzczą od Du=
29: chá/ áby był pokuſzon od Dyablá. A gdy iuż poſcił
30: czterdzyeſci dni y czterdzyeſci nocy/ y pothym iuż
31: był łączniał. Tedy przyſtápiwſzy kuſiciel do niego/
32: rzekł mu: Ieſliżeſ ty ieſt Syn Boży/ przykaż áby ſie
33: ſiſthał chleb s tego kámienia. Kthory odpowiedziawſzy/ rzekł
34: mu: Nápiſano ieſt/ iż nie w ſámym chlebie żywie człowiek/ ále

35: owfzem w káżdym fłowie ktore pochodzi z wft Bożych. Potym (*marg*) **w v. Moyz. w viij. (-)**

36: go wzyął Dyabeł áz do miáftá fwiétego/ y poftáwił go ná wi=

37: rzchu ganku kołcielnego/ y rzekł mu: **Iefliżeś [!]** thedy Syn Boży

38: puść fie thu ná doł. Wfzák iefth nápiáno: Iz Anyołom fwoim(*marg*) **w Pfalmie xc. (-)**

39: Pan to rofkazał o tobye/ áby cie nošili w ręku fwoich/ ábyś iá=

40: ko y o kámyeń nie obraźił nogi fwoiey. Powiedzyał mu záfię

41: Pan Iezus: Azáfz niewiefz iz iefth nápiáno/ áby żadny nie ku=(*marg*) **w v. Moy. w vj. (-)**

42: śił Pána Bogá fwoyego. Záfię go wzyął onże Dyabeł ná bár=

43: zo wyfoką gorę/ y vkazał mu wfzytki kroleſtwá fwiátá thego y

44: wfzytkę chwałę ich/ y rzekł k niemu: To wfzyftko dam ia thobyę/

45: iefli vpadłzy przedemną będyełz mię chwalił. A dopirko mu

rzekł Pan Ie=

strona: 70

Niedzyele pirwſzey w poft.

Liſt 70

1: grafika

2: rzekł Pan Iezus: Idziſz iuż precz Szátanie/ bo thák nápiáno

3: iefł/ iz iedno fámeo Pána Bogá chwalić będyełz/ á iemu fá=

4: memu ſłużyć będyełz. A dopirko odſthąpił Dyabeł od niego/ á(*marg*) **Támże. (-)**

5: oto przyſtąpili Anyeli Boży ſłużyli mu. (*marg*) **Pan náſz nicz nie czyniłprzełz [!] ſpráwy Duchá s. (-)**

6: **S**Lyſzałeś tu s tey Ewányeliey fwiétey ty ſłowá/ iz Pan Kriſtus á zbáwi=

7: ciel náſz/ nie ſam fwą myłłą/ nie ſam fwą chucią/ ſzedł ná tę pułzczą/ iedno

8: iz był przywiedzion przez Duchá s. A napilniej obácź/ iz ſpráwá káżdá Pán

9: ſka/ y pímo fwiéte káždę/ kthorekolwiek iefł przez Duchá fwiétego ſpráwione/

10: nie dla Pána iefł nápiáne/ áni tu zoſtáwione/ boć mu te^{go} nie iefł potrzebá/ gdyż

11: on iefł nawiętfza á nigdy nieſkończona mądrość/ iedno dla nas niebożáthek/ á=

12: bychmy o nim wiedzieli/ ábychmy fie Boſtwu iego dziwowáli/ á przypátru=

13: iąc fie ſpráwam iego/ iáko fie też mamy w ſwych ſpráwach y w ſwych przygo=

14: dach záchowywác/ poruczáiąc sie iemu. Abychmy łobie nic nie wymyfláli/ nic
15: z rozumow fwyh nie wynáydowáli/ iedno łpraw Pána łwego/ y náuki iego/ á
16: piłmá łwiętego/ náwłzem łłucháli y náłładowáli/ á im sie łprawowáli. Abo=
17: wiem gdy łłyłzyłz ty łłowá/ iż Pan twoy był wiedzion od Duchá ná pułzczą/ tu
18: łobie pilnie vwáž/ iż on będąc Pánem/ Krolem/ y łtworzycielem włzego łwiátá
19: nic łwowlonie/ nic wymyflnie/ nic z mocy łwey czynić niechciał/ iedno to co by=
20: łá wola Oycá iego/ iáko łam wielekroć o tym powieđał/ á ná co był przez Du=
21: chá łwiętego łłufznie przywiedzion/ wedle łpraw Bołtwá łwoiego/ iáko sie to
22: y s tey Ewányeliey iáłnie okazało. (*marg*) **Nicby łłufznie nie myáło być łtanowiono
bez Duchá łwiętego.** (–)

23: # A thu moželz obaczyc/ iż nam iest froga náuká daná ná náłze náuki/ á ná dzi=
24: wne wynaláski łudzkie/ ktorych iest dziś pełen łwiát/ iż káżdá łprawá náłzá/ káż=
25: dy połtępek náłz/ káżde łtanowienie náłze/ nie miáłoby być ináčzey łprawowa=
26: no áni łtanowiono/ iedno áż s práwego przywiedzienia Duchá s. ktchore nam
27: iest łzyroce zołtáwione w łwiętym piłmie iego/ y w náukach iego. A nicby sie łł
28: łznie nie miáło dzieć náđ łwiętá wolá iego/ á náđ połthánowienie iego. Gdyż
29: łam Pan náłz/ będąc miłtrzem á głowá piłmá włzytkiego/ nic nie czynił bez wo

M 4

ley Oycá

strona: 70v

Niedzyele piwłzey w połt.

1: ley Oycá łwego/ á bez łpráwy y przywiedzienia Duchá łwiętego. (*marg*) **Duch łwięty
w piłmiech zależy.** (–)

2: # Tubył lepak rzekł/ á gdziełz ia tego Duchá s. thák częłto mam łzukác/ ábych
3: sie go záváždy rádzić ábo pytác miáł? Azáłzci go trzebá łzukác/ ázálz niewiełz iż
4: tobie dawno Duch s. zákryłłil/ zámierzył/ y náuczyl/ á w piłmie łwym łzyroko
5: zołtáwił y zápieczętował/ iáko małz záchowác krześciáńłkie łpráwy łwoie. Iuż
6: małz pełne włzy y pełne oczy piłmá thego przez Duchá s. łprawionego. Iużci
7: włzytko łpráwił y połtánowił on Kołcioł łwięty przez Pána náłzego/ ktory był
8: pełen Duchá s. y przez Apołtoły iego: á przed tym przez Proroki y przez Pátri=
9: árchy dziwnie fundowány y zálóżony. Ták iż Duch s. iuż dáley nic nie obieczáł

- 10: wymyśląc ani wynądować/ iedno to święte poştánowanie w tobie podużcząc
- 11: á obiafnić. Iuż też maż frogie zázakázanie Pánłkie przez Páwła s. Iż by y An=(*marg*) **Do Galat. w j. (-)**
- 12: yoł z niebá sftąpił/ á vczył cie czego inego/ niż tobie Pan twoy zázkryślił á zámie=
- 13: rzył s Kołciołem swoim/ nie maż mu wiary dáć.
- 14: # A ták gdy thák będziefz według tey spráwy Duchá s. chodził á záchowywał
- 15: fie/ á nie wedle wymyśłow swiátá tego obłędnego/ tu dopirko bezpiecznie mo=
- 16: żelz rzec/ iześ iest wiedzion od Duchá s. ná tę pużczá tego obłędnego swiáthá. A
- 17: tu dopirko będziefz mógł złomić ná tey pużczy czártá sprófnego/ y wżytki poku
- 18: fy iego/ iáko ie Pan twoy złomił/ będąc wiedzion od Duchá ná pużczá/ gdy fie
- 19: nie będziefz niczego inego domyślał/ iedno do czego cie wiedzie on Duch s. Po=
- 20: ciefzyciel twoy/ przez pírmá święte/ á nie z wymyśłu swiátá tego. A to maż pir
- 21: wżá náukę s tey Ewányeliey świętey/ ábyś fie thego strzegł/ żeby cie nic inżego
- 22: nie vwodziło ná żadná iná stroneę/ áni ná żadná drogę/ iedno to co iest s spráwy
- 23: Duchá s. gdyż Pan twoy/ mistrz twoy/ á zbáwiciel twoy/ iáko tu o nim słyżyżł/
- 24: nic inżego nie spráwował áni wymyślał/ iedno to co była wola święta Oycá ie
- 25: go/ á ná co go przywiodł on Duch s. wodz á sprawcá iego.
- 26: # Pothymeś słyżzał w Ewányeliey/ iż Pan pościł czterdzieści dni y czterdzieści
- 27: nocy tám ná tey pużczy. Y około fie tego niektorzy zábawiáli/ iż Pan dla thego
- 28: pościł/ áby nas też pościć náuczył/ á my ábychmy go też w tym náśladowáli/ y
- 29: dla tego czterdzieści dni pościć wstáwili. A tego zápomnieli co ftoi w Ewánye
- 30: liey/ iż dla tego szedł ná pużczá/ áby fie dał czártowi pokuścić/ á nas áby náuczył
- 31: obrony przeciw pokuřam iego. Zápamiętáli theż tego/ iáko nas Pan náłz y Pro
- 32: rocy pościć vczyli/ y iáko nápiřáli/ iáki ma być pořt/ y iáko fie w nim Krześcián
- 33: řki człowiek záchowác ma: á řnadź nie ták tym głodem á thym wymyślánem
- 34: dziwnych potraw/ s czego siła mdłych dzyatek/ siła chorych/ zeszłych/ řtárych/
- 35: ábo niewiařtek brzemiennych w choroby/ w řmierci przypadáią. Ale sřuchay
- 36: iáko tu Ewányeliřtá piřze/ dla czego był Pan wiedzyon od tego Duchá święte=
- 37: go ná pużczá: nie řtoić thám nápiřano áby pościł/ ále iż dla tego řzedł/ áby był
- 38: pokuřzon od Dyablá. (*marg*) **Dlaczę^{go}był Pan ná pużczá wiedzyon. (-)**

39: # Tubyś lepak rzekł/ á což mu było po tym/ iż s tym Dyabłem thák chciał figlo
40: wác/ ábo fie w tákie fpráwy wdawác? Rozumiey temu iżci iemu nie było nic
41: po tym/ boby go był iednym słowem odpráwił/ ále przepátrował to Pan z dá=
42: leká/ będąc głową nálfzą/ iżechmy my nigdy/ będąc członki iego/ od tego nieflá=
43: chetniká á od pokus iego fpokoyni być nie mieli. A iż nam thego było napil=
44: niey potrzebá/ ábychmy fie byli tego od niego vczyli/ á ná taką zbroię y ná taką
45: obronę fie zbieráli/ iákobychmy mogli zázwdy poczćiwie ftać przeciwko the=
46: mu okrutnemu Hetmánowi/ w tym frogim boiu/ á nieobronnych pokufach ie=
47: go. Ktory zázwdy/ iáko o nim pímo powiáda/ broi á kráży iáko Lew fzukáiąc
48: kogoby poźrzeć mogł. (*marg*) **j. Piotr w v. kapit.** (-)

49: # Nie rozumieyże temu ábyć pímo fwięte ábo Duch s. miał gánić powfcięgli
50: wość buynego ciáła twego/ ábo byftrich myfli twych: toć ielt owłzem frodze we
51: włzem pímie rofkazano/ ábyś po włzytki dni żywothá twego żył poczćiwie/ żył
52: trzeźwo/ żył miernie/ nie tak iáko ina beftia/ ktora tylko w ziemię łeb wnurzyw=
53: fzy/ pátrzy nátkánia brzuchá fwoiego/ á głowy fwey nigdj w niebo podnieść nie
54: może. A fnađ y thá tego fkromniey vżywa/ niżli my czáfem w połciech fwoich/
55: będąc rofkofznym á przebránym fтворzeniem Páńfkim. Bo y tá nie ie áni pije/

iedno do fy=

strona: 71

Niedzyele pirwfzey w poft.

Lift 71.

1: iedno do fytości fwoiey. A my iáko fie w tym záchowywamy/ to káždego oba=
2: czeniu y pámięci poruczám. A to fobie fnađ mamy zá nawiętfzy poftá á zá na=
3: przyiemnieyfzą flůżbę Bożą/ gdy z wielką trudnością á z wielkim kłopotem ná
4: bywamy fobie nowych á wymyflnych potraw á żywności/ thopiác fie po wo=
5: dach/ łamiąc lody/ męcząc/ dręcząc/ człowieká vbogiego á bliźniego fwego: bie
6: gáiąc po ogrodziech/ po rinkoch/ po áptekach/ fzukáiąc rozmaitych zioł/ rozmá
7: itych wymyflów: iákoby to iedny ziołá miály ofobnieyfze przywileie przed dru
8: giemi/ ku zbáwieniu ludzkiemu. Więc thu pieką/ fmażą/ wymyfláiąc z wielką
9: trudnością rozmáite przypráwy fwoie. A w ten czás/ iáko Izáiafz pífze/ nawięt
10: fza fwawola bywa wynáydowaná/ y nawiętfze opilftwo/ łotroftwo/ przy tym

- 11: świętym nabożeństwie. A s takiego poſtu iawnie fie ſmieią wſzyfczy Doktoro=
12: wie ſwięci/y piłmá ſwięte. A by nic inſzego nie było iedno co Izaiasz nápiſał/ ná
13: rzekáiąc ná takie ſwięte nabożeńſtwo/ á mowiąc ták do Pána: Izali to ieſt taki (marg)

Izaias w Lviiij. (–)

- 14: poſt nędzny człowiecze/ ábyś ty przez dzień dręczył ciało ſwoie/ ábo związał gło
15: wę ſwoię/ ábo popiołem poſypał włoſy twoie? Izali to będziez zwał wdzyęcz
16: ná ſłużbą Pánu ſwoiemu/ izali to będziez rozumiał przyiemny dzień v niego?
17: Izalim ia kiedy takiego poſtu potrzebował od ciebie? Powieda Pan. Ale chce(marg) **Co
zá poſt ma być krzeſciáńſki krzeſciáńſki. (–)**

- 18: ſzli mi wdzięczny poſt vczynić/ rozwiąż około ſiebie vporne myſli ſwoie/ kthoreś
19: náfadził ná ſkázę bliźniego ſwego/ czyń ſpráwiedliwość/ czyń miłofierdzye nád
20: kim możez wedle ſtanu ſwego/ nędzniká á vbogiego wſpomoż kędy możez w v
21: padku iego: A dopirko gdy mi thák poſcić będziez/ vzywáiąc pobożnie chlebá
22: ſwego/ tu dopirko iáko ſłońce okaże fie przedemną ſpráwiedliwość twoiá/ thu
23: dopirko iáko ſnieg zbieleią wſzytki niepráwoſci thwoie przed oczymá memi/ y
24: wſzytki ine pociechy wypełnią fie nád tobą. A tu fie iuż możez náuczyć s thego
25: Proroká ſwiętego co ieſt poſt/ á iáko fie w nim maſz zachowywác Pánu ſwoie=
26: mu/ nie tylko po ty dni od ludzi wymyflone/ ále po wſzytek czás żywotá ſwego.
27: A nie dáy fie vwodzić ná tę pułzczą duchowi inemu/ iedno Duchowi ſwięthe=
28: mu/ iawnie przez piłmá ſwięte ná cię wołájącemu.
29: # Słuchayże tu dopiro/ dla czego ten Pan twoy vdał fie był ná tę pułzczą/ iáko
30: o nim Ewányeliſtá piſze: nie dla poſtuć áby nas poſcić náuczył/ ále dla tego iá=
31: koś ſłyſzał/ iżby nas náuczył pokus zwyciężyć ſprzećiwniká ſwoiego/ ktoremi on
32: zá námi rozmáicie ſtrzela. Y rozumiał temu Pan/ iż ten hárcownik á ten ſprze=
33: ćiwnik náſz ſtąd miał napirwey ná gruzłth záłożyć/ á ſtąd nędznego człeká na=
34: przod pokuſić. Napirwey od żywnoſci iego/ bez ktorey fie żadny ſtan ludzki o=
35: beydź nie może/ áby go odwiodł od tey nádzieie y od tey opieki/ ktorą iemu Pan
36: obiecał o żywnoſci iego/ á przywiodł go kthemu/ áby on/ náſládiuąc ſpraw ie=
37: go/ vżywał w wielkiey trudnoſci á w nieſpráwiedliwoſci/ nábycia ſwego. Y
38: vczynił fie Pan napirwey przed nim iákoby głodnym á łáknącym/ áby fie mu

39: dopuścił napirwey od tego końca pokuścić/ iż on przyśzedłszy do niego/ vkazawłszy
40: mu kámienie/ powiedział mu: Czemu/ **ieflizēs** [!] fynem Bożym/ s thego kámienia
41: chlebá fobie nie vczyniłz? Ach nieftotyłz gdyż sie on śmiał w tey mierze pokuścić o
42: takiego Páná/ což owłzem zá káždym z nas chodzi wołáiąc/ vcząc/ námawia=
43: iąc/ ábychmy fobie chleb s thego márnego kámienia czynili/ á żywności fwey z
44: wielką pracą/ z wielką niespráwiedliwością/ z wielkim płáczem ludzkim/ náby
45: wáli: á práwie iáko s fuchego drzewá łyká dárli. Zápomniawłszy onych miło=
46: ściwych á nieodmiennych obietnic o Pánu nášzym/ iż on nád káždym wiernym
47: á śpráwiedliwym dzierży miłościwą rękę swoię/ áby go nigdy nie opuścił/ przy(*marg*)

Matteufs w vj. (-)

48: wodząc mu ziołká ábo ptałzki niebieskie ná pámięć/ iż ye on żywi/ pálie/ y przy=
49: odziewa bez włzey pracy ich. (*marg*) **Człowyek w cnotliwey pracy swoiey ma nábywáć chlebá fwego. (-)**

50: # A my niebożátká zápomniawłszy tego á vwiodłszy sie zá rádą tego śprzećiwni=
51: ká fwego/ położylichmy włztykę nádzieię swoię w pracach fwych á w trudnym
52: nábyciu fwym/ nádziewáiąc sie/ żeby to włztyko ná tym należało: nie folguiąc á
53: ni śpráwiedliwości/ áni miłolierdziu/ á opuśczáiąc włztykę nádzieię w śpomoże
54: niu Páńłkim. Aczłkolwiek Pan zá wyłtępkiem przodká **náłze**⁸⁰ ták ná tym świecie
55: nędznim poštánowić raczył/ ábychmy w pocie czołá fwego śzukáli chlebá fwe⁸⁰ : (*marg*)

w j. Moyz. iij. kap. (-)

ále ták/ iż=

strona: 71v

Niedzyele pirwłzey w poft.

1: ále ták/ iżby śpráwiedliwie/ pobożnie/ á cnotliwie/ bez włzczytku/ bez łupiełtwá/
2: á bez krzywdy bliźniego fwego. A przy tym/ czyniąc dofyć poczłiwey pracy swo
3: iey/ ábychmy w tym máłą nádzieię mieli/ iedno włztyko poruczáli w opiekę ie=
4: go/ ciefząc sie onymi słowy ktore Prorok powiedział: (*marg*) **w Pfalmie xxxvij. (-)** Iż
nigdy nie widział śprá
5: wiedliwego opuśczonego/ áni plemieniá iego áby nábywáło chlebá.

6: # A ták rozumiejąc Pan iż ten chytry miŝtr od tego końcá nawięcey o nędzne=
7: go człęká kuŝić fie miał/ vkazał mu wnet tarcz á pewną obronę ná tego nieprzy=
8: iacielá ŝprofnego/ iż mu beŝpiecznie będzie mógł powiedzieć thy ŝłowá czo mu
9: Pan powiedzwał: Iż chocia ty mnie nieŝláchetny czárcie ná to wiedziefz/ ábych
10: ia niecnotliwie/ nieŝpráwiedliwie/ á niepobożnie s płáczem á s krzywdá bliźnie
11: go ŝwego nábywał żywnoŝci ŝwoiey/ á práwie iáko s kámieniá vżywał chlebá
12: ŝwego/ ále fie ia wolę cieŝzyć tymi ŝłowy Páńŝkiemi/ iż nie w tákim chlebie nale=
13: ży nieŝláchetny czárcie żywnoŝć moiá y nádzieiá moiá/ á więcey w onym ŝáŝká
14: wym ŝłowie á miłoŝciwey obietnicy ktora poŝlá z vŝt Páná moiego: iż iefli bę=
15: dę żył nieŝpráwiedliwie/ niepobożnie/ á niecnotliwie/ nic mnie nie pomoże pra
16: ca áni robotá moiá: bo wŝędy on obiecał kázić/ tępić/ á niŝczyć nieŝpráwiedli=
17: wego. A iefli będę żył pobożnie/ cnotliwie/ á ŝpráwiedliwie nábywał żywnoŝci
18: ŝwoiey/ to teŝ pewno wiem/ iż fie wŝytki błogóŝláwieńŝtwá wypełnią nádem=(*marg*) **w**

v. Moy. w xxviii. (–)

19: ná/ ktore on obiecał káždemu wiernemu ŝwemu/ iż będzie błogóŝláwion w do=
20: mu ŝwoim/ w gumnie ŝwoim/ w roli y w oborze ŝwoiey/ y potomŝtwo iego ni=
21: gdy s trudnoŝciá nie będzie nábywáło chlebá ŝwego. A tu dopirko gdy ták du=
22: fáć będziefz/ á położyfz wŝytkę nádzieię ŝwoię w Pánu ŝwoim/ weźmiefz ná ŝię
23: mocną tarcz/ á dáfz práwie policzek czártowi ŝprofnemu/ iż fie o cię więcey ku=
24: ŝić nie będzie/ áni o zebránie twoie.
25: # ŝłuchayze drugiey pokuŝy/ á ŝnadź iefzcze froŝŝzey/ ktorá fie tu Pan dla ciebie/
26: á dájąc tobie przykád/ dáł pokuŝić czártowi ŝprofnemu/ iż mu ŝmiał rzecz w
27: wiodŝy go ná wyŝoki ganek/ iż iefliŝ iefŝ Syn Boży/ puŝć fie tu na doł/ wŝák pi=(*marg*)

w Pŝalmie xx. (–)

28: ŝmo powieda/ **ŝ** [.] to iefŝ Anyołom roŝkazano/ áby cie ŝtrzegli żebyŝ y o kámię nie
29: obráził nogi ŝwoiey. Domyŝlał fie iuŝ tego ten fáłŝywy doktor/ iż to przyŝć miá=
30: ło ná wŝytki narody ludzkie/ ktorzyby iedno byli przyięli tho ŝwięte Boŝtwo w
31: człowieczeńŝtwie zyáwione/ á ktorzy mieli mocno ŝtać przy nim/ á vwierzyć ie=
32: mu/ iż fie mieli ŝtáć ŝynmi Bożymi/ á dziedicmi kroleŝthwá iego. (*marg*) **j. Ian w iiij.**

kapit. (–) Iáko ie po=

33: tym y łam Pan w rozmowach łwych wielekroć ták nazywał/ y Ian s. łzyroko
34: o tym napyfał/ á iz tákiego káždego Anieli Pánłcy mieli łtrzedz w namnieyłzym
35: połtapyeniu iego. Y rozumiał temu Pan/ iz łie ten niełłáchetnik miał o nie za=
36: wždy á włtawicźnie kułić/ odwodząc ie od tej łtátecznołci ich/ áby w czym innym
37: dułali niźli w Pánu łwym/ **wkážuiąc [!]** im dziwne figle łwoie/ dziwne gułłá á czá
38: ry łwe/ dziwne á nieprawdziwe moźnołci łwe/ ktorich ielzcze y dziś wielekroć lu
39: dzie vzywáią/ á w nich nádzieię máią. Przywodząc ie teź záłię ktemu/ áby oni v=
40: pornie á z wielkim bełpieczeńłstwem pokolźáli Páná **łwe^{go}**/ wzburzáiąc krołełt=
41: wá ná krołełtwá/ wzburzáiąc dziwne zwády/ dziwne burdy/ dziwne łturmy: lu
42: dzi przywodząc iz ieden drugiemu wycirpieć nie moźe/ á pokułzáią łie o niepodó
43: bne rzeczy/ á práwie łie ná doł głowá z wyłokiey wieźe pułzczáią. A chocia niepo
44: boźnie y niełpráwiedliwie/ przedłię káždy mowi Pan Bog mi pomoźe/ á włzy=
45: łcy mowią w imiono Boźe iedziemy. A coź to **ine^{go}** łpráwuie/ iedno ten niełłáche
46: tny miłtrz/ ktory káždemu z nas łzepce zá vchem: włzákeł łin Boźy/ pokuł łie cho
47: ciać rzecz niepodobna/ á pułć łie z ganku. Ale vyrzyłz bełdziełzli iego rády łłu=
48: chał/ ielłi łie nie łłuczełz. (*marg*) **Anyeli Boźy wiernych Pánłkich pilni/ á
łwowlonych odłtępuią. (-)**

49: # A ácz to ielł rzecz nieomyłna/ iz Anyeli Boźj ná to łą łpráwieni/ iz łą łtroźowie
50: tu narodu łudzkiego/ á włzákoź iedno tákiego/ ktory łtátecznie á łthale łtoi przy
51: Pánu łwoim. Iáko łie to okazało ná Abráámie/ ná Locie/ ná Tobiałzu/ ná Ia=
52: kobie gdy go Anyeli prowadźili do brátá iego/ y ná wielu inych łudzi łwiętych.
53: Ale tych záwždy odłtępowáli ktorzy łie vdawáli zá łwowlnołciámi á zá wy=
54: myłły łwemi. Abowiem iuź Anyeli Boźy przy tákich wytrwác nie mogą/ kto=
55: rzy odłtępuią od Páná łwego/ gdyż y Duch Pánłki przy nich wytrwác nie mo=
56: źe/ iáko o nich pímo powieda. Iuź dopirko kłiąźe ono łwiátá thego buia łoby

strona: 72

Niedziele pirwłzey w połt.

Liłt 72.

1: nád nimi/ á pilen tego áby nie przyłzli ku łłufłznemu vznániu łwemu/ á pothym
2: ku miłofierdziu Páná łwego. A pilno to kłádzie przed oczy káždemu/ áby łie nie

3: kurczył tak bårzo przed tym przykazaniem iego/ á nie tak bårzo dufał temu Pá
4: nu fwemu/ á pufzczał sie ná fwą wołą iáko z ganku ná doł/ áby oná ftraż czo ry=
5: chley odpádlá od niego/ á on áby vżywał nád nim zwirchności swoiey. A tak
6: ci wżyfcy ktorzykolwiek odstępuią od przeyrzenia fwego á od wezwánia fwe=
7: go/ ná iákimkolwiek fą fthanie ábo wrzędzie/ á ważą sie wymyflác fobie inych
8: fpraw niepodobnych á inych poštěpkow w nádzieię Páńską niżli im przyftoi/
9: ci wżyfcy pokufzáią Páná fwego/ á wżędy chodzą bez opieki iego. Ale kthorzy
10: pocżciwie/ pobożnie ftoią wedle woley Páńskiey/ á folguiąc wezwaniu fwemu/
11: nie wdawáiąc sie w nieflufzne á w niepodobne rzeczy/ nie kufząc ni w czym Pá=
12: ná fwego/ á nie wdawáiąc sie w żadne czáry/ guflá/ álchimije/ czárnokfięftwá/
13: y w ine rzeczy nieflufzne: ci dopirko chodzą w opiece iego/ á nád tym káżdym zá
14: wždy iest pilna ftraż iego y fwiętych Anyołów iego. (*marg*) **Obroná przeciw czártowi.**

(-)

15: # A tak ty káždy Krześciáński człowicze/ gdy sie ten niefláchetnik s tey ftrony o
16: cię pokuśi/ á będzie cie chciał przywodzić ná nieflufzne á ná niepodobne rzeczy/
17: tedy miey tę pilnie przed fobą obronę tey náuki Páńskiey/ á powiedz mu befpie=
18: cznie: Iż nie pánie czárcie/ nie włowifz tu nic/ wżák wiesz iż nápisano ftoi: Iż nie
19: będziez kuśił Páná Bogá fwego/ á nie ważył sie nigdy nic nád wołą fwiętą ie=
20: go. Abowiem to pewnie iem iefli będę chodził wedle woley fwiętey iego á nie
21: domyflał sie czego infzego/ tedy Anyeli Boży będą pewnie ftrzegli káżdego po=
22: ftażenia mego. A páklibych odstąpił od niego/ á vdał sie ná iákie niepodobne
23: rzeczy nád wołą iego/ tedym tego pewnie ift/ iż y on mnie odstępi/ y Anyeli iego
24: á bårzoby była flába nádzieiá moiá. A tak fnádnie zwyciężyfz tę márną poku=
25: fę tego fprzećiwniká fwoiego. (*marg*) **Nafmácznieyfa pokufá ludziom.** (-)

26: # Słuchayże dopiro tey trzeciey pokufy/ boć tu dopiro práwie o płatne poydzie
27: ktora sie będzie działa około fkárbow/ około bogáctwá/ á około możności fwiá=
28: tá tego. Okrutnáfz to ná nas wędká á frogi wrzod/ á nie iest ten żaden ná fwie=
29: cie/ áby sie tym flufznie pochłubić mogł/ áby go thá márna pokufá nigdy rufzáć
30: nie miáła. Y rozumiał temu Pan/ iż thym iáko cukrem ten figlarz á then ftáry
31: miřtrz wżytek narod ludzki miał odwabiác od niego/ niechciał tego zániechác/
<http://rcin.org.pl>

- 32: áby nam ná tę nařmácznieyřzú pokufę nie miał rády á obrony řwoiey zořtáwić.
- 33: A chcąc nam do tego beřpiecznieyřzú drogę okázáć/ dopuřcił řie czártowi w tey
- 34: pokufie kuřić thymi řłowy: Iż ieřli vpádniesz przedemná/ á będziesz mi chwałę
- 35: dawał/ tedy ty wřzytki kroleřtwá co ich s they gory widziřz/ y wřzytki mořnořci
- 36: ich/ dam w opiekę twoię á w pořłufzeńřtwo twoie. (marg) **Bogáctwá řmáczny iad.** (-)
- 37: # O řłodkiřz to iad á práwie iáko wář tái řie pod trawú tá řroga pokufá w tych
- 38: obietnicach iego. Bo Pánu nářzemu nie trzebá było tych przymowek áni thych
- 39: obietnic dáć ku řobie mowić/ gdyř on był Pánem y Krolem wřzytkich mořnořci
- 40: niebieřkich y ziemřkich. A iáko Dawid o nim piřze/ iż Bog Ociec wřzytko pod=
- 41: rzućił pod nogi iego. (marg) **w Pfálmie viij.** (-) Aleć to o nas řzło o nieboraczki/ iż rozumiał Pan iż zá ná=
- 42: mi wřtáwicźnie miał ten przeřládownik chodzić á wołáć/ obiecuiąc nam dziw=
- 43: ne bogáctwá/ dziwne rořkofzy/ vkázuiąc złořciwe drogi/ iákobychmy ich dořta=
- 44: wáć mieli/ ábychmy iedno odřtápiłi od Páná řwoiego/ od pobořnych á cnotli=
- 45: wych řywotow řwoich/ á vdáli řie w łákomřtwá á fáłřzywe nábycia mořno=
- 46: řci řwiátá tego/ wedle woley á rády iego. A tuby řie dopirko rozmnořyłá od nas
- 47: wielka chwałá iego/ á práwie iákobychmy vpádlu przed nogámi iego. O iá=
- 48: kieřby to było wielkie kochánie iego á wielka chłubá iego/ á nigdyby mu řie nie
- 49: mogło nic řřtáć pocieřzliwřzego tu ná thym řwiece/ iedno gdybychmy w tym
- 50: złym nábyciu řwoim/ řzukáli á nářládownáli woley á pomocy iego/ odřtápiwřzy
- 51: od řwiętey nádzieie á od obietnic Páná řwego. (marg) **Czárth řzářuie zle nábyřym.** (-)
- 52: # Alebyř theř thák rzekł/ á coř mnie czárt moře dáć? á coř on ma zá bogáctwá?
- 53: wřzák ia wiem iż go opánował Pan niebá y ziemie/ tuć iuř podobno czárt żad=
- 54: ney mocy áni wládzey nie ma ná ziemi. Toć ieřř prawdá/ iż Pan opánował nie
- 55: bo y ziemię/ á tobie tu dał rowny dział s řobá/ y owřzem ieřzcze/ iáko Prorok po=(marg)
- w Pfálmie cxij.** (-)

wieda/ tyl=

strona: 72v

Niedziele piřwřzey w pořt.

- 1: wieda/ tylko niebo zořtawił ku czći á ku chwale řwey/ á tu ziemię oddał wřzytkę

- 2: opánować narodowi ludzkiemu: ále tylko iedno tym/ ktorzy wiernie á ftale ftó
- 3: ią przy fwiętym Boftwie iego. Ale ktorzy odstępuią od niego/ á iż ie czárt przy
- 4: wiedzie w poftużenftwo fwoie á w opiekę fwoię/ iuż takie bierze fobie w moc y
- 5: z onym działem iego/ gdyż go iuż Pan odstąpi prze niewierność iego. A tu do=
- 6: pirko iáko chce fzáfuię y imi/ y onymi máiętnościami takich: tak iż iednemu da á
- 7: dugimu weźmie/ á nie baczy fie złościwy człowiek fkąd mu to przypada/ fkąd
- 8: mu fie to mnoży/mnima by s fzczeńcia á z oney niefpławiedliwey pracey iego/ á
- 9: no mu dodawa rády á wfpomaga go on krol iego/ kthoremu fie w opiekę dał/
- 10: przywodząc go ku onemu złościwemu á fáłefznemu nábyciu iego. (marg) **Iáko márníę ginie wfzytko złościwemu.** (–) Ale iáko to
- 11: potym wychodzi á długoli to trwa/ á ku ktoremu to końcowi przypada/ tho o
- 12: tym mamy y przykádow w písmie wiele/ y częftokróć to fámi ná oko widamy
- 13: iż takie rozmnozenie złe á niefpławiedliwe/ ktore pochodzi z rády á z nauki mi=
- 14: ftrzá tego/ ácz kęś do czáfu zákwitnie/ ácz fie kęś rozmnoży/ ále to ináčzey być nie
- 15: może/ iedno iż fie to iáko plewy rozleci/ á fam iáko drzewo Cedrowe wywrocon
- 16: będzie/ iáko o tym Prorok powieda/ áni znák zoftánie miefzkánia iego/ á w nędzy (marg) **w Pfalmie xxxvij.** (–)
- 17: zeydzie potomftwo iego/ áboby fie Páńskie ftowo mufiáło wfpák obrocić. (marg) **Iáko zákwithnye dom człowieká cnotliwego.** (–)
- 18: # A ci záfię ktorzy żywą poboźnie/ cnotliwie/ á pocźciwie nábywáią máiętno=
- 19: ści fwoich z boiáznią Páńfką/ fprawiedliwie fie obchodząc s káżdym człowie=
- 20: kiem ná fwiecie/ wżywáiąc Krześciánfkiey powinności fwoiej/ nielza iedno iż fie (marg) **w Pfalmie j.** (–)
- 21: muśi nád nimi wypełnić oná obietnicá Páńfka/ iż tháki káždy rozfzyrzy fie iáko
- 22: drzewo zielone nád pięknym zdroiem fthoiące/ á bogáctwá y pocźciwości roz=
- 23: mnożą fie w domu iego. A tu dopirko takie bogáctwá tak poboźnie nábyte dłu
- 24: go będą trwáć w domu iego: y iáko Prorok pífe/ iż iáko Oliwne gáłáiki roz=(marg) **w Pfalmie cxxvij.** (–)
- 25: mnoży fie potomftwo iego. A ácz fie czáfem omieszka fzczeńcie człowieká takie=
- 26: go/ ále im wiefłzá ftáteczność w tym záchowywa przeciwko Pánu fwemu/ tym

27: mu sie to zálie hoyniey á lowiciey nágradza. Iáko sie tho vkazáło nád onymi
28: świętymi Pátriarchámi/ nád Dawidem/ nád Iopem/ nád Tobiafzem/ nád o=
29: nym fláchetnym Iozephem/ y nád inych wiele ktorzy ftátecznie ftali przy Pánu
30: swoim. (*marg*) **w j. Moyz. w xxxix.** (-) Bo podawałci też ten chytry czárt fmacznych
drog Iozephowi/ iáko y
31: dziś z nas káždemu podawa/ áby go był zwiodł od oney ftáteczności kthorą on
32: ftale chował Pánu fwemu/ vkázuiąc mu iż oto będziez vbogáczon przez tę pá=
33: nią swoię/ ktorą był nań nápráwił áby go zwiodłá s ftáteczney myfli iego/ oto
34: cie przypráwi w lálkę Páńfką/ iż możefz rychło pánem być. Ale on wolał thego
35: czekác z lálki Páná fwego/ á nigdziey nie odsłthąił od niego/ á nie vpadł przed
36: nogi czártá onego fprofnego/ á nie słuchał rády iego. To nacž mu potym przy=
37: szło/ mamy o tym pífmá wiele/ iákim był człowiekiem/ y iáko sie rozšyrzylá flá
38: wá iego. A by był słuchał rády czártá márneho/ mogłóc mu sie było kęs po=
39: szczęścić/ ále krotkie á fprofneby było dokończenie iego. Wfżák sie to iáwnie oká=
40: zowáło zázwdy y dziś sie iáwnie okázuie ná thych co słucháią rády iego. Iáko(*marg*) **j.**

Krole. w xix. (-)

41: ná onym Sáulu kthory przešládował Dawidá niewinnego s przywiedzyenia
42: iego/ dla krolestwá žydowfkiego. Iáko y ná onym nędznym Achábie/ kthory dał
43: zábić niewinnego Nabotá dla włáfney winnice iego. W co sie im tho obroćilo
44: á iákie było márne dokończenie ich/ ták iż pší krwie ich náfyteni byli/ iáko o tym
45: szyrzey ich historie píszą. (*marg*) **iiij. Krole. w xxj.** (-)
46: # A ták toć ieft tá náuká w tey Ewányeliey Páná nášzego/ w kthorey on nas nie
47: vczy głodu mrzeć/ thák iákochmy mnimáli/ ále nas vczy/ ábychmy ni w czym
48: nie słucháli czártá fprofnego/ gdyż ieft łgarz á zwodzčá od wieku narodu ludz=
49: kiego/ y ociec iego/ iedno ábychmy ftali mocno przy náuce á przy woli iego/
50: á bronili sie czártowi fprofnemu thymi słowy: (*marg*) **Ian w viij. kapitu.** (-) Iž
nikomuchmy nie powinni
51: chwały/ iedno Pánu swoiemu: gdyż tho ieft nawiętfza iego chwałá niwinne
52: ferce człowieká fšprawiedliwego/ kthory chodzi w pošlufzeństwie iego. A tu do=
53: piro wfzytki żywności/ wfzytki bogáctwá nam sie szczęścić będą/ kthore nam poy=

54: dą z łalki świętey iego. A tu y po śmierci nálezey będzie nád nami wiecznie trwá=

55: ło święte miłofierdzye iego.

Co zá náuki

strona: 73

Niedzyele wtorey w połt.

1:

¶ Co zá náuki s tey Ewányeliey s. brác mamy.

2: # A thuś iuz słyfzał napirwřzą náukę swoię/ iż Pan twoy będąc iedynym Bo=

3: gyem z Oycem swoim y z Duchem świętym/ nic fie nie domyflał sřprawowác s

4: człowieczeńtwá swego/ iedno ná co go przywiodł Duch s. á oná sřpoleczna rá

5: dá od wiekow z Bogiem Oycem y z Duchem s. pořtanowiona. A gdyż fie Pan

6: twoy á zbáwiciel twoy ták sřprawowál/ ábyś fie też ty tákież sřtrzegł káżdych wy

7: myřłow řwiátá tego/ być fie też nalepsze y napobożnieysze widziály/ iedno ná co

8: cie wiedzie á coć rádzi Duch s. Páńfki/ ktory ná cię woła/ á řtáwicznie cie vpo

9: mina przez piřmá swoie święte/ tobie od wiekow przez Duchá s. sřprawione/ á

10: nie domyflał fie więcey/ á nie sřluchał řadnych wynálfkow řwiátá tego.

11: # Druga/ ábyś rozumiał/ iż tu Pan twoy ni dla czego inřzego nie był wiedzyon

12: ná tę puřczą/ ták iáko cie ini včzyli/ iedno áby cie náuczył/ iáko mařz boy podiác

13: á bronić fie czárthowi sřprzeciwnikowi swoiemu/ gdy ná cię poydzie pokuřami

14: tymi przednieyszymi řwiátá tego/ od bogáctwá y od dořtátkow/ á od żywnořci

15: iego/ y od inych dziwnych niepodobnych rzeczy řwiátá tego/ gdyż to ľá ná nas

16: natwárdřze řidlá iego/ á o tym fie wřzyřcy paramy po wřzyřki czářy řywotá sve

17: go. # Trzecie/ mařz fie cieřzyć s tey odpowiędzi Páná swego/ kthorą včzynił do

18: czártá sřprořnego/ á vciekl wnet precz od niego/ iż ty nikomu inemu nie mařz sřlu

19: żyć/ á nikogo inřzego łobie ná pomoc brác/ iedno moc á opátrznóć Páná swoie=

20: go. A wnet czárt sřprořny muři vciekác przed tobą/ á Anyeli Páńfcy/ ták iáko tu

21: sřlyřyřł/ wnet fie przyřtápią ná wřpomożenie twoie.

22: # Wřpomożyř ty nas řam w tym boiu nářz wřzechmogácy Pánie/ ná tego ták

23: mořnego sřprzeciwniká nářzego/ ábychmy nic inego nie czynili áni sřprawowáli

24: iedno co iest wola á pořtanowienie Duchá twego świętego/ á iżbychmy też ták

- 25: iáko nas tu vczyć raczył/ vmieli odpowiedź dąć á zwyciężyć nieprzyacielá fwe
26: go/ w tych rozlicznych pokufach náfzych od niego. A iżbychmy łobie ná pomoc
27: nic inego nie bráli/ iedno zwirzchność Boftwá twego fwiętego. A w tym áby
28: vpádlá przed námi fprofna moc tego to nieprzyacielá náfzego/ á Anyeli twoi
29: fwięći przyftąpili fie do nas/ ná nędzne wfpomożenie náfze. Co nam rącz
30: dąć náfz miłościwy á wřzechmogący Pánie/ Amen.
31:

Ewányelia Niedziele wthorey

32: w poft/ ktorą náfifał Mátth. s. w xv. káp. Prze=

33: ciwko niedbálftwu ku vřtáwiczney modlitwie.

- 34: # O niewiáfto wielka ieft wiárá twoiá/ niechayżeć fie
35: ták sřtanie iáko chcefz etc. (*marg*) **Iáka ieft moc próšby człowieká pokornego z
wiárą złączona/ á iáko iá ieft zwycięzono zwycięzono Boftwo Páná náfzego. (-)**

- 36: **10** **W**ielkye á pociefzliwe to fą fłowá Páná á
37: zbáwicielá náfzego/ ktore thu ku nam wřzytkim nę=
38: dznemu ftworzeniu fwemu/ w ołobie oney niewiá=
39: fty pogánfkiey/ mowi: kthorey dziewczká bylá w
40: vpadku wielkim/ á w wyełkim vdręczeniu/ á w
41: wielkim przeřládowaniu od czártá złego. Kthora
42: tho niewiáftá á mátká iey/ z wielkim ftráchem á z
43: wielką pokorą przyřzłá do Páná náfzego/ á owřzem
44: áby bylá miáłá przemowić namnieyřze fłowo do
45: niego/bo bylá pogánká á wielka grzeřznicá: á nie=
46: podobieńftwo byłó/ áby iá był miáł w czym wyřłuchác/ á owřzem áby był czo
47: miáł dla niey vczynić. To iáko go potym pokornemi próřbámi fwemi/ zá v=
48: przeimolcią wiáry fwey/ zwyciężyłá/ to řzyrzey z Ewányeliey s. niřzey náfifáney

N

wřłyřyz: ták

1: wśłyfzyfz: ták iz nákoniec wielkim śtáraniem á wielką pilnością wyśthała tho v
2: niego/ iz wśłyfzála ty pocieszliwe śłowá od niego: Idź iuz mił niewiáfto/ bom
3: poznał wielką wiarę twoię/ iuzći fie wśzytko muśi śtać wedle woley twoiey/ á
4: wołania twego. A dla tego ty ták pocieszliwe śłowá śą tu ná początku záłożo=
5: ne/ iz też káždy z nas to może rozumieć o Pánu ſwoim/ iz gdy nie prześtanie z v=
6: przeymym ſercem/ á s śtátecznością wiary ſwoiey wołać á wciekác fie do niego/
7: w káżdym vpadku ſwoim/ nigdy opuśzczon nie będzie od niego. A to śą śłowá
8: tey Ewányeliey ſwiętey o tey to pogánce ták nápiſáne.

9: grafika

10: Wyśzedſzy s thámtyd Pan Iezus/ odśzedł w ſtrony
11: Tyrſkye z [!] Sydońkye/ A otho niewiáftá pogánká
12: przyśzedſzy k niemu z gránic onych/ wołála zá nim/
13: mowiąc: Zmiłuy fie nádemną Pánie Synu Dawi=
14: dow/ ábowiem dzyeweczka moiá bárzo ieſth okru=
15: tnie od złego czártowśtwá przenágábána. Kthory iey nic nie=
16: chciał odpowiedzyeć. A pothym przyśtąpili do niego zwolen=
17: nicy iego y prośili go/ mowiąc: Odpraw ią miły Pánye/ ábo=
18: wiemći wśzytko woła zá námi. On im pothym odpowiedzyał/
19: y rzekł: Nie ieſtem ia poślan iedno do tych owieczek/ kthore zgi=
20: nęły z domu Izráelſkiego. A ona przyśzedſzy vpádła przed nim
21: chwáląc go/ á mowiąc: O miły Pánie wždy iednák wśpomó=
22: ży mie. Ktory odpowiedzyawśzy/ rzekł: Nie dobrzeby to było/
23: ábych ia miał brác chleb ſynom/ á miothác gi przede pfy. A ona
24: przedię rzekła: O miły Pánie/ wśzák fie y ſzczeniátká karmiá s
25: tych odrobin/ ktore pádáią s ſtołow Páńſkich. Toż iey dopir=

ko odpowie=

strona: 74

Niedzyele wtorey w pośt.

Liśt 74.

1: ko odpowiedzyał Pan Iezus/ y rzekł: O niewiáfto wielka ieſth

2: wiára twoiá/ iużci fie też niechay sftanie iáko chczefz. A nátych=

3: miaft od oney godziny była dzieweczka iey vzdrowiona.

4: **T** O iuż tu napirwey mamy baczyć s tey Ewányeliey/ iż tá niewiáftá była

5: pogánká/ była grzefznicá/ á była dáleko oddalona od społecznosci prze=

6: bránych Páńskich/ á wżytká była w gniewie Páńskim/ á była iuż prá=

7: wie przeyrzána y obrocona ná łád á ná naczyne pomłthy á gniewu Páńkiego: (*marg*) **Co ieft przeźrzenie Páńkie.** (–)

8: gdyż on ma iedny ludzi co ie zowie naczyiem gniewu fwego/ y ná to ie iuż cho

9: wa/ y ná to ie obrocił/ áby vkázował nád nimi możność Bołthwá swoiego: á

10: dobrzy á przebráni iego/ áby fie ich przygodámi karáli. Drugye thez záfię ma/ (*marg*)

Do Rzim. w viij. (–)

11: ktore zowie naczyiem łálki á przebránemi fwemi. Iáko o nich piŕze Páweł s.

12: nadobnie: Iż ktore przeyrzał k łálce fwey/ tych do niey wezwał/ á wezwawfzy y

13: vbłogofławił y poświęcił. Iáko też táme máło dáley piŕze tenze Páweł s. wy=

14: wodząc to/ áby fie temu nikt nie dziwował/ iż mu to ták wolno czynić/ mowiąc

15: tymi flowy: Y iáko ma rzec naczyie zdunowi miŕzowi fwemu/ Czemuś mie

16: ták vlepił? gdyż iedno będzie vczynione ná ŕprawy ochędożne/ á drugie ná ŕprá=

17: wy plugáwe. Izali tho nie ieft ná woli iego/ obrocić on káwálec gliny/ kthory

18: dzierży w ręku swoich/ ná co chce? Izali tákież Pan nász nie może vczynić? Iza=

19: li nie może łobie ftworzyć naczyinia iákiego chce wedle woley swoiey? A ácz czá=

20: ŕem długo chowa naczyie złe á długo mu ćirpi/ á to dla tego/ áby potym vka=

21: zał moc możności Bołtwá swoiego naczyiniu przebránemu fwemu. A ták gdiż

22: to Pánu wolno vczynić/ tedy też ma y chowa łobie ludzi tákie/ nád ktoremi oká

23: zuie frogość fwá á karánie fwe/ ácz fie to potym niektorim łowito opláci: á tho

24: dla tego/ áby też wiernym swoim nád nimi okázował znáki miłofierdzia swo=(*marg*) **Ian w viij. kapitu.** (–)

25: iego/ á oni áby fie tym cieŕzyli á poprówówali łobie o nim nádzieie swoiey. Iá=

26: ko ono powiedział o onym fleponárodzonym/ iż nie on przewinił áni ociec iego

27: Ale dla tego thák długo záchowan był w flepocie iego/ áby nád nim możność

28: Páńfka była okazána. A ten był zgotowan nie ná pomstę/ ále ná miłofierdzye.
29: Acz ich iest wiele/ ktorzy iuż bywáią zgotowáni tylko ná lámę pomstę/ áby fie
30: nád nimi okazała możność Páńfka/ á zli áby fie ich przygodami karáli/ á bali fie
31: możney ręki iego. Iáko fie to okazało ná onym Fáráonie/ ktorego fercze ták by=
32: ło zátwárdzone/ iż fie obaczyć nie mógł/ aż fie wypełniła nád nim wśzytká pom
33: stá iemu obiecána. (*margin*) **Pociechá z wiarą czekáiących w vpadkoch fwych.** (-)
34: # A ták tu może być wielka pociechá tym/ ktorzy ábo w vpadkoch/ ábo w przy=
35: godach leżą/ á státecznie czekáią zmiłowánia Páńfkiego/ nádziewáiąc fie/ iż są
36: przeyrzeni ná sąd á ná naczyńie miłofierdzia Páńfkiego/ nádziewáiąc fie/ iż czá
37: łu swego to ták długie ich oczekawánie/ obroci fie im w sówithą rádość/ iáko fie
38: to wielekroć okázowało. Mogą fie też cieszyć y ci ktorzy leżą w grzechach fwych
39: w złołciach fwych/ nie ináčzey iáko pogáni/ á iuż są podobni ku tákemu naczy=
40: niu kthore iesth zgothowane ná gniew á ná srogą pomstę Páńfką/ gdy v=
41: słyfzą o tey pogánce/ iż oná będąc ták długo w złołciach fwych á w niedowiár=
42: stwie swym/ przyślzá ku thákiey káńce przez wiarę swą/ á przez pokorne prósy
43: swoie/ iż nie tylko áby iey Pan wysłuchác miał/ á w káńkę swoię iá przyiác miał/
44: ále iey rzekł/ iż fie wśzytko stánie wedle woley twoiey.
45: # Bo on iest ták miłofierny/ iż y onego ktorego odrzucił od siebie/ prze złołciwe
46: spráwy iego/ ktory iuż leży iáko pogánin w złołciwych spráwach swoich/ tknie
47: go z miłofierdzia swego/ á poda mu miłofierną rękę swoię/ á podniefie go iáko (*margin*)

Marek w ij. kapitu.

⌘ **Mattheufs w ix.** (-)

48: podnioł onego páralizem zarázonego/ gdy mu rzekł: wstań á idź weźmi s sío=
49: bą łóże swoie. Iáko podnioł Máttheufzá gdy mu rzekł: wstań á idź zá mną/ á
50: násláduy mie. Coż my tedy rzeczemy nędzni pogáni á nędzni iáwnogrzełznicy/
51: ktorzy vstáwicznie leżymy w grzechu/ snadz wiécey niżli pogáni/ y podobnoch=
52: my spráwiedliwie godnieyfy wiéłzey pomsty y wiéłzey niekáfki/ niżli pogáni/
53: ktorzy nigdy nie poználi Pána tego áni miłofierdzia iego. (*margin*) **Zli krześciáni goršzy
niž pogáni.** (-)
54: # Alebyś lepak rzekł/ cożem iá zá pogánin? cożem też ták złego vczyił? czymże=

strona: 74v

Niedzyele wtorey w poft.

- 1: dich też ten ták wielki gniew záflúżył? A wúzákem fie okrzcił/ wúzák vmiem wúzy
2: tki członki wiáry/ wúzák wiem czo kázdemu dobremu Krześciáninowi należy/
3: ták iáko wyliczał on iáwnogrzesznik w Sálámonowym kościele v ołtarzá fto=
4: iác. (*marg*) **Lukaś w xviii.** (–) Obácź iedno á obácź nędzniku iefliześ ty nie wietfzy
pogánin/ á nie więceyli=
5: byś godzien gniewu/ niżli pogánin. (*marg*) **Kázdy znas złościwy ftoi zá pogániná.**
(–) Bo pogánin nigdy nie przyfięgał fwemu
6: Pánu/ nigdy nic nie flubował iemu/ á też nigdy nie złámał żadney wiáry iemu.
7: Ale ty poslubiwfzy ftáteczność wiáry fwey Pánu fwemu/ okrzciwfzy fie w imię
8: iego/ wdawfzy fie w posłufzeństwo iego/ przyiąwfzy ná fie wúzytki práwá krole=
9: ftwá zwirzchności iego/ iefzcze ktemu bierzefz rozmáite dáry/ rozmáite vpomin=
10: ki/ á wielkie iurgielthy od niego: á zdrádliwie/ á łotrowskie/ á niewiernie obcho=
11: dziłz fie z nim s tákim Pánem fwym/ fsukáiąc sobie inych pánow/ przyftawáiąc
12: do nich/ czyniąc im posłufzeństwo/ á burząc fie z nimi przeciwno thák dobrotli=
13: wemu Pánu fwemu. A iefzcze tákich pánow fsukałz/ ktorycheś fie pirwey odrze
14: kał/ ktoreś sam pirwey przeklinał: bo służyłz czárthu sprofnemu odrzekłz fie go
15: ná krzcie/ służyłz fwiátu temu/ y złym spráwam iego. Abowiem tho iefł napil=
16: nieyfza á nawdzięcznieyfza słuźbá kázdemu/ chociay kto nie iefł wftáwicznie przy
17: onym Pánu swoim ktoremu przyfługuie/ iedno iż wftáwicznie czyni wolá iego (*marg*)
Mattheuś w vj. (–)
18: á zázwdy folguie rofkazániu iego/ á chciałbyś ná dwoie gody/ ále podobno obo
19: ie tráciłz/gdiż ná cię dekret sam Pan wydał: Iz żaden nie może dwiemá pánom
20: służyć/ á ták tráciłz Páná fwego przyrodzonego á ták dobrotliwego. A ten dru=
21: gi tway nábyty pan/ áczci do czáfu pochlebowác będzie/ ále wierz mi iżci ná tho
22: czyháć będzie/ iákoby fie nád thobá wúzytkiego pomścił/ wziąwfzy cie w opykeę
23: swoię/ cóś go pirwey lżył/ hańbił/ á dziwnieś fie go odrzekał.
24: # A iákobyś tho y sam ináčzey ofádził? ieflize ten sługá nie godnieyfzy pomfłty/
<http://rcin.org.pl>

25: ktory przyştawízy do páná ſwoiego/ dawízy rękę iemu/ poſlubiwízy wízythkę
26: wiárę iemu/ wzyąwízy vpominki/ wzyąwízy dobrodzyeyftwá/ y rozmaíte iur=
27: gielty/ odtępuie od niego/ á przyştawa do nieprzyiaciół iego/ á do ſprzećiwni=
28: kow iego/ czyniąc im poſłuſzeńſtwo/ wypełniaiąc wolą ich/ thuż przed oblicz=
29: noſcyą iego. Czyli on ſługá kthory ſiedzi ſobie ná ſthronie/ nie wdawáiąc ſie w
30: żadne poſłuſzeńſtwo/ nie wdawáiąc ſie w żadne poſlubienie/ iedno ták wolnie
31: pátrzy obchodu ſwoiego. (*marg*) **Dobrodzieyftwá Páńskie.** (–)
32: # A iżbyś ták rzekł/ coż też zá iurgielty ábo ták wielkie vpominki biorę od Páná
33: tego? Tu ſam rozeznay. Cokolwiek maſz/ ſkąd inąd maſz iedno z łáłki Páná ſwe
34: go. A by nic inſzego iedno tho/ iż cie vczynił człowiekiem/ á ſtworzył cie ku czći á
35: ku chwale ſwoiey/ á nie innym źwirzęciem ku lekkoſci twoiey. A ktoby thy dáry á
36: ty vpominki wyliczyć mogł co ich ty maſz od Páná ſwego. Dałci rozum/ zdro=
37: wie/ dałci członki fláchetne przed inemi źwirzety/ dałci w poſłuſzeńſtwo á w o=
38: pánowanie wízytko ine ſtworzenie ſwoie. A co nád nawięczy/ przypuſcił cie w
39: rowny dział s ſobą/ vczynił cie krolewiczem kroleſthwá ſwego/ bráćíſzkim cie
40: ſwoim zowie/ ieſliże tego będzieſz wdzięczen od niego/ á będzieſz mu dzierzał ſtá=
41: tecznie poſlubioną wiárę ſwoię. A iákież ine dobrodzieyftwá tobie zrownác mo
42: gą z dobrodzieyftwy temi tobie od Páná twego nádánemi.
43: # Obáczże ſie tu tedy káždy/ gdy ſie tknieſz w ſumnienie ſwoie/ ieſliże ſie thák nie
44: záchowywałz wedle powinnoſci ſwoiey/ á nie ſtoifz mocno przy tym Pánu ſwo
45: im á przy woley iego/ podawáiąc innym pánom wiárę y poſłuſzeńſtwá ſwoie/
46: wziąwízy tákie vpominki od Páná ſwego/ ieſliſ nie gorſzy niźli pogánin/ á ieſli=
47: byś nie godzien więtzey pomſty á więtzego karánia niźli pogánin. A gdy tho
48: rozeznałz/ á gdy to iuż ſam w ſumnieniu ſwoim rozładziſz iż ták ieſt/ roſpomniſz
49: ſobie tedy ieſli oná namileyſza dziewecká twoiá/ á oná fláchetna á niewinna du
50: ſzyczká twoiá/ ktora ieſt iáko cnotliwy więzyeń w plugáwey wieży w márnym
51: á w ſwowlnym ciele twoim/ ieſli nie ieſt w wielkiey chorobye/ á ieſli nie ieſt w
52: wielkim vdręczeniu czártá ſproſnego/ iáko oná dzyeweczká oney pogánki/ kto=
53: ry nád nią buia/ kthory ſobie nád nią roſkoſzuie/ cieſząc ſie iż ieſt w opyece iego/
54: cieſząc ſie iż ieſth w więzyeniu thák złego pogániná/ kthory ieſt w mocy iego á

55: w poślufzeństwie iego/ á iż sie iey nádzyewa pościeć á mieć poślufu y z nim w o=

fiádłości

strona: 75

Niedzyele wtorey w pošt.

Lišt 75.

1: fiádłości swoiey/ gdyż odtąpił przyrodzonego Páná swoiego/ á nie ielth w o=

2: bronie áni w opiece iego. (marg) ¶ **Lekárstwo chorey dufzy.** (-)

3: # Což chcesz czynić miły brácie/ tu iuž nielza iedno iż mušifz rozeznác to pogán=

4: ftwo swoie/ á ten fwowolny żywot swoy/ tu iuž nielza iedno iż mušifz rozeznác/

5: iż bárzo nędzna á fchorzáła w tobie leży oná fláchetna dzyeweczka twoiá/ dufzy

6: czka niewinna twoiá/ iefliže cie dotknie sumnienie twoie. A iákož sie iey rozlito=

7: wác nie mařz/ gdyż wiefz že iey tho fmiertnelna chorobá/ iefli iey wždy nie nay=

8: dzyeřz wřpomożenia iákiego: kędyby iey rátowác/ czymżeby iey pomoc/ gdzieřby

9: iey doktorá řzukác? Ale otho mařz řwieżą rádę á żywą náukę przed oczymá řwe=

10: mi/ ktorąc tu Pan twoy w tey nędzney pogánce iáwnie okazác raczył. Rozlituy

11: že sie thedy tey nędzney á fchorzáley dzyeweczki řwey/ á they niewinney dufzyczki

12: řwoiey/ á nie řráfuy sie nic/ á nie řękay sie nic/ żeř grzeřzny á vpádly/ nie ináczey

13: iáko pogánin/ w tych řprávach řwoich/ á cieřz sie tą nędzną pogánką/ á bieřz zá

14: Pánem řwym/ wziąwřzy przed sie řtałość wiáry řwoiey o miłofierdziu iego/ á

15: wołay zá nim záłobliwym głóřem/ iáko thá nędzna pogánká wołála: O miły

16: Iezu řynu wierny Dawidow/ przez miłofierdzye twoie zmiřuy sie nádemną/ á

17: zápomniawřzy nędznego vpadku mego/ ozdrow á ożyw řářką miłofierdzia řwe

18: go/ tę nędzną á ochorzála dzyeweczkę moię á dufzyczkę moię/ gdyż oná řadnego

19: inego lekárzá/ áni řadney iney nádzyeie mieć nie moře/ iefliže nie będzie nád niá

20: miłofierdzia twego řwiętego/ iż y iey y mnie nędznikowi nie dařz vznánia z řářki

21: twey řwiętey/ iżbych y ia s tego nędznego vpadku mego/ á s tego pogańřthwá

22: mego powřtác mogł/ á oná nędznicá áby była z řářki twey vzdrowioná/ á Du=

23: chem twym řwięty m odżywiona/ áby ten ták okrutny řpřečiwnik iey nie był iej

24: řílen/ á nie dręczył iey tymi řrogie m przegrořzká m řwemi/ kthorych sie iuž oná

25: bárzo vřtrářzylá/ iefli nie będzie nád niá wřpomożenia twego. (marg) **Pan ku więthřzey**

pocieřze zá rázem nie wyřłucha. (-)

26: # Pátrzayże dáley miły brácie/ iż Pan długo oney nędzney pogáncze żadnego
27: łłowá odpowiedzyeć nie raczył/ áni ná iey wołanie obeyrzeć fie raczył. Coż miá
28: łá dáley vczynić? iuzli zwątpić? iuzli przestháć od wołania fwego? Ale nie/ bo
29: ták Pan nász dla náuki nászey to ná vrząd vczynić raczył/ ábychmy nic nie teskni
30: li gdy fie długo przedłuza nádzyeia nászá w prósbach nászych: á iżby tho oka=
31: zał/ iż iáko długo czeka vznánia nászego/ ták też chce tho po nas mieć/ ábychmy
32: łobie nic nie tesknili/ á wdzyęcźnie to przymowáli/ w fthałości nádzyeia fwey
33: trwáli/ gdy fie nam też odwlecze iáki čás miłofierdzia iego/ á w thym chce do
34: łwiádczyć ftałości á vprzeymości wiáry nászey.
35: # Abowiem gdy thák w nim wątpić nie będzemy/ á záchowamy mu ftátecz=
36: ność wiáry fwoiey/ to iest rzecz pewna/ iż on nigdy fwych wiernych/ ktorzykol=
37: wiek ftałe miłofierdzia iego czekáią/ nie opuści. Iáko tho był dał znác w oney
38: łodzi zwolennikom fwym gdy nań wołáli/ czemu ták długo łpiłz miły Pánie?
39: czemu nas nie rátuiefz? á my márnie giniemy? (*margin*) **Mattheufs w viij.** (–) Powiedział
im: znác źelcie bár=
40: zo máłey wiáry iż fie ták boicie. A wnet potym ofwobodził ie z onego niebespie
41: czeńtwá ich/ thák iż wnet z wielkim dziwem wiátry y morze musiało fie vřpo=
42: koić ná rofkazanie iego.
43: # Tákžec theż czáfem długo łpi nád niebespieczeństwem nászym/ á długo nam
44: nie odpowie/ iáko oney pogáncze/ ná wołanie násze. Ale páthrzay co fie dáley
45: sftanie/ gdy będye ftáteczność wiáry nászey á vftáwiczne wołanie w prósbach
46: nászych/ to fie sftanie co fie sftáło z oną pogánką/ iż iey rzeczono: O vboga nie=
47: wiáło/ gdyżes iest ták ftała w wierze fwoiey/ á ták vprzeyma w prósbach fwo
48: ich/ nie tylko áby były twoie próby wyřluchany/ ále fie sftanie wřzytko wedle
49: woley twoiey. (*margin*) **Ekklezi. w xxxv.**

⌘ **Iáko iest wielká moc modlitwy wierney.** (–)

50: # Bo táka iest moc modlitwy fwiętey/ ktora pochodzi s fercá práwego/ iż iáko
51: pímo powiáda/ práwie gwałtem niebo przeraża. Abowiem ták iest zwycięzo
52: ne to fwiete Bořtwo męką á rozlaniem krwi człowięczeńtwá onego fwiętego
53: ná odkupienie narodu ludzkiego z Bořtwem złączonego/ á ná okrutnym krzyżu

54: z awiefzonego/ iż kto ná to wfpomienie á vciecze fie do onego wiekuiſte⁸⁰ boftwá

55: á do miłofierdzia iego/ w imię człowięczeńſtwá iego z nim złączonego/ z wiarą

N 3

á s pokorne=

strona: 75v

Niedzyele wtorey w poſt.

1: á s pokornemi proſbámi ſwoiemi/ ták to łá mocne proſby/ iż wſzythko oczkol=

2: wiek będyemy proſić w to ſwięte imię/ nigdy nam nie będzie odmowiono.

3: Gdzie to nam y łam Pan á zbáwiciel náłz będąc s tym człowięczeńſtwem złą=(*marg*) **Ian w xvj. kapitú.** (-)

4: czony/ mocnie w obietnicach ſwych obiecáć á vtwardzić raczył. (*marg*) **Pan wyernych w proſbach nieopuſzcza.** (-)

5: # Y okázáć to raczył ná wielu ludziach ſwiętych/ ácz im kęs odwłoczył wyłłu=

6: cháńia ſwoiego dla więtfzey pociechy ich/ ále ich iednák nigdy w proſbach ich

7: opuſzczáć nie raczył. Azáłz tego nie okazał ná Iákobie ſwiętym/ ná Dawidzye

8: ſwiętym/ ktory był ták vpadł/ ktory był przyſzedł w ták okrutne rozgniewanie

9: iego/ iż fie sftał gorzym á niźli pogáninem przed oblicznoſcią iego: y czuł to bár

10: zo/ y wyznawał to żálobliwie/ iż była bárzo zemdlona w nim oná duſzyczká ie=

11: go. (*marg*) **w Pfalmie Lvj.** (-) A wždy nigdy nie przeftawał z zupełną wiarą wołáć do miłofierdzia iego/

12: áż gdy przyſzedł iáko oná pogánká ku ſwiętey łálce iego/ toż dopirko zálpiewał

13: z wielkim wefelem onę pioſneczkę: (*marg*) **w Pfalmie cxxiij.** (-) Iż duſzyczká náłzá wytárgnęła fie iáko pta=

14: ſzek z okrutnego ſidłá onych frogich łowcow ktore oni ná mie dziwnym kftał=

15: tem ftáwiáli. Azáłz nie czekał on ſláchetny Iozeph w wielkiey ſtáłości ſwiętey

16: łálki iego/ Azáłz nie czekála Anná Elkanowá zóná. A im kto nadłuzye á nazá=

17: łobliwiey czekał tego ſwiętego miłofierdzia iego/ káždemu fie naobficiey záv=

18: żdy nágradzáło y okázowáło.

19: # Bo to być ináczey nie może/ iż ktokolwiek ftale trwa w ſtáteczności modlitw

20: ſwoich á w zupełney wierze ſwoiey/ áby miał być opuſzczon: boby fie muſiały

21: wípák obroćić łłowá Páńfkie/ co powieðał: (*marg*) **Mattheuś w vij.** (–) Iż ktokolwiek będzie kołáthał do

22: niego/ káżdemu będzie otworzono. Y potwirdził tego Sálomonowi/ gdy przy (*marg*) **iiij.**

Krole. w viij. (–)

23: poświęcániu kościołá fwego modlił sie zá ludem swoim/ ktory mu był Pan po

24: ruczył w posłufzeństwo iego/ prośząc: Iż iełlibyś sie kiedy miły Pánie rozgnie=

25: wał ná ten lud zá występkiem iego/ zá śpráwiedliwym śádem swym/ á iáki śro=

26: gi mor ábo iákie śrogi powietrze przepuścił ná nie/ ták iżbyś chciał wykorzenieć

27: to nędzne pokolenie ludu tego/ á onby sie vciekł do miłofierdzia thwego/ prośzę

28: zmiłuy sie náđ nim/ á odwroć gniew swoy od niego. Tákież prośił/ iełlibyś prze

29: puścić miał głóđ/ ábo śrogi wálki/ ábo śrogi miecz ná then nędzny lud/ zmiłuy

30: sie náđ nim/ á odwroć gniew swoy święty od niego. Ale tego wśzędy dokłádał/

31: iełliby sie vznawśzy vciekł sie do miłofierdzia twego świętego. A coż sie potym

32: śtáło? wśłyżał głóś od Pána swego: Iż iełliby vpadł lud ten/ ábo ktory z nich/

33: w gniewie iego/ á vciekł sie s pokornemi prośbámi do miłofierdzia iego/ iż chce

34: być káżdemu miłóściwy. A ten przywiley iuż wiecznie zośtáwił y obiecał cho=

35: wác káżdemu nędznie vpáđłemu národowi człowieczemu.

36: # Iáko też ono powieđziáł y Moiześzowi gdy śtánowił przezeń z ludem swoim

37: śpráwy swoie: (*marg*) **w iiij. Moiześzowy.**

¶ **w xxvj. kapitule.** (–) Iż iełliby kiedy lud ten vpadł w złościach swoich/ á był podan

38: ná vdręczenie nieprzyaciódom zá występki swoie/ thák dłuđo będę śprzećwien

39: iemu/ áż sie mułi závśtydzić ono nieobrzezáne serce iego/ tedj sie dopirko vciece

40: do mnie/ obaczywśzy niepráwości swoie: á mnie też nielza będzie/ iedno wśpo=

41: mionąc z nim ná przymierze swoie/ á ná miłofierdzie swoie. Tákże y Apośtoło=

42: wie/ tákże y wśzyłcy Prorocy ták nas w tym wiśćili/ ták nas przy tym zośtáwili/

43: iż to iełt rzecz nieomyłna áni ochybna/ (*marg*) **Mattheuś w xviiij.** (–) iż ilekroć vpáđnie nędzny człowiek s kre=

44: wkości człowieczieństwá swego/ á obaczywśzy sie vciece sie do miłofierdzia Pá

45: ná swego s pokornym sercem á z zupełną wiárą swoią/ żáłuiąc onego omyłne=

46: go vpadku swego/ iż obráził ták dobrotliwego Pána swego/ á wyśtąpił przeci=

47: wko woley iego/ to ieŝt rzecz pewna á nieomylna/ iż mu zǎwždy then Pan chce

48: być miłościwy/ y obiecał go wyfluchǎć zawždy w prośbach iego. (marg) **Nie znamy Páná áz nas nędzǎ przycisnie.** (-)

49: # Ale my tego nie vmiemy áz nas nędzǎ/ kłopot/ á vpadek iáki do tego **przubije** [!]

50: toż fie dopirko vciekamy kniemu/ zǎpomniawłzy tego/ iż nas píłmo vczy ábych

51: my tego ftrzegli/ áby nas gniew Pánłki iefcze ná łózkku náłzym nie zǎłtał. Ano

52: nie trzebǎ wíęłzney nędze á wíęłzwego kłopotu/ iedno weźrzawłzy w Moizełzá á w

53: vłtawy iego/ tǎm fie zǎwždy obaczyłz iáko we źwierciedle/ iżeś zǎwždy godzyen

54: pomłty á karǎnia od Páná łwego/ by nie miłofierdzie iego/ iż on długo czeka ná

55: wrocenia twego. A thák rádźeć vprzedzay vczás/ á vciekay fie vczás s po=

pokornemi

strona: 76

Niedziele wtorey w połt

Liłt 76.

1: kornemi prośbǎmi do niego/ áby cie nie vprzedził á nie náłazł ná łózkku twoim

2: w gniewie łwoim. Rozumiey themu/ iż zǎwždy łácniełzfe iednánie s przyiacie=

3: lem niźli z nieprzyiacielem. A nie łękey fie nic choć fie kęs odwlecze prośbǎ two

4: iǎ/ ciełz fie tym co fie s tǎ pogǎnkǎ działo/ iż długo Pan odwrǎcał od niey obli=

5: cze łwoie/ iż niechciał przyǎć żadney przyczyny zǎ niǎ/ iż iǎ nákoniec przyrow=

6: nał płu á niememu źwirzęciu. A onǎ iż nie odmieniłǎ łtáteczney nádzyeie łwo=

7: iey/ y wyznawǎłǎ niegodność łwoieł/ y przyrownǎłǎ fie ku łzczęnięciu/ wyzna=

8: wǎiǎc pogǎnłtwo łwoie/ á włzǎkoź tǎk rozumiałǎ być hoyne miłofierdzie iego/

9: iż y łzczęniętom/ to ieŝt złým á niewierným ludziom/ dołtawǎ fie odrobin s łto=

10: łtu tey łwiętey łǎłki iego á miłofierdzǎ iego. (marg) **Szyroki łtoł**

miłofierdzǎPánłkie^{g^o} (-)

11: # O łzyrokilz to łtoł á hoyne wieczęra tego Páná náłzego/ á tego miłofierdzǎ

12: iego: ná ktorǎ/ nie thylko przebrǎnych/ ále y chromych/ łlepych/ á niedołęzli=

13: wych/ tho ieŝt w wierze niedołtátecznych á niegodnych/ przedłię włzythkich do

14: łiebie wabi. A tǎk ty nędzniku chocia do łiebie baczyłz niegodność łwoieł/ cho=

15: cia widzilz iżeś iáko łzczęnię á iáko pogǎnin przed oblicznościǎ iego w łprǎwach

16: łwoich/ przedłię ty nie przełtaway wołǎć/ Zmiłuy fie nádemną o miły Synu

17: Dawidow/ á vlyp mi iáko niegodnemu szczęściu tych odrobin miłosierdzia
18: swego. Pewnie vlyfzyfz iáko oná pogánká/ á chocia nie vlyfzyfz/ thedy mocno
19: wierz/ izci tak będye rzeczono: Idź miły synaczkú/ iuzci sie stánie wšytko we=
20: dle woley twoiey.
21: # Pátrzayze iefzcze/ czym sie ciefzyć mařz/ á czym vtwordzić mařz nádzieię swoię
22: o tym Pánu swoim. Iz oná pogánká/ chocia tuż widziálá Apořtoły y miłofni=
23: ki iego/ á práwie kánclerze á závártá rádę iego/ á wždy do żadnego nie wołálá/
24: á wždy żadnego o przyczynę nie prořílá/ iedno tylko wšytkę nádzieię położyłá
25: w lámym miłosierdziu iego. Bo ácz to thu ná řwiecie być może/ iz ieden zá dru=
26: gim przyczyniác sie może/ á pełno piřmo przykłádow o tym mamy.
27: Y przeto sie
28: do řpołeczności swey řchodzimy/ áby řpolne głofy řzły ku Pánu nářzemu wołá=
29: nia nářzego/ áby sie y złym przy dobrych dořtawáło miłosierdzia iego. Iáko y
30: Ezdrařzowi powiedziál Pan/ iz tu dořkonálřzy zá niedořkonálřzymi przyczyniác
31: sie mogá/ á zwálřczá zá tákiemi ktorzy vřnawřzy sie vciekáią sie do řwiętego
32: miłosierdzia iego. (*marg*) **Ezdrařs w iiij. kapi** (–) Iáko y tu Sálomon to řobie ná pomoc
brał przyczyniáciacz
33: sie zá ludem swoim. A tu zá tą pogánką ácz sie przyczyniáli Apořtołowie/ przed
34: řię iey wiárá á iey pokorna prořbá wáźnieyřza v Páná byłá.
35: # A tak teź ty w káždym vpadku řwym chocia nie będyeřz baczył wřpomożenia
36: żadnego zá řobą/ nie wářp nic przedřię w Pánu swoim/ á nie vřtaway do nie=
37: go w prořbach swoich/ przedřię pewnie wiedz á miey vpełná nádzieię/ iz nie bę
38: dą opuřzczone prořby twoie/ á odnieieřz wielką pociechę/ iáko byłá odniořlá tá
39: nędzna pogánká/ we wšytkich vpadkoch swoich.
40:

¶ Co tu w tey Ewányeliey obaczyć á vwaźác mamy.

41: # A thu pilnie vwaźay řtan/ povinnořć/ á řumnienie swoie/ á obaczywřzy ižeř
42: przeřtěpcá/ á řnadź gorřzy niřli pogánin/ gdyź pogánin nic nie pořlubowál/ áni
43: złamáł żadney wiáry Pánu řwemu. Obaczywřzy teź/ iz ochorzála leży w tobye
44: nędzna duřzá twoiá/ ktorąc figuruie tá nędzna dziewczká chora they řmętney po=
<http://rcin.org.pl>

- 45: gánki/ zmiłuy fie łam nád łobą/ á wołay iáko tá pogánká wołálá/ do Páná łwe
46: go/ áby fie zmiłował nád tobą/ y nad tą nędzną dułzą twą/ á vzdrowił ią/ á opá
47: trzył/ y náwrócił ią k łobie łáłką á miłofierdziem łwoim/ przez Duchá łwego
48: łwiętego. # Drugye obaczay/ iż chociay fie nikt zá tobą nie przyczynia/ iż cho=
49: ciay thu Apołtołowie tey nędzney pogánce nic nie vprošili/ przedię thy nic nie
50: wátp w prošbie łwoiey/ á nie przetaway wołác/ máiąc zupełną wiárę o miłó
51: łierdziu Páná łwego/ iż pewnie á nieomylnie będzie wyłłuchána prošbá two=
52: iá. A ieflić fie kęš odwlecze pociechy łwoiey/ im dłužey czekálz/ tym więłzą á hoy
53: nieyłzą pociechę odniełsz w prošbach łwoich.
54: # Trzecie obáčz/ iáka iefł moc
55: á iákie łą obietnice y przywileie nádáne pokorney prošbie/ z wiernego łercá po=
56: chodzącey/ w imię imieniá Pánłkiego/ że iefł iáko młoth obłoki przeražáiący/ á

N 4

nigdy to

strona: 76v

Niedziele trzeciej w połt.

- 1: nigdy to być nie może/ áby czáfu łwego nie byłá wyłłuchána.
2: # A ktož nam tedy tákie łerce y taką wiárę łpráwić może/ iedno thy łam náłz
3: włzechmogący Pánie/ który ł nas łam w tych obietnicach nieomylnie vpewnić
4: raczył/ y który ł dla tego iefł nam dan/ áby žaden nie zginął/ ále áby káždy w i=
5: mię łwoie/ náłazł káźde pociefzenie łwoie. Wežrzył łam ná nas okiem miłofier
6: dzya łwego/ á obacz tho pogańłtwo á tę nikczemność náłzę przed oblicznołcią
7: Bołłwá twego łwiętego/ á rácz nam być Bogiem miłofiernym łpołu z
8: Bogiem Oycem y z Duchem łwięтым łwoim/ w iedney łpołe=
9: czności kroluiącym ná wieki wiekom/ Amen.
10:

Ewányelia Nyedzyele trzeciej

- 11: w połt/ ktorą nápiłál Łukałz ł. w xj. káp. Przeci=
12: wko mocy á chytrym figłom czártá łprołnego.
13: # Káźde krolełłtwo łámo w łobie rozdzielone

14: będzie zniszczone etc. (*marg*) ¶ **Náuká piękna przeciwko mocy czártá fprofnego/ kthory ieft možny zwycięścá á Hetmanfwátá [!] tego. (-)**

15: **N**ie ieft tho táyne żadnemu człowekowi/ iż gdy vpadł on nędzny pirwfy człowiek w Ráiu/ á ftrácił práwo fwoie/ kthore miał od Páná fwoiego nádáne/ iż mu był dał pofieść á opánowác wftyhkę zyemię/ tedy onże chytry czárt/ kthory go był zwiodł á zwyciężył/ iuż był doftał zwirchności nád nim/

16: iuż doftał onego práwá iego poľpołu y z nim/ kthore miał nád wftyką ziemią/ á iuż był zoftał kfiążęciem fwiáthá tego z dozwolenia Pánfkiego. Gdzye go y íam Pan y ine pílmá ná wielu mieyfcach częftokroć thák miánuią. (*marg*) Ian w xij.kapitule. (-)

17: Tu iuż dopirko buiał/ tu iuż rozľzyrzał ľkrzydłá fwoie nád ľzyrokoćciá fwiátá tego.

18: Aż gdy przyşzedł on obiecány Pan á zbáwiciel kthory miał zetrzeć głowę iego/ tu iuż dopirko pomylił wftyki ľzyki fwoie/ tu iuż chodził iáko błędny/ tu íie iuż vciekał/ to do Licemierników to do onych Bífkupów żydowľkich/ to do onych zľoczyńcow/

19: bo go było bárzo teľzno/ gdj íie przypátrował dziwnym znákom á dziwnym ípráwam Pánfkim dziwuiąc mu íie z dáleká/ ítukáiąc go y ná puľzczy/ tenli to iuż ieft/ kthorj przyşzedł ná íkázenie głowy iego:

20: á wielkie kľopoty/ á wielkie rofterki iuż íie okoľo niego zyawiáły/ gdy widział áno wiele ludzi odľtępuie od niego á od kroleťhwá iego/ poznawáiąc onego obiecánego krolá á zbáwicielá íwego/ przypátruiąc íie dziwnym ípráwam iego. Tu íie iuż dopirko poczęło tárgác kroleťstwo iego/ tu iuż poczęła íłábieć oná ízpetna moc iego.

21: A dlá tego nam ku więtfzey pociefze ty íłowá tu íą w tey náľzey dzifiefzy roľpráwie záložone: Iż káźde kroleťstwo íámo w íobie roľtárgnionie będzie zniszczone. Kthore íłowá nápiíal Łukáľz íwięty w xj. poľożeniu kfiąg íwoich/ á íą wzięte z Ewányeliey dnia dzifiefzszego/ kthora ieft ták nápiíaná tymi íłowoy.

22: Czáfu iednego/ gdy Pan Iezus wymiáthował dyabelľstwo kthore było nieme/ á gdy íe iuż wypędził/ przemowił on niemy/ y zádziwováły íie tľufzcze. A niekthorzy z nich mowili/ iż moczá Beelzebubá kfiążęciá dyabelľkyego wymiátuie dyabły. A niekthorzy kufząc go pytháli o iáki znák od niego:

23: Ale on gdy obaczył

strona: 77

Niedziele trzeciej w poft.

Lift

1: grafika

2: myśli ich/ rzekł im: Iż każde krolestwo łamo w łobye rosthárgnione zniŹczeie/ á dom ná dom vpáść muŹi. A thák ieŹli y Źzátan łam przeciwko łobie będye rozdzyelon/ á iákož moŹe trwáć krolestwo iego?

3: GdyŹ powiedacie iż ia mocą Beelzebubá wymiátam dyabelŹtwo/ á ták ieŹlibych ia mocą Beelzebubá ie wymiátował/ Źynowie wáŹzy czyiá teŹ mocą wymiátuiá? A thák łami oni będa Źędyowie wáŹzy. Ale ieŹli ia mocą páłczá BoŹego wymiátuię dyabelŹtwo/ thedy pewnie iuŹ przyŹŹło do was kroleŹtwo BoŹe. Abowiem gdy mocny zbroynik ŹtrzeŹe pilno przybytku Źwego/ tedy w pokoiu ieŹt wŹytko dobro iego.

4: A ieŹli mocnieŹŹy nań przydzye á zmcni mu Źie/ tedy wŹytkę zbroię iego odiaŹwŹy w kthorey on duŹał/ będye łobye dzyelił łupy iego. Kto nie ieŹt zemną przeciwko mnye ieŹt/ á ktho nie zgromadza poŹpołu zemną/ then roŹpraŹza. Bowiem gdy duch nieczyŹty wynidzye s człowyeká/ iuŹ chodzi po mieyŹczach fuchych Źzukáiąc odpoczynienia/ á gdy nie naydzye/ mowi:

5: Wrocę Źye do domu Źwego s kthoregom wyŹzedł. A gdy záŹię przyydye/ naydzye gi cudnie vmieciony y ochędoŹony/ thedy bieŹy y weźmie s łobą inych duchow Źiedlm iefcŹe gorŹzych niŹli łam/ á wŹzedŹy iuŹ thám mieŹzkáią/ y bywáją gorŹze poŹlednieyŹe czáŹy człowyeká onego niŹli pirwŹe.

6: Y Źtáło Źie gdy to mowił/ nyewiáŹtá niekthora z oney thłufcŹey podnioŹŹy głos Źwoy yęłá mowić: BłogoŹławiony Źywot kthory ciebie noŹił/ y pierŹi kto-

strona: 77v

Niedzyele trzeciej w poft.

1: rycheŹ poŹywał. A on odpowiedzyawŹy/ rzekł: Y owŹzem błogoŹławieni Ći kthorzy Źłucháią Źłowá BoŹego/ á pilnie go ŹtrzeŹą. (marg) Ktorem práwem Pan Czártá zwycięŹyl [!] (–)

2: YVŹeŹ tu ŹłyŹał dziwná Źpráwę tego ták moŹnego Páná/ iż on chcąc okázác dziwná moŹnoŹć BoŹtwá Źwego po przyŹciu Źwoim/ nie tylko [!] ná ziemi/ ná morzu álbo ná powietrzu/ ále iuŹ ná koniec ná onym krolu á ná onym kŹiáŹęciu Źwiátá tego/

3: ktore sie tak było wzbuiáło/ á tak było rozšzyrzyło po wšytkiey ziemi škrzydła swoie/
pofiadłzy nędznego człowieka/ iż go ten Pan vmiął škarác/ zethrzeć/ y znišczyć/ a w niwecz
obroćić/ wedle woley ſwey/ á wedle możności Boſtwá ſwoiego:

4: áby sie było ono nád nim wypełniło/ co mu było w Ráiu ieſzcze obiecáno/ iż miály
tákie czály przydź/ á tháka pomſtá nań z niebá ſpáść/ zá vpadek á zá z wiedzenie człowieka
nędznego/ iż miála ſtártha á znišczona być márna głowá iego/ á w niwecz sie miáło obroćić
kroleſtwo iego. (*marg*) w j.Moizeſz.w iij. (–)

5: Iákož to potym Ian s. w zyáwieniu ſwym w táiemnicach ſwych/ ktore widział z łáſki Pána
ſwego/ nadobnie o tym nápiſał/ mowiąc tymi ſłowy: (*marg*) w Ziawieniu w xij. (–)

6: Iž widziałem w widzeniu ſwoim/ á on okrutny Smok/ ktory rzeczón ieſt ſzátan/ był
zborzon/ znišczón/ á ná ziemię potłoczón/ i wšyſcy Anyeli iego.

7: Y ſłyſzałem głos wielki á pocieſzliwy z niebá wołájący/ iż iuž vpadł ſprzećiwnik náſz/
ktory obwiniał á oſkarżał nas/ á ſtárał sie o wšytko złe náſze/ á iż zwycięžón ieſt przez krełw
Báránká niewinnego/ y przez ſwiádectwo iego/ ktore ieſt o nim wydano.

8: A tak y tu ná tym mieyſcu/ iáko Ewányeliſtá ſwiádczy/ chciál to Pan niewiernym
Licemiernikom á niewiernym žydom ná oko vkázác/ iż to ieſt prawdá czo o nim z dawná
piſmo y Prorocy powiedáli/ iż mu była daná moc ná ziemi y ná niebye wšytko czynić á
ſprávować wedle woley ſwoiey. (*marg*) Mattheuſz w xvij. (–)

9: Y okazał im tho ná tym nieſłáchetniku á ſprzećiwniku narodu ludzkiego/ iż mogł záwždy
zetrzec á znišczyć moc iego/ á wniwecz obroćić kroleſtwo iego. (*marg*) Iáko Czárth złupyon
s kroleſtwá ſwiátá tego. (–)

10: Párezayže tu wielkiey pociechy ſwey/ kthorą thu widziſz w Pánie ſwoim/ á w tym
odkupicielu ſwoim/

11: iż ziemiá/ niebo/ morze/ nákoniec y czárt ten ſprzećiwnik twoy drży á vcieka przed
nim/ żadney władzey áni żadney mocy nie máiąc przed możnoſcią iego: iuž zemdlony/
iuž znišczóny/ á iuž ze wšytkimi miſterſtwy ſwemi w niwecz obrocony. Iákož sie ty s tego
chłubić nie maſz? iákož sie cieſzyć nie maſz?

12: gdyž iuž wieſz/ iż maſz tákiego Pána/ tákiego obrońcę y opiekálniká/ iż iuž ſprzećiwnik
twoy roſciągniony ieſt przed nogámi iego/ iż iuž żadney władzey áni żadney mocy nád tobą
mieć nie może/ gdyžeſ ieſt w opiece iego.

13: Iż iuż ielth złupion on mocarz á nieprzyiaciel twoy z onego kroleſtwá/ ktore był chytrze wyludził ná przydkoch twoich/ ktore tobie práwem przyrodzonym/ á práwie ſpatkiem właſnie przynależáło/ á iuż záſię tobie ieſt przywrocono. Iużci ſie wrociła oná wdzięczna obietnicá Páná twoiego/ ktora była rzeczóná przodkom twoim/ poki byli nie vpádli á nie ſtráciłi tego práwá ſwego: (*marg*) w j.Moizefz. w ij. (-)

14: Iż oto iuż roście/ otho ſie iuż rozmażaycie **rozmażaycie** [!] ábyſcie poſiedli á opánowali wſzytkę zyemię **zyemię** [!]. Tenći to mocny á okrutny zbroynik ſtrzegł á bronił mocnie przybytkow ſwoich/ iáko thu o nim Pan w Ewányeliey powiáda/ áby tobie nie było przywroczo to práwo twoie/ y ony obietnice twoie/ á on áby był w pokoju ſpráwował wſzytki ſpráwy ſwoie.

15: Ale przyſzedł nań mocniejszy/ iáko tu ſłyſzyſz/ á ſtárł wſzytkę możność iego/ y rozdzielił/ y w niwecz obrocił wſzytki łupy iego.

16: Alebyś lepak rzekł/ á coż mnie potym? to wiem iż gdj tu był ſam oczywiſcie ná ziemi w możności Boſtwá ſwoiego/ iż mu tho było bárzo łacno vczynić/ á tego dyablá tak niſzczyć/ tak borzyć/ a w niwecz obrocić:

17: ále ia czo teraz s ſobą mam rzec/ gdy go iuż tu nie máłz/ bo wiem iż iuż poſzedł do niebá: podobno że záſię onze czárt przyſzedł ku pirwſzey władzy ſwoiey/ y ku pirwſzemu kroleſtwu ſwemu A zwłáſzczá iż tu ielcze będąc Pan/ tedy ſie nie znał ku kroleſtwu ſwiátá thego/ bo powiádał/ iż kroleſtwo moje nie ieſt ná tym ſwiecie. (*marg*) Ian w xviiij.kapit. (-)(*marg*)

Pan ſie nigdy nie zna k tym ktorzi ſą pod kroleſthwem ſwiátá tego. (-)

18: Prawdác ieſt/ iż ſie Pan nigdy ku thym nie zna/ á záwždy ſie tych záprzy/ y niechce nic o nich wiedzyeć/ ktorzy ſie vdáli w kroleſtwo á w poſłuſzeńſtwo ſwiátá thego nędznego/

19: á vdá-

strona: 78

Niedziele trzeciej w poſt.

Liſt

1: li zá ſpráwami iego/ opuſciwſzy Páná ſwego. Ale nád thymi záwždy dzyerzy możną rękę ſwoię/ ktorzy ſie wdawiają pod kroleſtwo iego/ á pilnie ſtrzegą woley iego/ á wiernie dufiają iemu. A thák ielſi rozumieſz iżeſ then ieſt/ iżeſ ieſt pod kroleſtwem iego á w opiece iego/

2: ciefz lie tym/ iż chocia go tu ná zyemi oczymá fwemi cieiefnemi oględác nie możefz/ ále gdy łobie wfpomniłz ony pociefzliwe fłowá iego/ ktore przeminać áni lie nigdy odmienić nie mogą/ co nam powiedác raczył: *(marg)* Matthe. w xxviiij. (–)

3: Iż wiedzcie moi mili fynaczkowie/ iż chocia mie oczymá fwemi widzieć nie będziecie/ ále iednák bądźcie thego iści/ iż ia zázwdy z wámi będę áż do fkończenia fwiátá wfzytkiego/ á nigdy was nie opuľczę rátkiem á wfpomożeniem fwoim Bořkim.

4: A thák thu obácż w iákim beřpieczeńřtwie chodziľz/ á iáko możefz zázwdy być řrog řprzećiwnikowi fwemu/ iefliżeř iefť w opiece Páńřkiefy á pod kroleřthwem iego/ á iż maľz przy łobie tego Hetmáńá/ ktory mocnie trze głowę řprzećiwniká twego: gdyż tho pewnie wiefz/ chocia go oczymá fwymi nie widziľz/ iż zázwdy przy fwoich wiernych iefť/ á mocno przy nich řtoi/ áż do fkończenia fwiátá tego.

5: Wľzákći tego y Dawid y ini Prorocy mocno potwirdzáli/ kthory powiáda: *(marg)* w Pfálmie xc. (–)

6: Iż zázwdy od práwey ręki kázdego wiernego człowieká/ tyľiácmi będzie odpadáło řprzećiwnikow iego/ á żadne dyabelřtwo on řie kuřić nie będzie řmiáło. Czego y řam Pan potym mocnie potwirdzić raczył/ mowiác:

7: Iż ći kthorzy będą mocno wierzyć iemu/ iefłcze wiefłze dziwy będą czynić niźli on řam: bo w imię iego węże będą nořić/ Dyabli pred nimi będą wciekác/ á żadna řie im moc nye będzie mogłá řprzećiwić. *(marg)* Ian w xiiiij.kapitu. Marek w xvj.ka. (–)

8: Bo ácz on iuż táń/ iáko wfzyľcy wyznawamy/ řiedzi ná práwicy Boga Oycá řwego/ ále tu/ iáko o nim Prorocy powieđáią/ wfzytko wie/ widzi/ y řpráwuie wedle woley řwoiefy: gdyż ná niebie y ná ziemi pełno wfzędy Bořtwá iego/ á wfzędy řie rořciágnęłá řwięta możność tegoto **tegoto** [!] Bořtwá iego: á zyemiá/ iáko piľmo řwiádczy/ práwie iefťh podřtáwiona podnořkiem **podnořkiem** [!] nog iego. *(marg)* w Pfálmie Cix. (–)*(marg)* Co iefť práwiczá Páńřka. (–)

9: Bo nie rozumiefy by to táka práwiczá byłá Boga Oycá niebieřkiego iáko człowieká prořtego/ ktora řie dáley iedno ná łokciu áľbo ná dwu rořciágnąć nie może. Ale práwiczá Bořtwá iego rozumief řie wfzytká możność Bořtwá iego/ ktora řie řzyrtoko rořciágnęłá ták ná niebie iáko y ná zyemi/ w piekle y w morzu.

10: A wfzytki káthy řá pelne **pelne** [!] tey práwice á tey możności iego/ á s tąż práwiczá y s thąż możnością iego iefť wfzędy náľz/ ten błogofłáwiony Syn iego gdyż iefť tegoż Bořtwá z

Bołstwem świętym iego: kthory thu/ iákoś iuz słýłzał/ łtarł á zniłczył moc czártá márnego łprzećiwniká twego.

11: Nie rozumieyże też/ áby práwica Boża miała łie rołciągáć iáko ręká człowiecza/ Bo być Kriřtus rołciągáć miał rękę łwą od niebá áż do pieklá/ wedle człowieczeńłthwá łwego/ tedyćby to było monłtrum ábo iáki dziw przećiwko rozumowi ludzkiemu.

12: Ciáło Pána Kriřtułowe thoć záprawdę nie może być rołciągnione iáko mgłá po niebie/ ále iáko tu ná łwiecie w łwey połtáci było/ tákże y łełł/ y wiecznie będzie/ iáko w członkach wiary łwey wyznawamy. (*marg*) w dzieiach Apołłłłkich w j.kapitul. (–)

13: Y łtámthąd/ wedle łwiádectwá Anyełłkiego:

14: Iáko ten Pan ná niebiołá włtápić raczył/ tá záłię przydzie łędzić żywych y zmárłych. Rozumieyże iźci ináklza práwica Boża/ á ináklza ręká práwa Kriřtułowa. A iź to pewnie wiełł/ iź Kriřtus Pan tą moźnołciá Bołtwá łwego przy łwych wiernych záwždy łełł áż do łkończenia łwiátá tego/ thu iuz záwždy wie y widzi namnieyłze połtápyenie káźdego człowieká łobie wiernie dułáiácego.

15: Iáko y Dawid będąc tu ná ziemi/ wołáł do niego: Iź práwica twoiá miły Pánié podniołłá mnie/ á práwica łtwoiá wypełniłá nádemną włzyłki moźnołci twoie. (*marg*) w Płalmie xvij. (–)(*marg*) Moc Słoneczna. (–)

16: A pátrząc ná Słóńce/ ktore łełł liche łtworzenie iego/ moźełł tym lepiej zrozumieć iź on włzędy łełł/ á włzędy pełne káty moźnołci iego: gdyż thá máła rzecz/ ktorą włzyłcy iákoby ná łednym mieyłcu widzimy/ włzędy á po włzyłkim łwiátu nie łełł ten łeden gmach ktoregoby nie ółwiećiło/ á do kthoregoby nie wchodziły promienie iego.

17: Coź rozumiełł gdy thák máłego łłthworzenia Pániłkyego łwiát pełen/ káźdy gmách pełen/ pełno káźde krolełtwo/ łełłiźe łam łtworzyciel

strona: 78v

Niedzyele trzeciej w połł.

1: co to łtworzył y dał ku pociełze ludzkiej/ nie łełł pełnieyłzy po włzemu łwiátu y po włzyłkich łkryłłciach niebá y ziemie. (*marg*) w Płalm. oxxxvij. (–)

2: Iáko y Dawid nań wołáł: Y iákoź łie ia mam łkryć Pánié przed moźnołciá twoiá/ bo bych włtápił y pod zyemie *zyemie* [!] tedy cie znyádełł/ á tyłł tám łełł. (*marg*) Náđ káźdym wiernym łtraź á opieka Pániłka. (–)

3: A ták tu iuż możelz rozumieć iáko fie iest rozšzyrzyła tá práwica iego/ á tá możność Boštwá iego/ iż kázde poštápienie człowieká namnieyŹzego thuż iest zázwdy przed oblicznošciá iego.

4: A kthokolwiek wiernie przy nim Źthoi/ á Źtale mu chowa powinnošć Źwoię iáko Pánu Źwemu/ thu iuż ná kázdego tákiego pátrzy Źwięte oko iego/ thu iuż nád tákowym kázdym Źtoi można ręká iego/ á nád kázdym Źtraž/ opieká/ y obroná iego.

5: A tu iuż wierz mocnie/ iż on ácz Źiedzi ná práwicy Bogá Oycá Źwego niebieŹkiego/ á wŹzákož możność Boštwá iego tá wŹtáwicznie broni ciebie/ ábyš nie przyŹedł w moc czártá Źprzečiwniká twego. Ale kto zálię odŹtápi od niego/ á nie chodzi wedle woley Źwięthey iego/ iuż iáko Prorok powiáda/ niechay tego będie iŹt/ iż fie tyłem obráca do niego/ áni nań poyrzy Źwięte oko iego:

6: gdyž to Źam powieda/ iż nie może wytrwáć przy zŹoŹciach iego/ á dáleko go rozdzieliły od niego. (*marg*) EzaiaŹ w j.kapit. (–)

7: Iuż tám áni žadney Źtražey/ áni žadney pilnošci o nim niechce mieć/ iuż go Źrodze opušci zá obŹędny wmyŹem iego. (*marg*) EzaiaŹ w Lix. (–) (*marg*) Niewiernych wŹzędý Pan odŹtępuie. (–)

8: A což fie tedy nád nim ŹŹtánie? Iuż on Źrogi zbroynik á on okrutny Hetman tego Źwiátá/ thák iáko gi thu Pan zowie/ przyŹtápi fie do niego/ á Źtánie mocno v drzwi iego/ á pilno Źtrzeže áby ony rzeczy iego ták źle pocžęte od niego/ Źžly mu w pokoiu/

9: áby fie vznawŹy nie przyŹedł zálię ku łáŹce Páná Źwego/ á owŹzem ielzče więcey przywodząc onego człowieká ták opuŹczzonego z grzechu w grzech. (*marg*) Moc á woŹŹko czártá Źprofnego. (–)

10: Bo możelz rozumieć co to iest zá zbroinik/ á iáko mocno opátrzył woŹŹko Źwe ktorým poráza ten nędzny narod ludzki/ á trudno vydž więzienia iego.

11: AzaŹ on nie ma onych Hetmánow ktorzy boržá/ niŹczžá/ á zákrywáią Źwiętá náukę Páná náŹzego/ ábychmy nie zrozumieŹi Źwiętey woley iego/ á thułáli fie iáko błędni dáleko od niego/ przywodząc nas w dziwne błędy á w dziwne wmyŹly Źwiátá tego: ktoremi nie tylko ábychmy mieli vŹłagáć Źwięte Boštwo iego/ ále ielzče owŹzem więcey ná Źię wzruŹzamy Źrogi gniew iego.

12: Iáko fie tho okazało ná onym nędznym Saulu žydowŹkim krołu/ ktory chciáł wmyŹláć nowe ofiáry ku czci iemu z wmyŹłu Źwego/ w iákie byŹ przyŹedł rozgniewánie v niego/ y

iáką pomstę wziął od niego/ to tám szyrzey historia świadczy o tym nápiána. (*marg*) j.Krole.
w xv. (–)

13: Azalż też nie ma onych ktorzy rozmaitemi wymyślił światá tego/ á sprofnemí żywoty
śwemi/ nie tylko łami służą iemu á czynią wolą iego/ ále wiele inych w posłuszeństwo iemu
przywodzą: przywodząc ie w dziwne swawolności á prożności światá tego/ w opilstwa/ w
kofterstwa/ w łotrówstwa/ w cudzołóstwa/

14: tak iż prawie drży wżytek świat przed tymi zwolenniki á przed tymi rotmistrzmi iego.
Azalż nie ma onych wykrętaczow ktorzy burzą/ niłczą/ á wywracają światą sprawiedliwość
światá tego/ ktora iełt nawdzięcznyelża ofiará v Pána náłzego miełżając światem/ przywodząc
ludzi iednego ná drugiego/ skąd sie rozmaite rosterki/ krzywdy/ gwałty/ morderstwa
vmnożyć mogą:

15: czym sie zázwdy muśi wzrucić frogi gniew/ ná ten wżytek świat/ Pána/ tak iż y krolestwa
czálem bywają rostárgnione á w niwecz sie obracają Abowiem głos niewinny/ kthory woła
o pomstę do niego/ bárzo iełt płatny v niego: gdyż on łam powiáda przez Proroká/ (*marg*)
w Pfalmie exlv. (–)

16: iż nędzny/ vbogi/ á sirotká iełt w opiece iego/

17: á on iełt obrońcá iego/ y pomścicielem od niego. (*marg*) Iáko małż zwyciężyć ty mocy
czártá złego. (–)

18: A což ty tedy chcełż rzec? gdziełż sie thedy chcełż vciéc? gdyż wielż wstáwicznye nád sobą
o tym hetmánie á o tym frogim okrutniku/ y o tym tak okrutnym wołku iego.

19: Atho wnet małż gothowa gothowa [!] / zbroię á pewną obronę/ iáko sie małż vbrác á kogo
sobie ná pomoc małż szukác przeciwko tym możnościam iego. Słuchay coć Pán powieda/ iż
on iełt możniejszy co zetrze tę sprofną moc iego/ á rozdzieli miedzy swe wierne ty wżytki
łupy ie^{go}. Vcieczże sie ty iedno s práwą wiarą á z zupełną nadzieją pod obronę tego to
conieilze^{go} moczará/ ktory wżędy trze á niłczy głowę tego to s przeciwnika.

20: A wełm ná się zbroię oney świętey męki iego/ przez wiarę swoię/ ktora stárła krolestwo
iego. Tu iuż dopirko bełpiecznie

- 1: fie możelz pokuśic o tego złego á nieśpráwiedliwego Hetmáná/ y o tę wśzytkę rotę iego.
- 2: Tu gdj iuż będziefz śluchał woley onego Páná ſwego/ nie dałz fie vwieśc od ſzczyrey náuki iego á od rofkazánia iego/ á tu wnet poráziłz pirwízą rotę iego/ ktora cie odwodziła od ſzczyrey náuki á od woley Páná twego.
- 3: Thu iuż potym nie dałz fie vwieśc od ſprawiedliwości á od cnotliwego y pobożnego żywothá ſwego/ gdyż będziefz pewnie wiedział/ iż tho ieſt wielkie kochánie Páná twego: gdyż będziefz wiedział/ iż ona woła káżdego vćiſnionego do ſiebie/ á obrońcá y pomścicielem iego ieſt.
- 4: Tu fie iuż nie dałz vwieśc zá ſwowlnościá á zá roſpułtnościá ſwiátá tego/ gdyż wiefz iż pobożny á cnotliwy żywot/ ieſt wielkie kochanye Páná twego. A ſwowlne á bez zakonu ſwego żywiáczce/ obiecał ſrodze kárác czáſu onego ſrogiego ſádu ſwoiego. A tu dopirko poráziłz drugie ony Rotmiſtrze á Hetmány tego to złoczyńce ſwego/ poſpołu y z mocá iego.
- 5: A gdy ták iuż poſtánowiłz tym kłztałtem ſtan żywotá ſwego/ thu dopirko iuż możelz byc iſt/ iż on możnieyſzy Hetman Pan twoy ſtánie mocno przy thobie/ á roſciągnie nád tobá/ iákoś ſłyſzał/ możnośc Bołtwá ſwoiego. A tu iuż dopirko on zbroynik á on ſprzećiwnik twoy/ muśi byc krotek przed thobá/ y z oná rothá ſwoiá/ gdy vyrzy onego możnieyſzego przy tobye. (*marg*) *Lupy czártá złego.* (–)
- 6: Thu dopirko rozdzylilz á ná ſtronę odrzućilz ony łupy iego. A ktoreż to były łupy iego? Ono niedowiárłtwo oná nieśpráwiedliwośc/ ono morderſtwo/ cudzołoſtwo/ y ine niecnotliwe ſpráwy ſwiátá tego: á obroćilz tho w ćichośc/ w pokorę/ w ſpráwiedliwośc/ w boiaźń Pánſká/ y w ine cnotliwe á pobożne ſpráwy/ ktore ſá wedle woley á rofkazánia Pánſkiego. (*marg*) *Co ieſt dyabelſtwo głuche a nieme.* (–)
- 7: A tu dopirko Pan twoy wypędzi s ciebie ono dyabelſtwo głuche y nieme/ tho ieſt/ záſlepienie ſumnienia twego/ ktore thu zowie w Ewányeliey ſlepym/ głuchym/ y niemym.
- 8: Abowiem káždy człowiek gdy fie vda zá złościwemi ſpráwami ſwiátá tego nikičemnego/ iuż przydzie w ono przekłęcie Páná ſwego/ ktore obiecał ſwowlnemu narodowi ludzkiemu: (*marg*) *Ezaiałz w vj. kapi.* (–)
- 9: Iż będą pátrzyć á nie vyrzá/ będą ſłyſzec á nie zroumieią. (*marg*) *Mattheuſz w xiiij.* (–)
- 10: Ale ty gdy iuż ták mocá tego Páná ſwego odpędziłz od ſiebie tę flepotę y głuchośc ſwoię/ á nie mocá Beelzebubá ſproſnego/ tedy dopirko iuż fie otworzá oczy duſze twoiey/ iż fie

obaczyłz á poznalż Páná łwego/ iuż łie otworzą włzy twoie/ iż będziefz łłuchał y rozumiał
co iełt wola łwięta iego.

11: Tu iuż dopirko otworzą łie vłtá twoie/ iż będziefz vmiał wyłławiáć łwięthą możność
Bołtwá iego. Abowiem niektorzy mocą Beelzebubá/ tho iełt wymyłły á wynaláłki łwiátá
tego/ chcieliby wypędzic to łlepe y nieme dyabelłtwo/ to iełt/ záłłepienie w grzechoch/ od
łiebie. (marg) Co iełt Beelzebub. (–)

12: A thu dopirko w imię iego ochędożyłz przybytek twoy/ á łłáchetny gmáłzek cnotliwego
łumnienia łwoiego. Strzeżyłz pilnie tego rádzęć/ iáko cie tu łam Pan wyłłtrzege/ áby łie nie
połilił on twoy łprzećiwnik y z onymi rotámi łwemi/ áby záłię nie połiadł z nowu tego ták
ochędożonego przybytku twego.

13: Abowiem iáko łłyłzylz co tu Pan powieđa/ iżby były czáły twoie połłednieyłze gorłze
á niż piwłłze: boć tu iáwnie powieđa Pan/ iż ktho ođłtápi od niego/ przećiwko iemu
iełt/ á rołprałza włzitko dobre łwoie: y powieđać też tu/ iż káżde krolełtwo łámo w łobie
rołtárgnione/ bywa zniłłzczone y wniwecz obrocone.

14: A gdy tak odpędzilż to łlepe/ głłuche/ y nieme diabelłtwo od łiebie mo-

strona: 79v

Niedziele trzeciej w połłt

1: cá Páná tego/ tedyć iuż/ iáko łłyłzylz/ mułł biegeć po mieyłczach pułłthych á fuchych/ to
iełt miedzy łudźmi błędnemi á łuchemi bez wiadomołłci á poznányá Páńłkiego/ á tám łzukáć
ođpoczynienia łwoiego. (marg) Co iełt krolełtwo człowieká wierneho (–)

2: O łłáchetnełz to krolełtwo twoie/ á wielka możność tobie od twego Páná náđána/ nie tylko
ábyć dáł połłiełć włzytkę zięmię łwiátá thego/ á pođłožylci pod nogi włzytko łtworzenie ie^{gp}/
ále łie ielzće ktemu vczynil krolewicem niebá łwoiego/ á vczelnikiem Máyełtatu łwego
łwiętego.

3: Vczynil cie bráćilżkiem łwoim á w rowny cie dziełł przypułłcil do dziełłzićtwá łwego. Nie
tárgayze rádzęć tego krolełłhwá łwego/ á nie ođdziełay łie w nićzym od Páná łwoiego. Bo
iáko go namniey ođłtápiłz/ á vdałz łie pod ine krolełtwo czártá łprołnego ábo łwiátá tego/
pewnie wiedz/ iż to twoie krolełtwo będzie zniłłzczone á w niwecz obrocone.

4: Włłzáł to iáwnie widzilż y w inych krolełłtwach łwiátá tego/ iż gdy od niego ođłtępuiá/
záwždy gdy łpada z nich obroná iego/ bywáią práwie záłłepione á łamy w łobie rołtárgnione/
<http://rcin.org.pl>

á w rofterk á w niezgodę obrocone: á ftąd potym przychodzi vpadek á zniśczenie ich/ ták iáko tu Pan o nich powiáda. (*marg*) Błogośławieńtwo słuchájących Páná. (–)

5: Bowim słuchay tu wielkiey pociechy swoiey/ co tu Pan powiáda o káżdym wiernym swoim/ ktory słucha słow iego/ á náfláduie świętey woley iego: tho wiesz iákiey była świętości á iákiey doftoyności święta mátká iego/ kthora była kościołem á przybytkiem świętego ciála iego/ ktorą sam wyznał być błogośławioną/ przez Anyoła/ miedzy wżemi niewiáftami.

6: A wżdy tu/ iáko słýżysz w Ewányeliey/ (*marg*) Lukáfz w j. kapitu. (–)

7: gdy niewiáftá/ ftoiąc miedzy onemi tłufzczámi/ zádziwowawfzy fie onym dziwnym íprawám iego/ gdy diabli vciekáli tylko ná profte słowá iego/ zádziwowawfzy fie theż onym świętym słowom iego y náuce iego/ záwołála wielkim głósem:

8: O błogośławionyfz to był żywot miły Pánie/ kthory ciebie nośił/ y błogośławione pierśi/ ktorycheś thy pożywał. Słuchayże co iey powyedzyał: Prawdác to miła niewiáfta/ á owfzem błogośławieńfzy ci íą/ kthorzy słucháią á pilnie ftrzegá rofkazánia moiego. (*marg*) Błogośławieńfzy co nie widzieli. (–)

9: A ták gdyż to błogośławieńtwo słýżysz/ gdyż to pewnie wiesz/ że w tym błogośławieńfthwie będąc/ nie ítráfznenci nic then mocny zbroynik á íprzećiwnik twoy y s tymi wżytkimi rotámi fwemi/ ftoy mocno rádzęc przy Pánu swoim/ á nie odftępuy nigdziey od świętey náuki iego.

10: Tu nie tylko tho/ ále y wżytki ine błogośławieńftwá rościagną fie nád tobą/ ktore íą dziwnie á rozmáicie zgotowáne nád wiernemi iego. Abowiem tho záwždy była płatnieyfza wiárá v niego/ ktorzy tu nie widząc go poználi go á przyięli świętą náukę iego/ iáko to był y Thomáfzowi świętemu powiedział. (*marg*) Ian. w xx. kapitul. (–)

11: A wżytki błogośławieńftwá swoie thu ná zyemi á potym wiecznie w kroleſtwie swoim obiecał rościęgác nád nimi.

12: Co s tey Ewányeliey łobie ku náuce brác mamy.

13: Pátrzáyże tu moy miły Krześciáńfki człowiecze/ iáko fie tu Pan przeſtrzega/ iż czárt on od wiekow nieprzyiaciel twoy/ ftoi iáko mocny zbroinik vftáwicznie v drzwi ſumnienia twoiego.

14: A vważay łobie/ íkąd mu tá moc daná/ y nád kim mu daná. Bo iedno nád tymi tey frogości ſwey vżywa/ á tej márney zwirzchności swoiey/ ktorzy prze grzech ſwoy záflepieni będąc/ thárgáią nád łobą kroleſtwo/ opátrznóſć/ á zwirzchnóſć Páná ſwego.

15: Gdyż tu Pan iáwnie powieda/ iż kto nie iest zemną/ ten przeciwko mnie iest/ á rośprařza około fiebie wřzyftko dobro řwoie/ iemu obiecáne odemnie.

16: Drugie, řłuchay iáko cie Pan vczy/ iáko mařz być řilen temu řrogiemy řrogiemy [.] okrutnikowi nád řobą/ gdyć Pan opowiedáć raczy o řobie/ iż on iáko mocnieyřzy tu przyřzedł/ ktory zniřczył/ řtárl y zemdlił wřzyftkę moc iego/ á rořdzielił/ rořtárgnął/ wřzyti řrogie řupy iego.

17: A thy theř gdy wzgárdziřz zwirzchność á kroleřtwo tego řprzećiwniká řwego/ á wydrzeřz fie mocno przez wiáre řwoieř s pořufzeńřthwá iego/ á wdářz fie w opiekę/ w obroneř/ á pod kroleřtwo tego mocnieyřzego mocarzá/ to iest/ Pána řwego: iuř on mocarz řwiátá tego zemdleć á zniřczuć musi/ á w niwecř będzye nád thobą obroczone moc iego.

18: Trzecie/ řłuchay iákie iest błogorřławieńřtwo thu zořtáwiono tobie/ ieřli będzyleř řtał przy woley/ náucze/ rořkazániu/ á pry řzczyrych řłowiech

strona: 80

Niedzyele czwartey w pořt.

Lift

1: Pána řwego/ iż cie ieřczce Pan przekłáda być błogorřławieńřzym/ niřli on błogorřławiony řywot mátki řwoiey/ w ktorym było zámkniono řwięte człowięczeńřtwo iego.

2: A iákoř mu tego dořtápić mořemy nářz wřzechmogácy Pánie/ ieřli nie będzie řáki/ miłorřierdzia/ á opátrnořci twey řwiętey nád námi. Ale gdy thy nas będzieřz raczył wziáć w moc/ w obroneř/ á pod řwięte kroleřtwo řwoie/ á vmocnić w nas będzieřz raczył wiáre řtháľą/ y nádzieię mocną o řobie/ iuř musi zemdleć ten nieřłáchetny řprzećiwnik nářz/ á ten mocarz řwiátá tego.

3: Iuř řadna zwirzchność iego nam řzkodzić nie będzie mogłá/ przed zwirzchnořciá twoiá. Iuř ony iego řigle řlepe/ nieme/ y řłuche/ będá od nas oddalone. Iuř iedno iáko Anyeli będziem chodzić w obronie twoiey á przed řwiętym Máyeřtatem twoim. Co nam rácz dáć wřzechmogácy á wieczny miły Pánie ná wieki wicřne/ Amen.

4: Ewanyelia Niedziele czwartey w pořt/ przez Ianá s. nápiřána w vj. kapit. Przecięwko zbyřtkom řwiátá tego/ á o opátrnořci Páńřkiey człowięká kářdego.

5: O záprawdeř iż to iuř iest on prawdziwy Prorok/ ktory miał przyřć tu ná ten řwiát etc. (marg)

Thu iest řpráwá/ iż ktokolwiek nářłáduie Pána/ á w pořłufzeńřtwie iego chodzi/ dziwno mu fie wřzyftko řporzyć będzye/

-1: á dziwnego błogofławieńtwa vzywie pd Pána fwego. (-)

6: YVzechmy fie wyele o tym náflucháli/ iż to ná on czáf v ludzi była rzecz niepodobna/ áby tháki człowiek/ ktory fie był zyáwił w ták vniżonym ftanie/ á zyáwił fie pod zakonem małżeńfkim/ áby tho miał być Mefyałz/ ábo on obiecány krol/

7: ktory miał mieć w poślufzeńftwie wżytki narody fwiátá tego. Abowiem mieli proroctwo/ iż fie miał s pánny národzić/ nádziewáli fie też iż fie miał vkazác iáko iny krol fwiátá tego/ á tego przepátrzyli/ iż on przyšzedł áby był owfzem iefzcze potwirdził zakon Bogá Oycá fwego/ y zákrił zakonem małżeńfkim niewinność á pánieńftwo fwiętey mátki fwoiey.

8: Przepátrzyli też tego/ iż to był krol nie kroleſtwa tego/ zápomniawłzy ſłow Ezaiáfzowych/ iż moc iego nie miála zależeć w możności ſwieckiey/ iedno tylko w lámym rámieniu iego.(marg) Ezaiáfz w ix.kapit. (-)(marg) Pan tylko **famam** [!] ſwą mocą złamał kfiążę ſwiátá tego. (-)

9: Co fie to vkazáło/ iż on tym fwiętim rámienie ſwoim był ſilen iáko práwy moczárz/ á drżáło przed nim wżytko ſтворzenie/ niebo/ ziemiá/ morze/ powietrze: á tylko lámą práwicą ſwą ſtárł moczárza onego/ á kfiążę ſwiátá wżytkiego czárthá ſprofnego/ thák iż przed nim iáwnie wołáł y vciekáł/ mowiąc: Y comći krzyw miły Synu Dawidow iż mię ták przeſláduiefz?

10: A ták ktorzy temu zrozumieli á vwierzyli/ ty ſobie dziwnie błogofławione zowie/ á owfzem iefzcze więcey ty ktorzy to wyznawáią. Bo iáko ſam powiáda/ kto mię wyzna przed ludźmi/ tego ia też wyznác chcę przed Oycem moim. (marg) Mattheuſz w x.ka. (-)

11: A dla tego ty ſłowá tu ſá zá początek záložone/ ktore tłuſzcze ná on czás wyznawály: iż to iefť práwy Prorok á práwy Mefyałz/ gdy ie dziwnie mocą Boſtwa fwego tylko pięciorgiem chlebá nákarcił. A thá hiſtoria iefť ſzyrzey nápiſána przez Ianá s. tymi ſłowy.

12: A Gdy był odſzedł Pan Iezus zá morze Gálileyſkye/ kthore zowá Thyberiádis/ náſládowála go wyełka tłuſzcza/ ábowiem widzyeli znáki kthore

strona: 80v

Niedzyele czwartey w poſt.

1: grafika

2: czynił nád tymi ktorzy bywáli niemocni.

3: Y odſzedł potym Iezus ná gorę/ á tám ſiedział ze zwolenniki ſwemi/ á nádchodziła Wielkanoc on dzyeń fwięthy żydowſki. A gdy podnioſł Pan Iezus oczy ſwoie/ á vyrzał iż

wielka wielkość zeszła sie do niego/ rzekł do Philipá: Y gdzyefz weźmiemy chlebá aby ci iedli? A to mowił kufząc go/ ábowyem on wiedzyał co miał vczynić.

4: Powiedzyał mu Philip: Zá dwie łcie pieniędzy chlebá/ ledwoby im dołtało/ choćby też káždy z nich bárzo máło wzyął. A potym rzekł Andrzey ieden ze zwolenników iego bráth Symoná Pyotrą/ iż iest thu iedno dzyecię ktore ma pyęcioro chlebá ięczmiennego y dwye rybce/ ále czo tho iest miedzy taką wielkość? Powiedzyał mu Pan Iezus: Rołkázcie iż ludzye połádzą.

5: A była tám trawá wielka ná thym mieyfcu. Y fiádło mężow w liczbye iákoby pięć thyfiącz. A potym wzyął Pan Iezus chleb: á gdt vczynił dzyęki/ rozdawał zwolennikom/ á zwolennicy miedzy ony liedzące: thákże y rybki/ thyle ile káždemu potrzebá była. A gdy iuz byli náfyczeni/ rzekł zwolennikom swoim: Zbierzcie ty odrobiny ktore zołtały/ aby sie nie popłowały.

6: Y zebráli/ á nákládli dwánałcie kořow odrobin/ iedno s pyęcýorgá chlebá ięczmiennego/ czo zołtało tym ktorzy iedli. A oni ludzye gdy vyrzeli on wielki dziw ktory ná then čás Pan Iezus vczynił/ mowili miedzy sobą: Záprawdę iuz to iest on Prorok/ ktory tu miał ná fwiát przyść.

strona: 81

Niedzyele czwartey w poft.

Lift

1: GDy iuz iákoś słyszal/ iż pełne były wřzy onych ludzi ná then čás ná fwiecie będących/ rozmáitego piłmá á rozmáitego prorocłwá o thym fwięтым Pánie/ iáko sie tu miał zyáwić/ á iáko sie miał okázac ná then fwiát/ á on lud zátwárdziály ná on čás nic o tym áni wierzył áni rozumieć chciál:

2: á fnađz iuz był Pan nic więcey nie powinien o tę niewiárę ich z nimi sie rołpráwowáć/ iedno z gołá wydáć ná nie on dekret/ ktory potym łam vczynić raczył: (marg) Ian w iij kapitul. (–)

3: Iż kto nie vwierzy aby iuz był ołádzon. (marg) Pan ielzcze wdzieińłthwie okázował Bołtwo łwe. (–)

4: Ale on przedię/ iáko dobrotliwy Pan/ podpierájąc onego nędznego człowięczeńłtwá ich á krewkości ich/ raczył im okázac ielzcze w dzieińłtwie swoim/ y ná zyemi/ y ná powietrzu/ iáwne znáki o łobie á o Bołthwie swoim: gdzye/ iákochmy słyszeli/ iż ná powietrzu nowe

gwiazdy á dziwne świáthłości fie okazowały/ Anyeli śpiewáli/ y inych fie wiele dziwow
dzyało.

5: Po zyęmi **zyęmi** [!] iedni go krolowie z vpominki śzukáli/ dawáiącz fie w pośłufzeństwo
iemu: drudzy fie go bali/ áby on był nie pofiadł á nie popfował onych zwirzności **zwirzności**
[!] ich/ ták iż go śzukáiącz iefzcze w dzyeźniństwie iego/ áby go byli mogli zágubić/ wiele
dzyatek niewinnych pomordowali:

6: kthorzy iuż wzięli zapláthę swoię/ iáko o nich Ian święty piśze/ (*marg*) w Ziawie. w xxij.
(-)

7: Iż opłokáli śthoły niewinności swoiey we krwi Báránká niewinnego. A proroctwá fie też
wypełniły/ ktore o nich nápiśáne były: Iż będye Rachel śzukála śynaczkow śwych płácząc/
á nie mogła być pocieszoną/ ábowiem ich iuż nie było. (*marg*) Ieremiafz xxxj. (-)(*marg*)
Dyabli iáwnie wyznawali Pánu pośłufzeństwo swe (-)

8: Ná koniec y dyabli to wywoływać á wyznawác muśieli/ iż to iuż był ten monarz á then
obiecány krol/ ktory fie miał zmocnić wśzytkiemu śтворzeniu/ á głośno wołáli y wyznawali
go być onym obiecánym śynem Dawidowym/ nárzekáiąc nań iż ie ták dręczył oną możnością
Bośtwá swoiego. (*marg*) Lukałz w viij. (-)

9: A ná drugim mieyfcu pytáiąc go/ gdzye fie nam każeśz obroćić. Y iuż nákoniec dopuścił
im wpáść miedzy śtádo świni/ á pośpołu z onemi świniámi muśieli fie zánorzyć w głąbokoci
morfkiey. (*marg*) Mattheufz w viij. (-)

10: Nákoniec go im iuż y Ian święthy pálcem vkazał/ mowiácz o nim iáwnie: (*marg*) Ian
w j.kapitule. (-)

11: Iż oto go iuż macie/ iużci to iefť on Báránek Boży/ o ktorym wam Ezáiafz Prorok
powiádał/ iż ma wziác ná śię/ á záfťapć grzechy wáśze/ á przeiednáć wam v Bogá Oyczá
przekłęcie wáśze: y inych wiele rzeczy iáwnych dawał im znác á rozumiec o łobie. (*marg*)
Ezaiáfz w Lij. (-) (*marg*) Dziwy ktore Pan czynił/ fą iáko dzwony/ obwoływaiąc Bośtwo
iego. (-)

12: A chcąc im iefzcze więcey potwirdzić oney krewkiey odmienności człowięczeństwá ich/ iuż
śam począł oczywficie iáwne znáki vkázowác możności swoiey/ vmárło krześząc/ chrome/
flepe trędowáte/ vzdrawiáiąc:

13: thák iż nie ináčzey iedno iáko we dzwony bijąc ná nie/ áby fie o nim ty głófy roznałzáły/ á oni áby fie łchadzáli/ przypátrowác fie temu łwiętemu Bołtwu iego. Iáko y tu Ewányeliłtá piłze/ iż zbiegáli fie do niego/ widzác ony dziwne łpráwy iego/ á ony dziwy ktore czynił nád niemocnymi onymi.

14: A ktoż iełt ochorzálłzy? á ktoż iełt więcey trądem zaráżony? iedno ty nędzny człowiecze/ ktory leżyłz práwie iáko ná łmiertelney połcieli w grzech **grzech** [!] twoich/ á niewiełz kiedy okrutná łmierć przypádnie ná cię á zwałzczá oná łmierć ktora cie wiecznie zágrzebie z onym nędznym bogaczem o ktorym pímo powiáda/ iż był pogrzebion w głębokości piekielney:

15: á nie baczyłz do łiebie tey choroby á tego trądu grzechu twego. (*marg*) Lukálfz w xvj.kap. (-)

16: Podobnoś zápomniál iáko Dawid nárzekał będąc thą chorobą grzechu łwego zaráżony/ chocia zdrow był ná cieie łwoim/ gdy wołáł: Zmiłuy fie nádęmną miły Pánie/ boć iuż ták wyłchły kości moie/ á ták łchorzálá dułzá moia/ i iuż przed wielką bolełcią nie mogę ieść y chlebá moiego/ a picie moie práwie iełtze łzámí zmiełzano. (*marg*) w Płálmie xxxvij. (-)

17: A thák rádząc idź w čás á przypátruy fie s tymi tłúszczámí temu łwiętemu Bołtwu iego A przypátrzywłzy fie wołay z Dawidem: Zmiłuy fie nádęmną **nádęmną** [!] miły Pánie/ boć iełt ták ochorzálá we mnie nędzna dułzá moiá/ iż ia iey łam nic pomoc nie mogę/ nie będąieli nádęmną łáłki á miłofierdzya twoiego.

18: A tu wnet pátrzay co vczynić raczył nád onymi tłúszczámí/ chcąc im iełzcze iáwniey okazać ono Bołtwo łwoie/ ktore fie ták około niego zbiegály/ iáko y dziś czyni nád káżdím wiernym łwoim/ iż ich wielką wielkość/ co ich ná ten čás około niego było/ nákarmił: pięciorgiem chlebá á dwiemá rybkómá.

19: A tu trzy rzeżcy **rzeżcy** [!] nędznemu narodowi ludzkiemu ná przykład dáć raczył: Iednę/ iż potwir-

strona: 81v

Niedzyele czwartey w połt.

1: dził mdłe przyrodzenie człowiecze dziwem tym niepodobnym/ iż mogło lepiej poznawác łwięte Bołtwo iego.

2: Drugie/ iż to okazać raczył/ iż on nád wiernemi łwemi/ ktorzy chodzą za nim/ ktorzy go náłłáduią w łłowiech á w náukach ie^{go} łwiętych/ ofobliwą pieczę ma á ofobliwe łtáránie

fwe/ ták iż im y zbywa onych obfitości ich/ ták w pociechach iáko y w nábyciu ich/ iáko tym tłufzczam/ ták iáko tu fłyfzyfz/ wiele zbywáło y zoftawáło.

3: Trzecie/ okazać to raczył/ iż káżdemu wiernemu fwemu/ ktorykolwiek wiernie dufa 4wjętemu miłofierdziu iego/ dawa wfzytko w obfitości bez wfzego ftáránia iego/ thák iż fie wfzędy nád káżdym pełnią ony fwięte fłowá iego: iż káżdemu wfzytko bárzo fnádnie przypada/ gdy kto pirwey fzuká krolefstwá iego. (*marg*) Mattheufz w vj. (–)

4: Co to potwirdzić raczył wiele przykłády thu Boftwá fwoiego. Bo iáko y Dawid o nim pifze/ iż y bydłetom y kruczętom y innym ptáfzkom dawa opátrzenie z łáłki fwoiey. (*marg*) w Pfalmie Cxl. (–)

5: Gdyż o kruczętach ták powiedáią/ iż fie biało rodzą/ á odlecą ich ná niemáły czáls rodzicj ich/ mnimáiąc áby nie ich dzieci były:

6: á wždy Pan Bog z dobrotliwości fwoiey/ páfie ony nikkzemne źwirzątká fwoie/ áby owfzem człowiek nędzny więtfzszą pociechę miał/ á nie wąpiał w miłofierdziu iego/ gdy będzie náfládował fwiętey woley iego/ gdyż on ieft nawiętfze kochánie iego.

7: Co to okazać raczył nád onym fwiętym Prorokiem Eliafzem/ gdy oná zła krolowa Iezebel chciała go o gárdło przypráwić/ iż iá karał ze złości iey/ tedy vciekł przed nią ná pułzczą. (*marg*) iij. Krole. w xvij. (–)(*marg*) Pan Bog wierne fwe dziwnie opátruie. (–)

8: A tám gdj żadney żywności nie miał/ Pan nie opuścił wiernego fwego/ ále rofkazał Anyołowi fwoiemu/ iż mu nofił vftáwicźnie chleb á wodę ná onę pułzczą. A potym tá krolowá iáką pomfťę wzięła nád sobą/ fzyrzey tám o tym hiftoria nápiána fwiádczy.

9: Támże teź máło przed tym thenże Eliafz gdy vchodził przed frogócią krolá Achábá z rofkazánia Páńfkiego/ á fiedział w lefie nád źrzodłem/ kruczy záfwdy ráno y wieczor nofił chleb y mięfo iemu. Potym gdy przychodził ku iednemu miáftu w Sydoniey/ potkał vbożuchną niewiałthkę/ profił iey áby mu wyniofła kęs chlebá y kęs wody ku pośileniu iego. (*marg*) Támże. (–)

10: Powiedziála mu/ iż żywie pan bog że nie mam iedno káłzczek oleiu á zgarfťkę mąki w domu fwoim/ y to chowam sobie á dziecięciu fwemu ábychmy od głodu nie pomárli. Powiedzyał iey Prorok/ nie boy fie/ idź á vczyń podpłomyk á wynieś mi gi tu. Oná z dobrą wyará ták vczyńiła.

11: Przyślzá potym do domu áno pełen przykádek máki/ y pełná oná bániá oleiu/ w ktorey go pirwey zlyfzkę nie było/ á nigdy tego przebrác nie mogliá. (*marg*) Błogofławyenftwá Błogofławyenftwá [!] wiernych (–)

12: A ták závždy błogofławi Pan dufájące sobie/ á obficie rozmnaża zebránie ich: á tępi závždy złościwego.

13: Bo tho iáwnie powiedział przez Moizefzá ludowi fwemu: Iż iefli będziecie ftrzegli woley moiey/ á ne vchycicie fie áni ná práwo áni ná lewo/ będziecie vżywác wżego dobrá ná zyemi/ á przedłużą fie dni żywotá wáfzego. (*marg*) w v.Moi.w v.y vij (–)

14: Támże máło dáley piíze:

15: Iż iefli fie ták będziecie záchowywác iákom wam rofkazał/ będę błogofławił káždy owoc zyemie wáfzey/ ták w zbożu iáko y w winnicach wáfzych/ ták w bydlech iáko y we wfzytkich trzodach wáfzych. Táke też y ná drugim mieyfcu powiáda Pan: (*marg*) w ij.Moi.w xxiiij. (–)

16: Iż iefli będziecie słuchác głofu moiego/ będę nieprzyiacielem nieprzyaciołom wáfzym/

17: á pofieść wam dam wiele zyemie/ á będę błogofławił chlebom wáfzym/ y wodam wáfzym/ ták iż zyemiá wáfzá nigdy nieplodna nie będzie. Táke wżedy pełne piímá błogofławienftwá Páńfkiego/ ktore on wydawa ná wierne fwoie.

18: A łákomcowi á złościwemu ktory opuściwfy nádzyeię o Pánu fwoim/ ktory iáko s kámieniá nábywa chlebá fwego/ á drze iáko łyká s fuchego drzewá nábycie fwoie/ ginie mu wżedy wżedy [!] wfzytko/ á wżedy nád nim przekłecie Páńskie: ácz kęs do czáfu zákwitnie/ ále potym vfchnie iáko liáno/ á w niwecz fie obroci y fám y ono zebránie iego.

19: Bo to Pan okazał iefzcze ná oney Mánnie/ iż gdy iey więcey żydowie bráli niż im potrzebá byłá/ tedy fie im w robaki obrácáá. (*marg*) w ij.Moi. w xvj. (–)

20: Táke fie káždemu w niwecz á práwie w robaki obráca kážde mizerne á łákome nábycie iego/ ktore nie bywa fprawowane z boiáźnią Páńfká á wedle woley fwiętey iego.

21: A ták nie bez przyczyny Pan ten dziw okazać raczył/ iż ták wielką tłufzczá ták máłą rzeczá nákarmitć raczył: ktorych/ iáko Ewányeliftá piíze/ było o pyęc tyfięcy/ oprócz białych głow á dzieci: áby rozumiał káždy wierny á ciefzył fie tym/ iż

strona: 82

Niedzyele czwartey w poft.

Lift

1: kim fie ten Pan opieka/ nigdy nie będzie opufzczon.

- 2: Iáko tho y Iákob Pátriárchá błogofłáwiąc go wyznawał/ mowiąc: (*marg*) w j.Moi. w xlviij.
(–)
- 3: Iż błogofławiony Pan moj ná wyfokości/ ktory wypáłł mié á wychował mie od młodości moiey. (*marg*) Pan dofwiadcza nas. (–)
- 4: Bo páthrzay iáko tu pokuřzał Apařtołow **Apařtołow** [!] / fwoich/ co teř o mořności iego rozumieli/ będąc iefcže cieľnymi/ á nie rozumiejąc řpráwam Duchá řwiętego/ mowiąc k nim/ iáko tu Ewányeliřtá piřze: Iż gdzie weźmiemy chlebá/ czymbychmy tę wielkość nákarmili? A to dobrze wiedział co miał s tym vczynić.
- 5: Tákžeć teř nas kuři/ iż czáfem ná nas przepuřcza niedofátki nářze/ dofwiadczaiąc nas/ iefli teř tho o nim wiemy á rozumiemy/ iefliže on nas wřpomoc á wychowác moře. A on vřtáwicznie chowa dla nas řowity pokarm/ iefli iemu wiernie duřać będązemy/ to iefť/ duřny y cieľny. (*marg*) Pan nam chowa řowity pokarm. (–)
- 6: Ieden ten/ o ktorymeř tu řlyřzał/ iż záwřdy vbłogofłáwi człowiekowi wiernemu wřzytko nábycie iego/ á dawa y bez wielkiey pracey wřzytko w obřitości iemu/ á czyni dziwnie płodną ziemię iemu. A drugi ktorim pořila nędzná duřę nářę onym pięćorgiem chlebá/ oná piąćá ran řwoich/ ktore vřtáwicznie ofiáruie zá nas Bogu Oyczu řwemu: y onymi dwiemá rybkomá/ tho iefť/ dwoiá iřtnořciá Bořtwá y człowieczeńřtwá řwoiego.
- 7: A wřzytki řłufcže řwiátá tego ktorekolwiek zá nim chodzą á wiernie go nářláduiá/ řá hoynie nářycone tym pokármem od niego. (*marg*) Cyrořáph Páńřki ciáło y kreřw (–)
- 8: A ku lepřzemu iefcže podpárciu tey nářzieie ich o tey řwiętey hoynořci iego/ zořtáwił im cyrořáph á práwie pieczęć tych obietnic řwoich/ ciáło řwe řwięte á kreřw řwá řwiętá
- 9: pod widomemi ofobámi chlebá y winá: (*marg*) Mattheyřz w xxvi j. Korint. w xi. ka. (–)
- 10: obiecuiąc im to/ iż ilekroć thym řpořobem będą wřpominác řwiętá mękę iego/ tylekroć będą im grzechy ich odpuřczony/ á będą w obřitości nářyceni řwiętey řářki iego. O czym niřey řzyřzey czyřć będąřez.
- 11: A komu bywáią grzechy odpuřczony/ iuř řie kářdy řtawa řynem iego/ á kářde błogofławieństwo odnieře od niego/ á będąze hoynie nářycona duřá iego. Ták iáko řam Pan o tym powiádał: (*marg*) Ian w vi. kapitul. (–) iż ia wam dam chleb ktory z niebá řthápił/ á kto będzie nářycon chlebem tym/ będzie řył ná wieki.

12: Przypominając też y onę Mánnę którą był dał ná pułzczy oicom nálezym/ á która była figurą tego niebiełkiego chleba: (marg) w ij Moi w xvi. (–)

13: iż chocia była z niebá łftąpiła/ á chocia ią iedli przodkowie nález/ przedię pomárli. Ale ten chleb który ia wam dam/ to ieft ciáło moie/ ktorego wy przez wiárę vzywác będyecie/ ten będzie pokármem dułzy wálzey/ przez łpráwę Duchá s.

14: A kto tego pokármu pożywác będzie/ ten będye żył ná wieki. A iż w pirwłzym podaniu o vftáwie Wieczery Páńłkiej łłowá Ianá s. były ná plác przytoczone/ tedy teraz nie zdáło łie tu łłufnie tego mieyfcá powtarzác gdyż łłowá Ianá s. nie o tym chlebie wieczery **wieczery** [.] / Páńłkiej tám łą zołtáwione.

15: Ale tám Pan Kriřtus głořno opowiadác raczy o ciele łwoim/ nálezwiác ie być tym chlebem żywym/ który z niebá łftąpił/ ku obżywieniu dułz/ tym którzy mocnie weń vwierzą. (marg) Ian. w iiij. kapitu. (–)

16: Tákże też y oney pogánce powiedział przy czypániu **czypániu** [!] / wody v łtudniey:

17: Iż niewiełz ty vboga pogánko iż ia mam taką wodę kthorey ia mogę dáć wiernym łwoim/ A kthokolwiek łie iey nápije/ iż iuż nie będzie prágnął ná wieki. O błogółáwionełz to pokármu iego/ o iákoż łie nie mamy cíłnáć zá nim s tą łłufzczą wiernych iego/ gdyż on y tym ziemłkim doczełnym/ ták iákochmy łie tu náłłucháli/

18: y tym łwiętym niebyełkim pokármem/ nas y dułze nález/ hoynie opátrowác raczy. (marg) Iáko mamy rozumieć odrobiny dwunáłcie kołzow. (–)

19: Bo pátrzay ielzcze w tey łłitoriey/ iż nie tylko áby do łytości ony wierne náłłádownce łwoie ten Pan opátrowác raczył/ ále ielzcze ktemu/ okázuiác to/ iż obfite ieft miłofierdzie iego/

20: zołtáło tego wiele/ ták iż ledwo we dwunáłcie kołzow to zebrano było. Pátrzaiże iż tu w tym Pan kilká rzeczy okazác raczył; Iednę/ iż ieft hoynie á nigdy nie przebráne miłofierdzie iego/ á opátwienie iego/ nád wiernymi łwemi/ ták iż go ielzcze wiele káždemu ná zamiar zołtáwa.

21: Drugie/ ábychmy nie gárdzili łwiętymi dáry iego/ bo powiáda: łchowaycie to áby łie nie zepłowáło. Tubył lepak rzekł/ áto nam otuchę dawa ábychmy łie máło łtáráli/ á pirwey łzukáli krolełtwá iego/ á on nam chce włzytko dáć: (marg) Mattheu4z w vi. (–)

22: oto nam vkázuię ptáłzki niebiełkie iż nie łieię áni žná á wždy ie żywi:

23: otoż nam powiada nie łtharaycie łie o iutrzeyfzym dniu/ bo iutrzeyfzy dzyeń będye miał dofyć pracy łwey: á tu przed

strona: 82v

Niedziele czwartey w połt.

- 1: łię każe chowác? (*marg*) Iáko małz pocźciwie żywności łwoich vzywác. (–)
- 2: A ták będye ia teź chował/ będye ia teź ściłkał/ przydą drołfłze czáfy/ mog łobie tym łepłzy pożytek vczynić.
- 3: Nie ták nędzniku nie ták/ vzyway thy pocźciwie nábycia łwego/ daway do łytości komu możefł/ á to co zołtanie łchoway/ by łir nie zepłowało. To iefł/ nie łzáfuy tym ná obźárłtwo/ ná opilłtwo/ ná zbytnie á ná wymylne potráwy/ ták iż nędznik piłczy przede drzewámi drzewámi [!] twymi:
- 4: iednegoś złupił/ czyniác dofyć oney nędzney pyłze łwey/ á drugi drzy czekáiąc ábyś mu dał odrobin s łtołu łwego/ á ty ie wolifł dác płom ábo inym źwirzėtom A Pan ná cię woła przez Proroká: (*marg*) Ezaiałz w v.kapit. (–)
- 5: Biádá wam ktorzy włtawacie ráno ku obźárłtwu á ku opilłtwu/ á bęben á piłczyálká brzmi w vłzoch wálznych.
- 6: A tu łie ofłrzegay ábyć nie rzeczono iáko onemu bogaczowi: Iż iuż nie naydziełz żadnego miłofierdzia/ ábowiemeś tu w obfłtości vzywał łwiátá łwego. (*marg*) Łukałz w xvj. kapit. (–)
- 7: A ták tu cie vczy Pan/ ábyś nie płował tego co zołtanie od pocźciwey żywności łwey/ á to obrácał tám gdzie łłufłnie á pocźciwie ma być obrácano:
- 8: á vcz łie tego od Pána łwego/ iáko tu vczynił Pan/ iż łzáfuiąc on chleb/ błogofławił Bogá Oycá łwego. Tákże teź ty błogofłalw záfłwe Bogá Oycá łwego/ á pocźciwie vzyway tych dárow od niego/ tedy łie wypełnią nád łobą ony łłowá Páńłkie co mowił: (*marg*) Ezaiałz w Lxv.kap. (–)
- 9: Oto łłudzy moi á wierni moi będye iefłć/ á wy niewierni będyecie łáknać: będye pić/ á wy będyecie prágnąć: będye łie wefelić/ á wy będyecie połromoceni. Iáką Iáką [!] teź ono mowił i Apołtołom łwym: Włzákełcie chodźili bez miełzkow bez kálet/ y bez inych rzeczy/ powiedziefłz mi iefłli wam kiedy częgo nie dołtawáło? (*marg*) Łukałz w xxij.kap. (–) (*marg*) Pan Bog niewidomye opáthruie wiernies woie woie [!] . (–)

10: A w tym fie okázuie nie ziemłkim krolem áni zyemłkim bogaczem być/ który iedno tylko z ręki w rękę podać może/ ále ten Pan niewidomym kroleftwem/ á niewidomemi dobrodzieyftwy opátruie wierne swoie/ którzy miernie/ poczćiwie/ á z miłofierdzyem vzywáią dobrodzyeyftwá iego. (marg) Pan fi śmieie z bogáčzow. (-)

11: Bo widzisz iż on zázwdy wietłzą o tákich pracą ma/ niżli o tych bogáčzoch/ którzy ná zbytki/ á niepobożnie/ á prawie k lekkości iemu/ vzywáią thego dobrodzieyftwá iego/ chocia im tego do czáfu dopuści/ á przedię fie iáwnie z nich śmieie/ zowącz ie szalonemi á berzozumnemi ludźmi/ mówiąc: (marg) Lukasz w xij.kapit. (-)

12: Oto nieboraczkú zgromádziłes gumná swoie/ á mowisz duży swoiey/ vzyway teraz w rołkołzac swoich/ á niewiesz iegli nie teyże nocy będye odięta od ciebie. (marg) Bogáčtwá z wielką pracą. (-)

13: O nędznelz tho rołkołzy náłze/ o nędznelz to bogáčtwá náłze/ tu z wielką pracą/ z wielkim łtáraniem/ s prędkim ośiwieniem głow náłznych łtáramy fie o nie/ mnimamy ábychmy tu rołkołzy vzywáli/ á my nędze/ kłopotu/ warchołu/ vzywamy. A czo gorzey/ im fie więcey o nie łtáramy/ tymechny dáley od łálki Páńskiey á od opyeki iego.

14: A tego nie baczymy/ iż nas Pan w tey łpráwie szalonemi zowie/ á niewiemy kthorey nocy każe nam odiać dużę náłzę/ á niewiemy w iákiey rołkołzy poślemy ią nędznicy ná łrogi łąd do niego. (marg) Mnieyłzą pyeczą pan ma o ludzioch łwiátá tego. (-)

15: Bo ielzcze ktemu/ iż iáko tu łłyłzimy/ iż mnieyłzą Pan o tych pieczą ma/ którzy fie báwią tym łwiátem:

16: bo nie łłyłzimy by który s tych miedzy tymi tłufzczámi łiadł ná kobiercu/ ábo ná áxámitnym wezglówiu/ bowiem tákim bárzo trudno bywa zá nim/ á dáleko zołthawáią od niego. Iedno thu/ iáko łłyłzyłz łiedli włyłcy ná trawie á ná łianku/ to ielł ná prołtocie swoiey á ná wiernym vmyfle łwym/ náłłáduiąc go á łłucháiąc łwiętey náuki iego. (marg) Iáko Pan vczy/ á iáko czárt rádzi. (-)

17: A ták obáčz fie nędzny człowiece co to ielł/ á iáka ielł rołkołz náłłáduwác thego Páná/ łłyłzac to iákiami dobrodzieyftwy ten Pan opátruie wierne swoie/ á day policzek czártu łprołnemu y łwiátu temu/

18: który cie wiedzie ná to/ ábyś ty/ opuściłszy wierną náukę Páná łwego/ ktorj cie vczy ábyś wiernie/ pobożnie/ cnotliwie/ á z boiaźnią iego/ nábywał chlebá łwego/ á náłłáduwał

rády á náuki iego. Też cie wiedzie onże czárt/ ábyś niepobożnie/ łákomie/ folguiąc pyłze á nadętości swoiey/ nábywał tego nędznego bogáctwá fwiáthá tego/

19: łudzác cie iáko profataká/ á vkázuiąćci możności iego á rołkofzy ie^{g0}/ áby cie połpołu y s tim włzytkim w wiodł w połfuzieńftwo swoie. (*marg*) Obróná ná czártá (–)

20: Ale mu ty powiedz: Nie wyludzifz pánie czárcie/ bo ia wiem co mnie powiedział Prorok od Páná mego: (*marg*) w Pfálmie xxxvj. (–)

21: Iż dobrze Pan wie á ftrzeże dni niewinnych swoich/ á dziedzictwo ich będzie ná wieki/ á w nawiętfze złe czáfy nie będą połromoceni/ y w nawiętfze czáfy głodu/ zówždy będą

strona: 83

Niedzyele czwartey w poft.

Lift

1: náfyzeni.

2: A wiem też iáko ná niewierne sentencia wylzłá/ gdzye im powiedzyano: Iż iefli nie będziecie ftrzedz woley á rołkázania Páná swoiego/ thedy Pan przepuści ná was głod á nędzę we włzythkich fprawach wálzych. (*marg*) w v. Moi. wxxviii. (–)

3: A ná drugim mi też mieyfcu powiedzyano: Iż iedno vdzyeláią fwego włáfnego á bogátfzy fą: (*marg*) w Przypowie. w xj. (–)

4: á drudzy chocia łápáią cudzego/ zówždy w nędzy á w niedoftátku fą. A ták wolę ia s tymi tłuźczami náłładowác Páná swoiego/ á przypáthrowác fie świętemu Boftwu iego/ á położyć w ni włzytkę nádzyeię swoię/ á miernie/ cnotliwie/ á pobożnie vzywác dobrodzieythwá iego/ á wyznawác go iáko go ty tłuźcze wyznawály:

5: Iż to iefł prawdziwy Prorok/ ktory przyfzedł ná pociechę fwiátá tego. A pewniem tego ift/ y káždy tego może być ift/ iż ktokolwiek w nim ták położy nádzyeię swoię/ iż thy włzytki błogofławieńftwá/ y iefzcze więtfze/ olięgną od niego.

6: Czego fie s tey świętey Rołpráwy vczyć mamy.

7: A tu s tey rołpráwy świętey napirwey mamy vważác/ iáko rozmáitymi dziwy/ ktore fie iefzcze działy y nád dzyećinftwem Páná náłzego/ vthwirdzác mamy o nim mocną wiárę swoię/ gdy y ná niebye/ y ná zyemi/ y ná powietrzu/ dziwne fie znáki świętym Boftwie iego ponawiały/ gwiazdy fie nowe vkázowály/ Anyeli fpiewáiąc obwoływáli/ dyabli vciekáiąc wrzełczeli.

8: Sa przyſzedłzy co ząię ſprąwował/ o tym pełno piſmá/ áż do tego dziwu/ o którym tu głoſnie w tey ſwiętey Ewányeliey dziſieyſzey ſłyſzymy.

9: Drugie/ iuż s tego dziwu dziſieyſzego/ iáko o nim ſobie wiárę ſwoię vtwirdzić mamy/ iż ſie on ząwždy o ty ſtára/ á nigdy ich nie opuſzcza/ kthorzy chodzą zą nim.

10: A my chociaý zą nim ciełſnie nie chodzimy/ ále go náſláduiemy przez mocną wiárę ſwoię w ſercach y w myſlach náſzych/ pewnie opuſzczeni od niego nigdj nie będziemy/ ták iż nam będzie ieſzcze więcey wſzytkiego z láſki iego ſwiętej zbywáło/ niſli tym tłuſzczám ná puſzczy/ ktorzy ieſzcze nie práwie wierzyli/ iedno iż ſie przypátrowáli dziwnemu Boſtwu iego.

11: Trzecie/ tu ſie mamy vczyć/ iáko Pan wierne ſwoie dziwnie opátruie/ á niewiernym iáko ſamo wſzytko márnie ginie.

12: Czwarthe/ iáko mamy vzywác tych dárow Páńfkich/ z dziękowánim á z błogóſławieńſtwem iemu/ włámuiąc komu moýzmy chlebá ſwego/ á nie roſpraſzáiąc tego ná zbytki á ná pychę ſwiátá tego/ á pobożnie/ duſáiąc iemu/ ſzáfuiąc nábyciem ſwoim.

13: A on ząwzđj obiecuie hoynie wſzędj zą to nápełniác domy/ ſtodołj/ y obory náſze.

14: Dayże nam ſam wſzechmogący Pánie táką nyſl y tákie ſercá náſze/ ábychmy ſie przypátrzywſzy temu dziwnemu á ſwiętemu Boſtwu twemu/ kthore ſie nam iáwnie á w rozmaítých dziwiech iuż wielekroć okazało/ tobie ſámemu dufali/

15: tobie wſzytko zebránie ſwoie/ y duſze y ciálá ſwoie/ w moc á w opiekę poruczáli/ wedle woley twey ſwiętey chodzili/ y ná wſzem ſie ſprąwowáli/ ábychmy tych hoynych dárow twoich/ ktore ty wiernym ſwoim rozmaície ſzáfuieli/ godni byli/ á w nich ſie ząwždy ku czći á ku chwale twey ſwiętey ſprąwowáli.

16: Co nam rácz dáć náſz wieczny á wſzechmogący Boże á Pánie náſz iedyny/ ktory żywielz y kroluieſz z Oycem y z Duchem ſwiętym w iedynoſci Máyeſtatu twego ſwiętego/ Amen.

17: Ewányelia Niedzyele pyąthey w poſt/ ktorą nápiſał Ian s. w viij. kap. Przeciwo niedowiárſtwu ſłowom Páńfkim.

18: Záprawdę záprawdę powiádam wam/ ieſli kto pilnie będzie chował ſłowá moie/ ſmierci nie ogláda ná wieki etc.

(marg) Tu iest rosprawá o fzczyrey á nieomyłney prawdzye y o prawdziwey náuce Páná náfzego/ a iáko iá poznác/ y co zá pożythki przypadáią tym/ ktorzy przyftrzegáią fwiętey wole y á náuki iego. (-)

1: TO fwyęte á błogofławione Boftwo Páná náfzego/ kthore od wiekow będącz w iedyności z Bogyem Oycem fwoim/ á ten Kriřtus Pan á zbáwiciel náfz/ ktery tu potym w ořtátecznych czáfiech fwiátá tego řtápic raczył/ dla zbáwienia nędznego narodu ludzkiego/ w fwięthym człowięczeńřthwie fwoim/ dziwnie záwždy řprawował řpráwy Bořthwá řwego:

2: á po řtworzeniu człowięká nędznego/ gdyż go řthworzył ná wielu řpráwach podobnego k łobie/ á řtworzył go áby řie w nim był wiecznie rořkochał: widząc mdłość á krewkość iego/ gdy řie řam raczył řtác człowiękiem/ tedy będącz tu ná řwiecie/ náwięcy řie o tym řtárác raczył/

3: iákoby był człowięká przeřtrzeęał á řtánowił w náukach á w rořkazaniu řwym/ iżby on był pilen náwfzem tego Páná á řthworzycielá řwego/ á nie dał przyczyny prze wyřtępek řwoy/ áby był odrzucon od fwięthego Bořtwá iego.

4: Y wnet iefzcze w Ráiu/ gdy go iuż był ofwiecił rozumem przed inemi źwirzęty/ niechciał go mieć iáko prořtym bydlęciem/ ále chcał to mieć po nim/ áby rozumiał co zle **zle** [!] á co dobrze: áby rozumiał/ iż on iest Bogiem á řthworzycielem iego/ á iż wždy ma zwirzchność nád łobá. Thám go iefzcze napirwey poczał vczyć/ áby przywykał fwięthey woli iego:

5: y rořkazał mu/ podawřzy mu wfzyřtko pod moc/ áby iedno iednegoź drzewá nie ruřzał/ bo řkoro go iedno ruřzyřz/ thedy řmierciá będziefz vmorzon. To co potym on człowięk vczyńił/ á iáko iest krewkie przyrodzenie człowięczeńřtwá náfzego/ to iuż wfzyřcy wiemy.

6: A dla tego ty fwięte řłowá Páná náfze⁸⁰ tu řá zá poczętek záložone/ iż ktokolwiek řłucha fwiętych řłow iego/ á pełni wolá iego/ řmierci nie ogláda ná wieki. Czo řzyrzey zrozumiefz z Ewányeliey/ ktorá řan ř. nápiřał tymi řłowy.

7: grafika

8: Y Kto iest z was tháki kthoby mie mogł przeřtrzeęác z grzechu?

9: Abowiem iefli wam prawdę mowię/ czemu mi nye

strona: 84

1: wierzycie? Abowiem ktho z Bogá iest/ rad też słucha słow Bożych. Ale iż wy nie rádzi ich słuchacie/ znác theż iż nie iestelcye Bogá. Odpowiedzyeli mu żydowye/ y rzekli mu:

2: Iza4z my nye prawdę powiádamy iżeś thy iesth Sámárytan/ á małz dyabelsthwo przy łobye? Odpowiedzwał im Pan Iezus: Iac dyabelstwá nie mam/ iedno iż czynię pocźciwość Oycu swemu/ á wyście mie nie vcźčili. Abowiem ia łam przez się nie szukam chwały moiey/ iest ten ktho iey łzuka y kto ładzi.

3: Záprawdę záprawdę powiádam wam/ iefli kto będzyc chował słowá moie/ łmierci nie ogláda ná wieki. Powiedzyeli mu żydowie: Oto iuz theraz práwie rozumiemy iż dyabelsthwo małz przy łobye. Abráám vmárl/ y Prorocy pomárl/ á ty powiádałz: kto będzyc záchowywał słowá moie/ nie łzkofztuie *łzkofztuie* [!] łmierci ná wieki.

4: Azalż sie ty chcełz zacnieyłzym czynić niżli ociec náłz Abráám/ kthory iuz vmárl? y Prorocy pomárl. Czýmże sie thy thedy czyniłz? Odpowiedzwał im Pan Iezus: Ieslibym sie ia chłubił iáką chwałą/ tedyby ni zač nie byłá tá chwałá moiá. Ale iest Ocyec moy kthory on mnie vwielbi/ kthorego wy wyznawacie iż Bogiem wáłzym iest/ á przedię go nie znacie/ ále go ia dobrze znam.

5: A bych powiedzwał iż go nie znam/ byłbych kłamczá/ podobyen wam. Bo ia wiem dobrze o nim/ y pilenem woley iego. Abráám ociec wáłz kochał sie w tym áby był ogládał dzyeń zyáwienia mego/ y ogládał y rozrádował sie bárzo s thego. Powyedzyeli mu żydowie: Piąćidzyefiát lat iezcże nie małz/ á powyedałz iżeś Abráámá widzwał?

6: Powiedzwał im Pan Iezus: Záprawdę záprawdę powiádam wam/ iż iezcże Abráám nie był kiedym ia iesth. A oni dopiro pochwyćili kámienia/ áby myotháli nań. A Pan Iezus pothym vchroniwłzy sie/ y wyłthapił z kołcyoła. *(marg)* Ktorzyto łą á łkąd łą kthorzy z Bogá nie łą. (—)

7: Słyszaleś tu dziwną rołpráwę Páná náłzego/ kthorą miał z niedowiárki łwemi: á podobno y dziś ią vłtáwicźnie miewa/ s tákimiłz niedowiárki łwemi/ ktorzy iest pełen łwiát/ ktorzy sie łprzećiwiáią prawdzie á łwięty m á prawdziwym słowom iego/ ná ktore tu Pan łrogá łentenciá wydawa/ iż nie łą z Bogá/ á iż nie łą łynowie Boży.

8: A iefli nie łą z Bogá/ á nie łą łynowie Boży/ thu sie niechay domyłłáią łkąd łą/ á ktorzy łą przodkowie ich/ á w czyim połłufzeńłtwie chodzą. Abowiem tu Pan powiáda o łwey łzczyrey

á nieomylney prawdzie/ á o prawdziwey náuce swoiey/ á powieda/ iż sie żaden nie obyerve coby go s tego pokáráć miał.

9: Abowiem y przykłády/ y świętobliwością żywotá swego/ tedy to zázwdy twirdił/ á podpierał tego/ iż tho iest nieomylna prawdá/ czego on vczył/ á iż wierne á prawdziwe są święte słowá iego. (*marg*) Co iest zá vrząd száfárow słow Páńskich. (–)

10: A tuby sie trzebá vczyć onym száfárom tey świętey prawdy iego/ ktorým sie on zwierzył tych świętych skárbow swoich/ áby wyślawiáli prawdziwie świętá náukę iego/ á wyślawiáli prawdziwie dziwne spráwy Bośtwá ie⁸⁰/ y wielmożność iego. A to nád nawięcey/ áby to oznáymowali prawdziwie/ nacž á ku ktoremu końcowi ściągáią sie święte słowá iego/ á co iest wola iego.

11: A iżby tę winnicę iego spráwioná á zbudowáná z narodu ludzkiego/ á to wdzięczne ko-

strona: 84v

Niedziele piątey w poft.

1: chánie iego ták stánowili/ á vczynili ie tymi sybmi Bożymi/ iáko thu sam Pan powieda: Iż iedno ten z Bogá iest/ ktory słucha á pilen słow Páńskich/ á w ktorýmby sie prawie przyięły á rofkorzeniły.

2: A ktoby sie vniośł zá iáką infzú náuká á zá wymyśly świátá tego/ iuz nie z Bogá iest: á iefli nie z Bogá iest/ tedy pewnie s czártá á z onego miŕtrzá/ ktorego woley/ wymyślow/ á náuki/ náfláduie.

3: A ták ktorým iest zwierzoná tá niewinna owczárnia Páńfka/ mogliby sie ná to dobrze rozmyliż/ nic nie folgując świátu temu áni kfiáżętom iego/ co to iest onę owczárniá poruczóná sobie vczynić tymi synaczki Bożymi: á rozmylić sie co im zá dobrodzieyftwo zá to zgotowane. A vczyć sie tego/ ták w okazaniu szczyrey á prawdziwey woley Páńskiey/ iáko też cnotliwych spráw á żywotow swoich.

4: Aby mogli rzec bezpiecznie ty słowá Páńskie: Y kto mnie pokáráć może z grzechu/ kiedy ia szczyrą prawdę powiádam wam? A rofkochác sie y vŕtráżyć sie z onych słow ktore tákim są przez Ezechielá powiedzýány: (*marg*) Ezechiel w iij. (–)

5: Iż iefli będyesz prawdę powiedał/ zbáwifz duŕżę swoię: á iefli ie omyliŕz/ tedj krwie ich będe pátrzał z ręku twoich.

6: A iżby sie oftrzegáli onego márnego przezwiłká/ gdzie tákie Pan zowie pfy niewfytliwemi/ ktorzy tylko leżą obzáfzy sie/ á nie przeftrzegáią trzody swoiey/ vdawfzy sie zá złościwemi drogámi dla łákomftwá fwego. (*marg*) Ezaiafz w Lvj. (–)

7: A ci záfię ktorzy ftoią przy fzczyrey prawdzie Páńfkiey/ áby sie rozrádowali w tym/ iáko tu sam Pan powieda/ iż są z Bogá á práwie fynmi Bożymi/ á rofkocháli sie w onych słowiech co o nich piŕze tenże Ezaiafz/ ták mowiąc: (*marg*) Ezaiafz w Lij. (–)

8: O iáko piękne są nogi chodzące po gorach onego ktory powieda pokoy/ prawdę/ á zbáwienie/ mowiąc nędzney dufzy: nie lękaý sie/ ábowiem oto Pan twoy kroluie nád tobą. (*marg*) Iáko poznafz náukę kthora z Bogá iefł. (–)

9: A iákoż tedy poznać náukę ktora z Bogá iefł?

10: Jedno dwiemá słowy pan Bog zamknął wfzytek zakon y Proroki/ rofkazał áby káždy wierny ktory z Bogá iefł okazał to iż práwie z Bogá iefł/ á nád wfzytko ine vmiłował tego Pána fwego/ á bliźniemu fwemu te^{go} życzył coby też rad widział około siebie.

11: Acż krotki dwie rzeczy/ ále bárzo węzłowáte: ábowiem to iefł nawiętŕze vkazánie miłości temu Pánu náfzemu/ ábychmy/ wfzytko ine opuściwfzy/ náwfzem dufáli iemu/ á náwfzem sie poruczáli po kroleŕtwo iego. A vwierzyli iemu/ iż on dla onego Boŕtwá fwego s człowieczeńftwem złączonego/ á dla iedynego fyná fwego/ ktory dla nas krełw swą przelał/ vbłagáiąc nam gniew iego/ wfzytko dla nas vczyni

12: ná wfzem nas vbłogofławi/ á ná wfzem nam miłofierny będzie A nie ŕzukác żadney infzey rády áni żadnych wymyfłow ná to ŕwięte nam obiecánr miłofierdzye iego/ tylko wfzytko poruczyć mocno w ŕwiętą wolą á á w opiekę iego.

13: Tedy y to drugie cochmy powinni bliźniemu fwemu/ iefłibt w czym wykroczyło człowieczeńftwo náfze/ tym pokryto będzie/ á będzie ogárniono tym ŕwiętym miłofierdziem iego. A tu dopirko/ gdy weźmiej przeciwwko niemu taką miłóŕć á taką chuć/ iuz sie y tego przeftrzegác będziemy/ ábychmy y w tym co náleży bliźniemu náfzemu/

14: kędybychmy mogli/ wedle możności fwey/ nie obražáli ŕwięthego Máyeftatu iego; widząc iákie pociechy á iákie zapłáty zgotowáne są tym/ ktorzy ták czynią ŕwiętą wolą iego: á iż/ iáko tu sam powieda/ z Bogá są á ŕftawáią sie fynmi Bożymi/ á iż ie zewŕząd ogárnęło ŕwięte kroleŕtwo iego. (*marg*) Co to iefł nád kim iefł kroleŕthwo Páńskie. (–)

15: A což sie na tedy będzie działo w tym kroleŝtwie iego? To sie będzie działo/ iż ząwždy dufzá onego tákiego kázdego będzie pływála w rofkofzach onych á w obietnicách onych wdzięcznych Páná ſwego: gdyż iuż áni ſmierć/ áni ſtrách/ áni żadna przygodá iey vſtráfzyc nie będzie mogła:

16: gdyż iuż pwnie wie thy ſłowá Pánſkie/ (*marg*) Ian w viij. kapitule. (–)

17: iż kto pilen woley iego/ ſmierći nigdy nie ogláda ná wieki: gdyż temu będzie rozumiał/ iż gdy będzie pływál w tey nádziei ſwoiey o thym Pánu ſwoim/ iż thá iego doczeſna ſmierć będzie mu sie zdála nie ináczey iedno iáko wdzięczny ſen/ gdyż iá piſmo zowie iż ieſt przenieſienie z nędze do rofkofzy: (*marg*) Ian w v.kapitule. (–)

18: gdyż wie á ſłyſzy od Páná ſwego/ iż dufzá tego nie vmrze/ á ciało iego wſtanie záſię ná ony wieczne rofkofzy/ kthorych żadny ięzyk wypowiedzyeć nie vmie/ áni żadne piſmo wypifać może. (*marg*) Sapientie w iij. (–)

19: Gdyż wie iż Sálomon wypifał o dufzach tákich iż ſá w ręku Pánſkich/ á nie tknie sie ich żadne ſprzećiwieńſtwo ich/ á z czáſem przydzye łáſkáwe opátrzenie ich. (*marg*) w Ziawieniu vj. (–)

20: Gdyż wie iż ie Ian S. widzyał pod ołtarzem w opiece

strona: 85

Niedzyełe piątey w poſt.

Liſt

1: Pánſkiey Pánſkiey [!] /

2: á Anyeli ná nie kładą odzienie białe/ dawáiąc im nádzyeię o oney pociefze ich á o oney nieſmiertelnoſći ich. Iuż też tákemu nie ſtráfzen ſtrách áni żadna przygodá ſwiátá tego. Gdyż wie iż Anyeli ſtrzegą namnieyſzego poſtąpienia iego. Gdyż wie iż Pan policzył y włoſy ná głowie iego.

3: Gdyż wie iż gdy mu będzie wiernie dufał/ iáko mu to Dawid obiecał/ (*marg*) Pfalm. w xc (–)

4: iż ani ſwiát/ áni czárt/ áni żadne iádowite źwirzétá iemu ſzkodzić nie mogą/ á wſzytko tho potłoczy nogámi ſwemi. A chociaby też iáka przygodá nań przyſzła zá wyſtępek iego/ iuż z rádoſcią wſzytko przymuie od Páná ſwoiego.

5: Iuż wie/ iż gdy sie vzna á znáydzie záſię miłofierdzie iego/ iż mu to ſowito będzie nágrrodzone/ á iż ząwždy błogofławieńſthwo Pánſkie wiſi nád domem iego y nád zebrániem

iego. Cielzy fie Iopem/ cielzy fie Tobiafzem/ y inemi przykłády świętemi/ iż zázwdy wiernemu á temu ktory chodzi pod kroleństwem Páná fwego/ zázwdy fowite fą zapláty á pociechy iemu zá tho zgotowáne. (*marg*) Matth. w v. (–)

6: A zwłafzczá iż iefzcze wie ony fłowá Pánkie/ iż ieft tym krolestwo niebiekie zgotowáne/ ktorzy przeffádowanie círpią dla prawdy á fprawiedliwości: á fprawiedliwy iáko látoroł zyelona zákwitnie w domu Páná fwoiego.

7: A iákoż fie nie rofkochác w tym kroleństwie Páná fwego? á iákoż nie náffádowác świętey woley iego? fłyfząc ty rofkofzy á ty pociechy/ kthore fą zgotowáne wiernym iego. Bo iuż táki kázdy pomiác iż ieft tym fynem poślubionym Pánu fwoiemu/ iuż będzie ftrzegł wśzytkich człónkow fwoich/ áby nie vczyńiły lekkości onemu ták zacnemu Oycu fwoiemu.

8: Iuż oczy iego nawięcey fie w tym rofkocháią/ áby fie przypátrowály świętemu Máyeftatowi iego. Iuż wźom nie będzie nic wdzięcznieyffzego fłuchác/ iedno o święthey fławie iego/ á o dobrodzyeyfftwie iego/ á vczyć fie świętey woley á náuki iego.

9: Iuż ięzyk nie odstąpi od prawdy á od fprawiedliwości/ á będzie fie vczył áby wyffawiał święthe Boftwo iego: (*marg*) Matth. w x. (–)

10: pomniác ná to/ iż on thákiego kázdego obiecał wyznawác przed Bogiem Oycem fwoim. (*marg*) Co to ieft ktho nie iefth pod kroleństwem Pánkim. (–)

11: A ktho záfię wypádnie s kroleństwá tego Pánkiego á z opieki iego/ iuż nie lza iedno muśi náffádowác onego miŃtrzá fwego á kroleństwá fwego. Iuż y ięzyk/ y wśzy/ y oczy/ ftáráią fie o to/ á przypátroią fie temu/ co ieft fwiátá thego/ á co widzą wśzytkoby rádzi poźarli/ s podufzczenia onego miŃtrzá fwego.

12: Iuż gdy ná nie przydą iákie ftráchy ábo iákie przygody/ **drzą** [!] / pláczą/ nárzekáią/ w rofpácż przychodzą/ mnimáią iże iuż zginęli/ że fie iuż w niwecz obroćili. Iuż w praczy/ w nędzy/ á w ftáraniu położyli wśzytkę nádzyeię fwoię/ nic rozmyffláiąc fie/ iefli **zle** [!] ábo dobrze/ iefli fprawiedliwie ábo nieffprawiedliwie/ nie pomniác ná to/

13: iż chocia im kęs poŃzcześći on miŃtrż ich/ pomagáiąc im onych wydárthkow ich/ więcey to dla fiebie czyniác niź dla nich/ áby potym tym fzáfował wedle woley fwoiey/ á ie áby potym wziął w opánowanie fwoie/ á w poŃfufzeńftwo fwoie/ á potym y oni y to wśzytko będą w niwecz obroceni: á to ktemu/ iż ftrácą iefzcze ktemu ono wieczne błogofławieńftwo fwe.

14: A ták iest **rozność** [!] krolestwá Páńfkiego á krolestwá czártá Íprofnego/ á Ízczyrey náuki Páńfkiey á náuki fwiátá tego/ gdyż powieda Pan/ iż iedno ten z Bogá iest który słuca święthey náuki iego/ á kto nie słuca náuki iego ten z oycá dyablá iest.

15: A thu sie dopirko rozmył/ iáko sie małz w tym rofkochác/ ielliześ iest fynaczek tego wielebnego Oycá swego/ á iáka będzie rofkofzna oyczyzná twoiá w ofiadłofciach iego.

16: Obácźże iż nád tobą nic inego nie wiśi iedno pomftá/ Ímierć/ á potępienie/ ielli wyftąpiłz s krolestwá á z opieki Páná swego ábo s pośłufzeńftwá iego.

17: Bo ná cię Pan vczyńił frogi dekret przez Moizefzá/ gdyż powiedział: (*marg*) v. Moize. w xxx. (–)

18: Othoć kładę Ímierć y żywot/ á złe y dobre/ ielli będzie Ítrzegł słow moich á woley moiey/ tedy będzie błogofławionym ná wieki:

19: á ielli sie odwróciłz od nich/ á nie będzie ich Ítrzegł/ á vdałz sie zá czym innym/ tedyć tho obiecuię dziś/ iż krothkiego czáfu żyw będzie/ á vmrzełz Ímierciá wieczná. Iáko tho potym y sam vfty swoiemi potwirdził: (*marg*) Ian s. w iij. (–)

20: Iż kto nie wierzy/ iuż ofádzon iest. (*marg*) Złemu bárzo przykra náuká Páńfka (–)

21: Pátrzayże iáko záfleponemu człowiekowi bárzo iesth przykra á nieśmáczna tá święta náuka Páná te⁸⁰/ áby on miał odstąpić od zwyczáiow swoich/ od na-

strona: 85v

Niedzyele piątey w poft.

1: łogow swoich/ od fwiátá tego/ á od nádzieie o nábyciu swoim/

2: bo sie to trudno á dziwno niewiernemu widzi/ chocia iesth wdzięczna śmáczna/ á pocieszliwa náuká Páná nášzego. Abowiem zá niedowiárftwo iego á zá grzech iego są záflepione oczy iego. Abowiem słucaj co tu powiedzieli Pánu nášzemu niedowiárkowie oni: O iuż widzimy iżeś iest złoczyńcá á Sámáritan/ á musisz mieć dyabelftwo przy fobie.

3: O wieleżby y dziś/ ách nieftotyłz/ znalazł thákich niedowárkow **niedowárkow** [!] / którzy gdy słyłzú Ízczyrą náukę á Ízczyre słowá Páná nášzego/ tedy ią zowú nowemi wymyły/ nowá á dziwná náuká/ powiádaiąc iż nie ták kościoł vftáwił. Acz kościoł nigdy nie zbłádził/ á zwłafzczá ten który iest ná tey świętey skále ná Pánu nášzym fundowány.

4: Abowiem ciężko im odstąpić onych łacnych drog/ ktore sie im ták zdádą/ ktorych fobie náwymyłáli rzkomo ku zbáwieniu swemu/ á ciężko im przyftác do Ízczyrey náuki

Páná fwego/ gdyż ieft rofkofzniefza á pociefzliwfa w niey drogá kędy mamy przychodźić do niego.

5: A y thy ktorzy iey cnotliwie á prawdziwie náuczáią/ dziwnemi ie Sámaritany y przezwiłki inemi zową/ á práwie przeczytáięc im diabelńkie wymyłły w nich: gdyż/ iákoś łyłzał/ iż zá grzech á zá niedowiárftwo ich nie mogą fie otworzyć oczy ich. (marg) Iż Pan długo ćirpi złościwemu. (–)

6: Aczby fie to dziwnie zdáło/ czemu Pan Bog ná ony złońniki zarázem iákiego ognia z niebá ábo iákiego gromu frogiego/ iáko tho pirwey czynił/ nie przepuścił ábo y dzis [!] nie przepuścza/ áby był okazał w tym chwałę fwoię/ gdyż mu ták łáiáli/ á iż mu ták márniefie przymawiałi.

7: Ale łuchay co im thu nadobnie á pokorniefie mowiefie: Iż ia nie łzukam chwały fwoiefie/ chocia wy mnie w pocźciwości nie maciefie/ ieft ten kto ią okaże/ y kto was będye ładził: iednom ia tylko tego pilen/ ábych czynił dofyć woley iego. A táfz fie przymowká łciąga ná włytki ty dziefiefze niedowiárki/ á ktorzy łzczypią á pokrywáią fwięthe łłowá iego.

8: Nie wielkieć to łłowá co tu łłyłzył co im powiedział/ ále byś fie obaczył nacź fie łciągáią/ rádźeybyś wolał áby fie nád tobą tym ogniefie ábo tym piorunem zarázem pościł á nád ciálem twoim/ niźli by ten ład s tobą potym y z dułzą twoią záwiefił przed Bogá Oycá fwego/ iáko tu powiefie:

9: Iż ten ieft co będye łzukał chwały moiefie/ á będye ładził krzywdę moię: gdyż to wiemy/ iż iemu łámemu Bog Ociec poruczył ten łtráźliwy ład/ á podrzućił pod nogi iego włytki nieprzyiaciele iego. A ták tu dwie rzeczy okázác raczył.

10: Iednę/ iż ieft ták miłofierny iż wiele może wyćirpieć człowiekowi nędznemu/ á nie wneth fie pomścić nád nędzą iego/ á długo czeka vznánia y náwrocenia iego: á z vpornym á ze złościwym s czálem fwym chce vzywác łądu fwoiego.

11: A drugá/ iż nam náukę dawa/ ábychmy tákże czynili/ á nie wnet fie vkwápiáli ná pomfte bliźniego fwe⁸⁰/ á bez łądu/ á bez łpráwiefliwości niechcieli nád nim vzywác zwirzchności fwoiefie/ á chłuby á fwieckiefie chwały fwoiefie: gdyż tu łam Pan powiefie/ będyć ták możnym Krolem/ iż łam nie łzukał w tym chłuby fwoiefie/ áni pomfty fwoiefie/ iedno włytko odłóżył do łądu łpráwiefliwego fwego. (marg) Kto fie mści pętko/ theź pomfthá nád nim pętko.

(–)

12: Ale my niebożetá nie ták tego vzywamy/ to iest wielka roskořz nařzá gdy nędzniczek drży przed námi/ á my iř vzywámy nád nim zwirzchnořci řwey/ á zda fie nam to wielka chłubá nařzá/ zápomniawřzy onych řłow co Ekklezyářtes nápiřał: (*marg*) Ekklezi. w xxviiij. (–)

13: Iř kto fie vpornie mřci/ naydzie teř prętko pomřtę od Páná/ á ná pilney pieczy będye teř miał Pan wyřtępki iego. Przepátrzywřzy teř onych řłow/ ktore o tym Sálomon řzyroko nápiřał: Iáko ři nędzni od tich mořnich ná tjm řwiece vřiřnieni/ będą im zá řię řrodzy czářu řádu Páńřkiego/ ták iř ři mocarze będą nářzekác: (*marg*) Sapientie v. (–)

14: Ach nieřthotyřz řzechmy thák řzaleni byli/ á tákechmy fie řwiáthu vwieřć dáli/ co nam teraz pomogłá oná pychá nářzá/ ábo ono bogáctwo nářze/ á teraz w złořciach nářzych **zgináč** [!] muřimy: á ty nędniki **nędniki** [!] widzimy iř międy řwięthem i policzeni řą/ á wzyęci řą práwie zá řyny Bože.

15: Słuchayže zářię co mu ná to powiedzyeli/ gdy im powiedział o řwiętych řłow iech řwoich/ iř kto ich řłucha nie vmrze ná wieki: Powiedzyeli mu: Iř teraz widzimy iř mařz dyabelřtwo przy řobie/ á ládá co mowifz/ gdyż Abráám y ini Prorocy/ będąc więřzey zacnořci/ pomárli. Támže im Pan powiedział/ iř fie Abráám kochał s tego iř ogládał dni iego.

16: Támže iř theř powiedział/ iř on ięřcže

strona: 86

Nyedziele piątey w pořt.

Lift

1: pirwey był niř fie Abráám zyáwil **zyáwil** [!] . Támže potym/ iáko Ewánieliřtá piřze/ rzuřili fie nań do kámienia. Támže potym od nich vřtąpił s kořciołá.

2: Tu pátrzay co tho iest zá grzech niedowiářřtwo/ á iáko zářlepia oczy kářdemu człowiekowi: mieli o nim iáwne piřmá/ y przy řtworzeniu człowieká/ y przy kářdey iney řpráwie od **początká** [!] řwiátá/ iř záwřdy Bog Ociec mowif k niemu: Stworzmy **człowieká** [!] . Sřtęlpmy ogládaymy co fie dzyeie ná zyemi.

3: Gdy Adámá wygnał z Ráiu/ tedy gi vkázował: Onořci on Adam ktory chciá być iáko ieden z nas. Iáko Dániel o nich powiedał/ iáko y Dawid iáwnie obwołá/ iáko záwřdy był od początku řwiátá z Bogiem Oycem řwoim. (*marg*) w j.Moizeřzo. w j. w j. Moize. w xi. w j. Moize. w iij. (–)

4: Iáko y Bog Ociec Abráámowi obiecał/ iř fie miał zyáwić z narodu iego. Iáko fie Abráám s tego był rozweřelił á był thego iřt/ á nie ináčzey iáko oczymá řwemi widzyał go **iuz** [!]

w duchu swoim. Iáko gdy sie zyáwił/ iż sie wśzythko ná nim okazało y wypełniło co o nim Prorocy powiedáli.

5: A oni to niedowiárkowie oczymá swemi widzyeli á przedię nie rozumieli/ áni tego baczyć mogli/ á rzućili sie do kámienia. A Pan/ iák słyfzyfz/ vchronił sie im á wyszedł s kościoła.
(*marg*) Niedowiárftwo to na nie dopuſzcza poznawác Páná swego. (–)

6: Tákżec sie też nam/ ách niestotyſz dzyeie/ widzimy/ słyfzimy/ á práwie sie pálcem dotykamy ſwiętych ſłow iego: słyfzimy theż to iż kto ich pilen á kto ich ſłucha/ ſmierci nie ogláda ná wieki. Słyfzimy też to/ iákie rádości/ iákie pociechy káždemu przypadáią ktokolwiek pilen they ſwiętey woley iego/

7: á poddawa sie pod to kroleſtvo iego/ á dawa sie w ſwięthą opiekę iego. A wždy gdzye indzyey nádzyeie ſzukamy/ á nie ináczey iedno iáko do kámienia sie miecemy przeciwo ſwiętey náuce iego:

8: A też sie przed námi krije/ á też przed námi vſtępuie zá niewdzięczności náſze/ ták iż nie możemy przyſć ktemu/ ábychmy mogli zrozumiec tey woley iego á tey ſwiętey náuce iego. Vcieczmyfz sie iedno do miłofierdzya iego/ á wołamy iáko Apoſtołowie wołáli doniego **doniego [!]** :

9: Podoprzy nam myły **myły [!]** Pánie tey nędzney wiáry náſzey: pewnieć nas nie opuſći/ á pewnie nam zyáwi to ſwięte Boſtvo ſwoie/ á wypełni ty wśzytki obiecáne pociechy ſwoie nád námi. (*marg*) v Lukáfza w xvij. (–)

10: Co ſobie w tey Ewányeliey v wázác pilnie mamy.

11: A tu sie maſz napilniey naprzod vczyć/ iż kto pilen á ſłucha ſłowá Bożego/ iż iedno ten z Bogá ieſt/ á kto z Bogá ieſt/ może ſobie vwázác co ieſt/ á iáki ieſt/ y w iákim błogoſławieńftwie y beſpieczeńftwie zázwdy chodźć może.

12: Drugie/ iż tego żadnego nikt z grzechu pokárác nie może/ kto mowi prawdę/ y iákoby to ſobie mieli vwázác ſzáwárze **ſzáwárze [!]** ſłowá Bożego/ co tho ieſt mowić prawdę/ á być z Bogá/ á co to ieſt v wodźć **wodźć [!]** lud Boży fałfzywie/ á być z oycá dyabła/ y vżywác nád ſobą zwirzchności y opieki ie^{go}.

13: Trzecie/ mamy vwázác co ieſt Bog á co ſą ſłowá iego/ á kto ieſt z Bogá/ bo żáden iny ták sie zwác ni może/ iedno kto sie ſpráwuie ſłowy á prawdziwemi náukámi Pańſkimi/ á żywie thák iáko on ſpráwić y ná piſmiech zoſtáwić raczył.

14: Gdyż nie iest żaden iny Duch prawdy/ ták iáko to sam Pan powiedac raczył/ iedno co vczy tych słow/ ktore pochodzą z vlt świętych iego/ á tháki káždy/ iáko Pan powieda/ śmierci áni żadnego stráchu iuz nie ogláda ná wieki/ thu vważ co to iest.

15: Czwarte/ iáko iest przykra prawdá złoczyńcom/ iz y Pánu powiedzyeli/ z dyabelstwą mowifz.

16: Piąte/ słuchay co Pan rzekł: iz iest ten kto sádzi/ kto iest przeciwko prawdzye. A vważay iáki iest strách wpásć w ręce Bogá żywiącego.

17: Szofthe/ że Pan nie wnet sie mści krzywdy swoiey/ áczby mógł iáko Bog możny/ ábys sie też ty ták vczył czynić nád przeciwięństwem swoim/ á káždy sádz poruczał Bogu Oyczu swoiemu niebiełkiemu.

18: Spralwze tedy wśzechmogący nász Páni sam myfli y sercá násze/ ábychmy twe słowá święthe/ y rozeznáwac/ y im sie przypátrowac/ y ich sie vczyć/ y pilni byc vmieli.

19: A tym ábychmy sie sftali synmi twoiemi/ iáko nam thu obiecowac raczył. A w skromności serc nászych chodzili przed Máiełthatem thwoim świętym/ á wśzythki sprzeciwięstwá swoie skromnie znofzac/ poruczáli ie mocy y sázdowi twemu świętemu. A ogládáli tho oczymá swemi czego Abrá-

strona: 86v

Ná dzień
Kwietney niedziele.

1: sam doczekał widzyec/

2: y rozrádował sie w duchu y w sercu swoim. Co nam racz dac wśzechmogący á wieczny Pánie Boze nász w Troycy iedyny/ ná wieki wiekom błogóśławiony: Amen.

3: Ná dzień Kwietney Nyedziele przypada tász Ewányelia co ná Adwent: A wśzakoż przytym może byc położoná spráwa oftáteczney wiczerzey Páńskiey.

4: Przeciwko roznemu rozumieniu o cieie Páńkim Páńkim [!].

5: Błogóśławiony ten iest ktory przylzedł w imię Páná nászego etc.

6: **grafika** (marg) Thu iest rospráwa/ iáko dziwnim kształtem Pannász Pannász [!] podawa nam/ pod widomemi znáki/ chlebá y winá/ ciáło swoie święte/ y krełw przepadrozłzá przepadrozłzá [!] swoię. Y co zápaciechy zápaciechy [!] á zá pozytki nam s tego przychodzą.

(-)

7: ACzby było co pić y mowić o onym pokornym w iechaniu Páná nálezego do máłthá máłthá [!] Ieruzálem: kthore on/ będąc Pánem á Krolem nieba y zyemie/ czyniąc dofyć dekretom Bogá Oycá łwego niebieskiego/ z dawná o nim vczynionym (iż fie tho ták dzyac miáło) w pokornym á w vniżonym łthánie vczynić raczył: y co tego były zá przyczyny/ y iáko przedfię było wielmożne w iechanie iego/

8: tho łzyrzey dnia Adwentowego o tym łwięтым przyściu á zyáwieniu iego/ tám nápiřano łtoi. A thu iuż nam dnia dzifiefyżzego nic więcey nie przyłtoi pámiętác/ iedno włpominác łobie ná ony łwięte á Duchem łwiętim łpráwione ludzi/ á ná ony niewinne dzyatki/ ktore dnia dzifiefyżzego wyłzły z wielkim nabożeńłtwem przeciwo temu Pánu nálezemu/

9: miećac odzyenie łwoie przed nogi iego/ łamiąc

strona: 87

O wieczery Pánłkiey.

Liřt

1: rołzcłki/ miećac kwiatki rozłczne po drogach iechania iego/ á wołaiąc ty łłowá/ wyznawaiąc wyznawaiąc [!] dziwne przyście iego: Iż tho iełt iuż on błogóławiony ktory przyłzedł w imię Páná nálezego/

2: ielzcze nic nie wiedzác áni rozumieiac co miáło łpráwowác łwięte Bołtwo iego.

3: A ták ty owłzem káždy krzełciánłki człowiece/ rołpomniawłzy łie ná to żeł ty to powinielzy vczynić/ niźli ono niewiádome zebranie ludu onego/ gdyż wiefz/ iż cokolwiek łie tám dzyáło około tego ták pokornego w iechania tego to Páná twoiego/

4: włzytko łie dla ciebie dzyáło/ á włzytko łie dzyáło ku pociefze á ku rádołci twoiey/ á ku olięgnieniu rozłcznego błogóławiełntwá thwoiego. Bo iuż ten Pan twoy á ten dobrodzyey twoy tám ná tho iechał/ áby był poráził włzytki łprzećiwniki łprzećiwniki [!] twoie:

5: Iuż thám on okrutny hárcownik twoy/ ktory łobie buiał á rołkołzował nád narodem ludzkim/ mułiał krotko gdzieł łtác w ciemnym kácie łwoim/ gdy łłyłzał ony głofy/ iż to iuż ten idzye ktory przyłzedł w imię Páná nálezego: Iuż grzech/ iuż łmierć oná wieczna vłtráłzyć łie mułiáłá/ gdy łobie włpomináłá ony prorocłhwá o nim/ czo mowił Prorok w ołobie iego: (marg) Ozeałz w xiiij. (–)

6: Iż ł łtánę łtánę [!] łie łmierćią twoią złá á okrutna łmierci/ ktorał niłzczyłá á káziłá máłnie narod łodu moiego: á łłtánę łie żądłem twoim niełłáchetne piekłó/ ktoreł nád nim rołciągáło łrogołci łwoie. (marg) Iż Pan przyłzedł włzytko dobro przyłzłó. (–)

7: A ták iuż wiefz/ iż ten Pan idzie do miáftá tego ná wżytko dobrodzyeyftwo twoie y wieczne y docześne: gdyż iuż wiefz/ iż áni czárt/ áni grzech/ áni śmierć **śmierć** [!] wieczna iuż nád tobą więcey pánować nie może/ bedzyeszli w opiece iego.

8: Acż do czáfu ciáło thwe nie ináčzey iedno iáko śmácznym śnem będye wfpokoione/ áleś tego pewien iest/ iż záfię przez tegoż to Páná twego czáfu śwego będye ożywione/ á ták w błogofławione/ iż śie y z Anyoły porównác może/ á iuż wiecznie z nimi wżywác onych śpóecznych rádości będye/ ktore śą dziwnym křztałtem á żadnym rozumem nieogárnione od wiekow śpráwione tobie.

9: Iuż y docześne káżde błogofławieństwo **błogofławieństwo** [!] twoie tym to w iechániem Páná twego/ iest tobie pewnie śpráwiono. Gdyż to wiefz á śłyfzyśz ś świętych á nieomylnych wśt iego: (*marg*) Ian s. w xv. (–)

10: Iż ocz záwołáśz w imię błogofławione iego do Oycá śwego niebiekfiego/ iż tobie nie má nic być odmowiono.

11: A coż tedy chczesz wczynić śłyfząc o tákim dobrodzyeyftwie Páná twego/ gdyż wiefz y rozumiesz/ iż tego żadną wymyśloną rzeczą świátá tego zárownác nie możesz/ byś też y po máłym káłku dał rozdrápác ciáło śwoie/ y po kropi rośtrząnął kreślw twoię.

12: Gdyż wiefz iż to śláchetne á niewinne ciáło/ ze krwi pánieńskiey/ ze krwi śláchetney/ Duchem świętym śpráwione/ á z Bośtwem złączone/ iedzye dobrowolnie/ áby śie dáło vmęczyć á vmorzyć/ dla nędze á wpadku twe^{go}/ ábyć ono przekłęcie Bogá Oycá śwego/ á on gniew przeciwo tobie od wiekow záczyty ie^{go}/ tobie przednáło á wblágáło.

13: Gdyż żadne infze ciáło/ áni żadna kreślw/ tobie tego zgładzić áni przednáć nie mogła. A tho przecz śie śftáło/ á iáko śie śftáło/ ná ten czás opuścić muśimy/ to śzyrzey naydzyesz przy rośpámiętywániu tey świętey á niewinney męki iego.

14: A ták tedy też ty nędzny káżdy krześciáńfki człowiecze/ gdy śłyfzyśz/ iż ci święci ludzye/ á ty niewinne dzyatki/ máło wiedzác co śie to dziać miáło/ iedno tylko z dáleká śie przypátruiąc/ onemu podobieńftu dziwney możności Páná onego/ zábiegáli mu/ dziaćlájąc mu dziwne pocźciwości/ á wznawájąc/ iż od bogá iuż było święte przyście iego.

15: Zábiegayże też ty rádzęć **rádzęć** [!] / á pilnie zábiegay nędzny nieboraczk/ gdyśz wiefz/ iż nie tylko áby cie doczekác miał/ ále iáko śam powiedác raczy/ (*marg*) Ian s. w xiii. (–)

16: iż y sam do ciebie á w przybytek twoy wnidź z Bogiem Oyczem y z Duchem świętym raczy/ iefli fie go rozmiłuielz/ á woley á fłow iego święthych náfládowác będyelz. (*marg*)
Iáko małz przyymowác Páná fwego w przybytek fercá prawego. (–)

17: Vważże to łobie co to zá gość idzie do ciebie/ á iáko fie sam dobrowolnie vmawia do przybytku twego. Vchędożże mu tedy to nędzne Ieruzalem niczemnego fercá twoiego/ á wymieć z niego ony márne śmieci/ złych á vpornych á obłudliwych myfli swoich.

18: Obiżyże mu ie onemi oponámi pokory/ wiáry/ cnoty/ á ftáłości swoiey. Rozwiżyłz mu onę mizerną ofliczkę niewinną dużę swoię/ ktora iefł frogim grzechem á vpadkiem thwoim okrutnie zwiázána. Wynidźże z nią

strona: 87v

Ná dzyeń

Kwietney niedzyele.

1: przeciw iemu/ á poday mu ią pod nogi iego/ á ofiáruy mu ią z onemi Apoštoły iego.

2: A zwlecż ono ftáre odzyenie onych dawnych obłudliwości swoich/ á podlož ie ná gościnieć **gościnieć** [!] iechánia iego. A miec z onymi niewinnemi dzyatkámi/ kwiatki przed nogi iego/ oney niewinney myfli twoiey. A ftáray fie ábyć zákwitnęłá/ we wżytkich cnotliwych fprawach twoich.

3: A wołay z onymi świętymi tłufzczámi/ ze wżytkiey myfli á fercá fwego: O moy miły Pánie bądźże wiecznie pochwalon/ ktoryś tu raczył przydź w imię Bogá Oycá wżzechmogące^{go}/ ná wżytko dobre moie/ á bądź pochwalon moy miły Pánie/ fpołu z Bogiem oycem/ y z Duchem s. ná wyfokości/ ná wieki wieczne/ Amen. (*marg*) Pewne przyięcye Páńfkie do przybytku fercá fwego (–)

4: A chcelzli go przefpieczniey przyiác do tego nędznego przybytku twoiego/ y złączyć fie z nim pofpołu/ oto wnet małz przed oczymá thwemi on święty teftáment iego/ á ony święte wyroki włáfnych vft iego.

5: Ktory teftáment on támże wnet vczynił zwolennikom swoim/ po tym świętym w iechániu swoim/ przy oney świętey fprawie/ á przy oney oftáteczney wieczery swoiey/ gdy im zoftáwił w widomych znákoch chlebá y winá/ niewidomą łáfkę/ ktora fie hoynie ná wżytek narod ludzki rozniolá/ przez wydanie ná śmierć świętego ciála iego/

6: á przez wylanie świętey krwi iego/ ná odpufzczenie grzechow náfzych/ á ná odkupienie nędznego á vpádłego fwiátá tego. (*marg*) Matth. w xxvi.

-1: Marek w xiiij.

-1: Lukafz w xxij. (–)

7: A nam to iáko dzyatkom fwym tu zá wielki klenot á zá wielki vpominek zoftáwić raczył/

8: vtwirdziwłzy to mocnemi przywileymi á mocnemi obietnicámi świętych słow swoich: Iz ilekroć spráwę á pámiątkę świętey wieczerzey iego obchodzić będziemy/ thák iáko iá on zwolennkom fwym sam będąc tu száfować raczył/ y rofkázác raczył/ tylekroć ony wšzytki dobrodzyeyftwá/ ktore on nam zášlufzył v Bogá Oycá náfzego niebiefkiego/

9: tą niewinną śmiercią fwoią/ będą ná nas wlane/ á grzechy y wšzytki przekłętwa náfze/ będą nam odpufzczone. (*marg*) Zadne infze vbłagánie Páńfkyego gniewu nie iest/ iedno męká fyná iego. (–)

10: Abowiem żaden kftáłt iuz nie może áni mogł być nálezyon/ áni ná niebie áni ná zyemi/ kthoryby był vbłagác mogł gniew Bogá oycá náfze⁸⁰ niebiefkiego/ iedno tá niewinna śmierć/ á tho niewinne rozłanie **rozłanie** [!] krwi tego świętego fyná iego. Co nam figurowály z dawná ony rozliczne krwáwe ofiáry zakonu ftárego/ y o czym nam záwždy Prorocy iáwnie opowiedáli.

11: A ták y dziś/ y záwždy/ nędzny á vpádły człowiek/ gdy vpádnie w nędzy fwoiey á w grzechu fwoim/ ni przez co infzego šnadniey nie może przydz kú vbłagániu gniewu Bogá Oyczá fwego niebiefkiego á ku świętemu miłofierdzyu ie⁸⁰ iedno przez tę ofiárę/ kthorą ras sam Pan Lryftus vczynić raczył/ ktorą gdy my w šercu fwoim rošfczytawamy/ á przed oczy šwe iá fobie przekłádamy/

12: rošpámiętywáiąc fobie tę niewinną śmierć/ á tę niewinną mękę tego iedyneho á bárzo miłego fyná iego/ á iz záwołamy w imię iego do miłofierdzya iego świętefo Boškiego/ iuz káždego w tym vpewnił y višcił/ iz káždemu chce być Bogiem miłofciwym/ á przyiác go w miłofierdzye šwe/ gdy šie vzna á przeštánie onych šwovolnych obłędliwošci fwoich/ á onych šprofných nálogow fwoich. (*marg*) Wierni/ nie tylko w myšlach/ ále y škutkiem máią w fobie wdzięcznošć okázowác/ zá dobrodzyeyftwá páńškye. (–)

13: A wšzákož nie došyc ná tym/ ábychmy to tylko rozmyšláli w myšlach fwoich/ álbo tylko šłowy rošpámiętywáli tę świętą á niewinną śmierć tego tho Páná fwoiego/ ále chciał Pan/

ábychmy łkutkiem y iáwnnemi łprawámi łwemi okázowáli to/ á vkázáli to niewiernikom iego/
iżechmy łą rozni rozni [!] od nich/

14: iżechmy łą wierni náłłádowncy iego y świętych łpraw iego. Y dla tego nam zołtáwił ty
widome znáki/ ktore przy oney ołtáteczney wieczerzy zwolennikom łwoim rozdawác raczył/
to iest/ chlebá i winá/ á oddał nam ten ták zacny vpominek práwie testámentem łwoim/
gdyż wierny á miłóciwj ociec/ záwždy co nazacnieyłze rzeczy oddawa á odkázuie dzyatkom
łwoim/

15: ifzcząc nas łwemi pewnemi á niedmiennemi á Boskiami łłowy/ iż ilekroć łfzedłzy łie
łpołu/ z wiernym łercem á z nabożną myłłá/ vczyniemy tym kłtałtem/ iáko łam vłtáwił/
obchod á pámiałkę oney ołtáteczney wieczerzy iego/ á onego łwiętego testámentu iego/ á w
tym będzemy łobie ná pámieć przywodzić/ á przed oczy łwe práwie przekłádác/

16: onę niewinną łmierć ie^{go} á niewinną mękę iego/ tedy nam tám pewnie á nie wátpliwie/
s tymi widomemi znáki/ podáie ciáło łwięte łwoie/ ktore on raz dobro-

strona: 88

O wieczerzy Páńłkiew.

Liłt

1: wolnie wydał ná okrutne męki/ y onę przenałdrozłzą krełw łwoię/ ktora raz byłá wylaná
s łwiętego ciáła iego/ ná odpufzczenie grzechow náłznych.

2: O iákiełz nam łkárby á iákiełz nam klenoty wiewłze ten dobrotliwy Ociec odkazác miał
dzyatkom łwoim/ tym łwięty testámentem łwoim/ iedno przenałłáchetnieyłze ciáło łwoie/
á tę łwiętą á niewinną krełw łwoię/ ktora byłá wylaná ná oczýłcenie łwiátá włzýtkiego/ z
nędznego vpadku á s przekłęcia iego.

3: Iełzće nas ktemu ták w tym ifzcząc Boskiami á nieodmiennemi łłowj łwemi/ á ty
widome znáki/ nie ináczey iedno iáko mocne pieczęci przyłóżywłzy do łwiętych łłow łwoich:
Iż ilekroć tym kłtałtem będzemy łobie rozpámiełtywác ono łwięte połłufzeńłtwo á dołyc
vczynienie iego/ tylekroć włzýtki dobrodzieyłtwá będə ná na wylane/

4: kthorekolwiek nam zálłuzýłá thá łwiętá á niewinna łmierć iego/ á tylekroć łie będzemy
vłzčzác/ iż nam włzýthki grzechy á złóciwe wýłłępkí náłze będə odpufzczone. Thák iáko
tego y w onych dwunáłcie ártýkulech wiáty náłzey krzełciáńłkiew potwirdzamy/ gđzye káđdy
z nad mowi/ wierę grzechow odpufczenie. (marg) Rozum náłz nie ma łie dálej na rzeczy
niepodobne niepodobne [!] . wycięgác/ iedno iáko nam zámierzyłó łłowo boże. (—)

5: A iż ták wiełz y łłyłzyłz/ á rzekł Apoštołom łwym/ podawáiąc im chleb: Bierćcie/ iedzie/ to iełt ciáło moie/ ktore zá was będye wydáne.

6: A podáiąc im kielich z winem/ powyedział: Iż oto macie krełw nowego tełtámentu/ ktora ná odpułzczenie grzechow wáłzych/ będye wylaná/ tedy łie nie dáley z rozumem náłzym wyciągáć mamy/ iedno iáko nas do tego łłowo Boże wiedzye/ á czego łłufznie prawdá łłow Páná Kryłtułowych y Apołtołłkich dowiełć moźemy.

7: Boiełliźbychmy **Boiełliźbychmy** [!] ná rzeczy niepodobne z rozumy náłzemy wylátowáć mieli/ á záłádzáć ná thym wiáre náłze/ cze⁸⁰ nas nie vczy łłowo Boże/ tedybychmy łie pewnie bárzo obłędzić mułieli/ á iuźby to nie byłá wiárá/ ále dowćip náłzego wláłnego człowieczeńłkiego rozumu.

8: Gdyź my ktorzy łie krzełćiány być ozywamy/ á wiernymi náłłádowncy Páná Kryłthułowymi/ ni do czego inego wiáry náłzey obowięzowáć nie mamy/ áni iey ná żadnych náłzych rozumiech/ ktore łie záwždy obłędzić mułzą/ gdyze łie z nimi ná rzeczy niepodobne wyciągniemy/ záłádzáć mamy/ iedno thylko ná łámym łczyryym/ prawdziwym/ á nieomyłnym łłowie Bożym. (*margin*) Słowá Páná Kryłtułowe Tho iełth ciáło moie/ iáko máią być rozumiane. (–)

9: A przetoź łłowá oto ty/ ktore Pan Kryłtus mowić raczył do Apołtołow łwoich/ To iełt ciáło moie/ podawáiąc im chleb: á podawáiąc kielich z winem/ tho iełt krełw tełtámentu nowego/ tedyć iłćie Pan Kryłtus nie ku chlebu áni ku winu tych łłow łwych mowić raczył/

10: ále ku łwiętemu ciálu łwoiemu/ ktore miało być wydáne/ zá nędzny ludzki narod: á ku oney łwięthey á nadrołzey **nadrołzey** [!] krwi łwoiey/ ktora miała być wylaná ná odpułzczenie grzechow wiela ludu. Iáko tego y łam dokłádáć raczył mowiąc/ wzyáwłzy chleb w ręce: To iełt ciáło moie/ ktore zá was będye wydáne.

11: Nerozumieyże áby on chleb miał łie łłtáć iákim przewirzgnionym ciáłem/ áby miał być wydan zá ludzi/ Záprawde Pan Krułtus nic ták tego rozumiał o nim/ iáko niektorzy łobie o nim chcá rozumieć. Aleć tho włzytko rozumiał o cieie łwoim/ ktore miał wydáć ná odkupienie narodu ludzkiego/ wymuiąc gi z mocy á s łrogiego okruciełłtwá czártowłłkiego.

12: A tákże y o kielichu toź rozumieć mamy/ gdy gi podawał z winem/ á mowil: To iełt krełw tełthámentu nowego/ teź iłćie nie o onym winie co wkielichu **wkielichu** [!] było rozumieć raczył/ iedno o oney nadrołzey krwi łwoiey/ ktora miała być wylaná ná odpułzczenie

grzechow wiewa ludzi. Thák iáko tego sam Pan Kryřtus wřty swoiemi pořwiádczác raczy. (*marg*)

Pan Kryřtus rořkázaniem řwym/ do rzeczy niepodobnych obowięzowác nie raczy. (–)

13: Niechayże tu iuż tedy oni wřzyřcy wřtána/ ktorzy rozumy řwemi ty řłowá Pána Kryřtuřowe ináčzey á niźli on ie sam rozumieć raczył/ łobie wywracáia **wywracáia [!]** / á ná řwe błędne rozumienie ich pociągáią.

14: Bo ieffiże cie do tego rořkazanie Pána Kryřtuřowe przywodzi/ iźci thych řakrámętow á tych řwiátořci ciála y krwi řwoiey pożywác rořkáuie/ tedy řie ná tym pilnie obaczay/ że cie ty Pan Kryřtus rořkázaniem řwoim/ do rzeczy niepodobnych/ áni ku wierzeniu nieřłufznych/ nie przypędza.

15: Bo wważ iedno łobie rořtropnie řwięte řłowá iego: Iż on gdy thu oto tobie rořkáuie **ieřć [!]** chleb ten/ á pić to wino/ názywáiąc to ciálem řwoim/ y

strona: 88v

Ná dzień

Kwietney niedzyele.

1: krwią řwoiá/ tedyć to rořkáuie czynić ná pámiątkę **řwoie [!]** .

2: A gdzieć řie iuż czyiá pámiątká dzieie/ tám ci on sam bytnořcią řwá być nie może/ ácz wedle moźnořci Bořtwá řwe⁸⁰ oblicznie ieřt przy káźdey řpráwie řwey/ wedle zařlubienia řwego. (*marg*) Matthe. w xviiij. y w xxviiij. (–)

3: A toźby tho bárzo zła wiára nářzá byź muřiáłá/ gdybychmy thák o ciele iego rozumieć chcieli/ á zwłářczá iź y w onych dwunářcie członkoch wiáry nářzey krzeřciáńřkiew iáwnie wyznawany/ iź s ciálem řwym řwiętyem wřtąpił ná niebiořá/ y řiedzi ná práwicy Bogá oycá wřzechmogácego/ iuż řtámtąd nie przydzye/ áź řádzić żywe y vmárłe.

4: Bo gdybychmy ták ná oto tych řłowiech/ kthore ináčzey Kryřtus rozumiał y Apořtołowie/ niźli ie dzień niektorzy rozumieią/ wiáre nářze żářádzác **żářádzác [!]** mieli/ pewniećby był Duch s. tego omieřzkác nie raczył/ á koniecznieby to był poduřzczył w Apořtołech řwiętych żeby byli tego ářtykułu wiáry nie zániecháli/ o bytnořci ciála Pána Kryřtuřowego tu przy thym řakrámencie.

5: Ale to iářnie chciał wřkazác Duch s. iź on s ciálem řwym řiedzi ná práwicy Bogá Oycá wřzechmogácego. Czego y oni řwięci Anyołowie przy iego řławnym á chwalebnym w niebowřtápieniu Apořtołom s. pořwiádczáli/ mowáiąc: (*marg*) w dzieioch Apořtoł. w j. (–)

6: Iż oto ten Iezus który iest od was wzyet do niebá/ także zálie przydzie iákoście go widzyeli idącego do niebá.

7: A s tych tu oto fłow iuz sie fnádnie obaczyć możesz/ iáko maż rozumieć o ciele Pána Kryřtułowym. Bo ielibyś chciał thák rozumieć o ciele iego iáko o wřzechmogącym Bořwie iego/ tedy sie thego ftrzesz ábyś ná iákie řprofne odřczepieńřtwo nie wpadł/ żebyś muřiał o nim iáko o iákim zmyřlonym á nie włáfnym prawdziwym człowieczeńřkim ciele rozumieć.
(*marg*) Rozna Rozna [!] rzecz iesth pożywać ciála P. Kryřtułowego/ y pić krew s. iego/ á pożywać řakrámentu ciála/ y řakrámentu krwi iego. (–)

8: A przetoż iż tu řlyřyřz řokkazanie Pána twe^{go}/ iáko Apořtołom řwym y wřzytkim wiernym řwoim vřtáwił tę řwiętá řprawę około pożywania ciála řwe^{go}/ y około picia krwi řwoiey/

9: około pożywania řwiętořci ciála řwoiego/ y około picia řwitořci krwi iego/ tedy to fnádnie obaczyć możesz przy wtorym y przy trzecim kazaniu/ iáko to řá rzeczy **rozne** [!] ieřć ciáło Pána Kryřtułowe/ ábo pożywać ciála Pána Kryřtułowego/ y pić kreřw řwiętá iego:

10: A ieřć **ieřć** [!] zálie ábo pożywać řwiętořci ciála pána Kryřtułowego/ y pić řwiętořć krwi řwiętey iego/ tám sie o tym řzyrzey á dořtáteczniey **řořprawować** [!] będziey.

11: Bo záprawdę iáko sie dziś řwiát nawięcey ná tey řentencyy około řakrámentu zátrząřnął/ wřzák to řá nie tánie rzeczy.

12: Niektorzy powiádáią iż prořtym láikom á chłopotom/ dořyc iest ná thym/ gdy tylko chlebá pożywáią/ powiedáiąć/ á dziwná tego filozophią y zophiřtią dowodzác/ że gdzye iest ciáło thám y kreřw. Drudzy zálie powiádáią/ iż pod obiema częřciámi řakrámentu tego/ to iest/ w chlebie á w winie/ iest cáły á řtotny Kryřtus.

13: Drudzy powiedáią/ iż to řá tylko gołe znáki. Drudzy powiedáią/ iż iest ten chleb á tho wino przez pořwiácánie práwym á řtotnym ciálem/ y práwą řtotná kwią/ chociař chleb áni wino nie odmienia włáfności řmaku/ y przyrodzonych wřzytkich przypadkow řwoich.

14: Ale my iáko náłáczniey ták z Apořtoły s. y z onymi wřzytkimi řtárodawnego kořciołá Páńřkiego członkámi/ trzymáć będziemy/ s Páwłem s. z Auguřtynem/ y z inymi Doktory řwiętymi/ á thákże y z dziřieyřzymi **řradziwymi** [!] řzáfářzmi á řługámi řłowá Bořego/ że tym ták dořtoynym řwiętořciám/ ktore nam řá řwiádectwy á widomemi znáki/ nie widomey řářki/ nic vřbliřác nie będziemy.

15: Y owfzem czyniąc dofyć woley á rofkazaniu Páná Kryftulá zbáwicielá náfzego/ kthory nigdy nic próznego we wfzytkich fwiętych fprawách fwoich nie poczył/ to co nam fpráwić á zoftáwić raczył/ iż tego wiernie á z wielką wdzyęcznością vżywać będyemy.

16: A gdy iuż ták w wierze fwey wifczón á v **pewnion** [!] będyełz/ o tym ták zacnym klenocie/ á o tym ták fwiętym vpominku/ kthory nam odkázal ten náfz miłóściwy ocie/ iáko fynczkom fwoim/ onym fwiętym teftámentem fwym/ iż nas dárował ciálem fwym fwiętym/ y oną krwią fwią niewinną/ y wfzytkimi záflugámi ie^{go}.

17: A iż to vtwardził mocnemi obietnicámi fwemi y przilożył ty widome znáki chleb á wino/ nie ináczey iedno iáko mocne pieczęći ku onym obietnicam fwoim/ á nam to zoftáwił/ nie ináczey iedno iáko w zakládzye/ potwirdzájąc fwiętych fłow fwoich/ iż ilekroć tę fprawę ták od niego poftánowioną będyemy ob-

strona: 89

O wieczerzey Páńfkiey.

Lift

1: chodzić á rofpámiętywáć tę fwiętą mękę iego/ á niewinne rozlanie krwi iego/

2: tylekroć ná nas będą wlany ony wfzytki błogofłáwieńtwa/ ktore nam záfluzylá tá fwięta á niewinna męká iego/ y tylekroć nam będą náfze wfzytki grzechy á złości odpufzczone: tedy fie tym ciełz/ iż ták błogofłáwione vpominki á ták zacne klenoty ten dobrotliwy Pan nam nędznemu ftworzeniu fwemy **fwemy** [!] tym teftámentem/ iákoś fłyłzał/ fwiętym fwoim/ odkázac á zoftáwić raczył/ iáko dzyatkom. (*marg*) Pan teftámentem fwy zacne klenoty á vpominki odkázac wiernym fwym raczył. (—)

3: Ktorych zádney Pan áni zádney moczárz fwiátá tego dáć áni odkázac nigdy nie móże: á zwálzczá tákich/ przez ktorebychmy mogli olięgnáć wfzytki błogofłáwieńtwa niebá y zyemie/ á olięgnáć łobie odpufzczenie złościwych wyftępkow náfzych/

4: á vczynić łobie Bogyem y oycem miłóściwym Bogá one^{go} wfzechmożności ná niebye y ná zyemi. Bo rozumiey/ być tu kto dáł ábo zoftáwił iáki klenot ábo vpominek/ kthorymbyś łobie mógł zyednáć lálkę v iákirgo wielkiego krolá zyemfkiego/ iákobyś mu był zá to powinien/ á iákobyś mu był zá to powinien/ á iákobyś fie w tym kochał.

5: A ten nález dobrotliwy zbawiciel/ zoftawił nam taki vpominek/ przez który możemy przydz y przychodzimy/ w łalkę nie ledá krolá/ ále onego krolá/ to iest Bogá w Troycy iedynego/ przed którym drżą wżycy krolowie y mocarze fwiátá tego.

6: A ielzcze nie lada w łalkę/ ále w taką łalkę/ iż iuz nas łobie prawie zá fwe fynaczki bierze/ iuz nas czyni vczeńniki krolestwá fwe^{go}/ iuz nas zrownawa prawie z Anyoły/ iuz wżycy błogofławieńftwá ná nas wlewa ná niebie y ná zyemi. (*marg*) Yáko małz spráwić fercze fwe idąc ku Pánu fwemu. (–)

7: Abowiem gdy iuz zrozumiełz co to iest/ á iáko to rzecz poważna iest/ kwálp fie **rádzcę** [!] co narychley do tak zacnego vpominku/ á do tego fwiętego teftámentu Páná fwoiego/ który on tobie iáko miłemu bráćifzkowi fwemu/ á poslubionemu fynaczkowi Bogá Oycá fwoiego/ miłościwie odkázác á zoftawić raczył.

8: A gdy obaczyłz nędzne á ociążone fumnienie fwoie/ ktore nigdy wytrwác nie może/ áby vftáwicznie w grzech vpáść nie miáło: á tho też iuz pewnie wiełz/ iż niczym infzym nie możelz vbłagác gniewu Bogá Oycá fwego niebieskiego/ iedno rofpámiętywáiąc w nędznym fercu fwoim/ onę niewinną mękę á śmierć onego iedyne^{go} fyná iego.

9: A to też pewnie wiełz/ iż iemu wdzyęcziwiełze nie iest żadne rofpámiętywanie tey niewinney męki fyná iego/ á śmierci iego/ iedno ktorego nas náuczył/ á ktore nam vftáwił tá nieomylna prawdá á tenże sam błogofławiony fyn iego/ w tey fwiętey/ tak iákoś słyzáł/ spráwie fwoiey.

10: A to też iuz pewnie á nieomylnie wiełz/ y iuzes fie násluchał/ coś zá obietnice y coć zá dobrodzyeyłtwá fą zá to obiecáne/ y mocno vtwordzone: gdyż to pewnie wiełz/ iż żadna ofiárá/ **zadny** [!] wymyłł/ żadna infza przyflugá/ thobie nie może zgładzić grzechu twego/ iedno wierna wiárá twoiá ktorą łobie vtwordziłz o thym zbawicielu fwoim/ y o fwiętym odkupieniu iego. (*marg*) Yako Prorocy s. woáli o zesłánie báránká/ y o krełw iego. (–)

11: Gdyż też wiełz ábo słyzylz/ iż y Prorocy oni fwięći to byli z dawná przeźrzeliz/ iż áni ony ofiáry zakonu ftárego/ áni żadna krełw/ ktorą rozmáicie wylewáli/ ofiáruiąc á vbłagáiąc gniew Bogá oycá fwego/ tego przeiednáć nie mogliá nigdy temu nędznemu narodowi ludzkemu/

12: iedno vftáwicznie woáli do niego/ áby rychley zołłá tego niewinnego á obiecánego baránká/ y tę niewinną krełw iego/ profząc áby go rychley niebo zeddzem **zeddzem** [!]

wypuściło: prosząc aby sie zyemiá otworzyła/ á vkażála go im rychley. (*marg*) *ij.Moizełzo.*
w *iiij. Ezaiasz w xl v. (-)*

13: Iáko y Zácharyasz on zacny Prorok też to obaczywłzy/ iż żadną krwią nie mogło być
vbłagano ono święte Bořtwo Páná tego/ woła do niego thymi słowy: (*marg*) *Zachariař w*
ix. (-)

14: Prożność moy miły Pánie/ iedno iż muřisz zeřłać onę obiecáną krełw teřtámentu nowego/

15: boć iuż ina krełw/ áni żadne ine ofiáry/ nie wywiodą tych nędznych á řkázanych więźniow
twoich/ tego to narodu ludzkiego/ z onego głębokiego iezyorá/ w kthorym nigdy żadnego
ochłódenia nie mař. Co tho y Pan nař dáruiąc onę niewinną krwią swoią zwolenniki swoie/
przydał znák widomy wino/ mowiąc:

16: Otoż wam dawam onę krełw nowe⁸⁰ teřtámentu/ kthora ma być wylaná ná odpuřczenie
grzechow wářzych. Iákoby rzeķł: To ieř krełw oná o kthorą Prorocy wořli/ á kthorą Bog
moy ociec niebieski obiecał zeřłać temu nędznemu á vpáđłemu řwiátu. Iáko y Páweł s. tego
też dokłádáiąc/ nadobnie o tym nápiřał do Zydow. (*marg*) *Do zidow w xx. (-)*

17: Iż żadna inřza ofiárá/ żadna inřzá krełw/ nie mogła zgłádzić grzechu s człowieká
nędznego/ áż ten řam

strona: 89v

Ná dzień

Kwietney niedzyele.

1: řwięty káplán á nař miłostíwy Pan/ řřtápiwłzy ná ołtarz krzyżá řwiętego **řwiętego [!]** /
vczynił sie wdzyęczną ofiárą Bogu oycu řwemu/ y vczynił nas wřzytki dořkonáłe w řáńce
řwiętey iego:

2: á my tylko iuż rořpámiętuiąc to řwięte dobrodzyeyřtwo iego/ przychodzimy w řáńkę á
w miłosierdzye Bogá oycá řwego niebieskiego. (*marg*) *Pan wielokroć ze zwolenniki řwemi*
figurnie á niewłařnie/ mowić raczył. (-)

3: A thu będąc ták vpewnionym o tey řwiętey řpráwie Páná řwego/ á o pożywániu řwiętego
ciáłá/ y picciu krwi řwiętey iego/ odrzuć precz ná řtronę wřzytki błędne **błędne [!]** mnimánia
ludzkie/ á dzyerz sie mocnie prawdziwego á řřtotnego řłowá Bożego.

4: A iáko Apoštołowie święci dośtátecznie fie byli przyuczyli y przyflucháli słowom Pána Kryftułowym/ iż on fugurate á nie włáfnie wielokroć z nimi mowić raczył/ iako tego wżędy w piśmie świętym/ ták w stárym iáko y w nowym zakonie dofyć znajdziefz.

5: Iáko ono gdzye Pan do Ezechiela Proroka mowić raczył o mieyfcie Ierolimfkim ná cegle náznáczonym: (*marg*) Ezechielis w iiiij. (–)

6: Iż to iest Ieruzalem/ á wżdy thám miálftho ono Ierolimfkie nie odmieniło fie w onę cegłę. Tákżec y tu ná tym mieyfcu gdy rzekł:

7: To iest moje ciáło/ daiąc im chleb/ tedyć fie nie przemienił on chleb ciáłem iego. Abo gdy fie Pan názywał mácićą/ á zwolenniki fwe łatorofłami **łatorofłami** [!] / iednák ták żadney odmiány nie było. (*marg*) Ian s. w xv.kapi. (–)

8: A tákowych mieyfc iest wiele w piśmie świętym/ ktoreby fie tu przytoczyć mogły/

9: ktorym Apoštołowie święci bárzo dobrze rozumieli/ y im fie byli przyuczyli/ nie ták iáko tho dziś niektorzy ináczey/ áby iedno rozum fwoy nád drugie okázáli/ rozumieć chcą. Ano s tákowych káżdij frogą sentencią Páńfką ná sobie odnieść muśi/ ktorj by nád słowá Boże^{go} zámierzenie/ co inego sobie wymyflác chciał.

10: Thák iáko o tym dawa fwiádectwo on święty krol Dawid: Iż to przekłety káždy miły Pánie/ ktory odftępuie od rofkazánia twoie^{go}. (*marg*) Pfalm. Cxviiij. (–)

11: Gdyż y sam Pan ná nas woła:

12: Biedá wam ktorzy mie chwalicie wymyflly ludzkiemi/ odftąpiwłzy od woley moiey. (*marg*) Marek s. w vij. (–)

13: A wżędy á wżędy piśmá wołaią á przeklinaią káżdego ktoby sobie co inżego wymyflał ábo wynáydownął/ niźli co iefth wola á rofkazánie Pána náfzego. To ia twemu rozmyflńaniu poruczam/ co sobie więcey obrác ábo vważyć mařz/ gdyż wiefz co zá pomřtę wzywał Saul/ ábo Dátán y Abiron/ ktore ogień z niebá řpadřzy popalił/ ábo řydowie ná puřzczy/ ktore wężowie ogniřci pokuřáli **poķuřáli** [!] (*marg*) j.Krole. w xv.

-1: iij Moize. w xvi.

-1: iij Moize. w xxxj. (–)

14: Abo wřzyřcy ini ktory **ktory** [!] odftępowáli od řřtaw á od rofkazánia Páńfkiego/ á wymyfláli sobie iákie nowe modły/ ábo iákie nowe chwały Pánu/ nád wolą á nád pořtánowanie iego.

15: Abowiem gdybyś *gdzybys* [!] o tym inaczey rozumieć chciał niżli tho tobie Pan Krytusz w fłowie fwym zoftawić raczył/ á inaczey o pożywaniu ciála iego/ y o picciu krwie iego/ niż on ciebie vczy/ miał trzymać/ tedy wedle wyroku Páwła s. wiedz pewnie/ iż sąd łobie iefz y pijefz/ nie máiąc fłufznego roffádku o cieie Páná fwoiego. (*marg*) v j.Korin.w xi.ka. (–)

16: Abowiem Auguſtyn s. piſząc ná ty fłowá Páná Krytuſowe/ Tho/ iefť ciáło moie/ nie rozumie ták fprofnie iáko niektorzy rozumieią/ ktorzy niewiem iákie iuż tylko ciáło tám w tym chlebie łobie zmyſláią. A nie tylko iż fie w tym lámemu Pánu Krytuſowi/ y prawdzye fwiętych fłow iego fprzećiwiáią/ ále też y lámi fá fprzećiwni łobie/ y onym omylnym á zmyſlonym Dekretałom fwoim.

17: Bo tám ták ten fwięty Doktor powieda/ cze^{g0} y oni tym piſmem fwym podpieraía: (*marg*)
Decret.diftincti. ij. de confe. (–)

18: Iż nie to ciáło ieść/ áni tey krwie pić będyecie/ ktore żydowie vmorzyć máią/ á ktorą oni rozlewać będą:

19: Alem wam tymi fłowy fákráment nieiáki zálecił/ ktory gdy duchownie będzie zrozumiańy/ tedy then ożywi fmyſły y duſze ludzkie. Bo y łam Pan Krytusz tá nieomylna prawdá/ táktego potwirdzić raczył/ mowiąc: Iż ciáło tho widome á cieiefne nic nie iefť pożyteczne/ Duchći iefť ktory ożywia. (*marg*) Ian s. w vi.kapitu. (–)> (*marg*) Iáko ma idź grzeſznik ku obchodu męki Páńſkiey. (–)

20: A ták gdy iuż vmocniſz tę nádzyeię fwoię o Pánu fwoim/ s tych mocnych obietnic ie^{g0}/ á vbaczyłz on vpádek fwoy/ żeſ przewinił á zaſłůżył fropi gniew iego/ á poſtánowiłz vmyłł fwoy/

21: iż będyefz chciał tym roſpámiętywaniem męki Páná fwego/ ták iáko cie on náuczyć y poſtánowić raczył/ przychodzić ku łálce á ku miłofierdzyu Bogá oycá iego. Idziłz vtwirdziwłzy w łobie mocną wiárę o tych fwiętych obietnicach iego/ á o tych dziwnych fpráwach iego/

22: á idź z inymi wiernymi iego do tego fwiętego ftołu Páńſkiego/gdzye będye zgotowána.

strona: 90

O wyczerzy Páńſkiey.

Liſt

1: tá święta á tá wdzyęczna pamiątká oftáteczney oney wieczerzey á onego teftámentu páná twwego/

2: á idź wftánowiwfzy w łobie y myfl y ferce w tákiew poczćiwóści á w takim nabożeńftwie/ pomniąc ná to/ iż idzyełz przed obliczność Páná á ftworzycyelá fwe^{go}/ á iż małz pożywác s tymi widomemi znáki/ niewidomey łáski Páná twwego/ s ktorey małz fpołeczność á zyednoczenie s święthym ciálem iego/ y fpowinowácenie ze krwią święthą iego/ á fłthawałz fie prawdziwym człónkiem iego.

3: A kthoraż cie iuż fzczeńliwfza rzecz kiedy ná fwiecie potkáć może/ á ktoreżci iuż więtfze pociefzenie nád tho przydź może/ gdyż wiełz/ żeś fie iuż fłtał iedno ciáło s Pánem fwoim/ gdyż wiełz żeś ieft wdzyęcznym ftworzeniem Bogu Oycu fwemu/ gdyż wiełz żeś iuż wfzytki błogofławieńftwá odzierzał/ ktore tobie ten Pan ziednał tą niewinną męką á śmierciá fwoią/ v Bogá oycá fwego niebiełkiego:

4: á temu mocnie á nieodmiennie wierz/ iż ták ieft á nie ináczey/ gđż to mocno ieft wtwirdzono fwiętemi fłowy iego. Bo máłóby ná tym/ iżbyś tylko rofpámiętywał mękę á śmierć tego Paná fwego/ w ferce á w rozmyflániu fwoim/ tedy to wie y czárt iż ieft vmęczon.

5: Ale ty gdy będyełz ktemu mocno wierzył/ iż ciáło iego ieft dla ciebie ná śmierć wydano/ á krełw ieft dla ciebie wylaná/ ná odpufzczenie grzechow twoich/ y tá święta męká á śmierć ie^{go} dla ciebie ieft fprawiona/ tu dopirko olięgniełz wfzytki zapláty/ktore fą ták mocnie wierzącym od tego Páná rozmáicie zgotowáne: á thuś iuż wiernie á prawdziwie przyiął ciáło y krełw iego. (*marg*) Iáko fie ma człówiek dofwiaďczyć. (–)

6: pomniłz teź záli ná to/ żeś fie ziednoczył s ciálem Páná fwego/ nie czyńże mu iuż więcey kędy możełz lekkości/ prze márną fprawę żywotá twego/ gdyż wiełz iż on przy złościwey dułzy długo wytrwác nie może.

7: A toć fą ony fłowá Páwłá s. áby fie káždy dofwiaďczył/ kto ma idź do tego ftołu. (*marg*) j.Korint. w xj. (–)

8: A to ieft wfzytko dofwiaďczenie/ iefliże ták mocno wierzyłz á przy tym ftoifz/ tak iákoś tu fłyłzał/

9: żeś przyiął nie ináczey iedno iáko ná on czás przy oney świętey fprawie Páná twego/ á przy oney oftáteczney wieczerzy ie^{go}/ iáko z włáfney ręki iego/ z onymi widomemi znáki

chlebá y winá/ święte ciało iego y świętą krełw iego/ á iż cie Pan im dárował y wśzytkimi zaślugámi ie^g.

10: A iż mocno wierzył/ iżeś sie iuż śltał wiernym członkiem iego/ á złączyłeś sie s świętym ciałem y ze krwią świętą iego: á iż thá krełw iest wylaná/ y to święte ciało iest vmęczono/ za grzechy á zá występki twoie. A ty gdy sie ták z nim zyednoczył/ iużeś iest vczesnikiem onych zaślug/ ktore tobie y wśzytkiemu świátu/ śpráwiło to święte ciało Páná twoiego/ ták márnij vmęczone dla ciebie.

11: A gdy iuż thák wedle tego rofkazánia Páná fwego/ iáko pośluzny fyn iego/ chodzić będyesz/ á iákoś raz ná krzcie záślubił dzyerzeń iemu wiárę/ iż mu iá zázwdy cále záchowywác będyesz/ tedy pewnie wiedz á bądź tego iśt/ że wśzythki zaślugi ciála Páná Kryśtuśowe^g/ ktore on tobie przeiednáł v Bogá oycá fwego niebiekie^g/ wśzjtki błogofławieńśtwá/ odpuźczenie grzechow/ y żywot wieczny/

12: áni śam wzwieł/ iákoć to przypádnie/ á iáko to śnádnie wśzytko otrzymał.

13: Ráczże tedy náłz wśzechmogący Pánie śercá wiernych twoich oświećić á rozyásnić/ áby oni śerdecznemi oczymá obaczywśly śczyrość prawdy śłow świętych twoich/ á náuki twoiey/ s pokornym śercem zázwdy ná tym prześtawáli/ coś ty im śam miłościwie vśty nieomyślnemi Bośtwá śwe^g świętego/ zośtáwić ráczył.

14: Ráczże ty śam wśzytki zburzone myśli/ á rozumy nád wolą thwoię wyniośle/ poddác á podłóżyć pod moc prawdy twoiey święthey/ áby iá śczyrze á wiernie poznawśly/ śtale przy niey zośtawáli/ odłóżywśly ná śtronę wśzytki błędliwie mniemánia dowćipu człowięczeńkiego.

15: Dayże nam to wśzytkim/ ábych my w śpołeczney zgodzye żywąc/ ieden nád drugiego prózney chłuby nie prágnąc/ w wiernym zebrániju kościołá twego/ vśtáwicznje zośtawáli: á ty święte śpráwy twoie/ ktoreś ty wiernym śwoim śzáfowác rofkazał/ day ábychmy wedle náuki prawdziwey/ wdzyęcznie przyjmowáli.

16: Ráczże nas vczynić godne/ ábychmy naprzod/ vśtáwiczbue pożywáiąc ciála twego świętego/ y pijąc nadrozśzłą krełw twoię/ á mieśzkáiąc w tobie/ y máiąc cie też mieśzkáiącego w łobie/ mo-

Wtóra Rośprawa

- 1: gli też godnie pożywać świętości ciała twoiego/ y świętości krwi twoiey.
- 2: A tak ábychmy łáskę twoię świętą/ y wśytki błogofławieństwá/ ktoręś nam záłżyc raczył/ przez wydanie ná okrutną śmierć Syná thwego/ á przez wylanye krwi twoiey ná odpufzczenie grzechow/ ná łobie odniefli: á on wieczny żywot/ ktorýś nam obiecáć raczył/ ábychmy otrzymáli.
- 3: Co nam rácz dáć z łáski á z miłofierdzia świętego twego náłz wśzechmogący miły Pánie/ przez to święte á dla nas vmęczone błogofławione ciało twoie/ y świętą krełw twoię/ ná wieki wiekow/ Amen.
- 4: Wtóra Rośprawa o prawdziwym pożywaniu ciała páná Kriftułowego/ y prawdziwym picu krwi iego: á o prawdziwym pożywaniu świętości ciała Kriftułowego/ y prawdziwym picu świętości krwi iego/ ná dwie części rozdzielona.
- 5: Pirwíza część.
- 6: Kto pożywa ciała moiego/ y piye krełw moię/ we mnie miefzka/ á ia w nim etc. (*marg*)
Tu ieft piękna rośprawa o prawdziwym á vftáwicznym pożywaniu ciała Páná Kriftułowego y o prawdziwym picu krwi iego. (–)(*marg*) Nikt godnie świętości ciała Páná Kriftułowego **Kriftułowego** [!] pożywać nie może/ kto pirwey nie pożywa vftáwicznie ciała iego. (–)
- 7: GDyż lákrámentu ábo świętości ciała Páná Kriftułowego/ y świętości krwi iego (o czym tu teraz ieft y będzie wśythká ſprawa náłzá> żaden iny godnie nie pożywa/ iedno ktorýby pirwey przed tym vftáwicznie vżywał ciała Páná Kriftułowego/ y krełwby iego pił.
(*marg*) Pirwey Pan vftánowił pożywanie prawdziwe^{go} ciała ſwego/ toż potym przyjmowanie świętości. (–)
- 8: A tak potrzebna rzecz ieft/ ábyfmy ſie tego pirwey náuczyli/ to rozumieli/ á pilnie w ſercoch ſwych záchowáli/ iákobyfmy ciała y krwi Páná Kriftułowey/ ſwiąthobliwie pożywáli ku náłzemu zbáwieniu.
- 9: Ktory porządek y ſam Pan Kriftus záchowáć też raczył. Kthory naprzod/ máło przed tym/ o pożywianiu **pożywianiu** [!] ciała y krwi ſwoiey/ zwolenniki ſwe vczył. Toż potym dopiro (tho ieft/ ná końcu tego doczełnego ſwego żywotá) świętość ciała ſwoiego/ y świętość krwi ſwoiey/ vftáwić á poſtánowić raczył.

10: Przez to dawaiące znác/ iż ono vzywánie ma vprzedzić/ á to náfládowác. A iż wiernym náfládowcom ná wżem przyflufzy náfládowác Páná fwego/ tedy (choć w infzey fprawie Pan tho rofkazác raczył/ wżákże też to flufznie tu może być przywiedzyono) mowi v Ianá s: (*marg*) Ian s. w xiiij. (–)

11: Przykład moy dałem wam/ iż iákom ia co czynił/ tákże też y wy czynicie. Otoż y w tey fprawie/ którą teraz przed fobą mamy/ Pan iuż dał nam przykład/ iż on pirwey o pozywánium ciááá fwoiego/ y o picium krwiefwey náuczal zwolenniki fwoie/ á potym ty rzeczy przereczzone/ to iest fwiátości przydał. Tego thedy przykládu y my teraz náfláduemy.

12: A przetho iuż naprzod/ o vzywánium ciááá y krwie Páná Kriřtuřowej/ vflýřzimy. Pothym zářię/ o pozywánium fwiátości ciááá y krwie Páná Kriřtuřowej/ fluchác będziemy. A tu iuż teraz vflýřzimy o tym prawdziwym vzywaniu ciááá y krwie Páná Kriřtuřowej/ iáko řamże Pan Kriřtus v Ianá fwiętego tymi flowy mowi: (*marg*) Ian s. w vj. (–) (*marg*) Pirwřze pozywánie ciááá Páná Kriřtuřowe⁹⁰. (–)

13: AMen záprawdę powiádam wam/ iefli nie będyecie pożywác ciááá řyná człowieczego/ y nie będyecie pić krwie iego/ nie macie żywotá w řobie. Ktho pożywa ciááá moiego/ y piye kreřw moię/ ma żywoth wieczny: á ia go wzbudzę dnia řtáthecznego.

14: Abo-

strona: 91

O wieczerzy Pánřkiew.

Liřt

1: wiem ciáło moye iest prawdziwy pokarm/ á kreřw mojá iesth prawdziwe picie. Kto pożywa mego ciááá/ y piye kreřw moię/ we mnie mieřzka/ á ia w nim. Iáko mnie pořlal żywy Ociec/ y ia żywę przez Oycá: ták też ktory mnie pożywa/ będye też y on żył **żył** [!] przez mię.

2: Tenći iest on chleb/ ktory z niebá řřtápił: nie ták iáko iedli oycowie wářzy mánnę/ á pomáři: Kto pożywa tego chlebá/ będye żył ná wieki. (*marg*) Pozywánie ciááá Páná Kriřtuřowego/ řadnego przyrownánia nie ma s pokármu doczeřnemi. (–)

3: S Tych tu flów przereczzonych Páná Kriřtuřowych/ iářna rzecz iest/ kthorą kářdy obaczyc może/ iż pozywánie ciááá y krwie iego/ nie iest rowne áni podobne/ ku pozywánium y picium pokármow nářnych/ y napoiow infzych pořpolitych.

4: Bo áczřkolwiek bez pokármu y bez picia/ człowiek trwác á żyw być nie może/ wżákże iednář řtád to nie przychodzi/ iż kto ie y piye/ áby miał żyć ná wieki. Ale co řie dotycze

pożywania ciála y krwie Páná Kryřtuřowej/ tedy tho ieřt prawdá/ iż kthory człowiek ie y pije ciáło y krełw Páná Kryřtuřowe/ iż thákowy ma żywot wieczny: á kthory tego nie ie áni pije/ nie ma żywotá wiecznego.

5: Gdzye y Auguřtyn s. táko tym mowi: (*margin*) Aug. w rořprawie cxviii. ná Ewányeliá Iáná s.

-1: Y w kłięgach xxvii. o mieřcie Bożym. káp. xxv. (–)

6: Tego pokármu pożywáć/ y then napoy pić/ nic inřzego nie ieřt/ iedno w Kryřtuřie mieřkáć/ á Kryřtuřá w łobie mieřkáiácego mieć.

7: Kto tedy w Pánu Kriřtuřie nie mieřka/ á w kim pan Kriřtus nie mieřka/ niechayże nie powieda/ áni niechay o łobie nie mnima/ áby pożywał ciála y krwie Páná Kryřtuřowej. (*margin*)

Czo ieřt prawdziwie pożywáć ciála Páná Kryřtuřowego. (–)

8: A tuřmy iuż iářnie ťyřzeli/ co to ieřt prawdziwie pożywáć ciála y krwie Páná Kryřtuřowej.

9: Bo nic inřzego nie ieřt/ iáko nas Pan Kryřtus ťłowy řwemi/ y Auguřtyn s. náuczáiá/ iedno mieřkáć w Pánu Kryřtuřie/ á páná Kryřtuřá mieć w łobie mieřkáiácego. Ty tedy wymienione ťłowá/ w pánu Kryřtuřie mieřkáć/ á Páná Kryřtuřá w łobie mieřkáiácego mieć/ potrzebá nam s pilnořciá v łiebie vważáć/ y dobrze ie wyrozumieć.

10: A wřzákże iżbychmy rzecz tę nářzę łácniey poięli y zrozumieli/naprzod to obacřmy/ co to ieřt Kryřtus. Abowiem ieřt/ y Bogprawdziwy/ y człowiek prawdziwy/ á tho oboie w iędnę iędnę [!] perłonę złączywřzy/ tedy tho ieřt czo názywamy prawdziwy Kryřtus. (*margin*)

Mieřkánie nářze w Pánie Kryřtu. (–)

11: Gdyż tedy ták wierzymy y wyznawamy/ że Pan Kryřtus ieřt Bog y człowiek prawdziwy/ w iedney perłonie/ á to dwoie řpołu złączáiáć/ ieřt ieden Kryřtus/ tedy inákrzym řpořobem ieřteřmy y mieřkamy w Pánu Kriřtuřie/ iáko w Bogu tylko/ y inřzym zářię/ iáko w człowiecze tylko/ á inřzym zářię/ iáko w łámym Pánu Kryřtuřie. (*margin*) Pirwřze mieřkánie nářze w Pánie Kryřtuřie/ iáko w Bogu tylko. (–)

12: A také theż y Pan Kryřtus/ inřzym obyczáiem mieřka ábo ieřt w nas/ iáko Bog tylko: inřzym zářię/ iáko człowiej tylko: á inřzym/ iáko łam Pan Kryřtus. Mieřkáć tedy/ ábo iż ták lepiej rzeczemy/ być w Pánu Kriřtuřie/ ile w Bogu tylko/ ták to obacřemy.

13: Naprzod/ iż w nim mieřkamy y ieřtechmy/ iáko řtworzenie w Bogu řtworzcieleu řwoim. také też Pan Kryřtus/ ile tylko Bog ieřt/ mieřka w nas/ iáko Bog w řtworzeniu

śwoim. Abowiem iż tu oto wszystko stworzenie jego/ Boską mocą żywie/ y w żywocie bywa zachowane/ rufza się/ y trwa.

14: A tym obyczajem w Panu Kryście/ iako w Bogu tylko/ wyznawamy bytność **bytność** [!] a mieszkanie nasze. O czym Paweł s. mówił do Aheniencyków **Aheniencyków** [!]: Zaiście wiedzmy/ że nie daleko jest od każdego z nas Pan Bog/ albo wiem **wiem** [!] w nim naszym żywiemy/ rufzamy się/ y jesteśmy.

15: A iż Chrystus/ ile Bog tylko/ nas y inne wszystko stworzenie swoje/ mocą swoją Boską ożywić/ a w żywocie zachowywać raczy/ a dawa nam sobą rufzać/ y być/ a wszystkie rzeczy swoją Boską mocą napełnić raczy/ tedy oto tym obyczajem bywa rzeczony w nas/ y we wszystkim innym stworzeniu/mieszkać y być.

16: Iako y sam opowiedzieć się raczy przez Ieremiasza Proroka: (*marg*) Ierem. w xxiiij. (-)

17: Izali ja nie napełniam nieba y ziemi/ mówi Pan Bog. Abowiem ten Pan napełnia niebo/ y wszystkie niebieskie rzeczy/ swoim wszechmocnym Mądrostwem a chwałą.

18: Ziemię zaś/ y to wszystko co na ziemi jest/ napełnić raczy swoim świętym miłosierdziem. Piekło zaś/ y wszystkie **wszystki** [!] piekielne rzeczy napełnia/ swoją nieodmienną sprawiedliwością. A ty wszystkie rzeczy przeczczone/

strona: 91v

Wtóra Rozprawa.

1: then wszechmocny Pan/ iako Bog prawdziwy/ napełnić raczy swoją Boską mocą.

2: Jeśli tedy Pan Chrystus/ iako prawdziwy Bog/ napełnia wszystkie rzeczy ktorekolwiek są stworzone/ swoją mocą Boską/ tedy też mieszka y jest we wszystkich rzeczach/ iako prawdziwy Bog. A tym oto obyczajem są już w nim/ albo mieszkają w nim/ nie tylko ludzie/ ale wszystkie rzeczy ktore jedno żyją/ y ktorekolwiek stworzone są.

3: Także też y Pan Chrystus/ ile Bog jest/ nie tylko mieszka albo jest w nas ludziach/ ale mieszka y jest we wszystkim stworzeniu/ ktore żywie y ktorekolwiek jest. Abowiem wszystko stworzenie na świecie/ jego tylko samego Boską mocą żywie/ a on je sam iako można Bog/ obżywić raczy: a ony bywają w żywocie zachowane/ a sam on je zachowywać raczy:

4: ony się rufzają/ a on im sam dawa moc rufzania: ony są/ a on iako Bog/ tę bytność im dawa.

A to takie zoboczne przyrównanie mieszkania w Panu Kryście/ ile w Bogu/ wszystkiego

ftworzenia/ ieliż może być/ iákoż iest prawdziwie/ tedyć theż iest y náŕze mieŕzkánie á bytność w nim/ ile w Bogu.

5: A záię Pána Kryŕtuŕa mieŕzkánie y bytność w ftworzeniu/ile Bog iest/ prawdziwie y w nas iest/ iáko w ftworzeniu ie^g. (*marg*) Wtore mieŕzkánie náŕze w Pánu Kryŕtuŕie/ ile tylko w człowiecze. (–)

6: Potym záię mieŕzkác ábo być w Pánu Kryŕtuŕie/ ile w człowiecze ŕczyrym/ ták wyznawamy iż mieŕzkamy w nim/ iáko ludzie w człowiecze Pánu Kryŕtuŕie.

7: A tákże rownie y Pan Kryŕtus/ ile człowiekiem iest/ mieŕka w nas/ iáko człowiek Pan Kryŕtus w ludziach. Thák też y my zobopolnie iedni w drugich mieŕzkamy/ á to przez złączenie á zyednoczenie náтуры á przyrodzenia człowieczego.

8: Abowiem iáko wŕzyŕcy ludzie s ŕtrony człowieczeńkigo przyrodzenia/ to iest/ s ŕtrony ciála y s ŕtrony krwi/ s ŕtrony duŕze y s ŕtrony inych ŕpraw cyeleŕnych/ kthore s Pánem Kryŕthuŕem/ iáko s człowiekiem prawdziwym ŕpóleczenie mamy/ co ŕie iáwnie okázác może/ á rzecz tho iest pewna y prawdziwa/ ábowiem tákoweż ciáło mamy iáko ma Pan Kriŕtus/ ile człowiek: tákże y ine wŕzytki tym podobne rzeczy.

9: A iż to prawdá iest/ ŕluchay co Páweł s. piŕząc do Ephezow/ mowi: (*marg*) Di Ephes. w v. (–)

10: Członki iestelmy ciála iego/ s ciála iego y s kości ie^g. Tákże też Pan Kryŕtus/ ile człowiek w náturze człowieczej/ y w tych wŕzytkich właŕnoŕciach/ ktore temu przyrodzeniu człowieczeńkiemu właŕne ŕą/ złączon iest z námi/

11: to iest/ ze wŕzytkimi ludźmi ma wczelnictwi w ŕpoinie. Iáko o tym Páweł s. do Zydow piŕze/ mowiąc: (*marg*) Do Zidow w ij. (–)

12: Iż iáko ŕkoro wŕzyŕcy ludzye ŕą wczelniki zobopolne^g złączenia w cieie y we krwi/ tákże Pan Kriŕtus ŕstał ŕie też wczelnikiem tych wŕzytkich rzeczy przerzeczonych etc.

13: Y wnet pothym mowi: Abowiem miał być rowny bráciey we wŕzytkim. To iest/ nie tylko wedle przyrodzenia/ ále theż y wedle wŕzytkich właŕnoŕci/ tylko iáko o thym Prorok powieda/ iż fałŕz á zdrádá nie nálezyoná iest w wŕciech iego/ y dla tego ŕie w żywocie pánieńkim począł z Duchá s. iż był wolen od grzechu/

14: áby był miłofiernym y wiernym Bifkupem/ w tych rzeczach kthore miał imieniem nálezym
fprawować przed Bogiem/ ku zgładzeniu grzechow ludu fwego. (*marg*) Ezaiafz w Lii. (–)

15: A tym obyczáiem/ wedle nátury ludzkiey/ Pan Kryftus z námi iáko człowiek/ á my thez
z nim w tey mierze/ iáko w człowiecze/ mamy fpoienie.

16: A s tych przyczyn/ flufnie á przyftoynie powiedamy á wyznwamy iż my w Pánu Kriřtufie/
á Pan Kriřtus w nas/ ma bytność á mieřkánie fwe. Iáko o tym mamy fwiádectwo v Iána s. Iż
fłowo fřtáło fie ciáłem/ y mieřkáło z námi/ (*marg*) Ian s. w i.kap. (–)

17: A to przez złączenie/ y dla przyiętego przyrodzenia człowiecze⁸⁰.

18: Cyrillus/ Chrizořtom. A to tym obyczáiem/ to ieřt/s řtrony złączenia nátury ludzkiey. A
tákci fą y mieřkáią w pánu Kriřtufie/ ile w człowiecze/ nie tylko wybráni/ ále tez y zlořliwi/
niepobożni/ niewierni/ ná ofťátek y pogáni.

19: Tákze tez y Pan Kryftus/ ile człowiek/ ieřt y mieřka/ nie tylko w wybránych/ ále
tez y w niewiernych/ chociayci oni tego áni czuią/ áni wierzą/ áni s tey iego bytności
žadnego namnieyřzego pożytku máią. (*marg*) Trzecie mieřkánie nález w Pánu Kryřtufie/
iáko krzeřciánow w Kryřtufie. (–)

20: Nád tho ieřcze/ bywamy rzeřzeni mieřkác/ ábo być w Pánu Kryřtufie/ iáko Krzeřciánie
w Pánu Kryřtufie/ á iáko w zbáwicielu y w pořředniku/ nie iáko w Bogu fámym/ ábo w
człowieku fámym/ ále iáko w Bogu prawdziwym/ y w człowiecze prawdziwym w iedney
perfonie/ ktorą zowiemy Pánem Kriřtuřem/ iákoz y ták ieřt/ gdi to w iedno złączemy.

21: Tymze obyczáiem P. Kriřtus/ ile P.

strona: 92

O wieczerzy Páńfkiey.

Lif

1: Kriřtus to ieřt/ práwy Bog á prawdziwy człowiek/ ile ieřt odkupicielem/
vřprawiedliwicielem/ y ozywicielem/ ieřt w nas iáko w krzeřciániech tylko/ ktorzy od głowy
nálezey dořtáliřmy imieniá fobie.

2: A tákowe mieřkánie Pána Kryřtuřowe dwoiákie ieřt w nas krzeřciáninoch/ gdyz iedni
wewnęřtrnie wiernemi á prawdziwymi/ á drudzy iedno tylko zwirzchownie/ bywamy zwáni
Krzeřciány. Ano ten Pan Kriřtus/ chociařz řam przez fię náde wfzytki ieřt nářprawiedliwřzy/

naczyłszy/ y ieft sam wżytkich żywotem: wżákże iednák nie wypycha żadne⁸⁰ od
Ípołączności tákowej/

3: á to dla niezmierney oney Íprawiedliwości swoiey/ á dla oney ćichości/ iż ieft żywothem
názym/ chociaż my ieftelmy grzeźni/ złośliwi y wieczney śmierći winni. A owżem dla
thego więczy bywamy przypuźczęni **przypuźczęni [!]** y przyęći/ ábyfmy w nim byli/ iáko
nędznicy w náfzczęliwżym: grzeźni/ iáko w początku wśelákiey Íprawiedliwości:

4: vmárli/ iáko w thym ktory ieft prawdziwy żywot/ y moc ożywiáiąca. Nie przeto ábyfmy
ták nędznicy/ á wiecznie potępienemi zośtáli: ále też ábychmy przez ie⁸⁰ duchá/ Ízczęliwi/
Íprawiedliwi/ obżywueni/ y zbáwionemi fie Íftali. (*marg*) Iáko niewierni krześcíanie
mieszkáią zwirzchownie w Pánu Kryśtufie. (–)

5: A tho bywa/ gdy iáko krześcíanie ieftechmy w Pánu Kryśtufie/ przez zwirzchowne tylko
złączenie w ciáło iego/ktory ieft koćcioł á zebranie wiernych/ ktorym złączeniem w imię iego
zwirzchu przez krzeft bywamy przyłączeni **przyłączeni [!]** y ciáła iego/ y krwi/ y fwiátości
vżywamy. Ktore złączenie pośpolite ieft/ ták wiernym iáko niwiernym/ prawdziwym y
fałżywym krześcíanem.

6: A iż koćcioł Krześcíanfki ieft náywan/ y íftotnie ieft ciálem Páná Kryśtufowym: tego nas
vczy Apośtoł s.pifżac do Ephezow tymi śłowy: (*marg*) D Ephez. i. (–)

7: Bog Ociec wżythko podłóżył á poddał pod nogi Páná Kryśtufowe/ y tegoż pośtánowił/
áby był głową nád wżytkimi rzeczámi/ temu koćciołowi ktory ieft ciálem iego.

8: Báčz gdzie mowi ciálem/ y áby był wypełnieniem tego ro koćciołá/ ktory wżythko nápełnia
we wżytkich: á záfię/ iż ći korzykolwiek fą w koćciele/ chocia pobożni/ á pradziwi **pradziwi**
[!] chocia obłudni/ thylko zwirzchownie w tym cieie Páná Kryśtufowym mieszkáiący/ tákże
y w fámym Pánu Kryśtufie/ tego fie łączno náuczemy/ á fnádnie to obaczemy s tego fáme⁸⁰
podobieńfwa.

9: Ciáło człowiecze nie iáko ieft podobne ku Koćciołowi/ ktory ieft ciálem Páná
Kryśtufowym. Iáko thedy w cieie człowieczym/ nie tylko widzimy zdrowe członki/ ále też
czáfem y puchliny/ rány/ wrzody: wżákże ony wrzody nie fą członkámi/ chocia y fą cieie
człowieczym. Tákże też w koćciele w tym cieie Páná Kryśtufowym/ widzimy być nie tylko
żywe członki/ ále też y martwe/ iákoby wrzody. (*marg*) W koćciele Páná Kryśthufowym/

á w tym cieie iego/ więcey zázwdy zázázliwych á bolących Krześcian/ niż prawdziwych á zdrowych członkow. (–)

10: Ale iáko wrzody nie są członkami ciała/ ták theż ci zázázliwi ludzie/ ktorzy są wrzodmi kościoła Pána Krytułowego/ nie są członkami kościelnymi/ chocia są w kościele.

11: Czego ie4zczę y drugim podobieństhem dowieść możemy o kákolu/ ktore^{go} gy s połu náfięią s pszenicą/ chociaż będzie w pszenicy ábo vroście s pszenicą/ ále przed się kákołem. Tákże też toż nam znaczył y on okręt Noego.

12: A wieleby się thu tákowych przykładów ná plác/ ták s pińmá świętego iáko inżnych pińm/ przytoczyć mogło: ále iuż żadny pewnieyższy dowód być nie może/ iedno słowa łamego Pána Krytuła/ co nam opowiedzieć raczył Boskami wśty swoiemi: Wiele ich ieft wezwanych/ ále máło wybranych.

13: Wiele się ich imieniem zowie krześciány/ ále rzeczą nie są krześciány. A wżdy przedię przez to zwirchowne złączenie w kościele/ ktory ieft ciałem Pána Krytułowym/ ták powiedamy/ iż mamy bytność y mieszkanie w pánu Krytułie/ chocia tylko zwirzchu.

14: A tymżec też obyczáiem Pan Kriřtus/ ile Kryřtus/ ieft w nas iáko w krześcianach pořpolicie/ to ieft ták w prawdziwych iáko y w obłudnych/ ktorzy tylko imieniem są krześciane/ ktorzy tylko swiętości pożywáią/ á ktorzy tylko popińaniem imienia swoiego są w kościele krześciáńkim/ tedy w tych ácz Pan Kryřtus mieszka/ á nie ták iáko w wiernych á prawdziwych.

15: Bo o tych tedy thák mowi Páweł s. (*marg*) Do Tytułow i. (–)

16: Wízyłcy ci ktorzy wyznawáią Boga wśty/ ále się go przą vczynkami/ ktorzy są obrzydłemi/ przemierzłemi/ á nie godni ku żadney dobrej sřprawie. Y w onych też iefczę ták pan Kriřtus mieszka/o ktorych łam powiedác raczy: (*marg*) Matth. w vij. (–)

17: Wiele one^{go} dnia będą mi mowić/ Pánie Pánie/ wízákełmy w imię twoie prorokowáli/ dyabły wygániáli/ á wielechmy cu-

strona: 92v

Wtora Rořpráwá

1: dow czynili. Ale ia powiem im/ nigdym was nie znał/ odřtepcie odemnie ktorzyřcie złość czynili.

2: A tákci otho obyczáiem thákowym w Pánu Kryftufie lą y mieszkaią źli krześcíanie/ ktorzy fie iedno nazywáią od imieniá ie⁸⁰ krześcíany. (marg) Iáko wierni krześcíanie wewnętrznie w Pánu Kryftufie mieszkaią. (–)

3: Potym zálie nie tylko iestelmy ále y mieszkamy iáko prawdziwi krześcíaniw [!] Pánu Kriřtufie/ onym we wnąętrznym przez Duchá s. złączeniem [!] .

4: Ktore złączenie nie wřzytkim wobec należy/ iedno tylko wybranym/ á tym ktore dał Bog Ociec w poruczeńftwo á w opiekę řynowi řwemu Pánu Kryřtuřowi/ á ktore řam do niego przyciągnął. Iáko o thym mamy řwiádectwo v Ianá s. (marg) Ian. s. w vi. (–)

5: Zaden nie przychodzi do mnie/ iefli go bog Ociec moy/ ktory mnie pořłał/ nie przyciągnie.

6: Iefliże tedy nie przychodzimy do niego/ áż przytárgnieni/ iákoż tedy mořem być álbo mieszkać w nim nie przytárgnieni? A ten obyczay mieszkania y bytnořci w Pánie Kryřtufie/ należy w prawdziwey/ řczyrey á nie zmyřloney/ y nie obřudney wierze. O czym řam Pan Kriřtus mowi v Ianá s. (marg) Ian. s. w xvij. (–)

7: Oycze moy niebieski/ nie zá thymi fie tylko zwolenniki ktoreř thy mnie dał/ modłę: ále y zá onymi ktorzy máią wwierzyć w mię/ przez náukę á okazanie tych/ áby wřzyřcy iedno byli/ iáko ty Boże oycze we mnie/ á ia w tobie/ áby teř y oni iedno w nas byli. O toř tu mař wiáre á iednę tylko rzecz/ przez ktorą řřtawamy fie godnymi/ iż mieszkamy w Pánu Kriřtufie.

8: Bo ták tu mowi: ktorzy wwierzą w mię przez náukę á kazanie tych to Apořtořow moich. Y przydawa/ áby teř y oni iedno w nas byli. A náđ to/ to mieszkanie w Pánu Kryřtufie/ należy w prawdziwey á řczyrey miłořci przeciwo iemu. Bo iáko Słońce nie moře być bez iářnych promieni/ ták teř prawdziwa wiárá nie moře być bez miłořci: napřzod przeciwo Pánu Bogu/ potym przeciw bliźniemu řwemu.

9: Iáko y Páweł s. o tym piřze do Gálátow/ mowiáć/ W Pánu Kryřtufie Ieřufie nic nie waży áni płatne/ chociař obrzezanie/ ábo nieobrzezanie: ále waży wiárá/ ktora práczuie á okázuie fie w nas przez miłořć. (marg) Do Galat. w v. (–)

10: A řtáđ ci fie oto znáczy/ iż tylko przez wiáre á miłořć/ bywamy w Páná Kryřtuřa przeczynieni/ przetworzeni/ odmienieni/ złączeni/ á wpoieni/ ták iż iuř nie řami w řobie/ ále w nim řywiemy. (marg) Duch miłořci/ ktory z Bogá ieft/ ten nas prawdziwie w Páná Kryřtuřá wciela. (–)

11: Ten tedy duch wiary á miłości/ który s łáwego Páná Bogá iest/ nas w Páná Kryšťuá wciela/ włączepia/ y zá iedny z nim czyni: A on nas zobopolnie miłością oną swoią wieczną/ która miłość iego włafna iest y wiary náfzey przeciwko Pánu Kryšťufowi/ y miłości także náfzey przeciwko iemu/

12: iest pirwřzą/ napřednieyřzą/ á naofobliwřzą przyczyną/ iáko o tym mowi Ian s. (*marg*)
i. kanonice w iiii. (–)

13: Miłuiemy Bogá/ ábowiem on nas pirwey wmiłował. A tą miłością poczał nas miłować/ y tąž sam w łobie nas záchowywa/ y zá swoie włafne być wyznawa.

14: O kthorey miłości iego ielzće więcey wnet wřlyřzimy/ iáko ci którzy łą prawdziwie wybráni/ á we wřzytkim Pánu Kryšťufowi wierzący/ we wnątrznym onym Duchá s. złączeniom/ y łą y mieszkaia w Pánu Kryšťufie/ tak teř y Pan Kryřtus iest á mieszka w łercach wiernie wierzących weń á mocnie wierzących iemu. (*marg*) Iáko Pan Kryřtus w wiernych řwych prawdziwie mieszkać raczy. (–)

15: A kthorym teř obyczáiem nie iestw onych wřzytkich/ którzy tylko imieniem bywiaia zwáni krzeřciány/ ábowiem iedno tylko w wybránych á wierzących/ ten dobrotliwy Pan ma nawdzięcznieyřze mieszkanie swoie. A tho naprzod przez wiare á miłość/ iáko zbawiciel w łercu tych którzy zbáwieni á odkupieni łą.

16: A potym mieszka w tychże przez Duchá s. przez ducha mocy y łáski swoiey/przez ktorego ie ořwieca/ ořywia/ odradza/ karmi/ o nich rádzi/ ich broní/ á nawřzem ie zachowywa. Obádwá thy obyczáie nadobnie położył Páweł s. do Ephezow piřząc/ gdzie tám tak czytamy. (*marg*) Do Ephes. w iij. (–)

17: Y dla tegož ia Páweł klękam ná koláná ku oycu Páná náfzego Iezu Kryřtá/ od ktorego wřzytek narod/ ná niebie y ná zyemi/ dořtał imieniá/ áby wam dał z bogátey á obfitey łáski swoiey/ ábyście mocnie pořileni á vmocnieni byli przez ducha iego/ á to ná wnątrznym człowiecze/ to iest/ ná duřzy wářzey/

18: áby mieszkał Pan Kryřtus w łercach wářzych/ áby wy w miłości takowey wkorzenieni á fundowani będąc/ moglibyście wyrozumieć ze wřzytkimi řwiętemi/ iáka tho iest řzyrokořć/ długořć/ głębokořć/ á **wyřzokořć** [.] / przyiać iáfne poznánie miłości Páná Kryšťufowey/ ábyście byli nápełnieni/ áž do oney zupełnořci y dořkonálořci Bořkiej.

19: Thymi otho řłowy Apořtoł s. mieszkanie Páná

O wieczerzy Pánfkiey:

Lift

1: Kryftuſowe w nas/ przywłázcza fercom náſzym. Potym przydawa/ iż to mieſzkánie ieſt przez wiárę á miłość. A ná trzecim mieyſcu kładzye też ſprávę/ ktora ieſt przez Duchá s. w wewnętrznym człowiecze/ zupełnym poſileniem **itez** [!] poznányem.

2:

3: O tym obyczáiu takowe^{go} mieſzkánia Auguſtyn s. nápiſał ony ſłowá/mowiąc: Tego pokármu pożywác/ á z onego napoiu pić/ ieſt w Pánu Kryftuſie mieſzkác/ á Páná Kryftuſá w ſobie mieſzkáiącego mieć. Ktory tedy w Pánu Kryftuſie nie mieſzka/ á w którym theż Pan Kryftus nie mieſzka/ niechay nie mnima/ á niechay nie powieda/ áby miał pożywác ciáła y krwi Páná Kryftuſowey.

4: Czego y ſam Pan Kryftus popráwił v Ianá s. mówiąc: (*marg*) Ian s. w vi. (–)

5: Kto pożywa ciáła moiego/ á pije krew moię/ we mnie mieſzka/ á ia w nim. Iákoby rzekł/ iáko Auguſtyn s.dobrze vczy: Kto we mnie mieſzka/ á w kim ia mieſzkam/ ten prawdziwie pożywa ciáła moiego/ á ten prawdziwie pije krełw moię: (*marg*) Co zá požitki/ á co zá błogóſławieńtwá ci odnoſzę ná ſobie/ ktorzy prawdziwie ciáła páná Kryftuſowego pożyáią. (–)

6: A ták to ſwoie w wiernych mieſzkánie Pan Kryftus/ dla Apoſtołow/ o czym wnet vſłyſzymy/ raz po raz powtarza/ á w pámięć im wpaia/ gdzie ono v Ianá s. mowi: (*marg*) Ian. w xv. (–)

7: Mieſzkaycie we mnie á ia w was.

8: Iáko látoroſł nie moze czynić y wypuſzczác owocu ſámá s ſiebie/ ieſliby nie biá trwála y mocna w máćicy/ Táke też y wy/ieſli we mnie nie będziecie mieſzkác/ żadne^{go} ſłuſznego owocu vczynić áni przynieſć nie możecie. Iaciem ieſth winna máćicá/á wy ieſteſcie látoroſli: kto mieſzka w mnie/ á ia w nim/ ten czyni pożytek wielki: bo beze mnie nic vczynić nie możecie.

9: Ieſli kto we mnie ni będzie mieſzkał/ iuż ieſt wyrzucon precz/ iáko látoroſli ſuche/ ktore gdy zebráne będą/ tedy ſie ni nacż nie godzą/ iedno áby w ogień wrzucone á ſpalone były.

Ielli będyecie trwać we mnie/ á słowá moje będą trwały w was/ o cokolwiek będyecie chcieć/ prosić Oycá moiego/ á z ftanie fie wam wŕzytko.

10: A ták wedle tego posłednieyŕzego obyczáiu (kthory iest fámych thylko wybránych wŕlwnie należący) Pan Kryftus iest á wftáwicźnie mieszka w swoich wiernych á wybránych/ przez fámę tylko wiarę/ przez miłość/ á przez Duchá swego s. nie ináczey iedno iáko odkupiciel w odkupionych swoich/ wŕprawiedliwiciel w wŕprawiedliwionych swoich/ ożywiciel w obżywionych swoich/ zbáwiciel w zbáwionych fobie.

11: My tákże záfię/ á zwłázcźá wŕzyŕcy wybráni á wierni ie⁸⁰/ zobopolnie iestefmy á mieszkamy w Pánu Kryftulie/ przez wiarę á przez miłość/ nie ináczey iedno iáko odkupieni w odkupicielu swoim/ wŕprawiedliwieni w wŕprawiedliwicielu swoim/ obżywieni w obżywicielu náŕzym/ zbáwieni w zbáwicielu fynie Bożym.

12: A zwłázcźá gdy pożywánien tákowym ciáá iego/ á piciem krwie iego/ to iest/ tym mieszkánien náŕzym w nim/ y iego w nas/ to iest/ przez wiarę á przez miłość/ bywamy przeniefieni/ á weń iáko wdzyęczne á zdrowe członki/ bywamy złączeni á wcieleni. Abowiem teź on záfię zobopolnie nas wŕzytki ktorzy weń wierzymy/ á práwie y fzczyrze go miłuiemy/ przez onę prawdziwą/ wieczną/ á wftáwicźną miłość/ ku fobie przyjmuie/

13: á zá swoie wŕlwnie członki nas w fobie záchowywa: y przez Duchá swegos. wftáwicźnie nas odradza/ ożywia/ y ná wyobráżenie ono Boŕkie/ ná ktorefmy byli ftworzeni/ wftáwicźnie im dáley tym więcey przetwarza: á przy tym wŕzytki poboźności w nas wykonywa/ á w onym Boŕkim obrázye swoim iuź nas do końcá záchowywa.

14: A thu tedy iuź oto doŕtáteczną ŕprawę mamy/ á doŕkonáá náukę fobie wzyąć muŕsimy/ iáko á ktorym obyczáiem wŕzyŕcy w Pánu Kryftulie mieszkáiący/ á Páná Kryftulá w fobie mieszkáiącego máiący/ ná káždy čás wftáwicźnie ciáá Páná Kryftulowego pożywáią/ á kre l w iego wftáwicźnie piá. O czym nam Auguŕtyn s. dáł náukę doŕtáteczną/ ták iáko máło wyŕzey wyŕzey [!] iest o tym powiedziano.

15: A nie iest áni moźe być żadny iny obyczay pożywánia ciáá Páná Kryftulowe⁸⁰/ y picia krwie iego: y ná ten čás gdy ŕpolecźnie wzywamy ŕwiátości ciáá y krwie Páná Kryftulowej. A tu záfię záfię [!] o wzywánien ŕwiátości wnet wŕŕlyźymy drugá czáŕtkę tey roŕpráwy náŕzey. (marg) Złączenie á ziednoczenie s Pánem Kryftulem/ co zá pożytki ŕprawuie w nas. (–)

16: Teraz iuż z wielką polnością słuchaymy/ co iest zá moc y co zá skutek tey iedności y zobopolney społeczności/ którą mamy s pánem Kryšťufem. Abowiem stąd wielkie pociechy á pożytki duźne weźmiemj á odniefiemy.

17: Mamy tedy z wielką pilnością obaczyć/ co w nas zá spráwę á co zá pożytek/ to złączenie á zyednocze-

strona: 93v

Wtóra Rośpráwá

1: nie náłze s Pánem Kryšťufem/ czyni. Abowiem nie mnimaymy/ áby tá społeczność była proźnuiąca/ á tá miłość przez którą w nim iestefmy/ áby miała być niczemna á niepożyteczna.

2: Gdyż mowi Apóstól s. do Gálátow tymi słowy. (*marg*) Do Galat. w v. (-)

3: Wiará ktora iest przez miłość skuteczna á pracowita/ on Duch s. iego/ przez ktorego Pan w nas iest y mieszka w nas/ nie iestci iście proźnuiący/ ále iest y s sławami **ślawami** [!] słwami skutecznym/ pożytecznym/ á doskonałym.

4: Potrzebá iest tedy/ áby y tho náłze z nim złączenie było też pracowite/ skuteczne/ á pożyteczne. A thák obáčmy co zá pożytki á co zá skutki w nas/ to złączenie s Pánem Kryšťufem/ czyni y spráwuię. A ábyfmy o tym złączeniu słamych požitkow á skutkow pewny rośłádek dáć mogli/ o tym nas Páweł s. iści mowiąc: (*marg*) Do Korin. w ij. Do Kolfen. w iij. (-)

5: Iza sie słami nie czuiecie/ iż Pan Kryšťus mieszkaíący w nas iest/ chybábyfście iuż byli wízech nágorfzymi. A także Ian s. piŕze: (*marg*) 1. Ian: iij. (-)

6: Przez to wiemy/ iż Pan Kryšťus mieszka w nas przez ducha słwego/ ktorego nam dáć raczył. Dwá tedy zacne á ośobliwe pożythki okázuią sie záwždy w nas s tego mieszkaíania Pána Kryšťufowego/ przez ktore on wstáwicznie w nas mieszkać raczy. (*marg*) Pirwízy pożythek mieszkaíania w ludzioch Pána Kryšťufowego/ iż sie w nowy żywot odradzamy. (-)

7: Pirwízy pożytek iest iż on żywot náłz odnawia słam mieszkaíący w nas. Iáko y Páweł s. do Gálátow iáłne o thym świádectwo dawa/ mowiąc: (*marg*) Do Galat. w ij. (-)

8: Iż żywe iuż/ nie ia/ ále żywie we mnie Pan Kryšťus: A nie tylko mowi/ żywie we mnie Pan Kryšťus: Ale naprzod od tąd poczyna/ mowiąc tymi słowy: Iż iuż nie ia żywę. A przeto tá spráwá żywiącego w nas Pána Kryšťufá/ tákowa iest/ iż nie my słami/ ále on słam żywie w nas.

9: Theż rzecz ielzczę y ná drugim mieyfcu Páweł s. przypomina/ mowiąc: (*marg*) Do Galatow w v. (-)

10: Ktorzy łą Páná Kryřtuřowi/ ciało ſwoie vkrzyřowáli á vmartwili s pořadliwořciami řwemi. Abowiem co to inřzego ielř/ iř my nie żywiemy/ ále Pan Kryřtus żywie w nas/

11: Jedno mocą Páná Kryřtuřá w nas mieřkáiącego/ mamy moc vkrzyřowác y łamyř nie łiebie záprzeć/ á łtárego człowieká/ ze wřzytkimi iego pořadliwořciami vmorzyć/ y być w nim nowym łtworzeniem. Bo y Ian s. powiáda: (*marg*) w 1. kano. w iij. (-)

12: Iřdla tego řyn Boży przyřzedł ná řwiáth/ áby w nas vczynki dyabelřkie popřował y pokáził. (*marg*) Mieřkánie Páná Kryřtuřowo w ludziech/ wřzytki řzátánřkie řpráwy přuie. (-)

13: A řzátánřka řpráwa y vczynek iego ielř/ řłużyć grzechowi á być w niewoli řzátánřkiej. Potrzebá tedy tego/ áby tá řłůžbá y niewola řzátánřka w nas była zepřowána/ á to przez mieřkáiącego w nas Páná Kryřtuřá/ ktory ielř wieczna prawdá y żywot.

14: Táke Ian s. mowi: (*marg*) Táme. (-)

15: Izář nie wiecie o tym/ iřci nie tu on dla tego ná řwiát vkazał **vkazał** [!] / áby grzech zniřczył/ bo grzechu w nim nie mář. Wřelki ktory w nim mieřka/ nie grzeřzy: á wřelki ktory grzeřzy/ nie wydzyał go/ áni go zna.

16: Synacřkowie moi/ niechay was řaden nie zwodzi/ ktory czyni řpráwiedliwořć/ řpráwiedliwy ielř/ iáko y Pan Kryřtus řpráwiedliwy ielř: á kto czyni grzech/ ze dyablá ielř/ ábowiem od pocřátku dyabeł grzeřzy. Dla tegoć nie tu tedy ná řwiát vkazał řyn Boży/ áby potárgał á popřował vczynki dyabelřkie. (*marg*) Ci ktorzy w řzátánie mieřkáią/ řzátánřkich řpraw záwřdy nářládią. (-)

17: S tych řłow kářdy iáwnie á iánie obaczyć može/ iř Pan Kryřtus řpráwuie á czyni w nas żywotá nářzego odnowienie. Iř iáko ci ktorzy w řzátánie łą y mieřkáią/ vřtáwicřnym grzeřzeniem to po łobie okázią/ iákim duchem bywáią řřázeni y řpráwowáni/

18: ták zářię ktorzy w łobie Páná Kryřtuřá mieřkáiącego máią/ chucią oną nie grzeřzenia/ y nowořcią zywotá **zywotá** [!] řwoiego okázią/ kogo w łobie mieřkáiącego y żywiącego máią. A przetož iáko o thym nie može być rzeczono/ ktory řwiátobliwie y řpráwiedliwie żywie/ áby řzátáná w łobie mieřkáiącego miał/ ták thež o tym ktory nie w grzechach kocha/ nie može być rzeczono/

19: áby w Páná Kryřtuřá byl wřczepiony. Iáko w liřcie Ianá s. czytany/ gđzye tám ták nápiřano łtoi: (*marg*) w 1, kano w 1. (–)

20: Ieřli byřmy rzekli/ iż to towarzysřtw s pánem Kriřtuřem mamy/ á przedię w ciemnořciach chodzimy/ kłámamy/ á prawdy w nas nie mářz.

21: A ieřli w řwiátořci chodzimy/ iáko y on mieřká w řwiátořci/ iřcie nieomyřnie towarzysřtwo řpołeczne á zabopolne z nim mamy. (*marg*) Nigdy w tym pan Kriřtus nie mieřká/ w kthorym czárt mieřká. (–)

22: A bowiem iáko ten w Pánu Kryřtuřie mieřkáć ma/ ábo w tym Pan Kryřtus ma mieć mieřkánie řwoie/ kthory duchem řzátáńřkim ku wřzelákim złořciam bywa.

23: gđyř duch Páná Kryřtuřow ieřt duch wřzelákiej pobořnořci w řprawiedliwořci? Y iákoř ten w Pánu Kryřtuřie ma mieřkáć/ kthory nie Páná Kryřtuřowe/ ále řzátáńřkie rořkazánie czřyni? A kto řtrzeęe á chowa przykazánia.

strona: 94

O wieczery Pańřkiej.

Liřt

1: Páná thego/ iáko mowi Ian s. w Pánu Kryřtuřie mieřká/ á Pan Kryřtus w nim.

2: A ná drugim mieřřcu tákęe powiáda: (*marg*) w i. kano. w iij. (–)

3: Iř then kthory řie powiáda w Pánu Kryřtuřie mieřkáć/ ma teę y on ták chodzić/ iáko Pan Kryřtus chodził. A przetoę Apořtoł s. mowi: (*marg*) w i.kano. w ij. (–)

4: Kto duchá Páná Kryřtuřowego nie ma/ ten nie ieřt iego.

5: Potrzebá tedy záiřte/ áby oni byli niwym řtworzeniem y nowym człowiekiem/ kthory řá w Pánu Kryřtuřie/ á Páná Kryřtuřa w řobie máią. (*marg*) Do Rżimia. w viij. (–)

6: A dla thegoř ná drugim mieřřcu tenęe Apořtoł s. mowi: (*marg*) ij Korint. w v. (–)

7: Ieřli kthore w Pánu Kryřtuřie nowe ieřt řtworzenie/ támci iuř řtáre řtworzenie przeminęło/ á wřzytki rzecęy nowe řie řřtały.

8: A ná drugim mieřřcu: (*marg*) Do Gała. w vi. (–)

9: W Pánu Ieřuřie Kryřtuřie nic nie ieřt płatne áni wáęne/ ták obrzezánie iáko nieobrzezánie/ iedno tylko nowe řtworzenie. Tego tedy nowego řtworzenia y odnowionego řywotá řkutki/ řpráwy/ á pořęęki/ á tákęe theę y řtárego człowieká wczřynki/ dořyć dořtátecęnie řá opiřáne w liřcie do Gálátow. (*marg*) Do Gała. w v. (–) (*marg*) Drugi pożytek w nas Paná Kryřtuřowego mieřkánia/ zyednoczenie á řpołeczne řpoienie członkow w iedno ciáło. (–)

10: Drugi záliē pożytek Pána Kryřtuła w nas mieřkáiącego ten iefth/ iż on nas weřpołek iáko członki do członkow w ciele řwym/ktorego on iefť głową/ przez iedność duchá/ řpaiác á złączác raczy. A w tym złączeniu nářzym mamy ná tho pilnie baczyć.

11: Iż nářzod to złączenie należy w iedności á w zgodzye iednořtáyney wiáry/ á iedney nádzyeie přećiwko Pánu Kryřtułowi głowie nářzey. O którym złączeniu bárzo wiele piřze Páweł s. mowiác: (*marg*) Do Ephes. w v. (–)

12: Prořzę was thedy brácia/ ia więźieñ w Pánu Kryřtuřie/ dla Pána/ ábyřcie chodzili ták iáko řie godzi á przyřtuřzny ná powołanie wářze/

13: w którym powołáni iefťeřcie/ ze wřzeláką miernořcią á cichořcią/ we wřzelákiey řářkáwořci/ znořzac á ćirpiác ieden drugiego/ przez miłość řpołeczną/ řtáráiac řie/ ábyřcie záchowáli iedność á zgodę w duchu: ktorey iedności iefth zwiářką Duch s.přzez złączenie á řpoienie pokoiu.

14: Boć iedno iefť ciáło/ ieden duch/ iáko thež y wy iefťeřcie wezwáni w iednę nádzyeię wezwánia wářzego. Ieden iefť Pán/ iedná wiára/ ieden krzeřť/ á řtąd Bog y Ociec wřzythkich/ ktory iefť náde wřzytko/ y po wřzytkim/ y we wřzytkich nas. (*marg*) Członki pána Křiřtułowe/ nićzym inym/ iedno iednořtayną wiára á nádzyeią/ do iedney řpołeczności przyřczone bywáią. (–)

15: Potřebá tedy iż ktorzy řą członkái ciála Pána Kryřtułowego/ iáko iednořcią duchá řą złączeni/ przez ktorego bywáią wiedzyeni y řpárowáni/ ták tež potrzebá/ áby byli miedzy řobą iednořtháyną zgodliwą wiára y nádzyeią řpoieni y złączeni. A ku řzczepieniu tey iedności w nas/ dáne nam řą ony dáry Pána Kryřtułowe/ o ktorych powieda Páweł s. (*marg*) Do Rzu. ij. y iij. (–)

16: Káždemu z nas daná iefth řářká/ wedle miáry Pána Kryřtułowej. Potym tež y w miłości řpołeczney ma być záchowano to złączenie złączenie [!] członkow. O czym Páweł s. w liřcie do Koryn. piřzac mowi: (*marg*) i. Korint. xi. y xij.

-1: i. Korint. xij.

-1: i. Korint. w xij. (–)

17: Iefťli co ćirpi ieden członek/ ćirpią z nim weřpołek y wřzytki ine członki.

18: Ielli bywa wfláhciony á wvielbiony ieden członek/ wefelá fie z nim y ine wŕzytki etc. Ktorá miłość ten to Páweł s. bárzo wynoŕi y wychwala. O ktorey teŕ y Pan Kryŕtus mowi v Ianá s: (*marg*) Ian s. w xiiij. (–)

19: Iŕ ŕtádcí was poznáią iŕ iefteŕcie moimi vczníami/ ielli zobopolná miłość miedzy ŕobá mieć będyecie.

20: Tákowa zgodá/ miłość/ y iednoŕć w pirwŕzym onym koŕciele Pánŕkim záwŕdy kwitnęłá/ o czjm w dzieiach Apoŕtolŕkich. (*marg*) w Dzieiach ap. iiiij. (–)

21: Kiedy miedzy krzeŕciány było iedno ŕerce/ iedná myŕl/ y iedná wola/ á ták y wŕzytki rzeczy były poŕpolite wŕzytkim. Bo iáko Tertulian mowi: (*marg*) w Apoloyetiku xxviiiij. kapitu. (–)

22: Ci ktorzy myŕłá á wola iednoŕtáyná bywáią złáczeni/ nic nie wátpiá/ ŕe teŕ wŕzytki rzeczy miedzy ŕobá poŕpolite máią. (*marg*) Iaka iefť zupełná miłość miedzi prawdziwemi członki páná Kryŕtuŕowemi. (–)

23: A zá czáfu tego Tertulianá/ ták bárzo fie mnoŕyło to złáczenie á tá iednoŕć miłości/ ták iŕ theŕ było zyednáło przymowkę krzeŕciánom v pogánow/ iŕ pogáni mowili:

24: Báč iáko fie ŕpołu miłuiá/ táki iŕ ieden zá drugie⁸⁰ gotow iefť vmrzeć. Ale o Pánie Kryŕtuŕie/ iáko my dáleko wolni iefťheŕmy od tey przymowki niepoboŕnych.

25: Wtora częŕć. (*marg*) Tu iefť roŕpráwá/ o poŕzywániu ŕwiátoŕci ciáłá P Kryŕtuŕowego/ y o przyymowániu ŕwiátoŕci krwie ŕwiętey iego. (–)

26: Iuŕ tedy ták ty przerzeczone rzeczy wyrozumiawŕzy/ teraz przyŕtápm ku vŕzywániu ŕwiátoŕci/ tho iefť/ ku poŕzywániu ŕwiátoŕci ciáłá/ y ku piciu ŕwáthoŕci **ŕwáthoŕci [!]** krwie Páná Kryŕtuŕowej. Ile tedy w Pánu Kryŕtuŕie/ iáko w záchowywacielu á zbáwicielu/ mieŕzkamy/ nie ták iáko w bodze łámy/ áni iáko w człowicze łámy/ ále iáko w bodze prawdziwym/ y iáko w człowicze prawdziwym/

27: w ie-

strona: 94v

Wtora Roŕpráwá.

1: dnę perŕonę to tobie złáczywŕzy/ co zowiemy/ iákoŕ y ták iefť/ pánem Kryŕtuŕem. (*marg*)

Wierni iŕ prawdziwie poŕywáią ciáłá y krwie Páná Kryŕtuŕowego thedy teŕ prawdziwie y ŕwiátoŕć vŕywáią. (–)

2: Mieszkaemy tedy tym obyczaiem/ nie tylko iako przez zwirzchnie ciało ie^{go}/ ktore ciało iest kofcioł krześciański abo złączenie społeczne/ ale też y przez wewnętrzne ono y prawdziwe/ ktore iesth Duchá s. łpoienie/ przez wiare y miłość.

3: A ile Pan Krytus/ nie iako Bog thylko/ iteż **itheż** [!] ani iako człowiek/ ale iako Bog y człowiek prawdziwy/ iako iest Pan Krytus/ zachowywaciel/ zbawiciel/ vsprawiedliwiciel/ y iako ożwiciel/ w nas mieszka. Mieszka mowie/ nie tjlko onym społitjm obyczaiem/ to iest/ nie zwirzchownie tylko/ iako w onych ktorzy tylko imieniem y zwirzchnim vzywaniem swiatości/ krześciańy łą/

4: Ale ofobliwym obyczaiem/ to iest/ wewnętrznym/ to iest/ w sercach prawdziwych wiernych. A iuz w nas mieszka tak przez wiare iako y przez miłość/ a ktemu y przez ducha mocy y łalki swoiey.

5: A iako zalię ten Pan Krytus nas mieszkaiać/ to swoie mieszkanie okazuiac y oswiadcza w nas/ tak nowościa żywota nalezego/ tak też przez to/ iż nas wespolek/ iako członki ku członkom/ w ciełe swym/ ktorego on iest głową/ przez iedność ducha/ łpoić y złączyć raczył. vstawicznie łpaia y złącza w iedności wiary/ nadszeie y miłości/ tak iako sie to powiedziało dofyć dostatecznie.

6: W tey mierze y tym obyczaiem/ gdy swiatości ciála y krwie Pána Kriřtuřowej pożywamy prawdziwie/ tedy w then czas/ nie tylko łamych gołych swiathości/ ale też y tych rzeczy co znaczą swiatości/ to iest/ ciála Pána Kriřtuřowego/ prawdziwie pożywamy/ y krełw iego pijemy/ bo w Pánu Kriřtuřie mieszkaemy/ a Pána Kriřtuřa w łobie mieszkaiaćego mamy. (marg) Wieczny żywot s ciála y ze krwie p. Kriřtuřow. przez wiare a moc Duchá s. ná wierne przypada. (–)

7: A thák wieczny żywot s ciála y krwie Pána Kriřtuřowej/ przez wiare mocą Duchá s. przyjmuiemy. Iako naprzod Pan Krytus/ a pothym Auguřtin s. s łłow Pána Kriřtuřowych vczy.

8: Pan Krytus tak mowi v Ianá s. Kto pożywa ciála mego/ a pije krełw moię/ we mnie mieszka a ia w nim. Tho iest/ wedle wykłádu Auguřtyná s. Kto we mnie mieszka w kim ia mieszka/ ten pożywa ciála mego/ y pije krełw moię. Auguřtyn ony łłowá mowi: Tego pokármu pożywac/ a z onego napoiu pic/ iest w Pánu Kriřtuřie mieszkać/ a pána Kriřtuřa w łobie mieszkaiaćego miec. (marg) Sakramenty iako wławnie máia być rozumiane. (–)

9: Który tedy w Pánu Kryřtuřie nie mieřzka/ niechayże nie powiáda á nie mnima áby miał pożywáć ciáá Páná Kryřthuřowego/ y pić krełw iego/ A przetoż fákrámenty ábo řwiátořci zwirzchnie á widome ciáá y krwi Páná Kryřtuřowej/ fá řwiátořci wieczerzey Pańřkiej/

10: fá řwięthe znáki/ pięczęci **pięczęci** [!] / řpolki/ tego řwtáwicznego pożywánia ciáá y krwi Páná Kryřthuřowej/ y tego zobopolnego mieřzkánia nářzego w Pánu Kryřtuřie/ á Páná Kryřtuřá w nas/ tego przyięcia wiecznego żywothá/ s przyięcia ciáá y krwi Páná Kryřtuřowej.

11: Są to tedy znáki ábo pieczęci/ nie tylko tego teraznieyřzego y docześnego pożywánia ciáá y krwi Páná Kryřtuřowej/ to iest/ gdy oto ty pieczęci **pieczęci** [!] przyimuiemy/ ále wiecznego y řwtáwicznego/ to iest/ ninieyřzego y przeszłego y przyřzłego czáfu/ ktorzy ich kolwiek pożywamy.

12: Bo iáko wybráni řwtáwicznie w Pánu Kryřtuřie mieřzkáią/ á Pan Kryřtus w nich mieřzka/ ták thy řwiátořci fá pieczęciámi á vpewnieniem tego řwtáwicznego mieřzkánia. Ktore pożywánie řwiátořci ciáá y krwi řwoiey/ řam Pan Kryřtus nam przykazał y pořwięcił obrzędem ábo ceremonią ořtáteczney wieczerzey řwoiey á řłowem řwym.

13: Ale o tym ná inřzym mieyřcu w trzeciím kazánium dořtátecznieyřza rořpráwá będye. (*marg*)
Błędy rozliczne o tych dořtoynych řwiátořciach/ rozlicznjch teř ludzi. (–)

14: Niechayże tu tedy vmilkná Kápárnáitowie/ Papiřtowie/ Luteranowie/ Nowokrzeřeńcy/ y tym podobni/ ktorzy řřty cieieřnemi řwemi/ chcá pożywáć ciáá Páná Kryřtuřowego/ y pić krełw iego. (*marg*) Ci ktorzy fá tylko řłowem krzeřciáni/ iáko řwiátořci řżywáią. (–)

15: Ile záię/ ácz w Pánu Kryřtuřie mieřzkáią/ ábo mieřzkamy/ w zbáwicielu y w odkupicielu/ to iest/ w Pánu Kriřtuřie/ nie iáko w Bogu řámym prawdziwym/ ábo w řámym człowiecze prawdziwym/ ále iáko w prawdziwym Bogu y prawdziwym człowiecze/ w iedney perřonie/ ktorá perřonę zowiemy/ iákoř ták iest/ Pánem Kryřtuřem.

16: Ale to tylko przez zwirzchnie ciáá tego złączenie/ ktore iest kořcioł. Iáko ři ktorzy tylko zwirzchnim krztem w imię Páná Kriřtuřá fá omyři/ áták **áták** [!] od imieniá iego/ miánuiąc řie krzeřciány/ á ciáá y krwi iego thylko gořych řwiátořci pożywáią/ tákzeć teř y inych zwirzchnich rzeczy ábo znákw.

17: Tá-

1: że też P. Kriftus w takich zwirchownie y poſpolitim obyczáiem mieſzka/ to ieſt imieniem tylko á zwirchownym imieniem y wezwániem. Tym obyczáiem takowi przerzeczeni/ gdy ſwiátoſci ſtołu Pánfkiego pożywáią/ nie pożywáią ciála Pána Kryſtuſowego/ áni piją krwie iego.

2: Przeto iż Pan Kryſtus w nich nie mieſzka/ áni oni w Pánu Kryſtuſie miſzkáią/ tho ieſt wewnątrznie. Auguſtyn s. tego poſwiadcza: Nie pożywáią ciála Pána Kryſtuſowego/ ále tylko chlebá Pánfkiego: nie fámeſo Pána/ ále tylko ſwiátoſci/ ile goley ſwiátoſci. A iáko Páweł s.mowi/ (*marg*) i. Korint. w xi. (–)

3: ſádu ſobie pożywa.

4: Bo ktory ie ábo pije niegodnie/ ſádu ſobie ie y pije/ nie rozſádzáiąc ciála Pánfkiego. (*marg*)
Ktorzy ná ſádu ſobie á niegodnie vżywáią ſwiátoſci ciála pána Kryſtuſowego. (–)

5: Niechayże tedy vſtáwicznie ty ſłowá Apoſtolſkie brzmiá vſzach náſzych/ kthore mowi ná tymże mieyſcu:

6: Ktokolwiek pożywa chlebá tego/ ábo pije s kubká tego niegodnie/ będye winien ciála y krwie Pána Kryſtuſowej: Będye winien/ iż wzgárdził y lekce ſobie ważył/ ciáło y krełw Pána Kryſtuſowę. Niechayże ſie tedy doſwiadczy człowiek/ á tak s tego chlebá niechay ie/ y s kubká pije.

7: Niechayże tedy vmilkną oni/ ktorzy powiedáią/ áby ſie przemieniał ábo przewirzgał chleb w ciáło/ á wino w krełw/ ktorzy tego dowieſć nie mogá. (*marg*) Iáko ci ktorzy tylko iáko ludzie/ á nie krzeſćiánie/ w Pánu Kryſtuſie mieſzkáiąc/ ſwiátoſci ciála j krwie iego żadnym obyczáiem pożywáć nie mogá. (–)

8: Ile zálie ci ktorzy w Pánu Kryſtuſie mieſzkáią/ iáko w człowiecze/ y w ktorých Pan Kryſtus mieſzka/ iáko człowiek w ludziach/ to ieſt/ przez złączenie ludzkiey náтуры y obudwu ſtron. Iáko ſá oni/ ktorzy áni mieſzkáią w Pánu Kryſtuſie wewnątrznie/ co ieſt rzecz wláfna wybránych tylko/

9: Ani mieſzkáią w Pánu Kryſtuſie zwirchownie/ iáko ieſt to wláfna rzecz tak wiernych iáko y obłudnych krzeſćiánow/ ále thylko mieſzkáią w Pánu Kryſtuſie/ iáko ludzie w człowiecze/ á Pan Kryſtus theż w nich mieſzka/ iáko człowiek w ludziach. Iáko ſá wſzyſcy pogáni/ okrom krzeſćiánow/ tak wiernych iáko obłudnych.

10: Ci wżycy iáko nie miełzkáią w Pánu Kryřtufie/ iáko w Pánu Kriřtufie/ áni teź w nich P. Kryřtus miełzka/ iáko Pan Kryřtus/ ták teź nigdy niepożywáią áni ciáła Pána Kryřtułowego/ áni piją krwi iego/ chociaby theź y ſwiátość wty przyjmowali. Bo iáko mowi Auguřtyn s. Tego pokármu pożywáć etc.

11: Táke theź áni ſwiátości/ ile ſwiátości/ chociaby iedli/ tedy ich nie przyjmuią/ bo to tylko włafna rzecz ieřt krzeřćíanom: ktorzy tylko zwirchownie imieniem thylko w Pánu Kryřtufie miełzkáią. (marg) Fałřz to ieřt wielki/ áby Turcy deptáli ſwiátořci ciáła P. kriřtułowe⁸⁰ (–)

12: Niechayże tedy ſwoie włtá záwrą/ ktorzy powiedáią/ áby pogáni/ Turcy/ ábo inřzy/ ſwiátořci bráli/ ábo deptáć mieli. (marg) Iáko wřzytko řtworzenie/ ktore miełzka w Pánu Kryřtufie iáko w Bogu tilko/ nigdi ſwiátořci ciáła Páńřkiego zyeřć nie mogą. (–)

13: Ile zálią wřzytko ine řtworzenie ktore w P. Kriřtufie miełzkáią/ iáko w Bogu tylko/ á to iź mocą iego Błką żywą/ y w żywocie łą záchowáni/ ruřzáiąc ſie y bytność máią/ y bywáią nápełnione rozmaítemu dáry: á w ktorych teź Pan Kryřtus miełzka ile Bog/ ożywiáiąc ony Bołką mocą ſwoią/ y w żywocie záchowywáiąc/ ruřzáiąc/ y bytność dáwáiąc/ y rozmaítemi dáry obdárzáiąc/

14: iáko ieřt/ okrom wřzytkich ludzi/ wřzytko ine řtworzenie. Ty wřzythki řtworzenia iáko nigdy nie miałzkáią w panu Kryřtufie/ iáko w Páni Kriřtufie/ áni pan Kryřtus w nich miełzka/ iáko pan Kryřtus/ ták teź nigdy nie pożywáią ciáła Pána Kryřtułowego/ áni piją krwi iego/ chociaby teź řtarli ábo zyedli łákrámenty álbo ſwiátořci.

15: Bo to włafna rzecz ieřt tylko krzeřćíanow chocia tylko imieniem/ ábo obłudnych krzeřćíanow. Niechayże thu iuź vmilkną oni co powiedáią/ áby myřzy/ ábo při/ ábo řzczurcy/ ábo ine beřtye/ łákrámenty áboſwiátořci/ zyość mogły etcet. (marg) ſwiádectwá o pożywániu prawdziwym ciáła Pána Kryřtułowego. (–)

16: Ale iźby ſie dořtátecźniey ſwiádectwy Doktorow s. tá náłzá rořpráwá ozdobyć mogłá/ tedy tu otho iáwnie á iáłnie ſwiádectwá/ s piłmá ich prawdziwie zniefione/ mieć będziemy. Naprzod o prawdziwym wżywániu ciáła pána Kryřtułowego Hiláryus on dawny Doktor/ piřząc o Troycy s. ták mowi: (marg) Hilárius w viij. kłięgach o Troycy ſwiętey. (–)

17: Ze ſłowo w żywym ſłowie Bozym/ s ktorym ieřt ciáło y krełw Pána Kryřtułowá zyednoczone/ y rowney řiły á mocy/ ſłowem ſie řřtáło. A wřzákoź go iednák wierni pożywáią/ nie inřzym řpofobem/ iedno przez prawdziwą wiáre. Iákoź to ony żywe ſłowá Pána

Kryśtułowe/ ktore mowił przy świętey wieczerzy ſwoiey/ To ieſt ciało moie/ ktore zá was
będzye wydáne/ iáśnie w łobie zámykáią.

18: Ktore ſłowá ſam Pan przed thym wykłádáł Apoſtołom ſwoim v Ianá s.mowiąc:

strona: 95v

Wtora Roſprává.

(*marg*) Ian s.w vi. (–)

1: Słowá ty ktore ia powiádam wam/ ſá duch á żywot. A Auguſtyn s. piſząc na PfalmXCviii.
ták powieda:

2: Sákráment ábo ſwiętość/ ácz widomie ſprávowany bywa/ á wſzákoż duchownie á
niewidomie ma być rozumiány. A iáko dáley táme ten Auguſtin s. przy tymże mieyſcu piſze:
Iż ci ktorzy Páná Kryśtułá iedzą ábo piją/ tedy ci iedzą y piją żywot wieczny. A bowiem iego
pożywác ábo ieść/ ieſt obczyřtwienie á obzywienie duſzne brác: á pić iego nic inego nie
ieſt/ iedno mieć żywot.

3: Otoż to co w fákrámencie widomie biorą/ chleb y wino/ tho prawdziwie w duchu iedzą y
piją wierni: tho ieſt/ vřtáwicźnie pożywáią ciałá iego. (*marg*) Sámi tho wierni wiedzą/ iáko
ciałá Páná Kryśtułowego vzywáią. (–)

4: A ták żaden iny tego nie wie/ iedno ſámi wierni/ iáko ciałá P. Kryśtułowe^{go} pożywáią á
iáko krełw iego piją.

5: Bo iáko o thym piſze tenże Auguſtyn s. Prožno ci o łobie powiedác máią/ ktorzy nie
wierza/ áby ciałá Páná Kryśtułowego pożywác mieli/ ktorzy nigdy przed tym nie mieřkáli
áni mieřkáią w ciele páná Kryśtułowym. (*marg*) W xxi. kłięgách o mieřcie Bożym. (–)

6: A Chryzořtom s. tákże o tym piſze: (*marg*) W Homiliey Lx. ná Ewányeliá s. Mátheuřzá. (–)

7: Iż iedno ten ktory ieſt prawdziwym zwolennikiem Páná Kryśtułowym/ ieſt vczefnikiem
řtołu Pánřkiego: to ieſt/ ktory mocnie wierzy w Páná Kryśtułá/ á pilnie przyřtrzega
przyřtrzega [!] ſwiętey woley á náuki iego.

8: A áczćiby ſie tu y więcey mieyřc s piřmá Doktorow s. znieř mogłó/ o tym prawdziwym á
vřtáwicźnym pożywániu prawdziwego ciałá Páná Kryśtułowego/ y o prawdziwym picu krwi
iego/ á wſzákoż komu tho Pan Bog da/ iż iuź wiernie vwierzy w tego Kryśtułá Páná ſwe^{go}/
á będzye żył y ſprávował żywot ſwoy wedle woley á rořkazania iego/

9: tedy iuż tákowy vřtáwicznie pożywa prawdziwego ciáá iego/ á vřtáwicznie w nim mieřzka. Abowiem iuż zázwdy chodzi w řwiátobliwořci á w nowořci żywotá/ przed řwiętyM Máieřtatem iego. (marg) Świádectwá pewne około řákrámentu ábo řwiátowřci ciáá páná kryřtuřowego. (–)

10: Ieřzce teř tu łobie przytoczymy řwiádectwá oycow řwiętych/ o řákrámencie á o řwiátowřci ciáá Pána Kryřtuřowego/ y o řwiátowřci krwi nadrořřzey iego. Gdyř iřcie oni pirwřzy oycowie řtárego kořciołá/ o řpołecznořci wiernych Páńřkich/ nigdy ták grubie nie rozumiełi o tey řwiátowřci ciáá páná Kryřtuřowego/ iáko łie ich dziř więřřza częřć mieřdzy krzeřciáńřstwem zátrřasnęło około thego.

11: Y owřzem thák rozumiełi/ iáko y dziř wierny zbor Pána Kryřtuřow rozumie: Iř nie w chlebie áni w winie/ nie pod chlebem áni pod winem nie s chlebem áni z winem/bo zázwdy chleb chlebem á wino winem być y zořtáć muři. Ale ty znáki widome/ to ieřř/ chleb á wino/ iákochmy o tym wyřřzey námiemili/ řá znáki řwiętemi á zacnemi pieczęciámi/

12: ktore nam/gdy ich pożywamy/ przywodzáz ná pámieć/ á vtwardzáz w nas mocná wiáreř/ y ono przednieyřze pożywánie prawdziwego ciáá Pána Kryřtuřowego/ y prawdziwe picie nadrořřzey krwi iego. Ktore to ciáło y kreřw Pána Kryřtuřowá/ nářyca á obżywia duřze łudzi wiernych.

13: Bo iáko chleb obżywia ciáło to człowiecze/ á wino rozweřela řerce iego/ ták teř rownie ciáło Pána Kryřtuřowe/ obżywia duřzeř/ á rozweřela zátrwořzone řumnienie/ czyniáć ie wolne od řprořnořci grzechow. A thák Grzegorz s. piřze á nářywa ten chleb wieczerey Páńřkiey podobieńřstwem.

14: Auguřtyn s.piřzác do Boniřáciuřá/ nářywa teř řwiátowřć widomy křtákt niewidomey řářki. Ieronim s.piřzác ná Ewányeliá Mátheuřzá s. nářywa to známionowániem prawdy ciáá y krwi Pána Kryřtuřowey. Gelazius Papieřz nářywa to wyobráżeniem á podobieńřstwem ciáá Pána Kryřtuřowego. (marg) Zámknienie tey rořpráwy. (–)

15: A tu iuż oto iáwne á iářne řwiádectwá mařz Doktorow s. ktorzyć práwie nie ináczey iedno iáko páłcem/ vkázuiáz wlářne wyrozumienie około tey řentenciey/ o pożywániu prawdziwego ciáá Pána Kryřtuřowego/ y o prawdziwym napoiu krwi iego. Y zářię theř o prawdziwym pożywániu řwiátowřci ciáá Pána Kryřtuřowego/ y o prawdziwym piciu řwiátowřci krwi przenedrořřzey **przenadrořřzey** [!] iego.

16: A ták iuż tu naprzod łámemu Pánu Kryřtułowi/ potym wřzytkim Apořtołom s. iego/ á przy tym theż wřzythkim tym oycom s. muříř dác wiárę. Bo ináczey ieflibyř vpornie fie ná řwoy rozum łádzác/ thą náuką wzgárdził/ thedy pewnie wiedz/ iż łąd wieczny ná łobie odnieř muříř/ á ířcie duřę řwą ná wieczne potępienie márnie vtráćić muříř.

17: A pewnie wedle řwiádectwá Auguřtyná s: łřtá-

strona: 96

O wieczerzy Páńřkiej.

Liřt

1: nieřz fie iáko y Iudařz/ řynem zátráćenia wiecznego/ kthory źle łobie vważywřzy ciáło Pána Kryřtnłowe **Kryřtnłowe [!]** / y krełw řwięćą ie^go/ lekce łobie vważywřzy řwięćość ciáła iego/ y krwi řwięćey iego/ pożywał go náłąd á ná wieczne zátráćenie řwoie. (*marg*) Ná Ewányelią s. Ianá w rořprawie xxvj. (–)

2: Abowiem oni wierni zwolennicy Páńřcy/ pożywáli chlebá y Pána/ ále on nieborak pożywał tylko chlebá/ ále przeciwo Pánu: oni pożywáli y iedli wieczny řywot/ á on nędznik pomřę á wieczne potępienie połknął:

3: Strzeřzże fie ty tedy moy miły á krzeřćiańřki bráćie/ wřzelákiego złęgo á obłędnęgo rozumienia okołó tey řwięćey řpráwy wieczerzey Pána Kryřřuowey **Kryřřuowey [!]** / á řtrzeřz fie ábyř fie nie řřtał wćzeřnikiem řtołu dyabelfkie^go/ ále mocnie wwierz řłowom á prawdziwey nauce Pána twoiego/

4: pewnie wiedz/ że ná łobie odnieřieř wřzytki obietnice á błogofłáwieńřtwá od Pána twęgo/ á řřtanieřz fie nieomylnie wiecznym dzyedzicem/ řpołu z nim/ kroleřtwá ięgo. Ktorego nas wřzytkich ráćz domieřćić Pánie Boże Oycze nářz namiłořćiwřzy/ przez zařługę męki namiřzęgo řyná twęgo. Pána Kriřtułá zbáwicielá nářzęgo/

5: ábychmy tám s tobą y s tym wiernym pořrzednikiem nářzym/ y z Duchem řwięćym mieřzkáli áprzebywáli **áprzebywáli [!]** / ná wieki wieczne. Amen.

6: Tá trzecia Rořprawá ieřt z zezwolenia wćzonych łudzi/ dla thych ktorzy o thym Sákrámencie rozno **rozno [!]** fie ćzářem rozmawiaia/ áłbo rozumieia.

7: Wieczerza Páńřka/ ieřth wřzywánie ciáła y krwi Pána nářzęgo Iezu Kryřtá/ przy widomych znákoch chlebie y winie. (*marg*) 1. Kornt. **Kornt. [!]** w x. (–)

8: Szyrzey. Wieczerza Páńřka/ ieřt řpráwá abo wřtáwá/ od Pána Kriřtá wřtáwiona/

9: ná kthorey/ przez poślugowanie sług kościoła świętego/ bywa nam dawáne ciało y kre1w Pána nášzego Iezu Kryftuía/ przy chlebie **chlebie** [!] y winie/ ku iedzeniu y ku piciu/ á to ná pámiątkę śmierci iego/ którą nas zyednoczył z Bogiem Oycem/ przez wiárę/ y złączył ze wśzytkimi wybranymi iego/ tho iest/ s kościołem świętym iego/ ták tu ná zyemi/ iáko y ná niebie.

10: Skądże theż tákowe vzywáne wieczerzey Páńfkiey/ nád to iż nas prawdziwie czyni vczeńniki ciała Pána Kryftułowego/ iest też znákiem/ którym bywamy złączeni w zgodę y w zobopolną miłość/ s Pánem Bogiem y z wiernymi ludźmi.

11: A iż nam ná tey wieczerzy dawan bywa pokarm w śmierci Pána Kryftułowey (spráwiony/ iáko to/ ciało iego święte zá nas zábite/ y kre1w iego święta dla nas rozlána **rozlána** [!] / przy chlebie y winie: A przetoż iż thu rozmáite rzeczy fá y zamykáią fie/ rozmáitemi też przezwiłki tę wieczerzą pímo święte názywa. (*marg*) j. Chleb y kielich ábo wino. (–)

12: Napirwey/ vkázuie nam pímo święte/ iż tá świętość iest chleb y wino. Gdzie o tym Páweł swiety ták mowi j. Korint. x. Cleb **Cleb** [!] który łamiemy: kielich kthoremu błogóśłáwiemy. A j. do Korin. w xj. káp. Dofwiadłzże fie w thym człowiek káždy/ á ták ten chleb iedz á s kielichá piy.

13: A támże. Ilekroć będyecie ieść then chleb/ y s kielichá pić/ śmierć Páńfką będyecie opowiedác/ áż przydzye. A sam Pan Kryftus powieda: (*marg*) **Lukałz w xxij.** (–)

14: Nie będę iuż z wámi więcey pił z rodzáiu tey winney máćice/ áż nową záfię z wámi pić będę w kroleśtwie moim.

15: Y owśzem iegli nie iest chleb y wino/ ále iuż przetworzenie iákie (iáko niektorzy vczą) thedy nie iest świętość od Pána Kryftuía vřtáwiona. Bo Ewányeliřtowie piřą y Páweł s. że wziął chleb/ łamał/ y dawał tenże chleb zwolennikom swoim/ tákże też o kielichu.

16: Ná koniec/ iefliżeby thák nie było/ thedy Páweł święty (ktory był naczyniem Duchá s. y ofwiadczał fie/ że thák wzyął od Pána) grzeřzył przeciwko Bogu/ iż tę świętość przy vzywaniu/ chlebem y winem názywał. Ale iż Páweł

strona: 96v

Trzecia Rořpráwá.

1: s. w tey mierze nie grzeřzył/ bo z Duchá s. mowił/

2: tedy fałsz á nieprawdę ci powiedaią/ ktorzy mowią/ że iuż oná świętość/ nie iest chleb ani wino/ iedno przetworá iákaś/ á odmienienie w ciáło. (*marg*) ij. Ciáło y krełw. (–)

3: Drugie/ powieda nam pímo święte/ iż ten chleb y wino (ktore sie iuż nie odmieniáią) iest ciáło y krełw Páná Kryřtuřowá: (*marg*) Matt. w xxvi. (–)

4: á tho z wyroku łamego Páná Kryřtuřowe⁸⁰. Bowiem ták raczył mowić/ chleb Apořtołom řwym dawáiąc: (*marg*) Marek w xiiij.

-1: Lukář w xxij. (–)

5: Bierzcie/ iedzcie: To iest ciáło moje ktore zá was będzie wydáne. O kielichu tákież záię: Bierzcie/ piycie:

6: Ten kielich iest nowy teřtáment we krwi moiey/ ktora zá was y zá wiele będzie wylaná/ ná odpufzczenie grzechow. (*marg*) i. Korin. w xi. (–)

7: Thu rozum vřtác muři/ ieffliby sie chciał wywiádowác/ iáko to možná rzecz iest/ áby chleb y wino miáło być ciálem y krwiá Páná Kryřtuřowá: poniewař sie áni chleb w ciáło/ áni wino w krełw nie odmienia:

8: á przedię tenże chleb iest pradziwie (bo ták Pan Kryřtus powiedzyeć raczył ktory iest prawdá) ciáło Páná Kryřtuřowe/ y kielich ábo wino/ krełw święta iego. (*marg*) Ian s. w vi. (–)

9: Ale tho nie ná rozumie iedno ná wierze należy/ ktorey ieffli nie będzie/ tedy człowiek wnet wpádnie w błáđ:

10: ábo s tymi drugiemy/ ktorzy cieľfná bytność ciáła páná Kryřtuřowego przy wieczerzy być zmyřláią/ co iest przeciwko řzořtemu y řiodmemu wiáry řwiętey Krzeřćiańřkiej artykułowi: ábo teř z inřzymi odřzczepieńcy/ ktorzy powiedaią/ iż ten chleb iest prořty znák/ á ták wiele wáży iáko prořty chleb.

11: Tákowi řá Nowokrzczeńcy y inřzy ktorzy sie z nimi zgadzáią. (*marg*) iij. Teřtháment ciáła y krwie (–)

12: Trzecie/ pímo řwięte nas vczy/ iż ten chleb y ten kielich/ teřtámentem iest ciáła y krwie Páńřkiej. Bo ták mowią o tym Ewányeliřtowie. Tymże obyczáiem wziął y kielich/ mowáiąc:

13: Ten kielich iest nowy teřtáment w moiei krwi. Máttkeuř záię y Márek: To iest krełw moia nowe⁸⁰ teřtámentu. Iř powida/ tymże obyczáiem mowáiąc/ vkazuje że pan Kriřtus tákże o kielichu mowił iáko o chlebie: iż iáko kielich iest nowy teřtáment/ tákże teř y chleb iest nowy teřtáment. (*marg*) iiii. Pořpolitowánie ciáła y krwie Páńřkiej. (–)

14: Czwarte/ toż piśmo święte vczy nas/ ábychmy wierzyli/ iż ten chleb y kielich/ iest vzywianie ciála y krwie Páńfkiej. O thym Páweł s. wj. do Korint. w x.ká. piŕze: Kielich kthoremu **blogofławiemy** [!] / izali nie Páńfkiej? A chleb kthory łamiemy/ izali nie iest ŕpołączne złączenie ciála Pána Kryřtuřowego? iákoby chciał rzec/ iż iest záprawdę.

15: A tu ŕie ták ty **roznořci** [!] zgodzić máią.

16: Gdyż tedy to bacżemy/ iż ty wřzytki przezwiřká wieczery Páńfkiej łą prawdziwe/ á iż łą s łowá Bożego wzyęthe/ á widzą ŕie łobie być iákoby ná pirwřzym weřrzeniu nieiáko przeciwnie y **rozne** [!] /potrzebá iest wřzytki ná iedno wyrozumienie przywieřć. (*marg*) **Cżemu chlebem? Cżemu ciálem/ Teřtámentem/ y pořpolitowániem?** (–)

17: Tá ŕwiátořć iż ŕie chlebem i winem ábo kielichem w piřmie ŕwięthym názywa/ tho z rzeczy przyrodzoney ma/ bo iftotnie chleb y wino iest/ co y widzimy y czuiemy. A iż teř ciálem y krwiá pána Kryřtuřowá názwaná bywa/ potym teřtámentem/ ná koniec ŕpołącznym złączeniem ciála y krwie Páńfkiej/ toć ŕie przyrodzonym obyczáiem nie dzyeie/

18: bo tego s przyrodzenia nie ma/ ále z vřtáwy á z vtirdzenia Pána Kryřtuřowe⁸⁰. A wřzákże tu przeciwnořci řadnych nie mářz miedzy tym co iest s przyrodzenia/ y teř co ma z vřtáwy Pána Kryřtuřowej. Co thák zrozumieć mořez/ Iáko teřtáment nápiřány o gruncie ábo máiętnořci iákiej/ chociař iest teřtáment (á teřtáment zowá opiřaná wolá cżłowieká vmieráiącego/

19: potwirdzoná pieczęciá iego) wřzákże przedřię on pápier co ná nim tho ŕpiřano/ pápiereŕ iest/ y pápiereŕ zořtawá/ thák iż on pápier/ y łowá nápiřáne/ y pieczęci/ wřzytko ono iest teřtáment: chocia ŕie áni pápier w łowá/ áni łowá y pieczęć w pápier nie obroćili: tedy iż on pápier pápiereŕ iest/ to s przyrodzenia ma/ ále iż ná nim opiřána iest wola á potwirdzenie/

20: te⁸⁰ ktory teřtáment cżyni/ pżeto teřtámentem iest/ á to z woley onego/ ktory teřtáment vczynił. (*marg*) **Co iest Teřtáment** (–)(*marg*) **Cżemu Teřtámentem. Cżemu ciálem y krwiá?** (–)

21: Teraz iuř to wřzytko ná iedno zgodziwřzy/ Ten chleb y kielich iż teřtáment iest/ to z vřtáwy Pána Kryřtuřowej ma/ á iż w tym teřtámencie oddawá nam Pan Kryřtus ciáło y kre łw ŕwoie/

22: pżeto od Pána Kryřtuřá iest ciálem y krwiá iego názwány. A iż to cokolwiek Pan Kryřtus mowi prawdá iest/ á to co nam przy-

O wieczerzy Pańskiey.

Lift

1: iakimkolwiek znaku obiecuie/ prawdziwie dáie/ y owłzem dáiąc/ bez wżelákiey odwłoki nas tego vczeńniki czyni.

2: P641b"/> (*marg*) Czemu poſpolitowaniem cyála y krwie? (–)

3: Przeto iáko w onym teſtámencie/ ciáło y krełw ſwoię nam odkázuie á oddawa/ á przez prawdziwe á wierne vżywánie/ tegoż ciála y krwie ſwoiey/ vczeńniki nas czyni tych dárow ſwoich/ tákże teſz tá wieczerza/ ábo then chleb y wino/ vzywánien á ſpołeczny złączeniem ciála Pána Kriſtuſowe^{go}/ ktore zá nas wydał/ y krwie ſwiętey ie^{go}/

4: ktorą ná odpuſzczenie grzechow náſzych wylał/ w piłmie ſwiętym názywána bywa. Máłoby nam ná tym/ chociażeby ten chleb y kielich był ciálem y krwią Pána kriſtuową/ kiedy bychmy tego pożywać nie mogli. Iedno tedy przezwiłko drugie wykłáda. (*marg*) Zámknienie. (–)

5: Słuſznie tedy ten chleb y kielich/ y teſtámentem ſie zowie/ bo gi nam Pan Kriſtus vpominkiem ſmierci ſwey zoſtáwił: y ciálem y krwią Páńfką prawdziwie ieſt/ bo nam thám Pan Kriſtus ciáło y krełw ſwoię odkázuie y oddáie. Słuſznie y vzywánien ciála y krwie Pána Kryſtuſowej názwán bywa/ bo thám prawdziwie przy poſtudze they/ zá ſprávą Duchá s. przez wiárę/ duchwnym **duchwnym** [!] á niewidomym obyczáiem/ złączamy ſie s pánem Kriſtuſem/ á on z námi.

6: Iáko ſam powiedzié **powiedzié** [!] raczył. (*marg*) Ian w vi. kap. (–)

7: Kto vżywa ciála mego/ á pije krełw moię/ we mnie/ mieſzka/ á ia w nim. A to mieſzkánie przez wiárę. Eph. w iij. Aby w nas Pan Kryſtus mieſzkał przez wiárę. Nie iáko Oziander powieda/ ciełnym obyczáiem. A to krotko o przezwiłkach wieczerzy Páńskiey s piłmá ſwiętego. (*marg*) Wiele ieſt mniemánia o tym Sákrámencie álbo wyeczerzy Páńskiey? (–)

8: Wtora część.

9: Obáčmyſz iuſz zálie/ iáko wiele błędow było y ieſt ieſzcze o tym Sákrámencie/ ábo wieczerzy Páńskiey. Ile s piłmá ſwiętego obáčyc możemy/ tedy ieſt troie mniemánie o tey ſwáthoſci **ſwáthoſci** [!]: Dwoie błędliwe/ á trzecie ieſt náuká Pána Krytuſowá/ y Páwłá ſwiętego.

10: Pirwsze mniemanie ábo bład/ wżczął sie iefzcze zá czaśu Páná Kryřtuřá/ przy kázaniu iego. (*marg*) i Pan w vi.kap. (–)

11: Bowiem gdy kazał/ iż żaden nie będzie miał żywota w łobie/ ktoby nie pożywał ciała iego/ y nie pił krwi świętey iego.

12: Tedy nie tylko mieřczanie s Kápernáum/ ále oprócz dwunafcie Apofthołow/ inřzy zwolennicy Páná Kryřtuřowi/ cieľnie rozumiejąc o przyjmowaniu ciała Páná Kryřtuřowego/ zgorřyli sie/ y pořzli precz od Páná. W thym błędze są wřzyřcy/ ktorzykolwiek mniemają/ iżeby cieľnie/ á iáko oni mowią/ corporaliter/ przyjmowali ciało y kreľw Pánřką.

13: A iżby im to myřł ich wyniořłá/ tedy powiedáią/ iż sie chleb w ciało przemienia/ á wino w kreľw. Ale Pan Kryřtus nie rzekł: řřtań sie ábo przemień sie iáko inřzym rzeczám/ y řřtawáły sie/ iedno rzekł: Tho ieřt ciało moje/ o chlebie mowią/ á o winie tákieř/ tho ieřt kreľw moia: á przedřię chleb chlebem názywáć raczy/ tákze y Páweł řwięty/ á wino winem.

14: A drudzy záię nie powiedáią iżby sie chleb przemieniał ábo wino/ ále mowią/ że w chlebieřtotne ciało á w winie kreľw ieřt cieľną bytnořcią. Ale Pan Kryřtus nie rzekł/ thu áľbo w tym chlebie ieřt ciało/ iedno/ To ieřt ciało moje/ ktore zá was będzie wydáne/ chleb im dawáiąc.

15: Abowiem Pan Kryřtus/ ciało řwoie z grobu żywotem wziąwřzy/ wniorł do niebá/ y táme ieřt/ á więcey nie řřtępuie w tymze cieľe/ áz **áz [!]** ořtátniego dnia ná řąd.

16: Drugie mniemanie ábo bład/ wřczął sie czaśu Apořtořá Páwřá s. miedzy mieřczány w Koryntu. (*marg*) i. Korint. w xi. (–)

17: Ktorzy iż od Páwřá s. řzłyřzeli **řzłyřzeli [!]** / á on częřto then Sákráment chlebem y winem ábo theř kielichem nazywał/

18: nic inřzego o nim nie rozumieli/ iedno iáko o inřzym chlebie/ mniemáiąc żeby ony wieczerze w kořcieľe czynione/ tylko miały być prořte wieczerze/ ná ktorych teř tego Sákrámentu pożywáli/ á iżby tylko przy nich było rořpominanie y rozmyřłanie męki Pánřkiey/ á nic inřzego. A toř ie ktemu przywiodło/ iż łobie ořobne wieczerze czynili/ co řie Páwřowi řwiętemu nie podobáło.

19: Acřkolwiek teř to Páweł s. przydawał/ że Pan Kryřtus tenze chleb ciałem řwoim názwał/ á kielich krwią/ Y ktoby tego chlebay kielichá pożywał niegodnie/ żeby był winien/ nie

chlebá áni kielichá/ ále ciáá y krwie Páńŝkiew. Wŝákže oni iż byli Grekowie/ á mądroŝci przy wierze ŝukáli/ vchwyćiwŝy iedno/ drugie porzucili:

20: bo fie im to głupŝtwo zdáło/ wie-

strona: 97v

Trzecia Roŝpráwá.

1: rzyć żeby on chleb był ciááem/ á wino krwią Pána Kriŝtuŝowá/ czego oczymá ciełŝnemi nie widzieli/ áni ŝmákiem vczuwáli. A ták on chleb zá proŝty chleb y mártwy znák mili mili [!] / iáko teraz Nowokrzczęńcy/ Libertinowie/ y ŝwenckfeldowie.

2: Ale to wŝytko błáđ ieŝt/ muŝimy Pánu Kriŝtuŝowi wierzyć/ iż then chleb ieŝt ciááło iego/ á kielich krełw ŝwięta iego/ chociaŝ fie nam to ináczey zda: wŝákže by fie zyemiá y niebo przewroćić miááło/ ináczey tego rzecz nie moŝemy/ iedno że on chleb ieŝt ciááło/ á kielich ábo wino krełw Pána Kriŝtuŝowá/ ták iákochmy w pirwŝzey częŝci kazánia tego ŝlyŝzeli.

3: Trzecie rozumienie/ ieŝt náuká Pána Kriŝtuŝowá y Páwłá s. Ták Pan Kriŝtus mowił do Kápárnáitow/ y do tych zwolennikow kthorzy od niego odefzli: (marg) Ian s. w vi. kap. (–)

4: Tho was obraza iżem wam rzekł/ nie bęđzyecieli ieŝć ciááá moiego/ y pić krwie moiey/ nie bęđzyecie mieć żywotá w ŝobie. (marg) Moŝe theŝ y ciełŝne iedzyenyne thu być rozumiano. (–)

5: Ciááło nic nie ieŝt poŝyteczne/ ále duch iŝt ten ktory dawa żywot. Nierozumieyŝe iżby nam ciááło páná Kriŝtuŝowe poŝyteczne nie było/ bo nam to żywot przynioŝłow: Ale iáko częŝtokroć w piŝmie/ ciááło tu zowie ciełŝnym rozumieniem/ od ktorego odwodzi nas Pan Kriŝtus/ ábychmy tu nic ciełŝnego nie rozumieli.

6: Tákže teŝ y Páweł ŝwięthy/ chcąc opiŝać wieczerzey Páńŝkiew iŝtnoŝć y wŝtháwę/ vkaŝał iáki nam thám pokarm dawan bywa/ y powieda ták/ j. Korin. x. Wŝyŝcy tenŝe duchowny pokarm iedli/ y tenŝe duchowny napoy pili/ y pili zduchowney zduchowney [!] opoki/ ktora ich náŝládowáá/ á opoká byá Pan Kriŝtus.

7: Skąd iuŝ widzimy/ że teŝ oycowie náŝzy ná puŝczy ciááá Pána Kriŝtuŝowego poŝywáli/ y krełw iego pili/ tákže duchownie iáko y my. Iedno oni pod inŝzemi żywioły ábo znáki/ á my theŝ pod inŝzemi: oni mánná y wodá/ á my chlebem y winem. (marg) Ná pámiáthkę ŝmierci Páńŝkiew czynić bęđzyecie. (–)

8: Prawdziwa tedy náuká iest/ że my ná wieczery Pánfkiey prawdziwie pożywamy ciálá y krwie P. Kryftułowey (tego ktory teraz liedzi ná práwicy v Bogá oycá wlezechmogące^{go}/ á to względem śmierci ie^{go}/ y względem wylania krwie fwięthey iego) przez wiarę á zá fprawá Duchá s. przy chlebie y winie/ nie w przod nie poład/ ále zarázem. (*marg*) Korint. xi. (–)

9: Z rąk flugi kościoła Bożego chleb y kielich rzeczy cielesne y widome/ á z rąk Duchá s. prawdziwe ciáło y kre1w Páná Kriftułowe duchownie á niewidomie przyjmujemy.

10: A iáko káznodzyeíá przepowiedáiac flowo Boże. do noši **noši** [!] ie głósem fwym do wízu ludzkich/ dáley nie może/ á Duch s. od wízu áż do fercá/ ktore prawdziwie zápala.

11: A we krzcie/ flugá kościoła fwięthego omywa wodą ciáło/ á Duch s.krwią páná Kryftułowá dużę. Thák też ná Pánfkiey wieczery/ flugá kościoła s. podawa ciálu widomy pokarm y napoy/ chleb y wino. Ale Duch s. podawa duży náfzey w ferce prawdziwe ciáło y kre1w Páná náfzego Iezu Kryftá/ duch duży duchowny pokarm duchownie podawa.

12: A to iest prawdziwe wyrozumienie przez wiarę/ flow Páná Kryftułowych/ o tym fákrámencie. A iáko Auguſtin s. piſząc ná Ewányeliá Iáná s.mowi: Co fie to dzyeie iz wodá ciáło macza ábo fie dotyka/ á omywa dużę? To fie dzyeie skutecžnością flowá Bożego. Bo y w flowie inſza iest rzecz głos mijáiący/ inſza też iest rzecz moc zoſtawáiąca: tá iest/ wiará ktorą przepowiedamy.

13: Tákże my też o tym fákrámencie wieczery **Pánfkiey** [!] mamy rozumiec/ iz ciálu bywa pokarm dawan widomy/ á dużá poſilenie bierze wiarą przez flowo Boże nie widome/ zá fprawá Duchá s. Ty thedy obiedwie fwiátoſci/ iz iednákiey fá mocy y wagi/ iednákie też iest wyrozumienie o nich y náuká s flowá Bożego/ á to wízytko przez wiarę.

14: Trzecia część.

15: Tu iuz porządek tey fprawý náfzey potrzebuie/ ábychmy o godnym wzywaniu tey wieczery fwiętey/y tego pokármu fwiętego/ s flowá Bożego nieco zrozumieli/ á tho ile byc może krothko. Abowiem/ gdy wedle náuki Páwłá s. godnoſć wzywánia ciálá y krwie Páná Kryftułowey/ z doſwiádczenia fámeſgo fiebie pochodzi: potrzebá iest/ ábychmy tho wváżyli y náuczyli fie/

16: iáko fie mamy doſwiádczác/ ábyfmy godnie tey ták powážney rzeczy wzywáli. Z iedney ſtrony iest: Potrzebá náfzá. Z drugiey ſtrony: Szczodrobliwoſć y láłká Boża. Potym: Dárowanie Duchá s. y nowy żywot.
<http://rcin.org.pl>

(*marg*) j. Vznánie grzechow. (–)

1: Potrzebę nászę mamy obaczáć/ z wítawy Pána Kryšťułowey. Iż ponieważelmy byli wieźniámi **wieźniámi** [!] y fyny dyabłowymi/ on sie zá nas wydał/ á w tych mękach nas ná čás záfiaďł/ ktorełmy mieli wiecznie ćirpieć: y iest vmęczon/ vmárł/ pogrzebion/ y wítąpił do piekłow.

2: A to więzyenie iż ná nas prze grzech było przyfzło/ otoż on krełw swoię wylał/ áby nas z grzechu omył/ á thą krwią fwą świętą nas odkupił. Abyć tedy śmierć pána kryšťułowá była pożyteczná y pożywánie ciáła y krwi świętey iego: Muśifz sie napirwey dofwiaďczyć/ ieflić iest grzełzny: Bo to wśytko dla grzełznych fprawiono. Bo P. Kriřtus ták mowi:

3: Dla was bęďzye to ciáło wydano/ dla was bęďzye tá krełw wylaná/ ná odpufzczenie grzechow. Iefli sie nie znałz być grzełznym/ tedyć nie trzebá odpufzczenia/ á thák á ciáła/ áni krwi Páńfkiey. Ale iż te⁸⁰ żaden bełpiecznie rzecz nie może/ áby był bez grzechu/ tedy te⁸⁰ potrzebá iest/ áby gi wmiáł poznawáć/ y przyczyny iego.

4: Iákoż tedy ten grzech w łobie poznawáć mamy?

5: Ale ábyś sie grzełznym być vznał. (*marg*) Do Rzimia. w iij. (–)

6: Pořrzy napirwey w zakon boży/ obáčz iefli wśytkiemu przykazániu Páńfkiemu dofwyć czynifz/ wnetći sie tám grzech vkaże: ále ieflibyś y tám iefczze wátpił:

7: Bo wiele nas tákowych co mowimy: Nie kráďnę. Nie zábijam. Nie cudzołożę/ nie mam tedy grzechu. Aleć tu iefczze nie wśytko przykazánie. Nie pořrzy theż łam ná fię. Czemu nágo nie chodifz? mowifz że łromotá: á łromothá czemu? wśzák y Adam y Ewá nágo pirwey chodzili? Ale łkoro zgrzełzyli nátychmiałt sie łromáli łiebie. (*marg*) j. Moize. w iij. kap. (–)

8: Šromotá tedy/ iż grzech. A to iuż małz grzech. Pořrzy záfię ná zyemie: Czemu iá orżá? czemu łieią? czemu łzczepią? mowifz iż łámá s łiebie nic nam pożytecznego nie vrodzi. A czemu nie rodzi? bo iá Pan przekłáł. A czemu przekłáł? dla grzechu nášzego. A toż małz záfię grzech. (*marg*) Ezechieł w xxxij. (–)

9: A iefli cie to máło ruřza/ idź do kośnice/ pátrzay ná kości/ iż ty kości pirwey żywe były/ á iuż teraz martwe/ łprochniáłe/ y iuż sie w proch obracáią. Czým sie tho dzyeie? Nie prze co

inżezgo iedno prze grzech. Abowym ták pan powiedzyeć raczył: (*marg*) j.Moize. w iiij.kap
(–)

10: Iákołkoro s tego drzewá ieść będyecie/ śmiercią vmrzefz. Baczyłz tedy/ żeć śmierć grzech
vkázuie. A ták łatwie możefz/ wiem żeś nie ieft thák łprofnym/ grzech w łobie vczuć y
poznáć. A iákoś namnieyfy poznał/ iużeć wżytkich winien. (*marg*) Iakub w ij.kapitul. (–)

11: A iż grzech ma łwoie otrącenie (co Lácinnicy obiektum zową) tho iefth/ gniew Boży.
Obaczywży tedy grzech/ potrzebá teź ieft vczuć y vważyć/ iáko łie bárzo Pan ná grzech
gniewa. Ták/ iż gdy Syn iego Pan Kriřtus grzechy wżytkiego łwiátá wżył ná łie/ Pan go
zábić dopuścił/ áż y ná krzyżu wołał: Boże moy/ Boże moy/ czemuś mie opuścił. (*marg*)
Matthe. w xxvij. (–)

12: A tákobaczywży/ y grzech y gniew Boży/ potrzebá nam wżłzey *wyżłzey* [!] włtěpic w
dołwiádcżaniu nas łámych/ bo łie tu iuż przy tym mniemaniu ták ołtác nie godzi/ byłmy nie
wpádli w rołpácż z Iudałzem/ á pothym ná wieczne potępienie. Przeto potrzebá nam drugi
łłopień *łłopień* [!] dołwiádcżenia obáczyć/ ktory ieft ten:

13: Poznánie y vczucie miłofierdzya Bożego nád námi/ ktore nam w łynu łwym okazać raczył.
Vwierzyłeś o grzechu/ wierżze y o miłofierdzyu. (*marg*) ij. Miłofierdzye Páńłkie. (–)

14: Druga tedy rzecz w ktorey łie obaczyć ábo dołwiádczyć mamy/ ieft Miłofierdzye Páńłkie.

15: O ktorym ták łam Pan Kryřtus v Ianá s. w iij. káp. powiedzieć raczył: Ták Bog vmiłował
łwiát/ że łyná łwego dał/ áby káždy ktory weń wierzy nie zginął/ ále miał żywot wieczny.
A Páweł s. do Tytułá w iij. káp. A gdy łie vkazála dobroć y miłóść ku łudzyom zbáwiciela
náłzego Bogá/ nie wedle vczynkow náłzych/ ále z miłofierdzya łwego/

16: raczył nas zbáwić (vkázuie łpofob iáko) w Kryřtusie Iezufie Pánie náłzym: (*marg*) Kto
grzechu a gnyewu Bożego niezna/ nye dba o łáłk ę łáłk ę [!] . (–)

17: Kto tedy wátpi o miłofierdziu Páńłkim/ proźno grzechy poznał/ poniewaź nie zna
łekárłtwá/ ktorymby ony grzechy miał zgłádzić. (*marg*) Do zidow. w j.kap. (–)

18: A iż ták Pan ná nas łáłkaw/ á tá wola ieft iego/ ábyłmy nie zginęli/ ále mieli żywot wieczny:
iáłnie y przez Proroki nam to opowiedzieć raczył/ y ná ołtátek przez łyná łwego miłe⁸⁰. Ian
w vj. Tá ieft wola (tego ktory mie połłał) Oycá/ áby káždy kto widzi łyná/ nie zginął/ ále
miał żywot wieczny/ á ia iego wkrzełzę dzyeń ołtáteczny ku żywotowi wiecznemu.

19: A v Ezaiasz: Iam iest/ iam iest/ który gładzę nieprawości twoie dla mnie. (marg) Ezaiasz w xliiij. (–)

20: V Ezechiel: Zywę ia mowi Pan/ niechęć śmierci grzeźnego/ ále áby sie náwrocił/ á wiecznie żył. (marg) Ezechiel w xxxiij. (–)

21: Da-

strona: 98v

Trzecia Rośprawa

1: wid w piałmie Lj. Wedle wielkości miłofierdzia twego/ rácz zgładzić nieprawość moię. A iáko prętkie iest miłofierdzie Páńskie/ o którym písmo powieda: Ktorey kolwiek godziny weftchnie człowiek/ grzechow iego więcey pámięthác niebędę. (marg) Ezaiasz w Lxv. (–)

2: A indzye. Pirwey niżli wołác będą/ ia włyfzę: Ták potrzebá thego/ ábyfmy w dzyęczności w dzyęczności [!] tákowego miłofierdzia w łobie doświadczáli. A wdzięczność iest/ kiedy wyznánia żywotem potwirdzamy. (marg) iij. Nowy żywot. (–)

3: Po vznániu tedy grzechow y gniewu Bożego/ gdyś vznał miłofierdzye Boże/ żeć Pan dla łyná łwego chce być miłościw/ małz sie też w tym doświadczyć/ iegli chcelz/ zá wlpomożeniem Páńskim/ tego łwego złego żywotá/ y tych okrutnych grzechow/ prześtác: ktoreć Pan ták prętko odpuścił.

4: Bowiem ty wśzytki dobrodzieyftwá/ ktorychći Pan vżyczył/ zá nic nie będą łthały/ iegli sie do pirwłzey złości thwoiey náwroćisz/ iáko wieprz do káliká łwego/ á pies do plugáftwá łwoiego. O czym Pan przez Proroká powiedzyeć raczył: (marg) Ezechiel w xviiij. (–)

5: Iegli łpráwiedliwy łpráwiedliwości łwey odstąpi/ wśzytkich vczynkow iego ktore czynił/ zápámiętam. A iegli też niepobożny drog łwoich y nieprawości iego ktorekolwiek czynił/ pomniec nie będę. A Pan Kryftus o człowieku nie odrodzonym mowi: (marg) Łukałz m m [.] xi. kapi. (–)

6: Gdy duch nieczy4ty wynidzye od człowieká/ chodzi po mieyfcach łuchych/ łzukáiąc odpoczynienia/ á gdy go nie naydzye ták mowi łam s łobą: Wrocę sie ia do domu mego łkadem wyłzedł. A gdy tám przydzye/ naydzye gi miotłami ochędożony/ y odłzedłzy weźmie s łobą łiedłm duchow gorłzych niżli łam iesth/ y włzedłzy miełzkáią thám:

7: y łftaná sie poślednie rzeczt onego człowieká gorłze niżli pirwłze.

8: Ale ty czytaj ielzczę o tym odnowieniu Páwła s. do Rzymián. w vj.kápitu. á do Tituá w ij. gdzie thák mowi:

9: Iż vkażálá sie nam zbáwienna lálká Boża wízytkim ludzyom/ vczác nas tego/ áby odrzekłzy sie niepobożności požádlivosti íwiátá tego/ trzeźwie/ ípráwiedliwie/ y pobożnie żywibyłmy byli w ninieyszym wieku/ oczekawáiąc błogofłáwionej nádzieie/ okazánia słáwy wielkiego Bogá y zbáwicielá nálzego Iezu Kryftá/

10: kthory dáł siebie sámego zá nas/ áby nas odkupił od wízelkiej niepráwości/ y oczyścił sobie ofobliwy lud/ kthoryby dobrych vczynekow náfládował. To mólw y nápomina/ y ze wízytką pilnością przykázuy/ á niechay żaden tobą nie gárdzi. Ná krotce.

11: Chcełzy ábyć ten nowy pokarm požytheticzny był/ potrzebá ábyś sie pirwey znowu národził/ tho ielt/ vmartwiwłzy w sobie grzechów/ vwierzył miłofierdziu Pánfkiemu: ináczey/ thedy pewnie ná wieczne potępienie będyelz požywał pokarm thego/ ciálá y krwie Páná Kryftufowey.

12: Trzeciego tedy dofwáiczenia **dofwáiczenia** [!] summá ielt/ áby człowiek nie tylko vmyflił/ ále áby iuż počzáwłzy w nowym żywocie żył: Bo tá mył bárzo wiele ludzi do pieklá vnoši/ iż myłá thylko chcá w nowym żywocie chodzić/ á ciálem vstáwicznie dyabłu słužá.

13: Czwarta część.

14: Słuzna thedy ielt rzecz/ áby człowiek pirwey niźli sie czego imie/ z wielką pilnością to v siebie vważył/ iákimu požytek oná rzecz wyniełie/ ktorą wzywał przed się. A iegli tho w docześnych rzeczach bywa zá dobre miane/ dáleko wiecey w Boskich á niebieskich rzeczach to bywa pochwalono/ gdy człowiek ípraw swoich koniec á požytek rozmyłá.

15: A iż teź wiecznerza Pánfka ielt rzecz bárzo święta y zacna przed Pánem Bogiem/ potrzebá ielt tegi wielka obaczyć/ co nam zá požytek vzywánie wiecznerzey Pánfkiey przynoši/ ábychmy sie thym chutliwiey ku niey mieli/ gdy iey požytek obaczamy.

16: Ma tedy wiecznerza Pánfka miedzy infzemi trzy požytki wielkie y **wzacne** [!]. Ale iżebyłmy ie poiąć mogli/ potrzebá ielt wierzyć/ iż Duch s. przy tey świętey ípráwie ielt przybytni/ bo dla tego nam dan ielt/ áby nas wiodł do wízelkiej prawdy/ ktorá sie nam w słowie Bozym y w fwiátosciach vkažuie.

17: A to ielt tá pewnośc kthorą nam obiecáć raczył zbáwiciel nálz/ iż z wami będe aż do fkończenia fwiátá/ tedy pewnie ielt tak iáko obiecáć raczył/ á to przez Duchá swego fwiętego/

gdyż ták mamy mocno wierzyć/ iż Ociec/ Syn/ Duch s. ieden Bog ieſt/ á iednákíe ſpráwy
ſá iego.

strona: 99

O wieczerzy Páńſkiej.

Liſt

(*marg*) j. Potwirdzenie wiári. (–)

1: Pirwſzy tedy pożytek ieſt/ iż Duch s. przez wżywánie tego ſákrámentu/ wiárę w nas
potwirdza y vmacnia/ że Pan Kryſtus ciáło ſwoie zá nas wydał/ y kreſw ſwoię wylał ná
odpuſzczenie grzechow náſzych.

2: Tho gdy wierzymy/ iuż mamy grzechom odpuſzczenie/ zyednánie s pánem Bogiem/ y
złączenie w dziedzictwo kroleſtwá niebieſkie⁸⁰ s Pánem Kryſtuſem/ ktory ieſt głowá náſzą.

(*marg*) ij. Potwirdzenie miłóſci ku Pánu Bogu. (–)

3: Wtory pożytek ieſt/ iż Duch ſwięty/ przez tę ſpołeczność/ zápala w nas miłóſć ku Pánu
Bogu.

4: Ponieważ ták wielką ſáſkę przeciwko nam vkażał vkażał [!] / iż ſyná ſwego nie litował/
ále zá nas zá nieprzyiacióły ſwoie raczył go wydać. A thák ſłuſzna rzecz ieſt/ ábychmy tey
ſáſki od niego wdzyęczeni byli.

5: A iż nam żaden ták wielkíy rzeczy nie vczyńił/ iáko Pan Bog Ociec náſz niebieſki/
przethož iego ſámeſo mamy ze wżytkíey duſze náſzey/ y ze wżytkích ſił náſzych/ ze
wżytkíey myſli náſzey/ y ze wżytkiego ſercá náſzego/ miłowác. A iżby tá miłóſć w nas
ſtáteczna bylá/ tedy iá Duch ſwięthy/ przez oto to poſpolitowánie ciáłá y krwi Pána
Kryſtuſowey/ zápaláiąc/ vtáwiczenie pobudza. (*marg*) iij. Potwirdzenie miłóſci ku bliźnyemu
náſzemu. (–)

6: Trzeci pożytek. Tenże Duch ſwięty (ponieważ miłóſć Boża bez miłóſci bliźniego być nie
może) miłóſć teſz ku bliźniemu náſzemu zápala: ábychmy ták bliźnie ſwoie miłowáli/ iáko
nas Pan Kryſtus vmiłowác raczył.

7: Ktory iż wydał ciáło ſwoie zá nas/ y kreſw ſwięthá ſwoię wylał ná odpuſzczenie grzechow
náſzych/ przykázuie nam/ ábychmy teſz y my ciáłem bliźniego náſzego nie gárdzili/ ále ono
wedle potrzeby wſpomagáli/ karmiąc/ nápowáiąc/ przyodziewáiąc etc Zá co odpłátę wielką
obiecał. (*marg*) j. Piotr w iiiij. Matt. w xxv. (–)

8: Ale iżebyśmy y tu obaczyli/ co to iest miłowac Pána Bogá y bliźniego/ iefli to iedná rzecz iest/ czyli są rozne **rozne** [!] / krotką náukę weźmiemy. Miłowac Pána Bogá/ nic inżego nie iest/ iedno iemu sámemu służyć/ iego sámego Bogiem y zbáwicielem nászym wyznawac/ y iego sámego chwalic/ tho czynic co iest wola swiętha iego/ opuściwszy wżytki ine wymyśly swiátá tego.

9: A bliźniego miłowac/ iest temu nie zażreć/ ále wżythkiego dobrego życzyć/ iemu służyć wżelákim możnym obyczáiem/ á we wżythkim rádą y káżdym wřpomożeniem iemu ná pomocy być. A ná krotce. Miłowac pána Bogá/ iest w nie⁸⁰ sámego wierzac/ iego chwalic. A bliźniego miłowac/ iest iemu dobrze czynic.

10: Miłość Boża w wierze zależy. Miłość bliźniego w vczynekach. W Pána Bogá tedy Troycy iednego wierzac/ y iego sámego chwalc/ á bliźniemu dobrze czyniac/ wżyfcy ktorzy w tym áż dokońcá trwac będziemy/ przydzyemy do wieczney chwały Bogá Oycá szchemogącego. Ktoremu bądź cześć y chwałá od wżelkiego stworzenia ná wieki wiekow: Amyn **Amyn** [!] .

11: Summá tey Rośpráwy swiętey krotko zebrána. (*marg*) j. (–)

12: Zámýka tedy w łobie pirwřzą część tey Rośpráwy náłzey. Napirwey opifanie co iest wieczera Pánfka/ iż iest spráwá á wřtháwá Pána Kryřthufowá/ ná ktorey przy chlebie á winie/ bywa dawano ciáło y krełw swięta iego.

13: Potym/ iáko wiele tá wieczera ma przezwiřk w piřmie swiętym/ ktorych iest czterzy. Boiá **Boiá** [!] piřmo swięthe názywa chlebem y kielichem ábo winem. Pothym ciálem y krwiá Pána Kryřthufowá. Záfię telthámentem nowym. Ná ořtátku wżywaniem á złączeniem ciála y krwi Pána Kryřtufowey. (*marg*) ij. (–)

14: W wtorey części mielifmy tyle ile może być okazano wyrozumienia ábo mniemania o wieczery Pánfkiey/ á tho s piřmá swięthego Naleźlifmy że throie. Dwoie błędlíwe. Cieleřne Kápárnáitow/ s ktoremi y ci ktorzy w chlebie ciáło/ á w winie krełw Pána Kryřthufowę wiążą. Ci wżyfcy w iednym błędzie są okázáni.

15: Wthory błąd Korynczykow/ s kthorymi Nowokrczeńcy/ Libertynowie/ y Schwenckfeldowie są okázáni/ bo ci wżyfcy o sákramencie nic nie dzyerzą/ iedno że iest pořpolithemu chlebowi rowny. Trzecie wyrozumienie iest náuká Pána Kryřtufowá y Páwłá swiętego/ iż z onym chlebem y kielichem prawdziwego ciála y krwi Pánfkiey pożywamy/ rzeczy niewidomych przy widomych znákoch przez wiárę. (*marg*) iij. (–)

16: W trzeciej części słyfzelimy/ iáko sie człowiek ma doświadczać/ z doświád-

strona: 99v

Ná dzień Rołpamiętywánia.

1: czenia godność pochodzi. A to napirwey vznác grzech y gniew Boży. Pothym pewność odpufzczenia grzechow w śmierci P. Krystufowey/ z miłofierdzya bożego.

2: Ná ośtátku przyięcie Duchá s. á życie w nowym żywocie. (marg) iiii. (–)

3: Czwarta część zámyka w łobie/ pożytek vzywánia tey świętey wieczerzey. A tychłá trzy przednieyfzych. Napirwey/ iż Duch s. przez vzywánie wierne tego fákrámentu/ wiárę w nas o śmierci páná Krístufowey twirdzi.

4: Potym/ miłość ku Pánu Bogu zápala. A iż thá bez miłości bliźniego być nie może/ thedy onże Duch s. w nas też miłość ku blźniemu **blźniemu** [!] náfzemu pobudza. A támże też słyfzeli **słyfzeli** [!] . w czym łobie łá rozne **rozne** [!] / miłość Boża/ y miłość bliźniego.

5: A ták gdy iuż łobie rozważyfzy thy wśytki rzeczy/ ftárayże sie pilno áby nic nie miefzkał w tym co iest potrzebnego ku zbáwieniu twemu/ gdyż niewiełz czáfu áni godziny gdyć rzeká: włtań á czyn liczbę z włodárłtwá łwego/ bo iuż wiecey **wiecey** [!] tu rzędzić nie będyelz/

6: á bierz sie ták iáko cie w pirwzym nápomínaniu tám pímo nápomina/ co napilniey do tego/ ábyś co rychley doprowádził tego ták wdzięcznego gościá/ do przybytku łercá łwego/ ták iákoś słyfzał/ przez wiárę łwoię/ á przez tę łpráwę Duchá s. gdyż rozumieć moželz/ coć ná tym gołpodarzu będye.

7: Dayże nam tho wśytkim náfz włzechmogący Boże w Troycy iedyńy/ ná wieki wiekow błogółwiony Amen.

8: Ná dzyeń Rozpamięthywánia Męki Páná náfzego/ Híłtoría/ z Ewányeliłtow Świętych krotce zebrána.

9: Nie płáćcie nádemną corki Ierolimłkie/ ále płáćcie nád wámi/ y nád łynmi wáłzemi. Łukałz w xxiiiij.

10: grafika

strona: 100

męki Páná náfzego.

Liłt

(marg) Sprawá wśytká męki pánłkiey á s ktorých przyczyn thák dobrowolnie Pan iá ná łię orzyiác raczył. (–) ZÁłobliwe łłowá Páná náfzego/ ktore nápiłál Łukałz s. w xxiiiij. káp. píłmá

fwego/ gdy żałobliwie á z wielkim stráchem wypisował spráwę y wżytko położenie/ ktore lie
działo około męki Pána náfzego/ á około oney dziwney spráwy iego/ ktorą iáko práwy Bog y
iáko práwy człowiek dobrowolnie spráwować raczył/ około zbáwienia nędznego á vpádlęgo
człowieká/ chcąc iemu vblágác gniew Bogá oycá fwego/ á chcąc go záfię przywroćić ku
strávoney oyczyźnie iego/ onego wdzięcznego kroleştwa niebiekiego/ ktore on był strácił
prze niepołufzeństwo swoie/ y przyşzedł był w wieczne przekłęcy v Bogá oycá fwego
niebiekiego/ y lśtał sie był nád ine stworzenie omierzyonym stworzeniem iemu. A thák
przeto ty słowá są tu záložone tego to náfzego á wdzięcznego zbáwicielá/ ktore mówił ku
onym świętym niewiástom/ ktore plákáły idąc zá nim/ gdy iuż był z miásta wywiedzion na
onę okrutną śmierć krzyżową/ dziwuiąc sie oney frogiey á niewinney męce iego. Abowiem
połpolicie narod ludzki/ gdy vślyżał spráwę ták żałobliwą męki thego tho dobrotliwego
Pána náfzego/ zwykł był plákác nád nim/ á żáłowác go/ iákoby wielkim gwałtem á wielkim
przymufzeniem vbitego á vmęczone⁸⁰/ zápomniawşzy onych słow Izáialzá Proroká: (*marg*)

Esai. w Lii. (–) Iz on dobrowolnie szedł/ iáko báránek niewinny/ wydawáiąc iáko ná
ofiárę święte ciało swoie/ Bogu oycu fwemu. (*marg*) Pan dobrowolnie szedł ná śmierć.

(–) A iz dobrowolnie miał tę okrutną śmierć przyiác zá człowieká nędznego/ iednáiąc
mu pokoy á przymierze v Bogá oycá fwe⁸⁰/ á wywodząc go z wiecznego przekłęcia iego/
w ktorým on od wiekow był prze wyśtępek swoy/ y przodkowie iego. Tákiáko tho y sam
ten dobrotliwy Pan á zbáwiciel náfz powiedác raczył/ (*marg*) Ian w iij. kapit. (–) iz go
dobrowolnie Bog Ociec wydác raczył/ rozmilowawşzy sie światá tego/ áby nie zginął świat/
iedno żeby był przezeń wyzwolon od wżytkich vpadkow iego. Iákoż też to powiedác raczył
y onemu frogiemu sędziemu Piłatowi gdy był przed nim poştáwion/gdy go z oney vporney
á niewierney myşli pythał: (*marg*) Uab w xix. kapi. (–) Czemu ze mną nie mówisz? izáiz
niewiesz iz ia mam moc wypuśćić cie/ y vkrzyżowác cie? Tedy mu on z wielką pokorą
powiedzyeć raczył: Izbyś ty nigdy nádemną żadney mocy nie miał/ by thobie dobrowolnie
nie byłá daná z wirzchu. To iest/ z mocy á z dozwoleń Bogá oycá mego niebiekiego. (*marg*)

Wymyşły przy męce Bożey. (–) Zwykli też byli záfię drudzy żydom káiąc/ Iudaszá/ Piłatá/
Herodá/ y ine przyczýńxe tey świętey męki iego/ przeklinác/ á im złorzeczyć: zápomniawşzy
tego/ iz ci wżyfcy z dawná ná tho byli od Bogá oycá spráwieni y zgotowáni/ áby byli iáko
inśtrumentá á iáko spráwce tey świętey męki iego/ ktorą on dobrowolnie od nich przyiác

miał/ ná odkupienie á ná wyzwolenie thego świátá nędznego. Acz im tho potym ná wielką żáłość á ná wielki vpadek wyszło/ wzyęli iuz zá tho wieczną zaplátę fwoię. Zwykli też byli drudzy trzy dni nie ieść/ bofo chodzić/ krzyżyki dzyłać/ y rozmaíte wymyły czáfu onego rospámiętywánia męki tego to Páná nálzega/ łtroić á wymyflác/ nádzyewáiąc fie tym łobie iáką przyflugę ábo iáki obchod męki Pánłkiey vczynić/ á tym ią rospámiętywác. (*marg*) *Czo każdy ma rozmyflác przy męce Pánłkiey.* (–) Ale ty moy miły krześciánłski człowiecze/ rozmyfliwšzy fie ná ty łłowá/ co tu Pan á ten zbáwiciel twoy mowi ku tym śwíętytm pániam/ ktore tákież oplákowály tę niewinną mękę iego: Iz nie płáćcie moje miłe corki Syeńłkie ná mię/ y ná mękę moię/ ále płáćcie łámy ná fię/ y ná łyny łwoie/ Abowiem przydą ná nie tákie czáfy/ izby rádzi áby fie im gory rołthápiły/ á izby ie zyemiá zákryłá/ áby nie **nię** [!] pátrzyli ná tę frogość/ ktora im zgotowána będye. A wy będyecie mowić/ iz to błogofławione mátki były/ ktore nigdy nie rodziły/ á iz nie poznály tákiego okrucieńłtwá nád dzyatkámi łwemi. A ták ty moy miły brácie/ rozmyfliwšzy fie ná to/ izes też ty iest ieden łyn s tych przekłętych łynow/ á iz ná cię ty włzytki okrucieńłtwá zgotowány/ o ktorých thu łłyzłysz/ iefli nie przełłaniełz złości-

strona: 100

Ná dzień Rołpámiętywánia.

wych łpraw łwoich/ á iz nie znajdziełz miłofierdzya v Bogá oycá łwego przez tę niewinną mękę tego iego iedynego á bárzo miłego łyná/ ktory iest tobie ná to wydan/ ábyć vbłagał ten gniew á to przekłęcie v Bogá oycá twego/ tubyś dopirko łam ná fię miał záplákác/ á nie plákác/ nád tym Pánem łwoim/ á tubyś fie dopiro záłobliwie miał rozłitowác/ okrutney á niekrześciánłkiey łpráwy łwoiey/ ktorás ty dał przyczynę/ y przydkowie twoi/ ku tey niewinney męce á ku tey niewinney łmierci te ⁸⁰ Páná łwoie⁸⁰: á owłzem włpomniawšzy ná to co zá pomłty wifzú ná cię/ iefli nie naydziełz miłofierdzya v niego. Rozmyfliwšzy fie/ izes ty zloczyńcá **zloczyńcá** [!] / á tyś przewinił: (*marg*) *Ezaiáfz w Liij.* (–) á ten dobrotliwy Pan/ w kthorego vłciech żadna omyłność nigdy nálezyoná nie byłá/ á nigdy żadnego grzechu nie vczynił/ zá cię to ćirpieć muśi/ á tho zá cię włzythko wypełnić muść **muść** [!] / łtoiąc połłufzen ná krzyżu Bogu oycu łwemu/ y onym włzythkim obietnicam Prorockim/ y dekretom Duchá s. ktore o nim nápiłáne były/ iz fie tho włzythko wypełnić nád nim miáło/ co fie wypełnić miáło nád thoba/ iáko nád złościwym/ niewiernym/ á nád złim/

á niepoślufznim łtworzeniem Páná Bogá łwego. (*marg*) Támże. (–) A iáko o nim Prorocy nápiłáli/ iż on łłtał łie wypełnieniem tego włzytkiego coł ty wypełnić á temu włzytkiemu dożyć vczyńić był powinien. (*marg*) Do Zidow w x. (–) (*marg*) Przyczyná pirworodnego grzechu (–) A iżbył temu dołtáteczniey zrozumiał/ przeczeł łie był łłtał ták łtráconym łynem/ áták przekłętym łtworzeniem v Páná tego łwego/ by był nád tobą ten błogoláwiony łyn iego/ ták iáko łłyzylł/ nie vbłagał thego łrogiego gniewu iego/ ták zdawná nád tobą y nád przodki twemi záczyłego. Thá byłá napřednieyła przyczyná/ iáko y dziś łeł/ y będye áż do łkończenia łwiáta/ grzech á niepoślufzeńłtwo. (*marg*) i. Mois. w kapi. (–) Bo pirwłzy człowiek on Adam w Ráiu łtworzon był włzytek ná podobieńłtwo y ná kłtał Páná łwe^g: bo był łtworzonłtworzon [!] w oney niewinności łwoiey/ á żadna łie go zmázá niłkąd byłá nie dotknełá. A zá tę niewinność żywotá łwego był ná to zgotowan/ iż y w tym był przypodobion ku Pánu łwemu/ iż nigdy vmrzeć nie miał/ á był niemiertelnym/ thák go był łedno Pan łobie łtworzył ná rołkólz á ná kochánie łwoie. (*marg*) Człowiek był dziwne łtworzen. (–) Iż pátrząc ná oney niewinność iego/ á ná ono podobieńłtwo w nim łwiętych kłtałtow łwoich/ áby łedno był łobie w nim rołkólzował/ á miał łobie w nim kochánie łwoie. Y ták go zołtáwić raczył bez pracey/ bez żadnego vdręczenia ciáłá iego: iż áni łimno áni goráco/ áni żadna łkázá ná ciele iego/ łemu nic łzkodzić nie mogłá. Vczyńił mu ktemu mieyłce rołkólzne/ kthorego rołkólzy żadne písmo wypiláć nie mogłó/ á nie vmiáło/ ktore było przezwano Ráiem łwiátá tego. Támże go połtánowić raczył/ poruczyłwłzy y dawłzy mu w moc ony włzytki rołkólzy mieyłcá onego/ áby thylko był nań łobie pátrzył/ á kochał łie z oney niewinności iego/ á z onego podobieńłtwá łwego łwiętego. (*marg*) i. Mois. w ij. Stworzenie Ewy. (–) Iełzcze ktemu tákże wnet thenze łwięty Pan powiedzyeć raczył/ opátruiąc włzytki doległóci iego: Iż źle mu być ták łámemu/ ále vczyńmy mu iákie towarzysłtwo á iákie podpomożenie miełzkánie iego. Y dał mu niewiáłtę też człowieká drugiego podobnego k niemu/ łthworzyłwłzy iá z włáney kołci iego/ kthorą wyiáł z boku iego: łedno iż iuż oná byłá niwiáłthá/y przyrodzenia y rozumu mdleyłzego/ gdyż iuż byłá łtworzona z łednego członku iego. (*marg*) Chciał Pan chowáć człowieká w poślufzeńłwie. (–) Tákże iuż to dwoie był połtánowilł/ áby byli rozmnażáli on ták wdzyećzny á łwięthy narod łemu/ w ktorym on iuż ták łobie łekom łiecznie rołkólzowáć miał/ á połóżyć w nim włzytko kochánie łwoie. A włzákoż/ chcąc áby wđdy był wiedzylł on człowiek/ iż miał zwirzchnieyłzego nád łobą/ á

pomnił iż mu był powinien posłuszeństwo za takie dobrodziejstwa swoje/ iedno mu drzewo
vkazał/ rofkázując mu/ ábyś tego drzewá nie ruřzał/ áni żadnego owocu iego/ powiedáiąc
mu to: iż skoro go ruřyzł/ tedy wnet pewnie śmiercią vmorzón będyełz. (*marg*) i. Mois. w
ij. ka. (-) (*marg*) Ełai. w xiiij.ka. Lucyfer Anyoł zacny był. (-) Luciferá teź zálie był przed
tym ftworzył ná wyłokofciach niebiełkich/ tákieź ná rofkofzy á ná wdzięczną słuźbę sobie:
ktory był Anioł piękny/ Anioł przed inemi wřzythkiemi Anioły nawybráńszy/ á przetho był
przezwan Aniołem światłości. Y dał mu był w moc Pan á w posłuszeństwo/ y w towarzyřtwo/
niezliczoná moc á wielkość inych Aniołow. (*marg*) Pychá przyczyná złego. (-) Támze z
oney pychy á z oney wielkiey po-

strona: 101

Męki Pána nášzego.

Lift

wagi/ ktorą miał z oney dobrotliwości Pána swoiego/ vpadł w onę nádętość á w ono
řwowoleńřtwo/ y vczynił ráde z onymi Anioły řwemi mowiąc/ áby mu vczynili Máiełthat
ná wfchod flońcá/ áby řie był vczynił rownym naywyzřzemu **naywyzřzemu** [!]. Pan iáko
ná zyemi thák y ná niebie bluźnienia imieniá řwego nigdy ćirpieć nie raczy/ zemdliwřzy
moc ie^{go}/ kazał go řtráćić inym řwiętyem Aniołom řwoim/ z onego ták řwiętego á powážnego
mieyřcá iego/ ták iż vpadł ná niřkości řwiátá tego/ ná mieyřcá márne á řprořne piekielne:
ná ktorych/ zá ony rofkofzy řwoie/ ktorych niewdzyęczen był/ vřywa y vřywać wiecznie
będye řrogich ciemnořci/ męki/ y okrutnego więzyenia řwego: á řłtał řie z niego Anioł
ciemnořci/ Anioł řprořny/ á řzátánem řprořnym przezwiřkiem przezwany/ y z oná wřzytká
ofiádłofciá řwoią. (*marg*) **Zazdrość wielki grzech.** (-) Tenze to iuź ták wzgárdzony á márnny
řzátan/ widząc onego człowieká/ onego nędznego Adámá y z żoná towarzyřkzá řwoią/ iż był
w wielkim kochániu á w wielkiey rofkofzy Páńřkiey/ zaźrzał mu tego: tuřząc teź sobie iefcze
kiedy ku łáfcie przydź/ obawáiąc řie by řie on człowiek nędzny á niewinny w oney niewinnořci
řwoiey/ Pánu řie iefcze bárziewie nie wkrađł w więtfzá łáfkę: á řtąd/ áby on nie przyřzedł
iefcze w więtfze wzgárdzenie/ řtárał řie o tho pilnie/ iákoby gi onemu Pánu omierzić moęł.
(*marg*) **Trudno řie o wiernego pokuřić.** (-) Ale iż był nie winny/ á řwięty/ á pełen miłofci
Páńřkiey/ trudno řie on było pokuřić. A wřzákoź řłyřząc tho/ iż mu Pan wřdy nieco był
zakonu á posłuszeńřtwá zořtáwił iedno nád iednym drzewkiem/ pilnie myřlił o tym/ iákoby
go był kthemu przywiodł/ áby był przeřtápił posłuszeńřtwo ono/ ocźby tákieź iáko y on

przyšzedł w niełáfkę á w omierzyenie v Páná ſwoie⁸⁰/ á pan áby iuż pieczy żadney nád nim nie miał: á tak ſobie tuſzył záfię ſnádniey przydź ku łáſce Páńſkiey. (*marg*) Adam iáko zwiedzyon.

(-) Ale iź widział w onym niewinnym człowieku nieco podobieńſtwá Páńſkiego/ y w ſтворzeniu/ y w obyczáioch iego/ nie ſmiał ſie ón thák beſpiecznie pokuſić: ále obaczywſzy iź oná towá4zyſzká iego byłą przyrodzenia mdleyſze⁸⁰/ á przychylnieyſza ku wietſzemu przefpieczeńſtwu/ záſzedł ná nię tymi ſłowu: (*marg*) j.Moize. w iij. (-) Y czemuſcie ſie wy wdáli w ták wielkie poſłużeńſtwo około tego drzewká/ ábo nie wiecie przecź wam tego zákazał? Bo to drzewko y owoc iego táká moc ma/ iź kto go iedno ſkoſztuie/ będzie wiedzyał wſzytko złe y dobre/ á ná wſzytkim ku Bogom podobien będzie. Y podał iábłko oney nędzney Ewie/ ktorey ſie chciało być boginią/ á wieſzczą. A oná pothym ſkoſztowawſzy podála onemu mizernemu á vpádłemu Adámowi. Kthory ſkoro ſkoſztował/ poznał wnet/ iáko mu on fałſzerz powieðał/ y złe y dobre/ poznał wnet vpadek ſwoy. (*marg*) Támże. (-) Poznał wnet ſtrách/ poznał wnet bliſkie zginienie/ á prętki á ſtráſzliwy gniew Páná ſwoiego. A obaczywſzy iuż ſtrách wielki we wſzytkich ſprávach ſwoich/ zlékl ſię niebożátko/ nie ſmieiąc vkázác oczu ſwoich. Aż Pan pothym vžaliwſzy ſie one⁸⁰ vpadku iego y onego kochánia ſwego/ ſſtąpił do niego/ á záwołał go k ſobie. Przyšzedł ku Panu z wielkim drżeniem á z wielkim ſtráchem/ ták iź ledwe ſtał ná nogach ſwoich. Iney wymowki niebożátko nie máiąc/ iedno iź niewiáftá mie zwiodłá moy miły Pánie. (*marg*) Dekret Páńſki nád Adámem. (-) Tám wnet Pan/ áż z wielkim žalem nád vpadkiem iego/ vczyinił doſyć boſkiemu dekretowi ſwoiemu/ ktory ſie nigdy zmienić áni omylić może: wyrzucił go wnet od obliczności ſwoiey/ wygnał go wnet z onego mieyfcá iego roſkoſznego: vczyinił go przekłętym/ vczyinił go ſmiertelnym y ná ciele y ná duſzy/ y dał go w moc y w towáżyſtwo onemuſz tho złemu á niewiernemu Aniołowi/ kthory zdrádziwſzy pirwey onego łámege Páná ſwego/ zdrádził y tego niewinnego nędzniká/ kthory był wielką roſkoſzą á wielkim kochániem iego. A wſzákoż Pan czyniąc doſyć y dekretom y ſpráviedliwoſci ſwoiey/ y obietnicam ſwoim/ ktore był od wiekow przez Proroki ſwiátu opowiedzieć kazał/ y ſam pirwey opowiedác raczył/ iednák onego Boſkiego miłofierdzya ſwego y w ták wielkim gniewie ſwoim zániechác á zápomnieć nie raczył. On złoczyńcá czym ſobie chciál nápráwić/ tym więcey pokáził. Pan widząc niewinnoſć onego nędzniká/ iź ieſt zwiedzyon á omylon/ ácz mu iuż przyrzucił y

Ná dzień Rołpámiętywánia.

fkazał mu docześną śmierć ná ciele iego/ á wżákoż zołtáwił to w miłofierdzyu swoim/ iż s cżáfem śwjm zálie go ożywić miał/ á przyiąć go zálie w łáfkę á w miłofierdzie swoie. (marg) Nowa rádá o zbáwieniu ludzkim. (–) Ale iż dekret iego iuz zgwałcony być nie mógł/ wnet záczął **záczął** [!] nową rádę w táiemnicach Bołtwá swego/ ktorých nigdy żadny rozum áni ná niebie áni ná zyemi/ nie tilko zrozumieć/ ále áni w myłlach swoich nigdy lie dotknąć nie mógł/ áni vmiął: iż iuz przez prołte^{go} cżłowieká/ nigdy ty ták mocne wyroki iego święte być złamáne áni nigdy zgwałcone nie mogły: Ale iż miał ná sviát zelłác Bołtwo swoie/ á ono słowo swoie/ w nim od wieku záczęte/ fyná swego miłego/ ktorego iuz iáwnie widzyał on nielłáchetny zwoycá onego nędzne ^{go} cżłowieká. Bo mu mowił: Iż będziecie iáko bogowie/ wiedząc złe y dobre/ od tego owocu. O ktorým iáwnie Dawid s. imieniem Páńłkim z dawna powiedác raczył: (marg) w Palmie **Palmie** [!] C ix (–) Iż z nim záwždy od pocżátku był/ á pirwey niźli tego Luciferá/ łobie go był łpráwić raczył. Wnet tenże miłostíwy Pan/ połtánowiłszy onę świętą rádę w onym Bołtwie swoim/ tázme wnet ná onego złoczyńcę/ á ná tego nielłáchetniká/ á ná onego zdraycę narodu ludzkiego/ tákí dekret vczyńić raczył: (marg) Dekret ná cżárthá (–) Iż gdyś lie ty śmiał pokuśić iuz drugi raz o połtánowanie moie/ á zwiodłes tę nędzną niewiáłtę/ oto ia wieczną nieprzyiaśń **nieprzyiaśń** [!] połožę miedzy tobą á miedzy nią/ y miedzy narodem twoim á narodem iey/ á s cżáfem śwym pokolenie iey zetrze/ zniłczy/ á fkázi/ tę chytrą á márną głowę twoię. A tá święta obietnicá iego iuz też znáczyłá/ iż to święte pokolenie tylko s łamey niewiáłty być miáło/ nád podobieńtwo inego pokolenia y inego narodu ludzkiego. A toć łą przyczyny przecz ták vpadł nędzny cżłowiek/ y wżytko potomłtwo iego/ á iż iuz zołtał w wiecznym przekłęciu á w wielkim gniewie/ á w okrutnym omierzyeniu v Páná swego. A toć łą też ty przyczyny/ przecz nie inłzym kłtałtem Pan chciál przełomić á zniłzczyć tych frogich dekretow swoich/ iedno iż iuz żadne ine łtworzenie tego przeiednác nie mogłó/ iedno ono święte plemię s pocżátku sviátá w Bołtwie iego záczęte/ á ná ten cżás iuz obiecáne/ kthore lie dziwniey zyáwić miáło niź ine plemię/ bo thylko o łamego iedynego narodu niewiełciego/ tylko łámym słowem á Duchem s. łpráwione/ á w niewinności thu ná sviát zelłáne/ á s ciáłem cżłowieczeńłkim złączone.

Bo by sie też było toż święte plemię národziło wedle ciála iáko iny człowiek/ thedyby theż było pod onymże przekłēciem iáko iny człowiek **człowiek** [!] wedle przyrodzenia národzony. A chromy chromemu trudnoby co był pomoc miał/ ábo go rátowác miał: *(marg)* *Iż syn z oycem zówždy był od wieku.* (–) A wżákoż o thym świętym takim zyáwieniu iego/ tu ták zániechác muśi: dofyć o tym piśmá iáwnego y v Prorokow o tym wżędy dofyć mamy/ iáko był z nim od początku świátá/ y iáko sie thu zyáwił/ y co śpráwował/ iáko práwy Bog y iáko práwy człowiek: kto o tym czyta ábo ślycha iuż sie temu przypátrzyć mogł/ iako we źwierciedle/ iż to ták iest á nie inák: gdyż sie to w nim wypełniło y okazało wżytko co o nim przed wiele tyfięcy lat przez Proroki á przez Pátryárchy wypisano y wywołano było. Bo Dániel iáwnie o thym y čás y látá wedle liczby żydowskiej wipisał w ix.káp. piśania swego/ á kto chce zliczyć látá od Proroctwá ie^{go} aż do Piłatá/ ktore^{go} nie przez przeczyny piśmo wípomina/ áby sie zgodziły czáły ony/ tedy to naydzye iáko we źwierciedle/ gdzie ták Prorok wipisał/ y pociechy ludu vpádł^e y śmierć/ y wżytki śpráwy tego sięte^{go} nam obiecánego Páná. Iáko y Záchárialz thákież iáwnie wołał ná Páná też ix. kápitul. Iż nielza miły Pánie ináczey/ iedno áliż we krwi teštámentu twego muśisz wypuścic s tego nędznego więzyenia ten mizerny narod ludzki/ á z onego iezyorá/ w ktorzym nigdy żadney ochłody nie mász. Tu iuż rozumiał Prorok/ iż żadna inśza kre w/ żadne inśze ofiáry tego śpráwić nie mogły/ iedno krew onego świętego teštámentu iego iedynego syná/ á thego nam obiecánego zbáwicielá. Iáko y Ezdraśzowi Pan powiedzyeć raczył: *(marg)* *iiiij. Ezdra. w ij.* (–) Iż przydą thy czáły iż sie zyáwi niewiáštá kthorą teraz zyemiá pokrywa/ y okaże sie syn moy Iezus/ á będzie zábit Kriřtus/ á potym będzie ożywiono ciáło iego. Iáko Ezáialz/ iáko dawid/ iáko ini Prorocy wżdy opifáli/ obwołáli/ idno iż pálcem nie vkázowáli/ národzenia iego/ y śpraw iego/ y męki ie^{go}: kto sie chce temu przypátrzyć/ ták iáwnie znajdzie/ iż sie śnádnie wywiedziesz s káżdego wátpienia swego.

strona: 102

Męki Páná nášzego.

Lift

(marg) *Druga przyczyná gniewu.* (–) Druga była przyczyná iuż potym poslednieyřza tegoż to gniewu Pánřkiego: iż gdy iuż ták był przez ten thák márnny vpadek wzgárdził Pan tego ták nędznego człowieká/y wżytek narod iego/ dawřzy go iuż ná wieczne zátrácenie/ odiáwřzy

mu iuż onę nieśmiertelność/ przedię go y ná ciele y thu ná docześnych rzeczach kárác á treftác nie zániechał/ gdi iuż będąc onym pirworodnym grzechem záflepiony/ fstał fie fwowolnym ciátem á złym narodem przed oczymá Páná fwego/ á zázwdy fie iuż fpráwy iego fciągály ku złości: iáko y dziś tá przywárá ná nędznym narodze ludzkim mocno przywrzáłá/ á zázwdy tym tá fkorupká kurzyć fie á śmierdziec nie przeftanie. (*marg*) Pomfty nád fwowolnymi. (–) A chcąc go Pan iáko złe/ fwowolne/ á niepoślufzne źwirzę zázwdy pod iármem á pod frogofcią grozy fwoiey chowác/ dziwne plagi/ dziwne pomfty vftáwicznie nád nim ftroił/ ták iż iedny ogień palił/ zyemiá ie požyráłá/ ná koniec ie iuż do końca wythráć chciał/ y zátopił był wśzythek fwiáth wodą. (*marg*) i. Moise. w viij (–) A wśzákoż wfpomniawśzy fobie onę obietnicę Bośką fwoię/ którą był iefzcze w Ráiu vczyńił temu tho nędznemu człowiekowi/ iż ze krwi iego á z narodu iego miáło fie vrodzić ono fwięte plemię/ á on obiecány zbáwiciel iego/ ktory fie miał pomśćić oney krzywdy iego/ á onego zwiedzyenia iego/ nád onym złoczyńcá iego/ á iemu przeiednáć gniew on Bogá oycá niebieskiego/ zołtháwił przedię ósmioro człowieká z onego narodu/ áby był dofyc vczyńił oney obietnicy fwoiey. Ktorzy cí potym obroćili fie w zły/ fwowolny á niepoślufzny narod iemu. Pothym gdy był niektore z nich zá flufznemi przyczynámi dał pod okruthne wiezyenie **wiezyenie** [!] do Egiptu/ ták iáko o tym hiſtoria fwiádczy/ y tám ich zániechác nie raczył. (*marg*) i.Moife. w xlvi. (–) Zázwdy nie mogło wytrwác Bośtwo iego/ áby był w fobie nie wzruśzał oney poczętey miłości á onego fwego kochánia kthore był iefzcze w Ráiu záczył przeciwko temu narodowi nędznemu człowieczemu. Y wywiodł ie potym z onego więzyenia/ obiecuiąc im dáć y przywieść ie do zyemie dziwnemi obfitościámi á roskośzami zgotowáney: (*marg*) ij.Moife. w xij. (–) To iáko fie tám obchodził z wiernymi/ á iáko z niewiernymi/ fzyroko tám o tym hiſtoria fwiádczy. Potym iuż nádręczywśzy fie dziwnie onych niewiernych fwoich/ widząc iuż w nich wielki ftrách á wielkie wátpienie/ vczyńił z nimi przez Moifełzá przymierze wieczne/ y dał im nápiśanie **nápiśanie** [!] ártykuły onego przemierza/ pytáiąc ich iefliby ie przyiác chcieli/ á mocno ie Pánu dzyerzeć chcieli/ tedy iuż mieli tu docześne błogofłáwieńftwá odnieść á odzierzeć od niego/ kthore fie im dziwnie okázowác miály we wśzytkich roskośzach ich/ ták iáko tám fzyrzey fą wśzytki opiśáne. Kázál potym Moifełzowi/ áby ze dwoygánafcie pokolenia ich s kázdego był ieden obran/ (*marg*) v.Moife. w xxvij. (–) á kázdy áby pytał narodu fwego/ á czedł mu poftánowienie ono od

Páná vczynione/ ftánawfzy ná gorze wyfokiey/ ktorą zwano Sárázim/ powiedáiąc im od Páná: (marg) v.Moife. w xxxi. (–) iż iefli tych ártykułow á tego poftánowienia nie wypełnicie w namnieyfzey fprawie/ tedy iuż będyecie przekłęci v Páná fwego ná wieki: wyliczáiąc im dziwne przekłęctwá **przekłęctwá [!]** á dziwne pomfity/ ktore fie nád nimi frodze dział miały/ iefliby byli temu wfzytkiemu dofyc nie vczynili ná co fie byli obowiązáli. A oni niebożátká wfzyfcy káždy w fwoim pokoleniu/ nie rozmyfliwfzy fie ná to/ ná káždy ártykuł przyzwáláli/ wołáiąc wielkim głósem/ Amen. (marg) **Cyrográph przodkow náfzych.** (–) A tu dáli frogie Cyrográph á frogie zapis lámi ná fię y ná potomftwo fwoie Pánu fwemu. Potym Pan rofkazał Moizefzowi/ áby im to dał wfzytko ná fpišku/ áby fie te^go pilnie vczyli/ y potym to opowiedáli potomftwu fwemu/ áby to było miedzy mną á miedzy nimi ná wieczne fwiadectwo ná to/ iefliby mi thego nie zdzyerżeli coby fie im potym zá to przytráfić mogło. Y támże wnet Pan powiedzyeć raczył: Iż ktory mi te ^go nie zdzierży/ zápali fie gniew moy przeciwko iemu/ á odftąpię od niego/ á zákryię oblicze fwe od nie^go/ á dam go ná okrutne zginienie/ á wfzytki złości y wfzytki vdręczenia będą nád nim wypełnione/ ták iż dopirko pozna y rzeczę/ biádáfz mnie iżem iuż te^go doczekał/ iuż iuż odftąpił pan moy odemnie/ á iż go iuż nie máfz zemną. Támże wnet Moizefz nápiřawfzy ono frogie á twárde poftánowienie miedzy nimi á miedzy Pánem vczynione/ wezwáwfzy ná fwiadctwo niebo y zyemię/ z wielkim ftráchem podał im ono wfzytko

strona: 102v

Ná dzień rofpámiętywánia

ták nápiřáne poftánowienie: Támże im powiedzyał wfzytki przekłęcthwá ich ktore ie miały potkác iefliby nie wypełnili/ onych frogich dekretow á onych vřtaw od Páná fwego ták vczynionych á im podáných. Támże niebożátká przyřawfzy wfzyko **wřzyko [!]** ono/ obowiązawfzy fie y potomftwo fwoie wfzytkiemu temu dofyc czynić/ dawfzy ná fię frogie Cyrográphy/ żaden z nich nie był áni będye do fkończenia fwiátá/ ktoryby był temu dofyc vczynił ábo to wypełnił/ ná co fie obwiązał. A ták nielza iuż było iedno iż Pan/ czyniąc dofyc dekretom fwoim/ muřiał niřzczyć/ tępić/ á kázić on nędzny narod ludzki/ y docześnym y wiecznym przekłęciem/ ktore iefť záwiřnęło nád nim/ y ták będye aż do fkończenia fwiátá. (marg) **Cżart wiele może gdy Pan opuřci.** (–) Bo on frogie cżárt á fprzećiwnik iego/ gdy iuż

Pan odstąpił od niego/ vmie z nim kuglować á przewodzić nád nim wżytko wedle woley swoiey. Coż tedy záfię ten dobrotliwy Pan vczynić raczył. Tu pátrzay dziwnego miłofierdzia iego/ kufząc ten nędzny narod przez wiele czałow: (*margin*) w Pfalmie xc. (–) gdyż v niego iáko písmo powieda/ tyliąc lat iáko ieden dzień/ nielza idno iż muíiał wípommnieć ná ony obietnice swoie/ á ná ono miłofierdzye swoie/ á zefłác thu ono niewinne Bołtwo swoie/ á złączyć ie s tym nędznym człowieczeństwem ciáła nášzego/ bo to był obiecał nie tylko w Ráiu/ ále y Abráámowi/ y Izáákowi/ y Dawidowi/ y innym Pátryárchom/ iż im miáł zefłác to święte á obiecáne plemię/ ktore fie zyáwić miáło z narodu ich/ przez ktore iefzcze w łáfkę iego mieli przydź wżyfcy ci nędzni narodowie ludzcy/ á być záfię znowu vbłogofłáwieni. O czym potomkowie ich święci Prorocy iáwnie wypifáli/ iż nie ináczey then obiecány zbáwiciel/ iedno niewinną męką á śmiercią á krwią fwą/ miáł przeiednáć on frogi gniew im v Bogá oycá fwego/ á vbłogofłáwić ie/ y wżythki ine narody. Y okázowác im to Pan raczył iáwnie iefzcze w ftárym zakonie/ ácz pod figurámi/ iż nie ináczey miáł być vbłagan ten fięty gnie ie⁸⁰/ iedno rozłaniem krwi/ ále nie proftey krwi/ iedno onego wdzyęcznego fyná iego tu w człowieczeństwie zyáwionego/ zá ony wyftępkki ich rozłaney. (*margin*) Figury rozłanya krwi Páńskiey. (–) A iżby był vkrocił gniewu swoiego nad docześnemi frogofciámi ich/ rofkazał im ofiárowác fobie krew bydłęcą/ ptafzą/ á żwirzęcą: (*margin*) iij. Moife. w xvi. (–) figuruiąc to im/ iż docześnie pomftá mogłá im być vbłágána temi docześnemi ofiárámi/ á thá docześnie krwią. Ale oná wieczna pomftá nie mogłá być ináczey zgłádzoná/ iedno było trzeba inákfzey krwi/ á dziwniey/ á ináczey íprawionej niżli they docześney. Iáko to y íam ten zbáwiciel náš á to święte á zefłáne niebiełskie plemię ná oftáteczney wieczery/ czyniác iuż Teftáment fwoy przed śmiercią swoią onym zwolennikom á miłofnikom swoim/ á podawáiąc im kubek z winem/ ták im powiedzyeć raczył: Iż ooż dopirko iuż przyfzłá oná kre w nowego teftámentu mego/ ktora będye zá was wylaná ná odpufzczenie grzechow wálzych/ o ktorey z dawná Prorocy powiedáli: známionuiąc to/ iż żadna infza krew nie mogłá zmázác á zetrzeć onego wiecznego przekłęcia z narodu ludzkiego/ tylko tá niewinna á święta krew iego/ ktora miáłá być wylaná/ nie zá docześnie pomftę/ iák to tu y íam powiedác raczył/ ále ná odpufzczenie grzechow wżemu narodowi ludzkemu/ y pirworodnych y potym będących: przez ktore odpufzczenie grzechow iuzechmy záfię mieli przydź ku onemu pirwżemu miłofierdzyu v Bogá Oycá fwego/ y ku ítráconey oyczyźnie **oyczyźnie** [!] fwey kroleftwá

onego niebiełkiego/ nam od niego zgotowánego/ y ku wšytkim błogofławieńftwam onym
ktore fą wiernym iego zgotowáne y opowiedzyáne. (*marg*) Figurá dwu kozyełkow. (–) Co
fie nam wšytko známionowáło we wšytkich ofiárach zakonu ftárego/ á zwáfzczá w oney w
kfięgach Leu wftáhawionej y nápiśánej. (*marg*) iij. Moife. w j. (–) Gdzye thám Pan rofkázuie/
iż gdy lud then w pádnie w grzech/ tedy niecháy przywiedzye dwa kozyełki do przybythku
Bożego/ á z iednego niech będzie wylaná kre w ná ofiárę zá grzechy ludu onego: A ná
drugiego niechay Bifkup y oni ludzie ná then čás zebráni włożą ręce fwoie/ á ociążywłzy go
grzechy fwemi/ niechay go wypędzą ná pułzczą. O włáfniełz to nam mogło figurowác tego
náłzego niewinnego báránká/ tego Páná á zbáwicielá náłzego/ kthory ná fwiát zefłan być
miál w niewinności fwoiey/ ktorego pímo y Prorocy włzędy niewinnym báránkiem zowie.
O kto-

strona: 103

Męki Páná náłzego.

Liřt

rego Izáiałz woła iáwnie do Páná/ profzác áby rychley zefłáł thego báránká fwiętego/ áby
opánował zyemię. (*marg*) Izaiáłz w xxvi. (–) Powiedáiąc theż o nim/ iż miál być wiedzyon
ná śmierć iáko báránek niewinny/ á iż nie miál otworzyć wftá fwoich zá żádną krzywdę
fwoię. (*marg*) Izaiáłz w Liiij. (–) Ktorego potym Oan fwięty iáwnie vkazał páłcem fwoim/
mowiąc: (*marg*) Ian w j.kapitulu. (–) Iż otoż iuż ieřt ten báránek/ o którym nam z dawná
Prorocy powiedáli/ iż miál odkupić á włożyć ná fię wšytek wpadek fwiátá tego/ y wšytkiego
narodu ludzkiego. Iáko theż o nim drugi Ian fwięty Ewányeliřtá piřze/ iż go widzyał w onym
zyáwieniu fwoim/ ktore miál o táiemnicach Páńfkich/ á on ftoi ná práwicy iáko báránek
niewinny á zekrwáwiony ofiáruiąc onę fwiętą kre w fwoię zá wpadek ludzki Bogu oycu fwemu.
(*marg*) Ziawieniu w v. (–) Abowiem then fwięty á niewinny báránek dał wylać zá grzechy
náłze onę fwięthą á niewinną kre w fwoię. A mychmy wšyřcy włożyli nań ręce fwoie/
á ociążywłzy go grzechy fwoiemi/ puřćiliřmy go ná frogą pułzczą/ to ieřt/ miedzy narod
złóřciwy á fwowolny. O którym Dawid z dawná w ořobie iego powiedzyał/ (*marg*) w Pfálmie
xxi. (–) iż go mieli opřtěpić **opřtěpić [!]** iáko wołowie tłuřci á iáko při wćiekli. A ná koniec
ták był ná tey pułzczý ociążon y vdręczon/ iż iuż ono człowięczeńřthwo niewinne/ wifzác
ná onym frogim drzewie krzyżowym/ wytrwác nie mogło/ ále wołáł do Bogá oycá fwe^{řo}:
(*marg*) Matthe. w xxvij. (–) y czemuřś mie moy miły Pánie ták nędznie opuřćić raczył.

Toć ten był báránek niewinny/ ktory zá nas wylał kre w niewinną fwoię. Toć then miał być wypuľczón á wygnan ná the okrutną puľzczą tego złoŕliwego narodu ludzkiego/ ociążony grzechy á złoŕciámi náŕzemi. O czym Izáiaľz/ Ieremiaľz/ Dawid/ Dániel/ y inŕzy Prorocy ſzyroko nápiŕáli. (marg) ij. Moi. w xi. kapi. (-)(marg) Figurá iáko Pan w Egipcje wŕzytko pirworodŕtwi wtraćić roŕkazał (-) Iáko teŕ y w tey figurze mogł ſie nam właŕnie známionowác ten niewinny báránek/ iż w on czáľ gdy miał Pan wŕtápić do Egiptu/ gdzye byli w więzyeniu przodkowie náŕzy/ á vczynić pomŕtę nád kroleŕthwem onym/ gdy ich on vporny krol Fáraon z oney niewoley ná roŕkazánie iego wypuľćić nie chciáľ. Tedy roŕkazał Pan Anyoľom wŕzytko zábić w káŕdym domu e wŕzytkim kroleŕtwie onym/ coby ſie byľo napirwey vrodziľo/ thák od dzyeci iáko do namnieyŕzego ſtorzenia: thák iż krolewŕki ſyn y wŕzytko ine co ſie kolwiek iedno naypirwey w onym kroleŕtwie vrodziľo/ wŕzytko idney nocy zábito byľo. Támze Pan wiernym ſwoim tę plagę opowiedzieć roŕkazać raczyľ/ dawáiac im ten znák/ áby kaŕdy wedle narodow ſwoich wzyľł báránká niewinnego á niepomázánego/ á krwiá ie ^{ſo} áby naznáczyľ podwoie ſwoie/ áby Anieli ználi domy ludu Páńſkiego/ á nie ſtępowáli tám ná frogá pomŕtę onę. Ktorego potym báránká kazał im poŕywać gdy ie iuŕ z oney niewoley wywieŕć miał/ ták iáko o tym ſzyrzey w hiŕtoriey nápiŕano ſtoi/ ná pámiátkę oney ľáŕki á dobrodzyeyŕtwá iego/ á wywiedzenia z oney okrutney niewoley ſwoiey. (marg) Pan ſwá niewinná krwiá náznáczy podwoie ſercá káŕdego wiernego. (-) O iákoŕ tho nam nie właŕnie známionowác ma tego niewinnego báránká á tego Pána á zbáwiciela náŕzego/ktory tą niewinná krwiá thák mocno náznáczyć raczyľ podwoie wiernych ſwoich/ iż oná niewinna duŕzyczká á pirworodniczká ich iuŕ nie będye zábita áni zátrácona/ á iż iuŕ ieſt przyiętha w ľáŕkę á w opiekę Bogá oycá ſwoiego. Ieſzcze go tym ſpoľobem poŕywamy/ vzywáiac onych znákw widomych chlebá y winá/gdzye prawdziwie á duchownie z wiárá poŕywamy ciáľá iego/ przypomináiac tym ſobie vŕtáwicznie/ ony wŕzytki dobrodzyeyŕtwá iego/ ktore nam zyednáć raczyľ przez wydánie ná okrutną ſmierć ſwiętheo ciáľá ſwego/ á przez wylanie nadrozľzey **nadrozľzey** [!] krwie ſwoiey/ ná odpuľczenie grzechow wŕzytkie^{ſo} narodu ludzkiego/ktorzy mocnie weń vwierzyć mieli. A teŕ pámiętaiac ná to/ iż iáko on pod oná figurá wywiodł przodki náŕze z onego Egiptu/ á od onego okrutnego krolá Fáraóná z onego więzyenia: tákze teŕ teraz nákarmiwŕzy nas tym niewinnym báránkiem/ á tym ſwięty m ciáľem ſwoim/ á náznáczywŕzy podwoie duŕzyczki náŕzey tą ſwięta krwiá ſwoia/ záchowywa nas od káŕdey pomŕty á vpadku náŕzego/

á wiedzycie nas z onego okrutnego więzienia/ onego frogiego Fáraóná czártá fprofnego/ do obiecány á do wdzyęczney zyemie á do oyczyzny náfzey/ to ieft/ do krolestwá fwego nam z dawná od Boga oycá zgotowánego/ ktore nam byli ftrócili przodko-

strona: 103v

Ná dzień rofpámíętywánia.

wie náfzy/ y my ie vftáwicznie trácimy prze złości á prze nieposłufzeństwo fwoie: bo vftáwicznie łamiemy łobye on flub/ y ony Cyrográphy ktoremi nas byli mocnie obwiázáli onifz tho przodkowie náfzy/ dzyerzeń wiárę iemu/ á mychmy łobie iefzcze więcey thego káždy z ofobna przyczynili/ flubuiąc ná krzcie mocnie dzyerzeń wiárę iemu/ odrzekáiąc fie fpráwy fpráwy [!] towarzýftwá onego zwoyce á fprzećiwniká náfzego/ á zdrayce tego/ tho ieft/ czártá fprofnego/ á żadny z nas nie ieft áni będye áby to zdzyerzał Pánu fwoiemu. A s tey przyczyny by nie thák fwięta krew tego niewinnego báránká/ á nie tá niewinna śmierć á męká iego vbłágálá nam tego fprawiedliwego gniewu Boga oycá náfzego/ ktory s tych przyczyn flufznie záfluguiemy/ bylibychmy iefzcze w więtfzym przekłęciu á w więtfzym omierzyeniu v niego/ ták iáko o tym pífmá powiádáią/ (*marg*) Do Rzimia. w ix. (-) niźli miáftá Sodomfkie á Gomorfkie/ ktore frogim ogniem zápalone z niebá były/ á zyemiá ie potym požárłá/ thák iż nie zoftáło żadnego znáku mieyfćá ich. (*marg*) j. Moize. w xix. (-) A ciężfzeby ná nas dekrety y przekłętwá wynidź mufiály/ niźli wyfzły ná ony przodki náfze/ ktore były ná nie/ iákoś flýfzał/ przez moizefzá dofyć frodze wydáne/ y nápiáne. (*marg*) iij. Moize. w xiiij. (-) (*marg*) Figurá dwu wroblow ktore ofiárowano/ ná oczyfcienie trędowátego. (-) Abo iáko też ono w zakonie nápiáno bylo/ iż gdy fie poiáwił człowiek miedzy ludźmi trędem záráżony/ tedy wnet był wyrzuczon z oney fpołeczności. A gdy iuż potym był wyłączon/ á iż miał być przyięt do zebránia ludzkiego/ tedy miał idź do przybytku Bożego/ á oddáć ofiárę kápłanowi/ dwa wroblá żywe/ drzewo Cedrowe/ fznur czyrwony/ á wiązánkę Izopu: á on kápłan miał wypuścić z iednego wroblíka kre w ná naczyńie gliniáne/ á zmiefzác iá z wodá á potym rozmoczywfzy Izop on w oney krwi/ miał fied 1m kroć pokropić onego oczyfcionego człowieká. Thoć theż byłá rzecz máło k rozumowi podobná/ ále zrozumiawfzy co to byłá zá figurá/ może fie iey żaden nie dziwowáć. Bo grzeŹny człowiek grzechem iáko trędem záráżony/ pewnie iuż ieft wyrzucon od fpołeczności á od zebránia Páńfkiego. A gdy będye vleczon przez vznánie á pokorę á przez wiárę fwoię/ á weřzy

do onego wiecznego kápłaná: o kthorym/ iáko święty Páweł piŕze/ (*marg*) Do Zidow w v. (–) iż ofiárował zá nas wdzyęczną ofiárę Bogu oycu fwemu/ á będzie mu ofiárował ony dwa wrobliki/ to ieŕt/ dwa zakony ŕtáry y nowy/ ktoremi on ieŕt obowiázan: w ktorim iednym tento święty kápłan/ kre w zmieŕzawŕzy z wodą wypuŕcił z boku fwego ná naczyne gliniáne/ to ieŕt/ ná nędzną zyemię: á pokropił iá onego zárázonego á vpádłego człowieká/ rozmoczywŕzy w niey Izop/ to ieŕt/ gorzkość ŕkruchy iego/ á pothym go wolno wypuŕzcza/ iáko onego wrobliká/ s przekłęcia á z obowiáŕku zakonu pirwŕzego/ gdzye mu teŕ on nędzny człowiek ma ofiárowác drzewo Cedrowe/ to ieŕt/ ono drzewo okrutne/ ná ktorim ŕie ŕtáło zbáwienie iego: á ktemu on ŕznur czyrwony ktorym był zwiázan á kthory był wŕárbowan świętą á ŕláchetną á przenedrozŕzłą **przenadrozŕzłą [!]** krwią iego/ to ieŕt/ niewinną á okrutną mękę iego. (*marg*) Zadna ina krew nas od przekłęcia wybáwić nie miáŕ/ idno krew Páńŕka. (–) A toć były figury/ á toć były ty podobieńŕtwá tey świętey krwi Páná náŕzego/ kthora miáŕ hoynie być wylaná dla zbáwienia náŕzego: gdyŕ/ iáko Páweł s. piŕze/ (*marg*) Do zidow w ix. (–) ták iákoŕ y wyŕŕzey **wyŕŕzey [!]** ŕŕyŕzał/ iż nam żadna inŕza kre w tego ŕpráwić nie mogŕa. A thá święta krew ieŕt wylaná ná wŕzytki narody ludzkie/ á ná odkupienie ich/ y ná wŕzytki ony od poczátku ŕwiátá/ ktorzy z rádoŕcią czekáli odkupienia tego/ á wierzyli mocno obietnicam Páńŕkim/ iż ná ŕkończeniu ŕwiátá/ ták iáko obiecaŕ/ miáŕ zeŕŕáć tego niewinnego báránká/ á to święte odkupienie/ o ktorego záwŕdy Prorocy woŕáli do Bogá oycá/ (*marg*) Ezaiáŕz w xlv. (–) áby go zeŕŕáŕ co rychley/ áby go im niebo ze dzzdem **dzzdem [!]** ŕpuŕciŕo. (*marg*) Iáko ná on czás przodkowie náŕzy błogolŕwáwieńŕtwo doczeŕŕne przyimowáli/ thák my przez krew Páńŕką wyeczne byerzemy. (–) A w onych figurach pod ŕwirzęcą krwią vczynionych/ ktore známionowály kre w Páná tego á odkupienie iego/ iuŕ przyimowáli wŕzythko błogolŕwáwieńŕtwo od niego/ á byli vczeŕniki poŕpołu z námi/ przez wiárę ŕwoię/ ktorzychmy w rádoŕci doczekáli tego ŕzczęŕliwego odkupienia ŕwoiego/ y wŕzytkich zaŕług iego. O czym Páweł s. nadobnie nápiŕaŕ/ (*marg*) j. Korint. w x. (–) iż iuŕ byli poŕpołu **poŕpołu [!]** z námi pokrzczeni w wierze ŕwoiey/ ktorzy przy niey ŕtali/ z wody á z Duchá s.gdy ie Duch Páńŕki prowadził przez ony wody morŕkie. Támŕe teŕ tenŕe Páweł s. piŕze/ iŕe teŕ poŕpołu z námi thegoŕ pekármu **pekármu [!]** duchownego/ to ieŕt ciálá **ciálá [!]** Páná Kryŕtuŕowego/ ktore ieŕt nam dano ná zbáwienie náŕze/ pod figurą oney mánnny v-

żywáli/ ktora im z niebá ná pufzczy pádáła: Y on napoy duchowny pili/ z oney opoki/ ktora była fam Pan Kryftus. A wżákož támże thego Páweł s. dołóżyć raczył/ iż iáko oni nie wżyfcy weszli do obiecáney zyemie/ iedno ci ktorzy wiernie wierzyli Pánu swoiemu. (*marg*) Iedno ci wnidą do obiecáne⁸⁰ krolestwá Pánkiego ktorzy wiernie duffáią iemu. (–) Tákże thez y miedzy námi podobno nie wżyfcy wnidą do obiecánego krolestwá swego niebieckiego/ iedno ci ktorzy wiernie będą wierzyć Pánu swoiemu/ á temu świętemu odkupieniu iego. Iáko y o thym fam Pan nášz powiedác raczył: (*marg*) Mattheufz w vij. (–) iż nie káždy wnidzye do krolestwá mego/ kto tylko zá mną woła/ nie Pánie/ iedno tylko ci/ ktorzy czynią woła Bogá oycá niebieckiego/ wykładáiąc to/ iż tho iest nawdzyęcznieyfza woła iego/ wierzyć weń y w tego ktorego on zesłał ná odkupienie Kryftufá. A toć były ony wdzyęczne ofiáry Bogu oycu nášzemu/ kthore sie dzyály pod tymi figurámi krwáwemi/ figuruiąc przed oczymá iego onę świętą kre w á niewinną iego iedynego syná/ ktora miála vblągác on spráwiedliwy gniew iego/ á przywroćić mu w łáskę człowieká onego vpádłego. A w teyći sie tho on wonności kochał/ iáko o nim písmo písze/ (*marg*) iij: Moize. (–) kthora mu przychodziła z onych ofiar ze krwie vczynionych/ figuruiąc mu onę wdzyęczną ofiárę á onę wdzyęczną wonność/ kthora mu miála być vczyniona ze krwie onego iedynego á bárzo miłego syná/ wlpominaiąc sobie ná ony obietnice swoie/ iż oná święta á niewinna kre w onego thák wdzyęcznego syná iego/ miála mu zálie w łáskę przywroćić onego nędznego á stráconego człowieká/ kthory był wielkie kochánie iego/ kocháiąc sie á rolkofzuiąc sobie iuz y nád onymi kthorzy z rádością á z wiárą czekáli onych obietnic iego/ á pod onymi figurámi oney święthey męki á rozlania krwie onego obiecánego syná iego/ iuz znáydownáli miłofierdzye v niego/ á iuz przychodzili ku świętey łáfci iego. (*marg*) Pan dobrowolnie wydał zá nas ná śmierć syná swe⁸⁰. (–) A toć były przyczyny/ iż ten ták miłościwy Pán nic nie folguiąc temu swemu ták miłemu synowi/ wydał go dobrowolnie ná ták okrutne męki iego/ gdyż żadna ina kre w nie mogła być nálezyoná/ ktoraby była zá ty spráwiedliwe dekrety iego dofyc vczynić mogła/ iedno krew święta á krew tá niewinna tego ie⁸⁰ iedynego syná/ ktorego on fam vfty swemi nam zesłać obiecał/ y przez Proroki mocno potwirdzić raczył. To co sie potym około tey spráwy á męki ták nie winnego Páná nášzego dzyáło/ byłoby wiele wyczytác/ o czym iuz máło niewżyfcy iáwnie wiemy á

iáwniechmy fie náłłucháli. Abowiem to iuż wiemy/ iáko á s ktorych przyczyn tę świętą mękę swoię á tę okrutną śmierć swoię dobrowolnie dla nas przyiąć raczył/ y iáko do Ieruzálem ná nię dobrowolnie iechác raczył/ y co fie dzyalo **dzyalo** [!] przy świętym w iechaniu iego/ máło nie wšyfcy: iáko theż on oštáteczny teftáment w oney krwi swoiey á w onym cieie swoim/ o kthorey z dawná Prorocy powiedáli/ Apoštołom swoim y nam wšytkim zoftáwić raczył. Iáko potym ſzedł do ogroycá rozmawiác ſobie z Bogiem oycem swoim/ iáko fie tám było vſtráľyło ono święthe człowieczeńſtwo ie^{go}/ widząc y wiedząc ony wšytki okrucieńſtwá/ ktore fie dzyać miály nád onym człowieczeńſtwem iego niewinnym: ktore wšytki przed tym iáwnie byli Prorocy wypifáli/ á práwie iáko ná oko wymáłowáli. O ktorych y ſam dobrze przed tym Apoštołom ſwym ſzyroce á iáńnie opowiedác raczył. Ták iż w onym ogroycu padſzy ná oblicze swoie/ wołał do bogá oycá swoiego/ áby inſzy kftáł mogł náleść ná odkupienie tego nędznego człowieká/ niźli śmierć iego/ á iżby oddalił ten frogi kielich męki iego/ thák iż krwáwy pot á práwie z gorácości wielkiey ze krwią zmieľzány/ tám wypłynął s świętego ciáľá iego. (*marg*) Przykład/ iż mamy wšytko przypuľczác ná woľá bogá oycá ſwego. (–) A wſzákoż to wšyko **wšyko** [!] przypuľcił ná woľá świętą iego/ gdyż rozumiał iż fie iuż nie miály poľamác ony święte dekrety iego/ kthore y ſam o męce iego iuż z dawná był opowiedzyeć raczył/ y przez Proroki iáwnie wywoľác dał. Azaľ go nie iáwnie wypifał Izáiaľz iż then będzie zránion á vbit dla złoſci náľzych iż ten będzie wiedzyon iáko owieczká ná zábicie/ á nie otworzy vſt ſwoich: (*marg*) Ezaiaľz w Liiĵ. (–) Iż ten będzie on oštáteczny mąż/ ktory będzie pełen wšytkich boleſci á żaľoſci ſwiátá tego. A támże mu Bog ociec przez tegoż to Proroká powiedác ra-

strona: 104v

Ná dzyeń

Roſpámiętywánia.

czy: (*marg*) Dziwna ćirpliwość Páńſka. (–) Iż gdyż ták niewinnie pracowála duſzá iego/ iż będzie woľá moię ſprawowála ręká iego/ á on będąc ſprawiedliwy/ vſprawiedliwi wiele ſług moich w niewinnoſci swoiey: A iż on dał dobrothliwie ná śmierć duſzę swoię/ á między złoſniki był policzon/ á modlił fie zá ſprzećiwniki swoie/ poddam mu też wšytki narody w poſłufzeńſtwo iego/ á łupy okrutnych moczarow będzie dzyelił ſobie wedle woley swoiey. Iáko Dawid/ iáko Ieremiaľz/ iáko Dániel/ y ini Prorocy/ iáwnie á nie inaczey iáko we

źwierciedle vkázáli wśytki śpráwy tey świétey niewinney męki iego. (*marg*) Czuycie ábyście nie przyźli ná pokuły. (–) Támże też potym iáko vpominał Apoštoły ſwoie/ ktorzy/ iáko ludzyc krewcy/ poſnęli byli: máłą pieczę máiac o tym co ſie tu dzyać miáło/ mowiac im áby czuli/ áby ſie ſtrzegli/ áby nie przyźli w pokuły. A což ty chceſz vczynić nędzny Apoštole/ ktorys dáleko od ogroyća ie⁸⁰/ ktorzy leżyłz nie ná kámieniu á nie ná twárdey zyemi/ iáko oni nędzni Apoštołowie leżeli: ktorzy leżyłz á kochałz ſie w obfitoſciach ſwoich. O miályćby brzmieć w wśách wśtáwicznie ty ſwiéte ſłowá iego: (*marg*) i. Piotr. w v. ka. (–) Czuy nędzniku czuy/ ábyś nie przyźedł w pokuły/ gdyż widziłz iż ſprzećiwnik twoy nie ſpi/ iedno iż ſzuka iákoby cie rychley poſieć mogł. O nędzneſz to czucie náſze/ á nędzna ſtraſz náſzá/ ieſli nie będye łáki á miłofierdzya thego Páná/ iż nas z łáki ſwey obudzić nie będye raczył/ ábychmy wśdy niebożátká czáſem czuli á ſtrzegli ſie tych pokus á vpadkow náſzych/ ktore nád námi wśtáwicznie wiſzą/ á ktorzych bez łáki iego trudno ſie wśtrzedz mamy. A to bierz przykád s tego Páná ſwe⁸⁰/ iż on wśytki ſpráwy ſwoie puſzczał ná Bogá oycá ſwego/ á ná ſwiéty opiekę ie⁸⁰. (*marg*) Wśytko mamy poruczać w opiekę Páńſką. (–) Tákże też ty nędzny á mizerny człowiecze/ áczęś dáleko rozny rozny [!] od te⁸⁰ Páná ſwego/ przedię wśytko złe y dobre poruczay Bogu oycu ſwemu/ á wśytko puſzczay ná opiekę iego: pewnieć ſie też to ſtác moze/ iż ten dobrotliwy Pan obudzić cie będye raczył á vpomionąć cie/ iáko vpominał ty ſwiéte Apoštoły ſwoie/ ábyś czuł á ſtrzegł ſie/ ábyś nie przyźedł ná ony pokuły á ná ony vpadki/ ktore ſą ná cię ze wśzech ſtron zgotowáne. Támże też iuż podobno wieſz y ſlychałeś/ iáką rádę vczynili oni Biſkupowie á Licemiernicy około zginienia á ſmierći iego/ powiedáiac iż lepiey że leden leden [!] zginie niżliby wśyſcy zginąć mieli: iáko potym z Iudaſzem poſtánowali o wydániu iego. O ſwiętaſz to byłá rádá ich á to poſtánowienie ich/ á práwie Duch s. mowił ty ſłowá miedzy nimi/ iż to lepiey/ áby ten ſwiéty á niewinny Pan/ vmárl zá wśytki/ ábychmy mu byli niebożátká wśyſcy nie poginęli/ oná wieczną ſmiercią/ ktora ná nas ſkázána byłá. Tu potym iáko w onym ogrodzyc poiman był/ iáko ſrodze á okrutnie zwiázan á roſkrwáwion/ y wśytko co tám ſpráwować raczył/ ſzyroko nam ieſt przez Ewányeliſty opifaſo. A tho ſie wśytko dzyało/ áby ſie były ony ſwiéte proroctwá wypełniły/ ktore o nim z dawná vczynione były. Iáko Dawid nápiſał/ (*marg*) w Pfalmie ij. (–) y inſzy Prorocy: Iż ſie zebráli kfiążęthá y inſzy przełózeni ſwiátá thego przećiwko Pánu/ á przećiwko

Kryśtułowi iego. Tãmże też wnet przez tegoż Dawidã tenże Bog ociec mowi k niemu: (*marg*) w Pfalmie Cviiij. (–) Iżeś ty przedfię fyn moy namilfzy ieft/ á iam ciebie łobie iście vrodził/ y damći polieść wŕytki narody ŕwiátã tego/ y wŕytki grãnice á ŕzyrokości tey nędzney zyiemie. Tãkże theż o tym Iudaŕzu tenże Dawid z dawnã powiedãł: Iż będye wyrzucon z liczby przebrãnych iego/ á biskupŕthwo iego poliędye inŕzy. Thãkże y o inŕzych ŕprãwach co ŕie nã then czãś dzyãło około tego Pãnã nãŕzego/ ŕzyroce ieft wŕzędy opiŕano/ iż to tãk wŕytko być muŕiãło/ áby ŕie były wypełniły wŕytki dekrety Duchã ŕwiętego/ ktore był z dawnã o tym nãŕzym ŕwiętym Pãnie/ y o ŕprãwach they ŕwięthey á niewinney męki iego/ nã ŕwiát opowiedzieć y obwołãc dał. To też iuż pewnie wiemy/ iãko był przed Annaŕzem/ przed Kãifaŕzem/ przed Herodem/ przed Piłatem/ poŕtãnowion **poŕtãnowion** [!]: iãkã roŕprãwę z nim miał/ y iãko ŕie od niego/ przed wielkim ŕtrãchem/ rozbiegli przyiaciele iego: Iãko ŕie go Piotr zãprzał/ y iãko nań Pan weŕrzał okiem miłofierdzya ŕwego/ á przywiodył go zãfię ku vznãniu iego. O nędzny á mizerny człowiecze/ coż ty rzeczeŕz/ ktory tu nie znãiac żãdnego ŕtrãchu áni żãdney przygody/ nã kãżdy dzyeń przyŕz ŕie thego Pãnã

strona: [105]

męki Pãnã nãŕzego.

Liŕt 102.

ŕwoiego/ nie czyniac doŕyć krzeŕciãńŕkiewy powinnoŕci ŕwoiey/ á nie vkãzuiãc tego w ŕprãwach ŕwoich/ żeś ieft wãłfny członek iego. (*marg*) Trudno ŕie obaczyc mamy/ iefli na nas Pan nye weŕrzy okiem miłofierdzya ŕwego. (–) A iefli nã cię then Pan nie weŕrzy onym okiem miłofierdzya ŕwego/ iãko był weŕrzał nã onego Piotrá tãk obãdzonego/ tedy fię thy trudno ŕãm obaczyc maŕz/ ábyŕ przyŕzedł ku vznãniu ŕwemu. A zwãłzczã iżeŕ dãleko rozny **rozny** [!] w zaŕlugach ŕwoich v niego/ od one⁸⁰ Piotrá s. ktory był wielkim miłofnikiem iego. O moy miły Pãnie/ toż zãwždy nieuŕtãwiczne á niewierne przyacioły maŕz: ktorzy/ iãko nã on czãś/ tãk y dziŕś zãwždy vciekãiã od ciebie/ więcey folguiãc á boiãc ŕie ŕwiátã tego/ niŕliby wiernie ŕtali przy tobie/ á przy tey okrutney męce twoiey. Acż wiedzã iãka im froga pomŕtã zã to zgotowãna/ iefli im vznãnia nie daŕz/ á nie weŕrzyŕz nã nie iãkoŕ na Piotrá weŕrzał/ tym ŕwiętym okiem miłofierdzya ŕwego. Tu iuż potym wiemy/ iãko z onego nieŕprãwiedliwego ŕkazãnia/ onych zlych á vpornych ŕędyow ŕwoich/ był vbicżowan/ vplwan/ vkoronowan: á potym iãko nań wyŕŕlã onã okrutna ŕentencia/ áby był rozbit nã krzyżu/ á około niego áby byli dwã zãwieŕzeni. Thãm iãko był potym z miãłtã wywiedzyon/ y co zã ŕprãwę nã

tey drodze miał/ y iáko był przywiedzyon ná onę gorę ná mieyfce vkrzyżowánia fwego: y iáko były frodze przybite do krzyżá onymi okrutnemi goźdźmi święte ręce y nogi iego:to wšytko być mufiáło/ áby fie były nád nim wypełniły ony wyroki Bogá oycá/ z dawná przez Duchá s. vczynione. Iáko o nim przez Dawidá powiedał/ (*marg*) w PŃalmie xxi. (-) iż miály być fkłothe ręce y nogi iego/ á iż miály być iáko przeliczone w nim wšytki kości iego. Iáko teź o tym vbiczowánium iego tenże Dawid powiedał/ iże miał dobrowolnie im náftáwić ku vbiczowánium ich fwiętego grzbietu fwego/ á iż nie miał od tágánia ich odwrócić fwiętego obliczú fwoiego. Iáko Izáiafz o nim powiedał/ (*marg*) Izaiafz w Lij. ka. (-) iż on będąc niewinnym w pošrzodku złoczyńcow miał policzon á poftáwion być. To co potym Ńpráwowało ná onym okrutnym krzyżu fwięte BoŃtwo y człowiczeńŃthwo iego/ y iáki nam teftáment vczynić raczył/ powiedáiąc nam iż fie iuź wšytko wypełniło/ co fie zá nędznego człowieká wypełnić miało: y wypełniły fie wšytki náuki y vŃtáwy fwięte iego/ kthorych iuź więcey áni wymyŃláć/ áni przyczyniáć nie trzebá było. A iż iuź był przybił on Cyrográph ná krzyżu fwoim/ ktory byli ná fie dáli oni nędzni przodkowie náfzy/ y ná nas potomŃtwo fwoie/ czemuby byli nigdy dofyć nie vczynili/ by fie to było nie zátárło tá fwiętú męká iego. Iáko o tym był Páweł s. nadobnie á Ńzyrzey potym nápiŃał. Tho iáko potym był podał duŃzú fwú niewinnú bogu oycu fwemu/ iáko był okrutnie przebodzyon bok fwięty iego/ s ktorego wypłynęła wodá y kre w ná zbáwienie y ná omycie Ńwiáta tego nędznego. O ktorey z dawná Ezechiel powiedał/ (*marg*) EŃzechiel. w xlvij. (-) iż widziál wodę przez bok práwy od koŃciołá ciekáczú/ á ná kogokolwiek wypłynęła wodá oná/ káždy był zbáwion/ á dawał chwałę Pánu. Tenći tho był koŃcioł fwięty á ten zbáwiciel náfz/ s ktorego boku tá fwięta wodá była wypłynęła/ nád ktorego żadnego inego koŃciołá áni żadnego fundámeńthu **fundámeńthu** [!] nikt záložyc ani vczynić moze. Co to y vŃty fwemi zápieczętowác **zápieczętowác** [!] raczył/ iż fie iuź wšitko było wypełniło/ co on przez mękę fwú fwiętú/ y przez okrutnú Ńmierć fwoię w thym fwiętym koŃciele fwoim/ vczynić á poŃtánowić raczył. A iż fie iuź w nim wypełniły wšytki dekrety á wyroki Bogá oycá niebieŃkiego/ czego iedno potrzebowało zbáwienie człowieká nędznego. Gdzye y Słónce y MieŃiáć zácmić fie mufiáło/ y opoki á zyemiá trząŃć á pádáć fie mufiála/ nie mogác wytrwác przed onú niewinnú ŃtogoŃciú oney okrutney męki Pána fwego: á nie mogác zdzierzeć ná Ńobie oney niewinney á fwiętey krwi iego/ á okázuiác ono fwięthe á práwe BoŃtwo iego/ iáko Bogá práwego á Ńtworzycielá fwoiego.

Thák iż oni złoczyńce iego á krzyżownicy iego przed wielkim stráchem iáwnie wołáli/ iż to
mufiał być prawdziwy syn Boży. (*marg*) Vznánie á pokutá łotrá ná práwicy wifzającego. (–)
Lotr ieden á on złoczyńcá ktory wifiał ná práwicy iego/ obaczywłzy ony znáki Boftwá iego/ á
będąc dotkniony z miłofierdzya iego/ gdy iuż obaczywał Pan vznánie iego/ záwołał wielkim
głosem: Pámiętay moy miły Pánie ná mię gdy będyełz w świętym kroleſtwie fwiom **fwiom**
[.] . A tu ſie dopirko rozmyłł á obáčz mizerny á vpádłzy człowiecze á nędzny łotrze

strona: 105v

Ná dzień rofpámiętywánia.

nádewfzytkimi łotry/ iefli nie naydziełz z miłofierdzya Pánfkie^{go} vznánia fwe^{go}/ ták iáko ſie
było nád tym vbogim łotrem sítało. (*marg*) Dálekochmy dziś więłzy łotrowie/ niź on co
przy Pánu ćirpiał. (–) A poftaw tákieź przed oczy dułze fwoiey tę świętá á błogofławioná
ofiárę Páná fwego/ ktorá on thu dobrowolnie zá cię ofiáruie Bogu oycu fwemu/ á poftánów iá
w myłli fwey/ ták iákobyś ná to oczymá fwemi pátrzył. Rozmyłłayze łobie/ ták iákoś ſłyżał/
iź ſie dla ciebie ták wielkie okrućieńftwo dzyeie nád thák świętym á fláchetnym ciálem: ktore/
iáko piłmá fwiádczą/ (*marg*) Eſaiáfz w Liiij. (–) nigdy nic winno nie było/ w ktorym nigdy
żadna zmázá nalezyoná nie byłá/ s ktorego vft żadna omyłność nigdy nie wyłzła/ ktore ſie
vrodziło ze krwie pánieńfkiey/ ze krwie fláchetney/ ze krwie błogofławioney miedzy włzemi
narody: ták iáko on Anioł á on poſeł niebieſki przy dziwnym poczęciu iego iáwnie opowiedác
raczył. (*marg*) Lukałz w i. kapi. (–) Pátrzayze á rozmyłłay łobie/ á ono ták fláchetne á
niewinne ciáło dla ciebie wiſi ná gorácości łłoneczney/ ná okrutnym drzewie rofpięte/ iuż
zeſchłe/ iuż zelkorupiáłe. Pátrzayze iáko opłynęło zewłzład oná przenapiękniefzáz á niewinná
krwiá fwoiá. Pátrzayze áno ſie zwieſiła niſko oná świętá głowá iego/ ſrodze ćirniem okrutnym
zbodyona á zrániona/ w ktorey iuż były zátworzone ony święte oczy iego. Pátrzayze áno
poſiniáły błogofławione ony vftá iego/ ktore tobie wieczne błogofławieńftwo zyednáły od
Bogá oycá thwego. Pátrzayze iáko zbodyone á frogiemi goźdźmi przybite do okrutnego
drzewá ony fláchetne ręce y nogi iego/ ktore nigdy żadnego poſtápienia nie vczynili złego.
Pátrzayze iáko ſie ſwieći on święty bok iego okrutná włóczniá przebity/ s ktorego płynie kre
w y wodá na odkupienie twoie. Pátrzayze teź á pomyłł łobie w iákim ſmętku á vdręczeniu
była oná błogofławiona mátká iego/ y ony święte pánie co około niey ſtały/ ktore ſie przed
tym nie mogły nápátrzyć świętego obliczá iego. O nędzneſz to iey błogofławieńftwo było/

á w wielki fie iey śmętek obrociło ná then čás/ o którym iey Anioł powieðał przy poczęciu tego iey niewinnego fyná: pátrząc ná onę ták okrutną mękę iego/ widząc go ták zránionego/ ták zmęczonego/ iż iuz y namnieyſza kropia krwi nie zoſtála była w ſwiętym ciele iego. Acz wiedziála iż fie to wſzytko dzyáło dla człowieká nędznego/ á iż fie iey to miało w wielkie á w rozmaíte rádości obrocié/ y z onym nędznym á wpádlým człowiekiem. A wſzákoż nie mogło wytrwáć pánieńſkie á niewinne ferce iey/ áby miało być bez wyełkiej záłości **záłości [!]** / pátrząc ná thák miłego fynaczká ſwe^{go}/ iednegoż máiąc/ ták bárzo męczzonego: á zwłazczá nie ledá ná fynaczká/ bo dziwniey poczętego y dziwniey narodzone^{go}/ ktorego wiedzyála być práwym fynaczkim Krolá niebieſkiego/ á práwym krolewiczem á dzyedzicem niebá y zyiemie: á teraz go widzi ták znędzonego/ ták zekrwáwionego/ iż nie tylko ku krolowi niebá y zyiemie/ ále więcey ku iákiemu źwirzęciu zábitemu á márníe ná drzewie záwieſzonemu ſciągało fie podobieńſtwo. (*marg*) **Nikh iny nie ieſt przyczyną ſmierci Páńſkiej/ iedno my.**

(–) Pátrzayże á roſpomni fie kto ieſt przyczyną tego okrucieńſtwá ták frogiego/ nád ták ſwiętym á niewinnym ciálem/ duchem ſwtętym **ſwtętym [!]** ſprávionym á práwie z niebá poſłánym. Pátrzayże pátrzay nędzniku co fie to zá dziwy dzyeia/ iáko fie záburzył wſzytek ſwiát/ iáko fie zmienilo niebo y wſzytko powietrze/ iáko fie záćmiło ſłońce/ iáko fie zátrzęſła zyiemiá **zyemiá [!]** / iáko fie pádáia opoki/ iáko fie zátrwożyło wſzytko ſtworzenie/ záłuiąc á dziwuiąc fie tákíemu okrucieńſtwu/ kthore fie ſtáło nád Pánem á nád ſtworzycielem iego.

(*marg*) **Wſzyfcychmy zápomnieli hoynego dobrodzyeyſthwá Páná ſwego.** (–) Pátrzayże dla kogo fie to ſtáło/ á s ktorych fie to przyczyn ſtáło. Wſzytkoć to dla ciebie nędzny á mizerny człowiecze/ ktoryś do tego dał przyczynę y przodkowie twoi. Pátrzayże coś ty ieſt á ieſliś kiedy był tátiey **tátiey [!]** łáłki godzyen/ boś proch ieſt á błoto/ á nie ináczey iedno iáko nędzny robak leżyſz przed oblicznoſcią ták wielmożnego Páná ſwego. A wždy to ſobie lekce ważyſz/ á wždy to wſzytko v ciebie zá nic: Záſlepił cie then nędzny ſwiát á márne roſkoſzy iego/ iż nie widziſz áni tego dobrodzyeyſtwá Páná ſwego/ áni rozumieſz co zá pomſtá wiſi nád tobą/ ieſli nie będzieſz wdzyęczen tey łáłki á tego miłofierdzya ták nád tobą ſprávionego. Roſpomni fie rádzęć á pomni pilnie ná ony ſłowá tegoż tho Páná á zbáwicielá ſwego/ ktore mowił ku tym ſwiętym pániám ktore go prowadziły ná ie ^{go} ſmierć/ płácząc nád nim on^{go} okrucieńſtwá: Iż nie nádemną płáczcie moje mi-

łe niewiáfty/ ále nád fynmi wáńzemi. Bo iefli tego od niego wdzięcznie przyimowác nie będyez/ á nie rozlituiefz fie nád tym vpadkiem fwym/ á nád tą powinnością swoią którą ty powinien Bogu oycu fwemu/ ná co cie obwiázali przodkowie twoi iefzcie będąc w zakonie ftárym/ y cóś mu sam potym poślubił dobrowolnie ná krzcie swoim/ wdawáiąc fie znowu w święte pośluzenstwo iego: á temu dofyć nie czynifz áni vczynić mozešz. (*marg*) *Pan ná fie przyiął náſze wſzytki złoſci.* (–) A ten to święty Pan dobrowolnie bez twej wſzey zaſługi/ iefzcie ktemu iáko zá nieprzyiacielá fwego á zá niewierniká fwego ćirpi wſzytko/ á ná fie przyimuie wſzytko cóś ty ćirpieć miáł. Strzeſz fie rádzęć dáley oney okrutney ſentenciy/ którą potym tenże dobrotliwy Panu zá tymifz wnet ſłowy ku tymże ſwietim **ſwietim** [!] pániám powiedzieć raczył: Iż nád tymi to niewiernymi ſyny wáńzemi przydzie táki dzień/ iż będą wołác á krrzyzcęć proſząc gor á zyemie aby ie przykryłá á požarłá/ áby nie wiedzyeli o oney ſrogoſci która fie ma dzieć á wypełnić fie nád nimi/ iefliby którzy byli którzyby niewdzięcni byli tey świętey męki iego/ á nie przykłonili fie s pokornemi ſercy k niemu/ iáko ku Pánu fwemu. Gdyż on roſciągnáwſzy ná krzyżu ony błogoſłáwione ręce ſwoie/ wołá ná káżdego z nich: (*marg*) *Mattheuſz w xi.* (–) Iż podźciefz do mnie moi namileyſzy bráćifzkowie/ którzyſcie fie ſpracowáli w pośluzenſtwie Bogá oycá fwego niebieſkiego/ á pociefzę was we wſzytkich pracách á vcifkoch wáńzych. A ktemu iefzcie wyſzrey opowiedáiąc ty ſrogoſci/ ták dołóżyć raczył: (*marg*) *Lukaſz w xxiiij.* (–) Iż iefli fie nádemną dzyeie to okrucieńſtwo męki moiey iáko nád niewinną á nád zyeloną roſzczką/ która záwždy kwitnęłá w niewinney zyelonoſci ſwoiey/ což onym záchłym á zátwárdzyáłym á złoſciwym narodem/ który áni ná tę niewinnoſć iego pámiętać będye/ áni fie ná ſwe złoſciwe wyſtępkie roſpámiętywác będye/ iedno thák będye leżał iáko ſwiniá we błocie w złoſciwych ſprawách ſwoich/ czekáiąc tey ſrogiey ſentenciy á tey ſrogiey pomſty nád ſobá. (*marg*) *Pomſtá zá grzech kthora záwiſnęłá nád námi.* (–) A tuby dopiro mogłá káżda mátká záplákác nád takim nędznym á vpáđłym fynem ſwoim/ á mowić ty ſłowá/ o kthorych thámże Pan powiedác raczył/ ktore thámże máło niżej nápiſáne ſtoią: Iż błogoſłáwiona to mátká która nigdy nie rodziłá/ y ty pierſi ktore nigdy nie karmiły takiego człowieká/ ktoryby prze niewiárę ſwoię/ á prze niewdzyęcnoſć ſwoię/ á prze złe ſprawy ſwoie miáł przyſć ná

ták okrutny dekret/ á ná thák frogie wyroki Páná swoiego. A lepiej áby sie był nigdy nie národził/ ábo sie w iákie ine nieme źwirzę obrocił/ ktoreby thu iedno do czáfu vćirpiáło ná nikkźemnym ciele swoim/ á po śmierci iuź ná wieczne męki nigdy zgotowano nie było.

(*marg*) Pan męką swą czyni nas wdzyęcznymi Bogu oycu (-) A thák tućby dopiro zápłákác moy miły brácie á nędzny człowiecze/ rozmyfliwzy sie ná zły á ná swowolny żywoth swoy/ rozmyfliwzy sie ná powinność swoię/ rozmyfliwzy sie iż ni w czym nie dzyerżyfz áni pełnił flubu Pánu swemu/ rozmyfliwzy sie ná to. iż by nie ten dobrotliwy Pan/ ktory ná sie przyjął thákie ciáło iákie iest ciáło twe/ iż wśytki boleści/ wśytki okrucieńftwá ná łobie znieść mogło/ zá cię to wśytko ćirpi/ zá cię to wśytko podeymuie coś ty podeymowác miał/ zá cię to wśytko wypełnia coś ty wypełnić miał. A nád to iefzcze nie tylko áby cie od tey frogości męki swoiey vwolnić miał/ ábo to zá cię pelinć coś ty wypełnić miał/ ále iefzcze ktemu tę swiętą męką á tą swiętą krwią swoią/ czyni cie Bogu oycu swemu s przekłętego á z odrzucone^{go} ftworzenia/ ftworzeniem wdzyęcznym/ swiętym/ á bárzo miłym iemu/ ofiáruiąc mu cie połpołu s ciálem swoim ná onym ołtarzu krzyżá swego swięte^{go}. Gdyżes przez wiárę twoię iest ciáło s ciáła iego/ á kre w ze krwi iego? á iednym człowiekiem iego/ iáko sam o tym powiedác raczy: (*marg*) *Lukasz w xv.ka.* (-) á czyniác cie wdzyęczną ofiárą iemu/ czyniác cie z onego syná ftráconego á swowolne^{go} przyiemnym synem iemu. Thák iáko o onym márnotratnym synu powiedác raczył: Iż ten to Bog Ociec náłz gdy ktore^{go} z nas znayduye ták zyednánego sybá łobie przez tę swiętą ták okrutnie rozlaną krew tego swego namilfze^{go} syná/ á przez vznánie człowieká nędznego/ iż nie tylko nas w łáfkę swą przyimowác raczy/ ále nas iefzcze kthemu z wielkimi vpominki á z wielkimi klenoty czekác raczy/ onego nam obiecáne^{go} á ftráconego kroleftwá náłze^{go}/ ktore nam ftráćili przodkowie náłzy/ y my ie łobie vftáwicźnie tráćimy prze złe á swo-

strona: 106v

Na dzień rospámiętywánia.

wolne spráwy swoie/ iefliże nád námi nie będye miłofierdzya iego swięte^{go} przez wiárę náłżę á vznánie náłze/ á przez to ták okrutne rozlanie krwi tego iego miłego á ták wdzyęcznego syná Páná y odku picielá **odku picielá** [!] náłżego. Rořpomniawzy sie ná to/ z iáką záłostíá on tego vżywác muśi/ iż on podiáwzy zá cię ták okrutną męką swoię/ á rozławzy obficie

nięwinną **nięwinną** [!] krew fwoię/ dawłzy vmorzyć ono święte ciało fwoie/ ielzczelz y cie ftrąć miał? ielzczelzby fie w thobie rofkochać nie miał? ielzczelzby cie Bogu ofiarować nie miał? pozyłkawłzy cie ták okrutną męką fwoią/ á znalazłzy cie iáko błędną á ftrącą owieczkę z owczárniey iego/ á ofiarowawłzy cie iemu. A ty zapomniawłzy te ^go włzytkiego/ dobrowolnie záfię lezyelz w vpadek iáko świniá we błoto/ á w ono przekłecie fwoie/ á w ony okrutne Cyrográphy z dawná ná cię nápiáne. A nie vciekałz fie pod święte miłofierdzye tego Pána fwoiego. A nie okázuiefz tey wdzyęczności Bogu oycu iego/ ktoráś powinien zá tę okrutną śmierć tego iedynego fyná iego. A nie nálláduiefz iáko wierna owieczká á práwe wyobrázenie iego/ święthych fpraw iego. A nie okázuiefz tego cnotámi fwemi y poprawą żywotá fwoiego/ á ftátecznością wiáry fwoiey o tym świętem odkupieniu iego. Což fie też inłze ^go ma nád tobą sftać/ gdyżes thák fropi á niemiłofierny nád łobą/ á odwrácałz oblicze fwe od ták dobrotliwego Pána fwego/ nielza iedno iż fie też mułz nád tobą wypełnić ony fropie dekrety od niego przez Moizelzá ná cię vczynione: (*marg*) v.Moif. w xxxi. (–) iż on theż mułi od ciebie odwroćć oblicze fwoie. (*marg*) Sroga rzecz kogo Pan odstąpi. (–) A tám/ iáko łam powiedáć raczy/ dopirobyłz poznał iáko to ielst záłofna rzecz/ kogo on odstąpi/ á opułci z miłofierdzya fwego/ to iuż tám więc włzytki przekłectwá/ á włzytki vpadki/ będą rołciágniony nád nędznym ciałem y nád dułzą iego. (*marg*) Dziwna fprawiedliwość Páńka. (–) Bo rozumiey co Izáiałz piłze o tey dziwney fprawiedliwołci Bogá oycá niebieskiego/ iż y fynowi iedynemu fwemu/ á ták bárzo miłemu ni w czym nie przepułcił/ owłzem go dobrowolnie dáł vbić á okrutnie vmęczyć/ dla wyłtepku ludu fwego. (*marg*) Izáiałz w Liiij. Do Rzim. w viiij. (–) A což tedy ty o łobie rozumieć mozełz nędzny człowiecze/ kotorył ielst iáko proch á błoto/ á nie ináczey iáko lichy robaczek przed oczymá iego/ będąc ielzcze prze grzech fwoy omierzłym á przekłętym ftworzeniem v niego: gdy fie to ták sftáło nád wdzięcznym á ták miłym fynem iego/ co fie nád tobą sftać moze/ iáko nád nieprzyiacielem á niewiernikiem ie ^go/ ielłi fie nie vznałz á nie vpádniefz przed ty święte nogi iego. (*marg*) Obietnice o miłofierdzyu. (–) Aby on rołpomniawłzy fie ná tho niewinne wylanie krwi onego ták miłe ^go fyná fwego/ á ná ony Bołkie obietnice fwoie/ iż on przez to święte plemię fwoie/ á przez święte imię ie^go/ obiecał záwždy w łáłkę przyiáć káżdego vpáđłego/ ilekroćby fie iedno vciekl/ vznałzy fie/ do świętego miłofierdzia iego. Bo obáč to y łam/ gdyby

iáki zacny krolewic/ ábo iákie zacne kfiáżę/ prze wyftępek twoy/ ábo prze iákie zbroienie twoie/ przyfzedł o gárdło/ á ná cię by wyfzły iáwne znáki y fwiádectwá/ iż fie to sftáło z przyczyny twey/ rozumiey temu/ iákobyś biegał/ á iákobyś fzukał zewfząd wfpomozenia w onym vpadku fwoim: á toćby iedno fzło o docześną pomftę á o docześny vpadek twój. A tu ten fwięty krolewic/ á to zacne kfiáżę/ á práwy dzyedzic niebá y zyemie/ dał gárdło á okrutnie vmęczon zá wyftępek twoy/ á s przyczyny twey/ á ty przedfię leżyfz á nic nie dbaľz/ ábyś łáľki á miłofierdzya fzukał v Bogá oycá niebieskiego: á toć idzye nie tylko o docześną pomftę nád tobą/ ále o wieczny á o mizerny vpadek twoy á zginienie twoie. A wždy fie obaczyć nie chceľz/ á wždyś thák ľam nád ľobą okrutny/ iż wolifz z gárdłem fie kryć á thuláć fie iáko błędny/ ábyś iedno záżył nędznego fwiátá tego/ niżli fzukáć miłofierdzya v thák dobrotliwego Páná fwego: wiedząť **wiedząť [!]** to pewnie/ iż zá máłym ftáraniem wiáry fwoiey/ á zá máłym vznánim fwoim/ zyednáć ie ľobie możefz/ á z nieprzyiacielá wielkiego vczynić fie miłofnikiem iego/ á odnieść ná ľobie ony wfzýtki błogofłáwieńftwá/ ktore y ná

strona: 107

męki Páná náľzego.

Liťt 107.

niebie y ná zyemi ľą wiernym iego wiecznie zgotowáne od niego. (*marg*) *Pobożna rádá.*
(–) Coż tedy chceľz vczynić moy miły krześciáńľki człowiecze/ bo to być nie może/ fłyfząc to/ á wiedząc o tym/ áby cie y záľość/ y ftrách y funnienie/ rufzyć nie miáło. Záľość cie rufzyć muśi y funnienie/ gdy wiefz iż thák niewinny á fwięty Pan ćirpi zá zľoćci twoie/ ľam nigdy winien nic nie będąć. Strách teź nielza iedno iż cie rufzyć muśi/ fłyfząc thy frogie przegroľzki/ kthoremi okrutnie wfzędy piľmo groźi/ tym ktorzyby tego ták wielkiego dobrodziefstwa niewdzyęczni byli/ á w tym fie záchowywáć nie vmieli. Ale ty iedno weźmi przed fię ftále á wierne ľerce ku temu Pánu fwoiemu/ á ofiaruy Bogu oycu iego tę niewinną mękę iego: (*marg*) *Pan Kryftus zá nas vľtháwicźnie ofyáruie.* (–) á roľpomni iż on iá teź zá cię vľtáwicźnie ofiáruie ľtoiąc przed oblicźnoľciá iego/ á iednáiącći **iednáiącći [!]** ľáľkę v niego: á iż/ iáko Prorok powieda/ (*marg*) *Ezaiaľz w Lii.* (–) ťiność iego ftárľá á ożywiľá wfzýtki bliźny s ciáľá y z duľze thwoiey: (*marg*) *Serce á myľľ fynowľka.* (–) A miey záwždy then to wdzięczny obraz męki Páná fwego przed oczymá duľze fwoiey: á nie tylko ábyś fie mu iedno dziwowáć ábo przypáťrowáć miáľ/ ále przeźrzy ono fláchetne ľerce ie⁸⁰/ iáķá on

miłością szuka á prágnie zbáwienia twe^{go}/ á iżby cie wywiodł á odwrócił z vpádku twego á z obłądliwości thwoiey. (*marg*) Serce á mył Boga oycá. (–) Przeźrzył też záię serce á mył Bogá oycá niebieskiego/ iż on vžaliwłzy fie nędznego vpadku twego/ thák miłemu synowi nie przepuścił/ á wydał go ná taką frogość dla ciebie nikczemnego ftworzenia fwego: á iuž fie nic nie trwož/ gdyż iuž wiefz o thákim miłofierdzyu iego: á iż thež iuž wiefz/ iż ieft zdárt á zniščzon on Cyrográph á obowięzek thwoy/ kthorym cie byli obowięzáli wieczną niewolą á wiecznym przekłęciem przodkowie twoi: o czymci Páweł s. iáwne fwiádectwo dawa. (*marg*)

Do Kolo. w ij. (–) (*marg*) Pan Kryftus záłtepcá. (–) A iż thež wiefz/ iż iuž małz pewnego zachodzcę zá wyłtepcy fwoie/ á vpewnili cie w tym Prorocy fwięci iego/ iż on ná fie wzyął wżytko przewinienie twoie. Gdyž y Piotr y Páweł s. y infzy Apoštołowie o nim fwiádectwo dawáią/ (*marg*) i.Piotr. w ij.ka. (–) iż on będąc niewinny á żadnego grzechu nigdy ná łobie nie máiąc/ sftał fie dla ciebie grzełznikiem/ áby cie vřpráwiedliwł Bogu oycu fwoiemu. (*marg*) Figurá z martwy martwy [!] wftánia. (–) Ciefzže fie thež tym/ wřpomniawłzy ná ono/ iż ciáło ie^{go} fwięte ták bárzo zránione/ á ták bárzo zmęczone/ wftáło záię ciáłem pięknym á ciáłem vwielbionem/ tylko zołtowiwłzy zołtowiwłzy [!] blizny w ręku/ w nogach/ á w fwięthym boku fwoim/ dla fwiádectwá Apoštołom fwoim/ á iżby ie potym vkazał á ofyárował zá cię Bogu oycu fwoiemu: fuguruiąc tho tobie/ iż ciáło ono thwoie márne/ á przekłete/ á ná wieczne zátrácenie zgotowáne/ iefliže fie przez wiáre przyednoczył ku temu Pánu fwemu/ powftáło z nim pořpołu z grobu/ iż ciáłem pięknym/ iuž ciáłem vwielbionym: y ták fie vkaže/ y ná to ieft zgotowáne/ czáłu onego zmartwych wftánia fwego. (*marg*) Iáko mamy krzyž fwoy nořić. (–) A chcefzli tego beřpieczniejřzym być/ ábyř był práwym vczeřnikiem tey fwiętey męki iego/ á nieřć pořpołu z nim ten okrutny krzyž niewinney řmierci iego/ vmarzayže pořpołu z nim to řwowlne á márne ciáło fwoie. A gdy ná cię przydá iákie myřli á iákie pokufy fwiátá tego/ ábyř nędznie á nieřpráwiedliwie nábywał bogáctwá á rořkořzy iego/ rořpomni łobie iż ten dobrotliwy Pan/ będąc krolem niebá y zyemie/ to był wřzlytko wzgárdził/ á opuřcił. Rořpomni thež łobie/ iż będącyřzli wiernie á řpráwiedliwie przy nim řtał/ á w nim wřzlytkę nádzyeię pokłádał/ iż tobie wřzlytkich tych obřitořci zewřřąd iáko wody náplynie. (*marg*) Zle nábyte zginie (–) A páklibyř thež co nád wolą fwiętą iego przypádo/ tedy thego bądź ift/ iáko o tym piřmá fwiádczą/ iż to tobie y potomřtwu twemu ná więřřzj vpadek á ná więřřzjá zálořć wřzlytko fie ř czáłem řwym obroćić muři. (*marg*) Obroná ná gniew.

(-) Iełliby cie theż fwiát ábo czárt wiodł ná iáką fregość/ ábo ná iáką pomstę nád bliźnem bliźnem [!] swoim/ rołpomni fie ná to/ iż ten fwięty á niewinny Pan/ mógł fie był fnádnie pomścić nád fprzećiwniki fwemi/ á iednym tylko słowem mógł wżytki w proch á w niwecz obroćić/ á wżdy stał iáko báránek niewinny/ á ná żadną krzywdę swoię nie optworzył wft fwych. (marg) Obroná ná fmećek. (-) Iełliby też ná cię przyfzedł iáki ftrách/ fmećek/ ábo iákie niebefpieczeńftwo/ pomni iż ten Pan będąc w fmećku y w wielkim ftráchu w onym ogroycu/ wiedząc wżytkę onę okrutną mękę swoię/ ták iż krwáwy pot opłynął fwięte ciáło iego. A iż Bog ociec nie raczył nád nim odmienić dawnych wyrokow swoich/ ále obáč w iákie mu fie tho potym rádości y pociechy obroćić/ iż dziś fiedzi

strona: 107v

Ná dzyeń wielkonocny.

ná práwicy iego/ máiąc niebo y z żyęmię żyęmię [!] w połfuzeńftwie swoim: ábowiem on wżytko poruczał w fwięta opiekę iemu. Táke też y ty poruczay zázwdy złe y dobre swoie Bogu oycu fwemu niebiełkiemu w imię tego iedynego fyná iego? á ftáwiay mu przed oczy onę wdzyęczną ofyárę iemu/ onę mękę niewinną fyná iego. A áczby też ná cię co fmećnego á nie pomyłli przypádo/ pámiętay iż gdy będyełz wżytko poruczał w opiekę Pánu fwemu/ á będyełz mocno wierzył iemu/ iż się to tobie w wielkie pociechy obroćić muśi. A záchoway mu powinność swoię/ iáko przyftoi fláchetnemu á fwięthemu obrázowi iego/ gdyżeś ieft członek fwięthego ciáła iego: á nie dáy pociechy Czártowi fproflnemu/ áby thák nie przewodził nád thobą/ iáko przewodził nád przodki twemi. A gdy fie ták záchowywác będyełz/ tu dopirko wcielzył fyná/ iż cie wczynił wdzyęczną ofiárą Bogu oycu fwemu: wcielzył Bogá oycá/ iż nie nádáremnie ták vmordowác dał/ ták wdzyęcznego á miłego fyná fwego: wcielzył Duchá fwiętego/ gdy okázelz w łobie fwięte fpráwy iego: wcielzył wżythkę rzefzú niebiełką/ iż fie będyełz miał doftác w wieczne towarzýftwo ich. Czego nas rácz domieścić náłz wśzechmogący Panie przez załługę tey okrutney męki fyná thwego iedynego á bárzo miłego/ y przez niewinne rozłanie przenafláchetney á fwięthey krwi iego/ ná wieki wiekow. AMEN. Ewányelia ná dzień fwięty wełołego z martwych wftánia Páná náłzego/ kthorą nápił Mattheuř s. w xxviii. káp. Náprzećiwko ftráchowi śmierci/ czártá/ y grzechu. Nie lękaycie fie nic powiádam wam/ wiem że Iezuřá fzukacie/ iużci wftał iużci go thu nie máłz etcet. (marg) Wypifanie pociech wielkich náłzych/ y wielkiego błogofłáwieńftwá

nálezego/ ktora fie nam sftháło przez z martwych wftánye Páná nálezego. (-) IVz IVz [!]
wiemy iákie fie nam pociechy sfthály z národzenia Pánískiego/ á iáko fie nam wftyhki
pífmá Prorockie wypełniły o onych wdzyęcznych obietnicach Bogá oycá nálezego/ o nálezym
blogofławieńftwie/ ktore fie nam miáło sftać przez tho fwięte iego Boftwo tu ná fwiát zefłáne/
á s człowiczeńftwem złączone/ á przez to fwięte plemię nam obiecáne/ kthore fie miáło
zyáwić z narodu nálezego: iáko tho przodkom nálezym obiecano á záflubiono było. Iuż teź
wiemy co zá pracą to fwięte człowiczeńftwo z Boftwem złączone zniofło około zbáwienia
nálezego/ vcząc fthánowiąc nędznego człowieká/ iákoby z niego vczynił wdzyęczną ofyárę
Bogu oycu fwemu/ przeiednawfzy mu y on frogi gniew iego iefzcze od początku fwiátá
záczyć/ okrutną męką fwoią á drogą krwią fwą/ ták iż wftytko zań wypełnić raczył/ co on
powinien byl/ á zacź były wyfzły nań frogie fentencie od Bogá oycá fwego. A iżby był to
wdzyęczne pofelftwo odniofł Bogu oycu fwemu/ á ofyárował mu ty wftytki zaflugi ktore
vczynił dla człowieká nędznego/ á zyednał iuż wieczny gleyt iemu/ niechciał thego áni przez
Anyoła/ áni przez żadne ftworzenie vczynić/ (marg) Chciał Pan fam być poftem do Bogá
oycá fwego. (-) Ale fam iáko práwy Bog po śmierci fwey z grobu wftał/ á vkazawfzy fie thu
iáwnie wiele fwiętych ludzynom/ potym z onemi wdzyęcznymi nowinami onych fprow fwoich
fwiętych fzedł do niebá fwego/ á do Bogá oycá fwego/ ofyáruiąc mu ono człowiczeńftwo
fwoie/ y ze wftytkimi fprowami y zaflugami iego. A gdy go ony niewiáfty fwięthe v grobu
fzukály/

strona: 108

Ná dzień wielkonocny

Lift 108

tedy im Anioł powiedział ty pociefzliwe fłowá/ ktoreby záwždy miály brzmieć w vřoch
nálezych: Otho fie iuż nie lękaycie nic kthorzy fzukacie Iezufá Názaránískiego vkrzyżowánego/
iuźci z martwych wftał/ iuźci go thu nie máfz. Co fzyrzey vřlyfzyfz s tey Ewányeliey fwiętey
y z wykłádu iey/ kthorą nápifał Máttheufz fwięty tymi fłowoy. A Gdy przechodził
wieczor onego fwięth wyełkiego żydowfkiego/ Máriá Mágdalená y druga Mária/ przyfzły do
grobu dowiedowác fie co fie dzieie. A tho tho [!] wnet sftáło fie iefť drzenie zyemie wielkie/
ábowiem Anyoł Boży sfępował z niebá/ á przyfzedfzy do grobu obálił kámię z niego/ á
fiedzwał ná nim. A weźrzenie iego było iáko bláfk/ á odzyenie iáfne iáko śnieg: á od wielkiego
ftráchu ftrózwie oni co byli v grobu onego thák fie vřtráfzyli/ á byli práwie iáko vmárli. A

odpowiedzał Anyoł onym niewiáftam/ y rzekł: Nic fie nie lękaycie/ wiem iż Iezufá kthory vkzyżowan **vkzyżowan** [!] iefth/ fzukacie: wyedzcie iżci z marthwy wfthał/ á iużci go thu nie máfz/ á podźcie oglądaycie mieyfce gdzye był położon Pan/ ále rychło idźcie á opowiedzcie thę rzecz zwolennikom iego/ iżci iuż z martwych wfthał/ á oto was vprzedza do Gálileey/ y tám go iuż oglądacie/ othom wam powiedzyał. A odefzły prętko od grobu y s ftráchem y z wefelem wielkim/ bieźály opowiedác tho zwolenikom iego. A oto gdy fzy opowiedác to zwolennikom iego/ záfzedł im Pan Iezus drogę/ mowiac im: Bądźcie pozdrowiony. A ony przypadfzy

strona: 108v

Ná dzień wielkonocny

oblápiły go zá nogi iego/ á dáły chwałę iemu. A powyedzyał im Pan Iezus: Nie boycie fie nic/ ále idźcie á powiedzcie tho bráciřzkom moim/ áby fzyli do Gálileey/ á tám mię oglądaią.

(marg) Po fmeťku wefele. (–) TV fie práwie nád narodem ludzkim wypełniłá oná ftára przypowieřć/ iż po fmeťku wefele/ á po wielkim ząburzeniu rádo iáfno bywa. *(marg)* Smętek

(–) O wielkiřz to fmeťek/ á wielkie to było ząburzenie narodu ludzkiego/ iákoř od początku fwiátá/ kthory ząwždy chodził iáko rybá w odmęcie z onym záłobliwym funnieniem fwoim/ lękáiac fie zakonu/ iż mu żaden dofyc vcźnić nie mogł/ lękáiac fie onych dekretow/ ktore były ná takie vcźynione/ coby mu byli dofyc nie czynili. Bo iáko piřmo powieda/ *(marg)*

Ezaiařz w i.kapi. Do Rzimian. w ix. (–) by nam byłá nie zořtáwiona obiethnicá o thym fwiętyym plemieniu/ á o tym fwiętyym Pánie nářzym/ kthory nam to przeiednáć miał/ á kthory to ná nas zářtěpić miał/ bylibychmy byli w więřłzym ftráchu á w więřłzym ząburzeniu/ niřli ony miářtá Sodomřkie y Gomorřkie/ ktore były řrogim ogniem z niebá zápalone/ á práwie z zyiemią zmieřzáne/ iż ich naymnieřfzy znák nie zořtał. Nie mnieřfzy teř ftrách á nie mnieřfzy fmeťek mogł fie sřtác temu to narodowi ludzkiemu/ gdy widział około onego Páná fwoiego/ kthory przyřzedł dla zbáwienia iego/ takie ząburzenie á takie okrucieńřtwá/ iż to trudno było znieřć rozumowi cźłowieczemu: widzac go ná okrutnym krzyřu rozbitego/ widzac dziwne burdy około niego/ widzac áno zyiemiá drzy/ áno fie řłońce ćmi/ áno fie řkály pádaią: ácz ten ftrách y fmeťek ich był z rádořcią ná poły/ widzac iż fie to ná nářzę rádořć/ ná nářzę pociechę dzyáło. Ale wřdy cnothliwe funnienie wyćirpieć nie moře/ áby fie sřráfowác nie miáło/ wřpomniawřzy łobie/ iż on fwięty á niewinnhy Pan tak mářnie ćirpi/ bez wřzey winnořci

fwoiey. A to ielzczę ktemu/ iż ten nędzny człowiek ielst przyczyną do tego/ á dla niego
fie to dzyeie/ iż ták święty á dobrotliwy á niewinny Pan/ niefie tho okrucieńftwo ná łobie/
á wylewa fie tá niewinna kre w iego. (*marg*) *Iáka pociechá gdi Pan z marthwych wftał.*

(–) Pátrzayże thu wnet/ iáka rádość/ á iáka pociechá/ á iáka fwiátłość po thym ták wielkim
záburzeniu/ sftála fie temu nędznemu człowieku: gdyż tu/ iáko fłyfzyfz/ on niewinny á
fwięthy Pan iego á odkupiciel iego/ wftał záfię od śmierci fwoiey/ á ielzczę ktemu złożywfy
s fiebie onę ciężkość człowieczeńftwá onego/ wftał w vwielbionym cieie Boftwá fwego/
á wyniknął nie ináczey iedno iáko promień fłoneczny z grobu fwego. Bo tu iáko fłyfzyfz
z Ewányeliey/ iż áż Anioł z niebá sftąpiwfy/ z wielkim ftráchem/ á z wielkim trzęfieniem
zyemie/ odłożył kámię z grobu iego. (*marg*) *Dwá obrázy ferdeczne.* (–) A thy dwie figurze/
á ty dwá obrázy/ záwždybyś miał nośić w fercu fwoim nędzny człowiecze. Ieden fmeńny/
wfpomniawfy ná to/ żeś ielst przyczyną tey okrutney frogości/ ktora fie dzyála nád Pánem
twoim/ wfpomniawfy łobie iáką y dzyś czyni fz záłość iemu/ ielst tego niewdzięczen/ á iż
tho łobie lekce ważyfz/ odstępując od niego/ więcey fłużąc fwiátu temu/ á vporney á złey
myfli fwoiey/ przypráwiwfy go pirwey o to/ iż on znioł dla ciebie to wftytko okrucieńftwo
ná łobie. Pátrzayże tu wnet drugiey figury/ wielkiey pociechy twoiey/ gdy fłyfzyfz/ á iuż
wiefz/ iż iuż ten święty Pan wftał záfię w wielkiey wielmożności fwoiey: á iáko Páweł s.
pifze/ (*marg*) *Do Rzimia. w iiii.* (–) iż vmárł zá grzech thwoy/ á wftał ná vfpráwiedliwienie
twoie. A iáká fz fie tobie wiefzta pociechá mogła sftác/ gdy iuż fłyfzyfz iż ten Pan wftał ná
vfpráwiedliwienie twoie. Thu iuż wiefz/ iż fie iuż wypełniá obietnicá Bogá oycá twego/ iż
iuż przyfzło ono fwięte plemię/ przez ktore miály być vfpráwiedliwione y vbłogofłáwione
wftytki narody ludzkie/ ktorekolwiek przyftána do niego mocną wiará fwoią. Tu iuż wiefz/
iż fie też iuż wypełniá obietnicá oná przez to fwięte plemię/ iż ielst ftárta głowá onego
okrutnego wężá/ ktory ielzczę w Ráiu pokáfał przodki ná fze/ y ielzczę dzyś vftáwicznie káfa
nas nędzne potomki ich/ odwodząc nas od thego Páná á od tego vfpráwiedliwienia ná fzego/
ábychmy w nim nádzyeie nie mieli. Acżkolwiek temu żadnemu then fropi iad nic fzkodzić
nie może/ ktorykolwiek mocno ftoi przy tym Pánu fwoim/ á mocno duffa w to

vřpráwiedliwienie ſwoie. Tu iuż wieřz/ iż zdárt ieřt on frogsi Cyrograph/ ktory byli dáli ná ſię przodkowie nářzy y ná nas nędzne potomřtwo ſwoie/ ktoremuchmy nigdy dořyć vczynić nie mogli/ by był zá nas Pan nářz tego dřugu nie zářtąpił/ á nie przeiednáł nam te^g v Bogá oycá ſwe^g. A iáko Páweł s. piřze/ (*marg*) *Do Koloffen. w ij (-)* iż go wziáwřzy s ſobá przybił gi ná krzyżu ſwoim. Tu iuż wieřz/ iż on ieřt głowá nářzá/ á mychmy człónkowie iego/ á ciáło s ciáłá nářzego/ á krew ze krwie nářzey. Tu ielzće ku więřzzey pociefze ſwey ſlyřzyřz/ co mowi ku thym ſwiętym pániám/ ktore go v grobu řzukáły: Idźcie powiedzcie to namileyřzym bráciřzkom moim/ źeciem iuż wřtał/ á vřprzedę ie w Gálileey. (*marg*) *Ian we xx.kapitul.*

(-) A nie rozumiey ábyć to tylko ku Apořthołom rzekł/ áleć y ku nam wřzytkim wiernym ſwoim: bo owřzem powiedzýał/ iż to będą błogóřłáwieniřzy/ ktorzy nie widzác go/ á vwierzý iemu. A nie lękay ſie nic żeř grzeřzny á zly/ ábyř ſie nie rozumiał być bráciřzkiem iego/ gdyř ſlyřzyřz iż teř byli Apořtołowie od niego vciekli/ iż ſie go byli drudzy zářpřeli/ iedno iż dufáli ſwiętemu Bořtwu iego: przedię on tu powiedá/ iż ie vřprzedę w Gálilei/ á iż řá bráciřzkowie iego. (*marg*) *Káždy wierny Apořtołem.* (-) Tákeć teř kádego z nas ktorykolwiek ſie vřzna á dufa temu ſwiętemu Bořtwu á miłofierdziu iego/ vřpredza řákká á miłofierdzyem ſwoim/ w they nędzney Gálileey nikczemnego řercá nářzego. A iákoř ſie tu rořkochác nie mařz/ á iákoř ſie thu rozřádowác nie mařz/ gdyř iuż pewno wieřz/ iż ielři będzieř przy nim mocno řtał á będzieř dzyerzał řthale wiáre iemu/ żeř bráciřzek iego/ á kre w ze krwie iego/ gdyř niewierny zádeñ **zádeñ [!]** w ten pocřet policzon nie będziey/ gdyř ná nie wřředy woła řam Pan: Odfę řcie odemnie przekłęci kthorzyřcie niechcieli czynić woley moiey. (*marg*)

Matthe. w xxv. (-) A gdyř iuż pewno będzieřz wiedzýał żeř ieřt thym bráciřzkiem iego/ á krew ze krwie iego/ iuż wieřz żeř pořpołu z nim z martwych wřtał/ á ożywił onę nędzná duřę ſwoię/ od oney wieczney á okrutney řmierci/ ná ktorá byłá řrodze řkazána od Bogá oycá twoiego. Zgotowałę ku vbłogóřłáwieniu to márne á řprofne ciáło ſwoie/ gdyř iuż ták przez wiáre řwoię ożywiř tę nędzná duřyczkę twoię iż pořmierci twoiey řřtanie ſie ciáło twoie nie ináczey iedno iáko to ciáło Páná twego/ ktore ſlyřzyřz iż iáko promieñ řłoneczny wyniknęło z grobu řwego. Tákeć teř to ciáło twoie ktore teraz ieřt nie ináczey iedno iáko gliná grzechem ociázone/ á iáko wor práwie robakom zgotowáne/ wyleci nie ináczey iedno iáko ptařzek á iáko promeñ řłoneczny z grobu řwoiego/ ná on cřás gdy wřzyřczy będziemy pořřtáwieni przed okrutnym řádem Páná řwego/ á táđ przy nim řtanie iáko przy krwi řwoiey

á przy bráćifzku swoim. (*marg*) Iáka rádość w wvielbionym cieie. (–) Pátrzayże/ gdyż tho iuż pewnie wyefz iżeś iefth vbłogofłáwion á v wielbyon v **wielbyon** [!] przez tho z martwych wftanie Páná tego/ iáko o tym písmo powiáda/ á przez wiárę swoię/ á powftálá z martwych z nim nędzna duřzá twoiá/ y zgotowałeś ku onemu obiecánemu błogofłáwieńftwu to nędzne ciáło twoie/ (*marg*) Do Rzimia. w iiii. (–) iákich triumphow vżywařz á iákiego wefela przy tym Pánu swoim. Pátrzay iáko tu Ewányeliřtá řwiádczy/ iż Anyeli triumphowá ná niebie/ á řtěpowáli ná zyemię opowiedáiąc thę rádość á to řwięte z martwych wftanie iego. Zyemiá lie zátrzęřłá/ ráduiác lie oney wielkiewy pociefze národu ludzkiego. Iáko vciekáli przed řtráchem od grobu oni řtrořowie á oni niewierni iego. Iáko lie rozrádowály ony řwięte pánie/ łápáiąc go zá nogi iego/ á dawáiąc chwałę iemu/ ták iáko thu Ewányelia wřpomina. Iáki triumph wiodá Apořtołowie/ á iáká rádość wřzyřcy wierni iego máiá/ s tego z martwych wftania iego. (*marg*) Więźniowie po z martwych wřthániu Páńřcy. (–) Pátrzayże zářię iákiewy zwycięřtwo wzyął then Pan nád řprzećiwniki řwemi/ y nędznego człowieká/ á iákiewy więźnie poimał/ á wiedziewie s łobá przy tym z martwych wftaniu swoim. Bo zborzył/ zniřczył/ á zwiázáł czártá řprofnego/ á práwiewedle obietnice Bogá oycá swoiego řtářł márná głowę iego/ iż iuż wiewęcy řzkodzić áni przekázáć nie moře řadnemu wiernemu iego. (*marg*) j.Moi. w iij.kapit. (–) Zborzył wřzyřtki ofiáďłóřci iego/ á wywiodł ony wierne řwoie/ ktorzu duřáli onym obietnicam Bogá oycá niebieřkiego/ ktore były o nim vcřzynione. á iż duřáli řwiętemu przyřciuw iego á zyáwieniu iego. Zborzył řmierć onę wiewczná/ ktora iuż nigdy řzkodzić nę-

strona: 109v

Ná dzyeń wielkonocny.

dznemu człowiekowi á wiernemu iego nic nie moře/ gdyż vbłogofłáwił duřę y ciáłá nářze ku ořyciu á ku z martwych wftaniu řwemu: ták iż lie ony prorocřwá wypęłniły o nim/ iż lie řtáńę řmierciá twoiá o nędzna řmierci. (*marg*) Hozeářz w xiii:ka. (–) A ku piekłu mowiác: iż lie řtáńę zádłem **zádłem** [!] á řkázaniem twoim. Zburzył grzech/ iż/ iáko Dawid powieda/ zbielał řnieg nád kářdym wiernym iego/ gdy lie iedno vzna á vcieczę lie do miłofierdzya iego. (*marg*) w Pálmie L. (–) O iákiewy to tryumphy ten Pan vcřzynił tym řwiętem z martwych wftaniem swoim/ gdyż iuż vpadł czárt/ á kroluiewywow/ vpadł grzech/ á kroluiewy miłofierdzye. Ráduiewy lie zyemiá/ ráduiewy lie wřzyřtko powietrze/ ták iż nie dářmo kořcioł řpiewa/ iż oto temu zwycięřcy wřzyřthek řwiát lie ráduiewy y zyemiá okázuiác rádość thę rozmáite kwiatki

wydáá/ niebo sie obiásnió/ morze sie wćifzyó/ ptałzkowie y ine źwirzátká vkázuią pociechy fwoie. Iáko teź y w drugim pieniu powieda/ iż śmierć á żywot poiedzinkiem **poiedzinkiem** [!] mieli frogą bitwę s łobą/ á włzákoź kfiążę żywothá/ ácz był ná czás śmiercią zwyciezon **zwyciezon** [!] / dziś wiecznie kroluie żywy. A ták gdyź to fwięte kfiążę náłze/ á kfiążę tego żywotá wiecznego thák zwyciężywłzy śmierć kroluie żywe/ iákafz sie nam wietfza **wietfza** [!] pociechá á rádość miáá sftác/ gdyzechmy członki iego á bráćifzkowie iego/ gdyzechmy z nim byli w tych bitwach iego á w tych zwycięstwach iego/ á dzyerzymy zá gárdlá póspólu z nim ty fprzećiwniki fwoie. A zgotowánichmy ktemu/ ábychmy zwyciężywłzy tę docieśną **docieśną** [!] śmierć/ oney sie wieczney nic nie boiác/ z nim iáko s kfiążęciem fwym á z Hetmánem swoim/ gdyź nas bráćifzki fwemi zo wie **zo wie** [!] / żywo á wiecznie krolowáli.

(marg) Zadne nieprzełpieczeńftwo wfprowyedliiwionemu fzkodzić nie może. (–) Bo pátrzay iefzcze/ że niźli do tey wieczney rádości fwey przydziemy/ iáką y tu rádość á iáką pociechę s tego Páná fwego á s tego z martwych wftánia ie ⁸⁰ mieć możemy/ gdyź wiemy iżechmy przez nie wfprowyedliiwieni. Bo iuź możesz bełpiecznie rzec/ niechay mie nie ftráfzy fwiát/ áni żadne niebełpieczeńftwo iego/ gdyź wiem że wfprowyedliiwion przez Páná fwego/ á ia wiem iż káždy táki ieft w opiece iego á w obronie iego. Y mam zá łobą dekret iego przez Dawidá wczyniony/ iż fprawyedliwy záwždy iáko rofzczká kwitnie przed oblicznoćcią ie ⁸⁰.

(marg) w Pfalmie xci. (–) A gdyź wiem iż o káżdą obronę mogę záwołác do Bogá fwego/ á názwác go/ ták iáko mie Pan moy náuczył/ Bogiem oycem swoim: y wiem teź iáką pieczę ma nád fynaczki fwemi: *(marg)* Mattheufz w vi. (–) y wiem teź im tám mam bráćifzka fwego/ ktory tu zwyciężywłzy włzytki niebełpieczeńftwá fwiátá tego/ ożywiwłzy od fmierći Bołtwem swoim fwięte ciáło fwoie/ fzedł tám do niego/ y siedzi ná práwicy iego: á iam przez wiárę fwą ieft członkiem iego/ á ciáło s ciáłá iego. To teź wiem pewnie/ iż sie zá mną wftáwicznie przyczynia/ á dzyerży nádemną możną rękę fwoię. Wiem teź co mi záflubił o Bogu oycu swoim: iż oczkolwiek záwołam do niego/ nigdy nie będę opułzczón. *(marg)* Ian s. w xvi.kapit. (–) Wiem teź co mi zá pófelstwo przez Dawidá wfkazał: *(marg)* w Pfalmie L. (–) Iż ilekolwiek rázów záwołá ku mnie/ tyle go rázów wyflucham/ y wydrę go ze włzytkiego niebełpieczeńftwá iego. A což mnie tedy może ten fwiát wczynić/ y włzytki záburzenia iego/ gdyź ia mam po łobie tákiego mocarzá/ thákiego krolá/ przed ktorym drży włzytek fwiát/ y włzytki możności iego. A ktemu iż iefzcze wiem/ iż ieft bráćifzek moy á powinowáty moy/

gdyż mie ták sam zowie/ á ia go theż zá zupełną wiárą swoią bezpiecznie też ták zwác mogę.
(*marg*) Nie ftráfzen grzech. (–) Niechayże mie też nie ftráfzy nic grzech áni funnienie moie/
gdyż ia to wiem/ iż mam ták miłofiernego tego bráćifzká zá sobą/ iż chociábych sie obładził
á vpadł w iáki grzech z nieobaczenia swego/ iż skoro sie vznam á vciekę sie do niego/ iż mi
záwždy podáva miłofierną rękę swoię/ á podnosi mie záwždy z onego vpadku moiego. Czego
pirwey nie mieli przodkowie nászy/ poki ten Pan á then dobrotliwy bráćifzek nász iefzcze sie
był nie zyáwił. Y ci przedię iefzcze y dziś nie máią/ ktorzy niedbáią o to święte miłofierdzye
iego/ á nie poznawáią iego Boftwá iego/ y nie vciekáią sie do niego/ iedno thák przedię leżą
w vpornych złościach swoich. Gdyż/ iáko tu słyfzyfz/ iż Anyoł Boży vkázował drogę onym
świętym pániám/ kędy go fzukác miály. Tákžec też káždemu z nas ci święci Anyeli v-

strona: 110

Ná dzeń wielkonocny.

Lift 110

kázuią drogę/ kędybychmy go fzukác mieli/ ktoby sie iedno chciał miec k niemu: á cieľząc
nas iáko ty święte pánie cieľzył/ mowiąc: Nie lękaycie sie nic moie miłe sieftrzyckzi/ iużci
wam wftał bráćifzek wáfz á dobrodziey wáfz/ iużci was vřpráviedliwił wierne swoie Bogu
oycu swemu/ iużci wam fzedł gothowác onego błogofławionego mieyfcá wáfzego wam
obiecánego/ ná ktorým was z rádością czekác będye/ á tám go pewnie naydzyecie/ iáko wam
obiecał. (*marg*) Nie fthrzáfzna fthrzáfzna [!] śmierć. (–) Iuż mi też nie ftráfzna áni śmierć/
gdyż wiem iż oná wieczna śmierć ieft przez tego Páná mego złamána: á iákie ieft nędzne
pielgrzymowanie moie/ tuch sie obaczył/ mogłbych sie tey docześney śmierci swey nic nie
bać/ gdyż wiem iż iey pímo nie zowie śmiercią/ iedno przeniefienie s fráfunkow ná rofkoľzy.
(*marg*) Ian s. w v.kapitulę. (–) Gdyż też wiem że sie iey nie lękáli oni wielcy krolowie/
Prorocy/ Pátryárchowie/ Apoftołowie/ owřzem sie iey rádowali. (*marg*) Do Philipe. w j. (–)
Radbych był rozdzyselón s tym ciálem moim/ ábych co rychley był s Pánem swoim. Nic mi
też nie ftráfzen czárt/ áni piekło iego/ gdyż ieft zborzon á zniřczón przez thego Páná mego/
á drży przed możnością iego/ á leży potłoczony pod nogámi iego: á ia będąc bráćifkiem
iego przez wiárę swoię/ podeptałem go poľpołu z nim/ á nic mi nie ftráfzna moc iego/
gdy będę w opiece Páná tego. (*marg*) Iáko maľz fzukác Paná swego. (–) A iákież więtfze
rádości/ á iákież więtfze pociechy mogą thobie przyřć nędzny człowiecze/ iákoć teraz przyřfły
przez z martwych wftanie Páná twego/ żeř iuż ieft vřpráviedliwion/ że iuż zgotowaná duľzą

twoiá ku onemu błogofławieńftwu iey obiecánemu: á ciáło twoie poľpołu z nią ku onemu
vwielbieniu/ ktore ma ftánać iáko promień przed oblicznoftciá Páná twego. Wiefz teź iuź/ iz
y thy omylne czáfy twoie/ iuź vftáwicznie fą w opiece Páná twego/ á żadny ftrách docześny/
áni żadne niebefpieczeńftwo/ iuź fie ciebie dotknać nie moźe/ gdyźeś fie sftał członkiem
Páná thwego/ á káźde zebranie poboźne twoie/ iuź ieft w opiece iego. A iz iuź beľpiecznie
moźeľz záwołać/ iáko właľny fyn/ do Bogá oycá fwego/ w káźdym vciSnieniu fwoim/ á iz
pewnie opuľzczon nie będyeľz. A czegoźci iuź nie doftawa/ iuź chodziľz nie ináczey iedno
iáko Anyoľ przed oblicznoftciá iego/ iuź wśzytki mocy zyemfkie/ pykielne drzą przed toba/
gdy ftánieľz przy nim/ á będyeľz w opiece iego. A coź tedy chceľz vcźynić? Pytay fie onim
onim [!] á fzukay go/ iáko go ty fwięte pánie fzukáły/ w nędznym fercu fwoim/ á pewnie
Anyoľ Boży á duch fwięthy vkaźeć drogę do niego/ á powieć ty fłowá: Nie ľekay fie moy miły
bráciľzku/ othoć iuź wftał Pan á zbáwiciel twoy ná pociechę twoię/ á ná vľpráwiedliwienie
twoie/ á czeka cie w oney Gálileey w chwale kroleřtwá fwego niebieľskiego/ á pewnie gi
tám znajdyeľz/ iefli go będyeľz fzukaľ s práwá wiárá fwoiá: á vkaźeć fie y dać fie poznáć
iefzcze tu zá żywotá tego/ iáko fie tym fwięтым pániám vkaźaľ/ dawáiac im wielká pociechę
o fwięтым Bořtwie fwoim. A vpadń przed nogi iego/ iáko ty fwięte pánie były vpádły: á
day cześć y chwaľę iemu zá ty wielkie á nieznośne dobrodzyeyřtwá iego. A pewnie/ iáko
fzyľzyľz fzyľzyľz [!] / iz przed ftráchęm ftráchęm [!] vciękli vciękli [!] ftróżowie od fwiętego
grobu Páná twego/ vcieká wśzyľcy źli ftróżowie á przeciwnicy twoi od ciebie/ ktorzy cie
ftrzegá aby cie odwiedli od wiáry twoiey y od Páná twego: á żadne ftáránie ich áni żadne
prekázy ich tobie záľzkodzić nie będať mogły: bo Anyoľ Pańki ftánie wnet przy thobie/
cieľzac cie abyś fie nic nie trwożyľ/ á oftrzegáiac cie od káźdego niebefpieczeńftwá. Co ľobie
s tey Ewányeliey fwiętey vwaźáć mamy. A tu napirwey s tey pocieľzliwey Ewányeliey vwaźáć
mamy/ y wielki fmeťek y wielká pociechę fwoię. Smętek wielki/ źechmy dáli przycźynę ták
frogiey źmierći temu niewinnemu Pánu fwemu. A iefzcze więťzy/ iefliźechmy niewdzięćni
tego dobrodzyeyřtwá iego/ á mocno nie dufamy iemu/ iz nam nic nie ieft pomocna thá
błogofławiona á niewinna źmierć iego. Pociechá záfię wielka/ iz iefli wiernie dufamy iemu
iźechmy fą członkowie iego/ á kre w ze krwi iego/ á bráciľzkowie iego/ ták iáko nas tu
ľam miánowáć raczy. A iźechmy iuź poľpołu z nim iáko z źmierći powřtáli/ y zgotowálichmy
ciáľá fwoie ku fwiętemu záwo-

W poniedziałek
wielkonocny.

łaniu iego. Drugie/ rofkochay fie w thym gdyżes członkiem Páná fwego/ iákie więźnie
wiedzyelz poľpoľu z nim/ á iákoś poráził nieprzyiacioły swoie/ czártá márnego/ grzech
ftráfzliwy/ śmierć okrutná/ y ine wľztyki fprzećiwieńftwá swoie. A iáko zyemiá/ y niebo/
Anyolowie/ y ludzie fwięći fą hoynie pociefzeni s tego. Trzecie/ roľpomni żeś iuż y w thych
rzeczach docześnych wľzedy vbłogofławion y vbefpieczon od Páná swoiego/ gdyś ielst iuż
wľpráwiedliwion przez wiárę swoię od niego/ iuż káźde blogofławieńftwo y befpieczeńftwo
záwiľnęło nád domem y nád wľztykim zebrániem twoim. Gdyźci o tym z dawná Prorocy
przez Duchá s. iáfne obietnice vczynili. A iż befpiecznie iuż mozelz záwołáć do Bogá oycá
fwego/ iáko wľafny fynaczek iego/ w káźdym wćiśnieniu swoim. Spra wże w nas fám tedy
náľz wfzechmogácy Pánie/ przez to fwięte z martwych wľtanie swoie/ tákú wiárę á tákú
fťálość y nádzyeię/ ábychmy mocno fťanáwfzy przy tobie Pánu á odkupicielu swoim/ á
zwyciężywfzy ty wľztyki fprzećiwniki swoie/ befpiecznie w tym twoim fwiętym kroleftwie
á w tym odkupieniu twoim chodzili/ á ty wľztyki pociechy y błogofławieńftwá wľtawicznie
odnořili/ ktoreś ty nam/ iáko Pan náľz á głowá náľzá/ fpráwić ráczyľ/ nędznym członkom
swoim/ tym fwię tym vmęczeniem/ á tym poćiefzliwym z martwych wľtaniem swoim.
Amen. Ewányelia ná dzyeń ponyedzyáľkowy po wielkiey nocy/ kthorú nápiľáľ Lukáľz s.
w xxiii.j.kápit. kľiáľg swoich. Przeciwko ľercu vpornemu á záwľciágnionemu/ niewiárú y
grzechem. Mielzkay z námi miľy Pánie/ ábowiem fie iuż wieczor przybliża etc. (marg) Wielka
pociechá káźdemu vpáďlemu/ gdy fie obaczy á pyta fie o Pánu swoim/ iż on obyářni á ořwieći
ľerce iego/ á da fie práwie poznáć iemu. (-) Káźdy człowiek ktoregokolwiek fťanu ielst/
może temu dobrze rozumieć/ iż káźdá godziná iego/ y káźde poľtápienie iego/ záwždy fie k
wieczoru przybliża/ to ielst/ ku czáľowi śmierći iego. A iáko fie thu ná fwiecie kto opoździ/
á zá fwiáťľá ľobie nic dobrego nie fpráwi/ iż wieczor trudnieyřza iemu fpráwá ná wľzem
bywa. A owľzem ten náľz ciemny wieczor przyľřľey śmierći náľzey/ ktory nam z wielkimi
trudnořćiami á z dziwnymi cięľzkořćiami/ y z rozmáitemi niemocámi/ á z ociáženiem ciáľá
náľzego/ przychodzi: mielibychmy wľzyľcy mieć ná pieczy/ y zá fwiáťľá/ poki ielst nam dan
czás ľzukánia miľofierdzia Páńřkiego/ mielibychmy ľzukáć Páná swoiego/ á wołáć zá nim:

Mieľzkay z námi miľy Pánie/ bo ľie iuź náľz on nędzny wieczor nie dáľeko do nas przybliźa. A dla tego ty ľłowá ľwięte onych dwu zwolennikow ľą tu zá początek záľoźone/ ktorzy gdy ľzli z Ieruzalem do Emaus/ rozmawiáiąc ľobie o dziwnych ľpráwach męki y z martwych wľtánia Páńľkiego/ vkazał ľie im Pan/ y obiáľniľ myľli y ľercá ich/ ták iź go poznawľzy woľáli zá nim tymi ľłowy: Nie odchodź od nas miľy Pánie/ ábowiem ľie iuź wieczor przybliźa. Co ľzyrzey zrozumieľs s tey Ewányeliey ľwiętey/ ktora ieľt nápiľána przez Lukáľzá s. tymi ľłowy. A Oto pothym dwa ze zwolennikow thegoź dnia ľzli do miáľteczká/ ktore byľo iáko by ľzećdziefiáť ľtay od Ieruzalem/ imieniem Emaus/ á oni rozmawiáli miedzy ľobą o tych rzeczach ktore ľie byľy ná ten

strona: 111

W poniedzyátek
wielkonocny.

Liťt 111.

czás przytráfiły. A gdy ták ľzły w onych rozmowach/ przybliźywľzy ľie Pan Iezus ľzedľ teź poľpoľu z nimi/ á oczy ich byľy thák záwľciágniony iź go poznáć nie mogli. Potym rzekľ do nich: Co to zá rozmowy miedzy ľobą macie/ á czemuľcie thák ľmutni? Odpowiedzyáľ mu ieden co gi zwano Kleophás/ á rzekľ: teź z Ieruzalem ľpoľu z námi idzyeľz/ á ieľzcze niewieľz co ľie tám ľtáľo? A on im powiedzyáľ/ y coź tho tákiego. A oni mu powiedzyeli: o Iezufie Názáráńľkim/ ktory byľ mąź á Prorok mocny w ľpráwach ľwoich y w náukach ľwoich/ przed Bogiem/ y iáko go wydáli nawyľľzy káplani y kľiáźeťá náľze ná ľkazánie ľmierći/ y iáko go vkrzyźowáli. A mychmy ľie pewnie iuź nádziewáli iź tho iuź then miał być/ ktory miał przydź ná odkupienie ludu Izráeľskiego. A nád to wľzytko iuź **iuź [!]** to dzieľs ieľt trzeći dzyyeń/ iáko ľie to wľzytko ľtáľo. Ale teraz záľię niewiáľty niektore ku więťľzemunas zádziwieniu przywiodły/ ktore rániuczko byľy v grobu iego/ á nie náľazľzy ciáľá iego/ przyľzły á iáwnie to powiedáły iź tám Anyoľy widziáły/ ktorzy im zá pewne powyedzieli/ iź ieľt żyw. Y niektorzy z náľzych ktorzy y poľpoľu z námi byli teź tám chodzili/ y znáľeźli ták iáko im niewiáľty powiedáły/ ále ľámego nie náľeźli. A pothym rzekľ do nich Pan Iezus: O ľzáľeni á leniwego ľercá ku wvierzeniu tym iáwnym rzeczám ktore Prorocy po-

strona: 111v

W poniedzátek
wielkonocny.
<http://rcin.org.pl>

wiedáli. Izaż sie to wśzytko nie mułiáło wypełnić/ iż Kryřtus tho wśzythko vćirpieć miał/ á potym wnidź do chwały ťwoiey. Y poczãwłzy od Moizelzã áż do wśzytkich Prorokow wykłádał im wśzytki piřmã ktore o nim były nápiřáne. A gdy sie przybliżály do onego miãřteczkã/ do ktorego řzli/ vcźynił podobieńřtwo iż chciãł od nich dáley iřć. A oni go przypãdzáli prořbãmi/ mowiãc: Mielzkay z námi miły Pãnie/ widzilř ižeć iuż wieczor nie dáleko/ á náklonił sie dzyeń ku zachodowi. Pothym wřzedł z nimi do onego miãřteczkã/ y zořtał z nimi. A gdy potym ťiedzyeli zã řtołem/ wzywał Pan chleb y błogolãwił/ á łamał y podawał im. A potym sie otworzyły oczy ich/ thãk iż go poznãli/ á on theż nátychmiãł zniknãł od widzenia ich. Y poczęli mowić miedzy łobã: Izaż nie gorzãło řerce nářze/ gdy z námi mowił ná drodze/ á gdy nam otwarzł piřmã? A wřtãwłzy wnet teyże godziny řzli do Ieruzalem/ y náleżli pořpołu iedennařcie zwolennikow y ine co przy nich byli/ á oni łobie pewnie powiedãliã iż Pan z martwych wřtał prawdziwie/ y vkazał sie Symonowi. A oni też zãřię im powiedzyeli wśzythko co sie z nimi dzyãło ná drodze/ y áko go poznãli przy łamãniu chlebã. KAżdy krzeřciãńřki człowiek tu sie rozmyřlić może/ iãka rãdořć á iãka pociechã ná ten czãs byłã w tym okrutnym zãmieřzãniu/ tym nędznym ludzyom: ktorzy byli iedni iuż prãwie poznãli to řwięte Bořtwo w człowieczieńřtwie zyãwione/ drydzy sie mu dopirko przypãtrowãli/ á wierzyć poczynãli/ co sie im było wśzytko pomieřzãło tã okrutnã řmierciã Pãnã nářzego/ nie máiąc ielzche Duchã řwiętego/ nie rozumieãc piřmu/ dziwuiãc sie temu/ iż to byłã rzecz niepodobna/ áby Bog kiedy vćirpieć miał. Iako to możełř rozumieć y o tych dwu o ktorzych tu Ewãnyelia powieda. Iãkaż tho v nich byłã pociechã/ gdy sie pořpołu řchodzili/ gdy łobie ty wdzięczne nowiny znořli/ powiedãliã łobie iż ten go widzyãł/ ow go widziãł/ Anieli o nim iãwnie powiedãli/ iže iuż wřtał z martwych: rozumieãc temu iže iuż nie dáremna byłã wiãrã ich/ przypãtruiãc sie Bořtwu iego/ nádziewãliãc sie iuż wypełnienia wśzytkich obietnic/ ktore obiecał wiernym řwoim. A ktorãž thedy pociechã á ktore wdzyęcznieyřze nowiny mogły być miedzy nimi. *(marg)* Wielka rãdořć vpãdłemu kroleřtwu/ gdy mu sie řthrzãczony řthrzãczony [!] krol wroci. (-) Bo rozumiey temu/ gdyby w iãkim zãnieřzãniu kroleřtwã ktorego/ zginãł iãki zacny krol/ tãk iżby ono kroleřtwo prze zginienie iego iuż zniřzcheć á vpãřć mułiãło: ábo tãkież iãki łãłkawy ociec/ gdyby zginãł dziãtkom řwoim/ ábo gořpodarz domowi řwemu: á potymby kto przyřzedł z pewnã nowinã/ iż iuż widzyãł krolã onego/ iż zãřię idzye do kroleřtwã řwoiego/ ktore pewnie wybãwi od wśzytkiego zãburzenia iego. Abo iżby sie też

wrocił ociec zámiełzányim dziatkom swoim/ ábo gołpodarz domowi swemu/ ktorzy iuż prze zginienie iego mieli byli vpáść á w niwecz sie obroćić/ iákaby tám rádość á iákaby tá pociechá była. Tákże też rozumiey o tych świętych ludziach/ ktorzy będąc w ták okrutnym zámiełzaniu prze śmierć á prze zginienie onego Pána swego/ nádzyewáiąc sie wielkiego okrucieństwa nád sobą. Rozumiejąc też temu/ iżby im była nic nie pomogła męka iego/ by był nie wstał z martwych/ á nie szedł do Bogá oycá swego. zgotowác im mieyłcá onego/ ktore im był ielzche zá żywotá swego obiecał. Yáka rádosć **rádosć** [!] á iáka pociechá sftác sie miedzy nimi musiáła/ gdy wstýżeli o zyáwieniu iego/ á o z martwych wstaniu iego.

strona: 112

W poniedziałek

Liść 112.

wielkonocny.

Rozmyłże sie tu káždy/ iefliżeś nie ieden s tych ktorzy tám ná ten czas w they łpołeczności byli/ á nie ináczey stánów myśli á sercá swoiego/ iedno iákobyś ná on czas póspółu z nimi siedział á fluchał tych wdzyęcznych nowin o świętym z martwych wstaniu iego/ á nie ináczey vtwardź wiaré swoię/ iedno iákobyś to słýżał z wst Anyołow onych/ ktorzy to onim **onim** [!] iáwnie v grobu powiedáli. Iáko byś tho słýżał z wst Piotrowych/ Máriey Mágdálenny/ y tych dwu zwolennikow/ ktorzy s tą nowiną do Apoštołow przyšli/ y z inych ktorzy o nim iáwnie powiedáli/ á rozráduy sie Pánu swoiemu/ taką rádością iáką rozumiesz/ iáko sie ná on czas rádowali wierni iego. *(marg)* Pan Krístus krol przyzedł do krolestwa swego. (–) Rozmył sie/ iż iuż przyzedł krol twoy do záburzonego krolestwa światá thego/ ktory cie może wydrzeć ze wśzytkiego okrucieństwa á niebezpieczeństwa iego. A iż iuż przyzedł iáko edzyęczny ociec do zginętych synaczkow swoich. A iż iuż idzye do Bogá oycá swego/ áby wypełnił wśzytki obietnice wiernym swoim/ ktorzy wwierzyli iemu. Iuż też możesz podeprzeć onego niepodobieństwa swego/ o którymci Prorocy powiedáli/ iż ciało káзде wierne ma záli z mártwych wstthác/ á oględác y wzywác wiecznych rádości swoich. Iáko o tym iáwnie Iop świętyj powieđał/ mowiąc: *(marg)* Iob w xix.kapitul. (–) Iż wiemci ia o tym iż zbáwiciel moy żyw iest/ á ia záię pewnie po śmierci swoiey powtác mam/ á thám oglądáią oczy moie Pána á zbáwiciele mego. *(marg)* Wielka radość wyerzyć iż ciało ma być ozywiono. (–) Iáko też Ezechiel o onych kościach powieđał/ ktore widział ná polu leżące/ iż máią być z nowu łkorą powleczone/ á czáłu swego ozywione. *(marg)* Ezechiel w xxxvij. (–) A tu dopirko gdy

Źłyszłz iáwnie á nie ináczey iákobyś ná to oczymá pátrzył/ iż Pan twoy á zbáwiciel twoy z martwych wftáł á ożywił ciáło swoie/ który sie miánuie być bráćiszkiem twoim/ á krwią ze krwie twoiey/ á zowie sie głową twoią/ á ciebie człónkiem swoim. Tu iuż pewnie możelz vtwordzić w łobie to niepodobieńftwo y ty obietnice Prorockie/ iż ciáło twoie może być ożywione á pewnie będzie ożywione ná wielkie rádosci **rádosci** [!] á ná wielkie pociechy/ ktore on tobie zyednáł męką swoią y świętym z martwych wftáaniem swoim/ á idzyeć ich iuż gothowác/ ielli będziez wiernie dufał iemu/ á náfládował świętey woley iego. Pátrzayze **Pátrzayze** [!] tu dáley co w Ewányeliey stoi/ iż ci dwa ktorzy szli ták rozmawiájąc sie o thym Pánu náłzym/ iż ielzczę práwie nie dowierzáli themu iego z martwych wftániu. Gdzye możelz rozumieć s tych słow kiedy mu powiedáli: Iż iuzechmy sie pewnie nádzyewáli/ iż to iuż ten ielst który miał przydz ná odkupienie świátá. A iż według ciáła podobieńftwy sie spráwowáli/ też sie im cielesnie vkazác raczył: áż gdy go w duchu swoim poznawác poczęli/ wślyłzawśly táiemnice písmá świętego/ iáko łami o tym powiedáią/ iż iuż w ten czás sercá ich zápalone były/ toż go dopirko práwie poználi. A do thego czáfu/ iáko Ewányelištá píszel/ oczy ich záwściágnione były/ iż go poznác áni zrozumieć nie mogli. A thu pilnie pátrzay co zá moc máią rozmowy święte/ ktore o tym Panu bywáią: iż oni chocia nie do końá wierzyli/ iedno iż o nim rozmowy mieli/ przedię im nie zámiełzkał z onymi obietnicámi śwemi/ iż gdzye dwa álbo trzy o mnie rozmawiác będą/ ia zázwdy będą miedzy nimi. (*margin*) **Mattheusz w xviiij.** (–) A coż my tedy chcemy rzec nędzni pielgrzymowie/ ktorzy chodzimy á tułamy sie po drogach á po gościńcoch thego nędznego á mizerneho Ieruzalem thego świátá/ w kthorym nie máłz nic pewnego/ nic dośkonáłego/ iedno iáko Prorok powiedá/ wślytko w próżności á w nikczemności ielst położono. (*margin*) **Ekkleziáft. w iij.** (–) Coż chcemy czynić/ iákoż chcemy ktemu przydz/ áby sie ten pan przytowárzyłz do nas/ á chodził z námi po tych náłzych drogach żywotá náłzego/ á iż by sie nam dáł poznác/ iáko sie dáł poznác tym dwiemá/ ktorzy sie ták o nim pytáli/ ácz ielzczę práwie nie dowierzáli: gdyż sie tego záprzeć nie możemy/ iż my ielzczę więcey nie dowierzamy/ tylko iż sie o nim pytamy/ tylko iż iedno o nim náfluchawamy/ á wiárá y spráwy náłze dáleko gdzyeś od święthey woley y náuki iego. Ale oto máłz wnet świeżá pociechę káždy nędzny pielgrzymie świátá tego/ szukay á pytay sie/ á rozmawiay sie s kim możelz o świętym Bołtwie iego/ á szukay prawdziwego towárzyłthwá

á prawdziwych rozmow y náuk około świętego Bořtwá iego/ pewnie wiedz/ iż zázwdy on
będzye przy tobie/ iákobyś go o

strona: 112v

W poniedziałek

wielkonocny.

czymá łwemi widzyał. A ácz do czáfu oczy thwoie beą zádzierzáne/ iáko tu w Ewáyeliy
Ewáyeliy [!] fłyfzyfz/ prze niedowiárřtwo twoie/ przedię on s czásem łwoim widząc
chutliwą myłł twoię/ obiáwi fie tobie á obiáśni oczy twoie/ ták iż będyełz mogł zrozumieć
táiemnice píłmá świętego/ á poznáłz práwie iáko go byli poználi oni nędzni pielgrzymowie/
po rozmowach łwoich. A gdy iuż bedzyełz miał tego miřtrzá á tego wykłádáczá píłmá święte
s^o przy łobie/ vcieczze fie/ opuściwłzy ine plotki/ do fzczyrego píłmá/ przez łwięte proroki
á Pátryárchy o nim z dawná nápiřanego. A tám dopiro Duch łwięty gdy obaczy chutliwe
łtáránie twoie/ iż fie o nim ták pilnie pytałz/ iż fie o nim s kim mozełz rozmáwiáłz/ obiáśni
łerce twoie/ iż go nie ináczey poznáłz/ á nie ináczey fie go rozmiłuielz/ iedno iákobyś go
oczymá łwoiemi widzyał/ iáko go ná on czás oni pielgrzymowie wydzyeli y poználi. (marg)

Gdzie fie o Pánu pythác á s kim fie rozmáwi ć rozmáwi ć [!] . (-) A s kimże fie tedy nam
nawięcey o tym Pánu rozmawiác przyřtoi/ ábo gdzie by go łzukać? A to wnet małz náukę od
tych pątnikow/ iż fie o thym rozmawiáli co fie o nim działo/ co fie około męki iego toczyło/
iáko fie iego z martwch wftánie zyáwiło. A ácz tego łwiežo przzed oczymá nie małz/ iáko oni
ná on czás mieli/ ále otho małz Ianá/ Márká/ Máttھےufzá/ Lukałzá s. ktorzyć tho ták iánie
przed oczy p ołozyli/ nie ináczey iedno iákobyś řam ná to pátrzył. To gdy rozważác będyełz/
á pytać fie o tym będyełz/ wnet on nie omieřzka przybliżyć fie kthobie/ á zápali łerce
twoie/ ták iáko fie tym pielgrzymom było řtáło/ iż go dopiro práwie poznáłz á zrozumiełz
włzytkim táiemnicám prorockim o nim z dawná nápiřánjm. Wnet zrozumiełz co Hozeáłz
Prorok o nim nápiřał/ mowiác: (marg) Hozeáłz w vij.ka. (-) Pomy Pomy [!] á wroćmy
fie do Páná łwoiego/ ábowiem on przymie á vzdrowi nas/ á choćby teź vderzył/ tegy záię
vleczy nas przez dwa dni/ á dniá trzeciego włkrzeři nas/ á będyemy żyć przed oblicznořciá
iego. Abowiem iáko zarzá nágotowáne ieřt wyřcie iego/ á wynidzye k nam iáko defzcz ná
pogodę řpráwiony. Tu rozumiełz gdy powieda/ iż iáko zarzá ma wyniknáć/ iáko defzcz ná
pogodę řpráwiony/ iż to on miał być/ ktory wyniknáć iáko zarzá z grobu zámknionego. A

gdy łyfzyfz iż powieda dnia trzeciego ożywi nas/ tu iuż możefz rozumieć/ iż ciálá nálze łą
połpołu z nim dnia onego ozywione/ á ktemu zgotowane/ iż w ocemgnienu powftác máią
ku świętemu przyfcíu iego. Iáko o thym potym Piotr s. nápiíal: (*marg*) j.Piotr w i.kapit.
(-) Iż blogońławiony Pan Bog nálz/ ktory według obfitości miłofierdzya fwoiego/ odrodził
nas znowu/ á zoftáwił nas w nádzyei żywey/ á to dla tego/ iż íam raczył wftác od śmierci
fwoiey. Abo iáko theż Páweł s. piíze: (*marg*) Do Rzimia. w vi. Do Kolloffen. w ij. (-) Iż
gdychmy byli iemu przez krzeft przyiednoczeni/ tedychmy też byli połpołu z nim do grobu
włozeni **wlozeni** [!]: á ktorzychmy byli vmárli e grzechu/ przez wiárę nálzę/ á przez łąfkę
Páná nálzego/ íeftechmy z nim połpołu ozywieni. Abowiem chocia żywiemy ábo vmieramy/
żáwzdychmy **żáwzdychmy** [!] iuż łą włafni iego. (*marg*) Do Rzim. wxiiiij. (-) Abo iáko też
Izáiafz o nim nápiíal: (*marg*) Izaiafz w Liiij. (-) Iż gdy on zá grzech położył dużę fwoię/
ogłáda pokolenie wiekuiíte/ á wola Páníłka w ręku iego ípráwowána będye: Abowiem im
prácováłá dużá iego/ ogłáda wfzytko rofkochánie fwoie/ Abo iáko też mowi o nim Dawid:
(*marg*) w Pfalmie w Lxvij. (-) Iż tenći to íeft ktory wywodzi więźnie w możności fwoiey/
tákiez y ony ktorzy w ítráchu miefzkáli w grobiech fwoich. Támze wnet mowi: Boże ktory
wychodził przed oblicznością ludu twoiego/ nie ináczey iáko przez pułzczą. Zátrzęłá íie
zyemiá/ á roftopiło íie niebo przed oblicznością twoią/ wftápiłéś ná wyfokość/ á wzyáłéś
rozmáite dáry z ludu fwoiego. A tego wiele pífmá o nim naydzyełz rozmáitego: á ácz íie
trudne zdádzą rozumem nálzym/ ále pewnie gdy íie o nim pythác będyemy/ á rozmawiac
íie o nim będyemy/ wfzytko íie nam íftánie co íie íftáło tym pielgrzimom/ iż on oświeci
íercá nálze/ á lácniuchno íie przypátrzem y rozmáitym dziwom Boftwá iego. Czego íobie
ináczey zyednáć nie możemy/ íedno gdy będyemy wiernie dúfác iemu. (*marg*) Iáko máłz
przyiąć w dom fwoy Páná fwego. (-) A chcefzli íełzcie íkutkiem wiáry fwoiey popráwić/
wieźmiemy **wieźmiemy** [!] przykłád s tychże pątnikow/ iż oni będąc íami pielgrzymy/ nie
máiąc żadnego dołthátku przy íobie/ próíili go do gofpody fwoiey/ vkazáli mu znák práwey
krześciánfkiey á bráterfkiey miłofci/ mowiac mu: Zoftáń z námi miły Panie/ widzifz żeć iuż

wieczor nie dáleko. Tákże też thy vczyń/ gdy vřrzyřz człowieká który wřpomina řwięte imię
iego/ który woła o wřpomozenie miánuiąc řwięte Bořtwo iego/ nie opuřczay go prożno z
domu řwoiego/ bowiem niewieřz co ieřt/ y w iákiey wadze może być v Páná twoiego. Iáko řie
to wielekroć trefowało/ iż Anieli Boży vkázowáli řie w ofobach pielgrzymřkich á w ofobach
vbořgich/ á ktorzy řie wdzyęcznie przyimowáli w domy řwoie/ iákie pociechy bráli/ wiele
thego w hiřtoriach znaydzieřz. (*marg*) Tobiařz w iij.kap. j.Moize. w xix. iij.Krole. w xvij.
j.Krole. w xxv. (-) Iáko řie řtáło Tobiařzowi/ Lotowi/ ábo oney niewieřcie Sáreptáńřkiey/
ktora była przyiáłá Heliařzá w domek řwoy/ gdy vciekał przed złym krolew z gárdłem řwoim.
Abo Abigáil żoná Nábalowá/ gdy przyięłá wdzyęcznie Dawidá gdy vciekał przed Saulem/ á
wyniořłá potrzeby iemu ku żywnořci ie^{řo}/ nacž iey to potym wyřzłó/ ták iż potym zořtáłá
żoná iego/ á řławná y wielką krolowá. A thá krzeřciáńřřka řzczodrobá ktora bywa pocžciwie
á w imię Páńřkie obrácána/ záváždy káždemu ná dobre wychodziłá. Acž nam te^{řo} dziś nie
dopuřczá zbytki nářze/ bo wolimy to popřłowáć/ czyniáćdořyc pycham á řwieckim chłubam
nářzym/ ták iż nie thylko ludzie niepotrzebni tego nářyceni bywáią/ ále y přom/ y řwiniám
te^{řo} řie wiele dořtawa: á owřzem temu to bywa ieřzcze wydzierano/ ktoremuby to řłuřnie
miáło być dano/ ktore^{řo} dziatki puchná á czářem zdycháią od głodu bez żywnořci řwey.
Tákże też ty iedno czyń nedzny człowiecze/ řzukay/ á pytay/ á rozmawiay řie s kim možeřz/
bęđąc ná tym nęđznym pielgrzymřtwei żywotá řwoiego/ o tym Pánu řwoim/ á nie opuřczay
bez miłofierdzya nęđznego řtworzenia iego/ gdyž on řie włářnemi řwemi zowie/ to ieřt/
człowieká nęđznego/ á pewno zábrzmia w řercu twoim ony řłowá iego/ ktore rzekł ku tym
pielgrzymom/ iáko w Ewányeliey nápiřano řtoi: (*marg*) Matthe. w xxv. (-) O niewiřniku
á řpořdzyářego řercá nęđzniku/ izářz nie rozumiařz iż tego była potrzebá/ áby řie to było
wřzytko wypeřniło/ czemu ty teraz zrozumieć nie možeřz. A pewno ořwieci řerce twoie/
iž go práwie poznařz/ y piřmu o nim zrozumieřz/ á wiřnim řercem k niemu záváłářz: O
mieřzkayže zemná moy miły Pánie/ boć řie iuž przybliža wieczor moy/ á krotki czás żywotá
moiego. (*marg*) Pan řie y zlořciwemu obiáwi gdy řie o nim pyta. (-) A rořkochay řie w
tym/ chocia w řobie máłá godnořć bacžyřz ábo rozumieř/ iż on tákich nie opuřczá ktorzy
řie iedno o nim pytáią/ á práwym go řercem řzukáią. Abowiem iáko tu řlyřzyřz/ iż on y ty
zowie być niewiřniki á řpořdziřego řercá/ á przedię řie im obiáwić racžył. Gdyž Máriey

Mágdálenie oney iáwnogrzesznicy teź sie napirwey vkázác raczył. Gdyź Piotrowi kthory sie go iáwnie záprzał teź sie oznaymić raczył/ á wypełnił ony fłowá swoie/ iż zázwdy on więcey łzuka owiec tych ktore zginęły s trzody iego. (*marg*) Vpornie we złościach leżącemu/ pan sie nie obiáwi (-) Ale pátrzay co przy tym czynić maź/ nie mnimay áby cie to potkác miáło vpornie w grzechu leżącego/ á nic ná święte iego vpominánie niedbáiącego/ gdyż cie obfýlá nie ináčzey iedno iáko wrzędem/ świętym nápominániem swoim/ ktoreć iáwnie zořtáwił w piłmie swoim. (*marg*) Matthe. w xxvj. Lukáź w vij.kap. (-) Bo widzisz co Piotr vczynił/ co Mária Mágdálená vczyniá/ iáko o nich piłmá fwiádczą/ iáko żálobliwie plákáli/ á práwie sie pádáły łercá ich/ e odstąpili od powinności swoiey/ co byli powinni temu Pánu swoiemu. Pátrzayże teź co ci dwa vczynili/ co thu o nich słyłysz/ iż sie pytáli á dziwnie sie bádáli o świętych łpráwach iego. Bo widzisz iż sie nie vkazał áni Piłatowi/ áni Herodowi/ áni Káipházowi/ kthorzy trwáli w krnábnofciach swoich. Iudaź ktory wátpił w miłofierdzyu iego/ tho teź wiesz co sie náđ nim sřtáło. A ták ty choć znařz w łobie niegodność swoię/ nie wáť nic w tym Pánu swoim/ á w miłofierdzyu iego/ á pláčz s Piotrem á z Márią Mágdáleną/ żeś wyřtąpił s powinności swoiey/ á obráziłeś ták dobrotliwego Páná swoiego: á łzukay ápytay sie/ iáko sie ci pátnicy pytáli/ o świętym Bořtwie iego: pewnieć sie obiáwi/ pewnie go poznařz/ á pewnie z nim z nartwych wřtánieřz á zgotuieřz to nikkzemne ciáło swoie/ iż wyniknie czáły łwego z grobu twego/ iáko promień á iáko zarzá/ ták iáko wyniknęło święte ciáło iego/ gdyż on ieřt głowá twoiá á tyś członek iego/ á wnidzyeřz z nim pořpołu w chwałę Bogá oycá łwego/ thák iáko tu łam w tey Ewányeliey powieda.

strona: 113v

We wtorek wielkonocny.

Co w tey dziełieyřzey łpráwie obaczác á vwaźác mamy. Pátrzayże moy miły krześciáńki człowiece/ co tu w tey dziełieyřzey łpráwie Páná łwego obaczác á vwaźác mařz. Napirwey wielką rádość á pociechę twoię/ iż Krol twoy á Pan twoy/ wroćił sie zářię do zátrwoźonego kroleřthwá łwego/ ktore znowu pořtánowić y wybáwić ze wřzytkich trudnořci miáł. Rozmyřláiiąc sie ná to/ iáką pociechęby miáło thákie kroleřtwo káźde vpáđłe á záwiedzyone/ gdyby znáłázło krolá łwego łtráconego. Druga/ iż iuź beřpiecznieyřzą wiáre w łobie vtwordzić moźeřz/ o pewnym z martwych wřtánium tego łwego mizerneho ciáłá/ ná wieczne rádořci iego/ gdyż iuź pewnie wiesz/ á z nieomyřlnych fwiádkow/ iż ciáło umorzone Páná twego/

wftáło z martwych. A ty iżeś ieft członkiem ciála iego/ przez wiarę fwoię/ iuż możesz nie wątpić/ iż gdzie ieft głowá twoiá/ tám będą y członki twoie. Trzecia/ iż chociay baczyfz w łobie y myfl y oczy zvwfciagnione/ iż fie w rzeczach fwoich krześciáńfkich wláfnie obaczáć nie możesz/ miey tę pociechę/ iż gdy fie bedziefz pytał/ á rozmawiał o tim Pwnu fwoim/ iż on fie tobie obiáwi/ y otworzy y oczy y fmyfl y twoie. A nie małz li s kim infzym/ o to małz Ewánieliſty/ Apoſtoł y Proroki/ á tám fie napewniefz o nim zázwdy dowiefz. Czwartá/ obacz co czyni wdzyęczná **krześciáńka** [!] fwobodá: ci pątnicy choćiay lámi máło mieli/ przedfię Páná **w fciągáli** [!] / áby s nimi zoſtał. Táke tey ty czyní nád podroźnym/ nád potrzebnym/ nád vpáđłym. á pewnie w thym obiáwi fie tobie Pan twoy/ y pociefzy cie we wfzytkich ſmętkach twoich. Piąte mamy pomnieć/ iż Pan grzeſznikom fie nie okázuię/ iedno pokutuiáćemu Piotrowi/ płáczácy Mágdálénie/ żáłobliwym tym pątnikom/ y innym co fie pytáli o nim. Táke y ty czyní/ chcefzli náleść á poznáć Páná fwego. A ták wfzechmogácy Pánie/ ráczyfz nam dáć tákie ſercá y tákie myfli/ z Boſkiego miłofierdzia twoiego/ ábychmy fie temu ſwiętemu zyáwieniu twoiemu wiernie rozrádowáli/ o tobie y o pociechach fwoich zupelná wiarę vmnożyli/ grzechow fie káiáli/ y od przyfzłych fie powfciągáli. A ty rácz oſwiecić z miłofierdzia fwego ſwiętego/ ty záfciagnione niewiárá y grzechem oczy náłze/ ábychmy cie thu poznawfzy Páná fwoiego/ dáley fie zá thobá pytáli/ tám gdzie mamy s thobá wzywáć wiecznych rádoſci fwoich/ w chwale twey ſwiętey náwieki wieczne. Amen. Ewányelia ná dzyeń wtorkowy po wielkiey nocy/ ktorá nápiſał Lukálfz ſwięty we xxiii. kápitulum Przeciwo niedowiárſtwu á pokufam czárthá ſprofnego. A ſtanáwſzy miedzy nimi/ rzekł im: pokoy wam. (*marg*) Iáko małz poznáć ducha ſprzećiwnego/ y iákie ſá ſpráwy iego/ y iáko go małz wygnáć s przybytku fwego/ á zwabić do niego Páná fwoiego. (–) WSzechmogácy Pan/ po z marthwych wftániu fwoim ſwiętym/ niechciál fie iáwnie wfzemu ſwiáthu vkázáć/ prze kilká przyczyn. Iedná/ iż oni złoſciwi ludzye/ kthorzy nie wierzyli áni píſmu/ áni Prorokom fwoim, áni iáwbym onym znákom/ ktore nie człowieczym kftátem ſpráwowáło ono ſwięte Boſtwo iego człowieczéńſtwem zákryte: á dla thego iuż byli wedle dekretow iego oładzeni/ iuż byli niegodni widzyeć onego ſwiętego á wvielbionego ciála iego. A druga przyczyná/ áby był ſwiátu nędznemu przedfię znák wátpliwoſci o łobie zoſtáwił/ áby thy wiecey **wiecey** [!] vbłogoſłáwił/ ták iáko im obiecáć ráczył/ ktorzy go nie widzyeli á wwierzili

A wŕzakoŕ wiernych ŕwych iáko nigdy nie zániechawa ták y ná then czás zániechác nie raczył: ále czyniac obietnicam Boŕkim ŕwoim doŕyć/ co obiecał: Iŕ gdzie dwa ábo trzy będą zgromádzeni w imię ŕwięte iego/ tedy ŕie on ták zázwdy być obiecał. (marg) Matthe, w xviiij. (-) Tákŕe teŕ tu/ iáko Ewányelia ŕwiadczy/ iŕ gdy Apoŕtołowie ŕwięci byli zgromádzeni/ á rozmawiali ŕie o wielmoŕności Boŕtwá iego/ nic do nich nie zámieszkał/ ále ŕtánáwŕszy w poŕzrodku nich/ rzekł do nich: Pokoy wam. A dla tego ty ŕwięte ŕłowá iego ŕá tu ná poczátku záložone/ áby ten **wŕzéchmogący** [!] sic> Pan/ teŕ tu ŕtápiw4zy do kázdego zgromádzenia náŕzego/ gdy ŕie będzyem rozmawiac o ŕwiętych Boŕtwie iego/ raczył zwiáŕtować nam y dáć pokoy ŕwoy á láŕkę ŕwą Boŕką ná duŕzy y ná ciele. Iáko to ŕŕyrzey vŕŕyŕzimy s tey ewányeliey s. ktorá Lukafz s. nápiŕał tymi ŕłowy. **grafika** A Gdy ŕie Apoŕtołowie iefczce rozmawiali/ tedy ŕtánáŕ Pan Iezus w poŕzrodku ich/ y rzekł im: Pokoy wam. Bo ni **ni** [!] ŕie záŕmućiwŕszy vŕŕráfzyli/ mnimáiac áby iákiego ducha widzyeć mieli. Powiedział im Pan: Przeczŕŕeŕcie ŕie záŕtwoŕzyli/ á przecz ták ŕráfowne myŕli wŕŕepuią w ŕercá wáŕze: poŕzrycie ná ręce moie y á nogi moie/ ŕeciem ia ŕam iefŕ. A páŕzcie pilno y pomácaycie/ wŕzák wiecie iŕ duch zádný koŕci áni ciála nie miewa/ iáko mnie widzicie iŕ ia mam. A domáwiáiac tego vŕkazał im ręce y nogi. A gdy iefczce nie práwie wierzyli/ iedno iŕ ŕie zádziwowáli od rádoŕci wielkiej **wielkiej** [!] / ŕpytał ich: Iefli macie co ku iedzeniu/ á oni mu przynieŕli czáŕŕthkę ryby pieczoney á plaŕtr miodu. A Pan wzyáwŕszy pothym iadł miedzy nimi. Y poowiedzyał im potym: Pámieŕtacieŕz wy ony ŕlo wá ktorem ia wam powie-

strona: 114v

We wtorek wielkonocny

dał gdym był iefczce zwámi/ iŕ tego było potrzebá co było nápiŕáno w zakonie/ w Moizeŕfu/ y v Prorokow/ y w Pŕalmiech o mnie. A pothym otworzyć im raczył ŕmyŕŕy ich áby zrozumieli piŕmom onym. Y rzekł im: Wŕzák wiecie iŕ thák iefŕ nápiŕano/ iŕ thego było potrzebá áby Kryŕtus vćirpiał/ á trzeciego dnia áby z martwych wŕtał/ á pothym áby była rozŕŕawioná w imię iego pokutá y odpuŕzczenie grzechow miedzy wŕzemi narody ludzkiemi/ poczáwŕszy od Ierozolimy. (marg) **Swięci ŕie polękáli/ coŕ grzeŕzni rzeką.** (-) PRzypáŕtuyŕze ŕie thu kázdy krzeŕciánŕki człowiecze/ rozmyŕliwŕszy ŕie ná ty ŕłowá tey ŕwiętey Ewányeliey/ dziwnym ŕpráwam ŕwiátá tego/ á iáko Pan dziwnymi táiemnicámi Boŕtwá ŕwego ná nim

wżytko poştánowić raczył. Thu słyfzyłz iż Apoştólowie święci iego wżrzawłz go po świętym z martwych wftaniu iego/ zumieli fie/ polękáli fie: á to/ iáko słyfzyłz/ iáko im tu y łam Pan przypomináć raczy/ iż to słyfzeli z włáfnych vft iego/ iż miał vmrzeć dobrowolnie dla narodu ludzkie⁸⁰/ iż miał z martwych wftáć/ iż fie im miał vkázáć. Iuż teź y oczymá fwemi widzieli dziwne możności Bořtwá iego/ gdy przed ich oczymá vmárłe krzeřil/ chore vzdrawiał/ dyabli y pokufy wżytki muřieli przed nim vciekáć. Iuż teź słyfzeli od niego ony łłowá/ iż kfiáżę ſwiátá tego było w imię iego zwiázano/ iuż mocy nie miało nád nim/ áni nád żadnym wiernym iego. A wždy/ iáko tu słyfzyłz/ przepomniáwřy y łłow ſwiętych iego/ y onych dziwnych możności ſwiętego Bořthwá iego/ wnet fie zumieli/ wnet fie polękáli/ wnet/ zápomniáwřy łłow onych iego iż kfiáżę ſwiátá tego ieřt przezeń zwiázáne/ mnimieli áby fie im to kfiáżę ſwiátá tego vkazało/ mnimieli áby duchá iákiego widyie mieli.;P759c-: A thu dopirko obaczyć mořeřz/ co tho ieřt niedowiářřwo/ á co to ieřt krewkość człowieceńřtwá nářzego. Coź thedy thy o łobie tuřzyć ábo rozumieć mořeřz nędzny á mizerny człowiece/ khorego łpołoby/ łpráwy/ y wiára dáleko od onych ſwiętych Apořtów á miłownikow Pána nářzego: gdyřz thu słyfzyłz/ iż ci ſwięci ludzye byli w zámknieniu/ byli w rozmowach o ſwiętym Bořtwie iego/ á wždy fie polękáli/ á wždy w łobie zwáptili/ á ty tu vřtáwicźnie ſiedzilřz iáko w iáłkini łotrowřkiej/ y rozmowy twoie/ łpráwy twoie/ y wřytki pořřepki twoie/ rzadko áby fie zá czym dobrym vdáć miały/ iedno zá obłudnořciámi á zá márnořciámi ſwiátá tego/ y kfiáżeciá iego. Coź rozumieřz ieřli Duch Páńřki przy tákich łpráwach thwoich wytrwáć moře/ gdyřz to łam o łobie opowiedáć raczy/ iż przy złořciwey duřzy nie moře być długie mieřzkánie iego. (*marg*) j.Moi. w vi.kapi: (–) Coź rozumieřz ieřli ono kfiáżę ſwiátá tego/ áć niewidomie/ ále iż tuř przy tobie nie łtoi/ á tobie nie poduřzcza á nie pomaga tych márnych łpraw ſwoich? Thuby fie dopirko xłęknać miał/ thuby fie dopiro zumieć miał/ gdy fie obaczyřz ižeř ná márnych łpráwach ſwiátá tego/ gdyřz ſiedzilřz iáko celnik rádzáć á łpráwuiać vpadek bliźniego ſwoiego/ á kędy mořeřz drzeřz wełnę z niego. Gdyřz ſiedzilřz ná łtrořtwie/ ná opilřthwie/ ná kořterřtwie/ y ná inych márnořciach ſwiátá tego: á nie tylko łam złořciwym będąć/ ále y ine przywodzáć/ á dáiać im złe przykłády ze złořciwego żywothá ſwoiego. Thu iuż pewnie wiedz/ iż Duch Páńřki y opiká ſwięta iego nád ták łwovolná duřzá nigdy długo być á nigdy wytrwáć nie moře. Tu iuż pewnie wiedz/ iż on duch zly á obłudny kfiáżę ſwiátá tego/ tuř łtoi nád toba/ tuř rozciága nád toba łkrzydłá ſwoie á rořkořzy ſwoie/

á ty fie nic nie lękałz/ á ty nic niedbałz/ gdyż pewnie wiesz/ iż tuż iełt przy thobie. A ci ludzie fwięci ácz nie wiedzyeli coby fie im zá duch ielzyczne ktemu vkázác miał/ á wždy fie polękali/ więdzac **więdzac [!]** że on iełt zloczynćá á zdraycá narodu ludzkiego od wiekow. (*marg*) Iáko Pána przywabić do domu swoiego. (–) Coż chcelz vczynić miły brácie/ ábyś odegnał thego ták márneho łprawcę od liebie? Vczynń ták iáko ci fwięci ludzie vczynili/ vkro m w łobie oto wnet tę fwowloną **fwowloną [!]** myłł tego márneho á buynego ciála fwego/ á vday fie ná żywot fwięty/

strona: 115

We wtorek wielkonocny.

Liłt 115.

ná żywot łpokoyny/ iáko łylyzylz iáki ci fwięci ludzie zá ten czás mieli/ vdayze fie náfwięte **náfwięte [!]** rozmowy o Pánu swoim/ ábo rozmyłay o nim w nędznym á w obłędliwym łercu łwoim/ á poruczay fie mocno w opiekę iego. Tu dopirko wnet fie nád tobą łtánie/ iáko fie łtánie nád tymi ludźmi fwiętemi: tu dopirko wypełnią fie nád tobą ony obietnice Páńłkie/ iż gdzyekolwiek iełt fwięta łprawá iego/ á pámiątká iego/ iż on włzędy iełt/ y vftáwicznie będye. . Tu dopirko bądź tego ist/ iż gdzyekolwiek będyelz ná ták cznotliwych łprawach żywotá twoiego,/ á ku czći Pánu twemu/ iż on wnidzye do przybytku twego zámknionemi drzwiami/ iáko był wzedł do tych fwiętych zwolennikow swoich: A tu dopirko nie ináčzey wierz y wiedz iżci rzecze ony wdzięczne łłowá/ iáko rzekł ná ten czás onym fwiętym ludziom swoim: Pokoy tobie niechay będye moy miły łynaczku/ nie lękay fie nic á nie fráłuy fie nic/ iam ci to iełt/ iac záwždy będę pr\y tobie/ á iac záwždy będę łprawcá włzytkich dobrych łpraw twoich. (*marg*) Gołpodárłtwo Páńłkie w domu człowieká wierneho. (–) O fwiętyłz to gość á fwiętelz to przyłcie iego/ o błogolławionyłz to człowiek y błogolławiony przybytek ie⁸⁰/ co to łobie káždy wierny bárzo łacno ziednác może zá wiárę á zá obietnicámi fwiętymi iego. Iuż ono márne kłiążę łwátá **łwátá [!]** thego ktore łobie buiáło w przybytku onym/ iáko we włáłney ofiádłolci swoiey/ á mocnie łtrzegłó onych drzwi swoich/ iáko o nim Pan powiedác raczył/ mułł biedác/ nárzekác/ á vciekác/ gdy iuż mocniełzy przyłzedł/ á połamał zbroię iego/ w niwecz obrocił ony łupy iego/ ktorych on iuż był iłt/ á nábrał ich w onym przybytku swoim. O nędzny á mizerny człowiecze gdybył fie ná to pilno rozmyłłł/ mogłbył fie o to vftáwicznie łtárác/ ze włzytkiey myłłi y dułze moiey/ ábył tego Pána á thego obrońce miał vftáwicznie przy łobie w nędznym przybytku swoim: ábowiem gdzye ten Pan rządzil/

śpráwuie/ á rofkázuie możnością Boſtwá ſwoiego/ iuż tám wſzytki błogoſławieńſtwá roſciągną
ſie nád przybytkiem onym y nád zebrániem iego. Iuż pokoy/ ſpráwiedliwość/ miłofierdzye
ſtáłość/ wiará/ rozmnożą ſie w zebrániu przybytku onego. Iuż bogáctwá y poczćiwoſci/ ták
iáko obiecáć raczył/ będą ſie ſzyrzyć około niego. Iuż błogoſławieńſtwo w gumnie/ w oborze/
ná polu/ w dzyatkách/ w domu/ y we wſzytkim zebrániu wiernego człowieká onego. Iuż
nádzyciá pewná iż zázwdy pewien á iſt/ potym omylnym á mizernym kroleſtwie nędzne
g^o tego pielgrzymowánia ſwego/ onego ſwiętego/ wiecznego/ á wdzyęcznego kroleſthwá/
ſobie z dawná zgotowánego y obiecánego. O ſwiętyſz to goſpodarz/ á dziwny to ſprawcá/
kim ſie pocznie opiekáć tho ſwięte Boſtwo Páná tego. (marg) Goſpodárſtwo Czártá złego.
(-) A gdzye zafię prze złoſciwe ſpráwy kogo będzie opuſcić raczył/ iuż on márný vrzędnik/
z wielką rádofciá wwiąże ſie w oliádłość onę/ á wnet będzie poznáć goſpodárſtwo ie g^o/
bo iuż wnet roſciągnie ſwe chorągwie/ á okaże rządy ſwoie. Bo iuż thám wnet ſie zyáwią
zwády/ opilſtwá/ łotroſtwá/ cudzołofſtwá/ nieſpráwiedliwoſci/ lupieſtwá **lupieſtwá** [!]. A
ácż troſzkę ieſzcze do márnego názbieránia onego/ áby ſie rozmnáżáły s tego ty złoſciwe
figle/ á ty nierządne goſpodárſtwá iego/ ále ſie to wnet iáko plewy wſzytko prętko rozleci/ á
potym ony ſwoie ſprawce y ony ſzáfárze po iednemu y z goſpodárſtwem/ iáko dobre á wierne
robotniki ſwoie/ oſádzi ná gruncie ſwoim/ á ná oliádłości ſwoiey. Czego nas rácz vchowác
náſz wſzechmogący Pánie/ á day táę ſpráwę nędznemu zebrániu náſzemu/ áby pokoy ten
tway ſwięty/ kthoryſ tu opowiedzyeć raczył ſwiętym zwolennikom twoim/ zázwdy krolował
á rofkázował w przybytkoch náſzych/ á iżby nas opánowáło kroleſtwo ſwięte twoie/ á nie
tego ták márnego **márnego** [!] kfiążeciá ſwiátá tego. (marg) Pan Bog czártowi nád
niewiernym wiele dopuſzcza. (-) Bo pátrzay pilno/ chociabyſ teź áni piſmá nic nie vmiał/ áni
żadnego podpárcia rozumu ſwego przyrodzone^{g^o} niſkąd nie miał/ tedy gdy ſobie wſpomniſz
ná ony czarowniki/ ná ony czárnokfiężniki/ y ná owy dziwne wymyſlacze ſwiátá tego/ iáko
Pan Bog dopuſci czártowi márnemu/ áby im poſługował/ áby im pomagał onych márných
náuk á wymyſłow ich/ iáko bydlá y ine źwirzétá będą biegáły zá nimi/ iáko do czáſy pomaga
im do onego márnego nábycia/ y do onego goſpodárſtwá ich/ A pátrzayze te g^o po wſzytkim
ſwiátu miedzy wſzem

We wtorek wielkonocny.

zebraniem ludu światá tego/ gdziekolwiek wyrzyfz takiego człowieka/ który rádą á íprawá thego tho ciemnego kfiążęciá íprawuie fie w obchodzie swoim/ iż zázwdy złe á márne dokończenie bierze ono zebranie iego/ á w niwecz fie zázwdy musí obroćić potomftwo iego/ á zázwdy lekkość/ fromotá/ á zła flawá około domu iego. A to fie wżytko dzieie/ iż iuż Pan opuści kázdego takiego **takięgo [!]** / gdy on też opuścił Páná swego/ á nábywa sobie rády á pomocy od kogo inego. Ale ty iedno wípomni sobie onę odpowiedź Páná swego/ którą on dla ciebie/ á ná náukę tobie/ vczyńił temu márnemu kfiążęciu światá tego/ gdy mu rzekł ná pułczy wwiódłzy go ná wyfoką gorę/ á vkazawłzy mu rozliczne bogáctwá światá thego/ náfláduy mie á czyní wolá moię/ á damci ty bogáctwá wżytki. (*marg*) Mattheufz w iiiij. (–) Tu fluchay czo ten wżechmogący Pan dał zá náukę tobie/ gdyż iemu tego było nie trzebá/ áby fie był z nim roíprawował/ iedno iż wiedział/ iż ten íprzećiwnik twoy miał fie o cię zázwdy kuścić/ á tymi flowy/ á tym ímácznym iádem zwyciáżác **zwyciáżác [!]** nędzne człowieczeńftwo twoie. Tedy mu Pan powiedzieć raczył: Nie może tho być Pánie czárcie/ bo nikomu inżemu nie przyftoi fluzyc áni chwály dáwác/ iedno Panu Bogu íamemu/ á od tego/ á z Bofkiew opátrznosci **opátrznosci [!]** iego/ kázdy wierny ma flukác á nábywác zebrania swoiego. (*marg*)

Spráwá duchow złych. (–) Bo pátrzay iefli chcefz podeprzeć y písmem światým tego to mnimánia swego/ (*marg*) j.Krolew. xxviiij: (–) tedy pomni iż on wielki á możny krol Saul będącz krolém żydowłkim/ gdy odstąpił od Páná swoiego/ á vdał fie w rádę do czárownic/ wnet mu fie vkazał on íprawcá iego/ ktorego rády iuż náfládował/ wnet ták dłuęo hárcował około niego/ gdy iuż Pan odstąpił od niego/ á opuścił go iáko niewiernego z opieki swey/ iż y kroleftwo iego márne zginęło/ y potym fie íam zábił/ y doftał go sobie w towarzýftwo swoie/ iáko zwolenniká á vczníá swego. Iáko też záfię ono y on drugi krol flawny y zacny Acháb/ który odstąpił Michealzá proroká Pánłkiego/ á prawdziwego ducha iego/ á vdał fie zá swemi proroki fáłfzywemi/ tákież márne zginęło kroleftwo iego/ y márne było dokończenie iego. (*marg*) ij.Krolew. w xxiiij. (–) (*marg*) *Spráwá duchow dobrych.* (–) Pátrzayże záfię Tobialzá/ pátrzayże Abráámá/ Letá/ y inych wiernych Pánłkich/ iż wżędy duchowie Pánłcy á Anyeli Pánłcy íprawowáli poczciwe íprawy ich/ á iáwnie fie im vkázowáli/ biorącz ná fię widome ciálá swoie. Bo thá walká zázwdy íeft duchow dobrych á duchow złych około narodu człowieczego/ iż duchowie íprzećiwni zázwdy około thego hárcuią/ dziwnemi ípráwami

fwemi/ iákoby nędznego człowieká przywiedli w złą spráwę/ w zły á w fwowolny żywot/ w dziwne błędy/ w dziwne mnimánia: ták iż fie im vkázowáli w ofobach rozlicznych/ czyniąc fie dufzámi/ áby iedno zwiedli nędznego człowieká/ á przywiedli go w błąd á w złą wiaré/ á iżby go omierzili Pánu fwemu. Ták iáko w tym y Páweł s. nas przeftrezzał/ opowiedáiąc thu nam/ (*marg*) *ij.Korint. w xi. (-)* iż fie nam będą y w ofobach Anyołow fwiátłości vkázowác/ áby nas iedno mogli odwodzić od wiary/ á od mocney náuki Páná nászego. A iáką záfię záłość á fmętek máią duchowie dobrzy á duchowie fwięci/ pátrząc ná ony obłudliwe bráćifzki fwoie/ ktorich czekáli z wielką rádością w towarzyftwo 4woie/ iż fie vniesli á obładzili fie od Páná fwoiego/ iż fie dáli zwieść sprzećiwnikom fwym. A Pan też muśiał ie opuścić á odstąpić od nich/ gdyż też oni odstąpili od niego. A iáką záfię rádością á iákim wefelem oni duchowie chwálebni á Anyołowie fwięci bywáią vwefeleni/ ták iáko o nich pímo fwiádczy/ gdy fie nędzniczek obaczy w onym obładzeniu fwym/ á náwróci fię á vciecze fie záfię do Páná fwego z nádzieią fwą/ trudnoby o tym y powiedzieć y wypifác kto miał. (*marg*) *Lukař w xv. (-)(marg)* *Znák rády czártowfkiey. (-)* A ták ty kázdy wierny Krzećiánfki człowiecze/ gdy iuż wiefz iż ten duch twoy sprzećiwny/ á ten márny spráwcá fwiátá tego/ ni nacz cie inřzego nie wiedzie/ iedno áby cie zwiodřzy/ doprowadził do ofiádłości złoćiwey fwoiey. Nie dáyce mu fie zwodzić/ áczći będzie rozlicznych á fmácznych drog podawał do rořkořzy twoiey. A poznář wnet figle iego/ gdy cie będzie wiodł do łákomřthwá/ do łupieřtwá/ do nádętey myřli twoiey/ iż łobie lekce poważyř kázdego bliźniego fwego/ á będzieř chciál wřzytko mocą á gwałthem ábo iákim pořępkem wydrzeć nieřpráwiedliwie iemu. Będzie też wiodł do řprořnego/ zuchwálego/ á fwo-

strona: 116

We wtorek Wielkonocny.

Liřt 116.

dopirko wiedz/ żeć z oney gory vkazuie/ iáko vkázował Pánu twemu/ ony bogáctwá á rořkořzy fwiátá tego/ obiecuiáćci ie fáłřzywie/ ieřli będzieř nářládował woley iego. (*marg*)

Mattheuř w iiiij. (-) Ale fie ty oborz nań onymi řłowy Pánřkiemi/ wzywářzy ná fie wřpomożenie iego/ á poruczywřzy fie iemu: Iż nie tobiem ia powinien pánie dyable pořłufzeńřtwá/ áni żadney chwały/ iedno Pánu fwemu/ gdyż to pewnie wiem/ iż kázde nábycie moje y kázda spráwá moiá/ będzie mnie vbłogofłáwiona/ gdy będę chodził wedle rořkazánia iego fwiętego/ á iż będę nářládował fwiętey woley iego. To theż pewnie wiem/

iż choćbych czego nabył za marną radą twoją/ iżbych tego nigdy nie wżył ani potomstwo
moie/ gdyż to iest nawiętłze ftáranie twoie abyś ty káždego vsidlił tymi piękniemi przyłmáki
twemi. (*marg*) *Pocyechá Anyelfka.* (–) A tu wnet wciefzyłz ono fwięte zebranie á ono fwięte
towárzyłtwo fwoie Anyołów fwiętych/ gdy wżrzą záfwtýdzonego á ták porážonego márnie
onego fprzećiwniká twego. A tu pewnie bądź iłt/ iż fie zbieżą ná połługę twoię/ á będą
ftrzedz włzytkich fpraw y nábycia twoiego/ gdyż to o nich nápiłano/ iż im to iest poruczono/
áby káždego wiernego Páńskiego ftrzegli/ áby y o kámyk nie obrážili nogi fwoiey. (*marg*)
w Pfálmie xi. (–) (*marg*) *Thrudno fie obáczyć bez Pána.* (–) Ale to tu záfię ná nas drugi
trudny fkok/ co thu w tey Ewányeliey nápiłano ftoi/ iż tu iáwnie Pan powieda zwolennikom
fwoim/ iżby fie nie lękáli/ iż to on iest: Iuż im y piłmá przywodzi iż ták być mułiáło/ iż
Kryftus wćirpieć mułiał/ á potym wnidż do kroleřthwá fwoiego: iuż iadł przed nimi/ okázuiąc
im człowieczeńtwo fwoie/ á wždy fie przedfię waháli/ á wždy przedfię niebełpieczni byli:
Aż potym/ iáko támara niżej nápiłano ftoi/ iż im z łáłki á z miłofierdzia fwego otworzył myłli
ich/ fercá ich/ y rozumy ich/ iż fie dopiro práwie obaczyli y w onych piłmiech Prorockich
y w onym fwięтым wkazaniu á w obiáwieniu iego. Toż ták dopiro wielka rádość byłá/ toż
thám dopiro wielka rołkořz byłá/ thoż támara dopiro wielkie nabożeńřtwo y wielka pociechá fie
zyawilá/ miedzy onymi ludźmi fwiętyimi. Coż my tedy rzeczemy nędzni niebożátká/ ktorzy
fie wahamy/ ktorzy fie iáko trzcíná kołyřzemy/ przypátruiąc fie dziwnym fprawám Pána tego/
ktorzychmy dáleko rozni **rozni** [!] w łáłce fwiętey iego od onych miłofńnikow iego/ ielli nas
nie podeprze łáłką á miłofierdzyem fwięтым fwoim/ á nie obiáłni nam tych mdłych rozumow
náłzych/ fprawą á ofwieceniem Duchá s. fwego/ iużby było trudne obáczenie náłze/ iużby
było trudne wwiárowanie náłze/ ábychmy nie mieli vpáść w řidłá tego ták chytrego łowcá
á tego tho fprzećiwniká náłzego/ gdyż łá dziwne **dziwne** [!] . chytre/ á pokryte fprawy iego
około człowieká nędznego. (*marg*) *Náuká iáko fie obáczyć.* (–) Ale řłuchay á pilnie řłuchay
co tu Pan przypomináć raczy tym to zwolennikom fwoim: Azář niewiecie co iest nápiłano
w zakonie/ w Moizeřzu/ w Prorocech/ y w Pfálmiech. Tu mář pilná náukę ná obiářnienie
rozumu twego od tego Pána fwe ⁸⁰. Bo gdy fobie wřpomniřz co iest nápiłano w zakonie/ iuż
będziefz miał pirwřzy řtopieñ do miłofierdzia iego: bo támara nic inřzego nie iest/ iedno ábyś
miłował nád wřzytko ine Bogá ftworzycielá fwego/ ábyś go miłował iáko oycá y dobrodzyciá
fwego/ á iżbyś fie go bał: á iemu wřzytkę część y cháłę przypifował/ iáko onemu możnemu

Bogu/ nád ktorego iuz inego żadne ⁸⁰ Bogá nie máłz/ przed którym drży niebo/ zyemiá/
piekło/ y wŕzytki możności iego. A ktemu ábyś żył poczćiwtn żywotem/ wedle woley á
rofkazánia świętheo iego/ á ni w czym nie obrażał bliźniego ſwego. Słuchayże záfię co piŕano
w Moizelzu á w Prorocech/ nic inego iedno ábyś ſie przypátrował á przyŕłuchawał onym
obietnicam/ onym wyrokom Duchá świętego/ ktore czynić raczył przez vŕtá Prorockie o tym
zbáwicielu y o świętym przyſciu iego/ á iž przez **przez [!]** krew iego/ á przez niewinná mękę
iego/ miáło być vbłagano ono święte á wielmožne Boŕtwo Bogá oycá náłzego niebieſkiego/
á iž nam miáł być przednan á przepuŕzczon w imię iego święthe on z dawná zácžety á
ſpráwiedliwy gniew iego. A gdy temu thák zrozumieŕz/ á położyŕz to przed oczy Bogá oycá
twego niebieſkiego/ y onę wiárę ſwoię o they niewinney ſmierci á męce iedynego ſyná iego/
iuz pewnie będyeſz miáł drugi ſtopieñ do świętey łáłki ie ⁸⁰/ iž on podpomože tobie obiáſnić
tich zmyŕłow twoich/ przez Duchá s. ſwego.

strona: 116v

We wtorek wielkanocny.

(marg) Zálecenie Pfálmow Dawidowych. (–) A tu dopirko wnet ſłuchay/ gdy Pan
przypomina Dawidá y Pfálmy iego/ tám tež nic inžego nie naydzieſz/ iedno wŕzytki
ſławy wielmožności niezmiernego Boŕtwá iego. Tám naydzieſz wŕzytki kłtały y pociechy
żywothá człowieká poczćiwego. Tám naydyeſz wŕzytki proroctwá o Pánu ſwoim/ y o
świętym odkupieniu iego. Tám naydzieſz wŕzytki obrony ná czárthá ſprzećiwniká ſwego/
y ná kážde niebeſpieczeńſtwo ſwoie. Tám naydzieſz iáko wierny nigdy nie był opuŕzczon/
ktokolwiek kładzie mocno nádzieię wŕzytkę ſwoię w opiece á w obronie Páná ſwego. A co nád
naywyŕŕſze/ thám naydzieſz wŕzytki kłtały wŕzytkiey chwały iego/ iákiey on potrzebuie od
człowieká nędznego. Tám naydzieſz wŕzytki modlitwy/ wŕzytki próſby/ iáko maſz vbłagác
tho święthe á miłóſciwe Boŕtwo tego to wŕzechmogácego Páná ſwego. A ták tuć podał
miłóſciwá drogę ten troy dobrotliwy Pan/ ábyś ſie pytał po zakonie/ po Moizelzu/ po
Prorocech y po Dawidzie á po Pfálmiech iego. A gdy ſie wedle tych ſpráwować będyeſz/ iuz
pewnie možeſz wierzyć/ á iſt tego być/ iž cie tež potka co potkáło Apoſtoły ony święte iego/
iáko tu Ewányelia powiádá/ iž im Pan obiáſnił myŕli á ſercá ich iž go práwie poználi/ á práwie
ſie przypátrzyli świętemu Boŕtwu iego. Słuchayże co tu dáley Pan powiedác á przypomínác

raczy/ tym to zwolennikom swoim: Azasz nie wiecie iż tak muśiało być s piłmá świętego/
y z mocnych dekretow Bogá oycá wŕzechmogącego/ iż Kriftus miał vćirpieć/ á pothym do
chwały swoiey wniść/ á potym miála być przepowiadaná pokutá w imię iego poczawłzy od
Ieruzalem aż miedzy wŕzytki narody świátá tego. (*margin*) *Druga náuká ná vznánie.* (–) To iuż
tu maŕz drugá świeżá náukę ná vbłágánie tego tho świętego Boŕtwá Páná twoiego/ ŕkądćiby
miało przydź to obiáśnienie nędznego człowieczeństwa twego/ gdy łobie wŕpomieniesz/ iáko
thu on przypomináć raczy/ iż ten Pan twoy á ten iedyny pośrzednik twoy/ miedzy tobá á
miedzy Bogiem oycem/ czyniáć doŕyć wyrokom Bogá oycá swoiego/ iż żadná inŕzá krwiá nie
mogł być vbłagan święty gniew iego/ iedno thá niewinná krwiá tego báránká niewinnego/
á iedynego ŕyná iego/ dobrowolnie przyiáł mękę á śmierć dla nędze á vpadku twoiego/ áby
ŕie poiednáł z Bogiem oyczem swoim/ á iż w thym położyłz mocná wiárę y nádzyeie swoię.
Słuchayże dáley co też támże powiedáć raczy/ iż potym miála być opowiedaná pokutá w imię
święte iego/ poczawłzy od Ieruzalem aż wŕzytkiemu świátu. A thu dopirko gdy ty dwie rzeczy
przed ŕię weźmiesz łobie ná pomoc/ thę niewinná ŕmierć Páná ŕwego/ á tę świętá pokutę á
vznánie w imię święthe iego/ iż ŕie obaczyłz w złoŕciach swoich/ á popráwiłz w imię Páná
ŕwego nędznego żywotá ŕwego/ á vcieczełz ŕie do miłofierdzia iego świętego: oto iuż będziesz
miał wielki cel á wielki ŕthopień do tey łáŕki Páná ŕwego/ iż on oŕwieci rozum y ŕmyŕły twoie/
y vczyni cie mocnym boiownikiem á walecznikiem przeciwko káżdemu nieprzyiacielowi
twemu/ y wŕzytkim ŕpráwam iego. (*margin*) *Vznánie á pokutá nawdzyęcźnieyŕza ofiárá Pánu.*

(–) Pátrzayże iáko thu ná oŕtátku Pan dáł dwie ŕznupce świátu temu/ y wymyŕłom iego/
gdy powiedáć raczy/ iż ma być przepowiedaná pokutá w imię iego/ poczawłzy od Ieruzalem
aż po wŕzytkiemu świátu. Słuchayże iż tu Pan mowi iż miála być przepowiedaná pokutá/
rozumiał Pan iż łobie miał świát wymyŕláć dziwne ofiáry/ dziwne nabożeńŕtwá/ dziwne
figle ku vbłágániu święthego Boŕtwá iego/ á przeto tu iedno łámę pokutę wŕpomionáć á w
Ewányeliey nápiŕáć roŕkázáć raczył/ vcząc tego nędznego człowieká/ iż iemu żadna ofiárá/
żadna inŕza modłá podobáć ŕie więcyej nie miála/ iedno pokutá: to ieŕt/ vznánie nędznego
człowieká w vpadku iego/ á žáłość ŕerdeczna/ iż obráził ták dobrotliwego Páná ŕwego/ á iż ŕie
vciecze do świętego miłofierdzia iego. Tu iuż y on ŕam/ y wŕzytko zebránie niebieŕkie vráduie
ŕie s tákiego návrocenia człowieká nędznego/ á iuż go przyjmuie w łáŕkę á w miłofierdzie
święte swoie. Słuchayże iż tu Pan wŕpomina/ iż tá świętá pokutá/ á ten święty kŕtałt ku

vbląganiu świętego gniewu iego/ miała być przepowiadana/ naprzod od Ieruzalem/ á potym po wŕzytkiemu ŕwiátu. Tu záfię dał drugą ŕznupkę onym nędznym ludziom/ ktorzy dufáią w moŕnoŕciach ŕwoich/ w doŕtoieńŕtwach ŕwoich

strona: 117

We wtorek Wielkanocny.

Lift

w zacnoŕciach vrzędow ŕwoich/ á w wymyŕlnych zakonieh ŕwoich: kthorych tákich ná ten čás naywięcey było w Ieruzalem/ onych Biŕkupow/ onych Licemarnikow/ onych zakonnikow: áby y inym teŕ to ŕzło w poŕluch Po wŕzytkim ŕwiecie/ áby w žádney inŕzey rzeczy nádzieie nie mieli/ iedno w tey pokucie á w vznániu złoŕciwych ŕpraw ŕwoich/ á iŕby ŕie vciekáli/ vznawŕzy ŕie/ do ŕwiętheo miłofierdzya iego. (*marg*) W imię Páńŕkye wŕzytko być ma. (-) Pátrzayŕe dáley czym tu Pan záwiazác **záwiazác** [!] raczył/ iŕ tá pokutá á to vznánie nędznego á vpádłęgo człowieká/ nie miało być przepowiedáne w inŕze imię/ iedno w imię ŕwięthe iego/ gdyŕ žádné imię nie mogło być náleŕzono ná niebie áni ná zyemi/ ktoreby było miało vblągác gniew Bogá oycá náŕzego niebieŕkiego. (*marg*) w Dzieiach w iiiij. (-) Gdyŕ y Prorok o nim powiádał/ (*marg*) Ezaiaŕz w xi. ka. (-) iŕ to miało być dziwne imię iego/ ktore vŕtá Páńŕkye miánowác miały/ Gdiŕ y Anyoł Pánnie zwiáŕtuiác poczęcie iego/ przezwał mu imię Iezus/ to ieŕt zbáwiciel ŕwiátá. (*marg*) Lukaŕz w i. kap. (-) A ták rozumiał temu Pan/ iŕ obłędliwy narod ludzki/ iáko záwŕdy był/ miał ŕobie brác ná pomoc inŕze imioná á inŕze wŕpomoŕzenia ku wŕpomoŕzeniu ŕwemu. A ták to dla tego Pan przypomionác raczył iŕ tá ŕwięta pokutá/ á tho vznánie nędznego człowieká/ w žáadne imię nie miała być przepowiadana/ iedno w to ŕwięte imię iego. Táke teŕ ty iedno vczyń nędzny á vbogi człowiecze/ vciecz ŕie iáko cie tu Pan twoy vczy s pilnoŕciá do zakonu/ do Moiŕeŕzá/ do Dawidá/ y do Prorokow/ á ŕprávuy ŕie wedle náuki ich/ á wedle pocŕciwey powinnoŕci ŕwoiey/ á w imię tego Pána/ vznawŕzy ŕie w obłędliwey myŕli ŕwoiey/ vciecz ŕie do miłofierdzya ŕwiętego iego: pewnie Duch ŕwięty obiáŕni w tobie wŕzytki ŕprávuy twoie/ á pewnie będziefz ŕilen/ ták iákoŕ ŕłyŕzał/ káŕdemu ŕprzeŕwieńŕtwu ŕwemu. Co ŕobie rozwaŕác/ á czego ŕie s tey ŕwiętey Ewányeliey vczyć mamy. A tu wnet pilno rozwaŕác mamy/ ŕtany y poŕtępki ŕywotow ŕwych/ iáko ich vŕywamy/ á iáko ŕie ŕprávuiemy w powinnoŕciach ŕwoich. A vlęknác ŕie tego/ iŕ ci ludzie ŕwięci/ widzac y ŕłyŕzac iáwnie wŕzytki ŕprávuy Pána ŕwego/ przedŕie ŕie zátrwożyli/ przedŕie ŕie w ŕwoim niedowiáŕŕtwie połękali. Coŕ owŕzem

ná nas przydzie w tych śwowolnych żywocieh náfzych/ iefli łobie nie znajdziemy łálki á miłofierdzia Páná tego/ áby nas ofwiecił w vznaniu náfzym/ á potwirdził nam wiáry náfzey. Drugie/ małz łie vczyć/ co to iefł pokufá/ á co tho iefł kfiążę łwiátá tego: Iż on chociay niewidomie/ ále łie vřtáwicznie řtára/ áby nas kuřil á odwodził od zupełney wiáry á nádzieie náfzey. A małz vważác/ iáko iefł trwála á pomocna rádá iego/ bez opátrznofci Pánřkief/ ták iákoř řlyřzał o Saulu/ y o inych/ ktorzy řłucháli rády iego. A iáko teź cí záfwdy rozřyrzáli błogofłáwiefłtwá řwoie/ ktorzy go opuřciwřzy/ nářłádownáli opátrznofci Páná řwego. Trzecie/ pátrzay náuki řwey/ iż Pan przypomina Moizeřzá/ Dawidá y Proroki. Abyř łie teź ty w řadne obłędliwe piřmá áni rády nie wdawał/ iedno w ty ktore tobie řá iáwnie á iářnie przez Duchá ř. řpráwione á opowiedziáne/ chczefzli ználeř pociechę y ofwiecenie od Páná řwego/ y co tám záf pociechy naidzieř ták iákoř řlyřzał/ to vważay łobie. Czřwarte/ řlyřzyř iż Pan przypomina/ iż ma być opowiadaná pokuthá w imię řwięte iego. A tu łobie rozważay/ iż řadna infza řłůžbá/ nie iefłh miřřza Pánu temu/ iedno vznáne á řkrufřzone řerce człowieká nędznego/ ktory w řadne imię **imię** [!] nie řzuka miłofierdzia/ iedno w imię řwięte iego/ vřaliřzy łie nędznego vpadku řwoiego. A ták nář wřzechmogący Pánie/ áni tego vznania řwego przez imię řwięte łwoie/ áni tego zrozumienia táiemnic řwiętych łwoich/ ktoreř nam zořtáwić raczył w řwiętych piřmiech řwoich/ áni tey obrony ná řprzećiwniká řwoiego/ á ná duchá omyłnego/ nigdy mieć nie moźemy/ bez Bořkiego řpomozenia řwego. Ráczyř łie nam obiáwić nář wřzechmogący Pánie/ ták iákoř łie był raczył obiáwić tym niedowienym zwołennikom řwoim. Bo gdy cie poznamy/ řnádnie będziem mogli zrozumieć y ty záfryte á řwięte táiemnice łwoie. Amen:

strona: 117v

Pirwřzey Niedzyele.

Ewányelia ná pirwřzáf Niedzielę po wielkiefy nocy/ od Ianá ř. w xx. káp. nápiřána. Ktora łie teź moźe trefić ná dzyeń řwiętego Tomařzá. Náprzećiwko omyłnym pořłom iáko by od Páná pořłánył/ y wymyřłom ich. Ižeř mie ogládał Tomařzu vwierzyłeř/ błogofłáwieni cí řá co mie nie widzyawřzy vwierzyli etc. (*marg*) O miłofierdziu Pánřkim/ iż on nigdy wiernego nie opuřci/ y iákáf dał moc zwięzowác y rozwięzowác grzechy řwiátá řwego/ řługom řwoim. (–) Ile iefł piřmá řwiętego/ thák řtárego iáko y nowego zakonu/ nigdy łobie nic wdzięcznieřřzego/ nic miřřzego nář wřzechmogący Pan obierác nie raczył/ iedno niewinne řerce człowieká wiernego/ á bořthwu iego wiřnie duřáiączego. Co łie vkazáło iefřcze ná

onych wŕzytkich Pátriárchoch/ y ná Prorokoch ŕwiętych: gdyż oni/ máło wiedząc co lie
dzyać miáło/ á iáka ŕpráwá bylá w táiemnicach Bofkich poŕtánowiona około zbáwienia ich/
á około onego vpadku/ á około obowiáŕku ich/ ktory byli ná lie frogi przez Moizeŕzá
vczynili: iedno iz vwierzyli ŕłowom Páná ŕwego/ á czekáli iuż w myŕflach ŕwoich/ oney
ŕwiętey obietnice á záŕlubienia iego/ iz im obiecał dáć zbáwicielá ze krwi y z narodu ich. Iuż
onę wiárę ich wŕzechmogący Pan/ przymował w łáŕkę ŕwoię/ iuż nie ŕzli pod frogi dekret
przekłętych onych/ ále byli záchowáni w pokoiu á w przybytku Abráámowym. (*marg*) 1.
Moizeŕzo. xv. (–) Thák iáko o tym Abráámie piŕmo ŕwiádczy/ iz wiárá iego ŕpráwiłá mu
bylá vŕpráwiedliwienie v Páná iego. A ták iuż y po przyŕciu tego obiecánego zbáwicielá/
gdy iuż były ty ŕwięte obietnice otworzone ná wŕzytki narody tego ŕwiátá/ nic inŕzego nie
náyduiemy coby komu pomoc miáło/ iedno wierna á ŕtáteczna wiárá o tym Pánu ŕwoim/
komu iá on z łáŕki ŕwey raczył dáć/ ku vznániu iego. Y dla tego ty ŕwięte ŕłowá Páná náŕzego/
s tey dzifieyŕzey ŕwiętey Ewányeliey wzięte/ ŕá nam zá fundáment záložone/ ktore Pan rzec
raczył ku Tomáŕzowi ŕwiętemu: Iz to owŕzem błogofłáwieńŕzy/ ktorzy nie widząc/ thylko z
dáleká náŕŕuchawáiąc á przypátruiąc lie ŕwiętemu Boŕtwu iego/ vwierzyli iemu. Co ŕzyrzey
zrozumiemy z Ewányeliey ŕwiętey/ gdy iá ŕobie nabożnie rozmyŕláć będyemy/ ktorá nápiŕáł
Ian ŕwięty tymi ŕłowá. A gdy w dzyeń ieden Sobotni iuż przychodził wieczor/ á forthki
były mocno zámknione/ gdzye byli zgromádzeni Apofthołowie/ dla boiázni żydowŕkiej:
Przyŕzedł Pan Iezus/ y ŕtánáwŕzy w poŕzrodku miedzy miedzy nimi/ y rzekł im: Pokoy wam.
A rzekłzy tho vkazał im nogi y ręce y bok ŕwoy. A oni lie dopirko rozrádowáli vyrzawŕzy Páná
ŕwego. Y rzekł im pothym podrugye Pokoy wam/ á iáko tu mnie poŕŕáł Ociec moy/ ták y ia
was poŕyłam. A gdy im to rzekł/ tedy pothym weŕtchnął ná nie/ y powiedzyał im: Otho iuż
przyimicie Duchá ŕwiętego/ á komukolwiek odpuŕćcie grzechy ich/ będá im odpuŕzczone: á
kthorym ye też zádzyerżyci/ będá ich **ich** [!] zádzierżáne. A Thomáŕz ná then czás też ieden
ze zwolennikow/ kthorego zwano Didimus/ nye był

strona: 118

po Wielkiej nocy.

Lift

grafika miedzy nimi/ gdy był przyŕzedł do nich Iezus. A gdy pothym przyŕzedł do nich/
powiedzyeli mu drudzy zwolennicy/ zechmy thu iuż widzyeli Páná. A on im powiedzyał:
Poki ia nie vŕrę ran ktore gođzye przebiły w rękú iego/ á nie wpuŕzczę pálczow ŕwoich w

bok iego/ tedy ia themu wierzyć nie będę. A po ośmi dniach potym thákież byli zwolennicy w onym zámknieniu/ był też iuż z nimi y Thomařz. A potym przyřzedł Pan Iezus thákież przez zámknione fortki/ á ftánawłzy miedzy nimi/ rzekł: Pokoy wam. Potym rzekł ku Thomařzowi: Owoż iuż teraz ogláday rány w ręku y w nogach moich/ á poday pálec thoy/ á wpuścgi w ránę boku moiego/ á nie bądź niedowiárkiem ále wierz mocno. Y powyedzyał Thomařz: Iuż widzę żeś thy Pan moy y Bog moy. Rzekł pothym Pan: Iż Thomařzu ogládałeś mnie y dořwiádczyłeś/ tożeś vwierzył. Błogořłáwieni tedy łá ci ktorzy nic nie widziawłzy á vwierzyli. Wiele pothym y inych znákw ná then čás Pan Iezus okazał zwolennikom swoim ktore tu nie łá nápiřáne w księgach tych. Ale tho co ieřt nápiřano/ dla tego nápiřano ieřt/ ábyřcie vwierzyli/ iż Iezus Kriřtus ieřth onym Synem Bożym/ á vwierzywłzy ábyřcie ořięgnęli żywoth wieczny w imię święte iego. TE hiřtoriá nápiřał też Łukařz s. o tym przyřciu Páńłkim do wátpłiwych zwolennikow swoich/ y iáko łie byli wřtrářzyli/ mnimáiąc áby łie im byłá pokuřá iáka wkaźálá/ iż ieřcže nie byli wřwirdzeni Duchem świętym: (marg) Łukařz w xxiiij. (–)

strona: 118v

Pirwłzey Niedzyele

to iuż o tym w przeřłzey Ewányeliey řzyrzey nápiřano řtoi. Ale iż tu Ian s. przypomina/ iáko im iuż był ná ten čás y Duchá świętego podác raczył/ y moc zwiáźania y rozwiáźania/ wiernych y niewiernych ná řwiecie/ poruczyć im raczył: y niedowiářłwo Thomařzá świętego/ y potym łáłkę Páńłką/ kthorá wczynić raczył nád onym niedowiářłwem iego: To nam ku wielkiey náuce Duch święty zořtáwić raczył/ á w piřmie řwym pořtánowić raczył. (marg) **Świát záwždy był y będzie odmienny.** (–) Abowiem obłędliwy řwiát/ iuż poznawłzy przyřcie tego Pána/ iuż łie też nářłuchařzy náuki y rozmáitego řtánowienia řpraw świętych iego/ przedię záwždy łie wnořł y záwždy łie wnoři/ zá řwowlnemi rozumy á wymyřły řwemi/ á przedię záwždy wynáydował łobie/ iáko ieřcže y dziś tych řmieci wiele ieřt/ y chwały/ y řtánowienia żywothow rořnych **rořnych** [.] / ináklze niřli Pan wczyc á řtánowić raczył. Y przeto tu Ewányeliřtá święty tho wřpominác raczy/ iż iuż po wřzytkich rozmowach/ ktore ná ten čás raczył mieć Pan ze zwolenniki swoimi/ y iuż po onym iáwnym obiáwieniu swoim/ weřtchnął ná nie/ mowiác im: Iż oto macie Duchá mego świętego/ idźcieřz po wřzytkiemu řwiáthu/ rořpowiedáiąc Ewányeliá/ to ieřt to nowe/ zyáwienie miłofierdzia Boga oycá niebieřkiego/ y to nowe á wdzięczne pofeřłtwo/ kturem ia wřzemu řwiátu przyřiořł od niego. Dołóżywłzy

tego/ y com ia przynioſł od Oycá moiego/ y iákom ieſt od niego tu poſłan/ y dawno przez Proroki opowiedzian/ s tym was teſz ſwiátu odſyłam. To ieſt/ ábyſcie nic inſzego nie wymyſláli áni ſobie nie wynáydowali/ iedno coſcie odemnie ſłyſzeli/ á s czymem ia przyſzedł od Bogá Oycá ſwego niebieſkiego. Dawſzy im ieſzcze ktemu Duchá ſwego ſwiętego/ áby im to ná pámięć przywodził co ſłyſzeli s ſwiętych ſłow iego. A tu iuſz gdy ſie thák ſprávować będziecie/ thu dopirko poznacie ſercá ludzkie/ ktore zwięzić mocą ſłow moich/ á ktore teſz rozwiązić będziecie mogli. *(marg)* Z iákim poſełſtwem Pan poſłał zwolenniki ſwoie. (–) Pátrzayſze tu iáko chmy ſie potym z obu ſtron dáleko od tey ſwiętey náuki Páná náſzego wnieſli/ y ci poſłowie/ ktorzy byli potym ná mieyſce tych ſwiętych Apoſtołów poſłáni od niego do ſwiátá nędznego: y my wſzyſcy do kthorych byli poſłáni. Bo ſłuchay Ezaiáſzá iáko to przeſzrał przez Duchá s. z iákim poſełſtwem á z iáką náuką tu poſłać raczył Bog ociec tego to ſwiętego á namileyſzego ſyná ſwego ſwiátu temu/ gdzie odprávuiąc ſie thu ná ten nędzny ſwiát ten ſwięty ſyn iego/ ták o ſobie mowić raczy: *(marg)* Ezaiáſz w Lxi. (–) Iſz oto Duch s. ſtánał nádemną á pomázał mię/ ábych ſzedł ku ćichym/ á ku tym ktorzy ſą ſercá pokornego/ z wdzięcznym poſełſtwem od Bogá oycá ſwego/ á iſzbych wípomagał á leczył ſkrufzone ſercá ich/ á iętych á związánym/ ábych opowiedał miłofierdzie á wípomożenie zámknionym láłkawe otworzenie á wypuſzczenie: á látá y czáſy iuſz vblagáńſze/ iuſz láłkawſze od Bogá oycá ſwego. O wdzięczneſz to poſełſtwo/ o ſwięteſz to było wſkazanie nam nędznym/ ięthym/ á zámknionym pod grzechem/ á pod ſrogim gniewem Pánłkim więźniom iego. A s tymże to poſełſtwem/ á s tymiſz to wdzięcznymi nowinami/ tu odprávuię ten ſwięty Pan do nas zwolenniki ſwoie/ nic im inego nie poruczáiąc/ iedno to s czym teſz był odprávion/ ták iáko tu o nim Prorok powiáda/ od Bogá oycá ſwego niebieſkiego. Y ták ſie w tymże roſkazaniu zachowywáli zázwdy oni ſwięći zwolennicy iego. *(marg)* Do kthorych Pan poſłał Ewánieliá á co ieſt rozwiązić (–) Bo ſłuchay tu/ iſz to poſełſtwo nie ſciąga ſie ni do kogo inego/ iedno do iętych á do tych ktorzy ſą ſercá ſkrufzonego: á tym ten wſzechmogący Pan roſkazał opowiedzieć ty látá miłofierne Bogá oycá ſwego niebieſkiego/ y to rozwiązanie á ofwobodzenie nędznego więzienia ich á vpadkow ich/ á przy tym láłkę á miłofierdzie ſwoie. A to ieſt/ tym wſzytkim/ kthorzy vznawſzy nędzny vpadek ſwoy/ vznawſzy nędzne więzienie ſwoie/ iſz ſą związáni grzechem/ y ſwoim wláſnym y przodkow ſwoich/ iſz ſą podáni w okrutne więzienie onego opráwczę ſrogiego ſwiátá tego/ ktory ſie ſtára o wſzytko złe iego. A vznawſzy w ſobie

ten niedośtátek fercá fwego/ rozżaliwfy fie tego/ iż sá w niełásce Páná fwego/ rozżaliwfy fie tego/ iż odstąpili od krześciańkiej powinności swoiey/ á od woley Páná fwego/ odmienia w łobie ono ferce swoie złe á fwowolne/ á iáko ie Pan przez Proroká przezwał/ nie obrzezáne w złościach swoich: (*marg*) Ieremiałz w ix. (-) á czynią w łobie z niego ferce żało-

strona: 119

Po wielkiej nocy.

Lift

łne/ ferce skruźzone/ ferce takie/ ktore práwie obaczywfy vpadek fwoy á dobrotliwość Páná fwoiego/ vciecze fie zupełną wiarą/ do święthego miłofierdzya iego. (*marg*) Ian s. w iij. kapit. (-) Wfpomniawfy łobie ony słowá Páná fwego/ co raczył powiedzieć o Bogu oycu swoim/ iż fie tak bárzo rozmiłował człowieká nędznego/ iż mu dał nie ináczey iedno iáko w zakładzyc fwego namileyźzego syná/ áby był przezeń zbáwion. A ktemu położy wżytkę wiarę y nádzyeię swoię/ ni w czym inšzym/ iedno w męce á w śmierci święthey iego/ iż iuż oną niewinną śmiercią iefth vblágan gniew Bogá oycy niebieskiego/ nád nędznym vpadkiem iego. A ofiáruie iá z onym nędznym á vžalonym fercem swoim przed święty Máieřtat iego. A łtarác fie będzyc/ áby popráwił żywotá fwoiego/ á iżby łtał mocno przy náuce á przy woley Páná fwego. A tu dopirko to pośelřtwo Páná náłzego ściąga fie do takiego káżdego/ á tu dopirko Pan dopuřcił tey mocy pořłom onym swoim/ dawřzy im Duchá fwego świętego/ Aby poznawřzy thákie ferce taką řpráwę człowieká nędznego/ rozwiązowali on nędzny vpadek iego/ á opowiedáli mu tu wdzyęczne pośelřtwo od Páná fwego: Iż gdyř nędzniku iuż thák pořtánowił thy nędzne myřli y tę nádzyeię swoię o Pánu swoim/ á o miłofierdziu iego/ á iż żáłuielř vpadku fwego/ iuż tego bądź iř/ ižeř ielř rozwiązán przez święte miłofierdzie iego/ od tego nędznego vpadku fwego y od onego wiecznego więzycenia/ do ktoregoř był wiecznie řkazan ř řpráwiedliwego dekretu Páná fwego. A toć ielř moc pořłow tych/ á ř ták to mocą ten náłz wřzechmogący Pan/ á nie z inřzą/ iedno ř ktorą pořłan od Bogá oycá fwego niebieskiego/ ták iáko iá Prorok opowiediec raczył/ thu do nas odřyła zwoleńniki swoie y inřze namiařtki ich: to ielř/ řługi kořciolá fwoiego á zebránia fwego świętego/ áby thák rozwiązowali y zwięzowali vpadek narodu ludzkiego. Ale nie ták iáko byli przed řię wzięli/ iż tho czynili mocą řwá od řtarřzych swoich nádáná/ á iż mieli klucze kroleřtwá niebieskiego/ á kogoř chcieli/ iż tám wolno puřcić mogli/ á komu chcieli/ zámknáć mogli. (*marg*) Czo ielř zwiázáć grzeřznego. (-) Bo gdzye zářię obaczá złego/ vpornego/ á krnábrnego sumńienia

człowiekã vpadłego/ máią mu opowiedác/ on łrogi gniew Bogã oycã niebiełkiego: máią mu opowiedác/ y tu ná fwiecie y po śmierci/ wieczne zginienie iego: máią mu theż záfię opowiedác/ łálkę á miłofierdzye Bogã oycã niebiełkiego/ iefliże fie vzna á vciecze fie do niego/ w imię iedynego łyná iego á świętey męki iego/ iż w łálkę przyjmuie takiego káždego nędznego á vpadłego człowieka. Máią mu opowiedác to pofelłtwo Páńłkie/ iż iedno do tych iefł włkazano/ ktorzy taką myłł/ taką wiarę/ á taką pokorę połtanowiã w łercach łwych o Pánu łwym/ iż ie Pan rozwięzuie miłofierdziem łwoim/ A to im mocnie opowiedziec rołkazác raczył. A złym á vpornym/ iuż gdy fie to pofelłtwo do nich nie łciãga/ niczegoy fie inłzego niechay nie nádziewáią/ iedno iż łã zwiãzani/ iedno iż łã w gniewie/ w niełálce/ á w łrogim ołãdzeniu Pána łwego. A toć iefł moc tych połłow Páńłkich/ ktore do nas tu Pan połyłác raczy do nędznego łtworzenia łwego. A toć łã ty klucze ktoremi nam zámykáiã y odmykáiã fortkę á przyłłep do Pána náłzego/ á vkaçuiã nam drogę y zwiãzania y rozwiãzania náłzego. (marg) Obaczył Pan odmiennolć odmiennolć [!] á wymyłły łwiatá tego. (–) A tak ten włzechmogący Pan/ przełżrawłzy omyłnołć łwiatá nędznego/ iż fie záwždy miał vnołć zá wymyłłem łwoim/ á iż mu fie miały záwždy lepiej podobác łprawy włalne iego/ niż połtanowienie łwięte Pána tego/ zá wielkã pociechę nám tę łwiętã Ewányeliã zołtáwić raczył: ábychmy wiedzieli/ iż to łwięte iego pofelłtwo/ ktore nam przyniołł od Bogã oycã náłzego/ ni do kogo fie inłzego nie łciãga/ iedno do tych ktorzy łã/ tak iáko wylłzey wylłzey [!] nápiłáno łtoi/ łercá łkrulzonego á połtanowionego/ thák w wierze iáko y w nádzeyi łwoiey/ o miłofierdziu Pána łwego. A takie łercá iedno on dopułcił rozwięzowác/ á opowiedác im to łwięte miłofierdzie iego/ á iłcić ie pewnemi á ilłtemi łłowy od niego/ iż łã rozwiãzane á przyięte w łwiętã opiekę iego/ y w miłofierdzie iego. A což my lepák rzeczemy/ cochmy mieli nádzieię w onych łuchotach náłzych/ w onych odpułłciech náłzych/ w onym bieganiu náłzym/ w onych łwieczkach/ w onych obrałkoch/ w onych wymyłłonych młzach/ w onych węzełłkoch cochmy nołili ná ręku náłzych/ gdyż tu Pán nie w łkázuię w łkázuię [!] do takich pofelłtwá tego/ y ro-

strona: 119v

Pirwłzey Nyedziele.

zwiãzania tego/ iedno do tych/ ktorzy łã tak łercá połtanowionego/ iákoł wylłzey wylłzey [!] łłylzał. (marg) Włzythko dobrze což ktho z wiarã czyni. (–) Bo nie rozumiey ábyć

tho pińmo gánić miáło cokolwiek vczynińz ku czći Pánu śwemu/ á zwłázczá tho co iest z woley á z rofkázania iego/ ále o to fie napirwey stáray/ ábyś przez tę skruźzoną myśl swoię/ á przez ták poftánowioną wiárę swoię o pánu swoim/ napirwey rozwiązał serce swoie/ á vczynił ie wdzięcznym sercem Bogu oycu śwemu. Tu iuż wierz mi/ gdy tákie serce poftánowiś w łobie/ iż nigdy próżnować nie będzie: Bo wiárá nigdy nie próżnuie w człowieku/ iáko Páweł s.powieda/ zázwdy á zázwdy/ zá spráwą Duchá s. będzie mnożyła w tobie co dáley to lepźze spráwy twoie. (*marg*) *Do Galatow w v.* (–) Ale gdy nie będzieś miał thák poftánowionego sercá swego/ wżytko to iákobyś plewy sypał przed obliczność Páná swego. Bo wierz mi żeć theż był Dawid dobrze przeźrzał Bośtwo Páná tego/ á nie bez przyczyny ono powieđał: (*marg*) *w Pfálmie Lj.* (–) Iż dałci bych ia tobie miły Pánie wiele wołow y báránow zá wyśtępkí swoie/ ále wiem iż tego wdzięcznie nie przyjmiesz odemnie/ poki fie nie zyednaś z nędzną dufzą moią/ á iż nie zbuduiesz dobrej woley w Syonie/ to iest/ w nędznym á vpádlým vmyśle moim. A ták toć iest drogá/ toć są klucze ku temu Pánu/ serce skruźzone á żálobliwe człowieká nędznego/ iż wyśtąpił przeciw Pánu śwemu/ á iż obráził thákiego dobrodzyeía swego/ á iż fie vciecze z zupełną wiárą do niego/ nic nie wátpiác o świętym miłosierdzyu iego. Potym y cnotę/ y miłosierdzye/ y spráwiedliwość/ y powłciągliwość ciáła iego buynego/ y polepźzenie onego żywotá iego/ będzie mu mnożyła oná wiárá iego/ gdy fie rozmiłuie Páná swego/ á mocno vwierzy iemu/ iuż fie zázwdy będzie prześtrzeگاł tákí káždy/ áby ni w czym nie obráżał świętego Máieřtatu iego/ gdy pozna y strách y dobrodzyeyřtwo iego/ á wżyřthko Pan iego potym będzie wdzyęcznie przymował od niego. (*marg*) *Wymyřlenye nád wołá Páńfką.* (–) Coż záię też rzeká ci pořłowie/ ktorzy tu są s tym wdzyęcznym pořelřtwem Páná tego pořłáni ná then nędzny řwiát/ ktorzy/ ták iákoś řłyřzał/ vcieką fie vznawřzy fie do thego to miłosierdzya iego świętego. A tym iedno rořkazał opowiedzyeć to wyzwolenie á rozwiąźanie z onego wiecznego więzyenia á przekłęcia Páná swoiego. Thu iuż w tym pořelřtwie nie mářz áby im rořkázowáli/ żeby biegáli po řwiátu/ áby kładli do řkrzynek/ odkupuiąc grzechy swoie/ ábo iżby zákupowáli ony ofiáry ábo ony zwykłe mřze swoie: gdyż on kupuujące y przedájące wymietował s kořciolá swoiego. (*marg*) *Marek w xj. Lukář w xix. kap.* (–) Tu iuż nie mářz w tym pořelřtwie/ áby mocą/ klátwą/ dzwonkiem/ interdikiem/ miał być kto związan y rozwiązan s tego vpadku swoiego. A iney tu mocy nie przydano do tego rozwiąźania nędznego á vpádlęgo człowieká/ iedno gdy on řpráwi w łobie thákie serce/ iáko wyřřzey

wyzłzey [!] nápiáno ftoi/ á vciecze fie do miłofierdzya wiernego Boſthwá Páná ſwoiego/ á vmnoży w łobie taką myſł á takie ſerce/ áby poprawował w łobie onych obłądliwych ſpraw żywotá ſwoiego/ ktore były odſtępiły od woley á od rofkazánia Páná ſwoiego. (marg) Iáko poznác poſlá wiernego/ á co z nim ſpráwować. (-) A dla tego ten wſzechmogący Pan/ nam ku wielkiej pociefze/ tę ſwiętą Ewányelią zoſtáwić raczył/ ábychmy iedzieli á vczyli fie tego/ iákoby nas to wdzyęcżne poſelſtwo dochodzić miáło od niego/ ktore on nam przynioſł/ iáko wielki poſeł/ á z wielkiego kroleſthwá/ y od wielkiego krolá/ od Bogá oycá ſwego niebieſkiego. A s thym poſelſtwem rozeſłał do nas Apoſtoły ſwoie/ y dziś rozſyła ſługi wierne koſcioła ſwego. A tu nas vczy/ ábychmy obáčzáli ieſli nam wiernie ſpráwuią to poſelſtwo/ wedle rofkazánia iego. A ieſliby fie theż ktorzy czego inſzego domyſláli niźli ieſt rofkazánie Páná tego/ ábychmy łobie pewnieyſzych á ſpráwnieyſzych poſłow ſzukáli od niego. A ták ty nędzny á ociążony człowiecze/ gdy obaczyſz ociążone grzechem ſumnienie ſwoie/ ábo iżbyś nie vmiął rozeznác ſam v ſiebie wyſtępku ſwoie^{go}/ pytay fie do tákiego wiernego poſlá od Páná ſwego/ dla ciebie od niego zrzáduzonego

strona: 120

Po wielkiej nocy.

Liſt

y przeźránego/ á pytay fie pilno o Pánu ſwoim/ y o miłofierdzyu ie^{go}/ á nie wſtyday mu fie zwierzyć vpadku ſwoiego á obłądliwości ſwoiey/ á radź fie go iákobyś mogł záfię przednáć gniew onego dobrotliwego Páná ſwego/ gdyż to obaczyſz iżeś przeſtąpił wolą ſwiętą iego. A on tobie wnet vkaże plenipotencją poſelſtwá ſwego: Owo maſz moy miły ſynacżku rofkazánie á poſelſtwo do ciebie od páná twoiego/ iż ieſliżeś thák poſtánowił ſerce ſwoie/ iżeś fie rozżáłował tego vpadku ſwoiego/ iżeś wyſtąpił á obraźił tákiego Páná á thákiego dobrodzyeiá ſwego/ á maſz o nim vpełną wiárę/ á nic nie wątpiſz o ſwiętym miłofierdzyu iego/ iż on iuż męką á krwią ſwiętą ſwoią to tobie záſłużył/ á to wſzytko zá cię záplácił Bogu oycu ſwemu/ gdyż on wzyął ná fię vpadek nędznego ſwiátá tego/ á tho zá cię vćirpiáł cóś ty vćirpieć miáł: á iż wierzyſz iż Bog ociec będzie tobie miłóſciwy/ á przyimie cie záfię w ſwiętą káſkę ſwą/ dla imieniá iego ſwiętego. A ia iáko poſeł od niego/ máiąc to dozwolenie od niego/ gdy znam ták poſtánowioną w tobie myſł twoię/ tedy fie zá to iſćię/ tedy cie zá to vpewniam/ iż iuż záfię maſz káſkę iego/ y ſwięte miłofierdzye iego nád łobą. A toć dawam zá

pokutę/ żebyś sie ftárał iákobyś polepřzał żywotá řwego/ á ftárał sie wedle możności swoiey/
ábyś nie obrażał thák dobrotliwego Pána swoiego/ á nie wyftępował z woley świętey iego/ á
potym co możelź ábyś czynił ku czći á ku święthey chwale iego. A ia iuż ciebie rozwiązię z
onego vpadku thwoiego y s przekłęcia twoiego/ w imię święte iego. A toć łą mocne klucze
y mocne węzły zwięzania y rozwiązania człowieká nędznego: á s tymi to kluczmi/ iáko tu
řłyřlyř/ odřyla tu Pan do zebrania řwego zwolenniki swoie/ y infze wřzytki pořły swoie.
A w tákich sie kluczach y w tákim rozwiązaniu kochay/ ieflic ie kiedy Pan Bog znaleść
á zrozumieć da z łálki á z miłofierdzia swoiego. A ty řłowá gdy řłřlyřlyř od tákiego pořlá
wiernego Páńskiego/ nie ináčzey im dufay/ iedno iákobyś ie řłřlyřał z włalných vřt świętych
iego. Też sie to poczęřci pořelřtwo řciąga y do káždego z nas z ofobná: Iż gdy thu vpádly brát
twoy przeciřwko tobie wykroczy/ á vpádnie s krewkořci swoiey/ á řzuka zářię áby cie przeidnał
bráciřłká swoiego/ á proři cie ábyś mu ono přeřthąpienie iego przepuřcił/ dla imieniá Pána
swoiego: á ty zložylř onę krzywdę s řercá řwego/ á weźmieř zářię w miłość řwą krzeřciáńřką
onego omylnie přeřtępnego bráciřłká swoiego/ iużeř go rozwiązał przed oblicznością Pána
řwego/ iuż y ciebie y onego pan rozwiązię/ á przymuie obudwu w łálkę swoię. Gdyż nam
ták rořkazał wołác do řiebie/ áby on nam ták był miłofierny/ á thák nam odpuřzczał wyřtępk
nářze/ iáko my też odpuřzczamy winowáycom řwoim (*marg*) Mattheuř w vj. (–) A gdy też
vporny bliřni twoy/ obražiřlyř cie á wykroczyřlyř s powinności swoiey/ leży vpornie w oney
krnąbrności swoiey/ á niedba áni ná powinność swoię/ áni ná řpřawiedliwość swoią/ á thy go
iefzcze vpominałř iáko bráciřłká á powinnego swoiego/ Iuż tám Pan vczynił dekret náń/ iż
niechay v ciebie będye iáko pogánin á iáwnogrzeřnik. A tu iuż iefł związan y v ciebie y
v Pána Bogař twoiego/ á rozwiązan być nie może/ poki sie nie obaczy w oney krnąbrności
swoiey/ á w onym vporze řwoim/ á nie opráwi/ á nie przeiedna onego obrażonego bráciřłká
swoiego. (*marg*) Pocięhá y řráfunk Tomařzá s. (–) řłuchayže dáley co tu w drugiey częřci
Ewányeliey tey świętey/ nam ná náukę nářze/ Pan nářł thu okázác ráczył. Połožyl nam
przed oczy onego Apořtołá řwego Thomařzá řwiete^{řo}řwiete^{řo} [!] / ktory niechciał vwierzyć
řwiętemu z martwich wřtániu iego/ ářby był ogládał ręce y nogi iego/ á iżby sie dotknał
boku řwiętego przebodyonego iego. Potym iáko mu sie miłościwie vkázác raczył/ á wywieřć
go z niedowiářřtwá onego/ tochy iuż řłřlyřeli/ Pátrzayže thu nędzny człowiecze/ á karz
sie y cieřł sie tym řwiętem Apořtołem Pána řwego: gdyż on będąc przy wřzytkich řpřawach

Páná ſwego/ gdyż on wiedząc wſzytki táiemnice iego/ gdyż tho wiedział pewnie z wyrokow
mocnych Duchá s. ktore on rozlicznie czynił przez wſtá rozmaitych Prorokow/ iż ták miáło
być/ iż ſie to wſzytko miáło wypełnić **wypełnić [!]** / co o tym pánu pifano było: iż miał być
ták vmęczon/ iáko ſie wſzytko wjpełniło/ y ták z martwych wſtác/ iáko ſie ſtáło. Y ſłyſzał
to nie raz iefzcze przed tym z wſt

strona: 120v

Pirwſzey niedzye.

właſnych Páná ſwego/ tu iáko ſłyſzyſz s pewnych á prawdziwych iedennałcie ſwiádkow/
ktorzy mu dawáli pewne ſwiádectwo y pewną wiadomoſć/ iż go iuż oczymá ſwemi widzyeli/
iż iuż był miedzy nimi/ á wſdy ſłyſzyſz iáko było ták zátwardziáłe ſerce iego: á to był
ſwiętym/ á to był Apoſtołem/ á to był miłóſnikiem á táiemną rádą ſwiętych ſpraw Páná ſwe
go/ iż wſzitko opuſcił/ wſzytko mu ſie to trudno widzyáło/ dokądby był tego nie ogládał
oczymá ſwemi. O coſ tedy ty chceſz vczynić nędzny Thomaſzu/ á nędzny niedowiárku
o Pánu ſwoim/ kthoryſ iefť dáleko rozny **rozny [!]** w łáſce v niego/ niſli Apoſthołowie
ſwięci iego/ ktory nie práwie dufaſz á nie práwie wierzyſz w mękę á w odkupienie y w to
ſwięte z martwych wſtanie Páná ſwego. Acz dufaſz y wierzyſz iż ſie to ták ſtáło/ y wſzytko
ſie wypełniło nád Pánem twoim/ ále práwie nie dufaſz/ áby to wypełnienie á tá ſwiętha
ſprává męki Páná twego/ dołyc vczyniła zá wſzytki wyſtępkí twoie. Iefli themu mocnie dufác
będzyeſz/ á w tym ſwą wſzytkę nádzyeię pokłádác będzyeſz/ maſz ſwiádkow wiele o thym/
bo tho wyznawáią Prorocy/ boć tho wyznawáią Apoſtołowie/ Ewanyeliſtowie ſwięci: á ná
koniec cie w tym wiſcił mocno ten Pan zbáwiciel twoy właſnemi wſty ſwemi/ A ty przedię
iney rády/ iney nádzyeie vżywaſz y nábywaſz/ á práwie iáko páłcy chciałbyſ dotknąc/ á
doſwiádczałſ Páná ſwego. (*marg*) Gdy ſwięci błádzili/ coſ rzeká proſtacy. (–) Pátrzyſże zálie
iáko ſie thu ktory ſtan ma chłubić á kochác w doſtoieńſtwie ſwoim/ ábo w ſtanie ſwoim/ ábo
w iákiey mocy człowięczeńſtwá ſwego/ gdyż widziſz iż wielcy ſwięci/ á przebráni/ á práwie
miłóſnicy Páńſcy/ nic ſobie pomoc nie mogli/ bez ſwiętego wſpomożenia iego. Pátrzyſże
zálie co tu Pan czynić raczy nád wiernymi ſwoimi/ ktorzy ácz vpádáią/ ále iżprzed tym
wdáli ſie byli w poſłuſzeńſtwo iego/ á wyznawali przed tym ſwięte Boſtwo iego/ nigdy ich
opuſzczác nie raczy/ á nigdy ich w zádnym obłádzeniu ich/ odſtápić á zániechác nie raczy.

Pátrzayże pilno co nád tym świętym Apósthólem Pan nász nam zá náukę á ná pociefzliwy przykład vczynić raczył. Napirwey to okázác raczył/ áby nikt nie dufał żadney fpráwie/ żadnemu doftoieńftwu/ áni mocy fwoiey/ iefli nie będzie łáski á miłofierdzya á wfpomózenia miał od tego Páná fwoiego: Co też okazał y ná Pietrze/ y ná wielu przebránych fwoich. A pothym też tho okázác raczył/ iż chociay fie kto vniefie ábo vpádnie w grzechu fwoim/ áby nic nie wátpił w świętym wfpomózeniu iego. A fłuchay co tu Ewányelia powieda: Iż potym Pan przyfzedł do onego zgromádzenia Apoftólow fwoich/ gdzye iuż tám był y Thomařz. O nie bez przyczynyřz go w pirwfzym przyřciu fwoim mieć niechciał/ ále go ták zániechał ná fthronie/ dla náuki nędznemu á obłędliwemu fwiátu themu. Słuchayże co powiedzyeć raczył temu świętemu Apoftólowi fwoiemu/ z łáski á z miłofierdzya fwego: Chodziřz teraz moy miły Thomařzu/ á ogláday rány w nogach/ w rękach/ y w boku moim/ á nie bądź niedowiárkiem/ ále vtwardź mocno wiárę fwoię. Słuchayże teraz á práwie przeřrzy do ferca Apoftoła onego świętego/ gdy ogládał ony rány á ony znáki męki Páná fwoiego/ á gdy fie obaczył z łáski świętey iego/ iákie wyznánie wielkim głósem vczynić raczył: Iż to ieřt prawdziwy Pan moy/ y prawdziwy Bog moy. To iuż rozumieřz/ iż nie tylko vwierzył iż z martwych wftał/ ále wyznał/ iż to ieřt Pan moy/ á prawdziwy Bog moy. (*marg*) **Obaczenie Tomařzowo z łáski Páńskiey.** (–) Thu pátrż błogofłáwioney łáski Páná tego/ ná kogo on weřrzeć raczy okiem miłofierdzya fwego/ co thu Duch s. přędyuchno fpráwił v onego Apoftoła s. iż nie nie **nie** [!] tylko iż vwierzył z martwych wfłániu iego/ ále iuż mu wpáddy wfzytki prorocřwá w ferce iego/ o onym Pánu iego. Iáko go zwał Ezáiařz Pánem/ gdy wołał do Bogá oycá: Zeřli miły Pánie pánuiącego Páná co rychley ná obliczność zyemie. Iáko Ieremiařz/ iáko Dawid máło nie w káżdym wierřzu Pánem go fwoim zwał/ iáko to wyzwawał iż Bog ociec wfzytko tho podrzucił ná zyemi y ná niebie pod nogi iego/ y pod święte pořłufzeńřtwo ie ⁸⁰. Tu go iuż záfię obaczył y zrozumiał y wyznał go być práwym Bogiem/ zrozumiawfzy z onego ořwiecienia Duchá s. iż tego człówiek naymoźnieyřzy vczynić nie mogł/ co vczy-

strona: 121

po Wielkiej nocy.

Liřt

nił ten Pan mocą Bořtwá fwoiego s człówieczeńřtwem złączonego/ iż zborzył piekło/ zborzył czártá/ á wfzytki mocy niebieřkie y zyemřkie záwřdy drzáły przed moźnořcią Bořtwá iego. A ták też ty nędzny człówiecze/ gdyź rozumieřz iż bez wfpomózenia Páná tego żadna godność

twoiá/ żadne zaślugi twoie/ żadne wymyśły twoie/ tobie prawego vznánia á prawego obaczenia zyednác nie mogą/ rozráduyże fie s thego przykłádu tego Apoštołá s. iáko go tu Pan pociefzyć á vtwordzić w iego wierze raczył/ okazawłzy mu ony święte rány fwoie. Vcieczże fie też ty iedno z wiernym sercem á z wiernemi prósbámi fwemi/ do tego ták dobrotliwego Páná twego/ vcieczże fie też do onych świádkow iego/ do świętych Prorokow/ Apoštołow/ Ewányelištow iego/ á do písmá świętego/ ktorzy tobie dádzą pewne świádectwo o tym Pánu twoim/ iáko dawáli oni święci Apoštołowie temu to Thomašzowi s. A gdzieby czemu nie mógł sproftác rozum twoy á człowieceńštvo twoie/ vcieczże fie do miłofierdzia iego łámega świętego. (*marg*) Pan woła vřtháwicznie ábychmy fie obaczáli. (–) Podpirayże łobie o nim nádzyeie fwoiey tym świętym Apoštołem iego: iż on ná cię tákież záwoła przez Duchá s. iákož vřtáwicznie woła ná káždego przez święte písmá fwoie: Chodizř tedy moy namileyřzy řynacžku/ chodizř nědzny á niedowierny Tomařzu/ á iuž ogláday iáwnie rány moie/ ktorem ia vćirpiál dla nědnego zbáwienia twego/ á nie bądź onym niedowiárkiem/ iedno wierz mocno/ iż ty rány moie zyednáły tobie wřzytko miłofierdzie v Bogá Oycá twego niebieskiego/ gdy fie vcieczelř do niego w imię moie/ pořtánowiřzy mocno wiárę o miłofierdziu świętym iego/ á o tych świętych ránach moich/ y o tey krwi moiey ktora ieřt wylaná s tych świętych ran moich/ dla ciebie y dla nědnego vpadku twego. (*marg*) Święte obłádenie Thomařzowo. (–) O błogoláwionyřz tho był Thomařz/ y to święte niedowiárřtvo iego/ kthore nam vczyniło tę nádzieię o tym Pánu nářzym v vpadkoch á v obłádeniu nářzym/ iż on żadnego wiernego řwego nigdy opuřzczác nie raczy/ nigdy przypominác nie raczy/ á choćby vpadł v nědzy człowieceńřtwá řwego/ choćby fie obłádził/ wřzędy on zágláda zá nim okiem miłofierdzia řwego/ á obřyla go Duchem s. řwoim/ áž do vznánia nědnego iego/ á do obaczenia iego. Słuchayže dáley co tu Ewányeliřtá końcžąc Ewányeliá thę świętą pířác raczy: Ižby było wiele pířác co tám ná ten čas Pan czynić á řprávowác raczył z onymi zwołenniki řwoiemi/ ále cožkolwiek czynił á řprávował/ y czožkolwiek tu ieřt nápiřano/ wřzytko dla tego ieřt nápiřano/ ábychmy mocno vwierzyřzy iemu/ ořięgnęli żywot wieczny w imię święte iego. Tu řlyřzyřz/ iż tu żadnych inřzych řpraw nie podawa nam Ewányeliřtá s. ku ořięgnieniu żywotá wiecznego/ iedno ábychmy mocno vwierzyli Pánu řwemu/ á ni v czym inřzym nádzieie nie mieli/ iedno v świętym imieniu ie^{řo}. To iuž tu trudno mędwowác/ tu iuž trudno inę wymyřły/ inę zaślugi/ inę vynalářki brác łobie ná

pomoc/ iedno vwierzyć mocno temu Pánu fwemu á fwiętemu odkupieniu ie ^go/ á słuchác s. woley iego. Tuć też iuż próżno łobie brác ná pomoc ktore inłze imię/ y ktory inłzy thytuł ná ziemi y ná niebie ku ołięgnieniu tego to fwiętego á błogofławionego żywotá wiecznego/ iedno to s. imię Páná náłzego/ gdyż ná to imię vpada kázde koláno/ iáko písmo fwiádfzy/ y ná niebie y ná ziemi y w głębokofciach piekielnych. (*marg*) Do Philipen. w ij. (-) (*marg*) **Zadne imię iedno imię Páńskie.** (-) Gdiż o tym fwiętym imieniu swoim y łam nam fwiádectwo dáwać raczył/ iż nam dla tego imieniá s. nic nie będzie odmowiono v Bogá Oycá niebiełkiego. (*marg*) Ian w xvj. kapitú. (-) Co zá náuki s tey s. Ewányeliey wziác mamy. A thák ciełząc łie tymi fwiętymi łprawámi tego Páná náłzego/ iż on żadnego nabárziey vpádflego nigdy opułzczać nie raczył/ ciełząc łie też tym czo nam tu Ewányeliftá o tym fwiętym imieniu iego powieđác raczył/ vcieczmy łie do tych fwiętych ran iego á do tego imieniá iego fwiętego zupełną wiárą á pokornemi prośbámi łwemi/ pewnieć nas nie opułci/ á pewnieć nas domiełci tego żywotá náłzego poządliwego/ iáko nas Ewányeliftá s. iłcić raczył. A vważaymy łobie ty dziwne łprawy Duchá s. iáko obaczył Pan przyłżłe rozliczne błędy/ ktore miály być około zwiázania y rozwiázania człowieká nędznego. Przypomi-

strona: 121v

Wtorey Niedzyele

na tu Ewányeliftá/ iż Pan dał Apołtołom łwoim Duchá łwego fwiętego/ áby inłzemi żadnemi łprawámi áni wymyłły/ nie rozeznowáli vpadkow ludzkich/ iedno zá łprawą Duchá s. w písmiech fwiętych połtanowioną. Słuchayże łprawy Duchá s. thák iákoł słýżał od Ezáialzá Proroká/ iáko iełt połłan do nas ten náłz łzechmogący Pan/ y komu opowieđacie miłofierdzie Bogá Oycá łwego niebiełkiego/ nie żadnemu inłzemu wymyłłaczowi fwiátá tego/ iedno niewinnemu/ á łkrułżzonemu/ á ktory vpadek łwoy vznawłzy/ vciecze łie do fwięte ^go miłofierdzia iego. A s tymże połelłtwem/ á nie z inym żadnym wymyłłem/ tu do nas nędznikow odpráwuie włzytki łprawce á łzáfárze fwiętych táiemnic łwoich. Trzecie małz vważác/ y połłá y połelłtwo/ ielłicby iáką náukę ábo iákie ine połelłtwo przynołł/ niłzi iáko ie słýżylz od Páná łwego/ małz ie wzgárdzić/ y owłzem iáko nas Ian s. vczył/ áni go pozdrowić ábo przywitác nie małz. (*marg*) ij. Ian w j.kapitu. (-) A pilnie vważay/ ták iáko nas łam Pan vczył/ kthory iełt duch s prawdy/ gdyż żadny iny nie iełth/ iedno kthory iełt

z Duchá s. á iz nic inźzego nie powieda/ iedno ƕłowá Páńfkie/ á ƕłowá Duchá s. Czwarte mamy vważác/ iz ƕłáby iest káždy ƕtan ku vwierzeniu/ bez miłofierdzia Páńfkiego/ co fie nam okázuie w thym Thomáfu ƕwíety. Ale gdy kogo Pan dotknie z miłofierdzia ƕwego/ iuz tháki káždy záwoła iáko Thomáfu: iz oto tho iuz iest Pan y práy Bog moy/ á w żadnym inźzym nie iest nádzieíá moiá. Piáte/ co tu Ewányelíftá powieda/ iz było co wíęcey pífac w tey hístoríey/ ále doƕyc iest na nas/ vwierzyć Pánu temu/ ku oƕiágnieniu żywotá náźzego/ á nie brác ƕobie ná pomoc żadnych wymyƕów ƕwíátá tego. Wzbudźze tedy ty ƕam wízechmogácy náźz Panie w nas tháká wíare/ iákáś był wzbudził w tym ƕwíety. zwolenniku twoim/ ábyfmy poznawfzy ony ƕwíete rány twoie/ ktoremiś nas poiednáł z Bogiem Oycem ƕwoim/ wyználi ƕwíete Boftwo twoie/ á záwołáli zupełná wíarą/ żeś ty Bog náźz y Pan náźz miłofciwy/ á ni w czym innym nie pokłádáli żadney nádzieie ƕwoiey/ iedno w tobie Pánu á Bogu ƕwoim/ ná wieki wiekom/ Amen. Ewányelia Wtorey Niedzyele po Wielkíey nocy/ nápiána od Ianá s. w x. káp. Przecíwko fáłeczny. m páfterzom/ y iáko ie po ƕłofie ich poznawác mamy. Iam iest on páfterz dobry/ á znam owieczki moie/ á ony teź zníá ƕłos moy etc. (*marg*) Iáko poznác páfterzá złego/ iáko dobrego/ y co iest zá vrząd iego/ y iáko Pan náźz páłtherz wierny żadne^{go} nie opuści/ kto ƕłucha wiernego ƕłofu iego. (–) BLogoƕłáwiony then Pan á zbáwiciel náźz/ tu nam ná zbáwienie náźze á ná wízytki pociechy y náuki náźze od Bogá Oycá zełłány/ záwždy fie opowiedał byś s takim ƕłofem y s taką náuką/ ktora nie iest według ƕwíátá tego/ iedno z oney rády á z onego poftánowienia wiekuiŕtego Boftwá ƕwego/ ktorą on z Bogiem Oycem y z Duchem ƕwíety. m od wiekow w iednoŕci Boftwá ƕwoiego poftánowíć raczył. Iákoż to ielzczę w teyże to ƕpołecznoŕci Troyce ƕwíęthey Moízełzowi opowiedziano było/ iz fie miał okázác Prorok ná ten ƕwíát/ w ktorego vfciech miály być poftánowione wízytki ƕpráwy iedyne. g Boftwá tego: á kthoby nie ƕłuchał onych ƕwíętych ƕłow iego/ tám iuz była opowiedzianá ƕroga pomftá ná takiego káźdego. (*marg*) v.Moize. w xvii. (–) Ták iáko to y w tey Ewányelíey nízey nápiáney ƕamo tho ƕwíete Boftwo iuz człowíeczeńŕtwem zákryste/ opowiedác raczy: Iz iáko mnie

strona: 122

po Wielkíey nocy.

Liŕt 122.

zna Ociec moy y wízytki ƕpráwy moie/ ták ia teź znam Oycá moiego/ y poftánowienie ƕwíete iego. Gdzie theź ná drugim mieyfcu wfpominác raczy: Iz ia y Ociec moy iedná rzecz

ieſtechmy. (*marg*) Ian w x. (–) A dla tego żadny iuż inſzy głos/ żadna inſza náuká nam nie ma być wdzięcznieyſza/ iedno tego Páná náſzego. Gdyż wiemy/ iż nie ieſt ſwιάtá tego/ iedno z onego ſkárbu á z onego poſtánowienia wiekuiftego niebieſkiego/ od wſzechmogącego Boſtwá tego. A dla tego ty ſłowá ſ they ſwιάtey Ewányeliey ſ. nam ku pocieſze záložone/ kthore nam opowiedáć raczy ten náſz Pan á then zbáwiciel náſz/ iż iedno on ieſt páłterz práwy/ á náuczyciel náſz práwy. A iż teſz iedno owieczki znáć chce/ ktore ſłucháią wiernego á ſwiątego głófu iego. Co wſlyſzyſz ſ tey ſwιάtey Ewányeliey/ ktorą z nabożeńſtwem wyrozumieway/ á nápiſał iá Ian ſ. tymi ſłowy. grafika Iam ieſt on Páłterz dobry/ dobry páłterz duſzę ſwoię kładze zá owieczki. Ale naiemnik/ á kthory nie ieſt práwym páłtherzem/ á iż nie ſá iego właſne owieczki/ then gdy widzi wilká przychodzącego/ tedy wnet opuſciwſzy owieczki/ vcieka. A wilk drapie á roſpraſza owieczki. A naiemnik vcieka/ przeto iż naiemnik ieſt/ á máłá pieczę ma o owieczkach. Iam ieſt on dobry páłterz/ á znam owieczki moie/ á ony theſz mnie znáią. Iáko mnie poznał Ociec/ iák ia theſz znam Oycá/ á duſzę ſwoię kładę zá owieczki. Mam teſz y drugye owieczki ktore ieſzcze nie ſá ſ they owczarniey/ ále y ony muſzę przywieſć/ á głófu moiego ſłucháć będą/ á będzie iedná owczárnia/ ieden páłterz. (*marg*)

Zaden páłterz iedno Kriſtus/ nie mógł odkupić owieczek ſwoich. (–) TO tu ſlyſzych frogi vrząd/ á frogą powinność páłterzá práwego á wiernego/ nád owieczkámí ſwoimi/ iż powinien duſzę ſwoię/ tho ieſt/ gárdło

strona: 122v

Wtorey Niedzyele

y zdrowie ſwoie położyć przy owieczkach ſwoich. Táko iáko to ſam ten wſzechmogący Pan á ten práwy páłterz owieczek ſwoich vczynić á okazać raczył. Acz żaden nie ieſt áni był od początku ſwιάtá/ áni Prorok/ áni Anioł/ by był nie ieden raz/ ále y ſied m kroć położył duſzę ſwoię zá owieczki ſwoie/ áby ie był mógł wybáwić od onego frogiego á wiecznego wilká pykielnego/ ktore mu były podáne zá ſłuſznym dekretem możnego Boſthwá onego nád nimi vczynionym/ by był nie ten ſwιάty páłterz/ ſ tháiemności á z iedności Boſthwá nam zefłány/ od wiekow przeyrzány y obiecány/ á tu ná ſwiecie zákryty/ nam tego był nie przeiednáł: iż tę ſzkodę á to przewinienie/ kthore były thy nędzne owieczki záſłużyły á przewiniły/ ſam záłtąpił á ſam wziął ná ſię/ á położył zá nię duſzę ſwoię/ y rozlał kre w ſwoię/ á ofiárował iá/ iáko niewinny báránek/ Bogu Oycu ſwemu. O czym Prorocy ſwιάci

ſzyroko nápiſáli/ y ledwiechmy tego oczymá ſwemi nye widzyeli/ iż ták ieſt/ á ták było/ y ták ſie okazało/ ták iáko tu ſam o ſobie opowiedáć raczy/ to wierne á ſwięte páſterſtwo ſwoie. A nie tylko áby odegnał onego frogiego á okrutnego wilká/ ktory mordował ty niewinne owieczki iego/ ále gi prawie zemdlił/ á zniſzczył możność iego: iż iedno z dáleká gdzieſ wyie á nárzeka/ záglądáiąc ná on pirwſzy łup ſwoy/ ktorego vżywał nád trzodą oną wedle myſli ſwoiey/ á nie ſmie ſie iuż dziś przyſtąpić bliſko do niey. A wſzákoż/ iáko ſłyſzyſz/ iż też iedno do tey/ ktore ſłucháią głóſu tego páſterzá ſwoiego/ á pilny woley á roſkazania iego. Iákoż tu y ſam o drugich powiedáć raczy/ iż ieſzcze niektore nie ſą z owczarniey iego.

(marg) Pan Kriſtus poſtánowiwſzy ſtádo ſwoie/ ſzedł do Bogá oycá ſwe^{go}. (–) Pátrzayże iż ten błogóſławiony Pan/ á ten wierny á ſwięty páſterz tych nędznych owieczek ſwoich/ położywſzy w nich wſzytko kochánie ſwoie/ poſtánowiwſzy im ony roſkoſzne páſtwiká onych ſwiętych náuk/ iáko ſie tu záchowác máią/ iáko ſie oſtrzegác máią/ áby ktora nie wpádła w onę márną páłzczkę onego ſprofnego wilká á ſprzećiwniká ſwego/ o kthorym piſmo powieda/ iż krąży zázwdy iáko Lew/ łowiąc á ſzukáiąc/ áby ktora odłudził álbo odſtráfił od ſtádá od onego/ á od oney ſpołeczney owczarniey Páńſkiey/ á iżby iá poźárł páłzczką ſwoią/ á rozdrapał páznokty ſwemi. *(marg)* j.Piotr v. (–) A poſtánowiwſzy ſzytki ſpráwy około tich owieczek ſwoich/ zoſtáwiwſzy im ony roſkoſzne páſtwiká ſwiętych ſłow y náuk ſwoich/ opowiedziawſzy y oznaymiwſzy im/ iáko máią znác/ á iáko máią być pilne ſwiętego głóſu iego/ ſzedł do Bogá Oyczá ſwego niebieſkiego/ áby ſobie pátrzył ná ono ſtádko ſwoie/ áby ſobie roſkoſzował w onych wiernych owieczkach ſwoich/ áby ie zázwdy ofiárował Bogu Oycu ſwemu/ á przyczyniał ſie zá nimi/ áby ſwięta ſtraż á opieká iego/ nigdy nie ſchodzilá z onego ſthadká iego. A ktora tu będąc wypáfiona onemi ſwiętymi páſtwiki ſłow ſwiętych á náuki onego wiernego páſterzá ſwego/ á iż w zupełney wierze zeydzie z nędznego ſwiátá thego/ áby proſto ſzła do niego/ iáko do właſnego páſtherzá ſwego/ ktora on iuż ták ſobie wiecznie ſtánowić raczy. A thám iuż ſam chce być iedynym páſterzem tey ták ſwiętey á wieczney owczarniey ſwoiey. *(marg)* Kriſtus poruczał innym páſtherzom ſtádo ſwoie. (–) A wſzákoż ácz im iuż/ iákoſ ſłyſzał/ poſtánowił thy ſwięte páſtwiká ſwiętey náuki á woley ſwoiey/ y dał náukę iáko ſie máią ſtrzedz thego frogiego wilká á ſprzećiwniká ſwego/ przedſię ich ták niechciał zániechác/ iáko mdłego ſtworzenia ſwego á mdłych owieczek ſwoich/ ále im poſtánowił páſtherze á ſzáfárze onych poſtánowionych á ſwiętych páſthwik ſwoich/ áby ie

vpomináli/ áby ich ftrzegli/ áby ie zganiáli/ á práwie nošili ná rámionach ſwoich/ áby fie nie vnošily iáko mdle niebożatká/ zá inemi páłtwilki/ áby fie nie obłądzály od oney ſpołeczney trzody ták zegnány y ták poftánowioney od onego wiernego á iecznego páłterzá ſwego/ ktory położył zá nie duſzyczkę ſwoię/ á wykupił ie y wydárł ie od onego frogiego rzeźniká/ opráwce á wilká ſwiátá tego: á iżby ich fthrzegli cí wierni páłtherze/ áby fie nie vnošily od głófu od iego/ zá inſzemi głófy omylnych páłterzow ſwiátá tego/ iedno iżby fie mocno dzierzály onego głófu iego/ ktory ſłyżzály z właſnych vſt iego. Iáko máią náłładowác onego wiernego páłterzá ſwego/ á chodzić y ſprávowác fie wedle woley á ſwiętego poſthánowienia iego/ chcąc áby były w ſtraży á ſwiętey opiece iego.

strona: 123

po Wielkiej nocy.

Lift

(*marg*) Iákaieſt zacžnoſć páłterzá wierne^{go}. (–) Pátrayże co to ieſt zá vrząd/ á co to ieſt zá przeźrzenie káždego tego páłterzá Páńſkiego/ ktoregokolwiek tu Pan poſtánowić raczył/ nád tymi wdzięcznemi á miłemi owieczkám i ſwemi. Pátrayże z iáką go tu mocą zoſtáwuie/ iáko powiedział zwolennikom ſwoim: Iż ták was zoſtáwiam y ták was poſyłam do tych owieczek moich/ nie ináczey iedno iáko mnie poſłał Ociec moy niebieſki. (*marg*) Ian w vj kapitulu.

(–) O wielkaſz to moc/o wielkieſz to dáry Bogá Oycá wſzechmogácego tym páłterzom iego nádáne/ ktorzy fie wiernie będą ſprávowác w tym ſwiętym poruczeniu iego/ á w tym vrzędzie iego. Iáko fie zádziwowawſzy Prorok mowi o nich. Oto iáko ſą piękne nogi páłtrzew tych/ ktorzy opowiadáią pokoy á prawdę/chodząc po gorach nád owieczkám i ſwemi. (*marg*)

Ezaiaſz w Lij. (–) Iáko teſz y ná drugim mieyſcu powieða o nich: (*marg*) Ezechiel w iij.

(–) Iż iegli będzieſz prawdę powieðał tym owieczkam moim/ iż thą przyſługą ſwoię zbáwiſz duſzę ſwoię. Co dáley powieða Ewányelia ſwięta/ iż weſtchnął ná nie/ á podał im ducha ſwego ſwiętego. O moy miły wierny páłterzu/ iákoſz fie tu roſkochác nie maſz/ iegliżeſz ktorzy ieſt práwy á wierny páłterz Páná ſwego/ á tey ſwiętey trzody iego/ ſłyżąc ty pocieſzliwe ſłowá Proroká s. iżeſz tym ſwiętym vrzędem zbáwił duſzę ſwoię: ſłyżąc iż cie Pan odſyła s tą mocą ktorą wziął od Bogá Oicá ſwego/ do tych owieczek ſwoich: ſłyżąc iż káždemu tákiemu z właſnych vſt ſwych podawa Duchá ſwego ſwiętego. Nie vnioſze **vnioſze** [!] fie moy miły páłterzu zá nędznym naymem ſwiátá tego/ nie czyńże fie nędznym naiemnikiem iego/ nie odbiegayże nędznych thych owieczek/ á nie w wodź **w wodź** [!] ich ná błędne á

ná omylne páłtwiřká ich/ gdzieby ie on wilk drapieřny zdybawřzy iáko błędne/ iáko te ktore odřtápiły od prawdziwego páłtwiřká řwego/ miał podrapáć á pomordowáć. (marg) Ezech. ij. y xxxiiij. (–) A Pan chce z ręku twoich páłtrzáć oney niewinney krwi tego řtadká řwego. (marg) Wřzytko kochánie Páńřkie w owieczřkach řwoich. (–) Abowiem páłtrżay czegoř řie tu zwierza/ á coć porucza ten řwięty Pan á then głowny páłterz řtadká tego řwoiego: poruczáć wřzytek řkarb řwoy/ wřzytko kochánie řwoie/ gdyż to řam wyznawáć raczy/ iż řadnego inřzego miřřzego nie ma iedno miedzy tymi owieczřkami řwemi. A tegoř iuř doznał/ bo zá nie położył duřyczkę řwiętą řwoię/ á dał vmorzyc ciáło řwięte řwoie. A gdyřci řie zwierzył ták wielkiego řkárbu řwego/ á ták wielkiego kochánia řwego/ nie vnořze řie zá tym nędznym řwiátem/ y zá naymem iego. Nie wařze řobie więcey pochlebřthwá řprořnego/ dla nędznego á krotkiego á omylnego pożytku řwiátá tego. Nie wařze řobie nic onych głóřów á onego wycia márných wilkow řwiátá tego/ ktorzy by cie chcieli odřtrářzyć od tych wierných owieczek Pána twego/ tobie zwierzonych á porucřzonych od niego/ á od tego řtadká iego/ áby dárli wełnę z niego. (marg) Pięćne vpominánie do páłterzow. (–) Nie vwodźze ich z wierných páłtwiřk ich ktore im zgotował/ á tobie ie im řzáfowáć poruczył on zwirzchni Páłterz iego. Ktory ná cię woła/ ktory cie wyřtręga/ iżbyř máło zyřkał choćbyř teř y wřzytek řwiát pořiadł/ á duřzy řwoiey vpadek á vćiřnienie zyednáć miał. Ktory cie vpomina/ ábyř řie nie bał nic tych wilkow ktorzy tylko ciáło twe zdrápáć mogą/ ále ábyř řie iego więcey bał/ ktory zdrápawřzy ciáło/ moře pořláć ná zátráćenie duřę twoię. (marg) Mattheuř xvi. (–) Pámięthayze iáko Apořtoł powieda/ (marg) Do zidow x. (–) iáko ielř řroga rzecz wpáć w ręce á w gniew Boga żywiącego. Pámiętayze iáko Prorok woła ná ty naiemniki nędzne a fáłřzywe páłterze řtadá tego Páńřkiego niewinnego: (marg) Ezechi. xxxiiij. (–) Iż biedá wam kthorzy tylko řiecie řiecie [!] mleko z owieczek moich/ á drzecie wełnę s řtadá moiego. (marg) Hieremiař xxiiij. (–) Pámiętay iáko tákie Prorok zowie pły niememi/ ktorzy iuř zátuczyli gárdłá řwoie/ iż tylko leżą około onego řtadká Páńřkiego/ á řzczekáć nie mogą áni vmieią/ chocia y widzą wilká drapieřnego/ tylko řámi drą wełnę z niego. (marg) Ezaiař Lvi. (–) Pámiętayze co Pan mowi przez Proroká o tey winnicy řwoiey/ á o tey wdzięczney owczarni řwoiey: (marg) Ezaiař w Hieremiař ij. Ezechiel xxxiiij. (–) Iżem ia ią ogrodził murem/ wybrałem z niey kámienie/ nářzczepilem w niey řzczepia práwego/ zbudowałem w niey řtrařnicę/ y pořtháwiłem ná niey řtrożá. A coř ielř przydzie nieprzyriaciel á rozgrodzi płoty około tey winniczki á około tey

owczarniey moiey/ á ťtroż nie będzie ťtrzegł á nie będzie wołał ná nieprzyaciela onego/ á
nie przelthrzeże owieczek moich/ nielza iedno iż ia ťzkody ťwey muťzę pátrzyć z ręku ťtroża
onego. A ták roťpomni ťie nędzny páťterzu/ co to ieťt zá ťtrách/ á czo to ieťt zá vpadek

strona: 123v

Wtorey Niedzyele

prze kęš nędze ťwiátá tego/ á pożytku márnego iego/ á prze kęš nickszemne^{go} ťtráchu iego/
wpáść w frogi gniew á w możne ręce Páná tego. O którym iáko Iob powieda: *(marg)* Iob
w x. (-) Iż nie ieťt ktoby mógł wydrzeć z mocy iego. Wpáść w ty frogie dekrety/ktore tu/
iáko ťłyťzyťz/ obwołać kazał Prorokom ťwym/ wťzytkim fáłeczny^m páťterzom/ á iaiemnikom
iaiemnikom [!] tey roťkolfzney trzody iego. A co dáley/ odťthápić onego błogofáwieńťtwa
y oney mocy nádáney wiernym páťterzom iego. A iáko tu Pan powieda w oťobie ťwoiey o
káždym wiernym páťtyrzu tákim/ iż zna bogá Oycá ťwego/ á on też zna iego: á iż Duch ťwięty
ťprawcá wťzytkich dárow Pánťkich vťtáwicznie będzie w vťciech iego. A czegożci niedoťtawa
nędzny páťtyrzu/ gdy wiefz y ťłyťzyťz tákie błogofáwieńťtwa Páná ťwego/ ieťli ťie będzieťz
wiernie ťprawował w tym vrzędzie ťwoim/ thobie poruczonym od niego/ iż ná koniec y
zbáwienie duťze twoiey w mocy twoiey/ ták iákoć Prorok powieda/ iż ieťli będzieťz prawdę
powiedał/ zbáwiťz duťzę ťwoię. *(marg)* Ezechiel w iij. (-) *(marg)* Iáko páťterz kładzie duťzę
ťwoię zá owieczki ťwoie (-) Bo chocia^ybyťs ták rzekł/ á coż po tym choćbych ia dał gárdło
y położył duťzę ťwoię dla tych owieczek mnie poruczonych/ iac im tym nic nie pomogę/
boć tho iedno onemu zwirzchniemu páťterzowi było nádano/ á ná tho był przeżrzan/ y tu ná
ťwiát zeťłan/ áby ie był tą ťmierciá/ ktorá on podiáł dla thych owieczek ťwoich/ wyzwolił od
onego vpadku ich/ á od onego wilká frogiego á ťprzećw^{nik}á ich. Ale pátr^zay co ty vczyniťz
zá pożytek w tym ťtadku Páná twego tobye poruczonym od niego/ gdy im będzieťz ťzáfował
to wierne páťtwiťko ťwiętych ťłow iego á náuki iego/ tobie zwierzonych á poruczonych od
niego. A iż tego będzieťz podpirał cnotámi ťwemi/ žiwotem poczćiwym ťwoim/ iż to oni
obaczą/ iż to dobre co im ty ťzáfuielz/ á czym ie karmiťz á páťielz: iż theż ťam poťpołu z nimi
vżywał tego. A ktemu táká ťtaoťciá á tákimi ťpráwámi ťwemi będzieťz podpirał tego/ iż
to vkażeťz/ iż áni žadny naiem/ áni žádne dobrodzieyťtwo/ áni žadny ťtrách ťwiátá tego/ áni
žadne przymuťzenie/ á nákoniec áni ťmierć/ nie odćifnie cie od niego. Tu dopirko obaczą ony
nędzne owieczki thobie zwierzone á poruczone od Páná twego/ iż to ieťt prawdá/ á iż to ieťt

prawa á wierna pařza/ ktore im ty řzáfufiesz od niego. Tu dopirko iuř nie będa rořtárgnione/
tu dopirko będa cie pilne iáko wiernego pářterzá řwego. Thu dopirko on okrutny wilk nigdy
řie nie będzie řmiał o nie pokuřić/ gdy vyrzy řpołecznořć ich/ á iř pilne pářterzá řwego. A thu
dopirko połóżyř przy nich duřzyczkę řwoię/ iáko wierny pářterz řtadká řwoiego. (marg) Co
řa fałřzywe pářtwiřká owieczek Páńřkich. (-) Ale gdy im vkařesz y řpráwy y pořtáwy onego
mářnego naiemniká/ ktory nic nie dba/ iedno áby řał mleko ich/ á dářł wełnę z nábycia ich/
á iř zá naymem nędźnym řwiátá tego/ á zá lekkim řtráchem wilkow iego/ będziefz vciekał
á odbiegał řtadká onego/ á nie będziefz im řmiał dodawać onego wiernego pářthwiřká ich/
tobie od Pána ich zwierzonego. Tu dopirko iuř będa řtrwořone/ tu dopirko řnádnie mogá być
rořprofzone/ gdy obaczá onego obłędliwego pářterzá řwego/ iř im y ták y owák zámieřzawa
ony wierne pářtwiřká ich/ á vkařuie im pokrzywy/ piołyn á ciemierzycę onych fałřzywych
náuk á wymyřłow řwiátá tego/ á nie tho co iefł z wiernego á s prawdziwego głofu Pána á
Pářterzá onego ich prawdziwego. Gdyř on im řadnego głofu inřzego nie kazał řłucháć/ iedno
wiernego głofu řwoiego. A thák w onym zátrwořeniu á w onym zámieřzaniu/ řnádnie on
nieřłáchetny wilk będzie mogł vłowić á zdrapáć nie iednę owieczkę z onego řtadká tobie
zwierzonego y poruczonego. Ale řłuchay nędźny pářterzu coć powiedziano: (marg) Ezechiel
iij. xxxiij. (-) Iř krwi namnieyřzey z nich będe pářtryć z ręku twych. O nędźneřzby to
było pářterřtwo twoie/ o záłofneřzby to było dokonánie twoie/ á lepieyći řnadź było řwinie
páć páć [!] / á wałáć řie we błocie z nimi/ á nie odnořić ták řrogich dekreťow ná řobie od
Pána řwego/ ták okrutnie ná takie pářterze vcřzynionych/ ná zginienie buřze buřze [!] y ciála
twego. (marg) Podawce co máiá vcřzynić. (-) A ták vwař to řobie kářdy przełóřony řwiátá
tego/ ktoremu ku řwieckiey řpráwie iefł porucžona á zwieržona tá wdzięczna owczářnia Pána
tego/ iákie mař pářterze przekłádać ná tą niewinną trzodą ie^{řo}. A bierz řobie przykłád z
onych řwiętych Apořtołow iego/ do ktorych řpołecznořći gdy znořili řywnořći y pye-

strona: 124

po Wielkiej nocy.

Lift

niádze oni řwięći ludzie/ kthorzy przyjmowáli wiáre á náukę o Pánu nářzym/ dla řywnořći
onych/ ktorzy řie řchodzili řłucháć onych řwiętych řłow iego/ á oney náuki Apořtołow iego/
tedy powiedzieli ludziom onym oni Apořtołowye řwięći: Iř nam řie nie godzi áni iefł potrzebá
zábawiáć řie tymi rzeczámí řwieckiemí/ iedno wiecey tym co iefł potrzebnego zbáwieniu

wálzemu. (*marg*) w dzieiach Ap.vj. (-) Ale obierzcie sobie ludzi do tego godne/ wierne/ cnotliwe/ á coby dobre fwiádectwo mieli od zebránia Bożego. Thu słyłszyż iż nie miánowali áni stárych sług/ áni powinnych przyacioł/ áni prokuratorow áni vrzędnikow. Ale my/ ach nieftotyłz/ nie pátrzymy w tym nic pożytku nędznych owieczek sobie poruczonych/ chociay widzimy iż błędne páłtwilká ich/ iż głofu nie znáią/ áni máią sřprawiedliwego páłterzá swego: wolimy to dáwác stárym sługom swoim/ synom ábo sieřtrzeńcom swoim/ prokuratorom swoim/ vrzędnikom swoim/ nic sie tego nie wřtydáiąc áni lękáiąc/ iż krwie tych zginęlych owieczek/ prze tháką niedbáłość náłżę/ chce Pan szukác z nędznych ręku náłżych. A nic sie tego nie wřtydáiąc/ iż ony chodzą przed oczymá náłżymi iáko błędne bez páłtwilká swego/ á wilk on okrutny iáko chce á iáko mu sie zda/ thák sobie rokoszuie miedzy nędznemi owieczkami onemi. (*marg*) Káždy człowiek páłterz zebránia y duży swoiey. (-) Pátrzáyże teź ty z ofoby swey káždy nędzny człowiecze/ żeś iesř páłterz domku twego/ dziatek y czeladki twoiey. A co nawięcey/ páłiesz onę wdzięczną owieczkę swoię onę niewinną dużyczkę swoię/ ktorą tobie Pan twoy dał y poruczył w opiekę twoię. Pátrzayże pilno iáko cie thu Pan vczy/ iáko małz poznác práwego páłterzá/ á iáko teź małz poznác márnego naiemniká onego/ o ktorymci thu Pan powieda/ iż iesř iáko zdraycá owieczek swoich/ á nic nie dba o nie/ á vcieka od nich czáłu nawiętřzego niebępieczeństwá ich/ iż nie są włafne owieczki iego. (*marg*) **Przyrodzenie owieczki.** (-) Pátrzayże iż to iesř przyrodzenie káżdey owieczki/ iż oná zázwdy zna głos zwykłego páłterzá swego/ nic sie go nie lęka/ nic sie przed nim nie trwoży/ á bierze bępiecznie bępiecznie [!] odrobinki z ręku iego. A gdy wřłyłszy głos inřzy/ głos pořtronny/ wneth sie zátwoży/ wnet náłtáwi wřzy swoie/ przyřłuchawáiąc sie onemu głofowi obcemu. Iáko teź y iágniátká w nawiętřzym zámieřzánia poznawáią głos mátek swoich á owieczek swoich/ á bieży káżde á řzuka włafnego pokármu swego. (*marg*) **Iáko poznác naiemniczy głos.** (-) A thák bierz przykád z nędznego źwirzátká thego/ iż ono zna głos práwego páłterzá swoiego/ á vcieka gdy słyłszy głos pořtronny/ głos obcy/ á trwoży sie przed nim. A zbiega sie weřpołek/ á cířnie sie do onego páłterzá swego. A thák teź ty gdy wřłyłszyłz głos márný/ głos pořtronny/ á on głos naiemniká sřpořnego/ ktorego poznář y z owocow złořciwych sřpraw iego/ y z náuki iego/ á on cie będzie vczył/ áby w czym inřzym pokládał náđzieię swoię/ niżli w Pánu swoim á w męce á w odkupieniu iego: á on tobie vkáxuie rozliczne drogi/ rozliczne wymyřły do zbáwienia twego: á on tobie powieda iż to iesř w mocy v niego/ iż cie moźe

zbawić y potępić/ á s czyścú wykupić dużę twoię. A onci każe mieć nadzieię w kádzidle/ w kropidle/ w zyołku/ w głowience/ w gromnicce **gromnicce** [!] / w błážeyku. Gdyż żadney infzey nadzieie nie máłz ná niebie áni ná ziemi/ iedno ábyś wśzytki przygody twoie/ łzczęście y niełzczęście twoie/ dobre y złe twoie/ poruczał Pánu twemu/ á wśzytkę nadzieię położył w miłofierdziu iego/ á wśzytko poruczył pod świętą wolą á pod kroleństwo iego/ iáko Bogá/ Oycá/ y Páłterzá fwe ⁸⁰ wiernego Tu dopirko poznaway z dáleká márný głos iego: tu iuż bądźz tego ift/ iż ten wźrzawłzy ledá wilczká/ á ledá namnieyfzy przełtráfzek/ odbieży cie precz/ á vciecze od ciebie precz/ gdyż tám nie máłz żadnego wlpomożenia Duchá świętego. Tu iuż zrozumiełz/ iż ten nie mowi iáko wierný páłterz/ iedno iáko łprofný naiemnik łtrzegąc márnego pożytku łwego/ boiąc fie áby nie był złożon z onego nędznego vrzędú łwego/ á nie łtrácił pożytkow łwoich/ gdiż w tym położył wśzytkę nadzieię łwoię. Zápomniawłzy tego co Pan rzekł Apołtołom łwoim/ gdy ie rozłylał ná to święte páłterłtwo łwoie: *(marg)* *Matth. w x.* (–) Iż nic fie nie łtáraycie/ gdy poydziecie ná tę drogę rołkazánia mego/ ábyłcie s łobą mieli iákie opátrzenie/ iuż ia wśzędy opátrzę was/ iuż ia wśzędy nágródzę wśzytki niedołtátki wálze. Zápomniawłzy záfię co im Pad **Pad** [!] powiedzieć á obiecáć raczył/ zá tę łtátecność tego łzáfárfłwá á tego pá-

strona: 124v

Wtorey Niedzyele

łterłtwá ich: *(marg)* *Mattheułz w xix.* (–) Iż wy namileyłzy moi będziecie łiedzieć podle mnie/ łądzác dwoienáfcie pokolenie narodu łudzkiego. Zápomniawłzy thego/ iż Sálomon wierne tákie páłterze á wierne tákie łzáfárfze łłow pradziwych Páńłkich zowie gwiazdámí łwiátá tego. *(marg)* *Sapientie w iij.* (–) Zápomniawłzy też co Pan rzekł do tákich przebráných łwoich: *(marg)* *Mattheułz w v.* (–) Iż wy łełtełcie łol ziemi wśzytkiey/ kłora łełłi fie łkáži á wywietrzeie/ nielza iedno mułi być precz á ná łprołne mieyłce wyrzucona: bo gdy fie łamá łkáži/ wiele infzych pokáżíc może onym márným zárázeniem łwoim. O nędzna á łkázoba łoli/ gdył niechciál łiedzieć podle Páná łwego/ łądzác dwoienáfcie pokolenia narodu łudzkiego/ w kłorych będą wlyzyłcy kłowie/ mocarze/ y kłiążetá łwiátá tego. Gdył niechciál być gwiazdą łwiátá tego/ wedle piłmá Sálomonowego. Gdył niechciál być wierną łolą Páná łwego/ bądźże oną nędzną á márną łolą/ kłora ma być we błoto wtłoczona/ á márnie z nim pomiełzána. *(marg)* Co ma czynić gdy nie ma wíreiego **wíreiego** [!] páłterzá nędzna owieczká. (–) A

ty nieboraczkę/ á ty nędzny człowiecze á páfterzyku oney owieczki fwey/ oney dufzyczki fwoiey/ tobie od Páná twego poruczoney/ nic fie nie lę kay/ á nic fie nie trwoż/ cocia cie odbieży ten fprofny á nikkzemny naiemnik twoy/ vciekay fie mocno do onego zwirzchniego páfterzá fwego/ á poftá w przed nogámi iego tę nędzną owieczkę fwoię á dufzyczkę twoię/ á wżytko zgromádzenie twoie/ y wżytkę nádzieię twoię podłóż mocno pod miłofierdzie á pod fwiętą opiekę iego/ nic fie nie lę kay frogiego wilká onego fprzećiwniká twego/ nic fie nie lę kay fwiátá tego/ áni możności iego. A fzukay kędy możefz/ á pytay fie gdzie możefz o wiernych onych páftwifkach fwiętich fłow Páná fwego á náuki iego/ ábyś imi kędy możefz popafał ápośilał onej nędzney owieczki fwoiej/ to ieft dufzyczki fwoiey. A bądź tego ift/ iż on ciebie nie opuści/ iż on ciebie znajdzie/ wiele inych owieczek opuściwłzy/ iáko fám o tym powiedác racził/ á przilańczy cie s czáfem fwym do wiernego ftádá fwego/ thám gdzie fám będzie wiernym á wiecznym páfterzem oney fwiętey owczarniey fwoiey. (*marg*) *Mattheufz w xij. (-) (marg) Pan obiecuie y błędne owieczki przywieść do ftádá fwego. (-) Abowiem* ciefz fie thym/ iż on nie tylko o tákiey owieczce ma pieczę/ kthora fie prze złego páfterzá á prze tákiego márníego naiemniká odlączy od ftádá iego/ ále y o tych/ fluchay co powiedác raczy/ khore áni poznály głofu iego/ áni iefzcze były w tey fwiętey fpołeczności iego á w owczarniey iego/ iż y ty do tey owczarniey fwoiey fwiętey przywieść obiecować raczy. O fwiętafz to dobrotliwość páná tego/o fwięteż to Boftwo iego: o iákoż fie tu nie ma rofkochác káždy wierny iego/ gdy on y o tych pieczę ma ktorzy nie znáią Boftwá fwiętego iego/ ktorzy nie znáią áni głofu iego/ á wždy ie do fiebie przywieść obiecuie/ á wždy ie z inemi wiernymi owieczkámí fwemi zyednoczyć chce. A což owłzem nád takim káždym/ obácź iáką pieczę ma/ który ieft náznámionowan fwiętym piątnem iego/ á iż kędy może cílnie fie do głofu iego/ á wyznawa go być práwym Pánem/ práwym Bogiem/ á práwym páfterzem fwoim. Aczkołwiek on tę fwiętą owczarnią fwoię záłóżyć wnet raczył po fтворzeniu fwiátá/ ále wždy nawięcey á iuz naiáwniey po fwiętey męce fwoiey/ gdy iá wydárł z opieki onego wilká márníego/ á wziął iá w poruczeńftwo fwoie od Bogá Oycá fwego. A ty zowie iedną owczarnią/ kthorzy fą w wiernym poftulzeńftwie iego/ á flucháią głofu iego/ á on iedynym páfterzem á głową iey/ á opiekunem iey. A wżákoż ták ia **ia** [!] fzyroko otworzyć raczył/ iż káżdego/ y wiernego y niewiernego wabić á przypufzczác do niey raczy. Aby potym s tymi miłemi owieczkámí fwemi/ á s tym wdzięcznym ftadkiem fwym/ czáfu fwego/ wiecznie krołował á rofkofzował

łobie nád nimi/ iáko wierny páłterz ich/ w wiekuiſtey chwale kroleſtwá ſwego. Co w tey Roſprawie obaczác ku náuce mamy. A tu pilno obaczác á vważác mamy/ iż Pan náłz á ten dobrodziey náłz/ napirwey ſtawłzy ſie Pánem/ Páłterzem/ á práwym opiekálnikiem náłzym/ ták iż położył zá nas duſzyczkę ſwoię/ ták iáko tu ſam opowiedác raczy/ ogrodziwłzy á vłzczepiwłzy nam tę owczarnią ſwoię/ iáko murem/ ſwiętami ſłowy á náukámi ſwoimi/ wymiotawłzy z niey ćirnie á kámienie/ to ieſt/ wſzytki omyłki á o-

strona: 125

po Wielkiej nocy.

Lift

błędliwości fáłecznych náuk á wymyſłow ſwiátá tego/ poruczył iá á zwierzyć ſie iey raczył páłterzom á namiáłtkom ſwoim/ ktore on tu poſyłác/ przegłádác/ y obierác ſobie raczy/ á ktore raczy Duchem ſwoim ſwiętym podpirác á opátrowác/ wedle obietnic ſwoich. Drugie/ pátrzay iákie dáry á obietnice/ thák iákoſ ſłyſzał/ obiecuie káżdemu wiernemu páłterzowi tákemu/ y thu ná ſwiecie y w kroleſtwie ſwoim. A iákie zálię ſproſne przezwiſká/ przekłętwa/ y rozliczne ſtráchy/ opowiada fáłecznikom á naiemnikom/ kthorzy fáłecznie á niewiernie páłá tę ſwiętą trzodę iego/ dla pożytkow ſwoich. Trzecie cie vczy Pan/ iáko máłz poznawác wiernego páłterzá/ á iáko márnego naiemniká/ ktory prze kęſ pożytku á prze kęſ poſtráchu ſwiátá te ⁸⁰/ vcieka od ciebie precz/ á woli ſie záprzec y vrzędu y owieczek ſwoich. Czwarte/ nic ſie nie lę kay chociay cie odbieży tákí márný naiemnik/ przedię ty pomni iżeſ páłterz oney owieczki ſwoiey á duſzyczki ſwoiey/ á ćifń ſie kędy możeſz do wiernego głófu zwirzchniego á onego przednieyſzego páłterzá ſwoiego. A ty náłz miły á włzechmocny Pánie/ á wieczny páłterzu náłz/ proſimy pokornie/ ábyſ ták miłóſciwie raczył rzędzić á ſprávowác nas to mizerne ſtadko ſwoie/ iákobychmy vſtáwicznie ználi głos twoy wiernego páłterzá ſwego/ á nigdy nie odtępowáli od niego/ áni od ſpołeczności tey twey/ áż do vſłyſzenia onego wdzięcznego głófu twego/ gdy nas iáwnie powołác będzieſz raczył do wieczney owczarniey ſwoiey/ á do onego wdzięcznego kroleſtwá twoiego. Co nam rácz dáć etc. Ewányelia ná trzeciá Niedzyelę po Wielkiej nocy/ ktorą nápiſał Ian ſwięty w xvj.káp. O pewney á prętkiey nádziei káżdego wſpomozenia náłzego. Máłuczko á nie wyrzycie mię/ á zálię máłuczko á wyrzycie mię. (marg) Pocięzliwa roſprává o pánu náłzym/ iáko on nigdy nie zámieſzka ná wſpomozenye wiernym ſwoim/ á niezámieſzkawa też ná pomſtę niewiernym. (–) TEn ſwięthy á błogóſłáwiony Pan/ cożkolwiek tu mowił/ będąc w

człowieczeńſtwie ſwoim/ nigdy nic prożno nie mówił/ iedno álbo ná iáką potrzebną náukę/
álbo ná iáką wielką pociechę nędznemu narodowi ludzkiemu. Iáko y thu w tey Ewányeliey
ſwięthey niżey nápiſáney/ opowiedać raczy w oſobie Apoſtolſkiej/ nam wſzythkim ná potym
wiernym ſwoim: Iż koſcioł krzeſciánſki á wierna owczarnia iego/ ząwždy miálá mieć wielkie
przeſládowniki ſwoie/ á ząwždy miálá być wćifniona. Bo by też to nie było/ zrownálibychmy
ſie byli s pogány/ álbo z iákimi niememi źwirzety/ co niewiedzą co tho ieſt Bog/ á niſkąd
nie ſzukáią wſpomozenia/ iedno s ſwiátá tego. Ale nas wiernych ſwoich ząwždy Pan náſz chce
doſwiádfzáć/ ábychmy baczyli nád ſobą zwirzchność iego/ ábychmy go też baczyli być nád
ſobą takim Bogiem/ iákiego ini narodowie nie máią (iáko o nim Moizeſz nápiſał) kthoryby
był miłofiernieyſzy á prędfzy ná wſpomozenie wiernych ſwoich. (*marg*) v.Moizeſzo. iiiij. (–)
Iáko thu y ſam o ſobie powiedać raczy: Iż ácz mię czáfem málucżko nie wźrzycie w wćifkach
wálznych/ ále też záfie málucżki czás zeydzie/ iż mie záfie wźrzycie/ á pociechá wálzá będzie
wam w rádość obroconá. Ale dla tego ty ſwięte ſłowá tu nam ſá zá początek záložone/ iż
on nigdy niechce długo opuſcić wiernych ſwoich/ á dáleko niechce odſtąpić od nich á od
wſpomozenia ich. Co ſzyrzey wſłyſzyſz z Ewányeliey tey ſwiętey/ ktorą nam ku pociefze
náſzey Ian ſwięty nápiſał tymi ſłowy/ iedno iá ſobie rozważy w myſli ſwoiey.

strona: 125v

Trzeciej Niedziele

grafika MAlucżki będziee czás iż nie oglądacie mię/ á záfie theż málucżki/ iż oglądacie mię/ á
iż ia idę do Oycá. Mowili tedy niektorzy z zwolennikow iego miedzy ſobą: Y co tho ieſt czo
on nam powieda: iż málucżko á nie wyrzycie mie/ á záfie malucżko iż wyrzycie mię? á iż ia
idę do Oycá: Y mowili: Co tho ieſt iż mowi: Málucżko? Bo my nie rozumiemy co mowi. A
Pan Iezus pothym obaczył iż go o tho mieli wołą pytać/ y powiedzwał im: Rozumiem iż o to
pytacie miedzy ſobą/ czo to ieſt iżem rzekł: málucżko iż nie wyrzycie mię/ á záfie málucżko
iż wyrzycie mię. Záprawdę záprawdę powiádam wam/ y wy będziecie plákác y nárzekác/ á w
then czás ſwiát ſie będziee weſelił. A wy będziecie záſmuczeni: ále záfie ſmętek wálz obroći
ſie wam w wefele. Niwiáltá gdy rodzi/ wielką boleść **boleć** [!] ma/ iż przyſzłá godziná iey: ále
gdy porodzi dzyeciátko/ iuż zápomni oney boleſci ſwoiey/ ráduiácz ſie s tego/ iż ſie národził
ná ſwiát człowiek. A wy ácz theż ná then czás ſmutkow wzywiecie/ ále ia záfie ogládam was/
á rozráduie ſie ſercze wálze/ á oney iuż rádoſci żaden wam odiać nie będziee mógł. A w on

dzień mię iuż nie będyecie o żadną rzecz pytać. (marg) Czemu Pan trudnemi słowy mowić raczył. (–) Nie bez przyczyny nález miłościwy Pan/ tymi zatrudnionemi słowy/ mowić raczył ze zwolenniki swoiemi/ y namże ie też także zatrudnione w piśmiech swych/ przez Duchá świętego spráwionych/ wżędy zołtáwić ra-

strona: 126

po Wielkiej nocy.

Lift

czył. A to przeto/ áby żaden nie dufał domysłom swym/ áni rozumowi swemu/ iedno iżby sie zázwdy vciekał do miłofierdzia iego świętego/ á zázwdy sie przypátrował á dziwował dziwnym spráwam Bořtwá iego świętego/ á mocno dufał iemu. A takimú kázdemu obiecał dáć zrozumieć táiemnicze kroleřtwá swego świętego. A niewiernym onym/ ktorzy tylko chcą dufáć rozumom á wymysłom swoim y swiátá tego/ zámieszawał zázwdy rozumy ich/ iż sie potym łami áni obaczyć/ áni słuřnie wypráwić z żadney rzeczy nie vmieli: iáko sie tho y dziś dzieie. Y okazáć to nam raczył w tey Ewányeliey świętey/ ná tych tho S. Apořtolech swoich/ ábychmy nigdziey indziey rády áni rozumienia w thrudnořciach nářnych nie řzukáli/ iedno v niego łamego. Bo słyřzyřz gdy thu mowili miedzy łobá Apořtołowie: Y což to ieřt co tu on z námi mowi/ y ktoř temu może zrozumieć? A ná inřzym teř mieyřcu wołáli: Trudnáć to rzecz ná nas miły Pánie/ ale przyřporz nam wiáry nářzey moy miły Pánie. (marg) Lukařz w xvij. (–) A wżędy gdzieř go kolwiek prořili/ áby im wyłozył słowá swoie święte/ nigdy s thym nie omieřzkawał/ nigdi sie długo nie dał prořić/ zázwdy im przywiodł ku rozumieniu kázdą táiemnicę swoię/ zázwdy iá nich obiáľnił nádchnieniem Duchá świętego. A iáko tu łtoi w tey Ewányeliey/ iż go tu ni ocz nie pytałi/ iedno iż sie trwożyli/ iedno iż sie sřzeptawali: wnet/ iáko Ewányeliřtá piřze/ iż poznał myřli ich/ wnet zrozumiał onemu trwożeniu ich/ á potym iáko im tho miłościwie y wyłozýć/ y pociechámi wielkimi myřli ich vtwierdzić raczył/ to tám řzyřzey nápiřano łtoi. (marg) Gdzye sie vciekáć o wykład piřmá. (–) A także teř ty kázdy Krzeřćiańřki człowięcze/ ktorzy sie miánuieřz być wiernym náłłádownikiem Pána swego/ bierz przykład s tych zwolennikow świętych iego/ nie dufay rozumowi swemu/ nie dufay wymysłom swiátá tego/ nie dufay kázdemu duchowi/ iáko cie łam Pan przeřtrzegáć raczył/ iedno pářzay mocno ktorzy duch ieřt s prawdy: y wyłozył Pan y vkažáci to/ ktorzy duch ieřt s prawdy/ to ieřt/ ten ktorzy nic inřzego nie spráwuie áni wymyřla/ iedno co ieřt z woley świętey iego/ á z náuki á z rořkazania iego. A gdzyeby ná cie co trudnego przyřřlo/ á

gdzyeby czemu zrozumieć nie vmiał/ wołay do niego z onemi zwolenniki iego: Wyłoż nam miły Pánie ty święte słowá twoie/ podeprzy moy miły Pánie nędznego rozumu á nędzney wiary náfzey/ á day moy miły Pánie duchá swego świętego/ iákoś dawál tym zwolennikom swoim/ ábych ia też ciebye mogł poznać Páná swego/ á zrozumieć świętym słowom twoim/ y miłościwym obyeticam twoim/ á vtwordzić vpełną **vpełną** [!] wiare swoię o tobie/ iáko o wiernym Pánu swoim. A tu iáko słyszylz/ iż ná on čás poznał ten dobrotliwy Pan ony zátwózone mylli y fercá zwolennikow swoich: á wnech/ á rozlicznemi pociechámí raczył ie pociefzyć: tákiez też nieomylnie pozna y oświeci Duchem swym świętym ono błędne ferce twoie/ gdy ie o nim mocno poštánowilz w wierze swoiey/ y tyłz pociechy vsłyszylz od niego/ co ná ten čás słyszeli zwolennicy iego. (*marg*) Pánu nic nie iest táiemne. (–) A tu dopirko zrozumielz s tych słow czo thu Ewányeliftá piłze/ iż gdy ná on čás poznał Pan mylli Apoštołow swoich/ iż temu Pán nic nie iest zátáiono/ w fercach á w myllach narodu ludzkiego. A chociay on wstąpił do Bogá Oycá swego niebieskiego/ ále przedię wżędy iest możnoścíá swoiá/ wyádomoścíá swoiá/ z oná świętá práwicá iego/ á wżytko wie/ widzi/ y sprawuie ná niebie y ná zyemi/ wedle woley swoiey. Iáko Dawid o nim piłze: (*marg*) w Pśalmie ciiij. (–) Iż Pan poźrzał ná ziemię **ziemię** [!] z niebá swego/ á tám obaczył káзде včíńnienie wiernych swoich. A ták tym sie ciełz á tym sie rofkochay w thym Pánu á ftworzycielu swoim/ iż gdy będziełz wiernie dufał iemu/ iáko wiernemu á prawdziwemu Pánu swemu/ w káżdym vpadku swoim/ w káżdym omyleniu á obłędliwoścí swoiey/ iż on przeźrzy áz do fercá twego/ y spyta cie przez Duchá swego świętego/ iáko spytał onych Apoštołow swoich: Y o czym sie pytałz moy miłj synacžku/ y czegożci nie doštawa/ y czegožeś ielzcze nie zrozumiał o dobrotliwoścí Boštwa mego? A pewnie obiášni ono nędzne ferce twoie Duchem swym świętym/ iż przestawłzy káždey obłędliwoścí swey/ ni w czym inżym nie położyłz nádzieie swoiey/ iedno w nim/ iáko w Pánu swoim. A tu wnet iákoś słyszal/ iákie tu obiecowal pociechy á rádoścí Apoštołom swoim po onym vniefieniu á obładzeniu ich/ gdy nie mogli zrozumieć

strona: 126v

Trzeciej Niedzyele

świętym słowam iego á táiemnicam Boštwa iego. Thákžec też thobie pewnie ni mnieyłze obieca y wypełni/ y obiášni Duchem świętym ono wątpliwe fercze twoie/ gdy cie weźmie w

świętą opykeę fwoię. (*marg*) Czym Pan zwolenniki fwoie cieżyć raczy. (-) Słuchayże czym
thu cieżyć raczy ten święty á miłościwy Pan ony obłudlie zwolenniki fwoie/ obaczywłzy
myfli y fercá ich/ mówiąc do nich: Dziwuiecie fie temu iżem wam rzekł/ máło á nie wyrzycie
mię/ á máło záfię/ á oglądacie mię. Záprawdę wam powiedam/ iż gdy fie fwiát nawięcey
rozwefeli/ á będą fie rádowác/ tedy wy fráłowác fie nawięcey muście/ ále ten fmećek obroći
fie wam w tákie wefele/ iż go od was żaden nigdy odiać nie będzie mogł. (*marg*) **Dwoie
omieszkanie Páńskie.** (-) Pátrzayże co to ieft/ máło á nie wyrzycie mię/ á máło záfię á
ogładacie mie. Tu nam dwoie máluczkie omieszkanie Pan o fobie opowiedác raczy. Jedno
docześne w vdręczeniu fwiáthá tego. Drugie w odefciu świętym fwoim do Bogá Oycá fwego/
ktore też bárzo krotkie ieft/ gdyż v niego tyfiac lat iáko ieden dzień/ á zwłászczá tym bárzo fie
tu krotkie będzie zdáło to święte przyście iego/ ktorzy będąc w rádości á w zupełney nádziei
o onych obitnicach iego/ będą czekác tego świętego przyścia iego. Co fie tknie pirwżego
omieszkania Páńskiego/ iż wedle rozumu náżego/ gdy ná nas przydą iákie vćifki/ iákie
ráfunki/ trofki/ fmutki/ y ine fprzećiwieńfthwá náże/ tedy fie nam zda iże nas iuż Pan
náż dáleko odstąpił/ á iż nas opuścił/ á niechce nic dbác ná wołanie náże. Y iáko tu Pan
wfpomina w they dzifiefzy Ewányeliey/ iż w ten čás fwiát/ to ieft/ ludzie ktorzy fie wdáli
w fpráwy tego fwiátá/ á nic niedbáią o fpráwy onego drugyego fwiáthá przyfzłego/ będą fie
rádowác/ kiedy fie wam będzie zdáło iżefcie wy bárzo vćifnieni/ bo fie tak więc zda rozumowi
ludzkiemu/ iż oni co fie im kęs á ná bárzo máły čás fzczeńści/ iż fie im pomyfli dzieie/ iż Pan
Bog o nich więtfzszą pieczę ma niż o wiernych fwoich. Ale słuchay á pilno słuchay moy miły
brácie/ ktorykolwiek wiernie dufalz Pánu fwemu/ coć tu Pan fwemi włáfnemi vfty opowiedác
raczy: Iż iuż fwiát tym zdarżaniem fwoim á tym docześnym (iáko to on zowie) fzczeńciem
fwoim iuż bierze zaplátę fwoię. Ale to fobie pilnie vważ/ co tu ku tobie Pan twoy mowi/
ieflize cie będzie chciał dofwiádczyć w fthałości twoiey/ iefli iernie dufalz iemu/ á iż nie
kładziefz w wfpomożeniu fwiátá tego/ ktory widziż thák buyny á tak rozwefelony/ nádzieie
fwoiey: iż Pan nie długo zámieszka ná wfpomożenie twoie. Bo thu powieda/ iż máluczki čás
zeydzie/ iż záfię ogładacie mię/ á thák mię ogładacie/ iż on máły vćifk wáż/ á ono mále
vdręczenie wáże/ obroći fie wam w radość wielką/ á w wielkie pociechy wáże. A o onym
nědzniku/ ktory opuściwłzy Páná fwego/ położy wżytkę nádzieię fwoię w fpráwach fwiátá
tego/ y w rofkofzy iego/ słuchay co Prorok powiáda/ mówiąc: (*marg*) w Pfalmie xxxvij.

(-) Iż widziałem złoŃniká á on iáko Cedrus roŃciágnął gáłęzi Ńwoie/ á rozŃzyrzył roŃkoŃzy Ńwoie/ á k wieczorowi Ńzedłem mimo mieyŃce ono/ áno ni znáczku namnieyŃzego nie máłz onych ták roŃkoŃznych roŃkoŃzy iego. A thobie záŃię Ńłuchay czo Pan twoy przez Dawidá wŃkázowác raczy: (*marg*) w PŃalmie x. (-) Iż gdy on záwoła do mnie/ thedy ia nigdy nie zámieŃzkam ná wŃpomozenie iego/ á wyŃłucham go/ á y vwielbię go we wŃzytkich Ńpráwach iego. Iáko teŃ y ná drugim mieyŃcu tenŃe Dawid powieda: (*marg*) w PŃalmie vij. (-) Iż Ńpráwiedliwego Pan záwŃdy wodzi po drogach Ńłufznych/ á vkázuie mu wŃzędy kroleŃtwo Ńwoie. TenŃe Dawid opowieda wielkú pieczú/ ktorú Pan ma o wiernych Ńwoich/ dawáiąc o tym Ńwiádectwo/ iż zádnego zá Ńywotá Ńwego nie widziá opuŃzczonego/ áni pokolenia iego áby Ńzukało chlebá: á złoŃciwego záwŃdy złoŃc iego pobijáá. (*marg*) w PŃalm. xxxvj. (-) A práwie wŃzędy piŃmo pełno thych miłóŃciwych obietnic Páná náłzego/ iż on nigdy wiernym Ńwym nie zámieŃzkał ná wŃpomozenie ich/ á wydzierał ie s káŃdego vdręczenia á vćŃnienia ich/ gdykolwiek záwołáli k niemu/ á vciekli Ńie do Ńwiętego BoŃtwá iego. Aby więcey zádnego piŃmá áni zádney obietnice nie było/ iedno co tu ŃłyŃzyŃz z wŃáŃnych vŃt iego/ iż nie dłuŃi czás wam zeydzie w tym vćŃnieniu wáłzym/ iż mię záŃię ogládacie: á s thákim mię weŃelem y s tákimi pociechámí ogládacie/ ktorego zádney człowiek iuŃ od was odiác nie będzie mogł.

strona: 127

po wielkiej nocy.

Lift

(*marg*) Dziwna opáthrznoŃc BoŃka nád wiernymi. (-) Bo wŃpomni Ńobie iż go nie dłuŃo czekał Dániel Ńiedzác w iáłkini międy onemi lwy okrutnemi/ kthorzy będąc niememi á frogiemí Ńwirzety/ wneth poználi nád nim rękę Pánłkú á moc Ńwiętu iego/ á ŃłuŃyli mu w onych frogóciach Ńwoich. (*marg*) Daniel w vj. kapi. (-) ThákŃeć Ńie teŃ záwŃdy dzyeie nád tobú moy miły wierny człowiecze/ choći Ńie zda Ńe ŃiedzilŃ międy okrutnemi lwy vćŃnienia Ńwego/ iż ŃiedzilŃ iuŃ w oftatecznym vpadku á zginieniu Ńwoim: á Pan Bog to ták opátrzył/ iefli wiernie będzieŃ dufał iemu/ iż oni ktorzy Ńie náŃádzili ná rozdrapánie twoie/ tho iefł/ Ńprzećiwncy twoi á nieprzyaciele twoi/ tobie nigdy záŃzkodzić nie będą mogli. A iáko Dawid powieda: (*marg*) w PŃalmie Cxj. (-) Iż złoŃciwy ácz będzie drzáł á zgrzythał zębámi ná Ńpráwiedliwego/ ále Ńie w niwecz obroći á přetko zginie oná złoŃciwa rádá ie⁸⁰. Bo pátrzay iefzcze coć zá drugú pociechę Pan podác á vkázác raczył ná tym Ńwięty m Proroku ná tym to Dánielu Ńwięty m/ iż inŃzy Prorok Abákuk nióŃł pokármí ná pole robotnikom Ńwoim/ á

Anyoł Páńłki vkazawłszy mu łie/ powiedział mu: (*marg*) Daniel w xiiij. (–) Izałz ty nie wiefz/ iż łługá Páńłki Dániel łiedzi w wielkim wćifnieniu w iáłkami miedzy okrotnemi łwy/ á iuż trzy dni nie iadł/ podobnieyći ábyś ty pokármym doniołł mu/ niźli tym robotnikom łwoim. Powiedział Prorok Aniołowi: Iż áni Dánielá znam/ áni mieyłcá wiem gđzieby był. A wnet Anyoł vkazał mu mieyłce y drogę do niego/ wziáwłszy go zá wirzch głowy iego/ doniołł go y połtháwił go nád iáłkinią oną gđzie Dániel miedzy łwy łiedział/ y nákrarmił onego wiernego łługę Páńłkiego/ y ony okrutne źwirzeta okołó niego. Tákcze łie teź tobie pewnie łtánie/ iż Pan Bog twoy znajdzie zawźdy tobie tákiego Abákuká/ to iest/ tákiego człówieká/ kthory bez twey włzey wiadomości/ bez twego włzego łtáránia/ przypádnie áni wzwiefz łkąd/ ná włpomozenie twoie/ á naydą łie drogi ná pociefzenie twoie/ iedno wierz wiernie Pánu łwoiemu/ á nigdy od niego nie odłtępuy z mocną náđzieią łwoią. (*marg*) Złemu włzythko łie ná złe obráca. (–) Bo ono małz drugiego Proroká Heliáłzá/ kthory vciekał przed złą krolową z gárdłem łwoim/ ktorą karał zá wyltępkí iey: pięddziełát koni połłánych przypáđło nań/ áby go byli poimáli/ á on wylzedł dobrowolnie do nich/ á żadny nie mogł podnieś nań rękí łwoiey. (*marg*) iij. Krole. w xix. (–) Potym ogień łpadłszy z niebá/ popalił ony włzytki łprzećiwniki iego/ y krolowa oná iákie potym nędzne dokończenie łwoie miałá/ to táń łzyrzey w łiłtoriey nápiłfano łtoi. (*marg*) iij. Krole. w xvij. (–) A Prorok on potym łzedł ná pułzczą á krucy mu nołili włzytki potrzeby ku żywnołci iego. A ták vwáź to łobie/ iż tákiemu wiernemu człówiekowi/ kthory dułfá Pánu łwemu/ iż áni miecz/ áni głod/ áni żadny łrogi łąd/ nigdy záłzkodzić nie może. A ony łprzećiwniki iego/ kthorzy łie ná máły człás ráduią s tym nędznym łwiátem z vpadku iego/ thák iáko ie tu Pan włpomináć raczy/ záwźdy ie łámá złość ich porázi. A wierny Páńłki záwźdy zołtánie przy pociefze łwoiey/ kthorá nigdy od niego odięta być nie może. Bo włpomni teź łobie onę Zuzánnę/ kthorá byłá wćifniona okrutną potwarzą á okrutnym á niełpráwiedliwym łładem w niewinnołci łwoiey/ iáko wnet pan Bog wpułcił Duchá łwego w vłtá máłutkiego dzieciátká tegoź to Dánielá/ iż iá wywiodł z onego niebełpieczeńłtwá iey. (*marg*) Daniel w xiiij. kap. (–) A oná włzythká potwarz obroćiła łie ná ony potwarce iey/ á ná ony łprzećiwniki iey/ ták iż wzięli záplátę łwoię. Albo on Amán Hetman krolá Áłwerułá/ kthory iáko paw pływał w rołkołzách łwiátá tego/ á w łáłce krolá onego. (*marg*) Hełter w vij.kapi. (–) A nędzny narod żydowłki/ á wierny on lud Páńłki był w ten człás w wielkim á w okrutnym wćifnieniu/ s przyczynny ie

80/ który sie był zbuntował przeciw im s krolową s páníą śwą. Pátrzayże iáko wnet Pan Bog znalazł prętką drogę ráthować wiernych swoich/ á pomścić sie nád niewiernemi swemi á nád sprzećwniki ich. Zrzucił krolową onę/ podniozłzy iej myśl w pychę/ z máieřtatu á s řtolcá krolewřkiego onego/ prze niepořlufzeńřtwo iey/ ták iz iá krol wygnał precz s páłacu řwego/ á pokorná řydoweczķę/ z narodu ludu onego vćifnionego/ podał zá małżonķę iemu. Potym gdy on Aman on pyřzny Hetman krolá onego/ który chciał wygubić on narod řydowřki/ zwařnił sie ná Ochmiřtrzá krolewey cnotliwey oney/ á ná włáfnego Stryiá iey/ ták iz iuz był řzubienię zbudował pořrod dworu řwego/ ná ktorey miał obieřć onego niewinnego człowieká. Pátrzayże pilno/ á tu sie zádziwuy/ dziwney řpráwy

strona: 127v

Trzeciej Niedzyele

Páńřkiey/ iáko on nie zámieřzka ná wřpomozienie wiernym swoim/ iz on lud ták vćifniony przyřzedł wnet w wielká ľářķę v krolá onego. A on pyřzny á okrutny Hetman iego/ przyřzło ktemu/ iz ná oneyże řzubienicy swoiey byl obieřzon/ ktorá byl vczynił ná onego człowieká niewinnego. (marg) Pan nigdy řwym wiernym nye zámieřzka. (–) A tu sie cieřz káždy wierny Páná řwego/ á ľękay sie á karz sie niewierniku/ ktoryř rořciágnął řkrzydłá swoie ná vpadek niewinnego/ á poľožyleř nádzieię swoię tylko w nędznych řpráwach řwiátá tego/ á w docześnym kroleřtwie iego. Pátrř iáko tu Zuzánnie Pan nálařł drogę przez mále dzieciátko rátowác vpádku iey. Pátrř iáko tu řprzećwniczy iey/ á oni potwarce iey/ wzięli zapłátę swoię. Pátrř iáko teř znalazł Pan drugá drogę ratowác wiernych swoich od tego krolá okrutnego y od tego Hetmáná iego: pátrř iáko ie wybáwił/ á onego řprzećwniká ich obieřć dopuřcił. Pátrř iáko zložyl pyřzná á niepořlufzná krolową onę á podniořł pokorná řirotķę á vboģá řydoweczķę/ przez ktorá znalazł drogę wybáwić wierne swoie. Tháķzeć sie teř řřtanie nád káždy wiernym Páńřkim/ y nád niewiernikiem iego/ á nád kocháńkiem řwiátá tego/ który wřzytki řpráwy řwe kłádie w nádziei iego/ iz on wierny Páńřki nigdy nie będie opuřczon/ á znajdzie Pan záwřdy prętká drogę do wřpomozenia iego. A złořciwy záwřdy wywrocon będie iáko drzewo od wichru wykręczone/ áni znáku nie zořthánie oney pychy iego/ á złořciwych řpraw iego. (marg) Potrzebá ieřt te⁸⁰/ ábyřmy záwřdi bili w pokuřach. (–) Bo řłuchay co Páweł řwięty piřze/ iz tego ieřt záwřdy potrzebá złořciwemu ciálu nářzemu/

á byftrym myllam nálfzym/ áby były w grozie á ná pyeczy v Páná tego. Bo w thákiey piefzczócie/ iáko on nas thu poftánowić raczył/ dawfzy nam w moc wlfzytki rofkofzy fwiátá tego/by nas nie vpominál á nie przeftzregał przygodámi fwiátá thego/ dawnobychmy go zápomnieli/ á málfobychmy co wiedzieli o fwiętym Boftwie iego. Ale ciefzacz nas tenże Páweł s. nadobnie nám powieda o tym Pánu nálfzym: (*marg*) j.Korint. w xj. (-) Iż potrzebá tego iefth/ áby nas záfzdy fádzil/ ábychmy fie fámi nie fádzili. Ale gdy on nas fádzi/ á záf fpráwiedliwym fádem fwym kárác raczy/ tedy to dla tego czynić raczy/ áby nas pofpólu s tym oblfędliwym fwiátem potępić nie mufiál. Iáko też y Sálomon nádobnie nas s tego vpomina/ ábychmy fobie nic nie tefknili/ gdy nas Pan Bog kárác á vpominác raczy: (*marg*) w Przipo. w iij. (-) bo to dla tego czyni/ ábychmy nie zápomináli fwiętego Boftwá iego/ iáko Páná á dobrodzieiá fwego/ mowiac ták do káfdego z nas: Nie tefni fobie nic moy namileyfzy fynaczku/ gdy ná cię przydzie karánie á vpominánie Páná twego/ á nie odkládáy ná ftronę vpominánia iego: bo wiedz kogo on kárze á vpomina/ iżci pewnie iefth w fáfce á w miłóści iego. (*marg*) Pan wlfzytko czyni ku dobremu nálfzemu. (-) A iákoż fie tu nie máfz ciefzyc w nádziei fwoiey? á iákoż tu nie máfz fobie vlzyć trofki á wćifku twego? gdyż wiefz iż tego Pan twoy nie czyni ku złemu twemu/ á ku vpadkowi twemu: iedno iż cie vpomina/ ábyś go nie zápominał iáko Páná fwego/ á iżbyś wiedział iż on iefth Bogiem twoim nád tobą/ ábyś wołál á wciekał fie do niego. Gdyż też tu fłyfzyfz/ iáko Sálomon powiáda/ iż káfdy táki w miłóści á w fáfce iego iefth. Gdyż też fłyfzyfz co Páweł s. piŕze/ iż dla thego cie Pan twoy fádzi á vpomina/ áby cie fobie nie ftrácił z oblfędnoŕciámi fwiátá tego/ ábyś fie záf nimi nie vniofzfzy/ nie odftąpił od fwiętego Boftwá iego. Gdyż też tho wiefz y fliŕzyfz/ iż on nigdy nie omieŕzkał ná wfpomożenie wiernym/ á ná pomŕtę á ná vpadek niewiernym. Gdyż też to wiefz/ iż prętki iefth á nicz nie omieŕzka ná wfpomożenie twoie/ á przychodzi k tobie gdy záfwołálz do niego/ ábyć w wielkie rádoŕci obrocił wlfzytki ŕmutki twoie. Iáko fie thu y fam opowiedác raczy s tym nieomieŕzkániem fwoim/ powiedáiac: iż bárzo máły czás wynidzye/ iż mię ogládacie ná káfde wfpomożenie fwoie. Gdyżes tego doŕwiádłzył ná Iopye/ ná Dánielu/ y thu iákoŕ ŕfłyfzał/ ná wielu fwiętych á przebránych iego. Zwáfzczą gdy też ŕfłyfzyfz Szczepáná s. wołáiacego w wćifkach fwych: (*marg*) w dzieiach w vj. (-) Iż widzę niebo otworzone á Páná fwego/ á on mie czeka ná práwicy Bogá Oycá fwego. Gdy ŕfłyfzyfz Ezáiafzá w j. kápitul. á on opowiáda wlfzytkim wiernym od niego/ y káfdemu ktokolwiek będzie chodził wedle

woley iego/ á zawała do niego/ ozowie lie: Owom ia iest/ á czego chczelz? á iuz mię nie
proś/ iedno mi lie vpominay iáko

strona: 128

po Wielkiej nocy.

Lift

długu włafnego fwego. A fnadz kámienneby iuz fercze było/ náfluchawfzy lie tak
wdzięcznych obietnic y s Prorokow/ y z włafnych vft iego/ náfluchawfzy lie tak miłych
przykładow co lie działy nád wiernemi iego/ ábyfmy ielzczę nie mieli wierzyć iemu/ á
gdzie indziej lie z nádzyeiámi fwemi odnośíc od niego/ á nie dufác iemu iáko wiernemu
Bogu fwemu: iż cokolwiek on czyni/ wżytko ku dobremu náfzemu czyni/ á ku wdzięczney
pociefze náfzey: ktora/ iáko tu sam powiedác raczy/ nigdy od nas nie może być oddalona.
(*marg*) *Pociechá wieczna w kroleftwie wyecznym.* (–) Toś flýfzał o doczefnych pociechach
náfzych/ á iż iest prętki Pan náfz ná kázde wfpomożenie náfze. Cofz dopiero będyelz
rozumiał o onych o kthorych nam powiedác raczy/ gdy mowi/ tak iáko y v infzych
Ewányeliftow nápiáno ftoi: Iż idę do Oycá fwego miłego/ ábych wam zgotował wdzięczne
mieyfcá wálze gdyż w domu iego wiele rozlicznych pálacow iest. Aleć nie długo zmiefzkam/
zálie przydę po was/ á nie długo zálie ogłádacie **ogłádacie [!]** mię. Bo ia chczę áby thám
byli wżyfcy wierni moi/ gdzie ia sam będę z Bogiem Oycem swoim. Tu iuz rozumiey/ z
iáką rádofciá czeka tey miłofciwey obietnice thá kázda duzá fwięta człowieká wiernego/
ktory w ftáteczności á w mocności wiáry fwej o Pánu swoim/ á w cnotliwych fprawach/
sfzedł s tego fwiátá/ z iákiemi pociechámi wielkiemi czeka oney obietnice Páná fwego: iż zá
mály czás (ktory lie iey będąc w oney nádziei bárzo mály widzi) ma być wroczoná do ciálá
fwego. A ożywiwfzy ie/ á vbłogofłáwiwfzy ie/ ma dopiwo okiem w oko ogłédác ftworzycielá
fwego/ ogłédác ony wżytki rádofci fwoie/ ogłédác ony wżytki Anyoły/ á ono wdzięczne
towárzyftwo fwoie. Ogłédác onę niemiertelność fwoię/ á wieczne á nigdy nielkończone
kroleftwo fwoie. (*marg*) *Dufzá kázde⁸⁰ wiernego iest w wielkiej rofkofzy.* (–) Bo ácz y
theraz kázda wierna duzá w wielkiej rofkofzy pływá/ á w wielkiej nádziei fwoiey czeka oney
przyfzłey pociechy fwoiey/ thák iáko Sálomon piŕze o wielkich rofkofzach ich/ á iż lie iey
žadny fráfunk áni żadne niebefpieczeńftwo nie dotnie/ bo iest w ręku á w opátrznofci á w
opiece Páná fwego. (*marg*) *Sapientie w iij.* (–) Ciefząc lie onymi flowy co iey Iop fwięthy
powiedziál: (*marg*) *Iob w xix.kapitu.* (–) Iż wiemci ia iż ftworzyciel moy żyw iest/ á ia

pewnie s prochu łwego powftać mam/ á tám oglądaią pewnie oczy moje zbawiciela mego. Ciefząc fie tym co Páweł s. piłze do Timotheuźa: (*marg*) *ij.Timotte. w iiii. (-)* Iż kwapć fie rychley do mnie/ bo iuź czás moy przychodzi/ iż muźę iść do Pána mego/ á czekac oney korony/ ktorą mi Pan moy ma dac łprawiedliwy/ czáfu ładu łwoiego. Ciefząc fie theź co Piotr s. powieda: (*marg*) *ij.Piotr w ij.kapit. (-)* Iż wie Pan moy iákie pociechy zołtháwił łprawiedliwemu/ á iáki theź ład łobie zołtáwił ze złoźniki łwemi. A iákálf rádość? á iákálf wiefźza pociechá ma być tey łwiętey duźzy/ ták iáko łyźyź/ człowieká cnotliwego? gdyź oná w pewney nádziei á w wielkiew rádości czeka tych pociech łwoich/ á tych wdzięcznych obyetnic Pána łwoyego. (*marg*) *Smęthek ofądzoney duźze. (-)* A coź teź zálię rzecze oná nędzna duźá onego złoźciwego człowieká/ ktorá tu w złey wierze á w márney omyłności odbieźalá łprołnego ciála łwego/ gdyź iuź wie/ iż iest ofądzona/ gdyź fie iey iedná godziná widzi iáko tyfiac lat w onym vdręczeniu á fráfunku myłli łwoiey. Gdyź iuź niczego inłzego nie czeka/ iedno onych łrogich łłow Pána łwego/ gdy łthanie z onym plugáwym ciálem łwoim przed ładem iego: Idź nieláchetny á zły niewierniku á łprzećiwniku moy ná wieczne męki/ z dawná zgotowane tobie. (*marg*) *Mattheuź w xxv. (-)* Bo ácz żadná duźá ćirpyec nie moze od żadney rzeczy dotknionej álbo widomey/ ále obacz łam/ gdy ná cię przydzie łmęthek iáki wielki/ iáko iest vdręczone duźá twoiá/ chocia cie nic nie boli ciáło twoie. A tu zádrzy káždy niewierni/ iáko y tu y po łmierci twoiey iest záwždy zołtáwiona łroga pomłtá twoiá/ á rádźzey fie obacz nędzniku/ á vciecz fie ku Pánu łwemu/ gdyź wiefź o takim miłofierdziu iego. A ty fie zálię rozráduy wierny á Krześciáńłki człowiecze/ iż wiefź pewnie/ iż káżdá łprawá twoiá/ będye thobie w rádość obocona: iż wiefź że záwždy kwitniełz iáko zielony liłtek przed oblicznołciá iego: iż wiefź że záwždy nád tobá łwięthá opieká iego/ á vłtáwicznie cie czeka z rozmáitemi rádołciámi twemi/ á vłtáwicznie záwždy łprawuie włzytki pociechy twoie/ ták iáko tu łyźyź/ ktore iuź nigdy odięte być od ciebie nie mogą.

strona: 128v

Czwartey Niedzyele

Co zá náuki s tey Rołpráwy wziac mamy. A thu rozrádowáwłzy fie s tych miłych á ták wdzięcznych obietnic Pána náłzego/ vważaymy łobie tho łwięte miłofierdzye iego/ iż on nas y w tych doczełnych rzeczach/ łmutkoch/ fráfunkoch/ y káždych przypadkoch náłzych nigdy opuścic áni zániechac nie chce/ á prethko fie obiecuie záwždy ná włpomozenie náłze.

Co sie okazało ná wielu świętych ludziech/ ták iáko chmy slyfzeli/ iáko żadnego wierngo nigdy nie opuścił/ á iáko nigdy nie zámieřkał ná wlpomozenie iego. Drugie/ iż tu powiedác raczy/ iż idę do Oycá wam gotowác mieyřcá/ á tákiego mieyřcá y wefela/ ktore nigdy á nigdy iuř od as odieřthe być nie moře. Trzecie/ iż y tu w řywocieh řwych/ y po řmierciach nářnych/ ielřize w řtałści wiáry řwoiey/ á w powinnořciach Krzeřciáńřkich řwoich zyedyemy s tego mizernego á obłędnego řwiáthá/ iż náđzieiá nářzá záwřdy zupeřna á nieomyřna ielř/ á krotki záwřdy cřás sie nam będy zdał/ tego oczekawáńia nářzego. A iż duře náře záwřdy w rádořci będy czekác tey nieomyřney obietnice Páńřkiej ktorá tu slyřzimy/ iż bárzo mály cřás á oglądacie mie/ á s tákimi pociechámi ktore wam iuř nigdy zginác nie mogá. Cřwarte/ obaczaymy/ w iákiej rořkofzy á w iákiej náđziei thu wřtáwicznie pływa myřl y duřá wierngo Krzeřciáńřkiego cřłowieká. A w iákim řtráchu/ á w iákim niebeřpieczeńřtwie záwřdy muři być złořciwy á niewiery cřłowiek/ y potym po řmierci duřá iego. Dayře nam řam wřzechmogácy Páńie/ táká řpráwę w myřlach y w duřach nářnych/ ábychmy nigdy nie wářpili w přętkim wlpomozeniu twoim/ á záwřdi w kářdym wćiřku á niebeřpieczeńřtwie nářzym/ mieli ná pieczy thy řwięte řłowá twoie/ ře sie ty záwřdy přętko obiecuieř ná wlpomozenie náře/ áby y po řmierci duřyczķki náře tym sie cieřzyły w náđziei řwoiey/ iż cie po málym cřářie máiá w wielkich rádořciach oględác Pána Boga y řtworzycielá řwego/ Amen. Ewáńyelia Niedzyele Cřwartej po wielkiej nocy/ ktorá zowá Cantate/ według Ianá s. w xvj. kápit. Přećiwko niedowiářřtwu y złey duřnořci o Pánu nářzym. A gdy przyřdzie Duch řwięty/ będy karał řwiát z grzechu/ s řpráwiedliwořci/y s řádu etc. (*marg*) Iáko Duch řwięty ma řpráwowác wřzytki potrzebne rzeczy nam ku zbawyenyu nářzemu w řercach nářnych ktorzy będyemy wiernie duřác Pánu řwoiemu. (–) Słowá thy iż řá zá fundámenth záłořone/ tá ielř přyczyna: ábowiem w řobie řpráwę tey wřzytkiey Ewáńyeliery přáwie záwieráię. Bo gdy thák wielká pracá nář wřzechmogácy Pan podiác raczył dla zbáwienia nářzego/ niechciáł theř tego ni w cřym zániechác/ áni opuřcić w náukach řwoich/ áby był thego z dáleká přeřzřec nie miał/ cřoby było překářić miáło zbáwieniu cřłowieczemu/ bacząc iż krewkoř řthworzenia ludzkiego wytrwác nie moglá/ áby sie wnieř nie miáła. Y přeřzřał tho/ áby Duch řwięty/ ktorego vrząd ielř řercá ludzkie řpráwowác/ był thu sřtápił po iego řwięty w niebo wřtápieniu/ á iřby był karał á přeřřzřegáł řwiát/ to ielř ludzye ná řwiecie mieřzkáięce/ s tego troygá niebeřpieczeńřtwá/ kthorego żadny cřłek vydř nie miał/ bez řpráwy á řářki

Pánfkiey. To iest z grzechu/ á s'práwiedliwósci/ á s' sądu. Co iáko to małz szyrzey rozumieć/
Pan w Ewányeliey dzifieyfszey fłowey **fłowey** [!] fwemi wyłóżyć raczył. Ktora iest nápifaná
przez Iáná fwiętego tymy fłowy.

strona: 129

po wielkiej nocy.

Lift

grafika A Teraz idę do niego kthory mię był zesłał/ á żadny mię z was nie pyta gdziebym szedł.
Ale iżem wam to powiedział/ smutek nápełnił serce wálze. Ale ia prawdę powiadam wam/ iż
lepiej iesth wam ábych ia szedł. Abowiem iefli nie odeyde/ pocieszyciel on nie przydzie do
was. Ale iefli odeyde/ posłę go do was. A gdy on przydzye/ będzie karał świat z grzechu/ y
s'práwiedliwósci/ á s' sądu. Z grzechu/ iż nie wierzeli w mię. A s'práwiedliwósci/ iż idę do
Oycá/ á iuz mię potym nie ogłądacie **ogłądacie** [!]. A s' sądu/ iż kfiążę tego świata iuz iesth
ofądzon. Iefzczębych miał wiele zwámi mowić/ ále ná then czas znieść nie możecie. Ale gdy
on przydzye/ kthory iesth duch prawdy/ náuczy was wšytkiey prawdy. Abowiem nie będzie
mowił sam od siebie/ ále to cokolwiek wšłyfzy/ mowić będzie/ y tho czo ma pothym przydz/
obiáwi wam. On mię wvielbi/ ábowiem odemnie będzie miał wšytko cokolwiek zwiástuie
wam. Abowiem cokolwiek Ociec ma/ moje iest. Przetom wam powiedział iż odemnie
będzie miał/ to cokolwiek zwiástuie wam: *(marg)* Bez łáki Pánfkiey słabe rozumy násze.
(-) A Iż iest słáby rozum nász/ á Inádzby też y wšytko písmo przed oczy násze położył/
á gdy nie będą oczyścione oczy násze przez łáskę Páná Bogá nászego/ nic widzieć/ áni
zrozumieć nie możemy. Bo tho nam sam przez Proroká opowiedzieć raczył: *(marg)* Ezaiáfz
w vj. kap. Mattheufz w iiiij. Lukáfz w viij. kap. w dzieia. w xxviiij. Do Rzymia. w xi. (-) Iż dla
grzechow ich będą záślepieny oczy ich/ iż będą pátrzyć á nie vyrzą/ będą **będa** [!] słýszec á
nie zrozumieją. A któż nam infzy obiáfnic może/ iedno ten wšzechmogący Pan/ do ktore ⁸⁰

strona: 129v

Czwartey Niedzye

śie pokornemi prósbámi wcieczmy/ áby tho nád námi miłóściwie z łáki fwey fwiętey okázac
raczył/ á obiáfnic to w nászych prófnych sercach raczył. *(marg)* Duch fwięty práwi pocieszyciel
serca nie doskonałe⁸⁰. (-) Iż thu Pan mowi w tey Ewányeliey Apóstołom swoim/ iż smutek
nápełni sercá wálze/ zrozumiał był temu z dáleká/ iż w tych rofterkoch á w tym roftárgnieniu

ludzkiem/ ktore sie dzialo około nauki y męki świętey iego/ itez **itez** [!] prze odefcie iego/ miały sie záfráłowác myśli á fercá Apofthołow iego/ iáko tych ludzi ktorzy byli iefzcze prósci/ á przez Duchá świętego nie vtwordzeni. Y cieľzyć ie tym raczył/ powiedáiąc im/ iż tego iest potrzebá/ ábych ia fzedł y poľał wam Duchá fwoiego świętego/ ktory iest práwy pociefzyciel wśzytkich vpádłych myśli ludzkich/ ktory wam wiele przyśporzyć może/ ku wyrozumieniu w náukach wáľzych ktore o mnie czynić będziecie/ miedzy ták obľedliwym ludem fwiáthá tego: gdy naypirwey pociefzy á vtwordzi fercá wáľze/ á pothym obiáľni rozumy á fmyľły wáľze. Przy tym teź fpráwi á obiáľni y ony ludzi kthore Pan Bog przeźrzał być fobie godne przez náukę wáľzę/ iż fnádniey będą moc zrozumieć fpráwy ty/ ktore wy o mnie o Pánu á fwoim rozľzyrzác będziecie. (*marg*) **Czego było prośtemu fwiátu potrzebá wiedzieć tho Pan wykłáda.** (–) A tu iuź dopiro Pan wykłádac raczył/ czego było nędznemu fwiátu przez Duchá świętego rozumieć potrzebá/ co powiedác raczył/ iż gdy on przydzie/ będzie karał fwiát z grzechu/ s fprawiedliwości/ á s fądu. Pátrzayże tu pilno/ iáką tu miłóściwy Pan pieczę mieć raczył/ áby żadney rzeczy nie przepátrzył/ ktoraby była potrzebna człowiczemu zbáwieniu/ áby thego nędzny człowiek prze nieobaczenie człowiczey krewkości márnie nie ftrácił/ gdyż to on drogo przez fwą fwiętą kre w náleść á odkupić raczył. Y powieda tu Pan/ iż napirwey Duch Boży fwiát będzie karał/ to iest/ nápominał w táiemnicach Boftwá fwoiego/ w fercach ludzkich/ z grzechu. Pátrzayże iż Pan mowi z grzechu/ á nie z grzechow rozlicźnych. A iż teź mowi wśzytek fwiát/ á nie z oľobná rozne **rozne** [!] ludzi. Tho sie iuź tám zámyka y Rzym/ y Ieruzalem/ y Cefarz/ y Krol/ y Biskup/ y Bernádyn. A żadnego człeka s tego nie wymuie/ áby tego vpominánia Duchá s. s tego grzechu/ nie potrzebował/ á iżby tym grzechem nie był ociáźon: ktory ták Pan wykłádac raczył/ iż nie wierzyli w mię. (*marg*) **Grzechu niedowiárfstwá trudno sie vľtrzedz.** (–) A kto sie iedno chce w to tknąć/ fnádnie zrozumie iż iest poczęści tim grzechem zárucon. Bo ine grzechy káždy człek fnádniey obaczyć y przeľtrzegác sie ich może/ kto iedno wie co iest zakon á co iest wola á poľtánowienie Páńskie/ ták przeciwko oľobie iego świętey/ iáko y przeciwko bliźniemu/ ten káždy fnádnie obaczy iáko iest wiele grzechow/ á iáko wiele vpadkow y przygod zá człowiczym narodem chodzi. Zá ktorym káżdym powinniľchmy frogą opráwę zá dekrety Páńskimi/ fzyroko w piľmiech oľawionemi. (*marg*) **j. Korin. w xiiij.** (–) Co gdyby nie było miłofierdzia Páńkiego á wiary náľzey/ tedy żadną fpráwą náľzą/ żadnym nabożeńfthwem

nálezym/ bychmy też y krew fwą wylewáli/ y w nędzy żiwoty fwe wiedli/ tego nigdi nágrodzić nie możemy/ y próżneby było ftáránie nález. Abowiem bez miłofierdzia Páńfkiego/ wżytki fpráwy nález/ wżytki poftępki nález/ iáko o tym Páweł s.pifze/ (*marg*) Do Galat. w iij. ka. (–) zámknął Pan Bog pod grzechem. (*marg*) j. Moizefzo. w vj. (–) A iżechmy s przyrodzenia zówždy fą fynowie gniewu Páńfkiego/by tego było nie zákroczyło miłofierdzie Pána nálezego á dobrotliwość iego/ á odkupienie fwięte iego od gniewu Bogá Oycá nálezego niebiefkiego. (*marg*) Do Ephezow w ij. (–) A ták obaczywży tho Pan nález/ iż fwiát miał vftáwicznie w grzechoch pływác/ przeżrzał to iż tego było trzebá/ áby Duch fwięty tu był przyfzedł/ á karał/ hánował/ á przeftzregał fwiát z grzechu niedowiárfthwá/ gdyż w tym grzechu niedowiárfthwá nálezego zależy wżytko y złe y dobre nález. Aby Pan był potym/ prze ten grzech tego nidowiárfthwá nálezego/ ták wielkiesz kody nie miał zá fpráwiedliwością fwoią á fądu fwoiego w dziedzictwie fwoim/ á w odkupieniu fwoim. Abowiem tym iednym grzechem/ ták iáko gi thu Pan wykłádác raczył/ iż nie vwierzyli w mię/ iuż y ine wżytki grzechy zákryteby być mufiály/ á nigdybyfmy nie ználeżli żadnego miłofierdzia/ bychmy nie vwierzyli Pánu w onym fwiętym obietnicam fwoim/ ktore nam fzyroce zoftáwił o fwiętym miłofierdziu fwoim á o wyfłuchániu nálezym/ w káżdych vpadkoch nálezch.

strona: 130

po Wielkiesz nocy

Lift

(*marg*) Pan zá grzech dawa złe pány. (–) Acż Duch Páńfki dobrotliwy ieft/ iáko o nim Dawid fwiádfzy/ mowiac: (*marg*) w Pfalmie Cxlij. (–) Iż Duch twoy miły Pánie bárzo dobry ieft/ á then mię przywiedzie ná drogę fłufzną. W wżákoż iednák ma też fwoie inftrumentá/ przez ktore karze á vpomina fwiát. A to ieft przez wierne á fpráwiedliwe náuczyciele/ podufzczáiąc w nich fzczyrą prawdě/ fzczyrą náukę/ á moc fłowá Bożego: iákoż to fzyroce w Prorocech y w Apoftolech okázowác raczył. Ale kthorzyby wzgárdziwży prawdě/ wzgárdziwży fzczyrą náukę/ wdáli fie w ine fpráwy á w ine wymyflý fwiátá tego/ á nie dufáli y nie dowierzáli Pánu fwemu: wzruřza ná nie złe pány/ złe fady złe á frogie fprawce ich/ y rozmáite burzki fwiátá tego. Iákoż to řam powiedał przez Proroká: (*marg*) Ezaiař w iij. kap. (–) Iż im zówždy będę dawał krole wedle řercá ich/ á ludzye źli będą pánowác nád nimi. Ale iż rozliczni fą ludzye/ á rozliczne też grzechy/ ieden wždy drugiego iáko ták wydf może: iedno ten grzech niedowiárftwo/ ktory tu Pan przełożyl w tey Ewányeliey fwoiey/ then nád wżytkimi

záwiśnął. A iżby nam Pan nářz w tym vpáć nie dał/ obiecuie nas tu podpierać łáfką á pomocą Duchá ťwiętego á vpomináć nas łáfkáwie s tego řzkodliwego grzechu niedowiářftwá nářzego. O wielkieřz miłofierdzie Pána nářzego/ iż tego z dáleká przeřtrzegáć raczy/ á tho w nas poduřzczáć obiecuie/ czego řadny z mocy cřłowieczeńřtwá řwoiego áni obaczyć áni podeprzeć moře. (*marg*) *Bez wiáry řlába nářzyeíá nářzá.* (–) Bo iuř cżyń co chceřz/ vkláday ná řię zakony iákie chceřz/ vřtháwiay řoby dręczenie ciáłá iákie chceřz/ iuř biegay kędy chceřz/ cořkolwiek vczyniřz áłbo řprávwiř przez wiáry á dobrej nářzyeie/ wřzytko ieřt pod grzechem zámkniono. Bo gdzie nie będzie řthátecžney wiáry á nářzyeie o miłofierdziu á odkupieniu řwięty m iego/ tedy y tego wřzytkiego/ y řadney rzeçzy Pan o ciebie nie przyymie iáko od przyiacielá/ iedno iáko od řprzećiwniká řwego á niedowiářká řwego. Aleć nie dořyc ieřt ná thym thák rzeç/ iż ia wierę iż był Kriřtus/ iż był práwy Syn Boży/ á řprávował dziwne rzeçzy ná řwiecie/ y ćirpiáł ták iáko o nim hiřtorie y Ewányelie řwiáďřzą: toć wie y dyabeł/ y řyd/ y káždy pogánin. Ale iż nie dowierza obietnicam iego y przegrořřkam iego/ iáko on ieřth złym řtrářřliwym/ á dobrim miłofiernym/ nie wierzy opátržnořciam y opiece iego/ řkąd ináď rády/ nářzyeie nábywa/ y wřpomożenia řwego. Nie wierzy teř áby řie tho dla niego řřtáło/ y dla káżdego ktoby iedno tego wdzięçzen był. Bo to dał vřnáć w przypowieřci o onej wieçzerzy/ iż nie rylko weřwánym/ ále y tym ktorzy byli w opłótkach y ná vlicach/ tá wieçzerza byłá zgotowaná: á řáďnego o ták hoynego řkárbu řáłki řwoiey odćiřkáć nie raczył. (*marg*) *Lukařz w xiiiij.* (–) Czo vřkazáł y ná krzyřu/ roćięgnáwřzy ręce ná wřzytek řwiáť/ iż káżdego gotow był przyięć do řiebie. A coř po tym iż o tym wiedzą/ řłyřzą/ widzą/ á nie wierzą/ w niwecž řie ich wiadomořć obroćiłá/ y wřzytkich tákich ktorzy o to máło dbáię/ áłbo ná máley pieçzy máię/ co ieřt ten Pan/ y co dla nas vřřtáwicžnie řprávwiue. (*marg*) *Iáko mamy práwie wierzyć o Pánu řwoim.* (–) Ale ty chceřzli wierzyć á wiedzieć o tym Pánu řwoim/ iuř ták wierř/ iuř ták dufay/ iuř řie ták rozmiłuy Pána řwoiego/ iuř wřzytkę řwiá nářzyeie/ wřzytko řwoye dufánie połož w nim: iż on gdy cie řtworzył/ gdy cie przeřřzał przez krzeřt řwięty być godnego řobie/ y wylał zá cie kre w řwoieę/ żeř iuř nikomu inřřzemu nie powinięřřzy řluby á wiáry/ iedno iemu. Nikogo więcey nie miłowáć/ iedno iego/ Ni w kim nářzyeie nie pokłáďáć/ iedno w nim. A gdy to ták będzie/ iuř řie ořřřegáć bęďdzieřz ábyř go ni w cžym nie obruřzył/ á nie przeřřąpił woley iego. A řřáďci to przyďřye/ iż řie teř Pan ciebie rozmiłuiue/ á połožy ná tobie mořną rękę řwá. A thu iuř náď tobą řadna moc/ řadne

niebepieczęństwo mocy mieć nie może/ tylko cie opánuie fámo łczyre kroleństwo á moc Páná twoiego. Rozmyłże łobie w iákíey tu rokłózy pływác będziefz/ á co cie tu potyka: czegoć nie może łpráwić żadna inłza wymyflona rzecz/ iedno wiárá twoiá á łáská Páńłka/ gdy cie weźmie pod ty łkrzydłá miłofierdzia łwego. A toć iełt przyczyná przez nas Pan obyecał przełtrzegác s tego grzechu niedowiárłtwá náłzego przez Duchá s. łwego/ gdyż w tym zależy włzytko złe y dobre y zbáwienie náłze. Drugą część Pan náłz powiedział o Duchu łwoim łwiętyym/ iż miał kárác á

strona: 150v

Czwartey Niedzyele

prełtrzegác włzytek łwiát s łpráwiedliwołci. Acźci iełt łzyrocze opiłána wola Páná náłzego/ iákobychny mieli vżywác łpráwiedliwołci łwych/ ábychny vchodzili gniewu Páńłkiego. A ná koniec krociuchno to záwiázáł: Czo łie tobye nie podoba/ nie czyn łdrugiemu. A łnadź łie wđdy może kthoná łwiece obrác/ iż wđdy w tákíey łpráwiedliwołci poczęłci záchowác łie może. Ale Pan obaczył táką łpráwiedliwołć/ ktorey włzytek łwiát dołzyć **dołzyć** [!] vczynić nie może/ y wylłowił iá tymi łłowy: Iż ia idę do Oycá/ á wy mie iuż nie oglądacie. A thák iáko wylłzey **wylłzey** [!] powiedziano iełt/ iż coźkolwiek nie iełt z wiáry/ to iełt grzech. A grzech nikogo vłpráwiedliwić nie może. A nie tylko grzech/ ále ni żadna łpráwá/ ni żadne łtáránie náłze. Iedno to fámo/ tá wiárá náłzá/ á tá náđzyeiá náłzá/ á to vłpráwiedliwienie náłze/ iż nas miłółciwy Pan łpráwiłłzy tu włzytko zbáwienie náłze/ y włzytko dobre náłze/ iż iuż idzie do Oycá: á tám iuż iáko báránek niewinny/ktory wziął grzech náłz ná łię/ iáko o nim Ian łwięty powieda/ przyniełie ná łobie vłpráwiedliwienie náłze/á vkaże ie Bogu Oycu łwemu. (*marg*) j Ian w ij. kapi. (–) Czego oczymá łwemi iż/ iáko on powieda/ oględác nie możemy/ iedno wiárá práwá tego dołiádz á to ogárnać możemy. A to iełt łpráwiedliwołć y vłpráwiedliwienie náłze. (*marg*) Co iełt vłpráwidliwienie náłze. (–) A iż tegi łwiát máło baczy/ á co inłzego przed łię bierze/ á w czym inłzym náđzieię pokłáda/ Przeto tego byłá potrzebá/ áby Duch Páńłki prełtrzegał á miłółciwie karał łwiát s tey łpráwiedliwołci/ ktorey włzyłcy/ ach niełtotyłz/ bárzo máło baczymy: iż żadna inłza łpráwiedliwołć náłzá áni vłpráwidliwienie náłze nie może być nálezióno/ áni ná niebie áni ná ziemi/ iedno iż ten Pan vłpráwiedliwiłłzy nas Bogu Oycu łwemu/ idzie do niego: áby mu nas połpołu s łobą ofiárował á vczynił wdzięczną ofiárą iemu. A my ácz tego oczymá cielełnemi dołiádz ábo widzieć nie możemy/

ále oczymá dułznemi á wiárą tego dofięgáć mamy. Iż on ſzedłszy do Bogá Oycá ſwego tám iuż nas przyniołł á ofiárował połpołu s łobą przed Máyeſtat iego/ wſpráwiedliwiwłszy nas pirwey męką á drogą krwią ſwoią. Acz my te^{go} nie rozumiemy/ á práwie temu nie dufamy/ á ſkąd inąd y nádzieie y wſpráwiedliwienia ſwego ſzukamy/ tu Pan powiedáć raczy/ iż potrzebá iełt áby nas Duch s. s te^{go} karał á przeſtrzegáł: bo by też te^{go} nie było/ iużby było ſłábe obaczenie y nádzieią náłzá. Powiedział też Pan/ iż też y s ſádu Duch Páńki ſwiát káráć miał. Aczci ſąd ſwiecki ſpráwidiwy iełt wielka odpłátá y przyſługá v Páná náłzego/ á naywięcey ná nas o tę powinność przez Proroki woła/ ábychmy bronili/ wſpomagáli vpádłych á potrzebnych ludzi/ á ſpráwiedliwie ſądzili ſirothkę/ y káżdego vpádłego człowieká/ ktory łobie ſam pomodz nie może: *(marg)* Ezaiaſz w x.kapi. (–) A poczęſci mogli by ſie táki náleść zá wſpomozieniem Páńkim/ iżby ſie w thym mógł nie vnieść. Ale iż wſzytek ſwiát Pan obiecał káráć s ſádu: Obaczył to iżechmy my tego baczyć nie mieli/ iáko tu w Ewányeliey wykłáda: Iż kfiązę tego ſwiáthá iuż iełt dawno ofádzono. *(marg)* w Pſalmie viij. (–) A iż żadne inſze kfiązę áni żadna moc nie iełt ná tym ſwiecie/ iedno moc tego Páná/ kthoremu dał Bog Ociec opánowác niebo y ziemię/ y/ iáko Prorok powieda/ wſzytko podrzucił pod nogi iego. A gdyż thák iełt/ á gdyż tho pewnie wiemy/ máło nas ná ſwiecie ábychmy themu práwie dufáli/ ábychmy łobye inych kfiąząt/ inych pomocy ná rátkunk nie bráli. *(marg)* Do zidow w ij.kap. (–) Acz o nich Prorok powieda/ iż to iełt prozna rzecz nádzieię pokłádać w iákich kfiążętach ſwiáta tego/ ábowiem v nich nie naydzie zdrowia. *(marg)* w Pſalmie xlv. (–) Też gdy przydzye ná ktorego z nas przeſtrách iáki od iákiego ſwieckiego kfiążęcía/ ábo od pogániná/ álbo od złego ſádu: vpadać ſerce/ biegałz/ nábywałz rády/ kłániałz ſie z dáleká. A tegoſ zapomniáł iż małz nád łobą onego krolá/ ktory nád tobą rękę dzierży/ przed ktorym drzą wſzytki mocy niebieſkie/ ziemſkie/ y pykielne/ á wſzytki ſrogoſci y mocarze ſwiáthá tego. A pod ſwą mocną ręką zámknáł **zámknáł [.]** wſzytki niebeſpieczeńſtwá/ ták ná ziemi/ ták ná wodzie/ ták też y ná powietrzu. Wſzytki gromy/ wſzytki pioruny/ wſzytki náwáłnoſci **náwáłnoſci [.]** /nic nie vmieią przez mocy iego. A iáko Prorok powiáda/ byſ też chodził po ſmokoch/ á dufác wiernie w iego obronie bédziełz/ wſzythko ſnádnie potłoczyłz. *(marg)* w Pſalmie xc. (–) A ná koniec y ono ſrogie kfiązę ſwiáta tego czárt ſrogi ſprzećiwnik pothło-

czon iest/ á leży porázon przed nogámi ie^{go}/ żadney władzey nie máiąc nád wiernymi iego. Ktory ty wšytki ine kłiążetá/ y mocarze zyemłkie poduſzcza á ſpráwuie ná ſrogości á ná okrucieńtwá ſwiátá tego. A iż iest iuż związan/ á iż iuż żadney władzey mieć nie może nád wiernymi Páńſkiemi y s tymi inſtrumenty ſwemi/ á my przedię temu nie dufamy/ á drżymy przed mocą iego/ y przed mocą nikczemnego ſwiátá tego. (*marg*) *Zadna inſza nádzyeia áni obroná oprocz páná.* (–) A prawdá/ tkni fie thu káždy/ iż ſłuſznie Pan chce kárác ſwiát s tych przepowiedziánych rzeczy. Abowiem z dawná w nas przeźrzał ten niedoſtátek wiary/ iżechmy mu nigdy práwie dufác nie mieli: choctay on oſádził/ potłoczył/ wšytki kłiążetá/ wšytki możności tego ſwiátá/ á nie chce áby nád iego wiernymi inſza moc pánowála/ iedno moc iego/ á kroleſtvo iego ſwięte. Częgo ktoby chciał v fiebie rozmaitemi przykłády podeprzeć/ naydzye ich wiele w piſmie ſwiętym Iáko był Tobiaſz/ iáko był Dawid/ Iozue/ Lot/ Ionáa/ Iudyt/ Heſter/ Dániel/ y inſzych wiele/ á ktoby ie mógł wyliczyć: ktorzy będąc w obronie Páńſkiej/ dziwnych niebeſpieczności vchodzili/ á zázwdy beſpiecznie ſtali. A my przedię nie dufamy iemu/ ſzukáiąc ſobie inych pomocy á nádzieie ſwiátá tego. A ták nie bez przyczyny Pan tego potrzebował/ áby Duch ſwięty to poduſzczył w nas/ ábychmy nikomu nie dufáli/ iedno Pánu ſwemu/ á nigdziey rády áni wſpomozenia nie ſzukáli/ iedno v możności Boſtwá iego. Przypominał też tu Pan/ iż potrzebá tego było/ ábych był z wámi więcey mowił/ á ſzyrzey wam to y ine rzeczy wyrozumieć dał: ále iż y wy teraz/ będąc ielſzcze ludźmi mdłymi w wierze/ będąc ludźmi cieiełnymi/ y tego co wam powiedam wyrozumieć nie możecie/ nie tylko ábyſcie fie ſámi częgo domyſlić mieli. Ale gdy on przydzie Duch prawdy/ przez ktorego rozumy wáſze będą obiáſniony/ tu dopiro zrozumiecie/ tu dopiro beſpieczni będziecie o tym wšytkim/ iż to iest prawdá co ia powiádam wam. A tenći wam nic nowego nie wymyſli/ iedno co ze mnie zrozumie. A gdy was to baczenie przywiedzye/ dopiro mie iuż ſzyrzey á gruntowniey wvielbi á objaſni przed wámi/ ták iż dopiro zrorumiecie **zrorumiecie** [!] co tho iest zá grzech kto mnie nie wierzy. Co to iest zá ſpráwiedliwość iż ia dla was do Oycá idę/ ábych wam iuż tám dokończył wšytkiego dobrego wáſzego/ ábych zgotował wam ony páłace o ktorechem wam powiedał/ iż ich thám wiele iest: áby tám gdzye iest Pan był y wierny ſługá iego. (*marg*) *Ian w xiiiij.kapitu.* (–) Też ábyſcie zrozumieli co to iest zá ſąd/ iż kłiążę tego ſwiátá związano á oſádzono iest/ to iest/ wšytká moc á zwirchność tego ſwiátá/

y onego kłiążęciá ie ⁸⁰/ y káždego fprzećiwniká wálzeho: iż nikt infzy wámi nie włada/ nikt infzy nád wámi zwirzchności nie ma/ iedno ia sam Bog wálz á Krol wálz. Gdyż wam tho przez Proroká Bog Ociec przepowiedział: (*marg*) w Pfalmie ij. (-) Iż mi was opánowác dał/ á iżefcie wy fą wieczne krolestwo moie/ á s fyny człowieczymi wšytki rofkoſzy mie. A ia wam idę fprawowác wšytkich rofkoſzy wálznych. A iż wy thego oczymá fwemi cielefnemi oględác nie możecie/ gdy ia to wam tám wšytko w Bogá Oycá odſzedłzy od was fprawowác będą/ tedy wam tego będzie potrzebá/ áby Duch fwięty/ ktorego ia wam thu zellę/ áby to w was podufzczył/ á obiáñił tho w fercach wálznych/ ábyście to oczymá duſz fwoich á w myſlach fwoich vważyli/ á tám ná mie iáko oczymá fwemi pátrzáli: á mnie dobrodzieyá fwego/ fwych cnotliwych żywotow á powinności fwych krześciáńfkich vzywáiąc/ nie zápomináli. A čás przydzie iż záfię przydę po was po wšytki wierne fwoie/ gdy będą ciáła wálze vwielbione przez z martwychwítanie wálze. A dopirko oglądacie okiem w oko mnie Oycá moiego/ y to com ia wam fpráwił v niego iáko wiernym miłófnikom á náfládowncom fwoim. Czego nam rácz dác doczekác wſzechomogący Boże Oycze náſz przez tegoż Syná fwoiego/ ktoregoś Pánem á Krolem przełóżyć raczył/ ná wieki wiekom/ Amen. Co fobie s tey Ewányeliey krotko rozważác mamy. Rozważay tu moy miły brácie á pilnie rozważay/ co to ieſt zá grzech niedowiárftwo. Bo ácz káždy grzech ktorykolwiek ieſth przeciw woli Páńſkiey/ ie-

strona: 131v

Pyątey Niedzyele

dna nam potępienie/ y gniew wieczny Páńfki/ ále iż żadnym go obyczáiem s ſiebie zgłádzić áni zetrzeć nie mżemy/ iedno wiárą á zupełnym dufániem Pánu fwemu/ á fwiętemu odkupieniu iego/ tu iuż obácź/ gdzie tego nie doſtánie/ iż iuż pewne zginienie twoie/ á pewny á wieczny vpadek twoy/ gdyż iuż ináczey żadnym wymyſlonym obyczáiem nie możelz przeiednáć Páná Bogá fwego. Drugą część pámiętay/ iż Pan powieda/ iż tego potrzebá/ áby Duch s. karał fwiát s fprawiedliwoſći. Nie rozumieyże tu/ áby to z oey fádowey/ ále s tey/ iż temu nie dufamy/ iż nas Pan vsprawiedliwiłzy krwią á męką fwoią/ ofiárował Bogu Oycu fwemu. A my wiedząc to/ iż infzey żadney fprawiedliwoſći/ áni nádzieie ználeſć nie możemy o zbáwieniu fwoim/ przedfię temu nie dufamy/ á zinąd y rádámi y pomocámi podpiramy they wiáry y nádzieie fwoiey. Trzecie/ iż Pan powieda/ iż kłiążę fwiátá tego ieſt przez mię zwiázáne/ to ieſt/ kážda moc ták od czártá fprofnego/ iáko od inych inftrumetow iego/

tylko łámá zoftáła moc iego śwíęta/ á zwirzchność iego/ á kroleśthwo iego/ nád wiernymi iego. A my przedfię temu nie dufamy/ á przedfię drżymy á vpadamy przed możnołciámi śwíátá tego/ y kfiáżąt iego/ nic nie dufáiąc mocy/ kroleśtwu/ y opátrznocí Páná fwoiego. Ale iż náłz wśzechmogący Pánie/ ták iáko tu łam przypomináć raczyłz/ łłábe obaczenie náłze/ iefli nie będzie rády á podpárcia Duchá twego śwíętego. Ráczyłz gi nam zefłáć z łáłki á z miłofierdzia fwego w fercá náłze/ ábychmy y thego grzechu niedowiárfłtwá náłzego ołtrzegáć fie mogli/ y tę łpráwiedliwość twoię śwíętą/ kthorás nam vczynić raczyłv Bogá Oycá fwego/ závždy ná pieczy mieli/ y tego kfiáżęcía śwíátá tego/ ktory iefł zwiázan możnołciá twoiá/ y ze wśzytkimi mocámi iego/ nic fie nie lękáłi/ iedno w tobie á w miłofierdziu twoim závždy pokłádáli wśzytkę wiárę y nádzieię fwoię/ Amen. Ewányelia Niedziele piątey po wielkiey nocy z wykłádem fwym/ ktorą Niedzyelę zowá Vocem iucunditatis/ nápiłána od Ianá s. w xvj, kápitu. Przeciwko niedowiárfłtwu obietnicam Páńłkim. Słowá Páná náłzego/ wzięte zá fundáment z Ewányeliey dzifiefłzey ku pociefze y ku náuce náłzey/ łą te: Proście á będzie wam dane/ áby wefele wáłze było nápełniono etc. (*marg*) *Iż ocz iedno będziemy śmieli zupełną iárą prośić Bogá Oycá náłzego w imię iedynego fyná iego/ żadna nam rzecz nie będzie odmowioná. (–) Y Ktożby był tedy thák łprołnego baczenia/ áby w tym rozumowi nie miał mieyfłcá dáć/ iáką miłofciá/ iáką przychyłnołciá/ á łnadź áz náłzbyt/ náłz miłofciwy Pan/ nas łthworzenie fwoie/ vmiłowáć raczył. Gdzye nie tylko áby nam był wśzytki rádołci náłze/ ták tu ná zyemi iáko y ná niebie/ łpráwić miał: ále owłzem ołtrzegáiąc tego/ ábychmy tego przed iáką niedbáłołć áłbo niepilnołć fwą vzyć nie mieli/ iefzczefłz nas łam vpomina/ iáko miłofciwy **miłofciwy** [!] Pan/ ábychmy fie w tym czuli/ á to závždy ná pieczy mieli: áby wefele náłze y wśzytki pociechy náłze/ ták tu ná zyemi/ iáko y w onym kroleśtwie/ ktorego z rádołciá czekamy. byłj ná włzem wypełniony. A vftáwicźnie nas vpomina s tego/ ábychmy wołáli á prołili w imie iego/ vpewniáiąc nas/ iż oczłkolwiek prośić będziemy/ ná włzem wefele náłze będzie dołkonáłe. O iáka łáłká/ o iákie miłofierdzye tego Páná nád námi/ iż chociaybychmy czego łámi zániedbáli/ on nic zámiełzkáć nie chce/ áby nas s te-*

strona: 132

po Wielkiey nocy.

Liłt

go przefłtrzedz á nápomionáć nie miał/ w czymby fie kolwiek miáło sftáć omiełzkánie iákieykolwiek pociechy náłzey. Czo łnádnie z miłofciwych á fwyęthych łłow iego thu w

tey dziefieyfzey Ewanyeliey nápińánych káždy obaczyć może/ ktoią iedno s pilnością czyść
ábo iey fluchác będzie. Ktora ieft nápińána od Ianá świętego tymi flowy. grafika ZAprawdę
záprawdę powyedam wam/ Ocźkolwiek będziecie prośić Oycá w imię moie/ da wam. Do
tego czáfu iefzczelcie ni ocz nie prośili w imię moie. Profcye á otrzymacie/ áby wálze wefele
było dołkonáłe. To wšytko w przypowiefciach mowiłem wam. Ale przydzye then czás/ gdy
iuż nie w przypowiefciach mowić wam będę/ ále iáwnie o Oycu moim obiáwię wam. A w on
dzyeń w imyę moye będziecye prośić. Y nie powiádam wam tego ábych ia miał prośić Oyczá
zá wami. Abowiem íam Ocyec miłuię was/ iželcie wy też vmiłowáli mnie/ á vwierzylifcie
iżem od Bogá wyšelł. ACż tho íą iáńne flowá á miłóściwe obietnice Páná náłzego/ ále
ábyfmy ie obaczywšy/ á lepyey zrozumiawšy/ Ínádniey w íerczá íwe przyiác mogli/ prośmy
iego świętey miłóści/ áby przez Duchá íwego świętego myfli náłze miłóściwie ípráwić raczył/
á godnie do tego vcźnić raczył. (*marg*) *Wiele przyczynku íáłce Bożey/ ále go trzebá prośić.*

(–) Acż wiele wiemy s píłmá świętego rozmáitych drog á dziwnych obyetnic/ iáko mamy
ku miłofierdziu Páná íwego/ y ku onemu ítráconemu kroleítwu náłzemu przychodźić/ ktore
nam náłz miłóściwy Pan dziwnemi ípráwámi íwemi przywroćić raczył. Iáko ieft krzeít święty/
wiárá dołkonáłá/ roípámięthywánie męki Páná náłzego w ciele á we krwi świętey iego/ też
dobre á cnotliwe zá-

strona: 132v

Pyątey Niedzyele

chowánie w tym náłzym nędznym pielgrzymowániu/ przez obráżenia Páńłkiego y bliźniego
íwoiego/ y inych náuk do tego wiele w píłmie świętym mamy. A coż po tym/ iefli nam
tego náłz miłóściwy Pan z íáłki íwey á z obietnic íwych vžyczác nie będzie raczył/ ábychmy
íie w tym y záchowác y ípráwowác vmieli. Tuby nádáremne były wšytki prace y ítáránie
náłze. A iákoż thedy ktemu ináczey przychodźić mamy/ iedno przez pokorne prośby náłze/
á íkrułzonemi myflámi náłzemi. (*marg*) *Iákie burdy y íprzećiwniki mamy.* (–) Bo obácż
káždy/ co zá ípráwę tu ná tym íwiecie máłz/ á pewnie nam wšytkim o płatne idzie. A ocz
walczymy/ iákie íprzećiwniki mamy/ y iákie íidłá vftáwicznie ná nas ítáwiáią/ áby myfli náłze
roftárgněli/ á przywodzili nas vftáwicznie ná rozmáite pokuły. Gdzie Pan náłz/ iáko obrończá
á opiekáłnik náłz/ przeítrzegáiąc nas s tego/ miłóściwie nas vczy/ ábychmy byli czuyni á
vftáwicznie íi modlili: chcąc ábychmy tego vžli á íprzećiwniki íwe zwycięžyli. S częgo y

Apoštoły ſe w ogroycu łáfkáwíe vpomináć raczył. (*marg*) *Mattheuſz xxvj.* (–) A ieſliże to Pan rozumiał iż tego było onym potrzebá/ ná ktorých on ſam dżierzał obronná rękę ſwoię/ (*marg*) *Marek w xiiij. Lukaſz w xxij.* (–) A coż nam niebożátkom owſzem więcey/ ktorých myſli/ ſpráwy y obyczáie/ rozmáicie po ſwíecie latáią/ á dziwnie ſą roſproſzone/ ábychmy záwždy czuli/ á byli ná modlitwie. Bo gdyby nie było łáſki á obrony tego náſzego miłoſciwego Páná/ y iákożby to być miáło/ ábyſmy ſie w ty ſidłá vpłeść nie mieli/ á iżbychmy nie mieli przyſć ná pokuſy. A kędyſz/á iákoż przyſć ku tey miłoſciwey obronie á opiece iego/ ieſli nie będzie miłofierdzia iego/ á ieſli ſobie tego pokornemi á wieremi proſbámi ſwemi nie wzebrzemy v niego/ gdyż nas obiecuie miłoſciwie we wſzytkim wyſłucháć. Pátrżayże dáley co nam ieſzcze náſz miłoſciwy Pan thu ku náſzey pociefze powiedáć raczy/ gđzye mowi ty ſłowá: Y nie zda mi ſie ábych zá wámi miał proſić. Abowiem ieſliże wy mnie vmiłuiete **vmiłuiete** [!] /á vwierzycie iżem ia od niego przyſzedł/ to ieſt/ od Bogá Oycá mego niebieſkiego y wáſzego/ pewnie też on vmiłuiet was. Iákoby ták rzekł/ Iż ieſliże ktemu przez mię przydziecie **przydziecie** [!] mnie mocno vwierzywſzy/ gđżem ia od niego przyſzedł/á iż ſobie przez tę ſwą wiárę zyednacie iż Bog Ociec vmiłuiet was/ iuż iáko s przyiacioły ſwemi obchodźć ſie z wámi będzie/ iuż iáko dzietek ſwoich ſtrzedz was będzie/ á w niwczym was nie opuſci/ áby was iáko miłoſciwy Ociec wyſłucháć nie miał/ iuż y przyczyny máło zá wámi będzie potrzebá.

(*marg*) *Złe dufánie náſze o Pánu náſzym.* (–) Gđzyeż tedy oná wiárá náſzá? gđzież ono wątpienie náſze? kthorym nietylkochmy w ſobie zwątpili/ ábychmy to ſámi vproſić mieli/ ále y ſłowom iego Pánſkim/ w imieniu iego ſwíetemu/ przez ktore nam wſzytko ſobie v Bogá Oycá uproſić obiecáć raczył/ iużechmy nie dufáli. Alechmy biegáli ſzukáiąc wſpomozenia/ ſzukáiąc przyczyn/ y tu ná ſwíecie/ y po powietrzu/ y po rozmáitych mieyſcach/ ták iáko błędne bydłétá: nie bacząc nic ná ty pociefzliwe ſłowá á ná thy miłoſciwe obietnic Páná ſwoiego. A owſzem iáko ku zelżeniu iego/ nie dufáiąc iemu y obietnicam iego. (*marg*)

Płátnieyſzi v nas przełožoni ſwiecki/ niźli Krol niebá y zyemie. (–) Bo vważ to káždy ſobie/ gdyby tu iáki ziemſki krol/ álbó iáki mocarz przełožony powiedział á záſlubił ktojemu: Iż dziś ocz mie kolwiek będzieſz proſił/ toć obiecuię pánſkim ſwym ſłowem/ iż wſzytko prze cię vczynię. A thenby potym przyſzedł do niego/ iákoby nie dufáiąc ſłowom iego/ z iákim prokurátorem/ ábo z iákim pomocnikiem/ coż rozumieſz/ byłoliby to wdzięczno krolowi onemu. A to ieſt błoto/ á iáko mucha przeciw krolowi niebá y ziemie/ ktorego prawdá/ ták

iáko łam powiádać raczy: (*marg*) Matthe. w xiiij. Marek w xiiij. kap. Łukař w xxj. (–) Iż pirwey niebo y ziemiá zginie/ niźliby łie namnieyřze łowko prawdy ie⁸⁰ odmienić miáło. Coź rozumieřz o tym krolu á o tym mocarzu/ przed ktorym drży niebo y ziemiá/ y wřzytki mocy piekielne/ w ktorego łowiech nigdy żadna omyłká nie była nálezioneá/ kthory nie tylko prořtemi łowy nam grunthuie obietnicę łwoię/ ále iá y po dwa kroć poprzyłięga/ mowiać: Amen amen powiedam wam/ iż oczkolwiek będziecie prořić Oyczá mego w imię moie/ będzieřz wam dano. A my nie dufáiać tym ták mocnym łlubom á obietnicam iego/ biegamy á tułamy łie po łwiatu/ łzukáiać pomocnikow/ łzukáiać prokuratorow/ y ná niebi y ná ziemi.

strona: 133

po Wielkiej nocy.

Liřt

(*marg*) Ná wielkie pořmyewiřko **pořmyewiřko** [!] Páńřkie/ Prokuratorow łobie łzukamy. (–) A tu káždy vwaź iákie ma być wyłłuchánie nářze/ y iáko tho ma być wdzięcznie przyięto od niego/ gdyź iákoby ná iákie pořmiewiřko/ odrzućiwřzy ná łtronę łwięthá prawdę y przyłięgę iego/ łzukamy łobie pewnieyřzych niźli on/ á więcey dufamy omyłney náđziei ich/ niźli ták prawdziwemu Krolowi łwemu/ y mocnemu załlubieniu iego. Bo áćz więć drudzy chwyciřwřzy łie nęđznego rozumu á podobieńřtwá łwiátá tego powiedáia/ iż przez pány do krolá/ á przez łwięthe do Bogá. Ale obacz nęđzniku iáki to ieřt Bog/ á iáki to ieřt Krol/ że ielźcze ty ledwe pomyłłiřz/ ocz go prořić mařz/ á on iuź dawno wie/ widzi/ y rozumie wřzytki myłli y wřzytko łerce twoie/ czeźo zyemřki krol/ ledwe áź mu prokurator ábo pomocnik iáki rozwiedzie/ zrozumieć nie moźe. A ielźczec ktemu záłłubue á poprzełięga/ iż ciebie łámeťo/ á ni kogo inego zá tobá prořzająceťo/ wyłłucháć chce/ ocz go iedno prořić będzieřz łmiał. A coźci po pomocnikoch? á coźci po prokuratorzech? ktore owłzem łobie ku przeřzkodzeniu/ á iemu ku zelżeniu/ wiedzyeřz przed łwięty Máyeřtat iego. Bo áćz teź to wiemy/ iż nářz miłościwy Pan ná wielu mieyřcach y przy oftháteczney wieczery łwoiey ku Bogu Oycu łwemu zá wlytki wierne łwoie raczył iuź ták miłościwá prořbę vczyńić/ ktorzy y ná ten cźás przy nim wiernie łtali/ y potym áż do łkończenia łwiátá łtáć mieli. (*marg*) j Korint. w xi. Mattheuřz w xxvi. Łukař w xxij. Marek w xiiij. Ian s. w xvij. (–) A tho pewnie wiemy/ iż ieřt wyłłuchan. Bo o nim Bog Ociec dał iáwne łwiádectwo/ iż go był bárzo vmiłowáć raczył. A ktemu y dziř vřtáwicznie łtoi przed oblicźnořciá iego/ thák iáko o nim Ian łwięty w zyáwieniu łwoim piřze/

iáko báránek niewinny/ á iáko on chwálebny Káplán/ o którym Páweł święty powieða: *(marg)* w Ziawieniu iiij. Do zidow x. (–) Kthory raz ofiárowawłzy łie wdzięczną ofiárą ná ołtarzu krzyża świętego Bogu Oyczu swoiemu/ thę ofiárę zázwdy zá námi vpáđłym łtworzeniem swoim wstáwicznie okázuiąc Bogu oycu łwemu. A łełzcze chcąc nas ochotnieyłze wczynić á przełtrzedz/ áby nas nie potrácił prze iáką niedbáłość á bełpieczeńłtwo náłze/ dołóżyć tego raczył/ á wpmínác nas s tego raczy/ ábychmy teź łámi przez łię prołili: rozumiejąc tho być wdzyęczną rzecz Bogu Oycu łwemu niebiełkiemu. A obieciując to nam/ iż prołby náłze nieomyłnie wyłłucháne bęđą/ á iż wełele náłze/ przez prołby náłze/ włzytko nam bęđzye wpełniono. *(marg)* Pan Bog dobrotliwy ociec náłz. (–) Pátrzayzedáley cóc thu łełzcze Pan przywodzi ná baczenie twoie/ ábyłł łie nic nie łękał/ ábyłł łie nic nie ociągáł iłc/ á prołić/ á wzywác Bogá Oycá łwoiego. Bo gdy kto idzie do kogo łrogiego ocz prołić/ iákifz łtrách ma z wáptieniem okołó łiebie. Ale náłz Pan/ chcąc nam łełpłzą myłł wczynić/ powieða nam o Oycu o łwoim/ iż on miłłue nas. A iuz bełpiecznie prołcie/ nie iáko Bogá łrogiego/ nie iáko bogá pogańłkiego/ ále iáko Bogá á Oycá łwego miłłóciwego/ kthory on łełpiey wie co wam dáć ma ku pociełze wáłzey/ niźli wy łámi prołić wmiemie. Gdzyeźby go tedy łzukác? á gdzyeźby tedy do niego wołác? O iáwne łam o łobie powieða przez Izáiałzá Proroká/ iż on łełł pełen ziemie y niebá/ á iż włzędy łełł/ á iż nie z dáleká Bogiem łełł/ á iż nie wkrocona ręká łiego łełłh/ á owłzem łie przybłży ku káždemu/ ktho go łedno s chutliwą wiárą łzukác bęđzye. *(marg)* Ezaiałz w Lxvj. (–) Iáko y oney Sámáritance przy czerpániu wody/ gdy go pytháła gdzyeby náłłuzniey Páná Bogá chwalić/ powieðiał: *(marg)* Ian w iiij. Kapitu. (–) Iż práwi chwalcze Boży/ nigdzyey indzyey włáfniey Páná chwalić nie mogá/ łedno w duchu á w prawdzie łerczá łwego. A thák nie trzebá łzukác tułáiąc łie po łwiátu Páná/ łedno w wiernym á w łkrułżonym łercu łwoim. *(marg)* W niebełpieczeńłtwie nic łełpłzego łedno łie wciekác ku pánu. (–) Iźbyłł teź ták rzekł/ átom łie wczorá modlił/ mogłbył łie teź czálem y wprykrzyć wołáiąc do niego. Obacz wbogi człowiecze/ iż nie łełł żadna thá godziná/ kthoreyby łie nie mułiáło co náđ tobá odmienić: przyđá złe czáfy/ przyđá rzeczy łtráłżliwe/ przyđá złe powietrza/ przyđzie rozmaíte niebełpieczeńłtwo żywotá/ iákoź to náđ tobá wstáwicznie wiłłi. Coź inłzego ná ten czás czynić á myłłić małz/ byłł łie nie wniółł/ byłł łie nie obłáđził? łedno wstháwicznie prołić á náđzyeię mieć o Pánu łwoim/ ábyłł byłł w obronie łiego/ w łpiece łwięthey łiego/ áby náđ

tobą nic nie pánowało iedno kroleſthwo ſwięte iego/ áby żadny ſthrách/ żadna moc oprócz
mocy iego nád tobą władzey nie miałá: áby kroleſthwo czártow-

strona: 133v

Piątey Niedzyele

wfkie **czártowwfkie** [!] / y moc ſwiátá tego/ przez imię Páná twoiego/ było nád tobą złamano/
á żadney zirrchności nád tobą nie miało: áby ſie tylko iedno fámo imię Páńskie w tobie
y w twoich ſprávach wſzytkich ſwięciło/ á wſzytko ſie dzyáło przez cię ku ſwiętey chwale
iego. (*marg*) Zaden nigdy bez grzechu być nie może. (–) Wiefz też iż żadny čás nie
ieſt/ ábyś był tego beſpieczen/ ábyś nie miał obrazić Páná ſwego myſlą y wczynki ſwemi/ á
owſzem ieſzcze więcey bliźniego ſwego/ ſkądby záwždy ná cię muſiałá wiſieć pomſtá á ſrogi
gniew Páná twego. A kędyſz inędy tego wynieść? á iákoż to ináczey ſ ſiebie zetrzeć? iedno
ſie vznawſzy á vlitowawſzy vpadku ſwego wołáć á proſić: Przeżrzy moy miły Pánie nędzney
krewkości człowiczeńſtwá mego/ ktora ſie nigdy bez łáłki twey ſwiętey od grzechu á od
vpadku obronić nie może. (*marg*) w Pfalmie Cxlij. (–) A nie wchodź w ſąd z nędznym
ſтворzeniem ſwoim. Ale odpuſć iáko miłóſciwy ociec przelſtępnemu ſynowi ſwemu. (*marg*)

Záwždy człowiek ma ná ſie burdy. (–) Wiefz theż iákie około ciebie pokuſy/ wiefz ktho
ſie o cię ſtára/ áby cię omierzył Pánu Bogu twoiemu/ ábyś nie przyſzedł ku obiecánemu
mieyſcu á rádoſciam ſwoim. A wierz mi nie ledá burdę ſtroiſz/ y nie ledá hárcowniki ná ſię
maſz. To ieſt/ Czártá/ Ciáło/ Swiát/ y wſzytki ſmáczne przypadki iego. Ktore cię záwždy ku
temu wiodá/ vkázuiąccí dziwne przyſmáki/ ábyś odſtąpił Páná Bogá ſwoiego. Ktoż cię ſ tego
wyiáć ma? ktoż cię obronić ma? gdzye twoy rozum/ gdzye twoiá moc temu ſproſtáć może?
ieſtli ſobie tego nie vproſiſz v Páná Bogá ſwego/ áby cię wywiodł ſ tego niebeſpieczeńſtwá
á ſ tych rozlicznych pokus/ á zbáwił cię od złego: Iákożci to miłóſciwie obiecáć raczył/
będzyezli go o to pokornie á pożądliwie proſił. Też przypadáią ná cię rzeczy doczeſne/ iáko
ieſt pocźciwe wychowánie ſtanu twego/ dziatek twoich/ żonki/ y czeladki twoiey/ y inych
doległóſci twoich. Komuż ty to inemu poruczyć maſz/ iedno temu Pánu/ ktory y włóſy
ich ná ich głowach zliczył/ áby to on wedle łáłki ſwey ſłuſznie á ku pocźciwoſci ſwey/ ták
pocźciwym wychowániem/ iáko też y inym opátrzeniem/ przeżrzyć raczył. (*marg*) Lukáſz w
xij. Kap. (–) Aby ſie ſ twego obelcia y ſ twego funtu ktoryc miły Pan Bog dał ná tym ſwiecie
do czáſu ſzáfowáć/ wždy ſie theż co ku cźci Pánu twemu ſ tego vrobiło. (*marg*) Matthe. w

xxv. (–) A thák y inych rzeczy wiele/ o kthore pilnie prośić małż/ áby fie wżytko dzyało wedle woley á przeźrzenia iego świętego/ á bez vblizenia zbáwienia twego. (marg) Lukafz w xix.kap. (–) Bo byś też łobye y wżytek świát zákupił/ iáko sam Pan o tym powieda/ á duży fwey iáką przekázę vdzyáał/ fzpetnyby to był hándel. (marg) Mattheufz w xvj. Marek w viij. (–) (marg) Nic nie wátpić áni fie lękác mamy. (–) A ácz nam do tey nádzieie á do tey próby czáfem przekaža nieiákie wátpyenie/ gdy czuiemy ná fię iáki grzech/ á łthąd fie nádziewamy gniewu Páńskiego/ ták iz niebéspiecznie á z záfłtydzoną twarzą muśimy iść przed Páná fwego/ á s ftráchem poglédác muśimy w niebo/ wiedząc iz tám iest ftolec możnego Bołtwá iego. (marg) Pan iáko dobrotliwy iest. (–) A czáfem iz też widzimy iz próby nálze nie zárázem bywáią wyłuchány. Nic cie to niechay nie ruřza/ bo to z infzym miłofierdziem Pan niź ziemkłki pan/ ktory nie da przyść ná oczy przeciwnikowi fwoiemu. (marg) Eze.xviiij. xxxiiij. (–) Ale then Pan iefzcze sam miłościie do siebie wabi/ łáfkáwie námawia/ powiedáiąc: iz nie požáda fmierci grzeřzne⁹⁰/ iedno ciefząc rozmáitemi obietnicámi/ áby káždy zupełną zupełną [!] wiárá á s práwą myřlą náwrocił fie do niego. A iz cie zárázem wyłuchác nie raczy ciefz fie oná pogánką/ ktora ácz nie zárázem była wyłuchaná/ ále przedię była pociefzoná. (marg) Mattheufz w xv. Lukafz w xix. kap. (–) Anná Helkanowá żoná dłuęo pokornemi prósbámi fwemi o pociefzenie fwe prořlá/ ácz nierychło wyłuchaná/ ále hoynie pociefzoná. (marg) j. Krole. w j. (–) Bo iey pan dał wielkiey fławy fyná á wielkiego Proroká Sámuelá. Nuź Dawid w vpadku fwym iáko był pociefzon. Nuź y inych wiele. Iáko y Páweł s. gdy wołał do Páná w przeřládowániu fwoim/ powiedział mu Pan: iz dořyc thy małż/ kyedy małż łáfkę moię. (marg) ij. Korintio. xij. (–) A ták ácz ná máły czás próby nálze nie bywáią wyłucháne/ ále ifcie nie bez przyczyny/ bo dziwne fą fłady Páńskie. A s czáfem on lepiej w tho vgodzi/ niźlibyś ty łobie sam nalepiey vprořić chciál ábo vmiál. (marg) Pan fie w wielomownych á w wydwornych fłowiech nie kocha. (–) Ale my przedię chwytáiąc fie świátá y obyczáiw iego/ nie pátrzymy wiáry áni nádzieie w řercu fwoim/ o świętych obietnicach iego/ nie pomniemy ná tho iz fie on nie kocha w wielomownych á w wydwornych fłowiech/ iedno pátrzy

řercá pokornego á vnizonego przed s. Máyeřtatem iego/ przedię ftánáwřzy w máłowáney formie/ záfweřiwřzy pacierze iákie přtre/ áłbo řebrnemi przetykáne/ v ręki fwoiey/

poprawuiąc ná sobie száty swoiey/ smiemy kołátác onemi pacierzmi/ á mručzeć ledá co przed frogim Máyeftatem Páná swego/ iákoby ná pośmiewiſko iemu/nic záłości áni wiáry nie dopuściwſzy do ſercá swego. Ano piſmo poſwiadſza o oney Annie prorokiniey/ ktora była przy ofiárowaniu Páná náſzego/ iż záwždy była modláćie w koſciele/ á to teſz domá ſiedzyála/ y była pilná goſpodarſtwá swego. Ale modlenie iey było/ iż vſtháwicznie w káżdey ſpráwie ſwey była tego pilná/ áby ſie wſzytko dzyáło wedle woley Páńſkiey/ á wſzytko poruczáła iemu. A toć była vſtáwiczna modlitwá iey/ á toć były wdzięczne paciorki iey/ chocia y imi nie kołáthála/ chocia y iáko Niedźwiedz nie mručzáła/ iedno iż ſerce iey/ á myſl wierna iey/ vſtáwicznie ſtała przed Máyeftatem Páná swego. (marg) *Wſzytki potrzeby náſze Pan ww modlitwie ſwey zámknąć raczył.* (–) Bo iuſz nic nie máſz/ czego by nam Pan nie wyraził w modlitwie ſwoiey/ ktorey nas náuczyć raczył/ czego by nam iedno potrzebá było/ gdybychmy iá z wiernym á ſkrufzonym ſercem ofiárowáli Bogu Oycu ſwemu/ w imię ſwięte iego. A to nád nawyzſze **nawyzſze [!]** áby ſie ná wſzem działá nád námi/ ſwięta wola iego/ á iżby nas ná wſzem opánowála władza/ opieká/ opátrność/ á ſwięthe kroleſtwo iego. A czegoſby nam iuſz było więcey potrzebá/ bychmy teſz naywięcy kołátáli/ mručzeli/ wołáli/ iuſz więcey wykołátác/ áni wymruczeć/ nigdybychmy ſobie nie mogli/ bychmy ſie obaczyć chcieli/ gdybychmy to ſobie zyednáli/ áby władza/ opieká/ á opátrność Páńſka/ vſtáwicznie była nád námi/ co ſie to w tym ſłowku wſzytko zámyka/ gdy do niego wołamy/ áby ná nas przyſzło á ogárnęło nas ſwięte kroleſtwo iego. (marg) *Oprocz Duchá s. ſámi s ſiebie nicz mieć nie możemy.* (–) Dołóżył teſz tego Pan w tey Ewányeliey Apoſtołom ſwoim/ á potym teſz káżdemu z nas wiernym ſwoim: Iſz ták ſie wam zda iż teraz z wámi w przypowieſciach mowię/ ále gdy przydzie Duch moy/ kthorego ſobie niczym inſzym/ iedno pokornemi proſbámi ſwemi/ zyednáć nie możecie. Bez ktorego áni wiáry/ áni nádzyeie/ áni doſtátecznego zrozumienia o ſłowiech moich mieć nie możecie. Ale gdy was ten ſpráwi/ tu dopiro zrozumiecie co to ieſt miłowác mnie **mnie [!]** / y co w tym naleſzy/ y co to ieſt zá Ociec/ ktory was teſz dla mnie miłowác będzie/ y iáko wys wyſłuchawác będzie. Tu iuſz nic wąpć nie będziecie/ iuſz będzie vmocniona nádzieiá wáſzá/ iż vwierzycie/ iż wſzytko vproſicie ocz iedno proſić będziecie/ ták iż wſzytko wefele wáſze y pociechy wáſze będą wam obiáwiony. A dopiro poznacie iákiego Bogá á iákiego Oyczá miłóſciwego nád ſobá macie. Czo nam rácz dác wſzytkim poznác łákkáwy á miłofierny Boſe wſzechmogący náſz

z łáki á z miłofierdzia ſwego tu y po ſmierci náſzey/ Amen. Co ſoby s tey Roſpráwy ſwiętey wważć mamy. Pátrzayże tu pilnie/co tu ſobie wważć maſz s tey roſpráwy Pána ſwoiego. Napirwey ſluby á przyſięgi ſwięte iego/ iż on thu obiecuie á záſlubeie/ iż oczkolwiek będziefz proſił Bogá Oycá ſwego w imię ſwięte iego/ iż wſzytko otrzymaſz. Nie ſzukayże ſobie prokuratorow/ áni żadnych pomocnikow/ iedno vznawſzy w ſobie vpadek ſwoy á potrzebę ſwoię/ co włkok to rychley z vniżonym ſercem/ á s pokorną á z wierną myſlą/ á z zupełną wiarą do niego/ położywſzy moczną nádzieię w nim/ o wyſłuchaniu ſwoim. Drugie/ ábyś nie był niepotrzebnym ſzemráczem á wielomownym/ przed Máyeſtatem iego/ iedno ták iákoś ſłyſzał z vniżonym ſercem á z zupełną wiarą przyſtępuy do niego/ á wołay do ſwięte^{go} Máyeſtatu iego. Trzecie wważay/ iákie burdy/ pokuſy/ potrzeby/ przypadki/ záwždy wiſzą nád tobą/ y nád zebraniem/ y nád potomſtwem twoim. Bądźże vſtáwicznie w koſciele iego/ iákoś ſłyſzał o Annie prorokiniey. Nie iżbyś tám vſtáwicznie ſiedząc mrucał á kołatał pacierzmi/ ále áby ſpráwy twoie/ poſtępki twoie/ ábyś ſie záwždy o to ſtárał/ áby były wedle woley ſwiętey Pána twego A tu iuż vſtáwicznie będziefz ſtał przed Máyeſtatem ſwiętym iego/ á w wdzięcznym koſciele iego/ gdyż on ſtan człowieká poczćiwego zowie wdzięcznym koſciołem ſwoim/ á przybytkiem Duchá s.

strona: 134v

Ná dzyeń w
niebo wſtápyenia

A ktoż iny może ſpráwić ták ty ſercá náſze tym ſwiátem záwikłáne/ iedno ty ſam wſzechmogący Pánie náſz/ á zwłáſzczá iż tu ſam obiecowác raczyſz/ iuż nie w przypowieſciach/ ále przez Duchá ſwiętego rozmawiác ſie z námi. Ráczyſz go nam dáć á zeſłác w ty nędzne ſercá náſze/ ábychmy ſie ták ſpráwowáli á záchowywáli/ ták w modlitwach náſzych/ iáko y w inych ſpráwach náſzych/ ábychmy vſtáwicznie ſtali w tym wdzięcznym koſciele twoim/ przed Máyeſtatem ſwiętym twoim/ ná wieki ieczne/ Amen. Ewányelia y náuka krotha o ſpráwie w niebo wſhápyenia Pána náſzego/ według Lukáſzá s. w oſtátnim połozeniu kłiąg iego. Co nam przynioſło błogoſłáwienſtwo Páńſkyye/ ktore vczynił wſtępując w niebo. A wſtępując w niebo/ podnioſzſzy ręce ſwoie/ błogoſłáwił im etc. (*marg*) Iákie pożytki á iákie pociechi przypádły nam/ gdy Pan wſtápiwſzy w nyebo ſwoie/ ſiadł ná práwicy

Bogá Oycá fwe⁸⁰. (–) SLOWa thy iż fą zá początek záłożony/ w tey chwalebney hiftoriey niebo wftąpienia Páná náfzego/ thá iefth przyczyná: Iż cożkolwiek Pan náfz czynić thu á fprawować raczył/ by był tego nie vbłogośławił á nie pożegnał nád námi/ thedyby też były trudno miály być nam co ná pomocy/ ábo iáki pożytek w nas vczynić miály. A przetho wftępując w niebo náfz miłościwy Pan/ iáko thu niżey w Ewányeliey ftoi/ podnioźszy ręce fwoie/ raczył przeżegnác á vbłogośławić Apoštoły fwoie/ y wżytkek fwiát/ tho iefth/ ná potym wierne fwoie: áby fprawy iego fwięte/ ktore fie działy około zbáwienia náfzego/ były nád námi przez iego błogośławieńftwo przeżegnáne/ á wiarę náfzę/ vtwirdzone. Aby fie mnożyły á rofły pożytki w nas/ ktore on nam z dawná z łáski fwey fwiętey winfzować á obiecować raczył/ ku czći á ku chwale iego fwiętey/ á ku náfzemu wiecznemu zbáwieniu. Iáko to fzyrzey Lukáfz s. nápiśał w olthátnim położeniu piśania fwego/ tymi fłowy/ ktore tu mowi Pan Kriřtus przy w niebo wftąpieniu fwoim/ do zwolennikow fwoich. TY fą fłowá kthorem i mowił do was/ gdym iefzcze z wámi był/ iże thego potrzebá iefth/ áby fie nápełniło wżytko czo iefth piśano w zakonie Moizéfzowym/ á w Prorocech/ y w Piśalmiech o mnie. Thedy otworzył ich fmyfły/ áby zrozumieli piśmom/ y rzekł im: Thák piśano iefth/ y thák potrzebá było Kriřtuřowi vcirpieć/ y trzeciego dnia z martwych wftáć/ y áby było rozśławiono w imię iego vznánie y odpufzczenie grzechow miedzy wżemi narody/ počąwfzy od Ierozolimy. A wy iefthefcie fwiádkowie tego. A oto ia zefłę záflubyenie Oycá fwego ná was. Przethoż wy fiedźcie w miefcie Ieruzalem/ dokąd nie będziecie obleczeni mocą z wyfokości. Y wywiódł ie potym precz áż do Bethániey/ á podnioźszy ku gorze ręce fwoie/ błogośławił im. Y sfća-

strona: 135

Páná náfzego.

Lifć

grafika ło fie gdy iuz vbłogośławił ie/ odftąpił od nich/ á był podnieřon w niebo. A oni dawáiacz chwałę iemu/ wrocili fie záfię do Ieruzalem z wefelem wielkim. A byli záwždy w kořciele/ chwałąc á błogośławiąc Páná Bogá. SLOWá ácz fą iáwne/ y hiftoria iáfna przez Ewányeliřtę s. nápiśána/ o w niebo wftąpieniu Páná náfzego/ ále ábychmy z nich iáki pożytek łobie mnożyć mogli pociechy náfzey/ trzebá nam do thego łáski Páná náfzego/ ktorą áby nam raczył dáć zá wřpomożeniem Duchá fwiętego/ Amen/ (*marg*) **Bez Páńfkiego vbłogośławyenia trudno czo zrozumieć.** (–) Powieda tu Pan zwolennikom fwoim/ iż ácz było wiele piśmá/ y wiele rozmáitego Proroctwá/ o wżytkek fprawach iego/ ktore z dawnych

czółow Prorocy y Pátriárchowie przez Duchá s. byli przeźrzeli/ y łyzyroko wżemu świaťhu obwołáli y rozflawili. Ale iż oni thego zrozumieć nie mogli/ pokiby rozumy á fmyfły ich nie były otworzone/ chocia y im też to y lam wfty fwemi wykłádał/ y wżytko nád łobą okazał y wypełnił/ czo o nim z dawná powiedano było/ chocia y to iáwnie widzieli y obaczyli/ czo fie przed ich oczymá działo/ ále przecź/ á iáko/ á s ktorych przyczyn/ to był ná nie trudny węzeł. Aż tu/ iáko o tym Ewányeliftá powieda/ gdy iuż raczył wstępować do Bogá Oicá fwego/ niechcąc ich w zupełnym wąpieniu zošťawić/ podniozły ręcze swoie/ raczył ie przeżegnác y błogófláwić/ á przy tym y ty wżytki ktorzy fie ná potym cieszyć mieli tymi słowy iego świaťhemi. Aby zá onym przeżegnánim iego/ iuż byli lepszich myfli á lepszey nádzyeie/ o błogófláwionych obietnicach iego. Bo Dawid s. ktory nád przyrodzenie á dziwnym kftátem przez Duchá S. przeźrzał był dziwne przyście á dziwne spráwy człowieczeństwa ie^{go} świaťego z Bołtwem złączone^{go}/ y wyflowiwszy wżytko/ nákoniec powiediał o nim/ á mowi iákoby ku ofobie ie^{go}: Włtápiłeś miły Pánie ná wyfokości/ á wiedziesz s łobą wielką moc więźniow swoich/ y wzięłeś dáry dla ludu twego. (marg) w Pfalmie Lxvij. (–) Ty słowá ktoby wważyć chciał/ trzebá fie ná to dobrze rozmyflić. (marg) Do Ephez.w iiii. Ian w iij. kapitule. ij. Korint. w x. (–) Napirwey/ co tho iełt włtępić

strona: 135v

Ná dzyeń w
niebo włtápienia

na wyfokość ciełnemu człowiekowi. Drugie/ co to iełt wieść więźnie zá łobą. Trzecie/ co to iełt wziác dáry dla narodu ludzkiego. (marg) Wielki dziw ciełnie iść ná obłoki (–) Ile ku pirwżemu: Wierz mi iż to iełt nie leda dziw miedzy inemi spráwami Páná náłzego/ ták iáko tu o nim y w fkutkach Apołtolłkich Ewányeliftá ielcže szyrzey nápiłá: (marg) w dzieiach w j. (–) Iż on vcżyniwłszy pirwey wdzyęcżne rozmowy z zwolenniki fwemi/ vbłogófláwiwłszy/ vtwardziwłszy/ á pożegnawłszy ie/ podnozłszy podnozłszy [!] ręce swe świaťe/ przed oblicżnoścíá wżytkich mocą swoią włáfną Boską włtápiwłszy ná obłok/ łzedł od nich do niebá/ iáko práwy Krol do krolełtwá fwego/ á práwy dziedzic do dziedzictwá swoiego/ á wdzięczny łyn do błogófláwionego Oycá swoigo. A iż to być nie mogło/ áby s ták wielkiego dziwu/ ná ony co ná to pátrzyli/ iáki łtrách przyść nie miał/ niechciał tego zániechác/ iákoż tego nigdy

nie zámiełzkał/ áby on kiedy łwych wiernych pociełzyc nie miał: Wnet słthąpili do nich
dwá Anyołowie/ ták iáko hiftoria łwiádłzy/ w odzieniu białym/ ciełzác ie/ á powiedáiac im:
Nic łie nie łękaycie/ nic łie nie dziwuycie namileyłzy bráćilzkwie/ Abowiem ten Iezus/
ktoregółcie teraz widzieli/ tákżec też záfię do was przydzie á w wielkieu wielmożności/ ku
pociełze wálzey/ y włzytkich wiernych łwoich/ ktorzy **ktorzy** [!] łie iedno imieniem iego/
przez wiárę łwoię/ ozywác będą. (*marg*) Daniel w vij.kap. (-) Iżbył ták rzekł/ coż tho ielł
zá dziw/ wólzák też to pirwey bywáło: Ano Enoch wzięt ná powietrze/ nie wiemy gdzie łie
podziál. (*marg*) j. Moizełz. w v (-) Ano też y Heliałz. (*marg*) iij. Krole. ij. (-) Ano też y
Abákuk był przyniełion po powietrzu áż do Dánielá/ gdj był w iáłkini miedzy łwy połádzon.
(*marg*) Daniel w ołtatnim. (-) Ano też y Páweł s. powieda/ iż był wzięt áż do trzeciego
niebá. (*marg*) ij. Korint. w xij. (-) Ale obácż czyiá łie to mocą działo/ Zadny tu s tych
łwá mocą te⁸⁰ nie vczynił. (*marg*) Zadny mocą łwá nie włłąpił na powietrze. (-) Bo Páweł
iedno w duchu był záchwycon/ Abakuk przez Anyolá był przeniełion/ Heliałzá słłapiwłzy
s powietrza woz ogniłty/ gwałtownie pochwyćil/ ták iż towarzysłz iego Klizeulłz/ oberwał
płáłzcz iego/ chwytiác łie go. Enoch tákież wzięt/ ále nie łwá mocą/ ále wzięt wedle woley
Páńłkiey. Ktorzy łá záchowáni w możności Bołłwá iego/ dla łwiádectwá á dziwnicy łpraw
iego/ á do czáfu onego/ kiedy będzie chciał okázowác wiernym y niewiernym łprawiedliwołł
łwá. (*marg*) Pan mocą łwoiá włáfná włzythko czynił raczył. (-) Ale to obácż/ iż ten to
włzechmogácj pan/ łwá włáfná mocą/ łwym włáfnym Bołłwem/ bez żadney pomocy/ łzedł
iáko práwy Krol á iáko práwy Bog do niebá łwego. Czego żadne ciáło/ żadne łtworzenie/
á zwłáłzczá bez vwielbienia łwego/ nigdy vczynił nie może. Y onoł też nie mnieyłzy dziw
był/ gdy z grobu kámiennego mocnie przyložego y zápieczętowánego/ żadney rzeczy nie
rułzywłzy/ przeniknął raczył. Abo też thákież do Apołłtołw przez zámknione fortki/ y ná
inych mieyłcach wiele o tym łwiádectwá naydziełz/ iáko mocą Bołłwá łwego á łwá włáfná
włzytko czynił/ co było czinił nie podobno żadnemu inemu łtworzeniu łwiátá tego. (*marg*)

Matthe. w xxviiij. Lukałz w xxiiiij. Marek w xvj. Ian w xx. kapitul. (-) Abo ná on czás
gdy też włłapiwłzy ná obłok ocziiwłcie przed zwolenniki łwemi/ człowieczeńłtwo łwoie
bláłkiem wielkim zákrył raczył/ á przemienił łie ná Bołłki kłłtáł przed nimi raczył O czym
iáwne łwiádectwá mamy/ co ná to iáłnie pátrzyli/ Apołłtołw iego. Abo gdy go żydowie
kámionowác chcieli/ też tákież zniknął á powietrzem zákrył raczył łwięte ciáło łwoie: gdyż

v tego Boſtwá ſwiętego nie ieſt nic niepodobnego/ czego by vczynić nie mogło. Tákże też to nie ieſt żadny dziw/ iż mocą ſwą Boſką wſtąpiwſzy ná obłok/ ſzedł do Bogá Oycá ſwego niebieſkiego/ á do kroleſtwá wiecznego ſwoiego. (*marg*) Kroleſtwo Páńskie nie było s tego ſwiátá. (–) A okazał to Apoſtołom ſwoim/ y nam wſzytkim/ iż nie s tego ſwiátá ieſt kroleſtwo iego/ iáko on powieðał. Y okazał im też tho/ áby temu lepiej zrozumieli/ gdy go pytáli/ rychłoli przywróciſz á náprawiſz kroleſtwo Izráełskie/ to ieſt/ ludzi ſobie wiernych á ſwych przebránych/ iż to kroleſtwo nie było tego nędznego ſwiátá: czego by ſnádnie zwác kroleſtwem/ iedno wieczną nędzą/ troſką/ niewolą/ á łotrowſką iáſkinią. (*marg*) w dzieiach j. kap. (–) Ale tho kroleſtwo przywrócić obiecował/ do ktorego ſzedł iáko práwy dziedzic/ á okázac to raczył/ ktorego on kroleſtwá práwym krolem był. Gdzie iuż tám wiernych ſwych z wielką rádoſcią/ z wielkimi roſkoſzami/ oczekawać raczy. O ktorych/ iáko piſmá powiedáią/ áni ięzyk wymowić/ áni oko ogládać/ áni rozum żadny ogárnać może. (*marg*) Ezaiaſz w Lxiiij. j. Korint. j. kapit. (–)

strona: [136]

Páná náſzego.

Liſt 316.

(*marg*) Pan Kriſtus práwy Krol. (–) A iż to był práwy Krol tego kroleſtwá/ á iż też mocą ſwą mogł niebo y obłoki przenikáć/ á iż s tą mocą y s tąż iſtnością Boſtwá ſwego/ ząwždy był y ieſt od początku ſwiátá/ w iedynoſci z Bogiem Oycem y z Duchem s. dawno o thym Prorocy ſwiádczą. Iáko Dániel/ będąc wielkim Prorokiem táiemnic Boſkich z dawná o nim powieðał: (*marg*) Daniel w vij. kap. (–) Iż widziałem w widzeniu ſwoim/ áno z obłoki niebieſkimi idzie iákoby ſyn człowieczy/ y przyſzedł áż du nawyſſzemu dniow wſzytkich/ y dał iemu on nawyſſzy moc á czeſć/ y kroleſthwo nád wſzelákim pokoleniem/ nád wſzythkimi ięzyki: á wſzyſcy narodowie ſłużyć iemu będą. Moc iego moc wieczna/ kthora iemu nigdy odiętha nie będzie/ á kroleſtwo iego nigdy nie może być zruſzono/ Iáko theż y Dawid o nim ná wielu mieyſcách powieðał/ á zwłáſzczá thám gdzie ono mowi: (*marg*) w Pſalmie xlvj. (–) Wſthąpił ieſt Pan w wielkim wweſeleniu/ á Bog możny w głoſnoſci tráby. Tenże też o nim powieða w oſobie Boſkiej: (*marg*) w Pſalmie Cix. (–) Iż rzekł Pan Pánu moiemu/ ſiedz wiecznie ná práwicy moiey. A ták wiele y inych Prorokow. Iáko y Páweł s. przy náwroceniu ſwoim wołał vyrzawſzy go ná obłoczech: (*marg*) w dzieiach ix. kap. (–) Pánie co mi dáley czynić każeſz/ á co ieſt wola twoiá. Tákież y Szczepan ſwięty przy ſmierci ſwoiey wyznawał:

(*marg*) w dzieiach vij. ka. (-) Iż widzę niebo otworzone/ á Páná fwego Kriřtufá řtoiącego ná práwicy Bořkiew. (*marg*) Pan wřzythko ku wielkiej pociefze nářzey czynić raczył. (-) Ale iż thu Pan chciał owřzem w ciele człowieczeńřtwá fwego/ iefzće iáwniey mořność Bořtwá fwego okázác/ w wielbiwřzy przez řmierzć ciáło řwoie řwięte/ á ożywiwřzy ie mocą řwá wláfną/ iáko o tym v Ianá s. řam powieda: (*marg*) Ian w x. kapitul. (-) Iż ia dobrowolnie kładę duřzę řwoię/ á nikt iey odemnie nie bierze/ iedno iż ia mam moc położyć iá/ y mam teř moc ożywić iá. To ku nářzey wielkiej pociefze vczynić raczył/ iż nas przy tey beřpieczney nářzyei zořtáwić raczył/ iż teř z czářem řwym thy nędzne ciáłá y duřze nářze/ gdyř nas vczynił członki řwoiem i przez mękę řwoię/ á przez wiáre nářze/ będą w wielbione/ á doczekáią tego gdy ie Pan będzie raczył ożywić: ktore pořpołu złączone á przez řmierzć w wielbione/ będą teř mogły przeniknąć obłoki/ á tám teř wřtápić s Pánem řwoim/ gdzie im będą mieyřcá zgotowáne: czego ciáłá řmiertelne z gliny á s ciężkořci ziemie řpráwione/ á rozlicznymi grzechy ociářone/ nigdy vczynić nie mogá. Bo tho y řam Pan powiedzýł: (*marg*) Ian w xij. kapitu. (-) Iż nikt zá mná iřć nie moře/ iedno kogo ia pociágnę zá řobá. To iefř/ tu řpráwiwřzy Duchem řwym řwięthym/ wřzytki řpráwy y řumnienie iego/ á vczyniwřzy go godnym kroleřtwá fwego řwiętego/ pociágnę zá řobá á wezmę gi do řiebye/ áby řie wypeřniły obietnice moie/ Iż gdzie i ia iefř/ áby thám był zemną y kářdy řługá moy. (*marg*) Iáka rádořć będzie w wielbionym ciele. (-) O iákařby to byłá zálořć/ gdyř iefř nam tu dan czás w řywocie nářzym thákye řobie pociágnienie y w wielbienie zyednáć/ ábychmy to řobie/ tu tym doczeřnym rzeczám řolguiać/ mářnie řtráćić mieli/ áby nas Pan zá řobá do tych obiecánych páłacow/ ktore tám zgotowác raczył/ pociágnąć nie miał: á obietnicze oney nád námi wypeřnić nie miał/ o ktorey powiedzýł: Iż przydę po was řam/ á wezmę was s řobá. A tám gdzie i ia iefř chcę áby byli y řludzy moi. O iákař tho będzie rádořć oględác ożywione á w wielbione ciáło řwoie/ chodzić po obłokoch s Pánem řwoim/ á pothym opánowác z rozlicznymi rádořciámi/ wieczne kroleřtwo iego. (*marg*) Ian w xiiij.kapit. (-) Czego grzeřni á thu ná řwiece vpádli ludzie nigdy vczynić áni doczekác nie mogá. Iáka tám zářdrořciá będzie ociářon on nieřláchetny czárt/ iż człowiek będąc wiernym Pánu řwemu/ ktoremu on był głównym nieprzyaciélem/ poydzie przed oczymá iego pořiadác onego błogofłáwionego mieyřcá iego/ s ktorego on był mářnie zrářon prze niewiernořć řwoię. (*marg*) Czo zá więřnie wiodł Pan wřtěpuiać do chwały řwoiej. (-) O iákoř thám będzie zelřona řmierzć/ kthora iuř

nigdy takiego ciała vmorzyc mocy nigdy nie będzie miał. Iako też będzie związany grzech/
kthory nigdy iuz mocy nie będzie miał nas mierzić Pánu náfzemu. O iákież to więźnuie
powiedzie ten Pan przed oczymá náfzymá ku pociefze náfzey/ ktore iuz poráziwfy męką
fwoią/ dawno wdał w okrutne więzienie á w niewolá: á zwáfzczá fprzećiwniki náfze. Ták iż lie
wypełnią ty fłowá Prorockie wyfzfzey nápiáne: (*marg*) w Pfalmie.Lxij. (-) Iż wfłępującz w
niebo wzyął s fobá rozmáite więźniow więzyenie. Abowiem zborzywfy pyekło/ wypełniwfy
nádzieię wiernych fwoich/ ktorzy przyfcia á odkupyenia iego

strona: [136]v

Ná dzyeń w
niebo wfłápyenia

z wielką rádością czekáli. Zborzywfy czártá y wfzytkę moc iego/ iáko o tym fám powiedał:
(*marg*) Ian w xij.kapitulie (-) iż kfiążę fwiátá tego związano ieft. Zwycięzywfy fmiereć/
zwycięzywfy grzech y wfzytki ine fprzećiwniki narodu ludzkiego/ fzedł iáko práwy krol/ iáko
práwy zwycięfcá do kroleftwa fwoiego á do Bogá Oyczá fwego. A thám fiadł ná práwicy
iego/ podłózywfy pod nogi ty wfzytki fprzećiwniki fwoie/ y nędznego narodu ludzkiego.
Acz niektorzy powiedáią/ iż wzyął s fobá oyce fwięte do niebá/ ále nie ftoi v Proroká by
oyce fwięte/ bo ty zoftáwił w ręce á w opiece fwoiey/ ále wiodł więźnie/á to ty więźnie/
iáko thu fłyfzyfz/ fmiereć/ grzech/ y czártá fprofnego ze wfzytką mocá iego. A tu iuz dáley
o nim Prorok powieda/ iż tám przyzedfzy/ wzyął rozliczne dáry dla narodu ludzkiego. O
wielkiefz tám dáry ná ten čás wzyął ten Pan/ ktore záfwdy fzfáfuie narodowi ludzkemu/ iż
opánował niebo y zyemię/ á nas wierne fwoie wzyął w opiekę fwoię/ w obronę fwoię. A iżby
wypełniał nád námi obietnice fwoie/ iż on tám będąc wfzytko tu nam zyednał oczbychmy
tu iedno w iego fwięte imię prófili á záfwołáli do Oycá fwego niebiefkie ⁸⁰. Co do nas fzyrzey
rofkazał/ żegnáiąc lie z zwolenniki fwemi/ á nádchnáfzy ie mocá Duchá s. fwego/ mowiąc
im: (*marg*) Matte. w xxviii. Marek w xvj. ka. (-) Idźcie á powiedaycie káždemu fтворzeniu
Ewányeliá. A tho ieft to nowe yawienie á to wdzyęczne pofelstwo fzytkiego dobrodzieyfstwa/
ktorem ia wam fpráwił. A ktokolwiek vwierzy á okróżon **okróżon [!]** będzie w imię Oycá/
y Syná/ y Duchá fwiętego/ wfzytki ty błogofłáwieńfwa y ty wfzytki dáry odzyerży/ kthore
fą wfzytkim wiernym zgotowáne. A ia iefzcze ktemu ku pociefze á ku vtwardzeniu nádzyeie
káždego/ pośle im Duchá fwiętego/ fprawcę ich/ á pociefzycielá im wiecznego. (*marg*) Iákie

dáry nam Pan nářz ziednał. (–) O iákieř to dáry/ o iákieř to dobrodzieyřtwá tám łá przez tego Pána nam zyednane/ tu ná řwiecie ocz iedno řłufznie kto prořić będye/ pewnie otrzymáć ma: w obronie á w opieceę **opieceę** [!] Páńřkiew chodźić/ przyřłych **przyřłych** [!] obietnic á tak pewnego kroleřtwá s pewná nádzyeią czekáć/ Duchá s. pocieřzycielá we wřzytkich řpráwach řwych záwřdy mieć/ nieprzyiaciele á řprzećiwniki řwe pod nogámi řwemi potłoczone mieć. Y ktoreř dáry řtákiem i dáry kiedy zárownáć mogá? A řnadź być y złoto z niebá pádáło/ byř teř y wřzytki kroleřtwá pořiadł. Vwařyřz to řobie/ áczybys **áczybys** [!] řie mogł do czářu kęř nácieřzyć/ iefliřby to tobie zárownáło zá ty dáry/ ktoreř tu wyřřzey **wyřřzey** [!] iuř řłyřzał/ ktore łá wieczne/ pewne/ á nigdy nie odmienne. (*marg*) Pan wřzytki wierne řwe vbłogořłáwić raczył.

(–) Bo řłuchay co tu Ewányeliřtá piřze/ iř Pan twoy rořciágnáwřzy ręce řwoie/ pořegnał y vbłogořłáwił wřzytki wierne řwoie. O wielkář tho pociechá káždemu wiernemu/ iř go thu Pan zořtáwue w pořegnániu á w błogořłáwieńřtwie řwięty m řwoim. Pářzayře tedy nacźci to wyřřło/ iř Pan řpráwiřzy wřzytko czokolwiek twemu zbáwieniu naleźáło/ řzedł do Bogá Oycá řwego niebieřkiego. A obáć iáko wielki krol/ iřci tu wielkie řpominki pořłał/ iefli ich wdzieçzen będyeřz. A iefzce o więřřzych dobrej cie nádziei řtwirdził/ iefli tego wiernie/ przy nim řtoiáć/ oczekawáć będyeřz/ gdy iuř zborzył wřzytki řprzećiwniki tve/ ktorzyć w tym řřtáwicźnie przekazáli. Ale ach nieřtotyřz máło nas iefł ktorzybyřmy themu práwie dufáli/ á przy nim wiernie řtali. Vnoři nas nęđzny řwiát/ á rořkofzy iego zářlepiły řercá nářze. Iáko to řam Pan był przeřřzał/ gdy powieđał: (*marg*) *Ian w xvj. kapitu.* (–) Iř przydzie duch moy ktory będye řwiát karał z grzechu/ s řádu/ á s řpráwiędliwořci. Z grzechu/ iřeřcie nie wierzyli w mię. S řpráwiędliwořci/ iř idę do Oycá/ á wy mnie nie ogláďacie. S řádu/ iř kfiáęę thego řwiátá ořáďzono iefł. A my thego wřzytkiego przedię y dziř nie bacźmy/ prze řwowlnořć duřze y ciáłá nářzego. (*marg*) *Czo iefł řpráwiędliwořć Páńřka.* (–) Otoźci tu Pan iáwne te řpráwiędliwořć vkazał/ iřeř ty przez żadná inřzą vřpráwiędliwion nie mogł być/ ář on řzedł do Oycá řwoiego/ á nád thobá ty dáry y ty wřzytki dobrodzieyřtwá/ iákoř tu řłyřzał/ wypełnić raczył. A tyř go nie miał ogláďáć/ boř tego nie miał bacźyć/ áni temu zrořumieć/ iefliby thego w thobie Duch řwięty pokáźáć á tego tobie oznaymić nie miał. Ořáďzony teř y zwiáźány wřzytki kfiáęęćá řwiátá tego/ iákoř tu řłyřzał: iř wřřepuiáć w niebo/ wiedzye s řobá rozmáite więźnie/ kthorzy iuř tobie nic przekazáć nie mogá/ áni żadney zwirz-

chności mieć mogą/ iefli wiernie będziefz dufał Pánu swoiemu. Czego iż żadny człek mieć áni zrozumieć nie może przez podpárcia możności Boftwá iego. Coż nam inšzego należy/ iedno fie vciekác do možnego Boftwá iego/ gdyż iuż liedzi ná práwicy Bogá oycá ſwego niebieskiego/ profząc á wołáiąc do niego do niego/ ábychmy tu byli pod możnością kroleftwá iego. A on áby nas raczył rządzić/ ſprávowác/ á potwirdzác myſli náleznych/ ábychmy tu przez ſtałość wiáry ſwoiey to ſobie w tym doczeſnym żywocie zyednác mogli/ áby ty dáry á ty obietnice ſwięte iego były nád námi wypełnione. A on gdzie ſam wſthąpił áby nas theż czáfu ſwego zá ſobą/ ták iáko obiecał/ miłóſciwie pociągnác raczył. A my ábychmy s czáſem ſwym/ chowáiąc mu thu w żywocie ſwoim ſtátecność wiáry ſwoiey á powinności ſwoich/ poſpołu z Bogiem Oycem y z Duchem ſwiętym/ iáko Páná á odkupicielá ſwoiego/ okiem w oko ogládáli. Co ſobie ku náuce s tey hiſtoriey rozmyſlác mamy. Vważayże tu ſobie káždy krzeſciánſki człowieczé/ iákiego to Bogá/ á iákiego Krolá á opiekálniká ſwego małz/ ktory poráziwſzy á zwyciężywſzy wſzytki nieprzycioły twoie/ á ciebie wzywáwſzy zá bráthá ſwego/ á zá ſyná Bogu Oyczu ſwemu/ idzye triumfuiąc/ á z wielkim wefelem wſzytkich niebieskich ſtanow/ do kroleftwá ſwego/ á do Bogá Oycá ſwego. A idzye tobie gotowác mieyfcá/ iefli mu fie tu wiernie záchowáſz w powinnościach ſwoich iáko Bogu á Krolowi ſwemu. Drugie obácž/ w iákiey cie nádzyei zoſtháwuie/ iż nie dáremna ieſth pracá twoiá/ y ſtałość twoiá/ iż po ſmierci twoiey iużes pewien ożywienia ſwego/ á z martwych wſtánia twego/ gdyż głowá twoiá á Pan twoy/ ożywił ciáło ſwoie/ á tyſ ieſt członkiem iego. A iáko Páweł s. piſze/ iż iáko w Adámie wſzyſcychmy byli pomárli/ ták w Kriſtufie Pánu ſwym wſzyſcy ozywieni być mamy. Ráduyże fie ty w duchu ſwoim/ á roſkochay fie w thym Krolu á w thym Pánu ſwoim. Trzecie rozmyſlay/ iákoć thu Prorok powieda/ iż wziął dáry rozliczne dla ciebie od Bogá Oycá ſwego/ ktoreć tu hoynie ſzáfuie zá żywotá twego/ á iefzczéć hoynieyſze zoſtáwił po ſmierci twoiey. Czwarthe/ iż wieſz że iuż thám małz przyczýnéc ſwego/ á opiekálniká ſwego/ á ižeſ tego iuż iſt/ iż ocžkolwiek záwołáſz w imię ſwięte iego/ do Bogá Oycá ſwoiego niebieskiego/ wſzytko nieomylnie będzie prze cię vcžyniono. A gdyż tho iuż wiemy nález wſzechmogący Pánie/ iż cie thám mamy Bogá/ Krolá/ y obrońcę ſwego/ á ocžkolwiek záwołamy w imię ſwięte twoie/ wſzytko otrzymamy. Dayże nam thákie myſli y tákie ſercá/ ábychmy thu tobie Pánu ſwoiemu ták záchowywáli powinność

fwoię/ iákoby ty dáry fwięte twoie/ y ty błogofławieńtwa twoie/ były nád námi hoynie
wypełniony. Co nam rácz dáć náíz wńzechmogący á wieczny miły Boże w Troycy iedyny/
ná wieki wiekom błogofławiony/ Amen. Ewányelia Niedziele fzołtey po Wielkiej noczy/
Kthorą zową Exaudi/ Nápiłáne o Ianá s. w xvij. káp. Iż Ociec/ Syn/ y Duch s. ieft iedyne
Boftwo/ á iáko ie poznać mamy. A to wam czynić będą iż nie poználi Oycá áni mnie etc.
(marg) Pocięzliwa náuká w káżdym przefładowániu fwiátá thego/ á co ieft práwe zebránie
á práwy Kościoł Boży. (–) PRzyczynę wńzythkich złych rzeczy Pan náíz w thych fłowiech
záložył/ ktore miály ná fwiát przyść/ mowiąc ták tu w Ewányeliey: Iż nie poználi Oyczá
áni mnie. A thá Ewányelia iefth nam ku wielkiej pocięze á ku wielkiej náuce Krześciánom
wiernym/ ná kthoreby kiedy miály przychodzić trofki/ fmutki/ á

strona: [137]v

Szołtey Niedzyele

niebępieczeńftwá **niebępieczeńftwá** [!] . A iż ty fłowá fą ná początku záložone/ to ieft
nawiętżj grunt á przyczyna ku wńzytkim złościam/ á ku káždemu okrucieńftwu/ iż ludzie
nie poználi co ieft Bog y co ieft Syn iego/ y co ieft zá fprawá Duchá fwiętego/ y iáka
ieft możność Boftwá ich/ y co fie dobrego dzyeie od nich wiernym/ y co fie záfię złego
dzyeie tym ktorzy ich nie poználi. Káždy to fobie wważywńzy/ fnádnie fie domyflić może.
Co iáko Pan Kriřtus zolennikom fwoim á potym nam wńzytkim przepowiedzieć to raczył/ ku
pocięze á ku wyftrzeżeniu nářzemu Ian s. w xvij. położeniu kfiąg fwoich to nadobnie nápił
tymi fłowy. A Gdy przydzye pocięzyciel/ kthorego ia poślę wam od Oycá/ Duch prawdy/
ktory od Oyczá pochodzi/ ten da fwiádectwo o mnie. Wńzákże y wy fwiádkowie ieftefcie/
ábowiem od początku ieftefcie zemną. Dla tego wam to powiádam/ áby nigdy ná was nie
przyřzło pogorřzenye. Abowiem z Bożnic fwyh będą wymiátywáć was. Ale przydzye čás/
iż káždy kthory zábijáć was będą/ będąe mnimáł áby wielką/ pořługę Bogu vczyńił. A
tho wam czynić będą/ iż niepoználi Oyczá áni mnye. A tom ia wam dla tego powiedzyał/
iż gdy przydzye ten čás/ ábyfcie ná to pomnieli/ iżem ia tho wam powieđáł. A tegom
wam s przodku nie powieđáł/ ábowiemem był z wámi. A Iż przez łáski Páńfkiey co trudno
zrozumieć/ ále ten Pan hoynie dáry fwemi fzáfuie/ gdy go o to prořić będąyemy/ z łáski fwey
to w nas obiafnić będąe raczył. Abowiem tu trzebá pilno báczyć s tey powieřci Páńfkiey/
ktorą naypirwey vczyńił o Duchu s. co to ieft Duch s. á iáko to ieft wieczny Bog z Bogiem

oycem/ iáko tu o nim íam Pan wyflawia: iż ten pocieřzyciel przydzye do was/ ktory z dawna od Oycá pochodzi. Drugie/ trzebá baczyć/ iáko tu Pan powiáda o rozmaítym przeřládowaniu á niebezpieęńftwie tego nędznego řwiátá/ bez ktorgo żaden człowiek przebrnąć nie może tego mizernego morza/ w ktorým pływamy/ zá żywotá nářzego/ á vřtáwicźnie lie topiemy w rozmaítých pokofach/ przygodach/ á niebezpieęńftwie iego. Trzecie teź trzebá baczyć/ co tu Pan powiáda: iż z Boźnic řwych was wyłęczáć będą. Thu rozeznáć trzebá/ co ieřt Boźnicá/ á co ieřt Kořcioł zebránia nářzego Krzeřćiáńřkiego/ w ktorým day Pánie Boże nam vřtáwicźnie chodzić á przebywáć/ áźbychmy przyřzli ku onemu wiecznemu Kořcołowi **Kořcołowi [!]** / w ktorým nas czeka Krol nářz y práwy káplan **káplan [!]** nářz z rozmaítemi dáry á ofiárámi/ ták iáko o nim piřmá řwiádczą/ práwie wedle řpráwy á rządu Melchifedech onego naypirwřzego krolá y káplaná. (*marg*) w Pfálmie Cix. (–)(*marg*) Co ieřt Duch Páńřki. (–) Ile ku pirwřzemu/ iż ieřth Duch s. práwy pocieřzyciel nářz we wřzytkich trořkach/ przygodach/ á vpadkoch nářzych. A iż bez wřpomożenia iego żadne człowieczeńftwo wytrwáć nie może/ Ewányelie wřzytki y ine piřmá rozlicźne/ řzyroko o tym řwiádczą. A iż ieřt wieczny Bog z Bogiem Oycem/ á iż od niego záwždy pochodzi/ ták iáko tu o tym íam Pan Kriřtus powiáda. Thoć ieřt iáńny á ořobliwy członek wiry nářzey/ ktory Apořtołowie řpołeczny m zezwoleniem/ wyczerpnáwřzy to z głębokich táiemnic Bořkich/ przed ktoremi nic zákyryto nie byłó/ zá ořobny vpominek nam zořtáwili. Co to i dziř miedzy inemi człónki wiáry řwiętey vřtáwicźnie wyznawamy/ mowiáć: Iź wierzę w řwiętego Duchá. A ten członek wiáry nářzey ieřzcze przed wyznáním Apořtolřkim/ ieřt przez wřzytki Proroki wřzędzy w piřmie řwięty m rozmaície vtwardzony. (*marg*) j. Moizeřo. w j. (–) Bo ieřzcze Moizeř piřząc o poczátku a o záłożeniu niebá y zyemie/ co s táiemnic Bořkich wziął/ powiáda: (*marg*) j. Moize. w xviii. (–) iż ná then czás Duch Boży przenořil lie nád wodámi. Abráám gdy Pan raczył řřtápić ná iednym dole do řtánowiřká iego/

strona: 138

po Wielkiej nocy.

Lift

á ná then czás poznáwřzy wiáre á řtałořć iego/ raczył mu był dáć zacnego řyná Izááká w řtárořci iego ná potomřtwo iemu. A kthemu áby lie były wypełniły zářlubione Páńřkie obietnice: ktorých Abráám/ iáko piřmo řwiádczy/ przez řtałořć wiáry řwey dořtápił: iż miáło przyřć odkupienie z narodu iego narodowi ľudzkiemu. (*marg*) Abráám trzech widziáł á iednego

chwalił. (–) Tedy mu fie thám Pan we trzech ósobach vkázác raczył. A on ácz trzech widział/ iednák wŕzytko ku iednemu mowił. Bo mowił: Pánie iefliżem nálazł łáfkę prze obliczym twoim/ odpoczyń máło w tym nędznym przybytku moim. Y inych rzeczy wiele wŕzytko ku iednemu mowił. Tho fie iuż znáczyło iż tám był Bog Ociec/ Syn/ y Duch święty. O błogofławionyfz to był Abráám/ á błogofławiona to byłá wiárá iego. O fzczeńliwyfz to był czás/ gdy tę rozmowę á tho záflubienie przez thę wiárę fwoię przyjął od Páná fwego/ iż nam z iego narodu obiecał to święte pokolenie/ ktore nas miáło wybáwic **wybáwic** [!] á wyzwolić od onego wiecznego więzyenia/ y wieczney niewoley/ y z onego frogiego przeklęctwá kthore było ná nas przypádo przez pirworodny grzech/ á prze niepoŕfufzeńftwo w Ráiu pirwŕzego człowieká á orzodká náŕzego Adámá. (*marg*) j. Moizefz iij. (–) Abowiem iáko Páweł s. piŕze/ by nam Pan nie zoŕtháwił nádzieie o tym święthym plemieniu/ bylibychmy byli w więtfzym gniewie/ w więtfzym przeklęctwie y cięższym **cięższym** [!] vpadku niż miáftá Sodomkie á Gomorfkie/ ná ktore z rozgniewánia Pánfkiego/ zá frogofciá wyŕthępkow ich/ ŕpadł z niebá ogień fiárczány iáko defzcz/ á zápaliwŕzy okrutnie/ požárłá ie zyemiá y ze wŕzytkim narodem ludzkim/ ták iż zádný znák ná tym mieyfcu nie zoŕtał. (*marg*) *Do Rzimian. w ix. Ezaiáfz w j. kapit. j. Moize. xix. kap.* (–) A což fie tedy iefzcze gorŕzego nád to złe nád námi okázác miáło/ trudno to rozum ogárnáć moze/ chybá wiecznego potępyenia/ by nam było tho święte plemię nie zoŕtáwiono/ oczekawác byfmy byli muŕieli. Iáko y Daid święty twirdząc tho iż Duch Pánfki od wiekow ieft/ á od Bogá pochodzi/ we wŕzytkich vpadkoch fwych niŕkąd inąd o pociechę nie woła/ iedno od Páná fwego/ á od Duchá iego święthego/ wyŕławiáiąc go byc rozmáitey dobroći á z rozlicznemi pociechámí/ mowiąc ták w ŕmutkoch ŕwoich: Duch twoy miły Pánie bárzo dobry ieft/ ten mię przywiedzye ná drogi ŕpáwiedliwe (*marg*) *w Pfálmie C xlij.* (–) A ná drugim mieyfcu tákze teź o tym mowi: (*marg*) *w Pfálmie C iij.* (–) Zefli miły Pánie Duchá twe⁸⁰ świętego/ á będzie wŕzytko ŕtworzono/ á odnowiŕz práwie wŕzytkę obliczność zięmie **zięmie** [!] A co ná inŕzych mieyfcach o tymże mowi/ á co inŕzy Prorocy powiedáli/ wiele o tym piŕmá znydziefz. A ták to ieft nie wátpliwy członek wiáry náŕzey/ iż Ociec/ Syn/ y Duch święty od poczátku ieft iedyne Boŕtwo/ y ná wieki/ będzie. Iáko o tey ŕpołeczności y tu w tey Ewányeliey Pan dołóżyć raczył/ gdzye mowi: Iż nie poználi Oycá áni mnie. A o Duchu świętym powieda/ iż przydzie do was á náuczy was wŕzytkiey prawdy. (*marg*) *Iáko Duch święty dawa ŕwyádecztwo o Pánu náŕzym.* (–)

Też tu Pan w Ewányeliey/ przepowiedáiąc rozmaíte wćilki wiernych swoich/ obiecuie ich nie opuľzczáć: á dawa im znáć iż ie chce cieľzyć á twirdzić przez Duchá swego świętego aż do ſkończenia ſwiátá. A to niczym inľzym iedno iż powieda: Da wam ſwiádectwo o mnie. Iákoby rzekł/ gdy mie práwie poznacie przez ſprawę Duchá świętego/ iákieiem ia ieľt dobroći Pan/ á iáko nád káżdym dzyerzę mocną rękę swoię/ á iáko żadnemu vpáść nie dam/ kto iedno mnie ſtale dufáć będye: tedy was iuż żadna rzecz nie ruľzy/ żadny fráľunk/ żadne niebeľpieczeńſtwo was nie vniefie od wáľzey ſtaľośći/ gdy zrozumiecie com ia ieľth. A iż vwierzycie iż káżdá rzecz nagorľza/ wam ku dobremu kończu á ku pocieľzeniu wáľzemu/ będye przez mię nieomyľnie przywiedzioná. A tu iuż pľywáiąc á będąc w tey nádzyei o mnie/ nic cieľzko/ nic trudno zdáć ſie wam nie będye: wľzytko wdzięczno/ wľzytko miľo zdáć ſie wam będye/ gdy będyecie práwie dufáć mnie Pánu ſwemu/ á vtwirdzicie tę nádzyeię ſobie o mnie/ iż to wľzytko poydzie á będye obrocono ná wielką pociechę wáľzę/ cokolwiek ſie iedno ſtánie y złego y dobrego nád wámi. Iáko y Piotr s. nadobnie o tym piľze/ iż vmie Pan pocieľzyć ſpráwiedliwego. (*marg*) *ij. Petri ij. kapit. (-)* A nád zľoľniki záchowaľ ſobie pomſtę czáľu dnia ſpráwiedliwego ſádu ſwoiego. A iżbyſ ták rzekł/ á tylkoż tego iż ſie iedno thá nádzyeiá będeć cieľzył/ á mnie ze-

strona: 138v

Szoľtey Niedzyele

wľząd przedię dolega/ á pociechy niľkad przedię ná tym ſwiecie nie baczę? Obáczże ſie iedno namileyfy bráćilźku/ co ieľt zá pociechá tego nędznego ſwiátá/ á iáko krotka/ odmienna/ á omyľna ieľt. (*marg*) *Iákie ſá márne pociechy ſwiátá tego. (-)* Ieľli zľoto/ ľrebro/ ábo bogáctwo/ chciał byſ mieć zá pociechę/ opuľciwľzy Páná? Obaczyľ w iákim kľopocie/ w iákim niebeľpieczeńſtwie thá twoiá pociechá ciebye zawždy chowáć będye. Boſ iuż ſwobodę ſtráćil/ iużeſ zniewoliľ myľ y duľżę swoię. Iuż muſilź czynić wľzytko z wľzczypkiem zbáwienia ſwe ⁸⁰/ ieľliże cie pan Bog duchem ſwym nie ſpráwi. Iuż cie ľákomſtwo ogárniefie/ bo wľzytko będyeľz myľliľ áby doľypowaľ Iuż pychá zá tobá chodzi. Iuż ſtáranie/ ábyſ nie zelzyľ ſtanu ſwego. Iuż myľliľ o ſkrzyni/ o kuchni/ o ſtáyni/ o źenie/ o czeládzi. Iuż wiefzaľz klucź ná ſzyi/ maczaľz kraty by nie oľľábiáľá/ pociągaľz kľotki. Iuż niebeľpieczne wyľpánie twoie. Iuż y ſľugá y przyiaciel podeyrzány. Iuż nie tedy iedz kiedy chceľz/ nie tedy ſpi kiedy czáſ/ nie tám idź gdzie chceľz/ iedno gdzie muſilź/ ábo thám gdzie cie twa potrzebá ábo powinowáctwo

chodził rozlicznie w rozmaitych vbierzach. (*marg*) *Lukařz w xvj.* (–) A Lázarz nędzniczek leżał iáko pies pod wřchodem/ Pátrzaize co wnet potym dálej nápiřano ťtoi/ vmárl bogacz/ y pogrzebion ieřt w piekle: vmárl Lázarz/ á wzyęł ieřt do przybytku Abráámowego. O nędznařz to zamiáná/ o nieřzcęřnyřz to fymářk. O vbogi bogaczu iákiřz to był pogrzeb twoy/ iákieřz tho twoie wieczne mieřzkánie będzie? Lepiey było nigduy tych biřiorow ábo tych řlotkich potraw nie znáć/ ábo řie ich było wiecznie odrzec/ niřliř miał przyřć ná tákie pomřty řwoie. Tákieřz Fáraón/ tákieřz Saul/ ácz ná czás vżyli mořnořci řwoich/ ále iákie było dokończenie ich/ ták iřz mářnie á hániebnie

strona: 139

po wielkiej nocy.

Liřt

poginęli. A iáke zářię były pociechy wierynych Páńřkich/ tho tám o tym řzyřzey hiřtorie řwiádczą y powiedáią. (*marg*) *Przeć Pan lud karze.* (–) Pomniřz teř ná Iopá s. iáko Pan řtałóřci iego pokuřzác raczył. Boć prze rozmaíte przycřzyny Pan bog řwiát karác raczy. (*marg*) *Iop w ij. kapitule.* (–) Iedny prze grzech/ řtrzegác tego/ áby onych potym wedle řpráwiędliwego řádu řwego wiecznie potępić nie muřiał. Drugich teř wiáry á řtałóřci dořwiáďřzác á pokuřzác raczy. Ná drugich teř chce okázowác mořnořć Bořtwá řwego. Ale iákořby řie kolwiek to náď tobą řtáło/ to pewnie wiedz á te ^{řo} bądř pewnie iřt/ iřz ieřli w nim zupeřną náďzyeię połóżyřz/ iřz to wřzyřtko ku lepřzemu twemu będzie obrocono: iáko řie to iuř wielokroć ná wierynych iego/ ktorzy w tym řtale trwáli/ hoynie okazáło. (*marg*) *Czo ieřt/ da wam Duch řwięty řwiádectwo o mnie* (–) A řłuchay czym nas tu Pan naywięcey cieřzy w náďziei nářzey/ gďzye powyęda: iřz ten Duch s. ktory was cieřzyć będzie/ kthory od Oycá pochodzi/ da wam řwiádectwo o mnie. Iákoby rzekł Pan: Wiecie iáki wam był zakon řrogi Ociec prze Moiřeřřá vřtáwił/ wiecie teř iáki řrogi zakład záłóżył/ iřz to miał być káďdy przekłęty ktobi gi był namniey w czym obruřzył. Rozumieyře ocz tu káďdemu idzye/ iuřci to o pátne: bo co ieřt przekłętym być v Páná/ nicci inřzego iedno wřzyřtko řtráćić y ná niebie y ná zyemi. A ten dobrotliwy Syn á then nářz miłóřciwy Pan/ Pan Iezus Kriřtus/ wřzyřtki ty řrogořci/ wřzyřtki ty przekłętwá zwyciężył/ przełomił/ á vbłagał męką řwoią řwiętą/ á oną wdzięczną ofiářą ktorą ofiářował ná ołtarzu krzyřá řwiętego Bogu Oycu řwemu/ iřz ktho weń vwierzy á w nim práwá náďzyeię połóży/ iuř prařen tego przekłętwá/ iuř náď nim řadny řáď áni řadna řadna [!] řrogořć nie záwiřnie. A przeto tu w Ewányeliey powiedział/ iřz

tym sie cieľzyć będziecie iż Duch ſwięty da wam ſwiadectwo o mnie/ to ieſt/ iż zrozumieci com ia ieſt y iákieiem dobroći ieſt/ y com wam ſpráwił/ ták iż obaczycye że przez mię wſzytki niebeſpieczeńſtwá/ wſzytki ſprzećiwieńſtwá/ wſzytki troſki wáſze/ ieſli mi wiernie dufáć będziecie/ á ku mnie ſie wciekáć będziecie/ będą wam ná wielką pociechę á ná wieczne rádoſci przywiedzione. (*marg*) Wątpienie s czártá pochodzi/ á iáko to poznáć. (-) Pátrżayże theż ná to/ iż gdy ná cię w iákich przygodach twoich przeſtráchy á wątpienia iákie przypadáią/ to iuż zrozumieſz/ iż ſpráwy Duchá Bożego w tobie nie máłz: ále iuż duch ſprzećiwny w wodzi cie w roſpácz á w wątpienie o Pánu twoim. Gáſi w tobie nádzieie/ poduľzcza w tobie ſmutek á záłoſć o rzeczach doczeľnych ná czás ſtraconych/ ktoreſ miał zwierzone do czáfu od Páná twoiego. A nie dopuſćić tego baczyć/ iż wſzytko co ty máłz nie twoie ále Páńkie ieſt/ á tyſ iedno tylko doczeľnym ſzáfárzem tego. Abowiem iáko Prorok powieða: (*marg*) w Pſalmie xxij. (-) Iż Páńka ieſt ziemiá y wſzytko nápełnienie iey. A czegoż thák bárzo záluieľz/ gdyż nie twoie było? Y owľzem ieľzcie winieneſ iáko ſzáfarz s tego liczbę Pánu Bogu dáć. (*marg*) Pociechá w przygodach. (-) Ale chceleľzi thy w iákieieſ kolwiek ieſt przygodzie w łobie dobrámyſł wczynić/ wľpomniľz ná to ſwiadectwo ktore tobie Duch ſwięty dawa o Pánu twoim/ poſta wże gi iáko obraz przed oczymá ſwoimi/ á roſpámięthay łobie/ iż ſie dla ciebie národził/ dla ciebie rozmaíte prace y męki podiáł. Nákoniec wkrzyżowan/ vmárl/ z martwych wſtał. A ſzedſzy do Bogá Oycá ſwego/ wziawſzy **wziawſzy** [!] ná ſię wſzytko przewinienie twoie/ iáko báránek niewinny/ ſiadł ná práwicy iego. (*marg*) Do Rzym. w viij. (-) A tám ſie iuż wſtáwicznie o cię ſtára/ á tám cie iuż ná ſwey pilney pieczy ma/ áby ſnadź y włos z głowy twey nie zgináł. Pátrżayże iákiego to Kroła nád łobą máłz/ przed którym drżą wſzytki ſprzećiwieńſtwá twoie: á ty ieſli iemu wiernie dufáć będzieľz/ iuż chodzieľz w kroleſtwie iego/ w obronie iego/ á w opiece iego. A ktoż tedy nam ſprzećiwić ſie może/ ieſli on będzie z námi? Iuż y wſzytki fráfunki y kłopoty twoie iákożkolwiek ná cię przypádną/ přetko ſie obrocą w pociechę tobie/ ieſli będzieľz wiernie dufał iemu. A iáko on ſam powiáda/ iż y namnieyľzy wroblik nie zginie nád przeźrzenie iego. (*marg*) Mattheuľz w vj. (-) A owľzem cieľzac nas mowi k nam: Izaľeľcie wy nie wieľzney wagi v Oycá mego niź ptaľzkowie niebieľcy. A gdyż to pewno wieľz/ iż ták moźny Pan nád tobą ſtraż dzieľzy: coź cie tedy ruľzac ma? coź cie tedy w tey nádziei wwieſć ma? ábyſ mu nie miał dufáć/ gdyż pewno wieľz/ iż coźkolwiek

Ńie nád tobą dzyeie/á ty iż Ńtałości wej nie odmienisz/ wŃitko tobie ku dobremu końcuá ku pocielze twey

strona: 139v

SzoŃtey Niedzyele

będye przywiedziono. Ey iuzći by to kámienne á zápomniáŃe Ńerce byŃo/ máiac táką opiekę nád Ńobą/ á ták wierne obietnice/ áby Ńie wnieŃć á zátھرwożyć miáŃo: á zwłázczá gdy będye podpárto Ńpráwą Duchá s. iż nam to da zrozumieć/ iákiego Pána mamy/ iáko mu dufáć/ y iákemu Ńie poruczáć mamy. (*marg*) Co iest Boźnicá á co koŃcioł práwy. (–) A iż midzy wŃytkimi inemi niebeŃpieczeńŃtwy to właŃciwe tu Pan przeŃożyć raczył: Iż z boźnic Ńwych będyá odłázczáć was. Tu dopirko obácz/ co to iest boźnicá/ á co iest práwy koŃcioł PáńŃki. A wwaź to Ńobie/ iáko tho iest mocny Ńczyt ná kázde niebeŃpieczeńŃtwo/ mocnie á Ńtale trwáć przy koŃciele Pána Ńwe^{Ńo}. Nie rozumieżye o owym murowánym ábo ręká budowanym/ boć to iest dom ku modlitwám Pánu/ y ku Ńzáfowánium ŃwiátoŃci ie^{Ńo}/ Ńpráwiony. Bo iáko IzáiaŃz mowi w ofobie PáńŃkiew: (*marg*) IzáiaŃz w LXvj. (–) Ktoryż iest dom ktoryby mnie ogárnáć mogł? Y ktoreż iest mieyŃce odpoczynienia me^{Ńo}? IzáŃz niebo nie iest Ńtolec moy/ á ziemiá podnożek nog moich. A ták wŃzędý Pan iest/ á pełno niebo y ziemiá moźnoŃci iego. Ale KoŃcioł Pánu Bogu przyiemny/ iestći wŃytko zebránie KrzeŃciáńŃkiew/ iákoźkolwiek po Ńwiátu roŃproŃzone/ á gdziekolwiek iest/ gdy iedno Ńtale á mocnie Ńtoi przy Pánu Ńwoim/ á przy Ńczyrey wierze á náuce iego/ obietnicze iego Ńwięte wŃtáwicźnie przed oczýmá maiáć/ obietnicze iego Ńwięte wŃtáwicźnie przed oczýmá maiáć/ á w nich nic nie wátpiáć/ á w niczym inŃzym Ńwych roŃkoŃzy á Ńwych rádoŃci nie pokládáiąć/ nigdzyey indzyey rády áni pomocy nie Ńzukáiąć/ iedno w Pánu Ńwoim (*marg*) w Przipo. w vij. (–) Thu on iuz thego KoŃciołá Káplánem iest/ tu on iuz tych człóneków główą iest. Tu iuz on wŃytkę opiekę y wŃytki rádoŃci Ńwoie w tym KoŃciele poŃożył. Iákoź o tym Ńamym powieda: Iż s człówieczými Ńyny wiernemi będyá wŃytki roŃkoŃzy moie. A ták przerzáł to Pan Bog/ iż tácy ludzie s tey ŃpołecznoŃci á s tego KoŃciołá mieli być w nienawiŃci y inŃzych narodow ludzkich/ ktorzy Ńobie boźnicze Ńwoie wymyŃláć mieli/ á Ńpráwy Ńwe/ wiáry Ńwe/ nádzieie Ńwe/ modły Ńwe/ ináczey obráćć mieli/ niźli práwy KoŃcioł PáńŃki/ ktory iest ná they opoce/ ná Pánu KríŃtufie z dawná fundowány á záłóžony. A w zebrániu Ńwoim/ á w boźniczach Ńwoich nie mieli rádzi

widzieć wiernych náuk Páná swoiego/ wiernych náuk Apoštołow iego. A owłzem wymietywać ie/ á potym y ty włzytki ktorzyby tych wiernych łpraw y náuk Pánłkich náłładowáli. Acz iáwnie Prorocy wołáią/ iż próżno mamy Páná Bogá chwalić wymyłły ludzkiemi. Iáko y Izáiałz łzyroko o thym w ołoby Pánłkiey nárzeka/ mowiąc: (*marg*) Izáiałz w j.kapitu. (–) Iż mi iuż łmierdzą dymy wálze/ wymyłły wálze: á iuż nie mogę wytrwác/ mułzę łie do was tyłem obroć. Y gdy podniełecie ręce łwe ku mnie/ nie wyłłucham was. Y nadobnie tám potym vczy/ iákíey Pan czći á chwały w kołciele łwym potrzebuie. (*marg*) Iáko mamy poznác oycá y łyná. (–) Ale iż tego niektorzy zrozumieć nie mogli/ á zá inemi łie wymyłły wnieść mieli to łtąd przyłzłó/ iż im obiecał Pan zá grzech ich oczy záłłepić: Iż pátrząc nie będą widzyeć/ á łyłząc nie będą rozumieć. Y powiedzwał thu Pan przyczynę w tey Ewányelíey przez to vczyńić raczył: Iż nie poználi Oycá áni mnie. A co to iełt poznác Oycá y Syná iego/ iuż iełt łzyroce o thym włzędy nápiłano. Poznác iáko to iełt dobrotłowy Ocíec. Poznác też to/ iż on włzytko chce dla nas przez łwego miłego łyná/ oprócz żadnych wymyłłow/ vczyńić: iełli go iedno wiernie miłowác/ a íemu wiernie dułác/ á iego łwíętey woley náłładowác będąyemy. Poznác też co to iełt zá łyn/ co iełt zá náuká iego/ iákíey to dobroći Pan iż nas zyednoczywłzy zá bráciłki [!] łobie/ iákoż nas y łam ták zowie/ włtáwícłznie ofiáruie Bogu Oycu łwemu przyczyniáiąc łie zá námi. (*marg*) Izáiałz w vj.kapi. Mattheułz w xiiij. Marek w iiiij. kapi. Łukałz w viij.kap. w Dzieiach xxviiij. Do Rzimian. w xj. (–) Poznác też to iáko łie tego przełstrzegác/ áby go nie gniewác. A iełli by łie człowieczeńłstwo wniółłó/ iáko go záłię wblágác. A bowiem iáko iełt miłofierny/ ták też iełt y łpráwiedłliwy. A Páweł s. powieda/ iż łtráđziwa rzecz iełt wpáść w ręce Bogá żywiącego. (*marg*) Do zido. w x.kap. (–) A tu iuż gdy ták łpráwion będąyęłz przez Duchá łwíętego/ iuż w práwym kołciele á w práwym przybytku Pánłkim chodzić będąyęłz. Iuż łie nic nie łtáray choćby cie o inych bożnic odłączono/ iużęł w łpołeczności miłółnikow Pánłkich. Co w tey rołpráwie s. báczyć á wvázác mamy.

strona: 140

po wielkiej nocy.

Lift

Coż tu małz napírwey báczyć moy miły krześciániłki brácie. Vważay łobie áto áto [!] napilniey/ gdy łyłzyłz iż Pan twoy/ iełli będąyęłz wiernie łtał przy nim/ obyecuieć zełłác Duchá łwego łwíętego/ ábył go práwie poznáł y Bogá Oycá łwego niebielkiego/ á coć z tego zá pociechy vrość máią/ gdy práwie poznáłz Bogá swoiego/ á mocno łtánielz z wiárá łwoią

przy 4wątym Máyeftacie iego/ iużeś fie o tym szyroko náśłuchał. Drugie/ maśz vważać thy fłowá Páná fwego/ iż tu ſprzećiwnikow fwoich ni czym inſzym nie winuie w vpadkoch ich/ iedno powiáda przyczynę wſzytkich złych ſpraw ich/ iż nie poználi Oycá áni mnie. Bo káždy nagorſzy wyftępek/ niechay gi kto iáko chce zácźnie/ gdy fie roſpomni ná Bogá fwoiego/ iáko ieft frogi w pomſtach fwoich/ muſi zádrzeć káзде ferce/ gdy Pozna **Pozna** [!] Bogá fwego. Táke káždy ſmutek/ káždy vpadek/ zádney nigdy nie będzie nikomu ſtráſzen/ kto pozna Bogá Oycá fwego/ obietnice ſwięte iego/ ſtraż y opiekę iego. Trzecie maśz vważać/ co to ieft być w koſciele Pánłkim/ á czo ieft koſcioł iego/ gdyż tho nic inſzego nie ieft/ iedno być w zebrániu á w ſpołeczności wiernych iego/ á wdzięcznie poſlubionych iego. A iż iuż żadna bożniczá/ zádney wymyſł ſwiátá tego/ przećiwko temu wiernemu zebrániu iego/ zádney mocy áni zádney władzey mieć nie może. A ták vważáiąc to wieczmyſz fie do Páná náſzego/ wołáiąc k niemu w they ſpołeczności koſcioła ſwiętego/ áby on nas tym Duchem ſwięthym ſwoim thák poſilác raczył/ iákobychmy poznawác mogli to ſwięte Boſto iego/ á chodzili w ſpołeczności tego ſwiętego á wiernego koſcioła iego. W ktorým koſciele á w ktorey ſpołeczności/ day Pánie Boże ábychmy ſtále przy tobie vſtáwicznie trwáli/ á twoię opiekę/ á twoię obronę iáko włafne owieczki twoie nád ſobą wiecznie ználi/ Amen. Ewányelia ná dzień ſwiąteczny/ ktorą nápiſał Lukałz s. w ſkutkoch Apoſt. w ij. káp. y s ſwoim wykłádem. O ſprawach Duchá ſwiętego. A byli nápełnieni Duchá ſwiętego/ y poczęli mowić rozlicznemi ięzyki/ ták iáko on Duch ſwięty dał zrozumieć im etc. (*marg*) O rownym Boſtwie Duchá ſwiętego z Bogiem oycem y s Synem/ y o dziwnych ſprawachmożności **ſprawachmożności** [!] boſtwá iego. (–) Włafnie ty fłowá máią być záložone ná káżdey ſprawie o Duchu ſwięтым. Abowiem gdy rzeczy wſzytki zbawienia náſzego/ kthore fie dziwnymi ſprawámi przez náſzego wſzechmogáczego Páná działy od początku ſwiátá/ zádnym rozumem/ zádnymi rozmyſły nie mogły być ogárniony/ by tego był Duch ſwięty/ Bog iednoſtháyny w Boſtwie z Oycem y s Synem/ dziwnie á rozmáicie w ſercach ludzkich nie obiáwił: iż potym przez wiárę/ kthora była przez Duchá ſwiętego ſprawowaná/ ktemu ludzie rozumieniu á k tey ſprawie przychodzili. A by też to nie było w ludzkich ſercach obiáfniono/ tedyby nikczemne były ſprawy náſze/ ktorebychmy kolwiek czynili/ ſtáráiąc fie o to wieczne kroleſtwo á o to wieczne dobro. Kthorego z obietnice á dobrotliwości Pánłkiej z wielką rádoſcią á s pocieſzliwą nádzieią vſtáwicznie czekamy. A gdyż to dobrodzieyſtwo tego zrozumienia z káłki á z boſkiej dobroći Duchá ſwiętego mamy/

tedy nam ieft potrzebá wiedzieć/ co ieft Duch święty/ á iákie łá dobroći iego/ y łpráwy iego.
Czefo niłkąd inąd ogárnać nie możemy/ iedno z iegoż łámeo Boskiego nádchnie-

strona: 140v

ná dzyeń Swięteczny.

nia/ á s świádectwá píłmá świętego/ ktore on łamże przez włtá ludzi Pánu Bogu oblubionych/
łzyroce obiáwił. A potym nawięcey s łłow zbáwicielá náłzego/ ktore on nam tu będąc w
świętym człowieczeństwie łwoim łzyroko rozłławił/ y przez Ewányeliłty łwe łwięte Duchem
świętym łpráwione/ nápiłáne zołtáwić rołkazał. O czym łzyrzey ták ieft nápiłáno w łpráwach
Apołtołłkich. **grafika** GDy łie było wypełniło dni pyęcdzyełiát/ byli włzyłcy wełpołek
ná iednym mieyłczu. Y słtał łie gwałthowny łzum z niebá/ iákoby gwałthownego duchá
przychodzącego/ y nápełnił włzytek dom gdje łiedzyeli. (*marg*) w Dzieiach ij. (-) Y
vkazały łie im rozności **rozności** [!] ná kłtałth ięzykow ogniłtych. Y łiadł ná káżdym z
nich/ á byli nápełnieni włzyłcy Duchá świętego Y poczęli mowić inłzemi ięzyki/ iákoż
iuz on Dych **Dych** [!] łwięty dawał wymawiác im. A Iżbyłmy mogli lepiej á dołtáteczniey
zrozumieć łłowá Ewányeliłty łwiętego/ ktoż to ma inłzy w nas łpráwić/ iedno tenże łzáfarz á
tá niełkończona dobroć tegoż Duchá łwiętego Kthorego áby nam raczył dáć włzechmogący á
niełmiertelny Bog náłz dla imieniá Siná łwego/ á ku leplzemu vznániu Bołtwá iego/ Amen.
Pokolenie żydowłkie ktore był Pan Bog ná włzem bárzo wmiłował/ nie dla ich łtworzenia/
iedno iż ten był narod naypirwey Pan Bog ná łwiece połtánowił/ y w tym narodzie wołá łwą
łwiętą nawięcey okázowác raczył. A potym iż łie rozmáici narodowie od nich rozrodzili/ á
Pána Bogá łwego odłthápiłi/ iuz Pan Bog nie miał o nich tey pieczy/ iáko o tych ktorzy o
nim wiedzyeli/ pámiętałi/ á iego łie imieniem ozywáli. Gdy byli zá przełzrzeniem Páńłkim do
Egiptu záwiedzeni/ á w wielkiej á trudney niewoli thám byli. Iáko łá pothym przez Moizełzá
wywiedzeni/ hiłtoria o tym łzyrzey powieda w kłięgach Moizełzowych ktore zowá Exodus.
(*marg*) ij Moizełz. w viij. ix.x.xi. (-)

strona: 141

Ná dzyeń Swięteczny.

Liłt

Ale iuz przy dokończeni wyłchodzenia ich z Egiptu/ gdy iuz Pan Bog nád Fárónełm/ nád
krolem onegu Egiptu/ rozmáite pomłty á łrogie plagi/ iż ich wypułścić niełchiał/ wypełnił:
Tę ielzce plagę ná zyemię Egiptłką zołtáwił. (*marg*) ij. Moyzełzo. w xij. (-) Y kazał żydom

tho oznaymić/ iż ia łam sftąpię ná zyemię/ á przeydę przez ziemię Egipską/ á każę zabić á vmorzyć w káżdym domu což fie kolwiek napirwey w tym domu vrodziło. A ták káždy z was weźmi báránká niepomázanego/ á będziecie gi ieść w narodziech swoich. To iáko mieli spráwować/ á ktorym kftałtem/ łzyrzey im Pan Bog támże w tey historii rofkazác raczył. A przy tym też weźmiecie krwie onegoż to báránká niewinnego/ á náznáczycie ná podwoioch łwych. A gdzieby byłj podwoie ználezione pokropione krwią onego niewinnego báránká/ tedy Pan Bog wřzechmogący w pokoiu ten dom z łáłki łwey/ iáko łobie wierny á połufzny/ záchowác raczył. Potym gdy fie tho sftáło/ iáko wyřzli przez łuche morze/ iáko ie gonił Fáraon krol z wielkimi wołki/ iáko go było w oney pogoniei morze zátopiło/ byłáby wielka historia. (*marg*) ij. Moize. w xiiij. (–) Ale iż ktemu przychodzę/ gdy iuż byli ná pułzczy/ idąc w drogę/ gdy ná iednym mieyřcu odpoczywáli á rozbili łwe łtany: Widząc Pan iż im było grozy á zakonu potrzebá/ thedy w piáćdzielát dni raczył fie im w wielkim łtráchu á w wielkiej wielmożności łwoiey ná gorze Oreb okázác/ ták iż zyemiá drżáłá/ gorá fie łrogim dymem kurzyłá/ gromy/ łyfkáwice rozliczne/ łudzi łtrářzyły/ ták iż fie żadny przyřtápić nie łmiał. (*marg*) ij. Moize. w xix. (–) Abowiem też im to powiedzyano było/ iż káždy łrogá łmierciá vmrzeć miał/ ktoby fie thám przyřtápił. Tylko łam Moizełz/ ktory był kłiążę á wodz onego łudu od łámego Páná przeřrzány/ włtápił ná onę gorę/ y wziął tám wielkie á rozmáite obietnice y pociechy łudowi onemu: ktory iuż miał być ináczey spráwowan przez Duchá s. niż łirwey/ y potym káždemu ktorzyby iedno woley Pánłkiey á imieniá iego łwiętego ná potym náłłádownáli y wzywáli. Y wziął dwie tablicy/ ná ktorych byłá oná łwiętha wola Pánłka nápiłána. (*marg*) ij. Moize. w xx. (–) Abowiem przed tym thák łirwey przez zakonu iáko błędne zwirzétá chodzili/ áni też wiedzieli co to złe [!] á co dobrze. (*marg*) w Pfálmie Lxxx. (–) Iáko y Páweł s. o łobye mowi: (*marg*) Do Rzimia. w vij. (–) Y ia bych był zakonu nie vznał/ tedybych był y do tego czáfu nie wiedziáł co ieřt grzech. (*marg*)

Co tho ieřt Pentecořtes. (–) Y názywan ieřt ten dzyeń Greckim ięzykiem Pentecořtes/ co fie wykłáda iákoby piędzylát/ á to iż też było dni piędzylát od wyřcia łudu onego z onych ciężkości á z oney łrogiey niewoley/ ktorá ćirpieli w Egipcie. (*marg*) Człowiek zázwdy błádzi po pułzczy łwiátá tego. (–) Pátrzayże pilno á vważ tu łobie káždy krześciánłki człowiecze/ tę figurę á to podobieńřtwo/ iż też thy pielgrzymuieřz/ á pielgrzymowanie twoie dzifzeyłzego **dzifzeyłzego** [!] wieku twego/ ieřt podobne ku pielgrzymowaniu onych żydow/

ktorzy wyfzedłzy z Egiptu/ chodzili po pułfczy/ oczekawáiąc pociefzenia od Páná fwego. Obacże v iákiego Fáráoná/ á w iákimeś Egipcie tego nędznego fwiátá. Obacz w iákieieś cięłztości **cięłztości [!]** / á w iákim ftráchu chodzilf/ prze frogość grzechu/ y inych przygod fwoich/ á zwłáfczchá iefli przez łálki Pánfkiey zoftániefz. Iákiego Fáráoná á fnađz nie Fáráoná ále frogiego kátá czártá fprzećiwniká fwego vftáwicznie nád łobą małz. Iáko błádzilf po pułfczy z rozmáitemi á z niepoftánowionemi myflámi fwemi/ ktore ná to nic nie pomniá/ co fie dziś około ciebie dzyeie/ y co fie ná potym dzyać będzie/ iefli odftápiłz od wodzá á od páłterzá fwoiego/ Páná á zbáwicielá fwego: ktory cie miłóściwiey/ befpieczniey/ wiedzie do zyemie tobie obiecány/ á do obiecánego tobie kroleftwá á dzyedictwá **dzyedictwá [!]** twego/ niźli on Moizelz: ktory w rofkazániu tego chodzilf/ á wiodł żydy do oney zyemie obiecány á rofkofzney/ którą mu był Pan náznáczyc á obiecáć raczył. (*marg*) **Figurá Moizelzowá w Pánu náłzym.** (–) Vważ teź to łobie/ rownali iefł obietnicá twoiá/ ktora iefł wieczná/ ku oney docześniey ludu onego. Pátrzayże pilno ktorim kftáłtem on náłz fwięty Moizelz náłz miłóściwy **miłóściwy [!]** Pan/ to czynić á fprawowác raczył. P938c"/> Iáko poráziwłzy nieprzyacielá **nieprzyacielá [!]** náłzego/ náznáczywłzy niewinná krwiá podwoie náłze/ áby nas iuź przeźrzał y obrał lud łobie wybrány/ wftápiwłzy ná gorę Oreb/ ná onę frogą gorę krzyżá fwiętego/ á tám ziednawłzy nam rozmáite á niełkończone dáry y pociechy ktore iuź wietłze być nie mogły/ iż nas odrzucone iáko błędne owieczki przez frogość gniewu Bogá Oycá fwoiego/ przywiodł zá fię do łálki á do fwiętego mi-

strona: 141v

Ná dzyeń Swięteczny.

łofierdzie **miłofierdzie [!]** iego. Támże zgromił nieprzyacielá á fprzećiwniká náłzego/ thámże dokończył włzytkich fpraw/ ktorekolwiek iedno były potrzebne á pożyteczne zbáwieniu náłzemu. Co vłty fwoiemi fwięthem i zapieczęthowác raczył/ gdy rzekł: (*marg*) **Ian w xix. kapi.** (–) SStáło fie iefł/ to iefł/ iż fie iuź tho włzytko wypełnił/ częgo nam iedno było potrzebá do zbáwienia náłzego. Pátrzayże iákie nam theź obietnice przynieść raczył/ iż przez łácne ftháránie/ ktorego nas krociuchno náuczyc raczył/ iuź doftápic możemy onego błogofłáwieńftwá á onych niełkończonych dobroći/ ktorych oycowie náłzy/ by theź byli y kre w fwą wylewáli/ nigdy doftápic nie mogli. A fpráwiwłzy to nam włzytko/ á wftápiwłzy w człowięczeńftwie fwoim do błogofłáwionego Oycá fwoiego/ piątegodzyełtego dnia po

męce fwoiey/ po wywiedzeniu nálezym s frogiego Egiptu/ obiawił nam thy pociechy/ á obiawił thy wżytki święte sprawy fwoie/ á prawie dał iáko nápińá ną tablicach w fercá náfze święthą wolą fwoię/ gdy nam raczył zefłác Duchá fwego świętego/ Bogá sobiew Boftwie rownego. Abowiem by fie też to było nie stáło/ tedy dobrodzieyftá nád námi spráwione/ żadnegoby nam były pożytku nie przyniofły/ gdybychmy byli temu nie zrozumieli przez Duchá świętego. (*marg*) [Práwe Pentecoftes krześciáńskie](#) (–) A toć była figurá onego báránká/ á toć było podobieńftwo onego wyścia y onego błádenia po pułczy przodkow nálezych. Toć wżytko nád námi nędznymi á vpáđłymi nędzniki wypełnić fie miáło/ co fie ná on czás nád narodem żydowłkim wypełniło. A toć ieft práwe Pentecoftes náfze. Abowiem nie podobień był vpadek nález ku vpadkowi onemu/ y więzyenie náfze ku więzyeniu onemu/ w ktorechmy byli niebożátká wiecznie vpáđli/ by był then niewynny báránek Pan nález miły Iezus Kriřtus nie náznáczył podwoiow nálezych krwią fwą błogofłáwioną/ á nie wywiodł nas z onego frogiego Egiptu/ to ieft/ s przekłęcia nálezego/ zá ktorechmy byli fłkazáni ná wieczne więzyenie. Iż iuż ktorzy iemu dufamy/ á ftátecznie przy nim á przy náuce iego ftoimy/ iuż żadna frogość/ żadna przekázá/ żadna zła nádzieiá/ nie tylko nád námi/ ále y nád domy náfzemi/ nigdy mocy mieć nie może. (*marg*) [Czytác pińmá bez podpárcia Duchá s. máło pomoże.](#) (–) Coż ieft ná tym iżbyfmy wżytki historie y wżytki pińmá czytáli/ y vmieli/ y to wiedzieli co fie nád námi dzieie y ná potym dzieie ma/ á iż tego dobrodzieyftwá od Páná fwego foie nie zyednamy/ iż thego zrozumieć nie będyemy/ cochmy zá to powinni/ á iáko to rozumem ogárnać mamy/ y iáko á ktorym kftátem to pánu fwemu záfługowác mamy/ y iáko fie ku thym miłóściwym á pożąđliwym obietnicam przypráwowác mamy/ ábychmy ich doydź á doczekác mogli. Co ináczey być nie może iedno przez ftałość náfze/ kthorą mamy mocnie mieć o Pánu swoim/ á przez ftáteczną wiárę á miłóść/ kthorą mamy mieć. A coż to inego ma spráwić w nas/ iedno vrząd á dobrodzieyftwo Duchá s. Ktorego wláńnie Pan n (*marg*) [Práwe Pentecoftes krześciáńskie](#) (–) A toć była figurá onego báránká/ á toć było podobieńftwo onego wyścia y onego błádenia po pułczy przodkow nálezych. Toć wżytko nád námi nędznymi á vpáđłymi nędzniki wypełnić fie miáło/ co fie ná on czás nád narodem żydowłkim wypełniło. A toć ieft práwe Pentecoftes náfze. Abowiem nie podobień był vpadek nález ku vpadkowi onemu/ y więzyenie náfze ku więzyeniu onemu/ w ktorechmy byli niebożátká wiecznie vpáđli/ by był then niewynny báránek Pan nález miły

Iezus Kriřtus nie náznáczył podwoiow náłznych krwi w błogofłwion/  nie wywiodł nas z onego frogiego Egiptu/ to iefł/ s przekłęcia náłzego/ z ktorechmy byli fłkazni n wieczne więzyenie. Iż iuż ktorzy iemu dufamy/  fłttecznie przy nim  przy náuce iego fłtoimy/ iuż żadna frogofłć/ żadna przekz/ żadna zła ndziej/ nie tylko nd námi/ ále y nd domy náłzemi/ nigdy mocy mieć nie może. (marg) Czytác piłm bez podpárcia Duchá s. máło pomoże. (–) Coż iefł ná tym iżbyfłmy włztyki hiłtorie y włztyki piłm czytáli/ y vmieli/ y to wiedzieli co fie nd námi dzieie y ná potym dziec ma/  iż tego dobrodzieyftwá od Páná fwego fłoie nie zyednamy/ iż thego zrozumieć nie będzyemy/ cochmy z to powinni/  iáko to rozumem ogárnác mamy/ y iáko  ktorym kłtałtem to pánu fwemu zfługowc mamy/ y iáko fie ku thym miłofłciwym  pożądliwym obietnicam przypráwowác mamy/ ábychmy ich doydż  doczekác mogli. Co inaczej być nie może iedno przez fłlofłc nłz/ ktor mamy mocnie mieć o Pánu fwoim/  przez fłteczn wir  miłofłc/ ktor mamy mieć. A coż to inego ma fłprwić w nas/ iedno vrząd  dobrodzieyftwo Duchá s. Ktorego włfłnie Pan nłz nzwał być pociefzycielem. Bo nie dofłc ná tym/ iż ocz profifłz **profifłz** [!] Páná w fmutkoch fwoich  w vpadkoch fwoich. Nie dofłc ná tym/ iż małz pewne obietnice o wyfłuchniu fwoim/ iefłli ten fwięty pociefzyciel nie obifłni  nie nwiedzi fercá twoiego/  nie fłprwi w tobie tákiey wiáry y tákiey fłlofłci/ w ikieybyř ty to/ ocz fie iedno fłrafłz ná tym nędznym fwiecie/  zwłfłcz coby nie był nd woł Páná Bogá fłtworcziel twoiego/ otrzymác mogł. Ale gdy tk iuż fłprwion bdzyefłz/ toř iuż dopiro pewien  ifł/ iż nieomyłnie  niewątpliwie pociechy  żdořci twoie w tobie bd wpełniony. A to iuż koniec pociechy twoiey/ gdy przez Duchá s. przez onego wierneho pociefzyciel twoiego bdzyefłz ktemu przywiedzyon/ czego iefłt pożdło trofłkliwe ferce twoie/  iż w dobrej nádzyei bdzyefłz vtwardzony z zupefłnořci wiáry twoiey. Ktora nie przez ci/ le przez dobrodzieyftwo tego to Duchá fwiętego/ byłby w tobie fłprwion  vtwardzon. (marg) Od wiekow włztyki fłprw zbwien ludzkie⁸⁰/ przez Duchá fwiętego. (–) A iżbyř tk mnimał wedlug **wedlug** [!] hiłtorie Ewányeliey s. by tylko w dzyeñ fwiteczny Duch s. w moźnořci fwey był fie obiáwił. Od pocztku fwita włzthki fłprwy przeminlych y przyřlych wiekow/ zwłfłcz zbwien náłzego/ zw-

ždy były zá sřprawá Duchá s. iáko o tym wřzyłcy Prorocy řzyroko nápiřáli. Ale niř řie było wypełniło odkupienie nářze/ od frogořci gniewu Páńřkiego/ á od przekłętwá nářzego/ tedy řie okázowác raczył w táiemnořciach řpraw Bořtwá řwego. Ale gdy řie zyáwił Pan nářz ná řwiát/ á okázác Bořtwo řwoie raczył/ iáko o tym Ewányelie řwiádczą/ iuř iáwniey/ iáńniey Duch s. mořnořci řwe okázowác raczył: O czym ieřcže Anyoř Páńnie przy zwiářtowaníu powiedzýał/ iáko miáło być ciáło Páńřkie w niey řprawiono/ mowiác: (*marg*) *Lukařz w j.kap.*

(–) Iř Duch s. řřąpi w cię/ á moc nawyzřřzego **nawyzřřzego** [!] Bogá záćmi około ciebie. Iáko teř y przy ofiárowániu Pána nářzego Ewányelia řwiádczy: (*marg*) *Lukařz w ij.* (–) Iř gdy Symeon wzyął dzieciátko ná ręce řwoie/ nápełnion Duchá s. á wołáiąc głóřem wyznawał mořnořć řwięťá Bořtwá iego. Anná prorokini táմže Duchem s. nápełniona/ powiedála o práwym przyřřciu iuř będącego Meřyářzá/ nam z dawná obiecánego. (*marg*) **Tamže Tamže** [!]. (–) Ian s. dzyeciátkiem máłym w řywocie máćki řwey iuř był poznał Pána řwego/ przez tegoř to Duchá s. Y gdy był krzeřon Pan nářz Iordanie przez Ianá s. táм w ofobie gołębiczey **gołębiczey** [!] Duch s. okázác řie iuř iáwnie náđ nim raczył/ y mořnořć Bořtwá iego/ y tákieř mořnořć Bořtwá řwoiego. (*marg*) *Mattheuřz w iij.* (–) Gdzye tego głóř z niebá potwirdził ktory był řłyřzan: Iř to ieřř řyn moy miły/ tego chcę ábyřcie řłucháli. A owřzem gdy iuř dokonał Pan wřzytkich řpraw zbáwienia nářzego/ á wřřąpić raczył iáko práwy krol do niebá á do kroleřtwá řwego/ czyniąc dořyc obietnicam řwoim/ ku pocieřze nářzey á ku obiářnieniu náuki y woley řwoiey řwięťey/ iř nam był zářlubił zeřłác Duchá řwego s. á tu iuř iáwnie/ iáko Ewányelia řwiádczy/ przy wřzytkim zgromáđzeniu Apořtołow y inych ludzi řwiętych/ řpadł ná nie Duch s. iáko grom/ y okazał řie náđ káždym ná křtałř ieřzyká ogniowego. (*marg*) *w dzieiach w ij.* (–) Dáiąc nam náukę/ ábyřmy zápaliwřzy iáko ogniem řerce řwe/ wřty/ ieřzyki/ y wřzytkimi myřłami řwemi wyznawali wielmořnořć Pána nářzego/ y to co on náđ námi nikczemnymi řwirzęty/ nie z godnořci nářzey/ ále s řczyrey dobrořci řwoiey miłóřciie okázowác raczył. A ták gdy iuř wiefř iř to nieomyřne Bořtwo Duchá řwięťego w nas řprawowác raczy wřzytki dáry y dobrořzyeyřtwá Pána nářzego/ co řie to iuř po przyřřciu Páńřkim iáwnie okazało. Iuř řie ochotniey řřaray/ iuř pilnie řzukay iákoby to řwięťe Bořtwo ciebie y wřzytki řprawy twoie Pánu Bogu ku cřci řprawowáło á w tobie obiářniáło. Bo áćz nam ieřř daná obietnicá przy ořřateczney wieczery Páńřkiej/ Iř ilekroć przyymowác będązyecie ciáło y kre w moię/ tylekroć wam będą odpuřczóne grzechy wářze. (*marg*) *j. do Korint. w*

vi. (-) A komu łą grzechy odpuśczone/ iuż then chodzi w miłości Páńfkiey. Daná iest theż nam obietnicá druga/ Iż kto vwierzy a okrczon będzie/ ten będzie zbáwion. (*marg*) Mar. w oftatnim. (-) A czegożby nam więczy potrzebá? Daná nam też iest obietnicá/ Iż oczkolwiek iedno prośić będziecie w imię moie/ nic wam nie będzie odmowiono. (*marg*) Ian w xvi. kap. (-) A co inych obietnic w piśmie świętym/ á ktoby tho mógł wyliczyć. (*marg*) By nie podpárcie Duchá s. máłoby nam pomogły obietnice Páńfkie. (-) Ale obáczże to łam v łiebie/ iegli przy tey obietnicy káżdey nie będzie w thobie práwey nádzyeie á łtałey wiáry o Pánu łwoim/ ktora tobie przydź nie może oprócz łpráwy Duchá s. ty włzytki obietnice tobieby ładney pociechy nie przyniołły/ owłzemby łie w niwecz obroćily. Abowiem łam Pan ná to łrogá łentenciá vczynił: Iż ktoby to przyjmował niegodnie/ á to iest przez wiáry/ á przez dołtátecznego dołwiadczenia łwego/ tedyby łąd á pomłtę łobie przyjmował. (*marg*) j. do Korint.w xi. (-) Gdzie y Páweł s. tákież tego łłowy łwemi podpiera mowiąc: (*marg*) Do łidow w xji. (-) Iżprzez wiáry ładen łie Pánu bogu vpodobáć nie może/ Owłzem Páweł s. ták piłze: (*marg*) j. do Krint. w xij. (-) Iż nie tylko ábychmy przez wiáry mogli co dobrego vczynić. Ale przez niey y thego imienia łwiętego Iezus/ ładen wymowić nie może: A owłzem przez Duchá łwiętego. A gdyż tego imieniá łwiętego áni wymowićbychmy mogli/ áni ładney rzeczy dobrej przez wiáry vczynić nie możemy/ tedyby iuż prožna nádzyeíá náłzá/ bobychmy mu łie áni vpodobáć/ áni łobie nic zyednáć nie mogli. O íakáżby to byłá łłába nádzyeíá náłzá/ ábychmy o to łtárájąc łie włzytkiemi pilnołciámi łwemi/ nic zyłkác áni otrzyác nie mogli. Co iegli nie będzie dárú á dołbrodzyełtwá Duchá łwiętego/ áby w nas tę zupełná wiáre á łtałóć poudułzczyć raczył/

strona: 142v

Ná dzyeń Swáętecžny.

w niweczby łie włzytki rádołci náłze obroćily. (*marg*) Duch s. práwy pociełzyciel. (-) A ták to iest koniec włzytkich pociech náłzych/ tho iest oczekáwánie włzytkich rádołci náłzych/ then iest práwie przezwan pociełzycielem/ Abowiem przez tego łpráwy ładnebychmy rádołci áni pociechy dołtępić nie mogli. Acž wiemy rozmáite dołbrodzyełtwá Bogá Oycá náłzego/ ktore náđ námi dziwnie okázowác raczył/ iż íáko Dawid powieda: (*marg*) w Płalmie viij. (-) Máłó mnief od Anyołá człowieká vwielbić raczył. A łtworzywłzy go ná kłtákt Bołtwá łwego/ co to okazał w ołobie łyná łwoiego/ ni nácz go inłzego nie chowa podrzućiwłzy

tu wŹytko pod nogi iego/ iedno áby thu potym dał opánowác przy łobie wŹytki rádości niebá fwego. (*marg*) Dobrodzieyftwá fyná Bogá oycá y Duchá Źwiętego. (–) Wiemy teŹ dobrodzyeyftwá fyná Bogá Oycá/ iż gdychmy to byli wŹytko Źtráчили/ on przez frogość męki Źwoiey to nam wŹytko v Bogá Oycá Źwego przeiednáć raczył/ ták Źe nas zálie przywrocil ku Źtráconemu dobremu náŹzemu/ á vczynil nas s fynow przeklętych wdzięcznymi fyny Bogu Oycu Źwemu/ á bráciŹki łobie. Y co nam ktemu zá dobrodzieyftwá w Źywocie Źwym Źpráwił/ y teraz łtoiac ná práwicy Bogá Oycá Źwego/ iáko báránek niewinny vŹtáwicŹnie Źpráwowác raczy/ to nam wŹzem nie táyno. A coŹby po tym było by był Duch Źwięty z miłofierney dobroci Źwoiey thego w nas nie obiáŹnił/ tedybychmy byli temu nigdy nie zrozumieli. A gdybychmy byli nie zrozumieli/ iákoŹbychmy byli wierzyć mogli? A gdibychmy byli nie wierzyli/ iákoŹbychmy Źie iuŹ byli Panu Źwoiemu podobác mieli? A thubychmy iuŹ musieli Źie byli obrocić w niewdzięczne Źtworzenie á w przeklęty narod v Páná Źwoiego. A ieŹlibychmy byli ktemu przyŹzli/ á coŹ było potym iŹechmy Źtworzeni/ á ŹnadŹ było lepiej być iákim inŹym Źtworzeniem ábo Źwirzęciem/ ktore nád łobá Źadney frogości nie cŹuie. (*marg*) Bez rády á pomocy Duchá Źwiętego/ łłába obroná náŹzá. (–) Widzimy teŹ co Źie okołó nas toczy/ iáko okołó nas przeciwnicy náŹzy hárcuią/ Swiát/ Ciáło/ Czárt/ przywodŹąc nas w rozmáite grzechy/ áby nas záwŹdy mogli zmierzić Pánu náŹzemu. A Źadna godziná nie ieŹt áby nędzny cŹłek był od vpadku przepieczen/ nie będyeli podpárcia á miłofierdzya duchá Źwiętego. AbyŹmy w tákich niebeŹpieczeńŹtwiech nie mieli mieć doŹtáteczney nádzieie á wiáry o Pánu Źwym/ iż on będye obrońcá náŹzym/ á nikomu inemu nád námi pánowác y krolowác nie da/ oprócz kroleŹtwá Źwego/ tedyby była łłába obroná náŹzá/ ábyŹmy przez pomocy iego vpáść niemieli/ á omylić Źie nie mieli. A ták gdyŹ to ieŹt náŹz oŹtáteczny Źzczyt/ á tho ieŹt nagruntownieyŹza obroná káŹdego niebeŹpieczeńŹtwá náŹzego/ proŹmyŹ wŹzechmogácego Bogá á Oycá náŹzego/ wŹyáwŹzy o nim Źtáłą wiáreŹ/ iż nas miłóŹciwie wyŹłuchác raczy/ przez zaŹlugi Źwego miłego Źyná/ gdyŹ Źie nam Oycem Źwym miłóŹciwym dopuŹcić zwác raczył/ áby tym to pocieŹzycielem á duchem Źwięty m Źercá á myŹii **myŹii** [!] náŹze obiáŹnić raczył/ ábychmy go iáko Bogá Oycá Źwoiego poznác mogli. A poznawŹzy go/ iemu iáko dobrzy á cnotliwi Źynowie w ŹtáloŹci á w wierze trwáli/ á Źtąd ku iego Źwiętey łáŹce przychodzili/ máiac nádzyeieŹ w oney Źwiętey obietnicy Páná náŹzego/ co nam powieđał o wyŹłuchániu proŹb náŹzych v Bogá Oycá Źwego/ mowiac: (*marg*) MattheuŹ w vij. Lukafz xi. kap. (–)

Izałzby był który ták zły ociec/ gdyby fyn v niego prosił chlebá/ áby mu podał kámień. Abo
iż gdyby prosił ryby/ áby mu dał wężá. Tákież Ociec wálz niebieski wie czo wam ma dác/
gdy go iedno prosić będziecie. A to iest/ daw wam Duchá świętego pocieszycielá wálzego.
Abowiem zrozumieiącz iż to iest naprzdnieyszzy skarb/ á naprzdnieyszze dobro nálze/ kááká á
spráwá nálzá przez Duchá świętego. / Gdy to mieć będziemy/ á gdy to łobie iuż zyednamy/
iuż wšytki spráwy nálze/ iuż wšytki poštěpki nálze/ będą sie podobác Pánu Bogu nálzemu.
Co łobie s tey rospráwy świętey rozwázác mamy. A thu rozwázác mamy/ co to iest zá Bořtwo/
á iákie są dziwne spráwy iego/ Bog iest niewiemy co/ iedno pewnie wiemy iż iest/ á iż iest
dziwna á niełkończona/ áni żadnym rozumem ogárniona iákaś moc á iákaś wielmożność/
ktorey áni rozumem/ áni żadnim rozmyřłem nikt poścignąc nie może. Tegoż Bogá wo-

strona: 143

Ná dzyeń Święteczny.

Liřt

la á moc pochodząca od nie^{go} iákaś dziwna iest/ duch s. ie^{go}/ ktori/ rządzí/ spráwuie/á
opátruie wšytki rzeczy ná ziemi y ná niebie/ który wie y widzi wšytki táiemnice/ y wšytki
wewnętrzne spráwy y myřli káżdego łtworzenia. A then dziw/ á tę spráwę dziwną/ dziwnie
też łobie vważác mamy. Druga/ obaczác mamy/ iż wšytki spráwy nálze/ iáko są trudne/
iáko są záplcione/ y s kim burdę mamy/ y iáko twwárde sprzećiwieńřtwá sie około nas
toczą/ y co iest zá rozum nálz/ y iáko iest grzechem zaráżono á zemdlono przyrodzenie
nálze/ A iestli nie będzie thego Duchá świętego Páńskiego/ á miłościwego podpárcia iego/
iuż łłába nádzieią nálzá/ iuż rádá/ opátrność/ y káżda spráwá nálzá/ byłaby nie ináčey
iedno iáko źwirzęca/ iestliby ten Duch Páński nie obiářnił á práwie nie ożywił vmyřłow
nálznych/ wšędy á wšędy łłábeby były poštěpki nálze/ y káżde obaczenie nálze. Trzecie
pomnieć mamy/ iákie mamy obietnice od Páná řwego/ y w řwiátořciach iego/ y w prořbach
nálznych. A czořby było po thym/ iestlibychmy tho bez wiáry czynili á spráwowáli/ wšytkoby
sie nam to w niwecz obroćiło/ á żadnegoby nam pożythku nie vczyniło. A wiárá żadnym
obyczáiem w nas wzbudzona áni spráwowaná być nie może/ bez spráwy á bez náđchnienia
tegořto Duchá świętego/ ták iákořchmy iuż pirwey řłyřzeli/ bo przez wiáre mamy sie podobác
Pánu Bogu řwemu. A toć iest koniec wšytkich řkárbow nálznych/ á tho są wšytki pociechy
nálze/ podobác sie Pánu Bogu řwemu/ á czekác nás łobą wypełnienia wšytkich miłościwych
obietnic iego. A gdyř tego dořtác áni dořthępic nie możemy/ oprócz rády/ pomocy/ á

podpárcia Duchá świętego. Ráczysz go nam thedy dáć á ześláć w ferczá náfze Boże Oycze náfz wízechmogący/ á obiásnić thy błędne á požądliwe fercá náfze/ z łáiki á z miłofierdzia fwoygo/ przez załługę thwego miłego Syná á przez pokorne próšby náfze. Ktoregoś nam raczył dáćiáko w zakłádzie/ iż oczkolwiek będziemy próšić w imię święte iego/ iż zázwdy mamy być wyflucháni/ Amen. Ewányelia Wthora y s fwym wykládem ná dzień Świętheczny/ nápiłána przez Ianá s. w xiiij. kápit. Przeciwko niedowiárfwu słowom Páńfkim. Abowiem do niego przyydzimy/ á miefzkánie łobie przy nim vczynimy etc. (*marg*) Kędy á iáko Pána Bogá do siebie przywabić/ y kędy á iáko go fzukáć/ y iáko fie przigotowác przeń. (-) OByczay iefth dawny/ iż przy káždym wykládu Ewányeliey świętey/ bywáią z niey wzięte niektóre słowá zá počátek/ ku kthorymby fie ine słowá Páńfkie ściągály. Iáko thu w tey Ewányeliey Pan Kriřtus przepowíádáiąc wolá fwą świętą zwolennikom fwoim/ y wřzytkim wiernym fwoim ktorziby fie o to pilnie ftaráć chcieli/ mowi á obiecuię: Iż do niego przyydzimy/ á miefzkánie łobie z nim vczynimy. A ták iáko to łobie kto vważyc ma/ trzebá fie dobrze rozmyflic/ iáko więdzy ftanowie fie do niego obiecuią/ iákoby thy przybytki ochędożyc/ y iákoby ye przypráwić/ gdyeby ták zacne gofcie záchowác miał. Abowiem rozumiey temu/ gdziebyś thák wielkie ft hany do siebie zwabił/ iż bez wielkich fkárbow á bez wielkich vpominkow być nie moželz. A iáko ktemu przyśc mařz/ y iáko theż páłac fercá fwego ktemu przypráwić mařz/ y iákie klenoty zá to odnieśc mařz/ łam

strona: 143v

w poniedziałek

Świąteczny.

cie tu Pan twoy w tey Ewányeliey świętey miłóściwie vczy. Ktora iefth nápiłána przez Ianá świętego tymi słowy. YEřli mie kto miłuię/ słowá moye chowác będye/á Ociec moy theż fie go rozmiłuię/ á do niego przyydyemy/ á miefzkánie łobyę v niego vczynimy. Ale kto nie miłuię mnie/ thedy theż y słow moich nie pilen. A słowá ty kthore wy fłyszycie odemnie/ nie łąc moye/ ále tego ktery mie połłał Oyczá. Tho ia z wámi rozmawiam/ tu przy was będąc. Ale on Pociefzyciel/ ktery iefth Duch święty/ ktorego Duchá Ociecz połle wam dla imieniá moyego/ then was fzyrzey wřzythkiego náuczyc/ á poduřczy w was tho wřzythko co ia kolwiek teraz z wámi mowię. Pokoy moy zořtáwuię wam/ pokoy moy dawam wam: nie ták iáko fwiát dawa/ ia dawam wam. Niechay fie nie fmući fercze wářze/ áni fie

lęka/ ábowiem słyszeliście co wam powiedam/ iż idę/ y zaię przydę do was. Byćcie mię też miłowáli/ rádowálibyście fie wždy s thego że wam tho powiádam/ iż idę do Oyczá/ Abowiem Ocyecz więtszy mnie ieft. A przeto wam to powiádam niżli fie tho wypełniło/ iż gdy k temu przydzye iż fie wypełni/ ábyście vwierz yli. Iż nie wiele z wámi mogę mowić. Abowiem przychodzi kfiążę tego fwiátá/ ále we mnie nic fwego nie naydzye. Ale iżby poznał fwiát iż ia miłuię Oycá. A iáko mi iefth rofkazánye dał Ociec/ ták czynię. A ták wftáncie á idźmy ftąd. Słyżaleś słowá Páńskie/ iáko tu wielkie rzeczy ku pociefze nászey nam/ iáko włafny Ociec á miłóściwy Pan dziatkom swoim/ łáfkáwie przekłádác á przepowiedác raczył. Iedná/ iż nam obicucie táki klenot á thaki skarb fnádnie ználeść/ kthorego áni zyemiá áni niebo bogáctwy swoiemi zárownác nie może. A tho ten/ gdyze mowi: Iż do niego przyydzemy/ á mieszkanie sobye z nim vczynimy. Drugye/ okazał nam drogę iáko kthemu przyść/ y iáko fie ná takie gofcie przyczyniác mamy/ gdyze mowi: Iefli kto będye miłował mnye/ á słow moich pilen będye/ Ociec moy też go vmiłuię. Trzecie/ iż nam obicucie słowá swoie/ á nie infze/ przez Duchá fwego świętego w nas obiáfnic á podufzczyć/ iákobychmy im ná potym lepiej zrozumieć mogli. A potym pokoy swoy nam łáfkáwie obicucie zostáwić/ á nie ták omylny iáki fwiát obłędliwy miedzy sobá zachowywa. (marg) Pan sam obicucie fie przidź káždemu. (–) Ile ku pirwżemu/ co thu Pan powiedzieć raczył: Iż do niego przydzyemy/ á mieszkanie sobie v niego vczyniemy. Vwáżyłz to sobie nędzny człowiecze iáki to ieft Pan/ iż on znáiąc ciebie sprzećiwniká á nieprzyacielá swoiego/ nie tylko áby cie miał łáfkę przyiác/ ále zá lekkim twoim ftáraniem iefzcze sam chce do ciebie przyść nie ináczey iedno iáko do iákiego miłofniká fwego/ ábo do wdzyęcznego syná swoiego. Vwaźże tę dobrotliwość ták fláchetnego Páná/ iż gdyeś mu ty był powinien opráwę zá występki fwemi/ á fnadz táką opráwę/ iż by y ciáło twoie było po członku rozbierano/ nigdybyś był zá to nie zárowná Pánu fwemu/ wziáwłzy dziwne dobrodzieyftwa od niego. A on thu iáko dobrotliwy Ociec obłędnego syná fwego/ nie tylko áby cie miał miłóściwie w łáfkę przyiác/ ále iefzcze sam obicucie do ciebie przyść/ zá bárzo máłym ftáraniem thwoim: á twoy błáđ/twá krnábrność w tobie opátrzyć á vłkromić/ á przybytek twoy wedle myśli ochędożyć/ y wdzięczny sobye vczynić.

w poniedziałek

Lift

Świąteczny.

Co to był dał znać káždemu vpádlému człowieku iefzcze w oney Ewányeliey o onym zginęłym/ vtrátnym/ á niepoślufnym fynu: ktory iuz był wrácił oyczyznę swoię/ to ieft/ oyczyznę kroleftwá niebiekiego. (*marg*) *Lukafz w xv. kap. (-) (marg) Pan bog w łáfkę śwá chce przyiąć káždego. (-) Gdy fie vznał á náwrócił fie ku oycu fwemu/ nie tylko áby gi miał w łáfkę śwá przyiąć/ ále dáleko kniemu wyfzedł/ vmiłował/ vdárował/ y vbłogofłáwił/ y przyiacioły fwe obeftał/ áby fie fpołu rádowali z nim z náwrocenia iego. A tuć ieft káždy z nas ten vpádlý fyn/ ktorego ten miłofciwy Ociec á Pan náfz nie tylko áby w łáfkę śwá przyiąć miał/ ále zá máłym vpokorzeniem/ fam fie obiecuie do nie^{go} przidź/ á wdzięczne miefzkánie fobie z nim vczynić y s przyiacioły fwemi. To ieft/ ze wśzytkim zebránim niebiefkim z ie^{go} náwrocenia fie rozrádowác/ y rozmáitemi dáry vdárowác. Ták iáko pímo powieda: iż ieft wielkie wefele wśzytkiemu zebránim niebiefke^{mu} nád iednym vpádlým człowiekiem/ gdy fie obaczy á náwróci fie ku Pánu fwemu. (*marg*) *Lukafz w xv. kap. (-) (marg) Biegánie po odpufciech. (-) Gdzyeż thedy oná twoiá wiárá nędzny człowiecze/ czo biegáfz/ co latháfz po fwiátu/ po rozmáitych kráinach/ fzukáiąc obrázow/ flupow/ odpuftow/ grobow: fzukáiąc Páná swoiego iákoby błédnego/ á miefzkánia fwego nie máiącego. A on ciebye fam fzuka/ fam do ciebie przyść obiecuie/ iedno fie go wiernie rozmiłuy/ á wiernie mu dufay. A ieflibyś iefzcze temu nie wierzył/ átho weźrzy w niebo/ á obácź iż to ieft ftolec á Máyeftat możności Boftwá iego. A thu pomni ná to/ iáko Prorocy o nim powiedáią: Iż nie tylko niebo/ ále y zyemiá nápełniona ieft wśzytká możnego Boftwá iego. Iáko y zbor wśzytek niebiefki vftháwicźnie woła/ wyznawáiąc á mowiąc: Święty/ Święty/ Święty Pan Bog náfz Sábáot/ Pełne ift niebo y ziemiá Máieftatu chwały twoiey. (*marg*) *w Ziawie.w iiiij. Ezaiáfz w vi. (-)(marg) Pan Bog wśzędy ieft. (-) A ieflibyś iefzcze themu nie dufáfz/ iż on wśzędy ieft/ á iż cie zewfząd ogárnęłá możność iego/ á y wewnątrz fzytki fpráwy twoie przepátruie oko fwięte iego/ tedy ci niechay rufzy tá nieomylna prawdá/ ktorąc tu Pan powieda/ iż do ciebie fam przydź chce/ á miefzkánie fobie v ciebie vczynić/ iefli go miłowác á iemu wiernie dufác będyełz. (*marg*) *Vtráty ná biegánie po fwiátu/ lepiey ná vbogie obrocić. (-) O niewdzyęczniku/ o niedowiárku/ on do ciebie idzye/ á ty przed nim vciekáfz/ á ty fie****

tułałz/ á z mieyfcá ná mieyfce fie pomykałz. A chleb vbogich ludzi/ ktory tobie Pan nád
potrzebę opátrzenia twoiego dáć raczył/ ná niepotrzebne kofzty/ á ná niepotrzebne wymyflý
łzáfuielz. Iemu dawác chcelz/ á on tobie wšzytko dał. Czyniłz go lichwiarzem/ wzyáwłzy
od niego tyfiácmi/ y dáielz mu lekki plát od tego. Azáłzbyś tego nie lepiej obrocił ná ony
czo ie fynaczkí fwemi/ bráciłzki fwoiemi zowie/ y ktemu tego dokłáda: (*marg*) Mattheułz w
xxv. (–) Cokolwiek namnieyłzemu s thych moichw imię moje vczynicie/ iákobyfcie mnie
fámemu vczynili. Izáłz máło małz vbogich sírotek/ kthore Pan Bog tobie w opiekę poruczył/
łzáfármem cie ná wielu mieyfcach s tego vpomina. A tubyś iuż wypełnił wolą páná twoie
go iżby nie wiedziálá lewá ręká twoiá coby práwa vczyniálá. (*marg*) Mattheułz w vj. (–) A
toby byłá Pánu twoiemu wdzięczná ofiárá twoiá/ y wdzięcznieyłz ná niźli oná/ gdy cie iáko
Licemierniká/ áby cie widziano/ dwá wiodá: á trzeci kijem bije ábyć przelápyono. (*marg*)

Kofcioł ábo dom Boży/ wdzyęcne zebránie w nim pánu Bogu. (–) Nie vpominam cie
s tego/ ábyś gárdził domem Pánłkim/ ktory iełt iemu ku czći á ku modlitwie zbudowan/
y owłzemci tho rádżę: ábowiem iuż thám iedná winnicá Pánłka/ iedná owczárnia á bárzo
wdzięczná iego. Acz będą w niey kozy y owce. Ale iáko Pan powieda: Iż znam głos owieczek
fwoich/ á ony też znáią głos moy. (*marg*) Ian w x.kapitulę. (–) A tám iuż s tey łpołeczności
á s they owczárnicy iełth wdzyęcny głos v Páná twoiego.Bo iáko łam powieda: (*marg*)

Mattheu. w xvijj. (–) Gdzie ich dwá ábo trzy bywáią zgromádzeni w imię moje/ iam z
nimi iełt. A což owłzem gdzie ich więczey/ iuż tám y ferce y oko Pánłkie nád nimi iełt/ iełli
wedle woley/ náuki/ á łłow iego będzie zgromádzenie ich. Nie thák iáko Licemiernikow/
kthorzy iedno áby byli widziani á dla pychy okázowáli nabożeńłtwá fwoie. Iáko fie thych
Licemiernikow wiele miedzy námi závádzá. Acz y ná káždym mieyfcu tákie zgromádzenie
wiernych iego iemu fie záváždy podoba. Ale iż wždy w tám tym domu łwiátości wierne iego
bywáią łpráwowáne/ pámiátká á obchod męki iego łwiętey

strona: 144v

w poniedzyátek

Łwiáteczny.

bywa tobie przed oczy twoie połozoná/ gdzye łobie łnádniey zydnác możelz odpulłczenie
grzechow łwoich y błogolłáwiełntwo od Páná łwoiego/ iełli thego będziełz z zupełná wiárá
á s pokornym ferčem łzukał á vzywał. Abowiem/ iákomci pirwey powiedziál/ czo s pychy

á bez wiary iest/ nic sie Pánu Bogu podobác nie moze/ iáko Iákub święty o tym szyrzey nápiśał. (marg) Iakub w ij.kapitu. (-) Acz onemu młodzieńcowi było powiedziano/ gdy pytał co miał czynić á zbawion być/ áby wśyithko co miał záprzedał. (marg) Mattheusz w xix. (-) Ale tego dołożył Pan/ záprzedawśy náśládny mię. A což to iest náśládowác go/ nic inśzego iedno mu wiernie wierzyć/ á nádwěśytko miłowác. Bo kto kogo miłue/ ten sie tego łtrzeze áby go nigdy nie gniewał/ á nie obrúśzył woley iego. (marg) Iáko śwoy przybythek ochędożyć ku przyściu páná śwoiego. (-) Toś iuz miał gdzie maś Páná śwoiego śzukác/ á iefzcie iż sie śam k tobie obyecuie przyść/ iáko go maś czekác. Pátrzayze záfię namileyśy bráciśzku/ iáko sie ku ták zacnemu á wielkiemu gościowo gotowác á przyprawowác maś. A thu cye Pan twoy vczy/ iż nie potrzebuie od ciebye żadnych kośztow/ żadnych przypraw iedno powieda: Kto będzie miłował mnie/ á śłow moich będzie śłuchał/ tedy Ociec moy teź sie go rozmiłue/ á do niego przydzyemy/ á miezkánie śobie v niego vczyniemy. O wdzięczniśz to goście/ o błogóśławionyśz to człowiek/ kogo tácy goście náwiedzą. A iáko iest lekki kośzt á przyprawá prze ták zacne ofoby/ ktorego nas tu Pan náśz náucza. (marg) Więcei vmárlich ludzi śzukamy niź żywego Páná śwego. (-) Ale/ ach nięśtotyśz nięśtotyśz [!] / śnadź inych gości więcej śzukamy/ więczey sie ná nie przyprawuiemy/ po świátu ich śzukáiąc/ do ich grobow biegiáiąc/ kości ich czáłuiąc/ po świátu roznośząc/ ktorym rośkazano być w pokoiu. A Pan nas s tego vpomina/ iż nic inśzego nie maś chwalić/ nic inśzego z duśze y ze wśyithkich śił nie miłowác oprócz Páná twoiego: ábowiem to iest wśyithko śtworzenie iego. Iáko y Pan ná nas woła: (marg) Mattheusz w xx iij. Lukasz w xj. kapit. (-) Biedá wam kthorzy przykrywacie groby vmárlych ludzi/ wyznawáiąc złość przodkow śwoich/ że oni ie pobili. Iáko y Páweł s.do Korintow piśze: (marg) j.Korinte. j. kapi. (-) Widzę niebożátká iż Duch Boży nie iest z wámi/ á wedle świáthá chodziecie/ bo śłyśzę miedzy wámi śwary/ iż iedni mowią: Iam iest Páwłow/ á iam Piotrow/ á ia Apollow. Izażeście od Páwła ábo od Piotrá iákie dobrodzieyśtwá wzięli? Izaś Páweł ábo Piotr zá was był vkrzyżowan? Y czo iesth Páweł ábo Piotr/ iedno rowni śłudzy tego Páná ktoregoście y vwierzyli. A nie tylko Páweł s. ábo ini święci nas s tego vpomináią/ ále y ono błogóśławione śtworzenie Anyeli Pánścy nigdy sie chwalić nie dáli/ iedno Páná śwego. Iáko maś v Thobiaśzá y v Ianá świętego w zyáwieniu iego/ y ná inych mieyścach iest wiele o tym nápiśano. (marg) Tobiaśz w xij. kapi. w Zia. xix. xxij. (-)(marg) Kto pánu śwemu nie dufa/ prokuratorow nábywa. (-) Ale nie

tylko świętym/ ále y fzczyrym słowom Pánłkim/ ktory iełt niełkończona prawdá/ wiary nie dawamy. Gdzie nam to obiecuie: (*marg*) Ian w xvi. kapit. (-) Iż oczkolwiek prośić będziecie Oycá w imię moie/ wšytko wam będzie dano. A gdzież thu miłość? á gdzież tu wiará? A iákoż go to v liebie rozumieł? Iż nie tylko ábyś mu dufác miał/ ále lie nań łtroiłz iáko ná práwo s prokuratory/ s pomocniki/ iákoby do łwieckiego páná/ iákoby on nie rozumiał czego ty potrzebuiełz. Gdzie y Ian s. s tego nas vpomina: (*marg*) j. Ian w ij. kapitul. (-) Iż gdyby zgrzełzył człowiek/ mamy pátroná łwego/ mamy opiekálniká łwoiego/ Páná Kriřtułá: kthory iuż tám łpráwuie wšytki potrzeby náłze/ łtoiác ná práwicy v Bogá Oycá łwoiego. A gdy mu nie dufałz/ á gdy go nie miłuielz/ thák iáko on potrzebuie/ á tegoś nie wdzyęczen iż ddo cyebye przyśc chce/ á tobą lie opiekác chce: iużeś łobie krzyw/ ielłi ten vmyłł łwoy/ á tę drogę łwoię/ odwrócić od ciebie będzie raczył. (*marg*) Iáko małz Páná łwego miłowác. (-) Y náucza ci tu Pan/ iáko to łobie zyednáć małz/ áby do ciebie przyłzedł/ á tobą lie opiekáł/ á s tobą miełzkánie vczynił/. Gdzie powiedział: (*marg*) Mattheułz w vij. (-) Kto będzie miłował mnie/ á słowá mego łłuchał/ te^{go} lie też Ociec moy rozmiłuiel. Ale iż ná drugim mieyłcu powiedział: Nie káždy kto wołá zá mną Pánie pánie wnidzie do krolełtwá mego/ ále ten rychley ktory czynił wołá Oycá mego. Tu trzebá baczyć iáko tego Páná miłowác/ iáko słow iego náłładowác/ á iáko wołá Oyczá iego czynić. Abowiem wyłóżył co iełt wołá Oycá ie^{go}/ to iełt/ ábyłmy vwierzyli weń/ y w tego ktorego nam połłáł Kriřtułá. A což to iełt vwierzyć weń iedno wšyzt-

strona: 145

W poniedziałek

Lift

Świąteczny.

ko ine opuściwłzy/ iego lie náde wšytko rozmiłowác/ á w nim wšytkę nádzyeię łwá połóżyć/ iego zwirzchność á krolełtwo łwięte vłtáwicznie nád łobą wyznawác/ á iego łwiętego słowá y náuki ná włzem pilnie łłuchać. Abowiem on wołá: (*marg*) Mattheułz w xj. (-) Podźcie do mnie wšyłcy vpádli/ á ia pociełzę y ochłodzę was. Abowiem on mowi: (*marg*) Ian xvj.kapit. (-) Iż ocz iedno prośić będziecie/ wšytko łobie zyednacie. Powieda theż iż y grzełznego opuścić nie chce/ á łmierci iego nie prágnie/ owłzem czeka vznánia iego. A kogożby tedy tákie słowá nie záwabiły? A iákoż ich tedy nie łłuchać? Ano ile ich znydziełz/

wżędy łalkawe á miłościwe obietnice w nich. A to łnadź naywiętsza co tu Pan powieda: Iż takiego co ich słucha/ Ociec łie moy ofobliwie rozmiłuię/ á przydź y miełzkác z nim obiecuię. (*marg*) Wyelkie dary do kogo Pan przydzyę. (–) A s tych przyczyn/ gdy łie ták łprawowác będyęł/ á thák go miłowác będyęł/á ták w nim nádzyęię łwoię pokładác będyęł/ iużę mu ochędożył pálac przybytku łercá twęgo/ iuż czekey z rádofciá obietnice ięgo/ iż on obiecuię do ciebie przydź/ á miełzkánie łwoię s tobá vczynić. Vważył tu łobie coś thu vtárgowál/ á iákies tu łkárby ználál **ználál** [!]. Iż Pan twoy/ Krol twoy/ Stworzyciel niebá y zyemie/ do ciebie przydź chce/ á s tobá miełzkác chce. Bráciłzkiem łwym cie zowie/ do rownego cie dzyálu przypułzcza/ Bołtwem cie łwym zákryć y opánowác chce. Iuż iákobył był vłtáwicźnie w niebie/ bo cie iuż zewłzład ogárnęło. Iuż iákobył opánowál włztykę zyemie/ gdy Krol niebá y ziemie przy tobie będyę. Iuż tu żadny łtrách/ żadne niebełpieczeńłtwo o cię łie kułić nie może/ boć włztyko przydzyę łnadnie zwyciężyć/ máiac takiego Hetmáná przy łobie. Iákies łnłze więtsze błogofłáwieńłtwá iuż ná cię przypásć máią? Y iákichże ięłcze więłtłzych pociech czekełz? Iákoz łie iuż o tho nie małz łtárác/ ábył łie tego Páná rozmiłowác nie miał/ á łłow ięgo słuchác? gdyż cie takie dobrodzyęýłtwá á takie obietnice zá to potykáią.

(*marg*) Co tho ięłł iákó łłow páńłkich słuchác y iákó ię rozumieć. (–) Obácze **Obácze** [!] sic>łie co tu ięłł łłow Pánłkich słuchác. Obácźze łie iákó to ięłł źle vnołić łie zá łnłzemi łłowy/ zá łnłzemi náukámi/ zá łnłzemi wymyłły/ oprocź łczyrey náuki Pánłkiej. Obacźze iż thu Pan powieda/ że to łłowá nie łá moye/ ále Oycá moyęgo. Nie wyłkádáyze łobie tych łłow łnáczyę niżli wola Pánłka ięłł. Abowiem thu Pan powieda: Iż gdy Duch moy przydzyę/ nic łnłzęgo nie wymyłli/ iędno náuczy was/ á podułzczy to w was/ ábyłcie práwie łłowa moye zrozumiełi/ ktore nie łá moye ále Oycá moyęgo. Obácźze tu/ co Pan powieda: Iż to łłowá nie łá moye/ ále Oycá moyęgo. On będyę Bogiem práwym z Bogiem oycem/ zámierza łobie kres łłowom łwoim. Iákoz ty tedy nędźniku łmiełz á wáżył łie wymyłłác łobie łnych łłow ábo łnych náuk od łudzi połtánowioných á wymyłłonych náłłádowác/ oprocź tych ktore/ iákóć Pan powieda/ wyłzły s tákemnic Bołłtwá tego łwiętego/ á od Bogá Oycá twęgo. A ięłli łie vniefiełz ábo łie obłádzilz/ iużci Pan nic nie krzyw/ bo cie s tego wielokrocť vpomina: iuż łam odłłępuiełz iákó błędna owcá/ ktora niechce słuchác głofu Páná łwego. A ták tu obacz co to ięłł Páná miłowác á łłow ięgo słuchác/ á iákies cie s tego dobrodzyęýłtá á vpominki potykáią.

(*marg*) Pokoy bliźniemu ma być **dzierżan**. (–) Obaczył też to Pan/ iż ku tey miłości ięgo

trzebá też ktemu y miedzy námi miłości ƒpołeczney/ vpomina nas s tego/ ábychmy pokoy y iednoŒtháyną miłość miedzy ƒobą záchowáli. A nie taką miłość y nie táki pokoy iáko Œwiát miedzy ƒobą záchowywa. Abowiem nie iest nikt ták ƒproŒny áby ni obaczył iáka iefth obłudna á omylna przyiaźń á miłość miedzy ludźmi wedle tego Œwiátá. Nikt ni Œkim wiernie. A iákoby to właŒnie wyłóżyć/ byłoby o tym wiele powiedác. Abowiem wedle Œwiáthá máiąc miedzy ƒobą pokoy łotrowie/ rozboynicy/ pijánice/ złodzieie/ cudzołożnicy/ wielka miłość á wielkie towárzyŒtwo miedzy nimi. Ale ná táki pokoy Pan powieda/ iż puŒcza mieczá pohánbia gi/ thylko pokoy Œwoy ktory z wierney á ƒczirey miłości á wedle ƒpráwiedliwoŒci iego pochodzi/ ten on nam dawác raczy/ y w tym nas zázwdy y záchowác y błogoŒławić obiecuie. (*marg*)
MattheuŒz w x. (–) A ták nie tákiey miłości Pan nam tu zoŒtáwuie/ iáką Œwiát dawa/ nie s tákiey nas vpomina: iedno z oney ƒtárey dawney/ ktorą nam roŒkazał/ áby ieden drugiego miłował ták iáko Œam Œiebie. (*marg*) iij. Moize. w xix. MattheuŒz w v. (–)

strona: 145v

W poniedziałek Świąteczny

> A gdzieby to było/ ábyś Œie ták Páná Œwoiego/ ták iákoś thu ŒłyŒzał/ rozmiłował: á Œwego bliźniego ták iáko cie tu Pan vpomina/ iuż miedzy wŒzytkimi vpominki ktoreś tu ŒłyŒzał y toć iefzcze Pan przypomionać raczył: Iż chocia przyydzye kfiążę tego Œiátá/ nie naydzie nic Œwego we mnie. A to iest/ żadna moc iego/ áni żadne kroleŒtwo iego tym zálzkodzić nie może/ ktorzy moi ƒá. A czegoźci iuż więcey tu potrzebá? A czegożeś tu iefzcze nie nálaźł? Iż nic inŒzego więcey/ iedno áby cie do tgo ƒáfkáwie á miłościwe **miłościwe** [!] przypráwować raczył/ ábyś Œie go/ thák iáko cie tu vpomina/ wiernie á práwie rozmiłował/ á oŒtánowił w nędznym przybytku duŒze Œwoiey/ ƒpołu z Oycem y z Duchem Œwiętym. Co w tey Ewányeliey ƒobie ku náuce obaczác mamy. Coż thu obaczác maŒ pátrzay pilno. Napirwey/ iż Pan twoy obiecuie Œie do ciebie przyŒć z Bogiem Oycem/ y z Duchem Œwiętym/ tu co cie s tgo zá dobrodzieyŒtwo potkáć ma/ ták iákoś ŒłyŒzał/ gdy Pan twoy s tobą mieŒzkác będzye/ to iuż ƒnádnie **Œnádnie** [!] zrozumieć możeŒz. Drugie pátrzay pilno/ czego od ciebie zá tho potrzebuie/ ifcie nie wiele/ bo nie powieda więcey/ thylko ábyś Œie go rozmiłował/ á Œłow iego Œłuchał. A tu wważay co to iest rozmiłowác Œie Páná Œwego/ á Œłow iego Œłuchác: Nie ták iáko my czynimy/ iż więcey miłuiemy/ ábo rátkunku/ ábo wŒpomozenia ƒzukamy od inych ƒtanow/ ták ná niebie iáko y ná zyemi/ oprócz thák dobrego á ták ƒáfkáwego Páná Œwoiego/

á więczy inych słow á inych wymyśłow pilnujemy/ y łami łobie wymyślamy/ niżli słow
iego świętych á prawdziwie nieomylnych/ ktore/ iáko łam powiedáć raczy/ iż pózły nie
z wymyśłow świátá tego/ ále s tájemnic łámega Bołtwá tego w Troycy iedynego. Trzecie/
iż Pan od nas więczy nic nad to nie potrzebuie/ iedno ábychmy pokoy á miłość wierną
záchowáli/ á nie táki iáko świát dawa. A thu vvažay/ iáki iełt pokoy świátá tego/ á iáki iełt
pokoy ktory nam tu Pan obiecować á zołtáwowáć raczy. Czwarte/ iż gdy łie ták/ iáko nas tu
vczyć raczy/ łprawowáć będyemy/ iż kłiążę tego świátá/ iuż w imię iego święte nád káżdym
thákim będye zwiázáne/ á mocy żadney nád takim mieć nie będye. Ráczylz tedy łam náłz
włzechmogácy Pánie/ ták iáko nam thu obiecować ráczylz/ tym Duchem świętym łwoim
obiáśnić ty záciemniałe á obłędne myłli y łercá náłze/ ábychmy łie ciebie Páná łwoiego náde
włzytko rozmiłowáli/ á ty ábyś z námi miełzkáć y w thym pokoju łwym świętym záchowáć
nas raczył. A to márne kłiążę świátá tego áby żadney mocy áni zwirzchności w imię twoie
święte nád námi nigdy nie miáło. Co nam rácz dáć Pánie boże włzechmogácy náłz ná wieki
wiekom. Amen. Ewányelia trzecia na Święteczne dni vłtáwiona/ ktorą nápiłáł Ian s. w iij.
kapitulie. Przecż Pan dáł świátu Syná łwoiego. Nie dla tego Bog Ociec półłáł Syná łwego
ná świát áby potępił świát/ ále iżby był świát przezeń wybáwion etcet. (marg) Náuká iáko
iełt nam dan Syn od Bogá Oyczá/ y przecż iełth nam dan/ y iáko go mamy przyjmowáć
ku łobie. (-) IZ to słowá łą wdzięczne/ á ku náłzey pociełze w tey Ewányeliey náwięczy
położonę **położonę** [!] / włáfnie theż miáły być ná pocżátku włpomienione. Abowiem co iuż
więczy miáł vporny á niewdzięczny narod ludzki poznáć dobrodzieyłtwá od Páná łwoiego/
gdy mu iuż był świát podłóżył pod nogi iego/ á poruczył gi w rołkazánie iego/ iedno áby
był zbáwion/ á wywiedzyon z onego gniewu á przekłęcia Pánłkiego/ thák tu zá żywotá/ iáko
y po łmierci. Iáko thu łzyrzey z Ewányeliey dzifieyłzey zrozumieć moželz/ iełli tho łobie
vprośiłz v Páná.

strona: 146

We wtorek Święteczny.

Liřt

łwoiego/ iż w tym będyełz łepiey łprawion przez Duchá świętego/ ábyś zrozumiał świętym
słowom Páná łwego. Ktorą Ewányelią Ian s. nápiłáł w trzecim położeniu kłiąg łwoich tymi
słowy: TÁk Pan Bog vmiłowáł świát/ iż mu dáł łwego iedynego Syná/ iż włzelki kto vwierzy
weń/ áby nye zgináł/ iedno iżby miáł żywot wieczny. Abowiem nie półłáł Bog Syná łwoiego

ná fwiát/ żeby potępił fwiát/ ále iżby fwiát był przezeń záchowan. Kto wierzy weń/ nie bywa pothępion. Ale ktho nie wierzy/ iuz iest pothępion: ábowiem nie vwierzył w imię iedynego Syná Bożego. A to iest to potępyenie/ iż fwiátłość przyślzá ná fwit/ á ludzye sie więcey rozmiłowáli ciemności niżli fwiátłości. Abowiem były vczynki ich złe. Abowiem káždy ktho zle **zle [!]** czyni/ mierzi sobie fwiátłość **fwiátłość [!]** / á nie idzye ku fwiátłości/ áby nie były karány vczynki iego. Ale kto sie spráwuie wedle prawdy/ then idzye do fwiátłości/ áby vczynki iego były iáwne/ á to przeto iż według Bogá fą czynione. TVś słyszal cóc powiáda Pan á dobrodziey twoy/ á iákąc tu miłość Bogá Oycá swoiego przed oczy twoie niewdzięczne przekláda. A co cie iuz kiedy szczęśliwšzego zá żywothá twego potkác miáło? iż on wypełniwšzy nád tobą wšzytki dobrodzieyftá swoie/ obaczywšzy to iżby to byłá nędzna pociechá twoiá/ ieflibyś był nie miał być zbáwion/ przefthrzegác thego raczy iáko miłościwy Pan/ y vkázuieć tu drogę iáko ktemu przyść małz. Dawać á ofiáruieć fego miłego á iedynego Syná/ iż ielli go wdzięcznie przyjmieš á vwierzyš weń/ iuz żadny fąd áni fregość nád tobą nie záwiśnie/ ánic zázkodzić może. (*marg*) **Dziwna miłość bofka ku człowieku.** (–) Bo obácź iáko cie Pan ná tym fwiecie vbłogofłáwić raczył/ y czegożćiby ielcze nie doštáło? iż ták/ iáko o tym Dawid powiáda/ máluczko cie nie zrownal z Anyoły. (*marg*) **w Pfálmie viij.** (–) Wšzytko co ift ná ziemi poddal w pośluzeništwo thobie. Podobnego cie vczynił/ á w wielu cie rzeczach štworzył ná podobieništwo šwe. Bo y rozum y vznánie Boštwá šwego/ y wyfokošći niebieškiey dáłci/ czego żadnemu inemu nie vczynił štworzeniu/ áni dáł. Co y dyabeł w Ráiu przodkom nášzym wyznawał mowiác im: Iž będziecie iáko bogowie/ vmieiac rozeznác co zle **zle [!]** á co dobrze. (*marg*) **j. Moizefzo. w iij.** (–) Toś iuz przez ten rozum zrozumiał co iest Bog/ czego żadne inšze štworzenie zrozumieć nie może. Toś iuz przez ten rozum zrozumiał co iest niebo/ co iest ziemiá/ y iáko to z fálki Páná twego opánowác małz. Tuć iuz iedno tego nie doštawáło/ ábyś był wybáwion od onego przeklętwá/ kthore nád tobą záwždy wifiało/ á ktegoś ty nigdy/ przez dobrodzieyftwá Páná twego/ pražen być nie miał. (*marg*)

Trudno było by był Pan drogi nie vkazał do zbáwienia. (–) Y obaczył to Pan/ iż twoie ty doczešne roškofzy/ tobie miály być ná pothym w gorzkość obocone/ ieflicby był tey drogi nie vkazał/ kędybyś był tego przeklęcia swoiego/ y onych dekretow šwoich frogich/ od Bogá Oyczá ná przodki twoie y ná cię ná fámego wydánych/ vchodzić miał. A obaczywšzy iż tež iuz przychodził čás onym šwiętym obietnicam iego/ ktore obiecał á záflubił Abráánowi/

Iz ááá kowi/ y innym Prorokom świętym/ iż miał znaleść taki obyczaj/ iáko miał vbłagan być ná nędznym człowiekiem ten błogofławiony/ ácz bárzo frogi/ iego gniew/ á iż miał zefłác to błogofławione plemię á iedynego Syná fwego ná vkrocenie á ná vbłaganie tego to frogiego gniewu swoiego. Słuchayże pilno coć tu powieða oná niefkoncżona **niefkoncżona [!]** dobroć/ á ten iuż nam zefłány błogofławiony Syn iego/ á iákąc tu drogę o tego vkázuie/ á czoć tu powieða o błogofławionym Oycu swoim: Iz on thák bárzo vmiłował fwiát/ iż mu dał Syná fwego iedynego/ áby kto weń wierzy/ á iego fie rozmiłue/ áby nie zginął/ ále owfzem miał żywot wieczny.

strona: 146v

We wtorek święteczny

Vważyłz to łobie/ iáki cie to dar potyka/ á bącz pilnie kto cie dáruie: A tho ktemu/ przeczći/ á s ktorých przyczyn/ ten ták wdzięczny klenot iest obiecán. Obáčże też to coś ty iest/ á iefliś tego kiedy (by nie byłá łáfká Páná twego) był godzien. (*marg*) **Pan bez godności vmiłował człowieka.** (–) Abowiem fie tego záprzec nie możefz/ ábys nie był grzeźnik á fprzeciwnik Páná fwego/ bo to zá tobą y włytki pílmá wyznawáią. Pátrzayże iákies to iest dobroći Pan ábaczywły krzywdj fwey/ zábaczywły niewdzięczności tey/ ktorą iemu narod ludzki/ zápomniawły rozlicznego dobrodzieyftwá iego/ záwždy okázuie: bez włyey godności/ bez włyey záługi/ rozmiłowawły fie nieprzyaciela fwego/ fprzeciwniká fwe^o/ vžaliwły fie vpadku á proftoty iego/ vkázuiąc mu drogę kędyby miał przyść **przyść [!]** ku świętemu miłofierdziu iego/ dáwa mu tákí fkarb/ tákí klenot/ fwego miłego á iedynego Siná. Kthorego dobrodzieyftwá/ áni niebo/ áni ziemiá/ záważyć nie może. A zwłáfczćá to iefzcze ktemu dokłádáiąc: Iz iefli ktokolwiek vwierzy weń/ áby nie zginął/ ále owfzem áby miał żywot wieczny. (*marg*) **Wdzyęczna rzecz dobrodzieyftwo.** (–) Vwaźże też tho v fiebie niewdzyęczniku gdyćby kthory krol ábo iáki zyemłki pan dał iákies klenoty ábo iákies imienie/ á zwłáfczćá bez włyey záługi twoiey/ iákobys to łam v fiebie vważył/ iákoby fie tym chłubił/ iákiesby łłowá w dzyękowániu twym wyłáwował. (*marg*) **Kto ma Páná/ włytko ma.** (–) A thu Pan twoy/ Bog Ociec á dobrodzieyey twoy/ bez włyey tey záługi owfzem iáko fprzeciwnikowi swoiemu/ dáwać nie tylko fkarby/ nie tylko klenoty/ ále onego łámego Páná/ onego łámego włyech klenotow łzáfárzá/ fwego miłego á iedynego fyná: ktery włytkiemí fkarby/ włytkiemí klenoty niebá y zyemie/ włáda y łzáfuie. Ktery w ręku fwych

dzyerzy wŕzytki mocárftwá niebieskie/ zyemŕkie/ y piekelne **piekelne** [!]. Ktorego gdy przez fwą nieomylną wiárę ofięgniesz/ iużes wŕzytko poŕiadł/ iuż wŕzytkim władác będyesz/ iuż do ciebie nie przypuści żadnego ŕprzećiwiénftwá twego. Iuż cie wŕtrzeże od grzechu/ od márney ŕmierci/ od zwirzchnoŕci ŕzátáńŕkiej/ ták iż łobie będyesz chodzil á roŕkoŕzował iáko iákie błogofławione ŕtworzenie. A on cie/ iáko Dawid powieda/ zákryje pod cieniem ŕkrzydł ŕwoich/ á obrony ŕwoiey. (*marg*) w Pŕŕalmie xvi. (–) A co iefczce dáley/ iáko tenże Dawid powieda o błogofławieńŕtwie człowieká/ ktorym ŕie Pan Bog opieka/ iż y bogáctwá y poczciwoŕci będą domu iego/ á iáko winna máćicá będye żoná iego/ á iáko oliwne látoroŕfle ŕynowie iego. (*marg*) w Pŕŕalmie oxxvij. (–)(*marg*) Błogofławieńŕtwo człowieká/ ktory iefł w opiece Bożey. (–) A ŕnadź nie máłz thák wielkiego błogofławieńŕtwá ná ŕwiece/ ktoregobys nieofięgnáł **nieofięgnáł** [!]/ iefłlibys ten błogofławiony á obiecány klenot ŕyná Bożego/ przez wiárę ŕwoię/ iákoć tu ŕam obiecuię/ przy łobie oftánowić mogł. (*marg*) Z niewdzięcznym niewdzięcznie ŕie Pan obchodzić muŕi. (–) A wždy iákie ŕercá mamy/ á iáko ŕie o ten ták zacny dar á klenot ŕtáramy/ á iáko gi/ chocia gi nam dobrowolnie á dármo dawáią/ przyimuiemy/ káždy to v ŕiebie może wváżyć. A coż teź dáley Pan powinien/ iedno gdy kto cze^go niewdzyęczen/ tego mu nie dáwác. Bo gdyby ktho dawał iákiemu odártemu żebrakowi ŕzátę iáką/ ábo żywnoŕć poczciwą do ŕmierci iego/ á onby tego niechciał/ owŕzemby wolał pŕy draźniác biegác po ŕwiátu. A cożby tákemu czynić/ iedno wypchnác precz ná głowę/ iáko niewdzyęcznego. Obácźże ŕie nędzny człowiecze/ kto może być więtfzy żebrak iáko ty/ kto ŕie bárziesy odárł iedno ty/ iefłi odpádniesz od łáki **łáki** [!]. Páńŕkiej/ bo ŕwego nic nie máłz/ áni tey godziny wiesz/ gdyć rzeká: Czyń licźbe z włodárftwá twego. (*marg*) Lukáŕz xvi.ka. (–) A ciebie tu potykáią tákie dáry/ tákie ŕkárby/ nie tylko tego docześnego á nędznego ŕwiátá/ ále onego ŕławnego kroleŕtwá/ ktorego ŕkárbu áni mol áni rdzá żadna nie gryzie/ áni mu zálzkodzić może. (*marg*) Mattheuŕz w vi. (–) A iefczce ktemu obácź/ przecźci to dawáią zły á niewdzyęczny człowiecze/ iedno ábys nie zgináł/ ále ábys miał żywot wieczny. (*marg*) **Káždy człowiek żebrak.** (–) O bezecny żebraku/ o nikkzemne ŕtworzenie/ coż cie iuż kiedy błogofławieńŕzego potkáć mogł? czegoźci iefczce niedoŕtawáło? A tyŕ tego niewdzyęczen/ á ty przedŕię woliŕz po ŕwiátu biegác/ z wiárą twoią inędy látác/ nádzyeie ŕwoiey ŕkąd inąd ŕzukać. Coźciby teź tedy zá to vcźinić/ iefłi ŕie nie obaczyŕz/ iedno cie precz ná głowę wypchnác/ á precz odrzućić iáko niewdzyęczniká; gdyż tákie^go dobrodzyeyftwá/ tákiesy łáki

od Páná łwego/ przymowác niechcełz/ ábo nie vmiełz. A áczyby cie ty dobrodzieyftwá y ty wdzięczne obietnice nie rużyły/ tedy łłuchay łrogiego dekretu Páná łego/ co tu powieda/ á to cie niechay ruży/ Iż kto

strona: 147

We wtorek Świąteczny.

Lift

będzie niewdzięczne **niewdzięczne** [!] tego dárú/ tho iełt/ Syná Bożego/ á nie vwierzy weń/ iż iuż iełt ołádzon. Thu łie dopirko obácż/ co tho iełt być ołádzonym/ á żadnego inego łádu y miłofierdzia nád łobą nie czekác/ boś łie iuż káždy łam vłthy łwemi ołádził/ iáko tu Pan powieda/ iżeś nie vwierzył w iedynego Siná Bożego/ áni łłowom iego. A iżeś wiecey náłłádował ciemości/ niżli łwiátłá. To iełt/ wieceieś wierzył wymyłom ludzkim/ á obyczáiom tego łwiátá/ w ktorych łudzie wiele nádzieie łwey pokłádáią/ ołłápiwłzy Páná łwego á łzczyrey náuki iego/ kthory iełt práwa łwiátłóść/ kthorey iełt práwa drogá. (*marg*)

Oprocz Páná żadna drogá nie iełt do Bogá. (–) A oprocz tey drogi żadná inłzú wywyłoná **wywyłoná** [!] drogá/ iáko on łam o thym powiedał/ ku Bogu Oycu nie możemy **możemy** [!] przyłć **przyłć** [!]. (*marg*) Mattheułzw xiiij. (–) A zwłálczá gdy go nam ielzće ktemu Bog Ociec dobrowolnie dawa/ dobrowolnie káždemu náleśc obiecuie/ ktoby go iedno z dobrá wiárą á s práwą nádzieią łzukał á náłłádował. A ielzće ktemu/ nie dawa go nam iáko máłowánego/ ábo z drzewá vrzezánego/ ále iáko Bogá żywego/ á iáko onego niewinnego báránká/ o ktorym Prorok powiáda/ ktory wziął ná łię włzytki winy náłze/ á to zá nas vćirpiáł/ cołmy my ćirpieć mieli. (*marg*) Ezaiáłz w Liiij. (–) A ielzće go nam daa s tákiemi obietnicámi y s tákiemi przywileymi/ iż kto go wdzięczen będzie/ á vwierzy weń iuż zginác nie może/ ále będzie miał żywot wieczny. (*marg*) Po śmierci łłába nádzyeíá. (–) Coż tedy rzeczełz gdy łie łam dotkniełz/ iżeś temu nie dufał/ á iżeś te^{go} táki wdzięcznego dárú nie był wdzięczen/ Syná Bożego/ á iżeś nie vwierzył weń. A tu łłyłzyłz łrogá łentenciá/ iżeś iuż ołádzon. A toś też łłyłzał iáko iełt łroga rzecz wpáśc w ręce Bogá żywiącego. A to też wiełz iáko Iob powiedał/ iż s piekłá á s takie^{go} ołádzienia iuż żadnego odkupienia nie máłz. Wáruyże łie omyłić/ ielłiby łie nádzyewał/ áby cie s tego/ ielłi cie teraz ołádzono/ po łmierci wydzwoniono/ wykropiono/ ábo wykádzono. (*marg*) **Poćciwłj Poćciwłj** [!] **pogrzeb** (–) Toć może pomoc ku pocćciwości ciáłu twoiemu/ iákoż to y w łtárym zakonie/ iáko pímo łwiádczy/ bywáło. Bo y Abráám

s pocźciwołcią pogrzebał Sarę żonę swoię. Y Iozephá/ y Iákobá/ y Iámego Páná nálezego/ y ine pocźciwe ciála pocźciwie chowano. (marg) Vmárłemu nie pomoże kádzidło. (–) Ale iefli wedle thego dekretu Pánłkiego tu iefzcze zá żywotá będziesz ofądzon/ tu iuż śnadź y duży y ciálu twemu vmárłemu/ iáko ono powiedaią/ podobno nie pomoże kádzidło. Tu sie iuż rozmyłł co czynić maż/ á rádzęć dzierz sie tey światłości/ o kthoreyći tu Pan powieda/ á pomijay ciemności/ plotki/ á wymyśły te^{go} nikczemne^{go} światá. Iużći tám czáfu nie pomkną/ iuż thám nie naydziesz áni v kupuiących/ áni v przedaiących/ iáko maż pińmo o onych łzalonych piąći dziewicach/ ktore niškąd wlpomożenia mieć nie mogły. (marg) Matteuż w xxv. (–) Tu iuż rádzę miey záwždy zá żywotá twego zápaloną ląmpę wiary twey á miłości twey ku Pánu śwemu/ ktoregoć tu Bog Ociec dobrowolnie ofiáruie/ dobrowolnie dawa/ á przekłáda przed oczy twoie. Bo iuż tám iefli sie vmkniesz/ iáko Ezdraż pińze/ żaden sie nie obierze ktoby pomoc miał á wyfwobodzić vpádłego/ ábo też vwinić wierneho. (marg) Bądz záwždy gotow. (–) Rádzęć mieyże sie ná pieczy / dzierz ná wodzy tego śwowolnego ofłá/ ciáło y myłł swoię/ á nie dáy sie vnośić w rozmaite rozmyśły pocźciwey duży swoiey. Aby gdy czás przydzye/ pośpołu s ciálem swoim/ nie odniosłá they frogiey sentenciey/ wedle tey Ewányeliey: Otoś nie wierzył Pánu śwemu/ iużeś dawno ofądzon. Co iefliby cie potkác miáło/ śnadź było lepiey nigdy thego żywothá nie znác/ áni tego nędznego światá/ áni słońcá oględác. (marg) V Páná wśzytko rowne ofoby. (–) Alebyś śnadź thák rzekł/ iam nędzny á grzełzny człowiek/ á nie godzien łáłki Páná moiego/ wiesz to Pan Bog iefliże tá święta obietnicá á ten ták zacny dar Páná me^{go}/ ku mnie sie ściąga ábo nie/ bo on podobno iedno przebránym á świętym swoim thego śwego miłego Syná obiecuie á ofiáruie sie dáć. Iam nie Biskup/ iam nie Bárnádyn/ nie zakonnik/ w Rzymbiem nigdy nie bywał áni w Ieruzalem/ iákoż sie ia mam nádziewác tey obietnice od Páná moiego? Słuchay á bącz pilnie nędzniku co tu Pan mowi/ iż nie miánuie nikogo/ áni żadney przebráney ofoby/ iedno iż Pan Bog z łáłki á z miłofierdzia swoiego ták vmiłował wśzytek świat/ bez wśzey zaśługi iego/ iż mu dawa śwego iedyneho śyná. A nie iżby w gniwie swoim miał sędzić świat/ ále owśzemi iżby wśzytek świat był przezeń zbáwion. Pátrzayże iż tu Pan nie wylicza żadney godności/ żadney zaśługi

nędznego świátá/ iedno thák s fzczyrey dobroći świętego Bořtwá swoiego/ vlitowawřzy fie
nędznego vpadku iego/ dawa á ofiáruie mu fynaczká swoiego. A nie miánuie żadney ofoby/
iedno wřzytkiemu świátu: to ieřt/ káždemu narodowi ludzkiemu/ ná řwiecie będączemu. Iř
kthokolwiek fie go rozmiáue á vwierzy weń/ będzie zbáwion/ á będzie miał żywot wieczny:
á żadnego by theř nanędznieyřzego od tego nie odćifka. (marg) Pan grzeřznymi nie gárdzy.
(-) Pomniř ierzcze ná to/ ku podpárciu lepřzey nádzyeie twey/ iř on nigdy grzeřzniki á
vpádłemi ludźmi nie gárdził/ á owřzem záwřdy nád nimi ofobliwá pyeczá miał. Pátrzay iáko
był Daid vpadł/ á iáko fie był řtał řprzećiwnikiem iego. Pátrzay iáko fie go był Piotr záprzał/
iáko go Páweł przeřládował. Pomni teř co był Mattheuř/ czo byłá Mária Mágdalená/ czo
był łotr ná krzyřu/ y wiele inych/ iáko káždego Pan Bog vprzedał z miłofierdziem řwym/
bez wřzey godnoći/ bez wřzey zařługi iego. (marg) W grzechu Panu nic niewdzięczno (-)
Bo ierlibyř teř będąc grzeřznikiem chciá iáká nadzieię mieć w iákich zařługach řwoich/ Tu
obácź ierřli Pan od ciebie iáko od řprzećiwniká řwego co wdzięcznie przyiáć moře/ ierřiře cie
pirwey nie dothknie z miłofierdzia řwego/ ábyř fie vznawřzy á vlitowawřzy vpadku řwego/
dał fie pokornie ná řáfkę iego. Bo iáko y Dawid powieda: (marg) w Pfalmie Lj. (-) Daćibyř
ia tobye woły y bárány miły Pánie/ ále wiem iř odemnie nic wdzięcznie nie przyimieř iáko
od grzeřznego/ ierřli pirwey nie zbuduieř dobrej woley w Syonie/ to ieřt/ w nędzney duřzy
moiey. (marg) Bez Bořey wolej trudno fie vznáć. (-) A rák iáko řłyřyř o Pietrze/ iř nie
řam fie vznáł/ ále řtoi nápiřano/ iř weřrzał miły Pan ná Piotrá/ toř dopiro Piotr plákał zá
wyřtępkę řwoie. (marg) Lukař w xxij. ka. (-) Ná Páwlv záwoáł/ przecź mię przeřláduieř.
Ná Mátheuřzá záwoáł/ wřtań á nářłáduy mię. (marg) w dzieiach w ix. Mattheuř ix. (-)
Tákeć teř ná káždego z nas/ áczechmy wřzytko grzeřzni á nędzni řprzećiwnicy iego/ řam
dobrowolnie woá/ řam vpomina/ á z řáfká řwá řwiętá káždego vprzeda/ á ten řláchetny
klenot řyná řwego miłego/ nam dobrowolnie dawa/ á przed oczy nářze przekláda/ áby řaden
ni zgináł kto vwierzy weń/ á řtale w nim nádzyeię řwá połóży/ iedno áby miał żywot wieczny.
A ierzcze ku więřřzey pocieřze twoiey/ przywiedź řobie ná pámieć oneę Ewánieřią Ewánieřią [!]
o oney zginęley owiecce owiecce [!] / iáko opuřćiřy dzywiećdzyeřią/ oney iedney błędney
řzukał/ á iáká rádoć nád nią miał/ kiedy fie náwroćił. (marg) Matte. w xvij. Lukař w
xv. kap. (-)(marg) Ná grzeřznym człowiekyem záwřdy Pan pieczá ma. (-) A řnadź on
záwřdy więřřzú pieczá ma nád řtráconym grzeřznikiem/ á nád vpádłym człowiekiem/ niř nád

przebrány mi fwe mi/ áby sie vznał/ áby sie návrocił/ á przeštał złości swoiey/ á rozmiłował sie Pána fwego/ á vwierzywłzy iemu/ dał sie ná łáfkę iego. To iuz nád takim káždym włzytko zebranie niebiełkie ofobliwey pociechy á wielkiego kochánia vzywa/ rádując sie s tego/ iż zginęły bráciłzek/ á obładzona owieczká/ przywrociła sie ku oney łpoleczności/ w korey korey [!] oni wiecznie Pána fwego/ á wielmożność Bołtwá iego/ chwalić y wyznáwáć máią. A ták iużeš słyzáł iużeš zrozumiał cóc dawáią/ y przeczi dawáią. Abowimci dobrowolnie Bog ociec dawa fwego miłego fyná/ bez twey włzey godności/ ábyś nie zginął/ iedno ábyś miał żywot wieczny. Pátrzayże czego też thu Pan po tobie potrzebuie/ ábyś opuściwłzy ciemności/ náłładowáł światłości/ To iest opuściwłzy włzytki wymyłły/ włzytki inłze nádzyeie y pomocy/ tylko iedno ábyś w nim łámym włzytkę nádzyeie swoię położył/ á iego sie łámego nád włzytko łtworzenie rozmiłował/ á ty łłowá závždy przed oczymá swoiemi miał. Iż kto ták vczyni á ták vwierzy weń/ nigdy nie zginie/ iedno będzie miał żywot wieczny. (marg) Co to iest náłładowáć światłości. (–) A toć iest włzytká światłość/ á toć iest práwa drogá/ ktora wiedzye ku tákicy światłości/ á toć iest káżdá pociechá włzytkiey nádzyeie náłzey. Abowiem kto iuz przydzye ku tákicy światłości/ iuz sie zyáwiá włzytki łpráwy iego dobre/ iáko tu w Ewányeliey łtoi. Iuz sie będzie łtrzegł ciemności/ á to iest káždego niedowiórłtwá á káždego wyłłepku/ ktorymby miał obrázić Pána fwego/ iedno tylko będzie łtał w łtałości swoiey/ á będzie kwitnął w wierze swoiey/ iáko drzewo Cedrowe nád iálná wodá łtoiące/ ktore nigdy od wíátru wrzułzone wrzułzone [!] być nie może/ iáko o tym Prorok powieda. (marg) Z wiáry włzytho przypada. (–) Co iegli będziemy wdzyęczni tego ták wdzyęcznego dáru od Pána náłze⁸⁰/ ktory tu nam z łálki á z dobroci fwey Bołkiey ofiárowáć raczy: to iest/ fwego mił-

strona: 148

We wtorek

Liłt

Swáteczny Swáteczny.

go fyná/ á práwie vwierzymy weń á vmiłuiemy ie⁸⁰/ iuz ty włzytki ták wdzyęczne obietnice/ łnádnie ofięgnáć możemy. A máiąc go przy łobie/ łłániemy sie wdzyęcznym łtworzeniem á błogółławionym narodem v Pána náłzego. A łthąd ná nas włzytki inłze błogółławieńłtwá łnádnie przypádná/ y żywot wieczny. Czego sie s tey łwiętey Rołpráwy vczyć mamy. Słyzáłeś moy miły Krześciáńłki brácie/ cóc tu Pan twoy powiedáć raczy/ iż cie thák vmiłował Bog

Ociec twoy/ iż łtrzegąc ábyś nie zginął/ dárował cye łwym miłym á idynym Synem/ Bogiem w Bołtie od wiekow záczeńym/ kthory łie zá cię/ wziąłwzy ná łię ciało/ dał vmorzyć/ áby cie vczyił łtworzeniem łwiętym á błogółáwionym. Iáko to vważác małz/ á iáko ten wdzięczny vpominek v łiebie przymowác małz. Drugie/ łłuchay iż kto tego ták zacnego klenotu wdzięczen nie będzie/ iż iuż iełt ołádzon ná wieczne potępienie/ á odrzucon y nigodnym vczyinion tákiego wdzięcznego dáru od Bogá Oycá łwego niebiełkiego. Trzecie/ tego łie vcż/ iáko ten ták zacny klenot v łiebie przyiác/ y iáko gi przy łobie zádzierzec. Boć żadnych inłzych przypraw prze łię thenże iediny Syn Boży gothowác nie rołkázuie/ iedno ábyś vwierzył weń/ y łłowom iego/ á łłuchał ich/ á vważał ie łobie/ inych włzytkich błędow odstąpiwłzy. A przy tym záchował powinność łwoię/ wedle łłow/ rády/ á náuki łwiętey iego. Czwarde/ nic łie nie łękey/ chociay czuielz ná łumnieniu łwoim iżeś grzełznik/ áby ten Pan twoy łobie łie podác nie miał/ iedno łie vzney á vciecz łie do miłolierdzia iego łwiętego/ tedy pewnie wiedz/ iż on łzuka á ná pilney pieczy ma błędne owieczki łwoie/ á ná wiewłzej ielzcie niżli ty/ ktore iuż chodzą vłtáwicźnie w łpołecznościie ⁸⁰ Ale iż my thego mieć nie możemy náłz włzechmogący Páne bez podpárcia wiáry náłzey/ ráczyłz z miłolierdzia Bołkiego łwoiego ták łam łpráwowác thy krewkie łercá y myłli náłze/ ábychmy cie Páná á Krolá łwego/ vłtáwicźnie poznawáli/ łłow łwiętych łwoich pilni byli/ á łobie iáko wierne owieczki łwoie/ závždy połłuzni byli/ y powinność łwoię záchowywáli. Co nam rácz dáć Boże Oycze włzechmogący náłz/ kthoryś opánował niebo y zyemię y włzytki mocarłtwá ich ná wielki wieczne/ Amen. Krotka Rołpráwá a iedynym Bołtwie we trzech perłonach/ dla prołtych łudzi/ ná dzień łwiętá Troyce łwiętey/ s piłmá łwiętego wybrána. Abowiem rozum człowieczy temu łprołtác nie może. Przeciwko niedowiárlłtwu pogánłłkiemu o Troycy łwiętey. W imię Oycá/ y Syná/ y Duchá łwiętego. (*margin*) Piękna á krotka náuká o iedynym bołtwie we trzech perłonach ktoremu łie wiewcej wiárá niż rozumem przypatrząc mamy. (–) IZ ty łłowá łwięte łą ná pocżátku zálózone/ tá iełt przyczyná/ iż wielka á łtráłzliwa iełt rzecz pokułć łie mowić ábo piłác o ták wielkiej wielmoźności tego łwiętego Bołtwá. Ktorego nigdy żaden rozum człowieczy/ iákie iełt w łwey iedyney bytności/ nie tylko áby miał práwie zrozumieć/ ále áni łie dotknác namnię nie mogł. Bo áni Abráám/ áni Moizełz/ áni Izáiałz/ áni żadny Prorok/ chociay go w podobieńłthwiech widáli/ chociay bywáli w duchu záchwyczeni áż

przed łamy Máieftat Páńfki/ iednák o tym nic gruntownego/ nic pewnego powiedzieć nie
vmieli/ iáko y Ian s. w swoim zyáwieniu.

strona: 148v

Krotka Rośpráwá

grafika piŕze/ iedno iż widáli wielkie dziwy/ wielkie ſwiátłoſci/ dziwná chwałę/ dziwny
Máyeftat: á ná Máieftacie wielką wielmożność podobną ku człowieczey ofobie. A gdyż o tym
wŕzytki rozummy/ ácz były Duchem ſwiętym nápełnione/ vŕtály: iż tylko iedynego łamego
Boſtwá zrozumieć nie mogły. A což ieſzcze to ktemu przyłóżywŕzy/ w tym Boſtwie rozumieć
trzy perſony/ to ieſt/ Oycá/ Syná/ y Duchá ſwiętego: á przedſię iednego Bogá wyznawáć/
to ieſzcze trudniejszy węzeł. A ſnadź y Anyeli ktorzy vŕtáwicznie ſtoią przed Máyeftatem
Páńfkim/ trudnoby ſie s tego wypráwić mieli. (*marg*) Pan nas iáko błędnych zoſtháwić nie
raczył. (–) Y obaczył to ten wrzechmogący Pan/ iż themu rozum człowieczy ſproſtać nie
mogł/ raczył to przeźrzeć y opátrzyć to piŕmem ſwiętym/ przez Duchá s. ſprávionym/ á
ſzczeremi ſłowy ſwoimi/ ták z nowego iáko y s ſtárego zakonu/ áby nas ták był nie zoſtháwił
iáko błędnych źwirzát/ ále iżby wždy podpárł ſłowy/ podobieńſtwy/ y obietnicámi ſwemi
rozumu náłzego. Abowiem by było nie to/ bylibychmy byli rowni żydom ábo pogánom.
Ktorzy ácz teź niewiedzą co ieſt Bog/ bo temu nigdy żaden rozum od początku ſwiátá ſproſtać
nie mogł/ ále wždy wiedzą iż ieſt Bog/ wiedzą iż ſtworzył niebo y ziemię **ziemię** [!] / á
opánowawŕzy ie/ rządzí y ſprávuię wŕzytko możnoſciá ſwoią. Ale nie wiedzą áni rozumieią
co ieſt Syn iego/ y dla czego ſie ná ſwiát zyáwił/ y iáko ieſt/ y był záwždy od wiekow
w iedinoſci Boſtwá iego/ ábo co ieſt Duch ſwięty od obudwu pochodzący/ ktorzy ſprávuię
głębokie ſkárby á táiemnice iedynego Boſtwá/ y wŕzytki ſprávuy ná niebie y ná zyemi. (*marg*)
Wiárą podpirác mamy/ czego rozum doſiádz nie może. (–) Ale iż czego rozum ogárnąć nie
może/ oczy ogládac nie mogą/ thego nielza iedno wiárą podeprzeć muſimy/ á wiárá niczym
inŕzym podpárta być nie może/ iedno ſłowy á obietnicámi tegoż to łamego ſwiéte^{gº} Boſtwá/
nam tu przez Duchá s. w piŕmie ſwiętym zoſtáwionemi. A gdy ſie tym podpirác będyemy/
iuz będzie nie dáremną wiárá y náuká náłzá. Czego iż inŕzy narodowie y przodkowie náłzy
zrozumieć nie mogli/ tá ieſt przyczyná/ iż nie vwierzyli w Boſtwo Syná Boże ^{gº}/ ktorzy ſie

w człowieczeństwie ziawił ná ziemi. A spráwiwszy wšytko zbáwienie náŝe/ wštápiwszy zálie do niebá w iedność ŝwe⁸⁰/ czyniác do-

strona: 149

O Troycy ŝwiętej.

Lift

ŝyć obietnicam ŝwoim/ obiáwił á obiáŝnił tho nam Krzeŝciánom przez Duchá ŝwego s.ktorzy ŝie dla imieniá iego Kriŝtus/ zowiemy być Krzeŝciány. (*marg*) Obiecał nam więczy Pan obiawić/ niŝli przodkom náŝym. (–) A ŝnadŝ nie tylko z obietnic iego ŝwiętych/ ále z dawná przez Proroki/ z iedynoŝci Boŝtwá/ to nam było ielzczę obiecáno/ iŝ nam więczy miało być obiáwiono/ niŝli przodkom náŝym. Iáko Ezdraŝ ŝtáry Prorok ŝydowŝki o tym powiedá: (*marg*) *iii*j. Ezdraŝ w *ij*. (–) Iŝ ia Ezdraŝ wzyáłem roŝkazánie Páŝŝkie ná gorze Oreb/ ábych ŝzedł do ludu Izráelŝkiego. Do ktorych gdym przyŝedł/ wzgárdzili mie/ á odrzucili roŝkazánie Páŝŝkie. A ták ia wam powiádam pogáni ktorzy ŝlyŝzycie/ á zrozumiewaycie/ á oczekawaycie páŝterzá ŝwego/ ktorzy wam ma dáć odpoczynienie wieczne/ á iuŝ bliŝko ielŝt ktorzy ná ŝkoŝczeniu ŝwiátá okázáć ŝie ma. Bądŝcieŝ gothowi ku zaplácie wáŝzey/ ábowiem ŝwiátłoŝ wáŝzá będzie wam ŝwieciá/ przez wšytki czáŝy wiekow wáŝzych. A málo niŝey táme piŝze/ iŝ widział w widzeniu ŝwoim/ á ono ŝtoiá wielkie tłuŝcze ná gorze Synái/ kthorych liczbá nie bylá/ á oni chwalili Páná Bogá ŝwego/ á miedzy nimi młodzieniec wyŝokiego ŝtanu/ ktorzy korony kładł ná głowy ich/ á dawał páłmy w ręce ich. A gdy ŝie pytał czoby tho był zá młodzyeniec/ tedy mu powiedziano/ iŝe to ielŝt Syn Boŝy/ kthorego oni ná ŝwiecie wyznawáli. Iáko y Iohel Prorok/ potwirdzáiácz thych obietnic Páŝŝkich/ tákŝe piŝze: (*marg*) *Iohel* w *ij*. *kapi*. (–) Iŝ to nam obiecał Pan/ iŝ ia wyleię Duchá moiego ná oblicznoŝc ziemie/ á będą rozmaíte rzeczy zyáwiác ŝynowie y dziewczki ich. A ták y wiele inych obietnic mamy w piŝmie ŝwiętych od Páná ŝwego/ iŝ mieli przyŝć tácy narodowie ná ŝwiát/ ktorzy mieli s tego ták wielmoŝne⁸⁰ Boŝtwá być obiáŝnieni/ iŝ wŝdy mieli poczęŝci zrozumieć co ŝá zá táiemnice/ á co zá ŝpráwy zámykáią ŝie w tey ŝkritoŝci tego wielmoŝnego Boŝtwá/ gdyŝ ŝadny ięzyk tego wymowić/ áni ŝadny rozum temu ŝproŝtác nie miał. Gdzye y Páweł s. ácz oczymá widział Máieŝtat Páná ŝwego gdy był záchwycon przy náwroceniu ŝwoim/ á wŝzákoŝ gdy ŝie zámyŝlił o wielmoŝnoŝci Boŝtwá tego/ tedy práwie wŝtawŝy á zumiawŝy *zumiawŝy* [!] ŝie záwoáł: (*marg*) *Do Rzimia*. w *xi*. (–) O wyŝokóŝci bogáctwá táiemnic mądroŝci Páná mego/ y kto

kiedy mógł ábo może wyrozumieć dziwne ísprawy twoie/ á niepoścignione żadnym rozumem dogi twoie. Iáko y Dawid wżędy woła: *(marg)* w Pfal. xlvij. xci. y indzie. (-) Dziwnyś thy miły Pánie/ á dziwne wżytki ísprawy twoie. A wżákoż ciefząc fie tym/ iż nam Pan y fłowá fwe zoftáwić/ y obietnice fwoie wypełnić/ y Duchá fwego zeftáć obiecować zázwdy raczył/ lepiey iefth ábyfmy fie wżdy z dáleká nágládaíac bádáli á pytáli o tey to głębokości thych táiemnic Pánńkich/ á dziwnych íspraw tego wielmożnego Boftwá. A prośić Páná fwe^{go}/ áby nas w tey rzeczy z láfki fwey miłóściwie opufzczáć nie raczył/ á nie zrownawał nas s pogány w tey rzeczy. Ktorzy/ iáko o nich Prorok powiáda/ fłyfząc nie fłyfzá/ á widząc nie widzá/ gdyż nam to miłóściwie obiecáć raczył. *(marg)* Ezaiafz w vi. ka. Mattheufz w xiiij. (-) *(marg)* Słábe pdoobieńftwá o troiákości perfon boftwá iedyngo. (-) Ludzye czáfów fwych niektorzy prości/ ciefzyli fie niekthoremi podobieńftwy fwickiem/ myflac o tey troiákości perfon Boftwá iedinego. Iż gdy widzyeli fwiecę/ myflili fobie o tym/ iż tu w iedney rzeczy troie podobieńftwo zámknáć fie mogło: to ieft/ wołk/ knot/ y ogień. Gdy też widzili w iednym iábłku troie bárwę. A ták y inych rzeczy wiele. Acz to flába nádzieía ku podpárciu rozumu człowieczego w ták głębokich rzeczach/ á wżakoż y tho nam proftym nie wádzi rozumieć/ iż to ták być może. Ale ono wietfze á widome podobieńftwo było/ o they wielmożności Pánńkiej/ gdy fie vkazał Moizefzowi zyelony kierz y ogyeń gorájący pofpólu. *(marg)* ij. Moize. w iij. (-) Abo gdy fie vkazał wielokroć iáko flup thęczowy troiáká bárwę w fobie máiący oycom náfzym ná pufzczy. *(marg)* ij. Moiz. w xxxiiij. (-) A thák y w inych rozmaítých poftáwach/ á nie w iedney/ Pan okázował Boftwo fwoie. A ták iefli tho mógł okázáć w ogniu/ w tęczy/ ábo w inych poftháwach/ tedyć mógł y w cieľe/ y w czym raczył/ zázwdy okázowác the błogofłáwioná á nigdy nierozdzielná wielmożność Boftwá fwoiego. Gdyż fámo o fobie powiáda/ iż iam ieft wżędy pełen y ná niebie y ná ziemi. A Prorok o nim powiáda/ iż nie fá poścignione żadnym rozumem dziwne ísprawy iego. *(marg)* Iob w v. kapitule. (-) *(marg)* Swiádeczthwá vft Pánńkich o drugich ofobach. (-) A podpieraíac iefzcze tych podobieńftw fzczyremi flowy Pánńkimi/ iż on był zázwdy nie w iedney ofobie w iedyności Boftwá fwego/ fluchay co mowi íam

vfty śwemi/ iáko nápiśał Moizefz/ wyrozumiawfy to z głębokich táiemnic iego Iż gdy raczył
ftworzyć człowieká/ tedy tám mowił ty fłowá: (*marg*) j. Moizefzo. w ij. (–) Stworzmy
człowiekiá ná podobieńftwo á ná wyobrażenie náfze. To iuż rozumiesz iż nie w iedney
perfonie thy fłowá mowił. Bo mowi/ ná podobieńftwo á ná wyobrażenie náfze. A gdy miał
zálię ftworzyć Ewę ná towarzyftwo onemu człowiekowi/ tedy thákież rzekł nie w iedney
perfonie/ ále mowił: (*marg*) Tamze. (–) Zle być człowiekowi fámemu/ ftworzmy mu
pomocniká podobnego k niemu. Abo pothym gdy iuż vpadł po ftworzeniu ten nędzny
człowiek á przefthąpił przykazanie Páná fwoiego/ przez zdráde á przez zwiedzenie czártá
fprzećiwniká fwego/ ktory mu obiecował gdy niechciał rufzyć drzewá zákazánego y owocu
iego/ mowiąc do niewiáfthy: Nie boy fie/ bo fkoro fkoftzuiiesz owocu tego/ tedj będą
otworzony oczy twoie/ á będziecie iáko bogowie wiedząc złe y dobre. (*marg*) j. Moizefzo.
w iij. (–) Tuć iefzcze w ten czás żadni bogowie nie byli. Tuć ten ftáry miłtrz zeznał/ ktory
był fwiadom fpraw niebiefkich/ bo ftámtąd był dla pychy iego ftracon/ iż thám było iedyne
Boftwo w troiákości/ gdy mowił: będziecie iáko bogowie/ wiedząc złe y dobre. Támze też
potym gdj Pan Bog zá fprawiedliwym gniewem fwoim wypędzić raczył one ⁸⁰ nędznego
człowieká z Ráiu/ z mieyfca onego rofkofznego/ tákze iákoby vžaliwfy fie go/ też nie w
iedney perfonie ty fłowá mowić raczył: (*marg*) Tamze. (–) Oto Adam słał fie iáko ieden z
nas/ wiedząc dobre y złe. Tu możefz rozumieć gdy mowi Pan/ iż fie sfthał iákoby ieden z
nas/ żeć tho nie ku Anyołom mowił/ bo iemu nigdy żadne ftworzenie rowne áni podobne
nie było. Iáko y Dawid o thym fwiádczy/ gdy mowi: (*marg*) w Pfalmie. xxxiiij. (–) Y
ktoż może być k tobie podobny miły Pánie? A potym też gdy fie rozrodził narod ludzki
á rozbuiał fie w rofkofzach fwiátá tego/ y chcieli fobie zbudowác wieżę/ ktoraby fie była
podnioflá aż pod oblóki. A Pan widząc ono fzaleńftwo ich/ ták iáko piłmo fwiádczy/ fám
tám sftepić raczył/ y mowić raczył też nie w iedney oſobie ty fłowá: (*marg*) j. Moizefzo.
w xi. (–) Oto ieden lud ieft/ y iedny vftá máiący/ á záczeńi fprawę niefłufzną. A thák
sfte pmy thám do nich/ á rofprofzmy ięzyki ich áby żadny nie rozumiał ięzyká bliźniego
fwoiego. Tuć fie też znáczy iż tego nie ku Anyołom mowił/ boby fie rozumiało iżby nie
był Bog wfzechmogący/ á iżby od kogo inſzego pomocy potrzebował: (*marg*) Podobieńftwá
s Prorokow o iedyności Boftwá e trzech perfonách. (–) Tu iuż mařz fłowá fámego Páná/
ktorych ieft wiele y ná inych mieyfcach. Słuchayże iáko thego zálię przez vfthá Prorockie

poprawował. Iáko Hozeafz Prorok powiedał: (*marg*) Hozeafz w iij. (-) Iż przydzie čás gdy fie vznáią ludzie/ á návroćifzy fie/ będą fzukác Páná Bogá fwego/ á Dawidá Krolá fwego. A będą drzeć przez Pánem y przed dobrocią iego. Tu pátrzay pilno iáko Prorok powiáda/ iż będą fzukác Páná Bogá fwego/ y Dawidá krolá fwego. Thuć iuż Prorok rozumiał onego krolá ktery był z Bogiem Oycem od wiekow/ iedno iż był obiecan Dawidowi/ iż fie miał zyáwić á okázác w cieie swoim s pokolenia iego. Bo by kto thák rzekł/ iż to Porok mowił ná lámego Dawidá/ tenći iuż był dawno vmárł: á težby był bárzo wyftąpił by gi był miał równác Pánu Bogu fwemu. A iefzcze ktemu więcey te^{go} dokláda/ gdzie mowi: Iż fie będą bać Páná Bogá fwe^{go}/ y dobroći ie^{go}. To iest Siná iego/ korj iest nieskończona dobroć/ rowna w Boftwie iemu Baruch ták iez *iez* [!] nádchniony będąc Duchem fwiętym/ powieda: (*marg*) Baruch w iij.ka. (-) Iż gwiazdy vrádowawfzy fie w fprawach swoich/ dáły fwiáłość temu ktery ftworzył ye. Iákoby mowiąc: Tenći to iest Bog náfz nád ktego infzy nie będzie rozumian/ tenći znalazł wfzytkę drogę mądrości/ y poruczył iá Iákobowi dziecięciu swoiemu/ á Izráelowi miłemu swoiemu/ ktery potym ná ziemi był widzian/ á z ludźmi było obcowanie iego. Tu iuż rozumiey co to było zá dziecię/ á co tho był zá miły iego/ ktoremu tę mądrość poruczył/ iáko tu Prorok piŕze/ ktery ná ten čás był z nim/ á potym ná ziemi vkazał fie iest. Bo Iakob iuż był dawno vmárł/ á potym ná zyemi nigdy widan nie był. Tenże też tho Iákob/ o kthorym tu Prorok powieda/ będąc iefzcze w żywocie swoim/ wielkim Pátriárchą á miłofnikiem Bożym/ gdy był w Egipcie/ á przyŕzedł do niego fyn iego Iozeph/ ktery był przełożonym támże w Ekipcie od krolá Fáráoná/ przyŕzło zá nim dwoie dziatki iego/ Mánáfles y Ephraim. (*marg*) j. Moiz w xlviii. (-) Vźrza-

strona: 150

O Troycy fwiętey.

Lift

wfzy iż on Pátriárchą w ftárości swoiey/ włożywfzy ná głowy ich ręce fwe/ błogofławił im tymi fłowy/ mowiąc: Boże ktery páfiesz mnie/ á opiekaŕz fie mną od młodości mey aż do dnia dzifiefze^{go}. Y ty Anyele kторыś mie wyrwał ode wfzytkich złych przygod moich/ rácz błogofławić dziatkom tym/ áby rofły á mnożyły fie ŕzyroce po ziemi. Pátrzayże co tu mowi ten fwięty człowiek/ áby błogofławił dziatki ony Pan Bog/ y Anyoł kthory go ofwobodził od wfzego złego. Być mowił ku proŕtemu Anyołowi/ tućby iuż był wykroczył z rozumu/

ábowiem błogofławieńftá niškąd nie należało fzukác/ iedno od fámgo Páná. Iáko to potym y Tobiafzowi Anyoł powiedział/ gdy mu zá dobrodzieyfthwá dzyękowác chciał/ iż te ⁸⁰ nie odemnie małz/ ále od Páná/ temuż dzyęku y á temu cześć y chwałę daway/ ábowiem ia tákiez fługá iego iáko y ty. (*marg*) Tobiaz w xij. (–) Ale tu był przeźrzał on fwięty Pátriárchá onego fwiętego Anyoła/ á ono fwięte Słowo od wiekow w Boftwie iego záczyte/ to ieft Siná iego/ przeto prośił o błogofławieńftwo od nie ⁸⁰. A iefzcze tego dołożył/ który mie wyrwał od wśelkiego niebefpieczeńftwá mego Co to żadnemu inemu ftworzeniu nie należy/ iedno fámemu możnemu á błogofławionemu Boftwu. A iż infzy Prorocy tego to przyfłego przyfłego [!] zbáwicielá á fyná Pánfkiego z nim w Boftwie iedyne⁸⁰ Aniołem Bożym czefto miánowáli. Ano y Izaiáfz powiedáiąc o męce ie⁸⁰ mowił/ iákoby widząc go: (*marg*) Izaiáfz w lxiiij. (–) Y któryz to ieft który idzye w ták vkrwawionym odzyeniu/ okrafzony ftołą fwoią/ poftępując w wielkiej możności fwey. Táme mowi iákoby od nie ⁸⁰: Iżem ia ieftktory wyznawam fprawiedliwość á ieftem możny obrońcá ku wybáwieniu káždego. Táme máło niżej tenze Prorok mowi: Y słał fie im Pan zbáwicielem ich/ á w káždym záfmuceniu nie opuścił ich/ á Anioł od twarzy ie⁸⁰ zbáwił ie w miłości fwoiey/ á w zmiłowaniu fwym odkupił ie. T iuz możefz fnádnie zrozumieć/ ku komu fie fciągály tákie fłowá prorokow fwiętych/ Duchem s. nápełnionych: boć nie do Aniołow/ áni do żadnego inego ftworzenia/ ktore zbáwić áni wykupić nie może/ iáko tu Prorok powieda/ iedno fámó fzczyre á iedyne Boftwo/ ktore fie pothym było w człowięczeńftwie okazało. Nuż iáko infzy Prorocy/ iáko Dawid ná wielu mieyfcach/ á zwláfzczá w onym Pfálmie/ gdzie mowi: (*marg*) w Pfálmie Cx. (–) Rzekł Pan Pánu moiemu/ fiedź ná práwicy moiey. Tu możefz rozumieć kogo Dawid Pánem fwym przez Duchá s. być rozumiał/ gdy tháme mowi fłowy Pánfkiemi/ ktore mowił ku Synowi fwemu: A thobą początek moy w dzień wśzytkiey możności twey/ ábowiemem ia iefzcze przed Luciferem vrodził cie sobie. A byś chiał mieć fwiadctwá z nowego zakonu o tey fpołączney trzech iedności/ y o tym zyáwieniu Boftwá w człowięczeńftwie. Iáko y Ezdrafz iefzcze z dawná tego tknął/ mowiąc: (*marg*) iiiij. Ezdra. w vij. (–) Iż kto przetrwa ty złe czáfy/ vżrzy dziwne rzeczy/ ábowiem zyáwi fie niewiáftá/ ktorą dziś ziemiá pokrywa/ á okaże fie Syn moy Iezus/á ciefzyć fi z nim będą ci/ ktorzy pozoftaná po tych złych czáfiech. Coż rozumiefz nie iáwnieli ten powiedał/ iż ten Syn był z dawná z Oycem w iedności/ á potym

Ńie miał zywć w cłowieczeniŃwie Ńwoim. Iako y Paweł Ńwięty zgdzić Ńie z MoizeŃzem/
ktory wyznawał iż zydowie kuŃili Pána Bogá Ńwoiego ná puŃczy/y piŃze Ńrodze do Korintow/
vpominaić ie/ abyŃcie nie kuŃili Pána KriŃtuŃa Ńwoiego/ iako go niektorzy kuŃili ná puŃczy/
á od ogniŃtych wężow byli dręczeni. (marg) j. do Korin. w x. (–) Thu Paweł Ńwięty wyznawa/
iż thám ná tey puŃczy iuż był KriŃtus: ácz Ńie był ielzche áni zywć/ áni národził. MoizeŃz teŃ
wyznawa iż Bogá kuŃili. (marg) iiiij. Moize. w xxi. (–) A tak máło Ńie nie zgodzili/ iŃe tám
był práwy Bog y práwy Syn iego KriŃtus/ iemu rowny w BoŃtwie: ktorego zydowie kuŃili/ á
od ogniŃtych wężow byli zámordowani. A tak z nowego zakonu nie zda mi Ńie tu Ńwiádectwá
przywodzić/ Abowiem ná tym wŃytki piŃmá y wŃytká wiárá náŃzá ielth záożoná. Y iż then
náŃz miły Pan á iedyny Syn BoŃy od wiekow był y ielth w iedynoŃci BoŃtwá z Bogiem Oycem/
y tak będzié ná wieki. Tak iako o tym Prorocy/ ApoŃtołowie/y Athánázius Ńzyroce nápiŃáli/
y Ńczyre Ńłowá PánŃkie tegoć wŃędy á wŃędy potwirdziá tak/ iedno Ńeć tego ná oko nie
vkazano. (marg) O trzeciej oŃobie Duchá Ńwiętego. (–) A gdyŃeŃ tak vtwirdzon/ iż tak
włafnie maŃz zrozumieć o tym iedynym BoŃtwie/ iużci máło Ńwiádectwá potrzebá o trzeciej
oŃobie tego iedyne⁸⁰ BoŃtwá/ to

strona: 150v

Krotka RoŃpráwá

ielth/ o Duchu s. GdyŃ Ńam błogoŃławiony ten Pan/ ktory raczył okazać BoŃtwo Ńwe w
cłowieczeniŃwie Ńwoim/ gdyŃ tho mogł vczyńić iako moŃny Bog/ gdiŃ to pirwey w
rozmaitych poŃtawach okazał/ raczy Ńam wŃtj Ńwemi Ńwiádectwo dawáć o tey trzeciej
perŃonie BoŃtwá Ńwego/ gdzie ná wielu mieyŃcach mowił/ iż przydzie Duch Ńwięty
pocielzyciel/ ktory wam okaŃe cŃego wy zrozumieć nie moŃecie. (marg) Ian w xiiij. y vi. (–)
Co potym iáwnie á oczywiŃcie widzieli ApoŃtołowie/ y inych wiele ludzi/ iako w ogniŃtych
ięzykoch nád głowámi Ńwemi/ czo ielth Ńzyroko w Ńpráwach ApoŃtołŃkich nápiŃano. (marg)
w dzieiach w ij. (–) Iako teŃ w oŃobie gołębiczey/ o cŃym teŃ wiele piŃmá naydzyelŃ. A tak
y inego Ńwiádectwá wiele o nim oná Ńczyra práwdá Ńam iedyny á práwy Ńyn BoŃy ná wielu
mieyŃcach raczył dáć. (marg) MattheuŃz w x. Marek w j. kap. LukaŃz w iiij. Ian w j. kapitu.
(–) A ná koniec ApoŃtołom káŃdego wierzące⁸⁰ kazał krzćić w imię Oycá/ y Syná/ y Duchá
s. A kto tak okrzczon będzié á wvierz/ iuż ielth błogoŃławiony/ á nie zginie ná wieki. (marg)

Matthe. w xxviii. Marek w xvi. ka. (–) A ielibyś ielzczetey łczyrey prawdzye nie dufał/
tedy pátrzay v Dawidá/ tám málo nie w káżdym Pfallmie naydzyefz świádectwo o możności
Bołtwá tego to Duchá s. Abowiem gdy był Sámuel Prorok połlan do Izái oycá iego/ áby był
pomázał ná krolełtwo fyná iego iedynego. (marg) j. Krole. w xvi. (–) Gdy ie ociec vkázował/
żaden łie nie podobał Pánu. A gdy przywiedzyono ielzcze máłego Dawidá od owiec/ tedy
tego rofkazał pomázac zá krolá/ powiedáiac ták/ iż ia nie pátrzam ołob żadnych we włzytkich
łpráwach łwoich. Y pike pike [!] tám hiłtoria/ iż net Duch Boży ogárnął Dawidá/ iż był
dziwny we włzytkich łpráwach łwoich. Sámfon roftágnáwłzy okowy ná łobie/ porwáwłzy
czeluśc Ołłował/ zábił tyfiác Filifinow nieprzyicioł łwych. Tákież piłze hiłtoria iż Duch Boży
ogárnął go. Tenże Sámfon gdy rozdrapał Lwá/ nic w ręku nie máiac/ thákież piłmo świádłzy/
iż był vmocnion Duchem Bożym. (marg) Sedziow w x. ka. (–) Goden prołthy páłterz/
gdy Pan do niego połłał Proroká/ áby wybáwił z niewoley lud żydowłki/ zdála mu łie tho
rzecż niepodobna/ y długo łie s tego wymawiał. (marg) Sedziow Sedziow [!] w vi. (–)
Aż/ iáko hiłtoria świádłzy/ iż Duch Boży ogárnął go/ y był vmocnion/ á czynił dziwne
rzeczy. A łnadźby tym przykłádom y końcá nie było. Ale ile iełł piłmá/ ile iełł Prorokow/
żadny tego nie mináł/ áby they trzeciey perłony tego wielmożnego Bołtwá/ włpomionác nie
miał. (marg) Skończenie wiáry náłzey o tey troiákości. (–) A ták gdy iuż ták wiełz/ á iuż
ták łpráwnie rozumiec małz/ á iż cie piłmá y podobieńłtwá y rozmaíte świádectwá do tego
dołłkáiá: iuż łie nie náchylay/ iuż łie nie vnoś zá mniániem ludzkim/ iedno ták wierz/ iż
to iedyne łwięthe Bołtwo/ w tey troiákości miánowáne/ to iełł/ Ociec/ Syn/ y Duch s. iełł/
y było od pocżátku/ y będzie aż ná wieki. Acż o trzech perłonach łłyłzyłz/ ále o tych trzech
ták wieđz/ y ták mocno wierz/ iż tám iedno Bołtwo/ iedná włzechmocnośc/ iedná wola/
iedná możnośc/ iedná cześc y chwałá/ ták náziemi iáko y ná niebye/ iełł y będzie ná wieki
wieczne/ Amen. W ktorego to Bołtwá możności/ niebo y zyemiá/ y włzytki mocarłtwá niebá
y ziemie/ łą połožone: ktorego łpráwą włzytki rzeczy widome y niewidome/ ná ziemi y ná
niebie łą łpráwione: przed ktorego mocą drżá włzytki łrogości zyemłkie y pyekielne. A tego
łie mocnie dzierz dzierz [!] / á przy tym łtale trway/ iákoć Apołłołowie y ine piłmá náuke
zołławili/ iákoś tu łłyłzał. A tu łie iuż będziełz mołł prawym krześciáninem miánowác. A tuś
iuż dáłeko w łpráwach łwych oddzielon od pogánow. A tu iuż będziełz miał mocny łczyłt ná
kázde łprzećiwiéńłtwo łwoie/ iż cie to iedyne Bołtwo zákrýie możnościá łwoiá/ á będzie łie

tobą opiekał Bog Ociec/ iżeś náznáczon iest á odkupion krwią iedynego Syná iego/ z nim w Boftwie rownego. A ktemu w tobie będą fpráwy Duchá s. tákież z nimi Bogá w Boftwie rownego. A czoż cie iuż tedy fzczeńliwżego potkáć może/ iefli to fobie zyednałz przez wiárę fwoię. Co fobie mamy vważáć s tey rofpráwy fwiętey. Pátrzayże tu dziwney fpráwy tego wielmożnego Boftwá. Pátrzayże tu/ iáko tu gwałt muśiłz vczynić rozumowi fwemu. Pifmá wŷytki wyznawáią Bogá iednego/ pogáni wŷyfcy y żydowie wyznawáią Bogá iednego/ iedno my Krześciáni roznichmy **roznichmy** [!] od nich w wierze fwoiey/ gdiż to rzecz niepodobna v nie-

strona: 151

O Troycy fwiętey.

Liŷt

wiernych/ áby w troiákiey poŷtáci mogło być iedno Boftwo. Ale ty gdy tu ŷłyŷyŷz z nieomylnego pifmá Prorockiego/ iż Bog Ociec od wiekow záczał w Boftwie fwoim Syná fwoiego/ częgo potwirdził mocnie/ y przez Proroki/ y włáfnemi vŷty fwoiemi/ przydkom náŷzym/ ná wielu mieyfcách/ y w nieomylnych obietnicach fwoich/ iż z nim był przed wŷytkimi wieki/ iż go zeŷláć miał/ iż fie iáwnie zyáwił/ á to czynił co práwemu Bogu á nie człowieku należy/ tedyć fie to nic trudno zdác nie będzie. A iż też Duch s. od tego też ŷpołecznego Boŷthwá pochodzący/ Boftwo ono práwe/ z Oycem y s Synem iedyne/ wŷytko rządzi á fpráwuie ták ná niebie iáko y ná zyemi. A gdy to v ŷiebie vważyŷz/ nicí fie to trudno zdác nie będzie/ iż w tych trzech perŷonach/ iedno Boftwo/ iedná wola/ iedná fpráwá/ iedná myŷl/ iest y będzie ná wieki wieczne. Ale iż tego rozum náŷ ogárnąć nie może/ vciecżmyŷz fie tedy do tegoż tho fámeo Boftwá w Troycy iednego/ áby tymże Duchem fwiętym fpráwić racził fercá y myŷli náŷze/ áby częgo rozum doŷiádz á ogárnąć nie może/ tenże Duch S. obiáŷnić raczył myŷli y fercá náŷze/ áby fie nam to nic dziwno nie zdáło/ iż będziemy chwalić y wyznawáć w they ŷpołeczności Bogá Oycá/ y Syná/ y tegoż tho Duchá Swiętego/ Bogá iednego błogoŷłáwionego. Czým nas wŷytkich rácz pocieŷzyć Boże wŷzechmogący náŷ we trzech perŷonach á w iedywym Boftwie ná wieki wiekom/ Amen. Ewányelia według Ianá s. nápiŷána w iego trzeciem połozeniu/ ktora ŷye też może tráfić ná dzyeń Troyce fwiętey. Co iest Krzeŷt fwięty á nowe odrodzenie. Iefli fie kto nie odrodzi z wody á z Duchá fwiętego/ nie może wniŷć do kroleŷtwá niebieŷkiego etc. (*marg*) Tu maŷ náukę co iest krzeŷt fwięty/ á co fá zá táiemnice iego. (–) Ewányelia tá fwięta/ iż iest przywáŷczóna temu dniowi

świętemu/ gdy bywa obchodzono święto Pána nášzego/ iedynego Boſtwá w Troycy świętey/
tá ieſt przyczyná: iż tu Ewályeliſtá wſzytkich trzech perſon iedynego Boſtwá dotknąć raczył.
Abowiem doktor wielki żydowſki Nikodem/ tu wyznawa o Pánu nášzym/ żeś ty od Bogá
przyſzedł. Pan mu náš náſię powieđa o Duchu świętim iż kto ſie przezeń nie odrodzi/nie
może wnieść do kroleſtwá niebieſkiego. A ták tu wſzytki ty trzy perſony iedynego Boſtwá w
tey krotkiej rozmowie zámknione. A przykázać onę wielką táiemniczę á doſtoyność krztu
świętego/ przez ktory przechodzimy w iednánie á w wieczne przymierze z Bogiem Oyczem/
kthore nam raczył wczynić Pan náš/ przez rozlanie krwi ſwoiey/ á przez frogá ſmierć ſwoię.
Coć ſie ſzyrzey może okázáć z Ewányeliey tey świętey/ á potym y z ieſy wykłádu/ ieſli cie Pan
Bog przez Duchá s. obiáſnić będzie raczył/ ktora ieſt przez Ianá s. nápiſána tymi ſłowy: BYŁ
człowiek **człowiek** [!] ieden z Licemiernikow/ imieniem Nykodem/ kſiążę żydowſkie/ then
przyſzedł do Ieżufá w nocy/ y rzekłmu: Náuczycielu/ wiemyć my żeś thy od Bogá przyſzedł
Miſtrzem. Abowiem żáden tákich dziwow nie może czynić kthore ty czyniſz/ ie-

strona: 151v

Ná dzyeń Troyce świętey.

grafika dno iż muſi być Bog z nim. Odpowiedzwał Ieżus/ á rzekł mu: Záprawdę záprawdę
powieđam tobie/ ieſli kto nie będzie z wirzchu odrodzon/ nie może vźrzyć kroleſthwá
Bożego. Rzekł do niego Nykodem: Iákoż ſie to człowiek może z nowu národzić/ gdy będzie
ſtáry? Izaſz może z nowu wnieść w żywoth mátki ſwoiey/ á národzić ſie? Y odpowiedzwał mu
Pan Ieżus: Záprawdę záprawdę powyádam thobye/ iż ieſli ſie ktho z nowu nye národzi z
wody á z Duchá świętego/ nie może wnieść do kroleſtwá Bożego. Abowyem co ſie vrodzi s
ciála/ ciáłoieſth: á czo ſie vrodzi z duchá/ duch ieſt. Nie dziwuy ſie iżci powyádam ábyſcie ſie
z nowu národzili. Abowiem duch gđzye chce wyeie/ y głoſ iego ſłyſzyſz/ ále niewyeż ſkąđ
przychođzi/ ábo gđzye ſie obroćić ma. A thák też ieſt y káždy kthory ſie z duchá národzi.
Odpowiedzwał Nykodem/ y rzekł mu: Iákoż tho może być? Odpowiedzwał Pan Ieżus/ y
rzekł mu: Tyś ieſth wielki miſtrz w żydoſthwye/ á wđdy thego niewieſz? Záprawdę powieđam
tobie/ my co wiemy mowiemy/ á czo widzimy ſwiádczimy/ á wđdy ſwiádecthwá nášzego
nie przyimuiecie. Ieſli o zyemſkich rzeczách mowyę z wámi/ á nie wierzycie/ coż gđybych z
wámi mowił o niebyeſkich/ iákobyſcie wierzyli? Abowyem żáden nie wſtápido niebá/ iedno

kthory sftąpił z niebá/ to ieft/ fyn człowieczy kthory iefth w niebye. A iáko Moizefz podniołł wężá ná

strona: 152

Ná dzyen Troyce świętey.

Lift

pufzczy/ ták potrzeb **potrzeb** [!] ieft fyná człowieczego być podniefionego. Iż ktho weń vwierzy/ áby nie zginął/ ále owfzem miał żywoth wieczny. NYkodem ten/ iáko tu słyfzyfz/ był człowiek zacny y náuczony/ á był kfiążęciem miedzy żydy. Ktory słyfząc o dziwnych fprawach Páná náfze ⁸⁰/ ftárał fie o to/ áby kiedy mógł był mieć z nim rozmowy fwoie/ á wyrozumieć c z náuki iego. Iedno iż był zacny/ nie fmiął iáwnie á befpiecznie okázáć fiw w tym/ dla wrzędow fwoich/ á dla obmow á fzemránia ludzkiego. Bo záfwdy/ iáko powiedzieć Pan ráczył/ iż bogaczowi á zacnemu thrudno przyść do kroleftwá Pánfkiego. (*marg*) Matthe. xix. (–) O iákoż dziŹtych Nykodemow wiele ná fwiecie/ kthorzy prze wrzędy fwoie á doftoieńftwá fwoie/ ácz widzą fzczyrą prawdę/ ácz widzą práwá náukę Pánfką/ nie fmieią iey iáwnie á iáwnie okázowáć/ á nie fmieią s thym Pánem w rozmowy przyść/ ále poóichu á w nocy/ á z dáleká zágładáią á pytáią fie o Pánu fwoim/ á o náuce iego. Nie ták iáko oni profzczakowie/ kthorzy biegáli iáwnie fzukáiąc go/ á cífnęli fie do náuki iego/ thák iż do łodziey czáfem muftiał wftępowáć przed nimi. Częgo y dziś wiele miedzy dobremi á cnotliwemi KrzeŹciány znaydzie/ ktorzy prágną á fzukáią fłucháć fłowá Bożego/ gdzieby im wiernie á prawdziwie fzfárowano było. (*marg*) Pan tylko wiernemu fercu dáwa Duchá fwiętego. (–) Pátrzayże co tu Pan wczynił/ okázáć teź to ráczył/ iż teź s thákiemi pokrytemi ludźmi nie chce mieć iedno pokryte fpráwy fwoie. Iáko y s thym Nykodemem nie mowił iedno w przypowieŹciach/ częŹć iemu dáwał znáć/ áby fie vznał/ iáko fie y dziś thák ze wfzytkimi tákimi obchodzi/ á częŹć záfrywa od oczu ich/ iż widzą á niechcą rozumieć: á tho wfzytko dla krnábrnego á vpornego fercá ich. Ták iż fie ony iego fłowá fwięte wypełniły/ kthore mowił: (*marg*) Mattheufz w xj. Lukafz w x.kapit. (–) Iż dzyękuie thobye Boże Oycze/ iżeŹ ty mądroŹć fwą záfrył od mędrcom/ á dáleŹ iá znáć máluczkiem á tym ktorzy fą fercá proftego. Coź dáley ten Nykodem wczynił? Słuchay: EwányeliŹtá piŹze/ iż był náuczony w zakonie/ á do Páná przyŹzedŹy wyznawa go być MiŹtrzem/ wyznawa iż od Bogá przyŹedł/ powiedáiąc iż zádný nie mógł tákich dziwow czynić/ ázby z nim Pan Bog był. Y zdáło mu fie ták iż vmiał zakon/ iż w nim był náuczony/ iż mu iuź było więcey do zbáwienia nie trzebá/

á ktemu iż vmiął pięknie mowić. Y nądziewał fie iżmiał thymi słowy Páná vblągác/ iż go
wyznawał być Miftrzem/ y iż od Bogá przyfzedł. O wieleż dziś tákich Nykodemow/ którzy
położyli nądzieie w náukach fwych/ w doftoynoſciach fwych/ á ktemu w vczynkach fwych/
iż fie klániáią/ iż fie kropią/ iż fie kurzą/ á ferce dáleko gdzieś od Bogá. Iáko ſam powiáda/
iż nie kázdy kto woła zá mną Pánie Pánie/ wnidzie do kroleſtwá mego/ ále ten kto czyni
wolą Oycá mego. (marg) Mattheufz w vij. Ian s. w xvij kapi. (–) A wola Oyczá mego iefť
thá/ wierzyć iemu y temu ktorego zeſłał Kriſtuſá/ á tákież ſłowom á náukam iego. A ták
obaczywſzy to Pan iż tá omylna nądzieiá miáła nápothym ſzkodzić narodowi ludzkiemu/ á
przeſtrzegáiąc tego/ áby ni w czym inſzym nądzieie nie pokládáli/ iedno w miłofierdziu iego
á w odkupyeniu iego/ raczył tego przeſtrzedz w tym to Nykodemie/ áby w náuce ſwey á w
zakonie fwym nądzieie nie pokládał. Iáko y Lukafz s. tego dołożył/ mowiąc ſłowá Pánſkie:
(marg) Lukafz w w w [!] vij. (–) Iż chociaybyſmy wſzytek zakon wypenili **wypenili [!]** /
tedy powiedaymy iżechmy ſłudzy nie potrzebni Pánu. A Páweł s. tákże do Gálátow piſze:
(marg) Do Galatow w ij. (–) Wiedzcie pewnie iż przez żadną ſpráwę zakonu żadne ciáło
nie może być vſpráwiedliwione. A chcąc vkázác inſzą drogę ku zbáwieniu onemu kfiáżęcju
żydowſkiemu/ á ná potym iżby fie thego y inſzy narodowie vczyli/ powiedzwał mu: Záprawdę
záprawdę powiedam ia tobie/ iż kto fie z nowu nie vrodzi z wody á z Duchá s. nie może
ogłędác kroleſtwá Bożego. A wſzákoż niechciał tego iáwnie onemu niedowiárkowi okázác
iáko fie to tozumieć **tozumieć [!]** miáło. (marg) Co iefť grzech pirworodny. (–) Ale iżby
nas był Pan fwych wiernych w tey omylnóſci nie zoſtáwił/ dołożyć te⁸⁰ raczył/ gdy rzekł:
Wiedz Nykodemie/ iż co fie vrodzi s ciáłá/ ciáło iefť. To iefť iż kázde ciáło ktore fie kolwiek
rodzi ná ten ſwiát/ iefť pod przekłęt看em iefť pod

strona: 152v

Ná dzyeń Troyce ſwiętey.

grzechem/ á zázwdy w niełálce Páná ſwoiego. Ktory gniew á kthora niełálká/ przypada
ná nas ſpráwiedliwie przez ono niepoſłufzeńſtwo przodkow náſzych/ którzy iefťcže w Ráiu
przeſtąpili przykazánie Páná ſwe ⁸⁰/ ktore Pan zá ſpráwiedliwym gniewem fwym przeklął
y wiecznie ich pokolenie. A w tym fie przekłęcju wſzyfcy rodzimy. A to iefť on grzech
pirworodny/ ktore ⁸⁰/ bychmy wſzytki zakony peñnili/ bychmy krew ſwą rozlewáli **rozlewáli**

[!] / bychmy niewiem co czynili/ zetrzeć s siebie nie możemy **możemy** [!] / iefli nie będziemy odrodzeni z wody á z Duchá świętego. (*marg*) Co ieft znowu fie vrodzić. (–) Pátrzayże co to ieft odrodzić fie z nowu wody á z Duchá świętego. Widząc Pan ten wielki vpadek narodu ludzkiego/ vžaliwšy fie go/ nálažł tę rádę w táiemności Troyce świętey/ iż miał tu zellác Bořtwo ſwoie ná ſwiát/ y vkázác w człowieczeńřtwie Syná ſwoiego/ ktory miał vbłagác á vřmierzyć then błogóřławiony gniew iego. Y obiecał to onym ſwiętym Pátriárchom/ Prorokom/ řtárego zakonu/ iż im to wypeřnić miał: co przed thym iáwnie wřyřcy wyznawali/ á iáwnie o tey obietnicy Páńřkiew powiedáli. A gdy fie wypeřnił iuž čás oney řpráwiedliwořci á onego gniewu iego ſwięthego/ okazał fie on błogóřławiony Pan á wřzechmogący Syn iego/ dziwnie s pány národzony. A iáko tu řpráwował zbáwienie nářze/ á iáko vřmierzył on błogóřławiony gniew/ á poiednał nas z Bogiem Oycem ſwoim/ przez rozlanie krwi ſwoiey/ á przez řrogá mękę ſwoię/ to iuž mamy o tym piřmá dořýć. Iáko tu y řam nižey o ſobie powieda/ iż muři być řyn człowieczy ná drzewie podnieřion/ iż kto vwierzy weř áby nie zgináł/ ále owřzem áby miał řywot wieczny. A gdy iuž inřzy obyczay nie mogł być náleřion narodowi ludzkemu/ iákoby miał przeiednáć ſobie ten řrogi gniew Bogá Oycá řwego/ iedno przez tego miřego á błogóřławionego Syná iego/ iż ktorzy vwierzyli weř/ á ktorzy przyřtálik niemu/ iuž byli práni onego gniewu á onego przekłęcia/ s ktorym fie rodzili/ á iż iuž przyřzli ku řářce Pána ſwoiego. Tedy thego byłá potreřbá/ áby nořiliná ſobie iáki znák ábo iákie podobieřřtwo/ iż mocno řtoię przy they wierze/ á przy tey řpołecznořci/ á pod tą chorágiá odkupionych męká á krwiá Pána řwego. Co fie iefzře figurowáło w on čás w Egipřie/ y ná wielu inych mieyřcach: Iž gdy Pan Bog miał okázác řrogořć řwá nád Egipřem/ tedy tym ktorzy fie ozywáli imieniem iego ſwiętym/ rořkazał áby náznáczyli podwoie ſwoie krwiá báránká niewinnego. (*marg*) ij. Moize. w xij. (–) A thám Anyeli kthorzy czynili ony řrogořci nád Egipřem/ gdzie vyrřeli náznáçzone podwoie oná krwiá/ tedy omijáli á zořtáwili w pokoiu ony domy/ ták iáko wierne á pořuřzne Pánu řwemu. Táke težnář wřzechmogący Pan á zbawiciel/ chcąc náznáçzyć wierne ſwoie/ ktorzy vwierzyli weř/ á połóżyli náđzieię ſwoię/ iż řá odkupieni á wyzwoleni/ á iáko z nowu národzeni od onego řrogyego gniewu Bogá Oycá ſwoiego/ nálažł ten obyczay/ áby ná ſobie nořiliznák z wody vczyniony/ á řłowy Páńřkiemi y Duchem ſwiętym potwirdzony. Ktore řłowá iuž oddawáię/ iuž wyznawáię á pořlubuią onego człowieká być wiernym á řtáim Pánu ſwoiemu/ á czynię go iuž być vçřęnikiem oney ſwiętey

męki iego/ kthora mu przedednáá on fropi gniew á przekłécie iego. Tu iuż ieft iáko z nowu národzony/ tu iuż ieft náznáczony/ iż żadna fropość iemu/ iáko wiernemu/ przy Pánu fwoim nigdy záłzkodzić nie może. A tu dopirko możesz zrozumieć co to ieft odrodzić fie z wody á z Duchá fwiętego. Bo Páweł fwięty piŕze/ iż ciáło á kre w nie mogą poŕieść kroleŕthwá niebieŕkiego/ ieŕli duch nie przyzwoli przez wiárę fwoię będącz odrodzony/ ták iáko tu Pan powiedáć raczy. (*marg*) j. Do Korint. (–) (*marg*) Káždy ieft pogánin poki fie nie okrzci. (–) A ták poki kto doŕyć tey powinności fwey nie wczyni/ pothy ieft pogánin á niedowiárek/ á chodzi w onym pirworodnym grzechu fwoim/ á w niełáŕce Páńŕkiej. A gdyby thák w tym sŕzedł/ tedy ma zá łobá fropá ŕenthenciá/ iż wniść nie może do kroleŕtwá niebieŕkie⁸⁰. A dla tego fie z máłymi dziatkámi do tego fwiętego odnowienia/ á do tego známieniá przez wodę á przez Duchá s. wczynionego/ rodzicy kwápiá: áby tá ŕentencia Páńŕka/ y tho nápiŕanie Páwłá s. ná nich nie záwiŕnęło. Gdzie iuż thám rodzicy ofiáruia/ ręczá/ y poŕlubuia ono dzieciátko Pánu Bogu/ á kłádá ná nie znák z wody á z Duchá s. iż iuż ono będzie wier-

strona: 153

Ná dzyeń Troyce fwiętey.

Liŕt

ne Pánu fwemu/ á ŕtale á mocnie przy nim w wierze będzie trwało. Iako o tym nadobnie Páweł s. do Ephezow nápiŕał: (*marg*) Do Ephezow w v. (–) Iż náŕz Pan Kriŕtus ták wmiłował koŕcioł fwoy/ iż fie ŕam dla niego dobrowolnie wydał/ á poŕwięcił nas łobie/ oczyŕciáiac nas oczyŕcieniem wody á Duchá fwiętego. (*marg*) Dzyatki Krzeŕciáńŕkie ŕá ná łáŕce Páńŕkiej/ choćby nie były krzczone (–) Acz máłe dzyatki/ ktore ŕá krzeŕciáńŕkich rodzicow porodzone iuż wnet ŕá ná łáŕce Páńŕkiej/ gdyż ŕam to wŕty fwemi potwirdzić raczył/ iż tákich ieft kroleŕtwo niebieŕkie. Gdyż y piŕmo ŕwiádfzy/ iż gdy Adámá ŕtworzył/ thedy wnet weń wpuŕcił ducha żywotá wiecznego. A Adam y ini Pátriárchowie ácz byli nie krzczeni/ ále przez wiárę fwoię iż czekáli zbáwiciela/ byli zbáwieni. Tákże też y máłe dzyatki s krzeŕciáńŕkich rodzicow/ przez wiárę ich á poŕlubienie ich/ dziatke onych Pánu Bogu fwemu/ iuż bywiaia w łáŕce Páńŕkiej/ y zbáwiony. (*marg*) Przeciw Nowokrzczeńcom (–) Acz to niekthorzy gánili/ powiedáiac iż dzyatki máłe á bezrozumne nie mogą przyiać Duchá fwiętego. Ano ŕnadź owfzem możemy ták rozumieć/ iż ony w niewinności fwey/ ŕá práwi członkowie á wdzięczne mieŕzkánie iego. Gdyż w niewinney duŕzy á w czyŕtym ŕercu ieft narofkoŕzniefze przebywanie iego. O czym y ŕam Pan ŕwiádectwo dawał/ gdy Apoŕtołowie máłym dzyatkom

nie dopuścźáli sie blifko ćifnąć do niego. Thedy łam o nie łtárác sie raczył/ powiedáiąc:
(*marg*) Matthe. w xix. (–) Daycie im pkoy/ bo thákichći ieft krolestwo niebiefkie. A
wkłádáiąc ręce ná nie błogofłáwił im. Tuć iuż był znák pewny/ iż iefli ie błogofłáwił/
tedy y Duchem łwym łwiętyym potwirdzić ie raczył. Czo sie okazało y w łanie łwiętyym/
iż iefzcze w żywocie mátki łwey przez Duchá łwiętego poznał Páná/ á vrádował sie iemu.
(*marg*) Łukafz w j. kapit. (–) Iáko y Dániel będąc máłym dzieciátkiem/ przez łpráwę Duchá
łwiętego wywiodł Zuzánnę onę łláchetną żonę z márney potwarzy y s łrogyey łmierći iey.
(*marg*) Daniel w xiiij.ka. (–) Gdzie y łam Pan náłz zá nimi łáfkáwą łentenciá wydác raczył/
powiedáiąc: iż to ieft wola Oycá moiego áby żaden s tych málucźkich nie zginął. To ieft/
áby w łwey niewinnoći/ prze grzech przodkow łwoich/ nie wziáwłzy tego znáku łwiętego
przymierza s Pánem łwoim/ nie zginął á nie łzedł ná potępienie zá tym dekretem Pánłkim/
iż ktho z nowu nie będzie odrodzon z wody á z Duchá łwiętego/ nie może widzieć krolestwa
niebiefkiego. (*marg*) Figury Krztu łwiętego. (–) A iżbyś iefzcze themu lepiej wierzył y
zrozumiał/ iż z dawnych czáłow Pan Bog to przeźrzeć raczył/ iż przez wodę á przez Duchá
s. narod ludzki/ ktory miał być w łáfce Pánłskiej/ miał być náznáczon. Tho sie figurowáło
ná wielu mieyfcach: Bo y Noe czáfu one^{go} łrogie^{go} rozgniewánia Pánłkie^{go} gdy był łwiát
potopem łkárác raczył/ gdy wwierzył: tám sie znáczyło/ iż w nim była łpráwa Duchá s. á
pothym był o márneho zginienia przez wodę wybáwion. Iáko y Piotrs. to twirdząc nápiłá:
Iż czáfu Noego gdy była łodzia budowaná/ máło ich ieft wyzwolonych przez wodę. (*marg*)
j Piotr w iij. kapi. (–) Czo thákież y dziś was podobne czyni k nim wodá krztu łwiętego.
Abo gdy żydowie łzli z więzienia Fáráonowego przez morze łuche. (*marg*) ij Moize. w xiiij.
(–) To sie znáczy iż mieli Duchá s. bo wwierzyli Pánu łwemu/ á pothym wodá wyzwoliłá
ie od łrogyey ręki Fáráonowej. A tho był znák łáfkł Pánłskiej nád nimi. Co sie włzytko
znáczyło pod figurámi/ iż y my włzyscy ktorzykolwiek wwierzymy przez łpráwę Duchá s.
Pánu łwemu/ á przymiemy znák przez wodę vczyniony nam/ iż przez ie ^{go} mękę á łmierć
okrutná/ będziem wyzwoleni z więzienia wiecznego/ á od onego okrutnego Fáráoná/ to
ieft czártá łprzećiwniká náłzego/ ktoremuchmy byli zá łpráwiedliwym łkazánim Pánłkim
wiecznie pod iego moc poddáni. Iáko y Páweł s. o tym nadobnie nápiłá do Korintow: (*marg*)
j Do Korint. w x. (–) Nie chcę ábyfcie o thym nie mieli wiedzieć bráćifzkowie moi mili/
iż oycowie wáłzy ná pułzczy pod obłokim chodzili/ á morłkie wody przełzli/ y tám byli

przez Moizeusza pokrzczeni y wyzwoleni. Okázuiąc to Apoštoł pisał/ iż to była figurá przyślze^{go} potwirdzenia zbáwienia nászego/ przez wodę á przez Duchá świętego. Náámán wielki miłośnik á Hetman krolá Syrskiego/ ktory był wielkim trądem zaráżony/ ślyząc iż Elizeusz Prorok wielki/ czynił wielkie dziwy imieniem Bogá żywe^{go}/ iechał do niego. (marg) *iiij. Krolew. w v.* (–) Kazał mu Prorok áby śzedł do Iordanu á omył po śied m kroć wodą twarz swoię. Iż wierzył on człowiek/ á przyjął znák oney wody/ był wnet vzdrowion. Tho były wśzytko figury/ iż przyślzy narod ludzki/

strona: 153v

Ná dzyeń Troyce świętey.

miął tymże obyczáiem być vzdrowion od káždego zaráżenia onego trądu/ to ieft grzechu pirworodnego/ ktoryby iedno był vwierzył onemu wielkiemu Prorokowi/ to ieft/ zbáwicielowi śwemu: á przyjął ná śie znák wody á Duchá s. (marg) *iiij. Moize. w xix.* (–) Bo ná on czál y wśzyscy żydowie/ gdy śie ktory dotknął czego vmárłego/ ábo czego niczyłtego/ tedy nie był przyięt do śpołeczności/ áż śie musiał wodą oczyścić. Wśzytko to było przeźrzenie Páńskie/ iż teź tego było potrzebá káždey zmázaney duży grzechem pirworodnym/ áby była przyiętá do oney śpołeczności kroleśtwá Páńskiego/ ktorą on śobie z dawna przeźrzeć raczył. A nie tylko figury ábo podobieńśtwá nám o tey przyślzey przyślzey [!] wodzye rozumieć dawály/ ále y Prorocy iáwnie powidáli. Iáko Ezechiel powieđał w widzeniu swoim: (marg)

Ezechiel w xl vij. (–) Iż wydziałem wodę płynącą s kościołá od práwey śtrony/ á wśzyscy do ktorich przyślzłá wodá oná/ byli wybáwieni. Tenże Ezechiel iáwnie o tim imieniem Páńskim powieđał: (marg) *Ezechiel w xxxvi.* (–) Iż przydzie czas iż ia wyleię na was wodę czyłtá á będyecie oczyścieni od wźego pomázania wáźego. (marg) *Pan śie śam okrzcić raczył.*

(–) A toć były prorocťwá y figury tego świętego nowonárodzenia násze^{go}/ z wody á z Duchá świętego. A toć tá była wodá ktorą widzyał ten święty Prorok s kościołá Bożego/ iż do ktorych kolwiek przyślzłá przyślzłá [!] / á kogo kolwiek náznáczyłá/ iż mieli być wybáwieni: Czego y śam Pan nam potwirdzić raczył/ ácz tego potrzebá nie byłá/ iż ten znák wody przyięć ná śie raczył od Ianá świętego. (marg) *Mattheusz w iij.* (–) Ktory pothym śam ku temu znákowi znákowi [!] wody miał wiernym swoim przydáwać Duchá. Iáko o tym tenże Ian s. powieđał/ (marg) *Ian s. w j kapitul.* (–) Iż ia was teraz krzczę wodą/ ále ten ktory po mnie przydzye/ y przedemną

był/ ten będzie was krzyżował wodą y duchem świętym/ A to się znaczyło iż łamą wodą mocy nie mogła mieć/ iedno iako infza wodą/ gdyby był do niej słowá/ wiara/ á duch święty nie przystąpił. A chociaż też wodą wedle ifotnego doświadczenia/ nie może się odmienić w przyrodzoney iftności swoiey/ á wżakoż iednak iż iest sakramentem/ tedy nie iest znakiem gołym/ ále znakiem zacney á świętey rzeczy/ tho iest/ krwi Pána Kriřtuřlowey/ ktora omyła grzechy wřzytkiego narodu ludzkiego. Bo y w onym řtawku ktory zwano Syloe/ gdy Anyeli á moc Pánřka do niego sřtępowála/ tedy bywali w nim nie mocni vzdrawiáni. *(marg)* *Ian s. w ix.kapit. (-)* Abowiem w ten czás wodą się trzęřła á podnosiła w onym řtawku. A gdy moc Pánřka odstąpiła/ tedy wodą była prořtą wodą/ á żadney mocy iuż nie miała. *(marg)* *Co zá moc ma wodą przy krzcie. (-)* Także y dziś gdy bierzemy ten znak z wody tego oczyřcienia nářzego/ tedy wodą nie ma inřzey mocy/ iedno iż czyni znak ná onym człowieku/ iż on przystępuie wiecznie á pořlubuie wiare řwoię Pánu řwoiemu. A figuruie onę świętą kre w/ ktora wypłynęła s świętego ciała iego/ ná oczyřcienie káždego wiernego iego. A słowá z oną wodą złączone/ á wiara vmocnione/ á przez Duchá świętego potwirdzone/ iuż onego człowieká czynią á oddawaią Pánu Bogu iako wiernego á oczyřcionego/ tak iakoby się teraz z nowu národził. *(marg)* *Niewdzyęcznie Pan przyjmuie ludzkich wymyřłow. (-)* Iákiemże tedy řumnieniem/ á iákiem beřpieczeńřtwem bezecni wymyřláczę dziś řmieię gwałcić tę wolá á tę wřtawę Pána řwego/ czyniąc się mędrřzymi niżli on/ iż do tey thák zacney řwiętořci/ řmieię przykládác oleiu/ řoli/ pluią/ y ine dziwy řtroię. Azalř to prořty miřtrř wřtawiał? Azalř thák Apořtołowie czynili? Azalř tak Filip święty krzyżował pořlá krolowey Kándáckiey/ potkawřzy go ná drodze? Azalř tak Ian święty krzyżował v Iordoná? A iakoż Pan ma wdzyęcznie przyjmowác thy wymyřły nářze/ gdyż łam nářekác ná nie raczy/ mowiác: Biádá wam co mie chwalicie wymyřły á wřtawami řwemi. Otożci te ^{řo} prořty vbogi Nykodem rozumieć nie mogli. Y powiedzial mu pan: Iż iestlić powiedam ziemřkie rzeczy á nie rozumiesz/ á toř iest miřtrř Izraelfki: á cořbychci powiádal niebieskie abyř mógł zrozumieć? Y okazał to nam Pan nář iż czemu rozum řprořtác nie może abyřmy wiara podpieráli. Gdzie thu mowi Nykodemowi: iż my co wiemy to mowiemy/ á co widzimy řwiáđřzimy. A nie mowi z iedney ořoby ále z Oycá y z Duchá ř. Vtwirdzáiác to w nas/ iż řá nieomyřne řwięte słowá iego. Prziwodząc też vbogiego Nykodemá/ aby wiara podpářł prořtoty řwey/ gdiř niedawno piřwey powiádal/ iż wiemy pewnie żeř ty od

Ná dzień Troyce świętey.

Lift

Bogá przyſzedł/ dokłádáięc mu tego/ iż nie może nikt wſtąpić w niebo/ áż pirwey ſtąpi z niebá. (*marg*) Wiárą wſtępuiemy do niebá. (–) To ieſt/ áż bywſzy pirwey z wiárą w niebie/ á przez Duchá s. poznawſzy ſyná człowiecze⁸⁰/ tedj dopirko z nim ma wſtąpić do niebá. Iáko ſam powiedział/ iż nie może nikt wniſć do Oycá mego/ áż kogo ia pociągnę zá łobá. (*marg*)

Ian w vi. kapitu. (–) Powiedzyał mu też tu Pan/ podpiráięc zrozumienia iego y thákiez náſzego: Iż iáko Moizełz záwieſił á podnioſł ná pułzczy węžá miedziánego/ tkákże theż muſi być podnieſion ſyn człowieczy/ iż kto weźrzy nań/ á wwierzy weń/ nie może zginąć/ ále będzie miał żywot wieczny. Abowiem oycowie náſzy będącz ná pułzczy/ gdy ſie im było vprzykrzyło/ ięli ſzemrać przeciwko Pánu Bogu y przeciwko Moizełzowi/ á potym przepuſcił ná nie Pan Bog węže ogniſte/ iż kthorykolwiek był vkąłzon/ nátychmiałt zdechł. (*marg*)

iiij. Moize. w xxj. (–) A potym vlitowawſzy ſie ich Pan Bog kazał Moizełzowi áby wlał miedziánego węžá/ á podnioſł gi ku gorze. A ktory by był vkąłzony weźrzał nań/ iuż mu on iad ſzkodzić nic nie miał. Tu właſnie tę figurę Pan ná plác temu Doktorowi żydowſkiemu przywodzi/ powiedáięc/ iż tákiez ſyn człowieczy będzie podnieſion/ á ktho weźrzy y wwierzy weń/ áby nie zginął/ ále áby miał żywot wieczny. (*marg*) Wſzyłcy ſie rodzimy z ranámi węžá onego Ráyłkiego. (–) Abowiem ilekolwiek ſie tu nas rodzi ná ſwiát/ thedy ſie rodzimy bárzo pokáłani á bárzo z okrutnemi ránámi/ onego frogie⁸⁰ węžá czártá ſprzeciwniká náſzego/ ktory iełzcze w Ráiu pokáłał przodki náſze. A ten iad wiecznie ieſt wylan ná wſzytko pokolenie ich. A poki nie wierzymy á nie weźrzy my ſtałą wiárą ná onego niewinnego węžá ná náſze⁸⁰ zbáwiciela/ ktory ieſt dla nas záwiefzon ná krzyżu/ á nie weźmiemy znáku ná ſię przez krzełt á przez Duchá s. wiáry á ſtałóſci náſzey/ żadna pomoc/ żadna infza nádzyeia nas wybáwić nie może od tego thák frogiego á iádowitego vkąłzenia onego okrutnego węžá á nieprzyiacielá náſzego. Bo tákiez ná on czás iáko y my dziś ſnadź żydowie czynili/ iż ſzukáli zyoł/ ſzukáli plałtrow/ ſzukáli rozlicznych pomocy/ czymby záwięzić tę frogą ranę. Ano było próżno/ iáko y nam dziś/ ábychmy mieli iákiey infzey nádzyeie ſzukác/ iedno ſwą wiárę á wſzytkę ſwą nádzyeie położyć w tym błogoſłáwionym dla nas záwiefzonym węžu á zbáwicielu náſzym. A dzyękowác iego ſwiętey miłóſci/ iż nas raczył łobie náznáczyć tym znákiem wody á Duchá

s. o którym y łam powieć raczył/ y przez Proroki y przez figury známionowác raczył. A proć iego świętey miłości/ gdyzechmy ták z łáfki iego náznáczeni/ odnowieni/ y poślubieni iemu/ áby wiary á łtałości náłzey iuż odmieniác nie raczył/ y owłzem ią w nas potwirdzić przez Duchá łwego świętego/ áby nas łobie vczynił lud wierny á łtały ku czći łwey świętey á ku zbáwieniu náłzemu. Amen. Co w tey Ewányeliey napilniey báczyć mamy. Bacźmyłz tu naprzod s tey náuki Páná náłzego/ iż on s pokrytemi/ á s thymi ktorzy nie dowierzaią iemu/ y dziś y zázwdy/ też pokrycie mowi/ á nigdy im práwie nie obiáľni woley łwey á łczyrych łłow łwoich/ ábyłmy łie vczyli dufác iemu y łłowom świętym iego/ á pewnie on przez Duchá s. obiáľni y myłli y łercá náłze. Drugie/ vczmy łie rozumieć iáko chmy z nowu łą národzeni przez wodę á przez Duchá s. ktorzychmy chodzili iáko vmárli prze grzech pirworodny náłzych przodkow. A pomnimy ná proctwá y ná figury/ ták iáko chmy tu łłyzeli/ iż to był iefczce Pan dawno przełrzał w táiemnicach łwoich. Trzecie/ vczmy łie temu/ iáko then łlub/ á tę powinnoć/ záchowywác mamy Pánu Bogu łwemu. Bo tu nie ináczej iedno iáko żoná z małżonkiem bierzmy łlub s łwoim Pánem/ á poślubujemy mu mocno dzierzeć łtałość wiary łwoiey. Też pomnimy iáki ma być Krzełt/ iż nie od człowieká wymyłlony/ iedno iáko gi łam Pan vłty łwemi y połtanowić y rołkázác raczył. A ty włzechmogący náłz Pánie gdyžeś nas raczył z łáfki á z miłofierdzia łwego przełrzeć y náznáczyć á poślubić łobie thymi znáki łwemi świętymi/ dayze w tey łtáteczności wiary świętey nam vłtáwicznie chodzić przed świętym Máyełtatem twoim/ ábyłmy tobie łtátecznie ten łlub chowaiąc/ ciebie pothym oczywłćie ogláďali oblubieńcá łwoiego/ á s tobą wiecznie krolowáli/ Amen.

strona: 154v

strona: 155

Świętych náuk á prawdziwych łłow Pánłkich Wtora część. Ktora iuż w łobie zámýka powinnoć káďdego Krzełćiáńłkiego człowieká/ iáko thu ma łwoy život/ y krzełćiáńłką powinnoć łwoię záchowác w cnotliwych łpráwach łwoich/ thák przeciwko Pánu łwoiemu/ iáko y bliźniemu łwoiemu. tenći ielł fyn moy miły. Tegoż łłuchaycie. [grafika](#)

strona: 155v

Kryłtus. Szukaycie iedno napilniey krolełtwá Bożego/ Włzytki ine rzeczy łnádnie wam przypadác będą. Páweł. A iáko máią wierzyć gdy nie widzeli. Item. Wiará s łłuchánia pochodzi/ á łłuchanie s łłowá Bożego.

strona: 156

Ku káždemu Krześciánfkyemu człowieku máluczka przedmowá. IZ ten profty wykład słow Pánfkich/ od proftych też á nie vczonych ludzi iest vczynion/ ácz sie s stráchem kto o to pokućić miał/ Ale iáko Pan powieda/ ná ludzi od niego przeźrzáne: Iż iefli wy milczec będyecie/ kámienie y ine nieme stworzenie będye wołáło á wyznawáło chwálę moię. A iż też tho dla proftych á dla tych ktorzy leżą ná vlicach á w opłotkoch/ z dáleká sie przypátruiąc Bořhwu Páná řwego/ iefth vczyniono: iefliby sie w czym vniořło/ mądry á náuczony řlufznie nie ma zá złe mieć/ á owřzem w ćichoćci prawdy řáfkáwye wyřthredz á popráwić/ thák iáko Pan rořkazác raczył. Bo iż sie thu druga częćć poczęłá nie wedle porřádku Kořcielnego/ to iefth/ od dniá řwięthego Páná nářzego w Troycy iedynego/ dla ludzi proftych ták sie lepyey zdáło/ gdyż áż do thego czářu/ tho iefth/ áż do zefłania Duchá řwiętego od Adwentu/ wřzytki piřmá á náuki/ řciągály sie o řprawach řwiętych Bořtwá y człowyczeńřtwá Páná nářzego. A thu iuż od thego czářu poczynáią sie ony řwięte á wdzięczne náuki iego/ kthore thu po odeřciu řwoim nędznemu řwiátu ku wielkiej pociefze á ku mocnemu vtwardzeniu zořtháwić raczył. A thák áczby sie tho ták mądreemu nie zdáło/ ále prořtacřkom tedy to nic nie záwádzi. A ći też/ thák rozumiem/ ktorym Pan Bog dáć á ořwiećić raczył řáfká řwá rozumy y řmyřly ich/ máło sie thym pářác będą: bo będą woleli gdzye do częgo głębfzego obráćć thy dáry od Páná řwego. Ale thy moy miły bráćie/ kthory potrzebuiefz/ thák iáko Páweł řwięty piřze/ piřwey lekkiey náuki/ á práwie iáko dzyecię mleká/ nie wdaway sie nic w porřádku tobye niepotrzebne/ ále bądź piřen řłow Pánfkich/ ktore głořno bijá do vřzu twoich/ gdyż widziřz czo thobye złęgo y dobrego ná tym należec może.

strona: 156v

Ku wiernemu czytelnikowi. ZDa mi sie żeř zrozumiáł moy Bráćiřzku miły/ Co zá náuki Pánfkye w piřwřzey częćci były. Abowym wřzytki řpráwy Bořtwá Páná twęgo/ Y co sie thu z nim dzyáło w człowiczeńřtwie ięgo/ Iuż thám řá wypráwyone k wieczney chwale ięgo/ A thobye ku onym řprawám řywotá twoyęgo. Gdyż tho co řam w wyznániu wiáry řwey wyznawářz/ O thym tám řzyřřze s piřmá pewne řwiádectwá mářz. Boć iuż tám wyłozono wřzytki członki wiáry/ Ták iáko ie zořtáwił z dawná Kořcioł řtáry. Nie dayże sie od tego nikomu odwodzić/ Bowiemyć to ná potym řnadź muřiáło řzkodzić. Tu zářię w drugiey częćci mářz náukę Pánfká/ Iáko mářz powinnoć řwá chowác Krzećcijánřká. Przeciw Pánu

y bliźniemu tu żywąc cnotliwie/ Nálláduiąc dobrych Ípraw Íercem Íwym prawdziwie. Bo
ieflibyś ták rzec chciał że ná wierze dofyć/ Rádząc niechciey Íe nigdy w tákí błąd vnošíc.
Wiedz pewnie ížeć wíará prózna nie može býć/ Mušíc íákí pożytek wždy s Íebye vczyníc.
Gdyž drzewo co żadnego owocu nie rodzi/ A íž Íe ná żadną rzecz íną nie przygodzi/ Bywa
záwždy wrzuczone do ogníá frogyego/ Gdyž niechciáło vczyníc pożytku żadnego. Bowiem
ku mocney wierze tve pocźciwe Íprawy/ Są íey dobrych owocow práwie kwiatki práwe.
Ktores thy íełt powinien ku cźci Páná Íwego/ Gdyž cie zoie gáłáfką býć s Ízczepu onego/
Swoiey winney máćice gdyž cie ták wznawał/ Chce byś tež wdzyęczne gronká íemu ku
cźci dawał.

strona: 157

Ewányelia pirwíza po Íwiętey Troycy/ á ná chwałę Bogá w Throycy íedynego/ ktorą nápiłá
Lukałz s. xiiij. kápitul. Przeciwo niewdzyęczności dárow Pánłkich. Podźcie wzyfscy bo íuž
íełw wam wzytko zgotowano etcet. (*marg*) Tu íełt piękna náuká o powołaniu Pánłkim/
á o nyewdzyęczności náłzey/ y co nam Pan za tho powinien złego y dobrego. (–) GDyž
nam tego wzytki píłmá mocno połwiádczyły/ á ná koniec y ony íámy Íwięte á włáłne vłthá
Páná náłzego/ gdy íuž miłóšciwie raczył dokończyk wzyfłthkiego ná onym ółtarzu Íwoim
krzyžá Íwiętego/ ná kthorym dobrowolnie ofiárowác raczył człowieceńłtwo Íwoie Bogu
Oycu Íwemu/ czyníác dofyć dekretom á wyrokom íego/ kthore o nim od wiekow Íwiáthá
czyníc á opowiedác raczył: gdyž ínáczey nie mógł býć vbłagan gniew Ípráwiedliwie zácźety
íego. (*marg*) Ian s. w xix. (–) Támže tho íáwnie głółem Íwoim Bołkim obwołác raczył/ íž Íe
íuž wzythko w nim býło wypełniło y dokończyło/ czego íedno byłá potrzebá ku zbáwieniu
onemu nędznemu vpáđłemu narodowi ludzkiemu/ á vbłáganiu onego gniewu Bogá Oycá
niebiełkiego/ y ku wzytkim połłepkom Ípraw á żywotá náłzego nędznego. (*marg*) Ian s.
w xxj. (–) Ták íákó nam tego y on wierny Kánclerz íego Ian Íwięthy pewnemi á mocnemi
łłowy potwirdził/ powiedáíác to nam/ íž dziwow á Ípraw Íwiętych íego by był wzytek Íwiát
piłáł nigdyby był wypíłác nie mógł/ Ale czokolwiek íełt nápiłano/ tedy Íe nic nie opušćíło
czo naležáło á potrzebá býło ku zbáwyeniu náłzemu. A dla tego ty łłowá z Ewányeliey
Íwiętey nížey nápiłáney ku náłzey pociefze łá tu nam ná poczátku záłóžone/ ábychmy Íe
íuž wzyfscy Íchodzili/ á gotowi byli ku tákíemu dobrodzieyłtwu Pánłkiemu/ gdyž íuž on
nam wzytko Ípráwíc á zgotowác raczył v Bogá Oycá náłzego włzechmogącego/ cochmy

byli stráćili márnie: á ktemu ielzczę czego iedno nam było potrzebá ku zbáwyeniu nászemu. Co szyrzey kázdy zrozumieć może s they świętey Ewányeliey/ iáko nas wšytkich Pan nász ku temu zgotowániu á ku they hoyney łálce fwey łáskáwie á miłóściwie powoływać raczy. A tę Ewányelią świętą nápiśác nam prawdziwie raczył Lukasz święty tymi słowy: Człowiek niektory zgothował iest wieczerzą wielką/ y wiele ich ná nię powołał. A gdy čás przychodził oney wieczerzy/ pośłał sługę swoyego/ áby opowiedział onym wezwánym/ áby sie schodzili/ ábowiem iuż iest wšytko zgothowano. Y poczęli sie wšyřcy rázem wymawiác. Pirwšy mu powiedział: iżem wieś kupił/ á ták mi iest tego potrzebá/ ábych thám szedł á ogládał iá: próżę cie miey mię zá wymowionego. Drugi powiedział: Pyęć iarz wołow kupilem/ y mużę iść ábych ich dořwiádfzył/ próżę cie ábyś mię theż thákież wymowił. Trzeci powiedział/ że żonę poiął/ theż żadnym obyczáiem iść nie mogę. A wroćiwšy sie sługá/ opowiedział to wšytko onemu Pánu swemu. Potym sie rozgniewał on pan/ y powiedział słudze swemu: Idziřz thedy rychło ná vlíce á ná rořchody mieyřkye/ á vbogich/ mdłych/ ślepych/ y chromych náwiędźdo domu moiego. Y powiedział

strona: 157v

Pirwšzey Niedzyele

grafika sługá: Pánie iużci sie thák sřtáło iákoś rořkazał/ á wždy ielzczę łá próżne mieyřczá. Rzekł pothym Pan słudze onemu: Idzy ná drogi y myedzy opłothki/ á przypędzay kogo pothkařz/ áby był dom moy nápełnion. A tho wam theż záprawdę powiádam/ iż żaden z mężow onych kthorzy łá wezwáni/ nie řkořztuie they wieczerzey moiey. TVś iuż ślyřzał z vřt Páná swego/ iż człowiek ieden zacny nágotowił hoyną wieczerzą/ prze wezwáne gořcie řwoie: ślyřzałeś też iáko po nie pořyłał/ y iáko mu sie wymawiáli/ y iáko sie rozgniewawřz rozelał y ná drogi y miedzy opłotki/ y kazał powołać rozmáitych narodow y obyczáiw ludzi do domu řwoiego/ á onym wezwánym iuż sie opowieda/ iż nigdy nie máią řkořztowác wieczerzey iego. (*marg*) **Wieczny pokarm Pan Kryřtus.** (–) Pátrzayře pilno á przypátruy sie řpráwam Páná tego/ kogo on tu zowie gořpodarzem/ y iáko powoływa do tych řwych hoynych obřitości rozmáitych gořci řobie/ y iáko mu sie wymawiáią/ y iáko imi wzgárdził á inych powołać rořkazał: co ná krotce ták řłufźnie zrozumieć możelř. Iż thu nam Pan á zbáwiciel nász opowiáda/ o hoynym dobrodzieyřtwie/ á nieprzebránym bogáctwie řkárbow/ dobroći/ á miłofierdzia Bogá Oycá swego niebiefkiego/ ktore on nam nędznym gořciom řwoim/ z

dawná á od początku fwiátá od niego powołánym/ zgotowác zázwdy á miłóściwie fprawowác raczy. A nawięczy iuz ná fkończeniu fwiátá tego/ gdy fie iuz raczył vlithowác nád nędznym narodem náłzym/ iż nam iuz zgotowác raczył ten hoyny á obfity oftáteczny pokarm/ á poślá y dárował nam Synaczká fwego naymileyższego s tákimi mocnemi obietnicámi y s tákimi przywileymi/ iż kto go kolwiek przymie mocnie w ferce fwoie/ á vwierzy weń/ áby żaden nie zginął/ iedno áby owfzem miał żywot wieczny. Czego żadny iny pokarm/ áni żadna infza fprawá ná niebie áni ná zyemi/ nigdy nam fpráwić nie moglá.

strona: 158

po Troycy świętey.

Lift

(*marg*) Obyecány Kriftus ná ożywienie wieczne. (–) Pátrzyże á pilnie pátrzay/ iáko ten święty pokarm á tę hoyná á obfítá łáfkę fwoię iefzcze przodkom náłzym miłóściwie zázwdy obiecowác á záflubowác raczył/ Iáko też to y Aráámowi opowiedzyeć raczył: (*marg*) j. Moize. w xxij. (–) Iż przydą czáfy miły Abráámie/ iż s potomftwá twego powftáne táki narod/ przez ktory będą vbłogofławieni wżyfcy ini narodowie fwiátá tego. A tákże wiele y ná inych mieyfcach inym Pátriáchom y Prorokom świętym fwoim/ iftotnie to opowiedác raczył/ iż tá hoyna wiecznerza/ á ten święty pokarm/ miał im fpráwić z Boskiego miłofierdzia fwego/ fłuźnych czáfow fwoich: ktorym miał záfię wiecznie ożywić á náfyćić ony zemdlone vpádłe á grzechem zaráżone nędzne duźe ich. A ktorzy vwierzyli onym ták mocnym obietnicam iego/ iuz iáko Páweł s. piźe/ y pokrzczeni byli poźpołu z námi pod figurá/ gdy fzli z Egiptu przez morze. (*marg*) Do Korint. w x. (–) Y tego świętego pokármu/ ktoregoľmy iuz dziś doczekáli/ pod figurá mánný/ poźpołu z námi wżywáli/ y wczefnicy byli wżytkich obiecáných zaľug tego to obiecánego zbáwicielá/ á tego to Mefyálzá/ kthorego potym Bog Ociec zeľláć raczył/ ták iáko im był záflubić á mocnie obiecác raczył. (*marg*) Figury obiecánego Kriftuľá w ofobie báránká. (–) Bo fłuchay pilnie iákíe to były figury tych mocnych obietnic Páná tego. Gdy iuz ten Abráám znalazł był łáfkę przez ono mocne vwierzenie fwoie przed oczymá ie⁸⁰/ tedy mu ták Pan opowiedzieć raczył: (*marg*) j. Moize. w xv. (–) Iż przydą ty czáfy Abráámie/ iż ia potomftwo twoie/ dla doľwiádfzenia fthałóści ich/ muźę podác w niewolá/ á miedzy obce narody. Támże będą w pracy á w wielkim poľfuźeńftwie v ludu obcego. A wľzákoż ia ich opiekálnikiem będę/ á nie opuľzczę ich/ y dam wdzięcznoľć **wdzięcznoľć** [!] w oczoch ich/ ták iż w wielkiey miłóści będą y narodow onych. A ia czáfu fłuźnego

w wielkiej obfiteści wywiodeę ie zalię ná swobodę/ á będę zawnždy miłościwym Bogiem ich. Tãż pãtrzay pilno/gdy fie iuż ty czãły wypełniły/ iż Pan wšytko to fprãwić raczył/ co temu to Pãtriãrfe ſwiętemu był opowiedzieć raczył/ gdyż iefth dziwne przeźrzenie iego/ á nigdy żaden rozum ppścignãć áni ogãrnãć nie może dziwnych ſpraw iego/ czo on czynić á dla czego czo czynić raczy: tãk iż on lud podał był w onę obiecãną niewolã ich/ dziwnã ſprawã ſwoiã/ przez onego Iozephã który był do Egiptu przywabił do ſiebie wšytek narod ſwoy/ pod frogiego krolã Fãrãonã. (marg) j. Moize. w xlvi. (–) A gdy ie iuż miał zalię wywieść/ wedle obietnic ſwoich/z mocy á z niewoley narodow onych/ to iãko tãm przez Moizefã dziwnemi xudy Bofkiemi ſwemi ſprawowãć raczył/ kto chce czytãć naydzie ſzyroke hiſtorie o tym nãpiſane. (marg) ij. Moize. w vij. y w viij. etceter. (–) Ale nãkoniec iuż po wšytkich dziwiech ſwoich á po wšytkich frogich plagãch onych/ ktoremi narod on Egipcki kãrãć raczył/ gdy niechcieli wypuſcić z niewoley ludu onego iego/ który tãk iãko obiecãł Abrããmowi/ był zawnždy w przeźrzeniu á w opiece ſwiętey iego/ opowiedzieć raczył onemu ludowi ſwemu: (marg) ij. Moize. w xj. (–) Iż iuż tey nocy ofthãtecznã plagã pułzczã ná narod ten złoſciwy/ á ná tho kroleſtwo w ktorymefcie wy w niewoli. A iż was wypuſcić niechcã/ iuż ſam zeydã á przeſthãpiã przez wšytki krãiny ty/ á cokolwiek fie napirwey w ktorym domu vrodziło/ to wšytko bẽdzie zãbito. A tãk wy wšyfcy wedle narodow á wedle pokolenia ſwego/ weźmiecie kãżdy z was bãrãnkã bez zmãzy/ á vpiẽkſzy go ſobie bẽdziecie go pożywãć ná pãmiãtkã pzeſthãpienia moiego. A w then czãs opãſzecie biodrã ſwoie/ á obucie bẽdziecie mieć ná nogach ſwoich/ á laſki bẽdziecie dzyerzeć w rãkach ſwoich/ á nic nie zoſtãwicie iedlã onego/ á koſci żadney nie zlamiecie w nim. Przytym też dołóżyć raczył: żaden cudzoziemieć **cudzoziemieć** [!] / żadny obcy/ y ſługã kupny/ niechay z wãmi tego nie pożywa/ áżby przyiãł zakon poſpołu z wãmi. A kto bẽdzie **bẽdzie** [!] chciãł przyiãć zakon poſpołu z wãmi/ przepuſćcie go do tey ſpołecznoſci ſwoiey/ y ku pożywãniu tego bãrãnkã/ tãk iãkom wãm rofkazał/ y iãkom iuż nãuczył was iãko fie w tym ſprawowãć macie. Przytym też weźmiecie krwie tegoż to bãrãnkã/ á pokropicie iã podwoie wã-

strona: 158v

Pirwſzey Niedzyele

ſze/ áby był znãk ná nich/ áby były w pokoiu zãchowãne domy wãſze/ gdy ia ſtãpiã ná zyemiã ábych porãził á pobil ty wšytki pirworodniãtã ich/ v tych złoſciwych narodow/

ták iákom wam iuż opowiedział. Pátrzayże thu moy miły brácie/ á pilnie pátrzay/ dziwney opátrznosci/ á dziwnego przeźrzenia Páná tego/ iáko on z dawná prefigurował nam thego niewinnego báránká/ á tego to miłego á wdzięcznego Synaczká swoiego nam ná ty wdzięczne gody obiecánego od niego. Ktorego Ezáiałz y ini Prorocy w písmiech świętych swoich báránkiem onym niewinnym/ kthory miał znośić á zetrzeć grzechy náłze/ zázwdy miánowali á opowiadáli. Ktorego potym y Ian święty Duchem świętym fprawiony y obiáńiony/ iuż iáwni obwołać y páłcem nam wŕzytkim vkázác raczył. (*marg*) Ian s. w j.kapitu. (–) Ktorego on drugi Ian s. w tájemnicach ziąwienia swoiego widzyał ná práwicy Máyeřtatu Boskiego/ iáko báránká zábitego/ á wŕzytkiego krwią fkropionego. (*marg*) w ziąwien. w v. (–) A tegoż to báránká ten dobrotliwy Ociec nam iuż w ořtátecznych dniach/ gdy przyřzły czály świętego zlihowánia iego/ dobrowolnie dárowác raczył: á zgotował go nam ná thę hoyną wieczera. O ktorey thu nam řam teraz řáfkáwie á miłostíwie opowiedác raczy/ á ku kthorey nas vřtáwicznie przez řłowá řwoie řwięte/ ktore nam pořláć raczył przez řługi rozmáite řwoie/ powoływác á wzywác raczy. (*marg*) Ian s. w iiiij. (–) O řwięthy pokarm/ o błogofławionařz to wieczera/ ktoryey ktokolwiek řkofztuie przez mocná wiáre řwoię/ iuż iáko řam opowiedác raczył/ nigdy prágnąc áni řáknąc nie będzie/ á iuż nigdy nie vmrze/ iedno vřtáwicznie będzie żył żywotem wiecznym. (*marg*) Ian s. w v. kapitu. (–) A s tego nędznego á omylnego żywotá doczeřnego/ ták iáko pířmo powiáda/ přeřtápi do żywotá nigdy nie dokończonego: y nigdy řádzon nie będzie/ owřzem iefzcze przy Pánu řwoim będzie řádził ine narody řwiátá tego. (*marg*) Lukařz w xxij. (–)(*marg*) Káždy człowiek zázwdy w Egipcie. (–) Pátrzayże tedy pilno káždy nędzniku/ w iákimeř więzyeniu á w iákimeř iefřh Egipcie vřtáwicznie řwiátá tego/ á iákiego řrogiego Fáraóná czártá řprořnego mařz zázwdy nad řobą. A pewnie teř wiefz/ iż Pan twoy nigdy nie řpi/ á vřtáwicznie přeřtępuie á přeřpátruie wŕzytkę ziemię řwiátá tego/ á nigdj s pomřtą nie zámieřzkawa niewiernikom řwym. Coř mařz vczynić? gdzieř tu nádzieie řzukác? Ale oto wnet mařz pewná náukę Páná řwego/ vczyń ták iáko tu rořkázowác raczy ludowi řwemu w onym okrutnym więzyeniu á w niebfpieczeńřtwie iego/ á w onym řrogim więzyeniu iego. Pokro ř co narychley rádzęć pilno nędzne podwoie mizerny duřyczki řwoiey tą niewinną krwią báránká tego świętego/ tobie obiecánego y dánego. Vcieczże řie ku řwiętemu pożywánium iego/ ktoreć tu zořtáwić raczył w mocnych obietnicach řwoich y ná teřtámencie řwym/ á ku řwiętym náukám iego/ á przyřmuy go przez mocná

wiářę ťwoię do ťercá ťwoiego: á pewno wiedz á bądź tego iťt/ iż ten Pan twoy wywiedzie cie s káždęgo nędznego Egiptu á niebezpieczeńťwá twoiego. A pewno wiedz/ iż gdy będą pokropione thą krwią niewinną podwoie przybytku duťze twej przez wiářę twoię/ iż iuż żadne niebezpieczeńťwo/ áni żaden ťtrách ťmierci ná nię nigdy przypáść nie może: á mocno iuż duťay/ iż bezpiecznie będzieťz chodził zá żywotá ťwoie⁸⁰ po tym márnym Egipcie ťwiátá tego/ áż cie Pan twoy przeprowádzi przez wťzytki morzá/ przez wťzytki burzliwoťci **burzliwoťci** [!] ťwiátá tego/ do oney obiecáney zyemie twoiey/ tobie od wiekow z dziwnemi rádoťciámi zgotowáney/ do kroleťwá ťwego ťwiętego. A toć ieťt tá wieczerza wdzięczna Páná twoiego/ tobie od niego opowiedzyána y zgotowána. A ná thę cie tho ták/ iáko ťłyťyťz/ powoływa Bog Ociec twoy niebieťki: á o tymci tu zgotowánium Pan twoy á zbáwiciel twoy iáwnie á iáťnie opowiedáć raczy. A toć ťá ty wdzięczne potráwy twoie/ tobie od wiekow od Páná twego przeżrzáne á dziwnie ťpráwione. (*marg*) Iáko ťie maťz **vbrác vbrác** [!] ná thy gody Páná ťwoiego. (–) Pátrzayże co tu Pan záťię Moizelzowi w oneyże figurze onegoż báránká ťtárego zakonu poruczáć raczy/ gdy mu roťkázowáć raczy/ áby go żadny cudzozyemieć áni z obcego narodu nie pożywał/ áżby ťie porównáł pirwey zakonem y obyczáymi z wiernymi Pánťkami. Pátrzayże teź pilno iáko Páweł s. záťię teź ná cię woła/ á iáko cie ťrodze vpomina/ gdyżeť ieť powołań do thego ťwiętego wezwwánia Páná ťwoiego/ á ná tę hoyną wieczerzą iego/ kthorąc iuż zgotował

strona: 159

Po Trojcy ťwiętey.

Lift

Pan twoy/ tego iákoť ťłyťzał niewinnego báránká/ á tego to ťynaczká ťwoiego/ (*marg*) j. Do Korint. w xi (–) kthoregoć dobrowolnie iuż dał/ ábyť nie zginął/ ále ábyť miał przezeń żywoth wieczny/ ábyť ťie ťam mocno doťwiádczył/ ábyť ťie porównáł y wiářą/ y ťpráwiami ťwoiemi z wiernymi Pánťkami/ ábyť ťie ták záchował w tey ťwiętey ťpráwie ťwoiey/ ábyć nie rzeczono: (*marg*) Mattheuťz w xxij. (–) Przyiacielu pocz thou ťiadaťz ábo idzieťz do thego powołańia Pánťkiego á do tych obietnic iego/ nie máiac vbránia żadnego do tego godnego ná ťobie. Aby cie teź nie potkáłá oná ťroga ťentencia Páwłá ťwiętego/ iż táki káždy więcey ťie ná ťąd gotuie/ niźli ná tę wdzięczną wieczerzą Páná ťwoiego. (*marg*) j. Do Korint. w xi (–) A iż tákiego obiecuię Pan wyrzucić precz od tego ťtołu ťwoiego do wiecznych ciemnoťci iego. Spráwuyże rádzęć tákmyťl y ťerce ťwoie/ z iáką wiářą á z iákim ťercem

małż sie gotować á zázwdy sie zázchowywáz w tym powołániu swoim: á iáko wstázwicznie małż być wdzięcznym gołciem przed oblicznołciá Páná swego/ áż do onego czáfu gdy cie iuż ołtátecznie zázwołáz będzie raczył do onych wiecznych przybytkow á páłacow swoich/ ná wieczne gody á ná wieczną wieczerezá swoię/ ktorá on dziwnemi sprázwámi á s thák wielkim kofztem raczył zgotowáz przebránym swoim. Y dla tego to Pan ták miánowáz raczy/ iż wielka thám wieczera iest nam wżytkim zgotowána/ ktorzy iedno wedle powołánia swego godnie á dołtoynie będziemy gotowáz á sprázwowáz sie do niey: iż tám wielkie á żadnym rozumem nie ogárnione łáłki/ dobrodzieystwá/ á rołkofzy wieczne máią potkáz kázdego wierneho od tego to Páná swego. (*marg*) Powołan napirwey narod żydowłki. (–) A ták gdyżes iuż słyzáł co to zá wieczera/ y co to iest zá gołpodarz/ y iáki iest dom iego/ y iákie łá hoyne y obfite rołkofzy á potráwy god tych swiętych iego/ y tego domu dziwnego iego: słuchayże kogo tu przez sługi swoje do nich powoławáz/ wzywáz/ á komu opowiedáz ty hoyne gody swe raczy. Napirwey/ thák iákoś słyzáł powoláz ná nie raczył narod żydowłki/ kthory łobie był vlubił y obrał miedzy inemi szytkimi narody swiátá tego: y opowiedzieć y obwołáz im raczył thy łięte gody á the sławná wieczerezá swoię/ napirwey włáwnemi wstáz swemi/ á potym przez Proroki/ Pátriárchy/ á przez rozliczne piłmá/ iáwnie á iálnie iá wywołáz á oznaymić rołkazał/ iż miał zezłáz to vlitowánie swoie/ á tego to niewinnego báránká á synaczká swoiego/ ná odkupienie nędznego narodu ludzkiego. A ktorzy vwierzyli temu powołániu swięthemu iego/ iuż ie przyjmowáz do przybytkow swoich/ á do wdzięczney tey obiecáney wieczerey swoiey. Ale oni wołowie tłuóci/ oni kfiázeta/ oni popi/ oni bogacze/ oni Licemiernicy/ oni Fárizeufzowie/ y łámi to wzgárdzili/ y inych wiele odwodzili od thego swiętego powołánia iego/ wymawiáiąc sie woły/ wfiámi/ żonámi. To iest/ zakonem onym swoim/ iż sie im zdáło/ iż w nim zázwdy więcey mieli wyoráz á sprázwić łobie łáłki Pánłkiey/ sprázwámi á wymyłły swemi/ niżli tymi ták mocnemi obietnicámi Pánłkiem. Zápomniawłzy tego/ iż żaden nie był áni iest ktoby zakonowi temu kiedy dofyc wczynić moł. Zápomniawłzy tego/ iż przodkowie ich dáli ná się cyrography tákie/ iż kthoby namniey wstápił s ták łrogiego zakonu tego/ iż iuż wiecznie miał być przekłety. Zápomniawłzy tego/ iż Bog Ociec ich niebiesłki/ ták miłofiernym sie im słał/ iż im był zálubił y obiecał Synaczká swoiego/ á tego to báránká niewinnego/ ktory to przekłecie z nich znieó miał/ á zedrzeć á w niwecz obroćić ony Cyrography ich/ á ony ták łrogie obowiazłki ich. A gdy niechcieli á wzgárdzili

tym wezwáníem łwym/ wzgárdził też imi Pan/ á rozełłá miedzy ine národy opowiedáć tho wezwáníe łwoie/ á to powołáníe łwoie/ ná ty wdzyęczne gody łwoie. (*marg*) Niewdzyęczność iáko bywa karaná. (–) Ale ach nieftotyłz ná nálze dziliefyze nędzne czáły/ kthorych my tę łwięty wíeczery á to łwięte powołáníe Páná nálzega oczymá práwir ogládáli/ á włzýmá iáwnie o niey łłyłzimy/ á przedlíę do niey íść nie chcemy. Nie doćifka nas nic on łtráłzliwy dekret Páná nálzega/ ktery vczynił ná onego łługe ktery wie á zna á rozumie wołá Páná łwego/ íz zówždy łrółzłzemi plagámi ma być karan/ niłzi on co o tym máło áby nic nie rozumie. (*marg*) Lukálfz w xij. (–) (*marg*) Lukálfz w x.kap. (–) Nie doćifka nas ono przekłęcie Pánłkie co vczynił nád onymi miáłty/ ktore niechciáły przyiáć łwiętey náuki iego/ kiedy po-

strona: 159v

Pirwłzey Niedzyele

wiedáć raczył: Biedá tobie Korozaim **Korozaim** [!] / biedá tobie Bethłáidá/ łnadź by thego były doczekáły miáłtá Sodomłkie/ nie przyłzłyby były w tákie vpadki łwoie. A my przedlíę iáwnie widząc á iáwnie tę łzczyrą prawdę Pánłką á łzczyre to powołáníe iego łłyłzác/ gdzie iey iuż nam przez wierne píłmá łwięthe ledwie páłcem nie vkáziuią: á wždy łie boimy tych wołow łłufłych á tych mocarzow łwiáthá tego/ ták iáko ie píłmo zowie: á probuielz ich ábychmy imi mogli co wyoráć nędznego pożytku łwiátá tego/ opátrznóć/ obiethnice/ y włzýtki miłofierdzya Pánłkie odkłádáiąc ná łtronę. Boimy łie też tych bezecnych włsi/ ktorechmy tu márníe potárgowáli/ á biegamy okołó nich z dziwními niepobożnołciámi **niepobożnołciámi** [!] / á z dziwními wymyłły łwiátá tego/ łápáiąc ze włzád á nábywáiąc iáko mogácz tych márných rołkolzy iego/ á práwie łobie chleb iáko s kámienia czýniác wedle rády oney czártá łprołnego/ zápomniawłzy náuki Pánłkiey/ íz wíęcey káždy ma być żyw w łłowíech á w obietnicách Páná łwego/ niłzi w tym nędzným chlebie łwiátá thego/ á w nábywáníu iego. (*marg*) v. Moize. w viij. Mattheufz w iiij. (–) Gdyż Pan obiecał vbłogofłáwić/ vbogácić/ y káżdą pocźciwołcią opátrzyć dom káżdego wiernego łwoiego. Boimy łie odstápić od márných pożytkow łwoich/ nádziejáiąc łie íz prze gołpodárlłtwá łwe/ prze pilnołci á prácowánia łwe/ mamy włzýtko opátrzyć á połtánowíć/ y żony/ y potomłtwá łwoie: nic łie nie rozmyłłáiąc ná ony wdzyęczne potráwy tey łwiętey wíeczery Páná łwoiego/ á ná ony nieomyłne obietnice iego/ kteryimi mocnie káżdego wiernego iego zówždy bogáctwy y pocźciwołciámi nápełniony ma być. (*marg*) w Płalmie cxxvij. (–) Zoná iego iáko winna máćiczá rołkwitnáć łie ma ww

domu iego/ á iáko oliwne látorofłki dzyátki iego około štołu iego. Nic nas to przedię nie rufza/ nic nas tho namniey nie dotyka/ przedię fie nam nie chce do tey świętey wieczerzey á do tákiego wezwánia Páná fwoyego/ nic nam ten niewinny báránek nie smákuie/ ktorego nam Bog Ociec podawa/ iż kto skofztuje tych wdzięcznych potraw iego/ á onych święthych náuk á obyetic iego/ nigdy nie będzie prágnął ani łáknął/ á nigdy nie vmrze/ iedno będzie żyw zázwdy żywotem wiecznym. A strzeż Pánie Boże miłościwy/ ábyś tym Pánem á thym hoynym gośpodarzem będąc/ tákież nam vczynić nie raczył/ iákoś vczynił onym nędznym przodkom nászym/ ktorzy nic niechcieli dbać o święte powołanie twoie/ á o ty święte obietnice twoie/ iedno w kościelech fwych/ w boźnicach fwych/ nádzyeie swe pokládáli/ odkłádaiąc ná stronę miłosierdzie á powoływánie święte twoie/ ták iż y s kościołj fwemi/ y z ofiárámi fwemi/ y z onymi boźnicámi fwemi/i z Licemierniki/ y s Fárizeufzmi fwemi/ y ze wšytkimi wymyřły swoimi/ márnie poginęli. Abowiem co dáley ten miłościwy Pan á ten hoyny gośpodarz iuż z námi czynić ma/ gdychmy niewdzięczni tego ták świętego á miłościwego powołánia iego/ á tych ták miłościwych obietnic iego/ ktore przed nas kładzie iáko miłościwy Ociec przed dziatki swoie/ ná tey hoyney wieczerzey swoiey. Nielza iedno też ták vczynić musí/ iáko vczynił nędznym przodkom nászym/ onym miłośnikom swoim/ gdy nie byli wdzięczni powołánia swoiego. A nielza iedno wzgárdziwřzy ie/ musiał rozeřłác między vlíce á między opłotki: gdyż on chce áby on dom iego święty/ á ony obfite páłace iego były nápełnione/ s kthorych strácił czártá márnego: á pogánmi/ á rořlicznemi **rořlicznemi** [!] narody rořkazał ofadzác ony páłacze á řthoły swoie. A owřzem nam iefzcze mniey będzie krzyw/ ktorym iuż iáwnie á iálnie dał wyrozumieć o thych wdzięcznych godziech swoich. Ofřzegaymy fie prze miły Bog/ áby fie oná řentencia Páwła święthego nád námi nie wypeřniłá/ iż Pan ták długo będzie wołáł ná nas/ áż potym odrzuci nas od siebie. (*marg*) j. **Korint. w i.** (–) Gdyż obyeczal pořromacác zázwdy wřytki mędrki řwiátá tego/ ktorzy tylko w rozumiech swoich/ á w możnořciach swoich/ duřáią. A prořtaci ofádzić będzie raczył ten řtoł/ á tę świętą wieczerzą swoią. Boć tákież był pirwey vczynił/ gdy wzgárdzili krolowie/ biskupi/ mocarze/ á mędrkowie řwiáthá tego ono święte przyřcie iego á ono powoływánie iego/ ofádził řthoł swoy prořtaci/ wieřniáki/ rybitwy/ Lázárzem/ Zácheufzem/ Mátheufzem/ Mágdáleną/ y inřzymi co ich tyřiacmi zá nim chodziło: á zázwdy ie nářycał onymi wdzięcznymi pokármý řłow/ náuk/ á obie-

po Troycy świętey.

Lift

tnic swoich świętych: á miłościwie ie ząwždy przyjmował k sobie/ ták iż oni mędrkowie
fwiátá tego á oni bogacze/ szemráli á wołáli zá nim/ iż then grzeźnymi á wzgárdzonemi
ludźmi ofadza stóły swoie. (*marg*) Proftacy sie ćifną á wołowie tłuści ie odpędzaią. (–) Co
to tákże y dziś málo nie ná oko widzimy/ gdyż raczył thák iáko záflubił w ofáttecznych
czáliech z nowu ponowić to miłofierdzie swoie/ á nowe pošty pošłác/ to ieft/ obiálnić fwiátu
święthe fłowá swoie: powoływaiąc w4zytkich do Ewanyliet swoiey świętey/ á do tey świętey
z dawná wywołáney wieczerey swoiey/ á do náuk swoich. Ludzye prósci/ ludzie mdli/ ludzie
vbodzy/ ktorzy w opłotkach á z dáleká leżąc ząglądaią á przypátruią sie themu świętemu
powołaniu iego/ á tey z dawná obiecáney wieczerey iego/ idą á ćifną sie do niego/ z
dáleká sie dziwuiąc á przypátruiąc świętemu Boftwu iego. A ći wołowie tłuści/ á ći bogacze
ktorzy sie ofádzili wfiámi/ zonámi á gošpodarstwy swoiemi/ á pošózyli nádzieie swoie w
špráwach swoich/ nie tylko áby sie thám ćifnąć ábo iść mieli/ ále áni tám pozrzą. Ieźcze
owłzem ty niewinne á wierne gołcie Páná tego/ ktorzyby do tey świętey wieczerey iego rádzi
szli/ odpędzaią á odćiškaią onymi šrogiemi rogámi swoiemi/ á dziwnemi grozámí możności
swoich. Ták iż sie iáwnie o nich wypełniło co Prorok opowiádał z dawná o nich/ iż sie Pan
obiecał do nich obroćić tyłem/ á záflepić ieźcze do końcá oczy ich/ thák iż będą iáwnie
pátrzyć/ á iáko šlepi nic nie vřzřą: á iáwnie będą šlyźce/ á iáko głuźzy nicz nie zrozumieią.
(*marg*) Ezaiař w vj. (–) A przyczynę tego tę wřzytkę pošóżył/ iż to wřzytko dla tego Pan
czynić raczy/ iż oni opuściwřzy go študnicę żywą á prawdę iego wierną/ kopáią šoby cyłterny
šmrodliwe z rozmáitych wymyřłow swoich/ y fwiátá tego. (*marg*) Ieremiař w ij. (–) Y
obiecał ich dáley popchnąc zá šzaleńštwem ich/ iż thák w tey šlepocie zeydą: á nigdy/ ták
iáko im tu obiecuie/ nie škořztuią tey świętey wieczerey iego/ á tego świętego powołania
iego. (*marg*) Iáko Pan przypádzá do siebie. (–) Pátrzayźe ieźcze tego miłościwego Páná/
iáko on ieft chćiw á pošądliw zbáwienia nářzego. A iżby nápełnił ten błogořłáwiony dom
šwoy/ á ofádził ty stóły swoie święte/ tymi to wezwánemi gošćmi swoiemi/ iż thu rořkáuie
pořłom šwoim: Nákoniec ábyřcie gwałthownie á poniewolnie popędzáli á doćiškáli wřzytkich
narodow/ áby šzli do domu moiego/ áby były nápełniony thy stóły moie/ ktorem ia zgotował
w páłacoch swoich. A iákieź to było przypędzenie iego? Šłuchay iáko ieźcze rořkázował

Izaiaszowi y innym Prorokom: (*marg*) Ezaiaś w Lviiij. (–) Wołay á nie przeštaway/ á podnoś iáko trąbę głos twoy/ á vpominay lud moy s powinności swoich. Pátrzayże też zálie iáko Ian ſwięty wołał na puſzczy/ opowiadáiąc tę wdzyęczną á tę ſwiętą wieczerzą Páńfką/ mowiąc: Gotuycie ſie co napilniey/ ábowiem iuż ieſt bliſko powołanie wáſze/ á kroleſtvo obiecáne wáſze. (*marg*) Mattheuſz w iij. Lukaſz w j. kapi. (–) Iáko potym wołáli Apoſtołowie ſwięći/ y krwią ſwią poſwiádczyli y zápieczętowáli/ tho prawdziwe powołanie Páná tego. Iáko y dziś vſtáwicznie ná nas wołáią piłmá ſtráſzliwe/ á ony dekretá Páńfkye ſtráſzliwe/ ktore wyſzły ná wſzytki niewierne á ná niewdzięczniki iego z vſt fámeſego iedyneſego Boſtwá iego. Iáko to tu y ſam frodze opowiedáć raczy/ poprzyſięgáiąc prawdziwą Boſką powieſć ſwoię/ iż iuż nigdy táki żadny niewdzięcznik/ nie ſkoſztuie tey wdzyęczney wieczerzey iego. O frogieſz to á ſtráſzliwe doćiſnienie á przypędzanie Páná tego. O ſtráſznelz to á frogie poſelſtvo nędzniku dochodzi do vſzu twoich/ iż nigdy nie maſz ſkoſztować tego dobrodzieyſtwá Páńſkiego: á ieſzcze kthemu ná wieczne męki á ná frogą pomſthę maſz być wyrzucon od obliczności ſwiętey iego. Gdyżci ſam obiecuie rzec ony ſtráſzliwe ſłowá czáfu ſádu ſwoiego: (*marg*) Mattheuſz w xxv. (–) Idź nieſláchetny niewdzięczniku precz z oczu moich ná wieczne męki/ gdyżeſ był niewdzięcznym dobrodzieyſtwá moiego/ á zgotowánia y powołánia moiego. A toć ieſt wielkie przypędzenie do ſtołu tego/ gdy kto im wzgárdzi/ iż iuż thez wiecznie ma być wzgárdzon/ á nigdy iuż nie ma oględáć tych obfitych obietnic thego Páná ſwoiego. (*marg*) Vbyor ſwádzyebny. (–) A ták gdyż to iuż ták wiemy/ ſlyſzymy/ y rozumiemy/ nuż my tedy niebożátká ktorzy leżymy iáko w opłotkach y ná vlicach/ z dálekálie dziwuiąc á záglądáiąc/ á przypátruiąc ſie temu wielmożnemu á dziwnemu Boſtwu tego to Páná

strona: 160v

Pirwſzey Niedzyele

ſwoiego/ ruſzmy ſie do niego/ vbrawſzy ſie w ono nowe ſwádzyebne odzyenie/ wiáry á ſtałoſci ſwoiey/ przychędóżywſzy ie ieſzcze ktemu cnotliwemi á poczćiwemi á pobożnemi ſpráwami żywotow ſwoich: á nie dámy ſie nic vwodzić/ áni vſtráſzáć/ áni tym wołom tłuſtym ſwiátá tego/ ktorzy ſá iáko proch/ á iáko zelchłá trawá przed oblicznością Páná tego/ ktorzy záwždy muſzą drzeć á vpadáć przed możnością iego. Nie dámy ſie też vwodzić thym żonam/ áni thym wſiam/ to ieſt/ márney pracey á nábyciu márnemu ſwiátá tego/ dla ktorego ociągamy ſie á niehcemy iſć ná thy powołáne gody/ do tego thák wdzyęczneſzego ſpodarzá

fwego. A lę kaymy sie tego strážliwego głofu iego/ gdyż z námi nie mowi iáko dzyecię/
iedno iáko Bog mocny á prawdziwy/ w ktorego ręce/ thák iáko písmo świádźy/ strážliwa
rzecz iefth wpásć/ á zwłafzczá w rozniewániu iego/ gdyż nam to frodze obiecuie/ iz żaden/
kto tego od niego nie będzie wdzyęczen/ nigdy nie vřzy áni fkořztuie tych wdzyęcnych
god iego/ áni tych pewnych obietnic iego. (*marg*) Do zidow w x. (–) A ták będąc pewnie
vpewnieni od niego/ iz będziemy wdzyęcznymi gořćmi v niego/ bądźmy vřtáwicźnie gotowi/
záchędożywřzy mu wiárá á řtálořciá swoiá myřli y řercá nářze/ ábychmy czáfu řwego řiedli
z nim v tego błogofłáwionego řtołu iego/ á w tych dziwnych á nieogárnionych żadnim
rozumem páłacoch iego. Aby nas czáfu řádu řwoiego onymi wdzyęcznymi obiecánemi řłowy
řwoimi/ ktore obiecał wřzytkim wiernym řwoim/ k łobie powołać raczył/ mowiác do nas:
(*marg*) Mattheuř w xxv. (–) Podźcieřz namileyřzy moi/ podźcieřz wdzyęcźni gořćie moi/ do
zgotowáných wam od wiekow dziwnych rořkořzy wářzych. Częgo řie s tey Rořpráwy řwiętey
vczyć mamy. Vczmyřz řie tedy moi mili bráćia rozumieć temu/ iáko Bog Ociec káźdego
z nas powoływa do tey wieczęrzy řwoiey/ á ná ty gody řwoie/ ktore nam řpráwił przez
tego niewinnego báránká/ á przez tego tho Synacźká řwoiego/ á iáko go nam wyřtáwuie á
wdzyęcźnym pokármem czyni/ iz ktho řie vřna/ á vwierzy temu řwiętemu odkupieniu iego/
iz nigdy nie zginie/ iedno iz záváždy będzie żył żywotem wiecznym. Vczmyřz řie teź tego/
iáko řie tu iedni wymawiáią wřiami/ wołmi/ żonámi/ kthorzyřá zábáwieni márnemi řpráwámi
řwiáthá tego/ á dla niego nie dbáią nic o to řwięte powołanie Páná řwego/ ábychmy řie imi
karáli/ gdyż tu o nich řrogá řentenciá řlyřzimy/ iz iuź nigdy nie fkořztuiá tey wdzyęcźney
wieczęrzy Páná řwego/ áni tego powołania řwoiego. Trzecie vcźmy řie/ iáko tu Pan Bog
wzgardza mędrki/ bogacze/ á ty ktorzy duřáiá náukam/ wymyřłom/ y dořtoieńřtwom řwoim:
á prořtacźki/ á ty ktorzy řá zupełney wiáry/ á z dáleká/ iáko miedzy opłotki/w prořtocie
řwoiey/ przypátruiá řie řwiętemu Bořtwu iego/ każe przywodzić do domu řwego/ á każe
ie przypędzáć/ tho iefth/ obwoływáć im řwięte obietnice řwoie/ á niewdzyęcźnikom řrogie
pomřthy řwoie. Czwarťe teź řie vcźmy/ iáko řie mamy przypráwowáć ná ty wdzyęcźne gody
řwoie/ á ná to powołanie řwoie/ boć nie w hářłáfy áni w áxámity/ iedno ábychmy wiárá
á mocná náđzieiá řwoiá/ á powinnořćiami řwemi Krzeřćiańřkimi/ ochędożáli temu Pánu
řwemu/ myřli/ řercá/ á duřycźki řwoie. A ty wřzechmogácy nářz Pánie/ gdyż żaden z nas
ná ty wdzyęcźne gody gotowáć řie řam nie moźe/ áź kogo ty řam pociágnáć będzieřz raczył/

z łáiki á z miłofierdzia łwego/ rácz miłóściwie łprawowác łercá á myłli náłze/ ábyś nas łobie wdzięcznymi gościami vczyńił/ á zgotował nas łoby na ty łwięte gody łwoie. Co nam rácz dáć z łáiki á z miłofierdzia łwego łwiętego Bog Ociec/ y Syn/ y Duch łwięty/ Amen.

strona: 161

Ewányelia ná drugą niedzielę po łwiętey Troycy/ nápiłána v Lukáľá s. w xvj. káp. Przeciwo omyłney nádziei á bogáctwom łwyátá thego. Oycze Abráámie zmiłuy łie nádemną etc. (*marg*)

Iáko trudno w bogactwie záchowác wiernie łtan łwoy Pánu łwoiemu/ á iáko po náłzey łmierci żadnego ráthunku áni wlpomożenia nádziewác łie nie trzeba. (–) A iż/ iáko Ian s. nápiłác raczył/ łpraw á dziwow Páńłkich/ by był włytek łwiát piłal/ trudnoby był łpiłác miał. Ale cokolwiek było potrzebá ku zbáwieniu náłzemu/ nic łie nie opuścilo/ á ná piłmie nam iest włytko zoltáwiono. Ták iż iuż nic/ áni vmnieyłzác/ áni przyczyniac nie trzeba. A innym żadnym wymyłom łwiátá tego/ iuż żadney wiáry dáwác nie mamy: gdyż to iest nam łrogo rołkazano iedno co iesth nam oddano y połtánowiono z dáwná przez Proroki/ á potym przez Apołtoły y Ewányeliłty á wierne Kánclerze Páńłkie/ tho włytko czo wylzlo s łwiętych vlt iego/ á s połtánowienia dáwnego táiemnic onych dziwnego Bołtwá w Troycy iedynego. Abowiem Pan náłz będącz thu ná łwiát od Bogá Oycá zelłány/ kto łie chce pilnie przypátrzyć dziwnym łprawám á táiemnicám iego/ nic nie omiełzkał/ á włytko z dáleká przepátrował/ co kiedy miáło przychodzić ná nędzny narod łudzki. A iáko y czym miał być wwdzon przez ten márny łwiát/ á przez wymyłty iego/ od łwiętego Máyełtatu iego/ á od łwiętey woley iego. Ták iáko nam y w they Ewányeliey niżej nápiłáney okázać raczył: w ktorey nam dwa łtany iáko źwierciádlá połtáwić raczył: łtan ociáżonego bogaczá łprawámí łwiátá tego/ á iáka ma być pomłtá iego: á łtan nędznego człowieká/ á iáka záłię ma być pociechá iego. A dlathego ty łłowá tego vciłnionego człowieká łá s tey Ewányeliey łwięthey wzyęte ná poczátek/ iż my nigdziey indzyey nádzyeie łwey/ áni wołania łwe⁸⁰/ w cíłkoch **ciłkoch** [!]
łwych/ obráćć nie mamy/ iedno do Bogá Oycá łwego niebieskiego/ á do miłofierdzia iego łwiętego: á pewno á nieomyłnie w łłufznych rzeczách závždy będąmy wylłucháni: A w niełłufznych závždy s piłmá łwiętego mułsmy mieć łłufzną odpowięź łwoię. A gdy będąmy ták wołác do Bogá Oycá łwego: Boże Oycze náłz zmiłuy łie nád námi/ pewno nam połle Duchá łwego łwiętego/ á obiáłni w nas łłowá łwoie łwięte/ ktore nam tu ku náuce náłzey łáłkáwie á miłóściwie zoltáwić raczył. Ktorá to Ewányeliá łwięta nápiłal Lukáľ s. tymi łłowy.

CZłowiek niekto był bogaty/ ktory sie obłoczył wstawnic w kosztowne odzienie. ahoynie zawnzdy vzywál. A był theż niekto żebrak/ imieniem Lázarz/ ktory leżał v fortki iego/ á był wrzodow pełen/ ftaráiac ftaráiac [!] sie o tho/ áby tylko mógł być náfyon odrobinámi co pádály s fthołu onego bogaczá. Ale y psi przychodząc do niego lizáli rány iego. Sftháło sie iest pothym iż vmárł on żebrak/y był odniefion od Anyołów do przybytkow Abráámowych. Vmárł też pothym y on bogacz/ á był zágrzebion/ á w piekle pothym gdy podnioł oczy swoie będąc w mękach/ vżrzał Abráámá z dáleká/ á onego Lázarzá w przybytku

strona: 161v

Wtorey Niedzyele.

grafika iego/ á głósem wołaiąc/ mowił: Oycze Abráámie/ zmiłuy sie nádemną/ á pošli Lázarzá/ áby tylko omoczywłzy koniec pálcá swogow wodzye/ á ochłodził ięzyk moy/ ábowyem wielkye vdręczenie círpię w tym płomieniu. Powiedzyał mu Abráám: Synaczku pámiętay iżes ty wiele dobrego záżywał zá żywotá swoiego/ á Lázarz tákież wiele złego: á thák też teraz ten iest w pociefzeniu/ á thys w vdręczeniu. A nád tho wżytko iż między námi á między wámi iesth niewymownie wielka przepásć vtwirdzona/ iż ci iestliby ná y w od nas chcieli do was/ iuz nie mogá/ á thákież stámtąd do nas. Thedy pothym rzekł on bogacz: Wždy thedy profzę miły oycze/ ábys go pošłał do domu oyczá mego: bo tám mam iefcze pięć brátow/ áby im tho ofwiádfzył iżby też oni nie przyšzli ná tho mieyfce vdręczenia. Powiedzyał mu Abráám: Wízák thám máią Moizészá i Proroki/ niechayże ich słucháią. A on powiedzyał: iż lepiej miły Oycze Abráámie áby kto do nich šzedł z vmárłych/ rychley będą pokutowác. Powiedzyał mu Abráám: Iestliżec nie będą słuchác Moizészá y Prorokow/ pewnie choćby im też kto z vmárłych co powyedał/ iuz mu wierzyć nie będą. Wielką náukę á wielką pociechę Pan wiernym swoim/ á zwłászczá ktorzy go nie odstępuią w żadnym niebéspieczęństwie świátá te ^{go}/ á w tey świętey Ewányeliey tu zoštáwić raczył. Abowiem nic nam do tego/ iestliże tho była hiſtoria ábo przypowieść. Ale więtfze podobieńſtwo iż była przy-

strona: 162

Po Troycy świętey.

Lift

powieść. A rozumiał Pan iż nas było z dáleká przeftrzedz potrzebá/ ábychmy zrozumiewáli/ iáka złym/ á iáka dobrym/ v niego zawnzdy zapláta rofcie. (*marg*) Po śmierci nie pomoże kádzidło. (–) Abychmy sie też tego vczyli/ iż iestli tu zá żywotá swoiego cnotliwemi špráwami

fwoiemi á wiarą mocną fwoią nie vgoniemy á nie doftąpiemy łálki fwiętey á miłofierdzya iego/ iuż po fmierci żadney nádzyeie/ áni żadnego rátkunku/ áni przefttrzeżenia możemy fie nie nádzyewać. Bo pewnie żadnego nie máłz/ iáko nas przed tym omylny fwiát vczył/ rozlicznymi wymyflý á wynalálki fwemi. Y poftáwił nam Pan thy dwa ftany iáko cel álbo iákie źwierciádło przed oczy náłze/ ábychmy fie vftáwicźnie vczyli á przypátrowáli fie/ iáko fie Pan s thymi ftany obchodźić raczy/ á iákie bywa dokończenie y zapłátá z nich káźdego. Abowym od wiekow ná thy dwa ftany fwiát ieft rozdzielon/ iż z áwżdy ieden muśi być vbołźfzy/ á drugi bogátźy. Athu fie káźdy może vczyć y obaczyć/ iákiegożkolwiek ftanu s tych dwu ieft/ iáko fie w nim záchowywác á fprawowác ma/ flucháiąc pilnie/ co káźdemu ná fkończeniu iego/ przytrefić fie ma. A zwlázcza tym ktorzy nie pomiernie á nie według boiáźni Bożey/ tákowych fwych ftanow vżywáią. Gdyż y vbogi ták rychło może vpáść w rozniewanie Páńłkie/ y wziąć pomftę fwoię/ ieftliby nie pomiernie á nie w boiáźni Bożey/ vżywał onego vbołtwá fwego/ á onegp ftanu fwoiego. (*marg*) **Bogáctwá pocźciwe nic nie wádzá** (–) Bo pátrzay iáko thu Pan ftan bogátiego człowieká wláfnie wyrázić raczył/ iż fie vftáwicźnie ftroił á obłoczył w rozliczne odzyenie/ á rofkofzował łoby w hoynoſciach fwiátá te^{go}/ á w rozlicznych przypráwach iego. A vbogi leżał przededrzwiami **przededrzwiami** [!] iego/ á żadnego rátkunku áni żadnego wfpomożenia nie mogł mieć od niego. Pátrzayże iż tu Pan wfpomina bogátemu kołztowne vbory y rozmaíte hoynoſci iego/ á włzákoż pomftý iego nie wyflawił/ áż gdy fie niechciał zmiłowác nád nędznym bliźnim fwoim. Thu nie rozumiey/ áby żaden człowiek bogáctwy od Pána Bogá obdárzony/ iuż nigdy niemiał náleſć łálki á miłofierdzia v Pána fwoiego/ á iżby miał być/ iáko tu Pan opowiedác raczy/ w piekle. Abowiem wiedz iż to ieft wola fwięta iego/ áby bogáctwá y pocźciwoſci były w domu człowieká iemu wierne ^{go}/ á ktory w nim pokłáda wſzytkę nádzieię fwoię. Gdyż y o Sálomonie wfpominác raczy/ powiedáiąc o pięknoſci kwiatkow fthworzenia fwego/ iáko ie on fárbuie á przyodzyewa/ iż y Sálomon nie bywał ták vbrány w máieftacie fwym. (*marg*) **Lukař w xij. kap.** (–) Tuć fie znaczy/ iż y fwięci ludzie/ y oni krolowie oni rycerze/ á oni hetmáni/ bywáli vbráni/ á vżywáli onego hoynego nádánia od Páuá **Páuá** [!] fwego: gdzie też y hoynoſci pocźciwey Pan nie gáni áni żákázuie **żákázuie** [!] żadnemi. A owłzem/ iáko Dawid powieda/ iż woły/ źwirzétá/ y wſzytki ptaki podrzucił pod nogi nędznego człowieká/ áby tego vżywáiąc/ dawał chwałę fwiętemu Bołtwu iego/ á fzáfował tymi dáry w boiáźni

iego/ wedle woley á wedle rofkazánia iego świętego. (*marg*) w Pfalmie viij. (–) Gdyż pińmo świadczy: (*marg*) ij. Do Korint. wix. (–) Iż łzczodrobliwemu łzáfárwowi dobr Pánńkich/ wiele przybywa zázwdy od Páná Bogá iego/ á zázwdy go rad Pan widzi przed oblicznoścjá fwą. Gdyż y Ekleziáftes nápifał/ áby kázdy z ochotnym fercem łwoim vzywał dobr nádáných od Páná łwego. (*marg*) Ekklezi. w xxxv. (–) A włzákož iż tu Pan dołóżyć raczył/ że vftáwicznie á vftáwicznie á nie łkromnie vzywał tych vbiorów łwoich/ tych hoynoścí á tych rofkofzy łwoich/ to tu okázác raczył/ iż kázdemu tákiemu człówiekow i **czyłówiekow i [!]** / ktory iuž zápomniawłzy kázdego nápomínánia Pánńkiego/ kázdych łtrázliwych obietnic iego/ iedno ták leży iáko łwiniá **fwiniá [!]** we blocie w oných náłogoch łwoich/ á w oných rofkofzách łwiátá tego/ iuž tákowemu ieltr łrudnieyłze vznánie iego/ á ielst obciężliwłze ferce iego/ iuž dzyeń odedniá nic nie myłli iedno áby łie zázwdy kurzyło/ á huczáló w domu iego/ á płtrzyło łie y ná głowie y ná łciánách iego. Iuž tám nic áni o łpráwiedliwoścí/ iuž áni o miłofierdziu/ iuž tám wzgárdzenie vbogiego/ iuž łie tám nic dobre ^{go} nie dzyeie w domu oným/ iedno oczekawánie łrogie oných łłow Abráámowych: Iż dołycieć tu vzywał rofkofzy ná tym łwiecie/ iuž nielza iedno mułłz vzywác wielkich łrogoścí á okrucieńtwá po łmierci łwoiey. (*marg*) Vdręczonego á łtałego człówieká nádzyeíá. (–) Pátrzayže záfię pilno/ iáką tu Pan pociechę zołtáwic á okázác w tych przykłádzonych raczył/ kázdemu nędznemu człówiekowi/ á opułzczonemu od łwiátá

strona: 162v

Wtorey Niedzyele

togo/ gdyž przypomináć raczy Łázárzá onego/ iż y od niemych źwirzát ode płow/ y łám áni wzwie kázdy łkąd przypádnie włpomózenie iego/ ták iż żaden nigdy nie będye opułzczon: á zázwdy **zázwdy [!]** oko Pánńkie pátrzy ná onę łtałóć á ná onę ćirpliwość iego/ ielłize iá łtáteczenie záchowa Pánu łwoiemu. Azáłz ono nie obfite odrobiny iemu niolá od Páná iego niebieskiego/ ielłiz będye opułzczon od łwiátá thego/ gđzye mu obiecowác raczył/ iż nigdy opułzczon nie będye áni potomłstwo iego od niego. Azáłz mu nie opowiedá Dawid o hoyných pothráwach od niego/ gđzye ták mowi: (*marg*) w Pfalmie w ix. (–) Iż gdy zázwołá do mnie vbogi w vćilku łwoim/ nigdy opułzczoná nie będye prósbá iego. Azáłz ono nie wielką pociechę łám mu opowiedáć raczył/ gdy ná łię wziął ołobę iego/ mowiáć: Co

namnieyżemu s tych moich vczynicie/ iákobyście mnie íámemu vczynili. (*marg*) Mattheuż w xxv. (–) Azafz nie woła á nie vpomina wżytkich: Nic fie nie fráluycie fynaczkowie moi mili/ w trudnościah wáfzych á w niedoftátkoch wáfzych/ gdyż widzicie iż Bog Ociec wáfz niebieski ptafzki y kwiatki polne ma ná pieczy/ á dziwnie ie przyodziewa/ gdyżefcy wy nie rowno ná wietfzey pieczy v niego/ á ná wietfzey íáfce iego. (*marg*) Lukaż w xij. kapi. (–) O íwiętoż tho odrobiny/ o błogofławioneż tho potrawy iego/ iuż wierę iáko raczyż bogaczu z odrobinámi fwoimi/ gdy táki káždy ma onego bogaczá/ á onego Krolá niebá y zyemie/ ktory fie ftára o opátrzenie iego. A ná koniec tu pátrzay gdzye mu dał złożenie/ á gdzye mu náznáczył pokoy iego/ ták iáko thu w tey Ewányeliey íwiętey opowiadác raczy/ iż go poíadził w przybytkoch Abráánowych/ á w oney obiecáney rofkofzy krolestwá iego íwiętego. O nędzny bogaczu ínadźby lepiej ábyś ty legł ná mieyfcu iego/ á iegoby ínadź lepiej poíadzić zá íthołem fwoim/ gdyż thy ná máły čás maż vżyć tu márney rofkofzy fwoiey/ á on iuż ná wieczne czáfy zoítác ma ná takim mieyfcu/ kthorego rofkofzy żadny ięzyk wymowić áni żadne písmo wypifác nie może. (*marg*) Ezaiaż w Lxiiij. j. Do Korint. w ij. (–) (*marg*)

Naydzye Pan drogę pociech wyernemu. (–) A ták iákiegożeś kolwiek ítanu íeíth káždy nędzny człowiecze/ á przydą ná cię iákie ímutki/ trofki/ včílki/ kłopoty/ á niedoftátki íwiátá thego/ naydzie Pan drogę á obyczay/ gdy cie opuífzczą wżyfcy bogacze íwiátá tego/ iż nieme żwirzethá á ludzie próci/ á ludzie cio ktorych thy żadneieś nádzieie nie miał/ áni wzwyefz íam íkąd przypadną z opátrzenia Páńfkiego/ ná wípomożenie twoie. A czo íeífzcze ktemu/ ná wietfze pociechy twoie/ íześ tego pewien íeít/ iż on krol/ przed ktorego mocą wżyfcy krolowie iáko proch á iáko błoto leżą pod nogámi iego/ íeít pewnym opiekálnikiem twoim/ á pewnie możną rękę fwoię dzierży nád tobą/ á nigdy omylne nie mogą być obietnice iego/ iż kázdemu íwemu wiernemu káždy krzyż á vdręczenie iego ma záfwdy nágrodzić hoynemi zaplátámi á íowithemi pociechámi íwemi. A nie ínáczey íedno iáko íopowi przyiaciele/ Zuzánnie Dániel/ Dánielowi Abákuk s potrawámi gdy íiedział miedzy lwy/ Thobiafzowi Anyoł/ á kázdemu ínfzemu záfwdy co przypadło z opátrznofci Páńfkiey. Táкке tobie záfwdy przypáść muí. A co nád nawyízfze/ íześ iuż pewien onego gmáchu íwego á pokoiu íwego/ po tych wzytkich niebefieczeńftwiech íwiátá tego/ ná mieyfcu onym wdzięcznym w przybytku Abráánowym. Táк iákoć y thu Pan zápifác á opowiedzyeć tákiemu kázdemu raczył. (*marg*)

Strách ítanu bogátego. (–) Coż też ty záíę czynić chceż nędzny bogaczu á obfitarzu íwiátá

tego/ gdyż słyfzyfz iż iuż Pan wziął ná opiekę fwą tego nędzne⁸⁰ Lázárzá/ przed drzwiami
twemi leżącego/ gdiż słyfzyfz frogi głos Abráámow/ iżci opowiada/ iż iuż żadna kroplá ani
żadne wfpomożenie nie może być tobie po śmierci twej wczynione iefliże ták zeydziefz w tej
márney rofkofzy á w tej márney obłudliwości fwiátá tego/ nic nie wiedząc o Pánu fwym/
nic nie wiedząc o zwirzchności iego/ nic nie pomniąc iż ná ty błazeńftwá twoie pátrzy święte
oko iego/ gdyż wiefz iż ziemiá iefł pod nogami świętymi iego. (marg) w Pfálmie w ij. (-) A
iáko Dawid opowieda/ iż ty márne fpráwy twoie á thy pompy twoie fą wielkie nafmiewifko
v niego. Nic nie pomniąc iż ná cię woła przez tegoż to Dawidá/ iż táki káždy ma być
wykręcon iáko drzewo zyelone bywa wykręcono/ ták iż iedno proch zoftánie oney márney
pychy twoiey. (marg) w Pfálmie xxxvj. (-) Obeyrzyfz fie tedy nędzny bogaczu/ á obácź
iáka wielkość Lázárzow leży przede drzwiami twoimi/ rofpomniź fobie/ że moc ta nie iefł
z mocy twoiej/ áni s

strona: 163

po świętey Trojcy.

Lift

fwiáthá thego/ iedno iáko Páweł s. opowiedáć raczy/ iż z mocy Páná twoiego. (marg) Do
Rzimia. w xii. (-) Czemuż ná to nie pomniź czyieś fługá iefł/ á czyieś włodarz iefł? Czemuż
na tho nie pomniź iáko frogiey liczby Pan potrzebuie z włodarftwá twego? Czemużeś ták
rozfzyrzył fkrzydłá twe/ á podniofłéś ná pychę/ ná płácź/ á ná fkażenie bliznie⁸⁰ fwego tę
pálzczekę twoię? Czemuż ná to nie pomniź/ iż to nie twoie iefł? A czemu **czemu** [!] fobie
nie nápiłzeł ná drzwiách fłow onych Páńfkich: Iż w pośrzodku rofkofzy twoich/ pośle po
dufzę twą. (marg) Lukáfz w xij. (-) Czemu cie nie rufzą ty frogie fłowá tej Ewányeliey s.
iż w pośrzodku pieklá ma być pogrzebiona dufzá twoiá/ gdzie iuż żadna kropiá miłofierdzya
żadnego/ nigdy ná nię vpáść nie może? Czemu thego nie weźmiesz przed fię/ iż cie Pan o
to kárác niechce/ iefli pomiernie/ pobożnie/ z miłofierdzyem bliźniego/ á z boiáźnią Páná
fwego/ będziefz vżywał tych fwieckich dobr iego/ tobie ták hoynie nádánych od niego? Bo
pewnie wiedz/ iefliże ich s takim fercem á z boiáźnią iego vżywáć będziefz/ iż ie małz z woley
á z błogofławieńftwá Páná fwego/ ná pociechę twoię. A iefliże ináczey/ ták iákoś słyfzał
wyfłzey/ iż ie małz ná wieczną pomfłę á ná wieczny vpadek fwoy. (marg) Co iefł nędzny
człowiek/ á iáko gi pífmo názywa. (-) Pámiętafz tedy nędzny człowiecze coś iefł/ á iáko cie

piłmo zowie/ zefchłą trawą/ ździebłkiem co im wicher kręci/ popiołem/ prochem/ błotem/
gliną/ á nákoniec drzewem s korzenia wykręconym/ ktorego żadny znák nie zoftánie.
Czemu cie iuż nie rufzą widome przykłády przed oczymá twemi/ iáko ich wiele vpada
przed możnością Páńską/ á domy y potomftwá ich/ iáko liście z drzewá bywáią z wiatrem
rosprofzone. Czemu nie pomniłz ná czo cie Pan poładzić raczył ná mieyfcu swoim/ gdyż on
ieft obrońcą fprawiedliwych/ á opátrzyctwem nędznych á vpádłych/ opiekálnikiem sírotek/
wfpomozycielem wfzythkich vćifnionych od nędznego fwiátá te ⁸⁰. Czemuż zámiełkiwałz
tych vrzędow fwych/ gdyż mieyfce iego dierżyłz? Czemużeś ták záflepił oczy fwoie/ iż
nie widziłz tych Lázárwow leżących przed drzwiami twemi? Bo nie mnimay być iedno to
miłofierdzie ábo iáłmużná/ iż kęś chlebá podařz vbogiemu/ á z drugiegobyř rad wydárł y
duřzę iego. Ale fłuchay iáko Pan ná cię woła przez Proroká/ iáko fie mař zachowác ná
miejfcu fwym. Bo thák tám ná cię woła: Przeřtań zle **zle** [!] czynić/ czyní fprawiedliwość/
rátuy vćifnionego/ obroń sírotkę/ nędznego á vtrapionego dom fwoy przyimi/ á bądź
obrońcą iego. (*marg*) *Ezaiař w j. kapit.* (–) A tám dopirko/ powieda Pan/ by złořci twoie
były ffárbowane iáko ożerwiec/ iáko řnieg wybielone będą. A iuż mię w ten čás ni ocz nie
proř/ ále mi fie vpominay iáko włáfnego dľugu á zapłáty fwey. (*marg*) *Pobożne bogáctwá
nic nie wádzá* (–) Tu iuż widziłz iżby tobie nic nie závádzilj bogáctwá twoie i obfitořci twoie/
być ich ták vżywał á rozřzyrzał ie/ ták iáko cie tu Pan twoj miłostíwie vpominác raczy. Ale
iefli ich ták vżywác będzieřz/ iáko cie tu Pan w tey ofobie bogaczá vpominác raczy/ á co cie
inřzego potkác ma/ iedno iż będzieřz pogrzebion w pyekle/ á nádzieia twa iuż tobie niřkad
przypář nie może o wfpomozeniu twym. Acżkolwiekbyř ták rzekł/ iż káźde ciáło w ziemię
bywa pogrzebiono. Toć prawdá iż ciáło twoie thákże w ziemi zoftánie/ ále iuż pewnie wiedz s
pewnych obietnic Páńskich/ iáko ie tu zágrzebieřz/ ták teřz z nim wřtác muřiřz/ á duřzá twoiá
nędzna iuż záváždy w řmętku á w vdręczeniu być muři/ ář do onego řrogiego dekretu twego/
gdy řtánieřz s tym fwowolnym ciáłem swoim przed řtrářzliwym řádem iego/ ktoryć obiecał
Pan twoy nád tobá vczynić tymi řłowy: (*marg*) *Mattheuřz w xxv.* (–) Iż idź nieřláchetny
złofniku z oczu moich/ ná wieczne potępienie twoie/ á ná wieczną á řrogą pomřtę fwoię. Bom
łáknął nie nákármieř mie/ nářim był nie przyodzialeř mie: á gdyžeř mie ták znác niechciał/
ia fie teřz ku tobie/ áni znác/ áni o thobie nic wiedzic niechcę. O nędzny á vbogi bogaczu/
řnadź było lepiej nigdy nie znác tego řwiátá ták nędznego á obľędnego/ y tego mizerneho

bogáctwá iego/ niżlibyś miał przyść w tákie fregości á ná tak fregie dekretá Páná fwego. A
zwłázczá ftyfząc á pewnie wiedząc iż iuz tám żadney nádzyeie áni żadnego wfpomożenia á
rátunku mieć nie możelz/ ták iákoć tu oto Pan w ofobie Abráánowey opowiedác á obiecować
raczy. (marg) Nic po śmierci nie pomoże/ kto za żywotá omieszká. (–) Pátrzayże dáley/
odłożywfy iuz ty dwie ofobie ná ftronę/ ktorými obiemá iuz według miłofierdzia fwego Pan
fie niechay opiekác raczy/ á da komu raczy v-

strona: 163v

Wtorey Niedzyele

znánie iego według onych nieprzebránych fkárbow miłofierdzia iego/ iáko thu Pan z
dáleká przeźrzeć raczył omylności fwiátá tego/ á iż ná fkończeniu iego mieli przyść tácy
ludzie/ ktorzy mieli przynieść thákie náuki y thákie obietnice/ iż po śmierci nędznych
żywotow náfzych/ mieli pomagác nędznym á vpádlým duřzam náfzym/ iuz nam powiedáiąc
o czyřcoch/ iż tám ofátká doćirpieć namy/ powiedáiąc nam o odpufciech/ o tricezimach/
o dziwnych rzeczach/ iáko ie s tych czyřcow á s tych doczeřnych mąk wybáwiác tám mieli.
Ale ia tobie ták rádżę káždy wierny Krzeřciáński człowiecze/ nie myl fie ná thym á nie
myl/ á owřzem tu zá czáfu żywotá fwego řzukay tych drog/ iákobyś dobry pogrzeb wczynił
duřzycce **duřzycce** [!] fwoiey/ áby była doniefioná (ták iákoć tu Pan powieda w ofobie Lázárzá
tego) ná mieyřce Abráánowe. To ieřt/ áby była pořtanowioná w oney nádzyei á w onym
zářlubieniu kthore Pan zářlubić raczył Abráánowiy potomřtwu iego/ iż tu miał zeřłác on
narod fwiętys pokolenia iego/ przez ktore miály być vbłogofłáwione wřzytki narody fwiátá
tego: á kthorzy wwierzą iemu/ á przyjmą go w nędzne řercá fwoie/ ták iáko y Ian s. thego nam
pořwiádczył/ iż tákiemu káždy dopuřcił fie Pan řřtác řynaczkiem řwym/ á wdzięcznym
dziedzicem kroleřtwá fwego niebieřkiego. (marg) Ian s. w j. kapitú. (–) A czekác thego
w przybytku Abráánowym áż do zmartwychwřtánia fwego. Nie rozumieyże áby w iákim
gmáchu/ ábo w iákim ofobnym mieyřcu/ ále w oney nádzyei á w oney pocieřze/ ktorą
řobie Abráám zyednáł przez wiáre fwoię/ á ktora ieřt zářlubioná iemu/ á tákże y káždy/
ktory mocno řtoi przy wierze/ á przy nádzyei fwoiey. (marg) Iáko fie gotowác zá żywota
fwego. (–) Nie mieřkayże tedy nic/ iác rádżę/ á niechciey fie nic řádzić ná tych obietnicach
omylne⁸⁰ fwiátá. Ale co rychley/ nic nie mieřkáiąc/ vbiekay **vbiekay** [!] fie di tych fwiętych
obietnic Abráánowych/ á řzukay tego Mefyářzá á tego zbáwicielá fwego. A iáko ten Lázárz

ćirpliwie znośi kázde vdręczenie á niebeśpieczeństwo światá tego/ á w Pánu śwym/ á w miłofierdzyu **miłofierdzyu** [!] iego/ położ wżytkę nádzyeie swoię/ á onę mękę iego y drogą krew iego którą cie odkupił á poświęcił łobie/ pokłáday vřtáwicznie w řercu swoim/ przed oczy Bogá Oycá řwego niebieskiego. Abowiem iáko řłyřyř co tu kázdemu tákiemu omylnemu powiedziano w ofobie bogaczá tego/ iż iefli obłędliwie á w złościwym żywocie á we złey wierze zeydzieř s światá tego/ iuż řie tám nie nádzyeie żadne ^{ęo} miłofierdzia nád łobą. Bo iuż tám żadne kádzidłá/ żadne ofiáry/ żadne wymyřły światá tego/ nic tobie pomoc nie mogą. Iuż tám żadnemi bogáctwy řwemiřłobie nic nie pomożeř/ iuż żadna kropiá niřkąd nie może być náležioná/ ktorąbyř kiedy mogł podeprzeć one ^{ęo} nędznego á wiecznego vpadku řwego/ iedno iuż wiecznie muřiř wołáć á nářzekáć w onym nędznym á mizernym vdręczeniu swoim. O wřzechmogácy miły Pánie/ gdyžeř wylał tę kořtowną kre w swoię dla tego nędznego narodu ludźkie ^{ęo}ludźkie^{ęo} [!] / řtrzeżyř á broń miłościwie nas wřzytkich od tákiego okrucieńřtwá/ á od tego dekretu řrogiego/ gdyż řnadź lepiej było ábyř był tákiego kázdego muchą ábo iákim chrobakiem řtworzył/ iżby řie był iáko proch po wietrze rozleciáł/ niřli go zářię mář ożywić á wzbudzić cžářu ořtátniego ná thák řrogie á thák okrutne dekretá swoie/ á ná wieczne vdręczenie iego z nędznym ciálem iego. (*marg*) **Duřze nie mogą bieğáć po światu.** (–) Pářzayže zářię drugiego przeřřzeřenia Páńřkiego/ iż on zrozumiał themu/ že wierni iego mieli być zwodzeni omylnemi powieřciámi/ iáko by duřze miáły po światu chodzić/ řthękáiąc á řzukaiąc łobie wřpomořenia iákiego od przyaciól swoich/ iákož tego wiele było/ á wiele ty duřze wyřřękáły á wyřudziły ná niewinnych ludzióch światá tego. Tu řłuchay dekretu Páńřkiego który cžynić raczy w ofobie Abráámoey do bogaczá thego/ iż iuż żadna duřzá nie poydeie **poydeie** [!] ná świat/ áby miáła przeřřzegáć ábo vpomináć kogo/ opowiedáiąc wielką roznoř **roznoř** [!] á vtwardzenie wielkie miedzy niebem á miedzy zyemią. Opowiedáiąc thež tho/ iż nam iuż żadnego inego przeřřzeřenia nie trebá/ áni od duř/ áni od żadnych pořłow niebieřkich/ iuż ná tym dořyć mamy/ co nam on řwięty pořeł Pan nář miłościwy Iezus Kriřtus tu zořtáwić raczył. Thák iáko tego y řam vřty swoiemi potwirdzáć raczy/ mowiąc: (*marg*) **Ian s. w xix. kapit.** (–) Iž nic tákowego nie mář coby było w piřmie řwięty m opuřczono cžegoby wam ku zbáwieniu wářzemu dořtawáć nie miáło/ iuż

to wŕzytko káždy znajdzie czego iemu potrzebá ku zbáwieniu iego. A ták s tego przeŕtrzeżenia Páńŕkiego nic ŕie nie rozmyŕlay ná żadne nowiny/ áni ná żadne znáki niebieŕkie/ iużci Pan nic nowego nie zelle áni zwiáŕtuie/ oprocz poŕthánowienia ŕwoiego. Iuż ŕie nie nádzieway áby cie kthory vmáry przyiaciel przeŕtrzedz miał. Iuż wedle rády Páńŕkiej/ iáko tu ŕłyŕzyŕ/ co narychley vciekay ŕie do Moizeŕzá/ do Prorokow/ gdyż wŕzytká wola á poŕtánowienie Páná twego/ záwždy ŕie zgadzála z onymi dawnymi dekrety á wyroki Prorockiem/ ktore od wiekow wyŕzly z onego wiekuŕtego Boŕtwá ŕpołecznego. Iuż ták naydzyeŕz wŕzytki pociechy ŕwoie zá ŕtałóŕci twoie. Iuż ták naydzyeŕz ony ŕrogie dekretá ná ty wŕzytki ktorzy nie wiernie ŕtoią przy Pánu ŕwoim/ á żywą w złoŕciwym żywocie ŕwoim. A cożci po vmárym? á cożci po innym poŕelŕtwie? gdyż żadnego nie mozeŕz ieć prwnieyŕzego **prwnieyŕzego [!]** / iáko to ktore wyŕzlo z wŕt Páná twoiego/ ktore on tobie iáwnie opowiedział s ŕpołecznoŕci Boŕtwá ŕwoiego/ gdy thu raczył był ŕtápić w człowieczeńŕtwie ŕwoim. (*marg*) **Anioł zniebá zniebá [!]** ŕtápiwŕzy á czárh s pieklá/ nigdy obyczáiw ŕwoich nie zmieni. (–) Aleby ŕnadź kto rzekł przeciwko tym ŕłowom ktore tu w oŕobie Abráámowej ŕá rzeczony ku bogaczowi temu/ odpowiedáiąc mu/ iż iuż żadny vmáry nie poydzie ná ŕwiát żywego przeŕtrzegáć/ á iż to wielkie ieŕt vtwordzenie miedzy niebem á miedzy pieklém/ iż ták iuż żadny nie ŕtápi z niebá/ á s pieklá teŕz iuż nie poydzie do niebá. A w piŕmie ŕtoi iż czárt s pieklá był przed oblicznoŕciá Páńŕką/ gdi mu Pan dopuŕcił pokarác Iopá s. (*marg*) **Iop s. w j.kapitu.** (–) Abo gdy mu dopuŕcił zwieŕć Achábá onego złego krolá żydowŕkiego/ co ŕie był dał zwieŕć zenie/ á dał zábić dla winnice Nabotá człowieká niewinnego. (*marg*) **iiij. Krolew. wxxi.** (–) Anyeli teŕz częŕtokroć ŕtępowáli ná ziemię **ziemię [!]** / o czym doŕyc **doŕyc [!]** piŕmá mámy: gdyż y dziś ták wierzymy/ iż wŕtáwicznie/ ácz niewidomie/ miedzy námi ŕá. Gdyŕz y Pan o málych dziathkách powiedác raczył: Iż Anyeli ich á ŕtrozowie ich widzą wŕtháwicznie oblicznoŕć Bogá Oycá niebieŕkiego. (*marg*) **Matthe. w xviii.** (–) A ták moze s pieklá do niebá/ á z niebá teŕz do pieklá. To prawdá iż z dopuŕzczenia Páńŕkiego moze Anyoł ŕtápić ná ziemię/ á czárt teŕz na wyŕokoŕci niebieŕkie/ ále przedŕię żadny s thych nie moze iuż popráwić áni ŕkázić práwá ŕwego. Bo iuż czárt w tym dekrecie á w tym rozgniewániu Páńŕkim á w potępieniu ŕwym by ŕtánął poŕszod niebá/ záwždy przekłętym być muŕi/ á záwždy ŕie wroćić muŕi do przybytkow ŕwoich/ á iáko kát ábo iáko opráwca záwždy ŕzuka á pilen tego/ iákoby kogo do ŕiebie poimác

á pozylkác mogł w towarzyftwo łwoie. Tákże y on Anyoł ſwięty á błogoſławiony by theż z rofkazánia Pánłkiego ſthánął poſrzod pieklá/ iuż ony wieczne wefela á ony wieczne rádoſci iego/ nie mogą być od niego oddalone/ zázwdy ieft przed oczymá iego oná oblicznoſć ſwięta Bogá Oycá niebieſkiego. Ani przedię żadny s tych áni mowić áni ſpráwowác nie ſmiał/ iedno co było z dopuſzczenia á s poruczenia Pánłkiego. (marg) Człowiekownie trzebá iuż poſłow z niebá/ oprócz Kryſtułá. (–) Ale nędzny á vpádły człowiek/ ktory ieft roznego roznego [!] przyrodzenia od Anyołá złęgo/ y od Anyołá dobrego/ ktorego tu Pan ſobie poſtáwił ná tey nędzney zyemi/ iáko włodárzá ábo iáko iákiego rycerzá boiuiącego/ dawłzy mu tákie práwá y tákie przywileie: Iż ieſli będziefz ſłuchał ſłow moich/ á záchowálz ſie wedle nich/ iużeſ przeſtąpił s tego doczeſnego żywotá/ á odmieniłſ gi ſobie zá żywot wieczny/ á iuż nigdy ſądzon nie będziefz. (marg) Ian s. w v. kapit. (–) A ieſli nie będziefz ſłuchał ſłow moich/ á nie vwierzyłz powieſci/ náukam/ y obietnicam moim/ iuż cie drugi raz ſądzić nie trzebá/ iedno exekucjá vczynić/ boſ ſie iuż ſam oſádził/ y iużeſ ſam vczynił dekret nád ſobá/ ták iáko gi był Dawid ná ſię vczynił/ gdy był wzyął żonę Vriałzowi/ y ſámego dał zabić. (marg) ij. Krolew. wxij. (–) A potym gdy Pan do niego poſłał z oná przypowieſciá Nátáná Proroká: Iż człowiek ieden vbogi miał iednę owieczkę/ kthorá karmił odrobinkámi ſwemi v ſtołu ſwego/ á ſwe wſzytko kochánie miał z owieczki oney. A drugi bogacz ſádiad iego miał ich tyſiácmi/ á wždy czyniácz dofyć pyłze á hárdości ſwoiey/ bieżął á wydarł onę owieczkę onemu to vbogiemu człowiekowi/ á zgwałcił mu ono wſzythko kochánie iego. A gdy iey bronić chciał/ kazał go y ſámego zabić. Co ten záſłużył ktory ták vczynił? Skazał ſamże on nędzny krol/ iż záſłużył gárdło. Thámże potym iáko ſie Pan z nim obchodzić raczył zá żywotá iego/ pokaraw4zy on wyſtępek ie⁸⁰/ ſzyroko o tym hiſtorie ſá ná-

strona: 164v

Wtorey Niedzyele.

piſáne. Tákżeć też tu káždy nędzny człowiek ktory nie ma żadnego baczenia/ áni ná Páná ſwoiego/ áni ná ſwięthá wolá iego/ áni ná miłofierdzie iego/ áni ná żadná Krzeſciánſká powinnoſć ſwoię/ iuż iáko y on Dawid wydawa ná ſie frogá ſentenciá/ á frogi dekret nád ſobá czyni. A iuż thu káždy ieft oſádzon ſpráwámi ſwoiemi/ ieſliże zá żywotá tego nędznegonie naydzie ſobie káſki á miłofierdzya v tego ták dobrotliwego Páná ſwoiego. (marg) Kádzi iáko Lázarz leży przed oblicznoſcyá Pánłką. (–) Bo pátrżay nędzny á vbogi Lázárzu/ w kthoremeſ

kolwiek iest stanie swiatá tego/ iefliże nie leżyśz iáko on Lázarz będącz pełen rozlicznych grzechow/ nie ináczey iáko wrzodow á boleści **boleści** [!] przed oblicznością Páná fwego á przeddrzwiámi **przeddrzwiámi** [!] iego. A on nie tylko áby cie náfyćić á wleczyć miał/ iefliże záwołałz do niego/ ále iefzcze wleczywłzy á náfyćiwłzy cie miłofierdziem swiętym swoim/ podawác rowny dział w krolestwie swym/ wabi cie do przybytkow swych/ czyni cie bráćifzkim swym/ czyni cie synaczkim wdzięcznym Bogá Oycá fwego niebieskiego Czemuż też ty nędzniku/ rozumiejąc temu iż tu tobie ták wdzięczną rzecz podawa Pan twoy/ gardziłz inemi Lázármzi/ ktorzy leżą przede drzwiami twymi? Czemu im vkracałz ręki swoiey ná rátkunki á ná wlpomożenie ich? gdyż to możelz vczynić bez szkody swey. Czemu nie pomniłz ná to/ iż iáką miárką thu námierzyłz tákąc też będzie tám odmierzono? Czemu nie słuchałz onych słow Páná fwego/ ktoremi woła ná cię: Iż miłofierni są błogofławieni/ á miłofierdzie záś olięgną v Bogá Oycá fwego? (*marg*) *Mattheusz w vij. (-)* Czemu Pan więtfze miłofierdzie záwždy przyczyta człowiekowi frogiemu á złościwemu/ ktorego pfu przyrownawa/ niżli tobie przebránemu swemu á z dawná przeżránemu od niego/ ktory cie wyfádził ná mieyfce á ná vrząd swoy/ ábyś náfládował onych swięthych sprow iego á miłofierdzya iego/ gdyż cie miánuie być podobnego ku wyobrażeniu swoiemu? (*marg*) *Mattheusz w v. (-)* Czemuż lżyłz to podobieństwo iego/ á ten swięty obraz iego máželz á plugáwiłz sprownością frogiego/ nielitościwego/ á niekrześciánfkiego żywotá fwego? (*marg*) *Strách dekretow ná niewierneho.*

(-) A iefliby cie thy dobrodzieyftwá á ty powinności twoie nie rufzáły/ niechayże cie wždy rufzy ftrách á boiaźn/ á thy dekretá kthore wyfłzy iuz ná cię miánowicie pod olobą tego to bogaczá z vlt Páná twego. Gdyż słyfzyłz iż táki káždy gdy vmrze będzie pogrzebion w piekle. Gdyż słyfzyłz iż iuz żadna kropiá nie może być nálezioná/ ktoraby miáła ochłodzić ięzyk iego. (*marg*) *Ezaiałz w xiiiij. (-)* Gdyż słyfzyłz od Ezáiałzá/ iż poćciel twoiá czyrw/ á przyodzianie twoie robacy. Gdyż słyfzyłz s pílmá swiętego iáko iest frogá á zła smierć człowieká złościwego. Gdyż widziłz iż nędzne á krotkie iest thu to márne mieszkanie twoie/ dla ktorego sobie káziłz ono wdzyęcne á wieczne mieszkanie swoie. Gdyż słyfzyłz iáko rozne **rozne** [!] będzie prowadzenie thwoye do grobu twoiego z onym nędznym Lázármem/ to iest/ z wiernym á niewinnym człowiekiem. Ná d thobą słudzy płáczá/ drudzy drapáią ono márne nábycie twoie/ á dużę grzebá w piekle. A nád owym ráduie á wefeli fie wsfytká rzelza niebieska/ o czym sam Pan swiádectwo dáwác raczy/ á prowadzá dużyczkę iego do onych wdzięcznych obietnic

á do onych wdzięcznych przybytkow Abráámowych. O nędzny bogaczu/ o nędznych tho pogrzeb twoy będzie/ iefli nie obaczył á nie wtkromiłz tey márney požądliwości fwoiey/ á nie będziez używał dárow tych Páná fwoiego wedle pobożności fwoiey/ á wedle woley świętey iego. Widziłz iáko śchnie márny język twoy/ ktorymes **ktorymes** [!] więcej grzełzył á bluźnił imię Páná fwego w onych rofkofzach fwoich: ktorymes lżył/ tępił/ á niźczył nędznego Lázárzá v drzwi twoich leżącego. A iżeś mu thy nie mógł náleść máley odrobiny v ftołu twego/ nie może też teraz márny język twoy náleść żadney kropie miłofierdzia Pánńkiego ku ochłodzeniu twoiemu. Wołáź á zowieź Abráámá oycem teraz/ á przed tymes niechciał słuchác rády iego/ ániś zořtał przy oney wierze iego. Wołáź zmiłuy fie nádemną/ á tuś dopiro obaczył co to iefť żeś fie też ty nád żadnym zmiłowác niechciał. A ták obácź fie á obácź nędzny á mizerny bogaczu/ á vpadń przed nogi Páná twoiego/ day chwałę świętemu imieniowi iego/ á porzuć to nędzne bogáctwo twoie przed nogi iego/ á proś pokornie miłofierdzia iego/ ábyś dał thákie ferce á taką mył/ iákobyś thy tym száfował/ iákobyś nie obrażałw tym Páná fwoie-

strona: 165

po Troycy świętey.

Lift

go/ á iżby ná cię nie przyłżyły ony łrogie dekretá/ iákie przyłżyły ná tego bogaczá/ ktorego tu oto Pan tobie przekłádác raczy przed oczy twoie. Abowiem coby tobie było po takim bogáctwie/ iáko Pan powieda/ byś y włzytek świat zylkał á ieflibyś dułżę śwá pořtał ná zátroczenie. (*marg*) Mattheuř w xvj. (–) A też widziłz iáką tobie rořkofz y iáki żywot czynią tákie bogáctwá/ ktorych nigdy nálycon być nie mořesz. A pomni ná vpominánie Páná fwego/ ktorym nas włzytki vpomina/ ábychmy ták o bogáctwach fwych rozumieli/ iákobychmy ich też nie mieli. Cžego nas Pan w tych przypowieřciach fwych vczyć raczy. Pátrzayże tu káždy wierny Pánńki/ cžego cie tu Pan vczy w przypowieřciach tych fwoich. Naprzod iáko małz używác nádánego dobrá fwego od Páná twoiego/ á iáko ie małz rozeznác/ iefli ie małz z łáłki á z niełáłki iego. Bo iefli go używałz pomierne **pomierne** [!] / pocźciwie/ á z miłofierdzyem bliźniego fwego/ iuź Pan pełni obietnice swe nád tobą/ y pocźciwořcią y dořtátkiem nápełnił dom twoy. Iefliże go używałz s pychą/ z łákomřtwem/ á z wzgárdzeniem bliźniego fwego/ iuź ie małz iáko ten bogacź/ ktory málo ożywřzy krotochwile fwey/ tu/ iáko słýřyzł/ ma być wiecznie w piekle pogrzebion/ á nigdy nie naydzye żadnego ochłodzenia/ w vpadku fwoim. Drugie/ vwařay łobie one omylná náukę światá tego/ y one złą nádzyeię

ktorąchmy mieli/ áby duřzam nářzym tu co pomoc mieli po řmierci nářzey/ przyiaciele nářzy/
ták iáko thu řlyřzyřz o tym nędznym bogczu/ iż iuř nigdzyey nie mogł náleřć náleřć [!]
wřpomořenia řwego. Trzecie/ nie czekay řadnych nowin/ áni řadnych nowych wymyřłow/
ábo nowego zyáwienia/ gdyř tu řlyřzyřz/ iż ieřliže nie będyeřz řłuchał Prorokow/ á piřmá
řwiętego z Duchá s. pořtánowionego/ iuř řie nie nádyeway/ áby ábo iáki vmáry/ ábo
iákie zyáwienie/ co tobie nowego przynieřć miáło/ ieřli řie vniefieřz od řzczyrey náuki á
pořtánowienia Páná řwoiego. Czwarte/ obáčz rozny rozny [!] pogrzeb złořnego człowieká/
á rozny rozny [!] wiernego kářdego/ á vcz řie w ćirpliwořci á w řtałořci znořić kářdy krzyř
řwoy/ iáko ten Lázárz znořił/ chceřzli być przenieřion/ taką iákoř řlyřzał/ do tych przybytkow
Abraćmowych. A vwařay iáko řie mařz kocháć w tych doczeřnych omyřkach á w řudářřtwiech
řwiátá tego. Abowiemby to był mářny zyřk/ áby zá ty řprochniále á zárdzewiále řkárby
řwieckie/ mielibyřmy řtráćić ony rořkořzne á nieprzebráne řkárby kroleřtwá niebieřkiego.
Częgo nas vchoway nářz wřzechmogácy Pánie/ á day áby nam obmierřly dla imieniá twego
řwiętego ty mářne rořkořzy řwiátá tego/ á iżbyřmy zá řwiętą pomocą twoią dořtáli onych
wiecznych řkárbow á onych wiecznych rořkořzy w kroleřtwie twoim řwiętym/ s przebráni
twoimi ná wieki wieczne. Amen. Ewányelia trzecia po Troycy řwiętey/ ktorą nápiřał Lukařz
s. w xv. kapitule. Przeciřwko wymyřlacřom przeciř řłowu Pánřkiemu. Záprawdeř záprawdeř
powiedam wam/ iż wielkie wefele będye w niebie nád iednym pokutuiácy m zá grzechy
řwoie etc. (marg) Iáko Pan ma ná pieczy człowieká grzeřznego/ á iáko řie řtára o náwroceniu
iego/ á iáka rádořć wřzytkim rzeřzam niebieřkim z obaczenia iego. (–) EWányelia tá řwięta
niřey nápiřána/ záprawdeřby nam wřzytkim miáła być ku wielkiej pocieřze/ á ku wielkiemu
vtwirdzeniu nádyeie nářzey/ o dobrotliwořci Páná á zbáwicielá nářze⁸⁰. Gdzye nam to y řam
iáwnie pořwiadczać ráczy s řwiętych obietnic řwych/ iż on nie przieředł dla wiernych/ iedno
dla tich ktorzy potrzebowali á záwřdy potrzebuią řwiętego lekářřtwá iego á opátrzenia iego.
Gdyř to pewnie wiemy/ iż my řadnemi mocámi řwemi á za-

strona: 165v

Trzeciej Niedzyele

dnemi řilámi řwemi/ áni naypiřnieyřzym řtářaniem řwoim/ nic řobie pomoc nie mořemy/
ieřli nie będye řářki á miłofieřdzia iego: A ieřli nas do řiebie nie pociágnie on Ociec nářz

niebieski. Ták iáko nam o tym ten iedyny syn ie ^{go}/ á tá niefkończona mądrość iego/
iáwnie opowiedác raczy. A to káždy nędznik obaczyć może/ iáko to iest trudna rzecz/ á
iáko iest ciężki węzeł poftác á vznác fie w grzechu swoim/ á iáko tho iest wielka nowiná á
wdzyęczone pofelstwo w krolestwie niebieskim. Iż iáko tu Pan niżey w Ewányeliey wfpominác
raczy/ iż wfzytkim duchom niebieskim wielkie wefele á wielka pociechá zázwdy fie stác
muśi/ gdy obaczá nędznego człowieká/ iż fie obaczy s wfpomozenia Páńfkiego/ á vciecze
fie ku Pánu swoiemu w nędznym vpadku swoim. A Pan mu z miłofierdzya swoiego poda
onę fczodrobliwą á miłofierną rękę swoię/ á powftác mu dopomoże z onego nędznego
vpadku iego: iż iuż widzą iż máią mieć towarzyszá á pomocniká fobie/ vżywác wiecznych
rádości á onych obfitości bogáctwá á pálacow onego wiecznego krolestwá wiernym Páńfkim
od wiekow zgotowánego. A dla tego ty fłowá ku náłzey pociefze s tey Ewányeliey fwiętey
thu fą zá początek záložone/ ábychmy fie o tym cieřząc/ ftáráli pilnie przez wiárę swoię
o tę pomoc ku Pánu swoiemu/ áby nas miłościwie á łáfkáwie rátować raczył/ á dał nam
powftác s tych nędznych vpadkow náłzych/ á rozwefelić y rofkochác ty wfzyřtzki **řzyřtzki**
[!] ftany niebieskie. Ták iáko thu nam Pan řzyřzey o tym opowiedác raczy. Ktorá Ewányeliá
ták zrozumieimy/ á ktorá nápiřzał **nápiřzał [!]** Lukář s. tymi fłowý **grafika** PRzybližáli fie
przeřtápnicy á iáwnogrzeřznicy ku Pánu/ áby řłucháli fłowá iego/ á oni náuczeni w zakonie
y oni Licemiernicy řzemráli o tym ták mowiąc: Iż ten z grzeřzniki pořpolituiie/ á przymuie
ie k fobie/ á iada z nimi. A Pan potym vczynił do nich tę przypowieřć tymi fłowý: Gdyby
kthory z was człowiek miał fto owiec/ á zginęłaby mu iedná z nich/ izali nie opuřci onych

strona: 166

po Troycy fwiętey.

Liřt

dzyewiácidzyefiát y dzyewiáci ná puřczy/ á wroći fie do oney kthora zginęłá/ thák długo
áz iá znaydzye? A gdy iá znaydzye/ izali iey nie wložý ná rámioná swoie ráduiácz fie. A
przyřzedřzy do domu řwego izali nie zw oła **zw oła [!]** przyriaciół swoich y řářiad swoich/
mowýácz do nich: Rozráduycie fie pořpołu zemná/ iżem ználazł owyeczkę řwoyę kthora mi
byłá zginęłá. A záprawdě wam powiádam/ iż tákiefz toż będzýe wefele w krolestwie nyebyřkim
nád iednym grzeřznikiem/ kthory vznawřzy fie vczyni pokáianie za grzechy řwoye/ więczey
dáleko niřli nád dzyewiácidzyefiát y nád dzyewiáciá řpráwiedliwych kthorzy nie potrebuia
pokuthy. Abo ktora niewiáftá máiac řrebrnych pieniędzy dzyefięć/ gdy zgubi ieden pyeniędź

pyeniądź [!] / izałz nie záпали fwiece/ á przewráca wśzytko w domu/ á łzuka z wielką pilnością/
thák iż gi znaydzye? A gdy gi znaydzye/ wzowie łańiádek swoich á przyaciołek swych/
mowiącz im: Rozráduycie łie półpołu zemną/ iżem ználázłá zgubę swoyę kthora mi zginęła
była. Tákże ia thez wám opowíadam/ iż wielkie wesele będzie przed oblicznością Anyołów
Bożych nád iednym grzełznikiem ktory vznánie á pokáíánie wczyni w łobye zá grzechy swoie.
TAK iákochmy ná pirwotku ślyłzeli/ iż tá śwíęta Ewanyelia/ á tá wdzyęcna przypowieść
Páná nášzego/ wźemu narodowi śwíátá tego miáláby być ku wielkiej pociefze á ku wielkiej
poprawie á vthwirdzeniu nádzyeie nędznego káždego á vpádłego człowieká/ á ku wielkiemu
wzbudzeniu márnego á łzkodliwego vmyśłu á ferczá záthwárdzyáłego káždego grzełzniká/ á
káždego ktory zániedbawa/ y łrogości gniewu Pánłkiego/ y vpadku swego. Gdyż ślyłzylz iáko
to iest powážna rzecz y v Páná tákiego á v thák powážnego krolá niebá y zyemie/ y v wśzytkiej
rzefzey niebiełkiej á zboru onego chwálebnego/ temu ku wiecznej chwale od wiekow
śpráwionego á półtánowionego. Ták iż wielka rádość á wielka łie pociechá śława wźem onym
ták powážnym łthanom/ z iednego ták márnego á mizernego robaczká/ ktorj półstawy zá
pomocą Pánłką vzna łie á rozžáłue łie vpadku swego/ á vciecze łie do miłofierdzia Páná
swego á do obietnic śwíętych iego. O moy miły Pánie cożci ták dobrego wczynił ten nędzny
człowiek á ten nędzny robak/ ktory iáko proch á iáko ździebłko przełomione leży przed
nogámi twemi/ iż y ty łam/ y wślyłcy Anyeli twoi/ ták wielką pieczę o nim máią. A iáką
rádość wślyłcy máią gdy łie vzna á návroci łie do łtádá swoiego á do łpołeczności ich tá
nędzna á mizerna owieczká twoiá. A iáko Dawid woła dziwuiąc łie temu/ ižeś go máło vniżył
od Anyołów swoich/ á wślytką pocżciwołcią á chwałą raczyłeś go vkoronowác łobie. (marg)
w Pśalmie w viij. (–)(marg) Człowiecza niczemność/ á Pánłkie miłofierdzye. (–) O nędzny
á vbogi człowiecze/ iákoż cie nie ma rułzyć thá nirkzemność twoiá/ gdyż iáko piłmo o
tobie powiáda/ iż vłtáwicznie iáko wodę łepcełz márnemi vłty łwemi/ złość á niepráwość
łwoię: gdyż nie małz nic łwoię: gdyż nie małz nic swego/ czymby łie miał półtáwić przed
ták łtráłzliwym á wielkim Máyełtatem Páná swego/ godności łwoiey. (marg) Iop w xv. kapi.
(–) Iákoż cie też nie ma rułzyć tákie dobrodzyeyłtwo Páná twego/ ktory nie máiac s ciebie
žadney godności/ žadney śłuzby/ áni žadney pocżciwey chwały/ bierze cie z łáłki łwey á z
miłofierdzia swego/ ná rámioná swoie/ á ná opyekę łwoię. Dzwiga Dzwiga [!] cie z nędznego
vpadku twoiego/ podáiąccí miłofierną rękę łwoię/ ofiáruie cie Bogu Oyczu łwemu/ dáł łie

zabić y vmorzyć dla ciebie/ opowiedaiącći dziwne rádości wśzytkich łtanow niebieskich/ z
nawrocenia twego. A ty przedię iáko pyes ktyielz przed łlóńcem oczy twoie/ á iáko łwiniá
lezyelz wlpák

strona: 166v

Trzeciej Niedzyele

do bárłogu twoiego. A coźćiby theż Pan winien zołtał/ gdyby cie popchnął zá márnym
rozmyłem twoim/ iákoźći to pewnie obiecáć raczył/ iefli nie będyelz wdzyęczen tego
dobrodzieyłtwá iego/ á ták pilnego łtáránia/ ktore on wltáwicznie czyni o tobie/ nie ináczey
iedno iáko o włáfnym brácie łwoim/ ábo o włáfnym iákim łynacźku łwoim. A iefłczé nie
dołyc áby łie tylko łtárał o wlpomożenie twoie/ á o ráfunek twoy z vpadku twego/ ále cie
iefłczé ktemu z rádołciá czeka/ wabi/ á námwia do krolełtwá łwoiego/ á rownyć dzyał w
nim połtępuie połpołu s łobá/ á czyni cie bráćilźkiem łwoim/ á ofiáruie cie Bogu Oycu
łwemu zá wdzyęcźnego łyná iemu: gdyż cie przez wiáre thwoię á przez nádzyeie twoię/ złáczá
połpołu s łwięty m ciáłem łwoim/ á wczynił cie wdzyęcźnym człónkiem ciáłá łwego łwiętego/
Bogu Oycu łwemu niebieskiemu. Bo łłuchay iáko thu Ewányelia wyłławia dobroć Páná tego/
iż łie ćilněli do niego grzełznicy/ y oni iáwnogrzełznicy/ áby łłucháli náuki ie^{go}/ á on ie
wdzyęcźnie przyimował. Ták iż oni Miłtrzewie á oni bełpieczniczy o zakonie łwoim/ łzemráli
á mowili przećiwko iemu/ iż łie ták w nieprzyłłtoyne rzeczy wdawał/ á iż połpolitował s tákimi
ludźmi/ ktorzy byli wzgárdzeni á opułłczeni od inych ludzi. (*marg*) Rozne Rozne [!] Páńłkie
przyrodzenye od ludzkiego. (–) A tu pátrzay roznego roznego [!] á dziwnego przyrodzenia
ludzkiego^{go}/ od dobroći á od przyrodzenia thego miłółciwego Páná/ á od miłofierdzia iego.
Bo ná on czás ták iáko y dziś ći náuczeni w zakonie/ thák łie im zdáło/ iż iuż nie trzeba było
więcey áni łzukáć/ áni dułác miłofierdziu Páńłkiemu/ iedno w zakon dułác/ á pátrzyć weł
iáko we źwierciádló. A onymi ofiárámi/ á onymi kádzidłniczámi/ á onymi vbiorzy á wymyłły
łwoimi/ iuż łie im zdáło/ iż mieli łobie tym zniewolić ná włzem Páná łwe^{go}. Y ták rozumieli/
iż iuż był wśzytko zá to powinien dla nich wczynić. A łnadź kto łi chce przypátrzyć łwiátu
dziliefłszemu/ tákžec też bywáło/ y iefłczé iefł/ y podobno tá rozność rozność [!] będye aż
do łkończenia łwiátá. A połpolicie tácy/ o ktorich Pan prorokowáć raczył/ iż w tym łwoim
mni mániu/ będy rozłłzryzác płáłłczé łwoie/ á będy łie łobie záwždy zdáć dołłtoyniefłszy przed

inemi. (*marg*) Mattheufz w xxiiij. (–) Tedy ty nędzniki á ty grzeźniki vbogie/ ktorzy fie będą ćifnać do Páná fwego/ áby ťlucháli s chucią ťłowá iego/ będą imi gárdzić y odćifkáć ie od niego/ y ťzemrać przeciwko iemu/ iż ták rozťzyrzyć raczył to ťwięte źniwo ťwoie/ á to ťłowo ťwoie: á wabi/ á przyimuie/ á zgromadza do ťiebie ten nędzny narod obłędzony ludzki iáko kokofz ktora pod ťkrzydłá ťwoie zwabia á zbiera roťprofzone kurczátká ťwoie. (*marg*) iiiij. Ezdrafz w j. (–) Iáko to o nim ťzyrzey Ezdrafz rozťłáwiác raczy. (*marg*) Co ťá grzeźnicy á co ťá iáwnogrzeźnicy. (–) ťłuchayźe pilno/ po czo ťie ći nędznicy á ći grzeźnicy/ y ći iáwnogrzeźnicy ćifnęli do Páná twego. Pátrź co Ewányeliťtá piťze/ iż dla tego/ áby ťlucháli ťwiętych ťłow iego/ bo tu wťpomina grzeźniki y iáwnogrzeźniki: gdyź iáwnogrzeźnicy ťá/ ktorzy iáwnie/ á widomie/ á bez wťzego wťtydu/ z wiadomoťcią wťzech ludzi/ nic ťie nie wťtydáiąc zá ony ťprofne żywoty ťwoie/ ktoremi y Páná fwego/ y bliźniego iáwnie obraźáią. Iáko ťá iáwni lichwiarze/ iáwni męźoboycze/ iáwni cudzołoznicy/ iáwni oni źłoczyńce/ ktorzy s poźytkow márných/ iáko ná leťie/ lud Pánťki łupiáá odzyeráią/ fáłťzywemi ťády ťwemi/ fáłťzywemi rádami á pomocami ťwemi/ ná co pátrzą wťzyťcy ludzie iáwnie/ á wťzymá ťwemi to ťłyťzą/ y iáťnie oczymá to widzą/ iż płáćz á łzy iáwnie ťie wylewáią z oczu oných nędznych á thák márnie wćifnionych wierných ludzi Pánťkich. Grzeźnicy lepak ťá/ ktorzy potáiemnie/ nic nie bacząc/ á nic ťie nie łękáiąc ťtráťzliwych dekretow Pánťkich/ kieloby vlegáli á táili ťie przed mnímániem ludzkim/ pokrywáią ony márne żywoty ťwoie/ vkázuiąc po ťobie poťtawę nabożeńťtwá y poboźnoťci/ á w ťercu przedťię dyabeł. Iáko iáwnie o tákich Pan powiedzieć raczył: (*marg*) Mattheufz w vij. (–) Iź ťie ná wirzchu będzie okázowála piękna wełná/ ále we wnątrź będą obyczáie wilkow drapieźnych. A ktorzy tácy ťá/ nigdy ťie zátáić nie mogą: Inádnie ťie temu káźdy przypátrzyć moźe. Gdyź/ iáko ťam Pan powiedáć raczy: (*marg*) Mattheufz w x. (–) Iź nic ták táynego być nie moźe/ coby ťie wyiáwić nie miáło. (*marg*) Nie ieťt nic ták táiemnego/ coby ťie wyiáwić nie miáło. (–) A wťzákoź grzech á ťprává żywotá ťwowlonego/ thák ťmákuie ćłowiekowi źłóťiwemu/ á thák záťlepya oczy iego/ iż chocia y on widzi iż to wťzyťcy ludzie baczą/ á wťzyťcy themu rozumieią/ á wźdy on ťobie przedťię tuťzy/ iż iemu tego nikt zá złe przyczyťć nie ma áni moźe/ áni tego práwie obaczyć moźe.

Kędyżby nam tedy s tego wyniść moy miły brácie/ gdyż żaden z nas tego rzec nie może/ áby nie był z liczby tych grzeźników ábo tych iáwnogrzeźników. A to tu maź wnet przed oczymá łwymi nadobną á łwieżą y pocieźliwą náukę s przykłádu tych niebożátek co czynili: Gdyż ty niedośtátki á ty krewkości człowieczeństwa łwego baczyli do łiebie/ á iź wykroczyli s powinności łwoich/ á łtrách dekretow Páńłkich obaczyli iuź nad głowám łwemi/ łłuchayże co tu Ewányeliśtá powieda: Iź łie ćifnęli zá Pánem łwoim. A dla czegoź łie ćifnęli? Słuchay iź nie dla czego inźzego/ iedno áby łłucháli łłowe iego. (marg) **Wielka ieft rołkołz łłuchác łłowá Bożego.** (–) Bo pátrzay á pomyłł łobie ná to pilno/ co to ieft zá rołkołz á co to ieft zá pociechá/ párac łie łłowom Páńłkim/ vczyć łie go/ dopythawác łie o nim/ á pilnie ie rozważác á rozmyłłác w łercu łwoim. Bo rozumiey iź żywot twoy iuź tobye ieft włzytkim łwiátem twoim/ iuź ty łobie łtoiź zá krolá/ zá biskupá/ zá papieźá/ á zá káždy nawyłźly łtan łwiátá tego. A káždy pociechá y káždy vpadek twoy iuź tobie zárowny ieft/ iáko naywięłźzego mocarzá łwiátá tego. Pátrzayże gdy ná cię iáki łmętek/ fráłunk/ ábo vpadek iáki záłościwy **záłościwy** [!] przypádnie/ łkądze pociechá/ łkądze nádzyeiá/ łkądze pewniełzy ráłunk tobie przypáść może/ iedno s łłowá á z obietnic Páńłkich. A on łie tobie opowieda z onym prętkim ráłunkiem łwoim/ obiecuiący to pewnemi obietnicám łwemi przez Duchá s. á przez włzytki piłmá y Proroki/ iź łkoro záwołáł do niego w vpadku łwoim/ nigdy nie będą opułzczony próśby twoie/ á nigdy on nie zámięłzka ná włpomozenie twoie: opowiedáiąc łie iź on s káżdey mocy chce wydrzec káżdego wiernego łwoiego/ á pocieźyc go/ y ná włzem wwielbic káżdego. (marg) **Zadna pomoc tego łwiátá nie ieft bez woley Bożey.** (–) Acźkolwiekci łie więc ták zda/ iź gdy łie thu vcieczelz do iákiego możnego ráłmieniá łwieckiego/ ábo do iákiey pomocy łwiátá tego/ á iź znajdziełz włpomozenie iákie/ iź on ráłunk á ono włpomozenie twoie/ przypáđło tobie z mocy oney/ á s pomocy łwiátá tego/ ábo s tych inłstrumentow iego. Niewierźze themu áni miey tey nádzieie/ boć to włzytko co ieft s łwiátá tego/ iáko łmiecie á iáko plewy leży przed nogám Páná tego/ chocia y łie to tobie widzi być wielkim pomocnikiem twoim. Bo by nie było przeźrzenia Páńłkiego/ á nie były obietnicze iego/ nigdyby ty inłstrumentá łwiátá tego áni gęby mogły ozyewić/ w onym vpadku á w oney potrzebye twoiey. Ale iź ręká Páńłka łwięta á krolełtwo iego ono mocne opánowáło wiernego káżdego iego/ iuź łie włzytko znajdye/ iuź włzytko łnádnie przypáđác będzie káżdemu tákemu/ kto łie iedno ciełzyć będzie łłowy á obietniczám iego/ włzytko

ŝie prętko znaydzye ná ŝpomozienie iego. Nálazł ŝie prętko prokurathor Zuzánnie/ gdy w niewinności ŝwey záwołała w vpadku ŝwoim do Pána ŝwego/ wnet w máłym dzieciątku wzbudził Pan duchá ŝwego w onym Dánielu/ iż iá wywiodł ze wŝytkich vpadkow á z onych potwarzy iey. (marg) Daniel w xiiij. kapi. (–) Nálazł ŝie przewodnik Anyoł Páńŝki Thobialzowi gdy ŝzedł w czudze ziemie w potrzebach ŝwoich. (marg) Tobiaŝ w iij. kapi. (–) Nálazł ŝie wnet Hetman woýŝku żydowŝkiemu máluczki Dawidek/ ktory zábił onego okrutnego Goliaŝá/ ktory bluźnił imię Páńŝkie. (marg) j. Krolew. w xvij. (–) Nálazł ŝie drugi Hetman miáŝtu Ierozolimŝkiemu on Anyoł/ gdy w woýŝcze Sennácheribowey zábił ŝto of mđzyeŝiát y pięć tyŝięcy ludzi. (marg) ij. Paralipo.xxxij. (–) Nálázła ŝie onemu miáŝteczku nędznemu Betuliey s przeźrzenia Páńŝkyego ona Iudyth páni ŝwięta/ kthora zábiła onego okrutniká Holofernuŝá Hetmáná/ kthory chciál wyniŝczyć wŝytek lud s tego miáŝtá. (marg) Judith. w xiiij. (–) Nálazł ŝie kuchmiŝtrz Dánielowi/ kthory gdy był zgłodniał miedzy lwy/ że z inŝzey ziemie iny Prorok muŝiał przynieŝć potraw iemu. (marg) Daniel w xiiij. (–) Drugim krucy ná puŝzczá żywności ich noŝili. (marg) iij. Kro. w xvij. (–) A nigdy żaden naupádleyŝy nie był opuŝczon/ ktorykolwiek ŝie cieŝył ŝłowy á obietnicámi Páńŝkiemi/ á dufáiąc iemu záwołał do ŝwiętego miłofierdzia iego. (marg) Nie máłz cięŝzszego cięŝzzego [!] vthrapienia iáko grzech. (–) Pátrzayże záŝię/ iż miedzy wŝytkimi ŝmętki á miedzy wŝytkimi obcięŝliwoŝciámi/ nie ieŝt więŝzy ŝmętek áni żadna ocięŝliwość/ iáko grzech: (marg) Do Rzimia. w vj. (–) zá kthory/ iáko Páweł ŝwięty piŝze/ żadna zapłátá inŝza nie ieŝt/ iedno wieczna ŝmierć á wieczne potępyenie. A tu ktemu ieŝzcze zá żywothá froga á vŝtháwiczná vŝtháwiczná [!] á nieuŝtrzeżona pomŝthá. Gdyż pewnie wiemy w iákim ieŝt omierzeniu grzeŝny á vpádły człowiek v Pána tego. (marg) j. Moize. w vi. (–) Gdyż wiemy iż Duch ŝwięty iego nie moze wytrwác/ s pra-

strona: 167v

Trzeciej Niedzyele

wdziwych obietnic iego/ przy żadney złoŝciwey duŝzy. A czegoŝ ŝie iuż máłz nádzyewác gdzye iuż then Pan opuŝci á odŝtąpi od ciebie/ á nie bedzye nád thobą ŝwiętey opátrności iego/ iedno iuż muŝiŝ chodźć iáko flepy/ tułáiąc ŝie iáko po błędnym leŝie ŝwiátá tego. A kogoŝ iuż będzieŝ miał przewodniká ábo opiekálniká twoiego/ gdy cie iuż Pan twoy á obrońcá twoy odŝtąpi? Wierz mi iż nikogo inŝzego iedno czártá ŝproŝnego/ ktory cie iuż

vřtáwicznie będzie pilen: gdyż sie o to řtára/ chociařz ieřzcie będzieř w opiece Páńřkiey/ á nigdy nie řpi/ iedno iáko Lew ryczy z dáleká záchodząc ábo zágłádaiąc iákoby cie požárł/ á iákoby cie odwieřć mogł od Pána twoiego/ á przywieřć cie w omierzenie iego. (*marg*)

j.Piotr w v.kapit. (–) A coř owřzem gdy iuř będzieř opuřczon od niego/ iuř iáko chce moře thobą thoczyć iáko włařnym řwoim wedle woley řwoiey. A tu mořeř zrozumieć/ iákiego to mářztálerzá będzieř miał/ y iáka ieřt nád tobą opieká iego. Ieřzcie ktemu/ iř iuř wřzytko przekłęcie wii vřtáwicznie nád głowá twoiąod Pána twoiego/ gdyřeř sie řstał nieprzyjacielem iego/ á odřtápiłeř od niego/ á zdrádziłeř go mářnie/ pořlubiwřzy mu mocną wiáre řwoieę. (*marg*) Káżdá nádzyeyá od řwiátá ieřt prořna. (–) A gdzieř thu nádzyeie řzukáć? á gdzieřeř sie thu iákiego rátkunku nádzyewáć? V řwiátá prořno/ gdyż go piřmo zowie lothrowřká **lothrowřká** [!] iářkiniá. V człowieká prořno/ bo teř káždy ma co s řobą czynić/ á řaden nie ieřt praw przed oblicznořciá Pána tego. V Anyołá ábo v iákiego řwiętego prořno/ boř sie iuř řřthał wřzythkim omierzyonym á nieprzyjacielem. A kędyř? á iákoř? á gdzieřeř sie tu obroćić? Prořnoć nędzniku prořno inędy bieğáć/ álbo inřzey rády nábywáć/ nieřza iedno muřřz s tymi nędzniemi grzeřzniki á s tymi iáwnogrzeřzniki ćiřnáć sie zá thym Pánem řwoim řlucháć řłow iego: gdyż thu řłyřzyř pocieřzliwá nowinę o nim s tey Ewányeliey řwiętey/ iř on imi nie gářdzi/ á przyjmuie ie miłořćiwie k řobye. Gdyř pewno wieř y o onych iego pocieřzliwych řłowiech/ że on woła ná wřzytki tákie vpáđte nędzniki: (*marg*) **Mattheuř w xj.**

(–) Iř do mnie sie wřzyřcy vciekaycie/ ktorzyřcie řá vciáżeni w vpáđkow **vpáđkow** [!] řwoich/ á ia was ochłódeę/ á ia was pocieřeę. Gdyř řłyřzyř iř wřzędy á wřzędy peřne wřzy piřmá o miłofierdziu iego/ á o řwiętych obietniczach iego/ gdyż vřtháwicznie woła ná wřzytki: (*marg*)

Zachariař w j. ka. (–) Náwroćcie sie wy iedno ku mnie/ á ia sie teř náwroće do was z miłofierdziem řwoim. Gdyř tu/ iáko Ewányeliřtá piřze/ iř cie ieřzcie řzuka řam iáko owce řtráconey/ po głuchym á po obłędliwym leřie řwiátá tego/ á noři cie ná rámiomach řwoich/ wziáwřzy ná řię wřzythki złořci twoie/ á zápláćiwřzy zá cię wřzytko przewinienie twoie Bogu Oycu řwoiemu. O řwięty á błogofłáwiony Pánie/ coř to ieřt ten nędzny człowiek/ y coř thák dobrego vczynił/ iř sie thák oń řtárař/ řnadř mimo káždé řtworzenie řwoie? O nędzny nikičemniku y iákieř ieřt řercze twoie/ ieřli będzieř zániedbawał ábo zániechawał tákiego dobrodzieřřtwá Pána řwoiego/ kthory iáko błoto leżyř pod nogámi iego/ á řłyřzyř iáka praca á iákie řtáranie około they thwey nikičemnořci/ řwiętego Bořtwá iego. (*marg*) **Człowiek**

nádzyeie fwey nie ma szukác indzye/ iedno w słowie Páńfkim. (-) Pátrzayże pilno/ iellizeć z łáfkí fwey da Pan tho vznánie/ iż sie zálie náwroćisz do niego/ gdjeż indzye maż podeprzeć nádzyeie fwoiey? gdjeż go indzyey szukác ábi sie do **do** [!] dopytác maż? iedno w świętych słowiech iego. Gdyż słyzysz tak miłostíwe á łáfkáwe obietnice iego/ á tho pilne stáránie iego. Cifńże sie rádzęć pilno zá nim á szukay go wszędy/ ábyś mogł słuchác słowá iego świętego. Bo iuż tám nie naydzieisz żadney frogostí fwiátá tego/ w iákieybyś nie nálażł pociefzenia fwoiego: nie naydzieisz w łobie tákiey márney rozpáczy/ á żadnego thákiego wátpienia/ iákobyś zálie nie wfkromił smętnego sercá fwoiego z onych stháłych á wdzyęcnych obietnic iego. Gdyż nigdy żaden od wiekow nie był słychan tak vpádły/ áby go on kyedy przyiác nie miał/ á żeby go odepchnął od miłofierdzya fwoyego świętego. (*marg*) *Pocyechá wyelka człowieká nędznego.* (-) Abowiem pátrzay tu pilno/ gdyby ná cię przypádlá taka przygodá á thákye niefzczęście/ iżbyś iuż miał pewnie przyść o gárdło/ y iużbyś był ofádzon pewnie ná márne strácenie fwoie/ y iużby kátowie y opráwce stali nád głowá twoiá/ á przyfzedłby do ciebie fyn onego Páná ktoremus przewinił/ á ktory cie iuż ofádził ná ono márne strácenie twoie/ y powiedzyáćiby tę nowinę: Wiedz nieboracz-

strona: 168

po Troycy świętey.

Lift

ku/ iż áczem wielkiey pracey wzył á wielkiey trudności v Oycá fwego/ álemci iuż przednáł ten márny vpádek twoy/ á iużem zá cię wszytko zástąpił/ żeś ty iuż nic nie **nie** [!] winien pánu fwemu: Y ielzche ktemu/ iellize sie ielzche polepzyisz á będzieisz mię chciał miłowác/ á wiernie mi sie záchowác iáko práwy przyiaciel w powinności fwoiey/ iżci tho pewnie obyecię/ á bądź tego ist/ iż cie przypuścę w rowny dzyał s łobá/ á wezmę cie łobye zá rodzonego brátá fwego. To ia poruczám rozmyślániu twemu/ iellizeby to byłá wdzyęcna nowiná v ciebie/ á iellibyś był zá to powinien temu tákiemu dobrodzyeiowi fwemu. Pátrzayże thu pilno márny złoczyńco/ kthoryś wpadł froye ręce nie ledá pánu á nie ledá moczarzowi/ ále Pánu wśzech pánow/ á moczarzowi nád szemi moczarzmi. Słuchayże froyego dekretu iego/ ktory iuż nád tobá dawni vczynion iest: Iż ci w4zyfscy ktorzy sie w złey spráwie á w złey wierze záchowywác będą/ iż poydą do ognia wiecznego á ná wieczny vpádek á záthracenie fwoie. A iż też iest káždy ofádzon ielzche zá żywotá fwoyego. Pátrzayże iáko tho nierowny dekret z onym dekretem fwiátá tego/ ktory tu iedno ná máłą chwilę może zábić ciáło.

Ale tu y dufzá y ciáło ma być podáne ná wieczné á nieskończone męki swoie. Pátrzayże iákiego frogyego kátá á iákiego opráwce nád sobą vřtháwicznie mařz czártá řprofnego: gdyż zyemřki kát czáfem z wielką żáłořcią vřywa řmierci człowieká nędznegu. Ale ten twoy kát z wielkim wefelem á z wielką rádořcią czeka tego/ ábyř był podan w ręce iego. (marg) Pan Křiřtus wřzytko nágrodził czo człowiek powinien był. (-) Rozmyřłże sobie iáki to řyn á iáki to krolewic przychodzi do ciebye s tymi nowinámi wdzyęcznymi/ iż řie iuř poiednáł zá cię z Oycem řwoim/ á iż iuř nágrodził zá cię/ y záplácił/ y zářthápił wřzytko ono márne przewinienie twoie. Abowiem nie řyn áni krolewic człowieká zyemřkyego/ ále řyn Bogá wiecznegu/ á krol nád wřzemi krolmi y nád wřzemi mocarzmi řwiátá tego. řłuchayże cořci ieřcže dáley ten dobrotliwy Pan obiecować raczy: Iż ieřliže řie vřznařz á záchowařz mu mocno wiáre řwoię/ á przyřtánięř cáłym řercem do niego/ iż iuř nigdy nie mařz vpářć w tákie drugie niebeřpieczeńřtwo řwoie/ á iuř cie bierze ná opiekę řwoię á pod řkřzydła řwoie/ á przyřmuie cie zá włáfnego brátá řwoiego/ y w rowny cie dzyáł przypuřzcza do kroleřtwá řwego řwiętego. O řwięteřz to á wdzięczne nowiny tobie mářny nędzniku przypadáia/ od ták wielkiego Pána/ krolá niebá y zyemie. Bo obáčź iáko zářtěpuie zá cię á iáko pláci zá cię ten mářny dłuę twoy/ á to przeřtápienie twoie. Bo nie pieniádzmi **pieniádzmi** [!] áni řadnemi klenoty/ ále wydáł řam řiebie á řwięte á niewinne ciáło řwoie ná okrutná řmierć/ áby ciebie wybáwił od řmierci: rořláł kre w řwá řwiętá zá cię/ áby czárt okrutny nie miał mocy á nie pařtwił řie ná ciáfem y nád dufzá twoiá á náde křwiá twoiá. Vwařże thu godnořć řwoię/ á vwař teř to komu brátem zořtawářz/ ábo kto cie przypuřzcza w rowny dzyáł do oyczyzny řwoiey. Obáčźże tu nędzniku iáka to ieřt oyczyzná/ á do iákiey cie przypuřzczać raczy: ktorey bogáctwá/ rořkořzy/ obřitořci/ řadny ieřzyk nigdy áni řadne piřmo áni wypisáć áni wypowiedzyeć nie moře. O nędzniku nędzny ieřliže tym ieřcže wřgárdziřz á nie będyeřz tego wdzięczeń od ták dobrotliwego Pána řwego/ niech cie řámego ořádzi řumnienie twoye/ iákieybys **iákieybys** [!] pomřty był godzien/ á iákiego wřgárdzenia y karánia/ zá ty niewdzięcznořci twoie/ A iákoř tu nie iřć zá thym Pánem? á iákoř řie nie řiřnáć do řwiętego **řwá** [!] iego/ á do tych miłóřciwych nowin y obietnic od niego? gdyż řłyřzyřz co tu dobrego á co złego tobie ná tym naleřy. Bo řłuchay ieřcže křthemu iákieć thu Ewányeliřtá řwiádectwo opowieda o tym Pánu twoim/ á o opiece y opátrznóřci iego nád wiernymi řwymi: Iż gdy go Licemiernicy á ci mędrkowie křthorzy duřaiá w řpřawach/ w náukach/ á w godnořciach řwoich/ pořádzáli á

szemrali o nim/ iż sie tak w nieprzyſtoyne rzeczy wdawa/ á poſpolituie z grzeſzniki/ owſzem ich iefzcze ſzuka/ náwráczá/ á vpomina z onych złoſciwych á márných obłądliwoſci ich: iáko im odpowiedział/ á iáko ie przypowieſciá wywodzi s thego ich márnego á obłądliwego mniamánia á rozumienia o nim/ przekládaíac im człowieká/ Iż gdy będye w iákim leſie/ máiac fto owieczek w ſtádye ſwoim/ á zginie ábo mu ſie iedná gdzye obłądzi/ iáko

strona: 168v

Trzeciy Niedzyele

opuſciwſzy onę dzyewięcdzyefiát y dzyewięc/ ktorých iuż odeydye w iedney ſpołecznoſci á w iednym zgromádeniu/ Iż wrociwſzy ſie ná zad ſzuka oney ktora ſie bylá obłądziła/ á ktora odeſzła od onego ſtádá iego á od oney ſpołecznoſci iego. A gdy iá znaydye/ iáka tu przypomina rádoſc á pociechę iego/ iż iá weźmie ná ſwoie rámoná/ á doniefie iá á przyprowádzi iá záfię do onego ſtádká ſwego. Y iáko zwoływa á z zywa **z zywa** [!] **fiáfiád** [!] ſwych á wdzyęcnych przyciacił ſwych á wdzyęcnych przyciacił ſwych/ áby mu ſie pomagáli rádowác z oney zginęley owieczki iego. (*marg*) **Dobroć páftherzá náſzego Páná Kriftufá.** (–) Pátrzayze k czemu ſie przyrowniwa ten ſwięty páftherz tych náſ nędznych á błędnych owieczek ſwoich tą przypowieſciá ſwą: gdyż ſie ſam ná drugim mieyſcu przezwál byc tym páftherzem/ á iż zna káždá owieczkę ſwoię po głofie iey: á chce teź tego áby go teź káždá owieczká znála po głofie iego. (*marg*) **Ian s. w x. kapit.** (–) A tey ſie opowieda nigdy nie znác áni o niey wiedzyec/ ktora nie zna áni ſłucha ſwiętego głofu iego. Przypátrzże ſie tu tak miłofciwym obietnicam tego ſwiętego páftherzá/ á tak pilney opiece á opátrznofci iego/ ktora on tu czyni nád tym ſtádkiem ſwoim/ á iáko ſie kocha w nim/ á iáko ie zgromáda do ſpołecznoſci **ſpołecznoſci** [!] ſwoiey/ ſłuchay co powieda: Iż gdy obaczy nędznego człowieká á te nędzná owieczkę ſwoię/ á ona ſie obłądziła od ſthádá iego/ á od ſpołecznoſci ſwiętych á przebráných iego tułaiac ſie po tym głuchym leſie obłądliwego ſwiátá tego/ iż ſie ſam obráca do niey zmiłofierdzyem **zmiłofierdzyem** [!] ſwoim/ iż ſie iey ozywa onym wdzyęcnyým á błogofławioným głofem ſwoim/ mowiác do niey: Náwroć ſie nędzna owieczko záfię ku mnie/ á ia ſie teź záfię náwroć ku thobie: podź do mnie/ á ia ciebie záfię ożywię y ochłodzę onym ſwiętyým miłofierdzyem ſwoim. A gdy iá naydye/ á gdy pozna ono vpádle á fkrufzone ferce iey/ iż pozna głos páftherzá ſwego/ á náwroci ſie do niego/ á przywroci ſie záfię do wiernego ſtádká iego/ nie tylko áby iá záfię przyiac **przyiac** [!] miał/ nie tylko áby záfię do ſtádká

fwoiego przyłęczyc miał/ ále ią bierze ná rámioná fwoie. Iáko nam o nim Ezaiáfz poŵiádczył:
(*marg*) *Ezaiáfz w Lii.* (–) Iz wzyął ná rámioná fwoie włytki złości á niepráwości náŵe.
A wzyáwłzy ią ná ony rámioná fwięte fwoie/ ofiáruie ią Bogu Oycu fwemu niebieŵkiemu/
wftáwicźnie ftoiąc ná práwicy Máyeŵtatu iego fwiętego/ á przyłęcza ią do oney ŵpóeczności
wiernych á przebránych fwoich/ á do oney wdzięczney owczarniey fwoiey. Ktorey roŵkoŵzy
iuż nigdy żadnego końcá nie będzie. (*marg*) *Człowiek ząwždy błądzi w głuchim leŵie.* (–) O
nędzna owieczko á nędzny człowiecze/ czemu ná tho nie pomniŵz/ po iákim głuchym leŵie tu
chodziŵz w tym mizernym żywocie zą tym fwięty m páłterzem fwoim? czemu ŵie oddzyelaŵz od
ŵtádá iego/ zą márną obłędliwoŵciá ciemnego á głuchego láfá tego? gdyż widziŵz/ iz ieŵli
ŵtráciŵz páłterzá ŵwego/ iz w tym márnym leŵie nie naydziŵz iedno wilki/ niedźwiedzie/ á
lwy: ktorzy chodząc rozdzyeráią páłzczeki fwoie/ á niŵzczą to ŵtadko Páńŵkie/ á ze wŵzech
ŵtron ŵkubą kędy mogą nędzná wełnę iego: czemu pilnie nie ŵłuchaŵz głóŵu iego? gdyż on
idno tákye owieczki chce znác á miec pieczá wftáwiczną o nich/ ktore ŵłucháią głóŵu iego.
Czemu mu zádawaŵz tę pracą/ iz ŵie muŵi wrácác zą tobą/ á ŵzukác cie po tych ciemnoŵciach
márnegó láfú thego? Czemu ŵie mu dopuŵciŵz dzwigác **dzwigác [.]** ná rámioná iego/ á nie
idzieŵz dobrowolnie zą ŵtádem á zą towarzyŵtwem fwoim? O fwięty á błogóŵłáwiony páłterzu/
iákáż to ieŵt dobroc twoiá/ iz ty tey błędney á niedbáley owce ŵam ŵzukaŵz/ á kładzieŵz ią ná
rámioná ŵwe/ á niechcelŵz áby ktora zginęłá/ iedno áby nawrociwłzy ŵie k tobie/ byłá żywá
wiecznym żywotem/ á roŵkoŵzowálá ŵobie ná onych wiecznych á wdzięcznych páłtwiŵkach
fwoich. A tu ŵie vczie nędzni páłterze/ ktorým wam thu Pan poruczyć raczył to niewinne
ŵtadko fwoie/ á ŵtrzeźcie ŵie onych frogich dekrethow á onych márných przezwiŵk od niego/
gdzie was przez Proroká zowie niememi pŵy kthorzy nie wmiecie ŵzczekácá nie wmiecie paŵc
á przeŵtrzegác tego niewinnego ŵtadká Páńŵkiego. (*marg*) *Ezaiáfz w Lwi.* (–) A nie tylko
ábyŵcie ie mieli noŵic ná rámionach á ná opiekach fwoich/ ále chociaýby ią też on okrutny
wilk piekielny rozdrapał przed oczymá wálzými/ nic wam ná tym kiloby wam wełná zoŵtáłá/
á izbyŵcie wtuczýli brzuchy fwoie mlekiem s tego ŵtádá Páńŵkiego niewinnego/ ták iáko o
was Prorok powieda. (*marg*) *Ezechiel w xxxiiij.* (–) Ale co wam też zą to obiecuie/ iuż ŵie
tám tego náŵłuchácá náuczyć ná wielu mieyŵcach możecie.

(*marg*) Rádość w niebie z návrocenia grzeźznego. (–) Słuchayże iefzcze ktemu iáką rádość á iáką pociechę ten święty Páfterz fwoię tu opowiedác raczy/ którą miewa nád oną vboğą á ftráconą owieczką fwą/ ktora fie návroći do niego á do świętey oney owczarniey iego: Iz obeffe przyiacioły fwe áby fie z nim rozrádowali nád oną zgubą ie ⁸⁰. O moy miły Pánie máluczkać to zgubá twoiá bylá/ á wielką rádość fwą opowiedác raczyfz. O nędzna owco á márne źwirzę/ ieflis thy bylá kiedy godná thákiey łálki Páná twego. Bo słuchay iáko tu Pan twoy rofkofzowánie fwoie á wefele fwoie opowiedác raczy s tego mizerneho ználezyenia twego/ iz wśzythek zbor niebiefki obeffác á opowiedác im to wefele fwoie raczy/ o ználezieniu oney zguby fwoiey/ y iáki wefele vmnożyć fie ma we wśzey rzeźzy niebiefkiey/ kwoli onemu święthemu páfterzowi/ z návrocenia oney obłędliwey owieczki iego. (*marg*) **Náuká błędney owieccce owieccce [.]**. (–) Coż tedy chcesz vczynić moy miły Krześciáńfki człowiecze/ iefliże fie rozumiesz być odłączoną á obładzoną owieczką od tego Páná fwoiego/ á od tego tak miłościwego páfterzá fwoiego. Azalizes fie nie powinien sam vlitowác nád sobą? Izalizes fie theż nie powinien rozmyflic nád thym świętym Páftyrzem fwoim? ktory fie tak ftára á tak pilną pracą ma o ználezieniu á návroceniu twoim? Izalfz nie słyszylz iz tym návroceniem fwoim/ nie tylko iego lámego vwefelic mařz ále ony wśzytki Kfiążętá/ Mocarze/ Anyoły/ y Archányoły niebiefkie? Obácźze fie thedy moiá miła owieczko obácź/ á náśluchaway z dáleká gdzyec fie ozywa ten Pan twoy/ á zábiegay/ á słuchay świętego głofu iego/ á bądź pilen ábys fie nigdy dáleko nie obładził od niego. Bo możefz tak długo błądzić/ żeć fie odddali od ciebye/ gdyż cie iuz w tym przeřtrzedz raczył. A cości fie stánie? Wierz mi iz on okrutny wilk á řprzećiwnik twoy nie zámieřzka nigdy áby fie nie miał thułác s tobą po tym to głuchym lefie márneho fwiátá tego/ á pothym áby cie doprowadził do oney plugáwey iáfkiniey fwoiey/ gdyř niechciał być w oney řpołeczności wdzyęczney owieczek Páńfkich/ á w oney świętey á wśzech rofkofzy pełney owczarniey iego. Niedbayże tedy ty nic ná ty Fárizeufze/ á ná ty Licemierniki fwiátá tego/ ktorzy řzemrzą y o tobie y o tym Pánu twoim/ y o świętym pořtánoweniu iego/ á o świętym głofie ie ⁸⁰/ cífn fie przedřię zá tym Pánem fwoim/ á zá świętym głofem iego/ á nic fie nie dáy vwodzić głofowi inemu pořtronnemu y náuce ie ⁸⁰: á pewnie wiedz iz cie ten Pan weźmie ná rámioná fwe á pod řkrzydłá fwoie: á pewnie wiedz iz cie doprowadzi do řpołeczności fwoiey/ á do oney wieczney owczarniey

fwey. A tám tym przyłączeniem twoim á návroceniem twoim/ pewnie badź te ^{so} ift/ iż rozwefeliż wśzytko zebranie niebiełkie w oney świętey owczarniey Páná fwego. A z nimi czáłu fwego w tey łpołeczności będziefz wiecznie vżywał tych rołkołzy ich á tego wiecznego wefelá tobie z nimi połpołu zgotowánego. Co łoby s tey Rołpráwy świętey vważác mamy. A tu napirwey vważay moy miły Krześciáńłki człowiece/ iż tego żadnym obyczáiem zeznáć nie mozełz/ ábyś nie był liczby tych grzełznikow ábo iáwnogrzełznikow. A tu potym vważay/ iż zá grzech twoy nic infzego nád thobą nie wiśi/ wedle dekretow Páńłkich/ iedno vřtáwiczna á nieomylna pomřtá/ y doczełna y potym wieczna po łmierci twoiey. A tu łie potym vcz/ iż tego grzechu twoiego s łiebie zetrzeć áni zložyc mozełz żadnemi wymyłly řwiátá tego/ áni wynaláłki fwemi/ byś teź y ná kęly dał rozmiothác ciáło łwoie. A iż áni ná niebie/ áni ná zyemi/ nie naydzyełz nigdziey w tym żadnego ráunku áni wlpomożenia/ oprócz dobroci á miłofierdzia Páná fwego/ ktory to zá cię zářtápił/ á ofiárował Bogu Oycu łwemu zá cię święte człowieceńłtwo łwoie/ ták iákoś o thym řzyrzey řlyřzał. A to ktemu vważ/ iáki ieřt á iákie miłofierdzie iego/ y iáko cie łam řzuka/ á iáko cie bierze ná rámioná łwoie. A tho teź obácź/ iefliže go zániedbałz á obłádzifz łie od niego w złym rozmyřle łwoim/ gđzye łie obrociřz/ y kogo opiekałniká mařz nád łobą. Vważayže to tedy napilniey/ gđzye go řzukać mařz/ á iáko łie go doćifnáć mařz. Bowiem go nigdziey rychley nie poznałz áni naydzyełz/ iedno w świętych řłowiech iego/ á w nieomylnych obietnicach iego. Nie łękaýže łie

strona: 169v

Czwartey Niedzyele.

nic tych Fáryzeuřzow á tych wymyřłáczow řwiátá thego/ ále łie ciśń mocno zářłowy á zá náukámi Páná fwego/ ine wśzytki rády/ náuki/ y wymyřly opuřciwřzy řwiátá tego. A thám nieomylnie/ iákoś řlyřzał/ naydzyełz wśzytki pociechy łwoie/ naydzyełz wśzytki drogi y pořtępki ku pořtánowieniu poczciwego żywotá fwego/ y ku ználezyeniu Páná tego/ á pářterzá fwego. A ty wřzechmogácy Pánie á pářterzu nařz/ weźmi nas ná rámioná łwoie/ á ná świętą opiekę łwoię/ ábychmy cie poznawřzy takiego dobrodzyeiá fwego/ nigdy łie nie odłáczáli od řtadká twoiego/ á wiernie řłucháli głofu twego świętego ná wieki wiekom Amen. Ewányelia Niedziele czwartey po Troycy świętey ktorą nápiřał Łukařz s. w vj. Przeciwo wymyřlnym zakonom řwiátá tego. Bąđźcie miłofierni/ iáko Ociec wářz niebiełki miłofierny ieřt etcet. (marg) O miłofierdzyu Páńłkim/ y iáko łie w thym á nim w czym innym moźemy

przypodobnić ku Pánu śwemu/ y iákie są zapłaty iego/ á iáki zákon Pan nam swoy poştánowić raczył. (–) BLogośławiony Pan á zbáwiciel náš/ rozumiejąc temu/ iż sprawy zakonne y ony wymyślone cerymonie/ w ktorých już byli oni ludzie stárego zákónu położyli wśzytki nádzyeie swoie/ y zdáło sie im/ d d [!] im więcej było nie trzebá do ználezyenia miłofierizyya miłofierizyya [!] Páńkiego/ nic im pomoc nie mogły. Ták iáko Páweł święty nam o tym świadectwo wydawa: Iz zakon nápisány pewnieby nas wśzytkich był pomordował á pobił/ by nas był Duch Páńki nie ożywił/ gdyż żaden zakonowi żadnym obyczaiem dożyć vczynić nie mogli: dawży ná się Cyrográph onych przodkow swoich/ iż miał być káżdż przekłety ktobi gi był namniey w czym przestąpił. A ták by nas był Duch Páńki nie ożywił/ to iest/ wiará nášá ktoráchmy przyięli od Bogá Oycá przez Duchá Páńkiego/ iż nam záslubił swego miłego synaczká zefláć/ ktorego nam Prorocy obwołáli á z dawná opowiedzyeli/ kthory nam miał przednáć ten obowięzek náš/ á przywieść nas w łáfkáwśzy zakon do Bogá Oycá swoiego: to iest/ do miłofierdzia iego świętego. Gdyż to nam z dawná obiecał przez Proroká/ iż nam miał wydáć infzy á nowśzy zakon/ kthory już miał być nie ná tablicach/ iáko Moizeszow/ ále w fercach nášzych nápisány. A ktorzy go przyięli á wierzili weń/ już byli prážni onego pirwśzego zakonu stráchow. A przeto thy słowá tego zakonu nowego Páńkiego thu s tey Ewányeliey świętey niżej nápisány wyięte/ thu nam są z początek záłożone/ gdzye nas sam Pan vpomináć raczy: gdyż Bog Ociec odmienić raczył nád námi onę frogość zakonu swego/ á przypuścić nas raczył do świętego miłofierdzia swoiego/ ábychmy my też odmieniáli zátwárdzyáłość myśli y fercá swoiego/ á tákież odmieniáli miłofierdzye przeciw bliźnim swoim/ iáko Bog Ociec raczył odmienić s fzczyrey dobrotliwości swoiey/ przeciwko nam nędznym á vpádlim dzyatkom swoim. Ktorá Ewányeliá Lukáś święthy nápiśał ku pociefze nášzey Tylko day Pánie Boże s tego tho miłofierdzia twoiego świętego/ kthore nam tu opowiedáć raczył/ ábychmy iey mogli wyrozumieć przez Duchá twoiego świętego/ á náukę y pociefzenie wzyąć od ciebye Páná swego. Ktorá ták ltoi nápiśána tymi słowy: BAdźcieś thedy miłofierni/ iáko y Ocyec wáśz niebyefki miłofierny iest. Nie poładzaycie/ nie będyecie też poładzeni. Nie fkázuycie/ á nie będyecie też fkázowani. Od=

strona: 170

po Troycy świętey.

Lift

grafika pułzczaycie/ á będzie wam odpułzczono. Dawaycie/ á będzie też wam dano. Miäre dobrą y wierchowátą/ y natłoczóną/ ták iż będzie opływałá/ dádzą ná łono wálze. A iáko wy mierzyć będziecie/ ták też wam od infzych odmierzono będzie. A przytym im powiedzyeć raczył the przypowieść: Izali flepy wiodąc flepego/ nie mułzą obádwá w doł wpásć? Nie może być zwolennik przełożenízy nád Miftrzá fwego, A dołkonály káždy tákí będzie/ iefliże fie porowna z Miftrzem swoim. Czemu thy vpátruiesz źdzyebłko w oku brátá fwego/ á bierzma niemálego nie możesz obáczyć w włálnym oku swoim? Abo iáko thy możesz rzecz brátu swoiemu: Brácie/ potrway máło iżci wyymęto źdzyebłko z oká twoiego/ á bierzmas zápomniał w oku swoim? Pokryty człowiecze/ wyrzuć pirwey bierzmo z oká twoiego/ toż dopiro obaczyłz/ ábyś wyrzucił źdzyebłko z oká brátá twoiego. (marg) Kláźtor nowy Apofthołom swoim Pan fundowác raczył. (-) MAło przed tym tenże Ewányelištá Lukáľ s. wypifuiąc dziwne á pilne spráwy Páná náłzego/ ktore on spráwowác po ten czás raczył/ w onym świętym człowieczeństwie swoim/ przepátruiąc wšytko/ á nic niechcąc opuścić/ y w przykłádyech y w náukach swoich/ coby było potrzebnego ku náłzemu zbáwieniu dułznemu. Tedy támże piłze/ iż przechadzáiąc fie po miáłteczkach onych żydowłkich/ przebierał łobie zwolenniki swoie wedle dziwne^{go} przeźrzenia Bołkiego fwego. Támże y Máttheuřá onego iáwnogrzeřzniká powołać zá łobą raczył. Támże wiele dziwow y znákw czynił z mocy onego Bołtwá świętego fwego á z możności swoiey. Támże dáley piřząc powieđa o nim/ iż ftá=

strona: 170v

Czwartey Niedzyele

náwřzy ná iednym polu/ iuż z onymi zezwolonymi zwolenniki swoiemi/ á z wielkimi inemi tłuřczámi z rozmáitych narodow/ vczynił do nich to kazánie/ á ten nowy zakon/ á ten nowy kláźtor raczył im fundowác: á ná tey náuce/ á ná tym zakonie pořtánawiác raczył ferćá y myfli ich/ y wšytkich wiernych swoich. Pátrzayże co tu zá zakon á co zá regułę Pan ten tym to vcźniom swoim á tym tho náłłádownikom swoim/ y potym wšytkim wiernym fwym/ vcźnić ná ten czás á pořtánowić raczył. Nie piřeć tu Ewányelištá áby im rořkázowál/ ábyście chodzili e řzarych/ w białyeh/ ábo w czárnych kápicach: Nie piřeć ábyście łobie łby pogolili: Nie piřeć ábyście fie powrozmi opáfowáli: pořty wymyřłáne/ řuchoty rozmáite/ ábo infze wymyřły řwiáthá tego/ wynáydowáli ábo wymyřłáli. Ale řłuchay á pilno řłuchay/

ná iákim zakonie á ná iákiey náuce thy swoie nowe bárnárdyny á ty nowe vcźnie swoie/ y infze ony tłuźczce/ kthore zábyegály dziwuiąc fie świętemu Boftwu iego/ á słucháiąc pilnie słow iego/ záládzać á stánowić raczy/ gdy im rofkázuie: Bądźcie miłofierni/ iáko Ociecz wálz niebieski miłofierny iest/ nie sądzcie nie będyecie sądzeni/ nie skázuycie nie będyecie skázowani/ dawaycie będye wam dano/ odpuźczaycie á będye wam odpuźczono/ y ine święte á miłofierne vcźynki im rofkázuiąc á poruczáiąc. P świętyłz to á miłościwy zakon Pána tego/ gdyż go ielźcze tym vtwardzić á vprzywileiowác raczył: iż zá to wśzytko com wam tu wymienił/ iefliže fie ták záchowywác będyecie/ iż wam będye oddano á odmierzono miárą hoyną/ miárą obfitą/ á zewśzech ston opływáiącą. (marg) Zakon Páński lekki/ zakony wymyślne nieplátne. (–) Pátrżayże naydzyefzli tákie przywileie ábo tákie obietnice w zakonie Fránciřzkowym/ Benediktowym/ Dominikowym/ y w infzych wymyřlech ţeiátá tego. A což znaydzyefz inego? Słuchay co tu powiedác Pan raczy: Iż iefli fie będye chciał wynořić zwolennik nád Miřtrzá/ á drugiego tákże powiedzye zá łobą/ tedy obádwa iáko ţlepi wpádną w on frogi á w on okrutny doł/ w kthorym iuź żadnego rátkunku áni żadnego nálezyenia miłofierdzya nie będye. O wřzechmogący miły Pánie dayże fie nam náuczyć tego świętego zakonu twego/ gdyż eř gi nam wřthy swoiemi ielźcze ktemu pořwiadczyć raczył/ vpomináiąc nas wśzytkych/ ábychmy bráli ná ţię zakon ten twoy/ á to iářzmo wdzyęcźne á miłościwe twoie/ opowiedáiąc ie nam/ iż to brzemię ktore ty ná nas raczyłř wkłádác iest bárzo lekkie/ á iářzmo to twoie bárzo wdzyęcźne á bárzo przyiemne. Gdyź nam to ielźcze ktemu o tobie wśzythki piřmá pořwiadczáią/ iż ktoby fie vpracował á nie mógł wytrwác pod tym brzemieniem **brzemieniem** [!] twoim/ iż ie ţam zań nořić raczyłř/ á bierzefz ie pořpołu y z nim ná rámioná swoie. (marg) Pirwřzy Artykuł zakonu páńskiego iest miłofierdzye. (–) Pátrżayże pilno/ ktory naypirwřzy ártykuł ten święty á miłościwy Pan tego to zakonu řwego á tego kłářtoru řwego miánowác á pořtánowić raczył. A to iest ten/ iż nas s tego nypirwey přeřtrżega á vpomina/ ábychmy byli wśzyřcy miłofierni/ gdyż teź Ociec nářz niebieski nád námi záwždy miłofierny iest. Bo rozumiey temu/ iż ile iest wśzytkich inych vcźynkow nalepřzych ná řwiecie/ thák ku Pánu nářzemu iáko y ku bliźniemu/ iefliže nie będye s řercá prawdziwego s práwá s řczyrą **řczyrą** [!] miłością/ iuź máło ábo nic to plátno moźe być v Pána tego: gdyż rozmáite křtały á rozmáite podobieńřtwá miłofierdzya bywáią. (marg) Rozne Rozne [!] křtały miłofierdzya. (–) Bo iedno to řtroię dla pychy/ drudzy dla

włtydu/ drudzy też aby się im to zająć do onych mniejszych/ co im jakie dobrodziejstwa czynią/ albo służbami/ albo wyławianiem/ albo czym innym/ oddawało. A Pan ten nigdy a nigdy nie patrzy na sprawy rąk twoich albo połów twoich/ iedno przegląda do serca twego. Wpatrowali też oni bogacze/ oni Licemierniki/ oni biskupy/ gdy miotali srebrną złotą do skrynicy **skrynicy** [!] oney/ gdy składali na budowanie albo na oprawę kościoła Salomonowego⁸⁰: *(marg)* Mattheusz w xij. (-) ale iż to s pychy/ albo w nadziei jakiej od Pana odpłaty czynili/ wszystko to było w pośmiech u niego⁸⁰. Aż gdy wpatrzył onę wbożuchną wdowę/ a onę pokorną niewiastkę/ która z wielkim nabożeństwem a z wielkim płaczem dwa pieniążki/ które iedno na ten czas miała/ wrzuciła do skrynicy oney. Wnet Pan tego nie mógł zaciąć/ aby te⁸⁰ obwołać a opowiedzieć nie miał/ iż takie wspominki a takie czynności/ które z wiernego serca człowieka nędznego a s łczyre-

strona: 171

po Trojcy świętej.

Lift

go pochodzą/ są jemu wdzięczne a bardzo przyimne od niego: a opowiedzieć raczył/ iż ta więcej dała niż oni wszyscy. Gdyż to ięszcze y on Dawid wielki Krol y Prorok/ który zawsze był pełen Duchą s. pewnie był obaczył/ gdzie woła ku Panu tymi słowy: *(marg)* w PŃalmie w Lj. (-) Iż dałibyś ja tobie moy miły Panie wiele wołów y bąranów/ a coż po tym gdy ja wiem iż to u ciebie nic niepłatno iest/ iesli pierwej nye zbudujesz dobrej woley a dobrej myśli w nędznym sercu moim. Iako y Paweł s. tego pilnie poświadczac raczy/ gdzie powie da każdemu: *(marg)* j. Do Korin. xij. (-) Iż by też twoją wiarą była taka/ iżbyś y gory dla niey przewrócił/ byś też y wszystko co masz rozdał/ y na koniec ciało swoje na zatrącenie wydał/ a miłości/ a prawej chuci w sercu swym mieć nie będyełz/ nic tobie niepłatno/ a iesťes prawie iako brzęk miedziany/ który nikomu żadnego pożytku nie może uczynić. *(marg)* Człowiek nie może być tak miłofierny iako Bog. (-) A tedybyś lepak pytał/ a iakież to tedy ma być miłofierdzie/ któreby się temu Panu podobalo? Słuchay pilno iakoć ie thu Pan wyklada/ a iakoć ie opowiada/ powiedaiac nam wszystkim/ aby chmy tak byli miłofierni iako Ociec nasz niebiecki miłofierny iest. To thu zająć na cię będzie ięszcze trudniejszy/ bo chciałbyś takiego gdzie widzieć na świecie/ iż gdyby kto wzrzał ano złoczyńcę jakiego wiodą na jaką śmierć haniebną/ a iż go iuz pewnie na strącenie oładzono/

izby fynaczká fwe⁸⁰ wzywáfzy bárzo miłego/ w ktorymby fie on ofobliwie kochał/ á iednegoż tego miał/ áby gi dał ftrácić márną oná fmiernią zá onego złoczyńcę/ ktorý mu był iáko żyw nic dobrego nie vczynił. A ten miłościwy Ociec náfz niebiefki/ iednegoż fynaczká máiac/ o ktorým fam fwiadectwo vczynić raczył przy okrczeniu fwiętym iego włafnmi vfty fwemi/ iż go bárzo miłował. (*marg*) *Mattheufz w iij.* (–) A iefzcze ktemu nie ládá fynaczká/ ále wielkiego Krolá niebá y zyemie á Páná wżego fтворzenia/ wydác go raczył ná frogą fmierć: á iefzcze nie ledá ná fmierć/ ále kthorą fam przed tym przeklinác raczył/ opowiedáiac to/ iż káždy przekłety kto będzie záwiefzon ná drzewie. (*marg*) *v. Moize. w xxj.* (–) A iákoż go wydał? Pátrzay iż go wydał zá nędznego fługę/ zá nedznego **nedznego** [!] robaká/ á zá błoto zlepione rękámi fwoiemi. A nie thylko áby mu to był czym záfłużył/ ále záwždy był fprzećwnikiem iego/ á záwždy drażnił á przeffádował ono fwięte á dobrotliwe Boftwo iego. O fwiętefz to miłofierdzye Páná tego/ o niepodobnefz to miłofierdzye ku miłofierdzyu człowieczemu/ chociay ieft proch á iáko śmieći pod nogámi iego. (*marg*) *Nie porowna człowiek miłofierdzyem s Pánem.* (–) A což ty tedy chcefz vczynić miły brácie/ gdyż w fobie tákiego miłofierdzia nie czuiefz/ iákie ieft miłofierdzye tego to Boga Oyca fwego niebiefkiego: A Pan twoy/ á ten iedyny fyn iego rofkázuie tobie/ ábyś ták był miłofierny iáko Bog Ociec twoy niebiefki miłofierny ieft. A iefzcze ktemu iáko fłyfzyfz/ iż cie Pan twoy fтворzyć raczył ná podobieńftwo á ná wyobráżenie fwoie: ácz nie rozumiey áby tho miało być podobieńftwo fwiętey iftności iego: (*marg*) *Ian s. w j. kapitu.* (–) Bo áni ná niebie/ áni ná ziemi nic ku iego Boftwu fwiętemu podobnego nie máfz/ áni go żaden nigdy oczymá fwymi nie widzyał w iftności Boftwá iego. Ale cie ná to podobieńftwo fтворzył/ ábyś fie przypodobnił kędybyś mogł ku fwiętym fprawám iego: á oż **oż** [!] y to rzecz tobie niepodobna ieft. Ale fłuchay iáko cie thu Pan vpomina/ ábyś fie thym przypodobnił ku Bogu Oycu fwemu/ ábyś wždy był podobien miłofierdzem do niego/ iáko on miłofierny ieft. Zwłafzczá ábyś nie zábijał fprawiedliwego/ gdyż on nie tylko áby zábijać miał/ ále ożywia/ fzczyći/ broni/ á pilnie ftrzeże káżdego wiernego fobie. Abyś nie pożądał/ iáko on nie pożąda. Abyś odpufzczał iáko też on miłościwie odpufzcżác káżdemu raczy. Abyś dawał/ iáko on też hoynie káżdemu dawać raczy: y inemi podobieńftwy cnotliwemi á pobożnemi ábyś fie przypodobniał kędybyś mogł ku fwiętym fprawám iego. Tedy ty iednák przedfię/ ácz nigdy y tego ták vczynić nie moześz/ iáko to fwięte Boftwo vczynić może/ ále fie wždy

poczęści przypodobniłz ku świętym łprawam iego. A gdyż nie mozełz temu dofyć vczynić
vbogi nędzniku/ gdyż eś nie ielt podobien iemu/ iedno iżeś łtworzon ná podobieńłtwo iego/
łtarayze łie wđdy przedię iednák pilno kędy mozełz/ ábyś wđdy był iákim podobieńłtwem
wyobrázon do niego: á iáko mozełz ábyś łie wđdy przypodobnił kniemu. A przywodź łie
wđdy iáko mozełz do te⁸⁰ miłofierdzia ie⁸⁰. Aczłkolwiek ty temu żadnym obyczáiem wypro-

strona: 171v

Czwartey Niedzyele

łtác nie mozełz/ gdyż ielt zaráżone grzechem nędzne przyrodzenie twoie. (*marg*) Iáko łie
małz przypodobnić Pánu łwemu. (-) Abowiem pátrzay co drugiego ten miłofiwy Ociec
náłz niebiełki czyni nam tym nędznym á nıkczemnim źwirzłtom łwym. Dobrowolnie á bez
włzech godności náłzych zmiłowác łie nád námi raczył: á to cokolwiek nád námi vczynił/ iż
to włzytko s łzczyrey dobroći á s łzczyrego miłofierdzya łwoiego/ bez náłzych włzech záłług
czynić raczył/ á bez żadney godności náłzey. Ktemu nas łzczyći/ broní od káżdey łrogości/
od káżdego niebełpieczeńłtwá/ od káżdego łądu náłzego. Ktemu nas włpomaga/ opátruie/
żywi: á hoynemi/ á rołkołznemi/ y rozlicznemi dáry á vpominki/ opátrowác á obdárzác
raczył. Tym podobieńłtwem poczęści łie teź mozełz przypodobnić ku temu Pánu łwemu/ á
vkázác ná łprawach łwoich to święte wyobráżenie iego: gdyż nie w nádzyeię oddánia iákiego/
gdź nie w nádzyeię tego/ ábyś tego vzyć miał z iáką pychą/ łławą/ ábo powagą łwiátá
tego/ ále s łzczyrey chući á s łzczyrey dobrotliwości łwoiey/ zmiłuielz łie gđzye mozełz
nád bliźnim łwoim/ á kędy mozełz nędznemu vpádlemu **vpádlemu** [!] bliźniemu łwemu/
łładem ábo niełprawiedliwołciá iáką vciśnionemu/ pomoc: á ielłi go obronić mozełz od oney
łrogości iego/ tedy pomagay iemu. Tu wiele łie przypodobniłz łprawámi łwemi ku łprawam
Pána łwego. Gđzye theź mozełz nędzniczká/ prołtaczká/ łsirotkę/ wziác ná opiekę łwoię: á
podpomoc thák w łprawiedliwołci/ iáko w miłofierdziu á opátreniu łwoim/ onę prołtotę
iego á ono łsiroctwo iego: thu teź vczyniłz niemálą łprawę podobną ku łprawam Pána łwoiego/
gdź to iego łprawy á iego to święty vrząd ielt/ opyekác łie włzytkimi łsirotkámí á włzelkíemi
vcíłnionemi łwiátá thego. (*marg*) w Płalmie Cxlv. (-) Gđź go y Prorok ták wyłwiadłza/
mowiác: Iżeś ty wzyłł moy miły Pánie káżdego vpádłego á káždą łsirotkę ná opiekę á ná
obronę twoię. A kthemu ielzcze/ gđy z onych hoynych dárow iego/ ktore on tobie dármu
á dobrowolnie dáć raczył/ będzylz teź nędznieyłzym włámował chleba twoiego. A coźci

zá to obiecuie ten dobrotliwy Pan? A to pilnie słuchay w tey Ewáynyeliey s. iż to tobie wżytko hoyną á obfitą á opływaiącą miarą będzie oddano. Słuchayże też zálie słow Ezaiáfz s. kthoremi woła ná cię od niego: (*marg*) Ezaiáfz w j. kapit. (–) Iż gdy fie ták będziez zachowywał iákoś tu słyszal/ tedyć fie ták opowiedać raczy: Iż mie iuż ni ocz nie próś/ ále mi fie vpominay iáko włafnego dłuğu fwego. A by złości twoie szczyrwieniály iáko czyrwiec/ iáko śnieg będą wybielone. O święteż to podobieńtwo/ o święteż to wyobrażenie Páná tego/ o błogofławionyż tho zakon iego/ á wdzięczna wítawá iego: s ktorey/ nie tylko ábychmy iákich ciężkości ábo trudności wżyc mieli/ ále nam iefzcze káždy z ofobná ártykuł tego zakonu nászego obiecuie hoyną á opływaiącą miarą odpypać/ á ktemu złości násze ták obiánić á tak wybielić iáko śnieg przed oblicznością swoią. Ale też zálie słuchay z drugiey strony frogich przygrozek **przygrozek** [!] tego świętego zakonu/ á tych wdzyęcznych wítaw iego/ co też zálie o nich opowiedać raczy: (*marg*) Lukáfz w vj. (–) Iż iáką miarką fie tu będziecie obchodzić z bliźnimi fwemi/ tháką wam też zálie miarką pewnie y thy ná świecie y po śmierci wálzey odmierzone będzie. Bo iefli nie będziecie miłofierni/ theż was żadne miłofierdzye potkác nie będzie mogło. Iefliże nie odpulćicie **odpulćicie** [!] wpádłym bliźnim swoim/ gdy będą szukác miłofierdzya wálzego/ pewnie wam theż nigdy nie będzie odpulczono. Iefli ich nie wípomożecie/ ták w trudnościach ich iáko też y w innym opátrzeniu ich/ pewnie też żadnego wípomożenia łoby nigdy nie naydzyecie. A ták tu fie możefz pilnie rozmyślić nędzny káždy człowiecze/ co to iefł vkázác w łobie podobieńtwo Páná fwe^{go}/ á święte wyobrażenie iego: co to iefł wżyc zá to odmierzenie fwe łowite á zewłząd opływaiące zálie miarą swoią: co to iefł pozyskác łobie ochędożenie á zbielenie iáko śnieg wżytkich złości swoich. A co to zálie iefł iefli o to nic dbác nie będziez/ á wzgárdziż to święte nápomnienie Páná fwe^{go}/ iżci też to zálie wżytko tákąż miarką odmierzone będzie. Aczbyś to zálie rzekł/ to ia iuż rozumiem/ iż ia łobie zá tho kupię miłofierdzye Páná fwego/ wedle tych obietnic iego/ á iuż mi nic więcey czynić nie trzebá. Nie myl fie rádząc ná tym/ áby to był iáki krámarz ábo kupiec zmiłofierdzyem **zmiłofierdzyem** [!] swo-

im/ iedno raz był ná świecie ten tobye šťastliwy čás spráwion/ kiedy thobye iest vbłagan á przednan gniew Bogá Oycá twego niebieskiego/ przez onego iedyneho synaczká iego/ frodze zá cię ná krzyżu rozbitego y vkrzyżowánego. A thą ofiárą świętą raz spráwioną á ofiárowaną/ iuz sie stáło wieczne vbłogofławienie tobie. A tego Bog Ociec dárować darmo á z miłofierdzia swego nam nędznemu ftworzeniu swemu raczył/ s tákiemi obietnicámi/ áby ktho vwierzy weń á przyłączy mocno serce swoje do niego á do miłofierdzia iego/ á vciecze sie w imię święte iego do tego to Bogá Oyczá swego niebieskiego/ á thák iáko słyżyłz bárzo miłofierneho/ iuz nigdy nie będzie opufzczon/ á nigdy dáremnie nie będzie záwołanie iego/ á iuz będzie vpráwiedliwion s káždego vpadku swego. (*marg*) *Iáki szczep tákie y gáłáski być máią.* (–) Ale iż nas ten iedyny synaczek zowie gáłáskámi á látoroślami swemi/ ktorzychmy pozli z oney świętey winney máćice/ ktorą sie on sam miánowác raczy/ á zowie nas członki ciáła swego. A což rozumiesz iákie then szczep á tá látorośl powinna kwiátki s siebie podawác/ kthora wyrośl s tak świętego korzenia á s tak świętey máćice Pána swego? (*marg*) *Ian s. w xv. kapit.* (–) A což rozumiesz iákiey ochędożności ty członki potrzebuią? ktore/ iáko sam powedác raczy/ vrośly s świętego ciáła iego. Bo rozumiesz gdy párfzywy członek vřrzyłz v pięknego ciáła/ iż nie máłá obrzydę czyni ciálu onemu. A gdybyś też vřrzał gáłás ćirniowá ábo głogowá/ á ona wyrośl s pięknego krzaká winnego/ á vkažálá márne iákie kwiecie ná łobie/ izażbyś iey nie odrzeznał álbo nie odciął/ á przeczbyś nie zárzučil? Thák iáko sam Pan ná tháką márną á sprośną gáłás dekret vczynić raczył/ iż ma być precz odciętáy w ogyeń wrzuconá/ kthora nie przynosi á nie okázuie pięknych owocow s siebie. (*marg*) *Matthe. w iij. vij.* (–) A toć lą ty kwiátki á ty wdzyęcne owoce s szczepu tego nędznego/ ktoreć thu ten Pan twoy oznaymiác y opowiedác raczy/ żiwot twoy poczćiwy/ spráwámi krześciáńskimi/ wedle powinności thwoiey/ ozdobiony/ á ná wierze á ná fthałości twej/ iáko ná gáłásce s tey winney máćice wyrośley/ máią sie okázowác thákye kwiátki powinności twoiey. A gdy tákie kwiátki á tákie wdzyęcne owoce podałz temu Pánu swoiemu ku oney stáley wierze swoiey/ ktorąś położył w męce á w odkupieniu świętym iego iuzes sie náśluchał iákie hoyne zapláty thobie rofthą v niego iuzes sie náśluchał iákie cie błogofławieńftwá máią potkác od niego: y iákoć theż zálie ma być odmierzono/ iefli wzgárdziłz tym świętym nápominániem iego/ á síthániesz sie thą niepotrzebną á márną gáłęzyą s tey świętey máćice iego. Bo nie mniemay áby co thobie miáło przypásć dobrego s pracy álbo s pilności twoiey/ oprócz opátrności

iego. Słuchay czo mowi przez Moizefzá do ludu swoiego: (*marg*) v. Moize. w viij. (–) Pamiętafz narodzye moy gdym ia tobie wywodził wody s fuchych fkał ku potrzebam twoim. Pamiętafz kiedymci fpuścił Mánnę ku żywności twoiey/nie mnimayże ábyś ták miał rzec/ iż fie to sftáło ábo dzyáło zá fprawámi á zá mocámi twoiemi/ ále iżem fie ia zmiłował nád tobą z Boskiego miłofierdzya swoiego. Ale iefliże wzgárdziłz mną Bogiem swoim/ y tho wfzytko comci dał/ y ciebie fámeo rofprofzę od obliczności moiey/ á wfzyfcy márnie poginiecie/ iefli nie będyecie fłuchác głofu moiego. A gdyż tedy fłyfzyłz y ty ták łáfkáwe á miłofciwe obietnicze od niego/ iefliże fie będyełz záchowywał wedle fwiętey woley iego/ á wedle tey nieomyłney rády iego. Słyfzyłz też wfzędý s piłmá fwięte ^go frogie przegrożki/ iefliże odftápiłz od woley á od tey fwiętey rády iego. Szukayże pilnie á przyfłuchaway fię kedy możełz fwiętemu głofu ie ^go/ á dierz fie mocno tego wdzięcznego vpominánia iego: gdyż s tobą nie mowi iáko Bog frogi/ iáko Bog obcy/ iedno iáko miłofciwy Ociec z wdzyęcznym fynaczkim swoim. A iákoż tu nie małz fłuchác głofu iego? á iáko tu nie małz náfládowác tey nieomyłney rády iego? gdyż wfzytko dobre twoie zależy w tym/ iefli zoftánielz przy tey fwiętey rádzye á náuce iego. A wfzytko záfię zło iefliże namniey odftápiłz od niego/ gdyż fie ciebie záváždy obyecuie záprzec á nigdy cie nie znác/ y ná wfzem od ciebye odftápić/ iefliże też ty namniey odftápiłz od niego/ á nie będyełz náfládował tey fwięty **fwięty** [!] woley/ rády/ á náuki iego. (*marg*) Mattheufz w x. Lukafz w xij. kapi. (–) Abowiem pátrzy gdy iuż ten korzeń á tę mácićę wfzczepiłz w ferce swoie/ tho

strona: 172v

Czwartey Niedzyele

(*marg*) Miłofierdzie kwiát wfzytkich vczynkow dobrych. (–) ieft/ to miłofierdzie á the fzczyrość vmyfłu twego z mocną wiárą swoią/ iużci fie wfzytki ine látorośli á wdzięczne kwiatki y owoce mogą z niey rozmnożyć ku poczciwości temu Pánu. Bo iuż iáko cie tu Pan vpomina/ ábyś nie pořádał/ ábyś nie fkázował/ ábyś odpufzczał/ ábyś wfpomagał/ wfzytko to tobie vrofcie s tego/ gdy będyełz podobien miłofierdziem ku Bogu Oycu fwemu/ iáko on miłofierny ieft. Iuż nie tylko ábyś pořádać miał/ ále owfzem zákrywác á pořláhcác będyełz káždy ftan bliźniego fwego/ by fie też dobrze y w czym vniořł powieřciámi á obmowámi fwemi/ iuż nie thylko ábyś fie miał mřcić iákiem okrucieńfymem/ zá iáki vpadek iego/ ále

owżzem odpuściłz mu wśzytko/ iefliże fie vpokorzy przed tobą. Ták iáko czyni ten twoy Ociec miłofierny. Iuż nie tylko ábyś mu wydrzeć miał/ ále iefzczę mu wżyczyłz y fwego dobrodzieyftwá: gdyż Pan ná cię woła iżci też to będzie oddano. Iuż nie tylko ábyś go wćińnąć miał/ ábo go niespráwiedliwie ofądzić miał/ ále owżzem kędy będziełz mógł obroniłz go á wydrzełz z onego wćińnienia iego/ ábo z onego wciążzonego łádu iego. A thu dopiro będziełz podobien ku Bogu Oycu fwemu/ gdyż też tu żadnego wczynku nie wśpomina podobnieyśzego świętemu Bořtwu fwemu/ iedno to miłofierdzie/ s ktorego iuż rořtą wśzytki ine owoce wdzyęcżne przed oblicżnořcią iego. (*marg*) Człowiek ktori nie wie fercá ludzkiego/ trudno ma pořádzáć. (–) Abowiem iáką thy śmiáłořcią bliźniego fwego śmiefłz pořádzáć/ gdyżeś nie Bog/ á nie możełz rozeznáć wmyřłu fercá cudzego/ co on czyni/ ábo ku ktoremu końcowi obráca myřli swoie. Abowiem thego wiele bywa/ iż chociay drugi iuż nářádzi ná co złe ⁸⁰ wmyřł y řpráwy swoie/ y iużbyś go beřpieczńie mógł pořádzić z onych podobieńřtw á z onych pocżátkow iego. Ale co thy wieřz o táiemnicach czyich y o táiemnicach Páńřkich/ nacż on obráca wmyřł człowieczy/ ábo iáko gi přętko zářię odmienić może. Gdiż iáko piřmo powieda/ iż z wolej człowieczy iefł rozmyřlić drogę řobie/ ále z wolej Bożey iefł káżde pořtápienie iego. (*marg*) w Przipo. w xvi. (–) Mogł był káżdy przeřpieczńie pořádzić Páwłá s. gdy iechał do Dámářzku/ iż iechał ná łup á ná mordowánie ludzi niewinnych: á on wnet miářto opráwce řłtał fie káźnodzyeią. (*marg*) w Dzieiach w ix. (–) Mogłci też był przeřpieczńie przeřwáć Piotrá zdraycá Páná fwego/ gdy fie trzy kroć záprzał świętego imieniá iego. (*marg*) Mattheuřz w xxvi. (–) Ano tho byřo s przeřřzenia Páńřkiego. A przedřię Piotr w ferczu swoim záwżdy nořł zupełną wiářę o Pánu swoim. Mogł też był kto Dawidá pořádzić iákim řzalonym ábo iákim wesołym tabeczńikiem/ gdy řkakał gráięcz ná Arphie/ prowadżąc Archę Páńřką zářie ná mieyřce swoie/ gdy fie byřá wroćilá z rąk nieprzyacielfkich: á on to czynił z rádořci wielkiey á ku czći Pánu fwemu. (*marg*) ij. Krolew. w vi. (–) A ták trudna tho rzecz iefł ná rozeznánie nářze. Y rozumiał temu Pan/ iż tho rzecz iefł káżdemu řzkodliwa á iemu przykra/ wmyřł á pořádzánie tákiego człowieká káżdego: á przeto tu tego zániecháć nie raczył w tym świętym nápominániu á przeřřzeżeniu swoim. (*marg*) Pan Bog nie wnet pořádzá áni řkázuie. (–) Y wnet przypomináć raczy: Izali może być wceń nád miřtrzá? Iákoby rzekł: Gdyż y Bog Ociec twoy á řtworzyciel twoy/ chociay widzi á przeřłáda iářnie ferce káżdego wiernego y niewiernego fwego/ á wżdy nie wnet řádzi/ á wżdy nie wnet

fkázuie/ á to długo á długo oczekawa obaczenia fercá nędznego. Ale gdy też zálie poczekác nie może/ tedy też o nim písmo powieda/ iż iáko długo czeka vznánia/ thák też zálie długo vřpokoíc fie nie może rozgniewánie iego/ iefliže cie ták záltánie w tim márnym nieobaczeniu twoim. Dokládáiąc **Dokládáiąc [!]** też tego/ iż my vbodzy žebracy iego gmerzemy w oczoch swoich/ á w oczoch bliźnich swoich vpátruiąc profzek ábo pázdziorko iákie ieden v drugiego: á tego nie baczmy/ iáko złości náfze á ony řrogi przeřthępki/ iáko bierzma wygládáią z oczu nářzych/ przed oblicznořciá Páná řwoiego. O moy miřy Pánie toć ieřt wielkie miřofierdzie twoie/ iż ty widząc ty řrogie bierzma w oczoch nářzych/ s tego drobnego prochu á s tych dobných pázdziorek ieden v drugiego/ á pátrząc z dáleká práwie fie pořmyewář s tych nędznych robaczkow řwoich/ á miřořciwie czekař/ woáãř/ á náwráãř ku temu vznániu řwemu káždego/ opowiedáiąc nam ty hojne dobrodzieyřtwá řwoie á to řwięte miřofierdzie řwoie/ á vpomináiąc nas řářkáwie s káždego nieobaczenia nářzego/ á s káždey povinnořci nářzey.

strona: 173

po Troycy řwiętey.

Lift

Co łobie s tey řwiętey Ewányeliey w pámięć brác mámy. A ták moy miřy Krzeřciáńki brácie/ tu łobie vwař s czego cie tu Pan twoy vpomina/ á iákiey povinnořcipó tobie potrzebuie. Bo iáko řłyřyřz iż cie tu Pan twoy nie vpomina/ ábyř mu kádził/ kropił/ kurzył/ pořty/ odpuřty/ y rozliczne odzyenia ku vbłágánium iego wymyřláł/ iáko ten márný řwiát był zwykl wymyřláć/ ále cie vpomina/ ábyř fie przypodobnił ku řwiętym řpráwam iego. A iáko Ociec niebieřki/ y ten iego Syn řwięty miřofierny ieřt/ ábyř też ty był miřofierny/ á iáko on nie pořádzá/ ábyř też ty owřzem nie tylko pořádzác miał/ ále rátował á wřpomagał gdyzebyř mogł bliźniego řwego/ nie wymyřláł łobie nic řadnych wymyřłow/ áni iných zakonow/ nádmiftrzá řwego. Pomniąc ná to/ iż byř řzedł iáko řlepy zá řlepym/ á obádwábyřcie w márný doł wpádli/ wiecznego potępienia řwego. Pámiętayže też/ iákámeř rořzczká ábo látorořlá/ y iákie mařz kwiatki podawác s řiebie/ gdyžeř ieřt wřzczepion Kriftuřá Páná řwego/ gdiř on ciebie řam ták przezywác raczy. Pámiętayže też iż káždy pořtěpek Krzeřciáńkiey cnoty ábo povinnořci twoiey/ ma tobie być řowithá á hoyná miárá odmierzony/ á iż nigdy nie řá omyłne obietnice Páná twego. Pámiętayže też/ že vřtáwicznie nořiřz bierzmo řprořnych vcřzynkow řwoich przed oczymá řwoiemi/ ábyř nie pořádzáł w mnieyřzych złościach bliźniego

fwego. A vciekay fie w káždey Íprawie fwey do Pána Bogá fwoiego/ mowiac k niemu tymi fłowy. (*marg*) Sámi fobie nic pomoc/ áni fie obaczyć możemy. (–) A což náłz miły Boże wńzechmogący á Pánie náłz nędznikowie czynić mamy/ gdyż nam thy frogie bierzma zállepiły oczy náłze/ iż my nędzni vcźniowie twoi nie możemy dořtác áni vpátrzyć tego dobrodzieyřtwá thák dobrotliwego Miftrzá fwego/ á iáko flepi ieden zá drugim lezyemy pádáiac w thy doły nędznych obłędliwořci náłzych/ á fámi s tey flepoty żadnym obyczáiem fobie pomoc nie możemy. Ořwiećże tedy wńzechmogáci Boże ty nędzne oczy náłze/ áby było w nas pochwalono fwięte imię twoie/ iákoř powiedác raczył o onym flepo národzonym gdyř go ořwiećć raczył/ iż dla tego był ták záchowan/ áby w nim było pochwalono imię Bogá Oycá twego wńzechmogácego: (*marg*) Ian s. w ix. kapitú. (–) gyż to wieř iż my bez twoiey fwięthey pomocy áni przeźrzeć/ áni fie obaczyć/ áni fobie nic pomoc nie możemy/ iedno iáko flepi závády leřć muřimy w thy márne á řmrodliwe doły řprofnego fwiátá tego/ ieřliże nam nie podař miłóřciwey ręki twoiey. A thák my nędzni á zállepieni robacźkowie/ kthorzy iáko mrowki gmerzemy pod nogámi tego Pána fwego/ vcięczmy **vcięczmy** [!] fie do tego fwiętego miłóřierdzya iego/ gdyż go nam ten iedyny Syn iego/ ták iáko řlyřzimy/ Oycem náłzym miłóřciwym być opowieda/ áby nam ořwiećć raczył ty zállepione y oczy y myřli náłze/ ábychmy go mogli poznác iáko dobrotliwego Oycá fwoiego: á ináčzey go poznác nie możemy/ vni **vni** [!] fie on teź do nas przyznác nie może/ áź gdy będyemy řłuchác głóřu fwiętego iego/ rády á náuki iego. A gdy w nim połóżyemy mocną wiáre á nádzieię náłze/ pewnieć nam poda miłóřciwą rękę fwoię/ á ořwieci y wzbudzi w nas ty fwięte rády y náuki fwoie/ thák iż my thy nędzne látorořłki iego závářpomoženiem **závářpomoženiem** [!] fwięty m iego/ podác będyemy mogli ty wdzyęczne kwiatki á przyiemne owoce s tych nędznych gáłázek fwoich/ á s tych obłędliwych żywotow fwoich ku cźci á ku chwale iemu. Co nam rácz dác Pánie Boże náłz w Troycy iedyny. Amen. Ewányelia Niedzyele piąthey po Troycy fwiętey/ ktorą nápiřał Lukář s. w v. kápitul. Przeciřwko wátpłiwey nádziei o Pánu fwoim. A opuřciwřzy wřzytko řzli zá nim á nářłádowáli iego etc.

strona: 173v

Pyątey Niedzyele

(*marg*) Piękna náuká o łodce Páńřkiey/ y iáko fie w niey záchowác mamy/ á iáko ieřt w niey káždy pilney opiece iego. (–) ROzważywřzy pilnie w myřłach fwoich/ czo tho

ieft zá Pan/ á iákie ľą nierozmierzone dobrodzieyftwá iego przeciwko narodowi ludzkiemu: rozeznowfzy teź to pilno/ co tho ieft człowiek/ á iáka ieft nikczemność iego: á przedfię iáko ieft w wielbionym á przełożonym przed Máyeftatem iego/ á iáko dziwnie ieft wmiłowan od niego. Słufznie tedy thy fłowá kthore thu nam ná przodku ľą záłożone z Ewányeliey fwięthey niżej nápiřány/ miályby brzmieć w vřzoch nářzych vřtáwicznie/ áby nam iuź nic miřzego nic wdzięcznieyřzego á nigdy przyiemnieyřze⁸⁰ w myřlach y w řercach nářzych nie było/ iedno opuřciwřzy márne řpráwy fwiátá thego/ nářłáduwáć ták dobrotliwego Páná řwego: gdyź řpráwy fwiátá tego iákye ľą y iákich trudnořci/ złořci á niebeřpieczeńřtwá zewřřąd ľą nápełnione/ tho káźdy řnádnie v řiebie rozeznać y powáżyć moźe. Gdyź zářię tá drogá ktorá nam vkázuie ten wřzechmocny Pan á zbáwiciel nář zá řobá/ á kthorá nam vtorowáľ fwiętemi á nieomyřnemi náukámi řwemi á wyroki řwemi/ iáko ieft wdzyęczna/ iáko ieft weřoľa/ á iáko ieft wřzemi bogáctwy á wiecznemi rořkořzámá nápełniona/ y tu zá řywotá/ y potym po řmierci/ to řie teź tego káźdy doczyřć y řnádnie řie themu przypářrzyć moźe. Azař thám nie znaydzie onych wdzięcznych obietnic Páná řwego/ ktore on nam obiecowáć raczy: iź nic řie thy nie řtáray ni ocz/ będe řie ia řtáraľ o cię/ iedno ty báď pilen kroleřtwá moiego/ wřřzytkiego ia tobie nářporze/ á wřřzytko po myřli twey będzie tobie przypadáľo. Azař tám nie obiecuię błogořłáwić domu/ dzyatek/ řony/ gumná/ polá/ y wřřzytkiego zebráńia wiernego řwoiego. Azař nie obiecuię bronić á řzczyć káźdego řobie wiernego/ thák iź y wřos z głowy nie řpáďnie řádnemu oprócz woley á przeřřzenia iego fwięte⁸⁰. Azař go nie obiecuię ná koniec vczyńić brátem řwoim/ y obiecuię mu dáć rowny dzyáľ w kroleřtwie řwoim. O márny řwiecie/ o iářkinio łotrowřka/ vkaźyř theź ty/ iákie dobrodzieyftá tákiemu vczyńić moźeř/ ktory nářłáduie cię/ opuřciwřzy tego ták dobrotliwego Páná řwego/ nic inřzego iedno fářř/ zdráďá/ pychá/ náďętořć/ wřgářdzenie/ niebeřpieczeńřtwá/ á nákoniec ná wřzem obráźenie/ y řławy/ y řdrowia/ y řywotá wiecznego. Ieřcze náořthátek pořtáwřř káźdego w oney kárcźmie řmrodliwey á w oney márney gořpodzye onego wiecznego zátráćenia iego. A ták tę fwięťá Ewányeliá/ ktorá nam nápiřáľ Lukář s. o řpráwach Páná nářzego/ pilnie rozwaźaymy. Ktora ieft nápiřána tymi řłowy. Y řtaľo řie ieft/ gdy řie wielka tľufzcza řifněľá do niego/ áby řłucháli řłowá Boźego/ á on řthaľ ná brzegu iezyorá ktore zwano Genáźáret: A vřřřáľ dwie łodce ktore řtaľy przy iezyerze/ s ktorych byli wyřiedli rybitwi á pľokáli řieci. A Pan wřtápiwřzy w iednę łodź kthora byľá Symonowá **Symonowá** [!] / prořľ go/ áby go

máluczko odwiozł od zyemie/ A fiedzącz w oney łodzi náuczał ony tłufzcze ftoiące ná brzegu. A gdy przełthał mowić/ rzekł ku Symonowi: Wiedz ná głębią/ á rozrzućcye fieci swoye ná obłow. A odpowiedzawłszy Symon/ rzekł m: Pánye/ czáluchnąchmy noc prácuiąc nic włowić nie mogli/á wżákoż ná słowo thwoie iefzcze rozrzuće fieć. A gdy tho vczynili/ zágárnęli wielką wielkość ryb/ ták iż fie fieć ich pádáła/ áż potym záwołáli ná ine thowárzysze co byli w infzey łodzi/ áby przyłzli á rátowáli ie: y przyłzli/ á n ápełnili **n ápełnili** [.] dwie łodzi ták áż fie wodą po-

strona: 174

po Troycy świętey.

Lift

grafika grążáli. A gdy tho vżrzał Symon Piotr/ vpadł ná kolána przed Pánem Iezusem/ mowiąc: Odeydz odemnie moy miły Pánie/ ábowiemem człowiek grzełzny iest. Abowiem łthrách ogárnął go był/ y ony wżytki co z nim byli/ z onego włowienia tak wielkości ryb. Táke fie też polékáli y Ian y Iákub synowie Zebedeuszowi/ ktorzy byli w onym towarzysztwie s Symonem. Y rzekł ku Symonowi Pan Iezus: Nie lękay fie nic/ bo potym ludziłowić będyesz. A przypławiwłszy ony łodzi do brzegu/ opuściwłszy one wżytko/ náłładowáli łą iego. Słyszales iuz tę pocieszliwą Ewanyelią/ y ty wdzięczne słowá Pána swego/ ktoremi tu raczył rozmawiać s tymi zwolenniki swemi/ y ktore kázdemu wiernemu swemu ná pámięć á ná rozważanie/ y ná pilne rołzczytanie zołtháwić raczył. Słyszales iáka fie tłufczá cífnęła zá nim/ áby słucháli słowá iego. Słyszales iáko wstąpił do łodki/ kthorych dwie stály/ y kazał fie odpławić w iedney o brzegu. Słyszales iáko rybitwi pławiliá płokáli siatki swoie: iáko Pan rołkázował im puścić fie ná głębią/ y iáko mu fie wymáwiáli/ y iáko vwierzyli słowom iego/ y co fie im potim stáło w onym rołkazaniu iego/ to iuz wżytko było przed oczymá twemi. *(marg)* Pan wżythko dla náuki náłzey czynić raczył. (–) Pátrzayże pilno/ iż żadney łprawy swoiey Pan nigdy nie czynił ku potrzebye á ku łprawy swoiey/ iedno záwždy áby był iáką náukę zołtáwł nędznemu narodowi ludzkemu/ iáko fie thu mieli iego wierni łprawowác á zachowywác po odełciu iego/ á po w niebowstąpieniu iego. Pátrzayże iáko tu Ewanyeliłtá piłze/ iż stánał nád iezyorem ábo nád morzem/ w kthorym záwždy bywa wodá łmrodliwa/ wodá łłona á plugáwa/ á záwždy bywa rozmaitych dziwow á łtráchow y niebełpieczeńłtwá nápełniono. O włániełz temu iezyoru przyrownác mozełz ten márný á łmrodliwy á włzey gorzkości nápełniony łwiát/ w kto-

Piątey Niedzyele

rym rozmaitych dziwow/ stráchow/ á rozmaitego niebespyczeństwa wżędy pełno: á w kthorym sie vganiamy iáko ryby w odmęcie/ iedná drugá łápájąc á pożyrájąc/ nád kthorym Pan vftáwicznie stoi/ á zázwdy widzi thy sprofne spráwy y omylności iego. (*marg*) Dwie łodce/ dwa zakony. (–) Słuchayże iż thu Ewányelistá przypomina/ iż ná brzegu iezyorá tego fthały dwie łodce: á w iednę wftápiwšy Pan/ kazał sie máło odwieść od brzegu/ á tám z niey náuczał á opowiadał słowá swoie/ y wołá Bogá Oycá niebieskiego. Pátrzayże iż v tego iezyorá á v tego márnego sviátá łá teź tu łobie ty dwie łodce poštáwione: iedná zakonu stárego/ á druga w ktorá wftápił ten dobrotliwy Pan twoy/ á raczy cie z niey vczynć sviętey woley á rofkazánia Bogá Oycá swego niebieskiego/ á obiecowáćci to y okázowáćci/ iż othom ia nędzniku odpłynął od brzegu/ á zá głębią wšytkich niebespieczności sviátá thego/ á nic sie nie lękam/ y nic sie nie trwożę/ wšytkich stráchow á frogich nawáłności iego: á opowiedamći z niey wołá/ obietnice/ y miłofierdzye Bogá Oyczá swego niebieskiego: á wiedz pewnie/ iż tá łodká w ktorám wftápił/ á s ktoreyći opowiadam wołá Bogá Oycá swego niebieskiego/ nigdy sie zátrząnąć/ nigdy sie zánorzyć/ á nigdy sie ochynąć nie może. (*marg*) Łodká prózna/ zakon stáry. (–) Což teź ty tedy chcefz vczynić moy miły brácie/ kthory stoiš v brzegu tego tho márnego iezyorá á mizerneho sviátá tego/ z dáleká sie dziwuiąc oney łodce á onym dziwnym słowom y náukam Páná swego. Widziš iż iedná łodká prózna iest/ á próžno stoi ná brzegu: ále nie rádząc ábyš sie w niey pułzczać miał bez wiošlá ná morze. Widziš iż w tey łodce prózney zakonu stárego nie naydzyeš nic iedno strách/ grozę/ á frogą pomštę/ ná wšytki strony przez Moizešza obwołaná/ y opowiedzyána: widziš iż wżędy zdzyuráwioba iesth/ á żadney pewnošći nie naydzyeš w niey/ kędybyš sie miał w niey bespiecznie przypławić ku zbáwieniu swoiemu. A což thedy chcefz vczynić moy miły brácišzku? Stoy przedię mocno ná brzegu/ á słuchay pilnie tego Páná swoiego/ coć s tey drugiey á wdzyęczney łodki swoiey podáwáć á opowiedáć raczy. (*marg*) Łodká druga/ pofelstwo miłofierdzya. (–) A což tám wšlyšyš? á což tám naydzyeš? Nic inego iedno ony wdzyęczne obietnice á wesołe pofelstwa swoie/ tobie przez onego iedyneho sýnaczká pošláne od Bogá Oyczá swego niebieskiego. Ktory ná cię wołá/ nie lękay sie nic moy miły brácišzku/ áni tych stráchow Moizešzowych/ áni tego márnego á burzliwego morzá/ tho iest sviátá

tego/ wżego niebezpieczeństwa á wielkiej nędze nápełnionego: Abowiemem ia przyźdeł ná rátkunk twoy á ná wřpomożenie twoie. A thu otho mařz pofelřtwo Bogá Oycá ſwoiego niebieřkiego/ iźci iuź wřzytko wypełnić raczył/ coć był zářlubił wřty ſwoiemi/ y obwołáćci tho rořkazał wřzytkim Prorokom/ iź mie thu miał pořláć ná ſwiát/ ábych řprawował tobie zbáwienie twoie: á iźem ia zá cię miał zářthápic á zápláćić y wzywał ná ſię ono przekłęćie twoie/ kthorym cie záwždy řtrářzliwy Moizeřz trapił/ á řtrářzył nędzne á mdłe řumnienie twoie/ vkázuiáćci řrogye dekretá Páńřkie/ ižeř był záwždy przekłętym/ ieřlibyř był dořyć vczyńić nie mogł zakonowi twoiemu. Nie boyże ſie tedy iuź tey proźney łodki á nie wřtěpyy do niey/ nie boyże ſie tego burzliwego morzá ſwiátá tego/ gdižeř iuź ieřt porucżon w opiekę moię/ chociaź ná nim widziřz dziwnych řtrářchow á dziwnego niebezpieczeństwa zewřřąd pełno. Owo mařz pewná nowinę o opářrnořci Bogá Oycá ſwego niebieřkiego/ ktoráć z dawná przez Dawidá opowiedzyeć raczył: (*marg*) w Přalmie xc. (-) Iź nigdy żadnego nie widzyał nikt opuřzczonego/ kto záwołał do ſwiętego imieniá iego. A iź táki będye tłoczył řmoki/ lwy/ y wřzytki niebezpieczeństwa ſwoie/ ktoremi ſie nań nářádzil ten řrogi á mářny ſwiát/ á podepce nogámi ſwoiemi iego wřzytki řprzećiwieńřtwá. A ieřcže ktemu/ ieřlibyř wářpił o tych ſwiętych obietnicach iego/ owo mnie iuź mařz pewny Cyrograph od niego/ iźci tho pewnie obiecuię/ á pewnie báđź tego iřt/ iź ocźkolwiek záwołařz do niego w imię moie/ nic tobie nigdy odmowiono nie będye. O ſwięteź to pořelřřtwá nam odnořić raczyřz nářz miły Pánie ſ they błogořłáwionej łodki twoiej. O nędzny cźłowiecže iákoź ſie nie mařz ćiřnáć ſ tymi vbogiemi tłuřzczámi/ ábyř řłuchał tego pořelřřřtwá á tych miłóřciwych obietnic Pá-

strona: 175

po Troycy ſwiętey.

Liřt 175.

ná ſwego. Iákoź ſie nie mařz řtaráć/ ábyř po odeřciu ſwiętym iego nie miał wřřápic w tę ſwiętą łodkę iego tu tobie od niego zořřáwioná/ kthora ſie iuź nigdy zánorzyć á nigdy zákołyřláć nie może. Bo řłuchay iáka to ieřt moc/ á iáka to ieřt rořkořz pływáć w tey łodce iego/ á vczyć ſie w niey ábo ſie przyřłuchawáć pocieřzliwym řłowom tego ták dobrotliwego Pána ſwoiego. Gdyź on áź do řkońcżenia ſwiátá chce mieć záwždy ty ná mieyřcu ſwoim/ áby ſ they ſwiętey łodki iego opowiedáli tę ſwiętą wołá y ty dobrodzieyřřtwá iego/ y ty obietnice ktore on nam nędznikom ſwoim przyniořł tu od Bogá Oycá ſwego niebieřkiego. (*marg*) Káđdy řřan ſ řłowá Páńřkiego/ pocieřzenie naydzye. (-) Azařz ieřt ktory řřan ſwiátá tego/ áby ſ they ſwiętey

łodka nie miał náleść ošobnego pociefzenia űwego? Azaż tu łobie nie może vroűkofzowác łtan ludzi wielkich á przełozonych od niego/ ieflize fie będą záchowywác wedle woley á poűtánowienia iego űwiętego/ gdy vűlyűzą ony pewne przywileie űwoie/ ktore im opowiedác raczy Páweł s. od Páná űwego/ iż łą z mocy á z woley űwięthey iego poűtánowieni ná űprawach űwiátá tego/ á ná mieyűcu Páná űwego. (marg) Do Rzimia. w xiiij. (–) Azażby tu nie wielka pociechá byłá á nie wielka pocźciwość káždemu/ gdyby iáki krol ábo iáki moczárz przełozony odchodząc iákich zacnych á známienitych űpraw űwoich/ wzyáwűzy zá rękę iákiego podłego człowieká/ poűádziłby go ná mieyűcu űwoim. A coż owűzem krol wieczny chwały/ krol niebá y ziemie przekłáda y wyłádfa ná mieyűcach űwych liche űtworzenie űwoie. (marg) Stanow powyzłzonych powyzłzonych [!] á przełozonych pociechá. (–) Azaż to nie wielka pociechá á nie wielka pocźciwość fie dzyeie káždemu tákiemu/ gdyż to pewnie wie s łłow Pánłkich iż iefł połádzon ná mieyűce ono Páná űwoiego. Azaż nie űlyűzy co mowić raczył Moizeűzowi poűyłáiąc go do Fáráoná/ á przekłádáiąc go nád ludem űwoim: (marg) ij. Moize. w iij. (–) Idź á nic fie nie łę kay/ bo ia wűzędy będę s tobą. Azaż fie nie może vciefzyć onymi łłowy co mowić raczył onemu Iozue/ kthoremu poruczał po Moizeűzu woýłká űwoie/ gdy go poűyłác raczył w frogie á moźne narody űwiátá tego: (marg) Iozue w j. kapit. (–) Iż idź á nic fie nie chciey łę kác/ bo ia będę boiował przed tobą. (marg) Iozue w vi. kapit. (–) Ták iż potym gdy łzedł miedzy zyemie á miedzy miáłtá ony/ łámy mury pádály á z gruntu fie wywracály przed oblicźnoűciá iego/ á tyłáćmi ich vciekáło przed iednym z woýłká iego. Azaż tákież Gedeonowi nie vczyñił/ iż będąc proűtym páłterzem wywiodł lud iego s frogiey niewoley á z vdręczenia wielkiego. (marg) Sedziow Sedziow [!] w vi. (–) Azaż Dawidowi nie poráził onego Goliaűzá okrutnego? Azaż Sámlon oűłową czełufciá nie poráził kilká tyłięcy ludzi Filiűtiñłkich? gdzie ták piłmo powieda: (marg) j. Krolew. w xvij. (–) Iż Duch Pánłki wpadł był do myűli y do űercá iego/y vmocnił go w oney moźnoűci iego. (marg) Sedziow Sedziow [!] w xv. (–) A ktoby chciáł wyliczyć ty włzytki ktorzy byli w dziwney opátrźnoűci iego/ ci ktorzy byli przełozeni á wyłádfeni ná űpráwy iego/ byłoby ich wiele tu włpominác/ á iáko tego piłmá poűwiadcźáią/ iż żadny á żadny nigdy nie był opułzcźon/ ktokolwiek kiedy wiernie dufał iemu. A iákoź fie tu przełozeni űwiátátego nie máią cíłnác do tey łodka iego/ á do tego łłowá űwiętego/ á do tych ták wdzyęcźnych á łáłkáwých obyetnic iego/ ktore on tu włzytkim wiernym űwoim vűtáwicznie w tey űwiętey

łodce á w tym świętym Kościele swoim miłościwie podawác á opowiedác raczy: Ieśliże sie będą fprawowác ná mieyfcach swoich wedle woley á fprawy Páná swoiego/ á wedle powołánia swoiego. (marg) Sthan przełożonych złoćiwych złoćiwych [!] y pomstá. (–) Ale záfię ty ktoryś ieft ták obdárzony od niego/ ieśliże nie będyeysz słuchał słowá iego/ á puściłz sie bez wioflá ná ty frogie burzliwości morzá tego ftráfzliwego á omylnego świátá tego/ wierz mi że sie ochyniełz. A Inadź teź iuż záfię y końcá takim frogim dekretem nie máłz/ ktore Pan wydać raczył ná tákíe ktorzy sie w tych powinnościach swoich á w tym powołáníu swoim nie będą záchowywác wedle woley á wedle świętego poftánowienia iego/ iuż tákowe obiecał puścić ná vpadek ich/ á ná pomstę ludu swoiemu/ á ná potym y domy ich y potomstwą ich obiecał wykorzenić á z gruntu wywroćić/ y włzytko mieżkánie ich/ ták iż y znáku mieyfcá ich nigdy zoftác nie ma/ á di czwarthego pokolenia chce sie mścić zázwdy nád narodem ich/ á kázce kázce [!] fwe błogofławieństho obiecał odiać od domu ich. (marg) ij. Moize. w xx. (–) O nędzny nędzniku/ o bálwáníe/ czemu sie nie rofkochałz w thych świętych obietnicach Páná fwego/ kthore on obficie obiecuie wiernym swoim? Czemu sie teź nie vstráfzyłz tych frogich dekretow iego/ ktore on obiecuie niewier-

strona: 175v

Piątey Niedzyele

nym swoim? Czemu sie teź nie vstráfzyłz tych frogich á ftráfzliwych pomst/ ktoremi sie Pan twoy mścić chce nád thobą y nád domem twoim w tym nieporządnyim przełożeństwie twym? Czemu sie nie zlituiełz y łam nád łobą y nád potomstwem twoim? gdyż to słýłzyłz pewnie/ iż y ty łam y dom twoy ma być wywrocon á wykorzenion á w niwecz obrocon/ y potomstwo twoie ma być w przekłéciu á w gniewie Páná twego/ y dułzá twoiá/ iáko onego nędznego bogaczá/ pogrzebem márnym ma być pogrzebioná w głębokoćciach piekielnych. (marg) Lukałz w xvi. ka. (–) Ale což potym/ záflepiły nam oczy ty rybki ktore łápamy á drzemy łufkę z nich/ tego śmrodliwego morzá á nędznego świátá tego: á nie baczymy tego/ iż bychmy teź łowili y całą noc/ nic nam płatno nie będzie/ ieśli sie nie obłowiemy s słowá Pánískiego á s świętey woley á s poftánowienia iego. (marg) Pociechá człowieká pocźciego. (–) A izechmy do tego zázli/ iż sie kázdy stan ciełzy á wielką rádość łobye náyduie zázwdy s tey świętey łodki á s słow Páná swoiego á z obietnic świętych iego. Pátrżay ieśliże sie nie ciełzy kázdy gołpodarz z domu fwego/ kthory chodzi wedle woley Páná swoiego/ á on mu obiecuie błogofławić włzytko

nábycie iego/ dom y dziatki iego. A byłoby wiele wypiófować obietnic á błogofławieńftwá káždego wiernego iego. (*marg*) *Pociechá robotniká wiernego.* (–) Iefliże fie theż nie ma czym ciefzyć wierny robotnik w pracy swoiey w fłowiech Páná swoiego/ á Pan mu opowiedác raczy przez Proroká: (*marg*) *w Pfalmie Cxxvij.* (–) Iż gdy ty nieboracżku wiernie używałz pracy rąk swoich/ błogofławiony będyeż/ y zázwdy fie będye dobrze dzyało thobie/ á zázwdy ia ciebie náfyce/ opátrze/ y wżytkiego dobrego tobie przyfparzác będe. (*marg*)

Pociechá żony pocżciwey. (–) Azáfz fie nie ma czym rofkochác pocżciwa żoná á pocżciwa niewiáftá/ ktora fie záchowywa wedle woley świętey tego Páná/ z onych fłow á z onych miłościwych obietnic iego. A on iá przeżywa winną mácićá/ okrafá domu mężá swoiego/ powiedáiąc iż nie záceniona nigdy zapláta iey/ á aż do fámych gránic fwiátá wżytkiego fławá iey. (*marg*) *w Przipo.wxxxii.* (–) Opowiedáiąc iey pociechę y w domu y w dzyathkach iey/ iż iá ofiędą iáko gáłałki oliwne/ ku wielkiej rádości y pociefze iey/ á iż iá vftáwicznie obiecuie błogofławić ze wżytkim domem y nábyciemiey. (*marg*) *Przekłęcie niewiáfty złey.*

(–) Też záfię onę złá á fwowolná á ktora chodzi wedle myfli fwey á wedle myfli fwiátá thego/ á nie fłucha tego błogofławieńftwá Páná fwego/ áni świętych fłow iego/ mogláby fie vftráfzyć onych fżpetnych przezwišk y obietnic iego/ gdiż iá przyrownawa lwowi/ fmokowi/ iáłzczorce/ á nákoniec ku świni ktora noši złoty pierfcień w nozdrzach swoich: á iáko plugáwe fmieci obiecuie zázwdy potłumić á potłoczyć fthan iey/ á przeklinác mieyfce iey. (*marg*) *w Przipo. w xj.* (–) O nędzna świnió/ o márna iáłzczorko/ izafzby tobie nie lepiey fłuchác á odnošić ná fobie ty święte fłowá á obietnice Páná swoiego y ty święte błogofławieńftwá iego/ niżli małz odniešć ná fobye thy márne przezwišká iego/ y ty frogie przekłctwá od niego. A iáko wiele wżędy á wżędy przykádow mamy/ iáko dziwnie Pan ten fthan zázwdy ná pieczy mieć raczył/ á dziwnie gi zázwdy błogofławić raczy/ á zázwdy gi w káždym niedoštátku wfpomagác á dziwnie opátrowác raczy. Ale iedno ty ktore chodziły wedle woley iego á w nádziei iego. A záfię iáko ty tępił/ niłczył/ pzeklinał/ kthore chodziły wedle woley fwey á wedle woley fwiátá tego: ták iż y do ziemie nie dopufzczał onych fwowolnych ciał ich/ ále pfóm/ ptakom/ á dzikim żwirżetom dopufzczał po fwiátu roznošić członki ich. (*marg*)

Ezechiel w xxiiij. (–) A nákoniec ták frogie dekrety ná nie vczynić raczył/ iż kámięmi kazał z dáleká miotác ná zátrácenie ich/ czyniąc ie niegodnemi áby fie ich miály dothykác ręce ludzkie/ á iżby fie miály fplugáwić á zmázác krwią ich ludzycy w pobożnym ftanie żywiący.

(*marg*) Nikt wyerny nigdy opufzczon być nie może. (–) A ták wżędy nie máłz tego żadnego łtanu fwiátá tego/ który słucha słow á poftánowienia Páná thego/ á záchowywa fie wedle niego/ áby nie náłazł wielkich pociech á rádości swoich. A który fie też odnośi od nich zá márnofciámi fwiáthá thego/ á zá wymyślne mi spráwámi iego/ nie było żadnego áby fie mu miáła kiedy omiełzkác pomftá iego/ wedle obietnic Pánńkich y vpewnienia iego. A iákoż fie tedy nie cífnąc do tych to słow fwiętych á obietnic iego/ á do tey fwiętey łodki iego/ áno co dáley tym wietźze rofkoźzy/ rádości/ á pociechy słýżysz od niego/ iefliże fie będyełz záchowywał wedletych słow á tych náuk iego/

strona: 176

po Troycy fwiętey.

Liśt

á nie ináčzey iákobyś wżedł miedzy iákie pyękne kwiecie/ áno co dáley thym cye pięknieyźze wonności á rofkoźzy zálatáią od niego. (*marg*) *Pociechá w grzechu vpadłego.* (–) Abowiem nie máłz iuż nędznieyźzego á vpádleyźzego łtanu/ iáko nędzny á grzełzny człowiek/ który iuż może iłt być/ iż leżąc w grzechu swoim/ iuż wypadł z łálki á z miłofierdzya Páná swoyego/ á iuż żadney łtrażey áni błogofłáwieńftwá iego nie czuie nád łobą. Iuż czuie on łrogi dekret Moizełzow nád łobą/ który nań woła/ iżeś iuż przekłęty ná wieki/ iżeś fie obłádził á odfłápiłś od Páná swoiego. (*marg*) *v. Moize. w xxvij.* (–) Iuż nań woła Dawid/ Ezáiałz/ Ieremiałz/ y ini Prorocy/ iż iuż w piekle iefł pogrzebion á nádzyeiá iego/ iż go iuż odfłápił á opuścił Pan iego. Iuż Páweł fwięty opowiedzwał pewny iurgyelt á zapłáthę iego/ iż iuż niczego inego czekác nie może/ iedno łmierci á wiecznego potępyenia. (*marg*) *Do Rzimia. w vi.* (–) Iuż iáwnie wie/ iż y tho doczeńne zebránie iego/ y potomłtwo iego/ ma fie w niwecz obroćić/ á ma być w wiecznym przekłęciu z dekretow Páná łwego. O iákoż thu nie ma być łtráźliwe łumnienie iego/ gdy fie nieboráčzek obaczy w onym vpadku swoim/ á w onym przekłęciu swoim/ á iż pewnie wie iż iuż nie náydye áni ná niebie/ áni pod niebem żadnego ráttunku łwego/ áni w łpomozenia łwego/ oprócz Páná tego. A což dáley rzec? á gdzież fie dáley vciec? iuż nielza iedno fie cífnąc do tey łodki/ w ktoreyby mógł náleść Páná swoiego/ á przyłłuchác fie y przypátrowác fie fwięty m słowom iego. A což tám włýłzy? á což tám znaydye? Włýłzy wnet Ianá s. á on woła: (*marg*) *Ian s. w j. kapit.* (–) Nie łęky fie nędzniku/ oto báránek Boży który na łię weźmie ten vpadek twoy/ iefliże vwierzyłz iemu. Włýłzy Ezáiałz/ iż chociayby były złości twoie łczyrwieniále iáko czyrwiec/ á náwróćilz fie do Páná swoiego/

á będyeysz słuchał słow iego/ zbieleią nie ináčzey iáko śnieg. (*marg*) Ezaiafz w j. kapi. (–) Vřlyfzy Ianá s. obiecuiąc to pewnie/ iż káždy nędzny/ vpádłý/ á grzeřzny/ ma przyczyńće v Bogá Oycá řwego/ Páná á zbáwicielá řwego Iezufá Kriftufá: á iż wřzytko pewnie odzyerzy oczkolwiek záwoła do Bogá Oyczá řwego w imię řwiete řwiete [!] iego. (*marg*) j. Ian s. w ij. kapit. (–) Vřlyfzy záfię iuż ná ořtátek s řwiętych á błogofřáwionych vřt iego řámego: Nie lękay řie nędzniku nie lękay/ á obroć řie ku mnie/ owo ia ochłodzę tę nędzną á vpádłá duřzę twoię. (*marg*) Mattheufz w xj. (–) Vřlyfzy od Lukafza s. iż řzemrzą Dokthorowie á Licemiernicy ná Páná tego/ iż grzeřzniki do řiebie przyimuie/ á o nich rádzi y řtára řie y o wřzytko dobro ich/ á ma záwždy o nich pilná pracą řwoię. (*marg*) Lukafz w v. kapi. (–) O nędzny á vpádłý człowiecze což mařz czynić/ gdy iuż oto widzifz/ iż y piekło y wieczná řmierć řrodze ná cię otworzyło pářzckę řwoię wedle dekretu Páná twego/ á czárt iáko řrogi kát iuż vřtáwicznie chodzi nád tobą/ á iáko iáki opráwcá řthára řie pilno o cię/ áby cie iáko pořápić mogł do ciemnych ofiádłofci řwoich/ bo iuż pewnie wie iż cie iuż nikt bronić iemu nie ma/ gdyžeř wypadł z opyeki Páná řwe ^{řo}. Gdyž řlyřzyřz áno wřzytki głofy ná cię wořáią/ przekłętyř przekłętyř á nie godzieneř nigdy pořrzyć w niebo/ gdyž ieřt řtolec Páná twego. Vcikayže thedy co narychley á vciekay nędzny noeboracžku do te ^{řo} Páná řwego/ á chwytay řie co narychley tey łodki iego/ áby cie nie zálały á nie zátopiły ty márne burzliwořci thego řwiátá/ ták iżbyř řie potym z nich áni wynorzyć áni obaczyc nie mogł. (*marg*) Obłow wierneho człowieká. (–) Bo řłuchay co then Pan/ iuż nád ty wřzytki obietnice/ tym to vpádłým ludzyom prácuiącym tu w tych ciemořciach/ obiecowác raczy/ gdy mowi onym Apořtołom řwoim: Rzućcie řieći ná głębią. Powiedzyeli mu: Pánie/ cáluchną chmy noc prácowáli á nicechmy nie zyřkáli/ ále w imię řłowá twoiego rzućimy. Y vłowili wielkořć ryb áż ich przebrác nie mogli. Tákcze ty nędzny vbogi rybitwie řwiátá tego/ chocia robiřz całą noc á przez wřzytek čás márneho řywotá w ciemnořciach obłędliwych twoich/ rućze rućze [!] řieć twoię ná řłowo Pánřkie á ná řwięte obietnice iego/ do głębokofci głębokofci [!] miłofierdzya iego řwiętego: á nie tylko ábyć řie miálá nágrodzić praca twoiá/ ále y towarzyřzom twoim/ to ieřt/ dzyatkom y potomřtwu twoiemu/ dořtánie řie hoynie onego obłowu twoiego/ á onego wiecznego błogofřáwienřtwá Páná twoiego. (*marg*) Iákich rybitwow Pan potrzebuie. (–) Pářrzyaże iáko pod figurą niewodu tego/ á pod fugurą tey

łodka swoiey opowiedać Pan raczy/ iż zawnždy takich rybytwow będzie potrzebá iemu ná
thym márnym á burzliwym morzu światá tego/ gdy poieda Piotrowi: Iż teraz ło-

strona: 176v

Piątey Niedzyele

wiż ryby/ á potym będziez łowił ludzi. Coż to zá łódká? A coż to zá niewod? á coż to
máią być zá rybitwi? Pewnieć nic inego nie figurowála tá łódká pływáiąca po tym márnym
á burzliwym morzu/ iedno Kołcioł iego święty/ á zebranie powołanych iego/ s kthorymi
on obiecał pływác y być w káżdym niebezpieczeństwie światá tego aż do fkończenia iego.
(*marg*) Matthe. w xxviiij. (–) A thá łódká w náwiętznych nawálnoćiach á w náwiętznych
głębokoćiach tego morzá brzliwego światá nędznego musí pływác/ á być nápełnioná tych
rybek wdzyęcznych iego/ wiernych á przebranych iego. A coż tho záię máią być zá rybitwi
w they to świętey łodce iego? Aza nie słyzysz iácy to máią być rybitwi/ y iáko máią
rozzucác thy święte fieći iego: bo nie ináczey iedni iáko thu słyzysz/ w imię święte iego/
á w imię nieomylnego á wiecznie trwáiącego słowá iego. (*marg*) Nocny obłow człowieczy.
(–) O nędzni rybitwi/ bluźnierze/ á mátáczé/ á zwodnicy słowá Bożego/ ktorzy omaconie
omaconie [!] á pokátnie á całą noc w ciemnoćiach swych/ á w onych omylnoćiach swoich
miececie ony nędzne fieći swoie ná ty niewinne rybki Páná swoiego/ odwodząc ie od niego
á od świętych słow y od náuki iego/ nic nie włowicie/ nic nie zylzczecie niefláchetnicy/
iedno sie łámi nurzáć á topić będziecie w smrodliwości á w plugáwości márnego morzá tego.
Acz możecie náłowić pijawek/ żab/ flimakow/ to iest/ tych márnych á doczełnych pożytkow
swoich. Ale pożytku áni żadnego obłowu nie możecie w tych ciemnoćiach nigdy nic
vczynić Pánu swoiemu. (*marg*) Obłow wedle słowá Pánfkiego. (–) Ale słuchay á słuchay
pilnie ty nędzny á ciemny á fałszywy rybitwie/ iáko thu Pan vczy wierne rybitwy swoie/
ktore tu połyłał y zawnždy połyłać będzie w tey łodce swoiey ná to márne morze: Iż idźcie w
imię moje ná głębokości/ á rozrucaycie ty siatki swoie. Słuchayże iáko mu sie opowiadáią ci
wdzięczni rybitwi iego: Iż miły Pánie teźciechmy pirwey łowili w nocy á w ciemnoćiach/ to
iest/ w omylnych náukach y w onych frogoćiach zakonu stárego ále theraz iuż w imię słowá
twoiego rozrućimy rozrućimy [!] siatki swoie. Słuchayże iáko Ewályeliftá piśze/ iż pirwey z
onego pirwżego błóthá á z onego plugáwego glanu pirwżych łowow swoich wypłokáli fieći
swoie/ á dopirko według słow Pánfkich á według świętych obietnic iego/ á wedle fzczyrey

prawdy iego/ gdy rozrzućili sieć swoie/ wielki obłow wczynili Pánu swoiemu/ y ku pociefze swoiey/ ták iż y inych towarzyszow/ to iest wiernych rybitwow á náuczycielow Páńskich/ próšili áby im pomogli wydźwignąć z onego błotá á z onego frodu onych wdzyęcznych rybeczek Páńskich. (*marg*) *Wypłokanie sieći* (–) Tákże też ty vczyn nędzny rybitwie/ iefliżeš iest powołan do tey łodki świętey/ á ná ten święty obłow Páná swego/ wypłocz też ty fiatki swoie z onego márníego błotá/ plugáwości/ á omylności swoich/ ktoremiš omacmie **omacmie** [!] á potáiemnie łapał á zawodził ty niewinne rybki Páná swoiego/ á rzuć te w imię święte iego á wedle słow iego/ ná głębią márníego morzá fwiátá tego: to iest/ nie wftydáiac sie żadnego ftanu/ áni żadnych pogrozek iego. A cožci sie sítanie? Będzycie zázwdy Pan s tobą w tey to łodce twoiey/ iż sie zánorzyć áni pogrążyć w niey nigdy nie będzycie mogli. A przyniefielz y pozyłczelz wdzyęczny á przyjemny obłow Pánu swoiemu. A słuchay iáko thu Ewányelištá piše/ iż sie rwály sieći ná on čás onych zwolennikow Páńskich/ gdy czynili obłowy w imię słowá Páńskiego. Tákżeć też będą rwáli á tągáli sieći twoie ci Sumowie á ci frodzy Wielorybowie mocarze á wymyflácze fwiátá tego/ będąc sie wybijác s tych fiatek twoich/ á będą zátrefowác łodką twą: ále sie ty przedfię nic nie lę kay á nic sie nie trwož boć przedfię zá wfpomozieniem Páná twego zoštána w fiatce twoiey ty wdzyęczne rybki ktore są przeżrzáne od niego/ á są ná wfzem przyjemne iemu. A tho obłowienie twoie/ á tá praca twoiá/ wdzyęczny pożytek vczyni Pánu twoiemu/ á tobye wieczną pociechę y wieczną zapłátę od niego. Słuchayže thu iuž káždy człowiecze drugiey pociechy swoiey/ kthory będąc w grzechu položony/ wátpiřz w tym/ iefliž tobie iest Bog Bogiem miłościwym/ á bo **á bo** [!] iefliže cie przymie w łáfkę swoię/ gdy sie obaczyřz w grzechu swoim á w šprofności złościwymch špraw swoich. Słuchayže czo tu Ewányelištá piše: Gfy iuž

strona: 177

po Troycy świętey.

Liřt

obaczył Piotr onę moc Páńską/ iż obaczył že sie on obłow sřthał nie człowyczą mocą/ iedno mocą onego wfzechmocnego á wiekuiřtego Bořtwá/ záwołał do Páná/ mowiac: Odfte p precz odemnie moy miły Pánie/ bom ia iest bárzo grzeřznym á złości wfzech nápełnionym człowiekiem. A pothym pokornie vpadł ná kolána swoie przed nogami iego. (*marg*) *Grzech iest fthrářzliwy w šumnieniu człowiczym.* (–) Tu iuž mozeřz rozumieć iáko tho iest rzecz fthrářzliwá grzech w šumnieniu człowieká vpádłego/ gdy sie przypátry dziwom á możności

Páná swoiego. Rozumiey o Pietrze iż tám mále okrucieństwo mogło być grzechow w sumnieniu iego/ w oney fthárości iego y w onym powołaniu iego/ gdy sie nigdziey niczym innym nie parał/ ani ná żadne spráwy fwiáthá tego nie był przełożonym/ iedno s fiatkámi chodząc vzyębnąwzy á vbłóciwzy sie przyšzedł zálie do domku swoiego. A wždy widziłz iż nie mogło wyćirpieć sumnienie iego przed ftráchem Bořtwá onego/ ále záwołał ku niemu: Odfęć p odemnie miły Pánie/ bomći thego nie godzien ábych fthał bliſko możności twoiey/ á vpadł ná kolána przed onym fwiętym Bořtwem iego. Tu nie rozumiey ábyć to Piotr czynił z iákiey rořpáczy boć był więcey przewinił gdy sie go potym zaprzáł/ á wždy nic nie zwáthpił w miłofierdziu iego: ále to okazał/ iáki to ieřt ftrách grzeřznemu człówiekowi leżácemu w grzechach/ gdy sie bliſko przybliža Pan iego do niego/ á iuž przychodzi on nędzny á ořtátni čás iego. (*marg*) Co ma czynić vpádły. (–) A což teř thy tedy chceř vczynić nędzny Pietrze á káždy nędzny á vpádły człówiecze/ ktory pływář s tym Pánem řwym vřtáwicznie w tey łodce iego po tym márnym á burzliwym morzu řwiátá tego. Widziłz záwždy náđ lobá rozliczne dziwy á możności Bořtwá iego/ widziłz teř y łodkę twoiey/ iż vřtáwicznie pływa w wielkich wátpliwóřciach á omyłnořciach chářow twoich/ á niewieřz kiedy sie ochynáć á wywroćić z niey mářz. A theř widziłz iż nierowne řá mářności á wyřtěpki twoie ku wyřtěpkom onego vbogiego Piotrá/ kthorego řywot nigdy podobien nie był ku řywotowi twemu. Iákořz sie nie mářz vřthrářzywzy vžnáć á obaczyć/ gdyř widziłz iżci o płáthne idzye: gdyř widziłz iż y řwięći á niewinni ludzye lękáli sie thák wielkiego Máyeřtatu Páńřkiego. A ty widzáć w iákimeř vpadku ieřt/ nářłuchałeř sie teř iáka pomřtá á iáka zapłátá tobie nágořhowaná ieřt/ á wždy beřpiecznie chodziłz tuř przed oczymá Páná swoiego/ á nic řię nie lękałř řwięthego Bořtwá iego/ áno ná cię vřtáwicznie pářzy řwięthe oko iego/ á podnieřioná záwždy można řęká iego ná pomřtę twoiey. A wždy nic nie dbařz/ á wždy sie nie lękařz áni sie wřtydařz ták wielmořnego Máyeřtatu tego ták dobrotliwego Páná swoiego. Ale ráđęc á pilnieć ráđę wnet vpadń przed nogi iego/ á iáko Piotr padń ná koláná řwoie/ á wołay do niego/ wyznawáiąc grzech řwoy/ á proř pokornie: Zmiłuy sie nádemná moy miły Pánie/ gdyřem ia nie godzyen řtánáć przed oblicžnořciá twoiá á przed Máyeřtátem řwiętym twoim/ á poday mnie nędznemu á vpáđłemu miłóřciwą řękę řwoiey/ iáko nędznemu řtworzeniu řwemu/ gdyř ia řam przez řię nigdy powřtáć nie mogę/ gdiřz sie ia řam nie mogę przypářzyć tym dziwom á thym możnořciam wielmořnego Bořtwá twego/ áni sie mogę obaczyć w řprořności

grzechow swoich/ bez świętego miłofierdzia twego. A cożci będzie rzeczono? Nu nędzny nieboże/ gdyż tak wyznawasz tę niegodność swoię/ á vpadłeś przedemną ná koláná swoie/ á dawaś sie ná miłofierdziemoie/ gdyż to iest obiecano takiemu káždemu kto vwierzy tim słowom á tym obietnicam moim/ iż nigdy sądzon nie będzie/ owżsem ielzczę ktemu zemną będzie sądził ine narody á niewierne Pánu swemu: á stánie sie vczeńnikiem społu z nim onego krolestwa wdzyęcznego á wiecznego iego/ y wdzyęcznym dzyedzicem oney wiekuiftey oyczyzny swoiey obiecány y zgotowány tobie od Páná tego. Iuż sie nic nie lę kay/ iuż sie nie zánurzył áni ochynieł w tey łodce swoiey/ iuż ia ciebie biorę w obronę y w opiekę swoię. A tu obáč coś pozyłkał/ y coś włowił/ y iáka ielth y będzie zázwdy pociechá twoiá. Czego sie s tey świętey Rołpráwy vczyć mamy.

strona: 177v

Szóftey Niedzyele

Przypátruemyłz sie tu moi mili brácia/ iákie to iest morze światá tego omylnego/ á iáko po nim vftáwiczenie pływamy/ w wątpliwosciach á omyłkach iego/ nie będąyeli łáłki/ opieki/ á opátrznosci Páná tego/ á ielłi sie nie przybliżymy do świętey łodki iego/ to iest/ do słow/ do náuk/ á do poštánowienia świętego iego. Drugie rozważamy sobie/ iż nie máłz żadnego stanu thák opulzczonego ná swiecie/ ktory sie dopląta tey łodki Páná tego/ á stánie w niey mocno w wierze y w powinnościach swoich/ áby nie znalazł/ tak iákochmy słyszeli/ hoyney á wżech rołkołzy pełney/ zapłáty swoiey. Trzecie vważamy sobie/ s przykłádu Piotrá świętego/ iáka iest stráłzliwa rzecz grzech/ á iáka pomłtá á okrucieństwo zá nim chodzi z dekretow Pánłkich: gdjeż indzyey pociechę ználeć możemy/ idno w tey świętey łodce iego/ gdy takéż iáko Piotr vpádniemy z wiernym łercem swoimná koláná swoie przed świętym Máyeřtatem iego. Czwarte vcźmy sie/ iákich mamy rybitwow łzukác y náłładowác/ w tey świętey łodzi iego. Abowiennie tych co pokátnie á omacmie **omacmie** [!] kłádą á zámietuią sieci swoie ná nas/ fáłzywych náuk swoich/ ále tych náłładuemy/ ktorzy opłokáli sieci swoie/ s pirwřzych řmrodliwosci tego plugáwego morzá światá tego/ á miecą ie w imię Pánłkie/ á w imię świętych słow iego/ ci vcźnią zázwdy wdzyęczny á wielki obłow Pánu swoiemu. Dayże nam řam náłz miły á wżechmogący Pánie thákie rybitwy/ z łáłki á z miłofierdzia swoiego/ áby nas tak vczyli á tak stánowili/ iákobychmy beřpiecznie á w opátrznosci twoiey pływáli w łodce twoiey/ po tych márních burzliwosciach światá tego/ á słucháli słow/ rády/ y náuk świętych

twoich. A potym ábychmy sie przypławili do ciebie iáko do Páná á dobrodzyeíá fwego/ tám gdje kroluiefz á żywiefz ná wieki wieczne/ Amen. Ewányelia szoftey Niedziele po Troycy świętey/ którą nápiśał Máth. s. w v. ká. Przeciwko wymyślnym náukam o wpráwiedliwieniu nászym. Zgodź sie s przeciwnikiem fwym rychło pokiś z nim pośpołu w drodze etc. (*marg*)

Iáko przez wiárę nászę íest więtsze wpráwiedliwienie násze/ niżli wśzytkich náuczonych w zakonie. A iáko mamy záchowác **záchowác** [!] powinności swoie/ y Pánu fwemu y bliznim swoim. (-) OPáthrzność wielka á dziwna Páná nászego/ tu sie nam iálnie okázuie/ á íeſth nam przed oczy násze przełożona/ iż on nigdy nic zámieſzkác nye chciał/ áby nas s thego przeſtrzegác nie miał/ coby miáło ſzkodzić ábo nam przekażác do miłofierdzya íego á ku zbáwieniu nászemu. A wśzytki omylne nádzyeie násze/ tu w tey Ewányeliey świętey niżej nápiśáney zátłumiác raczy/ kthorechmy mieli pokłádác ábo w vczynekach á ſprávach nászych/ ábo w nálezyeniu iákiego miłofierdzya po zeſciu żywothow nászych. Iákożefmy byli bárzo záładzili ná tym omylne nádzyeie swoie/ teź zá rádą á zá náuką ludzi omylnych/ ktorzynas ktemu wiedli/ y ták nas w tym íſcili/ ízechmy tymi rozmáitemi kftały/ á thymi dziwnymi wymyśly ſwiátá tego/ y miłofierdzye Páná fwego/ y zbáwienie duſzam nászym náydowác mieli. A nie tylko zá czáfu żywotow nászych/ ále y po ſmierci náſzey. Iákoż tákich wymyśłow á tákich omylnych náuk/ iáko zázwdy bárzo wiele bywáło/ tákże sie ich íeſzcze y dziś zázadza. Ale Pan náſz przeſtrzegáiąc nas s thego/ ábychmy nie wvodzili tym obłędney nádzyeie swoiey/ vpomina nas tu pil-

strona: 178

po Troycy świętey.

Lift

nie/ ábychmy sie o tym ſtáráli zá czáfu żywotow swoich/ iákobychmy byli praźni káždego ſprzeciwniká fwego/ pokichmy ná tey omylney drodze/ niepewnych żywotow nászych: gdyż widzimy á pewnie wiemy iáko nam wiele ſprzeciwnikow/ á iáko wiele rozboieć zátąpiło ná tey drodze/ áby nam przekaźili/ á áby nas zbili á zráźili s tego błogofławionego goſcińcá/ á s tey drogi/ kędy mamy íſć á vciec sie do Páná fwego/ á do oney wieczney chwały nam obiecáney od niego. A dla tego nie bez przyczyny ty ſłowá święte tu ſą zá początek s tey Ewányeliey świętey niżej nápiśáney wzięte/ ábychmy vpátrowáli á poznawáli ty ſprzeciwniki swoie/ ktorzy sie ná ładzili **ná ładzili** [!] ná nas tu ná they drodze/ áby nas z niey mogli zwieſć/ ízechmy nie doźli do Páná swoiego tym goſcińcem á tą drogą/ nam vkazaną od

niego. A przeto ábychmy tych drog ízukáli/ żebychmy im nic winni nie zořtáli/ áby nie miał
łędzja żadney przyczyny do nas wymiátowác nam co ná oczy/ do ktorego íe pytamy á do
ktorego íe bierzemy: áby ná on čás ípráwiedliwym ładem swoim/ ták iáko obiecác raczył/
zápłácić á zárownác raczył káždemu wedle miárki íego/ á wedle ípráwiedliwořci swoiey. Co
szyrzey zrozumieć możemy s tey Ewányeliey świętey/ ktorą Máttheufz święty nápiřał/ iáko
tu Pan raczy przeřtrzegác zwolenniki swoie/ y nas wřzytki w ořobie ich/ mowiac do nas
tymi łowy. **grafika** IEřliže nie będzie obfitowálá ípráwiedliwořć wálzá więczy niżli onych
náuczonych w zakonie ábo Licemiernikow/ nie możecie wniřć do kroleřthwá niebyeřkiego.
Bowiem łyřzeliřcie czo íeřth rzeczono przodkom wálzym/ Nie będzieřz zábijáć: á kthoby
kogo zábil/ theř łam łkazánia y ořáždzenia **ořáždzenia [!]** będzie winien. A ya wam zář ták
powiádam/ iż nie tylko then kto zábijje/ ále y then kthory íe gniewa vpornie ná brátá řwego/
ieřt winien ořádze-

strona: 178v

Szořtey Niedzeyele

nia. A ktho rzeczje brátu řwemu Rachá/ będzie winien rády około íebye. A kto mu rzeczje/
řzaleńcze/ ten iuř będzie winien ogniá pykielnego. A thák gdy ponieřieř dar twoy do
vbłágánia Páńłkyego/ á tám wřpomniřz iżbrát twoy ma co obrázenia od ciebye/ ořta w
rádřzey dar twoy przed onym ołtharzem/ á wroć íe/ y przeiednay pirwey brátá twoiego/
á potym przydzyeřz á odnieřieřz ony vpominki swoie. Zgadzay íe s przeciwnikiem twoim
prętko/ pokiř z nim íeřt w drodze: áby cie kiedy on tho íprzeciwnik thwoy nie ołkárzył
Sędzyemu/ á Sędzja áby cye nie oddáć łudze wrzędowemu/ á pothym ábyř nie był włádzon
do więzienia. Bo záprawdę powiádam tobie/ iż s támthąd nye wynidzyeřz/ ář do zápłácenia
namnieyřzego pieniádzá íemu. **(marg)** Przodkowienáři w zakonie nádzyeieř wřzytkę mieli.

(-) TEEn błogoláwiony á święty Pan/ iż nam nowe miłofierdzye otworzyć raczył/ á nowe
pofełřtwo przynieřć raczył od Bogá Oyczá nářzego niebieřkiego/ á rozne **rozne [!]** dáleko
od onego/ kthore był pirwey Moizeřz przyniořł á řwiátu podař od niego: ná ktorym íe byli
mocnie zářádzili wřzyřcy náuczeni y wřzyřcy ludzje wieku onego. A thák íe im zdáło iż
im iuř więcey było nie trzebá do łářki Bořey/ y do káždego řzczęřcia ich/ y do káždey
powinnořci ich: íedno áby íe byli paráli á ćwiczyli á záchowywáli wedle oney náuki á
wedle onego pořtánowienia Moizeřzowego. **(marg)** v. Moize. w ij. (-) Zápomniawřzy iáka

klątwa á iákie dekretá były fwiátu przyniešione á obwołáne przez Moizełzá/ kthore Pan wydał ná thy wšytki/ kthorzyby Ńie byli namniey vniešli ábo ná lewo ábo ná práwo/ z onego poŃthánowienia Páńłkiego. Czemu žádný nigdy dofyć vczynić nie mogł/ áni vczyni áż do Ńkończenia Ńwiátá wšytkiego. A gdyż temu žáden dofyć vczynić nie moŃe/ iuŃ káždy pewnie ná Ńobie odnoŃi ony ŃtráŃzliwe dekretá Moizełzowe/ kthore Pan przeŃeń wšytkim wydać á opowiedáć raczył/ iŃ tákowy káždy kthory namniey wykroczy s czego/ iŃ iuŃ wiecznie ma być przekłéty. (marg) BoŃtwo z człowieczeńŃtwem zláczone/ zlámało dekretá Ńtáre nád człowiekiem. (-) A ták ten dobrotliwy Ociec náŃz niebiełki/ obaczywšy onę ták trudná Ńpráwę onego nędznego narodu ludzkiego/ iŃ Ńie wdał w ony thák twárde obowiáłki/ á w ony ták Ńrogi dekretá iego/ nie chiał go ták zániecháć á opuŃcić w thym. Ale czyniáć dofyć y onym dekretom y miłofierdziu Ńwemu/ gdyż BoŃtwo ony dekretá czyniło/ á człowieczeńŃtwo przyięło/ niełza było inaczey ich zlámać/ iedno iŃ teŃ BoŃtwo zláczywšy Ńie z człowieczeńŃtwem/ Ńtápiwšy tu ná Ńwiát/ wedłóg onych Ńwiętych obietnic iego/ miáło złomić on Ńrogi gniew iego/ y ony Ńrogi dekretá iego. A co on nędzny człowiek vćirpieć miał/ to ono człowieczeńŃtwo z boŃtwem zláczone/ zań vćirpiáło/ á przednáło mu on wieczny gniew Bogá Oycá iego niebiełkiego. A gdyż tákie nowe miłofierdzie ieŃt podano á przyniešiono ná Ńwiát temu nędznemu człowiekowi/ niełza iedno Ńe teŃ nowa powinnoŃć á nowa Ńłůzbá vroŃć mu muŃiáła ku Pánu iego/ á rozna rozna [!] od oney powinnoŃci Moizełzoey/ kthora žádney łáłki/ áni žádnego miłofierdzia/ w Ńobie nie miáła/ á nic inego nie opowiedáła/ iedno Ńrogi Ńąd á Ńrogye dekretá ná vpadek á ná wieczne potępienie káŃdego. A ták ten Ńwięty poŃeł á ten miłóŃciwy Pan/ kthory thu przyŃć á vkaŃać Ńie raczył w BoŃtwie Ńwoim/ przyoblełšy ie onym nędznym człowieczeńŃtwem náŃzym/ opowiedzyawšy nam tę nowá łáłkę Bogá Oycá náŃzego niebiełkiego: opowiedziawšy to/ iŃ tu dla tego przyŃzedł/ áby złomił á przednáł nam on Ńrogi á wieczny gniew iego/ y ony twárde á nieznoŃne dekretá iego/ kthore wiecznie vczynić raczył nád narodem ludzkim: á iŃ nam iuŃ przynieŃł ono ciáło Ńwoie/ w kthorym miał zápláćić wšytki długi człowieká nędznego/ á ofiárowáć ie wedle dziwnego wyznánia Prorockiego/ Bogu Oycu Ńwemu. Opowiedáć nam theŃ raczy nowá powinnoŃć náŃzę/ mowiáć do nas tymi Ńłowy/ á pilnie nas vpomi-

náiąc s tego: Izieflize fprawiedliwość wálzá nie będzie obfitza niżli thych ktorzy fie w tym kocháią/ á tym fie chłubią/ iż vfáią w náukach swoich/ á iż fie im zda iż czynią dofyć zakonowi od Moizefzá podánemu/ thedy wiezcie pewnie iż żadnym obyczáiem zá taką swoią fprawą/ nie możecie nigdy wniść do krolefstwa niebieskiego/ wam obiecánego. (*marg*)

Coż czynić gđinas *gđinas* [!] zakon vřprawyedliwić nie może. (–) A coż tedy czynić mamy? á iákoż okázác mamy tho vřprawiedliwienie náfze? áby było obfitze niżli onych náuczonych w zakonie/ thák iáko nam opowádác raczyřz nářz miły Pánie? gdyż bárzo flábe fá myfli náfze/ nie będąyeli podpárcia á náuki fwiětthey twoiey. Ale otho wnet mařz nápomínánie á fwieźą náukę Páná swoiego/ gdzie fłyřzyřz iáko opowédác raczy: Słyřzelifcie iáko ieřt rzeczono przodkom wálřym/ Nie zábijay. (*marg*) v. Moize. w xix. (–) Abowiem iefłizebyř zábil/ iuř z dekretu przez Moizefzá wydánego/ godzyeneř řádu frogiego. A ia wam thego iefzće dokłádam/ iż nie tylko ábyř zábic miał/ ále kto fie s řerczá rozgniewa ná brátá swoiego/ iż ieřt godzien tego řádu á te ^{go} dekretu Moizeřzowego/ iefłiby ták řzedł w tym zátwárdzeniu przed oblicžnořć Páná swoiego. Táķze y dáley ine przezwiřká ktoreby řły z nienawiřci á z vporu řerc nářzych przeciw bliźnim nářym/ opowédác nam raczy/ iákiey pomřty y iákiego karánia mielibychmy być godni od niego/ y od řádu fprawiedliwego iego. Bo pářzay iż to fwięte vpominánie á přeřtrzegánie iego/ iż ieřth pełne y frogich przegrořek/ y wielkiego miłofierdzya iego: á to gdy nas přeřtrzegác raczy/ ábychmy fie ná thym nie záfadzáli/ á iżbychmy nie mieli żadney nádzyeie/ iáko mieli oni Fářiżeuřzowie á oni náuczeni Miřtrzowie zakonni/ ktorzy fie tylko paráli á ćwiczyli w piřánym zakonie im przez Moizefzá podánym. A mni máli iż iuř dofyć ná tym mieli/ á iż im iuř nád to nic więcey nie było potrzebá/ Y nic łobie nie přeřládáli miłofierdzya Pánřkiego/ áni onych fwiętych obietnic iego. Tu pářzay iáko nas s tego then miłofciwy á dobrotliwy Pan přeřtrzegác raczy. Ale řnadźby fie kemu zdáło/ iż tu Pan miářto přeřtrzeżenia iefzće řrořřzy zakon nam podawác raczy/ á łowicie go popráwowác raczy niżligi był wydał Moizeřz przodkom nářym. Ale nie/ bo řłuchay czego Pan od nas potrzebuie/ áby vřprawiedliwienie náfze było ofitřze/ było hoynieyřze/ niżli onych nieboźátek/ ktorzy tylko przez zakon řwoy řzukáli vřprawiedliwienia swoiego. A zdáło fie im/ iż im iuř nie było nic więcey potrzebá. A iákiegoż to tedy iákiego Pan vřprawiedliwienia od nas potrzebuie? Thuby nam potrzebá á pilnie potrzebá iřcie fie o tym pytác. (*marg*) Iákie ieřt obfitze vřprawyedliwienie niż zakon. (–)

Sluchayże pilnie słuchay iáka tho ma być obfitýza á hoynieýsza (sprawiedliwość twojá niżli tych to zakonników/ ktorzy/ iákoś sliýzał/ tilko w sprawach swoich á w sprawach zakonu swego pokládáli wśzytki nádzieie swoie. Bog Ociec twoy/ obaczywśzy nędzę/ nikczemność/ á krewkość twoię/ iżeś ty temu żadnym obyczáiem nigdy doýć vczynić nie mogł/ ná co cie był Moizefz obowíażał y przodkowie twoi/ dobrowolnie/ bez wśzech zasług twoich/ bez wśzech godności twoich/ zlihował sie nád onym nędznym vpadkiem twoim/ y obiecałci zezłác ono święte á błogosławione plemię ze krwi á z narodu twego/ ktore ciebie miało vsprawiedliwić/ kthore tobie miało przeiednać ten obowíażek twoy. A nákoniec tę trudnoś twoię/ w ktorąś się był podał/ miało zá cię zástąpić/ á onę niewolą twą ná się wzyác: á to coś ty był powinien círpiec zá ten obowíażek swoy/ ieslibyś mu był doýć nie vczynił/ y iákies iákies [!] był zakłady ná się dał/ gdyś gi od Moizefzá ná mieýscu Páńskim przyjmował: to wśzytko to święte plemię zá cię vcírpiec/ zástąpić/ y záplácić raczyło. Co sie to wśzytko iáwnie wypełniło zá cię o nędzniku/ áczes tego nigdy godzien nie był/ bez wśzech zasług á godności twoich/ ná onym ołtarzu krzyża świętego. Ták iákoć o tym wśzytki písmá stárego y nowego zakonu szyrokie świádectwá iáwnie wśzędy wydawáią. (*marg*) **Vsprawiedliwienie niekthorych w stárym zákonie.** (–) A ták pilnie słuchay co ten twoy dobrodzyey/ á ten twoy Pan/ á ten zastępcá tych przypadkow twoich/ tobie opowiedác raczy/ iż Moizefz tobie y przodkom twom **twom** [!] tylko był ciełefny á práwie iákoby widomy zakon podał y vstáwił: á theż iedno ciełefne á widome dobrodzyeýstwá á błogosławieństwá zań obiecował

strona: 179v

Szoftey Niedzyele

ludowi onemu. Y w tym ták wśzytkę nádzyeię swą pokládáli/ iż mieli zá to byli być błogosławieni w domiech/ y w rolach/ w oborach/ w sthodołach/ y w inśzych obfitościach á w rozmnożeniu swoim. A onego wiecznego dobrodzyeýsthwá/ y onego wiecznego krolestwá swego nie obiecał im Pan/ áż w onym záslubieniu swoim/ iż miał posłác to święte á błogosławione plemię á Bostwo swoie/ ktore z narodu á s potomstwá człowieczego dziwnie przez Duchá świętego miało być záczete. Ktore dopirko miało im otworzyć wieczne obietnicze onego iego krolestwá wiecznego á dziwnie błogosławionego. A ci ktorzy vwierzyli temu/ dopirko tych sprawieliwoś była obfitýza y hoynieýsza niżli onych náuczonych á onych Fáriseufzow/ ktorzy tylko w nápińanym zákonie položyli nádzyeie swoie/ á nic o tym to

przyślży miłofierdziu Páńskim/ áni o tych świętych á błogofławionych obietnicach Páńskich/ nie myflili. (*marg*) *Abráám z zakonu nye mógł być wśpráwiedliwion.* (–) Bo możefz łobie ná tho wśpomnieć á pomyślíc/ co był Abráám zá człowiek/ á iáko był zacny przed oczymá Páńskimi/ ták iż y rozmowy/ y błogofławieńftwá y rozmáithe dobrodzyeyftwá/ y dziwne obietnice iemu Pan czynić raczył/ y dziwne rzeczy z nim poftánawiác raczył. To rozumiey iżci fie ten musiał pilnie ćwiczyć/ vczyć/ ftárác/ áby ná wśzem chodził wedle woley Páńkiey/ wedle onego zakonu fwoiego. A co nád nawyśzłze/ iż thylko iednego fyná máiąc/ á wždy go wzywał á chciał zábić y ofiárowác ku czći á ku chwale świętey iego. Thu obácź iż áni tákowa oná doftoyność iego/ áni tákowe pośtuźeńftwo iego/ áni theź thák wielkie á zacne ofiáry iego/ nigdy mu zyednác nie mogły tego błogofławieńftwá wiecznego. Aż gdy Pan przyniośł ony święte obiethnice fwoie do wśzu iego o tym zelńaniu tego to miłofierdzia fwego świętego/ á tego zbáwicielá obiecánego/ á on mocno wwierzył temu/ toż tám dopiro/ krociuchno pímo záwiera/ w tym wśpráwiedliwienie iego. (*marg*) *j. Moize. w xv.* (–) Iáko to y Páweł s. przypomina/ mowiąc: (*marg*) *Do Rzimia. w iiiij.* (–) Iż gdy wwierzył Abráám obietnicam Páńskim/ dopiero fie sftáło wieczne wśpráwiedliwienie iego. A tenże przywilej iefł dan ná ten czás y innym/ ktorzy tákieź wwierzyli tym świętym obietnicam Páná fwoiego/ iż fą tákieź iáko y Abráám wśpráwiedliwieni od niego/ á godnemi vczynieni/ nie tylko do tych docześnych á omylnych rośkośzy fwiátá tego/ ále y do onych wiecznych á nigdy niefkończonych rádości y rośkośzy kroleśtwá iego świętego. (*marg*) *Do Galat. w iij.* (–) (*marg*) *Ná zakon lekárftwo.* (–) A gdyż iuź ten zbáwiciel á to święte plemię nam fie tu ná fwiát zyáwić á okázác raczył/ á przyniośł nam iuź iáwnie wolá á pośelstho Bośtwá Oycá náłzego niebieśkiego/ iż iuź ony obiethnice wypełnić raczył: á iż ten zakon ták írogi/ kthory nas iáko kát mordował/ zábijał/ á wśtháwicźnie ofkarżał przed oblicźnościá Páná náłzego/ láfkáwfy vczynić raczył: ácz go ni ná czym nie złamał/ ále iż wždy podał nam zakon nowśzy/ podał nam zakon lźeyśzy á miłofciwśzy wedle obyetnic Bogá Oycá fwoiego niebieśkiego/ iuź nie ná thablicách kámiennych/ ále ná fercach náłzych nápińány: ták iáko nam tho było przez Proroká záflubić raczył. (*marg*) *Ieremiałz w xxxj.* (–) Ktory gdy z zupełná wiárá á nádziejá o nim iáko o dobrotliwym Bogu á Oycu fwoim w fercoch fwoich nośić będyemy/ iż iuź obieczáł złości náłzych nigdy więcey nie wśpominác. A iákiź to był zakon? á iákieź tho było záflubienie iego? To fłyzyfz co o Abráámie pímo powiáda/ iż nigdy żadnym obyczáiem/ áni

žadnemi napobożnieyſzemi ſprawami ſwoiemi/ nie mógł być wſprawiedliwion/ aż wwierzył onym ſwiętym á błogofławionym obietnicam Páná ſwoiego/ o przyſciu á o zeſłaniu onego Meſyafzá á onego obiecánego zbáwicielá ſwego/ toż ſie dopirko ſtáło wſprawiedliwienie iego/ y wypełnienie zakonu wſzytkyego. A zwláſzczá gdy ieſzcze kto wwierzywſzy temu/ wwierzy y záchowa ſie wedle ſpraw iego á rofkazánia ſwiętego iego. Vczyńże tedy też y ty ták moy miły Krzeſciánſki brácie/ gdyż iáko ſłyżyſz o Abráámie iż ieſzcze nic nie wiedząc o thym zbáwicielu ſwoim/ wwierzył tylko ſłowom Páná ſwego o przyſciu iego/ á ty iuż gdyż to pewnie wieſz/ iż iuż przyſzedł/ á iż iuż maſz pełne wſzy ſpraw y poſtępkowy ſwiętich obietnic iego/ vczyn ſie tim ták mocnym á ſtałych Abráámem/ á wierz mocnie obietnicam Páná ſwego/ á ſtrzeż ſię kędy możeſz ábyś zaś nie przywrocił ná ſię onego przeklętwá á onych

strona: 180

po Troycy ſwiętey.

Liſt

ſrogich dekretow/ ktore ſą vczynione ná przeſtępcę zakonu tego thák ſrogiego. Mieyże tedy zázwdy ná baczeniu tego ták ſrogiego kátá á zábijáczá ten zakon piſány/ á niechay zázwdy przed oczymá twymi będzie poſtáwiony iáko Miſtrz z miotłą/ tak iáko gi Páweł s. názywa/ vpomináiąc cie s powinności twey: (*marg*) *Do Galatow w iij. (-)* gdyż wieſz iż ieſth zgwałcone grzechem nędzne przyrodzenie twoie/ á zázwdy cie ciągnie więcey do złego á niż do czego dobrego. A ktemu też ieſzcze to wieſz dobrze/ iż maſz nie ledá pomocniki do tego/ to ieſt/ Czártá ſprzećywniká ſprzećywnika [!] ſwego/ Siáth obłudny z márnemi rofkofzami iego/ też ono ſwoie Ciáło ták ſwowlolne/ ktore cie zázwdy co dáley to więcy ciągnie w ſproſność grzechu káżdego/ ták iż nigdy nie możeſz obronić człowięczeńſtwá twoiego/ áby wykroczyć nie muſiáło s powinności ſwoiey. Wnetże tedy nic nie mieſzkáiąc weźmi ná ſie tákowá tarcz wiary tego tho Pátriárchy ſwiętego/ iáką on miał o onych obietnicach Páná ſwoiego/ iż on miał tobie zeſłác obrońcę ná ty wſzytki ſprzećiwieńſtwá twoie/ iż on tobie obiecáć raczył dáć ſynaczká ſwego/ ábyś ty nigdy nie zginął/ ále ábyś miał żywot wieczny: ták iákoć o thym then ſam Pan á zbáwiciel twoy powiedáć raczył. (*marg*) *Ian s. w iij. kapit. (-)* Co przez Proroki ieſt tobie ſzyroce obwołáno. Czego y ſam Bog Ociec niebieſki wſty ſwemi tobie w obietnicach ſwoich potwirdzić raczył. Ktoregoć iuż potym iáwnie on głoſ wołáiącego ná pułzczy (ktoregoć też tu poſłác był obyecáć raczył) práwie pálcem vkazał/ iż oto ten ieſt on báránek Boży ktory ná ſię wziął nędzny vpadek twoy/ á ono wſzytko przewinienie twoie:

(*marg*) Ian s. w j. kapitu. (–) o czym wiele w piśmie wżędy obietnic mamy/ iáko ten dobrotliwy Pan á Bog Ociec nasz niebieski miał nam zefłác ná sviát tego tak miłego Synaczká swego/ ktory nas wybáwić raczył od káždego vpadku wiecznego nászego. A thu bešpyeczen będyeš w opátrności y w miłofierdziu Páná swego/ y w káždym niebešpieczeństwie swoim. A ftrzež sie oney pogrožki/ kthorác Pan twoy raczył vczynić vřthy swemi: (*marg*) Ian s. w xv. kapi. (–) Iž bych był sam nie przyšzedł á nie opowiedział im woley Bogá Oycá swego/ nie thákiegoby byli grzechu mieli. Ale ižem sam iáwnie przyšzedł/ á iáwniem obwołał wołá Bogá Oycá swoiego/ iuž żadney wymowki nie mogą mieć w vpadkoch swoich. (*marg*) Czo narychley ku Pánu z wiárą. (–) Ocućze sie tedy nędzniku ocuć/ á niechciey więcej leżeć thák w tey niedbáłości swoiey/ ále powtawřzy co narychley ku Pánu temu swoiemu/ vciećze sie z wiárá **wiárá** [!] mocną á z zupełną nádzieią k niemu/ iáko ku dobrotliwemu Oycu swoiemu/ ofiáruye iemu mocną wiárę swoię/ ofiáruye mu ten obiecány zakon iego/ ktory obiecał napisać ná sercu twoim/ á dla kthorego iuž obiecał nigdy więcej nie wřpominác złości twoich. Ofiáruye mu ony święte obietnice iego/ iž dla thego zefłanego Bořtwá swe^{go}/ á dla tego zbáwiciela twego obiecał tobie záwždy być Bogiem á Oycem miłościwym. Ofiáruye mu ony mocne obietnice tegož tho zbáwiciela twego/ á tego ták pewnego á prawdziwego pořlá od niego/ kthorego iefczce Moizeřzowi zářlubić był raczył/ iž miał wołá swoię á řłowá swoie pořožyc w vřciech iego. (*marg*) v. Moize. w xviii. (–) Ižci to mocnie řęczył á zářlubił zá tego to Bogá Oycá swego/ iž kto vwierzy tym świętym řłowom á tym mocnym obietnicam iego/ ktore/ ták iáko Moizeřzowi powieđał Bog Ociec/ iž sie pořožyl w vřciech iego/ iž tákowy nigdy vmrzeć nie ma/ iedno ma přeřtápić s řmierci do żywothá/ á iž nigdy nie ma być řádzon/ iedno záwždy zořtác ma przy świętym miłofierdziu iego. (*marg*) Ian s. w v. kapit. (–) A tu dopirko gdy ták vczyniřz wedle onych řlubow Bogá Oycá tego swego niebieskiego/ y wedle tych mocnych obietnic thego błogofłáwionego Synaczká iego/ řstanie sie więřtze vřpráwiedliwienie twoie niřli naywięřtřzego Miřtrzá ábo Doktorá w zakonie nabęšpiecznieyřzego. Ktory zakon ciebie nigdy vřpráwiedliwić nie mógł/ owřzem cie záwždy więcej ofkárzyć á vwinić mógł przed oblicznością tego ták dobrotliwego áná twoiego. (*marg*) Vpornie grzeřzácý á niedbáiácý/ nie ma miłofierdzya. (–) A wřzákož ábyř sie iuž tylko iedno ná tho miłofierdzye Páńskie vpeřpyeczyć miał/ nie myl sie rádžeć. Bo iefli o wielkim miłofierdziu řłyřzyřz/ řthárayze sie teřz o wielkiey povinności swoiey/ ábyř iá záchował ták

dobrotliwemu á miłofiernemu Pánu swoiemu. Boć iedno ná takie to święte miłofierdzye iego iest fprawione y wywołáne/ kthorzy z nieobaczenia/ z vpadku/ á s krewkości przestępią

strona: 180v

Szóftey Niedzyele

ten zakoná to poftánowienie Páná fwego/ á potym fie vciekáią do niego. Ale kto z vporu á z rozmyśłu á dobrowolnie wzgardza wołą á rofkazanie Páná fwego/ á nie fzuca miłofierdzya iego/ iuz táki áni w docześnych áni w wiecznych pociechach swoich nie má nigdy miłofierdzya żadnego/ zwłafzczá gdy mu tho ná wielu mieyfcach iest opowiedzyano. A iuz to iest grzech przeciwko Duchowi s. kthorego Pan nigdy odpuścić nie raczy/ gdyż iuz w łobie vpornie á rozmyślnie gwałciłz święte fprawy iego/ gdyż to iest vrząd Duchá s. wiaré/ cnothę/ fprawiedliwość/ miłofierdzye/ y ine fprawy święthe/ rozmnażác w ferczu człowieká nędznego: á tym obiciem/ á tymi oponámi obiecał zázwdy ochędażác przybytek fercá náznego nędznego/ ták iżby fie nád nim wypełniły ony obyetniceBogá Oycá náznego niebieskiego/ iż do takiego fercá obiecuie fam síthępowác á ie náwiedzácý pociefzác póspołu s Synem swoim y s tymże Duchem s. (*marg*) Ian s. xiiij. kapi. (–) A pímo święte takie ferce iuz zowie kościołem á vftáwicznym przybytkiem Duchá s. (*marg*) j. Do Korin. w v. (–) A ták iákaby to byłá márna omyłká á niewdzyęczność twoiá/ gdybyś ty ták wdzyęczne gościeá thák wdzyęczne dobrodzyeie swoje miał odegnác od fiebie prze márne śmiecie á prze márne záplugáwienie fercá swoiego. Iełzcze ktemu to rozmyśliwzy/ iákieć rofkofzy á iákie krotofile mogą vrość s káždego namnieyłzego przestápienia tey woley á tego to rofkazania iego świętego. A ták to łobie važ co iest tobie lepiy/ iefli z márnoćiami fwiátá thego á z wielkimi trudnoćiami fwemi odstápićod ták dobrotliwego Páná swoiego/ y od takich obietnic á od takich błogofłáwienítw iego/ czyli z rofkofzą fpraw cnotliwych swoich pozyfkác łobie takiego krolá/ takiego opiekálniká/ takiego obrońcę/ kthory iuz może vbłogofłáwić káždą godzinę twoię/ káždą fprawę thwoię/ rozmnożyć wśzytki pociechy twoie/ á pothym cie wzyác do wiecznych páłacow swoich. Bo rozumiey iefliż odstápiłz takiego Páná á takiego opiekálniká twoiego/ nielza iuz iedno on ciemny á márny opiekálnik iuz fie thobą opiekác muśi. Pátrzyaże z iáką rofkofzą wzywiefz fpraw iego/ gdyż cie Pan twoy vpomina w rofkazaniu swoim/ ábyś nie miał nádeń żadnego Bogá inego/ á ty wedle rády tego ciemnego fprawce swoiego/ odstápiwzy od niego/ záplotłeś ferce swoje w rozmaíte rády á w rozmaíte nádzyeie

Bogow inych/ pomocnikow inych/ á pátronow inych: iákich trudności/ iákiego biegania
vzywiefz fzukaiącz ich po fwiecie. (marg) ij. Moize. w xx. (-) A ktemu co nád nagorfe/
iz ftracić musiłz obronę y opiekę tego/ y ony pewne obietnice iego/ ktory wśzytkimi bogi/
wśzytkimi pomocniki/ wśzytkimi mocarzmi włada ná niebie y ná zyemi. Teżci ten zálie
Pan twoy zákazuie: Nie zábijay/ nie krádn/ nie fwiadłz fłfzywie/ y inych złościwych fpraw
twych. Pátrzayże tu nacž cie wieść raczy/ ná wdzyęczny á ná fpokoyny á ná pocżciwy żywot
twey. Páthrzayże zálie nacž cie on twoy ciemny bog powiedzye/ ábyś zabił/ ábyś vkradł/
ábyś niczego dobrego nie czynił. A cožci s thego vrofcie? Kłopoty/ rofpacz/ ofthradanie
máiethności/ niebefpieczeńftwo/ gárdła márne ftrácenie/ y wieczne zginienie. A nákoniec
wieczna oliádłość w onym fprofnym á márnym kroleſtwie ciemnym iego. (marg) Ktorzy
fobie fámí vftáwy wymyfláią. (-) A ták ten miłościwy Pan á ten dobrotliwy Ociec thwoy
nie bez przyczyny cie tu vpomina w tey Ewányeliey fwiętey/ áby była hoynieyfa y obfitfzv
fpráwiedliwość twoiá niźli tych miſtrzew zakonnych/ ktorzy fie iuż ná vmieiętnoſciach
fwych á ná fpráwach zakonow fwych ták záfádzili/ iz fie im zdáło/ iz im iuż nic więcey
nie było potrzebá do wśzytkiego. Acž ach nieftotyfz iefzcze fie wždy ci mieli czym ciefzyć
niebożátká/ ktorzy mieli dekretá á vftáwy z vft Páńfkich fobie wydáne. Ale co rzeká ci
nědznicy ktorzy fobie fámí owfzem iefzcze nád wolá fwiętá iego/ á nád frogie zákazanie ie
go/ wymyfláią dziwne wymyflý á wynałáki fwiátá tego/ chcąc go tym zniewolić/ á chcąc
fie tym vſpráwiedliwić/ przed Máyeftatem iego. O flepi Miſtrzewie á flepey rotý wodzowie/
iáko fie nie vſtráfcicie thych fwiętych fłow iego/ iz iefli fpráwiedliwość wáfzá nie będye
więtfza/ niźli wśzytkich miſtrzew y wypełniáčzw zakonu Páńfkiego/ iz nie możecie wniść
do kroleſtwá iego fwięte go. A což owfzem ma was vſpráwiedliwić wynálezyona á wymyflona
fpráwiedliwość wáfzá? ktora/ iáko Izaiáfz piſze/ (marg) Izaiáfz w j. kapit. (-) iz fmierdzi
á omier-

strona: 181

po Troycy fwiętey

Liſt

zła iefł przed fwiętá oblicznoſciá iego/ á opowiada wam o Pánu/ iz fie iuż vpracował/ á
iuż nie może znoſić tych márných wymyflw wáfzych. (marg) Bog iefł duch/ y duſznych
fpraw teź pátrzy. (-) BO pátrzay/ iefliżeć Bog iefł duch/ iużci máło pátrzy ná fpráwy rák

twoich/ ábo ciálá twoiego/ iedno pátrzy powinności nowego zakonu fwego: ktory/ ták iákoć obiecał/ nápiłáći ieft w fercu thwoim. Támže v tegož Ezáialzá Proroká opowiedác nam raczy/ w czym pokládamy nádzieię fwoię/ mowiac do nas: (*marg*) Ezaialz w Lvii. (–) Iže mi to wymáwiacie/ iżci pościmy/ iżci ofiáry czynimy/ á ty nic niedbaż. Támže Pan powiedác raczy iáko iemu fá wdzięczne ty fpráwy náfze. Ano czáfu tákowych wfzytkich fpraw náfzych zázwdyieft pełne złey woley ferce náfze. Támže fie obiecuie tyłem obrácác do nas/ á nigdy nas nie fluchácw tákowych fprawach náfzych. Thámže nas vpominác raczy/ ábychmy ochędożyli myfli y fercá náfze/ á przeftáli od złościwych fpraw náfzych/ á záchowywáli fie wedle miłofierdzia Krześciáńskich powinności náfzych. Támže fie opowieda/ iż gdy v was znaydę tákie fercá y thákie myfli wálze/ iuz mie nie proście/ ále mi fie vpominaycie iáko długu włáfnego kázdey powinności fwoiey. O miły wfzechmocny Pánie tocieś łácný/ łáfkáwy/ á miłościwy zakon nápiłáć raczył w tych nędznych fercach náfzych/ bądźże iefzcze łáfkáwym á miłościwym pomocnikiem nam nędznym w wiernym fwoim/ ábychmyć fie w nim záchowáli/ iáko Bogu á dobrotliwemu Oycu fwoiemu/ gdyż fámi przez to fię tego pozyskác nie możemy/ ábyś nád námi wypełnić raczył ty fwięte obietnice fwoie. (*marg*) Pan fercá pátrzy (–) A ták w tey Ewányeliey fwiętey więcey nam Pan przekládác raczy doległóści ferdeczne/ iż v niego fá poważnieyfe niżli doległóści zewnětrzne á widome: gdyż thu wfpmińác raczy/ iż przodkom wálzym zákazano zábijác/ á ia tho wam iefzcze opowiadám/ iż kto poładza brátá fwoiego/ á z fercá vpornego tho wynidzye od niego/ á vczyni go łobie wwzgárdzonego á nikczemnego w vmyfle fwoim. co fie w tych to flowiech zámyka Rachá á fzaleńcze/ iuz winien fádu kázdego/ gdyż y męzoboyftwo może być s trefunku/ s przygody/ á nie z vmyfłu złego. Ale co iuz pochodzi s fercá á z rozmyfłu práwego/ tho v tego Páná zázwdy było y ieft przemierzłe: á nigdy tákie fwowoleńftwo/ á tákowy fprofný grzech/ nie był przez frogiey á okrutney pomfity v niego. (*marg*) Nic dáry v Páná miłóści. (–) A tu dáley fluchay á s pilnoćią podnieś vfzy fwoie/ á pilnie pámiętay ty flowá á to vpominánie Páná twego/ gdzyeć thu oto tego potym dokládác raczy: Iż żadne ofiáry/ áni żadne vpominki nigdy nie fá wdzięczne v niego/ byś ie theż czynił y wedle rofkazánia iego/ onym vbogiem á nędznikom iego/ ktorzy fá w opiece fwiętey iego: gdyż on nigdy złotá áni żadnych vpominkow/ áni też iákichkolwiek pokármow fámi nie potrzebuie od ciebie: gdyż fie opowiedác raczy/ iż to ieft wfzytko iego/ á ty to maż do czáfu z miłofierdzia iego: ieflibyś tego nie czynił fercem

niewinnym/ á owłzem łercem zákáżonym waśniá á vporem złościwego przyrodzenia twego. Gdy cie tu/iáko słyfzyłz/ vpomináć raczy: Iż ieflibyś miał iákie złe á vporne á niemiłofierne łerce náprzećiw bliźniemu łwemu/ á ná Páná wołáłz/ vpominki mu dáwałz/ prósiłz áby łie zmiłował nád tobá/ á odpuściłci vpadki á winności twoie: tu cie przełtrzegáć raczy/ ábyś łobie tey vtráthy nie czynił/ boć to nic nie płatno/ iáko tu słyfzyłz/ v niego. Ale iefli chceš iáká wdzięczná chwałę ábo ofiárę vczynić iemu/ vczyńże ták iáko cie thu vczyć raczy: Zgodź łie pírwey z bliźnim twoim/ gdyż máłz náukę iáko máłz ná nim dochodzić powinności łwey/ niźli go pírwey wzgárdzić v łiebie máłz. Też iefzczę máłz náukę/ iáko máłz być miłofiernym nád nieobácznym vpadkie iego. A thu dopiro gdy ták vczyniłz/iuż wiedz pewnie/ że áni łobie/ áni iemu nic winien nie zołtániesz: á dopirko iuż bełpiecznie mozeš záwołáć do Bogá Oycá łwego niebiełkiego: Iuż mi odpuść moy miły Pánie/ gdyżem ia odpuścił vpadłemu bliźniemu łwemu. Iuż káżdá powinność twoiá/ iuż káżdá modlitwá twoiá/ będye płatná v niego. Iuż wypełni ony obietnice łwoie nád tobá/ iż gdy mu thák wychędożyłz łerce łwoie/ iż nie tylko ábyś vprosić miał co v niego/ áleć łie káże vpomináć iáko długu włáfnego łwego/ á iáko śnieg obiecał zbielić włzytki niepráwości twoie. A iákoż thu nie łłucháć tey łwiętey rády

strona: 181v

Szółtey Niedzyełe

á nápomínánie iego/ gdyż pełná zewłząd rołkołzy á pociefzliwey nádzyeie twey/ gdyż zewłząd pełná onych wdzyęcznych obietnic iego. Abowiem ieflibyś też nye przełtał ná tey łwiętey rádze iego/ ołtrzegayże łie pilnie onego łrogiego dekretu iego/ któryć vczynił o onych dwu łługach/ s kthorych iednemu wielkie długi łá odpułzczone od Páná iego/ á on pothym o nędzny dłuźek vmordował bliźniego łwego/ iż pothym on Pan iego włpomniáł włzytki ine dawnieyłze długi á przełłępki iego/ y rołkazał go wrzucić do więzyenia wiecznego. (marg) Łukałz w vij. (–)(marg) Nie odwłáczay vznánia/ byś potym nie omiełzkał (–) Bo chociauybyś ták rzekł/ o włzák nie záwity rok/ będyeć tho iefzczę wczás: iáko tych wiele iefł kthory y powinności łwych Krzełciánłkich y łwiátości Kołcielnych wołá do czáfu zániecháć/ á náciełzyć łie vporem łwym. Ale pátrzay iż cie tu Pan s tego pilnie przełtrzegáć á vpomináć raczy/ iż pokiś ná tey nádziei á ná tey omyłney drodze żywotá łwego/ łzukay pilnie káždey zgody á káždego połtánowienia w nędznym łercu łwoim/ ábyś ie záwždy czyłłthe á práwie przezroczyłłe miał przed Pánem łwoim/ áby cie w iákim nierzádzie nie záłłtało łwięte

zawołanie iego. Bo prześtrzeżę cie Pan/ iż iuż tám omylny czas á obłędna nadzieiá będzie:
iuż byś tám chciał ábo v kupuiących ábo v przedaiących szukác iákiego rátkunku łwe⁸⁰/ iuż
prožno/ bo áni wzwiész kiedy oná święta fortká ktoráć iełt otworzona do rádości twych/ tobie
zámkniona będzie: á wierz mi iż tám twárdy zamek/ iełli iey nie vprzedziłz s cnotliwemi á z
zápalonemi lámpámi Krześciáńskich łpraw łwonych wedle woley á náuki Páná twego/ iuż łie nie
dokołácesz/ iuż tám nigdy nie znaydziełz żadnego wlpomożenia łobie. Iuż łtrzeż Pánie Boże
ábyć nie rzeczono: iuż idź precz/ niechcę tu wiedzieć nic o tobie/ miałes dofyć czáfu/ iákoś
łie miał gotowác ná thy obiecáne gody twoie/ dofyć cie fortká otworzona czekála: ále gdyś o
to nic niedbał/ idziłz iuż tám gdzie tym zgotowano mieyłce/ ktorým obiecał Pan/ iż nie máią
iuż wiecznie oględác tego dobrodzieyłtwá iego. Ták iáko to włzytko małz łzyrzey nápiłano o
onych dziełiáći dziewicach mądrych **mądryh** [!] y łzalonych. (*marg*) *Lukałz w xiiij. Matthe.*
w xxv. (–) A zwłázczá iż y tu tego dokłádác raczy/ iż iełli iuż w they omylności przydziełz
ná ty łrogie dekretá łądu iego łpráwiedliwego iż iuż będziełz podan onemu opráwcy łwemu/
ktery cie włdzi do ták łrogiego táráfu á więzyenia/ kędy iuż nigdy nie ogládałz żadnego
miłofierdzya łwego nád łobá. Co łobie rozwázác s tey Rołpráwy łwiętey mamy. Vmieymyłz
tu rozeznowác namileyłzy brácia y łiołtry wołá Páná łwoiego/ bo tu nam powieda/ áby
była łpráwiedliwość náłzá wjełłza niż Licemiernikow á Fárizeułzow/ y zakonu nam łrozey
popráwuie. A ná drugim mieyłcu nam powieda przez Proroki: iż wam dan zakon łáłkawyw
łercá wáłze nápiłány/ á ták nie mniaymyłz/ áby nas Pan z zakonow łwych á łpowinności
náłzych wypuścíc miał/ ále tym náłzá łpráwiedliwość iełt wjełłza niżli Fárizeułzow/ iż oni nie
máią zbáwiciela/ nie máią przyczyńce/ nie máią tákich przyłeuiow iáko my/ iż coźkolwiek
zawołamy ku Bogu Oycu w imię iego iednaczá á przyczyńce náłzego/ włzytko nam będzie
dano y odpułzczone. Drugie/ mamy baczyć/ iż iełli Pan w łercoch náłzych zakon nam
nápiłal/ tedy go teź tám v nas pátrzyć chce/ á nie pátrzi ná ręce twe/ iełli ty krádniełz ábo
bierzełz/ ále pátrzy ná łerce á ná vmyłł twoy/ iáko gi záchowywałz ábo obrácałz przeciw
bliźniemu á brátu twoiemu. A ták tego łie vczyć mamy/ iż iáko to iełt Pan miłofierny/
ták teź y łtráłzliwy. Iełliże chcemy od niego miłofierdzia/ tedy on teź thego chce po nas/
áby łercá y myłli náłze/ były iáko škło przezroczyłte przed Máyełtatem iego. A gdjeby
ktore vpáđło z nieobaczenia łwego/ iuż mamy wjełłzłá łpráwiedliwość niż oni Fárizeułzowie
zakonu łthárego/ bo iuż mamy pewne miłofierdzye z obyetnic Páńskich/ gdy łie z zupełná

wiarą będziem wciekąc do niego. Też to mamy mieć ná pieczy/ ábychymy zawnždy byli pilni y powinności fwych/ y tego miłofierdzya Pánfkiego/ áby nas w iákim gniewie á w iákies omyłce nie záłtał on frogi čás zefcia náfzego/ gdyż iuz thám potym żadnego rátkunku áni miłofierdzya ználeść nie możemy. Dayże nam tedy náfz miły wŕzechmocny Pánie z łáski á z miłofierdzya fwe-

strona: 182

po Troycy świętey.

Lift

go świętego tákie fercá á tákie vmyŕły náfze/ áby były godne do tego zakonu twego świętego/ ábyś gi nam nápiłác raczył ná tych nędznych tablicach duŕzyczek náfzych/ thák iákoś gi nam obiecác á záłubić raczył. (*marg*) *Sámi przez sie nic sobie nie zyednamy.* (–) Abychmy nie tylko thymi oczymá ciełefnemi przypátrywáli sie świętym ŕprawám twoim/ á poznawáli cie z dáleká Bogá á Páná fwego/ áni ŕprawám rąk fwoich ábo poŕthępkow fwoich czynili iáką chwałę Pánu Bogu fwoyemu. Ale áby pochodziła s ŕpraw wiernego á czyłtego fercá á vmyŕłu náfzego/ gdyżv ciebie thákie ŕprawy fá napłatnieyfze. A rácz nam vžyczyc z łáski fwey tego miłofierdzya fwego świętego/ áby tá ŕprawiedliwość náfzá była w nas tak od ciebie ŕprawiona y vmocniona/ áby sie tobie wiecey podobála niżli thych czo w czym inŕzym pokládáią nádzieie fwoie niżli w tobie Pánu fwoim. Gdyžeś tho z dawná iefzcze ná pułzczy onemu ludu fwemi opowiedzeć raczył/ iż nigdy sie nic nie może sftác bez opátrznosci twoiey/ mowiac do nich: (*marg*) *v. Moize. w viij.* (–) *Iż nie mnimaycie ábyście sobie mogli co pomoc mocá fwoią á ŕprawám fwemi/ ále iżem sie ia zmiłował nád wámi/ máiac ná pieczy miłofierdzye á obietnice fwoie. Thákże theż nád námi rácz vczynić wŕzechmogący Boże á Oycze náfz przez iedyneho Sinaczká fwoiego á Páná náfzego/ áby ftąd wiecznie było błogoŕławione święte imię twoie ná wieki wieczne/ Amen. Ewáneylia Niedzyele fyodmey po Troycy świętey/ ktorą nápiłál Márek s.w viij kápitulum. O wielkim miłofierdzyu Pánfkim/ á o dziwney opátrznosci iego. Iefliże ie pułzczę nie náfycone do domu ich/ vftáną mi gdzye ná drodze ecc. ecc. [!]* (*marg*)

Iáko Pan náfz ma ná pieczy nędznego człowieká á pilnie sie ftára o wŕzythki potrzeby iego w docześnym żywocie iego/ áby mu ni czegoy *ni czegoy* [!] nye doŕtawáło ná the dáleką drogę iego/ do kthorey sie bierze/ to iefť *ieft* [!] / do kroleŕtwá iego święteg. (–) TEn náfz miłofciwy á wŕzechmogący Pan/ rozumieiac trudność thego pielgrzymowánia náfzego w tym nędznym żywocie náfzym/ w ktorym tu vftáwicznie iáko ná probie chodzimy przed świętą oblicznoŕciá

iego. Rozumiejąc też dąlekość drogi náfzey/ do oney wieczney oyczyzny náfzey/ nam mocnie obiecáney á zaľlubioney od niego/ iefliże thu w tym pielgrzymowánium náfzym/ á w tey nędzney probie náfzey/ będyemy chodzić wedle woley á náuki świętey iego. Rozumiejąc też temu/ iż thákim niebefpieczeństwam á thákim trudnościam y rozboyom ktore ná nas dziwnie ľą ná tey drodze záľádzony/ od rozlicznych ľprzećiwnikow náfzych/ nigdybychmy wytrwác nie mogli/ á pewniebychmy vřtác muřieli/ iefliby nie było nád námi rátkunku/ opátrnořci/ á świętego wřpomożenia iego. Thák iáko to on ľam o nas y o niedořtátkoch náfzych/ y o mdľym przyrodzeniu nędznego człowieczeństwá náfzego tu w tey Ewányeliey świętey/ przez Márká s. nápiřány/ wřpominác raczy: Iż iefliżeby on nas opuřcił bez opátrnořci řwoiey świętey/ á náfycenia dobrodzieyřtw y miľofierdzia řwego świętego/ pewnie żebychmy ná tey drodze pozofřtác muřieli/ á pewniebychmy wytrwác nie mogli s tym mdľym/ nikczemnym/ á grzechem záráżonym człowieczeństwem náfzym A dla tego ty święte á pocieřzliwe řłowá iego ľą tu ná poczátku wřpomienione/ áby řie tym cieřzyľ káždj wierny iego/ tym nędznym pielgrzymowánium řwoim iż on niechce nigdy opuřcić řadnego wiernego řwego/ ná they tho omyľney drodze tego márneho á obľędneho řwiátá/ ázby go doprowadziľ do onego wdyę-

strona: 182v

Siodmey Niedzyele

cznego domu iego/ iemu z dawná od niego zgotowánego y obiecánego. Ták iáko to nie iednemu áni dwiemá/ ále wřzemu řwiátu w ofobie onych řłufzcz/ ktore ná puřczy náfycić raczyľ/ ktore řie ćiřnęły do niego y do świętey náuki iego/ iáwnie á iářnie opowiedzyeć raczyľ. Co řzyrzey zrozumiemy s tey Ewányeliey s. ktorą nam o nich Márek s. tymi řłowyná piřmie zořřtáwić raczyľ. **grafika** PRzy onych czářiech/ gdy řie zářię drugi raz wielka řłufzcza zeřřľá ku Pánu/ á nie mieli czoby byli iedli/ zezwawřzy do řiebye Pan Iezus zolenniki řwoye/ rzeķľ do nich: Mam ľiřořć nád tymi řłufzczámi/ bo iuż trzeći dzyeń trwáię przy mnie/ á nie máię czoby iedli: A iefliże ie thák ľáczne á zgľodniáľe opuřzczę do domu ich/ pewnie iż gdzye ná drodze vřthána. Abowiem řą niekthorzy z nich czo z dáleká przyřřzli. A odpowiedzyeli mu zwoľennicy iego: A řkądżeby ie thu kto mogli chlebem náfycić ná they puřczy? Y řpytał ich: Wiele możecie chlebá mieć? A oni mu powiedzyeli: Iż řiedmioro. Y rořkazaľ řłufzczý vřieřć ná zyemi. A wzyáwřzy onych řied m chlebow/ vczyniwřzy dzyęki/ ľamaľ/ y dawaľ zwoľennikom řwoim áby kładli: y kładli przed řłufzcze ony: Y mieli też troche řybek/ y ty

błogofławiwszy/ kazał pokładać przed nimi. Iedli tedy/ y byli náfyceni. A onego iefzcze czo zoftáło z onych odrobin/ náłożyli fied m kofzow. A thych czo iedli było ná podobieńftwo iáko czterzy tyfiące. A potym ie opuścić raczył.

strona: 183

po Troycy świętey.

Lift

(*marg*) Dwákroć Pan ná pułczy karmił tłułczce. (–) OKázuiąc to nam ten náfz wízechmogący Pan/ iáka iefth záfwdy nád námi opátrznóć iego/ y iáko iefth mdle/ krewkie/ á nikkzemne człowieczeńftwo náfze/ gdzye iedno kolwiek nád námi nie będzie miłofierdzya á opátrznóći świętey iego. Dwákroć then dziw okázác Pan raczył w człowieczeńftwie fwoim. Pirwfy raz/ o czym Ian s. piłze w vj. káp. fwoiey/ gdzie był tákież raczył opátrzyć á náfycić pięć tyfiący ludzi/ tylko pięciorgiem chlebá ięczmiennego/ á dwiemá rybkomá. Gdzye też tám wfpomina/ iż offtátkow było náfzbierano pełnych dwanałcie kofzow. A tho przypomina/ iż fie to dzyáło nád morzem Gálileyfkim/ nie dáleko dniow wielkonocnych. A tu lepak Márek s. piłze/ iż to było czáfow letnich/ á ná pułczy. A też dokláda/ iż tłułczcey ná ten czás było czterzy tyfiące/ chlebá fiedmioro/ rybek liczby nie położył/ iedno piłze iż ich máło było: á offtátkow náłożonych fied m kofzow. A ták fie ftąd znáczy/ iż to był dwákroć Pan vczynić raczył. Ale iákoż fie to kolwiek dzyáło/ á gdzye fie to kolwiek ftoczyło/ tedy nie bez przyczyny nam to iefth w piłmie zoftáwiono. Bo nicby nam było po tym/ wiedzyeć to iż fie ludzye náiedli/ á też to Pánu ifcie nie trudno było vczynić. A wáfzákoż cokolwiek iedno nam iefth ná piłmie zoftáwiono/ iáko o thym Ian s. nápiłá/ iż nic nie iefth dármu zoftáwiono: á nigdy być nie może bez ofobney náuki á pociechy náfzey/ y wáfzytkiego fwiátá. Iákoż kto fie chce pilnie przypátrzyć they Ewányeliey s. á chce fie s pilnością przyfłuchác dziwnym fpráwam Páńfkim/ może fie wiele náuczyć/ y wiele rzeczy pociefzliwych náfłuchác o miłofierdziu Páná tego/ y o fwięthey opátrznóći iego nád nędznym narodem ludzkim. Co á iáko on záfwdy iáko dobrotliwy Pan á Ociec náfz fpráwowác á okázowác raczy nád wáfzytkimi wiernemi fwoiemi. (*marg*) Przecż fie tłułczce fchodziły do Páná (–) Bo pátrzay co tu Ewányeliłtá piłze/ iż tłułczce rozliczne fchadzály fie do Páná áby fie przypátrowály onemu dziwnemu Boftwu iego/ y onym dziwom wielmożnoći iego/ ták iáko też to y Ian s. przypominác raczył/ á iżby fie też przyfłuchawály onym fwiętym á zbáwiennym náukam iego/ á onym wdzięcznym nowinam/ ktore fwiátu nędznemu á vpádłemu miłófiwie przynieść raczył/ od Bogá Oycá

fwego niebieskiego. Ták iż nie wazyli sobie żadnego łtrudzenia/ ani żadnego zgłodzenia/ ani żadnego niedoftátku fwego/ nie myfląc nic o żadnym niebezpieczeńłtwie ná oney pułzczy. Słuchayże thu miłostíwych á pociefzliwych łłow Páná fwoiego nád onymi wiernemi iego/ ktorzy ták chutliwie zá Pánem łwym łzli/ opułciłwzy ty doczełne dobrá łwoie y máiętnołci łwoie/ iż Pan powieda: Nielza iedno iż łie mułżę zlitowác nád nimi/ gdyż ná they trudney á cięłżkiewy drodze łą mizernych żywotow łwoich/ áby nie połtáli idącž á pytáiąc łie do domu fwego. A nielza iedno iż mułżę zázwdy pilnołć á opáłhrzołć łwą mieć nád nimi/ áby byli ná włzem z łálki moiewy náłyceni y opáłtrzeni. (marg) Przypowiełć o łłufzczach/ ná włztyki łie narody łciąga. (–) Słuchayże thu pilnie/ iż thu Ewányeliłtá piłze/ że łie z dáłeká łiłnęli do Páná fwoiego/ á iż iuż nie iedli przez trzy dni: łłuchayże zálę iż powieda/ że łie bráli do domu fwoiego/ nie powiáda áby do domow łwoich. Tu możełż rozumieć iżci ty iábłká nie tylko tám pádály gdzie ie trzęłiono/ ále łie ty przypowiełci łciągály ná włztyki łłufzcze/ á ná włztyki narody łwiátá tego. Abowiem widziłż iż wiele ich z dáłeká zágłáda á łiłnie łie do Páná tego: ktorzy ociążeni grzechy á marnemi złofciámi łwoiemi/ nie łmieię łie bliłko przyłthápić do niego/ drży ono wpáđle á owrzedzyáłe łumnienie ich/ połci przez trzy dni/ tho iest/ przez ony włztyki trzy wieki żywotá á człowieczeńłtwá fwoiego/ przypáłtruiąc łie z dáłeká łwiętemu Bołthwu/ á oney dziwney moźnołci iego/ nie łmie przed łłhráchem bliłko przyłtápić do niego. A włzakoź łłuchay co ten miłostíwy Pan tu powiedác raczy: Iż mułżę mieć litołć nád nimi. A ielzce ty naprzod przypominác raczy/ ktorzy z dáłeká łiłnęli łie do niego á przychodzili k niemu. (marg) Pan zázwdy błędnych á nyewinnych pilniełwzy. (–) Gdyż łie y łam przed tym opowiedác raczył/ iż nie przyłzedł dla tych kthorzy lekarzá nie potrzebuia/ iedno do chorych/ to iest/ do tych ktorzy leżą w tey cięłżkiewy chorobie prółtoty á niewiádomołci łwoiewy/ á ktorzy łie ielzce ni przypáłtrzyli práwie themu łwiętemu Bołthwu iego. (marg) Łukałż w v.kapit. (–) Gdyż łie teź opowiádac raczy/ iż on zázwdy więczy pilen zábłádzonych owieczek łwoich/ niźli tych ktore łpołu chodzą w oney wdzyęcżney łpo-

strona: 183v

Siodmey Niedzyele

łecznołci łwiętego zgromáđzenia iego/ iż ie chc miłostíwie opáłtrzyć/ iż ie chce náwłzem náłycić/ á przywiełć ie do domu onegoim przezeń z dawná obiecánego y zgotowánego. O ktorym y Dawid on łwięthy Krol á zacny Prorok opowiedał/ mowiąc: (marg) w Płalmie

Cxxj. (–) Iż wżycy s kwápieniem poydziemy/ á będyem sie ćifnąć do wdzyęcznego domu Páńfkiego/ ktory on miłóściwie spráwić á zgotowác raczył z dawná wżytkim wiernym swoim.

(*marg*) Co ieft dom człowieká wierneho. (–) O nędzny nędzniku á vpádły człowiecze ktorykolwiek iefteś s tey tłufzczey/ co sie to z dáleká przypátruiefz temu Pánu swoiemu/ á nie śmiefz sie przyftápić prze ftrách vpádkow swoich á niegodności swoich/ blifko do niego/ rozmyflze sie á obácź co to ieft á co tu słyzylz iż Pan w tobie wątpi/ ábyś nie vftał á nie zbłądził do domu fwego. Bo słyzylz iż tu Pan przypominác raczy o wżytkich iż sie bráli do domu fwego/ nie mowi do domow swoich. O nędznez to tu docześne ty domy náfze/ dla ktorych bładzimy y vftáwamy ná tey mizerney drodze swoiey/ biorąc sie do onego wiecznego domu fwego/ nam od wiekow z dziwnemi rádościámi á z dziwnemi rofkofzámí á z dziwnemi hoynoćiámi zgotowáne⁸⁰. Słuchayze pilno á słuchay/ iáką pilność á iákíe ftáránie Pan swoie nád tobą thu czynić raczy/ opowiedáiącći sie/ iż ma miłofierdzye nád tákim káždym kthory sie ćifnie/ chocia z dáleká/ do niego: iż káždego opátrzyć y káždego náfyćić chce y obiecuie/ łáfkáwym miłofierdzyem swoim/ á opátrzyć wżytki potrzeby tey nędzney á obłudliwey drogi iego/ ktoreżkolwiek iemu łą potrzebne ku zbáwieniu iego: áby nie vftał á ni obłądził sie do tego obiecánego domu fwego/ á do oney wdzyęczney oyczyzny swoiey/ kroleftwá onego niebiefkiego. Gdyż tákiego káždego Bog Ociec zowie fynaczkíem swoim. A iáko Páweł s. piŕze: (*marg*) Do Galat. w iiii. (–) Iż ieflichmy sie sftáli fynaczkí Bożemi/ tedy pewnie y dzyiedzicmi kroleftwá iego świętego. Ciśńze sie rádząc co napilniey do niego/ gdyż tho o nim wiefz y słyzylz iż on żadnym naupádleyfzym nigdy nie wzgárdził: gdyż wiefz iż Máttheufz/ Zácheufz/ Mágdáléná/ y infzych wiele z dáleká theż chodzili od **od** [!] niego/ á wżdy hoyni byli opáthrzeni á przyięći od niego. Gdyż y tu słyzylz co powiedác raczy/ iż ma litość nád thákim káždym/ co sie to z dáleká ćifnie do niego/ y chce gi ták opátrowác á thák o nim rádzić/ iákoby on nigdy nie vftał á nie zábłądził do onego wdzyęcznego á wiecznego domu swoiego. Pátrzayze pilnie co dáley Ewányeliŕtá piŕze/ iż gdy iuż miał wolą opátrzyć á náfyćić ony nędzne tłufzcze/ áby bez miłofierdzia iego á bez náfyćenia dobrodzieyftwá iego/ nie vftáli á nie zábłądzili gdzye ná tey drodze mizerneho á omylnego żywotá fwe⁸⁰/ do domu á do oney oyczyzny fwej/ iż tu zezwał zwolennikow fwych á vczynił ráde y namowy do nich/ iáko á czymby to opátrzyć miał. Pátrzayze iż tu zwątpili zwolennicy o możności **możności**

[!] á o opátrznosci ie^{go}/ y zdála fie im to rzecz nie podobna/ áby thák wiele ludzi miało byc opátrzono/ gdyż żadnych potrzeb niškąd nie widzyeli do tego/ powiedáiąc ták:4 Iż kto może temu dofyc vczynić/ áby mógł opátrzyć á pożywić táką wielkość ná tey pułzczy? A tu fie przypátruy co tu Pan íprawowác/ y co nam okázowác/ á czego nas też vczyć raczy. (marg)

Bez rády á rozmyśłu nicz nie czyní/ przykłádem Páńskim. (–) Pirwśza rzecz/ iż tu rádę y náukę dawa káždemu przełożonemu świátá tego/ iż chociaby też wśzytko w fwey mocy miał/ á iżby też czego mógł z możności fwey á z dowcipu fwoiego dowieść y vczynić wedle myśli fwey/ tedy mu tey drogi dodawa Pan/ áby żadney rzeczy nigdy nie czynił vkápliwie á nierozmyślnie/ bez rády á bez słuźnego rozmyśłu fwoiego: gdyż on íam dobrze wśzytko ípráwić á opátrzyć mógł/ bez rády á bez pomocy zwolennikow fwych. A wždy tu pátrzay co zálie dále vczynić raczył/ á co nam thu okázác chciá: Iż iáko Ewányeliftá píse/ poruczył onym zwolennikom íwoim rozdawác onym tłúzczam/ á opátrowác ie/ á rozśáfowác im ono świéte dobrodzyeyftwo iego. Nie rozumieyże tego/ iż tu Pan ácz porucza ízáfárstwo Apoštołom íwoim/ ábys też to świétytm vmárłym przyczytác miał/ áby oni mieli ízáfowác tákimi dobrodzyeyftwy Páńskimi/ ták iáko pirwey bywáło rozumiano. (marg) Pan chce miec ízáfárze fwoie/ ále z wolą fwoią/ á bez Páná nic nie mogá. (–) Abowiem ślyśyż íż thu Apoštołowie nie vmieli żadnj rádj áni pomocy dáć temu Pánu íwemu/ czymby byli mieli pomoc potrzebuiącym tłúzczam onym: iedno iż tho ízło/ ták iáko ślyśyż/ s íá-

strona: 184

po Troycy świétey.

Lift

mej możności á dobrotliwości Páná tego. Ale tu Pan náukę á przykłád dáwác raczy przełożonym świátá tego/ áby s powinności fwoich/ gdyż ie tu Pan przeźrał á obrał íobie ná mieyfce Apoštołow fwoich/ á vczynił ie íprawczámi tego Kościoła íwego świétego/ á tego zboru fwoiego/ áby fie ítárali kędyby mogli o wípomożenie iego y zboru iego: á wzywáli íobie ná pomoc imieniá Páńkiego świétego y możności iego/ áby im dopomógł opátrowác ty wdzyęczne tłúzcze iego. A zwłázczá ty ktore fie cífná do niego á do świétey náuki iego/ áby ich nie potrácili ná tey márney pułzczy tego nikczemnego świátá/ á iżby fie nie obładzili do domu íwego/ do onego ták wdzyęcznego kroleśtwá iego. Gdyż tákiego káždego by namnieyżego/ ktoryby zginął prze nieopátrznosc złá ich/ chce mocno pátrzac á vpominác fie z rák tych to przełożonych świátá tego. (marg) Co Pan páłterzom omylnym obiecowác raczy.

(–) A což tedy rzeczecie wy nędzni á mizerni dzifiefyzy Apoštołowie iego/ kthorzyfcie fie podięli/ nie tylko tym doczeńnym opátreniem á spráwá fwiátá tego/ opátrowác ty wdzięczne tłuźcze Páná fwego/ álefcie wzięli ná opiekę fwoię y nędzne duźyczki ich/ á ony iáko owieczki pátrzą tych włomkow fwoich z ręku wálzych. A wy nie tylko ábyfcie im co podác mieli/ álbo iżbyfcie ie czym náfyćić mieli/ iuż y ty doczeńne rzeczy odkłádáiąc ná ftronę/ ále więczy fłowom/ pímmem/ á náuká Pańfká Pańfká [!] / ále y tę párteczkę ktorey im Pan Bog z łátki fwey vdzyelić raczył y doczeńną y wieczną/ rázibyfcie im wydárli/ nie ináčey iedno iáko z gárdlá ich. A miáfto wdzięcznych onych pokármow ich/ zátykacie im vftá plewámi/ omylnych wymyśłow á wynaláfkow fwoich, A cobyfcie mieli opátrzyć á vtorowác im wiernemi náukámi á spráwámi fwemi tę nędzną á błędná drogę ich/ ktorá fie oni niebożátká cífná á biorá do tego Páná fwego/ y do tego wdzięcznego domu fwe^{go}/ á do oyczyzny fwey/ to owfzem iefzcze gdzye iedno możecie tedy iá im zágrádzacie á zárębuiecie/ á frogiemi pniaki zákládacie fáłfzywych á obłudliwych náuk wálzych. Thák iż fie wypełni ono przekłęctwo nád wámi co o as powiedác Pan raczył: (*marg*) Matthe. w xxij. (–) Iż biedá wam ktorzy zámykacie kroleſtvo niebieſkie/ inych tám nie puźczacie/ á lámi teź do niego wniſć nie możecie. Iákoź fie tedy nie lękacie tego Páná fwego/ ktory was przeklina/ iż ták puťtoľzycie á rozgradzacie thę fwiętá winniczkę ie^{go}? Iákoź fie tego nie lękacie/ iż prze tho nieopátrenie wálze á prze to zágrádzánie ſpráwiedliwych drog iego/ może mu wiele vftác ná tey drodze onych wdzyęcznych owieczek ie^{go}/ ktore tułáiąc fie po puťczy fwiátá tego/ áni fámy wzwiadzá kiedy á gdzye máią wpáſć w páľczekę onemu wilkowi frogyemu czártowi ſprofnemu/ ktory záwždy vftáwicznie nád nimi chodzi/ iákoby ye podrapác á poźreć mogli: gdyź fie niebożátká dopytác nie mogą w onym obłudzeniu fwoim do te^{go} błogofłáwione^{go} domu Páná fwego. Gdyź on ſam ták powiedác raczy: iż záwždy on iedno s tymi owieczkámi fwemi ma oſobliwe kochánie/ ktore ſtoią przy fwiętym głoſie ie^{go}. A iefliby fie w nich iáki ſzkodá ſftác miáłá iemu/ frodze fie on chce vpominác tákowey ſzkody z rák wálzych. (*marg*)

Káždy chociaſ w grzechu iefť/ z dáleká fie przed fię do Páná fwego cíſń. (–) Ale fie ty przedfię cieſz moiá miła błędna owieczko łáfká á wielkim miłofierdziem Páná tego/ á cíſń fie kędy możefz s thymi tłuźczámi do fwiętey náuki iego/ á do fwiętego miłofierdzia iego: gdyź/ iáko tu ſłyľzyľz/ iż chocia y Apoštołowie iego fwięci zwáťphili byli w opátrenioſci iego/

á wždy on przedię onych tłuźcz tak żadnym omieszkanie zaniebác nie raczył: owżem ie hoynie náfyćć á opátryć raczył. A chociaź teź y dziś thu zá żywotá fwego iáwniebyś tho widział/ iż chociayby cie czáfem y niektorzy błędni Apoštołowie fwiátá tego zwodzili z drogi tey fwiętey á spráwiedliwey iego á náuki iego/ przedię thy mocnie ftoy przy fwiętych obietnicach iego: á cińń fie/ chociaześ w vpadku á w grzechu swoim do Pána fwego. Bo iefli go nie odstąpiłz á lthániesz mocnie/ vznawłzy fie/ w fpołeczności tych tho wiernych tłuźcz iego/ wiedz pewnie iż on ciebye miłóściwie náfyćć/ nákarmić/ á opátryć będzie raczył/ láfką á miłofierdzyem swoim/ iż nigdy nie vftániesz ná tey drodze: á pewnie á nieomylnie dopytałz fie do onego wdzięcznego domu fwe ^{go}/ tobie z dawná obiecánego. A ten márnny rozboynik twoy/ ktoryć zářebował á zákłádał tę práwą drogę twoię/ kthorąc raczył vkázác Pan twoy/ oprócz kthorey żadną infzą do niego tráfić nie moźełz/ á

strona: 184v

Syodmey Niedzyele

czynił to dla nędznych á doczeńnych pożytkow swoich/ gdyż dla thego wynálazł ty włzytki obłędliwe wymyłły swoie/ wiedz pewnie żeć weźmie zapláthę swoię: tak iáko mu to frodze ná wielu mieyfcach iefł opowiedzyano. Acź go to przedię nic nie doćifka/ ále potym obaczy/ żeć fie mu to lylko fucho nie odrze. Bo y złoczyńcá á rozboynik fwiátá tego/ chociaź pewnie wie iż ma być wydáne ledá kiedy ná márne męki ciáło iego/ á wždy fie máło ná tho á práwie nic nie rozmyfla/ dla onego márnego á mizernego y brzo krotko trwáiącego pożytku fwego. (marg) O pokornych závždy Pan pieczę ma/ y iáko ie rozumieć mamy. (–) Słuchayże co tu zálie Ewányeliřtá piřze/ thák iáko iuź pomniřz/ iż Pan onym tłuźczám tak zgłodniáłym kazał fieść ná zyemi/ kazał przynieść ono fiedmioro chlebá/ á błogofłáwiąc Bogá Oycá fwego niebieřkiego/ rozlámuiąc/ kazał podawác miedzy ony tłuźcze. Kthore/ iáko Ewányeliřtá piřze/ iż były ná puřtych mieyfcach/ z dáleká nágládáiąc onego Bořtwá iego. Vczyńże teź ty tede tak moy miły bráćifzku káždy Krzeřciánřki człowiecze/ rořpomni fie ná to po iákies tu puřczy chodriřz tego mizernego fwiátá zá tym Pánem swoim/ á dopytywałz fie fwiętego Bořtwá iego. Iákies tź tź [!] eprzeřládowce eprzeřládowce [!] á iákies rozboyniki ná fię mařz/ á iáko thu na tey puřczy frodze fie około ciebie vřádzili. A závždy fie o tym řtáraią á ná to cie wiodá/ ábyř fie ty obłádzil od thák dobrotliwego Pána fwego/ ábyř fie nie doćifnął do niego/ áni do onych fwiętych á nieomylnych náuk iego. (marg) Co tho iefł vřieść ná zyemi/ iáko

tlufzczę vfiadły. (-) Ale gdy fie ty doćifniefz do niego/ á dopytafz fie do fwiętego Boftwa iego/ vczyńże tak iákoć tu ten dobrotliwy Pan náukę dawa/ vfiadź ná zyomi co nablížey v nog iego fwiętych: to ieft/ vczyń fobie iáko możeńfz napokornieyfze á nauniżeńfze ferce fwoie przed Máyeftatem iego fwiętym/ y pámiętay ná tho iżeś ieft zyemiá/á iże fie zás w zyęmię **zyęmię** [!] obroćić maż. (*marg*) j.Moize. w iij. (-) Nie wznofze ná pychę á ná nádętość márną fwiátá tego tey nędzney páfzczeki fwoiey/ gdyż wiefz iż on zázwdy fpycha á fkláda mocarze s pyfznych á s powyflzłzonych ftołczow ich/ á pořadza ná nich pokorne. (*marg*)

Lukałz w j.kapit. (-) Gdyż też to wiefz/ że áni Anyołom/ áni żadnemu mocarzowi nigdy tego przepuścić nie raczył/ kthory fie chciał w pyfze fwoiey podnośić nád wolą iego. Gdyż wiefz iż káždego tákowego obiecuię tępić/ niłzczyć/ á nákoniec w niwecz obroćić wiecznie y potomfco iego. A tak ty nędzny á mizerny á grzełzny człowiecze/ iefliże chcefz vydź tákiey pomfty á tákowey frogości v Pána fwego/ kthorą opowiedáćraczy hárdym mocarzom fwiátá tego/ fiadźże rádźeć ná zyemi co nablížey v fwiętych nog iego/ á vniżay fie co nawięcey przed fwiętym Máyeftatem iego: gdyż on zázwdy wedle fwiętych obietnic fwoich pokornym á vniżonym dziwnie błogořláwić á miłofćiwie ie wywyflzłzác raczy. (*marg*) j.Piotr w v.kapi.

(-) Gdyż y pánná oná mátká fwięta iego nád wřzytki ine cnoty/ dořtoieńřtwá/ y fwiętořci fwoie/ niczego inego fobie więcey nie przekłádáá/ iedno pokorę fwoię. (*marg*) Lukałz w i.kapit. (-) (*marg*) Bogacze fą ná mnieyfzey opiece v Pána Bogá. (-) Gdyż fłyfzyfz iż tu Pan nie ma ná pieczy onych mocarzow á onych bogaczow/ ktorzy fiedzac ná ftołcoch fwoich á obfitořciach fwoich/ nic nie myřlá o tym Pánu fwoim. Iedno thu oto fłyfzyfz/ iż Pan o tych wřzytko fwoie fćáránie á pilną pieczy mieć raczy/ ktorzy fiedzyeli ná zyemi v fwiętych nog iego. Tym/ iáko fłyfzyfz/ że ie y błogořláwić raczy/ y to wřzytko im poźegnawa y dawa dzyęki zá nie Bogu Oycu fwemu/ czo im z łálki fwey dáwác á řzáfowác raczy/ tak iáko tu fłyfzyfz od Ewányeliřty fwiętego/ y chce ie náfycić hoynemi řkárby fwemi/ ktorzy iedno thák vřćáwicźnie fiedzą/ vniżywřzy řtany fwe/ s pokornym fercem/ przed fwiętym Máieftatem iego. Obiecuiąc y to iefzczę im/ iż chociaź fie z dáleká przypátrowáli fwiętemu Bořtwu iego/ że nigdy vřćác nie mieli/ áni zábłádzić ná tey omyłney drodze/ á bárzo niepewney řcieřzce fwiátá tego/ á pewno mieli tráfić do onego wdzyęcznego domu fwego. (*marg*) **Wielkie dáry dáie nam Pan/ ktorych fwiát dáć nie może.** (-) O wielkiefz to á ifcie zacne vpominki á nie przepłácone dáry nam ten miłofćiwy Pan á dobrotliwy Ociec nářz obiecuię: á wielkie opátrzenie y pracą

ma o nędznym człowiecze. O iákożby to káždy miał powazyć v siebie/ iż on zázwdy chce/ oprócz wńzech godności twych/ opátrzyć á náfyćić cie dziwnych dobrodzieyftw y hoynego miłofierdzia fwego: á iż cie chce befpiecznie przeprowádzić s tey błędney á bárzo omylney drogi/ iż befpiecznie á práwie tráfiłz do onego wiecznego z dawná tobie obiecánego domu fwego. O nędzny nieboże byś to obaczyć chciał/

strona: 185

po Troycy świętey.

Lift

co cie zá łáfká potyka od Páná tego/ á fnadz byś też v nawiętżzego krolá siedzyał zá stołem/ á bo y w włáfnym máyeftacie iego/ nigdyby cie tákie dári áni ták hojne vpominki y obietnice nie potkáły od niego/ áby cie ták opátrzyć miał/ iákoby cie doprowádzić mógł do kroleftwá niebieskiego tobie zgotowánego: ták iákoć tu to ten twoy Pan á ten Krol niebá y zyemie/ kthory rzeczy wżytki ma w mocy á w opánowánium swoim/ tobie miłościwie obiecowác raczy. (marg) Siedmyoro chlebá/ fiedmń dárow Duchá świętego. (–) Abowiem fluchay á fluchay pilnie/ czym cie ten twoy Pan ná tę drogę twoię rofkázuie pośilić: przypátrz sie co tu Ewányeliftá piłze/ iż kazał przynieść fiedmioro chlebá y máło rybek. A ták rozumiey iżci tu thobie podawác raczy ony wdzyęczne chleby/ y ony to błogofłáwione dáry fiedmiorákie Duchá fwe⁸⁰ świętego/ á pokládác ie tu przed cię raczy/ ábyś ie wdzyęcznie przyjął od niego/ ná tę drogę swoię/ á ná ten ták błędny gościniec twoy. Ktorymi gdy náfycon będziełz á iuz ták imi opátrzon z łáłki á z miłofierdzia iego będziełz/ ták iákoć ie tám fzyrzey Duch święty opowiadác raczy/ pewnie nigdy nie wftániełz á iłcie sie nie obładziłz **obładziłz [!]** ná tey drodze swoiey/ idąc do tego domu swoiego/ á do tego wdzyęcznego kroleftwá/ tobie od Páná twego obiecánego. (marg) Poftu Pan potrzebuie/ y iáki ma być. (–) Bo sie tu chciey pilnie przypátrzyć co Ewányeliftá piłze/ iż też thám było trochá rybek. Tu rozumiey coć tu Pan okázowác raczy/ iż chce ábyś ná they drodze fkromnie á pomiernie zázwdy wzywał żywotá fwego: gdyż wiełz iż z obfithości á z obzárftwá zázwdy ieft buynieyfe to márne ciáło twoie. Słyżyłz też ná wielu mieyfcach iáko káżdego z nad Duch święty przez rozlicznie **rozlicznie [!]** piłmá vpominác raczy/ iż my ináčzey sie fprzecwnikowi fwemu obronić nie możemy/ á ináčzey go od siebie odpędzić nie możemy/ iedno powścięgliwości ciáłá náłze⁸⁰ á w wftáwiczney modlitwie ku Pánu fwemu/ á w ofobliwey czuyności. Ktora ieśli

nie będzie pochodziła z trzeźwego **trzeźwego** [!] á vřkromionego řercá/ íście wiedz pewnie/
že tákiew modlitwy á tey czuynořci Pan od ciebie wdzyęcznie przyiąć nie raczy. Theż wiefz
iż káždy z onych řwiętych ludzi ktorekolwiek piřmo wřpomina/ gdy iedno co czynić chcieli/
tákw widomemi iáko nie z widomemi nieprzyiacioły řwoiemi/ závády řie ktemu gotowáli w
wielkiey trzeźwořci/ w pokorze/ á w modlitwie ku Pánu řwemu/ á nigdy nie byli opuřzczeni
w pociechach řwoich: ktorychby tu było wiele wyliczác. (*marg*) Ionas. w iij.kapit. (-)(*marg*)

Dla modlithwy á pláczu zá grzech/ Pan gniew řwoy vřmierza. (-) Iáko ono miářtwo
Ninien/ ná ktore řie był Pan řrodze rozgniewác raczył: á gdy przez trzy dni w vřřawicřney
modlitwie trwáiąc/ w pořcie/ y w czuynořci/ nic nie iedząc áni pijąc/ iedno vřřawicřnie
głofem wielkim pláčliwie wołáiąc/ vbłágáli onę frogą pomřtę y ono rozgniewánie Páńřkie:
iż potym Pan obaczywřzy onę wielką zálořć ktorą mieli zá grzech řwoj/ powřciągnąc řie
raczył od onego gniewuřwoiego/ ktory był nád nimi vmyřlił vczynić. Tákw y czářu obłęzenia
miářřa Ieruzalem/ gdy on okrutny Sennácheryb Hetman krolá Ařřyriyřkie ^{řo} pilnie řie był
nářadził ná to/ áby vczynił zelżywořć imieniowi Bożemu. (*marg*) iiii. Krole. w xix. (-)
Pan widząc pláč á modlitwę ludu řwoiego/ řřłumił onego frogiego okrutníká/ že Anyořł
řřřpiwřzy do namiotow iego z rořkazánia Páńřkiego/ zábił řto y oř řdziejřat y pięć tyřięcy
mężow/ á pocieřzył ony wierne řwoie. (*marg*) Iudith w ix. etcet. Tákw y nád onym vbogim
miářřecřkiem Betulią ktore był Olofernes obległ/ dziwną řářkę Pan okázác raczył/ widząc
on řwoy lud iż řie vciekli do niego nabořnemi modlitwámi řwoiemi. A ilekolwiek ieřř piřmá/
závády Pan tákowe ludzi/ ktorzy w pomiernym řtanie żywá/ miłořciwie ku ich káżdym
pociechám przywodzić raczył. A o tych co řie obzárřtwem á opilřtwem báwiá/ zádney Pan
opářřnořci nie raczy mieć. Owřzem iáko Páweł řwięty powieda/ iż ři ludzie řwovolni/
cudzołožni/ opilce/ obzerce/ nie oglądáią kroleřřwá Bożego. (*marg*) Do Zidow w x. (-)
A ták toć známionuią ty trochá rybek ktore tu Ewányeliřřa wřpomina/ áby káždy z nas
vřřawicřnie żył pobořnie/ pomiernie/ poczřciwie na tym řwiece: á nie ociążáł **ociążáł** [!]
tego márnego ořřa řwoiego obzárřtwem á opilřtwem/ ktory tego závády potrzebuie/áby był
dzyřżan ná tym krygu/ gdyż ieřř bário leniwy ku káđey dobrej řpřawie: á zář ieřř bário
buyny gdy mu dořypuią tych doczeřnych řwovolnořci. A ták miářą á trzeźwořcią/ iáko nas
Piotr ř. vczy/ (*marg*) j. Piotr w iiii. kap. (-) trzebá go iáko

Syodmey Niedzyele

oftrogámi do tego doćifnąć/ áby nie vftąpił w tey omylney drodze to tu nędznego żywotá fwego/ idąc do onego wiecznego á wdzyęcznego domu fwoiego. Nie rozumieyże áby rzodkie w/ ábo rybká/ ábo grzanká/ ábo piątek/ ábo śrzodá/ ábo łobotá/ wŷytkoć iedny dni/ y iedny pokármy v Páná tego/ y owfzem tákie wymyŷły fwiátá tego Páweł s. zowie náuká dyábelfká/ gdyż to ludzye złościwi wymyŷlili dla pożytkow fwoich/ á dopuŷzczáli zá pieniądze tych zákazánych dniow y tych wymyŷlnych potraw fwoich/ miálá moc wiefzáz od vbłágánia Pánfkiego/ ále pomierny żywot á pocźciwe życie tho iefť płátne v niego. (marg) j. Do Timo. w iiii. (–) A nie tylko tego chce iákoby ná poŷmiewifko/ w piątek ábo w łobotę/ ále po wŷytki dni żywotá fwoiego. (marg) Pocźciwe życie Pan błogofłáwi. (–) Pátrzayże co tu iefzczé Ewányeliťá przypomina **przypomina** [!] / iż z oftátkow názbierano fiedm kofzow odrobin. Thu cie záfię Pan twoy raczy vczyć/ ábyś nigdy nie rofypował á márníe nie vtracał/ áni ná iákíe márne zbytki nie ŷáfował/ dobrodzyeyftwá iego/ tobie hoynie nádánego od niego: áby ŷie tho po zyemi ábo po błocie nie waláło/ co on dał ŷáfowác tobie: A iżby to co zbywa od pocźciwey żywnoŷci twoiey/ záfię pozbierał w kofze fwoie/ ábyś teź mogł y ony drugie tłuźczé pożywić przy łobie/ ktore ŷie w niedoŷtátkoch fwych pytáią do tego domu fwoiego: á ćifná ŷie/ chocia z dáleká/ do Páná fwoiego. Aby on Lázarz leżący przed twoiemi drzwiami/ nie zgłodniał nigdy/ á iżby mu ŷie doŷtáło z odrobinek twoich. A gdy ŷie ták záchowywác będyeŷ/ Pan zázwdy ták będye raczył opátrzyć dom y potrzeby twoie/ iż zázwdy będye/ ták iákoć obiecác raczył/ hoyna á opływáiąca miárká tobie. (marg) Lukáŷ w vi.kapi. (–) Táki iż ŷie będye y vŷypowáło s tych kofzow twoich. Tak iż nie tylko áby miał opátrzyć potrzeby twoie/ ále zázwdy będą y ty oftátki/ o ktorych tu Ewányeliťá piŷe/ w domu twoim: iefliže tego pocźciwie/ poboźnie/ á pomiernie vżywác będyeŷ/ w boiázni ŷwiętey Páná fwego: á iefli będyeŷ miał ná pieczy á ná bácznoŷci ty tłuźczé iego/ ktore ŷie thu z dáleká w niedoŷtátchkoch fwych ćifná do tego táki dobrotliwego Páná fwego. (marg) Márna vtrátá iáko iefť płátna v Páná. (–) Coź teź ty chceŷ rzec ku temu nędzny bogaczu/ ktorego odrobiny á ony márne zbytki pfi iedzą około ŷtołu twego/ á Lázarz nędzny leży przede drzwiami twemi: ktory práwie iáko w błoto á w proch rofypuieŷ ty odrobiny fwoie/ tobie do czáfu tu nádáne od Páná twoiego/ czyniąc dofyc piŷe/ nádętoŷci/ á oney márney ŷwieckiey chłubie fwoiey. Czemu thu nie ŷłuchaŷ tey wierney rády Páná fwoiego/ á roŷpraŷaŷ y w niwecz obrácaŷ

ony święte dary á hoyne vominki iego? Gdyż wiełz iż to nie twoie ieft/ gdyż wiełz iżeś
ieft wczynion docześnym száfárzem tych świętych dobrodzieyftw iego? Gdyż słyłz iákiedy
on frogiey liczby chce á potrzebuie s tego márníego száfárftwá twoiego? Gdyż słyłz iż
ieflize sie nie obaczyłz á nie wfkromiłz tych márných zbytkow swoich/ iż czału tych wśzytkich
hoyności twoich/ á prawie w pośrzodku tych roskośzy twoich/ obieczie Pan połłac po dużę
twoię. Słuchayże ielzcie znośnieyła była iżciby była odietá/ gdyż tho ieft rzecz powinna
kázdemu: ále gdzyec iey obiecuie pogrzeb wczynić/ iż w pośrzodku piekła frogiego. Czemuż
sie nie wśtráłyłz piłmy o tym śtráźliwym grobie swoim? Czemu łobie nie wśpomniłz ná
onego nędznego krolá Báltázará/ ktory w pośrzodku roskośzy á hoyności swoich/ á oney
márníey świeckiey chłuby swoiey/ ktorą chciał okázac przed pány swoiemi: wśrzał rękę ná
ścienie piłzając ony frogie łłowá wpadku iego: Mane Thecal Phares. (marg) Daniel w v.kapit.

(-) Co mu potym Dániel Prorok wykłádał/ iż Pan podniół rękę swoię ná wpađek á ná
zginienie iego. Y co sie potym z nim dzyáło/ kázdyby sie lęknąc lęknąc [!] mógł przecedźy
hiłtorię iego. marg>Prze swowoleńftwo swiátá thego/ zaślepione oczy náłze. (-) Ale ach
niełtolyłz nic nas nie rułz áni ty frogie przegroźki Páńłkie/ ktore sie nigdy odmienić á nigdy
omyłne być nie mogą/ ktore łá ná takie swowolne ludzi á ná takie niedbálce/ przez święte
wpominanie iego wczynione: áni thez chcemy wśpomnieć ná święte błogośłáwieńftwá iego/
á ná obietnice iego/ ktore łá wśzytkim wiernym iego zgotowáne/ ktorzy iedno będą łłuchac
rády á wpominania iego/ ták tu w tym docześnym żywocie ták teź y w onym wiecznym
kroleftwie iego. A przedię ták łá łlepe á zácłmione oczy náłze/ á ták nam łmákuie to docześne.

strona: 186

po Troycy świętey.

Liłt 186.

swowoleńftwo náłze/ iż łnadź choiaby iuż y widomie ná nas rozłzryzyło piekło páłzckę
swoię (áč ielzcie łá pewnieyłze dekrethá y obietnice Páńłkie/ v Prorokow iego łzyroko
opiłáne/ y przez wśtá ich obwołáne) iużby łnadź nam y tho nic nie pomogło/ zá tákim
włzeteczeńftwem náłzym. Ktorego dziś pełen swiát/ ktore iáwnie do łiebie znamy/ á wđdy
sie prawie iáko niewłtydliwe niewiálthy nic zá nie nie wśtydamy/ przed oblicznościá á przed
Máyełtathem Pána łwego. Y owłzem bez wśzego wśtydu ták trwamy w tey łprośności náłzey.
Nie myłłac nic o tym/ iż sie on łmieie pátrząc ná tákowe swowoleńftwo náłze. A ołobna to
dobrotliwość iego/ że nak ták dłuęo łolgować łolgować [!] raczy. (marg) Bez opáthrzności

Páńskiey nic mieć nie możemy. (–) A thák náfz wśzechmocny á miłofierny Pánie/ znáiąc ty lam nędzne niedoftátki náfze/ iż my bez rátunku á bez wfpomożenia tego świętego nigdy łobie pomoc nie możemy: á żadny z nas/ oprócz łálki tey/ ku tobie náwroćić łie nie może. Ráczże łie z miłofierdzia á z dobrotliwości twoiey lam zlitowác nád námi/ á rácz nas ty nędzne á błędne łynacżki łwoie/ iáko miłościwy Ociec náfz ku łobie przyiąć. A weyrzy miłościwie opáthrznością łwoią ná nas nędzniki łwoie/ á ná thy tłufzcze łwoie/ ktorzy łie z dáleká prze niedofthátek á záłepienie márných żywothow náfznych/ á prze łrogą nidbáłość márnego ciáła náfzego/ iákoby niechcąc cíłniemy zá tobą. Ráczże w nas łpráwić thákową chucć ku łłowom á ku náuce twoiey/ iáką miáły ná on czás ty tłufzcze ktore zá tobą chodziły/ nie przekłádáiąc nic łobie żadnych máiętności łwiátá thego/ żadnych bogactw łwoich/ iedno łłowá á náuki twoie łwięte. Co łobie ku pámięci s tey Ewányeliey s. brác mamy. A což thu tedy napilniey pámiętać małz á czo łobye vwazác s they náuki małz moy miły Krześciáński brácie. A to napirwey pomni/ iż chodzilz po pułzczy tego nędznego łwiátá/ łzukáiąc tego Páná łwego/ á z dáleká prze grzech łwoy záglądáfz do niego/ á náłłuchawáfz głofu y náuki iego/á łzukałz drogi do domu łwego/ to iefł/ do krolełtwá iego łwiętego. Drugie patrzay/ iż Pan rádzi łie zwolennikow/á przedłię łam włzytko vcżynić raczył/ á tu im wżdy łzáfárltwo poruczyć raczył: thu łie vcż/ iż tákże łie też ty radż á nic łwowlonie nie czyní w żadnych łpráwach twoich/ ále przedłię ná to pomni/ iż Pan włzytko vcżyni dla łiebie bez włzey pomocy/ y bez włzey przyczyny káżdego/ á iż też tu łobye porucża łzáfárltwo ná opátrzenie tłufzcz/ ktorzy łie cíłną zá nim/ á łłucháią głofu iego. A iż odrobiny Pan łchowác rołkazał/ tu łie vcż/ iż łzáfárltwo twoie/ ma być nie ták zbyteczne/ áby odrobiny twoie ná márne zbytki/ iáko tego dziś łwiát vżywa/ miáły być rołprałzáne. Ale to co zbywá nád potrzebę twoię/ choway dla drugich/ ktore łobie Pan łwoy poruczył w opátrność twoię. Trzecie/ vcż łie w they łigurze/ iż łie Pan karmi łiedmiorgiem chleba thu ná tey pułzczy/ ábył nie vłthał ná drodze/ idąc do domu łwego/ to iefł/ do krolełtwá łobie obiecánego od niego: co możelz rozumieć łiedmioremi dáry Duchá s. A iż tłufzczám kazał łieść ná ziemi/ tákże też łj pomni/ ábył vpałáł ná ziemię/ á niłko vnizáł myłł y łerce łwoie przed łym Pánem łwoim/ chcelzli być nálycon od niego. Czwarthe pomni/ ábył w łkromności/ ták w iedle iáko y w piciu záchował włzytki czáły żywotá łwoiego/ gdyż káżda prołbá w łym łtanie byłá záwżdy wylłuchána v Páná łwego. Dayze miły Pánie áby nam też tákże łmákowály ty łwięte łłowá á prawdziwe náuki łwoie.

A rácz fie thákiez zmiłowácnád nám/ á opátrzyć nas lálką á miłofierdzyem swoim/ á rácz ożywić nędzne dułze náłze tym fiedniorákkiem chlebem Duchá twego świętego/ ábychmy niebożátká nie zgłodnieli á nie połtháli gdzye ná tey márney drodze/ te ^{go} mizernego żywotá náłzego/ bez opátrzenia twego świętego. Aby on márny rozboynik á fprzeciwnik náłz/ kthory fie náłádził ná obłádenie á ná zginienie náłze/ nie miał pociechy żadney nád námi nędznemi owieczkámí twemi. Aby fie nád nim wypełniły ony obietnice twoie/ ktoeś káżdemu fwemu obiecáć raczył/ iż go zázwdy ma potłóczyć w imię święte thwoie. Abowiem gdy nád námi będzie tá świętá opátrznóć twoiá/ iuż áni on/ áni żadne ftháranie iego/ nam nic fzkodzić nie będzie mogło: iuż nas nie będzie mógł

strona: 186v

Omfey Niedzyele

zwieść z onego gościńcá/ kthorys ty nam wtorowác raczył prawdziwemi piłmy á náukámí swoiemi. Ták iż nas bełpiecznie doprowádzić będzieł raczył/ do onego wdzięcznego á wiecznego domu náłzego/ nam do ciebie Páná swego z dawná dziwnemi rołkoszámí zgotowánego y obiecánego. Co nam rácz dáć Pánie Boże w Troycy iedyny/ kthory żywieł y kroluieł w iedności Bołtwá twego ná wielki wieczne/ Amen. Ewányelia Niedziele omfey po Troycy świętey/ ktorą nápiłáł Máttheufz s. w vij. kápítulum. Przeciwno náukám fálęcznym. Nie káždy kthory mnie mowi Pánie Pánie/ wnidzie do krolełtwá niebiełskiego/ iedno ten kthory czyni wolá Oycá mego kthory iełł w niebie etc. (*marg*) Náuká iákich wymyłłow y yákich náuk fwiáthá przefłhrzegáć fie mamy/ y iáko fáłszywe wymyłły y wymyłłácze fwiáttá tego poznáwáć **poznáwáć** [!] mamy/ y iáka ma być pomłttá y zápláttá ich. (–) ROzumiał themu ten wfzechmogący Pan/ iż rozmáithe obyczáie á rozliczne modły iemu ná potym náłttáć miáły ná fwiecie/ z wymyłłow ludzkich/ ty ktore fie nigdy nie miáły podobáć iemu. Thák iáko y Prorocy/ y Apofłthołowie/ y ini fwięći ludzie/ przez Duchá świętego fpráwieni/ nam z dawná tho oznaymiáli y opowiadáli: Iż káždy wymyłł człowieczy/ oprócz woley á náuki iego świętey/ nigdy fie themu Pánu podobáć nie miáł: y owłzem zázwdy miáł być przemierzły v niego. Iáko fie tho vkazáło ná wielu ofobách w łtárym y w nowym zakonie. A dla tego ten wfzechmogący Pan/ kthory nigdy niechciáł opuścić káżdego przefłtrzeżenia náłzego/ tę wolá fwá święttá w tey Ewányeliey świętey niżej nápiłáney/ tu nam oznaymiáć á opowiedáć raczy: Iż nie káždy s tych wnidzie do chwały iego świętey/ kthory to tylko

vfty wyznawaią á poŧhávami vkázuią/ poŧty y modlitwami wymyŧlonemi/ ŧwieczkami. y nádzyeiámi rozmáitemi/ y inemi dziwnemi wymyŧly á rozlicznemi wynvlaŧki ŧwiátá tego/ chcąc ŧie práwie iákoby gwałtem dokupić miłofierdzia Páńŧkiego/ á tym vpodobác ŧie iemu: á wołaią zá nim Pánie Pánie/ á ŧerce ich dáleko ieŧ gdzieŧ od niego. A przeto ty ŧłowá ŧwięte tego Páná náŧzego ŧą zá początek wzyęte w tey dziŧieyŧzey Roŧpráwie náŧzey/ ábychmy ná to závždy pomnieli/ iż ŧie temu Pánu á themu odkupicielowi náŧzemu/ zádna wymyŧlna ŧłuźbá/ żadne pochlebne wołanie/ żadne vynaláŧki ŧwiátá tego/ nigdy nie podobaią: Iedno ábychmy vŧávicznie á závždy ná pieczy mieli/ co nam tu vfty ŧwoiemi ŧwiętemi opowiedác raczy/ iż to v niego nawdzyęcznieyŧza ŧłuźbá ieŧ/ á ten ieŧ práwy dzyedziec kroleŧtwá niebieŧkiego/ kto czyni wolá Bogá Oycá iego który ieŧ w niebie. Co ŧyrzey zrozumiemy s tey Ewányeliey ŧwięthey/ y iáko ŧie mamy w thákich rzeczach ŧpráwować/ y iáko ŧie mamy tákich omylnych á fáłŧzywych náuk á wymyŧłow ŧwiátá tego przeŧtrzegác. Ktorá to Ewányeliá nápiŧáł Máttheuŧz s. tymi ŧłowy. Oŧtrzegaycie ŧie od fáłŧzywych Prorokow/ kthorzy do was przychodzą w owczym odzyeniu/ ále wewnátrz ŧą Wilki drapyeźnymi. A po owczoch ich thák ie poznawác będyecie. Abowiem zali moźe kto zbierác s ćirnia winne iágody? ábo z oŧthu figi? Bo iáko kázde drzewo dobre podawa s ŧiebye dobre owoce: Tákze teź zálię drzewo złe owocze złe podawa s ŧiebye. Abowiem za-

strona: 187

po Troycy ŧwiętey.

Liŧt

grafika dnym obyczáiem dobre drzewo nie moźe s ŧiebye podác złego owocu: á tákyeź złe drzewo dobrego owocu. A ták kázde drzewo ktore nie podawa s ŧiebye dobrych owoczow/ ŧłuźnie bywa wycięto/ y w ogyeń wrzucono. A ták z owocow ich poznawác ie będyecie. Abowiemci nie kázdy kthory mnie mowi: Pánie Pánie/ wnidzye do kroleŧtwá niebieŧkiego/ ále ten który czynić będye wolá Oycá mego który ieŧ w niebie. (*marg*) Napilnieyŧze ŧtáránye Páńŧkye o zbáwieniu náŧzym á iżbychmy omylnie nie vniesli ŧie od niego. (–) NApilnieyŧz to było závždy **závždy** [!] ŧtáránie tego dobrotliwego Páná á zbáwicielá náŧzego/kthory thák bárzo prágnął pozyŧkác ŧobie á przywieŧć do chwały ŧwey ŧwiętey/ nędznego á vpádłego człowieká/ áby ŧobie z nim roŧkoŧzował ná potym vŧávicznie w wiekuiŧtey chwale kroleŧtwá ŧwego ŧwiętego/ y závždy go s tego przeŧŧhrzegał/ áby ŧie on był w iákie omylne vniesienie ŧwoie nie obłádził/ á nie odnioŧ ŧie dáleko od niego. A nie táyna tho ieŧh rzecz nam wźzem/

iż nie tylko aby o tym stárác sie á pracować miał po wżytek czas żywotá swego/ przeprawuiąc á vkázuiąc nam drogę do tego tho krolestwa swoiego/ Ale nákoniec iáko dał dla tego hániebnie vmęczyć á vmorzyć przenaswiętsze ciáło swoie/ á rozlał onę drogá á niewinná kre w swoię: wżák tego iuż pełne vzy mamy. A przeftzegáiąc ielzche tego/ áby iáko nie zgubił thák wdzyęcznego nábycia swego/ ktore sobie drogo swá swiętá smierciáá krwiá niewinná odkupić raczył/ wżędy go przeftzega á pilnie vpomina/ y z dáleká przepátruie/ iáko włafny ociec dziatek swoich/ ony przyfzłe przypadki á trudności fynaczkow swoich/ áby sie ná potym w czym nie obładzili/ á iżby sie zá tym márnym swiátem y zá chytremi á dziwnemi wymyfły á wynalafki iego/ nie vniefli dáleko od niego. A z dawnych ielzche czáfow ták przez Proroki/ ták też włáfciwemi vfty swoiemi tákze y przez náuki Apoftólow swoich/ y inych swiętych/ nam tho opowiedác á nas s tego przeftzegać raczył. Rozumieiąc themu/ iż záwždy swiáth obłudny

strona: 187v

Oímey Niedzyele

miał nam zábiegác z rozlicznemi wymyfláczmi swemi/ y z onym chytrym á ciemnym miítrzem swoim. Ktory sie o to pilnie á vftáwicznie stára/ ábychmy sie nigdy dopytác nie mogli do tego to ták dobrotliwego Pána swoiego: áby nam záwždy co inżzego vkázował á przed oczy náfze wyftáwował/ niżli czo ielst wola Bogá Oycá náfzego niebieskiego. Gdyż to nam y ten napewniefzy pofél á then náfz miłóściwy Pan á zbáwiciel náfz Pan Iezus Kriřtus/ vřthy swemi od niego opowiádác raczył/ iż nic inżzego nigdy nie ielst áni będye áni miłfzego áni pátniefzego v niego. A iż też żadnym innym wymyflonym obyczáiem nie możemy **możemy** [!] otrzymác áni pořieść krolestwa iego swiętego/ iedno gdy sie będyemy ták řprawowác á ták záchowywác iáko ielst nam pořtánowane w řzyrokich piřmiech á w pilnych náukach wola á swięte pořtánowanie iego. (marg) **Z woley Páńskiey fáleřzni Prorocy dla dořwyádczenia wiernych.** (–) Y niechciáł tego Pan nigdy ná wielu mieyfcach zániechác á omieřkác w piřmiech swoich nam od niego zořtáwionych/ áby nas s tego przeftzegać á vpominác nie miał: iż po wżytki czáfy thu żywothow náfzych/ záwždy sie mieli zyawiác á okázowác fáleřzni Prorocy/ dziwni wymyflácze á zwodnicy swiáthá tego: ktorzy nas mieli odwodzić od swiętey woley iego/ á od mocnego pořthánowania iego/ ktore nam dořtátecznie vczynić y zořtáwić raczył. Y opowiedzyeć to mocnie ná wielu mieyfcach raczył/ iż iuż nic

nie zořtáło czego by nam dořthawáć nie miáło/ ku náuce á ku zbáwieniu nářzemu. A nie ieřt to iuř rzecz táyna káždemu/ iáko tych omyláczow záwřdy wiele było/ y iáko ich wiele y dziś ieřt/ y záwřdy będye ář do řkończenia řwiátá tego. Gdyř tho ieřt wola á przeřzrenie iego řwięte/ áby záwřdy miáł iáko ná probie Kořcioł řwoy á wierne řwoie: á iřby ie řobie pláwił iáko złotnik pláwi á przeczyřcia złoto řwoie/ w tych omylnych pokuřach á w tych obłudnych zwodzyech řwiátá tego. Abowiem řwiát ten omylny záwřdy muřiał mieć/ y ták záwřdy będye miáł ář do řkończenia řwego/ tákye omylácze á thákie zwodniki řwoie. Bo iedni wyřtháwuiać rozumy á mądrořci řwoie/ á potrzebuiáć řławy á řwieckiey chłuby řwoiej/ á chcáć řobie w pořłuřenřtwo tym przywodzić wierny lud Páńřki/ záwřdy řie pilnie řtárali o to/ áby mogli řwiátu co nowego pořtánáwiáć/ á ozdabiáć/ á zacnie tym wyřtáwiáć myřli/ řerce/ y ony rozumy řwoie. A drudzy zářię márnie w tym řzukáli á řápáli tych doczeřnych á omylnych pożytkow řwoich. Y ták řie tho záwřdy mieřzáło y miřzác będye ář do řkończenia tego nędznego á omylnego řwiátá. (*marg*) Záwřdy tym Pan błogořławi/ kthorzy mocnie przy nim řtoia. (–) Ale iř Pan tákiemu záwřdy á záwřdy błogořławić obiecáć raczył/ kthory przebrnáwřzy ty wřzytki niebeřpieczeńřtwá tego burzliwego morzá/ á tego zátrwořzonego á nikczemnego řwiátá: á pokuřy/ á omylności iego s řiebie złoży/ á w niwecz ie potłoczy/ á wytrwa mocnie w řtałości řwoiej przy řwiętyym pořtánowieniu á przy tey řwiętey woley Pána řwego/ ář do końcá: á nie da řie wnieř zá iáką omylną rádá á wymyřem tych fáleřnych Prorokow řwiátá tego/ á wymyřláczow iego. Tákiego kářdego/ kthory ieřt ták wiernym iemu/ záwřdy then Pan miłościwie/ ták przez Proroki/ ták teř przez Apořtoły/ wiele á wielokroć przeřtrzegáć á vpomináć raczył/ y vbłogořławić obiecáł. Nákoniec y włáfnemi vřthy řwemi/ ták iáko tu y w tey Ewányeliey řwiętey řlyřzyřz/ iáko ieřt o tym pilne řtáranie iego/ ábychmy řie niebořátká řtrzegli wymyřłow fáleřnych/ á záwřdy ábychmy pilnie řłucháli řwiętego głofu iego. Gdyř on řadnych inákřzych owyeczek znáć niechce/ áni o nich pracey mieć obiecuię/ iedno o tych kthore chodzą zá głofem iego/ á ieřli řie nie dádzą vwodzić řadnym wymyřłom á obietnicam tego řwiátá: iedno iřby záwřdy mocno řtały przy řwiętey woley á pořtánowieniu iego. Obiecuiáć to pewnie tákiemu káždemu iř iedno ten wnidzye do kroleřtwá iego řwiętego/ kto ták będye czynił wola Bogá Oycá iego niebieřkiego. Kthorą wola tego řwiętego Oycá řwego krocichno nam wyłóżyć raczył/ iř on niczeřo inego od nas nie potrzebuie/ iedno ábychmy go poználi wiernemi řercy řwoiemi/ á przy thym tego kthorego

nam pośląc raczył Kriřtufá: á thego fámeo ťlucháli á nikogo inego. Chociaby teź kto iny y pořtáwami y dziwnemi řpráwami okázował ťie być nářládownikiem iego/ iedno iź nie wedle řłowá á nie wedle řwiętey náuki iego: opowiedáiac go nam/ iź nie káždy táki wnidzye do kroleft-

strona: 188

po Troycy řwiętey.

Lift

\wá iego niebieřkiego. Ktory chociaź naboźnemi pořtáwami á z dziwnemi wymyřły řwoiemi zá nim woła? Pánie Pánie/ ále iź ťie nie ták řpráwuie iáko wierny řługá iego/ á iáko iest wola řwięta iego. (*marg*) *Cźárt zwiodł Proroki Achabowe.* (-) Abowiem páthrzay pilno? iź Pan Bognád iednymi dla grzechow ich/ nád drugimi theź dla dořwiádřzenia řtałóřci ich/ dopuřcza być takim zwodnikom/ takim wymyřláczom/ á takim fářeznym Prorokom ná řwiecie. A tu ťie wnet w tym řpráwiř onym nędznym Achábem krolem/ ktory był dla nędzney winniczki/ dawřzy ťie zwieřć żenie řwey/ dopuřcił zábić człowieká niewinne ⁸⁰. Táme řtoi w hiřtoriey iego/ (*marg*) *iiij. Krole. w xxij.* (-) Iź gdy Pan iuź podnieř raczył nań řrogá rękę řwoiey/ á iź nád nim chociał pomřćić oney krzywdy řwey/ tedy raczył ták rzec w oney moźnořci bořtwá řwego: o czym Micheařz on zacny Prorok/ ktory ná ten czás był zá żywotá krolá thego/ y przy onych márnym á złořciwym řpráwach iego/ řzyroce mu był opowiedzyał/ y nam ná piřmie to zořtáwiono/ iź widzyał że Pan w niebyeřkiej moźnořci řwoiey mowić raczył: Y kto zwiedzye Achábá krolá/ ábych iuź vkazał nád nim moźnořć řrogiey ręki řwoiey? Táme w hiřtoriey nápiřano řtoi/ iź cźárt řtoiąc przed máieřtatem Páńřkim/ rzekł: Dopusć mnie Pánie moy/ á ia go zwiodę ná pomřtę á ná vpadok ie ⁸⁰. Pytał go Pan: Iáko go zwiedzyořz? Powiedzyał cźárt/ iź go ináczey řnádniey řadnym obycźáiem zwieřć nie mogę/ iedno iź ťie řtánę duchem nieprawdziwym w vřciech prorokow ie⁸⁰/ á káźnodziey iego/ ktorzy go řami przywiodá ná pomřtę do řiebie. Táme co ťie potym řtáło z onym nędznym á vpádłym krolem/ iáko go byli zwiedli oni prorocy iego/ y iáka ťie řtáła márna pomřtá iego/ ktorá Pan nań y ná wřzytek dom iego dopuřćić raczył/ kto chce czyřć/ řzyroko tám w hiřtoriey nápiřano řtoi. Táke gdy Pan miał pokarác zyemię Egipřką/ tedy theź thy fářezne proroki wzbudzić raczył. Gdzye ták Ezáiařz o tym piřze: (*marg*) *Ezaiařz w xix.* (-) Iź pobudzę ia lud Egipřki iednego przeciww drugiemu/ á będzye ťie przeciwił brát brátu

fwemu/ prágnać zginienia iego. A powstanie miásto przeciwko miástu/ kroleństwo przeciwko kroleństwu/ á będzie roftárgniony duch w fercach ludu onego/ á rády ich niebezpieczne będą/ á niepewne poftánowanie ich. Y będą sie wciekác do wiefzczków/ do czárowników/ á do tych ludzi ktorzy duchá omylnego máią. Y podam ia lud on w ręce frogim mocarzom á dam im krolá okrutnego. Y wyfufzę ia/ mowi Pan/ wżytki wody morłkye/ y wżytki rzeki ich/ ták iż nie omoczy wędki swoiey siedzący ná brzegu/ ktorzyby włowić chciał rybkę ku obżywieniu ciáła fwego. Y wiele inych rzeczy Pan thám opowiedác raczy ludzynom tákowym/ ktorzyby sie odniefli od świętey **świętey** [!] woley iego á ktorzyby słucháli głóſow iákich omylnych/ tych to fáłsznych Prorokow á wymyflączow y obłudnych zwodników światá tego. (*marg*)

Pan rofkázuie mocno ftác przy wierze swoiey. (–) A zázwdy then miłóściwy Pan dziwnie nas s tego przeftzregác á vpominác raczy. Ano iefzcze y ná on čás gdy miał przywieść on lud swoy przebrány do oney obiecáney zyemie ich/ tám wnet tego nie omiełzkał/ ále ie wnet s tego nadobnie przeftzregác á vpominác raczył/ mowiaż do nich: (*marg*) v. Moize. w xvij.

(–) Iż gdy iuz wnidzyecye do tych swoich wam z dawná o demnie **o demnie** [!] obiecánym obietnic/ thedy prófzę was moie miłe dzyeci ábyfcie mocno ftali przy mnie/ á iżebyfcie sie ftzregli wymyflów ludzi onych w tám tych zyemiach miełzkáiących. A niechay sie między wámi żadny nie znajdzye/ ktorzyby miał ináčzey á wedle obyczáiw onych poświęćć sie/ iáko oni czynią/ przez ogień/ Pánu Bogu fwemu/ áni ofiárowác wedle obyczáiw ich dzyatek swoich. A niechay między wámi żadny nie będzie ktorzyby miał wierzyć tákim zwodnikom/ ábo máććom/ ábo czárownikom zyemie oney. Abo iżby miał w iákie sny ábo w iákie omylne widzenia pokládác nádzieię swoię. Abo iżby miał w iákie czárnokfięłthwá á w iákie okázowanie rozlicznych omyłek świathá tego/ pokládác nádzieię swoię. Abo iżby od iákich vmárłych nábywác miał iákiey wiadomości swoiey. Abowiem to wżytko ieft wielkie obrzydzenie á obmierzenie przed oblicznością moią. (*marg*) **Wdzyęczna obyetnica prawdziwego Proroká Páná Kriftufá.** (–) A ták ty chcełzi być bezpiecznym/ áby cie Pan nie wyglądził z opyeki swoiey/ ftoy mocno/ iac rádżę/ przy tym iáko cie Pan twoy náuczyć á poftánowić raczył. Bo słuchay iáko thámże wnet káfkawá á miłóściwą obietnicę thenże Bog

Ociec nášz nam wšytkim vczyńić raczył o thym iuż oštátecznym prawdziwym Proroku nášzym/ á o tym Pánu nášzym á miłóšciwym zbáwicielu nášzym/ iż go nam miał zefłác w oštátecznych czáfiech ſwiátá tego/ w kthorego vćiech miał położyć ſłowá ſwoie y wolá ſwoię ſwiętą. Ktory iuż nam miał iáſnie á oczywíſcie okázác wšytki zwody á obłędliwošći ſwiátá tego. Thámže ſrodze groži á opowiedác ſie raczy: Iż ieſliže kto odſtąpi od woley á od náuki tego tho ſwiętego Proroká á tegoto ſynaczká iego nam ná then czás mocnie záſlubionego od niego/ iż ſie obyeçał być ſrogim pomšćicielem tey krzydy ſwoiey. Támže teſz wnet dokłádác raczy/ iż miało być wiele Prorokow á wymyſłáčzow ſwiáthá tego. A wſzákoſz ktoryby ſie táki zyáwił/ coby co inego ſwiátu opowiedác ábo zwiáſtować miał/ niſzli to coby było wola á roſkazánie iego ſwięte: tedy ſrodze roſkázował/ áby tákowy był zábit/ á iżby nie był żywion ná zyemi. (*marg*) **Obwołánie fáłſzywych Prorokow (-)** Támže vczy iáko tákowego poznawác mamy: Iż gdy ſie co nie znaydzye á nie okaſze coby było z wolá Páńſką/ á coby ſie nie zgádzáło z roſkazániem iego/ coby on Prorok opowiedał tobie/ iż ſie go nic nie lękáiąc co on powiáda/ pewnie wiedz iż ieſt fáłſzne/ omylne/ á nieprawdziwe proroctwo iego. A tu iuż obácſz á pilnie obácſz y rozumiey/ iż Pan nic nie zoſtawa winien wiernym ſwoim/ gdyż ie mocno przeſtrzegác á vpominác raczy: y opowiedác to raczy/ iż thácy fáłſzywi Prorocy záwždy ſie mieli zyawiác á przychodzić ná ſwiát/ opowiedáiąc ſie iż przyſzli w imię iego: áby tym doſwiádfzył ſtałóšci wiernych ſwoich/ ktorzy mocno ſtoią przy nim/ á ktorzy poznawáią prawdziwy á wierny głóš iego/ á niechcá ſie dáć áni zwiešć áni wwiešć od niego: tym záwždy błogóſłáwić raczy/ tym záwždy poſilác raczy oney ſtałóšci ich. A o tych záfię omylnych ktorzy ſie dádzá wwiešć od ſwiętego głófu iego á poſthánowienia iego/ iuż niechce nic wiedzyeć y z onymi márnemi á fáłſznemi Proroki ich. A nigdy thákim Prorokom/ áni onym kthorzy ſie im zwiešć dáli/ przepuſzczác nie raczył/ ále záwždy ſrodze karał tákowá niewdzyećnošć ludu ſwoiego/ iż oni máiąc ſzczyrá prawdę Páná ſwoiego/ ſzczyrá wolá á poſthánowienie iego/ dádzá ſie vwodzić inym fáłſznym zwodom/ omylnym á obłędnym náukam ſwiátá tego. (*marg*) **Iáko fáłſzne Proroki poznawác mamy. (-)** Gdyž ie łączno poznác zá tym iáſnym przeſtrzeženiem Páná nášzego/ iż káždy táki ieſt fáłſzny Prorok/ kthory powieda co inego niſzli ieſt wola á roſkazánie iego ſwięte. Gdyž y then oštáteczny Prorok á zbáwiciel nášz Pan miłóšciwy Ieſus Kriſtus on wdzyećzny á błogóſłáwiony Syn Bogá Oycá niebieſkiego/ kthorego on ſam vſty ſwoiomi obwołác y oſwiádfzyć raczył/ iż iuż nádeń żadnego inſzego niemáſz

áni pewnieyźzego áni prawdziwźzego/ iedno ten Pan á Zbáwiciel nász. (*marg*) *Mattheusz w iij.* (–) Ktory nas łam s tego przełtrzegáć raczy/ ábychmy łie łtrzegli od tákich złóćiwych **złóćiwych** [.] á fáłzywych Prorokow/ á nigdy nie łłucháli żádnego inego gofu/ iedno głófu iego łwiętego. Gdyż y Ian łwięty nas s tego vpomina y przełtrzega/ ábychmy káżdego duchá łłucháli/ ále ábychmy pilnie dołwiáđzáli kthory łełt s prawdy. (*marg*) *j, Ian s. w iiij.* (–) A to włzytko dołwiáđczenie nam opowiedzyeć raczył/ iż ten iedno łełt s prawdy/ ktory powiáda łłowá łwięte iego. (*marg*) *Pomłthá Prorokow fáłzywych.* (–) Iákoż łie tedy vłtráłzyć nie małz/ łełłizeł ktory łełt fáłezny á omylny Proroku/ gdyż łłyłzyłz thák łrogie dekretá á tákíe przymowki od Páná łwego/ gdyż łie iáwnie obwołáł á ogłółł włáfnemi vłty łwemi/ y głółem Duchá łwe^{go} łwiętego przez vłtá wielu Prorokow wołáiącego/ iákił łełt/ y iáko łie poznáć/ y co łełt zá pomłtá thwoiá/ iż łie áni łam żywić łciał/ áni żywić ná zyemi rołkazał. Gdyż wíełz co łie łtáło onym fáłeznym prorokom Achábowym/ ktore Heliałz pomordował. (*marg*) *iiij. Krole. w xviiij.* (–) Gdyż wíełz co łie łtáło Dátánowi y Abironowi y onemu wielkiemu pocztowi łudzi od nich zwíedzyonemu/ iż łe zyemiá pozárlá/ á żywo łłtháplili do łieklá ná wíeczne łotępienie. (*marg*) *iiij. Moize. w xvi.* (–) Gdyż wíełz co łie onemu Prorokowi łtáło/ kthorego był Lew rozdrapał. (*marg*) *iiij. Krole. w xiiij.* (–) Gdyż wíełz co łełt nápláno v Ieremiałzá o thych fáłzywych Prorokoch/ gđzye thám ták Pan łowi do łiego: (*marg*) *Ieremiałz w xiiij.* (–) Iż nie przyczyniáy łie zá tym łudem złóćiwym/ bo łie łch nie wyłłucham/ przeto iż łie dáli zwíełć Prorokom omylnym/ kthorzy łm łowíáđáią kłámłtwo/ łowíáć iż nie przyđzye ná was łiecz áni głóđ. A łie ták łowíáđam/ iż łie zá káżdą łieprawđę wzrułżę łom-

strona: 189a

po Trocy łwiętey.

Liłt

łte łwoię/ á łułzczę łiecz y głóđ ná ty fáłzywe Proroki/ y ná ty włzytki ktory łie dáli łwíełć zá kłámliwą łowíełcią łch. Czemu łie nie vłtráłzyłz onych łłow Ezáiałzá Proroká/ ktore łowi: (*marg*) *Ezáiałz w xxix.* (–) Bíađá łam ktory łełtełcie głęłokich łerc/ á łcełcie zákrýć omyłne rády łwe łred obłicłnołcią Páná łwego/ ktorychłpráwy záwżdy łą w łrogich łiemnołciách. O łzewrotnełz to łą tákowe rády á myłli wáłze/ ktorymi ták zwóđłcie łud łoy. Czemu łie łego nie vłękníełz iż łie łu Pan łowie łilkiem łrapieźnym/ á vpomina łud łwoy/ áby łie łie łtrzegli iáko złóćyńłce/ zwóđłniká á iáko łilká łrapieźnego. Czemu łie

tego nie lękałz że tę mární pálzczekę twoię obiecał Pan przez Proroká nátrzeć piołunem/
á żoľciá chce nápoić/ powiedáiąc iż od tákowych Prorokow wyfzło pomázanie ná włythkę
zyemię. (*marg*) *Ieremiałz w xxiiij.* (–) Czemu ná to nie baczyłz że cie Pan zowie ćirniem/
głogiem/ á oftem/ ktory áż przez łkorę przenika: á nie thylkow ciáło/ ále práwie w duľzę kole
owieczki iego/ á odzyera iáko ćirnie niewinną weľnę z nich/ wedle woley fwoiey. Czemuż
cie nie rufzá ony łłowá Páná twego/ kthore támże tenże Ezáiałz mowi ku tobie od Páná
twoigo/ iż iefli fie vznałz á fthániefz mocnie przy rádzye á przy woli Páńkiey/ á iż będyefz
prawdziwie obiaľniał ludowi iego święte/ iż cie iefzcze Pan chce odwroćić od tego márníego
obłáďzenia twoyego: (*marg*) *Ezaiáľz w xxx.* (–) á sťtanie fie ofwiecone łerce twoie nád
iáľność Słoneczną/ á záwždy ták będye pošilał ftháľści twoiey/ że fie nie będyefz mogł
vchylic áni ná práwo áni ná lewo. Czemuż cie wđdy nie rufzáią ony to błogofłáwieńťwá
á ony pewne obietnice iego/ ktore on obiecuie káďdemu wiernemu Prorokowi fwoiemu/
á wyznáwáćzowi prawdziwemu świętych łłow fwoich/ iż y nogi iego błogofłáwić obiecuie/
y pięknemi ie przezywa/ ktore chodzą po tych gorach fwiáthá tego/ opowiedáiąc pokoy á
świętą prawdę iego. (*marg*) *Ezaiáľz w Lij.kap.* (–) Gdyż thákiemu káďdemu pewnie tho
obietác raczył/ iż iefli będye wiernie opowiedáľ prawdę ludowi iego/ iż thákowy pewnie
zbáwi duľzę fwoię. A niewiernemu/ iużeš fie teź náłłuchał/ iáko łrodze grozić á odpowiedáć
raczy. (*marg*) *Ludzyom zátwárdzyáľego łerczá y Anyeľskie głofy nie pomogą.* (–) O nęďzny
Proroku á mární wilku drapieźny/ coźci thák bárzo záľmákwáło ná tym márníym á omyľnym
fwiecie/ iż cie nie mogą rufzyć áni ty łrogye á ftráľzliwe przegroźki Páná twego/ áni ty święte
á nieomyľne obietnice iego/ ktore on tobie hoynie obiecowáć raczy/ iefliże fie vznałz á
przeľtániefz tych drog fwych fáľefźnych/ á náwroćiefz fie do świętey prawdy iego. Ach drogoź
thę nęďzną weľnę pláćiefz/ dla ktorey niechceľz odłťpáć ták vporneho przedłwędźcia fwego/
 chociaź widziľz łzczyrą prawdę Páná fwego/ iedno dla thego ábyš iá iáko tarn záoľtrzony
odzyerał s tego łťadká iego. Zápomniawłzy tego/ iż tobie Pan obiecuie łowito náłporzyć tey
weľny y włytkiego błogofłáwieńťwá ná zyemi y ná nyebie/ gdybyš iedno mocnie łtánał
przy nim/ iáko przy prawdziwym Pánu fwoim. A łnadźby y łámy ty owieczki dobrowolnie
by iá łtrzáľály s łiebie/á podawályćby wiele pożytkow od łiebie/ gdyby cie poznály być
prawdziwym páłterzem fwoim: á iżbyš ie karmił onymi wdzyęćźnymi páłťwiłki głofu á
święthey woley Páná fwego. Ale á coź po tym/ by nie tylko głofy Prorockie ále y Anyeľkie

iawnie wołáły w wśzy Prorokow tákich/ iuż tákłá zátwárdzyáłe fercá y myfli ich/ iż im to nic nie pomoże. Wymawiáiąc fie tym/ iż ták ftárfzy ich náuczyl i e/ á iż ieft wíętzse poślufzeńftwo niż ofiáry. Zápomniawłzy tego/ iáko to poślufzeńftwo wykłádał Sámuel on fwięty Prorok Saulowi krolowi/ iż nie ma być człowiekowi áni żadnemu wymyślowi fwieckiemu/ iedno lámemu Pánu á rofkazániu iego. Y iáko potym Saul wzyął zapłátę fwoię/ iż łobie wíęcey ważył wymyśl fwiátá tego niżli poślufzeńftwo á rofkazánie Páná Bogá fwoiego/ tho iuż táb o tym w hístoriey fzyrzey nápiáno ftoi. (marg) j. Krole. w xv.ka. (-)(marg) Stoymy mocno przy Pánu fwoim á nie będyem omyleni. (-) A ták my nędzne owieczki tego tho Páná náłzego/ ktory fie tu nam opowiedáć raczy s kroleftwem mocnym fwoim/ iefliże będyem czynić wolá Bogá Oyczá náłzego niebieskiego/ á iż będyemy flucháć fwiętego głófu iego/ Nie kęlaymyfz fie nic żadnych przegrozek **przegrozek** [!] fwiátá tego/ á nie dáymy fie nigdy wwodzić tym fáłefznym Prorokom iego/ ktorzy ták do nas przychodzą iáko wilcy drapieźni/ máiąc z wirzchu owcze poftáwy: á ftańmy rádfzey mocno przy Pánu fwym. Gdyż

strona: 189v

Oímey Niedzyele

miemy **miemy** [!] iż káżdá drogá ieft błędna oprócz iego lámego. Gdyż fie nam opowyedáć raczy/ iż żadna ina drogá nie ieft pewnieyfza od **od** [!] Bogá Oyczá náłzego niebieskiego/ iedno tá ktorą nam iawnie vkazáło á opowiedzyáło fwięte Bołtwo iego. Gdyż ná nas głóšno woła przez Ezáiafzá Proroká/ ábychmy fie nic nie lękáli postráchow áni bluźnienia człowieczego: (marg) Ezaiáfz w Lj.kapi. (-) opowiedáiąc nam iż tho wśzythko ieft plewy á fmieci v niego/ á iż to wśzytko poie robak ábo mol/ iáko poiada á w niwecz obráca wełnę ábo ftháre odzyenie z niey vczynione. Iáko y ná drugim mieyfcu tenże Prorok woła ná káżdego z nas: (marg) Tamze **Tamze** [!] . (-) Iż coś ty ieft iż fie boifz á trwożyfz fie przed człowiekiem fmiertelnym á przed fynem człowieczym dla imieniá mego/ ktory wśchnie iáko fiáno/ kiedy zápomni á opuści imię Páná fwego. A tákże iefzczé y ná drugim mieyfcu nas tenże Ezáiafz vpomina s tego/ ábychmy nigdy nie wierzyli á nie dufáli Prorokom tákim ktorzy nas zwodzą wymyflý á widzeniem fercá fwe ⁸⁰/ á nie powiedáią nam nic s prawdziych wśt Pánfkich. Gdyż y Páweł s. (marg) j. Do Timot. w iiij. ij. Do Timot. w iij. (-) y Piotr s. (marg) ij. Piotr w iij.kapi. (-) iawnie á iawnie ná nas wołáią wśzędý/ ábychmy mocno ftali á nie dáli fie wwodzić żadnym wymyślom fwiátá tego: opowiedáiąc nam

iawnie/ iż thákich wiele ná fwiát náftác miáło/ ktorzy nas mieli odwodzić od Páná náłzego. Opowiedáiąc nam teź iáwne znáki á piątná ich/ y poftáwy ich/ ktorym fie iálnie káždy á práwie ná oko flufznie przypátrzyć może. (*marg*) Iudas w j. kapitú. (–) A ná koniec y ony włafne dekretá ich thedy ie nam poftwiádfzáią y vkázuią/ á zákázuią nam ábychmy fie ftrzegli y błogofłáwienftwá y káždych fprow thákich omyláczew fwiátá tego. Gdzye Grzegorz Papież w fzytkim kościołom Krześciáńfkim nápiśáł: (*marg*) Greg. xxij quefti. Ide diftino. Lxxxj. cap. Si quis presbit. etcet. (–) Iż gdzyeby fie kolwiek zyáwił iákiegożkolwiek ftanu flugá kościelny/ á wiadomie vzywał fwowolnego żywotá fwego w nierządny miefzkániu fwoim/ ábyfcie fie ftrzegli káždy fwráwy **fwráwy** [!] kościelney iego. Abowiem was w thym iftotnie vpewniam/ iż káзде błogofłáwienftwo tákiego obroci fie wam w wieczne przeklęctwo á w pomftę v Páná wálzego. (*marg*) Owocze złe y dobre Prorokow fáłszywych iáko poznác. (–) A choćby teź iuż nic inřzego nie było/ tedy ná tym dofyc co thu Pan opowiedác raczy/ iż po owococh ich záwždy ie fnádnie poznacie: powiedáiąc nam/ iż záwždy ze złego drzewá muśi być zli owoc. Opowiedáiąc nam/ iáko ie mamy poznác po dobrym owocu: á to po tym/ gdy nam będą rofkázowác á opowiedác wołá Bogá Oycá náłzego niebiefkiego. Tedy dopirko y fámi wnidą/ y nas doprowadzą á przepráwią nam drogę do kroleftwá iego fwiętego/ nam od niego z dawná obiecánego y zgotowánego. A fluchay iáko cie mocno Pan przez Ieremiafzá vpomina/ (*marg*) Ieremiafz w xxij. (–) ábyś fie pilnie ftrzegł á nigdy nie wierzył tákim Prorokom/ ktorzy tobie będą powiedác wymyśly fwe/ ktore nie pořły z wft Páńfkich: powiedáiąc iżem ich nigdy nie pořyłał/ á oni fámi biegáią/ á iam im tego nie rofkazał/ á oni przedię powiedáią. Ktorzy chcą áby zápomnieli ludzye moi flow moich/ dla wymyřłow fwych. Izali nie fá znáczne flowá moie? izali nie fá iáko miecz ogniřty á iáko młot ktory tłucze opoki. Támże Pan powiedác raczy tym tákim fáłefznym beřpiecznikom: Iz ie dam ná lekkość á ná pofromocenie wieczne/ ktore nigdy z nich zgłádzono áni zápomniono nie będzie. A tákże y Ambroży s. nas przeřtrzeza s tego/ piřząc tymi flowy: (*marg*) In fermone de dominica Abraam. etce. xxij. quefti. (–) Strzeźcie fie brácia miła miedzy łobá kłámftwá/ ábowiem ci wřzyfcy co fie w nim kocháią fá fynowie dyabelřcy/ nie thylko w fáłefznych flowiech ále y w zmyřlonych poftáwach á w nabożeńřtwach fwych. Bo to ieřt wielki fáłřz mienić fie y ozywác Krześciáńinem/ á vczynkow Krześciáńfkich nie náfládownác. Mienić á ozywác fie bífkupem/ kápláńem/ duchownym/ á fprawy złořciwe á przeciřwne wrzędowi fwemu czynić á popełniác.

(*marg*) Wszytko nam pan zoftáwić raczył co potrzebá ku zbáwieniu/ (-) A tákmy widząc dziś ná fwiecie wiele tákowych fáłsznych á obęłdnych **obęłdnych** [!] Prorokow/ ftańmy mocno przy tym Oánu swoim/ á przy tych nieomylnych á nieodmiennych słowiech iego/ gdyż żadne inſze nie mogą nam wkażác drogi do náſzego zbáwienia áni do ſwiętych obietnic ie^{go}. Gdyż iuż nie máłz nic czego by nam tám doftáwác nie miáło do náuki á do wyrozumienia náſzego. Gdyż tho frodze ſam zákázác raczył/ áby nic nie było przykłádano do ſwiętych słow iego. (*marg*) v.Moize. iiiij. xij. v Moize w xxviii. (-) A izby ſie żaden nie vchylał áni ná práwo áni ná lewo od ſwiętego poſtánowienia ie^{go} Gdyż ná nas Sálomon woła/ (*marg*) w Przipo. w xxix. (-) ábychmy prawdziwie á mocnie ſtali przy tych

strona: 190

po Troycy ſwiętey.

Lift

wiernych á nieodmiennych słowiech Páná náſzego. Vpomináiąc á vpewniáiąc nás w tym/ ábychmy do nich nic nie przykłádáli áni przyczyniáli/ ábychmy nie byli nálezieni fáłsznymi á nieprawdziwymi przed ſwiętą oblicznoſcią iego. Gdyż ná nas y Páweł s. woła/ (*marg*) Do Ephezow w ij. (-) żechmy iuż nie ſą gołcie áni pielgrzyni/ ále iżechmy iuż ſą domowi á prawie mieſzczanie Páná ſwego. A iz też mamy ná to pomnieć żechmy ſą zbudowani á záładzeni ná mocnym gruncie á ná mocnym fundámencie Prorokow y Apofthołow: á iżechmy ſą wtwirdzeni onym mocnym kwádratem á węgielnikiem koſcielnym Pánem náſzym Ieżufem Kriſtuſem: w którym cożkolwiek ieſt zbudowano roſcie ná wieki. Ná czym wſzyſcy vroſć mamy/ á ſtánąc ſie przybytkiem á wdzięcznym mieſzkánim y pokojem Duchá iego ſwiętego/ gdy ſie ták ſprávowác á záchowywác będzemy/ iáko nas tá nieomylna prawdá Pan náſz miłóſciwy Ieżus Kriſtus náuczyć á poſtánowić raczył. Abychmy nic/ choćby ſie co zdáło dobrze w vmyle náſzym/ nie przyczyniáli áni wymyſłáli ſobie. Gdyż nas ſam łáſkawie á miłóſciwie s thego vpominác raczy/ izbychmy ſie nic nád wołá á nád roſkazanie iego nie domyſłáli/ choćby ſie nam co w oczoch náſzych ſłuſznego á nalepżego być zdáło. (*marg*)

Krotka náuka ludzki proſtych. (-) A áczby proſtaczek rzekł/ á cożem ia krzyw kiedy ia tego rozeznác nie vmiem/ ktory duch ieſt s prawdy/ ták iáko mię tu/ iakom ſłyſzał/ Pan s thego vpominác raczy. Chocia mi o nim powiedác raczy/ iz to ieſt duch s prady ktory powieða ſłowá iego. A coż kiedy ia niewiem ni rozumiem co ſą ſłowá iego á czo nie iego. Ale wiem

nieboraczku iż vmiesz członki wiary świętey Krześciańskiey/ ktoreś vmieć powinien/ ktoreć Apoštołowie święci nieomylnie tu nápiśáli y zośtáwili. Vmiesz też podobno onę modlitwę Páńską/ ktorey cie śam vřty Bołkami śwemi náuczyć raczył. Vmiesz też podobno ony dzieńię członkow woley á przykazania Páńskiego: co ty śobie maśz mieć miáśto kfiázek w prośtocie śwoiey. A ták gdy vřłyszł duchá iákiego/ ktoryby cie chciał odwodzić do inřzych wymyřłow á do inřzey nádzieie oprocź Pána twoiego/ do vmárłych świętych/ do odpuřtów/ do obrázow/ do gromniczek/ y do inřzych rzeczy omylnych/ w kthorych ludzie pokłádáli y iefzcze pokłádáią nádzieie śwoie; vcieczźe śie thy iedno do oney vmieiętności śwoiey/ á do onych máłych kfiázek śwoich. Naprzod do przykazania Páńskiego/ áli thám naydzieřz/ iż nikomu nie maśz wierzyć áni dufáć iedno Pánu śwoiemu: á iż iuź nie maśz żadnego Bogá/ żadnych wymyřłow/ żadnych podobieńřtw wymyřláć áni řtáwić przed oczy śwoie/ iedno święthy Máyeřtat á wielmoźność **wielmoźność** [!] iego. Alic w drugich kfiázkach co ie kredem zowieřz/ tákze cie vpomináią y opowiadáiąć święci Apoštołowie iego/ vcźác cie/ ábyś nikogo inego nie wyznawał iedno Bogá Oycá śwego wřzechmogácego/ řtworzcicielá niebá y zyemie/ áź do inřzych członkow wiary świętey. Ali w trzećich kfiázkach/ czo ie pácierzem zowieřz/ vczy cie on iedyny Syn iego/ ábyś nikogo nie wzywał Oicem áni Bogiem/ áni żadnym wřpomozycielem śobie/ iedno Oycá śwego niebieskiego. Abyś śie w żadną moc/ áni w żadną nádzyeię/ áni w żadne kroleřthwo nie wdawał/ iedno w moc á w kroleřtwo iego. A wřzytki potrzeby śwoie ábyś poruczył w świętą opiekę iego. A onći też tho pewnie obiecuie/ iżci iuź nigdziey indzyey biegáć nie trzebá/ áni inřzey rády nábywáć/ bo wřzytko śobie zyednařz á vprořiřz v niego w imię święte iego. A ktemu iáko cie tu vczyć raczy/ ábyś wřzytko czynił co on tobie rořkázowáć raczy/ á nie tho ná co cie wiedzie wymyřł řwiátá tego. A tu dopiro pewnie cie iřci/ á pewnieć obiecuie/ iż śie ná tym nic nie omyliřz/ iż wnidzyeřz do kroleřtwá iego świętego. Co śobie s tey Rořpráwy świętey vwaźáć mamy. Vwaźayźe tu káždy pilnie řłowá á rádę Páńską/ iáko nas tu pilnie przeřtrzega/ ábychmy śie řtrzegli řáleřnych náuk á řáleřnych Prorokow řwiáthá thego/ gdyź nam ořtátek woley Bogá Oycá śwego przyniořł y zápieczętował świętemi vřty śwemi. A ktora śie kolwiek náuká ábo piřmo nie zgadza s řłowy świętemi iego/ iuź ieřth řáleřne/ iuź ieřt obłudne/ by theź y Anyoř z niebá powyedáć miał/ á nie tylko człowiek omylny. Drugye/ mamy thy řáleřne pářterze po-

Dzyewiątey Niedzyele.

znáwác z owocow ich/ á to ieft z náuk ich ktore mamy rozeznáwác ieftli prawdziwe/ ieftli nieprawdziwe/ gdyż nas Pan sam vczy/ iż żadnego Duchá niemá sz prawdziwego/ iedno ktory powieda święte słowá iego: gdyż nie káždy kto zánim woła fáłeczny m głósem/ Pánie Pánie/ wnidzie do chwały iego/ ále ten ktory vczy y czyni wołá Bogá Oycá iego niebiełkiego. Trzecie má sz obáčzowác á szukác náuk prawdziwych/ bo fie nie wymowifz iż ták oycowie ná szy trzymáli/ gdyż Pan powieda/ ábyście fie pytáli po duchoch prawdziwych. A Prorok powieda/ iż tacy ludzye niedbáli w profotach swoich poginá. Gdyż Pan ná nie ná rzeka: Iż bym był nie przyšzedł/ á nie oznaymił im wšy thkiego/ iefz czeby wždy byli iáką wymowkę mieć mogli. Czwar te/ iż fie trudno mamy wymá wiác profotami šwemi/ gdyż vmiemy członki wiary krześciáńskiey/ modlitwę Páńfką/ y przykazánie iego/ tám fie y s tego wiele możemy špráwić y rozeznác fáłz od prawdy w profotcie swoiey. Vcieczmyšz fie tedy do thego Oycá ná szego niebiełkiego/ á prošmy go iáko Bogá šwego/ áby w nas obiáłnił tę świętą wołá swoię/ wedle świętych obietnic swoich/ á iżby nas bronil tych fáłecznych wymyšłow šwiátá tego/ przez zašlugi onego wdzyęcznego šynaczká iego: á potymáby nas ták/ iáko nam to obiecáć raczył/ wzył á doprowádził do kroleštwá swoiego świętego. W ktorym day wšzechmocny Pánie ábychmy s tobą žyli ná wieki wieczne. Amen. Ewányelia Niedzyele dzyewiątey po Troycy świętey/ ktorą ná píšál Luká sz s. w xvj. ká pitu. Przeciwko má rney vtrá cie. Vczyn licžbę z włodá rštwá twoiego/ bo iuž dáley wiecey **wiecey** [!] šzáfowác nie bę dzyešz etcet. (*marg*)

Náuka štrá szna iáko fie mamy poštá wić z licžbą šwego włodá ršthwá przed Pánem šwoim/ y iáko fie gotowác. (–) NEdzny á omylny žywot ná sz/ ná iákim fundámencie á ná iákim gruncie ieft zá šá dzon/ iuž by nam šnadž y píš má y wywodow má lo potrzebá/ iáłnie tego ká ždego z nas nie tylko rozum/ ále y oczy y káždy šmyšł iuž došwiádczyć może. Iż nie mamy nic pewniešzego we wšy thkich šprá wach swoich/ iedno šmierć. A nic nie pewnego iedno to/ kiedy á iáko ná nas przypá šć á z iáká šprá wá nas zá štá ć ma. Gdyż ná nas vštá wicznie dybie s ká tá iáko złodzyey. Ták iáko nam o tym y píš má pošwiádcžá iá/ y pewniechmy iuž tego y oczymá ná szymi wielokroć došwiádcžyli. A co iefz cze nam ieft ná štrá szliwšzego á ná frožłzego **našrozłzego** [!] / iż poštá wifžy fie tám/ dopiro má iá być šzácowáne šprá wy ná šze. A iákie bę dą zná lezyone/ ták tež bę dzye zapłá tá ich: Ták iáko nas y tu w tey Ewányeliey nižey ná píš á ney ná sz miłó šciwy Pan/ pod ošobą tego to włodá ržá / ktorego tu wšpominá ć racžy/ przeštržegá ć

á vpominác miłościwie raczy. A dla tego ty łłowá tu łą ná początku nam wspomienione/
ktoreby vřtávicznie iáko trábá w vřzoch nářnych brzmieć miály. Gdyž áni wzwiemy/ áni
fie obaczymy/ gdy nam też będye káždemu z ořobná ták rzeczono: Iż iuż podź á vczyń
liczbę z włodřřtwá twoiego/ ábowiem iuż nigdy więcey rządzic áni řzáfowác/ thym dobrem
tobie poruczonym/ nie będyeř. (*margin*) Strážne pofelřtvo czyn řliczbę. (–) O řrogieř to
pofelřtvo będye w vřzoch nářnych. A ielřcze iáko nam to pířmá obiecuią/ iż w ten czás kiedy
fie nabárzyey vbęřpieczymy/ á w pořřzodku wřzyřkich rořkořzy nářnych/ nam przypádnie
to řrogie záwołánie nářze do vřzu nářnych. A tu káždy zrozumieć moze co to ielř zá řřrách/
řřráciwřzy tu

strona: 191

po Troycy řwiętey.

Liřt

wřzyřtko włodářřtvo řwoie/ ielřcze ktemu tám przyřć ná trudná řliczbę á ná řrogie dekreřtá/
ielřřze thu řobie tych reyeřřtrow řřtáteczenie nie řpáwiemy řřpáwiemy [!] / á nie vřkázemy tám
krzeřćiáńřkich povinnořći nářnych. Ták iáko thu nas Pan nář przeřřřzegác á vpominác raczy.
Co řřzyřzey zrozumiey s they Ewányeliey řwiętey/ ktorą nam nápiřáł Lukař řwięty tymi
řłowy. *grafika* BYł człowyek iden bogáty/ kthory miał włodářřá řwoiego/ á then był ořkářřon
przed nim/ iżby mářnie miał rozřřzáfowác dobro iego. Y kazał go przyřřwác do řiebye/
y powiedzyáł mu: Czo tho o thobye řřlyřę? A thák chcę ábyř mi iuż vczyńił řliczbę z thego
włodářřřhwá řwoiego/ ábowiem iuż dáley pewnie řřzáfowác nie będyeř. A rzeķł potym on
włodářř řám do řiebye: Czož ia mam vczyńicř/ gdyž iuż pan moy odeymuie odemnie tho
włodářřtvo moie? Kopać iuż nie mogę/ žebrác mię thež wřřhyd. Wiem czo vczyńię/ iż
gdy będež złožon z włodářřřhwá řwoiego/ wezmą mię do domow řwoich. Y weřwał pořřym
wřzyřtki dłuźniki páná řwoiego/ y rzeķł pirwřřzemu: Wieleř thy winien pánu moiemu? A on
powiedzyáł/ Iżem mu winien řto muřow oleiá. Rzeķł mu Włodářř:Nu weźmi Cyrográph
řwoy/ á řřáđź rychłó/ á nápiřz pyęćdzyeřięřth. Drugyego potym řpyřáł:A ty czoř winien? Ktory
mu powiedzyáł/ Iż řto korcy přřzenice. Powyedzyáł mu: Weźmi thákiež liřt iřřtoty twoiey/ á
nápiřz oř řđdzyeřięřth. A pochwałił pan pořřym onego řřzáfářřá złořćiwego/ iż

strona: 191v

Dzyeřwiátey Niedzyełe.

łobyte tak mądrze począł. Abowiem synowye tego światá/ mędrzy są polpolicie niżli synowie światłości w narodze swoim: A ia thák wam pewnie powyádam: Czyńcie łobyte przyjacióły z bogáctwá złościwego/ iż gdy wam nie doftanie/ áby was wzyęli do wiecznych prybytkow.

(marg) Przecz Pan przez przypowieści mowił. (–) PAn á zbáwiciel náłz ná pilne pytanie Apoštołow swoich/ gdy sie o to pilnie ftáráli/ áby byli mogli wyrozumieć táiemnice iego/ á przeczby thák pod przypowieściámi pokrywał ty nieskończone mądrości swoie/ á thy nieomylnie náuki swoie/ tę im odpowiedź dáć raczył/ Iżby sie świat zówždy przypátrował dziwnym spráwám iego/ á táiemnicám iego. A tym ktorzy v siebye powáżyli święte Boftwo iego/ á vciekli sie z wiernym sercem do miłosierdzya iego świętego/ nieomylnie im obiecał dáć Duchá swego świętego: tak iż nieomylnie zówždy mieli wyrozumieć táiemnice pokryte/ przypowieści y wżytki spráwy iego. A niewiernym/ á tym ktorzy nic niedbáią/ áni sie przypátroią dziwnym spráwám świętym Boftwá iego/ owłzem obiecał do końca doslepić y oczy y rozum ich. Tak iż iáwnie będą wżytko widzyeć y słyżeć/ á przedię iáko głufzy á zállepyeni chodzić zówždy będą. Tak iż áni obaczá áni zrozumieią onych dziwnych á świętych spráw iego/ á táiemnic iego. *(marg)* Izaiałz vi. kapi. Mattheufz w xiiij. Marek w iiiij. kapi.

Ian s. w xij. kapitule. Do Rzimia. w xj. (–) Bo iáko thu słyżyłz/ iż Pan powiedác raczy o człowieku bogáthym/ iż miał włodárzá/ iż był oskárżon v niego/ iż mu kazał liczbę czynić z włodárftwá iego/ y iáko sie potym obchodził z dlužniki Pána swoiego/ zachowywáiąc ie łobyte ná potym. Ktoby sie temu Pánu nie przypátrzył/ á dziwnym spráwám iego/ tedy by mu sie to zdało iákoby to była iáka básń ábo iáka przypowieść o iákim proftym pánu/ ábo też o iákim proftym włodárzu światá tego. *(marg)* Co to iesth Pan á co włodarz. (–) Ale gdy sie przypátrzyłz o iákim to tu Pánu wfpominác Pan raczy/ y o iákim włodárzu/ tedy obaczyłz wiele náuki potrzebney łobie/ á wiele pokrytych táiemnic tego to Pána swoiego. *(marg)*

Ezaiałz w vi.kapi. w ziwieniu. iiiij. (–) Bo then święty á błogosławiony Pan á ftworzyciel niebá y zyemie/ á Krol nád krolmi/ á Pan nád wżytkimi pány/ tak iáko go wżytki písmá y wżytki głofy ná zyemi y ná niebie wyznawáią/ iż iesth święty/ á pełná iesth zyemiá y niebo Máieftatu świętego możności iego. Gdy łobie iuz raczył ftworzyć á poftánowić tu ná zyemi tego nędznego włodárzá/ to iesth/ thego człowieká nikczemnego/ ktorego był tak bárzo vmiłował/ tak iż/ iáko Dawid powiáda/ iedno niebo zostáwił ku świętey chwale swoiey/ á zyemię wżytkę y ze wżyftkimi możnościámi iey podał pod moc á pod posłufzeństwo

temu nędznemu włodárzowi. (*marg*) w Pfal. viij. Cxiiij. (–) A ná koniec który mu fie thu wiernie fpráwować á záchowywác będye w tym doczefnym włodárftwie fwoim/ iż y do tego niebá ktore fobie ku fwoieychwale zoftáwić raczył/ przypuścić go raczył/ y do wiecznych rofkofzy iego: y vczynić go obiecał wiecznym dzyedziczem w oney oliádłości fwoiey. A iuz fobyé nád nim obiecał rofkofzować po wfzytki niefkończone wieki fwoie. A thák iáko pífmá o tym dziwnym vmiłowaniu iego powiedáią/ tego włodárzá fwoiego á tego nędznego człówieká fwoiego/ iż wiele w nim położył podobieńftwá fwego/ ták iż go od Anyolá bárzo máło vniżyć raczył. (*marg*) Co Pan poruczył człówiekowi fzáfowác. (–) Pátrzayże záię co mu zá fzáfunk á czo zá włodárftwo poruczyć raczył/ podawfzy mu w poftufzeńftwo á w opánowanie bogáctwá wfzytkiey zyemie/ podłożywfzy pod nogi iego bydłétá/ y wfzytki źwirzétá/ y ptáftwá rozliczne fwiáthá tego. Dał mu iefzcze ktemu rozum/ iáko fie w thym fpráwować á záchowywác miał. A gdy fie przypátrzyfz dziwnym á rozlicznym fpráwám á wymyfłóm á vynaláfkóm tego to iemu nádánego rozumu/ mafz fie nacz rozmyflic/ to co thu oczymá widzifz/ iż czáfem fie temu y fam wielokróć wydziwowác nie możefz/ iákie fá dziwne fpráwy człówieká tego. A tu możefz zrozumieć/ iż nie ledá fpráwę á nie ledá wyrozumienie ten Pan dáć miłóściwie raczył temu tho włodárzowi fwoiemu. Pátrzayże co dáley iefzcze/ iáká mu dał vrodę nád wfzytko ine fthworzenie/ iáká ochędożność/ iáká żywność/ iáká iáká [.] opánowanie wfzyftkiego/ thák iż

strona: 192

po Troycy fwiętey.

Liŕt

wfzytki źwirzétá/ wfzytko ptactwo/ y wfzytko ine fthworzenie/ nie fobie nofi wfzytkiego nádánia od Páná fwego/ ále wfzytko temu nędznemu włodárzowi á temu to nikczemnemu człówiekowi. Ktorego ten Pan/ iáko ftyfzyfz/ ták bárzo vmiłowác raczył. A co nád nawyfzfiže/ iż mu dał poznác Boftwo fwoie/ fpráwy fwoie/ táiemnice fwoie. Iefzcze kthemu/ kázde niedoŕtátki/ á kázde obędliwości iego obiecuie poŕilác/ vtwirdzác/ obiáfníác w nim Duchem fwym fwiętym: á áż do fkończenia fwiátá/ obiecuie go nigdy nie opuścić/ á nigdy z opátrznofciá fwoią nie odstąpić od niego. A tu fobie vważ/ á thu fie dotkni nędzny włodárz/ czymes to záfłużył temu Pánu fwoiemu/ á czo zá godność naydzyefz w fobie/ iż cie thákie fzáfunki/ tákye włodárftwá/ á tákie dobrodzyeyftwá potykáią od tego Páná twoiego. A iáko pífmá poŕwiadzfáią/ iż iefzcze w żywocie máthki twey then dobrotliwy Pan iuz przegláda

á przepátruie ty wŕzytki dobrodzyeyftwá ŕwoie/ á thy obietnice ŕwoie/ iáko ie rozŕzyrzác á wypełniać ma nád toba/ bez wŕzey zaŕlugi á bez wŕzey godnoŕci twoiey. (*marg*) **Iáko wiele człowiek ma ofocznikow do Pána.** (–) Słuchayże teŕ zálię pilno czo thu Pan powiedác raczy/ á czego potrzebuie potym nędznym włodárzu ŕwoim/ iz ofkárzon on nędzny włodárz do Pána onego ták dobrotliwego ŕwego/ powiedáiac thák/ iz márníe á ŕwowlonie á bez rozmyŕłu ŕzáfował/ á roŕpraŕzał ony zwierzone ŕkárby á ony ták rozliczne dobrodzyeyftwá poruczone iemu. Obeŕrzyŕz ŕie moy miły włodárzu á pilnie ŕie obeŕrzy ktoregoŕkolwiek ŕtanu iefteŕ/ á kthoryŕskolwiek niewdzyęczen tego dobrodzyeyftwá Pána ŕwoiego: á beŕpiecznie/ á bez rozmyŕłu/ á bez boiáŕzni iego ŕzáfuielz tymi nádánemi dobrodzyeyftwy iego/ á thym poruczeniem ŕwoim tobie zierzonym od niego/ iáko wiele zálobnikow á iáko wiele ofocznikowm ŕthoi przed Máyeŕtatem Pána twego/ ŕkárzac ná cię vŕtáwicznie o to márne á nierozmyŕlne włodárŕtwo twoie. (*marg*) **O co zálobá ná człowieká.** (–) Skárzy ná cię napirwey then márnny ŕwiát/ kthory iefť vŕtáwicznym ŕprzećiwnikiem twoim: á vkázuie/ á kłádzye przed oczy Pána twoiego márne ŕpráwy twoie/ iz ty thu odŕtápiwŕzy od ták dobrotliwego Pána ŕwoiego/ zgwałćiwŕzy á złamawŕzy iemu wŕzytki ŕluby ŕwoie/ przyŕtałeŕ do tego ŕwiátá omylneho/ á do wŕzytkich márnnoŕci á ŕwowloneńŕtwá iego. A thy dobrodzyeyftwá/ á thy ŕkárby poruczone tobie od Pána ŕwego/ więcey ie ŕzáfuielz á obráczalŕ ná ŕpráwy á ná márnnoŕci iego/ niŕzli ku czći á ku chwale temu Pánu ŕwemu. Płatnieyŕzy v ciebie prokurator/ zuchwálec/ zábijácŕ/ morderz/ niŕzli wierny á pocŕźciwy człowiek: ábyŕŕ iedno przewodził pychy/ nádętoŕci/ á vpory ŕwoie nád nędznym á vbogim ŕtworzeniem Pána ŕwego: ktorego on opiekálnikiem á obrońcá iefť/ á thuŕ nád káŕzdym vŕtáwicznie ŕtoi oko ŕwięte iego. A ácz dŕugo czeka obaczenia twoiego/ á wŕzákoŕ to oczekawánie iego/ iefliŕze ŕie nie obaczyŕz w thákim márnym ŕzáfunku ŕwoim/ tedy przedlię onemu ŕtrapyonemu od ciebie záwŕzdy muŕŕi wyniŕć to wŕzytko ná pociechę iego: á tobie záwŕzdy ná márná pomŕtę twoię á ná vpadek tway. Płatnieyŕzy zálię v ciebie pochlebczá/ piŕzcŕek/ ŕkrzypiec/ bębennicá/ máŕzkárník/ błazen/ nierzádna niewiŕŕthá/ niŕzli on Lázarz nędzny czo leŕzy przededrzwiámi **przededrzwiámi** [!] twoiemi/ czekáiac áby m iáka odrobiná ŕpádłá z onych zbythkow twoich/ tobie ták iáko ŕlyŕzyŕz/ od twego Pána poruczonych. (*marg*) **Lukáŕz w xvi.kap.** (–) A ty nie tylko ábyŕŕ ŕie miał z iákim miłofierdzyem obroćić do niego/ ále iefŕcŕe ktemu ná ty wymyŕły ŕwoie/ á ná ty pochłubki/ á ná ty ŕwowloneńŕtwá ŕwoie/ radbyŕŕ y ofáték wełny zdárł z nędzney

głowy iego. Nuż iákim kofztem á iákim zbytkiem wiele páda s ńtołu twego/ ták iż y pfi ledwe czáfem doiadáią onych dziwnych wymyńłow twoich. A nędzniczek drugi przed zbytki twemi nie może fie doćifnąć/ áby fobye dońtác mogł párteki chlebá ku żywnońci fwoiey. Thy porzeżesz/ kráiefz/ kryflasz/ pluiefz/ czyniác dońyc oney fwowolney mylli fwoiey/ wiele rzeczy rozlicznych á kofztownych. A on drzy á nie ma czáfem czym záfryć nędzney głowy fwoiey/ bo nie może dońtác przed zbytki twoiemi. A tu wnet grzech/ á tu ony márne zbytki twoie ńtoią przed oblicznońciá Páńfká/ ńkárzác ná cię z gotowá prokuráciá: á iuż nie trzeba nic mowić/ iedno iáw-

strona: 192v

Dzyewiątey Niedzyele

nie ná cie okażá á obwołáią ty márne włodárńtwá/ á ty niepobożne ńzáfárńtwá twoie/ ktore iuż iáwnie Pan twoy widzi ńwiętym okiem ńwoim. A thu iuż wnet on inńtigátor á on opráwćá twoy záfiega/ á żáda/ á prófi dekretu vńtáwicznie nád tobá/ ábyś iuż był podan w moc á oid exekuciá iego/ á iżćiby było odiętho włodárńtwo twoie. O nędzny włodárzu/ o mizerny ńzáfárzu/ ńnadź było lepyey ábyś nigdj nie był przełożonym nád tákimi ńkárby á nád tákimi ńzáfunki Pána tego/ niźli fie mańz ták márníe vpłeść á vńikłáć/ á nigdy ńłufzney licźby nie vczynić s tych ńpraw á s tych tákich ńzáfunkow twoich. Bo ńłuchay tu ńrogich ńłow á ńrogiy ńentencyy Pána ńwego/ co o thákim vńikłányim á iuż ták ofkárżonym włodárzu powiedáć raczy/ iż mu powiedzýał pan iego: Y ńłyśyńżze nędzniku co tho powiedáią o tobye/ iżeś ták márnym á niewiernym włodárzem moim/ á rońpraszasz márníe tho tobye poruczone dobrodzyeyńtwo moie/ iuż fie gotuy ábyś mi vczynił licźbę dońtáteczną ze wńzytkiego. Abowiem iuż pewnie wiedz/ iż iuż przyńzedł czás á koniec włodárńthwá twoiego/ á iuż nie będyesz wńęcey kugłował/ á nie będyesz wńęcey ńzáfował tego zwierzzonego á tego nádánego tobye dobrodzyeyńtwá mego. (*marg*) Srogiy pońelńtwo czyń licźbę z włodárńtwá ńwego. (–) O ńrogińz to gńos moy miły Pánie/ kogo ták záfńtaniesz w tym márnym ńzáfárńtwie iego/ á on fie vńikłáł/ á on fie vmotał iáko kot we zgrzebiach/ á on nie ma żadney ńpráwy w reyefńtrzech ńwoich/ áni żadney ńłufzney wymowki/ áni odpowiedzi w onych obłędiwońciách ńwoich/ á ty mi iuż pońlesz czás iego/ á iż iuż obaczy pewne pońelńtwo od ciebie/ á pewne znáki iż go iuż raczyńz zmietowáć z onego włodárńtwá iego. A ielńcze kthemu iż chcelńz á potrzebuiefńz ńrogiy licźby od niego. O mogłyńzby każdemu brzemiec w vńzoch iego ty ńłowá tego ńrogiyego

pośelstwa twoiego: iżeś iuż nieboraczkę ofkárzon/ á iuż wstań á podź s thego włodárstwa twoiego/ á sprá w fie z száfunkow twoich. A ielzcie ktemu/ wiedząc pewnie ná iákie frogie dekretá á ná iákie okrutne pomsty tám fie poštawić ma/ ielli go znaydzyesz w tey złey spráwie á w tey márney omylności iego. O mogłżebyś sobie káždy nápiśać ony słowá thwoie nád głowá v łózká swoiego/ gdzie ku takiemu mowić á opowiedać mu fie raczyfz: (*marg*) *Lukaś w xij. kapi.* (–) Iż szalony nieboże roskośzuiefz sobie wedle myśli swoiey/ á mowifz duży swoiey/ vżyway moiá miła dużo/ wżák dofyc mawá wżytkich roskośzy swoich: á zapomniáeś iż teyże nocy poślą po tę nędzną dużę twoię. O mogłżebyś fie vtráfzyc nieboże á ty nędzny á omylny száfárzu tych skárbow Pána swoiego/ onych frogich słow ktore onemu swowolnemu krolowi Báltázárowi piśálá ręká ná scienie/ (*marg*) *Daniel w v. kapit.* (–) thuż widomie przed wżytkimi rádami iego/ iż prze ty márne roskośzy á zbytki twoie/ będyesz zrzucón s tey pychy twoiey/ á márnie zginiefz s thym wżytkim páństwem twoim. O nędzny swiecie nacżże ty to nas przywodzifz/ ty nędzne száfárze tego thák dobrego Pána náłzego/ iż ták chodzimy iáko z záflepionemi oczymá kwoli tobie/ á nie możemy obáczyc áni takiego dobrodzyeystwa od Pána swego/ y iáko fie w nim spráwować á záchowywác mamy/ áni tey krotkościtego száfárstwa náłzego/ ktore thu nam Pan opowiedać raczy/ áni tey frogiey liczby á pomsty/ ktorą zoftác mamy zá ty márne włodárstwa swoie. (*marg*) *Pan nie wnet fie mści.* (–) Pátrzyże tu dobrotliwości Pána twego/ iż tu nie wnet fie skwápia ná thego nędznego száfárzá swego/ gdyż záwždy á záwždy fie opowieda s tym miłofierdzyem swoim/ iż niechce vpadku żadnego nędzniká/ iedno áby fie náwroćiwfzy do niego/ znalazł sobie żywo twiecżny **twiecżny** [!]. Ták iáko y tu pod figurą tego nędznego száfárzá opowiedać raczy/ gdzie mu ták mowić raczy: (*marg*) *Ezech. xviiij.xxxiiij.* (–) Iż thák mię głofy dochodzą nędzniku/ iżbyś miał być złym/ á niewiernym/ á zdrádlwym száfárzem moim. O moy miły Pánie nie trzebálfz tobie żadnych szpiegow áni żadnych głofow o tym nędznym włodárstwie náłzym/ gdyż ty wżytko wiefz á widzifz świętym okiem twoim/ nie tylko ty widome spráwy náłze/ ále y wnątrznosci y natáiemnieyfze myśli náłze przepátruie á widzi święte oko twoie. A wždy tu powiedać raczyfz/ iż cie z dáleká dochodzi słuch o tym márnym włodárstwie náłzym/ á każeś fie nam gotowác ku frogiey liczbie swoiey. Obáczże thu nędzny włodárzu dobrodzyeystwo tego Pána swego/ iż cie śam-

że przeſtrzega/ iżci ſie ſamże opowieda/ iż go dochodzą głofy o tym márnym ſzáfárſtwie
twoim: *(marg)* Pan vpomina áby ſie káždy gotował. (–) Gdyż on nigdy niechce ſie ſkwápiác
ná nędzny vpadek twoy. Gdyż wieſz iż też iuż był podnioſł nád onymi Niniwity rękę ſwoię/
iż miał zniſzczyć á ogniem zápaliwſzy w zyemię wtrącić ono ſwowolne mieſzkánie ich/ prze
márne á ſwowolne ony żywoty á ſproſne ty włodárſtwá ich. Gdyż ſłyſzyſz iż y w onym
okrutnym gniewie ſwym nád onemi ſproſnemi miáły Sodomſkimi iżſie nie wnet ſkwápić
raczył s frogim ſádem ſwoim/ á thák opowiedác ſie długo raczył/ iż krzyk á wołanie á grzech
ſproſnych miał tych wſtępnie **wſtępnie [!]** przed obliczność moię/ á co dáley to więcey
vſtáwicznie ſie rozmnaża przed oczymá moiemi. *(marg)* j. Moize. w xviiij. (–) A ták muſzę
ſtápić á dowiedzyeć ſie pewnie co to ieſt zá wołanie/ á ieſli iuż nád nimi mam podnieſć
frogą rękę ſwoię. O moy miły Pánie toć to ieſt ſwięte miłofierdzye á oczekawánie twoie/ á
wielkie kochánie twoie z náwrocenia káżdego nędznego á vpádłego człowieká/ y wſzytkich
Anyołow twoich. Dotkniesz ſie tedy nędzny á márnny ſzáfárzu/ gdyż ſłyſzyſz á iż vſtáwicznie
dochodzą thy zálobliwe ſłowá Páná tego do vſzu twoich/ iż ſłyſzę nędzniku o thobye iż
mi ſie zle **zle [!]** á niewiernie záchowiueſz w tych ſprávach twoich. A nie mowić tu Pan
twoy/ iż cie iuż wnet potłoczę á pomſzczę ſie nád thą nędzą twoią. Ale woła ná cię iákkáwie
á vpomina miłościwie: Gotuy ſie vbogi włodárzu á obácź ſie/ ábowiem pewnie wiedz ieſli
ſie nie nágotuieſz á nie ſprávwiſz ſie tu w tym nędznym żywocie twoim/ iż cie frogá liczbá á
pewná/ á okrutná pomſtá nie minie/ zá ty márne á ſwowolne ſzáfárſtwá twoie. *(marg)* Iáko
ſie nędznik gotowác ma. (–) Słuchayże rády á náuki tegoż iámeſo thák dobrotliwego Páná
twoego/ coć thu zá pociechę á zá náukę dáwác raczy/ iáko ſie gotowác á iáko ſie wyprávowác
małz s tego ſzáfárſtwá ſwego. Powieda thu Pan/ iż ſie włękl on nędzny ſzáfarz onego ták
frogiego vpomienienia Pánſkiego. A włęknáwſzy ſie ſłuchay czo ſam s ſobą ták rozmawia
ſobie: Y coź ia mam czynić nędzniczek/ gdyż mi ſie iuż opowiedzał Pan/ iż mie chce ſiádzić
á zrzucić s tego włodárſthwá moiego? A ia kopác iuż nie będę mogł/ żebrác ſie theż będę
wſtydził. Ale poydę á będę ſobye iednáł przyiacioły/ iż gdy iuż nic nie będę miał/ iż mię
wždy przyimá á przygárná do domow ſwoich. *(marg)* Nicz nie wykopa áni wyżebrze po
śmierci. (–) Pátrzayże co thu ten nędzny ſzáfárz á ten vpádły włodarz przekláda ſobye w
tym vpadku ſwoim/ Iż ieſli mi Pan weźmie to włodárſtwo moie/ tho ieſt/ then nędzny żywot

moy/ iuz ia tám pewnie po śmierci nic nie wykopam/ áni wyżebrzę ná wípomożenie fwoie. Wípomniał fobie podobno nieborak/ iż zámkniono było fortkę przed onymi pánnami/ o ktorých też Pan powieđać raczył. (marg) Mattheufz w xxv. (-) Ktore idąc też tám ná ty spráwy/ nie miály żadney gotowości s fobą: á iż iuz nic áni wykopác áni wyżebrác nie mogły. Wípomniał thez fobie podobno nędzniczek ná onego bogaczá/ iż nic wyżebrác nie mogł v onego Abráámá y v onego Lázárzá ná wípomożenie fwoie. (marg) Lukafz w xvi. ka. (-) Y powieđa: wftyd mię bęđzye żebrác thám przyšzedšzy. O wielki wftyd á wielkie zápalenie muši być/ kto tám przydzye do tych thák świętych rofkofzy/ á nie ma żadney godności áni ochędogi s fobą. A iż mu rzeką: Iákoš tu śmiał wniśc przyacielu przyacielu [!] / nie máiąc żadney ochędożności álbo odzyenia śwádzyebnego ná fobie. (marg) Mattheufz w xxij. (-) (marg) Iáko fobie przyjacioly czynić zá żywotá. (-) Słuchayże co then nędzny włodarz vczyñił. Gdy iuz obaczył iż fobie niczym pomoc nie miał po wzyęciu włodárstwá fwego/ szukał thu zá żywotá fwego/ á tu ná tym nędznym świecie/ rátkunku á wípomożenia fwego/ áby tu wždy był fobie iákich przyjaciol nábył/ s ktorzymiby fie był poštáwił ná oney liczbye fwoiey Y powieđa tu Pan/ iż zwołał dłuźnikow páná fwoiego/ ktorzy thákže iáko y o wiele dobrodzyeyftwá z lálki iego/ á práwie ná borg/ bráli od niego. Y pythał pirwšzego: Wieleš ty nieboże winien pánu moiemu? Powieđzał mu: Iż što funtow ábo mułow oleiu. Powieđzał mu: Nápišz ná liście rękoiemfthwá fwego iedno pięćdzyešiát. A drugiemu thákže kazał nápišć zá što korcy pšzenice iedno of mđzyešiát. Y lthoi thu w Ewányeliey nápišano/ iż z oney spráwy pochwalił pan onego vbogyego á vpáđłego włodárzá fwego. Pátrzayże też thy nędzny á vbogi włodárzu Páná fwego/ iákoš fie vplotł á iá-

strona: 193v

Dzyewiątey Niedzyele

koš fie zádłużył w tym márnym włodárstwie temu Pánn Pánn [!] fwemu. Zwołaže dłuźnikow fwoich á tych ktorymes rozšzáfował á rošpózyczzał thego dobrodzyeyftwá Páńškiego/ tobie w száfárftwo twoie poruczonego. A nie drá p/ nie męcz/ á nie vciążay z nich żadnego/ á folguy kędy moželz niedoštátkom á potrzebám ich á wípomagay ie czym moželz/ á špowinowác ie fobie s tego márne ⁸⁰ bogáctwá fwiátá tego/ thák iáko ie Pan zwác raczy. Aby oni też prošbámi á modlitwámi fwemi špomagáli ciebie/ á potym cie przyięli do przybytkow fwoich/ to iest do špołeczności fwoiey. A pomni ná oneprzypowieśc Páná fwego o onym dłuźniku/

ktoremu był Pan odpuścił wielką sumę długow iego. (*marg*) *Mattheufz w xviiij.* (–) A on potkawfzy vbogiego dłużniczká fwego vmordował go/ ták iż mu musiał nie odwłócznie zapłacić on dług iego. Támże potym nápiřano łtoi/ iż dowiedzyawfzy łie on pan iego o takim okrucieńřtwie iego/ kazawfzy go włápić/ włádził do okrutnego więzyenia/ ták iż nigdy nie wyłzedł z niego. Ale gdy ty ták vczyniřz iáko ten řzáfarz vczynił/ kthorgo Pan wřpomináć raczy/ pewno będzieřz pochwalon od Pána fwego/ á będzie wdzyęcznie przyięta od niego táká řpráwá twoiá. (*marg*) *Pomoc řwiętych żywych.* (–) Abowiem řłuchay iákoć thu Pan rofkázuie/ y iáko nas wfzytki vczy á opowiedáć nam raczy/ ábychmy łobie czynili przyiacioły s tego złořciwego á márníego bogáctwá řwiátá tego/ áby nas pothym rátowáli gdy nam nie dořtánie/ á iżby nas przyięli do przybytkow řwoich. A tho pewno rozumiey iż nas mogą rátować ci nářzy ták nábyci przyiaciele s thego márníego á omylnego bogáctwá tego řwiátá/ tu zá żywotow nářzych prošbámi á pokornemi modlitwámi řwoiemi. Iákoř tho záwřdy bywáło/ iż Pan wyřłuchawáł prošby á głřyo **głřyo** [!] wiernych řwoich. A gdy nam nie dořtánie/ ták iáko ten włodarz powiedział/ vznánia á obaczenia nářzego/ tedy then nářz miłóřciwy Pan/ obaczywfzy ono miłóřierne řerce nářze/ á ono błogóřłáwienřstwo tych nábytych przyacioł nářzych/ y modlitwy ich zá námi/ wřpomoc nas będzie miłóřciwie raczył/ iż łie thu ielřcze zá żywotow řwoich obaczymy/ w tym mizernym á omylnym włodárřtwie řwoim. A řpiřzemy/ á řpráwimy thák reyeřřrá wiernych myřli řwoich/ á náđzyeie y wiáry řwoiey w řercach nářzych o Pánu nářzym/ iż zá wřpomozieniem iego řwiętyem będzieřz záwřdy gotowi kiedykółwiek nas będzie powołáć raczył/ do tey tho liczby nářzey/ á pewno iá nam miłóřciwie przepuřcić będzie raczył. P1276a"/> Gdyř ktho duřa iemu wedle obyetnic iego/ nie ma być řádzon/ iedno przeřtápić ma s řmierci do żywotá. (*marg*) *Ian s. w v. kapit.* (–) A tákże nas potym y s tymi nábytemi przyiacioły nářzemi będzie raczył wzyáć do przybytkow řwoich. (*marg*)

Co zá przyiaciele cie rátować mogą (–) A coř to máiá być zá przyiaciele? řłuchay iáko ná cię Pan wołá przez Ezáiiářzá **Ezáiiářzá** [!] řwiętego: (*marg*) *Ezaiářz w j.kapit.* (–) Abyř nie opuřzczał řirotki/ ábyř pomogł vpáđłemu á vciřńionemu w řáđzye y w řpráwiedliwořci iego/ ábyř niedořtátecznego/ błędnego/ głódnego/ á nágiego nie opuřcił bez wřpomozenia iego/ á przygárnáł go do iebie y do wřpomozenia fwego. řłuchayře kogo ták znayđzyeřz miedzy tákimi przyiacioły řwemi/ Pána onego fwego/ ktory wzyáł ná řię ořobę ich/ á opowiedáćci łie raczy/ iż co namnieyřzemu s thákich w imię iego vczyniřz/ iákobyř iemu řámemu vczynił.

O wielkiegoż to przyiacielá tám łobie pozyłzczeńł/ á wielkąá łowitá odpłátę weźmiesz: á nie zá łwoie ále zá iego włafne á zá pożyczáne tobie od niego/ á zá do czáfu zwierzone tobie. A co dáley/ iż w on czás y oni przyiaciele drudzy/ ktorych łobie nábędyełł s tego nikczemnego bogáctwá łwoiego/ wydádzą łwiádectwo zá tobą czáfu oney łrogiey liczby á łpráwy twoiey/ iżeł łie tu wiernie záchowywał zá żywotá łwoiego temu Pánu łwemu. (marg) *Vczynki bez wiary nic nie łą.* (–) Ale áczyby tho kto ták rzekł/ iż niektorzy powiedáią/ iż vczynki dobre nam máło pomágoią **pomágoią** [!] do miłofierdzya Páńłkiego: á tu Pan powieda iż zá tákíe łpráwy á zá tákíe łzáfárfłtwá náłze/ iákich nas tu vczyć raczy/ mamy łobie pozyłkác tego to krolełtwá náłzego niebiełkiego/ gdyż łam opowiedác raczy: (marg) *Mattheułz w xxv.* (–) Iż cokolwiek vczyniemy tym namnieyłzym iego/ iákobychmy iemu łámemu vczynili. Słuchayże Iákubás. łłuchayże Páwłá s. (marg) *Iakub w ij. kapitu. j. Do Korint. xiiij.* (–) y inych wiernych á prawdziwych náuk łpráwionych przez Duchá s. Iż wiárá bez vczynkow miłofiernych/ á vczynki bez wiary/ włzytko to martwe rzeczy łą: á włzytko tho iest/ iáko Páweł s. powieda/

strona: 194

po Troycy łwiętey.

Liłt

iáko brzęk miedzyány/ ktory namnieyłżego pozyłtku nam nie niełie/ iedno brzmi w włzoch náłzych. Alegdy ty będyełł mocną wiárą dufał Pánu łwoiemu/ á záchował łie pobożnie á pocźciwie iemu wedle twoiey Krześciáńłkiey powinności/ w thym łwoim márnym á doczeńnym włodárfłtwie żywotá łwego/ Thu iuż pewnie iedz/ iż iuż wiárá twoiá żywa iest/ á podawa s łiebie wdzyęczne kwiatki y owoce onemu Pánu łwoiemu/ oney wierney á Krześciáńłkiey powinności twoiey. Ale gdy tego połpołu nie będyełł był też y gory przewracał wiárą łwoią/ był też włzytko co małz rozdał/ y ciáło łwe ná męki wydał/ thák iáko Páweł s. nápiłá/ nic to nigdy v twego Pána płatne nie będyełł ánic nigdy nie pomoże tobie dworne o Máyełtacie iego gadanie/ ielłże práwey miłości á wierney chući/ á nieomyłney nádzieie mieć nie będyełł we włzytkich łpráwach łwoich. (marg) *Bogáctwá iáko łą złołciwe.* (–) Ale złáczywłzy to połpołu á połóżywłzy mocną nádzyeię łwoię o tym Pánu łwoim/ łtarayże łie moy miły włodárfłtu co mozełł napilniey/ ábył wiárę á cnotę łwoię onę połlubioną Pánu łwoiemu/ ták záchował iemu wedle powinności łwoiey Krześciáńłkiey/ w tym to márnym bogáctwie á włodárfłtwie zwierzonym tobie: ktore thu/ iáko łłyłzyłł/

Pan złościwym á nikczemnym miánowác raczy. Bo nie iżciby to złościwie miáło być s przyrodzenia fwego/ gdyż to fą dary Páńłkie/ á káždego wiernego fwego obiecuie ząwždy opátrowác bogáctwy á poczćiwofciámi/ y nápełniác dom iego. Ale w ten czás fą złościwe/ gdy ich złościwie á nie wedle rofkazánia Páńłkiego/ á fwowolnie vzywamy á fzáfuiemy imi. Iáko Pan powiedác raczyo oney nędzney Sodomie/ (*marg*) j. Moize. w xix. Ezechiel w xvi. (-) iż to były wšytki złości iey/ pychá/ obfitość/ á márne próznowánie/ á iż nigdy ręki fwey nie obroćili ná vbogyego/ ktory potrzebował wípomożenia ich. Iáko y Iákob s. nárzeka ná ty omylne á fwowolne fzáfárze tych fkárbow Páńłkich/ mowiac do nich: (*marg*) Iakub w v. kapit. (-) Pláćzcie á nárzekaycie nędzni bogacze fwiátá tego/ iżefcie márnie obracáli á nie vmielifcie vzywác dobrodzyeyftwáá nádánia Páná fwoiego. A ták ty nieboraczkú á káždy nędzny włodárzu fwiátá tego/ chcełzi áby fie ty błogofławieńftwá nád tobą wypełniły/ ktore thu Pan opowiadác raczy o fyniech fwiátá tego/ tho ieft/ o tych ktorzy w próstocie fwoiey vczá fie fzáfowác tych fkárbow Páná fwoiego: á ftaráią fie áby byli nálezyeni wiernemi fzáfárzmi przed fwiętym Máyeftatem iego/ iż máią być mędrfzy á zacnieyfzy v niego/ niżli oni fynowie fwiátłości/ to ieft/ ci ktorzy dziwnemi rozumy/ fprawámi/ náukami/ á mądrofciámi fą obiáfnieni od niego: á przedfię fą fłepemi/ iż nic nie dbáią o fwięte nápomínanie iego. A wípomni fobie iż on błogofławionymi zowie próstaczki/ ktorzy chodzą wedle woley iego. Bądzże teź ty kędy możełz thym wiernym fzáfárzom iego/ á w próstocie fwoiey dufay wiernie iemu/ iáko Pánu fwoiemu/ á fprawuy fie wedle Krześciáńłkiey powinności fwoiey/ więcey fobie vważywłzy ty fwięte obietnice iego/ niżli márny zyłk á pożytek fwiátá tego. Gdiż fłyłzyłz iż cie obiecuie wzyác po złożeniu tego márnego włodárftwá twoiego do wiecznych przybytkow fwoich. Czego fie s tey Ewányeliey s. vczýc mamy. Vważayże thu fobie káždy wierny Páńłki/ coš ieft/ á iákoš hoynie obdárzon/ ták iákoš fłyłzał/ dziwnemi á hoynemi dobrodzyeyftwy od Páná fwego/ iáko rozumem/ doftoieńftwem/ przełóżeńftwem/ nád włzemi fprawámi Páná fwego. A ktemu iżeš nád ine ftworzenie tym obiáfnion/ iżeš poznał Páná fwego/ á iż cie godnym vczynił y wzyął do fwiętey chwały fwoiey. A iáko piłmá powiadáią/ iż cie máło vniżył od Anyołow fwoich. Drugie rozmyflay fobie/ iż tho fą bárzo krotkie á nie długo trwałe włodárftwá á fzáfárftwá thwoie. A iż áni wzwiełz kiedyc rzeką wftań iuż y idź s fwiátá tego/ á czyń liczbę z włodárftwá twego. Trzecie fłuchay/ iż iełli fie tu zápleciełz zá żyothá fwego/ á nie znajdyełz tu miłofierdzya v Páná fwego/ iż iuż tám gdyć

łtanać ná liczbę każá/ áni wykopałz/ áni wyżebrzełz nic ná wlpomozenie **wlpomozenie** [!]
łobie/ iefli fie thu nie łpráwifz zá żywotá łwego. Czwarte pomni/ iż Pan pochwalił włodárzá/
ktory łobie czynił pzyiacioły zá żywotá łwego. Piąte pomni/ co to zá przyiaciele/ thák iáko

strona: 194v

Dzyefiątey Niedzyele

cie Prorocy vczą/ ábyś vbogiego/ vcifnionego wlpomagał kędy mozełz/ šírotkę/ nędzniczká
przyiął do łiebye á ná opátrzenie łwoie. Abowiem cí ná łobie nołzá ołobę Páná twego/ á cí
cie wlpomogá modlitwámi łwemi/ á Pan cie połpołu z nimi przymie do przybytkow ich/
im od wiekow zgothowánych. A ná to pomni/ iż wiárá bez miłofierdzya/ á miłofierdzye
bez wiáry/ włzytko to martwe rzeczy łá. A ták ty łam náłz włzechmogący Pánie rácz z
miłofierdzya łwego thák łpráwować nas thy nędzne włodárze łwoie zá żywothow náłzych/
ábychmy cie poznawłzy wiernego Páná łwego/ y ty dobrodzyeyłtwá twoie/ ábychmy imi
thák łzáfowáli/ ábyś nas pochwálić raczył z włodárłtwá náłzego/ á czáfu łwego przyiąć nas
do przybytkow łwoich ná wieki wieczne/ Amen. Ewányelia Niedzyele dzyefyątey po Troycy
łwiątey/ ktorá nápiłá Łukałz s. w xix. káp. Przeciwko niewdzyęczności Páńłkiey. Nápiłano
iefł/ iż dom moy dom modlitwy iefł wezwan/ á wyłcie z niego vczynili łotrowłką iáłkinią etc.
(*marg*) Iż v Páná nye máłz żadnego bráku w ołobach/ rownie káždemu pocyechę y pomłthę
zgotowano. A iáko łie gniewáć raczy o zgwałćzenie woley łwoiey. A przecž ná nas dopułzcza
pomłti od ludu niewierne⁸⁰. (–) TEn włzechmogący Pan/ nigdy żadną rzeczą nie był
włeczey obrázon/ iedno gdy gdzye iáwnie bluźniono á połromocano było łwięte imię iego/
y łpráwy y włtáwy iego/ kthore on thu łwiáthu przynieść raczył. Nie z wymyłłu żadnego/
iedno z tháiemnic Bołłtwá onego w Troycy iedynego/ z dawná vrádzone y połthánowione.
A iż były zelżone/ ábo na inłze wymyłły odmienione/ tho byłá závždy wielka krzywdá
przed oblicznołciá iego/ á nigdy nieznołna łwiętemu Máyełtatowi iego. A gdyž tu/ iáko
łłyłzyłz z záloženia tych łwiętych łłow iego/ ktore nam ku náuce s tey Ewányeliey łwiętey
niżey nápiłáney łá ná počátku wzięte/ iż on o ten dom łwoy ludzkiemi rękámi vrobiony/
ktory był łpráwion á zbudowan ku łwiętey czći á ku chwale iego/ á ku modlitwám/ y ku
inłzym łpráwám połtánowionym od niego/ thák łie bárzo gniewáć raczył. Tákiż wzrułzył
moc Bołłtwá łwego/ częgo człowiek vczynić nie mogł/ á będącz iefłzcze ná máłey pieczy
á w lekkiey wadze v ludu onego złołciwego/ jedną łámą ołobą łwoią łwiętą/ pułcił łie

ná on wielki poczet ludzi onych fwowolnych/ thák iż wielkim ftráchem vfrášení przed onym możnym Boftwem ie ⁸⁰/ muſieli precz vciekác przed oblicznoſciá iego. A což owfzm rozumieć możemy/ iákie ieſt froźſze rozniewánié nád tym domem á koſciołem Duchá iego ſwiętego/ nád tym nędznym człowieczeńſtwem náſzym/ gdyż ie tak piſmo zowie/ gdy iemu będzie ſplugáwion á zgwałcon/ á gdy będzie ku lekkoſci iemu vczynioná łotrowſká iáſkinia z nie ⁸⁰. (marg) ij. Do Korint. w vi (-) A przeto ty ſłowá ſwięte tego to Páná náſzego ſá tu naprzod wſpomienione/ ábychmy ſie vmieli przeſtrzegác/ iżebychmy iemu obudwu tych domow nie zgwałcili á nie plugáwili żadnemi wymyſły ſwiátá tego/ á nie czynili mu z nich łotrowſkiej iáſkinie. Owfzem ábychmy ie cnotliwemi ſpráwami ſwoiemi/ ku ſwiętej chwale iego/ záwždy poſwiácáli á ochędożáli iemu. Czego nas ſzyrzey náuczý tá Ewányelia ſwięta/ ktorá nápiſał Lukáſz s. tymi ſłowý. Ieſliż iá będzyem chcieli rozważác nabożnemi myſłami á wiernemi ſercy ſwemi.

strona: 195

po Troycy ſwiętej.

Liſt

grafika A Gdy ſie Pan ku Ieruzalem przybliżác raczył/ widząc miáſtho ono záplákał nád nim/ mowiac: Byś poznało y thy/ owfzem w then dzyeń twoy/ o tych rzeczach ktore tobye ku pokoiu ſá teź byś ſie ſtáráło. Ale iż ná ten czás tho ieſt zákrytho od oczu twoich. Abowiem przydą ony dni obiecáne tobie/ iż cie nieprzyiaciele twoi okrążá á otoczá wáłmi/ á ſcíſną cye zewſząd/ y rozniolá rowno z zyemiá grunty twoie/y ſyny twoye kthorzy w thobye ſá. A kámieñ ná kámieniu nie zoſtánié w thobye: á tho dla tego/ iż niechceſz poznać czáſu náwiedzenia twego. A wſzedſzy potym do koſciołá/ począł wymiátowác przedáiące y kupuiące z niego/ mowiac im: Wiecie iż ieſth nápiſano/ Dom moy dom modlitwy wezwan ieſt/ á wy z niego czynicie ſobie iáſkiniá łotrowſką. A pothym był vſtáwicźnie vcząc w koſcyele onym. A oni kfiáżetá kápláńſcy y náuczeni w zakonie y przełożeni miedzy ludem onym/ wnet od onego czáſu ſzukáli przyczyny áby go zágubić mogli. Ale nie mogli ználeſć obyczáiu coby z nim vczynić mieli. Abowyem lud wſzytek ták ſie był práwie záwieſił v niego/ ſłucháiąc ſłow á náuki iego. (marg) Pan długo czeka s pomſtá. (-) YEſt ſie czemu zádziwowác/ y ieſt ſie czym pocieſzyć/ kto ſie będzie chciał pilnie przypátrzyć ſpráwam Páná

fwego/ w tey Ewányeliey święthey nápińánym. Bo słuchay iż Pan á Krol niebá y zyemie płacze. Nád czymże płacze? Nád nikczemnym łtworzeniem rąk swoich/ nád złym á nád swo-

strona: 195v

Dzyełiętey Niedzyele

wolnym miáftem/ kthore iuz było z dawná przeźrzáne ná frogi vpadek swoy/ á ná nędzne y frogie ony dekretá iego. A thu łie przypátrż á podziwuy świętey dobrotliwoścł Páná tego/ iáko on żałóściw ielt nád vpadkiem nędznego człówieká/ iáko długo czeka/ iáko długo vpomina á przełtrzega ten nędzny narod ludzi/ á nie radby namnieyłzego zgubił z nich: poprzyłiągłzy káżdemu ony święthe słowá swoie: Iż on nigdy prágnać nie raczy łmierćł á zginienia żadnegpo/ y owłzem ielzczę miłóściwie á z rádóścłá oczekawa áby łie návroćł do niego/ á był żyw żywotem wiecznym w onym nieskończonym błogółławieńłtwie iego/ á w onym wiekułłwym krolełtwie iego/ rołkołzuiąc łobie á pátrżąc vłtáwicznie ná ono święte á nieskończone Bołtwo iego. (marg) Ezech. xviiij. xxxiiij. (–) Bo iedno chciey włpomnieć ná to/ iáko on długo czekał onego nędznego narodu ludzkiego/ niżli ie potopem pokárác raczył. (marg) j. Moize. w vi. (–) Y długo czekał Niniwen miáftá onego/ y potym odwroćł on frogi gnie swoy od niego. (marg) Ionas w iij. kapit. (–) Iáko długo czekał Sodomy y Gomory. (marg) j. Moize. w xviiij. (–) Iáko nákoniec czekał y pogánow w Egipcie. A wiela ołob y wiela narodow závždy z návroceniem czekałó święte Bołtwo iego. (marg) Myáłto Ieruzáleń zacne było v Páná/ á wždy mu nie przepuścłł. (–) Przypátruyże łie záłię dziwney łpráwiedliwoścł iego/ á łpráwiedliwym łądom iego: Iż v niego krolowie/ kłiążetá/ mocarze/ miáftá/ zamki/ y włzytki bogáctwá/ y zwirzchnóścł wyłtháwione od niego/ łą w iedney wadze á w iedney władzy á w iedney łpráwiedliwoścł závždy záchowány/ iáko y inłsze napodleyłze á namnieyłze łtany łwiátá tego. Bo gdy łobie vważyłz co to było zá miáłto Ieruzalem/ iáko ie y żydowłcy y pogáńłcy historikowie opisáli. Iáko y on Ieremiałz Duchem s. zápalony/ gdy był przeźrzál á włpominał łobie on vpadek iego/ płácząc nád nim iáko wyłławiał ony bogáctwá iego/ ony ochędółthwá iego/ ony łkárby iego/ ony kłiążetá/ on lud/ ony kołzowne **kołzowne** [!] vbiory/ ony dziwne á zacne łpráwy/ y piękne przypráwy ich: ktore on ták wypisál á wyłławil oplákiwáiąc on vpadek á ono mizerne zginienie iego. (marg) Trenor. w iiiij. ka. (–) A co ielzczę ktemu/ iż tám był on lud włzytek Páńłki przednieyłzy/ ktory był łobie vlubił/ ktory był łobie rołkorzenił/ wywiodłzy gi z Egipcy/ ku wielkiej chwale á rołkołszy

fwey. Tãm był on kościoł ie⁸⁰ od Sálomoná dziwnym á nie ludzkiego wymyśłu kołztem zbudowány y ochędożony/ ták iáko była wola y rofkazanie iego. Tãm było nadzyęcznieyłze przebywanie iego/ y napilnieyłza náuká iego. Tãmże nákoniec dokończył zbáwienia świátá wżytkiego. Y tãm fwoy grob zołtáwić raczył. A ftámtąd wyłzedłszy/ połzedł do Bogá Oycá fwego niebiefkiego. Y thámże fprawce y Kánclerze fwoie zołtáwić raczył/ y tãm im połłał Duchá fwego świętego. A nákoniec w4zytki ięzyki y piśmá zwáli ie miáłtem świętym/ miáłtem vwielbionym/ á práwie wdzyęcznym kochániem iego. (*marg*) Gdyż Pan kochánkom nie przepuścza/ což rzeká grzełznicy. (–) Pátrzayże thu pilnie/ á słufznie fie włęknać y obaczyć moželz/ gdyż on thák wdzyęcznemu mieyfcu przepuścić nie raczył/ gdiż słufzyłz w iákim kochánium á ná iákim baczeniu było v niego/ iż oto łzy wylewáło święthe człowięczeństwo iego nád onym nędznym á mizernym przyłzłym vpadkiem iego. A wżdy iáko okrutnie potym dopuścił zborzyć/ zniłzczyć/ á wykorzenieć ono thák zacne miáłto/ ták iáko tu słufzyłz/ iż y kámiień ná kámieniu nie zołtał ná mieyfcu onym. O czym fie słufznie fpráwić moželz/ gdyż thák pewnie wiemy iż grob święty iego dáleko był przed miáłtem tym/ á teraz iest práwie w pośrzodku inego miáłteczká z nowu około niego zbudowánego: á tego pirwżego ták słáwnego miáłtá áni znáku nie zołtało. A ták iáko to hiflorikowie wypifuią/ iż gdy ty czály przyłzły tego vpadku iego/ że mátki włáfne mordowály dzyatki fwoie á żárły ie w onym ták frogim więzyeniu á oblężeniu fwoim. Słuchayże pilno przyczyny/ dla czego fie sítálá ták wielka frogość á to okrucieńftwo wielkie nád onym miáłtem wdzyęcznym iego. A tho obaczyłz krociuchno s piśmá tego/ co tu fám vłty fwoiemi opowiedáć raczy: Iż nie poznáło á niechciáło przyiáć wdzyęcznie náwiedzenia fwoiego/ náuk/ fpraw/ ftánowyenia/ y świętego á błogofłáwionego przyłcia Páná fwoiego. Gdyż im tho było z dawná obiecáno á załlubiono/ y vłty włáfnemi Pánłkami y wiele obietnicámi á obwołaniem Prorokow y Pátriárchow świętych opowiedziano/ iedno tylko iż páłcem nie vkazano.

strona: 196

po Troycy świętey.

Lift

(*marg*) Káždy człowiek iest thym Ierozolimczykiem. (–) Coż tu łobie też ty pomyłlic chcefz nędzny Ierozolimczyku/ ktory thu wżytko ná fie czuiefz á wiefz/ á iáwnieć kładzye łumnienie twoie przed oczy twoie słowá ty Pánłkie/ á przyczynę zginienia tego ták wdzyęcznego á świętego miáłtá Pánłkiego/ iż nie poznáło łálki/ miłofierdzya/ á náwiedzenia

Páná fwoiego: gdyż fie też ty znałz takim być/ gdyż widziłz iż iedno chodziłz á buiałz po rynku tego fwowolnego Ieruzalem obłudnego fwiátá tego. A nie baczyłz nic iż Pan twoy nówiedza cie/ vpomina cie/ á kołácze práwie we drzwi twoie fwiętemi fłowy fwemi. A ty przedfię niedbałz/ á ty przedfię mijałz Páná fwego/ podniozłzy wzgorę márną páłzcżekę fwoię/ ná fwięte vpominánie iego. *(marg)* Wielka żáłość Pánfka z vpadku nędznego człowieká. (–) O nędzny Ierolimczyku/ á włáfnieyćiby Inadz rzecz Sodomczyku/ przecż cie ty fłowá Pánfkie nie rużá? Przecż fie nie vtráłzyłz tego/ iż gdy Pan ták miáłtu wdzyęcznemu á thák zacnemu przepuścić nie raczył/ gdyż ie był thák vmiłował/ ták iákoś iuż o tym fłyłzał/ ták iż nád nim wylewał łzy fwoie. A coż ty o sobie rozumieć małz/ ktori chodziłz iáko pies śmierdzący przed oczymá iego/ w fprofnóści á w plugáwości fwoiey/ ktorys też ieft iáko márne błoto przed nogámi iego/ gdyż cie ták wżytki piłmá zowá. Przecż nie pomniłz ná Páná fwego/ iż on vftáwicżnie plácze nád tym márnim á nędznym vpadkiem/ á nád tym mizernim á fprofnym zginieniem twoim. Przecż ná to nie pomniłz/ iż ten miłóściwy Pan á dobrotliwy zbáwiciel twoy/ nie tylko łzy z oczu fwoich/ ále onę fwiętá á niewinná kre w fwoię wyláć raczył dla ciebie/ s fwiętego ciáłá fwoiego/ odkupiuąc ten nędzny á mizerny vpadek twoy. Przecż mu fie ználeść nie dałz w tym głuchym lefie fwiátá tego/ á nie chcelz mu fie ozwáćná fwięty głos ie^g: gdyż on opuściłzy dzyewięćdzyefiát y dzyewięć fprawiedliwych/ fżuka ciebie tey márney á párfzywey owcze fwoiey/ á nigdy niechcze zginienia twego/ á niechcze cie podáć ku požárciu onemu frogiemu wilkowi czártowi fprofnemu/ owfzem z rádością czeka náwrocenia twego. Przecżże też fmećilz á fráłuielz ono zebránie fwięte ie^g ftoiące przed Máyełtatem iego/ gdyżci to fám opowiedzyeć raczył/ iáka ieft rádość á iákie ieft kochánie ich z náwrocenia twego. A iáka záfię żáłość z vpadku twego. *(marg)* Lukałz w xv. kapi. (–) O nędzna mucho á mizerny robaku/ iefliżeś ty tego kiedy godzien ieft/ iż táká rádość y tákí fmećek ma zrufzyć Páná twego/ y ony fwięte ofiádłóści wżytki niebiełkie dla nikczemności twoich/ á dla nędznych obłudliwości twoich. Czemuż cye wżdy nie bijáw wży twoie ty fłowá á to vpominánie Páná twego/ ktore mowi do tego nędznego miáłtá y do vpadku iego? Iż fie to wżytko dla tego nád tobá dzyeie/ iż niechcelz poznać á przyiáć Páná fwego/ á fwiętegoy wdzyęcznego nówiedzenia iego/ náuk y vpominánia iego. *(marg)* Iáko grzełzniká ze wżąd vćifněli nieprzyiaciele ie^g. (–) Bo fłuchay pilno co thu Pan ku temu nędznemu á iuż ku

pomście zgotowanemu miáftu swoiemu mowić raczy: Iż nieprzyjaciele twoi otoczą cie w koło/
á tak bárzo ze wżąd będyeysz wcińnione y fkáżono/ że potym kámiień ná kámieniu áni żadny
znák nie zoftáne mieszkania twego. O nędzny Ierolimczyku ty ktorykolwiek wzgardzałz
to náviedzenie á vpomináne Pána swego. Obáčz ieśliże cie iuz zewżąd nie otoczyli frodzy
nieprzyjaciele twoi/ á iż fie iuz mocnie około ciebie nie náładzili ná zginienie twoie/ á ieśliże
cie iuz thák nie wcińnęli/ á práwye iuz iáwnie rozdárli ná cię páłzczeki swoie: á dáleko froszły
niżli oni ktorzy byli otoczyli ono nędzne á vpádłe miáfto. Pożrzy iedno iáko ftoi grzech on
nieprzyjaciel twoy z iedney ftrony/ fkárząc ná cię przed Pánem twoim/ á wftáwicznie wołáiąc
frogiey pomfty nád thobą/ wyznawáiąc złość á vpadek twoy przed swiętym Máyeftatem iego.
Stoi z drugyey ftrony on okrutny Lew ryczący/ tak iáko gi pímo zowie/ Czárt fprzećiwnik
twoy/ áby co narychley požárł á rozdrapał onę nędzną owieczkę á niewinną dużyczkę twoię.
Stoią otworzone przybytki iego/ czekáiąc z rádostí przyłcia twoiego. (*margin*) j. Piotr w v.
kapit. (–) Stoi y on okrutny Rzymiánin nád tobą oná śmierć twoiá frogá/ ktora ma zniśczyc á
z gruntu wykorzenic tho nędzne Ieruzalem mieszkania twego/ tak iż kámiień ná kámieniu áni
żadny znák nie zoftáne pámiátki twoiey. Stoi theż nád tobą on frogi nieprzyjaciel twoy swiáth
márny y z obłudnościami swemi/ ktory cie wftáwicznie w then vpadek twoy przypráwuie/
á odwodzi cie od vznánia twego y od Pána twego.

strona: 196v

Dzyeńtę Niedzyele

(*margin*) Niczym łobie nie pomoże człowiek oprócz mocy Páńskiey. (–) Stoi też zálie z
drugiey ftrony/ thák iáko tu słyżylz/ Pan twoy nád tobą płáczący á zálując tego nędznego
vpadku twego/ y ze wżytkimi możnościami wżytkich korow niebieskich/ czekáiąc á prágnąc
vznánia twego. Stoi też zálie nád tobą nędzne sumnienie twoie gryząc cie á frálując cie/ á
przywodząćci przed oczy pętkie zginienie twoie. Vciekayże nędzniku á vciekay rádząc co
narychley s tego tak frogiego obładzenia swego: widzilz że Pan twoy iuz nád tobą podnioł
frogą rękę swoię/ iedno z łálki á z miłofierdzia swego oczekawa vznania twego. Vpadayże
przez swięte nogi iego/ á położ przed Máyeftat iego to nędzne człowieczeństwo swoie/
poruczáiąc mu fie w opiekę iego: á pokornie próżąc/ áby cie raczył wzyąc pod tę możną
rękę swoie á pod fkrzydła swoie/ á nie dałci zginąć w tych márnych obłudliwościach twoich/
á wydárł cie z rąk tych frogich nieprzyacioł twoich. Gdyż wiesz o they dobrotliwości iego/

że cie z radością czeka y nawrocenia twego. Gdyż słyżyłz iżeć záfrálowan ielth z vpadku twego/ á nie prágnie thego márnego zginienia twoiego. Gdyż thez tho wiefz/ iż żadna moc áni ná niebie áni ná zyemi ciebie wyrwać nie może s ták łrogiego obładzenia twoiego/ á s thák mocnych á okrutnych łprzeciwnikow twoich/ ktorzy fie dziwnemi kftalty náładzili ná vpadek twoy/ á z radością nád thobą czekáią wypełnienia pociechy łwoiey/ oprócz łwiętego włpomożenia iego. (*marg*) *Iáki ielth grzech niewdzyęczność.* (–) Bo łfuchay thez záfię co thu dáley Pan powiedác raczy ku themu nędznemu miáftu: Iż ty nędzne á vbogie miáfto/ nie możefz iuz nigdy poznać czoby było ku pokoiowi twemu/ ábowiem to ielth zákryto przed oczymá twoiemi. A przyczynę powieda tego/ iżeś nie przyięło á nie byleś wdzyęcznie náviedzenia łwego. Pátrzayże iáki to ielth łrogi grzech niewdzyęczność przed Máyełstatem Páná tego. Abowiem co iuz był więcej miał vczynić miáftu onemu/ á iáką więtfzą łáfkę nád nim okázác miał/ połyáiąc do niego wftáwicźnie Proroki na wyłtrzeźenie iego? Nákoniec łam oczywficie do niego przyść á sftępić raczył/ przyniołłszy mu ono wdzyęczne połelłthwo od Bogá Oyczá łwego niebieskiego/ iż iuz nád nim miał być odmienion przezeń on łrogi gniew iego. Gdyż o nim przed tym iáwnie wiedzyeli/ á pewnie łfycháli od Prorokow łwoich. (*marg*) *Malachiafz w iij.* (–) Gdyż go im iuz on Ian s. á on głos wołáiący ná pułzczy/ ktory im teź obiecan był/ iáwnie á iáłnie obwołał y opowiedzwał: ná ołtátek y páłcem oczywficie vkazał/ áby iuz nádeń inego nie czekáli. (*marg*) *Ian s. w j. kapitul.* (–) Iuz widzeli ony iáwne dziwy á znáki/ ktore im Ezáiafz z dawná opowiedzwał/ iákie y co fie miáło zyáwić przy zyáwieniu iego: Iż ná then čás mieli vmárli wftáwác/ chromi łkákác/ łlepi widzyeć/ głufzy łfłzecz/ y ine włzytki podobieńłtwá nie człowieczeńłkie/ ktore fie iuz były iáłnie okázály o thym łwięthym przyfcieu iego/ á o tym wdzyęcznym náviedzeniu iego. (*marg*) *Ezaiafz w xxv.* (–) A iż nie było tego wdzyęczno ono nędzne á vpáđłe miáfto/ łfuchaj iáki łrogi dekret Pan vczynił nád nim zá tę niewdzyęczność iego/ mowiąc: Iż oto iuz oczy twoie záłlepione będą/ iż tego nigdy nie poznafz coby było łpráwiono ku pokoiowi twemu. (*marg*) *Wielkie przywyleie człowieká wierneho.* (–) A což ty thu rzeczełz nędzny á vpáđły Ierolimczyku/ gdyż słyżyłz o tym łrogim vpadku tego miáłtá ták zacnego. Gdyż słyżyłz co tám byli zá ludzyc á iácy tám byli miłółnicy Páná twoiego. Gdy łobie thez záfię wšopomniłz ná nikczemność á ná łprołność łwoiey/ iżeś niczym nie podobien miáftu onemu ták zacnemu Gdyż ielzच्ze tobie iáłnieyłza drogá á vtorowáńłzy gołciniec vkazan ielth ku temu

Pánu twoiemu: Gdyżci dano wiewtżze przywileie o miłofierdziu iego/ powiedáiącci to/ iż káždy miał być błogofławieńfzy/ ktory nie widząc vwierzyl temu Pánu fwemu/ niźli ci ktorzy oczyma mieli pátrzyć ná fwięte przyfcie iego. A nie trzebá iuż wiewtżzych á mocnieyfzych przywileiow iedno ty ktorec iuż fą opowiedzyáne przez vftá Páná tego/ á przez ony rády á fekretharze iego/ iż iuż fądzon nie będyefz/ iż iuż nie vmrzefz/ iż iuż przeftąpiłz s fmierci do żywotá: iżci fie Pan dopuřcza zwác wdzyęcżnym onym fynacżkiem fwoim/ á dziedzicem wiecznym kroleřtwá fwoiego fwiętego. (*marg*) Ian s. w xx. kapit. (–) O nieboracżku vbogi/ gdybyř to łobie rozważyć chciał/ iáko fzczeńliwy ieřt káždy/ ták iáko powiedáią/ kto fie cudzemi przeřtrzega przygodámi. Widziř co tu Pan temu ták wdzyęcżnemu miářtu fwemu opowiadác raczy: iż iuż oczy twoie tobie ták zácmione będą/ żethego nigdy poznác nie mařz

strona: 197

po Troycy fwiętej.

Lift

coby miáło być ku wiecznemu pokoiowi twoiemu. A to przeto/ iżeř nie przyięło fwiętego vpominániá á náviedzenia iego. (*marg*) Wielkie opuřczenie niewdzięcżne⁸⁰ (–) Słuchayże czo przez Ezaiářzá Proroká do ciebie wfkázowác raczy/ mowiac ták do tákowych niewdzięcżnikow náviedzenia fwego: (*marg*) Ezaiařz w vj. kapit. (–) Iż idź á opowiedz ták ludowi temu złemu á niewdzięcżnemu/ Iż fłucháiąc nie będyecie fłyřzeć/ á pátrząc nie będyecie widzieć/ ábowiem będzie zátwárdzone ferce ludutákowego/ á zállepione będą oczy ich/ y zátkáne vřzy ich. Iákoć fie teź y ná drugim mieyřczu opowiadác raczy: (*marg*) Ezaiařz w j. kapit. (–) Iż ia w řrogořci fwey obrocę fie do ciebie tyłem/ á gdy podniefięř ręce fwe ku mnie/ tedy ia odwrocę oblicze fwe od ciebie: á gdi ná mię będyęř wołáł/ zátulę vřzy fwe/ á nie będyę fłuchał wołániá twego. A co nád nagorřze/ że cie iuż ten Pan chce wyrzucić z opieki fwey/ á iż cie chce puřcić á popchnąć zá řzałeńřtwem řzałeńřtwem [.] twoim zá błędnym rozmyřłem twoim. A to nie dla czego inego/ iedno prze tę przyczynę co tu opowiadá/ iáko onemu zacnemu miářtu fwemu: (*marg*) Ieremiařz v. kapi. (–) Iż niechceřz dbác á odřępuieřz od wierney á od prawdziwey řtudnice tego to fwiętego náviedzenia iego. A řzukářz y kopařz łobie cyřterny á wody řmrodliwe obłędliwych wymyřłow řwych á fáłřzywych náuk řwiátá thego/ nic nie dbáiąc ná fwięty głos á ná oko łáfkáwe á miłofciwe wołanie á vpominánie Páná fwego. (*marg*) Pewna pomřtá gdje nie mářz vznániá. (–) A iákożci tu nie ma zádrzeć to nędzne ferce twoie? A iákoż fie thu vřtrářzyć nye ma tá niewinna

dużyczká twoiá? którą ty chowafz tak w trudnym oblężeniu/ á w tak plugawey wieży tego
łprofnego Ieruzalem fwowolnego ciáá swoiego/ á niechcelz iey przypuścić áby nędzniczká
poznáá thego dobrothliwego Páná swoiego/ á wierneho páłterzá fwego/ á iżby słucháá
świętego głofu iego. Gdyż tho słýfzyfz á pewnie wiefz s pewnych obietnic iego/ iż ielli thák
długo będyefz trwał w tym zátwárdzeniu twoim/ á nie przeftániefz od thego fwowoleńftwá
swoiego/ á nie naydzyefz łobie zá czáfu słufznego tu w tym żywocie vznánia fwego: iuż
pewien bądź tego á ift/ iż tak iákoć tu Pan opowiedác raczy/ będą záflepione oczy twoie/
á tym bárzyey zátwárdzone ferce twoie/y tak będą ogłufzone wfy twoie/ iż chociabyś też
potym rad y słuchały przypátrowáł fie/ ále próżno/ bárzo fie opózdziłz nędzniku/ bo iuż
grzech twoy á gniew Páná twoiego iuż thobie tego nigdy vznác áni obaczyć nie dopuści.

(marg) W iákim oblędzeniu ieft dzifiefy4zy kościoł Krześciánłki. (–) Ale ach nieftotyfz fnađz
nie iednemu by thy słowá miáły być mowione/ gdyż iuż po ten czás to iáwnie widzimy/ iż
to wdzyęczne Ieruzalem Páná tego/ á thá oblubienicá iego/ tak iáko iá on łobie przezywác
raczy/ ten dzifiefy4zy kościoł iego/ á to zebránie iego wiernych iego/ zá tych dzifiefy4zych
czáłow/ iáko to łámi ná oko widzimy/ że ieft máło nie w takimże oblężeniu/ máło nie w
thákimże wćifnieniu/ iuż zewłząd á zewłząd ieft wćifniono á vdręczono od thych frogich
Rzymiánow sviátá tego. A zwłázczá tu w kráioch náłzych/ tak iáko ná on czás było oblężono
to miáłto Ieruzalem tak zacne. Obległ gi iuż frogi á widomy nieprzyiaciel ze włzech łtron/ zá
dopułzczeniem Pánłkim/ máło nie włzytkich narodow pogánłkich/ łádzác fie ná zginienie
iego. Obległó go wnąthrzne wćifnienie łádu á niespráwiedliwości y wćifnienia wielkiego.
Zámnożył fie w nim iefzcze frołzy głod/ á takowy głod/ że záledwe ieden drugie⁹⁰ nie
pożyra/ á práwie fie łpołu gryzą frogołciá á długołciá nieznośnych á trudnych łpraw łwych.

(marg) Srogi głod gdzie słowá Pánłskiego niedoftawa. (–) A co nád nagorze/ takowy głod
ćirpimy słowá prawdziwego Pánłskiego/ wiefzy niżli kiedy ná on czás oni nędzni mieszcžánie
Ierozolimłcy/ co iefth napřednieyłza przyczyná gniewu świętego iego. Bo łtąd iuż mułzą
być záflepione oczy káżdego/ tak iáko y ná on czás były záflepiony oczy miáłthá onego/
iż żadny nie będye mógl poznác áni obaczyć tego náwiedzenia Pánłkiego. Skąd iuż mułsi
vrość frogá pomłtá á zginienie káżdego/ ktory w takim záflepyeniu będye chodził przed
świętym Máyełtatem Páná fwego. *(marg)* Pan iż długo czeka długo fie theżm łci. (–)
Abowiem tho káždy obaczyć móże/ łkad má przypadáć wiefłza frogość grzechow w tym

kościele Pańskim/ iedno z niewiádomości woley á poftánowienia iego świętego. Bo iuż ftąd vrość muśi zállepienie frogie káždego/ w thákowym wielkim niedoftátku prawdziwych fłow á świętey náuki iego. A Pan widzáczy tákie fwowoleńftwo/ miłościwie czeka/ á zálóściwie płácze nád thym nędznym

strona: 197v

Dzyefiątey Niedzyele

Ieruzalem fwoim/ á iuż iáwne znáki vkázuie frogości fwoiey/ gdyż nie może przeczekác návrocenia iego. Ale ach nieftotyfz bychmy to przed fię wzyác chcieli/ iż iáko ieft długi oczekawánie iego/ tákże bezpochybnie bywa długo nie odmienioná pomftá iego. A chociaż fám teraz oblicznie ná nas nie woła/ ále Prorocy iáwnie á wftáwicznie ná nas wołáią á vpomináią s tego. Iáko Ezáiafz/ Ieremiafz/ Micheafz/ Hozeafz/ y ini wżyfcy Prorocy. A tho obwołánie ich iuż iftotne ieft/ á wftáwicznieby miáło brzmieć w wfczech náfzych/ iż co fie ná on czás z onymi dzyáło ktorym to opowiedáli/ iż fie takież nieomylnie á bezpochybnie dzyáć będzie nád námi/ y wftáwicznie dzyeie. Gdyż iefzcze náoftatek on fám napewnieyfzy pośeł á Prorok iefth poślan do nas/ ktory nam od wiekow opowiedzyan był/ Pan náfz Iezus Kryftus/ ktory thu ná nas woła á płácze nád námi y nád zginieniem náfzym. A což gdy my przedfię nic niehcemy dbác/ owfzem wzgardzamy á lekce fobie wázymy to święte vpominánie iego. A Bog Ociec niebieski frogi dekret wczynił ná takiego káždego/ iż chce być frogim pomścicielem nád nędznym wpaddingie ie^{go}/ ktoby niechciał fłuchác świętych fłow á nápominánia tego to fyná iego. A my nie tylko ábyfmy go nędznicy fłuchác mieli/ ále iefzcze wżędy á wżędi wzgardzamy á práwie przez páłce pátrzymy ná to święte obwołánie á vpominánie iego. (*marg*) Ciężko wymyflaczom przeftác wymyśłow fwoich. (–) A máło mu nie ták czynimy iáko oni nędzni á wpádli Ierolimczycy/ ktorzy zállepionymi będąc/ á nie máiąc żadnego baczenia ná to/ áby mieli kiedy poznác á obaczyć to/ co miáło być ku pokoiowi ich/ ták iáko Pan o nich powiedác raczy/ czynili zázwdy rádę o nim/ mowiąc: Iż lepiej ieft iż ieden zginie/ á niżby wżytek lud zginác miáł. Lepiej iż fie tym przypochebimy Rzymiánom/ áby nie przyfzli á nie pobráli pańftw náfzych á tego zacnego mieyfcá náfzego. O nieftotyfz iáko ich dzifia wiele ieft ktorzy fie boią tych nędznych Rzymiánow fwiátá tego/ á rádzyby wygnáli s tego wdzyęcznego Ieruzalem tego Páná fwego/ dla márnych á mizernych pożytkow fwoich/ áby im cí Rzymiánie nie pobráli tego márnegó nábycia fwiátá

tego. Zápomniawłzy tego/ iż potym y łámi y ze włzytkimi tymi máiętnościami łwoiemi/
máiębyć z gruntu wywroceni y wykorzenieni/ dla tey márney á złościwey obłędliwości
łwoiey. Powiedáiąc iż lepiej iełt wierzyć włtáwam oycow łwiętych/ niżli iednemu łámemu
Kriřtułowi. A thu obácź iáko łie on nie ma gniewác o tę krzywdę łwoię y o tę lekkość łwoię.
(*marg*) Nic o tym nie myłlimy coby nam pokoy wycęzny/ przynieść miáło. (–) A thák iáko
ná on czás oni mizerni żydowie tylko w ofiárah łwoich/ tylko w kádzidlách łwoich/ á w
onych łprołnych wymyłłoch łwoich/ pokłádáli włzytkę nádzyeię łwoię: toź dziś y my ielzče
łnadź więcey czynimy. A thego nie baczymy nic/ częgoby nam więcey potrzebá ku temu
vznániu náłzemu/ coby nam miáło przynieść pokoy á miłofierdzye v tego Páná náłzego. Otho
iuz iáwnie widzimy że nam ten Pan á ten miłościwy zbáwiciel náłz przyniołł náwiedzenie
łwoie do tego nędznego Ieruzalem náłzego/ przymiołł náukę łwoię/ przyniołł nieomyłne
vpominánie łwoie. A przyniołł ie nie z omyłnego wymyłłu łwiátá tego/ ále ie przyniołł z
táiemnic onego łwiętego á wiecznego Bołtwá łwoiego. Gdyź ie záwždy opowiedáł być łłowy
Bogá Oyczá łwego niebieskiego. A my wzgárdziwłzy to łwięte á nieomyłne vpominánie iego/
chwytamy łie/ iáko y oni omyłni żydowie/ ledá częgo: á łzukamy inych łpraw/ á inych
wymyłłow niżli iełt łwięta wola iego/ ku łwiętemu vłágániu iego. A nic nie baczymy ná
to/ iáko nas tu vpominác raczy/ iż ielłi długo będye to obłádenie náłze/ iż do końcá chce
záłlepić oczy náłze/ á zátwárdzić łercá náłze/ y zátulić włzy náłze/ iż potym iuz nigdy nie
poznamy áni obaczymy częgoby nam było potrzebá ku pokoiowi náłzemu. Bo nie dármo o
nim powieda Amos Prorok: (*marg*) Amos w iij.kapit. (–) Iź nigdy dármo nie ryczy Lew
ná pułzczy/ á nigdy dármo nie podawa głófu z łóżyłká łwoiego. O niełzczęłne Ieruzalem
á mizerny łwiece thych dziłieyłzych czáłow náłzych/ przecź łie nie karzełz tym nędznym
vpadkiem przodkow łwoich? Przecź nie przymiełz do łiebie tego náwiedzenia Páná łwoiego/
á tego łwiętego vpominánia iego? Przecź pokłádáłz iáko żyd nádzyeię łwoię w inych
wymyłłoch łwiáthá te=

strona: 198

po Troycy łwiętey.

Liřt

go? A nie włtráłzyłz łie tego/ iż ielłi łie nie obaczyłz á nie przełtánielz tych omyłnołci
łwoich/ á nie vciecielz **vciecielz** [!] łie do práwego głófu á do miłofierdzya Páná łwoiego/
á do łwiętey rády y náuki iego/ <http://rcin.org.pl> pewnoć łie takieź łtánie iáko tym nędznym przodkom

twoim/ iż będą zállepione oczy twoie/ iż iuż nigdy nie przydzyełz ku vznániu swoiemu/ áz do frogiego á hániebnego zginienia twoiego/ thák iż żadnego znáku nie zołtánie miełzkania twoiego. O wízechmogácy náłz miły Pánie/ otrzyłz ty błogofłáwione łzy łwoie z oczu łwoich/ gdyż wiemy iákoś iełt záłoścíw s tego obłádzienia á s tego vpadku náłzego/ cd. á tego Ieruzalem wdzyęcznego łwego/ á tego kołciołá łwego. A rádlzey ie wpuść do oczu náłzych/ áby były vłtráłzone łercá náłze/ á iżby opłákáły oczy náłze ty obłędliwoścí łwe/ w ktorých vłtáwícźnie chodzimuy przed oblicznoścíá Máiełtatu twego łwiętego. A ni dopułzczáy tym wilkom drapieżnym łwiátá tego drápác á niłzczyć tych nędznych owieczek łwoich. A nie dáy Pánie rozgradzác áni rołkopywác przed oblicznoścíá łwoiá tey wdzyęczney winniczki łwoiey/ ku lekkoścí łwoiey. Gdyż nie iełt żaden krolá ni żaden mocarz kthoryby łie łprzećiwić mogł możney ręce twoiey. Gdyż nie iełt nikt inłszy ktoby nas mogł wydrzeć á obronić s káżdego niebełpieczeńłtwá náłzego/ iedno thy wízechmogácy Pánie Boże náłz. A gdyż wiemy włzyłcy iż to iełt Pan ták miłofierny/ iż nigdy dármu nie opuścí żadnego záwołánie Kołciołá łwoiego. A włzákoż też tego potrzebuie/ áby ku mocney wierze náłzey á nádzyei náłzey/ y cnotámi/ y Krześcíáńłkiemi łpráwámi było podpárte to wołánie náłze. Pátrzay czo wnet pan vczyćnić raczył/ ná przykłád á ná náukę temu to kołciołowi łwemu/ áby łie tákież łpráwuieć/ záchowál łie iemu w łpowinnołciách łwych. Szedłzy do domu onego ku chwale łwey zbudowánego/ nic łie nie łękáieć wielkoścí ludu onego/ nic przed łię nie biorąc wíęłtzey nienawiścí iego/ wnet pogromił/ pobił/ wymiotał/ wypędził ony bluźnierze włzytki/ ony targowniki/ łzemrácze/ ony wymyłłácze z niego: opowiedáieć tho mocno/ iż on káždy dom łwoy/ á káždy przybytek Bołłtwá łwego á Duchá łwego łwiętego/ chce mieć w wielkíey powadze á w wielkíey pocźciwoścí. Gdyż iełt łwięte á powážne á káżdemu łtworzeniu łtráłzliwe łwięte imię iego. (*marg*) Iáko ma być wychędożon kołcyoł Páńłki. (–) Bo iáko łłyłzyłz iż ná on czás żydowie ni w czym wíęcey nie pokłádáli nádzyeie łwoiey/ o vbłágániu gniewu Páńłkiego/ iedno w onych ofiárach á w onych dymiech łwoich/ á w dziwných y w rozlicznych wymyłłech łwoich. A iż łie im dáleko było noścí z onemi bárány/ z onemi ptaki/ y z onemi rzeczámi/ ktore kłádlí ná ofiáry łwoie/ Tedy kłięża kołciołá onego połtánowili byli w nim przedawce ze włzytkimi rzeczámi/ ták iż iuż bełpiecznie káždy mogł przyść do kołciołá onego/ á náłazł iuż włzytki potrzeby v niego/ ku ofiárowániu swoiemu. Y obaczyl to ten wízechmogácy Pan/ iż thá nádzyeiá omylna miáłá zázwdy vnoścí y ná

potym ony wierne á krwią świętą odkupione owieczki iego/ wnet ono wśzytko rozegnał/
wymiotował z wielkim gniewem swoim. Opowiedáiąc tho/ iż on nie chce pátrzyć iney chwały/
áni iney żadney wymyślney modły/ iedno tey kthora pochodzi s fercá niewinnego á wiernego
iemu. A zwłázczá gdyż on thákie ferce przeżywa sobie być kościołem swoim/ á wdzięcznym
przybytkiem Duchá swego świętego. Acz y iney miłofierne vczynki są płatne v niego/ kthore
pochodzą z woley świętey á z náuki iego. (*marg*) **Kościół fercá náfze.** (–) Coż my też tedy
chcemy vczynić nędzni á mizerni Ieruzolimczycy światá tego będąc zewłząd oblężeni á iuż
práwie zgłádzeni w tym nędznym Ieruzalem náfzym. Rzućmy fie do tych kościołow náfzych/
á do tych záplugáwionych ferc náfzych/ á wymiecmy z nich ty rozliczne hándle á márne
kupie światá tego/ ktoremichmy ie thák bárzo záproznili/ vftáwicznie myśląc o pożytkoch á o
márnym nábyciu iego/ ták iż iuż nigdy z nich nie możemy vczynić domu ku czći á ku chwale
Pánu swoiemu spráwionego. Zápomniawłszy onego co nam obiecuie ten náfz iedyny Pan á
ten Syn Boga Oycá náfzego niebieskiego: Iż kto go vmiłuiie á będzie náfládował świętey
woley iego/ á vchędoży mu ten dom fercá swego według powinności swoiey/ iż do niego
chce przyść/ á miełzkánie sobye wdzyęczne

strona: 198v

Dzyefiątey Niedzyele

z niego vczynić y z Bogiem Oycem y z Duchem świętym swoim. Coż rozumieł iákiego byś
to iuż gośpodarzá miał/ á iákiego Hetmáná/ y iákiegobyś to pewnego obrończę miał/ thák
iżbyś fie iuż mogł nigdy nie lękáć żadnego obládzienia swego/ áni żadnego niebespieczeństwa
swáthá **fwáthá [!]** tego. A nie lękay fie nic żadnych przełtráchow iego/ gdyż tu słýłzyłz iż ná
on czás tákież wśzyłcy mocarze á wśzyłcy przełożeni miáltá onego powstáli byli przeciwko
Pánu twoiemu/ á nigdj fie ón pokuśić nie śmieli. A gdyżeś też ty iełt członek iego/ á
záwždy stoiłz w mocney obronie iego/ y o cię fie żadna moc áni żadne sprzećiwieństwo
twoie nigdy pokuśić nie będzie śmiáło. (*marg*) **Wychędożenie kościołá ręką vczynionego.**
(–) Aczkolwiek wtych domoch ku chwale iego zbudowáných niemnieyby theż potrzebá
wyprzátnienia á ochędożenia tákiego/ gdyż káždy iáwnie á iálnie widzyeć może/ iákie hándle
á iákie kupiectwá są w nim/ á iákie száfunki spráw y poštánowienia Páńskiego. To niechay
zołtánie przy świętey woley iego. Iż on kiedy będzie raczył/ á iáko będzie raczył/ będzie
vmiał opátrzyć tę krzywdę swoię. Bo ácz fie on nigdy nie obycał mścić nád niewinnemi/

wżákże przy krzywdzycie chwały fwey wiele czáfem y niewinnych ginęło w świętym gniewie iego. Iáko fie to było sítáło czáfu onego Heli Biskupá zakonu ftárego/ ktory był dopuścił fwowoleńftwá Synom fwym przy kościele Bożym/ iż nie chciał Pan zácirpieć oney krzywdy fwey: ták iż y Archę onę ktorą był dał zá wieczne przymierze ludowi fwemu/ dopuścił wziąć s kościołá onego/ y oni fynowie iego márníe pomordowáni byli/ y ludu niewinnego wiele przy tym poginęło było. (*marg*) j. Krole. w iiii. ka. (-) Y on nędzny ftárec vřlyřzawřzy ták żáłořne nowiny řpadł s řtolcá fwego/ á márníe złomił řzyię fwoię/ y mizernie dokonał řywotá fwego. Co řobie w tey Ewányeliey vważác mamy. Pátrzayře á pilno pátrzay/ co thu řobie vważác mař/ á nacz pomnieć mař. Napirwey řobie vważay coř ieřt/ á iáko cie piřmo zowie/ iż prochem/ błotem/ á nıkczemnym řdzyebelkiem przełomionym przed nogámi Páńřkiemi. Pátrzayře iákie to miářto było/ w ktorým byli wřzyřcy przełoženi/ y wřzyřcy miłofnicy iego. Pátrzayře iż mu przedię złořci iego przepuřcić nie raczyřł. A tho byřá nařrořřza złořć iego/ iż máięc iáwne piřmá y iáwne wiadomořci o tym Pánu/ niechciáło řłuchác řłofu iego/ áni chciáło przyięć vpominánia iego. Pátrzayře á pilno pátrzay/ iż náđ nim płáče řwięte człowieczeńřtwo iego/ á wřdy/ chociaý z żáłořciá chce á muři náđ nim rořciágnąć řpráwiedliwořć fwoię. Rozmyřlayře řobie ieřliř ty nie tákí/ á ieřliř ieřzče nie gorřzy ieřt niřli ktory z onych w then czás Ierolimczyřkow miářtá onego/ gdyř fie iuř iáwne doczeřkał Pána řwe^{řo}/ y iáwne^{řo} řłofu iego/ á wřdyř pilnieřřzy inych wymyřłow y inych řłofow řwiátá te^{řo}/ á nic nie dbařł o prawdziwy řłos á o prawdziwá náukę Pána fwego. Drugie/ řłuchaj coř thu Pan powieřa/ iż ieřli ták dłuęo bęđzieř kugłował/ á nie dařł fie w řářkę Pána fwego/ á nie bęđzyeř wyrozumiewał řwiętyř řłow iego/ iż iuř oczy twoie máię być zářlepione/ iż chociaýbyř potým chciáł/ á gniew cie Páńřki vřpedzi/ iż fie iuř nigdy áni vřnác/ áni obaczyć/ nie bęđzyeř moęł. Obaczayře tho thu pilnie/ cořci tu idzye/ rozwařayře řobie miłofierdzye Pána fwego á vřpadek řwoy\A ták nář wřzechmoęcy miřy Pánie/ gdyř fie bez mocy twoiey á bez miłofierdzya twoiego nic řřtác nie moře/ weřrzyřł miłofiernym okiem řwoim ná tho nędzne dziřieyřze Ieruzalem nářze/ á ná ten Kořciol řwoy/ y ná to zebránie řwoie. A nie dopuřzczay Pánie áby byřy do końcá thák zářlepyone oczy nářze/ ábychmy cie poznáć nie mieli/ y tego řwiętego náwiedzenia twoiego á vpominánia twoiego/ ábyř potým nie muřiał podnieř náđ námi řwiętey řęki řwoiey. A pořwieć á vchędoř thy záplugáwione kořcioly nářze ku chwale řwiętey řwoiey: áby fie z

nich sftał dom á przybytek wdzyęczny á przyjemny tobie. A nie rościągay they możney ręki swoiey nád námi nikczemnym ftworzeniem swoim. A nie dopuľczaynas borzyć á pľowác tym márnym ſprzećiwnikom náľzym. Gdyż tho pewnie wiemy/ iż żadny mocarz nie może wydrzeć z możney ręki twoiey żadnego wiernego twoiego. Abychmy mogli/ ták będąc w opyece twoiey á w tey obro-

strona: 99

po Troycy ſwiętey.

Lift

nie twoiey/ záchowác tobie Pánu swoiemu wľzytki powinnoći swoie. Ták iżbyś nas potym doprowadzić raczył do onego wdzyęcznego koľcioła ſwego/ á do onego wiecznego kroleſtwá ſwego/ w ktorymeś z námi obiecał kroľowác á ſobie roľkolfzowác ná wieki wiekom/ Amen. Ewányelia Niedzyele iedennaſtey po Troycy ſwiętey/ ktorą nápiſał Lukáľz s. w xviiij.kápitulum. Przeciwko poſtáwam á hardym myſlam Licemierniczym. Abowiem káždy kto ſie powyſľza będzie poniżon: á kto ſie poniża/ ten będzie powyſľżon etc. (*marg*) Iż Pan záwždy pokorną myſľ ma ná wielkiey pieczy A iáko záfię hárde á wynioſłe ſercza tłumić á poniżać raczy. A iáko ſie modlić mamy/ y iáko ieſt modliłhwá wdzyęczna Pánu ſercá pokornego. (-) ZAwždy miedzy inemi wſzyľtkimi cnothámi pokorna myſľ á vniżone ſerce/ temu Pánu náľzemu/ naoľbliwiey ſie podobáło. A rzadko áby ſkąd inąd przypowieść ſwą napirwey počząc raczył/ iedno ábo o iákim bogaczu/ ábo o iákim pyľznym/ ábo o náuczonym w zakonie/ ábo o iákim Licemirniku/ ábo o ſzáfárzu. Ták iáko y thu w tey Ewányeliey ſwiętey niżej nápiſáney wľpominác raczył. A vczyñił rzecz ku tym ktorzy ſwym doſtoynoſciam vľáli/ á ine ſobie lekce ważyli. Okázuiąc to/ iż tho záwždy była przemierzła ſpráwá przed Máyeľtatem ſwiętym iego. A nigdy tego żadnemu ftworzeniu ſwemu áni zániechác áni przepuſćić nie raczył. A záfię myſľ á ſerce vniżone/ iáko było záwždy wielkiey miľoſći á w wielkiey ľáſce y powadze v niego/ o thym piľmá y przykľádow wiele mamy. A nákoniec ſam będąc tákim kroľem á tákim mocarzem/ żadnego nas przykľádu s ſiebie więcey brác nie vczył/ iedno vcząc nas they ſwięthey pokory/ koja ſie mu záwždy náwięcey podobáła. Y vpominác nas s tego raczył/ mowiąc: (*marg*) Mattheuľz w xj. (-) Vczie ſie odemnie thego moi mili bráćiſzkowie iżemći ia ieſth ćichy á záwždy pokornego ſercá. Iáko y oná ſwięta pánná á mátká iego/ koja była wľzytkich cnot nápeľnioná/ ktorey cnoty y ſwiątoľliwoſći żywotá Anyoľ thák wyſwiáďſzył/ iż była nabľogolľawieñſzá miedzy wľzytkimi niewiáľtami.

A wždy żadney inżzey godności swoiey nigdy w łobie wietrzey nie wspomionęła/ iedno iż Pan moy weźrzał ná pokorę słuźebnice swoiey. (*marg*) *Lukařzw j. kapit. (-)* A dla tego ty słowá swięte Pána náłzego s tey Ewányeliey niżey nápiřaney są nam tu ná początku wřpomyenione/ ábychmy sie tym paráli/ w tym ćwiczyli/ á tego sie vczili/ czymbychmy sie mieli podobác themu Pánu swoiemu. Acz sřpráwy náłze są thák plugáwe iáko smieći przed swiętemi oczymá iego/ á cokolowiek dla nas czyni/ tedy iřcie nie dla godności náłzey/ ále dla imienia swoiego swiętego. A wřzákoź winnichmy powinności sřwey pořwiadszác cnotliwemi sřpráwami swoiemi/ gdyzechmy są iego członki/ á krwią swiętą iego iestechmy kupieni iemu. Co inádniey zrozumiemy s tey Ewányeliey swiętey á s sřłow swiętych iego/ ktore nam ná pámieć Lukař s. piřmiech sřwych zořtáwił tymi sřlowy: RZeķł Pan Iezus ku niektórym kthorzy łobye dufáli/ á ktorzy tho zdánie mieli o łobye/ iż byli sřpráwiedliwymi/ á záwždy inemi gárdzili/ theř przypowieść á to podobieńřthwo: Dwa człowieki **człowieki** [!] przyřzli byli do kořcioła áby sie modlili. Ieden był Licemiernik/

strona: 199v

Iedennařtey Nyedziele

grafika drugi iáwnogrzeřznik. Licemiernik řtoiąc thák sie w łobye modlił: Dzyękuieř tobye miły Pánie Boże/ iżem nye iesth iáko ini z ludzi/ drapieřni/ niesřpráwiedliwi/ cudzołoznicy/ y iáko ten iáwnogrzeřznik: dwákoř sie pořzczę do thego dnia/ dzyeřięćiny sřpeńná dawam ze wřzytkiego cokolowiek mam. A on iáwnogrzeřznik z dáleka řthoiaćz/ nie smiał oczu swoich podnieść ku gorze/ á bijáćz pyerři swoie/ mowił: Boże bądź miłościw mnie grzeřinemu **grzeřinemu** [!]. Powiedam wam/ iż on řzedł sřpráwiedliwřzym do domu swoiego á niřli on Licemiernik: Abowiem káźdy ktho sie powyřřřza/ będzye poniřon: á ktho sie poniřa/ pewnie powyřřřzon będzye. (*marg*) *Nie ćirpliwy grzech myřł hářda v Pána.* (-) TV s tych sřłow Pána náłzego káźdy człowiek sřłuřnie obaczyć może/ iáko to iest niećirpliwy grzech v Pána tego/ náđęta á hářda myřł/ á tákie ferce/ ktore łobie wiele vřa á wiele o łobie rozumie: á ini ludzye zdádzą sie v niego być y pořřtacy/ y nie ták iáko on řam/ dořrzy. Thák iż iedno iego sřpráwy wřáľne/ tylko sie iemu řámemu podobáia. Ták iáko thu Pan ku takim mnimáćzom o łobie rzecz czynić raczy. A nie wřpominatu nic Ewányeliřtá/ áby tá rzecz Páńřka ku nim była z iákiey rozmowy ábo z iákiego pyřtania vczynioná/ iedno iż vpátryřł Pan ony náđęte myřli ich/ á ony wyniořte ferca ich/ o godnořciach á o dořtoieńřtwach swoich/ ták iż nie

mogło zaciępieć święte bołtwo iego/ ále wnet vczyńił k nim tę przypowieść/ ták iáko łzyrzey w Ewányeliey nápiřano łoi. Abowim ták to iełt iádowity grzech v Páná tego/ iż ile piřmá mamy/ wiele inych przygod á vpadkow ludzkich Pan przepátrować á przepuřzczać raczył/ ále thego tak márnego przypadku ludzkiego/ ktory iełt iáko fontaná á źródło wřzyłtkich inych rzeczy złych/ nigdy żadnemu łtworzeniu przepuřcić nie raczył. Bo y

strona: 200

po Troycy świętey.

Liřt

nędznego onego Adámá nic inřzego nie w wiodło w vpadek iego/ iedno iż gdy czárt obiecowáł oney nędzney Ewie iego/ iż będyecie podobni ku bogom/ á będyecie wiedzyeć wřzytko złe y dobre. (marg) j. Moize. w iij. (–) Záchciáło łie wnet było niebożáthku rządzic/ á podniołł myłł łwoie/ á ták mu zálmákwáłá obietnicá oná/ iż wzgárdził á przełtápił przykazánie Páná łwego: y dorzázdił łie wiecznego vpadku łwego/ że łie y nam przy nim dołtáło nędznemu potomłtwu iego. (marg) Y niebo y zázwdy Pan dla pychy woiował. (–) A thák dla tego márnego á przemierzłego grzechu Pan zázwdy y niego y zyemię woiować raczył: á nigdy nic v niego thák zacnego nie było/ áby łobie co zá ten grzech kiedy powázyc miał. Bo y on Lucifer ktory był wielkim kochániem iego/ á był zwan Anyołem łwiátłóci/ łkoro z oney pięřczoty w tę hárdá łpráwę wpádlá myłł iego/ iż łie chciáł zrownáć powágá łwoiá z onym łwoim Pánem/ á chciáł łobie połtáwić drugi máiełtat ná zachod łłóncá/ á być drugim pánem ná niebie/ wnet gi kazał márnie łtręćic y z onym towarzýłtwem iego z onego ták zacnego mieyłcá iego. To więć w co łie obroćił/ y iáko te ⁸⁰ dziř wřzyłcy łkálzel mamy/ to iuż wřzyłtkim te⁸⁰ mogá być pełne vřzy. A to iełt przyczyná przećiwko nam tey niełáłki tego to Anyołá pyřznego z niebá łtráconego/ iż Pan ono mieyłce łtrácone iego/ wřzyłtkim ktore pozna być łercá pokornego/ obiecáć y zálubić raczył. Opowiedáiąc im to/ iż tákowi wřzyłcy błogółłáwieni zázwdy będą/ kthorzy łá łercá łpokoynego á vpokorzonogo/ ábowiem oni ogláđáią Páná Bogá łwoiego/ ná mieyłcu tám tym łwiętyem iego. (marg) Mattheuřz w v. (–)(marg) Iáko Pan zázwdi łłumił hárdé moczarze. (–) A zgwáłćiwřzy y zniřczywřzy niebo łwoie dla tego ták márnego grzechu/ á łobie łprzećiwnego/ potym y zyemię zátopić raczył z onymi zuchwáłymi á pyřnymi obrzimy iey. (marg) j. Moize. w vij. (–) A vbogiego á pokornego Noego ołádzil znowu ná niey/ y z onym narodem

iego. (*marg*) j. Krole. w xxxj. (-) Tákże y Saulá. (*marg*) j. Krole. w xviii. (-) Thákże y onego hárdego á zuchwálego okrutnego Goliafzá/ ktorego bláhemu niedoroślkowi zábić dopuścił onemu Dawidowi. Tákże onego okrutnego Sennácherybá/ ktory dobywáiąc miáftá Ierolimfkiego bluźnił święte imię iego/ zniśczył y wżytko iego/ ták iż što y of mđzyefiąt y pięć tylięcy ludzi zábił Anyoł iedney nocy w namiectech iego/ á onego lámeo márníe potym zámordowáli włafni fynowie iego. (*marg*) ij. Paralipo. xxxij. (-) Tákże też onego mizerneho á hárdego Olofernefá/ ktorego nędzna niewiáftá Judith zábiłá. (*marg*) Iudith w xiiij.kap. (-) Tákże też onego hárdego krolá Báltházará w Báboloníey/ frodze pokárác raczył. (*marg*) Daniel w v. kapi. (-) Abo onego drugiego Nábuchodonorá/ ták iż iáko woł długi czás fiáno iádác mufiál/ odstąpiwłzy od rozumu fwego. (*marg*) Daniel w iiiij.kapi. (-) A nie tylko to okázowál nád niewierniki fwemi/ ále też y miłofnikom swoim/ gdy fie iáko namniey chcieli w mylach swoich podnošić przeciwko woley świętey iego/ nigdy im tego przepušić nie raczył. Ano Dawidá ktory był wielkim miłofnikiem iego/ iż iedno był/ podniozfzy fie w hárdošć/ dał policzyć ludzi w kroleftwie swoim/ iáko gi frodze fkarác raczył/ o tym fzyrzey hiſtoria o nim nápiłaná fwiádfzy. (*marg*) ij. Krole.w xxiiiij. (-) A záváždy on wżytki tákowe niſzczył á do gruntu wykorzeniał/ ktorzy byli tey hárdey myfli á ferczá podnioſłego. A nákoniec wſzitkiego bluźnienia wycírpiál onym krzyżownikom swoim/ áż gdy on márný Piłath nádawłzy páłzczeke **páłzczeke** [!] ſwoię pytał/ iefliby był krolew/ á mowiąc mu iż ia mam moc s thobą co chcę vczynić/ y wyzwolić y vkrzyżowác cie. Tu iuż nie mogłá wytrwác oná Boſka moźnošć iego/ á wnet mu powiedzyeć raczył: Iż nie miáłzebyš ty nędzniku żadney mocy nádemną/ by tho nie było przeźrzano á tobie tego dopuſzczono z dawnych táiemnic niebiefkich. (*marg*) Ian s. w xix.kapi. (-) A ták z dawná záváždy á od wiekow w wielkiey nienawišći á w wielkim obmierzeniu był ten ſprofný grzech v Páná tego. A nigdy przepomnieć áni przepušić żadnemu tego niechciáło Boſtwo święte iego. A iáko fie zálię nád pokornemi á nád vnižonymi fercy okázowáło święte Boſtwo á miłofierdzye iego/ iużby thákim przykłádom ſnadź y licźby nie było. A ták y tu/ iáko Ewányeliſtá piſze/ iż bez wſzech przyczyn/ á bez wſzech rozmow vřzawłzy ludzi nádęte/ vřzawłzy á oni duſaią ſobie y rozumom swoim/ vřzawłzy á oni inemi gárdzą/ á lekce ie ſobye wázą/ vczynił wnet k nim rzecz. A pewnie nie dla nich/ iedno dla wiernych ſwoich: áby oni niebožáthká vřzawłzy á obaczywłzy ſprofnošć grzechu tego á tey márney ſpráwy/ przeſthrzegáli fie ná

Iednnaftey Niedzyele

potym tego/ co iest przykrego á przemierzłego przed Máyeftatem świętym iego: ná co nigdy pátrzyć nie może áni chce święte oko iego. A thák thymi słowy do nich mowić raczy: (*marg*)

Správá pyźne⁸⁰ y pokornego w kościele. (–) Dwá człowieki przyźli do kościoła/ ieden był Licemiernik/ á drugi Iáwnogrzesznik. Tám co Íprávowáli ci obádwá w kościele onym/ y czo ie też obudwu potkáło/ to iuz tám szyrzey w Ewányeliey nápiřfano łtoi. A wřzakoź thu Pan nie bez przeczyny napirwey wřpomnieć racził onego hárdego á pyźnego Licemierniká/ ktory tuź przyřtápiwřzy řie bliřko do ołtarzá onego/ nic łobie nie vważywřzy áni mieyřcá/ áni oney niewidomey oblicznořci Páńřkiej/ nie czyniáć żadnych modlitw/ nie vřkazawřzy żadnego vniřzenia řwego/ iedno iź thák mowił łtoiáć w onym kościele tymi prořtemi słowy: Iź dzyękuieć miły Pánie/ iřem nie iest thych obyczáiw iáko ini ludzie/ y iáko iáwnogrzesznik: mam też řwoie pořthy/ dawam też com powinien dzieřięćiny. Owa wyliczył wřzytki pořtěpki řwe/ w ktorych miał vřánie á náđzieię o vřpráwiedliwieniu řwym. Acź tego nie wiemy iestli był ábo nie był Licemiernik w tym kościele/ iáko gi Pan wřpomináć raczy. Ale iź gi tu Pan przyrownywáć á miánowáć raczy w ořobie tych/ ktorych iest ták wiele ná řwiecie iáko y ná on čás było/ y ták záwřdj bęđzie áź do řkońćzenia řwiátá/ y hárđych y tych ktorym řie ich wřáľne řpráwy nalepiey podobáią. (*marg*) Licemiernicy czo byli/ á iź ich y dźiř dořyć.M

(–) Bo Licemiernicy ná on čás byli tákowi/ ktory řie wřłáćzáli s řpoľecznořci ludzkiey/ á od řpoľecznych obyczáiw ich/ á řámi łobie wmyřłáli á wnyáđdowáli dźiwne á ináćřze y modły/ y pořtháwy y pořty/ y vbiory/ y ine dźiwne rzećzy. A zdáli řie łobie iź y v Bogá y v ludzi ták zacnieyřzy być mieli/ á záwřdy przednieyřze mieyřcá/ ták w kořcielech/ thák y ná bieřiáđách/ miewáli. Iáko řnadź y zá nářzych wiekow/ ktoby řie chciáľ przypátrzyć/ thákowych Licemiernikow iestćeby znáľzł potrořze/ czo řnadź iestće więcey niź ná on čás wmyřłáią á wmyřłáią łobie rozliczne zakony/ rozliczne modły/ wmyřľne vbiory/ czyniáć řie hodnieyřzymi **hodnieyřzymi** [!] náđ ine/ máiąć w łobie pořtáwy nabożeńřtwá/ á w řercu pychy/ á wmyřľnych obyczáiw řnadź áź náźbyt. A wřzakoź ktho řie iedno themu pilnie przypátrzyć chce/ řnáđnie to káźdy obaczyć może. Wřzákźe to przy káźdego rozumie y baczeniu niechay ná ten čás zořtánie. (*marg*) Iź Bog duch iest/ też duchá á řerczá pátrzy. (–) Ale ktoby chciáľ zrozumieć/ iáko Pan tákie nabożeńřtwá/ y tákie řtany/ y thákie wmyřľy

przyimuie/ ták iáko y tu słyfzyfz w tey Ewányeliey/ iużby káždy łáčno zrozumieć mogł/ iefli łą płatne v niego. Gdyż iáwnogrzefzniká/ kthory bez wśtydu á iáwnie przed oczymá wśzech ludzi nigdy nie czynił nic dobrego/ czyni go dośthoynieyfzym: y powieda o prędfzym á bárzo łáfkáwfzym vśpráwiedliwieniu iego. Bo pátrzay iáko y Kato on pogáńfki philozoph powieda: Iż iefli Bog duch ieft/ tedy też tego potrzebuie/ áby był duchem/ fercem/ á wiernym wymyślem chwalon. A ták iefli kto wymyfla pośtáwy/ vbiory/ wymyflne pośty/ á ferce omylne ieft v niego/ iuż go ciáłem chwali/ iuż práwie iákoby iákíe požártki z niego czynił/ á iákoby go rozumiał być tákim profákciem/ iż on tego nic nie baczy/ áni temu rozumie. (*marg*)

Pomfťá omylnych ludzy. (–) Ale sľuchay frogiego dekretu Páńfkiego/ ná thákie márne Licemierniki/ á ná tákíe mnimácze o łobie/ á ná tákíe niewśtydliwe wymyślácze fwiátá tego/ thák fwieckie iáko y duchowne: Iż kto fie powyśfłza w myśli/ w fercu/ w pośtáwach/ á w mnimániu fwoim o łobie/ tákí/ iáko tu Pan pod ołobą thego Licemierniká wyliczáć raczy/ káždy będzie márnie znizon á zelzon/ á nigdy nie będzie wyśłuchaná prośbá iego. O nędzny Licemierniku ktoreśkolwiek ieft fwiáthá tego/ mogłbyś fie włęknąć frogiey sentenciey Pána tego/ mogłbyś nie nádymáć á nye podnośić wzgorę/ áni tych wymyflnych pośtaw fwoich/ áni tego omylnego ferca fwego: gdyż wiefz iż Pan twoy widzyeć raczy obłędną myśl twoię/ á wyrozumiał wśzytkim śpráwam twoim. Gdyż wiefz iáko tego grzechu żadnemu śtworzeniu od wiekow przeźrzeć áni przepuśić nie raczył: á nigdy żadny tháki nie vśzedł bez pomfty v niego. A śnadźcíby iuż więcey áni widzyeć áni słyfzeć nie potrzebá/ iedno co thu słyfzyfz z włáfnych á s fwiętych vśt iego/ iż małz być márnie zelzon á ponizon/ á práwie fie małz w niwecz obroćić przed s. Máyeśtatem ie-

strona: 201

po Troycy fwiętey.

Liśt

go. A iż nigdy wyśłuchan nie będziefz/ w żadnych prośbach fwoich. A nie thylko zelzon będziefz v Pána fwego/ ále y v fwiátá wśzytkiego. Ták iákoć tho pewnie obiecać raczył/ iż tákíego káżdego/ y mieyfce iego/ z gruntu będzie wywroczone/ á w niwecz obrocone. (*marg*) Hárdemu y dobre vczynki nic niepomogą. (–) Bo iáko słyfzyfz/ iż tu w ołobie tego Licemierniká Pan wśzytki dobre rzeczy á dobre śpráwy wyliczáć raczy/ śpráwiedliwość/ miłofierdzie/ záchowanie zakonu/ pośty/ iáłmużny/ y inśze rzeczy dobremu á poczćiwemu człówiekowi należące. Ale sľuchay czym to Pan wśzytko zelzyć/ ohydzić/ á łobie omierzić

raczył: powieda/ iż dufał sobie/ á hłubił **hłubił** [!] sie tym przed ludźmi/ á omylne było serce iego. Y nádzyewał sie też/ áby Pan tegoż mnimánia był o nim/ iákiego był świat. Zápomniawłzy iż on poštaw widomych nie ták potrzebuie/ iáko sie przypátruie spráwam á myslam sercá káżdego/ á iákie znaydzye/ ták ie też rozumie/ y ták ye ładzi/ y zapłáty iemu też tákież gotuie/ y tu ná świecie/ y potym po śmierci iego. Bo pięknać też miał poštawę Anyoła/ gdy ielzche był w ofiadłosciach niebieskich/ ále iáka mysl byłá/ iáká spráwá/ tho iuż tám o nim szyrzey nápiáno łtoi. A iáko też zálie strácon/ á iáko zelżon/ á iáko wiecznie wiekom zołtał w sprófnosci swoiey/ to iuż iest wiadomo káżdemu. (*marg*) **Przeczby sie słuźnie káżdy obaczyc miał w hárdej myśli swoiey.** (–) O nędzny człowiecze á nędzny Anyele Boży/ kthorego Pan sobie stworzyc raczył ná mieysce Anyoła onego/ czemuż sie sam siebie nie rozżáluiesz? Obacz iedno co Dawid święty powieda tobie: Iż cie máło kęs Pan twoy dołtoieństwem vniżył od onego pirwzego dołtoieństwá Anyelkiego: á ielzche cie przyrownác miał iemu/ gdyby cie był poładził ná mieyscu iego. (*marg*) **w Pśalmie w viij.** (–) Czemuż sie tego nie lękał? á czemu sie nie karzesz cudzemi przygodámi? Czemu łobye nie wspomniłz ná tho/ iż prze tę márną spráwę/ á prze tho márne vniesienie á mnimánie sercá swoiego/ małz sobie strácić thák zacne á powázne mieysce: á małz sie obroćic w Anyoła sprófnego á w stworzenie wiecznie odepchnione á odrzucone od Páná swoiego/ á vżywác wiecznego towarzystwá á wieczney męki s tym sprófnym á ciemnym Anyołem/ ktory czeka á ráduie sie z vpadku twoiego. A wielka tho rołkosz iego/ gdy pátrzy ná poštawę twoię/ á iuż pewnie widzi ony wśzytki znáki w tobie/ dla ktorych on ták márnje strácon á zepchnion iest z onych rołkoszy swoich ná wieczne męki/ iż sie też iuż pewnie á nieomylnie y bárzo rychłó nádzyewa tákichże dekretow nád tobą. (*marg*) **Co iest człowiek/ y przecz sie ma chłubić.** (–) A ták słuçhay pilno nieomyłney rády Páná twego: iáko on/ ácz máluczkiemi á krotkiemi słowy/ á wśzákoż wielkie á powázne rzeczy/ tobie obiecować raczy. A iż tho pewnie káżdemu obiecác y záłubić raczył: Iż káżdy będzie powyłższon ktokolwiek tu będzie vniżał łtan swoy/ á s pokornym sercem záwždy sie będzie okázował przed świętym Máyełtathem iego. Bo obacz nędzny człowiecze/ ielłiz sie ty małz czym chłubić przed oblicznością Páná swego/ á cóś thy iest/ iáko cie písmo zowie/ proch/ nędzá/ błoto/ złámáne ździebłko przed nogámi iego. A choćbyś sie też y tu pred światem chłubić chciał/ thedy gdy wspomniłz co Ezaiasz o tobie powiedał: (*marg*) **Ezaiasz w xiiij. ka.** (–) Iż czym sie chłubić małz nędzne stworzenie/ gdyż iest czyrów połcielą twoią/ á

robacy przyodzianiem twoim. Abowiem gdy obaczyłz/ co tu kolwiek małz/ á od kogo małz/ á iefli twoie iefth/ á długoli będyełz rofkázował temu/ mogli byś nie wznosić tey márney myfli swoiey. Bo iefli bogáctwo małz/ á nie vżywałz go wedle woley Páná twego/ thedy ie małz ná fkázę á ná vpadek twoy/ á gotuiełz ie łobie ná pogrzeb do piekła/ thák iáko o onym nędznym bogaczu nápiáno łtoi. (*marg*) Lukasz w xvi. ka. (–) A co iefzcze ktemu/ iż tho pewnie wiefz od Páná twoiego/ iż y potomłstwo twoie żadnym obyczáiem tákiego bogáctwá vżyć nie może. To też wiefz/ iż Pan obiecuie w pošrzodku tych pochłubek á rofkószy twoich pošłác po dułzę twoię. To też wiefz iż to iego á nie twoie iefł/ iedno iż cie vczynił doczełnym łzáfárzem tego: á chce y potrzebuie s tego frogiey licžby od ciebie. A czymże łie ty łłufłnie pochłubić małz/ gdyż áni łam wzwielfz gdy w márne łidło małz wpáść oney frogiey łmierci swoiey/ s ktorego łie iuż nigdy wypleść nie będyełz mogli: á potym z oney frogiey licžby/ zá ktorą iuż wiefz iákie máią być ná cię wydáne dekretá twoie.

strona: 201v

Iedennałtey Niedzyele

(*marg*) Rozum/ vroda/ y ine przypadki/ ná chwałę fwą Pan dáwać raczy. (–) Iefliże łie theż chcełz chłubić vrodą/ zacnołcią/ vrzędy/ rozumem/ ábo inemi przypadki łobie nádánemi od Páná twego. Tu rozumiey czožkolwiek małz dárow tych od niego/ iefliże ie łobie dáć raczył/ tedyć nie ná márną chłubę łwáthá **fwáthá [!]** tego/ łkądby miał vrość vpadek twoy/ gdyż on nie chce zginienia twego. A gdyż to pewnie wiefz/ iż łentencia iego iuż nigdy ná zad wroconá być nie może/ ták iáko łłifzylz/ iż znizon á zelzon záwždy być mułłz/ y w tym rozumie twoim/ y w tych dołłoięłłtwiech twoich/ y w tych zacnołciach twych/ ták iżci łie włzytko to włzędy á włzędy ná lekkość á ná pošmiech/ á ná łzemránie ludzkie obráćć będze mułłáło. A nie ciełz łie tym/ iżci ich wiele będye pochlebowáło/ á będə chwalić thy pošłępkı twoie dla pošytkowł swoich. Ale gdybyś pošłił vłzy ná tharg/ łłciebyś vłlyłzał pewną nowinkę o łoby. A thák y v łwiátá thego omyłnego/ y v Páná swoiego ták dołłotliwego/ záwždy mułłz być zelzon/ poniłzczon/ á w niwecž obrocon. Gdyž on záwždy obiecuie łżyć á niłzczyc myfli á łercá powyłłzone **powyłłzone [!]** / á powyłłzłác pokorno. Gdyž záwždy obiecowáł pošáńbiáć á pošłomowáć mądrość mędrkow tákich/ ktorzy to o łobie wiele mni máią á rozumieią/ nic nie pošniáć ná Páná łwego: iż cokolwiek on komu dáć raczył z łáłki á z miłofierdzya łwoyego/ włzytko mu dáł ku cžci á ku chwale swoiey. A gdy będye chodłł wedle woley

iego świętey/ tu dopirko y rozumy/ y bogactwá/ y poczćiwosci/ będzie wżytko w domu
iego/ wedle święthych obietnic iego: á wżytko á wżytko będzie sie obracało ku wieczney
czći á ku chwale iego. (*marg*) *Zły pokorą wżytko przewycięży v Páná.* (–) A słuchay pilno
co thu Pan przekłádác raczy o káždym takim pod osobą Iáwnogrzeszniká tego/ o którym
tu Pan w Ewányeliey wspomínác raczy. Iż áczkolwiek był zły/ áczkolwiek były złe á iáwne
wżytki spráwy iego/ iż vniżył Pánu myśl á serce swoie/ słuchay co Pan o nim powiedác raczy:
Iż odźedł nierowno będąc vřpráwiedliwiony od obliczności świętey iego/ niżli on pyśzny
á nádęty Licemiernik/ kthory wiele pokłádał nádzyeie w dořtoieńftwye swoim. O nędzny
iáwnogrzeszniku á nędzny człowiecze dziliefz tego/ kthory sie nigdy nie możesz
záprzec przezwišká thego/ ábyś nie był iáwnogrzesznik/ byś też wiodł żywot niewiem iáki/
przedię tego rzec nie możesz/ áby było bez grzechu nędzne funnienie twoie. Słuchayże thu
pilno rádzęc łáfkáwey á miłosciwey rády Páná swego/ á řtań w świętym kořciele iego/ á przed
świętym Máyeřtatem iego/ thák iáko řlyřyzř o tym vbogim iáwnogrzeszniku/ s pokornym á
vniżonym řerczem swoim/ á podnieř oczy swoie do niego/ á biy pierři y serce twoie/ á vczyń
mu gwałt/ á nie dopuřczay mu tych řwownych myřli á tych wyniořlych pořtaw/ iákie
były Licemierniká tego/ boć tho będzie płatnieřze v Páná twego/ niżli widome tłuczenie
pierři twoich. A wołay pokornym głosem do Páná twoiego/ áby był miłosciwym Bogiem
tobie/ y wżytkim spráwám twoim. A coř vřřifřizř nędzniku? Słuchay á słuchay pilnie wielkiey
pociechy twoiey/ iż odeydyesz vřpráwiedliwonym przed Máyeřtatem świętym Páná swego/
á będzieř ná wřzem powyřřon v niego. Gdyż to tym wżytkim iáwnie obiecuie/ ktorzy
vniżáią myřli y řercá swoie przed święthą oblicznością iego. O nędzny á mizerny człowiecze
mogłby sie řpráwnie obaczyć/ z vpadku pyřznego Licemierniká tego/ y z zapłáty iego. A
ktemu s pociechy vbogiego iáwnogrzeszniká tego/ y s tak miłosciwych obietnic vczynionych
do niego. Bo iesli to łobie vważyř czo tho iesł być vřpráwiedliwonym v Páná swego/ á
być powyřřonym **powyřřonym** [!] v niego/ řłufřniebyř sie mógł rozmyřlić z iákąbyć sie
pilnością o tym řtáráć á to przyczyniác miał gdyż tho snadź zacnieybyř mógł poważyć/ niżli
wżytki řkárby řwiátá tego. (*marg*) *Iáko iesł płatna modlitwá řercá pokorneho.* (–) Słuchayże
ktemu zářię/ iáko iesł płatna modlitwá y káždá ina prošbá v Páná tego/ która pochodzi s
thákiego řercá pokorneho á s thákiey vniżoney myřli człowieká wiernego. A nigdy o tym
řlychác nie było/ áby był kto opuřřczon/ kto iedno takim řercem/ położywřzy mocną wiáre

o tym Pánu swoim/ vciekł sie w iákimżekolwiek vpadku swoim do niego. Iáko mamy o tym wiele przykładów o onych przodkoch náłzych nam w písmiech ku wielkiej pociefze zoftáwionych/ iż nigdy nie bywáli opuźczeni w modlithwach swoich/ y inym ludziom wiele

strona: 202

po Troycy świętej.

Lift

przy sobie pomagáli imi Iáko ono y ná on čás gdy Pan Bog przepuścić był raczył plágę ná lud swoy zá grzechy ich/ iż ie porażáli nieprzyiaciele ich: tedy gdy podniósł Moizefz ręce swe w niebo ku Pánu swemu/ chociaż tám nie ftoi w písmie co mówił/ gdyż ten Pan nie słow áni poftáwy patrzy/ iedno sercá wiernego á pokornego/ tedy zázwdy vciekáli nieprzyiaciele przed ludem iego. (marg) ij. Moize. w xvij. (-) Abowim iuz był ftáry á niue mógł vftáwicznie ku Bogu podnościć rękę swoich. Ano theż y Heliafz gdy czynił ofiáry s fáłsznemi proroki Báálowemi/ á záołwał ku Pánu Bogu swemu/ wnet spadł ogień z nieba ná ofiáry iego. (marg) iij. Krole. w xviii. (-) (marg) Modlitwá pokornych y inym pomaga. (-) Nuż Anná Sámuelowá mátká w smutku swoim nic nie mówiá/ proźąc pokornie w sercu swoim o płód Páná swoiego: iáko tám bylá prętko wysłuchaná á iáko iá Pan pociefzył/ lzYROKO thám o tym nápiáno ftoi. (marg) j. Krole. w j. kap. (-) Sálomon zbudowawłszy kościół Pánu swoiemu ku czći á ku chwale iego/ vniżywłszy ftan swoy krolewki/ padłszy ná koláná swoie/ wšytko vprosił v Páná swoiego/ y ludo wi **ludo wi** [!] swoiemu. (marg) iij. Krole. w viij. (-) Też gdy był Pan Bog podniósł frogą plágę swoię nád ludem onym sprzećiwnym woley swoiey/ ktorzy lzemráli przećiwko Pánu swoiemu/ thák iż ich iuz było czternaście tylięcy zginęło: á ná prósbę Aaronowę wnet przelátá po mltá **po mltá** [!] Páńfka oná. (marg) iiii. Moize. w xvi. (-) A iákoby było wiele wyliczác thákich prósb á modlitw ludzi wiernych/ kthore zázwdy thuż iáwnie á oczywífie zázwdy bywály wysłuchawány przed Máyeftatem Páná tego. Ale nie trzebá nam żadnych infzych przykładów áni obyetnic przypominác sobie/ dofyć mamy ná onym przywileiu Páńfkim/ ktory nam ták vmocnić á przylięgá swoię vpewnić raczył/ iż oczkolwiek s thákim pokornym á vniżonym sercem záołwamy do Bogá Oycá swego niebieskiego/ w imię święte iego/ iż nigdy nie ma być dármo záołwanie náłze. (marg) Ian s. w xvi.kap. (-) Częgo nam iefzcze y thu mocnie potwirdzác raczy pod ośobą tego Iáwnogrzeszniká/ iż bárzo krocichnemi słowy/ iedno iż słyzylz z iákim sercem á z iáką poftáwá/ obiecuię nam sobie zyednác vřpráwiedliwienie náłze/

y powyższenie á opátrzenie náłze/ ták ná niebie iáko y ná zyemi. (*marg*) *Správá modlitwy wierney.* (–) Słuchayże ielcže ktemu co tu Pan powiedác raczyo spráwach náłzych/ iáko fie spráwować mamy w tych to mizernych vcífkoch náłzych/ á w tych modlitwach náłzych/ ku świętemu Máyeftatowi iego. Naprzod nas vczyć raczy ten dobrotliwy Pan/ á powiáda tu nam w ofobie tego Iáwnogrzełzniká/ iż nieborak ftał z dáleká á nie śmiał fie blisko przyftąpić do świętego Bołtwá iego/ znáiąc w łobie niegodność fwoię á fprońność złościwych spraw á wyftępkow fwoich/ á onych rozlicznych á nieznośnych grzechow fwoich/ thák iż nie śmiał podnieść oczu fwoich ku gorze/ wiedząc iż thám ná niebie ieft Máyeftat Pánłki. A wżakoż podniołży ferdeczne oczy fwoie ku Pánu fwoiemu/ był á fráfował pierśi fwoie: á pothym vczynił krocuchną modlitwę/ kthorás iuż fłyłzał/ ku Pánu fwoiemu. Vkázuiąc to/ iż ono złe á vporne ferce iego/ zázwdy dziwne á fprońne myłli wypufzczało s fiebye/ ná wżeteczeńftwo á ná fwowolne rofpułtności thego fwiátá nędznego. (*marg*) *Dla grzechu ftráfzne funnienii funnienii [!] być mułi.* (–) Tu iuż rozumiey iáki to ieft ftrách grzech/ á iáko mułi być vftráfzone funnienie káždego nędznego człowieká/ iż z dáleká zázwdy mułi ftać od Pána fwoiego/ á z dáleká mułi fie zázwdy przypátrowác fwięthemu Bołtwu iego. Coż też ty dáley vczynić małz nędzny Iáwnogrzełzniku káždy Krzełciánłki człowiecze/ gdy iuż vpátrzył á obaczył ten to ftrách w fercu fwoim/ á w nędznym funnieniu fwoim. Mułiłz rozważyć łobie/ iż thu iuż ná zyemi żadnego wfpomożenia/ żadney rády/ áni żadnego ráunku łobie ználeść nie moželz/ iefli nie podniełiefz oczu fwoich w niebo do tego Pána á miłofiernego dobrodzyeia fwoiego/ kthory cie obiecał nigdy nie opułzczać w káždym vpadku y záwołaniu twoim. Thu fie iuż mułiłz obliczyć z nędznym ferczem fwoim/ á thłuc/ á zátłumiác/ y niłzczyć w nim ony włzytki márne á wżeteczne poządliwołci iego. A fpráwiłzy tháką myłł á takie ferce w łobie/ zložywłzy z niego ony ociążáłe fprońności rozlicznych á rozmáithych złościwych myłli iego/ iuż bełpiecznie moželz záwołác do Bogá Oycá fwego niebiełkiego. O wżechmogący Boże á Oycze moy miłostíwy/ weźrzyłz ná mię nędznicz-

strona: 202v

Iedennaftey Niedzyele

ká fwoiego/ z wielmożności Máyeftatu Bołtwá twego świętego: á rácz być miłostíwym Bogiem y Oycem mnie nędznemu á wyftępnemu fynaczkowi fwoiemu. Ktory ftoiąc przed oblicznołcią twoią/ nie śmiem podnieść oczu fwoich w niebo/ wiedząc że to ieft ftolec święty

twoy/ prze łprośność niezliczonych grzechow moich. Ráczże Boże Oycze niebieski przez mękę onego iedynego łynaczká twoiego Páná á Zbáwicielá moiego podeprzeć á podpomoc nędzney wiáry moiey o łwięthym dobrodzyeyłtwie twoim/ á o miłofierdziu Boskim twoim. A racz włpomoc á potwierdzić niedořtátek krewkiego człowieczeńłtwá moiego: gdyż nigdy łam łobyé áni pomoc áni řadney rády opocz twey łwięthey łálki ni w czym dáć nie mogá. A wyłfuchay moy miły Pánie nędzná prořbę moię/ á nie odrzucay mie od miłofierdzya łwoiego łwiętego. A dawłzy vznánie mnie nędznikowi łwoiemu/ przeřrzy á odpuřć mnie moy miły Pánie nędzny vpadek moy á przewinienie moie. (marg) Modlitwá nietylko w łłowiech zależy. (–) Nie mnimayıże áby to iedno modlitwá byłá poki pochodzą łłowá z vlt twoich. Bo łłyřzyłz iż oni oycowie łwięci á oni przodkowie twoi málo mowili/ á vprařzáli wiele: á przedię Dawid powieda: iż záwždy chwálá twoiá Pánie w vłciech moich. (marg) w łłalmie xxxiiij. (–) A to Dawid y łádził/ y vly łzykował/ y ine rzeczy iáko krol łpráwował: iedno przedię łerce iego/ y wlyřtyki pořtępkí iego/ záwždy łie o to łtáráł/ áby były ku czći á ku chwale Páná łwoiego. Theřci o Annie Prorokiniey piřmo powieda/ iż byłá vłtháwicźnie w kořciele chwálę Páná Bogá łwego. Wřdyć teř iádlá y piłá domá/ y byłá pilná gořpodářłtwá łwoiego. (marg) Łukař w ij. kapit. (–) Ale byłáw kořciele vłtáwicźnie łercá łwego łpráwámi y myłłámi łwemi/ pořwięćáiąc ie Pánu bogu łwemu. (marg) Modlitwá wiernegoná káždym mieyřcu plátna v Páná. (–) Bo nie mnimayı ábyć to tylko Pan w kořciele wyłfuchawáć raczył/ wřzędyć á wřzędy kořcioł iego łwięty nád námi: á z Máiełřtatu iego łwięte⁸⁰ wřzędy á wřzędy przegłáda ten Pan łerce káždego wiernego łwego/ á nigdy nie opuřzcza pokornego záwołánia iego. Bo iáko Piotr s.powieda/ iż łie on záwždy pyřznym łprzećiwiáć raczy/ á pokornym dawa vznáć łálkę á miłofierdzye łwoye. (marg) j. Piotr w v. kapi. (–) Acz mieyřce ku chwale iego łpráwione/ iełř wdzięczne iemu/ gdyż tám łpołeczne modlitwy idá od wiernych iego ku łwiętey chwale iego. (marg) Iakub w iiiij. kapi. (–) Ale iełři tám łtániełř s táká myłłá iáko ten Licemiernik/ ábo teř iż mieyřce ono będzie zgwałcone w prawdziwey chwale iego/ tákież teř pewno odniełřełř dekrétá ná łobie/ y tákowář teř iáko y on weźmiełř zapłáthę łwoię. Nie dářmoć Pan wymiátował z niego ony łzemrácze á ony tárgownikí/ ále by dziś sřtápił á pořrzał do kořciołow łwoich/ máłoby nie więcey znáłzł tych łzemrácřow á tákich tárgownikow w nich/ niř ná on czás náłzł w kořciele Sálomonowym/ á byłoby co wyřádzáć wyřádzáć [!]

Co s tey Ewányeliey s. łobie ku pámieći bráć mamy. A thu pámiećáć mamy/ Napirwey/

iáko to iest íprośny grzech á iáko omierzony przed Máyeftatem Páná nálezego/ hárdé ferce á nádęta myśl człowieká nikczemnego. A iáko ie Pan Bog/ y lżyć/ y tępić/ y w niwecz obráczác obiecuię/ y próśb/ y wołania ięgo/ nigdy wyśluchác niechce. Drugie mamy obacząc/ co iest Licemiernik á co iest Iáwnogrzeźnik/ á iż Pan nie pátrzy ná omylne pośtáwy y ná omylne wymyśły świátá tego/ iedno zázwdy vpátruie ferce pokorne á vniżone przed Máyeftatem śwoim święty. Trzecie obacząc mamy/ co iest á iáko iest poważna modlitwá á Páná tego/ ktora pochodzi s fercá pokornego/ iż niepodobne rzeczy zázwdy zyednác á ípráwić przed Máyeftatem Páná tego/ może. A iáko piśmo powieda/ iż niebo przeraża moc iey/ á nigdy żadna próśbá dla niey opuźczóna nie będye. Czwarte/ mamy śię vczyć s przykłádu thego Iáwnogrzeźniká/ iż on nie wiele śzemráł/ iáko Licemiernicy czynią/ ále podniośłzy oczy ferdeczne śwoie w niebo/ wśpomniawśzy iż ná ziemi iuż żadnego rátkunku nie máłz/ bił pierśi śwoie/ wyznawáiąc iż pierśi á ferce złe á vporne ięgo/ iáko y z nas káždego/ zázwiódło go w grzech á w vpadek ięgo/ á w gniew á ná pomśthę do Páná śwego. A więcey śobie to vważác máłz/ ábyś bił á tłumil vporne myśli á požádlivości w fercu śwoim/ rozmyślem śwoim/ á czynilmu gwałt w vpornych myślach ięgo. Coć to iáwnie známionowáło bicie pierśi śwoich tego nędznego iáwnogrzeźniká vpádłego.

strona: [203]

po Troycy świętey.

Liśt 199.

(marg) Serce kościoł Páńki. (–) A ták nález wśzechmogący á miłościwy Pánie/ gdyżeś ty fercá wiernych śwoich przezwał kościołem śwoim/ á przybytkiem Duchá śwego świętego/ ráczże ie nam wychędożyć/ wedle woley á wedle myśli śwoiey/ rácz ie vczyńić godnym przybytkiem śobie. A nie rácz dopuźczác miły á wśzechmocny nález Pánie tákiey myśli do nich/ iákoś o tym Fárizeuźu á o tym pochłubniku nam opowiedzieć raczył. Ráďzey w nas rácz ípráwić nález wśzechmogący Pánie á w tych nędznych fercoch náleznych táką wiáre/ táką myśl/ y táką ípráwę/ iákąś nam w ośobie tego nędznego iáwnogrzeźniká opowiedzyeć raczył: ábychmy z naboźnemi á vniżonymi myśłami weźrzawśly w niebo do ciebie Bogá á Oycá śwego zázwołáli/ iáko do dobrotliwego Páná śwoiego: Boże Oycze nález rácz nam nędznym być Bogiem miłościwym/ á rácz dáć ábychmy odnieśli ty święte obietnice/ ktoreś nam obiecác raczył: iż káždy ktory ták wiernie zázwoła k tobie/ iż ma być vśpráwiedliwion przed święty. Máyeftatem twoim/ á ma byćpowyśłżon ná wśzem wielmoźności Bośtwá twoiego. Co nam

rącz dąć náfz wízechmogący Pánie przez iedynego Synaczká twego/ s tobą kroluiącego ná
wieki wieczne/ Amen. Ewányelia Niedzyele dwunaftey po Troycy fwiętey/ którą nápifał
Márek s. w vij. káp. Przeciwno niedbáłości fławy Páńfkiey. Dobrze wízytko vczynił/ iż kazał
głuchym fłyfzeć/ á niemym mowić etc. (*marg*) **Piekna Piekna** [!] náuká/ iáko fie fprawowác
mamy á iáko fie bronić Czártowi fprofnemu/ áby nam nie mógł zágłufzyć wízu náfzych/
y odmienić ięzyká náfze^go gdyż tho fą napotrzebnyeyfze człónki náfze ku chwale Bożey.

(-) EWányelia tá fwięta niżey nápiána/ wyznawa nam wielmożność Páná náfzego: iáko
gdy fzedł przez iedną kráinę/ w khorey iefzcze było máło znáíome fwięthe Boftwo iego/
przywiedli mu człowiekáod dyablá zmamionego/ thák iż był ftrácił y fłuch wízu fwoich/ y
mowę ięzyká fwego. Táme iáko fie z nim Pan obchodzić raczył/ y iáko go vzdrowić raczył/
tho fzyrzey w tey Ewányeliey niżey nápiánaey ftoi. A táme gdy ony tłuźcze/ między ktoremi
on omylny czárt przez niemáły čás pánował/ á z dawná nád nimi iáko chciał wżywał fprofney
zwirzchności fwoiey/ wírzeli on dziw á onę moc Boftwá onego/ woáli głófy wielkiemi/ iż
ten iuż wízytko dobrze czyni/ iuż otwarza fłuchy ludzkie/ y ięzyki ich obiafnia ku vznániu
y ku wyfławianiu prawdy y możności fwoiey. A thák ty fłowá ná początku wípomienione/
ktore tho ty mizerne tłuźcze/ máło poznawfzy Boftwá onego/ tylko s przypátrzenia dziwney
możności iego/ woáli á wyznawáli/ fłuźnieby záfwdy miáli brzmieć w wízoch náfzych.
Y dla tego thu fą ná początku záložone/ wyznawáiąc dobrodzieyftwá Páná náfzego/ iż on
záfwdy wízytko dobrze czyni/ ták ná niebie iáko y ná zyemi. A nád wízytko fnađz tho
nalepyey/ gdy komu otworzy wízy ku fłuchaniu á ku wyrozumieniu Boftwá y możności iego
fwiętey: á pothym wíta ku wyznaniu y dzyękowaniu iemu zá ty dobrodzyeyftwá iego. Gdyż
to wiemy iż bez wípomozenia iego fwiętego thy náfze nędzne wízy thák fą twárdó zátłózone
omylnóciámi fwiátá tego/ omamiono od czárthá fprofnego/ iż nie mogá przyimowác do
fiebye głófu fwiętego iego: chocia gi wítawicźnie fłyfzą/ gdy nam opowiadáią á przychodzą
do wízu náfzych ty fłowá fwięte iego. A thákiefzy ięzyk náfz/ iż nie może zgodziwfzy fie z
wiernym fercem wyznawác/ y możności Boftwá iego/ y obietnic iego/ y dzyękowác mu zá
dobrodzieyftwá iego. A thu cztać tę Ewányeliá fwięta fzyrzey o thym rozu-

miemy/ á pothym z wykłádu iey/ gdy iá sobye będyem pilnie rozważáć w myślach náłzych.
Ktorá tho Ewányeliá nápił Márek s. tymi słowy: grafika A Potym zálie gdy wyfzedł Pan
Iezus z gránic Tyrńkich y Sydonu/ przyfzedł ku morzu Gáliboyfkyemu przez pośrzodek
gránic Dekápoleyfkich/ A thám mu przywyedzono głuchego y niomego/ á próšili go áby
ná nim położył rękę swoię. A on odwiódłszy go od tłufzczey ná ftronę/ wpuścił páłcze
swoye do wřzu iego/ á plunáwřzy/ dotknął sie ięzyká iego/ á požrzawřzy w niebo weřchnął/
y rzekł do niego: Effatá/ czo sie wykłáda otworz sie. A nátychmiáł były othworzone wřzy
iego/ á był rozwiázan ięzyk iego/ y mówił práwie. Y zázakázal im áby thego nikomu nie
powiedáli. A oni ile im więcey zázázował/ thyle thym więcey wyznawáli á thym więcey
sie dziwowáli mowięc: Iż wřzytko dobrze vczynił/ iż rofkázuie głuchym słyszeć/ á niemym
mowić. (*marg*) Pan oczu ferdecznych pátrza. (–) TEn błogóśłáwiony Pan/ iż nigdy nie
pátrzy ná pořtháwy. áni ná řpráwy řwiátá tego/ ále zázwřdy wřřwáwřcznie przepátruie do řpraw á
do tháiemnic řercá wiernego: á tam pátrzay wřzytkich pořřępkow człowieká nędznego/ gdyż
on ieřł nawdzyęcznieyřzym řtworzeniem iego. A thákie on oczy zázwřdy řlepemi zowie/ ktore
to iedno dziwuią sie řwiętemu Bořtwu iego/ á řá práwye iáko bielmem zázázone/ iż iedno
tylko blářk widzą/ á nie wiedzą co im řwieci/ á co sie im bleřczy z blářku onego. Gdzye czářu
řwego tákieř rozmawiáięc sie z zwołenniki řwemi/ wřpátrzywřzy to w řercach ich/ iż iuř byli
práwie wřierzyli iemu/ á

strona: 204

po Troycy řwiętey.

Liřt

mocno sie przypátrzyli řwiętemu Bořtwu iego/ tylko tákie oczy błogóśłáwić raczył/ ktore
tákw widzą iáko icg oczy widzyáły/ á iáko sie iuř były przypátrzyły możnořci iego. (*marg*)
Mattheuř w xiiij. (–) A řlepotá tákich oczu niřkąd inąd nie przypada człowiekowi kázdemu/
iednoz beřpieczeńřtwá grzechu iego: iż tu sobie chodzi iáko paw/ buiáięc po řzyrokofciach
řwiátá tego/ A zda mu sie iż to wřzytko iego co widzi oczymá řwemi/ á iż tho iemu wřzytko
przepada nie s řzczyrey dobrotliwořci Páńřkiey/ iedno ábo z rozumow iego/ ábo z iákiey
godnořci iego/ ábo s pracey á s pilnořci iego. A Páná řwego nie tylko áby wřpomionáć miáł/
ábo sie przypátrzyć Bořkim możnořciam á dobrodzieiřtwam iego miáł/ ále czářem ledwe
weřrzy w niebo gdzie ieřł řtolec á Máieřtat iego. Y to dla tego więcey/ áby sie dziwował á
przepátrował sie dziwom iego/ á dziwnemu řtworzeniu y řprawam iego/ nic nie myřláć o

śprawcy iego/ y o możności onego Krolá á onego Páná iego. (*marg*) Pan zá grzech dopuŕzcza wiele czártowi. (–) A ták tedy Pan widząc teŕ oczy ták/ tákŕe teŕ/ iáko to obiecáć raczył/ puŕzcza ie wtecz **wtecz** [!] zá onym błédnym rozmyŕleniem ich/ á zá onym vpátrowániem ich. A on wodz ŕlepych á ciemnych nigdy nie omieŕzka áby owŕzem wiéczey nie záŕlaniał od nich onego bláfku/ áby ŕie obaczyć nie mogli/ á nie przypáthrowáli ŕie Bogu ŕwoiemu á obrońcy ŕwoiemu od niego. A Pan theŕ ná tho z dáleká przez páłce pátrzy á práwie ŕpi/ iáko w oney łodce ná morzu/ gdy chciáł doŕwiádfzyć wiáry zwolennikow ŕwoich. (*marg*)

Mattheufz w viij. (–) A iefli ten ciemny miŕtrz ŕtrzeŕe oczu nédznego człowieká/ áby ŕie nie przypáthrowály Boŕtwu Páná ŕwoiego/ thedy iefzcze tym pilnieŕŕy vŕzu: gdyż káŕda ŕpráwá chocia iá ktho iáwnie widzi oczymá ŕwoiemi/ iefli nie bédzye w vŕzoch wiádomoŕć iey rozwaŕzona/ nie moŕe być dobrze zrozumianá. Thák iáko y Páweł s. tego poŕwiádfza/ iż káŕda wiádomoŕć y wiárá s ŕłuchánia przychodzi. (*marg*) Do Rzimian. w x. (–) Bo ták káŕda rzecz tym porzádkiem záwŕzdy iŕć muŕi: Iŕ oczy naprzod wŕŕytko widzá/ pothym vŕzy wŕaŕnoŕć oney rzeczy ŕŕyŕzá/ rozum rozeznawa/ ięzyk potym wyznawa y opowieda ono rozumienie y rozeznánie/ y oczu/ y vŕzu/ y rozumu. A ták czárt márný záwŕzdy tych członkow iefł napilnieŕŕy/ á zwŕaŕzczá iefzcze wiécy vŕzu á ięzyká ŕtrzeŕe/ gdyż mu thy dwa członki naŕzkodliwŕze. (*marg*) Vŕzy/ oczu/ ięzyk/ ná wielkiey pieczy czárt ma. (–) Gdyŕ przez vŕzy wiárá przypada do ŕercá człowieczego/ á przez ięzyk káŕde wyznánie á káŕda chwałá zwirzchnoŕci Pánŕskiej: ŕkąd on ŕobie rozumie być vpadek wielki w ŕtáraniu ŕwoim. Gdyŕ tho iefł iego nawiéŕza pilnoŕć/ áby zádný człowiek áni widzyáł/ áni ŕŕyŕzáł/ áni nic nie rozumiał o Pánu o tym/ boiáć ŕie áby thák nie przyŕzedł ku vznánium ŕwoiemu/ á iżby nie wypadł z opyeki iego/ á z onego ták pilnego o nim ŕtáránia iego. A to ŕnádnie zrozumieŕŕ s tey hiŕtoriey/ ktorą tu Ewányeliŕtá o Pánu náŕzym wypifuie/ iáką on záwŕzdy pracą miał około thego nédznego narodu ludzkiego/ iáko z wielką pilnoŕciá/ nic nie lituiáć pracey onego człowieczeŕŕtwa ŕwe⁸⁰/ chodzáć po rozmáitych kráinach/ opátrowáł/ leczył/ y przeŕtrzeŕgał tey ŕlepoty/ gŕuchoŕci/ y niemowy nédznego człowieká á mizernego ŕtworzenia ŕwego. A nigdy nic bez przyczyŕny czynić nie raczył/ y tego gŕuchego y niemego nam tu ná przykád nie bez przyczyŕny wyŕtáwić raczył/ ábychmy my teŕ obaczawáli gŕuchoŕć y niemoŕć ŕwoieŕ/ á wciekáli ŕie w tym o wŕpomoŕzenie ŕwoie do ŕwiétego Máyeŕŕatu iego/ gdyż nam to oboie opŕatne idzye. Bo thák Ewányeliŕtá s. wŕpomináć raczy: Iŕ ŕzedł od gránic Tyrŕkich áŕ ku

żydom/ y potym ku morzu Gálileyfskiemu/ aż do gránic Dekápoleyfskich. A tám mu oni ludzie kráiny oney/ słyszác o możności y o cudoch iego/ prziwiedli tego człowieká głuchego y niemego: tufząc łobie á máiąc tę zupełną wiárę/ iż by tylko nań włożył rękę swoię/ iż mu tho pomoc miáło. Gdyż przed tym widzyeli/ iż iedno cieniem swey możności świętey vzdrawiáło wiele niemocnych ono święte á możne Bořtwo iego. Tyrus było tho miáło wielkie á bárzo zacne nie dáleko Ieruzalem. O kthorym Ezáiafz Prorok wřpomina/ iż gdy sie rádowno s řpuřtořzenia Ierolimfskiego/ iáko mu Pan opowiedzyeć rořkazał/ zá ono kochánie ie⁸⁰ (iż sie řtąd miáło ono nádzyewáło bogáctwá y ořádłósci wielkiey swoiey z rozegnánia Ierolimfskiego) wielkie grozy á wielkie okrucieńřtwá/ ktore miał nád nim wypeřnić potym czáfu swego. (*marg*) Ezaiáfz w xxvi. (–) A od tego miářtá Pan iřć raczył ku drugyemu miá-

strona: 204v

Dwunářtey Niedzyele

řtu/ co ie zwano Sydon/ aż ku gránicám Dekápoleyfskim/ czo sie rozumie/ kráiná miał dzyeřáci. A tám w tey kráinie ieřcže byli pogáni/ iedno iż wřdy iuř słycháli že sie cóř nowego á bárzo dziwnego w řydořtwie zyáwiło/ á z dziwnemi á z człowieczeńřskimi řpráwámi. A iż widzyeli iż do kráin řydowřkich przychodził/ á tłufcže wielkie zá nim řřly/ pewnie sie nádzyewáli iż to idzye/ y wneth sie zbieřeli do onego dziwu nowego. A tám był miedzy nimi człowiek od czártá ogłufzony y oniemiiony: y wnet go prziwiedli do niego/ máiąc pewną nádzyeię o nim/ iż iáki nowy cudá iáki dziw ořobny zyáwić á vkázác miał w kráinach onych/ ták iáko to o nim pirwey słycháli. (*marg*) Pan káždé⁸⁰ wřpomože ktho mu iedno duřa.

(–) Pan ten dobrotliwy/ thák iáko o nim oná pogánká wyznawářá/ iż sie y řzczeniářkom dořtawáło onych świętych odrobin iego/ ktore hořnie pádály ná wřzytek řwiát z onego řtołu miřofierdzya iego święthego/ widząc wiárę ludu onego prořtego á niewiádomego/ niechciáł ich ták zániechác/ áby im wřdy oznaymić nie miał możności Bořtwá swego świętego. (*marg*)

Mattheuř w xv. (–) A iáko tu hiřtoria piřze/ iż odwiodł málucžko onego nędznego człowieká od oney tłufcžey á od onego ich zgromádenia: á thák/ iáko Ewányeliřtá s. řwiádfzy/ iż plunął ná zyemię/ y weyrzał w niebo. A potym włożywřzy napřzod páłce swe do vřzu onego nędznego człowieká/ á potym do vřř nędznych iego/ rořkazał **rořkazał** [!] sie otworzyć oney głuchořci y niemořci iego. Y zákazał tłufcžám onym áby tego nie roznářzáli/

á iżby tego nie rozwoływáli/ áni żadnemu opowiedáli. Ale oni iefzcze tym więcey wołáli á wyznawali/ ták iáko słyfzyfz/ dziwuiąc fie/ że ten Pan wśytko dobrze czynić raczy fwiátu temu nędznemu/ iż głuchym każe słyfzeć/ á niemym mówić. Słuchayże tu dobrotliwości Páná tego/ iż iáko tu słyfzyfz o niemáłych á trudnych przechadzkach iego/ iż ten niczego in ego **in ego** [!] nie fzucał/ iedno áby w káżdey fprawie fwey á w káżdym poftępku fwym zoftáwił nam wždy iáką náukę o miłofierdziu fwiętym fwoim/ á o opátrznofci fwey nád námi. A my iáko fie theż záchowác á fprawowác mamy przeciw niemu w Krześciánfkich powinnościach fwoich. (*marg*) **Głuchość y nyemość nic infzego nie iefth iedno grzech.**

(-) Vważże to káždy fám v fiebie/ á rozeznay pilnie w rozumie fwym/ iefliże też tákową głuchofcią nie fą zaráżone nędzne vśzy twoie/ á táką też nieumieiętnością mowienia błędny ięzyk twoy. Gdyż cie fám Pan s tego przeftżegác á vpominác raczy przez Ieremiafzá Proroká/ mówiąc ku wśytkim nád tymi fłowy: (*marg*) **Ieremiafz w xlij.** (-) Słuchaycie głufzy/ á fłepi nágotuycie wzrok fwoy ku widzeniu práwemu. Abowiem kto ieft fłepy iedno fługá moy/ á głuchy iedno ten do ktorego ia pośyłam pośly fwoie. Ktory widzi wiele á nie ftrzeże tego/ słyfzy wiele á niechce rozumieć temu. Támże niżej powieda: A któż tho nań przepuścił? Izali nie on Pan ktoremu wśyfcy zgrześzyli/ á niechcieli słućzac zakonu iego/ áni chodźić po drogach iego. Támże potym tenże Prorok máło niżej w drugim kápitu. ták o tym od Páná opowiedác raczy: Iz ta then lud lepy co iáfne oczy ma wyrzucę precz/ gdyż widzyeć niechce: á choćma vśzy przeftżonne/ á wždy słyfzeć nie chce: á ná tho mieyśce ich pośádzę fyny y dzyewki s kráin dálekich. Abowiem iednom ia tákiego fтворzył ku chwale fwey/ ktory fobie ná pomoc wzywa imieniá mego. (*marg*) **Człowiek iáko piękne drzewo od robakow grizione.**

(-) Pátrzayże iż cie Pan fтворzyć raczył iáko piękne drzewo/ kthoremu dał moc przyrodzenia iego/ áby s fiebie wdzyęczny á obfity owoc podawáło: przyfzedłzy robacy gryzą drzewo ono/ thák ábo wyfchnąc muśi/ ábo nie podawa owoczu fwoiego/ iefliz wielką pilnością á z vřtáwiczná pracą nie będą iákożkolwiek opátrzeni robacy oni. To iuż nic nie krzyw then co fzczepił drzewo ono/ y drzewo fámno przez fię máło winno: iedno iż nieláchetny robak/ ktory podgryza á pfuie drzeweczko ono. Obacźże thy iefliżeś nie ieft iáko pięknym drzewem fтворzon od Páná twoiego/ á iefliże cie nie fтворzył ku podawániu wdzyęcznych owocow s fiebie: á oto nieláchetni robacy/ grzech á czárt vřtáwicznie gryzą látorořli twoie/ thák iż ich odrościć áni odżywić nie moźeř z máćice oney fwoiey grzechem pirworodnym z dawná

zaráżoney: á ci bezecni robacy vřtávicznie pilnuiax/ áby im dáley tym bárzyey podgryzáli á
niřczyli ty gáľalki twoie cnotliwych á Krzeřciáńfkich řpraw twoich/ ábyř vřchnáľ á zniřczaľ
nie podawľzy řadnego powinienego owocu s řiebie temu Pánu řwoiemu.

strona: 205

po Troycy řwiętey.

Liřt 205.

Sluchayże **Sluchayże** [!] pilno czo thu Pan náđ takim nędznikiem vřzyniř raczyľ/ kthory
tháķże był podgryzyon á obľupyon od tych márných robakow řwoich/ tháķ iř y řluch iego
oná napotrzebnieyřza ľátorořl iego/ ku wydániu owocow s řiebie Pánu Bogu řwoiemu/
iuř mu był zbutwiaľ á řpruchniaľ y w niwecz řie obrociľ. Iuř ięzyk iego táķ zefchnáľ á
oniemiaľ/ kthory teř miał okázowáć y wyznáwáć ony owoce řwoie. A Pan/ iáķo řlyřzyř/
odwiodľzy go ná řtronę/ weřchnáľ á pořrzaľ w niebo/ á plunáwľzy ná zyemię dotknaľ páľcy
řwemi oných táķ řrodze zaráżonych **zaráżonych** [!] członkow onugo**onugo** [!] nędznego
á vpáđłego czľowieká/ y vzdrowiř táķ raczyľ onę márná á řprořná przygodę iego/ rzekľzy
ty řłowá řydowľkim ięzykyem/ Effatá/ Effatá/ to ieřt/ otworz řie. (*marg*) **Z dawná řigle
Cřártowřkie.** (–) Weřchniř teř ty nędzniku vbogi á Krzeřciáńřki bráćie moy miľy/ dobywľzy
w řobie wierney řáľořci řwoiey z gľębokořci řercá řwego/ iřeř prze řlořci řwe odpáđľ á ieřtheř
opuřzczon od Pána řwoiego. A robak twoy/ á nieprzyiáciel twoy gryzye ty ľátorořle twoie/ á
zátyka ty vřzy twoie/ á zátľumia nędzny ięzyk twoy/ ábyř nie mogľ áni řlyřzeć/ áni rozumieć
o Pánu řwoim/ áni wyznáwáć řwięthego Bořtwá iego. Weřrzyř w niebo do Bogá Oycá řwego
miľořciwego/ táķ iáķo tu řlyřzyř o Pánu řwoim/ á wřpomni řobie ná ony mocne á záľlubione
tobye řwięte obietnice iego/ Iř on řadnego nie chce opuřcić by teř ná nędznieyřzego/ kthorego
on obaczy być k řobie przychylnego á przyķłonnego s práwego řercá řwego Sřpluňze precř
z ięzyká řwego ony márne gorzķořci y řłonořci/ kthore vřtávicznie pochodziľy z vřř twoich
ku ľekkořci Pánu twemu/ á ku krzywdzye y ku řkázye bliřniemu twemu. Odwiedźze řie
ná řtronę od řlořciwych řľuřcz řwiátá tego/ y od márney rády y náuki iego. Gdyř ná cię
Dawid mocno woľa/ ábyř řie nie wdawaľ w ráde řlořciwych/ á řřzegľ řie Káthedry fáľeczney/
tyľko iedno ábyř záwřdy woľá Pána řwego ná pieczy á ná pilnořci miaľ. (*marg*) **w Pľalmie
j.** (–) A iáķie teř táķiemu táđ od Pána błogóľłáwieńřtwo opowieda/ řzyroķo thám o tym
nápiřano řtoi. A gdy iuř táķ řpráwiř myřľ á řerce řwoie/ przyřřthá pže co nablizey do tego
Pána řwoiego/ á miey o nim táķá wiáre/ iáķá miaľy ony nędzne řľuřcze/ kthore řie przyřřtápiľy

do niego/ á przywiodły mu onego głuchego y niemego: thedy pewnie Pan wpuści członki miłofierdzya swego przez sprawę Duchá swego świętego/ do wśzu y do ięzyká twe ⁸⁰. A pewnie będą rzeczony ty słowá ku tobie od niego: Effatá/ iuż niechay będą otworzone y wśzy y oczy twoie y ięzyk twoy/ ábyś sie iuż y przypátrzył y przyśluchał y wmiął wyśławiác to święte Bośtwo moje/ á tę żadnym rozumem nieogárnioná wielmożność moję. (*marg*) *Przecż wiele głuchych y flepych ná zyemi/ chocia ślyśzą y widzą.* (–) O moy miły Pánie iákoś iest dziś tych głuchow á tych niemych wiele pod krolestwem twoim/ ktorym ten nieláchetny robak grzech á spróśny czárt zátkał ty wśzy ich á thy nędzne ięzyki ich/ iż sie nie mogá áni przyśluchác/ áni przypátrzyć świętemu Bośtwu twemu/ chocia iuż iáśnie widzą/ ślyśzą/ iáwná á śzczyrá prawdę twoję. A což gdy sie muśzą pełnić ony nieomyłne dekretá twoie: Iż gdy cye opuśzczą studnicę żywą á prawdziwą/ á śzukáią sobye wod omylnych á śmrodliwych/ nielza iż muśisz im dopuśćić tich požądliwośći ich/ á puśćić ie zá tą swá wolá ich/ y dopuśćisz im tey flepoty y tey głuchośći ich. (*marg*) *Ieremiaśz w ij.ka,* (–) Ach nieśtotyśz vbogi flepy/ głuchy/ á niemy nędzniku/ gdyż to znaśz co tobie s tey głuchośći twey á s tey niemośći twey vrość ma. Widźisz też iżci s tey twey flepoty á s tey głuchośći nikt pomoc nie może/ iedno ten wśzechmogący Pan. Ślyśzisz iż też s tym głuchym nędznikiem przyśzła bylá wielka tłuźcza ludzi/ bylic też tám wždy niektorzy co zyołá ználi/ y wmieli pomagác chorobam ludzkim. Ale ná taką chorobę/ kthorá śam czárt spráwuie/ iuż żadnego zyela w ogrodzyech nie naydzye. Nielza iedno muśisz do tego Doktorá/ przed ktorim muśzą ośłábieć záwždy ty chytre figle á ty zaráłki á wymyśły iego. Gdyż cie ielźcze śam do siebie wabi á námawia/ ábyś sie dał opátrzyć iemu/ mowiąc ku wśzytkim: (*marg*) *Mattheuśz w xi.* (–) Podźcieśz do mnie wśzyfcy prácuiący we wśzytkich niedośtátkoch swoich/ á wciekaycie sie do mnie w káżdym ociążeniu swoim/ á ia was opátrzę/ ochłodzę/ wleczę/ y wzdrowię. Náwroćcieśz sie ku mnie náwroćcie sie/ á ia sie theż náwrocę ku wam. (*marg*) *Zachariaśz w j.* (–) Poznaycieśz mię wśzyfcy/ zeciem ia iest Pan ktory wśzytko mogę/ á iż nikt iny iedno ia śam mogę opátrzyć á

strona: 205v

Dwunaśtey Niedzyele

nápráwić wśzytko złe y dobre wáśze/ gdy sie ku mnie będziecie przykłonić chcieli/ wiedzcieśz żeć ia z was nigdy opuśćić nie chcę żadnego, (*marg*) *Pan złe Doktory zá grzechy przepuścza.* (–) Ośtrzegayże thedy tego káždy nędzny á vbogi człowiecze/ ábyś sobie nie lekcze ważył

tego ták miłościwego vpominánia Páná twoiego. Bo możesz thego być iýt/ ieliż sie nie daż w opiekę á ku opátrzeniu temu Pánu swoiemu. Itrzeżze pilno byś ná iákie inákłze doktory nie vgodził/ kthorzyćby miáło lekárstwá więcey zálzkodzić mogli. Bo słyżyłz iáko Pan ná ty flepe doktory swoie nárzekác raczy/ ktorým sie thu zwierzyć tego swego łtadká raczył: *(marg)* Ezechiel w xxiiiij. (–) Iż chorego nigdy nie leczyli/ mdłego nigdy nie vtwardzili/ złamánego nigdy nie zwiázáli: obiecuiąc im też zá to táką zapłátę vczynić/ iákie były służby ich. Słuchayże zá cóc to Pan dáie thákowe omylne doktory twoie: Zadna infza przyczyná nie ieft/ iedno grzech á niewdzyęczność twoiá: że Pan gdy baczy złości á grzechy náfze/ dopuřcza thákim doktorom omylným á tákim fáłeczným lekárzom być nád ludem nád swoim. Gdzye ták mowi przez vřtá Ezechielá Proroká: *(marg)* Ezechiel w xiiiij. (–) Iż iefli człowiek kthoregożkolwiek narodu odřtąpi odemnie/ á położy omylne myřli w řercu swoim/ á pogorřzenie złości swoiey położy przeciwko obliczu moiemu/ á poydzye do Proroká rádzić sie w onych omyłkach swoich/ Ia Pan nie przez Proroká/ ále řam przez řię vczynię odpowiedz iemu/ ták iż go wyniřczę s pořzodku ludu moiego. A Prorok on gdy mu powie řłowá omylne/ ia Pan zwiodłem Proroká onego/ thák iż będzie wygládzon z ludu moiego/ á rořciągnę nań rękę swoię/ thák iż sie řtánie tákież Prorokowi iáko też y onemu/ który odřtapiwřzy mnie Páná Bogá swoiego/ nábywał řobie omylney rády v niego. *(marg)* Zadna rádá nie ieft beřpiecznieyřza iedno Pánřká. (–) A gdyż to wieřz y řłyżyłz/ ták iákoć to wyřřzey powiedzyano ieft/ iż káżdá tu rádá omylná ieft bez rády Páná Bogá twoiego: á řadne lekárřtwo nie iefth pewnieyřze iedno od niego. Nie mieřzkayże thedy nic moy miły brácie á nie mieřzkay rádzęć/ á co narychley kędy możesz/ chociaż ieft z dálekich kráin od niego obłędliwe řerce twoie/ vciekay sie do niego. Nic sie ná to nie rozmyřlay/ gdyż wieřz y řłyżyłz/ iż też to byli ludzie pogánřcy/ á máło wiedzyeli o Pánu/ á iednák otho iáko řłyżyłz/ iż sie nic nie rozmyřliwřzy ná to/ że Pan do nich nie był pořłan/ przedřię řzli do niego/ prořzac o wřpomożenie á o vzdrowienie onego człowieká głučwego y niemego. Vcżyńże też y ty tedy tákże nędzny pogánřnie w grzechu swoim káždy człowiecže Krzeřciáńřki/ który zápomniawřzy powinnořci swoiey/ nářłáduiefz obyczáiw pogánřkich/ řpraw y řywotá ich. Vciecźże sie rádzęć do tego Páná swoiego/ á wiedz pewnie że cie nie odrzuci iako y onych ktorzy sie też oto vciekli do niego. Nie rozmyřlayże sie nic ná tho/ żeř sie był vdał zá tymi obyczáyimi pogánřřkami/ iedno wziáwřzy tę mocną wiáre przed řię á tę mocną

nádzieię swoię o Pánu swoim/ wynidź s tych kráin Tyrńkich tego mizerneho śwíatá/ á żáday o vzdrowienie thego Páná twoiego. Wiedźże **Wiedźże** [!] pewnie żeć on ciebie opuścić nie raczy/ owłzem łáfkáwie á miłóściwie będye raczył vzdrowić káżdą głuchość twoię/ że śnádnie zázwdy zrozumiełz wolá śwíęthą y rofkazánie iego: á iż on rozwiáże á otworzy ięzyk twoy/ że śnádnie będyełz mógł wyłławiáć á wyznawáć dziwná możność iego/ iáko Páná á Bogá swego. (*marg*) Pan dla tego raczył przydź/ áby czártá śłumił. (–) Bo śłuchay cóć Ian s. powieda/ (*marg*) Ian s. w iij. kapit. (–) iż ten śwíęty Doktor á ten miłóściwy Pan á dobrotliwy zbáwiciel náłz/ dla tego tu przyść raczył/ áby wśytki śpráwy y ty chytre zaráłki czártá śprofnego potłoczył á potłumił/ kthoremi on zwykł zwodzić á zaráżáć niewinny narod człówieká nędznego. Abowiem nielza iedno iż śie muśi zázwdy náđ nim mścić á niłzczyć y tępić śpráwy iego: gdyż śie on też śmiał tárgnáć ielczcze w Ráiu ná śwíęte śpráwy iego. A thám ielczcze począł zállepiáć y zágłufzáć onego człówieká niewinnego iego/ frogim fáłłzem swoim. A thám iáł práwie bluźnić imię Páná swoiego y wielmożność iego. (*marg*) Nierowne śmyłły náłze s pogáńłkami. (–) Acžkolwiekći nam śá dáne rownie ty ciełefne vpominki náłze y z inemi pogány á z niewierniki Páńłkami/ iż wśyłcy ślyłzimy/ widzimy/ mowimy/ y inłzych śmyłłow swoich vzywamy. Ale nam powołánym á przežrżánym swoim nierowno ináczey raczył dáći á rozłzáfowáć ty vpominki á ty dáry swoie. Bo nam raczył dáć z łáłki swey táki wzrok/ táki śłuch/ y mowienie ięzyká náłzego/ iż śie mo-

strona: 206

po Troycy śwíętey.

Liłt 206

żemy przypátrzyć śwíętemu Bołtwu iego/ á przežrzyć go wiele áż do śwíętych táiemnic iego. Gdyż to obiecał wiernym swoim/ iż máią poznáć táiemnice krolełtwá iego śwíętego. (*marg*) **Lukałz w viij.** (–) Dał też tákie vśy/ iż śie przyśłuchawłzy śwíętym śpráwám iego/ mogą śie śpráwić y wyrozumieć o dziwnych możnościach iego. Dał też táki ięzyk/ ktery może wyłławiáć á wyznawáć dziwne śpráwy iego/ y dzyęki czynić/ y błogółławić go zá rozliczne dobrodzieyłtwá iego. Czego nie dał inym narodom/ ktorzy áni śie przypátrzyć/ áni śie przyśłucháć nie mogą iego Bołthwu śwíęthemu/ áni wyłławić dziwnych śpraw á możności iego. A gdyż on nas ná tákiey pieczy mieć raczy/ á gdyż śie námi ták opyekáć raczy/ iáko dzyatkámi swemi: á gdyż nam thy vpominki ták dáć á rozłzáfowáć raczył/ ku poznániu á wyłławiániu śwíętey czći á chwały swoiey: Tu vważ ielłize też ty nie będyełz winien

frozłzey pomłty/ gdy ty łobie ták wdzyęczne dary á vpominki od niego dopuřzczalř zálplepić á zátłumić/ á márníe ie řpráwuiefz ku lekkořci iego. Thák iż fie iuř w niwecz przygodzić nie mogą ku řwiętey częci á chwale iego. A řnadř iefzczę tákowi łą ná mnieřłzey pieczy v niego niřli pogáni á narodowie niewierni/ gdiř im nie łą dáne ták hoyne dary á tákie vpominki od niego, (*marg*) *Wiára á wyznánie/ wřzytko s řercá pochodzi.* (–) Abowiem Páweł s. nam to opowiedáć raczy/ (*marg*) *Do Rzimia. w x.* (–) iż řercem ma być wierzono ku vřpráwiedliwieniu/ á vřty ma być wyznánie ku zbawieniu nářzemu. Czo oboie być nie moře/ iefliře pirwey przez řlyřzenie nie doydzye do řercá człowieká omyłnego. Bo řiłać ich ieřt miedzy Krzeřciány co řufzą/ pořzczą/ modlą fie/ nie řpią vbiory/ křtały/ y ine rozmáite řpráwy/ máią ku zbáwieniu řwemu. Ale iefli nie będye prawdziwey wiary ku vřpráwiedliwieniu/ á iż nie będye prawdziwych vřzu ku řłuchániu/ á ięzyká ku wyřławianiu dziwnego Bořtwá Páńřkiego/ niewiem by nam co pomogło tho mędyrowánie ciála nářzego/ gdyř on niechce řadney iney řpráwy áni wymyřłu řwiátá tego/ iedno tákiey ktora dochodzi do vřzu nářzych z vřt řwiętych iego/ ábychmy fie ták á nie ináczęy záchowywáli we wřzytkich powinnořciach řwoich/ iedno iáko ieřt wola á řwięte rořkazánie iego. Abowiem pátrzey iáko Pan inřze niemocy tylko prořtim řłowem vzdrawiał y vmárłe krzeřił/ gdy rzeķł prořtym řłowem: (*marg*) *Ian s. w xi.kapit.* (–) Łázárzu tobie mowię wřtań. Páraliřem zarářonemu nie czynił teř nic więcey/ iedno mu rzeķł: (*marg*) *Lukař w v.kapi.* (–) wřtań á chodř. Onemu krolikowi co mu był dzyecię niemocne vzdrowił/ nie czynił nic/ iedno rzeķł (*marg*)

Ian s. w iiij.kapit. (–) iuř idř á będye zdrowe dzyecię twoie. A ták wiele y inřzych dziwow czynił tylko iednym řámim řłowem řwoim á rořkazánim řwoim. Ale chcąc okázáć/ iáko to ieřt wielki á zarářony iad ten řrogi grzech tá głuchořć vřzu y řercá nářzego/ á thá niemoc ięzyká nářzego/ nie tylko prořtemi řłowy/ ále niemáłemi ceremoniami vřzywáć raczył napráwy członkow onych. Bo iáko řlyřzyř iż weřtchnąwřzy pořrzał w niebo/ potym dotykał vřzu y ięzyká onego/ odwioldřy go ná řtronę od ludu onego/ á potym řłowem řwym řwiętym rořkazał áby fie otworzyły ony zátwárdziále a zátkáne řmyřły iego. Gdyř to kářdy wye y widzi/ iż bez řlyřzenia/ á bez wyznánia/ nie moře nigdy być vřpráwiedliwienie á zbáwienie kářdego nędyznego człowieká. (*marg*) *Przez řłuchánia y wyznánia řaden zbáwion być nie moře.* (–) řłuchayře co tu dáley Ewányeliřtá řwięty piřze. Iř gdy iuř były otworzone ony zátwárdzone vřzy onego człowieká nędyznego/ y rozwiázan ięzyk iego/ tedy powieđa/ iż mowił práwie.

O moy miły Krześciánki człowiecze/ bierzże łobie przykład s tego márníego á pogánńkiego
człowieká/ iż słyszysz że iuż pothym mowił práwie á iáwnie wyznawał ono święte Bołtwo
one ^{go} dobrodzyeíá swego. A thák gdyż też ty iuż poznasz w łobie otworzone wśzy y oczy
swoie/ z dobrodzyeyftwá tego Páná swego/ á rozwiązány ięzyk twoy/ słuchayże práwie/ thák
iáko thu o tym nędniku **nędniku** [!] słyszysz/ á nie dáy sie vnośić/ áni rozmyśłowi/ áni
dobrodzyeyftwam/ áni frogósciam swiátá tego. Przypátruyże sie też themu Bołtwu świętemu
iego práwie. Wyznawayże też práwie á nieomylnie świętą chwałę iego/ á strzeż sie onego
dekretu iego frogiego/ byćeż **byćeż** [!] nie rzeczono: (*marg*) Ian s. w viij.kapi. (–) Iż iuż
idź á więcey thego nie czyn/ być sie potym czo frośłzego nie przydáło. Pátrzayże dáley/ iż
też tá historia wśpomina/ iż oná tłufzcza gdy przywiedli tego

strona: 206v

Dwunaftey Niedzyele

vdręczonego człowieká do Páná tego/ że go prośili/ áby położył nád nim ręce swoie. (*marg*)
Profto do páná nie szukáiąc przyczyn łobie. (–) Obáčźże tu wiárę pogánńką/ iż chociay thám
byli zwolennicy iego ini ludzycy około niego/ á wždy żadnego nie prośili o przyczynę do
niego/ iedno prołtho szli do łámege iego/ á prośili go áby włożył ręce swoie ná nędzną głowę
człowieká onego. Tákże też ty vczyn káždy vbogi człowiecze/ gdy obaczyłz niedośtátki tych
śmyśłow swoich/ żadney rády áni żadney iney pomocy nie szukay/ iedno co nárychley do
Páná tego/ á proś áby ręce swoie á możność Bołtwá onego swoiego świętego/ co nárychley
położył nád głową twoią. Bo gdy iuż będzie nád thobą ręká iego/ á możność iego nád głową
twoią/ á iż cie iuż práwie opánuie krolestwo iego/ iuż zadna flepotá/ áni głuchość/ áni żadna
zła przygodá o cie sie pokuśić nie będzie śmiáła. Iuż sie vśtráżyć musi on śtháry miłtrz á
on zwodnik twoy/ kteryć z dáleká zácíłkał ty wśzy twoie/ á zawięzował twoy ięzyk/ ábyś
sie áni przyśłuchawał/ áni wyśławiác vmiál tego świętego Bołtwá Páná twoiego/ gdyż vźrzy
możną rękę Páná tego nád głową twoią: która śtárła á złomiła onę wśzytkę márną możność
iego. Ták iż iuż będziełz chodził závždy w wielkim beśpieczeńśtwie od niego/ z łáłki Páná
swoiego/ wyznawáiąc y przypátruiąc sie świętemu Bołtwu iego. (*marg*) Iáko mamy wyznáwác
Bołtwo Páná swoiego. (–) Słuchayże dáley/ iż thu Pan zákázuie oney proftey á niewiádomey
tłufzczey/ ktorzy iefzcze máło ábo nic nie rozumeli o świętym Bołtwie iego/ áby o tym
nic nie mowili/ owśzem áby milczeli o onych Bołkich śprávach iego: á Apośtołom y innym

wiernym swym zawzdy rozkazował aby wyznawali a obwoływali wszystkie sprawy y postępkie^{go}/ mówiąc im: *(marg)* Marek w xvi.kap. (-) Idźcie po wszystkim świecie a opowiedaycie Ewangelia/ to jest/ sprawy moje ktorem ja swiatu przyniosł od Boga Oycy mego. Do Jana też wskazal przez polny ie^{go}/ *(marg)* Mattheusz w xi. (-) iż sie już wszystko wypełniło co o nim powiedano było: a nigdy nie tiał Bostwa swego przed wiernymi swemi. Ale tego przeltrzegal zawzdy ten wzechmogacy Pan/ aby nigdy niewierni/ a nieumiejetni/ a nie ofwieceni od niego/ nie pletli ledy czego o dziwnym Boſtwie iego. Bo snadź to ony tulfzce mogly przywlaszczyć iemu iako czlowiekowi profitemu abo iakiemu doktorowi/ abo iakiemu czarokliężnikowi. Iakoż dziś ach niestotyż wiele nas takowych jest/ ktorymby to wlasnie mogł Pan powiedzyc: Idź a nie plec ledy czego/ gdyż nie rozumiesz swiętemu Boſtwu memu. *(marg)* Nic darmo Pan czynić nie raczy. (-) Ale patrzay że ty tulfzce przedię wołaly. Słuchayże czo wołaly a co wyznawaly: Iż dobrze wszystko ten Pan czyni/ iż kazal głuchym słyszeć a niemym mowić. Także też ty vczyn w profocie serca swego/ nie dziwuiąc sie dziwnym sprawam Pana swego: a wyznay y sercem y ięzykiem swoim/ iż cokolwiek czyni swięte Boſtwo iego/ iż wszystko dobrze czyni/ chociaiby sie też y drugiemu czalem nie podobalo. Ale gdyc będzie mocno wierzył iż on nigdy nic zle **zle** [!] nie czyni/ zawzdy sie kazda sprawa iego kazdemu podobac musi: a obroci sie ku wielkiej pociefze kazdemu wiernemu iego. Bo chociaiby wszystkie narody swiaty tego chcialy zatłumic swięte sprawy iego/ tedy drzewa y kamienie/ tak iako pismo swiadły/ *(marg)* Lukasz w xix.kap. (-) wołac będą/ a musza wyznawac dziwna wielmożność iego: ktorey jest wszedy pełno niebo y zyemia/ ktora vstawicznie wyznawaią y swięci Anyołowie iego. *(marg)* Ciesz sie wierny/ gdyż Pan y niewiernych nieopuszcza. (-) Nuż tedy też ty moy miły a Krześciański czlowiecze/ wiedząc o takim Panu/ iż on nie tylko powołanych swoich a nawnaczonych swoich nie opuszcza/ ale iako słyszysz/ y poganow/ y ludzi nikczemnych/ A zwlaszcza gdyc dal ty vpominki a ty członki ciála twego ku poznaniu swemu/ y ku wyławianiu swiętey chwały swoiey. Nie dopuszczayże przeciwnikowi twemu y temu swiatu marnemu zaplować a zatłumiac w tobie tych członkow a tych organow swoich/ ktore on taczyl tobie sprawic ku swiętey czci a ku chwale swoiey. Brońże sie mocno swiętym imieniem iego/ a odlacz sie od marney tulfzcey swiaty tego/ iako sobye on był odlaczyl tego czlowieka nędzne^{go}: a zwlaszcza od tych ktorzy

chodzą w fłepocie swoiey á w fłepocie fwiátá tego/ á to tylko widzą co ieft iego: á nic fie nie chcą áni przypátrzyć/ áni przyfłuchác fwiętemu Boftwu tego Páná fwoiego. A iefliby cie iáko vnofiło to mdłe á krewkie człowieczeńftwo twoie/ proś á wołay zá Pánem fwoim/ áby raczył włóżyć możną rękę fwoię ná głowę thwoię/ á

strona: 207

po Troycy fwiętey.

Liſt 207.

iżby cie opánował fwiętym kroleſtwem fwoim/ á oſwiecił oczy twoie y otworzył wſzy y ięzyk twoy ku wyfławiániu fwiętey chwały fwoiey. (*marg*) Kto duſa Pánu zá moczną tarczą ftoi. (-) A ták iefliż ſobie ták poczniefz á vczyniefz przykłádem thych pogáńfkich ludzy iużefz wiedz pewnie/ á bądź tego iſt/ że ſtániefz zá mocną tarczą Páná fwe^{go}/ o którą fie nigdy nie będzie ſmiáło pokuſić żadne ſprześciwieńftwo twoie: á wyznay práwie á nieomylnie/ ták iáko ten nędzniczek vzdrowiony wyznawał/ Boftwo fwięte Páná fwego. A wołay z onymi tłuſzczámi dawáiąc chwałę iemu/ iż ten Pan wſzytko dobrze vczynił á ſpráwił/ y ná niebie y ná zyemi. A iuż zá taką ſpráwą ſwą wiedz pewnie/ że żadna przekázá/ żadna omyłká/ nie będzie mogła do wſzu twoich doydź/ áni do oczu/ áni do ięzyká twego/ ták iż záwždy będziefz beſpiecznie chodził przed Máyeftatem Páná twego/ á co dáley tym iálniey przypátrząc fie bdzyefz fwiętemu Boftwu iego/ y dziwnym ſpráwám iego. A gdy fie ták wiernie będziefz przypátrował á przyfłuchawał tymi wſzymá y oczymá cielefńemi temu fwiętemu Boftwu iego/ pewnie gi ogládałz okiem w oko w onym błogofłáwionym ciele fwoim w wielmożności Máyeftatu iego/ yák iáko to káždemu wiernemu ſwemu mocnie záflubić á viſcić raczył. Co w tey Ewányeliey obaczác y rozmyſłác mamy. A tu napirwey maſz obaczác moy miły Krzeſciáńſki brácie/ głuchość á niedbáłość wſzu fwoich/ iźci ſá práwie á ná poły zátkáne/ iż máło ábo nic dbałz/ ábyś fie przyfłuchawał Boftwu á dziwnym ſpráwám Páná fwego. Ieft też zárázon ięzyk twoy/ iż áni wyfławiác/ áni mu dzyękowác vmiefz zá dobrodzyeyftwo fwięte iego. Drugie pomnieć maſz/ izes izes [!] ſtworzon od niego drzewem pięknym/ á powinienes mu ten fwięty owoc/ ták iákoś ſłyſzał/ wſzu y ięzyká twego podawác iemu ku czći á ku chwałę chwałę [!] fwiętey iego. Ale iż robak niefláchetny/ to ieft/ czárt on márný ſprześciwnik twoy/ ſpráwuiąc ku grzechowi ty wdzyęcżne látorofli twoie/ ku czći Pánu twoiemu ſpráwione/ podgryza ie w tobie/ á nie dopuſzczác ich wżywác ku fwiętey chwale Páná twego/ widząc iż ſtąd nawiętyzby miał vrość tobie pożytek twoy ku zbáwieniu twemu.

Trzecie/ rozmyſlay tę ſprawę Páná twego/ á wiárę ludzi málo záſłużonych/ iż oni ni do kogo ſie inego nie wciekáli/ iedno do fámeſgo iego. A Pan teſz iákąc náukę dał w thym nedzniku/ ták iáko ſłyſzyſz/ záráżonym od czártá ſproſnego/ iż weſtchnął weſzczawſzy w niebo/ á ſplunął ná ziemię **ziemie** [!] y dotknął ſie ięzyká iego. Tákte teſz ty weſtchni weſzczawſzy w niebo w ſtolec Máyeſtatu páná ſwego/ á ſpluń wſzythki gorzkoſci á niepráwoſci ięzyká ſwego/ á dotkni go ſobie/ á vważ naczcí ieſt ſtworzon á nadan od Páná twoiego/ á proſ go áby włożył rękę ſwoię ná głowę twoię/ áby cie opánowála ręká/ opieká/ á możnoſć Páná twego/ á rozwiázawſzy ięzyk twoy/ mo w práwie o Pánu ſwoim/ ták iáko thu o thym nędzniku ſłyſzyſz. Ráczże tedy náſz wſzechmogący Pánie z láſki á z miłofierdzya twego ſwiętego nam vžyczyć te ^{go}/ gdyžeſ ty wſzytko dobrze vczynić raczył/ ták ná niebie iáko y ná zyemi/ ſprawže w nas tákie ſerce ábychmy mogli beſpiecznie ku tobie ſie wciekác we wſzytkich niedoſtátkach náſzych. Ráczże láſkáwie á miłofciwie nas odwieſć od tey márney tłuſzczey ſwiátá te ^{go}/ w ktorey ieſt pełno wielkych á rozlicznych zbytkow/ á ſrogich złoſci iego. Przyimifz nas láſkáwie do ſiebie/ iáko dobrotliwy Ociec náſz/ á oſwieć ty nędzne oczy náſze/ ábyſmy ſie iáwnie przypátrzyli ſwiętemu Boſtwu twoiemu. Ráczże otworzyć vſzy náſze/ ku ſłuchániu wiernych á prawdziwych ſłow y náuki twoiey. Rozwięzyſz nędzny ięzyk náſz ku wyznawániu á wyſławinániu ſwięte ^{go} á wielmožnego Boſtwá twego. Vſkromže w nas wſzytki plotki á wymyſly ſwiátá tego/ ábychmy opuſciwſzy wſzytki omylne powieſci/ náſládowali ſzczyrey prawdy o ſwiętym á wielmožnym Boſtwie twoim. A potym rácz miłofciwie wypełnić nád námi ony obietnice twoie ſwięte/ y ony wieczne błogofławieńtwá twoie/ ktoreſ nam w chwale kroleſtwá twego ſwięte ^{go} zgotowác á dziwnie przypráwić raczył: gdzyeſ z námi obiecał vżywác wiecznych rofkofzy y rádoſci ſwoich ná wieki wiekow. A.

strona: 207v

Trzynáſtey Niedzyele

Ewáuyelia **Ewáuyelia** [!] Niedzyele trzynáſtey po Troycy s. ktorą nápiſał Lukaſz s. w x. kápitul. Przeciwo tym ktorzy ſie cieieſnymi oczymá przypátruią Pánu. A iáko ſie mamy záchowác/ y Pánu/ y bliźniemu ſwemu. Błogofławione to oczy/ ktore to widzą co wy widzicie etc. (*marg*) Iáko Pan ty oczy błogofláwić raczy/ ktore **ne** [!] tylko ſprawam iego ále wiárą moczną przypátruią ſie ſwięthemu Boſtwu iego/ á inákſze nizacz nie fá v niego. A

przytym piękna pociechá o opátrności ie⁸⁰. (-) IZ ná inšzym mieyfcu pílmá fwiętego thák nápiáno łtoi: Iż then náłz miłóściwy Pan gdy po łwym z martwychwłtaniu vkazał łie zwolennikom łwoim/ iuż w onym vwielbionym cieie łwoim/ A iż Thomafz ieden ze zwolennikow iego ná ten czás nie był w oney łpołeczności ich: ále potym gdy łie przytráfił do nich/ opowiedáli mu onę rádość nowá/ á onę pociechę łwoię/ iż Pan ich záfię żyw ieft/ á iż thu był w pośrzodku miedzy nimi. Iemu iáko człowiekowi krewkiemu zdála łie tá rzecz trudna/ dziwna/ y niepodobna/ po thák łrogich mękach á po thákyey łmierci/ áby kiedy żyw miał być ábo z martwych włtác. A tho iż iefzcze nie było pošilono Duchem fwięтым ono mdłe człowieczeństwo iego. Tedy thák powiedał: (*marg*) Ian s. w xx.kapit. (-) Iż iefli go ia nie vyrzę oczymá łwemi/ á nie dotknę rękámi ran iego/ tedy temu nigdy wierzyć nie będe. A táme potym Pan mu łie oblicźnie vkażác raczył/ gdyż on nigdy niechce żadnego wiernego opuścic y w obłádeniu iego/ y dał mu łie dotknác ran y ciála łwego fwiętego. Thámze wnet Thomafz záwołał á wyznał głósem wielkim/ iż to ieft Pan moy á prawdziwy Bog moy. A táme mu też Pan powiedzyeć raczył: Ižeš dołwiádfzył á ogládał mię Tomafzu/ thožeš vwierzył. Ale ci owłzem błogółławieńfzy będa/ co nie widzác á vwierzą temu. A thu lepak w tey Ewányeliey niżej nápiáney mowic raczy do zwolennikow łwoich/ powiádaiąc im/ iż to łá błogółławione oczy ktore ná to pátrzą ná co wy pátrzycie. A ták iż ty dwie rzeczy łá rozne/ tedy ták máią być zgodzone. Iż nie tho łá błogółławione oczy co tylko pátrzáły ná ono człowieczeństwo iego/ á mie dopátrzyły łie fwiętego Bołtwá iego/ y dziwnych łpraw iego/ Ale tho błogółławione oczy ktore ták pátrzáły/ iáko oczy zwolennikow iego/ iż práwie przeyrzáły á przypátrzyły łie y vwierzyły fwiętemu Bołtwu iego. A to iefzcze błogółławieńfze/ ktore go nie widzác/ tylko wiárá dołięgály wyrozumienia o thym iego dołtoieńftwie fwięтым. A dla tego ty łłowá łá włpomienione ná poczátku s tey fwiętey Ewányeliey niżej nápiáney/ ábychmy łie thák łprawowáli/ á thák łie przypátrowáli temu Pánu łwemu/ y ták zrozumiewáli o fwięтым Bołtwie iego/ iáko oni zwolennicy á oni miłófnicy iego. Ktorzy przypátrzywłzy łie włzytkim łprawám iego/ vwierzyli mocná wiárá w łercoch łwoich/ o tym fwięтым Bołtwie iego. Co łzyrzey zrozumieemy s tey Ewányeliey fwiety **fwiety** [!] / ktora nam ku pociefze náłzey ieft nápiána v Lukáfzá s. tymi łłowy: A Obrociwłzy łie Pan Iezus do zwolennikow łwoich/ rzekł do nich: Iż błogółławione tho oczy ktore to widzá co wy widzicie. A záprawde

powiadam wam/ iż wiele Krolow y Prorokow rządziby tho byli widzyeli czo wy widzicie/ á nie widzyeli: y rządziby tho byli słyszeli co wy słyszycie/ á nie słyszeli. A otho wnet

strona: 208

po Troycy świętey.

Liśc 208.

grafika ieden z náuczonych w zakonie powłthawłszy/ pokuřzał go/ á mowił: Miřtrzu czoby ch ia miał czynić/ ábych dołthąpił żywothá wiecznego? A Pan mu odpowiedzyał: Azafz niewieřz iáko w zakonie czćiefz? á iáko thám nápiřano ieřt? A ten odpowiedzyawłszy/ rzekł: Będyeřz miłował Páná Bogá twego/ ze wřzyřthkiego řerczá řwego/ ze wřzyřtkiey duřze řwoiey/ ze wřzyřtkich řił twoich/ y ze wřzyřtkiey myřli twoiey: á bliřniego twoyego iáko řam řiebye. Rzekł mu Pan Iezus: Dobrzeř odpowiedzyał/ tákze czyn á żyw będyeřz. A on chcąc řie ierzće řpráwięliwřzym okázác/ rzekł ku Pánu: á ktoř thedy ieřt moy bliřni? A Pan Iezus odpowiędáięc/ rzekł do niego: Człowiek niekthory řzedł z Ieruzalem do Ierycho/ y wpadł miedzy łotry/ kthorzy go obłupiwřzy z odzyenia iego/ á nádawřzy mu ran/ odeřzli go nápoły żywego. Trefiło řie pothym/ iż řzedł káplán oná drogá/ á vřzawřzy go/ przemińáł precz. Tá kze teř pothym y Lewitá idąc bliřko mieyřcá onego/ przyřzedřzy/ á vřzawřzy go/ teř go przemińáł. A pothym Sámáritán niekthory iádác oná drogá/ przyiecháł bliřko do niego/ á vyrzawřzy go wzruřzon ieřth miłofierdzyem/ á przyřtápiwřzy k niemu/ záwiázáł rány iego/ nálawřzy do nich oleiu y winá/ á włóżywřzy go ná byđłátko řwoie/ doprowáđził go do gořpody/ y miał o nim praczá. A drugiego dnia wyieřdzáięc/ wyiáwřzy dwa pyeniáda dáł **dal [!]** go-

strona: 208v

Trzynařtey Niedzyełe

řpodarzowi/ mowiác mu: Prořę cie miey o nim pilnořć/ A ieřli co wydařz więcey ř řwego włářnego/ ia zářię kiedy řie wroćę/ wřzyřtkoć obiecuię zápláćić. A kthoryřci řie zda ř tych trzech być bliřnim onemu czo był wpadł miedzy łothry? A on odpowyedzyał/ Iř ten czo vczynił náđ nim tákie miłofierdzye. A potym mu powiedzyał Pan: Idźze/ á y ty vczyn tákze. POCzátęk tey Ewányeliey řwiętey řtáđ řie poczáł/ gđzye thák Pan mowić raczy ku zwolennikom řwoim: Iř to řá błogofłáwione oczy co ná to pátrzą/ ná co wy pátrzacie. Częgo wiele Krolow á wiele Prorokow pilnie požáđáli widzyeć/ á nie widzyeli. Abowiem ten wřzechmogący Pan ni w czym inřzym záwřdy więřzego błogofłáwieńřtwá człowiekowi

nędznemu nie pokładał/ iedno w tym/ gdy fie kto mógł przypátrzyć/ á práwie łobie w łerce
wkorzenić wielmożność/ chwałę/ dobroć/ miłofierdzye/ łpráwiedliwość/ y ine przypadki
tego wiekułftego Bołtwá w Troycy iedynego. (*marg*) Początek mądrości boiaźń Boża. (–)
Bo ktho fie themu pilno chce przypátrzyć/ nie naydzye áni ná niebie/ áni ná zyemi/ czegoby
mu iuż nie dołthawáło/ gdy kto práwie pozna Páná Bogá tego/ á ty dziwne łpráwy iego. A
iáko łam włty łwemi krociuchno ty włztyki błogoláwieńłthwá záwięzác raczył/ mowiac do
nas do włztykich: (*marg*) Mattheułz w vj. (–) Iż gdy znaydzyecie á zrozumiecie krolełtwu
niebiełkiemu/ to ieft/ co w tym krolełtwie należy/ y co wam z niego przypáść może/ iuż
wam włztyki ine rzeczy łnádnie przypadác będą. Iáko y Sálomon tákże teź tego nadobnie
połwiádczył/ mowiac: (*marg*) w Przipo. w ix. ka. (–) Iż początek włzech rozumow y włzey
mądrości w tym zależy/ kto fie boi Páná Bogá łwoiego. (*marg*) Kto fie boi Páná zmocni fie
niebu. (–) A s táką mądrołciá/ thák iáko tenże Sálomon piłze/ łnádnie fie może człowiek
zmocnić y niebu. Bo iuż tákiego człowieká żadne niebełpieczeńłtwo łwiátá tego/ żadne
áłpekty/ zadne płanety/ ku złym łpráwam á ku złemu żywotowi/ nigdy przywieść nie będą
mogły gdy fie będzie bał Páná Bogá łwoiego. Iuż chociaby go nacź wiodłó ono złe á łkázone
á náklónione przyrodzenie iego/ iuż ie łnádnie zgwałci á przełómi/ włpomniawłszy co ieft
Bog/ co ief zwirzchność iego/ co tho ieft odłtápić od niego/ á prze máły kęš łwey woley
zgwałcić łobie łáłkę/ obietnice/ y włztyhki miłofierdzyeńłtwá iego. A ták nie bez przyczyny
Pan Bog tym oczom błogoláwić raczył/ kthore fie thák przypátrzyły Pánu łwoiemu/ iáko fie
były przypátrzyły oczy łwiętych Apołtołow iego. (*marg*) Tákiem oczom Pan błogoláwi ktore
fie przypátruią Bołtwu iego. (–) Słuchayże tu pilno/ iż Pan iedno takim oczom błogoláwić
raczył/ iákie były oczy Apołtołow łwiętych iego. Ktore fie nie tylko przypátrzyły iż widziály
łwięte człowieczeńłtwo iego/ łpráwy iego/ y ony nie człowieczey moźnołci dziwy iego.
Ale ten wzrok ich práwie był przeniknął áż do łercá ich/ thák iż przypátrzywłszy mu fie/
poználi moźnołć Bołtwá iego/ poználi iż tho nie tego łwiátá człowiek/ poználi iuż byli łkąd
byłó przyłcie iego/ y włztyko co łpráwowáło dla zbáwienia nędznego narodu ludzkiego ono
łwięthe Bołtwo y człowieczeńłtwo iego/ á mocnie wierzyli temu. A takie Pan Bog oczy á
nie ináklze błogoláwić á wielbić tu mocno obiecuie. A takich oczu nie mieli oni nędzni
krolowie y Prorocy niektorzy/ ktore tu Pan przypominác raczył/ ktorzy nie wważywłszy á
nie przypátrzywłszy fie obietnicam Bogá Oycá niebiełkiego o łwiętym przyłciu Páná tego/ y

onym mocnym wyrokiem prorockim/ kthore były o nim iawnie podane światu przez Duchá s. zefzli s tego światá nic nie wiedząc ani rozumiejąc o tym błogofławieństwie tego Pána á zbawiciela swego. (marg) Oczy niewierne/ niewiernie patrzą (-) Także też były oczy Iudażowe/ Herodowe/ Piłathowe/ y onych złościwych tłufzcz/ á onych Biskupow/ onych Licemiernikow/ onych ftárszych z ludu: ktorzy acz patrzáli ná iawne á dziwne sprawy Boftwá iego świętego/ iawnie widzyeli wśzytki znaki ktore im były opowiedane/ ktore sie miały dzyać przy świętym zyawieniu iego/ á przedię były záflepione oczy ich/ a przedię im to nic nie pomogło. A to przeto/ iż nie przeźrzelí aż do fercá swego/ á do wiary swoiey/ tak iáko byli przeźrzelí święci Apoftołowie iego/ iedno tylko oczymá cielefnemi nań

strona: 209

Po Troycy swyętey.

Lift 209.

patrząc/ więcey obrażeni bywáli/ patrząc ná dziwne sprawy iego. Bo ie bárzo kłóła w oczy oná prawdá iego/ że nań nigdy patrząc nie chcieli/ á owfzem zawnždy gdzye mogli szukáli przyczyny ná ftrácenie á ná zginienie iego. (marg) Nie dofyć ná tym tylko wiedzieć o Pánu. (-) A tá ty nędzny Apoftole światá dzisieyżego/ káždy człowiecze Krześciáńki/ ktory chcelz náfládownąć tego Pána swego/ iefliże tho chcelz błogofławieństwo odnieść ná sobie/ iákie oto flifzyfz bylo dane tym świętym Apoftołom Páńkim/ áby też były błogofławione nędzne oczy twoie/ vczyńże thák iáko y ci Apoftołowie święci vczynili/ gdyż widziś widziś [!] iżeć o płathne idzye. Bo to wiedz/ iżeć w tym należy wśzytko dobre twoie. Bo nie dofyćci ná tym/ iż sie tylko oczymá dziwuiefz/ á wśzymá flyfzyfz o Boftwie á o dziwnych dobrodzyeyftwach Pána thego/ ále tak vczyn iáko vczynił Abráám/ iáko Izáák/ iáko Iakob/ iáko Dawid/ iáko Sálomon/ iáko Iob/ iáko Ezáiafz/ Ieremiafz/ y ini Prorocy Pátryárchowie święci. Ktorzy ácz nie widzieli cielefnemi oczymá wielmożności Pána tego/ ále mocnie vwierzyli obietnicam Bogá oycá niebieskiego/ iż go miał zefłác ná odkupienie tego światá nędznego/ y vwierzyli mocno onemu przyfzłemu odkupieniu swemu. (marg) Nie widzyeli Prorocy iedno oczymá dufnemi. (-) A tám iáko flyfzyfz w piśmie świętym/ iż ono ferdeczne patrzenie ich/ á oná wiára ich sfłáła sie im ná wieczne wśpráwiedliwienie ich. A zwłafzczá iżeś sie też ty iuz iawnie o thym dowiedział/ y ledwieś oczymá swemi ná tho nie patrzył/ iż sie to wśzytko wypełniło/ czego oni święci oycowie z rádością czekáli/ iedno tylko o thym obietnice máiąc. A ty ktemu iefzcze flyfząc ty flowá ktore Pan Tomáfzowi świętemu powiedzyeć zaczął zaczął [!] / iż to

ielzczę káždy miał być błogofławieńszy / co nie pátrząc oczymá fwemi w tho wielmożne Boftwo iego/ mocno vwierzył iemu/ niemiałbyś wierzyć á mocno fie przypátrzyć temu w myflach y w fercu swoim/ co fie dzyeie á co fprawuie wftawicznie tho święte Boftwo Pána twoiego/ y ná czym zależy święta wola iego. (*marg*) *Prośba ku Pánu Bogu o oświcie*
oświcie [!] *oczu dufznych.* (-) O wŕzechmogący náŕz miły Pánie/ gdyż bez twey łáki zázwdy muŕzą być záflepione ty nędzne á mizerne oczy náŕze/ gdyż fie do ciebie żaden doćińać nie może/ áż kogo pociągnie Bog Ociec twoy niebieski/ ták iákoś to nam ŕam opowiedzyeć raczył. (*marg*) *Ian s. w vi.kapit.* (-) Gdyż też to wiemy/ iż *wŕzyko* [!] *ŕobie*
ŕnádnie zyednác możemy dla imienia twego świętego/ gdy mocno wierzyć bedzyemy iemu. Oświeće náŕz miły á wŕzechmocny Pánie ty záciiemnione nedzne oczy náŕze/ ábychmy cie ták poznác á tákci fie przypátrzyć mogli iáko ci ná ten czás Apoftołowie thwoi/ ábo oni oycowie święci/ ktorzy tylko w duchu á w ŕercoch swoich pátrzáli ná święthe Boftwo twoie/ á ná przyście twoie. Aby fie nád námi wypełniá oná obietnicá Bogá Oycá twego niebieskiego/ ktorą nam przez Ezaiáŕzá Proroká obiecác raczył. (*marg*) *Ezaiáŕz w ix.kapi.*
(-) Iż lud ten ktory od wiela czáfow był w ciemnoŕciach/ przeżrzy á obácii fwiátłość wielką. Bo cożby też było po tym iżeś nas ŕtworzyć raczył/ ieflibyŕmy w tey flepocie iáko ine bydlętá/ námordowawŕzy fie s tymi nędznemi przypadki fwiátá tego/ mieli ták zeydź á w niwecz fie obroćić/ nie poznawŕzy ciebye Bogá ŕwego/ á nie odniozly ná ŕobie tego błogofławieńŕwá/ ktore takim oczom obiecować raczył/ ktore ták poznáią ciebie/ á nie doŕtápiwŕzy obietnic onych s. twych/ ktoreś rozlicznie obiecał wŕzytkim wiernym swoim/ ktorzyćby fie tá przypátrzyli y świętemu Boftwu twemu/ yák ná niebie iáko y ná zyemi. Potym tu piŕze Ewányeliŕtá święty/ iż ieden náuczony w zakonie przyŕŕuchawáiąc fie z dáleká onym ŕlowom Pánŕkim/ będąc beŕpieczen w náuce ŕwoiey/ przyŕtápiwŕzy fie do Pána/ nádziejwáiąc fie obłowić w iákiey omyłce iego w onym kuŕzeniu swoim. Ale iż nie ná proŕtaká trefił/ wzywał też ŕłuŕzną odpowieź ŕwoię. Y pytał Pána: Miŕtrzu powiedz mi cobych ia też czynić miał/ ábych ten żywot y ty błogofławieńŕwá/ o ktorzych ty powiedaŕz/ otrzymác mógł. Wnet go Pan ŕpytał: Azaŕz nie wiefz co w zakonie nápiŕfano iefť/ wŕzák to częŕto czytaŕz? Támże mu mędrek on powiedzyał ŕummę zakonu wŕzytkiego/ y o powinności ku Pánu y ku bliźniemu ŕwemu. Pan też o tym ták krociuchno zawiązał pytanie iego: Iż czyńże też ty ták/ tedy będzyeŕz żył żywotem wiecznym. (*marg*) *Zowiemy Pána Pánem á nie ŕŕuchamy go.* (-)

Pátrzayże co ten pokrycyec powieda. Napirwey iż zowie Páná Miłtrzem á nie Pánem. O ách nieftotyż bychmy fie wżycy obaczyli/ wiele nas dziś takich

strona: 209v

Trzynaftey Niedzyele.

co go mamy zá Miłtrzá á nie zá Páná: tylko iż słuchamy/ á pytamy fie/ á z dáleká zágładamy/ o fwiętych íprawach iego/ á o fwyęthey náuce iego/ á nic nas nie dotknie zwirzchność Pánfka iego/ ábychmy fie lękáli iáko Pánfkiey zwirzchności á možności iego/ á nie przestępowáli náuk á poftánowienia iego fwiętego. (*marg*) *Cześć fwiętym.* (–) A iestechmy práwie iáko oni czo fwiętym służyli/ ftáwiáiąc im fwieczki / wiefzáiąc obrałki ich ná fciánach swoich/ á o tym namniey nie myflili áni nie pytháli/ iákoby byli ich żywotow á ich ípraw nálládowáli/ czymby im byli dáleko więtfzá cześć czynili/ niżli gdy fie ich obrałkom klániáli/ Przykrywáli/ ábo ie w iákiey wymyfloney poczciwości mieli. (*marg*) *Pan fie nie oziwa [!]* kto go obłudnie woła. (–) Słuchayże iż mu też tu Pan nic odpowiedzyeć nie raczył/ ále go odeflał do onego vmienia iego o rozumie swoim: tak iáko też to y dziś dzyálác raczy tym pytáčzom fwym/ ktorzy to rzkomo nád kfięgámi leżą/ rzkomo fie pytiáią o woley iego/ tu wftáwicznie w kofcielech wołáią/ ípiewáią/ ále ferce gdzieś dáleko od nie^{go} po fwiátu lata/ iż im też nigdi odpowiedác nie raczy ná pytanie ich: gdiż obiecał takiego káždego puścić zá rozmyfłem ie^{go}. A zwláfzczá kto fie nie wda z wiernym á z vnizonym fercem pod fwiętá náukę iego/ á nie ízuka wdzyęcznego głofu iego. Gdyż iedno tákemu káždemu obiecał obiášnić Duchem swoim fwiętym y ferce y oczy iego/ á podeprzeć oney chući á oney wierney proftoty iego/ á ípráwiedliwey myfli fercá iego/ kto słucha głofu iego. Thák iáko y Ianowi s. wfkázác raczył przez ony pofty iego: (*marg*) *Mattheuż w xi.* (–) iż iuż protaczkowie prorokiá á opowiedáią o fwiętym Boftwie iego. Ták iáko to było przez Proroki z dawná miedzy inemi dziwy opowiedzyano/ á przez Ezáiafzá fzyroko obwołano. A oni Miłtrzowie/ á oni zakonnicy/ á ony kfiáżetá káplánfkie dáleko chodzili od niego/ thylko fie dziwuiąc fie iemu/ á kładác nádzyeię w náukach fwych/ á w onych íprofnych á obłędliwych rozumiech fwych/ w wymyflech á w ofiárah swoich. (*marg*) *Fáriseuże dzifiefyżych czáłow.* (–) Słuchayże dáley iż go też wnet Pan pytał: A iáko czytafz w zakonie á w náukach swoich? O moy miły Pánie byś theraz máluczko ná fwiát sftápic raczył/ á ná thy dziwne omylności iego/ á opátrzył

ty Miŝtrze ŝwoie/ ktorymeŝ ŝie thu raczył zwierzyc náuk y tháiemnic ŝwoich/ mogliŝyŝ ich beŝpiecznie ŝpytác: vkaźcie co czytacie/ á iáko czythacie/ y iáko vczycie wam poruczone owieczki ŝwoie? O nálaźlebyŝ ich więcey co cie pokuŝzáia/ iáko ten Fáryzeuŝ/ á nigdy ŝie s thobá wiernie nie obchodzą w pytániu ŝwoim. Pátrzayże co ten pokryciec Pánu powiedác raczył: Iź ták w zakonie nápiŝáno ŝtoi/ iź ktokolwiek chciaŝby miec ten żywot wieczny/ á ty błogofławieńŝtwá ŝwoie/ iźby miał miłowác Pána Bogá ŝwego/ ze wŝytkich mocy á ŝiŝ duŝe y ŝercá ŝwoiego: á bliźniego ŝwego iáko ŝam ŝiebie. Dobrzeŝ był przecedł nędzniku/ ále ŝerce twoie dáleko od tego: bo tu iuź w oboygú bárzoŝ ŝie obłađził/ gdyź Ewányeliŝtá piŝze o tobie/ iź on náuczony zakonnik przyŝedł był do Pána kuŝącz go/ á nie s práwego ŝercá mowiác z onym ŝwięty m Pánem ŝwoim: Iuź tu dáleko było ŝerce y od Bogá y od bliźniego. Bo iuź Pána Bogá nie vmiłował/ gdyź wykroczył przeciwo náuce iego. Bo w zakonie ták nápiŝáno ŝtoi: (*marg*) v. Moize. w vi. (–) Nie będyeŝ nigdi kuŝił Pána Bogá twego. Tu obácź/ żeć ten nie vważywŝy ŝobie tego/ á nie ŝlucháiac zákazánia tákiego/ ále wŝytko ná ŝtronę odłóżywŝy/ wneth iał kuŝic y Pána Bogá ŝwego y bliźniego ŝwoiego/ gdyź go widzyał w człowieczeńŝtwie iego/ á chciál go podŝtápic á podchwyćic w iákich omyłkach iego. Ale iź ŝie o nierowne pokuŝił/ bo Pan wnet obaczył onę myŝl á onę wŝzetcznoŝć iego/ á teź go wnet krotkiemi ŝłowy odpráwić raczył: Czyńże thák iáko powiedaŝz/ tedy iuź ná tym nędzyeŝ miał doŝyc. Iákoby thák Pan chciál rzec: Widząc ia nieboże myŝl y ŝerce twoie/ że ty nie ták czyniŝz iáko mowiŝz. Ale áby ŝie kto iny ná potym vznał tym vpominánim iego/ przeto go ták tymi ŝłowy odpráwić raczył. (*marg*) Iáko dziŝ wiele omylnych pythácźow ná ŝwiecie. (–) Ach ocźby dziŝ nálaźł tákich Fáryzeuŝzow á tákich omylnych pythácźow Pána tego/ co iáwnie wiedzą o powinnoŝciách ŝwoich/ iáwnie wiedzą iáko ŝá powinni miłowác Pána Bogá ŝwego/ zá ty hoyne á rozliczne dobrodzieyŝtwá iego/ ktore vŝtáwicźnie biorą z oney wielkiej á dziwney dobrotliwoŝci iego. Iuź nas teź iáwnie vczy nie tilko zakon Páńki/ ále ŝamá cnotá á powinnoŝć człowie-

strona: 210

po Troycy ŝwiętey.

Liŝt 210.

czeńŝtwá náŝzego/ ktorą ielźcze y oni mární pogáni mocno chowáli/ á wedłóg niey ŝie ŝpráwowáli/ nie máiac żadney wiádomoŝci o Pánu y o ŝwiętey woley y poŝtánowieniu iego/ iáko ŝie záchowywác mieli przeciw bliźnim ŝwoim w powinnoŝciách ŝwoich. A coź po tym

iż sie z dáleká o tym pytáią/ z dáleká ná tho przez pálce pátrzą/ ácz Pan ná nie woła iáko ná tego Fárizeufzá wołał/ áby ták czynili iáko rozumieią. Ale podobno tákże im przydzye s krotką odpráwą/ iáko y temu/ odeydź od świętego pytánia iego/ á od świętey rády y náuki iego. (*marg*) *Przypowieść kto iest bliźni komu.* (–) Słuchayże dáley iz ten omylny pytáč/ iákoby niewiedzyał pyta á dowiáduie sie od Páná/ kto iest bliźni iego. Dobrotliwy Pan/ ácz nie dla niego/ ále dla náuki ná potym wiernych swoich/ łáfkáwie á miłóściwie mu tą powieścią/ ácz iey on podobno przedię nie przyiáł áni zrozumiał/ ták iákoś słydział/ odpowiedác raczy: Iz człowiek ieden szedł z Ieruzalem do Hiericho/ y w padł **w padł** [!] między łotry/ ktorego **z łupiwłzy** [!] á z rániwłzy **z rániwłzy** [!] / ledwo nápoły żywego odeszli. Tám oną drogą idąc kápłan/ potym Lewitá/ minęli go/ á nic mu nie pomogli. Aż obcy człowiek/ poltronny/ cudzozyemiec/ Sámáritan/ wżrzawłzy go/ zmiłował sie nád nim: á opátrzywłzy rány iego/ y włożywłzy go ná **bydliátko** [!] swoie/ doniośł go do gośpody. A oddawłzy go tám gośpodarzowi á opiekálnikowi/ dał mu dwoię zaplátę/ iefzcze mu obiecał nágradzić/ ielliby co do tego przyłóżył swego. Profzác go/ áby miał pracą á pilne stárání około zdrowia iego. (*marg*) *Wykład o rannym bliźnim leżącym przy drodze.* (–) sie thu dziwnym słowom á dziwnym táiemnicam Páná swego iáko onf wżytko pod podobieństwy powiedác raczy/ áby sie to wypełniło czo opowiedác raczył/ iz tylko wiernym swoim dopuścił zrzpzieć táiemnicam **ktolętwá** [!] swoiego świętego/ á dziwnym spráwam wiekuiętego Bołtwá swoiego. A niewiernym obiecał/ iz nie tylko áby sie kiedy miály otworzyć á obiásnić oczy ich/ ále zówždy tym więcej y frodzy zácmmione á zállepione będą/ y zátkáne wży ich/ ták iz sie áni przypátrzyć/ áni przyśłuchác/ áni wyrozumieć nic nie będą mogli/ świętych táiemnić **táiemnić** [!] iego. Bo obáč pilno co to zá ranny leży przy drodze odárty od łotrow ná pułzczy. Przypátrźze sie co to zá Sámáritan wiąże rány iego/ kto go miya á nic niedba o ono márne złupienie iego. Obacźże co tho są zá łotrowie/ á iácy frodzy łupieżnicy á rozboynicy: co to zá drogá/ á co to zá niebépieczna pułzcza á głuchy lás ná kthorym leży then nędzny zrániony á złupyony człowieku (*marg*) *Káždy człowiek iáko ranny leży/ przy drodze w grzechu swoim.* (–) Oto ty leżyłz nędzny człowiecze á vbogi pielgrzymie/ idąc z ieruzalem do tego márneho Hiericho fwiátá tego, Bo gdy oná nędzna duřyczká twoiá w oney wielkiey ochędoźności swoiey/ będąc vbrána niewinnością á czyřtością sumnienia swego/ przyśłzá z onego wdzyęcznego á świętego Ieruzalem z Máyeřtatu niebiełkiego/ iáko o tym

piłmo świadczy/ ielzczę o onym Adámie/ iż stworzywszy go Pan/ wpuścił do niego ducha wft
fwoich/ á ducha żywota/ z onego Ieruzalem niebieskiego. A oblokły tym nędznym ciałem
onę niewinność swoię/ puściłá sie do tego márníego Hierichá swiátá tego/ co to y przezwiłko
iego iáwnye vkázuie: bo Hiericho wykłáda sie omylnóść álbo nieuftáwiczność. Coż sie tedy z
nią stáło? Oni niefláchetni łotrowie/ Grzech/ Czárt/ swiát/ Ciáło/ rozbili iá ná tey márney
pułczy tego zdrádnego Hierichá/ tego to swiátá omylnego. A ták iá rozbili/ iż iá zdárli/
złupili z onych iey wdzyęcznych á bogátych vbiorow á z oney iey ochędogości/ ktorą miáłá
od Páná fwego: tho iest/ onę niewinność iey/ á onę przrodzoną cnotę swoię. A zgwałciwszy
łumnienie ono iey niewinne/ á odárłzy y obłupiwszy ię ze włzytkiego/ márníe á frodze zránili
iá onemi łprońnościami á grzechy nieznośnemi swiátá tego/ iż iá nápoły żywo zoftáwili. A iuż
koniecznie zewłząd źle było oniey **oniey** [!] bo iuż iey było nie zoftáło/ iedno tho nędzne
poł żywotá tego tu márníego á doczeńego miełzkánia iey/ ták iáko tu Pan powiedác raczy/ iż
go nápoły żywego odefzli. A on swięty/ dołkonály/ á wieczny żywot iuż gi byłá nędzniczká
márníe łtráciłá á odstąpiłá od niego. (*marg*) Co iest Kápłan y Lewitá/ ktorzy minęli ránnego
bliźniego fwego. (–) Słuchayże co tu Pan powiedác raczy/ iż iá minął kápłan/ minął iá
lewitá/ żadnego iey rátkunku áni wlpomożenia nie dawłzy. To iest/ iż iá minął on kápłan
zakonu łtárego/ y z onemi dziwnemi ofiárámi łtáremi á wymyłły fwemi. O kto-

strona: 210v

Trzynástej Niedzyele

rych Páweł s. nápiłá: (*marg*) Do Rzimia. w x. (–) Iż áczkolwiek ná káždy dzyeń stáł
wftáwicznie then kápłan v ołtharza fwego/ ofiáruiąc rozliczne ofiáry zá grzechy ludzkie/ á
włzákoż nam ty ofiáry nigdy nic pomoc nie mogły/ iedno oná ofiárá/ ktorą zá nas ofiárował
on błogółławiony á swięthy cudzozyemiec Pan náłz miłóściwy Iezus Kriřtus/ ná ołtarzu
krzyżá swiętego/ Bogu Oycu swoiemu niebieskiemu. Minął go też y Lewitá nowego zakonu/
tákież z wymyłły á z wynáłaski swoiemi/ ktorych y dziś ná łwiecie ielzczę pełno. A włzákoż y
ten nic nie pomogł onym łrogim ránam á onemu márníemu wpadkowi onego ták zránionego y
złupionego człowieká/ ná tey pułczy swiátá tego leżácego. Coż sie tedy dáley stáło? Vkazał
tu Pan w tey przypowieści swoiey/ iż on nigdy nędznego á w pádłego człowieká zániechác
nie raczy/ áby go wlpomoc á rátować niemiał/ w nędzy á w wpadku iego. Powiedác tu
raczy o Boskim miłóřdziu swoim/ Iż go náłazł Sámáritan á cudzozyemiec/ y włádził go ná

bydłatko swoie/ y opátrzył á zawiązał rány iego/ nálawfzy do nich winá y oleiu. Y poruczył go gošpodarzowi á opiekálnikowi/ dawfzy mu dwoię zapłátę/ obiecuiąc mu iefzcze nád to/ iż iefłiby co fwego przyłożył ku opátrzeniu iego/ iż mu on to obiecuię y chce fowito nágradzić/ przy návroceniu swoim. (*marg*) Pan Kriřtus iáko Sámáritan wziął ná opiekę swoię nedznego/ człowieká ránnego. (–) O fwiętyřz to był Sámáritan á błogofławionyřz to ten cudzoziemiec/ ten dobrotliwy Pan á zbáwiciel nářz Pan miłofciwy Iezus Kriřtus/ O którym Ezáiařz z dawná opowiedał/ (*marg*) Ezaiařz w Lii.jka. (–) iż wyřcie iego á národzenie iego řkąd fie nam zyáwić miáło/ řadny o tym powiedzyeć nie mogł áni vmiał/ á řadny fie wydziwowáć nye moře dziwnemu przyřciu iego/ řkąd było á řkąd fie tu ná řwiát zyáwić raczyło. Iáko y Dawid s. o nim powieda/ iż iáko mocny obrzym zgotował fie thu ná tę drogę swoię. (*marg*) w Pfálmie xvii.j. (–) A wyřcie iego z niebá nawyřřřzego/ y zářię wrocenie iego ář ná wyřokořci iego. (*marg*) Nikczemnořć człowieczá. (–) Słuchayře co tu řam powiedáć raczy o tey dobrotliwořci swoiey/ Iř był miłofierdzyem wrzuřzon **wrzuřzon** [!] nád onym ránnym á vpádłym człowiekiem. Tu obáč kářdy nędzniku godnořć swoię/ iż leżyřz nápoły martwy/ ránny/ á odárty przy drodze/ iż fie mu iuř w niwecz przygodzić nie mořeřz/ iřeć řadną powinowáthořciá nic nie iefť powinien/ á iż nie mařz nic fwego/ czymbyř mu tho zapłáćić miáł. A coř fie řtáło? Słuchay/ Iř **wrzuřzony** [!] miłofierdzyem dobrotliwořci swoiey/ ták iáko Páweł s. y wřzythki ine piřmá o nim powiedáią: (*marg*) Do Ephezow w ij. (–) Iř niech fie nikt nie chlubi w řpáwach áni w godnořciach swoich/ tylko řzczyřá á dobrotliwá řářkú Páná fwe⁸⁰ bywamy zbáwieni.Bo to obáč/ iż on dobrowalnie przředł do ciebie/ zmiłował fie nád tobá/ zawiązał řářkú á miłofierdzyem á onemi obietnicámi fwemi/ ony nędzne rány twoie/ Nie łękay fie nic á wierz mocno moy miły řynacřku/ á będyeřz vzdrowiony/ y wřzytki rány twoie/ á thy řprofne á řzkáráde bliřny nie znořnych grzechow twoich. (*marg*) Iáko Pan zálewa oleiem/ á przemywa winem rány grzechow nářzych. (–) Coř iefzcze dáley včzynić raczył ten twoy dobrotliwy Sámáritan Pan Iezus Kriřtus? Otho řłyřzyřz iż záłá rány twoie winem á oleiem/ to iefť/ iż iuř omył s ciebie o řprofne bliřny twoie rozlicřnych grzechow twoich/ ktoremi frodze byłá zrániona nędzna duřzá twoiá/ niewinná á przenedrořřřzú krwiá swoiá. A iefzczec ie tu vřtáwicřnie zálewa onym oleiem/ to iefť/ onemi dáry Duchá fwego s. áby wřzytki řpáwy twoie/ zá řpáwú iego/ záwřdy były goráiące/ iáko zápalone lámpy/ w nędznym fercu twoim/ przed oblicřnořciá iego. A tym fwiętyřm winem przenedrořřřzey krwie

fwoiey wftawicznie przemysła ty smrodliwe a zaplugawione rany twoie/ przed oblicznością Bogá Oycá swego niebieskiego/ który sie zawsze brzydzi patrząc na thy sprofne blizny złościwych występów twoich. A ten dobrotliwy Pan/ nic sie nie brzydząc sprofnością twoją/ przemysła ty rany twoie/ abyś ty nigdy nie przyszedł w obmierzanie do Bogá Oycá iego niebieskiego. A iako Ezaiasz o nim powiada tego/ mówiąc w ołobie iego: *(marg)* Ezaiasz e Lxiiij. (–)

1: Iż iednom sie sam wpracował/ tłocząc a dźwigając tę pracę winną fwoię/ a nie

2: znalazł sie żaden/ ktoby mi był pomógł takowey wielkiej pracy moiey.

3: # Słuchayże co ielzche nád thobą dálej wczynić raczył/ iż cie wzywał ná bydłátko

fwoie/ to ielt/

strona: 211

po Trojcy świętey.

Liśt 211.

1: fwoie/ to ielt/ ná ono święte człowieczeństwo fwoie/ a wzywał ná sie społu y s to =

2: bą ony wżytke przestępki twoie. Iako o nim Ian s. napisał: Iż ten ci to ielt bá=*(marg)* **Iako nas wzywał Pan ná bydłátko fwoie.** (–)

3: ránek Boży/ który ná łobie nośi grzechy wżytkiego światá. Obaczże to/ iż iuż ten *(marg)* **Ian s. w j. kapit.** (–)

4: Pan a zbawiciel twoy załtąpił a zapłacił za cie wżytke długi twoie. Tak iakoć

5: y Ezaiasz o tym powiada: Iż on tak chciał dobrowolnie sie za cie ofiarować/ a *(marg)* **Ezaiasz w Liij.** (–)

6: grzechy twoie/ ktoreś ty ná łobie niośł/ wzywał ná święte ciało fwoie. *(marg)* **Iako nas Pan oddawa gośpodarzom.** (–)

7: # Coż dálej ielzche wczynić raczył? Oto cie porucza gośpodarzom /száfarzom/ a

8: s prawcom kościoła swiego ^{ego}święt/ wzywawszy cie iako do gośpody do **nie** [!]. Nie

9: iżby cie oni vleczyć **mieli** [!] / iedno iżby sie z nowu nie dali odnawiać ranom onym

10: twoim/ iuż opátrzonim od niego: prośząc a poruczájąc im to pilnie/ aby o tho =

11: bie pracą mieli. Dawając im dwa pieniądza/ to ielt/ dwa zakony fwoie/ ná wy

12: chowanie a ná wypálenie oney nędzney a zranioney dużyczki twoiey. Aby ią

13: iednym stráżyli iako korozywą/ aby sie bała frogości a groźney pomśthy iego.

14: Drugim aby ią ciefzyli/ a iako málcya goiaca/ zakładáli ty młodości nędzne kre =

15: wkiego człowieczeńftwa twego/ fwiętemi á miłościwemi obiethnicámi iego/ y
16: odkupieniem iego. Obiecuią to mocno tym gofpodarzom á tym opiekálnikom (*marg*)

Iáko Pan obiecuie nágradzić pracą opyekálnikom nášzym. (-)

17: twoim/ iż ielliby co iefzcze fwego nád przyłożyli nád tobą z náuki á z dobrych

18: przykładow fwoich/ iż on im to chce fowito nágradzić czáfu návrocenia fwe⁸⁰.

19: To ieft/ ná on čás gdy przyniefie záplátę wiernym fwoim/ á wieczną pomfthę

20: złym fzáfárzom á niewiernikom fwoim/ á zwodcom złościwym fwiátá thego/

21: czáfu fądu fwoiego. (*marg*) **Iáko fie mafz przypodobnić ku fprawam Páńkim. (-)**

22: # Słuchayże iuż iáko tu tobie Pan ná oštátek pod ofobą onego omylnego pytá

23: czá á onego Fárizeufzá rádę á náukę dáwać raczy/ ábyś nie zemdlał á nie zgi=

24: nał w onych ránach fwoich/ ábyś tákież czynił bliźnim fwoim/ á będyełż żył ży=

25: wotem wiecznym/ á wyleczyłż fię s tych márných á frogich ran twoich. Ale iż

26: ty ták żadnym obyczáiem vczynić nie mozełż/ iáko to on vczynić może/ á wżákoż

27: iż on ciebie leczy ná dufzy/ á każeć y vpomina cie s tego/ ábyś go ná wżem náflá=

28: dował/ á iżbyś fie też kędy mogł przypodobniał ku fwiętym fprawam iego/ gdy

29: żeś obraz iego/ á ftworzyć cie raczył/ ták iáko to fám raczy powiedác/ ku podo=

30: bieńftwu fwemu. Leczże też ty kędy iedno mozełż nędznego bliźniego fwoiego ná

31: ciele iego/ á nie miyay go ná drodze leżącego/ gdy vżrzyłż iáki nędzny vpadek ie=

32: go á vdręczenie iego. **Zwieżyłż [!]** kędy mozełż rány iego/ pomoż mu w nędznym v=

33: ciśnieniu á w niefprawiedliwości iego/ rátoy go w gwałcie á w ciężkości iego/

34: obroń á wfpomoż á weźmi w opiekę fwoię sírotkę nędzną/ ktora fobie rády dáć

35: áni fie fámá wfpomoc nie może. Pomniąc ná to/ co też tu Pan twoy nád thobą

36: czynić raczy/ á porucz ią komu w opátrenie iey/ iáko też otho Pan ciebie poru=

37: czác raczy. Vłom nędznikowy á z głodzonemu chlebá fwoiego/ á przyodzyey mo

38: żelzli nágość iego/ pielgrzymá thułáiącego fie przyimi do domu twego/ á vczyn

39: mu fie gofpodarzem á opátzycielem kędy mozełż/ ták ná dufzy iáko y ná ciele ie=

40: go. A ieflic Pan Bog dał iáką vmieiętność á vznánie Boftwa fwego fwięthe=

41: go/ y tego mu nie zámiełzkaway vdzyelác/ áby thym byłą leczoná nędzna dułzá

42: iego. A potym dobrodzyeyftwá vżyway y nád ciálem iego.

43: # A gdy iuż ták vczyniłż/ tu fie iuż po części przypodobniłż ku tym fprawam tego

- 44: Paná fwoiego. A tu fie iuz wypełnią/ ták iáko tu słyfzyfz/ nád tobą wfzytki ony
45: obietnice iego/ iż gdy mu fie przypátrzyfz oczymá duŕze fwey/ ták iákoś tu słyfzał
46: á tákimi oczymá iákim on tu błogofłáwić raczy/ á vtwardził w fobie mocną
47: wiárę o nim iáko o Pánu fwoim/ á bliźniemu fwemu záchowafz tákże powinno
48: ści fwe/ iuz bądź tego ift á pewien/ że iuz będziefz żył żywotem wiecznym/ ták iáko
49: Pan obiecować raczy. A iuz pewnie iáko słońce wznidzye á zákwitnie fpráwie=(*marg*) ¶

Wiernemu iako słońce wznidzye fprawiedliwości iego. (-)

- 50: dliwość twoiá/ ták iákoć to Prorok obiecuie/ á mocnie cie w tym iści od Páná
51: twego: Iż gdy fie ták fprawować będziefz/ iáko promień wyniknie fprawiedli=
52: wość twoiá/ iuz wfzythko błogofłáwieńftwo ná zyemi y ná niebie otworzy
53: fie á pewnie fie wypełni nád tobą/ y ono obiecáne kroleŕstwo twoie w wie=(*marg*)

Ekklezia. w. xxvij. (-)

- 54: kuiŕtym żywocie/ ktore tobie z dawná ieft zgotowane z łáki Páná twoiego/
55: otrzymałz.

Nn 3

Czego fie

strona: 211v

(*marg*) Czternaŕtey Niedzye (-)

1: ¶ Czego fie s tey Ewányeliey fwiętey vczyć mamy.

- 2: # A tu fie pilnie vcz moy miły Krześciáńŕki człowiecze/ iż nie doŕyćci ná thym/
3: wiedzyć/ słyfzeć/ y rozumieć fprawam Páńŕkim/ ále fie im trzeba przypátrzyć
4: oczymá duŕznemi/ á przez Duchá s. fprawionemi/ ták iáko ie ná on čás Apoŕto=
5: łowie fwięci mieli/ aby ie tákież Pan Bog vbłogofłáwić raczył/ ták iákochmy
6: słyfzeli/ ktore ták pátrzą á przypátruią fie fwiętemu Boŕtwu iego. # Drugie/
7: ábychmy fie karáli s thego nędznego Licemierniká/ ábychmy Páná fwoiego nie
8: czynili fobie tylko Miŕtrzem/ á nie tylko ábychmy fie dziwowáli fprawam iego
9: iáko iákiego Miŕtrzá/ ále ábychmy go rozumieli być y Miŕtrzem y Pánem: á
10: pilnie ŕlucháli y peñnili fwiętą wolą iego/ á bali fie go iáko Páná á iáko Krolá
11: ŕwego. # Trzecie báczmy/ iáko mu Pan powieda/ wízák wiefz iáko czciefz w za
12: konie/ ábychmy fie wiárowáli inŕzych náuk á wymyŕłow fwiátá tego/ iedno te=
13: go pilni byli/ co ieft w zakonie á w nieomylnym poŕtánowaniu Páná náŕzego.

14: # Czwarte/ obaczaymy w przypowieści tego zránionego człowieká leżącego
15: przy drodze/ iż to ná nas tá przypowieść przypada/ iż leżymy zráneni [!] á odárći
16: ze wřzech dobrych řpraw nářzych/ ná tey nędzney drodze fwiátá tego/ á nic nam
17: nie pomogł/ áni kápłan zakonu řtárego z ofiárámi řwemi/ áni Lewitá zakonu
18: nowego tákieř z wymyřły řwemi/ á z wynáłáski fwiátá tego/ by był ten s. Sá=
19: máritan pan nář Iezus Kriřtus nie zálał á nie potwierdził Duchem řwym řwie
20: tym tych nędznych á řmrodliwych ran nářzych/ á nie opátrzył nas s. miłofier=
21: dziem řwoim. # Piąte/ vcźmy řie teř tego z dobrodzyeyřtwá iego/ iáko on nam
22: czyni/ ábychmy teř ták czynili náđ nędznieyřzemi á mdleyřzemi bliźnimi řwemi/
23: niźlichmy řámi. Ale iż tego řámi od řiebie bez iego wřpomożenia Bořkiego niegdi
24: mieć nie mořemy/ wołaymyř do niego iáko do Oycá řwoiego/ wřzego miło=
25: řierdzya nápełnionego.

26: # O wřzechmogący nář Pánie/ á błogóřłáwiony Sámáritanie/ któryř tu dla
27: nas przyřzedł z dálekich kráin/ á widząc nas odárte á zránione ná tym márnym
28: řefie tego márnego á obłędliwego Ierychá fwiátá thego/ ráczźe řie zlitowác á
29: zruřzyć miłofierdzyem řwym řwiętyem náđ námi: á nie rácz nas mijác s tą řá=
30: řką á s tą miłóřciwą opátrznóřcią řwoią. Záwiężyř á opátrř ty márne á řmro=
31: dliwe rány nářze/ á owrzedzyáłe řumnienie nářze. Abowiem widzisz nář miły
32: Pánie/ iż iuř prořna náđzyeiá nářzá/ ieřli nie będye tego miłofierdzya á tego rá=
33: tunku twego. Iuř áni kápłan/ áni Lewitá/ áni řadne řtworzenie/ nam nigdy
34: pomoc/ á tych ran nářzych vleczyć/ nie moře/ oprócz řwiętego miłofierdzya twe=
35: go. A nie dopuřzczáy nář Pánie nam omdlewác w tych ránach nářzych/ áby=
36: chmy cie nie mieli poznác/ kto nas leczy/ á kto řie o nas řtára/ y kto nas opátru=
37: ie przy tey to nędzney drodze nářzey. Ale rácz dáć ábychmyć zá to záwždy dzyę=
38: kowác vmieli/ iáko řwiętemu á dobrotliwemu Pánu řwoiemu/ ábychmyć řie
39: vczyli záchowywác powinnořci řwoich. Co nam rácz dáć z řáłki á z miło=
40: řierdzya řwego řwiętego Pánie Boře nář w Troycy iedyńy/
41: ná wieki wiekom błogóřłáwiony. Amen.

42: **Ewányelia Niedzyele czterna=**

43: **řtey po Troycy řwiętey/ ktorą nápiřał Lukář s. w**

44: xvij. kápítulum. Przeciwko złey wierze á nie=

45: wdzyęcności ludzkiey.

46: # Wítań á idź/ ábowiem wiára twoiá ciebie zbá=

47: wionym vczyniá etcet.

Wielki obo=

strona: 212

po Troycy świętey.

Liśt 212.

(marg) ¶ **Iáko nam Pan opowiedáć raczy grzech nász w ołobie ludzi trędowátých/ y iáko gi mamy leczyć przez iego moc á wśpomózenie. A iáka ma być modlitwá do niego. Y o mocy grzechow odpufzczenia. (-)**

- 1: **W**ielki obowiazek/ á iákoby iákie przy=
2: muśzenie ſwoie/ nam nász miłóściwy Pán w thych
3: málcúčkih ſłowiech/ thu powiedáć raczy. Abo=
4: wiem ty ſłowá ſá wzyęte s tey Ewányeliey ſwętey
5: niżej nápiſáney/ w ktorey nam Lukáſz s. wypiſał
6: hiſtorią oney ſpráwy Páńſkiey/ ktorą mieć raczył
7: idąc z Ieruzalem ku kráinie Gálileyſkiey/ nád ony=
8: mi dzyeſiąciá trędowátých/ ktorzy mu byli drogę
9: zábieżeli/ ktore z łáki á z miłofierdzya ſwoiego był
10: vzdrowić raczył. A iedenże z nich/ ieſzcze k temu bę=
11: dąc cudzozyemcem/ wrocił ſie do niego/ á dał iemu
12: chwałę/ padſzy ná oblicze ſwoie. Ktoremu ty ſłowá wyſzey nápiſáne nam ku
13: wielkiey pocieſze á náuce náſzey/ rzec raczył: Idź iuż idź nieboraku/ ábowiem
14: wiára twoiá ciebie zdrowym vczyniá. Thu ſie podzywuy pilno tym ſwętym
15: ſłowom Pańa ſwoiego/ iż nie powiedał łáka moia/ Boſtwo moie/ moc moiá
16: ciebie vzdrowiá/ ále wiára twoiá: czyniác nam wielką pociechę á nádzyeię o
17: ſwętym miłofierdziu ſwoim/ Iż gdykolwiek z mocną wiarą á zupełną nádzye
18: ią záwołamy do ſwętego Boſtwá iego/ iż to iuż ieſt rzecz nie omylna/ á ták obie
19: tnicámi iego ſwętymi vpewniona/ iż nigdy táka proſbá nie może być w niwecz

- 20: obroconá/ ábo nie wyśluchaná.
21: O wielkiefz to dobrodzyeyftwo á fwięte przy=
22: rodzenie Páná tego/ bez wřzech zařług/ bez wřzech godnořci/ á bez wřzego trudne
23: go zábiegánia/ iedno tylko łámą wiárą/ wřtánowiwřzy ią w fercu řwoim o mi=
24: łofierdzyu iego/ á podłóżywřzy ią z mocną nadzieiá pod nogi iego/ iuř łobie nę=
25: dzny człowiczek/ o cokolwiek záwoła do niego/ wřzytko á wřzytko nie omylnie
26: á bez wřzego wáptienia/ zyednáć może. O czym řzyrzej zrozumieemy s tey Ewán=
27: geliey fwiętey/ ktorą nam nářz Pán w piřaniu Lukarzá s. ku nářzey pociefze á ku
28: nářzey náuce zořtáwić ráczył. A ieřt nápiřaná tymi řłowy.

Nn 4

Agdy řzedł

strona: 212v

Czternáftey Niedzyele

- 1: Gdy řzedł Pan Iezus z Ieruzalem/ á przechodził
2: iuř przez pořrzodek Sámárie y ku kráinie Gáliley
3: řkiey. A gdy wchodził do niektorey vlice/ zábiežá=
4: ło mu dzyefięć mężow trędowát ych: ktorzy řtoiąc
5: z dáleká wołáli do niego podniořłzy głófy řwoie/
6: tymi řłowy mowiąc: Iezu przykázycielu zmiłuy řie nád námi.
7: Ktore gdy vřrzał/ powiedzyał im: Idźcie á vkářcie řie kápła=
8: nom. A řtáło řie ieřt kiedy řzli/ tedy byli wřzyřcy oczyřcieni. A
9: ieden z nich obaczywřzy tho iř ieřt oczyřcion/ wroćił řie ieřth
10: ná zad z wielkim głóřem/ á dawał chwałę Pánu Bogu: á vpa=
11: dřzy ná oblicze řwoie v nog iego/ dzyękował ieřt iemu/ A then
12: był Sámáritanem. A odpowidyawřzy Pan Iezus/ mowił:
13: Azářz nie dzyefięć ich ieřt oczyřcion ych? gdjeż řie ich dzyewięć
14: podzyáło? Nie ieřth náleyzon řáden z nich/ ktoryby wroćiwřzy
15: řie dał chwałę Pánu Bogu/ iedno then cudzozyemiec. A potym
16: mu rzekł: Iuř wřtań á idź/ ábowiem wiárá thwoiá thá ciebie
17: zbáwion ym vczyniłá. (marg) ¶ **Zadna řprává Páńřka nie ieřt bez náuki.** (—)

- 18: **D**ziwna mądrość á opátrność tego włzechmocnego Pána/ iż cokolwiek
19: znaydzyełz ábo wśłyfzyłz w Bołkich poštěpkoch á w świętych śprawach
20: iego/ nigdy nic nie naydzyełz coby nie było s podziwieniem dziwnych
21: táiemnic iego/ á bez ofobnego porządku ábo iákíey náuki/ świátu podáney od
22: niego. Máło przed tym tákież przechodząc rozliczne kráiny/ śprawuiąc zbáwie
23: nie człówieká nędznego/ á wśzędy náuki zołtháwuiąc/ á práwie iáko rołzcz=
24: ki mieczázá łobą ná tey obłędliwey drodze tego nędznego á mizerneho świátá/
25: ábychmy zá nim tráfilí tym torem á tymi śprawámi iego/ do onych świętych á
26: nam obiecáných od niego rádości y błogóśławieńśtwa náłzego/ piłze thák hi=
27: śtoria o nim/ iż vczyńił dziw wielki nád głuchym á nád zaráżonym niemotą
28: człówiekiem/ to iáko iuż rozumieć mamy/ y co tho byłá zá figurá/ to iuż tám łzy
29: rzey przy wykłádzye tey hiłtoríey nápiłano łtoi. Iż łzátan on zawiściwy á vpor=
30: ny prześłádowncá człówieká nędznego závždy łie o to łtára/ áby z dopułzczenia
31: Páńłkiego/ gdyż prze grzech á złości łercá człówieczego nie może przy nim dłu=
32: go wytrwác łwięte Bołtwo iego/ ni ocz łie pilniey nie łtára/ iedno áby zátkał
33: wśzy káždemu tákowemu/ áby nic nie łłucháły áni rozumíáły o Bołtwie Pána
34: tego/ przed ktorym on drzy wśtáwicźnie/ á bárzo mdłe łełt krolełtwo iego: á po=
35: tym też áby obmamił ięzyk iego/ iżby nie wśłáwiáł moźności á dziwow Pána
36: łwego/ łkądby łię wiele łudzi mogło náwrócić ku Pánu łwemu/ á odłtápić od
37: niego/ á wypáść mu z opieki iego. Táme Pán nadobny przykłád vczyńić ra=
38: czył/ ábychmy tych człónkow łtrzegli od czártá tego łprofnego/ áby ich nam nie
39: gwałcił/ á nie odciłkał nas od znáioμοści á od wśłáwiáńia moźności y do=
40: brodzyeyłtwá łwiętego iego.(*marg*) **Gdy wśzy nie łłyfzą/ ięzyk mowić nie może/ á łtąd grzech rołcie. (-)**
41: # Pátrzayże/ wnetże oto potym/ co ten Pan á dobrotliwy zbáwiciel náłz czynić
42: á okázowác nam raczy: vkazáwłzy to/ iż gdy iuż będą ták grzechem zátkáne á zaráżone [!]
43: wśzy nędzne^{go} człówieká/ iż nie może łłyfzec áni rozumieć onemu Bołtwu
44: á oney dobrotliwości/ y onym obietnicám iego/ á iż iuż chodzi iáko błędny/ iuż y ię
45: zyk/ gdy wśzy nie łłyfzą/ łerce nie rozumie/ łłáby bárzo łełt. A choćby co y mowić

46: chciał/ radby wyznawał możności Páníkie: á což gdy áni słyszal/ áni zrozu=

47: miał o tym Pánu swoim. Słuchayże co s tego roście/ mární trąd/ á márne o=

48: mierzenie przed oblicznością Páná tego. Bo niechay sie iáko chce dłuogo tái we

49: wnątrz tá niemoc froga grzechu kázde^{go}/ á wżakofz/ gdy sie człowiek vznác á obá

czyć nie chce/

strona: 213

po Troycy świętey.

Lišt 213.

1: czyć nie chce/ musí sie ná wirzch wyłóżyć on íprofný á przemierzły wrzod iego:

2: íkąd iuż tákowy musí być wyrzuconym od obliczności Páná íwego/ y s kościołá

3: iego. Gdyż to oná figurá zakonu ítárego o trędowátých vkázuie/ iż tácy bywá=

4: li zázwdy wyrzucáni á wymiotawáni s pośrzodku ludu iego/ áż zálię bywáli v

5: zdrowieni/ toż bywáli przypuřczeni do ípołeczności zebránia Páníkiego. A thu

6: wnet Pan tę prawdę okázuiąc/ wytoczyć sie raczył ná plác/ nam ku náuce z ludź

7: mi oto tymi mární trędem zaráżonymi/ ták iáko tu hístoria pířze: Iż iáko z dále

8: ká niebożátká ítali od niego/ á iáko też byli vzdrowieni od niego.

9: # Słuchayże tu pilno co Ewanyelířtá pířze o tey świętey ípráwie iego: Iż gdy (*marg*) ¶ **Dla grzechu nie śmie człowiek blisko przyřtápić do Páná.** (–)

10: przychadzał do mieyřcá iednego á do zameczku iednego/ thedy ná polu á przed

11: mieyřcem onym oni trędowáci wytoczyli sie á zábieźeli mu drogę/ á nie śmieli sie

12: blisko przyřtápić do niego/ ále ípołecznym á żálobliwym głófem wołáli kniemu

13: Iezu przykázycielu zmiłuy sie nád námi. Pátrzayże tu pilno co to íeřt grzech/ á

14: iáko íeřt íprofná írogość iego: bo figurá tych trędowátých/ ták iáko w kńięgach

15: Lewitici ítoi nápiřano/ táka íeřt/ iż zázwdy mieli być wyrzucáni s pośrzodku o=

16: nego ludu á onego zboru z rořkazánia Páníkiego. A tho sie nam nic inego nie(*marg*) **ij. Moize. w xiiij.** (–)

17: znáczyło iedno íprofnóść grzechu nářzego: prze ktory iuż áni v ludzi/ áni v Bo=

18: gá/ áni v Anyołow/ áni v żadnego ítworzenia/ mieyřcá żadny tákowy nie ma: ie

19: dno iuż íeřt brzytki/ mierzyony/ á wyrzucony precz do mieyřcá puřtego/ do czártá

20: íprofnego/ iáko to do doktorá złego á omyłne^{go}. A íeřli sie nie vznamy á nie bę=

- 21: dzyemy fie ftárác o vleczeniu trędu tego mizerneho nálezego/ gdyż iuz mámy pe=
22: wnego á bárzo **lácne**⁸⁰ lekárzá fwego Páná Iezu Kriřtufá zbáwicielá nálezego/
23: ktory fie nam iáwnie opowieda s tą ťwięta á pilną opieką ťwá/ iż nie przyťzedł
24: do zdrowych/ iedno do tych niebożátek chorych á tym trądem zaráżonych. A tu(*marg*)

Mattheuřs w ix.

¶ Marek w ij. kapit. (-)

- 25: fie możelř ťpráwić y s tych nędznikow/ o ktorych tu ťłyřzyřz w tey Ewányeliey s.
26: iáko to řroga rzecz ieřt grzech w ťumnieniu człowieká nędznego/ iż przed domem
27: onym zábiegli drogę dáleko temu Pánu ťwoiemu/ á nie śmieli fie bliřko przyřta
28: pić do **nie**⁸⁰/ iedno z dáleká wołáli: Iezu przykářycielu mocny/ to ieřt/ ktory wřzy=
29: tko rořkazániem ťwym řnádnie včzynić możelř/ zmiřuy fie nád námi.(*marg*) **Společna**
modlřtwá wdzyęczna v Páná. (-)

- 30: # Obacřze tu iż nie woła kářdy z ofobná zmiřuy fie nádemná/ ále iednořtáynym
31: głořem wřzyřcy záwołáli/ zmiřuy fie nád námi nářz miřy Pánie/ ktory tylko ied=
32: nym řámym rořkazániem řwoim/ możelř wřzyřtko včzynić co raczyřz/ wedle řwię=
33: tey woley řwoiey. A thu rozumiey iáko to ieřt wdzyęczna modlřtwá v Páná te=
34: go/ gdy zbor iego wierny řpołęcznemi głořy/ á řpołęcznemi y iednořtáynemi ieřy
35: ki wołáią do Páná řwoiego/ á dawáiąc czeřć y chwałę řwiętemu imieniowi ie=
36: go. Ták iáko y w modlřtwie řwoiey včřąc zwołenniki řwoie nas wřzyřtki vpomi=
37: nác raczy/ áby řaden nie mowił Oycze moy day mi dziařia/ odpuřć mi/ nie w wo
38: dzi mie ná pokuřy. Ale rořkázuię mowić iednořtáynemi głořy wřzyřtkim/ chociař (*marg*)

Mattheuřs w vi. (-)

- 39: by teř drugi był y rozno ná řtronie ábo ná pokuřiu řwoim/ áby wřzyřcy wołáli od
40: wřzego zebránia á od wřzego kořciołá á od wřzego zboru iego/ do Bogá Oyczá
41: řwoiego niebieřkiego/ áby go nie dopuřzczał ná pokuřy/ aby gi zákrýł řwięřthym
42: kroleřtwem řwoim/ áby fie ná wřzem zgodził z wołą iego řwięřta/ á aby raczył o=
43: pátrzyć miłořciwie wřzyřtki niedořtátki y potreby iego. (*marg*) **Pan wdzyęcznye**
przyimuie tytuły řwoie/ iż ieřt wřzechmogący. (-)

- 44: ¶ Pátrzayře iż tu ři nędzny ludzie wołáią do Páná tego miánuiąc go być przy=
45: kářycielem/ á máiąc tę mocną wiáre// iż on tylko rořkazániem řwym/ y vzdrowić

46: ie/ y fpráwić wśzytko może co iedno raczy wedle fświętey woley fwoiey. Pátrzay=
47: że iáko ieft mocna wiára takiego człowieká káždego/ kto temu Pánu przywła=
48: fzczá á przyczyta co iego włafne ieft. Gdyż go tu wyznawáią być Pánem y Bo
49: giem/ á przywła fzczáią mu przykázowanie/ y nád niemocámi y nád inemi nie=
50: doftátki fwiátá tego. Czego żádný człowiek áni żádný mocarz vczyńić nie może/
51: áby miał tylko fłowem rofkázowác wrzodom/ czártom/ wiátrom/ morzu/ y i=
52: nym wśzytkim możnościam niebá y zyemie. A rozne tho było wyznánie ich od o=
53: nych náuczonych w zakonie/ ktorzy go tylko zwáli miſtrzem/ á nie przywła fzczá=
54: li mu Boſkiey możności iego: á też ledá iako bywáli odpráwowáni v niego/ y ná
55: fłuchywáli fie też cudnych przezwiſk y przymówek od niego.

Słuchayże

strona: 213v

Czternaſtey Niedzye

(marg) **Pan długich fłow nie pátrzy/ iedno fercá wiernego.** (–)

1: # Słuchayże iż thu nic nie wyſławiáią ocz proſzą/ nic nie powiedáią czego im
2: potrzebá/ iedno proſtemi fłowy wołáią: Zmiłuy fie nád námi. O iákoż tho ieft
3: wielka moc proſby pokorney/ ktora pochodzi s fercá prawdziwego. Inſze pi=
4: fma powiedáią o drugich/ iż czáfem y fłowá nie przemowili w proſbach fwo
5: ich/ iedno iż Pan poznał á obaczył pożądlive y wierne fercá ich/ wypełniał ony
6: pożądlivości ich/ zmiłował fie nád nimi. Iáko y nád oná nędznicá co tylko iż
7: fie z vprzeymá wiárą dotknęła podołká v fzáty iego/ á była vzdrowioná od mi=
8: zerney niemocy fwey. A ták máłoć ieft ná tym kto wiele mowi/ wyliczáiąc przed *(marg)*

Mattheuſ w ix.

Marek w v. kapit.

Lukaſ w viij. ka. (–)

9: tym Pánem fwym wśzytki niedoſtátki fwoie/ wśzytki potrzeby á doległoſci fwo=
10: ie/ gdyż on nie pátrzy fłow/ iedno fercá prawdziwego. Ale gdy máłemi fłowy
11: á wielkim fercem vciecze fie kto do niego/ nigdy żeden omylon nie będye w żád
12: ney nádzyei fwoiey/ áni opuſzczon w proſbach fwoich/ kiedy wśzytko poruczy
13: mocy á zwirzchności y opiece fwiętey iego. A iż czáfem nie ták iákoby ty chciał/

14: áni tedy kiedyby íam człowiek chciał/ ále on naydzye przedfię drogę iáko wypeł
15: ni požądliwość fercá onego/ á vczyni dofyć obietnicam swoim/ gdy wízytko przy
16: puścimy ná fwiętą wolą iego. Iáko y Dawid on fwięty gdy był w nawiętízym
17: niebepieczęństwie od onego Abfoloná włafnego íyná íwego/ ktory ízukał gár=
18: dlá iego/ gdy przed nim vciekał z miáftá/ wyzedł był Sádok káplán ze wízyt=
19: kimi Lewity/ wzyąwízy s íobą íkrzynię przymierza Bożego/ przed miáfto/ iáko
20: o tym w hístoríey ízryzey nápiíano ítoi/ tedy tám rzekł krol do onego Sádoká: (*marg*)

ij. Krolew. w xv. (-)

21: Nieś záś do miáftá tę íkrzynię/ ábowiem íełlize będye wola Páná me^{go}/ á íż nay=
22: dę íáfkę przed oczymá iego/ przywiedzyeć mie záfię do mieyfcá moiego. A íełlize
23: mi powie íż mu íie nie podobam/ gotowem ná wízytko/ á niech íie dzyeie náde=
24: mną fwięta wola iego. A iáko był wyfluchan wiemy/ to wízytko wiemy. A nie trzebá
25: nam Dawidá áni żadnych inych przykłádow/ íedno tego fámeo Dáwidá kto=
26: ry poráził á zábił onego okrutnego Goliafzá á íprzećiwniká náízego czártá ípro=
27: ínego/ íż gdy íie modlił Bogu Oycu íwemu wedłóg człowieczeństwá fwe^{go}/ wízy
28: tko przypufzczał ná wolą á ná opátrznóć ípołecznému Boítwu onemu. (*marg*) **Mattheuís**

w xxvi. (-)

29: # Iáko y ná on czás gdy ono **małtecżko** [!] Betulia było w írogim obłęzeniu/ á (*marg*) **Iáko**
Pan gotow ná wípomożenye kto wízytko poruczá ná wolę á ná opiekę iego. (-)

30: iuż mocami onymi y głodem onym ták było ściśńione/ íż iuż przełózeni miáłtecż
31: ká onego y Ozyafz káplán ták był poítánowił z ludem onym obłężonym: Íż íełli
32: íie do piątego dnia Pan nie raczy zmiłowác nád nami/ iuż íie poddaymy pod
33: moc nieprzyiacielá íwego. Iudith oná fwięta páni/ ktora tám była w obłęze=
34: niu onym/ dowiedzyawízy íie o takim poítánowieniu/ pogromiła ludzi ony/ mo
35: wiąc do nich tymi íłowy: Y iáko wy ímiecie zámierzác czás miłofierdzyu Pán= (*marg*)

Iudith w viij. ka. (-)

36: íkiemu/ á kuście Páná Bogá íwego/ y mnimacie áby wam to pomogło ku wy=
37: fluchániu wáízem: owízem íełlize fobie wíęcey **wrzufzacie** [!] fwięty gniew iego.
38: Ale vcieczmy íie íedno do niego **ż** [!] mocnemi á wiernemi modlitwámi íwemi/ nay
39: dzyeć on czás y obyczay wybáwienia náízego. Támże potym iáko ízlá do woyfká

40: onego/ iáko zabiłá Hatmáná onego/ y iáko wybáwiłá on nędzny lud s przeźrze=

41: nia Páńfkiego/ lzyroko tám o tym hiſtoria nápiána ftoi. Iáko y Ian s. piſząc

42: do nas/ przeſtrzega nas/ ábychmy ták proſlili Páná ſwego/ iákobychmy s proſb(marg)

j. Ian s. w v. kapi. (-)

43: ſwoich nie wykraczáli od ſwiętey woley iego. Opowiedáiąc nam to/ iż iefli cze=

44: go nieſłufznego á przeciwko woley iego będyemy ſie nápierác od niego/ iż nas

45: pewnie nie wyſłucha/ áni znaydziemy miłofierdzya iego. Iáko y on lud żydo=(marg)

Proſbá żydowſka krotka w oblężeniu. (-)

46: włki będąc w onym frogim vciśnieniu/ á będąc w oblężeniu Ierozolimfkim/ nic

47: nie wyznawali potrzeb ſwych/ iedno tymi ſłowy wſzyſcy wołáli do niego: Gdyż

48: iuż nam rády nie ſtawa náſz miły Pánie cobychmy iuż dáley czynić mieli/ to iuż

49: ieſt oſtáteczna rádość náſzá/ ábychmy oczy ſwoie podnoſili k thobie Pánie Boże

50: náſz. O ſwiętaſz to była rádá á ſwięte poſtánowienie/ dáleko mocnieyſza niźliby

51: byli wſzytki ludzi y wſzytki dzyálá zwiedli ná wſpomozenie ſwoie/ gdyż tám hi=

52: ſtoria lzyroko o tym ſwiadczy/ iáko byli hoynie wyſłucháni y wybáwieni. Gdyż(marg) **ij.**

Paralipo. w xx. (-)

53: y Pan náſz ſamże nas s tego vpominác raczy/ ábyſcie nie byli wielomowni á

54: ſzemrácze w ſwoich modlitwach iáko pogáni/ gdyż Ociec wáſz niebieſki wie (marg)

Mattheuſs vi. ka. (-)

55: wſzytki potrzeby y wſzytki ine **doległoſci** [!] wáſze.

Ale iż Páweł

strona: 214

po Troycy ſwiętey.

Liſt 214.

(marg) Iáko ma być káždy vſtáwicznie ná modlitwie. (-)

1: #Ale iż Páweł s. y inſze piſmá powiedáią/ iż káždy ma być vſtáwicznie ná mo=

2: dlitwie v Páná ſwego. Nie rozumieyże tego iżci by to miáło być vſtáwiczne wo

3: łanie ábo ſzemránie/ ták iáko niektorzy czynią/ ktorzy ſobie zámierzáią/ ábo im ſá

4: zámierzone poniewolne modlitwy/ á máło ich drugi nie s płáczem mowi/ gdy

5: by wolał ſpác ábo co inſzego czynić/ á wſzákoż nádáremnie muſi brác imię Páná

6: Bogá fwego. O którym Ezaiasz tak od Páná powieda: Iż lud ten tu iedno tyl= (marg)

Ezaias w xxix. ka. (-)

7: ko vfty fwemi przybliża fie do mnie/ á wárgami fwemi chwali mie/ á ferce ich

8: dáleko iest odemnie/ á rzkomo fie mnie boiá dla boiáźni ludzkiej/ á wedle náuki

9: ich. A przeto ia też to przydam im/ á dziw vczynię ludowi temu podziwieniem

10: wielkim á ftráfzliwym. Abowiem zginie mądrość od nich y od ich mędrkow/ á

11: roftropność od tych dowcipników ich. A tak nie toć iest modlitwá mruzcęc po=(marg)

Modlitwá poniewolna iáko yeftch przykra Pánu. (-)

12: niewolnie á w łep fie drapác/ wijátyk wártowác/ ábo pacierzmi kołátác/ ále to

13: ktora przychodzi s fercá wiernego/ z mocná á zupełná wiárá iego/ á vftáwicz=

14: nie w nim thrwa wiárá y mocna nádzyeiá o Pánu swoim y wyfluchániu iego/

15: ten iest vftáwicznie ná modlitwie á vftáwicznie ná pilney pieczy v Páná tego.

16: Wieleć też mowił on Licemiernik wyliczáiąc godności swoie/ kthorego márny

17: przykład Pan wiernym swoim opowyedzieć raczył/ iż on iáwnogrzełznik/ ktory

18: máluczkiemi fłowy nádzyeię fwą pokládał w miłofierdzyu Pánfkim/ mowiąc

19: tylko ty krocuchne fłowá: Boże wízechmogący bądź miłościw mnie nędznemu

20: á grzełznemu. A wždy powieda Pan/ iż vprzedził onego wielomowcę dáleko do (marg)

Lukas w xviii. ka (-)

21: wyfluchánia fwego/ y wyfzedł przed nim vpráwiedliwionym s kościołá one=

22: go. Iáko y Dániel on wielki Prorok nadobnie nam tego poświadczá ku pocie=

23: fze náfzey/ mowiąc tak ku Pánu fwemu: Wízák widziłz miły Pánie iż nie w fprá(marg)

Daniel w ix. kapi. (-)

24: wiedliwościch swoich kładzemy nádzyeię swoie/ áni w then obyczáy wylewa=

25: my do ciebie prófby swoie/ iedno tylko w wielkości miłofierdzya twego *fwiete*^{g0}.

26: Iáko y Dawid w modlithwach swoich w ofobie wiernych Pánfkich á kościołá

27: iego *fwiete*^{g0}/ nie wyflawia nic godności áni záług iego/ iedno wśzytko przywła

28: fzcza dobrotliwości fwiętey Páná fwego/ mowiąc tak do niego: Wípomoż nas(marg) **w**

Pfalmie lxxix. (-)

29: náfz miły Pánie wybáwicielu náfz/ á dla chwały imieniá swoiego wyzwól nas

30: w to fwięte á błogofławione imię twoie. A pokwáp fie ná wípomożenie náfze/

31: á rácz nas vprzedzić świętym miłofierdzyem swoim.

32: # A tak ty nędzny káždy człowiecze/ gdyż sie tego żadnym obyczáiem záprzec nie

33: możefz/ ábyś tego márneho trędu á thego łprofnego zaráżenia grzechu swoiego

34: nie czuł n łumnieniu ná łwym/ włpomniłz łobie ná to iżeś iest wyrzucon z onych (*margin*)

Káždy człek iesth grzechem iáko trędem zaráżon. (–)

35: namiotow niebiefkich á z oney łpołeczności y z oney ofiádłości niebiefkiey/ gdyż

36: wiefz figurę tego/ iż káždy trędowáty bywał wyrzucon od zboru Pánłkiego. Sły=

37: łzyfz też tu iáwnie á iáłnie o miłofierdzyu Páná łwego y s piłmá rozlicznego/ y s

38: przykłádu tego/ ktory tu tobie iáłnie Ewányeliłtá kłádye przed oczy twoie/ Iż

39: oni nędzni ludzye/ ktorzy tu tobie ná przykład á zá źwierciádło łą połżeni y po=

40: łtáwieni/ bárzo máluczkiemi á krocichnemi łłowj/ nic nie wátpiąć o możności

41: y o miłofierdzyu Páná thego/ gdyż go wyznawáią być przykazycielem łwiátá

42: włzytkiego/ wołáią do niego s pokornym á z wiernym łercem swoim/ á łą wy=

43: łłucháni. Wołayze thez thy do niego/ iáko ci nędzni wołáli/ vczyniwłzy łobie o

44: nim mocną wiárę łwoię: Wiem moy miły Pánie iżeś włzechmogący iest/ á peł

45: ná iest zyemiá y niebo miłofierdzya twego/ zmiłuyze sie też nád tym nędznym á

46: owrzedziáłym á tym trędem zaráżonym łumnieniem moim/ á oczyść

47: mie nie dla tego nędznego wołania moiego/ ále dla imieniá twego łświętego. A

48: tu nic nie wátp iestli s taką wiárą łtániefz przed łwiętą oblicznością iego/ iż iáko

49: łnieg będá zbielone ty znáki á ty blizny zaráżenia twego: ktore/ iáko Ezáiáłz po=

50: wiefz/ iáko czyrwcem záfárbowáne á vczerwienione bywáią. (*margin*) **Ezaiáłs w j. kapit.**

(–)

51: # Słuchayze dáley co thu Ewányeliłtá piłze/ iż im Pan nic więcej nie rzekł ie=

52: dno áby łzli á vkázáli sie kápłanom. A wnet iestcze niżli byli dołzli tym łą oczyście

53: ni. Thu dopirko mogli podeprzec oney mocney wiáry łwoiey o możności iego.

54: Iż áni sie z nimi rozmawiáiąć/ áni sie ich dotykáiąć vczynił on dziw/ iż wneth

55: zbielał á był vleczon on trąd márny ich. Mogli też łobie podeprzec wiáry o mi=

łofierdzyu ie=

1: łofierdzyu iego/ iż oni będąc ták ſproſnymi/ nic dobrego ieſzcze nigdy ani vczy=
2: niwłzy ani okazawłzy przed Máyeſtatem iego/ iedno ták ná málućkie ſłowá á
3: ná bárzo proſte wyſłucháni byli. A nie tylko ci nędznicy ále káždy wierny miał
4: by ſobie s tych przykłádow vtwardzić mocną wiarę o thym Pánu ſwoim/ iż on
5: iáko chce á kiedy chce może vczynić zázwdy miłofierdzye ſwoie nád nayupádley
6: ſzym ſтворzeniem ſwoim. (*marg*) **Przecż ſie Pan kazał trędowáthym vkázác**
kápłanom (–)

7: # A iż im kazał iſć á vkázác ſie kápłanom/ było do tego wiele przyczym. Iedná/
8: iżby to był okazał/ iż on zakonu á vſtaw ſwoich y ceremoniy dawnych/ ieſzcze za
9: dnych łámác niechciał/ pokiby był włzytkiego nie wypełnił/ co ſie było zácmiło
10: figurámi/ á potym ſie w nim włzytko wypełniło y okazało. A iż to było w kfię=
11: gach Leuitici nápiſano y vſtáwiono/ iż oni kápłani ſtárego zakonu mieli roze=(*marg*) **iiij.**
Moize. w xiiij. (–)

12: znawác miedzy trędem/ ieſli kogo mieli wyrzucić s ſpołeczności ludzkiej/ ábo go
13: też zálię przypoſcić. A tho była figurá kápłanow nowego zakonu: iáko theż był
14: Páweł s. vczyził iednemu s Korintu/ iáwnym grzechem zaráżonemu/ iż go wy
15: rzucił s ſpołeczności wiernych Páńſkich. Ale potym piſze do zboru áby ſie modli
16: li zá nim/ áby mu Pan Bog przywrocił vznánie iego. A ták iáko ſłyzylz/ iż thoć
17: było poruczono kápłanom ſtárego zakonu/ rozeznawác miedzy trędem á nie trę
18: dem/ á leczyć á opátrowác ony ludzi ták zaráżone. Tákżeć też poruczono ieſt ká=(*marg*)

Iáko kápłani máią wyrzucác s koſciołá. (–)

19: płanom nowego zakonu kárác/ przeſtrzegác/ á vpominác nędzne ludzi/ áby ſie
20: ſtrzegli tego márnego trędu á grzechu ſproſnego/ á leczyć ie á opátrowác ye od
21: niego. Ktory nie tylko ciało iáko trąd proſthy/ ále y duſzę ſzkárádzi á máże przed
22: oblicznością Páná tego. A byłiliby tego potrzebá/ áby zezwoliwłzy ſie/ nie tylko
23: kárác á vpominác/ ále ſpołu z onym zbobem wylęczyć á wyrzucić precz tákiego
24: káżdego s ſpołeczności oney miłey. Ale iáko w ſtárym zakonie nie mieli mocy
25: kápłani vzdrawiác trędu onego/ ták iako y tu w tey Ewányeliey ſłyzylz/ iż ieſzcze
26: niźli byli doſzli do nich ci nędznicy/ iuż byli vzdrowieni z miłofierdzya Páńſkyye=
27: go. Tákże też owłzem pewnie dzifieyłzy kápłani nie máią tey mocy vleczyć trędu

28: dufznego/ ták iáko to łobie niektorzy przywłáfczáią. Ale iáko Páweł s. á on łąd
29: wybrány Páńfki niechciał łobie tey mocy przywłáfczáć/ áby to zleczyć iáko fwą
30: mocą miał/ ábo odpuścić miał onemu odrzuconemu człowiekowi/ ále pił do
31: zborow áby fie zá nim modlili/ iżby mu Pan przywroćić raczył vznénie iego/ á
32: vbielił á vleczył ono nędzne á owrzedzyáłe fumnienie iego. A iuż byli niektho=
33: rzy iuż zá tych náłzich omylnych wiekow poczęli kupczyć tim wrzędem Páńłkim
34: y przywileie ná to niewiedzyeć łkąd przynořili. Ale ten łwięty kápłan nowego
35: zakonu Pan náłz Iezus Kriřtus/ ktorego nam Bog ociec obwołáł być Krolem
36: y Kápłanem według wrzędu Melchifedech/ iáko o thym Dawid s. przypomi=
37: na/ iuż popłował ty przywileie w tey Ewányeliey fwoiey: bo dármo á s łzczyre=(*marg*)

w Pfalmie Cix. (-)

38: go miłofierdzia łwego vleczyć á oczyścić raczył nędzniki ony/ iedno tylko ná má
39: łuczkie próšby á ná krociuchne záwołanie ich. Ták iako fie y dziś z námi obcho=
40: dzić raczy z nędzniki swoiemi/ á tym trądem łprořnych grzechow náłzich zárá=
41: żonymi. (*marg*) **Ofiárá trędowátých iáka byłá/ á iáko fie rozumiałá (-)**
42: # Też dla tego Pan rořkazał im był iřć do onych łthanow duchownych/ iż wie=
43: dzyał że ie nabárzyey kłółá w oczy łwięta prawdá iego/ áby fie obaczyli/ áby fie
44: przypátrowáli łwiętey mořności iego/ gdyż on niechce zginienia żadnego/ á ná
45: koniec y łprzećiwnego łobie. Też był obyczáy/ iż gdy kápłan ogłędował iuż one=
46: go oczyřczonego/ á miał go záfię puřćić do łpołeczności łudu Páńłkiego/ thedy
47: on nieborak oczyřciony przynořił mu ná ofiárę dwa wroblá żywe/ łznur czyrwo
48: ny/ drzewo Cedrowe/ wiązánkę Izopu. A potym on kápłan miał zábić iednego (*marg*)

iiij. Moize. w xiiij. (-)

49: wroblá/ á wypuřćić krew z niego ná gliniáne naczyńie w ciekącą wodę/ á omo=
50: czyřwřzy on **Iozop [!]** w oney wodzye ze krwią zmieřzáney/ miał pokropić onego człó
51: wieká łiedm kroc/ iuż oczyřczonego: á drugiego **wroblá [!]** miał wolno wypuřćić:
52: A to wřzytko było z rořkazania Páńłkiego. Ale co to byłá zá ofiárá á co tho były
53: zá figury/ mogłby fie przypátrzyć káždy/ ktoby chciał zrozumieć temu. A nie ták
54: rozumieć po próřthu iáko wykłádáią/ idź á day dar kápłanowi wedle vřtawy
55: Moizeřzowey/ áby tho miały być pieniądze ábo iákie vpominki. Iáko nas ach

strona: 215

po Troycy świętey.

Liłt 215.

1: niełtotyłz y po dziś niektorzy vczą/ tego dąru pod figurą od Páną rołkazánego
2: nigdy nam przed oczy náłze nie przytaczáiąc. Ale iż iuż o thym łzyrzey nápiáno
3: łtoi w pirwłzey Ewányeliy o iednym trędowátym tákież od Páną vłeczonym/
4: ktoremu Pan rołkázác raczył/ ábył łzedł á przyniołł ofiárę kápłanowi wedle
5: rołkazánia zakonnego. Tám kto będzie chciał czyłć łnádnie łie łpráwić mo=
6: że/ Liłt 45. (*marg*) **Co mamy ofiárovác zá vłeczenye trądu náłzego Pánu.** (–)
7: # A ták też y my gdy będziemy temu włzechmocnemu Pánu á temu Kápłano=
8: wi náłzemu ofiárovác ty dwa wroblá/ to ielł/ dwa zakony powinności náłzych
9: A iż w iednym wypułzczona ielł krew z wodą zmiełszána/ ták iáko o thym pímo
10: łwiádczy/ ktorą obficie wypułcił ten kápłan á ten dobrotliwy Pan á zbawiciel
11: náłz z náłwięłłzego ciálá łwego/ ná gliniáne naczynie/ to ielł/ ná tę nędzną zye=
12: mię. A ktemu mu będziemy ofiárovác w łercoch łwych á ná **pámęć** [!] przywodzić
13: ono drzewo Cedrowe ná ktorým rozbit był dla thego nędznego oczyłscienia ná=
14: łzego. A ten łznur czyrwony krwią iego łfárovány/ ktorým było związano człó
15: wieczeńłtwo iego. A wiązankę Izopu gorzkołć łkruchy náłzey/ pewno pokro=
16: piwłzy nas łiedm kroć onym łiedmiorákim dárem Duchá łwego **łwięte**⁸⁰/ wypu=
17: łcić nas będzie raczył z onych cięłzkich á twárdych obwiáłkow zakonu drugie=
18: go. Co nam to figurował on drugi wroblík wolno wypułzczony od kápłaná zá
19: konu łtárego. A tu łie iuż moželł przypátrzyć dziwnym łpráwam Páną tego/ iá
20: ko on z dawná przefigurował był włzytki łpráwy łwoie. A tu łie iuż pilno vcż y ł
21: tych przyłkádow łwiętych/ ktore łą vłtáwicźnie nád nędznym łudem ie=
22: go/ z miłofierdzya iego łwiętego/ y ł tych dziwnych łpraw iego: y iáko małł náń
23: wołác/ y iáko go małł vblágác w gniewie **ie**⁸⁰/ y co też záłię ofiárovác małł przed
24: łwiętym Máielłtatem iego/ á przed możnołcią Bołłtwá iego łwiętego/ ták iáko
25: tu łłyłzyłł ł figury zakonu łtárego. (*marg*) **Pan chocia y nye przyłzedł dla obcyh/
przedłię imi nie gárdzi.** (–)

26: # Słuchayże zálie pilno co thu dáley Ewányeliſtá s. wſpomina/ iż z onych
27: dzyefiáci ledwo że fie ieden obrał co fie wrocił y dał chwałę Pánu ſwoiemu/ y
28: tho nie z narodu żydowſkiego. Tu obaczyć możemy/ iż Pan á zbáwiciel náſz/ czy
29: niąc doſyć powinności ſwoiey/ ná co był poſłan od Bogá Oycá ſwego niebie=
30: ſkiego/ ták iáko y ſam tego wſty ſwemi poſwiadczać raczy/ iż nie był poſłan do(*marg*)

Mattheuſ w xv. (-)

31: pogánow/ iedno do onych owieczek kthore poginęły z domu Izráelſkiego. A
32: wždy tu oto iáko ſłyſzyſz/ że vzdrowić raczył y tego cudzozyemcá. A tu Pan oká=
33: zác raczył/ że ony niewdzyęczniki ſwoie/ ktorzy ácz ználi wielkie dobrodzyeyſtwá
34: iego/ á coż po tym gdy tego wdzyęczni być niechcieli/ iż ie miał wyrzucić od ká=
35: ſki ſwoiey/ á iż miał ſobie wezwáć pogany/ á miał vczynić z nich ſobie wdzyęcz=
36: ne kochánie ſwoie. Ták iáko o tym z dawná przez wſtá Prorockie powiedác ra=
37: czył: Iż ia Pan Bog ácz wielkie dobrodzyeyſtwá okázuię nád tym złym á ſwo=(*marg*)

Ezaiáſ w Lv. (-)

38: wolnym ludem moim/ ále gdy ták nic niedbáią ná imię Páná ſwoiego/ wyrzu=
39: cę ia lud ten od obliczności moiey/ á przyzowę do ſiebie on lud ktory nigdy mo=
40: im nie był/ á vczynię gi ſobie wdzyęcznym ludem ſwoim. Co fie tu iálnie okázá=
41: ło/ iż ten cudzozyemiec poznawſzy ono dobrodzyeyſtwo Páná ſwoiego/ wroci=
42: wſzy fie do niego dał powinowátą cześć á chwałę Pánu/ iáko Bogu y iáko
43: ſwiętemu dobrodzyeiowi ſwoiemu. (*marg*) ¶ **Pán ma pieczę ná niewdzyęczności**

ludzkie. (-)

44: # Pátrzayże iáko Ewányeliſtá s. przypomina/ iáko fie ten Pan záwždy dzi=
45: wnie przypytáwác raczy niewdzyęcznościám dobrodzyeyſtwá ſwego ſwiętego
46: gdzie oto mowi: Azali ich nie dzyefięć oczýſcionych było/ y gdzież fie ich dzye=
47: więć podzyáło? O moy miły wſzechmogący Pánie//toć nie tylko dzyefiáty/ ále
48: ze ſtá ieden ſnadź dziſ náwroćić fie ku thobie niechce/ á dzyękowáćci zá dobro=
49: dzyeyſtwá twoie. A podobno fie też nam ták zda iáko y onym dzyewiáci/ iż nie z
50: dobrodzyeyſtwá twego/ ále dla tego iżeſ im rofkazał idź do káplánow/ byli v=
51: zdrowieni. O niebożátká nędzni byſcie ſłyſzeli co tu Pan mowić raczył ku temu (*marg*)

Wiára y zbawia y vzdrawia. (-)

52: dzyefiätemu/ który fie nãwrocił do niego: Idź moy miły fynaczku/ bo wiárã two
53: iã ciebie zbãwiłã/ łãfkã cie byłã vzdrowiłã/ ále iuż tá wiárã á tá wdzyęcność
54: którãś wczynił ku mnie iãko Pãnu fwemu/ iefzcze cie ktemu zbãwiłã. O nę=
55: dzny człowiecze byś fie chciał przyśluchãć słowom tym Pãnã swoiego/ co thu

Oo

mowić ra=

strona: 215v

Czternaſtey Niedzyele

1: mowić rãczy do tego kãzdego/ kto wdzyęcnie przymuie dobrodzyeyftwã iego
2: ſwięte/ á wierzy mocnie iemu/ á dzyękuie mu zã tho/ á wyſławia wielmożność
3: Boſtwã iego y dobrodzyeyftwã ſwiętego iego/ iż powiedãć raczy/ iż tãka wier=
4: na ſprãwã ma zbãwić kãzdego nędznego człowiekã. Ale my ſnadź tãk ſobie ro=
5: zumiemy/ iż iuż nã tym dofyc mamy/ bychmy fie tylko ſwiãtu vkazãli s tymi do
6: brodzyeyftwy Pãńskimi: iãko fie teź oni tylko byli vkazãli kãpłanom/ á iuż po=
7: tym nic niedbãli o to ſwięte Boſtwo Pãnã swoiego. Tãkzeć y my ách nieftotyſz
8: czynimy/ gdy fie nam co poſzczęſci z łãfki twoiey nãſz miły wſzechmocny Pãnie/
9: tedy to ſobie lekce wãzimy/ nie pomniãć nic miłofierdzya twoiego ſwiętego/ á
10: chłubimy fie tylko tym nędznym á omylnym ſwiãtem/ á zowiemy to
11: ſnadź więcey ſzczeſciem ſwoim ábo iãkim innym przypadkiem/ niźli łãfkã ábo mi
12: łofierdzyem twoim. (marg) ¶ **Pan nie tylko ſwã ale y ludzkã niewdzięcność kãrãć
raczy. (-)**
13: # Ale iãko to v tego Pãnã zãwždy wdzyęcno byłõ/ y iãko zãlię vmiãł pokãrãć
14: á odmienić łãfkę y dobrodzyeyftwã tãkie nãd kãzdydym tãkowym niewdzyęcni=
15: kiem ſwoim/ wiele o tym piſmã y przykãdow mamy. A nie tylko o niewdzyęc
16: noſć ſwoię/ ále y o niewdzyęcność ludzkã zãwždy fie gniewãć á zã to kãrãć ra=
17: czył. Słuchay iż Saul będac wielkim krolem/ á mãiãć czyniãć z wielkimi woy=
18: ſki/ gdy on ſrogi Obrzym bluźnił imię Bogã żywego/ á wywabiał z woyſkã żydowſkie⁸⁰/
19: ktoby fie był chciał biãć z nim o tę prawdę iego. Zeſłãł Pan Dawidkã
20: iefzcze niedoroſłkã młodego/ który tãm iãko hiſtoria piſze/ będac **pelen [!]** wiãry o(marg)
j. Krole. w xvij. (-)
21: Pãnu ſwoim/ zãbił moczãrã á okrutnikã onego/ y wybãwił s porãſzki wielkiey

22: wŹytki woŹłk krolá onego. Iáko mu potym zaŹrzał on krol tego/ iáko tego nie
23: chciał by wdzyęczen od niego/ tk iŹ fie pilnie o to Źtrł/ by był on niewinny
24: Dawid zginł/  pilnie fie by n to náłádził/ by go by mog zbwi gárdłá ie=
25: go. Ale iŹ Pan Bog zwŹdy rk Źwoi dzyerŹy nd wiernym Źwoim/ Źkarał po=
26: tym niewdzyęczniká onego/ z przestępki woley Źwey Źwiętey/ tk iáko o tym w
27: kŹigach krolewŹkich npŹfano Źtoi/ tk iŹ mrnie zginł y z woŹłki Źwoiemi. (marg) j.

Krole. xxxi. (-)

28: A Dawidá onego tk iáko to iuŹ podobno káŹdemu nie tyno ieŹt/ połdził n
29: mieŹłcu iego y n kroleŹtwie iego. (marg) **Iáko fie Pan o cudz krzywd gniewł**
o Iozeph. (-)

30: # A gdyŹ v Źydow to práwo był/ iŹ Źyn pirworodny zwŹdy dzyedzicŹył/ y był
31: zwŹdy przednieŹłym/ y godnieŹłym/ y do urŹedow/ y do inych Źtanow miedzy
32: inemi brty. A wŹzkoŹ to przedŹię Pan Bog potym odmieni racŹył: tk iáko
33: on zwŹdy dziwnie Źprwuie przeŹrzenia Źwoie. VptrŹył Źobie Iozef w do=
34: mu Ikobowym w cnotliwych Źprwach w młodoŹci iego/ y chciał go przeło=
35: Źy y podwyŹłzy błogolłwieñŹtwem przed inŹzemi brty w domu onym/ y oka
36: zł tho onemu Iozefowi przez widzenie Źwoie. A oni potym ŹtrŹy brácia b=
37: dc niewdzyczni onych dárow PnŹkich/ ktore był przeŹrzał w narodzye ich/
38: wzrfzeni zazdroŹci/ Źtrli fie o to/ by byli ztrcili brátá onego. TmŹe po=(marg)

j. Moize. xxxvij. (-)

39: tym iáko gi w Źtudni chowáli/ iáko go pogánom zprzedli/ iáko przed Źmt=
40: nym oycem powiedli/ iŹ go ná polu ŹwirŹ zydł/ gdy od nich Źzedł do domu/
41: iáko mu Źukienk zekrwwion przyniŹli/ to tm o tym hiŹtoria Źzyroko opiŹue.
42: A wŹzkoŹ do tego przychodŹc/ iáko ten grzech niewdzycznoŹ ieŹt n wielkiew
43: pieczy u Páná náłzego/ Źłuchay co fie potym Źtł/ iŹ przedŹię Pan nłzł drog
44: woley  przeŹrzeniu Źwemu/ tk iáko on zwŹdy dzyerŹy rk y n naniebpiecz=
45: nieŹłym mieŹłcu nd káŹdym wiernym Źwoim: tk iŹ on zprzedniec przedŹię
46: zoŹtł wielkim  moŹnym cŹłowiekiem  pierwŹzym po krolu w obcym kroleŹtwie
47: onym. A oni ndŹni brácia potym muŹieli vpádác przed nim n koláná Źwoie/

48: á ze wftydem zázwdy vzywáli żywotow swoich. (marg) **Pan zá niewdzyęczność ftrąca
pyfznego á pokornego pofadza ná iego mieyfcu. (-)**

49: # A ták gdy ten Pan nigdy przepuścić nie raczył y miedzy ludem swoim/ gdy
50: poznawał iáką niewdzyęczność miedzy nimi/ á což owfzem rozumiesz/ ná iákicy
51: to pieczy zázwdy v niego być mufiáło/ gdy kogo baczył być niewdzyęcznym do=
52: brodzyeyftwa swoiego. A pilnie fie tego trzebá obawác/ iáko tym nędznym brá
53: tom/ y iáko onemu Saulowi z Dawidem/ áby nas zá niewdzyęczność dárow á
54: dobrodzyeyftwá swoiego/ á zwáfzczá kogo by baczył być tákiego/ nie zrzucił iá=
55: ko Saula s mieyfcá iego: to ieft/ s kroleftwá onego wiecznego wiernym swoim

zgotowáne=

strona: 216

po Troyce świętey.

Lišt 216.

1: zgotowánego. A iżby tám nie poładził pokornego Dawidá/ ták iáko to zázwdy
2: czyniło święte Boftwo iego. Bo fie też thák rownie sftáło y onemu piéknemu á
3: zácnemu Luciferowi/ ktorego był Pan ták vmiłował y vbłogošťáwił/ iż go fo=
4: bie zwał Anyołem fwiátłości/ á było tho wielkie kochánie iego. A zá niewdzye=
5: czność onę iego/ á zá ono fprofne podniefienie iego/ kazał gi márníe ftrąć z
6: mieyfcá onego/ Y to iuż kázdy wie w co fie obróciło ono thák piękne á thák zacne
7: ftworzenie iego. A poładzić thám raczył człowieka nędznego á vnižonego á li=
8: che ftworzenie swoie. (marg) **Pan żadnym nye brákuiąc/ od káždego przymuie
pokorę iego (-)**

9: # A ktemn [!] iáko tu ftyfyłz od Ewányeliſty świętego/ iż gdy ony nędzniki trędo=
10: wáte vleczyć raczył/ o iednymże piſze iż był Sámáritan/ á drudzy byli wfzy=
11: tko żydowie/ w ktorým fie thu narodzye nabárzyey kochał/ A wždy widziłz iż o=
12: nych niewdzyęczników tu piſmo áni wſpomina. A cudzozyemcá/ á pogániná
13: pokornego/ iáko ftyfyłz/ iáko wdzyęcznie przyiác raczył/ ták iż mu obiecał y zbá=
14: wienie iego y vzdrowienie zá onę wdzyęczność iego/ gdy mu raczył miłóſciwy
15: rzec: Idź iuż niebože/ bo wiárá twoiá/ ktorąs tu vkazał w tey wdzyęczności ſwo
16: iey/ tá ciebie zbáwiłá. Tu iuż baczyłz iż ten Pan żadnemi ſtany/ żadnemi nanędz=
17: nieyfzemi ofobámi nigdy nie brákuię/ kto fie iedno vcieče do miłofierdzya iego/

18: á wdzyęcznie przyimuie/ á wftáwicznie mu dzyękuie zá dobrodzyeyftwá iego. A
19: tu też obáčz/ iż nie ono vkazánie kápłanom/ iáko to łobie niektorzy przywłafzczá=
20: iá/ ále fluchay á pilnie fluchay co thu Pan powiedác raczy/ iż wiárá twoiá thá
21: ciebie y zbáwiłá/ y oczyściłá/ y vleczyłá. A pomni co Ewányeliftá piłze/ iż iefzcze
22: niżli dołzli do kápłanow/ zá wiárą fwoiá/ iuz byli oczýfcieni.
23: # Weźmifz też ty káždy Krześciáńki człowiecze przykład s thego nędz=
24: nego cudzozyemcá/ gdyż iuz wiefz iż cię Pan iáko cudzozyemcá powołác raczył
25: do Boftwá fwego á do miłofierdzya fwego świętego: á omył/ á ochędożył ono
26: márne á łprofne zaráżenie twoie onego trędu twego á grzechu twoiego/ á wło=
27: żył ná cię znák y piątno fwoie/ iżeś iuz ieft wierna owieczká iego á s trzody iego.
28: Nie czyńże mu lekkości iáko Pánu ci niewdzyęcznicy vczynili/ ále s tym dzyefiá
29: tym vpadń przed nogi iego/ á dzyękuy mu zá ty nieznośne dobrodzyeyftwá ie=
30: go/ ktore on thobie záwždy vftáwicznie łprawowác á przepátrowác raczy. A
31: nieomylnie vflýczyłz ty wdzięczne flowá od niego: Iż iuz idź moy miły fynaczkú/
32: á gdym poznał táką wiárę á táką wdzyęczność od ciebye/ pewnie cie iuz tá wiá=
33: rá twoiá wiecznie zbáwionym vczyniłá.

34: ¶ **Co łobye s tey Ewányeliey ná pámięć brác mamy.**

35: # Pámiętayże nędzny Krześciáńinie częgo łie tu vczyć małz s tey łpráwy świę=
36: tey Páná twego. Napirwey pilnie pomni/ iżeś ieft zaráżon/ á nigdy nie chodzilz
37: bez tego trądu/ tho ieft bez márnego grzechu/ przed Máyeftatem Páńłkim.
38: # Drugie vważay s tych niebożátek/ ták iáko flýczyłz/ iż łie nie łmieli przyłtápic
39: do Páná/ iedno z dáleká krzyczeli á wołáli do niego/ położywłzy w nim vpełną
40: wiárę fwoię/ iáko tho ieft łtráłzna rzecz grzech/ á iáko łie w nim łtráłžno vkazác
41: przed Máyeftatem Páńłkim. # Trzecie vważay/ iákies iefth mocy á iákies po=
42: wagi nabożná á łpołeczná modlitwá/ od zboru wierneho Páńłkiego z zupełne=
43: go łercá pochodzáca. A iż Pan nie pátrzy wielkości flow/ iedno wierneho á pra
44: wdziwego łercá/ thego on nigdy nie opuści w káżdym wlpomożeniu fwoim.
45: # Czwarťe vcź łie/ co to ieft vkazác łie kápłanom/ y ktho to ieft kápłan twoy á zbá=
46: wiciel twoy/ y kto cie leczy od trądu twoiego/ y co mu małz ofiárowác/ ták iákos
47: tu krotce flýczál s figury zakonu łtárego. # Piąťe vważay łobie/ co tho ieft nie=

- 48: wdzyęczność/ á iáko ieft zázwdy wzgárdzone ferce tákie v Páná tego: á iáko thu
49: záfie powiedzieć raczy fercu wdzyęcznemu/ iz nie tylko vzdrowić/ ále y zbáwić ká
50: ždego tákiego miłościwie zállubowác á obiecowác raczy.
51: # Dayže nam nálz włzechmogący Pánie/ ábychmy nędznicy vznawfzy ten frow=
52: gi trąd/ á tho márne zaráżenie vpadkow fwoich/ przed Máyeftatem fwiętym
53: twoim/ vmieli s thákiem fercy y s táką wiárą wołác do ciebie/ ábyś fie z miło=
54: fierdzya fwego fwiętego raczył też zmiłowác nád námi/ á oczyścić á vleczyć tho

Oo 2

nędzne fun=

strona: 216v

Piętnaftey Niedzyele

- 1: nędzne funnienie náfze/ ábychmy tákiež vřlyřzeli od ciebie Páná fwoiego: Iz iuž
2: idźcie moi mili fynaczkowie/ iz tá wiárá wáfzá ktorą o mnie macie/ á tho miło=
3: fierdzye moie/ iuž was zbáwionemi vczyniło. Co nam rácz dác Pánie Bo=
4: že nálz ná wieki wiekom błogofławiony/ Amen.

5: **Ewányelia Niedzyele piętna=**

6: **ftey po Troycy fwiętey/ nápiřána od Máttheufzá**

7: **s. w vj. káp. Przeciwko marnemu łákomřtwu fwiátá te=**

8: **go/ á o opátrności wiernych.**

- 9: # Szukaycie napirwey kroleřtwa Božego á řprawiedliwořci iego/ á
10: ty wřzytki ine rzeczy řnádnie wam przypadác będą etc. (marg) ¶ **Náuká piękna ná
wzgárdzenye łákomřtwá fwiátá tego/ y co nam złego može przypasc s thego. A
przy tym o opátrności Páńfkiey/ káźdego wiernego fwego. (-)**

- 11: **G** Dyž po ofiádłofcyach niebyefkich żadne
12: inřze řtworzenie nie ieft wdzyęcznieyřze v Páná ná=
13: řzego/ nád człowieká nędznego. Ktorego y iáko řtwo
14: rzył/ y przecž go řtworzył/ y nacž go řobie chowa/ ku
15: rořkořzy fwoiey/ byłoby o thym y wiele piřác y wiele
16: piřmá wřpominác. Acž fie s thego káźdy y bez wiela
17: wywodow řnádnie wypráwić može/ rozeznavřzy y

18: Ísprawy y dziwne Ítworzenie tego tho człowieká ne=
19: dznego/ ták bárzo od Páná fwoiego vmiłowánego
20: y przeźránego. A to zówždy naypilnieyÍza pyecza te=
21: go Páná byłá/ áby to Ítworzenie Íwoie/ á tego czło=
22: wieká ták Ítrzegł/ á ná tákíey pieczy miał/ á thák vczył/ íákoby nigdy przyczyny
23: nie nálażł omierzić go Íobie/ á odepchnąć go od Íiebie. A rozumiejąc temu/ íż ták
24: íáko Íam powiedác raczył/ íżby temu to człowiekowi nic po wÍytkim nie było/(*marg*)

Mattheus xvi. (-)

25: by też y wÍytkiego fwiátá oliádłósci Íobie pozyfkał/ íesliby dużę Íwą poÍtał ná
26: zátóracenie/ á oÍtradał onych roÍkoÍzy Íwoich/ ktorých mu obiecał s Íobą vżywác
27: ná wieki wieczne. Y pilnie go thu w tey Ewányelíey s. nízey nápiÍanéy vpomi=
28: nác raczył/ áby niczego nie był napilnieyÍzy/ áby ni o czym nie było nawiętÍze Ítá=
29: ránie íego/ íedno o tych drogach á tych Ípráwach/ ktoreby go dowiodły á do=
30: prowadziły do tych wiecznych obiecáných rádoÍci íego/ á do tego tho wieczne=
31: go kroleÍtwá niebieÍkiego. A ták nie bez przyczyny thy Íłowá Íwięte íego/ s
32: tey Ewányelíey nízey nápiÍanéy/ nam Íam ku pocieÍze tu ná przodku wÍpomíe=
33: nione/ ábychmy wÍytko Ítáránie fwiátá tego/ poruczyli w opiekę Pánu Íwemu
34: A o kroleÍtwo íego áby było napilnieyÍze Ítáránie náÍze/ zá wÍpomóženíem íego.
35: A gdy nas s táką pilnoÍciá á s tákím Íercem będzýe obaczyć raczył/ thu Íluchay
36: miłóÍciwych obietnic íego/ íż íuż nam wÍytki íne rzeczy y ku żywnoÍciam náÍzym
37: y ku ínym potrzebom náÍzym/ zówždy Ínádniey przypadác będą. Czo Ízyrzey y
38: Ínádniey zrozuníeć możemy s tey Ewányelíey Íwiętey/ ktorą nam MáttheuÍz
39: s. nápiÍał tymi Íłowý/ przepowíedájąc nam ták od Páná náÍzego.

40: **Z**adny człowiek nie może dwímá pánom Íłużyć/ á=
41: bowiem pewnie íednego będzýe miał w nienawi=
42: Íci/ á drugiego będzýe miłował: ábo od íednego bę=
43: dzýe wÍythko wdzýećnie przyimował/ á drugiego
44: wzgárdzi. Nigdy nie możecie Íłużyć Pánu Bogu
45: Íwemu y bogáctwu fwiátá tego. A przeto ía vpominam was/

46: ábyście wielkiew trofki nie mieli w dufzach wálznych/ cobyście ie=

dli ábo pili.

strona: 217

Po Troycy świętey

Liſt 217.

grafika

- 1: dli ábo pili/ ábo o thym czymbyście ciáła fwe przyobłoczyć mie=
2: li. Izalisz dufzá wálzá nie iefth płatnieyſza niż pokarm? á ciáło
3: niżli przyodzianie iego? Pátrzcie ná ptafzki niebiefkie/ kthore
4: nie fieią áni zna/ áni zbieraią do gumien ſwoich/ á Ociec wálz
5: niebiefki dawa im żywność ich. Izażefcie wy dáleko nie płat=
6: nieyſzy v niego? Abowiem ktory iefz z wał tháki/ by fie też na=
7: więcey ftárał ábo myflił o thym/ áby do wzroftu ſwego ſobie
8: mógł przyczynić áby łokieć ieden? Abo też o vbiorzech wálznych
9: przecz thákie ftárание macie? Pátrzcie ná lilie y ná ine kwiatki
10: polne/ iáko pięknie roftą/ á nie robią ná tho/ áni przędą. A po=
11: wyedam wam zá rzecz pewną/ iz áni Sálomon we wízey
12: chwale ſwey nie był thák nigdy przichędożon/ iáko ieden s kwia
13: tkow tákich. A iefliże trawę ſwiátá tego ktora ſie zyeleni dziś á
14: iutro będzie w ftog wzuconá/ / Pan Bog ná thákiey pieczy ma/
15: iáko owłzem więcey y was/ chocia y o nim máło wiary macie. A
16: tak nic ſie nie fráluycie/ mowiac ſámi ſobie: co będziemy ieść/
17: ábo co będziemy pić/ ábo w co ſie przyodzyeiemy? Iednoć ſie o
18: thym pogáni á niewierni ftáraią. Ale o was wie pewnie Ociec
19: wálz niebiefki iz wam thego wſzytkiego potrzebá. A tak napil=
20: niey ſzukaycie kroleſthwa Páńſkiego/ á ſprawedliwoſci [!] iego
21: á ty wſzythki rzeczy iuz wam ſnádnie záwždy przypádác będą
22: A nic ſie nie ſtháraycie o dzyeń iutrzeyſzy/ ábowiem iutrzeyſzy

Oo 3

dzyeń będzie

strona: 217v

Piętnaſtey Niedzye

<http://rcin.org.pl>

- 1: dzyeń będzie miał pilność sam o sobie. Dofyc on będzie miał
- 2: sam przez się ciężkości swoich.
- 3: **S**łużnieby sie thu miał każdy pilnie przypátrować/ á pilnie sie podziwo=
4: wac tym opátznościam á tym obietnicam/ ktore thu iáwnie slyszymy s
5: swiętych wst Páná swego. A służnieby sie też zalię ná to każdy rozmyślić
6: miał/y pilnie sie temu przypátrować miał/ ku komu takie obietnice ten dobro=
7: tliwy Pan/ á miłościwy zbawiciel nasz/ o tey opátzności swey/ czynić raczy: á cze
8: go też zá to potrzebuie od takiego káždego/ ktoby takie vpominki á takie obietni=
9: ce iego/ brác ábo przyjmowác chciał od niego: Abowiem thu iuz takiego kážde=
10: go nápilniey vpomina/ aby tylko iedno iemu samemu iednemu służył/ á nie od=
11: nośił sie do niego/ áni myślą/ áni rozdwoionym sercem swym/ zá obłudnościami
12: swiátá tego. Gdyż tho pewnie káždemu opowiedác raczy/ iż żaden pośpołu nie
13: może dwiema Pánom dobrze służyć. Opowiedáiąc to/ iż zázwdy musi być pil=
14: nieyły iednego niż drugiego/ y zázwdy musi więcej miłowác **iedne^{go}** niż drugie=
15: go. A przy tym nam też przypominác raczy/ ábyśmy się nie stárali ni ocz pilniey
16: iedno o swięte **krolestwo [!]** iego. Obiecuiąc to nam pewnie/ iż gdy sie tak zachowy
17: wac będziemy/ że nam wśzytki ine rzeczy iuz snádnie przypádać będą. Przywo=
18: dząc nam ná pámięć ptalżki niebieskie y kwiatki polne/ iż nie sieiá áni żná/ á wždy
19: zázwdy są w piękności swoiey/ á w dziwnym opátzeniu iego. (*marg*) **Lákomstwo iáko
nam wiele przekażą do opatrności Páńskiey. (–)**
- 20: # Pátzayże iáko ten wżzechmogący Pan to napilniey przeźrzeć raczył/ iż nam
21: do tey służby iego y do tego krolestwá iego/ nic snádniey przekázić nie miało/ ied=
22: no márne lákomstwo swiátá tego/ á omylne nábywanie tych docześnych rosko=
23: szy iego. Y wnet dołóżyć tego raczył/ iż nigdy nie możecie służyć Pánu Bogu swe
24: mu pośpołu y lákomstwu swiátá tego. A tu rozumiey/ iżci tu nie mowi do pro=
25: stakow áni do dzyatek/ iedno do tych ktore tu przełóżył száfármzi swemi/ á zwi=
26: rzył sie im do tego docześnego dobrá swego. Przełóżył ié pilnie s tego/ áby sie
27: tak w tym wiernie zachowáli iemu/ nie wnořąc sie zá omylnosciami swiátá te=

28: go/ ták iákoby káżdemu z nich nie były rzeczony ony fłowá: Iuż podź z włódár=(*marg*)

Lukafs w xvi. ka. (-)

29: Itwá fwego/ bo iuż więcey ani rzędzić áni więcey száfować nie będyełz.

30: # Abowiem weźrzy káždy ná wšythyki spráwy fwiátá tego/ iefli w ktorey iney

31: ieft Pan więcey wzgárdzon/ od tych nędznych flug swoich/ iedno w tey spráwie

32: łákomftwá fwiátá tego. Abowiem kto fie iuż vda zá tháką złą spráwą iego/ á

33: wda fie w poślufzeńftwo tego kfiążęciá iego/ ktory iemu tego/zá dopuřzczeniem

34: Páńfkim/ do czáfu pomagác może/ łudzác onę omylną myřl iego. Iuż tám á=

35: ni řády řpráwiedliwe/ áni chwałá Páńfka prawdziwa/ áni miłofierdzye żadne

36: áni żadne wypełnienie zakonu/ tákemu nigdy przypáść nie może. Iuż ten nieflá

37: chetny řkarb złořciwy/ták iáko gi Pán miánowác raczy/ á zwłázczá ták márníe(*marg*)

Tamze (-)

38: nábyty/ nie máłz żadnego řtanu/ ktoregoby **wieruey** [!] myřli zgwałćić á przełomić

39: nie miał/ á odwieřć go od flufzney powinnořci Páná fwego. (*marg*) **Lákomftwo iáko**

było záváždy brzidliwe v Páná/ y iákie pomřty iego (-)

40: # Przypátrrze fie teź záfie pilnie/ iáko ten niefláchetny á ták márný grzech ieft

41: řkáżćą á zwodnikiem práwym fwiátá wřzytkiego: A iáko gi náwřzem odwodzi

42: od flufzby Páná fwego/ A w iákim theź był záváždy obmierzeniu v niego/ y iákie

43: záváždy były nie zámieřzkáne pomřty iego. Abowiem y ná on czás kiedy był Pan

44: w wiodł lud fwoy do oney zyemie obiecáney/ dopuřćił im wzyáć miáfto zacne

45: Iericho przez dziwną moc fwoię/ ták iż řámy mury fie przewrácály około nie=

46: go/ thák iáko o tym w řistoriey řzyrzey nápiřano řtoi. Támże Pan řokazał iáko

47: ony řupy miáftá onego miály być řzáfowány wedle woley iego. Ieden nieborak

48: vkradł płázcź řzárłatny y řrebrá niemáło/ y zákopał w zyemię. Potym gdy Io=

49: zue on zacny Hetman ludu onego pořłáł w pogoniá zá zbiegłemi onemi/ z miá

50: řtá onego/ wnet máłuczki poczet ludzi onych obroćiwřzy fie/ poráźili o trzy tyřią=

51: ce ludzi z onego wořfka řydowřkiego. Począł plákcć on řwięty Hetman widzác (*marg*)

Iozue w vi. kapit. (-)

52: rozgniniewáne Páńfkie nád ludem onym. Raczył mu fie Pan ozwác/ powiedá=

53: iác mu thák: Iź nie nářzekay ále wřtáń á řzúkay łákomćá tego/ ktory przeřtápił

54: przykazanie moie/ á vkradł y zátaił nieco z nábytych rzeczy tych/ nád przykazá=

nie moi

strona: 218

Po Troycy świętey

Lift 218.

1: nie moie. Támże wnet on zacny Hetman vczyńił pilne szukánie/ áż sie nálażł lá=

2: komiec á przelępcá on. A wnet gdy był przywiedzyon/ powiedział mu on świę

3: ty człowiek: Y cóś to vczyńił nędzniku? izałz ty niewiełz opátrznóści Páńłkiey?

4: A ták wyznay grzech fwoy/ á day chwałę Pánu Bogu fwoiemu. A ták wnet

5: pothym z rofkazánia Páńłkiego á z zezwolenia onego woyská włzytkiego/ był

6: on márníe łtrácon á vkáminowan on nędzny nędzny łákomiec á przelępcá przykazánia

7: Páńłkiego. A thu możelz zrozumieć iáki koniec bierze łákomłthwo á złe nábycie

8: człowieká káżdego. Też thu obaczyć możelz/ iż Pan y złoczyńce nie chce zołtáwić

9: przy rołpáczy o miłofierdzyu swoim/ gdzye temu tu kazał ták powiedzyeć/ iż wy

10: znay grzech fwoy/ á day chwałę Panu Bogu fwemu.

11: # Iáko też ono/ gdy Náámán Syrus on Hetman wielki krolá Afłyryjskiego

12: przyiechał do Elizeuła Proroká/ będąc trędem zaráżony/ á przyniołł mu wiel=

13: kie vpominki/ profząc go áby mu co pomogł z oney łprofney niemocy iego/ łły=

14: łząc iż wiele dziwow dzyáłał w imię Bogá swoiego. Tákże on Prorok święty/ (*marg*) **iiij.**

Krole. w iiij. (-)

15: ták iáko ták hiłtoría o tym łzyrzey łwiádczy/ gdy imieniem Páńłkim vzdrowił

16: człowieká onego/ niechciał nic wzyáć od niego. Okázuiąc tho y drugim ná po=

17: tym/ iż nie łą nigdy przedáyne dobrodzyeyłtwá Páńłkie. Ták iáko y ine píłmá te^{go}

18: połwiadczáią/ iż kto dármó bierze dármó też máłz łzáfowáć. Potym gdi był vzdro

19: wion on ták zacny człowiek/ iechał precz podzyękowawłszy Prorokowi onemu. (*marg*)

Mattheuś w x. (-)

20: Giezy łługá Elizeuła onego/ vgoniwlzy go powiedział mu od one^{go} páná łwe=

21: go/ iż łie pan moy rozmyłłił y połłał zá toba/ ábyś mu połłał łzátę iáką y funt

22: złotá. Powiedział Hetman on/ iż łepiey iełł ábyś wzyáł dwa funty y dwie łzácie.

23: Y tákże vczyńił/ á łkrył to przed Prorokiem onym. Wnet łkoro przyłzedł poznał

24: Prorok ono łákomŃstwo iego/ y powiedział mu: Prawdá żeś ty łobie tułzył zá to
25: nędzne nábycie fwoie dołtác imienia/ bydłát/ y owiec: ále Pan to ináczey obro=
26: ći tobie. O to w vbołtwie będyełz y dom twoy/ á trąd nigdy nie wynidzye s po=
27: tomŃtwá twoiego. Abowiem s twarzy tego człowieká/ vleczonego wftápi ná=
28: twarz twoię z rołkazánia Páńłkiego. Támże wnet on nędzniczek/ iáko hiftoria
29: piłze/ nátychmiałt fię ták síłtáł ołzpecony/ ták iż máłło byłło znác y twarzy iego.
30: O moy miły Elizeufzu toćbyś podobno máłło tych łług miáł zá dziłieyłzych czá=
31: łow/ ktorýmbyś nie mułiáł rozdáć trędu tego á łkarania Páńłkiego tákiego zá
32: to łpofłne łákomŃtwo/ ktore łie dziś ták łrodze rołkorzeniłło práwie po włzytkich
33: łtronach łwiáthá tego. A Práwie łie ono Proroctwo Ezáiałzowo dziś pełni: Iż(marg) **Izaiáłs**

Lvi. kapi.

Jeremi. w vi. viiiij. (-)

34: poczawłzy od nawyzłzego kápłaná/ áż do namnieyłzego z ludu połpolitego/
35: włzyłcy łie wdáli w połłufzeńłtwo łákomŃtwá łpofłnego. (marg) **Pomłtá/ łpřádá/**
łácomego człowieká. (-)

36: # Obacźze tu káźdy co to iełt/ á iáko to iełt łrogi grzech to márne łákomŃtwo te
37: go łwiátá. Bo to iełt rzecz pewná/ iż nielza iedno musi rozłáczyć á rozwieść ká
38: źdego s tym dobrotliwym Pánem iego: á pewnie tákowy wypáść mułi z opieki
39: iego. A co iełzcze ktemu/ że tu iáko łłyłzyłz iż nigdy nie vydzye łrogię pomłthy od
40: niego/ iełli nie tu ná tym łwiece/ tedy pewnie po łmierci łwey. Táki iáko o onym
41: nędznym bogaczu łłyłzyłz/ iż w piekle byłá pogrzebioná dułzá iego. Abowiem iá
42: ko tho nie ma być łpofłny grzech przed oblicźnołciá Páná tego/ gdyź on łlubuie/(marg)

Lukałs w xvi. ka. (-)

43: gdyź on obiecuie opátrzyć/ vbogácić/ pocźciwołciámi ozdobić dom káźde^{go} wier=
44: nego łwego/ iełli częgo będye nábywał á vżywał wedle woley łwiętey iego. A
45: on nędznik zwátpiwłzy o tákich obietnicach Páná łwe^{go}/ wzgárdziwłzy łwięte o=
46: pátrzenie iego/ biega/ łapa/ drze łyká kędy moźe y z drzewá łuchego/ á s kámiénia
47: práwie chce náczynić chlebá łobie/ náłłáduiáć rády onęgo ciemnego kłiáźęciá te
48: go łwiátá/ á vżywáiáć ná włzem pomocy iego: zápomniawłzy rády y náuki Pá=
49: ná łwego/ y oney odpowiedi iego/ ktorá vczynił temu márnemu kłiáźęciu/ gdy

50: był ná oney pułzczy pokuľzon od niego. Acż Pánu tych gadek nigdy z nim nie by(marg)

Mattheuľs w iiii. (-)

51: ło potrzebá/ iedno iż thák chciał mieć dla náuki á dla przeľtrzeżenia náľzego: Iż

52: gdy mu vkazaľ bogáctwá űwiátá tego/ powiedáiąc iżci to wľzytko dam/ ieľli v=

53: pádniefz przedemná/ á będziefz űłuchaľ rády mey. Tedy mu powiedzyeć Pan ra

54: czyľ: iż idż precż nieľłáchetny űzátánie/ bo iedno łámega Páná roľkazano chwa=

55: lić/ á iemu łámemu **ľużyć** [!] / á w nim pokľadáć wľzytki nádzyeie űwoie.

Oo 4

Abowiem

strona: 218v

Piętnáftey Niedzeye

(marg) **Iáko trwa źle nábyte/ á iáko márnief zginief.** (-)

1: # Abowiem ácz then nędzny á ćiemny miľtrz fáłeczniefi wymyľły/ rádámif/ á

2: náukámif űwiefi możeć do czáľu pomoc w tym márnym nábyciuf űwiátá thego z

3: dozwołenia Páńľkiego tym zwolenniefom űwoim. Ale iáko to dľugo trwaf/ ábo

4: iáki to koniec biefze/ nie trzebá o tym piľmá żadnego/ Inádnief űief temu káźde oczy

5: podziwowáć mogá/ kto űief iedno chce przypátrzyć miefdzy wľzytkif űtany űwiátá

6: tego/ ieľliże znaydzyeľ űpráwiefliwego/ áby kiefdy miał być opuľzcżon od Páná

7: űwego. A ieľliże teź záľię nád nieľpráwiefliwym záwżdy vpadku nie znaydzyeľ

8: y nád domem ábo nád potoműtwem iego. A ták nie bez przycżyny thu nas Pan

9: pilnief s tego márnego á brzydliwego grzechu przed oblicżnoćiá űwoiá prze

10: ľtrzegáć á vpomináć raczy/ gdyż widzi co nam ná tym náleży/ iż nielza iedno że

11: muűűmy odľtápić od niego/ ieľli űief vnieűiefmy zá tákiefmi márniefmi á nieľpráwief

12: dliwiefmi ľákoműtwyf á bogáctwy űwiátá thego. Bo űief ći dwfá pánowief nigdy

13: ľpoľu zgodzić nie mogá. Iáko Páweľ s. piľze/ Iż nie może nigdy być koľcioľ Kri (marg)

ij. Do Korin. w vi. (-)

14: ľtuľow ľpoľu s koľcioľem ľzátáńľkim. Bo then vľtáwiefćnief wiefdzye ná wľzytkif

15: niecnoty wiefrne Páńľkie/ ktore záwżdy pochodzić muľżá s tych ľpraw iego á s

16: tego ľákoműtwá űwiátá tego/ ták iáko iuż wýűľżey nápiľano ľtoi. Iż nie ielst ża=

17: dny ľtan ktoregoby tym grzechem rozum y przyrodzenie zgwałcono nie było/ ie

18: ľli nád nim nie będzeye obrony á moźney ręki thego wľzechmocnego Páná/ ktory

19: tu przyſzedł/ iáko Ian s. piſze/ áby potłoczył moc á zniſzczył márną głowę y wſzy

20: tki ſpráwy tego ſprofnego kfiáżeciá ſwiátá iego. (marg) **Iáka ieſt opátrność Páńſka nad wiernemi ſwemi.** (-)

21: # Pátrzayże zálie iáka ieſt opátrność Páná tego/ nád tymi ktorzy ſłużá iemu/

22: á nie dwoiá ſercá ſwoiego od niego/ á nie wdáiá ſie w poſtuſzeńſtwo innym pá=

23: nom/ Ták iáko ie s tego przeſtrzegáć á vpomináć raczy. By ty wſzytki piſmá

24: thu ſpołu zebráć miał onych ſwiętych nád takim káżdym obietnic iego/ y dzi=(marg)

iiij. Krolew. wxuij. (-)

25: wnych opátrności iego/ byłoby bárzo wiele piſáć. Azáſz iednych Krucy ná pu=

26: ſzczach nie karmili? Azáſz Sámfonowi s czeluſci Oſłowej wodá nie płynełá?(marg)

Iudicum w xv. (-)

27: gdy ſie był vpracował w gorácoſci ſwoiey. Izaſz s ſuchych ſkał nie wywodził(marg) **ij.**

Moize. w xvij.

ij. Moize. w xvi.

iozue w vi. kapit. (-)

28: wod ku potrzebie ludowi ſwemu? Izaſz im Mánná z niebá nie pádáłá? Izaſz

29: im nie podawał zyem bogátych y miałt známienitych? ták iż ſámy mury pádá=

30: ły á rozwaláły ſie około nich. Izaſz był oney niewieſcie/ ktora Heliaſzá nákar=

31: miłá/ nie nápełnił oleiu onego/ ták iż iey iuż ſędow nie ſtawáło w co by gi byłá(marg)

iiij. Krole. wiiiij. (-)

32: láć miáłá? Azáſz ono nie powieđał ludowi ſwemu/ gdy ie miał wywieſć z Egi=

33: ptu: Iz ia dam wdzyęczność wam do twarzy wálzey/ iż ci pogáni wſzythkiego(marg) **ij.**

Moi. w iiij. xi. xij. (-)

34: wam wierzyć á wſzytko wam dáwać będą. Izaſz nákoniec y oney nędzney nie=

35: wiáłty Agár nie opátrzył/ ktorá był kazał wyrzucić Abráámowi z domu ſwe^{go}(marg) **j.**

Moize. w xvi. (-)

36: y s ſynem ie onym nie dobrze nábytyń/ gdy mu iuż był dał Izááká potomká

37: práwego/ gdy iuż byłá ná pułzczy tułáiąc ſie zgłodniáłá/ iż y ptacy noſili żywno

38: ſci iey/ y wodá s ſuchey zyemie vkzáłá ſie iey. A nigdy á nigdy żaden nie był ſły

39: chan ktoby był opuſzczon/ kto chodził e opiece Páńſkiey/ á iemu ſámemu ſłużył

40: á dufał opátrznóści iego. *(marg)* **Krotka pociechá z zapláty kfiążeciá fwiátá tego.** (-)
41: # O wízechmogący náfz miłóściwy Pánie/ iákož tu od ciebie odftác/ iákož thu
42: przyftác do infzego páná/ á odftápic od ciebie. Gdyž ty/ nie tylko ty kthorzy fą
43: przežrzeni od ciebie/ Ale y pogány y niewierniki opátrowác raczyfz/ gdy fie iedno
44: vciekáią záwołáią do ciebie á do fwiętego wfpomożenia thwoiego: fłyfzac
45: tež o tym pewnie/ á wiedzac to nieochybnie/ że kto przyftanie do niepewnego pá
46: ná tego/ á do kfiążeciá fwiátá tego/ iż bárzo krociuchna bywa tám pociechá ie=
47: go/ á záwždy pomftę á vpadek wieczny bierze káždy tháki/ zá zaplátę fwoię/ y
48: nád fobą/ y nád potomftwem fwoim. A což gdy ták fą zátwárdzone vfzy náfze/
49: y **zá flepione** [!] oczy náfze/ iż thák iáko piímo powieda/ niechay fie nam vkaže ktho
50: ieft tháki/ á będyem chwalić iego: áby fie thobie thák záchował w powinności
51: fwoiey/ iáko ná wiernego á cnotliwego fługę należy/ á nigdziey nie fzukał od i=
52: nych pánow rády/ nádzyeie/ á pomocy fwoiey. Chociaž iáwnie wftyfcy widzi=
53: my iáwny á přetki vpadek fwoy/ á zniřczenie tego márníego nábycia fwoiego.
54: A przytym y ftrácenie tego kroleřtwá fwego/ s ktorego ty tu nas vpominác ra=
55: czyfz/ ábychmy ie mieli ná pilney pieczy. Ieřcze nam to tym zápieczętowáwfzy

práwie ták

strona: 219

po Troycy fwiętey.

Liřt 220.

1: práwie iák fygnetem fwoim/ iż gdy fie ták řpráwować będyemy/ iż nam y ty rze
2: czy wftytki mární á docześne/ zá ktoremi iáko flepi biegamy/ bárzo řnádnie przy
3: padác będą. Y iákifz tho rozumi? y iákáfz tho flepotá? Pan Kryřtus nieomylna
4: prawdá nam opowieda/ iż nam wftytko řnádnie przypadác będzie/ iefli mu du=
5: fác wiernie będyemy: ieřcze nam w thym opowiedáiąc hoyną łáfkę y opátrz=
6: ność Bogá Oycá náfzego niebiefkiego/ ižechmy fą w nierowney łáfce v niego/ niř
7: li kwiatki polne ábo ptafzétá niebiefkie. A vkázuiąc nam iáko w piękności fwey
8: záwždy ftoią przed oblicznością iego. A my wzgárdziwfzy to co nam dármo á *(marg)* **Nie**
tylko ábychmy wdzyęcznie/ łáfkę Páńfką przyjmowali/ ále iá gárdzimy. (-)
9: řnádnie przypáść ma/ wolemy tego z wielkimi trudnořciámi/ pracámi/ á z nie
10: pobožnořciámi/ á s potem czołá náfzego/ á s kurzeniem głowy náfzey/ nábywác:

11: á ielzczę ktemu prętko zginąć náprácowawłzy fie/ y z onym trudnym á márnym
12: łákomem zbierániem náłzym. (marg) ¶ **Pan pocźciwey pracey nie zákázuie.** (–)
13: # Nie mnimayże ábyć thu Pan twoy zákázował pocźciwego łtáránia á obcho=
14: du twego/ ále tákiego ktoryby był pobożny/ cnotliwy/ pocźciwy/ á wedle woley
15: łwiętey iego/ á wedle krolełtwá y rofkázánia iego łwiętego. Thedy thu dopirko
16: małz nieomyłne obietnice iego/ iż gdy go będyełz miał ná pieczy w káżdey łprá
17: wie łwoiey/ á boiaźń iego łwięta vłtáwicznie będye przed oczymá twymi/ iż na
18: przod łzukáłz/ ták iáko cie tu vczyć á vpominác raczy/ krolełtwá irgo łwiętego.
19: Tuć iuż bezpochybnie á nieomyłnie włzytko przypadáć będye wedle woley two
20: iey/ ták iákoć tho tu mocno obiecowác y załubowác raczy. A iż nie będyełz łobie
21: łzukał Páná inego/ iedno iemu łámemu będyełz vłá/ łłużył: á ni w kim innym
22: łwey žadney náđzyeie pokłáđác nie będyełz/ iedno w nim łámym/ á w łwiętey
23: opátržności iego: tedy áni łam wzwielz/ ták iáko Heliałzowi/ ták iáko oney Agá
24: renie/ ták iáko Dánielowi miedzy Lwy/ przypáđnie opátrzenie twoie. A náko=
25: niec iáko Mánná z niebá ná pułzczy przodkom twoim/ ták włzytko áni wzwielz
26: łkąd tobie płynác á przypadáć będye. (marg) **Iákiey Pan potrzebuie łłužby.** (–)
27: # Więcybys lepak rzekł/ łłyłzác ia theż tho/ iż nie tylko dufác ále y łłużyć łobie ten
28: Pan rofkázuie/ á nikomu inemu: á coź ia wiem w iákiey fie on łłužbie kocha/ ábo
29: iákiey odemnie potrzebuie? O łácnichnáłz to łłužbá moy miły bráćilzku themu
30: Pánu twemu/ iedno go miłuy iáko oycá á dobrodzyeiá łwego/ przypátrzywłzy
31: łię temu/ iákie tu małz dobrodzyeyłtwá od niego: przypátrzywłzy fie coś ielł/ y iá
32: koś od niego łtworzon ielł/ y co ielł dano/ y ielzczę obiecáno tobie. A przy tim boy
33: fie go iáko Páná łwoiego á Bogá tákiego/ kthory iáko liche źdzyełłko moźe cie
34: záwždy zetrzeć/ zniłzczyć/ á w proch obroćić/ iedno tylko łámą wola á pomyłle=
35: niem łwoim. A iáko fie go małz bać/ łácnichno fie thego domyłlić moźełz y po
36: tych pániech łwiátá tego. Bo nic inłzego nie ielł bać fie Páná łwoiego/ iedno to
37: czynić co ielł wola iego: á to ielł nawdzyęcznieyłza łłužbá v káźdego. Bo gdyby
38: tobie pan twoy łwiecki iáki rofkazał/ przynieś mi ieść/ á tybys mu przywiódł ko=
39: niá ofiodłánego: tu áczbys tego z więłłzą pracą vżyć mułiał/ ále gdyćby tego nie
40: rofkazáno/ coź rozumiełz/ byłáliby to wdzyęczná łłužbá v tego Páná twego. A=

- 41: bo onby łobie kazał podać łzátę ábo co lekkiego/ á thybyś dźwigáiąc iáki ciężki
42: kámién/ y podawał iemu. Tákże y ty czyn Pánu łwemu/ pátrzay/ łzukay/ pytay
43: łie o łwiętych łłowiech/ o náukach iego/ á to mu podaway czo ielt wola s.
44: iego. A tám go znaydzyelz/ á tám łie łam s tobą zázwdy miełzkác obiecuie. (marg) ¶

Iákie łą omyłne łłużby náłze. (-)

- 45: # Ale ach niełtotyłz toć nas dziś wiele tákowych czo then kámién dźwigamy/ á
46: podawamy gi temu Pánu łwemu/ wymyłłáiąc łobie ine łłużby á ine wymyłły
47: niżli ielt łwiętha wolá á rołkazánie iego. A łnadź ielzczę czáfem ciężłzłe niżli ony
48: ktorych on od nas potrzebuie/ á ktore od nas wdzyęcźnie przyimowác raczy. A
49: což to nam czyni? pewnie łnadz nie co inego/ iedno to s *cze*^{g0} nas tu łam przełtrze
50: gác á vpominác raczy: iż nie wierzymy łwiętey opátrznóści iego/ á nádzzywewa=
51: my łie ták v łwiátá márnego rychley wyludzić á wyfigłowác potrzeb á opátrz=
52: ności łwoich. Ano łie Pan s tákowych nászych łpraw náłmiewác raczy/ á prá=
53: wiechmy łą iáko błaznowie iácy s tymi wymyłły łwemi przed łwiętą oblicžno
54: łcią iego: gdyż to czynimy á to łobie wymyłłamy/ co ielt nád wolá á nád rołka=
55: zánie *ie*^{g0} łwięte. A ielłiz ielzczę dłužey w tych obłędliwóciach á w tych łłużbach

łwych nik=

strona: 219v

Piętnástey Niedzyele

- 1: łwych nikczemnych trwác będzemy/ pewnie że łie obrzydziwłzy imi/ mułi nas
2: precz odrzucić łpołu z nimi od łwiętego Máyełtatu łwego.
3: # O włzechmogący Pánie ołwiecże w nas włzytkich tę łwiętą wolá łwoię/ áby=
4: chmy łie pilno przypátrowáli temu co łie podoba łtobie: á vczyli łie wiernych
5: łłużb czynić łtobie/ wedle woley á podobánia twego *łwięte*^{g0}. Abowiem náłz mi=
6: ły Pánie/ ielłi nas w tych márných omyłkach łwiátá tego/ y tego łprołnego kłią
7: żeciá iego/ ktory nas czyni zázwdy omyłnemi łługámi łtobie/ ták zániechác á záz=
8: pomnieć raczilz/ pewnie nas nic nie rułzyy to łwięte vpominánie łtwoie/ iżbyłmy
9: napirwey łzukáli krolełtwá twego *łwięte*^{g0}: áni ty wdzyęczne obietnice łtwoie/ iż
10: nam w ten czás obiecuiełz przyłporzyć włzytkie^{g0}/ czego iedno potrzebuie człowie

11: czeństwo náfze. A hoynie chcefz przyfporzyć y opátrzyć wízytki potrzeby náfze.
12: Obiecuiąc to nam iefzcze mocnie wdzięcznemi obietnicámi fwemi/ iż iefli będzie
13: my chodzić w pośłufzeńftwie twoim/ iż nie tylko nápełniona/ ále nátłoczona á
14: práwie opływáiąca ma być nam námierzona oná miárá náfzá/ fwiętey łáłki á
15: **hojne**⁸⁰ miłofierdzia y opátrżności twey/ którąś nam fám wíty Bołkiemi fwemi
16: dziwnie obiecować/ tu będąc w człowieczeńftwie fwoim/ raczył. (*marg*) ¶ **Iákim mařz
być ťługá Pánu fwoiemu.** (–)

17: # A coź chcefz vczynić moy miły bráćifzku/ gdyź ťyřzyřz iákief ťłůżby Pan twoy
18: od ciebie potrzebuie. Gdyź ťyřzyřz coć tu zá obietnice á co zá vpominki zá tę ťłu
19: źbę twoię obiecować raczy. Bo naprzod náwfzem fnádne opátrzenie twoie/ bo=
20: gáctwá y poczćiwości w domu twoim. A potymći opowiada obiecáne krole=
21: ťtwo twoie. Obáczże tu co to zá klenoty/ á co zá vpominki Pan twoy tobie zá
22: to pośłufzeńftwo twoie/ obiecować raczy. Strzeżyřz tego pilnie/ ábyř fobie iáko
23: nie vtrácił ták zacnych rzeczy prze iákie márne vniefienie obłędliwey myřli fwo=
24: iey. Bo ieflibyř chciál rzec/ że ia ták dobrze vfam Pánu fwoiemu/ y řtrzegę tego
25: iáko mogę/ żebych nie odřtąpił od niego: á wźdyć mi fie nie godzi tego ná řtroneę
26: zářzucić co mam z łáłki iego/ wźdyć fie przedię ták řtarác muřę/ ábych vżywał
27: tego. Y owřzem poczćiwie á pomiernie vżyway **te**⁸⁰/ ále ták iákoř pirwey ťyřzał/
28: żećby to bárzo nie dobrze było/ ábyř tego s płáćzem bliźniego twego á niepobo=
29: źnie nábywřzy/ potymbyř to co mařz z łáłki Páná fwoiego/ márne rořtyráć á ro=
30: řprářzác miál/ ná zbytki á ná márność nirkzemnego fwiátá tego. Y owřzem tego (*marg*)

Iukařs [.] w xv. (–)

31: przeřtrzegay ábyć fie ná cię nie przyřrefiła oná przypowieřć/ ktora byłá vczynio=
32: ná od Páná ná onego **márnotratne**⁸⁰ řyná/ ktory wziáwřzy dořyc obfity dział od
33: oycá **fwe**⁸⁰/ rořprofzył/ rozdał ná zbytki á ná márności fwiátá tego/ ták iż fám po
34: tym ná ořtátek miedzy řwiniámi nie mogł być nářycon młotá cźářu głodu fwe
35: go. A to oni przecź **ine**⁸⁰/ iedno prze ono řwowlne rořprářanie dobr iego. (*marg*) **Zaden
nie iefť ťługá wiernym Pánu fwemu kto bliźniego nie miłue.** (–)

36: # Ale ty chcefzli tym wdzięcznieyřzą pořługeę vczynić Pánu fwemu/ á chcefzli to

37: okazać że go miłuielz/ á nówfzem náfláduielz woley iego/ słuchayże rádi Ianá s.
38: iáko cie nadobnie tego včzy/ iáko mařz okazać to iż thy práwie Páná Bogá mi=
39: łuielz/ miłuy thež bliźniego řwoiego. Bo inák ieflibyř chciál rzeczé Páná Bogá
40: miłuielz/ á bliźniego nie miłuielz ktorego widzifz/ iákož mařz miłowác Páná Bo
41: gá gdy go nie widzifz? á pewnie iužeř iefł kłamcá/ gdyż thego nie čzynifz co tobie
42: Pan thwoy/ rofkázuie. Bo iefli bliźniego nie miłuielz/ iuž fie wydzierařz á wyłá=
43: muielz s pořlufzeńřtwá Páná řwoiego. Panći rofkázuie ábyř go miłowál iáko
44: liebie łámego: á ty zápomniawřzy tego/ gárdzifz im/ á przenořifz go oczymá řwe
45: mi. Dałci Pan Bog hoynie wřzytkiego/ á ty záłuielz podác kéřa chlebá drugie=
46: mu: owřzem iefzcze wolifz to dác přom/ wolifz to rořprořzyć ná márne zbytki/ ná
47: pompy řwoie/ iedno ábyř řtąd dořtał prožney chwały řwoiey. A co nád nagor=
48: řze/ iefli iefzcze folguiác tym řprořnořciam řwoim drzeřz/ łupifz/ łákomie náby=
49: wařz wřzytkiego/ nie folguiác w tym oney nędzney á niewinney duřzy řwoiey: ták
50: iáko cie thu Pan s tego přeřřzregác á łářkáwie vpominác raczy. Tu dopirko iá
51: ko řam baczyřz iřcie čzynifz wdzyęczną pořluge Pánu řwoiemu. (*margin*) **Vbior wdzyęcžny**

Pánu. (–)

52: # A ták rádzęć ořřzregay tego pilnie ábys fie thák nie okłámál przed oblicžno=
53: řciá Páná *twe*^{g^o}. Bo iefliž fie iuž ták vdařz w to řprořne pořlufzeńřtwo řwiátá te=
54: go/ á poddařz fie w řlufbę tego márneho křiąžęciá iego/ řtrzežze fie řrogich dekre=
55: tow Pánřkich/ gdyż iuž wiefz iáko iefł řrogie dokończenie káždego tákiego/ ktory

fie odłáczywřzy

strona: 220

po Troycy řwiętey

Liřt 220.

1: fie odłáczywřzy od Páná řwego/ řzuka řobie páná inego. Boř iuž řlyřzał iáká iefł
2: záplátá iego. řlyřzałeř tež od Páná řwego/ ižci ptařzki/ y lilie podawa ná przy=
3: kład/ iáko řą w dziwney opářřnořci Boga Oycá twego niebieřkiego. A po=
4: wiefáięćci ižeř ty iefł w nierownieyřzey wadze v niego. řlyřzyř tež žeć thu nie
5: wřpomina iedno ptařzki niewinne řwoie. řlyřzyř tež žeć tež thu nie wřpomina ło=
6: pianu áni pokrzywy/ iedno lilie polne. Včzyńže fie tež ty iáko niewinny ptařzek

7: w myśli y w fercu swoim przed oblicznością *ie⁸⁰*/ á proś áby cie w tym podpomo
8: gło święte Boſtwo iego/ wedle obietnic iego. Przyodzyeyże ſie fárbą oney pię=
9: kney liliey/ ktorą tu ſam wſpomináć raczy/ która ſtoi w białoſci ſwoiey przed
10: oblicznością iego/ á wdzyęczną wonnoſć podawa ſwiátu temu: á ná lekárſtwá
11: y ná pomoc ludzką wydawa zyrnká y korzonki ſwoie.
12: # Tákże niechay zázwdy ſtoi w białoſci z ochędoźnemi myſłami niewinna du=
13: ſzá twoiá przed Máieſtatem Páná twoiego/ á tákże niechay podawa ſ ſiebie
14: wdzyęczne wonnoſci dobrych ſpraw ſwoich/ y Pánu ſwoiemu y ſwiátu temu/
15: áby ſie ſwięciłá ták ſwiátłoſć twoiá/ iáko cie piſmo vpomina/ przed ludźmi/ iá=(*marg*)

Mattheuſ w v. (-)

16: kobyſ ſie ná wźem podobał Pánu ſwoiemu. Podawayże też ſ tych zyrnek ná=
17: dánych tobie/ iáko tá lilia/ pomoc/ rátku/ iáko lekárſtwá potrzebiuáćemu bli=
18: źniemu ſwoiemu. A tu dopirko poznałz obietnicę pewną Páná ſwoiego/ iż wię=(*marg*)

Iáko maſz być podobien ku kwiatkom polnym. (-)

19: tŕzą y pieczę y pracą mieć będzie o tobie/ niźli nád tymi ptałzki á nád tyki kwia=
20: tki/ o ktorychci tu powiedáć raczy. A miey to zázwdy ná pieczy cóc tu Pan wſpo
21: mináć raczy/ iżby też był napiękniefzy kwiatek/ tedy vcięt muſi być á vſchnáć
22: w zyelonoſci ſwoiey: á wźákoź przedię pachnący y pożyteczny bywa zázwdy
23: záchowan. Ale plugáwy á ſmierdzący zázwdy ſie w gnoy á w niwecz obroćić
24: muſi/ á zázwdy precz wyrzucon bywa. Gdyż ſłyſzyſz iákoć Páweł ſwięty nieo=
25: mylnie o hojney káſce Páná thego opowiedáć raczy: Iż ieſli ſie pomiernie/ á (*marg*) **Do**

Tituſaw ij. (-)

26: ſpráwiedliwie/ á wedle powinnoſci ſwey záchowywáć będzieſz przed oblicz=
27: noſciá Páná tego/ tedy iuź ſie nam pewnie á iáwnie vkázálá ſwięta káſká iego/
28: á iuź niczego więcey nie czekamy/ iedno wypełnienia oney ſwiętey nádzyeie ná=
29: ſzey/ ktorey pewnie oczekawamy przy ſwiętym przyſciú iego: gdyż on ſam ſiebie
30: wydáć raczył dla nas/ áby nas ſobie vczynił lud oczyiſciony á przyiemny przed
31: oblicznością Bogá Oycá ſwego niebieſkiego.

32: ¶ **Czego ſie ſ tey Ewányeliey ſwiętey vczyć mamy.**

33: # Vczże ſie moy miły Krzeſciánki człowiecze/ co to ieſt kákomſtwo/ á iáko

34: zá ten grzech áni niebu/ áni zyemi/ áni żadnemu ftworzeniu/ nigdy Pan Bog
35: przepuścić nie raczył. # Vważayże też tu łobie/ kto ieft pánem tego grzechu/ á
36: kto gi fprawuie. Abowiem niktci inſzy/ iedno czárt fprofny fprzeciwnik twoy/
37: widząc iż ni czym inſzym ciebie vſidlić fnádniey nie może. Obacźże drugiego
38: Páná á ftworzycielá niebá y zyemie/ coć tu záflubuie á coć tu obiecuie/ iż ieſli fie
39: temu márnemu pánu grzechu tego fprofnego vwieść nie daſz/ á wedle woley ie=
40: go fwiętey będyeſz y nábywał/ y vżywał/ w mierze á w fkromnoſci/ á bez płá=
41: czu bliźniego twego/ y tego tobie nádánego dobrego od niego/ á zázwdy naprzod
42: będyeſz ſzukał kroleſtwá iego/ to ieft/ woley fwiętey iego/ iż y to nábycie twoie/
43: y ſławá/ y poczćiwoſć twoiá/ będye thobie/ áni ſam wzwieſz/ ſkąd hoynie ro=
44: zmnożoná/ y to kroleſtwo fwięte iego/ będye tobie ſzyroko á miłóſciwie zázwdy
45: utworzone. # Służże themu Pánu ſámemu iednemu/ gdyż widziſz iáka ieft v
46: niego zaplátá twoiá zgotowaná/ czyńże wolá fwiętá iego/ ták iákoſ ſłyſzał kro=
47: ciuchno tu opiſaná/ ábyś go miłował/ woley á ſłow iego fwiętych pilen był/ á
48: bliźniego fwoiego miał ná pieczy ná włzem/ iáko nieſie krzeſćiánſka powinnoſć
49: twoiá. Tedy zázwdy ftánieſz iáko niewinny ptaſzek á iáko nadobny kwiatek
50: przed oblicznoſciá fwiętá iego.
51: # Dayże nam tedy náſz włzechmogący Pánie táką myſl y tákie ſercá náſze/ á
52: bychmy nikomu inſzemu nie ſłużyli á nie byli powinni/ iedno tobie Pánu á do=
53: brodzieiowi ſwemu. **A by [!]** ten nędzny ſwiát/ y to ciemne kfiążę iego nie odwodzi=
54: ło nas od ciebie Bogá náſzego tym lákomſtwem á tymi poządliwoſćiami fwiá

tá tego.

strona: 220v

Szeſnaſtey Niedzye

1: tá tego. Abyś nas łobie vczynić raczył ták iáko nam to powiedáć raczyſz przez
2: Apoſtołá twego fwiętego/ ludem łobie fwiętym/ ludem oczyſcionym/ á ludem(marg) **j.**
Piotr w ij. kapi. (-)
3: wdzyęcźnym przed oblicznoſciá Bogá Oycá ſwego niebieſkiego. Gdyżeś nam
4: ſam powiedáć raczył o dobrotliwoſći iego: Iż gdy go ocz proſić będyemy w i=(marg)

Ian s. w. xiiij. (-)

5: mię święte twoie/ że on iáko Ociec/ miáfto chlebá nie poda nam kámieniá/ miá

6: fto iáíá nie poda nam Niedźwiadká: á owfzem wftyko wedle obietnic fwiętych(marg)

Lukafs w xi. (-)

7: twoich nád námi wypełnić raczy. A potym nas przyprowadzi do wiecznego

8: kroleftwá fwoiego/ gdzye iuz z námi wiecznie rofkoſzy fwoich wzywáć

9: będye ná wieki wieczne. Amen.

10: **Ewányelia Niedziele ſzefnaftey**

11: **po Troycy fwiętey/ ktorą nápiſał Lukafz s. w vij.**

12: **kápitulum. Przeciwko ſtráchowi ſmierci.**

13: # A dawáli chwałę Pánu Bogu/ mowiąc: iż powftał Prorok miedzy

14: námi/ á Pan Bog raczył náwiedzić ludzi fwoie etcet. (marg) ¶ **Iáko człowiek obumiera w grzechu fwoim á iáko Pan oziwia dufzę iego/ A iż nigdy nie vmrze kto wierzy weń á ſmierć żadna nie miewa mocy nad nim. (-)**

15: **M**Ało przed tą dziſieyſzą Ewányelią ni=

16: żey nápiſaná/ tenże Ewányeliſtá Lukafz s. piſze:

17: Iż Pan Kriſtus będąc w miáltheczku Kápárná=

18: um/ ná proſbę Hetmaná iednego/ ktory miał taką

19: wiarę/ iż ſie niegodnym czynił/ áby był Pan do do=

20: mu iego wſzedł/ tylko áby ſłowem ſwym to wczynić

21: raczył/ á iżby vzdrowił ſługę iego. Támże potym

22: vzdrowił bárzo niemocnego/ á iuz prawie zeſzłego

23: ſługę onego proſzającego. Támże potym ftámtąd i=

24: dąc ku inemu miálteczku/ ktore było rzeczzone Na=

25: im/ zábiegłá mu wielka tłufzcza z bárzo ſmętną nie

26: wiáftą/ ktora miáła iednegoż ſynaczká ktory iey był ná ten czás vmarł. Támże

27: Ewányeliſtá/ iáko niżey wftyſzymy/ nie piſze áby była iáką proſbę oná ſmętna

28: niewiáftá wczynić miáła/ iedno powieda/ iż będącPan wzruſzony miłofier=

29: dzyem ſwym/ nie kazał plákáć niewieſcie oney/ á kazał wftáć od ſmierci onemu

30: vmárlemu ſynaczkowi iey. A támże powieda Lukafz s. iż ono zebranie ktore by=

- 31: ło około niey/ ządziwowawłszy fie onemu dziwowi ták wielkiemu/ wołáli da=
32: wáiąc chwałę á dzyęki Pánu Bogu ná wyfokości: á powiedáiąc tho/ iż wielki
33: Prorok náłtał miedzy námi/ á iż Pan raczył náwiedzić táką wielką łáłką śwą o=
34: ny ludzi swoie. A przeto ty słowá tych wiernych ludzi łá thu nam ná początku (*marg*) ¶

Iákochmy powinni dzyękować zá dobrodzyeyftwá. (-)

- 35: wípomienione/ ábychmy fie pilnie vczyli tego/ gdy nas iákie pociechy potkáią
36: w iákich smętkoch náłznych/ ábychmy vmieli wyznáwác y wyśławowác dobro=
37: dzyeyftwo Páná swego/ á dzyękując mu zá to miłofierdzie iego/ iż nam raczył ze
38: ślác tego Proroká świętego/ á náwiedzić nas raczył tym świętym miłofierdziem
39: swoim/ iż záwždy naydziemy nie omylną pociechę swoię we wśzytkich smętkoch
40: náłznych/ gdy záwołamy w imię iego do Bogá Oycá swego niebieskiego. Ták iá
41: ko to s tey Ewányeliey lepiej zrozumieć możemy. Ktorą Lukáfz s. nam ku rádo
42: ści ku pociefze ná písmie swym zośtáwić raczył/ tymi słowy.

- 43: **S**zedł Pan Iezus ku miástu niektoremu/ kthore było
44: ták przezwáne Naim/ á śzło pośpołu z nim zwolen=
45: nikow iego wiele/ y obfita tłúfczá ludu pośpolite=
46: go. A gdy fie przybliżal ku bronie mieyfkiey/ otho v=
47: márły był wynofzon/ kthory był iednymże synem v

mátki swoiey/

strona: 221

po Troycy świętey.

Liśt 221.

grafika

- 1: mátki swoiey/ kthora była wdową/ s którą też tákież śzlá dru=
2: ga tłúfczá niemála. A gdy vyrzał Pan onę niewiáłthę/ będącz
3: wzrułzony miłofierdzyem swoim nád nią/ rzekł do niey: Nye
4: płáčz. A przyśthapiwłszy/ dotknął mieyfcá vmárłego onego. A
5: ci kthorzy go niesli/ záśtánowili fie. A Pan potym rzekł: Młó=
6: dzyeńcze/ thobye rofkázuię ábyś wítał. A on co był vmárł po=
7: wítał wnech á począł mowić. Y oddał go żywo oney matce ie=

8: go. A wnet onyż wżytki obiał ftrách/ á wielbili Páná Bogá/
9: mowiąc: Iż Prorok wielki powítał miedzy námi/ á Pan Bog
10: raczył náwiedzić ludzi swoye. A rozniošla sie oná powieść o
11: nim po wżytkim żydoftwie y po wżythkich inych pogránic=
12: nych kráinach.

13: **W**ielkie pociechy kázdy Krześciánki człowiek/ tu s tey hiftoriey świętey
14: á s tey spráwy Páná nálezego/ nieomylnie w łobye vmnożyć może. A to
15: napirwła/ iż tu wżyfcy słyżymy o tákley dobroći Páná swego/ iż ni pi
16: łze Ewányelistá s. áby go tu kto zá tym vmárłym profił/ iedno s łczyrego miło
17: łierdzya swego/ á dobrowolnie/ bądacz wzrułzony miłofierdzyem swoim/ ra=
18: czył dziw wielki wczynić/ á ożywić człowieká onego vmárłego. A tho ielzche kte=
19: mu/ iż ich tám máło było coby byli mieli zrozumieć Bołtwu ábo możności ie^{go}/
20: iedno iż ták z dáleká słyháli iáko o Proroku/ y dziwowáli mu sie iáko Proroko=(*margin*)

¶ **Pociechá iż mamy z marthwych wftác.** s (–)

21: wi: á wždy ony tych opuścić nie raczył. Druga pociechá/ iż sie nam thu mogá
22: mocno wtwardzić obietnice Prorockie y Apoftolłkie/ ktorzj nam pewnie opowie
23: dáli to nowe ożywienie nálze/ á nowe zálie roskołzy nálze po tych nędznych żywo
24: ciech nálzych/ ktore mamy mieć przy tym Pánu swoim w wiecznym krolełtwie

Pp

iego/ iefli

strona: 221v

Szełnałtey Niedzyele

1: iego/ iefli tu zá żywotow swoich będyem wiernie násládowná woley świętey ie=
2: go/ á záchowamy iemu/ ták iáko ná nas przyślułze/ krześciánłką powinność swo
3: ię. Iuż pewnie wiemy/ że tákiego Páná mamy/ ktory roskázuie łmierći/ á káże
4: vmárłemu wftác/ kiedy raczy/ wedle woley swoiey. Tá k iáko y on Iop s. Du=
5: chem święthym łpráwiony/ nam iáwnie obwołác y opowiedzyeć raczył/ mo=
6: wiąc w onych wciłkoch swoich tymi słowy: Iż wiemći ia pewnie iż odkupiciel
7: moy żyw iefł/ á ia mam vmrzeć/ y zálie z zyemie powftác mam/ á tám dopirko (*margin*)

Iop w xix. kapitu. (–)

8: oglądaią oczy moje Bogá mego y zbáwicielá mego.
9: # O wielkafz to pociechá nam temu narodowi nędznemu/ gdyż tho iuż iáwnie
10: fłyfzimy od tego pewnego Kánclerzá táiemnic niebieskich/ od tego Ewányeli=
11: fty s. iż iuż Pan ten przyfzedł/ o którym Prorocy fzyroko opifáli/ iż miał przyść/ á
12: złomić ono iádowite żądło márney fmierci/ kthorym káfála á zarázáła/ iáko iá=
13: dowita iáfzczorká/ ten nędzny narod ludzki: á nikt fie iey s tego obronić áni wy=
14: drzeć nie mógł. A iż fie iuż nam vkazał ten kto to w mocy miał. A iż iuż praw=
15: dziwemi vczyńił ony Proroki fwoie/ á potwierdził iuż mocno fkutkiem onych o
16: fobie powieści ich. A okazać raczył fwiátu nędznemu ony obietnice fwoie/ iż iuż
17: żaden vmrzeć nie może wieczną fmiercią kto vwierzy iemu/ iedno iż zawždy bę=
18: dzye żyw żywotem wiecznym. A chociażby też ná máły čás záfnał tą doczełną
19: fmiercią/ tedy iuż tego może być ift/ s pewnego dofwiadłzenia fwego/ gdy iuż tá=
20: ki Prorok á taki Pan zyáwił fie ná fwiát/ ták iáko tu y tłuſzcze o nim wyfławiá=
21: iá/ iż iuż fmierc márna przed nim żadney mocy nie ma: á kogo raczy tego záv=
22: żdy ożywić może/ mocą fwoią á mocą Boftwá fwego. (*marg*) **Pan y bez wielkiej próſby
ma o człowieku pieczę. (-)**
23: # Pátrzayże thu zálie dziwnych fpraw Páná tego/ iż ono rownieyfze rzeczy da=
24: wał fie długo czáfem proſić/ niżli miał okazać dziw Boftwá fwoiego. A tu gdy
25: to miał okazać/ iż fmierc nigdy nád takimi mocy nie ma/ kthorzy wierzą iemu/
26: á iż zálie czáfu fwoiego muſzą być ożywieni/ tylko ná fámo záwołanie iego/ Nie
27: piſze tu Ewányeliſtá s. áby kto proſił/ áby ktho zá nim wołał/ ále powieda/ iż
28: wzruſza Boſkim miłofierdzyem fwoim/ thylko iedno fłowem á rofkazaniem
29: fwoim rofkazał onemu mlodzyeńcowi wftać. Czo fie wneth wfzytko wypełnić
30: muſiało tylko ná iedno fámo rofkazanie á záwołanie iego. A tu możefz mieć y s
31: tego pociechę niemála. Iedná/ iż ten Pan bez wołania/ bez nárzekánia wielkie^{go}/
32: ſam z dobrotliwey łáſki fwoiey okazać to raczył/ iż on zawždy pieczę ma o nędz=
33: nym człowieku/ á iż wftawicżnie fie przypátruie potrzebam á doległofciam ie=
34: go/ á nigdy pracey fwey fwiętey nie lituie/ áni z nią zámieſzkawa/ ná wfpomo=
35: żenie iego. Druga/ żeſ tego iuż doznał/ iże iefth nie dáremna wiára twoiá/ á nie

36: dáremna powinność twoiá Krześciánka. (marg) ¶ **Nieby nie było po cnotach/ by nie było z martwych wftanie.** (–)

37: # Bo bychmy ták rozumieć mieli iáko inłzy narodowie rozumieią/ iż iuż inłzy ży=
38: wot nie ma być po zełciu żywotá tego/ tedyby nam nic nie było po tych powin=
39: nołciach nálzych/ nicby nam nie było po cnothach nálzych/ iedno iefliżebychmy
40: ták mieli łchodzić iáko źwirzeta/ tedybychmy też tu tákże miełzkáli iáko źwirze=
41: tá. A iákiżby to był żywot nálz? á iákażby to była nadzieiá nálzá? iużby to był ży=
42: wot práwy zaięczy/ y bárzo krotki/ y bárzo nędzny: á po łmierci iuż áni łkorká/
43: áni żadna rzecz nálzá w niweczby łie iuż nikomu nie przygodziłá. Ale gdy tu łły=
44: łzyłz/ iż Pan twoy/ pod ktorego ty przez wiare łwoię opieká chodzilz/ tháká moc
45: á táká zwirchność ma nád tą y doczełną y wieczną łmierciá twoiá/ iż tylko ná
46: iedno łłowo á ná zálówanie iego vciekác muł precz/ á w niwecz muł być o=
47: broconá oná moc iey/ y ono źądło iey/ ták iáko nam z dawná o tym Prorocy po
48: wiedáli. A łnadź iefzcze y thu w thym żywocie trudniey twárdo zálónęło człó= (marg)

Hozeafs w xiiij.

¶ **j. Do Korin. w xv.** (–)

49: wieká obudzić/ niźli temu Pánu łmierciá vmárłego. Bo tu iákoś łłyłzał/ iż má=
50: luczkiem łłowki/ nic nań nie kołácąc/ áni wołáiąc/ rołkazał mu wftác. A nád
51: owym czálém zálóńnym będą bębnác/ trábić/ wołác/ kołátác/ á on przedłię áni
52: czúie/ áni wie co łie nád nim dzyeie. (marg) **Pewność piłmá iż mamy z marthwych wftác.** (–)

53: # Acźby thu mogł s piłmá łwiętego wiele łwiádectwá á przywiełć/ iż tá omyłna
54: łmierć nigdy mocy nie ma áni mieć moze nád wiernym człowiekiem: á zwłáz=
55: czá ktory łie słtanie wedle obietnic Páńłkich członkiem iego. Iáko y Ezechiel to

włpomina/

strona: 222

po Troycy łwiętey.

Liłt 222.

1: włpomina/ iż mu Pan kazał powiedzyeć kołciam vmárłym ktore ná polu leżá= (marg)

Ezechiel wxxxvij.

 (–)

2: ły/ iż powiedz kołciam thym/ iá iá záló przyobłokę łkorę ich/ y vtwardzę ie ży=

3: łami ich/ thák iż będą przywrocony do pirwzych żywotow swoich. Iáko y Dá=(*marg*) **w**

Pfalmie xxvi. (-)

4: wid o fobie powiáda/ iż w tho mocnie wierz iż ma oglądać bogáctwá Páńskie

5: w zyemi żywiącyh. Iáko y Ian święty w zyáwieniu swoim/ iáko y Apoštoło=

6: wie wżyscy o tym bárzo obwołáli/ y głośno to świátu opowedyeli/ iż tho iest

7: pewna á nieomylna rzecz/ iż nigdy nam zginąć nie ma zaplátá wiáry nálszey/ á

8: tey docześney thu ftałości náley/ ále że iá mamy wzywać czáfu swoiego/ gdy nas

9: Pan ten nálsz wedle nieomylnych obietnic swoich ożywić będzie raczył/ á záwo=

10: łąc nas do siebye będzie raczył ná wieczne roskoszy nálsze/ á ná krolesthwo swoie z

11: oná hoyná zaplátá swoią/ á nieomylną pociechą nálszą. A nie trzebá nam wię=

12: tłych wywodow iedno to mocne vtwordzenie Páná nálszego/ y ze wżytkimi rá=

13: dámi śwemi/ ktore thu iest iftotnie świátu podano: y s którym/ thák oni święci

14: Prorocy y Pátryárchowie/ tákże też y święci Męczennicy/ poznawszy Páná swe

15: go/ tu s tych żywotow śwych zeszli/ á krwią to śwá zápieczętowáli: y w tym nas

16: vpewnili y wiścili/ iż mamy wierzyć ciála nálszego docześnego pewne z mar=

17: twych wltanie/ á potym wieczny żywot.(*marg*) **Pan dobrowolnie to okázac raczył/**

iż może ożywić kogo chce. (-)

18: # A ktemu ielzche Pan/ ták iáko thu nieomylnie slyfzimy/ iście nie dla tłuŕcz o=

19: nych/ áni dla płáczu wdowy oney/ ále chcąc vtwordzić tę wiárę nálszę/ w ktorey

20: nas tu obeydz á zoftáwić miał po w niebo wltápieniu swoim/ potwordził tego

21: pewnym á nieomylnym tym znákiem Boŕtwá á moźności swey/ przed wielkim

22: zebrániem ludu rozlicznego/ iż to iftotna á nieomylna obietnicá iest iego/ y świę=

23: tych Prorokow iego/ Aby sie iuz temu káždy oczymá przypátrzył/ iż to ták iest/ y

24: záwždy być może ná święte záwołanie iego/ á ná rofkazanie iego. A nie dármo to/

25: ták iák Ewányeliftá wfpominá/ chciał Pan do tego mieć wielką tłuŕczą/ ták s

26: ftrony swey iáko s ftrony niewiáŕty oney/ dla tego iżby sie temu wżyscy iáwnie

27: przypátrzyli/ á iáwnie to świátu opowiedáli. Tá k iáko tu piŕze Ewányeliftá/ iż

28: ie był wlythki ogárnął ftrách. A wielbiąc Páná Bogá roznošili á opowiedáli

29: on wielki dziw á onę nádzyeię przyszłych obietnic swoich/ po szyrokości rozmái=

30: tych kráin y narodow. A tá k iáko ná wielu mieyfcach slyfzyfz/ iż gdy ktory dziw

31: ołobny ten Pan z Boftwá fwe⁸⁰ kiedy vczynić raczył/ tedy wielekroć zákázo
32: wał/ áby to nie było nikomu opowiedano. A tu nie tylko áby opowiadać záka=
33: zał/ ále ták iáko fłyfzyfz/ nie profzony przyfzedł/ á dobrowolnie okazał then dziw
34: możności fwoich: vtwardzájąc tym mocno wiárę y nádzyeię wiernych fwoich/
35: iż ieft nie dáremna praca/ ftałość/ wiárá y nádzyeíá ich. (marg) **Wielkye dáry od Páná
człowiekowi nędznemu.** (-)

36: # O wielkafz tho nádzyeíá náfzá á pociechá náfzá/ á zwłáfzczá tych ktorzy po=
37: ználi Páná tego/ á vwierzyl iemu/tu miefzkác w tákim błogofłáwieńftwie ie=
38: go. Ták iż wfzytki źwirzetà y wfzytko ine fłużá á pod nogi vpádáią czło=
39: wieká nędznego. Iákie záfię bogáctwá zyemiá s fiebie záfwdzy muíi podawác
40: iemu. Iákie czynífze/ iákie podatki/ káźde źwirzátko muíi záfwdzy zbierác iemu:
41: á káźde ftworzenie nie fobie robi/ nie fobie zbiera/ iedno wfzytko themu człowie=
42: kowi nędznemu. Iákim záfię **zozumem** [!] / iáką fpráwá Pan go ozdobić raczył/ á
43: dopuífł tym wfzytkim fzáfowác iemu/ vzywác thego wedle myfli fwoiey. A ná
44: koniec/ dawfzy mu záfnác ná czás iáko iákim fmacznym fnem/ fam fzedł gotho=
45: wác dziwnych á dziwnych rofkoſzy znowu iemu: thák iáko fie fam opowiedzieć
46: raczył idąc do Bogá Oycá fwego. A tákich rofkoſzy/ iáko o nich pífmá powie=
47: dáią/ iż ich żadny rozum nigdy ogárnác nie może. Ieífzcze ktemu fam obiecuie
48: poń przydź á ożywić ciáło iego/ á z wielką chwałá/ á z wielką czciá doprowá=
49: dzieć go do onych wiecznych á iuż z dawná zgotowáných rofkoſzy iego. Opowie=
50: dájąc mu tho/ iż gdzyem ia ieft tám też chce áby był wierny fługá moy. A iuż
51: nie do czáfu fłuźnego iáko tu był zá czáfu żywotá tego omylnego/ Ale iuż tám od
52: mieniwfzy to mdłe á śmiertelne ciáło fwoie/ áby iuż z nim żył żywotem niefkoń=
53: czonym ná wieki wieczne. (marg) **Nicz nie ftráfzna śmierć wiernemu** (-)

54: # A iákoż thu ma być ftráfzna śmierć/ ábo piekło/ themu káźdemu wiernemu
55: Pánfkiemu/ ktory dufa iemu y tym nieomylnym obietnicam iego. A iákaż tho

2: niego: iż tu y w tym żywocie po ześciu s fwiáthá tego/ zázwdy thákie błogoflá=
3: wieńftwo nád káżdym wiernym iego. Ták iż y Anyołowie fwięći wielkíe rádo
4: ści á wielkiego wefela wzywáią/ pátrząc ná on pocźciwy á cnotliwy żywot iego/
5: iż on nie czyni lekkości Pánu fwoiemu/ á chodźi tu iáko iny fwiecki Anyoł/ przed
6: oblicznoścíá Páná fwego: á Pan teź ma wielkie kochánie z niego. A iż go iuź wi=
7: dzą á iuź go znáią/ iż ma być w fpołeczności á thowárzyftwie ich/ ná wieczną
8: cześć ná wieczną chwałę Páná Bogá fwego. (marg) **Kogo nie rufzy dobrodzyeyftwo
niechay fie boi ftráchu.** (-)

9: # O wřzechmogący Pánie cożeś iefzcze dáley temu nędznemu człowiekowi wczý
10: nić miał/ czegoś nie wczynił? O nędzny człowiecze/ iefliby cie nie miály rufzyć tá=
11: dobrodzyeyftwá ktore thu fłyfzyfz: á nie s plotek/ iedno wřędy s pewnych o=
12: bietnic Páná fwego. Gdyżeś tego ift/ iż nigdy nie bywa omylnie żadne fłowo ie=
13: go. Niechayże cie wřdy rufzy ftrách twoy á żáłość/ ktora fie ma sftác tey fwię=
14: tey rzefzey niebieskyey z wpadku twoiego. A iákoby záfię teź było ftráfzliwe á már
15: ne dokonczenie twoie/ ieflibyś wypadł z łáłki á z opieki Páná tego. Azaś nie fły=
16: fzał co Pan opowiedác raczy onym krolom/ onym mocarzom/ á onym wřyt=
17: kim co namoźnieyfzym ftanom fwiátá tego/ iż iefliże thu nie znaydą zá żywotow
18: fwoich łáłki á miłofierdzya iego/ á opieki nád fobą iego/ á záftanie ie ták czás
19: ich w tey omylności ich/ iáka thám będye fřogość á okrutność nád nimi czáfu
20: fwiętego przyfcia iego/ gdy będą wřzytki nieba y zyemiá zápałony/ gdy będye
21: krzyk/ płáč/ nárzekánie/ grom/ trzáfkáwicá/ ták iż niebożátká będą wołác á bie
22: gác/ wciekáiąc przed oną fřogofcią ftráchu thák okrutnego. A będą prośc gor
23: áby fie ná nie obáliły/ á fkál áby fie im otworzyły/ áby fie wřdy mogli gdzye zá=
24: kryć przed okrucieńftwem ftráchu onego. A fřprawiedliwi ná ten czás/ ták iáko
25: o nich Sálomon piŕze y inŕze piŕmá/ iż fie będą świećić iáko gwiazdy przy Pánu(marg)

Sapientie w iij. (-)

26: fwoim. A iáko Dawid piŕze/ iż będą kwitnác iáko roŕzczká Pálmowa w domu (marg) **w
Pfalmie xci.** (-)
27: Páná fwoiego. Ale nie trzebá áni Sálomoná/ áni Dawidá/ dofyc ná onych i=

28: łtotnych łłowiech Páná łámego/ ktory powiedác raczy iż nigdy nie pomrą á=(*marg*) **Ian w v. kapitul.** (-)

29: ni łądzeni będą wierni iego/ iedno ták przełtąpią z żywotá docześniego do żywo=

30: tá wiecznego/ á do wiernych rádości łwoich.(*marg*) ¶ **Iáko to małz pražen być łtráchu Páńłkiego.** (-)

31: # Pátrzayże iáko to łobie máłuczłkim łtáraniem zyednáć moželz/ iż będziełz prá=

32: žen tych ták márných á łrogich łtráchow łwoich/ á będziełz łft á pewien thych

33: nieomyłnych á wiecznych rołkofzy łwoich. Krociuchnemi łłowy Pan nam

34: záwiązáć á opowiedzyeć raczył/ łłzćac łftotnie/ iż tho żadnego nie minie/ ktho= [!]

35: **wierzy** [!] weń á łłucha łłow iego. A což to łełt łłuchać tych łłow iego? To czyńiç

36: co on rołkáuie/á co łełt łwięta wola iego. A což wždy łełt tá wola iego? Sł=

37: chay iáko onemu doktorowi zakonnemu krociuchno opowiedzyał włytykę łum

38: mę łey łwiętey woley łwoiey: Iż będziełz miłowál Páná Bogá łwego ze włyey(*marg*)

Mattheułs w xxij. (-)

39: možności łwey/ á bliźniego łwego iáko łam łiebie. (*marg*) **Iáka łełt rołkofz chodzić w połłufzeńłthwie Páńłkim.** (-)

40: # Słuchayże záłię/ iáko to łełt wdzyećzna łpráwá/ á w iákiey rołkofzy będziełz

41: gdy łę połłowność á to rołkazanie będziełz chowałPánu łwemu. Bo gdy wier=

42: nie bedzyełz pewien á łft s pewnych obietnic iego/ iżci iuż łńłzey nádzye=

43: ie áni łńłzey połłocy nie łrebbe będzie łzukác/ áni ná niebie áni ná zyemi/ thák iá=

44: ko łego łni nie wierni z wielkimi łtrudnołłami wzywáią/ gdyż iuż on łiebie we=

45: źmie ná opiekę łwoię. Coż łełzćze dáley/ iuż będziełz pewien iż y włóły łłowy łwo

46: łey będą połłiczone/ á namnieyłłzego łtráchu áni niebełłpieczeńłtwá nie połłnalz(*marg*)

Mattheułs w x. (-)

47: nigdy zá czáłu łego omyłnego ywotá łwoiego: gdy łie píłmo pewnie łłci o dzi=

48: wnych opiełkach á opáłtržnołłciach Páná łego/ iákie on ma nád wiernemi łwo=(*marg*) **w Płalmie xc.** (-)

49: łemi: Ták iż náłkoniec Anyołowie łłtrzegá káźdego połłtápienia łch/ iż y o kámyk

50: nigdy nie mogą obrázić nogi łwoiey.(*marg*) **Iáka rołkofz być w miłłoci z bliźnim łwoim.** (-)

51: # Słuchayże zalię dtugiey rołkołzy/ gdy zalię będyełz miłował bliźniego swo=
52: iego/ iuż żadney zwády/ iuż żadnego hádrunku/ iuż żadnego kłopotu/ łádu/ tru=
53: dności/ nie vzywiefz fwiátá tego: iedno iáko Anyoł będyełz zázwdy łtał z wier=
54: nym á z vřpokoionym łercem przed oblicznołciá Páná Bogá twoiego. A bli=

źni oni twoi

strona: 223

po Troycy świętey.

Liřt 223.

1: źni oni twoi/ zá kthoremi nie będyełz chodził iáko dziki źwirz/ potrzáfáiác nád
2: nimi porożym swoim/ á będyełz in vkázował Krześciáńłká povinność swo=
3: ię/ což inłzego czynić máiá/ iedno łłuzyc/ iedno cie miłowác/ iedno cie wyłła=
4: wiác/ á wyznawác cnotliwy żywot twoy/ y przed Bogiem y przed ludźmi. A
5: Pan ięłzcie ktemu twoy/ gdy pozna tákie łerce twoie/ á thákie Krześciáńłkie zá=
6: chowánie twoie/ obiecuie błogółáwić dom twoy/ dzyathki twoie/ á nápełnić
7: bogáctwy á podczywołciá włzytki káty twoie. A gdzyebył theż wykroczył/ iáko
8: człowiek s tych povinności swoich/ iuż też małz náukę iáko małz vbłagác świę=
9: te bołtwo iego. (*marg*) **Błędna nádzyeiá kto Páná odstápi.** (–)
10: # Słuchayże zalię/ iefli odstápiłz od tey rády Páná łwego/ á wzgárdziłz wołá/
11: náuká/ y vpominánien iego fwiętym/ iuż zázwdy będye błędna nádzyeiá two=
12: iá/ iuż nigdy nie bedzyełz miał Bogá łwego włáfnego/ áni opieki iego. Iuż on
13: bog omyłny ciemności tych fwiátá tego zwiedzye á zállepi oczy twoie/ á będzieć
14: pokłádał nędzne á mizerne nábycie fwiátá tego przed oczy twoie/ przywodząc
15: cie ktemu ábył dárł/ łupił/ niłzczył/ á łzył bliźniego łwego. A łtąd nędzny/ mizer=
16: ny/ á niełpokoiny żywot mułi vrość tobie/ iuż zázwdy pies ná łáncuchu v wrot
17: twoich/ á miecz krwáwy pod podułżká twoiá/ á prokurator v drzwi twoich.
18: Iuż poczuć mułiłz iż Pan thwoy á Bog twoy zložył s ciebie rękę łwoię á opiekę (*marg*)

Strách niewyernych. (–)

19: łwoię. A co nád nawyłzłze/ ieflić ná to przydzye/ iákożby pewnie przyść mułiáło/
20: czáfu oney łrogości łádu iego/ iż mułiłz biełgác á tułác łie z onymi krolmi á z ony=
21: mi mocarzmi fwiátá tego/ łzukáiác dzyury w łkálach á w gorach/ gdzyeby łie zá
22: kryć przed łrogołciámi onymi/ ták iákołł o nich łłyłzál. A nákoniec vłlyłzyłz on

23: ŃtráŃzliwy dekret nád łobą y z inemi: OdŃtáp nieŃláchetny niewierniku odemnie(*marg*)

MattheuŃs w xxv. (-)

24: precz/ ná wieczne męki Ńwoie/ gdyżeŃ niechciał nic dbáć o Ńwięte BoŃstwo moje.

25: A temu iełzcze musiełz pátrzyć ná ony roŃkołzy dziwne Ńwoie/ á wiecznie ich oŃtrá

26: dáć. Pátrząc ná ony wierne PáńŃkie/ á oni Ńie Ńwiecą iáko gwiazdy przy Pánu

27: Ńwoim/ á wŃłyłzą on wdzyęcźny głóŃ iego/ gdy im będye raczył mowić/ Podz=

28: ciełz namileyłzy przyiaciele moi do wiecznych rádoŃci Ńwoich/ gdyżełcie mi Ńie

29: wiernie záchowáli w ŃtałóŃciach Ńwoich. (*marg*) **Iáko ieŃt roŃkołzny żywot poczłiwy.**

(-)

30: # O nędzny á mizerny człowiecze/ niechay cie tu oładzi włáŃne Ńumnienie two=

31: ie/ co ieŃt tobie leplzego/ ieŃli vżyć ták wdzyęcźnego á ták miłe^{Ńo} á Ńpokoynego/ ták

32: iákoŃ Ńłyłzał/ żywotá Ńwego/ á mieć w nim wieczne á nieomyłne błogóŃławień=

33: Ńtwo od Pána Ńwego/ y opiekę iego/ y ty przyłzłe obietnice/ y ty niełkończone ro=

34: Ńkołzy odzyerzeć v nie^{Ńo}. Czyliżyć takim márnym/ Ńwowlolnym/ plugáwym/ á nie(*marg*)

Iáko ieŃth márnny żywot Ńwowlolny. (-)

35: Ńpokoynym żywotem/ á tu iełzcze zá żywotá odŃtápić błogóŃławieńłtwá Pána

36: Ńwego/ oney zwirzchnóŃci iego/ oney opátrźnoŃci iego/ á záŃráłowác włzytko nie=

37: biełkie zebránie/ ktore Ńie muŃi záwždy Ńmęćić s tákie^{Ńo} omyłnego vpadku twego.

38: A potym przyŃć ná thákie Ńtrachy á ná tákie okrucieńłtwá/ á Ńrogim/ á ŃtráŃzli=

39: wym łádem być wiecznie oddan Ńzátánowi y towarzysłtwu iego ná wieczny v=

40: padek á ná wieczne męki onego nędznego ciála y dułze Ńwoiey miłey.

41: # A coź chcełz vcźynić moy miły brácie/ bo niełza ábo cie wźdy rádoŃć/ ábo Ńtrách

42: rułzyć muŃi. Oto małz wnet Ńwieży przyłkad w they Ewányeliey Ńwiętey. Ńłu=

43: chay iź tu młodzienciec vmárł/ Ńłuchay iáko byłá Ńmętna mátká ie^{Ńo}/ Ńłuchaj iáko

44: go záłowály tłufzczy/ Ńłucháyże iáko z dobrotliwoŃci Ńwey Pan raczył ożywić o=

45: no nędzne á vmárłe ciáło iego/ y przywroćić go oney Ńmętney máłce iego/ Ńłuchay

46: że iź wnet mowil/ á tłufzcze Ńie rozrádowawłzy/ dáły chwałę pánu bogu Ńwemu. (*marg*)

¶ Rádá iáko małz cźynić s Ńmiertelną dułzą Ńwoią. (-)

47: # Ńłuchayże iź tu hiłtoria powieda/ iź młodzienciec vmárł. Abowiem ten wiek

48: ieft nařwowolnieyřzy/ nagorřzy/ á nigdy w nim nie mářz obaczenia řadnego/ kto

49: ry ty wiek beřpiecznie przyrownáć mořezř ku řwowolnemu ciáľu řwoiemu. Pá=

50: trzayze iáko ten řwowolny młodzyeniec á to márne ciáľo twoie vmářľo ieřth w(marg) **Do**

Rzimia. w vi. (-)

51: grzechu twoim. Gdyř iáko Páweľ s. piřze/ iř zapľátá grzechu nic inřzego nie ieřt

52: iedno řmierć. řľuchayze iáko náđ nim řáľobliwie pľáće oná wdzyęćzna máćká

53: twoiá/ nęđzna duřzá twoiá/ ktora iuř owdowiáľá prze řprořnoć grzechu twe⁶⁰/ á

54: rozwiodľeř iá z wdzyęćznym oblubieńcem iey á s pánem iey. Gdiř to káźdej wier(marg)

Hozeas w ij. kapi. (-)

55: ney duřzy obiecáć raczyľ przez Proroká/ iř iá miał pořľubić zá wdzyęćzną mał=

Pp 3

řonkę řobie

strona: 223v

Szeřnařtey Niedzyele

1: řonkę řobie á zá oblubienicę řwoię. O czymby byľo wiele piřmá á przywodzić.

2: řľuchayze iř řie řáľmućily y náđ tobą ony tľuřzcze ktore řzły zá Pánem/ to ieřt/ o=

3: nych korow niebieřkich/ o ktorych piřmá powiáďáia/ iáko záwřdy řá řáľmuce=

4: ni s káźdego vpadku namnieyřzego ćľowiećká. řľuchayze řáľię iáko řie řáľmući

5: ľy drugie tľuřzcze co řzły zá ciáľem/ tho ieřt/ kořcioľ ten tu ná zyemi boiuiący w

6: wierze Páná řwego. Pářtrzayze iř dobrowolnie Pan twoy/ idzye do ciebye/ áby

7: ożywiľ tego márnego á řwowolnego młodzyeńćá twego/ á to řwowolne ciáľo

8: twoie/ ieřľiže bęđzyeřz wdzyęććen przyřcia iego řwiętego. A ty leżyřz / á iáko mar=

9: twy nie ćzuieřz nic co řie **dzyie** [!] okoľo tego nęđznego vpadku twego. (marg) ¶ **Iáka**

ieřt řmęćna duřzá z vpadku twego. (-)

10: # Ale řie ocuć nęđzniku á ocuć/ poki do końćá nie obumrze ten řwowolny młó=

11: dzyeniec twoy á to márne ciáľo twoie/ á nie řráľuy tey nęđzney á mizerney wdo

12: wicźki á tey máćki twoiey duřzycźki řwoiey: ktora vřťawicźnie řmęćku á řrogyey

13: řáľoći vżywáć muři/ widząc iuř pewną onę wiećzną řmierć thwoię/ á vpadek

14: twoy. A nie rozwodź iey s tym wdzyęćznym oblubieńcem iey/ s Pánem á z odku

15: picielem iey. Gdiř řie iey gľořno wypowiedáć raczy z małżeńřtwá tego: opowie

16: ďáiać iey to/ iř przy řľoćiwey duřzy nie moře wyřwáć dľugořwięte Bořtwo ie=

17: go. A nie fráfuy tey fwiętey tłuźczyey zboru niebieskiego/ ktora záfzdy muśi być
18: fmećna z vpadku twego. Y tej drugiey tłuźczyey kofciołá tego Páńfkiego tu do
19: czáfu w przeciwięftwach fwiátá boiuiącego/ ktory fie teź brzydzić á fráfowác
20: muśi/ pátrząc ná fprońność żywothá twego y ná fwoleńftwo iego. Gdyż fty=
21: fzyfz tám dwoię tłuźczą Ewányeliftá wfpominác raczy. (marg) ¶ **Wielka radość kto
fie návroći.** (-)

22: # Obroćze fie moy miły brácie/ poki iefzcze práwie nie zemdleie á práwie nie o=
23: bumrze ten fwowolny młodzyeniec twoy á to márne ciáło twoie/ ku temu Pá=
24: nu twoiemu. Widziłz że cie fám fzuka/ że fám do ciebie idzye/ áby cie ożywił/ áby
25: wiścił á vtwardził w lepfzey nádzyei twoiey. Położze przed nogi iego tę fmećną
26: wdowkę á tę nędzną duźyczkę twoię/ á proś áby fie z nią rozwodzić nie raczył/ á
27: nie opuźczał iey prze fprońność vpadku twoiego: á iżby fie zmiłował nád nią/ á
28: ożywił iey záfię te⁸⁰ márnótrátneho á fwowolnego fyná iey to człowieczeńftwo
29: twoie/ á przywiódł ie do powftánia/ nie ináczey iáko s fmierci/ z grzechu fwego.
30: A gdy ták vczyniłz/ pewnieć będye rzeczono od tego ták dobrego Páná twego/
31: nie ináczey iákobyś to w vfy ftyfzał włáfne fwoie: Wftáń moy miły młodzyeń
32: cze/ á iuż fie po drugi raz ftrzeż vpadku tákiego. A tám iuż będyełz podan/ á iá=
33: ko znowu národzon/ oney fmećney mátcie fwoiey/ á oney mizerney duźyccie fwo=
34: iey. O nędzna mátko/ á nędzna duźo á vpádła w grzechu fwym/ s tym fwowol
35: nym ciálem fwoim/ iákoż to będye wielka pociechá twoiá/ iefli then márný á
36: fwowolny młodzyeniec twoy/ to iefť/ to ciáło twoie/ thák ożywion będye przez
37: wierne vznánie fwe/ gdyż tobie pofołu z nim pewnie o pátne idzye.
38: # Słuchayże iż on młodzyeniec wftawfzy wnet/ mowił. Nie milczze teź ty moy
39: miły młodzyeńcze/ iefliżec da Pan Bog tákie vznánie á tákie powftánie s they
40: márney fmierci twoiey á s tego vpadku twoiego. Ale dzyěkuy á błogofłáw v=
41: ftáwicźnie Páná fwego/ á poruczay mu fie w fwięthą opiekę iego/ áby cie iuż o=
42: ftrzegác raczył od tákiego vpadku drugiego. A oná fwięta tłuźcza będye bło=
43: gofłáwiłá á wielbiłá zá to Páná Bogá twego/ á wyfłáwiłá fwięta możność
44: y fwięte dobrodzyeyftwá iego/ á czekálá z wielkimi pociechámí onego przyfcia
45: twego/ á towáryftwá z nimi fpołeczneho twego.

46: ¶ **Co zá pociechy s tey historiey świętey brác mamy.**

47: # Pátrzayże moy miły brácie/ zo zá pociechy maľz brác s tey historiey świętey/
48: ktoráś tu słyłzał krotko nápiłaná o Pánu swoim. # Napirwey obaczác maľz/
49: iż iuż nie dáremna pociechá twoiá/ á iż iuż nie mieľzkaľz iáko ine nieme źwirzę ná
50: tym omylnym świcie/ iż sie też iuż wypełniły obietnice twoie/ kthorycheś wiele
51: miał przez rozmáite pílmá/ á iż iuż to Pan twoy iáśnie okazác raczył/ iż może kie
52: dy będzie raczył ożywić ciało twoie/ á wypełnić nád nim wľzytki pociefzliwe o=
53: bietnice swoie/ iefliże wiernie będzieľz dufał iemu/ á záchowaľz mu Krześciáń=
54: ľką powinność swoię. # Drugie vcź sie/ iáki to iefť ľtrách/ ľtráćić Páná thego/

zwirzchność

strona: 224

po Troycy świętey.

Liť 224.

1: zwirzchność y opyekę iego: á iáka pociechá ľtać przy święthey woley á obyetni=
2: cach iego/ á być pewien wieczney nádzyeie swoiey/ gdyż táki żadny nie vmrze/ ie
3: dno przefłapi do żywotá wiecznego w nádzyei swoiey. # Trzecie pomni ľobie/
4: iż káždy grzeľzny á ktory iefť bez miľofierdzya Páńľkiego/ iuż iefťh iáko vmárly/
5: gdyż iáko píľmo powiáda/ iż zapłáthá grzechu iuż pewna/ á nic inľzego iedno(*marg*) **Do**

Rzimia. w vi. (-)

6: ľmierć. # Cźwarte/ rozmyľliwľzy ľobie żeś iefť w grzechu/ á iżeś iefť iáko práwie
7: vmárly/ vcźże sie s tey historiey iż Pan twoy do ciebye idzye á vľtháwicźnie cye
8: ľzuka/ áby ożywił dobrowolnie/ á bez wľzech przyczyn/ iefli mu wiernie dufac
9: będzieľz/ to ľwowolne á márne cźłowiczeńľstwo twoie. A iż vľtáwicźnie płáćze
10: nád thobą oná mizerna wdowicźká duľzycźká twoiá/ iaľalna mátká two=
11: iá/ gdyż iefť przez grzech twoy rozdzyelona z Oblubyeńcem swoim/ á s Pánem
12: twoim.
13: # O wľzechmogácy á dobrotliwy Pánie/ nie dáyże do kończá márnie obumie=
14: ráć temu ľwowolnemu ciaľu náľzemu/ ále sie ráć ľam z ľáľki ľwey do nędznego
15: vpadku iego przybliźyc/ á záowoľac nań áby powľtał/ á dał chwaľę/ obaczy=
16: wľzy sie/ ľwiętemu Boľtwu twoiemu/ á wiecznie błogofłáwionemu
17: imieniowi twoiemu. Czo nam wľzytkim ráć dáć Pánie Boże

18: náłz ná wieki wiekom błogofławiony/ Amen.

19: Ewányelia Niedziele fyedmna

20: ftey po Troycy fwiętey/ którą nápiśał Lukasz s. w

21: xiiij. kápi. Przeciwo nádętym fercom á omyl=

22: nemu obchodowi dni fwiętych.

(marg) ¶ **Przeciwo fálefnikom/ á ludziom pyfznym y podftępnym náuká piękna
iż Pan wzgardza wyniofle myfli kázdego fercá pyfznego A iáko máią być fwięczone
fwiętá iego. (-)**

23: # A tedy tobie będzie chwałá przed wżytkimi

24: Ípołu fiedzącemi s tobą etc.

25: **T** Ak iáko Pan z dawná opowyedáć ra=

26: czył/ iż nic nie ieft płatno człowiekowi nędznemu/ by

27: wżytki bogáctwá y kroleftwá pozyfkał thego fwiá=

28: tá/ á oftradał oyczyzny fwoiey/ tho ieft/ onego krole=

29: ftwá niebiefkiego. Tákże nas też thu w tey Ewánye=

30: liey nízey nápiśáney łáfkáwie á miłofciwie przeftre

31: gác á vpomináć raczy/ pod figurá they fwieckiey

32: chwały á chłuby fwiátá tego. Dawáiąc nam ráde

33: y náukę/ ábychmy kędy mogli fkromili á kroćili w fo

34: bie nádęthe myfli fwoie/ á nie cífnęli fie nád wolá/

35: nád przeźrzenie/ á nád zrzádenie iego fwięte/ ná tá=

36: kie mieyfcá/ ktoreby nam więtfzá zelżywość á połmiech czynić miály v fwiáthá

37: tego: á owfzem iefzcze więtfza w kroleftwie iego. A zwłáfczá gdy ná nich nie by=

38: wamy poładzeni od gofpodarzá/ tho ieft/ od Páná fwego: iedno iż fie do nich cí=

39: łniemy á fzukamy ich/ ták iáko ono mowią/ záłtoniwfzy pśiná oczy. Ták iáko tá

40: hiftoria fwiádczy/ iż Pan náłz będąc w domu v iednego zacnego kfiáżeciá zákon

41: nego/ widząc ony pyfzne poftáwy onych/ co dufáli w fobie y w godnofciach fwo

42: ich/ á vpředzáli fie do onych mieifc powyśzeńfzych/ nádftáwiáiąc fie w mnímá

43: niu fwiátá tego/ y w onych hárdych myflach fwoich/ nie mógł tego zácirpieć/

- 44: widząc iż taka sprawa a taka mysl miała kazdemu przekazac na potym/ y do
45: swiata tego/ y do onych god wiecznych swietego krolestwa iego/ przezeń opo=
46: wiedzyanych y wzytkiemu swiatu obwolanych/ y raczył przetrzezenie vczynic
47: na potym wiernym swoim/ by sie takie nadętey myśli/ a takich powyższonych
48: mieyc strzegli/ a nie cínęli sie do nich/ na ktore nie będą poładzeni a przełożeni

Pp

od niego

strona: 224v

Siedmnaftey Niedzye

- 1: od niego. Ale gdy ktorzy z woley iego fiadaią na mieycach swoich/ dopiro Pan
2: powiedac raczy/ iż będą miec wielką chwałę przed onymi wzytkimi zbory/ y tu
3: na swiecie/ y v onych god niebieskich po polu s sobą fiedząc za onym fthołem a (marg)

Bez woley Pánksiey nic nie iesth poczciwego ani pożyteczne⁸⁰. (-)

- 4: za onymi wiecznemi rofkofzami swietego krolestwa iego. A dla tego tu thy fto=
5: wa tych swietych obietnic iego wpominamy/ aby chmy sie imi ciefzyli/ cwiczyli
6: a vczyli/ iako sie tu zachowywac mamy na tych godzyech omylnych thego nie=
7: wiernego Farizeufza/ a tego marnego a oblednego swiata. Aby chmy potym na
8: onych wiecznych godzyech/ nie byli wytraceni z mieycá swego. Tak iako Pan w
9: drugiey Ewanyeliey opowiedac raczy/ iż thakiemu kazdemu ma byc rzeczono:
10: Przyiacielu po cos tu przyzedł/ a iakos tu wzedł/ gdyś sobie powoli nie sprawil
11: przypraw/ iakobys byl godzien mieycá swego. Czego szyrzey po swiadfzy ta E= (marg)

Mattheus w xxij. (-)

- 12: wanyelia swieta tu nam ku pociefze nalfzey zostawiona. Kthorą napisal Lukasz
13: swiety tymi slowy: [grafika](#)

- 14: **Y** Przytrafilo sie ze wzedł Pan w dom niekthorego
15: kfiązacia Farizayfskiego w dzyen sobothni/ ku pozyc
16: waniu chleba/ a oni go na pilney pieczy mieli. A o=
17: to wnet czlowiek niektery opuchlina zarázony fta=
18: nął przed nim. A odpowiedzawfzy Pan Iezus/
19: rzekł ku onym nuczonym w zakonie y ku Farizeufzom/ pytha=

- 20: iąc ich: iefli fie godzi w dzyeń Sobotni vzdrowić chorego? A
21: oni fie wżyfcy zmilczeli. A on wzywłszy onego człowieká/ v=
22: zdrowił go y opuścił go. A odpowiedzywłszy rzekł do nich:
23: Gdyby ktorego z was Olieł ábo Woł wpadł w študnią/ ázałz=
24: by go wnet nie wywlokł y w Sobotę? A nie mogli mu nic ná
25: to odpowiedzyeć. A potym ku onym kthorzy tám byli wezwá=

ni vczył

strona: 225

po Troycy świętey

Liśt 225.

- 1: ni vczył the przypowieść/ dziwuiąc fie im gdy fie cífnęli ná
2: wyższe mieyćá/ mowią do nich: Gdy będzie który z was od
3: kogo wezwan ná gody/ nigdy fie nie cíśń ná wyższe mieyće/
4: by kiedy nie przyzedł poczciwŷy niżli thy/ tám wezwány/ á po=
5: tym przyzedłszy on który cyebie y onego wezwał/ nie rzekł tho=
6: bie: vłtęp fie á day temu nieyfce. Tedybyś fie thy zawnłtydziw=
7: łzy musiał fieć ná niżzym mieyćcu. Ale gdy będziez wezwan/
8: á przydzyeł ná mieyćce wezwánia łwego/ idźze á vliądź co ná
9: niżzym mieyćcu/ á gdyc on przydzye co cye powołał do łiebie/
10: tedyc rzecze: Przyiacielu pomkni fie á liądź wyższey. Thedy fie
11: tám tobie wielka chwałá sftánie przed onymi wżythkiemi po=
12: łpołu liedzącemi s tobą. Abowym káždy kto fie powyłzła/ bę=
13: dzye ponizon: á kto fie poniża/ będzie powyłzłzon.
14: Cz káżdá łprawá/ y káždé namnieyŷze łowko kádey Ewánye=
15: liey łwięthey/ iefł zawnłdy powážna/ y zawnłdy w łobie co ołobne
16: go ku náuce wiernym Páńłkim/ zámknąc y okazác mułi. Gdyż
17: iefłh nie ledá przez łprawęc/ ále przez onę niełkończoná mądrosć á łprawę Du=
18: chá s. wżythko w niey łprawiono/ á połtánowiono. A przeto trzebá fie pilno
19: przypátrzyć káždemu łowku/ kto chce obaczyć co zá táiemnice á czo zá miłter=
20: łtwá w łobie zámkyką á okázuią. Bo pátrząy pilno/ iż tu Pan był wezwan w

21: dom iednego Faryzayfkiego przełożonego: ná podobieństwo/ iákoby po thy czá(marg)

Co byly Faryzeufzowie. (-)

22: fy násze do ktorego przełożonego zakonnego. Gdyż ten ftan Faryzeufzow byli ná

23: ten czás w zakonie ftárym/ tym kftałtem iákoby v nas dziś zakonnicy: kthorzy

24: fie dzyelili fprawámi fwemi/ żywoty/ vbiory/ y vftháwámi fwemi odnołząc fie

25: od obyczáiow inych ftanow ludzkich/ nádzyewáiąc fie być ták zacnieyfzemi/ y v

26: Bogá y v ludzy. Słuchayże dáley/ iż gdy iuz tám przydź raczył/ piłze Ewánye=

27: liftá/ iż włyfcy tego byli bárzo pilni/ áby go byli w iákiey omyłce podchwycili.

28: A potym mu wnet wyftáwili człowieká opuchliná zározonego.

29: # Pátrzayże tu dobroći tego miłóściwego Páná/ wiedzyał on to włytko/ gdyż

30: iemu tháiemnice żadnego fercá nie fkryte/ iż thám nie z miłóści był wezwan/ iż

31: tám miał być podftrezgan/ iż tám miály być nań rzeczy wymyfláne á wyfthá=

32: wione/ iákoby fie w czym omylił/ á iákoby byli mogli w czym náleść iáką omyl

33: ná fprawę ábo náukę iego. A wždy iáko słyfzyfz iż fzedł/ czyniác dofyc onym o=

34: bietnicam fwoim/ iż on thu dla chorych á dla obłędliwych przydź raczył/ á nye(marg)

Marek w ij. kapi.

: Lukafs w v. (-)

35: do tych ktorzyby byli zupełnego zdrowia/ to ieft/ zupełney wiáry á rozumienia

36: około Boftwá iego fwiętyhego. O wńzechmocny á dobrotliwy Pánie/ iáko nas

37: dziś małz wiele tych Faryzeufzow/ do ktorych kołáce fwięte przyscie twoie/ á ná=(marg)

Dofyc dziś Faryzeufzow ná fwyecie. (-)

38: uká fwięta twoiá/ á my fie o to więcey ftáramy/ ábychmy cie w czym podchwy

39: ćili/ ábychmy náukę twą wywrocili/ á ná co infzego przywodziłi/ tu ku temu o=

40: mylnemu fwiátu/ thák iáko y oni Faryzeufzowie czynili: á iżbychmy odwodziłi

41: fwiát ten od tego/ áby gdzye indzyey rátkunku á wfpomożenia fwego fzukáli/ ni=

42: żli v fwiętego Boftwá twoiego.

43: # Pátrzayże pilno/ co oni omylacze á oni podftępnicy wnet vczynili: wyftáwi

44: li mu człowieká opuchłego/ przypátruiąc fie co z nim czynić będye. Bo wneth

45: troię łápáczkę á troię omyłkę rozumieli łobie s tego vczynić. Iednę gdyż to ieft

46: niemoc nie zleczona/ nádzyewáli fie go w tym vchwyćić/ iż nie ieft wńzechmoga

47: cy/ á omylny. Druga/ ieflyby był w łobotę leczył ábo robił co rękami fwemi oko
48: ło niego/ iáko to poľpolicie około chorych bywa/ łtąd go mogli vczynić przelęp
49: cą zakonu. Trzecia/ iefliżeby był záfię nie leczył/ á opuścił onego ták zelzłego á ne
50: dznego człowieká ná zdrowiu/ tedyby go byli łtąd mogli mieć y rozumieć zá o=
51: krutniká/ á nie zá miłofiernego.

Ale pátrzay

strona: 225v

Siedmnaftey Niedzyele.

(*marg*) **Chytry łam fie włowi.** (–)

1: # Ale pátrzay tu wnet/ iż nie ná prołtaká tráfilo/ w czym go oni podłtěpic á v=
2: łowic chcieli/ tym fie łámi włowilo/ á práwie fie łiekierą łwą/ iáko ono mowią/
3: poucináli. Włzechmocny Pan/ widząc onę pokrytość ich/ ácz mu było nie trze=
4: bá ni ocz pytać/ gdy on iełł niełkończona mądrość/ á włzythko wie y widzi łwie=
5: te Bołtwo iego/ bez káźdego pytánia inłzego/ od nich pirwey k niemu vczynio=
6: nego/ pytać ich wnet raczy: A co fie wam zda/ iefliby kto wedle tych wymyłłow
7: wálznych/ á wedle tych rozumow wálznych/ gdyżelcie náuczeni w zakonie/ mogł
8: vzdrowic chorego á nełdznego człowieká w łobothę? Słuchayże czo Ewányeli=
9: łtá piłze/ iż wnet zániemieli/ á nie vmieli mu ná to odpowiedziec łłowá.
10: O włzechmogący Pánie/ byżelł dziś łłtápic raczył/ á iżbyłł łpytał miłłtrzew łwo=
11: ich/ á tych co fie czynią być vmielętnemi zakonu twego łwiętego/ á náuki łthwo=
12: iey/ iáko fie máią záchowác w ty łwięte dni twoie/ á iáko máią vczyć á łtháno=
13: wić owieczki twoie/ vřzałbyłł tych głuchow więcey/ czoby mułieli oniemić/ á
14: konieczniećby nie vmieli dáć o tym łpráwy łwoiey. (*marg*) **Łwięta łtarofwieckie.** (–)
15: # Abowiem kto fie dziś chce przypátrzyć temu/ iáka iełł náuká ábo łpráwá dzi
16: łieyłznych Fáryzeułzow náłznych/ około łwięcenia łwiąt Pánu Bogu náłzemu. To
17: włzytká łpráwá/ á to włzythká nádzyeiá/ nie robić nic dniá onego/ á do kołciołá
18: vbrawłzy fie á vpłłrzywłzy fie idź/ á łtánąc co ná nawyłzłym mieyłcu/ á pogłá=
19: dáć ieden po drugim. A łhám fie poznác/ łhám fie witác/ łhám fie dowiedzyeć o
20: włzytkich łpráwach ieden drugiego. Potym fie náłłuchawłzy piłku/ krzyku/ hu=
21: ku/ łthoremu żaden áni iednego łłowká nie rozumie/ á dawłzy ofiáre/ á pokro=

22: piwŷzy fie wodą/ iuż idź ná wŷytki co nawiętŷze á naŷproŷnieyŷze wymyŷły ŷwiá=
23: tá tego. A iuż ná poły grzech ktoby fie nie vpił w dzyeń ŷwięty/ ábo nie ŷkakał ia=
24: ko ŷzalony/ náŷładŷzy wieńcow ábo iákiego gáłęzya ná głowę ŷwoię.
25: # Nuż gdy przydzye iákie ine ŷwięto ku czći żywothá Páńŷkiego á ŷpraw ŷwię=
26: tych iego wŷtáwione/ tákże y niektorych ŷwiętych iego/ nam ku náuce á ku przy=
27: pátrowániu żywotow ich zoŷtáwione/ to iuż więc tá m ná dzyeń Bożego náro=
28: dzenia/ nie będyeli włócząc fie całą noc wrzeŷzczał/ drzwi wybijał/ á kielbas
29: nie názbiera/ ábo iż całą noc koŷthki gráiąc ŷzczęŷcia nie ŷzuka/ iuż iákoby thego
30: ŷwiętá nigdy nie ŷwięcił. W niedzyełę mięŷopuŷthną tho záfię nie oŷzáleie ná v
31: rzáđ iáko ma być/ twarzy nie odmieni/ máŷzkar/ vbiorow ku dyabłu podobnych
32: ŷobie nie wymyŷlili/ iuż iákoby nie vczynił krzeŷciáńŷkiej povinnoŷci doŷyć. W ŷro
33: dopoŷtną niedzielę kto fie nie wyŷpowieda/ iuż w roŷpáczy chodzić muŷi/ bo go
34: Pápież nie przeżegnał. W kwietną niedzyełę kto bágniátká nie poŷknał/ á dębo
35: wego Kriŷtuŷá do miáŷtá nie doprowadził/ to iuż duŷnego zbáwienia nie otrzy
36: mał. W wielki piátek ieŷli boŷo nie chodził/ Iudaŷzowi s Piłatem nie láiał/ ábo
37: ieŷli thwarz vmył/ iuż męki Páńŷkiej nie wŷpominał. W ŷobokę [!] wielką ogniá y
38: wody náŷwięcić/ bydło tym kropić/ y wŷytki káty w domu poczárowáć/ tho teŷ
39: rzecz pilna. W dzień wielkonocny ktho ŷwięconego nie ie/ á kielbáŷy [!] dla węzá/
40: chrzanu dla płech/ Iárzábká dla więzyenia/ iuż zły krzeŷciáнин. A iż w ponie=
41: dzyátek y s pániá po wŷzy we błoto nie wpádnie/ á we wthorek kiczká w łeb áz o=
42: ko wylezye nie weźmie/ to iuż nie vczynił doŷyć povinnoŷci ŷwoiey. Dzyeń Bo=
43: że go wŷtápienia kto Iezuŷa lipowego powrozem iáko złodzieiá do niebá wciá=
44: gnie/ á dyáblá z gory zrzuci/ á potym z nim po vlicach biega/ tho wielkie odpu=
45: ŷty á przyŷługi ŷobie ku Pánu Bogu otrzyma. Dzyeń s. Ianá bylicá fie opáŷać/
46: á całą noc około ogniá ŷkákáć/ y toć teŷ niemáŷe vczynki miłofierne. A thám na=
47: więŷtŷe czáry/ błędy/ ná ten czás fie dzyeią. Nuż co gromnic/ błáżeýkow onych
48: ŷwiętych/ wiáżáni zyoł rozmáitych/ onego chodzenia po rynku/ chroŷtu náŷtá=
49: wiawŷzy/ z bębný z dudámi. Y inych wymyŷłow ábo zabobonow/ á kthoby fie
50: nápiŷał ábo ná pámiętał/ ták iż máłochmy ŷá w tym rozni od pogánow. Ktho=

51: rzy/ iáko Páweł s. piŕze/ w żywiołoch fwiátá thego/ á w wymyŕlech ŕwoich/ ŕzu=(*marg*)

Do Galat. w iiij. (-)

52: káli Pána Bogá ŕwoiego.

53: # O wŕzechmogący Pánie/ iefliŕze ty tákich fwiát potrzebuieŕz/ od tego nędzne=

54: go ŕtworzenia ŕwego/ á iákoŕ thy zázwdy frodze kárác raczył tákie wymyŕlacze

55: ŕwoie. Muŕieli ŕie nie przypátrzye coŕ wczynił nád onymi nędzniki/ co około ciel

cá ŕkakáli/

strona: 226

po Troycy ŕwiętey.

Liŕt 229.

1: cá ŕkakáli/ czyniác ŕobie w tym obchod fwiát ŕwoich/ ŕe wnet wężowie wylázŕy

2: z zyemie/ káli á mordowáli ie/ zá ono ŕzaleńŕtwo ich/ ták iŕ nagle á bez wŕzego

3: miłofierdzya zdycháli od nich. Aŕeŕ potym vlitowawŕy ŕie dał im figurę męki (*marg*) **Pan zázwdy karał zá wymyŕly. (-)**

4: ŕwey ŕwiętey/ ktora nas miála vleczyć od onego márnego wężá/ kthory iefzcze w

5: Ráiu pokáŕał przodki náŕze/ á vŕtáwicznie to ŕądło iego zázwdy w człowieczeń(*marg*) **ij Moize. w xxxij. (-)**

6: ŕtwie náŕzym/ kazałeŕ zázwieŕić wężá miedzyánego ná krzyŕy/ iŕ kto weŕrzał nań/

7: iŕ iuŕ był woleń od onego iádowitego káŕania wężow onych. A wŕzákoŕ potym

8: y tego gdy go ŕobie ludzye obročili ná chwałę/ á pokládáli w nim nádzyeię ŕwo=

9: ieŕ/ poruŕzyłeŕ Duchem ŕwym ŕwiętym onego krolá ŕwiętego/ iŕ kazał ŕtłuc á w (*marg*) **iiij. Krol. w xviiij. (-)**

10: niwecz obročić ono báłwochwálŕtwo ludzi onych/ chociaŕ to było z roŕkazánia

11: twego wczyniono. Iákoŕby dzis było wiele tłuc tych báłwanow/ tych wężow/ á

12: tych wymyŕłow ŕwiátá tego/ ktore nie ŕá z roŕkazánia twego/ iedno z wymyŕłu

13: ludzkiego/ przez ktore wielką zelżywoŕc bierze ŕwięthe imię twoie/ á bárzo wiele

14: ŕie wymuie ŕwiętey chwały twoiey/ ktoreieŕ ty niechciał nigdy przywłázczzyć/ nie

15: tylko iákiey ŕpráwie od człowieká wymyŕloney/ ále ŕadnemu ŕtworzeniu áni ná

16: niebye/ áni ná zyemi. (*marg*) **Iáko maŕz vczčić dzień ŕwięti Pánu. (-)**

17: # Ale thy moy miły Krzeŕciánŕki człowiecze/ kthory wiernie vczčić chceŕz dzyeń

18: ŕwięty Pánŕki/ od łámeo Pána vŕtáwiony/ á ku czci á ku chwale iego zoŕtáwio

19: ny/ vciekayże od tych to łprośności á od tych wymyśłow łwiátá tego/ á łłuchay
20: rády Baruchá onego Proroká łwiętego/ gdy od Páná przełtrzezał lud wierny
21: iego/ opowiedáiąc im gniew Pánłki/ gdyż on nigdy bez pomłty nie zániecha za=
22: dnego złołciwego/ mowiąc ták do nich: Iż wiedzcie niebożátká/ że pewnie bę=(*marg*)

Baruch w ofłatnim kapitulum. (-)

23: dzyecie od Páná wálzego/ zá grzechy wálze/ w ręce nieprzyiáćioł łwych pod kro=
24: lełtwo Bábilońłkie poddáni/ á tám w niewołá záweidzyeni. A ták pilnie was
25: s tego vpominam/ ábyłcie łie tám nie dáli zwodzić wymyśłom zyemie oney/ á
26: mocno łtoycie przy połtánowieniu Páná łwego/ łchcecieli áby łie rychłó zmiłó=
27: wał nád wámi. Tám vřzycie dziwne modły/ dziwne bogi/ łtore będá nołóć ná
28: rámionach łwoich/ dziwne wymyśły/ w łtórych łie im będzycie zdáłá prawdzi=
29: wa łhwałá bogom łch. A ták gdy tego nawięcey vřzycie/ á gdy łie temu nawię
30: cey przypátrzyecie/ tedy weźrzawłzy w niebo/ wołáycie ku Pánu łwoiemu: Iż ni=
31: komu łnłzemu nie ma być áni czełóć áni łhwałá/ łedno łtobie náłz miły á włzech=
32: mogácy Pánie/ ná wyłokołóci niebiesłkiey łwoiey.

33: # Támże ten łwięty Prorok wypılıue łpołob y kłtałty onych fáłełznych náuczy=
34: cielow/ onych kápłanow/ iáko łie dla tego połcechowáli/ łby y brody łobie pogo
35: lili/ áby pożytki á ofiáry z onych báłwánow bráli/ y nacž to obráćáli/ łto támże
36: tenże Prorok opowieda: Iż ony vbiorcy zberáiąc z bogow łwoich/ przydzyeráli
37: tym łwowlonie á niewłtydliwie niewiáłty łwoie/ s łteremi bez łkonu miełzłká=
38: li. O moj miły Proroku łwięty łóćby nam teraz pilno łrzebá łey obłicłności łwo
39: ie/ gdyż ná piłmo łwoie niedbamy/ ále łe łnadž łełzłcze łnáczey wywrácamy/ á=
40: bychmy łákiey łhwały łzukáli Pánu Bogu łwemu/ iákaby łie podobáłá łwię=
41: temu łmieniowi łego. Aby nas co rychley wyrwał s łtego więzyenia Bábiloń=
42: łłkiego/ á omyłności łwiátá łego: á iżby nas dla łtych wymyśłow náłzłych nie mu
43: łiał podáć/ bęđąc wřrúżony łgniewem łwoim/ w połłuzzeńłłthwo obcy m naro=
44: dom. A dopirkobychmy poználi/ iáko łełł rzecz łroga być bez Páná Boga łwe=
45: go/ á bez łwiętey łhwały łego.(*marg*) **Słůžbá w łwięto wdzyęczna Pánu. (-)**

46: # Słuchayże záłię iáko Ezáiałz y łni Prorocy wołáią ná cię/ á vcžá cie cžć łk=
47: ždego dní/ ku cžć ł ku łhwalé Pánu łwemu zółtáwionego. Słuchay iáko E=

48: zaiasz/ iako gromy słowy Pańskimi mowi do ciebie: Iz otho toć rofkazał po=

49: wiedzyeć Pan twoy/ Strzeż pilnie sądu spráwiedliwego twego/ á kázdey sprá=(*marg*)

Ezaias w Lvi. (-)

50: wiedliwości swoiey. Abowiem gdy tak czynić będyesz/ blisko iest zbawienie mo

51: ie/ aby przyšlo ná cię: á blisko iesth spráwiedliwość moiá/ aby sie zyawiła nád

52: tobą. A błogóśławiony to iest człek ktory sie spráwuie tak/ á syn człowieczy/ kto

53: ry pilen tego: á iz tym obyczaiem strzeże swiát moich/ aby ich nie pomazał/ á iz

54: pilen rąk swoich/ aby w ten czas nic złościwego nie czyniy. Iako thez y ná dru=

55: gim mieyscu tenze Prorok nadobnie nas vczy/ iákie sie w ty dni swięte będą po=

dobác słuźby

strona: 226v

Siedmnaftey Niedzyele.

1: dodać słuźby náłze Pánu Bogu náłzemu/ słuchay czo mowi tymi słowy: Ielli

2: odwróciłz nogę swoię/ ábyś nie czynił nic złego w dzyeń swięty mnie poświęco=(*marg*)

Ezaias w Lviiij. (-)

3: ny/ á przezowieš to dniem rofkósznym Pánu Bogu swoiemu: á tym go chwa=

4: lić będyesz/ iz nie poydzelz zá drogámi swoiemi/ á nie będye sie znáydowná

5: swowolna mowá w wćiech twoich/ thedy vczyniłz s siebie wielką rofkósz Pánu

6: swoiemu. A obiecuie cie podnieść nád wśzytki wyfokości gor swiátá tego/ á ná=

7: łycić cie rofkószą y dzyedzichwem przebránych v niego przodkow swoich. A (*marg*)

Gniew Pańki zá niewćcienie swiát. (-)

8: wiedz żeć to wśtá Pańkie opowiedáią tobye. Iako Moizełzowi gdy stánowił

9: lud w powinnościach Pańkich/ tak Pan rofkazać raczył: Powiedz ludowi mo=

10: iemu tymi słowy: Iz to wam rofkazał powiedzyeć Pan wáłz/ ábyście tego byli (*marg*) **ij.**

Moize. w xxxj. (-)

11: pilni/ izbyście dzyeń swięty Pańki mieli w wielkiej poczćiwości. Abowiem to

12: będye znak łáłki moiey miedzy mną á miedzy wámi w narodzyech wáłzych/ á=

13: byście wiedzyeli miedzy sobą/ iz ia Pan wáłz poświęcam was sobie. A tho bę=

14: dzye co plugáwego spráwował/ dnia tego/ smierciá vmrzeć muśi. O wśzech=

15: mogący náłz miły Pánie/ toćby nas dzis wiele tą smierciá pomrzeć muśiáło/ kto

16: rzy márníe á plugáwie á łprofnie obchodzimy thy święte dni twoie/ nie wedle
17: woley áni wedle rofkazánia mego świętheho/ ále wedle łwowneńftwá thego
18: márníego ciáá náłzego/ á wedle obłudnych wymyłłow łwiátá tego. Ale iż Pan
19: iuż obiecał łie nie mścić widomemi znáki nád námi: ále łnadź łrołłza tho o=
20: bietnicá iego/ iż nas oná łmierciá wieczná wytręcić mułi od łiebie á od świętey
21: y błogółławionej wiecznie chwały łwoiey. *(marg)* **Dobre vczynki iákie máią być dniá
świętego Pánu. (-)**

22: # Ale byś theż y żadnego piłmá/ y żadnego Proroká iuż inłzego nie miał/ przy=
23: pátrrze łie tu iedno co ten twoy święty Prorok Pan Iezus Kriřtus thoby w tey
24: s. Ewányeliy dzifieyłzey zołtháwić raczył ná náukę twoię. A thu pátrzay na=
25: przod/ iż vczy niewierniki á każe im/ á potim miłofiernie vczynki czini nád onym
26: chorym ł łpuchłym nędznikiem/ chocia oni pokrytcy nie dáli żadney odpowie=
27: dzi iemu. A tu rozumiey/ iż to iełł nawdzyęcźnieyłza łłżbá iemu w dzień święty
28: iego/ áby byłá náuká á ołławienie łwiętych łłow iego/ á ty ábyś łie ciłnáł do te=
29: go/ á ná tym łtrawił on dzyeń łwięty iego/ iżbys łie vczył y przypátrowáć y rozu
30: mieć o łwiętym Bołtwie iego. A bowiem tám znaydzyełz włzytki pociechy łwo
31: ie/ y lekárłtwá á włzytki łwoie ná káždy vpadek twoj/ włzytki nieomyłne drogi ná
32: pocźciwe połłętki twe/ włzytko ołłtrzeźenie włzytkich przygod twych. A co nád
33: nawięłłze/ iż łie ołłyłzyłz/ iákoć tu Prorok máłło wyłłzłzey powieda/ iż iełł bliłko w
34: ten czás nád thobá zbáwienie/ á iż łie przyłłtepuie do łiebie łłprawiedliwość
35: Páná Bogá twego/ á iż łie łłtawáłz wielkim kochánim iego.

36: #Pátrzayże czo drugyego záłię w then dzyeń łwięty Páńłki wedle náuki Páná
37: łwego vczyni ć małz/ Otho łłyłzyłz iż Pan vleczył nędznego á zelłłego człowieká:
38: nie łłyłzyłz áby łie kto zá nim przyczyniáł/ nie łłyłzyłz áby go theż on łam nędznik
39: prołłł/ ielłcze był wyłławion ná pokułę á ná probę iego. A wždy iáko łłyłzyłz w
40: hiłłtoriey/ iż wzyáwłzy go zá rękę/ vczynił nád nim dobrodzyeyłstwo łwoie. Ták=
41: że y gdyebyś mogł náleć ten obyczáy/ ábyś mogł co pomoc/ połłużyć nędzni=
42: kowi w vpadku iego/ nie czekay záwołánia łwego od niego. Bo łnadź ábo łie on
43: nędznik nie łmie pokułi ć do łiebie/ ábo teź co inłzego przekażá iemu. Ale go ty we
44: źmi dobrowolnie zá rękę iego/ á powołay go do łiebie/ á day ráde/ pomoc/ iemu

45: w potrzebie iego: á czym mozešz podpomoz/ rátyu/ nędzę y vpadek iego: A tu do
46: piro wdzyęczná poślugę vczyniŝ Pánu Bogu fwemu/ á včćiŝ y vważyŝ fwię=
47: to ktore ieŝt vřtáwione ku čźci á ku chwale iemu. A rozmyŝl ŝie w nędzy ŝwey/ ie=
48: ŝliže ŝam nie leżyŝ iáko opuchły w złoŝciach ŝwych/ przed oblicznością Páná ŝwe
49: go. Gdyž opuchliná ze zley ŝpráwy wnątržney nádyma ciáło y ŝkorę człowieczá/
50: á ieŝt nie vleczona ni od kogo. Tákiež tež thá ŝpráwá zewnątržna twoiá/ á złego(marg)

Opuchliná grzechow náŝnych. (–)

51: ŝercá twego/ nádełá to márne ciáło twoie á the ŝkorę twoię/ iż iuž trudno ma być
52: zleczono od ktorego inego doktorá/ oprócz Páná twego/ ieŝli on tobie nie będye
53: raczył podác zyoł á trankow s ŝwiętey Apteki ŝwoiey/ á s ŝwiętego miłofierdzia
54: ŝwoiego/ przez vznánie twoie.

55: # Abowiem ŝłuchay iáko thu Ewányeliŝtá piŝze o Pánu twoim/ á iż nie ŝtoi w

piŝmie ie=

strona: 227

po Troycy ŝwiętey.

Liŝt 227.

1: piŝmie iego nie inŝzego/ iedno iż opuchły ŝtał przed nim/ á nie piŝze áby co kto ku
2: niemu rzekł/ ábo go ktho o co ŝpytał. A wždy Ewányeliŝtá piŝze/ iż Pan odpo=(marg) ¶

Pan wiernemu wiernie/ á niewiernemu ták iáko zależy/ odpowiedác raczy. (–)

3: wiedzyawŝy/ rzekł do nich. Piŝze iż odpowiedzyał/ á nie piŝze áby go kto ocz py=
4: tał. Tu rozumiey o moźności y dobrotliwoŝci Páná tego/ iż on widzyał onę chuć
5: y wiáre onego nędznego człowieká/ widzyał thež onę pokrytoŝć onych fałŝzni=
6: kow á onych podŝtępcow ŝwoich. A thu ŝie znáczy Boŝtwo iego/ iż on nie ŝłow
7: páthrzy/ ále ŝercá káźdego. Y piŝze Ewányeliŝtá s. iż im odpowiedzyał obiemá
8: chocia nic nie mowili: owym odpowiedzyał wedle pokrytoŝci ŝercá y myŝli ich/
9: á owdzye tež odpowiedzyał onemu nędznikowi wedle ŝercá/ wiáry/ á poźádl=
10: woŝci iego. A což mu odpowiedzyał? Nie piŝzeć thu Ewányeliŝtá áby mu rzekł
11: kthore ŝłowo/ ále piŝze iż go wzyáwŝy zá rękę/ y vzdrowił go. O wŝzechmocny
12: Pánie/ tož ty vřtáwicžnie y dziŝ odpowiedaŝ káźdemu wedle ŝercá iego: niewier
13: nemu ták iáko zależy iemu/ á wiernemu chocia nic nie ŝłyŝy od cyebie/ ále čichu=
14: chno podaŝ mu rękę ŝwoię z miłofierdzyem ŝwoim/ á zleczyŝ káźdá niemoc y ká

15: żdy niedoſtátek iego/ gdy iedno poznałz wiárę á myſł iego/ chocia do ciebie má=
16: ło mowić ábo nic wołác nie będye. (*marg*) **Prawdą zámknie gębę káždemu.** (-)
17: # A iáko tu ſłyſzyłz iż oni niewiernicy á oni podſtępcy/ ktorzy ſie byli náſádzili
18: ná iákie podſtąpienie Páná tego/ gdy ie onymże rzemięłem ich porázić raczył/
19: gdy ich pytał: A cobyſcie wy s tym vczynili/ gdyby ták ná kthorego z was przy=
20: ſzło/ iżby w dzyeń Sobotni rádá y pomocą ſwoią/ miał pomoc vpáđłemu? Pi=
21: ſze Ewányeliſtá/ iż żaden nie mógł ſłowá przemowić. Pátrz iaka thu ieſt moc
22: prawdy ſwiętey/ iż muſi zázwdy zázwięzác gębę káždemu omylaczowi/ á kázde=
23: mu ktho ſzuka tych drog áby ie zátłoczyć mógł. Iáko y on márný Piłat wnet v= (*marg*)

Ian s. w xviiij. ka. (-)

24: ciekł od tego gdy ſie o prawdę pytał Páná náſzego. Silny tho węzeł ná omylne
25: ludzi/ iż gdy ſie vkaże iádna prawdá ná omyłki ich/ iż żaden gęby rozzyewić nie
26: może/ áni vmie/ ále muſi ſtać iáko głuch/ bo ſie iey bárzo trudno ſprzećiwić. A
27: tuby ſie mieli kárác omylacze/ wymyſłacze/ pochlebnicy/ gdyż to ſłyſzą/ iż przed
28: kilkiem ſłówek prawdy/ oni doktorowie/ oni thák vczeni ludzye/ muſieli zánie=
29: mieć/ á nie vmieli otworzyć gęby ſwoiey. Y wnet ich dotknął widomym podo=
30: bieńſtwem/ pytáiąc ich/ iż gdyby kthoremu z was wpađł w doł ábo w ſtudniá
31: Woł ábo Ofieł/ izaliżby go nie ráthował y w dzyeń ſwięty? Przedię iáko głu=
32: chowie/ piſze Ewányeliſtá/ nie mogli nic przemowić. Gdyż tho Pan mowić ra
33: czył/ dawáiąc tu przykład/ iż ieſliże kto ma nád bydlęciem ſwym litość/ á rátu=
34: iego w dzyeń ſwięty/ což owłzem ielzche wietłzą ma mieć litość nád nędznym bli
35: źnim ſwoim. A iż tho ieſt nawdzyęcźnieyſzy obchod v niego ſwiętá iego/ gdy ie=
36: den drugiemu okázuie Krzeſciáńnką powinność ſwoię: gdyż to ieſt nawietłze ko
37: chánie/ zgodá/ pokoy/ á miłość miedzy ſwiętym zebrániem iego: y ná táką
38: ſpołeczność naráđzey pátrzy ſwięte oko iego. O włzechmocny miły Pánie/ iá=
39: koż ty częłtokroć dzwigáłz s tego dołu tego nędznego wołu człowięczeńſtwá ná=
40: ſzego w tey proſtocie náſzey/ á tego márnego á leniwego oſłá/ ktory ieſt ták leni=
41: wy ku ſłużbie twoiey. Podnieſiſz iuż á wyważ do końcá náſz miły Pánie nas nę=
42: dzniki ſwoie s tego mizernego dołu ſlepoty á vpadku náſzego/ gdyżzechmy iáko
43: ſlepi vpáđli weń/ á nie możemy z niego áni powſtác áni wyleść bez ráthunku á

44: bez świętego wlpomożenia twoiego.(*marg*) **Chciał Pan okazać iż pychą po
łakomftwie iest iemu brzytka. (-)**

45: # Przypátruyże fie thu záfię nabożnemu obchodu dnia świętego tych thám do=
46: brych pánow/ o ktorých thu Ewányeliftá piŕze/ iż byli zacnych Ńtanow/ z onych
47: zakonow Ńwoich/ Páná chcą podŃtąpić/ iefliże co będye robił ábo pracował/
48: iákoż ták poŃpolicie bywa około chorych/ á iefli zgwałći Ńobotę. A o łámych thu
49: piŕze/ iż ieden drugiego vprzedzał do mieyŃcá wyŃŃŃzego. O niechciałże zániechác
50: Pan/ áby tego vkázac nie miał/ iż pychá/ nádętoŃć/ kochánie w zwirzchnoŃci/ á
51: pochlebŃtwo Ńwiátá tego/ iest więtfze zgwałceniú Ńwiętá/ niŃli iáka pracza ábo
52: Ńtáránie około nędznego człowieká. A pátrzay iáką tu rzecz do nich vczynić ra=
53: czył/ mowiąc: Gdy będyeŃz wezwan iá iákie gody/ nie ciŃniŃz fie ná wyŃŃŃze miey
54: Ńce: Abowiem moŃe przydŃ zacnieyŃzy niŃli ty/ tedy fie pomknąc muŃiŃz/ á vŃtąpić
55: mu mieyŃcá onego. Ale rádŃzey ŃiádŃ ná niŃŃzym mieyŃcu/ á goŃpodarz obaczy=

Qq

wŃzy onę bá=

strona: 227v

SiedmnaŃtey Niedzyele.

1: wŃzy onę bácznoŃć thwoię/ kaŃeć fie pomknąc ná wyŃŃŃze mieyŃŃce. Dwoie prze=
2: ŃtrzeŃeniu tu Pan tym mędrkom opowiedác raczy/ o ktorých z dawná ták powie
3: dał/ iż ma záwŃzdy poŃromacác mądroŃć mędrkow tákich/ ktorzy fie to w Ńobie
4: kocháią/ á niehcą mieć nikogo rownego Ńobie. Abowiem Páná chcieli pod=
5: Ńtąpić/ á łámi wielekroć thu złamáli Ńwięto Ńwoie: ieden raz pychą/ á drugi raz
6: chytróŃcią. Iáko tu Ewányeliftá Ńwięty piŕze/ iż chcieli Páná podŃtąpić/ á dru=
7: gie iż fie ciŃnęli ná wyŃŃŃze mieyŃcá. A Pan tu przedię áni zakonu nie złamał/ bo
8: nic ręką nie robił/ iedno tylko Ńłowem Ńwoim roŃkazał niemocnemu być zdro=
9: wym: á ták y miłŃwieerdzyu doŃyć vczynić raczył.(*marg*) **MyŃl hárdá więcey zelzywoŃci
czini niŃ Ńławy. (-)**

10: # TeŃ im tu Pan okázowác raczy/ iáko hárdá myŃl á nádęte Ńerce záwŃzdy w o=
11: mierŃzeniu v niego być muŃi/ iż y tu zá Ńywotá rzadko áby nie miáła przydŃ ku iá=
12: kiemu zelŃzeniu Ńwoiemu/ á po Ńmierci/ to iuŃ iest nieomyŃlna rzecz/ gdyŃ ná to nie
13: raz ále po kilká kroć Pan dekret vczynić raczył/ iż kto fie powyŃŃza będye zelŃon

- 14: á ponizón/ iż táka myśl zelżona á w niwecz obrocona być muśi. Abowie iefzczé
15: ná on čás gdy go Piotr pytał/ ktho ma być przełożenízły miedzy nimi. Tedy
16: mu Pan powiedzyeć raczył/ iż to łą pogániłkie rzeczy vporne zwirzchności. Abo= (marg)

Lukafs w xxij. ka. (-)

- 17: wiem Krześciániłkie porządki iuz on z opátrznosci swoiey poštánowić raczył.
18: A pyślnych/ á gwałtownych vrzędow/ opócz przestępnikow/ nigdy on nie
19: chciał mieć. Iáko y tenże Piotr święty powieda/ piśząc do przełożonych náuk á
20: woley Pániłkiey/ tákże tymi słowy mowi: Iż was štárfze vpominam ia będącz (marg) j.

Piotr w v. kapi. (-)

- 21: świádkiem Pána Kriřtuřowym/ ábyřcie páłli trzodę Bożą/ opátruiąc pilnie
22: á nieponiewolnie/ ále rozmyřlnie z miłością/ á czyniąc řie przykłádem zebrániu
23: Bożemu. A gdy řie vkaże ono křiáżę wářze wřzytkich páłterzow/ thám od niego
24: weźmiecie nigdy nieskończoną koronę wieczney chwały řwoiey. Acżkolwiek Pan
25: áni Apořtołowie řwięci iego nie zákázuia/ owřzem to iefł wola řwięta iego/ á=
26: by řie temu dzyáłá pocżciwość komu řie ma dziác řłufznie. Ale ono thákiey zwi=
27: rzchności thu powiedác raczy/ ktorey nie z miłości/ nie z chući bráckiey/ iedno z
28: nádęthego řercá á s pychy/ řwiát řzuka á nábywa řobie: iż záwřdy byłá/ y zá=
29: wřdy będzie przemierzła v niego. (marg) **Vniebiekie^{g0}řtołu nie znác křiáżęciá áni
zagrodniká iednowierne^{g0}. (-)**

- 30: # A teř tu pátrż pilnie/ ácz y thu ná řwiece Pan obiecał y obiecuie záwřdy lřyc/
31: niřzczyc/ á tępic myřli nádęte/ á ty zwirzchności niepobořne. Ale więcey řie myřł
32: á náuká iego řciągá do oney řwiętey ořiáđłości niebiełkiey á do onych god iego:
33: ktore opowiedzyał řwiátu wřzytkiemu/ iż ie iáwnie obwołác y opowiedzyeć dáł
34: káždemu narodowi ludzkyemu/ iż iefłi řie tu do nich będziemy gotowác z nádę=
35: temi myřłami s pyřznemi řpráwami řwiátá tego/ iż tám pewnie rzeká pomkni
36: řie ty ná doł/ bo tu řiędzie kto godnieyřzy niřli ty. A teř řie řnádnie řpráwić moře=
37: my/ iż on o tych mieyřcach y o tych řtolech tu powiedác raczy/ gdzye nie mářz bá
38: cżności żadney/ gdzie krol á gdzie zagrodnik/ gdyř powiedác raczy: Iż iefłi chceřz
39: być powyřřřzon od gořpodarzá domu onego/ řiřńże řie co na niřze mieyřce. Tuć
40: by ná zyemi nie práwie przyřtało/ gdyby był iáki krol ábo iákie křiáżę wezwano

41: do iákiego domu poważnego/ á miałby sie ćifnąć á sieć v drzwi ábo ná niższym
42: mieyfcu. Ale tu znác iz Pan powiedác raczy o onym domu á o oney ofiadłości y
43: krolesthwie iego/ gdzie zázwdy pyfzny będzie ftrącon/ á pokorny powyślzon. A
44: ná to pomniác/ áby sie thu kázdy zá żywotá fwego ćifnął co do nanizłego miey=
45: fca w fercu swoim/ á vniżał kędy mógł hárdą myfl swoię przed Pánem swoim/
46: iefliże chce być powyślzonym v ftołu iego świętego w onym błogofławionym
47: krolestwie iego. *(marg)* **Iáko Pan wierne gofcie fwe wita.** (–)

48: # Kárzmyfl sie tedy wżycy tymi láfkáwemi przefrogámi/ á tymi przypowie
49: fciámi Pánfkiemi. Czyńmyfl fobie w fercach náfzych vniżone mieyfcá/ gotuiác sie
50: ku thym godom wywołánym Páná fwego/ máiac pewną nádzyeię w tey świę=
51: tey obietnicy iego: iz gdy przydzyemy s tákimi myflámi s tákimi fercy przed
52: święty Máyeftat iego/ á ná ony obwołáne gody ie^{go}/ iz pewnie kázdi vflifzy ty fto
53: wá wdzyęczne od niego: Podziłz moy miły gościu/ podziłz moy miły przyiacielu
54: ná ono wyślzłe mieyfce swoje/ zá ty ftałości twoie á zá tę wierność y pokorę two=
55: ię/ y zá tę wiárę y nádzyeię twoię/ ktoráś vftáwicznie miał o mnie o Pánu fwo=

im. A tu do=

strona: 228

po Troycy świętey.

Liłt 228.

1: im. A tu dopirko/ ták iákoć tu Pan opowiedác raczy á mocnie obiecuie/ sftánić
2: sie wielka poczćiuość á wielka chwałá przed onymi wżytkimi mocarłthwy y
3: kłięftwy niebieskiemi/ iuz wiecznie wiekom pośpołu fiedzácemi s tobá.
4: # Abowiem fładkolwiek poczniemy tego báłwaná á thego nádętego człowie= *(marg)*

Hárdy człowiek/ báłwan. (–)

5: ká wykładác/ tedy włafniebychmy o nim mogli rzec/ iáko písmo mowi/ iz iefł
6: obmierzenie á wzgárdzenie ábo odrzucenie wżytkich ludzi. Bo ácz písmo świę=
7: te dziwnie wyflawia á błogofławi nedznego człowieká/ ták iz go máło vnižo=
8: nego zowie od Anyoła: opowiedáiac to mocno/ iáka ftraż á iáka pilność Pán=
9: fka iefł około niego/ iz kazał policzyć włofy głowy iego/ á nogi iego ftrzedz ka=
10: zał Anyołom swoim/ áby y o namnieyflzy kámyk nie byłá obráżoná. Ale pá=
11: trzay/ ktorego iuzczłowieká Pan ná tákiew bączności miewác nie raczy/ iuz ten

12: ieft iáko bálwan przed Máyeftatem iego: ktory to iuz thák zázwdy chodzi sobye

13: iáko Tur potrzáfaiąc porożym swoim/ á mnima w myfli fwey iżby tákie⁸⁰ dru=

14: giego áni w rozmowie/ áni w fprawach/ áni w żadnych poftępkoch/ nie było ro

15: wnego iemu: fam fie sobie iedno podobaiąc/ fam fie w sobie kochaiąc/ fam ie=

16: dno ná fwoy cień pátrząc. A tego nie baczy iż wżytek fwiát fmieie fie z niego/ á

17: fzepce sobie poóichu/ fzácuiąc ony fprofne poftęпки iego. A tu dopirko oko Pán=

18: fkie/ á co wiedzyeć od ktorego końca począc to wfpominác/ iáko fie brzydzi á iá=

19: ko fie odwráca od oney márney beftiey/ á od onego błázná fwiáthá thego. Ale

20: człowiek wierny ktorego Pan vpodobál sobie/ ten zázwdy chodzi iáko Anyoł w

21: niewinności fwoiey przed fwiętą oblicznością iego.

22: # Abowiem by to nędzny człek obaczyć chciał co pímo powiáda/ á iáko(marg) **Człowiek
nie ma nic fwego czymby fie miał pochłubić.** (–)

23: go przezywa/ iż czym fie pochłubić ma táka beftia á thákie fprofne ftworzenie

24: przed oczymá Páná fwoiego. Ieśliż fprofnym ciálem/ by ie chciał ofzácowác

25: iáko ieft ftworzono/ y w co fie obroćić ma/ ták iáko Prorok powiáda/ iż poſcyel

26: iego czyrw/ á przyodzianie iego robacy. A zá żywotá fwoiego wrzodom/ pedo (marg)

Ezaiás w xiiij. (–)

27: gram/ Fráncuzom/ y rozmaítym przygodam tego oflá ofiodłano. A ieśliżeś go

28: też zákrył iákim pokrowcem/ pátrzay fład to małz/ bo w pożyczánym chodziłz.

29: A iefzcze ktemu frogą liczbę muſiłz dáć od tego/ ieśliże nie pomiernie á nie z wier=

30: nym fercem będyełz vżywał tego doczełnego dobrá tobie zwierzonego od Páná

31: twoiego. Ieśliże fię duſzá pochłubić małz/ nie ináczey iákobyś też vkazał pye=

32: knego więźniá w plugáwey wieży/ á on fie vczyrnil/ vproſzył/ á vmázał/ iż le=

33: dwie znác co ieft w onym ták márnym wiezyeniu swoim. Abowiemeś iá thák

34: fplugáwił tą márną wieżá thego fprofnego ciáłá fwoiego/ iż iuz ledwie zyewa

35: przed ftráchem/ iż wiełz to Pan Bog ieſli y z wieżá y z więźniem ták zápaloná á

36: w niwecz obroconá nie będye.

37: # Słychayże co Abráám mowi on fwięty Pátriárchá á wielki miłófnik Pán=(marg) j.

Moize. w xviiij.

⌚ **Iáko fie fwięći zacni vnižáli przed Máieftatem Pánfkim.**

⌚ **Iop w xxv. kapit.**

⌚ **j. Krole. w xxiiij.**

⌚ **j. Do Korin. wxv.**

⌚ **w Dzieiach w ix. (-)**

38: ſki/ gdy ſie nie ſmiał pokuſił mowić á proſić zá Sodomczyki/ ále powieda/ iż ie=

39: ſzcze przemowę do Pána ſwooiego/ chociażem ieſt proch á popioł przed oblicz=

40: noſcią iego. Słuchay co Iop mowi ná wielu mieyſcach/ wżędy obwoływáiąc

41: nikiżemność á ſprofność człowieká nędznego. Słuchay czo Dawid mowi o ſo=

42: bie/ gdi go Saul przeſládował: Y kogoż przeſláduieſz miły krolu pieſzká zdechlę

43: go á pchłę po prochu ſkaczącą. Słuchay co Páweł s. piſze do Korinthow o ſo=

44: bie/ o którym Pan powiedác raczył/ iż ieſt ſąd wybrány chwály iego/ iżem nie

45: ieſt godzien ábych był przezwan Apoſtołem/ gdyżem ieſt nikiżemnym ſtworze=

46: niem przed Pánem ſwoim/ á byłem przeſládowcą imieniá iego. Słuchay czo

47: Pan mowi do miłofników ſwoich do Apoſtołow ſwiętych/ á pothym y do nas

48: wſzytkich/ zoſtáwuiąc nam przykład iáko ſie ſprávowác mamy: Iż chociaby(*marg*) **Lukaſ**

w xvij. (-)

49: ſcie byli nalepzy/ byſcie wypełnili wſzytki powinności ſwoie/ tedy powiedaycie

50: żechmy nikiżemni ſłudzy Pánie tobie. Słuchayże czo nákoniec iuż o ſobye ſam

51: mowić raczy/ będąc Krolem nád krolmi/ Pánem nád pány: Iż ſyn człowieczy(*marg*)

Mattheuſ w xx. (-)

52: nie przyſzedł dla thego áby mu ſłużono/ ále iżby on wſzytkim poſługował. A

53: przecżże ſie też ty pyłzniłz á nádymałz márna mucho/ iáko myłz ná wyfokiey go=

54: rze ſiedząca/ ktora áni obaczy gdy iá Kániá ábo Sowá porwie. Gdyż ſłyłzyłz iá

55: ko oni wielcy krolowie/ iáko oni ſwięci ludzye/ iáko nákoniec Pan á zbáwicyel

Qq 2

twoy opowie=

strona: 228v

Siedmnaſtey Niedzyele.

1: twoy opowiedác ſie raczy/ w ćichoſći á w pokorze ſwoiey. Gdyłz wiełz y ſłyłzyłz

2: dekret nieomylny iego/ iż tháki káždy ma być ſtracon/ zelżon/ zniłzcżon/ á w ni=

3: wecz obrocon. Iáko Dawid święty piŕze: iż widzyałem złoŕniká w myŕli pod=(*marg*) **w**

Pŕalmie w xxvi. (–)

4: nioŕwego iáko drzewo Cedrowe/ á potym po máley chwili idąc przez ono miey

5: ŕce ŕzukałem á nie mogłem náleŕć mieyŕcá y pámiátki iego. A wiele á wielekroć

6: iuŕ ŕie thego y s piŕmá iáŕnego/ y z doŕwiádczenia widomego iuŕ przed oczymá

7: twoiemi/ częŕtokroć iáwnie okázowało.(*marg*) ¶ **Iáko ŕie człowiek ma doŕwyádczác**

w hárdości ŕwey. (–)

8: # Náucŕŕe nas tedy náŕz miły wŕzechmocny Pánie iáko ŕie mamy záchowác w

9: tym vniŕzeniu ŕwoim/ ábyŕ nam rozdał ŕam mieyŕcá z łáŕki á z miłofierdzia ŕwe

10: go/ ná onych ŕwiętych godzyech ŕwoich kroleŕtwá twego ŕwiętego. Ale wnet łá

11: cna á krocuchna ieŕth náuká Duchá s. káŕdemu iáwnie opowiedzyaná przez

12: Dawidá s. iż ŕerce ŕkrufzone á vniŕzone ieŕt zázwyd ná wielkiew pieczy v Páná. A (*marg*)

w Pŕalmie L. (–)

13: iákieŕ to ma być ŕerce vniŕzone? S tego káŕdj łácnio obaczyc może/ gdy poŕrzy ŕam

14: do ŕercá á do ŕumnienia ŕwego/ á rozmyŕli co ieŕt/ á dŕugoli ma trwác. Bo tám

15: wnet obaczy ŕe ieŕt gnoy/ ŕmrod/ á ŕproŕności/ y nikczemność wielka. Obaczy teŕ

16: dŕugoli tu ma być/ gdyŕ go Pan przyrownywa ŕiánu ktore dziŕ będye zyelone/

17: á iutro będye w ŕtog wrzucone. Pomyŕŕŕe w czo ŕie obroci/ bo w robaki/ w zye=

18: mię/ á w ŕmierdzacy proch. Otoŕ maŕz chwałę ŕwoię/ otoŕ pychá ciáá twego/

19: otoŕ maŕz roŕkochánie iego. A co náđ nagorŕze/ ieŕli go ták dochowalŕ poŕpołu z

20: onym nędznym więźniem iego w tey záplugáwionej wieŕy ŕwoiey/ iż ná wiecz=

21: ná pomŕtę á ná wieczny vpadek ma być oŕywienie iego.

22: ¶ **Czego ŕie tu vczyć/ y co ŕobie rozmyŕlác/ mamy.**

23: # A tu ŕie vcŕ moy miły brácie napirwey pomnieć/ iáko maŕz rozumieć y vwa=

24: zác dni Páńskie od niego wywoáne/ á ku czci á ku chwale iego zoŕtáwione. Bo

25: nie w wymyŕflech áni w rozmáitych zaboboniech ŕwiátá tego/ ále w ŕercu wier=

26: nym/ prawdziwym/ á miłofiernym twoim/ chce Pan pátrzyć chwały ŕwoiey/

27: y obchodow dni ŕwoich ŕwiętych. A pomni ná ony ŕwięte á zacne ŕtany krolow

28: Prorokow/ Pátriárchow/ iáko cie vczą obchodzić dni ŕwięthe ku chwale Páń=

29: ŕkiey wyzwolone. # Drugie rozmyŕláy ŕobie/ iáko náđete ŕercá á hárdie myŕli ŕá

30: w omierzeniu v Páná twego. A vvažay łobie coś ieft/ y iako cie piłmá zową/ y
31: czyie to ieft co małz/ y od kogo małz/ y długoli to trwác s tobą będzie. A rozwa=
32: żay łobie/ czym fie ty małz chłubić á podnośić przed oblicznością Páná fwego/ á
33: łłuchay dekretu Pánłkiego/ iż káždy táki ma być zelżon/ zniłzczon/ pohánbion/ á
34: w niwecz obrocon/ y tu ná tym nędznym fwiecie/ á owłzem tám ielzče więcey w
35: onym iálnym kroleſtwie iego/ w którym żadna omyłká/ áni żadna mákułá/ ná=
36: lezyoná nie będzie. # Trzecie vcż fie/ iż bez opátrżności Páná twego á bez dárú
37: Duchá iego świętego/ á bez ofobliwey łálki iego/ ty tak ſproſnego grzechu tego/
38: nigdy pražen być áni fie vwiárowác możelz/ gdyż to ieft łłodki wrzod/ á przyro
39: dzona to niemoc káždego nędznego á grzechem zaráżonego człowieká.
40: # Obácżże tedy nędzniku thę nıkczemność ſwoię/ łęknılz fie tych frogich dekre=
41: tow Pánłkich/ iż małz być zelżon á poniżon á w niwecz obrocon/ ielłi fie nie v=
42: znałz w tey nıkczemności ſwoiey. Wycięgnılz tę nędznicę s tey márney á plugá=
43: wey wieże ciálá fwego tę dułzyczkę ſwoię á tego więźniá ſwoiego. A podłóž iá s
44: pokorną á vniżoną myłłá pod nogi Páná tego/ kthory ná nię dekret ták ferowác
45: raczy. A wyznay z inemi świętymi/ ták iákoś łłyłzał/ tę niegodność ſwoię: á wo=
46: łay do Páná fwego/ áby ná cię poźrzał okiem miłofierdzya ſwoiego/ gdyż ty do
47: niego w tey ſproſności ſwey nie łłmiełz podnieść oczu ſwoich. A proś áby dał v=
48: znánie tey márney á ſproſney myłłi twoiey/ áby thy frogye dekretá iego nie były
49: wypełnione nád tobą. A gdy thák vcżynılz/ pewnie vłlyłzylz nád łobą odmianę
50: dekretu ſwoiego: Iż gdyś ták zniżył moy miły ſynáczku ku mnie myłł á ferce ſwo
51: ie/ iuż wiedz pewnie że będziełz powyłłżon w kroleſtwie moim. Częgo
52: nas włzytkich rácz domieśić náłz wieczny á włzechmogący
53: Boże á Pánie ná wieki wieczne/ Amen.

Ewányelia

strona: 229

po Troycy świętey.

Liłt 229.

1: Ewányelia Niedziele ofmeyna

2: łtey po Troycy świętey/ nápiſaná od Máłłheufzá

3: s. we xxij. kapit. Przeciwo omyłney nádzyei w káž=
<http://rcin.org.pl>

4: **dych spráwách bez Krístuśá.**

5: # Będzyełz miłował Páná Bogá twego ze wżytkiego fercá twoie=

6: go/ ze wżytkiey duŕze/ y ze wżytkiey myŕli ſwoiey. A bliź=

7: niego ſwego/ iáko ſam ſiebie etcet.

8: **I**Z w tych dwu ártykulech wżytká po=

9: winność zakonna ſie záuieſiá/ przetho ie theż Pan(*marg*) ¶ **Iż powinności zakonney nikt doſyć vczynić nie może/ náuká piękna o iſthności Páná Kríſtuſowey/ y iáko nam ieſth w imię iego y lżejſzy y lákáuſzy zakon vſtáwion. (-)**

10: po kilká kroć w rozmowách ſwych wŕpominác ra=

11: czy. Abowiem ktoby miłował ſ fercá práwego/ ták

12: iáko thu ſam roſkázowác raczy/ Páná Bogá ſwego/

13: á bliźniego ſwego iáko ſam ſiebie/ iuźby nigdy nie

14: wykroczył z żadney cnotliwey powinności ſwoiey.

15: Iuźby wżytká omylna nádzyeíá iego vſtác muſiá=

16: á/ thák iáko iá w káżdym człowieku zámieſzana wi=

17: dzimi. Iednoby ſie wżytká obroć muſiáá do Bo=

18: gá ſwoiego. A wżytko poſłużeńſtwo káźdego thá=

19: kiego muſiááoby ſie poddác pod poſłużeńſtwo á pod kroleſtwo iego. Wżytká

20: wáładza á powinność y opieka muſiááaby ſie przywáſzczyć iemu. A tuby ſie zá=

21: chowáá ná wżem tá powinność iemu: ták iáko tu nas vpominác á wielkroć

22: nam to pilnie poruczać á roſkázowác raczy. Tákież y o bliźnich náſzych/ kthoby

23: miał taką miłość ku bliźniemu ſwemu/ á thák mu wżytkiego życzył iáko ſam ſo

24: bie: iuźby vſthác muſiáá pychá/ lákomſtwo/ nienawiść/ nieſpráwiedliwość/

25: wzgárdzenie/ y wżytki ine złe á márne ſpráwy człowieczeńſtwá náſzego/ ktore

26: nas oſkarżáá do Páná náſzego/ á ſá przemierzłe przed oblicznością iego. Ale iż

27: złe á mdłe á grzechem záflepione to nikičemne przyrodzenie náſze/ żadnym oby=

28: czáiem tego vczynić nie może. A niech kto będye iákieykolwiek doſtoyności ſta=

29: nu/ á dotkni ſie ſam/ ieſli naydzye taką doſthoynóć á doſkonáłość w fercu ſwo=

30: im/ áby ták miał miłowác Páná Bogá ſwego iáko ieſt roſkazánie iego: á bli=

31: źniego łwego iáko łámega łiebie. Y dla tego wnet też thu Pan przytoczyć raczył
32: ná plác Kriřtułá w Ewányeliey tey niżej nápiłáney/ czoby też o nim rozumieli.
33: Iákoby rzec raczył: Iż widzicie niebożátká łlepość łwoię/ iż żaden nie ielth áni
34: był/ ktoby ták powinności łwey dołycь vczynić miał. A łtąd iuż káždy z was we=
35: dle dekretu przez Moizełzá vczynionego/ mułiałby być przekłety/ by nie Kriřtus
36: ktory wam ielth z dawná obiecán/ áby tę łrogość dekretu tego Bogá Oyczá łwe=
37: go wam odmienił á łáłkáwłzy vczynił. A włzákoż iż żadná inłza powinność nie
38: ielth milłza/ áni żadná łłuzbá wdzyęcznieyłza Pánu Bogu náłzemu/ oprócz wier=(*marg*)

Iáká ielth wdzyęczná łłuzbá Pánu. (-)

39: nego łercá náłzego/ iedno tá ktorą on tu nam poruczáć á rołkázowác raczył: kto=
40: ra iáko kwiathki ma zákwitnąć ná wierze náłzey/ á ma nas vkazác cnotliwym
41: łtworzeniem przed oblicznołcią Páná náłzego: gdyż włzytki cnoty á práwe krze
42: łciáńłkie powinności w tych dwu ártýkułoch náležą káżdego. Przeto thy łłowá
43: tu łą nam ná poczátku they dziełeyłzey rołpráwy náłzey záložone/ ábychmy pá=
44: mięłáli á vczyli łie tych powinności łwoich/ ktore ku mocney wierze łwoiey po=
45: winnichmy Pánu Bogu łwoiemu. A ołtátek zrozumiemy s they Ewányeliey
46: łwiętey/ ktorą nápiłał Máttheułz łwięty ták tymi to łłowy:

47: Gdy włyłzeli Fárizeułzowie iż Pan Iezus mil=
48: czenie vczynił zakonowi Sáduceyłkyemu/ zelzli
49: łie połpołu/ y łpytał go ieden z nich/ nirktory Do=

Qq 3

ktor zako=

strona: 229v

Ołmeynáftey Niedzyełe

grafika

1: ktor zakonny/ kułżąc go/ y mowiąc: Miłtrzu/ ktore ielth nawię=
2: thłze przykazanie w zakonie: Powiedzyał mu Pan Iezus: Bę=
3: dzyełz miłował Páná Bogá twego włzythkim łercem thwoim/
4: włzytką dułżą twoią/ y włzytką myłłą twoią. To ielth naypir=
5: włze y przednieyłze rołkazanie. A drugie też ielth iemu podobne:

- 6: Będzycelz miłował bliźniego twego iáko sam siebie. A w thym
7: dwoygu rofkazániu záwieśli fie wlyzthek zakon y Prorocy. A
8: zezwawlyzy potym iny Licemierniki/ pytał ich Pan Iezus/ mo=
9: wiąc: A o Kriftufie co wy też rozumiecie/ czyyli fyn ich? Po=
10: wiedzyeli mu iż Dawidow. Powiedzyał im Pan: A iákoż go
11: thedy Dawid w duchu miánuie być Pánem swoim/ mowiąc:
12: Iż rzekł Pan ku Pánu moiemu/ siedź ná práwicy moiey/ Aż ia
13: podłożę fprzećiwniki thwoie zá podnożek nogam twoim? A ie=
14: fliże go Dawid zowie Pánem/ á iákoż ma fynem iego być? A
15: żeden mu z nich nie vmiał ná tho nic odpowiedzyeć/ áni od o=
16: nego dnia żaden go potym iuz nie śmiał ni ocz pytać.(*marg*) # **O z martwych wftániu rozmowá Páńfka.** (—)

- 17: **O** Mylny fwiát nie iedno dziś ále zázwdy miał dofyc wymyflów swoich/ á
18: roznych myfli/ roznego **mnimán'a** [!] / zázwdy ludzi y narodow/ mufláło
19: być ná nim wiele. Tá fektá Sádureyfska/ ktorą thu Ewányeliřtá wřpo=
20: mina/ był też ieden cech zakonnikow/ ktorzy fie też vdáli byli zá wymyflém swo=
21: im/ á zá rozmyflém mnimánia fwego: ktore zázwdy błędne być muři/ iefli odřtá
22: pi od piřmá á od pořtánowienia mocnego Páńřkiego. Y vniefli fie byli niebo=
23: żątká w mnimánium swoim/ iż fie im to wedla rozumu á przyrodzenia zdálá rzecz

niepodobna/

strona: 230

po Troycy řwiętey.

Liřt 230.

- 1: niepodobna/ áb kiedy ciało miało z martwych wřtác. Zápomniawlyzy obiet=
2: nic Páńřkich/ y mocnego o tym vtwordzenia Prorockiego. A iż Pan y powieřciá
3: mi/ y řkuthki thego potwordzić raczył/ zebráli fie do niego probuiąc go á kuřząc
4: go. Y vczynili byli máło przed tym taką pogadkę ku niemu/ chcąc wřdy zrozu=
5: mieć/ iákiby też o tym z martwych wřtánium było mnimánie iego/ y pytáli go ty=(*marg*)

Lukařs w xx. kapi.

⌘ **v. Moize. w xv.** (—)

6: mi słowy: Miŝtrzu/ w nálezym zakonie thák ieŝt roŝkazano/ iż gdyby brát ktory
7: ŝzedł bez potomŝtwá/ tedy drugi brát powinien ieŝt małżonkę iego poiąć/ áby
8: potomŝtwo nie záginęło z domu iego/ áż do ŝiodmego brátá/ ieŝliby ich ták wie=
9: le było. A thák coć ŝie zda/ ieŝlibychmy ták iáko powiedaŝ mieli z martwych
10: wŝtác/ iákaby theż tám zgodá byłá miedzy oná bráciá/ ktoby przy oney żenie ná
11: on czás zoŝtác miał? Powiedzyał im Pan: Oto błádzicie/ nie rozumiejąc piŝmu
12: áni możności Boŝkiew: iuż tám ná ten czás żadnego małżeńŝtwá nie będye/ ied=
13: no ták wŝyŝcy będą ŝtać iáko Anieli przed oblicznością Páńŝká/ á o z martwych
14: wŝtániu iż źle rozumiecie. Azaŝ nie ŝlychacie w piŝmiech/ iż ŝie Bog miánuie zá
15: wŝdy być Bogiem Abráámowym/ Bogiem Izáákowym/ Bogiem Iákobo=
16: wym/ y wy to ŝámi wyznawacie: ázaŝ on ieŝt Bogiem vmárłych nieżywych?
17: A ŝlyŝząc to ony tłuŝzcze zámknęły rzecz/ á zádziwowáły ŝie oney mądroŝci iego.
18: A tu wnet potym/ iáko Ewányeliŝtá piŝze/ inŝzy zakon/ tho ieŝt Licemiernikow/
19: poŝlyŝzawŝy iż oni pirwŝy zgłupieli/ chcieli go z drugiey ŝtrony pokuŝić/ y pytáli
20: go/ ktoreby było nawięŝtze przykazánie w zakonie. (*margin*) **Káždy zámilknąć muŝi/
kto kuŝi Páná. (-)**

21: # Słuchayże iż tu Ewányeliŝtá piŝze/ iż go pytáli kuŝząc go. Iuż thu rozumieŝ
22: iż ci dobrze duŝáli rozumom ŝwoim/ o wypełnieniu zakonu ŝwoiego/ iż byli peł=
23: ni piŝmá około tego. Ale ŝnadź nie dla nich Ewányeliŝtá ŝwięty zoŝtáwił ty tho
24: ŝłowká w piŝmie ŝwoim/ iż go pytáli kuŝając go/ iedno dla nas nieboraczkow ná
25: potym: ábychmy ŝie przeŝtrzegáli Páná Bogá ŝwoiego. Abychmy nic nie
26: duŝáli áni rozumom/ áni náukam ŝwoim/ iedno wŝyżtko pokornie á z mocná
27: wiárą ábychmy poddawáli pod poŝluŝzeńŝtwo woley á náuki ŝwięthey iego.
28: Gdyż ieŝli to ták nie będye/ záwždy ŝlepe á omylne muŝzą być rozumy náŝe/ á zá
29: wŝdy zámilknąć muŝzą gęby náŝe/ iáko thych Fáriŝeufzow ábo thych Sáduceu=
30: ŝzow/ ieŝlibychmy w czym chcieli pokuŝzác ŝwięthey náuki iego/ ábo odmieniác
31: mocne poŝtánowanie iego.
32: # Ale ách nieŝtotyŝ wŝdy tym iáko tym/ ták iáko ŝlyŝzimy/ iż wŝdy kuŝi=(*margin*)

Stráŝzna rzecz odmieniác wolá Páńŝká. (-)

33: li/ iż ŝie wŝdy przypátrowáli/ á przeŝtawáli drudzy ná onych nieogárnionych

34: mądrościach iego/ iż im też y rozmow śwych/ y wywodow śwych zbraniąc nie ra
35: czył. Ale co my rzeczem niebożatká/ ktorzy áni sie pytamy/ áni sie przypátruie=
36: my/ áni przeſtawamy ná mądrościach iego/ máiąc ich pełne wízy y pełne oczy
37: przed sobą/ iedno iuż tak wzyawízy vporną myśl ſwoię/ á ſentencią włañną ſwo
38: ię ábo ſwiátá tego/ tak w niey mocno trwamy/ tak iey odſtąpić nie chcemy: cho
39: ciay iuż iáñnie/ iáwnie/ á oczywiſcie widzimy ſprzećiwną rádę/ náukę: á nie iná=
40: czey iáko obliczną rozmowę Páná ſwego/ iż tak ieſt przećiw woley iego:
41: á iż to ieſt w przekłęciu y w omierzeniu v niego. A wždy tak trwamy/ á tak te=
42: go mocno bronimy/ á práwie ſie z nim w ręcz ſwárymy/ vpornym gwałtem
43: gwałćimy poſtánowienie ſwięte iego/ y wolą ſwiętą iego: nic ſie nie rozmyſlá=
44: iąc y ná pomſty ſwoie/ y ná ſtrácenie błogoſłáwieñtwa ſwego. Gdyż on iedno
45: takim obiecał błogoſłáwić/ ktorzy ſlucháią głófu iego/ á zoſtawáią przy ſwię=
46: tey rádzye iego. A też iáwnie iuż á práwie ná oko widzimy/ iżechmy v niego
47: wzgárdzeñſzy á w więtſzym omierzeniu/ niżli ci niewiernicy á ci wymyſłácze za=
48: konu ſtárego/ ktorzy ſie wždy z dáleká á przypátrowáli Boſtwu iego/ iż wždy z
49: nimi mowił y otwarzał im myſli y ſercá ich. Ale z námi/ ách nieſtotyſz/ nie tylko
50: áby miał otwárzać ſercá á myſli náſze/ ábo obiáſniác w nas ony ſwięte rozmo=
51: wy ſwoie/ y poſtępki ſwoie/ nam ná piſmie zoſtáwione: ále práwie wedle obie=
52: tnic ſwoich tak zátkał wízy náſze y oczy záſlepił/ iż chocia y iáwnie ſłyżymy y wi=
53: dzimy/ á máło pálcem tey prawdy iego ſwiętey nie dotykamy/ á wždy ſie to nic
54: á nic nie dotyka onego błędnego á grzechem záſlepionego ſercá náſzego: zwła=
55: ſzczá tych ktorzy wzgardzáią ſwięte vpominánia Páná ſwego/ á vdawáią

Qq 4

ſie zá wymy=

strona: 230v

Oſmeynaſtey Niedzye

1: ſie zá wymyſły ſwemi á zá wymyſły á poſtępki ſwiátá tego. A nie ináczey iedno
2: iáko kámién thák muſi záwždy twárde być ſerce tákie/ ieſli nie będzie oſobnego
3: zmiłowánia twego náſz miły Pánie/ gdyż żaden nie może przyſtác do ciebie/ áż
4: kogo pociągnie Bog Ociec twoy niebieſki.
5: # Słuchayże tych drugich pytáčzow/ Ikąd chcieli kuſić tego Páná náſzego: Po=

6: częli go napirwey od zakonu/ máiąc tę nádzyeię iż ich żaden w tym celować nie(marg)

Pan fam deklárovác raczy o iftności swoiey. (-)

7: miał: á iż iuż bęspieczni byli w onych náukách fwych/ o kthorych ták rozumieli/

8: iż im iuż nic więcey nie było potrzebá do żywotá wiecznego/ iedno wypełnienie

9: zakonu fwego/ według poftánowienia Moizelzowego. Pátrzayże iż im tu Pan

10: krociuchno odpowiedzyeć raczył sumnę zakonu wżytkiego. Ale widząc dobro

11: tliwy Pan onę flepotę ich/ iż tego nie baczyli/ iż iefzcze nie dofyc było ná tym: gdyż

12: żadney z nich áni był áni będzye ktoby temu dofyc vczynić miał/ nie chciał ich ták

13: w tey flepocie zániechác. Ale wyłożywłzy im powinność zakonná/ wnet ich fpy=

14: tác raczył: A o Krifthufie což theż rozumiecie? Iákoby rzec ráczył: O niebożą=

15: tká flepi á fzaleni/ czemuście tego zápomnieli/ iż nie tylko wżytkiemu piśánemu

16: zakonowi/ ále iedno tym dwiemá ártykułom/ ktorem wam tu powiedzwał/ ża=

17: dny z was dofyc vczynić nie może. A dálifcie ná fię Cyrography y mocne iftoty

18: przez Moizelzá Pánu Bogu fwemu/ iż tháki miał być závždy wiecznie przekłę=

19: ty/ ktoby temu wżytkiemu dofyc nie vczynił. A což rozumiecie o tym co wam ná

20: piśmie dano/ by nie ony obietnice Bogá Oycá wálzego niebieskiego/ iż wam ze=

21: fłác obiecał tego Kriftufá á tego zbáwicielá. Gdyż go Duch s. przez vftá Pro=

22: rockie Emánuelem wálzym á Mefyafzem wálzym/ przewác raczył: ktory miał(marg)

Ezaiás w vij. (-)

23: vblágác ten gniew iego/ á złámác wam ty obowiáfki wálze/ á przywieś was

24: w fáfkwáfzy á w miłofiernieyfzy zakon do Bogá Oycá wálzego niebieskiego/

25: ták iáko wam to fzyroko Prorocy wálzy poświádczyli y opifáli/ coby fie z wámi

26: sftałó/ á iákobyście wytrwáli w tych obowiáfkoch wálzych.(marg) ¶ **Sámego Páná**

miłowác z dufze swoiey iuż wżytko wypełnienie zakonu. (-)

27: # Pátrzayże tu záfię/ oni go o zakon pytáli/ á on im też o zakonie odpowiedác

28: racził/ iż to iefť nagłownieyfze przykazánie/ miłowác Páná Bogá fwego/ ze wły

29: tkich możności fwoich: o czym y nam wżytkim pilno wiedzyeć potrzebá. Boby

30: iuż fnađz po drugich ártykułoch máło nam było/ bychmy iedno iednemu temu

31: fámemu mogli dofyc vczynić. Bo ktoby tego Páná/ ták iáko thu vpominác ra=

32: czy/ wedle thákiey powinności miłowác mogli/ iużciby nielza/ iedno iżby ni w

33: czym nie śmiał ani zgwałcić/ ani przestąpić nigdy woley á náuki iego. Iużćiby
34: z nádzyeią fwą nigdzyey práwie nie tkwiał/ iednoby wżytko pátrzał w Máie=
35: łtat iego. Iużćiby łobie żadnego wlpomożenia/ żadnego rátkunku/ żadney iney
36: nádzyeie/ we wżytkich łprawach łwoich/ nie łzukał/ áni ná niebie áni ná zyemi/
37: iedno v niego. Iużby bliźniego łwego mułiał we wżytkim/ thák łtrzedz y miło=
38: wác/ iáko część włafnego ciála łwego/ gdyżby rozumiał być w tym wdzyęczną
39: przyługę Pánu łwemu/ wiedząc pewnie iż to iest wola iego. Iużćiby w nim v=
40: gálnąc mułiála/ pychá/ nádetość/ gniew/ vpor/ mężoboyłtwo/ cudzołółtwo/
41: łákomłtwo/ niełpráwedliwość/ łąd złóściwy/ y káżdá krzywdá/ ktoraby miá=
42: łá obrázić bliźniego iego/ á ono łtworzenie Páná łwego. Gdyżby to pewnie wie
43: dzyał/ iżby tym obráził łwiętą wołą iego/ á okazałby mu w thym wzgárdzenie
44: łwoie. A przeto tu Pan tym niewiernikom tho opowiedác raczy/ iż to iest nawię
45: łfzy węzeł á nawięłza powinność w zakonie/ miłowác Páná Bogá łwego. A
46: to/ iáko pirwey miánowano iest/ iż temu żaden dołyc vczynić nie może. A łtąd ká
47: żdy wpaść mułi w gniew á w przekłęcie Páná łwego. Y vkázuie im/ iáko do=
48: brotliwy Pan/ ráde y náuke do tego/ gdyż temu káždy iáłnie zrozumieć mogł/ iż
49: tey powinności żaden dołyc vczynić nie miał/ ácz im thego zgoła odkryć nie ra=
50: czył/ iáko to zázdy zwykł czynić/ ále ich nadobnie á pokornie vpominác á py=
51: táć raczy/ coby też rozumieli o Kriłtułie/ ná co im iest obiecan/ y czyimby też ły=
52: nem być miał.(*marg*) ¶ **Nierowna moc Páńłka ku mocy łwiátá tego/ która tylko
zależy w imieniu iego. (-)**

53: # Słuchayże co niebożátká powiedáią/ ktorzy tylko cielełnemi oczymá pátrzyli
54: ná ony łwięthe obietnice Páná łwego/ iż łie nádzyewáli/ iż im ten Pan Kriłtus
55: obiecány á ten Mefyálz/ tylko miał przyść możnołciámi łwiátá tego/ á rozdá=

wác im bo=

strona: 231

Po Troycy łwyętey.

Liłt 231.

1: wác im bogáctwá/ y wywylźłżác łtany ich/ thák iáko inłzy przychodzili á wyba=
2: wiáli ie z niewoley ich/ gwałtem á mocą łwiátá tego/ z dozwolenia Páńłkiego.
3: A nie baczyli nic tego nędznicy/ iż przyłcie Mefyálzá tego/ nie miáło łie łciágác

4: ná wybáwienie doczeńne/ ále ná ono wieczne/ ktore nie rowne było ku nędznemu
5: fwiátu temu. A zápomnieli onego Proroctwá Ezaiaszowego/ iż moc tego obie= (marg)

Ezaiasz w ix. (-)

6: cącego Mefyafzá/ nie miała należeć w możności fwiátá tego/ iedno we właſney
7: mocy ramienia iego. A iż śmierć á piekło á grzech miał vpáść przed nogami ie=
8: go. O nierównaź to moc nędznikom opowiadał ten fwięty Prorok ini Proro
9: cy/ á nie podobną ku mocy fwiátá tego. Abowiem ktoryby mocarz mógł sie v=
10: kázác s taką mocą w ramieniu swoim/ á tylko w fámej ofobie swoiey/ tak iáko o
11: tym písmá powiedáły/ iáko sie vkazał ten fwięty mocarz. O którym Dawid ná
12: pifał/ iż iáko mocny olbrzym miał sie tu puścić ná tę drogę swoię/ iżby mógł wła(marg)

w Pfalmie w xvij. (-)

13: Iną mocą swoią/ wiátrom/ morzu/ dyábłom/ śmierci/ iáwnie á thylko słowem
14: swoim rofkázowác/ iáko sie była okazała moc Páná tego. A wždy tego nie mo=
15: gły obaczyć ony ślepe oczy nędznikom tych/ thák iáko sie tego ielzcie y dziś wiele
16: dzyeie. A thák s tego nieobaczenia z goła mu odpowiedáią oni mędrkowie: Iż
17: my ináczey o tym Kriſtufie nie wiemy/ o kthorym nas pytał/ iedno iż obiecán
18: ieft/ iż miał być fynem Dawidowym/ á powtác s pokolenia iego/ iáko krol mo=
19: cny/ ku wybáwieniu náſzemu z niewoley náſzey. (marg) **Pfalm Dawidow o Kriſtufie.**

(-)

20: # Słuchayże co im thu wnet Pan powiedzyeć raczył/ zoſtáwiwłzy teź to ná pá=
21: miątkę nam nędznym potomkom ich/ ábychmy nie vnošili ná potim myšli swo
22: ich/ á dwornie łobie nie rozwažáli o możności á o iſtności Páná tego. Iáko sie te
23: go zázwdy wiele ná ſwiecie zázwadzało/ y dziś zázwadza/ iż wiele nas rozno rozu
24: mie/ nie tylko o miłofierdziu/ o ſprávach/ o woley á náuce ie^{go}/ ále y o Boſtwie ie
25: go. Y nadobnie ich pyta: A czemuž go wždy Dawid w Duchu s. zowie Pánem
26: swoim? A nie powieda im tu nic s powiešci vſt swoich/ iedno im przytoczył on
27: Pfalm tegož to Dawidá s. w którym krocuchno wypifał fwięta iſtność iego/
28: dokládájąc tego/ iż go nie pifał Dawid z wymyšłu ſwego/ ále wſpominác raczy
29: iż to mowił á wyſłowił práwie przez Duchá s. Acž thu Pan nie wſzytkich ſłow
30: wſpominác raczy Pfalmu tego/ ále dla náſzey wješſzey pociechy/ ábychmy wie=

31: dzyeli o nim/ ták łą wyfłowione przez Duchá s. á przez vftá Proroká tego fto=

32: wá iego: Iż rzekł Pan ku Pánu moiemu/ fiedz ná práwicy moiey. Aż ia podłożę (*marg*)

w Pfalmie Cix. (-)

33: fprzećiwniki twoie zá podnożek pod nogi twoie. Sceptum możności krolew=

34: fkiey twoiey pośle s Syonu Pan tobie/ ábyś ią rofkázował w pośrzodku nieprzy

35: iacioł twoich. **Stobą [.]** był zówždy początek moy/ ielzczę zá czáfu możności two=

36: iey/ w iáłości fwiętey/ á ielzczę pirwey niżlim Luciferá fтворzył/ vrodziłem cie

37: był łobie. A záflubiłci to Pan/ á nigdy tego záłować nie będzie/ iż ty małz być ká

38: płanem ie⁸⁰ ná wieki/ wedle fpráwy Melchifedechowey. A Pan s práwice two

39: iey/ połamie czáfu gniewu fwego wfzytki krole. A będzie fądził miedzy narody/

40: á nápełni wfzytki vpadki/ á potłoczy wiele głow ná zyemi. S potoku přetkie=

41: go będzie pił ná drodze fwey/ á przeto będzie podniefioná głowá iego.

42: # Przyfłuchayże fie tu pilno fłowom Proroká tego/ iż nie tylko żydá niewierne=

43: go/ ále fnadź iuż y onego ktoryby nigdy áni fłuchał/ áni rozumiał o obietnicach

44: Páńfkich/ iedno iżby wždy wiedział iż ielth Bog ná niebie/ mogłyby ruřzyć á do=

45: tknąć/ iżby mogli **wyozumieć [.]** o tym Pánu y o fwiętych fpráwach iego. A to po

46: tym/ iż to wfzytko mówił ku temu to fwiętemu Sinowi fwemu. Ale iż to tu Pan

47: przywodzić raczył nędznikom onym/ przeto to czynił/ áby fie przypátrowáli o=

48: bietnicam od wiekow Bogá Oycá niebieskiego. A iż im nie ledá człowieká/ á nic

49: zyemfkiego człowieká/ trzeba tu było zefłác/ ktory miał złámác ony dekretá á o=

50: bowiąłki twárde ich: á zepfować y zniřczyć onego kátá ich/ ktory vftáwiczenie

51: ftał z zakonem iáko z dekretem/ czekáiąc exekuciey nád nimi. Gdyż iáko Páweł (*marg*)

Do Rzimia. w vi. (-)

52: s. nápiłal/ iż zá grzech y zá przeřtepek zákonu/ nic **inřzego** ná zapłátę nie było zgo=

53: towano/ iedno řmierć wieczná á vpadek wieczny.

54: # Pátrzayże iż Ewányeliftá piřze/ iż tu niebożátká wnet zámilknęli/ á nie řmiał(*marg*)

Prawdá káždemu zámknie mowę. (-)

55: go iuż żaden dáley ni ocz pytać/ y znáczy fie iż przyzwalác muřieli. A tu obácź iá=

kiey to ielst

Ołmeynaftey Niedzyele.

1: kiey to iest mocy prawdá fwięta/ iż trudno może znaleźć czymby ią łtrofować/ á
2: czymby ią kto niłzczyć ábo płować miał. Acz fie ich wiele o to pokufza y dziś/ ále
3: wřzák wiemy iákíe łą pořwarki ich/ á nielza iedno oniemieć á zámilknać ząwřdy
4: muřzą s tymi nędznymi Licemierniki. A lepieyby łnadź áby milczeli/ ták iáko ċi
5: vczynili/ á z dáleká fie przypátrowáli fwiętemu Bořtwu themu. A łnadźby ich
6: iáko y tych Pan ná potym nápomienieniem łwym opuścić nie raczył.(*marg*) ¶ **Wykład**
řłow Dawidowych. (–)

7: # Ale ty moy miły krześciáński człowiecze/ gdyź tá náuká á ty przykłády fwięte
8: więcey dla ciebie łą vczynione/ á ná piřmiech zořtháwione/ niřli dla niewierni=
9: kow/ nie milcz á nie zátulay wřzu swoich/ ále fie owřzem pytay o tym Pánu łwo=
10: im/ á przypátruy fie tym dziwnym łpráwam iego. Abowiem łnádnie to oba=
11: czy możesz/ iżći tu y łámi nędznicy ná to przyřwolili/ iż to prorocłwo tego krolá
12: łwiętego/ ni o kim inřzym nie było/ iedno o tym Pánu. Gdyź piřze Ewányeliřtá/
13: iż tám byli wřzytko mędrkowie á náuczeni w zakonie/ á wřdy wřzyřcy zámilknę=
14: li/ á nie vmieli dáć ná to odpowięzi řadney. Iuźći kto milczy/ tuć znáć iż przy=
15: zwala. Iáko y Piotr s. to potym wřpominał po fwiętem w niebo wřtápieniu(*marg*) **w**
Dzieiach w ij. (–)

16: Páná tego/ czyniáć kazánie do ludu rozlicznego/ mowiáć im: Izalź nie pámię=
17: thacie řłow Dawidowych/ co powieđał w Duchu s. Iź mowił Pan do Páná
18: moiego/ ábyř řiadł ná práwicy moiey. Azali Dawid był wlaźł do niebá fie=
19: dzyeć ná práwicy Páńřkiey? Izali Dawid nie powieđa iż to Pan mowił ku Pá
20: nu iego/ ku onemu obiecánemu Mefyářzowi á zbáwicielowi/ kthorego iuź
21: on ielźće ná on čás widzyał w Duchu s. Iáko y Páweł s. piřzác do Korintow
22: pořwiářza tego. Iź ten Pan ták krolowáć będzye/ iż będą podłoženi pod nogi (*marg*) **j.**

Do Korin. w xv. (–)

23: iego wřzyřcy łprzećiwnicy iego. A w piřániu łwoim do řydow máło nie wřzyřt=
24: ko wřpomina o tych Bořkich możnořciach iego/ á o tych prorocłwiech o iřtno=
25: řći iego. Iáko ono y Dániel iáwnie o nim powieđać raczył: Iź widzyáłem iáko (*marg*)

Daniel w vij. kap. (–)

26: by fyná człowieczęgo/ á on ná obłokoch niebieskich idzye/ á przyłzedł aż do ftár=
27: łzego wiekow włzytkich. Támże co fie potym dzyało/ iáką mu moc dano/ y czo
28: mu poruczono/ łzyrzey tám v Dánielá nápiľano łtoi. A ták nie máłz fie czym bá
29: wić/ nie máłz w czym wętpić/ beľpiecznie to y naprołtłzy zrozumieć może/ iż Da
30: wid nie o inłzym Pánu mowił áni rozumiał/ iedno o thym ktorego iuż widział
31: w Duchu łwięty m/ iż miał być Pánem iego y odkupicielem iego. Gdyż Dawid
32: ná ten czás żadnego páná nád łobą nie miał/ áni fyná tákiego/ chociaźby go też
33: s pochlebłtwa iákiego ták przezwác miał pánem łwoim. A thedy nas s tego y
34: ine piľmá y łam Dawid wypráwić łnádnie może.
35: # Słuchayże co mu te łwięthy Prorok przez Duchá s. przywłalzczác raczy: Iż(marg) ¶ **Co
ieft fiedzyeć ná práwicy Bożey. (-)**

36: Bog Ociec mowi do niego/ áby łiadł ná práwicy iego. Tu záłię mułłz włpić
37: podobieńłtwo rozumu łwoiego/ ábył ták nie rozumiał/ áby miał ten Pan twoj
38: łiesć/ iáko w rádzye/ po práwey ręce Bogá Oyczá łwego niebieskiego. Bo Bog
39: ieft duch/ á práwice áni łewice żadney nie ma. Ale tho człowieczeńłtwo Páná
40: náłzego/ gdy włtápił do krolełtwa łwoiego/ á do Bogá Oyczá łwego/ rozłzy=
41: rzyło moźnoć łwoię wedle łpołecznołci Bołłtwa onego iedynego/ z moźnołcią
42: Bogá Oycá łwego/ ták iż pełná zyemiá y niebo ieft/ ták iáko włzytki ktory Anyel
43: łkie wyznawáią/ tey moźnołci łwiętey iego. Ták iáko tenże Dawid wiele o they
44: práwicy Páńłkiey włpominác raczy/ Iż ná niebie/ y ná zyemi/ y w piekle/ y w(marg) **w
Pfal. cxxviiij. (-)**

45: morzu/ włżędy dołięga moźnoć tey práwice Bogá Oyczá tego niebieskiego. A
46: s tą práwicą włżędy á włżędy zupełná moc y włzytki łpráwy łą thego Páná ná=
47: łzego/ o ktory m nam tu ten Dawid iáwnie opowiedác raczy. Ták iáko też tenże
48: Dawid ná drugim mieyłcu wiernym Páńłkim á kołciołowi iego łwiętemu/ tę
49: moźnoć iego/ z dawná opowiedác raczy/ mowiác thák do niego iáko do oblu=
50: bienice iego/ ták iáko ią łobie łam miánowác raczy: Iż łłuchay moiá mi= (marg) **w
Pfalme w xliiij. (-)**

51: ła dzyeweczko/ á bądź pilná/ á náłłoń vchá łwoiego/ á opułć narod łwoy/ y
52: dom oycá łwoiego: Abo wiem oto Krol twoy włubił łobie okrafę twoię. Abo=

53: wiem on ięft Bog twoy/ ktorego będą chwalić wżyfcy krolowie y wżytki grá=

54: nice fwiátá tego. A tu nielza iedno iż to o tym Pánu rozumieć muśimy/ gdyż by

55: ło iefzcze o nim Abráámowi sftáło fie takie záflubienie s fpołeczności Bołthwá

tego wieku=

strona: 232

po Troycy fwiętey.

Lift 232.

1: tego wiekuiftego/ iż s tego narodu miało powftác takie plemię/ ktore miało v= (*marg*)

j. Moize. w xxiiij. (-)

2: błogośławić wżytki narody fwiátá tego.

3: # Słuchayże dáley co Prorok powieda: k [./] Aż będą podłożeni nieprzyiaciele twoi

4: pod nogi twoie. A fceptrum możności krolewfkiey thwoiey/ pośle thobie Pan s

5: Syonu/ ábyś im władał w pośrzodku nieprzyacioł twoich. Tu okázuie Duch(*marg*) **Co**

ieft fceptrum Páńskie. (-)

6: fwięty/ iż do tego czáfu niżli łobie Pan vcżyni końcá onego/ ták iż wiernych fwo=

7: ich nie poładzi ná mieyfcoch ich/ á nie wypełni im obietnic wedle dekretow fwo

8: ich/ iż muśi zwirzchność fwoię z áwżdy rozsfzyczáć/ iáko krol/ w łafce krolewfkiey

9: fwoiey/ nád niewierniki fwoiemi/ y thu zá żywotá y po śmierći ich. A iż będzie

10: z áwżdy okázowác możność Máyeftatu fwoiego w frogości fwoiey. ták iż z áw=

11: żdy vpádác muřą pod nogi iego wżyfcy fprzećwicy/ áż do fkończenia fwiátá

12: wżytkiego. A gdy iuż przydzye ono dokończenie wżytkich fpraw fwiętych iego/

13: iż fie iuż vfpokoią wżytki niebiołá/ iż iuż w rádościách onych poftánowi wierne

14: á przebráne fwoie/ á vcżyni łobie z nich wieczne kroleřthwo ku niefkończonemu

15: kochániu fwoiemu: á iuż theż odpráwi wżytki niewierniki fwoie. Thu iuż fro=

16: gość łafki krolewfkiey á pomřty iego vfthánie/ á iuż przeřthánie tłuc á tłumić o

17: nych krolow á onych niewiernych moczazow fwoich/ á podkládác ie pod nogi

18: fwoie/ ták iáko thu o nim Dawid powieda. Iedno iuż łobie w rofkořzy wielkiey

19: fwoiey á w onym wiecznym kochániu fwoim/ będzie rofkořzował/ iáko práwy

20: Bog w iedności Troyce fwięthey/ nád onym wdzyęcznym dzyedzictwem fwo=

21: im/ á wiecznym kroleřtwem fwoim.

22: # Abowiem pátrzay iáko thu podnioł fcepthrum fwoie/ gdy nam podác ra=

- 23: czył á zořtáwić ná pířmie řwięthym wołá řwoię/ z iákiemi řrogiemi grozáni á
- 24: pomřtámi zápieczętowáć to raczył/ ktoby wzgárdził thym řwięthym vpominá=
- 25: niem iego/ á iżby wzgárdził thym podnieřieniem krolewřkiej lařki iego. Iż thu
- 26: wymowki nie będye/ iuż tu tákiego káżdego to řwięte řceptrum iego tłuc á tłu=
- 27: mić będye raczyło. A trudno řie będye wymowić/ áby podnieřiono ábo obwo
- 28: łano nie było: Iż ktho nie vwierzy iuż řkazan á ofádzon ieft/ ná wieczny vpadek
- 29: řwoy/ á ná řrogą pomřtę řwoię.
- 30: # Abowiem řłuchay podobieřńtwá á iářney řigury tego řceptrum Páńřkiego/(*marg*) **Pan podnioř řceptrum řwoie dobrym ná odpláćę á złym ná pomřtę (-)**
- 31: iáko řtoi w řiřtoriey Heřter/ iż on Ářwerus krol gdy był dáł wywołáć/ iż kthoby
- 32: wřzedł do pokoiu iego á nie záwołány/ iż mu iuż nie pláćiło iedno gárdło.
- 33: A gdy nád kim podnioř ono řceptrum řwoie/ to ieft/ krolewřką lařkę řwoię/ iuż
- 34: był prażny dekretu onego. A ták ten řwięthy błogorłáwiony Ářwerus á then
- 35: Pan á zbáwiciel nářz/ áćz podnioř ná pomřtę niewiernikom řwoim lařkę kro=
- 36: lewřką řwoię: ále wiernym řwoim podnoři iá ná miłofierdzye řwoie. A iuż iá
- 37: nam dawno podnioř á dopuřcił wnidź do onych záwártych á do onych zápo=
- 38: wiedzianych pokoiow Bogá Oycá řwoiego niebieřkiego. A iefzće kthemu řam
- 39: nam dawno opowiedzyał y oznaymił wřzytki drogi do tego. Ořtrzegaymyřz řie
- 40: tedy pilno tego/ iż iefli thego wdzyęcźni nie będyemy od niego/ á wzgárdzyemy
- 41: tym řwięthym vpominániem iego/ á tym podnieřieniem tey krolewřkiej lařki ie=
- 42: go/ áby nam zářię nie były zápowiedzyáne thy řwięte pokoie iego/ boby on nam
- 43: w tym nic winien nie zořtał/ iedno vporne á złořciwe myřli nářze á niedbáłořci
- 44: nářze o řwięte vpominánie iego.(*marg*) **Dziwne pirwřze počęćie Pána nářzego. (-)**
- 45: # řłuchayźe co thu dáley ten řwięty Prorok o nim opowiedáć raczy od Bogá
- 46: Oycá niebieřkiego: Iż nim záwřdy był počzątek iego/ á iefzće niźli Luciferá był
- 47: řtworzył/ przed tym go był vrodził řobie. Tu nędzny zakonniku/ kthory řie mařz
- 48: zá vczonego miřtrzá w zakonie řwoim/ mogłeř řie był obaczyć/ iż był nie Dawi=
- 49: dow řyn/ gdy Bog Ociec thu řie opowieda przez thegoź Dawidá/ iż iefzće niźli
- 50: był Luciferá řtworzył/ vrodził go był řobie/ á z nim záwřdy był počzątek iego.
- 51: Tákiáko řálon wřpomináć raczy/ pod ofobą mądrořci/ o tym řwięthym Bo

52: Íthwie iego/ mowiąc od niego ku Bogu Oycu niebieskiemu: Íż iefzczę niżliś był (*marg*)

Sapiencie w ix.

: w Pzipo. w viij. (–)

53: podłóżył fundáméntá pod wżytki gory/ zówzdym ia był s tobą. Íáko y ini Pro

54: rocy nigdy íe nie mogli wydziwowác áni wypifác pirwłzego poczęcia ie^{go}. Wo

55: Íáli do Bogá Oycá áby niebá otworzył/ áby go im ze dzzdem Ípuścił. A dziw=

nie zówzdy

strona: 232v

Oímeynałtey Niedzyele

1: nie zówzdy Duch s. óswiecał íercá Prorockie/ íż íe przypátrowáli dziwnemu

2: Bołtwu y dziwnemu poczęciu tego przyłżłego Mefyálzá Íwego. Íáko y Íam to

3: potym o Íobie powiedác raczył: Íż gdy przydzye Duch s. do was/ iuz co wam (*marg*) **Ian**

s. w xvi. kapi. (–)

4: kolwiek przynieíe/ z mego wam włáfnego przynieíe: tho íeft/ co íeft z dawná

5: vrádzono w Ípołeczności poÍpołu zemną Bogá Oycá mego niebieskiego. Íáko

6: y Páweł s. píżąc do nas ízbychmy íe przypátrowáli themu íwiętemu Bołtwu(*marg*) **ij.**

Do Korin. w v. (–)

7: Páná náłzego/ nadobnie nas vpomina/ mowiąc nam: Íż wiedzcie moi mili brá

8: cíłzkowie/ íż wżyfcy mušímy Ítánąc przerd Ítolicą Páná náłzego. Abowiem wie=(*marg*)

Ezaiás w xlv. (–)

9: cie íáko Ezaiás nápiíł: Zywem ia: powieda Pan/ á kázde koláno muší vpádác

10: Bogu. tu Prorok mowi/ íż powieda Pan/ á íż koláno kázde muší vpádác Bo=

11: gu: Tuć iuz kázdy rozumiec może/ íżten Pan zówzdy od wiekow był/ y íeft y wie

12: cznie będye/ w Ípołeczności Bołtwá íwoiego. A co íáwnych inych wyrokow o

13: nim Bogá Oycá niebieskiego mamy/ íż zówzdy przezeń á poÍpołu z nim wżytko

14: Ípráwować raczył/ włędzye o tym pełno píímá mamy. (*marg*) **j. Moize. w xj.** (–)

15: # Íáko gdy miał potłumić robotniki ná wiezy Bábilińskéy/ tedy tám íáwnie

16: mowi: Sftápmy á ogládaymy tám ty omyłne Ípráwy ludu tego. Íáko też gdy

17: onego Adámá Ítworzyć miał/ tedy tákież powiedał/ íż Ítworzymy go ná podo=(*marg*) **j.**

Moize. w ij. (–)

18: bieńftwo fwoie. Abo gdy go iuż było z Ráiu wygnano/ tedy vlitowawfzy fie o=

19: ney nędze iego mowić raczy: Odnożci on nędzny Adam który chciał być iáko ie=(*marg*)

j. Moize. w iij. (-)

20: den z nas. A nákoniec y on fprofný wąż á on fzáthan fprzećiwnik iego nie mogł

21: zámilczęć o tym fwiętym Boftwie iego/ ále gdy zwodził onę nędzną Ewę/ áby

22: przefąpiłá ono pośłufzeńftwo fwoie/ tedy iey tę rádę dawał: Iż fkoró fkośzthu= (*marg*)

Tamze. [!] (-)

23: iecie iábłká tego/ będyecie iáko Bogowie/ wiedząc złe y dobre. Tu obáčź iż nie

24: rzekł będyecie iáko Bog/ ále iáko Bogowie. Iuż wiedzyał on niefláchetnik/ iż

25: tám iuż ten był co miał złámác moc iego/ á zetrzeć głowę iego. A iż iuż tám wi=

26: dzyał y rozumiał być Bogá Oycá/ Duchá fwiętego/ y Syná onego od wie=

27: kow z nym w iego Boftwie záczyętego.(*marg*) ¶ **Iáko iefth Pan krolem y kápłanem**

náfzym. (-)

28: # Pátrzayże iuż co o nim dáley tenże Dawid powiedác raczy: Iż mu tho po=

29: przyfiągł Bog Ociec iego/ iż go miał poftáwić Krolem wiecznym y Kápłá=

30: nem náfzym/ który y w mocy fwoiey miał opánowác nas iáko Krol/ á iáko Ká

31: płan miał zázwdy opátrowác potrzeby zbáwienia náfzego. Ták iáko potym te

32: go y Apofthołowie fwięci mocnie potwirdzáli/ przywodząc rozliczne pífmá o

33: tym. A zwłázczá Páweł fwięty píszác do Zydow w x. kápitulum/ tám wfzytko

34: á wfzytko nadobnie wypifał o tym fwiętym kroleftwie y o thym wiecznym ká=

35: plánftwie iego. Y iáko zá n as [!] raz ofiárowawfzy wdzyęczną ofiárę Bogu Oy=

36: cu fwoiemu/ iuż siedzi ná práwicy iego/ przymuiąc nas vłtháwicźnie do niego

37: przez mocną wiárę á nádzyeię náfzę.

38: # Nuż thedy nędzny káždy á vpádły człowięcze/ gdyż s pewnego pífmá thám

39: wiefz ná tey práwicy Bogá Oycá fwego niebieskiego/ o tym to wiecznym Kro=

40: lu/ á o tym Kápłanie fwoim. A pewnie wiefz/ iż nie będyeli łáłki á miłofierdzia

41: iego nád tobą/ iż zakon twoy/ byś gi też z naywiefzemi pilnofciami pełnił/ nigdy

42: nic tobie pomoc nie może. Karzże fie tedy tymi nędznymi Fárizeufzmi/ á nie kuś

43: **tákie**⁸⁰ Páná fwego/ ále co narychley y z zupełną wiárą á s pokornym fercem idź

44: do niego/ á poruczay mu fie iáko Krolowi fwemu pod możność iego/ á iáko ká=

45: płanowi wiecznemu/ który ofiarował za cię Bogu Oycu swemu na ołtarzu krzy

46: za świętego/ tak iako cie Paweł s. wspomina/ święte człowieczeństwo swoje. Po= (marg)

Do zidow ix. (-)

47: ruczęcie w mocną opiekę jego/ a podłoż pod nogi jego nędzny niedostatek swoy

48: zakonu swojego. A stary sie pilno kędy możesz/ abyś chodził wedla woley jego/

49: a wedla rozkazania jego/ a zachował iako nawięcej mógł/ to święte wspomina=

50: nie jego/ w stałej miłości ie^{go}/ y bliźniego swego. A iżbyś mu podawał tę wdzyę

51: czną wonność s tych wdzyęcznych kwiatkow swoich s tego szczepu swojego: tak

52: iako cie sam zwąc raczy/ któryś jest wżczepion w świętą macicę jego/ cnotliwych(marg)

Ian w xv. kapitule. (-)

53: a powinnych spraw krześciańskich swoich. A gdy tak uczynisz/ pewnie to zrozu

54: miesz/ czego ci nędzni Licemiernicy zrozumieć nie mogli/ co jest Krystus/ a skąd

55: jest przyście jego/ a iakie są święte sprawy jego. A gdy sie থাকে sprawować bę=

dzyesz/ pewnie

strona: 233

po Troycy świętej.

Liść 233.

1: dzyesz/ pewnie bądź tego ist/ iż staniem iako Anyoł jego/ przed oblicznością jego/

2: gdy czasu sądu swego frogiego/ tak iako o nim Prorok powie/ podniecie sro=

3: gie sceptrum krolewskie swoje/ a będzie tłukł/ gromił/ a niżył ony krole/ a ony

4: mocarze/ a ony wszystkie przeciwniki swoje/ a potłoczy je nogami swymi. A wier

5: ne swoje weźmie do krolestw swego/ ku oney wieczney rozkoszy swej.

6: ¶ Czemu sie tu pilno przypatrować mamy.

7: # A tak thu sie przypatruy moy miły Krześciański człowiecze/ co s sobą czynić

8: masz/ a bierz sobie przykład s tych nędnych [!] Licemiernikow/ o kthorych thu E=

9: wanyelista piłze/ iż kuśili Pána swego/ nie kuśe go ty moy miły bracie/ a w pro=

10: stocie swej stoy mocno a wierz mocno/ bez wżech wykrętow swiata tego/ świę=

11: tym słowom tego Pána twego. A też pewnie a nieomylnie poznasz/ iż Pan

12: nie będzie pokrywał przed tobą tajemnic swoich/ a owżem tak iako thym nie=

13: wiernikom zalępił y rozum y oczy/ thobie gi pewnie y otworzy y objaśni/ przez

14: Duchá swego świętego/ iż go prawie poznasz/ y świętą wolą jego/ y wszystkie tá=

15: iemnice świętego Boftwá iego. # Drugie pilno ná pieczy miey/ Krześciáńfką
16: powinność fwoię/ ábyś niczego inego/ áni chwalił/ áni miłował/ áni żadney ná
17: dzyeie o zbáwieniu fwym nie pokládał/ iedno w tym Pánu fwoim. A bliźniemu
18: kędy moželz/ ábyś życzył wżytkiego iáko sam fobie/ á gdzye moželz rátuý/ wfpo=
19: magay/ opátruý potrzeby á niedoftátki iego. Rozumieiąc temu/ iż gdy thę po=
20: winność weźmieś k fobie/ iż wżythki márne fprawy fwiátá thego/ iuż odpádną
21: od ciebie/ á wdzyęczne kwiatki podaśz Pánu fwemu zázwdy/ cnotliwych fpraw
22: fwoich/ s tego człowieczeńftwá twego/ á s tego fzczepu fwego. # Trzecie po=
23: mni/ iż chociaybyś iuż ná to náładził nawięcey mył fwoię/ iż themu dofyć vczy=
24: nić nie moželz/ pytayze fie o Kryftufie/ tak iáko thu o nim fłyzyłz s piśmá święte=
25: go/ czyim fynem był: á iż on tho wżytko zá cię wypełnił/ czemu ty dofyć vczynić
26: nie moželz/ iż fie słał twym Krolem/ y Kápłanem twoim/ áby cie obronił iáko
27: krol/ wydárł s kázdey mocy/ y niebepieczęftwá twego. A iáko kápłan áby cie
28: vftáwicznie ofiárował Bogu Oycu fwemu. A thu iuż dáleko rozny będyez od
29: tych Fáryzeufzow/ á od tych mędrkow á wymyflaczow fwiátá tego.
30: # A któż nam inłzy fpráwić może/ iedno ty sam nász wżechmogący Pánie/
31: ábychmy cie práwie poznawłzy/ Bogá y Krolá fwego/ thobie samemu dufáli/
32: thobie cześć á chwałę dawáli/ á w thobye wżythkę nádzieię fwoię pokládáli. A
33: przy tym ábychmy tey wiáry fwoiey podawali tobie wdzyęczne kwiatki
34: cnotliwych fpraw krześciáńfkich fwoich. Ráczyłz to nam dáć
35: y fpráwić w nász nász wżechmogący Pánie. Amen.

36: Ewányelia Niedziele dziewięć

37: naftey po Troycy świętey/ ktorą nápiśał Máttie

38: ufz s. w ix. kápitulum. Przeciwko omylnemu grzechow od

39: puźczeniu/ á o mocney wierze fercá fkrufzonego.

(marg) # **Iáko Pan zá mocną wiárą nászą/ y vzdráwiác/ y grzechy nam odpuźczác
raczy. A iáko cudza wiára ma być pomocna drugiemu. Y iáko máią być tu
odpuźczáne grzechy násze. (-)**

40: # Vwierz fynaczkú/ á będą tobie grzechy twoie odpuźczone etcet.

- 41: **G** Dyż wżędy á wżędy o thym piłmá pełno mamy/ iż
42: v Páná nálezego nic nie iest nigdy płatnieyfzego/ iedno wierne fer=
43: ce á Itáteczność wiáry/ kto ią zupełnie záchowywa Pánu swoie=
44: mu. Iuż áni żadne ofiáry/ áni żadne ine przyflugi/ áni żadne wy=
45: pełnienie zakonow// [!] nie iest ták płatne v niego/ iáko wierne á pra
46: wdziwe ferce człowieká poczciwego. Co tu śnádnie y s tey Ewán
47: yeliey s. káždy obaczyć może/ iż tu nie máło biegánia/ dźwigánia/ pracey/ cí v=
48: bodzy ludzye s thym nędznym człowiekiem páralizem zaráżonym mieć mufieli/

Rr

ták iáko Lu=

strona: 233v

Dzyewiętnaftey Niedzyele.

- 1: ták iáko Lukafz s. piŕze/ iż áż przez piętro domowe mufieli go ŀpuścić z gori przed
2: obliczność Pánfką/ iż fie przed tłuŕzczámi doćiŕnąć nie mogli. Też thu ŀłyŕzymy/
3: iáka tám wielkość ludzi byłá/ á wżdi to nic nie pomogło. Też możemy rozumieć
4: iż ten nędzny człowiek w oney thák frogiey niemocy/ iuż od wiela czáłow będąc/
5: iáko mizerneho á nędzne⁸⁰ żywotá vżyć muŕiał/ á wždy mu to nic nie pomogło.
6: A což mu pomogło? Oto ŀłuchay co mu thu Pan mowić raczy: Vwierz iedno
7: moy miły ŀynaczku/ á będą odpuŕzczone grzechy twoie. A dla tego ty ŀłowá ŀwie
8: te á pociefzliwe Páná nálezego ná początku tey roŀpráwy nálezey przypomina=
9: my ŀobie/ ábychmy fie tego pilnie vczyli/ á práwie w ŀercoch ŀwoich nápiŕáli/ iż
10: zázwdy ilekolwiek kroć fie vcieczemy ku Pánu ŀwoiemu/ bądź w przygodach/
11: bądź w niemocach ŀwoich/ bądź w frogim vpadku grzechu nálezego/ nád co iuż
12: żadney ciężŕzey choroby nie máŕz/ A gdy ŀobye wŀpomniemy thy ŀłowá Páná
13: ŀwoiego/ á mocno o nich vtwardzimy wiárę ŀwoię/ wŀpomniawŕzy ŀobie ktho ie(marg)

Ezaiáŕs w Liij. (–)

- 14: do nas mowi/ iż ten w kthorego vćciech żadna omyłká nigdy nálezyoná nie by=
15: łá/ iż nigdy opuŕzczeni nie będązemy/ w wyŀłuchánium nálezym. Ták iáko tu oba=
16: czemy s tey Ewányeliey ŀwiętey/ ktorą nam nápiŕał Máttheuŕz ŀwięty tymi ŀło
17: wy: S ktorey thu obaczemy co fie nád nędznym człowiekiem páralizem zarážo=

18: nym dzyało/ zá wiără iego. grafika

19: 5 **A** Wtąpiwšy Pan Iezus do łodki/ przewiozł fie/ y

20: przyšzedł do miáštá ſwoiego. A otho wnet mu przy

21: niefli człowieká páralizem zaráżonego leżącego ná

22: łozku. A vřzawšy Pan Iezus wiără ich/ rzekł o

23: nemu páralizem zaráżonemu: Vwierz iedno ſyna=

24: czku/ będą tobie odpuřczony grzechy thwoie. A otho wnet nie=

25: ktorzy z náuczonych poczęli mowić łámi miedzy ſobą: To then

26: bluźni. A gdy Pan Iezus obaczył ony złe myřly ich/ rzekł do

nich: Y przecž

strona: 234

po Troycy ſwiętey.

Liřt 234.

1: nich: Y przecž thák złořciwie rozmyřlacie ſobie w ſercoch

2: wářych? Y co ieřth ſnádniey rzec/ iż będą thobie grzechy twoie

3: odpuřczone/ czyli powiedzyeć/ wřtań á chodź? Ale iżbyřcie

4: wiedzyeli że ſyn człowieczy ma thę mocz odpuřczać grzechy ná

5: zyemi/ rzekł wnet onemu páralizem zaráżonemu: Wřtań/ á

6: weźmi łozko thwoie/ á idź do domu ſwego. A on wřtał/ y řzedł

7: do domu ſwego. A vřzawšy to ony tłuřczę/ dzywowáły fie/

8: á chwaliły Páná Bogá/ iż dał taką moc ludzyom ná zyemi. (*marg*) **Iáką pracą Pan czyni około nędznego człowieká. (-)**

9: 3 **E** Wányeliřtá ſwięty okázuiąc nam pracą Páná á zbáwicielá nářzego/ kto

10: rą vřtáwicznie raczył około zbáwienia nędznego narodu ludzkie=

11: go/ wřzędy á wřzędy dziwy czyniac/ á nigdy bez wielkich tháiemnic á bez

12: ołobney náuki/ ná potym wiernym ſwoim/ piřze thu o Pánu nářzym/ iż wřtąpił

13: do łodki/ y przewiozł fie/ y przyřzedł do miáštá ſwoiego. Nie piřze ſkąd fie prze=

14: wiozł/ nie piřze do ktorego miáštá przyřzedł: á wřzákož s podobieńřtwá ták ma=

15: my pewnie rozumieć/ że fie przewiozł z oney kráiny gdzye mu ono byli zábieřeli

16: dwa opętáni/ ktorzy zá nim wołáli: Y což maż z námi zá spráwę Sinu Dawi= (*marg*)

Mattheufs w viij.

: **Lukaś w viij.**

: **Marek w v. kapit. (-)**

17: dow/ iż nas męczył bez czáfu. A pothym kazał onym duchom złym wstąpić w

18: stádo wieprzow/ ták iż wpádły w morze z wielkim wołaniem/ y tám potonęły.

19: Y támże wnet piżze Ewányeliftá s. iż sie stámtąd przewiozł záfię do kráiny swo

20: iey/ to iest/ do kráiny żydowfkicy. Acz stoi w Ewányeliey iż przyşzedł do miáftá

21: swego. Ale áni Lukaś/ áni Mattheuś s. nie wfpomináią do ktorego. Ale iż v

22: Lukaśá s. stoi nápiřano/ iż sie w then čás około niego zeszło było tłufzcz bárzo

23: wiele s kráin Gálileyfkich/ y Ierozolimfkich/ y Żydowfkich/ y wiele zakonników

24: á náuczonych było tám około niego/ á ták muśi być rozumiano/ iż sie tho dzyać

25: muřiało w Kápernaum/ ták iáko y Márek s. nápiřał. Bo tám nawiętżze dzi=

26: wy okazowác raczył możności swoiey/ iż to miáfto było w pośrzodku kráin ży=

27: dowfkich. Ale gdzież sie kolwiek dzyało/ tedy to nam napilnieyřa/ ábychmy sie

28: nie przypátrowáli mieyřcu áni czářowi/ ále dziwnej spráwie Pána tego. Bo nie

29: mmimay ábyć tho ábo z mieyřcá/ ábo s trefunku/ ábo z iákiey przygody trefić sie

30: miáło/ ále to było wřzytko wola á przeřzenie iego: y ci flepi/ y ci trędowáci/ y ci

31: opuchli/ y ci pářalizem záráżeni/ y infze wřzytki dziwy/ ktorekolwiek czyniło świę=

32: te Bořtvo iego/ wřzytko to było z dawná nářtroiono z woley świętey á s przeř= (*marg*)

Ian w ix. kapitul. (-)

33: rzenia iego. Ták iáko to řnádnie káżdy rozumieć może z onego flepo národzone=

34: go/ gdy go pytáli prze ktoráby przyřzynę był řkaran oná flepotá iego/ iż iefli ociec

35: zgrzeřzył ábo mátká iego. Powiedzylań Pan iż nie/ ále iż dla te^{go} był ták spráwion

36: y ná fwiát pořłan/ áby sie nád nim była okazála możność Bořka iego. A thák

37: wřzytko cokolwiek sie dzyało w spráwach/ wřzytko to było dla náuki

38: nářzey/ á dla vtwardzenia o nim wiáry á řtałości nářzey.

39: # Abo wiem pářzay co thu Ewányeliftá piřze/ iż řkoro przyşzedł do miáftá one=

40: go/ wnet mu przynieřli tego nędznego człowieká pářalizem záráżone^{go}. Pářzay= (*marg*)

¶ Pan dármo dla nas wřzytko czynić raczy. (+)

41: że co tu zá táiemnice fwoie Pan w nim okázác raczył/ iż nie piſze tu Ewányeliſtá
42: áby kto zá nim proſił/ iedno zgoła piſze/ iż vŕzawſzy Pan wiárę ich/ rzekł nędz=
43: nikowi onemu: Wierz teſz ty mocno á bądź dobrej nádzyeie moy miły ſynaczkú/
44: á będą tobie odpuſzczony grzechy twoie. Pátrzayże co tu ten Pan vczynić raczył/
45: á co nam ná potym wiernym ſwym ná pámiątkę á zá pociechę zoſtáwić raczył/
46: iż vczynił nie proſzony á vkazał ono Boſkie miłofierdzye fwoie: o kthorym nam
47: wſzytki piſmá poſwiadczáią/ iż dobrowolnie á bez wſzech zaſług náſzych on nas
48: miłue/ á dobrowolnie dla nas záwždy z láſki á z miłofierdzya zaſług náſzych on nas
49: miłue/ á dobrowolnie dla nas záwždy z láſki á z miłofierdzya ſwego wſzythko
50: czynić raczy/ by iedno tylko poznał á obaczył wierną poſądlivość náſzę/ á vpeł=
51: ną nádzyeie náſzę o tym ſwiętym miłofierdzyu ſwoim. (marg) **Zá grzech káždá przygodá.** (–)

52: # Drugie/ pátrzay co nam teſz tu zá drugá táiemnicę okázác á zoſtáwić raczył/
53: oznáymuiąc to nam wſzytkim: iż zá grzech á zá obrażenie iego ſwięte/ nigdy nas

Rr 2

pomſtá zá=

strona: 234v

Dzyewiętnáſtey Niedzye

1: pomſtá żadna nie minie/ tu iefzcze zá żywotow náſzych/ y po ſmierci náſzey/ gdy
2: mowić raczy do thego nędznego człowieká: Synaczkú wierz á bądź dobrej ná=
3: dzyeie/ ábowiem będą tobie odpuſzczone grzechy twoie. Iákoby tho okázác ra=
4: czył/ iż tho ſkaránie ktore ty teraz noſiſz á ćirpiſz ná ſobie/ ſtáło ſie tobie zá grze=
5: chy twoie. Ale gdy mocno vwierzyſz y niemoc twoiá będziey tobie vzdrowioná/
6: y grzechy twoie będą tobie odpuſzczony/ ták iż zálię przydzyeſz ku tákicy láſce/ iż y
7: ná tym y ná onym ſwiecie będzieyſz pražen gniewu á wiecznego przeklęcia ſwe^{go}/
8: kthore káždy odnoſić ná ſobie muſi zá ſproſność wſzeteczności grzechu fwoiego.
9: O wſzechmogący Pánie iákož tho ieſt płatne to wierne ſerce v ciebie thego nędz=
10: nego ſтворzenia twoiego/ á tego człowieká w grzechach zbolálego/ iż thák pil=
11: no prácować á ſtárác ſie raczyſz/ iż thák nie lituieſz nic áni Boſtwá áni człowie=
12: czeńſtwá ſwoiego/ czyniác á vkázuiąc mu drogę do ſwiętego miłofierdzya ſwo=
13: iego/ á do wiecznego zbáwienia iego.

14: # Trzecie/ niechciał theż ten Pan thego thák zaniechác/ áby iáwnie okázác nie
15: miał Bořtwá swoiego niewiernikom swoim/ gdy powiedác raczył: iżci będą
16: grzechy twoie odpufzczone. Okázuiąc to/ iż tho ieřt nie człowiecza rzecz odpufz=
17: czác grzechy z mocy swoiey/ iedno fámemu Pánu Bogu należąca/ y to gdy po=
18: zna wierną wiarę człowieká nędznego/ á vpokorzenie fercá iego. Bo thu pá=
19: trzay iáko tho mocno ci ludzie co napřednieyřzy ná ten czás w náukach zakon=
20: nych/ ták iáko ie tu Ewányeliřtá řwięty wřpomina/ potwirdzili: iż tho ieřt rzecz
21: człowiekowi nigdy niepodobna grzechy odpufzczác: gdyż thego y ná on czás zá=
22: ćirpieć nie mogli/ nie dopátrzywřzy řie Bořtwá w człowieczeńřtwie onym/ mo=
23: wiąc: iż ten bluźni á niepodobne rzeczy mowi/ áby człowiek mógł kiedy moczą
24: řwoią odpufćić grzechy komu.
25: # A což tu rzeczemy drudzy/ ktorzy nie tylko řlowy/ nie tylko iákimi infzemi řprá
26: wámi/ áleřmy Cyrography bráli á iftotne liřty od řwiátá/ ná odpufzczenie grze=(*marg*)

Iáką řmiálořcią człowiek řmie cudze grzechy odpufzczác. (-)

27: chow řwoich/ á zá mále iákie pořtáranie řwiátá tego/ ábo zá pielgrzymowanie
28: iákie/ ábo zá málo powřcięgliwořć iedłá iákiego/ ábo zá iákie pieniádze nędz=
29: ne/ tuřzylichmy řobie/ řzechmy bywáli praźni grzechow řwoich. A tu Pan á zbá=
30: wiciel nářz á on Bog moźny/ o ktorým Ezáiařz řwiádecťwo dawał/ y řam tego
31: mocy řwey nie przyczytał/ áby ták zgołá komu grzechy odpufćić miał/ ále miłó
32: řćiwie á řáľkáwie nędznego á vpáďłego człowieká ku vznániu iego przywodzić
33: raczy/ mowiąc kniemu řáľkáwemi řlowy řwoiemi: Iź wierz mocno moy miły
34: řynacźku/ á będą odpufzczone grzechy twoie.
35: # O wřzechmogący miły Pánie/ iákoź wiele záwźdy tych bywáło/ ktorzy řie tár
36: gáli ná ten řwięty vřząd twoy/ á řnadź řobie ieřzcze więťřzą moc przyczytáiąc/ ni
37: źli řwięte Bořtwo twoie: iż mocą řwoią włáfną/ nic nie pátrząc áni wiáry/ áni
38: řercá řkruřzonego/ iedno zá iákie mále á řprořne vczyńnořći řwiátá tego/ chcieli
39: odpufzczác grzechy z mocy řwey ludowi twemu. Przywłářzcziáiąc řobie onę moc
40: od ciebie nádána/ iż ktorým odpufćicie grzechy ich/ będą im odpufzczone: á ko=
41: mu zádzierźcie/ będą im zádzyerźáne. Przywłářzcziáiąc ieřzcze teź y to řobie/ iż Pio
42: trowi tá moc byłá daná/ y potým wřzytkim potomkom iego. Ale tego przepá=

43: trzyli co im ielt rzeczono: Iż ináčzey tego vczynić nie możecie/ iedno przez Íprawę(marg)

Iáko grzechy máią być odpufzczány. (-)

44: Duchá s. przez opowiedánie Ewányeliey s. Abowiem ktho was iuż w thym

45: słuchác będzie/ iákoby mnie fáme⁸⁰ słuchał. A kto wámi wzgárdzi/ iákoby mnie

46: fáme⁸⁰ wzgárdził. Abowiem to rozumiey kto czyie pofelstwo wzgárdzi/ iuż nie

47: poflá wzgardza/ ále onego co przezeń pofláł pofelstwo ono. Ale gdyby lie pofel

48: domyfláł czego inego nizli ielt iemu poruczono/ tu rozumiey iáko ma być vwa=

49: żon y pofel y pofelstwo iego. Abowiem to wnet y onifz fámi sekretarze iego Apo

50: Ítołowie fwięći mocno wyznawáli/ ktorzy práwie byli dożrzeli oczymá fwemi

51: do táiemnić [!] Bołtwá iego/ gdyż takim oczom zázwdy błogofláwić raczył/ ktore

52: ták pátrzyły iáko oczy ich/ opowiedáiąc ták fwiátu wżytkiemu: Iż mufláło ták(marg) w

Dzieiach w xvij. (-)

53: być iż Kriftus vcírpiál y z martwych wftál dniá trzeciego/ á my ábychmy opo=

54: wiedáli pokutę á odpufzczenie grzechow w imię fwięthe iego. Iáko y Paweł s.

55: píżąc do tych to przełożonych kościelnych mowi: Iż was ták ma rozumieć káz=

dy człowiek/

strona: 235

po Troycy fwiętey.

Liłt 235.

1: dy człowiek/ iáko słuzebniki Páná Kryftuſowe ſzáfárze tháiemnie iego/ á pra=

2: wdziwych ſłow iego.(marg) **j. Do Korin. wiiiij.** (-)

3: # Pátrzayże iż tu mowi Apoſtoł s. iż was ták ma rozumieć człowiek káždy/ iá=

4: ko ſługi. Toć tu iuż nie iáko pány/ áby fámi przez ſię iáką moc mieć mieli: powie

5: da iż was máią rozumieć iáko ſzáfárze/ toć iuż nie iáko rozdawce. A ná drugim

6: mieyfcu tákże też tenże Apoſtoł s. powieda: Iż ielłiz w ſobie co godnego być ro= (marg)

j. Do Korin. w iiij. (-)

7: zumiemy/ toć z Bogá wżytko ielt/ ktory nas ſobie vczynił ſługámi nowego te

8: Ítámentu/ nie onego píánego/ ále w Duchu s. A ták ielłize kogo píſmo zowie á

9: miánuie być ſługą ábo ſzáfárzem/ iuż ſługą ma być iáko ſługá/ á nigdy nie ma

10: brác ná ſię vrzędu páńſkiego/ iedno wżythko Íprawowác wedle woley á rofka=

11: zánia iego: á nie mocą ſwoią/ ábo mocą iáką wymyſloną człowieká ſkázonego/

12: ábo z wymyŕły ŕwiátá tego. Ale vpátrzywŕzy ŕerce pokorne á vniŕoná myŕl/ ták
13: iáko tu Pan ná przykŕad nád tym nędznym chorim vczynić raczył/ á mocná wiá
14: rę człowieká **fkruŕzone^{g0}**/ dopiro mocá á pewnemi obietnicámi od Páná ŕwego v
15: czynionemi/ mogá mu ŕie beŕpiecznie iŕcić/ iz ŕá odpuŕzczone grzechy tákemu káz
16: demu od Páná **ie^{g0}**. A nie tylko ŕługá koŕciołá Pánŕkiego/ ále y kázdy wierny **ie^{g0}**/
17: gdyby poznał ták záłoŕiwe ŕerce człowieká **fkruŕzonego**/ á mocná wiárę iego/ iz
18: mu moŕe pewnie á beŕpiecznie rzec: Iz nie lękay ŕie nic moy miły bráćiŕzku/ á tego
19: bądŕ iŕt iz Pan twoy pewnie ieŕt tobie y będye Bogiem miłóŕiwym/ wedle o=
20: nych Boŕkich obietnic ŕwich. Ale bez wiáry á bez ŕercá **fkruŕzonego**/ rozum to ŕam
21: vkaŕe/ iákoby tho mogło być/ człowiek człowiekowi mogł mocá ŕwą odpu=
22: ŕcić grzechy/ ŕam ielzche czáŕem więcey **potrebuiąc [!]** tego.

23: # Abowiem pátrzay iákie to pewne zakłády ŕá/ á pewnemi obietnicámi vtwir(*marg*) **Y**
ŕwiátóŕi Pánŕkie bez wiáry nie maiá mocy ná grzechy. (–)

24: dzony thy ŕwiátłóŕi iego od niego łámeo koŕciołowi iego ŕwiętemu ku wielkiej
25: pociefze dáne y zoŕtáwione/ y wielkimi przywileymi vtwordzone y vpewnione.
26: Iáko krzeŕt ŕwięty á pámiátká męki ŕwiętey iego we krwi á w ciele **ie^{g0}**. A wŕdy
27: y tym ták mocnym zakłádom ŕwym tey mocy ináczey poruczyć nie raczył/ iedno
28: przy mocney wierze człowieká kázdeo. Bo o krzcie ŕwiętem ták powiedáć ra=
29: czy: Iz kto wierzy á okrczon będye/ iz będye czyŕt od grzechu ŕwego. A o ŕwię (*marg*)

Marek w xvi. ka. (–)

30: tey teŕ pámiátcie męki ŕwoiey w ciele á we krwi iego teŕ Páweł s. dołóżył/ áby ŕie
31: pewnie kázdy doŕwiádfzył w mocney wierze ŕwoiey/ ielŕi chce áby thá obietnicá(*marg*)

j. Do Korin. wxi. (–)

32: Pánŕká miálá iŕć zupełnie ná odpuŕzczenie grzechow iego. Abowiem ielŕiby kto
33: krzcíl ŕyđá ábo iákiego pogániná inŕzego/ á pytał go/ wierzyŕz w Iezuŕá Kriftu=
34: łá/ iz cie odkupił męká á ŕmierciá/ á ia cie krzczę tá wodá w imię iego. A
35: onby powiedzyl iz nie wierzę ánim o nim ŕlychał/ áni mi teŕ nic do tego/ iedno
36: ty mnie okrczi. To naproŕŕzy rozum themu moŕe ŕproŕtáć/ ielŕiby mu czo oná
37: ŕwiátóŕ pomogłá. A tákiez w roŕpámiętywániu męki ŕwiętey Pánŕkiej we=

38: dle rofkazania iego/ chocia łą mocne obietnice przyłożone do tego/ á mocne przy
39: wileie przydane do tego. A ieflic they mocy bez wiary nie máią takie świętości/
40: Íprawione od Pána łamego/ á cożby owłzem miał mieć człowiek prołty/ á iefcže
41: ktemu także iáko y on grzechow pełny/ áby to kiedy mógł vczynić mocą fwoią/
42: á odpuścić komu grzechy iego.(*marg*) ¶ **Złoczyńcomby dobrzeby im tho człowiek
mogł odpuścić. (-)**

43: # Abowiem nie mogłoby fie złoczyńcom lepiej sřthác/ wzywáfzy komu máie=
44: tność iego/ ábo nápałtwiwłfy fie go wedle woley fwoiey/ á iść do drugiego dá
45: włzy mu część onego wydartku/ á wzyąc odpufzczenie onych wyřępkow
46: fwoich od niego/ á on nędznik przedię płácze. Iużby to byłá drogá do wřzetcz=
47: nego żywotá káždemu złońnikowi fwowolnemu. Y potymby fie tho przygodzić
48: mogło ná onyłz łamy ktorzyby podawali obyczáiá tego. Ale iefli ták vczyniłz iá
49: ko Iákub s. rádzi/ ábyś onemu wyznał wyřępek fwoy ktoregoś obráził/ á on fie
50: będzie modlił zá cię/ á powieć ony łłowá: Niechayći Pan Bog odpući/ ia thez
51: odpufzczám tobie. Tu fie pewnie wypełni oná obietnicá Páńřka: Iż co thu roz= (*marg*)
Iakub w v. kapit. (-)

52: wiążecie miedzy łobą ná zyemi/ będzie też rozwiązano y ná niebie. Ale niemo=(*marg*)
Mattheuř w xvi. (-)

53: cá łwá/ áni mocą łwiátá tego/ áni też s krzywdą drugiego á z vćińnieniem iego.
54: # Abowiem to obácź pilnie/ iż y v tych mędrkow żydowłkich á náuczonych w
55: zakonie/ ktore thu Ewányeliřá łwięty wřpominác raczy/ tho fie rzecz nie podo=

Rr 3

bna zdálá/

strona: 235v

Dzyewiętnáftey Niedzye

1: bna zdálá/ á to byli náuczeni w piřmiech fwoich/ y w zakonnych náukach fwo=
2: ich/ áby miał człowiek grzechy odpuścić. Gdyż Pána náłzego iefcže náten čás
3: nie rozumieli być iedno prołthym człowiekiem/ á nie przypátrzyli fie iefcže byli
4: práwie nic temu/ co to był zá człowiek/ á iż pewnie mógł grzech odpuścić. Y
5: piřze Ewányeliřá łwięthy/ iż wnet řzedłzy fie łpołu/ řzemráli miedzy łobą/ po=
6: wiedáięc/ iż oto then bluźni: bo ázałz tho iefř rzecz podobná áby człowiek mógł

7: odpuścić grzechy komu/ gdyż to nikomu inemu nie należy/ iedno łamemu Pánu
8: Bogu/ odpufzcząc grzechy á wyftępki káždego człowieká/ który częftokroć vpa=
9: dąć muſi w rozliczne złoſci/ vftáwicznie obrażáiąc on ſwięty Máyeftat á obli=
10: czność Páná Bogá ſwoiego. (*marg*) **Proftacy wierzą/ á mędrkowie zgłupieli.** (–)
11: # Ale iuż to odłożywłzy ná łtronę/ bo naproftłzy to v ſiebie rozważyć może/ iż ża=
12: dny człowiek drugiemu człowiekowi nie może odpuścić mocą ſwoią grzechow
13: iego: gdyż łą obádwa w iedney rezye rownych złoſci poftáwieni: chyba pozná=
14: niem ſkrufzonego á vpokorzonego ſercá/ á mocnemi obietnicámi Pánłkiemi/ iż
15: thákiemu káždemu obiecał ſie Pan być Bogiem miłóſciwym/ wedle Bołtwá
16: łwego. Ale ſie temu przypátruemy iż tu Ewányeliſtá piſze/ że tłuſzcze/ to ieft/ oni
17: proftaczkowie co ſie byli ná ten dziw zbiegli/ vwierzyli: Bo włpomina iż Pan
18: poznał wiárę ich. A oni mędrkowie wnet bluźnili/ wnet łobie wynáydowali dzi
19: wne przyczyny przeciwko Pánu temu. O nędzni mędrkowie á wymyſłácze ſwiá
20: tá tego. Coż ich y dziś ieft ktorzy bluźnią łprawy Páná te^{go}/ á wymyſłáią łámi ło
21: bie ine poftępki á ine wynáłáſki ſwiátá tego/ wedle myłli łwey/ przeciwko woley
22: á ſwiętemu poftánowieniu Pánłkiemu. A wypełniło ſie tu iuż iáwnie ono nád (*marg*)

Ezaiáſ wxxxix. (–)

23: nimi/ co z dawná Pan przez Proroká opowiedác raczył/ iż miał záwždy potłu=
24: mić á pohánbić wymyłły mędrkow tákich/ á iż onę mądrość ich miał hoynie ro
25: źláć przez Duchá łwego s. miedzy málucżkie á miedzy proftaki/ ktorzy w pro=
26: łtoſci á w niewinności ſercá łwego/ vwierzyli mocnie ſwiętym obietnicám iego
27: Ták iáko ſie to tu y ná tych vbogich tłuſzczách okazało.
28: # A tu oto iuż obácź á łłuchay pilnie co ten ſwięty Pan vczyńić raczył/ ták iáko
29: tu Ewányeliſtá s. piſze/ iż poznawłzy wiárę tych niewinnych proftaczkow łwo
30: ich/ nic nie prołzony/ wnet tylko ná onę łámę wiárę ich/ á ná onę proftotę ich v=
31: czynił dziw wielki możności Bołtwa łwego ſwiętego. A nie tylko to okázác ra=
32: czył/ iż dla tákiej wiáry á dla tákiej proftoty wiernych łwoich/ niemocy vzdra=
33: wia/ ábo iákie ine przygody ich opátruie: ále y grzechy/ zá ktore im iuż nic nie ro=
34: łło/ iedno pomłtá á potępienie ich/ łáłkáwie á miłóſciwie im odpufzczác raczy.
35: O nędzni mędrkowie á wymyſłácze ſwiátá tego/ ázałzby nie lepiej było/ áby ká=

36: żdemu z was brzmiąły w wśzoch ty łłowá Ewányeliſty ſwiętego/ iż Pan pozna=
37: wſzy wiarę á proftotę ſpráwiedliwą á niewymyſlną káźdego/ iż gotow ieſt káź=
38: demu ná káźde záwołanie iego. Azażby ſie nie lepiej cieſzyć tymi wdzyęcznemi
39: łłowy iego/ co tu mowić raczy do tego nędzniká grzechem złámánego/ á potym
40: do nas do wſzytkich przykłádem iego: Iż wierz mocno moy miły ſynaczkú/ á bę
41: dą odpufzczony tobie grzechy twoie. (marg) **Wymyſły ná grzechow odpufzczenie.**

(-)

42: # O moy miły á wſzechmocny Pánie/ czemuż tu nie raczyſz mowić/ iáko ten o=
43: błudny ſwiát mowił/ biegay po odpufciech/ ſuſz ſrzody/ day ná mſze/ wrzuć co
44: do ſkrzynki/ biegay około ołtarzow/ Itáwiay ſwiecki: Podobnoś rozumiał że
45: to záwždy więtſze trudności przynoſić miáło człowiekowi nędznemu. Ale ty z do
46: brotliwości twoiey ſwiętey záwždyś nam łáſkávſzą á miłóſciwſzą drogę vká=
47: zowác raczył/ do prętkiego ználezyenia miłofierdzya ſwego/ á niźli ten nędzny á
48: omylny ſwiát. A wždy ſie nam záwždy cieźſze widzyáły ſwięte poſtánowienia
49: twoie/ ácz łą nie rowno lżejſze á łácniejſze niźli ſwiátá tego. A my przedię woli=
50: my iſć zá więtſzemi trudnoſciámi á zá rádámi iego/ á odpuſć miłóſciwe rády y
51: náuki Bołtwá twego ſwiętego. A coż nam to czyniło? á coż nam tho ſpráwo=
52: wáło? Nic inſzego iedno grzech náſz/ ktory záwždy zwykł záflepiác oczy náſze á
53: zátlumiác wſzy náſze/ izechmy cie nigdy poznác nie mogli Páná ſwego/ á nie mo
54: glichmy zrozumieć ſwiętey rády á náuki twoiey.

55: # Abowiem pátrzay iáko tho ieſt mocna rzecz v Páná tego/ wiárá ſercá ſkru=
ſzonego/

strona: 236

po Troycy ſwiętey.

Liſt 239.

1: ſzonego/ á ze wſzey myſli y ze wſzey możności przykłonionego do niego. Acz Iá=(marg)

Wiárá ſtáteczná/ nigdy próżná być nie może. (-)

2: kub ſwięty y Páweł ſwięty nápiáli/ iż przez dobrych vczynekow łámá proſtha
3: wiárá być płatná nigdy nie może. Ale gdzye ieſth wiárá prawdziwa/ iuż nigdy
4: próżná być nie może. Bo kto iuż mocną wiárą przyſtánie ku Pánu ſwoiemu/ á(marg) **Iakub**

w ij. kapitú. (-)

5: rozmiłuię sie go ze wżytkiey dufze y myfli swoiey/ iużci thám bez cnotliwego ży=(*marg*)

Do Galat. w v. (-)

6: wotá á bez dobrych vczynkow być nie może. Iuż ferce zówždy myflić muśi iáko

7: by sie w myflach swoich/ y w fprawach swoich podobáło iemu. A táką wiárą

8: y takim fercem/ iuż nie tylko sobie/ ále y dzyatkom/ y potomftwu swoiemu/ y i=

9: nym wielu ludzyom wżelki takowy wiele ku pożytku vczynić może. A wiele sie

10: ich s tego ku Pánu swoiemu obaczyć y wroćić może.

11: # Bo to obáčz pilnie/ iáko thu iáwnie słyszylz/ iż wiárá mocna tłuźcz onych po=(*marg*)

Cudza wiárá pomoc może y drugiemu. (-)

12: mogłá ku zmiłowániu Páńskiemu y onemu nędznikowi choremu/ o ktorym E=

13: wányeliftá wspomina w tey hiftoriey/ iż poznawfzy Pan wiárę onych/ przyftá=

14: piwłzy sie do onego nędzniká/ vpomionáł go mowiąc: Vwierźze też ty moy mi=

15: ły fynaczkú iáko ci vwierzyli/ á będą tobie twoie grzechy odpufzczone. A tu nie

16: rozumiey áby wiárá cudza mogłá komu zyednáć grzechom odpufczenie/ ále

17: może zyednáć zmiłowánie. Iż Pan dla iednego wierneho wzbudzi á ofwieći Du

18: chem swym świętym y drugim fercá/ iż pátrząc ná onę wiárę iego/ vmocnić też

19: w sobie á podeprzeć mogá oney mdłey wiáry swoiey: á iż fnádnie przyść mogá

20: ku miłofierdzy Páńskiemu/ y ku odpufczeniu grzechow swoich/ gdy tymże fpo

21: sobem iáko y oni drudzy vwierzą mocnie obietnicam Páná fwego.

22: # A wżákoż iedno do vznánia/ á w tych docześnych rzeczach wiárá wierneho(*marg*) **W**

docześnych rzeczach wiárá cudza wiele pomocz może. (-)

23: człowieká inym ludzyom wiele przy sóbye pomoc może. Iáko ono wiele poma

24: gálá wiárá Abráámowá potomftwu iego/ iż Pan obyecał wiele ich ofwiećić w

25: narodzye iego/ iż mieli być wiecznie vbłogofłáwieni od niego. Wiele pomagá=

26: łá wiárá Moizefzowá/ gdy podnośił ręce swoie czáfu oney bitwy ludu sobie po=(*marg*)

j. Moize. w xxiiij. (-)

27: ruczonego/ iż w then czás mocnie porażáli nieprzyiaciele swoie. Iáko y ná dru= (*marg*)

ij. Moize. w xvij. (-)

28: gim mieyfcu Pan do tego Moizefzá mowić raczył: Puść mię wolno iż sie rośpa(*marg*) **ij.**

Moize. w xxxij. (-)

29: li gniew moy ná ten narod Izráelki/ iż gi wygładzę wedle rozgniewánia mego
30: Tu możelz rozumieć iżci tám Moizefz Páná nie dzyerzał zá rękaw/ á wždy mowi
31: puść mię wolno: ále go dzyerzáła mocna wiára iego/ złączona z oną pokorną
32: prośbą iego/ iż Pan nie mógł żadnym obyczaiem podnieść nád ludem onym rę=
33: ki fwey możney. Iáko y ná on čás gdy Pan fzedł áby był rofkazał zámordowác
34: á zniŝczyć miáftá Sodomfkie/ tedy Abráámowi powiedzyeć raczył: Iż ná ko=(*marg*) **j.**

Moize. w xvij. (–)

35: niec iefli znajdę dziefięć wiernych á fprawiedliwych miedzy nimi/ odpufzczę dla
36: nich wŝytkim nędznikom onym. Ale do zgładzenia grzechow nie może nikomu
37: nic pomoc wiára cudza/ iedno włafna wiára iego.
38: # A tu pátrż co to ieft wiára á modlitwá człowieká wiernego ku Pánu fwoie=(*marg*) **Iáko**
ieft mocna wiára człowieká wiernego/ iż y drugiemu pomoc może. (–)

39: mu/ á iáko to ieft wielka rofkofz taką wiarę o nim vmocnić w łobie. Kthora nie
40: tylko łobie/ ále y komu inemu dla niey/ może fie doftác miłofierdzya Páńfkiego/
41: iż fie też w nim fnádnie zácźnie tákoważ wiára iego. Thák iáko ono do Páwła
42: był Pan zesłał ná morze Anyoła fwoiego gdy był w wielkich nawáłnościach
43: morfkich/ á iuż było bliŝko zginienie okręthu onego. Vpátrzywŝy Pan mocną
44: wiarę iego powiedzyeć mu kazał przez Anyoła: Nie lękay fie nic Páwle/ otho(*marg*) **w**

Dzieiach xxvij. (–)

45: Pan dárował cie tymi wŝytkimi ktorzy tu są w tym niebefpieczeńftwie s tobą.
46: O wŝzechmogący Pánie iákaż to ieft powinność twoiá/ nád tym wiernym fer=
47: cem człowieká nędznego. O nędzny á mizerny człowiecze/ iákoż cie tu nie ma ru
48: ŝyć tá dobrotliwość Páná twego? á iákoż nie małz położyć w nim they mocney
49: wiary fwey? gdyżeś iuż przez nią pražen káždego niebefpieczeńftwá fwego. Gdiż
50: małz s pewnych obietnic Páńfkich/ iż kthorzy mocnie wierzą iemu/ iefzcze będą
51: wietŝze cudá czynić niżli oná iftność iego/ będąc tu ná tey márności ŝwiáta tego.
52: Iuż nie tylko ine ftráchy ábo ine niebefpieczeńŝtwá/ ále y dyabli vciekác muŝą
53: przed tobą. Iuż áni Lwi/ ni Smokowie/ áni żadne okrucieńŝtwá wedle Pro=
54: roctwá Dawidowego/ nie mogą przekażać tobie. Iuż byś też co pił y ŝmiertelne
55: go/ nic nie może záŝzkodzić tobie. A co nád nawyzŝe/ ták iáko tu ŝłyŝyŝ/ iż pewnie

strona: 236v

Dzyewiętnaftey Niedzyele

1: będą tobie odpufzczone grzechy twoie/ gdy mocnie vwierzyfz tym pociefzliwym
2: fłowom Páná fwego/ ktore oto mowi do ciebie w ofobie chorego tego: Vwierz=
3: że mocno mnie moj miły fynaczkku/ á iuż wiedz pewnie że tobie będą odpufzczone
4: grzechy twoie. O nędzny nędzniku/ izałz cie iuż może ktore błogofławieńfthwo
5: wiefzże potkác/ ktoreby thu było zá the wiárę twoię nie wyliczone tobie? Gdyż y
6: dom twoy/ y potomfstwo twoie ma być w opátrzeniu Páná tego: á bogáctwá y
7: pocźciwości máią wfzedy zá tą wiárę twoią rozmnożone być około ciebie od nie
8: go. A nákoniec y włofy głowy twoiey máią być policzone z rofkazánia iego/ áby
9: żaden nie zginął przez fwiętey woley iego. A nákoniec kroleftwo wieczne Pá=
10: ná twoiego ma być wolno otworzone thobie/ zwłáfczá gdy iuż dla they wiáry
11: twoiey/ ták iáko tu fłyfzyfz/ będą tobie grzechy twoie odpufzczony.(*marg*) # **Iáko cudza
wiárá pomoc może.** (-)

12: # Aleby kto fnodź [!] ták rzekł/ o wfzák bywam pofołu s tymi wiernymi/ może fie
13: theż Pan Bog dla nich y nádemną zmiłowác. Nie myl fie rádźć nieboże á nie
14: myl: bo fłyfzyfz iż tu ták Ewányeliftá piŕze/ iż fie zmiłował nád tym nędznikiem
15: dlá wiáry tľufzcz onych/ nád zdrowiem y nád vznánim iego/ ále do odpufzcze=
16: nia grzechow iego fľuchay iż przedfię potrzebuie od niego włáfney wiáry iego/
17: gdy mowi do niego: Vwierz fynaczkku/ á będą tobie twoie grzechy odpufzczony.
18: Tu obácź/ iż nigdy tobie nic nie pomoże cudzá wiárá do odpufczenia grzechow/
19: iefli też przy niey nie będzie obaczenia twego á wiáry twoiey. Iedno thoć wiele
20: pomoc może/ iż infzy przykľádem fwoim wzbudzi w tobie pocźátek wiáry two=
21: ie/ á tuć wiele może pomoc przy fobie ku vznánim twemu. A Pan ofáték z miło
22: fierdzya fwego będzie raczył obiáfnić w tobie. Abowiem fľuchay czo Pan mo= (*marg*)

Ezechiel w xiiij. (-)

23: wić raczy o gniewie fwoim: Iż bych fie rozgniewał ná fwiát/ thák iżbych gi zá
24: grzech iego vmyfłił wytrácić á wyniŕzczyć/ á poŕłałbych miecz/ głod/ ábo fro=
25: gye ludzi/ ábo źwirzétá ná zginienie iego/ á ftánałby przedemną Iop/ Dániel/

26: Noe/ íami zbáwią dufze fwoie/ ále niewiernym nic pomoc nie będą mogli. A
27: thák rádźeć nie miefzkay nic/ á ftáráy fie pilnie kędy możelz/ ábyś w łobie wzbu=
28: dzał/ przykładem wiernych ludzi/ mocną wiaré/ kthora zá grzech twoy ieft zá=
29: tłumiona á zállepiona w thobie. Tedy Pan twoy dárue cie kościołowi onemu
30: łwemu wiernemu/ iż nie zginiełz: iáko był dárował Páwłowi s. ony ná morzu
31: tonące/ kthorzy też iuż poczęli byli w łobie vmnażác/ s przykładu Páwła s. onę
32: wiaré fwoię. Abowiem iáko widziłz/ iż gdy zdrowy człowiek przydzye do cho=
33: rego/ á radby mu czáfem vdzyelił y zdrowia fwoiego: ále to iż być nie może/ te=
34: dy mu wždy tłucze zyołká/ wárzy fyropki/ ták iż wždy iáko może podponaga o=
35: ney chorobie iego. Tákczeć też ochorzále funnienie nigdy nie może być cudzą wiá
36: rá vzdrowione/ ále iáko oná wdzyęczność á ony fyropki podpomagaia chore=
37: go/ tákcze z náuki wiernego człowieká/ s przykładu iego/ Inádnie może być pod=
38: niefione ku wierze ochorzále funnienie drugiego: á iuż potym doftátecznie mo=
39: że być vzdrowione mdłe á zbolále grzechem człowieczeństwo iego/ przez íame=
40: go włafną wiaré iego. (*marg*) **Kto co wymyfla/ infzego łobie Bogá czyni. (-)**
41: # A nie łzukay wymyflów fwiátá tego/ iedno czyni dofyć kędy możelz powinno=
42: ści fwoiey/ á pokładay zupełną nádzyeię fwą w Pánu fwoim. Gdyż ná cię mo=
43: cno wołác raczy przez Ezáiałzá Proroká: Iż iam ieft Pan Bog twoy ktory łcie=
44: ram s ciebie wízytki niepráwości twoie íam dla łiebie/ á złości twoich zápomi=
45: nam z dobrotliwości fwey. A ták żyd ktory położył nádzyeię fwą w tym iż czyni
46: dofyć zakonowi łwemu/ Turczyn położył w tym nádzyeię iż czyni dofyć poftáno
47: wieniu Máchometowemu/ Zły krześciánin położył nádzyeię w vczynkoch łwo
48: ich wymyflonych łobie á od fwiátá tego: wízyłcy ci odeymuią moc miłofierdziu
49: Páńfkiemu/ á czynią łobie ine bogi/ á ine meyfálze wedle woley fwoiey. Ale mu
50: ten ínadź połlednieyfzy więcey ná licźbie zoftánie niżli ci drudzy/ gdyż temu opo=
51: wiedzyał wołá fwoię/ to ieft/ zły á niedowierny Krześciánin. (*marg*) **Zá pewną wiarą/
pewne miłofierdze. (-)**
52: # Ale ty moy miły Krześciánfki człowiecze/ przypátrywłzy łie mocno temu Pá
53: nu łwemu/ iż ieft práwy Bog á práwy Meyfálz/ gdyż tu łłyłzyłz nie człowieczeń=
54: łką łpráwę iego/ iż tu temu nędznikowi grzechy odpufzczác raczy zá nędzną wiá=
<http://rcin.org.pl>

55: rą iego/ gdyż wieżz pewnie á iřzczą cie o tym piřmá/ iz go iuż mařz krolem y kápła

nem tám

strona: 237

po Troycy świętey.

Liřt 237.

1: nem tám v Bogá Oycá řwego **niebieskie**⁹⁰. Gdyż pewnie wieżz iż położywřzy mo
2: cną wiarę řwoię o nim y miłofierdzyu iego/ możesz řobie wřzytko zyednać w i=
3: mię święte iego. Gdyż o nim řłyřzyřz iż řie tu przypławił do ciebie s kráin pogáń
4: řkich/ iáko do miářtá řwego/ á woła ná cię iáko ná nedzniká onego márnie zará=
5: żonego? Vwierz moy miły řynacżku á będą odpuřzcżone grzechy tobie.
6: # Obacżże řie nędzniku á obacż/ iákim márnym páraliřem ieřt zaráżone nędz=
7: ne řumnienie twoie/ ták iż zemdlone á vpádłe iuż řą nogi twoie/ iż żadnego po=(*marg*)

Pyękna pociecha grzeřznego. (-)

8: řtąpienia vcżynić nie mogą ku świętey chwale Páná twego. Zaráżone ręce two
9: ie/ iż nigdy nic dobrego řpráwować nie mogą wedle krzeřciáńřkiey powinnořci
10: řwoiey/ áni mogą być podnieřone ná chwałę Páná řwego. Zaráżon ieřth ięzyk
11: twoy/ iż iuż nigdy nie może dáwać powinney chwały iemu. A ták obacżywřzy to
12: nędzne á řkáżone zaráżenie twoie/ wynidźże zá tym Pánem s tych kráin pogáń=
13: řkich/ s tych złych náłogow řwoich/ á pływ y grzeb řie kędy możesz przez thy na=
14: wáłnořci á przez thy niebeřpiecżeńřtwá tego burzliwego á řmrodliwego morzá
15: řwiátá tego. A bierz řie zá nim/ ták iákoć tu Ewányeliřtá opowieda/ do miářtá
16: iego/ to ieřt/ do kroleřtwá iego świętego/ w ktorým on iuż ciebie vřtáwicznie cze=
17: ká s świętým miłofierdzyem řwoim. A coż vřłyřzyřz gdy Pan pozna řháką chuć
18: twoię/ á taką wiarę twoię/ ták iáko był poznał wiarę onego nędzniká zaráżone=
19: go á ná poły marthwego? Pewnie vřłyřzyřz ony řłowá iákobyř ie iáwnie řłyřżał
20: w vřzy řwoie z vřř świętych iego: Iż nie łękay řie nic moy miły řynacżku/ bądź řer
21: cá řtałego/ nic tobie áni to zaráżenie twoie/ áni to burzliwe morze řwiátá thego/
22: nigdy zálřkodzić nie może: iedno wierz mnie mocno Pánu řwoiemu/ á **pożoł** [!] we
23: mnie mocną nádzycię řwą/ á zrozumiey co o mnie Kriftuřie Dawid powieđał/
24: pewnie niřli Licemiernicy ábo oni mářacże řwiátá tego o mnie rozumieią/ żem
25: ia przyřzedł ná zbáwienie twoie/ á rářowác káżdego vpadku w nędżnym řerczu

26: twoim. A tak już pewnie wiedz/ gdy taką wiarą będzie wrzucone to nędzne ser
27: ce twoie/ iż już będą opatrzone wszystkie wypadki y przygody twoie/ a już będą od=
28: pułczone grzechy twoie.

29: ¶ **Co sobie wwaćć/ s tey Náuki Pána swego mamy.**

30: # A tak thu sie wcz każdy pilnie/ co maż wwaćć s tey nauki Pána swego. Ná=
31: pirwey moc prawdy świętey/ iż ani Fárizeufzowie/ ani Sáduceufzowie/ nic nie
32: vmieli/ choctay byli návčeni/ przeciwko prawdzye. # Drugie/ wcz iáko
33: Pan náż iest miłofierny/ co sie to okázuie w tym nędzniku zarázonym/ iż nie pro
34: szony/ tylko obaczywłzy mocną wiarę onych profstaczkow/ co za nim dziwować
35: sie przyłzli/ vzdrowić go raczył. # Trzecie/ obaczay moc wiary świętey/ iż nie
36: tylko sobie/ ále y drugim przy sobie wiele wiatrá mocna/ a zwálzczá ludzi świę=
37: tych/ pomoc może. A wżákoż tylko jedno do vznánia a do inżego miłofierdzya.
38: Ale do odpułczenia grzechow/ potrzebuie Pan od káždego wálnego sercá ie=
39: go/ wiary/ skruchy/ y mocney nádzyeie iego. A takimy káždemu záflubił sie być
40: Bogiem miłościwym/ a odpuścić mu wszystkie grzechy iego. # Czwarte oba=
41: czay/ omylności swiátá tego/ tak iáko to był obłędny swiát okázowác zwykl/ iż
42: nigdy człowiek człowiekowi mocą swoim grzechow odpułczác nie może. Ale
43: gdy pozna skrułzone serce iego/ a wrzucona w nim mocną wiarę iego/ już nie
44: mocą swoią/ ále mocą oney wiary iego/ a onych pewnych a nie omylnych obie=
45: tnic Pánfkich/ może mu sie pewnie isćić/ a pewnie mu tho záflubowác zá Pána
46: swego/ iż mu będzie Bogiem miłościwym/ a iż mu odpuści wszystkie grzechy ie=
47: go. A to pomni iż y sam Pan będąc Bogiem żywym/ niechciál tego wczynić/ aż
48: vpomina nędzniká káždego/ áby wwierzył mocno/ a będą mu odpułczony
49: grzechy iego.
50: # O wżechmocny náż miły Pánie/ gdyż wiemy że sie tho żadnemu sítác nie
51: może bez miłofierdzya twego/ a bez wlpomożenia twego/ a iesli ty nie podałz ko
52: mu z łáski swey dobrothliwey ręki twoiey/ Nie raczyłz nas opułczác náż dobro=
53: tliwy Pánie w tych omylnościach swiátá tego/ a oświeć nędzne myśli y serca ná
54: łze/ áby w nas byłá wrzucona taka wiará náłzá/ iákoby mogli być godni

strona: 237v

Dwudzyeftey Niedzyele

- 1: miłościwego głofu twego: Oto iuż moi mili fynaczkowie/ gdyżefcie mnie moc=
2: nie wwierzyli Pánu swoiemu/ á położyliście mocną nádzyeię w łobie o miłofier=
3: dzyu moim/ iuż wam grzechy wálze będą odpufzczony/ á iuż was wezmę ná o=
4: piekę swoię iáko wierne á powolne dzyatki swoie. Dayże nam to náńz wńzechmo
5: gący Pánie z łáski á z miłofierdzya swoiego/ ktory żywiefz á kroluiefz z Bo=
6: giem Oycem y z duchem świętym w iedyności Boftwá two=
7: iego ná wieki wiekom. Amen.

8: Ewányelia Niedzyele dwudzye

9: ftey Troycy świętey/ ktorą nápiśał Mátthe. s.

10: w xxij. káp. Przeciwko niewdzyęcności dobro=

11: dzyeyftwá y powołania Páńfkiego.

12: # Wiele ich ieft wezwánych ále máło wybránych etcet. (*marg*) ¶ **Iáko Pan powoływa wńzythkich do siebie/ iáko iedni idą drudzy nye chcą. Y przecż fie to dzyeie. A iáko o thym powołaniu Páńfkim mamy rozumieć. (-)**

- 13: **P**An á Zbáwiciel náńz/ odpowiedáiąc w E=
14: wányeliey niżey nápiśáney/ wołą Bogá Oycá swe=
15: go/ iż iemu/ iáko fynowi swoiemu/ śpráwił ieft wiel
16: kie á wywołáne gody. Tho ieft/ poślubił mu ieft ko=
17: łcioł swoy á zebránie wńzytko wiernych swoich/ thák
18: iáko o thym wiele Prorokow łzyroko opiśáło. A wńzy
19: tkich á wńzytkich/ nie brákuiąc żadnemi ofobámi/ ka
20: zał wezwáć ná ty gody swoie: opowiedáiąc tho káz=
21: demu/ iż iuż ieft wolny przyftęp wńzythkim wczynion
22: do páłacow iego/ á do thych hoynych á rozlicznych
23: obfitości kroleftwá iego świętego/ ktho iedno będzie
24: godnym nálezion do thego. Y wńkárża fie tu Ewányeliftá imieniem świętym ie

25: go/ iż iedni fie vdáli zá wliámi swoiemi/ drzudzy też zá kupiectwy swoiemi/ ták (*marg*)

¶ **Kofciół Páński małżonká iego.** (–)

26: iáko y dziś y zázwdy fwiát muśi być w dziwnym zámieřzaniu swoim. Drudzy też

27: wzgárdziwřzy ono fwięthe powołanie iego/ y řlugi iego iedny pogromili/ dru=

28: gie też pobili. To iáko im też potym oddawác raczył/ iuż thám řzyrzey nápiřano

29: w Ewányeliey ftoi. A dla tego thy řłowá tego vciázzenia Páńskiego tuchmy řo=

30: bie ná początku przypomnieli/ ábychmy fie karáli cudzemi przygodámi/ á iżby

31: chmy fie řtrzegli tey niewdzyęczności vkázác Pánu swoiemu. Abychmy dla tych

32: nędznych á docześnych omyřek nářzych/ mieli wzgárdzić ták wdzięczne á powa=

33: żne powołanie Pána nářzego. A iżbychmy thu zá czářow tych mizernych żywo=

34: tow nářzych/ řprávowali řobie tákie przyřrawy y tákie ochędogości ná duřzach

35: y ná myřlach nářzych/ ábychmy z řářki iego fwiętey/ mogli řtánać w thym má=

36: łym poczćie wybránnych iego/ Aby nas raczył wylęczyć z wielkości tych wezwá=

37: nych/ ktorzy niechcieli nic dbác ná to fwięte powołanie iego/ y iáką też zá to od=

38: nieřli pomřtę od niego. Co nam day wřzechmogący Pánie/ ábychmy fie thego

39: náuczyć mogli s tego fwiętego vpominánia twoiego/ ktore tu nam Máttheuřz

40: řwięty nápiřał tymi řłowamy.

41: **P**odobne fie ieřt řřtháło kroleřthwo Niebieřkie czło=

42: wiekowi krolowi/ kthory vczynił gody řynowi řwe

43: mu. Y rozefřał řlugi řwoie/ iżby zezwáli onych we=

44: zwánnych ná gody/ á oni niechcieli przyřć. Pothym

45: zářię y drugie pořřał řlugi/ rořkázuiąc im: Mořcie

46: wezwánym: Othoř iuż obiad moy gotow ieřth/ wołowie moi y

ptáctwo moje

strona: 238

po Troycy řwiętey.

Liřt 238.

grafika

1: ptactwo moje iuż řá pobići/ á wřzythko iuż ieřt zgotowano/ po=

2: dźcie iuż ná gody. A oni thego thák zániedbáli/ y rozefřli fie/ ie=

3: den do wsi swoiey/ drugi theż po kupiecthwach swoich. A dru=
4: dzy zafię polapawfzy ony flugi iego/ pothwartzami ie zamietu=
5: iac/ pobili. A gdy tho wflyzal krol on/ rozgniewawfzy fie/ wy=
6: prawil woyska swoye/ pothracil mezoboyce ony/ y mialtho ich
7: ogniem wypalil. A pothym powiedzial flugom swoim: Gody
8: wedle potrzeby zgothowane sa/ ale ci ktorzy byli prozzeni/ nie
9: byli thego godni. A thak idzcie na rozbiezenie drog/ a kogokol=
10: wiek pothkacie a znaydziecie/ wzywajcie na thy gody moie. A
11: rozefzli fludzy iego po drogach/ zebrali wflzythki co ich nale=
12: zli/ thak zlých iako y dobrych. Y byly napełnione gody onymi
13: liedzecem. Wfzedl pothym krol aby ogladal ony goście swo=
14: ie/ a wzrzal tham czlowieka nie vbranego w odzyenie fwadzye=
15: bne/ y rzekl mu: Przyiacielu/ iakos thy thu wfzedl/ nie maiac
16: odzyenia fwadzyebnego? A on zaniemial. Y rofkazal on krol
17: flugom swoim: Zwiawfzy go za nogi y za rece/ wrzucie go
18: do ciemności zewnetrznych/ a tham będye placz y zgrzythane
19: zebow. Abowiem wiele ich ielth wezwanych ale malo wybra=
20: nych: grafika

21: 3 **M**alo nie taką drugą historią słow Pańskich napisał Łukasz s. która by
22: wa czytana na pirową niedzielę po Trojcy s. Iedno iż tam piwe czło=
23: wiek ieden wczynil był wieczera wielką/ a także rozeflal po wezwane

flugi swoie/

strona: 238v

Dwudziesty Niedzye

1: flugi swoie/ y także mu fie wymawiali rozmaitemi potrzebami fwemi/ y także
2: rozeflal po vlicach/ a kazal napełnic dom swoy: a onym wezwany kazal wie
3: cznie wypowiedziec onę powinność swoię. A thu lepak Mattheusz s. wypifuie
4: słow Pańskie/ iż powiedac raczył w tey przypowieści swoiey/ tak iakochmy fl
5: lzeli: iż krol ieden wczynil gody synowi swojemu/ y także wflzythki poftępk
y wczynil

6: w tym powołaniu swoim/ iáko y Lukácz s. piŕze. Iedno iŕ thego dołóżył/ iŕ krole

7: łtwo niebieŕkie podobne iełt ku tákiey ŕpráwie krolá thego/ A máło nie o iedney

8: obádwa piŕzã/ y práwie ty obiedwie przypowieŕci iednákie były.(*marg*) **Koŕcioł Páńŕki
krolełtwo niebieŕkie.** (–)

9: # A wŕzákoŕ pátrzay pilno co tu Pan názywa krolełtwem niebieŕkim: Nicí in

10: łzego iedno koŕcioł ŕwoy ŕwięty/ ták on kthory iuŕ iełt w wiekuiftey chwale iego/

11: ták teŕ ten kthory tu ielzcze boiuie ná tym ŕwiecie w łtałóŕci ŕwey/ przy ŕwiętych i=

12: mieniu iego: Abowiem iellibyŕ tylko niebo miał miánowác krolełtwem niebie=

13: łkim/ pułtećby tho było krolełtwo/ ielliby w łobie ŕadney oŕiádłóŕci nie miáło.

14: Bo ten koŕcioł ŕwoy Pan zãwŕdzy zwác raczy oblubienicã ŕwã y miłã małŕonkã

15: ŕwã: kthorã/ powieda przez Prorokã/ iŕ łobie z dawnã poŕlubił y wmiłował/ w(*marg*)

Hozeafł w ij. kapi. (–)

16: mocney wierze y miłóŕci ŕwey. A ná thy to gody/ á ná ty tho przynoŕŕiny/ Bog

17: Ociec/ ŕwego miłego ŕynã/ wzywa nas á wabi nas/ te wieczny krol niebã y zye

18: mie/ dobrowolny kãŕdemu przyłtęp y przyŕcie dawáiac/ do tego to wezwánia

19: ŕwego/ á do tych ták wdzięcnych á obfitych wŕzech rádoŕci god ŕwoich. (*marg*)

Przeŕrzáných piŕwey Pan powołác raczył. (–)

20: # A gdy iuŕ ták ty wdzyęcne gody ten krol náłz á Bog ociec náłz temu to ŕyna=

21: czkowi ŕwemu poŕlubić á połtánowic raczył/ tedy ták iáko thu ŕłyłzyłz/ roŕkazał

22: do łiebie wezwác przebráných ŕwoich/ rozełtał miedzy nie ŕłuŕebniki ŕwoie/ á=

23: by łie iuŕ gotowáli á łchodzili ku onemu powołaniu ŕwemu. Y podrugy ras łłu

24: gi drugie połtał/ opowiedáiac iŕ iuŕ iełt wŕzythko zgotowano y ŕpráwiono im/

25: woły y ptaki pobito/ áby iuŕ łzli do onego wezwánia á powołania ŕwego. ŕłu=

26: chayŕe tu pilno iŕ Pan powiedác raczy/ iŕ obełtać był on krol raczył piŕwŕzemi y

27: drugiemi połły powołáne ony goŕcie ŕwoie. Tho iełt natrudnieyŕza roŕprãwã

28: miedzj inemi trudnemi roŕprãwãmi/ iáko mamy ty powołáne y ty wezwáne ro

29: zumieć. Bo ták Pãweł s. nápiŕtał: Iŕ ktore z dawnã przeŕrzał/ tych do łiebie po=(*marg*)

Do Rzimia. viij. (–)

30: wołãł/ á kthorych powołãł tyłz y wŕłogółławił. A ná drugim mieyŕcu zãłię pi=

31: Ize: Iż wżytki chce zbáwione wczynić. A nie iest v niego brák áni miedzy Zydem(*marg*)

j. Do Timot. w ij. (-)

32: áni miedzy Grekiem/ iedno ktokolwiek fie chce vciec do miłofierdzya iego/ kázde(*marg*)

Do Rzimia. w x. (-)

33: go wdzyęcznie przyimuie święte Boftwo iego. Iáko y sam fie opowiedác ráczy:

34: Iz wżyfcy á wżyfcy podźcie do mnie á ia was ochłodzę. Ale przedfię te^{go} záprzec(*marg*)

Ezaiafs w Liij. (-)

35: nie możemy/ iż iedni záwždy niżli drudzy w więtfzey miłości y ná lepfzey pieczy by

36: wáli v niego. A wżákoż gdziekolwiek tácy wzgárdzili ono święte okazanie they

37: łáfki iego/ á to powołanie swoie/ iuz lepak záwždy w więtfzym wzgárdzeniu by=

38: li v niego/ niżli ci ktorzy nie ználi żadney łáfki od niego. Iáko fie to okazało y ná

39: narodyech żydowfkich/ y ná wielu infszych ofobách: á nákoniec ná onym Lu=

40: ciferze miłofniku iego/ iż go zrzucił z niebá zá wzgárdzenie iego oney łáfki swo=

41: iey/ á nikczemnego człowieká pořádzić ráczył ná mieyfce iego.(*marg*) **Kto wzgárdzi**

Pánem/ wzgárdzi im Pan. (-)

42: # Bo przypátrz fie y thu w tey Ewányeliey s. iż tu Pan opowiedác ráczy/ iż do

43: śiebie on krol niebiefki powoływa ná ty wdzyęczne gody onych miłofników swo

44: ich/ z dawná w łáfce iego będących/ á z dawná wezwáných: á wždy Pan o nich

45: powiedác ráczy/ iż niechcieli idź. Iefliby thák kto rzekł/ iż Pan Bog zátwardził

46: ferce ich/ iż idź do niego niechcieli. Iuzćiby oni nic krzywi nie byli/ iednoby im on

47: sam krzyw był/ gdyby im **zátrwádzić [!]** miał ony mdłe fercá ich/ ktore záwždy są w

48: mocnych ręku y w opiece iego. Acźkolwiek thu y po ty czáfy iáwnie widzimy/ iż

49: wiele iest tákich ferc zátwardzonych miedzy rozmáitemi ftany ludzkiemi/ iż cho

50: ciay iáwnie widzą to wdzięczne powołanie Páná fwego/ chociaź iáwnie słyfzą

51: głos święty iego/ práwie nie ináčzey iedno iáko z włafnych iego vft/ á wždy ich(*marg*)

Zá grzech odstąpi Pan iż fie vznác ferce nie może. (-)

52: nic namniey nie dotyka to święthe powołanie iego/ áni ták częfte pořelstwo á v=

53: pominánie iego/ przedfię stoią w onych vporzech swoich/ á w onych záthwár=

54: dzyálofcich swoich: iż fnadz by Anyoł stápiwfszy oczywífcie wołał ná nie/ iuz=

55: by fie podobno obaczyć nie mogli. A což iest? Proźnoćby to Pánu przyczytác/
<http://rcin.org.pl>

strona: 239

po Trojcy świętey.

Liſt 239.

- 1: iz ie tak zátwardzić raczył/ iedno iz za niewdzyęczność ich/ thák ich odſtąpić ra=
2: czył/ á puścić ie/ tak iáko obiecał/ za ſzalonym rozumem ich. Tak iz chociay iáw=
3: nie oczymá wſzytko widzą/ á wſzymá ſłyżą/ á wždy ſie vznác áni obaczyć nie mo
4: gą. A to wſzytko przeto/ iz łobie ſtráćili opátrznóść Páná Bogá ſwego/ á prze
5: złości ich odſthąpiłá od nich ſwięta opyeká iego. Gdyż przy złościwey dufzy nie
6: może nigdy długo wytrwác Duch ſwięty iego.
- 7: # Przypátrżze ſie iedno pilno/ iz Pan przedię y thákich opuſzczác nie raczy/ ále
8: powieda Pan/ iz y powtore y potrzebie poſyła do nich poſty ſwoie. Tak iáko to
9: vczyñił onym niewiernym żydom/ á onym miłóſnikom ſwoim. Poſyłał napir=
10: wey do nich Proroki. Potym poſłał Ianá ſwiętego y ine Apoſthoły. Pothym
11: ſam wſty ſwemi ſzyroko im oſławić raczył to powołanie wdzyęczne Bogá Oy=
12: cá ſwego niebieſkiego. A gdy tego wdzyęczni nie byli/ tak iáko y dziś tákich ieſt
13: wiele/ tu ſłuchay co Pan powiedác raczy/ iz iuż opuſciwſzy tákie przeźrzáne/ y tá
14: kie powołáne miłóſniki ſwoie/ poſyła ná vlíce y ná drogi/ opowiedáiąc tho tak
15: złym iáko y dobrym/ iz kto ſie iedno chce vznác za wſpomóženiem iego/ á náwro
16: ci ſie do niego/ á przyſtánie do ſwiętego Boſtwá iego/ iz káżdemu będzie ſzyroko
17: tá fortká otworzona/ do tych wdzyęcznych á obfitych god iego. Acz tho nie ieſt
18: w mocy żadnego obaczenie iego/ gdyż w mocy náłzey nie ieſth iedno vdác ſie do
19: złego/ za ſwowlonym rozmyſłem ſwoim/ odſtąpiwſzy od Páná ſwego. Ale do
20: dobrego nie może żaden/ iedno kogo ten Pan przyciągnác będzie raczył. A wſzá
21: koż iáko Páweł ſwięty piſze/ iz wiárá ſ ſłuchánia pochodzi/ á ſłuchánie ſ ſło=(*marg*) **Do**
Rzimia. w x. (–)
- 22: wá Pánſkiego. A tu iuż gdy nędznik przez ſłuchánie ono ſwoie/ nie idzye za vmy
23: ſłem złym ſwoim/ á obaczywa iz to zle/ iuż Pan ſnádnie przyſporzy wiáry iego/
24: á bez pochyby pociągnie go za łobą/ ku lepszemu vznánium iego. Iáko ſam przez
25: Proroká wſzytki vpominác raczy: Przeſtań zle czynić/ á wznidzye iáko Słóncze
26: ſpráwiedliwość twoiá. Ale poki myſl iego ciągnie ſie do złego/ iuż thám Duch

27: Páńfki być nie może/ áni opátrność iego.(*marg*) ¶ **Znák powołáných.** (-)
28: # A ták gdyż to iest znák tych powołáných od Páná/ którzy sie zrodzili ábo wy=
29: chowali między ludem Krzesciánfkim/ á między kofcióm fwiétym iego/ kto=
30: rym też dał przyrodzone ofwiecenie rozumu iákiego/ álbo iákim wychowánim
31: álbo náukámi podpárcie przyrodzenia onego/ ktore potym ná mieyfca á ná fta
32: ny fwiátá tego przekládać raczy/ ku chwale fwoiey/ thoć iest znák powołáných
33: iego. A iż pošylác do nich raczy wftháwicznie pošly fwoie/ Proroki/ Apoštoły/
34: fwoie/ y sam z nimi oczywifcie mowiác: ácz nie oczywifcie/ ále nie ináczey iáko=
35: by oczywifcie/ przez flugi wierne fwoie/ á przez pílmá flów fwoich. Gdyż iesth
36: rzecz pewna á nieomylna/ iż fą wláfne flówá iego/ gdy bywáią wiernie opo=
37: wiedáne álbo czytáne od niego.

strona: 239

1: A nie tylko iego fámego wedle człowiczeńftwá
2: iego/ ále ták iáko sam opowiedác raczy/ iż wyfzly s táiemnic Boftwá one⁸⁰ fpo=
3: łącznego w troycy iedynego. A cóż im ten dobrotliwy Pan iuż dáley vczynić ma
4: gdy wzgárdza tym fwiétym powołánim iego? Nielza iedno iż im vczynić mu=
5: si iáko vczynił zydom onym miłofnikom fwoim/ ábo onemu Lucyferowi niebie
6: fkiemu y s towárzyftwem iego/ wytręcić á wyrzucić ie muśi z onego powołánia
7: fwoiego/ á ofádzić to ludem inym: á odiać od nich ony dáry á mądrosć onę ná=
8: dáną im/ wedle dekretow fwoich: á rozfáfowác to między máluczkie á między
9: proftaczki/ ktorzy leżą ná vlicach á w opłotkoch á między drogámi: ták iáko ie
10: Pan thu miánowác raczy/ tho iest/ ktorzy w proftocie fwoiey przypátruią sie
11: fwiétemu Boftwu iego. A ofádzić imi ty ofiádlości fwoie/ á ty wdzyęczne go=
12: dy ták fpráwione fynowi fwoiemu. Gdyż Dawid o nim powieda/ iż Bog Ociec
13: ták k niemu mowić raczy/ iuż według Boftwá y człowiczeńftwá iego: Izes fyn(*marg*) **w**
Pfalmie ij. (-)
14: moy namileyfzy iest/ á ia tobie dam w pošlufzeńftwo á w opánowánie thwoie
15: wzythki narody fwiátá tego. A poštáwifz sobie między nimi Tron ábo Máie=
16: ftat fwoy áż ná wieki wieczne.
17: # Bo pátrzay co tu Pan powiedác raczy/ iż gdy po nie powtory raz iuż pošláć

18: raczył/ iż zániedbáli tego/ wzgárdzili tym/ y vdáli sie iedni do wsi swoich/ á dru

19: dzy też zá kupiectwem swoim. O nędzne to wsi ná

Sí

íze/ gdyż nas

strona: 239 v

Dwudzyesty Niedzye

1: íze/ gdyż nas takich y dziś wiele/ á fnadź málo nie wżycy/ czochmy wzgárdzili y (*marg*)

Iáko czárt omylnie obyethnicámi zwodzi wierne Páńskie. (-)

2: to powołanie swoie/ y onę pilność/ y onę opátrność Pána swego/ którą on vftá=

3: wicznie ma nád námi/ á vftáwicznie sie z nią káždemu z nas miłościwie opowie

4: dáć raczy/ iż nam wżytko fnádnie przypadác będzie/ iefli sie naprzod ftárác bę=

5: dzyemy o to święte krolestwo iego/ ktore thu oto nam opowiedác raczy/ á iż nie

6: wzgárdzimy tym świętim powołaniem ie^{go}. Ale což po tym/ grzech nász ták nam

7: zállepił oczy nášze/ iż y tego powołania iego świętego/ y tych iego ták mocnych á

8: pewnych obietnic/ ktoremi nas mocnie á vftáwicznie wyftrzegác raczy o tey o=

9: pátrności swey świętey/ iż y bogáctwa y pocźciwości wiernym swoim obiecác

10: raczył hoynie przyfparzác w domoch ich/ przedfię málo ábo nic o tho dbamy:

11: Przedfię wolimy íść zá onymi wfiámi á zá onymi kupiectwy nášzemi obłudne=

12: go fwiátá tego/ á tákież zá onemi omylnemi obietnicámi á rádámi onego ciem

13: nego krolá á kfiążeciá fwiátá tego: chociay nam Pan nášz náukę zoftháwić ra=

14: czył/ iáko mu mamy dáwać odpowiedź ná thy chytre á obłudne obietnice iego:

15: gdyż zá káždym woła z nas/ áby vpadł przed nogámi iego/ to íeft/ áby sie vdał

16: w posłufzeństwo iego á w rádę iego/ thák iáko to mowić fmiál ná oney pułczy

17: ku Pánu nášzemu/ obyeciác káždemu thy wżytki miáltá y thy zamki dáć w po

18: słufzeństwo iego/ ktore thu widzi s tey gory fwiátá tego omylnego oczymá swe(*marg*)

Mattheus w iiij. (-)

19: mi/ chociay fą fáłeczne á omylne obietnice iego.

20: # O nieláchetny/ omylny/ á fáłeczny krolu/ á kfiążę fwiátá tego/ ázálz nie pom=

21: nílz że íeft zwiázána moc twoiá/ że ty tym iuz nigdy wládac áni fzáfowác nie mo

22: żefz? Azálz nie słyzylz onych świętych głósw niebiekich/ ktorzy vftáwicznie wo (*marg*)

¶ Przecz czárt ma moc zwodzić fwiát. (-)

23: łaią ku Pánu nálezemu/ iż pełna ieft zyemiá y nibo wielmożności Máyeftathu
24: iego. Azafz nie słyzylz onych świętych głólow á dekrétow Bogá Oycá niebye=
25: łkiego/ iż nie tobie złoŃniku ále Ńynowi Ńwoiemu dał opánowác do gránic do grá
26: nic wżytki Ńzyrokości Ńwiátá tego. Czemu zwodziłz ty Ńynaczki wezwáne iego/ á
27: odwodziłz ie od opátrżności y od Ńwiętego miłofierdzya iego? Czemu nie pom=
28: niłz ná dekret Ńwoy/ ktory iuż wiecznie ná cię vczyniony ieft/ á czemu iuż nie prze
29: łtániełz ná tym ciemnym kroleŃtwie Ńwoim/ nie tárgáiąc kroleŃtwá Páńłkiego/
30: á nie miecąc Ńie w dzyedzictwo iego? Ale iż thák muŃi być áż do Ńkończenia wży=
31: łkiego Ńwiátá/ á wżdy mułżá trwác ty figle á ty pokuły tego wężá chytrego/ ábo
32: wiem iużby nie byłá nigdy probá miedzy wiernemi á miedzy niewiernymi Páń
33: łkiemi/ by vŃtáwicżnie nie chodzili w pokułach Ńwiátá tego/ y tego miłtrzá ták
34: chytrego. A thu Pan błogóŃłáwionym práwie káżdego vczynić obiecác raczył/(*marg*)

Matth. w x. xxiiij. (–)

35: kto áż do końcá záchowa Ńtáłość Ńwoię iemu/ á przetrwa ty wżytki omyłne á o=
36: łtáteczne pokuły Ńwoie.
37: # Pátrżayże moy miły krzeŃciánłki człowiecze/ iáko Ńie ty tu frodze vŃtráłzyc nie
38: małz/ Ńlyłzác á práwie iáko oczymá Ńwemi widzác/ iż tákie Ńpráwy vŃtáwicżnie
39: Ńie dzyeią około ciebie. Iuż pewnie wiefz żeŃ ieft powołán od Páná ná ty wdzięcż
40: ne á hoyne gody iego/ gdyżeŃ Ńie vrodził miedzy wiernymi iego/ y naznáczoneŃ
41: znákem iego/y ieŃteŃ policżon miedzy ty Ńwięte goŃcie iego. ObdárzoneŃ też Ńłu
42: Ńznym bacżeniem y rozumem/ iż Ńie wżdy możełz przypytawác do tego Bołtwá
43: iego Ńwiętego. Małz vŃtáwicżne poŃły od niego/ Ńłowá á náuki iego Ńwięte/ Pro
44: rokow y ApoŃtołow iego. Wiefz też iuż pewnie/ iż ieŃli będyełz mocno dufał opá
45: trżności Ńwiętey iego/ á ku pocżiwey pracy twoiey/ poruczyłz wżytko w opiekę
46: iego/ á iż nie będyełz Ńobie iáko s kámieniá nábywał chlebá Ńwego: iż on zázwdy
47: obiecał nápełnić wżythki káty thwoie/ á vbłogóŃłáwić Ńtodoły y obory thwo=
48: ie. Wiefz też iuż pewnie/ iż ten omyłny miłtrż á on ciemny krol Ńwiátá tego/ vŃtá(*marg*)

Iáko ieft omyłna rádá czártowłka. (–)

49: wicżnie zá tobą woła/ day temu KryŃtułowi pokoy/ y tey o nim nádziei Ńwoiey/
50: widzilz żeć wilk leżác nie tyie/ Ale ty náłłáduy rády moiey/ wyłup kędy mozełz/ ze

- 51: drzy s kogo możefz/ wylichw iáko możefz/ nábadz iáko możefz/ pewnie będziefz
52: miał ty wsi y ty ofiadłości/ kthore widzi f przed oczymá twemi. Widzi f też nie=
53: boże iuz y oczymá fwemi/ iz to omylna rádá iego/ á nie długo trwa takie nábycie
54: ktore pochodzi zá takiemi fprawámi iego. Pożrzy ná ktore miálto chcefz/ požrzy
55: ná kthore ofiadłości chcefz/ ná ktory dom ábo ftan chcefz/ vžrzy f to iá=

wnie á iá=

strona: 240

po Troycy świętey.

Li f 240.

- 1: wnie oczymá fwemi/ iz nigdy wierneho wedle obietnic Pánfkich nie naydzyefz/
2: áby fie nie miáło fporzyć w domu iego/ á izby miał s trudnością nábywać chle=
3: bá fwego. A niewiernemu wżytko iáwnie tak práwie iáko Márcowy fniego tá=
4: ie. A iefli mu fię kęs połzczeńci zá pomocą tego mi ftrzá ciemnego/ vžrzy f iefliže
5: to długo trwać będzie: vžrzy f áno y lam y potomftwo iego potym iáwnie á iá=
6: wnie fie w niwecz obrócić muší/ y z onym márnym nábyciem iego. (marg) ¶ **Iáka pomftá
zá niewdzyęczność.** (–)
7: # A iákož fie ty tu obaczyć nie ma f? á iákož fie tu v ftrá fzyć nie ma f? wielkić tho
8: ftrách zá tę omylná rádę tego márnei kfiążęciá fwiátá te⁸⁰/ odpáć od opieki á
9: od opátrznóci prawdziwego á nieomylnego Páná fwego/ y odpáć od tego po
10: wołania iego: wielki to ftrách/ ktory iuz iáwnie widzą oczy ná fze/ bychmy też y
11: tych obietnic pewnych y prorocwá o tym żadnego nie mieli/ iz takie márne á o=
12: mylne prace ná fze/ ktore nie pochodzą z opátrznóci páná ná fzego/ máiá fie nam
13: w niwecz á ná wielki fmętek y ná wieczny vpadek obroćić/ y pothomftwu ná fze=
14: mu. Słuchayże nákoniec iáki iefť tobie dekret wydan y mocno zápieczętowan/
15: zá tę niewdzięczność/ od Páná twego/ iuz y tu w tey Ewányeliey świętey/ iz miá
16: fto twoie zápalone być ma/ to iefť/ thá nędzna ofiadłość á nábycie twoie/ w ni=
17: wecz fie obroćić ma/ y ty ma f być zátrácon wiecznie. Tak iáko tu Pan o tych nę=
18: dznych niewdzyęcznikoch fwoich iáwnie á iá fnie opowiedáć raczy.
19: # A což ma f rzec? á což ma f vczynić? W fpomni fobie ná onę nieomylná rádę (marg) ¶
Rádá Pánfka nieomylna ná radę czártá omylnego. (–)
20: Páná fwoiego/ gdy obaczy f iz cie ten márný krol fwiátá tego będzie odwodził

21: od niego/ á będzieć rády dodawał ku temu íprofnemu tákiemu nábyciu twemu
22: iáko mu fie mařz obronić onemi mocnemi słowy Páná řwego: Iř nie tobiem ia
23: niefláchetniku pořlubił wiecznie řlůżyć/ iedno Pánu řwemu: á thego řluchác/ á
24: tegom miłowác powinien/ ze wřzytkiey mořnořci řwoiey. A nie ciebieć mnie zły
25: á omylny krolu on Moizeřz z niebieřkiey rády opowiedział/ ábychći řlůżyć miał/
26: iedno Pánu Bogu řwemu: tego ábych iednego řámego chwalił/ á iedno iedne=
27: mu řámemu řlůżył. A o tym pewnie wiem/ iř on/ ták iáko o nim Prorok powie(*marg*)

w Pfalmie Cxiiij. (-)

28: da/ niebo zořtáwił ku řwiętey cřci á chwale řwoiey/ á nam tu ziemię poruczył nę
29: dznikom ku żywnořci á ku doczeřnemu opátrzeniu nářzemu. A nie od ciebie tego
30: nábywác mamy. Gdyř nam Pan nářz to raczył iuř vmocnić pewnemi obietni=
31: cámi řwemi/ iuř przez vřtá Prorokow řwych nieomylnemi słowy řwemi/ iuř teř
32: y przez Syná řwego/ iř nam wřzytko obiecuie hoynie řporzyć/ ieřli będziemy cho
33: dzić w pořlůżeniřtwie iego/ á będziem řzukác kroleřtwá iego. A ták thy idź precź/
34: á day mi pokoy s tymi omylnemi rádámi řwemi/ gdyř ia inřze rády mam/ á in=
35: řze náuki Páná řwe^{go}. A tu dopirko beřpieczeń mořeřz być/ iř káždy pořtępek twoy/
36: y káжде opátrzenie twoie/ iuř będziye ná wielkiey pieczy v Páná twoiego: á iáko
37: páłmowa látorořl/ thák iákoć to przez Dawidá obiecować raczy/ zákwitnieřz (*marg*) **w**

Pfalmie xcj. (-)

38: przed oblicznořciá iego/ á wřzytkoć fie pořzczeřci á pořporzy z opátrzořci iego.
39: A ktemu/ nie odpádnieřz od tych wdzyęcznych á wiecznych god iego/ á od thego
40: wezwánia twoiego: s ktoremi cie iuř vřtáwicznie czeka y z dziwnemi rořkořzá=
41: mi twemi/ od wiekow tobie zgotowanemi od niego. (*marg*) **Omylna nádzyeiá oprocz**

Páná. (-)

42: # A gdyř tho thák iuř s pewnego piřmá řlůżyřz y wieřz/ iř wřędy á wřędy zła á
43: bárzo mdła rádá około ciebie/ gdzyekolwiek namniey odřthápiřz od opátrzo=
44: řci Páná tego/ á iř fie oddaliřz od miłofierdzya iego/ á iř on zložy s ciebie opykeę
45: řwoię/ á mocną rękę řwoię. Bo nielza iuř iedno iř iáko błędny thulácbyř fie mu=
46: řiał/ á wřędy iuřby była błędna nádzyeiá twoiá. Gdyř iáko Páweł řwięty piřze/(*marg*)

j. Do Kori. w viij. (-)

- 47: iż ácz fie nam wiele bogow/ wiele święthych/ á wiele pomocnikow okázowác
48: może ná zyemi y ná niebye/ ále nam nie ma być iedno ieden Bog Ociec nálz nie=
49: byeski/ á ieden Iezus Kriftus Pan á zbáwiciel nálz/ przez ktorego wŕzytko ma=
50: my/ á my w nim á on w nał przebywác wftáwicznie będye/ áz ná wieki. Stá=
51: rayže fie pilno moy miły brácie/ ábyś nigdy nie dzyelił ná dwoie od niego ferczá
52: swoiego/ gdyż słyfzyłz z nieomylnych wft iego/ iż on niechce nigdy służy thákye=
53: go/ ktory dwiemá pánom służyć chce/ powiedáiąc tho/ iż nigdy tháki sługá ie=
54: mu wiernie á wedle powinowáctwá fwego záchowác fie nie może. A zwłafzczá(marg)

Mathheufs w vi. (-)

- 55: iákcie tu słyfzyłz kákwé nád sobá miłofierdzye iego/ iż cie iefzcze prósi do fiebie/

Sí 2

iákoby y iá=

strona: 240v

Dwudzyeftey Niedzye

- 1: iákoby iákiego gołciá zacnego: opowiedáią czći dziwne á wywołáne gody/ da=
2: wno sřprawione á zgotowáne od niego tobie. (marg) **Co przez woły á przez ptaki pobite rozumieć mamy. (-)**
3: # Słuchayže co ten dobrotliwy Pan o tych gołciach fwych thu opowiedác ra=
4: czy/ iż iuż ifzcząc tę gotowość nam wŕzytkim tych god świętych swoich/ powie=
5: da: iż ná to powołanie iego wołowie iego/ y ptactwo domowe iego/ pobithe á
6: pomordowáne ieft. Thu rozumiey iżci tám żadnych wołow áni żadnych pta=
7: kow prze cię być áni gotowác nie będą: ále iż twirdząc ten flub á tho zyednocze=
8: nie tego iego miłego Syná s Kościołem swoim świętym/ ktoregoś też thy pew=
9: ny członek ieft/ iefliže fie záchowálz tak iáko ná wierny członek zależy przy nim w
10: powinności swoiey. Iż wołowie iego oni/ tho ieft/ Prorocy święci iego/ ktorzy
11: chodzili iáko pod iármem pod ciężkością zakonu ftárego/ oczekawáiąc wiá=
12: rą swoią tego oblubieńcá swoiego/ pobići á pomordowáni fą dla they wiáry á
13: ftałości swoiey/ á twirdząc ią tobie. Iuż też oni ptałzkowie domowi iego Apo=
14: ftołowie y Męczennicy iego/ ktorzy iuż doczekáli świętego przyłcia iego/ á prá=
15: wie iáko zyarnki z włafney ręki iego/ słowy iego á náukámi świętymi iego wy=
16: chowani á wypálieni od niego/ także fą pobići á pomordowáni/ wyznawájąc

17: á mocno twirdząc ty święte gody iego/ á ty hoyne obietnice iego. Ták iż iuż Pan
18: thu fie opowiadać raczy/ iż iuż nic w tym wątpić nie możemy/ áby było iákie o=
19: mylne to święte powołanie iego. Iuż wśzytko zgotowano/ iuż fie wśzytko wypeł
20: niło częgo nam iedno była potrzebá ku ználezyeniu drogi á przyłtępku do thych
21: hoynych á świętych obietnic iego. (*marg*) **Niewdzyęczność powołanych.** (–)
22: # Pátrzayże thu pilno iż fie Pan vřkarżác raczy ná tho nędzne á niewdzyęczne
23: łtworzenie swoie/ á ná tego nędznego człowieká/ ktorego iáko z gliny zlepił rę=
24: kámi swemi/ iż on zápomniawśzy y tego dobrodzyeyłtwá iego/ ktorego żadny zá
25: przec nie może/ iáko dziwnemi łprawámi ielt od niego nádáne iemu. Zápom=
26: niawśzy y wezwánia swoiego/ y tych świętych á obfithych obietnic iego/ wśzyłcy
27: wzgárdzili im ták dobrotliwym Pánem swoim. Iedni fie vdáli zá bogáctwy á
28: zá kupiectwy swemi/ to ielt/ zá márnym hándlem á nábywánim swiátá tego:
29: zápomniawśzy/ thák iákoś ślyřzał/ opieki świętey y opátrznóści iego. A drudzy y
30: ślugi mu połapáli/ á drugie pobili. Tu rozumiey żeć fie tu ná prořtáki á ná nędz
31: niki nie řkárzy/ gdy wřpomina bogáctwá á pomordowánie ślug swoich/ iedno
32: ná ty ktore on był przeřrzał á opátrzył dobrodzyeyłtwy swemi: á wedle obietnic
33: Páwłá s. iuż y vwielbić y vbłogóřłáwić chciał. Ale iż nie byli wdzyęczni tego tá (*marg*)

Do Rzimia. w viij. (–)

34: kiego dobrodzyeyłtwá iego/ śluchay iáká zapłátę tákíemu káždemu opowiedác
35: raczy/ miáłto iego/ to ielt/ wśzytki máiętnóści á ono márne nábycie iego zniřczyć
36: wywroćić/ z gruntu wykorzenić/ á práwie iáko ogniem řpálić obiecał/ á fáme=
37: go márnie zátráćić/ wygládzić/ á wyniřczyć pámiátkę iego. (*marg*) **Wezwánie
wśzytkich.** (–)

38: # Śluchayże dáley/ iż iuż potym do wśzytkich á do wśzytkich/ ták do złych iáko y
39: do dobrych/ rozeřłá pořly swoie/ to ielt śłowá á náuki swoie/ przez ony wierne
40: Kánclerze swoie/ nam po wřzem swiáthu rozeřłáne á rořpiřáne. Y poruczył á
41: zwierzył fie tego Kořciołowi świętemu swoiemu á ślugom swoim/ kthorzy ná
42: řię biorá w tym Kořciele iego tákíe vrzędy iego/ áby nam tę świętá wolá iego á
43: to wezwánie á powołanie iego/ wiernie á wedle rořkazánia iego/ obwoływáli
44: á opowiedáli/ á vkázowáli nam prořtá drogę á práwy gořćiniec/ kędy fie ma=

45: my dopytawác do tych świętych god á do páłacow iego. Gdyż infzey żadney y
46: lam vłty swoiemi nam opowiedzyeć nie raczył/ iedno którą nam fpráwiło á v=
47: kazáło święte Bołtwo iego. A iż kázda iná błędna á omylna iest kthora nie poy
48: dzye s świętey woley iego. (marg) **Co mamy czynić z omylnemi pofty.** (–)
49: # Ale ach nieftotyfz nász włzechmogący Pánie/ což my mamy rzec nędzni niebo=
50: żątká/ iellize do nas tácy połłowie przychodzić będą/ kthorzy nam czo infzego
51: przynosić á opowiedác będą/ niżli iest z rofkazánia á s pofélftwá twego: ták iá=
52: koś ie nam opowiedác raczył: Iż poydą á iam ich nie połłał/ będą pofélftwo
53: fpráwować/ á iam im nie poruczył. Ofwiecze ty nas lam nász włzechmogący á
54: dobrotliwy Pánie z łáiki á z miłofierdzia fwego/ á day nam ználeść á doczyść á
55: dopytác fie onych przywileiow á onych líftow swoich/ kthores nam połłać ra=

czył przez

strona: 241

po Troycy świętey.

Lift 241.

1: czył przez ony pobite pirwze pofty swoie. A fnađbychmy fie tám pewnieyfzey
2: prawdy dowiedzyeli/ gdyż przy thym nie omylnym pofélftwie twoim położyli
3: gárdłá swoie: niżli od tych ktore nam opowiedác raczyfz/ iż biegáią s pofélftwy
4: twemi/ ktorycheś im thy nigdy nie poruczał. O nędzny posle iellizebyś ktory táki
5: był mogłbyś fie rozmyłlic coby fwiecki pan nád thobą vczyńił/ gdybyś thy z o=
6: mylnemi tákiemi pofélftwy od niego/ náiechawfzy ná grunt ábo ná imienie ie=
7: go/ záwioldłbyś poddáne iego/ á wydałbyś ie ná męki á ná zátrácenie nieprzy=
8: iacielowi iego. matryca: A což owfzem rozumiey o tym Pánu á o tym Krołu niebá y zye=
9: mie/ iellizeć zácirpi tey krzywdy swoiey? iellizebyś fmiál sfáłfzować pofélftwo
10: iego/ á opák wywráćć ábo ináczey czyść lífty święte iego/ ktore on przez cię po=
11: fłał ludowi swoiemu/ á Kołciółowi wdzyećznemu swoiemu/ gdyż to iest włá=
12: fne dzyedzictwo iego/ á wdzyećzne kochánie iego. (marg) **Iáko poznác prawdziwego
połlá Páńkiego.** (–)
13: # Ale ty moy namileyfzy Krześciáńki człowiece przypátruy fie pilno pofélftwu
14: tákiemu/ wżák cie Pan wielekroć vpomina/ iáko małz poznác głół włáfny iego/
15: á iáko teź małz poznác głół takiego omylnego połlá od niego/ á naiemniká od

16: Źwiátá thego/ ktory vcieka á nic niedba o ty owieczki iego/ by ie teź tuż miał po=
17: źrzcć on frogi Wilk piekielny przed oczymá iego/ kiloby fie iemu wełná ábo fkor=
18: ká doftálá. Teź wiefz iż żadnemu Pan then nie obiecuię żywotá wiecznego/ áni
19: błogofławieńftwá żadnego inego/ iedno temu ktory fie Źpráwuie Źwiętemi fło=
20: wy iego. matryca: Gdyżci teź tho opowiedzwał/ iżbyś prawdziwego Duchá Źłuchał/ á po
21: tym iego próbę znał/ iż iedno ten ieft prawdziwy/ kthory tobie do wřzu przynoŹi
22: prawdziwe á w niczym nie zgwałcone á nie omylne Źłowá ie⁸⁰. Ale iefli co wřly=
23: Źzyłz omylnego ábo wymyflonego od Źwiátá tego: iuź rozumiey iż to nie ieft głos
24: Páná twego/ iuź rozumiey iż to nie ieft głos wiernego poŹlá ie⁸⁰/ áni Duchá pra=
25: wdziwego: ále ieft głos naiemniczy á omylny/ ktoryby cie bárzo omylił/ á dále=
26: ko odwiodł od tych god/ á od tego powołánia Páná twego. (*marg*) **Iáko fie mařz ná
gody PánŹkie bráć. (-)**

27: # A ták gdy iuź zrozumieřz z łáŹki Páná twoiego ty prawdziwe poŹelŹtwá iego/
28: á dopytałz fie pewney á nieomylney drogi do tego wezwánia iego Źwiętego/ go=
29: tuyze fie pilno/ Źtroyze Źobie przypráwy wedle myŹli á roŹkazánia iego/ iákobys
30: był godnym á wdzyęcznym goŹciem ná tych Źwiętych godzyech iego. Wřpom=
31: niřz Źobie ná ony dzyefięć pánien/ o kthorychci Pan powiedáć raczy/ á pod ktho=
32: rych podobieñŹthwem zámyka wierne y niewierne Źwoie/ iż pięć ich przyřzłó s
33: pięknemi przypráwámi á s pięknemi gotowoŹciámi Źwoiemi/ tho ieft/ z ochę=
34: dozonemi cnotámi mocney wiáry á ŹthałóŹci Źwoiey á pocźciwemi Źpráwámi
35: Źwoiemi/ iż Źá bárzo wdzyęcznie przyięte ná ty gody Páná Źwoiego. A ony dru=
36: gie pięć/ ktore Pan Źzalonemi názwáć raczył/ ktore przyřzły s plugáŹtwy Źwoie=(*marg*)

Mattheuřs w xxv. (-)

37: mi/ á nie miáły okołó Źiebie żadnych powinnoŹci Źwoich/ iż ieft zámknioná for=
38: tká przed nimi. Pomniřz teź ná to iż fie iuź tám będye nie wczás rozmyŹláć/ gdyź
39: Pan powieda o tych nieboźátkach Źzalonych/ iż biegáły y tám y łám/ rádyby by=
40: ły y kupiły y nábyły czymby były podeprzcć mogły oney niegodnoŹci Źwoiey/ ni
41: gdyzey nic náleŹć nie mogły. (*marg*) **Dekret ná niegodne co idá ná PánŹkie gody. (-)**
42: # Ale ábys teź żadnego inřzego piřmá áni przyřkádu o tym nie miał/ dořycć thu
43: mařz ná tym frogim dekrecie Páná Źwoiego/ ktory Źlyřzyřz w tey Ewányeliey s.

44: thu od Páná fwego/ gdzye powieda: Iż krol on niebieski w Troycy iedyny/ w
45: społecności Bołtwá fwego/ gdy włzedł do onych páłacow swoich/ á miedzy
46: ony wezwáne goście swoie/ náłazł iednego bárzo odárthego w wierze y w cno=
47: tliwych powinnościach swoich/ y kazawšzy go zwyżać zá ręce y zá nogi/ kazał
48: go wrzucić w ciemnice ony frogie/ thám gdzye będziey wieczny płáč á nárzeká=
49: nie/ y wieczne zębow zgrzytanie. A tu iuż vważ á rozeznay/ iefliże tobie łtáną zá
50: tho ony wši twoie/ ony woły y kupiectwá twoie/ dla którycheś wzgárdził thák
51: wdzyęczne powołanie swoie y ták poważne mieyfce swoie.

52: ¶ **Co sobie s tey Ewányeliey s. vważać mamy.**

A tu łobie vważay káždy nędzny człowiecze/ iefliś ieft obdárzon iákim przež=
53: rzeniem/ ábo iákim powołaniem od Páná fwego/ kto cie powoływa/ y do cze=

Sł 3

go cie powo=

strona: 241v

Dwudzyeftey

pirwłzey Niedzyele

1: go cie powoływa/ y iákie gody/ których rołkošzy zadny ięzyk wymowić nie vmie
2: prze cię gotuie. # Drugie/ pátrżay dla czego tym wezwánieniem/ á tym powo=
3: łaniem thák wdzyęcznym gárdziłz/ á odmietuiefz ie ná łtronę/ Nicći thu inšzego
4: Pan nie przypomina/ iedno dla nędznego nábycia á połiędzyenia doczešnego/
5: márných wydártkow fwiátá tego. # Trzecie vważay/ ták iáko ślyłzyłz/ to rze=
6: mięłło twoie/ dla ktorego wzgardzałz thák wdzyęcznego Páná fwego/ ktorego
7: miłtrzá ieft/ y kthory ie łprawuie/ y długo thobie trwác ma/ w co łie obroćć
8: ma. # Czwarte obaczay/ iż dla tego omylnego miłtrzá fwego/ á omylney rá=
9: dy iego/ wzgardzałz á opułzczałz wierną á prawdziwą rádę Páná fwego/ który
10: nigdy omylnym nie był nálezyon/ iż iefli łie wdálz pod krołestwo á pod połtu=
11: łzeńłtwo iego/ iż ty bogáctwá fwiátá tego/ y wšytki ine nábycia iego/ tobie łie
12: łporzyć á hoynie ná włzem rozłzyrzác máią. # Piąte/ łłuchay Páná swoiego/
13: czýmći tu obiecuie zápieczętowác to wzgárdzenie twoie/ iż miáłto twoie/ to ieft/
14: wšytká máiętność twoiá/ ma być łpaloná/ pohańbioná/ á w niwecz obroczo=
15: ná/ y wiecznie y potomłtwo twoie. # Szofte/ rozmyłlay łobie iákie tho tám łą

16: gody/ y iáko lie ná nie gotowác mařz/ ták iákoř fłyřzał o onych řzalonych dzyewi
17: cach/ y o tym nędzniku/ ktory ieřt wyrzuczon s powołánia tego/ á zepchnion ná
18: wieczny vpadek iego/ iż nie miał řłufzney á Krzeřciánřkiewy gotowořci řwey.
19: # O wřzechmogący nářz miły Pániew/ podayře z łářki řwey řwięthey podpárcie
20: řercá y myřli temu nędznemu człowięczeńřtwu nářzemu/ ábychmy lie řtáři o
21: thákie przypráwy á o tákiew řtroiew w nędznych duřzách nářznych/ iákoby nie byłá
22: zámkniona przed námi tá řwięta fortká twoiá. A day nam miłóřciwie á nie=
23: omylnie zrozumieć á przyáć to řwięte pořelřtwo twoiew. Ták iżbychmy záwřdzy
24: byli gotowi w řtałóřci wiáry řwoiew ku thobiew Pánu řwoiemu/ á w Krzeřcián=
25: řkich pořwinnořciách řwoich. A iżbychmy wřřli tych řrogich dekrethow twoich/
26: ktoreř tu y ná ty niewdzięczniki řwoiew wczynić raczył/ ktorzy to twoiew powołániew
27: řwięte wřgárdzili/ á ty wdzyęczne gody twoiew: y ná ty drugiew ktorzy z mářniew
28: przypráwámi bráliby lie do tych hoynych páłacow twoich/ á řiádáři zá ty
29: řwięte řtoły twoiew. Co nam rácz dáć wřzechmogący Pániew ná
30: wiekiew wiekom błogóřłáwiony/ Amen.

31: **Ewányelia Niedziele xxi. po s.**

32: **Troycy/ nápiřána v Ianá s. w iiij. káp. Przeći=**

33: **wko wářpliwey á niedořkonáley wierze.**

Ieřli dziwow á znákw nie widzicie/ tedy nie wierzyciew etc. (marg) # **Pociechá piękna iáko Pan obiářniác ráczy poćzáthki wiáry nářzey/ A yáko dla niew wřřytko wczynić dla nas raczył/ oć lie iedno wcieczemy k niemu. (-)**

34: **S**łowá thy wřzechmogącego Páná nářze=
35: go/ ták iáko iew Ewányeliřtá opowiedáć raczył w tey
36: niřey nápiřáney Ewányeliew s. kthore mowić raczył
37: ku onemu nie práwiew dowierzájącemu krolikowi/
38: kthoremu řyn iuř dokonywał řywotá řwego w mie=
39: řcie Kápernaum/ miáłyby nam być włářnie ku wiel
40: kiew náuce/ á ku pořzrebmemu wyřřrzeżeniu nářzemu.
41: Abowiem obaczywał then wřzechmogący Pan tho

42: mdle á nıkczemne przyrodzenie człowięczeństwá ná
43: łzego/ iż nas zawždy miály odwodzić od niego zná=
44: ki/ dziwy/ á wymyły fwiátá tego/ kthorych fie nam
45: zówždy wiele ponawiác miáło/ w rozlicznych omyłkach á zwodzyech iego: Iuż
46: przez czary/ iuż przez zyáwienia/ iuż przez wymyflone náuki/ iuż też przez omyl=
47: nych ludzi fáłszywe powięści/ ktoremi obłudny fwiát á on chytry zwodnik na=
48: rodu tego nędznego ludzkiego/ zówždy mieli zálłaniác ty omylne oczy náłze/ iże=
chmy fię

strona: 242

po Troycy świętey.

Liřt 242.

1: chmy fie trudno mieli nędznicy kiedy práwie przypátrzyć Bořtwu świętemu
2: Páná thego/ á możnościam iego: łzukáiąc go po rozmaitych mieyřcach á krái=
3: nach/ iákoby iákiego zbiegłego/ á pytáiąc fie o dziwiech iego widmowych. Gdyż
4: tu nam iawnie opowiedzyeć raczył/ ábychmy nigdy nie wierzyli omyłkam tá=
5: kim: á nie łzukáli go tám gdzie go nam fáłeczny á omylny fwiát opowiedác bę=
6: dzye. A okázuiąc to/ iż on wřzędy ieřt: á dáiąc nam to wyrozumienie o łobie/ łtu=
7: chay co vczynić raczył/ ták iáko niżey vřlyřlyř/ iż tu mowiąc z onym niedowier=
8: nym Krolikiem dáleko od mieyřcá onego/ vzdrowił łyná iego iuż ná poły vmár
9: łego. A dla tego ty łłowá święte iego/ wyięte s tey Ewányeliey niżey nápiřány/
10: zá rzecz potrzebná thu ná początku tey rořpráwy náłzey łá wřpomienione/ áby=
11: chmy ták po prořtu dufáli á wierzyli Pánu łwoiemu o opátrznóřci iego/ iż on y
12: z dáleká widzi káżdego: nie pytáiąc fie o iákich widomych dziwiech/ podziřiey=
13: łze czáły/ iego. Gdyż iuż łá pełne vřzy náłze opiřánych thych świętych dziwow ie=
14: go. Ktorych/ iáko tenże Ewányeliřtá Ian s. nápiřał/ ták wiele było/ iżby ie tru=
15: dno y wřzyřtek fwiát był łpiřác miał. A iżbychmy pewnie wierzyli/ iż on wřzędy z
16: námi ieřt/ chociay go wyznawamy być na práwicy Bogá Oycá niebieskiego/
17: przez możnořć Bořtwá łwoiego. A nie z dáleká nam Bogiem ieřt/ áni vkroco=
18: na ieřt nam ná wřpomożenie ręká iego. Tá k iáko to nam łam przez Proroká o=(*marg*)

Ieremiařs w xxiiij.

Ezaiãřs w Lix. ka. (–)

- 19: powiedzieć raczył. Co śyrzey zrozumieni s they Ewányeliey s. niżey nápiśáney/
20: gdy wśłyfzimy iáko z dáleká vzdrowił fyná onemu człowiekowi zacnemu/ y co z
21: nim miał zá rozmowy/ gdy iá fobie będyemy rozwázác ku náuce náfzey/ á ku
22: podpárciu flábe^{go} á omylnego rozumu fwe^{go}. Ktorą nápiśáł Ian s. tymi flowy.

- 23: Ył niekthory Krolík/ kthorego fyn bárzo był niemo=
24: cen w mieście Kápernaum. Then gdy wśłyfzał iż
25: Pan Iezus przyśzedł z żydośtwá do Gálileey/ śzedł
26: ku niemu/ á prośił go áby śtápił do niego/ á vzdro
27: wił fyná iego: ábowiem iuż był poczynał vmierác.

Sł 4

powiedział

strona: 242v

Dwudzyeftey
pirwśzey Niedzye

- 1: Powiedział Pan Iezus do niego: Ieśliże wy iákich znákw
2: ábo dziwow nie widzicie/ nigdy nie wierzycie. Powiedział mu
3: on Krolík: Śtáp otho rychley miły Panie niżli mi fyn vmrze.
4: Rzekł mu Pan Iezus: Idź iuż do domu śwoiego/ iuż fyn thwoy
5: zdrow ieft. A dopirko wwierzył człowiek słowom onym kthore
6: k niemu raczył mowić Pan Iezus/ y śzedł. A gdy iuż był w dro=
7: dze/ śludzy iego zábieżeli iemu/ y powiedzyeli mu/ iż iuż zdrow
8: on fyn iego. Y pythał śie od nich o godzinie kthoreyby śie poczúł
9: lepiej mieć. Powiedzyeli mu śludzy: Iż wczorá o fiodmey go=
10: dzinie opuściłá go febrá. Y obaczył tho on ociec iego/ iż tho thá
11: práwie godziná bylá/ w kthorą mu rzekł Pan Iezus/ iż fyn
12: twoy iuż zdrow ieft. Y wwierzył on y dom iego wśzythek. A tho
13: dopirko drugi był Pan Iezus znák ábo dziw vczynić raczył/
14: gdy przyśzedł z żydośtwá do Gálileey. (marg) **Ian s. w iij. kapit. (-)**

- 15: Ało przed tym ták iáko o tym tenże Ewányeliśtá s. piśze: Iż Ian s. gdi
16: iuż krzcíl y oczymá ogládał Pána śwego/ y powiedział iuż iáwnie ono

- 17: święte zywienie iego. Y przyzedł potym do niego niemáły poczet lu=
18: dzi/ opowiedáiąc mu: Miftrzu/ iuzći on człowiek/ o którym ty powiedaź/ wię=
19: cey ich krzći/ y więcey fie ich schodzi do niego/ á niżli do ciebie. Powiedzał im
20: Ian s. Nic fie temu nie dziwuycie/ izaź może kto vczynić co ośobnego/ ielli mu(*margin*)

Słowá Ianá s. o Kriftufie. (-)

- 21: nie będzie dáno z niebá. A wżákom ia wam opowiedał/ zem ia nie ieft Kriftus.
22: Abowiem ten ktory z gory przychodzi/ nádewśzytkiem ieft: á ten ktory z zymie
23: przychodzi/ ná zyemi ieft/ y o zyemi mowi. Ale ktory z niebá iefth/ o niebieskich
24: rzeczach mowi/ ále wy iego świádectwá nie przymuiecie. A wżákoź kto ie przy
25: mie/ náznáczył go Pan/ iż prawdziwy ieft. Abowiem kogo thu Pan posle/ fło=
26: wa iego iuz pewnie powieda. Abowiem nie miárką Pan rozmierza Duchá
27: śwego świętego. Abowiem Ociec vmiłował tego fyná śwego/ á wśzytko poru=
28: czył pod możność iego. A kto vwierzy w tego fyná iego/ ten będzie żywoth wie=
29: czny miał. A kto nie vwierzy/ iuz go nigdy mieć nie będzie/ á gniew Páńki v=
30: ftáwicznie nád nim będzie. Támże potym Pan porozumiawśzy ono szemránye
31: ludu onego/ vdał fie iść do zymie Gálileyfkiey: támże pirwśzy dziw okazał Bo
32: ftwá śwego/ iż z wody wino vczynić raczył: á to drugi o którym tu teraz Ewán
33: yeliftá powieda/ iż bez bytności swoiey/ vzdrowił fyná temu to krolikowi/ iáko
34: szyrzey nápiáno ftoi. A wielką tu iście możemy mieć nádzyeię y wielkie vtwir=
35: dzenie wiáry náłzey/ s tey rozmowy s tymi niedowiárki Ianá świętego/ gdyz
36: nieomyłne á práwie prawdziwe fą ty wśzytki fłowá iego.
37: # Ale przychodząc ku hiſtoriey dzifiefzey: Gdyz iuz on Krolik z miáftá Kápárnáyskie⁸⁰
38: vślyfzał o przyściu Pána tego do zymie Gálileyfkiey/ á iuz był przed
39: thym killá dziwow vczynił w żydoſtwie/ bo iuz był w Gálileey z wody wino v=
40: czynił/ y oney Sámáritance/ gdy fzedł przez Sámárią/ v czyrpánia wody wśzy
41: tki był táiemnice iey wypowiedzał: á iuz fie niemáłe głófy roznośily o možno=
42: ści iego/ **zábezał** [!] mu drogę/ y ták iáko tu ślyfzimy/ pilnie go prośił/ iżby wńthá=
43: pił do domu iego/ á vzdrowił mu fyná iego. (*margin*) **Wśzędy Pan może dofiądz y z**
dáleká káźdego láfká fwá. (-)
44: # Pátrzażye tu iefzcze napirwey wiáry człowieká tego/ gdy fie przypátruie Pá=

45: nu iáko człowiekowi/ y prosi go áby wšzedł do domu iego. Nie doczedł był podo
46: bno nieborak onych fłow/ ktore przed tym przez Proroki powiedáne o nim by=
47: ły: Iż on Bog ieft nie z dáleka/ á iż wšzęd y iefth/ á pełná go zyemiá y niebo/ á iż
48: wšzęd y moze y w nadálŹe kráiny dofiádz Źwięta ręká iego. Ale fie podobno ne=
49: dznik nádzyewał/ iż mu iáko człowiek miał iákie zyołá thłuc/ álbo iákie fyropy
50: przypráwować/ y prosi go áby wštąpił do domu iego. O nierowno nieboracz=

ku idzyełz

strona: 243

po Troycy Źwiętey.

LiŹt 243.

1: ku idzyełz wiárą z onym Hetmánem/ ktory powiedzwał Pánu/ gdy chciał iść do
2: domu iego/ á opátrzyć ony przygody iego/ Iżem ia nie godzyen moy miły Pá=(*marg*)

Mathheufs w viij. (-)

3: nie ábyś ty wšzedł pod dách domu moiego/ iedno tylko Źłowem rácz roŹkazáć/
4: á wšzytko fie sítanie wedle Źwiętey woley twoiey. Otóz iáko ŹlyŹyŹ iż theŹ Pan
5: nie Źzedł do domu iego/ á wšzákoŹ niechciał go przedŹię zániecháć s Źwięty m
6: łofierdzyem Źwoim.

7: # Słuchayze dáley/ iż tu hiŹtoria powieda/ iż ten człowiek był Krolik. Tu moze
8: my rozumieć/ iż álbo iáki zacny przełožony miáłtá onego/ álbo teŹ ná mieyŹcu iá
9: kim krolewŹkim poŹtáwiony. GdyŹ Gálilea była zyemiá oŹobna/ á oŹobne miá=
10: ła pány Źwoie. Albo teŹ mogł być/ iáko y dziŹ zowá w niektorych zyemiach Lá=
11: ćinŹkim ięzykiem/ *vice rex* iáki: co fie rozumie/ iákoby ná mieyŹcu krolewŹkim fie=
12: dzący. Ale ktoŹkolwiek był/ tedy fie znáczyć moze/ iż był człowiek zacny/á znáć
13: iż był dobrej myŹli/ gdyŹ Páná prosi áby był Źzedł do domu iego. Przypátrrze fie
14: Źpráwie Páná tego á náukam tym/ ktore ku podziwieniu oŹobnemu á ku náu=
15: kam náłzym záwŹdy nam zoŹtáwiáć raczy Źwięte BoŹtwo iego. Páthrzay iż do
16: inŹzych rodzáiow Źam dobrowolnie nie profzony chodził/ nie profzony ie vzdra=
17: wiał/ nie profzony oney neđzney á vbogiej wdowce Źyná wŹkrzeŹił/ páráliŹem zá(*marg*)

LukaŹs w vij. kapi.

⌚ **LukaŹs w xiiij. (-)**

18: rázonego vzdrowił/ drugiego tákieŹ opuchłego/ y wiele inych vbožuchnych ne

19: dznikow zǎwždy opátrowáło śwíete Boftwo iego. A tu do tego hárdego boga
20: czǎ wftępic niechciał/ iedno ták z dáleká vzdrowić mu fyná iego raczył. (marg) **Spráwá
fwiáthá omylnego.** (–)

21: # Rownie fie ták dziś fwiát záchowywa wedle tey fpráwy Páńfkíey. Gdy nie=
22: mocen leży nędzny iáki człowieczek/ ledwie iáka bábká zmiłue fie nád nim/ iż że
23: brze nań/ álbo mu wždy donośi oney żywnoŧtki iego/ álbo opátruie potrzeby ie
24: go. A gdy fie też rozniemoże iáki krolik/ iákíego tu Ewányeliŧtá wfpomina/ ál=
25: bo iáki przełożony fwiátá tego/ izali iáko Gáwroni wżyŧcy fie nie zlecą do ŧcír=
26: wu onego/ á co żywo bieży ná ŧłużbę á ná wfpomożenie iego. Tákże też záfie gdy
27: vmrze nędzniczek/ ledwe iż fie kto znajdye iż go doprowadzi do grobu iego. (marg) **V
Páná nie máfz bráku w perfonach.** (–)

28: A kiedy záfie vmrze bogacz iáki/ iuż tákíey pychy nie máfz ná ŧwíecie/ iákíey wy=
29: myŧláć nie będą około onego ciálá nędznego iego. Iuż pánowie/ iuż Bifkupi/
30: iuż rozliczne procefyie/ krzyk/ wrzáłk/ płáč/zbieżą fie około niego. Iuż mu ŧwie=
31: cą chocia y nie widzi/dzwonią chocia y nie ŧłyży/ konie mu wodzą chocia y nie
32: chodzi/ kádzą mu chocia y nie czuie. A kto fie może ná pámiętác dziwnych wymy
33: ŧłow onych. A też fie iuż tám wnet okaże znák obietnic Páńfkích około niego/ iż
34: fie inŧzy będą dzyelić onym nędznym zebrániem iego. Bo fie iuż tám/ iefzcze ciá=
35: ło do grobu nie będzie włożono/ pocźnie ŧzárpániná około niego/ thák iż ledwe
36: záleb chodzić nie będą/ około onych vbiorow iego/ odzyeráiąc máry/ wozy/ ko=
37: nie/ y inŧze przypráwy oney niepotrzebney pychy iego. O nędzny ŧwíecie/ czemu
38: fie nie vczyłz przykádow od Páná tego ŧwego/ iż on zǎwždy ná wíetłzey pieczy
39: miał vbożuchne á potrzebuiące ludzi/ niŧli wŧzytki ŧtany fwiátá thego. Czemu
40: miedzy onemi bogaczmi gdy miotáli frebrá/ złotá/ do ŧkrzynie ná opráwę Sá=
41: lomonowego koŧciołá/ nie vpátrzył żadnego/ iedno onę vbożuchną wdowecz= (marg)

Lukafs w xxi.

¶ **Marek we xij. kap.** (–)

42: kę/ ktora nędzne dwa pieniáŧzki wrzuciłá do oney ŧkrzynie/ z vboŧtwá ŧwego: á
43: opowiedzýał iá iż więcey dáłá/ niŧli oni wŧzyŧcy bogacze/ do ŧkárbu onego. Cze=
44: mu nie pomniŧz iż ci przeżrzeni á opátreni od niego/ iuż máło potrzebuią pomo

- 45: cy twoiey. A ty przedię śćirpieć nie możesz ábys nie zábiegał dutkuiącz im á po=
46: chlebuiącz/ nádzyewáiąc fie ftąd od nich wlpomożenia iákiego/ opuściwfy prze
47: źrzenie/ opátrznóć/ y obietnice Páná swoiego. A iáko ftára przypowieść ieft/ Iż
48: nie byłby wesoł vbogi/ áby niemiał donieść bogátemu/ gdy mu fie czo ofobne=
49: go przytrefi.
50: # Azafz niewiesz co Pan rofkazác raczył tobie/ ábys tho był powinien coś ieft ko=
51: mu powinien: komu pocźciwość/ temu pocźciwość: komu czynź/ temu czynź: á(marg)

Mattheus w xxij.

: Do Rzimia. w xiiij. (-)

- 52: komu też miłofierdzye/ temu miłofierdzye. Abowiem tákim pochlebftwem á tá
53: kim dutkowánim/ ktore tobie nie pochodzi s fercá práwego/ czyniż więcey lek=
54: kości y łobie y ofobie oney/ niżli pocźciwości. Bo káždy fnádnie obaczy pochleb=(marg)

Iáki iefth grzech brákwác perfonámi. (-)

- 55: ftwo twoie/ á ony pokrythe pokłony twoie/ iż ich nie czyniż s fercá á s práwey

myfli/ we=

strona: 243v

Dwudzyeftey pirwłzey Niedzye

- 1: myfli/ wedla rofkazánia Pánłskiego/ iáko przełożonemu ná mieyfcu świętym ie=
2: go poładzonemu. Ale co czyniż w nádzyeię iákiego vmnożenia pożytku fwego/
3: álbo też w nádzyeię oddánia iákiey pocźciwości łobie. A onegoś zápomniał nę=
4: dzniká/ ktory przed oczymá twymi leży álbo chodzi/ noźzac ná łobie ofobę Páná
5: twego/ gdyż Pan twoy ná cię ofobliwie woła: Iż co vczyniż thym z namniey=(marg)

Mattheus w xxv. (-)

- 6: fzych moich/ iákobys mnie lámemu vczynił. A co ty wiesz w iákiey on nędznik łá
7: fce álbo w iákim baczeniu v Páná twoiego iefth? Abowiem czo rozumieł/ byś
8: fie dziś pewnie dowiedzyał/ iż święty Stániłław/ álbo święty Woyciech/ álbo
9: Iácek/ teraz fie zyáwił/ álbo gdzie był ná iákim pewnym mieyfcu/ o pewniebys
10: bieżał do niego/ á niłkobys vpadł ná koláná swoie przed nogi iego/ á nie záło=
11: wałbys ilcie dla niego niemáło máiętności fwoich. A coż rozumieł o tych nędz=

12: niczkoch/ ktorzy ftáteczność wiary swoiey dzyerzą Pánu swemu/ á znoszą pokor=
13: nie kázde náviedzenie od niego/ iefliby też tám nie nálażł y Iáckow y Woycye=
14: chow miedzy nimi/ gdyż v Páná żadnego bráku w ofobach nie máłz/ iedno kto
15: vwierzy mocno iemu/ á záchowa fie iemu wedle powinności swoiey/ iż tho iuż
16: ieft kázdy święty v niego. A ten iefzcze nie tylko Iáckowę/ nie thylko Benedikto=
17: wę/ ále s powieści Páńłkiey/ nośi lámę ofobę iego/ á wždy tho w lekkiey wadze
18: v ciebye.

19: # Nie słyżależ podobno iáko Iákub s. vpomináiąc nas s thego/ nadobnie do
20: nas nápiłał tymi słowy: Nie mieycie bráćifzkowie namileyży żadney nádzieie/(*marg*)

Iakub w ij. kapitu. (–)

21: kthora Pánu Kristułowu należy/ w brákowaniu ofobach sviátá thego. Abo=(*marg*)

Záwždy ftan vbogich Pan sobie obierać raczył. (–)

22: wiem iefli do społecznosci wálzey przyşzedłby iáki zacny mąż/ máiąc złoty pier=
23: ťcień ná pálcu swoim/ á iáfne odzyenie ná ciele swoim: á wşzedłby też zá nim czło
24: wiek poczćiwyy á vbogi w pokornym odzyeniu/ á rzeklibyťcie onemu pyşnie v=
25: bránemu/ ty ťiáđz/ á ty ťtoy/ álbo ťiáđz pod nogámi iego. Izałz tho łámi wedla
26: myťli ťwych nie ťáđzicie? y zoťtawacie roşprawcámi myťli złoťciwych. Izałz
27: niewiecie iż Pan sobie záwždy ftan vbogich obierał ná tym ťwiecie? á czynił ye
28: bogátemi w wierze/ á wdzyęcznemi kroleťtwá onego/ kthore on obiecáć raczył/
29: tylko thym/ kthorzy wiernie miłowáć będą iego. A wy zdzyeracie poczćiwoťć z
30: nich. Azali ci bogacze w możnoťciach ťwych nie ťciťkáią was? á ciágną was do
31: poniewolnych ťáđow wálznych/ á blużnią imię Páńłkie/ ktore ieft wezwano nád
32: wámi. A ták iefli on zakon pełnicie Páná ťwego/ ktory wam roťkázuie/ ábyťcye
33: miłowáli bliźniego ťwego/dobrze czynicie. Ale iefli brákuiecie perťonámi/ wy=
34: pełniate grzech. Abowiem łam was zakon wyťwiadłza/ żeťcie łá przelťępcie ie=
35: go. Iáko y do ludu onego/ ťtánowiáć ie wedle woley swoiey w powinnościach
36: iego/ przez Moizełzá Pan włkázowáć raczył/ gध्ये thák ku nim mowi: Obrzeż=(*marg*)

v. Moize. w x. ka. (–)

37: zcie iuż sobie moie miłe dzyeci zátwárdzyáłoťci ťwoie w ťercoch wálznych/ á iuż dá
38: ley nie zátwárdzaycie mi kárku wálzego. A pomnicie ná tho/ iż Bog wálz iefth

39: Bog nád bogi/ á Pan nád wšytkimi pány/ Bog wielki/ mocny/ á ftráfzliwy/
40: v ktorego nie iest žádný brák nád perfoną káždego/ áni on pátrzy ná vpominki
41: iego. Ale pátrzy więcey ná šírotkę á ná wdowę vbogą/ y ná tego kthory nie ma
42: obefcia fwoiego/ á ma závždy pieczę ná opátrzenie iego. A tákże teź y wy czyń=
43: cie/ pomniąc ná to żeście teź byli pielgrzymy z zyemie cudzey/ á závždyście byli
44: w opátrzeniu moim.

45: # A to małz przyczynę iednę/ czemu Pan niechciał sštěpić do hárdego człowie=
46: ká onego/ ácz był bárzo profzony: á do vbožuchnych nędzniczkow nie profzony
47: šam przychodził/ šam šie przyštěpował: iáko o thym wiele pišmá mamy. Aby
48: nam teź tym wiernym fwoim tenže przykład zoštáwił/ ábychmy pilniejšy byli
49: á więcey šie štáráli o nędznikoch iego/ nád ktoremi iest vštávicznie šwięte oko ie
50: go. Abowiem cí ktorzy šą opátrzeni hoynie od niego/ šnádnie y šami šobie dopo=
51: moc mogą w potrzebach fwoich/ y drugimby mogli przy šobie dobrze vczynić/
52: by w nich cnotá była.

53: # Druga przyczyná thá była czemu Pan nie šzedł do bogacza onego/ iż iefzcze nie
54: práwa była wiárá iego/ gdy prošil iáko człowieká/ áby šzedł do domu iego: nie
55: máiąc tey nádzyeie o nim/ áby z dáleká mogło wšytko špráwić šwięte Boštwo

iego:

strona: 244

po Troycy šwiętey.

Lišt 244.

1: iego: ták iáko iuź o thym wylšzey nápišano štoi. A tho ktemu iż thu baczyłš co E=
2: wányelištá šwięty pišze/ iż go áž niewola došifnělá do tego/ tož šię dopiro rzučil
3: š špráwami fwoiemi do Páná fwoiego. Gdzye woła profząc: Šštěp co rychley
4: moy miły Pánie poki nie vmrze tho dzyecię moie/ boć iuź práwie dokończywa
5: žywotá fwoiego.

6: # Pátrzáyže tu omylnego šercá nášzego/ gdy pływamy w roškołzach šwiátá te=
7: go/ nicz o thego Páná nie dbamy/ nic nam do niego/ á práwie iákobychmy zá(marg) **Pan**
o nas nic nie dba/ gdy my thež oň nic niedbamy. (-)

8: pomnieli šwiętego Boštwá iego. Až gdy iuź nam przydzye ná zgonney toni/ iá=
9: ko temu Krolikowi przyšzło/ gdy ná nas iákie přetkie przygody/ včífki/ á vpa=

10: dki światá tego przypádną/ toż dopirko do niego: O miły Pánie sítąp do domu
11: moiego/ á ráty/ á wípomoż/ á nie day mi vpáść w tey nędzney przygodzie mo
12: iey. O nędznelz to oczekawánie náfze/ iż powoli niehcemy fie przypátrowáć te=
13: mu Pánu śwemu/ á iednáć łobie zá czáfow wolnych pewney nádzyeie o nim á
14: o wípomożeniu iego/ áż práwie ftáną przed progiem náfzym przygody á vpad
15: ki náfze/ toż dopiro wołamy á krzyczymy nárzekáiąc do niego. A Pan też rownie
16: iáko w oney łodzi drzemie/ gdy tonąc wołáli do niego zwolennicy iego/ chcąc
17: dowiádczyć wiáry káżdego: á práwie iáko przez páłce pátrzy ná takie przygo=
18: dy náfze. A włáfnieby nam mógł powiedzieć/ iż nie ználifcie mie czáfu roskoľzy
19: wáľzych/ nie będe ia też was znał w przygodach wáľzych. A wízákoż iednák iá=(*marg*)

Mattheuś w viij. (-)

20: ko miłóściwy Pan okázáć to raczył/ iż choctay da dľugo wołáć ná fię/ zá ony ná
21: łze niewdzięczności/ przedię nie opuści żadnego: ták iáko nie opuścił onych tho=
22: nących zwolennikow swoich/ á thákież y thego smętnego Kroliká/ choctay nie
23: sítąpł do domu iego/ ále przed fię vczynił nád nim miłofierdzye łwoie/ wedľug
24: onego Bołtwá łwoiego.

25: # Słuchayże co thu Pan onemu niedowiernemu Krolikowi powiedáć raczył/
26: w czym fie znáczy/ iż doznał nie práwie wiernego fercá iego/ gdzye thák do nie=
27: go mowić raczył: O nędzni niedowiárkowie/ iefli nie vźrzycie iákich dziwow á=
28: bo znákw/ tedy nigdy nie vwierzycie. O łzpetnáłz to przymowká nam wľzyt=
29: kim/ do kthorych vľzu dochodzą ty łłowá Páńłkie: bo fie my nigdy nie vcieka=
30: my do niego/ áż fie Ekliplis ábo Cometes vkaże/ ábo nam Prákthykarze nowe
31: Iudicia vkażą/ ábo niebo záłchnie/ iż iuż nam przygorewáią żywności náfze/
32: ábo fie záchmura iż fie grádu ábo iákiego frogiego gromu nádzyewamy/ thoż
33: dopiro nárzekamy/ toż fie dopiro wierćimy/ mowiąc iż to iuż nie dářmo/ wierę
34: będye cóś złęgo: toż dopiro do Páná/ toż dopiro wołáć/ łpiewáć/ dzwonić/ ku=
35: rzyć/ á nárzekáć náń/ iákoby ná iákiego niedbáľego ábo łpiącego. A powoli ni=
36: gdy nie pátrzymy przyłzłych rzeczy/ á záwždy obiecáney pomłty zá grzechy ná=
37: łze od niego. (*marg*) ¶ **Naypewnieyfy práktykarz łumnienie. (-)**

38: # Ale tobie nędzniku gręłzny pewnieyľzego Práktykarzá nie trzebá/ iedno włá

39: Ine serce á sumnienie twoie. A gdy weźrzył w Iudicium iego/ á poznal iż sie zá
40: chmurał bárzo grzech twoy około niego/ ície sie pewney trzáfkwice á pewne=
41: go grádu nádzyeway około siebie/ á pewney pomłty nád łobą. Bo iuz tobie pe=
42: wniefzy Práktikarz być nie może/ iáko Pan twoy/ kthoryć tho ístotnie opowie=
43: dział/ iż cie nigdy pomłtá nie minie/ zá káзде przeftápienie twe/ íellize sie w čás
44: nie vcieczel do świętego miłofierdzya iego. A thákież sie to wšytko dzyeie y nád
45: káżdem kroleŧtwem/ y nád káżdym narodem ŧwiátá tego. A to łá wšytki znáki
46: vpadku iego/ grzech á wzgárdzenie Páná ŧwego á święthey woley iego/ á iż ni=
47: gdy zá czáfu nie ŧzuka miłofierdzya iego/ też Pan częłto zániedbawa ná włpo=
48: mozenie tákiego káżdego.

49: # A ták moy miły brácie rádźeć á ície pilnie rádźe/ gdy obaczył ty pewne zná=
50: ki w sercu á sumnieniu ŧwoim/ ábo w kráinie miełzkánia ŧwoiego/ nie czekay iuz
51: inych znáków á dziwow niebiełkich/ iuz wiedz o tym pewnym znáku ŧwym/ íeć
52: íełt bliłko gniew Páná twe⁸⁰. Nie miełzkayze nic moy miły brácie á nie miełzkay/
53: á co włkok to rychley do niego/ áby cie nie vprzedził s pomłtą iego gniew ŧwie=
54: ty/ á froga ręká iego. Bo o tym pewnie wiedz s píłmá świętego žeć íełt oby=
55: czay iego/ iż iáko długo czeka vznánia ludu ŧwego/ thák też długo nie wygáłnie

záfie gniew

strona: 244v

Dwudzyeftey

pirwłzey Niedzyele

1: záfie gniew ŧpráwiedliwy á pomłtá iego. Ale gdy thy w čás záfieżył s pokor=(*marg*)

Wierny nigdy zle nie zginie. (–)

2: nym sercem ŧwoim/ á z wiárą ŧwoią/ świętemu miłofierdzyu iego/ iuz niechay

3: sie blyłka iáko chce/ nigdy żadne niebełpieczeńłtwo ciebie sie dotknáć nie może/
4: iuz sie wypełnić nád tobą mułzą ony ŧwięte ŧłowá iego co powiedzieć raczył: Iż

5: bych sie ták bárzo rozgniewał ná ŧwiát/ iżbych gi ábo morem/ ábo głodem/ ábo

6: mieczem/ ábo dzikiemi źwirzety wyniłzczyć chciál. A vkaże sie Iop/ Dániel/ ábo (*marg*)

Ezechiel w xiiij. (–)

7: Noe przed oczymá memi/ to íełt/ ktokolwiek tákiey wiáry iáko byli íi przebráni

8: á fwięci ie^{go}/ pewnie fie tám opowiedać raczy/ iż kázdy będzie záchowan w poko
9: iu/ á w opátrznóści iego. Ták iáko fie to było sftáło onemu Lotowi s. ktory ie=dno fam
s(marg) **j. Moize. w xix. (-)**

10: dno fam s kilkiem ofob zoftáł miedzy wielą tyfiącmi ludzi zginęłych w gniewie
11: Páńskim. Abo on Noe/ ktory iedno lámo ofm zoftáł żyw/ gdy Pan raczył wyni
12: szczyć wšzytek fwiát/ onym frogim potopowym fkarániem fwoim.(marg) **j. Moize. w
vij. (-)**

13: # Pátrzayże co fie dáley sftáło/ ták iáko thu Ewányeliftá piŕze/ iż vwierzył on
14: nędzny człowiek fłowom Páńskim/ gdy mu Pan rzec raczył/ iż iuż idź do domu
15: fwego/ iuż zdrow ieft fyn tway. A tu fie przypátrż iáko to trudna rzecz ieft/ fprá (marg)

Początek wiary wiele iey przyŕporzyć może. (-)

16: wić człowiekowi funnienie fwoie w mocney wierze o Pánu fwoim/ gdzie wier
17: ne á prawdziwe fłowá Páńskie nie dochodzą częŕtho do wšzu iego. Pátrzay gdy
18: ten zálofny człowiek wšlyŕzał fłowá Páńskie/ iáko Ewányeliftá piŕze/ iż vwierzył
19: wnet/ y bieżał co rychley do domu fwego/ á znalazł wšzytkę pociechę fwoię. Pá=
20: trzayże iáka to ieft moc wiary fwiętey. Iuż tu rozumieć możefz/ ták iákoś ŕlyŕzał/
21: iáko tego kázdy y podobieńŕtwem dofiądż może: Iż ten człowiek nie miał zupeł
22: ney wiary w fobie/ iedno máłá ifkierkę: á iż ŕlyŕzac o dziwiech Páńskich/ więcey
23: z onych dziwow niŕli z wiary/ vciekł fie do niego. Pátrzayże iáko thu wnet Pan
24: pociągnie kázdego do fiebie/ by iedno namnieyŕzy początek vczynił o nim wiary
25: á nádzyeie fwoiey/ wnet go potwirdzić raczył fłowy fwemi/ wnet wzbudził w
26: nim cáłá á zupelną wiarą/ ták iż vwierzywšzy/ bieżał co rychley z rádofcią do do
27: mu fwego. A dwu rázem ten miłóŕciwy Pan/ dla onego máłego **początkn [!]** wiá
28: ry onego człowieká/ tu vzdrowić raczył/ fyná ná ciele/ á fáme^{go} ná dufzy. A wŕzá=
29: koŕ gdy przyŕzedł do domu fwego iuż oną vmocnioną wiarą od Páná fwego/
30: tedy y fyn on iego/ y wšzytek dom iego náwrocił fie z niewiary fwoiey/ á przyię=
31: li/ ácz nie widzac/ w ŕercá fwoie Páná onego: á ták/ iáko Ewányeliftá piŕze/ v=
32: wierzyli iemu. A ták y fam fiebie/ y fyná fwego/ y wšzytek dom fwoy on nędzny
33: człowiek/ przez wiarę fwoię/ poŕwięcił Pánu Bogu fwemu.

34: # Abowiem ten Pan/ ták iáko chmy o nim málo wyfzley fwiádectwá fłyfzeli/ iż (marg)

Ezaiafs w xlij. ka. (-)

35: nie páthrza ná perfony żadne/ ná zacznóści żadne/ iedno pátrza ferczá wiernego

36: á s pokorą vnizone⁸⁰ fobie. Gdyż o nim z dawná Prorok nápił/ iż on y trzciny

37: fkrzywioney nie połomi/ á pázdzyorká zápalonego nie zágáfi. To iefť wykłádá

38: iąc/ dziwną pokorą iego/ á iż namnieyfzym fercem a naynędznieyfzym człowie=

39: kiem/ ták iáko naywiętfzym krolem á nayzacnieyfzym/ nigdy nie gárdzi fwięthe

40: Boftwo iego. Ták iáko też o nim y ná drugim mieyfcu tenże Prorok powieda w(marg)

Ezaiafs w Lxj. (-)

41: ofobie iego: Iż duch Páńfki odpoczywa nádemną/ dla tego iż mie Pan pomá=

42: zał á náznáczył fobie/ á poftał mie pokornym opowiedáć woley fwoiey/ á iżbich

43: leczył fkrufzone fercá/ á poimánym ábych opowiedał wybáwienie ich. Panpr zyfparpa wiáry gdy fie początek zácźnie.

44: # A ták ten Pan gdy iedno námnieyfzy początek wiáry pozna człowieká nędz=(marg)

Panpr zyfparpa [!] wiáry gdy fie początek zácźnie. (-)

45: nego/ iż fie przypátruie fwiętemu Boftwu ie⁸⁰/ á pyta fie wždy z dáleká do niego

46: O wneth mu nie omieftka z oną miłóftiwą ręką fwoią/ áby mu nie miał dopo=

47: moc onego początku ie⁸⁰/ á nie pomnożyć mu oney wiáry iego. Ták iáko maft te=

48: go práwie widomy przykłád w oney hiftoriey ktorą nápił Máttheufz s. o Pie

49: trze s. gdj Pan raczył fie był vdáć ná ofobną też rozmowę z Bogiem oicem fwo

50: im/ á pozoftał ná brzegu/ á kazał fie ná drugą fthronę przewieść zwolennikom (marg)

Mattheufs w xiiij. (-)

51: fwoim/ á tám fie poczekáć. A gdy imi począł wiátr kołyłáć/ zetrwożyli fie ná o=

52: ney wodzye. Pan potym fzedł ku nim ták po wirzchu morzá onego/ oni fie bár=

53: zyey włękli wołáiąc/ iż pokuńá iákaś do naf idzye. Pan iż nigdy fwych opuftzcáć

54: nie raczy/ záwołał do nich: Nie boycie fie/ iedno mieycie zupełną wiárę/ iaciem

55: iefť á nie iny. Piotr iáko befpieczny/ porwawfzy fie w oney łodzi/ záwołał do nie

go: Miły Pá=

1: go: Miły Pánie iefliś ty ieft niechay tákież poydę do ciebie po wodzye. Dopuścił
2: mu Pan tego. A iżby nam dał przykład/ iż nam zle chodzić w niedokończoney
3: wierze/ gdiż Piotr nie práwie dowierzał/ iedno pytał/ Pánie iefliś ty ieft. Począł
4: Piotr tonąc odziedzzy nie blizu po wodzie/ y począł dopirko wołać: O rátá moy
5: miły Pánie/ boć iuż bárzo zle o mnie. A tám wnet ten miłościwy Pan/ okázuiąc
6: to iż on y namnieyſzego początku wiáry człowieczey nigdy nie gárdzi/ á owłzem
7: iey pomaga/ podał rękę ſtráźliwemu Piotrowi onemu/ y powiedzyeć mu ra=
8: czył: Nie ſtałeieś wiáry Pietrze/ á czemuś wąpił?
9: # O moy miły Pánie iákoż ſie nas wiele nurza w tym ſrogim morzu ſwiátá te=
10: go/ ktorzj ſie ledwe á z dáleká przypátruiemy tobie/ ieflis ty ieft/ y iáko mamy wie
11: rzyć tobie. Ale iefli nam nie będyeſz podawał miłofierney ręki rátunku á włpo=
12: możenia twego/ ták iáko temu vbogiemu Piotrowi/ pewnie ſie nam bárziew o=
13: chynąc/ á ledwe iefliże ſie dogrzebiemy do brzegu ſwego. Iáko y Tomáſz gdy nie (*marg*)

Ian s. w xx. kapit. (-)

14: vwierzył świętemu z martwych wſtániu iego/ áżby był ogládał rány iego/ Pan
15: przedię oney poczętey pirwłzey wiáry iego opuścić nie raczył/ przedię mu ſie v=
16: kázác raczył. A tám dopirko nam nędznikom/ ktorzyſmy mieli náſtác po ſwię=
17: tym odefciu iego/ wielką pociechę á wielką nádzieię zoſtáwić raczył/ więcey błó
18: goſłáwiąc káżdego kthory tylko ná głos á ná ſwięte ſłowá iego vwierzimy ie=
19: mu/ á mocno przy nim ſtániemy iáko przy Pánu ſwoim.
20: # Abowiem y tu ſie dáley iefzcze przypátrz co s tym niedowiernym Krolikiem
21: ten Pan ku náuce náłzey ſprávowác raczy/ gdy iuż vwierzył mocno onym ſwię
22: tym ſłowom iego/ nálażł wnet wielką pociechę w domu ſwoim. A pátrzay tu
23: pilno/ iż mu Pan áni żadney rády/ áni żadney náuki nie dał/ iż tho ábo tho bę=
24: dzyeſz czynił ſynowi ſwoiemu/ ábo iż w imię moje każeſz wſtác iemu z oney nie=
25: mocy iego: ále proſtemi ſłowy raczył powiedzyeć iemu: Iuż idź znajdyeſz po=
26: ciechy wízytki twoie.
27: # O moy miły Kroliku káždy ty Krzeſciánſki człowiecze/ ktorýś ieft Krolikiem
28: nád duſzą y nád ciálem ſwoim/ y nád poruczonym ſzáfárſtwem tobie do czáfu

29: od Páná twego poruczonym/ przyśluchawayże sie pilno tym świętim słowom
30: Páná tego. A pomni iż nie fyn twoy/ ále sam leżyłz ná smiertelney pościeli vftá=
31: wicznie w nędznym grzechu twoim. Przypátrźże sie mocno temu Pánu swemu
32: á záczyney kędy możelz o nim the nędzną wiárę swoię: vřrzyłz iżci iey on mocno
33: podpomozę tobie. A gdi sie przyśluchalz słowom iego/ á Duch s. zá počátkiem
34: tey mdley wiáry twoiey będzie ie raczył obiáfnic w nędznym sercu twoim/ iáko
35: sie sftáło temu nędznemu krolikowi: pewnie możelz isć do przybytku domu swe
36: go/ to iest do sercá á do sumnienia swoiego/ á naydzyelz ie tak vzdrowione/ iáko
37: tu slyłzyłz o tym vzdrowionym synaczku tego człowieká smętnego/ y o pociesze ie
38: go. O wřzechmogácy miły Pánie/ iákąž tu pociechę mogą mieć wezwáni twoi/
39: ktorzy sie dziwuiá á przypátruiá świętemu Bořtwu twoiemu/ iż thego záwždy
40: pewni mogą być/ iż im ty záwždy oney wiáry ich przyřparzác będziez raczył/ á
41: nie opuścisz żadnego: thák iż do końca będziez raczył obiáfnic serce kážde/ á do=
42: kończyć nád káždym onych počętych pociech iego.
43: # Iákož sie zálie vřtráľzyć nie máiá ci nędzni niebožátká/ ktorzy iuž zácžęta á prá
44: wie iáľná á obiáľnioná wiárę swoię wřpák obráćaiá/ á niřczá iá w nędznych (*marg*) **Grzech**
przećiwko Duchowi świętemu. (-)
45: sercoch swoich: á co inřzego/ folguiác nędznemu swiátu/ przed oczy swoie/ wy=
46: myřłaiác/ przekłádaiá sobie: matryca: 1643b [?]zápomnieli tych obyetnic Páńřkich/ y coby
im by=
47: ło s tey wiáry ich vrość mogło/ tak iáko tu iáľnie o inřzych slyřzimy. Zápomnie=
48: li onego frogiego dekretu Páńřkiego/ iż takiego pomřtá nigdy nie minie/ áni ná
49: tym áni ná onym swiecie/ kto ten vrząd á tę řpráwę będzie gwałcił á opák wy=
50: wráćal Duchá s. Gdyž to iest swięty vrząd iego/ řpráwować wiárę počęta w
51: sercu káždego wierneho. Nie ľekáiac sie nic onego řtráľznego ofwiáďřzenia Páń=
52: řkiego/ iż sie do takiego káždego obyecał obroćic thylem/ á popchnác go ielzcze
53: dáley zá onym řzalonym rozmyřłem iego. matryca: Bo áćci sie káždemu zda iż wierzy w
54: Bogá/ ále tho iáľnie okažá owoce iego/ gdy czo inřzego wymyřla fobye/ niř co
55: iest wola á rořkazanie swięthe iego. Prawděć mowi iż wierzy w Bogá/ bo thež

Dwudziestey
pirwŕzey Niedzyele

1: to czyni y pogánin/ ále nie wierzy Bogu/ gdy ŕtrofuie ŕwięte ŕprawy iego/ á zda
2: mu ŕie iŕ ták lepiej iáko on chce/ niŕli iáko ŕwięta wola iego. (*marg*) **Iáki goŕpodarz/
táki dom.** (-)

3: # Bo pátrzay co wiára ŕprawić moŕe człowiekowi wiernemu. Słuchay czo tu
4: Ewányeliŕtá piŕze/ matryca: iŕ nie tylko on ŕam przyŕzedł ku vznánium ŕwemu/ ále y on ŕyna
5: czek iego/ y ono zgromádzenie wŕzytko domu iego. O wŕzechmogácy miły Pánie
6: iákieŕ to ieŕt dobrodzyeyŕtwo twoie nád tym káżdym kto wiernie dufa tobie. A
7: tu káždy obácŕ goŕpodarzu co tu naleŕy ná tobie: bo iákim ŕie thy w domu ŕwym
8: okaŕeŕz być onemu zgromádzeniu ŕwemu/ pewnie tákieŕ ŕie obyczáie záuwŕdy záu=
9: mnoŕá we wŕzytkim zborze twoim. A wŕzák to y dziŕŕ wŕŕedy ná oko widzimy/ ile
10: domow á ile zborow/ wŕŕedy widzimy iŕ ŕtárá przypowieŕć tam záuwŕdy znay=
11: dzyeŕz/ Iáki pan táki kram. Ieŕli pan zwaycá/ wŕrzyŕz káŕdego z árkábuzem oko=
12: ło niego: ieŕli pijánicá/ áliŕ iuŕ s kuflmi hárcuiá około niego: ieŕli myŕliwiec/ á=
13: liŕ iuŕ wŕzyŕcy trábiá v wrot iego. A ták tu ŕie moŕe káždy nędznik obacŕyć táki/ s
14: przykádow tey Ewányeliey s. iŕ tu dla wiáry tego człowieká ŕmętnego/ kthorá
15: w nim obacŕyli oni wŕzyŕcy ŕludzy y domowi iego/ wŕzyŕcy wwierzyli á przyŕtá=
16: li mocno do Proroká tego/ chociay go ieŕzce nie widzeli oczymá ŕwemi/ á wzy
17: wáli/ z oney powieŕci onego páná ŕwego/ ŕwiętego Boŕtwá iego.

18: ¶ **Co tu w tey Ewányeliey ŕwiętey obacŕáć mamy.**

19: # A ták tu ŕie przypátruy káždy nędzny człowiecze ŕprawie á miłofierdzyu Pá=
20: ná ŕwego/ á nędzney powinnoŕci ŕwoiey. # Pátrzay napirwey z wielu przykád=
21: dow/ iáko ten Pan by namnieyŕzy poczátek poznał wiáry twoiey/ á iŕ ŕie mocno
22: pocznieŕz pytác o nim/ y o ŕwiętey woley iego/ opuŕciwŕzy wŕzytki wymyŕly ŕwiá
23: tá tego/ iŕ on wnet nie zámieŕzka podać tobye miłofierney ręki ŕwoiey/ á pŕdtko
24: podpomoŕe oney poczętey w tobie wiáry twoiey. # Drugye/ pátrzay iáko tho
25: rzecz ieŕt mocna ŕerce człowieká wiernego/ iŕ nie tylko ŕobie/ ále y dzyatkom ŕwo
26: im/ ábo powinowátym/ y wŕzytkiemu domowi ŕwemu/ moŕeŕz wiele káŕki zye=

27: dnác/ z wiary swoiey á z dobrych przykładow swoich. # Trzecie obaczay/ iáko
28: ten Pan ofobámi nie brákuie/ á iáko z dáleká dofiága można ręká iego/ gdyż fły
29: fzyfz iz vbożuchnych á nędznikow fam fzukał/ á do hárdych krolikow/ y profzony
30: wftąpić nie chce. Abyś fie też ty tákiez vczył/ zázwdy prętkim być ná wfpomoże=
31: nie kázdego vpádłego/ á zá grzech fkaránego vbogiego człowieká iego.
32: # Czwarte/ pomni iáko cie thu Pan vpomina/ ábyś nigdy znákw nie czekał
33: fwiętego gniewu iego/ ále zázwdy pátrzay ná znáki á ná záchmuránie w ferczu
34: swoim/ iz zázwdy zá grzech pomftá nieomylna wiśi wftáwicznie nád thobą. A
35: ták zázwdy vprzedzay gniew fwięty iego/ á nie czekay ázby fie iáka pomftá pir=
36: wey zyáwiłá nád tobą/ á bądź zázwdy gotow z zupełná wiárą przed fwięthym
37: miłofierdzyem iego.
38: # Dayże nam tedy náfz miły á wřzechmogący Pánie tákie ofwiecenie nędzney
39: wiary náfzey/ iákoś był raczył dáć fmetnemu á nie práwie dowiernemu człowie
40: kowi temu. Abychmy fie przypátrzywfzy Bořtwu twemu/ á vwierzywfzy mo=
41: cno/ ták iáko on vwierzył/ fwiętym fłowom twoim/ wroćiwfzy fie do domow
42: swoich á do przybytkow fercá á duřze náfzey/ żebychmy ználezli vzdrowione fu=
43: mnienie swoie z miłofierdzya Bořkiego thwego/ á z mocney wiary fwey: ábyś
44: nas zázwdy gotowe ználezł ku fwiętemu záwołániu twemu/ gdy będzie fwię=
45: ta wola twoiá/ á godne do pálacow á do przybytkow fwiętych swoich. Co
46: nam rácz dáć náfz wřzechmogący Pánie/ Amen.

47: **Ewányelia Nyedzye xxii. po**

48: **Troycy s. Nápiřána od Máttheufzá s. w xviii. ká.**

49: **Przećiwko niemiłofiernemu á vpornemu fercu.**

A zmiłował

strona: 246

po Troycy fwiętey.

Liřt 246.

1: ¶ A zmiłował fie pan nád fługą onym/ y opuścił go wolno/

2: y dług on odpuścił iemu etc. (marg) **Pociefzliwa náuká/ iáko nam Pan náfz dobrowolnye odpufzczáć raczy. A iáko nic ieřt bez grzechu zázwdy**

**cźłowieczeństwo náfze/ y iáko iefth frogie ku przestępcóm swoim. A iáko też Pan
zá tho kárác káźdego obiecuie. (–)**

- 3: **R** Zecz nam tu pocieszliwą Pan náfz w tey
- 4: Ewányeliey niżej nápiśáney ifcie ná wieczną pámią
- 5: tkę zoftáwić raczył. Gdzye nas przywodzić raczy/ y
- 6: ku Krześciáńfkiewu żywotowi náfzemu/ y iáko fie w
- 7: nim záchowác mamy. Y opowiedác nam raczy dzi=
- 8: wne á práwie Bofkie miłofierdzye swoie. Gdzye thu
- 9: nam przytacza ná plác w przypowieści swoiey pá=
- 10: ná/ ktory liczbę kładł s słuźebniki swoimi. A gdy mu
- 11: ieden ták wiele zoftał/ iż nic tákiego ználeść nie mógł
- 12: nieborak/ czymby fie mu był wypráwić miał s tego/
- 13: by też był y żonę y dzyeci zápzedał. A gdy fie dał ná
- 14: łáfkę iego/ iż mu wśzytko pan on odpúścić raczył/ zmiłowawśzy fie nád nim.
- 15: To co fie tám z nim potym dzyáło y z iego śpráwami złemi/ to nam thám E=
- 16: wányeliśtá dla nauki náfzey śzyrzey nápiśáno zoftáwił. Ale iżechmy thy śłowá
- 17: páná onego co czynił tę liczbę s tymi słuģami śwemi tu ná poczátku **lob ie [!]** wśpo
- 18: mionęli/ kthory pan práwie nam figurował Páná á zbáwicielá y odkupicielá
- 19: náfzego: nie thylko tu/ ále wśtáwicznie w śercoch á w myślach náfzych miáłyby
- 20: być wśpominany/ á rozważáne: gdyż śą ták wśtáwiczne á rozliczne złości náfze/
- 21: á nie odkupione żadnemi możnościámi áni máiętnościámi náfzemi/ by fie nam
- 22: było nie dośtáło tego Bofkiego á thák wielkiego miłofierdzya iego. A wśtáwi=
- 23: cźniebychmy ie mieli mieć przed oczymá swoiemi: á obaczywśzy wpađek swoy
- 24: á przewinienie swoie/ przykłádem tego słuģi nędznego/ mielibychmy wpađác
- 25: przed nogámi iego/ á wołác do niego: Miew lutość/ miew miłofierdzye á ćirpli
- 26: wość nád wpađkiem náfzym náfz wśzechmogący Pánie/ gdyż my fie thu thoby
- 27: ináczey śpráwić áni wyliczyć nie możemy. matryca: 1648c [?]A iefliże tho s pokornym
- śercem á z
- 28: zupełną wiárą będyeśz mógł wczynić/ pewnie á nieomylnie ták nieomylna no=

29: winá też tobie będzie powiedzianá/ á iuż iey pewnie możesz być ífth/ iż sie Pan
30: zmiłował nád tobą/ iáko nád nędznym sługą swoim/ á zoftáwił cie przy poko=
31: iu twoim/ y odpuściłci wśytki długi twoie. O wdzięczniesz tho nowiny nędzne=
32: mu á vpádłemu człowiekowi/ o wdzyęczniesz to Pan pofelstwo wkázuie do nie
33: go/ by on iedno nędzniczek vmiál sie obáczyć w vpadku swoim/ á vmiál sie s tá
34: ką wiará vciec á obroćić do świętego miłofierdzya iego. Co nam szyrzey ná pá=
35: mięć przywiedzye tá wdzyęczna przypowieść Páná nálezego. Ktorą nam nápi
36: fał Máttheufz święty tymi słowy.

37: **A** Przyftąpiwszy sie Piotr do Páná/ spytał go: Pá=
38: nie ilekroć przeciwko mnie zgrzeszy bráth moy/ á
39: mam mu odpuścić? Iesliże iesth dofyć do fiodmego
40: rázu? Rzekł mu Pan Iezus: Nye thylko do fiodme=
41: go Pietrze ia thobie ták powiádam/ ále y do fiedm=
42: dzyefiáthego fiodmego. A przetho słuźnie przypodobnione iest
43: krolestwo niebyełkie człowiekowi krolowi kthory chciał liczbę
44: kłáść s sługami swoiemi. A gdy iuż vfiadł ná licźbie oney/ przy=
45: wiedzyono mu iednego/ co mu był zoftáł dzyefięć tyfięcy fun=
46: tow. A gdy nie miał czymby tho był záplácił/ kazał go on Pan
47: záprzedáć/ y żonę/ y syny iego/ y wśytkę máyętność iego/ á zá=
48: pláćić sobie dług swoy. A vpadfzy przed nim on sługá iego/
49: prośił go/ mowiąc: Pánie miey nádemną ćirpliwość/ á ia

Tt 2

wśytko to

strona: 247v

Dwudzyestey
wtorey Niedzyele

grafika

1: wśytko tho nágradzę thobie. Zmiłował sie potym Pan on nád
2: sługą onym/ y puścił go wolno/ y dług on odpuścił iemu. A
3: odśzedfzy potym sługá on/ náłázł iednego s towarzysfzow swo=

- 4: ich/ kthory mu był dłużen ńto pieniędzy. A włápiwńzy go/ duńńł
- 5: go/ mowiác: Wroć mi coś winien. A vpadńzy on człowiek
- 6: przed nim/ prońńł go/ mowiác: Miew litość nádemną/ á ia zá=
- 7: płácę wńzythko thobie. Ale on niechciał/ ále ńzedńzy wrzucił go
- 8: do ciemnice/ thák długo áżby mu záplácił on dług iego. Wi=
- 9: dzác tho oni drudzy ńpolni ńlůżebnicy páná onego/ záńmućili ńie
- 10: bárzo z onego co ńie ńtáło/ y ńzedńzy powiedzylei pánu onemu
- 11: wńzythko iáko ńie dzyáło. A pothym záwoáł go do ńiebie on pan
- 12: iego/ y rzekł do niego: ńlůgo złońciwy/ iam thobie wńzythek
- 13: dług ńwoy odpuńcił/ żeń mie prońńł/ ázaż też tobie nie przyńta=
- 14: ńo ábyń ńie theż ty był zmińował nád towarńyzem ńwoim/ thák
- 15: iákom ńie ia nád thobą zmińował? A rozgniewawńzy ńie pan on
- 16: iego/ poruczył go káthom/ áżby dońyc vczynił zá wńzythek dług
- 17: on iego. Tákież też pewnie Ociec moy niebieski vczyni nád wá
- 18: mi/ iefliże nie będzycie káždy z was odpufzczác bráciey ńwey
- 19: s práwego ńercá ńwoiego wyńtepkow ich. (*marg*) **Przyrodzenie ludzkie/ wńycey ńie závždy ńciága ná rońterk/ niź ná mińofierdzye. (-)**

- 20: **P**iękny początek/ ále ńrogie dokończenie tey przypowieńci Páná náńzego/
- 21: ktorą nam thu ná pińmie zostáwić raczył przez Ewányelińtę ńwoiego/ á
- 22: prawdziwego Kánclerzá tháiemnic Bońthwá ńwego/ ku náńzey ofobli=
- 23: wey náuce á ku przeńtrzeżeniu krewkiego á mdńego człowieczeńńthwá á przyro=

dzenia ná=

strona: 247

po Troycy ńwiętey.

Lińt 247.

- 1: dzenia náńzego/ kthore ńie bárzo máło ná mińofierdzye ńciága/ wńycey závždy ná
- 2: rońterk/ ná pychę/ á ná wzgárdzenie/ á ná vdręczenie bliźniego ńwego: by nam
- 3: był Pan nie dał obiáńnienia rozumu tego/ iáko inym źwirzęthom/ iźbychmy byli
- 4: nie rozumieli y o przyńzłych rádońciach ńwoich/ ktorich nieomyńnie czekamy s pe
- 5: wnych obietnic Páná ńwoiego/ ktore nas nigdy omylić nie mogá/ iefliże ńie bę=

- 6: dzyemy przy zupełney wierze swoiey zachowywać w Krześciáńfkich powinno=
7: ściach swoich/ tu zá żywotow swoich/ według dekretow á náuki Páná fwego.
8: A iżbychmy theż byli nie rozumieli y o tych stráchoch kthore nam fą wiecznie
9: zgotowáne/ zá złe spráwy á postępkí nálze/ Iużby fie było nigdy nie nálázło áni
10: obráło żadne sroźsze á okrutnieyfsze źwirzę/ iáko iest frogie á okrutne przyrodze=
11: nie tego nálzego nędznego narodu ludzkiego.
12: # Abowiem dotkni fie iáko chczesz/ pátrż po spráwach ludzkich oczymá fwymi (*marg*)

Zadne iádowitfsze źwirzę nie iest nád człowieká. (-)

- 13: kędy chczesz/ iefliże tego iáwnie á iáńnie wśzędý nie doznałz/ miedzy wśzytkimi na=
14: rody fwiátá tego. Bo pomyłł sobie iefliże iest który fláchetnieyfszy klenot tego to
15: człowieká nędznego/ iáko oná fwięta á niewinna dufzyczká iego/ kthora iest ie=
16: mu dana s stolicy niebieskiej/ á iest wlaná w ciáło iego práwie z ręki Bogá Oy=
17: cá niebieskiego/ ták iáko tho przy stworzeniu Adámowym nam pímo iáńnie o=(*marg*)

j. Moize. w ij. (-)

- 18: powiáda. Iefliże potym iest co fláchetnieyfszego á przystoynieyfszego iemu/ iáko
19: cnotá: ktoremu klenotowi żadne infze źwirzę nie rozumie/ iedno ten dziwnie ob=
20: dárzony człowiek od Páná fwego. A wždy iest ták iádowite przyrodzenie iego/
21: iż y tego ták wielkiego klenothu/ iemu z dworu niebieskiego nádánego/ oney du=
22: szyczki fwey odstąpi/ w vporze á w rozniewániu swoim. Pewnie to wiedząc/ iż
23: ią ma wydać práwie ná mięsne iátki á ná wieczne męki y vdręczenie iey/ pośpo=
24: łu y s ciáłem swoim. Zápomni y onego naypocźiwfszego klenotu fwego/ cnoty
25: swoiey: ktorą y pogáni/ nie znáiąc iefzczę áni Bogá áni powinności fwych/ zá=
26: wždy sobie przed oczy swoie przekládáli. A przedfię iáko tháko szuka tey drogi/
27: iákoby przewiodł vpor swoy/ á dokończył onego frogiego rozniewánia fwe=
28: go. Nuż potym co iest milfszego/ iedno zdrowie/ żywot/ pokoy/ á beśpieczne vży=
29: wánie doczeńnego żywotá tego/ á wždy to v niego nic: chociaý iáwnie á pewnie
30: widzi/ iż mu ábo o szpetne ochromienie/ ábo o szkodliwy włomek/ idzie zdrowia
31: iego. A nákoniec o pewne niebeśpieczeństwo gárdłá iego/ kthore go iuż trudno
32: minąć ma: y o zgwałcenie pokoiu fwego/ y onego wdzyęcznego żywotá fwego.
33: A wždy przedfię iáko iáie stłuc/ ták tho tanie v niego/ thárgnąć fie ná bliźniego

34: łwego/ á ftárác fie o gárdło á o zátrácenie iego.

35: # Acz tho wždy iuz nie táki dziw/ gdyż fie to dzyeie zá rozniewániem á zá vpo=

36: rem przyrodzenia złego: ále y w krotochwilach iego/ tedy poznać frogość iego. (marg) **Y**

w krotochwilach znác iádowitosć człowieczą. (-)

37: Azafz to iego nie naywiętfza krotochwilá/ co iedno vpátrzy oczymá łwemi/ zá=

38: bić á zámordowác rękámi łwemi/ chociy mu tego żadna potrzebá nie będye.

39: A nie może fie żadne ták máłe iáko wielkie źwirzátko vkazác przed oczy iego/ á=

40: by go nie gonił/ áby go z oną rádością á z oną pilnością nie łzukał. A nákoniecz

41: będye y w zyemi kopał/ y po drzewinie łáził/ áby iedno mógł dołycь vczynić o=

42: nemu frogyemu przyrodzeniu łwoiemu/ á zámordowác ono co iedno widzą o=

43: czy iego. A nákoniec/ niechay naniepotrzebnieyfzy ptafzek przyleći przed oczy ie=

44: go/ iákie będye nań pilne dybánie iego/ á iáka rádość/ á iáka krotochwilá/ gdy

45: go włápi ábo zábije/ chociy łobie nie vczyni żadnego pożytku z niego/ á zárzući

46: precz zábifzy niewinność onę iego.

47: # A ták ten włzechmogący Pan/ widząc ták frogye przyrodzenie thego narodu

48: ludzkiego/ ktorego ácz był łtworzył iáko Anyoła w niewinności iego/ ále iż iest

49: grzechem zgwałcone przyrodzenie iego/ iuz zázwdy w łobye więczye musí zná=

50: leść złego niż dobrego/ ftárał fie o to pilnie y w náukach łwoich/ y w dziwnych

51: przypowieściach łwoich/ áby był kędy á kędy mógł kładł twárdy kryg á twár=

52: de wędzidło ná tego łwowlonego ołá/ á ná tę twárdouftą łzkápę tego to złego

53: á vpornego człowieczego przyrodzenia. Ták iáko thu w tey Ewányeliey słyfza=

54: łeś/ iáki nam tu przykład połóżyć raczył o miłofierdzyu łwoim: iestliże my też bę

55: dzyemy w łobie gwałćić to vporne á złe przyrodzenie łwoie. A iáki nam też zá=

Tt 3

łię frogi

strona: 247v

Dwudzyeftey

wtorey Niedzye

1: łię frogi przykład opowiedác raczył w onym złościwym á vpornym łludze łwo

2: im/ ktory nie vmiał w łobie zgwałćić okrucieńftwá łwoiego nád bliźnim łwo=

3: im/ ktory nie vmiał w łobie zgwałćić okrucieńftwá łwoiego nád bliźnim łwo=

4: im/ iż iest podan kátom ná wieczne męki á ná wieczne pothępienie iego. O frowo=
5: giez to wędzidło á munfztuk ná tego twárdouftego oflá náfzego/ á wždy tho v
6: nas włytyko nic/ á poki nie przydzye wárch do głowy/ poty to iedno mamy
7: przed oczymá swoiemi.
8: # Słuchayże tu/ iż Pan widząc to złe á fwowolne á grzechem zgwałcone przy=
9: rodzenie náfze/ iż áni rozum/ áni fthrách/ áni żadne przeftrezgánie/ iuż themu
10: fproftác nie może/ áby mogło przełomić á zwalczyć then zły á fwowolny zwy=
11: czay iego. Dwie tu fámołowce ná nie záłożyć raczył/ áby ie wždy iáko táko fkro=
12: mić mogł. Iednę miłofierdzya/ á drugá frogiey pomfthy swoiey. Bo słuchay
13: gdy go Piotr pyta: Pánie což wždy mamy czynić s tymi bliźnimi fwemi? częftoż
14: im wždy mamy odpufzczác to od nich gdy fie przytráfi obrázenie fwoie/ y dofyć=
15: li będzye fiedm kroc? Pátrzayże że y Piotr obaczył/ iż ná rownym ten fwowolny (*marg*)

Miłofierdziu Páńskiemu kref áni czas nie zámierzony. (–)

16: wilk nie miał przeftháć. Słuchayże czo mu Pan powiedzyeć raczył: Nie fiedm
17: kroc miły Pietrze nie fiedm kroc/ ále fiedm dzyefiát y fiedm kroc/ ledweby było
18: wczás ná ták fwowolne ciáło á ferce człowiecze/ odpufścić iemu. O wfzechmo=
19: gący miły Pánie/ iákież to iest dobrodzieyftwo twoie/ zámierzałz nędznemu czło
20: wiewowi kref/ ilekroc odpufzczác ma bliźniemu fwemu/ á fobieś go zámierzyć nie
21: raczył/ opowiedáiąc nám miłofierdzye Bołkie fwoie/ iż ilekroc nędzniczek vpá=
22: dnie w grzechu swoim/ á vciecze fie do Máyeftatu twego świętego/ á weftchnie
23: pokornym fercem do ciebie/ iż mu záwždy chcefz być Bogiem miłofciwym/ á od
24: puścić mu nędzne przewinienie iego. Bliźniemuś zoftháwić raczył y w zakonie
25: swoim y w náukach swoich/ áby mu fie wždy sftháła opráwa iáka zá krzywdę
26: iego. A fobieś żadnego fthátutu áni żadney opráwy zoftháwić nie raczył/ iedno
27: ták z gołą ilekroc fie śmie vznác á záwołać do ciebie/ á vmyfli polepfzenie żywo=
28: tá fwego/ tylekroc gotoweś mu włytyki winności iego odpufścić. A ktoć był po=
29: tym winneyfzy iáko tenże Piotr/ ktory cie thu pyta o odpufczenie tych winno=
30: ści náfzych/ gdy w pośrzodku włytykiego vdręczenia thwego/ záprał fie ciebye
31: Páná fwego/ odbieżał cie iákoby był nigdy o tobie nie fłychał. A wždy nie tylko (*marg*)

32: ábyś mu odpuścić nie miał/ áleś iefzcze weźrzał nań okiem miłofierdzia fwego/
33: tak iáko to Ewányeliſtowi opifuia/ y przywiodłeś go do vznánia iego. Abo tá=
34: kież onego łotrą podle ciebie ná krzyżu wiłżącego. A to były wſzytko fwięte przy=
35: kłády twoie/ nam ná potym nędznikom/ o tym fwiętym miłofierdziu twoim/
36: ábychmy nigdy w rofpácź nie przychodzili w naywiefłzych vpadkoch fwoich/
37: ále owłzem ábychmy fie vciekáli do Bołtwá twoiego fwiętego thák bárzo mi=
38: łofiernego. Iáko iefł łáfkáwe kroleſtwo Pánłkie
39: # Pátrzayże po wſzytkich przykłádzzech łáfkáwych thego miłofierdzia fwoie=
40: go/ iefliże nam gdzye wiefłże o nim fwiádectwo dáć Pan raczył/ iáko thu w tey
41: Ewányeliey fwiętey: gdzie powiedác raczy o tak wielkim zádlużeniu człowieká
42: nędznego w vpadkoch fwoich/ w kthorego ofobie nas wſzytki dluzniki fwoie á
43: grzeſzniki fwoie figurowác raczy/ iż ſnadź by fie był y ſam y ze wſzitkim ſwym do
44: mem záprzedał w niewolą/ y z żoną y z dzyećmi fwoiemi/ nigdyby był dofyć nie
45: vczyił zá przewinienie fwoie. A Pan ná máłuczkie ſłowá iego/ ſłyłzyłz iáko mu
46: to dármo á dobrowolnie odpufzczác raczy. O fwiętełz tho Bołtwo/ o błogofłá=
47: wionefłz tho kroleſtwo Páná tego. Y gdzyeż wždy iefł takie kroleſtwo ábo tháki
48: krol fwiátá tego? ktoryby w tákiey łáłce á w thákiey miłofci/ á w thákich prá=
49: wiech chował poddáne fwoie. A coźbyś teź ty miał czynić moy miły człowiecze
50: ſiedzác w tákich práwiech á w takim miłofierdzyu/ w tym kroleſtwie thák do=
51: brego Krolá twego. Azáby teź tobie nie przyſtało ſprávowác fie cnothámi á
52: ſprávámi Páná fwego? A gdy go widzifłz tak dobrotliwego á tak miłofciwe=
53: go fobie/ á przecźżebyś fie theź nie miał ſtrzedz tego/ ábyś go nigdy nie gniewał/
54: ábyś mu nigdy nie gwałcił tego iego náłogu á zwyczáiu fwiętego. A mogłbyś
55: záwždy przed oczymá mieć á pilnie fie náuczyć onego wirłzyká pogánłkiego/
56: gdzie tak ieden nápiſał: Iż przeſtawáią zli czynić zle / dla boiáźni pomłty/ á prze

ſtawáią zá=

strona: 248

po Troycy fwiętey.

Liſt 248.

1: ſtawáią zálię dobrzy czynić zle/ dla vmiłowánia cnoty. A tubych y to przypu=
2: ſcił ná twoy rozłádek/ co iefłh lepiej/ iefli cnotę ſpełná chowác/ á dobrowolnie

3: zle nie czynić/ y Páná nie fráfowác/ czy thylko dla ftráchu á dla męki poniewol=

4: nie á wielkim gwałtem wydzyerác fie s tego.

5: # Abowiem przypátrz fie záfię temu co tu zá druga lámołowká iest ná cię po=

6: ftáwiona. Iefliże iuż ták s tey cnoty fwey nie będyefz fie chciał obaczyć/ á iż iuż (marg)

¶ **Rozne obyczáie krolow zyemfkich s krolem niebyefkim.** (–)

7: gwałtem przełomiłz gniew tego páná á tego krolá fwego niebieskiego/ pod kto=

8: regoś fceptrem á zwirzchnościa wftáwicznie iest. Obáčźze co to zá krol/ iż fie roz

9: rownáły wftykch krolow obyczáie z obyczáyami krolá tego. Bo gdy ftyfzyłz iż za

10: dne miłofierdzye nie iest rowne miłofierdziu iego/ teź záfię żadna pomftá nigdy

11: nie zrowna fie s pomftámi iego. Abowim tu zá przestępkí fwiátá tego iuż wiefz

12: pewny ftátut fwoy/ á pewne opifáne winy fobie. Ale tám iefliże iuż przydziefz ná

13: dekret á nie ná miłofierdzie/ fluchay pilnie co fie tu w przypowieści tey Ewán=

14: yeliey ná końcu sftáło/ iż zwiázawfzy tákiego zá ręce y zá nogi/ kazano go wrzu=

15: ćic do wiecznych ciemnic/ á do wiecznego á do okrutnego więzienia/ tám gdye

16: iuż wiekom wiecznie muśi wżywác dziwnego á **niefłycháne**⁸⁰ okrucieńftwá nád

17: fobą. Tu wždy iuż ná tym fwiecie iáko tákó/ ábo zarázem odćirpieć/ ábo wždy do

18: czáfu więzyenie podiác/ ábo fie iákim wždy rękoiemfthwem ábo iftnościami

19: wypráwić. Ale tám iuż żadney pomocy/ żadnego rátkunku/ żadnego przyczyńce

20: iefliże iuż fpádniefz z dekretu tego/ nie naydzyefz ná niebie áni ná zyemi. Bo oba=

21: czył tho był iefzcze w Duchu s. on doftoyny Iop w wćifkoch fwoich/ gdy wołá

22: do Páná fwego/ mowiac: Tu fie zmiłuy nádemną wźzechmogący Boże moy/

23: gdyż to pewnie wiem iż iuż w piekle żadnego odkupienia áni żadnego ráthunku

24: nie naydzye. Ták iáko to y onemu Ezdrafzowi Prorokowi íamże Pan wfty fwe=

25: mi opowiedzyeć raczył/ gdy mu opowiedáł írogośc íádu fwoiego przyfzłego. (marg) **iiij.**

Ezdra. w vij. (–)

26: Támże go w tym pewnie vpominác raczy/ áby ná ten czás nie záwiefzáł żadney

27: nádzyeie fwoiey/ powiedáiac mu to íftotnie/ iż tám áni ná zyemi áni ná niebye

28: nie naydzye złościwy ktoby mu mogł pomocz z vpadku iego. (marg) ¶ **Záwždy nędzny**

cźłowyek vpada w dług Pánu. (–)

29: # Obáčźze tu moy miły brácie/ iáko to iest cieżki dług náłz/ to thu przewinienie

30: nálze/ w ktorým fie tu po włytyki czáły żywotow nálznych ząwždy vpleść á zámó=
31: táć muśimy/ iż nigdy żadney godziny wolney nie mamy po włytytek czás żywo=
32: tá nálzego/ ábychmy práwie á w cále mogli záchowác powinność fwą pánu bo
33: gu fwemu. Bo ácz nie ten ále pewnie drugi członek ták dułze iáko y ciálá nálze=
34: go ząwždy vpásć muśi. A ták iáko písmo poświádźa/ iż by był nałpráwiedliw
35: łzy człowiek/ tedy przynamniey siedm kroc przez dzień muśi vpásć przed Máye=
36: łtatem Pánłkim w omyłce tego krewkiego człowieczeńłtwá fwego. A łłuchay(marg) **W**
przipo. w xxiiij. (-)

37: iáko drogo záceniono ty nędzne á márne przestępki nálze/ thák iż by ząprzedáł y
38: łam łiebie nędznik káždy vpáđły tákı w niewolą/ y dom włytytek łwoy/ y żonę y
39: dzieći łwoie/ nigdyby łie łłuznie s tego wykupić áni ofwobodzić nie mogł. (marg)

Omyłne mnimánie człowiecze. (-)

40: # Pátrzayze tu zálię dobrotliwości Páná tego/ iáką tu łam ná łię rádę podawa
41: nam włytykim łtworzeniu fwemu/ gdy powiedác raczy/ iż on nędzny ták vpá=
42: dły á thák zádłużony człowiek/ widząc iż y ząprzedániem łwym w niewolą y ze
43: włytyką máiętnością łwoią/ nigdyby był temu dołyc vczynić nie mogł: łzedłzy v=
44: padł przed Pánem łwoim/ prołząc go krocıchnemı łłowy: Miey moy miłi pá
45: nie ná máły czás círpliwość nádemną/ á ia włytyko ząplácę tobie. Pátrzayze tu
46: omyłney nádzyeie tego człowieczeńłtwá nálzego/ dopiruczko tu widzyał ná oko
47: łam nędznik/ iż by łie był y łam y z żoną y z dzyećmi ząprzedáł w niewolą/ tedy=
48: by był temu dołyc vczynić nie mogł. A teraz powiedá/ poczekay máło moy mi=
49: ły pánie/ á ia tobie włytyko ząplácę. O nędzny nędzniku ciężkażby to byłá ząplá=
50: tá łwoiá/ ty łam y z dułzą y s ciálem nie łtoısz zą przestępek łwoy/ á tu łie ząplácić
51: obowięzuiełz. A thu obácź káždy omyłną wedle łwiátá nádzyeie káżdego/ łełzcze
52: łie ten nádzywał wedle łtarych kwitáciy łuchotámi/ odpułty/ młzámı/ y inemı
53: łpráwámı wykwitowác łobie tych długow łwoich. Aleby to było nieborácźku
54: nędzne ząplácenie łwoie/ by nie było miłofierdzya Páná łwego.
55: # A włzakoź thu pátrz á vcź łie/ iż przedię vczynił y wyznánie vpadku łwoiego/

Dwudzyeftey
wtorey Niedzyele

1: gdy sie przyznał ku długowi/ á podeymuie sie go płáćić: vczynił thez y pokorę
2: y prósbę/ gdy prosi áby Pan miał litość nád oną omyłką iego. Słuchayże co v=(*marg*)

Pan z łáski á dobrowolnie odpufzczáć raczy. (-)

3: czynić Pan raczył/widząc y onę błędną nádzyeię iego/ widząc y ono wyznánie
4: iego występkuw swoich/ widząc też onę pokorną á vniżoną prósbę iego á záło=
5: bliwe ferce iego/ nic sobie nie záchowywáiąc żadney opráwy od nędzniká one=
6: go: ták iáko tu sam wyfwiádfzáć raczy/ Iedno wrzuczony dobrowolnie miłofier
7: dzyem swoim/ wśzytko onemu nędznikowi odpuścić raczył. O wśzechmogáczy
8: nářz miły Pánie/ o infzym pánu nam powiedáz/ á my wśzyscy wiemy/ iż áni był/
9: áni będzie tákiego miłofierdzya żadny/ áni ná niebie áni ná zyemi/ iákoś ty iefth
10: miłościwy Pánie Boże nářz. Widziř nas miły Pánie nędzne á zádłużone śługi
11: swoie przed Máyeřtatem swoim/ iż bychmy řnadź y duřze y ciálá swoie w niewo
12: lą záprzdáli/ nie możemy nigdy zárównáć żadnemi powinnościami swoiemi
13: tákiego dobrodzyeyřtwá twego/ ktoeř ty nád námi dziwnie rozláć á rozřzáfo=
14: wáć raczył. Ale ty/ ták iáko tu nam sam miłościwie o sobie tuřzyć raczyřz/ wczás
15: z dobrotliwości Bořkiew swoiey á z miłofierdzya řwego řwiętego/ odpuść wśze=
16: chmogácy Pánie to márne przewinienie nářze/ á przyimi nas nędzne śługi swo
17: ie zálie w łáfkę á w miłofierdzye swoie/ według miłofierdzya Bořkiego řwego/
18: á według řwiętych á nieomyřnych obietnic swoich. A gdy thák káždy nędzniku
19: będzieřz duřał á rozumiał o tym Pánu swoim/ pewnie iuź bądź iřt tey pocieřzli=
20: wey nowiny/ iákobyř ią w vřzy swoie ślyřzał/ iż Pan twoy wrzuczony miłofier=
21: dzyem swoim/ dobrowolnieć odpuścić będzie raczył/ bez wřzey zapłáty twoiey/
22: ono márne zádłużenie á przewinienie twoie. (*marg*) **Stráçh w grzechu (-)**
23: # Bo pátrzay tu řtráçu nędznego przyrodzenia człowieczego/ gdy czuie grzech
24: řwoy ná sobie/ ták iáko tu ślyřzyřz o tym vpáďłym nędzniku/ ktořego thu káždy z
25: nas ofobę ná sobie noři/ iż tu piřze Ewányeliřtá řłowá Páńřkie/ gdy iuź miał być
26: pořtáwion przed pánem onym/ iuź ácz widzyał nędznik řzácunku dłuęu řwego/
27: iż nie było thák wiele y iego řámeęo y z máiętnořcią iego/ czymby był zápláćić

28: miał. A wždy z onego zátrowżenia á włęknienia onego nędznego funnienienia
29: swoiego powiáda: Poczkay mi moy miły Pánie/ wŷytkoć zápláce. A czymże nę
30: dzniku á czym maŷz záplácić? nie rozmyfliłeś ſie ná to/ gdy y ſam y z żoną y z dzie
31: ćmi zá to nie ſtoifz/ czym záplácić maŷz/ gdyć iuż nic nie zoſtanie. A tu pátrz nędz(marg)

¶ **Rozne nádzyeie człowiecze w ſtráchu.** (–)

32: nego człowieczeńſtwá ſwoiego/ iż gdy ná ktorego przydzye ſtrách iáki bliſkyey
33: ſmierći iego/ to ſie dopirko kręci/ to ſie dopirko fráſuie/ tho dopiro będą dziwne
34: rozmyſły w oney błędney duŷzy iego/ to dziwne obietnice/ dziwne wymyſły: iż ie
35: ſli mu Pan Bog zdrowia pożyczý/ toć iuż ſlubeie polepſzyć żywotá ſwego/ á iuż
36: w thym błędzye więcey nie záwiefzáć myſli ſwych. A ſkoro ku polepſzeniu przy=
37: dzye zdrowia ſwego/ przedię ze wŷytkiego nic/ przedię z nowu w káwki ſie ro=
38: zlecą ony wŷytki przeſtráchy iego. O nędzny człowiecze márnaŷzby to byłá ná=
39: dzyeia twoiá/ gdyż niewieŷz iáko w ocemgnienu Pan może cie roſkázáć poſthá=
40: wić przed ſobą/ ták iáko tu ſłyŷyŷz/ á ták niegotowego/ żebyŷ y wſt nie wmiął ro=
41: zyewić ná nędzną wymowkę ſwoię. Przecźże ná to nie pomniŷz/ przecźże powoli
42: tu nie vreyeſtruieŷz tych omylnych ſpraw ſwoich/ á przecź ták nie wmiárkuieŷz te
43: go nędznego żywotá twego/ á przecź ták nie poſtánowiŷz mocney wiáry ſwoiey
44: o tym Pánu ſwoim/ iżbyŷ do niego przyŷedł z onym cyrographem onego moc=
45: nego poſeſſtwá iego/ ktore do ciebie wſkazał przez nápiſanie Ianá s. iż táki ká= (marg)

Ian w v.kapitulu^m. (–)

46: żdy kto mocno vwierzy/ á będzie dufał iemu/ nie będzie nigdy ſádzon/ áni bę=
47: dzye pociągnion do żadnego kłádzynienia pocztu ſwego/ iedno ták bez wſzech tru
48: dnoſci ſwoich/ w wielkich pociechach á w rádoſciach ſwoich/ przeſtąpi ſ tego
49: mizernego żywotá/ do wiecznych á nieſkończonych rádoſci ſwoich.
50: # A gdyżeſ ſie iuż doŷyć náſłuchał o pewnoſci dſugu ſwego/ iż gi záwždy noſiŷz á
51: wſtáwicznie ná ſunnieniu ſwoim przed Máyeſtatem Páná ſwego/ ták iż żadna
52: ſprává twoiá/ áni żywot twoy/ áni máiętnoſć twoiá/ nigdy tego zárownác nie
53: może. Náſłuchałeſ ſie teź ſtráchu á niebeſpieczeńſtwá ſwego/ gdyż niewieŷz kto
54: rey godziny będzieſz poſtáwion przed ſtráŷliwym ſádem Páná ſwego/ ná ten o
55: mylny poczet liczby twoiey. Náſłuchałeſ ſie teź o dziwnym miłofierdzyu Páná

strona: 249

po Troycy świętey.

Liſt 259.

- 1: fwego/ iż on zá máluczkim vpokorzeniem/ obiecuie ſie być tobie Bogiem miło=
2: ściwym: á wrzuſzony będąc dobrotliwością Boſtwá fwego/ bez wſzech zaſług
3: á godności twoich/ ná máluczkie záwołanie twoie/ obiecuie tobie odpuſcić wſzy
4: tko przewinienie twoie. Strzeżyſz ſie tey márney przygody którą tu ſłyſzyſz/ iáko
5: Pan káżdego kárác ma zá niewdzięczność thákiego dobrodzyeyſthwá ſwoiego.
6: Gdyż ſłyſzyſz przypowieſć Páná fwego o takim káżdym mizernym ſłudze/ ieſli
7: by wzgárdziwſzy ták wielkie miłofierdzie Páná fwego/ miał ſie páłtwić ná nędz
8: nym brátem á bliźnim ſwoim/ o máluczkie przewinienie ſwoie. (*marg*) **Pomſtá zá vpor.**
(-)
9: # Abowiem ſłuchay co tu Pan powiedác raczy/ iż gdy iuż był przepuſzczon ták
10: okrutny dług ſłudze onemu/ ná który áni gárdłem/ áni záprzedánim w niewo
11: lą/ áni żadną máięthnoſcią ſwá iuż nigdy doſyć vczyńić nie mogł/ iż on potká
12: wſzy drugiego s łobą poſpołu ſłużącego pánu onemu/ o máluczki dłużek/ iż mu
13: nie miał ná then czas czym zápláćić/ vbił go/ vmordował go/ á ledwie iż go ży=
14: wo zoſtáwił. Słuchayże co mu ſie záię zá tho ſtáło: Pan poſławſzy záię poń
15: z nowu/ dowiedziawſzy ſie thego od inych ſług ſwoich/ kazawſzy go zwięzác zá
16: ręce y zá nogi/ kazał go wrzucić do ciemnice/ y podác go kátom ná wieczne mę=
17: ki. Y tym Pan tę przypowieſć ſwá oſtátnie záwiázał: Iż iftotnie thák ſie thez
18: káždemu ſtánie z was od Bogá Oycá niebieſkiego/ ieſli tákiey frogości będzie
19: cie vzywác nád brácią ſwoią/ zápomniawſzy dobrodzyeyſtwá iego.
20: O wſzechmogący Pánie/ toż nam ſzpetną nowinę á frogi ſtrách thu opowiedác
21: raczyſz/ od Bogá Oycá fwego niebieſkiego. Ale ſnadź ſłuźnie á nie bez przyczy=
22: ny/ gdyż on nam ták hoynie ſzáfuie miłofierdzyem ſwoim/ á my bychmy ſie mie
23: li okázować przed s. Máieftatem iego/ s táką niewdzięcznoſcią/ y w thákim o=
24: krucieńſtwie ſwoim.
25: # Słuchayże co Pan powiedác raczy/ iż z onego okrucieńſtwá człowieká one=
26: go/ ták od Páná wyzwolonego/ ktore vczyñił nád onym brátem á towarzyſzem

27: swoim/ zálmućili sie bárzo oni wśzyłcy thowárzyłze pośpołu służący pánu one=
28: mu/ y opowiedzyeli onę ták żáłońńą przygodę iego iemu. (marg) ¶ **Fráfuie sie y ná
zyemi y ná niebye Kofcioł Páńki z vpadku iednego. (-)**

29: # Pátrzayże tu pilno/ iż nas tu Pan wśzytki/ ták ná niebie iáko y ná zyemi/ fpol
30: nemi służámi fwymi zowie. A iż sie tu nie ozwał żadny/ ktoryby sie był miał na
31: mniey przyczynić álbo w czym ráutowác onego vpadku towarzyśzáfwego. Ale
32: owśzem/ iáko słyłzył/ vżrzawśly ono okrucieńłthwo iego/ zálmućili sie bárzo/ y
33: opowedydzieli to onemu Pánu. A tu pátrż iáko sie y Anyeli Páńscy/ y zbor wśzy=
34: tek krześciáński/ závždy zálmući á záfrafuie z vpadku człowiekáf nędznego/ kto=
35: ry będąc w okrucieńłtwie swoim á bez rozmyśłufwego/ závždy chodzi gárdząc
36: miłofierdzyem Pánáf fwego: á mśzcząc á páłtwiąc sie nád nędzniefzym bliźnim
37: swoim. Wiefzże też y czárt iest służáf Pánáf tego/ á závždy chodzi w fthráchu á
38: w pośłufzeńłtwie niewolnym iego. A thák żáłość á fráfowanie onego dobre=
39: go á świętego towarzyśłwáf twego/ z vpadkow twoich/ ták Anyółow świętych
40: ták też tu żywych wiernych Páńskich/ závždy wydawáią fwiádecłthwo ná cyę
41: przed Pánem twoim w záfrafowániu swoim: ácz vłtháwicźnie wśzytko widzi
42: święte oko iego. A wierz mi żeć theż nie zámieśłka Czárt on márný drugi służáf
43: Páńki/ á Inftigator twoy y vpadku twoiego/ vłtáwicźnie czyháiąc ná cię z go
44: tową prokuráciáf swoią.

45: # A tu pomyśł moy miły brácie/ co to iest tákief nielitościwef á nie krześciáńskýe
46: niemiłofierdzyef twoief/ wzrufzyć ná fię frogość pomłty Pánáf fwoiego/ zálmućić
47: wśzytki rzefze niebieskief/ y tu żywiący kofcioł Pánáf fwego: iákoż to káždy oczýmáf
48: fwemi widzi y vśzymáf słyłzy/ iákie to bywa zátrożenie ná fwiecie/ gdy sie poiáf=
49: wi iákie nowe okrucieńłthwo czyief. A což owśzem iefzże więcey onych duchow
50: niewinnych ftoiących przed Máyełtatem Páńskim/ ktorych iest wielki fmutek z
51: vpadku tu namnieyśłzego człowiekáf/ gdy pociefzył onego frogiego prokuratoráf
52: á ofkarżáczáf narodu ludzkief/ iż on iuż łobie triumfowác będzie/ máiąc ná cię
53: gotowáf kauzę á gotowáf żálobnicę/ y pewny dowod ná zginienie twoief/ á kocháf
54: iąc sie w tym frogim dekrecie Páńskim/ ktory tu słyłzy w tey Ewányeliefy s. iż káf
55: źdy tákief ma być podan kátom w ręce ich ná wieczne męki iego.

strona: 249v

Dwudzyeſtey
wtorey Niedzyele.

1: # O frogiż tho kát moy miły brácie/ á nie podobien ku kátowi fwiátá tego/ kto(marg)

Iáko iefth frogi kát piekielny. (–)

2: ry tylko iedno ná máły czas nád ciálem pomścić ſie może. Ale then okrutny kát

3: piekielny/ y nád duſzą nędzną y nád ciálem nigdy ſie wcielzyć nie może/ s pomſtá

4: mi ſwemi/ á nigdy dokonác nie może okrucieńſtwá ſwego. A zwłáſzczá gdy thu

5: w wſzy ſwe ſłyſzyſz iáwny á nieomylny dekret Páná ſwego/ ktoryć tu iáwnie opo

6: wiedác raczy od Bogá Oycá ſwego niebieſkiego/ iż ták nád káżdym wypełnio=

7: no będye/ kto wzgárdzi tákie ſwięte miłofierdzye iego/ á okaże frogość á niemi=

8: łofierne przyrodzenie ſwoie przed Máyeſtatem iego ſwiętym.

9: ¶ **Co s tey roſpráwy ſwiętey pámiętać mamy.**

10: # A ták moy miły káždy krzeſciáńſki człowiecze vpomni ſam ſiebie y nędzne ſer

11: ce ſwoie/ á pomyſł ſobie co to ieſt/ iż nie możeńſz zgwałćić w ſobie tákiego vpor=

12: nego ſercá ſwego/ á iż maſz przyſć ná tákie frogie dekretá Páná ſwego/ á w ręce

13: thego opráwce thák okrutnego. Abowiem iefzcze zá żywotá obácź iákie bywa

14: wzgárdzenie tákiego káżdego/ á iáko go ſobie ſwiát pálcem vkázuie/ á iáko ká=

15: źdy wcieka od ſpołku y od towarzysztwá iego. A thák iákoſ ná pirwotku ſłyſzał/

16: ácz ieſt s przyrodzenia frogie człowieczeńſtwo twoie/ áleć dano ná tho rozum/

17: dano teź y náukę/ w kthorey maſz wielkie ſtráchy y pociechy ſwoie/ ábyſ nie do=

18: puſzczał ſwey woley tey wáſniwey ſzkápie á temu ſwowlnemu ciáłu ſwoiemu.

19: # Toź teź pomni/ byſ záprzedał y ſam ſiebie y wſzytkę máiętność ſwoię w wiecz

20: ną niewolą/ iż ſobie tym nigdy nic pomoc nie możeńſz/ iefli ſie z zupełná wiárą nie

21: wcieczęſz do miłofierdzya Páná ſwego. # Drugie rozmyſlay/ ták iáko ſłyſzyſz/

22: iákie ieſt miłofierdzye Páná tego/ iż dobrowolnie á bez wſzech przyczyn tu ſie o=

23: powieda z miłofierdziem ſwoim. # Trzecie obácźać maſz/ iáko ſie ſmęcą brá=

24: ćifzkowie twoi/ ták ná niebie iáko y ná zyemi/ z vpadku twego. A pomni że wſtá

25: wicznie chodziſz w tym długu przed Máyeſtatem Páná twego. A rozmyſlay iá

26: ki tho ieſt ſtrách/ y iáka pomſtá/ gdy rozmyſliſz grzech ſwoy w ſumnieniu ſwo=
27: im/ á nie rozmyſlay ſie nic ná przedłuſzenie czáfu. A gdy ten ſrogi kát á ten In=
28: ſtigator złoſciwy narodu ludzkiego przed Pánem thwoim ofkárzáć cie będzie/
29: á okázowác będzie ná cię iákie niemiłofierdzie twoie/ áby wźdi miał wymowkę/
30: iż nie z rozmyſłu/ nie z vporu/ ále z zgwálconego przyrodzenia twoiego/ tho to=
31: bie przypadać muſiáło/ á ápelluy pilno do miłofierdzya Pánſkiego ſwiętego/
32: á wołay do niego:
33: # Poczekay moy miły Pánie ná máły czás/ á nie vprzedzay mie w ſrogoſci
34: gniewu twoiego/ á day z miłofierdzya ſwego/ mnie nędznikowi ſwoiemu/ tá=
35: kie ſerce/ iákieby ſie thobie Pánu Bogu moiemu podobáło/ á zmiłuy ſie náde=
36: mną/ ták iáko ſie tu opowiedác raczyſz/ dobrowolnie á z Boſkiego miłofierdzya
37: ſwoiego/ ábych ia nie przyſzedł ſ ſrogoſci dekretow twoich w ręce kátom tym/
38: o ktorých mi tu Pánie moy opowiedác raczyſz/ á przyimi mie nędznika w opie=
39: kę á w miłofierdzye ſwięte ſwoie. Co nam wſzytkim rácz dáć wſzechmo=
40: gący Pánie z łáſki á z miłofierdzya ſwego/ áby ſ tego było wie=
41: cznie wiekom pochwalono ſwięte imię twoie. Amen. [grafika](#)

42: **Ewányelia Niedzyele xxiii. po**

43: **Troycy ſwiętey/ kthorą nápiſał Máttheufz ſ. w**

44: **xxij. kápi. Przeciwo pochlebſtwu á omylnemu ięzyku/ á prze**

45: **ciwo złym przelożonym ſwiátá tego.**

46: # Daycie co ieſt Cefárſkie Cefárzowi: á co ieſt Boże Bogu etcet.

Aczkołwiek wie=

strona: 250

po Troycy ſwiętey.

Liſt 250.

(marg) # **Náuká pocieſzliwa o powinnoſciach krzeſciańskich náſzych/ cochmy
powinni Pánu Bogu ſwemu/ á co ſwoiemu bliźniemu/ y przelożonemu ſwiátá tego.
A iáko w tym záchowác mamy błogóſławienſthwo Páná ſwego. (-)**

1: **A**czkołwiek wyele Krzeſciyáńskich ſpraw

2: ieſth/ kthore ſie podobáią Pánu Bogu náſzemu. A

3: wżákoż Ńpráwiedliwość/ y piśmo y rozum to okazać
4: może/ iż między infzemi cnotámi Krześciáńfkiami to
5: ieft napirwřzy á napotrzebnieřzy klenot y ná niebie y
6: ná ziemi. Bo kto ten klenot vprzeymie weźmie przed
7: oczy Ńwoie/ ták iż káždemu przywłázczy tho co czyie
8: ieřth/ iuź infze wřzytki cnoty mnożyć y okázowác fie
9: támbędą w káždey Ńpráwie tákowego człowieká.
10: Bo iuź táki nie może być áni okrutnikiem/ áni gwał=
11: townikiem/ áni niemłofiernym. Iuź nie może być za
12: wiśnym/ Ńędzyem nieŃpráwiedliwym/ Ńkaźcá áni ofocźnikiem žadnego. Iuź y s
13: Pánem Bogiem Ńwoim/ y s káždym bliźnim Ńwoim wiernie/ žyczliwie/ á we=
14: dle pocźciwey powinności Ńwoiey záchowywác fie zázwdy będzeye. A nákoniec/
15: wřzyŃcy á wřzyŃcy mędrzy Ńwiátá tego ná tym wřzytkę Ńpráwiedliwość záládzi=
16: li/ á ták iá opowiedzyeli/ iż to ieft náwięřtze práwo á náwięřtza Ńpráwiedliwość
17: przywłázczyć to káždemu co komu náleży. Tákiáko to y Pan nářz thu w tey E=
18: wányeliey s. niżej nápiřáne y wřzytki pogadki Ńwoie z onymi przeciwniki Ńwemi
19: tym zázwiázác raczył/ áby to Bogu przywłázczo było/ co náleży Ńwiętej chwa
20: le iego/ á Ńwiátu to co náleży Ńpráwám y powinnoćiam iego. A ták nie bez przy
21: czyny ty Ńłowá Páńfkie tu Ńá ná plác przytoczone w tey tu dziřieyřzey roŃpráwie
22: nářzey/ ábychmy fie tego nápiřniey vczyli/ á temu fie ná mocniey przypátrowá=
23: li/ á w tym fie vřtáwicźnie ćwiczyli/ ábychmy to przywłázcźáli káždemu co ko
24: mu náleży. Abowiem iuź y wřzytki ine cnoty/ tákiáko chmy Ńłyřzeli/ Ńnádnie ná
25: przypadác będná: gdyź y s powinności nářzey Krześciáńfkiey/ złym dla przeřtrá
26: chu pomřty/ ktorey fie pewnie zázłořciwe žywoty Ńwe á nieomylnie nádziewa
27: my: á dobrym/ prze nádzyeię onych nieŃkońcźzonych rádořci/ ktorych s pewnych
28: á nieomylnych obietnic Páná Ńwego/ teź vřtáwicźnie á nieomylnie czekamy/ á
29: pewnie fie nádziewamy/ przyřthoi fie káždemu poboźnie/ wiernie á cnotliwie
30: záchowywác. Tákiáko tho y pogáni ieřcźe nie wiedzác nic o Ńpráwách niebye=
31: Ńkich/ vřtháwicźnie záchowywáli. Co fie wřzytko krociuchno zámknąć może w
32: tym iednym málucźkiem Ńłowku Ńpráwiedliwość/ to ieft/ to káždemu przywłá

- 33: Ízczyć co komu należy. Co Ízryzey zrozumieemy s tych rófprow Pánfkich nízey ná
- 34: pífaných/ ktore nam Máttheufz s. zoftáwić raczył/ tymi fłowy:
- 35: **A** Tedy odźedźzy Licemiernicy od Páná/ vczynili o
- 36: tym ráde/ íákoby go byli mieli podeydz w rozmo=
- 37: wach íákich. Y poľáli do niego vcźnie fwoie y z
- 38: dworzány Herodowemi/ mowíacz ku niemu: Mi=
- 39: Ítrzu/ wiemy żeś íełth prawdziwy/ á drogi Bożey
- 40: prawdziwie náuczafz/ á nie maľz pyeczey ná żadnego: Abowiem
- 41: nie maľz ná pyeczý rozności perfon ludzkich. A thák powyedz
- 42: nam/ coć fie zda? Godzili fie dáć czyńłz Cefárzowi álbo nie?
- 43: A obaczywłzy Pan Iezus onę złościwą fpráwę ich/ rzekł do
- 44: nich: Czemu mie kuście pokryci ludzye? vkaźcie mi myńcę czyń=
- 45: fzową. A oni mu przyniełli pyeniádz zwyczáyny. Y pythał ich
- 46: Pan Iezus: Czyie to íełt wyobraźenie álbo napis ná tym pye=
- 47: niádzu? Powiedzyeli mu: Íż Cefárki. Thedy im powiedzyeć
- 48: raczył: Daycieľz thedy Cefárzowi co íełt Cefárkie: á co należy
- 49: Bogu/ to daycie Bogu. A włyľzawłzy to/ dziwowáli fie: y opu
- 50: ściwłzy go/ odefzli precz od niego.

Od początku

strona: 251v

Dwudzyeľtey
trzeciey Niedzyele

grafika (marg) **Prawdą wfzythki kole w oczy/ zwłafzczá przeloźone.** (-)

- 1: **O** D początku fwiátá ták tho zówždy było/ thák íáko tho y dzieś widzimy/ y
- 2: ták zówždy być muśi/ íż prawdá zówždy kole w oczy káźdego. A poľpo=
- 3: licie tego fwiátá przeloźonego. A zwłafzczá tákiego/ ktory ná máłey pie
- 4: czy ma powinność fwoię/ tylko áby w zwirzchnościach á w możnościach fwo=
- 5: ich/ zázył íáko tákó tego fwiátá márnego á bárzo omyłnego. A ták thá róľprá=
- 6: wá wtey Ewányeliey fwiętey/ o ktorey tu fłyźymy/ íż fie bárzo Licemiernicy Ítá

- 7: ráli á ony kfiążetá kápłáńskie/ áby byli mogli w czym vwinić á podchwycić Pá
8: ná nálezgo/ ftąd im była vroflá/ iż málo przed tym gdy go nálezi w kościele v=
9: czącego/ pytáli go czyiáby to mocą czynił. To co tám z nimi zá rosprawę miał/ (marg)

Sprawdy ząwzdi poftwarek rofcie. (-)

- 10: lzyroko o tym tenze Máttheufz s. Ewányelistá nápił. A nákoniec po inych ro=
11: lpráwach tedy ich pytał/ coby tácy fludzy záfluzyli/ ktorzyby robili ná winnicy (marg)

Mattheufs w xxj. (-)

- 12: iákiego páná/ á onby poflał pofty swoie po owocze do nich á do oney winnicze
13: swoiey. A oni nie tylko áby mu owocow poflác mieli/ ále mu y ony pofty poi=
14: máli/á drugye pobili. A potym poflał y syná swego dzyedzicá práwego win=
15: nice oney/ y tego zábili. Powiedzyeli mu/ iżby tácy zlońnicy godni márnego zá=
16: trácenia/ á wińnicá áby była lpráwowaná od inšzych. (marg) **w Pfalmie Cxvij. (-)**
17: # Pytał ich potym Pan/ iefliżeby kiedy czytáli ony wirsze v Dawidá v krolá y v
18: Proroká swoiego/ ktore był tak nápił o onym kámieniu/ ktory wymiátowáli
19: kilká kroć robotnicy oni przy budování kościołá Sálomonowego/ iż fie im po
20: tym miał przytráfić ná lpoienie dwu kątow kościelnych: y tákże fie było sftáło.
21: Ktory kámień włánie nam známionował á figurował tego Páná nálezgo/ od
22: wiele budownikow wiáry świętey wzgárdzonego/ kthory fie potym przytráfił
23: ná lpoienie dwu kątow kościelnych/ to iest/ zakonu stárego y nowego. A iż fie to
24: było sftáło od Páná Bogá nálezgo/ y było tho bárzo dziwno przed oczymá ná=
25: lzymi: tymi flowy Dawid dołóżył tego Proroctwá swego. Tedy im Pan tak to
26: wykłádac raczył: Naprzod o winnicy/ iż wy iestefcie tá winnicá Páńska/ ále iże
27: lcie wzgárdzili pofty y vpominánie Páná swego/ pewnie wiedzcie/ iż kroleństwo
28: Páńskie będye oddalono od was/ á będye dano ludowi tákemu/ kthory bę=

dzye s tey

strona: 251

po Troycy świętey.

Lišt 251.

- 1: dzye s tey winnice podawał owoc Pánu swemu. A o tym kámieniu też thák pe=
2: wnie wiedzcie/ iż kto nań vpádnie/ bárzo fie stłucze/ á ná kogo też on vpádnie/ bę

3: dzye ftárt y złaman/ ták iáko Piotr s. fzyrzey to potym wyłóżył. A tám piſze E=(*marg*)

j. Piotr w ij. kapit. (-)

4: wányeliſtá s. iż gdy obaczyli oni przełożeni kápłáńcy/ á oni Licemiernicy/ iż ná

5: nie fie ſciągały ony przypowieſci iego/ ſzukáli tego pilnie/ iákoby byli mogli iá=

6: ką ſłufzną przyczynę znaleźć do niego/ bo fie iáwnie nie fmieli pokuſić óń/ iż fie

7: bali onego zgromádzenia wielkiego/ ktorzy iuż pilnie przyſługowali iemu. Y

8: wnet potym/ ták iákochmy tu ſłyfzeli/ wzyáwſzy ſługi krolá onego Herodá/ kto

9: ry był nád nimi przełożon od Cefárzá Rzymſkiego/ poſłáli do niego s tą fáłącz=

10: ną á przykrytą rádą/ ieſliże im rádzi dáć Cefárzowi czyniſz ábo nie. (*marg*) ¶ **Pokrytość**

á omylna poſtháwá/ ſzkodliwy iad. (-)

11: # A tu dopirko przypátruy fie ſprawie tey Ewányeliey dzifieyfzey/ nam ku ofo=

12: bliwey náuce od Páná náſzego zoſtáwioney. A napirwey pátrzay pokrytości á

13: omylnych poſtaw człowieká złoſciwego. Abowiem czárt/ o którym Páweł s.

14: powiedác raczy/ iż fie wielekroć będye odmieniał w Anyołą ſwiáthłoſci/ áby (*marg*) **ij.**

Do Kori. w xj. (-)

15: mógł zwieſć nędznego człowieká. A co czynią ſprawce á inſtrumentá iego/ tho

16: nie ináczey iákoby ſam czynić miał. Gdyż to ieſt poſpolita regułą/ Kto zle przez

17: inſzego czyni/ iákoby też ſam przez ſię zle vczynił. Pátrzay iáko ci nieſláchetni o=

18: myláczé/ ták pánowie iáko y poſłowie/ vczynili fie Anyoły ſwiáthłoſci/ y mowiá

19: ku Pánu tymi ſłowy: Wiemy żeś ty Miſtrz/ wiemy żeś od Bogá przyſzedł/ wie=

20: my iż prawdziwych drog vczyłſz/ wiemy iż ſobie dla prawdy żadnego nie ważyłſz

21: Acz były ſłodkie ſłowká/ ále gorzki piołyn był pod ięzykiem ich: gdyż ſłyzyłſz iż

22: ná to byli przyſzli/ áby nie mowili iáko s Pánem/ iáko s Prorokiem/ ále áby go by

23: li mogli w czym podchwycić y poſwiádfzyć/ gdyż s ſobą nábráli y ſług krolew=

24: ſkich dla pewnieyfzego ſwiádectwá á iáwnieyfzey wiadomości wſzytkiego. (*marg*) **Ięzyk**

fałączny. (-)

25: # A tu pátrz moy miły Krzeſciáńki człowiecze/ co thu Ewányeliſtá powieda/

26: iż Pan poznał onę złoſciwą myſl y rádę ich. Ach nieſtotyſz czemuż fie dziś thego

27: zá tych nędznych czáłow nie lękamy/ gdyż nas máło nie wietſza połowicá ieſt/

28: ktorzy fie ták y s Pánem ſwoim y z bliźnimi ſwoimi omylnie á obłudnie zácho=

29: wywamy. Czemu fie nie ftráfzimy onymi fłowy Prorokow fwiętych/ kthorzy
30: przezwáli tákowy ięzyk/ iż pod fobą nośi iad iáfzczorczy/ á ma vřchnąć á zámil=
31: knąć czáfu fwoiego/ w Pfalmie xiiij. iż nie będye vmiał dąć żadney odpowiedzi ná
wřpomoże=
32: nie fwoie. Czemu fie nie lękamy tego co tu Ewányeliftá fwięty piřze/ iż Pan zá=
33: wždy widzi á poznawa tę złościwą omyłkę nářzę. A kto fie chce náczyřć o tákim
34: fáłecznyim á złościwym ięzyku/ iáka to ieřt zarázá fławy á imieniá Páńfkýego/
35: y ná iákíey pyeczy ieřt v Páná/ y iáka ieřt pomřthá iego/ przecźci trzecie kápitu=
36: lum ná liřcie Iákubá fwiętego. Thám fie vlęknieřz iáko mářz kogo pięknie obłá=
37: piác/ á s tyłu go páłcem vkázowác ku lekkořci iego. Iáko y Sálomon w Przy=
38: powieřciach fwoich ięzyk tákowy zowie naczyriem plugáwym á řmrodliwym
39: złotem ábo řrebrem pięknie opráwionym.
40: # Pátrzyře dáley co tu Pan s tymi podřzczuwáczámi czynić á řpráwowác ra=
41: czy. Iuř nam opowiedzyawřzy á oznaymiwřzy ięzyk fáłeczny/ y iáki ieřt iad y tru
42: ćiná iego/ y iáka o nim záwždy piecza v niego: gdyř Ewányeliftá fwięty piřze/ iż
43: Pan záwždy widzi pokrytořć á fáłecznořć ięzyká tákiego/ okazác teř záfie raczył
44: pochlebřtvo fwiátá thego/ iáki fie teř iad á řzkodliwa zarázá w nim zámknąć á
45: okazác moře/ gdy mu ći nieřláchetni podřřthępnicy/ á ty omyłne ná then czás
46: křiąřetá ábo pořłowie/ piękne fłowká podawáią/ á řługi Herodowe/ ktory był
47: ná ten czás ná mieyřcu Cefářřkim/ tuř máiąc przy řobye/ áby go w czym vlápic
48: á pořwiádczyć mogli. (*marg*) **Zydowie nie rozumieli Mefyafzá.** (–)
49: # Abowiem ći nędzni Licemiernicy/ á ty omyłne ná ten czás křiąřetá/ á przełó=
50: żeni kápłani ludu onego/ záwždy á vřtáwicźnie o tym myřlili/ iákoby fie byli mo
51: gli wydrzeć s pořłufeńřtwá Cefářřá Rzymřkiego/ cieřząc fie omyłnie obietnicá=
52: mi Prorockiemi/ iż im miał być dan tákí wodz á tákí krol/ kthoryby ie miał być
53: wybáwić s káżdey niewoley ich. Iedno iż byli przepátrzyli řłow Ezáiařzá fwię=
54: tego/ iáki to miał być wodz/ á iáki to miał być krol/ iż nie z vřy/ áni z woyřki/ á=
55: ni widomie miał gromić řprzećiwnikow fwoich/ ále moc iego miáłá być w rá=(*marg*)

Ezaias w ix. ka. (–)

strona: 251v

Dwudzyeftey
trzeciey Niedzyele

1: mieniu iego. A czárt/ śmierć/ á piekło/ miało vpáść pod nogámi iego. O nędz
2: ni niebożátká/ nierowno to wam pewnieyfzy á lepłzy wodz obiecan był/ niżli ten
3: ktoregoście czekáli/ to iest/ kteryby was był wybáwił thylko s poľufzeństhwá
4: Rzymfkiego/ á poráził wam tego Herodá krolá wáźzego. Zápomnieli thez byli
5: niebożátká/ iż fceptrum ich krolewfkie z narodu ich miało vpáść/ thák iáko był
6: Iákub Iudowi fynowi fwemu to z dawná oprorokował/ gdy fie miał zyáwić(marg) **j. Moize.**

w xlix. (-)

7: ten ktery miał poľfan być z obietnic Páńfkich/ ktery iuz był przyfzedł y iuz z ni=
8: mi mowił/ ále iż fie mu byli iefzcze nie przypátrzyli. Nádzyewáli fie teź niebożá=
9: tká iż im to był poniewolnie Pan wypeľnić miał/ á vczynić ie ták wolnemi iáko
10: chcieli/ gdyż im to obiecał/ á iż go byli fobie ná to fpowinowáćili onymi zakony (marg)

ij. Moize. w xv. (-)

11: á onymi ofiárámi fwemi. A tego przepátrzyli czego im doľožył: Iż fie wam to
12: sítanie/ iefli będzycie chodźć wedle woley moiey. Więć fámi ná wźzem zgwaľ
13: ćili wolá á rofkazanie Páńfkye/ á nie czynili dofyc vmowam á powinnościam
14: fwoim: á przedię fie mocno obyetnic fwoich vpomináć chcieli. Rownie iáko=
15: by zły fľugá kthory ni w czym nie pilen powinności fwoiey/ á przedię fie mo=
16: cno będzeye vpominał iurgieltow fwoich.
17: # A tu w tey omyľce á w tey pokrytości poľáli do Páná/ czoby teź byli od niego
18: vľyľzeli/ y o tym wyzwoleniu fwoim/ y o tym/ áby go byli mogli poimawfzy z
19: iákiego omyľnego wyznánia iego/ podáć w ręce onemu Herodowi krolowi/ od
20: ktorego byli wzyęli/ dla fwiádectwá/ y dworzány ie^{go}. Bo iefliby im był powie=
21: dzyał o iákich wolnościah ich/ á zákazał im dáć powinnego pľátu Cefárzowi/
22: iuzby byli mieli wnet przyczynę nań/ iż gwaľci práwo Cefárfkie. A iefliżeby teź z=
23: goľá rofkazał im dáć pľáth poniewolny Cefárzowi/ wnetby go byli omyľnym
24: Prorokiem nazwáli: Gdyż im y Ian s. y on íam wielekroć opowiedał/ iż go=

25: tucie fie/ łtroycie pokutę/ iuż nie dáleko iełt krolełtwo wálze: ktorego fie oni tá=(*marg*)

Matth. w iij. iijj. (-)

26: kiego nádzyewáli/ iáko wylźzey nápiřano łtoi/ s triumphy á z zwycięłtwem na=

27: rodow inych á z opánowánim zyemie. Ták iáko fie ielźcze y dziś cí ołtátkowie

28: ich niebożątka vłtáwicźnie nádzyewáią: áczyby fie iuż obaczyć mogli/ że to omył=

29: na nádzyeia ich/ á iź fie iuż nád nimi wypełniły włzytki prorocłwá ich. (*marg*)

Pocźciwemu człeku fałż á omyłká nie przyłtoi. (-)

30: # A tu fie vcźmy pilnie s tych náuk á s łpraw/ ktore thu łlyźzimy/ Páná łwoie=

31: go: w iákiew pocźciwości á w iákiew łławie mamy záchowywáć vlthá á ięzyki

32: łwoie/ á łtrzedz ich od káźdey omyłności á pokrytości vniefionego łercá náłzego/

33: gdyź widzimy w iákiew to pyeczy v Páná iełt/ á iáko fie záwždy tákí **kow al [!]** łwo=

34: im włáfnym młotem bárzo poráza. Gdyź pocźciwemu człowiekowi/ by teź nie

35: **z náł [!]** y boiáźni Bożey nic piękniey nie przyłtoi/ iedno gdy fáłż á omyłność nie by=

36: wa ználezyona w vlciech iego. A żadna rzecz więcey nigdy ozdobić nie może łta

37: nu káźdego nayzacnieyłzego/ iedno prawdá. A żadna go teź záię więcey nigdy

38: zelźyc nie może/ iáko przykrytość á omyłká iego. Gdiź Pan iáwnie włzytkim opo

39: wiedáć raczy/ iź nie iełt nic táynego coby nie miáło być wyiáwiono ábo iáwnie

40: obaczono. Gdyź y dziś ten łłáchetny á pocźciwy obyczáy w naprzełóżeńłzych łta

41: niech widzimy/ iź inłzey krzywdy by naobciężliwłzey łnádniey káźdy łćirpyeć

42: może/ thylko nieprawdá tá nigdy ápelláciey żadney do odłóżenia roku nie mie=

43: wa. Abowiem wiemy to y ná wielu mieyłcach/ iáko Pan vlthá prawdziwe á łer

44: ce wierne á nieomyłne błogolłáwić raczy: á iáko ná niewierne á ná niewdzye=

45: czne záwždy pátrzą łwięte oczy iego. (*marg*) **Myłł náłzá záwždy o docześnych**

rzeczách. (-)

46: # Ale iáko wylźzey włpomniano iełt/ iź mdłe przyrodzenie narodu náłzego/ á

47: ielźcze ktemu grzechem zgwałcone á záráźone/ nigdy ná to nie pátrzy co być ma/

48: chociaý potrzebnieyłzego ná potym/ iedno to co dziś oczymá widzi/ á nawięcey

49: łolguiáć tym docześnym potrzebám łwoim. Abowiem gdyź to widzimy/ iź ná=

50: łze rády á náłze łpráwy ni o czym więcey nie bywáią záwždy záládzány/ iedno o

51: pożytkoch náłzych/ o wolnołciách docześnych náłzych/ o mocnołciách praw ná=

52: ſzych/ ábychmy w pokoju á pod takim kfiążęciem ſiedzyeli/ iákyego ſie żydowie

53: nádzyewáli. Aby wedle ſwiáthá ſtárał ſie o rozmnozenie dobr doczeſnych ná=

54: ſzych/ á wywyſiſzał ſthany y domy náſze. Ale o tym nigdy áby poſpołu y z námi

55: ſtrzegł powinności náſzych y ſwoich: áby był nie obrażon on Krol á on wodz

ktory nas ma/

strona: 252

po Troycy ſwiętey.

Liſt 252.

1: ktory nas ma dowieſć á doprowadzić do onego wiecznego á błogofławione=

2: go kroleſtwá ſwoiego/ w kthorym ma wſtáwicznie z námi krolowác/ podłóży=

3: wſzy pod nogi ſwoie wſzytki ſprześciwniki ſwoie. To ieſt/ ty ktorzy ná tym ſwie=

4: cie nam nędznikom ku vznániu náſzemu á iemu ſámemu przekazáli ku **rozmożeniu** [!]

5: ſwiętey chwały iego.

6: # Ale ſie nam máło nie thák dzyeie iáko tym nędznym żydom/ iż Pan wielekroć

7: drzemie w tey łodce ſwey około opátrności náſzey/ (*marg*) **Wſzędny Pan pirwey nas
vpomina o kroleſtwo ſwoie** (-) á práwie iáko przez páłce pá

8: trzy ná wſpomózenie náſze/ gdy widzi tak omylne á tak vnieſione ſercá náſze. Bo

9: być był rozumiał Pan iż nam napilnieyſza ſpráwa była náſzá około doczeſnych

10: tych ſpraw á rzeczy náſzych/ pewniećby ie był połóżył ná pirwſzym początku mo

11: dlitwy ſwoiey. Ale rozumiał iż nam było pilniey thego potrzebá/ áby ſie w nas

12: ſwięciłá á okázowála oná ſwięta zwirzchnoſć imieniá iego Boſkiego/ á thákiez

13: y kroleſtwá iego: á iżby ſie z námi ná wſzem dzyala ſwięta wola iego.(*marg*) **Mattheuſ
w vj.** (-) To nam

14: napirwey przed oczy náſze poſtánowić raczył/ A potym o opátrzenie potrzeb á

15: żywnoſci náſzych. Iáko y potym tego dokłádác nam miłoſciwie raczył/ vpomi

16: náiąc nas ábychmy ſie nic nie ſtárałi o ty doczeſne potrzeby náſze/ powiedáiąc: iż iuż
temu dobrze zrozumiał Ociec náſz niebieſki czego nam potrzebá/ y nigdy

17: nie omieſzka wſtáwicznie opátrowác wſzytkimi potrzebámi/ bogáctwy y doſto

18: ieńſtwy wiernych ſwoich/ iedno ábychmy ſie pirwey ſtárałi o kroleſtwie ſwię=

19: tym iego.(*marg*) **Tamze** [!]. (-) Tak iákobychmy go ſobie omylná iáká wiárá ſwoiá/
y złemi á ſwo=

20: wolnemi s̄práwámi s̄wemi/ nie s̄tráćili: á iźbychmy łobie nie obráźili s̄więtego
21: miłofierdzya y opátrznóści iego nád łobą. Acz tho bárzo trudny węzeł ná nas/
22: bo tho pośpolicie y dziś międy łobą s̄lychamy/ gdy káznodzyeíá co powiáda o
23: złych pánoch s̄wieckich/ iáko nic o práwá náfze nie dbáią/ iáko sie więcey s̄táráią
24: áby ná nas co wyciągnęli/ niźli o co inšzego. Iáko thež drudzy ná vbogye ludzi
25: robot y płátow przyczyniáią. To wnet wśyfcy chwałą/ to sie wnet wśyfcy ko=
26: cháią iź czyśty káznodzyeíá/ á teraz tám práwie w cel vgodził. A gdy nam opo=
27: wieda wolą Páńfką/ frogość gniewu iego zá wyśtěpki náfze/ ábo o záchowaniu
28: pocźciwego żywotá ábo s̄tanow náfzych/ przeciwko Pánu y przeciwko bliźnim/
29: to krociuchno trwa ná pámięci náfzey/ áni łobie thego nigdy powtharzáć áni o
30: tym mowić nie będyemy/ przyśedźzy do domow náfzych. (marg) **Krzywdá fwoyá
záwždy przed oczymá á cudza w tyle.** (–)

31: # Abowiem to iest przyrodzenie człowieká káźdego/ iź záwždy krzywdá iego tuž
32: vśtáwicznie s̄toi v progu iego/ á przed oczymá iego. Ale krzywdá cudza/ ktora
33: tež zálię pochodzi od niego/ to záwždy ná máłey pieczy v niego. Ták iákośmy to
34: y o onych omylnych żydzyech s̄lyśzeli/ iź sie záwždy vpomináli obietnic Páńfkich
35: á łami s̄wym obietnicam á obowiádkom nigdy dofyć nie czynili. Tákze y ini gdy
36: iákie podobieńtwo głodu ábo vćifku iákiego/ prze wielką fuchość ábo mokrość/
37: nam sie okázuie/ tedy dopirko **domine rex** wśyfcy wołamy. Abo iź tež iákie po=
38: dobieńtwo gwałtu ábo iákiey walki/ tož dopirko krzyczmy á wołamy do nie=
39: go/ á vpominamy mu sie iáko włafney krzywdy fwoiey. Abo iź sie tež **powietrze** [!]
40: iákie ábo inšze przygody okáżą s̄wiátá tego/ tho dopirko **exaudi exaudi** wołamy
41: á nárzekamy nań iákoby ná winnego/ á iáko ná iákiego okrutnego: á łami nigdy
42: nie baczymy powinności fwoiey/ á onych krzywd nieznośnych/ ktore vśtáwicz=
43: nie dzyáłamy iemu/ łamiąc mu s̄luby á obowiáski fwoie. A nigdy zá czáfu wol=
44: nego o to sie nie s̄tháramy/ áby sie w nas s̄więciło s̄więte imię iego/ á iźby sie ku
45: czći á ku chwale iemu okázowálá s̄więta á krześciáńfka powinność náfzá. Iedno
46: iź vśtáwicznie on nam ná licźbie záwždy zośtác muśi/ A my ták y bez ráchunku
47: **ch cemy** [!] záwždy kwitu á wolności od niego. A ieszczę ktemu iáko zli s̄łudzy/ nie
48: [c]żyniác dofyć s̄łużbam s̄woim/ vpominamy sie iáko inšzego długu/ pewnych

49: [za]płat swoich. A thák nic sie nie dziwuymy gdy Pan nád námi podniešie frogą

50: [rę]kę swoię/ nie onći nam krzyw/ ále weyrzimy iedno w reyeftrá swoie/ fnádnie

51: [tho] obaczymy/ żeć nam spráwiedliwie wytrąca zapláthy náłze/ á odmienia nád

52: [n]ámi ty dobrodzyeyftwá á miłofierdzye swoie. (marg) **Káždy wierny noši napis Páński ná łobie.** (-)

53: Bo słuchay co tu Pan tym pokrytym kušcielom swoim powieďać raczy/ mo

54: wiąc z z nimi o tey wolności/ iegli máią dác czyńsz Cefárzowi ábo nie. Powieďa

Vu 2

im: Vkaźcie

strona: 252v

Dwudzyeštey

trzeciey Niedzye

1: im: Vkaźcie mi pieniądż czyńszowy/ y pyta czyieby to było wyobraźenie ábo na

2: pis ná tym pieniądzu. Powieďzyeli mu iż Cefárskie. Toś iuż słýłzał co im powie

3: dzyeć raczył/ iż to ma być káždemu dano co komu należy. Czemuż teź ty nie ba=

4: czyłz zła á fáłszywa mińco á zły á fáłszywy kwartniku á ty złošćiwý człowiecze/

5: czyie wyobraźenie á czyy napis nošilz ná nędznym człowieczeństwie swoim? I=

6: załz nie pomniłz ižeś ftworzon ná podobieństwo Páná swego? Izałz nie pomniłz

7: co nápiřano ná márnym czele twoim/ gdyś sie poľubował Pánu swemu? iż ni=

8: komu inřzemu tám gořpody nie zápiřano/ iedno Bogu Oycu/ y Synowi/ y Du=

9: chu s. Czemuż tego nie dałz co włańnie należy temu Cefárzowi twemu?

10: ktorego obraz ná łobie nošilz/ y ktorego napis wltáwicznie małz ná czele swoim. Czemuż

11: mu záwieralz á śćilkałz powinność swoię? á gwałćilz á łamiełz mu słuby swoie á

12: wiarę swoię? á iákoby sługá niewierny wołalz do niego o zaplátę swoię/ á łam

13: nigdy dořyc nie czynilz powinnośći swoiey. (marg) **Mniey niewierni Pánu krzywi niźli wierni.** (-)

14: # O wřzechmogący náłz miły Pánie/ by nie było tho święthe dobrodzyeyftwo

15: thwoie/ siedlichmy my nędzni á nierowno winnieyřzy á krzywi tobye/ niźli oni

16: vpádli řydowie twoi/ **nádktořemiř** [!] rozłřzyřyl wieczną pomřtę swoię. Abowiem

17: oni/ áćz nošili ná łobie podobieństwo święte twoie/ ále tákiego słuby á takiego

18: řpoľku nigdi nie przyimowáli s toba/ áni tákich obietnic nie mieli o zbáwieniu

19: fwoim/ á nigdy ták nie bywáło piáno ná czele ich/ fwięte imię twoie. Teżeś im
20: był dał tákíe obowiáľki/ ktorým oni nigdy wyproftác nie mogli/ á nie mieli ie=
21: dnaczá áni zbáwicielá fwego. Aleś nam nędznikom wżytko to odmienić raczył
22: boś nam dał zakon nowy/ á w fercu náłzym nápiłány/ ábychmy gi tobie s cnot
23: fwoich á s powinności fwoich vftáwiczníe chowáli/ iáko Pánu fwemu. **Aktoby [!]**
24: z niego wykroczył wedle krewkości fwoiey/ iużeś dał y vkazał hoyne drogi/ iá
25: ko ma być przeiednano to fwięte Bołtwo twoie. A což potym przedlię my tho=
26: bie gwáľcimy/ y fluby y ty powinności fwoie ná fercách náłzych nápiłáne/ y nie
27: ftáramy fie nie o vbłáganie gniewu twego fwiętego. Ale iż ieft tákíe miłofier=
28: dzye twoie/ iż nie wnet podnośiľz w fregości fwoiey rąk fwoich/ nád nędznym
29: ftworzeniem fwoim/ ále vftáwiczníe czekaľz nędznego obaczenia á náwrocenia
30: káždego nędzniká fwoiego. A thák niechay s tákíego miłofierdzya twoiego bę=
31: dzye pochwalono fwięte imię twoie. (*marg*) **Káždi przełožony ieft Cefarzkážde^{go}á
co mu powinien (-)**

32: # Przypátruyże fie thu potym pilno powinności fwoiey/ ktorą thu Pan twoy
33: bárzo krocíuchnemí flowy/ ále iáko ono powiedáią/ práwie węźłowáto/ wyłó
34: życ raczył/ ábyś to był powinien Pánu Bogu fwemu/ co należy iemu: á co Cefá=
35: rzowi/ to Cefárzowi. Nie rozumieyże tu przez wzminkę Cefárfką iżby to tylko íá
36: má ofobá Cefárfka ná tym zależáľá/ ále rozumiey iż kážda zwirzchność kthora=
37: kolwiek ieft thobie od Pána Bogá twego/ wedle nieogárnionych á dziwnych
38: ípraw mądrości iego/ podána á náznáczona/ tá ieft Cefárzem twoim.
39: # Słuchayże pilno s częgo cie tu Pan vpominác raczy/ ábyś więczy nic nie był
40: powinien temu Cefárzowi fwemu/ iuż ták iáko słýzyľz tey zwirzchności fwey od
41: Pána náznáczoney/ iedno co słufznie maľz być powinien iemu. Abowiem pocz=
42: ćiwość/ porządne á powinne poľufzeństwo/ á potym poľtepek ten który z wo=
43: ley Bożey/ ábo ná opátrzenie iego/ ábo ná opátrzenie ípraw ábo potrzeb Rze=
44: czypoľpolitey/ ieft włožon á vftáwion tobie. Ale ná to pilnie pomni á vftáwicz=
45: nie pomyľlay łobie/ iż ty y on obádwá macie inego Cefárzá nád łobą/ ktoremu=
46: łcie powinni y czyniľz/ y poľufzeństwo. A ták pomni ná to pilno/ iż gdzieby cie ten
47: Cefarz twoy doczeľny odciagał od woley á od poľufzeństwá onego głównego

48: á wiecznego Cefárzá twego/ który te^{go} tobie do czáfu nádánego/ może iáko źdzye=

49: błeczko rozetrzeć miedzy pálcý śwemi. Iuż więcej maź być powinien temu/ á n[ie]

50: doczeńnemu onemu Cefárzowi śwemu. Iuż tám y zdrowie/ y gárdło/ y wśzytk[a]

51: máiętność ma być tania v ciebie. Gdyż ná cię łam woła ábyś fie tego nic nie l[ę]

52: kał kto tylko ciało zábić może/ (marg) **Mattheus w x.**

: **Lukaś w xij. kapi.** (-) ále thego więcej/ kto zabiwśzy ciało duźę poł[ác]

53: może ná zátroczenie. A zwálzczá gdyż to pewnie wiefz/ iż ten doczeńny twoy Czełarz [!] /

54: by był naokrutnieyśzy/ tedy w tey mierze żadnym obyczáiem nie może pod

55: nieść ná cię ręki śwey/ bez dopuśzczenia zwirchnieyśzego onego Cefarzá twego.

A iefliżeć

strona: 253

po Troycy świętey.

Liśt 253.

1: A iefliżeć ią podniefie/ to iuż wiedz pewnie/ żeć iest z woley á s przepuśzczenia y s

2: przeźrzenia iego/ á pewnie ku lepszemu twemu: bo pewnie Pan ábo cie doświád

3: czyć chce w śtałości twey/ ábo cie pokárác zą grzech twoy chce/ á potym to hoy=

4: nie á łowicie nágrodzić tobie. Abo też chce áby fie imię iego święte poświęćilo á

5: okazało w śtałości twey/ iáko fie okazało w inych świętych iego. A ták trway

6: mocnie á nie dáy fie nigdy odnośić żadnym śtráchom á mocy światá te^{go}/ od mo

7: cy á od zwirchności Páná śwego. A zwálzczá gdybyś to iáwnie znał á wiedział/

8: czymby miał być obrażon s. Máiełtat iego/ á imię święte iego.

9: # A wy też nędzni Cefárzowie światá thego/ ták iáko ná was Dawid woła od

10: Páná wálzego/ włęknicie fie thego zwirchniego Páná á Krolá śwego/ á pádn=

11: cie/ á pocałuycie święte nogi iego/ áby fie kiedy nie rozgniewał/ iáko was Pro=(marg)

w Pśalmie xxiiij.

: **Ku złym przelożonym vpominanie** (-)

12: rok prześtrzega/ á nie wyrzucił was z drogi śprawiedliwey á z obliczności swo=

13: iey. Pomnicie ná to czyiście łudzy á czyiście śprawce łą/ á od kogofcie tu łą prze

14: łożeni: śpytaycie fie Páwła świętego.(marg) **Do Rzimia. w xiiij.** (-) Wiem że żaden ábo

bárzo rzadki máło po

15: myśla ná to/ wšytko mu fie to zda iż mu to przypádło/ ábo z zařług iákich/ ábo
16: z godności iákich/ ábo z onych zacności przodkow ſwoich/ á nigdy z woley á z
17: opátrności Páńfkiey. Ale nie myl fie nędzny Cefáru á nie myl/ á iefli nie wie=
18: rzyřz ſam ſobie/ rozmów fie s Páwłem ſwiętym ábo s Proroki/ wřędy á węřzdy [!]
19: z naydzyeřz/ iż ni od kogo nie iefth przełożeńřthwo twoie/ iedno od Pána Bogá
20: twoiego. A iefližeř zły á gwałtownik powinności ſwoiey/ tedyř dan ieřt ná pom
21: řtę iáko bicř ludowi Bożemu/ wedle obietnic Páńfkich/ iż záwřdy obyecał dáć (marg)

Ezaiáš w iij. kapi. (-)

22: # krolá á przełożonego narodowi káždemu/ wedle ſercá ich. A zá grzech zá ich o=
23: biecał s pořzodku ich odiać godnego/ mocnego/ obronnego/ rádnego: á ze złe=
24: mi/ á z zniewieřciálemi obyczáymi obiecał im dawáć przełożone ich. A tubyř fie
25: mogł obaczyć nędzniku/ iefliže nie chodziřz wedle powinności Páńfkiey/ iż cye
26: řzpetná miotłá a márnym bicřem piřmo ſwięte przeżywa/ vcřzynioná od Pána
27: ludowi iego. A iáká zářię pomřtę/ iáká zapłátę zořtáwić raczył mietle they ábo
28: bicřowi tákiemu/ tego fie řnádnie dopytařz v Ieremiařzá y v Ezaiášzá y v inych
29: Prorokow/ iáka będzye zapłátá twoiá/ á iákie dokończenie twoie. A nie thylko
30: nád tobą/ ále y nád domem/ y nád potomřtwem twoim. Bo iáko dobry á cno=
31: tliwy wiele može błogořłáwieřtwá przynieřć domowi ſwoiemu/(marg) **ij. Moize. w
xxxij. (-)** ták teř zářię

32: złořciwy wiele przekłęcia á wiecznego vpadku može przynieřć á zyednáć do nie=(marg)

v. Moize. w v. ka. (-)

33: go. Gdyř fie Pan obiecał mřćić tego nád káždym ář do cřwartego pokolenia ie=
34: go. A nie wierzyřzli themu/ przecřci ſobye co fie řtáło nád Achábem y nád po=(marg)

iiij. Krole. w ix. (-)

35: tomřtwem iego/ ábo nád wiele inych: řpráwnieby fie thám obaczyć y vřtrářzyć
36: mogł to vnieřione řumnienie twoie.

37: # A thák wy nędzni á docřefni vrzędnicy ſwiátá tego/ á przełożeni nád nim od
38: Pána ſwego/ moglibyřcie fie łękáć á vřtrářzyć obwołania tego Prorockiego/ á=
39: by kiedy Pan nie powstał ná nogi ſwoie/ á nie řtárl was iáko zdzyebłká miedzy
40: páley ſwemi/ á nie wyrzućil was z drogi řpráwieliwey/ á od oblicřności ſwo=
<http://rcin.org.pl>

41: iey. Gdyż to pewnie wiecie/ iż to ieft nędzny zyfk omylnego fwiátá tego/ iefliby=
42: łcie vczynili iáką namnieyřą przekażkę duřzam ſwoim. A teź to pewnie wiecie/
43: iż ze **zle** [!] nábytego nigdy áni wy áni dzyedzicy wálzy cieřyc ſie nie będą: á zázwdy
44: to ná pomłtę ma być obrácano y wam y potomřtwu wálzemu. A ták nieřza ie=
45: dno álbo iż muřcie wierzyć ſłowom Páná ſwoiego/ ábo opuřciwřzy rádě iego/
46: muřcie zořtác przy rádzye onego krolá ciemnego fwiátá tego/ á nářłádowác o=
47: mylnego zwiedzyenia iego: ktory wam vkázuie vřtáwicřnie á kładzye przed oczy
48: bogáctwá fwiátá tego/ obiecuiąc was w nich ſzczęřćic/ iefliže zořthániecie przy
49: rádách iego: ták iáko to wam Pan opowiedzyeć raczył przy onych pokuřách ie=
50: go/ ábyřcie ſie go pilnie řtrzegli/ gdyż to łą omylne á niepewne řpráwy iego: á iż=
51: byřcie ſie mu bronili oną tarczą á náuką Páná řwego/ iż nie temu nieřłáchetniko
52: wi powinniřcie pořłufzeńřtwá/ áni řadney nádzyeie mieć od niego/(*marg*) **Mattheuřs**
w iiii. (–) iedno od Pá

53: ná ſwoiego/ á wřzytkiego řzukác á nábywác powinniřcie od niego. A bowiem to
54: wam wiecznie trwác będąye/ y tu ná zyemi/ y po tym doczeřnym pielgrzymowá
55: niu wálzym/ w kroleřtwie řwięty m iego.

Vu 3

A teź tá

strona: 253v

Dwudziestey
trzeciej Niedzye

(*marg*) **Káždy człowiek Cefarz duřzy řwey** (–)

1: # A teź tá przymowká Páńřka może ſie řłufřnie řciágnąc ná káždy řtan y ná ká=
2: řdą ořobę řwiátá tego. A bowiem ácz tu rozmowá Páńřka miánuie tylko Cefá=
3: rze á przełožone řwiátá thego/ ále dotkni ſie káždy z namnieyřzego řtanu/ iefliř nie
4: ieft Cefářzem iákiey tákiey ořiáđłóřci řwoiey: á byř nic inřzego nie miał/ tedyř Ce
5: řářzem doczeřnym duřze y ciáłá ſwoiego. A pomyřł ſobie iefli thobie nie tákieź o
6: płátne idzye/ iáko náwięřřzemu Cefářzowi řwiátá tego: á táki ieft rownie tobie
7: vpadek twoy á řmierć twoiá/ iáko náwięřřzego przełožonego ábo mocarzá kto=
8: rego. Mieyże rádžeć pilnie ná pieczy moy miły Cefářzu á káždy krzeřciáńřki cřłó
9: wiecze/ ábyř to záchowáł Pánu Bogu řwemu/ co řłufřnie ma być záchowano

10: iemu/ gdyż nośiſz napis iego y podobieńſtwo iego/ ták iákoś ſłyſzał/ ná tym ne=
11: dznym człowieczeńſtwie ſwoim. A thákież przełożonemu káždemu ſwemu **cos** [!]
12: ſłuſznie ieſt powinien iemu/ wedle przeźrzenia á powołánia **ſwoie^{g^o}(marg)** **Zły Cefarz**
krzywdá bliźniego/ bo Pan opiekálnik. (-) A drugiemu
13: teź nędznemu Cefárzowi podobnemu k ſobie/ to **teſt** [!] / **blźniemu** [!] ſwoiemu/ to cóś
14: teź ieſt powinien iemu. Abowiem to ieſzczé ieſt więtſza powinność twoiá/ á wię
15: cey tego Pan od ciebie potrzebuie/ niźli ku przełożonemu ſwiátá tego. Bo thám
16: áczbyś nie rad/ ále muſiſz dołyć czynić powinności ſwoiey. Ale thu iedno lámá
17: cnotá twoiá/ á poczciwe ſumnienie twoie/ á ſtrách dekretow Pánſkich/ do tego
18: cie pociągnąć moze/ iż záchowafz á daſz to co należy temu nędznemu Cefárzowi
19: rownemu ſobie á bliźniemu twemu. Gdyż Pan ná cię woła: Iż mnie pomtá(marg) **v.**
Moize. xxxij. (-)

20: należy á ia zárownam zá krzywdę iego/ á to ſowito zapláćę thobie. Abowiem
21: nie mnimay gdzye cie ogień popali/ wodá potopi/ ná polu zginie/ w oborze po=
22: zdycha/ áby tho tobye ſkąd inąd roſło/ iedno s prawdziwych dekrethow Páná
23: twego/ á zá pomſtę krzywdy ſwoiey. Bo áczci ſie ono niebożátko á on nędzni=
24: czek obronić nie moze/ ktorego thy dawifz w niewinności iego/ ále Pan opowie=
25: da ſie głoſno/ iż ſie chce mſcić krzywdy iego. A iáko ſtára przypowieſć ieſt/ tho
26: ſie záwždy wypełnić muſi nád tobą: iż ty cudzego ſzczypty/ á dyabeł twego gar=
27: ſcią/ ktoremu tego Pan dopuſci zá złoſciwemi poſtępki twemi.
28: # A thák prze miły Bog przyſłuchawaymy ſie pilno tym ſwiętym á nieomyl=
29: nym ſłowom Páná tego/ á zoſtáwiaymy káždego przy powinności iego co ko=-
30: mu należy. A ieſzczé owłzem tego ná więtſzey pieczy mieymy kto ſie nam obronić
31: nie moze: gdiż ſłyſzymy iż ſrogi miecz y ſrogá pomſtę dzierży nád námi Pan náſz
32: o namnieyſzą krzywdę iego. A mogłby ſobie vſtáwicznie káždy powtarzác thy
33: krociuchne ſłowká Páná ſwoiego/ ábo ie nápiſác nád ſtołem ábo nád łóſzkiem
34: ſwoim/ áby káždy ná to záwždy pomniał/ á to vſtáwicznie miał przed oczymá
35: ſwemi/ áby tego záwždy zoſtáwował przy tym/ co komu ſłuſznie á ſpráwiedli=
36: wie należy. Wiedząc pewnie/ iż tákiemu káždemu ſcíſnionemu á vdřęczonemu/
37: hojne á rozliczne záwždy á vſtáwicznie roſtá zapláty y pociechy iego/ thák thu

38: do czáfu ná zyemi/ iáko y ná niebye. Wiedząc też tho pewnie/ iż przestępnikowi
39: tey rády á tey náuki Páńfkiey wieczne pomfty á wieczne vpadki zázwdy fą zgo=
40: towáne/ y thu ná zyemi/ y wiecznie ná niebye. A nie tlyko fámemu/ ále y domo=
41: wi/ y potomftwu iego. Ták iż nigdy odmienić fie nád nim nie może fropa obie=
42: tnicá á nieomylna Páná iego. (marg) **Czarth vcieka od wiernego iáko Licemiernik
od Kriftufá. (-)**

43: # Abowiem tu słyfzyfz iż oni fáłfzerze á oni przestępnicy vślyfzawśly ty słowá á
44: tę ták węzłowátą odpowiedź y náuki Páná tego/ piłze Ewányeliftá/ iż fie zádzi=
45: wiwśly poźli precz od niego. Toż też ty fobie rozważay o fobye moy miły brácie/
46: á tu pátrz wielkiey pociechy fwey. Bo gdy vyrzy czárt fprzećiwnik twoy á pod=
47: ftepcá twoy á on márný zwodnik twoy/ iż ty mocnie ftániefz przy they rádzye á
48: przy tey náuce Páná fwego/ á będziefz tu záchowywał co cóś powinien iáko Pá=
49: nu fwemu/ wślytkę cześć y chwałę iemu/ wślytkę nádzyeie y wiaré fwą pokládá=
50: iąc w świętym Boftwie iego: á tákież káždemu ftanowi záchowálfz fpełná po=
51: winność fwą/ pewnie fie zádziwowawśly á vlęknáwśly tákiefy fpráwy twey/ mu
52: śi cie opuśćić y vciekáć precz od ciebie/ gdyż iuż tego pewnie będziefz ífth/ iż ręká
53: Páńfka mocna á obronna/ ktora ftárłá márną moc iego/ vřtháwicźnie będzye
54: nád głowá twoiá/ á iż będzye znał nád tobą vřtáwicźną fwięthą opátrźność ie=
55: go/ á zwłáfczčá gdy cie iuż ze wśład opánuie fwięte kroleřtwo iego.

Co fobye

strona: 254

po Troycy fwiętey.

Liřt 255.

1: ¶ **Co fobie rozważać mamy s tey rořpráwy Páná fwego.**

2: # A thu fobie rozważay káždy/ co málf obáczáć s tey rořpráwy fwięthey Páná
3: fwego. A napirwey vważay/ co iefť fáłeczny ięzyk/ y iáko gi piřmo zowie/iádem
4: iáľzczorczým/ á pióľynem náártým/ á iáko gi ná pilney pieczy Pan miewa/ y iá
5: ko żadnego zátáić nie chce/ y iáka iefť fropa pomřtá y zapłátá iego. # Drugie
6: pomnimy/ co iefť prawdá fwięta/ y iákie to iefť kochánie Páná twego/ y iáko iá
7: ták pogáńfcy/ iáko y krześćiáńfcy ludzye zázwdy mieli/ y mieć powinni/ ná pie=
8: czy/ y iáka iefť zapłátá y zacność iey. # Trzecie/ mamy pomnieć ná tę nieomyl=

9: ną radę Páná swego/ ábychmy to byli powinni iemu/ co mamy być powinni.
10: A tákiez y kázdemu ftanowi/ á nawięcey łobie rownemu/ ábo vniżeńszemu bli=
11: źniemu swemu. Gdyż Pan opiekálnikiem ie^{go} ieft/ á frodze ząwždy grozi ná pom
12: łtę iego. # Czwarte pomnimy/ czyie piątno á czyy napis nośimy ná łobie/ gdyż
13: nas náznáczono/ á zápifano gołpodę ná czelech náłzych/ Bogu Oycu/ Syno=
14: wi/ y Duchu s. ábychmy to dáli á przywłázczyli iemu/ co ieft náleżącego łwie
15: temu imieniowi iego. # Piąte/ ábychmy fie nie lękáli żadney mocy áni zwirz=
16: chności/ ktoraby byłá przeciwo łwiętey woley iego. Wiedząc to pewnie/ iż ma
17: my pewnego obrońcę/ kthory nas wydrzec może od włythkiego niebełpieczeń=
18: łtwá náłzego. A iefli ná nas co przypádnie/ iż tho ieft włytko z woley łwiętey ie=
19: go/ á ku pociefze náłzey.
20: # Dayze nam to tedy náłz włyzechmogący Pánie/ áby fie nam tá łwięta á nie=
21: omylna rádá twoiá/ wlepiłá w ty nędzne á nieobáczne łercá náłze/ ábychmy to=
22: bie nędznicy przodkiem záchowáli powinności łwoie/ iáko wiernemu Pánu
23: łwemu/ á pothym kázdemu ftanowi/ wedle powinności iego/ á wedle woley á
24: rołkazánia łwięthego thwego/ áby łtąd było w nas pochwalone á obiáśnione
25: łwięte imię twoie/ ku czći á ku chwale twoiey/ á ku pociefze y ku wiecznemu bło=
26: gołłáwieństwu nam nędznikom twoim. Czego nas rácz domieścić Pánie
27: Boże náłz włyzechmogący w Troycy iedyyny. Amen.

28: **Ewányelia Niedzele xxiii. po**

29: **Troycy łwiętey/ ktorą nápił Márek s. w v.**

30: **kápitulum. Przeciwo niedowiárfstwu á żywo=**

31: **towi bezzakonnemu.**

32: # Nie lęky fie nic iedno wierz mocno etcet. (*marg*) ¶ **Pociefzliwa náuká/ iáko Pan ieft gothow ná namnieyze záwołanie káздеgowyerne^{go} swego/ á iáko nigdy nie omiełzkawa ná wfpomożenie iego. (-)**

33: **M**Arek Ewányeliłtá łwięthy thák piłze/ iż
34: człowiek zacny s Kłiążąt á s przełožonych kołciel=
35: nych/ przyłzedł do Páná/ y vpadł przed nogámi ie=

- 36: go/ prożąc go pokornemi prośbami/ áby sřthąpił
37: do domu iego/ á włożył rękę ná głowę dzyewki ie=
38: go/ ktora iuż dokończywála żywotá swoiego. Pan
39: prze sřufzne przyczyny/ kthore będą niżej nápiśáne/
40: zániedbał ná máły čás oney próśby iego/ áż potym
41: przyřzli do niego sřuźebnicy iego/ powiedáiąc mu
42: onę źáłościwą nowinę iego/ iż iuż oná dzyeweczka
43: iego dokonála żywotá swego. Pan dopirko vřzawřzy ono włęknione serce iego
44: raczył sie miłościwie obroćić ku niemu/ mowiąc mu ty pociefzliwe sřowá/ w o
45: nym źáobliwym smutku iego: Iż nie lękay sie nic/ iedno mocno wierz/ sřtánie
46: sie tobie wřzytko wedle wiary twoiey. To iáko potym raczył wnidź do domu ie=
47: go/ á iáko záfię ożywił ono dzyeciátko iego/ y iáko **pociefzy ł [!]** on wřzytek dom ie=

Vu 4

go/ ktory

strona: 254v

Dwudzyesřey

czwartey Niedzyele

- 1: go/ ktory był wielkim smutkiem nápełniony/ sřyrzey niżej w Ewányeliey s. vřřly
2: řzemy. Ale iżechmy sobie ty sřowá Pána swego tu napirwey wřpomionęli/ kto=
3: re mowił ku onemu zářráfowanemu człowiekowi/ iżby sie nie lękał nic á mocno
4: wierzył iemu/ iáko Bogu możnemu/ thá ieřt przyczyná. Iż w káždych pořtrá=
5: choch nářzych á przygodach nářzych/ s tych obietnic Pána nářzego/ktore pod o=
6: sobá thego smętnego křiążęciá kápláńřkiego mowić ku nam raczy ku wřzytkim
7: wiernym swoim/ ábyřmy sie nie lękáli nic/ á mocno wierzyli iemu/ tedy sie nam
8: wřzythki smętki á źáłościwe przygody nářze w rádość á w wielkie pociechy záv=
9: řdy obrácác muřzą. Okázuiąc to káždemu z nas/ iáko wierne serce/ ktore vprzey=
10: mie dufa iemu/ á zupełnie pokřáda w nim nádzyeię swoię/ iáko w Pánu swoim/
11: nigdy omyłone nie będzie w pociefzeniu swoim. Vkázuiąc teź to/ iż v niego ni=
12: gdy nie płatnieyřzego áni wdzyęcnieyřzego nie ieřt/ nád takie serce/ ktore wier=
13: nie á nie obřudnie závřdy dufa iemu/ iáko Pánu swemu/ á Bogu prawdziwe=
14: mu swemu. Ták iáko to řyrzey zrozumiemy s řłow nápiřanych tego to Márká

15: świętego o tey spráwie Páná nášzego/ ktorą nam ná piłmie swoim zoftáwić ra=

16: czył tymi łowy. [grafika](#)

17: Gdy sie záfię przypláwił Pan w łodzi przez mo=

18: rze/ zbieżáła sie tłufzcza wielka do niego/ á on

19: chodził nád morzem. A otho przyfzedł do niego

20: niekthory s przełożonych kościelnych/ imieniem

21: Iáirus/ á vřzawfzy Páná/ vpadł przed nogá=

22: mi iego/ pilnie á pokornie go profząc/ powiedá=

23: iąc mu: Iż dzyeweczka moiá dokonywa iuż żywothá swoiego/

24: profzę ábys wftąpił/ á włożył ręce ná nię/ áby była vzdrowio=

25: ná/ á była żywá. A Pan pothym pozedł z nim/ á náfláduiąc go

tłufzcza wielka

strona: 255

po Troycy świętey.

Lišt 255.

1: tłufzcza wielka vćikáli go ćiřnac sie do niego. A w then čás

2: niewiáftá kthora dwánałcie lat ćirpyáła niemoc krwáwą/ á

3: wiele vćirpyáła miedzy rozmáitemi lekárzmi/ á wřzyftkę iuż by=

4: lá vtráćiła máiętność swoię/ á nikt iey pomoc nie mógł/ y ow=

5: fzem co dáley tho sie gorzey miáła/ A gdy vřlyfzáła o Pánu Ie=

6: zufie/ wćiřnęła sie s thyłu do niego miedzy tłufzczámi onemi/ á

7: dotknęła sie řzáty iego/ mowiąc thák lámá w łoby: Iż pewnye

8: iellize sie tylko dotknę odzyenia iego/ będę vzdrowioná. A ná=

9: tychmiał záftánowiła sie iey krew oná/ á zrozumiała ná ciele

10: ná řwym iż była vzdrowiona od oney frogiey niemoczy swo=

11: iey. A nátychmiał Pan Iezus obaczywřzy onę mocz swoię/ kto=

12: ra poruřzyła sie była w nim/ obroćiwřzy sie do oney tłufzczey/ py

13: thał sie kthoby sie dotknąć miał odzyenia iego? A powiedzyeli

14: mu zwolennicy iego: Azář nie widziř miły Pánie iáka sie tłu=

15: fzcza řćiřnęła około ciebye/ á wřdy pythał kthoby sie ciebie do=

16: tknąć miał? A Pan lie pothym przypátrował/ áby vřzał onę
17: ktora lie go dotknęła. A oná niewiáftá boiąc lie á drząc/ wie=
18: dząc lámá w łobyce czo lie sftáło/ przyřzedřzy y pádlá przed no=
19: gámi iego/ á powiedzyála mu wřzytkę prawdę. A on iey po=
20: thym powiedział: Wiárá twoiá corko moiá miła ciebye zdro=
21: wá vczyniła/ idziřz iuż w pokoju/ á bądź iuż zdrowá od tey pla=
22: gi řwoiey. A gdy ielzcze domawiał řłow onych/ przyřzli pořło=
23: wie do onego kořcielnego przełożonego/ opowyedáiąc mu/ iż
24: iuż oná dzyeweczká iego vmárlá/ áby iuż więczey nie frářował
25: prořbámi řwoiemi Páná. A Pan Iezus náthychmiařł vřłyřza=
26: wřzy řłowá ony/ rzekł ku onemu przełożonemu kořcyelnemu:
27: Nie łękay lie nic/ iedno wierz mocno. A nie kazał řadnemu iřć
28: zá řobą/ iedno Pyotrowi á Iákubowi á Ianowi bráthu Iáku=
29: bowemu. A wřzedřzy do domu křiążęciá onego kořcielnego/ vř=
30: rzał áno zgromádzenie wielkye/ á płáćz/ á wielkye nárzekánie/
31: A wřzedřzy do nich/ powiedział im: Przecř lie frářuiecie á plá=
32: czecie? dzyeweczkáć tá nie vmárlá/ ále zářnělá. A oni lie poczę=
33: li nářmiewáć z niego. A on wypędziwřzy wřzytki/ thylko zořtá=
34: wił mátkę á oycá dzyeweczki oney/ á thy kthorzy z nim byli. A
35: wřzedřzy thám gdzye oná dzyeweczká ležála/ á wzyáwřzy rękę
36: iey/ rzekł ku niey: Tálithá kumi/ czo lie thák rozumie/ Dzyewe=
37: czko rořkázuięć ábyř wřtála. A nátychmiařł wřtála dzyewecz=
38: ká oná/y chodziła. Abowiem byłá iuż iákoby we dwunářcie lat.
39: A zdumieli lie wřzyřcy zdumieniem wielkim. A rořkazał im
40: Pan pilnie/ áby tego od nich řaden nie wiedzyał: á pothym ro=
41: řkazał áby iey dáli co ieřć.

42: **I**Z thu piřze Ewányliřtá řwięty/ iż lie Pan zářię przypláwił w łodzi przez
43: morze/ á nie piřze řkąd: ále s piřwřzego nápiřánia iego znáćzy lie/ iż z grá=

strona: 255v

Dwudzyeftey
czwartey Niedzyele

1: nie onych Dekápoleyfkich/ gdzie był wiele dziwow Boftwá fwe⁸⁰ okazał/ przy=
2: płąwił sie zálię do zyemie żydowskiew. Támże w ten čás Máttheufzá s. onego
3: kánclerzá fwego ze cłá do fiebie powołał. Támże miał rzecz z onymi prześládo=(*marg*) ¶

Pan był nágrawan/ iż z grzeźniki fiedzyał. (-)

4: wniki fwoiemi zakonnemi/ ktorzy go wítáwicznie prześládowáli/ gdy s tymże
5: Máttheufzem w domu iednym z inemi grzeźniki y celniki fiedzyał zá iednym
6: ftołem/ gdyż to był ná ten čás vrząd podeyrzány. A gdy nań fzemráli przed ie=
7: go zwolenniki/ iż ták z grzeźniki poľpolituie/ tedy im támże ná ten čás powie=
8: dáć raczył: Iż nie do zdrowych tu sftępić raczył/ ále do tych ktorzy potrzebowa
9: li lekárzá. A oni áby fie owfzem vczyli tego co Prorok powiedał/ iż Pan nie ko=
10: cha fie w ofiárach iedno w miłofierdzyu.(*marg*) **Hozeafs w vj. ka. (-)** A támże w ten
čas then nędzny á fmeę

11: tny kápłan przyfzedł do niego w tym frogim fmeętku fwoim/ thák iáko Ewán=
12: yeliftá wfpominác thu raczył. (*marg*) **Czemu Pan rychley fzedł do nędznikow niź
do moczow. (-)**

13: # Pátrzayże tu dziwney opátrznóści Páná tego/ iż to iuż drugyemu ták vczynić
14: raczył/ iż nie zárázem fzedł do domu iego. Pirwey thákież onemu Krolikowi z
15: miáftá Kápernaum/ ktorego fyn tákież iuż dokonywał żywotá fwego. A tám o
16: tym Kroliku fzyroko fá ty przyczyny opifáne/ czemu fie Pan ociągał iść zárázem
17: do domow tych ludzi przełożonych. Okázuiąc to/ iákim on Pánem ieft/ á iż nie
18: máfz v niego bráku w żadney perfonie/ á owfzem on wiefzszą záwždy pieczę ma
19: o nędzniku ktory fobie fam rády dáć nie może/ niźli o tych moczowch/ kthorym
20: fwiát wítáwicznie fłuży/ á zábiega ná fłuźby á ná wfpomożenie ich. A to teź by=
21: lá druga przyczyná/ iż niedokończóna byłá wiárá w nich/ iż go prośili á wzywá
22: li iákoby iákiego doktorá/ áby fzedł do domow ich/ á fnađz fie im zdáło áby iá=
23: kiemi lekárftwy ábo pomocámi fwieckimi podpomagał onych vpadkow ich
24: nic nie rozumiejąc o Boľkiew możności iego/ iż on iedno thylko fłowem á fámaę

25: woła/ zá rofkazániem swoim/ wśzytko vczynić á rofkázác mogł ná niebie y ná
26: zyemi. A do vboгих á do nędznikow nigdy nie profzony łam dobrowolnie cho
27: dził/ łam ie vpátrował/ á łam łie do nich przyłtępował. Zołtáwuiać teź tho ná
28: przykład nam/ ábychmy thákieź pyeczą á pilność záwždy miewáli o tákich wię cey/
kthorzy łobye nic pomoc nie moga/ niźli o tákich kthorym ten márný á po=
29: chleبنى łwiát łłuży zewłżąd á pochlebuie/ á ze włżąd łie łtára o potrzeby á o o=
30: pátrzenie ich. (*marg*) **Pokorne á vniźone łercze iákotełt [!] płatne v Páná. (-)**
31: # A teź nam dawáiać to ná pámięć/ iáko ielt záwždy płatne v niego pokorne á
32: vniźone łerce człowieká łkrułzonego. Iáko to okazać raczył w onym Centurio=
33: nie/ ktory mu powiedział gdy chciał wniść do domu iego/ iżem ia thego nie go=
34: dzyen moy miły Pánie/ ále dołyc ná thym ábyś thy thylko przemowił łłowo
35: łwoie/ tedy łie ná włzem wypełni pociechá moiá. Iáko y thu obaczyć mozełz ná
36: tym łmętnym kfiáźęciu kápłáńłkim/ iż Ewányeliłtá piłze/ iż padł przed nogámi
37: Pánłłkiemi/ pilnie á pokornie profząc o miłofierdzye iego/ iż Pan przedłię prołby
38: iego nie wzgárdził/ á włzedł potym do domu iego/ y vczynił nád nim miłofier=
39: dzye łwoie. A do onego hárdego á nie práwie dowiernego Kroliká Kápernáý=
40: łłkiego wniść niechciał/ ná onę nie práwą wiáre iego/ y ná onę dobrą myłł iego.
41: A włzákoź go iednáł y z dáłeká nie opułcił miłofierdzyem łwoim. Snadź nie táł
42: wiele dla niego/ ále więcey dla tego/ áby łie ná potym y on y káždy wierny iego
43: przypátrował łwiętemu Bołtwu iego/ iż on nie tylko táł iáko człowieł/ ále y z
44: dáłeká á tylko łłowem á rofkazániem łwoim moze wśzytko co chce vczynić á po
45: łtánowić/ wedle łwiętey woley łwoiey. (*marg*) **Kfiáźę kápłáńłłkie nic nie duła w
dołtoieńłłtwie/ áni w łłuźbie łwoiey. (-)**
46: # A thu łie vcźcie á vpominaycie nędzne kfiáźęłá kápłáńłłkie/ s przykłádu tego
47: przodká łwego/ o ktorym tu Ewányeliłtá s. piłze/ iż był zacnego vrzędu kápłáń
48: łłkiego/ á wđdy ten nic nie dułá/ áni vrzędom/ áni godnołłciam/ áni ofiáram/
49: áni żadnym przyłługam łwoim kołcielnym/ ále z gołá bieżał do Páná łwego/
50: á vpadł przed nogámi iego/ pokornie od niego profząc miłofiernego włpomomo=
51: żenia iego/ y co z nim potym Pan vczynić raczył/ tołłcie iuź łłyłzeli s tey pewney
52: hiłłtoriey łwiętey o nim nápiłłaney. Vpadayciełz wy teź niebożáłłká przed nogá=
<http://rcin.org.pl>

53: mi iego/ á nie dufaycie nic żadnym spráwam áni doftoieńftwam wálzým/ á zli=

54: tuycie fie nád tą nędzną á bárzo ochorzála dzyeweczką fwoią/ tho ieft/ nád du=

szyczką fwo

strona: 256

po Troycy świętey.

Liſt 256.

1: szyczką fwoią/ ktora práwie iuż ſnadź w grzechu ſwoim dokonywa żywotá ſwe=

2: go. A wołaycie ku Pánu ſwemu/ áby włożył ná nię miłościwą rękę ſwoię/ poki (marg) ¶

Dufzá grzechem záchorzáła. (-)

3: bárzyey nie zemdleie w grzechu ſwoim/ áby ták nie zámárła/ nie obaczywſzy fie/

4: bez pomocy á bez miłofierdzya iego ſwiętego. A pewnie káždemu tákież będzie

5: rzeczono: nie lękay fie nic nędzniku/ iedno mocno wierz/ będzie zálie ożywioná

6: tá nędzna dzyeweczká twoiá/ á tá nędzna á ták bárzo ochorzála á grzechem iá=

7: ko iádem práwie zaráżona niewinna dufzyczká twoiá. (marg) **Iakub w ij. kapitu.**

¶ **Wiára bez zakonu trudno fie ma podobác Panu. (-)**

8: # Ale iż wiára/ ták iáko Iákub s. piſze/ bez dobrych vczyńkow ſłába ieft: á do=

9: brych vczyńkow trudno ſobie kto inákłych może leplzych vczyńić/ iedno ty/ kto=

10: re pochodzą z woley á z rofkazánia Páńſkiego. Gdyż Pan powiedác raczy/ iż ſłu

11: gá wiedząc wołą Páńſką á nie czyniác iey/ froſzemi plagami będzie karan ni=

12: zli niewiádomy. A gdyż to ieft wola ſwięta Páná tego/ áby káždy żyw był á cho (marg)

Lukaſ w xiiij. (-)

13: dził pod zakonem iego/ á iefzcze ktemu miánowicie rofkazał ſługom koſcielnym

14: ſwoim przez Páwła s. áby káždy mieſzkał w poczciwym małżeńftwie/ á w za=

15: konie vftáwionym od niego/ á przy inych dobrych ſpráwach thák fie okazał

16: przed oczymá á przed Máyeftatem ſwiętým iego. Tá k iáko y tu ſłyſzymy o tym

17: przełożonym á zacnym káplanie zakonu żydowſkiego: gdiż Pan nigdy nie ſkáził (marg)

j. do Timot. w iij.

¶ **Do Titufa w j. (-)**

18: zakonu tego/ owſzem ſam był vftawcą iego/ y iáſnie to y tu káždy obaczyć może/

19: ná iakiey pieczy ten ſtan zázwdy ieft v niego/ gdzie Ewányeliſtá piſze/ iż wygnał (marg)

Kfiążę zakonu ſtárego w zakonie małżeńſkim było (-)

20: Pan od oney sprawy wżytki ino ludzie gdy miał wkrześć dzyeweczkę tę vmár
21: łą/ iedno onemu káplanowi z małżonką fwą á z mátką dzyeweczki oney kazał
22: zořtác przy łobie á przy zwolennikoch swoich. A thu dopirko iż wiara była złą=
23: czona z dobremi vczynki iego/ iż mieřkał w zakonie Pánřkim/ záchowywáiąc
24: mu przy tym y ino powinowáctwa zakonne řwoie/ łácno łobie prořbami řwe=
25: mi řpowinowácił Pána řwego/ dołóżywřzy o nim wiary řwey.
26: # A thák y nam tákžeby vczynić trzebá/ ieřlibyřmy chcieli áby prořby á záołá=
27: nia nářze były płatne v Pána nářzego: á pilnie ieřt tego nam potrzebá/ ábychmy
28: chodzili wedle wolej ie^{go}/ á iżby řie iemu pirwey vpodobály řprawy á cnoty řiwo
29: tow nářzych. Abowiem iáko řam Pan powiedác raczy/ iż nie ten ieřt godzien łá
30: řki á kroleřtwa ie^{go} řwiętego kto zá nim tylko woła Pánie Pánie/ ále ten owřzem
31: co czyni wołá Bogá Oycá iego niebieřkie^{go}. (marg) **Mattheuřs w vij.** (–) A ták wieřz
to Pan Bog w tych řwo
32: wolnych řywociech nářzych iákie będzye wyřłuchánie nářze. A řtrzež Pánie Bože
33: áby wedle obietnic Prorockich modlitwy nářze á błogořłáwieńřtwa nářze nie o
34: broćily řie nam wřpák/ á ná przekłęćie nářze: á iżby řámyřz grzechy nářze ná nas
35: nie wyřwiadcžály przekłęćwa nářzego/ przed oblicžnořciá Pána nářzego. (marg) **Miłość**
przyrodzona rodzicow. (–)
36: # Abowiem y w tym niemále vtwardzenie náđzyeie řwoiey mogá mieć ři o Pá
37: nu řwoim/ ktorzy mieřkáią w zakonie iego/ á iż máią dzyatki řwoie/ gdyž tego
38: dořwiáđźáią řámi w łobie/ iáka ieřt w nich pociechá/ gdy řie dzyatkom ich we=
39: dle myřli ich/ á zwłářzcžá w obycžáioch dobrych/ co pozdaržác á pořzcžęćciác bę=
40: dzye. A iáki teř záię bywa řmętek ich/ gdy iáki vpadek widžá przed oczymá řwe
41: mi okołó nich. Iáko řie to y tu w tym vbogim káplanie á kłiąžęćiu zakonu řydo
42: wřkiego okazáło/ ták iż vpadł w řáłořci oney wielkiej řwey/ ták iáko Ewányeli=
43: řtá piřze/ przed nogámi Pána řwego. A gdyž ieřt tháka miłość w rodzicoch ku
44: dzyatkam řwoim/ á kto ich nie ma/ trudno ma dořwiáđźyć/ iáką pociechę á ná
45: dzyeię ma mieć o Bogu Oycu řwoim/ gdyž řie dzyatkámi iego á on řie Bogiem
46: Oycem nářzym miłóřciwym miánowác raczy. O ktorym piřmo powieđa/ iż nie

- 47: rowno więcej vmiłował nas niżli my vmiemy vmiłować dzyatki fwe. Gdzie
48: tego y lam nam o fobyie iáfnie poświadcząc raczy/ mowiąc ták do nas przez E=
49: zaiáfz Proroká: Izali może kiedy mátká zapomnieć ábo opuścic dzyeciáthko (marg)

Ezaiás w xxxix. (-)

- 50: fwoie ktore nošilá w żywocie swoim? á by oná dobrze opuścila/ ia nie opuścze
51: ciebye. Iáko też y Máttheufz fwięty nápił nam ná pámięć wieczną ony fwię=
52: te á wdzyęcne słowá iego/ gdzye mowic raczył: Izali ociec ciełny może dzie=(marg)

Matth. w x. vij.

Lukás w x. kapit. (-)

- 53: ciátku fwemu podac kámieniá gdy go o chleb prósi? ábo iálczorkę miałto ry=
54: by? A iefliże wy będąc złymi/ vmiecie dobrze dzyálac dzyatkom swoim/ á coź o=
55: wżem Ociec wáż on miłóciwy ktory w niebiefich iest. (marg) **Pan więcej miłue
nas niż rodzicy. (-)**

A ták iáko

strona: 256v

Dwudzyeftey

czwartey Niedzyele

(marg) ¶ **Powolny fyn w więtfzey íáfce v oycá/ tákież y v páná. (-)**

- 1: # A ták iáko tu widzimy y w tym omylnym biegu fwiátá tego/ iz kázde dzyeciá
2: tko bywa miłze rodzicom swoim/ ktore chodzi w poślufzeńftwie ich/ á wedle
3: woley á myfli ich/ niżli złe á niepoślufzne. A coź owżem rozumieć mamy o Bo=
4: gu á o Oycu swoim/ od ktorego wżytko mamy/ y rodzice náłze/ iefliże też záw=
5: ždy nie lepfzey pieczy ma o kázdym tu fynacžku swoim/ ktory tu ftoi przed Má=
6: yeftatem iego fwięty/ iáko Anyoł w niewinności swoiey á w poślufzeńftwie á
7: w zakonie iego/ záchowywáiac mu ktemu mocną wiárę y ftałość fwoię/ iákie
8: to iest kochanie iego/ á iáką pyeczú ma około niego: thák iz y Anyołom rofkázuie
9: policzác włofy iego/ y pilnie ftrzedz namnięfzego obráženia iego. A iákož thu
10: nie miłowác Páná tego? á iákož fie o to pilnie nie ftárác? áby nas vftháwicžnie
11: znáydował ty nędzne dzyatki fwoie w poślufzeńftwie swoim/ wiedzác pewnie
12: iáka iest opyeká iego/ á w iákim błogofławieńftwie vftáwicžnie chodzą ci/ kto=

13: rzy łą ná świętey pyeczzy iego. Iákoż też zálie then zádrzec nie muśi/ ktho fie śmie

14: ważyć łámác ábo wywrácác świętą wolą iego á zakon święty iego. (marg) **Iáko iest prętkie miłofierdzie Páńskie.** (-)

15: # Abowiem y tu wnet vważyć możefz łobyte w tey drugiey hiftoriey/ ktorąc thu

16: Ewányeliftá święty ku twey wielkiej pociefze/ á ku mocnieyſzemu vtwardzeniu

17: nádzyeie twoiey/ ná piśmie zoftáwił: iáka iest opátrność/ á iákie iest miłofier=

18: dzye nád káżdym wiernym Páná thego świętego/ á iáko on namnieyſzego czło=

19: wieká opuſzczác nie raczy w nędzy á w vpadku iego. Abowiem ſłuchay/ iż gdy

20: iuż Pan ná ono ſkrufzone ferce/ y ná onę pokorną proſbę onego Książęciá kápłán

21: ſkiego ſmętnego raczył fie obroćić ku domowi iego/ niewiáftá nędzna á zbolála

22: ciężką niemocą ſwoią/ wciſnąwſzy fie miedzy onę ciżbę ludzi/ dotknęła fie ſzaty

23: iego: máiąc tę vpełną nádzyeię łámá w łobyte/ thák iáko Ewányeliftá piſze/ iż

24: ią tho omylić nie miáło/ iż pewnie ſkoroby fie byłá namniey dotknęła odzyenia

25: iego/ iż miála być vzdrowioná.

26: # Słuchayże co thu Ewányeliftá powiáda/ iż Pán obaczywſzy gdzyeś bliſko fie

27: bye człowieká wiernego/ á wſpomożenia potrzebuiącego/ powiedzyał: Iżem

28: poczuł moc ktora wyſtępowála ze mnie ná miłofierdzye moie/ muſiał fie mnie

29: ktoś potrzebuiący dotknąć. Powiedzyeli mu zwolennicy/ iż tłuſzcza thá wielka

30: ktora fie ciśnie około ciebie/ tá cie dotyka. Pan powiedzyał in [!] nie/ áleć iest kthoś

31: inſzy. A oná potym nędzniczá vpadſzy v nog iego świętych/ wyznála wſzytko/ y

32: co vczyniła/ y co fie iey dzyáło. Abowiem ták iáko Ewányeliftá piſze/ iż odedwu

33: nálcie lat byłá vdręczona okrutną czyrwoną niemocą/ thák iż iuż byłá ſtráciłá

34: wſzytkę máiętność ſwoię/ ſtáráiąc fie o wſpomożenie zdrowia ſwego/ á nic iey

35: nigdy nie pomogło. A Pan pothym on dobrotliwy vźrzawſzy onę wiarę á onę

36: pokorę nędznice oney/ nic nie mieſzkawſzy/ ielzcze ktemu iuż ná drodze będącz/ v=

37: zdrowił wnet ták ſrogi á iuż práwie ſmiertelny on vpadek iey. (marg) **Pan opuściwſzy książę/ obroćił fie do nędzney niewiáſty.** (-)

38: # A tu wnet obácż opátrność á miłofierdzye Páná tego/ nád nędznemi á vpá=

39: dlymi wiernemi ſwemi/ zacny Pán/ zacny człowiek/ ielzcze ktemu książę koſcio=

40: łá iego/ páda przed nogámi iego/ profząc go ná wſpomożenie ſwoie/ á on fie

41: wolał zábáwić około nędzney á vbozuchney niewiałtki. Ale łłuchay czo iey tho
42: łpráwiło/ iż była w łobyie mocną wiárę á pewną nádzyeię iuż połthánowiła o
43: miłofierdzyu fwiętym iego. A on vbogi kápłan/ chociay był ćwiczeńłzy/ iuż nie
44: tákiey wiáry był/ co możelz zrozumieć s łámey powieści Páńłkiey: iż gdy mu po=
45: wiedzyano iż dzyecię vmárło/ musiał łie był zátwożyć w nádzyei łwoiey/ gdy
46: go Pan vpomináć raczy/ mowiáć k niemu: Nie łę kay łie nic/ á wierz mocno/
47: pewnie cie nie minie pociechá twoiá.
48: # O włzechmocny náłz miły Pánie/ nie thylko ábyś o nas rádźić ábo nas włpo=
49: magáć ábo opátrowáć miał/ ále owłzem ielzće ktemu mocną nam pothuchę
50: dawáłz/ o tey fwiętey opátrznóści łwoiey/ ábychmy łie nie łękáli nic w przygo=
51: dach łwoich/ wiedzáć o tobye iftotnie o Pánu łwoim/ iż ty żadnemu nie zámie=
52: łzkáłz ná **włpomozeyne [!]** iego/ by też nanędznieyłzemu á **naupádlzeyłzemu [!]** / w przy=
53: godach łwoich.(*marg*) **Pan wiernim łwoim ná włpomozeynie nigdy nie zamiełzka.**
(-)

54: # A thu bierzcie pociechę włzyłcy nędznicy łwiátá tego o włpomozeyniu łwoim/
55: á o tym Pánu łwoim/ ielłize mu będzycie záchowywáć łtałóć wiáry łwoiey/

iż on y wy

strona: 257

po Troycy fwiętey.

Liłt 257.

1: iż on y w drodze/ y ná káždym mieyłcy nigdy żadnemu nie zámiełzka ná włpo=
2: możenie iego/ ták iáko to był tey nędzney niewiełcie vczynić raczył. A co v łwiá
3: tá ielł nigdy nie podobnego/ tho záwždy bárzo łáćno łpráwić á vczynić fwięte=
4: mu Bołtwu iego. Bo widzilz żeć ty obiedwie rzeczy v łwiátá niepodobne były/
5: vmárłego włkrzełć/ á vleczyć bez włzech przypraw ták człowieká zelzłego/ á o=
6: nę niewiáłtę/ ktora iuż była niepodobna ku zdrowiu żadną pomocą łwiátá te=
7: go. Gdyż iáko Ewányeliłtá piłze/ iż przez dwánáłcie lat kułilá lekárłthwá káz=
8: dego/ y vtráćilá ná tym włzyłkę máięłnoć łwoiey/ á nie mogłá nálełć włpomozey=
9: żenia żadnego/ oprócz Páná łwoiego.(*marg*) **Poczłiwe ftháránie ma być w káždzey**
rzeczy/ ále z wolą Páńłką. (-)

10: # A tu obáć iż pokułzenie káždzey rzeczy poczłiwey/ thák rády iáko y lekárłtwá/

11: ieft s przeźrzenia Pánfkiego. Gdyż iáko Sálomon piŕze/ iż lekárftwá y moc zyo=

12: łom ieft daná od niego. A wŕzákož czyń ty co chceŕz/ pokuŕzay czego chceŕz/ przed(marg)

Ekklezi. w xxxviii. (-)

13: lięć rádę pilnie nie opuŕzczay Páná ŕwego: bo wŕzędy á wŕędy ŕłába/ wierz mi/

14: ieft pomoc ŕwiátá tego/ bez pomocy iego. Wŕzák maŕz hiŕtoriá o Ezechiaŕzu kro

15: lu/chociay mu był Pan pomknął czáŕu ŕmierci iego w niemocy iego/ á wŕdy po

16: miernego lekárftwá y pomiernego żywotá wŕywał po wŕzytki czáŕy ŕwoie: á nie

17: chciał nigdy vpornie pokuŕzáć Páná Bogá ŕwego.(marg) **iiij. Krole. w xx. (-)** Maŕz

theŕz drugá hiŕtoriá o

18: drugim krolu/ ktorego zwano Azá/ ták iáko tám o nim nápiŕano ŕtoi/ iż był nie=

19: mocen bárzo ná nogi ŕwoie. A iż opuŕzczał Páná Bogá ŕwego/ á położył ná=

20: dzyeię w lekárzoch ŕwoich/ nie pomagáło mu nic lekárftwo iego.(marg) **iiij. Krole. w**

xv ka (-) Tá k iáko y tu

21: ŕlyŕzylz z Ewányeliey ŕwiętey o tey nędzney niewieŕcie/ iż záwŕdy pokuŕzáłá dzi=

22: wnych lekarftw ŕwoich/ á przedlię nie opuŕciłá wiáry ŕwoiey o Pánu ŕwoim.

23: A iáko byłá pocieŕzoná/ toŕ iuŕ ŕlyŕzał s tey hiŕtoriey ŕwiętey.(marg) **Co niepodobno**

v ŕwiátá/ podobno v Páná. (-)

24: # A bowiem co v ŕwiátá niepodobno/ tho záwŕdy podobno v Páná tego. Nie

25: podobnoć teŕz było onym opuchłym/ onym páráliŕem záráŕonym/ onym trędo=

26: wátym/ onym s przyrodzenia głuchym y niemym/ pomoc ŕobye iákiemi lekar=

27: ŕtwy ŕwiátá tego/ á wŕdy byli vzdrowieni z miłofierdzya Pánfkiego. Albo ży=

28: dom gdy ŕobie ná puŕzczy pomoc nie mogli/ w onych zgłodniáŕŕciách ŕwoich/

29: ácz teŕz ŕzukáli y prácowáli około tego rękámi ŕwemi: ále iż duŕáli ktemu opátrz

30: noŕci Pánfkiey/ tedy im wody s fuchych ŕkał płynęły/ mánná im dobrowolnie

31: z obłokow pádáłá/ ptacy im do namiotow łámi przylátowáli.

32: # A ták káŕdy wierny iego pokuŕzay záwŕdy pocŕciwey pilnoŕci ŕwoiey/ w káŕ=

33: dey ŕpráwie ŕwoiey/ á nie mów thák oná ŕtárá przypowieŕciá: Da Bog komu

34: chce y ná pyecu. Ale ku pocŕciwey pracy ŕwoiey/ á ku pocŕciwemu ŕtárániu ŕwe

35: mu/ bądŕz w ŕpráwach ŕwoich/ bądŕz w iákim ŕtárániu o zdrowiu ŕwoim/ bądŕz

36: teŕz w iákich vpadkoch ŕwoich á potrzebach ŕwiátá tego/ nie opuŕzczay nigdy pá

37: ná Bogá fwego/ y miey zǎwždy vpełną nadzieię o wǔpomożeniu iego: á pew=

38: nie będyelz thego ift/ iż nigdy nie będyelz omylon w nádzyei fwoiey. Abowiem(marg)

Mattheus w vj. (-)

39: małz pewną á iftotną obietnicę iego/ iżci wǔzytko obiecał poǔporzyć/ poǔzczęścić/

40: y wǔzytkich pocźciwych ǔpraw tobie dopomagác/ gdy nie opuścisz krolestwá ie=

41: go/ á zwirzchności iego nád ǔbą/ á wǔzythki pocźciwe ǔprawy ǔwoie będyelz z

42: mocną wiárą ǔwoią poruczał/ w ǔwiętą opiekę á opátrznóść iego.(marg) **Pan co inǔzego
pokrywał/ ále wyáry nigdy. (-)**

43: # Abowiem to tu w tym obácź/ co Pan wnet vcźynić raczył. Gdy oná nędzna

44: á vdręczona niewiátká/ ták iákochmy iuz ǔłyszeli/ z oną mocną wiárą ǔwoią/ do

45: tknęła ǔie ǔzáty iego/ nie chciał thego zániechác Pan/ áby thego był ogłóścić á o=

46: znaymić nie miał/ iáko tho iełt wdzięczna rzecz v niego/ mocna wiárá człowie=

47: ká nędznego. Inych dziwow ǔwoich/ ták iákochmy y thu ǔłyszeli przy wǔkrzełze=

48: niu dzyeweczki tey/ iż zǎwždy táic á pokrywác kazał: á tu ǔie wnet obrociwǔzy do

49: tey niewiátki nędzney/ powiedzyeć raczył/ iż ǔie mnie muǔiał kto dotknąc/ bom

50: obaczył iż moc wyǔtąpiła zemnie przeciwo komuś/ ná miłofierdzye moie.

51: ǔłuchayze/ gdy oná niewiátká nędzna vpádlá przed nogámi iego/ tedy wnet

52: tho obwołác á ogłóścić raczył/ mowiąc do niey: Idź nędznico w pokoiu/ á bądź

53: iuz zdrowá/ ábowiem wiárá twoiá ciebie zbawioną vcźyniła.(marg) **Pan náłz ǔam nas
ǔzuka z miłofierdzyem ǔwoim. (-)**

54: # O moy miły wǔzechmogący Pánie/ iákaż to iełt dobrotliwość twoiá/ iż ty ie=

55: ǔzcze ǔam dobrowolnie ǔzukałz á obrácałz ǔie z miłofierdzyem ǔwoim/ do nędz=

Xx

nych á wier=

strona: 257v

Dwudzyeǔtey

czwartey Niedzyele

1: nych á wiernych ǔwych/ á nie gárdziłz namnieiǔzym vpádlým ǔtworzeniem ǔwo

2: im. A nie tylko ten narod ǔwoy ludzki/ ktoryś ǔobie vmiłowác raczył/ ále y źwi=

3: rzetá/ y ptałzetá/ y wǔzytko ine żywiące/ iełt w opiece twoiey. Thák iáko o thobye (marg)

w Pǔfalmie Cxl. (-)

- 4: Prorok nápiśać raczył/ iż y kruczętá ná gniaźdze ich raczyłz ie opátrować z mi=
5: łofierdzya fwego.(*marg*) **Mattheufs w x.** (-) Y o dwu wroblkach raczyłeś nam łam powieść/ gdy by=
6: waią ná targ niełone/ iż żaden nie zginie bez woley twoiey. A ná koniec łtháraż(*marg*)
Pan y źwirzethá ma ná pieczy. (-)
7: łie o krzywdę ich/ gध्येś Moizełzowi w prawie połpolithym nápiśać rołkazać
8: raczył:(*marg*) **v. Moize. w xxij.** (-) Iż gdy kto weźmie dzyatki z gniazda ptáłzkowi ktoremu/ áby łidelká ni=
9: gdy nie záłtawiał ná łamego/ przełtrzegáiąc w tym oney krzywdy iego.
10: # A iákoż tu nie małz vmnożyć łobie nędzny człowiecze wiary á nádzyeie łwoiey
11: o tym Pánu łwoim? A iákoż tu nie małz przełomić w łobie tego kámiennego łer
12: cá fwego? ábyś miał odłtąpić od Pána tego/ álbo opuścić á łłóżyć s łiebie/ prze
13: kęš márnego vniefienia twego á łwey woley twoiey/ the łwięta pieczy á opiekę
14: nád łobą iego: gdyż widziłz byś zbiegał wlytki rády/ pomocy/ nádzyeie łwiá=
15: tá tego/ ielłi nie będzie rády/ pomocy/ á opátřności łwięthey Pána tego/ łłába
16: ielł s káždey łtrony nádzyeia łwoiá/ á omylna ielł rádá y pomoc łwiáthá tego/
17: gध्ये nie będzie zwirzchności/ rády á pomocy łwięthey iego. Ale gध्येć on iuż (*marg*)

Gdy Pan raczy/ naydzye łie pomocnik. (-)

- 18: będzie raczył obroćić ku tobye oko łwiętego miłofierdzya łwoiego/ vpátřzy cie
19: miedzy nawięłłzemi łłulfzczámi/ iáko vpátřzył tę nędzną á mizerną niewiałtkę/
20: á nie zámielłzka nigdy ná wlpomożenie łwoie w káždym vpadku łwoim. A znay
21: dzye záwždy drogę/ y rádę/ y opiekálniká thobye/ iż áni łam wzwielł łkądci czo
22: przypádnie/ ták iákoś też przed thym y o inych łłychał/ gdy będziełz duł mo=
23: cno iemu/ á połóżyłz w nim zupełną wiare y nádzyeia łwoię.
24: # Ale iż táka wiára w nas rzadko łie vłkazać ma/ iáka byłá tey nędžney niewia=
25: łtki/ ábowiem łociay iuż iáwnie łłychamy á pewno wiemy o thym miłofier=
26: dzyu Pána fwego/ y o łych dziwiech iego/ ktore on záwždy czynił nád wiernemi
27: łwemi: (*marg*) **Gdy ná nas przygody przypadáią ná dyablá nářzekamy.** (-) y dziłł/
áć niewiđomie/ ále ich nigdy czynić nie przełłł/ ktho łie iedno
28: łce przypátřzyć temu. Ale my gध्ये łie ná iáka przygodá łrefi/ iż łie álbo kto=
<http://rcin.org.pl>

29: ry ftłucze/ álbo vrázi/ álbo nań iáka ina przygodá przypádnie/ tho wnet z dya=
30: błem ná plác/ álboć mię tám był dyabeł weгнаł/ álboć tho ná mię dyabeł prze=
31: puścił. A słuźnie też to ták ma być/ bo to iest rzecz nieomylna/ iż kto opuści Pá=
32: ná zwirzchniego swego/ ifcie then nadolny Pan nie opuści go z łáłki á z opyeki
33: swoiey. A też iákiego lekarzá wspomina/ ták też rychło vzdrowion bywa.(*marg*) **Pan
otuchámi swemi twirdzi nádzyeie náłze.** (–)

34: # Słuchayże tu dáley drugich pociech swoich. Iż gdy iuż przyšzedł Pan do do=
35: mu onego smętnego/ ták iákochmy słyźzeli/ káplaná: do vmárley oney dzyewe=
36: czki iego/ powiedział onym około niey płáczącym/ iż nie vmárłá/ ále spi. A one
37: mu przed tym nędznikowi powiedzyeć raczył/ widząc zátrwożoną myśl y sercze
38: iego: Iż nie lę kay fie nic/ iedno mocno wierz/ nic fie nie sítanie záłóściwego to=
39: bie. Tu iuż słyźzylsz/ iż Pan pod osobą tego nędzniká wítawicznie ciełzy á twirdzi
40: w tobie mdłą nádzyeię twoię. A bępiecznie to záwždy mozełz rzec zátrwożone=
41: mu sumnieniu swemu w iákich omyłkach swoich: iż nie lę kay fie nic moiá mi=
42: ła dułzo/ iedno mocno wierz Pánu swemu/ pewnie thy przygody twoie/ wyni=
43: dą wśzytki ná pociechę twoię.(*marg*) **Ktho dufa Pánu/ nigdy nie vmiera** (–)

44: # Drugą potym słyźzylsz pociechę swoię/ iż y tu y po smierci káždego wiernego/
45: iesth opyeká Páńfka záwždy nád głową iego: gdy Pan powiedác raczy o oney
46: dzyewecce/ iż nie vmárłá/ ále spi w nádzyei swoiey. Thákże też thy/ iż chociayby
47: powinowáty twoy iáki sźzedł thobie s swiátá tego/ chociayby theż ná cię przy=
48: szedł iáki przeštrách álbo podobieńtwo iákiey smierci twoiey/ nie lę kay fie nic/
49: iedno mocno duřay Pánu swemu/ gdyż słyźzylsz iż żaden nie vmrze/ kto iest w o=
50: piece świętey á w miłolierdziu iego. Acz do czáfu iáko smácznym snem záłnie w
51: tym nędznym ciele swoim/ iákoż to káždego powinność niefie/ ále pewnie może
52: być káždy ift z rozlicznych á pewnych obietnic Páńskich/ kthorychby thu wiele
53: przythacząc było/ iż nie vmárł smiercią wieczną/ ále záłnął w Pánu swoim do
54: czáfu. A iż pewnie záfię ná wielkie rádości á ná wielkie pociechy będye ożywio=
55: no to ciáło iego.

Nuż my też

1: # Nuż my też tedy wżyſcy wierni Páńſcy/ pomyſliwſzy łobie ná thy wielkie do
2: brodzyeyſtwá Páná ſwego. Pomyſliwſzy też łobie/ iż vſtáwicznie chodzimy w
3: tey doczełney ſmierci przed Máyeſtatem iego. Pomyſliwſzy też łobie/ iż noſimy
4: czyrwoność grzechow ſwoich/ iáko oná nędzna niewiałtká/ vſtáwicznie ná nę= (marg)

Ezaiás w j. kapit. (-)

5: dznym ſumnieniu ſwoim/ kthore Pan przez Ezaiáſzá Proroká/ by były naczyr=
6: wieńſze/ iáko ſnieg nam wybielić obiecáć raczył/ gdy ſie będyemy z mocná wiá
7: rá ſwoią vciekáć do niego/ á iż mu záchowamy Krzeſciáńſkie powinności ſwo=
8: ie. Vpadńmyſz tedy iáko ten ſmętny káplán á thá mizerna niewiałtká z wiárą
9: ſwoią przed nogi iego/ á pewnie też á nieomylnie s thákimi iáko y oni pociechá=
10: mi/ odeydzimy od niego.

11: ¶ Czego ſie s tey hiſtoriey świętey vczyć mamy.

12: # A thu ſie vcźmy á pámiętaymy/ iż Páńſka wola ieſt/ ták w ſwieckim iáko y w
13: duchownym ſtanie/ áby káždy chodźił pod zakonem iego/ kthory on ſam vſtá=
14: wić raczył/ á w ktorym ſie nawięcey kocha. Gdyż ſłyſzymy/ iż tu do káplána i=
15: dzie/ áby vzdrowił dzieweczkę iego. # Drugie bączmy/ iż chociay to był káplán/
16: nie dufał **á ni** [!] mſzam/ áni ofiáram ſwoim/ ále vpada ná koláná ſwoie/ á proſi z
17: wiárą miłofierdzya v Páná ſwego. Abychmy my theż w káżdym vpadku **ſwom** [!] /
18: żadney iney nádzyeie nie ſzukáli/ iedno co rychley vthwirdziwſzy wiárę mo=
19: cną w łobie/ vpadáli ná koláná ſwoie/ á wołáli o wſpomózenie do miłofier=
20: dzya iego. # Trzecie/ mieymy pociechę s they nędzney **niwiáłthy** [!] / chociay
21: nie wołála/ chociay nie proſiła/ chociay ſie nikt zá nią nie przyczyniáł/ iedno iż
22: vmocniła wiárę w łobie/ iákie miłofierdzye náłázła v Páná ſwego/ chociay
23: iuż opułzczoná była v ſwiátá. Thákże my theż pokułzaymy/ y w niemocach y w
24: pracach ſwoich/ káždy pilności ſwoiey/ ále przedię nádzyeia inſza nie może być
25: iedno w pomocy á w opátrznóſci Páná ſwego. # Czwarte/ ciefzmy ſie ſłowy
26: Páńſkimi/ co mowi themu káplánowi/ gdy vſrzał lęknienie iego: Iż nie lękay
27: ſie nic/ iedno wierz mocno. Iż gdy ná nas iáki ſtrách przypádnie/ álbo iáka żá=
28: łość/ pomnimy ná tho/ ábychmy ſie nie lękáli nic/ gdy będziem mocno wierzyć

29: Pánu śwemu. # Piąte/ łyfzyfz iż thu Pan mowi o vmárley dzyewecce/ iż nie v
30: márłá/ ále fpi. Tákże my też tym fie ciefzmy/ iż ktorzy zálniemy w wierze Páná
31: tego/ iż nigdy nie vmieramy/ ále pewnie tákże fie obudzimy ná záwołanie iego.
32: # Dayże nam iedno wízechmogący Pánie tháką wiárę/ iákąs był dał themu
33: fmetnemu káplánowi/ y tey nędzney niewieście/ tedy y niemocy náfze/ y zákrrwá=
34: wione myfli y fercá náfze/ y wízytki fmutki náfze/ będą nam ná pociechę obroco=
35: ne/ ożywie w nas oná vmárła dzyeweczka dufzyczka náfzá/ w imię s. twoie/ kto=
36: ra iuz dawno iefth obumárła w nędznych grzechoch náfzych. Co nam rácz dác
37: wízechmogący Pánie z łáski á z miłofierdzya fwego s. etc. Amen.

38: **Ewányelia Niedzyele xxv. po=**

39: **Troyey fwętey [!] ktorá náfifał [!] Máttheufz s. xxiiij.**

40: **kápi. Przeciwko fałeczny m wymyfłom fwiátá tego/ á o**

41: **tych co nie ftoią przy náuce Páná fwego.**

42: # A w ten czás iefli wam będą powiedác á vkázowác iż háyw
43: iefł Kryftus/ ábo tám/ nie wiercie etc.(*marg*) # **Tu fą wypifáne podobieńtwá
y fthráchy dnyá przyfcia Pánfkiego/ y co fie będzie z wiernymi y z
niewiernymidzyáło. A iáko wierny nigdy nie vpádnie/ á zázwdy iefł w opiece
fwięteyie^{gº}. (-)**

44: **I**Z tho rzecz iefł od wiekow przeżrzána y poŃháno=

45: wiona w táiemnicach Troyce s. áby dzyeń przyfcia Páná náfze=

46: go/ á ftráfzliwego fądu iego/ kthory ma vczyńić nád fprzeciwni=

47: ki fwemi/ żadnemu fthworzeniu/ áni ná niebie áni ná zyemi/ nie

48: miał być obiáwion. A to z wiela przyczyn/ ále s tey nawięcey/ iá=

Xx 2

ko ią fám ten=

strona: 258v

Dwudzyeftey

piątey Niedzyele

1: ko ią fám tenze náfz miłofciwy Pan wyfłowić á opowiedzyeć raczył/ ábychmy

2: vftáwicznie byli gotowi/ gdyż nigdy nie wiemy kiedy á ktorey godziny ma przy

3: pász ná nas to záwołánie náfze. Bo chocia tu schodzimy lekko á powoli s thych
4: omylnych żywotow náfzych/ á nie w oney frogości gniewu iego/ który fwiáthu
5: nieomylnie opowiedzyeć raczył/ iáka fie ma dzyać przy świętym przyściu iego.
6: Ale iż tego może być káždy iłt/ iż z iáką tu kolwiek íprawą zeydzie s tego omylne=
7: go żywotá fwego/ tákże fie ná on čás poftáwić muśi w ocemgnieniu/ przed o=
8: ną frogością gniewu Páńfkiego/ y toż wśyithko nád nim będye íftotnie wypeł=
9: niono/ rownie iákoby thu káżdego z nas Pan íam záftał w żywocie iego. Gdyż
10: też to záfię obiecał wiernym fwoim/ iż y tu/ y ná on čás/ nigdy żadna frogóć/ á
11: ni żadny íthrách/ nie ma przydż ná żadnego/ iedno z wielką rádością á z wielkie=
12: mi pociechámí będa wśyífcy oczekawác onego święthego á wdzięcznego przy=
13: ícia iego. Acz złym ítráfzliwego á bárzo okrutnego. A miedzy wśyithkimi inemi
14: znáki tego świętego przyfcia fwego/ ten nie ledá znák wiernym fwoim opowie=
15: dáć raczył/ iż was będye rozlicznemi wymyśly fwemi zwodził ten nędzny fwiát
16: Ná kthorym fie zyáwi wiele omylnych ludzi/ vkázuiąc wam rozliczne drogi y
17: wynálafki fwiátá tego/ iáko macie ízukác á znáydownác mnie Páná fwego. Ale
18: wy nie wiercie/ iedno mocnie ítoycie przy tym iákom ía was poftánowił/ á to
19: com w náukách fwoich mocno vthwirdzonych wam nieomylnie ípráwił y zo=
20: ítáwił. *(marg)* **Gdzye ízukác Kriftufá.** (–) A dla tego ty íłowá przelítrzeżenia Páńfkiego
thuchmy íobie ná prz[od]=

21: ku wípomionęli/ ábychmy fie nigdy zá tych nędznych żywotow fwych/ nie dá=
22: li vnośic ledá wiátrom/ á ledá wymyślom fwiátá tego/ á nie biegáli ízukáiąc
23: Kryśthufá Páná fwego iáko błędneho á iáko bogá obcego/ gdyż wiemy gdzye
24: íełt/ á kędy íełt wyflawion święty Máieftat iego/ á iż on z námi vftáwicźnie íełt
25: wolá á opatrznócią fwoią/ áż do tego świętego á obiecánego przyfcia fwego.
26: Co ízyrzey zrozumieemy o tym świętym przyfciu iego s they Ewányeliey świętey
27: nízey nápiśáney/ którą Máttheufz s. nápiśał tymi íłowy.

28: Gdy vřzrycie okrucieńfthwo ípuśtośzenia/ kthore
29: íełt opowiedziano od Dánielá Proroká/ íthoią=
30: ce ná mieyfcu święthym (á ktho o tym czcie pilnye

31: wyrozumieway.) They ci kthorzy w żydoſtwie
32: będą/ niech vciekaią ná gory: á kthorzy będą ná=
33: ítrzechach/ niechay nie shtëpuią áby co wynieſli z domow ſwo
34: ich: á kthorzy ná rolách/ niech ſie nie wrácią áby pozbieráli o=
35: dzyenie ſwoie. A biedá będzie brzemienym álbo dzyathki v
36: pierſi ſwych dzierżącym ná ony czáſy. A thák modlcie ſie/ áby
37: thá trwogá ná was nie przyſzła źimie/ álbo w dzyeń ſobotni. A
38: bowiem w then czás będzie thák wielkie zátrwożenie/ iákie nie
39: było od początku ſwiátá áż do thego czáſu/ áni będzie. A gdy=
40: by nie były vkrocone dni ony/ nie zoſtáloby wyzwolone żadne
41: ciało/ ále dla wiernych vkrocone będą dni ony. A thák ieſliby
42: wam kto w ten czás powieďal: Oto tu ieſt Kryſtus/ álbo tám/
43: nie wiercie A bowiem powſtána fałszywi Kryſtuſowie y fał=
44: ſzywi Prorocy/ y będą wydawać znáki wielkie/ y dziwy/ thák
45: iżby w obłądzeniu mogli być zwiedzyeni y wierni/ ieſliby mo=
46: gło być. A dla thego to opowiedam wam. A thák ieſliby wam
47: opowiedáli/ owo háyw ieſth ná puſzczy/ nie chodźcie: ieſliby
48: wam theż powieďáli/ owo háyw ieſt w zámknieniu/ nie wierz=

cie. A bowiem

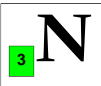
strona: 259

po Troycy ſwiętey.

Liſt 259.

grafika

1: cie. A bowiem iáko błýfkáwicá wychodzi od wíchodu ſłończá/
2: á vkaże ſie aż ná zachodzye/ thákże też będzie rownie przyſcie ſy
3: ná człowieczego. A bowiem gdyekolwiek będzie ciało/ támże
4: też będą zgromádzeni y Orłowie.

5: A on czás gdy Pan wſzedłzy w koſcioł Sálononow/ nálaźł w nim nie=
6: rząd wielki á ono bluźnirſtwo/ y ony rozmaíte kupiectwá/ ktoremi oni
7: ſprawce koſcioła onego/ dla ofiar ſwoich/ rozmáicie ſzáfowáli. Tám z

8: wielkim łwym rozgniwaniem to pogromić y wymiotać raczył: to iuz o thym
9: ielt hiftoria szyrzey nápiána: y iáko/ y s ktorych przyczyn to ten włzechmogący
10: Pan/ nic fie nie lękaiąc onego przełożenłtwá ná on čás thák możnego/ łpráwić
11: á vczynić raczył. Táme potym raczył czynić wielkie kazania á bárzo wdzięczne
12: namowy swoim wiernym: á wiele im ná then čás opowiedzieć y ná wieczną
13: pámięć zořtáwić raczył.(*marg*) **Kofcioł Sálomonow.** (–) Táme potym/ iáko Ewányeliřtá
piřze/ gdy raczył wy=
14: niřć s kofciołá onego/ vkázowáli mu zwolennicy iego ony pięknořci kofciołá o=
15: nego/ ony gánki/ ony filary/ ony kofzthowne łpráwy y przypráwy około niego:
16: iákož thák/ ták iáko hiftorie o tey łpráwie kofciołá tego piřzą/ iż ifcie było fie cze=
17: mu podziwować/ gdyż nie ledá gořpodarz gi rořkázował/ á nie ledá cieřlá bu=
18: dowáł. Bo gi fam Pan rořkázować raczył/ á Sálomon on wielki krol/ kthore=
19: go ná řwiecie mądrořci áni bogáctwu/ rownego nie było/ z rořkazania Pániłkie
20: go łpráwowáć y budowáć gi raczył.
21: # Błogofławiony Pan ktoremu nigdy nic táyno nie było/ gdyż to byłá łpráwa
22: y rořkazanie iego łamego: wiedząc teř ono z dawná przeřzrenie s táiemnic Bo=
23: łtwá řwego/ czo fie řřtháć miáło od kofciołá onego/ ábo od przełożonych iego/
24: y miáłtá onego/ y nád řwięty m człowieczeńřtwem iego: y iáka pomřtá zálię ná
25: mieyřce ná ono przypářć miáłá/ zá niedzyęćnořć iego/ iż nie poznáło náwie=
26: dzenia Pána řwego/ y niechciáło przyiáć řwięthey náuki iego/ powiedzieć ra=
27: czył onym zwolennikom řwoim: Iż wieřdzie pewnie moje miłe dzyeći/ chociay

Xx 3

tu widzi=

strona: 259v

Dwudzyeřtey
piątey Niedzyełe

1: tu widzicie ták wielką moc ták wielki kofzt/ iż przydą tákie czáfy/ iż kámięń ná
2: kámięniu nie zořtanie ná mieyřcu ná tym. Táme wnet Ewányeliřtá piřze/ przy
3: řtápiwřzy fie do niego zwolennicy iego/ rozumieiąc temu iż to nie ták wiele o ko
4: řciele powiedáł/ iáko o řkończeniu á o řkázeniu řwiátá wřzytkiego/ pytáli go áby
5: im wřdy dáł znáć iákie podobieñřtwá/ kiedyby fie to řřtáć miáło. Tháme opo=

6: wiedzyawłzy im niekthore znaki y podobieństwá ftráchow/ y onych przyślzłych
7: zámutkow ktore ná ten czas y na włzytki wierne przyść miály. Potym napilniey
8: w ofobie ich wierne swoie s thego miłościwie przełtrzegác á vpominác raczył/
9: mowiac do włzytkich/ bo tego Márek fwięthy dołożył pilząc słowá Páńskie/ iż
10: co ku wam mowię/ to ku włzytkim mowię: Iż miedzy włzytkimi trwogámi á
11: miedzy włzytkim frogim niebezpieczeństwem kthore ná on czas rozmácie po=
12: wftawác będzie ná włzytkim fwiecie/ bądźcie tego pilni/ ábyście fie nie dáli ni=
13: gdyzey odwieść odemnie. Abowiem pewnie wiedzcie/ iż iedno ten zbáwion bę= (*marg*)

Kto wytrwa aż do końca/ ten wygra (-)

14: dzye/ kto przy mnie wytrwa aż do końca. A wiedzcie pewnie iż przed tymi czáfy
15: będzie rozłzyrzoná prawdá moiá Ewányelia y náuká moiá po włzytkim fwie=
16: cie/ ná fwiadectwo złym/ áby fie nie mieli czym wymawiac w niewiádomości
17: swoiey. A tu fie iuz blifko nádzyewaycie poczętego dokończenia włzytkiego. A
18: potym wnet zálie záczać raczył słowá ty kthorechmy iuz słyzeli w Ewányeliey
19: dzifiefzey fwiętey. (*marg*) ¶ **Figurá skáżenia fwiátá pod skáżeniem Ierolimfkim.**

(-)

20: # Przypátruyze fie tu spráwie dziwney thego Pána swoiego/ grozi kościołowi/
21: grozi miáftu Ierolimfkiemu/ opowieda frogości y okrutne vpadki iego/ kto=
22: re nigdy od wiekow thák frogie á ták okrutne nie sfthály fie nád żadnym miey=
23: łcem/ á cel záłożył ná skáżenie onego nędznego á mizernego fwiáthá tego. Gdyż
24: powiedác raczy o rozmaitych dziwoch/ ftráchoch/ frogosciach/ zámieszaniu w
25: kroleřtwach roznych: á powiedác raczy/ iż iefzcze tho nie koniec/ aż gdy będzie
26: rozłzyrzoná prawdá moiá á Ewányelia moiá po włzythkim fwiecie/ áby fie zli
27: nie vmieli wymawiac niewiádomością/ toż fie dopiro końca nádzyewaycie. A
28: gdy iuz potym będziecie obaczác tákie řpuřtořzenie fwiátá/ iákie było ná on czás
29: ná mieyřcu fwiętyym/ to ieft/ nád Ieruzalem/ dopirko iuz kto ieft w żydořtwyie/
30: vciekay ná gory: á kto ná ftrzeřze/ nie biegay do domu ábyř czo odnioř z niego:
31: á kto ná roli/ nie wrácay fie po řzáty swoie. A thu dopirko łářkáwie á miłości=
32: wie nas vpominác raczy wierne swoie/ ábychmy w řtałości swoiey wytrwáli
33: iemu/ á nie dawáli fie záwodzić omyłkam áni ftráchom obłędneho fwiátá te=

34: go/ obiecuiąc káżdemu nieomylnie wieczne błogośławieńtwá swoie/ ktorzy áż
35: do końca przy nim wytrwáią/ w stałości swoiey/ w tych zamieszkach przyślých
36: fwiátá tego. (marg) **Znáki podobieńtwá iuż sie poiáwiáią przyścia Páńkiego.** (-)
37: # Pátrzayże moy miły brácie/ iefliże ty znáki á ty podobieńtwá práwie iuż nie
38: kołácą we drzwi náłze/ á iefli iuż nie stoią práwie tuż v progu náłzego. Azáż iuż
39: nie widamy znákow y odmian dziwnych ná biegoch niebiefkich? Izáż iuż nie
40: łą wćifnieni ludzye niewinni w rozmaitych wydartkoch á w niespráwiedliwo=
41: łciach swoich? ták iáko to z dawná wśytko opowiedzyano iest. Azáż iuż nie powłtáwa [!]
42: płáčź á wćifk ludzi świętych? ludzi Pánu Bogu wiernych? á ludzi tych
43: ktorzy y przykłády śwemi/ y náukámi śwemi/ przynofzą ná fwiát á vkázuią wo=
44: łą Páná swego/ á opowiedáią złościwym bliki á nieomylny vpadek káżdego/
45: gdyż tego Pan dołóżyć raczył/ iż w ten čás wierni moi/ nawięcey będą wćifnie=
46: ni/ dla imieniá iego. Ale iż słyszysz od Páná swego/ iż nie iuż wneth koniec/ áż bę=
47: dzye pirwey rozśzyrzona á obiáfniona Ewányelia Páńfka po wżemu fwiátu/
48: á będzie práwie obiáwion á obiáfnion Kriftus wśytkim narodom/ áby sie za=
49: den nie vmiał wymowić niewiádomością/ á zwłázczá niewiernik iego/ czáfu
50: łrogiej pomłty swoiey. Azáż tego nie powiedał Pan Dánielowi/ rozliczáiąc mu
51: ony czáfy á ony hebdomády o dokończeniu fwiátá/ o zyáwieniu Kriftuśá/ y świę
52: tey woley iego: á iż to iuż nie miał być nigdy lud iego/ ktoryby sie k niemu przy=
53: znać nie miał. Azáż tego Pan nie powiedał onemu prawdziwemu Ezdrafzo= (marg)
Daniel w ix. kapi. (-)

54: wi/ kthorego ácz żydowie zá Proroká mieć niechcieli/ iż im iáwnie powiedał o
55: Kriftuśie/ mowiąc do niego.(marg) **iiij. Ezdra. w vij.** (-) Iż ná ośtátnich czáliech zyáwi
sie fyn moy Iezus/

strona: 260

po Troycy świętey.

Liśt 260.

1: á będzie zábit Kriftus. Azáż mu tám łzyroce wśytkich dziwow/ znákow/ kto=
2: rym sie iuż y dziś oczymá przypátruiemy/ opowiedzieć nie raczył? Azáż tych zná

3: kow nie obwołał y przez wśtá swoie/ y przez rozliczne Proroki. (marg) ¶ **Napewnieyfy**
znák przіścia Páńského/ obiáśnienie Ewányeliey s. (–) A to napewniey=
4: fzy/ kiedy iuż raczył mieć rozefłáć iáwnie á iáwnie prawdę Ewányeliey swoiey y
5: wśzytkę wolá swoie/ po wśzytkiemu świátu/ kthora byłá iáko prochem przypá=
6: dlá/ á zátłumiona leżálá dla grzechow náłzych. A áczechmy iá oczymá swoie=
7: mi widzyeli/ y w wśzy swe częłto słyszeli/ ále iż były záflepione grzechem oczy ná=
8: fze/ á zátkáne wśzy náłze/ thák iáko nam ten Pan obiecować raczył/ chociachmy
9: widzyeli y słyszeli/ á przedięłmy o tym Pánu swoim nic nie rozumieli. Co fńadź
10: teraz y zá tych náłzych czáfow máło nie ná oko widzimy/ iż iuż czáfy przychodzą
11: tego świętego Proroctwá Páńského/ gdyż iuż rozláł á práwie rofypał Boft=
12: wo swoie święte á wolá fwá świętą po wśzytkiemu świátu/ á práwie iá obiáśnić
13: raczył/ iż y ślepi/ y głufzy/ fńadnieby mu fie iuż przypátrzyć y przyśłucháć mo=
14: gli/ iedno by tylko fámí chcieli. (marg) **Przez Pan obyecał Ewányeliá s. przed**
fádem swoim obiáśnić. (–)

15: # A thu iuż pilnie śłuchay frogiego opowiedánia Páńského/ przez tho czynić
16: raczy/ iż chce obiáśnić wolá fwá przed tym świętym przyściem swoim: Aby zło=
17: ściwy nie miał wymowki/ gdy iuż iest z dawná przez rozliczne piłmá vpomie=
18: nion s powinności swoiey/ iżem nie wiedzyał/ ábo nie rozumiał/ tey woley á te=
19: go poštánowienia Páńského. O nędzniku nędzny á mizerny człowiecze/ który=
20: kolwiek ftániefz w licźbie á w pocźcie tych złościwych/ o których tu Pan powie
21: dáć raczy/ iż fie nie vznałz á nie przymiefz do wśzu swoich thego náviedzenia á
22: tego vpominánia Páná swoiego. Śłuchay coć tu Pan opowiedáć raczy w tey
23: dzifiefzney Ewányeliey swoiey/ iż ná cię przydzye tákie frogie wćifnienie/ á thák
24: okrutna pomftá y thu iefzcze zá żywotá twego/ y po śmierci twoiey/ iáka nie by=
25: łá nigdy od pocźátku świátá áni będye. A śłuchay co támże ná tym **miefcy** [!] te=
26: mu to Ezdrałzowi Pan powiedáć raczy/ gdzye mu oznáymował znáki przy=
27: scia swoiego: iż iuż ná then czás nikt fie nie obierze áni ná zyemi áni ná niebye/
28: ktoby thobye iuż czo pomoc miał/ iefliże fie tám poštáwifz w tych złościách á o=
29: myłnościach swoich.

30: # Obáczże to iuż á śłuchay tu pilnie/ co do ciebie Pan twoy thu mowić raczy/

31: gdyż pod figurą frogości Ierozolimskiej ten frogi ład swoy/ á the pomstę swoię
32: opowiedáćci/ á to co y onemu miáftu ná on čás opowiedáć raczył/ iż tho
33: będzie wśzytká przyczyná zginienia á vpádku twego/ iześ nie poznał Páná swe=
34: go/ á wdzyęcznego náviedzenia iego/ y świętego vpominánia iego. A ták má=
35: ło widzimy czegoby nam iuz nie dośtawáło do tych opowiedzyáných znákw
36: náśzych/ iedno dokończenia á wiecznego řpuśtośzenia sviátá wśzytkiego: ták iá=
37: ko ie tu Pan iáwnie przypomináć raczy. Bo iuz znáki iákochmy řłyřzeli/ máło
38: řie nie wśzytki wypeřniły/ teř Ewányelia s. z řářki Páná nářzego řzyroko iefth ob=
39: woływaná/ iuz řá vćiřnieni ktorzy řie z nią opowiedáią/ dla imieniá Páńřkye=
40: go. Iuz nie dośtawa niczego inřzego/ iedno řpuśtośzenia iákieyři thám brzydkości řto=
41: iácey ná mieyřcu Páńřkim. A iáko Mářek s. dołóżył/ řtoiácey thám gđzye nie
42: miáła řtać. Ale co to iefth/ kto moře rozumieć táiemnicám Páńřkim/ gđyř řam po
43: wiedzyc raczył/ kto będzie czedł/ niech řie domyřła/ iákoř řie podobno řnádnie
44: domyřlic moře/ á bliřko iż ták będzie/ á iż řie o tym ty prorocřwá řciágáią. Iř iá=(*marg*)

Prorocřwá o zginieniu miářtha wielkiego. (–)

45: ko ná on čás nád niewiernym miářtem/ y nád kořciołem onym dziwnym iego
46: Pan okázáć raczył frogość swoię/ prze złość á prze wyřtěpek iego/ áby řię teř tho
47: nie wypeřniło nád miářtem iákim przednieyřzym sviátá tego/ y nád kořciołem
48: iego/ iefłiře Pan obaczy w nim iáki gwałt **imieáiw** [!] řwemu/ á woley y pořtá=
49: nowieniu řwemu řiętemu. A řnadř ledwe nie o tym mieiřcie y nie o tym řpuśto
50: řzeniu they brzydliwořci řpuśtośzenia řtoiácey ná mieyřcu Páńřkim Ian s. w o=
51: nych táiemnicach řwoich iářnie opowiedáł/ ácz to trudnych głow rozum/ iż to
52: miářto ku zginieniu z dawná zgotowáne iefth/ á przezwał ie niewiářtá řwowol=(*marg*)

wziawie. w xvij. (–)

53: ná á niewřtydliwá/ ktora winem řwowoleńřtwá řwoiego opoiła á pobłáźniła
54: wśzytki krole sviátá tego: ktora řiedzyála ná beřtyi o řiedmi głowach. Gđzye
55: mu tho potym Anyoł wykłáda/ iż thá řiedm głow rozumiała řie řiedm gor/ ná

Dwudzyeftey
piątey Niedzye

- 1: ktorych siedzyeć miála tá fwowolna niewiáltá: ktora sie opiła krwie świętych
2: á niewinnych ludzi. A iż iuz w niey máią wftác ony márne hándle kupiectwá á
3: łupiectwá iey/ kthoremi była práwie wftytek fwiát pobłaźniá. Gdzye thámże
4: tenże Ian święty powieda/ iż widzyał drugiego Anyoła/ ktory wołał ná fwiát
5: w mocności fwey/ iż wpádnie w fregości wielkiey to miáło Bábilon
6: wielkie/ á sftanie sie z niego miefzkánie czártowfkie. Támże wnet piłze/ iż thenże
7: Anyoł wołał wielkim głósem: Wynidźcie wynidźcie z niego ludzye przebrány
8: moy/ ábyście nie byli wczeftnicy pomfty á zginienia iego.(*marg*) **Iáko tych przyfzłych
ftráchow vchodźić mamy. (-)**
- 9: # A iákoż tedy wyniść mamy z vpadku tego miáltá przerzeczonego/ ták od Pá=
10: ná obiecánego/ będąc rofprofzeni po rozmaitych kráinach fwiátá thego? Słu=
11: chay co Pan zá przyczynę powiedzyał zginienia á fregości miálfhá Ierolim=
12: fkiego: tákżec y káżdemu mieyfcu/ y káżdemu człówiekowi z ofobná opowiedác
13: raczy/ iż to iefť przyczyná zginienia káżdego/ że niechczefz przyiác náviedzenia á
14: vpominánia mego. Słyfzyfz też iż tu Pan dla tego obiecuie rozfzyrzyć Ewánye=
15: liá fwoię/ á fwięthą náukę fwoię/ y poftánowienie fwoie/ áby złościwy wymo=
16: wki nie miał o niewiádomości fwoiey. A wierny iego áby sie pilno przyfłucha=
17: wał/ á mocno sie dzyerzał/świętego głófu iego/ náuki y poftánowienia iego/ od=
18: ftápiwłzy wftytkich wymyflów fwiátá tego. A tu káždy fnádnie wynidzye s tá
19: kiego Bábilonu/ kthoremu thu Pan frodze groźić raczy/ á opowiedác sie raczy z
20: dziwnemi á s frogiami pomftámi fwoiemi/ á iákie nád nim ma rozfzyrzyć fro=
21: gie okrucieńftwo fwoie/ gdy mocno ftanie przy Pánu fwoim/ á przyimie wier=
22: nie w ferce święte náviedzenie á vpominánie iego. Abowiem fłuchay iá
23: ko y Piotr s. też záfię o tymże prorokował/ iż fąd Páńfki á fregość iego napir=(*marg*) **j.**
Piotr w iiiij. kap. (-)
- 24: wey sie pocźnie od kościoła iego/ opowiedáiąc to/ iáki fropi koniec będzie tych/
25: ktorzy nie wierzyli iemu/ y fłowom iego: gdyż ná ten czás ledwe fpráwiedliwy
26: wybáwion będzie. A což sie tedy thám z grzeźnikiem á z nędznym á wpádlým

27: człowiekiem dzyać będye? (*marg*) **Zawždy fie modlić Pánu.** (-)

28: # Abowiem fluchay pilnie iáko tu Pan twoy/ á ten dobrodzyey twoy/ opowie

29: dzyawłzyć ty włzytki przyłzłe łtráchy/ á ty frogie niebepięczeńłtwá/ ktore fie má=

30: iá okazowác y przed przyłciem iego/ y czáfu łwiętego łádu iego/ nadobnie włzy=

31: tki vpominác raczy/ mowiac do włzytkich: Iż vciekaycie fie moi mili fynaczkó=

32: wie vłtáwicznie ná modlitwy do Bogá Oycá łwego włzechmogącego/ áby tá=

33: kie obiecáne łtráchy á frogości nie przyłzły ná was ziemi ábo w dzyeń Sobotni.

34: To ielt/ áby czás wálz przy łkończeniu wálzym/ gdy będyecie łchodzić s łwiátá

35: tego/ nie záłtał łercá ni myłli wálznych záłtydłych á ozyębłych w wierze á w miło

36: łci wierney przeciwko Pánu łwemu. A iżby też nie záłtał iáko w dzyeń So (*marg*) **Co ielt łimá á Sobotni dzyeń.** (-)

37: botni/ to ielt/ w próznuiących á niedbálych. Gdyż zwłázczá tych dzifiefłzych So=

38: bot náłzych/ á łwiát náłzych/ żadne łprołniełze á márníelze próznowanie nie

39: ielt/ iáko próznowanie náłze. A łnadź nie máłz nic ták złego á ták łwowlonego/

40: czego fie w ty łwiétá á w ty Soboty náłze domyłłác nie będyemy. (*marg*) **Co ielt vciekác z żydołtwá ná gory** (-)

41: # Też nas ielzcze ten miłóściwy Pan łáłkáwie vpominác raczy/ ábychmy z my=

42: łłámi łwemi á z wiernemi łercy náłzemi vciekáli fie z żydołtwá ná gory/ to ielt/

43: ábychmy fie vciekáli z obłędliwych łpraw náłzych/ ktorechmy položyli w wy=

44: pełnieniu (iáko żydowie) zakonu náłzego/ ábo w inych wynálezyonych wymy=

45: łłoch náłzych/ do onego Máyełtatu iego łwiętego/ á do oney gory wdzyęczney

46: niebieskief łwiętego miłofierdzia Páná tego. O ktorey gorze ná wielu miełscach

47: Dawid s. czyni wzminkę/ iż tám włzytkim wiernym łłtawa fie łpokoyne odpo=

48: czynienie y káźde pociefzenie: gdyż my iuż oprócz tey gory/ żadnego inłzego rátun

49: ku áni náđzyeie mieć nie móžeme/ áni ná niebye áni ná zyemi/ gdzye nie będye

50: łwiętego miłofierdzya iego/ á oprócz Bołkiego włpomożenia á opátrności ie=

51: go. A ábychmy fie nic nie rozmyłłáli/ áni ná domy náłze/ áni ná role náłze/ áni

52: ná požytki ich/ á nie obrácáli fie do nich ábychmy co mieli łobie z nich wyniełć/

53: ábo iákich požytkow łłukác: Abowiem co ielt ten mární požytek náłz/ ktory ácz

54: pewnie wiemy iż fie żaden łłtác nie móże bez opátrności Pánłkief/ á bez iego

55: przeźrzenia świętego/ bychmy też tu do máłego czáfu y wśzytek fwiát pozyfkałi/

á pothym z

strona: 261

po Troycy świętey.

Liřt 261.

1: á potym z nim mieli przydź ná takie frogości á ná takie vpadki/ iáko ie thu nam

2: Pan opowiedáć raczy. A zacźzeby nam to Ńtało? rownie iáko plařtr miodu poki

3: w vřciech poty řlotko/ á potym zářię w żořádku dźugie gryzienie á dźugie bole=

4: nie po nim bywa. (marg) ¶ **Iáko Ńie řtrzedz wymyřláczow tego fwiátá.** (–)

5: # Słuchayże iefzcze s czego cie thu dáley Pan twoy miłościwie á łáfkáwie prze=

6: řtrzegáć raczy/ iźci Ńie zyáwi ná on czás záwždy przed oczymá thwymy wiele o=

7: mylnikow á wiele wymyřlaczow fwiátá thego/ opowiedáiąćci/ iź to thák á nie

8: ták iáko ty mnimalřz/ mařz řzukáć Kryřtuřá Pána řwego/ nie dořycći ná tym iáko

9: powiedařz iź wierzyřz weń/ á nie řłuchářz coć řtářřzy twoy rořkázuią: oto go řzukay

10: ná puřczy/ idź ná pielgrzymřtwo: oto go řzukay y w zámknieniu/ idź do kłařtorá

11: ábo do zákryřtiey/ ábo pokłękni przed Cyborium boć thám pewnie iefť: otho go

12: řzukay to tám to łám po fwiátu/ á wymyřłay řobie rozmáite przyřługi iemu/ nie

13: wedle woley á nie wedle pořtánowienia iego/ ále wedle wymyřłu á wedle wy=

14: náłáku fwiátá tego. A Pan twoy tu ná cię mocno woła/ nie wierz á nie day Ńie

15: zwodzić: Abowiem pewnie wiedz iź iedno tám będą wierni Orłowie ie^{go}/ Gdzie

16: on prawdziwie iefť: á ktorzy řię rozno rozlećą od niego/ pewnie w głuchych le=

17: řiech fwiátá tego nigdziey go nie naydą/ áni Ńie go dopytáią. A ták rádźeć chce=

18: řzli go nie řtráćić/ bądź mocno pilen řwięthego głofu iego/ náuk/ á pořtánowie=

19: nia iego/ á nie dáy Ńie vwodzić żadnym wymyřlaczom fwiátá tego/ gdyź řłyřzyřz

20: iáko cie tu mocnie s tego vpomináć raczy.

21: # A ták tu iefzcze ten dobrotliwy Pan dokłádáiąć tego powieda/ iź ná ten czás

22: rádźiby ci zwodnicy á ci fałřzywi Prorocy zwiedliby mogło być y wierne/ gdyź(marg) **w**

Přalmie xiiij. (–)

23: ták ná to záořtrzyli/ iáko Dawid powieda/ ięzyki řwe/ áby ludzi řercá niewinne

24: go zwiedli od Pána řwego/ á iáko wężowie w vřciech řwoich peńno máią iádu

25: frogiego: gdyż zawnždy iuz thák w nádętości fercá fwego fwowolnie mówią: ię=(*marg*) **W**

Pfalmie ix. (-)

26: zyk náłz ktoremechmy iáko mieczem zhołdowali wšytki narody fwiáthá tego/

27: iuz gi ták łobie ná wšzem zwielbiemy/ gdyż nád łobą żadnego Páná nie mamy.

28: A od tákich ludzi przełtrzega Sálomon wierne Pánłkie/ iáko zawnždy złofniká(*marg*) **W**

przipo. w xxvi. (-)

29: káždego w ięzyku iego poznać małz/ bo on zawnždy w fercu swoim zmyłła zdrá=

30: dy/ á gdyć co vłty swoiemi powiedzieć będye/ nie wierz mu: ábowiem fiedmio=

31: ráką złość zmyłła ferce iego. A práwie iuz dziś v drzwi náłzych wšytki złofni=

32: ki thy ná oko widzimy/ ktorzy iáko Lwi w ćirniu fiedzą z bogaczmi fwiátá the=

33: go/ ták iáko o nich pímo powieda/ przypráwiłszy ná tho ręce swoie áby rozle=(*marg*)

w Pfalmie x. (-)

34: wály krew niewinną: á w vłciech ich praca á žal wielki/ iż łie wedle myłli ich

35: nie sftawa vpadek wiernym Pánłkim. Ktorych ten Pan łam zawnždy miłości=

36: wie iáko zwykł thák ich przełtrzegáć raczy/ y będye áż do łkończenia fwiátá. A=

37: bowiem then Pan zna drogi wiernych swoich/ ále łciełzki łpułtołzeię

38: á wiecznie zgináć mułzą. (*marg*) **Wiernemu nic złościwy áni omyłny vmyłł iego/**

záłzkodzić nie może. (-)

39: # O fwięty Pánie fwiętałz to ielt obietnicá thwoiá/ ktorą tu nam łam vłty łwe

40: mi s. opowiedáć raczyłz/ iż to być żadnym obyczáiem nie może áby byli zwiedzie

41: ni wierni twoi/ chociałz thák wiele tych frogich Lwow á iádowitych wężow o=

42: koło nich łie názbiera. Iedno ty łam wšzechmogácy Pánie rácz vtwordzić myłli

43: á fercá náłze/ ábychmy łie sftáli tymi wiernymi twoimi: tedy áni ći wymyłłáćze

44: fwiátá tego/ áni ty łtráchy przyłzłe/ áni frogości żadne iego/ nic nam przekázic/

45: áni nam łtráłzne być nie mogą/ gdyż mamy pewne Cyrográphy á pewne obie=

46: tnice od ciebie: Iż łpráwiedliwy iáką kolwiek łmiercią záchwycon będye/ nigdy (*marg*)

Sapientie w iiiij. (-)

47: nie zginie zapłátá iego. Iáko nam theż tego y Páweł s. nadobnie połwiadcza:

48: Iż iáko Pan náłz raz vmárl dla zbáwienia náłzego/ thákże drugi raz po nas ra=(*marg*) **Do**

zidow w ix. (-)

49: czy przydź po wierne swoie/ ktorzy go z radością czekać będą na wieczne wyzwo=
50: lenie ich/ á na wieczne radości ich. Iáko y do Rzymiánow pišząc także nas iści: (marg)

Do Rzymia. w vi. (-)

51: Iż koniec á zaplátá grzechu wiecznego śmierć ieft: á wy ktorzyście wyzwoleni
52: od grzechu/ macie owoc wáńz poświęcenie wáńze. A koniec wáńz żywot on wie=
53: czny á nigdy nieśkończony.(marg) ¶ **Rozność wiernych á niewiernych. (-)**
54: # A thák rozmył á wważ tho łobie mocno moy miły bráćiszku/ co s łobą czynić
55: małz/ ieśliże łtánąc przy tych rádach á przy tym tak mocnym nápominániu Pá

ná łwego/

strona: 261v

Dwudzyeſtey
piątey Niedzye

1: ná łwego/ y łwiętych Prorokow/ Pátryárchow/ y Apoſtołow iego/ á w wiecz=
2: ney radości y w oney wdzyęczney nádzyei swoiey czekać tego thák wdzyęcznego
3: Páná łwego/ á być pražen od tych łtráchow á od tych łrogich przegrozek/ ktore
4: łie ná thákie zyáwić máią/ ktorzy w niewierności łwey żywot łwoy łwowlonie
5: wiodą/ á niechcą wiernie trwać przy Pánu łwoim. Czyli vniołzy łie zá thym
6: márnym łwiátem/ á tym łrogim Bábilonem/ łtráćić y takiego Páná á dobro=
7: dzyeiał łwiátem/ á tym łrogim Bábilonem/ łtráćić y takiego Páná á dobro=
8: dzyeiał łwego/ zwirchność á opiekę iego/ y przydź ná takie łtráchy/ ná takie łro=
9: gości czáłu onego łtráźliwego łądu iego. Bo áczybys thák rzekł/ á což/ á włzák ia
10: tego nie doczekam. Ale pewnie wiedz/ iż chocia thego w tym márnym á mizer=
11: nym ciele nie doczekałz/ ále thego łftotnie bądź pewien iż záię z nim małz włtác/
12: tak iáko to łam włtáwicznie w człónku wiáry swoiey wyznawałz/ y iáko tho iuź
13: rzecz łfta á pewna ieft. A tám dopirko ogłádałz [!] ty łrogości niewiernych/ á po=
14: ciechy wiernych. To iuź twemu rozmyłániu poruczám/ ná ktoreybyš łtronie ná
15: on czás rádłzey łtánął/ czego łobie iuź nigdy zyednáć áni vgonić nie mozełz/ áni
16: będyełz moğł. Bo próżno iuź tám o tym w ten czás myłlic/ ieśliże thu łobie tego
17: nie zyednałz w tym nędznym żywocie łwoim. (marg) **Czego łie dzyerzeńc małz w**

18: # Słuchayże thedy pilnie rády Páná fwego/ á dzyerz fie mocnie iáko práwego
19: gruntu/ fwiętey náuki iego/ á nie wierz tym fałszywym Pseudoprorokom á tym
20: fałszywym náuczycielom/ ktorzyć tho gdzye indzyey każą fzukác Kriřtufá Páná
21: twego/ ieflićby fie gdzye przed oczymá twemi. Niechać go oni vkázuią
22: iáko chcą ná tych puřtyniách omylnych náuk fwoich. Ale thy przedfię niechciey
23: fie wdawác ná tę puřzczą. Bo pewnie wiedz że fie obłądzić muřiřz. A thák dzyerz
24: fie mocnie thego řtárego gořcińcá prawdziwych náuk Páńfkich/ gdyż wiedz żeć
25: z dawná y Prorocy fwięći/ y Apořtołowie fwięći s thego cie przeřtrzegáią/ ábyř
26: fie pilnie chronił tych omylaczow fwiátá thego. Bo řłuchay Zácháryařzá Pro=
27: roká iáko cie przeřtrzega/ iżbyř vmiał rozeznác káždego fałřerzá á wymyřlá=
28: czá/ kthorego on tám názywa pářterzem omylnym/ gdzye ták mowi w ořobie(marg)

Zachariařs w xj. (-)

29: Páńfkiey: Iż oto ia Pan wzbudzę pářterzá tákiego ná zyemi/ kthory nie będye
30: náwiedzał opuřciáłego: tho co ieřt rořprofzono/ zgromádzác nie będye: tho co
31: ieřt řkrufzone á zemdláłe/ tego nie vzdrowi: á co o řwey mocy řtać nie może/ iż on
32: tego nie podnieřie: á przedfię będye tuczyl żywot řwoy obřitořciámi řtádá mo=
33: iego. A támże groži pářterzowi tákiemu: O pářterzu/ o bálwánie/ kthoryř opu
34: řcił trzodę moię/ wiedz iż iuř miecz nád rámiem twoim/ á pomřtá nád prá=
35: wym okiem twoim: rámię twoie řuchořcią wywiędnie/ á oko twoie ciemnořcią
36: wielką zářłonione będye. (marg) **Dzyeń Páńfki iáko złodzyey przydź ma** (-)

37: # Tu iuř zrozumiey iefližeć dziř tákowych ná řwiece pářterzow po wřzyřłkich
38: řtronach nie peřno/ ktorzy fie iedno tuczą á pařtwią nád trzodą Páńfką/ vkázu=
39: iąc gdzye indzye Kryřtufá. Ale thy řłuchay rády Páwłá s. iáko piřze do Teřřá=(marg) **j.**

Do Teřřalo. w v. (-)

40: Ioniceńřow: Iż co bych wam miał brácia miłá piřác około czářow/ wiedzcie pe
41: wnie iż dyeń Páńfki przydzye iáko złodzyey: á gdy wam będą powiedác pokoy
42: á vbęřpieczenie/ w ten czás fie nádzyewaycie přętkiego zginienia. A ná drugim
43: mieyřcu powieđa: Iż was prořzę przez przyřcie Páná nářzego Iezu Kryřtá/ áby (marg) **ij.**

Do Teřřalo. w ij. (-)

44: řcie fie rychłó odwieřć nie dáli iákemu duchowi omylnemu/ ábo iákoby od nas

45: iákiemu liftowi zmyflonemu/ iákoby miał ná was przypáść rychło dzyeń Páń=
46: lki. Nie chcieyciezf fie vnošić/ boć náftanie człowiek grzechu pełny/ fyn zátráce=
47: nia/ á będzie siedzyał w kościele Bożym/ wywyzłzáiąc nád włyzyhkę chwałę
48: ktora Pánu Bogu náleży/ nie dáyciezf fie żadnym obyczáiem zwodzić/ á ták ná
49: tho pámiętaycie/ ze ia iefzcze z wámi będąc/ tedym wam to opowiedał. Ale wy
50: ktorzyfcie fie sítháli práwie pirworodną ofiárą Bogu Oycu/ przez opowiedá=
51: nie Ewányeliey świętey/ ltoycie mocnie przy tym/ á dierzcie fie thego cofcie fie
52: od nas náuczyli.
53: # A ták thu zrozumieć możemy coby nam to zá pociechy przynioflo/ ieflibych
54: my odftąpili rády Páńskiey. Pewnie żeby nas theż nic inego nie potkáło/ iedno
55: s tą omylną rádą/ ktora ieft z ducha błędnego/ mufielibychmy fie tułác w tych
56: ltráchoch á w tych frogościach/ ktore otho Pan nász nam opowiedác raczy/ nie

nádziewáiąc

strona: 262

po Troycy świętey.

Lišt 262.

1: nádziewáiąc fie iuż nigdy ni lkad żadney lálki á żadnego miłofierdzya nád fo=
2: bą/ gdyż nieodmienne lą święte wyroki iego/ nád káżdym tákowym kthory nic
3: nie dba o świętą wołę iego: owlzem zá vporną myllą fwoią/ niedbáiąc nic tych
4: frogości/ vdawa fie zá omylną rádą fwiátá nikkzemnego. A což też inšzego Pan
5: czynić ma? nielza iedno iż mušić wedle obietnic fwoich káżdego tákiego pušćić zá
6: złym rozmyllem á zá złym mnimáníem ie^{go}. A tuby fie mogł
7: iuż káždy obaczyć/ co ieft lepszego/ czyli z omylnofćiami fwiátá tego zginąć wie=
8: cznie/ czyli rádę Páná fwego zoftác w świętey obronie á w świętey opiece iego/
9: s ktorą on ieft gotow káżdemu kto fie iedno wiernie vciec chce/ á podda fie iemu
10: iáko dobrotliwemy Pánu fwemu/ pod mocá pod kroleštvo iego.(*marg*) ¶ **Iáka pociechá
wiernym czáfu fądu fwego. (-)**
11: # Abowiem fluchay pilno/ iákiemu cie thu zá żywotá twego przywileymi
12: á iftotámi obdárzyć racził/ iefliże fie wiernie tu w tym nędznym żywocie będąc
13: záchowywał iemu/ iż cie iuż zowie człónkiem ciáłá fwego/ á fiebie miánuie być
14: głową twoią. což rozumiezf iefliżeby mogłá głową iáką frogość álbo iákíe o=

15: krucieńtwo wczynić nád iákim innym członkiem swoim? Gdyż to znałz y ná tym
16: nędznym cieie swoim/ iż nie może cie ták nędzny członek ciáá twoiego záboleć/
17: áby sie głowá twoiá záfráłowác nie miáá. Słuchayże iefzcie iż cie zowie fyn=
18: czkiem Bogá Oycá swego niebieskiego/ á dzyedzicem rowno s sobą kroleftwá
19: swoiego świętego/ á bráćifzkim swoim. O iákaż to rádość twoiá/ o iákaż to po=
20: ciechá twoiá/ ieflizie to przez itałość swoię tu zyednałz sobie zá żywotá twego/ iż
21: cie iuż nie będziey sádzil żadny krol/ áni żadny okrutnik sviátá tego/ ktoryby nie
22: znał áni ofoby twoiey/ áni spráwiedliwości twoiey/ ále cie będziey sádzil bráći=
23: szek twoy/ Pan á dobrodziey twoy/ głowá twoiá: ktory będziey widzyał y rozu=
24: miá/ nie tylko spráwy twoie/ ále y káżdą myśl fercá twego/ á wedle oney oby=
25: tnice iftey á pewney Bořhwá swego/ iż iuż sádzon nie będzieysz/ iedno iż iuż prze=(*marg*)

Ian w v.kapitulu^m. (–)

26: itápiłz s śmierci do żywotá wiecznego: y owłzem iefzcie s tym Pánem swoim bę
27: dzyeysz sádzil infze narody sviátá tego. A iáko Sálomon piłze/ iż iáko gwiazdy (*marg*)

Mattheus w xix. (–)

28: ábo iáko ifkry zápalonemi trzcínami/ ták wierni Páńscy á ludzie sprá=(*marg*) **Luk. w**
xxij. kapit. (–)

29: wiedliwi będą sie świecić ná obłoczech/ á zwłászczá ci ktorzy mocnie stoią w ita=(*marg*)

Sapiencie w iij. (–)

30: łofciach swoich przy tym miłościwym Pánu swoim.
31: # O nędzniku nędzny ktory nic niedbałz o tho nápominánie Páná swego/ ieflizie
32: cie iuż nie máią rużyc y thy tákowe stráchy á frogości/ ktore tu słyfzyłz/ iákie sie
33: zyáwić máią nád sprzećiwniki Páńfkiami: á tákie obietnice iego/ y tákie rosko=
34: szy ktore sie máią **słtác** [!] wiernemi iego: iużbyś snadz godzyen/ iákoć Pan po=
35: wieda/ ábyć kámień młyńłki v szyie wwiązan był/ á iżbyś był pogrążon w głębo=
36: kość morłką/ gdyż cie Pan twoy wabi/ woła/ námawia do siebie/ á chce cie iá=
37: ko bráćifzká włáfnego posádzic wedle siebie w thych wśzytkich niebespieczeńt=
38: wach twoich. A ty wzgárdziwłzy ty wśzytki święte głofy á obietnice iego/ buiałz
39: sobie po tey nędzney Sodomie sviátá tego/ á potym márnym Ieruzalem/ kto=
40: re ták iákoś słyłzał iáką frogą pomłte wzyeło nád sobą/ á to przeto/ iż niechciáło

41: nic dbać á wzgárdziło tho wdzyęczne vpominanie Páná swoiego. A słuchay

42: iuż/ iż nie tylko Prorocy/ iż nie tylko Pan twoy/ nie tylko Apoštołowie/ ále y nie (*marg*)

Proroctwo Anny Sámuelowey mátki o fądnym dniu. (-)

43: wiáltá oná Anná páni doštoyna mátká Sámuelá zacnego Proroká onego/ gdi

44: była pocieszoną w prósbach swoich/ iákoć opowieda á woła ná cię/ o tym mi=

45: łofierdzyu y o tey frogości Páná twoiego/ powiádaią cći ták: iż ná ten čás Pan (*marg*)

j. Krol. w ij. kapi. (-)

46: twoy namnieyżzego poštapienia nog swoich á wiernych swoich przeštrzegác

47: będzie. A złościwi muřą márníe zámilknąc w ciemnořciach/ á przydzye frogi

48: łtrách á grom nád nimi z niebá iego/ gdy będzie fądził wřzytki gránice řwiáthá

49: tego/ gdy będzie raczył fąd swoy poruczyć Krolowi swoiemu/ á podwyřłzy mo

50: żność pomázáncá swoiego.

51: # A thák obácź fie á obácź káźdy nędzny człowiecze/ á vlituy fie łam nád łobą y

52: nád tą nędzną duřyczką swoią. Bo ielzczęćby tho nic/ áby tho márne á doczeńne

53: ciało twoie ná iákie frogości álbo ná iákie pomłty doczeńne przyść miáło/ ále iż

54: tám iuż muřłz łtánąc s ciałem tákim/ y s thą niewinną duřyczką zálię złącz=

55: nym/ ktore iuż adnemi mętámi być łkázone nie może/ á muři przyść ná wieczne

á vřtáwi=

strona: 262v

Dwudzyeřtey y

pyątey Niedzye

1: á vřtáwicźne męki/ á ná ono frogie potępyenie swoie. Słuchayże rádźeć pilno tu

2: náuki á vpominania Páná twoiego/ á nie odnoř fie áni ná lewo áni ná práwo

3: od niego/ zá tymi omylnemi rádámi/ s kthorych cie tu Pan przeřtrzegác raczy/

4: řwiáthá tego. Bo iáko fie namniey odnieřiesz á odchyłřz od niego/ widziřz iż iuż

5: máią być záłlepione oczy twoie/ zá tę niedbáłość á niewdzyęczność twoię/ ták iż=

6: byř potym rad fie vznał á obaczył/ ále próžno/ bo iuż żadnym obyczáiem nie bę=

7: dzyeřz mogł/ gdyżeř ták dobrowolnie opuřcił Páná swoiego/ á iżeř odřtąpił od

8: řwiętey náuki á vpominania iego/ á nie chciaeř nic dbać ná thę řwiętą wołá á

9: ná to przeřzrenie iego/ więcey łobie przekłádaiąc thy márne á doczeńne á bárzo

10: krotko trwájące rołkolzy nikczemnego ſwiátá tego/ przykłádáiąc knim ták wſzy
11: tkę myłł ſwoię/ iákobyś teź imi miał wſzytkiego doydź/ ták ku potrzebam ciálá/
12: thák y ku potrzebam duſznym/ nic nie przypifuiąc opátržnoſci Páńſkiej. Ano
13: gdybyś chciał w to weźrzeć/ iż y s tym wſzytkim nábyciem ſwoim muſiſz niebo=
14: raczku w niwecz obrocon być/ á práwie iáko drzewo wyfokie z gruntu wywro=(*marg*)

w Pfalmie xxx. (-)

15: conym być/ ták iż y mieyćá nie zoſtánie mieſzkánia twego.

16: ¶ Co tu łoby pilnie wwaźác mamy.

17: # A tak wwaźaymy wſzyfcy pilnie/ dla miłego Bogá/ ty ſłowá áto przełtrze=
18: żenie Páná ſwego/ á pomyſlaymy ſobie/ iżci iuź máło nie wſzytki znáki pełniá ſie
19: tego przyſcia Páńſkiego. Nákoniec iuź y Ewányeliá Páńſká/ kthora ieſt oſtá=
20: teczny znák obietnic iego/ iuź ſie rozſzyrza po wſzytkiemu ſwiátu. Iuźci nam ni=
21: czegoy nie doſtáie inego/ iedno iákiegoſ ſpułtoſzenia/ iákieyſi brzydliwoſci ſto=
22: iácey ná mieyfcu Páńſkim. A kto ma rozum/ á wſzy/ ták iáko powiáda Pan/ nie=
23: chay ſie domyſla. A ták prze miły Bog iuź wciekaymy s tego żydoſtwá ná gory/
24: to ieſt/ s tych omylnych nádzey náſzych/ w kthorych nas vpętał then omylny
25: ſwiát/ ná gorę do ſwiętego Máyełtatu Páná ſwego. Vciekaymy s tego Bábi=
26: lonu ná pomłtę zgotowánego/ y ze wſzytkich obyczáiw iego. A nie ſzukaymy
27: Kriſtuſá po błędnych mieyfcach/ ábo po zámknionych kąciech/ iedno z wier=
28: nym ſercem wciekaymy ſie do Máyełtatu iego ſwiętego/ á czekaymy z bełpiecz=
29: nemi myłłami/ ták iákochmy ſłyſzeli/ ſwiętego przyſcia iego/ á záwołánia ſwe=
30: go. Boć ná tym nic/ choćbychmy go oczywiſcie nie doczekáli/ iákoź iuź do tego
31: nie długi czás ieſt/ ále iuź to pewna ieſt/ iáko thu zeydzyemy/ w thákiey go ſprá=
32: wie ogládamy.

33: # O wſzechmogący á náſz miłóſciwy Pánie/ nie zoſtáwuyże nas w tym nędz=
34: nym Bábilonie/ kteryźkolwiek ieſt zgotowan ná pomłtę twoię/ á wywiedź
35: nas s tych omylnoſci ſwiátá tego/ iákoſ wywiodł onego nędznego Lothá s po=
36: ſrzodku onych miałł Sodomſkich/ ktoeſ był zgotował ná frogą pomłthę á ná
37: okrutny vpadek/ zá złoſciwe poſtępkí ich/ w onym frogim rozgniewáníu two=
38: im/ gdyžeſ to obiecác raczył káżdemu wiernemu ſwemu/ iż nigdy vpáſć áni zgi=

39: nąc nie ma w nawiętŝym vpadku ŝwiátá tego/ y w nawiętŝym rozgniewániu
40: twoim. Ale ktoŝ fie moŝe okazać tym wiernym twoim przed Máyeŝtatem ŝwię
41: tym twoim/ iedno kogo ty z miłofierdzya ŝwego náwroćić raczyŝ/ á daŝ mu vzuánie [!]
42: w nędznym ŝercu iego. Podayŝe wŝzechmogący á miłościwy Pánie náŝ
43: nam nędznikomŝwoim/ onę miłofierną rękę twoię/ á dopomoŝ powŝtác nam z
44: onych frogich ciemności náŝzych/ á rácz nas wywieŝ s ták wielkic obłędliwo=
45: ŝci tego márnego ŝwiátá/ á day fie ŝluchác y przypátrzyć głóŝowi twemu á
46: woley twoiey ŝwiętey/ gdyŝ ty niechceŝ znác ŝadney owieczki thákiey/ kthora nie
47: ŝlucha głóŝu twoiego. Vczyńŝe nas ŝobie náŝ wŝzechmogący Pánie wdzyęcŝne
48: mi á wiernemi owieczkámí ŝobie/ á nie odbiegay nas w tym głuchym leŝie már
49: noŝci á obłędliwoŝci tego ŝwiátá/ áby on márný á frogi wilk nie miał pociechy
50: ŝwoiey nád námi/ á nie roŝkoŝzował ŝobie nád dzyedzictwem twoim/ á nád thą
51: niewinną owczarnią twoią/ gdyŝ to ieŝt ŝwięta wolá twoiá/ ábyŝ ŝobye iuŝ theŝ
52: odpoczynał w Boŝtwie ŝwiętym ŝwoim/ roŝpráwiwŝy fie z niewierniki ŝwoie
53: mi/ á podrzućiwŝy ie pod nogi ŝwoie/ thák iákoć to Bog Ociec twoy niebieŝki z
54: dawná opowiedzyeć raczył/ s przebránemi ŝwoiemi á z wiernemi owieczkámí

ŝwemi/ w o

strona: 263

po Troycy ŝwiętey.

Liŝt 263.

1: ŝwemi/ w onym wiecznym koŝciele/ á w onym wdzyęcŝnym á błogóŝłáwionym
2: kroleŝtwie thwoim/ á iŝbyŝ ŝobie iuŝ roŝkoŝzował ná wieki wieczne z wiernemi
3: ŝwoiemi. Czego rácz nas wŝzytkich domieŝćić Pánie Boŝe náŝ w Troy
4: cy iedyny ná wieki wiekom błogóŝłáwiony. Amen. [grafika](#)

5: **Ewányelia iuŝ oŝthátnia Nie**

6: **dzielna/ ná Niedzielę xxvj. po Troycy ŝwiętey/**

7: **ktorą nápiŝał Mátttheuŝ s. w v. kápi. Przeciwo Czár**

8: **tu/ ŝwiátu/ y omylnym rádam iego.**

9: # Weŝelcie fie á ráduycie fie/ ábowiem zapłátá wálŝá ob=

10: fita ieſt wam zgotowana ná niebie etcet.(*marg*) ¶ **Pocieſzliwa Ewányelia/ iákiemi
błogoſławieńſtwy Pan zawięzać raczył wſzytki ſpráwy ſwoie/ kto ſie będzie wedle
nich ſpráwować á záchowywać żywotá ſwego. (-)**

11: **O** iáko wdzyęczne poſełſtwo á iáko wdzyę
12: cźna obietnicá Páná náſzego thu dochodzi do vſzu
13: wiernych iego/ á wdzyęcznych przyacioł iego/ thák
14: iáko ie on ſobie przezywać á miánować raczy. A
15: do tych zwłázcźá/ kthorym záſlubił ty wieczne bło=
16: goſławieńſtwá ſwoie/ kthorzy przetrwawłzy w ftá
17: tecznoſciách ſwoich przy nim/ iáko przy wiernym
18: Pánu á przy Páłterzu ſwoim/ przetrwáli y ty wſzyt=
19: ki burzki á omylnoſci ſwiáthá thego. A iż ſie nie dáli
20: od niego odbić áni odſthráłzyć żadnym wiatrom á=
21: ni żadnym burzliwoſciam thego morzá frogiego á
22: obłędliwego ſwiátá tego/ áni ſtráchom iego: ále ták iáko wierni Rycerze á wier
23: ni dzyedzicy iego/ przebili ſie poſpołu z nim przez wſzytki niebeſpieczeńſtwá ży=
24: wothow ſwoich/ á nic ich nie wiodło áni odnioſło od niego/ áni żadne ſtra=
25: chy/ áni żadne łudárſthwá á omylne obietnice thego ſwiáthá: iedno iż w ſtało=
26: ſciach ſwoich ſtali w tym boiu przy nim iáko przy Krolu á przy Hetmánie ſwo
27: im/ á wſzędny ſie obráćáli zá głóſem ie^{go}/ á zá vpominániem iego/ w káżdym nie
28: beſpieczeńſthwie á wciſnieniu ſwoim. Słuchayże tu pilnie thego wdzyęcznego
29: Krolá ſwego/ á tego ták wielkiego Hetmáná ſwego/ iáko thu páluie ty Rycerze
30: ſwoie po they wygráney bitwie ich/ á iákie im thu Cyrográphy podáie do rękú
31: ich/ mowiąc do nich onymi wdzyęcznemi ſłowy ſwemi: Iuż ſie wefelcie/ iuż ſie
32: rozráduycie moi mili bráćiſzkowie á moi mili wierni boiownicy/ gdyżelcie thák
33: wytrwáli w ſtałoſciach ſwoich/ dla imieniá mego/ iż zapláthá wálzá hoynie wam ieſth
34: zgotowaná ná niebie v Bogá Oycá wálzego niebiełkiego. A což tho zá zapláta
35: ma być náſz miły Pánie? oto iá máłz opifáná z rozlicznych głóſow piſmá ſwię=
36: tego/ iż iey obfotoſci/ bogáctwá/ á rołkoſzy/ żadny ięzyk wyſłowić/ żadne piſmo

37: wypisać/ żadna myśl rozważyć nie może. A dla tego ty słowá pocieszliwe Páná
38: swego tu sobie zá fundáment wlpominamy/ áby sie záostrzáły sercá á myśli ná=
39: íze w tey státeczności názey/ przy Pánu názym/ wiedząc to co nam zá obietnice
40: roftá s tego od Páná nászego wiernym iego: á co theż záliež zá frogości á zá pom=
41: íty niewiernikom iego. Co szyrzey zrozumiemy s tych pociesliwych słow Páná
42: nászego tu w tey Ewányeliey nápińánych/ ktore sobie pilnie rozważaymy. A ná
43: pińał ie Máttheusz święty tymi słowy.

Yy

Widząc pan

strona: 263v

Dwudziestey szóstey

á oštátney Niedzye

1: **W** Idź Pan Iezus tłufcze wielkie/ wftąpił iest ná
2: gorę/ A gdy vliadł sobie/ przyftąpili do niego zwo
3: lennicy iego. A on otworzywłzy vfthá swoie náu=
4: czał ie thák/ mowiąc: Błogosławieni vbodzy du=
5: chem/ ábowiem ich iest krolestwo niebieskye. Bło=
6: gosławieni cízy/ ábowiem oni posiędą zyemię. Błogosławie=
7: ni kthorzy są w zásmuceniu/ ábowiem będą pocieszeni. Błogo=
8: sławieni kthorzy łákną á prágna spráwiedliwości/ ábowiem
9: oni będą náfyceni. Błogosławieni miłofierni/ ábowyem też ie
10: ogárnie miłosierdzye. Błogosławieni cí co są sercá czyftwego/
11: ábowiem oni oglądáią Páná Bogá swego. Błogosławieni
12: są fkromni á spokoyni/ ábowyem cí synmi Bożymi będą we=
13: zwáni. Błogosławieni kthorzy będą círpieć przesłádownie
14: dla spráwiedliwości/ ábowyem oni posiędą krolestwo niebie=
15: skie. Błogosławyeni będziecie wżyfcy gdy was przesłádownić
16: będą ludzye/ á przeklinác was będą/ á będą wymyślác wżyt=
17: ko złe przeciwko wam/ kłámáiąc o was dla mnie. A w then
18: cžas sie ráduycie á rofkochaycie myśli wálze/ ábowyem zaplá=

19: tá wálzá obfita wam ieft zgotowaná ná niebie. (*marg*) **Przywileie mocne wiernych Páńfkich.** (–)

20: **T** Ak iáko chmy słyfzeli/ iáko ten ták możny Krol á on fwięty zwycięcá/ ták
21: iáko go pímo zowie/ poráziwfzy wfzytki fprzećiwniki fwoie/ y wiernych
22: fwoich/ pofzedł z wielkimi tryumphy á z wielkimi rádofciami do Bo=
23: gá Oycá fwego. **Slifzelichmy** [!] teź tu ná początku tey dzifiefyfzey rofpráwy náfzey/
24: iáko hoynemi dáry á vpominki/ w nieomylnych obietnicach fwoich/ raczy ob=
25: dárowác á páfowác tho wierne Rycerftwo fwoie/ á thy wdzyęcne bráciłzki á
26: przyiaciele fwoie/ thák iáko ie on fobie miánowác raczy/ kthorzy w ftáteczności (*marg*)

Ian s. w xv. kapit. (–)

27: wiáry fwoiey przebili fie przy nim/ á przebijác fie iefzcze będą/ przez thy okrutne
28: huffy/ á przez ty frogie niebefpieczeńftwá fwiátá thego: á iż mu aż do końcá ży=
29: wotow fwych záchowáią ftáteczność fwoię/ iáko wiernemu á prawdziwemu
30: Krolowi á Pánu fwemu: á ni w czym/ będącw tych trwogach/ nie odftąpią od
31: woley á od rofkazánia iego/ iáko wierni Rycerze od Hetmáná á od Krolá fwe=
32: go: iż im tákíe vpominki zgotowác á záflubić raczył/ kthorych áni oko oglądác (*marg*)

Ezaiafs w Lxiiij. (–)

33: może/ áni ięzyk wyfláwiác/ áni żadne pímo wypifác. Ale iż rozliczne fpráwy
34: bywáią w káżdym boiu y rozliczne Rycerftwo/ fluchay tu z ofobná iákíe przy=(*marg*)

j. Do Korin. wij. (–)

35: wileie/ á iákíe obietnice tu káżdemu wiernemu fwemu/ wedle ftanu káżdego/ o=
36: biecowác á pieczętowác mocno raczy. (*marg*) **Co ieft vbogi w duchu.** (–)
37: # A wfpomínác tu napirwey raczy onego ftálego á mocnego Rycerzá fwoie=
38: go/ á fnadź naprednieyfzego/ kthory ten hárc á íście trudny przetrwał przy nim/
39: iż był zázwdy vbogi w duchu. Bo to rozumie y iż tho trudny węzeł ná káżdego z
40: nas. Abowiem to ieft wola Páná tego/ áby káżdego wiernego fwoiego/ dom y
41: potomftwo iego/ bogáctwy y poczćiwofćiami zázwdy opáthrował/ á był ná=
42: pełniony. A tu iuź obácź iákíego tu fercá trzebá á iákíey ftáłości w tym thák tru=
43: dnym boiu Pánu fwemu. Abowiem tkni fie káždy fam/ álbo pórzy ná ftan kto

44: rykolwiek chcefz/ ktory iest tymi obietnicami obdárzon od Pána swego/ ielli nie
45: naydzyefz w nim thák trudnych stopniow/ że y nawiernieyfzy Pánki/ y z napil=
46: nieyfzym ftarániem swoim/ trudno ie ma przefkoczyć/ by nie było miłofierdzya
47: Pána tego/ iż on wiele przegłáda á práwie przez páłce pátrzy/ ná poftępki wier
48: nych swoich/ á wždy im iest gothow z miłofierdzyem swoim: Azáfz iuz więc
49: czárt nie ftoi iáko s tábliczką przed oczymá takiego káždego/ vkázuiąc mu fprá=

wy y poftę=

strona: 264

po Troycy świętey.

Lišt 264.

1: wy y poftępki fwiátá tego/ przypomináiąc mu/ oto fie lżyfz/ oto cie bábą zową/(*marg*) ¶

Iákie fá pokufy bogátego. (-)

2: oto dáfz ieździć ledá komu po sobie/ á byłoby cie s to: oto cie fkepcem zową/ áza
3: ták Pánowie ieźdzą ábo chodzą ábo v ftołow swoich fiadáią/ ázáfz fie nie wfty=
4: dzifz ludzi. A ktoby to wyliczyć mógł/ iáko tyfiącmi á tyfiącmi iest fámołowek
5: záfádzono ná człowieká bogátego/ iż fie w nich vniesć á záchynąć muśi/ by thez
6: w tym było napilnieyfze ftáranie iego. (*marg*) ¶ **Iákie fá pokufy vbozfzych. (-)**

7: # Nuż záfie kogo Pan Bog tu w mniefzym ábo w iákim vboftwie mieć
8: á zoftáwić raczy/ áczkolwiek nieomylna obietnicá iego/ iż nie opuści żadnego/ á
9: by káždy wierny iego nie miał być opátrzon wedle fthanu swego. Abo gdy iákie
10: niefzczęćcie/ fzkodá/ vpadek przydzye ná człowieká iákiego: iuz láie/ iuz przekli=
11: na/ iuz v fwiátá fzuka rády y wfpomozenia fwe^{go}/ iuz namniey á namniey nie ba
12: czy áni pomni ná Pána swego/ przecz fie to nád nim dzyeie/ á iákie fá fpráwiedli=
13: we fady á wyroki iego: á iáko teź to pewna rzecz iest/ iż ielli wfzytko wdzyęćnie
14: będyem przyimowác od niego/ iż iáko Iopowi káždemu fowito to nágródzono
15: záfwdy będye. A tu obácź thák z wyzfzych iáko z nizfzych ftanow/ iáko to trudny
16: węzeł iest/ á iáko ten kres trudno kto przefkoczyć ma/ áby był práwie vboгим w(*marg*)

Mattheuś w vj. (-)

17: duchu/ ták iáko nas Pan vpominác raczy. Abowiem rozumiey pilnie oney po=
18: wieści Pánkiy/ gdzie wfpomínác raczy/ iż tho trudny węzeł iest dwieá pá=

19: nom służyć/ bogáctwu fwiátá tego/ y Pánu Bogu swemu. (*marg*) **Nie pewnoś fkarbow tego fwiátá.** (–)

20: # Ale ty moy miły Krześciáński człowiecze wfpomniawłzy fobie to/ iż ty niktze

21: mne plewy nie thwoie fą/ nie vrodziły fie s tobą/ chociayci przypádły s pracy

22: przodkow twoich/ ále to wżytko tobie przyfzło s przeźrzenia á z opátrznosci Pá

23: ná tego. A iż to w iedney godzinie iáko dymem ábo iáko prochem ku gorze wi=

24: chrem wyniefionym to fie tobie rospofzyc może. A Pan ná cię woła/ áby poklá(*marg*)

Matth. w x. vi. (–)

25: dnicá twoiá á fkarb thwoy był w fercu á w myśli twoiey w onym fkarbie niebie=

26: fkim/ gdzyec go iuz áni rdzá áni mol zgryśc áni zniśczyc nie może: máiac thám

27: ten wieczny/ y tego docześnego/ gdy go będyełz vzywał z boiáźnią Páná twego/

28: zázwdyc go hoynie przypływać á przyfpárzác fie będzie. Roſpomni teź fobie ná(*marg*)

Lukafs w xvi. ka. (–)

29: onego Lázárzá á ná onego bogaczá/ iż ieden ná máluczki czás vzył oney mizer=

30: ney á krocichney rofkoſzy fwoiey: á drugi teź ná máluczki czás oney wędze fwo=

31: iey. A iż tho pokornie znośił od Páná fwoiego/ iáka fie přetká á rozna odmiáná

32: sftálá miedzy nimi/ on poliadł ony wieczne á žadnym rozumem nieogárnione

33: fkarby/ bogáctwá/ á rofkoſzy onego kroleſtwá iuz nigdy nie zmienionego. A on

34: drugi poliadł napirwey on márnny vbior fwoy/ á ono nędzne goſpodárſtwo fwo(*marg*)

Ezaiafs w xiii. ka. (–)

35: ie/ ták iáko piſmo powieda o złościwym człowieku/ iż przyodzianie iego będzie

36: czerw/ á łoże iego robacy/ á trumná ábo pogrzeb iego piekło frogie y ze wſzythki

37: mi okrucieńſtwy wiecznemi iego. A to káždemu tákitemu pod figurą onego nę=

38: dznego bogaczá iftotnie opowiedzyano ieſt/ kthory niepomiernie á nie w boiá=

39: źni Bożey vzywa bogáctwá fwoiego.

40: # Azafz tu nie iáwnie ſłyżyłz od Páná ſwego/ iákić tu nieomyłny przywiley da

41: wác raczy/ á iáki pewny Cyrográph ná mocne obietnice fwoie: Iż ieſliże thobie

42: ty márne bogáctwá nie przekázá á duch twoy w nich vniefion nie będye/ iż pe=

43: wnie ma byc twoie kroleſtwo niebieſkie: á iż ich nie będyełz vzywał wedle már=

44: ności światá tego/ á wedle rády onego íprofnego miŝtrzá iego/ ktory vřtáwicz= (marg)

Mattheuŝ w iiiij. (-)

45: nie będye wołał zá tobą/ iáko wołał ná puřczy zá Pánem twoim/ ábyŝ go ná=

46: fládował/ ábyŝ go ŝluchał/ á onci będye vkázował rozmaíte czácžká á rozlicž=

47: ne figle/ rořkofzy/ á wymyřly ŝwiatá tego: iż otóć do tego pomogę/ oto ták thego

48: vżywieř. Ale ŝie ty rzuć mocno do tarczey Páná ŝwego/ korać tu mocną zořtá=

49: wić raczył/ iáko mu ŝie obronić mařz: á day policzek onymi ŝłowy Pánřkiemi te= (marg)

Policzek czárthowi. (-)

50: mu ŝwemu ŝprzećiwnikowi ŝprofnemu: Iž nie tobie á nie thobie ia mam ŝłużyć

51: nieřláchetniki/ áni twoiey rády ŝlucháć: áni řadney nádzyeie w thobie mieć/ ie=

52: dnom ia winien ŝlucháć á nářládowáć rády á náuki Páná ŝwego/ thák iáko mie

53: oto y tu vpomináć raczył/ ábych był vbogi w duchu/ á w vmyřle ŝwoim/ á řkro=

54: mił go iákobych mogł/ w tych márných omyřkach ŝwiatá tego. A tu iuž dopir=

55: ko pewnie wiedz z nieomyřney obietnice Pánřkiey/ iż bogáćtwá y obřitořci y wiel

Yy 2

ka pocźciwořć

strona: 264v

Dwudziřtey řzořtey
á ořtátniey Niedzye.

1: ka pocźciwořć rozmnoży ŝie w domu twoim. A tu iuž polá/ role/ řtodoły/ obo=

2: ry/ będa błogorřáwione twoie. A thu iuž iáko oliwne gářłki rozřkwitnie ŝie po=

3: tomřtwo twoie. A tu iuž ná koniec řlyřzyřz/ iákáć tę Pan mocną pieczęć przyřożyć

4: raczył ná thy nieomyřne obietnice ŝwoie/ iż pewnie ieřt zgořhowáne thobie ono

5: wdzyęczne obiecáne krořeřtwo twoie/ y z dziwnemi á rozlicžnemi rořkofřzami ie=

6: go: ieřřize tych dárow Pánřkich będyeřz vżywał/ iáko cie tu Pan vpomináć ra=

7: czy/ w duchu/ w řichořci/ á nie wedle rády ŝwiatá omyřnego.(marg) **Przekłęć bogacžá
zlořciwego. (-)**

8: # A ieřřiby cie to nie ruřzyło/ tedy cie wřdy niechay řtrách ruřzy á ony řrogie řtá=

9: tuřá vcžynione ná tákiego/ ktory bez rozmyřłu á bez boiáři Pánřkiey buia řobie

10: á pływa řobie/ iáko Ieleń w puřczy/ ná rozmaitych pářtwiřkach ŝwiatá tego/

11: á w niwecž ŝie nie przygodzi onymi márnemi řpřawami ŝwemi/ áni Pánu Bo=

12: gu fwemu/ áni bliźniemu fwemu/ iż czerw á robacy máią być łożem iego y przy
13: kryciem iego/ á pogrzeb iego w wiecznych frogofciach piekielnych. A fam y po
14: tomftwo iego/ wiecznie przekłete/ á wŷzytko ma być poŷpołu z nim zá máły czás
15: z gruntu wykorzeniono y ono márne nábycie iego/ thák iż znáku nie zoftáne o=
16: nego nędznego miefzkánia iego.(*marg*) **Iáko fwięci krolowie vzywáli bogáctwá
fwoiego. (-)**

17: # Byłci theż Dawid krole/ á wielkim krole/ á wždy ŷłyŷyŷz gdzyeżkolwiek
18: czciefz piłmá iego/ iáko záwždy był vniżony duch iego/ á iáko záwždy był vbo=
19: gim w duchu ŷwoim. Y gdy był ná poły wygnan s kroleftwá od ŷyná ŷwoiego/
20: iáko s pokornym ŷercem wŷzytko przyimował od Páná ŷwoiego. A gdy go ka=
21: ráli Hetmáni iego/ to bywála záwždy odpowiedź iego: Iż iefli ŷie ia podobam (*marg*) **ij.
Krole. w xv. (-)**

22: Pánu ŷwoiemu/ o naydzieć on drogę iż mie nie złoży z mieyfcá moiego. A iefli=
23: że mu ŷie theż nie podobam/ o niechay ŷie ŷtáne nádemną ŷwiętha wola iego.(*marg*) **w
Przipo. w xxx. (-)**

24: Byłci theż bogáty Sálomon/ á wždy pokornie powieda Pánu fwemu: Iż nic=
25: cí mnie po tym bogáctwie moy miły Pánie/ dofyc że thy mnie daŷ ŷłuŷzną żyw=
26: ność/ á to iżbych ia mogł być pożyteczen w ŷprávach ŷwoich ludowi twoiemu. (*marg*)
j. Moizefowych. (-)

27: Byłci theż bogáty Abráám/ á wždy wŷpomni z iáką pokorą vzywał bogáctwá
28: ŷwego. Byłci też bogáty Iop/ á wždy gdy go pokuŷzáć raczył Pan w dziwnych(*marg*) **Iop
w ij.kapitulu^m. (-)**

29: frogofciach iego/ ták iáko o nim ŷyrzey hiŷtorya ŷwiádczy/ gdy go ná to wiodłá
30: żoná y ini przyiaciele iego/ áby zlorzeczył Pánu fwemu: o nigdy ŷie nie dał v=
31: wieść pokuŷam ŷwiátá thego z mocney wiáry ŷwoiey/ á wždy powiedział: Iż ie=
32: ŷliże dobrá bierzemy od Páná ŷwego/ y czemużbychmy też y złego nie mieli przy
33: mowác od niego? Gdyż on á nikt inŷzy dáie nam/ á czemużby mu theż tego záŷię
34: pobráć było nie wolno? Pátrzayże iáka Páníŷka ŷtraż/ opieká/ á opátržność by=
35: łá záwždy nád nimi.(*marg*) **Iáko krole ŷwiátá tego bywáli karáni od Páná. (-)**

36: # Páthrzayże záŷię ná ony Saule/ ná ony Báltázary/ ná ony Nábuchodono=

37: zory/ ná ony Acháby/ y ná inŕze bogacze ſwiátá thego/ ktorzy nie chodzili
38: wedle woley á wedle przeŕżenia Pánŕkiego/ á iŕ nie byli vbodzy w duchu ſwo=
39: im/ owłzem zówždy ná pychę á ná hárdóć podnoſili nádęte páłzczeki ſwoie/ w
40: co ſie obroćili. Iŕ iáko wołowie iedni zárli liáno odſtápiwłzy od rozumow ſwo=
41: ich/ drudzy ſie fámi pomordowáli/ drudzy márnie poginęli/ ták iz pſi włáſni ich
42: łeptáli krew ich/ á ptacy á ſwirzétá po ſwiátu roznoſili koſci y ſćirwy ich. A bo
43: gáctwá ony y potomſtwo ich/ wedle obietnic Pánŕkich/ z gruntu ſie wŕzytko wy
44: korzeniło/ á z gruntu wŕzytko w niwecz obrocono było. A gdyŕ ſie to ták dzyáło
45: nád onymi mocarzmi ſwiátá tego/ coŕ ty rozumieć maſz o ſobie nędzny robaku
46: á nikczemna mucho/ áby teŕ to tobie miáło być przepuſzczono. A wŕzák tego do=
47: ſyc y zá czáłow ſwoich/ iedno ſie chciey przypátrzyć/ oczymá ſwemi ogládać mo
48: ſełz: gdyŕ thy przykłády w piſmie ſwiętym iáko ſwierciádlá ſá thobie przed oczy
49: twoie poſtáwione: ábyſ ſie przypátrował co nád złymi á co nád dobrymi zów=
50: ſdy z obietnic nieomyłnych Pánŕkich/ dzyáć á okázowáć ſie wŕtáwicŕnie muſi/ áŕ
51: do ſkończenia ſwiátá wŕzytkiego. (marg) ¶ **Iáko w bogáctwie á iáko w vboſthwy**
záchowywáć ſie mamy. (–)

52: # A thák miey dla miłego Bogá wŕtáwicŕnie ná pieczy tho vpominánie Páná
53: ſwego/ ábyſ ſkromił iákobyſ nalepiey mogł tego duchá ſwego/ áby ſie nic w nie v
54: noſił w tych dobrodzyeŕtwiech Páná twego. A tákież ieſliby teŕ co ná cię ſprze=
55: ćiwnego przypádló od niego/ ſtoy mocno z Iopem w vmyſle ſwym/ máiąc ná

dzyeię o Pá=

strona: 265

po Troycy ſwiętey.

Liſt 265.

1: dzyeię o Pánu ſwoim/ iŕ to tobye zówždy hoynie á ſowicie będye nágrodzono.
2: Pomniąc ná to iŕci wŕzytko Pan dał/ Pánu teŕ wziąć wolno: á imię iego zówždy
3: y ze złego y z dobrego przypadku twego/ niechay będye v ciebye błogóſłáwio=
4: no. A ieſliŕeć ſie teŕ będye pomyſli zdarzáło w tych omyłnych á doczeſnych ſprá
5: wach ſwiátá tego/ rozumieyŕe iŕ tho ieſt wola Páná twego/ á iŕ cie ſzáfárzem á
6: włodárzem przekłádać raczy nád thym doczeſnym vŕzcŕnym dobrem twoim
7: od niego. Skromŕze tego vpornego duchá ſwego/ á nie daway ſie zwodzić one=

- 8: mu ſprześciwnemu duchowi iego/ á onemu złoczyńcy ſwiáthá thego/ á obrácy
9: ſpráwy ſwoie ku czći á ku chwale Pánu ſwemu: á nie ná vpor/ á nie ná pychę te=
10: go ſwiátá márnego. Sądz ſpráwiedliwie/ pomoż vpádłemu á včífnionemu/
11: rátyy nędzniká/ miey ná pieczy ſirotkę/ y ine dobrodzyeyſtwá iákie możeſz ſzáfuy
12: á rozſzyrzay s tego zwierzonego ſkárbu ſwego/ ku czći Pánu ſwemu.
13: # A ták pewnie bądź tego íft/ iz nieomylnie thy wſzytki obietnice/ y thy wſzytki
14: ſkárby y błogoſławieńſtwá ná cię przypadać będą od Páná twego. A co ieſzcze
15: ktemu/ iz iáko Prorok powiáda/ iz iáko Słońce będzie obiáfniona ſpráwiedli=(*marg*)

Ezaiaſ w j. kapit. (-)

- 16: wość twoiá/ á iáko ſnieg będą zbielone wſzytki niepráwoſci twoie. A thu iuż
17: nákoniec y thá oſtáteczna pieczęć będzie nád tobą wypełnioná/ iz ſie ſtánieſz
18: dziedzicem kroleſtwá Páńſkiego/ iákoć ſie tu Pan twoy s tym nieomylnie opo=
19: wiedać raczy. Vważże iuż tho ſobye/ co cie iuż ſzczęſliwſzego ábo błogoſławień=
20: ſzego potkác ma nád ty ták hoyne obietnice Páná twoiego/ ieſliże my/ thák iáko
21: ſłyſzyſz/ záchowalſz tę ítałość wiáry ſwoiey/ á wytrwalſz przy nim áż do końcá w
22: tych trwogach á w tych omylnościach obłudnego ſwiáthá thego/ y omylnych
23: ſpraw y zwodow iego. (*marg*) ¶ **Błogoſławieni cífzy. (-)**

- 24: # Słuchayże zálię/ drugim boiownikom ſwoim/ á drugim Ricerzom ſwoim/
25: á zwycięſcom tych omylności ſwiátá tego/ częgo winſzowác á co obiecowác ra
26: czy/ mowiac ták do nich: Iz błogoſławieni cífzy/ ábowiem ci poiędą wſzytkę
27: ſzyrokość zyemie. A to wſzytko iáwnie s tego źrzodłá płynie/ iz kto ieſt vbogi w
28: duchu ſwoim/ á nic ſobie nie waży nád opátržnoſć á nád miłofierdzye Páná
29: ſwego/ iuż nielza iedno iz y tá cnotá/ ktorą tu Pan błogoſławić raczy/ cíchoſć á
30: ſkromnoſć myſli/ pewnie w nim vmnożyć ſie muſi. Bo iuż vpor/ nádętoſć/ py=
31: chá/ złe ferce vſkromić ſie w káżdym muſi/ gdyż to pewnie á íftotnie wie/ iz cho=
32: ciay przeciwko iemu powſtánie ſprześciwnik ábo możny iáki złoczyńcá iego/ iz to
33: wſzytko z dopuſzczenia Páńſkiego/ zá grzech iego. A ieſliże to cícho á ſkromnym
34: ſercem znoſić będzie/ poruczáiac krzywdę ſwą Pánu ſwemu/ á ſpráwie ábo v=
35: rzędowi iego tu od niego poſtánowionemu/ iz Pan Bog ieſt obrońcá á opiekál=

36: nikiem iego: gdyż ma ono pewnie pośelstwo od niego przez Dawidá nieomylnie(marg)

w Pfalmie xC. (-)

37: go poślá iego: Iz gdy záwoła do mnie vćifniony moy w namnieyřzey krziwdzie

38: řwoiey/ wydrę go z nawięřzey możności řwiátá tego/ á vwielbię go w pořzod=

39: ku wřzytkich řprzećiwnikow iego. Gdyž woła nań Sálomon drugi teź nieomyl (marg) **w**

Przipo. w xxix. (-)

40: ny pośel od Páná iego: Nie lę kay řie moy miły bráćifřzku nic/ ábowiem pewnie

41: wiedz/ iż hárdego á vporneho potłoczy Pan. A ćichego w řercu záwždy będye

42: nářładowáá wielka pocźciwość od niego.

43: # A ieřliby mu řie tho zdáli ieřcze nie práwie pewni pořłowie/ iuź ma iftotne á

44: práwie widome przykłády/ ui řie ty obietnice Páńřkie wielekroć náđ wiernemi y

45: niewiernemi nieomylnie wypeřniáły/ gdy řobie wřpomni co řie dzyáło miedzy(marg) **j.**

Krole. w xvij. (-)

46: Dawidem á miedzy onym řrogim Goliařzem: tákieź miedzy tymźe Dáwidem á(marg) **j.**

Krole. w xix. (-)

47: miedzy Saulem onym złim krole. Abo miedzy Iozephem á miedzy bráćią ie (marg) **j.**

Moize. w xxxvij. (-)

48: go Tákieź miedzy Zuzánną á miedzy potwarcámi iey. Nuź co řie řtáło Sen=(marg)

Daniel w xiiij. kap. (-)

49: nácheribowi v Ieruzalem/ Holofernuřowi v Betuliey/ Fáraonowi ná czyrwo=(marg) **ij.**

Parali. w xxxij. (-)

50: nym morzu/ Abřálonowi gdy był powřtał przećiw oycu řwoiemu. A řnadźby y (marg)

Iudith w xiiij. kap. (-)

51: końcá nie było thákim przykłádom pewnym/ iáko řie záwždy obietnice Páńřkie(marg)

ij. Moize. w xiiij. (-)

52: náđ káždym řtanem peřniły: á iáko záwždy ćifzy/ á pokorni/ á ći co náđzyeie řwe(marg)

ij. Krole. w xviiij. (-)

53: záwždy pokłádáli w Pánu řwoim/ wyzwoleni á z wielkimi pocźciwośćiámi v

54: wielbieni bywáli: tákźe y záwždy nieomylnie bywáć będá. A iáko zářię hárde á

55: vporne řercá řámá ich złość poráźáá/ thák iáko o nich z dawná Prorok powie=

strona: 265v

Dwudzyestej fzołtey

á oštátniey Niedzyele.

1: dał: Iż złościwego fámá złość iego pobić musí.(*marg*) ¶ **Iákich fráfunkow vzywáią ludzie vporni.** (-)

2: # Ale fínadźbyś y tych obietnic/ á tych przykładow żadnych nie miał/ tedy fie

3: temu y fám oczymá fwemi fínadnie przypátrzyć możelz/ iákich trudności/ fráfun

4: kow/ kłopotow/ á ná włzem niebefpiecznych żywotow vzywáią ci ludzie waśni

5: wi/ krnãbrni/ á fwowolni. Abowiem to iest tego thá przyczyná/ iż przekłętwo

6: Páńfkie zázwdy ftać musí nád głowámi ich/ á opátrznóść fwięta iego iuz záv=

7: źdy musí być złożona z nich. Pátrzayże záfię/ iáko fskromni/ cífzy/ á ludzie pocz=

8: ciwi fstanow á żywotow fwych vzywáią/ thu ia iuz tobie tego wyliczáć niechcę/

9: bo to y fám iáwnie widzifz/ iákie błogofłáwieńftwá Pan fwoie vftáwicznie peł

10: ni nád nimi/ y iáka iest vftáwicznie piecza y opieká iegop fwięta nád nimi/ y iáko

11: fie pełnią ty fwięte obietnice iego w nich/ iż po wšzytkiey fzyrokości zyemie rozfzy

12: rzyłá fie y flawá ich/ y káždy fie ftára o wšpomozenie y o rátnok ich/ ták iż włá=

13: fnie fie pełni nád nimi/ iż poftedli wšzytkę zyemię. A ná złościwe^{go}/ á ná zuchwál=

14: cá/ nie thylko fwiát/ ále fínadź źwirzétá ftaráią fie o zginienie iego. Y iáko ono

15: ftára przypowieść/ fínadź y wrony nań kraczą. (*marg*) ¶ **Błogofłáwieni záfráfowáni.** (-)

16: # Potym wyfláwiác Pan raczyftan ludzi onych fwiętych/ kthorzy thu bywáią

17: od fwiátá tego záfráfowáni/ obiecuiąc im to iftotnie/ iefliże to w cíchości ferczá

18: fwego/ ták iáko tu Pan wšpominác raczy/ znośić będą/ iż pewnie będą pociefze=

19: ni. A ty fie wšzytki przypadki fwięte człowieká krześciáńfkiego s pirwzemi zga=

20: dzáią: gdyż kto iest vbogi w duchu/ á cíchy też w duchu/ iuz też wšzytko w duchu

21: znośić może/ káżdą krzywdę fwoię y káзде včífnienie fwoie: wiedzác tho iftotnie

22: od Páná fwoiego/ ták iáko y thu w tey Ewányeliey fwiętey nieomylná im pye=

23: częć ná to przypkádác raczy/ powiedáiąc im tho iftotnie/ iż im to ná wielkie á ná

24: pewne pociechy ich wyniść ma. Czego z dawná potwirdzić był iefzcze raczył

25: pod figurá onego Abráámá/ gdy mowif ku onemu bogaczowi: Iż dofycieś thy

26: moy miły synaczku vżywał rozmaitych roskołszy ná świecie: A then zálie nędzny(*marg*)

Lukaś w xvi. (-)

27: Lázarz rozlicznych smętkow á včíkwo swoich. A tak nielza iedno iż sie tho wá=

28: má obiemá s pewnych obietnic Páńskich nágradzić muśi. Ty bogaczu iżeś ro=

29: łkołzował/ muśisz wiecznie nárzekáć: then iż do czáfu máley nędze á ćirpliwości

30: vżył/ á pokornie to znośił od Páná swoiego/ nielza iedno iż mu to muśi być wie=

31: cznemi pociechámi nágradzono.

32: # O wřzechmogácy á nász miły Pánie/ rádfzey z miłofierdzyem swoim á z opá=

33: trznoćią twoią świętą rácz sfráłowáć ty nędzne czáfy násze/ niżlibychmy ná po

34: thym mieli przyść ná thy frogye dekretá twoie. A niechay thá okrutna odpo=

35: wiedź Abráánowá nie dochodzi do vřzu nászych/ iáko dořlá do vřzu nędznego

36: bogaczá onego/ iż dořcies nędzniku roskołzował zá krotkiego czáfu żywothá

37: twoiego/ iuż tez nielza iedno iż wiecznie muśisz vżywáć męki á wiecznego okru=

38: cieńftwá swoiego. (*marg*) ¶ **Błogofławieni kthorzy prágną řpráwiedliwości. (-)**

39: # Sluchayże zálie iáko Pan wyřławiáć ráczy řtan onych wiernych swoich/ kto

40: rzy včífnieni řá w nieřpráwiedliwościach swoich/ á prágną/ á vřtáwicznie cze=

41: káią řpráwiedliwego pořtánowienia řwego/ iż ci záwždy pociech řwoich/ y ná=

42: grodzienia tych krzywd swoich/ hoynie nářyceni będą. Coś to iuż řłyřzał y s pe=

43: wnych obietnic Páńskich/ y s pewnych przyřláadow/ co řie dzyáło nád ćichymi/

44: nád ćirpliwymi w včífkach swoich/ tho wřzytko nád tymi wypeřniono być mu

45: ři/ ktorzy řá včífnieni w řpráwiedliwości swoiey/ á znořą to řkromnie od Páná

46: řwoiego/ wřzytko poruczáiąc řwiętey opiece iego/ iż pewnie będą pocieřeni á

47: nářyceni řpráwiedliwości swoiey. (*marg*) **řpráwiedliwość duřzna. (-)**

48: # Ależ inřza iest řpráwiedliwość duřzna á rozna od tey cieľeřney/ á řnadź więcey

49: o tey tu Pan przyřaczáć ráczy/ iż iey obiecuie nápeřnić á nářycić řerce y vmyřły ká

50: řdego wiernego řwoie⁶⁰: gdyż vřpráwiedliwienie nářze przed Máyeřtatem řwię

51: tym iego nie może być z řadnych mořności řwiátá thego/ áni řadnych mořno=

52: řci nářznych/ bychmy theż ná mále řztuki dáli rozdrapáć ciálá swoie/ y po máley

53: kropi rořtrząńęli krew řwoię/ iestřie nie będąye řerdeczney á mocney wiáry ná=

54: řzey o miłofierdzyu Páná tego. Iż gdy on dáł rozláć dla nas onę niewinną

55: krew fwoię/ áby ią nas oczyścił y poświęcił przed Máyełthatem Bogá Oyczá

fwego/ kto

strona: 266

po Troycy świętey.

Liłt 266.

1: fwego/ ktorzychmy byli mární zbrukáni á bárzo zmázáni wyłtępkim przod=

2: kow fwych/ y przekłęciem wiecznym/ y ich y nas wżytkich nędznych potomkow

3: ich. A wżákoż y tey łprawiedliwości fwey/ á tego włprawiedliwienia náłzego/

4: obiecuie nas tu ten náłz miłościwy Pan łákwáwie á miłościwie nályćić/ iefliże ie

5: mu przy mocney wierze á łtáłości fwey záchowywác będyemy Krześciánłkie

6: powinności fwoie/ á połóżymy w nim mocną nádzyeię fwoię.

7: # O wżechmogący náłz miły Pánie/ thoć iefł obietnicá nád wżytki obietnice

8: twoie/ á toć iefł błogółáwienłstwo nád wżytki błogółáwienłstwá twoie: bo

9: nie dofyćci ná tym łmętnemu iż go pociefzyć obiecuiefz/ ábo cíchemu iż mu łzyro=

10: kość zyemie pofieść poruczálz/ ále tho łą náwdzyęćzniefze klenoty twoie w tych

11: łwiyętych obyetnicach twoich/ komu thy z łáłki á z miłofierdzya fwoiego podác

12: raczyłz tháką myłł á tákie łerce/ iż znaydzye ty drogi zá włpomożeniem Bołkim

13: twoim/ iż będye włprawiedliwion/ á włtáwicźnie iáko Anyoł niewinny będye

14: łtáł w nádzyei fwoiey przed wielmoźnym Máyełthatem Bogá Oycá twoiego

15: niebiełkiego: thu fie iuż nád tákim káźdym wżytki błogółáwienłstwá łciágnąc

16: mułzą/ ná niebye y ná zyemi.(*marg*) ¶ **Błogółáwieni miłofierni.** (–)

17: # Potym záłię Pan przytácźác raczy łtan miłofiernych ludzi/ iż ie teź pewnie

18: nieomyłnie miłofierdzye minąc nie moźe. Tochmy fie iuż o tym wiele náłłuchá

19: li o onym łzáfárze/ ktoremy Pan z miłofierdzya fwego wielkie winności fwoie(*marg*)

Mattheułs w xviii. (–)

20: był odpuścić raczył. A iáko fie on záłię młcił nád nędznieyřzym bliźnim łwoim.

21: Náłłuchálichmy fie theź o onym ránnym przy drodze łęzącym/ y onych wiele

22: przykłáďow iáko miłofiernym záwždy fie hoynym miłofierdzyem Páńłkim o=(*marg*)

Lukałs w x. kapit. (–)

23: płácáło. A okrutnikom iáko teź záwždy ná wielkie pomłty wychodziło okrucień

24: łtwo ich. A nie tylko rowno to Pan oddawác raczy/ ále miárą hoyną á ze

25: wżąd opływáiącą. Co iuż łobie káždy vważác może/ co to iest/ á iáko płatne iest
26: v Páná tego łerce człowieká miłofierneho. (marg) ¶ **Błogofławieni łercá czyłtego.** (–)
27: # Potym zálie Pan włpominác raczy łtany one/ kthore łą łercá czyłtego á nie=
28: winnego/ opowiedáiąc to o nich/ iż máią oglądác Páná Bogá łwoiego. Y thu
29: łie rozmyłł co tho zá obietnicá inłzemi obyetnicámi Pánłkiemi/ oczymá
30: łwemi oglądác Páná Bogá łwoiego. Iuż moy miły Pánie chociay w więzye=
31: niu ábo w iákim tárálie rácz dochowác do czáłu tego/ ábyś iedno nas thám do=
32: prowadzić raczył/ gdyebychmy cie okiem w oko mogli oglądác Páná Bogá
33: łwego. Abowiem to iest práwy cel á práwy grunt tego nędznego pielgrzymo=
34: wánia náłzego. A což to iest być łercá czyłtego? Obaczył to był podobno on nę=
35: dzny Dawid/ iż bez tego trudno było dołtápic łálki Páná łwego/ y woła wiel=(marg) **w**
Pfalmie L. (–)

36: kim głólem do niego: Serce czyłte łpraw we mnie moy miły Pánie. Abowiem
37: żaden grzech áni żaden vpadek człowieczy nigdj żadnemu przypáść nie może/ áż
38: łie pirwey muśi záczać w záplugáwionym łercu iego. A ták ktorým to da Pan
39: ten z miłofierdzya łwoiego/ iż będą łercá oczyłcione/ á iż włzytki ine z niego
40: połtronne łmieci á plugáwości będą wyrzucone: á iż thám nic inłzego nie znay=
41: dzyełz iedno Kriřtufá á mocną wiáre łiego/ gdiż w tákim łercu obiecuie miełzkác(marg)
Ian s. w xiiij. kap. (–)

42: y z Oycem łwym/ y z Duchem łwiętym: iuż pewnie wiedz iż tákye łerce/ nie tylko
43: áby miáło widzyeć ná potym Páná Boga łwego/ ále go iuż y tu w tym żywo=
44: cie vłtáwicznie widzi/ á włzytkiego ma w onych łtalich myłłach łwoich/ będąc
45: w tym nieomyłnym vpewnieniu/ iż go ná potym y oczom łwoim cielełnym włtá=
46: wnie á iáłnie vkaże/ w onym vwielbionym ciele łwoim/ po z martwych włtá=
47: niu łwoim. A thu iuż łobie łnádnie vważyć możełz/ co to iest łtarác łie ze włzyt=
48: kich pilności o to v Páná łwego/ áby tákje łerce niewinne á ták oczyłcione/ ra=
49: czyłci dáć temu nędznemu człowieczeńłtwu twemu. (marg) ¶ **Błogofławieni łpokoyni.**
(–)

50: # Tu zálie Pan łpokoynych łudzi łtan przypominác raczy. Abowiem czyłci á
51: łpokoyni ácz rozni łą od łiebie/ ále barzo máło: á o tych tu Pan powiedác raczy

52: iż fynmi Bożymi wezwáni będą. Y toć nie ledá Cyrográph ktoby gi włáfnie o=

53: báciać chciał. A ták nie dofyćci tylko ná tym/ iż kto łam łpokoim liedzi/ nie wda

54: wa łie w żadne mordy áni w żadne okrucieńtwá łwiátá tego/ ále rádá iego/ na

55: mowy iego/ połtępki pokryte iego/ nierowno wietźze rołterki/ wietźze kłopoty/ v

Yy 4

mnożyć mogą

strona: 266v

Dwudziestey łzołtey
á ołtátniey Niedzyele

1: mnożyć mogą między wiernymi Páńłkiemi/ niźliby łam ołobą łwą woiować á

2: bo wierne Páńłkie fráłowác miał. A ták kázde to błogołáwieńłtwo/ ktorekol=

3: wiek tu Pan náłz miłółciwie w łpominác [!] raczy/ więcey go w łercu łzuka y vpá=

4: truie/ niźli ná łpráwach á ná połtáwach náłzych. Iáko y przez Moizełzá thego

5: Pan pilnie przełstrzegác raczy między ludem łwoim/ rołkázuiąc do nich/ áby po(marg) **iiij.**

Moize. w xix. (-)

6: twarcá/ ołoczác: á łzemrácź nie był nigdy między wámi. Abowiem wiele pod=

7: łzczuwacź á pochlebcá/ chocia y cíchy á milczący/ złego łpráwić może: á łnadź dá(marg) **j.**

Sercá łpokoynego Pan páłrzy á nie połtáwy. (-)

8: leko więcey niźli on co łáie á groźi/ á przedłię ze włzytkiego nic nie będąye. Abo=

9: wiem kto czyłał hiłtoriá przełłádowánia Dawidowego od Saulá/ tedyby łie

10: tám przypáłrzył wielu przykłádom tákim: zwłáłzczá gdy on Doełch Idumeiłki

11: człowiek powiedzýał Saulowi/ iż Abimelech ieden s káplánow twoich dawał

12: pokármý Dawidowi/ y dáł mu miecz Goliáłzow/ y wiele łpráw y tákemnic z

13: nim miał okołó ciebie. Wnet iádowity krol bez włzego rozmyłłtu połłáwłzy po(marg) **j.**

Krole. w xxij. (-)

14: kápláná onego/ zámordowác kazał y łámego/ y włzytek narod iego/ ták iż ołm=

15: dziełiát j pięć iedno łamych káplánow w ten czás zámordowáných było/ ołprocz

16: inego ludu połpolitego/ áż do máłych dzyatek. A ták obácź/ iż ięzyk niełpokoy

17: ny więcey może zárázić ludzi niewinnych/ niźli ręká niełpokoyna.

18: # A áłch niełtolyłz iákoby tych Doełchow dził wiele náłazł/ kthorzy niewinnie á

19: nierozmyłłnie łoczą á połłzczuwáia możnieyłze łwiátá tego ná niewinne Páń=

20: ſkie: á ſnadź by Pan Bog nie był ſtrożem ich/ mogłoby ſie toż nád nimi wypeł=
21: nić czáſem/ co ſie nád tymi niebożátki wypełniło. Ale przedfię Doeck dali Bog
22: weźmie zapłátę ſwoię/ á wierny á niewierny Páńſki/ wedle nieomylnych obiet=
23: nic iego/ by teź przyſzedł y ná okrucieńſtwo ſádu iákiego/ á ná ko niec [!] y ſmierci/
24: nigdy zapłátá iego nie zginie. A ſpokoynego/ tu ſłyſzyſz/ iáka zapłátá iego: á nie
25: wiem czegoby iuż więcey potrzebá było/ iedno iż mu to Pan iego nieomylnie o=
26: biecuie/ iż ſynem Bożym wiecznie wezwan być ma.(marg) ¶ **Błogoſławieni co będą**

przeſładowánie cirpieć dla imieniaPáńſkie⁸⁰ (-)

27: # Abowiem ſłuchay pilno iákie tu ieſzcze ktemu Pan błogoſławieńſtwo thym
28: obiecować raczy/ ktorzy od ſwiáthá przeſładowánie iákie będą ćirpieć w nie=
29: winności ſwoiey á w ſpráwiedliwoſci ſwoiey/ iſzcząc ie w tym/ iż ich będzie kro=
30: leſtwo niebieſkie. A iż błogoſławieni wiecznie będziecie gdy wam ſwiát złorze
31: czyć będzie/ w wodząc ná was wſzytki złoſciwe rzeczy kłamliwe dla imieniá
32: moiego/ ráduycie ſie á weſelcie ſie/ ábowiem nieomylnie zapłátá wáſzá ieſth
33: wam hoynie zgotowaná ná niebie.
34: # O wſzechmogący náſz miły Pánie/ iákoż ſie tu ciebie záprzeć/ iákoż tu od cie=
35: bie odſtąpić/ iákoż cie thu opuſcić/ gdyż nam tho iáwnie á iánie opowiedaſz/ iż
36: kłamliwie á nieomylnie będzie powſtawał ſwiát przeciwko tobie/ á przeciwko i=
37: mieniowi twoiemu ſwiętemu/ y przeciwko wiernym twoim. A coż im zá to o=
38: biecuieſz/ ktorzy mocno ſtáną przy tobie/ á nie odſtąpią imieniá twoiego ſwię=
39: tego/ iż y ſynacžki twoiemi máią być zwáni/ dzyedzicmi kroleſthwá twoyego
40: ſtác ſie máią: zapłátá ich á pociechy ich hoynie im ſá zgotowáne/ w onych ob=
41: fitych á hoynych á nigdy nie przebránych ſkárbiech twoich. O nędzny Idumey
42: czyku/ iákoż ſie thu wſtráſzyć nie maſz/ ktorzy/ iákocie thu Pan iáwnie ſwiáthu
43: obwoływać raczył/ iż kłamliwie/ pochlebnie/ á omylnie ſzczypieſz wierne Páń=
44: ſkie/ á radbyſ ie/ iáko Saulowi w ręce/ przywiodł ná káźde zátrácenie ich. Ale
45: nie przemożeſz nie przemożeſz nic nędzniku/ muſiſz záwołać z onym nędznym Ce
46: ſárzem Iulianuſem/ ktory ſie był tákież ſprzećiwił Pánu ſwoiemu/ gdy miotał
47: krew ku gorze z ran ſwoich/ będąc poráżony z woſłkiem ſwoim/ wołáiąc/ iżeſ

48: iuż zwyciężył Gálileyczyku. (*marg*) ¶ **Wiernemu niewierny zawnždy fie zádziwowác
muśi.** (–)

49: # A wy fie **rofkachaycie** [!] á rozráduycie wierni Pánłcy/ kthorzy łtoicie mocno w
50: łtałosciach łwoich przy tym Pánu łwoim. Bo áczby ná was przyłzłó czáfem y
51: co trudnego á łtráfzliwego/ wiedzcie pewnie/ żeć to iest s łwiętey woley ie^g. A on
52: gdy będzie raczył wydrzeć was/ tedy wydrze z naokrutnieyłzey mocy y s káfdego
53: łprzećwięńłtwá łwiátá tego: gdyż tho iest włzytko iáko proch/ á iáko złamáne
54: źdźbłó to leży przed nogámi ie^g: á muśi fie wam zádziwowác káfdy łprzećwięńnik(*marg*)

Daniel w iij. kapi. (–)

55: wáfz. Iáko fie zumiál był on łrogi Nábuchodonor krol nád onymi trzemi młó

dzyeńcy/

strona: 267

po Troycy łwiętey.

Liłt 267.

1: dzyeńcy/ kthore był kazał wrzucić do piecá ogniłtego/ iż odstąpić niechcieli Pá=
2: ná Bogá łwego/ gdy łobie chodząc łpiewáli w onym piecu ogniłtym piołnecz=
3: ki o Pánu łwoim/ ták iż y łam on okrutnik záfwołác mułiál/ Iż błogółławiony
4: iest Bog żywiący ludzi tych/ kthory ták łtrzeże wiernych łwoich/ rołkáfzuiąc łro=
5: gie pomłty łudowi łwemu/ ktoby śmiál **błuznić** [!] łwięte imię iego.
6: # Rozráduyże fie thedy á rołkochay ty wierna winniczko Páná łwego/ á zwłá=
7: łzczá kthorás iest włzczepioná w then łwięty pień Bołkiey máćice iego/ thák iáko
8: fie on tobie ozywác raczy/ ielłize ielłcze kthemu będziełz podawála iemu wdzyę=
9: czne kwiateczki á przyjemne owoce stych łátorołłek łwoich wiernyc thych/ iá=
10: ko łłyłzylz/ łtałosci łwoich. Gdyż ácz przed tym tá Ewányelia łwięta á ty wdzię
11: czne obietnice Páná náłzego bywały przypilówny vmárłym łwięthym miáłto
12: iákich tytułow ich/ ábo miáłto iákich herbow ich/ Ale fie nie mył á nie mył moy
13: miły Krześćiańki człowiece/ ku tobieć tho á ku tobie żywemu Pan thwoy mo=
14: wi á obwoływa thy łwięte obietnice łwoie. Bo iuż możelz rozumieć iż vmárły
15: łwięty thego żadnego niepokoju áni żadnego przelładowánia iuż mieć nie mo=

16: że/ ktory iuz tám ftánał/ tak iáko Sálomon piłze/ w ręku á w opátrznosci Páń=(*marg*)

Sapientie w iij. (-)

17: fkiey: iuzci thu w fádzye áni w żadney fprawiedliwości/ vciśnion być nie może.

18: Ale ty żywy rofkochay sie pilno/ iefliżec Pan thwoy z łáki á miłofierdzya fwo=

19: iego dáć raczył taką ftałość w fercu thwoim/ iż takie powinności á tháką wiare

20: będyelz zachowywał iemu/ iż cie fynaczkim fwoim á dziedzicem krolesthwá

21: fwoiego przyfłżłym miánowác raczy/ á opowiedáci raczy wierne fkarby/ bo=

22: gáctwá/ rofkofzy/ ktore tobie thám fá od wiekow y wiecznie/ y wżytkim wier=

23: nym Páńfkim/ hoynie zgotowáne.

24: ¶ Co s tey rofpráwy fobie ku náuce brać mamy.

25: # Pátrzayze thu łáfkáwye á miłofciwey otuchy á rozlicznego błogofławieńft=

26: wá/ ktore thu Pan náfz czyni wiernym fwoim/ ktorzy będą vprzeymie ftać przy

27: nim w ftałościách fwoich/ iż im z zyemię opánowác/ y fynmi Bożymi sie sftać/

28: y krolesthwo niebiefkie pofieść/ winfzuie y obiecuie. # Pátrzayze záfię iákiefy lá=

29: cney ftałości á przyfługi náfzey zá to potrzebuie/ fpokoynego fercá/ cíchości/ mi

30: łofierdzya/ pokory/ w fkromności vżywánia dobr nádáných fobie. A což nam s

31: tego inego rość ma/ iefli ty obmiánowáne/ tak iákochmy ftyfzeli/ błogofławień

32: ftwá zachowamy w fobie/ nic infzego iedno fwięty/ fpokoyney/ wdzyęcżny/ á ro=

33: fkořny żywot/ á dáleko rozny od onego kthory sie para ábo sie opętał burdámí

34: fwiátá tego. A iefliby tež ná ktorego iákiefy niebefpieczeńftwo ábo przeřláadowá=

35: nie przypáđło od fwiátá tego omylnego/ fluchay co zá to obiecowác y zářlubo=

36: wác raczy/ iż ci pofiędą krolesthwo niebiefkie/ á zaplátá/ rofkofz/ á pociechá ich

37: nigdy im nie zginie/ á nigdy od nich oddaloná nie będye.

38: # Dayze nam řam z łáki fwoiey náfz wfzechmogący Pániefy takie myřli á fercá

39: náfze/ iżbychmy ty fkromności f fpokoyności/ ktorých nas tu včzyć raczyřz/ mo=

40: glibychmy tobie zachowác ku cżci á ku chwale twoiey fwiętey/ áby thy twoie o=

41: bietnice fwięte/ były nád námi rořciągnione/ á ty błogofławieńftwá/ kthore tu

42: hoynie á łáfkáwiefy obiecowác raczyřz wiernym fwoim/ były nád námi od

43: ciebie rozřyrżone. Co nam rácz dáć náfz wfzechmogący Pániefy/ kto=

44: ry żywiefz á kroľuiefz w iedności z Bogiem Oycem á z Du=

45: chem świętym ná wieki wiekom. Amen. [grafika](#)

strona: 267v

Do Czytelniká.

1: **Ku themu co czytał.**

- 2: **A** Tu pátrzay/ iáki Pan thwoy tu nadobny porzą=
3: dek thobie moy miły Krześciański człowiecze/ zo
4: ftáwić á połthánowić raczył Nálthrárzywłzy cie
5: onymi frogósciami zakonsemi/ nálthrárzywłzy
6: cie onymi trudnemi liczbámi thwemi/ onymi o=
7: krucieńtwy fądow fwoich. Náuczylwłzy cie theż przez włzytek
8: rok powinności thwoich/ thoć nadobnym końcem zawięzać/ á
9: pocieszyci raczył/ nieomylnemi pociechámí śwemi/ ono ze=
10: trwożone ferce thwoie. Iż iefłize go nie odstąpiłz iáko wierne=
11: go Páná swego/ á záchowałz mu łtháteczność wiary fwoiey/
12: kthorąs posłubił iemu/ iż cie obiecuie wydrzeć s káżdey mocy á
13: s káżdego niebespieczeństhwá fwiátá tego/ iż iuz małz chodzić iá
14: ko Anyoł w niewinności fwoiey/ przed świętym Máyełtatem
15: iego: iż iuz małz być zwan łynczkiem iego/ á dziedzicem row=
16: nym z nim w ktoleńtwie świętym iego: iż cie iuz ony nieomyl=
17: ne rádości y pociechy thwoie nigdy minąć nie máią. Ktorych/
18: iáko písmo powiáda/ żadny rozum/ áni ogárnąć/ áni rozmyłlic
19: może. A kthemu iż cie tu náwłzem/ y zá żywotá twego/ bierze w
20: opátrznóć á w opiekę swoię. A což cie iuz thedy łzczęłliwłzego
21: potkáć ma? A thu sie **łłuznie** [!] rozmyłlic możelz co s łobą vczynić
22: małz/ gdyż tho Pan przez Moizelzá opowiedác raczy: Iż ogień
23: y wodá połozoná ielst przed oczy thwoie/ obierayze łobye co ra=
24: czyłz. To ia thwemu nabożnemu rozmyłłaniu poruczám.
25: # Iefłicby sie theż co nie podobáło/ ábo iżby sie co w czym v=
26: niołło/ prołzę przymi wdzyęcźnie iáko od prołtaká. Abowiem

27: iście nie dla chłuby światá thego/ áni dla pámiątki iego/ to iest

28: piáno: ále iedno s fzczyrey chući obiáśnienia prawdy á i=

29: mieniá Páńfkiego. Gdyż ludzie milczą/ niechay

30: wždy kámienie woła/ thák iáko to Pan

31: nász obiecáć raczył. [grafika](#)

strona: 268

Liśt 269.

[grafika](#)

1: Część Thrzecya

2: Spraw Páńfkich/ w kthorych sie zámykáią po=

3: stęпки y żywoty święthych niekthorych/ y rozmowy

4: ony/ kthore Pan nász ku náuce nászey z nimi

5: mawiáć y spráwować raczył.

[grafika](#)

6: Ku themu co będzie czedł.

7: **I**Z sie od Adwentu poczyna ka=

8: żda spráwá kościelna/ y miályby sie theż

9: thu były począć flufznie ine náuki/ kthore

10: nam lą s spráw y z żywotow ludzi świę=

11: thych ná písmie zostáwione. Ale iż wedle

12: oney stároświeckiey á prósthey przypo=

13: wieści/ iż stárlzy Bog niż święthy Mar=

14: ćin/ przymi thák zá wdzyęczne/ iż thu iest

15: naprzod położoná pámiąthká onego pošelthwá Anyelskiego/

16: kthore do Pánny oney z wiekow przeżrzáney/ s tháiemności

17: Troyce święthey/ o wcieleniu Páná nászego/ iesth od Anyoła

18: przyniešione: gdyż ná tym záleży wšzythko dobre nášze/ y wšzyt

19: ki pociechy nášze. A pothym porządkiem poydą ine spráwy ko=

20: ścioła święthego/ y ine náuki nam potrzebne s praw á z żywo=

21: thow ludzi świętych/ á onych wiernych sług á wyznawców

22: chwały y sławy Pána nášzego. [grafika](#)

23: **Ewányelia pirwíza o wcieleniu**

24: **Pána nášzego/ ktorą nápił Lukasz s. wj. kap.**

25: # Nie lę kay fie Mária/ ábowiemeś znalazła ląfkę v Pána słwego.

Zz

Wielkiej pocie=

strona: 268v

O wcieleniu Pána nášzego.

(marg) ¶ **Historia piękna o wcieleniu Páńskim/ á o onych rosprawach kthore Anyoł miał z oną pánną/ ktora była ná tho od wiekow przeźrzana: á o onym pofelstwie/ sktorem był do niey sřthąpił z rofkazania Páńskiego. (-)**

- 1: **W**ielkiej pociechy słowá/ kthoreby włhá=
2: wicznie miály brzmieć w włzoch káždego wiernego
3: á Krześciáńskiego człowieká/ kthore ten święthy po=
4: seł od tego świętego wyłokiego dworu niebieskie=
5: go/ nam włzem przynosi: á pod ołobą tey święthey
6: Pánný/ kthora była od wiekow s táiemnic Troyce
7: święthey przexrzana/ być mátká człowieczeństhwá
8: Páńkiego/ włzemu fwiáthu opowiedać raczy. Aby
9: tego káždy íft był/ kthokolwiem naydzye ląfkę v Pá=
10: ná słwoiego/ iz żadny íthrách/ żadna obłudá/ żadne
11: niebepięczeństhwo/ nigdy fie ón pokuśić nie będzie
12: śmiáło/ áni pokuśi. Bo słuchay thu pilnie/ ták iáko niżej z Ewányeliey świętey
13: ízryzey zrozumiełz/ gdy tá święta pánná była zátrwożóná/ vřzawízy onego An=
14: yołá/ kthory z obietnic á z dawnego przeźrzenia Páńkiego/ do niey pošłan z o=
15: nym pofelstwem/ iz miała począc w żywocie słwoim człowieczeństwo Pána ná=
16: ízego/ mmimáiąc áby iáka obłudá ábo iáka pokuśá do niey przyłzłá/ co do niey
17: Anyoł z rofkazania Páńkiego mowić raczy: Iz nie lę kay fie nic święta pánnó/
18: boś iuż dawno znalazła ná włzem ląfkę Pána słwego: iáwnie á iáfnie to włzemu

19: ſwiātu oznáymuiąc. A ták wielką pociechę w ołobie they pánny ſwiętey kázde=
20: mu wiernemu Páńkiemu thu od Páná iſćąc [!] y opowiedáiąc: Iż kthożkolwiek
21: przez ſtáteczność wiary ſwoiey á Krzeſciáńſkich poſthępkow ſwoich znaydzye
22: łáfkę v Páná thego/ iuż ſie pewnie może żadnych ſtráchow áni żadnego niebe=
23: ſpieczeńſtwá nie lękáć. Iuż áni czárt/ áni żadna pokuſá/ áni omyłká żadna/ ni=
24: gdy ſie ón pokusić nie będye ſmiáłá/ áni mu nigdy záfzkodzić będye mogłá. A
25: dla tego ty pociefzliwe ſłowá tego nieomylnego poſłá Páńkiego tu ſobie ná po
26: cząthku they ſwiętey roſpráwy ſwoiey do vſzu náſzych przynoſimy/ ábychmy bez
27: wſzego záthrwożenia/ bez wſzego ſtráchu/ zázwdy chodzili w wielkiey rádoſci
28: przed oblicznością Páná ſwoiego: wiedząc to pewnie/ iż on y włófy ná głowie
29: przeliczyć raczył wſzytkich wiernych ſwoich: wiedząc to pewnie s pewney obie=
30: tnice Duchá ſwiętego/ iż y kázde poſtąpienie ich ieſt pod ſtrażá tháką/ iż y o ká=
31: myk żaden nie może nigdy obrázić nogi ſwoiey: czego niewierni nigdy mieć nie
32: mogą áni máią. A ták iuż będąc vſcieni tákimi beſpieczeńſtwy od Páná ſwoie
33: go/ poſłuchaymy pilnie roſpráwy tego poſłá Páńkiego s tą ſwiętą pánną/ á=
34: bychmy zá wſpomóženiem Páńkim mogli zrozumieć/ ſkąd á s kthorych przy=
35: czyn ſtáło ſie wcielenie Páná náſzego/ á iáko ſie záczył pirwſzy początek nam o=
36: bietnic Bogá Oycá náſzego niebiekiego/ y zbáwienia wiecznego. O czym nam
37: hiſtóriá pełná nápiſał Lukáſz ſwięty tymi ſłowy.

38: **P**oſłan był Anyoł Gábryel od Bogá do miáłthá
39: Gálileyſkiego/ kthoremu było przezwiſko Názá
40: reth/ do pánny poſlubioney mężowi/ kthoremu
41: imię było Iozeph/ z narodu Dawidowego: á
42: imię pánieńſkye Mária. A przyſzedſzy Anyoł do
43: niey/ rzekł k niey: Bądź pozdrowioná łáſki pełná/ Pan s tho=
44: bą/ á błogóſłáwionás ty miedzy wſzytkimi niewiáftami. Kto
45: ra gdy to vſłyſzáłá/ była záthrwożona ná ſłowá ony/ y rozmy=
46: ſlálá ſobie iákieby tho było pozdrowienie. A Anyoł iey powie=
47: dzyał: Nie lękay ſie nic Mária/ ábowiemeſ znalazłá łáfkę v

48: Páná Bogá fwego. Otho pewnie poczniesz w żywocie swoim/

49: y porodziłz fyná/ á wzwowiedz imię iego Iezus. A then będzie za=

50: cnym/ á fynem nawyzłzego Bogá wezwan będzie: A da mu

pościć Pan

strona: 270

O wcieleniu Páná nášzego.

Lišt 270.

grafika

1: pościć Pan ftholec Dawidow oyczá iego/ á będzie krolował

2: nád narodem Iakobowym ná wieki/ á kroleřthwá iego nigdy

3: końcá nie będzie. Y rzekłá pothym pánná oná do Anyoła: Y iá=

4: koźby to być miało/ á wźák ia mężá nigdy nie poznawam? A

5: odpowiedzyawłzy Anyoł ná tho ták iey powiedzwał: Iź Duch

6: fwięty przyřtąpi do ciebye/ á moc nawyzłzego Bogá záfloni w

7: łobie táiemnice swoie. A przetho co fie národzi s ciebye/ fwięte

8: będzie wezwan Synem Boźym. Ato y Elźbietá po=

9: winowáta twoiá/ y thá też teraz poczęłá fyná w řtárości swo=

10: iey/ á tho ieřt iuz poczęcia iey řzořty mieřiac/ chocia y byłá zwa=

11: ná niepłodna. Abowiem v Páná niepodobne nie ieřt żadne řło=

12: wo. A rzekłá pothym Mária: Othom ia ieřt řłuźebnicá Páná

13: moiego/ niechayźe fie zemną dzyeie według řłow twoich. A zá=

14: tym Anyoł odřtąpił od niey. *(marg)* **Rozum w niepodobnych rzeczach vřtác muři.**

(-)

15: **W**ielki dziw á wielkie niepodobieńřtwo thu dochodzi do vřzu twoich/

16: káźdy wierny á krzeřćiańřki człowiecze/ iź pánienká w młodořci swo=

17: iey/ nigdy mężowi żadnemu powinowátha nie będąc/ ma poczęć

18: w żywocie swoim fynaczká/ á nie ledá fynaczká/ ále iáko tu řłyřyřłz od tego wiel=

19: kiego á nieomyłnego pořłá Páńřkiego/ iź fyná Boźego/ Krolá niebá y zyemie/ á

20: krolá nie doczeřnego iáko infzy krolowie/ ále Krolá tákiego/ kthorego kroleřtwá

21: á mocy iuz nigdy żadnego końcá nie będzie. Być to przyřłžo rozumowi rozeřna

22: wác/ iż to prawdá byłą/ káždego rozmyślńniu przypuścżam/ iżby thu káždy ro=

23: zum vřtác á obładzić fie muřiał/ iáko fie ich wiele obładziło.

24: # Ale my przeto fie zowiemi Krześciány/ iżechmy vwierzyli wřzytkim proroc=

25: twom/ á wřzytkim onym dziwnym řprawam Duchá s. co nam o tym to Krřřtu

Zz 2

fie á o thym

strona: 270v

O wcieleniu Pána nážego.

1: fie á o tym to Pánu nážym z dawná ieřt opowiedzyano/ z dawná w tháiemni=

2: cach Bořtwá Troyce s. řprawiono á pořřánowiono. A niechay fie to komu iá=(*marg*)

Krześciányinowi nic dziwnego być nie może. (–)

3: ko chce dziwno á niepodobno zda/ ále fie nam nigdy nic dziwnego áni niepodo

4: bnego zdác nie będye/ gdychmy iuř dořwiádřzyli Bogá řwego/ iż wřzechmogą=

5: cy ieřt/ á iż nic nie ieřt niepodobnego v niego: á ktemu iż nic nie ieřt nigdy omył=

6: nego áni odmiennego/ á w namnieyřzym fie punkcie nigdy nie zmienilo/ cokol=

7: wiek kiedy wyřzło s řwiętych vřt iego/ á z mocnego pořřánowienia iego.(*marg*) **Rzeczy**

řpraw Bořkich niepodobne. (–)

8: # A ták tu iuř muřimy rozumowi řwá wołá odiác/ áczkolwiek krewkořci iego

9: mogłby káždy wiele niepodobnemi dziwy podeprzeć: o ktorych/ ieřřize piřmom

10: wierzymy/ wiele niepodobnych mořnořci Pániřkiey řlychamy/ y wiele oczymá

11: řwemi dziwnych á niepodobnych rzeczy záwřdy widamy/ y widzycć mořemy.

12: Bo niepodobnacć teř to rzecz byłą/ wřzytko to co iedno oczymá widzimy tylko ie=

13: dnym řłowem/ řadney máteriey przed řękámi řwemi nie máiacć/ iedno ták z go=

14: łá z niřczęgo/ Pan ten řtworzyć y pořřánowić raczył. Niepodobnacć teř to rzecz

15: byłą Adámá/ ták rzecz dziwna/ z gliny řtworzyć á vlepić. Iewę potym wzyą=

16: wřzy kořci z boku Adámá onego z niey vczynić tákicz ćłowieká/ y řywe řtworze=

17: nie obroćić. Dziwnacć teř rzecz ieřt weřrzeć ná biegi niebieřkie: napirwey ná řylká

18: wice/ ná grády/ y ná inřze nawáłnořci. Nuř zářię ná řpráwy zyemřkie/ ná dziwne (*marg*)

¶ Rzeczy dziwne widome. (–)

19: řwirzętá/ y rozliczne řpráwy/ y ná przyrodzenie ich/ y iáko fie dziwnie rodzą y po

20: czynią: kto o tym wie ábo řlychał/ ieřt fie czemu w wielu rzeczach zádziwowáć

21: Abo poźrzawłzy ná kwiátki/ ná drzewá/ ábo ná ich fárby y ná ich podobieńft=
22: wá/ kto tho ták w zyemi vlepił/ kto tho ták fpráwił: iż iedno vrofcie podobne ku
23: ptałzkowi/ drugie ku źwirzátku. A iákiemu záfię kftały á fábámi to sfarbowa
24: no bywa/ kto fie chce przypátrzyć/ ieft fie wielu rzeczám czemu zádziwowáć o=
25: czóm náłzym. Abo iuż teź od rownieifzych rzeczy poczawłzy: niepodobnáć rzecz
26: s kámieniá ogień vczynić/ á iedną máłuczšką ifkierką iáko zyárno mákowe by
27: włzytek fwiát chciał/ oprocź wody á zyemie/ mogłby zniłzczyć á w niwecz obro=
28: ćić. Abo s popiołu káwálec fklá vczyniwłzy/ cáłego człowieká w nim thák iáko
29: łam w łobie ieft/ y ze włzytkimi iego vbiory y poftáwámi/ ogláďáć.(*marg*) ¶ **Nic**
pewnieifzego iáko łowa Pańskie. (–)

30: # Ale dawłzy rozumowi á podobieńftwom pokoy/ dofyć ieft nam wierzyć nie=
31: omylnym obietnicám á flubom ták mocnym Páná łwego/ ktore niźliby fie od=
32: mienić miáły/ mułiałby fie pirwey włzytek fwiát odmienić á w niwecz obroćić/
33: ták iáko to nam ieft piłmem vtwardzono. Tedy then fwięty á thák wielmoźny
34: Pan/ łkazawłzy onego nędznego pirwłzego człowieká ná wieczną łmierć á ná
35: wieczny vpadek iego/ łpráwiedliwym łádem łwoim/ zá przełtępek zá przewi
36: nienie iego/ y wiecznie włzytko potomłtwo iego. A iż był nieboraczek zwiedzion
37: od czártá do łprzećiwniká łwoiego/ nie mogło długo wytrwáć ono niełkończo=
38: nego miłofierdzya Bołtwo fwięte iego/ ále thámże wnet/ wiedząc onę márną
39: omyłkę onego nędzniká/ záłlubić mu á mocno mu to obiecáć raczył: Iż gdy iuż
40: nie mogá być ná zad wrocony dekretá moie/ ále czyniáć dofyć y miłofierdzyu y
41: łpráwiedliwości łwoiey/ zefłę tobye táki narod/ ktory fie tylko pocźnie ze krwy
42: á s pokolenia łámey biáley głowy. A to plemię/ á to pokolenie potrze/ potłoczy/(*marg*)

Moize. w iij. (–)

43: y poniłzczyć/ á w niwecz obroći moc thę thego łprzećiwniká twoiego/ ktory cye
44: zwiodł/ á ktoremuś iuż ieft w moc á w opiekę wiecznie podan. A wydrze cie zá=
45: łię możnofcią łwoią s tey frogiey á tobye łtráfzliwey tey márney ręki á mocy ie=
46: go/ y potomłtwo twoie.

47: # Powtorzyć tego potym raczył Abráámowi/ Iákobowi/ Dawidowi/ y innym
48: Pátriárchom y Prorokom łwoim/ iż iftotnie to záłlubienie łwoie im ziścić á łpeł

- 49: nić miał: tak iż sie iuz drugim czekającz tego było vprzykrzyło. A wiedząc iż tho
50: miało być dziwne poczęcie y zywienie tego to obiecánego plemienia świętego/
51: iuz wołali á prósilí áby sie Pan czo rychley niebu rozstąpić kazał/ áby go im ze(marg)

Ezaias w xiv. (-)

- 52: dzdzem fpuścił/ rozumiejąc temu/ iż nie człowieczeńskim kftałtem miało być to
53: święte zefłanie y poczęcie iego. A zwłafzczá iż tego był iefzcze potwirdził przez o=
54: nego Ezaiaszá mocnego Proroká fwego w onym pofelstwie ktore był wfkázác
55: raczył do Acházá krolá onego/ gdy frogie woyfká przyfzły nań z rozlicznych na=

rodow/ áby

strona: 271

O wcieleniu Páná náfzego.

Lift 271.

- 1: rodow/ áby byli wykorzenili moc y krolestwo iego. Táfze mu Pan wfkázác ra (marg)

Powtorzenie obietnice Acházowi Krolowi. (-)

- 2: czył przez Proroká tego/ Iż sie nie lę kay/ wfzytko tho bę dzye poddana pod
3: moc twoię. A ieflibyś temu nie wierzył á zdáfác sie rzecz niepodobna/ próś sobie
4: iákiego znáku od Páná twoiego. Powiedzyał on ftrapiony krol/ vrádowawfzy (marg)

Ezaias w vii. kap. (-)

- 5: sie oney wdzyęczoney nowinie/ iż nie bę dę prósil á nie bę dę kuś il Páná mego/ do=
6: fyc iż fráfuiemy ludzi ná zyemi/ iuz wfdy nie fráfuyemy Páná fwoiego ná niebie.
7: Powiedzyał mu przedfię Prorok: Iż Pan iedná k vkaże dziw możności fwoiey/
8: iż on chce wybáwić káfdego wiernego fwego/ otoż bę dzyeś miał znák: Iż oto pá
9: nienká pocźnie y porodzi fyná/ ktorego przezwfłko bę dzye Emánuee/ to iefł/ Pan
10: bog z námi/ y ine podobieńftwá o tym opowiedáiąc.
11: # O moy miły święty Proroku/ niechayże bę dą wieczne dzyę ki tobye/ od wfzyft=
12: kiego narodu ludzkiego/ zá tę wdzyęczną nowinę ktorą s nam był tak wfzytkim
13: opowiedzyał od Páná náfzego w ofobie krolá thego/ iż my nę dzni Acházowye
14: ktorzychmy zewfzáf frodze oblę zeni á vcifnieni od rozlicznych nieprzyaciol ná=
15: fzych/ doczekálichmy iuz tego Emánuelá świętego á tego wybáwicielá náfzego/
16: ktory sie nam iuz s tey pá nienki národzić raczył/ s tych pewnych od Páná oby=
17: tnic twoich: ktory nam iuz potárł/ pogromił/ á potłumił ty wfzytki frogie nie=

18: przyiaciele náfze/ ták widome iáko y niewidome. A iź iuź befpiecznie chodzimy

19: w káżdym niebefpieczeńftwie fwoim/ zá fwięty opieką/ obroną/ á opátrznofciá

20: iego: thák iź y włos z głowy náfzey nigdy vpáść á zginąć nie może/ bez woley

21: fwiętey á opátrznofci iego.

22: # Iáko teź ono o tey pánience y o tym dziwnym poczęciu tego fynaczká iey Pan

23: y onemu Ezdrafzowi Prorokowi dziwnie teź był opowiedzyeć raczył/ á práwie

24: miánowicie: Iź przydą czáfy miły Ezdrá/ iź fie vkaże oblubienicá/ kthorą teraz (marg)

iiij. Ezdra. w vij. (–)

25: pokrywa zyemiá/ á zyáwi fie z niey fyn moy Iezus/ y będzie vkrzyżowan Kry=

26: ftus. Támże mu dáley y o tym zyáwieniu Páná tego/ y o możnofci/ y o łádzycch

27: iego długo á fzyroce Pan rozwodzić á opowiedáć raczył. A czo ini Prorocy o (marg)

Mniey fie zda nie podobnego co bywa przed tym opowiedziano. (–)

28: tym opifali y prorokowáli/ wiele á wiele tákich mieyfc znaydzye/ kthorym fie i=

29: fcie káždy zádziwowáć może/ iáka to byłá od wiekow dziwna fpráwá Páná te=

30: go/ á iáko iá dziwnie á z dawná Duch fwięthy fwiátu oznaymiáć á opowiadáć

31: raczył. Aby ná on czás gdy fie to pelnić miáło/ mniey fie to rozumowi ludzkie=

32: mu niepewnego á niepodobnego zdáło.

33: # A ták my wšzyfcy iuź w tych czáfiech pewnie w tym będąc vífcieni á vpewnie

34: ni/ y píłmy/ y rozlicznemi podobieńftwy/ befpiecznie możemy záwždy wyznáć z(marg)

Obefpieczeńftwie członku wiáry náfzey. (–)

35: Apoftoły fwiętemi/ on mocny á prawdziwy członek wiáry fwiętey náfzey/ kto=

36: ry nam ná píłmie zoftáwili/ á ktory vftáwicźnie wyznawamy/ á ktorym rozni=

37: chmy łá od niewiernych pogánow/ od ktorych oczu łá zákryte ty fwięte táiem=

38: nice Páná náfzego: Iź wierzymy w Iezu Kriřtá Syná Bożego á Páná náfzego/

39: ien fie począł Duchem fwięty/ á národził fie s pánny czyřtey Máriei dziewi=

40: ce. A vmnożywłzy tę mocną wiáre w łobie/ iuź fie dáley nie pytamy o táiemni

41: cach Páńfkich/ á przyřłuchamy fie hiftoriey á tey fwiętey rořpráwie/ ktorą tá

42: pánná mieć raczyłá s tym to Anyołem Páńfkim/ á s tym to pořłem fwoim/ kto

43: ry był do niey pořłan/ gdy fie iuź ony czáfy wypełniły woley á przeřrzenia Páń=

44: fkiego/ áby fie ty mocne zářlubione obietnice Páńskie w niey fie iuź záczyły/ á

45: fwiáthu okazały/ ná wieczną rádość á ná wybáwienie wieczne iego/ z onego o=

46: krucieńftwá á vpadku iego.

47: # Słuchayże pilno moy miły brácie/ w tey fwiętey rofpráwie/ iákie to było po=(*marg*)

Początek poselstwa Anielskiego. (-)

48: selstwo s táiemnice Troyce s. do tey pánny iuz miánowáney/ y z dawná przeź=

49: rzáney ku poczęciu tego to człowiczeńftwá Páńfkie^{g0}/ á słuchay co iey tu Anyoł

50: opowiedác raczy/ mowiac do niey ty słowá: Iz bądź pozdrowioná/ boś káiki peł

51: ná/ á Pan ieft s tobą/ á błogofławionaś miedzy wśzytkimi niewiáftami/ á pocz=

52: niefz y porodziſz fyná/ á iz to będzie fyn Boży/ á krol táki/ ktorego kroleftwá ni=

53: gdy końcá nie będzie. Słuchayże gdy fie iey thá rzecz trudná á niepodobná zdá=

54: ká/ gdyż oná nie miała woley nigdy mężá poznác/ iáko iey to rozwodził/ iz v ták

55: możnego Páná nic nie podobnego nie ieft/ iz chociay ty nigdy mężá nie poznáſz/

Zz 3

tedy iednák

strona: 271v

O wcieleniu Páná nášzego.

1: tedy iednák to fie sftác á wypełnić muśi. Abowiem Duch s. wftápi do ciebie/ á

2: tám w tobie zácmi/ y fpráwi wśzytki táiemnice Boftwá fwego: á to co fie náro

3: dzi s ciebie/ będzie fwięte/ á fynem Bogá nawyſzſzego zwano będzie: á będzie

4: krolował wiecznie/ á kroleftwá iego nigdy końcá nie będzie.

5: # O fwięte á błogofławione á wſzemu fwiáthu dziwne poselstwo. Iuz ftanu/

6: cnot/ narodu/ y doftoieńftwá tey pánny nam tu wyliczác nie trzebá: Bo gdy tu

7: ftyfzyfz s táiemnic Troyce fwiętey iz iey poseł mowi/ bądź pozdrowioná/ iześ ká=

8: fki pełná/ iześ błogofławieńſza niżli infze niewiáfty: iuz fie thám wśzytki cnoty/

9: wśzytki pocziwe fpráwy tey pániénki w tym závářły/ gdyż iá Pan przeźrzcé ra

10: czył doftoynieyfzą byc nád wśzytkimi inemi ftany niewieſciemi. A wſzákož ftu=

11: chay czym fie tá pánná potym przed oną powinowátą ſwoią Elźbieta chłubi=

12: ká/ gdyż fie z nią zefzłá/ iuz máiac w żywocie ono záczête człowiczeńftwo Syná

13: Bożego/ iz mnie to nic nie fpráwiło moiá miła páni fwięta/ iedno iz Pan moy

14: weźrzał ná pokorę á ná vniżenie moje dzyeweczki ſwoiey. (*marg*) **Iákiey mocy ieft**

pokorá fwięta. (-)

15: # O świętha pokoro á ferce cíche á vniżone/ komu ie Pan z łáski fwey dáć raczy:
16: iáko tu tá pánná opuściwłszy włzytkie ine cnoty á dołtoieńłtwá fwoie/ iż iedno fá=
17: mę pokorę fwoię tu przekłáda przed Pánem swoim/ ku nálezyeniu tey łáski swo
18: iey. Ták iáko teź y łam Pan potym tę cnotę miedzy inemi cnotámi wyłławić y
19: błogofławić raczył/ mówiąc ták: Iż błogofławieni pokorni á fercá *fpokoyne^{g0}(marg)*

Mattheuś w v. (-)

20: ábowiem tácy fynacżki Bożymi sítawác fie będą. Czo fie tu to iuż iáwnie w tey
21: pánnie okazało. Bo gdzye ieft wierne á pokorne á vniżone ferce/ iuż tám trudno
22: iáki inłzy przypadek łzkodliwy ma przypáść do fercá thákiego. A iż ktemu iefzcze
23: przypádlá była mocna wiára pánienki oney/ ktora włzytko *fprawuie/ iż vwie=*
24: *rzyłá woley Páná fwego/ ácz fie iey rzecz zdála dziwna á niepodobna/ gdy mo=*
25: *wiła: Iż niech fie ná włzem sítanie zemną wola Páná mego. Tu dopirko Duch*
26: *s. nie zámiełzkał vrzędu fwego/ á sítąpił do onego kołciołá á przybytku zwykłe*
27: *go fwoiego: gdiż ferce káżdego wiernego piłmo zowie kołciołem á przybytkiem*
28: *świętym iego: á tám iuż wnet *fprowował ony dziwne á nieogárnione rozumem**
29: *żadnym táiemnice fwoie: á záczył w nim ciáło fyná Bożego. Ták iáko ie y dziś/*
30: *áč nie ták widomie ále iftotnie záczyňa/ w fercu káżdego wiernego/ przez wiá=*
31: *rę iego: gdyż fie obieciue y z Bogiem Oycem y s Synem závždy w tákim fercu (marg)*

Ian w xiiii. kapit. (-)

32: być á przebywác vltáwicżnie we włzytkich *fprawach iego. (marg)* **Mária z narodu Dawidowego. (-)**

33: # O narodzye tey pánnny máło fie nam pytác trzebá/ bo to rzecz ieft nieomyłna/
34: iż była z narodu Dawidowego: boby fie był ináčzey nie mogły wypełnić oby=
35: tnice Páńskie/ gdyż to tu Anyoł włpominác raczył/ y Prorocy o tym łzyroce o=
36: piłáli/ iż to święte plemię miáło powłtác z narodu *Dawidowe^{g0}*. Gdiż to iáwnie
37: y on Ezaiáłz opowiedał: Iż powłtanie rołzcżká z narodu Iełfe (ktory był ociec(marg)

Ezaiáłs w ix. kap. (-)

38: Dawidow) á látorołł wynidzye z gáłłki iey. Toć iuż nieomyłnie tá rołzcżká wy
39: łzłá s pokolenia Iełfe á s pokolenia Dawidowego. Czego tym łobie łnádnie káż=
40: dy dołóżyć á podeprzec może/ gdyż piłmo narod Páńłki przywiodło od Abráá

41: má aż do Iozephá/ wípomináiąc go być mężem á opiekálnikiem pánienki Má(marg)

Mattheufs w j. (-)

42: riej. Okázuiąc to/ iż pod poślufzeństwem zakonu then Pan fie zyáwić á okázác

43: miał/ czyniąc dofyć prorocctwom. A to też iest rzecz wiadoma/ á y podziś to iefz=

44: cze w narodzyech żydowfkich trwa/ gdyż to miedzy nimi było z mocnego rofka=

45: zánia Páńskiego/ iż żáden z nich nie mógł nigdy małżeńftwá poślubić fobie/ ied=(marg)

Moize. w xxxvj. (-)

46: no zázwdy z narodu fwego/ á z iednego pokolenia fwego/ z dawná iákoż iefzcze

47: od Iákobá sftępuiącego. A ták fie pewnie á iftotnie to káždemu vtwardzić mo

48: że/ y s prorocctwá/ y s tego porządku zwykłego/ y z zakonu/ iż tá pánienká była z

49: narodu Dawidowego/ gdyż Iozephá písmo wyfwiadfza być s tego narodu. A

50: Dawid był z narodu Abráámowego y z inych onych Pátriárchow/ do ktorych

51: fie było sftáło to mocne záflubienie Páńskie. A iż fie to iuż w niey wypefniło/ iż s

52: tey gáąłki poślzá tá fwiętá látorołl/ ktora przyfciem fwym/ ofwieciłá y vwefe=

53: liłá wfzytki ciemności/ nędze/ á nikczemności fwiátá tego.

54: # Słuchayże iż thu Ewányeliřtá piřze/ iż oná pánná zléklá fie/ wflyřzawřzy thák

55: dziwne pořelřtwo ono. Wiedzyáłác oná o tym/ czytáłác y flycháłác tho mocno

od przodkow

strona: 272

O wcieleniu Pána náfzego.

Liřt 272.

1: od przodkow fwoich/ iż to záflubienie Páńskie miáło fie pewnie á iftotnie wy=(marg)

Mária wiedzyáła iż fie s pány národzić miał zbáwiciel. (-)

2: pełnić/ iż pánienká miáłá zacząc y porodzić tho wykupieenie fwiátá wfzytkiego/

3: y z wielką wiárą á z wielką rádořcią czekáłá tego. Ale áby fie to przez nią sftác

4: miáło/ nigdy oná o tym nie myřliłá/ á nigdy tho było nie przypádló do řercá do

5: iey. Y iáko thu Ewányeliřtá powiáda/ iż bárzo fie lekká á bárzo fie zátrwożyłá

6: byłá/ vřzřawřzy y Anyołá onego/ że go byłá przed tym nigdy nie widáłá/ y nie=

7: wiedzyác kto iefť/ á co iefť: y wflyřzawřzy ono pořelřtwo dziwne/ ktore iáko v młó

8: dey á pokorney pánienki bárzo fie dziwne zdáło/ á bárzo niepodobne być muřiá

9: łó: y myřliłá w fobie pilno/ ták iáko Ewányeliřtá piřze/ iákieby tho pozdrowie=

10: nie być miáło/ y coby fie przez nią miáło rozumieć.
11: # Słuchayże co iey wnet Anyoł powiedzyeć raczył/ widząc ono tákie zátwo=
12: żenie á włęknienie iey: Nie boy fie páнно/ nie boy fie Mária/ ábowiem wiedz żeś
13: ty z dawná nálázła lálkę v Páná twoiego.
14: # O moy miły á fwięty Anyele á wierny pofle od Páná nálzego/ iákież to ieft
15: wdzyęczne pośelstwo twoie do nas do wšytkich/ pod ofobą tey fwiętey páńny/
16: iż fie żadny áni lękác áni zátwożyć nie może/ kto łobie zyedna znajdye lálkę
17: v Páná tego. O wšzechmogący nálz miły Pánie/ dayże nam theż część thákiego
18: fercá/ iákoś był w tey fwiętey páńnie dác ráczył/ áby táka wiára y táka pokora w
19: nim fie vmnożyć mogła/ iáka fie była vmnożyła w fercu they fiętey páńny/ á=
20: bychmy też łobye nędznicy mogli dośtác tego fwiętego miłofierdzya twoiego/ á
21: náleść lálkę przed Máyeřtatem fwięтым twoim/ á nie lękác fie nic áni fie trwo=
22: żyć w żadnych pořráchoch á niebęřpieczeńřtwiech nálznych. A tu iuż możeř ro=
23: zumieć/ iż fie tá páńienká w tym nie para/ áby nam co pamagála w řráchoch(*marg*)

Mária też fie lękála iáko iny człowiek. (–)

24: á w niebęřpieczeńřtwiech nálznych/ gdyż fie lámá lękála: á iż iey żadna ina rzecz
25: też iáko człowiekowi/ z żadnych řráchow nie pomagála/ iedno iż ználázła iáko
26: iny człowiek/ lálkę v Páná řwoiego.
27: # Słuchayże czego iey dáley ten fwięty pośel dokłádác raczy: Oto wnet pocz=
28: nieř w żywocie řwoim řynaczká/ y porodziř go/ á będzie fwięтым/ á řynem Bo
29: gá nawyřřzłego wezwan będzie: á będzie wielki/ zacny/ á możny/ thák iż krole=
30: řtwá iego nigdy końcá nie będzie. Święta páнно tubyř fie dopirko iefzcze wię=
31: cey zátwożyć mogła/ niřli z onego pirwřzego pośelřtwá řwoiego: bo thu iuż nie
32: człowieczeńřkie á niepodobne rzeczy v řwiátá dochodzą do vřzu twoich/ ále v te=
33: go Páná podobne co wšytko może/ á nic nigdy niepodobnego áni niemożnego
34: v niego nie bywa.
35: # Pářzayże co páńná powieda/ iefzczefie bárzyey lęknáwřzy: A iákoż to ma być
36: á iam mężá nigdy nie poznála/ áni mam woley poznać. A thu iey zářię drugá
37: trudnieyřzą á niepodobnieyřzą gadkę zádał: Iż Duch fwięty wřtąpił do fercá two
38: iego/ á támże záćmi y řpráwi w tobie wšytki táiemnice á ony dziwne możności

39: Boſtwa ſwego. A to co ſie zácznie s ciebie/ ſwięte będzie/ á będzie wezwano ſy=
40: nnnem Bożym/ á kroleſtwa iego nigdy końcá nie będzie.(*marg*) **Duch ſwięthy nigdy
nie zamieſzka podeprzeć ferczá wiernego.** (-)
41: # Ale iż wiedzyáła pánienká/ czytáła y ſłucháła iż to być miáło/ á z mocną wiá
42: rá iuż z dawná czekáła tego/ iuż ſie iey też tho nic dziwno áni trudno nie zdáło/ á
43: Duch s. ktory nigdy nie zamieſzkawa zámnożyć poczętey wiáty w káżdym fercu
44: wiernym/ tuż wnet przyſtąpił do ſercá iey/ á wnet wſkrzeſił á zápalił w niey ie=
45: ſzcze mocnieyſzą wiárę iey/ że ſie iey wnet nic iuż trudne nie zdáły powieſci Anyo
46: łá onego. Iuż wſpomniáła ſobie Páná/ iż v niego nic trudnego á nic niepodo=
47: bnego nie máłz/ będąc w onym zátrożeniu ſwoim. A co vczyńiá thu iuż ſłu=
48: chay/ wſzytko poruczyłá moźności/ woley/ á opátrźności Páná Bogá ſwoiego/
49: mowiąc ták pokornemi ſłowy ſwemi: Owom ia nędzniczká/ owom ia ſłuźká á
50: niewolniczká Páná moiego/ niechay ſie ſtánie naą ná wźem ſwięta wo
51: la iego. O miá páнно ſwięteſz to były ſłowá twoie/ á vřtáwicźnieby nam miá
52: ły brzmieć w vřzoch náłzych/ ábychmy w káżdych trudnoſciách náłzych/ á w káź=
53: dych niepodobnych przypadkoch náłzych/ vczyli ſie ich mocno: á wſzytko áby=
54: chmy przypuřzczáli woley/ przeźrzeniu/ á opátrźności Páná ſwego: pewnieby=
55: chmy nigdy nie byli omyleni/ á pewnieby ſie nam wſzytko ſtáło wedle ſłowá

Zz 4

iego ſwięte=

strona: 272v

O wcieleniu Páná náłzego.

1: iego ſwiętego/ á wedle nieomylnych á Boſkich obietnic iego.
2: # A thu obácź práwe Boſtwo á práwe człowieczeńſtwo Páná ſwoiego/ gdzie
3: Anyoł pániencie tey opowieda/ z nieomylnych táiemnic Troyce ſwiętey/ iż pocź
4: nieſz w żywocie ſwoim ſynaczká. Tuć iuż rozumieć moźeſz iż człowieká: á iż do=
5: kłáda/ ten ſynaczek ſynem Bożym wezwan będzie/ tuć teź iuż rozumieć moźeſz/
6: iefliżeć miáł być ſynem Bożym/ iżci ſie thám nie miáło nic inſzego záczać/ iedno
7: Bog z Bogá/ á człowiek s człowieká. O dziwna ſpráwo á dziwne zrzádenie
8: Páná tego. Abowiem rozumiey/ być teź ták nie było/ gdyź to pewnie wieſz/ iż to

9: święte plemię było obiecano ná zbáwienie twoie/ gdyby fie też było tho plemię(*marg*)

Ezaiafs w vij. ka. (-)

10: záczyło iáko iny człowiek/ ieflizeby fie było mogło sftác Emánuelem twoim á

11: zbáwicielem twoim/ gdyż go iefzcze y Prorok opowiedział być świętym/ á prze

12: zwifko iego miało być Emánuel/ co fie wykłáda á rozumie Pan Bog z námi/ á

13: zbawiciel ná z námi.(*marg*) **Iedno sam Kryftus práwie święti. (-)**

14: # Słuchayże dáley co tu Anyoł tey pánnie opowiedác raczy: Iz to co fie vrodzi

15: s ciebie/ święte będzie. O nędzniku kthory szuká z po fwiátu rozlicznych

16: świętych ná wfpomożenie sobie/ oto słuchay iz iedno ten ieden sam świętym fie

17: záczył/ á świętym fie vrodził: á infzy wżycy iuz żadny nie był áni będzie/ áby fie

18: nie miał w grzechu á pod onym dawnym przekłeciem vrodzić: á przez thego

19: świętego á przez wiaré swoię wżycy fá poświęceni Bogu Oycu fwemu wżech

20: mogącemu. A thák tenći iedno sam práwie święty ieft/ tenći iedno sam nászym

21: zbáwicielem/ odkupicielem/ opiekálnikiem/ y wfpomożycielem ieft. A temu ie=

22: dno sámemu ma być cześć y chwałá ná wieki. A iemu sámemu ma być daná

23: zwirzchność ná niebie y ná zyemi. A w tym á w nikim innym ma być pokłádaná

24: wżytká nádzyeia ná z ná y wiará ná z ná.(*marg*) **Iáko Pan był fynem Dawidowym. (-)**

25: # Słuchayże co dáley ten święty pofel/ nie tylko tey pánnie/ ále y nam wżytkim

26: opowiedác raczy: Iz mu da Bog Ociec iego opánowác ftolec Dáwidá oycá

27: iego/ á krolefstwá iego nigdy końcá nie będzie. Thu iuz rozumiec możefz/ iz Da=

28: wid iuz było wiele przefzło lat iáko przed tym vmárł/ á wždy Anyoł to świę=

29: te plemię zowie być fynem iego/ á opowieda iz pofiędzye ftolec á krolefstwo iego/

30: ktorego iuz nie było/ á końcá nigdy nie będzie pánowániu iego. O dziwny ftho

31: krol á dziwny ftho fyn Dawidow w ten czás fie począc y národzić miał.

strona: 272v

Ale fthu=

1: chay co má z rozumiec iz go Anyoł fynem Dawidowym zowie: temu iz go Bog

2: Ociec obiecał był zefłác ná wielu mieyfcach rozlicznym Pátriárchom y Proro=

3: kom/ á ná oftátek Dawidowi: záfłubiwfzy mu yho/ iz ze krwie á s pokolenia ie=

4: go miał fie wedle człowieczeńftwá národzić. A przeto gi tu Anyoł zowie fynem

5: iego/ á iż mu Pan da pościć łtolec á mieyfce iego. (marg) **Iáko Pan Dawidow łtolec pofiadł.** (–)

6: # A což to zá łtolec? á což to zá Máiełtat miał być? Oto łłuchay czego tenże An=
7: yoł powtarzác raczy: Iż opánuie wšzytek narod y wšzytko potomłstwo Iakobo
8: wo. Iuż wiesz iż Iakob dwoienáfcie pokolenie zołtáwił po łobie/ kthore łie było
9: roznióło á rozłzyrzyło po wšzemu łwiátu/ nád ktorymi był potym Dawid kro=
10: lem. A ten łtolec/ á to potomłstwo Anyoł pánnie thu opowieda/ iż miał opáno
11: wác ten łwięty narod/ á ten łwięty fyn tego Bogá/ o ktorym iey tu od niego o=
12: powiádác raczy. A iż iemu krolełtwu iego iuż nigdy końcá być nie miáło/ iákoż
13: y nie będzye. Iáko y łam tenże Dawid w Płalmie ij. w osobie Bogá Oyczá do
14: niego/ chocia y łie był ielzcze nie národził/ wołáł głołem łwoim: Iż pożąday o=
15: demnie moy miły łynaczkú czego iedno chcełz/ á ia tobie dam opánowác wšzyt=
16: ki narody łwiátá tego/ á krolełtwá twego nigdy żadnego końcá nie będzye. A
17: wy krolowie zyemłcy vcźcie łie á łękyacie łie przyłzłego krolá tego/ a wpadaycie
18: pilnie przed nogi iego/ áby kiedy rozgniewawłzy łie nie potłukł á nie pogromił
19: was w moźnołci łwoiey. A tu iuż moźełz rozumieć iż łie tho tám práwy Bog y
20: práwy człowiek á wielki krol począc y vrodzić miał: gdyż wiesz iż był ná łwiece
21: iáko człowiek/ y vmárl iáko człowiek/ á przedłię iáko Bog wieczny kroluie nád
22: wšzytkimi narody łwiátá thego/ á krolełtwá iego iuż nigdy żadne dokończenie
23: być nie moze. A gdjełz táki krol? á gdziełz táki mocarz kiedy był łłychan od po=
24: czátku łwiátá wšzytkiego/ y nigdy nie będzye áż do łkończenia iego.

Słuchayże

strona: 273

O wcieleniu Páná náłzego/

Liłt 273.

1: # Słuchayże co tá pánienká powiedzyáła zádziwowawłzy łie thym dziwnym
2: łpráwam Páná tego/ ku onemu Anyołowi/ iákoby rzec miáła: Iuż mie więcey
3: nie trwoź/ iuż mie więcey nie fráuy/ oto łie iuż iáko z niewolniczká niechay dzye
4: ie ná wšzem łwięta wola Páná moiego. O łwięta pánnie wielkałz tho była wiá= (marg)
Rozna wiárá Iewy/á rozna Márie y. (–)

5: rá twoiá/ á tymes łłowem poráziła onę omylná wiárę oney nędzney á wpađley

6: Iewy/ iżeś ty vwierzyła Pánu swoiemu/ á oná nędznicá vwierzyła była czártu
7: Íprofnemu. Ale rozno/ bo oná w oney hárdości swoiey iż sie iey záchciało było
8: być boginią/ iż iey czárt obiecował/ iż będyecie iáko bogowie. A tyś vwierzyła
9: w wielkney pokorze swoiey/ miánuiąc sie być niewolniczką á słuźebniczką Páná
10: swego.(*marg*) **Lukaś w j. kapit.** (-) O nędzna Iewo byś ty była słyżzáá thy Íprawy
pánny tey/ y co sie w ten
11: čás dzyáło/ mogłabyś sie była wcielić y s potomstwem swoim/ iż sie iuż pełnią
12: tobie ony w Ráiu obietnice twoie/ iż sie iuż záchyna on narod święthy/ obiecány
13: ná zbáwienie twoie/ ktory ma zetrzeć głowę Íprzećiwniká twego. A s tey wiá=
14: ry/ á s tego pozwolenia/ wnet Duch święty/ co iefth rzecz niepodobna rozumo=
15: wi náłzemu/ záchzał á Íprawić raczył w żywocie pánny oney ciáło ono dziwne á
16: święte Páná náłzego. A tąż sie to wiárą chłubiłá potym tá pánná przed oną El=
17: żbietą powinowátą swoią/ mowiąc do niey: (*marg*) **Tamze.** [!] (-) Iż wczynił dziwy
nádemną ten co
18: wśytko może/ á stąd błogóśławioną będą mie zwác wśyłcy narodowie swiá=
19: tá tego. Też iey wiárę potym támże wnet pochwaliłá oná święta páni Elźbye=
20: tá w rozmowach swoich/ gdy łobye społu opowiedáły pociechy swoie: Iż błó=
21: gośławionás miła pánnó iżeś vwierzyła/ á przyniołás nam iuż y wśyłtkiemu
22: swiátu onę z dawná obiecáną pociechę náłżę.

23: ¶ **Czego sie s tey hiftoriey świętey wczyc mamy.**

24: # A tu sie pilno przypátruemy namileyłzy brácia/ czego sie tu náuczyć/ á czemu
25: sie podziwować mamy/ iż z dziwnych obietnic Páńłkich Bog z Bogá/ á czło=
26: wiek s człowieká záchząc y národzić sie miał. Pátrzayże iáko dziwną á niepodo=
27: bną Íprawą/ bo s pánny/ á przez Íprawę Duchá s. Nie dáyże sie vnołić niepodo=
28: bieńłtwu áni mdłóści rozumu swego/ ále wśytkę wiárę swoię poday w połtu=
29: szeńłtwo słowu á obietnicam Páná swego. # Drugie/ wcz sie wiáry á pokory
30: v tey świętey pánny/ á pomni co tu powiedác raczy: Iż to wśytko mnie wczynił
31: ten ktory wśytko może/ weźrzawłzy ná wiárę á ná pokorę moię. A iż tenże wśyzt=
32: ko tobie dobre twoie Íprawić może/ gdy vźrzy wiárę á pokorę twoię. # Vczże
33: sie też/ iáko wśytko małz poruczac opiece/ zwirzchności/ á opátrznóści Páná

34: łwego/ á mów zázwždy s tą pánną: Othom ia łługá/ othom ia niewolnik twoy
35: moy miły Pánie/ niechayże łie dzyeie zemną włzytká wola/ zwirzchność/ y opie=
36: ká twoiá łwięta nádemną. # Pátrzayże teź narodu tey pánnny/ iż była polzła z
37: Abráámá/ z Dawidá/ y z innych Pátriárchow/ gdyż Iozeph wedle zakonu z in=
38: łzego narodu nie mogł poiąć żony/ iedno z narodu łwego. A piłmo łwięte przy=
39: wiodło narod Pánłki áż do Iozephá. Chcąc to okázác/ iż pod połłufzeńłstwem
40: zakonu ten łie náłz Emánuel á zbáwiciel národzić y zyáwić miał. A ołtátek po=
41: ruczaymy Duchowi łwiętemu/ áby tákże záczył w nas to Bołtwo łwoie łwię=
42: te w łercach náłzych wedle obietnic łwoich łwiętych.
43: # Dayże nam teź tedy náłz miły á włzechmogący Pánie/ przez to łwoie łwięte
44: á dziwne záczenie/ tháką wiáre w łercach náłzych/ áby nam nic inłzego nigdy w
45: myłlach náłzych áni przed oczymá náłzymi nigdy nie było/ iedno to łwięte kro=
46: lełtwo łwoie/ á tá łwięta wola twoiá: á iżby nas opánowála tá moc á tá zwirz=
47: chność twoiá/ o ktorey thu ten łwięty połł tey pánnie/ y nam włzytkim/ opo=
48: wiedác raczy. Abychmy ni w kim inłzym/ iedno w tobie Pánu łwoim/ pokłá=
49: dáli włzytki nádzyeie łwoie. Gdyż thu/ iáko łyłzymy/ iżci Bog Ociec dał opá=
50: nowác włzytki łtany y włzytki narody łwiátá tego. Dayże łie nam teź włzytko
51: dzyáło wedle łłowá łwoiego/ ták iáko tá pánná powiedác raczy/ iáko łługom/
52: nędznikom/ á niewolnikom łwoim/ áby w nas wiecznie łie łwiećiło á okázowá
53: ło łwięthe imię łwoie. A my ábychmy mogli zázwždy być y thu zá żywothow
54: łwoich/ y po łmierciach łwoich/ w tym wiecznym á nigdy niełkończonym kro=

lełtwie two=

strona: 273v

Ewányelia s

łwym wykládem

1: lełtwie łwoim/ o którym nam tu ten łwięty połł twoy iáwnie á nieomyłnie o=
2: powiedác raczy. Czego nas włzytkich rácz domiećić Boże włzechmogá=
3: cy w Troycy iedyny á wiecznie błogolłáwiony/ Amen.
4:

5: **świętego/ v Ianá świętego nápisána w j. kápitu.**

6: **Przećwko wymyflnym obchodom dni świętych.**

7: # Nálezlichmy Mefyafzá/ ktory fie nam wykłáda Kriřtus etc. (*marg*) ¶ **O powołaniu kázdegowyerne⁸⁰ do miłofierdzy Páńskiego. A iáko fie Pan thák iemu kázdemu ználeść dopuścić raczy Y iákye ma mieć roskofzy z niego/ y iáko fie iemu dniow świętych iego mamy záchowywác/ A iáko fie spráwować żywoty á pořtęпки wiernych iego. (-)**

8: **S**Práwy á żywoty świętych dla thego ná
9: pífmie fą nam zoftháwione/ nie iżbychmy ie z ich dzi
10: wow á z onych dárow Páńkich/ kthore wedle mo=
11: żności Bořtwá fwego/ dziwnie á obficie nád nimi
12: okazowác raczył/ mieli chwálić/ ábo ich ná iákye
13: pomocy/ thák iáko tego fwiát vczył/ wzywác. Bo
14: iuż oni y ślawy y chwały dofyć łobie ofięgnęli y ná=
15: byli ná zyemi/ iż wytrwáli w fthałosciach fwoich/
16: przy Pánu swoim/ á nie dáli fie od niego vwieść w
17: żadnych niebefpieczeńřtwach fwiátá tego. Ale dla
18: tego tu ie wřpominamy łobye/ y przypominác ma
19: my: ábychmy/ ciefząc fie onymi fthałosciámi y pociechámi ich/ á řpráwuiąc fie
20: onymi świętemi á poczćiwemi řpráwámi żywotow ich/ tego fie teź pewnie ná=
21: dzyewáli/ co oni y w obietnicach pewnych/ y iuż w řkutkoch prawdziwych/ od=
22: niefli od Páná fwego. Aby był tákieź Pan Bog miedzy námi pochwalon/ thák
23: iáko Dawid o nim piřze/ iż wielka to ieřt chwałá iego/ ktora mu pochodzi mie=
24: dzy świętemi ie⁸⁰. A ták y tá teráznieyřza pámiątká wiáry á powołania Andrze (*marg*) **W Pfalmie cxlix. (-)**

25: iá s. wierneho Apořtołá Páńskiego/ thákże teź nam ieřt przed oczy nářze połozo=
26: ná/ áby fie kaźdy wierny roskochał w tym/ iż teź ieřt náznáczon á powołan do o=
27: pánowánia opieki á do kroleřtwá Páná fwego/ á iżby fie thákieź řtárał pilnemi
28: prořbámi řwemi/ á pilnym řtáraniem řwym/ áby fie gárnął á řpielzył ku temu

29: Pánu śwemu/ który nigdy żadnego opuśczać nie ráczy/ który iedno z wiernym
30: fercem záwoła do niego/ áby też thákież w nim y wiárę iego/ y pocźciwe zácho=
31: wánie śpraw żywotá iego/ rozmnażác á rozšyrzác raczył/ iáko to w inych świę=
32: tych śwoich okázowác á rozšyrzác raczył: á iżby imię śwoie święte tákież w nas
33: nędznikoch śwoich święćić/ okázowác/ á objaśnić raczył. Y dla tego ty śłowá
34: święte tego to Apoštoła Páńskiego śą nam tu ná początku wšpomnienione/ kto=
35: remi śie on roškochywał przed iną brácią śwoią/ y z drugim towarzyšzem śwo=
36: im/ iż znaleźli á poználi Páná śwego/ á onego obiecánego Mefyafzá **śwoie**⁸⁰/ kto=
37: ry był z dawná obiecán świátu wšzytkiemu ná wybáwienie á ná odkupienie ie=
38: go. (marg) ¶ **Nawiętza chłubá náleść á poznác páná śwoiego** (-) A ty śłowá
vštáwicźnie śobie káždy wierny miałby rozważác w fercu śwo=
39: im/ á niczym śie innym nie chłubić/ ni w czym śie innym roškochywác/ iedno w
40: tym iż znalazł Páná/ zbáwicielá/ á dobrodzyeíá śwoiego: gdyż iuż then pewnie
41: kto go naydzye/ wšzytko znajdzye co iedno ieśt nalepźzego ná niebie y ná zyemi.
42: Ták iáko Páweł s. piŕze/(marg) **j. Do Korint. w ij.** (-) Iż ieśt wiele rzeczy á wiele łáfk
kthoremibych śie miał
43: chłubić/ ktore mam od Páná śwego/ ále to nawiętza chłubá á pociechá moiá/
44: iżem poznał Krištuśá/ á ktemu ieśzcze iżem śie tego pewnie dowiedzyał iż ieśt á
45: mię vkrzyżowan. A ták ty śłowá á tho kochánie náśze miałoby też záwŕze być w
46: fercoch náśzych y napilnieyŕze y napotrzebnieyŕze/ iżechmy znaleźli á poználi Pá=
47: ná śwego. A ktemu ieśzcze gdy będye święta łáfká á miłofierdzye iego/ iż to świę=
48: te poznánie śwoie będye w nas tym ŕzyrzey objaśnić y ofwiecąc raczył. O czym
49: ŕzyrzey zrozumiemy s piśánia Ewányeliŕty Ianá s. czo piśał o tym świętym A=
50: poštole tymi śłowý.

A gdy by=

strona: 274

ná dzień

Liŕt 274.

Andrzejá świętego.

grafika

1: **A** Gdy było dnia drugiego/ fthał Ian ná mieyczu
2: swoim/ á przy nim theż fthali dwá ze zwolenni=
3: kow iego. Y vřzawřzy Iezufá chodzącego/ po=
4: czął mowić: Onofźci iefth on báránek Boży. A
5: vřlyřzawřzy tho oni zwolennicy iego/ řzli zá Pá=
6: nem Iezufem. Y obroćiwřzy řie Pán Iezus do
7: nich/ widząc iż go nářládiuř/ pythał ich: Czego wy řzukacie? A
8: oni mu odpowedyzieli: Rábbi/ co řie wřłánie wykłáda/ Mi=
9: řtrzu/ chcemy wiedzycć gdzye mieřzkař. A on im rzekł: Podźcie
10: zá mną á ogládyćcie. A przyřzedřzy ogláđali mieřzkánie iego/
11: y mieřzkáli thám v niego przez on dzień: á godziná była iuź iá=
12: koby dzyefiátha. A był ieden z nich miedzy nimi/ kthorzy zá po=
13: wieřcią Ianową řzli zá Pánem Krifthuřem/ Andrzey brát Sy
14: monow. A znáľrzy then pirwřzy brátá řwego Symoná/ y po=
15: wiedzyał mu/ iżechmy ználeźli Meřyalřá/ co řie nam wykłáda
16: Kryřthus ábo pomázániec/ y przywiodł go zářię do Iezufá. A
17: gdy nań weřrzał Pan Iezus/ powiedzyał: Izeř thy iefth Sy=
18: mon řyn Ionařow. Ty theż od tego czáľu będyeř zwan Ce=
19: phás/ co řie wykłáda/ kámień/ ábo twárdy.(*marg*) # **Nowe przymierze s pánem/ nowe
też znáki być máią.** (-)

20: **P**irwřzego dnia przed tym/ ták iáko máľo wryřzey Ewányeliřtá piřze/ był
21: okrczón Pan á zbáwiciel nář: okázuiąc to iż oná vřtáwá zakonna/ kto=
22: rą řydowie mieli zá krzeřt á zá wzyćcie przymierza s Pánem swoim/ ono
23: obrzezánie ich/ iuź miáľo być dokończóno: á iż iuź nowe odkupienie ná řwiáth

przyřzľo/ no

strona: 274v

Ewányelia s

řwym wykłádem

1: przyřzľo/ nowe też znáki miáľy być zářię ná narodzye ludzkim czynione/ á zwľa=
<http://rcin.org.pl>

2: łzcza ná tych ktorzy mieli przyiąć tho nowe iednánie á tho wieczne przymierze z
3: Bogiem Oycem swoim/ przez ono mocne záľubienie iego/ á przez onego iedy=
4: nego obiecánego łynaczká iego. A iż łie iuż miály ony prorochwá dokończyć E=
5: záiałzá Proroká łwięthego/ iż obrzezánia złości náłzych potrzebować Pan miał
6: ná łercach náłzych/ á nowy zakon włác do nich/ á w then čás iuż obiecał nigdy
7: nie włpominąć złości ich/ y onego pirwłzego vpadku przodkow ich. A thámże
8: przy tym okrczeniu thego Páná náłzego Bog Ociec raczył obwołác á obiáwić
9: onego iáko łynaczká łwego námileyłzego/ rołkázuiąc nam włzytkim/ ábychmy
10: go mocno łłucháli. Támże vказаł nád głowá iego Duchá łwoiego łwiętego w
11: ołobie gołębiczki pokorney: ták iáko potym Ian s. krzcząc ono łwięthe człowie
12: czeńłtwo Páná tego połwiádczáć raczył/ iż głos z niebá iest połłan do niego/ iż
13: nád kimkolwiekby vřzał gołębiczkę **slępuiacá** [!] z niebá/ to iuż pewnie wiedz/ iż (*marg*)

Mattheuś w x. (-)

14: ten iest ktory będzie krzćić w Duchu łwięтым. (*marg*) **Głos Pánłki frogi w łtárym zakonye. (-)**

15: # O łwiętałz to odmiáná á łwięthe tho obiáwienie było Páná tego. Bo ná on
16: čás gdy w onym zakonie frogości łwoiey Bog Ociec obiáwić łie raczył ludowi
17: łwemu/ tedy niebo y zyemiá zátrzęłłá łie byłá/ á gromy/ trzáłkáwice pádály ná
18: łwiát/ ták iż ludzie máłło nie zdycháli od łtráchu/ ták iż Moizełzá prołili áby pro
19: síł Páná: iż niechay nie łłuchamy głofu iego/ á niechay s tobá łam mowi/ ábo= (*marg*)

ij. Moize. w xx. (-)

20: wiem pewniebyłmy pomrzeć mułieli. (*marg*) **Głof Pánłski łáłkáwy w nowym zakonye.**

(-)A tu lepak gdy iuż przyłzedł zakon miłło

21: łierdzya iego/ łłuchay iáko ten Ian s. powieda o wdzięcznym głofie á bárzo o
22: łáłkáwyh namowách Páná łwego/ iż iuż miłościwие opowiedáć raczy włzemu
23: łwiátu thego miłego á wdzyęcznego łynaczká łwego. Słuchayże iáko łynaczek z
24: wielką pokorá/ będąc **włze**⁸⁰ łtworzenia Pánem/ łtoi przed łtworzeniem á przed
25: człowiekiem/ przyumiąc krzełł od niego. Pátrzayże w iákiey ołobie Duch s. łie
26: okázáć raczył ná łwiát nád głowá iego: iuż nie w gromie/ iáko pirwey bywáło/
27: áni w iákim frogim trzáłkánium/ ále w ołobie Gołębiczki pokorney/ á onego pta=

- 28: Iżká kthory nigdy gniewu áni żadney frogości po łobie vkázác nie vmie. Vkázú=
29: iąc nam y iáwnie opowiedáiąc tho włzechmogące Boftwo Páná náfzego/ iż fie
30: iuż poczyna włágác on frogi á dawny gniew iego/ iż iuż przyfzedł zbáwiciel kto
31: ry ma połámác ony łtáre á dawne dekretá frogości iego. A iákoż fie tu s tey ták
32: wdzyęczney nowiny rofkochác nie mamy? á iákoż fie pilnie o tym łtárác nie ma=
33: my? ábychmy łłucháli á náłładowáli Páná tego łwego/ kthorego nam głos oy=
34: cowłki iáwnie z niebá obwołał/ kthorego nam Duch s. ták iáko Ian s. połwia
35: dcza/ nieomyłnie vkazał/ iż to iuż ten teft kthory nam z dawná obiecán był/ á iż
36: iuż przyfzedł ná zbáwienie y ná włzytko dobre náfze.(*marg*) **Ian w j.kapitulu^m. (-)**
37: # Słuchayże dáley co wnet ten Pan dnia drugiego/ ták iáko Ewányelištá pi=
38: łze/ vczyníc raczył: gdy iuż Ian s. **obwołał [!]** / ono łwięte Boftwo iego/ gdy gi thež
39: záłię iuż pothym y páłcem iáwnie łwiátu vkazał/ iż zádziwowawłzy fie onemu
40: dwa zwolennicy iego/ kthory przy nim ná ten čás łtali gdy powiedzwał/ żeć oto
41: ten ieft báránek Boży/ wnet s łpołeczności ludu onego/ kthory tež they powieści
42: łłucháli/ łzli zá onym wyłławionym Pánem łwoim. A iż iuż byli záczęłi o nim(*marg*) **Pan
poczętey wiáry nye zámieřzka podeprzeć wiernemu. (-)**
43: poczętek wiáry łwoiey/ łłuchayże iáko Pan nigdy nie zámieřzkawa ná włpomo
44: żenie wiernym łwym/ áby nie miał podeprzeć á ráutowác mdłości ich á iżby nie
45: miał podpomoc wierneho łercá káždemu łwemu: iż wnet/ ták iáko Ewányeli=
46: łthá piłze/ miłościwie fie do nich obroćić raczył/ pytáiąc ich/ czego wy łzukacie/
47: chociaj dobrze włzytko wiedzyáło y rozumiało łwięte Boftwo iego/ gdyż iuż ci
48: dwa z dawná byli ná to przežrzeni od niego.(*marg*) **Páfterz wyerny/ może wielki
pożytek Pánu vczyníc. (-)**
49: # A thu obácź iákiey tu ieft mocy poczętek wiáry łwiętey/ á thu obácź w thych
50: málucźkich á bárzo krotkich łłowiech Proroká thego łwiętego Ianá błogofłá=
51: wionego/ iáki pożytek páfterz Boży/ kthoremu ieft poruczono łtadko Páńskie/
52: prawdziwą náuką łwoią/ może vczníc Pánu łwoiemu. Bo łłuchay iż thu nie
53: piłze Ewányelištá więcey/ áby Ian łwięthy iákie łzyrokie kazánie/ ábo iákie wy=
54: wody wielkie o tym Pánu czyníc miał/ iedno iż przypominał prawdziwie łło=

55: wá ony Prorockie/ mówiąc ku ludowi onemu:(*marg*) **Ezaiafs w. Liij.ka.** (-)Onofzci
ieft on báránek Boży kto

rego nam Pro=

strona: 275

ná dzyeń Lift 275.
Andrzeiá fwiętego.

1: go/ nam Prorocy opowiedáli/ iż miał przyść á sftác fie iáko báránek niewinny/
2: á miał ná fie wzyác wftyki ociężenia grzechow náfzych/ á iáko owieczká w nie=
3: winności fwoiey miał być wiedzyon ná zábicie fwoie dla zbáwienia fwiátá/ á
4: iż w wielkemy pokorze á vniżeniu miał podiac śmierz niewinná. A wždy iáko
5: ftyfzyfz/ iż ich wiele vwierzyło/ á ci dwa wnet zápomniwfzy wftykiewego/ puści=
6: li fie zá Pánem fwoim.
7: # O nędzni Ianowie fwiátá tego/ kthorzyfcie wzyęli ná fie vząd czáfow dzi=
8: fieyfzych/ obwoływác á práwie pálcem vkázowác fwiátu tego Páná fwoiego/
9: patrzaycie á pátrzaycie pilnie niebożátká/ iáki pożytek vmnożyć możecie temu
10: Pánu fwemu/ gdy go będzycie pilnie opowiedác/ á to nieomylny fwiadectwo
11: Ianá s. o nim dawác: iż Bog Ociec nikogo inego nie obwołał/ nikogo inego
12: fłuchác nie kazał/ iedno tego iedynego á wdzyęcznego fynaczká fwego/ ktorego
13: ták iáko obiecác raczył iuż pośłał ná fwiát z nieomylnemi fprawámi á z nieo=
14: mylnemi táiemnicámi Boftwá fwego fwiętego z nim fpołeczneho. Czemuż go
15: tedy nie vkázuiecie nie ináčey iedno iáko pálcem w prawdziwych pífmiech á w
16: fłowiech nieomylnych iego/ ludowi iego? Iż oto ten iuż ieft báránek Boży/ kto=
17: ry przyzedł s pewney á nieomylney rády fpołeczneho á fwiętego Boftwá wie=
18: kuiſtego.(*marg*) **w Dzieiach w iiij.** (-) Tenći to ieft on Iezus/ przez kthorego imię
być zbáwieni wzyfcy ma=

19: my/ á żadne infze imię nie ieft nálezyone áni ná niebie áni ná zyemi/ thák iáko pi= (*marg*)

Zadne imię iedno to imię Iezus zbáwić niemoze. [!] (-)

20: fma nam poſwiadcziá/ przez ktorebychmy grzeſzni mieli być zbáwieni/ á iżby
21: chmy wzyęli láfkę á miłość v Bogá Oycá fwego niebiekiewego. Czemuż vkázuie=
22: cie ludowi Pánſkiemu infze imioná/ infze drogi/ infze nádzyeie/ oprócz imieniá

23: tego świętego? Czemu tey świętey drogi nie vkázuiecie temu ludowi nędznemu/
24: ktory sie tłucze po tych omylnych gościńcoch swiátá tego/ szukáiąc go iáko błę=
25: dnego/ iż żadney iney drogi/ á żadney iney prawdy nie máłz áni ná niebie áni ná
26: zyemi/ iedno tá kthorę nam tu Pan á zbáwiciel náłz á ten obwołány Iezus od
27: Bogá Oycá náłzego wšzechmogącego poštánowić á zoštáwić raczył. Gdyż to
28: iáwnie wiecie y slyżycie/ iż iefli sie vniefiecie od tey świętey á fzczyrey prawdy ie=
29: go/ iákich fregości á iákich ładow obiecuie vzywác z wámi/ á krwie tych omyl=
30: nych owieczek swoich chce on pátrzyć z rąk wálznych. (*margin*) **Ezech. w iij.xxxiiij.** (-)
31: # Abowiem pátrżay pilno káždy wierny/ co ten Pan czynić raczył/ iáko thu E=
32: wányeliftá piŕze/ gdy iuż był wiernie swiátu obwołan á wiernie szukan od ludu
33: swoiego/ iż skoro obaczył ony dwa człowieki á oni idą zá nim/ á oni sie pytáią o
34: nim/ wnet sie do nich obroćić raczył z miłofierdzyem swoim. O wzechmogący
35: á **dziwne**^{go} miłofierdzya Pánie/ iákożeś iest přetki s tym świętym miłofierdziem
36: swoim/ iákożeś tu iáwnie poŕwiádłzył onego poŕelłtwá swoiego/ ktořeś do nas
37: wlkázác raczył przez Proroká swoiego: Iż obroćcie sie wy iedno niebożátká do (*margin*)

Zachariafs w xj. (-)

38: mnie/ nie zámiełzkamći ia też obroćić sie do was. Y iákoż ty to wiełz y rozumiełz
39: o moy miły Pánie o káždym kto zá thobą idzye/ y z iákim sercem idzie: iż iefli z
40: wiernym/ wiernie sie też á miłościwie do niego obrácác raczył: iefliże theż z nie=
41: wiernym/ obiecałś sie też do niego obroćić tyłem/ á nigdy nie obroćić vszu swo=
42: ich ná wołanie iego. O nędzny człowiecze tobyś sie tu mogł vczyć y przykłádow
43: y wielkich pociech twoich s tych dwu świętych Apoštołow Páńłkich/ ktorzy go
44: nigdy przed tym nie znawłzy/ á máło o nim slychawłzy/ iedno thylko ná kilka
45: słow od Ianá świętego/ nic sie nie rozmyłłáiąc ná żadne przyśłze rzeczy swoie/
46: wnet bieželi zá tym Pánem swoim. Słuchayże pociechy ich/ iáko thu Ewánye=
47: liŕtá piŕze/ iż sie wnet Pan obroćić raczył do nich s świętym miłofierdzyem swo=
48: im/ á obiáwił y okazał im spráwę/ táiemnice/ y káždą iłtność Bołthwá swoie=
49: go świętego/ y gdzye y iáko go też szukác á náłłádowác mieli/ á kędy sie do nie=
50: go y do świętego miełzkánia iego s sercy á z myłłami vštáwicźnie w káż=

51: dych przygodach swoich brác á vciekác mieli. (marg) ¶ **Pewnie fie Pan do ciebie obroci/ iefli fie ty do niego obrociſz.** (–)

52: # Nie mieſzkayze tedy teſz thy nic rádźeć pilnie moy brácie miły/ á nie mieſzkay

53: nic/ ále gdyż ſłyſzyſz á pewnie wieſz/ nie tylko od Ianá ſwiętego/ ále ſnadź iuż y

54: końcá piſmom nie máłz/ iákoſ fie teſz iuż tego s pewnego ſwiádectwá náſłuchał

55: o tym Pánu ſwoim/ iźci fie iuż przyſzedſzy thu około ciebie para/ iuż cie ſam wa=

Aaa

bi/ ſzuka/

strona: 275v

Ewányelia s

ſwym wykładem

1: bi/ ſzuka/ á námawia do ſiebie. Vdayze fie tedy zá nim á zá tymi drogámi iego/

2: á zá ſwiętymi náukámi iego/ ktore on tu tobie w piſmiech moich mocnie á nie=

3: omylnie vtwardzić á zoſtáwić raczył. A coſ s tego weźmieſz zá pociechę? á coſ zá

4: zaplátę? Słuchay co vczyńić raczył á tymi dwiemá ſwiętymi człowieki/ oto fie

5: wnet obrocił do nich. Tákieźci fie teſz ifcie y thobie długo ſzukać nie da/ á nie dać

6: fie długo tułáć po tym márnym leſie błędnego ſwiátá tego/ ále iftotnie á nieo=

7: mylnie/ chociay go nie ogládałz tymi cieľſnemi oczymá ſwemi/ bądź tego ift/ iź=

8: ci fie theſz do ciebie miłóſciwie obrocić raczy/ á doprowadzi cie do przybytkow

9: ſwoich/ ták iáko tu ſłyſzyſz o tych ſwiętych zwolennikoch iego: á okázáć y obiá=

10: ſnić w tobie będzie raczył moſzność/ iftność/ á ſwiąthobliwość wſzytkę Boſtwá

11: ſwego ſwiętego: á iuż cie pewnie weźmie ná opyekę ſwoię/ iź beſpiecznie będzieſz

12: mogł rozumieć ony ſłowá o ſobie/ ktore ten Pan mowił ku Bogu Oycu ſwoie=

13: mu o wiernych ſwoich: Iź ileſ mi ich kolwiek poruczył Boſe Oycze moy/ nie(marg) **Ian s. w xvij. kap.** (–)

14: ſtráciłem z nich żadnego tobie.(marg) **Słuchániem ſłowá Boſzego nikth nic nie zámieſzka.** (–)

15: # Pátrzayze tu moy miły Krzeſciánſki człowiecze/ iź gdy gdzye ſłyſzymy o wier

16: nym poſle á ſzáfárzu ſłowá Boſzego/ ktore ie nam práwie á práwdziwie przy=

17: nosi od Páná náſzego/ że nic o to niedbamy/ że nie idzyemy do niego/ ábychmy

18: ſłucháli onych nieomylnych ſłow/ náuk/ obietnic/ á ná wźem wdzyęcznego po

19: Ielstwą Páná swoiego. Y zda sie nam iż tym mamy omieszkać łobie tego nędzne
20: go á doczełnego Istaránia nálezego/ á žal nam opuścić iedney máley godzinki go=
21: Ipodárłtwá swoiego/ á tych márnych pożytkow swoich. Rozumieyże theż tu o
22: tych świętych zwolennikoch/ ktorzy oto/ iáko Ewányeliřtá święty piřze/ zápom=
23: niawřzy wřzytkiego/ Izli zá pánem swoim: miedzy kthoremi otho ieden był An=
24: drzey święty/ iżci też mieli domki łwe/ mieli gořpodárłtwá y ine opátrnořci łwe
25: á wřdy/ łłuchay tu pilnie/ iż łkoro iedno wřlyřzeli iż sie zyáwił on głof wołájący
26: ná puřczy/ á on prawdziwy pořeł Ian święty/ opowiedájącz wierne łłowa od
27: Páná swoiego/ wnet bieřzeli do niego/ wbet opuřcili domki łwoie/ gořpodárłt=
28: wá łwoie/ y ine pożytki łwoie.
29: # Słuchayże co zá pożytki/ co zá łkárby/ co zá bogáctwá znaleřli. Otho łłyszysz
30: iż znaleřli Kriřtuřá/ iż znaleřli Meřyářzá/ znaleřli Krolá łwego/ Iřáfářzá á roz=
31: dawcę wřzytkich łkárbow á wřzytkich dobr ná zyemi. Słuchayże ie=
32: łcze iáko go náleřli/ Iř sie oto łam obráć [!] do nich/ iż im łam vkázuie mieyřczá/
33: czáły/ y obyczáie/ iáko á gdzyeby go záwřdy Iřukáć á náydowáć mieli. Słuchay=
34: že dáley/ iż Andrzey święty nálařzy iuř onę ták wielką pociechę łwoię/ iáko theż
35: bieřy do brátá łwego do Piotrá s. s ták wdzyęczną nowiná oną/ powiedájąc mu
36: z wielką rádořciá á z wielką pociechą łwoią/ á łnadř z więřřzą niřliby był nálařł
37: ábo wykopał iákie łkárby łwiátá tego/ mowiáć do niego: O moy miły Pietrze/
38: o moy miły bráciřzku/ iuř wiedz o wielkiej pocieřze nálezey y łwoiey/ iřechmy iuř
39: znaleřli/ á iřechmy iuř ogláďáli oczymá łwemi Páná łwego/ á onego Meřyářzá
40: nam od wiekow záłlubionego y obiecánego.(*marg*) **Wřzytko znaydzye kto Páná
znaydzye. (-)**
41: # Pátrzayże iáka tu rádořć á iáka thu pociechá rořcie záwřdy káždemu wierne=
42: mu krzeřciáńřkiemu człowiekowi/ iż gdy ná máłuczki czás opuřci pracą á Iřtá=
43: ránie tego márnego á mizernego łwiátá/ o ktorey ták mnimamy iřby wiele na=
44: leřáło ná pilnořciach á ná Iřtarániu nálezym/ bez opátrnořci Páńřkiej: á iř idzye=
45: my ábo sie vdamy gdzye łłucháć wiernego pořełřtwá á pewnych nowin o Pá=
46: nu nálezym/ o woley á o pořtánowieniu łwiętyym iego. Słuchayże co tám znay=
47: dzyemy/ á iřcie nieomyłnie otrzymamy/ ták iáko sie to káždemu iáwnie iřci á o=

- 48: kázuie ná tych dwu człowiekoch świętych/ iż pewnie naydzyemy Páná fwego/ á
49: on nam w fłowiech fwoich świętych vkázuie mieyfce/ obyczay/ y wżytki czáfy/
50: nálezyenia Boftwá fwego świętego á miłofierdzya fwoiego. O moy miły An=
51: drzeiu á káždy wierny Krześciáński człowiecze/ rofkochayże fie w thym á rozrá=
52: duy fie tey wdzyęczney nowinie/ iefliżeć fie tá fzczeńna godziná kiedy trefi/ iż przez
53: wiarę fwoię/ á przez pocźciwe ftáránie o tym fwoie/ naydzyełz w fercu fwym te=
54: go to Kriřtufá tego to Mefyafzá z dawná obiecánego á zállubyonego thobye/
55: ktory fie vkaże á zyáwi tobye s tákiemi fkárby/ s thákiemi pociechámi/ á z nieo=
mylnem/

strona: 276

ná dzyeń Liřt 276.
Andrzeiá świętego.

- 1: mylnemi obietnicámi fwemi/ czegobyř nigdy nie znalazł byř znalazł y pofiadł/
2: fkárby nawiętfzego mocarzá á bogacza fwiátá tego.
3: # Słuchayże iefzcze co ktemu będyełz dáley czynić miał znalazłzy go/ bieź á řzu=
4: kay Piotrá/ bieź řzukay bráćifzká fwego drugiego á bliźniego fwego/ á powieday
5: komu mozełz ty nieomyłne á wdzięczne nowiny á pociechy fwoie: Iż iuź moy mi
6: ły brácie czásby fie nam vznác: řłyřzyřzże on głos wołájący vřtháwicźnie brzmi
7: á krzyczy w vřzoch nářzych: Stroycie pokutę/ vznawaycie fie/ Abowiem gdy ták
8: vcźynicie/ bliřko fie wam przybliźy Pan y święte kroleřtwo iego. A tu obácź co to
9: zá pożytki á co to zá rofkofzy řłuchác řłow Páńřkich/ á dowiedowác fie o fwię=
10: tych řpráwach á náukach iego/ iż nie tylko řam řobie w thym pořłuźyć mozełz do
11: zbáwienia fwego/ ále y drugiego zá řobá pociągnác pothym mozełz/ w rozmo=
12: wach á w rozřpráwach fwoich o tym Pánu řwoim/ ták iáko tu řłyřzyřz o thych to
13: zwolennikoch Páńřkich/ czym řobie wielką przyřługę vcźynić mozełz v Páná
14: fwego/ gdyź to wieřz iáka iefť rádość v niego z iednego vpádłego á náwrocone=
15: go człowieká/ y v wřzytkich świętych Anyołow iego.(*marg*) **Słowo Páńřkie od iednego do drugich pochodząc/ wiele pożythku vcźynić może. (–)**
16: # Abowiem pátrzay tu pilno iákiefy iefť mocy á iákiefy władzey řzczyre á praw=
17: dziwe řłowo Páńřkie/ á zwářzcźá tákie/ ktore nie z wymyřłow fwiátá tego/ nie

18: z ludzkich iákich wynałáfkow/ ále ták iáko to y Pan on sam świádczy/ iż gdy iuż
19: z onych táiemnic Boftwá wiecznego prawdziwie á práwie iáko pálcem przez
20: Duchá świętego okazano y ífsemi dowody poświadcżono będye. A tákowe iuż
21: nie tylo wíszom twoim ábo fercu twoiemu pociechę ábo iáki pożythek przynośi/
22: ále iuż y drugiego y trzeciego fnádnie/ z onego vtwordzenia á vpewnienia twe=
23: go/ pozyfkác możefz Pánu Bogu twemu. Słuchayże tu iefzcie iáko Ewanyeli=
24: Ítá piŕze o tym świętym Apoŕtole Páńfkim iuż wezwánym y wybránym/ o tym
25: Andrzeiu świętym/ iż wnet przybieżawŕzy z onymi rádoŕciámi á z onemi wdzie
26: cżnemi nowinámi do Symoná brátá ŕwoiego/ iż go przywiódł do Páná/ thák
27: iáko híŕtoria piŕze/ powiedzyawŕzy mu ony wdżeczne rádoŕci ŕwoie/ iż iuż iefth
28: Pan/ ízechmy go iuż ználezli y oglądáli oczymá ŕwemi. Słuchayże co dáley E=
29: wányeliŕtá piŕze/ iż Pan ŕkoro wŕzrawŕzy człowieká onego/ nigdy go przed thym
30: nie znawŕzy áni o nim ŕlychawŕzy/ iedno iuż obaczywŕzy w nim s powieŕci brá=
31: tá iego iuż zácżętá mocnie w nim wiárę iego/ powiedział mu: A prawdá ížeŕ ty
32: iefth Symon ŕyn Ionáfow/ ále iuż od thego cżáfu niechcę áby cie zwano Symo=
33: nem/ ále będyefz zwan Piotrem/ iákoby opoczny/ twárdym/ á vmocnionym
34: w wierze ŕwoiey. O moy miły á ná wŕzem święty Pánie/ ráczyŕz nam nędznikom
35: ŕwoim przyŕporzyć w tych niebeŕpiecznych cżáŕciach náŕzych tákiey wiáry á Íta=
36: łoŕci/ á rácz nam zeŕłác ku powiedániu ŕczyrey prawdy twoiey tych Ianow y
37: tych Andrzeiow więcey/ ná ten nędzny á zámieŕzány ŕwiát dzifíeŕzy/ poniewáż
38: zechmy thu ŕá iáko pyelgrzymi w nędznych żywociech ŕwoich/ áby cie nam ie=
39: dni prawdziwie á nieomylnie w náukach á w rozmowach ŕwoich/ nie ináczey
40: iedno iáko pálcem/ vkázowáli: á drudzy áby nas przyciągáli á przywodziłi do
41: ciebie/ opowiedáiąc nam thy **wdzyeczne [!]** nowiny o tobie/ iż ŕie nam okázuiefz/ á
42: iż cie bárzo fnádnie káždy ználeŕc może/ kto iedno ŕzuka/ á pyta ŕie/ á przyŕlucha=
43: wa ŕie prawdziwym ŕłowom/ rozmowam/ á roŕpráwam o święthym Bo=
44: ŕtwie twoim/ y o świętym imieniu twoim.(*marg*) **Dni święthe iáko máią byŕ**
wdzyeczne Pánu. (-)

45: # A thák toć ŕá prawdziwe ŕwiętá/ á toć ŕá dni wdzyeczne v Páná náŕzego/ kto=
46: re obchodzimy ku cżci á ku chwale świętemu imieniowi iego/ y ná pámiáthkę

47: świętych iego/ gdy łobie wípominamy łprawy á połteþki ich/ thák iáko wier=
48: nych ludzi á przebránych iego/ iż thákież iáko oni łzukáli/ á zá czáłow łwych ná=
49: łládowali Páná łwego/ iż łie teþ y my tákþe vczynmy przykładow ich/ á ciełzmy
50: łie pociechámí ich: wiedzác to pewnie á nieomyłnie/ iż co łie kolwiek ná on czás
51: z nimi dzyáło/ iákie pociechy zá łtáłości łwoie á zá wiárę łwoię odná Pá=
52: ná łwego. Táþe teþ łcie á nieomyłnie potkáią káþdego wierneho Pánłkiego/ y
53: po ten czás thych niebełpiecznych ływotow náłznych. Ale nie thák iáko z náuk á z
54: wymyłłow czártowłkich zwyklichmy byli obchodzić dni łwięte Páná łwego/ y
55: dni pámiátek ábo ływotow łwiętych á wiernych iego/ vbrawłzy łie co nalepiey

Aaa 2

á napie=

strona: 276v

Ewányelia s

łwym wykłádem

1: á napiękníey/ náłłuchawłzy łie píłku/ wrzáłku/ krzyku w kołciele/ á pothym cá=
2: ły dzyeń łkákác/ bełnáć/ píłkác/ píć/ á ładnego złego vczynku/ ile ich łełt do ro=
3: ku/ iuþ ná on czás nie opułcić. A miáłtho pámiátki łwiętych á wiernych Pán=
4: łkich/ y miáłto náuki y náłładowánia ływotow ich/ iednemu ku czći byliczká
5: łie opalác/ á cáłą noc v łobotki łkákác: drugiemu ku czći czárowác/ á ná krzyþ le=
6: þác pacierze łzemrác/ á przez łen zónę áno meþá vpatrowác: drugiemu błáþeía
7: vlepíć/ drugiemu gełsiny náwárzyć. A záwþdy łnþe á łnþe czárthowłkie wymy=
8: łły káþdemu łwiętu z ołobná wynáyduiác/ zániechawłzy prawdziwych obcho=
9: dow ktore były przez Duchá łwiętego połtánowíone/ kthorych łełzcþe kłtałtow
10: dyabelłkich á łrogich wymyłłow łwiátá tego/ łełt ná łwíecie niemáło/
11: ktore ło=
12: bye łudzye zmyłlili/ s czártowłkiego podułzcþenia/ ná pámiátkę łwiętych á lu=
13: dzi przebránych Páná tego.(marg) **Cþemu Pan głody/ mory/ ognye/ przepułzcþa.**
(-)

14: # A thák łcie þeć teþ nie bez przyczyny Pan náłz tych dzíłeyłznych czáłow náłznych
15: przepułzcþa ná tákowe omyłne zbory łwoie/ powietrza/ ognie/ y łnþe okrutne á
16: łrogie pomłty łwoie. Gdyþ to nieomyłnie onemu Ieremíáłzowi Prorokowi łwe

17: mu rofkázác raczył:(*marg*) **Ieremiaś w xvij.** (-)Iż idź á ftań w bronie mieyſkiej/ á wołay głofem wielkim/

18: gdy krolewie á kfiążetá będą wieździć do miáltá tego: Iz do tego czáfu wy kro=

19: lowie y kfiążetá będyecie wieździć do miáltá tego/ á wielka poczćiwość będye

20: lie dzyalá iemu/ poki będyecie w powadze á w poczćiwości mieć dni święte mo

21: ie/ á będyecie lie w nie záchowywác ku czći á ku chwale moiey. Ale iesliże ie bę=

22: dzyecie mieć w lekkiey wadze v fiebie/ á nie będyecie w nie mieć ná pieczy imie=

23: niá mego/ iż ogniem zápalone będą brány miáltá wáfzego/ á ſpuſtoſzę vlice ie=

24: go/ iż nie tylko krole á kfiążetá będą wieździć do niego/ ále ná wřzem sřtác fie mu

25: ſi pohánbienie iego. O nędzne miálto káźde tákowe á nędzne zebránie Páná te=

26: go/ á fnadź nie mářz dziś tákiego ná ſwiecie żadnego/ nád ktorymby fie ſłufźnie

27: nie mogły wypełnić ty dekretá Pánřkie/ ták iáko ſłyřzyřz mocnie wydáne á vczy=

28: nione od niego/ by nie było miłofierdzia iego ſwiętego. Nie trzebá żadnych wy=

29: wodow do tego áni ſwiádectwá żadnego/ niechay káźde oczy y káźda prawdá

30: to wyzna y obaczy/ iákie ſá po ty czáfy ſpráwy ná wřzytkich mieyřcoch thych tá=

31: kich dni ſwiętych Pánřkich/ á iesliby nie zářluzyli wřzyřcy tych ták frogich á okru

32: tnych dekretow Páná ſwego nád ſobá/ by nie ſwięta dobrotliwość iego.

33: # Ale odłóżywřzy to ná ſtronę wřzytko/ iuřz to ſam Pan niechay raczy ředzić we=

34: dług miłofierdzia ſwego/ y da vznánie komu raczy wedle niezmieryonych ſkár=

35: bow bogáctwá ſwoiego/ ták iáko tego o nim piřmá pořwiádřziá: náwroćmy

36: fie zářię do pociech ſwoich/ ktore wierni Pánřcy vřtáwicznie odnořzá od thego

37: Páná ſwego/ ktorzy go řzukáię á kthorzy mu ſá řtali w wierze y w řthałřciach

38: ſwoich. Œłuchay co thu Pan pořwiádác raczy do tego nowo nálezyonego czło=

39: wieká ſwoiego/ do thego Piotrá ſwiętego/ nigdy go przed thym nie znáięc áni

40: widząc: Iz wiemći ia żeř ty ieřt Symon řyn Ionářow/ ále gdyř fie náwroćił do

41: mnie/ á pořtáwiłeř fie przed Bořtwem moim/ á znam řerce twoie iż mnie ná=

42: řládowác chceřz/ oto iuřz będyeřz zwan Piotrem/ to ieřt/ iuřz vmocnionym/ iż fie

43: tá wiárá twoiá nigdy zmienić nie będye mogłá. (*marg*) ¶ **Co zá pociechá kto Páná**

nářládiue. (-) Œłuchayže czo teřz był zářię do

44: wřzytkich zwolennikow ſwoich potym powiedzyeć raczył/ gdy go pytáli/ iż co=

- 45: by też zá lálkę z nimi ná potym vczyńić raczył/ iż oni opuściwšy wšytko nálládu
46: ią go. Tedy miedzy inemi pociechámí wšytkimi tę pirwšą á zwláściwą powie
47: dzyeć im raczył: Iż wam wiernym swoim dam zrozumieć tháiemnice wšytki
48: krolestwá moiego niebiełkiego/ (marg) **Mattheuſ w xiiij.** (-)á inšy tylko pod
przypowieſciámí będą lie dzi=
49: wować temu/ á oczymá ſwemi wšytko będą widzyeć/ á nie vŕzřą: y będą vſzy= (marg)

Marek w iiiij. kap. (-)

- 50: ma ſłyſzeć/ á nie zrozumieią. Słuchayże czo im ieſzcze drugiego powiedzyeć ra=
51: czył: Iż będyecie zemną ſądzić wšytki narody ſwiátá tego/ á potym opánuiecie (marg)

Lukaſ w viiiij. ka. (-)

- 52: wiecznie zemną kroleſtwo moie. (marg) **Mattheuſ w xix.** (-)A thu zá żywotá wálzago
nie vpádnie y włos z
53: głowy wálzey bez woley á bez opátrzenia moiego. Czego z dawná y Dawid ſwie
54: ty poſwiadłzał y ini Prorocy ſwięci/ iż táka piecza á táka opátrność Pánłka ieſt (marg)

Lukaſ wxxij. kap. (-)

- 55: o káżdym wiernym iego/ iż y o kámyk namnieyſzy ná drodze leżący nigdy żaden
56: obrázić nie może nogi ſwoiey/(marg) **w Pſalmie xC.** (-) gdyż záwždy nád káżdym
ieſth pilna ſtraż Anyo=
57: łow ſwiętych s przykazánia Páná tego.

Pátrzay

strona: 277

ná dzyeń

Liſt 277.

Andrzejá ſwiętego.

- 1: # Pátrzayże moy miły brácie wielkich pociech á rołkoſzy ſwoich/ czego ſie theż y
2: ty małz tu nádzyewać z iálnych á iáwnych obietnic Páná ſwego/ ktore wyſzły s
3: ſwiętych á nieomylnych vſt iego do tych wiernych ſwoich/ gdyż to ták iſtotnie á
4: nieomylnie rozumieć możeſz/ iż cokolwiek ieſt rzeczono do iednych/ iż to iuż vſtá
5: wicznie poſełſtwo idzye do wšytkich/ ták iáko v Márká s. nápiſano ſtoi/ y iuż
6: ták ſciągáć ſie będye ná wšytki áż do ſkończenia ſwiátá wšytkiego.(marg) **Marek w
xiiij. kap.** (-)A co ſie kie

7: dy dzyało á wypełniało obietnic y łálki nád kthorym wiernym Páńskim ná on
8: čás/ tego íście kázdy wierny Páńki teź ná potym iuź fie pewnie nádzyewác mo
9: że od Páná íwego. A co fie teź kolwiek obwołało we wíztykich písmiech/ á opo=
10: wiedzyáło we wíztykich pofelítwach pewnych á nieomylnych od Páná thego
11: írogich dekretow á íentency nád niewiernymi/ y co fie iuź wiele kroć wypełniá=
12: ło nád nimi/ tego fie pewnie á nieomylnie kázdy niewierny á zły niechay iuź ná=
13: dzyewa/ áź do íkończenia íwiátá wíztykiego.
14: # A thu fie iuź obáczyć á ínádnie rádźić o íobie możesz/ co íeft tobie lepiej vczy=
15: nić/ íefli iuź ták ítánąc íáko Anyołem przed oblicznoíciá Páná íwego/ vmocni=
16: wíz y ták íáko íłyízysz tę mocną wiárę á nádzyeię o nim/ á wzyąc ty pewne á nie=
17: odmienne obietnice od niego/ ktore tu záflubić raczył/ ták w tym docześnym íá=
18: ko y w onym wiecznym á íkończonem żywocie thwoim/ wypełnić thobie: czyli
19: ítánąc w liczbie niewiernych íego á w omylnych íprawach íwiátá tego obłędli
20: wego/ á wzyąc ná íię wíztyki vpadki/ y odnieść ná íobie wíztyki przekłętwa o=
21: ny/ ktore íą nieomylnemi dekrety wydáne y vczynione ná wíztyki íprzeíwniki íe
22: go/ y tu w tym docześnym żywocie íwoim/ y potym oítrádác á ożáłowác iuź tu
23: y onego wiecznego żywotá íwego przyíżłego/ s tákiemi roízkofámi obiecánego/
24: íákich áni zádney íęzyk wymowić/ áni zádney písmo wypííác nie może. Aby nic í=
25: nego wíadomoíci o tym nie byío/ íedno co tu Pan miedzy inemi rozlicznemi o=
26: bietnicámi á pociechámi íwemi/ wiernym íwoim obiecowác ráczy/ íź bédzecie
27: rozumieć tháiemnice Boítwá moiego/ y kroleítwá mego. A niewierni máią
28: chodzić íáko ílepi/ íáko głufzy á niemi/ nierozumiejąc o tym Pánu íwoim. *(marg)* **Co**
Pan wiernym y niewiernym opowiedác ráczy. (-) Wier
29: nym záíię obiecuie/ íź bédzecie zemną íádzić wíztyki narody. A niewiernym o=
30: powieda/ íź bédą wołác/ krzyczeć/ á nárzekác/ roíthępcie fie gory/ á przykriycie
31: nas/ othworz fie zyemio/ á późrzy nas/ ábychmy nie íłyízeli tych írogich dekre=
32: tow/ kthore ná nas wynidź máią: á íźby oczy náíze nie pátrzyły ná takie przyíżle
33: írogoíci á okrucieńítwá náíze/ ktore iuź widzimy przed íobá/ thák íáko ízyrzey o
34: thym ná pííano ítoi. *(marg)* **Sapientie w íij.** (-) O wiernych Sálomon pííze íź fie bédą
świećić íáko ílkry

35: między zápalonemi trzcínami lataiące. A o niewiernich pílmá wšytki poŵwiad
36: czáią/ iż zołtáną w onych frogołciach á w onych ciemnołciach wielkich/ w kto=
37: rych będye płáč/ krzyk/ nárzekánie/ á zębow zgrzytánie od boleści wielkich/ ná
38: wieki bez końcá žadnego. A ktemu ielzče wiernym Páńłkim/ ták iáko thego pi=
39: łmá poŵwiadŷzáią/ iż wšytkiego fie zázwdy hoynie y tu ielzče zá żywothá ich bę=
40: dzye przyłparzáło: thák iż y dobrá ich/ y máiętności ich máią być rozłzyrzone/ á
41: obficie im zewłząd nápełnione/ domy ich pocźciwołciámi ozdobione/ dzyatki y
42: potomłtwo ich błogolławione. A o niewiernych pílmá wšytki poŵwiadŷzáią/
43: iż nie tylko áby mieli być w iákiew opátrznosci Páńłkiew/ ále wšędy przekłętwá
44: á pomłtá wštáwicźnie thuž chodzi zá nimi/ á przekłęte máią być káźde zebránia
45: ich/ á potym iż y łámi w niwecz obroceni być máią/ thák iż áni znákw nie zołtá
46: nie miełzkánia ich/ y onego zebránia ich/ y potomłtwá ich. (marg) ¶ **Proftaczkowie
profto za Pánem ámędrkowi [!] około.** (–)

47: # Przypátruyže fie thu ielzče moy miły bráćifzku dziwney łálce dobrothliwego
48: Páná tego/ iż tu wedle tych obietnic fwoich táiemnice krolełtwá łwego/ y Bo=
49: łtwá łwiętego łwego/ ludzyom maluczkiego rozumu/ rybitwom/ proftaczkom
50: miłosciwie obiáwić raczył. Oto iáko fie do nich/ widzácž чуć ich/ obráćć ra=
51: czy: oto im vkázuie mieylce miełzkánia łwego. Czemuž nie obráca łwiętey twa=
52: rzy á obliczá łwego do onych ludzi zacnych/ ábo do zakonnych/ do Licemierni=
53: kow/ y do inych co ich tám w ten czás wšędye wiele było/ ále do proftaczkow/ á
54: do wiernych fwoich. A wšák fie teź y ci mędrkowie pytháli przez połty łwe od
55: tegož to Ianá s. iefliby on iuž był práwym Mełyálzem/ ábo Heliałzem/ ábo kto=

Aaa 3

rym innym

strona: 277v

Ewányelia s

łwym wykłádem

1: rym innym s Prorokow. Wšák im iáwnie powiedzyál/ iż on nigdy they chłuby
2: niechciál łobie przywłáfczyć/ ále wyznał prawdę á nic záprzáł/ mowiác im:
3: Iam ielł głol wołáiącego ná pułzczy/ gotuycie drogi Pánu.(marg) **Ian w j.kapitulu^m.**

(–)Bo ten kthory iuž

4: tuż zá mną blisko iest/ więtfzy mnie iest/ ktoremum ia nie iest godzyen odwiązać
5: rzemyká od trzewiká iego. Iużci też o nim ci ludzye wymyflni s pewnych pro=
6: roctw wiedzyeli/ ále což gdy ie thák były oslepiły ony rozумы ich/ ony pożytki
7: ich/ ony doftátki ich/ że nigdy zá tym Pánem iść niechcieli: ták iáko y dzisieyfzy
8: fwiát zá tymi márnemi pożytki swoiemi/ á zá rozумы swoiemi ták fie vdał/ że za
9: dny niechce iść zá tym dobrotliwym Pánem swoim/ iedno proftaczkowie á lu=
10: dzye máłego rozumu ci z wierną chucią idą zá tym miłościwym Pánem á zbá=
11: wicielem swoim. (marg) **Mattheufs w iiij.** (–)
12: # Słuchayże iáko ono ná drugim mieyfcu Pan tym proftaczkom á tym wier=
13: nym swoim powiedzyeć raczył: Iż iuż ia was vczynię rybitwy tákimi/ kthorzy
14: iuż nie będyecie od tych czáfow ryb łowić/ ále będyecie łowić ludzi.(marg) ¶ **Wierny**
száfarz fłow Páńskich rybitw ná ludzi. (–) Obáczże
15: tu wielką zacność ludzi fwiętych á wiernych Pánu/ iáki vrząd od Páná fwego
16: wzyęli/ iż fie oto sftawáią zá tą wierną chucią fwą rybitwy ludzkiemi: iáko oto
17: wnet wielka wielkość ludzi w tey sieći Ewányeliey fwiętey iest zágárniona Pá=
18: nu temu/ przez opowiedánie prawdziwego fłowá fwiętego iego. Oto Piotr s.
19: pirwfy wnet był tym włowion/ gdy vflýfzał od brátá fwego tákową nowinę o
20: Pánu swoim/ otho Andrzey y drugi towarzysfz iego s powieści Ianá s. nátych=
21: miał fzedł zá tym Pánem swoim/ oto y dziś s powieści ludzi wiernych wiele ich
22: idzye ku temu dobrotliwemu Pánu swoiemu. Ale drudzy/ ktorzy/ iáko y ná on
23: czás/ iedno folgując bogáctwom swoim/ pozitkom á wywyfłżeniu ftanow swo
24: ich/ nie flýfzyfz/ ábo ich bárzo máło/ kthoryby fzedł zá tym Pánem swoim. A iefzcze
25: owfzem gdzye iedno mogą bronią tego/ á odciłkáią ludzi profte zwirzchnościá=
26: mi fwemi/ wymyflły fwemi/ áby nie fzli zá tym dobrotliwym Pánem á zbáwi=
27: cielem swoim/ morduią/ przesłáduiąc/ á wyganiáiąc ie s fpołeczności swoich/
28: iáko czynili wfzyfcy przełożeni ná on czás miałtá Ierolimskiego. A wfzákoż
29: Pan s fwego miłofierdzia wielkiego nigdy opuścić nie raczy żadnego wiernego
30: fwego/ kthory iedno s práwą chucią idzye á náfláduie fwiętych drog/ woley/ á
31: poftánowienia iego. A záfwdy fie on do tákowego z miłościwym obliczym swo
32: im obráć raczy/ kto fie iedno wiernie vciecze do niego/ á nie zámieflkawa ni=

- 33: gdy y ná wfpomożenie y ná opátrzenie iego.
- 34: # A ták moy miły bráćifzku á káždy wierny Krześciáńki człowiecze/ nic fie ty nie
- 35: vnoś zá fwiátem tym nędznym/ áni zá tymi mizernemi á obłudnemi fprawá=
- 36: mi á wymyřły iego. Ale słuchay á nářláduy pilnie woley/ rády/ á náuki Páná
- 37: řwego/ á vcz fie pilnie w **profćoci** [!] řercá twego/ chwalić imieniá iego řwiętego.
- 38: A przypátruy fie pilnie żywotom/ řprawom/ á pořtěpkom/ ták iáko tu řłyřzyřz/
- 39: ludzi řwiętych á wiernych iego: á gruntuy o nim w řercu řwoim/ thák iáko oni
- 40: gruntowáli thę mocną wiáre řwoię/ pewnie nic inřzego nie odnieřiefz/ pewnie
- 41: nic inřzego nie vřłyřzyřz w vřzy řwoie/ iedno ták iákoř řłyřzał/ to co odnořili á řły=
- 42: řzeli od niego w vřzy řwoie s řwiętych vřt iego/ ći řwięći á wierni iego. A gdy bę=
- 43: dzyeřz w řwiętey opiece iego/ iuř y tu ten docześny żywot twoy będzye thák řpra=
- 44: wowan od niego/ iż cie w nim nie minie řadne obiecáne błogofławieńřtwo/ ták
- 45: iáko řłyřzyřz/ od niego. A po zeřćiu tego nirkźemnego żywotá řwego/ iuř pewnie
- 46: wiedz/ iż przydzyeřz ná ty řwięte á nieomyřne obietnice iego/ ktore on tu řwięтым
- 47: á wiernym řwoim iřthotnemi á pewnemi řłowy łářkáwie á miłofćiwie/ iáko
- 48: Bog prawdziwy á nieomyřny/ obiecáć raczył.
- 49:

¶ Czego fie s tey rořpráwy řwiętey vczýć mamy.

- 50: # Pátrzayže tu řilnie moy miły Krześciáńki bráćie/ cźego fie vczýć á co pom=
- 51: nieć s tey řwiętey náuki mařz. Napirwey pátrřz/ iáko wierny pořeł á wierny ká=
- 52: znodzieiá moźe wiele vczynić poźytku w tych niewinnych owiećřkach Pánu řwoe
- 53: mu/ ták iákoř to wyrozumiáł s kazánia Ianá s. # Drugye/ iáki poźytheł ieřt/
- 54: ćiřnáć fie á řzukáć prawdziwego pořełřtwá Páńřkiego/ á co thám káždy ználeć

moźe/ iá=

strona: 278

Liřt 289.

ná dzyeń

Andrzeiá řwiętego.

- 1: moźe/ iáko řłyřzyřz s tych Apořtołow Páńřkich/ iż ználeřli Kriřtuřá/ y iáko ie v=
- 2: cźy/ y co im obiecuię/ á co tho ieřt ználeć Kriřtuřá: Bo řnadź więcey niřli zná=
- 3: leć wřzytki řkárby řwiátá tego. # Trzećie/ pátrzay co tho ieřt zácźáć w łobyę by

4: namniey wiary o tym Pánu swoim/ iáko sie on do kázdego takiego miłościwie
5: obracać raczy/ iáko mu sie obiawiać raczy/ iáko y drugiego/ y wiele inych tháki
6: kázdy wierny/ początkiem swey wiary iemu pozyłkac y nauczyć może. A iáko za
7: sie ten Pan do tych ktorzy są fercá zátwardzýalego/ á leżą w vporzech á w krn=

8: brnościach swoich/ obraca sie tyłem á owłzem ielzcze zátwarza oczy y wly ich/
9: iż iáko fłepi á głufzy nic o nim rozumieć nie mogą. # Czwarte słyszylz/ iákie obie
10: tnice á iákie błogofławieńftwá thym wiernym są obiecáne y záflubione: A iá=
11: kie przekłectwá á frogości niewiernym/ tak iż iuz tym stráchom áni kończá/ áni
12: rozumu nie doftáie.

13: # O włzechmogący á nász miłościwy Pánie/ przyśporzże nam więcey w tych
14: dzifieflych czáliech nászych niebespiecznych tych Ianow/ áby nam opowiedáli
15: o tobie/ y o tym świętym miłofierdziu twoim/ y o tej dziwney á niewymowney/
16: ktorą o nas małz/ opátrności twoiey. Ráczże nam też zesłac więcey thych An=
17: drzeiow/ áby nas vftáwicznie pociągáli do ciebie. Dayże nam przy tych wier=
18: nych profcázkoch twoich/ á przy thych wiernych ribitwiech twoich vftáwicz=
19: nie ftac/ á mocnie przy tych náukach ich wytrwac/ áby sie w nas tháka ftátecz=
20: ność okazowála/ iáka sie okazála w tych świętych á wiernych Apoftolech two=
21: ich. Nie ráczże nas zoftáwowac nász miłościwy Pánie w poczcie tych ludzi nie=
22: wiernych/ ktorzy sie tak s wżeteczными myłłami swemi vdáli zá sprofnościámi
23: nikczemnego swiátá tego/ áby ná nas nie przylyzły ty przekłectwá/ kthore są z da=
24: wná tym wlytkim niewiernikom twoim zgotowane. A iżby ná nas nie przy=
25: lyzły ony frogie dekretá á ony sentencie twoie/ ktoreś ty iáwnie á iánie dał obwo=
26: lac ná nie/(*marg*) **Dekretá niewiernych.** (–) tak iż według onych obietnic twoich tak
máią być zatkáne wly ich/ iż

27: o tym áni słyzec/ áni rozumieć/ áni sie też przypátrowac chcá áni mogą: y ow=
28: szem iuz tak w tym vporze swoim będąc/ im dáley tym prędzey idą do zginienia
29: swego/ nic nie dbáiąc o swiętą lálkę twoię: iedno áby tu poki poty zázywá=
30: li tych márných á nikczemnych y bárzo krotko trwájących
31: rofkołszy á márności obłudnego swiátá tego.

32: # Tu Ewányelia przypada o Thomaszu świętym/ kthora iuz

33: iest nápišana w pirwzey części przy święcie z martwych

34: wftania Pańskiego. Liftu 118.

35: **Ewányelia ná dzyeń Ianá s.**

36: **Apoštoła y Ewányelify/ ktorą nápišał Ian s. w**

37: **xxj. Przeciwno niepotrzebnym pogadkam o woley Bozey.**

38: # Ták go chcę mieć aż tu zalię przyde etc. (marg) ¶ **Tu iest náuká o opáthrzności á o przeźrzeniu Pańskim/ á iż fie nie ma nikth dziwować dziwnym iego sparam. (-)**

39: **I** Scye nie bez przyczyny Duch święthy w

40: Kościele świętym swoim ten porządek poştánowić

41: raczył/ iż po národzeniu á zyáwieniu ná fwiáth Pá=

42: ná náłzego/ thy nowe Rycerze sparam á okazać ra= czył/ to iest/ Szczepaná s. ktory po świętym z mar=

43: twych wftaniu á w niebo wftápieniu Páná swoie=

44: go/ napirwey fie potkał s przeciwniki iego/ á kwią

45: śwá oblał á zápieczęthował święthą prawdę iego y

46: náukę iego. A potym ony máluczkie dzyatki/ ktore

47: wnet po národzeniu iego były zmordowane/ ná cześć

Aaa 4

á ná chwa=

strona: 278v

Ná dzyeń Ianá świętego.

1: á ná chwałę świętemu imieniowi iego. A potym też było tego potrzebá/ áby tuż

2: zá nim był wřpomnian on Kánclerz iego á Sekretarz iego Ian święty/ ktory

3: wiernie á prawdziwie sparam y fwiátu podał the święthą Kronikę sparam wřzyt=

4: kich y poştánowienia Páná thego. W ktorey rozšzyrzył á rozšławił wřzytki mo=

5: zności iego/ y wřzytki dobrodzyeyřtwá ktore są fwiátu rozlicznie nádáne/ przez

6: przyřcie á zyáwienie iego. A iáko też tho Pan od niego wdzyęcznie przyřmowác

7: raczył/ to niżej wřlyřzimy z Ewányeliey świętey: iáko o nim Pan powiedác ra=

8: czył Piotrowi świętemu/ gdy go o nim pytał co z nim czynić będzie raczył/ iż go

9: ták chcę mieć aż do przyřcia swego. Acz fie tho nie rozumiało o nieřmiertelności

10: iego/ ále iż go w tych cnotach á w świętym żywocie iego ták zachować miał aż
11: do przyścia fwego. Gdyż to pewnie wiemy/ iż sie ták poftawić musimy czáfu fą
12: du fwego przed Máyeftatem Páná fwego/ iáko zeydzyemy s tego fwiátá mizer
13: nego á nikczemnego. A dla tego ty fłowá nam ku pociefze fą ná początku záložo
14: ne/ iż Pan káżdego wiernego fwego ták chce mieć y zachować/ kogokolwiek tu
15: będzie znał w ftałości iego/ aż do przyścia fwego. Czo fzyrzey zrozumiemy z E=
16: wányeliey świętey zá wfpomożeniem Duchá świętego/ ktorego tu vrząd ieft o=
17: fwiecąc fercá y myfli wiernych fwoich/ ktorzy sie będą wciekác do niego. Ktorą
18: to Ewányelią tenże Ian święty nápiśał tymi fłowý:

19: grafika

20: Gdy iuz dokończył Pan fłow fwoich/ rzekł ku Pio=

21: trowi: Náfláduy mie. A obeźrzawšy sie Piotr v=
22: źrzál zwolenniká onego kthorego Pan bárzo miło=
23: wał/ á on idzye zá Pánem/ ten ktory leżał przy wie
24: czerzy ná pierfiach Páńfkich/ y pytał: Miły Pánie
25: powiedz nam kto cie wydawa? A tego vźrzawšy Piotr/ rzekł
26: ku Pánu: A s thym co będzieysz dzyáłał? Rzekł mu Pan Iezus:
27: tego thák chcę mieć aż záfię przydę/ á tobie co do tego? thy mnie

náfláduy

strona: 279

Apoštołá y Ewányelišty.

Liśt 289

1: náfláduy. A stąd powftála rozmowá miedzy brácią/ iż iuz on
2: zwolennik nie miał nigdy vmrzeć. Acz Pan nie powiedział iżby
3: vmrzeć nie miał/ iedno iż rzekł/ iż go ták chcę mieć aż záfię przy=
4: dę/ á co tobie do tego? A tenći to ieft zwolennik on/ ktory fwiá=
5: dectwo wydał y nápiśał o tych wšytkich rzeczach. A wyemy pe
6: wnie iż prawdziwe ieft fwiádectwo iego. Acz było wiele inych
7: rzeczy ktore fprawował Pan Iezus/ kthore gdyby były miály
8: być káżde z ofobná fpiśowane/ mnimam iż y fwiát thych kfiąg

9: ktoreby były piśane znieścby nie mogli.

10: 3 M Ało przed tym dokończywfy Pan niekthorych rozmow ze zwolenniki

11: śwemi/ niechciał tego zaniechac/ aby nam był pociechy iakie zolthá=

12: wić nie raczył/ ná ony złe czáfy gdyby ná nał iakie śmętki/ trofki/ á prze=

13: ślądowania/ przypasc miały. Iakoż świat bez thego żadnym obyczaiem być nie

14: może/ á zwłazczá wierni á przebráni Páńfcy/ ná ktore zázwdy wietłze prześlá=

15: dowánia y pokuły przypadac muřą/ niżli ná ty śwowolnie žiwiaće/ á ktorzy fol

16: guią á zgadzaią fie s śprawami nędznego światá tego/ też fie on iuz z nimi zga=

17: dzac y im folgowac zázwdy musi/ aż do czáfu káždego. A to dlatego abychmy

18: nic nie wąpili o obronie á w opiece iego: á iż on zázwdy dzyerży miłościwą rękę

19: nád wiernemi śwemi/ á ku pociefze przywodzi wřzytki przypadki ich/ iakieźkol=

20: wiek fie im przytrefuią zá czálow tu docześnych żywotow ich.

21: # Bo śluchay iako máło przed tym Piotrowi śwętemu powiedzyeć raczył/ á

22: krotkimi ślowy to mu oznaymic raczył/ co fie z nim y z żywothem iego ná po=

23: tym dzyac miało/ gdy mu rzekł ty śłowá: Iż po ten czas żywotá swoiego opáło

24: wałes fie iakoś chcial wedle myśli swoiey/ ále przydzye czas iż cie inřzy opáło=

25: wac będzye/ á powiedzye gdzye będzye chcial wedle woley swoiey. A wřzakoż to

26: bie nic ná tym/ ty mie przedię náślady. (*marg*) **Przeźrzenie wiernego ku lepszemu káždego.** (–)

27: # Pátrzayze tu á pilnie pátrzay opátrności á przeźrzenia Pána tego/ co on nád

28: Kofciołem swoim á nád wiernemi śwemi zázwdy czynic á śprawowac raczy/

29: iż on zázwdy z dáleká przegláda á vpátruie y przygody/ y śmętki/ y ine przypad=

30: ki Kofciołá śwego śwętego/ á tych tho wiernych á przebranych swoich. A po=

31: tym zaię iakie poćiechy/ y iakie obietnice im śprawowac/ y zgotowywac/ y mi=

32: łościwie opowiedac raczy. Bo nie mnimay abyć tho iedno ku Piotrowi było

33: rzeczono: ku tobyeć tho ku tobie nędzny nieboraczku/ ktorykolwiek chceřz być ia=

34: ko Piotr wiernym náśladownikiem Pána śwego/ iż fie musiřz zázwdy opáło=

35: wac nie thák iako chceřz/ á musi fie zázwdy dzyac nie wřzytko po myśli twoiey:

36: gdyř Pan wřtawicźnie chce miec tę wdzyećzną oblubienicę swoię á ten Kofcioł

37: fwoy/ to ieft/ to zebranie wybranych swoich/ iáko ná probie: á zázwdy dofwiad
38: fzać chce wierności á ftałości iey/ áby fie w niey fwiećiło á obiafniáło zázwdy i=
39: mię fwięte iego. (*marg*) **Zaden nigdy opufzczon nie był/ kto Páná wiernie náfládował.** (–)

40: # Pátrzayże záfie co iey obiecuie tey to wdzyęcney fwoiey oblubienicy/ á temu
41: to Kofciołowi fwoiemu/ iefliże ią záfátanie w tey ftałości á w tey nieodmienno=
42: ści iey: fluchay co mowi do Piotrá fwiętego/ gdy mu rzekł/ náfláduy mie: tho
43: ieft/ gdy ná cię tákie rzeczy przydą nic fie nie lę kay/ nic fie nie trwoż/ ále s tháką
44: myflą y s ftáthecznym fercem przedfię náfláduy mię Páná fwego. Iákoby mu
45: rzekł y kázdemu z nas: Wfzák wiefz moy miły bráćifzku/ iż żaden od wiekow nie
46: był opufzczon/ á żaden nie był bez pociechy á bez hoyney zapláty fwoiey/ ktokol=
47: wiek mie nigdy nie odftąpił/ á iż mie zázwdy náfládował. Theż iákoby rzekł:
48: Wfzák wiefz dobrze iż ia po fmierci fwey poydę do Oyczá fwego niebiefkiego á
49: do onych rádości/ ktorych żaden ięzyk nigdy wypowiedzyeć nie może: teżem tho
50: kázdemu wiernemu fwemu opowiedzwał/ iż go tám czáfu fwe^{go} chcę mieć/ gdzye
51: fam będę/ á iż fádzon nie będzie nigdy/ owfzem zemną będzie fádził rozliczne
52: narody/ támże mie będziefz náfládował/ y tám zemną wnidzyełz/ y kázdy tháki

wnidzye

strona: 279v

Ná dzyeń Ianá fwiętego.

1: wnidzye ktho mie nie odftąpi/ á ftałym fercem á z wierną myflą nie będzie ná=
2: fládował Páná fwoiego.
3: # A tu pátrzay kázdy wierny á ftały Pánu fwemu wielkiey pociechy fwey/ á mi
4: łościwych obietnic swoich/ á nic fie nie trwoż chociaayby ná cię przyfzły iákie tro
5: fki/ ábo iákie niebefpieczeńftwá fwiátá tego/ gdyż to wiefz/ iż to ieft wola á przeż=
6: rzenie Páná twego/ áby on dofwiadfzył ftałości twoiey/ á było w thoby
7: poświęcono fwięte imię iego. A iż też to pewnie wiefz/ z nieodmiennych obietnic
8: iego/ iż on tho tobie zázwdy ku dobremu kończowi/ á ku wielkim pociecham/
9: przywieść á obroćić będzie raczył: iedno go náfláduy á nigdy nie odftęphuy od
10: fwiętego Boftwá iego/ będąc tego ift/ iż nákoniec tám zá nim wnidzyełz/ á tám

11: go nálládowác będye/ŷ/ gđyze rádoŷciam twoim á pociecham twoim nigdy
12: iuŷ żadnego końcá nie będye.
13: # A iŷbyŷ tego iŷth był/ ŷluchay á ŷluchay pewney pociechy á obietnic iego: A
14: iŷbyŷ zrozumiał/ iŷ co ŷie kolwiek dzyeie nád tobą/ iŷ ŷie wŷzytko dzyeie z woley á
15: s przeŷrzenia iego. Pátrzay co mowi do onego miłofniká wielkiego ŷwoiego do
16: Abráámá do Pátriárchy ŷwego: (*marg*) **j. Moize. wxv. ka.** (–)Wiedz miły Abráámie/
iŷ potomŷtwo twoie
17: czáľow ŷwych muŷi wniŷć do zyemie cudzey/ á do zyemie nieznáiomey/ á będye
18: w ŷľuŷbie y w wielkim vdręczeniu przez cztyrzy ŷtá lat. ŷľuchayŷe czo mu záľię
19: zá to ľáľkáwie á miłofciwie obiecowác raczy: Iŷ nie ŷtáray ŷie miły Abráámie/
20: bo ia ich tám przedľię nie opuŷzczę/ á lud ten v kthorego będą w niewoli/ frodze
21: ľádzic będe: á potomŷtwu twemu dam wdzyęcznoŷć przed oczymá ich/ á wyni
22: dą z wielkim bogáctwem á z wielką obfitoŷciá s poŷrzodku ich. Ták iáko tho y
23: nád Iákobem/ y nád Iozephem/ y nád Thobiałzem/ y nád wiele inemi potym
24: okázáć raczył/ iŷ záwŷdy w káŷdym niebeľpieczeńŷtwie káŷdego/ nigdy nie vľta=
25: wáľá ŷwięta ręká iego/ á nigdy z nich nie ŷchodzilá pilna opátrznofć iego/ á záw
26: ŷdy po káŷdym vdręczeniu hoynie á ŷowicie rozŷyryzał pociechy káŷdego/ á czy=
27: niľ doŷyć obietnicam ŷwoim. (*marg*) **Okrczeni w więtfzey ľáŷce v Páná.** (–)
28: # A ieŷľiŷe to nád onimi czyniľ/ ktorzy tylko byli vwierzyli ŷwięty m obietnicam
29: iego/ á coŷ owľzem beľpieczniej káŷdy tego moŷe być iŷt/ kthory iuŷ iŷtotnie przez
30: wiáre ŷwoię pokropion á poŷwięcon ieŷt iemu ŷwięta krwiá ie^{g0}/ á iŷ przez krzeŷt
31: á przez wiáre ŷwá przyŷtaľ mocno do niego/ á ieŷt iuŷ wiecznie podány w moc=
32: ne ręce á opiekę iego. Gdzy go ŷobie drogo wykupiľ á ochędoŷyľ niewinną ŷmier
33: ciá ŷwoiá/ á ŷwięta krwiá ŷwoiá. Tu owľzem iuŷ ták i káŷdy moŷe mocno ŷtać á
34: nic ŷie ľękáć w káŷdym niebeľpieczeńŷtwie ŷwoim: gdzy iáko ŷľyŷyŷ/ iŷ y w
35: więzyeniu/ y w káŷdym niebeľpieczeńŷtwie/ záwŷdy nád káŷdym tákim ieŷt ŷwie
36: te oko iego/ á odmienia ŷrogie ŷercá ludu okrutnego nád przebránemi ŷwemi/ á
37: záwŷdy nád nimi ieŷt ŷwięta opátrznofć iego. A nie tylko w rzeczach doczeľnych
38: ieŷt ŷtroŷem á opiekáľnikiem iego/ ále iáko ŷľyŷyŷ co rzekľ do Piotrá s. iŷ ŷie káŷ=
39: demu ták iemu dopuŷci nálládowác áŷ do kroleŷthwá ŷwego ŷwiętego/ á do o=

40: nych niefkończonych rádości iego. Ták iáko to on wielki Prorok iego Dawid s.
41: tákemu káždemu nieomylnie o tey fwiętey opatrności iego w ofobie swoiey o=
42: powiedzieć raczy/ mowiąc ku niemu: *(marg)* **w Pfalmie Lxx.** (-)Iż wiemci ia moy miły
Pánie iżem iá ie=
43: łzczę w żywocie mátki swoiey vtwardzon nádzyeią pewną o tobye/ á tyś zázwdy
44: był obrońcą moim.*(marg)* **w Pfa. Cxxxij.** (-)A ná drugim mieyfcu tákże mowi: Iż
iełzczem był nie ożył
45: w żywocie mátki swoiey/ á zázwdy mię widzyáły fwięte oczy twoie/ á włztyki
46: dni przyśłżego żywotá moiego były nápiřány w kńięgach twoich. Iáko thenże
47: łam Pan á zbáwiciel nářz dawáiąc nam pewną otuchę o mocney á pilney opá=
48: trzności swoiey/ dał nam ná przykřad ony dwa wrobliki/ kthorzy pořpołu by=
49: wáią ná targ nieřieni/ iż řaden nie zginie bez woley á bez opátrności iego.*(marg)*

Mattheuřs w x. (-)A coř

50: owłzem wierny káždy miłofnik iego/ ktorego on iuř przeřzał y pořwięcił řobye
51: ku chwale swoiey/ ieřli będzye/ ták iáko go vpomináć raczy/ nářłádował řwię=
52: tego Bořtwá iego. *(marg)* ¶ **Pan wiernemu myřli nie odmieni** (-)
53: # Słuchayře dáley ábyř ielzczę więřřą nádzyeię w řobie vtwardził o thym Pánu
54: řwoim y o opátrności iego/ co tu o tym miłofniku řwoim o tym to łanie řwię
55: tym Piotrowi ř. opowiedáć raczy: Iż go ták chcę mieć ář tu záię przydę/ á tho=

strona: 280

Apořtołá y Ewányeliřty.

Liřt 280.

1: bie coby było do tego iż řie o nim pytař? Thu obáć iż Pan tho okázáć raczył/ iż
2: dworřkiego á beřpiecznego pytania á gadánia o táiemnicach řwoich á o řpra=
3: wach řwoich nigdy nie rad widzi: gdyř on chce áby w wielkiey powadze á w
4: wielkiey poczřiwořci było wřpominano řwięte imię iego/ y włztyki řpráwy ie=
5: go/ gdyř mowi ku Piotrowi řwiętemu: A co tobie do tego/ czemu řie ty dopyta
6: wař o táiemnicach moich. Ale co řie w tym zámknęło/ iż go ták chcę mieć ář tu
7: záię przydę/ to o tym niřey wřřlyřzimy.*(marg)* **Nic řie nie dziwuy řpráwam Páńřkim.**

(-)

8: # Ale iż tych máluczkich słówek ktore tu Pan rzekł ku Piotrowi s. á co tobie do
9: tego/ szkoda by ledá iáko opuścić/ gdyż sie z nich wiele náuczyć możemy. A to na=
10: pilnieyſza ábychmy sie beſpiecznie nigdy nie bádáli o tháiemniczach Páńskich/
11: przecż on á prze ktore przyczyny dziwnie ſwe ſprawy/ czego rozum náſz obaczyć
12: áni ogárnać nie może/ ſtánowić á ſpráwować raczy.
13: # Bo więc ieden gdy widzi człowieká bogátego/ á w bogáctwie ſwym y w o=
14: nym goſpodárſtwie ſwym rozſzyrzonego/ nárzeka/ lámentuie/ fráluie sie vſtá=
15: wicznie/ czemu sie też ták nie dzyeie v niego/ czemu też Bog tkiego ſzczęſcia y tá
16: kiego rozmnożenia nie raczył dáć iemu. Więc tu iuż ze wſzytkimi pilnoſciami zá
17: biega pomocą ſwiátá tego/ przy tym dziwnymi ſpráwami/ dziwnymi niepobo
18: żnoſciami á wymyſły ſwiátá tego zábiega onemu ſzczęſciu ſwemu/ iuż fáłſzem/
19: iuż lichwámi/ iuż rozmaítym á dziwnym nábyciem: s czego y wielkich trudno=
20: ſci/ y wielkich niewczáſow/ y wielkiego kłopotu á niebeſpieczeńſtwá vſtáwicż=
21: nie vżywać muſi/ á nigdy dobrych dniow vżyć nie może zá żywotá ſwe^{go}. A przy
22: tym mu vroſcie gniew á niełáſká Páńſka/ ták iż mu z rąk práwie będzie pádáło
23: ono ták trudne ſtáránie iego: gdyż on nie obiecał błogóſłáwić iedno wiernym
24: ſwoim/ á wſzytko im ſporzyć/ ktorzy w nim będą pokládáć nádzyeię ſwą. (marg) **Matth.**

w iiii. (-)Gdyż

25: to káżdemu opowiedzieć raczył/ iż nie w chlebie tylko twoim á nie w pracy twej
26: zależy rozmnożenie twoie/ ále w obietnicach pewnych iego/ iż on obiecał á záflu=
27: bił nie opuścić nigdy wiernego ſwego áni pokolenia iego.(marg) **w Pſalmie xxxvi.**

(-)Ażeby też nieboracz=

28: ku nie lepiej było pámiętać ná ty máluczkie ſłowká Páná ſwego ktoreć powie=
29: dáć raczy/ á co tobie do tego co iá czynić á ſpráwować mam/ nic sie ty o tym nie
30: pytay/ doſyc tobie ná tym gdy mie ty będzieſz náſládował/ tedy áni wzwieſz ſam
31: iáko sie tobie wſzytko poſzczęſci y rozmnoży wedle myſli twej.

32: # Drugi záſię przecedłſzy **regułę** [!] Franciſzkowę/ Dominikowę/ Benediktowę/
33: odstąpi od zakonu Páńſkiego/ zda mu sie iż ták lepiej: Więc ſobie ſam wymy=
34: ſła dziwne modły/ dziwne ſzáty/ dziwne poſty/ powiedáiąc iż Heliaſz y Moizeſz
35: poſcili po czterdzeſci dni: więc tu pieniędzy rzkomo w gołą rękę bráć niechce/
<http://rcm.org.pl>

36: ále do mieřzká day przedię. Azażby tobie nie lepiej nędzniku tákież rzec/ co mnie
37: do Fránciřzká/ co mnie do Dominiká/ ázařz mnie nie lepiej nářládowác Páná
38: řwego/ gdyż ná mię woła/ nářláduy mie: gdyż żaden nie był od wiekow/ áby v=
39: padł ábo zginác miał/ kto zá tym Pánem idzye/ á nářláduie řpraw řwiętych ie=
40: go/ á woley iego:(*marg*) **Ian s. w xiiij. kap.** (-)Gdyż fie on opowiáda/ iż on ieřt drogá/
prawdá/ y żywot
41: wieczny. A żadną drogą żaden beřpiecznie iřć nie może/ iedno kthorą on řam v=
42: kázác raczył w náukach řwoich/ y pořtánowić ią raczył řwięthem i á mocnemi
43: piřmy řwoiemi. A iáko Dawid Prorok powiáda/ iż v niego řá zá pořmiech á zá
44: żárt ty wřzytki wymyřły řwiátá tego.(*marg*) **Do Rżimia. w xiiij.** (-)
45: # Drudzy też widząc przełożone řtany řwiátá tego/ od Páná przeřrzáne y pořtá=
46: nowione/ gdyż iáko piřmá powiedáią/ iż kázda moc řwiátá thego ieřt z woley
47: á z mocy řwiętey iego/ (*marg*) ¶ **Káždy řtan bez przeřrzenia Páńřkiego/
wzřárdzony.** (-) nic fie nie rozmyřláiąc ná dziwne řpráwy iego/ rozliczny=
48: mi křztały á dziwnemi bezbożnořciámi/ pochlebřtwy/ dáry/ y inemi dziwnemi
49: wymyřły řwiáthá tego/ zábyegáią temu/ iákoby theż mogli przyřć ku onemu
50: mieyřcu á ku onym dořtoieńřtwom/ oporcż powołánia á przeřrzenia Páná řwo
51: iego/ vżywáiąc w tym wielkich trudnořci á nędznego á zniewolonego żywothá
52: řwoiego/ gárdząc onym dobrodzyeyřtwem Páńřkim/ chocia y drugyego hoynie
53: y obřicie obdárzyć á opátryć raczył. Nie rozmyřláiąc fie nic ná tho/ ieřliby go=
54: dne á wedle woley Páńřkiej wřtąpił ná mieyřce ono: gdyż on řrogiey licźby be=
55: dzye chciał s káżdego włodárřtwá tákiego. A przedię nie folguie áni przeřrze=
niu Páń=

strona: 280v

Ná dzyeń Ianá řwiętego.

1: niu Páńřkiemu/ áni they řrogiey licźbie kthorą Pan od niego chce mieć/ áni za=
2: dnym trudnořciam řwoim/ przedię fie wřpina á řzuka rády y pomocy v řwiátá
3: omyřnego tego. A też ácz czářem ná vporną myřl tákich da im Pan wedle my=
4: řli á řercá ich/ ále kto řwiát chce obaczyć pilnie/ vřrzy to káždy oczymá řwoiemi/
5: iż táki káždy ktory nie bywá z woley á z záwołánia Páńřkiego/ iż więcey ná po=

6: śmiech á ná wzgárdzenie bywa ſwiáthu w ſprávach ſwoich.(*marg*) **w Pſalmie xxxvi.** (-)A
nákoniec iáko

7: Prorok powieda/ iż w krotkim czáfie bywa wykrácon iáko drzewo zyelone by=

8: wa wichrem wykrácono z mieyfcá ſwoiego/ ták iż iedno lichy znák ábo cień zo=

9: ftáne onego mieyfcá iego. Azalz mu było nie lepiej ſie vpomionąć tymi ſłowu

10: Páńskimi: á co tobie do tego/ iż ia ták mam iáko kogo chcę. Aza thobie nie do=

11: ſyc było ná tym/ ábyś ty mnie był náſládował/ gdyż wieſz iż w tym zależy wſzy=

12: tko złe y dobre twoie: gdyż teź wieſz obietnicę pewną moię/ iżem ia tákemu káz=

13: demu/ kto mnie będzyc náſládował/ bogáctwá á pocźciwości obiecał dáć do=

14: mowi iego. A iżem ia kázdego tákiego zázwdy opátrować/ rządzic y ſprávwo=

15: wác/ y błogóſławić obiecał.(*marg*) **Správam Páńskim ſwiát ſie nigdy zmocnić nie może.** (-)

16: # Bo nie mnimay żaden/ ktory ſie przypátrzyſz thym ſprávam Páńkim/ áby

17: ſie im miály zmocnić iákic ſpráv y ſwiátá *te⁸⁰*. Mozeć to być ná mály czás z do=

18: puſzczenia iego/ ále márne dokończenie bywa kázdego tákiego/ á nigdy zaplátá

19: złych y dobrych v niego záginąć nie może. Stárałci ſie thez pilno Saul áby był

20: mogł záguć Dawidá/ więcy dufáiąc mocy ſwiátá thego á niź mocy Páń=

21: ſkiey/ á boiąc ſie áby z mocy á s przeźrzenia Páńkiego nie przekáził mu był w o= (*marg*)

j. Krole. w xix. (-)

22: nym kroleſtwie iego. Pátrozayże iáká Saul wzyął zaplátę ſwoię/ á nád Dawi=

23: dem przedſię ſie muſiáłá wypełnić wola á przeźrzenie Páńkie. Stárálić ſie teź

24: brácia áby byli zágućli Iozephá żeby byli nie przyſzli pod zwirzchność iego/

25: ták iáko to był Pan obiáwić raczył. A wždy widziſz nálaźł Pan drogę/ iż ſie wo= (*marg*)

j. Moize. w xxxvij. (-)

26: la á przeźrzenie iego ſwięte wypełnić muſiáło/ ták iż Iozeph zoſtał then iáko go

27: był Pan przeźreć raczył. A oni nędznicy w iákim vtrapieniu y z iákim wſtydem

28: wzywáli żywotow ſwych/ to tám o tym ſyryzey hiſtoria ſwiádczy. Stárał ſie teź

29: Iakob y z mátká ſwoią iákoby był w błogóſławieńſtwie oycowſkim podſzedł

30: Ezau brátá ſwego/ á wždy widziſz iáko ſie nátuławſzy po ſwiátu przyſzedł po= (*marg*) **j.**

Moize. w xxxij. (-)

31: tym w ręce iego. Porzuconci też był Moizefz ná brzegu máłym dzyeciátkiem/ á

32: by go była wodá precz zánioflá: á wždy widzifz nacž go wywiodflá opátrznóść(marg) **ij.**

Moize. w ij. (-)

33: Páńfká/ ták iż był wychowan w domu krolewfkim. A iáki to był potym Moi=

34: żelz/ to iuž ieft nie táyno káždemu.

35: # A ták ty káždy nędzny człowiecze/ nie mnimay áby fpráwy twoie miály iść z

36: iákiey mocy twey/ ábo z mocy fwiátá tego/ wżytkoć to ieft proch á fmieci przed

37: możnością fwiętą Páná tego/ á wżytko to ieft zá wielkie pofmiewifko v niego.

38: A gdy fie kolwiek będyeż chciá oczymá fwemi pilno przypátrzyć/ po wżytki

39: czáfy żywotá fwego/ zázwdy to obaczyfz/ iż nie to fie dzyeie co fwiát márný chce/

40: ále to co ieft wola fwięta Páná te^{go}. A chociay fie do czáfu sfthánie wedle woley

41: fwiátá te^{go}/ nigdy to dłuogo ftać áni trwáć nie może/ á s korzeniá á práwie z grun

42: tu zázwdy wywrocono być muŝi/ co ieft wola á przeźrzenie fwięte iego.(marg) **Nád**

wiernym nigdy fie nie zmieni oko Páńskie. (-)

43: # A ták zázwdy miey przed oczymá ty fłowá Páńskie/ á co thobie do tego/ nie=

44: chay fie fwiát kołyfze iáko chce w możnościach fwych/ niechay fie rzeczy odmie=

45: niáią iáko chcą/ nic fie temu nie dziwuy/ kilobyŝ ty náfládował Páná fwoiego/

46: pewnie będąc wifciony obietnicámi Páńskimi/ iż zázwdy opieká á wládba iego

47: fwięta będye nád tobą/ á błogofłáwienieftwo iego nigdi od ciebie oddalono nie

48: będye. A nic fie nie dziwuy fpráwám Páńfkim/ á trwáy w ftołóści [!] fwey w po

49: wołaniu fwoim/ iáko cie tu ná fwiecie przeźrzyć á powołać raczył. Gdyž ten po=

50: rząddek on chce mieć ná fwiecie/ áž do przyfcia fwego/ iedny fthany nád drugye

51: przekládáć á powoływáć raczy. Gdiž y ociec ábo fprawcá porządny domu fwe

52: go/ máiac kilka fynow álbo kilká fłuźebnikow/ zázwdy chce mieć zwirzchnóść á

53: grożę nád nimi: á ták ábo ftárfzemu brátu nád młodźzemi/ ábo fthárfzemu ábo

54: temu wedle fwiátá przełożenífzemu fludze/ porucza fpráwy á opátrznóści domu

55: fwego. Táke też ten ták mądry Pan chce zázwdy mieć fprawce á przełożone te=

go to fwiá

- 1: go to ſwiátá ſwego: gdyż y Moizefzowi tho był ielzczę rofkázác raczył/ mowiąc
- 2: mu: Iż ty ſam ſproſtác nie możeń ſprawam ludu tego/ ále poſtánów miedzy ni=
- 3: mi wrzędy/ ták iáko tám ſzyrzey w hiſtoriey nápiſano ſtoi.(*marg*) ¶ **Głowá członkom zázwdy ma pomágác.** (–)
- 4: # A wízakoż ci ſprawce iákby mieli być iáko członki ciála iednego: gdyż Mędr=
- 5: cy ciáło człowiecze ábo człowieká názwáli być mnieyſzym ſwiátem. A iáko oko
- 6: nie tylko ſobie widzi/ ále też inym członkom ku potrzebie ich. Serce też nie iedno
- 7: ſobie ſámo myſli w potrzebach ſwoich. Ręká nie iedno theż ſámá ſobie robi.
- 8: Tákżeby też ci ſtanowie od Páná przeźrzeni/ ielliby ſie niechcieli bać oney frogiey
- 9: liczby z włodarſtwá **foiego** [!] / áby nie tylko ſobie y pátrzyli/ y myſlili/ y czynili/ á=
- 10: le wízytkim członkom poruczonym ſobie/ gdyż ſą iáko zwirzchni członkowie po
- 11: ſtáwieni nád inemi członki Pánſkiemi. A zwłázczá thego tho Koſcioła Pán=
- 12: ſkiego/ kthorego on głowá ielſt/ áby było w nich pochwalono á poſwięcono i=
- 13: mię ſwięte iego. Ale kto ták ielſt wízák to iáwnie widzą oczy náſze/ á theż Pánie
- 14: Boże ſtrzeż/ áby kiedy s tákimi páſterzmi poſpołu y owieczki nędzne nie były ro=
- 15: ſproſzone/ iáko to y przed tym bywáło. (*marg*) **Pan ſtrzeże kázdego wiernego ſwego áż do przyſcia ſwoiego.** (–)
- 16: # Słuchayże pilno y ty páſterzu/ ábo thy powołány á przeźrzány od Páná/ ku
- 17: ſprawowánium á ku rządzeniu ſpraw iego/ y ty też owieczko ſtádá tego: gdyż ie=
- 18: dny ſłowá do kázdego rownie wychodzą z wſt Páná twego/ á v niego żadnego
- 19: bráku nie máłz/ iákie tu Pán obietnice dáwác raczy kázdemu wiernemu ſwemu
- 20: w oſobie tego to Ianá s. o którym powiedác raczy/ iż go ták chce mieć áż tu zá=
- 21: ſię przyſć będzie raczył. A iákoż go to mieć raczy? Nie iżci by vmrzeć nie miał/ á=
- 22: le iż w tey doſtoynoſci y w thych ſwiętych ſprawach mieć á záchowác go oby=
- 23: cał/ áż do ſwiętego przyſcia ſwego/ áby ſie iuz nigdy on żywot iego ſwięty y ony
- 24: ſprawy iego/ zá opieką á opátrznocią ſwięthą iego/ odmienić nie mogły. A on
- 25: áby ták w tym doſtoieńſtwie dotrwał áż do przyſcia iego ſwiętego. Gdyż ſmier
- 26: ci człowieká ſprawiedliwego piſmo nie zowie ſmierciá iedno záſnieniem/ á prze
- 27: ſtápieniem z żywotá doczeſnego do żywotá wiecznego.(*marg*) **Ian w v.kapitulu^m.** (–)

28: # A tak ty każdy wierny á Krześciánki człowiece/ ktorykolwiek opuściwszy ty
29: omylne sprawy światá tego/ gdyż ná cię Pan woła iżci nic do tego/ iedno iż w
30: swym powołaniu/ w iákim cie kolwiek Pan poítánowić raczył/ będziez náflá=
31: dowáł Páná swego: á pocźciwie/ á z wolą iego będziez vzywał tu żywotá swe=
32: go/ máiąc vprzyemą nádzyeię w świętym odkupieniu iego: á wżytki sprawy
33: swoie y nádzyeie swoie pokládáiąc w przeźrzeniu á opátrzeniu iego: pewnie te=
34: go bądź ił/ iż tyż słowá ku tobie Pan powiedáć będzie/ co tu o Ianie s. powie=
35: dáć raczy/ iż cie także záchowáć/ y thákze sprawowáć będzie raczył/ áz do przy=
36: ícia swego. A támci iuz potym rzecze ony słowá/ iáko rzekł Piotrowi s.: Iż gdyś
37: mie náfládował zá żywotá swego/ iuz mie theż teraz náfláduy do przybytkow
38: Bogá Oycá mego niebieskiego/ ktore są dziwnie á z dziwnemi rokoszámí sprá=
39: wione wżytkim świętym á wiernym iego. *(marg)* **Słowá Ewányelítow świętych są
prawdziwe. (–)**

40: # Potym też tu Ewányelia s. wywiadłza o tym to błogóśławionym Ianie s.
41: iż ten zwolennik prawdziwe świadectwo wydał o tych wżytkich sprawach
42: Páńskich/ á iż iest prawdziwe świadectwo iego/ á iż było wiele spraw Páńskich
43: ktorych trudno wżytek świat mogł wypifáć. A to co iest nápisano/ dofyć iest ku
44: nászemu zbáwieniu/ á iżbyfmy temu wierząc/ mieli żywot wieczny.
45: # A iżby tho byłá prawdá iż prawdziwe iest świadectwo tego to Apoštołá s. o
46: tym Pánu nászym/ thu fie każdy łacno spráwi/ kto przecźcie á zrozumie proroc=
47: twá/ ktore fie iuz w nim iáwnie wżytki okazały: kto przecźcie sprawy ábo písmá
48: Apoštołskie/ iáko tám mocnie wżyscy zeznawáią/ iżechmy to wżytko widzyeli/
49: słyzeli/ y ręce násze iáwnie fie wżytkiego dotknęły. Ale áby były sprawy młodo=
50: ści Páńskiey wypifáne/ nic nam po tym było/ gdyż nie Duch s. opuścić nie ra=
51: czył/ co nam było potrzebá ku zbáwieniu nászemu. Wżákże y oney dzyećinney
52: sprawy iego nie opuścił ktorą mieć raczył z onymi doktory o zbáwieniu nászym: *(marg)*

Lukaś w ij. kapi (–)

53: á zořtáwił nam ná pámięć ony święte słowá iego/ ktore raczył mowić ku mátce
54: swey: iż mnie więcey należy zázwdy fie paráć w tych sprawach ktore są z woley
55: Oycá moiego niebieskiego. Dawáiąc to nam mocno ná przykład/ iż to kázde=
<http://rcin.org.pl>

strona: 281v

Ná dzyeń Ianá fwiętego

1: mu wiernemu tákże przyſtoi/ ktory chce iſt być zbáwienia ſwoiego/ áby opuſci=
2: wſzy/ á nic ſie nie dziwuiąc omylnym á dziwnym ſpráwám ſwiátá tego/ káždy
3: ſie więcey parał thym co ieſt wola Bogá Oycá iego niebieſkiego. Gdyż tho ieſt
4: pewna obietnicá iego/ iż tákemu káżdemu ſnádnie wſzytko przypadác będye/ (*marg*)

Matth. w vi. ka. (-)

5: kto iedno pirwey będye ſzukał kroleſtwá iego ſwiętego. (*marg*) **Nic potrzebnieyſzego/
iedno poznác Pánáſwoie⁸⁰. (-)**

6: # A iż nas też piſmá w tym pewnie vpewniły á wiſciły/ iż nic nie ieſt opuſzczo=
7: no/ czego by iedno było potrzebá ku zbáwienney náuce náſzey/ iedno tylko áby=
8: chmy ſie ták ſpráwowáli á záchowáli/ iáko nas tu nadobnie ten Apoſtoł fwię=
9: ty vpomina: ábychmy wierząc tym ſpráwám Pálkim/ á tym piſmom Pán=
10: ſkim/ mieli żywot wieczny. Aczby drugi rzekł/ iż to trudno ná mię wſzytko wie=
11: dzyeć. Ale doſyć káżdemu z nas wiedzyeć/ iż ten Pan á zbáwiciel náſz dárowan
12: nam ieſt od Bogá Oycá/ ták iáko nam ſam o tym powiedác raczył/ áby żaden
13: nie zginął kto wwierzy weń/ á iżby miał żywot wieczny/ á ták káždy iuż przeſtá=
14: pi z żywotá czeſnego do żywotá wiecznego. Záchowáyże iedno ſtáteczná powin (*marg*)

Ian s. w xv. kapit. (-)

15: noſć ſwą iáko człowiek cnotliwy á krzeſciánſki Pánu ſwemu/ áby ſie okazały o=
16: woce wdzyęczne przed oblicznoſcią iego s tey látorſli twoiey: gdyż cie Pan zo=
17: wie być gáłąfká kora wyroſlá z oney ſwiętey mácice winney/ ktorá ſie on ſam
18: miánowác raczy. A przy tym poznay tego Páná ſwego/ ktory ieſt tobie dan ná (*marg*)

Ian w vi. kapitu. (-)

19: zbáwienie twe/ á wſzytkę wiarę y nádzyeię ſwą położ w ſwięthey opiece iego. A
20: nikogo inego nie ſzukay ná żadne wſpomozenia ſwe: Gdyżes tego iſt s pewnych
21: obietnic iego/ iż nigdy nie będyeſz opuſzczon/ gdykolwiek ocz záołáſz w imię
22: ſwięte iego. A mocno wier/ ták iáko cie tu Ewányeliſtá s. vpomina/ á pewnie
23: odzyerzył to błogoſłáwienie od Páná ſwego/ ktore thu obiecuie temu ſwię=
<http://rcin.org.pl>

24: temu miłośnikowi śwemu/ iż cie też także w tej łące á w tej miłości y w tej o=

25: piece dochowa aż do przyścia swego święte^{go}. A tamci rzecz nálladuy mie/ gdyż

26: ia chcę aby był tam ługá moy/ gdzie ia też będę Pan iego.

27:

¶ Co s tej Rołprawy świętey sobie wważć mamy.

28: # Pátrzayże tu káždy pilnie/ co tu s tej Rołprawy świętey wważć małz. Na=

29: przod to/ iż Pan Bog wiernych swych/ dla doświadczenia stałości ich/ á też iż=

30: by sie okázowało á poświęcało imię święte iego w nich/ nigdy bez pokusy á bez

31: przeładowania mieć nie raczy. A ktorzy w stałościach swych wiernie dotrwá=

32: ią iemu/ toś też iuż iáśnie słyżal/ iákie są pociechy á zapłaty ich. # Drugie oba

33: czay/ iż Pan nie chce mieć bezpiecznego pytania o tháyemnicach swoich/ coś iuż

34: wyrozumiał s Piotrá s. choctay był miłośnik iego/ gdy sie pytał o Ianie s. iż te

35: go niewdzyęcznie przyjął od niego. # Trzecie choctay widzisz stany ludzkie w

36: przełożenstwiech y w inych fortunach pływające/ nic sie ty tym nie obruszay/ á

37: pomni słowá Páńskie/ iż tobie nic do tego/ bo to są dziwne sądy ie^{go}/ iż to iednym

38: idzye ná pociechę/ á drugim ná wieczny vpadek. Iedno thy miey ná pieczy sło=

39: wá ktore tu są powiedziane Piotrowi s. iż sie ty nie pytay o tájemnicach moich/

40: iedno mie nálladuy w drogach y w spráwach moich. A pewnie nigdy nie zmy

41: liż/ y tu ná tym świecie y po śmierci swoiey. Iuż theż wiesz gdzie cie dowiedzye/

42: iefli sie go nie puściż/ á iż go nálladować będzież.

43: # Dayże nam wżechmogący náš Pánie taką mysl w takie serce k thobie/ áby=

44: chmy opuściwży wżytke spráwy dziwne á omylne światá tego/ á nic sie nie dzi=

45: wuiąc dziwnym spráwám á tájemnicám twoim/ ciebie słamego nálladowáli/

46: ciebie słamego szukáli/ miłowáli/ á tobie słamemu dufáli. A ty ábyś nas tam do=

47: prowadził/ gdzieś obiecał doprowadzić wżytke wierne swoie/ ktorzy cie stałym

48: sercem á zupełną wiarą nálladować będą thu w tych nędznych żywociech

49: swoich. Co nam wżytkim rácz dąć Pánie Boże náš wżechmo=

50: gący w Troycy iedyny ná wieki wiekom bło=

51: gośławiony. Amen.

52: grafika

strona: 282

Ná dzyeń Liŕt 282.
návrocenia Páwłá s.

1:

Ná dzyeń návrocenia święte=

2: go Páwłá rospráwá. Ktora ieſt nápiſána w dzie=

3: iach Apoftoľkich w ix. kápitul. Przeciwko ſtráchowi

4: ſwiátá tego/ dla imieniá Páńkiego.

5: # Pánie moy á coź zemną raczyłz vczynić etcet.(*marg*) # **Hiſtoria piękna/ iáko Pan
vprzedza káźdego z miľofierdzyem ſwoim/ á iáko ieſt wierny w opátrzeniu iego/
á iáko ſadny ſtrách/ áni ſadne niebeſpieczeńſtwo nie moźe ſię dotknáć iego. (-)**

6: **N** A on cźás gdy przełózeni miáľthá onego

7: Ierozolimľkiego pilnie ſie o tho ſtárali/ po w niebo

8: wſtápieniu Páńkim/ áby byli mogli iákimkolwiek

9: obyczáiem wykorzenić náukę Páná Kryſtuľowę.

10: Kthora iáko prawdziwa/ á iź nie z zyemľkiego wy=

11: myľlu przyłźlá/ im dáley thym ſie ieſzcze więcey ro=

12: zmnaźáłá. Thedy nielza iedno iuź muľieli chowáć

13: zoľnierze á ludzi groźne á moźne/ kthorzy ieźdźac po

14: mieſciech/ gwałtem á mocą łápáli á wiáźáli/ ty kto

15: rzyby niechcieli odtápić od Kryſtuľá/ y od wyzna=

16: wánia náuk y poſthánowienia iego. Abowiem iuź

17: ſie byli vſtráľzyli onymi dziwy/ kthore ſie iáwnie dzyáły okoľo mocy iego przez

18: zwolenniki iego: á zwáľzcźá gdy oná burdá byłá powſtháłá w ludzyoch/ gdy

19: Apoſtoľowie kazáli wſtáć á chodzić onemu chromouredzonemu cźłowiekowi/

20: ktory dáley niź od cźterdzieſci lat ná nogach ſwych nie poſtał. Kthorego iáwnie (*marg*)

w Dzieiach iij. ka. (-)

21: wſzytká rádá miáľthá onego znáłá y widáłá. A wielka wielkoſć ludzi iuź byłá

22: przytąpiłá do zwolennikow onych: Iuż theż był y Szczepan s. on zacny czło=

23: wiek dał fie zabić dla they prawdy. Iuż też był y on pofeł wielki krolowej Kán=(*marg*)

Tamze [!] w vij. kap. (-)

24: dáckiey/ kthory był do nich przyiechał/ ktorego Filip s. w drodze okrzyčíł/ bárzo

25: im był thego poświadczył. A thák wiele á wiele inych dziwow im fie w kościele(*marg*)

Tamze [!] w viij. ka. (-)

26: Páńskim zyawiáło á okazało. (*marg*) **Tamze [!] w v. kapi. (-)** Theż iuż był y Anániafz zdechl nagle y z żoná

27: Íwoiá przed nogámi Apoftolfkiami/ iż fie fałszywie chciał obchodzić z nimi. A

28: thák nielza było iedno iż ony przełożone miáłthá onego/ á zwłálcza duchowne/

29: bárzo thá rzecz doćifkáłá: ták iż tego nie mogli prawdá zwyciężyć á przełomić/

30: nielza im iuż było/ iedno fie vciec do gwałtu do mocy: thák iáko ten zázwdy Ítá=

31: ry zwyczaj bywał náprzećiwko prawdzye záchowywan/ y thák podobno bę=

32: dzye áż do Íkończenia fwiátá. Támze miedzy włzytkimi okrutniki tymi/ ktorzy to

33: **poieźdzáli [!]** thy miáłtá/ lápáiąc ty wierne á niewinne ludzi/ żaden fie był więtfzy

34: nie obrał/ iáko Páweł s. ktorego ielzcze ná ten czál zwano Saulem. Támze po

35: tym gdy iuż chciał okazać Pan znák Bołkiey możności Íwoiey/ á on wielki dziw

36: nád człowiekiem onym/ iáko go oświecić á pociągnąć do siebie raczył/ vłfyfzy=

37: my Ízryzey s tey iego Ípráwy nízey o nim nápiłáney. A iż tho byłá włzytká odpo=

38: wiedz iego we włzythkich trwogach á w onych przełtráchoch iego/ gdy mu fie

39: Pan obiáwić raczył: Iż coż zemná vczynić raczyłz moy miły Pánie: dla tego ty

40: Íłowá nie ledá iákie iego ná początku wípominamy/ ábyłmy zázwdy ná tho po

41: mnieli w káždych Ípráwach náłzych/ w káždych Ítráchoch á niebespieczeń=

42: Ítwiech náłzych/ iżbychmy włzytko przypuřczáli woley á opátrznosci y przeřrze=

43: niu Páná náłzego/ wołáiąc vřtáwicznie do niego s tym fwięty m á thák zacnie

44: przeřrzánym á przebránym Apoftołem iego: Y coż známi czynić raczyłz náłz mi

45: ły Pánie/ niechay fie dzyeie ná wřzem fwięta wola twoiá. A pewnie ták iáko ten

46: człowiek fwięthy/ nigdy nie będyemy omyleni á opuřczeni w nádzyeiách ná=

47: łzych. A tę hístoríá fwięty o tym náwroceniu thego tho człowieká fwiętego Lu=

48: káfz Ewányeliřtá fwięthy nápił w kłęgach Ípraw á dzyeiow Apoftholřkich/

49: tymi słowy. grafika

Bbb 2

Saulus iefzcze

strona: 282v

Ná dzyeń návrocenia

grafika

- 1: 6 **S**Aulus iefzcze będąc pełen duchá onych frogości
- 2: á przegrozek ná zwolenniki Páńskie/ przyzfedfzy
- 3: do Kfiążeciá kápłáńskiego/ prosił od niego/ á=
- 4: by mu dány lífthy do miálfhá Dámálfzku/ á
- 5: zwláfzczá do Bożnic/ iż iefliby thám nálázł iákie
- 6: ludzi/ thák męże iáko y biáleglowy tey náuki Kry
- 7: fthuſowey/ áby zwiázawfzy przywiodł ie do Ieruzalem. A gdy
- 8: iuż iechał w drogę/ przythrefiło fie iż przyieżdżał ku onemu Dá=
- 9: málfzkowi. A nátychmiałt go wneth obiáśniá fwiátłość z nie=
- 10: bá. A gdy vpadł ná zyemię/ vflýfzał głólf mowiący do fiebye:
- 11: Saule Saule/ przecz mie przelláduiefz? A on powiedzwał:
- 12: Ktoś thy iefł miły Pánie? A Pan mu odpowiefzwał: Iam iefłh
- 13: Iezus/ kthorego ty przelláduiefz. A twárda tobie iefł rzecz prze
- 14: cíwko niepodobieńfthwu wfpák fie obrácác. A on drząc á z zu=
- 15: miawfzy fie powiedzwał: Pánie moy/ á czos chcefz ábych vczy=
- 16: nił? A Pan mu powiedzycé raczył: Wfłtháń/ á wnidz do miá=
- 17: fłtá/ á thám thobie będfzye powiedzzyano co będfzyefz mufiálf czy=
- 18: nić. A mężowie oni kthorzy byli z nim/ fłtali około niego z zumia=
- 19: wfzy fie/ flýfzeli głósf á rozmowę/ ále widzycé nikogo nie mo=
- 20: gli. A Saulus pothym powftawfzy od zyemie/ othworzył oczy
- 21: fwe/ ále nic ná nie nie widzwał. A fludzy oni iego wzyáfwy go
- 22: zá ręce/ y doprowádfzili go do miálfhá onego. Támże był przez
- 23: trzy dni nic nie widząc áni iedząc áni **pijác [!]** . A w tym Dámá=

lfzku był nie=

1: szku był niekthory zwolennik Páński/ imieniem Anániafz/ y o=
2: zwał mu fie Pam przez widzenie/ mówiąc do niego: Anánia
3: Anánia. A on fie ozwawfzy/ powiedział: Awo ia moy miły
4: Pánie. Powiedział mu Pan: Wítań á idź ná the vlicę miáltá/
5: kthorą zową profta/ á szukay tám w domu Iudy człowieká nie
6: ktorego/ Saulá imieniem/ á rodem í Tárfiy/ ábowyem otho
7: thám ieft ná modlitwie. A Saulus też w ten czás przez widze=
8: nie fwoie widzyał Anániafzá przychodzącego do siebie/ á wkłá=
9: dáiącego ręce ná głowę iego/ áby mu fie przywrocił wzrok ie=
10: go. Y powiedział Anániafz Pánu: Pánie/ słychałem ia o thym
11: człowieku od wiela ludzi/ iż tho ieft wielki prześládownik ludzi
12: thwoich/ á wiele im złego poczynił w Ieruzalem/ A ma moc
13: nádáną od wfzytkich Kfiążąt kápłáńskich/ áby wiązał thy wfzy
14: tki kthorzy fie kolwiek ozywáią imieniem thwoim. A Pan rzekł
15: ku niemu: Idź ty przedfię/ ábowiem wiedz iż tho będzie naczy=
16: nie moie przebráne/ kthore w łobie będzie nośiło imię moie
17: przed pogány/ przed krolmi/ y przed narodem Izráelfkim/ á
18: ia mu wfzythko obiáwię co fie z nim ma dzyać dla imieniá mo=
19: iego. A thák potym fzedł Ananiafz/ y przyfzedfzy do domu one=
20: go/ á włożywfzy ręce ná głowę Saulowę/ powiedział mu ták:
21: Saule brácie/ Pan mie then poftał do ciebie/ kthoryć fie vkazał
22: w drodze twoiey ktorás thu iechał/ oznaymuiącći to/ ábyś záfię
23: wzrok wzyął/ á iżbyś był nápełnion Duchá fwiętego. A náty=
24: chmiaft fpádły z oczu iego iákoby łufki/ á wneth wzyął wzrok:
25: á gdy przeźrzał wneth był okrczony. A pothym wzyąwfzy po=
26: karm/ był pošilon w ciele fwoim. Y był pothym ze zwolenniki
27: Páńskimi/ kthorzy ná ten czás byli w Dámáfzku/ po kilká dni.
28: A pothym wnet wfzedfzy miedzy boźnice/ rozwodził fzyroce o

29: Kryſtufie/ iż tho był prawdziwy fyn **Bozy** [!] . A wielkim dziwem
30: dziwowali ſie wſzyfcy kthorzy go ſłucháli á przed thym go znali
31: mówiąc do ſiebie: Izaſz tho nie on ieſt kthory frodze borzył ony
32: w Ieruzalem/ kthorzy wyznawali imię tego ſyná Bożego? y tu
33: dla thego przyjechał/ áby takie wſzythki powiązawſzy dowiodł
34: do Ieruzalem/ do Kfiążąth kápłáńfkich? A Saulus im dáley
35: thym ſie więcey rozmnażał w náuce ſwoiey/ á poháńbiał żydy
36: wſzytki w roſprávach ſwoich/ ktorzy ná then czás byli w Dá=
37: máłzku/ dowodząc thego mocno/ iż tho iuż był práwy on obie=
38: cány Kryſtus. A gdy iuż thego było dni niemáło/ weſzli miedzy
39: ſobą w radę żydowie oni/ áby go byli mogli iáko o gárdło
40: przypráwić. A zrozumiał pothym Saulus onym rádom ich/ á=
41: bowiem iuż byli oładzili ſtrożmi brany y we dnie y w nocy/ á=
42: by go byli zábić mogli. A zwolennicy wzywáwſzy go theż w nocy

Bbb 3

wypráwi=

strona: 283v

Ná dzyeń návrocenia

1: wypráwili go z miálthá onego/ ſpuſciwſzy go w koſzu z muru
2: mieyſkyego. (*marg*) **Gdy Pan raczy y ſprzećiwniká ſwego/ prawdziwego káznodzyeię vczyć może.** (-)

3: **T** Ak iákochmy s przodku ſłyſzeli/ iż iuż o płatne ſzło nędznym á niewier=
4: nym żydom/ á zwálzczá onym duchownikom/ ktorzy mocámi á zwirz=
5: chnoſciámi ſwemi iuż byli ták opánowali ludzi/ iż wſzytko thák czynić á
6: ſprávowác muſieli/ iáko ſie iedno im zdáło/ á iáko oni poſtánowili miedzy ſo=
7: bą: ſkąd im y ony zwirzchnoſci á moźnoſci ich roſły: y poźytki wielkie/ ták iáko
8: chcieli wedle myſli ſwey/ w ludzyoch onych rozmnażáli ſobie. A miedzy inemi
9: przeſtráchy ich to iuż był tu nie ledá znák moźnoſci Páńskiey/ gdy właſny ſługá
10: ich á on przebrány Hetman ich/ ktory wielkim duchem á frogim ſercem iáwnie
11: przeſládował imię Páná tego/ ſtáł ſie wneth przećiwnikiem ich/ á káznodzye=

- 12: ią przeciwko im/ á mocnym wyznawáčzem Boŝtwá/ woley/ ŝłow/ y poŝtáno=
13: wienia Pána tego/ wyznawáiac go być Bogiem prawdziwym/ á práwym o=
14: nym ich obiecánym Mefyálzem/ dowodząc tego dziwnemi á mocnemi piŝmy y
15: wyroki Prorockiemi/ ták iáko tu Ewányeliŝtá piŝze/ iż nie vmieli przed nim nie
16: wŝyŝcy mędrkowie oni/ á doktorowie oni żydowŝcy w Dámáŝzku/ y potym wŝę
17: dzye/ á z wielką lekkofcią odchodzili od niego. Ale mu było łacno/ gdyż hiŝtoria
18: piŝze iż były odpádły łutki á oná ŝlepotá ŝtára od oczu iego/ á Duch ŝwięty wŝtá=
19: piŝ do ŝercá iego/ á oŝwiecił ony wŝytki ciemnoŝci iego.
20: # O wŝzechmogący á dziwny Boże iákoż tho tobie bárzo łacno vczynić s **proŝthatká [!]**
21: Doktorá/ z niewierniká wiernego/ z okrutniká cichego á pokornego. O
22: iákież to ŝá dziwne ŝpráwy thwoie/ á iákożby thu nie miáło zádrzeć káżde ŝerce/
23: dziwuiąc ŝie tym ŝpráwám á tym moŝnoŝciam thwoim. Ale ielzče tho máły
24: dziw/ gdyż teŝ tho był then Pan pirwey okazał ná Moizeŝzu/ ná Iohelu/ ná Ie=
25: remiaŝzu/ y ná inŝzych wiele/ co ie poŝyłał w ŝpráwach ŝwoich/ iż choć mu ŝie wy
26: mawiáli proŝtotámi ŝwemi/ niewymowámi ŝwemi. A gdy ŝie on ŝtawał du
27: chem mowiącym w vŝciech ich/ tedy żadna moc/ áni żadna náuká/ áni żadny
28: wymyŝł ŝwiátá tego/ nigdy ŝie żadnemu z nich ŝprzećiwić nie mogł. A nákoniec
29: áby ielzče ná niepodobnieyŝzych rzeczach okazać to raczył/ dzyeciátko Dániel
30: máluczkie iákie ŝpráwy dziwow Boŝkich iego obiawiáło w ŝobie.(*marg*) **Daniel w xiiij.**
kap. (-) A nákoniec
31: bydlátko Oflicá oná rzecz głupia á ŝproŝna/ nioŝąc Báálim Proroká onego ná (*marg*) **iiij.**
Moize. w xxij. (-)
32: przekłęcie ludu Pániŝkiego/ wyznála moc ŝwięthá iego/ opowiedáiac głóŝem
33: człowieczym ŝwięthá wolá iego.(*marg*) ¶ **Nie w mądroŝciach ŝwiátá tego Duch ŝwięty/**
ále w proŝtocie. (-)
34: # O iákoż ŝie thu nie ma vŝtráŝzyć niewierny/ á iáko ŝie teŝ w ŝtáloŝci ŝwoiey nie
35: ma vtwordzić wierny/ w tákiew káŝce Pána tego. Abowiem iáko ich dziŝ wiele
36: ieŝt ktorzy powiádáią: á coŝ iż ŝie kilká łotrzykow wyrwáło s kátá/ y chcą od=
37: mieniác ony Koncilia á ony ŝtanowienia ludzi onych zacnych/ wielmoŝnych/
38: á náuczonych. Oto pátrżay á pilnie ŝie przypátruy nędzniku/ iż teŝ były Konci=
<http://rcin.org.pl>

39: liá y zacni ludzye w Dámáfzku y w Ieruzalem/ á wždy słýfzyfz iż ludzye prości/
40: ludzye nigdy nic nieumieiący/ dawaią im takie mety w prawdzye świętey/ iá=
41: ko thu Ewányeliſtá święty piſze. Iáko ſie to też y pothym wſzędy od onych pro=
42: ſtych zwolennikow dzyało/ iż nie vmieli przed nimi y gęby rozyewić oni Konci
43: liarze/ oni Doktorowie onych głębokich á wymyſlnych piſm ſwoich/ á ſtawali
44: **zawždy** [!] zumiawfzy ſie á ządziwowawfzy ſie prawdzye á możności Páńſkiey. A=
45: bowiem prawdá święta ieſt tak płatna v Páná tego/ iż on ieſt takim obroń=
46: cą/ iż nigdy dáremna á omylna być v ſwiátá nie może. Gdyż ſie ſam żadnym i=
47: nym przezwiſkiem wdzięcznieyfzym miánować nie raczył/ iedno prawdą á dro
48: gą prawdziwą. A thą ieſli kto chodzić nie będzie/ pewnie ſie obłądzić muſi/ by
49: przyſzedł ná nawiętſze rády/ rozumy/ á wymyſły mizernego á tak zawždy omyl
50: nego ſwiátá tego.(*marg*) **Káždy duch s prawdy ktory powieda ſłowá prawdy Páńſkiey.** (—)

51: # A tak przypátruy ſie pilno nędzniku/ á vcz ſie co to ieſt prawdá/ boć ią bárzo
52: łacniuchno od nieprawdy rozeznác: Gdyż cie Pan twoy frodze s tego vpomina
53: ábyś ſie przyſłuchawał káżdemu duchowi/ á przy takim ábyś mocno ſtał/ ktory
54: ieſt s prawdy: Y dałci znák iáko go poznác małz/ iż iedno thákowy ieſt s pra=

wdy/ ktory

strona: 284

Páwłá ſwiętego.

Liſt 284.

1: wdy/ ktory opowieda ſłowá á wolą ſwiętą iego. A nie powieda tu/ przypátruy
2: ſie koncilium/ ábo doktorom/ ábo bogaczom/ ábo iákimkolwiek wymyſlącóm
3: ſwiátá tego/ áleć tu Pan mocno powiedác raczy/ iż ſie takiemu duchowi przy=
4: pátruy/ iákiżkolwiek ieſt/ tylko iżby był duchem prawdy/ á tho ieſt iżbyś od nie=
5: go ſłýfzał prawdziwe ſłowá Páná twego.(*marg*) **w Dzieiach w vij.** (—) Nie przypátrowałci
ſie on zacny He
6: tman oney krolowey Kándáckiey Filipowi/ ieſli był doktor ábo iáki zacny du=
7: chowny/ vſzawfzy człowieczká proſtego/ vbogiego/ piechothą idącego/ iedno
8: iż vſłýfzał ſzczyrą prawdę od niego/ wnet w drodze dał ſie okrzćić iemu. Abo on
9: Kornelius gdy vſzwał Piotrá s. człowieczká ſtárego/ proſtego/ boſego/ vpadł

10: przed nogi iego/ á nówżem przeštał ná rádzye á ná náuce iego. (marg) **w Dzieiach w**

x. (-)Nie przypátro=

11: wałci fie też tu Páweł s. ták iáko słyfzyfz/ Anániafzowi temu profitemu człowie=

12: czkowi/ ktorego Pan pośláć raczył do niego/ á wždy iáko słyfzyfz iż wzrok wziął/

13: y Duchá s. był nápełnion zá fprawą iego á zá wiárą fwoią. A to dla tego/ iż v=

14: wierzył oney prawdzye fzczyrey Páńfkiey/ ktorą on profy człowiek przyniośł do

15: vřzu iego/ z nieomylnego rofkazánia Páńfkiego. (marg) **Komża ni kápica prawdi podeprzeć nie mogą.** (-)

16: # A thák co tobye do tego/ iefli doktor/ iefli profstak opowiada thobye prawdę

17: fwiętą Páná twego/ á wierne pofelřtwo iego w pífmiech fwiętych iego/ tu ořtá

18: wione od niego ku náuce twoiey/ tylko fie ty przypátruy iefli fą prawdziwe fło

19: wá iego. Abowiem wierz mi żeć komża y kápica nic prawdy podeprzeć nie mo

20: że/ iefliże iey s fobą nie przyniefie s fzczyrey rády á s fzczyrego pořtánowienia mą

21: drořci Páńfkiey á Duchá s. ktore nieomylnie y wiernie á wiecznie on iuż fwiátu

22: pořtánowić raczył/ frodze zákázuiąc/ áby iuż żaden tey fmiáłořci nie był/ áby do

23: tego co iuż więcey przykłádác ábo przyczyniác fmiál: zákázuiąc to frodze á pod

24: wielkimi pomřtami/ iż nie tylko áby człowiek ábo iáki doktor/ ále y Anyoř z nie

25: bá sřtápiwfzy by o inego řtánowić/ wymyřlić/ ábo rofkázowác miál/ áby tho(marg) **Do**

Galat. w j. (-)

26: było zá przekłęcie v káżdego wierneho iego/ á nigdy áby to mieyřcá prawdy nie

27: miáło v niego/ gdyż to iefł mocne rofkazánie Páná tego. (marg) **Więřzy řtrách vřtháwę**

fwyeczka zgwálcić/ niřli Páńfką. (-)

28: # O wřzechmogący nářz miły Pánie/ tákciechmy řtali á wierni w tym fwiętym

29: rofkazánium twoim/ á w tym pilnym vpominánium twoim/ iż nie tylko Anyoř á=

30: bo ktory Doktor/ ále ledá nikczemnik/ á kto fie iedno řmie á chce pokuřić/ może to

31: bie wielką řzkodę vczynić w pořtánowieniu thym fwiętym twoim. A řnádniey

32: dziř y mniefzy grzech iefł zgwálcić fwiętą wołą twoię y pořtánowienie twoie/

33: niřli namnieyřzego człowieká á ledá vřředniká tu dánego á przełożonego řwiátu

34: od ciebie. Ale ty nieboże nędzny ktorykolwiek fie řmieřz tego ważyć/ iż přuięř á ni=

35: řzczyřz á rofkopywařz iáko wieprz dziki/ thák iáko cie pífmo zowie/ they winnicę

36: Páńfką/ fáłeczne mi wymyřły swoimi/ (*marg*) **w Pfalmie lxxix.** (-)á wvodziřz lud
řwiętey iego á wdzięczne

37: kochánie iego/ od woley á od pořtánowienia iego řwiętego/ řłuchay co tu Pan

38: powiedáć raczy człowiekowi temu vpornemu/ kthorego był iefzcze ořwiećić nie

39: raczył: Iż trudno tobie nędzniku wřpák iřć przeciřwko mnie Pánu twemu/ ták

40: y thy káždy vporniku rádřzey vřnawřzy řie vpadń przed nogi Páná řwego/ iáko

41: řłyřzyřz iż vpadł był ten nędzny człowiek iefzcze ná on čás będący/ przed řwięthy

42: Máyeřtat iego/ á wołay iáko on wołáł: Y coż mi rořkażeřz czyńić o moy miły Pá (*marg*)

¶ **Wiernemu Pan przyřporzy wiáry** (-)

43: nie/ náuczyřz mie o moy miły Pánie/ pořliřz mi tákież iákiego Anániařzá/ áby mi

44: mogł odiáć the řlepotę od oczu moich/ á řpráwić mi też táką wiáre w řercu mo=

45: im/ áby řie tákież řtáło przybytkiem Duchá s. ták iáko tu řłyřzę o tym Páwle s.

46: twoim. A pewnie á nieomyřnie wiedz y wierz/ á cieřz řie wiáre tego řwięte⁸⁰ czło

47: wieká/ y tymi miłościwemi řpráwámi Páńfkami/ ktore řie dzyáły około niego/

48: iż będą ořwiecone nędzne á zácmióne oczy twoie/ á Duchem s. będzye zápalone

49: to nędzne řerce twoie/ á iż iuż iáwnie będzyeć rzeczono tobie od Páná twego/ nie

50: ináczey iákobyř to řłyřzáł w wřzy řwe/ iżeř ty iuż iefł řáđ moy wierny á przebrány/

51: w ktorym záwždy będzye nořzono á záchowano řwięte imię moje.

52: # Ach wřzechmogący á nářz miłościwy Pánie/ ráczże też vderzyć thym promie=

53: niem tey řwiętey á moźney iáłnořci řwoiey/ á tą błýřkáwicą řářki twey řwiętey/

54: ná nas ná wřzytki prořtacźki řwoie/ iákoř był vderzyć raczył ná tego człowieká

55: řwiętego/ ktoregoř był miedzy niewierniki á prořtáki řobie obráć raczył. Ráczże

Bbb 4

ořwiećić

strona: 284v

Ná dzyeń náwrocenia

1: ořwiećić Boże nářz ty nędzne á zářlepione oczy nářze/ á zyáć z nich the márną řu=

2: řkę prořtoty á niedowiářřtwá nářzego/ á rácz w nas vmiękczyć the zákámieniá=

3: ře řerce nářze/ ábychmy ciebie Páná řwego z řářki á z miłofierdzya twego řwięte=

4: go tákież poźnáć mogli/ chociay nam nie dořřtawá práwey wiádomořci o tobie/

5: iáko theż ten człowiek řwięty piřwey máło řłyřcháł o řwięty m Bořtwie twoim.

6: Abyś nas też wždy z miłofierdzya łwego Bołkiego raczył vczynić/ w tych trwo
7: gach á w tym zámieľzaniu prawdy świętey twoiey/ tym naczyniem á thym łę=
8: dem wiernym á przebránym łwoim: iáko tu o tym świętym á wybranym łwo=
9: im iáwnie nam opowiedác raczyłz. Aby łie znaczyło á ząwždy łwiećiło y obja=
10: łniało w nas święte imię twoie/ ku czći á ku chwale świętey twoiey/ przed włzyt=
11: kimi krolmi/ kłiążęty/ y przed inemi narody łwiátá tego. Bo gdy będzye łáłká á
12: miłofierdzye twoie nád námi/ naydze łie łnádnie Anániałz káżdemu wierne=
13: mu twemu/ iż áni łam wzwie gdzye/ iáko/ á od kogo przytráfi mu łie łłyłzeć á zro
14: zumieć świętą prawdę twoię/ y onę wolą á wdzięczne połthánowanie Bołtwá
15: twego świętego. A nie przekázá nam nic żadne łtráchy/ áni żadne mocy/ áni za=
16: dne kłiążętá kápłáńłkie/ thák iáko y ná on czás nie mogli nic przekázic onym lu=
17: dzyom świętym á wiernym twoim. Abowiem im łácno było gdy byli vtwir=
18: dzeni świętym Bołtwem twoim á Duchem łwietyem prawdy twoiey.(*marg*) ¶ **W**
zátrowniu wierny do Páná łie vciec ma. (-)

19: # Słuchayze iáki to był przełtrách przyłzedł ná tego człowieká świętego w tym
20: zámieľzaniu iego: owdzye myłł á łercze było co rychley doiechác á zálkoczyć od
21: bran onyh ludzi wierne Páńłkie/ á przyłżużyć łie onym pánom duchownym łwo
22: im: owdzye wnet nie rozmyłłnie á nieobácźnie vpádłá nań z niebá łwiátłóć
23: wielka: owdzye głos łtráźłiwy łłyłzy/ czemu mie przełłáduiełz: á on łie nádzye=
24: wał iż łie tym przyłługował/ iż ná to iechał áby łie mścilł krzywdy Bożey: ow=
25: dzye łłyłzy iż tobie trudna rzecz łprzećiwic łie rzeczám niepodobnym. Coż vczy=
26: nił nędźny Páweł? Słuchay pilnie/ iż łie pyta: Y ktožeś thy wždy ielł moy miły
27: Pánie/ co mie ták gromilł? A tu łłuchay pociełzłiwych łłow Páná thego/ iáko
28: łie on wdzyećźnie á miłóściwie raczy ozywác y łprzećiwnikom łwoim: Iż iam=
29: ci to ielł moy miły Páwle on Iezus ktorego ty przełłáduiełz.(*marg*) # **Niewiádomy**
mniey vpada. (-)

30: # Pátrzayze tu moy miły brácie dziwney á możney łpráwy Páná tego: Páweł
31: on nędźnik ná on czás/ iáko to potym o łobie Timotheułzowi piłał/ iżem ia czy=
32: nił iákie niewiádomy/ áłem pothym wielkie miłofierdzye ołięgnął:(*marg*) **j. Do Timot.**
w ij. (-) iechał iáko

33: niewiadomy/ nádzyewáiąc fie iákíey przyślugi vczynić y Pánu Bogu
34: swoiemu/ y onym przełożonym swoim/ do onych miał ná ony niekrześciánkie
35: sprawy swoie. A Pan wnet vkażác mu fie raczył/ á iáfnością wielką okryć go ra
36: czył: przytym Máyeftat on swoy dziwny/ gdyż go świat máło przed tym zá nę
37: dzniczka á zá profcaczká miał á práwie iáko zá wzgárdzonego v liebie/ iáko mu
38: gi dziwnie okázác raczył.
39: # Słuchayże iáko fie onemu thák zátrownemu á niewiernemu człowiekowi
40: iáfkáwie á miłóściwie ozywác raczy/ gdy woła w onym stráchu swym: y ktoś
41: wždy iest miły Pánie/ iż mie ták gromiłz/ á iżeś mie tákim stráchem ogárnác ra=
42: czył: Iż iam iest Iezus Názaráńki/ ktorego ty przesláduiesz. Tu iuż wiesz okru=
43: cieńtwo ono pirwsze/ niewiárę/ y wżytki złe sprawy Páwła onego/ á wždy sły
44: szyłz iż bez wżech zasług iego á bez wżey godności iego/ ielzcie iáko sprzećiwni=
45: ká swego/ Pan go z miłofierdzyem swoim vprzedzác á vpominác raczy: iedno
46: iż fie wždy poczynála w nim oná chuc iego/ iż mnimał iż tho Bogu ku czći czy=
47: nił. A tu vważ dobroć á miłofierdzye Páná tego/ gdyż widzilz iáko fie on z nie=
48: wierniki á s sprzećiwniki swemi obchodzić raczy/ kthore przeźrał do iáki á do
49: miłofierdzya swoiego/ á zwłazczá ktorych serce zna y rozumie być ná potym ku
50: czći á ku chwale świętey swoiey. Coż owżem s tymi ielzcie więcey miłofierdzya
51: swego czynić raczy/ chocia y to niewidomie spráwowác á okázowác raczy/ kto=
52: rzy szukáią á nálláduią świętego imieniá iego. (*marg*) **Wiadomy iáko vpada w wiadomości swoiey.** (–)

53: # Słuchayże też záfię Páwła czo potym o sobie piśze do Timotheuszá: Iżem ia
54: czynił iáko niewiadomy/ á težem znalazł miłofierdzye v Páná swego iáko nie=
55: wiadomy. Coż tu záfię rzecze wiadomy on nędznik/ ktory widzi/ wie/ á zna tego

Iezulá

strona: 285

Páwła świętego.

Liśt 285.

1: Iezulá Kryśtuśá/ ktory fie tu temu Páwłowi miánowác á ozywác raczy/ á kto=
2: ry y woła/ y náukę iego szczyrá/ wierną/ á prawdziwą zna/ słyłzy/ y rozumie: á
3: wždy nic o tym Kryśtufie/ áni o they świętey woli iego/ áni wiedzyeć/ áni rozu=

- 4: mieć **chcę** [!] : y owłzem ią ielzczę niłzczy á záciera kędj może fałeczniemi wywody łwe
- 5: mi. A thu iuż też pewnie wiedz iż mu łie też włzytko włpák/ á nie ták iáko themu
- 6: wiernemu á przeźránemu Páńłkiemu/ zówždy obroćić mułi. Bo temu łie Pan
- 7: ozywa: łam ielł Iezus Názáráńłki ktorego przełłáduielł. A do owego niewier
- 8: nego á niełłucháczá łwoiego przez Proroká włkázuielł/ iż obroćelł łie do ciebie ty=
- 9: łem: (*marg*) **Ieremiałł w xxiiił.** (–) á gdy ná mię zówółáłł/ nie ozowęć łie: á gdy do
- mnie podniełłielł ręce łwo=
- 10: ielł/ nie wylłucham cie. Ten wółá/ Pánie á czołł mi wđy kałelł czynić/ przypułł=
- 11: czáiáć włzytko ná wółá łwięćá iego. A on powiełá/ iż nie thák ma być/ ále iáko
- 12: mie łtárłzy moi náuczylł ábo włtháwili/ ábo iákom łtáráđawná zálłáł. O moy
- 13: miły Páwle tociełł ty tu přetko odłłtápił náuki łtárłzych twoich/ w ktoreielł thák
- 14: mocno trwał żełł bił á mordowáłł/ máłł przed tym/ ty ktorzy iey odłłtępowáli.
- 15: A tu iuż łam wółáłł/ o moy miły Pánie cołł ty mnie czynić kałelł. (*marg*) ¶ **Wiernemu**
- łnádnie bęđyie oznáimiona wółá Páńłka.** (–)
- 16: # O nęđzny nęđzniku ktorykolwiek nie łłucháłł iłłci łie ozywa Pan thwoy/ o=
- 17: wom ia ielł Iezus thwoy/ zbáwiciel twoy/ czemu mie nie łłucháłł/ czemu mie
- 18: przełłáduielł? Czemu go nie pyłáłł/ co mi kałelł czynić moy miły Pánie? Czemu
- 19: łie nie włłrállyłł tych łłow co thu Pan powiełáć raczy/ iż trudno tobie nęđzniku
- 20: włpák łie obráćáć á włpináć przećiwko prawđyie moiey. A cołłbyłł odniołł/ á
- 21: cołłbyłł włłlyłł? byłł chciáł włłtápić ná łpráwy á ná wiárełł tego Apołłtołá łwię=
- 22: tego Páńłkiego/ to co też tu iemu byłł powieđzyano: Iłł iuż idłł do mieyłłcá two=
- 23: iego/ bęđyie tobie włzytko oznáymiono/ iáko łie ty przećiwko mnie łpráwówáć
- 24: á záchowáć bęđyielłł miáł. O łwięćáłłby tho byłá obietnicá thwoiá/ á wđzyeć=
- 25: neby to połłelłtwo do włzu twoich dołłzłó: iákołłbyłł iłłcie w tym mołłł nic nie wę=
- 26: łpić gdyby łie táká wiárá vmnożyłá w łercu twoim/ iłłby thobie tákielełł byłł rze=
- 27: czono od Páná twego: iłł iuż idłł ná mieyłłce twoie/ iuż łie nic nie łtáray/ iuż zwi=
- 28: rzchność/ opieká/ á obroná moiá zówždy náđ tobá bęđyie/ á iłł tobie włzytko bę=
- 29: dzye dano y oznáymiono odemnie/ iáko łie tu łpráwówáć/ y iáko łie przećiwko
- 30: mnie záchowýwáć máłł. Wwáźże łobie coby cie to potkáłł/ y iákołłbyłł łie w tym

31: rofkochać miał. (marg) **Lácno Pan drogę znajdze ku podpárciu wiáry poczętey.**

(-)

32: # Słuchayże iáko Pan wiernemu fwemu závždy znajdze drogę ku podpár=

33: ciu oney poczętey wiáry iego/ **itheż** [!] o nim oney nádzyeie iego. Vkazác fie raczył

34: Anániafzowi/ ták iáko tu Ewányeliftá piŕze/ człówiekowi tám w onym mieŕcie

35: proŕtemu/ ácz mogł być w zakonie ŕwoim náuczonym á nie proŕtym/ ále ná no

36: wo záczętych rzeczách onych/ ktore fie iuż potroŕze roznoŕiły o Pánu o tym/ má=

37: ło iefzcze práwie ćwiczonych á beŕpiecznych było. Gdyż tho iefzcze y dziś ná oko

38: widzimy/ chocia y thy rzeczy iefzcze y z **dzyećinŕthwá** [!] náŕzego vŕtáwicznie tkwiá

39: przed oczymá náŕzymi/ á wždy fie iefzcze rozno á dáleko od nich odnoŕimy. Y ro

40: ŕkázowác Pan raczy człówiekowi onemu: Idź ná vlicę kthorá zowá Proŕta/ á

41: tám znajdzyeŕz człówieká s Tárŕiey rodem/ imieniem Sáulá/ thámże mu opo=

42: wieŕz wolá moię/ á iŕ mu ia dam Duchá ŕwego ŕwiętego. Pátrzyayże gdy fie ten

43: człówiek wymawiał/ powiedáiąc: Pánie ŕŕyŕzałem ia o thym człówieku iŕ iefŕ

44: zły/ á ma moc od kŕiáŕzát kápláńŕkich mordowác wierne twoie. Powiedział mu

45: Pan: Idź ty przedŕię/ ábowiem to iefŕ ŕąd moy wybrány/ w ktorym będye po=

46: łożono imię moie. A ten ie będye noŕił y okázowál w ŕobie przed krolmi/ przed

47: kŕiáŕzety/ y przed wŕzytkimi narody ŕwiátá tego. Toż dopirko ŕzedł od niewinny

48: człówiek/ toż dopirko ŕŕuchay co fie tám ŕŕtáło w imię Páńŕkie/ iŕ dał wzrok zá

49: trwożonemu człówiekowi onemu/ y iáko Duch s. wŕtápił do ŕercá iego/ toŕ iuż

50: ŕŕyŕzał iáko o tym ŕzyrzey Ewányeliftá nápiŕał.(marg) ¶ **Poczętey wiáry Pan przyŕparza.** (-)

51: # A tu fie teŕz ty przypátrzyay pociecham ŕwoim káŕdy nędzny człówiecze/ iŕ gdy

52: z káŕki á z miłofierdzya tego Páná ŕwego będyeŕz obiáŕnion tą ŕwiátłofciá iego/

53: iáko ŕŕyŕzyŕz o tym człówieku ŕwięтым/ á iŕ iuż poczniefz namnieyŕzú iŕkierkę wiá=

54: ry ŕwiętey o thym Pánu ŕwoim/ iáko fie on ŕtára o cię/ iákoć ŕzuka człówieká ná

55: dáŕŕze obiáŕnienie á wŕpomożenie twoie. Bo nie mnimay áby to iuż Pan ná **Páwie** [!]

wle dokończył

1: wie [!] dokończył tego miłofierdzia swego/ tobieć to tobie tę sprawę Pan twoy iá=
2: ko zwierciádło tego Páwła s. podkláda przed oczy thwoie: iż iefliże wdzyęcznie
3: przymiesz w ferce swoie to święte vpominánie iego á obiáwienie y ozwánie ie=
4: go/ iżci sie vřtáwicznie ozywa w świętych słowiech á w świętych náukach swo=
5: ich: á iż przyřtániesz ku świętey woli iego/ á położyř nádzyeię swoię w święthey
6: opiece á opátrznóści iego/ wřzytkóć sie też sřtánie iáko sie było ná on čás sřtáło
7: tym ludzyom świętym á przeřzánym od niego. Iuż będye y Anániař/ iuż bę=
8: dzye y ofwiecenie oczu twoich y fercá twego. Iuż y Duch s. ták iáko tu sřlyřyř o
9: tym Apóstołe świętym/ nieomylnie przyřtápi do fercá twego: iuż Pan znajdye
10: řpokoyne mieyřce y opátrzenie tobie/ iuż y ine błogóřláwieńřtwá iego święte bę=
11: dą hoynie rozřlyřzone á rořciágnione nád tobą.(*marg*) ¶ **Káždy wierny Páńřki řąd
wybrány iego.** (–)

12: # Sřuchayże co Pan powiedáć raczy o takim wiernym swoim/ ktory z łářki ie=
13: go świętey iuż ták ofwiecony á obiářniony będye Duchem s. iego: Iż to będye
14: řąd moy wybrány/ w ktorym sie będye řwiećilo y řwiećilo imię święthe moie/
15: przed krolmi y przed wřzytkimi narody řwiátá tego. Iákož thu nie mář vtwir=
16: dzie moy miły Krzeřciáńřki człowiecze myřli á fercá swego o tym Pánu swoim/
17: á on nie tylko áby cie ofwiećić/ obiářnić/ á opátrzyć miał/ á Duchem řwym řwie
18: tym nápełnić miał/ áleć iefzcze powieda iż będyeř naczyniem á řędem wdzyęcz=
19: nym iego/ y człowiekiem wybránym od niego. A ná což mář być wybránym od
20: niego? Thu řłuchay/ iż ábyř nořil w łobie przed řwiátem/ przed krolmi/ y przed
21: wřzytkimi mocarzmi/ řwięte imię iego. Nie wřtydayże sie tedy moy miły bráćie (*marg*)

Izaiařs wxliij. ka. (–)

22: tego imieniá iego řwiętego/ gdyž to wieř s piřmá pewnego/ iż przed tym řwie= (*marg*)

Do Rřimia. wxiiij. (–)

23: tym imieniem iego vpadáć muři káždé koláno niebieřkie/ zyemřkie/ y piekielne.(*marg*)

Do Filipen. w ij. (–)

24: Gdyž wieř iż řadnego imieniá nie mář áni ná niebie áni ná zyemi kthoreby nas

25: zbáwić miáło/ iedno to imię řwięte Iezus/ (*marg*) **wDizieiach [!] iiij.** (–)gdyž sie nam
wykláda zbáwicielem

26: nálezym. Gdyż słyszysz iż tego imienia świętego nikt wymówić nie może/ oprócz (*marg*)

j. Do Kori. wxij. (-)

27: Duchá s. A iákoż sie go masz wtydác? iákoż go nie masz w sobie nośić? á nie tyl=

28: ko sie miánować Iezus Iezus/ gdyż cie sam vpominác raczy: iż nie káždy moy

29: ieft wierny/ á nie káždy wnidzye do kroleństwa mego/ kto tylko woła zá mną Pá

30: nie Pánie/ iedno owłzem ten co czyni wołą Oycá mego niebieskiego. A iákoż no= (*marg*)

Mattheuś w vij. (-)

31: śić á okázowác masz to święte imię w sobie tego Páná swego?(*marg*) **Iáko sie ma ktho okázác być wiernym Páńskim.** (-) To czynić co ieft

32: Páńka wola iego/ á nie wtydác sie tego okázowác y przed krolmi y przed kfią=

33: żęty/ y przed wśzytkimi mocarzmi swiátá tego/ iż iedno ten IEZVS á nikt inšzy

34: przynioł nam wołą y opowiedział náukę Bogá Oyczá swego niebieskiego. A

35: tego iedno samego Iezufá/ á nikogo inego/ rády **iteż [!]** náuki á poštánowienia/

36: słuchác mamy: gdyż to pewnie wiemy/ iż nam nie ieft przyniešioná/ ták iáko i=

37: ne/ z żadnych omylnych wymyšłow swiátá twgo/ iedno z onego šczyregó á wier

38: nego poštánowienia táiemnice Boštwa onego špołecznegó z Bogiem Oycem

39: y z Duchem s. á zgodziło sie ze wśzytkimi dekrety Prorockimi/od początku

40: swiátá przez wśtá ich obwołánemi przez Duchá świętego. (*marg*) **Zadny štrách nigdy nic nie może áni żadna mocz/ przeciwko imyeniu Páńskiemu.** (-)

41: # Słuchayże iż thu Pan powiedác raczy/ iż przed krolmi á mocarzmi będzie

42: wyśławiał imię moje. Y toć nie bez przyczyny Pan vczynić raczył: bo to święte

43: imię kto w kącie wyśławia/ tedy też w kącie zoštawa. Ale thy iešliże chceš być

44: Rycerzem wiernym á boiownikiem wiernym Páná swoiego/ nie wtyday sie

45: nic s tym świętym imieniem ná plác wyiechác/ przed wśzytkimi mocarzmi te=

46: go swiátá. O pewnieć sie nie zmyli votum onego Gámáielá zacnegó człowie=

47: ká w rádzye Ierozolimškiey/ gdy sie rádzili žydowie áby iáko mogło być zátrá=

48: cono to święte imię Iezus y náuká iego/ iż powiedzial: (*marg*) **w Dzieiach w v.**

(-)Iešliżeć tho iešth z Bo=

49: gá/ tedyć sie temu nikt šprzeciwić nie może: á iešliżeć ieft s swiátá/ sámóć tho zgi=

50: nác á wśtác muśi. Ale iż ty to iuž pewnie wiesz iż nieomylnie to święte imię z Bo=

- 51: gá iest/ iużesz thego pewien á ift bądź/ iż sie mu nikt sprzećiwić nie może/ á káždy
52: zámilknać á oflnąć mufi/ ktokolwiek sie będzie chciał sprzećiwić tey świętey mo
53: cy á zácności Boskiey iego.
54: # A iżbyś ielzche więtżą pociechę á twirdzenie wzyął łobie o thym świętym i=
55: mieniu Páná fwego/ oto thu słyszysz iákie ftáranie á iákie zbunthowanie czynili

miedzy

strona: 286

Pawła świętego.

Lift 286.

- 1: miedzy łobą cí przełózeni miáltá Dámáľzku onego/ w ktorým ten święty á wier=
2: ny Páńłki poczał wyfláwiác święte imię Páná fwego/ áby go byli mogli záni=
3: łzczyć á o gárdło przypráwić: ták iż y włzytki brany y włzytki łtroże ofádzili oko=
4: ło niego. Pan thu okazác á iáwnie fwiátu obiáśnić raczył/ iż żadny bez woley á
5: bez opátrności święthey iego nigdy zginác nie może: á nie tylko łam/ ále y na=
6: mniefzy włos z głowy iego. Słyszysz iż ludzycy święci wzyáwłzy go iż gi łpuścili
7: z muru onego. A gdzycy słyszysz iż Ewányeliłtá piłze/ iż wzyáwłzy go: tu możesz ro
8: zumieć iżci sie on nic nie łękał ani sie trwozył przed przegrołzkámi fwiátá thego/
9: będąc bełpiecznym w obronie y w opátrności Páná swoiego: ále iż ini ludzycy
10: święci práwie go przynukáli á przymuścili do tego/ á práwie gi gwałtem wzię=
11: li/ iż odłzedł precz z miáltá onego/ dla więtższego rozłzyrzenia ná potym świętego
12: imieniá Páńłkiego. A gdy dáley będziełż czedł żywot y łpráwy iego/ znajdyesz
13: iáko z zámknionych łklepow wychodził/ iáko go ony łmiertelne iáłzczorki káľá=
14: ły/ iáko bywał w rozmáithych nawáłnościach morłkich/ á w dziwnym niebe=
15: łpieczeńłwie żywotá fwego/ á nigdy sie nic nie zátrwozył w żadnym niebełpie=
16: czeńłwie swoim/ ielzche y wiele inych przez wiáre iego bywáli przy nim wybá=
17: wieni z wielkich niebełpieczeńłw fwiátá thego. A thák tu káždy święty á wierny
18: Páńłki niech sie iáko chce kołyłze/ iednák nigdy zginác nie może/ á nie thylko zgi
19: náć/ ále y namniefzy włos z głowy iego nie łpádnie/ bez woley á bez świętey o=
20: pátrności Páná iego.
21: # Alebyś potym rzekł/ ále což po tym á wđdy márnice zgináć? Przeczcíłż iedno o

22: no kápitulum co piŕze do Tymotheuszá miłófniká ſwego. (*marg*) **j. Do Timot. w vi.**

(–) Iż iuż czás moy przy=

23: chodzi/ iużem dobry boy wyboiował ku czći Pánu ſwemu/ Iuż ſie pokwáp ku

24: mnie/ iuż niczżego inego nie czekam iedno oney korony kthorą mi ma dáć Pan

25: moy czáfu ſądu ſwoiego. (*marg*) **Wierny niczżego nie czeka/ iedno zapláty ſwoiey.**

(–) A nie thylko mnie/ ále y thym wŕzytkim ktorzy czekáią

26: przyſćia iego. Pátrzayże tu iáka to łáلكá á iáka opátržnoſć Páná thego/ iż káz=

27: dy wierny iego/ ktorýkolwiek tu boy wyboiuie ſtale przy tym Pánu ſwoim/ á do

28: końcá wytrwa przy nim/ á nie vniefie ſie nic od niego/ gdyż iedno temu błogo=

29: ſłáwić raczy/ iáko thu iuż wie y rozumie czás drogi ſwey do Páná ſwoiego/ iá=

30: ko to iuż obfýła przyiaciele ſwoie/ y opátruie rzeczy ſwoie/ iáko ſobie beſpiecznie

31: tuſzyć może/ iáko ſobie tuſzył then ſwięty Apoſtoł/ iż iuż niczżego inego iſtotnie á

32: pewnie nie czekam iedno oney korony á wieczney rádoſći/ kthorą mi moy Pan

33: ma dáć czáfu ſądu ſwego.

34: # A iákoż tu ma być ſtráſzna iáka przygodá/ ábo y niebeſpieczeńſtwo/ ábo też y

35: ſmierć wiernemu Páńſkiemu/ gdyż w przygodach ſwoich ieſt tego iſt/ iż ſie mu

36: nic ſtác bez woley Páńſkiey nie może. Gdyż przy ſmierći ſwey pewien thego/ iż

37: go Pan czeka s koroną iego/ y ze wŕzytkimi rádoſćiami iego. A iż ma być chwá=

38: lebna/ ták iáko to Prorocy nápiſáli/ ſmierć iego. Iáko theż o tym tenże Apoſtoł

39: ſwięty y ſam opowiedác raczy.

40:

¶ Czego ſie thu káždy wierny vczyć ma.

41: # Słuchayże pilno czego ſie tu káždy wierny náuczyć ma. Napirwey nie przy=

42: pátruiąc ſie ofobam áni ſtanom/ ále kthożkolwiek ieſt/ á iákiegożkolwiek ſtanu

43: ieſt/ á zwłáſzczá ieſli ktemu ielzche powołány będye od Páná ſwego/ iż powie=

44: da ſzczyrą prawdę ſłow Páńſkich/ iż to ieſt duch s prawdy. A inſzy duch/ by też

45: był nie tylko nawiętfzy á nazacnieyſzy/ ále też y Anyelſki/ á nie powieđał ſzczyrých

46: ſłow Páńſkich/ iuż ma być wzgárdzony/ á nie ma mu być wiárá daná. # Dru=

47: gie/ iáko wnet káżdemu/ kto iedno zácźnie wiarę o Pánu o tym/ naydzye ſie ná=

48: uczyciel/ naydzye ſie Anániaſz/ á pewnie go Pan káżdemu zeſle/ iáko ſłyſzymy iż

49: fie sftáło themu Apoštołowi świętemu. A pewnie odpádną kázde łufki od oczu
50: iego/ omylności á márney flepoty iego/ iż práwie pozna á práwie fie przypátrzy
51: możności á Boftwu Páná fwoiego. # Trzecie/ iż fie iuż ftanie łędem Páná
52: fwego/ á przebránym iego/ á ták iákoś fłyfzał nápełnionym Duchá świętego.
53: # Czwarte/ iż będzyc w nim fławne á iálne imię Páná tego/ thák iż áni krolow
54: áni kfiąząt/ áni żadnych mocarzow fwiáthá tego/ nic fie lękáć nie będzyc/ gdyż

fie kázdy

strona: 286

Ná dzyeń Mácieiá świętego

1: fie kázdy fłufznie lękáć nie ma/ gdyż przed tym imieniem świętym drży á wpada
2: kázde koláno/ ták niebieskie/ iáko y zyemfkie/ tákze y pyekielne.
3: # Dayze też nam tedy nász miły wńzechmogący Pánie táką wiárę á táką fta=
4: łość/ iákaś był dał temu Apoštołowi twemu świętemu/ á iżebyś fie też nam s te
5: go obiáfnionego obłoku fwego/ á s tego Máyeftatu fwego niebieskiego/ ozwác
6: y tákież obiáfnic raczył: á dał nam też tákież Duchá świętego fwiátłości/ iákoś
7: iemu dáć raczył. Rácźze łobie vczynić z nas to przebráne náczynie łobie/ áby tho
8: święte imię twoie złym ftráfzliwe/ á dobrym pociefzliwe/ było ábychmy ie go=
9: dne nošili przed wńzytkimi ftany fwiátá tego. A potym iżbychmy mogli rzec be
10: łpiecznie przy łmierci náłzey/ iż niczego inego nie czekamy iedno oney korony kto
11: ráś wńzytkim wiernym fwym/ co czekáią przyłcia twego/ záflubić á obiecáć ra=
12: czył w wieczney rádości onego niefkończonego kroleřtwá twoiego. Do
13: ktorego nas rácz łáfkáwie á miłostíwie doprowadzić/ áby=
14: chmy ich s tobą vzywáli ná wieki wieczne/ Amen.
15:

Ewányelia ná dzyeń Mácieyá

16: **świętego Apoštoła Páńfkiego. Ktorą nápiřał świę**
17: **ty Máttheufz w xj. káp. Przeciwko wyřtáwnym rozu=**
18: **mom y myřlam fwiátá tego.**

19: # Podźcie ku mnie wŕzyŕcy á ia ochłodzię was etc.(*marg*) ¶ **Iż Pan nie pátrzy ná ftany áni ná rozumy fwiátá tego/ iedno pátrzi fercá wiernego/ á tho ná náwiętfzey pieczy v niego/ y iákie fá błogofławieńftwá iego v niego. (-)**

20: **D**zyeń dziŕieyŕzy ieŕt przywłafzczon y wy=
21: zwolon od zboru á od kołciołá ŕwięthego krzeŕŕiáń=
22: ŕkiego/ ábychmy weń obefzli y roŕpomnieli ŕobie po
23: wołanie á przeźrzenie/ ŕpráwy y żywot Mácieiá s.
24: Apoŕtołá Páńŕkiego. A thá Ewányelia niźey nápi=
25: fána/ w ktorey fá połoźone thy ŕwięthe ŕłowá Pána
26: náŕzego nam thu ná poczátku wŕpomienione/ włá=
27: ŕnie ieŕt przywłafzczoná dniowi temu dziŕieyŕzemu.
28: Gdyź iáko hiŕthoria ŕpraw á dzyeiow Apoŕtołŕkich
29: ŕwiádczy/ ták iáko o thym niźey lepiej zrozumujemy:
30: iż ten ŕwięthy człowiek á then zwolennik Páńŕki/ ni=
31: gdy o tym nic nie myŕłac/ nigdy ŕie tego nie nádziewáiáć/ ieŕt náznáczon/ prze=
32: źrzan/ y powołan práwie przez Duchá ŕwiętego/ ná ŕtan Apoŕtołŕki: áby thá=
33: kieź iáko y ininzwolennicy ŕwięci iego/ noŕił á obiáŕniał w ŕobie/ y wyŕławiał
34: przed wŕzytkimi narody ŕwiátá tego/ ŕwięte imię iego.
35: # Abowiem to iftotna á nie omylna rzecz ieŕt/ gdzye ŕie kolwiek zácźnie w kim
36: namnieyŕzy poczátke wiáry á namnieyŕze ŕtáránie o ználezyeniu Pána tego/ nic
37: then Pan z oná wieczná á pewná opátrznofciá ŕwoiá zámieŕzkáć nie raczy/ áby
38: tych ŕłow ŕwoich nád nim wypełnić nie miał. Tá k iáko thu ná wŕzytki wołá/ iż
39: ktokolwiek iedno chce ŕie obroćić á vciec ŕie do niego/ iż káźdego nieomylnie
40: wŕpomoże/ iż káźdego ochłodzi/ iż **kádemu** [!] / obiáŕni onę proŕtotę iego/ á pociá=
41: gnie go do ŕiebie y do ŕwiętego miłofierdzya ŕwoiego. Y dla tego ty ŕwięte ŕło=
42: wá Páńŕkie tu ŕobie ná poczátku tey ŕpráwy náŕzey ŕpolnie á ŕłufznie przypomi=
43: náć możemy/ á iŕcieby vŕtáwicźnie miáły być w rozmyŕłaniu náŕzym/ iż Pan
44: náŕz odkupiciel y dobrodzyey náŕz/ widząc nikczemnoŕci á omyłki náŕze/ iż błá=
45: dzimy/ iż ŕie vnoŕimy/ iż ŕie tułamy iáko ŕlepi po omylnych drogach á błędnych

46: gościńcoch nikczemnego świátá tego/ (*marg*) **Pan wftáwicznie woła á ozywa fie nam.**

(-) z rozmaítym ftáraniem nálfzym á z nádzie

47: íami nálfzymi o nábyciu íákiego wfpomożenia nálfzego: woła zá námi/ ozywa

48: fie nam w rozlicznych pífmiech/ w dziwnych obietnicach fwoich/ ledwe iz tego

iuż ták práwie

strona: 287

Apoftoła Páńfkiego.

Lišt 287.

1: iuż ták práwie ná poły w wfyzy fwoie nie slyfzimy: Iz nie tułaycie fie moi mili fy=

2: naczkowie/ nie błádzcie á nie vnoście fie zá rozlicznemi á zá błędnemi tymi go=

3: ścińcy świátá tego/ ále podźcie ku mnie profto onymi drogámi wiernemi á pra

4: wdziwemi moiemi/ gdyżem ia ieft iedno íam tą prawdą á tą drogą/ ná ktorey

5: fie nigdy omylić nie możecie. A gdy do mnie przydzyecie/ á gdy fie do mnie

6: z wiernemi fercy fwoiemi dopytacie/ oto slychaycie iz was ochłodzę/ iz was po

7: cielzę/ iz was opátrzę á poftánowią we wfyzytkich ípráwach á potrzebach wá=

8: fzych. A izbychmy ízyrzey o tym zrozumieli/ oto wnet mamy Ewányelią thych

9: świętych słow iego/ ktorą nam ná pífmie zoftáwić raczył Máttheufz Ewánye=

10: lištá święty tymi słowy.

11: Záfú onego/ po onych rofpráwach fwoich mo=

12: wił Pan Iezus: Dziękuię tobye Boże Oycze Pá=

13: nie niebá y zyemie/ iz eś zákrył tháiemnice fwoie

14: od mądrych á od rofthropnych/ á obiáwił e

15: máluczkiem. A tho dla tego Boże Oycze/ iz fie ták

16: podobáło thobie. Wfzytko mnie ieft dano od Oy

17: cá moiego/ á żaden práwie nie poznał fyná iedno ociec/ áni oy=

18: cá żaden práwie nie poznał iedno fyn/ á komu go on íam bę=

19: dzye obiáwić raczył. Podźciefz do mnie wfyfcy kthorzyfcie íą

20: ípracowáni/ á ia ochłodzę was: á weźmicie íárzmo moie ná

21: íię/ á vcźcie fie thego odemnie/ żem ia cíchy ieft á pokornego íer=

22: cá/ á ták naydziecie odpoczynienie duíam wálfzym. A bowiem=

23: ći iárzmo moie ieft bárzo wdzyęczne: á brzemię y ociążenie mo=

24: ie bárzo lekkie ieft.

25: **T** Ak iáko wyzfzey miánowano á wšpomieniono ieft/ iz thá Ewányelia s.

26: łłufznie przywłafzczoná ieft od zborow fwiętych dniowi dzifiefyzemu/ á

27: pámiątce y powołániu Mácieiá fwiętego Apoštołá Páńskiego. Gdyż

28: w niey nápiřano łtoi/ iz Pan powiedác raczy/ iz żaden nie pozna oycá áż komu

29: go ten fwięty fyn iego/ ktory ieft obraz á iftność iego/ obiáwić á obiáśnić będye

30: raczył. Gdyż też w niey łá ty wdzyęczne łłowá ie^{go}/ ktoremi on nas vřtáwicznie

31: wabi á powoływa do łiebie/ ábychmy łie wřzyłcy do niego ćifnęli á zá nim łzli/

32: á nigdziey indziey nie łzukáli żadney nádzyeie y wřpomożenia łwego/ iedno v nie

33: go: A on nas wřzythkich obiecuie miłośćiwe ořwiećić á obiáśnić y ochłodzić/ á

34: iuż ták ná wřzem pociefzyć we wřzythkich łpráwach nářzych. Opowiedáiąc wdzie

35: czne á ony bárzo łnádne brzemiioná woley fwiętey á pořtánowienia łwego/ kto=

36: re on ná nas miłośćiwe wkládác raczy. Co łie było wřzythko iáłnie okazáło ná

37: tym Apořtole fwięтым/ y powołánie iego/ y ono łcie ochotne iego/ á pilne łzuká

38: nie Páná łwoiego. A izbychmy łnádniey zrozumieli temu/ tedy łie ták zdáło á=

39: by też tu byłá przytoczoná á nápiřaná hiřtoria o tym fwięтым powołániu thego

40: Apořtołá fwiętego/ y o tych łpráwach iego. Gdyż piřmá nam thu łá dla thego/

41: zořtáwione/ ábychmy to łobie rozmyłłáiąc co łię piřwey działo z wiernemi Páń

42: łkiemi/ iz łię tákież będye dzyáło y z drugieymi áż do łkończenia łwiátá wřzytkie=

43: go. A thá hiřtoria fwięta ieft nápiřána w łpráwach Apořtołłkich w piřwřzym

44: kápitulum tymi łłowy.

45: **O** Nych czářow/ powřtawřzy Piotr fwięty s pořzo=

46: dku bráćiey á zebránia onego/ ktorych było ná then

47: czás łpołu ořob o łtho y o dwádziefciá/ mowił thy=

48: mi łłowy: Męřzowie bráćia/ nielza iedno iz muřzą

Ccc

być wřzytki

1: być wŹytki piłmá wypełnione/ kthore z dawná opowiedział
2: Duch fwięthy: á zwłafzczá teraz ony/ kthore powiedác raczył
3: przez wŹthá Dawidowe o IudaŹzu kthory był wodz á Źprawcá
4: onych kthorzy byli poimáli Páná náŹzego Ieżufá/ będąc z ná=
5: mi w iedney liczbie/ á miawŹy częśc thych táiemnic Źpołecznych
6: z námi/ kthore nam Pan náŹ obiáwić raczył. Kthory Źobie był
7: pothym kupił rolá z onych pieniędzy złościwych/ zá kthore był
8: przedał Páná náŹzego. Ná kthorey pothym obieŹiwŹy Źie z ro=
9: Źpáczy/ roŹpadł Źie ná poły/ á wyciekły z niego wŹytki wnątrz=
10: noŹci iego. A byłá tho rzecz iálna y Źlawna po wŹytkim żydo=
11: Źtwie/ thák iż rola oná byłá potym zwaná ięzykiem ich Akelda=
12: má/ co Źie rozumie/ rola zá krew kupiona. Abowiem thák byłó
13: z dawná o nim nápiŹano w kŹięgach PŹalmow Dawidowych: (*marg*) **w PŹal. lxviij.** (–)
14: IŹ będzie mieŹzkánie iego ŹpułtoŹzone/ á nie naydzye Źie kthoby
15: Źie ofiedział w nim. (*marg*) **w PŹal. Cviiij.** (–) A biŹkupŹtwo iego muŹi poŹieśc drugi. A
16: thák potrzebá thego ieft/ ábychmy s tych mężow ktorzy miedzy
17: námi Źá w zebrániu náŹzym od onego czáfu gdy miedzy nas
18: wŹedł á vkazał Źie był Pan náŹ Ieżus KryŹthus/ y gdy záŹię od
19: Źzedł od nas. Tho ieft/ ode krztu Ianowego áŹ do thego czáfu á
20: do dnia thego/ ktorego ieft wzyęť od nas do Bogá Oycá Źwo=
21: iego. A thák nielza iedno iż muŹimy ná to mieyŹce tego IudaŹzá
22: vczynić kthorego s thych Źwiádkiem miedzy nas thych Źwiętych
23: Źpraw iego y zmarthwych wŹthánia iego. (*marg*) **Źwięcenie Káplánow.** (–) Y poŹtháwili
miedzy
24: Źię dwu/ iednego Iozephá kthory był zwan BárŹábáŹ/ á był
25: przezwan Źpráwiedliwy/ á drugiego Mácieiá. A modłac Źie
26: ku Pánu/ mowili: Thy wŹzechmogácy Pánie/ ktorzy **z náŹ** [!] á do=
27: Źwiádczas fercá káŹdego/ obiáw nam kthorego raczyŹ Źobie po=
28: wołác miedzy thymi dwiemá/ áby wzyáł mieyŹce táiemnic two
29: ich á ApoŹtolŹtwá Źwego/ s ktorych wypadł on niewiernik Iu=
<http://rcin.org.pl>

30: daŕz/ á iuŕ ſzedł ná mieyſce ſwoie. A gdy im dáli lofy/ thedy

31: padł los ná Mácieiá. A był wneth policzon dwunaſthym zwo=

32: lennikiem ku onym iedennalcie pirwŕzym.

33: **T** A ſprává á thá hiſthoria wnet ſie iſthála ſkoro po w niebo wſthápieniu

34: Páńſkim/ thák iáko to Lukaſz s. Ewányeliſtá wypifuie. A dzyála ſie thá

35: rzecz przy wielu ludzyech zacnych/ y pánná mátká Páńſka ielzcie była ná

36: ten čás poſpołu z Apoſtoły w Ieruzalem. A potym wnet rychło był im zeſlan

37: Duch s. iuŕ do tey ſpołeczności ich/ y iuŕ do tego powołania y náznáczenia Apo

38: ſtołow dwunaſcie. Do ktorego powołania iuŕ teŕ był ten Apoſtoł s. iákochmy

39: ſłyſzeli/ przyzwan á przypuſzczon z wezwánia Duchá s. A thák przywrácaiąc

40: ſie záſ ku Ewányeliey s. zádziwuemy ſie tu temu co owo Pan powiedác raczy:

41: Iŕ dzyękuie tobie Boŕe Oycze/ iŕeſ zákrýł á odiałeſ ty táiemnice Boſkich ſpráv

42: ſwoich od mędrkow á od chytrcow ſwiátá tego/ á dałeſ ie zrozumieć proſtacz=

43: kom á máluczkim. A iŕ nikt poznać ciebie nie moŕe áni pozna Boŕe Oycze/ iedno

44: komu ia ſyn twoy ciebie będe obiáwić y obiáſnić raczył.

45: # O wielkaŕz thu pociechá moŕe być tym/ ktorym ten wŕzechmogący Pan/ nie

obiáſni wŕzy=

strona: 288

Apoſtoła Páńſkiego.

Liſt 288.

strona: 288

1: obiáſniwŕzy ich wielkimi rozumy/ wielkimi náukámi/ raczył im dáć poznać á

2: doćiſnąć ſie do ſwiętego Boſtwá ſwoiego. (marg) **Wielka pociechá proſtaczkom ktorzy po proſtu poznawaią Pana ſwego.** (-) Abowiem tá hiſtoria tey Ewánye=

3: liey ſwiętey wnet ſie dzyála po onym poſelſtwie Ianá s. gdy z więzyenia ſwego

4: poſłał do Páná kilka vcźniow ſwoich/ pytáiąc go ielſiŕeſ thy ieſt iuŕ on nam o=

5: biecány Meſyáſz/ czyli inſzego oczekawác mamy. Acz tego było nie trzebá temu

6: człowiekowi ſwiętemu/ gdyż ielzcie w żywocie mátki ſwoiey poznał go był przez

7: Duchá s. á dał chwałę iemu. Gdyŕ go głoſno obwoływał iuŕ ná puſzczy/ opo=

8: wiedáiąc ſie być niegodnym rozwięzać rzemyká v trzewiká iego. Ale dla thego

9: był posłał do niego/ áby oni posłowie iego przypátrzywfyz y onym dziwom
10: y Boftwu iego/ gdyż sam był w więzyeniu/ áby po fwiátu roznořili á obwoły=
11: wáli ono fwięthe Boftwo iego. Gdyż oni bogacze/ gdyż oni mędrzy/ gdyż oni
12: Biskupi/ Fárizeufzowie/ á doktorowie wielcy/ wzgardzáli á pořmiewáli y z
13: onych nowozyáwionych řluchow á powieřci/ o przyřciu á o zyáwieniu Mefya=
14: řzá tego. A nie tylko áby yie temu przypátrowác á przyřluchawác mieli/ ále ow=
15: řzem grozám/ pomřtám zákázowáli o tym mowić y miedzy ludzyc roznařzác á
16: opowiadác tego. Y wnet támze Pan powiedác raczył/ iż zá prawdę powiadam
17: wam/ iż nigdy wietřzego gwałtu nie ćirpiáło kroleřtwo niebieskie/ iáko od zyá=
18: wienia Ianowego áż do thego czáfu. Támze Pan wřpominác raczy ony miá=
19: řtá zacnieyřze/ Bethřáide/ Korozaím/ Tyr/ **iteř [.]** Kápernaum/ w ktorzch iuř sam
20: bywác raczył/ w ktorzch yie iuř bylá iánie obiářniá fwiętha prawdá iego/ y w
21: řlowiech iego/ y w rozmáitzych cudoch iego. W ktorzch mieřciech byli ludzyc
22: bogáci/ ludzyc mądrzy/ ludzyc zacni á náuczeni: iż biedá wam będye nád wřzy=
23: tkimi biedám o wy nędzne miářtá/ ktore yie wynořcie s thymi bogáctwy y ro=
24: zumy řwemi áż pod niebo/ á potym áż do piekła będy zniřzone á potłoczony thy
25: rozumy á ty omyřne wyniořłoci wářze. (*marg*) **Kto Páná wzgárdzi/ wzgardza go teř**

Pan. (—)

26: # Támze pothym gdy iuř oni řludzy Ianowi odeszli od niego/ przypátřzywfyz
27: yie onemu Boftwu iego/ rozumiejąc iuř á bacząc vtwardzoná wiářę ich/ mowić
28: raczył ku Bogu Oycu řwoiemu: Iuř ia tobie dzyękuie á wyznác to muřę Bože
29: Oycze moy/ iż to iest fwięta wola twoiá/ ábyř ty prořtaczki á máluczkiemi oá=
30: dzić raczył to kroleřtwo řwoie. A ći bogacze/ á ći mędrkowie řwiátá tego/ ktho=
31: rzy wzgárdzili ciebie/ áby teř byli wzgárdzeni od ciebye. Iáko to potym o oney
32: wieczery řwoiey fwiętey á o onym powořaniu Bogá Oycá řwego niebieskiego
33: powieřał/ gdy mowić raczył:(*marg*) **Lukařs w xiiij. ka.** (—) Człowiek ieden zgotował
był gody/ á iż nie prze
34: iednego ále prze wřzytki zgotował ty gody kroleřtwá řwoiego fwiętego: á wřzy=
35: tkich á wřzytkich do nich powořywác raczy. A ielcze ktemu ty przekłáda/ ktore
36: y rozumu/ y bogáctwy/ y dořtoieięřtwy przełožyc raczył: gdyż przypomina wo=
<http://rcin.org.pl>

37: ły/ wsi/ y ine rzeczy. A gdyż oni wzgárdzili ono powołanie swoie/ wzgárdził ie
38: też Pan: y obiecał im to iftotnie/ iż iáko oni niechcieli być wdzięczni thych świę=
39: tych god iego/ także też iuz wiecznie nie máią fkołztować they wieczerzey iego/ á
40: nie máią nigdy poznać nád łobą łalki świętey iego.(marg) **zophoniafs w iij.** (-) Iáko
Dawid y Zophoniafz

41: o tym przed tym nápiłáli: Iż **m álucy** [!] / vbodzi/ á profaczkowie będą chwalić

42: imię twoie Pánie.

43: # O wízechmogący á miłościwy Pánie/ byś dzifiefylych czáfow tu też łam sftę=

44: pić raczył/ oną widomą á cielefną ofobą swoią/ ácz ty wízytko widziłz y wiełz y

45: wízytko tu łpráwuiefz ná łwiecie wedle woley twoiey/ ífcie pewnie żebychmy też

46: tyłz łłowá wílyłzeli/ ktoreś ná on czás raczył mowić/ ták iáko ie nam tu Ewán=

47: yeliftá święty ná písmie zołtáwíc raczył: Iż dzyękuię tobie á mułzę wyznać Bo=

48: że Oycze moy/ iż widzę thu ná łwiecie tę świętą wolą twoię/ iż málucy/ á pro=

49: łtaczkowie łzukáią á pytáią łie o tobie y o świętych łpráwach twoich. A łi mędr

50: kowie/ á łi bogacze/ Inádniebyś to obaczył y obaczyłz pewnie z Máyełtatu świę=

51: tego twego/ co czynią imieniowi twemu świętemu/ iż nie tylko áby ie poznać á=

52: bo ie połwiádzáć mieli/ ále kędy iedno mogą zátłumić/ tu ie zátłumiáią/ ták iż

53: łie tu nie łmieią dopytáć á dołfškáć do ciebie wiele tych profaczkow twoich/ o

54: ktorých tu powieáć raczyłz Bogu Oycu twemu. Ale łłuchay nędzny mędrku á

55: bogaczu co ná on czás mowić Pan raczył do onych mędrkow á do onych boga=

Ccc 2

czow/ á z iá

strona: 288v

Ná dzyeń Mácieiá świętego

1: czow/ á z iákiemi pogrozkámi opowieda przyłzły vpadek tym ták wielkim á za=

2: cnym miáłtom/ ktorým był iáwnie á iálnie łłowo swoie opowiedzeć raczył/ á

3: ktorým był iuz práwie dáł vznáć święthe Bołtwo swoie: Iż biedá wam nád

4: wízytkimi biedámi będzie/ á tá wálzá wyniołłość/ á to wálze hárdé mnimánie/

5: ták w rozumiech iáko y w bogáctwiech wálzych/ będzie łpołu z wámi ták łtrą=

6: coná/ áz práwie ná głębołość piekielną.

7: # Aleby też kto thák rzekł/ to też tu nie práwie łáłká Páńłka/ y nie práwie miłość

8: bráterśka/ gdyż Pan chce áby byli wśzyſcy zbáwieni/ ták bogacze iáko y vbodzy/
9: ták mędrzy iako y proftaczkowie. (marg) ¶ **Trudno fie mędrək ma wymowić.** (-) A
powinność Krześciáńka ták włańnie w fo
10: bie nieść ma/ iż ieden drugiemu włańnie ták życzyć ma iáko śam śobie. A tu Pan
11: iedno o proftaczkach powiedác raczy/ iż tylko tych ieśt kroleśtwo niebieskie. Iá=
12: ko y w ośobie onych máłych dzyatek to opowiedác raczył. A ci fie teź zálę pro=
13: śtacy chłubią s tego/ á pośmiewáią fie s tych mędrkow/ ktorzy fie nie mogą w
14: tym obaczyć/ ábo ináczey rozumieią. O nędzny mędrku/ o nędzny wymyśláczu/
15: ielźczęćby to máło ná tym by fie świát pośmiewał s ciebie/ ábo mowił ábo śzem=
16: rał o tobie/ ále śluchy coć Dawid zá pewną nowinę powiáda o tobie: (marg) **w Pfalmie**
ij. (-) Iż Pan
17: twoy z niebá śwego pośmiewa fie s ciebie/ á Bog twoy przypátruie fie/ dziwu=
18: iąc fie obłędliwym wymyśłom twoim. A nie dziw iż czyni exekucią nád tobą o=
19: nych śtórych á dawnych dekretow śwoich/ kthore z dawná dał obwołác świátu
20: wśzytkiemu/ á iáńnie dośzły do wśzu twoich: Iż gdy oni mnie wzgárdzili praw=
21: de żywą á śtudnicę żywą/ (marg) **Lukafs w xxij. ka.** (-) á wdáli fie zá rozumy y zá
wymyśły śwemi/ wzgár=
22: dzę ia teź imi/ á popchnę ie ielźczę dáley zá tymi śzalonemi á omylnemi rozumy
23: ich. A co ielźczę ktemu więcey/ iż śyn włańny iego iáwnie thu á iáńnie od niego o=
24: powiedác to raczył/ ktory tobie iuź ośtáteczny á napewnieśzy pośeł pośłan ieśt
25: od niego/ iż gdyś ty wzgárdził oną świątą wieczerzą iego/ ná kthorą cie pośił/
26: námawiał/ nápominał przez rozmaíte pośły śwoie/ przez Proroki/ przez Apo=
27: śtoły/ przez Ewányeliśty/ y przez Syná śwoiego/ pewnie on wzgárdzi tobą á od
28: rzući cie teź od śtołu śwego/ iáko niegodnego á nie vbránego gościá wedle wo=
29: ley świątey iego. A iuź nigdy nie poznał ani śkośztuiełz tego dobrodzieyśtwá ie=
30: go/ ani tych świątych á wdzyęcnych god iego. (marg) **Pan práwie śłowy śwemi kołáce**
iáko młothem do wśzu náśzych. (-)
31: # A ták włękni fie nędzniku włękni/ á nie chlub fie nic tym domyśłem á tym wy=
32: myśłem śwoim/ á vczyń fie rádzey proftaczkim przed świątym Máieśtatem
33: iego/ á śtań w pocźcie tych proftakow/ zá ktore tu Pan Bog twoy dzyęki dawa

- 34: Bogu Oycu fwemu/ iż mu ie dał/ iż mu ie wybrać raczył/ obietuiąc [!] nieomylnie
- 35: nie ftrąć z nich namnieyżzego iemu: á owłzem ie iefzcze chować chce y obiecuie/
- 36: á vftáwicznie ftrzedz w fwięthey opátrności fwoiey. A słuchay iáko Pan gło=
- 37: śno kołáce głósem fwiętym fwoim do vřzu twoich:(*marg*) **Matth. w xj.** (-) Iż vcz fie odemnie nędzniku
- 38: á vcz fie pilnie/ widzifz á znařz tho řam iżem ia iefť cichy á pokorny/ á nie chłub fie
- 39: áni fie wyftáwiy tymi nędznemi á márnemi mędrořtkámi twemi. Ktore ie=
- 40: řliźbyř obrocił ku czći á ku prawdziwey chwale Páná fwego/ iuź wiefz zapłáthę
- 41: řwoię z nieomylnych obietnic iego/ iákoć fie iřci řálonon y ini Prorocy od nie=
- 42: go/ iáko fie będą fwiećić ci przy fwiętym przyřciu iego á ná řádyze iego/ (*marg*) **Sapiencie w iij.** (-) ktorzy tu
- 43: fwiećili wiernemi náukámi Páná fwoiego ludowi iego/ iáko będą piękne nogi(*marg*) **Ezaiařs w Lij.** (-)
- 44: ich chodzące po gorach fwiátá tego przepowiedáiący prawdę iego/ á pothym
- 45: po gorach kroleřtwá iego wiecznego. (*marg*) **Nahum w j. kapit.** (-) Iuź teź wiefz zapłáte řáleřzniká á omylni=
- 46: ká káźdego/ iż ma ftrąć duřę fwoię/ á iáko Pan řrodze mu řię vpomináć chce
- 47: owieczek řtráconych řwoich z márných řák iego. Słyřzyř teź co to tu iáwnie to=
- 48: bie Pan twoy opowiedáć raczy:(*marg*) **Ezech. w iij. kapit.** (-) Iż řaden namędrřzemi wymyřly řwemi/ diále=
- 49: ktikámi řwemi/ y árgumenty řwemi/ nie moźe poznáć Bogá Oycá iego niebie=
- 50: řkiego/ iedno kogo z miłofierdzya řwego pociągnie do niego ten fwięty á obwo=
- 51: řány Syn iego fwiętymi řłowy řwemi/ iáko włáfnemi vřthy řwemi/ á iż mu fie
- 52: im da przypátrzyć z řáki fwoiey/ zá poczátkiem iego.
- 53: # A coź tobie po tym iż fie thy będyeřz chłubił przed řwiátem z omylnym rozu=
- 54: mem řwoim/ iáko fie Mieliáć mieni/ iáko fie Słóńce około řwiátá toczy/ iáko
- 55: fie gromy/ błýřkáwice ná powietrzu řpráwuiá/ iáko fie gwiazdy obráćáiá/ y co

řie znáczy

1: fie znaczy z znákw á s podobieńtwa ich. (*marg*) Nic po wykrętnych rozumiech do
zbáwienia (-)Abo iż fie będyełz chłubił w rozmo=
2: wach swoich/ gdzie Bog był kiedy niebá nie było/ co fie dzyało poki świáth nie
3: był ftworzon/ iáko morzá łá záwieszzone ná zyemi/ á zyemiá ná powietrzu. Czo
4: Bog myfli/ y przecz co czynić á spráwować raczy. Nie iżbyć też tho iuż **zle** [!] było o
5: wśzytkim fie pytać/ toć nic nie záwádzi wiedzyeć y vmieć/ ále słyłzyfz czo powie=
6: dáć Pan raczy/ co iest napotrzebnieyźzego ku zbáwieniu twemu: Vcz fie ty ode=
7: mnie moy miły człowiecze pokory á skromności/ nie latay wyfoko z rozumem
8: swoim/ widzifz iákom ia iest ćichy. Słyłzyfz też co powieda o Oycu swoim nie=
9: bieskim/ iż fie on pośmiewa á poháńbia tákie mądrości/ ktore w prostocie sercá
10: swego nie ftoią przy nim/ á przy świętey woley/ náuce/ y poftánowieniu iego.
11: Bo tám nic ná wykręty/ gdyż tám nie pátrzą Grámmátiki áni Diálektiki/ ie=
12: dno sercá wiernego á vniżonego w pokorze swoiey przed świętym Máieftatem
13: Páná tego. Niechby fie temu przypátrzyli nowi á hárdzi Ariani. (*marg*) Nikt nie pozna
Bogá oycá/ iedno komu to fyn oznajmić będyełz raczył. (-)
14: Rozráduyze fie ty vbogi proftaczkú/ ielłize w prostości swey vłáłz Pánu Bo=
15: gu swemu/ á ni w czym innym nie kładzyełz żadney nádzyeie swey/ iedno w nim
16: iáko w dobrotliwym Pánu swym. A ciełz fie tym/ iż to rozumiełz pewnie/ iż cie
17: do tego nie przywiódł áni rozum twoy/ áni náuká twoiá/ gdyż iey nigdy nie v=
18: czuiełz w łobie bez łálki Páná tego. A ktoś cie przywiódł kto nieboraczkú do te=
19: go? Oto słyłchay nieomylnego Doktorá/ ktoryć fie tu opowieda tobie s świętá
20: náuká swoiá/ á mędrzá nád wśzytkimi mędrzy/ iżeś thy ni przez kogo inego nic
21: przyłzedł do tego/ iedno przez świętá wolá iego á opátrżność iego: á iż oba=
22: czywśzy proste á požádlive serce twoie do ználezyenia Bołtwá iego świętego/
23: łam cie pociágnąć raczył/ łamći oznaymić raczył Bogá Oycá swego niebieskie
24: go/ iáko thu słyłzyfz s świętych á nigdy nieomylnych vft iego: iż żadny **mędrzeć** [!] /
25: świátá tego/ żadny doktor áni nawięłtzy wymyłłacz tobie tego nigdy oznaymić
26: nie może. Gdyźci to głośno Pan twoy vfty swemi opowiedáć raczy/ iż żadnemi
27: wymyłły/ mądrościámi/ rozumy á náukámi swemi/ nikt nie pozna Bogá Oy=
28: cá iego niebieskiego/ iedno kogo on pociágnąć raczy od niego/ á komu on będyełz

29: raczył oznaymić to święte á wiekuiſte Boſtwo iego.(*marg*) Co tym obiecano ieſt co w
proſtocie ſwey ſzukáią Páná. (–)

30: Bo przyſłuchay ſie iedno s pilnoſcią/ á náklóń do tego vchá twoiego/ czo tu

31: Pan do tych ſwoich wdzyęcznych proſtaczków/ ktorzy ſie vpracowali w pro=

32: ſtocie ſwoiey/ ſzukáiąc tego Boſtwá iego świętego/ łáfkáwie á miłoſćiwie mo=

33: wić raczy/ á iáko ie wdzyęcznie námawia do ſiebie/ mowiąc im: Do mnie iedno

34: do mnie podźcie moi mili bráćifzkowie/ ktorzy prácuiecie á ſzukacie Bogá Oy=

35: cá mego w proſtotach ſwoich/ á ia was ochłodzę. A coż to będzie zá ochłodze=

36: nie o náſz miły Pánie? Oto tu iákoby rzekł/ iż wam oznaymię Bogá Oycá ſwe=

37: go niebieſkiego/ iż wam oznaymię táiemnice woley á przeźrzenia kroleſtwá ie=

38: go świętego/ czego oni záſlepieni mędrkowie nigdy mieć áni znáć nie mogą. A

39: coż wam vroſcie s tego? To iż też iuż wſzytki trofki/ wſzytki złe myſli odehydą od

40: ſercá y od myſli wáſzych/ iuż będziecie pewni á iſći tego/ iż żadny ſtrách/ żadne

41: niebeſpieczeńſtwo/ żadne frogóſci ſwiátá tego/ nigdy ſie was iác áni ſnie o was

42: pokuſić nie będą mogły. A iuż możecie wiedzyeć y być tego iſći/ iż y włoſy wáſze

43: będą w tákiew opátržnoſci/ iż żaden z głowy wáſzey nie zginie bez świętey woley

44: iego. Iuż też będziecie wiedzyeć/ iż będą błogoſłáwione prace y goſpodárſtwá

45: wáſze/ polá/ gumná/ y obory wáſze/ domy y potomſtwá wáſze. Iuż też będzie=

46: cie wiedzyeć/ ieſliby ná was iáka przygodá przyſzłá/ iż tho wſzytko s przeźrzenia

47: Páńſkiego zá grzechy wáſze/ á ku pociefze wáſzey. A ták nigdy wam nic ciężkie=

48: go áni záłoſćiwego nie będzie. A co dáley ieſzczé ktemu/ iż iuż będziecie wiedzieć

49: po tym doczeſnym pielgrzymowániu wáſzym/ o pewnym mieyſcu ſwoim/ á o

50: onym nieomylnym á niełkończonym weſelu ſwoim/ y o onych wiecznych roſko=

51: ſzach wáſzych/ ieſli wiernie á do końcá wytrwacie przy thym Pánu ſwoim. A

52: to też tu iuż iáwnie ſłyſzycie odemnie Páná ſwego/ iż iárzmo moie/ to ieſt/ wola/

53: á roſkazánie moie święte/ ktorego ia po was potrzebuię/ iáko bárzo wdzyęczne

54: ieſt á roſkoſzne: á brzemię moie/ to ktore ia ná was wkładam/ ieſt bárzo lekkye á

55: przyiemne/ á ieſzczé go ſam káżdemu z was dźwigáć/ pomagáć/ y na fię ie bráć

56: poſpołu z wámi będę.

strona: 289v

- 1: A tu obacz iako to iest dziwna drogá á náfládowanie Páná tego/ y iako iesth
- 2: lekkie to fwięte brzemię iego/ o ktorým nam tu powiedác raczy:(*marg*) Iárzmo zakonu Páńskiego iako iest **lekie** [!] . (-)y iako iest łacne
- 3: iako iest spokoyne/ iako iest wdzyęcne/ iako sie wżytko błogofławieństhwo do
- 4: niego sćiąga/ á wżytko sie w nim zámyka co iedno iest ku dobremu nálzemu/ ták
- 5: ná niebie iako y ná zyemi/ y iákie w nim iest łacne nábycie y thych nikczemności
- 6: fwiátá tego/ z nieomylnych á fwiętych obietnic iego/ y potym żywotá wieczne=
- 7: go/ kto iedno wiernie z mocnym á stałym fercem iemu vfác będzie.(*marg*) Iárzmo fwiátá tego trudne. (-)
- 8: Pátrzayże zálie iáka iest trudna á niebefpieczna drogá á spráwá náfládowá=
- 9: nia fwiátá tego y kfiążeciá iego/ á iako przychodzi á przypada káżdemu s fro=
- 10: gim potem czolá iego/ przez mordy/ zwády/ niespráwiedliwe sády/ przez trudne
- 11: á obciężliwe á rozmáite práwá swoie. Ano to v Páná wżytko zá nic/ bo on iuz
- 12: nie ma żadney pieczy o thym ktory iuz wypádnie z opátrności iego/ á kto sobie
- 13: szuka iákiey omylney nádzyeie oprócz fwiętego krolestwá iego: tedy tákiego káz=
- 14: dego sá trudne drogi ku káżdym spráwám iego/ y ku zbáwieniu iego. Bo fwiát
- 15: zázwdy dziwne á obłudne drogi iákowemu wynáydowác musí/ kto sie vda zá
- 16: opyeká iego/ á ktho go náfláduie iako bogá swoiego/ iuz on tám záplecie á wwi=
- 17: kle myśl człowieká tákiego/ iż będzie szukał zbáwienia swego pofty/ fuchotámi/
- 18: wędrowániem po fwiátu/ rozmáitemi á potwornemi vbiory/ dziwnemi poku
- 19: támi/ rozmáitemi odpufty/ pewnemi poczty pacierzy/ y inemi omylnemi wy=
- 20: myfły á wynaláfkámi swemi/ á ktoby ich ták wiele wyliczyć mogł.(*marg*) Co zá brzemion Pan potrzebuie od wiernych fwich (-)
- 21: A w náuce Páńskiey/ á w tym iárzmie iego nic wiecey Pan nie potrzebuie po
- 22: wiernych fwych/ iedno áby káždy poczciwie/ pobożnie/ á cnotliwie záchow=
- 23: wał ten doczelny żywot swoy/ bez szkody á bez obrázenia bliźniego swego/ á krzyż
- 24: swoy z woley Páńskiey á z dopuřzczenia iego áby pokornie nořł: wiedząc pew=
- 25: nie iż mu sie obroci ku wieczney pociefze iego. A ktemu áby tu nikomu inemu nie
- 26: duřał/ nikogo inego nie náfládowál/ ni w kim infzym nádzyeie swey nie poklá=

27: dał/ iedno w nim łámyim/ iáko w Pánu swoim/ á w świętym miłofierdziu iego.
28: Będąc tego pewien á ift/ iż nigdy nie będzie omylon w żadney fprawie fwey od
29: niego. Otoż mařz iárzmo iego/ otoż mařz ciężkie brzemioná iego. (marg) Co
proftaczkowie máią/ mędrkowie mieć nie mogą. (-)
30: A ták tu fie obáčz moy miły Krześciáńłki brácie/ iefli fie ty tu nie mařz w czym
31: rofkochác w tey proftocie fwoiey/ fłyřząc nád fobą o tákiey opátrnořci Páná te
32: go/ y o tych świętych obietnicach iego/ iżci y Bogá Oyczá fwego niebiełkiego/ y
33: táiemnice świętego kroleřtwá iego oznaymić/ obiáwić/ pewnie obiecuie: á kte=
34: mu leguchne brzemię wkłádáiąc ná powinnořć twoię/ káźde błogofłáwień=
35: řtwo twoie obiecuie **rořzyřć** [!] nád thobą y ná niebie y thu ná zyemi/ iż iuř możefz
36: pewien być káźdey pociechy fwoiey w potrzebach fwych/ korać záwřdy iuř ták
37: řnádnie przypádać náwřzem będzie/ s świętey opátrnořci iego/ á iuř cie thák ář
38: do końcá řtrzedz będzie/ áby cie nie řtrácił Bogu Oycu fwemu/ gdyřeř iefť od=
39: dan á poruczón opiece świętey iego/ á iż cie iuř pewnie pořtáwić raczy przed świę
40: tym Máieřtatem iego. Cžego/ iáko fłyřzyřz/ wřzyřcy mędrkowie fwiátá tego/ cí
41: ktorzy tylko połóżyli nádzyeie fwe w rozumiech/ w náukach/ á w bogáctwach
42: fwoich/ nigdy otrzymác áni dořtápić nie mogą. Ktorych oczy ták řá zállepione
43: iáko oto fłyřzyřz co o nich powiedác raczy/ iż Bog Ociec odiáwřzy od nich onę
44: napřednieyřzą á napotrzebnieyřzą mądrořć ich/ gdyř wzgárdzili nápomíná=
45: niem świętym iego/ áby byli poználi Bogá Oycá niebiełkiego y kroleřtwo iego/
46: tobie iá dác raczył: á vtirdził iá w thobie/ y obiářnił iá onę niewinną prořto=
47: tę twoię/ thák áby tylko iemu řámemu á nikomu inemu záwřdy náwřzem moc=
48: nie vřáłá/ iáko wiernemu á prawdziwemu Pánu fwoiemu.
49: A ták y to ktemu fłyřząc thę hiřtoriá o thym dořtoynym á świętym Apořtole
50: Páńřkim o Mácieiu s. iż on w prořtocie fwoiey chodził/ dziwuiąc fie á przypá=
51: truiąc fie między zwolenniki Páńřkiemi onym dziwnym řpráwám Páná fwoie
52: go/ ktore w nich Duch s. okázowác raczył/ przez rozmáite cudá/ z wierną my=
53: řłá á s řtátecznym fercem fwoim/ rozwařał to řobie/ á vmnařał w řobie záwřdy
54: řtáteczną wiareę o tym Pánie fwoim. A ták iáko tu Piotr s. powieda/ iż obierz=
55: my między řobą iednego s tych bráciey ktorzy tu řá pořpołu z námi/ iákoř od zią

Oznaczono błędnie 280

Apoštoła

Pánkfiego. Lift 290.

strona: 290

1: wienia Ianá s. aż do dzifiefyzych czáłow.(*margin*) Co nam w tym powołaniu Mácieiá świętego okazać Pan raczył. (–) Tu iuż mozełz rozumieć ferce/ Itátecž=

2: ność/ á wftáwiczność wiáry tego człowieká świętego/ iż on w oney prósthocye

3: swoiey tylko wftýfzawfzy głos Ianá święthego/ iż iuż przyfzedł on obiecány zbá=

4: wiciel/ á on obiecány Mefyáfz narodowi ludzkiemu/ fzucał pilnie á dopyta=

5: wał fie tego/ áby był co rychley znalazł Páná onego swoiego. A oni mędrko=

6: wie/ oni Bifkupi/ oni Fárizáyfcy doktorowie/ z dáleká iáko Thurowie/ potrzá=

7: fáiąc porożym swoim/ chodzili od tego. Pátrzayże czo też záfię Pan nád nim o=

8: kázáć raczył/ á obaczyłz iż on nigdy nie miefzka wiernemu swoiemu z ráthun=

9: kiem á s świętą opátrznóciá swoią. Oto zá oná poczęthá wiárą iego/ pozwał

10: go á náznáczyl go być fzáfárzem Boskich táiemnic swoich á kroleftwá swoiego

11: świętego/ á wzywał go zá Apoštoła fobie/ ták iżby był/ iáko y ini wierni iego/ no=

12: sił w fobie święte imię iego/ á roznafzał ie po włzem fwiáthu/ á iżby fie w nim v=

13: ftáwicznie oświecało á poświęcało ono święthe á wiecznie nieskończone Bo=

14: ftwo święte iego.

15: A tu pátrzay/ iż y tá Ewányelia s. *wyzłzey* [!] nápiána/ y hiſtoria thá o powo=

16: łaniu á wybraniu tego Apoštoła s. pięknie fie tu s fobą zgadzaią. Bo thu otho

17: Duch s. przytoczył ná plác Iudařá/ powiedáiąc to o nim y o káždym złoſniku

18: á niewierniku Pánkfim/ iż dom y dzyedzictwo iego záwždy będye pułte/ á do=

19: ſtoieńftwo iego inſzy poſiędzye.(*margin*) Prorocftwo o káždym złoſniku w oſobie Iudařá.

(–)Gdzye tu oto iefzcze ſzyrzey Piotr s. tego dokłá=

20: dać raczył: Iż oto ten tho Iudař w rofpaczy fwey márnie fie obieřil/ á rofpadł

21: fie nápoły/ y wypádł y wfpádł z niego włzytki wnątrznóci iego. O nędzny Iudařu kto=

22: ryžeř kolwiek iefł/ ktoremu fie tu Pan zwierzyć raczył táiemnic swoich/ fkarbow

23: swoich/ y ſzáfárftwá tych tu doczeřnych dobr swoich/ thobye do czáfu poruczo=

24: nych. Włzák podobno wieř y ſłychałeř że ten Iudař był też zwolennikiem Pán

25: fkim/ kthoremu fie był Pan zwierzyć raczył ſzáfárftwá dobr swoich świętych.

26: Teżci wiele ludzi chodziło za nim słuchając a dziwiąc mu sie/ a iście sie już mieć
27: mógł za jednego mędrka a nie za ledą doktorą/ słyszac wśhawnie słowá Pá=
28: ná swego/ a wśhawnie wiedząc onę świętą wolą a naukę iego. A což mu po=
29: mogła ona nędzna a mizerna mądrość iego/ gdyż wiary nie było a fercá pokor=
30: nego w prostocie swey/ zmieniły sie wśytki ony rozумы iego. Oto słyszysz co v=
31: czynił/ zániedbawłszy oney świętey dobrotliwości Páná swego/ zámniawłszy
32: wezwánia swego/ zdrádził Páná swego. Słyszysz też oto co sie z nim dáley sftá=
33: ło/ w iáką rospácż przyzedł/ a iáką hániebną pomstę odniósł ná sobie/ y wieczną
34: y doczefną/ iáka już hániebnieyła y sprofnieyła być nie mogła. Abowiem słu=
35: chay co Prorok z dawná o nim y o takim káżdym złoŃniku a niewierniku PánŃkim
36: powiedác raczy/ a iáką pomstę odnieść ma káždj ná sobie za tę sprofną złość swo
37: ię: Iż dom a dziedzictwo iego zázwdy spuśtośzone będzie/ a nigdy potomstwo
38: iego nie będzie ná gruncie iego: a dośtoieństwo iego inśzy pośieść muśi/ a on wie
39: cznie już zátřacon będzie.(*marg*) Przypadki złoŃniká káždego. (-)
40: O nędzni Iudařzowie a nędzni száfárze tych świętych táiemnic PánŃkich/ a
41: choçay też y tych tu dociefnych skárbow iego/ ktorzy dla tych márných poży=
42: tkow swiátá tego/ przedawacie práwie Páná swoiego/ a odstępuiecie od szczy=
43: rey prawdy/ woley/ a poštánowienia świętego iego. Czemuż sie nie włękniecie
44: tego/ gdyż tu oto słyszycie/ iż ty rozумы wáśze/ ty wymyśly a omylne wynálálki
45: wáśze/ muřą sie wam wřpák obroćić: a ledwe iż w rospáczy swoiey pothym nie
46: powieřzacie nędznych głow wářzych. Czemu sie tego nie włękniecie/ iż tho már=
47: ne dziedzictwo wáśze ma być zázwdy puśte/ a nigdy potomstwo wáśze nie ma
48: sie tu rořkochác s tego márnego nábycia wářzego. A dořthoieństwá wásze obcy
49: **iteř** [!] nieznáiomu ludzycie zázwdy pořiádác będą. Czemu sie iáwnie oczy ludzi wřzy
50: tkich řnádnie przypátryć mogą/ a iż to jeřt prawdá/ wřzytek swiát tego zápřeć
51: nie moře. Y owřzem to zázwdy wyznác muřimy/ gdyż nie táyne ieřth zginienie
52: złoŃniká káždego.(*marg*) Iudařz s Piotrem iáko **rozni** [!] byli/ choçay obá zgrzeřzyli. (-)
53: Aleby thu řnadź też ktho mógł przytoczyć ná plác Piotrá: A wřzák też Piotr
54: zgrzeřzył iáko y Iudařz/ gdy sie zápřzał Páná swoiego/ a wřdy sie Pan nád nim
55: zmiłował. A wřzák też y Iudařz také pokutował iáko y Piotr/ bo mowił wrá=
<http://rcin.org.pl>

strona: 290v

- 1: cáiąc pieniądze/ zgrzeżyłem przedawfzy krew niewinną. Toć ieft wŷzytko pra=
2: wdá iz obádwa żáłowáli/ ále nie w obudwu iednáka wiárá bylá: on przyzed=
3: fzy á vpadfzy w rofpácż obieśił fie/ á ow nie przeštał płákác áż znalazł miłofier=
4: dzye v Páná fwoiego. Alebyś też lepak rzekł: Ey łácno było Piotrowi/ bo ták
5: piŷmo powiáda/ iz Pan raczył nań poźrzeć okiem miłofierdzya fwego.(*marg*) [Lukaŷ w](#)
[xxij. ka.](#) (-)Wiefz do
6: brze izći obádwa v iednego ftołu fiadáli/ y iednákich náuk ŷłucháli/ y więczy
7: zázwdy Pan vpominał Iudaŷá á niźli kiedy Piotrá/ powiedáiąc to/ iz thu ieft
8: ieden miedzy wámi co mie wydác ma. Mowiác dáley: żeście fą cziści ále nie wŷzy
9: fcy. Synći człowięczy poydzye ná ftráćenie/ ále biádá temu przez kthorego wy=
10: dan będye. A iz fie tu w tym Iudaŷ obaczyć niechciał/ prze ono márne łákom=
11: ftwo fwiátá tego/ á iz ten iuz Pan widział w nim ono nędzne á zázwdyone fer=
12: ce iego/ niechciał weźrzeć do niego/ iuz go popchnął/ ták iáko to káżdemu oby=
13: cał/ dáley zá złym á zá onym fzalonym rozmyŷłem iego.
14: O což ieft dziŷ thákich Piotrow y tákich Iudaŷow fiedzących fpołu s tobą v
15: ftołu twego o moy miły Pánie/ ktorzy ŷłucháią ŷłow fwiętej wolej á náuki two
16: iey/ ále **rozno** [!] przedfię Iudaŷowie w niewierze fwoiey muŷzą zoftác/ y w onych
17: złófcich fwoich/ z onymi worki fwemi/ áż będą popchnieni/ iáko y Iudaŷ/ zá
18: fzalonemi rozmyŷły fwemi/ wedle obietnic twoich. A ná nędzne Piotry/ á ná ty
19: nędzne prófhaczki fwoie/ iz choćby cie obráźili/ pogładaŷ okiem miłofierdzya
20: twego/ áż záfię przydą ku fwiętej łáŷce twoiey/ á ku opátrznóści y ku miłofier=
21: dzya twemu fwiętemu.
22: Dziwuyże fie też dáley fprawám Duchá fwiętego. Bo thu Piotr s.s proroc=
23: twá pewnego opowiedác raczy/ iz vrząd á doŷtoieńftwo tákiego káżdego zło=
24: ŷniká á niewierniká Pánfkiego/ muŷi inŷzy pofieść. A iuz ná tho nie trzebá dłu=
25: gich wywodow/ bo to nieochybnie zázwdy być muŷi nád káżdym thakim nie=
26: wiernikiem/ z nieomylnych obietnic Pánfkich/ kthorym thu ieft wyftáwion ná
27: kftałt á ná obraz ten to niewierny á złoŷciwy człowiek. Ale thu zafię pátrzay

28: Ísprawy á náuki Duchá s. czo nád wiernemi czynić raczy. (*marg*) Pan podawcá wierny
wŕzytkich Íspraw fwiátá tego (-)Gdy **Apoŕtolowie** [!] s

29: pokornemi prósbámi wciekli ŕie do Páná ŕwego/ áby im obiáwił kogoby mieli

30: obrác ná mieyŕce niewierniká onego. Pátrzayże iż tu nie ŕłáli po Sakry do Rzy=
31: má/ po prowizije do pánow/ po grátifikácije do Biŕkupow/ po prezentácie do
32: krolow á do podawiec: ále próŕili Páná Bogá ŕwego/ iáko wiernego podawce
33: y rozdawce wŕzytkich Íspraw fwiátá tego y o ŕakrę/ o inweŕtiturę wiernym ŕwo
34: im: ktoregoby on raczył náznáczyć ná mieyŕce chwały ŕwoiey/ á ku czći imienio
35: wi ŕwemu ŕwiętemu. A iż ŕie ŕwiát ináczeý w tych Ísprawach ŕwoich toczy/ tákże
36: toż zázwdy ty prorocwá á obietnice Pánŕkie z iednego zá drugim ŕthánowić ŕie
37: muŕzą/ iż mieyŕcá ich/ domy y potomŕwá ich/ zázwdy puŕte/ zniŕczone/ á nik=
38: czemne zoŕtác muŕzą. Ale tu ŕłuchay opátržnoŕci Páná tego/ iż vpadł los ná o=
39: nego ŕwiętego á proŕtego y pokornego człowieká/ ná Mácieia ŕwiętego.

40: Co ŕobie s teý roŕpráwy s. ku pociefze brác mamy.

41: Ciefzciefz ŕie tedy tym wy nędzni proŕtacy á ŕercá pokornego/ kthorzykolwiek
42: wŕtępuiecie ná mieyŕcá á ná powołanie Pánŕkie s przeŕrzenia iego ŕwiętego/ iż
43: rozumy wálze y doŕtoieńŕwá wálze maią być od tego Páná oŕwiecone/ iż krolo=
44: wie/ kŕiáżetá będą ŕie wam dziwowác/ á będzyecie przed nimi noŕić ná oŕobach
45: ŕwych chwałę imieniá Páná ŕwego. A gdy iuż ták mocnie będzyecie vŕác iemu/
46: iż on miłóŕciwie obiáŕnić á oŕwieć będzye raczył mdłóŕ rozumow wálzych.

47: A od tych mędrkow á wymyŕláczew ŕwiátá tego/ y nád tymi wynioŕtemi ro=
48: zumy ich/ obyecuie Pan okázác możnoŕŕ ŕrogoŕci ŕwey/ ták iż im zá tę niewiárę
49: ich wŕzytko od nich odiać będzye raczył. A wiernym ŕwym wŕzytko obiáwić o=
50: byecuie/ y Bogá Oycá ŕwego niebieŕkiego/ y táiemnice Boŕwá ŕwego/ y krole=
51: ŕwá ŕwego ŕwiętego. Skąd co wam vroŕć ma á vmnożyć ŕie ma/ ták ná niebie
52: iáko y ná zyemi/ toŕcie ŕie iuż o tym wiele piŕmá y łáŕkáyych obietnic náŕłuchá=
53: li. ŕłuchayciefz theż iáko zá was Pan wálz dzyękuie Bogu Oycu ŕwemu y
54: zá obaczenie y zá powołanie wálze.

55: Pátrzayciefz iáko wam opowieda iárz=

Oznaczono błędnie 281

Ná dzyeń s. Filipá

Iákubá. Lińt 291.

- 1: mo á brzemię swoie/ iáko iest lekkie á wdzyęczne. A iáko záfię trudne á ciężkyc
- 2: iest iármzo świátá nędznego tego. Y iáko fie wśzytko szczęści á spory w tym iá=
- 3: rzmie świętym iego/ y thu zá nędznych żywotow náłzych/ y po śmierci náłzey.
- 4: Vczmyśz fie czego od nas potrzebuie/ á czego chce ábychmy fie vczyli od nie=
- 5: go/ bo ifcie nie Grámmátyki áni Loiki/ ále powieda/ vczcie fie odemnie wiáry/
- 6: pokory/ á fkromności w vmyślech wálzych/ áby były wálze pociechy wśzytki ná
- 7: wśzem rozmnożone.
- 8: Czego nas wśzytkich rácz domieścić náłz wśzechmogący Pánie/ á rácz weź=
- 9: rweć ná nędzną pokorę náłzę/ áby fie zádziwowáli temu ci niewierni mędr=
- 10: kowie twoi/ á s tego áby było pochwalono święte á błogofłá=
- 11: wione imię twoie ná wieki wiekow/ Amen.
- 12: Ewányelia ná dzyeń świętego/
- 13: Filipá y Iákubá/ v Ianá s. w xiiij. ká. nápiśána.
- 14: Co iest Bośtwo y co iest opátrznóść iego.
- 15: Niechay fie nie fráfuie ferce wálze/ bo iefize wierzycie w Bo=
- 16: gá/ tedy y w mię wierzcie etc. (*marg*) Piękna náuká/ iáko Bogá Oycá w lynu poznác
- mamy/ dom y przybytki iego. A iáko táki káždy/ á nikt infzy/ ma sobie pozyskác zá to dziwne
- á wieczne błogofławieńfthwá od niego (-)
- 17: V Wśzytkich nas iuz tho nie nowiná/ dla
- 18: czego ían náłz Pan Iezus Kriřtus/ thu ná świáth
- 19: przyść á okázác fie raczył: by teź o tym y ine proroc=
- 20: twá y pílmá nie były/ tedy fie iuz ślufznie káždy íprá
- 21: wić moźe/ s świętych ípraw á pośtepkow iego íá=
- 22: mego/ iz to iego bylá nawiętřzá á napilnieyřza pil=
- 23: ność á řtháranie/ iz co ono ípołeczne Bośtwo iego z
- 24: Bogiem Oycem y z Duchem świętym ípráwiedli
- 25: wym íádem á dekrety řwemi było zborzyło á řkází=
- 26: ło/ áby tho było człowięczeńřtwo iego z Bořtwem

27: złączone wżytko nápráwiło/ przeiednáło/ á ku láfe á ku miłofierdzyu záfię
28: przywiodło. A gdyż iuż tych wżytkich fraw świętych swoich dokończyć raczył
29: á gdyż fie iuż wżytki pílmá y prorocwá fkutecznie o nim wypełniły/ á iż iuż był
30: wżytki drogi vkazał/ otworzył/ y poštánowił nędznemu narodowi ludzkiemu/
31: iáko z onego pírwłzego vpadku u przekłęcia fwego vchodzić miał/ á iáko sobye
32: wżyfcy mieli záfię przeiednáwać on fropi gniew/ y ony stráfzliwe dekretá Bo=
33: ftwá onego nierozdzyelnego. Iuż fie też brał á gotował do Bogá Oyczá fwego
34: niebieskiego/ á do oney społęczności Boftwá z nim swoiego. A rozumiejąc temu
35: iż po odefciu iego miáło być záwždy więtfze zátrwożenie w ferdach y w myflach
36: wiernych iego/ wielekroć iefzcze przed męką swoią świętą/ także też y po z mar=
37: twych wftaniu swoim/ vpominał á przeftzegał wierne swoie/ áby fie nic nie
38: lękáli/ áby fie nic nie trwożyli. A iż gdy iuż poználi iego/ iż też iuż poználi y Bo=
39: gá Oyczá fwego niebieskiego. (*marg*) W iákiey strážy fyn v oycá. (–)A gdyż go poználi
być sobie Bogiem á Oycem
40: swoim/ iż iuż może káždy rozumieć/ w iákiey strážy á opiece ieft fyn v káżdego tu
41: oycá fwiátá tego. A což owżem v tákiego oycá/ ktory niebem/ zyemią/ piekłem/
42: morzem/ y wżytkiemi mocámi ich/ władnie/ á rofkázuie im wedle woley swo=
43: iey. A dla tego ty święte fłowá tego Páná náfzego/ thu w tey Ewányeliey iego
44: świętey nízey nápiśáney wfpomnienione/ thu sobie przypominamy ná początku
45: tey rofpráw náfzey/ áby káždy wierny Pánfki/ ktorykolwiek poznał Páná tego/
46: był tego íft/ iż iuż pewnie poznał y Bogá Oyczá fwego niebieskiego/ y Duchá s.
47: A befpiecznie záwždy ieft w opátrznóści/ w opiece/ á w obronie Boftwá thego
48: społęcznego świętego/ tak iáko włafny fyn iego. O czym fzyrzey tak nápiśál Ian
49: święty o tey rofpráwie Páná náfzego tak tymi fłowy:

strona: 291v

List 291 v.

Ná dzyeń s. Filipá Iákubá

1: NJe chay fie nie fráfuie ferce wálze/ bo iefliże wierzy=
2: cie w Bogá/ wierzcie theż y w mię. Abowiem w do
3: mu Oycá moiego wiele przybythkow ieft. Co iefli=
4: by ináczey było/ powiedzylábym wam/ A ia idę á=

5: bych wam zgothował mieyſce. A ieſli odeydeſz abych
6: wam zgothował mieyſce/ thedy zafię przydeſz á wezmę was do
7: ſiebie: iż tak gdzie ia będę/ abyſcie wy też byli. Abowiem gdzie
8: ia idę wiece/ y drogę wiece. Rzekł mu Thomaſz: Pánie/ nie
9: wiemyć my gdzie thy idzieſz/ á iakoż mamy wiedzyeć drogę?
10: Rzekł mu Pan Iezus: Iamci ieſt drogá/ y prawdá/ y żywot.
11: A do Oycá nikt nie może przydz/ iedno przez mię. Abowyem
12: byſcie wy mnie práwie poználi/ iużbyſcie y Oycá moiego po=
13: ználi. Aczeńcie go iuż theras poználi/ y oglądaliſcie go. Y rzekł
14: mu Filip: Pánie/ vkaż nam iedno thego Oycá ſwoiego/ będzie
15: nam doſyć ná thym. Powiedzyał mu Pan Iezus: Iużem doſyć
16: długi czás z wami/ á ieſzczęście mie poznać nie mogli? Filipie/
17: ktho widzi mnie/ widzi Oycá moiego. A iakoż thy tho mowiſz/
18: vkaż nam Oycá? Azaſz nie wierzyſz iżem ia w oycu/á ociec we
19: mnie ieſt? Y ſłowá ty kthore ia mowię z wami/ od ſiebie ich ſam
20: nie mowię. Ale ociec moy ktory we mnie ieſt/ ten wſzytko ſprá=
21: wowác raczy. Ieſliże nie wierzycie iż ociec we mnie á iam w
22: oycu ieſt/ tedy wždy ſpráwuycie ſie tymi dziwy kthore ſie dzye=
23: iá/ á wiercie. Záprawdę záprawdę powiedam wam/ iż then
24: ktho wierzy w mię/ ſpráwy thy ktore ia czynię/ czynić będzie/ y
25: więtfze ieſzcze nád thy czynić będzie/ ábowiem ia iuż do oycá i=
26: de. A ocżkolwiek będziecie proſić w imię moie/ tho wſzytko v=
27: czynię dla was/ áby był ociec vwielbion w ſynu. Y po drugi
28: raz ocżkolwiek będziecie proſić w imię moie/ wſzythko vczynię
29: dla was.(*marg*) *Precz poſpołu ſwiętego Filipá y Iákubá. (–)*
30: IZ tá Ewányelia ſwiętha ná pámiątkę thych dwu Apoſtołow Pán=
31: ſkich dzisieyſzemu dniowi ieſt przywłaſzczoná/ tá ieſt przyczyna: Iż
32: gdy Pan po z martwych wſtaniu ſwoim/ iuż poſtánowiwſzy wſzy=
33: tki ſpráwy ſwoie/ brał ſie ku Bogu Oycu ſwemu/ tedy to poſtánowienie ſwoie
34: ſwięte poruczył był zwolennikom ſwoim/ á zwierzył ſie im tego mocno/ áby nic

35: inłzego nie powiedáli/ áni więcej przyczyniáli/ iedno Ewányelią fwiętą/ to iełt/
36: to mocne á iuż prawie vgruntowane poftánowienie iego. Thedy iuż potym gdy
37: fwięći zwolennicy iego mieli fie rołchodzić po **roznołciach** [!] fwiátá tego: cí dwá
38: Apołtołowie fwięći Filip á Iákub połpołu fie byli vdáli w iednę kráinę/ ná thy
39: łpráwy á ná to poruczeńłtwo Páná fwoiego. Táke też y kołcioł fwięty w czytá
40: niu ábo w łpiewániu fwoim połpołu ie też włpomina. Acż potym z ołobná bę=
41: dzye inłza Ewányelia ná dzyeń Iákubá s. y z wykłádem fwoim. Ale iákożkol=
42: wiek fie ty rozdzyały sftály/ tedy nam niczego pilniey nie trzebá pátrzyć/ iedno
43: ábyłmy fie y s łłow Páná fwego/ y z żywotow á s przykłádom Apołtołow tych
44: fwiętych iego/ czego pociefzliwego ku zbáwieniu fwoiemu/ á ku poftánowieniu
45: wiáry á nádzyeie fwoiey o Pánu fwoim/ náuczyc mogli.
46: A tho napilniey obaczác mamy/ iákie łtáránia á iáką pilność ten Pan náłz y

strona: 292

Oznaczono błędnie 282.

Ná dzyeń s. Filipá

y Iákubá. Liłt 292.

1: w náukach fwoich/ y w káždym nápominániu fwoim/ o nas o nędznikoch fwo
2: ich/ vłtáwicznie włzędy miewác á czynić raczy/ ábychmy fie w czym nie vniołz=
3: łzy/ nie odłtąpili od niego/ y od fwiętey woley iego: áby on ná potym iákiey łzko=
4: dy nie miał w ták kołztownym kupnie fwoim/ ktore on łobie wielkimi pracá=
5: mi fwoiemi/ á nákoniec krwią fwoią fwiętą á łmiercią fwoią niewinną/ kupić
6: á pozylkác raczył.
7: Y rozumiał temu then włzechmogący Pan/ iż krewkość człowięczeńłtwá ná=
8: łzego gdyby miała przyść ná iákie trudnołci/ ábo ná iákie przełłádownie fwiá=
9: tá tego/ (*marg*) Krewkość człowięcza łnádnie vniefiona być może (-)iż trudno wytrwácby
miała bez opátrności á bez włpomozenia iego/
10: áby wykroczyć nie miała á nie odnieł fie od niego. Gdyż thego wielekroć do=
11: łwiádfzył ná rozlicznych ludzyoch fwoich/ iż nie tylko w trudnołciach ábo w iá=
12: kich včíłkoch/ ále y w rołkołzách y w rozlicznych **dobrodzyełtwach** [!] iego/ thedy
13: odłtępowáli od niego/ á gwałčili zázwdy wołá á poftánowienie fwięte iego.
14: A ták Pan widząc ten niedołtátek náłz/ łáłkáwie á miłołciwie tu nas włzytki w

15: o sobie Apoftołów swoich świętych wspominać a przestrzegać raczy/ aby sie nigdy
16: nie frąlowały serca nasze w nawiętszych niebezpieczeństwiech naszych. Powieda
17: iac nam to istotnie/ iż iefliże w Oycá wierzycie/ tedy y w mię wierzycie: a iefli
18: wierzycie w Oycá/ iuz wierzycie w Bogá. A tu iuz możecie rozumieć/ w iákim
19: ten bezpieczeniŃstwie może być/ kim sie Bog opyeka.(*marg*) Co to iest za rozkofz w Bogá
wierzyć (-)

20: Aleby inadz kto rzekł/ y toć iefzcze mála rozkofz iż tylko każe sobye wierzyć/ a za=
21: dney pociechy/ ani żadney obietnice/ ani żadney ífthoty o bezpieczeństwach ná=
22: szych nam tu zostawować nie raczy. Ale gdy sie obaczyłz co tu Pan twoy do cye=
23: bye mowić raczy: Iż iefli w Bogá wierzyłz/ tedy w mię wierzyłz. A tu obacz czo
24: iest w Bogá wierzyć ábo Bogu wierzyć. Abowiem byś chciał sobie wŃzytki o=
25: bietnice przypomnieć/ ktore Bog obiecał wiernym swoim/ tak w doczesnym iá
26: ko y w wiecznym błogosławieniŃstwie swoim/ iuzby im y końcá nigdy nie było.
27: Azalż on nie obiecuie opátrzyć/ v bogácić/ y wŃzytkimi pocziwoŃciámi ozdobić
28: dom káżdego swiego wiernego/ y potomŃstwo iego. Azalż go nie obiecuie w tá=
29: kim bezpieczeniŃstwie zachowác/ iż y Smocy/ y Lwi/ y wŃzytki frogye źwirzeta bę
30: dą vciekác przed Ńtráchem iego.(*marg*) w Pfalmie xo. (-)Azalż nákoniec nie obiecał
policzyć y włos gło=

31: wy iego/ y o namnieyŃszy kámyk obiecał przestrzedz vderzenia iego. (*marg*) LukáŃz w
xij. kap. (-)Azalż go nic

32: zowic synaczkem swoim/ a sam sie mu dopuŃci zwác miłosciwym Oycem swo
33: im/ obiecuiac nád nim mieć káżdą pilnoŃc a opátrznosc iáko o wlaŃnym synacz=
34: ku swoim. A iefzcze nie rowno wietŃŃzú niŃli iá mieć ci doczesni oycowie nád wla
35: Ńnemi dzyatkámi swoimi.

36: Słuchayże záfię dáley/ co tá niezmierna prawdá a mądroŃc niekończona
37: a to BoŃstwo Ńpołeczne z Bogiem Oycem a z Duchem s. nam thu w tey dzieŃie=
38: Ńzey Ewanyeliey opowiedác raczy: Iż w domu Oycá mego/ to iest/ Ńpołeczne
39: BoŃtwá mego/ wiele rozlicznych páłacow iest/ a poydę ich wam gothowác a
40: przypráwowác/ abyŃcie tám zemná byli wŃzyŃcy moi wierni/ gdzye ia theŃ sam
41: będę. O wŃzechmogący nasz miły Pánie/ iákieŃz nas iefzcze wietŃŃze a pewnieyŃze

42: obietnice á pociechy od ciebie dochodzić miály/ thu zá żywotow náleznych/ iż thák
43: lie mocno ftárác/ á wżytki potrzeby nálezne fpoły y z Bogiem oycem y z Duchem
44: fwym fświętym przepátrować obiecować raczyfz. A po zełciu thego nędznego
45: pielgrzymowania nálezego/ iuż nam gotuiefz pokoie/ iuż nam gotuiefz przybytki/
46: a nie leda pokoie/ ále takie/ iákich oko widzyáło/ áni żadny ięzyk o nich wy=
47: powiedzyeć/ áni pímo wypifác/ nie może. A iefzcze nas w nich nie ładzałz ro=
48: zno [!] / nie ładzałz dáleki od fiebie/ ále póspołu s sobą á póspołu z Bogiem Oycem
49: y z Duchem fświętym fwoim: opowiedáiąc to nam/ iż gdzie ia będę/ tám chcę
50: ábyście y wy byli wżyfcy wierni moi. (*marg*) *Co rzecze niewierny iż nie ma być w domu*
Páńskim. (-)
51: A tu łobie wważ moy miły brácie ktoryśkolwiek wierny ieft temu Pánu fwo=
52: iemu/ á iż ták czuiefz á rozumiefz w łumieniu fwoim/ żeś ieft godzyen tych obie=
53: tnic fwoich/ á iefliże mu thák záchowywałz wiarę fwoię iáko ná cię przyfłufza
54: ná wiernego fługę iego/ iákie obietnice á iákie pociechy ciebie thu potykáią od
55: thego Pána twoiego: iuż chocia odłóżywży ná łtronę ty błogofłáwieńftwá y
56:

Ná dzyeń s. Filipá Iákubá.

Liřt 292v

strona: 292v

ty docześne beřpieczeńftwá fwiátá tego/ o kthorych iáwnie á iáńnie wřzędzy fzyro=
1: ce fłyfzyfz od niego. Ale tu wważ co to ieft/ co thu o tobie mowić raczy: Iż ia chcę
2: áby tám był wierny moy/ gdzie ia **będą** [!] / A iż w domu oycá moiego rozlicznych
3: przybytkow dofyć **iyft** [!] / á ia ich wam iefzcze naprzod poydę gotowác/ przychę=
4: dażác/ á przypráwowác.
5: O nie trzebác nam wielkiego obicia áni kofzthu nález miły Pánie/ dofyćci ieft
6: nam nędznikom o tym wiedzyeć/ iż tám gdzie łam być raczyfz/ chcefz s sobą po=
7: fpołu mieć káżdego wiernego fwego. Abowiem iefliże fie kto przypátrzy piękno
8: łciam/ bogáctwam/ ochędożnołciam/ á rozlicznym przypráwam fwiátá tego
9: iáko wiele rofkořzy á bogáctwá znajdye w tych márnym omyłnołciach iego.
10: A coż rozumieć możefz/ gdy to łpráwić ták raczył temu błotu á temu prochowi
11: łwemu/ to ieft/ temu nędznemu człowiekowi fwemu/ dla docześnego żywotá ie

- 12: go/ iáko iáko zálię też on tám muíiał łobie łpráwić á dziwnie vbogáćić á záchędożyć
- 13: Máieftat Boftwá łwego/ á thy rozmáite páłace á przybythki łwoie.(*marg*) w Pfalmie Cxiiij.
(-)**Gdź [!]** iáko
- 14: Dawid łwięthy powieda/ iż włzytki niebá z dawná łpráwić raczył ku łwięthey
- 15: czći á chwale łwey/ zyemię tu poruczywłzy łynom człowieczym ku záchowaniu
- 16: tu nędznych á tych doczełnych żywotow łwoich.
- 17: A tu pátrzay iáka to iełt rołkołz wierzyć w tego Páná łwego/ y wierzyć temu
- 18: Pánu łwoiemu/ gdyż łie tu opowiedáć raczy/ iż ktho weń wierzy w Bogá wie=
- 19: rzy/ á kto w Bogá wierzy iuż łie może nie łtháráć/ áby łie kiedy miáło záfráło=
- 20: wác nędzne łerce iego/ y thu w tym nędznym żywocie łwoim/ y po łmierći łwo=
- 21: iey: gdyż tu włtáwicźnie ma chodzić w pewnym bełpieczeńłtwie/ á w mocney á
- 22: w nieomyłney łtraży iego/ á w opátrźnołci iego. A rozłicźne błogółłáwieńłtwá
- 23: y rozłzyrzenia ták łławy iáko y bogáctwá łwoiego záwždy odnołć od niego. A
- 24: po łmierći łwoiey tám być gdzye on iełt/ á ogláđáć y połiełć połpołu z nim thy
- 25: hojne á nieprzebráne tám bogáctwá y łkárby iego/ á nigdy nie wyłławione ty
- 26: dziwne á rozłicźne rołkołzy iego. (*marg*) **Stráchná [!]** niewiernego. (-)
- 27: Iákoź łie tu nie małz włęknáć niewierniku/ ielłize cie przełstrzeże á włtráłzy tym
- 28: łumnienie twoie/ iż nie wedle połwinnołci łwey/ á nie wedle wiáry łwey/ zácho=
- 29: wywałz to nędzne człowieczeńłtwo łwoie/ á ten nędzny á mizerny krotki żywot
- 30: łwoy/ temu Pánu łwemu. Gdyžeł tego iłt/ iż áczći łie keł ná máły czás rołkwi=
- 31: łnie á rozzyeleni to márne miełzkanie twoie/ ále iż iuż wiefz s piłmá pewnego/ ie=
- 32: dno iż łá zállepione oczy y włzy twoie/ iż áni o tym łłyłzeć áni rozumieć nie możełz/
- 33: iż to włzytko márne łobie zniłzczone być ma/ á dziełictwo twoie ma być pułte/
- 34: á dołtoieńłtwo twoie połięđzye inłzy/ á potomłtwo twoie ma być w niwecz o=
- 35: brocono/ á łam iáko drzewo łprochniáłe wykorzenion być małz/ ták iż łamniemy=
- 36: łzego znáku nie zołtánie miełzkania twego. Coź ielłcze dáley? Słuchay/ iż gdy iuż
- 37: łtráćilz błogółłáwieńłtwo Páná łwego/ iż thu ielłcze zá żywotá twego ładnego
- 38: bełpieczeńłtwá áni ładnej opieki/ áni opátrźnołci iego iuż nie mozełz mieć od nie
- 39: go: ták iáko tu z obietnic iego máią włzyłcy wierni iego. Bo bełdzyelłzi **zle [!]** łáđził/
- 40: iuż małz pewná obietnicę Páná twego/ iż też łáđzon **zle [!]** tákieź bełdzyelłz: rozleielłzi

- 41: krew bliźniego swego/ pewnie też będzie rozlaną krew twoją: będziezli bił/ bę=
42: daj cię też pewnie bić: będziezli kradł/ to pewnie wifieć. Owa pewnie a pewnie
43: wżędy frogi dekret iest na cię wydan a nieomylnie czynion:(*marg*) Mattheusz w vij.
(-) Iż iaką miarką bę=
44: dzyeż mierzyć/ taką będzie odmierzone.(*marg*) Lukasz w vj. kap. (-) Bo gdy sie tak
zachowywać będziez/
45: iuż nie wierzyż Pánu/ a Pan też o cię nic dbać nie będzie.(*marg*) Marek w iiiij. kap. (-)
(*marg*) Exekucia niewiernego. (-)
46: Ale iezczęćby to nic vbogi nędzniku/ ale słuchay co tu Pan powiedać raczy/ iż
47: iedno tam chce mieć sługi swoje/ a wierne swoje/ gdzye sam będzie być raczył.
48: A niewiernik a złoczyńca iuż tu iezczę za żywota swego iest odłączon od tych rá=
49: dości a od tych wiecznych roskoszy iego/ wedle dekretu iuż z dawná na tho vczyn=
50: nionego. Gdzyeż thu iuż taki nędznik odłączony poydzie z apelláciami swemi?
51: gdzyeż będzie exekucia iego? A thu wnet słuchay drugiego dekretu Pánkyego/
52: ktory ma nieomylny czinić czáfu sądu swego frogiego na wżytki takie niewier
53: niki swoje:(*marg*) Mattheusz w xxv. (-) Iż idźcie odemnie przekłęci a wy niewiernicy
moi wżycy precz s
54: czarzem do marnych przybytkow iego/ a na wieczne męki swoje. O nędzny nę=
55:

Ná dzyeń s. Filipá Iákubá.

Lift 293

strona: 293

- dzniku a mizerne stworzenie/ ielibyś sie iezczę obaczyć nie miał/ a nie wierzyć te
1: mu Pánu swemu/ a więcej wierzyć swiáthu themu márnemu a obłędnemu/ a
2: tym nędznym a omylnym łudárstwam iego/ iuż było fnadź lepiej aby był s cie
3: bie iaki kámiień albo iakie ine źwirzę sthworzono/ ktoreby thu do czáfu odćirpya
4: wży śmierć swoją/ iużby dálej wiecznie/ a nigdy/ a bez końca ćirpieć nie mogło/
5: tak iako na cię są wydane a czynione frogie dekretá twoie.(*marg*) Kędy drogá za Pánem
(-)
6: Słuchayze iezczę co thu Pan twoy tym wiernym swoim powiedać raczy: Iż
7: kędy ia idę/ tedy wy tę drogę wiecie. Słuchayze zálie iezczę/ dla pewnieyżey ná=

8: uki wiernych swoich/ iáko poduŕzczyć raczył Tomáľzá ſwiętego/ áby go pythał
9: o tę drogę/ áby iá iefzcze ſzyrzey á beſpieczniej obiáſnić á okázáć thym wiernym
10: ſwoim raczył/ gdzye mu Tomáľz mowi: Pánie gdyż niewiemy gdzye idzyeſz/ á
11: iákoż teź mamy wiedzyeć drogę zá tobą? A thu ſie przypátruy tey miłoſciwey
12: ſpráwie á tey ľáfkáwey náuce Páná tego ſwoiego/ gdzye tu w oľoby Tomáľzo=
13: wey ták powiedáć raczy káždemu wiernemu ſwemu: Iż nie pytay ſie ty iney dro
14: gi moy miły bráćifzku zá mną/ ábowiem żadney inſzey prawdziwſzey áni ſprá=
15: wiedliwſzey nie naydzyeſz/ iedno tę ktorám ia vkazał tobye/ gdyż ſá wſzytko błę=
16: dne/ omylne/ á nikkzemne drogi ine ſwiátá tego. A tylko iżem iedno ia ſam iefth
17: drogá/ prawdá/ á żywot wieczny. A tą drogá iefliże kto nie poydzie zá mną/ á v=
18: da ſie zá inſzemi drogámi á wymyſły ſwiátá tego/ nigdy nie tráfi do Oycá moie
19: go.(*marg*) j. Do Kor.w viij. (–) Iáko y Paweł s. mocnie poſwiadźáiáć tego piſze: Iż żaden
ľoby inſzego pe
20: wniefzszego fundámentu á gruntu záłóżyć nie moze wiáry ſwey/ áni ná niebie á=
21: ni pod niebem/ ácz ſie ich wiele będye ozywáło bogi y ſwiętemi/ iedno ná thym
22: imieniu Kriſtus Iezus. Iáko y Piotr s. iáko y Iakub/ iáko y ini Apoſtoľowie
23: y Prorocy wſzyſcy iáľnie á gľoľnie to wſzędy obwoływáia/ Iż nie máľz żadnego
24: imieniá ná niebie áni pod niebem/ w ktorymbyſmy mogli być zbáwieni/ iedno
25: to ľámo imię Iezus. (*marg*) w Dzieiach iiij (–)Iáko y Ezáiaľz iáľnie to o nim z dawná
opowiedáł
26: od Bogá Oycá/ Iż iedno ten będye wodz á kľiáżę pokoiu/ á wodz wieczny/ kto=
27: ry będye páľľ lud moy wybrány.(*marg*) Ezaiaľzw ix.kapi. (–) A ták kto namniey ſtápi
s tey drogi iego/ á s
28: tego iáľnego á vtorowánego iáľnego goſćinćá ſwięthem i ſłowy iego/ á wpá=
29: dne ná inſze drogi omylne ſwiátá te^{go}. iuż iáko tu ſam opowiedáć raczy/ żadnym
30: obyczáiem nie będye ſie mogł dopytáć do Bogá Oycá iego niebieſkiego.(*marg*) Co ná
tym należy kto gárdzi drogámi Páńſkimi. (–)
31: A tu obáč pilno/ kto iefť ták przeſtronego ſumnienia á takiego beſpieczeńſt=
32: wá/ iż odſtápi od tey ták pewney á nieomyľney drogi ſwoiey/ o ktorey tu iáľnie
33: á iáľnie nam wſzytkim ſie opowieda ton ſwięty Pan náľz/ iefliże iuż nie błádzi/ á

34: iefliże fie ten będzie mógł dopytać/ wedle tych wyrokow Páníkich/ do Bogá
35: Oycá fwego niebieskiego. Abowiem gdyż go kázde pímo miánuie być iednegoż
36: íámeo íprawcą á rozmnożycielem żywotá wiecznego/ á kto inych íprawiec/
37: iney rády/ inych opyekálnikow w tym nábywa íobie/ pátrzay iefli nie czyni lek=
38: kości temu imieniowi świętemu/ á práwie íáwnie á íáfnie ízydzi á gárdzi y thy=
39: mi íáwnemi dobrodzyeyftwy iego/ y íáfnemi á nieomylnemi á świętymi obietni
40: cámi iego. Gdyż to íam o íobie przez vftá Ezáiafzowe obwołác rofkazał/ opo=
41: wiedáiąc to wżemu fwiátu:(*marg*) Ezáiafz w Lxi.ka. (-) Íż dla tego Duch s. oítał
nádemną/ á ná to pomá=
42: zał mnie/ ábych vbogim á profłaczkom opowiadał táiemnice kroleftwá fwego/
43: ábych leczył fercá íkrużone/ á poimánym ábych opowiadał wyzwolenie ich. A
44: wnet potym nátychmiałt powiedác raczy: Íż dla tego íeízcze íżbych pocieízył ká
45: zdego ímutnego/ á íżby wiernym moim było dane ochędofthwo miáłto przy=
46: profzenia popiołu/ á oley wefołości miáłto záfmucenia á fráfunku.(*marg*) Co tho íeít zá
rofkofz poznác Bogá. (-)
47: A thu fie iuż możeí obaczyć kázdy nędzny á vpádly człowiecze/ co tho íeít po=
48: znác tego Páná/ á vwierzyć weń/ poznác drogi iego/ wolá á poítánowienie ie=
49: go święte: gdyż íłyíyílz/ íż kto go pozna/ pozna á przymie k íobie Boítwo wízy=
50: tko w Troycy iedyne. Gdyżeś też íłyízał w íákim bło
51: goíłáwieńftwie vftáwicźnie záwždy chodzi táki kázdy/ to fie doítanie w opie=
52: kę á opátrność tego możnego á niewyciężonego Boítwá fwętego. Gdyż też
53: to iuż pewnie wíeí co to íeít poznác drogi iego/ á przyśc imi beípecznie do Bo=
54: gá Oycá fwego niebieskiego/ gdyż tho íeít wízytká piecza/ ítáránie/ á pożádlí=
55:

Ná dzyeń s. Filipá íákubá.

List 293 v.

strona: 293v

wośc náízá/ ábychmy fie tám doítáli. A íż to pewnie íłyízymy z nieomylnych vft
1: tego Páná fwego/ íż żadną iná drogá/ áni żadnym inym wymyíłem nie może
2: żaden przyśc do tych nieprzebráných íkárbow/ á do tych wiecznych rádości kro=
3: leftwá tego wiecznego/ áni do tego ípołecznego Boítwá w Troycy iedynego/

4: iedno tymi drogámi á tymi gościńcy/ kthore nam fą vkazáne á opowiedzyáne
5: w fwiętych fłowiech/ fprawach/ y w náukach Páná tego. (marg) Co iest dom Pánfki. (-)
6: Abowiem áczęs iuż fłyfzał obietnice fwięte iego/ tym ktorzy tymi drogámi ie=
7: go/ á tym torem ktory on tu iáfnie fwiátu vказаł/ zá nim fie brác będą/ nie fzu=
8: káiąc fobie żadnych drog áni żadnych wymyfłow fwiátá tego/ iż kázdemu fie o=
9: powiedác raczy/ iż mu iuż idzye gotowác páłacow á pokoiow do domu Oyczá
10: fwego niebiefkiego. Słuchayże pilno iáki to iest dom tego Oycá iego niebiefkie=
11: go/ á iákie to fą przybytki iego. A to fłyfzyfz iáwnie á iáfnie ze wfzytkiego pífmá
12: fwiętego/ napirwey o gofpodarzu domu tego/ iż to iest ták wielki gofpodarz/ iż
13: go niebo y zyemiá nigdy ogárnać nie może/ á wfzędý á wfzędý iest iftnością fwo=
14: ią/ możnością/ y opátrznoscią fwoią. (marg) Ezaiasz w Lxi. (-)Gdyż Ezaiasz powiáda o
nim/ iż niebo fto
15: lec iego iest/ á zyemiá podnożek nog iego. Gdyż Sálomon gdy iuż był dobudo=
16: wał z rokázania Pánfkiego kościołá onego fwoiego/ y mowi tám ku niemu w
17: modlitwach fwoich:(marg) ij. Krole. w viij. (-) A iákiżem ia tho tobie dom zbudował
moy miły Pánie/
18: gdyż niebo y zyemiá nie może ogárnać wielmożności twoiey. Aleć tho dom iest
19: nie ná ogárnienie twoie/ ále ku fchodzeniu ná fwięte modlitwy twoie. A ták w
20: tymći to domu Boskiej fzyrokości iego vftáwicźnie fą wfzyfcy wierni iego/ gdyż
21: wfzyfcy fą w opánowánium fwiętym iego. W tymći to domu fwoim iefzcze zá ży=
22: wotá káżdego tu na zyemi opieka fie im ten Pan iego/ iż fie wfzytki muřą záwždy
23: ná nim rozfzyrząc á okázowác ony fwięte błogofłáwieńftwá y obietnice iego.
24: W tymżec to domu pothym iuż ták w nierozmierzonym fą ony wfzytki wieczne
25: błogofłáwieńftwá iego/ y on żywot wieczny z dziwnymi rokofzámí iego/ thák
26: iákořmy iuż fłyfzeli/ ma fie okázác nád káżdym wiernym iego.(marg) Káždy iefzcze zá
żywothá w domu Pánfkim. (-)
27: A przeto tu káždy befpiecznie może ftać przy tey obietnicy Páná fwego/ á nic
28: nie trwożyć áni fráłowác fercá fwego/ iefzcze y tu zá żywotá fwoiego/ y nie kázić
29: fobie nádzyeie o przyfzłym żywocie fwoim. Gdyż by teź thu dobrze ftrácił iaki
30: dom fwoy wláfny á mieřkánie doczeřne fwoie/ iefli będye wierzył Pánu fwoie=

31: mu/ wiele domow á wiele rozmaitego opátrzenia zázwdy moze być pewien od
32: Páná fwego. Gdiż wżytki domy/ wżytki zamki/ wżytki możności fwiátá tego/
33: fą w możności á w rofkázowánium fwięthym iego. A zázwdy z nich/ wedle oby=

34: tnic fwych/ wypycha mocarze pyfzne á nádęte/ á poładza w nich wierne á po=
35: korne fwoie. A by też dobrze y przy żadnym nie zořał przy thym doczeřnym do=
36: mu fwoim/ tedy przedfię moze mowić beřpiecznie do fercá fwoiego/ s tych nieo=
37: mylnych obietnic Páná fwego: Nie lękay fie ty przedfię nic moie miłe ferce/ áni
38: fie trwoż/ mam ia pewną obietnicę Páná fwoiego/ gdye on to mnie nieomył=
39: nie zářlubić raczył:

Lukař w xviii.ka

Iż ieliby kto tu ná tym fwiecie opuřcił ábo ftrácił dla imie=

40: niá moiego dom fwoy/ rolą fwoię/ żonę ábo dzyeci fwoie/ řtokrotną zapłátę pe
41: wnie weźmie odemnie/ á pewnie poliędzye dzyedzictwo żywotá fwego wieczne=
42: go. A iużem tego nieomylnie ift á pewien/ gdy mi to Pan moy iftotnie obiecał
43: á zářlubił/ iż mi iuż řzedł gotowić tego domu wiecznego moiego/ y onych wżyt=
44: kich nieomylnych rofkofzy iego/ do Bogá Oycá fwe^{go} wfzechmogącego/ á iż mie
45: y tu nie opuřci y zá tego nędznego żywotá moiego. Gdyż mie oto y tu w tey dzi=
46: řieyfzey Ewányeliey fwiętey vpominác raczy/ ábych fie nie lękał áni trwożył/ á
47: wierzył mocno opátrności fwiętego Bořtwá iego.(*marg*) Pan Kriftus z bogiem oycem y
zduchem [!] s. iefť iedyne Bořtwo (-)

48: A thu iuż wnet potym řluchay drugiey nieomylney pociechy od thego Páná
49: fwoiego/ gdye řłyřyř od Filipá s. ktorego dziś pámiątkę wfpominaamy/ gdye
50: mowić ku Pánu raczy: Moy miły Pánie iużes nam dořyc powiedzyał o tym oy=
51: cu fwoim/ y o tych páłacach iego: ále byř go nam iefzczę vkazał/ iużby nam wię=
52: cey było nie trzebá/ á iużbyřmy beřpiecznie przeřtáli ná tym. Pátrzayże przecž tu
53: Pan tego pytánia Filipowi s. k fobie czynić dopuřcić raczył/ gdyż on nigdy nie
54: chcał zořtáwić w żadney omyłności [!] nędznego człowieká: Bo iż thu tym vczą=

řciał/ iż idę

1: ściał/ iż idę do Oycá/ iż idę wam gotować mieyścá/ iż w domu oycá mego wiele
2: przybytkow ieft/ áby fie kto tym nie vniół/ iáko śnadź tákich iuż niemáło bywá
3: ło/ y ieft/ áby on miał być rozdziyelny z Bogiem Oyczem śwym/ ábo iżby miał
4: być mnieyśzy ábo vniżeńśzy w iśtności Bośtwá śwego śpołeczneśgo śpołu z Bo=
5: giem Oyczem y z Duchem s. śwoim/ oprócz człowieczeńśtwá śwego/ tedy thák
6: Filipowi s. powiedác raczy: Azaś niewieśz miły Filipie/ będąc ták dłuśo zem=
7: ná/ iż kto widzi mnie/ widzi y Oycá moiego: Azaś niewieśz miły Filipie iżem ia
8: w Oycu á Ociec we mnie ieft. A ieflibyście iefzcze temu nie dufáli/ tedy fie wźdy
9: temu przypátruycie co fie około mnie dzyeie/ iż śpráwy moie nie śá śpráwy czło
10: wiecze. A tákbyście fie iuż mogli dobrze przypátrzyć śpołeczneśmu Bośtwu mo
11: iemu pośpołu z Oyczem moim niebieśkim y z Duchem świętym.(*marg*) **Ian s. w j. kapitu.**

(-)

12: # Abowiem iáko wśzytki piśmá powiádáią/ iż Bogá żaden nie widział nigdy/
13: gdyż nie ieft cieiefny/ á wśzákoż iáko chce/ á kiedy chce/ á którym kśztałtem chce/
14: może okázác wśzytki dziwy á możności Bośtwá śwoiego.(*marg*) **Iáko fie Pan okázował/
chocyay był niewidomy.** (-) Nie widzyáli go też

15: Moiześz iedno zápalony kierz oliwny/ á wźdy głoś śłyśzał/ iż iam ieft Bog żywy
16: oycow twoich/ Abráámow/ Izáákow/ Iákubow. (*marg*) **ij. Moize. w iij.** (-) A gdy go
pothym Moiześz

17: prośił áby mu fie vkazał/ Powiedzyeć mu raczył: Iż mie człowiek żywy oglą=
18: dáć nie może. A wśzákoż támże potym rychło obiecał mu okázác podobieńśtwo
19: Bośtwá śwoiego potomśtwu iego w ośobie Proroká/ á położyć śłowá śwoie
20: w wćiech iego(*marg*) **v. Moize. w xviiij.** (-) Tákte też potym y Iakob gdj śzedł z
Mezopotániey/ widział An

21: yoła w ośobie człowieczyey s łobą mowiácego.(*marg*) **j. Moize. w xxxij** (-) Y powiedział
wnet/ zem widział

22: Pána práwie twarzą w twarz śwoię. Gdyż Pan zówźdy przez Anyoły ábo
23: przez iákie ine podobieńśtwo mawiác raczył s świętymi śwoiemi. Iáko też E=
24: záiaśz powieda/ iż widział Pána w podobieńśtwie człowieczym śiedzącego ná
25: wyfokości Máieśtatu śwego świętego/ przed ktorim pádáli wśzyścy Anyołowie

26: wołaiąc: Święty/ święty/ święty/ y wiecznie świętha chwałá iego.(*marg*) **Ezaiafs w vi.**

kap. (-) A thák ácz

27: Pan możności Bořtwá swoiego rozmaitemi křtały Pátriárchom y Prorokom

28: okazowác raczył/ ále sie zázwdy kthemu sćiągáło/ iż sie napewniey y nabespiecz=

29: niey miał okazác w ofobie á w podobieńřtwie człowięczeńřtwá thego swoiego

30: fyná namileyřzego.(*marg*) **Do Zidow w j. ka. (-)** Thák iáko nam thego y Páweł Apořtoł
święty mocnie po=

31: řwiadczać raczy: Iż nam iuż ná ofřateczny raz okazác sie raczył w Synu swoim

32: A tego okazánia wołáli á plącząc prořili Prorocy/ áby go byli doczekác mogli/

33: opisawřzy iáwnie ifřność/ řpráwy/ y pořtáci wřzytki iego/ czo sie nigdzyey ni ná

34: czym nigdy nic nie odmieniło.(*marg*) **Iáko práwie poznác ifřność Bogá oycá. (-)**

35: # A ták tu nie bez przyczyny Pan tę rozmowę s tym świętym Apořtołem swo=

36: im vczyńić raczył: ábychmy inřzego řzukánia/ inřzego bádánia/ inřzego myřlenia

37: nie řzukáli w myřlach y w řercach nářzych/ gdyż ná tym wřzytki rozumy y pogán

38: řkie y krzeřciánřkie vřtály/ iákobychmy mogli poznác to Bořtwo święte řadnym

39: rozumem nie ogárnione/ iedno w tym iedynym Pánu nářzym/w ktorym sie iá=

40: wnie á iáńnie okazały wřzytki řpráwy/ dziwy/ y możności Bořtwá tego pod zá=

41: kryciem człowięczeńřtwá iego świętego.

42: # A ták wláńnie á řłusnie możemy przeřtác iuż s Filipem s. ná tey odpowiedzi

43: Páńřkiey/ á nie pytác sie nic o tym řadnym rozumem nie ogárnionym Bořtwie

44: Iedno kto widzi á przypátrzy sie dobrze dziwom á řpráwam tego tho człowię=

45: czeńřtwá Páńřkiego świętego/ iuż tám pewnie widzi y pozna Oyczá y Duchá s.

46: A iuż pewnie á ifřotnie może przeřtác ná wřzythkich rádách/ pořtěpkách/ y náu=

47: kách świętych iego/ iż řá z nieomyřnego á řpołecznego Bořtwá tego świętego.

48: Abowiem nie dořyćci by teř było ná tym/w thym Bogá poznác/ iż dziwnie nie=

49: bo y **zyęmię** [!] řtworzyć raczył/ iż dziwne řá řpráwy możności Bořtwá iego. Po=

50: znaći go teř thák řyd y pogánin/ y czárt nákoniec dobrze go zna/ y dobrze řwiá=

51: dom możności iego. Ale go poznác w tym człowięczeńřtwie świętym iego/ tho

52: ieřř/ temu moco dufác/ y ná tym iuż řtále przeřtác/ co tu cżyńiło/ řpráwowáło

53: y poştánowiło to święte człowieczeństwo iego z Boştwym złączone.(*marg*) **Obietnice**
kto prawie pozna Páná swoiego. (–)

54: # A ták kto ták pozna to nieomyłne Boştwo w tym świętym człowieczeństwie

55: Pánńkim/ iuż prawie poznał oycá y duchá świętego. A tu iuż wiesz y náflucha=

Ddd 2

łeś fie/ co

strona: 294v

Ná dzyeń s. Filipá Iákubá.

1: łeś fie/ co zá tákíe poznáníe/ á zá to tákíe vřtánowíeníe mocney wíary o nim káz=

2: dego iego wierneho/ łobie przynośí: á íákíe błogofławíenřtwá zá tho/ nie tylko

3: tu w tey Ewányelíey s. ále wřędy á wřędy w pířmiech świętych/ łá zořtáwíone

4: á opowíedzyáne íemu. A ná koniec tu tym Pan záwíázác raczył: Iż ocźkolwíek

5: mie będzye prośíł tákí káźdy s táką wíarą y s tákím řercem swoím w ímíę moíe

6: pewnie á nieomyłnie wřzytłom wdzyáłam dla niego. A słýřlyř íż nie mowí zyed=

7: nam álbo vprořę/ ále wdzyáłam dla niego.(*marg*) ¶ **Píękne miewřce przeciw błędom**
dzíříeyřzego wíeku. (–) Tu słýřlyř íż powíáda ocźkolwíek

8: będzye prośíł w ímíę moíe: á przedříę mowí/ íż ía wdzyáłam dla niego. Wřędy

9: á wřędy to okázuíęć/ íż on íednořtáyney woley/ íednořtáyney moźnoćí swoíey/

10: będąc íedynego Bořtwá z nimi/ wřywa z Bogíem Oycem y z Duchem świętym

11: řwoím: ácźkolwíek to był pokrył świętym człowieczeństwem řwoím. Nie wřpo

12: minam tu błędu nowo wkrześzonego Ariánńkiego/ gđíř fie mu káźdy íáńnie przy

13: pátrzyć moźe/ kto íedno nie do końcá ím íeřt zářlepíon.

14: # Pátrzayźe co tho íeřt poznác ták Bogá swoiego/ á przypátrzyć fie świętemu

15: Bořtwu iego. Nie dármoć Pan oczy Apořtołow řwoích błogofławíć raczył/ íż

16: íedno tákíe oczy łá błogofławíone/ ktore fie ták przypátruíęć temu Bořtwu świę

17: temu/ íákó fie przypátrowáły oczy ích święte.(*marg*) **Lukás w x. kapit.** (–)

¶ **Cźęgo fie s tey Ewányelíey świętey wćzyć mamy.**

18: # A gđyź íákó słýřlyřmy/ íż íednářz tá íeřt łámá drogá/ y prawdá/ w tym íednym

19: řynu/ á nie żadnym ínym obyczáíem/ poznác to dzíwne á wíekuířte Bořtwo/

20: Bogá Oycá y Duchá s. A poznawřly/ íuźechmy słýřlyřelí/ íákíe rořkořly/ íákíe rá=

21: dořćí/ y íákíe pocíechy nam wrořć s tego máíá: íż docześne dobrá nářze/ y wřzytkí

- 22: błogofławieńftwá náfze/ nam máią być s tego rozfzyrzone/ y páłace onego nie=
23: zmierzonego kroleftwá Páńfkiego máią być zgotowáne y otworzone. Coż nam
24: tedy ieft napilnieyfza/ iedno fie vczyć/ ćwiczyć/ á przypátrowác themu Boftwu
25: w tym człowieczeńftwie zyáwionemu/ y wfzytkim dziwnym fprawam/ poftęp
26: kom/ á poftánowieniu iego/ á wołác zá nim s Filipem/ áby nam vkazał drogi
27: do fiebie y do Oycá fwoiego: gdyż oprócz niego Ociec poznán być nie może.
28: # A gdyż to fą głębokie táiemnice ná rozumy náfze/ vcieczmyfz fie do miłofier
29: dzya iego świętego/ pewnieć on wypełnić będzye raczył nád námi ony święte o= (marg)

Mattheuś w xiiij.

: **Marek w iiiij. kapi.**

: **Lukaś w viij. ka. (-)**

- 30: bietnice fwoie/ ktore mowić raczył nieomylnemi wfzy fwemi do wfzytkich wier
31: nych fwoich: Iż ia wam moi mili fynaczkowie dam poznác táiemnice Boftwá
32: fwego/ ále infzym tylko pod przypowiefciami/ thák iż fie będą przypátrowác y
33: przyfłuchawác z dáleká/ á nic nie wżrzá áni nie zrozumieią. Ofwieće ty fam te=
34: dy náfz miły á wfzechmogący Pánie ty nędzne á ciemne myfli náfze/ ábychmy cie
35: poznawfzy Páná á Bogá fwoiego/ ty święte obietnice twoie/ á ty święte dobro=
36: dzyeyftwá twoie/ ofięgnąc mogli: ktoreś ty nie omylnie obiecał wfzytkim wier=
37: nym fwoim/ ktorzy Oycá w tobie á ciebie w Oycu poznawác będą/ á wiernemi
38: fercy á myflámi fwemi temu fie przypátrowác będą. Co nam rácz dác
39: Pánie á Boże náfz wfzechmogący z Oycem y z Duchem
40: świętym iedynty/ Amen.

41:

Ná dzień národzenia świętego

42: **Ianá hiftoria/ ktorą nápiśał Lukaś s. w j. kápi.**

43: **Przećiwko pycham ná krzcínach y ná inych**

44: **fprawach fwiátá tego.**

- 45: # Y coż mnimacie co to zá dzyecię będzye/ gdyż rę=
46: ká Páńfka ieft nád nim etc.

Ná dzyeń Lift 295.
národzenia Ianá s.

(marg) ¶ **Piękna rosprawá/ iáko fie wierni Páńfczy máią záchowác w pociechach
fwoich/ á zwłázczá około potomstwá⁸⁰/ y iáko fie fprawowác máią gdy ktorego
Pan imi obdárowác ráczy. (–)**

1: **P**O vpadku człowieká nędznego/ gdy fie
2: iuż Pan nád nim záfię zmiłowác raczył/ á záflubić y
3: obiecác mu záfię raczył odnowić miłofierdzye fwo=
4: ie/ á zefłác iemu Meffyafzá/ to ieft/ zbáwicielá/ ktho=
5: ry iuż iemu dokończyć miał thego obiecánego miło=
6: fierdzya iego/ á vkázác mu wŕzythki drogi y wŕzythki
7: poŕthępki ku nálezyeniu łáłki fwiętey iego/ o czym iuż
8: pełno pífmá y wiadomości mamy. Tedy iefzcze przed
9: zyáwieniem tego to Meffyafzá fwięthego/ áby fprá=
10: wniefzy ten nędzny lud fwoy Pan vczynić raczył/ ku
11: przyŕciu tey tho záflubioney obietnice fwoiey/ á tego
12: to Meffyafza przyŕzłego á zbáwicielá narodu ludzkiego/ obiecác Pan raczył/ iż
13: miał tu poŕfác głos wołáiący ná puŕczy/ ktory miał wiele ludzi náwroćić/ á v=
14: pominác ie s przeŕzłych vpadkow ich/ á iuż opowiedác im bliŕko przyŕzłe ono zá=
15: ŕlubione miłofierdzye Páńkie/ á iżby fie iuż gotowáli ku przyŕciu onego Mefy=
16: afzá fwego/ á gotowáli wdzyęczone drogi iemu. *(marg)* **Micheafs w ij. kap.**

¶ **EZaiafs w xliij.** (–) Iáko o tym iáwnie á iáwnie Pro=
17: rocy pífáli y opowiedzyeli. A gdy fie iuż ty czáfy wypełniály/ iż iuż Pan wypeł=
18: nił ony fwięte á nieomyłne obietnice fwoie/ á tego záflubionego Mefyafzá fwo=
19: iego/ Boŕtwo ono fwoie człowieczeńŕstwem zákryte/ thu okazać raczył. Iuż też
20: vczynił doŕyc y oney drugiey obietnicy fwoiey/ iż obiáwił then głos wołáiący ná
21: puŕczy/ á dziwniefzym ktałthem niŕli inego człowieká/ bo y zyáwić go przez
22: Anyolá raczył/ y dziwniefze było národzenie iego. Thák iáko y tu ŕlyŕzyŕz w zá=

- 23: łożeniu tych pirwżych słow tey rosprawy náfzey/ ktore mowili oni ludzye ktorzy
24: fie iuz dziwowáli zyáwieniu temu: Iż co mamy rozumieć co tho zá dzyecię bę=
25: dzye/ gdyż iáwnie widzimy iż ręká Páńfka iest nád nim. Y dla tego ty słowá tu (*marg*)

Wielka rzecz nád kim ręká Páńfka (-)

- 26: łobie przypominamy/ áby káždy rozumiał co to iest/ á iáko to dziwna rzecz iest/
27: nád kim iest ręká Páná tego: á iżbychmy fie pilnie stáráli/ áby wítawicznie thá
28: święta ręká iego á tá zwirzchność á opieká święta iego/ bylá nád námi: gdyż tho
29: iest nieomylna obietnicá iego káżdemu wiernemu śwemu/ áby fie tákiez niewier
30: niey dziwowáli nád námi/ mowiąc: Y což to wždy fą zá ludzye/ iż fą w tákiey o=
31: bronie á w takim bępieczeństwie fwiátá tego/ íście musi być ręká Boża nád ni=
32: mi? O czym lepiej zrozumiemy z hifstoriey zyáwienia y národzenia tego dzyecię=
33: ciá Ianá świętego/ ktorą hifstorią Lukasz święty nápiśał tymi słowy:

- 34: **B** Ył zá czáfow Herodá zydowfkiego krolá kápłan
35: niekthory imieniem Záchárialz s pothomstwą Abi=
36: afzowego/ á żoná iego bylá z dzyewek Aarono=
37: wych/ á było iey imię Elżbietá. A było oboie íprá=
38: wiedliwych przed Pánem Bogiem/ záchowuiąc
39: fie bez wżzego wfkárzenia w woli á w rofkazaniu Páńfkim/ y
40: we wżytkich ípráwiedliwościch iego: A nie mieli syná żadne
41: go/ ábowiem Elżbietá bylá niepłodna/ á oboie theż iuz byli ze=
42: ízłych lat. Y sítháło fie iesth/ gdy czynił dofyć powinności swo=
43: iey kápłáńskiey Záchárialz przed Pánem Bogiem/ wedle przy=
44: padku porządku swego/ á iż mu tho losem przypádko wedle ká=
45: płáńfthwá swego/ iż szedł áby kładł ony zapaláne ofiáry w ko=
46: ściele Bożym/ á wżytká wielkość ludzi bylá modłąc fie przede
47: drzwiami czáfu onych ofiar. Y vkazał mu fie Anyoł Páńfki ítho
48: iący ná práwey ítronie ołtarzá onego/ ná kthorym zápalał ony
49: ofiáry íwoie. A Zácháryafz wżrzawşzy go włęknął fie/ á íthrách
50: wielki przypádkł nań. Y powiedział mu Anyoł: Nie lękay fie

strona: 295v

Ná dzyeń národzenia

1: grafika

- 2: nic Záchárialzu/ ábowiem iefth wyfluchaná v Páná prośbá
3: twoiá: A otho Elźbietá żoná twoiá porodzi tobie fyná/ ktore=
4: go imię wzowieś Ianem/ á sftanie fie tobie stego wielka rá=
5: dość y wefele/ á wiele fie ich rozráduie z národzenia iego. Abo=
6: wiem będye zacnym przed oblicznością Pánfką/ Winá áni
7: żadney vwárzoney rzeczy pić nie będye. A będye pełen Du=
8: chá święthego iefzcze w żywocie mátki swoiey/ y wiele ich z na=
9: rodu Izráelkyyego náwroći ku Pánu Bogu swoiemu. A on fie
10: vkaże przed zyáwieniem iego w mocy y w fprawach Heliażo=
11: wych/ áby náwrocił fercá oycowfkie ku fynom/ á **niepořufznen** [!]
12: ku mądrości fprawiedliwych: á iżby Pánu nágothowił lud iuż
13: fprawiony ku niemu. Y rzekł Záchárialz ku Anyołowi: Iáko ia
14: thego mam pewien być? gdyżem ia iuż ftar/ á żoná moiá iuż teź
15: thák bez płodu wytrwála dni swoie. Powiedzyał mu Anyoł:
16: Iam iefť Gábryel/ **khory** [!] vřtháwicźnie ftoię przed oblicznością
17: Pánfką/ á pořlanem do ciebie ábych thu s tobą mowił/ á iżbym
18: ci thy rzeczy wefołe opowiedzyał. A tho iuż będyeř miał znák/
19: iż mowę ftráciřz/ á będyeř milczący/ áź do tego czáfu áź fie tho
20: wypełni/ A to dla thego ižeś nie vwierzył řłowom moim/ co fie
21: wřzythko wypełnić muři czáfu řwego. A ludzye oni czekáli Zá=
22: chárialzá/dziwuiąc fie przecźby fie thák długo omieřzkawał. A
23: gdy wyřzedł do nich/ thedy nie mogł nic przemowić. Y wnet o=

baczyli iż mu=

strona: 296

Ianá świętego.

Liřť 296.

- 1: baczyli iż muřiał mieć widzenie iákie w kořciele/ á on im podo=

2: bieńftwá thylko vkázował/ á był iuż thák niemym. Y sřtháło fie
3: iefth gdy fie dopełniły dni řpráwy vrzędú iego/ řzedł do domu
4: řwoiego A po thych czáfiech poczęła Elźbieta żoná iego/ á kry=
5: lá fie przez mieięcy pięc/ powiedáiąc thák: iż to co Pan vczynić
6: raczył nádemną/ tedy vczynił zá czáfow thych gdy iuż vmyflił
7: odiąc vpadek od ludu řwoiego.
8: # A Pothym Elźbietá gdy iuż przyřzedł čás porodzenia iey/
9: porodziła řyná. A vřlyřzawřzy tho řáfiedzi y powinowáci iey/
10: rozrádowáli fie s thego iż Pan Bog raczył okázác miřfierdzye
11: řwoie nád niá. Y sřtáło fie iefth gdy przyřzedł dzyeń ořmy/ zefzli
12: fie áby wedle zwyczáiu byli obrzázáli dzyecię/ y miánowáli i=
13: mieniem oycowřkim Zácháriářem. A odpowiedzyawřzy Elź=
14: bietá powiedzyála/ iż tho nie może być żadnym obyczáiem/ ále
15: muři być wewan Ianem. Powiedzyeli iey przyiaciele iey/ iż
16: nie mář żadnego w narodzye thwoim kogoby ták zwano. Y v=
17: kázowáli przez znáki oycu iego/ iákieby chciał mieć imię iego.
18: A on prořil o thabliczki/ y nápiřal: Iż Ian niechay będzye imię
19: iego. A zádziwowáli fie onemu wřzyřcy. A nátychmiał potym
20: otworzyły fie vřthá iego y ięzyk iego/ á mowił wnet błogořlá=
21: wiác Páná Bogá řwego. A sřtal fie řtrách miedzy wřzythkimi
22: řáfiiády onymi/ á rozniřło fie to po wřzythkich kráinách řydow=
23: řkich onych/ á rozważáli tho wřzyřcy w řercách řwoich/ mo=
24: wiác: Y coć fie zda co to zá dzyecię będzye? bo pewnie řeká Bo=
25: za iefth v niego. A Zácháriář ociec on iego będąc nápełniony
26: Duchá řwięthego/ prorokował wnet tymi řłowy/ mowiác:
27: Błogořłáwiony iefth Bog Izráelřki/ iż iuż raczył náwiedzić á
28: řpráwić odkupyenie ludowi řwemu. A podniřł iuż podwyrř=
29: řzenie nářze w domu Dawidowym řłuzebniká řwego. Thák iá=
30: ko tho zářlubić raczył przez vřtá řwiętych řwoich/ ktorzy od wie
31: kow byli/ Prorokow řwoich. Wybáwienie nářze z mocy nie=

32: przyacioł náleznych/ y z mocy thych węzythkich kthorzy nas máią
33: w nienawiści. Aby wczynił miłofierdzye z oycy náleznyimi/ á iż=
34: by fie iuż rofpomniał ná fluby święthe swoie. Y ná onę przyfię=
35: gę kthorą poprzyfiągł Abráámowi oycu nálezemu/ iż fie nam zią
36: wić miał. A my ábychmy ze wżech fthráchow będąc wybáwie=
37: ni/ bęspiecznie służyli iemu. A záchowáli fie w fpráwedliwo=
38: ści á fwiáthobliwości przed oblicznością iego/ zá węzythkich
39: czáfow náleznych. A thy dzyeciátko będzysz zwan Prorokiem ná
40: wyfższego/ á będzysz przechodził przed oblicznością iego go=
41: thuiąc drogi iego. Aby zrozumiewáli ludzye iego zbáwienną
42: náukę iego/ ná odpufzczenie grzechow swoich. A tho węzythko
43: przez wnątrznóści miłofierdzya iego/ w kthorym iuż raczył ná=

Ddd 4

wiedzić nas

strona: 296v

Ná2 dzyeń národzenia

1: wiedzić nas przyfzedzły z wyfokości. Aby oświecił ty kthorzy
2: fiedzą w ciemnościach śmierci/ á iżby fpráwował poftępki ná=
3: fze ná drogę pokoiu/ Amen. A pothym ono dzyeciátko rofło á
4: rozmnażało fie/ á potwirdzáne było przez Duchá święthego/ á
5: było ná pufzczach áż do czáfu vkazánia fwego między ludem
6: Izráélkim.(*margin*) **Głos Ianow kołáce zázwdy do wfzu náleznych.** (-)
7: **I** Vżes tu słyfzał y dziwne zwiáfutowanie y dziwne národzenie tego człowię=
8: ká świętego/ ktorego Pan w dawnych táiemnicach swoich był przeźrzeć/
9: y narodowi ludzkiemu obiecáć poftáć raczył/ przed zyáwieniem fyná swo
10: iego/ á onego záflubienia swoiego/ o nápráwieniu vpadku nędznego człowię=
11: ká/ y o przywroceniu iego ku świętemu miłofierdzyu swoiemu. Aby ten święty
12: á obiecány człowiek iuż lud Páńfki vpominał/ á iżby im iuż iáwnie opowiadał/
13: o tym świętym zmiłowaniu iego. Aby fie też byli oni nędznicy gotowáli á fprá=
14: wowáli á odmieniáli w fobie zwyczáie á zátwárdziáłości swoie. A tho co fie ná

15: cżás z onymi dzyało/ to ták rozumiey iż lie y dziś tákże vřtáwicznie s tobą dzyeie:
16: tenżeć głos wołáiący vřtáwicznie bije w vřzy twoie/ chociay go oczymá nie wi=
17: dzifz/ aleć zořtáwił ná pířmie ten pewny głos řwoy/ ábyř odmieniał złe řpráwy
18: řwoie á zátwárdzyáłoři złego przyrodzenia thwoiego/ chceřzli ábyć co pomo=
19: gło to przyřcie Páná twoiego/ ábyř řie vczył á przypátrował řwiętyř drogá
20: iego/ á gořhował mu řcieřzki do řiebie y do nędznego řercá řwego: gdyř ni w kim
21: inřzym iedno w tym/ ták iáko tu řłyřzyřz y od Záchářiářz od tego řtárcá řwięthe=
22: go/ nie náleży wřzyřtko zbáwienie twoie.(*marg*) **Co řie działo z inemi/ tego řie theř
y my nádziewaymy (-)**

23: # Acž nář iest máło ná tym ábyřmy tylko wiedzyeli iáko iest zwiářtowan/ y
24: iáko iest národzon ten człowiek řwięty/ ále nář to iest pilnieyřza/ abyřmy řie te
25: mu przypátrowáli/ co Pán náđ wiernymi řwemi á náđ řługámi řwemi czynić/
26: řpráwowáć/ á co w nich przepátrowáć á okázowáć raczy. Abyřmy řie teř tym
27: cieřzac/ á záchowywáięć řtałořć wiáry řwoiey á powinnořci řwoiey Pánu řwo=
28: iemu/ thego řie theř o řobie nádziewáli/ co řie náđ inemi okázowáło y dzyało/ s
29: řwiętego miłofierdzya iego. (*marg*) **Iáko Pán vpátruie z dáleká wiernego. (-)**

30: # Abowiem řłyřzyřz tu s tey hiřtoriey s. iż o Záchářiářzu y o Elźbiecie Ewánye=
31: liřhá piřze/ iż oboie było řpráwiedliwych/ oboie było bogoboynych/ oboie řie v=
32: řtáwicznie o tho řtářiáli/ áby záwřdy byli chodzili w řwiářtobliwořci řwoiey á w
33: pořľuřenřřtwie řwoim przed oblicznořciá Páná Bogá řwoiego. Thu rozumiey
34: iżci řhář było wiele tyřięcy inych małřonkow/ á wřdy řłyřzyřz iż tám Pán nie v=
35: pářzył áni bogaczá/ áni prokuratorá/ áni hetmáná/ áni řędzyego/ áni myřni=
36: ká/ áni żadnego wymyřláczá/ iedno řobie vpářzył ludzi dwoie/ o kthorych nic
37: inřzego Ewányeliřtá nie piřze/ iedno iż vřřháwicznie chodzili w boiářni á w po=
38: řľuřenřřtwie przed oblicznořciá řwiętá iego: á řtářiáli řie záwřdy/ áby wedle po=
39: winnořci řwey záchowywáli iemu wřzyřtki cžáły řywotow řwoich.(*marg*) **Co Pán
wiernym dáwáć raczy. (-)**

40: # Coř im zá to dáć raczył? Oto nářřod ták iáko řłyřzyřz/ iż Pán wedle obietnic
41: řwoich pocžćiwofciámi y dořtářtkiem opářzyć raczył dom ich: bo iáko řłyřzyřz iż
42: był kářľanem kořciołá onego řhář wielkiego á ták zacnego Coř im potym dáć

43: raczył? Oto słyfzyłz że im dąć raczył takiego syná á takiego potomká/ iż iáko sły=
44: fzyłz co tu o nim Ewányeliftá piŕze/ iż nie tylko on sam y z oną małżonką swoią/
45: ále wŕzythki okoliczne kráiny w dziwie onym **zátráfnąć** [!] fie mufiály/ á wielką rá=
46: dofcią były nápełniony/ widząc ony dziwne łąki Páńskie nád domem onym:
47: y widząc iż fie nie tylko im sámym/ ále wiele innym ludziom ku pociefze one świę
48: te dzyeciátko zyáwiło y vrodziło.
49: # Tákże fie też thy tym cieŕz/ á pewnie fie też tego nádzyeway moy miły brácie/
50: ktory fie o to stárafz ze wŕzey możności fwey/ ábyś ten nędzny żywot fwey ták stá=
51: nowił á ták záchowywał iákoby fie wždy też podobał Pánu Bogu thwemu. A
52: pewnie thego bądź iest á beŕpiečen/ iż domek twoy y wŕzythko zebránie twoie zá=
53: wždy będye ná wielkim baczeniu v Páná **twe⁶⁰**: á pocźciwofciami y wŕzytkimi

pociechámí bę=

strona: 297

Ianá świętego.

Liŕt 297.

1: pociechámí będye ze wŕząd stánik twoy opátrzon od niego: á wŕzytko áni sam
2: obaczyłz iáko będye przypadáło tobie. A co ktemu dáley/ opátrzy Pan ták po=
3: tomŕtwo twoie/ iż nie tylko tobie/ ále wŕzytkiey oney okolicy twoiey/ y wŕzytkim
4: powinnym twoim ku pociefze/ Pan ie rzędzić á spráwować będye raczył. A tu
5: obáčz iefliŕze thu tobye mále pociechy á mále otuchy s tey pirwŕzey náuki á sprá=
6: wy tego człowieká świętego okázáć fie mogá: á iefliŕze iuŕ mále przyczyny widziłz
7: iáko tu iest dobrze záchować powinność swoię Panu Bogu swemu/ á chodzić
8: zázwdy w poŕfuzeníŕtwie iego á wedle woley á náuki świętey iego. (*marg*) **Krzćiny y
nawiedziny krzeŕciáńskie.** (–)

9: # Słuchayŕze zálię iákie były náwiedziny ábo krzćiny dzyeciátká tego święthe=
10: go/ y iákie miánowanie/ y iákie było wychowanie iego. Bo słyfzyłz od Lukáfzá
11: świętego/ iż gdy fie iuŕ zyáwiło á národziło dzyeciátko ono/ vŕŕyŕzawŕzy tho sá=
12: siádky y powinowáte świętey pániey oney/ zbieŕzáły fie do niey. A coŕz czyniły?
13: Słuchay/ piŕze Ewányeliftá święty/ iż chwaliły Páná Bogá swoiego/ iż raczył
14: vcźynić zmiłowanie swoie nád onym domem/ y nád innym ludem swoim. Pá=
15: trzayŕze iż tu słyfzyłz że thu nie były áni bębny/ áni piŕzczáłki/ áni ŕkrzypice/ áni fo=

16: bie w oczy dmuchály imbierem/ ábo cynámonem s konfektow ábo z muſzkáteł=
17: ły/ áni ſkakály ſpiewáiąc rozlicznych pieſni ſwiátá tego. A coſ czyniły? Pátrzay
18: co piſze Ewányeliſtá ſwięty/ iż dawály chwałę Pánu Bogu ſwoiemu/ iż raczył
19: pocieſzyć dom on y wſzytki powinowáte iego. Dáley/ gdy iuſ przyſzło miáno=
20: wác dzyeciátko/ ſłuchay co mowią ty powinowáte iego: Iſ co po tych wymy=
21: ſlech miła Elźbieto thych przezwiłk/ czemu nie miánuiefz dzyeciátká imieniem
22: zwykłem przodkow á powinowátých twoich. Nie mowią thu/ day mu dwoie
23: imię Woyciech Piotr/ Bártołz Marćin/ ábo inemi nieſłychánemi wymyſły.
24: Ale iey **powiedáia** [!] / day mu imię z dawná zwyczáyne z domu powinowátých
25: twoich. Pátrzayże dáley/ gdy iuſ były krzciny iego według onego zwyczáiu ſtá=
26: rego zakonnego/ tedy thu piſze Ewányeliſtá s. iż ſie zádziwowáli oney Bołkiey
27: ſpráwie wſzyłcy ludzye oni ktorzy ſie byli zeſzli do tego/ roznałzáiąc thę chwałę
28: Páńſką po rozlicznych kráinach onych. A ociec/ ták iáko ſłyſzyłz/ zá oną ſtałością
29: wiáry ſwoiey/ y zá onym ſwiątobliwym ſiwotem ſwoim/ będąc ták pocieſzony/
30: iż był nápełnion Duchá ſwiętego. A coſ czynił? Słuchay czo piſze Ewányeliſtá
31: s. iżci nie palił beczek/ y nie ſtrzelał z dzyał/ nie triumphował obyczáiem ſwiátá
32: tego: ále wnet ták iáko ſłyſzyłz/ chwałę dawał Pánu Bogu ſwoiemu. A coſ mu
33: ſie zá to ſtáło? Słuchay/ wnet oto ku tym pirwłzym pociecham iego iż Ewán=
34: yeliſtá piſze/ iż dzyeciátko ono iego roſło á rozmnażało ſie w cnotach ſwoich/ á
35: było záwždy potwirdzano od Duchá ſwiętego.(*marg*) ¶ **Czego ſie małz vczyć z
rodzicow Ianá ſwiętego. (-)**

36: # A thu ſie vcž moy miły wierny á Krześciáńſki człowiecze ſpráwy y wſzytkich
37: poſtępkow ſwoich s thego ſwiętego á Pánu Bogu wdzyęcznego człowieká y z
38: małżonką iego. Napirwey vcž ſie od nich/ ták iáko ſłyſzyłz/ zachowywác w po=
39: cźciwości ſtanu y żywotá ſwoiego/ á chodzić wedle woley ſwiętey Páná ſwoie=
40: go w boiáźni á w poſłuſzeńſtwie vřtáwicznie przed ſwiętym Máieſtatem iego/
41: á vřtáwicznie mieć ná pieczy wolá ſwiętá iego: á przy tym thák ſie teſ ſpráwo=
42: wác we wſzytkich pociechach ſwoich/ iáko ſie ſpráwował ten ſwięty człowiek/
43: nic ſie nie chłubiąc przed ſwiátem thym nędznym/ á nie roſciągáiąc márných
44: ſkrzydeł ſwoich w możnoſciach ſwoich. Acźci tu piſmo nie broní pocźciwego ze

45: łcia ábo zyechánia przyiaciół y powinowátých twoich/ ále ták iáko słyłzyłz/ w
46: boiázni Bożey á w chwale świętey iego. Tedy y ciebie łámego/ y ony włzytki po=
47: winowáte twoie ogárnie tákíe wefełe y táká pociechá/ nierowno łnadź wíęłtza
48: byś włzytki trąby zebrał y włzytki bębny potłukł łwiátá tego. A co dáley/ iż po=
49: tomłtwo twoie będye zówždy rołło/ á będye łie rozmnażáło/ á będye wtwir=
50: dzono wltáwiczníe Duchem świętym w łprawách łwoich/ iż będą łieć s thego
51: pociechę/ nie tylko ty/ ále y włzyłcy powinowáci twoi/ y włzytki ony okoliczne
52: kráiny okołó ciebie.(*marg*) **Przecź obrzezáníe wltáwiono.** (–)
53: # Pátrzayze dáley/ iż thu łtoi w łstoríey/ iż byłó tho dzyecię obrzezano wedłóg
54: powinności zakonney dńiá ółmego. Iuźci byłó łnadź máłó po tym/ gdyź ocyec
55: iuź pewnie wíedzyał od Anyoła/ iż łie to dzyecię byłó zyáwíłó z woley Bożey/ á

s przeźrzenia

strona: 297v

Ná dzyeń národzenia

1: s przeźrzenia świętego iego. Ale iż słyłzyłz iż Duch święty był przy tey łprawye/
2: niechciał tego nic omiełzkác/ áby łie byłó włzytkó nie miáło thám dzyac wedle
3: pírwlých porządkow á połtánowienia iego. Bo Abráám ktory był wielki człó
4: wiek á wielki miłółnik Páńłki/ ktoremu Pan zyáwíł wiele táiemnic łwoich: A
5: on teź ták łie pilnie o to łtárał/ áby łie był ná włzem podobał Pánu Bogu łwe=
6: mu: y co dzyáłáł ku czci Pánu łwemu/y iáko łtan łwoy záchował/ to iuź tám łą
7: o tym łzyrokíe łstoríe nápiłáne.(*marg*) **Obíetnicá Páńłka Abráámowi.** (–) Pan wídząc
onę gorącą chuc iego ku łobie/ nie
8: chciał tego zániechác/ áby go tym był pociełzyć nie miáł/ powiedzyeć mu raczył
9: Nu miły Abráámie/ damci ia thobie wiele zyemie polieść/ rozmnożęc ia iáko
10: gwiazdy pothomłtwo twoie. A włzákoź iákoby Pan rzekł: (*marg*) **j. Moize. w xxij. y
xxvi. kap.** (–) Ale coźci będye po
11: tym byś y włzytek łwiát poliađł/ á przedłię mułłz zoltác z onym wíeczny m de=
12: kretem wczynionym ná przekłecie twoie. Ale oto miły Abráámie y w tym cie zá
13: niechác niechcę/ ále wzbudzę tákíe pokolenie z národu twego/ w ktorym będą v
14: błógółławieni włzyłcy národowíe łwiátá. Y łtoi w píłmie łwiętym/ iż gdy v=

- 15: wierzył on święty człowiek obietnicy Pánńkiey/ iż sie dopirko sftáło wpráwie=
16: dliwienie iego. (marg) **j. Moize. w xv.** (-) A nic mu były przed tym nie pomogły do
tego ony wšytki świę
17: te spráwy iego/ áni żadne zwyczajne ofiáry iego. Támże mu potym Pan opo=
18: wiedzyeć raczył: Ato będyełz miał znák tego záczyćtego przymierza moiego/ kto
19: rem teraz s tobą wczynił w tey pewney obietnicy moiey/ y s potomštwem two=
20: im:(marg) **j. Moize. w xvij.** (-) Iż obrzeż káždego z narodu swoiego/ áby zázwdy ten
znák nošil ná łobie/ áz
21: do wypełnienia tych mocnych á nieomylnych obietnic moich.(marg) **Znák przymierza
Abraámowego obrzezanie.** (-)
22: # Otoż Duch święty przez wšytki ony czáły od tey obietnice Abraámowey/ v=
23: stáwicznie zázwdy ciefzył narod człowieczy/ á wzbudzał wielekroć duchy ludzi
24: świętych á duchy Prorockie/ iż to zášlubienie Abraámowi świętemu onemu ták
25: mocnie wczynione zázwdy powtarzáli á opowiedáli ludowi Bożemu/ y iáko sie
26: to miało sftác/ y co sie w ty czáły y ná potym miało dzyać/ y iáko sie to obrzezá=
27: nie po tym świętym zyáwieniu tego obiecánego plemieniá odmienić miało/ y
28: iáko iny znák tego przymierza miał być znáczon ná wiernych Pánńkich/ to iešt/ z
29: wody á z Duchá s. wšytko Duch s. iáwnie á iálnie opowiedzyeć á obwołác ro
30: kazał: áby ludzye oni temu wierząc/ iuż y zá żywothow swoich w nádzyeich
31: swoich/ y po šmierciach swoich/ tego w rádošciach czekáli/ á odniešli ná łoby
32: tho obiecáne błogšłáwienieštwo Páná swoiego/ gdy sie nád żadnym sftáć nie
33: mogło/ áz gdy iuż były dokończone ty obietnice Pánńkie/ á iż sie iuż było zyáwiło
34: á wkażáło ono zášlubienie Pánńkie/ ták iáko to y tu ten święty štárzec wšpomi=
35: nác raczył/ iż sie tá święta šwiátłość miała zyáwić ná ofwiecenie tych ktorzy sie=
36: dzyeli w cieniach šmierci. Czo sie šłufznie może rozumieć/ á šnadź iezcze więcey o
37: tych/ ktorzy y dziś wštáwicznie šiedzą w cieniach šmierci/ á niechcą nic baczyć
38: áni temu rozumieć/ nácž sie im zyáwiła tá zášlubiona šwiátłość ich/ y tho bło=
39: gošłáwienieštwo obiecáne ich. (marg) **Przečž Ian święty okrcžon.** (-)
40: # A ták gdyž ten iuż święty á oštáteczny pošeł ten Ian s. przyšzedł z onego dwo=
41: ru niebieškiego/ á iuż iáwnie á iálnie tho opowiedáiąc/ iż iuż Pan wypełnić ra=
<http://rcin.org.pl>

42: czył ony fluby swoie/ á ony nieomylnie obietnice swoie/ iż iuz zezłał to zmiłowá=
43: nie swoie/ á tego obiecánego Mefyalzá fwego. A nákoniec go iuz pálcem vka=
44: zał. Coż rozumiesz iefli sie to w nim nie wypełniło co tu piŕze Ewányeliŕtá/ iż sie
45: rozrádowáli wŕzyŕcy z okazánia iego. A iefliže iuz z iáką inŕzą wdzyęcznieyŕzą
46: nowiną mogł sie kiedy zyáwić poŕeł ŕwiátu temu/ iáko s tą ták wdzyęczną á po
47: cieŕzliwą iemu. A ták potrzebá tego było/ áby był ten poŕeł ŕwięty znák onego zá
48: ŕlubionego przymierza Pánŕkiego przynioŕł ná ŕobie/ ták w obiáwieniu iáko y
49: w národzeniu swoim/ iż ieŕt poŕlan do narodu tego/ ktorzy mocno przyięli ono
50: ŕwięte á vtwordzone poŕtánowienie Páná fwego. *(marg)* **Imię Ian czo sie rozumie.** (–)
51: # Słuchayže iż imię iego było wezwano Ianem/ co sie wláwnie wykłáda wdzie
52: cznym. O wierz mi iżci Duch s. tego imieniá iemu nie wložyl dla ofoby iego/ á=
53: le iż miał być wdzyęcznym v wŕzytkich wierzących onemu záŕlubieniu Pánŕkie=
54: mu/ iż przyŕzedł s thákiemi nowinámí á s tákíemi poŕelŕtwy od Páná/ do ludu
55: ŕmętnego onego/ ktorzy z dawná á vtáwicznie czekáli wypełnienia tych tho

ŕwiętych

strona: 298

Ianá ŕwiętego.

Liŕt 298.

1: ŕwiętych obietnic Páná swoiego. Ták iáko to y Anyoŕ ŕwięty przy zwiáŕtowá=
2: niu iego opowiedáć raczył/ iż sie ich wiele rozráduie z národzenia iego. Abo=
3: wiem to bywa y podziŕ/ gdy kto przydzye z iákim pocieŕzliwym poŕelŕtwem do
4: kogo od iákiego krolá álbo od iákiego człowieká moźnego/ thedy chociay przed
5: tym tám bywał/ álbo go teź pirwey ználi y widáli/ nie bywał nigdy w tákíey rá
6: doŕci y w tákíey powadze/ iáko przy onym poŕelŕtwie swoim. Abowiem iuz go
7: więć ná ten czás wdzyęcznym poŕeł wŕzyŕcy zowá/ á wŕzyŕcy rádziby okazáli
8: ná wŕzem wdzyęczność y poczciwoŕć iemu. A ták y ten ŕwięty poŕeł nielza iedno
9: iż bárzo wdzyęcznym muŕiał być ná on czás wŕzytkim narodom onym. *(marg)* **Vŕtá y
ięzyk wiernych ma Pan ná pieczy.** (–)
10: # A tu iuz dáley ŕluchay Proroctwá y pociechy swoiey/ ktorąć tu opowiada
11: ten ŕwięty ŕtárzec/ ták iákoŕ w hiŕtoriey ŕlyŕzał/ iuz Duchem ŕwiętyym nápełnio=
12: ny/ gdy ták po otworzeniu ięzyká á vŕt swoich/ ktore/ iż dłuŕo nie wierzył poŕel=

- 13: Itwu Anjelfkiemu/ zámknione á zówárte były/ ku Pánu mowić á imię iego świę
- 14: te błogofławić tymi słowy raczył/ thák iákoś ie iuż wyśłzzye nápiśáne słyśzał.
- 15: A wśákoż pirwey sie przypátrzy/ iáko ięzyk y wśtá pocźciwe zówždy łá w opyece
- 16: Páńskiey á ná wielkiey pieczy v niego/ iż nie tho co chcą ále co ieśt wola Páná
- 17: tego zówždy mowić á wyśławiác muśzą. A wśtá plugáwe ktore nie łá w śtrázy
- 18: Páńskiey/ iuż zówždy záby á páiácy z nich pádác muśzą. Gdyż ku Moiześzowi
- 19: raczył mowić: *(marg)* **ij. Moize. w iiij.** (–) Y ktoż miły Moiześzu stworzył niemego álbo głuchego/ flepego
- 20: ábo widomego/ mowę y wśtá człowiecze/ izalż nie ia Bog? Iáko mu theż y ná
- 21: drugim mieyścu powieđał/ gdy go pošyłał do okrutniká onego do Fáróná:
- 22: Iż nie fráfuy sie nic miły Moiześzu co maśz mowić/ ia będę Bogyem mowię=
- 23: cym w wściech twoich. *(marg)* **w Przipo. xvi. ka.** (–) Iáko y Sálomon piśze w przypowieściach swoich: Iż
- 24: człowiek rozmyśła śpráwy swoie w śercu swoim/ ále Pan śpráwuie ięzyk iego.
- 25: Iáko y Apośtołom tho opowiedác tákież raczył: Iż wam zówždy będzie dano
- 26: ná káżdą godzinę co będziecie mieli mowić. *(marg)* **Mattheuś w x. ka** (–)
- 27: # A ták tu sie pilno vcz á przypátruy sie temu/ gdyż tu iáko słyśzyśz/ iż pirwey Zá
- 28: cháríalż błogofławił Páná Bogá śwego po otworzeniu wśt swoich/ toż dopiro
- 29: był nápełnion Duchá s. Tákież też ty náłamuy wśtáwicźnie á w then zwyczáy ię=
- 30: zyk twoy wpráwuy/ áby nápirwey dawał chwałę á dzyękowánie Pánu Bogu
- 31: śwemu. A tu pewnie ośięgnieśz też błogofławieńśtwo tego Proroká świętego/ iż
- 32: Duch s. przypádnie do śercá y do wśt twych/ iż máło sie iuż możeśz śtárác co maśz
- 33: mowić we wśzytkich śpráwach swoich. A śtrzeż sie przygody onych omylnych
- 34: á fáłecznych Prorokow Achábowych/ o kthorych iáko hiśtoria piśze/ iż ku wię= *(marg)*
- iiij. Krole. w xviiij.** (–)
- 35: śzemu máťáctwu ich/ dopuścił Pan czártu śprośnemi śśtánác sie w wściech ich
- 36: duchem fáłźzywym: ták iż y śámi siebie/ y páná śwego/ y wiele ludzi przywiedli
- 37: ná márne zginienie y ná vpadek ich. A thákci sie zówždy dzyáło y dzyác będzie
- 38: nád wiernemi y nád niewiernemi wśty á ięzyki ludzkimi. *(marg)* **Skąd pocźał**
- Zácháríalż wyśławiác pociechę śwá** (–)

- 39: # Słuchayże co ten rádościwy Ítárec á ten Íwięty człowiek powiádáć raczy/ á
- 40: Íłýfyzł iz nie od tąd począł tę rádość fwą iz mu fie fyn **vzodził [!]** / ále słuchay co mo
- 41: wić raczy: Iz błogofławiony Bog nász Izráelski/ iz fie iuz raczył zmiłować/ á iz
- 42: iuz raczył nas náviedzić nędzniki swoie/ á iz iuz raczył wypełnić ono zállubienie
- 43: Íwe/ á Ípráwić wykupienie ludowi Íwemu: á iz iuz podniósł **podwyzfzenie [!]** násze
- 44: w domu Dawidowym słuźebniká swoiego/ ták iáko to był raczył obiáwić przez
- 45: vÍtá Íwiętych Prorokow Íwych/ Iz nas miał wybáwić z mocy wÍsztych Íprze
- 46: cíwnikow nászych/ y z mocy tych ktorzy nas máią w nienawiści/ A my ták bę=
- 47: dáć wyzwoleni/ ábyÍmy beÍpiecznie słuźyli iemu/ w Íwiáthobliwości á w Íprá=
- 48: wiedliwości przed oblicznoćiá iego/ po wÍsztyki czáfy żywotow nászych.
- 49: # Słuchayże iz tu Duch Íwięty mowi/ iz vczynił wykupienie ludowi Íwemu.
- 50: Tu iuz rozumieć możefz/ iz fie tylko narodom żydowÍskim/ thák iáko fie oni ná=
- 51: dzyewáli/ gdyż Zácháriász mowi/ iz Bog vczynił wykupienie ludowi swoiemu
- 52: Tu iuz rozumiey/ iz to odkupienie rozszyrzyło fie ná wÍsztyki narody Íwiátá tego/
- 53: ktorzykolwiek iedno vwierzyli temu. Ták iáko potym y Ian Íwięty Ewányeli=
- 54: Ítá potwirdził tego: Iz ktorzykolwiek przyięli iego/ tym wÍsztykim dopuścił/ y
- 55: tę im moc dał/ áby fie zwáli fynmi Boźymi.

Słuchayże

strona: 298v

Ná dzyeń
národzenia Ianá s.

- 1: # Słuchayże co dáley Duch Íwięty powieda/ iz s tego zyáwienia tych Ílubow
- 2: Páńfkich sÍtáło fie podwyzfzenie y wyzwolenie wÍsztych narodow Íwiátá te=
- 3: go/ sÍtáło fie wyÍwobodzenie od wÍsztych niebeÍpieczeńÍtw/ y od wÍzitkich Íprze
- 4: cíwnikow káźdego. Czemu moy miły Zácháriászu nie powiedász iz fie to sÍtáło
- 5: przez ony kádzidlá twoie/ przez ony ofiáry twoie/ ktoreś czynił przez wiele czá=
- 6: Íow twoich. Ale Íłýfyzł iz y tá pociechá iego/ y to wyzwolenie wÍsztych naro=
- 7: dow Íwiátá tego/ ni przecz fie inÍzego nie sÍtáło/ iedno przez tego Íwiętego Me=
- 8: Íyálszá/ á przez to wypełnienie Ílubow Páńfkich/ ták iáko thu ten Íwięty Ítárec

9: to iáwnie wípomináćá powtarzác raczy.(*margin*) ¶ **Iáka służbá nawdzyęcznieyfsza Pánu.**

(—)

10: # Słuchayże dáley słow Duchá fwiętego/ iż to dla tego Pan vczynić raczył/ á=
11: bychmy bełpieczniey tu iuż chodząc/ á będąc wydárći od wżytkich nieprzya=
12: cioł náłzych/ to iest/ od Czártá/ od grzechu/ od Smierći wieczney/ y od tych wi=
13: domych nieprzyiacioł náłzych ktore tu miánuie: y od tych ktorzy tu w nienawi
14: ści á w wzgárdzeniu máią nas/ iżbychmy pewniey służyli iemu. Słuchayże iá=
15: ką tu służbę náłżę á iákie záchowanie náłże nawdzyęcznieyfsze Pánu náłzemu ten
16: Duch fwięty nam opowiedác raczy: Abychmy vřtáwicznie chodzili w fwiáto
17: bliwości/ á w řpráwiedliwości/ á w cnotliwych řpráwach řwoich/ po wżytki
18: czáły żywotow náłzych. Czemużeś tego zápomniał moy miły Záchárialzu nas
19: náuczyć/ ábychmy řuřyli/ ábychmy po odpufciech biegáli/ ábychmy řie obra=
20: řkom kłániáli/ ábychmy w kápicach y w inřzych dziwnych vbiorzech chodzili/
21: řzukáiąc tego zbáwicielá řwoiego/ á thego odkupienia řwoiego. Ale krociuchno
22: to Duch fwięty záwiázác raczył/ nawdzyęcznieyfszą służbą Bořtwu řwoiemu/
23: iedno iżbychmy chodzili w fwiátobliwości á w řpráwiedliwości przez wżytki
24: czáły żywotow řwoich/ przed Máyeřtatem fwięty m iego/ á wierzyli themu to
25: řwiętemu zářlubieniu iego/ á wżytkę náđzyeię řwoię położyli w nim iáko w Pá
26: nu řwoim. Gdyż dáley řłyřlyř co ten fwięty człowiek mowi ku temu to dzieciá=
27: tku řwoiemu: Iż ty moy miły řynaczku poydzyeř przed oblicznořciá Páná řwe=
28: go/ opowiedáiąc iuż to zmiłowánie iego/ ktore řie nie ma ni precz inego řřác/
29: iedno z onych wnéřznořci miłofierdzya iego fwiętego/ ktorym on nas náwie=
30: dzieć raczył pochodząc s řwoiey wyřokości.

31:

¶ **Co zá pociechy s tey rořpráwy s. wziác mamy.**

32: # A ták my nędznicy řłyřząc ták wielkie pociechy tu ná wřzem od Páná náłżego/
33: řłyřząc iuż o tym pewnym pořle iż řie iuż zyáwił/ ktory nam iuż potym y páłcem
34: vkazał tho fwięte zářlubienie náłże/ y to fwięte odkupienie náłże. Słyřząc teř tho
35: od tegoř tho Záchárialzá fwiętego á od Duchá s. przezeń mowiácego/ iż řie iuż
36: pokoy zyáwił nam/ iż řie iuż wyřáwienie zyáwiło nam: řłyřząc potym głos te=

37: goż tho poślá niebieſkiego ſwiętego/ ktory vſtáwicznie ná nas woła: Obaczcie
38: ſie á obaczcie ſie niebożatká/ á ſtroycie pokutę/ á gotuycie ſcieſzki Pánu ſwemu/
39: otoć iuż przyſzedł do was/ otoć iuż kołáce we drzwi wálze. Słyſząc teź tho iź mu
40: ináczey nie możemy do ſiebie vtorowác tey wdzyęczney drogi iego/ iedno gdy bę
41: dzyemy chodzić przed Máieſtatem ſwiętym iego/ záchowuiąc mu zupełność
42: wiary ſwey w ſwiątobliwoſci á w ſpráwiedliwoſci żywotow ſwych. # Má=
43: iąc teź vſtáwicznie ná pieczy/ co ſie dzyáło około zyáwienia y národzenia dzye=
44: ciátká tego. A iákie pociechy mamy ſobie mnożyć/ ieſli będzyemy ſpráwiedli=
45: wie á ſwiątobliwie chodzić przed Máieſtatem ſwiętym Páná ſwego/ ták iáko
46: ſłyſzimy o tym ſwiętym Proroku o tym **Zácháریفzu** [!] s. Iákie pociechy á iákie bło
47: goſłáwieńſtwá odnioſł/ y tu zá żywotá ſwego ná domu/ ná ſtánie/ y ná potom
48: ſtwie ná ſwoim. Czego ſie teź tákież káždy z nas pewnie nádzyewác może/ ieſliże
49: tákież będzyemy záchowywác powinności ſwoie Pánu ſwemu. # Teź ſie ma=
50: my vczyć s przykłádu człowieká tego ſwiętego/ iáko ſie mamy záchowywác w
51: rádofciach á w pociechach ſwoich/ ktore nam przypadáią zá cnotámi náſzemi
52: od Páná náſzego/ nie w trąbach/ nie w bębniech/ ále w chwale á w poſłufzeń=
53: ſtwie Páná ſwego/ áby tym hoyniey ty pociechy náſze były rozſzyrzone.
54: # Stáraymyſz ſie pilnie o to wſzyfcy moi mili bráćiſzkowie/ á vcieczmy ſie do

tego Páná

strona: 299

Ná dzyeń s. Piotrá y Páwłá.

Liſt 299.

1: tego Páná ſwiętego/ dawáiąc chwałę á cześć imieniowi iego ſwiętemu/ á pro=
2: ſząc iáko Páná ſwego/ áby on nas opuſzczác nie raczył y w ſmutkoch y w pocie=
3: chach náſzych/ pewnieć on thákieź y vſtá y ięzyki náſze będzye ſpráwić raczył/ ku
4: wyznawániu ſwiętey chwały ſwoiey/ y Duchá ſwego ſwiętego nam vžyczyc
5: będzye raczył/ ktory będzye ſpráwował myſli á ſercá náſze ku czći á ku chwa
6: le ſwiętey iego á ku pociefze náſzey. Co nam rácz dáć Pánie Bo=
7: że náſz wſzechmogący ná wieki wiekom. Amen.
8:

9: Piotrá y Páwła/ którą nápiśał Máttheusz

10: s. w xvj. kápitul. Przeciwko omylney zwirzchno

11: ści przełożonych kościelnych.

12: # Tyś ieft Kriřtus łyn Bogá żywego etcet.(marg) ¶ Ná iakim gruncie Pan ieft pořtánowił Kořcioł fwoy/ á iaką moc dał y klucze iemu y iáko ma więźać y rozwięzowác ná zyemi. (-)

13: **G** Dyż iáko piřmá powiedáią/ iż chociayby
14: chmy pořiedli wřzytki řkárby á wřzytki kroleřtwá te=
15: go řwiáthá/ á duřę řwá źle řpráwili ábo pořtánowi=
16: li/ thák iżby nie była pewna zbáwienia řwego/ tedy=
17: by tho wřzythko zá błoto á zá proç miáło być v nas
18: rozumiano. A o tym zbáwieniu nářzym ták řie wřzy
19: thki piřmá zgodziły/ iż go řadnemi drogámi wymy=
20: řlonemi/ áni řadnemi řpráwámi naypiřnieyřzemi/
21: řadnym obyczáiem ználeřć áni pořthánowić nie mo
22: řemy/ oproč thego imieniá řwięthego Iezus. Przez
23: kthore imię/ á iuź nie przez řadne inřze/ gdyź go iuź nie
24: naydzye áni ná niebie áni ná zyemi/przez ktorebychmy mieli ználeřć to zbáwie=
25: nie řwoie: nieřza iedno iuź muřimy pythác á řzukác thego zbáwienia řwoiego. (marg) **j.**

Do Korin. w ij. (-)

26: Gdyź iáko Páweł řwięty nápiřał/ iż do tego řadnego pewnieyřzego gruntu áni
27: fundámentu ználeřć áni pořtánowić nie mořemy/ iedno tho řwięte imię Iezus
28: Kriřtus. Tákże teź tu iáko niřey vřłyřzimy w Ewányeliey řwiętey/ gdy Pan py=
29: tał zwolennikow řwoich przed miářtem Filipickim/ gdy řie o nim rozliczne á ro
30: zne głofy rořchodziły/ pyťaiác řie o nim ktoby był/ á řkądby řie ták dziwny cźło=
31: wiek zyáwił/ coby teź oni o nim rozumieli/ á iákoby go teź zwáli. Tedy mu po=
32: wiedzyeli ták iáko o nim w rozmowach ludzkich řlycháli: Iź miły Pánie rozno
33: ludzye o tobie řie nie zgodzáią: Bo iedni powiedáią ižeř Heliařz/ ktory był řwiá=
34: thu obiecan: drudzy powiedáią iż on głos wołaiący ná puřczy: drudzy powie=

35: dáią iż muśi być ábo Ieremiałz/ ábo kthory s Prorokow: á potym Piotr święty
36: Duchem świętym iuż ípráwiony/ wyłtápiwłzy od włzythkich powiedzwał: A=
37: lechmy łie iuż my temu przypátrzyli/ y tę wiárę w łobie iuż poštánowili o tobie
38: Pánie/ iżeś ty íełt on Kríftus Iezus/ á on obiecány Mefyálz/ przez kthorego/ á
39: przez żadnego ínzego/ żadnym obyczáiem nie może łie sftác zbáwienie tego lu=
40: du twoiego. A przeto ty łłowá á thę odpowíeđ thych zwolennikow wiernych
41: Pánłkich tu łobie ná pámięć napírwey przywodziemy/ áby żadne imię ínzé/ á
42: żadny łtan ínzý nie był nigdy áni w łercu áni przed oczymá náłzemi/ íedno to í=
43: mię święte Kríftus Iezus. (marg) **w Dzieiach w vj.** (–) Będać tego pewni á íści/ iż nas
żadne ínzé imię áni
44: ná niebie/ áni pod niebem/ zbáwić nie może/ á vczynić godnymi do tego nowo
45: nálezyonego miłofierdzya świętego Pánłkiego. O czym łzyrzey vłłyłzemy z ro=
46: ípráwy tych świętych zwolennikow Pánłkich o thym Pánem łwoim. Kthorą
47: nam nápiłał Máttheułz święty tymi łłowy.

Eee

A gdy przyłzedł

strona: 299v

Ná dzyeń świętego

1: grafika

2: **A** Gdy przyłzedł Pan Iezus do miáłthá Cefárłkie=
3: go kthore zwano Filipowym/ pytháł zwolenni=
4: kow łwoich/ mowíąc: Powyedzcie mi kogo mie
5: theż ludzie być powiedáią/ łyná onego człowie=
6: częgo? A oni powiedzýeli? Íż cie íedni Pánie
7: miánuią być Ianem krzćicielem/ drudzy Heliałzem/ drudzy
8: Ieremiałzem/ drudzy theż niekthorego s Prorokow. A potym
9: ich łpytháł Pan Iezus: A wy kogo zie być miánuiecie? Odpo=
10: wiedzwał mu Symon Piotr/ mowíąc: My wiemy żeś thy íełt
11: on Kríftus łyn Bogá żywego. A Pan mu Iezus odpowíedia
12: włzy/ rzekł: Błogofłáwionyś íełth Pietrze łynu Ionałzow/ á=

- 13: bowiem thego tobie ciało ani krew nie obiawiło/ áleć to obia=
14: wił Ociec moy kthory ná niebiefiech ieft. A ia zaś thez tobie po=
15: wiedam/ żeś thy ieft Piotr/ á ia ná they opoce vgruntuię kołcioł
16: fwoy/ á brany piekielne nigdy nie będą mogły żadney mocy
17: mieć nad nim. A ia thobie dam klucze kroleſthwá niebiefkiego/
18: iż cokolwiek thu zwiążeſz ná zyemi/ będzie zwyżano y w nie=
19: bie: á cokolwiek rozwiążeſz ná zyemi/ będzie rozwiązano y
20: w niebie. (*marg*) **Kto Pánem gárdzi/ fnádnie bywa wzgárdzon od niego.** (—)

- 21: **P**An Iezus Kriſtus á zbáwiciel náſz/ nie lithuiąc żadney pracy ſwoiey
22: gdyż go piłmo y Prorocy thák ofwiadczyli/ iż miał być takim wodzem/ y
23: takim páfterzem owieczek ſwoich/ iż co chorego tho miał vleczyć/ co ze=
24: ſchłęgo odżywić/ á co złamánego związać á opátrzyć/ á wſzędy á wſzędy ſzukác

tych záfzłych

strona: 300

Piotrá y Páwła.

Liſt 300.

- 1: tych záfzłych á záfzłzonych owieczek ſwoich. A gdy ſie wielekroć opowiadał/
2: iż był nie przyſzedł iedno do owieczek zginętych z domu Izráelkiego: ále gdy nie(*marg*)
Mattheuſ w xv. (—)
3: chcieli zá nim iſć/ á nie chcieli ſłuchác ani przyiác ſwiętego głófu iego/ iuż thez
4: nielza było/ iedno wedle obietnic ſwoich/ wzgárdziwſzy tego kto im wzgárdził/
5: iż też iuż rozſzyrzał ten głos ſwięty ſwoy/ á to nieomyłne poſelſtwo ſwoie/ ktore
6: przynioſł z niebiefkiey wyfokoſci/ á s tháiemnic onych z dawná poſtánowio=
7: nych/ w rádzye Boſtwá ſwego ſpólecznego/ z Bogiem Oycem y z Duchem
8: ſwiętym/ między ine narody: dawaiąc tę wolnoſć káždemu/ iż ktokolwiek przy
9: iął go/ á wierzył temu ſwiętemu przyſciui iego/ á temu nieomyłnie przynieſione
10: mu ſwiętemu poſelſtwu iego/ iuż káždego takiego ktoregożkolwiek narodu/ ita
11: nu/ ábo pokolenia był/ pewnie go przypuſzczał do tych nowo otworzonych ſkár
12: bow/ á táiemnic Boſtwá ſwoiego. A ták iáko Ian ſwięty nápiſał/ iż ſie káзде=(*marg*) **Ian**
s. w j. kapitul. (—)

13: mu dopuścił synem Bożym sftać/ á dziedzicem tego krolestwa niebieskiego no
14: wo otworzonego/ ktore thu on opowiedać/ á drogę do niego okazować/ sftąpić
15: á przyść był raczył. (marg) # **Pan namnieyłym nie gárdzi/ ktho iedno chce
wwierzyć iemu.** (–)

16: # Y tak iako thu Ewanyelistá piŕze/ iż wyŕzedŕzy iuŕ z gránic á z onych miáft ży=
17: dowfkich/ ktore potym frodze przeklináć raczył/ iż niechcieli wdzyęcźnie przy=
18: mowáć tego przyŕcia iego ŕwiętego/ á tego náwiedzenia iego/ iuŕ ŕie wdawał y
19: miedzy kráiny pogánŕkie: okazuiáć to/ iż on y pogány y inemi narody y namniey
20: ŕzym nie gárdzi/ kto ŕie iedno chce wdáć zá ŕwięty m Boŕtwem iego. Tak iako to
21: był y oney pogánce przy czyrpániu wody powiedzyeć raczył/ o czym y Ewánie=
22: liŕhá piŕze/ iż ŕie było w ten čás wiele pogánow náwroćilo do niego. Tak iako(marg)

Ian s. w iij. kapit. (–)

23: teŕ to był potym y zwolennikom ŕwym poruczyć raczył/ (marg) **Marek w xvj. kap** (–)
gdy ie ná ŕzyrokość ŕwiá

24: tá s tym ŕwoim poŕtánowieniem rozŕyláć raczył/ áby ŕzli á opowiedáli tę ŕwię=
25: tą łáŕkę iego/ á to ŕwięte miłofierdzye iego: tám to mocno vtwardziáć: iż ktoŕ=
26: kolwiek/ nie miánuiáć ŕtanu áni narodu żadnego/ będzye chciał wwierzyć temu
27: á okrzćić ŕie/ iż nieomylnie zbáwion będzye. Tak iako teŕ potym tego y Páweł s. (marg)

Do Rzimia. w ij.

: **Do Ephez. w vi.**

: **Do Kolofen. w iij.**

: **j. Timo. i. iij. iij.** (–)

28: w pińaniu ŕwym o tym Pánu popráwić raczył: Iŕ v niego żadnego bráku áni
29: roznoći w ołobach nie máŕz/ tak v niego Zyd iako Grek/ tak pogánin iako y in=
30: ŕzego káŕdego narodu człowiek/ tak pan iako y ŕługá/ tak máž iako y ŕoná. Owa
31: ktoŕkolwiek á ŕkádokolwiek ieŕt/ iedno iŕby o nim mocno poŕtánowił wiáre ŕwo=
32: ie/ á wedle woley á poŕtánowienia iego ŕwiętego záchował mu powinność ŕwo
33: ie/ iuŕ v niego tak ŕwięty iako nazacnieyŕzy á nawybráńŕzy ŕtan ŕwiáthá tego: á
34: iuŕ káŕdemu ten wolny targ wywołan ieŕt/ á ten ŕwięty przyŕtęp vcŕzynion ieŕth
35: do tego Boŕtwá iego ŕwiętego/ iż ŕie káŕdy moŕe sftáć ŕynem iego/ á dziedzicem

36: tego nowo obwołanego á utworzonego krolestwa iego świętego. (marg) **Pan Bog żadnym
ftanem nie brakuie.** (-)

37: # A tu wnet pirwszą niemałą pociechę możemy mieć/ gdyż to pewnie wiemy iż

38: ten Pan nie brakuie żadnemi ftany/ áni osobámi/ áni żadnemi narody/ iedno

39: ktoż sie kolwiek vzna á rozlituie sie ftarych obłudliwości swoich/ á woła/ szuka/

40: á náfláduie świętego Boftwa iego/ cieszác sie pewnemi obietnicámi iego/ iż by

41: też był nagrzesznieifzy á náspofnieifzy w ftanie á w žiwocie fwym/ iż on żadnym

42: nie wzgárdzi/ á káždego przyjmuie do miłofierdzya fwego świętego. (marg) **Lukas w
xxij. ka.** (-) Co okázác

43: raczył w onym pogánfkim [!] łotrze/ zá máluczkim vznánim iego/ ktory był zá=

44: wielzon przy nim ná krzyżu po práwey ręce iego: á przed tym y ná oney pogánce (marg)

Mattheus w xv. (-)

45: płáčliwey niewiaftce/ ktorą iuz nákoniec y pfu przyrownawał w pirwżey nie

46: wierze iey/ iż ią przedię przyiáł do miłofierdzya fwego świętego. (marg) **Odmienny
ftan tego fwiátá.** (-)

47: # A ták też tu iáko Ewányelistá piłze/ iż przyłzedł do miáftá iuz z gránic žydow=

48: fkich wyftáwionego/ do miáftá flawnego á wielkiego/ w ktorym iuz byli pogá

49: ni/ ktore zwano miáftem Filipowym. Gdzye sie też tu może káždy przypátrzyć

50: á podziwować odmiennosci fwiátá tego márníego á obłudnego/ nád tym miá

51: ftem y nád inemi miáfty/ w iákich omyłkach á w iákich odmiennosciach cho=

52: wáią ten fwoy nędzny ftan fwiátá tego. Gdyž tho miáfto było poddáne Cefá=

53: rzom Rzymfkim/ á máło nie káždy przeżywał á odmieniał ie przezwiłkiem swo

54: im. Iáko też oto y dziś náłze nędzne Konftántinopolim/ ktore pirwey było zwa

55: no Bizáncium. Potym ie był Cefarz Konftántyn imieniem swoim przeżwał

Eee 2

Konftán=

strona: 300v

Ná dzyeń świętego

1: Konftántinopolim/ á dziś wiesz tho Pan Bog iákie przezwiłká iuz może mieć

2: do tego czáfu/ gdyż przyłzło zá niewdzyęcznością náwiedzenia swoiego/ iáko o=

3: no nędzne Ieruzalem/ pod moc pogánfka/ á pod moc okrutnego fprzečiwniká

4: imieniá świętego Páńkiego. To ták niechay zoftánie przy woley świętey iego/
5: á przy przeźrzeniu á poftánowieniu iego/ w tháiemnych á w niezrozumiánych
6: świętych rádach iego. *(marg)* **Zwierzchność iáka ma być w kościele Páńskim.** (–)
7: # Ale odftápiwłzy tych táiemnic á tych dziwnych łpraw Páńkich/ pilnieyłze
8: ieft nam/ ábychmy fie przypátrowáli ku temu celowi á ku tym krefám/ ku kto=
9: rym Pan rzecz łwą tu łtánowić á przywodzić raczy. Rozumiał temu ten włze=
10: chmogący Pan/ iż gdy fie to iefzcze záczyńáło zá żywotá iego/ gdyż krewkość á
11: przyrodzenie nędznego człowieczeńłtwá náłzego/ zówždy nas wiedzye á ciągnie
12: ná **powyzłzenności** [!] á ná pochłubki łwiátá tego/ iż po w niebo włthápieniu iego *(marg)*

Lukafs w xxij. kap (–)

13: miály bywác rofterki y miedzy kołciołem iego/ o zwierzchności á o przełożeníł=
14: wie iego: gdyż go iefzcze y przed tym Piotr pytał/ kthoby miał być przełożeníłzy
15: miedzy nimi po odefciu łwiętym iego. Iáko też y oná mátká łynow Zebedeufzo=
16: wych/ to ieft Ianá y Iákubá s. też fie tych tytułow nápieráá od niego/ áby ie= *(marg)*

Mattheuś w xx.

¶ Marek w x. kapit. (–)

17: den z nich łiedzyał ná práwicy á drugi ná lewicy iego. To iáko thám włzyłcy łą
18: odpráwieni/ iuż łzyrzey o tym Ewányeliłtowie nápiłáli. *(marg)* ¶ **Ten káždy ma**
prawdziwe obiáwienie/ ktory to fámo imię wyzna Iezus. (–)

19: # A ták przeltrzegáiąc Pan tego ná potym/ vczyńił thę pogádkę ku zwolenni=
20: kom łwoim/ coby też o nim rozumieli/ y iákoby go być v fiebie rozumieli. A gdy
21: Piotr wyznał/ iżeś ty ieft Kriłtus Syn Bogá żywego/ tu mu wnet Pan błogo=
22: łłáwić raczył/ powiedáiąc mu to/ iż tobie tego Pietrze ciáło áni krew nie obiá=
23: wiło/ áleć to obiáwił Bog Ociec moy niebiełki/ ktory ná niebiełech ieft. Tu iuż
24: iáwnie á iáłnie Pan okázác raczył/ á podeprzeć onych piłm łwiętych włzyłkich/
25: iż iedno ten ma obiáwienie prawdziwe od Bogá Oycá niebiełkiego/ kthory nic
26: inłzego nie wyznawa/ nic inłzego łobie ná pomoc nie bierze/ iedno to fámo imię
27: łwięte iego Iezus. Gdyż iákochmy fie wielekroć náłłucháli/ iż w ładnym inym
28: imieniu áni ná niebie áni pod niebem nie náleży zbáwienie náłze/ iedno w thym
29: łwiętym imieniu iego. A włzákoż áby tho łwięte imię iego ták nie lezáło ná po=

30: tym iáko w popiele zágrzebione/ á izby zówzdy nie miály byé iákie pogadki oko
31: ło niego/ áby fie wiécey okázowáło á obiáfniało przed fwiátem/ pátrzay iáką tu
32: Pan wátpliwością fwiátu zátrząfnaé raczył/ dawáiac ná tho odpowiedź Pio=
33: trowi fwiétemu/ vbłogofłáwiwfzy mu to wyznánie iego/ opowiedzyawfzy iz te
34: go nie ma s człowieká áni od fwiátá/ iedno z Duchá s. Powiedział mu potym:
35: Iżeś też ty Piotr/ á ia ná tey opoce zbuduię Kościoł fwoy/ á damci klucze krole=
36: łtwá niebiefkiego: á co rozwiązełz ná zyemi/ będzie rozwiązano w niebye: á czo
37: związełz ná zyemi/ będzie związano y w niebie. Y zdało fie to potym wiele czę=
38: ści fwiátu/ iz tu ná Pietrze Pan miał záładzić kościoł fwoy/ y iemu tę moc wła=
39: łną dáć/ związowác á rozwiązowác ná zyemi wedle zdánia fwego/ á potym po=
40: tomkom y namiáftkom innym iego/ ktorzy mieli byé ná potym ná mieyfcu iego/
41: y dziś iefzcze wiele ich przy tym łtoi.(*marg*) **Nie ná człowieku Pan fundowál kościołá
fwoiego. (-)**

42: # O fłábeżby to było przypátrzenie fwiátá tego/ á nędznażby to była nádzyeia
43: náłzá/ áby był ná człowieku łmiertelnym miał Pan fundowác á záłożyć ten Ko
44: łcioł fwoy/ ábo dáć mu moc włáfną iego/ áby mógł rozwiązáć y związáć tu ko=
45: goby chciál/ wedle woley fwoiey. Gdyż czo iefł człowiek/ á iákie iefł krewkie/ á
46: mdłe/ á odmienne człowieczeńłtwo iego/ bychmy też namniey o tym pífmá nie
47: mieli/ iuz fie łnádnie w tym wfzyłcy łpráwić y obaczyc możemy. A nákoniec áby
48: też nic infzego nie było/ iedno gdy obaczmy łtan Piotrá s. żywot/ y łpráwy wy
49: pífáne iego/ tu fie łnádnie obaczyc możemy/ iefłize fie on kochał w tey to zwirz=
50: chności fwoiey/ ták iáko o nim powiádáią: ábo iefłi łobie przywłáfcztał związo
51: wác ábo rozwiązowác kogoby chciál wedle woley fwoiey ná zyemi: to s pífmá
52: iego włáfnego/ y s łpraw/ y s połtępkow iego łnádnie fie káždy łpráwić y oba=
53: czyć może.

54: # Abowiem iefłi poydzyemy do połtępkow żywotá iego y do łpraw iego/ tedy
55: włyłfzymy wnet o nim fłowá Páńłkie/ gdy ono Páná pythał/ komuby zwirz=

chność fwą

1: chność fwą á mieyfce fwoie poruczać raczył po odefcie fwoim. Powiedzyeć mu

2: Pan raczył: Iż iednoć fie o tym pytaią pogáni moy miły Pietrze/ á ci w frogo (*marg*) **Lukafs w xxij. ka.** (-)

3: fciach fwoich rofkázią fobie: ále ia w kościele fwoim ták mieć niechcę/ owfzem

4: kto fie będzie miedzy wámi zdał nazacnieyfzy/ niechay będzie fługą wáfzym.

5: Iefzcze ktemu kładąc ná przykład zacność Boftwá fwego/ kthoremu iuż zadny

6: ftan w namnieyfzym punkcie nigdy podobien być nie mógł/ mowiąc k niemu:(*marg*)

Mattheufs w xx. (-)

7: Pátrzay iż fyn człowieczy nie przyfzedł áby mu służono/ iedno áby on wáfzytkim

8: pośługował w zbáwieniu ich.(*marg*) **w Dzieiach w x.** (-)

9: # Pátrzayże dáley/ gdy Pan Korneliufowi Hetmánowi onemu cnotliwemu/

10: ktory fie pilnie pytał o fprawach Páná tego/ obiáwić fie raczył: iákoż on nigdy (*marg*)

Pychá Piotrá s. (-)

11: nie zámieszka podeprzeć poczętey wiáry káżdego/ by iey iedno namnieyfzą ílkier=

12: kę obaczył/ tedy mu rofkazał przez Anyoła/ áby fobie poftał do Iopen miáftecż=

13: ká/ po człowieká ktory mieszka nád morzem v Rymárzá pod dáchem/ á to był

14: Piotr s. Thámże híftoria piŕze/ gdy iuż Piotr s. fzedł do Hetmáná onego: czło=

15: wiek on nádzyewáiąc fie by miáło być co pyŕznego ábo powážnego wedle fwiá=

16: tá/ wyfzedł przeciwko niemu y z żoną y s pocztem fwoim. Aliŕci żebraczek idzye

17: piechotą/ bofo/ we zley fukni. O moy miły Papieżu/ gdyż ták o tobie fwiát rozu=

18: miał/ á czemuż tho nie ná lektyce/ ábo ná iákim frebrem ábo złotem ochędożo=

19: nym koniu/ ábo czemu cię láncknechci nie niofą ná rámionach fwoich/ iáko fie

20: dziś dzyeie około tych/ ktorzy fie miánuią być ná mieyfcu twoim?(*marg*) **Do Galat.**

w ij. ka. (-)

21: # Słuchayże dáley iáko o nim Páweł s. piŕze: Iż po czternaŕcie leciech po ná=

22: wroceniu fwoim nálażł go w Ieruzalem/ á on gdzye przydzye tu zye kęs chlebá

23: czáfem v żydow/ czáfem v pogánow. Y piŕze tám Páweł s. iż go karał s tego.

24: Otoż maŕz Papieżá/ othoż maŕz namiáfktká Pánŕkiego/ othoż maŕz zwirzchność

25: przełożeńftwá iego/ iákie poczty zá nim/ y iáka kuchnia iego. Owa ile znaydziefz

26: á przeczciefz żywotá iego/ nie naydzyeŕz áby kiedy miał fługę iákiego/ ábo máię=

27: tność iáką swoię: owa ielzczę y oney nędze swey co trochę miał w domku swoim/
28: y tego odbiezał á w niwecz wšytko opuścił dla imieniá Páná swego. Otoż małz
29: Papieżá/ otoż małz [!] pychę iego/ piechotą á bofo/ á w złey sukni. Otoż małz stoli=
30: cę á máyestat iego v Rimárzá pod dáchem w nędznym miáftecčku/ ábo thám
31: gdzie przyfzedł/ tám były wšytki máyestaty y pokoie iego. (*margin*) **Piotr s. kogo opoką
być wyznawa.** (-)

32: # Słuchayże záię pińmá iego/ á przecźci sobie od końcá do końcá obádwa listy
33: iego/ tám znaydzyełz wiele pychy y powyšłzoności iego. Słuchay co o tey opo=
34: ce swoiey mowi/ ktorą mu przywłázczyć chcemy/ we ij. kápit. pirwšzego listu
35: swego: Iz profzę was moi mili brácia/ ábyście złożywłzy s siebie wšytki złości y
36: chytróści swoie/ zdrády/ pochlebštwa/ zazdrości/ nienawiści swoie/ ábyście stali
37: iáko pirworodni synaczkowie á dzyatki Bogá Oycá swego. Abowiem wiedz=
38: cie że tho ielst wdzycźny Pan wálz/ do ktorego mocnie przyłtápcie/ iáko do one=
39: go kámieniá żywego od Bogá wybránego: á buduycie sie teź ná nim iáko kámie
40: nie żywe/ budowánem swym duchownym/ á duchowne ofiáry ofiáruiąc iemu
41: Azáłz niewiecie co o nim pińmo powiáda od Bogá Oycá z dawná opowiedziá
42: ne: Iz oto ia kłáde w Syonie/ to ielst/ w kościele swoim/ kámień swoy węgielny/
43: dołwiádczony/ wybrány/ á bárzo kofztowny/ á kto wwierzy weń/ nigdi nie będzie
44: pohánbion. (*margin*) **Ezaiás w xxviii.** (-) A ták wam ktorzyłcie wwierzyli temu/ będzie
wieczna łława y po=

45: cźciwość. A niewierzącym záię pińmo opowieda: iz ten kámień síthanie sie ná
46: wieczne obrázenie á ná vpadek/ ktorzy nie będą wierzyć słowom iego. (*margin*) **w Pfalmie
Cxvij.** (-)

47: # Otoż małz opokę Piotrowę/ otoż słyszylz iáko sie s tego chlubi iz mu Pan rzekł/
48: á ia ná tey opoce zbuduię kościoł swoy. Otoż iuż słyszylz á nie trzebác sie o thym/
49: iáko ono mowiá/wiele dišputowác/ iáko thu Pan rozumiał to rzeczenie swoie/
50: ižeś ty Piotr/ á ia ná tey opoce/ ktorąś ty wyznał/ zbuduię Kościoł swoy. Iuźci ie
51: tu dołyc łzyroce tenże łam Piotr s. wyłóżyć raczył/ á iuźci tego wiele á wielekroć
52: y wšytki ine pińmá połwiádlzyły/ iz thy žadney iney opoki áni žadnego inłzego
53: gruntu pewnieyłzego nie mozełz sobie wynáleść áni wymyflić/ oprócz tego fun=

54: dámentu á tey opoki/ ktory tobie záložyc raczył Pan twoy/ ná tey mocney íkále

55: náuká fłow fwiętych swoich/ á poftánowienia fwego fwiętego. A przeciwoć

Eee 3

to temu

strona: 301v

Ná dzyeń fwiętego

1: to temu fundámentowi ták mocnie záložonemu/ żadne brany piekielne/ żadne

2: możności fwiátá tego/ nie mogą nic/ á zázwdy fie otrącić á potłuc mużą o then

3: ták fwięty á mocny kámień. Iáko to tu tego y fámże Piotr fwięty pímy dawne

4: mi Prorockiemi/ podpirác á poíwiádźác raczy. (*marg*) **Páfterz iáki ma być.** (–)

5: # Słuchayże zálie o zwirzchności á o dořthoieńřtwie fwieckim iego s fámegoż

6: wyznánia iego/ gdyś fie o nim iuz nářłuchał w řpráwách/ w żywocie/ á w mie=

7: řzkánium/ y w pořępkoch iego. Pátrżay co píře w ořtátnim kápitulum tegoż tho

8: liřtu ſwoiego o tey zwirzchności ſwoiey do wřzytkich řtárlřzych tego tho kořciołá

9: Páńřkiego/ y do tych tho namiářtkow ſwoich/ tymi řłowy: Iż prořę y vpomi=

10: nam was wřzytkich řtárlřzych á przełożonych kořciołá Páńřkiego/ ia będąc řwiá

11: dkiem męki Páná ſwoiego/ y oney nam obiecáney chwały iego (czemu thu nie

12: mowi/ ty/ ia/ będąc řtárlřzym ábo przełożonym od Páná fwego) ábyřcie pářli tę

13: trzodę Bożá w opáthřzności á nie w przymuřzeniu/ á owřzem łářkáwie á wedle

14: woley Páńřkiey: áni dla żadnego mářnego zyřku/ ále dobrowolnie: áni wyno=

15: řzác fie w řtaniech/ ále będąc przykádem řtádu Páńřkiemu. A gdy fie wam zyá

16: wi Křiáżę wřzytkich pářterzow/ pewnie tego bádźcie iřci/ iż zá to weźmiecie ko=

17: ronę zázwdy řwieżá á kwitnącą/ á nigdy nie zwiędłá. Otoż mařz kłátwy iego/ o=

18: toż ánnaty iego/ otoż mařz czyńřze/ pláty/ y wřzytki dochody iego. A tu iuz obá=

19: czyć możeřz iáki to był Papieř/ á iáka to byłá zwirzchność iego. (*marg*) **Pewne obíáwienie Křiřtuřowo.** (–)

20: # A tuć to w tym rozumíá ten wřzechmogący Pan/ że miáłá być rozność á zá=

21: trwożenie o tym řwiátá tego. Przeto powíáda Piotrowi gdy wyznał od wřzy=

22: řhkich/ iż iednoř ty řám ieřř Křiřtuř řyn Bogá żywego/ to ieřř/ iż iedno w tobie řá=

23: mym/ á w żadnym innym řtworzeniu/ áni ná niebie áni ná zyemi/ nie náleży zbá

24: wienie nářze/ áni żadna nádzyciá nářzá: gdyż nam nikogo inego Bog Ociec y

25: Prorocy przez Duchá świętego nie opowiedzyeli/ iedno ciebie fámego. A thu
26: wnet Pan twirdząc w tym fercá náfze/ vbłogofłáwić raczył to wyznánie iego/
27: iż ná tym wyznániu iego obiecał vmocnić á vgruntowác then święty Kołcioł
28: fwoy/ á ná tym poftánowić wżytki fpráwy iego. Opowiedáiąc to mocno káz=
29: demu/ iż kto ták będye wyznawał iáko Piotr święty/ á przy tym będye mocno
30: ftał/ iż iuż tego nie ma od ciáła/ áni ode krwie/ ále iż to ma pewnie od Bogá Oy=
31: cá fwego niebiełkiego/ przez fpráwę Duchá świętego.
32: # A thu fie wnet kázdy możefz fnádnie rozeprzec á rozfádzić s funnieniem fwo=
33: im/ iákie małz obiáwienie w łobie/ iefliże od ciáła á ode krwie/ iefliże od Bogá
34: Oycá fwego wżechmogączego przez Duchá s. Bo iefliże co infzego rozumiefz á
35: w czym infzym pokłádałz nádzyeię iáką fwoię/ niżli w tym wyznániu Piotrá s.
36: ábo gdzie indzyey fzukałz iákicy infzey nádzyeię/ ábo iákiego rátkunku fwego/ ábo
37: náfláduiefz iney rády á iney náuki/ niżli rády á náuki święthey Páná fwego: iuż
38: wiedz iż iefł omyłne obiáwienie twoie/ iuż wiedz iż ie małz od ciáła á **odekrwie [!]** /
39: á nie z Duchá s. A pewnie też tego bądź ift/ iż fie márnne muśifz obrázić á otrącić
40: o ten kámieñ á o ten nieomyłny fundáment/ o którymci z dawná Prorocy opo=
41: wiedáli: ták iákoć to tu fámże ten Piotr święty przypominác raczy: á s ciálem á
42: ze krwią muśi zázwdy zoftác kázde ftánowienie twoie. Ale iefli małz tákíe obiá=
43: wienie iákie tu wyznawa Piotr s. Iż iedenże iefłh fám Pan náfz Iezus Krifłus
44: ten kámieñ á tá opoká/ w którym zależy wżytká wiárá/ ftałość/ y nádzyeiá ná=
45: fzá/ á ná tymeś iuż vgruntowál mocną wiárę fwoię: o pewnie iuż bądź tego ift/
46: iż iuż małz pewną fpráwę á obiáwienie w łobie od Bogá Oyczá fwego wżech=
47: mogącého/ á iż iuż Duch święthy przebywa á fpráwuie ku czći Pánu twemu/ á
48: ku wieczney pociefze twoiey/ nędzne ferce twoie.(*marg*) **Iáko małz budowác ná tym gruncie Krifłus.** (-)

49: # Przypátruyże fie thu pilno moy miły Krześciáńłki człowiece/ kogo małz fłu=
50: chác/ á kto iefł gruntem/ opoká/ á tym kámieniem twoim/ á nie dáy fie zwodzić
51: temu ciáłu á krwi fwiátá tego: bo wierz mi iżci iuż nie máłz żadnego grunthu á
52: żadnego fundámentu pewnieyfzego/ iedno ten kthory Duch święty obiáwić/ á
53: Bog Ociec/ y fám vfty fwemi/ y przez rozliczne głofy Prorockie/ obwołác á po

54: ſwiadczyć raczył. A buduy co napilniey ná tym gruncie/ wedle rády Páwła s.

55: ták iáko nalepiey możelz/ mocną wiarę ſwoię. Gdyżci Páweł s. piſze: iż ná thym (*marg*)

j. Do Korin. w iij. (-)

ſwiętym fun=

strona: 302

Piotrá y Páwła.

Liſt 302.

1: ſwiętym fundámencie iedni buduią złotem/ ſrebrem/ kámieniem. Drudzy theż

2: ſłomą/ liánem/ plewami: á iż káždy według budowánia á gruntowánia tego

3: ſwego/ weźmie zaplátę ſwoię. A tho iuż będye nieomyłne budowánie á ftáno=

4: wienie twoie/ kthorego tobie iuż żadne mocy/ áni żadne brany/ áni ſwieckie áni

5: pykielne/ nigdy złámác áni ſkázić nie mogą/ ták iáko thu ſłyſzyłz nieomyłnie od

6: Páná ſwoiego/ ieſliże vgruntuieſz mocno ná tey opoce á ná thym fundámencie/

7: ták iáko tu ſłyſzyłz/ wſzytkę wiarę y nádzyeię ſwoię. (*marg*) **W piotrowym piſmie
żadnego nowego wymyſłu nie máż.** (-)

8: # A tu ſie iuż ſnádnie wypráwić możelz/ co to ieſt zá opoká/ ná ktorey/ thák iáko

9: ſłyſzyłz/ vgruntował á vfundował Pan twoy ten koſciół ſwoy. Bo wierz mi iż=

10: ci nie ná Pietrze/ áni ná iákich wymyſlnych náukach iego: gdyż ſłyſzyłz od fáme=

11: goż Piotrá s. włałne wyznánie iego/ iż iedno onego fáme go wyznał być tą ſká=

12: łą á tą opoką/ ná ktorey ieſt vgruntowan ten ſwięty Koſciół iego/ á tho mocne

13: poſtánowienie iego. Gdyż też/ gdziekolwiek przeczcieſz piſmo Piotrá s. nie nay

14: dzyeſz tám nic żadnego wymyſłu áni nowego poſtánowienia żadnego/ iedno to

15: wſzytko co ieſt poſtánowiono mocno/ á to co ſłyſzał á zrozumiał od Páná ſwe=

16: go á z włałnych vſt iego. Y owfzem gdy przeczcieſz wtore kápitul. wtorego liſtu

17: iego/ tám znaydzyeſz frogie przeſtrzeżenie iego/ iáko nas tám wſzytkich mocno

18: vpomina/ ábychmy ſie tych pilnie ſtrzegli/ kthorzyby nam co inſzego ná ſwiát

19: przynoſić ábo wymyſłác mieli/ niźli ieſt poſtánowiono od Páná náſzego. Opo=

20: wiedáiąc tám wſzytki podobieńſtwa/ iáko tho poznawác/ y iáko ſie tego prze=

21: ſtrzegác mamy: opowiedáiąc też márną pomłtę y zátrácenie tákich wſzytkich/

22: ktorzyby co inſzego ſwiátu przynoſić ábo wymyſłác mieli. Iáko też y dokończę

23: iąc tegoż liſtu ſwego tám nas pilnie vpominác raczy/ ábychmy ſie nikomu zwo

24: dzień nie dąli/ iedno ábychmy tego pilni byli co nam iest w piśmiech Prorockich
25: á ApoftolŃkich zoŃtawiono. Opowiedáiąc nam z nowu/ iż ich wiele náŃtanie
26: co was zwodzić będą według wymyŃlow Ńwoich. A vpomináiąc mocno káż=
27: dego/ áby nieodmiennie Ńtał/ á nie odmieniał Ńie w poznániu Pána Ńwoiego Ie
28: zuŃa KriŃtuŃa. A thák s ták pilnego nápominańia wŃzytkich Prorokow y thych
29: ApoŃtołow Ńwiętych/ á nawięcey z napominańia napilnieyŃzego Ńamego Pána
30: náŃzego/ Ńtrzeźmy Ńie prze miły Bog/ ábychmy Ńie żadnym wiátram áni żadnym
31: wymyŃlom nie dąli vnoŃić Ńwiátá tego: á Ńtoymy mocno ná tey Ńkále á ná tey o=
32: poce/ á buduymy Ńobie grunty mocne wiáry Ńwoiey ná niey. Abowiem they ie=
33: dno á żadney inŃzey nigdy nie będą mogły złámáć áni zwyciężyć żadne brany á=
34: ni żadne moźności zyemŃkie áni piekielne. *(marg)* **Iáko klucze dano Piotrowi.** (–)
35: # A thu teź iuź obaczyć moźeŃz/ iż Piotr Ńobie nigdy tych kluczow áni tych tytu=
36: łow nie przywłáŃzczał/ áni mu ich teź było dano/ áby miał kogoby chciał wedle
37: woley Ńwey puŃzczać do kroleŃtwá niebieŃkiego/ ábo zwięzowác ábo rozwięzo=
38: wác z mocy á z wrzędu Ńwego. Gdyź mu Pan ielŃcze przed tym powiádał/ iż nie=
39: chciał nigdy tákiey mocy áni zwirzchnoŃci mieć w koŃciele Ńwoim/ ktoraby tho
40: włáŃną mocą Ńwą/ oprócz mocy iego/ czynić ábo Ńpráwowác mogłá. Gdyź teź
41: to Ńnádnie moźeŃz rozumieć/ gdy vważyŃz v Ńiebie Ńtan y piŃmo włáŃne iego: cho=
42: ciay o nim powiádańiá iż miał być w Rzymie Papieźem/ ácz o tym nie máŃz nic
43: w dzyeioch ApoŃtoŃkich. OwŃzem Páweł s. piŃze iż go w czternaŃcie leciech ná= *(marg)*

Do Galat. w ij. ka. (–)

44: laźł w Ieruzalem/ y dąli Ńobie ręce/ iż on miał zoŃtác v żydow/ á Páweł miał iŃć
45: do pogánow. Y w on czás gdy mieli rozmowę ApoŃtołowie w Ieruzalem oko
46: ło poŃtánowienia Ńpraw PáńŃkich/ tedy Iákub s. ferowál dekret/ ná kthorym
47: wŃzyŃcy przeŃtáli/ á nie Piotr. Gdzye teź y Ńam piŃząc pirwŃzy liŃt Ńwoy/ położył *(marg)*

W Dzieiach w xv. (–)

48: datę z Bábilonu/ á nie z Rzymu. A w drugim liŃcie wnet piŃze o Ńmierci Ńwey/ iż
49: mu iá iuź Pan obiáwić raczył. A wŃzákże gdzyeźkolwiek był/ y czokolwiek Ńprá=
50: wował/ nic Ńie nigdzyey nie odŃtrzełił od zwirzchnoŃci Pána Ńwego.
51: # A wŃzákżebyŃ pytał: Wdzyć mu nie dármu Pan ty Ńłowá mowić raczył? To

52: prawdá iż nie dármo á nie bez przyczyny/ ále fie tho wśytko do tey fkáły á do tey

53: opoki/ ktora rzeczóná ieft Kriřtus/ ták iáko ią Páweł s. potym wyłóżył/ y thák

54: iáko ią tu y fam Piotr s. wyznawał/ nieomylnie ťciągáło. Gdzye to y fam thák(marg) **j.**

Do Korin. w xj (-)

55: wřpomina/ vpominájąc nas s tego/ w pirřzym liřcie ták do nas piřząc:(marg) **j. Piotr w j. kapit. (-)** Iż was

Eee 4

prořę moi

strona: 302v

Ná dzyeń ťwiętego

1: prořę moi mili bráćisřzkowie/ ábyřcie w trzeźwořciách wářzych w tym vřtáwicř

2: nie trwáli/ co wam ieft podano w obiáwieniu Pána nářzego Iezu Kriřtá/ iá=

3: ko ťynacřkowie pořłuzni iego/ á nie ťfigurowáni pirřwzemi pořądliwořciámi

4: obłędliwořci wářzych: wiedząc żeřcie nieomylnemi záplátámi řą wykupyeni s

5: tego/ ále drogą krwią tegoř tho Pána řwoiego Iezuřá Kriřtuřá. Aby wiára

6: wářzá/ y nádzyeiá wářzá/ ni w kim innym nie byłá/ iedno w Bogu. Abowiem pe

7: wnie wiedzcye/ iř káźde ciáło vřchnie iáko řiáno á iáko kwiát/ tylko iedno řámo

8: řłowo Páńřkie to będye trwáło ná wieki.(marg) **Cřłowiek řgarzá omylny. (-)**

9: # O moy miły Pietrze/ cřemuř tu nie mowisř/ ábyřcie tego byli pilni co wam

10: będy podáwác ábo pořtánáwiác pořthomkowie ábo namiářtkowie moi/ chocia

11: řobie y řam tego nie przywłářczář/ iedno ná nas wołář/ ábyřchmy iedno w tym

12: vřtáwicřnie trwáli/ co nam iefth przynieřiono á poruczono w obiáwieniu Pá=

13: ná nářzego Iezuřá Kriřtuřá. Cřemuř nam niepowiedář iřby ine řłowá miáły

14: trwác do řkończenia řwiátá wřzytkiego/ iedno řwięte řłowá iego: A owřzem ie=

15: řzcze nam powiedáiąc o omylnořci cřłowieká káźdego/ zowác go zeřchłým řiá=

16: nem á wwiędłým kwiátém/ gdyř go ná inřzych mieyřcach piřmá řwięte ieřzcze (marg) **w**

Přalmie Cxv. (-)

17: ktemu y řgarzem y náwřzem omylným zową. (marg) **Přáwe klucze y rozwiázanie přáwe. (-)**

18: # Ale iř dáł Pan klucze řługom řwoim/ y wřzytkim wierným řwoim zwięzowá

19: nia y rozwięzowánia ná zyemi. To ieft prawdá/ ále nie wedle mocy áni wedle

20: woley ábo iákiey zwirzchności swoiey. Abowiem chciałbych thu spytać kázde=
21: go/ gdyby go kto vbił/ vmordował/ krew iego rozlał/ á fzedłby do drugyego/ á=
22: by go s tego rozwiązał wedle woly á mocy swoiey/ przypomináiąc mu tho/ á
23: wízák małz klucze y moc nádána/ ábyś wízytko iáko chcefz wiązał y rozwiązo=
24: wał ná zyemi. A tenby go spytał/ á žalci tego? ábo ieflibyś mu to chciał nágro=
25: dzie ábo opráwić? A tenby powiedział: y co tobie do tego iefli ia mam wolą o=
26: práwiác ábo nie/ ábo iefli mi tego žal/ iedno ty mnie to odpuść/ á rozwiąż mie we
27: dle mocy á wedle kluczew swoich. Coż rozumiesz/ mogliiby on onego morderzá
28: twego á onego złoczyńcę twego/ bez vznánia iego á bez vmyślu opráwy y po=
29: rownánia iákiego/ rozwiązać ábo mu odpuścić ono morderstwo iego? Abo ie=
30: fliby kto komu wydárł gwałtem ábo vkradł iákie złoto ábo iáką fumnę pienię
31: dzy niemála/ á fzedł do drugyego: proszę cie mam háw piędzdy niemálo/ kto=
32: rem wzyął bliźniemu fwemu/ odpuść mi to wedle mocy swoiey nádáney tobye/
33: á rádźzeybych ich też część vdzyelił tobie. Thubych chciał spytać kázdego/ iefliby
34: mogły być ty klucze ták mocne/ áby mogły cudzy płácž á cudzą krzywdę odpu=
35: łzczác bez opráwy á bez nágradzenia kázdego?
36: # Ale chcefzli o tych kluczoach rozumieć práwie/ tedy ták rozumiey: Iż Pan náłz
37: Iezus Kriřtus/ pořtanowiłzy wízytki řpráwy swoie/ á idąc iuż do Bogá Oy=
38: cá řwego niebieřkiego/ pošyłaiąc ná řwiát zwolenniki swoie/ weřtchnáwřzy ná (*marg*)

Mattheus w xvi. (-)

39: nie á dawřzy im Duchá řwego řwiętego/ ták im powiedzyeć raczył/ y ták ie řobie
40: wiřćić raczył: Iż idźcieřz moi mili bráćiřzkowie po wízytkiemu řwiátu/ á powie=
41: daycie Ewányeliá/ to iefř/ to nowo poštanowienie moie. A nie porucza im tu
42: áby co inřzego wymyřláć ábo řtanowić mieli nád Ewányeliá/ tho iefř nád řło=
43: wá řwięte iego. A tám w then cžás kto vwierzy á okrcžon będzye/ zbáwion bę=
44: dzye: komu odpuřćicie grzechy/ będą mu odpufzczony: á komu ie zádzyerżycie/
45: będą im zádzyerżáne/ to iefř/ kogo poznacie iż řie będzye řpráwował wedle wo=
46: ley á wedle Ewányeliey/ to iefř/ tey woley á tey náuki moiey. A iefliby wyřtąpił
47: s krewkořći á s cžłowięczeńřtwá řwego z iákiey powinnořći swoiey/ przeciřko
48: mnie ábo przeciř bliźniemu fwemu/ á będzye chciał řzukác/ wedle rořkazánia

49: mego/ áby go przedniał łobie/ á będzie mocno dufał obietnicam moim/ iákom
50: ia záflubił káždemu/ iż gdy poznam tákie ferce iego/ iż mu pewnie mam być Bo
51: giem miłościwym/ á vciecze fie do mnie z žáobliwym fercem swoim/ to iuż tá=
52: kiemu káždemu to pewne á nieomylnie pofelstwo możecie powiedzyeć o demnie [!]
53: á iż to pewnie wiecie z Ewányeliey moiey/ iż iuż pewnie znalazł miłofierdzie mo
54: ie/ á przyięt ieft z nowu w łáskę Boſtwá moiego/ á iż mu łá grzechy odpuſzczo=
55: ny. A tu iuż pewnie możecie rozwiązać ono trofkiwe á grzechem onym związá=
ne funnienie

strona: 303

Piotrá y Páwła.

Liſt 303.

1: ne funnienie iego. Ale kogo znajdyecie krnábrnego/ zuchwałego/ á nic nie=
2: dbálego o miłofierdzye moie/ áni fie nic nie rozmyſláiącego ná on grzech ſwoy/
3: y ná ony złoſliwe ſpráwy ſwoie/ iuż mu możecie pewnie powiedzyeć/ iż ták dłu=
4: go ieft okrutnie związáne funnienie iego/ poki fie nie obaczy/ á nie vciecze fie z zu
5: pełną wiarą do mnie Páná Bogá ſwego/ y do miłofierdzya mego. A to iuż ni=
6: gdy rozwiązano y w niebie być nie może.
7: # A ták tymić to klucźmi ieft poruczono związowác y rozwiązowác tym to po=
8: tomkom Piotrá s. ná zyemi/ á nie inemi: iáko ie niektorzy chcieli mieć/ ſzukáiąc
9: w tym mocy á zwirzchności ſwoiey. A pewnieby iey więcey nábyli y náleźli/ by
10: rádfzey iáko Piotr s. ſtali przy ſzczyrey prawdzye Pánſkiey. Gdyż ſłyſzimy o s.
11: Pietrze/ w iákiey czći á powadze był/ choctay ták będąc bez tych tytułow ſwo=
12: ich: gdyż ſłyſzimy/ iáko Kornelius on wielki Hetman y z żoną ſwą vpadł przed
13: nogámi iego. Acz go był o to zgromił Piotr s. powiedáiąc żeſ zgrzeſzył/ bom teź
14: ſтворzenie Pánſkie iáko y ty. Coby fie theź ſnadź y dziś dzyało y dzyać będzie ká=
15: źdemu wiernemu ſprawcy á poſłowi Pánſkiemu.
16:

¶ Czego fie s tey Ewányeliey s. vczyć mamy.

17: # Vczmyſz fie tu napirwey moi mili brácia/ thák iákochmy ſłyſzeli/ iż Pan náſz
18: żadnym ſtanem/ by teź naupádleyſzym/ nie brákuie/ kto fie iedno chce vciec do
19: miłofierdzya iego ſwiętego. # Vczmyſz fie teź rozumieć/ co to ieft zá opoká/ á

20: co to iest zá kámień/ ták iákochmy słyżzeli/ ná ktorým raczył vgruntowác then
21: Pan náłz ten Kofcioł fwoy/ á to zebránie fwe. Iż nie ná człowiecze/ ktorego pi=
22: Imo omylnym zowie/ ále ná gruncie náuki á woley fwiętey fwoiey. # Vczmyłz
23: fie też pilnie/ iáką mamy mieć spráwę y wiárę/ ták iákochmy słyżzeli/ około zwiá
24: zánia y rozwiązánia vpádłego sumnienia náłzego/ á iż thego człowiek vczynić
25: nie może/ oprócz skrużzonego fercá náłzego/ á oprócz mocney wiáry náłzey.
26: # Słyżząc tedy thy spráwy Pánłkie/ vcieczmy fie s pokornemi fercy y myłłami
27: fwemi do tego Páná fwego/ áby wiárę y wżytkę nádzyeię náłzę raczył nam ták
28: vgruntowác á poštánowić ná tym gruncie á ná tey opoce fwoiey/ kthorą y on
29: sam wśty fwemi/ y ten Apoštoł iego fwięty/ y ini wżyłcy Apoštołowie y Proro=
30: cy/ á napirwey Bog Ociec náłz niebieski/ nam mocno opowiedzyeć á obwołác
31: raczył: prośząc go pilnie iáko Páná fwego/ áby nam ktemu dał táką myłł y tá=
32: kie fercá/ ábychmy fie rozżáłowawłzy pirwłzych obłędliwóści fwoich/ vciekli fie
33: z mocną wiárą á nádzyeię swoią/ do fwiętego Máiełtátu iego/ áby było we=
34: dle tych fwiętych obietnic iego/ rozwiązáne to nędzne sumnienie náłze:
35: á on áby nas przyiác raczył do miłofierdzya swoiego/ á w
36: łáłkę Bołtwá swoiego fwiętego. Amen.
37:

Ewányelia ná dzień náviedze=

38: **nia pányy Máriey/ ktorą nápiłál Lukálfz s. w j. k.**

39: **Przećiwko hárdóści białyh głow.**

40: # Y rozwełelił fie duch moy w Pánu Bodze zbáwicielu moim etc. (marg) ¶
**Nadobna náuká/ iáko fie mamy spráwowác w poćiechach fwych/ nam z mátki
człowieczeństwá Pánłskiego zostáwiona/ y iákich przykłádow fie z niey ino białe
głowy vczyć máią. (-)**

41: **G** Dyż iuż był vmyłłił Pan koniec vczynić onym nieo=
42: mylnym wyrokóm á obietnicám swoim/ ktore był záłłubił fwię=
43: tym Prorokóm y Pátriárchóm swoim/ iż fie miał zmiłowác nád
44: nimi/ y nád wżytkim fwiátem/ w onym wiecznym przekłęciu á

45: w vpadku ich/ ktore byli ná sobie odniefli iefzcze s pirwżego prze
46: łtępnego człowieká w Ráiu: ktorego był Pan przekląć raczył zá
47: przelętkiem iego/ y potomłtwo wiecznie iego. A potym dobrowolnie zmiło=
48: wawłzy łie nád nimi/ obiecał im zellác Bołtwo łwoie/ á przyoblec ie ciálem ze

krwie á z

strona: 303v

Ná dzyeń łwięty

1: krwie á z narodu ich/ ktore im miáło przednác on záczył á frogi gniew iego.
2: A gdy łie iuż ty czáły wypełniły tego łwiętego zmiłowánia iego/ thedy iáko iuż
3: wiemy/ y iákochmy o tym łłycháli/ iż iuż pánná ná to wybraná á z dawná prze
4: źrzaná byłá/ s ktorey łie to człowieczeńłtwo łwięte/ z Bołtwá záczył/ zyáwić á
5: okázac miáło. Gdyż tego było potrzebá/ áby łie to było ná łwiát zyáwiło nie o=
6: byczáiem rodzáiu połpolitego człowieczęgo/ ále obyczáiem dziwnieyłzym/ á tyl
7: ko iedno s łámey pánnny/ á przez dziwná á táiemną łpráwę Duchá łwiętego: ták
8: iáko o tym byli z dawná Prorocy przez tegoż to Duchá łwiętego łpráwieni/ iá=
9: wnie opowiedzyeli y obwołáli. Tedy gdy iuż Anyoł oney pánnie tę wolá Páń= (marg)

Pánu potrzeba łie było ináčzey národzić niż człowieku. (-)

10: łką iuż dokończoną opowiedztał/ thám iákochmy iuż łłycháli/ iáko dziwnym
11: kłtałtem á niepoścignionym domyłłtem náłzym to ciáło łwięte w żywocie oney
12: pánnny Duch łwięty łpráwić á záczył raczył/ to iuż nie náłzey głowy rozum.
13: Tá pánná gdy iuż obaczyłá ono wypełnienie woley Páńłkiey nád łobą/ wneth
14: biegłá/ ták iáko Ewányeliłtá tu niżej nam powiedác będzie/ do Elźbiety łwię=
15: tey do powinowátey łwoiey/ ktora też iuż byłá záczyłá w żywocie łwoim Ianá
16: s. onęgo obiecánęgo połłá Páńłkiego/ ktory łie miał zyáwić przed łámym przy
17: łciem ięgo. A gdy łobie opowiedzłály ony pociechy łwoie ktore obędwię miá=
18: ły przez Anyoły Páńłkie im od Páná opowiedzłáne/ tedy powiedzłála oná Elź
19: bietá oney pánnie łwiętey: Iż błogółłwionás w tym mojá miłá pánnno/ iżeś v=
20: wierzłá tym obietnicam Páńłkim/ iuż łie nam w tobie wypełni włzytko co ięłł
21: nam obiecáno od Páná náłżęgo. Támże oná pánná z wielkim wéfelem błogo=
22: łłáwiąc Páná łwoiey/ powiedzłála ty łłowá ná początku záložone they Elź=

23: biecie świętey/ á oney powinowátey swoiey: Iż to rozwefelenie ducha moiego/
24: y wżytká nádzyeá moá ni w kim nie ieft/ iedno w Pánu á zbáwicielu moim.
25: A słufzniebychmy wżyfcy wftáwicznie mieli pomnieć á pilnie mieć ná pieczy ty
26: słowá tey pánnny świętey/ ábychmy záwżze wefele náłze y káżdą pociechę náłze ni
27: w kim innym nie pokládáli/ iedno w tym Pánu á dobrodzyeiu swoim/ á zbáwi=
28: cielu swoim. Co fzyrzey zrozumiey y s powieści á z rzeczy tey tho Pánnny s. y z
29: hiſtoriey Ewányeliſty s. Ktorą nam o tym nápiſał ták tymi ſłowy:

30: grafika

A potym

strona: 304

náwiedzenia pánnny Máriej.

Liſt 304

1: **A** Pothym powftawży Mária zá czáłow onych/ po=
2: ſzlá miedzy gory s kwápieniem/ do miáłthá żydo=
3: wſkiego. A wżedſzy w dom Zácháriaſzow/ y po=
4: zdrowiá Elżbietę. A ſłtháło ſie ieft/ iż ſkoro wſły=
5: ſzáłá Elżbiethá pozdrowienie od Máriej/ rozrá=
6: dowáło ſie dzyeciátko w żywocie iej. A Elżbiethá będąc nápeł
7: nioná Duchá święthego/ záwołáłá głóſem wielkim/ mowiąc
8: thák: Witay Błogoſłáwiona miedzy wżytkimi niewiáftámi/ y
9: błogoſłáwiony owoc żywotá thwego. Y ſkądże mi tho/ że má=
10: ká Páná mego przyſzlá do mnie? Abowiem otho ſkoro ſie ſłtał
11: głóſ pozdrowienia thwego w wſzoch moich/ rozródowáło ſie z
12: wielkiego wefełá dzyeciáthko w żywocie moim. A błogoſłá=
13: wionás thy iżeſ wwierzyłá/ abowiem ſie to wżytko wypełni w
14: tobie/ co ieft thobie powiedziano od Páná twoiego. A potym
15: rzekłá Mária: Iuż wielbi dużo moá Páná. Abowiem ſie ro=
16: zwefelił duch moy w Pánie Bodze zbáwicielu moim: Iż on
17: weżrzał ná pokorę dzyeweczki swoiey/ ábowiem ſthąd mię iuż
18: będą zwác błogoſłáwioną wżyfcy narodowie. Abowyem

19: Ípráwił nádemną wielkie rzeczy then ktory możny ieſt/ y ſwię=
20: te imię iego. A miłofierdzye iego z iednych narodow ná drugie
21: narody/ thym kthorzy ſie boią imieniá iego. A then vczyńił mo=
22: żność w rámieniu ſwoim/ á roſproſzył pyſzne thylko ſámym po=
23: myſleniem ſercá ſwoiego. A zrzucił mocarze s ſtholcow ich/ á
24: powyſzłzył pokorne. Potrzebuiące nápełnił wſzthkiego dobre=
25: go/ á bogacze thák prożne opuſcił. Przyiął w łádkę narod Izrá
26: elſkie iáko dzyecię ſwoie/ wſpomniawłzy ná miłofierdzye ſwo=
27: ie. Thák iáko był obiecał z dawná przodkom náſzym/ Abráá=
28: mowi y potomſthwu iego ná wieki. A thám pothym mieſzkálá
29: Mária przy oney Elźbiecie iákoby przez thrzy mieſiące/ á po=
30: tym ſie wrociłá do kráiny ſwoiey. (marg) ¶ **Cześć káždemu wedle ſtanu iego ma
być przywłáſzczoná.** (–)

31: C Zci á ſławy nie tylko they ſwiętey pánnie/ ále z náuki piſmá ſwięthego/ y
32: namnieyſzemu ſtanowi człowieká Krzeſciáńſkiego/ nigdy wymowác á
33: ni wvláczác/ nie przyſtoi. Gdyż nas piſmo vpomina s tego/ ábychmy
34: káždemu to przywłáſzczáli co ieſt czyie/ komu czyńſz temu czyńſz/ komu pocźi=
35: wość temu pocźiwość. (marg) **Mattheufs w xij.**

¶ **Marek w xxij.** (–) A zwłáſzczá iż ſam Pan z iedynoſci Troyce ſwiętey the
36: ſwiętą pánnę z dawná przeźrzc/ ozdobić/ y vbłogofłáwić raczył. Opowiedá=
37: iąc tho przez vſtá Prorockie/ iż thá roſzcżká miálá powłtác z narodu Ieſſe oycá (marg)
Ezaiáſ w xj. kap. (–)

38: Dawidowego/ s ktorey ſie ten kwiatek vrodzić miál/ to ieſt/ ten obiecány Me=
39: ſyáſz/ á ten náſz Pan Iezus Kriſtus. Gdyż ią thu y przez Anyołá pozdrowić ra=
40: czył/ opowiedáiąc to/ iż on z nią ſam zázwdy był/ á iż łáſki iego ſwiętey zázwdy
41: byłá nápełnioná. Gdyż oto y tá ſwięta páni Elźbietá/ ták iáko thu Ewányeli=
42: ſtá piſze/ iż nie z mnimánia ſwego/ ále Duchem ſwiętym będąc nápełnioná/ wy
43: znawa ią tu być błogofłáwioną: á iż przez iey tę ſtáteczną wiárę/ tho ſie miáło

44: wypełnić w niey/ co iuz iey od Páná obiecáno było.(*marg*) **Cześć Máriej pánnny iáka ma być.** (–)

45: # A wízakoż tá cześć y tá chwałá ták iey ma być przywłafzczaná y przypifowa=

46: ná/ iákoby fie tym nic nie dotykáło oney wieczney chwały Bołthwá Páńfkiego

wiekuiftego.

strona: 304v

Ná dzyeń fwięty

(*marg*) **j. Moize. w xx.**

: **Ezaiás w xliij. ka.** (–)

1: wiekuiftego. Gdyż fie on opowiedác raczy/ iż ieft zawiftny w miłości/ á chwa=

2: ły fwey/ tákiedy ktora włafnie Bołthwu iego należy/ nie chce dác áni iey dopu=

3: ścić żadnemu ftworzeniu fwoiemu. A ták gdy thy dni ábo czáfy przypadáią/ iż

4: łobie przypominamy ty dziwne fpráwy á ty táiemnice Páná fwoiego/ ktore w

5: tey pánnie fpráwowác á okázowác raczył: tedy thego nie pánnie przywłafzczác

6: mamy/ iedno oney dziwney á żadnym rozumem nieogárnioney fpráwie á mo=

7: zności Bołtwá tego wiekuiftego. A przypátruiąc fie themu/ vcźmy fie thego co

8: bychmy w tym rozumieli być łobie potrzebnego/ ku zbáwieniu fwemu. A wlyt

9: kę cześć y chwałę/ vcźmy fie poľpoľu s tą pánną/ thák iáko fie tu lámá opowie=

10: dác raczy/ przywłafzczác Pánu Bogu fwoiemu. A iey wieczne błogofłáwień

11: ftwo/ ták iáko iey Elźbietá fwięta tu przywłafzczác raczy/ iż vwierzylá. Przeto

12: iá Pan z łálki fwoiey á s przeźrzenia fwego raczył vcźynić być błogofłáwioną á

13: godną mátką ciáľu fwoiemu fwiętemu.(*marg*) **Swięta pánná lámá woznawa wlytkę chwałę Pánu Bogu fwemu.** (–)

14: # Acźkolwiek zwycząy iákis ftary potroľze nas iákoś ináczey w thym fpráwo=

15: wał. Co fie okázowáło y w obchodzye fwiąt ábo dni wyzwolonych ku czći they

16: pánnie/ y w fpiewániu/ y w modlithwach o niey vcźynionych/ iż iey iuz tháką

17: chwałę y táką moc przywłafzczáli/ iáko lámemu Pánu: w czym fie iście oná nie

18: kocháła. Co fie tho iáwnie znáczy y s lámego włafnego wyznánia iey/ gdzye o=

19: ná tu nikomu chwały/ á mocy/ y káźdey opátrznóści nie przywłafzcza áni przy=

20: pifuie/ iedno lámemu Pánu á zbáwicielowi fwoiemu. Powiedáiąc tho/ iż duch

21: iey ni w kim fie innym nie wefeli/ áni żadney nádzyeie nie pokláda/ iedno w nim
22: iáko w zbáwicielu swoim. A tho co fie kolwiek nád nią sftáło á okazało/ thedy
23: wyznawa iż tego nikt infzy nie fpráwił/ iedno ten ktory wftythko może ná niebie
24: y ná zyemi/ y fwięte imię iego.(*marg*) ¶ **Święta pánny Máriey po ftároświecku.** (-)
25: # A ták iáko **wyzfzey** [!] mianowano iest/ iż gdy iest wczcioná s fpołeczności Troy
26: ce fwiętey/ co fie tho okázuie/ ták iáko ftychamy y w poleftwie iey fwiętych/ te=
27: dy fłufznie y od nas ma być wczcioná y wyflawioná/ iáko fwięthy przybytek á
28: kołcioł ciálá Páná náfzego. Ale thą chwałą nie ma być chwaloná/ áni iey thá
29: moc áni władza nie miáláby być przywłafzczoná/ thák iáko pirwey bywáło/
30: ktora przyflufze lámemu imieniowi Páńskiemu. Abowiem po ty czáły gdy przy
31: padały fwięta iákie iey/ á zwłafzczá ony/ w niebo wzyęcia iey/ ácz o thym pífmá
32: żadnego nie máłz/ iefzcze owfzem Pan fie ták w tym opowiedzyeć raczył: Iż za=
33: den ciełnie nie wftápi do niebá/ iedno ten lám fyn człowieczy/ kthory sftąpił z (*marg*)

Ian s. w iij. kapit. (-)

34: niebá/ áż po fładzye iego: tedy iuż thám w ten czás táką nádzieię w tym iey w nie
35: bo wftąpieniu fwiát pokládał/ iáko w Páńskim w niebo wftąpieniu. Iuż iá
36: tám fprawcą/ rzeczniczką/ orędowniczką wftyfcy być wyznawáli y wyfpiewa=
37: wáli. Gdyż nam wftytki pífmá thego zákázuią/ ábychmy żadnego inego fpra=
38: wce á opiekálnika fobie áni rozumieli áni wyznawáli/ iedno tego ktorego nam
39: dárował dobrowolnie Bog Ociec náfz niebiełki s tákimi vpominki/ iż kto weń
40: wwierzy/ áby iuż nigdy nie zginął/ iedno by miał żywot wieczny. A then iedno
41: lám/ wedle wyznánia wiáry náfzey/ liedzi ná práwicy Bogá Oyczá wfzechmo=
42: gącego/ fpráwuiać á opátruiąc zbáwienie náfze/ á ná wlfzem á ná wlfzem miło=
43: ściwie fie opiekáiać námi.(*marg*) **Dziwne wymyflly fwiátá tego.** (-)
44: # Więć iefzcze ktemu iákieś dziwne ziołá ná thy wymyflone fwięta fwięćili/ po
45: domoch wielzáli/ ná gromy imi kurzyli/ w ogony krowom y fzkápam wiázáli/
46: pokládáiać też w nich iákás nádzyeię pomocy fwoiey: wymuiąc władzą/ opátrz
47: ność/ ftrażą/ y opiekę Pánu Bogu fwoiemu. Gdyż Dawid tego żadnemu zyoł=
48: ku áni drzewku nie przywłafzczá/ iedno lámey fwiętey mocy á opátrznosci Pá=

49: ná tego: iścąc nas pewnemi obietnicámi iego przez Duchá s. iż któżkolwiek du (*marg*)

w Pŕalmie xc. (-)

50: fa ŕwiętemu Boŕtwu iego/ zázwdy beŕpieczeń będye w opátrności iego od káz

51: dego niebeŕpieczeństwá ŕwoiego. Gdyż on ták dobrowolnie á z łáŕki ŕwoiey v=

52: miłował wierne ŕwoie/ że im y Anyoły ŕwoie przydáć raczył/ poruczáiąc im

53: mocną ŕtraż/ pilność/ á opiekę nád nimi. Drudzy záŕię więc gromniczkámi ku=

54: rzyli/ błáżejki iákies nád nimi wiefzáli/ przy ŕmierciach ŕwoich ie ŕobie zápalác

55: rofkázowáli/ ná gromy y ná ine ŕtráchy ie zápaláli: á w tym ŕobie iákies nádzie=

ie pogáńŕkie

strona: 305

zwiáŕtowania

Liŕt 305.

páńny Máriej.

1: ie pogáńŕkie á omylne pokládáli. Drudzy lepak błáżejki ony ŕobie około gár=

2: dlá wiefzáli/ á ochrapieliny y ine gárdłowe niemocy ŕobie tym leczyli. Co wŕzy=

3: tko było przeciwko piŕmu á przeciwko woley Páńŕkiej. Gdyż o Pánu piŕmo po

4: wieda: Iż kto w nim łámy m ma vpełną nádzyeię ŕwoię/ iż nigdy omylon nie bę

5: dzye/ ále ifcie nie w gromnicy áni w błáżejku.

6: # A ŕtąd tho byli wzyęli/ iż on ŕwięty ŕtárec Simeon/ Duchem s. nápełniony/ (*marg*)

Lukáŕs w ij. kapit. (-)

7: przy ofiárowániu Pána náŕzego/ wzyáwŕzy go ná ręce ŕwoie/ záwołáł wielkim

8: głóŕem: Iż ŕie iuż oto okazáła nam oná ŕwiátłość/ ktora ma być ná obiáwienie

9: wŕzytkim pogánom/ á ná chwałę wŕzytkim narodom Izráelŕkim. Więć oni (*marg*) **Skąd**

gromniczká powŕtála. (-)

10: miáŕto tey obiáwioney ŕwiátłości gromniczkę z błáżejkiem wyŕtáwili/ czo bár=

11: zo nigdy ktemu podobno być nie mogło. Y ŕpiewáią podnioŕŕzy iá ku gorze: Lu=

12: men ad reuelationem gentium/ to ieŕt/ ty ŕłowá ktore ten Symeon oney przy=

13: ŕzłey ŕwiátłości Synowi Bożemu przywłáŕzczał.

14: # Ale my chcemy ŕie zwác ábo miánowác wiernemi Krzeŕciány/ ŕtáwiay=

15: myŕz ŕobie przed oczy ŕwoie/ nie tę ŕwiátłość wołkowá/ ále tę o ktorey nam Duch

16: ŕwięty przez vŕtá tego Symeoná ŕwiętego opowiedác raczy/ ktora ŕie nam zyá=

17: wiła ná pociechę wŕzytkich narodow/ á ná wdzyęczne odkupienie náŕze. A thu
18: wdzięczną pámiątkę vczynimy y iemu lámemu/ y tey ſwiętey mátce iego/ ktorey
19: ku czći ty zyołká y ty gromniczki ſtáwiamy/ gdyż to ſą właſne czáry/ á nic nigdy
20: nikomu pomoc nie mogą. Gdyż iednák thák widamy/ iż by pokrzywę nabár=
21: zyey kropił y żegnał/ tedy iednák kázda párzy: á konopie z łopianem przedſię iá=
22: ko dawno ſmierdzą/ nic żadne nie odmieni nigdy/ prze ono poſwięcenie ſwoie/
23: przyrodzenia y właſności ſwoiey.

24: # Ale przychodząc ku tey dziſieyſzey hiſtoriey ſwiętey náŕzey/ ábychmy y Pánu
25: ſwoiemu/ y tey ſwiętey pánnie mátce iego/ iáko iey należy/ tháką poczćiwość y
26: taką pámiątkę vczynili/ y łami ábychmy ſie wżdy czego zá wŕpomożeniem te=
27: go Pána náŕzego náuczyć mogli/ przypátruemy ſie thu dziwney ſpráwie Pána
28: náŕzego/ iáko on tu wypełnia obietnice ſwoie/ kthore nam o ſobie przez Páwłá
29: ſwiętego opowiedział/(*marg*) **j. Do Kor. w j. (-)** iż on ku dziwnym ſpráwám ſwoim/
proſte á bárzo ni=
30: ſkie rzeczy w mniamániu ludzkim záwżdy obierać raczył/ áby w tym poſromocił
31: wŕzytki mędrki tego ſwiátá. (*marg*) ¶ **Pan wŕzytko s ſwiátem rozno czyni. (-)**

32: # Pátrzay gdy iuż złączyć raczył dziwną ſpráwą ſwoią/ tho Boſtwo wiekuiſte
33: ſwoie s człowieczeńſtwem w żywocie iuż tey ták z dawná przeżrzány á iuż miá
34: nowáney pánni/ pátrzay co **więć** [!] ſwiát w tey mierze czyni: Iż gdy ſie zácźnie iá
35: ki zacny krolewic wielki/ álbo człowiek inſzego ſtanu wielkiego/ iáko biegáią z
36: nowinámi miedzy krolmi/ miedzy kłiążęty/ miedzy bogaczmi/ zacni poſłowie/
37: zacni ludzye: dáry/ vpominki/ rádości y poczćiwości **wielke** [!] / s tego odnoſząc. A
38: Pan náŕz s tą nowiná napirwey poſłał onę pokorną dzyeweczkę ſwoię/ ktorą
39: był ſobie z dawná mátką przeżrzeć á obrać raczył. Słuchayże do kogo iá poſłał
40: Do oney ſláchetney bábki/ do Elżbiety ſwiętey/ kthora też iuż była záczęłá wiel=
41: kiego Proroká Ianá s. o którym ſam Pan powiedác raczył/ iż więćſzy żaden ná
42: deń nie powtał miedzy wŕzytkimi ſynmi człowieczemi. Pátrzayże choctay tho
43: málucźkie dwie oſobce były/ iedná pokorniuchna dzyeweczká/ á druga proſta
44: á ſwięta bábeczká/ o ktorey Duch s. ſwiádczy/ iż záwżdy była á chodziłá w boiá

45: źni Bożey przed oblicznością świętą Páná śwego. Słuchayże tu/ iż chociay tho (*marg*)

Lukafs w vij. kap (-)

46: bárzo mále dwie ófobie były/ ále co sie około nich dzyało/ co sie pothym około

47: nich zyáwiło/ iż żadnych krolow/ áni żadnych mocarzow nigdy ták sławne á

48: ták wdzyęczne nowiny nie były ná świecie ná tym/ áni będą do wśzytkiego fkoń=

49: czenia iego/ y co sie s tych nowin sftáło fwiátu wśzytkiemu/ to sie iuz káždy fná=

50: dnie temu przypátrzyć/ przyśłuchác/ y przydziwowác może. (*marg*) ¶ **Co sie zá dziwy**

sftáli z ziáwienia Pánfkiego. (-)

51: # Bo pátrzay czo sie potym sftáło/ á iáko sie od ták málucźkich ftanow potym

52: zátrząńnęło wśzytko ftworzenie/ y iáko sie zátrwożyło niebo y zyemiá/ ták iáko to

53: y pánná thu opowiedác raczy: Iż wielkie rzeczy ten fpráwić raczył/ czo wśzytko

54: może ná niebie y ná zyemi. Słuchay iáko sie wśzytki rádości niebiefkie wzruszy=

55: ły/ gdy sie to dzyeciátko ták záczyte zyáwiło: (*marg*) **Lukafs w ij. kapit. (-)** iáko wśzytki

ony mocy niebiefkie ná

Fff

powietrzu

strona: 305v

Ná dzyeń fwięty

1: powietrzu fpiewáią/ opowiedáiąc chwałę wieczną Pánfką/ á pokoy iuz przy=

2: źły nędznym ludzyom ná fzyrokości zyemie. A iákiż tho pokoy? Oto słuchay co

3: pánná powiedác raczy: Iż iuz miał Pan zetrzec/ potłumić/ á połamac wśzytki

4: hárde mocarze ná ftolicach ich/ á powylźlyć pokorne. (*marg*) **Ktore Pan mocarze**

złozyl s stolcá (-)

5: # A což to byli zá mocarze? á což to byli zá okrutnicy? Otho iuz położon ná ten

6: czás rowno z zyemią on okrutny mocarz á mocny zbroynik on czárt okrutny. O

7: ktorym łamże potym ten Pan iuz ná fwiát sie zyáwiwfzy powiedác raczył/ iż v= (*marg*)

Lukafs w xi. kap. (-)

8: ftáwicznie ftał v wrot fwoich w mocney zbroi/ zdzyeráiąc łup z nędznego na=

9: rodu ludzkiego: á opowiedáiąc to/ iż przyść záfię możnieyfzy miał/ y pokázić ony

10: wśzytki łupy iego/ y ony zbroyne vbiry iego. Zborzon też potym on drugi okru

11: tnik/ oná frogá fmierć wieczná/ y wśzytki fprawy iey/ á ony dekrethá nieznośne

12: Páńskie/ kthoremichmy byli wżycy poddáni pod moc okrutniká tego. Gdzye (*marg*)

Hozeafs w xiiij. ka. (-)

13: ták Pan potym do niey mowić raczył: Gdzye teraz śmierć twoiá nędzna śmier=

14: í? gdzye teraz żądło twoie o márne piekło? Iakoby práwie pośmiewáiąc sie z

15: vpadku ich/ á rádując sie z wyzwolenia nędznego á z dawná fskazanego w moc

16: tey śmierci y temu piekłu/ narodu ludzkie^{go}. Zborzon też on trzeći okrunik [!] grzech/

17: frogi nieprzyiaciel náfz/ ktory wftáwicznie ftał iáko kát s powrozem nád námi/

18: ofkarzáiąc nas przed Pánem náfzym/ gdychmy namniey w czym przestąpili za

19: kon á wftáwy fwoie. Gdzye nam iuż to wżycy Prorocy y Apóstołowie opowie

20: dzyeli/ iż iuż s thego Páná nam národzonego mamy pewnego iednaczá/ przy=(*marg*) j.

Ian s. w ij. kapi. (-)

21: czyńczę/ á pewnego obrońcę/ iefliby kto s krewkości fwey vpadł w ten to grzech/

22: á przestąpił ono frogie zákazanie Páńskie: á iżby przyfzedł ná ony ftáro á twárde

23: dekretá iego. Iuż ten przyczyńcá/ iuż ten obrońcá wiścił káždego/ iż ma zázwdy

24: znaleźć miłofierdzye przed Máieftatem Bogá Oycá niebieskiego/ gdy sie do nie

25: go wciecze w imię święte iego.(*marg*) **Z máłych dwu ofob wielkie sie rzeczy ziąwiły.**

(-)

26: # Dálej pátrzay iáko wżędy á wżędy lżył/ niŹczył/ tępił y ine wżytki złościwe

27: mocarze fwiátá tego/ thák iáko y dziś wftáwicznie dzyála/ á podwyfzżał pokor

28: ne. Bo pátrzay iáko sie obchodził z onymi Fárizeufzmi/ z onymi Doktory/ z o=

29: nymi dármpychy/ ktorzy dufáli w doftoieńftwiech fwoich/ á w wypełnieniu

30: zakonu fwoiego: á podwyfzżał ony nędzniczki/ ony rybitwy/ ony tłufzcze/ ony

31: chore á zefzłe ludzi/ ták iż potym iáko zá ofobliwe vpominki á zá wielkie dáry/

32: raczył zá to dzyękowác Bogu Oycu fwoiemu/ iż on wżytko odiał od mędrkow

33: fwiátá tego á od bogaczow/ á rozfzáfował to miedzy málucżkie. Iáko y mie= (*marg*)

Mattheufs w xi. (-)

34: dzy inemi pociechámi o zyáwieniu fwym Ianowi świętemu tho zwłáściwie (*marg*) **Tamze.**

(-)

35: wfkázác raczył/ iż vbodzy á profcaczkowe poználi á opowiedáią Ewányelią/

36: to iefł/ ty nowe poŹelftwá á ty nowe pociechy z Máyeftatu niebieskiego od nie=

37: go przyniezione.

38: # Nuż dálej iáko fie nowe gwiazdy nád przyrodzenie przy zyáwieniu iego oká

39: zowáły/ iáko go mędrzy z rozlicznych kráin poznác /zúkáli/ iáko on Herod y oni

40: Biskupi wzyfscy/ y wzytek Senat miaft y zyeń onych wzytykich s przyfcia iego

41: ftrwożeni á vftráfzeni byli.(*marg*) ¶ **Pan przyfciem swoim dziwne fwiát zátrowozył**

(-) To iuz o tym wiele pífmá y wiadomości mamy.

42: Aby fie wzytko wyliczyć miáło co ten Pan przyfciem swoim zátrozáfnać raczył

43: y ná niebie y ná zyemi/ byloby bárzo wiele o tym powiádác. A tu obácź co fie tu

44: potym wielkiego zyáwiło z rozmowy á s tego zefcia fpołecznego tych dwu má

45: luczkich ofob/ zwáfzaczá v fwiátá/ iáko to tu y tá fwięta páni Elżbietá wfpomi=

46: nác raczy: Iz błogofławionaś miła páno żeś vwierzyła pofelftwu temu/ ábo=

47: wiem iuz fie to wzytko wypefni w tobie/ co iefť thobie powiedziano od Páná

48: twoiego. Abowiem oto y dzyeciátko ktore iefť w zywoicie moim/ poznawfzy to

49: przez Duchá fwiętego/ rozródowáło fie á porufzyło fie z rádofci w zywoicie mo=

50: im. A coź to łobie tá Elżbietá winfzowáła? ábo co było tey pánnie powiedz=

51: no? Oto fłuchay co iey Anyoł mowil: Iz poczniefz w zywoicie fwoim/ y potym

52: porodzilz onego fyná/ ktory opánuie wzytki á wzytki narody fwiátá tego/ á kro

53: lefťwá iego nigdy końcá nie będzyc. O miła fwięta páni toć nam tu wdzyęcźne

54: nowiny opowiedalz/ iz eś to iuz práwie obaczyłá/ á doznáła tego z Duchá fwię=

55: tego/ iz fie tho iuz wzyfťko miáło wypefnić w they fwiętey pánnie/ częgo nam

iedno było

strona: 306

náwiedzenia pány Máriej.

Liřť 306.

1: iedno było potrzebá do zbáwienia náfzego/ á do ználezyenia onego wiecznie

2: ftráconego miłofierdzia Pánfkiego.

3: # Słuchayze dálej częgo fie thu vczyć ma káźdy fťan białyh głow od tey pán=

4: ny/ Ták iáko tu Ewányeliftá piłze/ iz oná pánná fwięta obaczywfzy rádofć á o=

5: nę pociechę fwoię iuz w zywoicie fwoim/ fzłá do powinowátey fwey/ á fzłá nic fie

6: nie báwiąc ná drodze fwoiey. Coź dálej pothym czynilá? Byłá pod pořłufzeń=

7: fťwem iey/ á dawála chwałę Pánu Bogu fwemu.(*marg*) **Pánná iáko fzłá do Elżbiety.** (-)

8: # Pátrzayże iáko thu Ewányelístá piŕze/ iż szłá s kwápieniem. Thu słyŕzyŕz iż ŕie
9: nic nie báwiłá biegáiąc po kramikoch kupuiąc źwierciadłká/ tkaneczki/ bra=
10: mecżki/ bryżyczki/ bárwicżki/ y ine rzeczy ŕwiátá thego: nic ŕie nie obźiráiąc á nie
11: łtroiąc poŕtawek to tám to lám/ ná káżdą łtronę nic nie pátrząc/ áby vkázowá=
12: łá trzewiczek/ á iżby nie zmiliłá kroku ŕwego/ nic ŕie nie ŕkubąc po głowie/ po=
13: práwuiąc forbotkow/ bryżykow/ ábo wianeczkw: ále szłá s kwápieniem á s
14: pilnym rozmyŕlaniem w ŕercu ŕwoim o łáŕce á o miłofierdziu Páná ŕwoiego. A
15: tuby ŕie tego trzebá vczyć wŕzytkim białym głowam ŕwiátá tego/ ktorých po=
16: łtáwam/ łpráwam/ gdy ŕie będye kto chciál podziwowác/ á zwłáŕczá przy tá
17: kich zyeźdzyech á przy tákich náwiedzinach/ iŕcie ieŕt ŕie czemu przypátzyć y po
18: dziwowác. A nic ony tego niebożátká nie pátrzą áni o tym rozumieią/ iż ŕie Pan
19: łrodze poŕmiewa á ná wielkiey pieczy ma ty łpráwy á poŕtáwy ich. A kto temu(marg) ¶

Pan iáko groźi poŕtáwnym białym głowom. (-)

20: nie wierzy/ niechay łobie przeczcie v Ezáiaŕzá iij. kápit. tám znaydzye iáko Pan
21: nárzeka ná ty łpráwy y ná ty poŕtáwy łtanu tego/ y co im zá to obyecuie. Gdzie
22: thák ten Prorok s. krotce piŕząc powieda od Páná: Iż ia widzę cory Syońŕkye/
23: co to iuż moźmy rozumieć cory Krzeŕciánŕskie/ á ony chodzą z wyciągnionemi
24: łzyiámi á s podnioŕtemi głowámi/ krocząc á rozlicznie łtáwiáiąc nogi ŕwoie/
25: mrugáiąc á ná łtronę obráćáiąc oczy ŕwoie/ á w pyŕze podnoŕząc głowy ŕwoie.
26: A dla tego powiádá Pan/ iż ia przeto każę odrzeć á obłyŕić ty márne głowy ich/
27: á poŕzpecę y każę odebrác od nich ty wymyŕlne vbiory ich/ thy perły/ thy pŕtre
28: bramki/ ty bryżyki/ ty zaponki/ ty źwierciadłká/ ty rozliczne wonnoŕci ich. A
29: dziwne á dziwne tám przypráwy wyliczáiąc. A dam/ powiáda Pan/ miáŕtho
30: okowánego páłá powroz/ miáŕto roŕkofzney oney wonnoŕci łmrod/ miáŕto fá=
31: celetká zgrzebi/ miáŕto tkanki perłowej łyŕinę/ ták iż będyecie márne precz wy
32: wiedzyone y z miłofniki ŕwemi. A miáŕtá wáŕze zoŕtáná puŕthe/ á brany wáŕze
33: vŕtáwicznie oplákáwác muŕzą ono wywiedzenie wáŕze. A ták nie gánić tu Pan
34: pocźciwego á pomiernego vżywánia dobrodzyeyŕtwá ŕwego/ ále gáni w tym
35: hárdé á wynioŕte myŕli ludzkie/ ktorých vżywáią tylko ŕwiátu kwoli/ nic nie my
36: łłąc ná dobrodzyeyŕtwá Pánŕkie/ á iż to mamy od niego.

37: # A ták tuby fie trzebá vczyć krokow/ poštaw/ pokory/ y wśytkich poštępkow
38: v tey pánny/ boiác fie tego/ áby Pan nie raczył wypełnić tych obietnic frogich
39: fwoich/ przez tego to Proroká vczynionych/ nád námi. Gdzye powiedác raczy/
40: iż nie tylko ony fámy/ ále y mocarze/ y mężowie ich/ y wśyfcy oblubieńcy ich/ má
41: ią márnie poginać á frodze być pokaráni pośpołu z nimi. (marg) **Iáko Pan wyśławia
ftan pocźciwey bialey głowy. (-)**

42: # Słuchayże dáley co tá pánienká czynić raczyłá. Oto Ewányeliřtá piřze/ iż by=
43: łá w domu v oney powinowátey fwey/ á byłá pod pośłufzeńřtwem iey. Tákże
44: teź ty ktorabyř chciáłá rády řzukać od tey pánny fwoiey/ tho niechay będzie na=
45: więřtřze kochánie twoie/ co naczęřciey řiádác w domku fwoim/ á nie włoczyć fie
46: po terminoch iáko z wilkiem po kolędzye. A ieřli gdzye idzyeřz ábo iedzyeřz po **poćziwych**
[.]

47: potrzebach fwoich/ idźże s pilnořciá/ idźże s pocźciwořciá/ iáko przy=
48: należy pocźciwemu řtanowi twemu. Gdyź cie piřmo zowie okrařá domu two= (marg)
Przipowie. xij. (-)

49: iego. Gdyź cie Pan wyśławia przez Duchá s. iáki ieřt zacny řtan twoy v niego/
50: gdy będzieřz chodziłá w boiáźni řwiętey iego przed oblicźnořciá řwięta iego/ po
51: wiedáiąc: iż káźdey tákiey bialeygłowy áź ná řkończenie gránic á bárzo dáleko
52: řlynie řławá á zapłátá iey. Coź dáley czynić mařz? Oto iáko tá pánná mařz być (marg)

Przipowie. xxxj. (-)

53: w pośłufzeńřtwie ábo rodzicow twoich/ ábo mężá twego. A nigdy á nigdy nie
54: mařz fie řádzić áni ná zdániu fwoim/ áni ná rozumie twoim/ gdyź wieřz iż nie tyl
55: ko przyrodzenie twoie/ ale y namędrřzego człowieká/ ieřt ták grzechem zgwał=

Fřř 2

cone/ iż ni=

strona: 306v

Ná dzyeń řwięty

1: cone/ iż nigdy nie moźe wytrwáć/ ieřliźe nie będzie gwałtem á rozumem pow=
2: řciágniono/ áby nie miáło wykroczyć s powinnořci fwey.(marg) ¶ **Wdzyećzny obchod
Máriey Pánny. (-)**

3: # A ták toć ieřt náuká á toć ieřt wdzyećzny obchod pámiátki tey řwiętey pánny/

4: gdy sobie będzie każdy rozmyślał ty sprawy á thy święte poštěpki iey: á ku chwa
5: le świętey iey będziez też to sobie rozmyślał w sercu swoim/ á vczyl sie tego/ da=
6: waiąc Pánu Bogu chwałę s tych świętych ſpraw á poštěpkow iey/ á iż sie to iuż
7: w niey wſzytko wypełniło/ czego nam iedno było potrzebá ku zbáwieniu náſze=
8: mu. A to iuż pewnie wiedz/ iż iey dáleko wdzyęcznieyſzą thym poſługę vczyniſz/
9: niźlibyſ tyfiąc ſwieczek poſtawił przed obráſkiem iey/ álbo wianek włożył ná
10: głowkę iey/ álbo iá rántuſzkiem przyodzyał/ álbo fártuſzkiem opafał áby sie nie
11: ſpluſkála/ álbo wſzytki wianki y koronki cáły dzyeń iey ſzemrał/ ták iáko to czę=
12: ſto bywa bez rozmyſłu ſwoiego: álbo wſzytki ziołká poſwięcił co ich iedno maſz
13: y ná polu y w ogrodzye swoim.
14: # Słuchayże dáley iáko sie tá pánná w pychę podnioſła/ gdy iey oná páni Elz=
15: bietá powiedzyála przed Duchá s. Iż iuż ia widzę miła pánno iżeſ ty ieſt vbło=
16: goſławiona v Pána ſwoiego/ ábowiem iuż ifcie sie wypełni w tobie wſzytko co
17: iedno ieſt obiecano ſwiátu wſzytkiemu. O by to dziś ták powiedzyano iákiey pá
18: niey/ iż pewnie to co vrodziſz iż będzie z niego krol ábo iáki mocarz wielki ſwiá=
19: tá tego/ iákaby tám była myſl á iákie dziwne nowiny s tego. Iáko y thák tego
20: bywa doſyć/ iż gdy sie náwiedzaią/ żadna tám ináczey nie rzecze/ iedno iż tho iuż
21: pewnie będzie ábo Biſkup/ ábo Woiewodá. Ali wnet konfekty nioſá/ vpomin
22: ki sobie dawaią. Aliżci potym on Biſkup álbo on Woiewodá w kárcźmie ſiedzi
23: s chłopy/ álbo zá pługiem chodzi.(*marg*) **Co czynić ma każdy w pocieſze ſwoiey.** (–)
24: # Ale tu pilnie ſłuchay co tá pánná vczyniła/ á w iáká sie pychę s tego podnio=
25: ſła: nic inſzego nie powiáda/ iedno iż weźrzał Pan moy ná pokorę dzyeweczki
26: ſwey/ á s tey łáłki iego iuż będę v wſzytkich narodow błogóſławiona: á potym
27: dawála dzyęki/ czeſć/ y chwałę iemu. Słuchay co też vczyniła oná Anná má=
28: ká Sámuelowá gdy záczyła onego wielkiego Proroká w żywocie swoim z obie (*marg*) **i.**
Krolewskie ij. (–)
29: tnice Páńſkiey/ tákież dawála czeſć y chwałę iemu. Słuchay co vczyniła oto El
30: zbietá ſwięta/ iż sie przez trzy mieſiáce nie vkázowála/ będąc ná modlitwie ſwo
31: iey. (*marg*) **ij. Moizeſo. xv.** (–) Słuchayże co ſioſtrá Moizeſzowá vczyniła/ zwiodſzy
ſpołu pánie ſwięte/ z

32: więzienia Egipckiego wyłzedłszy. Słuchay co Zuzánná będąc wyzwolona przez
33: dziwną łprawę s łądu okrutnego. Nie włlyłszyłz tám nic áby fie ktora chlubiłá/(*marg*) j.

Do korin. w xiiij. (–)

34: áby ktora triumphowálá wedle swiátá tego z iákiey pociechy łwey. Ale což czy=
35: niły? Triumphowály á rádowály fie kázda y kázdy w duchu á w łercu łwoim/
36: á dawáli włzyłcy cześć y chwałę Pánu Bogu łwemu.
37: # Tákze też ty vczyń kázdy wierny á Krześciáńłki człowiecze/ ktoregożełkolwiek
38: łtanu łeft/ gdy cie iáka pociechá ábo rádość potka od Páná twoiego/ nie trium=
39: phuy nic wedle swiátá tego/ ále triumphuy w dułzy á w łercu twoim/ á mów
40: s tą pánná połpołu: Iż fie duch moy rozwełelił we mnie/ dla tego iżem poznał
41: łáłkę á miłosierdzye nád łobá Páná Bogá łwoiego. A tu iuż oná kázda záczyłta
42: pociechá twoiá od Páná twoiego będzie fie łzczęłciłá á mnożyłá w tobie. Ták
43: iż y potmołstwo ono twoie będzie zacne/ y włzyłtko fie ine będzie zdarzáló wedle
44: myłli twoiey.

45:

¶ Co łobie ná pámięć brác mamy s tey náuki łwiętey.

46: # A thu vwázay á rozmyłłay łobie/ co łobie małz ná pámięć brác/ á co rozmy=
47: łłác małz s tey náuki teráznieyłzey łwiętey. # Napirwey vczyć fie mamy/ iákiey
48: czyłi á chwały potrzebuie y thá pánná łwięta/ y kázdy inłzy łwięty/ kthorego łełli
49: kiedy pámiątkę obchodzimy. Boć łłcie nie w zyołkoch/ áni w łwieczkach/ áni
50: w kádzidlech/ áni w ładnych wymyłłech łwiátá tego/ iedno gdy włpominác ło
51: bie będziemy łwięte łpráwy á zacnołci żywotow ich/ á będziemy s tego chwa=
52: lić Páná Bogá łwego/ á z ich łwiętych przykłádw będziem też popráwowác
53: żywotow łwoich. # Drugie/
54: czyło fie mamy vczyć/ á zwálzczá biále głowy/ s
55: tych łwiętych łpraw tey chwálebney á z dawná przełrzáney pánnuy/ á nic łobye

nie przypífo=

strona: 307

Márieuy Mágdálenu.

Liłt 307.

1: nie przypíłowác/ áni ni czym fie nie chlubić/ áni podnołcić/ iedno włzyłtko przy=

- 2: piśować woley/ przeźrzeniu/ á opáthrzności Páná śwego/ á zwłázczá gdy nas
3: iáka rádość ábo pociechá podka od Páná náłzego. Ale s thą pánną dzyękowác
4: Pánu śwemu/ przywłázczáiac mu wśzytko/ á iż fie Duch náłz nie ma ni w kim
5: radowác/ iedno w tym Pánu á zbáwicielu náłzym. A vczyć fie mamy/ iáko fie
6: obchodzić mamy s tym nędznym świątem/ y ták iákochmy ślyźzeli/ ze wśzytki=
7: mi pociechám iego.
- 8: # A ták ty náłz miły á wśzechmogący Pánie/ pomoż nam ktemu z łáłki á z mi
9: łofierdzya twego świątego/ ábychmy my teź nędznicy mogli ználeść y vmnożyć
10: w łobie á w śercoch ſwoich/ táką wiárę/ itałość/ y pokorę/ iáko ią ználázłá y v=
11: mnożyłá byłá/ ták iáko ślyźzimy/ thá świąta pánná á mátká człowieczeńłthwá
12: twoiego/ przez świątą śpráwę á náłchnienie twoie. Abyś nam raczył dáć z mi=
13: łofierdzya ſwoiego tákie myłli y tákie ſerce/ iákoby nas nic nigdy nie záfráłowá
14: ły żadne śprzećiwne rzeczy z woley świątey á z dopuśzczenia twoiego. A iżby nas
15: teź nic nie vnośily łzczęfliwe/ á thy ktoreby nam miály odmieniác krewkie ſercá
16: náłze/ ábychmy tobie rownie ze wśzytkiego dzyękowáli/ iáko Pánu ſwoiemu. A
17: thy ábyś nam pomnáżác á poźzczęściác raczył wśzythki pociechy náłze/
18: według woley a przeźrzenia ſwoiego świątego ná
19: wieki wiekom. Amen.
20:

Ewányelia ná dzyeń świątey

21: **Máriej Mágdáleny/ nápiřana od Lukářá**

22: **s. w vij. káp. Przeciwko frogiey niedbáłości grzechu.**

23: # Przeto iey odpuśczono ieřt wiele/ iż wiele vmiłowáłá Páná ſwego etc.(*marg*) **Nadobna náuká o poznániu grzechu ſwego/ y iáko ma być przeiednan y vblágan gniew Páńřki ktory łobie zářluguiemy dla niego/ á iáko fie w thym y śpráwowác y záchowywác mamy wedle wiáry ſwoiey. (-)**

- 24: **W** Szytki á wśzytki piřmá iuź fie ná tho zgo=
25: dziły/ iż zbáwienie á vřpráwiedliwienie człowieká
26: káźdego/ niřkąd inąd nam nie przychodzi/ iedno z

- 27: mocney á skuteczney wiáry náłzey/ którą mamy z da
28: wná od Bogá Oyczá fwego/ iefzcze w onym záflu=
29: bieniu iego/ ktore nam mocno viścić y Bołkiemi o=
30: bietnicámi fwemi zállubić raczył: Iż nam miał ze=
31: łlác onego práwego Mefyalzá á iedynego fynacz=
32: ká fwego/ á ktory nas miał zbáwionemi záfię vczy=
33: nić/ á oczyścić nas od pirworodnego grzechu ná=
34: szego/ y od przekłęcia náłzego/ w którym fie vftáwi=
35: cznie rodzimy/ á przypada ná nas z iednego ná drugiego/ iefzcze iákoż z onych
36: przełtępných przodkoch náłzych. A thá wiárá/ thák iáko Páweł. piłze/ y infze fie
37: piłmá o tey wierze ták nieomylnie zgadzáią: iż iefli przy niey nie będye práwey
38: chući/ á práwey miłości ferdeczney/ iuz oftydła á ozyębła ieft/ á nic nie płathna (*marg*)

Daniel w xiiij. kap. (–)

- 39: przed Máiełtatem Páńłkim: á ieft práwie/ thák iáko piłmo połwiadcza/ iedno
40: iáko miedzyány brzęk/ kthory tylko iż słuch podawa do vřzu náłzych/ á żadnego
41: nam inego pożytku nie przynoři. Gdyż nie dołyc ná tym rzec wierzę w Bogá/ á
42: nie miłowác go iáko oycá á dobrodzyeiá/ áni czynić dołyc woley iego/ tedy tho
43: vmie y žyd y dyabeł. A przeto ták iáko tu w Ewányeliey niżey nápiłáney łtoi/ gdi
44: niewiálthá iáwnogrzelzna przyłżłá w dom iednego Licemierniká/ do kthorego
45: był Pan náłz Iezus Kriřtus á then náłz obiecány Mefyalz wezwan/ nic fie nie
46: włtydzác zebránia onego/ vpádłá v nog iego/ płácząc á łzami omywáiác nogi
47: iego: thák iáko niżey řzyrzey vřlyřzimy. Pan á zbáwiciel náłz łáłkáwie á miłości=
48: wie iá k łobie przyiác raczył/ y odpuřć iey ono wřzytko pirwřze przewinienie iey
49: y vpadek iey/ raczył. A gdy mu tho niektorzy zá złe przyczytáli/ iż ták grzelzną á

Fřř 3

řwowlná nie=

strona: 307v

Ná dzyeń řwięty

- 1: řwowlná niewiálťá miał iáwne rozmowy ony řwoie/ powiedzýł iednemu s
2: nich: Iż chociaý ia wiem iż oná wiele grzelzýłá/ ále teź widzę wielkú miłość iey
3: ku mnie/ á wielkie zapálenie wiáry iey/ nielza iedno iż tákemu káżdemu ktho ták

4: vczyni/ iż mu musi też być wiele odpuszczono. A przeto mielibychmy thy słowá
5: święte thego Páná nálezgo vřtávicznie rozważác w fercu á w myřlach řwoich/
6: gdyż řie vřthávicznie wiele zádłużamy iemu/ ábychmy thež z wielką chuciá á z
7: wielką miłościá/ á z zupełnořciá wiáry řwoiey/ vciekáli řie do niego. Gdyž to on
8: tu iftotnie á pewnie w ofobie tey nędzney niewiářty zářlubeie káždemu z nas/ iż
9: kto mu kolwiek okaże wiele tey wiáry á miłości řwoiey/ iż mu też będzye zázwdy
10: wiele odpuszczono. Co řzyrzey zrozumieimy z hiřtoriey o tym nápiřáney tey řwię=
11: tey Ewányeliey/ ktorá Lukář řwięty nápiřác y zořtávic nam ku pociefze raczył
12: tymi řlowy.

13: grafika

14: Zářu onego/ prořil Páná niekthory z Licemier=

15: nikow/ áby iadł v niego. A wřzedřzy wdom o=
16: nego Licemierniká/ řiadł v řthołu iego. A otho
17: wnet niewiářtá kthora byřá w mieřcie wiadoma
18: grzeřznicá/ gdy zrozumiałá iż Pan Iezus iuž
19: byř w domu onego Licemierniká/ wzyáwřzy mářci řloiek A=
20: lábářtrowy/ á řtánáwřzy s tyłu v nog iego/ poczęřá řzámí po=
21: krapiac nogi iego/ á wlořy z głowy řwoiey vcierác/ á vćálo=
22: wawřzy pomázowálá mářciámí onymi. A widzac tho on Lice
23: miernik ktory go byř wezwał do **domn** [!] řwoiego/ pomyřliř řam
24: w řobie: By tho byř Prorok prawdziwy/ wiedziářby pewnie
25: co tho ieřt zá niewiářtá/ y iáka ieřt ktora řie dotyka nog iego/ á=
26: bowiem grzeřznicá ieřth. A odpowiędzyawřzy mu Pan Iezus/

rzekł do nie=

strona: 308

Máriey Mágdáleny.

Liřt 302.

1: rzekł do niego: Symonie miałćibych nieco powiedzyeć. A on
2: powiedzyał: Powiedz miřy Miřtrzu. Pan mu powiedzyał:
3: Dwa dlužnicy byli winni długi niektořemu **peniędźnikowi** [!] / ie=

4: den mu był winien pieniędzy pięć let/ á drugi mu był winien
5: pięćdziesiąt. A gdy obádwa nie mieli mu czym zapłacić/ od=
6: puścił obiemá. Coż rozumiesz/ ktory mu zá tho będzie więcej
7: powinien? Powiedział mu Symon: Iż zda mi sie iż then wię=
8: cey/ comu więcej odpuścił. A Pan rzekł k niemu: Iżeś tho do=
9: brze rozeznał. A obrociwłszy sie do oney niewiálthy/ rzekł ku o=
10: nemu Symonowi: Widziśz thę niewiáltę? wszedłem do domu
11: thwoiego/ wodyś nie podał nogam moim: á oná łzami pokro=
12: piła nogi moie/ y othárła włafnemi włofy swoiemi: thyś mnie
13: nie podał zwykłego pocałowánia swoiego/ á thá iákom tu lko=
14: ro wszedł/ thák nie prześtála całować nog moich: tyś nie pomá=
15: za! **żądna** [!] máścią áni głowy moiey/ á oná widziśz iż máścią=
16: mi śwemi pomázuie nogi moie. A przetoć tho powiedam/ iż iey
17: wiele będzie odpułczono/ gdyż oná theż wielką miłość mnie o=
18: kazála. A komu theż mniefy bywa odpułczono/ muśi theż mniefy
19: miłować. Y powiedział potym oney niewiefcie: Iż iuż są tho=
20: bie odpułczony grzechy twoie. A oni co pośpołu siedzyeli v što=
21: łu onego/ poczęli mowić fámie w sobie: Y któż to iest kthory chce
22: grzechy odpułcząć? A Pan obrociwłszy sie do niewiálty oney/
23: rzekł iey: Iuż thy idź w pokoiu/ ábowiem wiára thwoiá ciebie
24: zbáwioná vczyńiła.

25: **M**Ało przed thą spráwą ná on czás gdy Pan raczył czynić rzecz o Ianie
26: świętym/ będąc między tłufzczámie/ wyfláwiájąc ftan/ doftoieństwo/
27: y zyáwienie iego/ y dla czego sie było sístháło przyście iego/ y iákie były
28: spráwy iego. Thedy piłze Ewányeliftá święthy/ iż tłufzcze y grzeźnicy dawály
29: chwałę s thego Pánu Bogu swoiemu. A oni mędrkowie á náuczeni w zakonie
30: pośmiewáli sie s thego/ á nic sobie nie powáżyli v siebie oney rośpráwy y onego
31: opowiedánia Páńkiego. Thámże potym Ewányeliftá święthy piłze/ iáko Pan
32: ná nie sobie vciążąc á nárzekác raczył/ mowiąc: Iż iuż dáley niewiem komu

- 33: mam przyrownać ten naród złościwy/ nieźa iedno iż podobni są ku onym dzye=
34: ciom igrájącym łobie ná rynku/ ktore łobie mowią wespółek/ iż grálichmy wam
35: ná piśczałkách nie skakálifcie/ łpiewálíchmy wam potym żáłobliwie/ á nie płá
36: kálifcie. Thákżec teraz przyšzedł Ian nie pijác áni iedząc/ powiedáią iż **dyabełstwo** [!]
37: ma: przyšzedł fyn człowieczy iedząc y pijác z nimi/ powiedáią iż obżercá y
38: opilcá iest/ towárzyłzy z grzełzniki y iáwnogrzełzniki/ á łámi miedzy łobą chcą
39: wśpráwiedliwić mądrości łwoie.
40: # A thu wnet po tym nárzekániu iego/ prośił go ten Fárizeufz/ o którym tu łły
41: łzyłz/ do domu łwoiego. Pan nic niedbáiąc ná ono łzemránie á ná ono poładzá=
42: nie złołnikow á niewiernikow onych/ łzedł przedłię ná żádość człowieká onego
43: do domu iego.(*margin*) **Pan nigdy bez iákiew náuki náłzey nic czynić nie raczył.** (-)

A tu łie przypátrż Bołkim łpráwám á dziwnym táiemnicám ie

- 44: go/ iż on nigdy nic dármo wczynić nie raczył/ á ná żadne mieyłce dármo nie łzedł
45: áż pirwey przeżrzał á przepátrżyć łobie raczył/ co tám łpráwić á wczynić miał/
46: ku okazániu Bołtwá łwoiego łwiętego/ á ku náuce ná potym náłzey/ á ku iá=
47: kiew wżdy pociełze náłzey. Abowiem oto wnet/ iáko Ewányeliłtá piłze/ iż łkoro

Fff 4

łiádl w domu

strona: 308v

Ná dzyeń łwiętey

- 1: łiádl w domu onym v człowieká onego/ tedy támże łtoi w łistoriey/ iż ich nie=
2: máło też tám z nim włiádló. S ktorých iedni dziwowáli łie łpráwám iego/ dru=
3: dzy też łzemráli przeciwo iemu. Tedy oto wnet/ iáko łłyłzyłz/ iż też tám przyłżłá
4: niewiáłtá iáwnogrzełzna/ ktorą oni włzyłcy ználi/ gdyż byłá z miáłtá onegoż.
5: Y co wczyniłá/ y co łie też z nią stáło/ tochmy iuż włzyłcy łłyzeli od Ewányeliłti
6: łwiętego. Ale łkąd było przyłcie iey/ ktho iá ktemu przypráwił/ przywiedz łobie
7: ná pámięć ony łłowá tegoż Páná łwoiego/ co o tym mowić raczy: Iż do mnie
8: żadny nie poydzye/ áż kogo pociągnie Ociec moy niebieski. A o oycu powieda:(*margin*)
Ian s. w vi. kapit. (-)
9: Iż ia á Ociec moy niebieski iedno iestefmy/ á iedná iest wola/ moc/ y włzyłká o=

10: páttrznóść ípołeczności nálezey. A ták tu możelz rozumieć/ iżci to iego wola byłá/ (*marg*)

Ian s. w x. kapitu. (-)

11: gdyż iuz oná nędznicá záczyńalá początek dobrej myśli fwey w fercu swoim a v

12: znánia swego/ słyżąc pirwey słowá/ vpominánie/ á náuki święte Páná thego/

13: iż iey theż dáley pociągnął do siebie/ á niechciał iey opuścić. A tu iey dopuścił o=

14: kázác wiarę swoię gdzie był čás á mieysce potemu/ ku náuce ná potym kázde=

15: go wiernego człowieká Krześciánskiego. (*marg*) ¶ **Pan y nanędznieyszym á napodleyszym fthanem gárdzić nie raczy. (-)**

16: # Támże potym wnet piłze Ewányeliftá s. fkoró po tey históriey/ iż Pan szedł

17: ípráwuiąc náuki zbáwienia nálezego po miásteczkach á po kráinach. A niewiá

18: łty ony/ á pánie ony święte służyły mu á opátrowáły potrzeby iego/ między kto

19: remi zwláściwie miánuie Márią Mágdalenę/ s kthorey powieda był máło

20: przed tym wyrzucił siedm duchow nieczyłtych. A ták chociay tu imieniem nie

21: miánuie Ewányeliftá co to zá niewiáłtá byłá/ ktora tu byłá przyłżlá w dom te

22: go to Fárizeufzá. Ale sie pewnie znáczy iż mułiáłá być thá Mária Mágdalená:

23: gdyż iá wnet potym miánuie/ iż mu służyłá/ á iż był máło przed tym wypędził

24: z niey siedm duchow nieczyłtych. Ale któżkolwiek był/ á iákoż sie kolwiek to by=

25: łó sftáło/ tedy nam nie ieft nic potrzebnieyszego wiedzieć á rozumieć s tego/ ie=

26: dno sie w tym baczyć á tego sie napilniey vczyć/ iáko to ieft Pan miłofierny/ á iá

27: ko napodleyzym á nanędznieyszym człekiem gárdzić nie raczy. A temu sie pil=

28: nie przyłfuchawác/ iż kto go nabárziesy miłue/ á napilniey skłoni k niemu wier

29: ne ferce swoie/ tego on też nawięcey miłue/ temu theż nawięcey odpufzcza/ nád

30: tymże też nawięłza pociechá/ ftraż/ opieká/ y ftáránie iego. Ták iáko to iáwnie

31: w ołobie tey nędzney niewiáłty wżytkim niedowiárkom swym powiedzieć ra=

32: czył/ iż on iedno ty miłue á iedno ty ná pieczy ma/ ktorzy też máią ná pieczy świę

33: te Bołtwo iego. A o ty niedba áni ich ná pieczy ma/ kthorzy krnábrnie á vpor=

34: nie leżą w złóciach á w niedowiárłtwie swoim/ á nic sie nie ftaráią o miłosier=

35: dzyu iego/ áni o vbláganiu świętego Bołtwá iego. (*marg*) **Z wiary vczynki wdzyęczne**

v Páná y modlitwy. (-)

36: # Bo páttrzay iż tu Ewányeliftá nie piłze nic o tym/ áby tá nędznicá miáłá iá=

37: kie słowá/ ábo iákie namowy/ ábo modlitwy czynić do niego: ále zgołá poftá=
38: nowiwłzy wierną mył w łercu swoim o świętym miłofierdzyu iego/ vpadłzy v
39: nog iego/ támże wnet łzámí vmywálá święte nogi iego/ á włofy swoiemi włá
40: łnemi vcierálá ie/ y máściámi pomázowálá: ták iákoś iuz łzyrzey słyzál od E=
41: wányelify świętego. A tuby łnadź kto moğł rzec: Otoź wždy chociay nic nie mo
42: wiłá iedno iż dobre vczynki czynilá/ wždy zá to wzięłá zapłátę swoię. Prawdác
43: iest iż namnieyzy poštepek náłz/ ktorykolwiek vczynimy ku czći Pánu swoiemu/
44: kiloby był wedle woley świętey iego á s łercá wiernego/ á nie z wymyłtu náłzego
45: nędzne^{go}/ nigdy nie będzie bez zapłáty łwey. Iáko ono o tym y łam połwiádczác
46: raczył: Iż kto da czálzę wody komu w imię moie/ nie zginie zapłátá iego. Ale iá (*marg*)

Mattheus w x. ka. (-)

47: ko Páweł s. połwiádczá/ iż iefłize tho będzie bez miłości á bez łerdeczney wiáry
48: náłzey/ bychmy y ciálá łwe ná męki wydáli/ y krew łwą rozłali/ nic nam to pła=
49: tno áni pomocno nie będzie.(*marg*) **j. DoRorin [!] . w xiiij. (-)** Thák iáko y tu słyzylz
co Pan ku they nędzney nie
50: wiełcie mowić raczy/ chociay go karáli s tego oni łzemracze á podłzczuwácze te=
51: go łwiátá: Iż idź ty iuz niebogo przedię s pokojem/ ábowiem wiárá twoiá cie=
52: bie zbáwioná vczynilá. Iákoby rzekł/ gdym ia poznál the wiárę w thobie á the
53: miłóść á chuc s ktorás tu przyłzłá/ iuz y to włzytko cóś tu vczynilá mnie y nogom
54: moim/ wdzyęcźnie od ciebie będzie przyięto. Pocałowálci go też był Iudałz w
55: ogroycu/ oblápił/ przywital/ y pozdrowil: ále iáka byłá wiárá iego/ tho iuz v
56: nas v włzytkich nie táiemnicá o tym.

A ták tu

strona: 309

Máriej Mágdálény.

Liłt 309.

(*marg*) **Káždy połštepek człowieká wiernego przyiemny iest Panu. (-)**

1: # A ták tu káždy obácź/ iákiey mocy iest á w iákiey powadze á báczności iesth v
2: Páná tego łerce człowieká wiernego/ á práwą miłostí k niemu zápalonego.
3: Iż áni słow/ áni wielkiego wołania/ nie trzebá do niego/ záwždy iest wylłuchá
4: na żádość łercá káżdego tákiego. Gdyź łie łam w tym v Proroká opowiedác ra

5: czy: Iż iefzcześ ty nędzniku nie zaczął był modlitwy swoiej/ á iużem ia wyfluchał

6: ciebie. Patrząyże też zalię/ iáko y kázda spráwá/ y kázdy poštěpek człowieká tá= (marg)

Ezaiás Lxv. kap. (-)

7: kiego iest wdzyęczny á przyjemny v niego. Ták iáko y tu ná tey nędznicy to oka=

8: zác raczył. Bo rozumiey/ iżci mu więcey poczćiwosci czynił ten Licemiernik/ v

9: ktorego ná then czás był w domu/ bo y zálzedł mu w drogę iego/ y prośił go w

10: dom swoy/ y inych przyiaciół wezwał do tego/ nie lituiąc áni kofzthu/ áni tru=

11: dności swoiej. A wždy iáko slyfzyłz płatnieyfe było v niego ono nędzne vpádnie

12: nie niewiátki oney v nog iego z oną wiárą mocną iey/ niżli ony wfyzyki [!] kofzthy y

13: przypráwy Licemierniká onego. A fnađz by mu był y wfyztko dał ono zebránie

14: swoie y z domem swoim/ nie byłoby to było ták wdzyęczno v niego.

15: # Słuchayże co thu Ewányeliftá piłze/ iż tho niewiáftá byłá iáwnogrzefzna/ y

16: brzydźili fie nią oni goście ini w domu onym/ y szemráli miedzy sobą o niey/ y on

17: gośpodarz mowił o Pánu/ iż to muśi być nie práwy Prorok/ gdyż nie wie co tho

18: iest zá niewiáftá.

strona: 309

(marg) **Wfzytek fwiáth o złych szemrze.** (-) A thu obáčz nędzny kázdy iáwnogrzefzniku
czo s sobą czynić

1: małz/ á co sobie zá rádę dawác małz/ gdyż iuż wiesz pewnie/ iż szemrze o tobie wfzy

2: tek fwiát/ chociayći cudne poštáwy okázuie/ ále ná ftronie wfzyfcy á wfzyfcy wy=

3: mietuią sobie ná oczy spofne spráwy twoie: á ty ich fnađz thák dobrze do fiebie

4: nie baczyłz/ iáko ie wfzyfcy baczą: gdyżci fie Pan iáwnie opowieda/ iż nie małz

5: nic ták táiemnego o tobie/ coby fwiátu obiáwiono nie było. (marg) ¶ **Co ma grzefzny**

czynić chcąc fie vfpokoić w sobie. (-)

6: # Coż małz czynić? iákoż małz ferce swe y sumnienie swe vfpokoić? owdzye wiesz

7: iuż pewnie iż fwiát o tobie szemrze/ á wfzyfcy wiedzą y widzą márne spráwy two

8: ie: owdzye iefzcze pewniey wiesz/ iż Pan twoy nie thylko widome spráwy twoie/

9: ále iuż do ferca twego práwie przeniknął wzrokiem swoim/ á widzi y zna kázde

10: pomyślenie twoie: owdzye dekretá frogie fą záfiefzone práwie iáko ná thablicy

11: álbo ná iákiey pewney minucie mocnemi pieczęćiami záfiefzowane/ przed o=

- 12: czymá twemi/ iż zá grzech fwoy iuż nieomylnym dekretem skazaneś ná śmierć á
13: ná wieczne zátrácenie twoie: owdzye iuż tuż zá piętámi chodzi zá thobą o=
14: práwca twoy/ á gotuie tobie záwŕze vpadek á zginienie twoie/ gdyż ręká á obro
15: ná Páńká iuż iest oddalona od ciebie/ á iuż nie ináczey iest/ byś sie práwie w tym
16: obaczyć chciał/ iáko ogniem piekielnym mogłbyś rozumieć być zápalone fum=
17: nienie swoie.(*margin*) **Płáč á nárzekánie zágrzech y [.] ludzi świętych.** (–)
18: # Bo słuchay iáko ono on nędzny Dawid/ ktory był wielkim miłośnikiem Pá=
19: ná twego/ ku ktoremuś ty y iednym pálczem nie podobien/ á zwłázczá ku sprá=
20: wam iego/ dotkniony będąc tą frogością grzechu swoiego/ á obietnicą gniewu
21: Páńkiego/ nárzekáiąc mowi/ gdyż vŕŕyŕzał á przywiódł łobie ná pámięć ony(*margin*) **v.**

Moize. w xxvij.

ij. Moize. w iij. (–)

- 22: frogie dekretá iego/ Iż to káždy przekłęty kto przeŕtápi wolá á poŕthánowanie
23: iego: Iż káżdá duŕzá ktora zgrzelzy/ wieczná śmiercią vmorzona będzie/ á wie=
24: cznie będzie wymázána s kŕiáğ żywotá wiecznego. Słuchayze iáko nędzniczek(*margin*)

Pŕalm vi. (–)

- 25: ták vdręczony nárzeka wołáiąc ku Pánu swemu: Iż iesli długo będziesz miał ná
26: pieczy moy miły Pánie złości moie/ á wyŕtępek moy/ y ktoż może wytrwáć przed(*margin*)

Pŕalm Cxxix. (–)

- 27: frogością gniewu twoiego? á iżem sie vpracował w płáczu á w nárzekániu mo
28: im/ zálewáiąc ná káždy dzyeń łzami swemi nędzne łóŕzko moie: á iż iuż nie czuię
29: żadnego zdrowia w ciele swoim/ czuiąc ná się frogóć gniewu twoiego/ á nie
30: może być żadne vŕpokoienie y w kołciach moich/ gdiż vŕtáwiczenie przed łobą wi
31: dzę obliczność grzechow swoich. Iáko y on nędzny Iob nárzeka/ nádzrywáiąc
32: sie ná się z iákicy niełáŕki gniewu Páńskiego/ chocia y Pan dawał o nim ŕwiáde=
33: ctwo z Máyeŕstatu swego świętego/ y o cnotliwych spráwach iego/ ktory thák
34: mowił w onym nędznym vćifnieniu swoim: Iż ieslibych rzekł do duŕze swoiey/(*margin*)

Iob w vij. kapitu. (–)

- 35: iż vŕpokoy sie wždy w łóŕzku swoim á w záŕnieniu swoim/ ále ty y przez ŕen vŕtrá
36: ŕzyŕz mie/ á w widzeniu moim potłuczeŕz wŕzytki myŕli moie.

37: # O nędzny Iopie/ o nędzny Dawidzye/ thy káždy márnny iáwnogrzejzniku á

złoczyńco

strona: 309v

Ná dzyeń święty

1: złoczyńco fwiátá tego/ przypomni łobie iefliżesz thy był kiedy czym podobien do
2: tych świętych ludzi namnieyźzym/ o których ty śłyźyź/ iáko
3: záłobliwie nárzekáią przed frogością gniewu Páńłkiego/ á przed podniefieniem
4: możney ręki iego. A což ty owłzem który leżyź vftáwicznie iáko świniá w bárło
5: gu w márnnych złosciach swoich/ któryś iefł iáko proch á błoto przed Máyefta=
6: tem Páná fwego/ czemu cie nie ruźza ty przełtráchy nędznego grzechu twoiego/
7: y thy frogie dekretá nieomylnie wydáne ná cię od Páná twego? Czemu nie wo=
8: łáź á nie nárzekáź s tymi Proroki świętymi Páńłkiemi? áczeń niczym nie rowien
9: áni podobien ku dołtoieńłtwu ich/ ná ten nędzny á márnny grzech łwoy/ iżeś im
10: obráźił tákiego Bogá fwego/ y tákiego dobrodzieiá fwego. A iż iuź wiefł iżeś pe=
11: wnie wyrzucon z opieki y od obliczności Páná fwego/ á iuź nic inłzego zá tho=
12: bą nie chodzi/ iedno márna pomłtá á vpadek twoy/ á wieczne zginienie twe.(*margin*)

Nagrzejznieyzy nie ma być złey nádzyeie. (-)

13: # Alebyś łnadź rzekł/ á což ia nędzniczek mam rzec/ gdyż thu śłyźę o tych świę=
14: tych Prorokoch á o tych miłółnikoch Páńłkich/ iż oni ták łrodze nárzekáli ná tá=
15: kie vpadki łwoie/ á ia com iefł przeciwo im/ áby Pan moy ták přędko wyłtu=
16: cháć álbo mie vłpráwiedliwić miał. Pátrzay nędzniku/ iżeć oto ci święci ludzie
17: nie nárzekáli ná to/ áby łie Pan zmiłowác álbo wyłłuchác nie miał/ ále ná tho
18: nárzekáli/ iż go obráźili/ á iż czuli ná łię frogi gniew iego. Táke teź thy vczyń/ v=
19: znawłzy łie w tey nędzy łwoiey á w thym vpadku łwoim/ nárzekay á płáč łam
20: ná łię/ iżeś łie dał zwieść łwiátu á czártu łprołnemu/ á iżeś łie dał odwieść od o=
21: nego Páná łwoiego/ w którym zaleźáło włzytko dobre łwoie/ y zbáwienie łwo=
22: ie/ moc/ opieká/ y zwirzchność káźda iego nád tobą. A tu dopirko łłuchay cóć tu
23: zá otuchę Ewányeliłtá dawa/ co łie łłtáło s tákáž nędznicą iáko y ty/ o kthorey
24: tu śłyźyź/ która łie rozžaliwłzy márnego přełłtepku łwoiego/ łzłá vmocniwłzy

25: w łobie śtałości wiary swoiey/ á vpádlá v nog Páná swoiego. Tákże też thy s ty=(*marg*)

Pociechá grzefznego. (-)

26: mi świętemi Proroki/ vbaczywłzy frogóść tę w łercu swoim/ iż cie opuścił twoy

27: Pan prze grzech twoy/ żałuy á płáčż zá ten mární vpadek swoy/ á s tą niewiá=

28: śtą idź vpadń przd nogi Páná twoiego/ á porucz mu tę nędżę twoię w świę=

29: te miłofierdzye iego/ vmocniwłzy śtałość wiary swoiey o świętym Bołtwie ie=

30: go. A iegli ták vcżyniłż/ pewnie á nieomylnie tákież będą rzeczżone tobie ony po=

31: ciefzliwe słowá/ ktore były rzeczżone do nędżney niewiáłty oney: Iż idź iuż nędż=

32: niku w pokoju twoim/ iuż tá wiárá twoiá zbáwiłá á vłpráwiedliwiłá ciebye.

33: Abowiem iżeś vmiłował mie wiele/ wiele też tobie będzie odpufzczżono.

34: # Bo nie dofyćciiby ná tym/ ábyś thylko oplákawác miał grzech swoy/ á żáło=

35: wác tego vpadku swoiego/ gdyż wiefż iż nie dofyć ná tym/ iż gdy kto czuie ráńę

36: ná głowie swoiey/ iż tylko wołá á nárzeka/ á mowi: o biedáž nie toć mię boli/

37: ále co narychley bieży do lekárzá. Tákże też ty vcżyn nędżniku/ obaczywłzy tę rá=

38: nę łzkodliwą grzechu swego/ á ten vpadek swoy ná łumnieniu swoim/ co nary=

39: chley vciekay do tego świętego á pewnego lekárzá swego/ gdyż wiefż o onych pe

40: wnych á nieomylnych máłciach á receptach iego/ á o obietnicach iego/ s ktore=

41: mi łie opowiedác raczy/ iż do tych tu z nimi iedno słtápić raczył/ ktorzy potrze=

42: buiá tego świętego lekárłtwá iego/ á tey opátrżności iego. A iż wiefż iż wołá ná (*marg*)

Mattheuś w xi. (-)

43: włzytki tákże chore á vpádle w grzechu swoim/ áby do niego łzli włzyłcy/ á on ká

44: żdego opátrżyc á vleczyć obiecuie. Gdyżeś łłyłżał iákoć łie opowiedáł w ołobye

45: Sámáritáná onego/ iż chociaay cie minie káplán y Lewitá/ on nie minie nigdy (*marg*)

Kukafś [!] w x. kapit. (-)

46: ciebye z miłofierdzyem swoim/ á záwiáże/ záháwłtuie/ y włzytkimi potrzebámi

47: opráwi á opátrży ty márne rány thego nędżnego á thák zránionego łumnienia

48: twego/ ktore vłtáwicżnie leży iáko zránione podle drogi łwiátá tego/ od łotrow

49: á od rozmáitych zwodnikow á rozboynikow iego. (*marg*) **Wiárá Márieý Mágdáleny. (-)**

50: # Abowiem łłuchay á bierz przykłád co tu Ewányeliłtá o tey nędżney niewie=

51: łcie piłże. Iż gdy iuż vznáłá á práwiewe vczułá on ogień/ práwiewe iáko pyekielný/

52: w onym zboláłym sumnieniu swym / widząc y słyszác a zakonie swoim o onych
53: frogich dekreciech iuz wydánych ná zginienie swoie. Słyszálá theż kiedy podo=
54: bno y o tym Dawidzycy y o tym Iopcy/ iż oni/ ácz będąc miłófniki Páńfkiami/ iá
55: ko frodze nárzekáli ná ty vpadki swoie/ wnet zápomniálá y wtydu y ftanu swe

go/ zápomniá

strona: 310

Máriei Mágdálény.

Lišt 301.

1: go/ zápomniawšy tego/ iż thám ná pofmiewilko á ná szemránie przyšć miálá/
2: ábowiem iey wšytko odięło ono zbolále sumnienie iey/ wbyegłá do zboru o=
3: nego/ miedzy ludzi poważne/ miedzy ludzi ony náuczone á zacne/ á nie mowiac
4: nic nikomu/ vpádlá v nog onego Páná/ o ktorým iuz ták zrozumiałá/ iż iey nikt
5: nie mogł pomoc z vpadku iey/ iedno ono święte Boštvo iego/ á ono święte mi=
6: łofierdzye iego. A tu słyszysz iż tám gošpodarz był Fárizeuřz/ to ieřt zakonnik/ á iż
7: byli y gořcie náuczeni w zakonie á Miřtrowie v niego/ á wždy nie pádlá áni
8: przed zakonnikiem onym/ áni przed žádnym z nich/ áni prořlá o przyczynę za=
9: dnego z nich/ tylko bez wřzego wtydu vpádlá v nog Páná swego/ pláčliwie w
10: řercu swoim nárzekáiac/ á wylewáiac práwie ony řzy swoie ze wnětržności
11: swoich/ vmocniwřzy w łobie řtałá wiáre o miłofierdzyu świętým iego. (marg) **Iáka ieřt
moc řluchác řłowá prawdziwego. (-)**

12: # Stáđze iey tho przyřzłó á řkáđ iey to vrořłó/ iż oná opuřciwřzy ine wřytki po=
13: mocy řwiátá tego/ opuřciwřzy ine wřytki rády y wymyřly ludzi onych/ kthorzy
14: rozlicžnemi řprávami teř ná on čás řzukáli vbłágánia Páńfkiego/ thylko řie ze
15: wřytká myřlá vcięklá do řámego miłofierdzya Páná onego/ á do świętego Bo
16: řthwá iego. řluchay onego řwiádectwá czo o niey Pan powiedác raczył/ gdy (marg)

Lukařs w x. kapit. (-)

17: był w domu brátá iey Lázárzá/ gdy řiořtrá ná nię nie nárzekálá Marthá/ iż iey nie
18: chciálá pomoc oney domowey prace iey/ á iż wolálá řluchác řłowá Páńfkiego.
19: Tedy iey powiedzyl Pan: Marto Marto/ ácz ty prácuiefřz/ ále łobie thá lepřřá
20: częřć obrálá/ ktora od niey odięta być nie moře. A ták řtáđci tho iuz było przyřzłó
21: tey něđžney á vbogiej niewiefćie/ iż řie iuz z dáleká przyřluchawálá řłowom á

- 22: náukam Pánítkim. Pytála fie też iuż o onych nowinach/ ktore Ian s. iuż fwiá=
23: tu był przyniołł/ á iáwnie o nim obwołał/ iż to iuż ten przyšzedł/ ktory obiecán
24: był ná zbáwienie fwiátá wšytkiego. Słyszála też podobno pirwey nędznicá od
25: doktorow onego zakonu/ ktorzy powiedáli s Prorokow fwiętych o Me=
26: fyałzu/ iáki miał być/ iáki fie miał zyáwić/ iż w przyšciu iego miály być wšytki(marg)

Ezaiás w ix. kap. (-)

- 27: narody vbłogofławione/ á iż miał złámác iármzo ciężkości zakonney/ y prze=
28: klęctwá iego/ y ſceptrum poborce onego okrutnego fwiátá tego/ ktory wštáwi=
29: cźnie wydzierał dzyefięcinę z niego/ á iż moc iego miála być we włańnym rámie
30: niu iego. Słyszála podobno od kogo nędznicá/ iż on ſtárzec Symeon w ko=
31: ſciele iáwnie był obwołał iuż przyšcie iego y zyáwienie iego/ y wšytki znáki opo(marg)

Lukaś w ij. kapit. (-)

- 32: wiedzyał przyšcia y zyáwienia iego. A ták nie ſzukáiąc żadnych obyczá=
33: iow/ rátkow/ áni wšpomożenia żadnego od fwiátá tego/ proſto fie wnet v=
34: dáła do fwiętych nog iego/ á też ſłyszylz iáko ieſt odpráwiona/ y co ſobie zyedná=
35: ła v niego/ to iuż tu maſz fwiádká Lukaſzá fwiętego/ ktoryc o tym doſyć ſzyroce
36: opifał w tey dzifiefzzy hiftoriey ſwoiey.
37: # Tákte też ty vczyń nędzniku drogi á vpádły/ ktory vcziuełz ten ogień á tę fro=
38: goſć w nędznym ſumniemniu ſwoim tego vpadku ſwoiego/ á iż iuż poznałz y oba
39: czyłz z łáski á z miłofierdzya Páná ſwego then prętki/ nędzny/ á pewny vpadek
40: ſwoy/ ktory z nieomylnych dekretow Pánítkich wštáwicźnie wiſi nád tobą.
41: Vciekayže fie czo narychley po nowiny do tego to Symeoná/ do Ezaiáſzá/ do
42: Jeremiaſzá/ do Iana s. álbo do tych od kthorych poſelſthwá nieomylnie mogá
43: przyſć do wšzu twoich o tym Pánu twoim. A dowiedzyawłzy fie pewnie/ iżci za=
44: dny wymyſł fwiátá tego/ áni żadna pomoc áni ná niebie áni ná zyemi nie może
45: pomoc s tego vpadku twoiego/ nuż tym torem zá tą nędzną á vpádłá Mágdá=
46: lená/ mijáiąc y Fáriſzeufze/ mijáiąc y ty ktorzy tylko duſáią w náukach á w wy=
47: myſlech ſwoich/ á przyſłuchawłzy fie prawdziwey prawdzye o tym Pánu ſwo
48: im/ ſkokiem to rychley do fwiętych nog iego/ oplákawáiąc vpadek ſwoy/ á du=
49: fáiąc fwiętemu miłofierdzyu iego/ tedy toż nieomylnie znydzyełz/ toż cie nieo=

- 50: mylnie potka/ co nálezła tá nędznicá/ ktorey iuz nędznicą szkodá zwác/ gdyż to
51: ználezła co znáydownáli fwięci á miłofnicy Páná tego zázwdy/ z mocney wiary
52: fwoiey/ v niego.(*marg*) **Mnimánie o fobie omylne.** (–)
53: # Przywiedzże też fobie ná pámięć tego to Licemierniká/ ktory thu iáko słyfzyfz
54: wzgárdził tę nędzná niewiaftkę/ mowiac fám w fobie: Weyże iáki Prorok/ iz
55: niewie skim mowi/ y kto sie go dotyka. Tu iuz rozumiesz iz on wiele rozumiał o

święto=

strona: 310v

Ná dzyeń fwięty

- 1: fwiątobliwóści fwoiey y o doftoięńftwie fwoim/ iz prze on wymyflny żywoth
2: fwoy/ prze ono wezwánie Kriřtufowo do domu fwego/ á prze ono przełóżeń=
3: ftwo fwoie/ miał być doftoynieyfzy niż ini ludzye. Pátrzayże tu mądrości Páná
4: tego/ bo Ewányeliftá piřze/ iz fám w fobie fzemrał on człowiek dobrze dufáią=
5: cy o fobye/ á Pan wnet okázác to raczył/ iz on wie y pomyflenie fercá kázdego.
6: Y toż też okázác raczył/ iáko o nim piřmá powiádáią/ iz v niego nie mář žádné=(*marg*)
ij. Paralipo. xix. (–)
7: go bráku w ofobach/ wnet mu powiedzyeć raczył: Simonie wiemci ia co ty my (*marg*)
Do Rzimia. w ij. (–)
8: flifz/ áleć dam ná to flufzná odpowięź: Byli dwá dłuźnicy winni pánu iedne=(*marg*) **Do Ephezo. w vi.** (–)
9: mu pewne dłuģi fwoie/ ieden więcey/ drugi mniey. Gdy nie mieli czym záplá=(*marg*)
Do Kolofen. w iij. (–)
10: ćić/ obiemá odpuřcił z łáfki fwey: powiedzże mi ktory mu więcey był powinien? (*marg*)
j. Tim. w i. iij. iij. (–)
11: Vczynił wnet dekret on omylny zakonnik/ powiedzyał: iz ten komu więcey od(*marg*)
Iakub w ij. kapit. (–)
12: puřcił. Powiedzyał mu Pan tymże podobieńftwem/ iákoby rzekł: Tákżeć fie też(*marg*)
ij. Piotr w i. ij. ka. (–)
13: dzyeie rownie y tu w domu twoim/ chocia y ty wiedzyeřz pocźciwy żywoth wedle
14: zakonu fwoiego/ á iuz v fwiátá mnieyřze podobieńftwo mář grzechow fwoich/

15: niżli tá iáwnogrzeźnicá/ áleś przedię wiele dłużeń/ (gdyż y w modlitwie fwo=
16: iey/ y ná wielu mieyfcach/ Pan grzech zowie człowieká nędznego długiem fwo=
17: im.) Pátrzayże iż thy będąc w długi fwoim/ przedię fie nic nie czuiefz/ á nic fie
18: nie ftárałz o zapłátę fwoię/ á fnadź małz nádzyeię w tym **dáľtoieńftwie [!]** fwoim/
19: iz iuż zań dofyc czyniſz/ á iżci fie go vpominác nie będą. A tá nędznická vczu
20: wſzy ten mizerny dług fwoy/ widziſz co czyni/ iż pokrapia łzami fwemi nogi mo
21: ie/ włofami vciera/ cáľuie/ máľciámi máże/ á ktheu ferce wierne przynioľá
22: przed obliczność moię: á ty tylko iuż małz nádzyeię w tym doľtoieńftwie fwoim.
23: A ták iż fie oná pilniey ftára przez tę wiárę iey/ niżli ty/ o ten márný dług fwoy/
24: teź iey będziey więcey odpufzczono niż tobye.
25: # O nędzny Symonie ktorykolwiekżeś ieľt nędznego fwiátá tego/ ktory nie ba=
26: cząc nic tego długi fwego do fiebie/ á wzgardzałz nędznická/ kthorzy wierným
27: fercem ľzukáią tego Páná fwego/ á ľam w doľtoieńftwie fwoim á w tym omyľ=
28: ným mnimániu o fwiątobliwofciach fwoich poľadzałz Páná fwego w miľo=
29: ľierdziu iego/ iż on ná pieczy ma ty nedznická fwoie/ ktorzy ľzukáią **fwięte^{go}** miľo
30: ľierdzya iego. Ale ty moy miľy Krześciáńſki człowiecze/ nie bądź tym omyľnym
31: Symonem/ á nie pokłáday żadney nádzyeie/ áni w ľprawach fwoich/ iáko ten
32: omyľny Symeon/ áni w żadnym doľtoieńftwie fwoim/ á czo narychley do nog
33: s tą vboğá niewiáľtá Páná fwego. Pewnieć tákieź o tobye powiedzą temu nę=
34: dznemu Symonowi/ ktory cie wzgardza á poľadza/ iáko y o tey niewieľcie fwię
35: tey: gdyź Prorok powiáda/ iż to iuż pewnie káždy fwięty/ komu Pan nie przyczy(*marg*)

w Pfalmie xxxi. (-)

36: ta grzechu iego/ iżeś wiele vmiľowaľ/ wieleć będziey odpufzczono.
37: # A wſzákoź przedię nie myľ fie ná tym/ ábyć przeto to było odpufzczono/ iżbyś
38: miał mieć nádzyeię w pláczu oney niewiáľty/ áľbo w vcierániu onych nog Pán
39: ľkich. Sľuchay co tu Ewányeliľta piľze/ iż Pan dobrowolnie pirwey z ľáľki fwo(*marg*) **Z**
ľáľki Pan grzechy odpufzcza/ á potym miľość iego do fercá przypada. (-)
40: iey dług odpufcić raczyľ/ doćiľniony oná mocá wiáry fwiętey o fwięty mĩo=
41: ľierdziu fwoim y o obyetnicach fwoich/ oným dwiemá dłuźnikom fwoim/ o
42: ktorých tu temu to Symonowi powieďác raczy/ toź dopirko powiáda/ iż **komn [!]**

43: przez wiare iego będą odpuszczony grzechy iego/ iuz iest świętym przed obliczno
44: ścią Pána fwego. A kto fie iuz sftanie świętym iego/ iuz go wiele miłowac mu=
45: si: á ftad mu fie tá miłości vmnożyć musi/ gdy pirwey s łzczyrey łáfki á dobrotli
46: wości Pánfkiey pozna ono Boskie miłofierdzye iego nád łobą/ ktore on mocno
47: zállubić á obiecac raczył káždemu nayupádleyfzemu/ kto fie iedno vzna á vciecze
48: do niego.

49: # A tak to iuz taká wiare vmocni w łobie o tym Pánu swoim/ iuz moze pew=
50: nie á nieomylnie ift być/ z onych iftotnych á nieodmiennych obietnic iego/ iz mu
51: iuz darmo á bez włzech zasług á godności/ łą odpuszczony grzechy iego. A kogo
52: to darmo potka wydarcie s łmierci á z vpadku wiecznego/ wydarcie z mocy łzá=
53: táńfkiey/ wydarcie z onych frogich dekretow swoich/ iefzcze kthemu rozłzyrzenie
54: włzytkiego błogóławieńftwá nád łobą/ á iákoż fie tu nie ma rozmiłowac tego

Pána fwego/

strona: 311

Máriei Mágdálény.

Lišt 311.

1: Pána fwego/ gdy ná tym viści/ vgruntuie/ á vpevni ferce y sumnienie swoie/ iz
2: fie to iuz włzytko á włzytko nád nim wypełniło/ czego iemu potrebá bylo. A iá
3: koż mu nie ma vftávicznie tymi łzami fwemi pokrapiac y pocierac thych swię
4: tych á błogóławionych nog iego/ y włzytki ine chwały y dzieki czynic iemu/ zá
5: takie nieznośne á wielkie dobrodzyeyftwá iego.

6: ¶ **Czego fie s tey Ewányeliey swiętey vczyć mamy.**

7: # A tak tu fie vcž pilno moy miły káždy Krześciáńfki brácie/ s przykłádu tey to
8: swiętey pániey/ vcžuc w łobie napirwey frogosc grzechu fwego/ kthory nie iná=
9: cžey iáko ogieñ záwždy musi palić sumnienie **przešťráłzone**^{g0}/ człowieká/ gdy ło=
10: bie wřpomni frogie dekretá Pánfkie/ iákie łą ná káždego grzeřznego vcžynione/
11: tak iákoś tu slyřzał o Dawidzye y o Iopie swiętym/ chocia y byli swięci/ iáko o=
12: krutnie nárzekáią ná vpadki swoie. # Drugie vcž fie/ iz gdy obacžyřz tho tak
13: przešťráłzone sumnienie swoie/ iuz nie do Licemiernikow/ iuz nie do vmárlych
14: swięthych/ iuz żadney iney rády áni pomocy nie łzukay/ áni ná niebie áni ná zye=
15: mi/ ále co rychley vpaday v nog Pána fwego/ á łzami opłokaway ferce á sum

16: nienie swoie. A wierz mocno/ iż nie łzy thwoie/ ani vpádnienie/ twoie/ ále wiára
17: tá mocna twoiá/ á miłofierdzye święte iego/ tobie to pewnie spráwi/ iż będą to
18: bie grzechy thwoie odpufzczony. # Trzecie/ nic sie nie wřthyday zá grzech zá
19: fwoy/ ábyś nie miał w nim szukác miłofierdzya Páńskiego/ gdyż słyfzyfz/ że też o
20: tey pániey szemráli á mowili/ y Páná pořádzáli. Bo wiedz chociay y thy nic do
21: siebie nie baczyfz/ áleć przedię o tobie szemrzą/ á nic táynego nie iest v fwiátá/ á
22: owřzem przed Máyeřtátem Páná twego.
23: # A ták nářz miły á wřzechmogący Pánie/ gdyż y zwolennicy twoi święci tuř
24: řtoiąc około ciebie/ wołáli do ciebie prořząc cie/ ábyś im przyřporzył wiary ich/
25: rozumiejąc temu/ iż v ciebie nic zacnieyřzego nie mářz/ iáko wierne serce człowie
26: ká nędznego. Gdyż tu y tey świętey niewieřcie opowiedác raczyřz/ iż iey nic inřze=
27: go nie zbáwiło/ iedno oná wiára iey mocna. Dayże wřzechmogący Pánie nam
28: thákieř z łáki á z miłofierdzya řwoiego/ áby tákieř tá wiára nářzá bylá nam thák
29: przyřporzona od ciebie/ iákobychmy tyřz řłowá vřřlyřzeli od ciebie/ iáko řlyřzáłá
30: tá niewiářtá świętá/ gdy znáľzłá przez wiare řwoię to święte miłofierdzye two
31: ie. A nie zořtáwuy nas nářz miły Pánie tymi omylnemi Symony ná tym nędz=
32: nym řwiecie/ ábychmy ni w czym innym nádzyeieb řwey nie pokłádáli/ iedno w
33: řwiętym á Bořkim miłofierdziu twoim. Co nam rácz dáć Pá=
34: nie Boże nářz w Troycy iedynty. Amen.

35: **Ewányelia ná dzyeń Iákubá**

36: **řwiętego Apořtołá Páńskiego/ ktorá nápifał Mát**

37: **teuřz s. w xx. káp. Przećiwko pyřze á zwirzchnořci řwiátá tego.**

38: # Sy człowieczy nie przyřzedł áby mu řluzono/ ále áby wřzem řluzyl/
39: á izby dał duřzę řwoię ná odkupienie wiela ludzie etcet.(*marg*) ¶ **Náuká**
krzeřciáńskiemu człowiekowi ná iákikolwiek řtan przełozonemu/ á iáko sie má
záchowywác w řwoiey zwirzchnořci/ wedle powinnořci řwey/ á woley Páńkiey. A
izby baczył iż tá moc iego nie idzye s řwiátá iedno z mocy Páná tego. (-)

40: **W**řzechmocny Pan á řprawcá zbáwie=
41: nia wřzytkiego narodu ludzkiego/ iż on záwřdy the=

- 42: go po nas potrzebować raczy/ ábychmy w porzą=
43: dku/ iáko rozumne ftworzenie iego/ tu zówždy żyli:
44: á ku czći iego fwiętey w fwiątobliwości żywoty ná=
45: fze záchowywáli/ á iżbychmy **vftáwiecznie** [!] od rzeczy
46: tych fwieckich á docześnych ku onym wiecznym my
47: fli y fpáwy fwe ściągáli á obrócáli. Tedy iáko do=
48: bry gofpodarz/ kthory gdy fie bierze ná iáką dáleką
49: drogę/ opowieda czeladce fwey wołą fwą/ náuczá

Ggg

iąc ie tego/

strona: 311v

Ná dzyeń Iákubá fwiętego.

- 1: iąc ie thego/ iáko fie w niebytności iego porządnie záchowywác á fprowowác
2: máią/ áz do przyścia iego. Tákze też y ten miłostíwy Pan á zbáwiciel nász Pan
3: Iezus Kryftus/ odchodząc oblicznością fwą ná onę dáleką drogę do Bogá Oy
4: cá fwego niebieskiego od zwolennikow fwoich/ tedy im tu zoftáwuie á opowie=
5: dáć raczy wołą fwoię/ náuczaiąc ie tego/ iákoby fie w dobrym á fwiętym porzą
6: dku záchowywác mieli/ áz do przyścia iego. Bo iáko Márek y Máttheufz s.
7: ná tho fie zgadzaią/ iż ná on čás gdy Pan Iezus przychodząc ku miáftu Iero=
8: zolimskiemu z zwolenniki fwoiemi/ opowiedał im o odeściu fwoim/ á iáko miał
9: być podan w ręce pogánom/ ktorzy go mieli vbiczowác/ vplwác/ nágrawác/ á
10: ná oftátek zábić/ á potym trzeciego dnia iż miał z martwych wftác. A iż oni zwo
11: lennicy á miłósnicy Páńscy temu/ iáko ludzycie cielefni/ nie zrozumieli: mnimá=
12: iąc że ten Pan miał być takim Krolem iáko fą krolowie fwiátá tego/ tedy fie ná
13: dzrywáli iákich zwirzchności ábo wrzędow od niego. Ale iż Pan nie był fwiáthá
14: tego Pánem/ ták iáko to Piłatowi powiedzwał/ iż krolesthwo iego nie było s te=
15: go fwiáthá/ tedy im tu miłostíwie opowiedác raczy/ iż on będąc Pánem wżyt=
16: kiego ftworzenia/ nie dla tego tu ná ten fwiát przyfzedł/ áby mu służono/ ále á=
17: by on owfzem służył/ á iżby położył dużę fwą zá wiele ich. Aták nie bez przyczyny
18: tu ty fłowá sobie naprzod przypominamy/ iedno owfzem ábychmy fie tym cie=
19: szyli á tego fie vczyli/ iáko rozumieć mamy o krolestwie tego Páná á zbáwicielá

20: nálezego. Co szyrzey zrozumieemy s tey Ewányeliey świętey y z wykłádu iey/ którą

21: nápifał Máttheyfz święty tymi słowy. [grafika](#)

22: **A** Thedy przytápiwfzy do niego mátká fynow Zebe=

23: deufzowych y s fyny fwemi/ dáła mu chwałę/ á pro=

24: lżąc czegokolwiek od niego. Kthory iey rzekł: Cze=

25: go chczelz? A oná ięła mowić k niemu: Rzecz by ci

26: dwa fynowie moi fiedzyeli/ ieden ná práwicy/ á

27: drugi ná lewicy w kroleftwie twoim. Odpowiedzyawfzy Ie=

28: zus rzekł k nim: niewiecie ocz próście: Ale możecie then kie=

lich pić który

strona: 312

Apoštoła Páńfkiego.

Lišt 312.

1: lich pić który ia pić będę? Y możecieli być thym krztem krzczeni/

2: kthorym ia krczon bywam? A oni rzekli/ iż możemy. A po=

3: tym rzekł k nim: Kielich moy y owłzem pić będziecie/ y krztem

4: kthorym ia krczon bywam/ będziecie krzczeni/ ále fiedzyeć ná

5: práwicy ábo ná lewicy moiey/ tho nie iešt w mocy moiey wam

6: tho dáć/ tylko iedno tym którym tho iešt zgotowano od Oycá

7: moiego. Ałyżąc tho oni dzyefięć zwolennikow Páńfkich/ mie=

8: li zá złe onym dwiemá bráciey. Pan Iezus wezwawfzy ich

9: k sobie/ rzekł do nich: Wiecie że kfiążetá ziemfkie rofkázuią nád

10: inemi/ á ci co lą fthárfzy miedzy nimi/ moc á zwirzchność fwą

11: okázuią miedzy nimi/ nie tákci będzie miedzy wámi. Ale ktho=

12: rykolwiek z was będzie chciał być wietfzym ábo stárfzym/ the=

13: dy then niechay będzie wálfzym sługą. Tá k iáko y fyn człowie=

14: [czy/] kthory nie przyfzedł by mu służono/ ále áby służył/ á iżby

15: [dał] duřę fwą ná odkupienie wiela ich.(*marg*) **Myśl człowiecza zázwdy sobie wiele dufa.** (-)

16: **Z**awždy krewkość **człowieńtwá** [!] nálezego iešt thák przychylna fwiátu/ iż

- 17: zǎwždy thu z myllámi nǎlzemi latamy/ á gдыеś dǎleko fie vnošimy zǎ
18: pieczliwym nǎbywǎniem dobr tych doczesnych nǎlzych/ odłóżywǎzy ná
19: łtronę pilność á opǎtrność Pǎńfkǎ: tułzǎc łobie iź z włǎfney pracey á s łthǎrǎ=
20: nia nǎlzego/ tu nam włzythko przypadǎc ma: á iź thu łobie śilǎmi łwemi: łami
21: przez łię wiele pomoc możemy. Co gdybychmy obǎczyć chcieli/ iǎko fie nam w
22: tym łzǎńcuie/ pewno źebychmy tego włzyłcy zǎniechǎc mogli. A thǎk iǎko nas(*marg*)

Mattheuś w vi. (-)

- 23: piłmǎ vpominǎiǎ/ ábychmy opuścǎwǎzy á ná łtronę odłóżywǎzy ty rzeczy docześ(*marg*)

Lukaś w xij. kapi. (-)

- 24: ne/ łzukǎli łobie pirowey onych łkǎrbow w ktore wiecznie trwǎiǎ/ á ktorým rdzǎ ǎni
25: mol łzkodźć nigdy nie może. A iǎko nas Pǎweł s. vczy/ iźbychmy rołthropnie
26: łprǎwowǎli przed ludźmi dobrǎ ktoremi nas Pan nǎlz z łǎłki łwey miłóściwie
27: opǎtrowǎc raczy/ nie dawǎiǎc fie ni w czym vznǎc/ coby miǎło byc ná przelzko
28: dzye á ku łkǎzye bliźniego łwego. Skǎdby potym Pan mułǎł ony łrogie dekre=
29: tǎ łwoie pełnić nád námi/ ktore ná kǎdzego z dawnǎ vczyńić raczył/ kto
30: by fie tǎk łprǎwowǎc chciǎł w tym nędznym nǎbyciu łwiǎtǎ tego. Gdyź y po=
31: łpolite przyłłowie to ielł zǎwždy miedzy ludźmi/ iź iǎkieby kolwiek byłó nǎby=
32: cie złe/ źe s tǎkiego nie będye fie wefelił y trzeći dzyedzic.
33: # A Tǎk iǎko nas piłmo vpomina/ ábychmy tǎkich myłli krewkiego łercǎ ná=
34: łzego nie náłładowǎli. Tu fie przypǎtruymy dziwney łprǎwie Pǎnǎ á zbǎwi=
35: cielǎ nǎlzego/ ktory oto zwolenniki á miłóśniki łwe/ á przytym w ofoboe ich włzy
36: łki wierne łwoie/ miłóściwie od tych požǎdliwości łwieckich odwodzǎc/ vczy
37: ie tego/ iǎko fie w tym zǎchowǎc mǎiǎ: ábychmy teź y my ktorzychmy fie słtǎli
38: miłółniki á łynaczki/ tǎkźe fie teź zǎchowǎc vmieli w nǎbywǎniu **dob** [!] łwo=
39: ich. Bo iǎko tu Ewǎnyeliłtǎ łwięty przypomina/ iź mǎtkǎ tych to łynow Zebe=(*marg*)

Iǎkie ma byc rozumienie o krolełtwie Pǎńłkim. (-)

- 40: deulzowych á tych zwolennikow Pǎńłkich w the nadzyeię przyłłapiłǎ do Pǎnǎ
41: Iezulǎ/ prołzǎc á łtǎrǎiǎc fie o łyny łwe/ thǎk o tym rozumieiǎc: iź gdy Pan iuz
42: dołłapi oney łtolice krolewłkiey/ ktora iuz ná on czǎs vpǎdłǎ byłǎ/ iź iuz po=
43: łtronni narodowie á Rzymłcy Celǎrze im rołkǎzowǎli. A iź oni wiedzyeli s pi=

44: Imá pewnego obietnice mocne/ iż im miáło być przywrocono krolestwo ich/ ie
45: dno iż cieľefnie rozumieli o krolestwie Páná Kriftufowym/ nádzyewáiąc fie iż
46: przezeń miáła iuż skutecznie doydź thá napráwá/ á iż on iuż miał ofięść ftholicę
47: Dawidá oycá fwego/ iáko y ini krolowie pirwízy: tedy fie oto przed czáfem fta=
48: ráli á zábiegáli temu/ iákoby w čás doftąpili zwirchności iakich/ ábo przeło=
49: żeńftwá iákiego wedle fwiáthá. Abowiem tho baczyli/ iż około Páná Kriftufá
50: bárzo wiele ludu fie zbierało. A iáko Ian s. piŕze/ iż gdy wielkie tľufzcze ściŕkály

Ggg 2

fie do niego/

strona: 312v

Ná dzyeń Iákuba fwiętego

1: fie do niego/ á iż ich bywáło po kilká tyfięcy mężow/ ktorých wľpomona iż ie był (*marg*)

Ian s. vi. kapit. (-)

2: ná on čás pięciorgiem chlebá á dwiemá rybkomá nákarmił/ y iefzcze nád tho

3: wiele zoftáło. Ktory cud widząc ludzyc oni/ thedy go tám wnet zárázem łobie

4: zá krolá obrác chcieli/ áz Pan zákrywłzy fie od nich wľtąpił ná gorę. Thedy oni

5: teź tho widząc nádziejáli fie ledá kiedy/ iż Kryftus Pan miał zoftác krolem lu

6: du onego/ wedle fwiátá tego.

7: # Ale Pan wľzechmocny widząc zwolenniki fwoie/ iż oni wedle ciáła iáko lu=

8: dzye fwiętey iefzcze tego nie rozumieli/ iákiego on krolestwá był krolem/ tedy im

9: tu oto powiedác raczy/ iż wy tu proćicie łami nie wiecie ocz. A tu káždy obáczyć

10: moźe/ iż rozne ieft krolestwo Páná tego od krolestwá fwiátá tego: o czym wiele

11: piłmá mamy ták v Prorokow iáko y Ewanyeliťtow fwiętych. Bo iáko Ezái=(*marg*) **Ezaiafs**

w xxxij. (-)

12: afz piŕze o krolestwie Páná Kryftufowym: Iż oto ten ktory w fprawiedli=

13: wości krolowác będye/ á kfiáźetá iego w rozłádku będą przełozenie/ á będye iá=

14: ko mąż kthory fie kryie od wiátru/ á chroni fie od náwałności/ sfthánie fie iáko (*marg*)

Iáko Prorok wypifuie krolestwo Páńskie. (-)

15: źrzodłá wod czáfu vprágnienia/ á iáko cień fkały okázuiącey fie w opuściáley

16: zyemi. A ná ten čás nie będą zácmmione oczy widzących/ á wľzy fłyźących s pil=

17: nofcia fľucháiących/ á ferce ludzi głupich zrozumie náukę/ ięzyk teź zá iákáiących

18: á momotliwych przeŝtrono á prętko wymawiác będye. Iuż w ten czás ten [kto]
19: ry ieŝt niemądry nie będye zwan kfiążęciem/ á żaden zdrádlivy nie będye zw[an]
20: ŝtárfzym. Tu Prorok ŝwięty iáwnie á iáfnie wyráził kroleŝtwo Páná tego/ i[ż nie]
21: wedle ŝwiátá być miáło. Bo gdye otho powiáda/ iż w ŝpráwiedliwoŝci [krolo]
22: wác będye/ tuć nie wŝpomina pewnego mieyfcá áni zamku/ kędyby iego ŝto[li=]
23: cá być miáłá/ iedno tylko z gołá/ iż w ŝpráwiedliwoŝci krolowác będye. Gdye
24: też wŝpomina/ iż kfiążętá iego w rozŝádku przełożeni będy: tu nie powiáda áby
25: nád powiáty/ álbo nád iákiemi miáły álbo ŝtároŝtwy tylko ŝobye rofkázowác
26: mieli/ ále iżby w rozŝádku przełożeni będy: ŝlukáli ŝwiętey ŝpráwiedliwoŝci ie=
27: go. Pátrzyże iáko zás Prorok ŝwięty iuż tu iáwnie okázawŝy w kroleŝtwo Pá=
28: ná Kriŝtuŝowe/ że nie wedle ŝwiátá być miáło/ wnet oto tym iáwniey okázuiie iá
29: ki to Krol ma być/ bo oto powiáda: iż ten mąż á ten krol będye iáko ten ktory ŝie
30: od wiátru kryje/ á chroni ŝie od nawáłnoŝci: y powiáda/ że táki będye iáko źro=
31: dlá wod czáfu vprágnienia/ á iáko cień ŝkály okázuiącey nád opuŝciáłá zye=
32: miá. Y powiáda/ że w ten czás żadnego oczy zácmmione nie będy/ káždy wŝzymá
33: ŝwoiemi przeŝtrone ŝluchánie mieć będye/ ięzyki momotliwe beŝpiecznie á prę=
34: kto wymawiác będy. A tu iuż iáwnie á iáfnie obaczyc możemy/ iákie to ieŝt kro=
35: leŝtwo Páná tego/ y iáki to ieŝt Krol.(*marg*) **Kroleŝtwo Páná Kriŝtuŝowe wiecznie trwác będye.** (–)

36: # Abowiem káždy tu Prorok ŝwięty wŝpomina/ ktory ieŝt prawdziwie krolem wŝzy
37: ktiego ŝwiátá/ ták iáko o tym piŝmá ŝwiádczą: Bo o nim y Anyoŝ ktory był do
38: pány oney mátki ŝiętey iego s poŝeŝtwem poŝlan/ ták wyznawal: Iż da ie=(*marg*) **Lukaŝ**
w j. kapit. (–)

39: mu Bog Ociec ŝtholicę Dawidá oycá iego/ á będye krolowál w domu Iáko=
40: bowym ná wieki/ á kroleŝtwu iego iuż końcá żadnego nie będye. Tu możeŝ bá=
41: czyć/ że krolowie zyemŝcy wiecznie tu trwác nie mogá: á iáko tho ná oko widzi=
42: my/ że wiele kroleŝtw vpadáło iuż przed oczymá náŝzemi/ ták iż nie zoŝtáłá na=
43: mniefza pámiátká ich. Ale thego Krolá á thego Páná kroleŝtwo iuż ná wieki
44: wieczne trwa/ y thrwác będye. Bo on ieŝt Krolem ŝpráwiedliwoŝci/ pokory/
45: ćirpliwoŝci/ pokoiu. A toć ŝá thy koŝtowne ŝkárby iego/ ktore wiecznie trwáiá/
<http://rcin.org.pl>

46: tychci to zadna rdza ani mol nie pfuie. A thu nam tez to zafie pilnie obaczyc po=

47: trzebá/ iáko mamy poznác to krolesthwo Krolá tego/ á gdzye iest prawdziwa

48: ftolicá á mieyfice iego.(*marg*) **Iz krolestwo Pána Kriftufowe rozne iest od krolestwá fwiata tego. (-)**

49: # Sluchayze tedy Proroká tego fwiętego iz powieda/ ze gdzye fie vkaże krole=

50: ftwo tego krolá/ tedy będye podobne mężowi ktory fie kryie od wiátru/ á chro=

51: ni fie od nawálności. Thu baczyć możemy/ iz krolestwo tego Pána fskryte iest od

52: wiátrow tego nikczemnego fwiatá/ bo nie należy w pyfze/ w powadze/ w ná=

53: dętości/ iest rozne od nawálności á od rozlicznych rofterkow fwiatá thego nik=

54: czemnego. Ale iáko tu oto Prorok powieda/ iz iest iáko źrzodło wod czáfu vprá=

gnienia.

strona: 313

Apoftoła Páńfkiego.

Lift 313.

1: gnienia. Gdiz ten Krol á ten Pan náfz Iezus Kriftus fam nam o tym iáfnie o=

2: powiádác raczy/ á fam nas ku fobie/ á k temu hoynemu źrzodłu fwemu wabić á

3: námawiác raczy: Iefliz ktory z was prágnie/ przydz do mnie do źrzodlá żywe=(*marg*) **Ian s. w vij. kapi. (-)**

4: go. A ná drugim mieyfcu: Podzcziefz do mnie wfzyfcy ktoryz prácuiecie á ieftefcie(*marg*)

Mattheufs w xi. (-)

5: ociązeni/ á ia was ochłodzę. Tu baczyć możemy/ iz tu ni ná kogo inego iedno ná

6: prágnące láfki iego fwiętey wołác raczy. Ale gdzye pychá pánuie/ thám iuz pe=

7: wnie nie máfz krolestwá Pána tego. Bo on ták fam powiedác raczy o fobie: Iz

8: vczie fie odemnie wfzyfcy tego zem ia iest cíchy á pokornego fercá.(*marg*) **Czo zá przełożeni fá w krolestwie pána Kriftufowym. (-)**

9: # Pátrzayze tu iefzcze dáley/ co ten Prorok fwięty powieda/ Iz kfiążetá iego w

10: rozładku przełożeni będą. Tu obáčże nie nád zamki/ nie nád miáfthy/ nie nád

11: iákiami vrzędy ábo przełożenftwy zacnemi tylko buiác máią/ ále w rozładku á

12: w fpráwiedliwości. A tu baczyć mamy/ ze ty kfiążetá áprzełożeni Pána tego kto

13: re on fobie wezwác á powołác raczył do krolestwá fwego/ niemieliby być fędz=

14: mi fwiatá tego/ wedle fpraw á poftepkow/ ták iáko widamy/ iego: ále mieli=

15: by być przełożeni w rozsądku á w íspráwiedliwości ludu wiernego Páńského:
16: opowiedáiąc á oznáymuiąc iemu kroleftwo to wieczne Páná tego: á to im ná
17: pámięć przywodząc y vpomináiąc ie s tego/ że do thego kroleftwá żadna rzecz
18: nieczyłta wniść nie może/ áni wnidzye. Tknifz fie tu káždy iefli to ieft nie zacniey
19: fze przełożeníftwo nád sumnieniem ludzkim/ niż naákim fwieckim przełożen=
20: ftwem: gdyż nie nád iákiemi vpornemi á niespráwiedliwemi kauxámi íą wy=
21: íądzeni íi przełożeni Páńscy/ ále nád rozsądkiem człowieká káżdego/
22: áby obaczáli iefli ieft wyftepne á iákiem fwowoleńftwem zyęte/ áby ie fłowem
23: Páńskim á frogiemí dekrethy záfwiągáli od oney złey á vporney myfli ich. A
24: gdy obaczá iz ieft vtráfzone/ áby ie cieżyli onemi wdzyęcznemi obietnicámi
25: wielkiego miłofierdzya Páńského.(*marg*) **Gdzye fie iáwnie okázuie kroleftwo Boże.**

(—)

26: # Obáčże tu iefzcze co oto ten Prorok fwięty powieda/ że ná ten czás gdy fie zyá=
27: wi kroleftwo Páná tego/ że w ten czás káždy ięzyk rozwiązán będye/ ten który
28: przed tym był zátzyman iákim niedoftátkiem mowy/ tedy będye przeftrońá
29: mowá á prędkiemí fłowy obdárzon á opátrzon káždy wierny iego. Obiecuie też
30: ten Prorok fwięty/ iz vfzy zátchnęłe ná then czás otworzone będą. O miły wíze=
31: chmocny Pánie ráczże to nam nędznym z íáłki twej fwiętey ípráwić thych dzi=
32: íieyfzych czáfów náfzych/ gdyż iáwnie to widzimy/ iz iuż to kroleftwo twoie fwię
33: te práwie po wízytkich kończynach fwiátá tego ieft rozfzyrzone/ ábychmy wedle
34: obietnic twych rozwiązáne ięzyki mieli/ ku wyznawániu tego kroleftwá fwięte
35: go twego/ á izbyłmy vftáwicznie żyli w fwiętey obronie iego/ áby żadna fwiecka
36: moc nas nie opánowálá/ iedno to fwięte kroleftwo twoie/ ábychmy w ípráwie
37: dliwości twej záfwdy przed fwiętą oblicznoścíá twá chodzili. Ráčże miłósci=
38: wie wypełnić nád wiernemi twemi miłósciwe obietnice twoie/ ktoreś ty záfłu=
39: bić raczył/ żeś thy táiemnice krileftwá twoiego ludzyom máluczkiego rozumu
40: obiáwić miał/ á zákryć od mędrkow fwiátá tego. Otworzże nędzne á zátchnę
41: łe vfzy náfze/ ábyfmy befpiecznie fłyfzeć mogli to wdzyęczne pośelftwo o tym kro
42: leftwie fwiętyim twoim/ ktoreś ty z íáłki á z miłofierdzya twego fwiętego wízyt=
43: kim wiernie vfájącym tobie/ miłósciwie ípráwić á zgotowác raczył.

44: # A tu fie iuż káždy iáwnie á iálnie przypátrzyć może/ co to iest zá kroleŧwo tego
45: Páná á zbáwicielá náŧzego/ á w czym należy. Bo ni w czym innym záprawdę/ ie (marg) **Ni
w czym innym nie należy kroleŧwo Boże/ jedno w opowiedaniu Ewányeliey.** (-)
46: dno w prawdziwym opowiadaniu Ewányeliey s. w ktorey fie iáwnie opowie
47: dáią y okazuią wŧytki ŧprawy kroleŧwá tego Pánŧkiego. A gdzie tego
48: nie máŧz/ tám iuż káždy tego iŧt á pewien być może/ iż tám tego kroleŧwá Pán=
49: ŧkiego nie máŧz áni być może: gdyż nie iest ná ludzkich wymyŧlech záložone á fun
50: dowáne: ále iáko oto Prorok s. przypomina/ iż iest iáko mocna ŧkáłá okazuiąca
51: fie nád zyemią. A nád tę ŧkáłę/ to iest/ nád tego Páná á zbáwicielá náŧzego/ á mocniey=
(marg) **j. Do korin. w iij.** (-)

52: ŧzego fundámentu/ tylko jedno w tym ŧamym Pánie á zbáwicielu ŧwoim/ á w
53: ŧwiętym ŧłowie iego. Kthore nie wyŧzło z vŧt omylnego człowieká/ ále iáko on
54: ŧam tego vŧty ŧwemi potwirdzáć raczy/ iż wyŧzło z vŧt Bogá Oycá iego nibie=

Ggg 3

ŧkiego/ á

strona: 313v

Ná dzyeń Iákubá ŧwiętego

1: ŧkiego/ á z onych ŧkrytych táiemnic ŧwiętego á ŧpołecznego Boŧtwá iego.
2: # Weźmiŧz to tedy przed oczy ŧwe káždy nędzny Krzeŧciánŧki człowiecze/ iż kre=
3: wkoŧć człowieczeńŧwá twego iest ták zátrudnioná grzechem/ że ty oprócz ofo=(marg) ¶
Krewkoŧć człowieczeńŧka nie może poznać kroleŧwá Pánŧkiego. (-)
4: bney łáŧki Pánŧkiey nie możelz nigdy ŧam przez ŧię przyŧć ku they wiadomoŧci á
5: ktemu poznaniu tego to kroleŧwá Pánŧkiego. Bo tho iálnie obaczyć możelz s
6: tych ŧwiętych Apoŧtołow á miłoŧnikow iego: ktorzy ácz fie iuż byli tego częŧto=
7: kroć náŧłucháli/ że iego kroleŧwo ŧwięte nie miáło być wedle ŧwiáthá tego/ á
8: wždy to oná myŧl omylnego człowieczeńŧwá ich/ więcey fie ciągnie zá ŧwiá=
9: tem/ á zá krotkimi pociechámi iego: więcey ŧobie przekłádáiąc doŧtoieńŧwá ty
10: zyemŧkie/ á niŧli ony wieczne. Tákeć teŧz rownie y w nas tho mnimánie trwa y
11: trwáć będzye áż do ŧkończenia ŧwiátá. Bo ácz wiemy s pewnych obietnic Pán=
12: ŧkich/ iż bez woley á ŧwięthey opátržnoŧci iego nic ŧobie zyednáć nie możemy/ á
13: wždy my przedŧię ŧzukamy/ zábiegamy/ łápamy v tego nędzneho ŧwiátá podpo

14: możenia swego/ przekładając sobie więcej iaki ratunek a wspomozienie iego. A=

15: no Pan od takiego mnimania zawždy nas miłościwie odwodzi a vpomina/ (marg)

Mattheus w vi. (-)

16: wiodąc nas do tego/ abyśmy pirwey szukali krolestwa iego: ktore gdy nas o=

17: panuie/ iuz ty wżytke ine doczelne rzeczy snadnie nam za tym przypadac beda/

18: wedle swiętych a miłościwych obietnic iego.(marg) **Co to iest pic kielich Pánki. (-)**

19: # A tu patrzay pilnie/ co tho iest Kristus Pan Apostołom swoim powiedac

20: raczy/ ze wy niewiecie czego proście: ale możecieli s tego kielicha pic ktory ia tez

21: pic bede? A oni mniając ielzche zeby za iego stołem gdy iuz będzie Krolem o=

22: nym/ mieli z nim pospolu siedzeć a pic z onych kubkow abo kielichow iego we=

23: dle swiatá/ powiedzeli iz możemy. Pan przedię bacząc onę cielesną myslch/

24: powiada im: Iz wy s tego kielicha ktory ia pic bede pic będziecie/ ale siedzeć

25: na prawicy abo na lewicy moiey/ toć nie iest moia rzecz dac wam/ iedno tylko

26: tym ktorzy fa na to przeżreni/ a ktorym to iest zgotowano od Oycá moiego.

27: Przypatrze sie tey tu ofobney tajemnicy Pánki/ co tu oto Pan do zwolenni=

28: kow swoich mowic raczy pod przykryciem/ a to iście nie bez przyczyny czynic ra

29: czy. Bo ten Pan gdy baczy człowieka ktory mysl swą záplecie spráwami nikcze

30: mnego swiatá tego/ tedy sie zawždy musi vnošic mysl y sumnienie iego za swia

31: tem tym/ iz on poznac nigdy nie może tajemnic krolestwa iego swiętego. Gdyż (marg)

Ezaias vi. (-)

32: to y opowiedzeć przez Proroka raczył: iz tacy beda iawnie wżytke widziec y fly

33: szeć/ a nic nie zrozumieja. Tak iako tu oto y na tym mieyscu y z zwolenniki swemi

34: obchodzić sie raczy. A wżakož iz on za miłostíwą obietnicá swoia Apostołom

35: swym y kazdemu wiernemu swemu obiawil potym tajemnice krolestwa swe=

36: go/ a drugim tylko w przypowieściach. A przeto thu ich pytac raczy/ ieliby oni

37: mogli pic s tego kielicha s ktorego on pic będzie: to iest/ ieliby tez oni thakowe

38: trudności/ takowe przesladowania wytrwac mogli/ ktore on podial albo pod=

39: iac miál dla zbawienia narodu ludzkiego. Bo iako to sam wznawac raczył w

40: oney modlitwie ktorą czynil czáfu męki swey w ogroycu do Bogá Oycá swego/

41: mówiąc: Oycze/ iefliż to ieft rzecz można/ niech nie pije kielichá tego/ á wżákoż(marg)

Mattheuś w xxvi. (-)

42: niech fie ták nie sítanie iákobych ia chciał/ ále iáko ty raczyłś. A thuć Pan o tym

43: kielichu rozumieć raczył/ á tenći to kielich wżytkim wiernym swoim tu błogo=

44: słáwić raczył/ mówiąc ták: Iż ci wżyfcy są błogofłáwieni/ ktorzy ćirpią prze=(marg)

Mattheuś w v. (-)

45: słádownie dla imieniá moiego/ ábowiem tákowych ieft krolestwo niebieskye.

46: A toż też y o tym krzczeniu rozumieć mamy co y o piciu kielichá/ gdiż nam częšto

47: kroć w piśmie znaczą wody wćifki á wdřęczenia/ gdyż ie ná nas Pan wylewáć ra=

48: czy iáko wodę. A może fie theż nam znacząc y vmartwienie ciáł náłzych. Gdyż(marg)

Do Galatow w v. (-)

49: nam tego Páweł s. poświadźa/ mówiąc: Iżci ktorzy są Páná Kriřtuřowi/ ciá

50: ło swoie wkrzyżowáli s požádlivořciámi. A Piotr s. thákże tego dokłáda: Pan

51: Kriřtus ćirpiá ieft/ zořtáwuiać nam przykłád/ ábychmy go też násládownáli.(marg) **j. Piotr**

w ij. kapi. (-)

52: # o wřzechmocny á dobrotliwy Pánie/ ráczże nam tego wżyczyć z łáłki świętey

53: twoiey/ ábychmy też y my nędzni ten kielich twoy ćirpliwie pić mogli/ á ty wćifki

54: á przeřládownáia ktore ná nas wlewáć raczyłś/ řkromnie znořć mogli/ gdyż to

55: pewnie wiemy/ że z god ná gody nie możemy iřć/ y owřzem przez wielkie trudno

řci/ ták

strona: 314

Apořtołá Pańřkiego.

Liřt 314.

1: řci/ ták iáko piřmá powiádaia/ muřimy wniřć do kroleřtwá twego. Dayże nam (marg) **w**

Dzieiach w xiiij. (-)

2: tu náłz miły Pánie řkromnie ná wżytkim wytrwáć dla imieniá twego/ ábyřmy

3: przykłádem twym wżytko przypuřczáli ná łáłkę Bogá Oycá twego niebieskie=

4: go/ á nie cknęli nic w żádnym niebeřpieczeńřtwie swoim.(marg) **Czym Pan řzáfuie á**

co rozdawa. (-)

5: # Ale řnadźby fie tu zás kto obracał/ coby ták chciał rzec: A czemuż tu Pan powiá=

6: da/ iż fiedzyeć ná práwicy ábo ná lewicy nie moia to rzec: A czemuż dáć wam/ iedno tym

7: ktorym to iest zgotowano od Oycá moiego/ tedy nie iest wŕzechmocny áby tego(*marg*)

Lukaŕs w xxij. ka. (-)

8: dáć nie mogł? A wŕzák ná drugim mieyŕcu powiáda/ iż wy będyecie zemną ŕie

9: dzyeć w kroleŕtwie moim ŕádując dwoienáfcie pokolenie ludu Izráelŕkiego. Nie

10: rozumieyże tu áby pan nie był tákíey wŕzechmocnoŕci iáko Bog ociec/ ile s ŕtro=

11: ny Boŕtwá/ ále iż ŕie raczył ŕtáć mníeyŕzym wedle człowíeczeńŕhwá/ á wzyą=

12: wŕzy ná ŕię oŕobę ŕlůżebníká/ tedy nie dla tego ná ŕwiát ŕŕhąpić raczył/ áby był(*marg*)

Do Pilipen. w ij. (-)

13: poŕiadł miáŕtá/ zamki/ ále iżby vczył pokory/ cíchoŕci: á iżby/ ták iáko thu ŕam o

14: ŕobie powiedáć raczy/ áby wŕzytkim ŕlůżył: á iżby dáł duŕżę ŕwoię ná odkupye=

15: nie wŕzytkiego narodu ludzkiego. Też nie íego rzecz íeŕt dáwáć tákíe mieyŕcá/ ná

16: ktorychby ŕie pychá/ **nądetoŕć** [!] / ábo iáka nieŕpráwíedlíoŕć mnożyć miáŕá. A=

17: le to íego rzecz íeŕt rozdáwáć ŕkromnoŕć/ cíchoŕć/ pokorę/ á miłofíerdzye w ŕer=

18: cá ludzkie: á to wŕzytko ŕtąd/ by ŕie íego chwałá ŕwięta mnożyć á rozŕzyrzáć mo=

19: glá. A to żadnemu nie może być dano/ áż kto będye pociągníon do tego od ŕpo=

20: łącznego Boŕtwá tego/ zá ŕtáraniem á zá początkiem wiáry íego.

21: # O záprawdę wiele dzíŕ íeŕt ludzi tákowych ná ŕwíecie/ co ná to málo bacząc/

22: wymyŕláią ŕobie dzíwne ŕpoŕoby żywotow ŕwych/ á dzíwne kŕtáŕty ŕobie wynáy

23: duiác/ áby íedno ŕwiát poŕiadáli pokrytą ŕwiátobliwoŕciá á ŕpráwíedlíoŕciá

24: mnímáną ŕwá/ zápomniawŕzy wŕzechmocnoŕci Páná tego/ iż on káżdego opá=

25: trznoŕciá ŕwá żywić/ chowác y opátrowác raczy. O tychcí nam Pan iáwníe po=

26: wiádáć raczy/ iż cí ludzyom záwieráią kroleŕtwo niebieŕkie/ á łámi do **nie^{go}** wniŕć(*marg*)

Mattheuŕs w xxiiij. (-)

27: nie mogá. Tu rozumieć káżdy może/ że przy thákowych nie íeŕt kroleŕtwo Páná

28: Kriŕtuŕowe/ chociaŕz ŕie ím też czáŕem drudzy chłubiá/ powiádáiác iż máiá klu

29: cze do niego. Ale wíeŕz to Pan Bog íeŕtli drugim y łámy m otworzą.

30: # Ale ía tobie rádzę káżdy nędzny Krzeŕciáńŕki człowíecze/ ŕluchay ty pilnie rá=

31: dy Páná á zbáwícielá ŕwego/ ktory cie tu oto miłóŕciwie náuczác raczy/ iáko ŕie

32: ty záchowác máŕz/ chceŕzli być w tym ŕwięty m kroleŕtwie íego. Íż íeŕtli cie Pan

33: przełóży ná iáki ŕtan ŕwiátá tego/ gdyż káżda moc tu pochodzi s ŕwięthey mocy

34: iego/ ábyś fie ná wżem ípráwował świętemi ípráwámi iego. A w miłofierdziu
35: á w ípráwiedliwości służył tym nędznym owieczkam iego/ thák iáko fie też tu
36: on fam w tey słuźbie iáwnie opowiadać raczy/ y ták iákoś słyłzał od Pro=
37: roká świętego/ ktory nadobnie wypifał to kroleŧwo Páná twoiego.(*marg*) **Iáko Pan
błogoŧławi miłofiernemu.** (–)

38: # Słuchayże dáley moy miły Krześciáński bráciŧzku/ iáko ten tu miłościwy Pan
39: tobie pociefzliwą nowinę opowiedáć raczy/ będąc iuż thym Pánem á Krolem
40: ŧwiátá wŧzytkiego/ iż oto nie przyŧzedł dla tego áby mu służono/ ále áby on wŧzy
41: tkim służył. O iákaż to wielka łáŧká iż ŧtworzyciel ŧtworzeniu służyć ma. Báčz=
42: że tedy ná to nędzniku/ á weźm ŧobie ná przykłąd Páná tego/ Niechcieyże fie też
43: y ná to przeŧadzác/ ábyś thu w tym nędznym żywocie ŧwoim miał wżywác iá=
44: kiej pychy ábo iákiej hárdey myŧli nád bliźnim ŧwoim/ ále rádfzey podpoma=
45: gay/ rátuý/ á służ kędy możeńz/ przykłądem Páná ŧwoiego/ nędznemu á vpádłe
46: mu bliźniemu twoiemu/ czáfu potrzeby á wćifku iego. Bo wiedz że Pan przez
47: Proroká świętego káždemu tákíemu co vbogiemu bliźniemu ŧwemu wyrozu=(*marg*)

Pŧalm xl. (–)

48: mie w potrzebach á w niedoŧthátkoch iego/ wiecznie błogoŧławić obiecuie/ á
49: czáfu złey przygody tedy go chce wybáwić od káždego niebefpieczeńŧwá iego.
50: Strzeżyłz pilnie tego/ áby Pan twoy nie miał przyczyny ná cię czáfu ŧádu ŧwo=(*marg*)

Mattheuŧs w xv. (–)

51: iego/ żeś thy o mię dbáć niechciał/ iá też o cię namniey dbáć niehcę. Bo ieflibyŧ
52: fie wymawiáć chciał/ y kiedyżem cie widzyał miły Pánie/ tedy tego bądź íft że
53: cie ták odpráwić będzie raczył/ gdyż to iáwnie opowiedzyeć raczył/ iżeś thy nie
54: chciał dbáć o nędznieyŧzego bliźniego twoiego/ thedy iuż odŧthęp odemnie y ze
55: wŧzytkimi tymi ktorym iefť zgotowan ogień wieczny s czárty przekłętami ná wie

Ggg 4

ki wieczne/

strona: 314v

Ná dzyeń Iákubá świętego

1: ki wieczne/ przeto żeś niechciał być wdzyęczen vpominánia moiego/ á wzgár=
2: dziłeś mię w ołobyie iego.

3: #Rozmyślże sie nędzny człowiecze á ty docześny száfáru dobr tobie do czáfu od
4: Páná twoiego zwierzonych á poruczonych/ á ftrzeż pilnie ábys nie odniośł/ y tu
5: zá żywotá swoiego/ y po smierci swoiey/ onych frogich dekretow Pánfkich nád
6: sobą/ ktore tak nád tobą vftáwicźnie wiszą/ iż ielli namniey wyftápiłz á odkro=
7: czyłz od woley á od rofkazánia Páná tego/ że pewnie iefzcze y thu zá żywotá swo(marg)
w Pfalmie xxxvi. (-)

8: iego iáko drzewo Cedrowe márnie wywrocon będyesz/ thák iz y mieyścá y pá=
9: miátki namnieyfe twoiey nie zoftánie/ y onego wśzytkiego miefzkánia twoie=
10: go. Bo iefliże cie Pan wyśádzic raczył ná iáki vrząd swiecki/ tákze go ftrzedz v=
11: miey/ á tak sie w nim záchoway/ iákobys w boiáźni Bożey żył/ vpádlému do ie=
12: go fpráwiedliwości dopomagał/ śirotkę/ wdowę/ pielgrzymá/ od káźdey krzy=
13: wdy bronil. A gdy sie thák fpráwować á záchowywác będyesz/ thu iuz pewnie
14: możelz ift byc tego/ że Pan twoy pośtepkom twaim wśzytkim miłosciwie błogo
15: śláwic będye/ á miefzkánie twoie iuz ná wieki wieczne wzrufzone nie będye/ we
16: dlug swiętych obietnic iego/ á okaże sie iáko ślóńce fpráwiedliwośc oná twoiá
17: czáfu śádu twoiego.

18: # Abowiem co teź ty zálię rzeczelz zły á nędzny száfáru/ kthory iefteś przełożony
19: nád rozśádkiem ludu Pánfkiego/ ktory iefteś pośtáwion iáko stroź wiezy nád
20: owczárniá iego/ gdyź cie Pan vczyńil páłterzem nád owieczkámí swemi/ ábys
21: ie karmił á wychowywał ku czci swięthey iego w miłofierdziu á w fpráwiedli=
22: wości iego/ á ktemu prawdziwą náuká śłow swiętych iego: ábys ich ftrzegł od
23: onego frogiego Lwá ryczącego/ ktory rozdárly páłzczekę swá/ záwždy we dnie
24: y w nocy kráży á śzuka kogoby poźrzc mogł. A ty nie tilko ábys tego ftrzedz miał
25: ná co cie twoy Pan przełóżyć raczył/ ále śam gubiłz/ niśczyłz/ tráciłz/ y fpráwá=
26: mi y pośteпки swemi thy nędzne owieczki iego/ á rofkofzuiefz sobie w oney zwirz=
27: chności swoiey/ á czáfem y we krwi niewinnych á swiętych iego/ á bierzelz weł=
28: nę á práwie iáko fkorę odzyerałz czáfem z nędznych owieczek iego/ thylko iedno
29: swym pożytkom folguiefz/ á o tym sie namniey nie ftáráłz/ ábys ie pośtáwił ony
30: mi wdzyęcznemi zyarnki śłowá swiętego/ á powinności swey. Nápowálz
31: ie mętná wodá fprofných wymyśłow á márných przykłáďow swych. Karmiłz

32: ie plewami omylnych á fálŝywyh náuk ŝwiátá tego. Czemu ich nie chceŝ wy=(*marg*)

Wrząd wiernego Páfterzá ták ŝwieckiego iáko duchownego. (-)

33: puŝcić ná ony páłtwišká prawdziwey náuki Páńŝkiey? Czemu ie ná ŝtronę od=

34: pądzalŝ tego wdzyęcznego źrzodlá od Páná Kriŝtułá? w ktorym ony rychley

35: by mogły náleŝć ochłódenie czáŝu vprágnienia ŝwoiego. O nędzny páfterzu/ o

36: zły ŝzáfárzu/ wiedz pewnie że pomłtá twa tobie od Páná twego obieczána cie=

37: bie minąć nie moŝe/ á ládá kiedy złoŝniku zábije cie Pan duchem vŝt ŝwoich ŝwię(*marg*)

Hozeafs w vi. ka. (-)

38: tych/ wedle obietnic ŝwoich. Bo wedle ŝpráwiedliwego ŝádu ŝwoiego iuŝ dá=

39: ley nie wytrwa/ áby nie miał zetrzeć/ zniŝczyć/ á w niwecz obroćić thego złęgo/

40: ŝproŝnego/ á vpornego ŝwovolenŝtwá twęgo.

41: # Roŝpomniŝ ŝie roŝpomni o nędzny páfterzu/ á przeŝthań rádzęć tey márney

42: zwirzchnoŝci á tego złęgo vporu ŝwoiego/ vczyń doŝyć tytułowi ŝwoiemu/ gdyŝ

43: cie Pan nie przekłáda pánem w ŝrogoŝci/ ále ŝługa w łálce á w miłofierdzyu

44: owieczkam ŝwoim. Słuŝŝe im wiernie w ŝłowie Boŝym/ á nie roŝkázuy w py=

45: ŝze. Azaŝ oto nie ŝlyŝyŝ iáko Pan wŝzytkiego ŝwiáthá ŝwięte miłofniki ŝwoie v=

46: pomina/ iŝ kthory z nich chce być ŝtárŝzym/ áby był ŝługá ich. Bo ięliŝ cie Pan

47: teŝ przełóżył ná mieyŝce ich/ czemuŝ the regułę Páná twoiego ná ŝtronę odkłá=

48: daŝ á odmietuieŝ: á chłubiŝ ŝie tym ŝes ieŝt ná mieyŝcu ŝwięty m ięgo/ á rozno

49: pokory ięgo náŝláduieŝ. Czemuŝ niechceŝ ná tho baczyć że cie Pan twoy ná thák

50: zacne mieyŝce przełóżyć raczył/ od niego wŝzytko maŝ/ á ty przedię kędy moŝeŝ

51: lżył á tłumieŝ wŝzytkimi ŝpráwami ŝwoimi ŝwięthá chwałę ięgo/ bárzoć iákoŝ

52: przykra ŝwięta prawdá ięgo/ że przed nią zátulaŝ/ iáko wáŝ gdy go záklináię/

53: márne vŝy ŝwoie. Obroc ŝie rádfzey obroć ku Pánu ŝwoiemu/ złoŝ tę márná py=

54: chę s ŝercá twoiego/ vpadń przed Máyeŝtat Páná Bogá wŝzechmogáçe⁶⁰. Bo

55: wiedz gdy ŝie tym ŝpoŝobem wedle náuki Páńŝkiey ŝpráwować będyeŝ/ że tym

zacnieyŝy

1: zacnieyŝy á powaŝnieyŝy ŝtan twoy będye miedzy wŝzytkimi poŝtronnymi ná=

2: rody światá tego.

3: ¶ **Czemu fie tu w tey rospráwie s. przypátrowác mamy.**

4: # A ták tuby fie nam trzebá pilno przypátrowác/ iáko mamy obchodzić dni á
5: światá Apoštołow álbo inych przebránych Páńfkich/ iáko tho dziś obchodzi=
6: my pámiątkę Iákubá s. tego doštoynego Apoštoła Páńfkiego. Nie dzwonki/
7: nie kádzidły/ nie świeczkami/ ále sobie mamy przypominác spráwy/ żywoty/ y
8: poštěpki święte ich. A z nich przykłády á na sobie ná pámięć/ á ku vtwardze
9: niu wiáry swoiey/ brác/ á ná pámięci mieć: iákoż tu z rospráwy tey Páńfkiey o=
10: koło tego doštoynego Apoštoła świętego możemy fie napirwey náuczyć/ co iest
11: kroleřthwo Páńskie/ ktore zależy nie w bębniech áni w trąbách/ ále w sádry/ w
12: spráwiedliwości/ á w miłofierdzy/ y iákie sá możności y zwirzchności iego.
13: # Drugie mamy też obaczác/ iáko ci przełożeni kroleřtwá tego świętego máią
14: fie záchowywác. Bo nie w pyrze/ á nie ná łupieřtwo owieczkam swoim Panie
15: thu przekłádác raczy/ ále w pokorze á w spráwiedliwości/ áby krolowali nád
16: tym stádem Páńskim/ á pořługowali im miásto zwirzchności swey/ w káżdych
17: potrzebach á vpadkoch ich. A iesli fie ták záchowywác będą/ iáka iest zacność/
18: opátrznóć/ opieká ich v Páná thego/ y iáka ma być y zaplátá y błogofławień=
19: řtwo ich. # Trzecie mamy fie vczyć/ co iest kielich Páński iáko gi znořć ma=
20: my/ y iáka iest zaplátá tych/ co go wdzyęcznie á ćirpliwie przyjmuią od Páná
21: řwego/ y iako ma być káždemu ná wielką pociechę y ná wielkie wefele obrocon/
22: kto gi wdzyęcznie y przyjmuie y znoři od Páná řwego.
23: # A ták náš wřzechmocny á miłofiwny Pánie/ rácz to nam spráwić z łáłki á
24: z miłofierdzya twego świętego/ ábychmy nędzni prawdziwie poznác mogli to
25: święte kroleřtwo twoie/ á poznawřzy/ ábychmy vtáwicznie trwáli pod możno
26: řciá iego. Dayże nam miły Pánie tę státeczną myř/ ábychmy wřzytko przypuřci
27: li ná światá opátrznóć twoię/ gdyż ty wedle obietnice swoiey dla tegoř więcey
28: ná świat sřthápić raczył/ ábys duřzę swą dał ná odkupienie nas nędznych owie=
29: czek swoich. Nie ráczże nas odmietowác od świętey obliczności twoiey/ dla wiel
30: kiego á niewymownego miłofierdzya swoiego. Ráczże z nas miłofiwie zyąć
31: tę řprofność krewkiego człowięczeńřthwá nášzego/ ábychmy w duchu á w pra=
<http://rcin.org.pl>

32: wdzye ciebie chwalić mogli Páná swoiego/ á odložywšy ná sronę wšytko pie=
33: czliwe stárání swiátá tego/ day ábychmy tobie ku czći/ á potom ku podpárciu
34: bliźnich swoich/ dobrá twe nam od twej swiętej miłości poruczone/ száfowá=
35: li: á spolecznie według bráterfkiej miłości ieden drugiemu posługowali. Bo ie=
36: Ńli sie ták sprawowác á zachowywác będzemy/ iuzechmy są thego pewni/ że ty
37: nád námi miłociwe obietnice swoie/ błogosławieństwo wieczne/ y krolestwo
38: twoie rościagnąć będziesz raczył. Co nam wšytkim rácz dác nász Boże
39: Oycze przez syná twoiego Páná á zbawicielá nášzego Iezu=
40: sa Kryšťulá ná wieki wieczne. Amen. [grafika](#)

41: **Ewányelia ná dzyeń Bártło=**

42: **mieia swietego/ ktorą napisał Lukasz s. w xxij. ka**

43: **pitulum. Przeciwno powyyszczoności swieckiej á złym**

44: **sprawcam kosciola.**

45: #Krolowie pogánscy ci kroluią nád nimi/ á ktorzy zwirzchność ná
46: nich máią/ thy zową dobrodzyeymi swemi etcet.

Gdyż nas w tym

strona: 315v

Ná dzyeń

Bártłomieia swiętego.

**(marg) Iáko to przyrodzenie człowicze zázwdi sie ná pychę á ná powyyszczoność
swiátá thego ciągnie/ y iáko w tym ma byc skromiono y iáko sie w tym zachowywác
máią/ ktorzy są ná tho z woley Bożej powołani (-)**

1: **G**dyż nas w thym písmo wšędy nieomył=

2: nie y isći y strážy/ izby człowiek/ by wšytek swiát po

3: siadł á opanował/ y wšythki skárby/ á dušę

4: swą źle opátrzył/ thák izby iey drogę sprowił złemi

5: sprowami swemi do wiecznego zátrocenia/ tedyby

6: mu nic po tym wšytkim nie było/ á bázoby tho

7: zły á szpetny frymárk wczynił. Gdyż písmá sie má=

8: ło pytaiąc/ iedno ták zgoła á po profthu vciekłyzy fie
9: do rozumu fwego/ fnádnie to káždy obáczyć może/
10: co ieft lepiej vczynić. Bo gdyby thu do kogo Anyoł
11: przyfzedł/ á powiedział mu iftotnie á nieomylnie od
12: Páná/ co woliłz/ iż ten rok będyełz miał po fwey woli/ á wfzytkoć fie zdárzác bę
13: dzye/ á pothym fto lat ábo áż do śmierci będyełz w wielkicy nędyzy á w wielkicy
14: boleści fwoiey: czyliż ten rok máluczko poćirpiłz/ ácz fie przedię dobrze mieć bę
15: dzyełz/ á potym fto lat ábo áż do śmierci będyełz miał wfzythko po fwey myfli/
16: byś chciał być y krolem. Tuby zda mi fie nie trzebá nikogo pytać coby wolał v
17: czynić/ thák rozumiem iżby káždy wolał rok wytrwác máluczko/ á obiác fobie
18: kęś fwey woley/ á áż do śmierci á iefzcze ktemu wiecznie fobie rofkofzowác wedle
19: myfli fwoiey. A což owłzem rozumieć mamy o tym nędznyim żywocie náłzym/
20: ktory nie tylko do roku ábo do dnia iednego/ ále ledwe do iedney godziny nie ma
21: zámierzonego czáfu fwoiego: á wždy przedię ieft w nas táka flepotá/ iż nie tyl=
22: ko do ftá lat/ ále onego wiecznego żywotá fwego/ y onych tákich rofkofzy/ prze
23: ćiwko ktorym popioł á błoto fą rofkofzy fwiátá te^{go}/ odftępuiemy á odbiegamy
24: dla tego krocuchnego á bárzo omylnego żywotá nędznego náłzego. A ták vftá
25: wicznieby nam ty fłowá Páńkie miály ftać przed oczymá náłzemi/ ktore tu mo
26: wić raczy do zwolennikow fwoich/ gdy go pytáli o przełożeńftwiech á o zwirz=
27: chnościach fwiátá tego/ iáko ie teź tu zoftáwić á **poftánow ić [!]** będye raczył idąc
28: do Bogá Oycá fwego **niebieskie^{go}**/ iż im tu powiedác raczy/ iż to fą iedno pogán
29: fkie rzeczy á onych ludzi niewiernych/ ktorzy fie poddáli pod moc **nędzne^{go}** fwiá
30: tá tego/ pytać fie o tym/ Ale kto iuż zoftánie z wiernym fercem á z wierną myflą
31: tu iefzcze zá żywotá fwego w kroleftwie fwiętym iego/ ktore ieft rozne dáleko od
32: kroleftwá fwiátá tego/ tedy fie nic o tym pytać nie ma/ nic fie o tych zwirzchno
33: ściach fráłowác nie ma/ owłzem to ma zówždy pilniey ná pieczy mieć/ áby fie ko
34: mu mogł przyfłużyć dobrodzyeyftwem á miłofierdzyem fwoim. Abowiem iuż
35: tákiego káżdego ftan ieft nieomylnie przeźran/ y opátrzon/ á minác go nigdy
36: nie może/ y tu ná zyemi y ná niebie/ ktokolwiek iedno wedle rády Páńkiey pir=

37: wey szuka świętego krolestwa iego/ á chodzi vřtávicznie pod pořlufzeńřtwem

38: iego. O czym řzyrzey nápiřař Lukarř s. tymi řłowy.

39: **Y** řřtářa řie pothym byřa rozmowa miedzy zwolen=

40: niki/ křhoby miař byc przeřożeńřzy miedzy nimi. A

41: Pan obaczywřzy tho powiedzyeć im raczyř: Iř kro=

42: łowie pogáńřcy ći pánuia nád pogány/ á thy ktorzy

43: máia zwirzchność nád nimi/ zowa ie dobrodzyey

44: mi řwoiemi. Ale wy nie thák czyńcie/ ále owřzem křho będzye

45: zacnieyřzy miedzy wámi/ niechay řie czyni iáko vniżeńřzy: á křho

46: przeřożeńřzy/ niechay řie wřzytkim przyřługuie. Abowiem co řie

47: wam zda/ kto ieř zacnieyřzy/ tenli co řiedzi zá řtořem/ czyli then

48: co řłuzyř k řtořu? izali nie then co řiedzi v řtořu? A ia miedzy wá=

49: mi ieřtem iáko then křory wam wřzyřkim řłuzy. A wy ieřteřcie

50: ktorzyřcie wytrwáři zemná we wřzyřkich pokuřach moich/ A ia

51: wam tymže křtařtem řpráwuie tho obiecáne kroleřřtwo wářze/

iáko ie mnie

strona: 316

Ná dzyeń

Liřt 316.

Bářłomieia řwiętego.

1: iáko ie mnie řpráwić raczyř Ociec wářz niebieski/ ábyřcie pili y

2: iedli w kroleřřtwie moim v řtořu moiego/ á izbyřcie řiedzyeli

3: ná řtolicach řwoich řádzáć zemná dwoienařcie pokolenie I=

4: zraelfkie.

5: **R** Ořpráwa tá řwięta iuř dzyařa po wieczery Páńřkiew/ gdy długe

6: á bárzo wdzyećzne Pan miař rozmowy z zwolenniki řwoiemi/ w kto(marg) **Nic řwiáta
nie tráři iedno chłubá.** (-)

7: rych y wiele náuk/ y wiele otworzonych táiemnic řwoich/ y piřmá řwię

8: tego/ im obiářnić y opowiedzyć raczyř/ y to co řie z nim ná potym dzyać miařo/

9: á tákieř y z nimi/ y tu zá řywotow ich/ y po zefciu tego nędznego á doczeřnego řy

10: wotá ich/ oznaymić im raczył/ y ná potym wšytkim wiernym ťwoim/ tyťz náu
11: ki y tyťz rozmowy ťwoie ťwięte/ ná piťmiech ku pámiątce wieczney zoťtáwiwťzi/
12: ábichmy ťie teťz thego wšytkiego y nádzyewáli y przeťtrzegáli/ co ieťt tym ťwię=
13: tym ludzyom w oťobie wiernych wšythkich iáťnie znác dano y opowiedzyano.
14: Támťe Pan tego zániechác nie raczył/ rozumiejąc temu/ iż ten mizerny á obťu=
15: dny ťwiát ni czym inťzym nie miał więcey vnoťić ludzi wiernych á przebránych
16: iego/ iedno tymi powyťťťzenoťciámi ťwemi/ á tymi márnemi/ omylnemi/ á bár
17: zo krotkiemi tytuťy á pochłubámi ťwoiemi.
18: # Iákoť iťcie nie ieťt ťaden ták ťproťny/ áby tego vťtáwicťnie nie baczył do ťie=
19: bie po wšytki czáťy ťwoie/ iż wšytki trudnoťci/ pracę/ ťtáránia/ biegánia/ mor
20: dowánie/ á wšytki á wšytki niebeťpiecznoťci náťze/ ni do częgo ťie inego nie ťciá
21: gáią w káťdym ťtanie náťzym/ iedno áby thez wťdy káťdy byť widzyan miedzy
22: ťwiátem/ iż przedťię pťynie iáko iábťko czyrwone miedzy inemi iábťki: á poťpo=
23: lita to v wšytkich przypowieťć/ iż iáko cie widzą ták cie máią: á tego nędzne=
24: go widzenia iedno do iutrá/ á pothym iedno deťzczká á wáťka koťulá zoťthánie
25: przy oney nádętey myťli náťzey/ z onego widzenia náťzego. A co kłopotow/ frá=(*marg*)

Iákie kłopoty pyťznego. (-)

26: ťunkow/ niebeťpieczeńťtwa vťywie w tym nędznym ťywocie ťwoim/ to będye
27: miał káťdy w zťťku. Bo obroć to iáko chceťz/ á w iákiťzkolwiek ťtan chceťz wdác
28: ťywot ťwoy/ á iż wykroczyťz s they ťwobody/ ná ktorey cie Pan twoy poťtáwić
29: raczył/ á błogóťláwić y opátrowác cie w niey vťtháwicťnie á nieomylnie obie=
30: cáć raczył/ ielťizeť iuťz nie zgwałćil wolnoťci ťwoiey? Bo iuťz vťtáwicťnie czynić
31: muťťťz doťyć oney obowięzáney povinnoťci ťwoiey/ á závťdy mieć muťťťz nád
32: ťobą zwirchnieyťzego/ co cie ze wšythkiego kárác á fráłowác muťť. A co záię
33: poťtronne gťoťy czynią álbo mowią o tobie/ toby iuťz o tym y końcá nie byťo. A
34: ná to koniec to káťdy moťe obaczyć ná nędznym woycie we wťť/ co ťie okoťo niego
35: dzieie. Pan mu láie/ vrzędnik láie/ gromádá láie/ ná káťdy dzyeń do Páná bie=
36: gay/ **vroboty** [!] ťtaway/ w ťwięto ludzi iednay á roťpráwuy/ do ťzkody wychodť.
37: Owa wťędy á wťędy s kłopotem vťywa nędzny woyt czáťow ťwoich/ á wťdy
38: mu tho miťo iż go woylem zowá. A człowieczek proťty odpráwiwťzy powin=

39: ność swoię/ liedi sobie w pokoiu/ y o woythá nic niedba/ y o Páná málo/ kiedy

40: nikomu nic winien nie zoftanie.

41: # A obaczywłzy to Pan/ iż ten nędzny świat thymi omyłkami miał zawnždy lu=

42: dzie á vnośic wierne iego/ iż sie mieli w tym z myśłami swemi odnośic od niego(marg)

Przeźrzenie Pánfkie. (-)

43: y od świętego krolestwa iego/ niechciał tego zaniechac aby w thym przeltrzedz

44: nie miał wiernych swoich/ y dopuścicł tey pogadki vczynicł miedzy sobą zwolen

45: nikom swoim/ aby ie w tym rosprawicł/ á tey iego rosprawie świętey aby przy=

46: patruiac sie ná potym wierni iego á miłośnicy iego/ mniey sie kocháli w thych

47: zwirchnościach á w tych przełożeństwiech światá tego: gdyż to są rzeczy nápo

48: ły pogánfkie. A zwłazczá ktho sie o tho ftára z wielkimi pilnościámi swoimi/

49: opuścicłwzy w tym wolá/ opátrznoscł/ á przeźrzenie święte iego: gdyż on iuz káz=

50: dego tak wiernego iáko niewiernego náznáczycł raczył takim stanem y thákim

51: tytułem/ ktore^{go} żadny minacł nie moze/ gdy będzie święta wola iego/ á gdy bę=

52: dzye chodził pod moźnym krolestwem iego/ á pod oná święthá á miłościwą o=

53: patrznosciá iego.

Podziwuyze

strona: 316v

Ná dzyeń

Bártłomieia świętego.

(marg) ¶ **Nie dziw iż sie człowiek vniefie.** (-)

1: # Podziwuyze sie tu moy miły brácie człowieczeństwu swemu/ á nic sie tym nie

2: frefuy iefli sie kiedy vniefiesz w mnimanıu swoim/ gdyż slyłyzysz iż y ci ludzie świę=

3: ci/ ktorzy tuż zawnždy byli oblicznie przy Pánu swoim/ á zawnždy słucháli słow

4: świętych á náuk iego: y náśłucháli sie wielekroć onych obietnic á oney święthey

5: opátrznosci/ gdy im powiedał/ iáko wślyłcy wierni są ná pilney pieczy Bo

6: gá Oycá iego niebieskiego/ iáko on páfie ptáfzki/ źwirzeta karmi/ kwiatki wil=

7: gotnościámi ich przyrodzonemi chędoży y fárbuie dziwnemi przyprawámi ich.

8: A wždy widziysz iż sie przedię málo w thym baczyli/ przedię sie im chce aby im

9: rozdawał vrzedy/ zwirchnosci/ y ine poruczeństwa światá tego. A tego zápo=

10: mnieli y przepátrzyli/ iż on Krolem był nie tego widomego kroleŧwá ŧwiáthá

11: tego/ ále tákim krolem/ iż nie widome á żadnym rozumem nie poŧćignione zá=(*marg*)

Ani wzwie wierny ŧkąd mu co przypádnie. (-)

12: wždy były dziwne ŧpráwy iego. A káždy co ŧtał y dziś ŧtoi z nádzyeią ŧwoią pod

13: ŧwiętą opátrznóŧcią iego/ á pod tym możnym kroleŧwem ^{ie^{go}}/ iż áni ŧam wzwie

14: iáko niewidomie á iáko niewiádomie przypádnie mu wŧzytko/ chocia ŧam o tym

15: áni pomyŧli áni ŧie tego nádzyewa/ iż y bogáctwá/ y doŧtoieńŧhwá/ y wŧzythki

16: pocźciwoŧci/ áni ŧie ŧam obaczy/ gdy przypádną ku ŧtanowi iego. Gdyż tho ieŧt

17: mocnie obiecano á záŧlubiono káżdemu wiernemu od niego/ kto iedno będye

18: chciał mocnie á ŧtale wŧác iemu/ iáko możnemu Pánu á wŧzechmocnieyŧze=

19: mu Krolowi ŧwoiemu.

20: # A tu iuż widziŧz iż czáŧem y ten ktory ieŧt po częŧci y łádką Páńŧką obiáŧniony á

21: obdárzony/ wnieŧć muŧi: á coż owŧzem rzeczemy my nędzni niebożátká/ ieŧli nie

22: będye łáŧki/ opátrznóŧci/ á miłóŧierdzia tego Páná nád námi: gdyż nas záwždy

23: tá nędzna myŧł náŧzá vnoŧić muŧi/ iáko też oto ŧłyŧzyŧz iż była vnioŧlá y thy ludzi

24: ŧwięte. Ktorzy gdy wŧłyŧzeli od Páná iż ŧie iuż przybliża kroleŧwo iego/ nádzye

25: wáli ŧie iż wedle godnoŧci káżde^{go} będye ie rozŧadzał po zamkoch/ po vrzędziech/

26: po doŧtoieńŧwach tych márných á niepotrzebnych ŧwiátá tego. Bo przeto ie pi

27: ŧmo zowie márnemi: gdy ŧie kto ná nie wŧpina márnie/ á ŧzuka ich/ á zákupe ie

28: ŧobie bez woley á bez opátrznóŧci Páná ŧwego/ gdyż on y złe y dobre przekłádác

29: raczy: złe zá grzech ná pomŧtę ludowi ŧwemu y ná vpadek ich/ á dobre ná pocie

30: chę ludowi ŧwemu y ku **powyŧzeniu [!]** im y potomŧtwu ich.(*marg*) **Kto ŧzuka pychy/**

ŧzuka kłopotu. (-)

31: # A tákże y my nędzni żebracy ŧwiátá tego/ iefzczeby wždy iáko táko byŧmy bie=

32: gáli zá tym Pánem/ ktory tymi ŧkárby á tymi doŧtoieńŧwy wŧzytkimi ŧzáfuie te=

33: go ŧwiátá/ á tego wždy/ ieŧliże ieŧt wola iego ŧwieta/ potrzebowali s proŧbámi

34: ŧwemi od ^{nie^{go}}. Ale zá czymże biegamy? pátrżay/ oto biegamy zá ŧwiátem á zá nie

35: wolniki iego/ ktorzy toż máią co y my iedno do nędzney godziny ŧwey/ á nie ba=

36: czymy tego iż Pan ma pieczą o namnieyŧzym poŧtápieniu náŧzym/ gdy będyemy

37: chodzić drogami iego wedle woley świętey iego. A czegoż szukamy v tego swiá=
38: tá nędznego? Oto pracy/ kłopotu/ á zatrudnienia/ zniewolenia myśli swoich/
39: y trudney liczby od Páná swego: á iestefmy iáko márníarze/ kiedy sie im okręt ro
40: zbije/ tedy sie káždy miece do żaglu/ káždyby chciał iákie miłsterfthwo okázác/ á
41: ná oftátek sie v defzczki wwiązawszy/ áno przedię do **brzege** [!] dáleko/ wżyfcy rá=
42: zem zginąć mułzą y z onymi miłsterftwi swemi. A tákże y my czynimy nędzni má (*marg*)

Káždemu sie chce rządzic. (-)

43: rynarze/ pływaiąc po tym nędznym morzu swiátá **te^{go}**/ káždyby chciał rzedzić/
44: káždyby chciał mędrowác/ káždyby chciał być widzian ieden przed drugim v
45: tego żaglu/ á ze wżytkiego nic: á też máło nie rázem przywiązawszy sie do defzcz
46: ki/ káždy sie pławic muśi do brzege swego/ á wiefz to Pan Bog gdzie przypły
47: nie/ iefli nie będye w opiece á w ftraży Páná swego/ iefli nie zá onym bogaczem(*marg*)

Lukafs w xvi. ka. (-)

48: ktory też wiele rządzil á władał rofkolżami y doftoiénftwy swiátá tego/ á ktore
49: go nam iáko żwierciádło w tey tu mierze wytáwiono/ ku przeftrzeżeniu náłze=
50: mu/ ábychmy sie wżyfcy karáli przygodą iego. (*marg*) **Krotkość czáfu. (-)**
51: # Abowiem dotkni sie pirwey łam coś iest/ á potym też pórzy w kim pokłádalf
52: nádzieię wfpomożenia **fwe^{go}**/ y czego sie nápieralf od niego: gdyż to częłto sie ná=
53: pieralf zowie pímo śmiećim/ błotem/ prochem przed oblicžnością Páná tego/
54: á ktemu sie nápieralf w tim frogiego vplecienia **fwoie^{go}** á trudney liczby swoiey:
55: gdyż áni wzwiefz kiedy będye rzeczono/ iż słyłzę nędzniku vbogi iżeś złym á nie(*marg*)

Lukafs w xvi. kap (-)

wiernym wło=

strona: 317

Ná dzien

Liłt 317.

Bártłomieią świętego.

1: wiernym włódárzem á łzáfárzem moim/ iuż włtań/ iuż nie będyefz więcey łzáf=
2: fowál tymi dobrodzieyftwy moimi. A ktemu ieflić iefzcze rzeką ony fłowá czáfu
3: żadnego nie pátrząc: nędzniku łzalony názbieráleś/ rozłzyrzyłef sie á mowifz du=

4: lzy swoiey: Rozkofzuy duſzo moiá miła w rozkofzach ſwoich/ maſz wſzytkiego do
5: ſyc/ á dziś tey nocy przyſłã po nędzną duſzã twoię. O nędzna rozkofzy/ o márna
6: pycho/ o krotka krotofilo: cáły dzyeń ſie ſtárác/ biegác/ łamac głowę/ zábiegá=
7: iac temu nędznemu ſwiátu/ z wieczorá kęs odpoczynác á chłubić ſie przed tą nę=
8: dzną duſzã ſwoią w zebraniu ſwoim/ á o pułnocy iuż wliádác ná onę nędzną á
9: frogã liczbę ſwoię. O nędzne włodárſtwá á mizerna rozkofzy. A co ieſzcze kthe=
10: mu/ ſtrácić Páná ſwego/ ſtrácić zwirzchność/ opátržność/ ſtraż/ y opiekę iego.
11: A tu iuż ſłyſzyſz czego prágnie tá nędna [!] á omylna myſl twoiá.(*marg*) # **Nikczemność
człowiecza.** (–)

12: # Pátrzayże zálie coſt ieſt/ y v kogo ſzukafz they obłędliwey nádzyeie ſwoiey. A=
13: bowiem ſzukafz v ſwiátá á v inſtrumentow iego. Słuchayże coſt ſwiát/ iáko
14: gi piſmo zowie/ márna omyłká/ łotrowka iáſkinia/ omylna ſamołowká/ ná
15: ktorým nigdy nic pewnego/ nic trwálego/ áni nigdy długo ſtánownego być nie
16: może. Słuchayże ſłuchay/ iáko zowá zálie ty inſtrumentá iego/ powiedáiac iż
17: káždy człowiek ſwiátá tego ieſt omylny á łgarz/ á próżno kto w nim ma pokłá= (*marg*)
w Pſalmie Cxv. (–)

18: dáć nádzyeie ſwoię/ y w kłiążętach iego/ bo krotka á omylna to ieſt nádzyeie ká=
19: źdego. A Prorok powieda/ iż go z ráná widział iáko drzewo rozſzyrzone/ á k wie(*marg*)
w Pſalmie xxxvi. (–)

20: czoru nie zołtał y znák mieyfcá iego. Słuchayże zálie co o thobie ſámym Iob s.
21: powieda/ á tákże podobno y o wſzytkich tych nádzyeiach twoich: Iż człowiek ká=(*marg*)
Iop w xxv. kapit. (–)

22: źdy ieſt pruchnem/ á ſyn człowieczy robakiem/ á iż ieſth czerw póſciel iego/ á ro=
23: bak przyodzianie iego. Słuchayże iáko cie ná inych mieyfcach piſmá zowá/ bán
24: ká ſtłuczóná/ fiánem zefchłem/ drzewem ſpruchniáłym/ á nákoniec łgarzem/ á
25: zadney pewney nádzyeie nie máiacym w łobie. A tu obácź że ſie obádwa y s tym
26: ſwiátem ſwoim/ y s tymi nádzyeiami iego/ iákoby żebracy mántykámí tłuczecie/
27: á ſnadź ieſzcze gorzey. Bo wždy iuż oni o rzecz pewną/ álbo o kukłę/ álbo o go=
28: mułkę/ ále wy obádwa ieſzcze nie wiecie ocz/ gdyż obádwa nic nie macie. A czo(*marg*)

Lukaſ w xij kapi. (–)

29: nád nawiętfze/ iż iedno do puł nocy/ z obietnice Páńfkiey/ zámierzony kres mie=

30: lzkánia fwego macie/ iefli go opuścicie á odstąpicie od fwiętey opá=

31: trzności iego.

32: # Nuż toś iuż łtyfzał czego fie napierałz/ y od kogo fie nápierałz/ á nie małz fie cze

33: go bárzo nápirác/ y nie małz bárzo przecz w tym omylnym fwiecie nádzyeie po=(*marg*)

Moc kázda od Páná/ zá grzech zła/ á dobrá zá pociechą. (-)

34: kładác. A wízakoż pátrzay/ iż iedno tu o tákich písmá poświádfzáią/ kthorzy nie

35: chodzą wedle woley á prześrzenia y opátrznóści Pánfkiey. Ale ci záfię kthorzy fą

36: przeźrzeni od Páná rozумы/ godnościami/ y fprawami dobremi/ á kthorzy z lá=

37: fki iego fwiętey fą obiásnieni od niego/ á wláfnie z woley á s przeźrzenia iego fą

38: wezwáni do tego/ flufznie nie máią gárdzić tym funtem swoim/ á thym dobro=

39: dzyeyftwem iego. Bo gdzyeby też wzgárdzili fwięte powołanie iego/ tedyby mu

40: też tego winni frogą fprawę dáć/ iáko z onego funthu w zyemię zákopánego/(*marg*)

Mattheufs w xxv. (-)

41: ktory też Pan wfpominác raczył: gdyż Pan bez porządku nie chciał zoftáwić tu

42: wiernych swoich/ y fwiátá wżytkiego. Gdyż Páweł s. fwiádfzy piłzác do Rzy=(*marg*) **Do**

Rzimia. w iij. (-)

43: mian/ á nam wżytkim wiernym Pánfkim tę otuchę dáiąc/ gdzye powieda: Iż

44: kázde przełożeńftwo od Páná/ (ále fluchay iż powieda od Páná.) A thák iefli

45: ieft od Páná/ tedy ieft tobie fprawiono ku wżytkiemu dobremu thwemu. Acz=

46: kolwiek kázde przełożeńftwiebieft od Páná/ ále takie przełożeńftwo/ s takim fzuká

47: nim á z gwałtownym nápieraniem iego/ iuż ácz ieft od Páná/ ále zá grzech lu=

48: du onego/ á ná fkaranie y ná vpadek iego. Gdyż tho nieomylnie obiecał ludowi

49: fwemu/ kthory odstąpi od niego y od poślufzeńfthwá iego: Iż wymę miedzy(*marg*)

Ezaiás w iij. kapi. (-)

50: przełożonemi ich mądrego/ rádneho/ *poważne*⁸⁰/ walecznego: á dam im fpraw

51: ce przełożone ich wedle fercá ich/ ták iż w nierządzie á w złey fprawie/ á nie iná

52: czey iáko niewiálty/ będą pánowác á rofkázowác im.(*marg*) **Przełożone Pan**

zowiedobrodyemi [!] / á iácy być maią. (-)

53: # A ták gdy takie przełożeńftwo przypádnie ná kogo/ ktore będzie s fwiętey wo

54: ley/ s przeźrzenia/ á s powołania Páńského/ słuchay iáko tu Pan tákie zwác rá

55: czy/ y między pogány ty ktorzy łą między nimi/ iż dobrodzieymi ludzkiemi máią

Hhh

być z wami:

strona: 317v

Ná dzyeń

Bártłomieią świętego

1: być z wami: á iefli między pogány/ což owfzem między Krzrściány. A což to zá do

2: brodzyey? á iákoż on themu dofyć vczyńić może/ áby wftytkim dobrze vczyńić

3: miał? Oto słuchay wnet iáko cie Pan vczy v Ezáiafzá/ iáko będyefz dobrodzie

4: iem wftytkich: Sądz fprawiedliwie/ rátu y vciśnionego/ wfpomoż nędzniká/ zá(marg)

Ezaias w i. kapit. (-)

5: choway sírotkę/ á proftaczká w fprawiedliwości iego/ miłuy cnotliwe^{go}/ vczyń

6: mu pocźciwość/ á karz/ trefkcy/ á vpominay złego/ á nie chceli fie obáczyć/ vzy=

7: way nád nim kaźni á zwirchności fwoiey/ á poboźnie fie obchodź nád fwowo=

8: leńftwem iego: záchoway káždemu práwo á powinność iego/ á nie zołthaway

9: ni w czym winien nikomu: radź wiernie á fprawiedliwie o oyczyźnie fpołeczney

10: y o doległości iey/ á tákież o doległości y o krzywdzye z ofobná káždego/ áby káź=

11: dy zołtał przy práwie á przy fprawiedliwości fwoiey/ á káždy áby fie rołkochał

12: w powinności fwoiey. A tu iuż będyefz dobrodzyeiem káždego/ á thu iuż vkáźefz

13: wftytki znáki po łobie/ iżeś iefł práwy sługá Páná thwoiego/ á práwie włáfnie

14: przeźrzány á powołány od niego/ ku pociefze ludu onego. A tu fie iuż wierny Páń=

15: fki rołkochać może/ iż iuż widzi znák łáski Páńskiey nád łobą/ gdyż wedle obie=

16: tnic iego widzi tákiego przełożonego nád głową fwą. (marg) **Pan nád vftáwami fwemi**

odmieniáćá mieć nie raczył. (-)

17: # A wftákoż pátrzay iż tu Pan to iedno powiedác raczy o tych ktore przekłádác

18: raczy ná fprawy á porządky fwiátá thego ná mieyfcach fwoich dla ludu fwoie=

19: go/ ále w fprawach słow/ woley/ á poftánowienia fwoiego świętego/ nikogo

20: nie chciał mieć głową iedno łámę fwiétą głowę fwoię/ á nikomu fie tego zwie=

21: rzyć nie chciał/ á poruczyć thego nikomu nie chciał/ áby miał ktho mieć zwirz=

22: chność ábo iáką moc odmieniáć iákie drogi/ á infze poftánowienia iákie/ nád

23: poştánowanie iego święthe/ á zwłazczá co sie dotyka zbáwienia człowieká ne=(*marg*)

Do Ephez. w iiij. (-)

24: dznego. Aczkolwiek Páweł s. piŕze/ iż Pan poştánowić raczył w koŕciele swoim

25: świętym iedny Biŕkupy/ drugie Proroki/ drugie Doktory/ drugie Ewányeliŕty:

26: ále nie poştánowił ich iáko Pány/ ábo iákimi zwirzchnimi/ ábo odmieniáczmi

27: nád ŕłowy swoiemi: ále ie wŕzędy á wŕzędy zowie piŕmo ŕzáfármzi á ŕługámi

28: ŕłow/ ŕpraw/ á táiemnic iego świętych. A iákiegożkolwiek doŕtoieńŕwá iefth

29: ten ŕługá á ten ŕzáfármz tych ŕłow á tych ŕpraw thego Páná ŕwego/ kiloby praw=

30: dziwy/ iuż ma być w tákiey pocźciwoŕci/ iáko práwy poŕeł iego. Gdyż y thu wi

31: damy iáko poŕłowie krolewŕcy/ ábo iákich zacnych ŕthanow/ gdy thu do kogo

32: przydá s pewnymi poŕełŕtwy á z wierzącemi liŕty vtwirdzonemi/ iáko ie przy=

33: muie ŕwiát w pocźciwoŕci wielkiey. A gdy teź iáka plotká przydzye/ chociaź sie

34: powieda od Páná iákiego/ á nie ma nic pewnego od niego/ tákże teź plotkámi á

35: poŕmiechy bywa odpráwá iego. Abowiem ŕŕuchay co był Páweł iefzcie ná on

36: czas/ y iáka byłá zacnoŕc iego/ á wźdy Tytus y Tymoteuŕz będąc Byŕkupy/ zá=

37: wźdy sie ŕpráwowáli liŕty iego. A przecź? Iź sie im opowiedáł/ iż cokolwiek

38: mam/ y co wam piŕzę/ wŕzytko mam od Páná mego. A kto sie temu pilno przy=

39: pátrzyć chce iż namnieyŕzego ŕłowá nie znajdzye/ ktoreby sie nie zgodziło/ ábo

40: sie w czym odŕŕzeláć miáło od ŕłow od woley Páńŕkiey. (*marg*) **Iáko poŕeł prawdziwy**

Pańŕki ma być w pocźciwoŕci. (-)

41: # A ták tákie poŕełŕwá á tákie ŕpráwy gdy ktorykolwiek **wiirny** [!] Páńŕki wŕly=

42: ŕzy/ nie tylko od Biŕkupá/ nie tylko od oŕwieciałá/ ábo od iákiego z rozlicźnych

43: vrzędnikow vrzędniká/ ŕŕuŕnie ma przyŕtáć k rádzye iego/ á mieć w wielkiey

44: pocźciwoŕci y ŕtan y poŕełŕtwo iego: gdyź nie od ziemŕkiego krolá/ ále od onego

45: Krolá á Mocarzá niebá y zyemie/ przydzye do ciebie s pewnymy cyrography

46: iego/ s piŕmy iego/ á práwie nie ináczey iedno iáko z wierzącemi liŕty od niego.(*marg*)

Lukaŕs w x. kapit. (-)

47: Gdyź powiádać raczy/ iż gdy poydzyecie powiádać ŕłowá moie/ ktho was bę=

48: dzye ŕŕucháć/ iákoby mnie ŕámeo ŕŕuchał. Ale iefliby teź przyŕzedł do ciebye/ á

49: nie przynioŕłci nic pewnego s piŕmá á z liŕtow Páná twoiego/ ŕnádnie go theź

- 50: możelz odprawić onym dekretem Páńskim/ iż mi Pan nie kazał wierzyć żadne=
51: mu duchowi/ iedno czo powiáda słowá iego/ á rofkazał mi sie więcey bać sie=
52: bye/ niż namocnieyżzego człowieká fwiátá tego/ zágrażáiąc mi to ielzche frodze iż(marg)

Mattheufs w kapi. (-)

- 53: on może y dużę y ciáło ftrácić/ á człowiek żadney mocy mieć nie może/ iedno do
54: czáfu nád ciáłem/ y to zá dopuřzczeniem iego.
55: # A thák nic sie ty nie pytay o tym/ ielli ktho wzgárdzi tho pořtánowanie Páń=

fkie/ iáko tu

strona: 318

Ná dzien

Liřt 418.

Bártłomieiá fwiętego.

- 1: řkiw/ iáko tu řłyřzyřz/ o którym thu powiedáć raczy zwolennikom řwoim/ á iż sie(marg)

Przełożonj káždj duchowny ielř řługá řłow Páńřkich. (-)

- 2: wyřtáwuie w zwirzchnořciach řwoich: czyń ty pocżćiwość przedřię komuř wi=
3: nien pocżćiwość/ niechay sie káždj řtára iáko ma być praw Pánu Bogu řwoie=
4: mu: gdyż káždj wie/ řłyřzyř/ y řłufznieby y rozumieć miał/ iáki kres ma zámierzo
5: ny powinnořci řwoiey/ kiloby cie iácy nie odciágał od powinnořci řwoiey/ kto=
6: rąř ty powinien Pánu Bogu řwoiemu. A ielřiby cie mocą á iákim gwałthem
7: chciał odciřkác ábo odwodzić od tego/ tu řłuchay iż oto tu Pan tego nie poru=
8: cza iemu/ y owřzem/ ták iáko řłyřzyřz/ nic inřzego nie porucza/ iedno áby tobye y
9: wřzytkiemu Kořciołowi řwoiemu pořługował w zbáwieniu iego/ onym řwię=
10: tym/ wiernym/ á nieomyřnym pořtánowaniem iego/ y náukámi iego. Gdyż y (marg) j.

Piotr w v. kapi. (-)

- 11: Piotr řwięty piřze do wřzytkich pářterzow Kořciołá Páńřkiego/ chociay go być
12: miánuią przełożonym řwoim/ vpomináiąc ich pilnie/ iżby nie dla żadnego zy=
13: řku iedno dobrowolnie w řálce á w miłořci řpřáwowáli Kořcioł Boży/ á iżby
14: wřzelákiey pokory/ ćichořci/ podawáli s řiebie dobry przykłád iemu/ á wřzytkie
15: go vćzyli wedle woley Páńřkiey.
16: # Abowiem przypářz sie pilnie co tu Pan mowić raczy do tych řpřawiec řwo=
17: ich/ pyřáiąc ich w ořobie Apořtołow řwoich: Y któż ielř zacnieyřzyř/ tenli co sie=

18: dzi v łożu/ czy ten który służy k łożu? Y wykłada sam/ powiedając/ iż ten co lie
19: dzi. A potym powiadać raczy: A to y mnie wżak tu tak widziecie między sobą ia
20: ko tego który służy. O moy miły Pánie toćby było więcej przistało siedzieć
21: v tego łożu á być wśyfcy służyli. Ale iż tu Pan dawać raczy ná przykład wżyt=
22: kim s prawcom á przełożonym Kościoła swego świętego/ chocia ie Pan przeło
23: żyć á hoynie obdąrować raczył/ áby siedzieć mogli v tych łożow swych/ ále ich
24: s tego wypuścić nie chce/ przykładem swoim/ áby nie mieli wiernemi á prawdzi
25: wemi s prawami iego posługować temu ktho świętemu Kościołowi iego/ á tey
26: wdzięczney oblubienicy iego/ to iest/ zebraniu świętemu iego/ którzy pragną/ słu
27: kają/ á potrzebują słow świętych/ náuki/ y postanowienia iego.(*marg*) **Pan iáko obiecuie
wiernym błogóśławieństwo. (-)**

28: # Abowiem słuchay co im thu dálej Pan przekładać á przypominąć raczy: Iż
29: ia wam inaczey nie s prawuję krolestwa swego/ iedno iákie ie mnie s prawić ra=
30: czył Bog Ociec moy niebieski/ gdyżelcie wytrwali przy mnie w pokuśach moich
31: O wielką tu y frogość y pociechę opowiedaś náś miły Pánie tym s prawcom á
32: tym przełożonym swoim. Bo nie mniмай ábyć to iedno Pan miał mowić ku o=
33: nym tylko zwolennikom swoim/ którzy iedno tuż stali około świętey obliczności
34: iego: wśytkimci tu á wśytkim Pan błogóśławić raczy/ ktorzykolwiek wytrwá
35: iá á wycirpią pokuśy rozliczne swiátá tego przy świętey prawdzye iego/ á przy
36: świętym Bośtwie iego. Gdyż wiedzyał then święty Pan/ iż on frogi wáż y s po=
37: mocniki swoimi zázwdy miał gryść/ niśzczyć/ á zacierać święte stopy iego/ thák
38: iáko to o nim ielźcze w Ráiu opowiadać raczył/ mowiąc do niego: Iż pokolenie
39: niewielcie zetrze głowę twoię/ á ty sie zázwdy będyelź s przeciwił stopam y dro=(*marg*)

j. Moize. w iij. ka. (-)

40: gam iego. A thák tyć thu sobie Pan przypominąć raczy/ á w tych sie zá=
41: wżdy rośkochawác/ którzy mieli przy nim wycirpieć stále pokuśy swiá
42: tá tego/ á którzy nigdy nie mieli odstąpić áni sie záprzeć imienia świętego iego/
43: słow świętych/ y postanowienia iego.(*marg*) ¶ **Iákie iest krolestwo Pánkie wedle
fwiátá. (-)**

44: # Słuchayże co do nich dálej mowić raczy: Iż ia wam thákie krolestwo goto=

- 45: wác będe/ iákie mnie ípráwić raczył Ociec moy niebieski. A což mu to zá krole=
46: ítwo ípráwił wedle człowieczeńftwá iego? Otho fie przypátr/ iż vboftwo do=
47: browolne/ praca/ trudność/ ítáránie o wżytkich zbáwieniu/ chodzenie od miá=
48: ítá do miáftá/ chorych y mdłych vzdrawiánie/ y ine rzeczy. A thákież teź á nie i=
49: nákfze kroleftwo Pan ípráwić y poruczyć raczył tym wiernym íprawcom á ízá=
50: fárzom íwoim/ ták iáko ie pímo zowie/ táiemnic á ípraw swoich. A=
51: by y vboftwo fwiátá tego/ y wżytki trudności/ y wżytki prace iego wdzyęcnie
52: á dobrowolnie znośili dla imieniá fwiętego iego. A ítáráli fie przykłádem ie=
53: go/ áby wiedli ná drogę ípráwiedliwości á ná drogę zbáwienia proftho k nie=
54: mu ty nędzne á błędne owieczki iego: gdyż to íeft nawiętfze kochánie iego/ gdyż
55: to iego nawdzyęcnieyfzy ízáfárz tych íkárbow iego/ á naprzyiemnieyfzy ípra=

Hhh 2

wcá y przy=

strona: 318v

Ná dzyeń

Bártłomieiá fwiętego

- 1: wcá y przyiaciel iego/ kthory mu nalepiey pośłuży w thym ítadku iego/ áby fie
2: márnie nie tyráło/ á nie obłądziło fie dáleko od niego/ áby nie miał pociechy z
3: niego on frogi wilk/ kthory fie náładził ná rośprofzenie iego/ á on okrutny wąż
4: kthory záciera á práwie iáko iádem nápuřczá onymi rozlicznemi żádlý fwemi ty
5: fwięte íciefzki á thy gościńce Páná tego/ kthore on nam vkázác á vtorowác ra=
6: czył/ ábychmy imi nieomylnie tráfić mogli do Oycá íwego niebieskiego/ y do o=
7: nego kroleftwá nam z dawná obiecánego od niego/ á on áby íobie iuż wiecznie
8: á bez końcá rośkofzował z námi.
9: # Pátrzayże co thu zá dobrodzyeyftwá á iákie przywileie tym ízáfárzom á tym
10: íprawcom swoim w ofobie tych Apoftólow swoich ten fwięty Pan dáwác á o=
11: powiádác raczy: Iż gdy iuż wytrwacie wżytki pokufy przy mnie/ á ták fie ob
12: chodzić będyecie w tym kroleftwie moim/ thák iáko fie ia obchodzę s poftáno=
13: wienia Boga Oycá mego/ á thákież s ípołecznegó pośpołu y z Duchem s. Bo=
14: ítwá moiego: gdy Ociec y ia iedno íeftechmy/ będyecie vżywác hoynego á ro=
15: zmáitego dobrodzyeyftwá mego/ á będyecie íiádác v rozliczných ítołow wam

16: w kroleŝtwie moim zgotowanych: y będyecie zemną ŝpołu ŝiedzac ná ŝtolicach(marg)

Lukaŝ w xxij. (-)

17: ŝwoich ŝadzić dwoienacŝie pokolenie Izraełŝkie.(marg) **Co tho ŝa zá ŝtoły Páńŝkie. (-)**

18: # Tobyŝ ŝie tu záŝię zádziwowac mogł/ coŝ to tám zá ŝtoły będą/ ábo coŝ to tám

19: zá máyeŝtaty będą/ ná ktorych im to obiecuie ŝiedzyeć w kroleŝtwie ŝwoim? Ale

20: byŝ wiedzyał iżci tu y ná zyemi y ná niebie ieŝt kroleŝthwo iego/ á mocy y zwirz=

21: chnoŝci iego żadnego końcá nie máŝ ani będye. A ták ieŝzcze tu zá żywotá y po=

22: thym y po ŝmierci thákiemu káždemu wiernemu ŝprawcy á ŝzáfárzowi ŝłow y

23: ŝpraw ŝwoich tu to wypełnić nieomylnie obiecuie/ y iŝcić ŝie raczy. Abowiem ie=

24: ŝzcze tu ná ŝwiecie gdy rozŝyláć raczył s tym wdzięcznym poŝeŝtstwem ŝwoim ná

25: wŝzytkę ŝzyrokoŝć ziemie zwolenniki ŝwoie/ tedy im powiedział: Iŝ nic ŝie wy nie (marg)

Mattheuŝ w x. ka (-)

26: ŝtáraycie o potrzeby ŝwe/ iuŝ ia was opátrzę z Bogiem Oicem ŝwym niebieŝkim(marg)

Marek w vi. kapi. (-)

27: y z Duchem s. ŝwoim/ iż nigdy nie przydzye ná was żadny niedoŝtátek. A ták toć(marg)

Lukaŝ w ix. kapi. (-)

28: ŝa ty wdzyećne á ŝwięte ŝtoły Pána tego w tym doczeŝnym kroleŝtwie iego/ ná

29: ktorych wierni iego pomiernie/ pocźciwie/ á z boiáŝnią ŝwiętá iego/ vzywáiá ná=

30: dánego dobrodzyeyŝtwá iego. A v tychci to ieŝzcze ŝtołow obiecuie thym wier=

31: nym ŝzáfárzom ŝwoim záwŝdy ználeŝć potrzby y wychowánie ich. Acŝkolwiek

32: y niewierni vzywáiá thych ŝtołow iego/ á ŝnadź iáko widzimy/ iż y w więŝtzych

33: obŝitoŝciach. Ale ŝluchay z iáká ŝáŝká iego/ gdyż Prorok o nim powiáda/ iż go (marg)

W Pfalmie xxv. (-)

34: mierzá ŝtoły y zebránie ludzi złoŝciwych/ á nie chce ŝie nigdy k nim znác áby by=

35: li s kroleŝtwá iego. Gdyŝ y przez Moizeŝzá wiernym ŝwoim obiecować raczy/ iż(marg) **v.**

Moi. w xxviii. (-)

36: iedno ci w ŝáŝce iego będą vzywác dobrodzyeyŝtwá iego z zyemie nádánego/ kto

37: rzy iedno będą ŝluchác ŝłow á woley ŝwiętey iego. A dáley ŝluchay co ŝie ŝtá=

38: nie s tymi to ŝługámi á ŝzáfárzmi wiernymi Páńŝkiemi/ będą potym wzyećci do

39: onych ŝtołow á do onych páłacow wiecznych iego/ gdzye ŝie iuŝ nigdy nie będą

40: mogli nápátrzyć áni nárádowác oney prawdzye/ którą roznošili o ſwíety m Bo

41: ſtwie iego/ iż tego oczymá doználi co wſty wyznawali/ á iż ſie ono wſzythko nád (*marg*)

Ian s. w xi. kapi. (-)

42: nimi wypełniło/ co Pan nieomylnie obiecąc raczył wiernym ſługom ſwoim/ iż

43: tám gdzie ia będę áby też był y káždy wierny ſługá moy. (*marg*) **Czo tho ieſt ſądzić narody/ á co ſą Kátedry. (-)**

44: # Słuchayże ieſzcze co dáley tym wiernym ſzáfárzom ſwym tych ſłow ſwíetych

45: ſwoich/ á tym prawdziwym á nieomylnym ſprawcom ſwoim obiecować ra=

46: czy: Iż będzyecie zemną ſiedzieć ná ſtolicach ſądząc dwoienálcie pokolenie Izrá

47: elſkie. A tu ſie iuż w tym zámyka wſzytek ſwiát/ gdiż ſie ſtąd wſzytko rozrodziło. (*marg*)

Mattheuſ w xxiiij. (-)

48: Ná drugim też mieyſcu ták powiedác raczy: Iż będą ſiedzyec ná Kátedrze Mo

49: iżeſzowey. To też obácź/ iż otho Pan ieſzcze tu w tym doczeſnym kroleſtwie ſwo

50: im ty obietnice nád nimi pełnić raczy. Abowiem gdy ná on czás ná ſzyrokość zie

51: mie rozſyłać raczył ſwíete zwolenniki ſwoie/ tedy ie ták wtwierdzać raczył/ á tá=

52: kie mocne przywileie im dáć raczył/ dawſzy im Duchá ſwego ſwíetego/ ták iáko (*marg*)

Marek w xvi. ca. (-)

53: Ewányeliſtá s. piſze/ iż im powiedzyec raczył: Iż idźcie po wſzytkiey ſzyrokości

54: zyemie/ á roznoſcie ſłowá moie/ á kto im wwierzy á okrzczon będzye/ to ieſt/ przyi

55: mie znák moy/ **żż [!]** iuż wiernie przyſtał do Boſtwá moiego/ iuż pewnie zbáwion

będzye. A kto

strona: 319

Ná dzien

Liſt 319.

Bártłomieią ſwíetego.

1: będzye. A kto was w tey mierze będzye ſłuchał/ iákoby mnie ſámego ſłuchał: á

2: kto was wzgárdzi/ iákoby mnie wzgárdził ſámego. A kogo obaczycie s tháką

3: wiarą być ná zyemi/ iuż go możecie pewnie rozwiązać/ á będzye rozwiązán ná

4: niebie: á kogo też obaczycie niewiernego ſłowom moim tu ná zyemi/ iuż go pe=

5: wnie wiſćić możecie/ iż będzye zwiázan á w niwecz obrocon y w niebie. A tęc tu

6: iuż moc dał/ w oſobie onych zwolennikow ſwoich/ wſzythkim wiernym ſpra=

7: wcom á tym száfárzom swoim/ właśnie tu od niego posłánym/ ku opowiedá=
8: niu tych słow á spraw świętych swoich.
9: # A thu obáčź iákie to stolicy/ á iákie to máyestaty/ á iákie to kátedry poruczáć im
10: raczył. Abowiem powiedz mi ktory iešt sład światá tego/ áby wždy w nim iáka
11: áppellácia ábo wždy iáka obroná prawna byłá? Ale iuż tego dekretu/ kto=
12: ry ci to sprawce wierni Páná thego będą ferowáli/ gdyż wyłzedł s świętych á
13: nieomylnych vsť Pánńkich/ iuż nie tylko człowiek iáki zyemski/ ále nákoniec ták
14: srodze to zápowiedzyano/ iż by y Anyoł niebá przyłzedł/ á chciał iny dekret fe= (marg)

Do Galat. w j. ka. (-)

15: rowác á ten odmienić/ by sie też dobrze opowiadał iá iešt z roskazánia Pánńkie=
16: go/ iuż mu nie kazał żadney wiáry dáwác/ áni go przyjmowác/ owłzem iáko zły
17: á omylnydekret ná ftronę go odrzucić kazał. A nákoniec gdy sie posłháwiemy
18: ná on čás ciełnie przed świętym Máyestatem iego/ tedy tho pewnie á nieo=
19: mylnie záflubić raczył wšytkim wiernym swoim/ iż iuż tám żaden sładzon nie bę
20: dzye: á owłzem będzie sładził s Pánem swoim ony nędzne vpádłe narody fwiá=
21: tá tego y wšytky niewierniki iego. Nie iżci by mieli ferowác iákie dekretá od nie=
22: go/ ále ták iáko Sálámon piłze/ iż sie będą świećić iáko ílkry między trzcínami (marg)

Sapiencie w iij. (-)

23: wierni Pánńcy przy świętym Máiestacie iego. A tám sie iuż będą dziwowác á
24: przypátrowác onym srogim dekretom iego/ ktore będzie wydáć raczył ná o=
25: ny niewierniki swoie.(marg) **Zaplátá dobrych száfórzow. (-)**
26: # A iákoż sie tu nie máią roskochác wšyfcy wierni Pánńcy w tych świętych o=
27: bietnicach iego? iákoż mu tu wzgárdzić ábo odmienić ty powinności swoie/ prze
28: kęs w tey márney á nikczemney fwey woley światá tego. A zwłászczá ci ktorym sie
29: zwierzył tych táiemnic swoich/ á poruczył im ty święte sprawy á ty száfunki wo
30: ley á posłtanowienia swego świętego. Y dla tego to tu sobie przypominamy ná
31: dzyeń tego Apoštołá świętego Bártłomiejá błogofławionego/ ktori też w tym=
32: że pocżcie był tych co ták obdárzonych á ták vprzywileiowanych sprawiec á szá=
33: fárzow Pánńkich/ ábychmy y my nędznicy/ y ci wšyfcy száfárze spraw á posłta=
34: nowienia Pánńkiego/ vczyli sie też tákich stáłości od tych zwolennikow Pán=

35: łkich/ áby nas też dołży ty przywileie y ty nieomyłne obietnice od tego Páná ná=
36: łzego: ábychmy tu będąc wiernemi łługámi iego/ á łtoiąc mocno przy woley á
37: połtánowieniu iego łwiętył/ odnieśli ná łobie też tákowe błogołławieńłtwá y
38: obietnice od niego/ áby łie nie chłubił á nie ciełzył thym on łrogi wąż nád námi
39: y z dziwnemi á wymyłłnemi żądły łwoiemi/ iż nam zátárl ty łwięte gołłcińce ie=
40: go/ á ty łwięte drogi iego/ nam iáwnie á iáłnie vkazáne do niego/ y do łwięthe=
41: go krolełtwá iego. (marg) **Złych łzáfárzow pomłłtá.** (-)
42: # A wy łie włtráłzcie niebożátká/ ielłiżelłcie ktorzy ná łwiece łá/ iż nie z woley á
43: nie s przeżrzenia iego łwiętego/ cíłńcie łie dzyurámi iáko możecie ná mieyłcá ie
44: go/ á nie łtrzeżecie tego łwiętego Tełłámentu Páná łwoiego/ ktorzy oto iuż idáć
45: práwle ná łmieć [!] zołłáwił á opowiedzyeł raczył tym tho zwolennikom łwoim:
46: wważywłzy łobie to oboie/ iáki to ielł łtrách odpáłł od thák mocnych przywile=
47: iow/ á od ták mocnych obietnic Páná łwego/ prze łęł tey nędzney/ krotkiey/ á o=
48: myłnej pochłuby łwiátá tego/ ktora z zachodem łłóńcá máłnie łobie zgináć mo
49: że/ á prze łęł tey łwey woley á nikczemney rołkołzy iego. A ielłczłe kłhemu łtráć=
50: włzy ták máłnie tę doczełną omyłkę łwoię/ łtráć ielłczłe y ony wieczne á niełkoń
51: czone pociechy/ rádołci/ y obietnice Páná łwego/ á ołłtápiwłzy od tákiego kro=
52: lá/ ktorego krolełtwu y rádołci iuż nigdy końcá nie będąye/ á zołłáć z máłnym á
53: s ciemnym kłiążęclem łwiátá tego ná wieczne okrucieńłtwá á ná wieczny á nie
54: ołwołány vpadek łwoy/ y ná ono wieczne miełzkanie w onych ciemnych á
55: łmrodliwych przybytkoch/ gđzye będąye płáć á zębów zgrzytánie.

Hhh 3

Czemu łie

strona: 319v

Ná dzyeń łmierci á łcięcia

1: ¶ **Czemu łie tu przypátrówáć/ y czego łię wczýć mamy.**

2: # Pátrzayże czego łie thu wczýć/ á czemu łie tu łłufłnie przypátrówáć ma káždy
3: wierny Páńłki. Napirwey/ iż ma obaczáwáć zaráżoną á łkážoną krewkołł łwo
4: ię/ iż záwždy to mizerne człowieczeńłtwo náłze ciágnie łie/ z náłtroienia czártá
5: chytrego/ do powyżłzennołci á do rozlicznych łtanow łwiátá tego. Gđyż temu
6: rozumie ten chytry wąż/ iż tu w tym napewnieyłzy záwždy obłow iego. # Dru=
<http://rcin.org.pl>

7: gie przypátruy fie/ od kogo tego łzukałz/ od kogo tego nábywałz/ iż tákież od tá=
8: kiegoż prochu á od takiegoż prochná iákoś y łam. #Trzecie vważay/ długolić
9: to trwać ma/ połpołu y z onym w ktorým pokłádałz nádzyeię omylną łwoię/ y
10: iákíey pracey/ kłópotu/ s tego vżywałz/ y iákoś záprzedał wolność łwoię/ y iákoś
11: ná łtronę odłóżył wolą á opátrznóć Páná łwego. # Czwarte/ iefliby cie Pan
12: twoy á nie człowiek nikczemny/ powołał do tego włódarłtwá á łzáfárłtwá łwe
13: go/ iż tym łłufznie gárdzić nie małz/ á iáko fie w tym záchowywác małz/ ták iá=
14: ko cie tu Pan vczyć raczy/ ábyś nie tylko łobie/ ále włzytkim w tym połługował
15: tuś fie iuż tego náłłuchał/ y w iákíey wadze będyełz v Páná łwego/ y iákíe błó=
16: gołławieńłtwá ofięgniełz od niego/ ták iż będyełz závždy łiedzyał v łtołow ie=
17: go/ á w opátrznóći łwiętey iego/ á będyełz z nim łádył závždy niewierniki ie=
18: go/ á przypátrował fie łrogółciam á okrucieńłtwam ich im z dawná zgoto=
19: wánym od niego.
20: # Czego nas włzytkich rácz záchowác náłz włzechmocny á łobrotliwy Pá=
21: nie/ á day tákie łerce y tákie vznánie/ ábychmy ciebie práwie poznawłzy Páná
22: łwoiego/ nigdy fie nie odnołili od ciebie prze iákíe omyłki łwiatá tego/ od pra=
23: wdziwego Bołłtwá łwoiego/ á od łwiętego miłółierdzia łwoiego/ á iżbychmy
24: práwie okiem w oko ogládałi to łwięte Bołłtwo łwoie y to krolełtwo łwoie/ á
25: iżebychmy ofięgli ty włzytki obietnice od ciebie. Ktołremi nas rácz obdá=
26: rzyć z łálki á z miłółierdzia łwego ná wieki wieczne. Amen.

27: **Ewányelia ná dzyeń łmierći á**

28: **łścięcia Ianá łwiętego/ v Márká s. w vj. połóże=**

29: **niu nápiłána. Przeciwo złey rádzye á pochlebłtwu/ á łtráchu**

30: **łmierći/ á złym białym głowam.**

31: # A bał fie Herod Ianá s. wiedziác to iż łwięty człowiek iełł etc. (marg) ¶
Pociefzlywa nowiná/ iáko wierny Pánłki iełł závždy w opátrznóći Pánłkíey/ á
iákíe vłtháwicznye rołłtą zapłáty iemu. A iáko fie ma každy łtrzedz obłudnołći
łwiáthá tego/ y co s tego káždemu przypáść może. Y iáko iełł zacna łmierć v Páná
káždego wiernego iego (-)

- 32: **S**Aul od Bogá zá wyftępki fwoie á za
33: złemi fprawámi fwoiemi/ ná wżem fkarány krol:
34: gdy fie po zwycięftwie krolá Amáleká chciał przy=
35: fłużyć Pánu Bogu fwemu/ y zbudowawfzy ołtarz
36: ná gorze/ chciał czynić/ wedle zwyczáiow ftárych/
37: ofiáry iemu: á Pan mu tego był nie rofkazał/ iedno
38: iżby był wfzytko pomordował/ cokolwiekby był ży=
39: wego zátał w miáfteczkach krolá onego/ gdyż by=
40: ło wfzytko pod przekłęciem Páńfkim. Tedy przy=
41: fzedł do niego Prorok Sámuel/ ktory był ná then
42: czás zá czáfow iego/ ktory mu to rofkázował od Pá
43: ná/ pytáiąc go coby to czynił ná tey gorze. Powiedzyał mu/ iż oto czynię ofiárę
44: ku czći Pánu Bogu/ zá to zwycięftwo fwoie. Powiedzyał mu Prorok. Azáf ty
45: nie wiefz iż fie ten Pan więcej w poftużenięftwie fwoim kocha niżli we wfzytkich(*marg*)

j. Krole. w xv. (-)

- 46: ofiárach/ á tyś fie ważył przeftąpić tego com ia tobie powiedzyał od niego/ ná=
47: dzyewáiąc fie tymi ofiárámi fwemi vczynić łobie iákie przyfługi v niego. Oto
48: zá ten przeftępek twoy bedzyełz **z rzuczon** [!] s kroleftwá twego/ á śmiercią zginiełz/

y márnie

strona: 320

Ianá fwiętego.

Lift 320.

- 1: y márnie będą poráżone woýfká twoie. A iż tu w tey Ewányeliey s. niżej nápi=
2: fáneý wypifuie fie nam śmierć á niewinne zginienie onego Proroká wielkiego
3: Ianá s. o ktorym íam Pan powiedzyeć raczył/ iż więcej niżli Proroká/ á táki(*marg*)

Mattheuś w xi. (-)

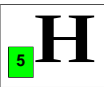
- 4: drugi nie powftał między fynmi człowieczymi/ oprócz fwiętego Boftwá iego.
5: A iż fie to działo zá onego Herodá złego krolá żydowfkiego/ ktory ácz był pogá
6: nin/ ále wždy gdy fłyżał o fprawach y o náukach tego to fwiętego człowieká/
7: tedy piŕze Ewányeliftá/ iż fie go bał/ á przeftrzeżał fie go we złych fprawach

- 8: swoich/ wiedząc go być człowiekiem świętym. A przeto thu łobie ná plác przy=
9: tacząmy przed tą rofprawą świętą náfzą y onego Saulá vpádłego/ który fie nie
10: bał rofkazánia Páńského: y tego nędznego Hetodá/ ktorego wždy ftrách ru=
11: fzał y s fłow y s świętego żywotá onego człowieká zacnego: ábychmy fie vczyli
12: vftáwicznie bác Páná Bogá swoiego/ który fie nam vftáwicznie tu obiáwia
13: w fłowie y w pofelstwach swoich/ á iżbychmy mieli w poczciwości pofty y
14: Proroki prawdziwe iego/ á zwłafzczá ty ktorzy nam nie przynoszą fłow wymy=
15: flonych od fwiátá tego/ ále ie nam powiádaią nie ináczey iedno iáko z vft Páná
16: náfzego: gdyż oto fłyfzimy/ iż y tego nędznego krolá pogáńského rułzáły. Gdyż
17: Pan o fłowiech swoich przez Proroká powiádác raczy/ iż fą iáko miecz ostry/ á(marg)

Ieremiafs w xxiiij. (-)

- 18: iáko młot który tłucze á rozraża opoki/ to iest/ twárde á kámienne á vporne fer=
19: cá ludzkie. Czego fie fzyrzey náuczymy s tey Ewányeliey świętey niżej nápiśáney
20: o fmierci á o zefciu niewinnego tego to miłofniká Páńského Ianá świętego.
21: O czym ták nápiśał Márek święty tymi fłowy.

22: grafika

- 23: Herod ná then czás będąc krolem/ kazał poimác Ia=
24: ná świętego/ y dał go wládzić do więzyenia/ dla
25: Herodiady żony Filipá brátá swoyego/ którą był
26: łobye wzyął zá żonę/ iż go s tego Ian święthy vpo=
27: minał/ iż fie tobye nie godzi mieć żony bráthá swo=
28: iego. A oná Herodiádá bárzo była fprzećiwna iemu/ á rádá=

Hhh 4

by gi by

strona: 320v

Ná dzyeń fmierci á fcięcia

- 1: by gi byłą iáko zátráciłá/ ále nie mogła. Abowiem Herod on
2: bał fie Ianá świętego/ wiedząc go być mężem fprawiedliwym
3: á święthym/ á miał go ná wielkicy pieczy/ á fłucháiąc go wiele
4: czynił ná zdánie iego/ y bárzo go rad fłuchał. A gdy czás kthe=

5: mu przyſthoyny przyſzedł/ Herod vczynił wieczerzą ná dzyeń
6: národzenia ſwoiego/ prze kfiążetá ſwoie á prze ſprawce y prze=
7: łożone kroleſtwá Gálileyfkiego. A potym przyſzła dzyewká o=
8: ney Herodiády/ á poczęła ſkákác/ y vpodobála bárzo one=
9: mu Herodowi y onym gołcyom iego ſiedzącym z nim. Y po=
10: czął mowić ku dzyewcze oney: Proś mię o cokolwiek chceſz/
11: wſzytko vczynię dla ciebye. Y poprzyſiągł iey tho: Iz iey wſzyt=
12: ko miał dác oczby go **była** [!] iedno proſiła/ á nákoniec y poł krole=
13: ſtwá ſwoiego. A ona pothym wyſzła z mátką ſwoją/ y rádzi=
14: ła ſie iey oczby proſić miała. Powiedzyála iey mátká/ áby pro=
15: ſiła o głowę Ianá Krzcicielá. A ona nátychmiałt ſzła s kwá
16: pyeniem do krolá/ y powiedzyála mu/ chce ábyś mi dał ná=
17: tychmiałth ná miſie głowę Ianá Krzcicielá. A záfrálował ſie
18: krol/ ále dla oney przyſięgi ſwoiey/ y dla onych czo około niego
19: ſiedzyeli/ niechciał iey záfrálowác/ ále poławſzy káthá/ kazał
20: mu áby przynioſł głowę onę ná miſie. A ſzedłzy do cyemnicze
21: ſciał Ianá ſwięthego/ y przynioſł ná miſie głowę iego/ á dał
22: iá dzyewce oney/ á dzyewká dáła mátcę ſwoiey. A vſſza=
23: wſzy tho zwolennicy iego ſzli wnet/ á wzyawſzy ciało iego/ po=
24: chowáli ie do grobu. (*marg*) **Nieogárnione rozumem żadnym ſpráwy páńskie.** (–)

25: **T** Ak iáko Dawid/ Ezáiaſz/ Ieremiaſz/ iáko y inſzy Prorocy/ wielkim ſie
26: zádziwowánim zádziwowawſzy dziwnym ſpráwám Páńſkim/ vſtá=
27: li zázwdy o tym w rozmyſłaniu ſwoim. Iáko y Páweł Apoſtoł on ſwię
28: ty/ będąc pełen táiemnic Páńſkich/ práwie zumiawſzy ſie o tym/ zázwołał gło= (*marg*)

Do Rzimia. w xi. (–)

29: ſem wielkim: O dziwna głębokości mądroſci/ rozumow/ á ſpraw Pána tego/
30: y kto kiedy może ſie domyſlić ábo iákim rozumem ogárnác thy dziwne á niedo
31: myſlne ſpráwy iego. Abowiem ktoby ſie przypátrzył ciełnemi oczymá do tey
32: dziwney ſmierci iego tákiego miłóſniká Páńſkiego/ thedyby ſobie wnet vczynić

33: mógł złą myśl o Panu swoim/ a mogłoby sobie pomylić/ iż thu opak potrawy
34: itawiaią: Skoczka skacze/ krol wefol/ rościagnął proporcze swoje/ triumphy
35: itroi na dzyen narodzenia swego/ niewiernicy z nim triumphuią/ goduią/ wefe=
36: li: a świętego/ a niewinnego człowieka ścięto. A iezcze ktemu takiego człowieka
37: o którym proroctwo wyszło s tajemnic Bostwa iednego/ iż iako Anyol był po
38: łan przed przyściem Pána swiego. Ktorego potym y sam wfty swemi wyła (marg)

Malachias w iij. (-)

39: wić raczył/ iż żaden był náden zacnieyfy nie powstał z narodu człowieczego.(marg)

Mattheus w xi. (-)

40: Coż tu tedy rzeczeń? coż tu sobie pomislisz moy miły Krześciańki człowiecze? A=

41: le na krotce/ a bez długiego fralowania głowy swoiey/ s tymi Proroki a s tym

42: Páwłem iá rádę zwołay takiż/ iż sie głębokościam tajemnic a mądrości two

43: ich nikt przypátrzyć nie może moy miły Pánie.(marg) **Lukas w i. kapit. (-)**

44: # Pátrzayze iezcze ktemu/ gdy Anyol oycu tego to Ianá s. Záchariašowi opo

45: wiedał o poczęciu iego/ tedy mu tak powiedział: Iż sie to dzyecię zyawi na po=

46: ciechę wiele ludzjom/ a wiele sie ich będzie z narodzenia iego wesełilo: A coż to

47: była za pociechą/ skoro mało podrozłzy szedł do lálá/ nie vkazał sie iáwnie na

48: świat/ ledwo iedno przez trzy látá/ a potym wnet márnie zginął. Bo sie hiŃto=

ria zgadza/

strona: 321

Ianá świętego.

LiŃt 321.

1: ria zgadza/ iż Ian s. piątegonalego roku Tiberiufa Cefarza zyawił sie y krzćić

2: poczał/ a Kriřtus ómegoalego roku tegoż to Cefarza vkrzyżowan. A tak bár

3: zo krotko obádwá trwáli na tych rokofzach światá tego.(marg) **Iáko sie ich wiele rádowáło Ianowi świętemu. (-)**

4: # Ale gdy sie przypátrzyř/ iáko sie ich wiele rozrádowáło/ y dziř y na wieki be=

5: dzye sie rádowáło s przyřcia a z zyawienia tego świętego człowieka/ thedy Iná=

6: dne rozeznáć możefř/ iż prawdę Anyol opowiadał onemu na on czas cnotliwe=

7: mu oycu iego. Abowiem rozrádowáli sie w on czas niebożatká oni wřzyřcy kto

8: rzy prágnęli a řzukáli zbáwienia swiego/ a to wdzyęcney oney nowinie ktorá

9: słyfzeli od człowieká tego świętego/ iż iuż przyfzedł Mefyafz/ iż fie iuż zyáwił on
10: zbáwiciel z dawná im záflubiony/ o kthorym im iáwnie Prorocy powiádáli/ á
11: iż iuż pewnie ieft. O iáka to rádość byłą w nędznych ludzyoch onych/ ták iż bye=
12: gáli zá onym człowiekiem świętym/ przymuiąc náukę y krzeft od niego. A iá=
13: ka potym byłą wietfza rádość/ iż gdy go im iuż oczywifcie pálcem vkazał/ wo=
14: láiąc ná nie: Onoż iuż macie tego Báránká/ kthory ma ná łobyie nošić grzechy
15: wáfze/ kthorego wam Ezáiafz Prorok wáfz/ y ini Prorocy wypifáli y opowie=
16: dzieli. Iáka iefzcze y dziś rádość y pociechá bywa w zebrániu náfzym Krzešći=
17: áńfkim/ gdy łobyie wfpominamy y ty fłowá/ y żywot/ y ine fpráwy thego czło=
18: wieká świętego. A włańnie fie nád nim wypełniły fłowá Páńfkye/ Iż miedzy
19: fyny człowieczymi żaden był zacnieyfzy nie powftał v niego. Abowiem wiele w
20: nim okazać raczył fpraw y podobieńftwá fwego świętego. Bo y przez Anyoła
21: theż go opowiedzyeć rofkazał rodzicom iego/ y Prorokom był rofkazał przed
22: thym opowiedzyeć zyáwienie y fmierć iego. Y iáko go był máluczko przyfłał
23: przed przyfciem fwoim/ thák go też záfię poftał máluczko przed łobą do rádo=
24: ści fwoich. Y iáko oná nędzna Ewá byłą przyczczyną fmierci á męki Páná náfze=
25: go/ tákże też nędzna á mizerna niewiáftá/ iáko thu oto słyfzylfz/ byłą przyczyną
26: fmierci tego człowieká świętego. (*marg*) **Przez rychło złożył Pan s fwiátá Ianá**

świętego. (–)

27: # A iż Pan ták rychło dopušcił złożyć s fwiátá tego człowieká ták zacnego á tá=
28: kiego miłofniká fwego/ chciał to okazać fwiátu nędznemu/ iáko ieft rzecz brzy=
29: dliwa á w wielkim omierzeniu v niego/ niewdzyęczność fwiátá tego łáfk á do=
30: brodzyeyftw iemu nádanych od niego. Iáko to potym wfpominác raczył: By
31: nie wiedzieli nie tákbych im tego zá złe poczytał/ álem poŷyłał do nich poŷły/ po
32: fylałem Proroki/ á oni miáfto vznánia fwoiego á miáfto obaczenia fwego po=
33: bili y pomordowáli ie. Ach nieftotyfz cožbyš teraz rzekł náfz miły Pánie nam ne
34: dznikom fwoim/ ktorzy thy Proroki twoie vftáwicznie widzimy przed oczymá
35: fwemi/ ácz ich oczywifcie nie widzimy/ ále głófy ony ich woley á przeźrzenia
36: twoiego/ vftáwicznie brzmią w vřzoch náfzych: á fnadź bychmy ie widzyeli/ te=
37: dybychmy ie też podobno ábo pobili ábo przez wygnáli od fiebie/ iáko fie y dziś

38: poćzęści tego ząwadza. O nędzny świecie/ toć wstáwicznie tá łkoczka **táncuie** [!]
39: przed oczymá twemi/ á zállepia nam nędzne oczy náłze/ iż nie możemy poznać
40: żadney wády do łiebie/ á przyiąć prawdy á rády twoiey náłz miły Pánie. A což
41: nam też zá to czynić raczyłz? Otoś nam odmienił Proroki/ á zácmiłes nam wier=
42: ne vpominánia łwoie w oczoch náłzych/ iákoś był zácmił á práwie zálłonił o=
43: czy temu nędznemu Herodowi/ á dałes nam ná to mieyłce iákieś godowniki/ ta
44: neczniki/ á práwie iáko iákie máłzkárniki/ kthorzy nam áni chcą áni vmieią
45: prawdy świętey twoiey oznaymiác á opowiadác/ á práwie ią nam zákrywáią
46: przed oczymá náłzemi.(*marg*) **Dobremu wšytko y śmierć pociefze iego.** (-)
47: # A tu iuż potym łłuchay/ ábyś łobie złey myłli nie czynił/ iż miłółnicy Pánłcy
48: márnne giną przed oczymá iego/ gdyż to ielth wola łwięta á przeźrzenie iego/ á
49: nic nigdy bez łłuzney przyczyny czynić nie raczy. A dobremu pewnie kázda na=
50: mnieyłza rzecz y łmierć y wšytko ine/ wychodzi ząwždy ku wielkiey łławie á ku
51: pociefze iego. A złemu ząwždy ná wielką pomłtę á ná wielki vpadek obrácáią
52: łie ząwždy wšytki łprawy iego. A iuż nie wciekáiąc łie y do piłmá/ pomyłł ło=
53: bye co dziś ielł Herod on nędzny krol/ á co ielł ten thák zacny miłółnik Pánłki.
54: Then ná máłuczki čás wćirpiál krocichny kłopotł á krocichną łmierć/ á ná
55: wieczne czály łobye rołkołzuie y rołkołzowác będzye s Pánem łwoim/ á ktemu iá=

ko ielł ná

strona: 321v

Ná dzyeń łmierći á łcięcia

1: to ielł ná świecie y po dziś łławna á zacna pámięć iego. Ow zálię ná máłuczki
2: čás walał łie iáko we błocie łwiniá w onych márnnych rołkołzach łwoich/ thák
3: iáko tu Ewányeliłtá łwięty piłze/ y z onymi godowniki łwoiemi/ y iż kęs połka=
4: kálá przed nim oná márna á plugáwa zwodnicá iego/ kłora nie tylko ciáło/ á=
5: le zwiodłá á zátáciłá y nędzną dułzę iego. A teraz nędznik łam łkacze z diábłem
6: połpołu gdzyeś ná trzy łkoki/ y będzye łkakał wiekom wiecznie á bez kóncá łwo=
7: iego. A iáka zálię pámiątká zółtálá iego/ bo o owym łwiát łpiewa/ wyłławia
8: żywot y łmierć iego/ á o tym áni łłychác y o márnym á plugáwym zełciu iego á
9: zginieniu iego.(*marg*) **Iákie łą pociechy wiernych.** (-)

- 10: # A iefli fie iefzcze w thym chcefz piłmem podeprzeć/ iákie fą pociechy wiernych
11: Páńfkich/ ktorzy tu fchodzą s fwiátá tego według woley á przeźrzenia fwiętego
12: Páná fwego/ tedyć nie tylko áby miała być dziwna śmierć fwiętych á wiernych
13: iego/ ále fnađz y twoiá włafna máłocby ftrálfzna mogła być. Słuchay co Sá=
14: lomom piŕze o zelciu fwiętych Páńfkich/ powiedáiącz iftotnie/ iż duŕze ich w ręku(marg)

Sapientie w iij. (–)

- 15: á w opiece Páńfkiey fą/ á nie dotknie fie ich nigdy żadna frogość śmierci/ á ná=
16: dzyeia ich záfwdy niefmiertelności pełná iefť: áczkolwiek w máłych rzeczach tu
17: fprzećiwności trochę wćirpieli/ ále záfie ná wielkich będą pociefzeni. Táfme po=
18: tym wnet powiáda/ iż fie będą fwiećić iáko ifkry zápalone miedzy trzcínámi/ á
19: będą s Pánem fwoim fądzić narody/ ábowiem Pan ich będzie z nimi krolował
20: ná wieki. Táfme potym w drugim kápitulum tákze piŕze/ iáko fie Pan kocha w (marg)

Sapientie w iiij. (–)

- 21: miłofnikoch fwoich/ á práwie iáko żywo z grzełznikow káždy wyięť bywa/ áby
22: złość ich nie náchyliłá wiernego vmyłfu ich/ á iż tu wzyęť będzie s czáfow krot=
23: kich/ ále táf nigdy nie wypełni czáfow fwoich. A dla tego Pan pokwápił fie
24: wzyąć go s pośrzodku złościwych/ iż mu fie vpodobáłá duŕzá iego. A tu fobie
25: vważ fłowá Proroká tego fwiętego/ gdyż iáko wierzyć mamy/ iż nie fą fłowá
26: iego ále fłowá Duchá fwiętego/ czo tho iefť/ iż dla tego Pan bierze człowieká
27: wiernego s pośrzodku złołnikow fwiátá tego/ iż mu fie vpodobáłá duŕzá iego.
28: A fnađz by to káždy obaczył/ iáko był podobno obaczył Páweł s. on fąd wybrá=(marg)

Do Philipen. w j. (–)

- 29: ny táiemnic Páńfkich/ pewnieby iuż záwołał: Iż day mi fie rozdwoić moy mi=
30: ły Pánie s ciáfem z moim/ ábych był rychło s tobą.(marg) ¶ **Obietnice Páńskie y**

Prorockie o záplácie wiernych (–)

- 31: # Słuchayże záfie iáko Dawid włzędy á włzędy wŕpomina á wyławia wier=
32: nego człowieká/ iáko záfwdy iefť nád nim vftáwicznie oko Páńkie/ ftraż/ y o=
33: pátrznóć iego: iáko iefť droga á kołztowna śmierć káżdego z nich przed Máye=
34: ftatem á przed oblicznością iego/ y iákie fą dziwne á rozliczne zápláthy á pocie=
35: chy z nich káżdego/ wiele piłmá o tym v niego znaydzyefz. Ale nie trzebá áni Da=
<http://rcin.org.pl>

36: widá/ áni Sálomoná/ áni Ezáiafzá/ áni żadnego inżzego Proroká/ dofyć nam

37: ná onym napewnieyfzym Proroku náfzym ná fámym Pánu náfzym/ gdzye tho(*marg*) **Ian**
s. w xij. kapit. (-)

38: nieomylnie záflubić á obiecáć raczył káždemu wiernemu fwoiemu/ iż tám gdzie

39: on będye być raczył/ iż też thám ma być káždy wierny fługá iego. Tu iuż rozu=

40: miefz gdyż go wfzytki zbory niebiefkie y zyemfkie wyznawáią być Pánem niebá

41: y zyemie/ iżci vmie iáko raczy obráć mieyfce fobie y wiernym fwoim. A gdy wfzy

42: tko fтворzył/ fpráwił/ rozrzádził/ y poftánowił wedle myfli fwoiey/ iużci thez

43: tedy vmiał fтворzyć y poftánowić wfzytki pociechy y rádości thym wiernym

44: fwoim. A iákie dziwy o nich pífmá powiádáią/ ták iż áni ięzyk áni rozum o nich

45: pomyflic nie moze. Iużci też tu o nich żaden wypifać nie moze/ ále wedle podo=

46: bieńfthwá muścić wždy być coś nie ledá iákiego/ gdyż ie nie ledá miftrz fpráwo=

47: wác rofkázowác raczył.

48: # Słuchayze zálie iáko Ezáiafz pífze o fmierci człowieká wiernego/ á práwie

49: włáfnie fie to moze przyftofowác ku fmierci tego błogofłáwionego Ianá fwię=

50: tego náfzego/ gdzye thák mowi: Spráwiedliwy ginie/ á nie máfz tego ktoby o (*marg*)

Ezaiás Lvij. kapit. (-)

51: tym rozmyfłá w fercu fwoim/ ábowiem s pośrzodku złości bywa wzyet fprá=

52: wiedliwy/ á przydzye do pokoju fwego/ á będye odpoczywá w łóżnicy fwo=

53: iey/ ktory záwždy chodzil w fłufzności fwoiey. Słuchayze zálie co mowi ku tym (*marg*)

Vpadek złościwych. (-)

54: nędznikom ktorzy fą przyczynámi fmierci iego/ thák im powiádáiąc: A wy fie

55: fám przyftápcie fynowie czártowi/ á nafienie cudzołożne/ ktorzyfcie nagrawáli

wiernego

strona: 322

Ianá fwiętego.

Lišt 322.

1: wiernego mego/ á rofciągálficie nań páfzczeki fwoie/ będac fámí nafieniem zło

2: ściwym á fyny lżywymy/ kthorych iáko wiátr pámiéc będye rofprofzoná. Iáko

3: thez Sálomon o tákich powiedá/ iáko będą krzyzcć á plákác á nárzekác nie=(*marg*)

Sapiencie w v. (-)

4: bożatká czáfu fądu frogiego/ pátrząc ná ty ktore tu łobie lekce ważyli/ mowiąc
5: fámí k łobie: O my nędzni á szaleni ludzye ktorzychmy ty ludzi mieli zá pošmiech
6: łobie/ ách niefthotyłz/ nádzyewálíchmy fie iż fie w niwecz miáło obroćić dokoń=
7: czenie ich/ á teraz fą policzeni zá fyny Boże/ á pošpołu s fwiętymi dzyedzictwo
8: ich. A thák zblądziłíchmy nędznicy w ciemnościach fwoich/ á fłóńce wyrozu=
9: mienia náłzego nigdy nam nie świećíło.
10: # O włzechmogący náłz miły Pánie nie dopułzczayże fie zácmić thym **nędzym** [!]
11: oczóm dzifiefzym náłzym/ ábychmy też ktemu nie przyłzli/ iáko tu cí nędzni á v
12: pádli ludzye nárzekáiąc będą powiedáć o łobie/ áby nam nie miáła świećić thá
13: fwiátłość wyrozumienia twoiego/ fwiętego/ ábychmy nie poznawłzy ciebie Bo
14: gá fwoiego y wiernych pošłow y náuk thwoich/ mieli thákież nárzekáć w már=
15: nych á w ciemnych omyłkach fwoich.
16: # A tu iuż małz iż Pan twoy nic bez przyczyny nie czyni/ á tu iuż małz iáko wier=
17: ny iego chociay ná máłuczki čás przydzye ná iákie trudnośći/ ábo ná iákie nie=
18: wczály fwe/ iáką ieft nigdy niefkończona zapłátá iego. A tu też iuż małz iáki ieft
19: zgotowan vpadek/ żáłość/ á nieomylna pomłtá niewiernikom fwiátá tego. A
20: ták nic fie nie dziwuy táiemnicám á dziwnym fprawám Páná fwe⁸⁰/ rádlzey zá=
21: wołay z onymi tłufzczámí/ ktore wołály gdy oświećíl fleponárodzonego: Iż do(*marg*)

Marek w vij. kap. (-)

22: brze ten Pan włzytko czyni ná zyemi y ná niebie.(*marg*) **Niewiáftá zówždy ma być
w pošłufzeństwie. (-)**

23: # Pátrzayże iż nie bez przyczyny tho Pan iefzcze w Ráiu poštánowić raczył/ á=
24: by biála głowá káżdá zówždy byłá w pošłufzeństwie á w opátrznóśći/ á iżby
25: miáła zówždy kogo przełożonego nád łobą. Abowiem znał Pan iż tho narod
26: krewki/ á lácno ku káżdey rzeczy náłomny iefth/ á byłoby wiele hítoriey wyli=
27: czác/ iáko wiele zacnych ftanow/ y wiele známienithych mieyfc/ zefzło márníe
28: przez złá fprawę á prze fwowoleńftwá biálej głowy. Acz nam nie thrzebá wię=
29: cey fie dowiádowáć/ dofyc możemy mieć ná iedney fwey Iewie/ s ktorey fie fprá(*marg*)

Iudicum w xvi. (-)

30: wki iefzcze y dziś wŷyŷcy wykálzłác nie możemy. A co ŷie sŷtháło Sámŷonowi/(*marg*) **ij.**

Krolewskich. (-)

31: Dawidowi y ŷynom iego/ onemu nędznemu Achábowi/ y innym wiele zacnym(*marg*) **iiij.**

Krolewskich. (-)

32: ŷtanom/ ŷiáby trzebá wyliczáć. A nákoniec ták iákochmy iuŷ ŷłyŷzeli/ co ŷie sŷtá

33: ło themu ŷwiętemu á wielkiemu człówiekowi/ doŷyć y dziwnego y ŷtráŷnego o

34: tym rozmyŷlánia mieć możemy.(*marg*) ¶ **Iáko Pan ŷtan białyŷ głów ŷtátecznyŷ ma ná pieczy/ á wŷzetheczne iáko zámŷzcza. (-)**

35: # A ták może ŷobie tu pomyŷlić á vwaŷyć kázda poczciwa ŷoná/ vŷłyŷzawŷzy tę

36: ŷrogá hiŷtorią o zginieniu/ prze złá ŷpráwę bialey główy/ tego wielkiego á ŷwię=

37: tego człówieká/ iáko y ŷtan ŷwoy y innych ŷobie poruczonyŷ białyŷ głów ŷprá=

38: wowác á záchowywác ma/ ŷłyŷzac ty ŷrogie wyroki/ iáko ŷie Pan ze złoŷciwemi

39: á z niewiernemi obchodzić raczy: ŷłyŷzac iáwne/ pewne/ á nieomyŷlne hiŷtorie

40: co ŷie przed tym z inemi bialemi główami dzyewáło/ iáko ony ŷwięte pánie á po

41: korne dzyeweczki zázwdy bywáły w wielkiej zacnoŷci/ miłóŷci/ y opátrnoŷci v

42: Páná tego. A wŷzetheczne iáko zálię bywáły zázwdy márnje zelzone v niego/ y thu

43: ná ŷwiecie y potym odeŷłáne ná wieczná pomŷtę ŷwá. A przecŷ Dyná Iákobo= (*marg*) **j.**

Moize. w xxxiiij. (-)

44: wá dzyewká bylá ŷromotnie wziętá/ iedno prze wŷzethecznoŷć ŷwoię. A iáko wie=

45: le ŷwiátem zámieŷzáłá/ y iáko ludzi niewinnych dla niey poginęło/ wŷzák

46: o tym ŷzyrokie hiŷtorie mamy. A przecŷ oná nędzna Iezabel ŷkáziłá y męŷá ŷwe=(*marg*)

iiij. Krole. w ix. (-)

47: go/ y woŷłko iego/ y lámá ŷiebie/ ták iŷ pothym y pŷi y ptacy byli náŷzyceni ciálá

48: iey/ iedno prze wŷzethecznoŷć ŷwoię. A gdybyŷ chciál ony Helenki/ ony Kleopátry/

49: ony Wenuŷy/ y inŷzych tyŷiácmi pogáńŷkich białyŷ głów wŷpomínáć/ co przy

50: czynámi ŷwemi ŷwiátu y wiele zacnym ludzyom vpadkow przynoŷiły/ iuŷ tu o

51: tych miedzy piłmy ŷwiętymi máło mieyfcá trzebá (*marg*) **Hefter w ij. kap (-)**

52: # Pátrzayŷe zálię przecŷ ŷie ŷtálá Hefter vboŷuchna dzyeweczká wielká krolo(*marg*) **j.**

Krole. w xv. it. (-)

53: wąż/ iedno prze wielką pokorę fwoię: Przecz fie sftálá Abigail wielką krolową(marg) **Iudith w xiiij. kap. (-)**

54: iedno prze wielką pokorę fwoię. Przecz Iudyth miałto fwoie z márney śmierci (marg) **j. Moize. w xvij. (-)**

55: wyzwoliłá. Przecz Sará byłá pocieszoná. Przecz Anná máthká Sámuelowá(marg) **j. Krole. w i. kap. (-)**

Przecz Zuzán=

strona: 322v

Ná dzyeń śmierci á ścięcia

(marg) **V Daniela w xiiij. (-)**

1: Przecz Zuzánná wyzwoloná byłá/ iedno wżytko prze pocziwe á prze pokorne
2: fprawy fwoie. A nákoniec oná święta pánná á mátká człowieczeńłthwá Páná
3: náłzego/ fluchay czym zápieczętowálá wżytki godności fwoie/ iedno fie tym na(marg)
Lukafs w xiiij. kap. (-)

4: więcey chłubiłá/ iż Pan weźrzyć raczył ná pokorę iey iáko vbożuchney á powol=
5: ney dziewczki fwoiey/ dokłádáiąc tego/ iż iá s tego pothym mieli zwąć błogo=
6: fláwioná wżytki narody fwiátá tego.
7: # A ták vczie fie nędne białe głowy thego/ áby fprawy wálze/ poftáwy wá=
8: fze/ y wżytki poftępki wálze/ nic fie nie odnošily od cnotliwych powinności wá=(marg)

Człowieczeństwo káźde chce mieć o fobie pieczę. (-)

9: fzych: widząc tho pewnie z niomylnych obietnic Páńskich/ gdyż tho iuż wiele=
10: kroć y okázác raczył/ iż káždy poftępek wżeteczny wálz nigdy wam przepuřczon
11: być nie może/ á zázwdy fie obroćić mušić ná pewny vpadek/ nie tylko káždey fá=
12: mey z was/ ále pewnie y komu drugiemu/ s przyczyny á z omylnych poftępkow
13: wálzych: gdyż to pewnie wiecie/ iż krewkie á omylne ieřt człowieczeńłthwo wá=
14: fze. Aby teź było y natwárdfze y nagruntownieyfze/ thedy zázwdy niepewne ieřt/
15: iáko y káźde ine ktore nie będye rozumem á pilnym obaczeniem zázwiągnio=
16: ne á ftánowione/ ábo iż nie będye miało iákiey władzey iney ábo zwirzchności
17: nád fobą.(marg) **Grzech záflepya oczy. (-)**

18: # A tu záfie káždy ftan męzczyńki może fobie przykład brác s tego nędznego á

19: omylnego krolá/ iż sie może przeſtrzegáć poſtaw á obleſnych ſprawek chytrych
20: á omylnych białyvh głow/ wiedząc k czemu to przywiodło iuż wiele zacnych lu
21: dzi/ iáko oto ſłyżymy y thego nędznego krolá. Abowiem ná kogo to kiedy Pan
22: Bog przepuſcić raczy tákie vniefienie iego/ iuż pewnie może rozumieć/ iż iuż ſąd
23: á ręká Páńſka bliſko nád nim ſtoi/ zá iákiſ grzech á zá vpadek iego. Bo thák iá=
24: ko tu ſłyżyſz/ iż ten nędzny krol wzyął był pirwey żonę brátu ſwemu: á ták/ iáko
25: káżdemu w grzech vpáđłemu/ iuż były záſlepione oczy iego/ co dáley tho więcey
26: pomnażały ſie grzechy iego: iuż iáko ſłyżyſz iż nic inſzego nie czynił/ iedno ſobie z
27: oną pánią y z innymi pochlebćami ſwoimi pił/ ſkakał/ triumphował/ máło ná
28: pieczy máiąc ſtan y powinnoſć ſwoię. Ian ſwięty iż go karał s thego/ iáko wier
29: ny poſeł zeſłány od Páná/ wedle powinnoſci ſwoiey: piſze Ewányeliſtá ſwięty/
30: ácz ſie go bał/ á iż go miał w poczćiwóſci/ á iż rad ſłuchał rozmow y kazania ie
31: go/ ále iuż ták iáko to záwždy bywa gdy grzech komu záſlepi oczy/ iuż áni rády/
32: áni vpominánia żadnego ſobie potrzebnego nie rad widzi/ á poſpolicie tákiego
33: káždy mierzi kto mu prawdę mowi/ dał ſie nędzniczek zwieſć oney marney bia
34: ley głowie/ y poimáć kazał y wládzić do więzyenia Ianá ſwiętego. Pátrzaýże
35: tu záſlepienia/ w oſobie tego nędznego krolá/ tákiego człowieká káżdego ktho
36: iuż zápomni powinnoſci ſwoie/ dawſzy ſie pod moc grzechowi ſwoiemu. Słu=
37: chay co Ewányeliſthá s. piſze/ iż przyſzła ſkacząc márna dzyewká oney złey pá=
38: niey/ y vczynił iey tháką obietnicę/ záprzyſiągſzy iá/ iż ocz mię proſić będyeſz iżci
39: nic nie odmowie.(*marg*) **Pochlebſtwo ſkacze á prawdá márnje ginie. (-)**
40: # A tu obáč pocźciwą rádę cnotliwey mátki **dzyewecce** [!] ſwoiey/ roſkazála iey
41: áby onego flepego á ſzalonego krolá nie proſiła ni ocz iedno o głowę Ianá s. bo
42: iá bárzo kłóły w oczy ony ſwięthe vpominánia y przeſtrzegánia iego. O ſwięta
43: prawdo iákiſz ty to koniec bierzeſz? O nędzny ſwiecie toć v ciebie wżędy á wżędy
44: opák potráwy ſtáwiáią/ łotroſtwo/ wżeteczeńſtwo/ pochlebſtwo zá ſtoły á ná
45: máieſtaciech ſiedzi: á prawdá ſwięta s ſpráwiedliwoſcią w frogim więzyeniu/
46: á potym márnje ginie.
47: # A tu dáley ſie przypátruy ieſzcze lepiey záſlepieniu nędznego człowieká/ w kto
48: rym ſie iuż márnj grzech roſkorzeni/ á rozwije gniazdo ſwoie: pátrzaý iáko má=

49: ła á nikczemna dzyewká rofkázuie á włada wielkim krolem. Bo w historiey nie
50: piŕze Ewányeliftá fwięty/ áby go przyŕzedłzy proŕić miáłá/ ále powieda/ iż chcę
51: ábyś mi wnet kazał przynieŕć ná miŕie głowę Ianá s. Zátrownóył fie rzkomo mi
52: zerny nędznik on/ bo go ŕzkodá y krolem zwác/ gdy fie thák nikczemney rzeczy
53: zgwałćić á zwoiowác dał: poŕłał wnet y kazał ŕciác támże w onym więzyeniu
54: onego człowieká fwiętego/ y podano przyniozłzy oney nędznicy głowę onę fwię
55: tą iego/ á oná iá podáłá ŕprofney máłce ŕwey ku pociefze iey/ iż iuż poráziłá nie=

przyiacielá ŕwo=

strona: 323

Ianá fwiętego.

Liŕt 313.

1: przyiacielá ŕwoiego. O nędzna trućino á márnny ŕmrodzye/ nigdyś ty thego nie
2: byłá godná/ áby dla ciebie/ nie tylko thák wielkiego á zacnego człowieká/ ále y
3: iákiego kozłá ábo báráná/ á ŕnadź y pŕá nędznego/ ŕciác miano: á zwłáŕzczá dla
4: tych márnnych á ŕprofnych poŕtępkow twoich.(*marg*) **Przełożony ma wważyć káżdą
rádę iáka ieft. (-)**

5: # A tu fie ćwicz á vcź káždy przełożony ŕwiátá tego/ z iákim rozmyłłem małz co
6: czynić/ á iáko ná czyie ŕtáránie małz co czynić/ á wwaź ŕobie záwždy pirwey káż=
7: dą rádę y káždą proŕbę v ŕiebie/ nacź á ku iákitemu fie końcowi ŕciága/ á nacź po
8: tym y ná iáki vpadek może przywieŕć ciebie. Abowiem iuż fie ták záwždy áż do
9: końcá muŕi toczyć ten nędzny á omylny ŕwiát/ iż gdzye kogo prawdá ŕwięta iá=
10: ko zły podkłád w lube mieyŕce doćiŕnie/ iuż fie káždy o to pilnie ŕtára/ iákoby y rá
11: dámi ŕwemi/ y káždemi pilnoŕciámi ŕwemi zácierał á zátłaczał iá iákoby mogł/
12: áby iedno myłł á vpor ábo pożytek iego ŕzedł iemu wedle myłli iego. Zápomnia(*marg*)

Omylna rádá káždemu ná vpadek. (-)

13: włzy tego/ iż to iemu tu iefzczę zá żywotá iego ná wielki wŕtyd á ná wielką lekkoŕć
14: z dekretu Páńŕkiego/ záwždy wyniŕć muŕi: gdyź káżdá omylná á zła rádá muŕi
15: być záwždy wyiáwioná/ á potym muŕi wynidź ná wielki vpadek iego/ á ná wie
16: czne zginienie iego. A coź po tym kiedy nam miłó ŕkákác s tymi ŕkoczłkami/ áby
17: chmy tylko iedno przewodzili myłli á vpory ŕwoie.

18: # O nędzniku nędzny byś ŕlyłá v Sálononá ábo Ezáiałzá przezwiłká ŕwo=

19: ie/ kthory rádźifz ná niewinnego/ á ftárafz fie o vpadek iego/ iż cie Pan zowie fy=
20: nem czárownym/ fynem cudzołożnym/ omylnikiem á łgarzem przed obliczno=
21: fcią fwoią/ á iż z wiatrem poľpoľu ma przeminąć pámiątká twoiá. A thuby fie
22: mogł rozmyflic/ w iákiey łáfcie táki iefť v Páná thego/ kogo łobie on tak wdzyę=
23: cznemi przezwfiki miánowác á przezywác raczy. (marg) **Iáko prawdá wádzi káždego.**
(-)

24: # Abowiem pátrzay chući człowieczy złościwey/ poki then fwięthy człowiek
25: krzcił/ poki kazał á karał ine ludzi/ nic onego złego Krolá nie ruľzył/ áni oney
26: márney pániey iego. Ale gdy iuż práwie w cel vgodził/ iż onych złoczyńcow/
27: wedle powinności fwoiey ruľzył/ o wneth nie mogło śćirpieć fláchetne przyro=
28: dzenie/ ále nie rozmyfłifzy fie iefli źle ábo dobrze/ iefli fprawiedliwie ábo nie=
29: fprawiedliwie/ przedfię wiedz káždego kthoby nam chciáł przekaźác w záczę=
30: tych myflach náľzych. A thák fie tho koľo iuż záwždy toczyć musi áż do fkończe=
31: nia fwiátá wľzytkiego.(marg) **Nigdy dobry bez czáfu nie zginie.** (-)

32: #A wľzákoź wy wľzyfcy wierni Páńfcy/ kthorychkolwiek fťanow y doľtoień=
33: fťwá bęďący/ nic fie nie ľękaycie tego/ ábowiem tho iefť nieomyľna prawdá v
34: Páná thego/ iż włos z głowy nie zginie żadnemu bez woley á bez náznáczonego
35: czáfu iego: gdzye thoy thu Ewányeliťá s. wľpominác raczy/ iż fie dawno byľá
36: przed tym náľáďziľá tá zľá á fáľeczna żoná/ ná zginienie tego fwiętego. Ale ták
37: iáko powieda Ewányeliťá s. iż żadnym obycźáiem themu vczyńić nic nie mo=
38: gľá/ áż gdy przyľzedł czás/ iż ták iáko piľmá powiedáią/ iż Pan wybiera wierne
39: fwoie s pośrzodku niewiernych/ áby imi obiáśniał fwięthą chwáľę fwoię/ á im
40: áby oddał á oplácił wierności á fťaľości ich/ thoź go dopirko Pan wzyąc á po=
41: woľác do fiebie raczył/ ná wieczną chwáľę iego á ná wieczną fławę tu ná fwię=
42: cie y imieniá fwego y iego. (marg) **Prawdá iáko iefť zacna v Páná.** (-)

43: # A cieľz fie káždy onymi obietnicámi wdzyęcznemi á nieomyľnemi Páná fwe=
44: go/ ktorychefmy fie tu máľo przed tym wiele náľľucháli/ á w piľmiech fwiętych
45: práwie im y końcá nie máľz/ iáko Pan ty záwždy wielbić á błogofłáwić raczy/
46: ktorzy fťoią przy prawdzie fwiętey iego/ odrzućiwľzy ná ftronę márne á omyľne
47: pochlebśtwo fwiátá thego/ ktore nigdy dľugo trwác nie moźe/ á bárzo krotka á

48: omylna á nędzna zapłátá iego. Bo tu ielzczę zá żywotá bezpochybnie zła sławá
49: á fzemránie po wżem fwiecie o onych márnych á wżethecznych pokrytołciach
50: iego/ kthore zátáione nigdy być nie mogą z wyroku Páńłkiego/ á pothym prętki
51: á márny vpadek tákiego.

52: # A ták ktożkolwiek chce odnieść nieomylnie błogofławieńłthwá ná łobie Pá
53: ná łwego/ łtoy mocnie przy prawdzye świętey iego/ á nie dáy łie od niey odnieść
54: żadnemu wíatrowi márnemu łwiátá tego/ gdyż łłyłzłz íákie obietnice Pan káz
55: demu tákiemu wiernemu łwoiemu záłłubić raczył wżędy/ á zwłáłzczá przy wy

lii

łlawowániu

strona: 323v

Ná dzyeń śmierci

á ścięcia Ianá s.

1: łlawowániu łtánu y dołtoyeńłtwá tego miłofniká łwego tego to Ianá święte
2: go/ gdy powiedác raczył: Iż nie powłtał żaden wíęłzly nádeń miedzy łyny człó=
3: wieczymi. A włzákoż dołóżyć tego raczył: Iż ktożkolwiek ielł namnieyłzy w kro=
4: lełtwie iego/ to ielł/ ktoy w prołłocie łercá łwoiego/ bez omylnych wymyłłow
5: łwiátá tego/ łtoi mocno przy świętey prawdzye iego/ á mocno wierzy y duła ie=
6: mu/ tedy go tymi dołłtoieńłtwy y przywileymi ozdobić y opowiedzyeć raczył/ iż
7: ielł zacnieyłzy v niego od Ianá świętego.

8:

¶ **Cos s tey hifloriey/ łobie ku náuce/ pámięćá mamy.**

9: # Cielzże łie thu kázdy Krzełłciáńłki człowiecze s they hifloriey świętey/ á nic łie
10: nie łękey áni łłowy áni dziwy/ gdy Pan rozmáicie łzáfłue łądy łwemi nád wiernemi
11: łwemi. A obaczáy íáko wiernemu á íáko niewiernemu záwždy ma być zapłátá
12: iego/ co vważyć moželłz w tym mizernym Herodzye/ íákie było krothkie wefele y
13: krotofilá iego/ á íákie było záłię márne dokończenie iego/ y íáka łpráwá y łła=
14: wá iego. A íáka też záłię tego dołłtoynego łwięłłhego/ y íáka wieczna ielł dziłł rá=
15: dołł y wefele iego. # Drugie pámięćáy/ ná íákiey pieczy á ná íákim błogofłá=
16: wienłłtwie ielł y żywot y śmierć łwięłłłch á wiernych iego/ ták íáko o nich tu íá=
17: koł łłyłzał łzyroce Prorocy opifáli. # Trzecie vcz łie thu/ íáko małł łtan biały

- 18: głowy mieć ná pieczy/ á iákie ieft krewkie á odmienne przyrodzenie łtanu tego.
- 19: # Czwarte pomni/ iż fie był y krol y páni náładzili ná zginienie świętego tego/ á
- 20: wždy nie przyšlo aż s czałem/ á gdy była wola á przeźrzenie Páńskie/ ku czci á
- 21: ku chwale iego. A ták fie thoż dzyeie/ y ząwždy dzyać będye/ nád káżdym wier=
22: nym iego.
- 23: # Tylko nam to rácz dáć náłz miły á wśzechmogący Pánie/ áby nam nic łtrá
- 24: łzna nie była żadna thá márna pogroźká áni żadna moc łwiátá thego/ áby nas
- 25: odćifnąć miálá od ciebie Bogá náłzego/ y od świętey prawdy thwoiey/ áby nas
- 26: ten obłędny łwiát nigdy nie mógł odwieść od ciebie/ tymi omylnemi łudárłtwy
- 27: łwemi/ á pochlebłtwy łwemi: gdyż tho o tobie zewśząd wiemy y łłyłzimy/ iáki=
28: meś ty ieft łtrożem y obrońcą wiernych łwoich/ á nic fie zadnemu z nich słthác
- 29: nie może bez woley á bez opátrznóci twoiey łwiętey/ á ktemu ielzcze iż ty ząwždy
- 30: gotuiełz á wśtáwicznie łprawuiełz/ pociechy á ząpláty ich. Kthorych nas
- 31: rácz domieścić Pánie Boże w Troycy iedyne. Amen.
- 32:

Ewányelia ná dzyeń Mátthe=

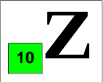
33: **uřzá łwiętego Apořtołá Ewányeliřty/ v Mátthe=**

34: **uřzá s. ix. kápitulum. Przeciwo złey nádzyei o opátrzn=**

35: **řci y miłosierdzyu Páńskim. A iáko mamy řzu=**

36: **kác wřprawiedliwienia řwego.**

- 37: # A idąc vcźcie fie tego/ iż ia wolę miłosierdzye niźli ofiáry etc. (marg) ¶ **Piękna pociechá nędznego człowieká/ ktory náłłáduie Páná řwego/ iáko go opátruie/ y ciało iego y iákim ieft lekárzem nędzney duřzyczki iego/ y iákie lekárřtwá řą nam zořtháwione od niego/ á iáko nas y powoływa y wpatruie/ Bořkiey możności řwey.**
- (-)

- 38: Dawná tho nam Pan náłz opowiedzyeć
- 39: raczył/ iż thu ni dla częgo inego ná łwiáth nie
- 40: przyřzedł/ iedno dla onych obłádzonych owieczek/
- 41: ktore fie tułály á ielzcze y dziś fie tułaią po tym głu=

- 42: chym á ciemnym lefie fwiátá tego/ máło wiedząc
43: tylko s pińmá á od Prorokow ofthátká fie przypá=
44: truiąc á náfluchawáiąc/ o fwiętym Boftwie iego.
45: Gdyż oni przodkowie náfzy thylko fłycháli s pińmá
46: fwiętego/ iż ma przydź Mefyafz/ iż ma Bog Ociec
47: zełłác zbáwicielá: á což kiedy máło o tym wiedzye=

li/ iáko to być

strona: 324

Ná dzyeń Máttheufzá

Lift 324.

s. Apo. y Ewán.

- 1: li/ iako to być miáło/ y iáki to być miał Mefyafz. Bo go iedni czekáli á nádzye=
2: wáli fie go przyść z iáką fwiecką możnością/ iżby ie był wybáwić miał z mocy
3: Rzymfkiey á z onego poślufzeńtwa ich/ thák iáko ich przodkom okazał fie był z
4: mocy Páńfkiey Moizefz w Egipcie/ Dawid od Goliafzá/ Gedeon od Mádiáni=
5: tow/ Iozue w obiecáney zyemi/ á thák y ini Hetmáni á wodzowie wielekroć fie
6: im zyáwili/ ktorzy ie wywodzili z vdręczenia ich á s frogiey niewoley ich. Ták=
7: że fie oni niebożátká tegoż też nádzyewáli y czekáli/ iáko y dziś ci nędzni potom=
8: kowie ich iefzcze czekáią/ y ták fie nádzyewáią. A tego fie z zálpleponemi oczymá
9: fwemi y rozumy fwemi doczyść áni dopátrzyć nie mogli/ z iáką go im mocą á
10: z iákimi fprawámi Prorocy ich wypifáli/ á ledwe iż y ofoby y poftáwy ie=
11: go iáwnie nie vkazáli á nie wymálowáli. A ták Pan náfz widząc tę fle=
12: pothę ludu onego fwego nędznego/ gdy iuż czáły ony przychodziły onych Bo=
13: fkich obietnic iego/ s táiemnic á s poftánowienia Boftwá onego w **TROYCY**
14: iedynego vpewnionych y poftánowionych/ iuż pothym oczywífie fie ná fwiát
15: zyáwić á okázác raczył. A thu iuż ony chore á mdłe á práwie iáko oflepiene o=
16: wieczki fwoie/ raczył zgániác á przyłęczác do fiebye/ á do fwięthey owczarniey
17: fwoiey/ iuż im iáwnie okázuiąc Boftwo fwoie/ y ono przyfcie fwoie: wlfzytki
18: znáki okázuiąc w foby/ ktore im byli Prorocy ich przed tym iáwnie o nim w pi=
19: fmiech fwoich opowiedzyeli y obwoáli. A gdy tho oni Doktorowie á oni Mi=
20: ftrzowie zakonu ftárego widzyeli/ iż on żadnym fthanem nie gárdzi/ iż káždego

21: naupádleyšzego á nagrzelšnieyšzego prziyumuie w łáfkę á w miłofierdzye ſwoie/
22: y bez onych ofiar/ y bez onych ich ſtárych zwyczáiow/ ták iáko oni mieli nádzye=
23: ię ſwoię o vbláganiu gniewu Páńkiego: tedy ſzemráli przeciwo iemu/ iż to nie
24: Meſſyałz/ iż to muſi być zwodnik ábo omylnik iáki. Tedy im ty odpowiedzi był
25: zwykł dawać Pan náłz: Iżem ia nie przyſzedł do zdrowych/ iedno do tych co le=
26: kárzá potrzebuią/ á iż iuż v Bogá Oycá mego niebieſkiego płatnieyšze ieſt miło=
27: ſierdzye/ niźli wſzytki ofiáry wáſze. A ták dla tego thu ty ſłowá iego ſwięte ſobye (*marg*)

Płatnieyšze v Páná miłofierdzye niźli ofiáry. (-)

28: ná początku przypominamy/ ábychmy záwždy ná tho pomnieli z wyroku tego
29: wláſnego Páńkiego/ iż v niego záwždy ieſt płatnieyšze á zacnieyšze ſercze wier=
30: ne/ pokorne/ vnizone/ miłofierne/ niźli wſzytki ofiáry ſwiátá tego/ á thego áby=
31: chmy ſie záwždy vczyli ofiárować iemu/ gdyż to ieſt nazacnieyšza á nawdzyęcz=
32: nieyšza ofiárá v niego. Co ſzyrzey zrozumiemy s tey Ewányeliey ſwiętey/ kthorą
33: ták Máttheuſz ſwięty nápiſał tymi ſłowý.

34: Gdy Pan ſzedł dáley/ vſzrał człowieká ná cle
35: **liędzácego** [!] / kthoremu było imię Máttheuſz/ y
36: rzekł mu: Náſłáduy mie. A on wnet powſta=
37: wſzy/ ſzedł zá nim. Y ſtáło ſie ieſt gdy Pan Ie=
38: zus ſiedzyał w iego domu/ á oto wiele grzelšni=
39: kow y iáwnogrzelšnikow przychodząc weſpoł ſiadáli z nim/ y
40: ze zwolenniki iego. A widząc to oni Licemiernicy/ mowili do
41: zwolennikow iego: Czemu tho z iáwnogrzelšniki y grzelšniki
42: Miſtrz wáſz iada? A Pan **Ierus** [!] vſłyſzawſzy to/ powiedzyeć
43: im raczył: Azałz niewiecie iż zdrowym nie ieſt potrzebá leká=
44: rzá/ iedno tym ktorzy ſie źle máią. A thák y wy idąc vcźcie ſie
45: coby ono było: Iż ia miłofierdzya więcey potrzebuię niźli o=
46: fiáry. Abowiemem ia nie przyſzedł ſzukác áni ſie náwroćili do pokuthy
47: ſwoiey.

Ná dzyeń
Máttheufzá fwiętego.

1: grafika (marg) **Pan nie przyzedł iedno dla chorych (-)**

2: **W** Dzięczněz to á pociefzliwe nowiny dochodzą do wśy náfzych o tym Pá
3: nu náfzym/ á o tym Mefyafzu náfzym/ iż on y naupádleyfzym á nanędz
4: nieyfzym fтворzeniem gárdzić nie raczy: á iefzcze ktemu iáwnie á głoś=
5: no fie opowiadáiąc/ że tu iedno dla tych przyść á okázác fie raczył/ ktorzy ocho=
6: rzeli á práwie iáko ná fmiertelney poľcieli leżą/ w oney ciężkiey chorobie á w fle
7: pocie fwoiey/ á w niewiádomości fwoiey. A iż on nikogo inego pilniey fzukác
8: nie raczy/ iedno tych owieczek ktore fie dáleko obładziły od niego/ á z dáleká cho
9: dzą około fwięthey owczarniey iego á fpołeczności iego/ áby ie przyporuczył á
10: przyłączył do fładlá fwoiego á do fpołeczności fwoiey. A nie tylko áby to iedno
11: tylko fłowy opowiadác raczył/ ále y f skutkiem thego wielekroć popráwiác á po=
12: twirdzić raczył. Ták iáko y tu iáwnie fłyszemy s tey Ewányeliey fwiętey/ iż oto
13: y Máttheufzá fwiętego bez wńzech zaľlug iego/ bez wńzech godności iego/ iedno
14: iż iuż podobno náľtuchawáło coś im z dáleká fercze iego/ á iuż był podobno
15: przyzedł k tey znáiomości o fwiętym przyľciu iego/ á o onym dziwnym zyáwie=
16: niu iego: iż oto Pan tu idąc mimo oń/ miłofiernie nań weźrzawfzy okiem Bo=
17: ftwá fwego/ á poznawfzy łácno ono poľtánowane fercze iego/ záwołác go do
18: fiebie raczył/ mowiąc k niemu łáfkáwemi á miłościwemi fłowy fwemi: Náľlá
19: duy mie. Iákoby mu rzec raczył: Iuż fie nędzniku obácź á wyľtáp y s thego o=
20: myľnego mnimánia fwego/ ktoreś miał o wśpráwiedliwieniu fwoim/ y s tego
21: márnego fzáfárľtwá á poľługowaniá fwiatá tego/ w ktorymeś miał nádzyeię
22: o potrzebach fwoich y o wśpomozeniu fwoim/ á iuż przyľtań do kroleľtwá mo=
23: iego/ w kthorym wśzytkich roľkolfzy y wefela pełno ieft/ thák iż y zá mnieyfzemi
24: pracámi á trudnościami fwemi/ znajdyeľz y zbáwienie fwoie/ y opátrzeńe ży=
25: wności y wśzytkich potrzeb twoich. (marg) # **Miłofierdzye Páńskie nád zľemi. (-)**
26: # A tu fie pilnie przypátruy dobrotliwóści Páná tego. Człowieká wż=

- 27: rzwałzy nikczemnego/ ktory od młodości fwey ftrawił ná fwey woley wŕzytŕki
28: látá y wŕzytŕki fwoie/ á przytym tu oto ŕluchay/ w iákim go iefzczę vrzędzye
29: záltał/ ná wydartku/ ná wyciąganiu mytowym á forlunow onych niepobo=
30: żnych/ gdyż tám ná tym vrzędzye to nalepŕzy ŕlugá był/ á fnađz y podziŕieyfze czá
fy iefzczę ieft/

strona: 325

Apoŕtoła y Ewányeliŕty.

Liŕt 325.

- 1: fy iefzczę ieft/ kto nawięcey da s tego to mytá ábo s targowego z vrzędu s thego
2: Pánu fwemu. Abowiem rozumieć możelz ŕkąd to tám wzyać ma/ gdyż ná to á=
3: ni orze áni fieie/ to iuż możelz baczyć/ iżci tám ten káždy więcey dáć może/ kthory
4: więcey z nędznych á vbogich ludzi wylupić á wyciągnąć może. Bo dzyerzyli
5: árendá ábo k wierney ręce/ przedię drze báráná iáko może/ áby co może być na=
6: więcey nam zoŕtało. Thák iż ná on czás ludzi tákowe zwano ludźmi podeźrzá=
7: nemi á lekkimi/ iż ták iáko ono ŕlyfzymy y o onym Licemierniku gdy fie modlił
8: w koŕciele Sálámonowym poŕpołu s takim teź celnikiem/ tedy mowił: Iż (*marg*) **Lukaŕs**
w xvij. (-)
9: dzyękuieć moy miły Pánie iżem nie ieft ták zły iáko ini ludzye/ y iáko y then iá=
10: wnogrzelznik.
11: # A tu ŕobie rozważay co Panu tu w tym człowieku tobie okázác ráczył/ ktorego
12: ták iáko ŕlyfzyfz/ iż nie tylko áby go powołał zá ŕobą/ nie tylko áby mu fie dopu=
13: ŕcił vznác á iŕć zá ŕobą/ ále go iefzczę przełóżył ná táki ftan/ s ktorego pothym/
14: nie tylko ŕobie/ ále wŕzytkiemu ŕwiátu drogę vkázował do vznánia á do obacze
15: nia iego/ gdyż go vczynił y Apoŕtołem y Ewányeliŕthą. A zwierzwyfzy mu fie
16: wŕzytkich táiemnic ŕwoich/ iefzczę mu to poruczyć raczył/ áby ie przez nádchnie=
17: nie Duchá ŕwiętego/ wiernie był ŕwiátu podał/ mocno potym przez tegoż Du=
18: chá ŕwiętego y przez Apoŕtoły ŕwoie vtwardzáiac tę iŕtotną á nieomylną praw
19: dę iego/ ktorey nie tylko człowiekowi/ ále y Anyołowi ná pothym gwałćić áni
20: odmieniác nie dopuŕcił. (*marg*) **Káždy z nas iáko Máttheufz ná cle. (-)**
21: # Pátrzayze co tu ŕobye s tego zá pociechę vmnożyć maŕz nędzny celniku á nędz
22: ny iáwnogrzelzniku ŕwiátá tego/ gdiż nie máfz zadnego mytá/ żadnego forlunu/

23: żadnego targowego/ ktoregobyś ty nie rad pokuśił/ á nie radbyś zákupił v fwiá=
24: tá iego. Gdyż ná on čás tákież ci nędznicy zákupowali á zánáymowali/ thy nę=
25: dzne wydartki á niepobożne pożytki swoie/ v przełożonych swoich. Pátrzayże tu
26: s pilnością co oto Pan twoy czynić raczy ku pociefze twoiey/ á nie mnimay ábyć
27: to on iedno tylko dla Máttheufzá czynić raczył/ ielzczećby to był sobie nie wielki
28: zyłk vmnożył s tego/ iżby był k sobie iedno iednegoż człowieká przyciągnął á ná
29: wrocił. Aleć nam to nędznikom á tym iáwnogrzelnikom fwiátá tego ty zwier=
30: ciádlá wywiefzone/ ábychmy fie przypátruiąc temu/ ciefzyli fie tym: á iżbychmy
31: fie też w tym przypátrowali dziwney łálce á dobrotliwości y miłofierdzyu Pá=
32: ná tego/ á nigdy nic nie wąpili o tey fwiętey łálce á o tym wielkim á dziwnym
33: miłofierdzyu iego. Abowiem v bogi Máttheufzu ktoryśkolwiek iest dzifiefzgo
34: fwiátá tego/ gdyż tego ináčzey zeznać nie moželz/ iedno iżeś iest vřtháwicznie ná
35: mieyfcu iego/ á nie mów thák: A wżák ia żadnego mytá/ áni targowego nie
36: dzyerzę? Ale gdy weźrzyłz iáko we źwierciádlu w sumnienie swoie/ thu tego ni=
37: gdy záprzec nie moželz/ áni śmiefz rzec ábyś wždy iákiefy požádlivosti á iákiefy
38: hándlu nie znalazł w fercu swoim. Bo chociay nie siedziłz ná żadnym vrzędzye/
39: ále pewnie byś fie chciał tknąć w fercu swoie/ że gdybyś fie iáko mógł dopłátć
40: tego y chociaż iákiefy kolwiek inego pożytku fwiátá tego/ wnetbyfmy iście mieli
41: pewnie Máttheufzá s fiebie. *(marg)* **Czo czynić gdy fie człowiek obaczy iż iest zły. (–)**
42: # A ták gdy iuż to do fiebie obaczyłz/ á weźrzyłz do fercá fwego/ á poznalz w nim
43: popędliwość á chuc tákowá iego/ iuż pewnie sobie pomyślić moželz/ iż siedziłz
44: ná mieyfcu Máttheufzá onego. Coż tedy małz vczynić? Oto wnet pomyłł sobie
45: iż Pan twoy idzye mimo cię/ gdyż wiefz y wierzyłz iż ták iest to nieomylnie/ iż on
46: tuż ftoi vřtáwicznie przed oblicznością twoią/ s pewnych obietnic swoich/ no=
47: cą á opátrzností y káżdą wiadomością swoią: gdyż to iftotnie záflubił nam/ iż
48: z námi chce być áż do fkończenia fwiátá tego/ nie dáyże mu fie długo ciągnąć zá
49: sobą/ gdyż wiefz iákiefy iest kroleřtwo iego/ á opuściwřzy omylná nádzyeię krole=
50: řtwá fwiátá tego/ idź zá nim iáko zá Pánem swoim/ á náfláduy go w fwiętych
51: řłowiech á náukach iego.
52: # Abowiem řłuchay iáko fie tu nie má rořkochác wierny iego/ gdyż wie á tego

53: ieft pewnie ift/ iż Pan iego tuż vftáwicznie widzi/ zna/ y przepátruie wŷytki ſprá

54: wy iego: á teź tego ift iż mu vftáwicznie á záwždy gotuie y ſpráwuie y ty docze=

55: ſne y wieczne zápláty iego/ á iż iuź pewnie wie/ iż káżdá ſpráwá iego ieft w ſwie

lii 3

tEy obro

strona: 325v

Ná dzyeń

Máttheufzá ſwiętego

1: tey obronie y w opátrności iego/ ták iż y włofy głowy iego fá záwždy policzone

2: przez ſwiętą opátrność iego. A iákoź fie teź záfie nie ma vſtráżyć nędzny Mát=

3: theufz/ ktory iefzcze nie przyſzedł do tego vznánia ſwego/ á ſiedzi vftáwicznie ná

4: tym nędznym mycie á ná ſzáfárltwie ſwiátá tego/ nędznie/ mizernie/ á s kłopo=

5: tem ſzukáiąc wſpomozenia ſwego od niego/ opuſciwſzy zwirzchność Pánfką y

6: opátrność ktorą ten Pan ma o káždym/ á on z nádzyeią ſwą latha zábyegáiąc

7: od márnego ſwiátá tego pożytku á podpomozenia ſwego/ ſzukáiąc rátkunku ie=

8: go/ nic nie pomniąc iż Pan hoynie káżdego opátrność raczy/ kto fie iedno z zupel=

9: ną nádzyeią ſwoią vciecze do miłofierdzya iego.

10: # Ale ſnadźbyś tu lepak rzekł/ to iuź ſłyſzę iżem fie vmotał y vwikłał nędznemi

11: ſpráwami ſwiátá tego/ á záprzec te^{go} nie mogę w ſercu ſwym/ żem ieft tákovej

12: chęci y požádlivości pożytkow iego. To teź iuź ſłyſzę y wierzę/ gdyż mie w tym

13: pewnie pímo iſci/ iż Pan tu ieft wŷędy Boſką opátrnością ſwą/ á widzi y zna

14: poſtępki káżdego: ále by teź ták mię záwołał iáko y ná Máttheufzá/ o wierę=

15: bych ia teź podobno porzuciwſzy reyeftrá wŷytki/ bieżałbych theź zá nim/ iáko y

16: Máttheufz: rozumiejąc temu/ iżby mi fie teź to ták ſowito iáko y onemu z łáſki ie

17: go ſwiętey nágradziło. Ale zda mi fie próżno/ bo iuź ten Pan nie rychło nas do

18: ſiebie záwoła/ widząc iáko fie bárzo tułamy y z myſłami ſwemi zá požádlivo=

19: ſcią tego ták márnego ſwiátá/ y zá tymi pożytki iego.(*marg*) **Pan vftáwiczne mowi z námi.** (–)

20: # Słuchayże iedno ſłuchay coć Páweł ſwięty powieda o thym Pánu twoim/

21: iáko on tu vftáwicznie ná cię woła/ á ſnadź iefzcze głoſniey niźli ná thego Mát=(*marg*)

Do zidow w i. kap. (–)

22: theuſzá ſwiętego/ gdy ták ten Apoſtoł ſwięty piſząc do nas mowić raczy: Iż ro=
23: zlicznie á rozlicznemi obyczáymi rozmawiał ſie z námi náſz Pan przez rozliczne
24: piſmá/ iuż y przez Proroki ſwoie/ á ná koniec iuż mowi z námi y przez ſyná ſwe=
25: go. Pátrzayże thu pilno/ bo iuż wieſz pewnie iz Páweł nigdy nie mowił áni z za=
26: dnym Prorokiem/ áni s tym ſynem Páńſkim/ bo go przeſładował/ bo go iedno
27: kęſ widzyał przy návroceniu ſwoim/ á wždy powieda iż dziwnemi kftáły á ro=
28: zlicznemi ſprávámi Pan z námi mowić raczy przez Proroki ſwoie/ á ná koniec
29: iuż dokończył wſzythkich ſprav ſwoich ſwiętych/ mowiąc z námi vſtáwicznie
30: przez ſyná ſwego. Tákte y ty vważ to ſobie moy miły nędzny Mátttheuſzu ktho=
31: ryżeſkolwiek ieſt ſtanu dzifieyſzego ſwiátá thego/ iż Pan twoy ácz tu ná cię obli=
32: cznie nie wołá iáko ná Mátttheuſzá náſłáduy mię/ ále iuż ty ſłowá máią zázwdy
33: brzmieć w vſzoch y w ſercu twoim/ iż Pan thwoy vſtáwicznie ná cię wołáć ra=
34: czy/ ábyś opuſcił ty nędzne mytá á ty mizerne hándle ſwiátá tego/ y wſzytki ná=
35: dzyeie iego/ á iżbyś náſładował tego Páná ſwego/ ktory y tym mizernym ſwiá=
36: tem y tymi wſzytkimi myty y bogáctwy iego ſzáfuię y włada wedle woley ſwo=
37: iey/ á nigdy nie będyeſz opuſzczon od niego. (*marg*) **Iáko Páná náſładowáć mamy.**

(—)

38: # Alebyś ſnadź ták záſię rzekł/ ieſzcze ia nie baczę by to dobrá rádá byłá/ bo ia nie
39: ſlyſzę iż Mátttheuſz ſzedł go gotowego ſtołu poſpołu z nim/ á ia gdybych opu=
40: ſcił then obchod ſwoy/ s kthorego y żywność ſwą y potrzeby ſwoie mam/ wierę
41: niewiem kthoby mi táki drugi ſtoł nágotował. Ale otho pátrzay iákić hoyny á
42: obfity ſtoł nágotowały ony nieomyłne obietnice Páná twoiego/ ktoryć powie=
43: da przez Dawidá nieomyłnego Proroká ſwego/ iż bogáctwo y obfitości w do=
44: mu káżdego wiernego iego. Bo nie rozumiey ábyć thu Pan wołáł ná cię náſlá=
45: duy mię/ ábyś wnet odbiżawſzy domku y obchodu wſzytkiego twego miał bie=
46: gąc ſzukáiąc go po ſwiátu: bo Pan twoy nie potrzebuie tego ná ten czás od cie=
47: bie/ iedno byś go náſładował w woley ſwięthey iego/ w náukach iego y w po=
48: ſtánowieniu iego/ áby ſtáránie twoie á káżda praca twoiá byłá pocźciwa/ po=
49: bożna/ cnotliwa/ ſpráviedliwa/ bogoboyna/ wſtydliwa/ bez vſzczypku á bez v
50: cífkú/ á bez vdręczenia bliźniego/ á nie s tych wydárdkow/ nie s thego

- 51: krwáwego pothu á wćífkánia niewinnych według śwíatá tego. A tedy gdy ták
52: vczyńiŕz: iuŕz poŕluchaŕz głófu Páná twoiego/ iŕz odbieŕzyŕz tego wŕzytkiego co to=
53: bie nie przyŕtoi/ á vmnoŕzyŕz w łobie on pocŕŕciwy/ śwíęty/ á poboŕny ŕywot ŕwoy.
54: A thu iuŕz beŕpiecznie będyeŕz moŕł rozumieć iŕeŕ wŕtał od mytá o [!] od márných
55: reieŕtrow ŕwoich iáko Máttheuŕz/ á iŕeŕ ŕzedł zá Pánem ŕwoim/ odrzućiwŕzy o=

ny poŕądli=

strona: 326

Apoŕtołá y Ewányeliŕty.

Liŕt 326.

- 1: ny poŕądliwoŕci od ŕiebie/ á odbieŕzawŕzy oney wŕzythkiey omylney rády á ná=
2: dzyeie śwíatá tego. (marg) **Wŕzytko zle nábyte záuŕdy z rády czártá márnego.** (-)
3: # Abowiem wŕpomni iedno łobie ná to/ iŕz cokolwiek ieŕt zbioru á nábycia twe
4: go nád wołá y nád poŕtánowanie Páná twego/ iŕz to wŕzytko maŕz z rády á s po
5: mocy onego márnego á omylnego krolá y kŕiáŕęciá śwíatá tego/ ktory nigdy wi
6: dŕac myŕł twá nie zámieŕzka poduŕzcŕzác w tobie tym więŕŕzey poŕądliwoŕci ku te
7: mu dobremu/ ácz krotkiemu/ mieniu twemu: iedno ábyŕ pádał przed nim/ á ná
8: bywał łobie iáko s kámieniá thego nędznego chlebá ŕwego. Ale iedno wŕpomni
9: ná to iáko cie Pan twoy vczy/ ktorym ŕpołobem maŕz zwycięŕzyć tego to rozda=
10: wce ták omylnego. Ono maŕz iŕcie nie ledá iáká nŕukę/ iáko go odpráwić maŕz/
11: gdy cie będye wiodł ná iákie omylne bogáctwá á ná nábycia śwíatá tego/ á bę= (marg)

Mattheuŕs w iiij. (-)

- 12: dzyeć ie vkázował z dáleká/ iáko ie vkázował ná oney puŕzczy temu Pánu twe=
13: mu: á będyeć mowił/ ŕłuŕz mi á padń przedemná/ á damći ty wŕzytki bogáctwá
14: ktore widzbyeŕz. Tedy łobie wŕpomni Máttheuŕzá tego co vczyńił ná ty obietnice ie
15: go/ wŕpomnieć teŕz częgo cie Pan twoy náuczył co mu ná tho odpowidzyeć maŕz:
16: Iŕz nie ciebie nieŕláchetny zwodniku ia ŕluŕzac mam áni rády twey/ ále ia poy=
17: dę zá Máttheuŕzem/ poydę zá Pánem moim/ ábowiem to wiem iŕz mie wŕzytki
18: piŕmá tego vcŕz/ iŕz ia tu ni w kim innym nie mam pokłádác nádzieie ŕwoiey á ni=
19: komu inemu nie vŕác/ y nie ŕłuŕzyć/ iedno Pánu Bogu ŕwemu. (marg) ¶ **Obietnice**

Pánŕkie pewnieyŕze niŕzli rzeczy widome (-)

- 20: # Nuŕz to iuŕz maŕz rádę s piŕmá ŕwiętego/ ácz nie bárzo ŕmáczná/ á zwłáŕzcŕz te=

21: mu kto lie iuż te y cukrowáney polewki nápije/ łudárstwa á przypadkow wido=
22: mych fwiátá tego: gdyż krolestwo Páńskie á moc y dobrodzyeyftwá iego niewi
23: dome łą/ ále łą pewnieifze niż widome/ á niżliby iuż w łkrzyni pewney leżały: gdiż
24: thy doczeńne łkárby może mol y rdzá požrzcć y popłowác. Ale mocnym obietni=
25: cam Páńskim/ á oney nieomylney opłtržności iego/ kto iedno mocnie vfa/ nigdi
26: nic áni zálzkodzić áni przekázić nie może. A zwłázcza gdy lie przyłłuchalż co zá
27: pociechy á co zá dobrodzyeyftwá idą zá tobą/ gdy lie vdałż zá tym Pánem łwo
28: im/ opuściwłzy ty omylne rády niepobożne nádzyeie fwiátá tego.
29: # Pátrzayże wnet czo lie Máttheufzowi sftáło/ á łłuchay czo napirwey/ iż mu
30: łą grzechy iego odpułzczone/ gdiż łłyłzyłż co Pan mowi ku onym łzemráczom: Iż
31: nie trzebá lekárzá zdrowemu iedno choremu. Tu iuż rozumiełż iż iuż ten człowiek
32: był nieomylnie vleczon y ná dułzy y ná cieie. Słuchayże co Dawid powiádá/ Iż (*marg*)

w Płalmie xxxi. (–)

33: to káždy błogółáwiony iełt/ ktoremu Pan nie przyczyta grzechu iego. Pytayże
34: lie iełli łam nie rozumiełż co tho iełt być błogółáwionym v Páná tego. Bo iuż
35: tám nie może wyliczyć ták wiele rzeczy dobrych/ iáko łą zgotowáne od Páná te=
36: go káżdemu błogółáwionemu od niego. Słuchayże iełzcze dáley co lie sftáło s
37: tym Máttheufzem łwiętym. Oto mu lie Pan zwierzyć raczył táiemnic łwoich/
38: vczyłił go Apołtołem y Ewányeliłtą łwoim/ ták iæ y zrozumiały y pothym wy=
39: znawał włzytki dziwne táiemnice y łpráwy możne Páná łwoiego. (*marg*) **Iáko poznác**

Bogá/ iáko Kriftufá (–)

40: # Tákże też ty pewnie wiedz á mocnie wierz/ iż gdy vdałż zá tym Pánem łwo
41: im/ iżci da pewnie poznác to łwięte Bołtwo łwoie/ gdyż tho iełt łwięta á nieo=
42: mylná obietnicá iego/ iż on wiernym łwoim obiecał obiáwić táiemnice krole=
43: łtwa łwoiego łwiętego/ á niewiernym tylko pod przypowiełciámi/ iż będą pá=
44: trzyć á nie vřrzá/ będą łłyłzcć á nie zrozumieią. A tu iuż pilnie obácż moy mi=
45: ły brácie/ zá kęs nędznego tego mytá twego á tego hándlu twego/ iákimżekol=
46: wiek tu łzáfuielż w nędznym żywocie łwoim/ co cie thu zá dobrodzyeyftwá á iá=
47: kie łkárby y iákie frymárki potykáią od Páná łwoiego: opuściłż máło czego thu
48: niepobożnego á złego nábycia/ á małż iuż Cyrograph á pewny liłt od Páná te=

49: go ná wiele łzczęśliwego á pobożnego zbyoru twoiego. Opuścisz kęs fwoiey wo=
50: ley fwiátá tego/ y márných łpraw y táiemnic iego/ á włtapisz w rádę w táie=
51: mnice w zacne łpráwy Páná fwoiego. Zdeymiesz s łiebye grzech á przekłęcie/
52: á włóżyłz ná łię pociechę y wieczne błogółáwienłstwo: gdyż Pan ni w czym nie
53: záwiázáł dokończenia łpraw żywotá wiecznego/ iedno w onych łłowiech gdy
54: rzekł: Iż tho iełt koniec włztykiego żywothá wiecznego/ ábyłcie poználi Bogá (*marg*) **Ian**
s. w xvij. kap. (-)

55: łwego żywego/ y tego ktorego wam połłác raczył Iezulá Krıstulá/ to iełt/ we=

lii 4

dle człó=

strona: 326v

Ná dzyeń

Máttheufzá łwiętego

1: dle człowieczeńłtwá iego: gdyż zázwždy był y iełt rownym w łpołeczności Bo=
2: łtwá Bogu Oycu fwoiemu/ á Kryłtułem wedle człowieczeńłtwá łwego. A te=
3: go to Krıstulá kto chce poznác/ tedy tego potrzebá/ áby odłtapiwłzy włztykich
4: omyłek łwiátá tego/ náłłádował go iáko ten Máttheufz łwięthy. To iełt/ áby
5: zołtał mocno przy łámey łzczyrey rádzye á náuce iego/ y przy łwiętym połtáno=
6: wieniu iego/ ktore mocno łpráwić y połtánowić raczył/ w tym to łwiętym człó=
7: wieczeńłtwie łwoim. (*marg*) ¶ **Lepiey iełt opuścic krotkie roskolzy łwiátá tego/ á**
otrzymác wieczne (-)

8: # A ták thu obácż moy miły Máttheufzu á kázdy Krześciáńłki człowiecze/ ielłi
9: nie małz łpráwnie á z wielką rádolciá iść zá tym Pánem łwoim/ opuściwłzy to
10: máłe á nędzne myto łwoie tego niepobożnego żywotá łwego/ gdyż wiesz o nie=
11: przebránych łkárbiech tago ták możnego Krolá á Páná twoiego/ kthorych áni
12: żadny ięzyk/ ták iáko piłmá powiádáią/ wymowic może/ áni ich żadne piłmo
13: wypisác może: gdyż wiesz iákie tám błogółáwienłtwá iego/ gdyż łłyzylz iż łie
14: tám małz náuczyc włzelákiey mądrołci y wiadomołci włztykich łpraw y połte=
15: pkow krolełtwá iego/ á iż iuz dołtátecznie zrozumieć małz włztykim Bołkim á
16: niezmiernym táiemnicám iego. A coż cie iuz zá wıetłze łkárby potkác máiá? á
17: coż zá wıetłze błogółáwienłtwá iuz ná łobie odniełć możelz? iedno gdy iuz włtá

- 18: wicznie ten Krol Pan niebá y zyemie ná wżem będye rozlzyrzał á rozmnażał
19: tobye wżytki pociechy á wieczne rádości/ ktore nieomylnie obiecáć raczył kázde
20: mu tákiemu/ kto z wiernym łercem á s stałym vmyśłem będye nálládował
21: łwiętego Bołtwá iego.(*marg*) **Co iełt Kriftus zá lekarz/ á iáka iełt chorobá náfzá.**

(-)

- 22: # Podziwuyże łie záłię dziwney łpráwie Páná tego/ co mu było po tym iż łie o=
23: to łpráwuie tym Licemiernikom á tym łzemráczom przeciwo łobie/ y iákiemi
24: łie im łłowy łpráwować raczy/ gdyż to był y krotłzemi y ináklzemi łłowy
25: odpráwić. Ale gdy łobie ty łłowá rozważyłz co tho iełt/ iż nie potrzebá lekarzá
26: zdrowemu/ iedno tym ktorzy łie zle máią/ á ia ich lekarzem chcę być/ tedy łie łłu
27: łznie podziwować możelz łwiętym táiemnicam á dziwnym łpráwam iego. A
28: tu też máłuczko dáley gdzye powiádáć raczy/ iż ia więcej chcę miłofierdzya niż
29: ofiáry/ á iżem nie przyłzedł iedno dla grzelznych ábych ie przywiodł ku pokucie.
30: A tu iuż zrozumiey co to iełt zá chorobá/ á iáka to iełt ráná/ o ktorey thu Pan
31: włpomináć raczy/ y ná czym iá nędzny człowiek nołi/ y od kogo iá ma/ y kto mu
32: iá á czym vłeczyc y opátrzyć może. Bo napirwey gdy chcelz obaczyc ten wrzod á
33: tę ránę o ktorey tu Pan włpomináć raczy/ tedy nie możelz nic inego rozumieć/ ie
34: dno ono iádowite żądło á ono łmiertelne vkałzenie wężá onego okrutnego Czá
35: tá łprołnego/ tho iełt grzech kthorym on vłtáwicłnie káła á łzczypie człowieká
36: nędznego/ przywodząc go w dziwne łpráwy łwiátá tego/ á ku wżytkiemu te=
37: mu coby mu mogłó zyednáć omierzenie á obrzydzenie v Páná tego. A toć iełth
38: ten morderzá ten zábijácz twoy/ o kthorymci iáwnie Piotr łwięty powiáda/ iż v=(*marg*)

j. Piotr w v. kapit. (-)

- 39: łtáwicłnie ryczy iáko Lew kráżáć okołó ciebie iákoby cie zełrzcć mogł/ á iżby cie
40: zránił tym łrogim á łzkodliwym żądłem łwym/ kthorym záráził á pokáłał ielzcze
41: w Ráiu przodki náfze/ y wżytek łwiát/ by był tu nie łtápił á nie przyłzedł ten le=
42: karz łwięty tego nędznego á zárázonego człowieczeńłtwá náfzego/ á napraw=
43: cá y opátrzyciel tego mizerneho vpadku náfzego.(*marg*) **Ná czym nosimy the chorobę
náfzę ktorey Pan Kriftus lekarzem. (-)**

- 44: # Pátrzayże w co cie záłię ránił/ á w co cie vkałł then niełłáchetny morderz

45: twoy/ á ten ťprzećiwnik twoy/ boć nie w nogę áni w rękę twoię/ gdyżby iefzczę
46: lżey tá rzecz mogła być opátrzoná: ále cie obráził á ochromił ná nędzney duży
47: twoiey/ ták iż y ciáło twoie poťpołu z nią iefť iuż tym wiecznym iádem iego zá=
48: rázone/ á wiecznie y bez końcá iużby ten boleściwy wrzod ćirpieć mufiáł poťpo
49: łu y z oną ochorzála á nędzną dużyczká twoią/ by nie ten ťwięty lekarz á nie tá
50: ťwięta pomoc á opátrznóć iego. A toć iuż Pan w tey roťpráwie ťwoiey s tymi
51: niewierniki ťwemi okázáć raczył/ y wrzod ten twoy á tę ťzkodliwą á boleściwą
52: ránę twoię y członek twoy/ ná ktorým iá ćirpiťz á noťiťz/to iefť/ onę **zbołála** [!] á o=
53: nę ták márníe ochromioná dużyczkę twoię/ y morderzá twoiego od ktorego iá
54: maťz/ á iáko to ľá ťmiertelne ty rázy á ťrogié rány iego/ á nigdy nie zágoione áni
55: vleczóne żadnym wymyťlonym lekárťtwem ťwiátá tego. A to ťie záwiera wťá=

mym tym

strona: 327

Apoťtołá y Ewányeliťty.

Liťt 327.

1: mym tym pytániu tych nędznych Licemiernikow/ gdy pytáią Apoťtołow/ cze=
2: mu Pan s tymi iáwnogrzeťzniki poťpolituie? Tu iuż powiedzýał im Pan wťzy=
3: tkę wádę ich/ y ťtąd iá máią/ y ná czym iá noťzá.(*marg*) **Rozliczne mnimánie o
vleczeniu náťzym.** (-)
4: # Pátrzayże thu záťię pilno co tu Pan vczynić raczył: zrozumiał temu then bez
5: ľkończonych mądroći Pan/ iż ťwiát rozlicznych á dziwnych przypraw miał ťo=
6: bie ťzukáć á nábywáć ná ten nędzny á bárzo ťzkodliwy wrzod ťwoy. Bo żydowie
7: pokłádáli/ thák iáko tu Pan powiádáć raczy/ nádzyeię o vleczeniu tey rány ťwo
8: iey á boleťnego wrzodu tego/ w ofiárach ťwoich/ w wypeťnieniu zakonu ťwo=
9: iego. Turcy w Alkoranie ťwoim á w roťpráwach y w poťtánowieniu Máhu=
10: metá ťwego. A my nędzni Krzeťćiáni práwiechmy iáko plewy młóćili: Ieden
11: kápicę ná ľzyię wdzýał á powrozem ťie opáťał: drugi ľukniey popuťcił ná dłu=
12: żá/ á wirzch głowy ťobie przegolił/ á bieret rogáty **wdzýał** [!]: drugi wtorki á ťo=
13: boty ľuťzył: drugi ťtrugány iáki obrazek kupił/ y ná ołtarzu poťtáwił/ á ťwieczkę
14: przed nim: drugi ťobie wężelkow náwiázawťzy/ paciorki ťobie vťtáwione ťzem=
15: rał: drugi po ľefiech po gorach ťłupow y obrázow ťzukał/ páłmie ie opáťował/

16: włofy ná łbie ftrzygąc w nie fzczepił/ fwieczki przed nimi ftawiał: drugi też fo=
17: bie w cudze kráiny po cyrography y po kwitácije poślął/ y brał iuż wyznánia y
18: minuty/ iż iuż nic nie winien/ á kthemu iefzcze y ná przyfzłe rzeczy wolność foby
19: wyprawił. A ktoby fie tylko wyliczyć mogł/ iáko wiele tych omylnych lekarftw
20: fzukálichmy v fwiátá tego/ ábo ktoby fie nápámiętał onych fprofnych á fmier=
21: dzących plaftrow/ kthoremichmy zágoić á vleczyć chcieli ten wrzod iádowity
22: náfz/ á to ták frogye zárázenie fwoie. *(marg)* **Napewnieyze lekarftwo Kriftus.** (–)
23: # A thu iuż mocnie á pilnie fluchay á przypátruy fie/ gdyżes iuż fłyfzał iáki tho
24: frogi wrzod ná fobie nośifz/ á ná czym gi nośifz/ áod kogo gi małz/ á iáki ieft fro=
25: gi iad á zárázenie iego. Gdyefz tedy małz lekarzá fzukác? á komu fie thego zwie=
26: rzyć małz? y komu fie poruczyć? y czym y iáko ten wrzod leczyć małz? Oto tu wnet
27: małz fwieżą rádę á náukę Páná fwego/ gdy fłyfzyfz z vft iego iż powiádác raczy:
28: Zem ia nie przyfzedł leczyć fpráwiedliwych/ ále grzełzniki. Oto iuż małz Dokto
29: rá/ otoż iuż małz lekarzá/ otoż małz nieomylną pociechę fwoię/ otoż małz droge
30: nie tułáiąc fie po lefiach/ po cudzych kráinach/ nábywáiąc omylnych á przyprá
31: wnych plaftrow fobie/ gdzye fie małz vciec s thą boleściwą á niezgoioną ráną
32: twoią/ gdyż iuż nigdzyey indzyey/ byś zbiegał okrąg fwiátá wftytkiego/ żadnego
33: infzego pewnieyżego rátkunku á lekarftwá ná then okrutny wrzod fwoy ználeść
34: nie mozełz/ iedno v tego Páná fwoiego. Gdyżci go y Ian s. nieomylnie powie=
35: dzyał: Iż gdy vpádnie w grzech nędzny człowiek/ á będzie zárázon tą fmiertel=*(marg)*

j. Ian s. w ij. kapi. (–)

36: ną ráną fwoią/ iż mamy pewnego lekarzá á pewnego iednaczą fobie z Bogiem
37: Oycem fwoim/ Páná náfzego Iezufá Kriftufá. Gdyżci go Ezáiafz/ Ieremiafz/*(marg)*

Ezaiáf s w Liiij. (–)

38: y ini Prorocy opowiadáią/ iż on śinością á ránami fwemi záleczył y zágoił wfy
39: tki ty śiności y ty márne blizny náfze. Gdyż Dawid nań woła/ y ciebie też wołác
40: vczy: Iż tobiem iedno fámemu zgrzełzył á przewinił o moy miły Pánie/ á v cie=*(marg)*

w Pfalmie L. (–)

41: bie też lekarftwá y miłofierdzya fzukam/ á ty fie rácz zmiłowác nádemną/ á rácz
42: mi fie vpráwiedliwić w onych fwiętych obietnicach twoich: vpomináiąc mu

- 43: lię/ iáko pewnego długu/ onych mocnych flubow iego/ kthore záflubił fwiáthu
44: wŕzytkiemu: Iż nie chce śmierci żadnego/ iedno áby vzwawŕzy fie w nędznym fer (*marg*)

Ezechiel w xxxiiij. (-)

- 45: cu ŕwoim/ áby vzywał żywotá wiecznego. Gdyż fie y tu opowiadać raczy/ iż thu
46: ná to przyść raczył/ áby opátrował y leczył ty nędzne choroby náŕze. A nie tylko
47: áby ie leczyć miał/ ále iáko Ezáiaŕz piŕze/ iż on thy niedoŕtátki á wŕzytki choroby/
48: ktorechmy my ćirpieć mieli/ thy on ŕam noŕić raczył ná ŕwiętym człowieczeńŕt=
49: wie ŕwoim/ á zyął ie s tey nędzney á zboláley duŕzyczki náŕzey/ á omył ie oną na=
50: droŕŕŕzłą krwią ŕwoią/ ktorą obficie wylać raczył dla zbáwienia ŕwiátá wŕzyŕt=
51: kiego/ leżąc á odkupuiąc ten nędzny wrzod á vpadek iego.
52: # Otoż tu iuż maŕz pewnego lekarzá ŕwego/ otoż iuż maŕz pewną pociechę ŕwo=
53: ię. Bo gdy obaczyŕz y wrzod ŕwoy/ y ná czym gi noŕiŕz/ y od kogo gi maŕz/ thedy
54: pewnie iuż możeŕz wiŕćić ŕumnienie ŕwoie/ iżbyŕz wŕzytek ŕwiát zbiegał/ iuż iney rá
55: dy áni pomocy ni żadnego rátkunku nie znaydzyeŕz/ oprócz tego Páná ŕwoiego.

Gdyż fie

strona: 327v

Ná dzyeń

Máttheuŕzá ŕwiętego.

- 1: Gdyż fie żadny iny áni ználeść áni okázác nie może/ ktoby miał pomoc y tey cho
2: robie twoiey/ y temu człónkowi twemu/ ná ktorým ią noŕiŕz. Gdiż fie ŕprzećiwic
3: nie możeŕz temu morderzowi twemu/ od ktorego ią ćirpiŕz/ iedno tylko zá pomo=
4: cą á zá rátkunkiem Páná tego/ o ktorým z dawná ten dekret wyŕzedł/ iż thylko on
5: ŕam á nikt iny miał zetrzeć á zniŕzczyć márną głowę iego. (*marg*) **Receptá duŕzna. (-)**
6: # A ták gdiż iuż wieŕz iż maŕz tego pewnego lekarzá/ ŕluchayże iákie plaŕtry/ iákie
7: recepty/ á iákie fyropki tobie zgotowác raczył/ á ku lekarŕŕwu pewnemu tobye
8: przypráwić raczył. Gdyż to ieŕt obyczáy wŕzytkich dobrych lekarzow/ opátrzy=
9: wŕzy ránę ábo wrzod onego pácientá chorego/ kthorego fie leczyć podiáł/ dawa
10: też potym rádeę/ náukeę/ y plaŕtry/ czymby potym on człowiek miał ŕobie do=
11: goić rány ŕwey/ á zwłáŕzczá gdy gdzye ma odehydź ábo odehydzie od niego.
12: Otoż ŕluchay iáko też Pan twoy á ten dobrotliwy y zbáwienny lekarz twoy s to

13: bą fie obchodzić raczy/ oto słuchay co powiadać raczy: Iż ia nędzniczku chory
14: ná ty rány á ná ty frogie wrzody nie potrzebuie niczego infzego/ iedno mi=
15: łofierdzia/ á nie ofiar żadnych/ áni wymyśłow żadnych. A potym powiadać ra
16: czy/ iżem ia tych rannych swoich niczym innym nie przyzedł leczyc/ iedno przywo
17: dzie ie ku vznaniu ich/ á ku pokucie ich. O moy miły Pánie/ o święty lekarzu duż
18: nálzych/ toć to łacniuchne lekarstwa twoie/ á nie trzeba za morze biegac po ony
19: kosztowne zioła/ ná ty nędzne tak zarażone y zanione sumnienia nále.(*marg*) **Co iest
pokuta.** (-)

20: # Abowiem słuchay iż thu on nie potrzebuie od nas żadnych ofiar/ żadnych po=
21: datkow/ żadnych nakładow/ żadnego biegania/ żadnego trudzenia. Ale czegoż
22: potrzebuie? Oto słuchay pilnie: fercá skrużzonego/ fercá ku sobie z wiarą á z miło
23: ścią obroconego/ á prawie wierneho. A ktemu ielzcie słuchay czego drugiego/
24: áby fie obrociło ku wierney żalości á pokucie swoiey. A coż tho iest obrocić fie ku
25: pokucie swoiey? Nie szodyć to ábo piątki sułzyc/ nie pięćci tho paciorkow przed
26: káżdym ołtarzykiem spiac/ ábo nie czterzech młzy za grzechy swa náiac/ nie fiedm
27: kroćci septem psalmow mowic: Ale fie obrocić ku Pánu swemu z nędznym á
28: vpádlým fercem swoim/ á isc za nim s tym nędznym ielzcie ná on czas Mátthe
29: ulzem/ od tego marnego á mizernego myta twego/ od nędznego swiata tego/ w
30: ktorymeś zranił á ochromił tę nędzną á mizernie ochorzala dużyczkę swoię. A
31: vlitowawłzy fie tego w fercu swoim/ ižeś tak był kiedy odłtapił á obráził święty
32: Máyełtat iego/ wołac z onym nędznym Dawidem/ zmiłuy fie nádemną moy
33: miły Pánie/ boć iuż we mnie tak ochorzala przed smętkiem duża moiá/ iż ledwe
34: może zawołac do ciebie nędzny ięzyk moy. A tu iuż będzie práwa pokuta/ gdy fie
35: będziełz ftarac o poprawę á o cnotliwe postanowienie zzywotha twego/ wedle
36: świętey woley á postanowienia Pána twoiego. A toć są plátry iego/ á toć są ty
37: wdzyęczne lekarstwa iego/ á tychci on do nas potrzebuie: á tu wnet oddałz ranę
38: za ranę onemu sprofnemu morderzowi swemu/ á zadałz wielki smętek á wielką
39: żalość iemu/ gdy vřrzy nád tobą rękę možną/ opátrność/ á pomoc/ y pilne ftá=
40: ranie tego mocarza á tego Pána nálzega/ ktori ftarł marną głowę iego. A zwła
41: szcza gdy wlyłzy ony pocieszliwe słowa iego/ ktoremi on zázwdy łáfkáwie á mi=

42: łościwie mowić á pocieszác raczył káždego tákiego ránnego á ochorzálego łwe=
43: go: Iż nie lę kay fie nic moy miły fynaczkú iedno mocno wierz/ á będzie vzdro=
44: wiono y ciáło twoie y tá nędzna dułzyczká twoiá.
45: # A czegości ielzczę nie dołtawa? á czegoż ielzczę pocieszliwżezgo łzukać chceł? ni=
46: żli to coś nálażł w tey Ewányeliey s. tobie tu ku wielkiey pociefze twoiey nápińá
47: ney y zołtáwione y. Słyszylż iż Pan twoy łam cie dobrowolnie łzuka/ łam ná cię
48: woła/ łam cie vpomina/ ábyś opuściwżly ty mizerne á márne nábycia/ łpráwy
49: y połtępkí łwiátá tego/ łzedł zá nim/ to ielł/ ábyś náłłádował łwiętey rády á ná
50: uki iego/ á nieomylnych łpraw y połtępkow iego. Ielzczę kthemu/ zołtáwuiąc
51: cie przy pocziwey prácy/ á przy pobożnym łtáraniu twoim około nábycia te=
52: go doczełnego/ ktore on tobie błogoláwić obiecuie/ á práwie cie połádzić chce
53: v gotowego łtołu łwego/ thák iáko wnet połádzić raczył tego tho Máttheuźá
54: łwiętego. Coż ielzczę dáley? Oto nálażly cie á powołałly cie zá łobą/ otho cye
55: ielzczę ktemu obiecuie vczynić Apołtołem łwoim/ á chceć fie zwierzyc tháiem=
nic krolełtwá

strona: 328

Apołtołá y Ewányeliłty.

Liłł 328.

1: nic krolełtwá łwoiego łwiętego. Coż ielzczę dáley? Oto cie obiecuie leczyć/ opá=
2: trowác/ łtánowić/ ták iákoby s ciebie vczynił wdzyęczną owieczkę Bogu Oycu
3: łwemu/ á połtánowilł cie iáko Anyołá w niewinności twey przed łwięтым Má
4: ielłatem iego/ á tám s thobą vżywał onych wiecznych á niełkończonych rádości
5: łwoich/ ielłi s tym Máttheuźem łwięтым/ iuż Apołtołem y Ewányeliłtą iego/
6: poydzyełł z wiernym łercem zá nim/ á ielłi będziełł vżywał tych rad/ náuk/ á po
7: łtánowienia iego. A coż ielzczę dáley? Othoć zołtháwilł plałtr y obronę/ iáko fie
8: małł bronić temu okrutnemu kátowi á morderzowi łprołnemu twoiemu/ y tym
9: włzytkim iádowitym żądłom iego. Tylko ábyś miał łerce wierne á miłolierne o
10: tym Pánu łwoim/ á litował tego záwždy/ ielłibyś obráził łwięty Májelłat ie=
11: go/ á iżbyś fie záwždy s práwym vmyłłem łwoim w káždym vpadku łwoim
12: wrocił do niego. To iedno ná pilney pieczy miey/ że thego záprzeć nie mozełł/ żeł
13: ielł vłtáwiczenie Máttheuź/ á iż bez tego wrzodu á bez thego záráżenia tego wę=
<http://rcin.org.pl>

- 14: ża łprofnego nigdy być nie możesz/ á iż zázwdy lekarzá potrzebuiesz/ á iż ná cię
15: wítawicznie woła náfláduy mie/ tho iest/ w fwietych słowiech y náukach iego.
16: Też pomni czym ten wrzod leczyć małz/ gdyż słyszysz od thego świętego lekarzá
17: łwego/ iż niczego nie potrzebuie/ iedno miłosierdzia á vznánia á náwro
18: cenia od złości swoich/ á náfládownia łwego/ iáko Bogá Páná łwego pra
19: wdziwego. A iżbysz miłosierdzia á łprawiedliwości vżywał nád **kázdym** [!] bli=
20: żnim łwoim.
21: # Alebysz mógł lepak rzec/ iż boię łie onego dekretu Pánłkiego/ co powiedzyc
22: raczył/ iż vpomien bliźniego łwoiego raz dwa/ trzeci raz przyłtaw łwiadki/(*marg*)

Mattheus w xvij (-)

- 23: czwarty raz opowiedz go kościołowi/ á potym iuz niech będzie v ciebie tym iá=
24: wnożrzelnikiem iáko był ten Máttheus. Gdyż y Páweł święty też był oddał łe (*marg*)

j. do Korin. w v. (-)

- 25: dnego s Korintu czártowni w moc/ y wyrzucił go s łpóleczości kołcielney. Toć
26: iest prawdá moy miły brácie/ iż leżácemu vpornie w grzechu/ ábo kto łie vpor=
27: nie wráca do niego/ iuz wedle písmá nie sítawa miłosierdzia/ iedno ład iuz zá=
28: wielzon iest iemu. Ale pomniłz iże Pan Piotrowi powiedzyc raczył/ gdy go py= (*marg*)

Mattheus w xvij. (-)

- 29: tał wielekroć mam odpuścić bliźniemu łwoiemu gdy łie obrázić/ dołycby łiedm
30: kroć? Pan powiedział/ nie łiedm kroć moy miły Pietrze/ ále łiedmđzycięł kroć
31: y łiedm kroć/ y tyle ile potrzebá: á łobie Pan żadnego krełu nie zámierzył/ áni za=
32: dnego czáfu nie náznáczył/ iedno zgoła to obwołác á rołkázác raczył/ iż ilekroć
33: nędzny człowiek vpádnie/ á náwróci łie k niemu z záłólnym á z wiernym łercem
34: łwoim/ tylekroć mu chce być Bogiem miłofiernym. Ale słuchay czego dołóżył
35: iż gdy łie **vżna** [!]. A coż to iest vznác? Poznác grzech á vpádek łwoy/ á nic w
36: nim nie mielzkáiąc/ rozlitowawłzy łie onego márnego przestępku łwego/ włtrá=
37: łzywłzy łie też onych łrogich dekretow nád łobą/ z wiernym á pokornym łercem
38: vpáść przed nogi iego/ á połóżyć mocná wiárę o nim y o fwiety m łofierdzyu
39: iego/ wedle fwietych obietnic iego/ iáko o dobrotliwym Pánu łwym: á połtá=
40: nowić ták vmylł łwoy/ wedle możności człowieczeńłtwá łwego/ iuz łie zázwdy

- 41: Itrzedz vpadku káždego.
- 42: # A tu dopirko nieomylnie tego będyeysz ift/ iż on nie omiełzka do ciebie z onym
- 43: rátkiem łwym/ á iáko tu łłyfzyłz/ z onym nieomylnym á pewnym lekárftwem
- 44: łwoim/ z miłofierdzyem łwym. Gdzye y v Páwła łwiętego iáko łłyfzyłz o onym
- 45: Korynczyku vpáđłym á wyrzuconym s kołciołá/ iż miał o nim pieczę/ á pífał
- 46: do zborow áby łie zá nim modlili: á iełliby łie vznał/ áby go záfię przyięli do
- 47: łpołeczności łwoiey.
- 48: # A ták náłz włzechmogący á miłościwy Pánie/ dayze nam to ferce/ abychny
- 49: cie poznawłzy iáko Pána łwego á dobrodzyeía łwego/ łzli zá thobą á zá tymi rá=
- 50: dámi twemi łwiętymi: á thá zwirzchność/ opátrznocść/ á opieká thwoiá łwięta/
- 51: áby záwždy była nád tymi nędznemi dułzami: náłzemi á iżbył nád námi wypeł
- 52: nił ty włztyki obietnice náłze/ ktoreł nam tu obiáśnił/ iáko we źwierciedle/ w tym
- 53: łwiętym Apołtole łwoim/ ktorego pámiątkę dnia dzifieyłzego włpomina
- 54: my/ dla wieczney pociechy łwoiey. Co nam rácz dáć z łálki á z miło=
- 55: łierdzya łwoiego ná wieki wieczne. Amen.

Ewányelia ná

strona: 328v

Ná dzyeń Michála łwiętego

1:

Ewányelia ná dzyeń Michála

2: łwiętego Archániołá Páńfkiego/ ktorą nápifał

3: Máttheułz łwięty w xviiij. kápitulum. Przeciwo łtrá=

4: chom á niebełpieczeńftwu.

5: # Záprawdě powiedam wam/ iełli łie nie náwroćicie/ á nie sftá=

6: niecie fię iáko máłe dzyatki/ nie wnidzyecie do kro=

7: lełtwá niebełfkiego etcet. (marg) ¶ W iákiey łtraży á opátrznocści chowa Pan wierne łwoie/ á przecz y s ktorych przyczyn przypadáią łtráchy j niebełpieczeńftwá thák ná wierne iáko y ná niewierne. (-)

8:

D

Awid on vpáđły Krol w onym okru=

9: thnym grzechu swoim/ gdy iuz był vczuł frogą rękę
10: gniewu Páńfkiego nád sobą/ w onym **záłoliwym** [!]
11: nárzekániu swoim/ miedzy inwmi rozlicznemi ob=
12: mowámi fwemi/ tedy theż to Pánu fwemu przypo
13: minác raczy: Iż daćibych ia thobie moy miły Pá=
14: nie wiele wołow y báránkow zá grzechy swoie/ ále
15: ia wiem iż thy ofiáry żadney wdzyęcznie ni od kogo
16: nie przymuiesz/ poki nie zbuduie w fercu swoim po=
17: korney á vniżoney myfli swoiey. Abowiem ia wiem
18: iż tobie nawdzyęcznieyża ofiárá ieft/ ferce skrużzone
19: á vniżone/ á takiego ty fercá nigdy wzgárdzić nie raczyfz. Piotr święty piżąc do
20: nas do wśzythkich the nam napřednieyżą rádę dawa ku vblágániu gniewu(*marg*) **j. Piotr**

w v. kapit (–)

21: Páńfkiego/ mowiac tak do nas wśzythkich: Vpokorcie fie moi mili bráćifzko
22: wie pod możnością ręki Páńfkiey/ áby on was **powyzłzyć** [!] raczył w łáfce swoiey
23: czáfu záłmucenia wálzego. Niniwitowie miáľtho ono zacne/ gdy pośłał Pan
24: do nich Proroká Ionáľzá/ opowiedáiac im iż podniośł ná nie frogą rękę swoię/
25: á iż ie chce wygládzic zá grzech ich z obliczności swoiey/ nic inżzego nie vczynili/(*marg*)

Ionáľ w iij. kapit. (–)

26: iedno vpokorzywśzy fie przed Máyeftatem Páńfkim/ woáli vřtávicznie k nie=
27: mu o święthe miłofierdzye iego/ y była od nich odwroconá oná frogá ręká iego.
28: Ieruzalem miáľto gdy było w frogim obłężeniu swoim/ á iuz nie mieli żadney
29: nádzyeie w żadney obronie swoiey/ tedy s pokornemi prośbámi pátrząc w nie=
30: bo woáli do Pána fwego/ mowiac: Gdyż iuz nam inżzey rády nie sľthawa náľz(*marg*) **ij.**

Paralip. w xxxij (–)

31: miły Pánie cobychmy s sobą czynić mieli/ yho iuz ieft ořtátek rády náľzey/ nielza
32: iedno ábychmy oczy náľze podnośili do ciebie Pánie Boże náľz. A thák wśzędý á
33: wśzędý ile iedno pífmá mamy/ gđzyeż fie kolwiek okazało iákie miłofierdzie Páń
34: fkie/ ináčzey fie nigdy nie okázowáło á z żadney iney przyczynny/ iedno gdy fie sľta(*marg*)

 # Vniżone ferce ofiárá wdzyęczna Pánu. (–)

35: wáło wierne á vpokorzone ferce w ludzyoch przed świętym Máyeftatem iego.
36: A ták nie bez przyczyny ty fłowá Páńskie tu naprzod łobie przed oczy náłze prze=
37: kładamy/ ktore Pan náłz w they Ewanyeliey święthey mowić raczy do nas do
38: wśytkich: Iż iefli fie nie sřthániecie w myślach á w pokorach swoich iáko máłe
39: dzyatki/ nigdy nie możecie oględáć kroleśtwá moiego niebieskiego. A thák áby=
40: chmy fie vřtávicznie thego vczyli/ gdyż to iefł nawdzyęcznieyřza ofiárá Páná ná
41: řzego/ iáko řpokornym [!] á vniżonym fercem mamy fie řtáwić á okázowác przed
42: świętym Máyeftatem iego. Co řzyrzey zrozumieemy s they Ewanyeliey świętey/
43: ktorá nam nápiřał Máttheufř s. tymi řłowy.

44: **C** Zářu onego przyřtápiłi zwolennicy do Páná Ie=
45: zulé/ mowięc: Miły Pánie cořci fie zda/ tho teř
46: v ciebie iefł nazacnieyřzym w kroleřthwie nie=
47: bieřkim? A przywołáwřzy Pan Iezus dzyeciá=
48: thká máłego/ y pořtáwiwřzy ie miedzy imi/ mo=

wił do nich:

strona: 329

Archániołá Páńskiego.

Liřt 329.

1: grafika

2: wił do nich: Záprawdě powiedam wam/ iefłiře fie nie náwro=
3: ćicie/ á nie řtániecie fie iáko máłe dzyatki thákie/ nie możecie
4: wnidź do kroleśtwá niebieskiego. A ktokolwiek fie ták vniży/
5: iáko to máłe **dzyęciátko [!]** / tákowy iefł nawyzřzy w kroleřtwie
6: niebieřkim. A ktokolwiek przyimie w imię moje thákie máłe
7: dzyeciátko/ iákoby mnie řámego przyiác miał. A ktokolwiek
8: da pogorřzenie s fiebie iednemu z máłucźkich tákich/ kthorzy w
9: mię wierzą/ řłufznaby byłá rzecz áby mu kámięń młyńłki był
10: vwiázan v řzyie iego/ á iřby był pogrąřon do głębokości mor=
11: řkiey. A bowiem biedá iefł řwiátu przed zgorřzeniem. Acźkol=(marg) ¶ **Biedá řwiáta
przed zgorřzeniem.** (–)

- 12: wiek to być musi iż ząwždy będzie zgorńzenie: á wńzakoż bie=
13: dá temu człowiekowi przez ktorego będzie ná fwiát przycho=
14: dziło. A fnadź ieſliby ciebie ręká ábo nogá twoiá pogorńzyć
15: miáła/ lepiej ieſt ábyś ią wciął/ á zárzucił ią od ſiebie. Abo=
16: wiem lepiej ieſt tobie mdło á chromo wnidź do żywotá wiecz=
17: nego/ niź z obiemá rękómá ábo z obiemá nogámi być odeſłá=
18: nym w ogień wieczny. Abo ieſliby cie oko twoi pogorńzyć
19: miáło/ wyrwi ie á zárzuć precz od ſiebie. Abowiem lepiej ieſt
20: tobie o iednym oku wnidź do żywotá wiecznego/ niź máiąc o=
21: bie oczy odeſłánym być do ogniá *wieczne*⁸⁰. A ták ſtrzelźcie tego
22: ábyſcie namnieyſzego nie wzgárdzáli z málucźkich tych. Bo *zápprawdę* [!]
23: powiedam wam/ iż Anyołowie ich widzą w niebie o=
24: bliczność Bogá oycá mego ząwždy / ktory w niebieſiech ieſt.

Kkk

Gdyż to ieſt

strona: 329v

Ná dzyeń

Michála ſwiętego.

(*marg*) **Iáko Pan vmiłował człowieká.** (–)

- 1: **G**dyż to ieſt rzecz nieomylna/ iż ták bárzo Pan vmiłował to nędzne ſtwo=
2: rzenie ſwoie/ tego nikczemnego człowieká/ ták iż o żadnym innym ſtworze
3: niu nie ieſt żadna/ áni miłńza/ áni pilnieyſza nigdy piecza iemu. Abowiem
4: to iego Boſki vmyſł ząwždy ieſt/ iż gdy iuź zráził onę niezliczoną moc o=
5: nych pyłznych Anyołów ſwoich/ ktore w márne czárty obroćić raczył/ z wyfoko=
6: ſci niebieſkich: tedy ty zálię opuſtoſzone mieyſcá oſádzi narody ludzkiemi tymi/
7: ktore pozna być wierne á poſłufzne ſobie/ á iż będą zá żywotow ſwych chodzić
8: wedle woley á wedle myſli ſwiętey iego: tu iuź dopirko chce ſobie wiekom wiecz
9: nie á bez wńzego końcá krolowác á roſkoſzowác nád nimi. A ták iżby co rychley
10: dopełnił tych oſiádłoſci ſwych/ nie tylko przez piłmá/ nie tylko przez Proroki á=
11: bo przez Anyoły/ ále ſam oczywiſcie ſtápić raczył/ áby był tego nędznego czło=

12: wieká ták íprawił y poštánowił/ przeiednawłzy mu/ ták iáko iuz wiemy/ on fro=

13: gi gniew á przekłęcie Bogá Oycá fwego/ iákoby mu był włzytki drogi y włzyt=

14: ki poštępki vkazał/ iákoby miał przydź á dopytác fie do tego obiecánego miey=

15: łcá fwego/ á do tey to iuz łobie íprawioneey á zgotowáneey oyczyzny fwey. (marg) **Iáka ftraż Páńfka około człowieká. (-)**

16: # Ale iż ieft z dawná grzechem zgwałcone nędzne á mdłe przyrodzenie tego to

17: człowieká nędznego/ á zówždy chuć á myłł iego przykłonniefza ieft ku złemu niż

18: ku dobremu: nákoniec y Anyoły niektore fwoie/ ktore ku fluzbie fwoiey íprawić

19: od wiekow raczył/ rozdał á rozłzáfował ie miedzy ony narody człowiecze/ iżeby

20: ktożkolwiek fie okaże być wiernym flugą iego/ á wiernym náfládowncą ie^{go}/ á flú

21: cha flów/ náuk/ y poštánowienia iego/ á ftára fie áby fie dopytał do oney obie=

22: cáney oyczyzny fwey od niego/ áby był pod taką ftrażą Aniołow onych fwietich (marg) **w Pfalmie xc. (-)**

23: iego/ ták iáko o tm fzyrzey Dawid nápiłał/ iżby y o kámyk namnieyfzy nie obra

24: żił nogi fwey. A iáko łam Pan powiedác raczył/ iż włofy kazał policzyć ná głó

25: wach tych to wiernych fwoich/ áby żaden nie zginął bez fwietey woley á bez(marg)

Lukaś w xij. kapi. (-)

26: przeżrzenia iego.

27: # O włzechmogący miły Pánie/ iákożćiby ten nędzny człowiek miał być powi=

28: nien zá takie dobrodzyeyftwá twoie/ á ná iákiefze tu ieft pieczy y ciebie ten nik=

29: czemny proch á tá márna gliná/ ktora iáko íprołne błoto leżyvftáwicznie pod

30: nogámi twemi: A nie tylko Aniołowi ále fnadź iákitemu zacnemu ptakowi źle=

31: by ták poruczyć pilność/ opátrność/ á takie ftárání około iego/ iákąś ty o włzech

32: mocny Pánie iemu przyftáwić raczył/ s łczyrey dobroći fwoiey/ przez włzey go=

33: dności iego/ á bez włzech załlug iego. (marg) **Ocz walká miedzi Czártem á miedzi człowiekiem. (-)**

34: # Abowiem ták káždy z nas pewnie wiefzyeć y rozumieć ma/ iż tá walká mie=

35: czártem á miedzy człowiekiem nigdy vftác nie może/ aż do łkończenia fwia=

36: tá włzythkiego/ gdy iuz będzie Pan raczył ono wieczne/ wdzyęczne/ á ípokoyne

37: kroleftwo fwoie poštánowić łobie/ rofpráwiwłzy fie ná łądze fwoim z wierny=

- 38: mi y **zniewiernymi** [!] fwemi: ábowiem obiema tym fprzećiwnikom o pátne idzie
39: Bo czárt fie gniewa o mieyfce fwoie/ á iefzcze fie podobno nádzyewa nędznik
40: przywrocenia do niego: ácz go to iuż pewnie omyli. A człowiek nędzny iuż go
41: pewnie ieft ift z obietnic Páńfkich/ iefliże fie będye thu záchowywał zá żywotá
42: fwoiego temu Pánu fwemu/ wedle woley iego/ á wedle powinności fwoiey.
43: Coż dáley iefzcze? Człowiek ieft mdły/ nikczemny/ á grzechem záflepony: á owo
44: zálię czuyny/ biegły/ chytry/ á nigdy nie fpi/ iáko piśmo powieda/ iedno wftáwicz
45: nie biega iáko Lew ryczący kogoby poźrzeć mogł/ á ftaráiąc fie w czymby fie(*marg*) **j**.

Piotr w v. kapi (–)

- 46: kto obłędzić mogł/ áby go omierził Pánu Bogu fwoiemu/ izby go odłodził miey
47: fca onego/ á przyfádził go z nim poľpoľu być w towarzyfctwie iego. A ták thu
48: káždemu z nich o pátne idzye. Pánu teź zálię o to idzye/ áby nie ftrácił człowie=
49: ká/ ktorego drogá krwią fwoią odkupić raczył fobie/ á wydał zań ná okrutná
50: śmierć fwięte ciało fwoie. Człowiekowi o to idzye/ áby nie ftrácił Páná y one=
51: go fobie obiecánego mieyfca fwoiego. Czártowi teź o to idzye/ áby nie wtrácił
52: dobrego towarzyfzá fwoigo.(*marg*) **Pan[m]ocą fwą obronić może káždego.** (–)
53: # Pan tedy áczby mocą fwą mogł obronić tego to człowieká nędznego/ ále iz
54: on wľytki rzeczy fwoie chce fprawowác dziwná rádą á dziwná opátrznócią
55: fwoią/ á chce izby iedny ftany záwždy drugim przyfługowały/ á izby káždy był

powinien

strona: 330

Archányoła Páńfkiego.

Liřt 330.

- 1: powinien ftrzedz wrzędu fwoiego y powinności fwoiey. Bo moglićiby teź Pan
2: íam czyľcie możnócią á oną nieogárnioną mądroćcią fwoią/ á opátrznócią
3: fwoią opátrzyć wľytek okrąg zyemie/ á wždy ná nim poľtánowił y rozfázował
4: dziwne ftany á rozne przełożeńfwa/ rozliczne á możne krole y kfiążetá/ á potym
5: y ine rozmáite wrzędy á doľtoieńfwa/ áby oni pomniác ná ony mieyfczą fwoye
6: od niego nádáne/ fprawowali tu lub iego ku czći á ku chwale iemu. A to dla te=
7: go/ áby ten fwiát iego był záwždy iáko ná probie v niego: iz kthoźkolwiek wier=
8: nie/ ítátecznie/ á wedle powinności fwoiey/ w ktorymżekolwiek fthanie będącz

9: poftawiony/ iemu fie zachowywać będzie/ á wiernie á ftale przy nim trwać bę
10: dzye/ áby był ift/ y tu ielzche ná fwiecie/ pilney opátrznosci y opieki iego z zaplá=
11: ty fwoiey: tákże y po fmierci fwoiey/ áby dofzedł y doftąpił obiecánego á z dzi=
12: wnemi rofkofzami przypráwionego á zgotowánego mieyfcá fwoiego. A ták y
13: tegoć czártá fprofnego czyfciemy on mogł ftłoczyć y ftłumić iednym thylko ftó=
14: wem fwoim/ ták iáko to wielekroć czynił/ iżby nie fmiał nie tylko przekażać ábo
15: fie iáko pokuźać o tego to człowieká nędznego/ áleby fnadź y poźrzeć nie fmiał
16: ná tę ftronę gdzyeby ftął ábo fiedzyał.(*marg*) **Anyołom Pan w opiekę poruczył
człowieká. (–)**

17: # Ale iż on ták wftawicznie mieć chce/ áby fie thák człowiek zázwdy przypátro=
18: wał dziwnym fpráwam á poftánowieniu iego/ y kázdey powinności ftanu ká=
19: źdego/ ktore on rozdawa wftytkim wedle wezwánia ich/ á przefadza ie ná rozli=
20: czne vrzędę. Tákże teź y Anyołom fwoim to poruczyć raczył/ iż gdy obaczá iemu
21: być człowieká wiernego/ á wedle powinności fwoiey y wedle woley iego cho=
22: dzącego przed fwiętym Máyeftatem iego/ áby go iáko źrzenicę w oku pilnie
23: ftrzegli/ y namnieyźzego poftąpienia iego. A gdzyeby teź obaczyli być niewier=
24: nrgo á zdrádliwego iemu/ áby teź mnieyźzą pieczę y mnieyźzą pracą mieli około
25: niego: gdyż fie ták dobrowolnie wdawa zá fwowoleńftwem żywotá fwoiego w
26: márne poftuźeńftwo czártowi fprofnemu/ odftápiwzy od ták dobrotliwego
27: á ná wźzem miłóściwego Páná á dobrodzieiá fwego: ktory o nim/ ácz bez wźzech
28: godności iego/ ma ták pilną pieczę á ftaránie fwoie/ iż choć nędzniczek vpádnie
29: áby fie zás vznał á náwrócił o niego/ poprzeftawzy oney złey á vporney myfli
30: fwoiey/ ktora mu zázwdy przychodzi z oney fkázoney á zepłowáney náturey iego/
31: ktora fie w nim záczęłá ielzche od początku fwiátá/ zá przefąpieniem ielzche pir=
32: wzych w Ráiu przodkow iego.(*marg*) **Iáko złościwy á iáko fpráwiedliwy káran bywa.**
(–)

33: # A ták tu iuź obáčź/ iż coźkolwiek fie złego y dobrego tu nád nędznym człowie=
34: kiem dzyeie/ wftytko fie to sftawa z dopuźczenia Páníkiego/ á s przeźrzenia ie=
35: go/ á onym fwiętym á fpráwiedliwym fładem iego. Bo gdy tu widzisz iż złości=
36: wy pomftę bierze/ gdyż y fpráwiedliwy tákąź rownie drugą pokaran z nim by=

37: wa/ tedy tu trzebá rozładku roznegu/ przecz sie to nád tym/ á przecz sie też to nád
38: onym dzyeie. Abowiem sie nád onym złoŃnikiem dzyeie to łłufznie/ zá złoŃci ie=
39: go/ á prze onę krnąbrną/ złą/ á fwowolną myłł iego/ ná wieczny vpadek iego:
40: gdyż áni duch Páńłki wedle obietnic iego/ áni duch Anyelłki nie moze zołtác á=(*marg*)

j. Moize. w vi. (-)

41: ni długo wytrwác przy złoŃciwey á włzegu fwowoleńłtwá nápełnioney dułzy ie
42: go/ ktory odstąpiwłzy Pána Bogá swoiego y świętey woley iego/ vdawa sie zá
43: złą á vporną myłłá fwowolnego żywotá fwego.(*marg*) **Wiernemu zá łtáloŃci iego
włzytko ná dobre wychodzi. (-)**

44: # A w ten czás więc on zbroynik á on Lew ryczący/ thák iáko gi piłmá
45: názywáią/ iuz moze iáko chce hárcowác około niego/ á iuz wedle myłłi swoiey
46: moze sie im bełpiecznie opiekác/ á iáko chce thák moze nád nim vzywác zwirz=
47: chnoŃci swoiey. Ale záłię nád święthym á nád wiernym Páńłkim gdy sie co nie
48: trefnego á łprzeçiwnego dzyeie/ to przedłię nieomyłłnie sie dzyeie thez z woley á s
49: przeźrzenia Páńłkiego/ á włzakož ku wieczney pociełze iego: gdyż Pan ábo do=
50: łwiadcza łtáloŃci iego/ ábo też to odeymuie od niego/ coby mu przekázic miáło
51: do świętey łáłki iego. Ale gdy on przedłię nie zmieni vmyłłtu fwego áwiáry swo
52: iey ku Pánu fwemu/ to iuz iemu vłtáwiczenie ná wielką rádoŃc á ná pociechę zá
53: wždy wynidz á obroçic sie muŃi. A oto wnet małz łwieży przykład ná łopie y ná (*marg*)

Tobiałs w j. kapit. (-)

54: Tobiałzu świętym/ ktoremu był Pan záłlepił oczy iego/ kułzac á dołwiadczáiac
55: łtáloŃci iego/ y łyná mu łtráçic raczył/ ktorego przez długi czás nie było/ ále An

Kkk 2

yoł Páńłki

strona: 330v

Ná dzyeń Micháłá świętego

1: yoł Páńłki záwždy był przy nim/ á był pilnym łtrozem iego. A pothym gdy on
2: święty człowiek nie zmienił łtáloŃci swoey o Pánu swoim/ y łyn sie mu wroçil do
3: domu z wielkim bogáctwem y z obfitoŃciami fwemi y s poczciwą małżonką
4: swoią/ y lekárłtwo mu przyniołł ná oczy iego/ ták iz ogládał ony włzytki pocie=

5: chy swoie/ á w ftałości wiary fwey dokonał żywotá swego.(*marg*) ¶ **Przykład wielkiew**

fthałości w Iopie świętym. (-)

6: # Nuż o Iopie świętym ták wżyfcy wiemy/ iż gdy czárt márny on fprzećiwnik

7: narodu ludzkiego czáfu iednego ftał przed Máyeftatem Páńfkim/ thedy Pan

8: wfpomionał wiarę á ftałość onego człowieká świętego/ mowiąc ku czártowi á

9: pytáiąc go fkdby był przyfzedł. Powiedzyał/ iż fkrążyłem fwiát moy miły Pá= (*marg*)

Iop w j.kapitulu^m (-)

10: nie. Thu rozumieć możefz/ iżeć ten nie ná fiołki chodził/ gdy powiáda fkrążyłem

11: fwiát/ á możefz bączyc iźci ten nie fpi w swoich rzeczach. Tedy go támara Pan py

12: tał/ iefliżeś támara widzyał kędy Iopá fługę moiego? A prawdá iżeś widzyał mo=

13: cną wiarę iego? Powiedzyał czárt Pánu: Pánie/ łacność Iopowi mędrówác/

14: ábo też tobie w tákiew łálce k niemu trwác/ á ty nádawfzy mu ták wiele dobrá y

15: ták wiele bogáctwá/ otoczyłeś go iefzcze ktemu táká ftrażá/ iż fie go nikt dotknác

16: nie śmie áni może. A thu gdy fłyfzyfz iż czárt powiáda/ otoczyłeś go ták mocną

17: ftrażá iż fie go nikt dotknác nie może: tu obácź iż Anyeli Páńfcy ná pilney pieczy

18: máią káżdego człowieká wiernego. Támara Pan powiedzyał czártowi onemu:

19: Wierz mi czárcie/ iż chociaby y táká ftraż nád nim nie byłá/ thedy ten nigdy nie

20: przemieni vmyfłu swoiego. Czárt powiedzyał: Dopusć mi iedno Pánie/ á nie=

21: chay ia z nim poigram máluczko fobie/ vřzyfz żeć fie on záprzy nátychmiałt cie

22: bie. Pan dla dofwiadłzenia wiary á ftałości człowieká onego święthego/ á dla

23: náuki nápotym náłzey/ ábychmy fie tym ciefzyli w przygodach á w vpadkoch

24: náłzych/ dopuścił ná máły czás mocy onemu czártowi fprofnemu/ nád ciálem

25: y nád wřzytká máiętnoćią onego człowieká świętego/ iedno tylko duřę iego w

26: pokoiu zoftáwiwřzy. To co fie z nim potym dzyáło/ iáko mu czárt wřzytki fyny/

27: ftdádá/ y bydlá pomordował: iáko mu wřzytki domy podpalił/ iákie nań potym

28: wrzody frogie dopuścił/ thák iż robacy pádáli s ciáłá iego á z onych ran iego/

29: ták iż też był począł fobie cknác on fwięty człowiek w oney frogości swoiey/ kto=

30: ra fie ták byłá nád nim okazałá. Gdzye więc ná on czás y zoná iego widząc onę

31: boleść iego/ námawiałá go/ áby złorzeczył á przeklinał Pána Bogá swoiego.

32: Ale fie on żadnym obyczáiem nie dał przywieść do tego. A iż przeklinał ono nie

33: Izczeńcie swoie y dzyeń národzenia swoiego/ ále przedię wftáwicznie błogoflá=
34: wił imię Páná swoiego/ powiádáiąc: Izem nágo wyfzedł z żywotá mátki mo=
35: iey/ y nágo záfię poydę do grobu swoiego: Pan był dał/ Pan theż wzyąc raczył:
36: A ieflichmy wiele dobrego bráli s świętey ręki Pánńkiey/ á czemuż też iefli co złe=
37: go przypádło przyiąć nie mamy? A thák ze wšyftkiego niechay będzie błogo=
38: fławione imię święte Páná tego. (*marg*) **Iáko Pan wiernemu káždy swoy gniew pláci/
á iáko złościwemu. (-)**

39: Coż fie potym stáło? Pan obaczywšy onę nieodmienną stáłość iego/ thyle
40: dwoie lat raczył przedłużyć żywotá iego/ tyle dwoie dzyatek/ tyle dwoie bydłá y
41: státkow wšyftkich nádał iemu. A co iefzcze nád nawiętšze/ iz onę stáłość iego zá=
42: chował przy nim áz do śmierci iego. Tákžec fie też zázwdy stánie y ná potym po
43: wšytki czáfy nád káždym wiernym Pánńkim/ iz chocia y iákie nań przydą kłopo
44: ty/ frefunki/ szkody/ niebešpieczeńštwá/ wšytko tho Pan nie bez przyczyny nád
45: nim czynić raczy: á pewnie káždy wiernie w stáłości swoey trwáiący może thego
46: być ift/ iz iefli státecznie wytrwa w wierze á w powinności swoey/ iz niech fie o=
47: koło niego dzyeie co chce/ niech go świat trapi á fráfuie iáko chce/ niech fie kuši
48: czárt on iáko chce/ iednák opátrność/ stráž/ á opieká Pánńká/ nie zeydzye z nie=
49: go/ ták iz y w stáłości oney dochowa go do czáfu iego/ y ony wšytki kłopoty y
50: frefunki iego národzi dziwnemi á rozlicznemi rádošciámi/ y šowithemi á što=
51: krotnemi pociechámi iego. A złościwemu záfię coż fie kolwiek stánie šprzeći=
52: wnego iemu/ to iuž tego niechay będzie ift/ iz Duch Pánńki/ stráž/ y opyeká iego
53: święta/ nieomylnie odstąpiłá od niego/ y on dobrotliwy á ná wšzem miłošciwy
54: Pan iego. A on lew ryczący do ktorego przyštał prze nędzną á mizerną omyłkę
55: šwoię/ á w nędzną nádzyeię šwiáthá tego o wšpomozeniu swoim/ odstápiwšy

Páná šwe

strona: 331

Archányoła Pánńkiego.

Lišt 331.

1: Páná šwego/ á opušciwšy y ná štronę odložzywšy świętá opátrność iego/ y mo
2: žną opiekę iego: to go iuž drapie iáko chce/ á iuž im iáko chce ták hárcuie wedle
3: woley šwoiey. A ácz mu więc keš czáčká s pirwotku iáko málemu dzieięciu v

4: każe w iákim nędznym á krotkim poźczęcieniu wedle fwiátá thego/ ále mu po=
5: tym da tháką chłofę/ thák iż fie iuz nigdy vtulić nie będye mógł w nárzekaniu
6: swoim. A thoć iest przyczyná/ przecz ftraż á opieká Páńská/ y ci Anyeli Páńscy/
7: ktorzy tu lą zeláni ná ftraż á ná opátrznóć narodu ludzkiego/ odstępią cżło=
8: wieká złościwego: gdyż żadny duch dobry ze złym fie dłuigo zgodzić nie może. A
9: zły do złego przyftąpiwłzy/ iuz tám łobie łpołu obádwá gębą iáko raczą/ áż fie
10: potym doprowádu do onych rofkořnych pokoiow łwoich/ gdzye będye [!] wie=
11: cżny płácz á zgrzytánie zębów/ w onym ciemnym kroleftwie cżártá łprofnego/ á
12: w onym ogniu wiecznym/ kthory iest iemu od wiekow zgotowány/ y káždemu
13: łludze á náładowcy iego. (marg) ¶ **Vřtáwicznie w wielkim niebefpieczeńřwie
żywoth ludzki/ by nie opieká Páńřka. (-)**

14: Abowiem pátrzay pilno/ by nie byłá tá opátrznóć á ten porzádek Páná ná=
15: łzego/ iżby był tych Anyołów łwiętych á tych łtrořów ták mocnych nie pořtáno=
16: wił narodowi ludzkiemu/ nigdyby żadná godziná cżłowiekowi nędznemu be=
17: łpieczná niebyłá/ gdyż on iest łłáby á mdły przeciwo ták frogiemu á ták mocne
18: mu walecznikowi á łprećiwnikowi [!] łwoiemu. Abowiem ktore iest rzemieřło ná
19: łwiece/ ktorymby on nie pokuřzał nędznego narodu ludzkiego/ áby gi mógł ob
20: mierzić Pánu łwemu/ á odwieř go od łáłki á od łwięthey opátrznóći iego. A=
21: załz go nie pełno ná powietrzu burzác grády/ gromy/ błýłkánia/ áby w iáką ro=
22: łpácz przywieř mógł cżłowieká nędznego/ ábo iżby fie do iákich cżárow/ do
23: zyoł/ do łwiece/ y do rozmáitych kárákerow vciekał/ odstąpiwłzy nádzyeie á o=
24: bronny Páná łwoiego: gdyż wiemy iż ogień z niebá przywiodł s łobą ná łtádá y
25: ná dom Iopá s. á iż to może vczynić z dopuřczenia Páńřkiego. Azałz go nie peł=
26: no ná wodach/ wzburzáiąc wiátry y nawáłnoći [!] ich/ á kołyřzác łodki pod wier
27: nemi Páńřkiewi/ áby ie tákież ku iákiew rořpáczy przywieř mógł/ áby fie teř v=
28: ciekáli do iákich wodnych bogów łwych/ ábo do iákich zwykłych mieyřc á do ro
29: zlicżnych wymyřłow łwoich/ ábo iżby fie w rořpácz przywiedli/ zápomnia= (marg) **w
Přalmie xc. (-)**

30: włzy opátrznóći Páńřkiewy y onych obietnic iego/ iż fie on w tych y w káždych
31: niebefpieczeńřtwách opieka wiernymi łwemi. Cżego Dawid s. pořwiadcza/ mo

32: wiąc: Iż kto chodzi w łpomożeniu Páná tego/ iuż tákowy zówždy przemiefzka (*marg*)

Mattheufs w viij. (-)

33: wa w świętey obronie iego. A y łam then miłościwy obrońcá á opiekálnik náłz

34: ták mowił czáfu onego do zwolennikow łwoich/ gdy łie byli zátrwożyli ná mo=

35: rzu: Y czemu łie łękacie máłey wiáry ludzye/ gdyżem ia ielt z wámi zówždy. Iá

36: ko też ono gdy Páweł s. był ná morzu w wielkim niebełpieczeńłtwie y z niemá=

37: łym pocżtem ludzi/ połłał Pan Anyoła łwoiego do niego/ Iż Páwle nic łie nie (*marg*)

w Dzieiach xxvij. (-)

38: łékay/ iam ielt nád tobą/ á łtrzegę ciebie y żywotá twego/ y thymi cię włzytkimi

39: dáruię/ ktorzy ná ten czás łą około ciebie. (*marg*) **Iáko łie czárt rozmáitim kłtałem**

o nędznego człowieká kułi. (-)

40: # A ták nie máłz tey żadney rzeczy ktoreyby ten chytry miłtrz nądz nędznym czło

41: wiekiem pokułić nie miał/ iákoby go przywiełć mogł do iákiego vpadku iego:

42: gdyż káżde mieyłce pełne ielt łług á łpráwec ie⁸⁰/ á vłtáwicznie tu łobie po łwey

43: myłli łtroi thy náłłádowniki łwoie/ ktorzy łie iedno thu wdawáią w połłufzeń

44: łtwo iego/ á zówždy łzkodzić mułzą łwiátu nędznemu á burzliwemu morzu te=

45: mu/ á práwie łie po nim gonią iákoby ryby/ łápáiąc ieden drugiego. Rybitw go

46: ni łzczukę/ łzczuká okuniá/ okuń też dławí nędzną płóćiczkę kędy może wedle wo

47: ley łwoiey. A ták łie tu włzyłcy iáko mizerne ryby goniemy po tym nędznym mo

48: rzu burzliwego łwiátá tego. A włzákoż wierny Páńłki zówždy ielt ná tákíey łie

49: czy/ ták iákochmy łyłzeli/ v Páná tego/ iż niech łie dzyeie co chce około niego/ zá

50: wždy łie iemu włzytko obroćić mułi ku wielkíey łociefze iego/ á ku łepłzemu iego.

51: Ale gdzie też záłię łrefi iż ten miłtrz vgodzi ná łowolną łzkołę łwoię/ to iuż więc

52: tám piłka w ktorą chce wedle myłli łwoiey/ á zwłáłzczá gdy łie iuż nie łtrzeże ni=

53: kogo/ tho iuż wíedzye ony żaczki łwoie iednego zá drugim iáko w vđzzyenicy do

54: túrgu: zacnieyłze vwodząc ná łkáżę/ ná včíłk/ á ná vpadek niewinnych á łprá=

55: wíedliwych/ á ná złą ráđę o nich/ thák iż łotym łowýedzye ie do onych łbecá=

1: nych dekretow Pánńkich/ iż sie nád nimi/ y nád domy ich/ y nád pothomftwem
2: ich/ nieomylnie zázwdy pełnić mużą: á po śmierciach swoich pewnie iuż zoftá=
3: ną w opiece iego. A gdy sie záfie vda między drobnieyfe/ to sobie imi kugluie iá
4: ko łątkámi/ iedny powádzi/ drugie popoi iż kugluia wedle myfli iego/ drugie też
5: rozefle po rozmaitych fprawach fwiátá tego/ wedle woley swoiey: gdyż chodzą
6: iáko bydło przez páfterzá swoiego/ á żadney ftrażey áni opieki Pánńkiey iuż nie
7: máfz nád nimi/ przez złościwe fprawy ich. Alic potym z iednym do wody/ z dru=
8: gim ná fzubienicę/ pod trzecim fzkápę powáli/ z drugim drzewo złamie/ owa iá
9: ko chce wedle myfli swoiey ták poluie imi/ gdyż nie máfz nikogo ktoby mu prze=
10: kazał w tym rzemiefle iego.(*marg*) **Iáka ieft Anyelfka pilność nád wiernym.** (–)
11: # A thu iuż pátrzay/ co to ieft/ á iáka to ieft rofkofz wielka/ dzyerżec wiare á fta=
12: łość Pánu swoiemu/ á w rofkofzy y w pewnym á fpokoynym żywocie zázwdy
13: chodzić przed fwiętym Máyeftatem iego: będąc tego iftym/ iż władza/ zwirz=
14: chność/ opátrznóść/ á pilna ftraż Pánńka vftáwicznie ftoi nád głową thákiego
15: káždego/ bacząc też iż moc á ono pilne ftárání czártá fprofnego nigdy sie on áni
16: pokušić/ áni mu záfzkodzić nic nie może/ bez dopuſzczenia Pánńkiego. Będąc też
17: tego iftym/ iż choćby sie co poiáwiło nád ftanem iego fprzećiwnego iemu/ iż to
18: wfzytko pewnie á nieomylnie ma sie obroćić ná pociechę iego. A czo iefzcze nád
19: nawiętfe/ iż iuż/ ták iáko Páweł fwięty o sobie powiáda/ tháki káždy/ iáko y on/(*marg*)

ij. Do Timo. w iiij. (–)

20: czeka korony oney wieczney/ á zapłaty swoiey/ y onego wdzyęcznego mieyfczá
21: swoiego/ zá ftałości swoie.
22: # A dáley iuż podobno wyliczác nie trzebá/ czo sie z niewiernemi dzyać będzie/
23: gdyż wiefz kto ieft fprawcą ich/ kto ieft wodzem ich/ y iákie fá figle y rzemieſlá
24: tego miſtrzá ich/ y iáko rzádzi y fprawuie thy zwolenniki swoie/ y gdzye/ y k cze=
25: mu ie wiedzye/ y iákie ma być márne dokończenie ich y pámiatká ich/ tho iuż o
26: tym dofyć wfzędzy pílmá mamy. Aby nic inego w tym nie należało/ tedy to ieft
27: wielka rzecz/ wzgárdzić Pánem niebá y zyemie/ á przyftác do márneho á do plu=
28: gáwego á do wzgárdzonego fługi iego: wzgárdzić ftraż y mocną á pewną o=
29: bronę nád fobą/ odpędzić Anyoła fwiętego od siebie/ á chodzić ták iáko iákie by

30: dlę ábo iákie źwirzę puftopás/ á mieć ányoła ciemności/ ányoła śmrodliwego
31: łtrożem á opiekálnikiem swoim. Gdyż to bezpochybnie wiemy/ iż Anyeli Pán=
32: łcy wftáwicznemi á bárzo pilnemi łą łtrożmi nád wiernemi Pánłskimi. A iżby
33: łie to nam iáko dziwno nie zdáło/ tedy wiele á wiele nam Pan o tym widome=
34: go fwiádectwá łwego przed w niebo wftápieniem swoim/ y potym po włzytki
35: czáły fwiátá tego/ zołtáwić raczył: ácz łie on iuż teraz z nami przez widome dzi=
36: wy nie ták iáwnie obchodzić raczył/ vkazawłzy nam iuż ołtáteczny dziw/ wido=
37: me łpráwy Bołtwá łwoiego pod zákryciem człowieczeńłtwá łwego. Azá ł iá=
38: kochmy łłyzeli Anyoł Tobiałzá nie łtrzegł we włzytkich łpráwach iego? Azá ł
39: Anyoł s Páwłem w okręcie nie był czáłu onych nawáłności morłkich? Azá ł go
40: iáwnie nie widywał krol Nábuchodonozor/ gdy był wrzucić dáł ony trzy mło=
41: dzyeńce do piecá odniłtego dla imieniá Pánłkiego/ gdy záwoáł głólem: A cóż
42: łie dzyeie/ trzech wádzono á czwarty miedzy nimi? A thám czo łie dáley(marg) **Daniel**
w iij kapi. (-)

43: potym dzyáło/ łzyroko o tym hiłtoria opifuie.
44: Azá ł Anyoł widomie nie wiodł Lotá s Sodomy/ gdy w łrogołci łwey rołka=(marg) **j.**
Moize. w xix. (-)

45: záł Pan ogniowi z niebá sftápic/ á zniłzczyć mieyłcá ony. Azá ł Anyoł nie vka=
46: záł łie widomie Abráámowi gdy chciał zábić á ofiárowác łyná łwego/ vkázu=(marg) **j.**
Moize. xxij. kap (-)

47: iác mu iná ofiárę miáłto niego. Azá ł Anyoł z Dánielem nie był miedzy Lwy?
48: ázá ł mu pokármow nie przyniołł z innym Prorokiem z dálekiey łtrony? Azá ł o=(marg)
Daniel w vi. kapi. (-)

49: no nie Anyoł pobíł w Ieruzalem woýłká Sennácheribá onego Hetmáná krolá(marg) **ij.**
Parali. wxxxij. (-)

50: Áłfyriýłkiego? Azá ł ono nie Anyoł prowadził Iudith onę łwięthą przez
51: włzytki woýłka Holofernułowe? A nákoniec y onę niewiáłtę Agár y z onym ły= (marg)
Iudith w xij. kap. (-)

52: nem Abráámowym Izmáelem/ iáko opátrowáł/ y iáko iey łtrzegł z rołkazánia(marg) **j.**
Moize. w xvi. (-)

- 53: Páńfkiego/ chocia y nie práwie w wielkiej łąsce byłá v niego. A thák kto fie chce
54: przypátrzyć fprawám Páńfkim á dziwney opátrznóści iego/ w ktorey on vftá=
55: wicznie chowa wierne fwoie/ przez dziwne fady fwoie/ to fnádnie obaczy s tey (marg)
pilney ftraży (-)

strona: 332

Archányoła Páńfkiego.

Lift 332.

- 1: pilney ftraży Anyołow fwiętych/ ktorzy tu vftáwicznie ná pilney pie
2: czy máią káždego człowieká wiernego.(marg) **Nad niewiernemi máłą Pan pieczę ma.**
(-)
3: # Ale ták iákoś fłyfzał/ iż tylko Pan nád wiernym tháką pieczę ma/ á tákową
4: ftraż Anyelką. Abowiem oto wnet fłuchay co fie dzyało w tey Ewányeliey co=
5: chmy ią w yfzrey fłyfzeli/ gdy Páná pytáli Apoftołowie fwięci/ ktho też ieft na=
6: wietfzym w kroleſtwie iego. Poftáwił málucżkie dzyeciáthko/ y powiedzyeć im
7: raczył: Iż iefli fie nie stániecie iáko ty máłe dzyathki w niewinności fwoiey á w
8: tákich cnotach przed oblicznoſcią Páńfką/ nigdy nie mieycie nádzyeie/ ábyfcie
9: mieli chodzić w fprawach á w opátrznóści kroleſtwá iego fwiętego. Abowiem
10: wiedzcie pewnie iż iedno tákich ieft kroleſthwo niebieſkie/ gdyż Anyeli ich vftá=
11: wicznie widzą oblicznoſć Bogá Oycá niebieſkiego ktory w niebie ieft. Doklá=
12: dáiąc iefzcze thego/ iż iefliby oko ábo ręká ábo nogá thwoiá od niego odwodziłá
13: ciebie/ á wiodłá cie do iákiego inego kroleſthwá/ ábyś iey gwałth vczynił/ á nie
14: dał iey w thym fwey woley/ á práwie ábyś ią miał iáko zá vcięta/ á oko iáko zá
15: zálepione/ áby fie thám nigdy nie obracáło/ gdzyeby cie miáło záwieſć od Pá=
16: ná twoiego. Abowiem lepiey thobie s thym gwałtem á s tym vcięciem tey złey
17: woley twoiey być pod kroleſtwem á pod ftrażą Páná twoiego/ niżli ze dwiemá
18: okomá y z obiema rękámi á fwowolnemi nogámi doſtháć fie ná wieczny vpa=
19: dek y ná wieczne zátrácenie. (marg) # **Roznoſć wiernych á niewiernych.** (-)
20: # A ták moy namileyfzy Krzeſciáńſki człowiecze/ vważze tu co to ieft/ w fzákeſ
21: fie iuż náſłuchał roznoſci ftanow ludzkich złych y dobrych: á iuż theż wiefz w iá
22: kiey roſkoſzy/ ftraży/ á w iákiey opiece chodzą vftáwicznie dobrzy/ y iáko Anye=
23: li Páńfcy przed oblicznoſcią iego ftrzegá wiernych iego/ y iákie błogofłáwień=

24: Itwo/ y iákie obietnice zázwdy łá zázwiefzone nád głowámi ich. Wiefz też iuz co
25: fie vftáwicznie dzyeie nád niewierniki iego/ w iákim opufzczeniu y w iákim ob=
26: mierzeniu łá v niego/ á kto ieft wodzem/ łprawcá/ y krolem ich/ y co łá zá łprá=
27: wy iego/ y k czemu wiedzye ty Hetmány fwoie. A ieflibyś tu iefzcie tego obáczyć
28: nie miał/ co tobie ieft lepszego/ iuzby cie mogł ku kámieniowi ábo ku łprochniá
29: łemu drzewu iákiemu przyrownác: ábo co łobie obrác małz/ iefli chodzić w ro=
30: łkofzy/ w pokoiu/ w błogofłáwienłftwie/ w łtraży/ á w bełpieczeńłftwie po włzy
31: tki czáły żywotá fwoiego/ á czekác onego wiecznego á nieomyłnego krolełthwá
32: Páńfkiego: czyli chodzić vłtháwicznie w trudnołci/ w kłopocie/ w rozmáitym
33: miełzaniu fwiátá tego/ á nie mieć żadney áni łtrażey/ áni opátržnołci nád łobá/
34: á czekác vftáwicznie y tu w tym nędznym żywocie fwoim/ y po łmierci fwoiey/
35: łmętku á vpadku/ y potępienia wiecznego.

36: # Y dla tego dnia dzifiefyłzego Michálá s. włpominamy y ty łwięte łtany An
37: iołow Páńfkich/ á tych nieomyłnych opiekálnikow náłzych/ gdyż w káżdym łta
38: nie chce Pan mieć łpráwy á porzádky fwoie/ gdyż wiemy iż oni vftáwicznie y s
39: tym Hetmánem fwoim s tym to Michálem s. boiuiá zá námi s czártem łprze=
40: cíwnikiem náłzym/ ták iáko Ian s. piłze w táiemnicach fwoich od Páná ziówio
41: nych/ powiedáiąc: Iż **wiedzyalem [!]** Michálá Anyoła/ á on wielki boy wiedzie z(marg)
w ziwieniu w xij. (-)

42: innymi Anyoły/ przeciwo łmokowi y przeciw Anyołom iego: á ták go zborzyli/
43: iż nie zołtáło ná niebie y mieyłcá iego/ á potłoczón ieft on łmok okrutny á on wáż
44: łtáry przełłádowncá narodu ludzkiego/ kthory rzeczón ieft łzátánem/ á zrzucón
45: ieft ná zyemię. Y łłyżálem głos wielki wołáiący/ iuz teraz łtáło fie ieft wybá=
46: wienie/ moc/ y krolełtwo Páná náłzego á okazałá fie możnołć Kriłthulá iego/
47: ábowiem zrzucón á potłoczón ieft ołoczńnik bráciey náłzey/ kthory ie ołkarzáł vftá
48: wicznie przed oblicznołciá Páńfká/ á oni go zázwdy poruczác będá we krwi bá
49: ráńkowey/ á w onym pewnym fwiádectwie łłow iego/ iż nie folgowáli nic **dułzan [!]**
50: fwoim dla niego. A ták iuz fie rozráduycie niebiołá y włzyłcy cołcie w nich
51: łá. A tu łłuchay wielkiej pociechy łwey/ iáko fie ráduiá niebiołá iż ieft poráżón
52: ten łprzeciwnik náłz/ á iáko go káždy wierny potłoczyc może we krwi báránká

53: onego swego swiętego/ á w fwiádectwie słow iego. A gdzież sie thu iuż podzieie

54: kropidło/ kádzidło/ y swięcona konopia/ cochmy go ią ftráfzyć chcieli/ á wyku=

55: rzyć go od siebie/ á on sie śmiał ftoiąc gdzyeś w kącie s tego.

Kkk 4

Słuchayże co

strona: 332v

Ná dzyeń

Michála swiętego.

1: # Słuchayże co zálie mowi thenże Ian s. ku nedzney zyemi y ku náfládowni=

2: kom iey: A tobie będzie biedá nędzna zyemio/ iż sftąpił diabeł do ciebie/ máiąc

3: gniew wielki w sobie/ á rozumiejąc temu iż krotki ieft čás iego. Abowiem cho=

4: cia tu widzisz iż wierni y niewierni chodzą ná zyemi pośpołu s tymi ftraconemi

5: fprzećiwniki fwemi/ ále iuż wierni záwždy są pod kroleństwem Páńskim/ á w o=

6: piece iego. A niewierni nędznikowie iuż mużą przestác s tą nędzną przeklethą

7: zyemia: ná ktorą tu Ian s. zálobliwie głofy y dekretá Páńskie opowieda/ iż bie

8: dá iey y wśzytkim miefzkáiącym ná niey/ wedle fpraw y pośtepkow iey.

9:

¶ Czego sie s tey rofpráwy swiętey vczyć mamy.

10: # A ták vcźmy sie tu pilnie/ iákie ieft człowięczeństwo náfze/ á iáko ieft mdłe á

11: słábe á skázone grzechem náfzym. # Drugie pomnimy/ iáki ieft chytry/ biegły/

12: á przewrotny fprzećiwnik náfz/ s którym wftáwiczną burdę záwždy mamy/ zá

13: wśzytek čás żywotow náfzych. A vważaymy ocz iemu á ocz nam też/ ták iáko=

14: chmy słýfzeli/ idzye. # Trzecie/ pomnimy ná to/ iáko nas ten Pan náfz vmiło=

15: wác/ bronić/ *fzczyczyć* [!] / y ná wśzem ftrzedz raczył ktokolwiek tu zna być wierne=

16: mi fwemi/ y iáką ftraż nád námi przyftáwił Anyołow fwoich. A iáko zálie o=

17: puścił y odstąpił od niewiernikow fwoich/ tákże y Anyeli iego swięći nigdy wy

18: trwác nie mogą przy ftraży á opiece ich. A ftąd iuż on ciemny Anyoł ieft *ftrażem* [!]

19: y opiekálnikiem káżdego z nich/ y iáko imi kugluie wedle woley fwoiey. A

20: ták sie trzeba rozmyślic/ iáko tho vważác/ y iáko to sobie iednác/ áby káždy cho=

21: dził w tym beśpieczeństwie/ á w tym błogofłáwienśtwie Pána *fwoie*⁸⁰/ y w tey

22: ftraży á w tey opátrności iego/ y tych Anyołow swiętych iego.

23: # A iż tego łami przez się mieć nie możemy/ rącże ty tedy łam nález wżechmo=
24: gący á dobrothliwy miły Pánie/ miłościwie weźrzeć ná nas nędzne á mizerne
25: pielgrzymy ná tey tu nędzney zyemi mieszkájące. Dayże ábychmy sie zázwdy w
26: niewinności swoiey przed tobą okázác á poštánowić mogli/ iáko niewinne dzya
27: tki twoie. Rącże thy miłościwe łtroże á ty opiekálniki nález przyštáwić do nas/
28: áby nas vštáwicznie od tych łrogich łprzeciwnikow náleznych bronili/ ktorým sie
29: my w krewkości nálezego bárzo mdłego ciáá obronić bez twey łálki nie możemy
30: Záchowayże nas o dobrothliwy Pánie od wżelákiego zgorłzenia/ ábychmy bez
31: wżey zmázy doštáli sie do łpołeczności á do towarzýłtwá tych łwiętych Anyo=
32: łow twoich/ á zwłázczá iż żadna rzecz nieczyłta nie może sie ołtać w łwięthym
33: krolełtwie twoim/ gdyżeś ie iedno ludzyom wierným á tym ktorzy łá łercá czy=
34: łtego ty wieczne rádości łpráwić raczył. Do ktorých nas też rąc z łálki á z mi=
35: łofierdzya łwego doprowádzic/ ábychmy tám s tobą tych łpo=
36: łecznych rołkofzy vzywáli ná czály wieczne/ Amen.
37:

Ewányelia Ná dzień łwiętego

38: **Symoná Iudy/ v Ianá łwiętego w xv. połóže=**

39: **niu. Przeciwo łwiátu y omylným łpráwám iego/ y**

40: **niepewnemu pokuiovi iego.**

41: # Bych był nie przyłzedł á nie powiedzyał im wżytkiego/ nie
42: mieliby byli grzechu tákiego etc. (marg) ¶ **Piękna náuká/ przecz łwiáth nie poznawa
Páná/ y wierných iego. A iáki Pan pokoy zołtháwił wierným swoim/ á iáki dawa
łwiát. A iáko się Pan z nim / ácz niewidomie/ obchodzić raczy. Y iáká iest pomłthá
tych ktorzy go wzgardzáią. (-)**

43: **S** Zpetná á łtráfzliwą thu przymowkę á nápoły z
44: wielkim vciáženiem Pan nález ná nas ná niedowierne Krze=
45: łciány łwoie czynić á włpominác raczy/ łkárząc sie żáłobli=
46: wie ná nas/ iż on thu dla nas przyłzedł/ iáko dla nędznych o=
47: wieczek łwoich. A iákiey wielkiey trudnołci/ pracey/ niewczá=

strona: 333

Ná dzyeń świętego

Liśt 333.

Symoná Iudy.

1: łow/ á nákoniec hániebney śmierci/ vzyć raczył: śpráwuiąc nam tę obiecáną dro
2: gę do Bogá Oycá swoiego niebieskiego. To iuż v nas rzecz nie táyna/ kto sie ie=
3: dno chce przyśluchác śpráwam á pośtępkom iego/ iuż tám śnadź żadney godzi=
4: ny dáremney nie naydzyełz po ten čás/ gdy iuż począł obiáwiác wołá á pośtá=
5: nowienie z dawná vrádzone w Máyeftacie Bośtwá śwego śpołeczney z Bo=
6: giem Oycem y z Duchem świętym/ áby sie nie miał śtárác o wśzytko dobre ná=
7: źze. A ták nie bez przyczyny sie thák ná nas opowiadác á vřkaržác raczy/ á śnadź
8: mniefy śobie ociążáiác ná niewierniki/ ktorzy nigdy nie poználi świętego przy=
9: ścia iego/ iáko ná nas/ do ktorych iáwnie przyśzedł/ á iáwnie do vřzu náłzych po=
10: dał wołá/ śtánowienie/ y rořkazanie święte swoie/ obiecuiác tho pewnym zá=
11: ślubieniem káždemu/ iż ktokolwiek przyiął do siebie wdzycęcznie tę świętą wołá
12: á pośtánowienie iego/ dopuścił mu sie wedle człowieczeńřthwá swoiego bráci=
13: řzkiem swoim śtác/ á řynaczkim Bogá Oycá niebieskiego. Czego y Ian s. E=
14: wányeliřtá/ będąc záchwyconym w tháiemnicach Páńřkich/ iáwnie nam po=
15: świádcząc raczy. A iefliże sie tákiemu káždemu dopuścił zwác bráciřzkiem swo=
16: im/ á řynaczkim Bogá Oycá niebieskiego/ tu iuż mozeřz rozumieć w iákim bło=
17: gořłáwieńřtwie táki káždy chodzi przed Máyeřtatem świętym iego/ á iáka zá=
18: wždy řtraž/ opieká/ á opátrznóć święta iego řtać muśi nád głowá iego/ á iáką
19: on záwždy pracá y pilnoć ma o káždym namnieřřzym pośtępku iego. Což rozu=
20: mieřz/ iefliże iefł kto iż tego niewdzyęczen od niego/ y thákiey męki y dziwnego v=
21: dręczenia/ ktore on przyiąć raczył dla niego/ y tákiey łáłki y tákiego miłofierdzia
22: iego/ ták iáko řłyřřyř co śpráwić raczył iemu: iefli śobie nie ma řłufźnie ciążyć ná
23: niewdzyęczniká tákiego. Acž mu ten nic nie przyczyta czymby sie miał mścić nád
24: nim tey krzywdy swoiey/ ále iż mu przyczyta grzech/ á iefřcže nie ledá grzech/ ále
25: wiádomy á vporny grzech. Thu iuż mozeřz rozumieć iřtotną á pewną pomřthę
26: nád głowá takowego káżdego: gdyž iuż iáwnie wiemy wśzytki dekretá ktore řá

27: mocno wydane ná złościwego á ná niewiernego człowieká/ y thu zá żywotá/ y
28: potym wiecznie po śmierci iego. A tak moglibyśmy sobie wftawicznie wważać
29: á rozmyśláć w fercoch swoich thy święte słowá iego: Iż bych był nie przyšzedł á
30: nie opowiedział im wŹytkiego/ nie mieliby byli grzechu takiego: á puŹczác się
31: ná święte miłofierdzye iego/ áby tę omyłkę szpetną á tę niewiádomość nászę nam
32: w fercoch nászych obiáŹnić á obiáwiác raczył. Co szyrzey wŹyŹymy s tej Ewán
33: yeliey świętey nam od Ianá s. nápiŹáney tymi słowy:

34: **T**O wam rokázuię/ ábyście się miłowáli Źpołącz=
35: nie. Abowiem ieŹliże was Źwiát sobie omierzi/ wie=
36: cie pewnie iżeć mnie pirwey niż was omierził Źo=
37: bie. Abowiem byście chodzili wedle Źwiáthá/ pe=
38: wnieby theż Źwiát muŹiał to miłowác co iego wŹáŹnego ieŹt. A=
39: le iż wy nie ieŹteŹcie s Źwiátá thego/ iedno iżem ia was wzyął Źo
40: bie od niego/ á dla thego was ma w nienawiŹci Źwiát. A thák
41: pomnicie záwždy ná to com ia mowił z wámi: bo rozumieycie
42: iżci Źługá nie może być zacnieyŹzy nád Páná Źwego. Abowiem
43: ieŹliżeć mnie oni przeŹládownáli/ będąć y was przeŹládownác.
44: IeŹlić przyimowáli słowá á náuki moie/ y wáŹzeć przyimo=
45: wác będą. A toć się wam wŹyŹthko od nich będzie dzyáło dla i=
46: mieniá mego: ábowiem nie poználi tego ktory mie tu poŹláć ra=
47: czył. A bych był nie przyšzedł á iáwnie im nie powiedział wŹy=
48: tkiego/ nie mieliby byli grzechu thákiego: ále iuż theraz nie będą
49: mogli mieć żadney wymowki o grzechu Źwoim. A thák kto mnie
50: wzgárdzi/ iuż y Oycá meiego wzgárdzi. A nákoniec bych tych

Źpraw nie czynił

strona: 333v

Ná dzyeń Źwiętego

Symoná Iudy.

1: Źpraw nie czynił miedzy nimi/ kthorych człowiek żadny czynił

2: nie może/ nie takiegoby grzechu mieli. Ale już iáwnie y widzye=

3: li/ y wzgárdzili nie tylko mnie/ Ale y Oycá moiego. Ale fie tho

4: dla tego sítáło/ áby fie wypełniło ono písmo/ kthore w zakonie

5: ich nápiáno iest: Iz dármo á dobrowolnie wzgárdzili mnie.

6: **T** O zálobliwe vciązenie Páná nášzego dzyáło fie już po ostháteczney wie=

7: czerzy iego/ gdy już práwie dokończywał wśzytkiego/ á práwie w oštát=

8: nich rospráwach ze zwolenniki swoimi/ kthore przez nie świátu pošyłać

9: raczył/ gruntował á pieczętował tę wolá á poštánowienie święte swoie. Tám=

10: że im już opowiedzyawłzy y przypadki y pociechy ich/ zoštáwiwłzy im w obietni

11: cach swoich iftotną pieczę/ opátrność/ y obronę swoię nád nimi/ á w ošobie ich

12: nápotym nád wśzytkimi wiernemi. Zoštáwiwłzy im też mocnym testámentem

13: swoim ciáło y krew swoię/ nie ináczey iáko w zakládzye/ ábychmy byli ielzcze pe

14: wniefzy tych świętych obietnic iego/ już oštátek tym zápieczętował raczył/ thák

15: mowiąc do nich: Iz pokoy swoy dawam wam/ á pokoy swoy zoštáwiuję wam/

16: á pilno to rofkázuję wam/ ábyście fie zázwdy miłowáli społęcznie/ á nic fie o to

17: nie fráłowáli/ ielżye fie kiedy sprzećiwnicy moi á miłofnicy świátá thego wam

18: sprzećiwić będą/ boć tego nikt infzy czynić nie będzie/ iedno kto nie poznał Oy=

19: cá áni mnie. *(marg)* ¶ **Przeć Pan nawięcey o pokoy á o miłofći vpominał świáth.**

(-)

20: # Pátrzayże tu pilno moy miły Krześciáńlki człowiecze/ co ten Pan w tym o=

21: baczyć raczył/ iz częšto á częšto á máło nie we wśzytkich pošthępkow swoich ni=

22: gdy więcey nie vpominał wiernych swoich/ iedno áby była miłofć społęczna á

23: pokoy między nimi. O rozumiałże temu dobrze ten wśzechmogący Pan/ gdiż to

24: było vštáwicźnie napilnieyſze stáránie iego/ áby był wśzytki zbáwił/ áby żadne=

25: go wiernego nie strácił z opátrności swoey/ iz mu tego iego gošpodárftwá świę=

26: tego nic więcey nie miáło płowác á thárgác/ iedno then niefláchetny kákol/ ro=

27: ſterk á niezgodá między wiernemi iego. A on wáż iádowity/ ktory fie vštáwicż=

28: nie miáł przećiwić pošthępkom iego/ y niczym infzym rychley nie miáł ošádzić cie

29: mnego kroleſtwá swoiego/ iedno rošterkiem á niezgodámi rozlicznemi świátá

30: tego: gdyż iáko wierny/ iż to ieft napilnieyſze ſkáránie iego á nawiętsze goſpodár
31: ſtwo iego w they oſiádłości ſwoiey/ áby mnożył kłopoty/ rofterki/ á niezgody
32: między wſzytkimi ſtany ná zyemi: gdyż tho pewnie wie/ iż by thę rolą nalepiey
33: vpráwił/ nigdy mu ſie ná niey lepiey nie vrodzi/ áz ia thymi bronámi vwlecze/
34: rofterki á niezgodámi ſwiáthá tego/ á zwláſzczá między wiernemi Páńſkyemi/
35: gdyż ſie on nic o niewierniki nie ſtára/ bo iuż ma ná ty ſtáry dekret/ iż ſá wſzyſcy
36: w opiece iego
37: # A thák ten wſzechmogący Pan obaczáiąc to/ iż nędzny człowiek wypełnić o=
38: nego mocnego rofkazánia iego nigdy nie mogł/ áby bliźniego ſwego ták miło=
39: wác miał iáko ſam ſiebie/ á ták mu życzyć wſzytkiego iáko ſam ſobie. Tedy áby
40: wždy iáko ták od tego zábieżał onemu złemu ſprzeciwnikowi thych nędznych
41: podnoſzkow ſwoich/ pilnie ie s tego wſzędy vpominác á przeftrzegác raczy: Iż
42: gdy iuż nie może być táká ſpołeczna miłość á táká życźliwość iżby ieden drugie=
43: go miłował iáko ſam ſiebie/ tedy áby wždy kftáłth tey powinności záchowali
44: między ſobą/ to ieft/ pokoy ſpołeczny/ ktory wždy ieft wielki początek á wielkie
45: okazánie tey ſpołeczney miłości/ á tey powinności Krześciáńſkiej/ w kthorey ſie
46: on zázwdy oſobliwie kocha: opowiadáiąc ſie w tym nieomylnie/ iż nie tylko po
47: czet wielki wiernych iego/ ále gdyby dwá ábo trzy w they miłości á w imię ie=(*marg*)

Matthe. w xvij. (-)

48: go zgromádzeni byli/ iż on niechce nigdy zámieſzkác do ſpołeczności ich/ ále zá=
49: wždy chce y mocno obiecuię być poſpołu z nimi. (*marg*) **Pokoy iáko wiele pożytkow
czyni Pánu. (-)**

50: # Abowiem ſnádnie tho káždy z nas obaczyć może/ iáko pokoy á ſpołeczna mi=
51: łość ná káżdą rzecz nalepſzá zázwdy ſie więcey niż co inſzego między Koſciołem
52: Páńſkim á między zebránim iego może ſie przytrefić. Gdzye y pogáńlki Mę=
53: drzec s tą ſentencią wyiechác nie omieſzkał/ powiadáiąc: Iż w zgodzye káżdey

z máłych

1: z máłych rzeczy wielkie rosta/ á w niezgodzye wżędy y wielkie w niwecz obra(marg)

Mattheufs w xij. (-)

2: cáią. Czego y on mędrzec niebá y zyemie sam Pan nálz mocnym dekretem po=(marg)

Lukaś w xi. (-)

3: deprzec raczył/ powiedáiąc: Iż kázde krolestwo w łobie roftárgnione/ musí być

4: zniśczone. Aby tych sentency więcej sie tu przytaczać miáło/ nie naydzyesz za=

5: dnego áni pogáńckiego áni Krześciáńckiego człowieká/ ktorykolwiek był kie=

6: dy od Pána rozumem iákim oświecon/ áby miał kiedy pogánić pokoy w piśmie

7: swoim/ á iżby niepokoy słuźnie pochwalić mógł/ ábo tego dowieść namędrzey=

8: łzemi wywody łwemi. (marg) ¶ **Rádá w niezgodzye nigdy gruntowná być nie może.**

(-)

9: # Abowiem przypátrz sie kto chce kázdey łprawie łwiátá thego/ ielłize w rá=

10: dzye iákiey/thák wielkiey iáko y máley/ będye iáki rofterk ábo niezgodá/ ielłize

11: iuż rádá oná ábo łprawá oná ná dobrym gruncie á ná dobrym końcu być po=

12: łtanowioná może. Ielłize też w iákiey łprawie waleczney zgody á miłóści á łpo

13: łączney pomocy iednemu od drugiego nie będye/ á bedzye rofterk ábo iáka nie=

14: zgodá miedzy wołki onemi/ tu sie kázdy przypátrzyć może/ ielłize tho tám iuż

15: mocne wołko ábo łrogie być może nieprzyiacielowi swoiemu. Gdzye o tym y

16: pogáńscy łprawce nápiłáli: Iż próżná ielł walká ná polu/ ielłi łirwey nie bę=

17: dzye rozmyłne á rozważne łpołtanowienie w domu. Ták iáko theż y drudzy po=

18: wiádáli: Iż lepłzy ielł huff łeleni zgodliwych/ kthore Lew pod łprawá á pod

19: boiáźniá wiedzye/ niłzi huff Łwow niezgodliwych kthorzy sie łámi káłáią/ á iż

20: ie łelen wiedzye/ ná ktorego ładney łieczey nie máią/ áni ładney łrozy miedzy

21: nimi vczynić nie może. (marg) **Pan Hetmánem łudzi łpokoynych (-)**

22: # A ták ten włzechmogácy Pan/ obaczywłzy the nędzná á trudná walkę náłzę/

23: w ktorey tu vłtáwiczenie á záwždy trwáć musimy/ dzyerząc łtáłość łlubow łwo

24: ich iemu po włzytki czáły ływotow náłzych/ á nie ledá s łprzełwنيki/ ále s tákie=

25: mi łprzełwنيki/ kthorzy chytrze á niewidomie kázá/ niłzczá/ á porázáią nas/ á

26: kędy mogą przywodzá nas w łniew á w łnienawiść Pána tego/ kthory tylko ie=

27: dno on sam może nas obronić od thák okrutnych mocy tych łprzełwنيkoy ná

28: ſzych. Zadney inſzey nam zbroie/ żadnego inſzego ſtroienia ná ty hárcowniki ná=
29: ſze zoſtáwować nie raczy/ iedno nas mocno w thym iſciąc á ſtánowiąc/ ábych=
30: my pokoy ſpołeczny/ s ktorego miłość powinowáta Krzeſciáńſka miedzy ná=
31: mi ſnádnie ſię vmnożyć może/ záchowywáli miedzy ſobą: obiecuiąc tho nam
32: nieomylnie/ iż ieſli w tym ſwiętym roſkazaniu iego/ to ieſt w tym pokoiu/ zácho
33: wywác ſie będyemy/ á ták będyemy w imię iego zgromáſzeni/ iż on zázwdy i=
34: ſtotnie á nieomylnie obiecuię y chce być z námi. A thák iuż pewnie ci nędzni Ie=
35: lenie będałi mieć w tey zgodzye á w tym pokoiu tego Lwá Hetmánem/ tubych
36: ſie thu themu rad podziwował/ coby wygrał on márný Lew ryczący/ á on gło
37: dny Wilk piekielny/ kthory wſtáwicznie/ iáko o nim piſmo powieda/ krąży ry=
38: cząc/ á biega około ſthadká thego Páńſkiego/ áby kogo z niego poźrzeć włápi=
39: wſzy mogli.(*marg*) # **Iáki pokoy ſwiát dawa/ á iáko gi niſzczy.** (-)
40: # Słuchayże dáley/ iż y pirwey tákież á częſtokroć ty wierne ſwoie s tego poko=
41: iu zázwdy vpominác á przeſtrzegác raczył Przypomináiąc też to/ iż ia wam nie
42: tákiego pokoiu zoſtáwuię/ y s thákiego was vpominam/ iáki ſwiát dawa mi=
43: łownikom á náſládownikom ſwoim: á owſzemem ia ná tháki pokoy przyſzedł
44: puſzczác miecz/ á zázwdy roſtargáwác ſpráwy iego. A iákiz to pokoy náłz miły
45: Pánie dawa ten omylny ſwiát/ wyſtrzeż nas proſimy/ ábychmy ſie go ſtrzegli.
46: Ale oto bez wielkiego pytánia á ſtáránia ſnádnie ſie temu przypátrzyć możeſz/ iá
47: ki pokoy ſwiáth dáwác może miłóſnikom ſwoim: Idą ráytárowie ná puſzczą/
48: wielki pokoy/ wielka miłość miedzi nimi. A tu vważ ſobie kto ten pokoy im dał/
49: ábo kto go im poruczył: ieſliże táký pokoy tu nam oddawa á porucza ten miło=
50: ſciwy Pan á Ociec náłz ná tym Teſtámencie ſwoim. Azaliż ieſt kthory táký ociec
51: nagorzy ſwiátá tego/ áby tákowego pokoiu á táký ſpráwy miał vczyć dzyat=
52: ki ſwoie. A ná thákie pokoie Pan powiedác raczy/ iżem ia obiecał puſcić miecz/
53: kthory prętko á bárzo w máłym czáſie muſi roſproſzyć á rozgromić ten márný po
54: koy táký/ á tę ſproſną zgodę/ ktorą ſwiát dawa ſługom tym ſwoim. A kfiążę ie=
55: go z wielką rádoſcią á z wielką ochotą potwirdza to nád nimi/ rozumiejąc ſo=

bie niemáłe

Ná dzyeń świętego

Symoná Iudy.

- 1: bie niemále żniwo vmnożyć s tego/ do gumná swoiego.
- 2: # Pátrzayże teź zálię ná takie ludzi fwowolne/ ktorym fwiát ten márnny pokoy
- 3: dawa/ gdy fie zeydą ná iákie pewne á wżeteczne mieyfce swoie/ iáko fkcaczą/ iá=
- 4: ko piją/ iáko fie obłápiáią/ iáka miłość á zálezanie/ á iáki pokoy á zgodá mie=
- 5: dzy nimi. Ale nie ten ktory Pan nam wiernym swoim zoftáwować raczy. Iuż
- 6: ten tám pokoy docześny á omylny idzie od fwiátá y od kfiążęcía iego. Pátrzayże
- 7: długoli tego pokoiu/ álic po máley chwili brát brátá pod ławą fiekierką má=
- 8: ca/ á ieden drugiego zá łeb wlecze s pokoiu onego. Abowiem táki káždy zły á o=
- 9: mylny pokoy nie może nigdy długo trwác ábowiem miecz Páńfki á pomftá nie
- 10: omylna Páńfka zázwdy iest pułzczona ná fwiát/ áby niłzczyłá/ tępiłá/ á w ni=
- 11: wecz obrácałá pokoy táki á społecznóści takie. Iáko to widzifz y w kázhdey nie=
- 12: fprawiedliwey walce á w niefprawiedliwych woýfkoch fwiátá tego/ gdy fpo=
- 13: łecznie idą oni fzárpácze ná rofterki ony/ izci teź tam pokoy/ izci teź tám zgodá/ á
- 14: což potym/ iuż ná on pokoy y ná onę zgodę podnioł Pan miecz swoy/ iz on zá=
- 15: wždy wedle obietnic fwych obroni á záfzczyći wiernego fwego. A niewiernemu/
- 16: á niefprawiedliwemu iuż dawno nálezyoná drogá do zginienia iego.
- 17: # A przytym pomyłł fobye/ gdy iáka fáłeczna rádá ábo iákie fáłeczne zebranie
- 18: záwrze fie w pokoiu swoim/ rádzac ná vpadek á ná krzywdę fprawiedliwego/
- 19: iużci teź tám wielki pokoy á iednoftáynny duch miedzy zebraniem onym. A iákifz
- 20: to pokoy? tu fobie pomyłł/ iefli od Páná/ iefli od fwiátá. Gdyż o Pánu powiáda
- 21: nieomylnie Prorok/ iz on rofprołzy káždá rádę omylná: gdiż takiego kázhdego bło (*marg*)

w Pfalmie. j. (-)

- 22: gołławionego zowie/ ktory fie nie zázwiera w rádę złościwą/ á ná ftholcu prá=
- 23: wie iáko powietrzem zaráżonym/ nigdy nie fiada. A což Pan tákiemu pokoi=
- 24: wi á tákiej społecznóści obiecać raczył? Oto słuchay/ iz obiecał puścić ná tháki
- 25: pokoy miecz swoy á pomftę swoię/ iz to wżytko wedle dekretow iego w niwecz
- 26: obrocono będzie/ á s pohánbieniem káždy táki muśi wżyć czáfow swoich/ wedle
- 27: nieomylnych wyrokow iego. A fprawiedliwy/ ták iáko mu to obiecać raczył/ iz

28: wżędy będzie wyjęt s śidła złościwego/ á dużá y myśl iego iáko ptafzek ząwždy (*marg*)

w Pfalmie Cxxiiij. (–)

29: wylecieć musi ná fwobodę fwoię/ á iáko drzewo Pálmowe rośkwitnąć sie mu=

30: śi w kroleśtwie Páná fwego/ á pod świętą opieką iego. (*marg*) ¶ **Pokoy od Páná fwiátu poruczony (–)**

31: # A ták iedno ty moy miły Krześciáńlki człowicze vciekay á strzeż sie pokoiu

32: tákowego/ ktory fwiát dawa tym pieščozłkom á miłośnikom swoim/ gdzye wi

33: dzifz omylny á nie długo trwájący iest. Gdyż też to pewnie wieřz/ iż ná taki po=

34: koy Pan vřtawicźnie ořrzy miecz fwoy/ gniew fwoy/ á frogości fwoie: á bez

35: pomřty/ á bez wielkich vpadkow/ nigdy on zániechác nie chce zbiorow á poko=

36: iow tákich. Ale sie rzuc radřzey do pokoiu tego/ ktory tu tobie Pan twoy á dobro

37: dzyey twoy zořtáwić raczył/ potrzebując tego od wiernych swoich/ áby miedzy

38: nimi ząwždy była wierna á nieomylna miłość/ á iżby ono święthe iego práwo

39: było zupełnie záchowano/ to káždemu przyczyść co czyie iest/ á życzyć wřzytkye=

40: go dobrego káždemu wedle wřzey moźności/ coby iedno było z woley/ s přeźrze

41: nia/ á z opátrźności Páná fwego. A tegoć on pokoiu wodzem/ Hetmánem/ y

42: křiążęciem być vřtawicźnie chce. A w tymći to on pokoiu w káždym pocźcie á w

43: káźdey řpołeczności łam iftotnie być chce/ á řtrzedz y opátrwác káźde beřpieczeń

44: řtwá pokoiu tego/ ták iż mu sie żadna moc nigdy řprećiwic [!] nie będzie mogła/

45: áni piekielna/ áni żadna zyemřka fwiátá tego.

46: # Abowiem wnet sie przyřłuchay co Pan mowić raczy ku ofobie ná on czás zwo

47: lennikow swoich/ to ná potym do wřzytkich wiernych swoich: Iż nic sie temu nie

48: dziwuycie/ ieřliże w tym pokoiu moim/ á w tych náukach moich/ w pořtěpkach

49: řwoich wedle woley mey záchowywác sie będziecie/ iż was łobie fwiát omierzi/

50: przypátrźcie sie iedno temu pirwey/ żeć mi nie iuź łobie dawno pirwey omierził. A

51: bowiem byćcie też chodzili wedle woley ie⁸⁰/ tedyćby was też miłował iáko wła

52: řne fwoie. Ale iżem ia was od fwiátá oddzyelił łobie/ przeto was też fwiát prze

53: řládowác będzie. A nie moźe być řługá lepřzy niźli Pan iego. A nie mrimaycie

54: być wam to dla częgo inego czynili/ iedno dla tego/ iż nie poználi tego od kogom

55: tu iest pořlan. Ale bych im był tego iáwnie nie powiedzyał/ ięřczeby wřdy mieli

strona: 335

Ná dzyeń świętego

Lišt 335.

Symoná Iudy.

1: iáką wymowkę z grzechu. Ale gdyż iuż iáwnie wšytko ťyřzeli odemnie/ iuż tru=
2: dno ťie będą mieli wymowić grzechu *fwe*^{go}. A dokłádáiác *te*^{go} ielzczę řzyrzey tám=
3: że Pan powieđác raczy: Iřbych ťie iuż temu nie dziwował/ iřby řłowom nie wie
4: rzyli/ ále řpráwy moie ktore nie řą podobne ku řpráwam człowieczym/ iuřby ie
5: s tego řnádnie mogli wypráwić. *(marg)* **Vpadek káždego ktory opuřcza pokoy Páńřki á ráde iego. (–)**

6: # O nędzny řwiecie/ o nędzny niedowiárku/ ktory opuřciwřzy pokoy/ řpráwy/
7: y opářznořć Pána řwego/ idzyeřz zá tym nędznym řwiátem/ á zá tym mářnym
8: á omylnym pokoiem iego: kářác/ niřzcřác/ á zácieráiác drogi řpráwiedliwořci/
9: drogi/ woley/ pořtěpkow/ rořkazánia/ á pořtánowienia Pána řwego. řlyřzyřz
10: nędzniku á mocno řlyřzyřz/ coć tu nieomylnie Pan twoy powieđác raczy/ á iáko
11: młotem w řřzy twoie práwie kołátác raczy: Iř bych im *te*^{go} był nie powieđywał/
12: y znáki widomemi Bořtwá *fwe*^{go} tey prawdy řwey nie podpářł/ ielzczęby wřdy
13: nieiáką wymowkę mogli mieć. Ale iř wřytko iáwnie á iářnie řlyřzą z řřt moich/
14: iáwnie wieđą y řlyřzą iřem tey prawdy řwey potwirdził dziwy á niepodobnemi
15: znáki Bořtwá řwego/ á wřdy nie wierzą prawdzie moiey/ á wřpák řobie w
16: dle myřli řwoiey wywracáią řpráwy y náuki moie. Iuř tu wymowki nie będąie/
17: iuř thu nieomylnie grzech muři być řkazan káždemu tákiemu ná głowe iego. O
18: nędzna głowo ná ktorey ten dekret Páńřki zořtác muři/ iř grzech iey będziey przy
19: řádzon nád nią: á wieřz iuř o exekuciey iego/ iř tám thego řadną winą áni wieřą
20: nie záplácić/ iedno záwřdy nieomylną á nie wřřzeřoną á řrogą pomřtą nád řo=
21: bą/ á potym wieczną á nieřkończoną męką á řmiercią řwą. *(marg)* **Przyczyná przecř rády Páńřkiey y pokoiu poznác niemozemy. (–)**

22: # řłuchayže co zá przyczynę tey zátwářdzyálořci nářzey Pan powieđác tu ra=
23: czy. Zadney iřzey iedno tę/ iř nie poználi tego ktory mie tu pořłác raczył. Abo=

- 24: wiem kto iuż tego poznác nie może/ to ieft/ możności á opátrności Boſkiey/ iá=
25: ko on ieft frogi złym/ á nigdy bez pomſty v niego żadny złoſciwy poſtępek czło=
26: wieká vpornego á iemu niewiernego być nie może. A bez oſobliwey pociechy/
27: rádoſci/ á zapláty nie może być żadna cnotliwa á poczciwa ſprává człowieká
28: iemu wiernego/ á tego ktory chodzi w poſłużeńſtwie iego. Tedy iuż táki wſzyt=
29: ko ſobie lekce waży/ iuż v niego pátynieyſzy káždy poſtępek ſwiáthá thego/ á zá=
30: wždy mu ſie wdzyęcznieyſzy y ſmácznieyſzy zdác będzie/ niſli poſtępek Páńki.
31: Gdyż iáwnie widzimy iáko ten chytry zwodnik vmie miſternie toczyć tymi błá
32: zny ſwemi/ á przywodzić ie bárzo ſmácznemi á wymyſlnemi czaczki ſwemi w
33: to omylne á krotkie poſłużeńſtwo ſwoie/ á w ty roſkoſzy ſwoie. Ale byś to ſobie
34: vważył co tu Pan powiedác raczy: Iż kto mnie wzgárdzi/ then Oycá mego w=
35: zgárdzi/ á iż wymowki iuż nigdy z grzechu żadney mieć nie może/ mogłbyś iſcie/
36: niſko ſie vkłoniwſzy ſwiátu temu/ odſtác od niego/ á wypowiedzyeć tę omylną
37: ſłużbę iemu. Gdyż ſłyſzyſz co Pan powiedác raczy/ iż iuż nigdy pátthna żadna
38: wymowká twoiá być nie może przed Máyeſtatem iego/ iefliſe wzgárdziſz ſprává
39: wy á poſtępki á wolá ſwiętą iego/ boś iuż wzgárdził wſzytki ſprávý á poſtępki
40: wſzytkiego Boſtwá w Troycy iedynego.(*marg*) **Co to ieft wzgárdzić Páná.** (–)
41: # A tu ſobie vważ co to ieft wzgárdzić Páná/ á być zálię wzgárdzonym v Pá=
42: ná/ á wymowki żadney nie náleſć z wyſtępku ſwoiego/ á odnieſć iuż ná ſobie o=
43: ny dekretá nieomylne iego: Iż gdyś ty mnie niechciał znác zá żywotá ſwoiego/
44: iuż ia teſz thu ciebie niechcę znác v ſádu ſwoiego/ á pothym być zdan y ſkazan w
45: tákie męki/ kthorym iuż żadnego końcá nie będzie/ á ktorych frogóſci żadne pi=
46: ſmo wypifác nie mogło. Tu ſobie możelz rozmyſlić o co tu idzye mizerny nędzni=
47: ku tobie y niewinney duſzyczce twoiey/ gdyżby iuż o cię y o thego márnego oſlá
48: twoiego nie ták wiele ſzło/ chociaýby tu iuż wedle czáſu zginác á w niwecz ſie o=
49: broćić miał: ále to cięſzka á frogá/ iż znowu wſtawſzy/ á złączywſzy ſie z oną nie
50: winną duſzyczką ſwoią/ z wyſokoſci niebieſkich tobie nádáná y poruczoná/ iuż
51: wiecznie y z nią poſpołu przydź ná tákie vpadki á ná tákie ſtráchy/ iż iákoś y mo
52: wić y piſác ſie nie chce.(*marg*) **Iáko ieft ſtráſzna rzecz wypáſć z opieki Páńkiey.** (–)
53: # Abowiem przypátr ſie tu człowiekowi iákiemu potrzebnemu wedle ſwiátá

54: tego/ gdy vpádnie w iáką niełáfkę Páná iákiego tu tego docześniegó á omylnego

55: od ktoregó fie tu wždy iákiego/ ácz niepewnego/ dobrodzyeyftwá nádzyewał/

LII

iáko chodzi

strona: 335v

Ná dzyeń fwiętego

Symoná Iudy.

1: iáko chodzi z záfráłowáną twarzą y myflą swoią/ iáko szuka rády/ przyczyny/ y

2: pomocy fkdkolwiek może sobie/ iáko szuka y nábywa flufznych wymowek fo=

3: bie. A thu pewnie wiedząc o takim Pánu/ ktory nie ná omylnych iáko fwiát

4: obietnicach chowa wierne swoie/ á iefzcze ná tych obietnicach/ ktorych nigdy

5: nie tylko dáć/ ále ledwo o nich pomyflić mogą wzyfcy mocarze fwiátá tego/ kto

6: káżdą godzinę liczy y vpátruie nád wiernym swoim/ áby mu fie nigdy nie o=

7: miefzkálá fwięta opátrznóść á opieká iego. W ktoregó teź záfię ręce wpáść iáko

8: ieft rzecz froga/ o tym iuź wiele pífmá y iawney wiadomości mamy: wiedząc teź

9: pewnie o długiey círpliwości iego/ iz długo czeka vznánia á návrocenia nędz=

10: níká káżdegó. Wiedząc teź to o nim/ iákimi záfię frogofciámi nágradza sobie

11: ono čekánie swoie. A we wźem á we wźem chce mieć dziwnieyfe á dáleko ro=

12: zne fpráwy swoie od fpraw człowieká nędznego. A wždy to v nas nic/ á wždy

13: to v nas/ iáko ono powiedáią/ iáko fliwkę połknąć/ nic sobie nie powazyć fwię=

14: tey woley á tego to poruczenia iego. Wiedząc á flýfząc to pewnie tu z nieomyl=

15: nych vlt iego/ iz ácz omylnego páná fwiátá tego omylnemi wymowkámí teź v

16: blágác możesz/ ále iuź v niego żadney wymowki nie máfz: gdyż on dofyć długo

17: vpomina káżdegó/ dofyć czeka vznánia iego/ opowiedáiąc być flowá fwe pra=

18: wdziwe á nieomylne: opowiedáiąc tho/ iz ich podpierał mocnemi á pewnemi

19: znáki Boftwá fwego: opowiedáiąc teź to/ iz on nigdy nie gárdzi żadnym/ áz im

20: kto pirwey wzgárdzi: gdyż tu powiedác raczy/ iz ná ty niewierniki iego nífkąd

21: inąd pomftá przypáść nie może/ iedno iz oni wzgárdzili pirwey mnie/ á potym y

22: wzytki wierne moie/ á mnie teź nielza iedno iz ie wzgárdzić mufzę/ á precz ie o=

23: depchnąć od obliczności fwey. A tu iuź potym to káždy obaczy/ komu fie niepe=

24: wne á niedokończzone zdádzą dekretá y wyroki iego á omylne flowá iego/ gdy

25: cżáfu swoiego to skutkiem pozna/ co to iest/ á iáka to fropa rzecz iest/ ták iáko pi=

26: ímá powiedáią/ wpaść w możne ręce iego: gdyż żadny nie iest/ iáko Dawid po=(*marg*)

Do zidow w x. ka. (-)

27: wieda/ ktoby miał nedzniká kiedy wyrwác s fropości iego. A ínadźby fie był wo

28: lał nigdy nie národzić/ á nie poznać tego fwiátá omylnego y s tymi docześnemi

29: á omylnemi łudárftwy iego/ niżli wpaść w tákíe fropości á ná tákíe pomłty á v=

30: padki swoie/ y tu ielzczę zá żywotá fwego/ y po śmierci fwey/ ktore nieomylnie fą

31: zgotowane káždemu tákíemu/ á ná ktore iuż pewne dekretá wydáne fą/ iedno iż

32: Pan czeka z exekucią do cżáfu z łáski á z miłosierdzya fwego.

33: # Słuchayże zálie co thu Pan ku wiernym swoim łáskáwie á miłosćiwie po=

34: wiedác raczy/ mowiac do nich: Iż nic fie wy nie lękaycie áni fie dziwuycie te=

35: mu/ iefliże was fwiát wzgárdzi ábo opuści/ ázafzbycie wy mieli być lepszy ni=

36: żli ia? ábowiem wiedzcie iżci was dla tego wzgárdzác á w nienawiści będye

37: miał/ iż fie z nim zgadzác chceć nie będyecie. Abowiem byfcie fie też z nim zga=

38: dzáli/ tedyćby was też miłował iáko fwe włafne. Ale iżem ia was oddzyelił fo=

39: bie/ przeto was będye fwiát miał w nienawiści swoiey.(*marg*) **Iáko poznać thy ktore**

Pan odłączyć raczył od fiebie. (-)

40: # O iákoż to moy miły Pánie oddzyeliles nas sobie? A iákoż okázác mamy iż

41: nie iestefmy s fwiátá tego? iefliże iákiemi vbiorzy/ iefliże iákiemi przypráwami á=

42: bo poštáwami/ ták iáko v inłzych widamy/ ktorzy powiedáią iż nie ftoią przy

43: ípráwach fwiátá tego. Ale oto wnet słuchay tey rozności/ ktorą Pan powiedác

44: raczy/ miedzy tymi co wedle fwiátá chodzą/ á miedzy tymi ktore sobie przebrác

45: á od fwiátá zezwolić raczył/ iż ten dał znák ná tych ktorzy nie fą iego/ á to ci/ kto

46: rzy fwiátu pochlebuiąc będą przefładowác wierne iego/ iż go nie poználi áni te

47: go ktory go tu poślác raczył. A iákoż go to nie poználi? A to wnet tego dokłádác

48: raczy: Być byli wierzyli słowom moim/ tedyćby byli wierzyli y słowom wá=

49: szym: Ale iż mnie przefładowáli y słowá moie/ y wasći przefładowác będą/ y

50: słowá y wyznawanie wáfze/ ktore o mnie czynić będyecie: á iuż żadney nápo=

51: tym wymowki mieć nie będą mogli/ gdyż áni słow moich/ áni tego powtarzá=

52: nia ich/ ktore od was slyszeli/ w niwecz v siebie nie powazyli/ a ia was odlaczę (marg)

w Pfalmie xxiiij. (-)

53: od nich. Tak iz sie pismo o nich musi wypełnić: Iz dobrowolnie a darmo a bez

54: wizey przyczyny wzgardzili mnie v siebie y vpominanie moie.

55: # O wzzechmogacy a mozny Panie/ raczylz wypełnić swięte obietnice swoje

nád wierne

strona: 336

Ná dzyeń swiętego

Lišt 336.

Symoná Iudy.

1: nád wiernemi swoimi/ a racz tak vtwordzić serca a stalości ich/ aby sie swiat te=

2: mu dziwując przypatrował/ iz są od ciebie oddzyeleni od niego/ a iz straż/ opie=

3: ká/ y kázde błogosławieństwo zázwdy wedle obietnic twoich okázue sie nád ty

4: mi wiernemi twemi/ aby sie niewierny swiat przypatruiąc temu/ nawracał sie

5: do ciebie: a szukał cie z miłofierdzyem thwoim/ aby tá nędzna przywára nápo=

6: tym ná nim nie zostála/ iz gdy nie poznał ciebie ani tego ktory cie tu posłać ra=

7: czył/ iz iuz żadney wymowki mieć nie może przy żadney pomłcie twoiey/ a w za

8: dney frogości twoiey. Gdyz iest bárzo łacniuchno poznać ciebie/ y tego ktory tu

9: posłać raczył ciebie. Gdyz wšzytkę wolą swoię/ y wšzytkę iftność Boštwa swo=

10: iego raczył okázac w tobie/ a wšzytkę prawdę položyc raczył w swiętych vciech

11: twoich/ wedle dekretow a obietnic swiętych swoich.(marg) **Co to iest oddzyelić sie**

od swiatá. (-)

12: # Abowiem czo tho iest być s swiátem/ nicci inšzego nie iest iedno go nálládo=

13: wác/ spraw y wšzytkich wymyšlow iego. A czo to iest oddzyelić sie ku Panu od

14: swiatá/ nicci inšzego nie iest/ iedno popuściwšzy swiat y wšzytki wymyšly iego/ ná

15: śladowác Páná swoiego/ to iest/ słow/ náuk/ y postánowienia iego swiętego.

16: A to iest wšzytká summá tego/ stárac sie wedle wšzey možności swoiey o poczci=

17: wy a pobožny żywot swoy/ wedle náuk a roskazania Pánškiego. A wšzytkę wiá=

18: rę swoię y nádzyeie swoię/ ni w kim innym nie pokládác/ iedno w nim iáko w Pá=

19: nu swoim/ a wšzytko poruczac swiętey władzey/ možności/ y opátržności iego/ a

20: wdzyęcznie wšzytko znoić y przymowác od niego/ a nie czynić sie godnieyřzym/

- 21: będąc sługą/ niżli Pan/ ták iáko nam tu to opowiadać raczy/ wżitko wdzięcznie
- 22: przyjmować od swiátá/ cožby sie kolwiek y nagorżego przytráfiło od nie^{go}/ gdyż
- 23: on też wdzyęcznie przyjmował od niego przeládowanie swoie. (*marg*) **Pociechá**
wiernego ktorego swiát przeláduie. (-)
- 24: # Abowiem słuchay thu pilnie pociechy káżdego wiernego/ ielłize go
- 25: w czym będzie przeládował then nędzny swiát/ iż Pan powiadać raczy: Iż sie
- 26: to wam wżytko będzie dzyało dla imieniá moiego. A ták ty moy miły wierny
- 27: á Krześciánłki człowiecze/ iedno sie o to pilnie stáray/ ábyś nie dał przyczyny te=
- 28: mu nędznemu swiátu/ áby cie ni przecz inego nie przeládował/ iedno dla imie=
- 29: niá Pánłkiego. O iuż miey pewny znák żeś iest wybran od niego/ á oddzyeloneś
- 30: od swiátá tego. A wżák wiesz iż nigdy swiát nie náydował prawdziwych przy=
- 31: czyn do wiernych Pánłkich/ iedno potwarzámi á rozlicznemi wymyłły zázw=
- 32: dy przeládował wierny Kofcioł iego. Thák iáko y o nim powiádáli o fámym:
- 33: Iż oto buntuie ludzi/ oto zákázuie dáć dáni Cefárzowi/ otho wnośi ná swiáth
- 34: omyłne náuki/ otho zákázuie pośłuzieństwo przełożonym swiátá tego: á wiele
- 35: á wiele rozlicznych potwarzy wstáwicznie swiát musi wymyłłác nád tymi/ kto
- 36: rzy sie/ thák iáko Pan powiadać raczy/ nie zgadzáią z nim/ y s thymi márnemi
- 37: pośtepkí iego. A czymże sie ty maśz bronić od tych wymyłłow y potwarzy swo=
- 38: ich? Tho napilnieyśza/ ftrzeż tego áby omyłká nie byłá áni w sprawach/ áni w
- 39: włciech twoich. A gdy cie swiáth niewinnie nágrawác będzie/ maśz obmowę
- 40: Páná swoiego: Iż ielłize ia zle co mowie/ day o thym/ nie gwałtowne/ nie przez
- 41: nogę/ ále prawdziwe á nieomyłne swiádectwo swoie: á ielłimci nic nie winien/
- 42: á czemu mie bijeśz ábo przeláduieśz?
- 43: # Ale ách nieftotyłz moy miły ná pewne skaránie á ná pewną pomśthę skazány
- 44: á zállepiiony swiecie/ iż áni tego swiádectwá/ áni tych wywodow o tey praw=
- 45: dzye słuźnie okazać nie chceśz/ iedno ták gwałtem bijeśz á policzkuieśz Páná swo=
- 46: iego/ y swiętą prawdę iego/ á przeláduieśz niewinnie ty ktore on sóbye odłącza
- 47: á oddzyela od márných spraw twoich/ ku czci á ku chwale swoiey. Słuchay oto
- 48: srogiego dekretu Pánłkiego/ iż iuż nigdy wymowki nie będzieśz mógł mieć czá=
- 49: łú pomśty swoiey/ gdyżci sie Pan, twoy iáwnie á iáłnie okazał/ á wstháwicznieć

50: fie opowiada y obwoływa s tą świętą prawdą swoią/ á z nieomylnym poftá=
51: nowieniem swoim: á ty im/ ták iáko tu powiáda/ dobrowolnie gárdzifz. A iż fie
52: wypełniło o nim ono dawne prorocstwo iego: Iż dármo á bez wśzey przyczyny
53: omierzili mie sobie. Bo ácz go wśzyfcy wyznawamy/ y będzyem mowić iżech=
54: my go poználi y wiemy pewnie o nim: áleć też wiedzą y Thurcy/ y Zydowie/ y
55: dyabeł/ á což po tym kiedy go nie poználi. Gdyż tho łam wyłóżyć raczył/ ktorzy

LII 2

go nie po=

strona: 336v

Ná dzyeń świętego

Symoná Iudy.

1: go nie poználi/ iż ci wśzyfcy ktorzy nie przyięli słow świętych iego/ á wedle wy=
2: myśłow swoich odmieniáli świętą wolą iego/ á dobrowolnie im wzgárdzili/ y
3: świętym przyściem iego á náukámi iego.

¶ Co s tey rofpráwy s. sobie ku náuce pámiętác mamy.

4: # Pámiętaymyfz tu pilnie/ iż y ku wypełnieniu zakonu/ y ku wypełnieniu miło
5: sierdzya y íprawiedliwości/ częgo od nas Pan potrzebuie. Nic pothrzebniefze=
6: go nam Pan wynáleść nie mogł/ iedno pokoy. Abowiem kiedy ten będziemy zá
7: chowywác/ iuz wśzythki ine cnoty mam s tego łnádnie/ y vmnázác fie y przypa=
8: dáć będą. # Drugie/ vcźmy fie rozumieć pokoiu Páńfkiego/ á pokoiu światá
9: tego złościwego/ ná ktory Pan obiecuie pofylác miecz á zátroczenie. # Trzecie/
10: mamy pámiętác/ iáko mamy poznawác łlugi Páńskie/ á łlugi światá tego. A
11: to tym/ iż iedno to łá wierni iego/ kthorzy nálláduią á pilni łá świętych ípraw y
12: słow iego. A ty iedno sobie oddzyelił od światá. A ci kthorzy go nie poználi/ iuz
13: Pan powieda/ wzgárdzili Oycá/ tákże y mnie. A ták pomni káždy thy ná záło=
14: bliwe nárzekánie Páńskie ná tákiego káżdego/ iż iuz zádeny tháki wymowki zá=
15: dneý mieć nie może/ gdyż Pan powieda/ iż y łamem od nich oblicznie przyfzedł/
16: y podpárłem prawdy swoiey rozlicznemi dziwy Bořtwá swoiego. # Czwarde/
17: mamy pomnieć/ iż iefli ná nas przydzye iákie przełádowánie światá tego/ iže=
18: chmy łá wierni zwolennicy Páná swoiego/ gdyż Pan powieda: Iż ieflić mnie
19: świat przełádowál/ będzyeć y was/ á przecźbyfcie wy lepfzy być mieli. # Pią=

20: te/ słuchay iáko Pan káždemu wiernemu słwemu tużzy/ powiedáiąc: Iż sie nic
21: nie lę kay/ bo coć sie kolwiek będzie dzyało/ wżythko dla imieniá moiego. Ciefz=
22: myśz sie my wierni tymi obietnicámi Páńskimi/ á niewierny niech zádrzy/ iż ni=
23: gdy nie znajdzie wymowki swoiey.
24: # A thák nářz miły á wśzechmogący Pánie/ rácz potwirdzić á vbłogosłáwić
25: ty dzisieyřze czáły nářze/ ábychmy cie zá tych nędznych żywotow słwoich ták po=
26: znać mogli/ iákobychmy sie w tobie **przypátrzyli [!]** Bogu Oycu twemu/ tho ieřt/
27: słpołecznemu Bořtwu onemu twemu w Troycy iedynemu/ ktore nam w tobie
28: y we wżythkich słprawach twoich iářnie á iáwnie okázác raczył. A day nam tá=
29: kie ferce á táká wiáre y tákie oczy/ iákoř był dáć raczył tym świętym Apořtołom
30: słwoim/ ktorych oto dziř miedzy sobá pámiátkę wřpominamy/ ábychmy sie prá
31: wie oczymá duřznemi mogli przypátrzyć świętemu Bořtwu twemu/ á poznác
32: słwiętá wołá twoię/ á oddzyelić sie w tym od tego omylnego światá nędznego/
33: o ktorym nam tu iářnie opowiedác raczyłř/ áby ná nas nigdy nie przyřly ty řro=
34: gie dekretá thwoie ktoreř nań nieomylnie ferowác raczył/ iż nigdy řadney wy=
35: mowki mieć iuř nie moře przed świętym Máyeřtatem twoim zá tę nie=
36: wdzyęcznoř słwoię. Co nam dáć rácz nářz wśzechmogá=
37: cy Boře w Troycy iedyny. Amen:
38:

Ná cześ Męczennikow fwyę=

39: **tych ábo theř iednego z ofobná/ Ewanyelia Mát=**

40: **theuřzá świętego s piątego kápitul. Przeciwko záćmie=**

41: **niu á niedbálořci wiáry świętey.**

42: # Kto ma/ iefzče mu więcey będzie dano etcet. (marg) ¶ **Co to ieřt práwa światlořć/ á iáko iá poznáwác mamy. Iáko teř Pan řzáfárze they świętey światlořci swoiey názywác raczy. (-)**

43: **W** Szechmogący Pan/ záłoczywřzy wżythki fundá=

44: menty światá thego/ ná ktorych zależy niebo/ zyemiá/ morze/ y

45: wżythko żywiące/ ták złe iáko dobre řtworzenie/ to sobie był ořtá=

46: teczną/ po wŹytkich Źwoich pracach/ á nãwiętszą roŹkoŹ obrãł/

47: áby był łobie Źthworzył człowieká/ źwirzę rozumne/ źwirzę nád

ine wŹytki

strona: 337

Nã cześć

LiŹt 337.

Męczennikow Źwiętych.

1: ine wŹytki źwirzeta/ y kŹtały/ y vroda/ y wŹytkimi inemi Źprawãmi/ ozdobió=

2: ne. DawŹy mu ktemu wiele BoŹkiego podobieńŹtwa Źwego. Nie iŹby w łobie

3: w iãkiey/ ále w podobieńŹtwie Źpraw BoŹtwa Źwego Źwiętego. IŹ iãko on ieŹt

4: miłofierny/ Źprawiedliwy/ dobry/ á złem theŹ Źrogi/ áby go teŹ był then nędzny

5: człowiek/ w tych iego poŹtępkoch/ á w tych iego Źprawach/ ácz nie tãk wãlnie/

6: ále wŹdy iãkoby mogł nalepiey/ náŹlãdował: á thym áby był rozny od inych źwi

7: rzãt Źwiãtã tego. Ale iŹ to był mãrnie vtrãcił/ prze ŹproŹność á prze vpadek grze

8: chu Źwego/ przedŹię iednãk iŹkrã tych Źpraw Źwiętych iego przy thym nędznym

9: człowieku nieiãko zoŹthawa. A kthory Źie wŹdy nędznik Źtãra/ á pomni ná ono

10: zgwałcone przyrodzenie Źwoie/ á Źzuka wŹpomoŹenia od Pãná Źwego/ nigdy go

11: on z BoŹkiego przyrodzonego miłofierdzia Źwego/ opuŹzczać nie raczy. A kthory

12: teŹ tego tãk niedbãle zãniedbawa/ tedy go teŹ then wŹzechmogãcy Pan tãkŹe zã=

13: niedbãwa/ y owŹzem wedle obietnic Źwiętych Źwoich/ obrãca Źie do niego tyłem/

14: á nigdy vŹzu Źwych nie chce náchylić ná Źadne zãwołãnie iego. A tãk dla tego ty

15: Źwięte Źłowã tego Pãná náŹzego s tey Ewãnyeliey Źwiętey niŹey nápiŹãney tu=

16: chmy łobie zã fundãment zãłóŹyli/ IŹ kto ma namnieyŹszã iŹkierkã wiãry o Pã=

17: nu Źwoim/ á Źtãra Źie o Źwięte podpãrcie iego/ będye mu tego ieŹzcze więcey da=

18: no. A kto mãło ma/ ábo iŹ o to nic niedba/ y to co keŹ miał mãrnie Źtrãci/ á bę=

19: dzye od niego oddalono. Co Źzyrzey zrozumiey s Źłow Pãná náŹzego/ gdzye ie

20: łobie s pilnoŹciã rozbierãc będyemy/ kthore MãttheuŹ s. nápiŹãł tyymi Źłowy.

21: **Z** Adny nie zãkrywa Źwiece/ zãpaliwŹy iã/ pod iãkie

22: ciemne naczyne/ ále iã zãwŹdy ná Źwiecznik Źthã=

23: wia/ áby wchodzącym w dom zãwŹdy iãŹnie Źwie=

24: ćilá. Abowiem nie máłz nic thák zákrytego/ coby fie

25: nie odkryło ná pothym. A nie máłz nic thák táiemne=

26: go/ coby fie obiáwić nie miáło. Bączciełz thedy iáko łłuchacie.

27: Bo kthokolwiek ma/ będzyc mu dano: á kto nie ma/ y to co mni=

28: ma áby miał/ będyę [!] od niego oddalono.

29: Tu wnet s thych błogofławionych słow Páná nálezego/ ácz we=

30: dle iego zwyczáiu świętego bárzo krotko záwiázanych/ możemy

31: fie kilká rzeczy łobie potrzebnych á zbáwiennych náuczyć/ iefli

32: będyemy podpárći tym miłofierdzyem iego/ obietnicámi świętemi iego. A to

33: napirwey co tu przypominác raczy/ Iż światłość kázda/ gdy bywa zápaloná/

34: nie ma być kładzoná ná żadne mieyfce/ ábo pod iákie naczynie/ áby ony

35: promienie iey/ łwoich powinnych bláłkow ábo światłości/ káżdemu thego po=

36: trzebuiącemu/ podáwác nie miáły. Druga/ iż thá światłość ma być poštáwio=

37: ná wzgorę/ aby káżdego oświeciłá/ á iżby káżdemu podawáá promienie łwo=

38: ie/ wedle przyrodzenia y powinności łwoiey. Trzecie/ iżby káždy zrozumiałwzy

39: oświecenie światłości oney/ łtrzegł fie káżdey złey á nieprzyłtoyney łpráwy łwo

40: iey/ á włtydał fie zá káždy márnny połtępek łwoy/ gdyż iáko thu Pan powiedác

41: raczy/ nic nie iefł zákrytego coby fie miáło zátaić/ przed tym świętym oświece=

42: niem iego/ ták iáko máło niżej/ z łálki iego świętey/ łzyrzey włłyłzimy.(*marg*) **Rozna**

światłość człowiekowi ku pociefze Pan dał. (-)

43: # Pátrzayze tu moy miły Krześciáńłki brácie/ iż thu Pan temu kochániu łwe=

44: mu/ á themu wdzyęcźnemu narodowi łwemu człowieká nędźnego/ rozná świat

45: łość ku pociefze iemu/ podáwác raczy/ przyrodzoná/ przypráwná/ á przytym

46: nád naywylłze/ onę od niego z miłofierdzya iego nam nádána. Ktorá on hoy=

47: nie/ pirwey przez dziwne á rozmáite głófy y łtany/ á potym przez włtá łwe świę

48: te/ przyobłółzy Bołtwo łwoie/ nędźnym człowieczeńłtwem nálezym/ á wkaza=

49: włzy fie widomie oczom nálezym/ łzyroko obiáłnić á oświećić włzytkiemu świat=

50: tu raczył.

51: # Światłość przyrodzoná dáć nam raczył ku pociefze nálezey/ Słóńce/ Miefiąc/

52: gwiazdy/ ktorey światłości z iakiem weselem/ z iaką pociechą/ y z iakiemi **rádolicami** [!]

LII 3

ściami tu

strona: 337v

- 1: tu używał każde stworzenie jego/ to już tu każdy śnadnie obaczyć y wyro=
2: umieć może. Światłość przyprawna/ którą człowiek sobie nadaniem a oświe=
3: cieniem rozumu swego przyprawić może/ już jest rozliczna/ tak iako ją oczy nólze
4: często widają/ y przypatrować się mogą. (marg) ¶ **Pan człowieka nie tylko różną
światłością/ ale y rozumem oświecić raczył.** (–)
- 5: #Patrzajże iż tey dwoiey światłości używają y zwierzęta/ y bydłata/ y każde ży=
6: wiące/ tak złe iako y dobre/ światata tego. Patrzajże iż są też niektóre/ kthore obu=
7: mierają a bårzo mdleją przed tą przyrodzoną światłością/ iako są ryby y inne żywi
8: rzęta podziemne/ ktore w cieniu a w ziemi używają przyrodzonego żywota swego
9: go. Patrzajże tu wielkiego miłofierdzya Pána tego nad nędznym człowiekiem/
10: iż dawłszy tę przyrodzoną światłość tak złemu y dobremu stworzeniu swojemu/
11: przedię tego nędznego swego raczył ielcże ktemu oświecić rozumem/ którym da
12: leko różny jest od inego stworzenia światata tego: a mało/ tak iako o nim powie=(marg)
w PŃalmie viij. (–)
- 13: da Dawid s. dziwiąc się takiey łólce nad nim Pána swego/ iż go porównał
14: z Anyołem. Tak iż pod tą przyrodzoną także y przyprawną światłością/ sprawy
15: jego/ dáleko różne są od inego stworzenia światata tego/ a dáleko różno używa
16: tych światłości nadanych swoich. Bo thák iakochmy wyłzłey słyszeli/ iż w nim
17: już zołtawił kształty niektore Bołtwá swego/ ktoremiby on/ pod tą przyrodzoną
18: światłością chodząc/ sprawował się tak iako jego wezwanie jest/ y tak iako jest
19: powinien za tak rozliczne dobrodzyeyłtwá temu Pánu swemu/ a thákiemu do
20: dobrodzyeiowi swojemu.(marg) **Przirodzenie luckie iako goła tablicá.** (–)
- 21: # Patrzajże thu już pilno/ iż y ten rozum/ y to podobieństwo tak wielkie iemu
22: nadane/ nicby mu było nie pomogło/ gdyż iako Filozophowie p[i]łzają/ iż się rodzi
23: iako tablicá goła/ a co na niej napiszą/ tho na sobie ność musi/ by był nie napi=
24: sał y wótawicznie piłze/ ten włzechmogący Pan/ na tey nędzney tablicy/ woley a

25: rofkazánia świętego swoiego/ vcząc vřtávicznie przez słowá swoie święte/ iáko
26: łafkawy á dobrotliwy ociec mdłego á flábo rozumiejącego synaczká swego/ á
27: podpierájąc mu tego mdłego á zaráżonego y rozumu y przyrodzenia iego. A toć
28: iest práwa światłość/ á toć iest oná święta pochodnia/ o ktorey Prorok s. piřze: *(marg)* **w Pfalmie cx viij. (-)**

29: Iż náuká twoiá á słowá twoie moy miły Pánie/ fą iáko pochodnia/ ktore oświe
30: cáią nogi moje/ y káźde nędzne pořtápienie moje. *(marg)* **Ieřcže od początku światá**
Pan nam świećić raczy wolą á náuką swoią. (-)

31: Słuchayże pilno/ iáko ieřcže od początku światá tą światłością á tą świętą
32: pochodnią woley á náuki swoiey/ then Pan nářz nam świećić á nas miłościwie
33: obiásniác á oświećác raczy. Pátrž iż tho ieřcže począł ná onym nędznym Adá=
34: mie/ ktory tę świętą światłość/ y łobie y nam nędznikom potomkom swoim/ prze
35: grzech á prze wyřtępek swoy řrodze zácmił á zágásił/ co fie y w nas nędznych
36: potomkoch iego vřtávicznie powtarza/ iż prze grzech á prze márne řwowełń
37: řtwo nářze/ tá święta á chwálebna światłość vřtávicznie gásił/ á nigdy nicže=
38: goy dobrego/ ácz nam iáśnie świeći/ áni obáczać áni fie vczyć nie możemy.
39: # Bo słuchay iáko ten dobrotliwy Pan/ ieřcže onego pirwřzego nędzniká przo
40: dká nářzego/ w onym Ráiu rořkořzy iego/ był oświećić raczył/ gdy mu mowić ra
41: czył: Oto ia tobie dawam to wřzytko/ co iedno thu oczymá řwemi widziřz/ pod
42: moc á pod pořłuzieńřtwo twoie/ ábyř łobie rořkořzował nád tym wřzytkim/ á o
43: pánował iáko práwy pan á dziedzic to wřzytko/ co ia iuř dawam od tego czařu
44: w pořłuzieńřtwo twoie/ y potomřtwu twoiemu: iedno wřdy/ ábyř rozumiał iż
45: wřdy małz zwirzchnieyřzego nád łobą/ pámiętay wřdy ná pořłuzieńřtwo/ otoc
46: rořkázuię/ ábyř iedno tylko tego iednego drzewká nie ruřzał/ ktore ia theř zořtá=
47: wuię łobie. *(marg)* **Záwřdy nam zákazáne rzeczý więcey řmákuią. (-)**

48: # O wielkařz tho byłá światłość/ o błogofłáwioneřz tho było dobrodzyeyřtwo
49: twoie nářz wřzechmogący á błogofłáwiony Pánie/ dáć ták iuř nিক্ৰমেńmu řtwo=
50: rzeniu w pořłuzieńřtwo á w opánowanie wřzytek świat/ y wřzythko řtworzenie
51: iego/ tylko iednořz máłuczkie drzewko łobie zořtáwiwřzy. O nędzny Adámie/ to=
52: cieř přętko tę ták miłościwą światłość wtłoczył pod ciemne naczyńie/ ižeř y łam

53: liebie/ y nas wŹyŹthki nędzne potomki prąwie oflepił/ iż tego thák wielkiego do
54: brodzyeyŹtwá Páńfkiego/ kthorego y dziś vŹtáwicŹnie vŹywamy/ nigdy bacŹyć
55: nie moŹemy/ á vŹtáwicŹnie lie tąrgamy ná to zákazáne drzewko iego/ á ząwŹdy

nam więcey

strona: 338

Ná czeŹć

LiŹt 338:

Męczennikow Źwiętych:

1: nam więcey Źmákuie káŹdy zákazány owoc tego Źwiátá nędznego á mizerneho/
2: niŹli ty Źwięte nádáne dobrodzyeyŹtwá iego/ á ktemu y władza/ y opátrŹnoŹć/ y
3: ine dobrodzyeyŹtwá/ y Źwięte á nieomyŹne obietnice iego.
4: # PátrŹayŹe záfie/ iáko then wŹzechmogący Pan/ tey Źwiętey á doŹtoyney Źwiá=
5: tłoŹći Źwoiey powtarzał rozlicŹnie temu nędznemu Źwiátu/ przez Źwięte Proro=
6: ki y Pátryárchy Źwoie/ y widomie cŹęŹtokroć przez Anyoły Źwoie/ coby lie wiele
7: piŹmem/ y wielkimi á dowodnemi przykłády okázác mogło. Nákoniec iuŹ y
8: MoizelŹowi włáfną ręką Źwoią nápiŹaną podał the Źwiętą á chwálebną Źwiá=(*marg*) **ij.**

Moize. w xx. (-)

9: tłoŹć/ á to ofwiecenie Źwoie/ Źzyroce ią przez Proroki obiaŹniáiąc/ á przez Duchá
10: Źwego Źwiętego/ áby lie był nędzny cŹłowiek nie wwikłáł iákim nieobaczeniem
11: Źwoim/ o tey Źwiętey ŹwiátłoŹći iego. (*marg*) ¶ **Pan przyŹciem Źwym wŹytko oŹwiecił.**

(-)

12: # PátrŹayŹe dáley moy miły brácie/ widząc tego nędzniká iż ieŹt przedŹię mdły/
13: á iż mu lie tá ŹwiátłoŹć iego Źwięta widzyálá trudna/ á iákoby iákim ciemnym
14: nacŹyniem zákryta/ iuŹ ná Źkończeniu Źwiátá racŹył lie zyáwić Źam/ wedle Źwię=
15: tych obietnic Źwoich/ przyoblokłzy BoŹtwo Źwoie Źwięte tym nędznym cŹłowie
16: cŹeńŹtwem náŹzym. A co o nim oni Źwięći duchowie/ á oni Źwięći Prorocy pod
17: figurámi powiádáli/ to iuŹ wŹytko iáŹnie á widomie racŹył ofwiećić á obiáŹnić
18: Źwiętym przyŹciem á zyáwieniem Źwoim. IuŹ náukámi Źwemi/ iuŹ iáwnemi á
19: nie cŹłowieczeńŹkami dziwy Źwemi podpieráiąc oney Źwiętey prawdy/ woley
20: á náuki Źwoiey. A ták iáko Páweł s. nápiŹał: IŹ ácz rozlicŹnemi kŹtálthy Pan z(*marg*) **Do**

zidow i. kap. (-)

21: námi mowić raczył przez rozmaíte łtany/ ále iuż nam ołthátecznie poślął/ nie
22: pod figurámi/ ále iáwnie/ Syná fwego miłego/ onę niełkończoną fwiátłość/ kto
23: ra iáwnie á iáłnie ołwieciłá włzytek fwiát. A włzákoż/ ták iáko Ian fwięty piłze/
24: przedię iey ciemności áni poznać áni przyiąć nie chciały áni mogły.(*marg*) **Iáko Czárt
przez naczinia fwe fwiátłość Páńską/ rozmaítemi wymyły pokrywa. (-)**

25: # Przypátuyże łie moy miły brácie/ iáko onę przyrodzoną fwiátłość/ o ktoreie=
26: chmy wylzłzey łylzeli/ mgły/ wiátry/ chmury/ y ine nawáłności/ nam częłto zá=
27: krywáią á zágalzáią od oczu náłzych. Thákżeć theż niełłáchetny czárt zwodcá á
28: łprzećiwnik náłz/ widząc tę fwiętą á chwálebną fwiátłość Páná náłzego/ iż nam
29: łwieći/ á iż nam iełt włtáwicznie przewodnikiem do onego nam zgothowánego
30: á niełkończonego łtráconego krolełtwá iego/ s kthorego on iełt márníe łpadł/ á
31: ktore nam iełt tą fwiętą fwiátłością á tym iáłnym ołwieceníem/ woley/ łpraw/
32: á náuk Páná náłzego/ iáłnie/ iáwnie/ á łzyroce otworzone/ zábiega kędy może/
33: záłłumia iáko może/ rozmaítemi mgłámi á chmurámi nędznego fwiátá tego/
34: przez márne naczinia fwoie/ iákoby w nas tę fwiętą fwiátłość zágásić á záłłu=
35: mić mogł/ ábychmy w niey nie chodzili/ á iżbychmy błádzác w thych márných
36: ciemnołciach fwiátá tego/ nie tráłili do oney fwiętey á z dziwnemi rołkolzámí
37: zgotowáney oyczyzny fwoiey/ á do krolełtwá Páná fwego. Słyzác ony frogye
38: łłowá Páwłá s. przećiwko łobie/ ktory powiáda: Iż tá fwiátłość prawdy/ á ná(*marg*) **Do
Rzimia w i. (-)**

39: uki/ á Ewányelíey s. iełt iákaś dziwna moc ku zbáwieniu człowiekowi nędzne=
40: mu/ á iż to iełt oná mocna opoká/ ná ktorey ten Pan raczył vgruntowác á vfun (*marg*)

Mattheuś w xvi. (-)

41: dowác ten wdzyęczny Kofcioł fwoy/ przećiwko ktorey iuż żadne ziemłkie áni pie
42: kielne brany/ áni mocy/ áni fmiáłości/ nigdy mieć nie mogą. A iáko Piotr s. pi=(*marg*)

j. Piotr w ij. kapit. (-)

43: łze/ chociaý mu niektorzy tę opokę przywłázczáli: Iż kto łie tey opoce łprzećiwć
44: będzye/ iż łie bárzo ná niey obrázić á bárzo łie o nią otráćić mułi. A ktho łie ná
45: niey buduíe á funduíe/ then iełt budowáníem żywym á nigdy nieporułżonym v
46: Páná fwego. A coby o tey ták fwiętey á chwalebney fwiátłości píłmá y wywo=

- 47: dow przytaczác lie miáło/ łnadźby im y końcá nie było. A to iełt koniec á łum=
48: má włzytkiego: Iż kto tey ták iáfney á iáwney łwiátłóści odłtapi/ tho iełt/ wo=
49: ley/ rołkazánia/ y inych połtępkow Páná łwego/ iuż mułi chodzić w ciemnołci/
50: iuż vczynki iego mułzú zúwždy być złe/ thák iáko o nich piłmo powieda/ iuż on(*marg*)

Ian s. w xij. kapit. (-)

- 51: miłtrz á łprawcá ciemnołci iełt opiekálnikiem iego. Iuż oczy iego zállepione/ á
52: włzy iego zátkáne zúwždy być mułzú/ iż łłyzác nie zrozumie/ á wiedzác iáfnie/ ni
53: gdy práwie nie obaczy/ áni dołtapi/ áni lie łprawowác moze wedle tey dołtoy=
54: ney łwiátłóści Páná łwoiego.
55: # Słuchayze iáko Pan zowie łzáfárze á opowiedacze tey łwiętey łwiátłóści łwo

LII 4

iey mowiac o

strona: 338v

Ná czełć

Męczennikow łwiętych.

(*marg*) **Pan łzáfárze łwiátłóści łwey łolú názywa. (-)**

- 1: iey/ mowiac k nim: Izelcie wy iáko łol łwiátá tego/ ktora włzytko záchowy=
2: wa od łmrodu á od łkazy. Wy ieltelecie łwieczniki łwiátłóści wieczney. A tá
3: łol ábo thá łwiátłóść ielłi lie łámá łkází/ ábo łwiátłóść ciemno łwiećić będye/
4: nielza iedno y tho co iá połolono będye/ łkázíć lie mułi/ á oboie mułi być precz
5: wyrzucono: á tákież y łwiátłóść do końcá zágásnie.
6: # Pátrzayze iáko niecnolliwy czárt/ tę łol Pánłkú á ty zyarnká iego/ niełłáche=
7: tnie niłzczy á pilnie/ á iáko chytremi wymyłły łwemi/ wiele ich od they łwiętey á
8: od tey chwalebney łwiátłóści odwodzi/ iż miáłto thego/ áby iá iáwnie á iáfnie o
9: łwiecąc á wyłtáwiác mieli/ ielzce iá kthemu márnie niłzczą á zátłumiáią. A iá=
10: ko tu Pan przypominác raczy/ nie łtáwiáią iey ná łwieczniki/ á nie wynołzú iey
11: ku gorze/ **ále** [!] iá owłzem zúkrywáią iákim naczykiem ciemnym. Ták iż w tey cie=
12: mnołci á w tym zúkryciu/ wiele owieczek Pánłkich/ á onego wdzyęcznego łtwo
13: rzenia iego/ od tey łzczyrey prawdy/ á od tey łzczyrey łwiátłóści/ wiele kroć lie o=
14: błądzić á odwiełć mułi. Azálz oni tey łwiętey łwiátłóści nie pokrywáią naczy=
15: niem ciemnym dziwnych á omyłnych wymyłłow łwoich/ ácz lie czynią łwiá=

16: tłością/ y owłzem łą/ ále światłością wedle światá tego. Nie świecą temu nędz
17: nemu światu łczyrym łowem á náukámi Páńskimi/ á cnotliwemi przykłády
18: łwemi/ ále świecą złotem/ łrebrem/ kámieniem/ perlámi/ wołkiem/ y inemi ro
19: zmáitemi łpráwámi á wymyłły światá tego.(*marg*) **Skázona łol wiele inych zepłowác
może. (-)**

20: # Mogác łie theż zwác y tą łolą/ iáko ie Pan przezywác raczy/ ále łolą łkázoną/
21: á łolą łzaloną/ ktora gdy łie łkází/ tedy zárázi y to włzytko co iá połolono będye.
22: Abowiem miáłto napráwy tą złą á tą zárázoną łłonołcią łwą/ gryzą/ płuia/ á
23: niłzczą łumnienia łtráłzliwe łudzkie/ vkázuiác im grzech gdzye grzechu nie máłz/
24: á łpráwiedliwołł ábo vłpráwiedliwienie/ gdzye go nie máłz/ áni go ználełł mo
25: gá. Bo miáłtho łociehy á miáłto miłłiernych obietnic Páná łwoiego/ łáia/
26: kłna/ wyswiecáia/ wydzwoniáia s łpołecznołci łwiętey/ ty nędzne owieczki ie=
27: go. Aby ielzłłe o iákie wyłłepki łumnienia grzełznego/ ále o łwe łodátki/ o dzye=
28: łięciny/ o kolędy/ o łwiętopiétrza/ y o ine wymyłły łwe.

29: # Rozdawáia łwiatłóci/ ále włzytko nád wołá á nád rołkazánie tey wieczney
30: á niełkończoney łwiatłóci. Bo miáłto krztu łwięthego/ krzczą dzwony/ łwiece/
31: zyołá/ kádzidłá/ y ine wymyłłone rzeczy. A miáłto łwiatłóci ciáłá á krwie Pán
32: łkiey/ ktora iáko ielł rzecz nie táyna/ iáko zgwałćili/ vkázuią ine łwiątołci/ kołci
33: vmárłych łudzi/ á czáłem też y źwirzące/ wołki łwięczone/ zyołá/ drwá/ y ine ro=
34: zmáite rzeczy. Ktore nie łwiątołciámi/ ále przekłętwem iáwnym á iáłnym mo
35: głby być záwždy názwáne y rozumiane. Pan łokoy łwoy kołciłowi łwemu zá
36: náwięłłzy vpominek zółtáwiłł raczył/ nikogo nie łprymułłzáiac łoniewolnie do(*marg*) **Ian
w xiiij. kapit. (-)**

37: zádney łpráwy łwoiey/ iedno rołkázuiác zwołennikom łwoim/ Iż kthokolwiek
38: łobrowolnie vwierzy á okrczon będye/ iż łewnie będye zbáwion. A ci nie tyl=
39: ko áby łobrowolnie mieli łopułłciłł nędzny á zálłepiony łud to tey łwiętey łwiá
40: łłóci/ ále ielzłłe ktemu od niey gwałtem/ mieczem/ ogniem/ gwałćąc łokoy á
41: tełtáment Páná łwego/ łdwozą á łdciłkáiá nędzne owieczki iego. A łnadź łru
42: łnoby kto mogł wyłiczyć ábo łie łłufznie łprzydziwowác tey łkázoney łoli/ iáko y
43: łamá łie zepłowála y zálłmierzłýála. y wiele wdzyęcnych á miłych owieczek

44: Pána fwego popfowála y zálmrodziła. Iż fie włafnie mogą k nim przyrownác(*marg*) **Marek**
w xvi. ka. (-)

45: ony fłowá Páńfkie: Biedá wam náuczonym w zakonie/ iż zámýkacie fortki kro

46: leftwá niebieskiego ludowi moiemu/ lámi imi żadnym obyczáiem wnidz nie mo

47: żecie/ á inych imi iść nie dopuścicie. (*marg*) ¶ **Nic zákrytego przed tą fwiátłością**
zátáić fie nie może. (-)

48: # Słuchayże dáley co tu Pan przypominác raczy/ mowiąc: Iż wiedzcie że nie

49: ieft nic táynego/ coby nie miáło być obiáwiono. O nie zátáić fie nic zákrythego

50: przed thą wielebną fwiátłością/ gdy będzie włafnie ná świecznik poftáwioná.

51: A tho iedno dotknie fumnienia fwego/ á obaczy w nim zátkaná á zállepioná tę

52: fwiátłość w fobie/ o wnet go rufzy/ o wnet iá muśi wyftáwić ná świecznik/ o

53: wnet muśi przeftárzyć onych ciemności/ ktoremi zákrywał/ taił/ onę fwiátłość

54: w fercu fwoim. Nie mógł fie zátáić nędzny Káim/ gdy mu zgálła tá wdzyęcz=(*marg*) **j.**

Moize. w iiij. (-)

55: na fwiátłość prawdy á woley Páńfkiey w fercu iego/ ále wnet mufiáł wyznác

złość fwoię

strona: 339

Ná część

Lift 339.

Męczennikow fwiętych.

1: złość fwoię przed Pánem fwoim. Nie mógł fie zátáić vbogi Adam/ gdy mu zgá(*marg*) **j.**

Moize. w iiij. (-)

2: flá tá fwięta fwiátłość w fercu iego/ wnet fie krył po krzewinie/ wnet ftrách ie=

3: go okazał onę zácmmioná fwiátłość w fercu iego. Nie mógł fie zátáić vbogi Da

4: wid w wpadku fwoim/ wnet oná ciemność iego wzrufzyła frogi ftrách w fercu

5: iego/ ták iż mufiáł wołájąc wyznáwác wyftępek fwoy/ á pádác przed nigámi

6: Pána fwoiego/ fzukájąc fwięthego miłofierdzya iego. Nie mógł zátáić wpadły(*marg*)

Mattheus w xxvi. (-)

7: Piotr tey zágálfzoney fwiátłości w fobie/ ále bieżawfzy do iáfkynie/ krzyczał á plá

8: kał ták długo oney zágálfzoney fwiátłości fwoiey/ áż iá Pan záfie z miłofierdzya (*marg*)

Lukas w vij. kap. (-)

9: łwego raczył oświecić znowu w nędznym łercu iego. Nie mogła iey zátáić oná
10: nędzna Mágdáléná/ ktora vczuwłzy á obaczywłzy w łobie tę zginęłą łwiátłóć
11: w łercu łwoim/ ták długo płákála v nog Páná łwego/ áz zálię znowu było zá=
12: palone á oświecone łerce iey z łálki á z łobrodzyeyłtwá Páná łwego. (marg) **Pan ná
włpomożenie vpadłemu nie zámiełzka by łie iedno vznác chciál.** (–)

13: # A ták ty o nędzny zálłepiony á zácłmiony kázdy vpádłý człowięczę/ páłrzyay/
14: łzukay á dogłładay w łercu łwoim/ ielłizeć tá łwiecá á tá iálna pochodnia/ wy=
15: pádlá á zgálłá w łercu łwoim. A iż iuz chodzilłz w ciemnołciach/ á ižeł iuz/ prze
16: łtrácenie tey łwiętey łwiátłóći/ wypadł z obrony/ s łłraży/ á z opieki Páná łwe
17: go. Cielłzże łie tymi przykłády rozłicznemi łwiętemi/ á nie włtyday łie nic odkryć
18: tego/ y Pánu łwoiemu y bliźniemu łwemu/ ižeć odpádlá á zgálłá tá chwále=
19: bna á iálna łwiátłóć w łercu łwoim. A vpádlł s tymi/ thák iákoł łłyłzał/ vpá
20: dlęmi á potym łwiętemi łudźmi/ przed oblicznołciá á przed Máyełłatem Páná
21: łwego/ á nie łękey łie/ áni łie nic nie włtyday zá vpádek łwoy/ rozmyłłiwłzy łie
22: ná łkázone á ná zárázone człowięczęłłtwo łwoie. A pewnie bądż tego iłł/ iż Pan
23: łwoy/ ták iákoł tu łłyłzał/ iż to zálwždy czynilł/ á zálwždy zwyklł czynić nád wier=
24: nemi łwemi/ chociaý vpádláią w krewkołciach łwoich przed Máyełłatem ie=
25: go/ ále iż łzukáią łwiętego miłłsierdzýa iego/ iż thákże nic nie omiełłzka ná włpo=
26: możenie łwoie/ á pewnie tákież weźrzy na cię okiem miłłsierdzýa łwoiego/ iá=
27: ko był weźrzył ná Piotrá/ y ná ine vpádlę łwoie/ A pewnie znowu oświeci y zá
28: pali w nędznym łercu łwoim tę wdzyeczną á iálną łwiátłóć wiáry/ łłálołci/ y
29: nádzyeie łwoiey/ ták żeć w nim iálnie á iáwnie obiáłłni á oświeci łwięthą wołá
30: łwoię/ á będye zálwždy pilnie łłrzegłł/ przez Anyoły łwięte łwoie/ kázdego nápo
31: tym omyłnego vpádku łwoiego.(marg) **Rozmaite kłłtały ku ználeżeniu łwiátłóći
Páńłkiey.** (–)

32: # Bo łłuchay cóć tu przypominác raczy: Iż łłuchay iáko łłuchác małłz. Bo ro
33: zumiał then włłzechmogący Pan/ iż rozmaíte á rozłiczne kłłtały miał łwiát wy=
34: náydowác do ználeżenia they zginęłey á vpádlęy łwiátłóći. Iedni połłty/ łu=
35: chotámi/ drudzy vbioy y kłłtały rozmaíłtemi. Drudzy łwieczkámí/ kropidłki/
36: kádzidłý/ mázidłý/ á dziwnemi y rozmaíłtemi kłłtały łwiátá tego. Drudzy też

- 37: ſzukáli rády/ náuki/ poſtanowienia około they ſwiętey ſwiátłoſci v ludzi tákże
38: ſmiertelnych iáko y fámi/ więcey ſobie ważąc vřtáwy ich/ náuki ich/ dekrethały
39: ſmrodliwe ich/ niźli ſzczyre/ iáſne/ á iáwne poſtánowanie Páná ſwoiego: cho=
40: ciaż wřytko iáwnie á iáſnie/ dáleko było od ſwiętey woley iego. Ale ty ták/ iáko
41: cie tu Pan twoy vpomina/ áłuchay iáko ſłuchác mařz. A iákoż ſłuchác mařz? á
42: czegoż ſie vczyć mařz? á ſkądże rádę brác mařz? Otoſ ſie iuż wiele kroć náłłuchał/
43: iź Pan woła ná cię: Iź iednom ia ieřt drogá/ iednom ia ieřt ſam żywot/ iednom(*marg*)

Ian s. w xiiij. kapi (-)

- 44: ia ſam ieřt prawdá/ A tą drogá ieřli kto nie poydzye/ káždy zbłádzi/ á pewnie ſie
45: nie dopyta tey ſwiętey á iáſney ſwiátłoſci. Tegoż ſłuchay iáko ſłuchác mařz/ od
46: tegoż ſie vcź/ tegoż pilnuy w ſwiętych náukach á pořtępkoch *ie⁸⁰*/ á nigdy nie zbłá
47: dziřz od tey ſwiętey á iáſney ſwiátłoſci iego.(*marg*) # **Ludzie ſwięci przy tey ſwiátłoſci**

Páná ſwego gárdłá ſwe położyli. (-)

- 48: # Bo widziřz iź ludzie ſwięci/ á ludzie Pánu ſwoiemu wierni w ſtałořciach
49: ſwoich/ ktorzy záwždy od wiekow byli/ nic ſie nigdy nie dáli vwodzić tey złey á
50: zákázoney ſoli/ á tey złey á omylney ſwiátłoſci ſwiátá thego. Ale ſtali záwždy
51: mocno przy ſzczyrey ſwiátłoſci/ ktora iedno oná ſamá ořwieca káżdego człowie
52: ká ná ten ſwiát przychoďącego/ thák iáko o niey Ián s. nápiřác raczył. Tęż *ie=* (*marg*)

Ian w j.kapitulu^m (-)

- 53: dno ſámę práwą ſwiátłoſć wyznawáli/ theź iedno ſámę krwią ſwą oblewáli y
54: zápieczętowáli/ á przy niey gárdłá ſwe położyli. Iáko ſie tho okazało y w thym
55: dziřieyřzym N. ſwiętym męczenniku nářzym/ (á tu krotko hiřtoria żywotá iego
56: moźe być wřpomienoná.)

A toć ſá

strona: 339v

Ná czeřć

Męczennikow ſwiętych

- 1: # A toć ſá práwe ſwiętá á wierne obchody pámiátki ich/ gdy ich ſwiętá wiáre/
2: ſtałořć/ y dořkonáłořć żywothow ich wřpominaamy/ prořząc Páná nářzego/ áby

3: także myłlam y sercom nálezym tákieyże wiary/ y tákieyże sprawy/ przyłporzyć(marg) w

Pfalmie cxv. (-)

4: y pożyczyc raczył. A o tychci to Prorok powiadał/ iż droga iest śmierć ich przed

5: oblicznością Pána nálezego. A iż thákiego káždego prowadzić raczy Pan łam

6: drogami spráwiedliwości. O tychci tho ono Ian s. powiadał w Zyáwyeniu (marg) w **ziawie.**

w iiij. (-)

7: łwoim: Iż pilni zázwdy onego Báránká niewinnego/ ktorego widzyał ná prá=

8: wicy Bogá Oycá łwego/ á náłłáduią go w káždym połtápieniu iego. O tychci

9: to Dawid s. iálnie łpiewa w piołneczkach łwoich: Iżeš ie połtánowił kłiążęty (marg) w

Pfalmie xliiij. (-)

10: moy miły Pánie nádełwłzytką zyemią/ iż nigdy nie zápomnieli imieniá twoiego

11: łwiętego. A iż łzczępiłi Kółcioł twoy łwięty iálnemi á łwiętemi przykłády łwe=(marg)

iiij. Ezdrałs w ij. (-)

12: mi/ á ołłokáli łtoły łwoie we krwi niewinności łwoiey. Tyć to Ezdrałz Prorok

13: widzyał w widzeniu łwoim/ áno Syn Boży wkłáda korony ná głowy ich/ á

14: dawa pálmy zwycięłtwá ich do ręku ich. A ćic tho łą/ ták iáko o nich táłże po=

15: wiáda/ ktorzy zwlekli s łiebie łtáre odzyenie niedowiárlłtwá łwego/ á przyoble=

16: kli łie odzyeniem nowym/ náúk/ woley/ á rołkazánia Pána łwego.

17:

¶ Cžego łie s tey Rołspráwy łwiętey vcžyc mamy.

18: # A tu łie káždy vcž á wwažay łobie/ co to iest práwa łwiátłóść/ ktorą ołwiecea

19: włzytek łwiát/ y káždego przychodžącego ná ten łwiát/ thák iáko Ian s. o niey

20: nápiłáł. Acž iey łwiát nie poznáł/ tho iest/ ten Pan włzechmogący á zbáwiciel

21: náłz/ kthory nam iáwnie á iálnie łwieci łwiętemi łłowy/ náúkami/ y połłhępi

22: łwemi. A teyci łwiátłóści/ iáko łam powiádać raczy/ nie przyniołł nam z wy

23: myłłu łwego/ ále s połtánowienia wiekuiłłtego Bołłthwá łwoiego/ z Bogyem

24: Oycem y z Duchem s. ták iáko to ielcže Moiżelzowi y inym Prorokom opowie=

25: dzyano było. # Drugie pámiętyay/ ábyš tey łwiętey á iálney łwiátłóści nigdy

26: nie zátłumiał á nie zágálzał w nędznym łerczu łwoim/ á nic łie nie łękał nędz=

27: nych ciemności łwiátá tego/ ále ábyš iá zázwdy łtáwiał ná iálny łwiecełnik/ y

28: wyznawaniem y przykłady swoiemi. Pomniac na to/ ześ iest rycerz iego a boio=
29: wnio iego/ a prawie na krzcie swietym iego iuz pafowany a naznaczony od nie=
30: go/ ku chwale swietey iego/ y naznaczony y pokropiony krwia droga a swietha
31: iego. # Trzecie pomni/ abys sluchal czego sluchac malf/ a nic nigdy pokryte=
32: go nie nosil na fercu swoim. A gdy sie tak zachowal a sprawowac bedyelz/ iuz
33: sie okazelz prawym rycerzem y prawym boiownikiem iego/ tak iako y ten swie=
34: ty męczennik iego/ ktorego oto dzis pamiatke wspominamy/ spraw a zywota ie
35: go/ y pewnie takze iako y on wezmiesz nieomylna zaplate swoie a korone swoie
36: za stalości swoje.
37: # O wzzechmogacy a dobrotliwy Panie/ dayze nam tez z miolierdzya swoje=
38: go taka wiarę y taka mysl do ferc naleznych/ o they nieznośney dobrotliwości swo=
39: iey/ abychmy takiez the wiarna swiatlość/ a the prawdziwa droge poznawlyz a
40: znalazlyz/ nigdy od ciebie/ ani prze zadny strach/ ani prze zadna obłudność a
41: omylke swiatá tego/ nie odstępowali. Ale owlzem abychmyc w tym stale a sta=
42: tecznie zachowali powinności swoje/ a tego bogoslawniostwa takze dostapi=
43: li tak iako tu slyszimy o tych twych wiernych rycerzoch a boiownikoch twoich/
44: ktorzy w stalosciach swoich az do krwi y do smierci swoich/ nigdy nie odstę=
45: powali wielmożnego a straszliwego Mayestatu thwego swietego. Co
46: nam wzytkim racz dac z miolierdzya swojego swietego/ ktory
47: zywiesz y kroluiesz polpołu z Bogiem Oyem y z Du=
48: chem swietym na wieki wieczne. Amen.

49: [grafika](#)

Ewányelia ku

strona: 340

Ku czci

Liśt 332.

dzyewicám swietym.

1:

Ewányelia ku czci dzyewicam/

2: albo innym białym głowam swietym/ zywym iako

3: y zmarłym. Ktora napisał Mattheusz s. w xxv. káp. Prze=

4: **ćiwko vmyślowi fwowolnemu á pokufam czárto**

5: **wfkim/ á przeciwko niegotowości náfzey.**

6: # A przeto **czuycię** [!] / ábowiem niewiecie czáfu áni godziny etc.

7: **T** En wífzechmogący Pan á zbáwicyel

8: náfz/ nie máfz żadney ták zátrudnionej rzeczy/ ktora

9: fie kiedykolwiek ná fwiecie miedzy ludźmi fwowol=

10: nymi zámieszkać miáá/ ktorzy folguiąc pożytkom(*marg*) ¶ **Nadobna náuká/ z iáką gotowofciá záwždy oczekáwác mamy przifcia Pána fwoiego/ gdyż tego zaden áni wiefzyeć/ áni rozumieć nie może/ kiedy zákołáca we drzwi iego/ áby czynił liczbę włodárfthwá fwoiego. (-)**

11: fwoim/ ábo zdobiąc rozumy fwoie/ wymyflý á wy=

12: náláfki fwemi/ śmieli vpornie á fwowolnie wywrá

13: cáć fłowá/ wolá/y poftánowienie mocne tego Pá=

14: ná fwoiego/ áby był w tym omylnego fwiátá prze=

15: ftrzedz nie miał. Acz pod przypowiefciámi/ ále iá=

16: fnie á iáwnie wierny káždy/ ták iáko to káżdemu o=

17: biecáć á záflubić raczył/ mógł fie s przypowiefci ie=

18: go fwiętey fnadnie wypráwić/ á im łáčno wyrozumieć. Acz niewiernikowi káz=

19: demu obiecał oczy záflepić/ y wfy zátkać/ iz y to co iáwnie á iáfnie y znáć y rozu=

20: mieć będą/ tedy tą flepotą fkaráni/ przedfię tego áni rozumieć rzkomo/ áni o to

21: dbáć **będa** [!] chcieli. A choćby nalepiey rozumieli: tedy tego będą fáłeczniemi á

22: obłudniemi wywody bronić á podpiéráć/ iáko naiáfnieyfzey prawdy. A cóż gdy

23: fie iednak ich fáłz záwždy wynorzyc mufi/ á tho fie wypełnić mufi co Symeon(*marg*)

Lukaś w ij. kapit. (-)

24: on fwięty ftárzec o tym Pánu prorokował/ iz fie przezeń muřzú zyáwić káżde

25: fkrytości káżdego fercá obłudnego á omylnego/ gdyż łáčno rozeznáć fwięte fło=

26: wá iego/ á co fie zgadza ábo nie zgadza z nimi. Ale tey táiemnice fwiętego przy=

27: ścia fwoiego/ kiedy przydzye brákowáć miedzy wierniemi y miedzy niewierniemi

28: fwoiemi/ żadnemu fie ftanowi zwierzyć niechciał/ y owfzem tho opowie=

29: dzyeć raczył/ iż y Anyeli ktorzy łtoią tuż przed oblicznością Bołtwá iego święte= (*marg*)

Matthe. w xxiiij. (-)

30: go/ nic o tym áni wiedzyeć áni rozumieć/ nie mieli. Iedno tego po nas chce/ á=

31: bychmy zówždy ku tey ták frogiey łpráwie gotowi byli/ opowiedáiąc łie nam/

32: iż żadny tego áni wiedzyeć áni rozumieć miał/ kiedy ku they łpráwie zákołáćą

33: we drzwi w iego/ áby łzedł á wczynił liczbę z włódárłtwá łwego. A przetochmy

34: ty łłowá święte iego tu łobie ná początku włpomionęli/ ábychmy łie wczýli/ á to

35: zówždy ná napilnieyłzey pieczy mieli/ ábychmy zówždy byli czuyni á gotowi ná

36: łwięte przyłcie á ná zákołátanie iego. Co łzyrzey zrozumieemy s tey Ewányeliey

37: łwiętey/ ktorą nam ku pociefze nápiłál Máttheułz s. tymi łłowy.

38: **T**edy podobne iest krolełstwo niebiełskie dzyełią=

39: ciom pánien/ ktore wzyawłzy łámpy łwoie/ wy=

40: łzły przeciwko oblubienicowi. A było ich miedzy

41: nimi łzalonych pięć/ á mądrych pięć. Ale ony łza=

42: lone wzyawłzy s łobą łámpy łwoie/ nie wzyęły nic

43: do nich oleiu. A *ouy* [!] mądre nábrály oleiu w naczyńie łwoie y

44: łámpy. A gdy łie omiełzkał do nich oblubieniec wynidź/ poczę=

45: ły włzýtki łpác/ y záłnęły. A potym o połnoey włłyłzály wołá=

46: nie: Iż iuz oblubieniec idzie/ winidźcie przeciwko niemu. Te=

dy łie por=

strona: 340v

Ku czći

dzyewicam łwiętym:

1: grafika

2: dy łie porwály ony páńny włzýtki/ y poczęły przypráwowác

3: ony łámpy łwoie. A ony poczęły ku mądrém mówić:

4: Daycie nam też prółimy oleiu wálzego/ bo pewnie łámpy náłze

5: pogáłzną. Odpowiedzyály im ony mądre/ thák mowiác: Nie

6: damy/ áboweim [!] y nam y wamby nie dołtáło: ále ráđzey idź=

- 7: cie do przedájących/ á tam łobie kućcie. A gdy ony odefzły ku=
8: pować/ oto wnet przyfzedł oblubieniec/ á ony ktore były go=
9: towe/ wefzły z nim poľpołu ná gody/ á fortká wnet była zám=
10: knioná. Potym záfię przyfzły y ony drugie pánnny/ wołájąc:
11: Pánie/ Pánie/ rácz nam otworzyć. A on fie im ozwał/ mo=
12: wiąć: Záprawdę záprawdę powiedam wam/ iż o was nie=
13: chcę nic wiedzyeć. A thák czuycie á bądźcie zázwdy gothowi/
14: gdyż niewiecie pewnie áni dnia áni godziny.
- 15: **A** Tu fie wnet przypátruy dziwney fprawie Páná tego/ iż thu
16: wfpomináć raczy pięć mądrych á pięć fzalonych dzyewic.
17: Gdzye fnađz ten ktory nie iefł obiáśnion á obiecánym dá=
18: rem iego fwiętym/ mnimaľby áby tho była iáka fábuľá ábo przypowieść o iá=
19: kich mądrych ábo fzalonych pánnach fwiátá tego. A wykretáč záfie á wywrá
20: cácz fłow iego fwiętych/ iuż łobie to może rozbieráć á rozfzyrzáć onym złym ro=
21: zmyfłem fwoim/ ktorego mu Pan iefcze ktemu ku iego zátřaceniu przyfporzyć
22: obiecáć raczył/ ná rozmaíte pogadki ná rozliczne wywody/ ktoremi fnádnie
23: może zwieść vbogiego ptoftaká. Ktorego iednák nigdy Pan w niewinności ie=
24: go nie opuści/ áni go będye ták frodze fądził w proftocie iego/ iáko onego vpor(*marg*)

Lukaś w xij. kapit (-)

- 25: niká/ o ktorym powiedáć ráczy: Iż táki fługá złościwy/ ktory wie á rozumie wo
26: lą Páńfką/ frozfzemi plagámi będye karan/ niźli on niewinny á zwiedziony od

niego/ ktore=

strona: 341

Ku czći Liřt 341.
dzyewicám fwiętym.

- 1: niego/ ktoremu on iednák z ľáski á z miłofierdzya fwego/ das czáfem fwym v=
2: znánie Bořtwá fwego fwiętego. A nád niewiernikiem onym/ rofciágnie frogie(*marg*)

Ezech. w iij. xxxiij. (-)

- 3: obietnice fwoie/ ná pomřtę á ná vpadek iego. Gdyż to záflubił/ iż tey omyľności

4: iego/ chce pátrzyć frodze s plugáwých rąk iego.(*marg*) ¶ **Iáko tę przypowieść Páńską rozumieć mamy.** (-)

5: # Ale ty moy miły Krześciáńlki brácie/ zá wfpomożeniem Páná fwego/ ták ro

6: zumiey tę świętą przypowieść iego. Iż thu Pan wśzytek narod ludzki rozdzielác

7: raczy ná dwá fthany/ gdy v niego żadnego bráku w ofobach nie máfz. Gdyż iá=

8: ko Páweł s. piśác raczy: Iż v niego tháki krol iáko y zagrodnik/ tháki Zyd iáko y(*marg*)

Do Rzimia. w x. (-)

9: Grek. Iednoż ten iefth ná pilney pieczy v niego/ ktoregożkolwiek ftanu ieft/ kto=

10: ry ftoi przy świętey woli iego/ á pilen náuki á poftánowienia iego świętego/ á

11: w proftocie á w niewinności fwoiey ftoi vftáwicznie przed Máieftatem iego

12: świętym.(*marg*) ¶ **Wśzytek narod ludzki ná dwá ftany Pan rozdyelić raczył.** (-)

13: # Słuchayże ná iákie tho dwá ftany ten Pan tento narod ludzki rozdyelác ra=

14: czy/ Oto iáko ślyfzyfz/ iż ich połowicę zowie mądreml/ á połowicę fzalonemi.

15: Przypátruyże fie tu pilno/ ktore mądreml zwác raczy/ á ktore fzalonemi. A ftá=

16: ray fie o to pilno/ á fzukay wfpomożenia iego świętego v niego mocno/ ábyś ftá

17: nąc mógł w pocżcie tych mądrych. Gdyż ślyfzyfz iáwnie/ iż przed tymi fzalone=

18: mi zámkniona forthká byłá/ á nie puźczono ich ná gody zá oblubieńcem ich. Y

19: owfzem im powiedzyano: Iż niechcę o was nic wiedzyeć/ bofcie nie czuły/ áni

20: fcie były gotowy/ ániście były pilny tey godziny/ gdy was miano powołać ná

21: ty gody święte/ á ná to hoyne wefele Páná á oblubieńcá wáfzego.(*marg*) **Co to ieft zá oblubieniec.** (-)

22: # Pátrzayże co to zá gody/ á co to zá oblubieniec/ á co tho zá fortá/ ktora bywa

23: zámýkána przed tymi niedbálcy/ á przed tymi práwie iáko fzalonemi/ thák iáko

24: ie tu Pan miánowác raczy. Słuchay co Prorok mowi ku káżdey wierney duſzy

25: od Páná tego/ ktory iá fobie wyzwolił á pokropił y poświęcił krwią świętą fwo

26: iá/ á vczynił iá wdzyęczną oblubienicą fpołącznego Boſtwá fwoiego/ á oddał

27: iá Bogu Oycu fwemu/ zá wdzyęczną ofiárę/ á zá wdzyęczny vpominek iemu: (*marg*)

Ozeafś w ij. kapitú. (-)

28: Iżem iá ciebie moiá miła oblubienico poſlubił z dawná fobie/ á poſlubiłem cie

29: nie obyczáiem fwiátá thego/ álem cie fobie poſlubił/ w wierze/ w nádzyei/ á w

30: Íspráwiedliwości. A ten flub moy nigdy iuż tobie złaman/ zgwałcon/ áni omy=

31: lon być nie może. (marg) **Iákie przenośini obiecał Pan vczynic káždemu wiernemu swoiemu.** (-)

32: # Słuchayże gdzye tey oblubienicy wdzyęczney swoiey/ kthora ftátecznie będye

33: dzierzálá ten flub á tę wiárę iemu/ zá żywotá fwego/ obiecał przynośiny vczynić.

34: A to wnet małż święte á nieomylné słowá iego/ kthore mowi ku tym wiernym

35: oblubieńcam swoim/ Iż ia iuż pojde gotowác wam mieyfcá/ ábowiem gdiem (marg) **Ian s. w xiiij. kap.** (-)

36: ia ieft/ chcę áby tám był zemną y káždy wierny sługá moy/ á oblubieniec moy

37: A gdzyeż to ieft ten Pan? á gdzyeż nam tho mieyfce gotuie? Otho słuchay iáko

38: wyznawa wśzytko zebránie Krześciánńkie/ y iákoć o nim Apofthołowie iego.

39: w członkoch wiáry twoiey rozumieć zořtáwili: Iż wřtápił ná niebiołá/ á fiedzi

40: ná práwicy bogá oycá wřzechmogącego. A thámże chce áby pořpołu z nim był

41: káždy oblubieniec/ y káždy wierny sługá iego.(marg) **Rofkofzy mieyfcá wiernym zgotowánego żaden nigdy wypifác nie vmie.** (-)

42: # Mieyfcá tego/ thák iuż tobie iáko słýżysz zgotowánego/ iefli cie thu wiernym

43: znajdye Pan twoy/ ták iáko iuż o nim wiefz y słýżysz/ rořkofzy/ obfitości/ weřela

44: álbo błogofławieńřhwá rozliczne/ ábychći wypifác miał/ o thym řie záwřdy

45: wřzyřcy święci/ Prorocy/ y ini řtanowie/ wypráwić nie vmieli/ iedno ie záwřdy

46: wypifowáli/ iż mieyfcá tego rořkofzy/ rádořci/ obfitořci/ á rozlicznego błogofłá(marg)

Ezaiařs w lxiiij.

¶ **j. Do Korint. w ij.** (-)

47: wienřtwá/ żadne piřmo wypifác/ áni żadny ięzyk nigdy wypowiedzyeć nie v=

48: mie áni będye vmiał. Ale řprávuiąc řie podobieńřtwem rozumu **pořpolite**^{g0}/ á

49: oczymá fwemi/ gdy pořrzemy ná ochędogořciá ná rozliczne rořkofzy řwiátá tego

50: omylnego á obłędneho/ kthorego piřmo zowie łotrowřką iáłkinią/ iż żaden ro=

51: zum řie tákiey řprávie iego widziwowác nie może/ widząc dziwne á dziwne pię

52: knořci á rořkofzy iego. A gdyż to ták bydlętom y źwirzętom řprávic raczył tákie

53: ochędofřwá á takie rořkofzy/ ktore tu poruczył pod moc człowiekowi řmiertelne

54: mu/ Coż rozumieř iefliże káždy miřtrz záwřdy řobie řřtuki nie zořtáwi? Coż rozu

55: mieřz iáko Máieřtat řwoy/ á řtolec wielmoźnořci řwoiey/ řobie řpráwić á pořtá

Mmm

nowić á ochę=

strona: 341v

Ná czeřć
dzyewicám řwiętym.

1: nowić á ochędoźyć raczył? Ktory nie doczeřny ieft/ ále wiecznie wiekom iuź thák

2: muři trwáć/ w tey tám wielmoźnořci/ á w tey ochędoźnořci řwoiey.(*marg*) ¶ **Iáko fie k
tákiemu mieyřcu gotowáć mamy.** (–)

3: # Słuchayże iáko cie tu Pan troy vczy/ ábyř nie był odłáczon od ták wielmo=

4: źnego mieyřcá twego/ á řtánáł w pocźcie tych mądrych řtanow/ ktore řá zgoto=

5: wáne ktemu. Oto řłuchay iźci powiádać raczy: Iź ci mądryzy záwždy řtali z zá=

6: palonemi lámpámi/ á s przychędoźonemi řpráwámi/ przed řwiętą oblicźnořcią

7: iego/ czeķáiąc miłofierdzya iego/ gdy ich będzye miáł powołáć/ do ták wdzyęcz=

8: nego mieyřcá řwego/ ná ty zezwolone gody řwoie/ to ieft/ ná ty wieczne wefela/

9: rádořci/ á nigdy nieřkończone pociechy/ ktore řá zgotowane tym wiernym iego.

10: # Coź to były zá ochędoźnořci ich? coź to były zá lámpy ich? Słuchay co ná dru=(*marg*)

Lukařs w xij. kapi. (–)

11: gim mieyřcu mowić raczy: Niechay będá biodrá wáłze przepálane/ á pocho=

12: dne gorájące. Abowiem to błogofłáwiony řługá/ ktorego Pan zálťanie cźuią=(*marg*) **Pan
iefzcze zá żywotá v řtołu řwego řadza wierne řwoie.** (–)

13: cego/ gdy zákołáće do niego/ á zálťanie go oczekawájącego przyřcia řwego. Y

14: záprawdě powiádam wam/ iź go pořádzi v řtołu řwego/ á řam będzye řłużył ie

15: mu. O moy miły Pánie/ godzyenźeli ^{te⁸⁰} ten to nędźny řługá troy/ ábyř ty řłu

16: żył iemu? Ale oto řłuchay/ iź iefzcze y thu zá żywotá twego/ pořádził cie v řtołu

17: řwego. Bo bogáctwy/ obfitořciámi/ opátrzył á rozhoynił řtoł troy/ y káźdego

18: řwego wierneho/ wedłóg řwietych obietnic řwoich/ á řam vřtáwicznie pořłu=

19: guie tobie/ opieką/ obroną/ á opátrźnořcią řwoią řwiętą. Ták iźci to obiecáć ra(*marg*)

Lukařs w xij. kapi. (–)

20: cźył/ iź włofek z głowy troy/ bez woley řwiętey iego/ tobie nigdy vpářć nie mo=

21: że: y o namnieyſzy kámyk nigdy nie może być obráżona nogá thwoiá. A ſam lie(*marg*)

w Pfalmie cx. (-)

22: tám ftára á przyczynia káždy vpadek twoy/ ábyś nie wypadł z obiecánego bło

23: goſłáwieńſtwá ſwego. Gdyż nam to o nim iáwnie piſmá poſwiadſzáią: Iż ie=

24: ſliby vpadł nędzny człowiek s powinności ſwoiey/ iuż mamy pewnego iadna=(*marg*) **i.**

Ian w ij. kapit. (-)

25: czá ſwego á obrońcę ſwego/ ktoremuchmy vwierzyli/ Páná Iezu Kryſtá Páná

26: náſzego. Iużechmy ſie ſtali ſynacžki poſlubionemi v ſwiętych Boſtwá iego.(*marg*) **Ian**

w xiiij. kapit. (-)

27: Iuż oczkolwiek záwołamy w ſwięte imię iego/ iuż nam to záſlubił ſam vſty ſwe

28: mi/ iż nam nigdy nie ma być obmowiono

29: # O ſwiętaſz to ſłużbá iego/ o błogoſłáwionaſz to opátrność/ iż *iefzce* [!] thu nas

30: nędznych robacžkow ſtrzeże á pilnuie/ ták iáko o nim Prorok powieda/ nie iná=

31: cžey iáko źrenice oká ſwego: Anyoły ſwoie s. nam przyſtáwiwſzy/ ku dziwnym(*marg*)

W Pfalmie xi. (-)

32: pilnoſciam á ſłużbam náſzym. A po ſmierci náſzey/ iuż pewnie káždy wierny ie=

33: go może być tego iſt/ iż tám gdzie ieſt Pan iego/ iż y on thámże ma być z nim/ ná

34: wiecznych rádoſciach/ á w tym wiecznym kroleſtwie iego. A iákož tu nie chędo

35: żyć iemu tych nędznych ſppraw á poſtępkow náſzych? á iákož tu nie ſtać z zápolo(*marg*)

Co to zá lámpy/ á iáko ie chędożyć mamy. (-)

36: nemi lámpámi/ czekáiąc ſwiętego przyſcia iego á powołania iego? A což to zá

37: ochędoſtwá? á což to zá lámpy? Oto ſłuchay iáko cie krocichno náuczył Pan/

38: iáko maſz ochędożyć ten nędzny ſtan ſwoy/ ku pocielze á ku ſwiętey chwale iego/

39: gdzieć krocichnemi ſłowy to ták opowiedáć raczy/ mowiąc ták: Iż to ieſt wſzy

40: tká wola Oycá moiego/ ábyſcie vwierzyli weń/ á ktemu w tego kthorego wam(*marg*) **Ian**

w xvij. kapit. (-)

41: poſłał Kryſtuſá. A toć ieſt lámpá/ á toć ieſt pochodnia goráiąca/ mocna wiá=

42: rá twoiá. Iż zadnego inſzego Bogá nie maſz/ y ni w kim innym wſzytkiey wiáry

43: y nádzyeie ſwey nie pokłádaſz/ iedno w Bogu Oycu/ á w tym Kryſtuſie ſwoim/

44: ktorego on tu tobie iáwnie okázáć raczył/ á zekłáćci gi wedle człowieczeńſtwá

45: iego/ á wedle obietnic ſwoich/ ná zbáwienie twoie/ ná wſzytki pociechy twoie.
46: S tąž lámpą á s tą pochodnią záwždy mocnie ſtoy/ á czekay záwołania ſwego/
47: gdy cie Pan twoy będzie powołać raczył/ thák iákoć oto tu w they Ewányeliey
48: ſwięthey opowiedać raczy/ ná thy wdzyęcżne á wieczne gody ſwoie. A s tą lám
49: pą gdy vſtháwicżnie będzieſz ſthał przed Máyeſtatem ſwięthym iego/ iuż on v
50: ſtáwicżnie/ ták iákoś ſłyſzał/ ſłużyć tobie będzie/ poładziwſzy cie v ſtołu ſwego. (marg)

Czo zá vbioru ná thy gody Pan od nas potrzebuie. (-)

51: # Vbierzylz ſie też ktemu/ ták iáko cie ſam vpominác ráczy/ áby thá ſwiátłość
52: twoiá/ ták tobie y ſwiátu wſzytkiemu ſłużyłá/ áby ſie obiáśniły vcżynki twoie do
53: bre. A což to zá vcżynki? Nie mnimayże ták/ iáko cie vczył on zwycżay ſtáry/ á=
54: by tho obraſki lizác/ ſwieczki palić/ po odpufćiech biegác/ ſrzody ſuſzyć/ álbo in=
55: ſze wymyſły wymyſláć. Ale ſłuchay á pilno ſłuchay/ iáko cie vczy przez Izáia=

ſzá nieomyln=

strona: 342

Ku czći

342.

dzyewicam ſwiętym.

1: ſzá nieomylnego Proroká ſwego/ iáko tá ſwiátłość twoiá ſwiećić á iáko ſie o=
2: kázowác ma/ á iákimi ſie ochedoſtwy ozdobić maſz przy okázaniu tey ſwiátło=
3: ſći ſwoiey. Słuchay ná cię woła ten Prorok ſwięty w pirwżey kápithule
4: pińania ſwoiego/ mowiac ták do ciebie od Páná twego: Iż mi kurzyſz/ kádzizſz/
5: ſwiećizſz/ powiedaſz mi iż mi poſćizſz/ á powiedaſz iż cie wyſłuchać nie chcę: wiedz
6: iż mnie iuż dawno omierzły ty dymy twoie/ ty kurzáwy/ ty ofiáry/ y ty poſty two
7: ie/ á iużem ſie vpracował nád thymi wymyſły twoiemi/ á dáley ich iuż ćirpieć
8: nie mogę. A gdy roſciągniecie ku mnie ręce wálze/ á w tę nádzyeię będziecie ku
9: mnie rozmnazác próſby wálze/ nigdy nie wyſłucham was. Abowiem tym mnie
10: chcecie vbłagác/ á ręce wálze pełne krwie/ ápomázáne złoſćiami. Ale ochędoż=
11: cie ſobie iedno złoſć ſercá á vmyſłu złoſćiwego wálzego/ á vcźcie ſie dobrze czy=
12: nić/ á to co ieſt woła moiá. Szukaycie ſádu/ á vcźcie ſie ſpráwiedliwoſći/ rátuý=
13: cie vcíſnionego/ ktory ſobie ſam pomoc nie może. Ráthuycie ſirotki/ pomożcye
14: wdowie/ á dopirko przydzyecie/ á vpominaycie mi ſie/ nie tylko ábyſcie próſić

- 15: mieli. By grzechy wálze były iáko czyrwiec czyrwone/ iáko śnieg zbieleią. A iá=
16: ko Słońce wyniknie fwiátłóść wálzá/ á będyecie w rádości vzywác nádánego
17: dobrá moiego. A nie będyecieli ták czynić/ pewnie śmierć á miecz požrze was.(*marg*)

Czemu Pan drugą część ludzi nie dbálych szalonemi zowie. (-)

- 18: #Słuchayże záfię pilno/ iáko tu Pan twoy tę drugą część ludzi niedbálych sza=
19: lonemi zowie/ á słuchay co in przyczytác raczy. A iż iuż káždy wie o pewnym
20: powołaniu swoim/ á iáko pímo powieda/ iż nic nie ieft **pewnieyfe⁸⁰** nád śmierć
21: á nic niepewnieyfezgo nád czás iey/ kiedy ná kogo przypáść ma. A wždy pew=
22: nie wiedząc o tym pewnym záwołaniu swoim/ iftotnie też to wiedząc/ iż iefliże
23: go gotowo nie záftanie Pan iego/ á on wdzyęczny oblubieniec iego/ iż ma zám=
24: knąc fortkę swoię przed nim/ á nie przypuścić go do obicánego á zgotowáne=
25: go onego kroleftwá wiecznego z dawná wiernym iego. A wždy o to nic nie dba/
26: á wždy fie nic nie ftára/ ták iáko go tu Pan przyrownác raczy ku tym szalo=
27: nym dzyewicam/ áby miał zápaloną lámpę swoię/ to ieft/ obiáśnioną dufzycz=
28: kę swoię zupełną wiarą á nádzyeią o Pánu swoim/ á ochędożną á ozdobioną
29: onymi wdzięcznymi kwiatki cnotliwych fpraw swoich/ á krześciánfkich poftęp
30: kow swoich/ wedle woley á poftánowienia Páná swoiego.(*marg*) **Prożne iuż ftaránie**

náfze po śmierci. (-)

- 31: # O nędzna á szalona dzyewico/ o nędzna á błędna/ á mam ták rzec/ mizerna
32: párfzywa owco/ izafzli lepiej tobie to przezwiśko nościć ná łobie thego márníego
33: szaleńftwá twego/ á niżli fie obaczyć á vciec fie do miłofierdzia Páná swoiego/
34: á do krześciánfkich powinności swoich/ á potym kołátác z inemi szalonemi do
35: zámknioney fortki oftáteczney pociechy swoiey/ á vftlyfzeć on záłofny á ftráfzliwy
36: głos Páná swoiego: Iż iuż idź precz/ á nie kołác więcey/ bo iuż nie chcę o tobye
37: wiedzyeć wfzákeś wiedzyał o pewnym záwołaniu swoim/ iedno żeś niewiedzyał
38: ktoreim godziny miał záwołác ná nędzny ten vpadek twoy. Czemużeś nie czuł
39: á czemuś nie był gotow/ á nie byleś pilen záwołania swoiego. O nędzny nędzni=
40: ku á mizerna szalona **dzyewiáo** [!] / załz tobie było nie lepiej powoli nábywác á ftá
41: ráć fie o tey gotowości swoiey/ niżli theráfz małz żebrác á biegác nábywáiąc/ á
42: przedfię nie ználeść żadnego wfpomóżenia fwego.

43: # Bo słuchay iáko ku czemu cie tu Pan przyrownywáć raczy. Iż ony nędzne
44: szalone niebożatká wnet wżrzawšy vpadek swoy á niegotowość swoię/ wnet ie=
45: ły zebrać v onych drugich gotowych/ áby czym wšpomogły onę nędzę swoię.
46: O wnet słuchay iáko były odpráwiony: Nie niebożatká nie/ iuż nie wczás ná=
47: bywacie/ iuż nie wczás biegacie/ bo šnadzy nam y wamby potym nie doštáło/
48: gdybychmy šie dzyelić mieli/ ále idźcie do przedáiących/ á thám šzukaycie wšpo=
49: możenia šwego.(*marg*) **Szalonemnimáme [!] ludzkie.** (–)

50: # O włáfnie á włáfnie ten wšzechmogący Pan tu wyłóżyć raczył to szalone mni
51: mánie náłze/ iż nędznicy záwždy bešpiecznie chodzimy/ łápáiąc ten márný á mi
52: zerny šwiát/ nic nie myłłac o bliškim vpadku šwoim/ á o tym štráfzliwym záwo
53: łaniu šwoim. Aż gdy iuż bliški pošeł przypádnie/ á iż šie iuż vkaże bliški vpadek
54: náłz/ toż dopiro zwyklichmy byli biegáć/ šzukáć/ ráthunku v ludzi šwiętych ży=
55: wych ábo vmárłych/ toż šie dopiro obiecowáć polepšzyć/ toż dopiro šzukáć ole=

Mmm 2

iu/ áno iuż

strona: 342v

Ná cześć
dzyewicam šwiętym.

1: iu/ áno iuż niewczás/ áno iuż wšyštko niešporo/ áno iuż ręce drżą/ áno iuż twarz
2: blednieie/ áno šie iuż wzrok mieni/ Doktor šie kryie/ przyiaciele po kącich zákry=
3: wáiąc oczy płáčzą/ šumnienie grzechem vštráfzone drży á frodze šie lęka/ iuż šła=
4: ba zewšząd nádzieiá. Więc do przedáiących/ to iešt/ do popow/ do mnichow/ y
5: do inšzych omylnych nádzii šwiátá tego/ taługo šie będzycie kołátáło zboláło
6: á trofkliwe šumnienie ono/ iż nieprzydzie ku żadnemu vznániu šwemu/ áz náko=
7: niec będzycie mu zámkniona fortká do onego nieškończonego miłofierdzia wdzię=
8: cznego oblubieńcá iego/ kthory ná káżdą godzinę czekał polepšzenia/ náwrocze=
9: nia/ á lepšzey gotowości/ obłędliwey oney owieczki swoiey. Czego z wielką záło
10: Źcią vzywáć muši y ze wšzytką rzełzą niebiełką/ gdyż on štrácił drogie á kołztow=
11: ne odkupienie swoie/ á iż nádáremne zá nie wylał šwiętą á niewinną krew šwo=
12: ię. A oná teź rzełza šwięta niebiełka/ iż štráčili miłego á wdzyęcznego towárzy=
13: šzá šwego/ kthory był špráwion/ štworzon/ á zgotowan ku wieczney chwale špo=

- 14: łu z nimi/ onego wiekiútego Boſtwá/ ktorego ſie oni nigdy nápatrzyć áni ná=
15: rádować z widzenia ſwego/ nie mogą.
- 16: # A ták tu ſie iuż możelz beſpiecznie y wtráżyć y wciełzyć s they błogoſławione y
17: roſprawy Páná ſwego/ á obaczyć ſie co ieſt lepszego/ ielli prze kęſ tey mizerney
18: niedbáłości ſwoiey/ korać przypadáć muſi prze márne łudárſtwá á prze ſpro=
19: ſną omyłkę ſwiátá tego/ małz ſtánąć w pocźcie tych ſzalonych ludzi/ ktorzy s ták
20: zátrownym á s ták ſtráſzliwym ſumnieniem/ gdy ná nie przypádnie on okru=
21: tny čás záwołania ich/ tułáć ſie po ſwiátu w márných omyłkach iego/ żadney
22: gotowości áni żadney nádzyeie nie máiąc o miłofierdzy Páná ſwego. Czyli v=
23: żywáiąc pobożnego/ cnotliwego/ á roſkoſznego/ bez wſzech burd á bez wſzech
24: kłopotow ſwiátá tego/ żywotá ſwego/ á máiąc záwždy **wpełną** [!] wiárę y nádzye
25: ię o Pánu ſwoim/ á chodząc záwždy w obronie/ w opiece/ á w opátrznóci ie=
26: go/ ſtánąć w pocźcie tych mądrych á przebránych Páná ſwego/ á záwždy z we=
27: ſołym ſumnieniem/ á z gorájącą pochodnią wieczney myſli á wierneho ſercá ſwe
28: go/ czekáć przyſcia á záwołania Páná ſwego/ á wnidź zá nim z wielkim weſe=
29: lem á z wielką rádoſcią ná ty wdzyęczne gody iego/ y do ták hoynych pálacow
30: iego. O ktorych/ iákochmy s pewnego piſmá ſłyſzeli/ y częſto ſłychemy/ iż žad=
31: ny ięzyk wymowić/ áni żadne piſmo nidy wypifáć nie może.(*marg*) **Czemu Pan tę
rozność ludzką dziewicami przeżywa** (–)
- 32: # Słuchayże dáley/ to iuż ia poruczám pocźciwemu rozmyſłaniu twemu/ przy
33: czym zoſtáć małz. Ale ſie przypátruy/ czemu tu Pan tę rozność ludzką dzyewicá
34: mi przeżywa/ á iż ie ku ſtanom pánieńſkim przyrownywa. Abowiem to ieſt nie
35: táyna z wiele piſmá ſwiętego/ iż v niego ten ſtan záwždy namilſzy á nawdzyę=
36: cźnieyſzy bywał: Co áby inſzego ſłuſznieyſzego wywodu nie było/ thedy wielki á
37: mocny wywod/ iż ácz ſtan małżeńſki ſám nawdźięcźnieyſzym zakonem poſtáno
38: wić raczył/ ále przedię ſám raczył ſie s pánný á z dzyewice czyłtey vrodzić/ y za=
39: wždy ten ſtan v niego ná wielkíy pieczy á ná wielkíy łáſce był y ieſt.
- 40: # Iáko y Ian ſwięthy w zyáwieniu ſwoim nádobnie o thym dokłádáć raczył/
41: gdzie ták piſze: Iżem widzyał potym/ áno Báránek ſtoi ná gorze Syon/ á z nim(*marg*)

42: Ítało Íto y czterdziesięci y czterzy tyfiące oŃob/ máiac nápiŃáne imię iego/ y imię oy
43: cá iego/ ná czele ná Ńwoim. Y wŃyŃzałem gŃos z niebá/ iákoby gŃos Ńzumiących
44: wod wielkich/ á nie ináczey iákoby gromu wielkiego. A gŃos nie ináczey iáko
45: wdzyęcznych gębców grájących ná lutniach Ńwoich. A Ńpiewáli iákoby iáko
46: pieśń nowá/ przed MáieŃtatem/ y przed Ítárfzemi/ y przed czworgiem źwirzát.
47: A źadny nie mogŃł zrozumieć Ńpiewániu onemu/ iedno oná Íto y czterdziesięci y czte
48: rzy tyfiący/ ktorzy Ńá ci/ co Ńá wykupieni s Ńwiátá/ á ci Ńá kthorzy Ńá niepomázáni
49: ná cielech Ńwoich/ ábowiem dzyewice Ńá. A ci wykupieni Ńá iáko pirworodná
50: ofiárą ze wŃyŃhkich ludzi/ Pánu Bogu y /Báránkowi/ á w kthorych wŃciech ni=
51: gdy źadna omyłká nálezyoná nie byŃlá/ á bez wŃzrgo pomázánia w niewinnoŃci
52: Ńwey zázwdy Ítali przed MáyeŃtatem PáńŃkim. O wŃáŃnieŃzby to wŃzytko przy=
53: wŃáŃzczyć mogŃł tey pánnie álbo pániey s. N. ktorey oto dzyŃ pámiátkę żywotá y
54: Ítanu iey Ńwiętego wŃpominaamy/ ábychmy w tym chwalili Pána Bogá Ńwe=
55: go/ á wczyli Ńie cnot żywothá á s przykłádu iey/ áby nas thákież Pan náŃz raczył

policzyć/ czá=

strona: 343

Ku czći

LiŃt 343.

dzyewicám Ńwiętyým.

1: policzyć/ czáŃu Ńwiętego zázwołánia Ńwoiego/ w poczet tych mądrych pánién/ o
2: ktorzy iuzechmy Ńie wyŃŃzey náŃŃucháli.
3: # Tákże ono y w księgach MoizeŃzowych nápiŃano Ítoi/ gdzye Pan Írodze wo=
4: Ńá Ńwá twirdzić á ludowi Ńwemu poruczáć á roŃkázowác raczył/ tám káždy Ítan(*marg*) **v.**
Moize. w xxv. (-)
5: opátuiąc wedle potrzeby á dolegŃoŃci iego/ tedy koniecznie Ítanu tego dzyewi
6: czego ledá iáko opátrzyć á opuŃcić nie raczył/ ále mocnemy przywileymi tám gi
7: ozdobić raczył/ Ítanowiąc o nim to práwo: Íż iefliby mąż poiął pániénkę pocz=
8: ciwą z domu czyiego/ á potym omierźiwŃy iá Ńobie Ńpotwarzác iá chciál/ á wro
9: cić iá rodzicom iey/ á potymby Ńie ználázŃá niewinnoŃć iey/ thedy Ítárfzy miáŃtá
10: tego máią wŃápić potwarzę onego/ á kázác go máią Írodze wbić zá onę potwarz
11: iego/ á Íto wag Ńrebrá będzye powinien dáć przyiacielom poczćiwey dzyewecz=

- 12: ki oney. Abo iefliby też kto potkał dzyeweczkę dobrowolnie chodzącą po polu/ á
13: wziąłby ią gwałtem nád práwo á nád przizwolenie iey/ y rodzicow iey/ niechay
14: będzie śmiercią vmorzon. Abowiem nie inákłzy iest iedno iáko łotr á rozboynik/
15: ktory powftawa ná gárdło brátá fwego. A ták y ná wielu inych mieyfcach fzy
16: roce zázwdy Pan opátrowác á zázwdy zdobić raczył ftan then/ thák w pánieñ=
17: fkim iáko y w męfzczyńfkim żywocie. A nie ináčzey iáko Anyołek iego niewynny
18: zázwdy ftan táki chodzi przed Máyeftatem fwiętym iego/ á zázwdy iest w pil=
19: ney ftraży á w nieomyłney opátrznóści y opiece fwiętey iego.
20: # Iáko y ono w kłięgách Sędziow żydowfkich nápiřano/ gdy Ammonitowie(marg)

Iudicum w xi. kap (-)

- 21: powftáli byli/ y bárzo fie byli zmocnili fynom Izráelfkim/ á był Ieffte wielki
22: mąż á zacny człowiek w inřym powiecie/ ktory zwano Tob. Synowie Izráel=
23: fcy ták vrádzili/ áby go byli wzyęli zá kłiążę á zá Hetmaná łobie. A ten nie miał
24: iednoż iednę nadobną dzyeweczkę fwoię/ którą bárzo miłował. A gdy ktemu
25: przyřzło po długich namowách/ iż fie sftał Hetmánem ich/ wiedząc iż bez woley
26: Páńfkiey flába iest moc człowiecza/ á miał czynić s twárdym nieprzyiacielem
27: fwoim/ obiecał y záflubił to Pánu Bogu/ iż iefli mi dař zwycięřtwo nád thák
28: řrogim nieprzyiacielem moim/ iřci to flubuię/ co mię kolwiek pirwey potka z do
29: domu mego/ gdy fie napirwey wrocę do niego/ co będę ofiárował imieniowi twe
30: mu. Owa krotce powiedáiąc/ poráził/ pogromił/ pobił ony wřzytki nieprzyia=
31: ciele fwoie. A gdy fie wrócał do domu fwego/ oná dzyewczká z wielką rádofcią
32: wybieglá przeciřwko iemu. A on nędzniczek rořtárgnął ná łobie odzyenie fwoie/
33: á iął plákác wwieřiwřzy fie v głowy iey/ powiedáiąc: Iż nędzna dzyewko o to=
34: biem vczyñił flub Pánu Bogu fwemu/ iż cie iuż mam ofiárowác iemu. Powie=
35: dzyálá oná dzyewczká: Iż nic fie nie fráfuuy namilřzy oycze moy/ ábowiem wa=
36: żnieyřzy iest flub twoy Pánu Bogu twoiemu/ niżli duřzá moiá. Potym iáko ią
37: ofiárował Pánu Bogu fwemu/ y iáko dobrowolnie řřlá ná ofiáre onę/ tho iuż
38: tám řzyroce o tym hiřtoria fwiádczy. A ták thu obácž káždy/ iáko łobie Pan nic
39: wdzięcznieiřzego/ á żadney milřzey ofiáry nie obrał/ z domu ták zacnego człowie=
40: ká onego/ iedno niewinność dzyeweczki oney/ kthora zázwdy bywála/ y zázwdy

41: ięft ná wielkiew pieczy/ á w wielkiew ważności y łáfcie v niego.

42:

¶ Czego fie s tey Ewányeliey s. vczyć mamy.

43: # Vczmyłz fie tu tedy s ftey [!] Ewánieliey fwiętey/ iákobychmy zázwdy/ ktoregoż=

44: kolwiek ftanu będąc/ vzywáli powinności swoich/ wedle woley/ przeźrzenia/ á

45: rofkazánia Páná tego/ á w niewinności zázwdy ftali przed Máiefthatem fwię=

46: tym iego/ y przed tym niewinnym Báránkiem náłzym/ ktoregochmy krwią dro

47: gą y fkropieni y odkupieni/ ták iáko nam Ian s. fzyrzey o niey powiedác y opi=

48: fowác raczy. # Pámiętaymyłz też ná on rozdział Pánłki/ iáko ná dwoie pod

49: figurámi fzalonych á mądrych dzyewic/ ftany náłze rozdzyelác raczy. A co przy=

50: pada ftanowi mądrych/ á co też ftanowy fzalonych. A z iáką gotowością pod fi

51: gurą dzyewic mądrych/ mamy zázwdy ftać przed Máiefthatem frogim Páná

52: fwego/ áby nam zázwdy byłá gotowo otworzoná fwięta fortká iego/ gdy przy

53: dzye czás nędznego záwołánia náłzego/ ábychmy nie fzukáli v przedáiących go=

54: towości swoich.

Mmm 3

Ale iż tego

strona: 343v

O wiernych

wyznawáčoch fłowá Bożego.

1: # Ale iż tego beż wfpomożenia tegoż lámego nigdy mieć nie możemy/ prośmyłz

2: go iáko Páná á oblubieńcá fwego/ ktory prawdziwy ięft w obietnicach fwo=

3: ich/ áby nas y myfli náłze łam fprawowác raczył/ iákoby nas zázwdy záłtał go

4: towe do záwołánia fwego fwiętego/ á otworzył nam tę wdzyęczną fortkę fwo=

5: ię/ tám gdzye zázwdy wiernych swoich wabić y powoływác raczy. Co

6: nam wfzytkim rácz dác Pánie Boże náłz ná wieki wie=

7: kom błogofławiony. Amen.

8:

Ewányelia o wiernych wyzna=

9: wáčoch fłowa Bożego żywych y zmárłych/ gdiż ie

10: fámo fłowo łácińskie **Confessores**/ to ięft wyznawáčze/ zowie.

11: Acz to byli potym fálzzywym przezwińkiem Spowiedniki ná=

12: zwáli. Ktorą Ewánielią nápifał Lukafz s. w xij. káp. Prze=

13: ciwko fálecznym wymyflączom fwiátá tego.

14: # Sczeńliwi to fludzy/ ktore gdy przydzye Pan/ nadzye ię zá=

15: wždy czuiące ná przyfcie fwoie etcet.(*marg*) ¶ **Ktho ieft práwym Pánem názym/ y iáko sie przeciw iemu záchowywáć mamy w powinnoſciach ſwoich/ káždy wedle ftanu ſwego. (-)**

16: **N** Ie ieft táyno iuz z nas kázdemu/ kto ieft

17: Pánem názym/ gdyż go nam iáwnie á iálnie Bog

18: Ociec przez wſzytki pífmá á przez Duchá s. obwo=

19: łác rofkazał. Ták iáko o nim Dawid s. y ini Proro=

20: cy ſzyroce opifáli/ mowiac do niego od Bogá Oy=

21: cá: Iż ty iedno ſam ſiedzyeć będyeſz ná práwicy mo

22: iey/ á ia tobie dam opánowác wſzytki naymoźniey=

23: ſze narody fwiátá tego. A będye kroleſtwo twoie

24: wieczne/ á nigdy nieſkończone. A od morzá do mo=

25: rzá wſzyfcy mocarze będą vpadác przed nogámi

26: twemi. Iáko y Apoſtoł ſwięty dokłádác tego ra=

27: czy: Iż w imię to ſwięte tego Páná náznego Iezus/ vpadác wiecznie muſi káźde

28: naymoźnieyſze **kołáno** [!] / zyemſkie/ niebieſkie/ y piekielne. Acz to páńſtwo y tá ſpo=

29: łeczność ieft zázwdy w tym iedynym Boſtwie Bogá Oycá/ y Syná/ y Duchá

30: s. wieczne á nigdy nierozdzyelne/ á wſzákoż wedle człowięczeńſtwá iż then Pan

31: náłz Pan Iezus Kriſtus/ nas iáko obrzucone á wzgárdzone ſyny od Bogá Oy=

32: cá náłzego/ wydárſzy s káźdey mocy zyemſkiej y piekielney/ ofiárował znowu

33: Bogu Oycu ſwemu niebieſkiemu/ zá wdzyeczne ſynacźki y zá wdzyeczną ofiárę

34: iemu/ tedy wedle człowięczeńſtwá wlálnie gi mozem zwác Pánem/ dobrodzye

35: iem/ á odkupicielem ſwoim. A iż teź zá ty dobrodzyeyſtwá ſwoie chce od nas po

36: ſłuſzeńſtwá á wierney wiáry á ſtałoſci náłzey/ á chce ábychmy w tym poſłuſzeń

37: ſtwie iemu zázwdy wierni á czuyni byli. Przeto ty ſłowá ſwięte iego/ fá nam tu

- 38: zá początek záložone: Iż to błogofławiony á fzczeńliwy fługá będye y ieft/ kto=
39: rego gdy przydzye Pan/ á zákołáce do niego iáko do domu fwego/ naydzye go
40: záwždy pilnego á czuiącego ná fwiete przyfście á ná záwołanie iego. Co fzyrzey
41: zrozumiey s tey Ewányeliey s. którą nam tenże Pan náfz przez Lukáfzá s. ty=
42: mi fłowy nápi fác y opowiedzyeć raczył.

43: On czás/ mowił P. Iezus ku zwolennikom swoim:

- 44: Niechay będą biodrá wáfze przepafáne/ á pocho=
45: dnie zápalone/ á wy bądźcie oczekawáiący/ iáko
46: fłudzy oczekawáią páná swoiego/ gdy fie wroći

z god ábo z we=

strona: 344.

O wiernych
wyznawáczoch fłowá Bożego.

Lift 344.

1: grafika

- 2: z god ábo z wefela fwego: A gdy przyfzedfzy zákołáce/ tedy mu
3: wnet otworzą. Szczęfłiwi fłudzy oni/ ktore gdy Pan przy=
4: dzye/ naydzye ie czuyne: y záprawdę powiedam wam/ iż fie
5: przepafze/ á káże im fiedzyeć: á sam chodząc będye im fłużył. A
6: iefli przydzye powtore ábo potrzecie/ á tákże ie znaydzye czuią=
7: ce/ fzczeńliwi fą pewnie fłudzy oni. To też wiedzcie/ iż gdyby
8: wiedzyał ociec czeládny/ ktoreyby godziny miał przydz zło=
9: dziey/ pewnieby czuł/ á nie dopuściłby fobie podkopác domu swo
10: iego. A ták y wy też bądźcie gotowi/ bo ktorey fie godziny nam=
11: niey nádzyewác będyecie/ tedy fyn człowieczy przydzye/ á záko
12: łáce do was. (*marg*) **Pan przy oblokfzy Boftwo człowieczeńftwem/ zborzył czártá y moc iego. (-)**

- 13: Lyfzałes iuz moy miły Krześciánfki brácie ná początku tey fwiętey rofprá
14: wy náfzey/ krotką wzminkę o tym/ iáko wiekuište Boftwo/ Ociec/ Syn/
15: y Duch s. opánowáło á ogárnęło dziwną możnofcιά fwą/ wfzytky mocy

16: niebieskie/ y zyeńskie/ y piekielne/ á iáko káżde koláno drzeć á vpadác muśi przed
17: łtráchem tey możności świętey. Ale iż narod nędzny ludzki/ gdy był odpadł prze
18: grzech á prze nieposłufzeństwo przodká łwego/ á wypadł s tey możności á s tey
19: opieki tego wielmożnego á nieskończonego Bołtwá/ iuż był przyłzedł w połfu=
20: łzeństwo á w opeikę [!] páná inego/ á páná złego á okrutnego/ to iest/ czártá łpo=
21: łnego. Aż potym gdy łie iuż zyáwiło ono święte miłofierdzye tego tho Bołtwá
22: łwiętego/ y wypełniły łie obietnice nád tym nędznym á vpádłym plemieniem
23: narodu ludzkiego/ á iż iuż było zesłáne ono łowo zácžete á záłlubione s te^{go} łpo=
24: łęcznego Bołtwá łwiętego/ ták iáko o tym wiele písmá y pewnego łwiádectwá
25: mamy/ on náłz zbáwiciel Pan náłz miły Iezus Kriřtus. A przyobłokłzy to Bo=
26: łtwo łwięte tym nędznym człowięczeństwem náłzym/ zborzył tego złego okru=

Mmm 4

tnego Páná

strona: 344v

O wiernych

wyznawáczoch łłowá Bożego.

1: tnego páná narodu człowięczego/ ktoremu był w moc podan/ zá łłufznym de=
2: kretem Pánłkim/ zá przestápieniem łwoim/ á iż to łpráwił przez łrogá łmierć á
3: mękę łwoię/ á przywrocił zálię do onego pirwłzego miłofierdzya y błogolłá=
4: wieńłtwá Bogá Oycá łwoiego niebieskiego/ toż dopiro ono człowięczeństwo
5: łwięte iego/ ták iáko łłyzimy/ iuż ták z Bołtwem złączone/ á ten náłz zbáwiciel
6: á odkupiciel Pan náłz Iezus Kriřtus/ iáko práwy Krol á práwy zwycięcá á
7: odkupiciel/ łzedł włáfná mocá łwoią/ ták iáko iuż o tym dołyc wiádomości ma
8: my/ y vřtáwicznie w członkoch wiáry łwoiey wyznawamy/ do łpołęcznego o=
9: nego Bołtwá łwoiego/ á do Bogá Oycá łwego niebieskiego. A tám przyniołł
10: włzytki łupy łprzećiwnikow á nieprzuiacioł tego to człowięká nędznego/ ták iá=
11: ko o nim y podziś ielzche łpiewa wierne zebránie kołciołá iego łwiętego. A tám ie
12: podrzucił á podłožył/ ták iáko o nim Dawid s. a dawná iáwnie á iáłnie proro=(marg) w

Pfalmi cx. (-)

13: kował/ miáłto podnożká pod łwięte nogi iego. A ielzche ktemu łrodzey będą pod
14: rzuceni/ thák iáko im to písmo obiecuie/ czáłu onego łtráźliwego łádu iego. A

15: człowieká nędznego/ iuż thák odkupionego á wyzwolonego/ ofiárował znowu
16: iemu/ zá wdzyęczną ofiárę zá miłego fynaczká iego/ á vftáwicznie y dziś/ iákož
17: tho s pewnego pílmá wiemy/ ftáráiąc fie o włythko dobre y błogofłáwień=
18: ftwá iego. *(marg)* **Krolestwo Páná Kriftufowe wieczne.** (–)
19: # A tám wnet/ tám iáko slyżymy od Prorokow fwiętych/ ony dekretá z dawná
20: obwołáne/ lą fie iemu wypełniły/ że mu ten narod nędzny ludzki dan iest wedle
21: człowieczeńftwá iego fwiętego w fwiętą á w nieomylną opiekę iego. A tego kro
22: leftwá iego/ á tey rofkolzy iego/ żadnego czáfu áni dokończenie/ iuż nigdy być nie
23: może. A to iego fwięte Pánftwo/ á to błogofłáwione krolestwo/ iuż fie wnet po
24: częło iefzcze tu ná tym fwiecie/ á od początku iego/ gdyż lą rozne á rozliczne ftany
25: tego to narodu ludzkiego. Abowiem ci ktorzy vwierzyli mocno temu to fwięte
26: mu odkupieniu fwemu/ á ftoią vftáwicznie z zupełną wiárą swoią/ á s cnotli=
27: wemi powinnościami fwemi/ przed fwiętym Máyeftatem iego/ ci lą vftáwicz
28: nie w tym fwiętym krolestwie iego/ pod opieką/ pod mocą/ pod zwirzchnością/
29: á pod opátrzností fwiętą iego/ tám przed przyściem iego/ tám theż y po zyáwie=
30: niu iego. *(marg)* **Ktorzy sobie lekce ważą miłofierdzye Pánskie/ nie lą w**
krolesthwie Páná Kriftufowym. (–)
31: # Ale ci záfię kthorzy lekce ważą to fwięte miłofierdzye iego/ á práwie iá=
32: koby podeptowáli onę fwiętą á niewinną krew iego/ kthora iest hoynie wylaná
33: zá ten márnny vpadek ich/ á ná zbáwienie ich/ á nie záchowywáią mu/ áni wiá=
34: ry/ áni powinności swoich/ iáko Pánu á dobrodzyeiowi swoiemu/ á nie fprá=
35: wuią fie wedle woley/ náuki/ ábo głófu iego fwiethego/ iuż ich nie chce znác/ iuż
36: fie záprzał takich błędnych owieczek swoich/ iuż ich nie chce mieć w tym błogo=
37: fláwionym krolestwie swoim/ áni w opátrzností swoiey. Iuż on drugi ich fro
38: gi á okruthny pan/ á práwie iáko wilk drapieżny/ á iáko Lew ryczący/ rofciąga
39: nád nimi chorągwie swoie/ á kocha fie s tego/ iż nie wypádli z onego ftárego de
40: krethu/ ná nie z dawná vczynionego/ gdyż ma y drugi nowy dekreth po sobie v*(marg)*

Ian s. w j. kapitul. (–)

41: Ianá s. Iż iedno fie tym dopuźcza ten fwięty Pan zwác fynaczkí fwemi/ á thy
42: chowa w tym krolestwie swoim/ ktorzy przyięli fwięte odkupienie iego/ á wwie

43: rzyli świętym słowom/ słpławam/ á postępkom iego.(*marg*) **Pan z wielką żalostí używa
wypadku namieifzey owieczki swoiey. (-)**

44: # A ták then włzechmogący Pan / ták iáko to o nim wšytki piłmá świádczą/ y

45: iáko tho łam wielekroć wyznáć raczył: Iż z wielką żalostí używáć raczy y ze

46: włzem zborem słwym niebieskim/ tákiego márníego wypadku namnieyfzey owiecz

47: ki swoiey. A wšzędy á wšzędy woła/ á vpomina/ á przeštrzega z nas káždego/ s

48: tákiey niedbáłości náłzey/ opowiedáiąc dziwne pociechy/ rołkołzy/ rádości/ káž=

49: demu wiernemu słwemu: opowiedáiąc dziwną zwirzchność/ władzą/ opiekę/

50: rozłzyrzenie sławy y bogáctwá ku káždemu ielzche zá żywotá iego/ á po śmierci/

51: tu iuż tego pełne wšzy mamy/ z iákimi rołkołzámí/ rádołciámí/ błogołáwień=

52: łtwy/ tám oczekawa thákiego káždego wiernego sługi swoiego. Ták iáko oto y

53: tu w tey dzifiefłzey Ewányeliey opowiedáć raczy/ iż nie tylko ty dziwne nam zgo

54: towáne dobrodzyeyłtwá tu przypomináć raczy/ ále kogo záłtanie ták pilnego/

55: á ták czuynego á dbáłego o tym świętym miłofierdzyu słwym/ iż go zá łtoły swe

mi błogołá=

strona: 345

O wiernych

Liłt 345.

wyznawáczoch słowá Bożego.

1: mi błogołáwionemi/ to ielł/ przy słpółeczności onego Bołłtwá słwego święthe=

2: go/ á w opátrzností iego/ połádzić obiecuie/ á łam mu słżyć chce: iákoż włthá=

3: wicźnie słżyć/ wedle człowięczeńłtwá swoiego/ opátrzností á rozlicznym łtá

4: rániem słwoim.(*marg*) **Ktho gárdzi vpominániem Páná słwego/ ten wypada z opieki
iego. (-)**

5: # O nędzny człowięcze/ o nędzna owco pářłzywa/ ktorakolwiek wzgárdziłł to

6: ták wdzyęczne vpominánie Páná swoiego/ á nie poydzyełł zá święthym głółem

7: á zá wołá iego/ mogłábyłł łie obáczyc/ co to ielł/ á iáko to łroga rzecz ielł/ iż prze

8: kęłł they márníey słwey woley świátá tego/ á prze márníe z wiedzynie tego wilká

9: słwego drapieźnego/ kłtory włłtáwicźnie czyhá á czeka ná márníe zginienie á ná ro

10: zdrapánie twoie/ odłłtępuiełł od tákiego Páná á dobrodzyeiá swoiego/ á wpa

11: dałłł dobrowolnie s świętey opieki/ opátrzností s tego wdzyęcznego krolełłtwá

12: iego. Gdyż iuż słyfzyfz y wiefz/ iż cożkolwiek iefł ná fwiecie dobrego y złego/ wfy
13: tko to iefł z mocy á z opátrznofci fwiętey iego. A ty przedfię nie dufáiąc iemu/ fzu
14: kafz/ mácafz/ á biegafz/ fkąd inąd wfpomożenia fwego: gdyż to pewnie wiefz/ iż
15: cokolwiek fobie zyednafz oprócz woley fwiętey á oprócz przeźrzenia iego/ iż to iuż
16: mafz nie od niego/ ále od thego márnego á omylnego kfiążęciá fwiátá tego/ á iż
17: to vftáwicznie mafz ná fkázę á ná vpadek thwoy/ y wiecznie y potomftwá two=
18: iego/ á iż tho tobie iáko proch á iáko plewy w krotkim czáfię wftytko/ iáko z wi=
19: chrem/ márnie rozlecieć fie musí: á ktemu iż ftrácić mafz wiecznie ono przyfzłe á
20: wieczne kroleřthwo fwoie/ zwirzchnofć/ obronę/ y opiekę Páná fwoiego. Abo=
21: wiem wftytko cokolwiek tobie przypadáć miáło s fwiętey opátrznofci iego/ to(marg) **w**

Pfalnie Cxxvij. (-)

22: iuż wiecznie vbłogořłáwione iefł/ á z wielkimi pociechámi twemi/ ma trwáć
23: w domu twoim/ y w potomftwie thwoim: gdyż Pan potomftwo twoie zowie
24: gáłáfkámi á látorořłkámi **wdzyęcznnemi** [!] fobie/ s fwiętego řzczepu fwego wyro
25: řłemi. A iefzcze ktemu/ iáko mafz wiele obietnic/ iáko řnádniuchnym řtárániem
26: możeńf to wftytko fobie zyednáć v niego: gdyż cie fynaczkciem fwoim iuż miáno=(marg)

Mattheuř w vij. (-)

27: wáć będye/ gdyżci przypomináć raczy: Izali iefł ktory ociec zyemfki ták zły/ á=
28: by mogł podáć fynáčkwowi fwoiemu prořzácemu miáfto chlebá kámięń/ á miá=
29: řto ryby iáfzczorķę? A owřzem opowiedáiącci fie z nierownie więtfzym miłofier=
30: dzyem fwoim/ niřli ten zyemfki ociec mogłby fie okázáć na wdzyęcznieyfzemu fy
31: naczkowi fwemu.
32: # O iákieř to ferce/ o iákař to myřl złořciwa/ kto fie w tym obáčzyć nie chce/ ábo(marg)

Ezaiař w vi. kap

Mattheuř w xij. (-)

33: nie moře. O iákoř fie thu nád káždym tákim řrodze peřnią obietnice Pánřkie: Iř
34: zá tę niewdzyęcznořć á zá theę niedbálořć tákiego káždego/ do końcá będá zářle=
35: pione oczy/ y zátkáne vřzy iego/ iż fie iuż nigdy potym obáčzyć nie będye mogł/ á
36: to iż niewdzyęcznie przymował głofu/ vpominánia/ á náwiedzenia Páná fwe

37: go: ták iáko to nád onym frogim vpadkiem nędznego Ieruzalem miáftá onego(*marg*)

Lukafs w xix. kap (-)

38: záłobliwie płácząc/ opowiedác raczył.

39: # Słuchayże iáko nas tu ten wízechmogący Pan á ociec s tey frogiey á nędzney

40: niedbáłości przeftrzegác á vpominác raczy/ mowiac ku kázdemu z nas/ á zwła

41: fzczá ku przerzánym á ku powolnym fwoim/ ktore tu przełóżyć raczył/ fzfáfárz=

42: mi á opiekálniki nád thym fwięthym ftdkiem fwoim/ á nád tymi owieczkámí

43: fwemi/ do ktorych pod ofobą zwolennikow fwoich/ ták tu mowic raczy: Iż nie=

44: chay będą biodrá wálze przepafáne/ á pochodnie gorájące/ áby gdy przydzye

45: Pan wálz z wefela/ záftał was czuiące. Dokładáiąc tego: Iż to błogofłáwiony

46: fługá/ ktorego ták czuynego záfthanie Pan iego ná przyfcie fwoie: á iż go obie=

47: cuie poładzić zá ftoły fwoiemi/ y fam chce poślugowác iemu. Dokładáiąc theż

48: tego/ á vpomináiąc go s tey vftáwiczney gotowości iego: Iż żadny niewie gdy

49: Pan zákołátác będzie raczył thym fwięthym przyfcie fwoim/ do drzwi á do

50: fortki iego.(*marg*) ¶ **Co zá z wefela Pan do nas przychodzi. (-)**

51: # Słuchayże iż tu powiedác raczy/ iż gdy Pan przydzye z wefela fwoiego. O z

52: wielkiegoż to wefela/ á z wielkíey rádości fwoiey ten Pan do nas przychodzić á

53: we drzwi náfze kołátác raczy. Azáfz tám nie było wielkie wefele á wielka rádość

54: wízech możności á onych ftanow niebieskich/ gdy widzyeli áno Krol ich/ á zwy=

55: cięfcá nieprzyacielá ich/ idzye do Máyeftatu fwoiego/ á do fpołeczney Bo=

ftwá fwoie=

strona: 345v

O wiernych

wyznawáczoch fłowá Bożego.

1: ftwá fwoiego/ wiodąc więźnie narodu ludzkiego/ á podmietuiąc ie pod nogi

2: Bogá Oycá fwoiego. to ieft/ Smierć/ Grzech/ Ządło piekielne/ ták iáko ie Pro

3: rok názywác raczy/ y ono fprofne kfiążę fwiátá tego ktore iuz żadney władzey á(*marg*)

w Pfálmie Lxvij. (-)

4: ni żadney mocy mieć nie może nád wiernemi bráci fki ich/ ktorych oni z wielką

5: radością czekaią/ á vřtháwicznie fie wefełá y ráduiá z obaczenia á z návroce=(*marg*)

Lukařs w xv. kap. (-)

6: nia ich.

7: # Azařz o tym wefełu nie piřáli rozmáicie Prorocy/ iáko y Ian s. w zyáwieniu(*marg*) **w
ziawieniu w v. (-)**

8: swoim tego dokłádác raczy: Iř gdym widzyał gdy przynieřiono křięgi żywotá/

9: á řaden fie nie obrał ktoby ie był otworzyć śmiał/ ář przyředł Báránek krwá=

10: wy iákoby zábity/ á do tego záwołáły wřzytki głofy niebieřkie/ Iř iednoř ty řam

11: błogofłáwiony/ á iednoř ty řam tey dořtoynořci/ iř mořeř otworzyć/ přeczyřć/

12: á ogládac thy křięgi/ w ktorych řa nápiřáne imioná přebránych á wiernych

13: twoich/ ábowiemeř fie ty řam dał zábić dla nich/ á odkupił ie łobie niewinná

14: krwiá řwoiá. A pádáiac ná twarzy řwoie/ dawáli wieczne błogofłáwieńřtwo

15: iemu. Azařz tá m vřtáwicznie nie wołaiá rozlicznemi głofy wřzyřcy řwięci Anyo

16: łowie iego/ mowiác: řwięty/ řwięty/ řwięty Pan nář ná wyłokořci. A to(*marg*) **Ezaiařs
w vi. kap.**

ř w ziawieniu iiij. (-)

17: ieřř wiecznie błogofłáwiony/ ktory tu przyředł w imię řwięte iego. Azařz to má

18: łe tá m wefele? Azařz tá m mále radořci? tym tá m wřzyřkim duchom řwięty m.

19: A s tymře to wefełem ten nář řwięty á błogofłáwiony Pan/ cřeka vřtáwicznie

20: tych wiernych řwoich/ á tych ktore thu przypominác raczy/ ktorzy vřtáwicznie

21: cřuyni řa/ á zupełná wiářá á nádzyeiá cřekaiá ná to řwięte wefele řwoie/ zákołá=

22: tá nia Pána řwego/ á řwiętego powołánia iego.(*marg*) **# Iákiey cřuynořci Pan od nas
potrzebuie. (-)**

23: # řłuchayře iáko tu Pan przypominác raczy tę cřuynořć wiernych řwoich/ á

24: tę gotowořć ich/ do tego powołánia řwego/ á do tego wefełá řwoiego/ á zwiá=

25: řzczá přełožonych á powołánych řwoich nad řwiętemi owieřzkámi řwoiemi/

26: gdzye powiedác raczy: Iř niechay będą biodrá wářze přepářáne/ á pochodnie

27: goráięce. Co potym nędzny á omyłny řwiát wywrocił: Iř niechay přełožony

28: kořcielny będzie vbrány złotem/ řřebrem/ á perlámi/ á niechay mieřzka přez řo=

29: ny/ ábo wlezye w kápicę/ pod řigurá omyłney á obłudney cřyřtořci řwoiey: á nie

- 30: chay ma pochodnią w ręku swoich/ to iest/ aby palił á kurzył wołkiem/ ábo ło=
31: iem/ ábo żywica/ przed Máiełtatem Pána fwego.
32: # O nędzni á omylni obłudnicy świáta tego/ y ktoż tu kiedy był aby mógł mieć
33: ták przepálaną biodrę swoię/ aby mógł być wolnym od pokufy czártá łprofne=
34: go/ á od fwowoleńtwa ciála swoiego? Gdyż pan powiedác raczy/ iż nie tylko(marg)

Mattheus v. kapi (-)

- 35: iákim innym połtępkem możnego świátá tego/ ále łámym okiem/ á łámym tylko
36: fwowolnym poźrzeniem/ iuż każdy zgwałćić muśi the powinność swoię. Azałz
37: ták tobie Pan twoy/ aby on przebrány łąd iego Páweł s. rofkázowác raczy? Ie(marg) j.

Do Korin. xij. (-)

- 38: dno aby folguiąc fwowolnemu ciálu swoiemu/ miał káždy vcźciwą małżonkę
39: swoię. A nie wymawia tám żadnego łtanu/ iedno káždy á káždy/ aby miał wła
40: łną małżonkę swoię. A iefzcze ktemu/ wiedząc Duch s: iż to czárt márny s czáły
41: fwemi wywroćić miał/ co iáwnie Páweł s. obwołał do Timotheuśzá piźząc
42: Iż náłtáną ludzyc z náukámi diabelskimi/ ktorzy łobie będą zákázowác mał=(marg) j.

Do Timot w iij (-)

- 43: zeńtwa/ y zákázowác pokármow/ ktore Pan dáć raczył káżdemu ku świętey
44: chwale swoiey/ á ku dzyękowaniu fwemu. Tedy to iáwnie á mianowicie łtano
45: wi duchownemu/ do Timotheuśzá piźząc/ rofkázác raczył/ aby káždy miał pocz
46: ćiwą małżonkę swoię. Y rozumiejąc temu/ iż to miało być obrocono ná plebá=
47: nią ábo ná iáki vrząd kofcielny/ iákoż ták łie wykłádác ważyć śmieią/ dołożył te(marg)

j. Do Timot w iij (-)

- 48: go Duch s. Iż tá małżonká iego ma być trzeźwia/ nie łzwarliwa/ łkromna/ á tá
49: ktoraby vmiála w boiáźni Bożey wychowác dzyatki swoie. A gdzyełz łie tu ple=
50: bania fwarzy/ ábo łie vpija?
51: # Ale nędzny świát á omylny człowiek nic tego nie bacząc/ dla nędznego fwó=
52: woleńtwa fwego/ śmie łie ważyć ták mocnych dekretow łamac Duchá s. Ie=
53: łzzcze tego łnadź łobie dokłádáiąc w iákichśi dekretalech swoich: Iż łepiey iest du
54: chownemu człowiekowi chowác łobie fwowolną niewiáłtę/ niżli łie báwić łprá
55: wámi łwieckimi/ około pocźciwey małżonki swoiey. O nędzniku/ o báłwaniu/

strona: 346

O wiernych

Liŕt 346.

wyznáváczoŕ fłowá Bożego.

1: ták iáko cie piŕmo zowie/ iáko ŕie ty śmieŕz/ prze ŕwoweńŕtwo ŕwoie/ ważyć ła(marg)
zachariaŕs w xij. ka (-)

2: máć á wywráć ták mocnych dekretow Páná ŕwego/ gdyż to iáwnie ŕłyŕzyŕz w

3: wŕzy ŕwoie/ od Proroká ŕrodze wołáiącego: Iż tho przekłéty przekłéty/ ktory ŕie(marg)
Ieremiaŕs w xi. ka (-)

4: śmie tego ważyć/ á odstąpić namniey od woley á od roŕkazánia twego moy mi=

5: ły Pánie. Gdyż ŕłyŕzyŕz od Páná ŕwoiego: Iż kto zemną nie ieŕt/ then przeciwo(marg)
Lukaŕs w xi. kapi. (-)

6: mnie ieŕt/ á miáŕto zbieránia roŕpraŕza. Gdyż ŕłyŕzyŕz ŕrogie dekrethá á ŕrogie o=

7: biećáne pomŕty ná tákiego káźdego/ ktory ŕie ŕprzećiwi namniey woley á po=

8: ŕtánowieniu Páná ŕwego.

9: # A toli ieŕt przepálánie biodr twoich/ iáko cie tu Pan vpomináć raczy/ wŕty=

10: dáć ŕie poczćiwego małżeńŕtwá? ktore tobie Pan twoy poŕwięćić y błogóŕlá=

11: wić raczyŕ/ á mieŕzkáć wedle dekretaŕow thwoich/ á mieŕzkáć s ŕwovolną nie=

12: wiáŕtá á z obrzydzeniem ŕwiátá tego? Y toli ła pochodnie goráiące? pić/ gráć/

13: ŕkrzypáć/ będnáć/ około ŕtołu thwoiego? á nic niedbáć áni wiedzieć o powinno=

14: ŕći ŕwoiey/ y o nędznych owieczkach tobie poruczonych á zwierzonych od Páná

15: ŕwego. Przecź ŕie nie lękniefz ŕrogiego gŕoŕu Páná twoiego? ktory otho názywa(marg)

Do philip. w iij.

: **Ezaias w Lvi.**

: **Ezechiel w xxxiiij**

: **Ieremiaŕs w xxiiij. (-)**

16: brzuch twoy/ bogiem twoim/ ktory cie názywa pŕem niemym á ochrápiáŕym/

17: z zátuczonym gárdŕem twoim/ tŕuŕtoŕciá owieczek tobie poruczonych/ ktore pá

18: trzą wiernego páńŕtwá ŕwoiego z ręki twoiey. Przecź im nie podawaŕz kwiat

19: kow ábo zyŕłek onych wdzyęcźnych fłow/ náuk/ á poŕtánowienia Páná twoie=

20: go? Przecz im nie świećiż oną wierną pochodnią/ iáko cie Prorok s. vpomina/

21: mówiąc: Iż to iest naiáfnieyza pochodnia káždemu wiernemu przed nogámi(marg) **w**

Pfalmie cxviii. (-)

22: iego moy miły Pánie/ słowo święthe á nieomylné twoie. Przecz nie przepaźeż

23: tych śprofných biodr swoich/ trzeźwiością/ skromnością/ miernością/ áby świeći

24: ły vczynki twoie dobre przed oblicznością owieczek twoich tobie poruczonych/

25: áby sie s tego/ iáko cie Pan twoy s tego vpomina/ znaczyły á okázowały w to=(marg)

i. Piotr w v. kapi. (-)

26: bie vczynki twoie dobre. Przecznie słuchasz nápominánia Piotrá s. ktory ná cię

27: woła/ ábyś nie w przymużeniu/ ále w skromności/ á będąc im przykładem/

28: páłł owieczki Páná swoiego.

29: Słuchay słuchay nędzniku/ iákoć tu Pan powieđać raczy: Iż tho błogóła=

30: wiony iest/ ktorego ták záłtanie czuiącego ná záwołanie swoie. Słuchay iż chce

31: przepáćć sam biodrá swoie/ á służyćci pośádziwszy cie v štołu swoiego. Słu=

32: chay iáko powieđa: Iż dobry gośpodarz/ gdyby wiedzyał ktorey godziny miał

33: by podkopác złodzyey dom iego/ iżby káždy był pilen ná strážy swoiey. Pátrzay

34: że pilno/ iáko wstáwicznie złodzyey chodzi około domu thwego/ ábyć gi podko=

35: páć mogł/ á wydrzećci owieczkę ktorą z opieki twoiey/ poświęcona ku czći Pá=

36: nu twoiemu? Czemuż nie czuiesz? czemuż nie pilnuiesz nád tym domem swoim/

37: á nád owczárnią zwierzoną tobie? gdyż to wiesz/ iż Pan twoy obiecuie frodze

38: pátrzyć kázhdey stráconey owieczki swoiey z ręku twoich. Gdyż tho słyszysz/ iż thu

39: Pan twoy opowieđaćci sie raczy: Iż gdy sie thego nawięcey nádzyewác nie bę=(marg)

Ezec. w iij. y xxxiiij. (-)

40: dzyesz/ iż chce zákołátác we drzwi thwoie/ á powołác cie ná frogą liczbę swoię.

41: O nędzna mucho/ o mizerny robaku/ iákież tho iest ferce twoie/ iż cie áni strách/

42: áni tákie dobrodzyeystwo/ nie może rużyc Páná twego. Ktory nie tylko áby cie

43: inemi błogóśławieństwy vbłogóśławić ábo opátrzyć miał/ ále sam chce słu=(marg) **w**

Pfalmie xviii. (-)

44: żyć tobie v štołu twoiego/ przepáławszy sie ná biodrá swoie. Gdyż to ielzczę z da

45: wną o nim Prorok powieđa: Iż wyfzedł ná ty święte śprawy swoie/ przepáła=

46: wŷzy iáko mocny Obrzym ŷwięte biodrá ŷwoie/ á iŷ ieŷt od wiekow dziwne á nie

47: wymowione wyŷcie iego/ á iŷ fie mocy iego iuŷ ŷadna ina naymoŷnieyŷza moc

48: nigdy ŷprzećiwić nie moŷe. A iáko piŷmá poŷwiadcŷaiá/ iŷ to ieŷt miedzy wŷzytki(marg)

Do zidow w x. kap (-)

49: mi ŷtráchy nawieŷtŷy ŷtrách/ wpáŷć w ręce Bogá ŷywiácego.(marg) **Rozmáite przezwiŷká
fałecznych páłterzow. (-)**

50: # Aby inŷy ŷtrách nie był/ áni s piŷmá áni s Prorokow/ doŷyć ŷtráchu á ŷáło=

51: ŷći moŷe mieć káŷdy fałeczny páłterz tych nędznych owieczek Páńŷkich/ á they

52: wdŷyęczney winnicŷki á oblubienice iego/ iedno s fámych przezwiŷk/ ktore wy=

53: ŷzły s ŷwiętych wŷt iego. Azałz go on nie zowie łotrem/ á ŷłodzyeiem/ á naiemni=(marg)

Ian w x. kapitulū. (-)

54: kiem/ ktory dzyurá á thylem á łotrowŷkie wkrada fie do owczárniey iego. Azałz

55: go nie zowie ŷolá ŷkáŷoná á práwie oŷzaloná/ ktorá ŷápŷowawŷy to co iá będye(marg)

Mattheuŷ w v. (-)

poŷolono fá=

strona: 346v

O wiernych

wyznawáczoch ŷłowá Boŷego.

1: poŷolono/ fáma ma być precŷ wyrzuconá/ y we błoto wtłoczóná. Azałz go Pá=

2: weł s. nie zowie miŷtrzem dyabelŷkim? á załz go Prorocy nie zowá pŷem nie

3: mym á ochrápiáły m z gárdłem zátuczonym/ ktory nigdy zákŷzykáć nie moŷe ná

4: wilká przychodŷącego do owieczek ŷwoich. Azałz go nie zowá báłwánem á

5: pniem ŷprochniáły m/ á drzewem niepotrzeby m w winnicy Páńŷkiej? O nę=

6: dzny nędzniku/ o márný włodárzu/ choctayby cie iuŷ nie ruŷyły obietnice á bło=

7: goŷławieńŷtwá Pána twego/ ktoreć dziwnie á ná wielu mieyŷcach obiecowáć

8: raczy: zowáć cie iáfná ŷwiecá/ zowáć cie pochodniá/ zowáć cie ŷzáfárzem wier=

9: nym ŷwoim/ błogóŷławiáć nogi twoie y káŷde poŷtápienie twoie/ obiecuiáćci

10: fie ŷam ŷłuŷyć/ poŷádziwŷy cie v ŷtołu ŷwego. A nákoniec/ thák iáko Páweł s. o(marg)

ij. Do Timo. w iiij. (-)

11: ŷobie piŷze. Iŷ mi iuŷ Pan moy obiecał dáć onę koronę záwŷdy ŷwieŷá á nigdy nie

12: zwiędłą/ zá wierne páfterstwo á zá wierne száfárstwo moie. A to wiełz iż ten á=
13: ni kropił/ áni kurzył/ áni dzwonił/ áni sie w perły áni w złocho vbierał/ áni lażł
14: żadną dziurą do tey świętey owczárniey Páná fwego/ ále páłł ty święte owiecz
15: ki iego prawdziwemi słowy á z náukámi Páná fwego.(*marg*) ¶ **Znáki páfterzá
prawdziwego.** (–)

16: # A toć łá znáki páfterzá prawdziwego/ á toć łá iáfne piątná iego/ kthory drzwia
17: mi á nie dzyurą włázi do stádá Pánńkiego/ kthory służy stádu Pánńkiemu wier=
18: nemi słowy á prawdziwemi náukámi iego. Gdyż nam Pan rofkazał iednoż te=
19: go duchá mieć zá prawdziwego/ kthory száfúie prawdziwemi słowy iego. A ten
20: iedno wchodzi tymi prawdziwemi drzwiami do owczárniey iego/ gdyż sie on(*marg*) **Ian
s. w x. kapit.** (–)

21: łam tymi drzwiami á tą wierną drogą názywáć raczy. A ty ktorzy dzyurámi á
22: dziwnemi wymyśły á dziwnym zábiegániem włáżá do owczárniey tey świętey/
23: iuż wiełz y náłłuchałéś sie iáko ie przeżywáć raczy: iuż wiełz y náłłuchałéś sie/
24: iáko ie poznawáć małz: iuż wiełz iefli they gorzkiey á skázoney foli ich záchwy=
25: cíłz/ że zákázon być małz/ á zasmierdzieć sie małz ná vpadek fwoy/ á ná lekkość
26: Pánu swoiemu.

27: # Strzelzże sie moy miły Krześciánłki brácie tákiego páfterzá dzyurą łączącego
28: do tey owczárniey Páná fwego/ strzelzże sie omyłnego głófu iego/ gdyż Pan po=
29: wiedáć raczy: iż iedno to łá wdzyęczne owieczki iego/ ktore słucháią głófu iego/
30: á vciekáią przed głósem naiemniczym/ kthory nic nie dba chociayby wżyithki o
31: wieczki iego były podrapány/ kiloby był łpełná on márný naiem iego/ á on łup
32: iego/ kthory łrodze odzyera/ ták iáko głóg á iáko ćirnie/ ták iáko o nim písmo po
33: wieda/ z owieczek iego. (*marg*) **Káždy człówiek iest páfterzem.** (–)

34: # A potym pátrżay moy miły Krześciánłki brácie á páfterzu owieczek swoich/
35: gdyż żadny łtan sie słuźnie s tego wymowić nie może/ áby nie miał poruczone=
36: go włódráthwá od Páná fwego: bo wždy káždy powinien liczbę dáć z domku
37: fwego/ z dzyatek y s czeladki fwey: á kto tego nie ma: tedy wždy powinien páść
38: á ná pieczy mieć niewinną dufzyczkę swoię/ á być pilen Krześciánłkiey powin=
39: ności swoiey/ áby iá oddał/ ták iáko iá wzyał/ czyłtá/ wdzyęczną/ á błogółá=

40: wioną/ Bogu Oycu śwemu. A což owżem ten ktorego pozwał Pan Iżáfárzem

41: być Ikárbow fwoich/ táiemnic fwoich/ woley á poftánowienia fwego fwięte=(*marg*)

Lukafs w xvi. ka. (-)

42: go/ což rzeczeńz nędzniku gdyć rzeką: Czyń liczbę z włodárftwá fwego/ á iuż podź/

43: bo iuż więcey rządzić áni włodowác nie będziefz. A iákafz liczbá twoiá? á iákafz

44: tám będye Ipráwá twoiá? á iákoż ty będziefz śmiał oczy podnieść do Máiefta=

45: tu Páná fwego? gdy iuż wiefz pewny dekret nád Iobą/ iż Iługá wiefząc wolą

46: Páńfką/ więtfzemi plagámi karan być muśi/ niżli on profty á niewiádomy. A(*marg*)

Lukafs w xij. kap. (-)

47: iákoż fie ty tego záprzec maIz/ ábyś nie wiefzyał woley Páná Iwoiego/ gdyż iá=

48: wnie á iáwnie vftáwicznie koIącá Iłowá iego do vřzu twoich? á thy ie ináčzey

49: wywrácaIz/ á ty powiedaIz prawdác ieft/ iżby ták być miáło/ ále což gdy náIzy

50: Itárfzy thák vftáwili/ á Pan więcey chce poIřufzeńftwá niżli ofiáry. O nędzny(*marg*) j.

Krole. w xv. (-)

51: Saulu/ Iřuchay á Iřuchay pilnie/ o iákim tám poIřufzeńftwie Prorok s. powie=

52: dał nędznemu krolowi Saulowi onemu/ ktory fie był tákiefz śmiał ważyć zgwał

53: ćić roIkazanie Páná fwego/ á czynił wymyIłne ofiáry iemu/ wedle woley Iwo=

54: iey: Iż oto zginiefz nędzny krolu y z woIřki Iwoiemy. AzaIz niewiefz iż fie ten Pan

55: nie kocha w żadnych wymyIłech Iwiátá thego/ iedno chce áby było poIřufzeń=

Itwo imienio=

strona: 347

O wiernych

Liřt 347.

wyznawáczoCh Iłowá Bożego.

1: Itwo imieniowi iego fwiętemu. A tu fie dopirko czáfu fwego obaczyřz/ ieffi cie

2: będye vmiáło wymowić poIřufzeńftwo dekretałow thwoich álbo przodkow

3: twoich. (*marg*) **powinność przelożonych koIcioIá Bożego.** (-)

4: # Profto ták czynił ten błogofłáwiony S. M. wyznawácż imieniá tego fwię=

5: tego PáńIkiego/ fwiętey woley iego/ ktorego oto dziś/ dla náuki Iwoiey/ żywot

6: y pořtępkI wIpominamy/ ktory dla tey prawdi Páná fwego/ ktora wyřIzá z nie

7: omylnych á fwiętych vřt iego/ dał zápieczętowác krwiá Iwoiá to mocne wyzna

8: wanie swoie/ y mocną wiare swoię słowom Pána swego. Gdyż Pan żadney in=
9: łzey powinności nie potrzebuie s przełożonych kościoła swoiego/ iedno aby wy=
10: znawali/ á rozszerzali/ á obwoływali święte imię iego/ chwałę/ wielmożność/
11: wołą/ á nauki święte iego. Y fámo te imię stározwykle kościelne zowie Confello=
12: res/ to iest/ wyznawacze słowá/ chwały/ á prawdy Pańskiey. Co náfzy potym
13: święci wymyślacze obroćili ná fzemracze/ á ná wybádacze táiemnic ludzkich/ y
14: przewáli ie Spowiedniki. Aczkołwiek iáko Páweł s. piŕze/ iż Pan przełożyć ra (*marg*) **Do Ephez. w iiiij. (-)**

15: czył stany w kościele świętym swoim/ iedny Doktory/ drugie Biškupy/ drugie
16: wyznawacze słowá swego: á wŕzakoż żadney iney powinności onym naywyŕz=
17: łzym przełożonym swoim á Apoštołom swoim świętym rozŕzyláiąc ná then o(*marg*)
Marek w xvi. ka. (-)

18: mylny świat/ poruczać nie raczył/ iedno: Idźcie á opowiedaycie wołą moię/ á
19: kto vwierzy słowom wáŕzym (ále tylko tym/ gdy nieomylnie będyecie powie=
20: dáć wołą moię) á weźmie znak z wody á z Duchá s. tey przyiętey wiary swoiey/
21: iż pewnie zbáwion będye.
22: # Pátrzayże iż tu nic pilnieyŕzego y tym ŕzáfármom swoim/ y nam wiernym ŕłu=
23: cháczm słowá iego świętego Pan poruczać nie raczy/ iedno ábychmy ŕłucháli
24: wiernego słowá iego. A oni aby ie nam też wiernie ŕzáfowáli. A stąd ábychmy
25: olięgnęli tu ná wŕzem świętę miłofierdzye/ káŕkę/ y opátrznóć iego: á potym do
26: ŕzli wiecznych rádości/ y onych wiecznych á niefkończonych zapłat y pociech swo
27: ich. Aczkołwiek to trudna ná *profte*^{go} człowieká/ iákoż tego wiele y podziŕ w po=
28: ŕpolitych pogadkach bywa: iż niewiem komu wierzyć/ káždy rozno powieda.
29: Thakći muŕi być moy miły brácie áż do ŕkończenia światá/ iż chce Pan iáko ná
30: probie mieć kościół swoy święty/ aby byli rozni wierni od niewiernych/ á ci omy
31: lacze muŕzą być áż do ŕkończenia światá wŕzytkiego. Ale krociuchno ciebie Pan
32: twoy rozeznánia prawdy náuczyć raczył: Iż káżdego duchá gdu go ŕłuchác bę=
33: dzyeŕz/ tedy rozeznaway ktory iest s prawdy. A żaden inŕzy s prawdy być nie mo
34: że/ iedno ktory powieda prawdziwie ŕłowo moie.

35:

¶ Czego fie s tey Roſprawy świętey vczyć mamy.

36: # Vczże fie tu moy miły Krześciáńſki brácie/ czego fie thu s tey Roſprawy fwię
37: tey náuczyć maſz/ y s tych poſtępkow thego to wyznawaczá woley Páńſkiej N.
38: s. y s poſtępkow żywotá iego. A to napirwey/ kto ieft Pánem twoim/ ták iákoſ
39: ſłyſzał/ á iáko mu maſz zachowywáć Krześciáńſką powinnoſć ſwoię. Bo iefli
40: wypádniesz z opieki á z opátrnoſci iego/ iuż też pewnie wiesz w iákiego Páná po
41: ruczeńtuo á opiekę przypáſć maſz/ y iáka opieká y zaplátá iego. # Vczże fie
42: też ty wyznawáczu ſłowá Páńſkiego/ iefliżeſ ktory ieft/ iáko ie wiernie ſzáfowáć
43: á noſić przed krolmi á przed kfiáżęty maſz/ á iáka ieft zaplátá twoiá/ á iáka też
44: ieft ſroga pomſtá twoiá/ zá niewiárę á zdráde twoię. # Vczże fie theż ty ſłu=
45: chaczu/ y iáko prawdę rozeznáć maſz/ y iáko wierzyć maſz/ y co tobie złego y do=
46: brego ná tym należy.

47: # A gdyż tego mieć nie możemy bez oſobnego podpárcia á miłofierdzia twe
48: go náſz miły á wſzechmogący Pánie/ ráczże ty to ſam w nas ſpráwić/ ábychmy
49: ciebie ſámeho práwym Pánem ſwym poznawſzy/ moglić zachowáć wſzytki po
50: winnoſci ſwe wedle woley á náuki twoiey ſwiętey: áby ták ſpráwuiąc fie wedle
51: głófu twego ſwiętego/ moglibyſmy być prawdziwemi owieczkám/ twemi/ á
52: być záwždy w opiece á w ſwiętej opátrnoſci twoiej. Ráczże náſz miły pánie dáć
53: nam też tákie ſprawce á ſzáfárze ſłow á táiemnic twoich ſwiętych/ ktorzyby ie
54: nam prawdziwie/ wedle woley á náuki twey ſwiętey/ ſzáfowáli: nie ſromáiąc

Nnn

fie áni boiąc

strona: 347v

Ná dzyeń poſwięcánia

koſcielnego.

1: fie áni boiąc żadnego naymożnieyſzego ſtanu tego ſwiátá. A rácz odpędzić wſzy
2: tki fałſzniki á wymyſlácze ſwiátá tego/ ktorzy nie pátrzą iedno áby dárli á łupi
3: li wełnę s tych nędznych owieczek twoich/ nie wchodząc przeze drzwi do they
4: ſwiętey owczárniey twoiey/ ále fie wkrádáiąc á włámuiąc pokátnie dzyurámi.
5: Sprawże też to w nas náſz Pánie/ żebyſmy poznawſzy prawdziwą náukę two=
6: ię/ wedle niey fie ſpráwować mogli/ á nie ſromáli fie ie y wyznawáć przed wſzyt

7: kimi łtany naymoźnieyłzemi fwiátá tego/ y iefliby tego byłá potrzebá nie litowá
8: li dla niey dác wylać krwie swoiey wedle przykłádu tego błogofławionego wy
9: znawce twego imienia fwiętego/ ktorego dziś pámiątkę obchodzimy/ gdyż iuz
10: pewnie z nieomylnych obietnic twoich wiemy/ cóś nam zá błogofławieńftwá
11: zá to obiećác raczył y tu/ y w chwale kroleftwá twego fwiętego. Kto=
12: rego nas włzytkich ráćz domieścić Pánie Boże nász wńzech=
13: mogący w Troycy iedynty. Amen.

14:

Ewányelia ná dzyeń onego ftá=

15: rego zwyczáiu poświącánia kościelnego/ ktorą ná

16: piśał Lukasz fwięty w xix. kápítulum. Przeciwko wymy=

17: **łom swiecktm [!] około nabożeńftwá.**

18: # Dzifia łie sftáło zbáwienie domowi twemu/ á to dla tego iż y
19: ten sftał łie łynem Abráámowym etcet.(*marg*) # **Iáko ma być poświącán dom
á przybytek Páński/ ták ten ręką zbudowány ku chwale iego/ thák teź łerce
człowieká wierneho/ gdyż ie duch fwięty zowie domem á przybythkiem łwoim. (-)**

20: **E**Wányeliřtá Lukasz fwięty piřze/ iż Pan
21: nász á zbáwiciel nász Pan Iezus Kriřtus/ łpráwu=
22: iác á łtánowiąć łpráwy á potrzeby zbáwienia ná=
23: łzego/ gdy czáfu iednego przechodził łie po mieřcie
24: Iericho/ gdyż on y godziny żadney nigdy dármo
25: nie opuřcił/ áby był nie miał częgo potrzebnego v=
26: czynić ábo okázác ku náuce potrzebney á zbáwien=
27: ney człowiekowi nędznemu. Tedy tám ná ten czás
28: człowiek ieden zacny y bogáty imieniem Zácheuřz/
29: iedno iż był żywotá niepoboźnego á łwowlonego/
30: ták iáko o nim hiřtoria fwiádczy/ chciał łie był po=
31: dziwowác á przypátryć Pánu temu/ łłyřząc o nim y o wiele dziwoch iego/ kto=
32: re on dziwnie á nieczłowieczeńřką mocą wielekroć iuz przedtym okázác był ra=

33: czył/ z ábieżał mu drogę. A iż był vrodą nie wielki/ á cífnąć mu fie też miedzy tłu
34: łzcze niechćiało/ włtąpił ná drzewo ktore bliſko ſtało/ ktore zwano Sykomo=
35: rum/ á z dáleká fie dziwował á przypátrował onemu dziwnemu człowieczeń=
36: łtwu Páná náłzego. Pan iż z dáleká vpátruie ſerce człowieká káżdego/ á z áwždy
37: podpierać zwykł wiáry káżdemu/ kto fie iedno chce mieć ku ſwiętemu Boſtwu
38: iego. Vpátrzywłzy człowieká onego chuć przeciw łobie/ obroćić fie do niego ra=
39: czył z miłofierdzyem ſwoim: á opuſćiwłzy ono wielkie zebránie ludu rozliczne=
40: go/ ktore fie około niego zebráło było/ powiedzyeć mu raczył: Iż ty iuż **Zácheu= [!]**
41: **łzy [!]** ſłtáp z drzewá tego/ ábowiem ia dziś będę odpoczywał w domu twoim/ á
42: będę pożywał chlebá twego. Támże potym nędzny on iáwnogrzeſznýk wzyą=
43: włzy iuż onych ſłow Pánłkich lepſze oſwiecenie w onym obłędnym ſercu ſwo=
44: im/ iáko wdzyećźnie przyiáł ná on czás w dom ſwoy Páná ſwoiego/ y iáką mu
45: okazał chuć oney poczętey wiáry ſwoiey/ to niżej vłyſzimy z Ewányeliey ſwię
46: tey. Támże Pan widząc iuż onę poczętą wiárę iego/ widząc iuż ono odmienne
47: ſerce iego/ ty ſłowá ktoreſmy tu łobie napirwey włpomnieli/ iemu powiedzyeć
48: raczył: Iż dziś fie ſłtáło włzytko zbáwienie domu twoiego/ ábowiem żeſ fie y ty

ſłtáł ſynem

strona: 348

Ná dzyeń poſwiáćania

Liſt 348.

koſcielnego.

1: ſłtáł ſynem Abráámowym. A ták ty ſłowá Páná náłzego miáłyby v nas być
2: vłtáwicźnie ná wielkíey pieczy/ gdyż ſłowá iego ſwięte nigdy nieomyłne łą: á co
3: ku iednemu mowić raczył/ tego fie też włzyłcy iſtotnie á pewnie nádzyewáć mo
4: żemy: á to zwłáſzcźá vwaźáiąć/ gdy táką chuć y táką wiárę okaźemy w ſercoch
5: náłzych temu Pánu ſwoiemu/ á z dáleká fie będyemy przypátrowáć dziwnym
6: łpráwam ſwiętego Boſtwá iego/ iż pewnie á nieomyłnie będye tákież ſłtápić
7: raczył do domu á do przybytku ſercá náłzego/ á też ty wdzyećzne ſłowá nam i=
8: ſtotnie będye mowić raczył/ iż fie iuż ſłtánęło zbáwienie domowi temu/ gdyžeſ
9: fie też y ty nedzniku ſłtáł łam ſynem Abráámowym. Co łzyrzey zrozumiemy s
10: tey Ewányeliey ſwiętey niżej **nápíłániey [!]** / ktorą nam Lukáſz ſwięty ná píłmie

11: swoim zořtáwić raczył tymi słowy.

12: grafika

13: Wřzedřzy Pan Iezus do miáľthá Ierycho/ prze=

14: chodził sie po nim. A otho wneth mąż ieden imie=

15: niem Zácieufz/ kthory był przełożontm nád cel=

16: niki/ á był bogáтым/ řtárał sie o tho/ áby theż był

17: mógł widzyeć onego Iezufa. A iż był ná wzro=

18: řcie máły/ á theż sie mógł przed thłufzczą doćifnąć/ zářzedřzy

19: wřthąpił ná drzewo Sykomorow/ áby go wřdy był ogládał.

20: A gdy przychodził Pan Iezus do mieyřcá onego/ pořrzawřzy

21: thám vřrzał onego/ y rzekł mu: Zácieufzu řřtąp co rychley/ á=

22: bowiem ia dziś w domu thwoim chcę przemieřřzkáć. A then to s

23: kwápieniem zbieřawřzy/ przyjął go z **wieľką** [!] rádořcią. A gdy

24: to vřrzeli oni drudzy/ řzemřáli mowiąc ku łobie/ iż do człowie=

25: ká iáwnogrzeřznego obroćić sie raczył. A řtoiąc pothym Zácie=

26: ufz przed nim iuż w domu řwoim/ powiedzyał: Otho ia moy

Nnn 2

miły Pánie

strona: 348v

Ná dzyeń pořwiáćania
kořcielnego.

1: miły Pánie połowicę wřzytkiego dobrá moiego rozdawam v=

2: bogim/ á ieřlim kogo w czym ořzukał/ nágrodzę czworáko. A

3: Pan Iezus rzekł do niego: Iż sie dziś řřtáło zbáwienie domu

4: thego/ á to dla thego/ iż sie y ten řřtáł řynem Abráámowym. A=

5: bowiem řyn człowieczy przyřzedł tego řřzukać y záchowywáć

6: co było zginęło. (*marg*) **Zwyczáy řřtáry kořcielny.** (-)

7: Wyczáy then řřtáry podobno był wzyęty ieřřcze z onych zwyczáiow řydo=

8: wřkich/ gdy ie Pan był z Egiptu wywieřć raczył/ tedy tám był rořkazał

9: im/ áby byli łobie vcřzynili z opon iáko by kápliecę/ ábo then przybytek/ do

10: ktoregoby sie mieli schodzić na chwałę jego/ y na ofiary swoie wedle zwyczajow
11: swoich. Tamże im rozkazano/ iakie mieli czynić a przynosić naczynia a przypra
12: wy do przybytku onego. Tamże im też rozkazano przyprawować ony masci wo
13: niące/ y ony oleie przyprawne/ czym mieli pomazować naczynia ony/ y ołtarze
14: ony/ y káplice ony/ Ale iako zginęły ony dziwne a ony rozliczne zapalone a krawa
15: we ofiary ich/ ktore figurowały one krawawą a gorącą zapaloną ofiarę człowie(marg) **Do
zidow w x. ka. (-)**

16: czeństwa Pana naszego. Ktorą/ iako pismá powiedaia/ iż raz ofiarowawszy
17: Bogu Oycu swemu niebieskiemu na ołtarzu krzyża świętego/ uczynił nas wšyzt
18: ki przez wiare naszą doskonałe iemu: a iuz w niey wypełnić y dokończyć raczył
19: wšyztkich spraw swoich/ ktore iedno wławnie należeć nmiály ku wybawieniu the
20: go to nędznego narodu ludzkiego. Także też potym zginęły y ony mazidla/ y ony
21: kázdidla/ y ony dymy/ y ony wšyztki cerymonie wtaw onych zakonnych: thylko
22: co Pan sobie zotawic raczył iako tho obiecał/ iż w sercoch naszych chce patrzyć
23: zakonu/ y wšyztkich ceremoniy swoich. A w then czas iuz gdy pozna sobie takie
24: wierne serca nasze/ a iż ie przyprawować a ochędożać iemu będyemy wedle wo
25: ley świętey jego/ tu iuz on chce też być Bogiem miłościwym takim każdemu/
26: a nigdy wspominać nie raczy złości żadnego.(marg) **Rzeczy idą iedny za drugimi. (-)**
27: # A tak iuz wšyztki rzeczy idą iedny za drugimi/ a każdyby rad ielcze coby mógł
28: y poprawił y przyczynił. Ieden podobno nądyewaiąc sie wždy iakiey przyflu= [!]
29: gi [!] sobie uczynić Panu. Drugi też dla wytawienia rozumu swego a zwirchno=
30: ści swoiey/ a iżby też wždy iaką pamiątkę uczynił s tego. Gdzye theż potym
31: iuz po w niebo wtápieniu Pánkim/ ięli sie byli niektorzy mazac iakiemis ma=
32: sciami scian y inych przypraw kościelnych/ krzyżyki po nich maluiąc/ a świecz=
33: ki v nich stawiając/ y ine dziwne wymyly/ a snadź nie prawie Krześciánkie/ czy
34: niąc a isciąc w tym ludzi ony/ iż dnia onego gdy sie tam na thy dziwy schodzili/
35: mieli pewnie sobie pozyskac zbawienia swe^{go}/ wielkie im przy tym odpusty y mi=
36: łosciwe czaly obiecuiąc: a przytaczaiąc im na on czas tę Ewanyelią świętą dzi=
37: sieyżą/ a przywłazczaiąc ią dniowi y mieyfcu onemu: y ty slowa ktore Pan/ tak
38: iako slydzimy/ na on czas Zacheuszowi onemu/ gdy poznał stałość wiary jego w

39: onym domu iego/ powiedzyeć raczył: Iż sie dziś słało zbawienie domowi the=
40: mu/ ábowiemeś sie też ty słał fynem Abráámowym. A thy flowá potym były
41: przywłażczáne ściánam onym pomázánym á krzyżyki pokryflánym/ czo za=
42: dnym obyczáiem być nie mogło. Gdiż to lam Pan wyložyc racził **wofobie** [!] Záche
43: ulzá onego **náwrocone**⁸⁰/ iż to mowił nie do ścian/ ále do káždego fercá **wierne**⁸⁰á
44: s słałą chucią ku niemu **náwroconego**/ gdyż mu ták powiedác raczy: Iż gdyżes
45: sie ty o nędzny Zácheufzu/ tákież y káždy grzełzny człowicze/ słał fynem Abráá=(*marg*)

Krzeft dzwonow y inych rzeczy. (-)

46: mowym/ iuz sie też słało zbawienie domowi twoiemu. A słałże był podobno
47: y ten obyczay powftał potym/ iż sie byli ięli dzwonow/ ołtarzow/ obrałkow/ ká
48: mieni/ y inych rzeczy kościelnych krzćić y máłciámi mázác/ Szymki/ Vrbány/
49: Grzegorzmi ie przezywáiąc. Cžego/ kto rozum łpełná ma/ fnádnie doznác mo=
50: że/ iefliże tego była potrzebá. Gdyż Pan náłz Iezus Kryłtus krzeft fwięty iedno
51: ludzkim narodem/ á zwłażczá wierzącym/ rozłzáfowác á rozdawác rołkazał
52: zwolennikom swoim. A dzwon ábo kámięń/ to káždy rozeznác może/ iefliż wie=
53: rzyć może/ ábo iefliż dofyc wczynić może onym powinnościam ábo onym flu=
54: bom/ ktore bywáią łprawowane przy okrczeniu iego.

A wřzá=

strona: 349

Ná dzyeń poświácánia

Liłt 349.

kościelnego.

(marg) # **Poświácánie krześciáńłkie.** (-)

1: # A wřzákoż drogi nie ma ktoby to łłusznie zgánić miał/ iżby był ten dzyeń w ro=
2: ku wyzwolony ku ześciu wiernych Páńłkich do domu tego ręką człowiczą ku
3: chwale Páńłkiey zbudowánego/ gdyż gi Pan zwác raczył domem modłithwy
4: swoiey/ á iżby sie tám poštáwili wřzyłcy s słałemi á z wiernemi fercy przed fwię
5: tym Máyełstatem iego/ łpráwiwřzy iákoby kto nalepiey mogł ná ten czás wier=
6: ne ferce swoie/ wedle powinności swoiey. A zwłażczá iż w wyznániu wiáry ná
7: łzey wřzyłcy wyznawamy zá ieden ártýkuł á zá ieden członek wiáry łwey/ iż wie=
8: rzymy kołcioł fwięty Krześciáńłki/ tho iefł/ fwięte zebránie wiernych Páńłkich.

9: A tak gdy tam na ten czas sędzisz sie społu/ będyemy ciefzyli á twirdzili sercá y
10: nádzyeie swoie słowy świętymi **Páfkiemi** [!] y obietnicámi iego/ y onymi świętymi
11: fwiátostíami nam zoftáwionemi od niego: á przytym niektorzy nabożnym pie
12: niem swoim/ drudzy też modlitwámi fwemi/ niektorzy też rospámiętywániem
13: męki świętey iego we krwi á w cieie iego świętym: ábo tak iákoby kto mógł na=
14: lepiey spráwić wierne serce swoie/ á okazał káždy powinność swoię Pánu Bo=
15: gu fwemu. A też iefczze to okazał/ iż iest wierna owieczká iego/ á łtoi pod połu=
16: szeńftwem iego głofu świętego/ tedyby to wielkie było poświęcenie mieyfćá one
17: go. A żadneby świeczki áni krzyżyki áni máści nie poświęćily więcey mieyfćá o=
18: nego/ iedno ty ktoreby były zápalone á ofiárowáne w sercoch wiernych/ ná ten
19: czás zebránia onego **Páńskie**⁸⁰/ Gdyż v niego żadna infza ofiárá/ żadna infzá sprá
20: wá wdzyęczniefza nie iest/ wedle wyznánia písmá wżytkiego/ iedno serce fkru=
21: szoné á vpokorzone człowieká ná wżem iemu wiernie vfáiącego.
22: # A tuby sie dopirko wypełniło wżytko błogofławieńftwo Sálomoná kro=
23: lá onego/ ktore był Pan iemu zállubić raczył/ y nád mieyfćem onym kościołá o=
24: nego od niego zbudowánego/ y nád zebrániem onym wiernym Páná tego/ kto=
25: re sie było ná on czás zebráło do niego. Y wypełniłoby sie ono poświęcenie
26: Moizefzowe/ ktore był iemu Pan rofkázác raczył/ gdy sie miał vkázác ná gorze
27: Synái ludowi swoiemu/ ábyś mi ná ten czás poświęćił ludzi moie. A to było
28: wżytko poświęcenie/ áby sie byli w boiázni/ w modlitwie/ á w posłuzzeńftwie
29: okazáli przed świętym Máiestátem iego. *(marg)* ¶ **Iáko Sálomon poświęćał Kościoł**
fwoy. (-)
30: # A kto sie temu lepiey przyśluchác ábo przypátrzyć chce/ przecći łobie tę hi=
31: łtorią tego to Sálomoná krolá Duchem s. nápełnionego. Gdy iuż z rofkázá=
32: nia Páńkiego dokończył był onego wielkim kofztem zbudowánego kościołá
33: swoiego/ tedy tam nie łtoi áby gi miał iákimi krzyżyki kryflác/ ábo v nich po
34: ściánach świeczki náftáwiác/ ábo gi iákimi máściámi mázác/ ácz w nim były
35: lámpy á świeczniki/ ktore iuż w nim vftáwicźnie ftály. Ale słuchay co wnet v=
36: czynił/ tak iáko historia pífze: Zezwawfzy ludzi swoie do mieyfćá onego/ iákie *(marg)* **iiij.**

37: im kazanie uczynił/ iáko im błogóśławił/ to tám szyrzey o tym nápiáno ftoi. A
38: potym zálie iáko vpadłzy ná kolána swoie/ podniozłzy ręce y oczy swe do Pána
39: w niebo/ iáko goráiące á zálobliwe modlitwy uczynił mówiąc ku Pánu Bogu
40: **fwmn [!]** / zá mieyłcem onym y zá lydem onym ná ten czás zebránym do niego. A
41: ná koniec thym wšzytko zápieczętował po wšzytkich modlitwach swoich/ mo=
42: wiąc do ludu onego: Iz oto napilniey próśmy Pána Bogá nášzego/ áby raczył
43: być z námi/ iáko raczył być s przodki nášzymi/ á iżby nas nie odmietował od o=
44: bliczności świętey swoiey/ ále iżby o wżem śłumił/ fkrułzył/ á fklonił sercá nášze/
45: ábychmy przed Máieřtatem iego chodzili wiernemi drogámi iego/ á iżbychmy
46: ná wżem řtrzegli świętego przykazania iego/ á świętey woley y pořtánowienia
47: iego. A toć było wšzytko poświęćanie iego/ á toć była wšzytká řpráwá iego. A iá=
48: ki tám był řtrách y okazanie chwały Páńskiey/ iákie sercá ludu onego/ to tám o
49: tym hiřtoria řzyroko opiřuię y řwiádczy.
50: # **Sluchayże [!]** co řie potym śtáło/ Pan teyże nocy vkazał řie žádořiwemu kro=
51: lowi onemu/ powiedzyęć mu raczył: Izem řłyřzał y widzyał miły Krolu zá=(*marg*) **iiij.**

Krolew. w ix. (-)

52: palone modlitwy twoie/ ia teź to tobie obiecuię/ iż ieřli nie odwroćiř sercá swo=
53: iego odemnie y od woley moiey y s tym to ludem twoim/ nie odwroćę řie ia teź(*marg*)

Obiethnice Páńskie Salomonowj (-)

54: od ciebie y od ludu twoiego/ y wšytki obiethnice wypełnię nád tobá ktoremkol=
55: wiek obiecał y zářlubił tobie y przodkom twoim. Ale ieřli řie odwroćiř odemnie/

Nnn 3

á tákieź

strona: 349v

Ná dzyęń poświęćania
kořcielnego.

1: á tákieź y lud twoy tobie porucźony/ tho pewnie wiedz/ iż řie ia theź odwroćę od
2: ciebie y od ludu twoiego/ á wygładzę gi wšytek s pořzodku zyemie/ y kořcioł
3: then twoy porzucę á odepchnę od obliczności swoiey/ thák iż řie obroći w básń
4: á w przypowieřć wšytkim narodom/ thák iż kto potym poydzye mimi oń/ zá=
5: dziwowawłzy řie w myřli swoiey będzye řie pythał/ czemu thák Pan uczynić ra=

6: czył mieyfcu temu y ludowi temu? A powiedzą mu ci kthorzy iefzcze pozostaną
7: ná ten czás: Iż dla tego tho Pan vczyńić raczył iż ie opuścił/ ábowiem theż pir=
8: wey oni opuścili iego.(*marg*) ¶ **Iáko mamy kościoły poświęćć fercá y przybythkow
náfzych.** (–)

9: # A thu iuz obáčź/ iefliby co pomoc mogły krzyżyki/ ábo gromniczki mieyfcam
10: takim y zebraniu ich/ iefliby to nie było czego fie tu Pan vpomina przełożonym
11: ich y ludowi fwemu. Iáko fie ách nieftotyłz thego iuz dziś iáwnie námnożyło ná
12: wielu częfciach fwiátá/ czego wiele y oczymá fwemi widzimy/ iż iuz Pan wypeł
13: nić á frodze dokońzyć raczył tych obietnic swoich/ iż y ty kościoły iego/ y ten lud
14: iego/ wedle obietnic iego/ síthał fie przypowiefcią á fábulą v niewiernikow ie=
15: go. A iáko źwierciádło nam tu Pan ie poftáwić raczył tym nędznym ofátkom
16: swoim/ ábychmy drzeli á bali fie świętego Máyeftatu iego/ á záchowáli fie ie=
17: mu ták wedle tey powinności swoiey/ iáko ią był temu świętemu krolowi opo=
18: wiedzyeć raczył/ iefliże chcemy áby nas długo záchował s tymi kościoły náfzemi
19: w łáfce á w miłofierdzyu swoim/ gdyż łą mocne á nieomyłne święthe obietnice
20: iego. A vciekaymy fie do niego w tych zwyczáioch swoich w pokornych modli=
21: twach náfzych/ ták iáko nas vpomináią ty przykłády/ ták iáko słyłzimy/ krolá
22: tego świętego: áby nas Pan náfz odmiátowác nie raczył od święthey obliczno=
23: ści swoiey/ á iżby ták ráczył skrufzyć á skłonić do siebie nędzne fercá náfze/ ábychmy
24: zázwdy chodzili święthem i drogámi iego/ pámiétáiąc ná to/ iáko był pothym
25: frodze wypełnił pomłty swoie nád przebránym mieyfcem swoim/ y nád lu
26: dem onym. Iáko też to y dziś przed oczymá náfzemi vtáwicznie czynić á zázwdy
27: okázowác raczy.

28: # A ták moy miły Krześciánki człowicze/ kthorykolwiek domek swoy/ to iefť/
29: przybytek fercá swoiego/ ábo też y mieyfce ku chwale Pánłkiey ípráwione tobie/
30: chczelz poświęćć Pánu Bogu fwemu/ á wślyżeć y odnieść tákie obietnice ná fo=
31: bie od niego/ iákie odniośł ten święty krol ábo też ten nędzny Zácheufz/ vplecio=
32: ny pirwey fwiátem tym márnym y omyłnościami iego/ thedy to obáčź co tobie
33: ná tym należy: gdyż wiefz y słyłzylz/ iż ferce wierne człowieká poczćiwego pífmá
34: wślytki przezywáią być kościołem á przybytkiem Duchá s. do kthorego fie Pan

35: nářz: gdy/ iáko łyřzimy/ wierne być obaczy/ zázwdy iáwnie łam raczy obieco=
36: wác przychodzić/ y z Bogiem Oycem y z Duchem řwym řwięty: á thám łobie
37: zázwdy obiecować raczy vczynić wdzyęcne mieřzkanie řwoie/ zwłázczá gdy ie
38: baczy w duchu á w prawdzye chutliwe ku łobie. A w takim to řercu on iuř łobie
39: wřzytki rořkofzy řwe pokłádác raczy: gdyř on řadnego ręką zbudowánego mie=
40: řzkania nie ma v řiebie tak wdzyęcneho/ iáko řerce wierne á vniřone przed řwiętą
41: oblicznořcią iego. A takiegoć pořwięceniá ten dobrotliwy Pan potrzebuie od
42: kářdego krzeřciáńřkiego człowieká/ ktory s pilnym řtáraniem zábiega á řzuka te
43: go miłościwego Páná á zbáwicielá řwego/ á chodzi wedle woley iego drogámi
44: á řcieřzkámi iego/ wedle krzeřciáńřkiej powinnořci řwey.
45: # A tu iuř řie ná to dobrze rozmyřł á obácř/ ieřřize co tobie do tego pomoc mo=
46: gą iákie málowáne řciány/ ábo iákie krzyřyki ábo řwieczki/ ieřřize iákim már=
47: nym á řprořnym málowániem złyh myřli á złyh wiáry będye záplugáwione
48: řerce twoie/ á ten dom ábo przybytek twoy/ do ktorego iuř nigdy przydř nie mo=
49: ře to řwięte Bořtwo Páná twoiego/ wedle onych pewnych á nieodmiennych
50: řwiętyh obietnic iego. A wřzákoř theř łobie nie lekce wář řpołeczneho zeřcia z (*margin*)

Zeřcye řpołeczne ná chwale Páńřką/ plátne v Páná. (-)

51: wiernymi Páńřkiemi do mieyřcá tego ku chwale Páńřkiej zbudowánego/ gdyř
52: zázwdy nád wiernymi řtoi vřtáwicznie řwięta oblicznořć iego/ á zázwdy prze=
53: głáda řercá ich řwięte oko iego/ á řtámtąd iuř zázwdy wdzyęcne wonnořci á
54: wdzyęcne ofiáry idą iemu z onych řpołecznych modlitw od onego tak wierneho
55: á řpołnego zebrániá iego. Ale řłuchay tu řłow Páńřkich/ iř ten Pan iedno thu

tákiemu do=

strona: 350

Ná dzyeń pořwiácániá
kořcielneho.

Liřt 350:

1: tákiemu domowi/ tákiemu zebrániu/ y takim řercóm thy błogóřłáwieńřtwá
2: řwoie obiecować raczy/ ktore řie pirwey řřtawáią řyny Abráámowemi. A coř
3: to ieřř řřtác řie řyny Abráámowemi? To ieřř/ ři ktorzy řie řřtáną mocni w wie=

4: rze/ á będą ítać w wiátobliwoci żywotá woiego przed wiytm Máyetatem(marg) j.

Moizefso. w xv. (-)

5: iego/ iáko ta Abráám on Pátriárchá wiy w oney mocney wierze woiey/ zá

6: ktorá tho wiárá/ ták iáko pimo powiáda/ wzytko mu iest policzono ku prá=

7: wiedliwości iego: gdy ktemu iefzcze chodzi wedle woley á wedle wiytego

8: przykazánia Páná woiego.(marg) **Iákie á zecia náze do domow ku modlitwie zbudowánych. (-)**

9: # Obáczże tu kády napirwey/ á dotkni umnnienia wego/ z iákiem ipráwámi

10: y potáwámi/ z iákim ercem/ gdy ie trefi/ ták ie táwifz przed Máyetat Pá=

11: ná tego/ ná mieycach onych. Przypátrze ie pilnie/ ieflie w tych dzieyyzych

12: kocielech názych ták chodzimy/ iáko chodzi ná on czás Abráám przed oblic=

13: nociá Pák/ w boiáni iego. Pátrżay ná práwy náze/ porzy ná poteki ná=

14: ze/ gdy ie chodzimy do tych domow Pákich/ iáko mu zchowywamy po=

15: winnoci woie przed wiy oblicznociá iego/ á iest w tey wierze á w tym po=

16: luzetwie toimy/ iáko náleży ná wierne á ná poluzne yny iego/ w tych tho

17: zborzech názych. Gdy iu/ wedle dekretu Páná tego wiytego/ nie tylko yny A=

18: bráámowemi/ ále yny wdzycznemi wemi dopu ie nam tá y náywá/

19: ktorzychmy kolwiek przyeli wiete imie iego. Obáczże záie práwy y porádky

20: dzieyyze mieycá onego/ wiáthoci iego wtháwione od Páná ámeo/ obácz

21: te woá y rokazánie iego/ obácz chwae wiytego imieniá iego/ ktorá on iedno

22: obie zchowa á wiytemu imieniowi woiemu/ iefliechmy iey nie roznieśli á

23: nie rozzáfowái ná ine rozmáite imioná/ y ná ine tany wiátha tego. Obáczże

24: poluzetwo náze/ i weczey człowiekowi á nili iemu ámemu od nas iefth

25: ták ná ten czás wedy zchowáne. Obáczże woá y rogi rokazánie iego/ iáko

26: ná nas wtáwicznie woá/ áby obie żaden nie czyni bawáná żadnego/ y podo=

27: bietwá iego. Obáczże wiáre y nádzycie náe. Obáczże ono wpominánie mo= (marg)

ij. Moizefso. w xx.

 **iiij. Moize. w xxvi.**

 **v. Moize. w v. ka. (-)**

28: cne Prorokow/ Apotoow/ y Ewáyelitów wiyty/ á ná wzem á ná wzem

29: wżędy frogiego zákazánia Duchá świętego/ áby ni w kim áni ná niebye áni pod
30: niebem nie bylá żadna wiára/ żadna nádzyeiá/ żadna ina vcieczká náłzá/ iedno
31: do tego świętego Iezus imieniá iego/ iefliż tho wiernie dzyerżymy iemu.
32: Obáčźze łprawy náłze/ połtępki náłze wżytki á wżytki/ iefliże fie tám więc dzye=
33: ią od nas/ thák iáko przyłufzy od włáfnych fynow Abráámowych/ á owłzem
34: od włáfnych fynow iego/ iefliże fie zgadzáią z wolą á s połthánowaniem iego:
35: czego ia thobie wyliczác á y ná pámięć przywodzić niechcę/ łam iefliże baczyłz/
36: łufznie fie możelz wypráwić s tego. A wielkie iefł miłofierdzye Páná thego/ iż
37: dawno nie wypełni tych obietnic Sálomonowych nád námi/ ktore tákim wży
38: tkim nieomylnie obiecác raczył: Iż iefliże oni od niego á od woley święthey iego
39: odstąpią w tych kołscielech łwoich/ á odwrocą fie od niego y od święthey woley
40: iego/ iż on nieomylnie obiecał dáć mieyłcá takie ná połmiech á ná fábułę obcym
41: narodom/ y kołcioły ich/ ták iż fie będą dziwowác/ przypátruiąc fie w myłłach
42: łwoich/ á pytáiąc fie co fie tho nád nimi stáło. A Pan łam przyczynę powiá=
43: dáć raczy/ iż teź oni pirwey odstąpili od woley święthey iego/ á od rołkazánia
44: iego: á Pan teź odstąpił od nich á odrzucił ie od miłofierdzya łwoiego. **(marg) Niepomogą
świeczki áni krzyżyki/ gdje wiáry nie dołtáie. (-)**

45: A ieflibychmy to chcieli thu krzyżyki/ łwieczkámí/ kropidły/ ábo iákiemi mázi=
46: dły odpráwowác/ wiefz to Pan Bog łam iefliże tho będzie zá wdzyęcźne przy=
47: ięte od niego. To w tym káźdy łnádnie może dotknąć rozumu łwoiego/ chociay
48: by mu y píłmá nie łławáło.

49: # A ták záprawdę lepłza y pewnieyłzaby to rádá byłá/ ábyłmy s tym łwiętym
50: krolem/ ták iáko on ná on czás wołáł y z ludem łwoim/ teź záwołáli do tego do=
51: brotliwego Páná náłzego: O wżzechmocny á wżego łtworzenia náłz miłostíwy
52: Pánie/ ráczźze nam dáć nędznikom łwoim taką myłł y takie łerce náłze/ ábychmy
53: cie w tym zebrániu łwym práwie poználi Páná Bogá łwoiego/ á tobie mocno
54: dułáli/ á w tobie wżytkę nádzyeię łwą pokłádáli/ iáko w Pánu łwoim. A opu=
55: łciwłzy wżytki wymyłły łwiátá tego/ ábychmy vłtáwicźnie bełpiecznie chodźć

Ná dzyeń poświęcánia
kofcielnego.

1: mogli prawdziwemi drogámi twemi/ á záchowywáli sie tobie iáko wierni łłu
2: dzy prawdziwemu Pánu łwemu/ wedle woley twoiey á wedle świętego rofka=
3: zánia twego. A to iuż tu twemu Krześciáńskieni rozeznániu poruczám/ iefliby
4: to nie wdzyęcznieyše było poświęcenie Pánu Bogu twemu/ y twoie/ y mieyfcá
5: onego twego: á niźli náłtáwiawłzy świeczek á wywieśiwłzy chorągiewkę całą
6: noc zá bębнем á zá piščáłką biegáć. Iákoż tho ták póspolicie bywáło czáłow
7: náłzych/ gdy sie trefowály ty wymyłne świętá poświęcánia tych domow Páń
8: łkich ku chwale iego łpráwionych á zbudowáných. (marg) **Przecż Pan plákał nád
Ieruzalem.** (–)

9: # Abowiem pámiętay iáko ono Pan práwie gwałt czyniáć Bołkiemu miłofier
10: dzyu łwemu/ o czym wiemy s pewnego piłmá świętego/ iáko czáłow łwych plá
11: kał nád miáłtem onym/ w ktorým był ten kofciół rofkołzny iego od tego to Sá=
12: lomoná zbudowány: rozumieiąć temu/ iż łpráwiedliwość iego iuż nielzá iedno(marg)
Lukafs w xix. kap. (–)

13: sie mufiála okázáć nád nim/ á miála przelomić ono miłofierdzye iego/ á iż iuż nie
14: mogłó dáley wytrwáć święte Bołtwo *ie^{go}*/ áby sie było nie mufiáło dofyć dzyáć
15: onym piłwłzym dekretom *ie^{go}*/ ktore Sálomonowi obiáwić á powiedzieć raczył/
16: mowiáć do niego: Iż poki krolełtwo twoie y potomłtwo twoie ná łtolicy twoiej
17: trwáć będzye/ y lud ten poruczony tobie/ y mieyłce to w pokoiu záchowano bę=
18: dzye/ poki sie odemnie nie odwroći łerce twoie/ á dokąd będzyełz chodzil wedle
19: woley moiey y z ludem łwoim. A łkoro odmieniłz á odwroćilz to łerce łwoie ode
20: mnie/ tedy y ten lud twoy/ y mieyłce to/ y potomłtwo twoie dam á zołtáwię ná
21: fábułę á ná podziwienie włzytkim ná potym narodom/ ták iż sie włzyłcy zádzi=
22: wowáć mułzą łrogołści á vpadkowi iego. Thák iż potym gdy iuż czály przycho=
23: dziły tym dekretom iego á thym łrogim wyrokom iego/ widzác onę łrogą ode=
24: mienność ludu onego/ tedy nielza iedno iż mufiáło złzy wylewáć święte człowie
25: czeńłtwo *ie^{go}* nád onym przyłzłym vpadkiem mieyłcá onego/ powiedáiąć przy

26: czynę tego/ która była opowiedziana y Sálomonowi krolowi onemu/ iż miey
27: łce ono á lud on odstąpiło od powinności swoiey/ á nie chciało poznać náwie=
28: dzenia łwego á iáwnego vpominánia łwego: á przeto były zállepione oczy ich:
29: iż łie iuż nigdy obáczyć nie mogli/ áż do vpadku łwoiego.
30: # Nuż co łie theż było sftáło onemu Heli Kápłanowi ábo Biłkupowi onemu(*marg*) **j.**

Krolew. w iiii. (-)

31: tákież kołcioła Pánłkiego/ prze włzeteczność á złą łprawę/ która łie dzyála oko=
32: ło niego s przyczyny onych złych á łwowlonych łynow iego/ iż y on łam márníe(*marg*)

¶ Pan nawiecey łie młcił krzywdy łwoiey w kołciele łwoim. (-)

33: á łprołnie zginął y z onemi łyny łwemi/ y wiele ludzi niewinnych prze to zámor
34: dowano/ y łkárby y łwiátołci kołcielne włzythki było pobrano y przečz odniełio
35: no/ á ná włzem wielkie á wielkie okrucieństwo nád onym łie mieyłcem sftáło. A
36: nigdy ten Pan krzywdy łwey żadney wiecey ná pieczy nie miał/ iedno gdy łie kol
37: wiek kiedy co sftáło około iákich odmiennosci chwały łwięthey iego/ á około
38: wielmożnego Máyełtatu iego. Gdyż on nie obrałkow/ nie dzwonkow/ nie ká=
39: dzidlá/ nie łwiczek/ nie krzyżykow pátrzy/ ku wywyzłzeniu chwały łwiętey łwo
40: iey/ iedno tego mocno chce/ áby łie dzyáło włzytko wedle woley iego/ á przytym
41: pátrzy łpraw pocłciwych á łercá wiernego á práwie ná włzem przeżroczyłthe=
42: go iemu.

43: # A chcełzi łie ielzcze lepiej przypátrzyć temu/ otho małz práwie iáko źwierciá=
44: dło Zácheułzá tego/ ktoiegoć tu Pan w dziłieyłzey Ewányeliey práwie iáko cel
45: połóżyć raczył przed oczy twoie. Bo przypátrż łie pilno/ s czego napirwey then
46: Zácheułz poczył otrzymawác błogołławieństwo domowi łwoiemu/ thák iáko(*marg*) **Skąd
mu przizło vspráwiedliwienie iego. (-)**

47: tu Ewányeliłtá piłze/ chociaż był złym á grzełznym człowiekiem/ bo był Celni=
48: kiem á bárzo zábáwionym łprawámi łwiátá tego/ á wždy otho łłuchay/ iż na=
49: pirwey poczył łie przyłłuchawác z dáleká o Pánu łwoim/ á chcąc łie lepiej po=
50: dziwowác iemu y łwiętym łprawám iego/ wnet zábieżał á łzukał tey drogi/ áby
51: mu łie był moł co nalepiey przypátrzyć. Pan iáko závždy zwyłł wedle oby=
52: tnic łwych obrácác łie zá káżdym kto go iedno łzukać chce/ wnet Ewányeliłtá pi

53: Íze/ iż go z dáleka obaczyć á vpátrzyć raczył/ y potym nátychmiałt miłościwym

54: głofem fwym powołać go raczył/ á potym fzedł do domu iego.

55: # Słuchayże zálię co theż vczyńił człowiek on/ izali fwieczki ftáwiał? ábo krzy=

zyki málo=

strona: 351

Ná dzyeń poświęcánia

Liśt 351.

kościelnego.

1: żyki málował po onym domu swoim? nic o tym Ewányeliśtá święty nie przy=

2: pominá. Ale oto wnet okazał ony krzyżyki pięknie málowáne/ á ony świece iá=

3: ínie zápalone w fercu swoim onemu Pánu swoiemu/ powiedáiąc mu ták: Iż ia

4: o moy miły Pánie ábych iedno tylko zośtál przy Bośtwie twoim/ á przy fwię=

5: tym miłofierdziu twoim/ oto wnet rozdám á rozśzáfuię połowicę wśzytkiego do

6: brá swoiego między vbogie/ á ieflim kogo w czym kiedy ofzukał/ ábo co ná kim

7: wyludził/ czworáko to nágradzę káždemu. O piękneśz to były opony á wdzyęcz=

8: ne málowániá Pánu temu/ o wdzyęczneśz to było ochędośtwo domu onego ie=

9: mu. Słuchayże co mu też zálię zá to Pan powiedzyeć raczył: Gdyż znam w tho

10: bie thákie ferce y tháką wiárę iáko w Abráámie/ gdyżeś fie iuż sśtál fynem prá

11: wym á potomkiem iego przez the wiárę swoię/ otoż też iuż dziś sśtáło fie iefť z bá

12: wienie domu wśzytkiego twoiego.

13: # Tákże theż y my vczyńmy nędzni Zácheuřzowie/ kthorzy vřtáwicźnie iáko iá=

14: wnoğrzelńicy leżemy ná tym nędznym mycie/ á ná řprořnych á rozmáitych háń

15: dloch řwiátá tego/ zábiegamy kędy możemy temu Pánu swoiemu/ á wřtěpuy

16: my iáko yhen Zácheuřz ná wylřze řtopienie [!] iáko ná drzewká/ nie tylko pátrząc ná

17: tę nędzną zyemię á ná iey niřkości/ dziwuiąc fie á przypátruiąc fie temu to řwię=

18: themu Bořtwu Páná nářzego: podnořmyř co nawylřzey wzgorę řercá nářze y

19: myřli nářze do niego/ á opuřciwřzy ty nędne [!] á doczeřne hándle y bogáctwá řwo=

20: ie/ wedle řwiátá tego nábyte/ day mi fie ná řwięte miłofierdzye y ná opiekę iego.

21: A coź vřřlyřzimy? á coź zá błogořłáwieńřtwo odnieřimy od niego? Otho wnet

22: mařz iáńną pociechę swoię/ iż gdyyekolwiek to ták vczyńiřł/ iefřliže w zğromáde=

23: niu řpołeczńym/ ábo theż w ofobńym domku swoim/ pewno vřřlyřzyřł od Páná

24: ſwoiego/ iákobyś też to ſłyſzał we właſne wſzy ſwoie/ gdyż ſą nieomyſlnie ſłowá y
25: obietnice iego: Iż iuż wiedz moy miły ſynaczkú/ gdyżęś ſie ſłał ták przez wiárę
26: ſwoię á przez to vniżone ſerce ſwoie ſynem Abráámowym/ á nie thylko Abráá=
27: mowym/ ále práwie ſłałeś ſie ſynaczkím Bogá Oycá mego niebieſkiego/ pe=
28: wnie ſie też iuż tobie ſtánie zbáwienie y kázde błogofławieńſtwo/ y thobie y te=
29: mu mieyſcu przebywánia twego. A owłzem gdzye ſie ich ieſzcze więcey zgromá (*marg*)

Wielkie poſwiáćanie/ gdzye ſam Pan ieſt. (–)

30: dzi s tákiemi ſercy á s tákiemi myſłámi/ tedy nielza iedno iż ſie więtſze błogofłá
31: wieńſtwo y więtſze miłofierdzye muſi roſciągnáć á okázáć nád nimi á nád oná(*marg*)

Mattheuſ w xviiij. (–)

32: ſpołecznoſcią ich: gdyż nie tylko błogofławieńſtwo dáć/ ále y ſam iſtotnie obie=
33: cał ſie być mocą y bytnoſcią Boſką ſwoią w poſrzodku zgromádzienia tákiego.
34: A thu rozumiey ieſliże to nie lepiſze krzyżyki/ ábo ſwieczki/ ábo kropidłá ná táko=
35: wym poſwiáćaniu będą/ gdzye then Pan będzie raczył ſam być iſthnoſcią bo=
36: ſtwá ſwego ſwiętego/ á moźnoſcią y opátrzoſcią ſwoią/ wedle pewnych á ni=
37: gdy nieomyſlnych ſwiętych obietnic ſwoich. A toćby iuż było práwe poſwiáćá=
38: nie á práwe błogofławieńſtwo y mieyſcá y zebránia onego.(*marg*) # **Iáko Páná ſzukáć.**

(–)

39: # Abowiem obácz ten krociuchny á ſwięty práwie porządek tego to Zácheuſzá
40: w grzechu vpádłego/ ktory Duch s. zá początkiem oney wiáry iego/ nam ku
41: náuce á ku pociefze tu práwie ſpráwić á okázáć raczył. Napirwey iż ſzukał Pá=
42: ná ſwego/ co ieſt nawiętlzy á naprzędnieyły początek zbáwienia człowieká káz
43: dego/ ſzukáć/ zábiegáć/ á dowiedowáć ſie w thych omyłkach á obłędliwoſciach
44: ſwiátá tego/ iáko ſie ma kázdy práwie dowiedowáć o Pánu ſwoim/ á práwie
45: ſie przypátrowáć ſwiętey woley iego: gdyż nas ſam iálnie przeſtrzegáć raczy/ iż
46: żadná iná wymyſloná drogá nie moźe nikt trefić do niego/ iedno tą ktora ieſt iá=
47: wnie wſzytkim przezeń właſnie vkazáná od niego. A iáwnie wſzytkim ukazána
48: y zoſtáwiona w ſwiętych piſmiech á náukach iego. (*marg*) **Iáko maſz Pánu dom ſwoy
y ſerce ſwe poſwiéćić. (–)**

49: # Dálej ſłuchay/ iż ten nędzny człowiek iuż znalazłzy á poznawłzy Páná ſwego/

- 50: wnet opuścił wŷzytki ine rády/ wŷzytki ine wŷtáwy/ ták ludzkye y zákonne/ i
51: wnet fie vciekł do Boŷtwá iego/ á położył przed nogámi iego wŷzythki **wyftępk** [!]
52: ŷwoie ktore czynił z młodości ŷwoiey/ powiedáiąc: Iż moy miły Pánie com ie=
53: dno ná kimkolwiek wyfálŷzował á wyzdrádził/ niechybych czworáko nágro=
54: dził. A wnet okazał w łobie chuć iżby był rad wypełnił oboie rofkazánie iego/ y
55: to co powinien był iemu iáko Bogu ŷwemu/ y to co powinien był bliźniemu ŷwe
mu/ gdy po=

strona: 351v

Ná dzyeń poŷwiáćania
koŷcielnego.

- 1: mu/ gdy powiedzwał/ iż w imię twoie dam przecz poł dobrego mienia ŷwego/ á
2: przy tym ieŷlim kogo zdrádził/ nágrodzę czworáko. A tu fie w nim iáwnie oka
3: zálá y mocna wiárá/ ktora wŷpráwiedliwia człówieká/ y ony owoce iey/ ktore
4: łá iáko wdzyęczne kwiatki á wdzyęczne wonności z niey pochodzące iemu/ tho
5: ieft/ vczynki dobre/ bez ktorych/ ták iáko Iákub s. nápiŷał/ iż wiárá vmárłá ieft.(*marg*)

Iakub w ij. kapitu. (–)

- 6: A ktoreŷz to były vczynki dobre? Oto wnet ŷłyŷyŷz iżci nie mowi że będę piŷał po
7: ŷciánach krzyżyki moy miły Pánie/ gdyŷ mi fie okázác á obiáwić raczył/ ábo bę=
8: dę kropił/ ábo ŷwieczki ŷtáwiał/ ábo ŷuŷzył/ ábo po odpuŷciech chodził. Ale ŷłu
9: chay co mowi/ iż thák ieft goráca miłóść moiá ku tobie moy miły Pánie/ iż ieŷli
10: każeŷz dam wnet połowicę wŷzytkiego dobrá á wŷzytkiego imienia ŷwoiego mie
11: dzy vbogie twoie/ ktorycheŷ ty opiekálnikiem ieft/ á miedzy bogátŷze teŷz tho dam
12: com powinien/ iż ieŷlim ktorego oŷzukał ábo obfálŷzował/ á zle á niewiernie cze
13: gomkolwiek od kogo nábył/ wrocę we czwokroc.
14: # A tu fie vcž tákiego poŷwiáćenia domu ŷwego á przybytku ŷwoiego/ ták mie
15: ŷzkánia ŷwego iáko y domu ku chwale Pánŷkiej ŷpráwionego/ ábo teŷz nędznego
16: ŷercá ŷwoiego. Gdyŷ ŷerce twoie/ thák iáko ie piŷmo zowie/ ieft dom á przybytek
17: Duchá s. A gdy ták poŷwiáćiŷz ty domy ŷwoie/ y dom ŷercá twego y ŷumnienia
18: ŷwego Pánu Bogu ŷwoiemu/ iż okazałŷz w nim włáŷná wiárę á práwie gorącą
19: miłóść iemu/ iáko Pánu á Bogu á oycu ŷwoiemu; á ktemu chuć wierną ku bli=

- 20: źniemu śwemu/ iuż y dom modlitwy twej/ y dom mieřzkánia twego pewnie po
21: świecon y vbłogofławion będzie/ iużci ſie wřzytko w nim ſzczęścić/ ſporzyć y ro=
22: zmnazać wedle obietnice iego będzie: iuż ſtraż/ opieká/ á obroná ſwięta iego v=(*marg*)

w Pfalmie cxxvi. (-)

- 23: ſtáwicznie nád nim ſtać będzie. Gdyż Dawid thák piřze: Iż prozna ieřt ſtraż y
24: pilność twoiá około domu twego/ ieřliże ſtraż á pilność Páńfká nie będzie oko=
25: ło niego. A czymże tho ſobie inřzym pożyřkác mařz/ trudnoć iuż nieboracźku iná
26: czey/ iedno ták iáko thu y wřzędy ſłyřyz od Páná ſwoiego: iż gdy ſie ſam pirwey
27: ſtánieř ſynem Abráánowym/ to ieřt/ vmnożyř w ſobie táką wiárę y tákie cno
28: ty iáko był vmnożył Abráám/ iuż pewnie ſie ſtánie káźde zbáwienie y káźde bło(*marg*)

w Pfalmie xi. (-)

- 29: gořławieńřtwo domowi thwoiemu/ y thák Dawid powieđa: Iż ktoźkol=
30: wiek wiernie dufa w wřpomożeniu nawyzřzego/ w opiece á w obronie Bogá
31: niebieřkiego przemieřzkawác będzie.
32: # Nuż teź tedy nędznicźkowie thák ſpołnie zgromáďzeni/ iáko theź y roznie bę=
33: dący/ ſłuyřząc to zábiegamy á ſzukamy á przypatruemy ſie temu Pánu ſwoie=
34: mu/ gdyzechmy iuż ná krzcie ſwiętym á ná onym pirwřzym pořlubieniu wiáry
35: nářzey otworzyli ty fortki iego iemu do tych domow á do tych przybytkow ná=
36: řzych ſercá á ſumnienia nářzego/ dáymyř ſie ná řářkę á ná miłofierdzye iemu/ á
37: vchęďaźaymy mu ty nędzne á záplugáwione przybytki ſwoie/ ták iáko then Zá=
38: cheuř vchęďożył/ wiárą á řthálořcią ſwoią á Krzeřciáńřkami powinnořciámi
39: řwemi/ pewnieć á nieomyřnie on theź nas z dáleká vřátryć będzie raczył: á pe=
40: wnie wedle Bořkich obietnic ſwoich wnidzye do tych przybytkow nářzych. A
41: gdy ſie vkaźemy ták wedle tego ſwiętego dekretu iego tymi řyny Abráánowemi
42: przed ſwięty Máyeřtat iego/ znayďzemy nieomyřne zbáwienie á wieczne **błó=** [!]
43: **řławieńřtwo** [!] ſobie y domom ſwoim/ ták iáko to iáwnie á iářnie ſłyřzimy od nie
44: go: á pewnie/ ták iáko ſłyřzimy nie iedno thu/ ále y ná wiele inych mieyřcach/
45: ſtraż/ opieká/ y obroná ſwięta iego/ nigdy od nas oddaloná nie będzie/ ták nád
46: káźdym z nas z ořobná/ iáko w káźdym zebrániu á w zgromáďzeniu nářzym.
47: Gdyż to ieřt nawięřřze kochánie iego/ pátryć tu ná wiernie owieřźki ſwoie: á

- 48: wielki śmętek iego pátrzyć ná niewierniki swoie/ ktorzy práwym á śpráwiedli=
49: wym dekretem iego máią być precz wyrzuczeni á wytrąceni od śpołeczności ie=
50: go czáfu frogiego fądu iego.
51:

¶ Czego fie tu náuczyc mamy.

- 52: # A thu fie vcż nędzny człowiecze/ coś ielt/ á iáko cie pímo zowie/ iześ ielt ko=
53: ścioł á przybytek Duchá świętego. A tu fie vcż iáko małz ten kościoł á ten przy=
54: bytek obić y ochedozyć iemu/ iż nie świeczkami áni krzyżyki/ ále ták iáko śłyżyłz/

ábyś fie słał

strona: 352

Ná dzien pogrzebu

352

człowieká krześciáńskiego.

- 1: ábyś fie słał thym Zácheuřzem y thym śynem Abráámowym/ á owřzem śyn[em]
2: Bożym przez wiárę swoię á przez Krześciáńką powinność swoię/ przed Má=
3: ieltatem świętym tego Páná swoiego. A potym śłuchay coć fie zá to słać ma/
4: oto iáko śłyżyłz/ iż fie słać pokoy y błogóśławieństwo/ nie tylko nád śámym
5: nędznym człowieczeństwem twoim/ ále y nád domem y nád potomstwem two
6: im. # Drugie pámiętay/ iáko ielt frogi Pan/ á iákie obiecuie pomśly mieyścu
7: káždemu/ gdzyekolwiek odśtąpi á będzie zgwałcona wola iego święta/ á moc=
8: ne pośtánowienie iego. # Trzecie vcż fie/ iáko fie małz pośtawić ná káždym
9: mieyścu zgromádenia iego świętego. Gdyż on thám nie pátrzy pośtaw/ świe=
10: czek/ áni kádzidlá/ iedno śercá wiernego á vniżonego przed świętym Máiełta=
11: tem iego. A toć będzie wdzyęczne poświáćanie iemu/ á thoć będzie wdzyęczny
12: kościoł y wdzyęczne zebranie iego/ przy kthorym on obiecał śam iśtotnie á o=
13: blicznie śtánąć: á śám/ á nie Biskup/ obiecał poświécić y vbłogóśławić mieyśce
14: y zebranie ono.
15: # Dayże nam tedy náłz miły á wřzechmogący Pánie tákie śerce y tháką myśl
16: iákoś był dał temu Zácheuřzowi nędznemu/ ábychmy cie práwie á wiernie śzu=
17: káli Páná Bogá swoiego. A náłazły cie/ ábychmy cie wdzyecznie przyięli do
18: przybytkow swoich/ á słałi fie w mocney wierze śwey á w powinności swoiey

- 19: právemi fynaczki twemi/ á potym ábychmy odnošili obietnice y ty błogošlá=
20: wieńštwá od ciebie Páná ſwoiego/ ktoeš ty ná rozlicznych mieyfcach wiernym
21: fynaczkom ſwym obiecáć á zášlubić raczył. A s tych domow nášzych doczešnich/
22: ábyš nas czáfu onego ſádu ſwoiego raczył wzyáć do domu onego wieczne=
23: go ſwego/ ktoryš wedle obietnic ſwych zgotowáć raczył Bo=
24: gá Oycá ſwoiego niebieſkiego wšzytkim wiernym
25: twoim ná wieki wieczne. Amen.
26: grafika
27:

Ewányelia ná dzień pogrzebu

28: **człowieká Krzešćiańſkiego/ ktorá nápiſał Ian s.**

29: **w xj. kápityl. [!] Przeciwno ſtráchwí ſmierci/ y nie=**

30: **potrzebnemu ſmutkowi.**

- 31: Iam ieſt z martwych wſtanie y żywot/ á kto wwierzy w mię/
32: by teſz dobrze vmárl/ tedy ożywie etcet. (marg) ¶ **Nauka piękna iáko ſie ſprawowáć mamy przypogrzebiech Krzešćiańſkich/ y co ſobie ná nich rozmyšláć mamy/ y czego ſie z nich vczyć mamy. (-)**

- 33: **P**rzyrodzenie náſze mdłe/ á ieſzcze iáko iuž
34: o tym wielekroć ſłuchamy/ z onych przodkow ná=
35: ſzych grzechem á gniewem Páńſkim zarážone/ za=
36: dnym obyczáiem wytrwáć nie moſze/ áby ſie nie tyl=
37: ko pokuſám poſtronnym/ ále y ſwym właſnym przy
38: padkom przyrodzonym/ lámo przez ſie obronić mo=
39: gło/ bez pomocy á bez oſobliwey obrony Páná te=
40: go: ktory wšzytko wie/ widzi/ y ſprawuie/ y wšzytko
41: rządzí á opátruie wedle przeſzrenia ſwego ſwięte=
42: go/ á wedle woley ſwiętey ſwoiey/ á wedle oney za=
43: dnym rozumem nie ogárnionej Boſkiej mądrošci
44: ſwoiey. A tego rátkunku á wſpomozenia iego ſwiętego żadnym innym oby=

45: cżaiem inaczey olięgnąć nie możemy/ ani fie mu inaczey przypátrzyć możemy/ ie

46: dno gdy fie będzie vciekác do świętych á nieomylnych náuk á słow świę=

tych iego/

strona: 352v

Ná dzyeń pogrzebu

1: tych iego/ á bo pewnych á bo ifotnych Bořkich obietnic iego: á gdy mu [moc]

2: no wierzyć będziemy iáko prawdziwemu Bogu swoiemu: wiedząc to pew [nie]

3: iáko tego sam pořwiádcząc raczy/ iż nigdy żadne dáremne á prózne słowo [nie]

4: wyřzło s świętych vřt iego/ á iżby fie podobniey niebu y zyemi wřpák obroć[ć]

5: niřliby fie kiedy miało wřpák obroć namnieyřze słowo iego. A ták gdyż to ná=

6: řze zgwálczone przyrodzenie wytrwác nie może/ gdy mu fie co řmętnego á żálobli

7: wego řřtanie wedle řwiátá tego/ áby nie musiało być vpádłe w myřłach řwo=

8: ich/ á bárzo zářřářowáne/ nic fie ná to nie rozmyřłáiąc/ ku ktoremu fie kořcowi o

9: ny tákie przypadki iego zářřářáiąc/ y przecż fie dzyeią. A iż fie tho káždemu řtale

10: á mocno Pánu swoiemu duřáiącemu záwždy muři ná więřřzą pociechę á ná=

11: więřřzą rádoř wřzytko obroć/ kto fie iedno przypátrzyć chce dziwnym řprá=

12: wam á pořřępkom iego/ á ktemu onym mocnym á nieomylnym słowom y obie

13: tnicam iego. Ták iáko oto y thu iáwnie á ná oko widzimy/ řzechmy fie málo nie

14: wřzyřcy zářřářowáli/ iż cżłowiekowi Pan kazał zeydż s řwiátá tego: nic tego nie

15: bacżąc przecż to vcżynić raczył/ y iákie řą w tym dziwne řądy á řprawy iego: nic

16: tego nie bacżąc/ iż on wedle obietnic řwych świętych á nieomylnych cořkolwiek

17: cżyni náđ wiernemi řwemi/ iż wřzytko cżyni ku lepřzemu ich/ á ku więřřzey pocie=

18: řze ich/ y potomřtwu ich. Abychmy inřzey pociechy nie mieli/ dořyc mamy ná=

19: tych świętych řłowieh iego/ ktore řą thu nam ná pocżátku przez Iáná řwięte=

20: go przypomienione/ á ktore wyřzły z nieomylnych vřt tego to Páná nářzego:

21: gdzye nam to mocnie á nieomylnie zářřubowác raczy/ iż żaden nie vmrze kto

22: weń wierzy/ ácż ná máły cżás iáko řmácznym řnem zářřnie z woley řwiętey á s

23: přeřřzenia iego. Ale mu fie w tym mocno iřćić á záwięzowác raczy/ iż pewnie

24: ořyc muři na wiecżne pociechy řwoie/ gdyż on iest nářze zmartwych wřtanie y

25: nářż żywot wiecżny. A ořtátek řzyřzey zrořumiemy s tey Ewányeliey s. niřey ná=

26: pińaney/ o onym też żałobliwie s tego światá zefzłym Lázáru/ ktorego Pan po=

27: twirdzáiąc tych nieomylnych słow swoich wkrześcić był raczył mocą Boftwá

28: swoiego. O czym Ian święty ták nąpisał tymi słowy.

29: **B**Ył niekatory bárzo ochorzáło leżący w Bethániey w

30: zameczku Márie y Marty sioftr swoich I tá Má=

31: ria była oná ktora była pomázáła nogi Páńskie má=

32: ściámi/ y pocieráła ie włofy swoiemi/ ktorey to był

33: brát ten Lázarz niemocny. Pośláły tedy sioftry ony do Pá=

34: ná powiedáiąc mu: Pánie/ oto on Lázarz ktoregoś ty miłował

35: bárzo ieft niemocen. Wfłyfzawfzy to Pan Iezus/ vkazał do nich/

36: że thá iego niemoc nie ieftł śmierthelna/ ále ieft fprawiona ku

37: chwale Bożey/ áby fie przez nię sftáła chwałá fynowi Bo=

38: żemu. Abowiem miłował Pan bárzo Martę y sieftrę iey/

39: y Lázarzá. A gdy wfłyfzał o oney niemocy iego/ nie rufzył

40: fie z mieyfćá onego przez dwá dni. A potym powiedzwał zwo=

41: lennikom swoim: Iż muśimy y záfię idź do kráiny żydowfkiey.

42: Powiedzyeli mu zwolennicy iego: A dawnoż temu miły Mi

43: ftrzu iż cie ták chcieli vkámionowáć/ á wždy ták záfię iść fie

44: bierzefz? Odpowiedzwał im Pan Iezus: Izafz nie dwánaście

45: godzin ieft dnia? A ták kto chodzi we dnie/ nigdy fie nie obrá=

46: źi: ábowiem widzi światłość światá thego. Ale kto chodzi w

47: ciemnościach/ fnádnie fie obrázi/ bo iuż światłości nie máfz o=

48: koło niego. A rzekfzy tho/ powiedzwał im: Wicie iż Lázarz

przyiaciel náfz

strona: 353

człowieká Krześciáńfkiego.

Lift

1: grafika

2: przyiaciel náfz záfnął/ á ták poydę ábych go ze fnu obudził. Po=

3: wiedzyeli mu zwolennicy: Pánie iefliżeć zánął/ tedyć mu iż (marg) ¶ **Wiernego**

P[an]zowie przyiac[ie]lem. (-)

4: nic nie będzie. Abowiem Pan im powiedział o śmierci iego/

5: á oni mnimieli żeby im o zánieniu przyrodzonym powiedział.

6: A Pan im potym powiedział iáwnie: Iż Lázarz nie zánął á=

7: le vmárł. A radem temu iżem tám ná ten czás nie był/ á to dla

8: was/ ábyście ínadniey vwierzyli: ále idźmy do niego. A po=

9: tym Thomařz ktory był rzeczón Didimus/ rzekł do towárzy=

10: řzow řwoich: **Pomy [!]** theż y my á pomrzemy z nim. A przyřzedł

11: potym Pan Iazus/ y nálażł go iuż od czwartego sniá w gro=

12: bie leżącego. Abowiem Bethánia była nie dáleko Ieruzálem/

13: iákoby ná řtay pięcioronařcie. A wiele řie było ludzi zeřzł z ży=

14: dořtwá/ áby byli pocieřzáli onę Martę y Máriá z onego v=

15: márłego brátá ich. A Martá vřlyřzawřzy iż idzye Pan Iezus/

16: wybieżála k niemu/ á Mária domá zořtála. Y rzekła k niemu

17: Martá: Pánie moy byř tu był z námi/ nie vmárłby był brát

18: moy Lázarz. Wřzákże to y teraz pewnie wiem/ oczbyř ty kol=

19: wiek prořł Bogá/ tedyćby dał wřzytko Bog. Rzekł ku niey

20: Pan Iezus: Nie řráfuy řie/ ábowiem brát twoy zmartwych

21: wřtánie. Rzekła mu Martá: Wiem miły Pánie iż zmartwych

22: wřtánie w on ořtáteczny dzyeń kiedy wřzyřcy wřtáną. Rzekł

23: iey Pan Iezus: Iam ieřt zmartwych wřtánie y żywot/ á kto

24: wierzy w mię/ by też dobrze y vmárł/ żyw będzie: á káždy kto

Ooo

ry ieřt á

strona: 353v

Ná dzyeń pogrzebu

1: żyw ieřt á wierzy w mię/ nigdy nie vmrze ná wieki. A wierzyřz

2: ty temu? Y rzekła Marta: O wierzę moy miły Pánie/ y vwie=

3: rzyłam żeř ty ieřt Kriřtus on řyn Bogá żywego/ ktory tu przyřć

4: ná ten řwiát miał. A po tey rozmowie pořzła Martá do domu/

5: y záwołała siostry swoiey Máriey/ powiedáiac iey iż Miŝtrz
6: przyŝedł/ á pyta ŝie o tobie. A oná gdy to wŝlyŝála/ wŝtawŝy
7: prętko/ biegła przeciwko iemu. Abowiem Pan Iezus iefzcze
8: był nie przyŝedł do zameczku/ ále był ná onym mieyŝcu gdzie
9: mu była zábiegła Martá. A ŝydowie oni ktorzy ŝiedzyeli oko=
10: ło niey w domu cieŝząc iá/ mniamájąc áby do grodu biegła pła=
11: kác nád onym brátem ŝwoim/ ŝzli zá niá. A Mária przyŝedŝy
12: do mieyŝcá onego gdzie był Pan Iezus/ wŝrzawŝy go/ vpá=
13: dła przed nogi iego/ mowiác mu: Pánie/ byŝ ty był z námi/
14: nie vmárłby był iefzcze brát moy. A Pan Iezus widząc iá ták
15: nárzekáiącá/ y ŝydy ktorzy byli przyŝzli z niá płáczące/ zátrzą=
16: łań ŝie w duchu ŝwoim/ á záŝráfowawŝy ŝie ŝam w ŝobie/ py=
17: tał: Gdzyeŝcie go położyli? Powiedzyeli: Podź miły Pánie/ á
18: ogláday. A Pan potym poczał płákác. A ŝydowie mowili mie=
19: dzy ŝobá: Oto iáko go bárzo miłował. A drudzy theŝ mowili:
20: Izałz nie mogł tego ŝpráwić áby then był nie vmárł/ gdyŝ nie
21: dawno ŝleponárodzonemu oczy otworzył? A Pan Iezus po=
22: drugi raz záŝráfowawŝy ŝie ŝam w ŝobie/ przyŝtápił ŝie do gro=
23: bu onego. A była iáŝkinia y kámieñ iuŝ záłożony ná niey. Y rzec
24: raczył: Odłóŝcie kámieñ ten. Rzekła mu Martá ŝioŝtrá tego
25: ktory był vmárł: Pánie moy/ iuŝci bárzo ŝmierdzi/ ábowiem
26: iuŝ czwarty dzyeñ iáko vmárł. Powiedział iey Pan Iezus: A=
27: zamci nie powiedał/ iż ieŝli wwieryŝ/ wŝrzyŝ chwałę Boŝá?
28: Odięli tedy kámieñ od mieyŝcá gdzie ten ktory był vmárł/ był
29: położon. A Pan Iezus podnioŝły wzgorę oczy ŝwoie/ poczał
30: mowić: Boŝe Oycze dzyękuieŝ tobie/ iŝeŝ mie wŝŝluchał. Acŝ ia
31: wiem pewnie iż mie zawŝdy wŝŝluchawáŝ/ ále to dla ludu te=
32: go tu około ŝtoiącego ták mowię/ áby wwieryli iŝeŝ ty mnie po=
33: ŝłał. A gdy domowił/ záwołał głoŝem wielkim: Láŝáru wy=
34: nidź ŝám. A nátychmiał wyŝtápił on ktory był vmárł/ máiąc

- 35: nogi y ręce związáne chuftámi pogrzebnemi/ y twarz iego fá=
36: celetem zawiązána. Y rzekł im Pan Iezus: Rozwiążcie go/
37: á niechay idzye beśpiecznie. A wiele onych żydow kthorzy fie by
38: li zefzli do Marty y do Máriey/ wżrzawfzy on dziw kthory v=
39: czynił Pan Iezus/ vwierzyli weń. A drudzy z nich poźli do Li=
40: cemiernikow/ opowiedáiąc im on dziw co fie tám sftáło á co
41: vczynił Pan Iezus.

- 42: **T** Ak iáko chmy máło wyzfzey y fłyfzeli/ y máło zewfżąd á zewfżąd pińmá
43: fwiętego o tym nie pełne vfyzy mamy/ iż przyrodzenie nałze mdłe/ á ná=

wfzem grze=

strona: 354

człowieká Krześciáńfkiego.

Lift

- 1: [wżem] grzechwm zgwałcone/ á práwie zniřczzone/ flábe bárzo ieřt/ á nigdy fie
2: [lamo p]rzez fie żadnemu řprzećiwieńřtwu řwoiemu oprzeć áni zmocnić nie może:(marg)

Páná w řlowiech á w řlubiech poznáwáć mamy. (-)

- 3: [oprocż] pomocy/ rátkunku/ á zwirzchnořci Páná Bogá řwego. Ktorego opátrz=
4: [nořci] mocy/ zwirzchnořci/ y káždemu dobrodzyeyřtwu iego/ nigdzyey fie włá=
5: [řniey]/ przypátrzyć nie możemy/ iedno w řlowiech řwiętych iego/ á w onych moc=
6: [řnych] á nieomylnych zářlubiech á obietnicach iego: á tákież w řlowiech Duchá
7: [s. pr]zez rozmáite pińmá Proroćkie y Apořtolskie o tym iáwnie wydánych/ á iá=
8: [řnie/] á zdawná wřzemu řwiátu ořławionych y rozřzáfowánych.(marg) **W řlowiech**
Páńfkich káżdá pociechá. (-)

- 9: Abowiem cożkolwiek náżálořnieyřzego/ cożkolwiek nářtrářzliwřzego/ coż=
10: [ko]lwiek naniebeřpiecznieyřzego kiedy ná nędznego człowieká przypádnie/ nie
11: [m]ářz tákiey řrogořci/ nie mářz tákiego řmutku áni vpadku/ gdy fie kto przypá=
12: [t]rzy řpráwam/ opátrznocři á dziwnym řádom Páná řwoiego/ á onym dzi=
13: wnym obietnicam y dekretem iego/ áby nie muřiał káždy řobie ználeřć řářkáwe=
14: go á miłocřiwego pocieřzenia řwoiego/ w káždym vpadku y w káždey náżálo=
15: řciwřzey przygodzye řwoiey.

16: # Abowiem ták iáko y tu widzimy/ y częstokroć widamy/ gdy wdzyeczny przy=
17: iaciel ábo iáki miły dobrodzyey komu zeydzye s światá tego/ że to ielt nieobron=
18: na rzecz temu ták mdłemu á ták zgwałconemu przyrodzeniu nálzemu/ áby fie
19: zátrownóżyć nie miáło/ áby fie zátrażnąć á przyrodzoną żáłością zálać nie miáło/
20: iefliże fie w tym nie vcieczemy do rozumu/ á iż łobie ná pámięć nie przywiedzye=
21: my łpraw á dziwnych połtępkow Páná łwego/ przecż on á dla częgo co czynić
22: á łprawowác raczy. A ktemu iż łobie nie włpomieniemy onych wdzyęcznych/
23: łwiętych/ á nigdy nieomylnych obietnic á záłubow ięgo/ iż on cożkolwiek złęgo
24: y dobrego nád wiernym łwoim kiedyżkolwiek łpráwić á okázác raczy/ iż fie to
25: włzytko dzyeie/ á włzytko fie zázwdy przytoczyć mułi/ ku wielkney pociełe ięgo/
26: ábo łowitemu nágradzeniu ięgo. Abychmy łobie chcieli ná pámięć przytáczać(marg)

Wiernęgo yniewierne^gó nádzieiá. (-)

27: ony Iopy/ ony Abráámy/ ony Tobiałze/ ony Lothy/ onęgo Noęgo/ ony Zuzán=
28: ny/ ony Dániele/ łnadźby y końcá nie było tákim wywodom/ iáko od wiekow v
29: nieęgo zázwdy ten porządek záchowan bywał/ iż wierny á mocnie dufáiący ie=
30: mu/ nigdy nie był opułzczon od nieęgo/ á zázwdy łowito fie okázowály nád nim
31: pociechy y opátrności ięgo. A niewierny/ á ten ktory nie dufał łwiętey opátrz=
32: nołci á włpomózeniu ięgo/ á pokládał nádzyeię łwoię w rámięniu á w ná=
33: dzyei światá tego/ zázwdy vpadać mułiał/ zázwdy omylna byłá kázda nádzye=
34: iá ięgo y kázda łprawá ięgo. (marg) **Pociechá o oyczu zęszłym dzyatkom łwoim.** (-)

35: # Bo żáłołnac to ielt rzecz/ gdy miły á wdzyęczny ociec ábo mátká vmrze á zey
36: dzye s światá tego ołirociáłym dzyatkom łwoim. Żáłołnac ielt **rrzecz** [!] gdy miły
37: á wdzyęczny małżonek zeydzye opułzczoney w łiroctwie małżonce łwoiey/ ábo tá
38: kież małżonká wierna małżonkowi łwoiemu/ ábo łynaczek iedyny łłáchetnemu
39: oycu iákiemu/ ábo tákież iáki wdzyęczny Pan á dobrodzyey opułzczonym łługom
40: ábo też poddánym łwoim. Ale gdy fie kto wiernym á łtałym łercem vcieče ku
41: Pánu łwoiemu/ á práwie cále oczy łwoie obroći ku łwiętemu Máyełtatowi ie=
42: go/ á ku onym wdzyęcznym łłowom á obietnicam ięgo/ ázálz łnádnie nie może
43: gwałtu vczynić tákiemu zemdlonemu á łłábemu przyrodzeniu łwemu. Włpo
44: mniawłzy łobie/ iefliżęc vmárł doczęsny/ iż ociec twoy wieczny á on nieo=

- 45: mylny opiekálnik twoy nád tobą żyw ieft/ á pewnie iefli iemu ftale á wiernie du
46: fać będyefz/ iześ iuz tego pewien ieft/ iż on tuż nád lámym wirzchem głowy two
47: iey dzyerży obronną/ pociefzliwą/ á nieomylną rękę swoię. Azafzci o nim Prorok(marg)

w Pfalmie ix. kap. (-)

- 48: nieomylnie nie powieda/ iż iemu ieft poruczón smutny á vbogi/ á on ieft wfpo=
49: możycielem á opiekálnikiem káždego sírotki fwego/ y káždego opufzczonego od
50: fwiátá te^{go}. Azafz ná cię nie iáwnie woła o nim miłościwym á pociefzliwym (marg)

Mattheus w xi. (-)

- 51: głofem swoim/ Do mnie do mnie namileyfzy wfzyfcy wierni moi/ ktorzyfcie fie v
52: fráłowáli á vdręczyli w smutkoch á w ciężkościach swoich/ á ia ochłodzę was/
53: á miłościwie ná wżem pociefzę was. Azafz nie woła ná wfzytki: Nie lękaycie fie(marg)

Lukafs w xij. kapi. (-)

- 54: nic fynaczkowie moi mili/ ktore ia was łobie iáko znowu rodzę/ gdyżem ia iefth(marg)

Ezaiafs w xlix. ka. (-)

- 55: opiekálnikiem wáżym. Azafz o nim nie powieda Prorok/ co káždemu wiernemu

Ooo 2

fwemu mo=

strona: 354v

Ná dzyeń pogrzebu

- 1: fwemu mowić raczy: Iż chociayby włafna mátká opuściłá dzyatki [fwoie/ ia ni]
2: gdy nie opufzczę was wiernych dzyatek swoich.
3: # O moy miły Pánie/ o fwięty á błogofłáwiony oycze/ y czymżeciełmy [to kiedy]
4: záłżużyli ty nędzne/ złe/ á fwowolne sírotki twoie/ iż nas ták/ nie ináčzey ie[dno iá]
5: ko kokofz záłofna/ zgromádzác raczyfz pod ty fwięte fkrzydłá swoie/ ty rof[profzo]
6: ne kurczátká swoie. A nie tylko ábyś fie námi ták miłościwie opiekác á ták [vftá]
7: wicznie o nas ftárác miał/ ále y Anyoły fwe przyftáwicieś tákemu kážde[mu du]
8: fáiącemu łobie thák raczył/ áby y włoły vftáwicznie były zliczony ná gło[wach]
9: ich áby żaden nie zginął bez woley á bez fwiętey opátrności twej. (marg) ¶ **Pan y niewiernych nie opufzcza. (-)**
10: # Abowiem pátrż iż tá opieká á tá opátrność iego oycowfka/ nie tylko [ftoi v]
11: ftáwicznie nád wiernemi iego/ ále ieft ták nam wżem miłofiwrym Bogie[m á]

- 12: oycem y opiekálnikiem náłzym/ iż y niewiernych łwoich vřtáwicznie czeka s ty [m]
13: łwięthym miłofierdzyem łwoim/ á s tą miłościwą opátrznocią łwoią. Az[afz]
14: nam nie dał ná przykład w przypowieřciach łwoich tego miłofierdzya łwego [o]
15: onym márnotrátnym łynu/ ktory wzyáwłzy dzyáł łwoy od oycá łwego/ wzgár(marg)

Lukařs w xi. kapi. (-)

- 16: dziwłzy zwirzchność á opátrznocść iego/ rořprofzył/ rořterał/ rozmiothał bárz[o]
17: přętko ono nędzne nábycie łwoie/ ták iż potym przyřzedł w taką nędzę/ iż miedzy
18: łwiniámi nie mogł łie náiadác plugáwego młotá/ ktore im łam nořł á poda=
19: wał rekámi łwemi. Táme pothym Pan powiedác raczy: Iż gdy łie nedznik v=
20: znał w oney nędzy łwey/ á náwrócił łie zářię do onego miłego oycá łwego/ iż nie
21: tylko áby go w łáfkę przyřác miał/ ále wielkie gody á wielkie wefele vczynił iemu
22: rádując łie z onego náwrocenia iego: á potym wielkimi dáry á vpominki kte=
23: mu ozdobiwłzy ono náwrocenie iego/ wzyáł go w opiekę łwą.(marg) **Káždy z nas łyn**

márnotrátny. (-)

- 24: # Pátrzayže nędzny łynu/ ná kogo thu przymowká/ á gdzie te gááłki pádáia:
25: dotkni á dotkni łie iedno káždy z nas łam/ á weřrzy do řercá łwego/ iefližeř łie w
26: myłli á w řercu łwoim nie oddzyelił od tego Bogá á oycá łwego niebiełkiego/ á
27: iefližeř iuż márnie nie vtrácił á nie rořprofzył dzyáłu łwego/ ktoryř miał w łwię=
28: tym miłofierdzyu iego/ prze řprořny á márnny život łwoy. Gdyž prze řprořność
29: łwiátá tego opuřciłeř á práwieř vciekl od takiego oycá łwego: ktorego miłofier
30: dzye/ opátrznocść/ á opieká przewyřřzyłá wřzytki łtany oycow grzełznych łwiátá
31: tego. A obácž łie iefli iuż práwie nie gmerzeř w młocie s łwiniámi w tey řpro=
32: řnořci łwiátá tego á životá łwoiego/ á nářycić łie go nie mozeř w márnnych o=
33: myłnořciach łwoich. Słuchayže miłościwey obietnice Oycá tego łwoiego mi=
34: łego niebiełkiego: Iż iefliže łie vznał á náwróciř łie do niego/ iż nie tylko áby
35: cie miał przyřác w łáfkę á w miłofierdzye łwoie/ áleć iefzcze ktemu obiecuię w
36: kroleřtwie łwoim vczynić wdzyęcne gody á wielkie wefele z náwrocenia two=
37: iego: á wielkimi dáry/ vpominki/ á dobrodzyeyřtwy chce ozdobić to vznánie
38: twoie á to náwrocenie twoie.
39: # A což tobie ná tym/ iż Pan twoy zá wołá łwięta łwoią á zá přeřřzeniem łwo

- 40: im weźmie tobie docześniego oycá twoiego/ ábo mátkę twoię/ gdyż nieomylnie
41: wiesz/ iż on zawnždy iest tobie takim oycem/ y taką mátką/ iákim nigdy nie może
42: być żadny ociec dzyatkom swoim swiátá tego. Gdyż theż iáwnie przypominác
43: raczy o tym swiętym miłofierdzyu swoim w onych słowiech swoich/ gdzye mo=
44: wić raczył do zwolennikow swoich: Izali może być thák frogi ociec zyemłki/ iż (marg)

xi. kapi. (–)

- 45: gdy go prósi dzyecię iego o chleb/ áby mu miáłto chlebá dał kámieñ/ ábo miá=
46: łto ryby iázczorkę? A iefli wy będąc przyrodzenia złościwego nie vmiecie dzyá=
47: łác źle dzyatkom swoim/ á což owłzem Ociec wáłz niebiełki miłofiernieyły iest
48: nád wżytki oycy swiátá tego.(marg) [Pocie]**chá małżonkom.** (–)
49: # Abo takéż gdy wdzyęczny małżonek zeydzye ośirociáley małżonce swoiey/ á=
50: bo wierna małżonká małżonkowi swemu/ ábo iedyny synaczek rodzicom swo=
51: im/ ázafz sie ten Pan nie opowieda być małżonkiem y małżonką wdzyęczną káz(marg)

[Ozeafs]**w ij. kapitu.** (–)

- 52: demu. Azafz nie powieda przez Proroká káždemu wiernemu swemu: Iż nie lę=
53: kay sie nic/ wżák wiesz żem ia od wiekow ciebie posłubił sobie/ á posłubiłem cie
54: sobie w takiey stałości/ iż iuż nigdy opużczon być nie możełz. Azafz nam nie po=
55: dawa ręki swey swiętey ná ten wieczny slub náłz/ ktory z nim bierzemy/ przez Du

chá swego

strona: 355

cżłowieká Krześciáńłkiego.

- 1: chá swego swiętego ná krzcie swiętym swoim/ iż on iuż nas nigdy wiecznie opu
2: ścić nie raczy: opowiedáiąc to iáwnie káždemu/ iż ktokolwiek vwierzy iemu/ á
3: slubi iemu wiaré swoię/ iż iuż wiecznie wybáwion będzie odewżytkego zł[ego]
4: Azafz nie woła głośno ná thy oblubieńce y ná ty wdzyęczne oblubienice sw[oię]
5: przez Sálámoná Proroká swego/ onym wdzyęcznym głosem swoim/ mowiąc
6: káždey duży y káždemu wiernemu swemu: Podziłz do mnie namileyłza oblubie=(marg)

Can[torum iij.] (–)

- 7: nico moiá/ podziłz gołębiczko moiá/ podziłz do ogrodkow moich: do winniczek
8: moich/ wżywác zemną niewymownych rokłofzy swoich: figuruiąc w tym ko=

9: łciol łwoy łwięty/ á wierną dułżę káźdego wiernego łwego/ á káźdego łtale du=
10: fáiącego łobie. A což iełt ná tym/ iż komu s przełżrenia iego łwiętego zeydzye
11: wdzyęczny małżonek ábo wdzyęczna małżonká: gdyż tho pewnie wie/ iż on pir=
12: włzy połlubiony małżonek iego żyw iełt/ á z wielkimi pilnołciámi/ á z wielkie=
13: mi opátrznolciámi á rołkołsznemi rołkołszámi/ záwždy iełt gotow ná włpomoże=
14: nie y ná opátrznolć káźdego połlubionego łobie.

15: # Acz rozne á rozne fráunki ná ten czás mułżą rułżác káźdego/ bowiem ieden łie
16: fráłue iż mu máłe dzyatki zołtáną w łiroctwie w domu iego/ drugi łie boi v=
17: padku w gołpodárłtwie łwoim/ drugi łie przełżrzega krzywd/ vćilkw/ á tru=
18: dnołci iákich od łwiátá tego. Ale gdy łobie włpomni/ iż ten pirwłzy połlubiony
19: małżonek iego/ s tákiemi przywileymi á s tákiemi minutámi dał rękę iemu/ á po
20: łlubił mu taką wiárę łwoię/ iż bogáctwem/ poczłiwołciámi/ y włzytkimi bę=
21: łpieczeńłtwy obiecał włtáwicłźnie złobić á opátrowác dom iego y potrzeby włzyt
22: ki iego/ iełli będzye wiernie dułał iemu/ á w cáłolci mu będzye chowál łluby
23: łwoie. A ktemuż iż łie mu opowieda być obrońcą/ **opielkálnikiem [!]** / á mocnym opá
24: trzycielem káźdey łirotki á káźdego opułzczonego od łwiátá tego. Táke **nieomył [!]**
25: **nie [!]** / iełli mu kto dułác będzye/ będzye opiekałnikiem y dzyatek iego/ y włzytkiego
26: domu iego/ y káźdey łpráwy iego. A iákoż tu nie ma káždy táki zgwałćić w łobie
27: mdłego przyrodzenia łwoiego/ á opułciwłzy ty lámenty á ty fráunki/ ktore łie
28: wıęcey łciągáią ku łwiátu temu/ á wrzułzaią gniew łwięty iego/ połozyc nie ma
29: w nim włzytkiey nádzyeie łwoiey. Abowiem gdy kto wátpi w łlubiech á w obie
30: tnicach iego/ á z lementem łzuka włpomożenia á rády v łwiátá tego/ połpoli=
31: cie bywa rad á łpráwiedliwie opułzczon od niego/ gdyż wzgárdzi łwięte obie=
32: tnice iego: A iákoż tu wátpić tym łlubom y tym łwiętyem obietnicam iego? A iá
33: koż tu nie mieć pociechy w łercu łwoim? A iákoż thu táki káždy nie ma połozyc
34: włzytkich łpraw łwoich/ á tych włzytkich przypadkoch łwoich/ w tey miłolci=
35: wey á łwięthy opiece á opátrznolci iego? (*marg*) ¶ **Pociehá o zefłzym łynu.** (–)
36: # Abo tákiełz gdy wdzyęczny łynaczek odeydzye oycu łwemu/ ábo máłce łwoiey/
37: włzytko to niechay będzye przy łwiętey woley á opátrznolci iego/ bo go on iłcie
38: nie bez przyczyny wzyác raczył. Abowiem ábo miał potym z láty łwemi wynidż

39: rodzicom ſwym ku żałości ábo ku lekkości iákiey ſwoiey/ á ku zginieniu ſwemu:
40: ábo też miał być ábo głupi ábo zły á niepoſłufzny/ ku więtfzey żałości rodzicom
41: ſwoim/ á tak rádfzey go wzyął Pan w niewinności iemu. Gdyż to ieſt nieomył=
42: na rzecz/ iż on ſtrzeże wiernych ſwoich/ y vprzedza ich z łáfką ſwoią/ áby ſie ná=
43: potym nie pogorłzyli iemu/ á thy ieſli mu wiernie dufác będyeſz. Patrz co ſie
44: ſtáło Iopowi ſwiętemu/ iż gdy wiernie dufał Pánu ſwoiemu/ á nie zmienił
45: wnim ſtałości ſwoiey/ iż tyle dwoie dał zálię ſynaczkow y potomſtwá iemu/ y
46: wſzytkiego dobrego czego iedno byłá potrzebá iemu. Tákież Tobiaſzowi/ tákież
47: Abraámowi gdy pokuſzał wierności ich w ſynaczkoch ich: á iż mu nie zmienili
48: ſtałości ſwoich/ iáko ich zálię pocieſzać raczył rozmáicie w onych iuż nápoły
49: ſtraconych dzyatkach ich. A tak ſie to záwždy okázowało ná wiele ſwiętemi
50: á nád wiernemi iego.(*marg*) ¶ **Pociehá o zeſłym Pánu.** (–)

51: # Abo gdy wdzięczny pan zeydzie ſługom ſwoim ábo poddánym ſwoim/ wſzy
52: tko ſie to dzyeie s przeżrzenia ſwiętego iego: gdyż on káždemu człeku y káždemu
53: zebrániu przełożonego á páná obiecał dáć wedle ſercá iego. A kto mu wiernie
54: dufa/ nigdy y w tym nie będye opuſzczon od niego: gdyż on ieſt wſzech Pánem/
55: á vſtáwicznie nád káždym wiernym iego ſtoi ſwięte oko iego/ á bezpochybnye

Ooo 3

ſie vſtáwicznie

strona: 355v

Ná dzyeń pogrzebu

1: ſie vſtáwicznie ſtára o káždego wiernego ſwego/ nie tylko iáko pan o ſługę wier
2: nego/ ále ieſzcze więcey: tak iáko to iuż pewnie wiemy s pewnych obietnic iego/
3: [n]iżli właſny ociec wdzięczne dzyatki ſwoie. (*marg*) [**Pewność o pociechach wiernych
vmárł]ych.** (–)
4: A áczyby też kto tak rzekł: Nu to iuż ia wiem o pociechach ſwoich/ ále mi tego
5: [z]eſłego nieboraczká žal/ iż niewiem co ſie też tám z nim dzyeie. Ale oto ſnádnie
6: możeſz wnet o tym vſkromić myſł á ſerce ſwoie/ przecći iedno v Sálomoná y v
7: inſzych Prorokow/ co ſie dzyeie z wiernemi Páńſkiemi po rozwiązaniu tego nę=
8: dznego węzła duſze s ciálem káždego/ iż oni iuż thám w ręku á w opáthrzności (*marg*)

[**S**]apientie w iij. (–)

- 9: Páńfkiey fą/ á nie dotknie lie ich żadna rzecz żáłořna/ á ią iuż w rořkořzy á w wiel
10: kiey rádořci poználi y obaczyli ony niezmięzone pociechy fwoie y zapłáty fwo=
11: ie. Támże wřlyřyz f iáko będą niewierni wřzawřzy ie nářzekáć nád nimi á oni lie
12: iáko gwiazdy czáfu przyřcia Páńfkiego będą świećić przy Pánu fwoim: Iż my (*marg*)

Sapientie w v. (-)

- 13: niebożátká nędznicy nigdichmy nie dufáli temu/ á mielichmy łobie zá pořmiech
14: żywoty ich/ á teraz widzimy iákiemi pocźciwořciámi y iákiemi pociechámi oz
15: dobieni fą. Przywiedźże teź łobie ná pámięć ony niemyłne fłowá Páná fwoie=
16: go: Iż gdyzem ia ieřt/ tám chcę áby zemná był wierny káždy moy. Weźřyz ná (*marg*)

Ian s. w xij. kapit. (-)

- 17: pięknořć Niebá/ Słóńcá/ Gwiazd/ y Mieřiáćá. Weźřyz ná pięknořć zyemie y
18: ná rořkořzy iey/ tu rozumieć moźeřz/ iż ieřliże lie mařz czemu podziwować/ to co tu
19: iedno widzifz tymi plugáwemi á ciełřnemi oczymá fwemi: á coź rozumieřz co to
20: fą tám zá mieyřcá/ ktore ten Pan řpráwić raczył ku wieczney chwale fwoiey/ á
21: tám gdzie řam ieřt iż chce mieć przy łobie wřzytki wierne fwoie/ iżci lie thám nie
22: źle obroćił/ kto lie thám kolwiek dořtánie: iákoź lie nieomyłnie káždy dořthánie/
23: ktokolwiek tu będzie dzyerzał pořlubioná wiáre temu Pánu fwemu/ á nigdy nie
24: odřtápił od řwiętey woley ie^{go}/ á wřtáwicźnie wiernie dufa iemu iáko Pánu fwe
25: mu. Gdyź káždy dopuřcił řynem fwoim lie řtáć/ ktořkolwiek go iedno wier
26: nie przyiáł w řerce fwoie/ á wiernie dufał iemu. Ták iáko tego y Iob řwięty on
27: wielki Prorok pořwiáďřa/ chocia y iedno thák iákoby w przypowieřciach řy=(*marg*) **Iop**

w xix. kapit. (-)

- 28: chał o odkupicielu fwoim/ gdje powieďáł: Iż wiemci iż Pan moy żyw ieřt/ á
29: ia potym z zyemie powřtáć mam/ á pewnie ogláďáią oczy moje zbáwicielá me
30: go. O moy miły Iopie/ nie leďářz nam to nowinę powieďářz/ iż pewnie oczy ná
31: řze máią być zářię ożywiony/ y iż pewnie máią ogláďáć tego to dobroďzieiá/ Pá
32: ná á zbáwicielá nářzego. A chczefřli iefřcze o tym řzyřzey rozumieć/ přecźci łobie
33: Ewányeliá wyřřzy nápiřaná o řmierci Ianá s. tám znayďieřz/ přecź wierny
34: přętko řchodzi/ á iákie fą wďzyęćzne zapłáty iego. A iáko Dawid piřze: Iż to ieřt (*marg*)

w Přalmie Cxv. (-)

35: dziwnie kofztowny klenot przed oczymá Páńfkiami/ smierć wiernych á fwiętych
36: przebránych iego.(*marg*) **Skąd Pan zowie Lázárzá być przyacielem fwoim.** (-)
37: # A iefli iefzcze temu nie dufałz/ oto tu fłyfzyfz w tey Ewányeliey nieomylnie fło
38: wá Páná fwego/ ná iákiey on pieczy ma wierne fwoie/ gध्ये mowi ku zwolen=
39: nikom fwoim: Y wieciefz on miły przyiaciel náfz Lázarz záfnął? O moy miły
40: Pánie/ nie rownałz to przyiaźń/ iż ty to nędzne błoto á ten nędzny proch á már=
41: ną glinę zowiefz być przyacielem fwoim. Iákoż fie tu nie ma rofkochác wierny
42: iego: á też to iuż wiefz fkąd tá przyiaźń była vroflá: nie ftáwiałci ten świeczek/ á
43: ni obrafkow po ściánach wiefzał/ nie wołáci gromnice/ nie fłyfzyfz theż by mu
44: to dzwony iákie ábo kropidlá ábo kádzidlá iákie zyednáć miály. Ale což mu tho
45: fpráwiło? Nic infzego iedno iż wierzył vftáwicznie mocno w Páná fwoiego/ á
46: fłuchał á náfládował fwiętych fłow iego/ ták iáko to wyznawáią fioftry iego.
47: A ftądci to piŕze Ewányeliftá/ iż go Pan bárzo miłował/ y zwał go być przyia=
48: cielem fwoim. A což fie thy małz fráłowác o powinowáthego fwego/ gdy go
49: Pan názywác raczy przyacielem fobie. Bo to iuż możefz rozumieć do kogo fzedł/
50: y iáki to tám iego przyiaciel iefł/ y iáko bęध्ये vmiał wdzyęcznie przyiác przy
51: ściie iego/ y iákie mu ma vkázác wdzyęczności y błogofłáwieńftwá iego.
52: # Słuchayże drugiey pociechy fwoiey/ co Pan powiedác raczy ku oney niedo=
53: wierzáiącey Marcie: Iż ktho vwierzy w mię/ iż nigdy nie vmrze. Iáko theż te=
54: go powtarzał potym v Iáná fwiętego: Iż táki káždy przeftápi thu iefzcze zá ży= (*marg*)

Ian s. w v. kapitu (-)

55: wotá fwoiego do żywotá wiecznego. Słuchayże iáko Martá powieda Pánu/

iż on iuż zefzły

strona: 356

cźłowieká Krześciáńfkiego.

Lifł

1: iż on iuż zefzły Lázarz śmierdział/ bo iuż od czwartego dnia w grobie leżał. Słu
2: chayże iáko Pan był zátrzaśnion/ i iáko fie wzrufzyły w nim fzy fwięthe iego/ á
3: iáko fzedł do grobu iego. (*marg*) **Káždy z[wás Lá]zarz obumá[rły.]** (-)
4: # Coż tedy też ty fám s fobą chcefz vczyńić moy miły nędzny Lázárzu fwiátá te=
5: go/ gdy fie fłufznie nie możefz záprzeć tego: áby Pan twoy vczyńił á okazał thá=

6: kież nád tobą pilność swoię/ iáko tu słyfzyfz co vczynił nád tym świętym człowie=
7: kiem/ miánuiąc go być przyacielem swoim. Bo widzifz á dotkni fie sam/ żeś iuz
8: prawie nápoły obumárł w káżdym wieku swoim/ ktore wieki tobie słuźnie zná=
9: mionowác mogą ty trzy dni leżącego Lázárzá w grobie swoim/ to iest/ młodość/
10: sźzodek/ y zefzłość twoię: á iuz prawie śmierdzifz/ iáko ten zefzły Lázarz/ w gro=
11: bie swoim/ to iest/ w tym plugáwym żywocie swoim. Oto tákież stáray fie pil=
12: nie/ ábys zá żywotá fwego nálládował Páná fwego/ á słucał słow świętych y
13: náuki iego/ iáko słucał ten nędzny Lázarz zá żywotá fwego. Oto vwierz moc=
14: no z Martą á z Mária/ ták iáko ten Lázarz wierzył/ iz then Pan iest práwy syn
15: Bogá żywego/ á przyfzedł tu ná fwiát ná zbáwienie twoie: á ni w kim innym nie
16: pokładay/ iedno w nim iáko w Bogu swoim/ wfzytkiey nádzieie swoiey. A coźci
17: fie sftanie? á coż vślyfzyfz? O pewnie cie tákież Pan twoy názowie przyacielem
18: swoim/ o pewnie powie o tobie/ iz nie vmárł ále żyw żywotem wiecznym/ á iżeś
19: przeftąpił tu iefzcze zá żywotá fwego do żywotá wiecznego/ á iz pewnie ná cię zá
20: woła czáfu káżdego vpadku twego/ y czáfu onego frogiego sádu fwego: wftán
21: moy miły Lázárzu á rofkofzuy sobie zemną wiecznie pośpołu/ iáko z wiernym Pá
22: nem á Bogiem swoim/ ktoremuś wiernie dzyerzał flub swoy á záflubioną wiá=(*marg*) **Ian**

s. w v. kapit. (-)

23: rę swoię. Iáko tego sam ten święty Pan poświadczyć raczy v Ianá s. Iz przy
24: dą ty czáfy/ iz wfzyfcy ktorzy ná ten czás w grobiech fwych odpoczywáią/ vślyfzą
25: głos Páná fwego/ á powftaną wierni ná powftanie żywotá wiecznego/ á nie=
26: wierni w powftanie sádu groźnego á stráźliwego.(*marg*) **Przecż nie mamy plákác**

vmárłych swoich. (-)

27: # A ták moy miły wierny á Krześciánfki człowiecze/ gdy podawafz zyemi ciá=
28: ło bliźniego fwego/ ábo iákiego powinowátego fwego/ w ręce á w opiekę Pá=
29: ná fwego/ nie plácźże nic/ rozmylláiąc fie ná iákie przyfzłe trudności swoie/ ábo
30: ná iákie niebefpieczności fwiátá tego/ gdyż to iuz pewnie wiefz s pewnych obie=
31: tnic Páná swoiego/ iz on pewnie á nieomylnie náftępuie tobie ná to mieyfce/ nie
32: rowno s pewnieyfzą opieką á opátrzností swoią. Nie plácźże też ná zefzłość o=
33: nego powinowátego swoiego/ gdyż słyfzyfz iáwny głos Pána fwego/ iz nie v=

- 34: mární ále zálnął w łálce śwíętey iego/ á iż go Pan zowie być przyiacielem łobie/
35: á iżeś łie tu náłłuchał w íákíey opiece á w íákíey rołkólzy íełł tákí káždy wier=
36: ny iego: gdyż nas wszytkí píłmá y śwíátość Páná tego w tym mocno íscía/
37: ktore nam łą miáłto pieczęćí mocnych zołtáwíone od niego/ ná ty nieomyłne á
38: śwíęte obietnice iego/ ábychmy nie wátpíli o wíernych iego/ ktorzy tu łcho=
39: dzą pod śwíętą opátrznóćíą iego.
40: # Azáłz ná nas nie íáłnie woła oná mocna pieczęć iego krzełł śwíęty vłtáwío=(*marg*)

Marek w xvi. ka (-)

- 41: ny od niego/ iż kto vwierzy á okrczon będzie w ímíę śwíęte iego/ iż pewnie zbá=
42: wíon á záwždy íełł w łálce á w opiece śwíętey iego. Azáłz teź ná nas nie głóšno (*marg*) ¶

Íftotność ob[ie]tnic Pánłkich[w]fwíátołciách i[ego.] (-)

- 43: woła oná druga nieomyłna pieczęć śwíętych obietnic iego/ on śwíęty Tełtáment
44: iego/ ktory nam zołtáwíć raczył we krwi á w śwíęty m ciełe łwoím/ iż ílekróć ták
45: będziemy obchodzí tym kłtáłtem pámíátkę iego/ á włpómínáć łobie będziemy
46: śwíętą mękę iego/ iż to mamy czyníć ná zbáwíeníe łwoíe/ á ná odpułzczenie grze
47: chow łwoích. A ták gdyż to wíemy á pełne włzędzy łą włzy náłze nieomyłnych o=
48: bietnic Páná tego o zbáwíeníu wíernego káżdego/ preczże go płákáć mamy:
49: preczże mamy łtrofowáć łpráwy Pána łwego? gdyż wíemy iż nam nie zgínáł/
50: íedno przełtáplł z żywotá do żywotá/ wedle obietnic pewnych Páná tego/ gdyż
51: tám íuź zgotowan íełł gđzye má być wíerny łługá przy Pánu łwoím w rozłíč=
52: nych rołkólzách łwych/ á Pan nam pewnie obíecuíe łie łłtáć zá łzkodę/ á pewnie
53: łie nam s łowítemí opátrznóćíámí á pocíechámí náłtáplć ná míeýłce iego. A
54: zwłáłzczá iż to wíerny/ iż on y tych łłubow á śwíátołćí Pánłkich vcześníkiem by=
55: wáł zá żywotá łwego/ przy mocney wíerze łwoíey.

Ooo 4

A czegoż

strona: 356v

Ná dzyeń pogrzebu
człowieká Krzełłcíańłkiego.

- 1: # A czegoż mamy płákáć? á ná coź mamy nárzekáć? Oto płáczmy á nárzekáy=
2: my ná niegotowóć łwoíe/ patrząc ná tego leżácego bráthá łwoíego ábo łłoftrę

3: á fwoię/ áby nas Pan nie záftał iáko onych fzalonych dzyewic z omylnemi przy=
4: práwami fwemi á ze złemi gotowofciami náfzemi/ áby nie była tá fwięta á bár
5: zo wdzyęczna fortká zámkniona przed námi. Abo iżby nam nie rzeczono:
6: Przyiacielu po cóś tu fmiął wniść nie máiąc żadnego fwádzyniebnego odzyenia
7: ná fobie. Abowiem toć fą herby náfze/ toć fą fwiece náfze/ thoć fą dzwony náfze/
8: toć fą wftyki przypráwy y gotowofci náfze/ wftáwicźnie wiernie á fthale dufác
9: Pánu Bogu fwemu/ po wftyki czáfy żywotá náfzego: á ni w kim innym iedno w(marg) ¶

Przypráwy pogrzebowe. (-)

10: nim pokládác wftykiey nádzyeie fwey/ iáko w Pánu á w wiernym Bogu fwo=
11: im: á wftáwicźnie fie vczyć á przypátrowác fwiętey woley iego/ ktorą nam iá=
12: wnie á iáfnie zoftháwić raczył w piśmiech fwoich/ á w nieomylnych náukach
13: fwoich. Abowiem dofyć ieft nam y thu ná tym/ iz wiemy o dobrych á o cnotli=
14: wych fprawach tego tho zefzłego brátá náfzego/ o ftáteczney wierze iego/ w
15: ktorey iáko mu wiernie trwał zá żywotá fwego/ tákże też z nią teraz nieomylnie
16: ftoi przed fwiętym Máyeftatem iego. Bo o przodkoch iego/ o ftanie iego/ o za=
17: cnoſciach iego/ iuż fie powoli może káždy dowiedzyeć ieden od drugiego/ gdyż
18: on to nam przynioſł á okazał w fobie/ czym ma być godzyen Pánu Bogu fwe=
19: mu/ gdiż iuż opuſcił á zoftáwił tu wftyki godnoſci y doſtoieńftwá fwoie y fwiá
20: tá tego. A w zupełney wierze á w ftałoſci fercá fwego iuż fzedł do Páná fwego/
21: á ták iáko fam miánowác raczy/ do wdzyęcznego przyiacielá fwego.

22:

¶ Czo tu fobie pilnie rozmyſlác mamy.

23: # Rozmyſlże fie thu káždy w powinnoſci fwoiey/ á ocz fie frálowác/ y czym fie
24: cieſzyć maſz. Boć máło ná tym iż fie fráluieſz z vmárłego powinowátého fwoie
25: go/ gdyż ſłyſzyſz iż Pan twoy nierowno z więtźemi pociechami náftępuie tobie
26: ná mieyſce iego. Gdyż też ſłyſzyſz o nim/ iż przeſtąpił z żywotá doczeſnego do ży=
27: wotá wiecznego. Gdiż ſłyſzyſz iż go Pan twoy brátem á przyiacielem fwoim ná
28: zywa. Gdyż ſłyſzyſz iż thám gdzye fam ieft/ iż chce áby on też był poſpołu z nim.
29: Wieſz też iuż z rozlicznego piſmá fwiętego/ ták iákoſ ſłyſzał/ o dziwnych á rozli=
30: cznych pociechach iego. A oczże fie frálowác maſz? á o coż nárzekác maſz? á pro=

31: żno gniewać á frálować małż Páná fwego/ á iákoby gánić spráwy święte á po=
32: łtępki iego. Ale oto rádlzey płáč ná niegotowość fwoię. A iż niewiełz ktorey go=
33: dziny/ czáfu nawięłszych rołkólzy twoich/ ták iákoć to Pan opowiedzyeć raczył/
34: połłą po tę nędzną dułzę twoię. A karz łie rádlzey łam w łobie pátrząc ná thego
35: zelzłego powinowátego fwego/ gdiż widziłz iż łą niepewne á omyłne czáfy two=
36: ie/ á popráwuy w łobie kędy mozełz wiáry y Krześciáńłkich powinności fwo=
37: ich/ ábyś zázwdy gotow był ná káždy czás/ gdy cie tákież Pan twoy do łiebie záz=
38: wołác będzye raczył.

39: # A thák náłz miły á włzechmogący Pánie/ gdyż nędzne krewkości náłze wy=
40: trwác nie mogá/ áby łie nie vnošily z myłłami łwemi záz tym mdłym człowie=
41: czeńłtwem náłzym/ podeprzy Boże włzechmogący náłz tych mdłych krewkości
42: náłzych/ ábychmy łie tego náuczyc mogli częgoby nam náwięcey potrzebá by=
43: ło/ ábychmy łobie záchowáli wiáre iáko Pánu łwemu/ á włzytkę nádzyeię po=
44: łożyłi w łobie iáko w Bogu łwoim: ábyś tákież o nas rzec raczył czáfu zelcia ná=
45: łzego/ iż przyaciel náłz nie vmárl ále zálnął. A iżbyś ná nas zázwołál czáfu łádu
46: onego łwoiego/ ábychmy włzyłcy powłtáli s tym nędznym Łázárzem y z inemi
47: wiernemi twemi ná wieczne pociechy łwoie. A iżbychmy on głos twoy wdzye=
48: czny włłyłzeć mogli: Podźciełz záz mną bráciłzkowie namileyłzy moi/ podźciełz
49: wierni przyaciela moi łpołu zemną ná wieczne wam zgotowáne rádości á po=
50: ciechy wálze. Częgo náłz racz domiešćić wełpołek y s tym zelzłym brá=
51: tem náłzym Boże náłz włzechmogący/ ktory żywiełz y kroluiełz
52: w iedynošci Bołtwá łwoiego łwiętego ná
53: wieki wieczne. Amen

54: Koniec.

strona: 357

1: **A** Thák moy miły Krześciáńłki człowiecze/ iełłiś
2: czedł thy dziwne spráwy Páná fwego/ iużeś łie
3: náłłuchał/ nie z wymyłłtu łwiátá tego/ ále z wo=
4: ley á z nieomyłnego połtánowienia iego/ o włzy=

5: tkich Ípráwach/ y o wÍzytkich Ípofobiech thego
6: nikczemnego/ krothkiego/ á omylnego żywothá
7: Íwego/ á thego pielgrzymÍtwá Íwego. IużeÍ Íie też náÍluchał o
8: przyÍzłych á dziwnych pociechach Íwoich/ iefliże będyeÍz cho=
9: wał then nędzny żywot Íwoy themu Pánu Íwemu wedle záÍlu=
10: bionych powinnoÍci KrzeÍciáńÍkich Íwoich. IużeÍ Íie theż ná=
11: Íluchał o dziwney Ípráwie/ opiece/ y opátrznóÍci iego/ kthorá
12: on vÍtáwicznie czyniÍ á ÍpráwowáÍ raczy nád wiernemi Íwe=
13: mi. Iuż theż pewnie wieÍz/ iáko Íie obchodzi y obchodziÍ ma z
14: wiernemi Íwemi/ y tu zá żywothá ich y po Ímierci ich. Othoż/ iá
15: ko MoizeÍz powieda/ poÍożoná iefth przed cię wodá y ogień/ o=
16: bierayze Íobie przy czym zoÍtáÍ maÍz/ tho iuż ia twemu rozumo=
17: wi y rozmyÍlaniu poruczám. Kthory ácz Ílábby iefÍ/ ále iefli gi
18: poruczyÍz w opiekę á w opátrznóÍć Pánu Íwemu/ pewnie/ á i=
19: Íthotnie od niego podpárt będye/ wedle nieomylnych obietnic
20: iego/ iz Íie Ínádnie mozeÍz przypátrzyÍ Íwiętych táiemnicam ie=
21: go. A iefliżeby Íie theż co máÍo w czym vnioÍÍo od podobánia
22: thwego/ prziyimi wdzyęcznie. WÍzák wieÍz iz narod PolÍki/ ácz
23: powiedáią iz s przyrodzenia oftry á roÍtropny iefÍ/ ále Ínadź
24: poÍlednieyÍzy zá wÍzytkiemi narody w náukach Íwiátá tego. A
25: theż wieÍz/ iz bárzo proÍta ÍzkoÍá Íie thu znioÍÍá do thego. Ale iz
26: gwaÍt/ kthory Íie dzyáÍ y dzyeie imieniowi PáńÍkiemu/ Íwięthey
27: chwale iego/ y nieomylnym poÍtępkom y poÍthánowieniu iego/
28: wedle obietnic iego/ y kámienie wzbudzáÍ muÍi áby woÍá
29: Ío/ iefliby nędzny człowiek chciáÍ zániedbáÍ/ á zámil=
30: czeÍc/ á zániecháÍ Íwiętey chwały iego.
31: # A iz Íie thu dokończyÍo iáko tháko zá Íwiętych wÍpomoże=
32: niem iego/ niechay będye pochwalono wiecznie Íwięthe imię
33: iego/ kthore zázwydy iefÍ y będye błogoÍláwione ták ná
34: niebie iáko y ná zyemi ná wieki wieczne/ Amen.

35: A dokończyło sie dnia iiii Grudniá/

36: Roku Páńfkiego 1566.

37: grafika

Zámknienie.

strona: 357v

1:

Zámknieni[e á] namow[a ku]

2: **dobrym towarzysom.**

3: **T** Ak w fwych fprawach Pan z dawná poftánowić raczył/

4: Gdyż on nic ku fwey fłużbie nigdy nie przebaczył/

5: Aby tu kościoł iego w vftáwicznym boiu/

6: Vżywał tego fwiátá zewfząd w niepokoiu.

7: Abowiem by też nie to máłoby znáć było/

8: Gdzyeby fie imię iego tu znácznie fwięciło.

9: Bo **tę** [!] kákol muśi rość poľpoľu s pśzenicą/

10: A wierny kościoł Páńfki záwždy być z boźnicą.

11: Aż przydzye on Páńfki dzyeń od wiekow wybrány/

12: Gdy będye raczył łączyc od kozłow bárány.

13: A kákol od pśzenice w rozne fnopki więzác/

14: Ten fpalic á pśzenicę do fwych gumien fchowác.

15: A ták rádзец brácie moy gdy maľz fwiát powoli/

16: Záfieway s tą pśzenicą tu ná tákiey roli/

17: Iákoćby márný kákol nie mogł iey zágłufzyc/

18: A wierz mi żeć tu trzebá w tym pilności ruľzyc.

19: Aleć to wľzytká pilność fłuchác rády tego/

20: W ktorego vľciech nigdy fłowá omylnego/

21: Nie było ználezyono zá wieku wľzytkiego/

22: Gdyż ie przynioľ s táiemnic Boľtwá iedynego.

23: A toć iest on twárdy młot co opoki tľucze/

- 24: A zátwárdzyłym zamkom to fą mocne klucze.
25: Tenci tho iest oftry miecz co z obu ftron fiecze/
26: A nic fie nie odmieni gdy ten Pan co rzecze.
27: A tuć fie żadna prawda zátáić nie może/
28: Przy teyże mocney fkále rádząc ftoy nieboże.
29: Bo iefli fie ná lewo s tey pewney prawdy vchylifz/
30: Iście w tym głuchym lefie bárzo drogę zmylifz.
31: A trudno iuz małz tráfić do Pána fwoiego/
32: Iefli fie vdałz w błędne ściełzki fwiátá tego.
33: Bo gdzye fie tám obroćifz wżędzye mylne drogi/
34: A ták rádząc ku Pánu nieboże vbogi/
35: Pytay fie kędy możefz á co wfkok do niego/
36: Gdyż wiefz żeć zázwdy wieczne iest kroleństwo iego.
37: A to wiedz żeć ie ten Pan tobie przygotował/
38: Iefliż mu fie cnotliwie tu będyefz záchował.
39: A ták iuz ná czás káždy możefz ift być tego/
40: Ze z nim będyefz vżywał wefela wiecznego.

Ná zácno